

DOCTORIS SERAPHICI
S. BONAVENTURAE

S. R. E. EPISC. CARD.

OPERA OMNIA

Bonaventura, Saint, cardinal, 1221-1274

DOCTORIS SERAPHICI

S. BONAVENTURAE

S. R. E. EPISCOPI CARDINALIS

OPERA OMNIA

IUSSU ET AUCTORITATE

R.^{MI} P. DAVID FLEMING

TOTIUS ORDINIS FRATRUM MINORUM S. P. FRANCISCI

VICARII GENERALIS

EDITA

STUDIO ET CURA PP. COLLEGII A S. BONAVENTURA

AD PLURIMOS CODICES MSS. EMENDATA

ANECDOTIS AUCTA PROLEGOMENIS SCHOLIIS NOTISQUE ILLUSTRATA

INDICES IN TOM. I.-IV.

AD CLARAS AQUAS (QUARACCHI)

PROPE FLORENTIAM

EX TYPOGRAPHIA COLLEGII S. BONAVENTURAE

MCML.

25351

Page 3
Bx
890
B673
1882
v. 1-4
ms

DOCTORIS SERAPHICI

S. BONAVENTURA

OPERA OMNIA

IN VOLUMINA

PER

R. R. DAVIS

NEW YORK

1882

1882

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

Proprietas Litteraria.

NEW YORK

AD CLASSE ADAM O. ADAM

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

1882

INDICES

IN TOMOS I-IV. OPERUM OMNIUM

DOCTORIS SERAPHICI

S. BONAVENTURAE

S. R. E. EPISC. CARD.

AD CLARAS AQUAS (QUARACCHI)

PROPE FLORENTIAM

EX TYPOGRAPHIA COLLEGII S. BONAVENTURAE

MCML.

INDICES

IN TOMOS I-IV. OPERUM OMNIUM

HOC TOMO CONTINENTUR

S. BONAVENTURAE

Index primus locorum sacrae Scripturae	<i>pag.</i>	1
Index secundus. Tabula generalis rerum	»	17
Index tertius sententiarum philosophicarum	»	405

EX TYPOGRAPHIA COLLEGI S. BONAVENTURAE
PROPE MONASTIUM
AD MARAS AGROS (GALICIA)

MONITUM.

Indices in Commentarios ad IV. libros Sententiarum denuo collegimus et digessimus, adhibita praecipue *Tabula seu indice generali in opera omnia S. Bonaventurae* a Bartholomaeo de Barberiis a Castrovetro Ord. Cap. elaborata et Lugduni anno 1681 excusa.

Primo loco exhibemus locos S. Scripturae, quorum expositio vel notabilis applicatio occurrit.

Secundo et tertio loco ordine alphabetico disposuimus indices rerum, tum generalem praecipue de rebus theologicis, tum specialem sententiarum philosophicarum; quas quidem ab aliis divisimus ea ducti ratione, quam in Prolegomenis ad IV. lib. Sententiarum indicavimus. In seligendis istis sententiis philosophicis strictiorem quandam rationem observavimus, indici generali reservantes omnes eas res, quas doctrina revelata aliquo modo attingit tam de rebus speculabilibus, quam de operabilibus. Excluserimus etiam inde ea quae ad rerum naturalium notitiam quandam descriptivam pertinent, item quaedam minoris momenti, vel quae de aliqua re tantum obiter dicta videntur.

Ad complendum conspectum doctrinae philosophicae S. Doctoris indici philosophico adjunximus etiam sententias ad philosophiam pertinentes, quae occurrunt in opusculis theologicis tomi V.

Doctrinae singula capita distinctis propositionibus integra exhibere et rationes, quibus fulciuntur, saltem contractas indicare conati sumus; auctoritates et aliorum scriptorum dicta a S. Doctore relata plerumque ipsis auctoris verbis posuimus. Cum vero alicui propositioni argumenti ad alterutram partem allati in responsione distinctio vel expositio additur, illud argumentum indicare plerumque omisimus.

In distribuendis singulorum articulorum propositionibus ordinem rebus, quantum fieri potuit, adaptatum sequi curavimus, tum ut res singulae facilius invenirentur, tum ut doctrinarum nexus inquiringibus patere posset; praeterea longiores articulos in paragraphos divisimus, quae quid comprehendant, vel per verba litteris grossioribus distincta indicatur, vel per summaria illis articulis praemissa.

In propositionum initio, nisi littera *grandi* incipiat, semper supplendum est ipsum nomen, quod articulo superscribitur, et quidem in casu nominativo, sive in singulari numero, sive in plurali. Quodsi aliquoties in alio casu supplendum nomen propositio ipsa exigit, prudens lector facile intelliget.

Indicis realis ratio postulabat, ut in subiungendis propositionibus sub certa voce res significata praecipue attenderetur, ne propter vocabula res cohaerentes disiungerentur; hinc ex. gr. multa, quae de scientia dicuntur, ponenda erant sub voce *cognitio* et vice versa; quae de actu credendi et diligendi, sub voce *fides* et *caritas*.

Quoad modum citandi notandum:

Libri horum Commentariorum designantur numeris romanis I, II, III, IV,

Paginae singulorum voluminum numeris arabicis,

Columnae cuiuslibet paginae litteris a, b.

Argumenta singula numeris arabicis in textu istorum librorum distincta, quibus quidem in margine ascribitur *Fundamenta*, indicantur littera f. cum numeris 1, 2, 3...; quibus autem ascribitur *Ad oppositum* vel quid simile, indicantur litteris arg. cum suis numeris, responsiones vero ad ista asterisco * appposito ad numeros arabicos.

Dubia circa litteram Magistri distinguuntur littera d. praeposita numeris arabicis.

Quoties propositio aliqua in eadem pagina invenitur, qua praecedens, alio autem loco, pagina indicatur per *ib.*, et subiungitur pars paginae; eadem vero pars eiusdem paginae indicatur per *ibid.*

INDEX PRIMUS

LOCI SACRAE SCRIPTURAE

QUOS IN SUIS COMMENTARIIS IN QUATUOR LIBROS SENTENTIARUM

S. BONAVENTURA INTERPRETATUS EST.¹

EX LIBRO GENESIS.

CAP. I, v. 4 In principio creavit Deus
caelum et terram I 61 b; II 36 b,
71 b, 299 a, 304 a, 306 a, 332 b,
339 a; III 549 b
2 Terra autem erat inanis et vacua II
299 b, 306 a
Tenebrae erant super faciem abyssi
II 308 a, 312 a
Spiritus Dei ferebatur super aquas
II 338 a, 437 b
3 Dixit Deus: Fiat lux II 331 b
4 Et vidit Deus lucem, quod esset bona
II 311 b, 330 b
Divisit lucem a tenebris II 314 a
5 Factum est vespere et mane dies unus
II 439 b, 314 a
6 Fiat firmamentum in medio aquarum
II 335 b, 338 a, 369 a
9 Congregentur aquae, quae sub caelo
sunt, in locum unum II 299 a, 338 a,
365 a
10 Et vidit Deus, quod esset bonum
II 350 b
11 Germinet terra herbam virentem II
215 a
12 Et protulit terra herbam virentem
II 366 a
14 Fiant luminaria in firmamento caeli
II 351 a, 366 b
Sint in signa et tempora II 66 a,
359 b, 369 a
16 Fecit Deus duo luminaria magna II
366 b; IV 997 a
17 Posuit eas in firmamento caeli II
368 b
20 Producant aquae reptile animae vi-
ventis II 372 a, 377 a, 388 a
22 Crescite et multiplicamini et replete
aquas maris II 463 a
24 Producat terra animam viventem in
genere suo II 372 a, 377 a

I, 26 Faciamus hominem ad imaginem et
similitudinem nostram I 60 b; II 5 a,
37 a, 394 a, 406 a, 407 a, 411 a,
702 a
Praesit piscibus maris etc. II 383 a,
403 a, 1007 a
27 Masculum et feminam creavit eos
II 403 a, 432 a
28 Crescite et multiplicamini et replete
terram II 478 a, 485 a, 489 b; IV
663 a, 671 a
Subiicite eam et dominamini piscibus
maris et volatilibus caeli II 5 a,
382 a, 537 a
31 Viditque Deus cuncta quae fecerat,
et erant valde bona I 785 a, 832 b;
II 27 a, 113 a, 694 a
II, 2 Complevit Deus die septimo opus
suum quod fecerat II 295 b, 434 a;
III 31 a, 33 b
Requievit die septimo ab universo
opere quod patrarat II 386 a
3 Benedixit diei septimo et sanctificavit
illum II 390 b
Quia... cessaverat ab omni opere suo,
quod creavit Deus, ut faceret II 297 b
4 Istae sunt generationes caeli et terrae,
quando creatae sunt II 295 a, 304 a
7 Formavit igitur Dominus Deus homi-
nem de limo terrae II 416 a, 417 a
Et inspiravit in faciem eius spiracu-
lum vitae II 410 a, 417 a, 453 b
8 Plantaverat... paradisum voluptatis a
principio II 427 a
9 Lignum vitae in medio paradisi li-
gnumque scientiae boni et mali II
428 a
10 Fluvius egrediebatur de loco volu-
ptatis I 3 a
15 Posuit eum in paradiso voluptatis
II 426 a
16 Ex omni ligno paradisi comede II
466 b, 489 b, 709 b

II, 17 De ligno scientiae... ne comedas II
428 b, 489 b, 720 a; IV 665 a
Quocumque die comederis ex eo,
morte morieris II 467 a, 708 b,
798 a; IV 578 b
18 Faciamus ei adiutorium simile sibi
II 403 a, 477 a, 478 a
21 Immisit... soporem in Adam II 433 b
Tulit unam de costis eius II 431 b;
IV 911 b
23 Hoc nunc os ex ossibus meis et
caro de carne mea II 432 a; IV 663 b,
669 b, 849 a
24 Quam ob rem relinquet homo patrem
et matrem II 454 b; IV 759 a, 808 a,
849 b, 852 a
Et erunt duo in carne una IV 749 b,
751 a
III, 1 Serpens erat callidior cunctis ani-
mantibus terrae II 510 a
Cur praecepit vobis Deus etc. II 517 a
3 Ne forte moriamur II 516 b, 521 a
5 Eritis sicut dii, scientes bonum et ma-
lum II 516 a
6 Vidit igitur mulier, quod bonum esset
lignum ad vescendum II 516 a
9 Adam... ubi es? IV 435 a, 579 a
12 Mulier, quam dedisti mihi sociam,
dedit mihi de ligno II 518 a
13 Serpens decepit me et comedi II
521 a, 539 a
15 Ipsa conteret caput tuum III 73 a
16 In dolore paries filios II 520 a
Sub viri potestate eris IV 760 b
17 Maledicta terra... tribulos germinabit
II 366 a
19 Pulvis es et in pulverem reverteris
II 467 b, 800 b
22 Ne forte mittat manum suam et
sumat etiam de ligno vitae II 466 b,
708 b
23 Emisit eum Dominus Deus de para-
diso voluptatis II 709 a

¹ Verba S. Scripturae hic ponuntur secundum textum Vulgatae. Aliquoties indicator locus, qui explicationem alienius sententiae S. Scripturae continet, quin ibi ipsa verba eiusdem explicitè referantur.

IV, 4 Respexit Dominus ad Abel et ad munera eius II 699 a
 7 Sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius II 677 a
 13 Maior est iniquitas mea, quam ut veniam merear II 995 a, 997 b
 VI, 2 Videntes filii Dei filias hominum etc. II 219 a
 6 Deus tactus dolore cordis intrinsecus II 288 a
 9 Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis III 662 a
 16 In cubito consummabis summitatem eius II 242 b
 VIII, 21 Sensus et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua II 714 b
 IX, 2 Omnes pisces maris manui vestrae traditi sunt II 382 a
 XIV, 14 Numeravit (Abram) expeditos vernaculos suos trecentos decem et octo III 538 b
 18 Melchisedech rex Salem proferens panem et vinum etc. IV 183 a
 20 Et dedit ei decimas III 84 b
 XV, 1 Noli timere, Abram, ego protector tuus sum et merces tua magna nimis I 35 a; III 557 b, 577 a, 606 b
 XVI, 3 Dedit eam [Agar] viro suo uxorem IV 747 a, 752 a, 763 b
 XVII, 13 Erit pactum meum in carne vestra in foedus aeternum IV 82 a
 14 Delebitur anima illa de populo suo II 718 a
 20 Faciam illum [Ismael] crescere in gentem magnam IV 751 a
 XVIII, 2 Apparuerunt ei tres viri et adoravit I 61 b; II 272 b; III 202 b, 209 a
 8 Posuit coram eis... cumque comedissent etc. II 219 a
 17 Num celare potero Abraham quae gesturus sum, cum futurus sit in gentem magnam I 731 a; II 284 a
 XIX, 33 Ille [Loth] non sensit nec quando accubuit filia nec quando surrexit II 527 b
 XXI, 10 Elice ancillam hanc et filium eius IV 751 b
 XXII, 6 Portabat... ignem et gladium I 847 a
 XXIV, 67 In tantum dilexit eam [Rebecam], ut dolorem, qui ex morte matris eius acciderat, temperaret IV 808 a
 XXVII, 27 Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni IV 2 a
 XXVIII, 6 Non accipies uxorem de filiabus Chanaan IV 702 a
 17 Non est hic aliud, nisi domus Dei et porta caeli IV 469 a
 XXIX, 23 Llam filiam suam introduxit ad eum IV 707 a
 XXXII, 29 Benedixit ei in eodem loco II 284 b
 XXXVII, 35 Descendam ad filium meum lugens in infernum IV 939 a
 XLII, 38 Deducetis canos meos cum dolore ad inferos IV 939 a
 XLVI, 26 Cunctae animae, quae... egresae sunt de femore illius etc. II 451 a
 L, 19 Num Dei possumus resistere voluntati? I 839 a

EX LIBRO EXODI.

CAP. III, v. 6 Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Iacob I 591 b
 14 Ego sum qui sum I 60 a
 Qui est misit me ad vos I 408 a
 22 Postulabit mulier a vicina sua... vasa argentea et aurea I 845 a; II 933 b
 IV, 21 Ego indurabo cor eius I 719 a
 VI, 3 Nomen meum Adonai non indicavi eis I 392 a; III 545 a
 VII, 11 Fecerunt [magi] per incantationes Aegyptiacas et arcana quaedam similiter II 203 b, 227 a
 12 Devoravit virga Aaron virgas eorum II 201 a
 22 Fecerunt similiter malefici II 200 a
 IX, 24 Grando et ignis mixta pariter ferebantur IV 928 b
 X, 22 Extendit Moyses manum in caelum, et factae sunt tenebrae horribiles II 315 a
 XII, 29 Percussit Dominus omne primogenitum II 284 a
 XV, 3 Omnipotens nomen eius I 392 a
 18 Dominus regnabit in aeternum et ultra III 325 b
 19 Ambulaverunt per siccum in medio eius I 4 b
 XVI, 18 Nec qui plus collegerat habuit amplius IV 283 b
 20 Et scatere coepit vermibus atque computruit IV 207 a
 33 Repone [Manna] coram Domino IV 182 b
 XVII, 12 Manus autem Moysi erant graves III 891 a
 XIX, 6 Vos eritis mihi in regnum sacerdotale IV 620 a
 XX, 4 Non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem III 203 a
 5 Ego sum Deus... visitans iniquitates patrum in filios in tertiam et quartam generationem IV 847 b
 8 Memento, ut sanctifices diem Sabbati III 831 b
 12 Honora patrem tuum et matrem tuam III 833 a; IV 356 a
 16 Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium III 861 a
 17 Non concupisces etc. II 966 a
 26 Non ascendes per gradus ad altare meum I 447 a
 XXI, 4 Si dominus dederit illi uxorem etc. IV 794 b
 XXII, 18 Maleficos non patieris vivere II 1006 b; III 834 a; IV 807 a
 XXIII, 5 Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis III 666 a
 32 Non inibis cum eis foedus, nec cum diis eorum III 666 b
 XXV, 24 Facies illi labium aureum etc. IV 755 b
 40 Inspice et fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est III 246 a; IV 614 a
 XXX, 35 Facies thymiama compositum opere unguentarii IV 4 b
 XXXII, 32 Dele me de libro tuo I 739 a; III 695 a.

XXXIII, 11 Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem II 223 a, 542 a
 19 Ego ostendam omne bonum tibi III 560 a
 Miserebor cui voluero et clemens ero in quem mihi placuerit I 732 a
 20 Non videbit me homo et vivet II 223 a, 543 a, 624 b; III 304 b

EX LIBRO LEVITICI.

CAP. XVI, v. 21 Conflteatur omnes iniquitates filiorum Israel IV 438 a
 XIX, 18 Non quaeras ultionem, nec memor eris iniuriae civium tuorum III 666 b
 Diliges amicum tuum sicut te ipsum III 663 a, 665 a
 XXVI, 1 Non facietis vobis idolum et sculptile III 203 a
 XXVII, 9 Animal, quod immolari potest Domino... mutari non poterit IV 821 a

EX LIBRO NUMERORUM.

CAP. VI, v. 23 Sic benedicetis filiis Israel IV 473 b
 XI, 17 Auferam de spiritu tuo tradamque eis I 319 a, 335 b
 XII, 8 Palam et non per aenigmata et figuras Dominum videt II 223 b, 542 a
 15 Exclusa est Maria extra castra septem diebus IV 542 a
 XIII, 24 Palmitem cum uva sua portaverunt in vecte duo viri III 290 b
 XVII, 8 Invenit germinasse virgam Aaron III 410 b

EX LIBRO DEUTERONOMII.

CAP. I, v. 11 Addat Deus ad hunc numerum multa millia I 741 b
 IV, 19 Solem et lunam et omnia astra caeli... creavit Dominus Deus in ministerium cunctis gentibus II 362 b
 23 Cave, ne quando obliviscaris pacti Domini Dei tui II 193 a, 951 b
 V, 21 Non concupisces etc. II 966 a
 VI, 4 Audi, Israel, Dominus Deus noster Dominus unus est I 415 a
 5 Diliges Dominum Deum tuum I 317 a, 835 a; II 680 a; III 618 b, 815 a
 VII, 3 Neque sociabis cum eis coniugia IV 832 b
 XVI, 20 Iuste quod iustum est persequeris I 855 a; III 815 a
 XVII, 17 Non habebit uxores plurimas IV 751 a
 XVIII, 4 Non habebunt sacerdotes et levitae... partem et hereditatem cum reliquo Israel IV 611 a
 XXI, 10 Si egressus fueris ad pugnam... voluerisque habere uxorem IV 832 a
 15 Si habuerit homo uxores duas etc. IV 751 b
 XXIII, 18 Non offeres mercedem prostibuli IV 371 a
 XXIV, 1 Scribet libellum repudii IV 758 a, 784 a

XXIV, 4 Non poterit prior maritus recipere
eam in uxorem IV 761 a
6 Non accipies loco pignoris inferiorem
et superiorem molam IV 385 a
XXV, 2 Pro mensura peccati erit et pla-
garum modus IV 350 a, 532 b, 920 a
9 Accedet mulier ad eum coram senio-
ribus etc. IV 878 b
XXVII, 8 Et scribes super lapides omnia
verba legis huius plane et lucide III
542 a
XXVIII, 41 Filios generabis et filias, et non
frueris eis I 44 a
XXX, 11 Mandatum hoc, quod ego prae-
cipio tibi hodie, non supra te est
II 679 a
14 Sed iuxta te est sermo valde... ut
facias illum II 679 a
XXXII, 4 Dei perfecta sunt opera I 629 a;
II 114 a, 316 a, 697 b
6 Nunquid non ipse est pater tuus? III
102 a
39 Ego occidam et ego vivere faciam,
percutiam et ego sanabo I 836 a; II
852 b
XXXIII, 5 Erit apud rectissimum rex
II 4 b

EX LIBRO IOSUE.

CAP. I, v. 3 Omnem locum, quem calcave-
rit vestigium pedis vestri, tradam vo-
bis I 250 a
IV, 2 Elige duodecim viros... ut tollant de
medio Iordanis alveo duodecim duris-
simos lapides III 536 a
V, 2 Fac tibi cultros lapideos IV 46 b
VII, 19 Da gloriam Domino Deo Israel et
confitere IV 435 b
X, 14 Obediente Domino voci hominis IV
946 a

EX LIBRO IUDICUM.

CAP. II, v. 4 Ascendit Angelus Domini de
Galgathis ad locum flentium II 284 a
XI, 35 Aperui os meum ad Dominum et
aliud facere non potero IV 816 a
XVI, 3 Dormivit Samson usque ad me-
dium noctis III 456 b

EX LIBRO PRIMO REGUM.

CAP. VI, v. 19 Percussit de viris Bethsa-
mitibus, eo quod vidissent Arcam Do-
mini IV 209 b
X, 10 Insiluit super eum spiritus Domini
et prophetavit I 270 a
XVI, 7 Homo videt ea quae parent, Do-
minus autem intuetur cor II 680 b

EX LIBRO SECUNDO REGUM.

CAP. VI, v. 7 Iratus est indignatione Do-
minus contra Ozam IV 209 b
XXIV, 2 Numerate populum, ut etiam nu-
merum eius IV 344 b
14 Melius est, ut incidam in manus Do-
mini... quam in manus hominum IV
528 a

EX LIBRO TERTIO REGUM.

CAP. III, v. 5 Apparuit Dominus Salomoni
per somnium nocte II 620 b
VIII, 27 Caelum et caeli caelorum te ca-
pere non possunt I 768 a
XIV, 10 Ego inducam mala super domum
Ieroboam II 782 a
XIX, 7 Surge, comede, grandis enim tibi
restat via II 284 b
XX, 39 Custodi virum istum, qui si la-
psus fuerit, erit anima tua pro anima
eius II 286 a
XXI, 25 Venumdatus est, ut faceret ma-
lum II 277 b; III 413 b
29 Nonne vidisti humiliatum Achab co-
ram me? IV 358 a
XXII, 47 Vidi cunctum Israel dispersum
IV 614 b
22 Decipies et praevalabis; egredere et
fac ita II 273 a, 869 a

EX LIBRO QUARTO REGUM.

CAP. V, v. 27 Lepa Naaman adhaerebit
tibi et semini tuo usque in sempi-
ternum IV 657 b
XIII, 17 Sagitta salutis Domini I 3 a
XX, 11 Reduxit umbram... retrorsum de-
cem gradibus II 254 a
XXII, 20 Colligam te ad patres tuos...
ut non videant oculi tui omnia mala
IV 1048 a

[EX LIBRO III. ESDRAE].

CAP. IV, v. 35 Magna est veritas et for-
tior omnibus I 24 b

EX LIBRO TOBIAE.

CAP. III, v. 8 Daemonium... occiderat eos
IV 773 b
V, 13 Forti animo esto, in proximo est,
ut a Deo cureris II 284 b
15 Ego ducam et reducam eum ad te
II 284 b
XII, 3 Daemonium ab ea ipse composcuit
II 284 a
9 Eleemosyna a morte liberat II 930 a
12 Quando orabas cum lacrymis...
ego obtuli orationem tuam Domino II
284 b
19 Videbar quidem vobiscum mandu-
care et bibere II 219 a

EX LIBRO IUDITH.

CAP. VIII, v. 22 Abraham, pater noster,
tentatus est et per multas tribulationes
probatas, Dei amicus effectus est II
701 a
33 Vos autem nolo ut scrutemini actum
meum IV 513 b
XIII, 27 Quod ulciscatur se de inimicis
suis IV 922 b
XVI, 21 Dabit ignem et vermes in carnes
eorum IV 1050 a

EX LIBRO ESTHER.

CAP. X, v. 6 Parvus fons crevit in flu-
vium et in lucem solemque conversus
est I 2 b

EX LIBRO IOB.

CAP. I, v. 2 Nati sunt ei septem filii III
743 b
V, 2 Stultum interfecit tracundia III 339 a
VI, 2 Utinam appenderentur peccata mea,
quibus iram merui IV 359 b
3 Quasi arena maris haec gravior appa-
reret II 850 a
VII, 9 Qui descenderit ad inferos non
ascendet IV 942 a
IX, 2 Vere scio, quod... non iustificetur
homo compositus Deo IV 571 b
24 Terra data est in manus impii II 232 a
X, 22 Ubi nullus ordo, sed sempiternus
horror inhabitat II 167 a; IV 927 b
XI, 7 Forsitan vestigia Dei comprehendes
I 3 b
XII, 6 Abundant tabernacula praedonum
I 843 a
7 Interroga iumenta, et docebunt te IV
750 b
12 In antiquis est sapientia et in multo
tempore prudentia II 459 b
XIII, 7 Nunquid Deus indiget vestro men-
dacio? IV 539 b
XIV, 12 Homo, si dormierit, non resurget
IV 883 a
XVII, 2 Non peccavi, et in amaritudinibus
moratur oculus meus II 850 a
13 Infernus domus mea est et in tene-
bris stravi lectulum meum IV 939 a
16 In profundissimum infernum descen-
dent omnia mea III 460 a
XVIII, 5 Nonne lux impii exstinguetur? IV
925 a
XIX, 25 In novissimo die de terra surre-
cturus sum IV 883 a
26 In carne mea videbo Deum meum
IV 887 a, 911 b, 919 b
XXI, 13 Ducunt in bonis dies suos et in
puncto ad inferna descendunt II 464 a
XXIV, 15 Oculus adulteri observat caligi-
nem II 529 a
19 Ad nimium calorem transeat ab aquis
nivium IV 927 b, 967 a
XXVI, 12 Prudentia eius percussit super-
bum III 98 b, 428 a
13 Obstetricante manu eius, eductus est
coluber tortuosus IV 513 b
14 Cum vix parvulam stillam sermonis
eius audierimus etc. I 5 a
XXVIII, 11 Profunda quoque fluviorum
scrutatus est et abscondita in lucem
produxit I 4 b
12 Sapientia ubi invenitur, et quis est
locus intelligentiae? I 5 a
18 Trahitur sapientia de occultis I 5 a
21 Abscondita est ab oculis omnium vi-
ventium I 5 a; III 304 a
XXIX, 16 Causam, quam nesciebam, dili-
gentissime investigabam IV 513 a
XXXI, 18 Ab infantia mea crevit mecum
miseratio III 71 b

- XXXI, 33 Si abscondi quasi homo peccatum meum IV 434 a, 435 a, 455 a
- XXXII, 8 Inspiratio Omnipotentis dat intelligentiam I 204 a
- XXXIII, 19 Increpat per dolorem in lectulo, omnia ossa eius marcescere facit IV 579 b
- XXXIV, 24 Conteret multos I 741 b
30 Regnare facit hominem hypocritam II 1006 a
- XXXVI, 17 Causa tua quasi impii iudicata est IV 971 a, 984 a
- XXXVIII, 7 Cum me laudarent simul astra matutina II 72 a, 84 a, 242 a
Et iubilarent omnes filii Dei III 233 a
- XL, 40 Ecce Behemoth, quem feci tecum II 293 a, 448 a
44 Ipse est principium viarum Dei II 128 a, 161 a
20 An extrahere poteris Leviathan hamo? III 428 a
28 Ecce spes eius frustrabitur cum III 586 a
Videntibus cunctis praecipitabitur IV 974 a
- XLI, 24 Non est super terram potestas, quae comparetur ei II 168 a, 470 a, 201 a, 502 a, 534 a
25 Ipse est rex super universos filios superbiae II 168 a, 500 a, 841 b
- EX LIBRO PSALMORUM.
- Ps. I, v. 1 Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum IV 918 a
4 Tanquam pulvis, quem proicit ventus a facie terrae II 6 b; IV 385 b
- II, 7 Dominus dixit ad me: Filius meus es tu I 190 a
- IV, 5 Irascimini et nolite peccare I 843 b
In cubilibus vestris compungimini IV 398 a
6 Sacrificate sacrificium iustitiae IV 321 b
7 Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine I 301 b; II 569 b, 903 b; IV 138 b
- V, 7 Perdes omnes, qui loquuntur mendacium III 845 a
8 Adorabo ad templum sanctum tuum III 209 a
- VIII, 2 Quam admirabile est nomen tuum in universa terra I 390 b
8 Omnia subiecisti sub pedibus eius II 5 a, 537 a
- X, 6 Qui diligit iniquitatem odit animam suam III 618 a
- XI, 6 Propter miseriam inopum et gemitum pauperum nunc exurgam III 404 b
- XIV, 4 Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus IV 356 b
- XV, 2 Bonorum meorum non eges II 44 b, 680 b, 698 a
5 Tu es qui restitues hereditatem meam mihi IV 611 a
10 Nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem III 439 a
Notas mihi fecisti vias vitae III 2 b
- XVII, 43 Prae fulgore in conspectu eius nubes transierunt IV 429 a
- XVIII, 5 In omnem terram exivit sonus eorum I 274 b
7 A summo caelo egressio eius I 2 b
10 Timor Domini sanctus, permanens in saeculum saeculi III 341 b, 770 a (733 a)
- XX, 3 Voluntate labiorum eius non fraudasti eum III 373 a
- XXI, 3 Deus meus, clamabo per diem et non exaudies III 373 a
- XXIII, 2 Domini est terra et plenitudo eius III 33 b
- XXIV, 7 Delicta iuventutis meae et ignorantias meas ne memineris II 724 a
10 Universae viae Domini misericordia et veritas I 774 b, 844 a; II 772 a; III 420 b; IV 477 b, 518 a, 963 a, 964 a, 965 a, 968 a
17 De necessitatibus meis erue me I 126 a
- XXV, 2 Proba me Domine et tenta me II 535 a; III 657 a
- XXVIII, 7 Vox Domini intercedentis flammam ignis IV 925 b, 993 a
- XXX, 2 In te, Domine, speravi III 585 a, 685 a
20 Quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine I 5 b
- XXXI, 5 Dixi, confitebor adversum me iniustitiam meam Domino IV 423 b
- XXXII, 1 Rectos decet collaudatio II 4 b
6 Verbo Domini caeli firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum I 3 a
9 Dixit, et facta sunt I 370 a, 484 a; II 29 a, 331 b
15 Qui finxit singillatim corda eorum II 448 b
- XXXIII, 8 Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum II 230 a
- XXXIV, 13 Oratio mea in sinu meo convertetur IV 531 b
- XXXV, 4 Noluit intelligere, ut bene ageret II 523 a
- XXXVI, 27 Declina a malo et fac bonum IV 583 b
- XXXVIII, 7 In imagine pertransit homo II 5 b
- XXXIX, 7 Sacrificium et oblationem noluit [corpus autem aptasti mihi] IV 1 b
- XL, 5 Sana animam meam, quia peccavi tibi II 675 a
- XLIV, 17 Constitues eos principes super omnem terram II 250 a
- XLVII, 2 Magnus Dominus et laudabilis nimis II 113 b
- XLVIII, 13 Homo cum in honore esset, non intellexit; comparatus est iumentis insipientibus I 93 a; II 467 b, 473 b, 588 a, 746 b; III 529 a
- L, 6 Tibi soli peccavi IV 375 a, 514 b
7 Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum II 790 b
19 Cor contritum et humiliatum Deus non despicias IV 385 b
- LIII, 3 Deus, in nomine tuo salvum me fac IV 67 b
- LVII, 41 Laetabitur iustus, cum viderit vindictam IV 1049 b
- LIX, 2 Commovisti terram et conturbasti eam, sana contritiones eius IV 422 b
10 In Idumaeam extendam calceamentum meum III 466 a
- LXI, 12 Semel locutus est Deus II 331 b, 332 a; III 491 a
43 Quia tu reddes unicuique iuxta opera sua IV 530 a, 962 a
- LXIII, 7 Scrutati sunt iniquitates, defecerunt etc. IV 513 a
- LXIV, 5 Beatus quem elegisti et assumisti III 138 a
- LXVI, 7 Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus I 61 b, 402 a
- LXVII, 5 Dominus nomen est illi I 390 b
19 Accepisti dona in hominibus IV 430 b
34 Dabit voci suae vocem virtutis IV 894 a
- LXVIII, 3 Infixus sum in limo profundi, et non est substantia I 3 b; III 22 a
5 Quae non rapui tunc exsolvebam II 516 a
46 Non me demergat tempestas aquae, neque absorbeat me profundum I 3 b
28 Appone iniquitatem super iniquitatem eorum II 962 a
29 Deleantur de libro viventium III 695 a; IV 897 a
30 Ego sum pauper et dolens III 345 a
- LXX, 5 Tu es patientia mea I 305 b, 522 a
- LXXII, 4 Quam bonus Israel Deus his qui recto sunt corde II 4 b
20 In civitate sua imaginem ipsorum ad nihilum rediges I 93 a
- LXXXIII, 20 Respice in testamentum tuum III 104 a
23 Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper II 482 a; IV 344 b
- LXXXIV, 3 Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo IV 482 a; 922 b
- LXXXV, 2 Notus in Iudaea Deus, in Israel magnum nomen eius I 393 b, IV 67 b
- LXXXVI, 40 Obliviscetur misereri Deus? IV 959 a
- LXXXVII, 49 Immissiones per angelos malos II 273 a
- LXXX, 46 Erit tempus eorum in saecula IV 4043 a
- LXXXIII, 8 Ibunt de virtute in virtutem I 655 a
42 Gratiam et gloriam dabit Dominus III 247 b
- LXXXIV, 44 Misericordia et veritas obviaverunt sibi IV 478 a
- LXXXV, 43 Eruisti animam meam ex inferno inferiori III 460 b; IV 924 a
- LXXXVII, 8 Omnes fluctus tuos induxisti super me III 348 a
- LXXXVIII, 48 Nunquid vane constituisti omnes filios hominum? III 417 a
- LXXXIX, 4 Mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesterni I 787 a
- XC, 9 Tu es, Domine, spes mea I 305 b
44 Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te II 280 a
- XCIII, 9 Qui plantavit aurem non audiet? I 684 a
- XCIV, 8 Nolite obdurare corda vestra I 718 a

XCVIII, 5 Adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum est III 199 a
 CI, 25 In generationem et generationem anni tui I 351 b
 26 Initio tu, Domine, terram fundasti II 69 a
 27 Ipsi peribunt, tu autem permanes IV 990 a
 CII, 3 Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis etc. IV 3 b
 17 Misericordia Domini ab aeterno... super timentes eum I 5 b
 CIII, 2 Extendens caelum sicut pellem II 336 a, 341 b
 4 Qui facis Angelos tuos spiritus II 273 b
 5 Qui fundasti terram super stabilitatem suam II 69 a
 15 Panis cor hominis confirmet IV 476 a
 24 Omnia in sapientia fecisti II 36 b, 303 b
 25 Hoc mare magnum et spatiosum I 2 a
 26 Draco iste, quem formasti ad illudendum ei II 128 b
 29 Avertente te faciem turbabuntur, auferes spiritum eorum et deficient II 6 b
 CIX, 6 Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech III 84 b 450 b; IV 617 a
 CXI, 40 Desiderium peccatorum peribit IV 1039 b
 CXIII, 11 Omnia quaecumque voluit fecit I 760 b, 800 b, 821 a
 CXV, 6 Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius III 433 b
 CXVIII, 13 In labiis meis pronuntiavi omnia iudicia oris tui IV 967 b
 48 Considerabo mirabilia de Lege tua III 664 a
 89. In aeternum, Domine, verbum tuum permanet I 25 a
 96 Latum mandatum tuum nimis III 664 b
 100 Super senes intellexi I 48 a, 61 b (48 a)
 152 Initio cognovi de testimoniis tuis quia in aeternum fundasti ea I 25 a
 CXX, 4 Ecce non dormitabit neque dormiet II 277 a
 CXXIX, 7 Copiosa apud eum redemptio III 431 b
 CXXXII, 2 Unguentum in capite, quod descendit etc. IV 596 b, 634 b
 CXXXV, 6 Qui firmavit terram super aquas II 69 a
 8 Fecit solem in potestatem diei... lunam et stellas in potestatem noctis II 369 b
 CXXXVIII, 6 Mirabilis facta est scientia tua ex me III 302 b
 12 Tenebrae non obscurabuntur a te I 689 b
 21 Nonne qui oderunt te, Domine, oderam? III 626 b
 CXLIV, 9 Miserationes eius super omnia opera eius I 759 b, 778 a; IV 965 a
 17 Iustus Dominus in omnibus viis suis IV 965 a
 48 Prope est Dominus omnibus invocantibus eum I 821 a; IV 527 b
 CXLVI, 1 Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus IV 1009 a

CXLVI, 3 Qui sanat contritos corde IV 3 b 5
 5 Sapientiae eius non est numerus I 612 a
 41 Beneplacitum est Domino... in eis, qui sperant super misericordia eius I 5 b

CXLVIII, 6 Statuit ea in aeternum IV 84 a

EX LIBRO PROVERBIORUM.

CAP. II, v. 14 Laetantur, cum male fecerint II 809 b; IV 1051 a.
 III, 9 Honora Dominum de tua substantia II 934 a; IV 369 b
 VI, 27 Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo? IV 806 a
 VIII, 17 Ego diligentes me diligo II 694 b
 22 Dominus possedit me in initio viarum suarum I 61 b
 23 Ab aeterno ordinata sum I 5 a
 25 Ante colles ego parturiebar I 61 b
 29 Quando appendebat fundamenta terrae II 69 a
 31 Deliciae meae esse cum filiis hominum I 387 b; II 433 a, 432 b
 IX, 5 Venite... bibite vinum I 254 b
 12 Si sapiens fueris, tibi metipsi eris; si autem illusor, solus portabis malum II 718 b
 XI, 13 Qui fidelis est animi celat amici commissum IV 789 a
 27 Qui investigator malorum est opprimetur ab eis IV 513 a
 XII, 21 Non contristabit iustum, quidquid ei acciderit III 338 a
 XIII, 4 Vult et non vult piger II 677 a, 925 b
 4 Redemptio animae viri divitiae suae II 930 a
 10 Inter superbos semper iurgia sunt II 468 a.
 12 Spes, quae differtur, affligit animam II 157 a, 488 a; III 685 b; IV 557 b
 XIV, 40 Cor, quod novit amaritudinem animae suae, in gaudio eius non miscbitur extraneus IV 400 b
 XV, 27 Per timorem Domini declinat omnis a malo II 682 a
 XVI, 4 Universa propter semetipsum operatus est Dominus I 32 a, 771 b; II 44 b, 394 b, 463 a, 862 a
 XVII, 2 Servus sapiens dominabitur filiis stultis IV 655 a
 22 Spiritus tristis exsiccet ossa IV 1051 b
 XVIII, 17 Iustus prior est accusator sui; venit amicus eius et investigabit eum IV 513 b
 22 Qui tenet adulteram stultus est et impius IV 783 a
 24 Vir amicus ad societatem magis amicus erit quam frater III 650 a
 XX, 3 Honor est homini, qui separat se a contentionibus; omnes autem stulti miscentur contumeliis II 5 b
 XXI, 4 Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini II 618 a
 15 Gaudium iusto est facere iudicium IV 400 b
 XXIV, 16 Septies cadet iustus et resurget II 964 b

XXV, 21 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum III 666 a
 27 Qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria I 9 b
 XXVII, 23 Diligenter agnosce vultum peccoris tui IV 452 a
 XXVIII, 11 Sapiens sibi videtur vir dives; pauper autem prudens scrutabitur eum IV 513 b
 43 Qui abscondit scelera sua non dirigetur IV 423 a, 438 a
 XXIX, 21 Qui delicate a pueritia nutrit servum suum postea sentiet eum contumacem IV 373 a
 27 Verbum custodiens filius extra perditionem erit III 847 b
 XXX, 16 Ignis nunquam dicit: sufficit II 5 b

EX LIBRO ECCLESIASTIS.

CAP. I, v. 4 Generatio praeterit, et generatio advenit; terra autem in aeternum stat II 69 a
 40 Nihil sub sole novum II 388 b, 390 a
 III, 19 Unus interitus est hominis et iumentorum II 461 a; IV 951 b
 21 Quis novit, si spiritus filiorum Adam ascendat sursum II 463 b
 IV, 3 Felicior utroque iudicavi, qui necdum natus est IV 1038 a
 3 Melior est puer sapiens rege sene et stulto II 492 a
 V, 3 Quodcumque voveris, redde IV 821 a
 9 Avarus non implebitur pecunia II 6 a
 VII, 17 Noli esse iustus multum IV 962 a
 23 Scit enim conscientia tua etc. II 898 a
 25 Alta profunditas, quis inveniet eam? I 3 b
 27 Inveni... mulierem, quae laqueus venatorum est II 497 a
 30 Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum; et ipse se infinitis miscuerit quaestionibus II 3 b, 5 a
 VIII, 4 Sermo illius potestate plenus est II 865 a
 9 Interdum dominatur homo homini in malum suum II 1006 a
 17 Intellexi, quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem IV 5 b
 IX, 1 Nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit I 23 b, 280 a, 298 b; IV 353 a
 10 Nec opus nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud inferos IV 1042 b
 18 Qui in uno peccaverit multa bona perdet III 799 a; IV 352 b
 X, 5 Est malum, quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens a facie principis II 1006 b
 XII, 7 Revertatur pulvis in terram suam, unde erat, et spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum II 410 b
 14 Cuncta quae sunt, adducet Deus in iudicium II 463 b

EX CANTICO CANTICORUM.

CAP. I, v. 3 Recti diligunt te II 4 b
 IV, 7 Tota pulchra es, amica mea III 72 b

- V, 40 Dilectus meus ... electus ex millibus I 205 a
 VI, 3 Terribilis ut castrorum acies ordinata IV 53 b
 VIII, 6 Fortis est ut mors dilectio IV 1015 b

EX LIBRO SAPIENTIAE.

- CAP. I, v. 1 Diligite iustitiam qui iudicatis terram III 422 a
 4 In malevolam animam non introibit sapientia IV 207 a
 5 Spiritus sanctus disciplinae effugiet fictum IV 102 a
 11 Os, quod mentitur, occidit animam III 845 a
 13 Deus mortem non fecit nec laetatur in perditione vivorum I 836 a; II 461 a, 852 a; III 334 a, 427 b
 15 Iustitia est perpetua et immortalis II 459 b; III 726 a; IV 756 b, 1015 b
 II, 21 Excaecavit illos malitia eorum II 854 b; IV 1041 b
 II, 24 Invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum II 492 a, 783 a
 III, 4 Spes illorum immortalitate plena est III 683 b
 5 Deus tentavit eos et invenit illos dignos se II 498 b
 7 Fulgebunt iusti et tanquam scintillae in arundinetis discurrent IV 1015 b, 1031 a
 8 Iudicabunt nationes IV 971 b
 V, 3 Dicentes intra se poenitentiam agentes etc. IV 334 a, 1036 a, 1043 a
 VI, 8 Aequaliter cura est illi de omnibus I 699 b; III 701 a
 VII, 17 Ipse dedit mihi horum quae sunt scientiam veram II 5 a
 22 Spiritus intelligentiae ... multiplex I 365 b
 24 Omnibus mobilibus mobilior est sapientia I 157 a
 Attingit ubique propter suam munditiam I 666 a
 25 Nihil inquinatum in eam incurrit III 85 a
 27 In animas sanctas se transfert et amicos Dei ... constituit I 270 a, 272 a
 28 Neminem diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabitat II 695 a
 30 Sapientiam non vincit malitia II 848 b; III 27 a
 VIII, 21 Scivi, quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det II 685 b, 689 a; III 722 b
 IX, 10 Mitte illam de caelis sanctis tuis et a sede magnitudinis tuae I 5 a; II 695 a
 14 Cogitationes mortalium timidae et incertae providentiae nostrae I 489 a
 15 Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam I 651 a; IV 589 a, 1021 a
 XI, 17 Per quae peccat quis, per haec et torquetur II 186 a, 745 b, 793 a; IV 397 b, 459 b, 759 b, 926 a
 21 Omnia in mensura et numero et pondere disposuisti I 79 a, 772 a
 25 Diligis omnia, quae sunt, et nihil odisti eorum quae fecisti II 694 a; III 621 a

- XII, 11 Semen erat maledictum ab initio II 755 a, 756 a
 XIII, 5 A magnitudine speciei et creaturae cognoscibiliter poterit Creator horum videri I 71 b
 9 Si enim tantum potuerunt scire, ut possent aestimare saeculum etc. I 76 a
 XIV, 5 Transeuntes mare per ratem liberati sunt IV 584 b
 9 Similiter odio sunt Deo impius et impietas eius III 626 b, 700 a; IV 356 b
 11 Creaturae Dei in odium factae sunt, et in tentationem I 71 a
 25 Omnia commixta sunt, sanguis, homicidium, furtum etc. II 6 a
 XVI, 24 Creatura ... Factori deserviens exardescit in tormentum adversus iniustos IV 1052 a
 XVIII, 15 Omnipotens sermo tuus exiliens de caelo a regalibus sedibus etc. I 368 b

EX LIBRO ECCLESIASTICI.

- CAP. I, v. 1 Omnis sapientia a Domino Deo est ... ante aevum II 55 a
 2 Arenam maris et pluviae guttas ... quis dinumeravit? I 3 a
 4 Prior omnium creata est sapientia II 67 a, 311 a, 418 b
 5 Fons sapientiae verbum Dei in excelsis I 487 a; II 555 b
 8 Unus est altissimus Creator ... et effudit illum super omnia opera sua I 5 a
 10 Secundum datum suum praebebat illam diligentibus se II 245 b
 16 Initium sapientiae timor Domini III 770 b
 27 Timor Domini exprimit peccatum IV 422 a
 36 Ne accesseris ad illum duplici corde II 887 a
 II, 14 Vae duplici corde ... et peccatori terram ingredienti duabus viis II 887 a
 III, 43 Dedecus filii pater sine honore III 262 a
 22 Altiora te ne quaesieris et fortiora te ne scrutatus fueris I 9 b
 27 Cor durum habebit male in novissimo IV 385 a
 33 Ignem ardentem exstinguit aqua IV 806 a
 Eleemosyna resistit peccatis IV 358 a
 IV, 25 Est confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gloriam et gratiam IV 437 a
 V, 4 Altissimus est patiens redditor II 847 a
 5 De propitiato peccato noli esse sine metu IV 392 a
 VI, 23 Sapientia doctrinae secundum nomen est eius I 13 b; III 773 a
 VII, 19 Vindicta carnis impii ignis et vermis IV 1050 a
 IX, 9 Concupiscentia quasi ignis exardescit II 766 a
 X, 15 Initium omnis peccati est superbia II 145 a, 500 a, 515 a, 977 a, 978 b
 XI, 44 Bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas a Deo sunt II 852 b
 16 Error et tenebrae peccatoribus concreta sunt IV 358 a

- XI, 29 Malitia horae oblivionem fecit luxuriae magnae IV 1043 a
 XII, 3 Altissimus odio habet peccatores I 823 a; III 626 b
 5 Da bono et non receperis peccatorem IV 378 b
 XIII, 14 Ex multa loquela tentabit te II 498 b
 19 Omne animal diligit simile sibi II 127 a, 163 a; IV 849 a
 20 Omnis caro ad similem sibi confungetur II 103 a
 XV, 3 Aqua sapientiae salutaris potabit illum I 254 b
 9 Non est speciosa laus in ore peccatoris IV 446 a
 14 Reliquit illum in manu consilii sui II 534 a; III 413 a
 XVII, 1 Deus creavit de terra hominem ... et secundum se vestivit illum virtute II 4 a, 393 a, 702 a
 6 Sensu implevit cor illorum etc. III 819 b
 14 In unamquamque gentem praeposuit rectorem II 277 a, 401 b
 26 A mortuo quasi nihil perit confessio IV 446 a
 XVIII, 1 Qui vivit in aeternum creavit omnia simul I 760 a; II 295 a
 30 Post concupiscentias tuas non eas II 966 a; III 893 a
 XIX, 4 Qui credit cito levis corde est III 212 a
 XX, 42 Est qui multa redimat modico pretio IV 373 a
 27 Potior fur quam assiduitas viri mendacis III 849 a
 XXIII, 29 Deo, antequam crearentur, omnia sunt agnita, sic et post perfectum respicit omnia I 684 b
 XXIV, 5 Ego ex ore Altissimi prodivi primogenita I 3 a
 16 Et in plenitudine Sanctorum detentio mea III 34 a
 21 Quasi balsamum non mixtum odor meus IV 166 a
 41 Ego quasi fluvius Dioryx et sicut aqueductus exivi de paradiso I 2 a
 XXV, 33 A muliere initium factum est peccati II 515 a
 XXVI, 20 Omnis ponderatio non est digna continentis animae IV 822 b
 XXVII, 3 Conteretur cum delinquente delictum IV 385 b
 10 Volatilia ad sibi similia conveniunt II 103 a
 XXX, 24 Miserere animae tuae placens Deo IV 368 b
 XXXI, 2 Infirmitas gravis sobriam facit animam IV 554 b
 10 Qui potuit transgredi et non est transgressus I 792 b; II 548 b, 1000 b; III 265 a
 XXXIII, 15 Contra malum bonum est I 832 a; II 112 b, 277 a, 280 b, 532 a
 XXXIV, 6 Sicut parturientis, cor tuum phantasias patitur, nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio II 495 b; 541 b
 XXXVII, 20 [Principium omnis operis verbum] I 489 a

XXXVII, 20 Ante omnia opera verbum verax praecedat te IV 563 b
 XXXVIII, 7 Unguentarius faciet pigmenta suavitatis IV 4 a
 XLIII, 2 Vas admirabile, opus Excelsi II 368 a
 7 A luna signum diei festi II 369 b
 29 Consummatio sermonum ipse est I 861 b
 XLIV, 20 Non est inventus similis illi in gloria, qui conservavit legem Excelsi II 256 a
 XLV, 5 Induxit illum in nubem II 544 b
 XLIX, 1 Memoria Iosae in compositionem odoris facta IV 2 a

EX LIBRO ISAAIAE.

CAP. I, v. 6 Vulnus et livor et plaga tumens etc. IV 2 b
 9 Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset II 162 b
 15 Et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam IV 945 a
 16 Lavamini, mundi estote IV 340 a
 19 Si volueritis et audieritis me, bona terrae comedetis III 886 b; IV 358 a
 24 Heu, consolabor super hostibus meis I 858 b
 III, 9 Peccatum suum sicut Sodoma praedicaverunt IV 437 a
 IV, 4 Apprehendit septem mulieres virum unum III 744 a
 V, 20 Vae his qui dicitis malum bonum et bonum malum II 811 a, 818 a
 VI, 1 Vidi Dominum sedentem super solium excelsum II 543 a; IV 4053 a
 3 Clamabant alter ad alterum et dicebant: Sanctus etc. I 61 b; II 84 a
 6 Et volavit ad me unus de Seraphim II 261 b
 8 Ecce ego, mitte me II 260 a
 IX, 6 Parvulus natus est nobis, et Filius datus est nobis I 323 a, 328 a, 332 a
 Vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius etc. III 394 a
 X, 15 Nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea? II 861 a
 XI, 2 Requiescet super eum spiritus Domini etc. I 595 a; III 747 a
 3 Replebit eum spiritus timoris Domini III 281 a, 341 b
 XIV, 9 Infernus subter conturbatus est IV 923 a
 41 Operimentum tuum erunt vermes IV 1050 a
 13 In caelum conscendam supra astra Dei II 85 a, 148 a
 Sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis II 137 a, 149 a, 179 a
 14 Similis ero Altissimo II 148 a
 XVI, 4 Emitte agnum, Domine, dominatorem terrae III 78 b
 11 Super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit III 791 a; IV 321 a
 XIX, 14 Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis II 6 a
 XXII, 22 Dabo clavem domus David super humerum eius IV 469 b

XXIV, 5 Mutaverunt ius, dissipaverunt foedus sempiternum II 169 b
 22 Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum IV 920 a
 XXVI, 42 Omnia opera nostra operatus es nobis II 689 b
 XXVIII, 20 Coangustatum est stratum, ita ut alter decadat II 887 a
 XXX, 26 Erit lux lunae sicut lux solis, et lux solis... sicut lux septem dierum I 783 a; II 320 a; IV 989 a
 XXXI, 5 Proteget Dominus exercituum Ierusalem, protegens et liberans II 669 b
 9 Cuius ignis est in Sion II 885 a; III 688 a
 XXXIII, 7 Angeli pacis amare flebunt II 287 a
 XXXIV, 9 Convertentur torrentes eius in picem etc. IV 927 a
 XXXVII, 36 Egressus est Angelus Domini et percussit in castris Assyriorum etc. II 284 b
 XL, 2 Suscepit de manu Domini duplicia IV 532 b, 959 a
 12 Quis appendit tribus digitis molem terrae? II 69 a
 23 Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint I 9 a
 XLII, 4 Non erit tristis neque turbulentus III 338 a
 XLIII, 10 Ante me non est formatus Deus et post me non erit I 188 b
 25 Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me III 400 a; IV 44 b, 419 a, 426 a
 26 Narra, si quid habes, ut iustificeris IV 423 a, 438 a
 XLV, 6 Ego Dominus... formans lucem et creans tenebras, faciens pacem et creans malum II 852 b
 15 Vere tu es Deus absconditus I 5 a
 23 Egredietur de ore meo iustitiae verbum et non revertetur IV 973 a
 LI, 9 Consurge, induere fortitudinem, brachium Domini III 330 b
 40 Posuisti profundum maris viam I 4 b
 LII, 41 Mundamini qui fertis vasa Domini IV 805 b
 LIII, 2 Non est species ei neque decor, et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum I 4 a
 3 Virum dolorum et scientem infirmitatem III 345 a
 4 Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit I 2 a; III 345 b, 407 a
 7 Oblatus est, quia ipse voluit III 386 a
 LV, 9 Sicut exultantur caeli a terra, sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris I 851 a
 LVII, 16 Spiritus a facie mea egredietur, et flatus ego faciam II 452 a
 LVIII, 4 Ecce ad lites et contentiones ieiunatis IV 352 a
 LIX, 2 Iniquitates vestrae dividerunt inter vos et Deum vestrum I 721 b
 LXI, 1 Spiritus Domini super me, eo quod unxit Dominus me I 595 a
 Ad annuntiandum mansuetis misit me I 264 a

LXII, 6 Super muros tuos, Ierusalem, constitui custodes II 277 a
 LXIII, 1 Quis est iste, qui venit de Edom, unctis vestibus de Bosra? III 57 b
 LXIV, 1 Utinam dirumperes caelos et descenderes III 105 a
 6 Et quasi pannus menstruae universae iustitiae nostrae II 667 b, 706 a; IV 571 b
 LXVI, 9 Ego qui generationem ceteris tribuo, sterilis ero? I 180 a
 15 Dominus in igne veniet IV 979 b
 24 Vermis eorum non morietur etc. IV 920 b, 929 a, 1050 b

EX LIBRO IEREMIAE.

CAP. I, v. 5 Priusquam te formarem in utero, novi te III 61 a
 II, 13 Duo mala fecit populus meus II 973 a
 16 Filii Memphis et Taphnes constupraverunt te usque ad verticem II 574 a, 913 a, 914 b; IV 843 a
 III, 4 Si dimiserit vir uxorem suam... nunquid revertetur ad eam ultra? IV 761 b
 3 Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere II 233 b; IV 437 a
 IV, 2 Iurabis... in veritate et in iudicio et in iustitia IV 817 a
 VI, 26 Luctum unigeniti fac tibi IV 387 a
 X, 6 Magnus es tu et magnum nomen tuum I 393 b
 23 Non est hominis via eius, neque viri, ut ambulet et dirigat gressus suos II 679 b
 XV, 19 Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris IV 473 b
 XVII, 4 Peccatum Iudae scriptum est stylo ferreo III 402 b
 10 Ego Dominus scrutans cor et probans renes I 688 a; II 233 a
 Do unicuique iuxta viam suam et iuxta fructum adinventionum suarum II 166 b
 XVIII, 12 Desperavimus, post cogitationes enim nostras ibimus II 989 a
 XXIII, 24 Nunquid non caelum et terram ego impleo? I 640 b
 XXXI, 22 Creavit Dominus novum super terram II 390 a; III 27 b, 71 b, 414 a, 160 b
 Femina circumdabit virum III 716 b, 91 a, 380 a
 XLIX, 32 Dispergam eos... qui sunt attonsi in comam IV 608 a
 LI, 9 Curavimus Babylonem, et non est sanata II 282 a

EX LAMENTATIONIBUS SEU THRENIS IEREMIAE.

CAP. I, v. 8 Peccatum peccavit Ierusalem, propterea instabilis facta est II 686 a
 12 Attendite et videte, si est dolor sicut dolor meus III 348 a
 II, 5 Praecipitavit omnia moenia eius III 710 a
 III, 27 Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua IV 358 a

EX LIBRO BARUCH.

CAP. IV, v. 28 Sicut fuit sensus vester, ut erraretis a Deo etc. III 679 a

EX LIBRO EZECHIELIS.

CAP. I, v. 10 Facies hominis etc. II 909 a
46 Quasi rota in medio rotae III 545 b
IV, 6 Diem pro anno dedi tibi IV 542 a
XVI, 3 Pater tuus Amorrhaeus et mater tua Cethaea II 500 b; III 95 a

XVIII, 20 Filius non portabit iniquitatem patris II 718 b, 782 b

21 Si impius egerit poenitentiam... vivet IV 333 a

22 Omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor III 678 a; IV 335 b

In iustitia sua, quam operatus est, vivet IV 341 b

24 Si averterit se iustus a iustitia sua... nunquid vivet? IV 575 a

XX, 25 Dedi eis praecepta non bona et iudicia, in quibus non vivent IV 25 a

XXVIII, 12 Plenus sapientia et perfectus decore II 416 a, 417 b, 431 a, 492 a

13 In deliciis paradisi Dei fuisti II 431 a, 427 a

Aurum opus decoris tui, et foramina tua in die, qua conditus es, praeparata sunt II 433 a

14 Tu Cherub extensus et protegens II 461 a

XXIX, 3 Dicis: Meus est fluvius et ego feci memetipsum I 2 a

XLIV, 6 Sufficiens vobis omnia scelera vestra III 650 a

43 Non appropinquabunt ad me, ut sacerdotio fungantur mihi III 676 b

EX LIBRO DANIELIS.

CAP. I, v. 9 Dedit Deus Danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum II 631 a

II, 22 Ipse revelat profunda et abscondita et novit in tenebris constituta I 5 b

III, 60 Benedicite aquae omnes, quae super caelos sunt, Domino II 336 a

IV, 24 Peccata tua eleemosynis redime IV 353 a

VII, 9 Throni positi sunt, et antiquus dierum sedit I 1 b; IV 984 a

10 Fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius I 4 b

Millia millium ministrabant ei II 402 a, 261 a

IX, 22 Nunc egressus sum, ut docerem te, et intelligeres II 284 a

XII, 2 Multi de his qui dormiunt in terrae pulvere, evigilabunt IV 885 a

EX LIBRO OSEE.

CAP. I, v. 2 Vade, sume tibi uxorem fornicationum I 845 a; IV 723 a

III, 4 Diligunt vinacia uvarum II 433 a

IV, 9 Erit sicut populus, sic sacerdos IV 434 a

VII, 4 Omnes adulterantes sicut clibanus succensus a coquente II 231 a

VIII, 4 Ipsi regnaverunt, et non ex me II 1006 a

X, 2 Divisum est cor eorum, nunc interibunt II 887 a

XIII, 14 Ero mors tua, o mors; morsus tuus ero, inferne III 462 a

EX LIBRO IOELIS.

CAP. II, v. 13 Scindite corda vestra et non vestimenta vestra IV 372 a

25 Reddam vobis annos, quos comedit locusta IV 339 a

EX LIBRO AMOS.

CAP. I, v. 3 Super tribus sceleribus Damasci et super quatuor non convertam eum IV 344 a

V, 1 Domus Israel cecidit et non adiiciet, ut resurgat III 676 b

EX LIBRO IONAE.

CAP. II, v. 4 Projecisti me in profundum in corde maris, et flumen circumdedit me I 4 a

EX LIBRO MICHAELIS.

CAP. II, v. 43 Ascendet pandens iter ante eos III 463 a; IV 541 b

III, 4 Tunc clamabunt ad Dominum et non exaudiet eos IV 527 a

EX LIBRO NAHUM.

CAP. I, v. 9 Non consurget duplex tribulatio II 843 b; IV 358 a, 530 b

EX LIBRO HABACUC.

CAP. I, v. 43 Mundi sunt oculi tui, Domine, ne videas malum I 689 a

Quare respicis super iniqua agentes, et taces, devorante impio iustorem se? II 850 b

II, 12 Vae, qui aedificat civitatem in sanguinibus III 650 a

20 Dominus in templo sancto suo II 225 a

III, 4 Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius I 5 a

EX LIBRO ZACHARIAE.

CAP. I, v. 3 Convertimini ad me... et convertar ad vos II 681 a; IV 430 a

II, 4 Loquere ad puerum istum II 273 b

IV, 7 Exaequabit gratiam gratiae II 666 a, 931 a

IX, 11 Tu in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu III 407 a, 461 a

EX LIBRO MALACHIAE.

CAP. I, v. 2 Dilexi Iacob, Esau autem odio habui III 700 a

I, 15 Custodite spiritum vestrum et uxorem adolescentiae etc. II 908 b

EX LIBRO SECUNDO MACHABAEORUM.

CAP. IX, v. 13 Orabat hic scelestus Dominum, a quo non esset misericordiam consecuturus IV 334 a

XII, 46 Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare IV 943 b

EX EVANGELIO MATTHAEI.

CAP. I, v. 49 Ioseph vir eius, cum esset iustus etc. IV 783 b

21 Vocabis nomen eius Iesum; ipse enim salvum faciet populum suum III 394 b

22 Hoc autem factum est, ut adimpleretur etc. II 128 b

24 Accepit conjugem suam; et non cognoscebat eam etc. IV 712 b

II, 2 Vidimus stellam eius in Oriente II 362 a

III, 8 Facite fructum dignum poenitentiae IV 398 b, 532 b

9 Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae I 490 b

11 Ego baptizo vos in aqua in poenitentiam IV 56 b

Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni IV 552 a

14 Ego a te debeo baptizari IV 132 a

IV, 4 Iesus ductus est in desertum a Spiritu II 535 b

3 Dic, ut lapides isti panes fiant II 516 a

17 Poenitentiam agite IV 440 a, 582 a

V, 16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona IV 636 b

17 Non veni solvere [legem], sed adimplere III 33 a

22 Omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio II 845 a; III 834 a

32 Omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa etc. IV 783 a

34 Ego autem dico, non iurare omnino III 866 a, 870 a

37 Sit sermo vester: est, est; non, non II 540 b

43 Audistis, quia dictum est: Diliges proximum tuum etc. III 663

45 Qui solem suum oriri facit super bonos et malos II 774 a, 870 a; IV 900 a

46 Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? III 668 a

48 Estote vos perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est I 274 b; III 661 a, 885 a

VI, 3 Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua IV 378 b

13 Et ne nos inducas in tentationem II 535 b, 556 b, 684 b

22 Si oculus tuus fuerit simplex etc. II 881 a, 921 b

24 Nemo potest duobus dominis servire II 887 a, 4012 b; IV 655 a

VII, 2 In qua mensura mensi fueritis, remittetur vobis II 666 a; IV 920 a

- VII, 6 Nolite dare sanctum canibus IV 211 a
18 Non potest arbor bona malos fructus
facere II 763 a, 803 b, 955 b
- VIII, 4 Vade, ostende te sacerdoti IV 439 b
9 Ego homo sum sub potestate consti-
tutus, habens sub me milites II 162 b
29 Iesu, Fili Dei, venisti huc ante tem-
pus torquere nos? II 166 a
31 Mitte nos in gregem porcorum II
273 a
- IX, 2 Videns Iesus fidem illorum, dixit
paralytico: Confide, fili II 661 b
4 Quid cogitatis mala in cordibus ve-
stris? II 230 b
6 Filius hominis habet potestatem in
terra dimittendi peccata III 225 b; IV
130 a
- XI, 3 Tu es qui venturus es, an alium
expectamus? III 553 b; IV 60 b
41 Qui minor est in regno caelorum
maior est illo II 707 a
43 Omnes Prophetiae et Lex usque ad
Ioannem prophetaverunt IV 86 a
25 Abscondisti haec a sapientibus...
quoniam sic fuit placitum ante te
I 732 a
27 Nemo novit Filium nisi Pater, neque
Patrem quis novit nisi Filius, et cui
voluerit Filius revelare I 385 a, 387 b,
489 a
29 Discite a me, quia mitis sum et hu-
milis corde III 331 a
30 Iugum meum suave est et onus
meum leve II 679 a; IV 83 b
- XII, 27 Ipsi iudices vestri erunt IV 971 a
30 Qui non est mecum contra me est
I 848 a, 857 a
31 Spiritus blasphemia non remittetur
II 997 a
32 Qui dixerit contra Spiritum sanctum,
non remittetur ei II 988 a; IV 826 b
Neque in hoc saeculo neque in fu-
turo IV 551 a
36 Omne verbum otiosum... reddent
rationem de eo II 942 a; IV 457 b
40 Sicut fuit Ionas in ventre ceti etc.
III 456 a
41 Viri Ninivitae surgent in iudicio cum
generatione ista IV 971 a
50 Quicumque fecerit voluntatem Patris
mei, qui in caelis est, ipse meus fra-
ter etc. I 852 a
- XIII, 8 Dabant fructum, aliud centesi-
mum etc. IV 757 a
33 Simile est regnum caelorum fer-
mento etc. III 406 b
42 Mittent eos in caminum ignis IV 981 a
- XV, 14 Caecus si caeco ducatum praestet,
ambo in foveam cadunt III 337 a
47 Omne quod in os intrat, in ventrem
vadit et in secessum emittitur II 727 a
26 Non est bonum sumere panem filio-
rum et mittere canibus IV 211 a
- XVI, 17 Caro et sanguis non revelavit tibi
III 518 b
49 Quodcumque ligaveris super terram
erit ligatum et in caelis IV 451 a, 538 a
24 Si quis vult post me venire, abneget
semetipsum et tollat crucem suam III
783 b
- XVI, 27 Tunc reddet unicuique secundum
opera eius II 667 a; IV 960 b
- XVII, 5 Hic est Filius meus dilectus, in
quo mihi bene complacui I 428 a
24 Reges terrae a quibus accipiunt tri-
butum? II 1010 a
- XVIII, 9 Si oculus tuus scandalizat te, erue
eum IV 843 b
10 Angeli eorum in caelis semper vi-
dent faciem Patris II 277 a
17 Si Ecclesiam non audierit, sit tibi
sicut ethnicus et publicanus IV 484 a
48 Quaecumque solveritis super terram,
erunt soluta et in caelo IV 451 a
22 Non dico tibi usque septies, sed usque
septuagies septies IV 334 a
34 Tradidit eum tortoribus, quoadusque
redderet universum debitum IV 576 a
- XIX, 4 Non legistis, quia qui fecit homi-
nem ab initio etc. IV 661 a
6 Iam non sunt duo, sed una caro I
547 a; IV 785 a
Quod ergo Deus coniunxit homo non
separet IV 663 a, 681 a, 758 b,
767 a, 781 a
8 Moyes ob duritiam cordis vestri per-
misit etc. I 843 b; IV 758 a
9 Quicumque dimiserit uxorem suam nisi
ob fornicationem etc. IV 759 a, 780 a,
785 a
15 Cum imposuisset eis manus etc. IV
391 a
47 Si vis ad vitam ingredi, serva man-
data II 680 a; III 815 a
21 Si vis perfectus esse, vade, vende
quae habes III 662 a
28 Sedebitis et vos super sedes duode-
cim IV 971 a
- XX, 9 Acceperunt singulos denarios IV
1010 a
44 Tolle quod tuum est II 667 a
- XXI, 4 Hoc totum factum est, ut adimple-
retur quod dictum est II 428 b
9 Turbae, quae praecedebant et quae
sequebantur etc. III 426 a
25 Baptismus Ioannis unde erat, e caelo,
an ex hominibus? I 431 b
- XXII, 43 Mittite cum in tenebras exterior-
es IV 4041 a
44 Multi sunt vocati, pauci vero electi
I 714 b, 716 b, 819 b
21 Reddite quae sunt Caesaris Caesari
II 1011 a
30 In resurrectione neque nubent neque
nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei
IV 754 b, 917 b
32 Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac
et Deus Iacob I 591 b
37 Diliges Dominum Deum tuum ex toto
corde etc. I 81 b, 317 a; III 610 a,
618 b
- XXIII, 3 Omnia quaecumque dixerint vo-
bis, servate et facite II 4012 a; IV 502 a
- XXIV, 12 Refrigescet caritas multorum
IV 976 b
29 Stellae cadent de caelo, et virtutes
caelorum commovebuntur IV 979 b,
995 b
30 Tunc parebit signum Filii hominis
in caelo IV 987 a
- XXIV 35 Caelum et terra transibunt IV 992 b
36 De die illa et hora nemo scit... nisi
solus Pater III 304 b; IV 989 a
- XXV, 12 Nescio vos I 689 a
15 Dedit... unicuique secundum propriam
virtutem I 317 a; II 245 a
31 Cum venerit Filius hominis etc. IV
971 b
33 Et statuet oves quidem a dextris,
hoedos autem a sinistris IV 557 a
41 Discedite a me maledicti in ignem
aeternum, qui paratus est diabolo et
angelis eius II 76 a, 168 a, 852 b;
IV 925 b, 927 a, 931 a, 933 b
42 Esurivi, et non dedistis mihi mandu-
care II 924 b; IV 377 b
- XXVI, 47 Prima die azymorum IV 260 a
26 Coenantibus eis, accepit Iesus pa-
nem etc. IV 186 a
34 In hac nocte... ter me negabis II 137 a
38 Tristis est anima mea usque ad mor-
tem III 338 a
39 Transeat a me calix iste III 376 b
Non sicut ego volo, sed sicut tu III
367 a, 374 a, 375 b
41 Vigilate et orate, ut non intretis in
tentationem II 535 b
- XXVII, 46 Ut quid dereliquisti me? III
438 b
- XXVIII, 48 Data est mihi omnis potestas
in caelo et in terra I 761 b; II 26 a;
III 326 b; IV 431 b
49 Baptizantes eos in nomine Patris et
Filii et Spiritus sancti I 61 a, 393 a;
IV 67 a, 70 a, 456 a
20 Ecce ego vobiscum sum omnibus
diebus IV 105 a, 486 b, 488 a, 216 b

EX EVANGELIO MARCI.

- CAP. I, 4 Praedicans baptismum poeniten-
tiae in remissionem peccatorum IV 55 b
24 Exclamavit dicens: Quid nobis et tibi,
Iesu Nazarene? III 492 b
44 Vide, nemini dixeris I 848 b
- V, 9 Legio mihi nomen est II 211 a
- VI, 43 Ungebant oleo multos aegros et sa-
nabant IV 588 a, 592 b
- VII, 48 Omne extrinsecus introiens in homi-
nem non potest eum communicare
II 727 a
- VIII, 24 Video homines velut arbores am-
bulantes IV 379 b
- IX, 22 Si potes credere, omnia possibilia
sunt credenti I 761 b; III 326 b
- XII, 30 Diliges Dominum Deum tuum ex
toto corde tuo I 317 a; III 612 a,
618 b
43 Vidua haec pauper plus omnibus
misit II 929 a; IV 378 a
- XIV, 2 Non in die festo IV 262 a
25 Non bibam de hoc genimine vitis etc.
IV 299 a
33 Coepit pavere et taedere III 360 a
- XVI, 46 Qui crediderit et baptizatus fuerit
salvus erit III 895 b; IV 69 b, 402 a
49 Sedet a dextris Dei II 85 a

EX EVANGELIO LUCAE.

- CAP. I, 26 Missus est Angelus Gabriel a
Deo in civitatem Galilaeae II 259 a

- I, 28 Ave, gratia plena III 74 a, 282 b
 35 Spiritus sanctus superveniet in te III 73 a
 Virtus Altissimi obumbrabit tibi III 79 a
 37 Non erit impossibile apud Deum omne verbum I 750 a, 756 a
 41 Exultavit infans in utero eius IV 459 b
 45 Beata quae credidisti, quoniam perficientur ea quae dicta sunt tibi a Domino II 516 b; III 406 a
 48 Respexit humilitatem ancillae suae II 517 b
 II, 35 Tuam ipsius animam pertransibit gladius I 861 a
 52 Iesus proficiebat sapientia et aetate et gratia III 293 b, 321 a
 III, 8 Facite fructus dignos poenitentiae IV 532 b
 22 Vox de caelo facta est: Tu es Filius meus dilectus II 271 a
 IV, 8 Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies III 200 a
 V, 31 Non egent qui sani sunt medico IV 209 a
 VI, 12 Exiit in montem orare III 370 a
 13 Elegit duodecim ex ipsis, quos et Apostolos nominavit IV 642 b
 40 Perfectus omnis erit, si sit sicut magister eius III 662 a
 VII, 47 Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum IV 422 a
 Cui minus dimittitur, minus diligit IV 99 b
 X, 16 Qui vos audit me audit II 1012 a
 20 Gaudete, quod nomina vestra scripta sunt in caelis I 724 b; IV 898 a
 23 Beati oculi qui vident, quae vos videtis III 547 a
 30 Exspoliaverunt eum et plagis impositis abierunt II 700 a
 Semivivo relicto II 908 b
 XI, 3 Panem nostrum quotidianum da nobis hodie IV 295 a
 20 Si in digito Dei elicio daemonia etc. I 595 a
 21 Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet II 534 a
 41 Quod superest date eleemosynam IV 370 a
 Et ecce omnia munda sunt vobis II 930 a; IV 353 a, 367 b
 52 Vac... quia tulistis clavem scientiae IV 500 a
 XII, 47 Servus, qui cognovit voluntatem Domini sui... vapulabit multis II 525 a, 986 a
 XIII, 5 Si poenitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis IV 578 a
 XIV, 23 Exi in vias et sepes et compelle intrare II 618 a
 Ut impleatur domus mea IV 924 a
 XV, 8 Quae mulier habens drachmas decem etc. II 253 a
 40 Gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente II 285 a
 47 Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus II 886 a; III 605 a
 XVI, 8 Filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt II 469 a, 190 a; IV 496 a
 9 Facite vobis amicos de mammona iniquitatis IV 370 a, 378 a
 22 Factum est, ut... portaretur... in sinum Abrahae IV 45 a
 24 Mitte Lazarum, ut... refrigeret linguam meam IV 4044 a
 25 Fili, recordare, quia recepisti bona in vita tua III 240 b; IV 1043 a
 26 Inter nos et vos chaos magnum firmatum est III 461 a; IV 939 b
 28 Habeo quinque fratres etc. IV 1039 a
 XVII, 9 Nunquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae ei imperaverat? II 666 b
 XVIII, 19 Nemo bonus nisi solus Deus I 395 a
 XIX, 26 Qui non habet, et quod habet auferetur ab eo II 770 b
 41 Ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam III 367 b
 XXI, 48 Capillus de capite vestro non peribit II 734 b; IV 909 a
 XXII, 20 Ille est calix novum testamentum in sanguine meo IV 493 a
 26 Vos autem non sic, sed qui maior est in vobis fiat sicut minor IV 614 a
 27 Quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? II 46 a, 276 b
 32 Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua IV 532 a
 38 Ecce duo gladii hic IV 812 b
 43 Apparuit illi Angelus de caelo confortans eum II 280 a
 XXIII, 43 Hodie mecum eris in paradiso III 463 a; IV 541 b, 557 a
 XXIV, 46 Oculi illorum tenebantur, ne eum agnoscerent IV 236 b
 39 Palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet III 44 a; IV 1030 a
 44 Haec... locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum IV 186 b
 EX EVANGELIO IOANNIS.
 CAP. I, 4 In principio erat Verbum I 184 a, 490 b, 514 a
 Verbum erat apud Deum I 650 a
 3 Omnia per ipsum facta sunt I 254 a, 370 a, 482 a; II 26 a, 331 b
 Sine ipso factum est nihil II 814 a, 869 b
 4 In ipso vita erat, et vita erat lux hominum I 623 a, 624 b; II 311 b
 5 Lux in tenebris lucet I 720 a; II 854 b
 9 Erat lux vera I 2 b, 190 b; II 266 a
 Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum I 815 a; II 266 a, 690 a
 10 Mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit II 26 a
 12 Dedit eis potestatem filios Dei fieri II 673 b, 695 b; III 235 a
 14 Verbum caro factum est I 481 a; III 46 a, 173 a
 Plenum gratiae et veritatis III 281 a
 16 De plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia II 630 a; III 281 b, 283 b, 292 b
 I, 17 Gratia et veritas per Iesum Christum facta est III 292 b, 407 a, 540 b
 18 Deum nemo vidit unquam II 208 b, 543 a; III 303 a
 27 Ego non sum dignus, ut solvam eius corrigiam calceamenti III 466 b
 31 Ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans IV 56 b
 II 4 Nondum venit hora mea II 362 a
 19 Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud III 456 a
 III, 5 Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto etc. II 718 a, 759 a; III 235 b; IV 77 b, 91 b
 13 Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo III 465 b
 16 Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret I 324 b; III 1 a, 409 a, 705 a
 18 Qui credit in eum non iudicatur IV 973 b
 20 Omnis qui male agit odit lucem I 24 b; II 203 b, 529 a
 31 Qui est de terra... de terra loquitur; qui de caelo venit super omnes est III 44 a
 34 Non ad mensuram dat Deus spiritum I 289 b, 793 a; III 409 a, 278 a, 292 a, 312 a
 IV, 24 Spiritus est Deus, etc. in spiritu et veritate oportet adorare I 203 b
 42 Iam non propter tuam loquelam credimus III 523 b
 48 Nisi signa et prodigia videritis, non creditis IV 217 b
 V, 17 Pater meus usque modo operatur, et ego operor II 196 a, 292 a, 371 a, 386 a, 387 a
 19 Quaecumque [Pater] fecerit, haec et Filius similiter facit I 368 b; III 325 b
 22 Neque enim Pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio IV 984 a
 24 Qui verbum meum audit... in iudicium non venit, sed transit a morte in vitam IV 973 b
 26 Sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso I 374 b; III 2 a
 27 Potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est IV 972 b, 984 a
 28 Venit hora, in qua omnes... audient vocem Filii Dei IV 885 a, 894 b
 39 Scrutamini Scripturas I 41 a
 VI, 12 Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant III 543 b
 37 Eum qui venit ad me, non eieciam foras I 720 a; IV 469 b
 38 Descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam III 363 b
 44 Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum II 618 a; IV 421 a
 Et ego resuscitabo eum in novissimo die IV 885 b
 50 Ille est panis de caelo descendens IV 483 b
 54 Nisi manducaveritis carnem Filii hominis etc. IV 203 a, 204 a
 56 Caro mea vere est cibus IV 196 a, 201 a

VI, 64 Caro non prodest quidquam III 222 b;
IV 218 b
71 Nonne ego vos duodecim elegi, et ex
vobis unus diabolus est I 716 a
VII, 16 Mea doctrina non est mea I 213 a
22 [Circumcisio] non ex Moyse est, sed
ex Patribus IV 37 b
23 Circumcisionem accipit homo in Sab-
bato IV 46 a
38 Flumina de ventre eius fluent aquae
vivae I 255 b
39 Nondum erat Spiritus datus I 274 b;
II 707 b; IV 591 b
VIII, 11 Iam amplius noli peccare IV 316 a,
807 b
20 Nemo apprehendit eum, quia necdum
venerat hora eius II 362 a
25 Principium, qui et loquor vobis I 518 b;
III 457 a
29 Qui me misit mecum est, et non re-
liquit me solum, quia ego quae pla-
cita sunt ei, facio semper I 567 a
34 Omnis qui facit peccatum, servus est
peccati II 1010 b
44 Vos ex patre diabolo estis I 463 b
Ille homicida erat ab initio II 181 a,
492 b
In veritate non stetit II 128 b, 131 a
Mendax est et pater eius II 152 a,
205 b
55 Ero similis vobis mendax I 723 b
56 Abraham pater vester exultavit, ut
videret diem meum III 246 b
58 Antequam Abraham fieret, ego sum
III 251 b
IX, 3 Neque hic peccavit, neque parentes
eius II 850 b
31 Scimus, quia peccatores Deus non
audit IV 945 a
X, 9 Ingredietur et egredietur et pascua
inveniet III 20 b
13 Mercenarius fugit, quia mercenarius
est III 606 b
18 Nemo tollit eam [animam] a me, sed
ego pono eam a me ipso III 446 a
Potestatem habeo ponendi eam et
potestatem habeo iterum sumendi
eam III 350 a, 436 a
30 Ego et Pater unum sumus I 545 b
XI, 24 Scio, quia resurget in resurrectione
in novissimo die IV 883 a
33 Iesus... infremuit spiritu et turbavit se
ipsum III 339 a, 340 a
42 Sciebam, quia semper me audis,
sed... dixi, ut credant III 371 b,
373 a
51 Cum esset pontifex anni illius, pro-
phetavit IV 511 a
XII, 25 Qui amat animam suam perdet
eam II 25 b, 473 a; III 628 a
28 Clarificavi et iterum clarificabo II
273 a
31 Nunc princeps huius mundi elicietur
foras III 405 a
32 Ego si exaltatus fuero a terra, omnia
traham ad me ipsum III 428 a, 461 b
XIII, 1 Ante diem festum Paschae IV 185 a,
261 a
2 Cum diabolus iam misisset in cor, ut
traderet eum Iudas II 230 a

XIII, 15 Exemplum dedi vobis, ut quemad-
modum ego feci vobis, ita et vos fa-
ciatis III 246 a
18 Ego scio, quos elegerim I 711 a,
714 a
XIV, 2 In domo Patris mei mansiones
multae sunt I 711 a; IV 1010 b
40 Non creditis, quia ego in Patre, et
Pater in me est I 347 a, 489 a.
Verba, quae ego loquor vobis, a me
ipso non loquor; Pater autem in
me manens ipse facit opera I 567 a
46 Ego rogabo Patrem, et alium Para-
clitum dabit vobis IV 947 b.
23 Ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus I 263 a
28 Pater maior me est III 372 a
30 Venit princeps mundi huius II 25 a
XV, 5 Sine me nihil potestis facere II
688 b, 689 b, 861 a
13 Maiorem hac dilectionem nemo habet,
ut animam suam ponat quis pro ami-
cis suis I 306 b; II 679 b
14 Vos amici mei estis, si feceritis quae
ego praecipio vobis II 679 b
15 Vos autem dixi amicos II 701 b
Omnia quaecumque audivi a Patre
meo, nota feci vobis IV 988 a
XVI, 7 Si abiero, mittam eum ad Vos I
259 a, 261 b
11 Princeps huius mundi iam indicatus
est IV 974 a
13 Cum venerit ille Spiritus veritatis,
docebit vos omnem veritatem I 722 a,
283 b; IV 988 a
Non loquetur a semetipso I 218 b
14 Ille me clarificabit, quia de meo ac-
cipiet I 211 a, 486 b
15 Omnia quaecumque habet Pater, mea
sunt I 213 b
28 Exivi a Patre et veni in mundum,
iterum relinquo mundum et vado ad
Patrem I 2 b
XVII, 3 Haec est vita aeterna, ut cogno-
scant te solum Deum verum et quem
misisti, Iesum Christum II 422 b
20 Non pro eis rogo tantum, sed et pro
eis qui credituri sunt per verbum eo-
rum in me III 373 b
22 Ut sint unum, sicut et nos unum su-
mus I 497 a, 294 b, 545 b; III 604 a
23 Ut sint consummati in unum I 249 a
XVIII, 28 Ipsi non introierunt in praeto-
rium, ut non contaminarentur, sed ut
manducarent pascha IV 261 a
36 Regnum meum non est de hoc mundo
II 25 a
XIX, 26 Ecce filius tuus IV 743 a
34 Exivit sanguis et aqua III 895 b
XX, 19 Cum fores essent clausae... venit
Iesus et stetit in medio IV 4027 a
22 Insufflavit et dixit eis: Accipite Spi-
ritum sanctum I 251 b, 254 a, 284 b;
II 410 b
23 Quorum remiseritis peccata, remit-
tuntur eis IV 469 a, 472 a, 579 b
29 Quia vidisti me, Thoma, credidisti
III 501 a, 517 a
Beati, qui non viderunt et credide-
runt III 518 b

XXI, 15 Simon Ioannis, diligis me? I 205 a,
III 707 a
17 Domine, tu omnia nosti I 688 a

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

CAP. I, 3 Praebuit se ipsum vivum... in
multis argumentis III 463 b
41 Sic veniet, quemadmodum vidistis
eum euntem in caelum IV 995 a
II, 24 Quem Deus suscitavit, solutis dolo-
ribus inferni III 457 a, 458 b; IV
939 a
36 Et Dominum eum et Christum fecit
Deus IV 984 b
IV, 12 Non est in alio aliquo salus III 431 a
V, 3 Anania, cur tentavit satanas cor tuum,
mentiri te Spiritui sancto? II 225 a,
498 b
VI, 8 Stephanus plenus gratia et fortitu-
dine III 282 b
VIII, 12 In nomine Iesu Christi baptiza-
bantur IV 72 b
46 Baptizati tantum erant in nomine
Domini Iesu IV 57 a
47 Tunc imponebant manus super illos
IV 642 b
48 Simon... obtulit eis pecuniam IV
648 a
X, 34 In veritate comperi, quia non est
personarum acceptor Deus I 732 a
38 Unxit eum Deus Spiritu sancto et
virtute IV 2 b
42 Constitutus est a Deo iudex vivorum
et mortuorum IV 971 a
XII, 7 Ceciderunt catenae de manibus eius
II 284 a
XIII, 17 Deus plebis Israel elegit patres
nostros II 26 a
XV, 9 Fide purificans corda eorum III
470 a; IV 421 b
40 Iugum... quod neque patres nostri
neque nos portare potuimus III 890 a
41 Sed per gratiam Domini Iesu Chri-
sti credimus salvari II 679 b
XVII, 28 In ipso vivimus et movemur et
sumus I 352 a, 623 a, 649 b
Ipsius enim et genus sumus II 411 a
XIX, 2 Sed neque si Spiritus sanctus est,
audivimus IV 57 a
XXXVII, 31 Nisi hi in navi manserint, vos
salvi fieri non potestis IV 584 b

EX EPISTOLA AD ROMANOS.

CAP. I, 3 Factus est et ex semine David se-
cundum carnem III 45 a, 110 b, 249 a
4. Praedestinatus est Filius Dei in vir-
tute III 181 a, 225 a, 243 b
41 Desidero videre vos, ut aliquid im-
pertiar vobis gratiae spiritualis ad
confirmandos vos IV 168 a
47 Iustitia Dei in eo revelatur ex fide
in fidem, sicut scriptum est: Iustus
autem ex fide vivit II 656 a; III 502 a,
598 b
20 Invisibilia ipsius a creatura mundi
per ea quae facta sunt intellecta con-
spiciuntur I 75 a

- I, 21 Evanuerunt in cogitationibus suis I 813 a
 24 Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum II 854 a, 869 b
 28 Sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum II 189 a
 32 Qui talia agunt digni sunt morte... sed etiam qui consentiunt facientibus I 844 a
- II, 4 In quo iudicas alterum te ipsum condemnas IV 512 a, 782 a
 4 Ignoras, quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? IV 208 b
 5 Secundum duritiam tuam et impoenitens cor thesaurizas tibi iram I 717 b; II 284 b
 15 Se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus IV 900 a
 25 Circumcisio quidem prodest, si legem observes IV 82 b
- III, 8 Non... faciamus mala, ut veniant bona I 825 b; IV 760 a
 19 Ut omne os obstruatur, et subditus fiat omnis mundus Deo I 734 b
 23 Omnes peccaverunt et egent gloria Dei III 67 b; IV 443 a
 24 Iustificati gratis per gratiam ipsius IV 418 a
 25 Quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius III 401 b
- IV, 4 Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum II 931 b
 25 Traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem nostram III 400 a; IV 59 b
- V, 4 Iustificati ex fide II 627 b; IV 421 b
 3 Tribulatio patientiam operatur etc. II 535 b; III 571 a
 5 Spes non confundit II 436 b
 Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis I 197 a, 249 a, 254 b
 8 Cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est II 631 a; III 1 b, 262 b, 461 a, 669 b
 12 Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit II 798 a
 Et per peccatum mors II 516 a, 717 a
 In quo omnes peccaverunt II 730 b
 15 Sed non sicut delictum, ita et donum II 762 b; IV 95 b
 19 Per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi II 516 a, 520 a, 798 a
 20 Ubi abundavit delictum, superabundavit gratia III 676 a; IV 99 b, 337 b
- VI, 3 Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus II 760 a; IV 68 a
 4 Quomodo Christus surrexit... ita et nos in novitate vitae ambulemus III 401 a
 5 Complantati facti sumus similitudini mortis eius III 401 a
 6 Vetus homo noster simul crucifixus est II 767 a
- VI, 7 Qui mortuus est iustificatus est a peccato II 760 a
 9 Mors illi ultra non dominabitur II 1010 b
 12 Non regnet peccatum in vestro mortali corpore II 686 b, 721 a, 756 a, 1010 b
 13 Ne exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato II 580 b
 23 Stipendia peccati mors II 467 a
 Gratia autem Dei vita aeterna II 660 b, 666 b, 680 a, 698 a; III 814 b
- VII, 7 Concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces II 721 a; III 818 b
 8 Occasione accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam II 721 b; III 812 a
 12 Lex quidem sancta, et mandatum sanctum et iustum et bonum III 887 a
 15 Non quod volo bonum, hoc ago II 948 a
 17 Non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum II 686 a; III 73 b
 18 Non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum II 747 a
 23 Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae II 716 b, 719 b, 765 a; III 628 a
 24 Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? II 678 a, 719 b, 749 b
- VIII, 3 De peccato damnavit peccatum in carne III 73 b
 10 Corpus mortuum est propter peccatum II 474 a
 15 Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore II 1011 b
 Sed accepistis spiritum adoptionis filiorum III 29 a, 233 a, 235 b
 In quo clamamus: Abba, Pater III 237 b
 17 Si autem filii, et heredes III 30 b
 18 Non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam II 666 b
 20 Vanitati creatura subiecta est I 159 a; II 555 b; III 249 b
 21 Creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei II 1012 a
 24 Spes, quae videtur, non est spes III 583 b, 683 a
 26 Ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus II 908 a
 28 Scimus, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum I 825 a; II 851 b; III 27 a, 678 a; IV 335 a
 29 Quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui I 820 a; II 407 a, 699 b; III 237 b, 245 a
 Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus III 102 a, 246 b
 30 Quos autem praedestinavit, hos et vocavit III 177 b, 244 a
 32 Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? III 421 b
 38 Neque mors neque vita... poterit nos separare a caritate Dei II 165 b, 534 b; III 565 a
- IX, 3 Optabam ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis III 644 a
 11 Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali etc. II 448 b
 13 Iacob dilexi, Esau autem odio habui I 728 a; III 700 a
 18 Cuius vult miseretur et quem vult indurat I 717 a, 719 a; III 702 a; IV 960 a
 19 Voluntati eius quis resistit? I 839 a
 21 An non habet potestatem figulus etc. I 732 a
 22 Sustinuit in multa patientia vasa irae apta in interitum II 166 b
- X, 4 Finis Legis Christus, ad iustitiam omni credenti II 884 a
 10 Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem I 392 b; IV 67 a, 174 a
 17 Fides ex auditu I 365 a; III 490 b, 529 b
- XI, 5 Reliquiae per electionem gratiae salvae factae sunt I 742 a
 6 Si gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia II 691 a; III 107 a
 16 Si radix sancta, et rami II 763 a
 29 Sine poenitentia sunt dona et vocatio Dei IV 577 a
 33 O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei I 3 b, 733 b; IV 967 b
 36 Ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia I 631 a; III 257 a
- XII, 3 Unicusque sicut Deus divisit mensuram fidei III 292 a
 5 Multi unum corpus sumus in Christo IV 887 a
 12 Spe gaudentes III 555 b
 15 Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus III 339 b
 19 Non vosmetipsos defendentes III 666 b
 Mihi vindicta; ego retribuam, dicit Dominus II 854 a; III 421 b; IV 342 a
- XIII, 2 Qui resistit potestati Dei ordinationi resistit II 1009 b, 1015 a
 5 Necessitate subditi estote, non solum propter iram II 1009 b
 8 Qui diligit proximum legem implevit II 680 a, 883 a; III 590 a, 617 b, 712 a, 809 b, 823 b, 890 a
 10 Plenitudo legis est dilectio II 680 a, 883 a
- XIV, 12 Unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo II 782 b
 23 Omne quod non est ex fide, peccatum est II 906 b; IV 835 b
- XV, 28 Per vos proficiscar in Hispaniam I 836 b; III 509 a; IV 563 b
- EX EPISTOLA PRIMA AD CORINTHIOS.
- CAP. 1, 20 Stultam fecit Deus sapientiam huius mundi I 756 b
 23 Praedicamus Christum crucifixum, Iudaeis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam I 596 b; III 446 b
 24 Christum Dei virtutem et Dei sapientiam I 254 a, 370 a, 561 a, 564 b, 596 b

- I, 25 Quod infirmum est Dei fortius est hominibus I 5 b; III 20 b, 446 b
- II, 8 Si cognovissent, nunquam Dominum gloriae crucifixissent III 404 b
- 10 Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei I 5 b; III 326 a
- 11 Quis hominum scit, quae sunt hominis nisi spiritus hominis, qui in ipso est? I 299 a; II 233 a
Quae Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei I 202 a; III 325 b
- 15 Spiritualis iudicat omnia IV 840 a
- III, 8 Qui plantat et qui rigat unum sunt I 546 a
- 9 Dei sumus adiutores I 295 a, 650 a, 724 a, 733 b; II 260 b
- 11 Fundamentum aliud nemo potest ponere III 285 b
- 12 Si quis supraedificat super fundamentum hoc aurum, argentum etc. IV 555 a, 558 a, 559 a
- 15 Salvus erit, sic tamen quasi per ignem IV 517 a, 553 b
- 22 Omnia vestra sunt II 5 a, 382 a, 4010 a
- IV, 4 Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum I 298 b; III 80 b; IV 210 b
- V, 5 Tradere huiusmodi satanae in interitum carnis II 204 a; IV 467 a, 484 a
- 6 Modicum fermentum totam massam corrumpit IV 728 b
- 7 Expurgate vetus fermentum III 79 b
- 8 Non in fermento veteri... sed in azymis IV 261 a
- 12 Quid mihi de iis qui foris sunt iudicare? IV 840 a
- VI, 3 Nescitis, quoniam angelos iudicabimus? IV 974 a
- 9 Neque fornicarii... regnum Dei possidebunt IV 748 a
- 16 Qui adhaeret meretrici unum corpus efficitur I 547 a; IV 783 a, 859 a
- 17 Qui adhaeret Domino unus spiritus est I 294 a, 545 a, 852 a; II 916 a; III 292 a, 596 a
- 18 Fugite fornicationem IV 399 b, 748 b, 782 a
- 19 Non estis vestri; empti enim estis pretio magno IV 799 b
- VII, 2 Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat IV 748 a
- 4 Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir IV 731 a, 747 a, 800 a, 843 a
- 5 Nisi ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi IV 738 a
- 6 Hoc autem dico secundum indulgentiam I 843 b; IV 725 a, 754 a
- 7 Volo enim, omnes vos esse, sicut me ipsum II 488 a
- 10 Praecipio... uxorem a viro non discedere IV 787 a
- 11 Si discesserit... viro suo reconciliari IV 786 a
- 12 Si quis frater uxorem habet infidelem etc. IV 837 b, 842 a
- 14 Sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem IV 832 a
- 15 Quodsi infidelis discedit, discedat IV 838 a
- VII, 21 Servus vocatus es? non sit tibi cura II 4010 b
- 27 Alligatus es uxori, noli quaerere solutionem IV 787 b
- 31 Praeterit figura huius mundi IV 884 a, 992 a
- 35 Non ut laqueum vobis iniciam, sed ad id quod honestum est IV 717 a
- VIII, 1 Scientia inflat III 336 a
- 4 Nihil est idolum in mundo II 867 a; III 872 b; IV 764 b
- IX, 10 Debet in spe qui arat arare II 886 a
- 11 Si nos vobis spiritualia seminavimus etc. IV 647 b
- X, 2 Omnes in Moyse baptizati sunt IV 411 a
- 3 Omnes eandem escam spiritualem manducaverunt IV 480 a, 218 a, 617 a
- 12 Qui se existimat stare videat, ne cadat III 765 a
- 13 Tentatio vos non apprehendat nisi humana II 311 a
Fidelis Deus est, qui non patietur... faciet cum tentatione proventum II 535 a; III 406 b
- 16 Panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? IV 216 a
- 24 Nemo quod suum est quaerat, sed quod alterius III 643 b
- 31 Sive manducatis, sive bibitis... omnia in gloriam Dei facite II 44 a, 942 a
- XI, 3 Omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir, caput vero Christi Deus II 403 b, 433 b, 496 b, 520 a, 1007 a; III 27 b, 270 b; IV 650 b, 752 b, 777 b
- 7 Vir non debet velare caput suum, quoniam imago et gloria Dei est II 403 a; IV 649 a
- 9 Non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum II 403 b, 433 b
- 28 Probet autem se ipsum homo IV 210 a, 289 a
- 29 Qui manducat et bibit indigne etc. IV 208 b, 213 b
- 30 Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles IV 265 b
- XII, 3 Nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto I 836 b
- 4 Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus I 323 a; II 630 a, 634 a, 653 a; IV 615 a, 635 a
- 7 Unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem II 649 a
- 8 Alii per Spiritum datur sermo sapientiae etc. II 682 a; III 280 a, 774 a
- 9 Alteri fides in eodem Spiritu II 685 b; III 490 a
Alii gratia sanitatum in uno Spiritu I 254 a
- 11 Haec omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis, prout vult I 323 a; II 630 a
- 12 Corpus unum est et membra habet multa IV 614 a
- 13 Omnes in uno Spiritu potati sumus I 254 b
- XIII, 2 Si habuero omnem fidem etc. III 490 a
- XIII, 3 Si distribuero in cibos pauperum etc. IV 378 b
Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest I 306 b; II 656 a, 681 b; IV 353 a
- 4 Caritas patiens est, benigna est etc. III 589 a
- 5 Non quaerit quae sua sunt II 44 a, 888 b; III 606 a, 643 b
- 8 Caritas nunquam excidit I 307 b; II 659 b; III 688 a; IV 756 b
Sive prophetiae evacuabuntur, sive linguae cessabunt, sive scientia destruetur I 25 a; III 685 a, 726 b
- 9 Ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus III 33 a
- 10 Cum venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est II 441 a, 252 a; III 319 a, 360 b, 494 a, 688 a
- 12 Videmus nunc per speculum in aenigmate I 74 b, 580 b; II 545 a; III 496 a
Tunc autem facie ad faciem II 123 b, 442 b, 260 b
Cognoscam, sicut et cognitus sum II 544 a
- 13 Nunc manent fides, spes, caritas, tria haec II 657 a; III 590 a
Maior autem horum est caritas III 604 a, 802 b
- XIV, 33 Non est dissensionis Deus, sed pacis II 389 b
- 38 Si quis ignorat, ignorabitur II 523 a, 770 b, 907 b
- XV, 40 Abundantius illis omnibus laboravi III 573 b
- 12 Si Christus... resurrexit a mortuis etc. IV 894 a
- 24 Cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem II 251 b; IV 635 b
- 26 Novissima inimica destruetur mors III 408 b
- 41 Alia claritas solis, alia claritas lunae I 308 a; IV 1010 b, 1017 a
- 42 Seminatur in corruptione, surget in incorruptione IV 1016 b
- 45 Novissimus Adam [factus est] in spiritum vivificantem IV 1014 a
- 47 Primus homo de terra terrenus, secundus etc. III 45 a, 263 a
- 50 Caro et sanguis regnum Dei possidere non possunt IV 883 a
- 51 Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur IV 885 a
- 52 In momento, in ictu oculi IV 886 a, 891 a
- 53 Oportet, corruptibile hoc induere incorruptionem IV 892 a, 896 b
- 56 Virtus peccati lex III 813 a, 887 a
- 57 Dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum II 678 a
- EX EPISTOLA SECUNDA AD CORINTHIOS.
- CAP. I, 12 Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae II 900 b
- II, 40 Si quid donavi, propter vos in persona Christi IV 532 a, 539 a

- III, 5 Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis II 688 b
- 6 Littera occidit, spiritus autem vivificat III 887 a
- IV, 4 In quibus deus huius saeculi excavavit mentes infidelium II 25 a; III 405 b
- 16 Licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est, renovatur de die in diem II 587 b; IV 433 b
17. Momentaneum... aeternum gloriae pondus operatur in nobis IV 921 a
- V, 4 Nolumus exspoliari, sed supervestiri II 449 b; III 376 a
- 7 Per fidem ambulamus, et non per speciem I 655 a; II 544 b; III 682 b
- 10 Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi IV 973 a
- 14 Unus pro omnibus mortuus est III 68 a
- 19 Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi III 411 b
- VI, 44 Quae participatio iustitiae cum iniquitate, aut quae societas luci ad tenebras? I 853 a
- 15 Quae conventio Christi ad Belial? II 478 a, 204 a
- VII, 1 Mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus II 976 b
- X, 5 In captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi II 426 a; III 471 a
- XI, 2 Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo IV 543 b
- 14 Ipse satanas transfiguravit se in angelum lucis II 217 a; III 211 b
- XII, 9 Virtus in infirmitate perficitur II 465 b; III 331 b
- 14 Nec debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis III 646 a
- XIII, 4 Etsi crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei III 331 b
- EX EPISTOLA AD GALATAS.
- CAP. I, 9 Si quis vobis evangelizaverit prae-ter id quod accepistis, anathema sit IV 484 a
- II, 41 In faciem et [Cephae] restiti, quia reprehensibilis erat IV 88 a
- 21 Non abiecio gratiam Dei; si enim per Legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est II 675 a; III 425 a
- III, 19 Lex... ordinata per Angelos I 279 b
- 27 Quicumque in Christo baptizati estis Christum induistis IV 105 b
- 28 Omnes vos unum estis in Christo Iesu IV 614 a, 782 b, 792 a
- IV, 4 Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum I 259 a, 281 b; III 21 a, 31 a, 33 a
- Factum ex muliere III 34 a, 440 b, 249 a
- Factum sub lege III 34 a
- 5 Ut adoptionem filiorum reciperemus III 235 a
- 10 Dies observatis et menses IV 740 a
- V, 3 Testificor rursus omni homini circumcidenti se etc. IV 83 a
- V, 6 Fides, quae per caritatem operatur I 318 b
- 43 In libertatem vocati estis IV 615 b
- 47 Caro concupiscit adversus spiritum II 25 b, 478 b, 741 b, 766 b; III 44 a, 628 a; IV 883 b
- 19 Manifesta sunt opera carnis etc. I 23 b; II 500 a
- 22 Fructus autem Spiritus est caritas, gaudium etc. III 805 a
- VI, 5 Unusquisque onus suum portabit II 782 b
- 40 Operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei III 647 a
- 14 Mihi mundus crucifixus est, et ego mundo III 783 b
- 15 In Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet... sed nova creatura II 390 a
- EX EPISTOLA AD EPHESIOS.
- CAP. I, 4 Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essenius sancti et immaculati I 702 a, 714 a; II 631 a
- 5 Praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum III 247 a
- Secundum propositum voluntatis suae I 798 b
- 40 Instaurare omnia in Christo III 288 a
- 41 Operatur omnia secundum consilium voluntatis suae I 798 b, 812 a
- 44 Qui est pignus hereditatis nostrae I 332 b
- 22 Ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam III 283 a, 288 a
- II, 2 Aliquando ambulastis secundum... principem potestatis aeris huius II 464 a
- 3 Eramus natura filii irae II 451 a, 718 a
- 4 Deus, qui dives est in misericordia, propter nimiam caritatem suam etc. II 786 b; III 4 a, 31 a, 704 a, 706 b; IV 295 a
- 44 Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum I 548 b
- III, 9 Illuminare omnes, quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo I 5 a
- 40 Ut innotescat principatibus et potestatibus... per Ecclesiam multiformis sapientia Dei II 118 b, 522 b, 538 b; III 288 a, 539 b, 545 b
- 15 Ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur I 180 a, 395 a; III 238 b, 240 b, 273 b
- 17 Christum habitare per fidem in cordibus vestris III 285 a; IV 287 a, 582 b
- 48 Ut possitis comprehendere... quae sit latitudo et longitudo etc. I 3 b, 664 a
- 20 Qui potens est omnia facere superabundanter etc. I 750 b, 861 b
- IV, 5 Unus Dominus, una fides, unum baptismum III 478 a; IV 67 a
- 8 Ascendens in altum... dedit dona hominibus II 707 b
- 40 Qui ascendit super omnes caelos, ut impleret omnia III 282 b
- 43 Donec occurramus omnes... in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi IV 917 b
- IV, 25 Deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo II 541 a; III 864 b
- V, 2 Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis III 98 b, 428 a
- 8 Eratis aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino II 330 a
- 46 Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt II 390 b
- 22 Mulieres viris suis subditae sint IV 742 a
- 28 Viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua III 628 b
- 29 Nemo unquam carnem suam odio habuit II 27 b, 478 b, 503 b; III 376 a; IV 372 b, 808 a
- 32 Sacramentum hoc magnum est etc. II 487 a; III 27 b, 460 b; IV 2 b, 476 b, 666 a, 879 b
- VI, 12 Non est nobis collectatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates II 463 a, 467 a, 279 b; III 405 a
- EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.
- CAP. I, 23 Desiderium habens dissolvi et esse cum Christo II 451 a; III 376 a, 605 b; IV 557 b
- II, 3 In humilitate superiores sibi invicem arbitantes IV 614 a
- 6 Cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo II 518 b
- 7 Semetipsum exinanivit, formam servi accipiens III 430 a, 441 a
- In similitudinem hominum factus III 48 a, 341 b
- Habitu inventus ut homo III 454 a
- 8 Humiliavit semetipsum III 2 b, 20 b, 382 a, 385 a
- Factus obediens usque ad mortem III 427 a
- 9 Deus exaltavit illum III 395 a
- Donavit illi nomen, quod est super omne nomen I 793 a; III 225 a, 323 a, 394 a
- 43 Deus est, qui operatur in vobis et velle et perficere II 677 a
- 21 Omnes quae sua sunt, quaerunt I 548 a
- III, 12 Sequor, si quo modo comprehendam III 302 b
- IV, 7 Pax Dei, quae exsuperat omnem sensum II 546 b
- EX EPISTOLA AD COLOSSENSES.
- CAP. I, 13 Eripuit nos de potestate tenebrarum IV 525 a
- Transtulit in regnum Filii dilectionis suae I 422 a
- 48 Ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium III 284 b
- 49 In ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare III 1 a
- 20 Et per eum reconciliare omnia in ipsum III 66 b
- Pacificans per sanguinem crucis eius sive quae in terris, sive quae in caelis sunt I 548 b

- II, 3 In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi II 298 b
9 In ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter I 648 b; III 33 a, 298 b
44 Delens... chirographum decreti III 402 a
15 Exspolians principatus et potestates IV 538 a
III, 11 Omnia et in omnibus Christus III 648 a
14 Caritatem habete, quod est vinculum perfectionis I 206 a; II 885 b; III 639 a
47 Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi II 942 a
20 Filii, obedite parentibus per omnia II 4014 a; IV 702 a

EX EPISTOLA PRIMA
AD THESSALONICENSES.

- CAP. IV, 3 Haec est voluntas Dei, sanctificatio vestra I 809 a
4 Ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione et honore, non in passione desiderii IV 805 b
46 Deinde nos, qui vivimus... simul rapiemur cum illis IV 980 a

EX EPISTOLA SECUNDA
AD THESSALONICENSES.

- CAP. II, 9 Cuius est adventus secundum operationem satanae in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus II 201 a

EX EPISTOLA PRIMA AD TIMOTHEUM.

- CAP. I, 4 Neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis II 5 b
5 Finis praecepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta I 855 a; II 680 a, 883 a, 895 a; III 615 a, 619 b
9 Lex iusto non est posita III 34 a
13 Misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci II 525 a
15 Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere III 24 b
II, 4 Omnes homines vult salvos fieri I 713 b, 820 b, 840 b; II 428 a; III 695 b
5 Mediator Dei et hominum homo Christus Iesus I 549 b; III 409 b
44 Adam non est seductus, mulier autem seducta II 448 b, 518 a
III, 2 Unius uxoris virum IV 633 a, 836 a
IV, 8 Corporalis exercitatio ad modicum utilis est IV 372 a
Pietas ad omnia utilis est III 785 a, 833 b; IV 824 b
44 Noli negligere gratiam, quae in te est IV 642 a
V, 8 Si quis suorum... curam non habet, fidem negavit III 647 a
44 Volo iuniores nubere IV 876 b
VI, 40 Radix omnium malorum est cupiditas II 516 a

- VI, 46 Qui solus habet immortalitatem I 464 a, 304 b; II 457 a
Lucem inhabitat inaccessibilem II 304 b, 698 b; III 302 b
20 Devitans profanas vocum novitates I 462 a

EX EPISTOLA SECUNDA AD TIMOTHEUM.

- CAP. II, 4 Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus IV 803 b
5 Qui certat in agone non coronatur, nisi legitime certaverit II 533 b, 548 a, 706 a
6 Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere II 849 b
42 Si sustinebimus, et conregnabimus I 861 b
43 Fidelis permanet, negare se ipsum non potest I 752 a, 778 a; II 1001 b
44 Noli contendere verbis; ad nihilum enim utile est nisi ad subversionem audientium I 387 b
49 Cognovit Dominus, qui sunt eius I 711 a
21 Si quis emundaverit se ab istis, erit vas in honorem IV 385 b
24 Servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes II 3 b
III, 4 In novissimis diebus instabunt tempora periculosa III 405 b
7 Semper discentes, et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes II 5 b
IV, 8 In reliquo reposita est mihi corona iustitiae II 666 a

EX EPISTOLA AD TITUM.

- CAP. II, 42 Sobrie et iuste et pie vivamus IV 368 b
III, 4 Benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei III 404 a
5 Non ex operibus iustitiae, quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit I 729 a; II 674 b
Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus sancti III 4 b, 247 a; IV 95 b

EX EPISTOLA AD PHILEMONEM.

- VERS. 20 Ego te fruar in Domino I 44 a

EX EPISTOLA AD HEBRAEOS.

- CAP. I, 4 Tanto melior Angelis effectus etc. III 288 b
41 Ipsi peribunt, tu autem permanebis IV 990 a
44 Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi? I 658 a; II 46 a, 462 a, 463 a, 261 b
II, 2 Per Angelos dictus est sermo I 279 b
9 Modico quam Angeli minoratus est II 280 b, 401 a
40 Decebat eum... auctorem salutis eorum per passionem consummare III 430 b

- II, 11 Qui enim sanctificat, et qui sanctificantur, ex uno omnes III 262 a, 270 b
46 Nusquam Angelos apprehendit III 22 b, 703 a
47 Debuit per omnia fratribus similari III 92 b, 271 a, 330 a
IV, 12 Vivus est sermo Dei et efficax II 227 b
13 Non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius I 688 a
45 Non habemus pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris III 330 a
V, 4 Ut offerat dona et sacrificia pro peccatis IV 503 a
7 In diebus carnis suae preces... offerens III 371 a
Exauditus est pro sua reverentia II 707 b; III 373 b
8 Didicit ex iis quae passus est, obedientiam III 321 a
VI, 4 Non rursum iacentes fundamentum poenitentiae IV 582 a
4 Impossibile est, eos qui semel sunt illuminati... rursus renovari IV 333 a
48 Confugimus ad tenendam propositam spem III 555 b
49 Incedentem usque ad interiora velaminis III 561 a
VII, 9 Per Abraham et Levi, qui decimas accepit, decimatus est III 81 a, 83 a
40 Adhuc [Levi] in lumbis patris erat III 87 b
42 Translatio sacerdotio, necesse est, ut et legis translatio fiat IV 617 b
47 Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech III 450 b; IV 617 a
49 Nihil ad perfectum adduxit Lex I 274 b; IV 481 a
25 Semper vivens ad interpellandum pro nobis II 707 b
IX, 43 Cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat etc. IV 411 b
44 Sanguis Christi... emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis III 400 a
22 Sine sanguinis effusione non fit remissio III 400 a
X, 5 Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi IV 4 b
44 Una oblatione consummavit in semperiternum sanctificatos III 429 b
26 Non relinquitur pro peccatis hostia IV 334 a
31 Horrendum est incidere in manus Dei viventis II 462 b; IV 528 b
XI, 4 Est fides sperandarum substantiarum, argumentum non apparentium III 477 b, 483 a, 520 a, 680 a
6 Sine fide impossibile est placere Deo I 42 a; II 649 b, 656 a, 659 a, 695 a; III 470 a; IV 835 b
Credere oportet accedentem ad Deum, quia est etc. III 539 a; IV 984 a
26 Aspiciebat [Moyses] in remunerationem III 605 b
33 Per fidem vicerunt regna III 563 b
35 Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos IV 827 b

- XI, 39 Hi omnes testimonio fidei probati etc. IV 557 a
 50 Ut non sine nobis consummarentur IV 887 a
 XII, 2 Aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum III 246 a
 6 Flagellat omnem filium, quem recipit II 851 b
 17 Non invenit poenitentiae locum IV 334 a

EX EPISTOLA IACOBI.

- CAP. I, 2 Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis II 535 a
 4 Patientia opus perfectum habet II 535 b; III 385 a
 5 Dat omnibus affluenter III 292 a
 14 Unusquisque tentatur a concupiscentia sua abstractus II 497 a
 15 Concupiscentia cum conceperit, parit peccatum II 960 b
 17 Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est I 250 a, 326 a; II 640 a; III 722 a
 Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio I 164 b, 692 a
 21 In mansuetudine suscipite insitum verbum III 158 b
 25 Qui perspexerit in legem perfectam libertatis etc. II 1010 a
 II, 10 Qui... offendat in uno factus est omnium reus III 799 a; IV 352 b, 577 b
 12 Sic loquimini et sic facite, sicut per legem libertatis incipientes iudicari IV 989 b
 13 Superexaltat misericordia iudicium II 165 b; IV 920 a
 19 Et daemones credunt et contremiscunt II 178 b; III 492 a
 26 Fides sine operibus mortua est III 488 a
 III, 2 Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir III 846 a
 15 Sapientia desursum descendens II 129 a
 V, 12 Ante omnia nolite iurare III 866 a
 14 Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros etc. IV 588 a, 594 a, 596 b, 598 a
 16 Confitemini alterutrum peccata vestra IV 437 b, 441 b, 450 a, 451 b, 457 a

EX EPISTOLA PRIMA PETRI.

- CAP. I, 12 In quem desiderant Angeli prospicere III 585 b
 18 Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis... sed pretioso sanguine III 330 b
 25 Verbum Domini manet in aeternum I 488 a
 II, 9 Vos genus electum, regale sacerdotium IV 304 b, 608 b, 620 b
 21 Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum III 246 a, 401 a

- II, 24 Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum III 407 a
 III, 15 Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quae in vobis est spe I 10 a; III 520 a
 18 Christus semel pro peccatis nostris mortuus est III 2 a
 IV, 8 Caritas operit multitudinem peccatorum IV 574 a, 575 b, 901 a
 10 Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes II 778 a

EX EPISTOLA SECUNDA PETRI.

- CAP. II, 4 Deus angelis peccantibus non pepercit II 163 a
 11 Angeli... non portant adversum se execrabile iudicium II 178 b
 III, 8 Unus dies apud Dominum sicut mille anni I 695 a, 737 a, 787 a
 10 Elementa calore solventur IV 978 b

EX EPISTOLA PRIMA IOANNIS.

- CAP. I, 4 Quod fuit ab initio, quod audivimus etc. III 2 a
 5 Deus lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae II 141 b
 8 Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus III 74 b, 80 a; IV 442 a
 II, 10 Qui diligit fratrem suum in lumine manet, et scandalum in eo non est I 298 a, 304 b
 15 Nolite diligere mundum II 25 b
 16 Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est etc. II 976 b; IV 368 b
 19 Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis I 711 a
 27 Unctio eius docet vos de omnibus I 298 a, 305 a
 III, 2 Cum apparuerit, similes ei erimus III 688 a
 Videbimus eum, sicuti est II 544 a
 8 Ab initio diabolus peccat II 115 a
 16 Quoniam ille animam suam pro nobis posuit, et nos debemus pro fratribus animas ponere III 659 a
 17 Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem etc. I 126 a; III 667 b
 18 Non diligamus verbo neque lingua II 925 b
 IV, 1 Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus III 212 a
 12 Deum nemo vidit unquam III 303 a
 13 De Spiritu suo dedit nobis I 319 a
 18 Perfecta caritas foras mittit timorem III 341 b, 662 a, 759 a, 764 a; IV 904 a
 V, 3 Mandata eius gravia non sunt III 890 a
 7 Tres sunt qui testimonium dant in caelo I 437 b
 8 Et tres... spiritus et aqua et sanguis III 896 a
 16 Est peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis II 982 a, 996 a

EX EPISTOLA IUDAE.

- CAP. I, 9 Michael archangelus... non est ausus iudicium inferre blasphemiae IV 487 a
 19 Hi sunt, qui segregant semetipsos IV 584 b

EX APOCALYPSI.

- CAP. I, 5 Lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo III 399 a
 8 Ego sum alpha et omega, principium et finis I 261 a, 509 a; II 4 b, 418 b, 942 b
 12 Vidi septem candelabra aurea etc. III 536 b
 18 Habeo claves mortis et inferni IV 470 a
 III, 11 Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam I 711 b; IV 339 b
 17 Nescis, quia tu es miser etc. I 299 b
 20 Ecce, sto ad ostium et pulso, si quis... aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum I 720 a
 IV, 8 Requiem non habebant die ac nocte II 84 b
 V, 9 Redemisti nos Deo in sanguine tuo III 408 a
 VI, 11 Dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum III 585 a
 Donec compleantur conservi eorum - III 34 a
 VII, 14 Hi sunt qui... laverunt stolas suas... in sanguine Agni IV 409 b
 IX, 6 Quaerent homines mortem et non invenient eam IV 4037 a
 X, 6 Tempus non erit amplius II 66 a; IV 4031 a
 XII, 4 Muller amicta sole, et luna sub pedibus eius II 369 b; IV 756 a
 4 Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum II 152 a
 10 Proiectus est accusator fratrum nostrorum II 232 b
 XIII, 16 Faciet omnes pusillos et magnos... habere characterem in dextera manu sua II 233 a; IV 444 a
 XIV, 10 Cruciabitur igne et sulphure IV 927 a
 11 Fumus tormentorum eorum ascendet in saecula saeculorum IV 967 a
 13 Amodo iam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis IV 517 b
 XVIII, 7 Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum II 793 b; IV 350 a, 959 a
 XIX, 10 Cecidi ante pedes eius, ut adorarem eum III 209 a
 XX, 1 Vidi Angelum descendantem de caelo... et apprehendit draconem... qui est diabolus III 405 a
 12 Et alius liber apertus est, qui est vitae IV 896 a
 XXII, 1 Ostendit mihi fluvium aquae vitae I 2 b
 2 Lignum vitae afferens fructus duodecim I 3 a
 11 Qui in sordibus est, sordescat adhuc I 826 b; II 843 a
 18 Si quis apposuerit ad haec, apponet Deus super illum plagas I 23 a

INDEX SECUNDUS

TABULA GENERALIS RERUM

QUAS IN SUIS COMMENTARIIS IN QUATUOR LIBROS SENTENTIARUM

S. BONAVENTURA EXPLICAVIT.

A

A

A praepositio — dicit habitudinem principii activi I 146 3° — non ponit habitudinem consubstantialitatis inter principium et productum *ibid.* 145 f. 2

— A se et ab alio non ponit gradum in divinis, sed originem et subauctoritatem I 222 4°. 371 4° — non facit distinctionem realem in natura, sed solum in persona I 104 d. 1. 359 4°. 567 d. 6 — Nihil quod est a se ipso, indiget alio, ut sit II 15 f. 4 — Omne quod est ab alio, est ad aliud *ib.* f. 5 — Ab alio personaliter tantum differente habetur aliquid essentialiter, ab alio substantialiter differente participatione tantum I 371 3°. 561 1°

ABBAS — Abbatem consecrare est opus excellentiae solis episcopis concessum IV 168 a — potest prohibere subditum, ne det eleemosynam IV 370 b — non potest facere indulgentias, sed communicare bona sui collegii IV 535 a sq.

ABBATISSAE — non habent praelationem ordinariam IV 650 2°

ABDICATIO — rerum temporalium non est praeceptum nisi casu necessitatis III 661 3° — temporalium intelligitur quantum ad possessionem, vel quantum ad affectionem IV 612 a — In voto paupertatis est abdicatio rei terrena et etiam voluntatis habendi IV 824 4°

ABEL — est initium Ecclesiae IV 184 2° — non peccavit contra praeceptum iuris naturalis secundum tempus praeciens matrimonium IV 665 3° — et eius sacrificium acceptum II 690 a

ABGARUS — optans imaginem Christi III 402 6°

ABLATIO — Ablatam aliquando est totaliter omne illud, a quo fit ablatio, si non est infinitum II 833 a — a re finita potest semper continuari, si non aufertur novum, sed semper idem IV 930 2°. 1053 3° — vel si fit secundum proportionem, non arithmeticam, sed geometricam IV 258 a

ABLATIVUS — respectu verbi passivi importat rationem principii I 265 b — signi-

ficat formam vel principium, secundum usum loquendi magis formam I 431 d. 2. 334 d. 3. 560 b. 562 1°. 566 d. 4. 581 d. 4. III 297 1°

— in divinis significat distinctionem rationis I 359 4°. 581 d. 4 — eius habitudo non recipitur in divinis respectu actus essentialis, tamen respectu notionis I 206 d. 3. 562 b

ABLUTIO — est signum interioris mundationis IV 65 b. 75 d. 2 — antonomastice determinatur ad standum pro ablutione aquae IV 75 d. 1 — Ad Sacramentum concurrunt activa et passiva, sed potissimum describitur per passivam *ib.* d. 2 — cum aqua est unum Sacramentum IV 65 b

ABORTUS — procuratio cuiusnam speciei et gravitatis peccatum IV 727 d. 4

ABRAHAM — Pactum Dei cum Abraham et praeceptum circumcisionis IV 45 d. 4 — non indigebat circumcisione IV 46 d. 8

— ex congrua dispensatione Dei habuit concubinam IV 751 b — in electione ancillae fuit figura Christi *ibid.* — eius continentia in actu et in habitu IV 762 d. 3

— Ei praeceptum fuit immolare filium, nec deceptus est I 814 d. 11. 848 d. 5 — iuste poterat occidere Isaac I 846 2° — credens, Deum resuscitaturum esse filium, vere dixit, se reversurum cum eo III 843 1°

— Abrahæ sinus est locus carentiae visionis cum expectatione gloriae IV 940 b. 941 b — significat limbum vel ipsum paradisum IV 45 d. 3 — In sinu Abrahæ est requies per privationem mali vel per collationem omnis boni IV 940 b

ABSCONDERE — est in spiritualibus non per interpositionem naturae opacae, sed est idem quod manifestare nolle II 234 b — peccatum per eiusdem defensionem et palliationem est contra legem naturae et respectu Dei et respectu hominis, alias vero respectu hominis non est prohibitum nisi per praeceptum confessionis IV 439 2° — Abscondita quatuor revelantur in libris Sententiarum I 5 a sq.

ABS

ABSOLUTIO — est formale et completivum in confessione, cui soli data est virtus Sacramenti IV 441 a sq. — est actus duplicis clavis IV 481 a sq.

— Formae indicativae congrue praemittitur modus deprecativus, ut Deus amoveat dispositionem impediendam virtutem Sacramenti IV 449 d. 5. 473 b. 595 b

— Sacerdos non absolvit a poena aeterna, nec a vinculo confessionis, nec commutat poenam purgatoriam in satisfactoriam IV 477 a sq., 2° — a septem vinculis *ib.* a — solvit a *peccatis* vel quantum ad culpam, vel ad poenam *ib.* a — solvit a poena, non a culpa, sed praesupponit culpam remissam IV 446 arg. 4. 473 b. 477 a sq. 483 b — Deo soli attribuitur absolutio a culpa IV 474 3°. 477 1° — Sacerdos evangelicus absolvit a culpa solum ostendendo, sed non solum sensui manifestando, immo etiam perficiendo et exhibendo IV 477 1°. 483 d. 4 — dimittit aliquam partem poenae, qua divina iustitia obligat post absolutionem a culpa IV 477 b. 533 b. 541 d. 4 — sacerdotis non praevent sententiam iudicis IV 360 d. 5

— data a malo sacerdote est fructuosa suscipienti, sed damnosa absolventi IV 512 d. 2 — sacerdotis ut signum absolutionis Dei aut nulla est, aut est ab omni culpa IV 561 f. 4, b. 562 4° — irritatur in quatuor casibus sive ex parte absolventis sive ex parte confitentis IV 483 d. 4. 561 b — vera requirit interiorem contritionem IV 645 a — a venialibus non est iudicium IV 512 d. 2 — iteratae efficacia IV 478 7°

— A quo quis possit absolvi a *sententia* lata a iure vel a iudice IV 494 b — Inferior potest absolvere ab eo ad quod ligat superior, si ad hoc data est ei auctoritas a superiore IV 534 4°

— Aliquis potest absolvi ab una excommunicatione, ita quod non ab alia IV 490 4° — In absolutione non sic est connexio, sicut in gratiae infusione *ibid.* — quibus conditionibus debeat fieri IV 494 a sq. —

ABS

Nemo potest absolvi de iure ab excommunicatione invitus; de facto potest absolvi a praelato etiam invitus, maxime iniuste excommunicatus IV 493 b — Nemo debet absolvi invitus, maxime a sententia iusta *ibid.* — invitus non prodest, sed obest IV 494 1°, 2° — petenda est etiam a sententia iniusta IV 495 d. 2 — ad cautelam *ibid.*

ABSOLVENDI POTESTAS — tantum in nova lege est data IV 439 f. 6. 579 a — est primo in Christo et in nullo ante ipsum IV 439 b — est in sacerdotibus novae legis tantum IV 440 3°. 476 f. 3. 500 b — amplius se extendit quam potestas ligandi IV 539 2° *Ceterum vide V. Clavis*

— Secundum legem communem non quilibet sacerdos potest absolvere alienum subditum sine auctoritate superioris IV 509 a — In casu necessitatis quilibet sacerdos potest quemlibet absolvere *ibid.* — Sacerdos subditus potest absolvere praelatum, qui ei in foro poenitentiae se subiicit IV 510 b — Sacerdotes debent recurrere ad episcopum in aliquibus casibus, in quibus habent potestatem limitatam IV 543 d. 5 — nulla est in haereticis IV 645 a, 3° — potest auferri ab aliquo, in quantum consequitur iurisdictionem IV 645 3° — De absolutione complices IV 512 d. 3

— Sacerdotes non possunt nec debent absolvere, nisi sciant, a quo solvant IV 440 arg. 1. 441 4°. 460 b. 561 b — et quidem ut iudices, ex accusatione poenitentis IV 460 a — Sacerdos debet absolvere non ad libitum, sed secundum scientiae vel iuris regulam IV 483 d. 4.

ABSOLUTUM — se habet ad respectivum vel ut principium vel ut terminus, et sic intelligitur vel praecedere vel sequi I 458 1° — secundum rationem intelligendi est prius respectivo I 457 arg. 1. 487 f. 3. II. 49 arg. 1 — in creatura est simplicius respectivo, quod habet dependentiam ab alio essentialiter differente I 458 1°. 573 3° — semper distinguitur a respectivo, nec de eo praedicatur I 453 6°. 573 3° — Absoluta necessitas I 675 b

— in divinis est communicabile I 451 f. 4. 453 4°. 455 f. 4. 457 f. 3 — in hypostasi Patris est principium proprietatis personalis, in hypostasi Geniti et Spiritu est terminus et consequitur ipsam proprietatem I 458 1° — omne in Deo est substantia I 456 a

ABSTINENTIA — ut quaedam habitus animae potest deformari per malitiam et informari per gratiam III 499 1° — spectat ad concupiscibilem III 782 f. 2 — est actus virtutis, in quantum exterior privatio supponit actum interioriorem positivum III 729 d. 4 — per eam quis potest licite accelerare mortem IV 373 7° — est minus perfecta quam paupertas voluntaria IV 824 4°

ABSTINERE — a malis est privative vel positive III 788 d. 3

ABSTRACTIO — realis nullo modo est in Deo, sed a parte intellectus nostri est abstractio quod est a quo est I 476 a. 573 2°. 590 b — est formae a subiecto tantum,

unde relatio in abstracto significata realiter differt a termino I 476 b. 573 2° — a sensibilibus speciebus, a phantasticis imaginibus, a philosophicis rationibus gradatim purgat intellectum et disponit ad contemplationem I 59 d. 1

— Abstracta notionalium non praedicantur de se mutuo, sicut abstracta essentialium I 227 d. 2. 577 b. 579 b

Abusus — est, terminum referri ad viam et causam ad effectum I 34 f. 2 — Omnis qui utitur re ad contrarium eius, ad quod instituta est, illa abutitur III 842 f. 6 — omnis est peccatum *ibid.*

ACCEPTATIO — Dei est generalis circa omne opus Dei et specialis circa creaturam rationalem in ordine ad aeternam beatitudinem II 695 b — differt a dilectione Dei, quae est aeterna et nihil ponit ex parte hominis II 631 3° — et iustificatio non fit per ullam mutationem affectionis ex parte Dei *ib.* b. 632 4° — dicit non solum affectum, sed etiam iudicium veritatis et approbationem II 631 b. 632 6°

— Deus non hominem propter opus; sed opus propter auctorem acceptat II 155 f. 3. 680 3°. 698 b. 933 5° — non est propter naturalia, sed propter merita II 244 f. 4 — non incipit sine mutatione in eo qui acceptatur, nec sine novo dono a Deo collato II 631 b. 695 b sq. — creaturae rationalis est gratuita propter Dei condescensionem et creaturae exaltationem ultra statum naturae II 695 b sq. — Deus non acceptat hominem secundum quid, sed si acceptat, totum acceptat II 654 b. IV 690 f. 1, 4°

— Deus non acceptat opera facta sine gratia gratum faciente II 155 a. III 592 4°. IV 353 b. 355 2°. 945 b — Deus acceptat opera secundum mensuram gratiae III 803 b. 804 5° — Deus acceptat opus secundum intentionem facientis IV 946 f. 3

— Deus poenam non acceptat ut punitivam tantum, sed ut habet rationem ordinis recti IV 520 b — plus acceptat poenam assumptam quam inflictam *ibid.*

ACCESSORIUM — adhaeret principali necessario, vel non necessario III 405 2°

ACCESSUS — et recessus in spiritualibus non est idem motus, unde potest recedi a termino sine intentione accedendi ad alium IV 328 5°

ACCIDENS — De Deo nihil potest praedicari secundum accidens, nisi ut opponitur necessario I 524 a — repugnat Dei immutabilitati vel directe, vel in quantum ista infert omnimodam simplicitatem I 174 d. 2. 456 a. 462 d. 5. 524 a — Genera accidentium in Deo transeunt in substantiam I 453 4°. 456 a

ACCIPERE dicitur habere et esse ab alio I 121 d. 5 — Creatura non accipit a Deo omnia nec quolibet modo I 376 d. 2 — de aliquo dicitur dupliciter III 292 d. 3 — Beatius est dare quam accipere in spiritualibus, non semper in temporalibus IV 337 4°

ACCOMODATIO — rerum et pecuniae differt III 836 d. 7

ACT

ACCUSATOR — noster in iudicio de exterioribus erit diabolus, de occultis ipsum cor nostrum II 233 1° — in foro iudiciali non est ipse reus, sicut in foro poenitentiali IV 460 3° — Iustus accusat se non ut iustum, sed ut peccatorem III 721 4°. IV 398 d. 4 — Accusatio sui iustificat, facta ab altero potius facit iniustum IV 460 a — In nullo foro potest quis alium accusare in crimine, in quo participat IV 564 f. 4

ACETUM — non est vinum nec potest esse IV 259 f. 2

ACOLYTHI — praeparant corpus Christi mysticum monstrando bonum exemplum IV 636 a sq. — ministrant subdiacono et primum incipiunt circa altare ministrare IV 637 d. 2 — denominantur a ferendis cereis ut ab actu, quem complete habent *ibid.*

ACTIO MORALIS — Actio naturalis et moralis oppositas habent proprietates II 556 a — naturali non potest competere laus et vituperium II 113 f. 3. 131 f. 3. 556 a

— Transmutatio accidentalis in genere naturae potest esse essentialis in genere morum III 499 5° — inchoata ex caritate et terminata ex vanitate non est una actio in genere moris, sed variatur variata dispositione II 938 4° — exterior recipit qualitatem ab interiori III 729 d. 4. IV 711 2° — distinguitur secundum praecepta III 608 f. 5 — deliberativa consideratur quantum ad genus actionis, aut respectu operantis II 943 b *Vide V. Voluntarium*

— deliberativa nata est habere bonitatem essentialem seu naturae et bonitatem moris II 858 d. 5. 874 a. 937 b — bona et mala directe opponuntur ratione effectuum II 937 f. 3 — procedens a voluntate deliberativa dividitur in bonam et malam per differentias directe oppositas II 938 a — eadem numero non potest esse bona et mala, in quantum actio non est susceptibilis contrariorum *ib.* 1° — transiens super materiam debitam cum ordinatione affectus est absque peccato IV 835 f. 2 — quae non repugnat fidei nec bonis moribus, non est peccatum, etiam in infidelibus II 955 d. 2 — nulla, qua quis vitat peccatum, est peccatum III 757 f. 4 — est bona et mala non per qualitates absolutas, sed per ordinationem in finem II 938 3°

— est bona ex se, aut ex adiuncto II 479 4° — bona ex se est actus elicited a virtute *ibid.* — bona in genere est, quae transit super materiam debitam II 858 d. 5. III 868 a — quae pertinet ad divinum cultum est bona per se et secundum se, per se mala est quae est ad oppositum, indifferens est quae est medio modo III 868 a — simpliciter bona est, cuius tota causa bona est II 863 2° — quae fit propter Deum a rationali creatura est bona moraliter II 863 3° — bonitas venit ab habitu intrinseco, malitia ab ipso actu II 933 4°. 1004 3°. IV 462 5° — bona est a voluntate, in quantum bona per ordinationem in bonum finem IV 711 2° *Ceterum vide V. Bonitas*

ACT

— Inter bonam et malam ex genere operis contingit reperire mediam **indifferentem** II 943 b — Ex parte operantis non omnis actio deliberativa potest esse meritoria vel demeritoria II 943 b sq. — reperitur in actibus voluntatis sive elicitis sive imperatis II 944 a sq. — indifferens est quae non ordinatur ad Deum propter operantis infirmitatem et miseriam *ib.* b. 946 a — est quae fit propter aliquam indigentiam naturae II 943 f. 3. 944 b — propter aliquam utilitatem II 945 2* — indifferens potest esse a voluntate mala II 945 4*

— est **mala** aut ex genere actus, qui transit super materiam indebitam, aut ex malitia intentionis III 843 b — mala ex genere actus respectu Dei est mala in se et secundum se, respectu proximi est mala in se, sed potest aliquo fine bene fieri III 843 b. IV 723 a — est naturae disconveniens II 416 f. 4 — quaedam est mala per se et secundum se, vel ratione alicuius annexi II 479 4*. III 758 3* — ex se bona fit mala propter deformitatem annexam, quae eam comitatur, non in habitu solum, sed in actu III 758 a. IV 4036 b — mala non est ab habitu bono III 757 f. 1 — depravatur per circumstantiam malam, quae ponitur circa ipsum actum, non solum circa agentem II 945 4*. III 759 6*. IV 462 5* — voluntatis nunquam deformis est, quin voluntas deformetur II 807 a. 808 b — voluntatis malae potest esse indifferens II 945 4*. 955 d. 2

— malae defectus non est ex voluntate increata, sed creata, quae est inordinata II 863 2* — substrata malitiae est a Deo ut bona bonitate naturae *ibid.*, 3*. 867 b. 938 2*. IV 714 4* — In actione mala agens creatum continuatur Deo, in quantum exit in operationem, sed non in hoc, quod privat eam debitis circumstantiis II 863 4* — mala et iniusta secundum quod talis repugnat Dei potentiae, sapientiae, bonitati nec potest esse a Deo II 869 b sq.

— Malitia circa actionem dicit defectum et privationem utilitatis et ordinis et entitatis II 869 b sq. — mala ut sic non est a voluntate proprie ut deliberativa, sed ut defectiva II 870 6* — Malitia non potest esse essentialis ulli actioni, sed dicit defectum circumstantiae separabilis ab actione II 940 b — Malitia secundum diversam considerationem actionis est separabilis vel inseparabilis ab ea *ibid.* sq. — Malitia non est proprie accidens, sed dicit defectum entis *ibid.* — Malitia est essentialis actioni malae secundum quod mala, non quantum ad essentiam actionis, sed quantum ad modum se habendi II 941 a — non ratione substantiae substratae, sed proprietatis superadditae *ib.* 2* — Malitia ab omni actione est separabilis intellectu *ibid.*

— Quaedam actio non **ordinatur ad Deum** propter inordinatam conversionem ad creaturam, quaedam propter operantis negligentiam, quaedam propter operantis fragilitatem et miseriam II 944 b — non eo ipso quod non refertur ad Deum ut finem,

est privatum ipso **esse moris**, sed **bene esse** II 945 5* — sistens in creatura ut in ultimo fine est peccatum mortale II 946 a — Non referre actiones in Deum non est semper peccatum omissionis, sed quando est locus et tempus referendi II 944 b

— Omnia opera referenda esse in Deum, est praeceptum vel consilium vel finis praecepti, prout tenetur negative vel affirmative, et hoc in omnibus distributive vel collective sumtis II 945 1* — de omnibus distributive et divisim sumtis est consilium large dictum *ibid.* — quando oportet actiones in Deum referri, non potest pro singulis determinari *ib.* 3*

— ut sit meritoria, sufficit relatio habitualis, ex continuatione eius quae fuit in primordio illius vel alterius, ad quam illa consequenter se habet II 946 a

De Dei actionibus vide V. Creatio et Deus causa

— Omnis actio secundum id quod est actio, est a Deo, tum ratione eminentiae divinae potentiae, tum indigentiae potentiae creatae II 862 b — Omnis potentia creata de se defectiva est nec pure activa, et in quacumque actione indiget adiutorio potentiae divinae *ibid.* — Deus cooperatur omni actioni ut movens principale, sed excitat voluntatem per gratiam praevientem tantum ad bona meritoria II 863 6* — non obstante Dei cooperatione potest deficere et depravari ex defectu virtutis et deordinatione voluntatis creatae II 863 2* — creata tota est a Deo et tota a libero arbitrio II 863 5* *Vide V. Cooperatio*

ACTIVA VITA — significatur per Petrum, contemplativa per Iohannem III 707 b — laboriosior et fructuosior est, contemplativa vero purior et iucundior *ibid.* IV 755 2* — magis diligit Deum in proximo *ibid.*

— In actibus, qui spectant ad vitam activam, ordinant virtutes cardinales III 217 b. 712 4* — Secundum vitam activam distinguuntur actus necessarii et supererogationis III 746 a — In vita activa oportet alii communicare bona et sustinere mala *ibid.* — ordinat ad proximum, contemplativa ad Deum III 824 5*. IV 559 d. 3 — In vita activa versatur multiplex rerum varietas, in contemplativa vero quaeritur unitas III 824 5* — Quaedam actio iuncta contemplationi eam impedit, quaedam eam faciliorem facit IV 806 6* — et contemplativa necessaria est ad beatitudinem promerendam III 742 4*

ACTUS — purus est suum esse per essentiam, nec accipit esse ab alia essentia nec ex nihilo I 772 b — Dei actualitas est summa, in qua non distat actus a potentia I 185 a

— nullus est laudabilis et meritorius, nisi actus **virtutis** IV 318 f. 3 — ut moralis est de consideratione philosophorum, theologorum vero, ut gratuitus II 607 d. 1 — sine gratia vani sunt, etsi videantur laudabiles *ibid.* — potest formari a gratia vel ipsum secundum suam substantiam elicente et imperante, vel actui liberi arbitrii adveniente IV 429 4* — formatur a

ADA

gratia adveniente prius natura quam potentia *ibid.* — idem manens potest de novo informari gratia IV 430 b

— differunt specie penes aliud et aliud principale motivum III 763 2* — Unius virtutis possunt esse duo actus diversi generis, si unus sit disponens, alter complens et principalis III 477 a. 775 b — principalis non variatur ratione profectus III 773 f. 4 — tres concurrunt ad virtutem, scire, velle et impermutabiliter operari III 720 a

— virtutum non sunt connexi, in quantum egressus actuum est voluntarius et ab arbitrii libertate III 793 5* — Prior est actus cordis quam oris et operis III 825 arg. 3 — omnis interior est positivus, exterior vero potest esse privativus III 729 d. 4

— aliquis dicitur esse ab aliqua virtute vel sicut a movente et imperante, vel sicut ab elicente et informante III 218 3*. 622 a — omnis virtutis est rationis vel ut elicentis vel ut imperantis vel ut acceptantis III 386 5* — est consonus rationi elevatae et illustratae a lumine Veritatis supernae III 472 4* — fit facilis per triplicem habitum I 89 1*

— aliquis potest habere modum per limitationem quantum ad se ipsum, vel per aggregationem circumstantiarum, vel ex mediatione inter superfluum et diminutum III 611 b — omnis virtutis creatae habet modum per limitationem in se ipso, non secundum possibilitatem, sed secundum actum *ibid.* — omnis virtutis moralis et gratuita habet modum ex aggregatione debitarum circumstantiarum III 612 a

— quidam sunt primi, quidam medii, quidam ultimi sive perfecti, quibus potentiae rectificantur, expediuntur, perficiuntur III 737 a — per virtutem rectificantur, per dona rectificantur et expeditur III 749 4* — virtutis perfectior est, quanto est difficilius et purior et magis supra vires naturae III 668 f. 3, 4, 5. 670 3* — virtutum in gloria erunt perfecti, sed magis et minus secundum genus operis III 750 2*

— hierarchicus triplex II 127 arg. 4. 267 b. III 746 a

AD — importat habitudinem distantiae nec recipitur in divinis I 350 6* — Ad aliquid vel dicitur proprie et per se, vel ratione alicuius annexi, quia habet respectum annexum et inclinationem I 93 d. 2 — Ad aliud in divinis dicitur ad intra vel ad extra, vel implicite vel explicite I 428 2*

ADAEQUATIO — semper debet esse inter signum et signatum II 875 2* — cognoscens ad cognitum non est rei ad rem, sed sub ratione cognoscibilis I 69 2*. 84 5*

ADAM — convenienter positus est in paradiso terrestri, sed productus extra paradisum II 427 d. 2 — obligabatur ad commissionem pro loco et tempore II 466 4* — tria praecepta II 489 d. 7. — De eius immortalitate *vide hoc V. et V. Homo*. Quoad generationem *vide hoc V. et V. Sexus*.

— In eo ante lapsum non erat defectus, sed defectibilitas, quae in defectum prae-

ADA

capitari poterat per suum adversarium II 280 1° — erat probandus per mandatum disciplinae ad eius eruditionem et meriti amplificationem II 428 d. 5 — Propter peccati praevisionem Deus non debuit omittere infunctionem mandati *ibid.* — nec collationem gratiae II 701 4° — In eo poterat esse somnus, non propter debilitatem potentiae sensitivae, sed propter vigorationem vegetativae II 433 4° — sopor in productione Evae erat ex divina immissione *ibid.* — in somno vidit futura *ibid.* 549 d. 4

— Deus ei non subtraxit cognitionem post peccatum II 191 3° — habuit species innatas II 50 a — in statu innocentiae potuit proficere in cognitione rerum, vel quantum ad modum, vel quantum ad ipsa obiecta II 538 a sq. — non potuit decipi nec ab intrinseco nec ab extrinseco II 540 b sq. — utrum potuisset decipi ab aliquo circa secreta cordis II 541 6° — poterat praescire incarnationem, quin praecognosceret lapsum suum II 549 d. 4

— videbat Deum in speculo claro sine aenigmate II 545 a — maxime habebat cognitionem contemplationis *ib.* b — Deum cognoscebat per visionem intellectualem II 546 5° — non videbat Deum immediate II 544 b. 546 6°, 7° — non videbat divinam essentiam in se, sed aliquam gratiam vel influentiam eius in se per experientiam nosse poterat II 546 5° — non habuit maiorem cognitionem experimentalem de Deo quam Sancti II 708 1°

— habuit ante lapsum gratiam gratum facientem II 449 4°. 518 f. 2. 519 4°. 701 a — Observatio mandati ei fuisset meritoria, in quantum habebat gratiam II 700 f. 4 — probabilius prius habuit naturalia quam gratuita II 703 a sq. — ante lapsum habuit quaedam dona gratiae gratis datae, quae non habent posteri, et alia e converso II 705 a — ante lapsum habuit eadem dona gratiae gratum facientis quae postea, praeter illos actus, qui habent annexam imperfectionem *ibid.* sq.

— propter suam approximationem ad Deum non potuit primo peccare venialiter II 505 a, 3° *Vide V. Peccatum* — De eius tentatione II 493 sqq. *Vide V. Tentatio* — In eius peccato fuit quaedam superbia, avaritia et lascivia, per quas perductus est ad inobedientiam II 519 a — non appetiit esse sicut Deus, quemadmodum mulier II 449 1°. 519 a sq. — fuit tentatus per suggestionem mulieris II 496 b sq. 518 f. 4 — non fuit deceptus propter praecellentiam cognitionis gratuitae II 519 3°, 4°. 522 b. 540 b — In eo fuit quaedam ignorantia vel nescientia ut naturalis imperfectio II 522 b. 523 5°. 540 b — peccans fuit deceptus in iudicio practico II 541 4° — peccatum fuit minoris ingratitudinis quam luciferi propter distantiam a statu gloriae II 701 4°

— in peccati sui inchoatione caruit virtutis usu, in instanti consummationis eiusdem etiam habitu II 708 d. 4 — privatus est esu et effectu ligni vitae vel per misericordiam vel per rigorem iustitiae *ib.*

d. 2 — debuit eiici de paradiso, tum quia illo indignus evaserat, tum ut in mundo se exulem reputaret II 709 d. 3

— peccatum corripit totam naturam, quae ex eo seminaliter procedit, sed reliquit aliquam naturalem rectitudinem II 507 3° — peccatum infecit eius carnem foeditate et mortalitate, et ab ea inficitur caro nostra II 783 a — poterat totam naturam corrumpere et culpabilem facere tribus conditionibus II 749 b sq. — In eo erat humana natura totaliter II 731 2°. 732 5° — Ei datum fuit mandatum non tantum ut singulari personae, sed tanquam stipiti totius humanae naturae II 720 a. 783 a — in eo natura et persona sunt indivisa II 720 4° — se habet ad posteros non ut tutor ad pupillos, sed ut pater ad filios II 787 6° *Ceterum vide V. Homo et Peccatum originale.*

— non potuit posteris communicare satisfactionem II 785 b — non potuit sic satisfacere, ut impediretur transfusio culpae originalis *ibid.* — satisfactio non auferebat corruptionem naturae, sed tantum meritum aeternae damnationis quantum ad personam II 786 2°, 3°

ADAPTATIO — debet respondere subiecto I 89 a

ADDISCERE — Nos addiscimus per sensum, ita quod species per interiorum sensum pervenit ad intellectum I 189 d. 4. II 537 arg. 4. III 324 arg. 3 — non est reminisci II 450 a. III 321 arg. 5 — contingit per inventionem, vel per doctrinam I 45 2°. III 529 d. 2. 540 arg. 6 — contingit sine receptione novae speciei II 420 1°

ADPOSITIO — est distrahens vel complens I 23 d. 2. III 761 3° — est contrarii vel diversi vel consoni I 23 d. 2 — aut est quantum ad rem, aut quantum ad intellectum I 587 a — Unum non addit super alterum, ubi unum est propter aliud III 222 d. 3 — nec quando unum est improporcionabile ad aliud *ibid.* — Cum aliqua se habent per additionem, posito posteriori ponitur prius, sed non superfluit II 963 4°. III 881 d. 4

— limitat naturas et perducit ad compositionem cum materia I 363 b. 427 1° — formarum ad materiam facit esse hic et nunc I 358 b. 363 b — Non omnia addita aggravant, sed quaedam alleviant III 892 6° — non auget illud quod non habet quantitatem et unibilitatem I 312 2° — non potest fieri perfecto in quantum huiusmodi I 312 2° — Omne quod recipit additionem est finitum II 20 f. 4 — secundum quantitatem virtutis non minuit simplicitatem I 312 3°

— Creatura nihil addit ad Creatorem, in quantum est ei improporcionabilis III 222 d. 3 — non potest esse in divinis I 587 b — Persona addit super naturam quantum ad modum intelligendi tantum I 427 4°. 587 a sq.

ADIECTIVUM — ponit rem suam circa suum substantivum, quod est subiectum vel praedicatum II 604 arg. 4. III 474 b. 490 2° — respectu substantivi se habet per modum informantis I 480 d. 3. II 605 b

ADO

— nisi significetur in abstracto, simul importat formam et suppositum I 400 a. 480 d. 3 — coniunctum substantivo non dicitur substantivari, sed semper tenetur adiective I 400 a — trahit numerum a substantivis I 188 d. 2. 400 d. 3 — adiective tantum determinatur per adiunctum, cum autem substantivatur, necesse est, quod se ipso determinetur I 424 a

— Adiectiva essentialium in divinis, quae respiciunt essentiam in se, possunt dici de proprietatibus I 576 5° — notionalium non possunt dici de proprietatibus nec ratione formae nec suppositi I 579 b — adiective retenta dicuntur pluraliter I 188 d. 2

ADIUNCTUM — determinat terminum, qui se habet indifferenter ad plura significanda I 424 a — potest diminuire de ratione termini, vel mutare denominationem eius III 475 5°

ADIUTORIUM — divinum datur per modum naturae vel per modum gratiae I 161 9° *Ceterum vide V. Gratia* — Causa indiget adiutorio vel respectu eius quod efficit, vel respectu eius in quo deficit II 873 4° — per quod quis potest pervenire ad Deum, sunt Sacramenta IV 583 b — multiplex nobis est necessarium in statu praesentis miseriae III 704 4° — Aliquis potest sperare de homine ut de adiutore, non ut de salvatore I 44 d. 9

ADMIRATIO — est timor respectu ardui, in quod non possumus cognoscendo et operando propter defectum cognitionis III 78 2°. 770 d. 3

ADOPTIO — definitur IV 873 a — per gratiam in adoptato supponit extraneitatem et ponit gratificationem et ordinat ad possidendam hereditatem III 234 a — per gratiam supponit extraneitatem personae vel negativam vel privativam *ibid.*, 4°. 239 2° — nostra est ex munere gratiae superadditae II 695 f. 6 — inchoatur per redemptionem, consummatur per gratificationem III 30 5°. 236 b. 237 4° — est per gratiam sacramentalem et virtutes fidei et caritatis III 237 b

— competit nobis respectu totius Trinitatis III 238 a — est a Patre per Filium III 30 2° — Nos sumus filii adoptivi per Christum tum ut causam meritoriam, tum ut effectivam III 236 a sq. *Vide V. Filius* — appropriatur Filio et Spiritui sancto *ib.* b — ante adventum Christi erat per fidem in ipsum venturum *ib.* 3° — Angeli sunt filii per effectum et conformitatem Filii Dei *ibid.*

— Ex parte adoptati distinguitur arrogatio et adoptatio IV 873 a sq. — convenit tantum viro, qui potest generare III 238 1°. IV 873 a. 874 a, 4° — est statuta in solatium filiorum IV 874 a — inducit affectum et officium paternum *ibid.*, f. 2 — in quantum respicit bona temporalia et educationem paternam, facit vinculum perpetuum cum uxore adoptantis, non vero cum eius filiis IV 876 a

ADORATIO — fertur tantum ad res rationis capaces III 207 b — respicit digni-

ADU

tatem subiecti in se solo considerati III 222 d. 3 — est exhibitio honoris in testimonium virtutis et famulatum complacentiae III 208 a — iatriae ponit gradum et habitudinem domini et servitutis III 209 f. 2 *Vide V. Cultus*

— est cultus soli Deo debitus III 200 b sq. 826 f. 830 d. 4 — Tres personae sunt adorandae una adoratione ratione unius summae maiestatis III 222 d. 2 — debetur humanae naturae Christi ratione personae divinae III 201 a. 223 b — Christo non debetur maior adoratio ratione naturae assumptae III 222 d. 3 — non debetur hominibus ut membris Christi III 210 a — Abraham adoravit tres Angelos ut signum Trinitatis III 210 4°

— idoli non fertur in Deum verum III 211 f. 4 — non excusatur a peccato per ignorantiam *ibid.*, f. 2. 3 — daemonis non excusatur ratione ignorantiae conditione tantum habitualiter apposita III 212 a sq. — adversarii triplici remedio praeventi *ibid.* — hostiae non consecratae excusatur conditione habitualiter apposita *ib.* b. 514 6° — imputatur sacerdoti III 212 b

ADULTERIUM — potest esse ratione actus, aut ratione intentionis, et secundum hanc potest esse ex altera parte solum II 933 d. 1. IV 727 d. 3 — tum ex parte viri, tum ex parte mulieris est contra ius naturale IV 747 f. 5 — eius culpa ex parte viri et mulieris se habet ut excedens et excessa IV 788 d. 2 — non est contra substantiam matrimonii, sed contra bonum fidei IV 810 4° — est gravissimum peccatum inter cetera ratione punitionis in lege veteri IV 826 d. 7, 8 — gravissime punitur ratione damni et ratione pronitatis magnae *ib.* d. 8. 864 d. 4 — ad concupiscentiam addit progressionem ad opus et directe prohibetur sexto mandato III 892 d. 1 — Deus cooperator generationi adulterinae ut actui naturae II 454 6°

ADVENTUS — In primo adventu Christi est misericordia, non praecise, sed appropriate IV 965 4°

ADVERBIUM — significat sicut verbum, cuius est dispositio I 391 5° — importat mensuram actus, quem dicit verbum III 492 a

ADVERSITAS — eius utilitates IV 359 d. 2 *Vide V. Poena*

ADVOCATUS — debet proponere desiderium clientis, servata forma iuris III 375 b — nostri apud Deum sunt Angeli II 262 4°. IV 953 d. 7

AEDIFICIUM — spirituale tendit sursum ad Christum ut fundamentum IV 383 a — fundatur in fide, erigitur in spe, consummatur in caritate III 604 6° — Superaedificari diversimode dicitur de bonis operibus et de peccatis venialibus IV 559 d. 2, 3

AENIGMA — est similitudo obscura II 545 a — sequitur peccatum III 493 b — eius obscuritas depuratur per plures gradus III 779 6°

AEQUALITAS — in divinis specialiter determinatur contra Arianos I 351 d. 4 — In divinis est aequalitas secundum quan-

titatem virtutis I 342 b sq. 345 a, 2°. 376 d. 6 — significat privationem excessus, et esse commensurabile infinito I 343 3°. 534 2°, 4° — importat distinctionem suppositorum, non diversitatem formarum *ib.* 4°. 376 d. 5. 534 3° — Personae sunt summe aequales, quia nec se excedunt quoad originem, nec in se, nec in potentia I 344 b sq. 372 b. — magnitudinis non dicitur tantum per comparisonem ad localitatem secundum immensitatem, sed etiam ad sapientiam et bonitatem I 345 a sq. — quantum ad magnitudinem et potentiam potest condividi contra coaeternitatem I 351 d. 2 — bonitatis potius dicitur secundum diffusionem ad extra quam ad intra *ib.* 3° — accipienda est positive I 534 a

— simul respicit pluralitatem et unitatem I 341 a — fundatur in unitate divinae essentiae indivisae in qualibet persona I 354 b. 534 a. 535 a — inter omnes personas est relatio reciproca de sui ratione, sed non secundum actum coaequationis et imitationis I 347 a sq. 537 b. — dicitur quodammodo secundum substantiam, quodammodo secundum relationem I 349 4°. 535 b — dicit principalis respectum quam essentiam I 535 b sq. — ratione ordinis originis appropriatur Filio I 549 a — in Filio est causa formalis exemplaris omnium, creatorum secundum rem, increatorum secundum rationem intelligendi *ib.* 7° — perfectam sequitur omnimoda identitas et similitudo I 351 d. 4. 376 d. 6 — non dicitur secundum fecunditatem personae quantum ad emanationes ad intra I 444 d. 4. 345 3°. 538 d. 3

— potentiae consistit quantum ad potentiam essentialem et importat eius extensionem ad eundem numerum possibilem I 444 d. 4. 369 a sq. 376 d. 3 — Potentia in divinis personis est aequae intensa et nobilis I 371 a

— perfectionis in creaturis repugnare ordini et fini I 345 1°. II 47 2°. 43 5°

AEQUINOCTIUM — duplex II 369 b — luxta aequinoctialem est magna temperies aëris II 427 d. 3

AER — elementum II 378 a — et aether II 356 a — purgabitur ab infectione peccati per ignem, sicut per aquam diluvii IV 979 a — eius regio media et obscura est locus daemonum II 469 d. 4, 2

AESTIMATIO — supergreditur omne finitum, in quantum omni finito potest maius cogitari I 44 a

AETATES — mundi describuntur IV 854 d. 3 — De aetatis impedimento *vide V. Impubertas*

AETERNITAS — est perfecta duratio sine variatione, omnimoda simplicitate et impariabilitate complectens ceteras durationes, interminata a parte ante et post I 351 d. 4 — eius *nunc* complectitur omnem successionem sine mutatione I 421 d. 8. 463 d. 7. 486 arg. 2. 616 d. 6. 696 b. 708 b. 738 4°. 788 b. III 493 6° — dicit infinitum actu, in quantum est tota simul I 486

AFF

arg. 3. 789 2°. II 62 f. 2, 5. 63 a. — differt a temporali, in quantum excludit initium durationis I 485 4°. 544 a. 788 a. III 493 6° — dicitur quantum ad durationem, aut quantum ad finis indeterminationem, aut quantum ad significationem IV 84 1°

— de Deo dicitur essentialiter tantum I 424 2°. 566 d. 2 — non est quantitas I 426 4° — Dei necessario probatur ex creaturis I 78 d. 2 — Aeternum est in Deo omne quod non habet respectum ad creaturam I 262 3°. 522 3° — appropriatur Patri ut importans privationem principii I 543 b — dictum de Conditor potest teneri substantive vel adiective, ita ut non ponat aeternitatem circa conditionem, sed circa suppositum I 518 d. 3 — dicitur substantive vel adiective *ibid.* 522 3°

— dicitur pure, vel connotando aliquod temporale I 742 d. 4. III 458 4° — potest importari connotando temporale vel ut ens actu vel ut futurum I 679 7°. 742 d. 4 — Pure aeternum est necessarium, sed connotans temporale de futuro potest iudicari contingens I 679 7° — Aliquid aeternum ratione connotati dicitur temporale I 522 3° — Quod dicitur ab aeterno non connotat respectum ad creatura in actu, sed in habitu I 262 a. 485 b. 486 1°

— non convenit naturae rei creatae II 22 a sq. — creata et increata II 55 f. 4. 56 b — Duratio Sanctorum dicitur esse in aeternitate per concomitantiam et conformitatem I 351 d. 5. II 60 4°

AEVUM — est mensura creaturae spiritualis quantum ad esse substantiale I 665 d. 3. II 56 a. 57 6°. 58 f. 4. 62 b — respicit esse actuale et modum essendi completum II 56 b. 58 f. 3. 59 b — respicit formam, sicut tempus materiam II 58 f. 4. 59 b. 60 4° — est propria species quantitatis II 57 6°. 62 b, f. 4 — in aevo est aliqua successio secundum prius et posterius, quod dicit tantum durationis extensionem I 463 d. 5. II 57 3°. 62 b. 65 a, 1° — non potest esse omnino simplex II 62 b — non habet partes simul existentes, sed successive II 63 4°

— Aeviterni duratio a parte post est omnium aequalis et infinita, sed finita et inaequalis ex parte ante II 450 3° — Non omne aeviternum debet excedere temporale ex parte ante II 448 3° — praecedit tempus proprie sumtum dignitate vel etiam duratione II 65 a — vel aeviternitas differt a tempore in genere entis vel etiam in genere mensurae II 56 a sq.

— non est unum pro omnibus Angelis, sed cuilibet proprium II 60 a sq. — est unum solum ut universale *ibid.*, 1° — plura sunt simul per concomitantiam *ib.* 4° — mensurat hominem beatum, in quantum habebit alium modum essendi et durandi II 57 5°

AFFECTIO — dicitur pro potentia affectiva vel pro eius passione vel actu vel pro habitu affectivo I 318 d. 2 — Affectus naturalis et deliberativus III 375 d. 4 — aliquando assumitur pro passione, aliquando pro motu secundum rationem eligentem

III 651 a — quidam est a caritate elicitus, quidam imperatus *ibid.* — a caritate imperato quis optat alii aliquod bonum temporale ordinatum ad conservationem naturae *ibid.* — ut passio potius respicit sensibilem experientiam quam rationis eligentiam *ib.* b

— sequitur cognitionem non solum a parte claritatis in cognoscendo, sed etiam ex parte bonitatis consideratae in cognito III 642 3° — non tantum oritur ex iudiciis certis, sed etiam ex suspicionibus et aestimationibus falsis II 494 4° — sequitur intellectum quantum ad actus et habitus, qui sunt eiusdem coordinationis, non quoad quoscunque III 744 5° — sensibilis sequitur experimentalem cognitionem IV 387 b. 388 b — et cognitio non possunt esse eiusdem potentiae nec habitus ut actus principales III 775 b

— a Deo solo potest moveri ut a principali agente, sed a daemone ut excitante et adiuvante II 263 b sq. — eius inflammatio non fit per educationem de materia, sed per coniunctionem cum principio coloris II 264 4° — est principium motus spiritualis ut pondus spirituale III 289 a *Vide V. Amor* — Quod prius est in intentione prius est in affectione III 610 arg. 3 — sequitur inclinationem maiorem *ib.* arg. 4 — alia potest esse praedominans in habitu, alia in actu III 675 4°

— negotiatur circa ipsam rem et per modum incomplexionis III 517 4° — eadem non potest esse oppositorum III 570 2°. 749 b — amoris est prima et nobilissima inter omnes I 497 b. 601 a — Amor non est tota causa aliarum affectionum III 712 2° — amoris est radix omnium aliarum, sed respectu boni immediate, respectu mali vero media affectione timoris II 146 1°. III 763 4°. 886 2°

— nata est diligere omne bonum I 40 b sq. — non est recta, nisi praeponat maius bonum minori bono III 638 f. 4 — debet subiacere summae Bonitati III 471 a — naturalis quaerit proprium commodum in ordine naturali III 630 a sq. — sanus naturaliter diligit Deum propter se et super omnia II 125 f. 3, 4. III 805 f. 3 — movetur per gratiam, in quantum captivatur in obsequium Christi II 126 3° — eam principaliter respicit unio cum Deo per gratiam II 405 b. IV 128 3° — ordinatur a Deo per praeceptum sanctificationis, ad proximum per duo praecepta data contra cupiditatem et voluptatem III 822 b. 823 b — quantum ad inferiora potest perfici per virtutes acquisitas III 712 3°, 4°. 722 f. 5

— purgatus a culpa, a sequela et ab occasione est aptus ad contemplandum I 59 d. 4 — amplius ascendit per unionem quam ratio III 774 b. 779 5° — est ordinanda, in quantum est in nostra potestate I 35 2° — non pervertitur nisi perverso iudicio rationis II 445 f. 7. IV 1003 b — plus corrumpitur per peccatum quam intellectus II 491 4°. 916 d. 1. IV 1042 4°

— in natura lapsa non praedominatur respectu cuiuslibet mali, quod proponitur II 687 3° — imponit nomen operi in ge-

nerali quoad bonitatem et malitiam II 933 d. 1. III 805 f. 3 — inordinatus quo amantur res amplius quam debent, sive affectio sit magna, sive parva, est peccatum II 934 d. 2

AFFECTIVA POTENTIA — primo differt a cognitiva II 560 b. 566 a — est dignior cognitiva, in quantum altius ascendit III 689 a — quomodo differat a cognitiva respectu objecti I 801 a, 2°. II 916 d. 1 — est pars liberi arbitrii III 717 b — dicitur voluntas, secundum quod est coniuncta rationi *ibid.* 566 a — dicitur concupiscibilis et irascibilis, secundum quod diversimode movetur *ibid.*

— Eius est in finem inclinare III 639 a, 3° — per naturam suam potest se extendere ad opposita II 554 f. 2 — habet facilitatem ad actum per tria genera habituum I 89 1° — ut potentia simplex non potest simul et in eodem instanti plura peccata committere II 146 a

AFFINITAS — venit ex carnali commixtione praesupposita consanguinitate IV 857 a. 861 a. 862 2° — eius genus attenditur secundum plurificationem a parte copulae, gradus vero a parte propagationis *ib.* b — tria eius genera *ibid.* sq. — reducit ad consanguinitatem IV 861 a — quantum est de natura vinculi non diffunditur a parte commixtionis, sed a parte consanguinitatis tantum *ibid.*, 3°, 4°

— In primo genere affinitatis non licet contrahere matrimonium usque ad quartum gradum inclusive IV 858 b — est vinculum perpetuum *ibid.* 859 3°. 862 4° — contrahitur per omnem copulam completam IV 859 a — contracta cum uxore per incestum aufert ius petendi debitum IV 858 f. 2. 862 a sq. — generata ex affinitate non impedit matrimonium nisi secundum iustitiam publicae honestatis IV 861 a — secundum veritatem et secundum ius vigens non generat affinitatem *ibid.* — praecedens matrimonii contractionem ipsum impedit IV 862 a

AFFIRMATIONES — verificantur de Deo quoad identitatem, non vero quoad compositionem I 590 2° — et negatio opponitur circa idem, sed sunt simul verae, si interveniat quantumcumque differentia rationis I 113 1°. 588 5°

AGONIA — est species timoris III 769 d. 3

ALCHIMIA — producit quasdam species metallorum II 201 arg. 3 — subtiliat et depurat elementa IV 978 3°

ALEXANDER — Ipsum praecipue auctor sequitur et cum eo concordat, etiam ubi ab eo recedere videtur II 2 b sqq. — in nulla positionum deinde communiter reiectarum sustinuit Magistrum *ib.* a

ALIQUID — rei dicitur eius pars, effectus vel causa I 621 2°

ALITER — se habere non convenit omni mutabili II 32 2°, 3°

ALIUD — dicit diversitatem in essentia a parte rei absolutae, sed per comparisonem ad dicentem et intelligentem potest inferre tantum alietatem proprietatis I 462 d. 3 — dicit diversitatem in substantia, alterum dicit diversitatem in proprietate I 406 d. 9. IV 708 b — syncategorema-

tice dictum implicat identitatem in forma I 100 a. 101 3°, 4°. 384 3° — importat distinctionem ut conceptam et secundum rem, non solum ut exercitam I 100 b. 104 d. 1. 431 b

— Alietas in supposito est simul cum identitate in natura sine oppositione I 406 d. 7 — dicitur de personis, non vero de essentia I 100 b. 104 d. 1, 2. 285 d. 2 — dicitur respectu terminorum relativorum I 423 f. 4 — recipitur in masculino, sed non in neutro I 106 d. 9. 487 d. 4 — dicitur formaliter vel originaliter II 431 d. 2 — dicitur de notionibus non secundum rem, sed secundum rationem I 442 1°. 359 4°. 384 2°. 575 1° — Per aliud aliud dicitur de aliquo secundum accedens per oppositionem ad per se, et est vel per aliud in essentia vel per quodam modo idem, quodam modo diversum I 524 a

ALTITUDO — est quantitas perfecta I 648 b

AMBITIO — prohibetur duplici praecepto III 893 d. 2

AMICITIA — Definitio I 857 arg. 3. IV 949 b — non requirit ad sui esse extremorum coniunctionem mutuam III 628 a — sed eorum existentiam III 699 2° — eius nobilitas I 498 a — quantum ad affectum cuiusdam complacentiae sensibilis non respicitur proprie ab ordine caritatis III 651 b, 1° — cum Deo quaedam est familiaritatis, quaedam large dicta quam facit gratia II 701 5° — differentia amicitiae apud Deum et apud homines *ibid.* — duplici modo se extendit ad ea quae sunt amici III 623 a

AMOR — est nobilissima omnium affectionum ratione liberalitatis I 497 b sq. — est propriissime nexus I 202 b — omnis dicit quandam unitatem I 206 d. 4. III 617 d. 4 — habet maximam vim unionis, ita ut amantem transformet in amatum I 275 d. 5. II 393 f. 3. 916 d. 1. 952 b. III 688 f. 4 — dicitur virtus unitiva non per naturalem convenientiam, sed per amoris inhaerentiam III 643 6°

— est principium omnium affectionum I 197 b. 254 d. 6. II 151 f. 4. 952 b. III 601 a. 763 4° — secundum statum perfectum est omnium affectionum terminus finalis III 574 2° — est pondus spirituale III 604 a. 639 a. 690 3° — est principium rectitudinis et obliquitatis in anima II 425 b. 952 b. — est donum, quo omnia alia dona donantur I 497 f. 2 — sequitur et perficit cognitionem I 91 b. 497 f. 1

— amantem quodam modo amato subicit II 503 4° — perfectionem habet ex mutualitate I 499 b — Tendens per amorem in amatum nihil dat ei I 499 1°. III 305 6° — non considerat debitum I 499 2° — dicitur purus, in quantum est liberalis *ib.* 4° — vel ut opponitur libidinoso I 206 d. 4 — gratuitus est, qui dat ex mera liberalitate vel sine retributione I 426 4° — gratuitus facit memorem esse perceptorum beneficiorum III 646 b

— ut habitus distinctus non reperitur in omnibus viribus, ut appetunt sua objecta III 591 b — est superius respectu caritatis et aliis virtutibus est communis et

AMO

generalis III 592 3* — non dicit affectionem libidinosam, sed affectus adhaesionem respectu amati I 205 d. 4 — differt a dilectione non re, sed alia et alia ratione *ibid.* III 616 b

— ut connaturalis animae nihil addit super potentias I 92 a, 4* — naturalis dicitur qui est cum ipsa natura plantatus, vel voluntario exercitio acquisitus sine gratia III 758 4* — naturalis tripliciter se habet ad amorem caritatis III 647 4* — naturalis est inamissibilis, in quantum respicit ipsam inclinationem naturae III 675 1* — naturalis sequitur cognitionem et est illi aequalis, non vero sic amor ex habitu acquisito vel libidinosus I 92 2*

— est concupiscentiae, vel amicitiae I 297 a, II 125 b, III 574 3*, 642 d. 4 — amicitiae quodam modo includit amorem concupiscentiae, dum bonum ali optatum facit concupiscere et eidem adhaerere III 595 6* — complacentiae amat quis aliquem, quando eius facta acceptat et ipsum approbat I 297 a, III 653 d. 4 — beneficentiae amat quis aliquem, cum vult ei benefacere et diligit eum, ut sit bonus III 653 d. 4

— naturalis est ordinatus respectu diligibilium III 638 f. 6 — sui est animae connaturalis I 89 1*, 92 a — sui praevalens amoris proximi est inclinatio naturae, quae non sonat in vitium, sed est naturae intrinseca III 645 5* — socialis est tantum respectu rationalium creaturarum III 622 f. 4 — ut quaedam affectio et vinculum amicitiae requirit existentiam utriusque extremi III 699 2* — Secundum dilectionem naturalem magis inclinatur affectus hominis ad filios quam ad parentes III 646 b — natura magis diligit illud in quo habet principaliter salvari *ibid.* — naturalis et carnalis primo et principaliter considerat in diligibilibus conditiones naturales III 649 2* — socialis facilius frangitur quam naturalis IV 808 f. 3

— Quod natura plus se ipsam quam Deum diligit, non est in ea spectans ad eius perfectionem, sed potius ad ipsius corruptionem III 642 4* — rectus est qui diligit Deum super omnia et propter se II 125 b, III 758 5* — in adventu caritatis minuitur amor sui et intenditur amor Dei III 642 2*, IV 4013 3* — Dei ex gratia gratis data est media inter naturalem et amorem caritatis III 758 4*, IV 357 a — rectus magis rectificat animam quam timor III 601 3*, 885 1*

— est inordinatus, cum amatur res, quae non debet, aut amatur amplius quam debeat II 934 d. 2 — secundum quod intenditur magis vel minus, est peccatum mortale vel veniale II 723 3*, IV 409 b, 410 4* — male inflammans et timor male humilians praecedunt omne peccatum originis, non semper tempore II 446 1*, 675 3* — Omnis amor libidinosus habet oppositionem cum caritate ratione ipsius habitus substrati III 523 1*, 601 a — qui est ex pronitate corruptionis non est cum quietatione et delectatione et complacentia, sicut amor caritatis I 304 d. 4 — libidi-

nosus quaerit bonum proprium II 150 f. 3, 888 f. 3, 889 a, III 758 4* — malus facit mentem servire carni II 503 4*

— in Deo est essentialiter I 305 d. 5 — ut gratuitus appropriatur Patri I 422 d. 9, 205 d. 2 — est gratuitus, in quantum Pater dat sine retributione, non vero ex mera liberalitate, sed ex naturali fecunditate I 426 4* — procedit in alium ut obiectum, sed in se subsistit ut in subiecto I 498 2*, 201 3* — primo productus se ipso amat et amatur *ib.* 3* — in divinis est mutuus, sed sine diversitate affectus I 199 b, 3* — dicitur gratuitus et debitus, non ex parte amoris, sed secundum modum emanandi sive originis circa personas I 57 b, 499 4*, 205 d. 2 — ut dicit complacentiam, est communis, ut dicit connexionem vel communionem sive donum, habet rationem personae I 93 1* — est essentialis respectu sui, notionalis in productibus, personalis in producto I 201 a, 4*, 558 a — Spiritus sanctus ut amor est nexus Patris et Filii I 202 b, 206 d. 4, 331 4*, 558 a, 560 b

— in divinis non dicit habitum vel proprietatem, sed substantiam I 498 4* — quo se diligunt Pater et Filius, non est Spiritui sancto mere appropriatus I 201 3*, 205 d. 2, 558 a, 562 b — quo Pater diligit se est essentialis *ibid.* — ut dicitur respectu creaturae dicit notionem, sed connotat aliquid essentielle I 206 d. 3, 558 4* — non omnino habet rationem formae respectu ad amantes, sed effectus formalis I 560 b sq. 562 3* — procedens in divinis habet rationem hypostasis, in creatis rationem formae I 498 1*, 2*, 201 a, 561 a — Spiritus sanctus procedit per modum amoris ut primae et nobilissimae affectionis voluntatis I 497 b sq., 6*

ANGELUS — *Definitio et attributa essentialia* — *Nomina* — *Distinctio et ordines* — *Compositio et immaterialitas* — *Ordo ad assumendum corpus* — *Mensura* — *Locus* — *Motus* — *Cognitio* — *Intellectus* — *Locutio* — *Actus respectu Dei, alterius Angeli et hominis* — *Custodia* — *Gratia* — *Meritum* — *Status*

— Definitiones Damasceni et Dionysii II 238 b — Divisio et sufficientia eorum quae principaliter Angelis attribuuntur quoad substantiam et potentias II 440 d. 4 — habet virtutem cognitivam, operativam et imperativam II 238 b — habet imaginem per naturam, similitudinem per gratiam, deformitatem per gloriam II 239 a sq.

— Angelos esse puros spiritus, requiruntur ad triplicem perfectionem universi II 42 a, 4* — est prima inter substantias spirituales II 46 2*, 68 a, 439 b — quantum ad naturae dignitatem est simpliciter superior homine, non vero in ordine ad finem II 46 a sq. 251 4*, 401 b, 453 a, III 418 2*, 634 d. 3, 703 b sq. — est medius inter Deum et hominem secundum naturae dignitatem, non secundum causalitatem influentiae II 46 4*, 227 3*, 263 b sq. 266 a, 452 b sq. — nisi per ministerium II 259 f. 4, 260 1*, 264 a — ratione spiritualita-

ANG

tis plus convenit cum Deo intensive quam homo, sed minus extensive III 41 1* — hoc restringitur II 401 a — sunt prope Deum quantum ad immediatam receptionem et conversionem ad ipsum, non vero quantum ad assimilationem naturae, nisi comparative I 782 2* — tenet medium inter Deum et hominem lapsum ratione immortalis naturae et gratiae consummatae II 277 b

— differt specie ab anima humana in genere substantiae II 48 a sq. 243 1* — differt genere II 47 f. 3, 48 a — et anima non conveniunt in perfectione secundum esse primum, nec in rationalitate *ib.* 1*, 2* — non differt essentialiter ab anima per deformitatem naturalem intellectus II 50 a — non differt specie ab anima per excessum in simplicitate et bonitate naturae *ibid.* — differt essentialiter ab anima, in quantum non est unibilis corpori *ib.* b

— sunt concives hominum eis iuncti per similitudinem naturae et per obsequium beneficentiae II 260 b — sunt quodam modo propter hominem et eius infirmitatem sustentandam II 46 b

— multitudo declarat divinam potentiam, sapientiam et bonitatem II 104 4*, 256 4* — sunt creati ad divinam gloriam ostendendam et participandam II 42 1* — Nec conditio nec lapsus eorum refertur explicite in Scriptura II 343 2*

— *Nomen Angeli* ut nomen officii est commune omnium, sed appropriatur ordini inferiori II 163 1* — quaedam nomina sunt communia bonis et malis II 162 1*, 163 2*, 248 b — Ordines denominantur a gratuitis per nomina propria secundum diversos status et gradus II 248 b — Nomina propria cognoscuntur per revelationem et continentur in Scriptura II 249 1* — denominantur ab officiis propriis vel appropriatis II 252 f. 3, 262 2*, 274 d. 3

— Angelica natura dicitur caelum, in quantum erat informis per defectum gratiae II 432 a, 433 f. 4 — Lux dicit angelicam naturam formatam per gratiam et gloriam II 415 arg. 2, 432 a, 440 a — dicuntur astra propter fulgorem matutinae cognitionis II 85 d. 4

— habet eundem modum et mensuram distinctionis numeralis, ut corporalia II 57 4* — secundum quosdam non habent pure discretionem personalem sine distinctione specifica II 403 b — est distinctio quantum ad solam personalitatem in omnibus, aut in aliquibus *ibid.* 242 b sq. — differunt personaliter secundum diversa principia individuanda et diversas proprietates innatas II 404 4* — distinguuntur et multiplicantur sine divisione materiae, in quantum non est unus ab altero, sed omnes simul a Deo II 404 1*, 476 b — Proprie et perfecte in solis Angelis est distinctio ordinum II 257 a — In ordinibus Angelorum perfecta pulcritudo requirit quandam diversitatem et gradationem II 255 b sq. — In eodem ordine est ponenda quaedam gradatio et quidam ordo II 256 a — non differunt essentialiter secundum maiorem vel minorem simplicitatem II 243 2* — In

Angelis sunt gradus simplicitatis secundum gradus virtutis et approximationis ad Deum et purioris cognitionis II 111 d. 2. 227 2°

— Ordo angelicus est multitudo caelestium spirituum, qui inter se aliquo munere gratiae simulantur, sicut in naturalium donorum participatione conveniunt II 239 b. 244 f. 1 — novem ordines in tribus hierarchiis II 240 b sq. — Probabilis omnium ordinum Angeli sunt eiusdem speciei II 243 a, 1°, 3° — Ordinum distinctio perfecta est in eis quantum ad statum gloriae, imperfecta in statu naturae, imperfecta et perversa in statu culpae II 167 b — Ordinum distinctio est a natura ut dispositione, a gratia ut completiva perfectione II 162 a. 239 b. 244 b. 250 b — est a gratia non quantum ad habitum, sed quantum ad usum et statum II 244 4°. 249 3°. 254 3° — Ordines nominantur nominibus propriis II 248 b — Singuli ordines per homines reparantur II 163 f. 2, 4. 250 b — instaurantur per Christum III 289 b. 288 f. 4. — Videtur, quod plures homines constituent novum ordinem praeter illos Angelorum II 253 b sq. 257 2° — De omnibus ordinibus aliqui lapsi sunt II 163 b

— non habet essentiam simplicem per privationem omnis compositionis II 90 b. 91 3° — habet quandam compositionem ex dependentia a suo principio II 91 a — per respectum ad effectum componitur ex substantia et potentia *ibid.* — ut ens in genere componitur ex actu et potentia et ex genere et differentia *ibid.* — ut ens in se quantum ad esse actuale constat ex ente et esse, quantum ad esse essentiale ex quo est et quod est, quantum ad esse individuale ex quod est et quid est *ibid.* — est essentialiter compositus ex diversis naturis, quae se habent ut materia et forma *ibid.* 94 a

— est substantia omnino spiritualis et incorruptibilis I 643 4°. II 43 4°, 5°. 91 1°. 176 b. 211 a — non habet compositionem ex partibus quantitativis nec heterogeneis, nec ex natura corporali et spirituali II 77 a. 80 3°. 81 b. 91 a — dicuntur immateriales, quia minimum habent de possibilitate ad mutationes II 97 a — habent materiam sine privatione, sed sub actu perfecto II 98 5° — non fit de materia praeciante, sed ipsa concreatur II 402 b — quomodo possit transmutari de corpore II 99 f. 6. 102 b

— non habent corpora sibi naturaliter unita nec inseparabiliter alligata II 211 a. 213 3°. 218 2°, 3° — potest dici animal ratione operationis consequentis, non ratione formae II 211 2° — assumunt corpora ad tempus propter indigentiam nostram *ib.* 3°. 213 a — Corpus assumptum se habet ad Angelum ut mobile ad motorem, et sicut instrumentum et habitaculum II 213 a. 213 b — assumunt corpora speciei humanae II 213 a. 213 1°. 222 2°

— non potest assumere corpora, quae habent veram formam et complexionem humanam et organizationem completam II 214 b sq. 223 7° — Corpus assumptum habet formam potius artificialem quam na-

turalem, et formatur et conservatur ipsa virtute Angeli II 218 6° — Corpus assumptum formatur ex natura elementari; principaliter ex aëre II 217 a sq. — non potest educere formas naturales nisi adiutus virtute naturae II 202 a. 215 a — in corpore assumpto non habet operationem animae vegetativae II 219 b — quoad comestionem *ibid.* sq. — Quae opera vitae sensitivae conveniant eidem II 222 a *Ceterum vide V. Daemones*

— habet mensuram diversam a tempore quantum ad esse incommutabile I 665 d. 3. II 56 a sq. — habet mensuram durationis, non extensionis II 57 3° — in eis non est ordo durationis secundum continentiam virtutalem, qua unus alios contineat et in eos influat II 60 a — non mensuratur per respectum ad motum caeli empyrei *ibid.* — habet quandam successionem, in quantum non est omnino actus, et indiget divina virtute cooperante et conservante II 62 b — habet totum esse simul, sed quandam successionem in eius continuatione *ibid.* 63 4°. I 664 5° — quoad actus vere et proprie admittit proprietatem temporis, quae est variatio et innovatio I 660 1°. 665 d. 3. II 192 3°. 290 b

— est creatus ut in loco proprio in caelo empyreo, ubi erat beatificandus II 432 2°. 476 b — non poterat creari et habere ordinem existentiae sine empyreo II 67 f. 3. 68 a. 76 b — est in empyreo ut in loco continenti propter suam limitationem et propter ordinem rerum in universo II 76 b sq. 84 a — habet locum *spiritualem* conservantem et commensurantem *ibid.* — corporalem tantum continentem *ibid.* I 641 a sq.

— ratione suae simplicitatis et limitationis non potest continere res II 77 a — non potest esse simul et semel in pluribus locis I 643 a. 658 3°. 663 a. II 79 b. 82 5° — Esse in aliquo loco sequitur eius *velle* non immediate II 79 4° — est in loco, ubi operatur immediate I 658 f. 3. II 79 2° — est definitiva in loco divisibili I 641 b. 658 b. 660 4°. II 81 b — debet esse in loco immediate vel ratione totius, vel partis II 84 b — non potest esse in puncto ut in loco *ibid.* I 661 5° — proportionatur loco solum quoad finitatem et limitationem II 84 2° — non datur locus ita parvus, quin possit esse in minori II 82 3° — non possunt esse plures simul in eodem loco propter ordinem universi II 84 a — dum est in loco, non replet locum nec removel indigentiam eius II 83 b sq.

— movetur motu voluntario vel sine indigentia, vel propter essentiali limitationem suae virtutis, quod non ponit in eo imperfectionem I 658 3° — movetur proprie per circumscriptionem corpore assumpto, et etiam sine corpore minus proprie per definitionem *ib.* a sq. — per circumscriptionem movetur tantum per accidens alio moto; secundum definitionem per se ipsum transfertur, non alio movente nec per alium motum *ib.* 2° — est mobilis ex parte ipsius quod est, movens ex parte formae sive quo est I 659 4°

— potest transire per medium I 659 f. 3. 660 a. 661 2° — Mutatio loci in Angelo non est similis cogitationi nostrae, in qua loca distantia non habent situm et ordinem naturalem I 660 b — Videtur, quod feratur per medium *ibid.* — transit per composita ut continuum I 661 3° — eius motus est successivus, proportionabilis medio, licet non perfecte, ratione distantiae spatii et finitae virtutis moventis I 663 a sq. — non est secundum diversitatem partium mobilis, sed medii tantum I 664 3°, 4°

— non potest cognitione naturali simul plura intelligere vel plures cogitationes habere II 146 a — potest simul plura intelligere per gloriam in divino exemplari ut ratione cognoscendi II 80 4°. 260 3° — beatus ratione sublimationis intellectus per gloriam simul videt plura, licet non omnimode III 382 3°. IV 902 b — non potest deliberare et eligere in instanti II 446 f. 3. 447 3° — modus cognoscendi naturalis est unus, sed cognitio distinguitur materialiter secundum cognoscibilia II 429 d. 3 — Modus triplex a parte rei cognitae IV 1046 b. — quae versatur circa creata variatur per tempora *ibid.* I 738 4°. II 193 3° — dicitur videre, cum ex proprio motu intelligit aliquid, audire, cum per oblationem speciei ab alio excitatus id quod offertur intelligit I 489 d. 4. II 270 5° — Ad audiendum concurret virtus lucis intellectus angelici offerentis et lux supernae veritatis II 270 6° — non sentit per organa in corpore assumpto II 222 a

— naturali cognitione divinam essentiam videre non poterat in se ipsa II 423 a — impediatur a visione immediata sola sublimitate cognoscibilis *ib.* 5° — naturaliter Deum videbat in speculo absque aenigmate *ibid.* 124 6°. 132 5°. III 493 b — cognoscebat Deum per suam ipsius essentiam, vel per effectus visibiles, vel per similitudinem infusam ut lumen connaturale potentiae II 123 4°. 132 5°. 140 a. 142 d. 1 — per medium non proportionale Deo, sed proprio intellectui II 424 6°

— cognoscit res in Verbo, in se ipso et in proprio genere III 306 f. 1 — in Verbo cognoscit rem eadem cognitione, qua ipse cognoscit Verbum *ibid.* — non videt omnia in Verbo, sed ea quae ipsum vult revelare II 290 b. IV 953 d. 9 — Cognitione rerum in proprio genere differt a cognitione in Verbo, in quantum aspectus intelligentiae deflectitur super rem, extra se egrediendo I 680 d. 4

— comparantur astris propter cognitionem matutinam II 85 d. 1 — habuerunt in conditione cognitionem matutinam quodam sensu largiore dictam II 439 b sqq. — in gloria simul cum matutina habet vespertinam respectu creaturae II 441 b sq.

— Cognitio beatifica non augetur nec minuitur II 290 a — beati proficiunt in cognitione divinorum mysteriorum et humanorum secretorum per revelationes *ib.* b. 538 b — aliquibus, maxime superioris ordinis, potest esse nota per revelationem incarnationis mysterium et hora

ANG

iudicii III 57 d. 4. 541 4*. IV 988 b, 4* — multa eis revelantur per Christum, quae sunt de bene esse, non de essentia praemii III 289 b. IV 953 d. 9 — consulunt Deum, ut cognoscant eius voluntatem per illustrationem, sed sine inquisitione IV 953 d. 8

— cognoscit res creatas, quae non sunt essentialiter in ipso, per species II 119 a sq. — potest recipere species abstractas per virtutem intellectus agentis *ibid.* 120 a — non potest cognoscere res easdem per species innatas universalium et acquisitas singularium *ibid.* — est in actu respectu omnium per species innatas II 120 a. 290 a. III 319 b — potest cognoscere per species innatas universalia, et singularia etiam infinita componendo et applicando easdem II 120 3*, 4*

— cognoscit res in proprio genere, in quantum eius aspectus deflectitur super ipsam rem, quin ab ea recipiat speciem I 680 d. 1. 686 2*. II 120 a, 3* — cognoscit singularia per species innatas non sine aspectu super cognoscibile II 120 a, 2*. 222 4*, 5* — potest acquirere novam cognitionem, quin recipiat novas species, per multiplicem conversionem et collationem II 120 1*. 290 d. 2. III 323 5*. IV 953 d. 8 — habet duplicem cognitionem de rebus, tum ex parte naturae tum ex parte gratiae II 290 d. 2 — cognoscit res absentes et futuras contingenter per species innatas II 120 2*. 195 a. 222 5* — non potest cognoscere secreta conscientiae alterius I 189 d. 4. II 233 b

— cum non sit actus purus habet **intellectum** possibilem II 119 b — habet intellectum agentem maioris virtutis, quam si esset corpori alligatus *ibid.* — tam agens quam possibilis est in potentia respectu eorum quae sunt supra ipsum II 195 4* — quoad actualitatem est supra hominem et infra Deum II 118 f. 4, 5 — secundum speciem et essentiam differt ab humano II 48 2* — sine deiformitate gloriae plus habet de natura speculi et potentia recipiendi quam de natura luminis II 193 3* — dicitur deiformis naturaliter, in quantum sine susceptione specierum per id quod habet in se, actu cognoscit II 48 2*. 50 a. 123 4* — Angeli ratio non dividitur in superiorem et inferiorem propter aspectum ad superiora et inferiora II 564 6*

— **Locutio** necessaria est ad exprimendos conceptus I 189 d. 4. II 268 f. 4. 269 a, 3* — fit ordinando speciem innatam ad alium Angelum cognoscentem I 189 d. 4. II 269 b — fit sine voce sensibili et sine medio deferente I 189 d. 4. II 269 a — ad cogitationem addit novum actum et respectum, sed non novum signum II 269 a sq. 270 6* — Verbum interius et exterius differunt sola comparatione II 269 b. 270 6* — requirit finitiam distantiam II 269 b, 2* — non dicit veram influentiam in alterum, sed solam excitationem II 270 5* — inferior potest loqui ad superiorem *ibid.*

— loquitur ad Deum eumque laudat per affectiones voluntatis et per adminicu-

lum rationis II 84 d. 1. 269 4*. IV 953 d. 7 — potest loqui ad nos eadem locutione, qua Deus ut illius instrumentum II 272 a

— diversis **actibus** convertuntur ad se et ad alterum II 268 f. 3. 269 a — per gloriam potest simul se convertere ad Deum et ad nos II 260 3*. III 382 3* — non potest simul et semel se ad plura convertere, nec in instanti deliberare II 116 f. 3. 117 3*. 146 a. III 382 4* — voluntas per gloriam fit omnino invertibilis II 349 5* — possunt habere desiderium, non vero spem nisi respectu praemii accidentalitatis III 585 d. 5 — poterat habere in statu naturae institutae quandam certitudinem semiplenam de sua glorificatione tum ex parte cognitivae tum affectivae II 136 2*, 3*

— tempore naturae institutae habilis erat ad diligendum Deum propter se et super omnia II 125 b sq. 142 d. 1. 155 4* — non in instanti suae creationis sunt conversi ad Deum et glorificati II 131 b sq. — poterat habere conversionem naturalem ad Deum virtute naturae secundum rectitudinem naturae institutae et iustitiam originalem II 155 a — secundum vim contemplativam convertitur ad Deum, secundum administrativam descendit ad nos et condescendit nobis II 162 2*. 182 a. 212 b sq.

— ratione boni optati magis diligebat naturaliter Angelum superiorem, ratione affectus intensi alium eiusdem ordinis, ratione beneficii impensali aliquo modo magis inferiorem II 127 b sqq. — superiores perficiunt et illuminant inferiores III 288 f. 4. IV 128 3*. 508 5*. 511 4* — solum quoad actum ministerii II 252 b — recipiunt illuminationes ab Ecclesia III 288 f. 2 — recipiunt a Christo sensum et motum, qui est de bene esse et perfectione gratiae et gloriae III 289 b

— Ordinum praelatio importat quandam influentiam et praesidentiam respectu inferioris II 252 a sq. 280 3* — Praelatio ordinis ad ordinem est secundum actum illuminandi et purgandi et perficiendi II 252 f. 4 — Ordinum praelatio post iudicium cessabit, non quantum ad excessum in donis, sed ratione praesidentiae in influendo et imperando II 252 b. 1008 b

— possunt influere in nostrum affectum excitando et adiuvando, non efficiendo II 232 b. 260 2*. 263 b sq. III 895 a — non illuminant intellectum immediate, sed per phantasmata II 266 4* — docet per eundem modum quo homo, sed perfectius II 267 5* — potest illuminare inferiorem portionem rationis vivaciter excitando per quandam interiorem expressionem et suggestionem II 266 a sq. — non potest illuminare mentem quantum ad portionem superiorem *ibid.* 272 a — non videtur illuminare infundendo lumen, nec solum offerendo speculum *ibid.*

— nobis indicant Dei voluntatem II 260 4*. 262 4*. III 57 d. 4 — nos excitant ad cooperandum gratiae II 260 2* — offerunt Deo preces nostras per suas affectio-

ANG

nes desiderando pro nobis quod nos desideramus II 262 4*. IV 253 d. 4. 953 d. 7 — non ut primo Deo innotescant, sed ut consulant Deum, qualiter debeant erga nos ministrare IV 951 4*. 953 d. 7 — sunt quodam modo nostri mediatores in statu praesentis miseriae III 411 5*. 704 4*

— eorum obsequium non est labor proprie dictus IV 990 3* — ministrant homini non propter se ut nobiliori, sed propter Deum II 47 4*. 260 1*, 3*. 277 b. 278 3* — ministerium ordinatur ad consummandam supernam civitatem II 350 5* — Ministerii actus omnibus ordinibus aliquo modo competit ex natura II 162 2*. 262 4* — Diversa officia ministrandi competunt diversis ordinibus II 252 f. 3. 261 f. 3. 274 d. 3 — non torquent animas in purgatorio IV 525 a — nec in inferno IV 981 d. 2 — solos malos odiunt et affligunt IV 525 a — Credendum est, eos assistere in egressu animae a corpore ad eam deducendam *ib.* b

— eos ad nos mitti probatur ex lege caritatis divinae, angelicae, humanae II 260 a sq. — mittuntur ad ministrandum II 262 3* — mittuntur ad officia propria vel appropriata II 274 d. 3 — Missio exterior convenit solis Angelis inferioribus II 262 a sq. — superiores missione interiori ad inferiores mittuntur propter nos *ib.* b — superiores possunt mittere inferiores per auctoritatem subiectam auctoritati principali II 274 d. 2

— apparitionum ratio et utilitas II 223 d. 1 — potest apparere ex persona Dei vel Deus ex ministerio Angeli I 279 b. II 272 a — apparens in forma, quae principaliter ducit in Deum, potest adorari latria II 272 4*. III 210 4* — post exaltationem humanae naturae in Christo non patiuntur, se adorari dulia ab hominibus III 210 2*

— eis congruum est movere caelos II 349 a, 5*

— Homini lapso deputari Angelum **custodem** decet Dei potentiam, sapientiam, misericordiam II 277 b sq. — custodia est necessaria homini contra potestatem diaboli II 278 4*. 279 b — custodia nihil minuit de substantia meriti et praemii hominis II 278 2* — custodia non importat subiectionem nec dominium, sed quandam praesidentiam *ib.* 3*. 280 3*. 281 b — convenit Angelo tum ex natura tum ex gratia II 278 4* — Angelorum custodia dicit quandam dignitatem in homine, sed cum imperfectione II 279 f. 1. 281 5*. 284 5*

— custodia magis respicit animam quam corpus II 283 b — custodia dicit effectum beneficentiae, qui est magis exterius quam interius II 278 6* — custodia ordinatur contra tentationes diaboli et ad retrahendum a malo et ad ascendendum in melius II 279 f. 2-4. 283 b. 284 7* — hominem defendit ab oppensione contra violentiam diaboli, erudit et dirigit contra eius fallaciam, exhortatur et incitat ad bonum contra illius blanditias II 278 4*. 279 b. 281 a — duodecim effectus ex Scripturis II 284 7* — quadruplex effectus principalis II 289 a

— deputatur unicuique animae ab ortu nativitatis II 279 f. 4 — datur parvulis post animationem ante nativitatem II 289 d. 1 — utrum hos non solum defendat a malo, sed quodammodo dirigat in bonum *ibid.* — debuit dari homini etiam in statu naturae institutae II 279 b sq. — nullus debuit dari Christo in custodiam, sed eorum multitudo ad eius ministerium II 281 a sq.

— non omnino relinquit obstinatos, quamdiu sunt viatores II 283 a — non solum custodit malos secundum habitum vel in corpore *ib.* b — malos non deserit quantum ad actum, qui respicit malum, sed quantum ad illum qui respicit bonum *ibid.* — antichristum non custodiet, in quantum actus custodiae respicit bonum *ibid.*

— habet duplex praemium accidentale, in se de suis bonis operibus, in altero de custoditi salute II 288 5°. 289 b — gaudium accidentale non solum extensive, sed etiam aliquo modo intensive crescit, beatificatis iis quos custodiebant II 286 a sq. IV 887 a — non possunt compati damnatis iis quos custodiebant II 287 b — ex eorum damnatione nec concipiunt gemitum nec quodquam gloriae detrimentum II 288 a, 5° — aliquo modo possunt dici dolere de illis *ib.* 1° — non culpantur de damnatione illorum *ibid.* — eius desiderium de salute custoditi non est absolutum omnino *ib.* 4° — qua voluntate custodiant illos quos noverint praescitos II 289 a

— indigebant gratia et sapientia a Deo per missionem Filii et Spiritus sancti I 275 d. 4 — sunt filii adoptivi per effectum et conformitatem Christi ut Filii Dei III 236 3° — indigebant gratia iustificante secundum iustitiam gratuitam et meritoriam II 155 1° — habuerunt simul gratiam et gloriam II 701 4°. III 389 4°. 704 2° — probabilius non habuerunt gratiam gratum facientem in instanti creationis nec dona gratuita proprie dicta, nec formaliter, sed dispositively II 133 b sq. 701 4° — Videtur, quod si gratiam habuissent, nunquam lapsi fuissent II 133 f. 3. 134 a. 139 f. 2 — Infusionem gratiae debebat praecedere motus liberi arbitrii II 134 4° — In eis non habet locum gratia praeveniens et subsequens II 158 d. 2 — boni conversi sunt ad Deum virtute gratiae subsequentis et cooperantis II 134 4°, 6°. 155 a. 156 5°. 158 d. 2

— in capacitate gratiae non excedit hominem II 251 4°. 402 3° — nisi secundum dispositionem de congruo II 246 2° — qui habent meliora naturalia maiorem gratiam acceperunt, propter maiorem dispositionem de congruo *ib.* a, 2°. 250 b — per gratiam habet similitudinem Dei, dum naturam conservat, decorat, consummat et triplicem expellit foeditatem II 239 a — gratiae et gloriae perfectionem quantum ad bene esse habent per Christum III 289 b. 290 3°, 4°

— Secundum aliquos in Angelis praemium praecessit meritum de condigno II 157 b. 662 1° — in sua conversione sufficienter meruerunt glorificationem acce-

dente gratia II 134 4°, 6°. 155 a. 157 a. II 389 4°. 704 2° — praemium accidentale merentur per ministerium circa homines II 158 2°. 182 a. 286 b. III 384 2°

— nullus habuisse videtur praescientiam de suo statu in gratia et gloria II 136 a — boni et mali ante lapsum fuerunt parvis conditionis *ibid.* — stans habet perpetuitatem in stando, et cadens impossibilitatem in resurgendo II 46 b. 134 a — fuit creatus perfectus cum privatione omnis mali et in beatitudine quadam imperfecta II 432 a. 442 d. 1 — erant proxime dispositi ad glorificationem et breve tempus habebant merendi II 176 b. 182 a. 507 1° — proximior erat gloriae quam homo quantum ad statum, non quantum ad meritum II 136 3°. 704 4°

— sunt beati sine praemio accidentali II 157 b. 286 b — ratione ministerii sunt adhuc viatores II 166 2°. 182 a. 252 2°. IV 887 a

ANIMA RATIONALIS — *Attributa essentialia* — *Productio* — *Imago* — *Ordo ad Deum et ad creaturas* — *Rectitudo et perversio* — *Gratia* — *Immortalitas et mensura* — *Relatio ad corpus* — *Infectio* — *Anima separata* — *Status et locus* — *Beatitudo* — *Passibilitas* — *Punitio* — *in purgatorio* — *Cetera sunt in indice philosophico*

— dicitur anima pro inferiori parte, secundum quam vivificat corpus, spiritus pro superiori portione III 50 b — dicitur secundum tres actus essentialia essentia, vita et mens I 94 d. 2 — est medium inter creatum et corporeum et increatum et incorporeum III 50 f. 4 — multum distat a natura corporali II 385 a — Reprobantur philosophorum errores pantheistici et materialistici de eius essentia II 446 a

— differt ab Angelo specie et genere, sicut homo, cuius est forma et perfectio II 48 a sq. 49 f. 2-4. 50 b — non differt ab Angelo per modum intelligendi solum II 50 a — nec simpliciter propter eius excessum bonitatis et dignitatis *ibid.* — specie differt ab Angelo propter unibilitatem ad corpus, quam habet secundum principia intrinseca *ib.* b — comparata ad Angelos in naturalibus exceditur, sed relate ad Deum et quantum ad imaginem in Christo et beata Virgine exaltata est super illos I 286 d. 3. II 251 4°

— secundum Commentatorem est una in omnibus hominibus quoad intellectum agentem et possibilem II 446 a sq. — secundum fidem, rationem, experientiam constat, distinctas esse in diversis hominibus II 447 a — ab aliis animabus rationalibus differt per unibilitatem ad tale corpus II 50 2°. 447 1°

— non est producta de Dei substantia II 441 b sq. — quomodo dicatur inspirata a Deo II 412 1° — quomodo dicatur reverti ad Deum *ib.* 2° — Error Platonis de productione et circulatione animarum est vanus et absurdus II 449 a — item Manichaeorum *ib.* b. 752 b — non fit ex materia praeciarenti II 415 3°. 453 a —

non est per translationem ex anima II 453 a — formatis corporibus, a Deo creatur et creando infunditur *ibid.* 741 b sq. 752 b — ut substantia incorruptibilis non potest produci ab ulla creatura I 252 f. 9. II 453 b, 5° — non producit ab Intelligentia II 47 f. 2. 452 b sq.

— in prima productione non fuit creata ante corporis formationem, sed in corpore II 417 b — non potest esse producta ante corpus II 449 b sq. — non sunt simul creatae, sed successive producuntur in suis corporibus *ibid.* IV 16 f. 3 — potest dici creata, antequam uniatur, ordine naturae, non temporis II 450 a — non debuit simul produci cum Angelis II 47 f. 4. 417 2°. 450 3° — potius debuit produci post alia tanquam omnium complementum et proxima Deo sub ratione finis II 385 a. 418 6°

— cognoscere animam secundum id quod est, est rationis, sed secundum quod imago, est solius fidei I 76 4°. 93 b — est imago, in quantum comparatur ad Deum ut obiectum cognitionis et amoris I 73 b. 82 f. 4. 83 b. IV 1006 f. 2, 3 — est ad imaginem propter unitatem essentiae et trinitatem potentialium I 89 b. II 559 f. 4. 561 1°, 4°. III 592 a — est imago potius secundum potentias quam secundum substantiam I 89 b. II 4 a sq. IV 1006 f. 1, 2 — In omnibus potentiis animae est quaedam trinitas, non vero imago I 83 b. 489 b sq. — est imago spiritualis et secundum infinitas potentias I 81 2° — Imago quantum ad esse substantiale semper permanet in anima, sed potest perdi quantum ad bene esse I 93 d. 4. II 640 4° — Imago perficitur per virtutes et dona et beatitudines III 743 6°

— ut imago est valde similis et expressa similitudo Dei, non simpliciter, sed in genere creaturae I 94 d. 4 — plus habet de potentialitate respectu Dei et plus conformitatis ratione imaginis, quam habeat corpus respectu animae III 9 f. 3 — ratione imaginis immediate fertur in Deum et ab illo et in illo vivit per cognitionem et amorem II 453 a. III 445 2° — in quantum se ipsa est expressa similitudo Dei, tendit in Deum et in eo quietatur I 38 4° — Deo conformatur, cum ad ipsum convertitur diligendo I 83 b. II 4 b. 393 f. 3 — conformatur Deo per eius similitudinem, quae est gratia, sed remote per se ipsam ratione imaginis I 81 5°. 89 b. 852 b, 3°. II 639 2°. 695 arg. 4. 704 1°

— secundum sui intimum simul et supremum est Dei proxima II 226 b. 227 3°. 234 b — ut imago Dei est media inter creaturam et Deum II 965 b — Inter mentem et Deum non cadit medium in ratione causae efficientis et influentis, sed quoddam medium disponens ratione manuductionis I 75 1°. II 424 6°. 227 3°. 263 b sq. 266 2°. 346 4° — secundum mentem immediate unitur Deo I 73 a. II 264 a. 265 f. 1, 2

— Omnis potentia animae respectu Dei se habet in ratione passivi III 305 6° —

ANI

Solus Deus potest in ea cogitationes et affectiones formare II 231 a — potest a Deo iuvare ad cognoscendum ea, respectu quorum intellectus agens est in potentia II 195 4* — quantum ad portionem superiorem a solo Deo illuminatur II 265 b sq. 568 b — non potest perfici ut a forma completiva a luce increata, sed habet lucem propriam et creatam II 412 6*

— non potest impleri nisi a Deo II 226 f. 2. IV 1000 b sq. — non potest sufficienter finire quoad cognitionem et affectionem nisi per summum bonum I 40 b. II 266 a. 543 b — eius capacitas quamvis finita completur tantum a bono infinito, in quantum ab ipso vincitur et absorbetur I 44 1*, 2* — mediante dilectione quiescit in Deo ut in suo loco et ultimo fine II 884 b — diligit beatitudinem propter Deum, non propter se I 42 5*

— delectatur in cognitione Dei, in quantum per influentiam cognoscibilis confortatur et corroboratur I 39 2*. II 459 f. 42 — Deo fruatur, in quantum in eo finitur et delectatur I 38 b, 4*. 40 b sq. — a Deo finitur, in quantum est bonum superius et bonum infinitum I 40 b sq. — in Deo delectatur, ut est ipsa bonitas et pulchritudo, et in quantum ipsi perfectissime coniungitur I 41 a

— coniungitur Deo secundum veritatem et intimitatem, in quantum Deus solus ei illabitur I 41 a. II 226 b sq. — Ex Deo et anima non fit unum esse I 546 a. II 636 7*. IV 433 d. 3 — Coniunctio cum Deo est voluntatis ex utraque parte I 294 a. 546 b. IV 433 d. 3. 690 f. 4. 699 f. 2 — unitur Deo non per aliquam proprietatem naturae, sed per donum gratiae superadditum I 294 b. II 696 a

— per caritatem plus unitur Deo quam sibi III 643 6* — complementum beatitudinis habet a Deo, non a se ipsa *ibid.* — perfectior est, cum possidetur a Deo, quam cum possidet res creatas III 433 2* — vivificatur, quamdiu unitur Deo per caritatem, a quo separata moritur et vilesceat III 443 2*. IV 433 d. 3. 883 f. 5

— non se habet ut instrumentum ad actionem Intelligentiarum **creatarum** II 263 b — non illustratur a substantia separata, sed immediate a Deo II 568 a — potest ab illa illuminari secundum portionem inferiorem, cum sit inferior in claritate cognitionis II 266 a sq. 452 b sq.

— secundum cognitionem et secundum amorem conformis fit his ad quae convertitur I 83 b. II 916 d. 1 — duplex est facies secundum duplicem respectum potentiarum III 712 3* — secundum eandem potentiam dispositione tantum differentem convertitur ad superiora et inferiora II 564 a. 909 b — dum ad superiora convertitur, purgatur et illuminatur et perficitur *ibid.* — dum convertitur ad sensibilitatem et carnem, quodam modo trahitur et emollitur *ibid.*

— potest ordinate subici creaturis, sed non ita, ut in eis statuatur summum bonum IV 30 d. 8 — peccatrix subicitur dae-

moni obsidenti sicut tortori et affligenti II 225 3* — subicitur rei corporali ad purificationem, sicut peccatum carnem sibi praeposuit I 252 5*, 6*. IV 555 2* — propter peccatum non subicitur igni quantum ad suam naturam IV 933 b. 935 5*

— **recta** est, cum Deo conformatur II 4 b — non est recta, nisi intellectus summae Veritatis, et affectus summae Bonitatis subiaceat III 471 a — prout tendit in Deum, rectificatur et vigoratur per virtutes theologicas, prout vero ordinatur ad se ipsam et ad proximum, per virtutes cardinales III 712 a, 3*, 4*. 792 b — non subest perfecte Deo, nisi diligit ipsum super omnia et propter se *ib.* b — Quodcumque aliquid cadit medium inter Deum et animam, ipsa est perversa I 251 f. 3 — est ordinata, quando spiritus est sub Deo, et caro et virtutes animales sunt sub spiritu et sequuntur eius imperium II 746 3*. 749 a sq.

— est laudabilis et vituperabilis proprie secundum liberum arbitrium et maxime secundum voluntatem II 615 1*. 744 b — Rectitudo et deordinatio non est in anima nisi ratione potentiae II 744 a. 745 7*. 792 b — cuiuslibet hominis a natura perversa est et inordinata per culpam II 719 b. 749 b — hominis lapsi ut plurimum caret puritate et carnis subiectione II 543 b

— propter fragilitatem habet in se difficultatem ad credendum vera, ad sperandum ardua, ad amandum bona III 331 a — in hac vita non potest totaliter ferri in Deum II 544 a. III 613 arg. 2 — ob coniunctionem ad carnem non est omnino domina suorum actuum IV 522 f. 3. — quamdiu est in corpore, mole corporis gravatur II 449 f. 5. 544 a — cum per devotionem elevatur, minus aggravatur a corpore IV 589 a — in morte frequenter non potest sufficienter ad se ipsam redire et cogitare de remedio poenitentiae IV 528 d. 3 — perpetrat venialia secundum coniunctionem ad carnem corruptam et triplicem potentiam organicam IV 599 b — eius ignis est concupiscentia et libido perversa, qui incenditur per cogitationes et affectiones et delectationes II 232 b

— per **gratiae** habitum disponitur ad unionem cum Deo II 284 5*. 636 7*. III 690 4*. IV 419 f. 3 — per gratiam immediate reducitur ad Deum IV 46 f. 5. — per gratiam recreatur et vivificatur et disponitur ad beatitudinem et vitam immortalem II 468 5*. 469 b. III 793 a — in adventu gratiae secundum diversos respectus dicitur vivificari, iustificari, sanari, renovari IV 433 d. 4. — tota vivificatur per gratiam quantum ad actum primum III 598 3*. 617 d. 4. 793 a — per gratiam ut spirituale pondus sursum tendit II 645 b. IV 557 f. 4 — per gratiam fit templum, filia et sponsa Dei II 695 b sq. — Gratia animam assimilatur et conformatur Deo III 276 f. 2

— sola creata est, ut gratia perficiatur, et ad hoc est habilis de sui natura IV 47 6* — dicitur impleri a gratia, non sicut locus vacuus, sed sicut possibilitas materiae

ANI

III 283 6* — Gratia dependet in conservando ab anima, in qua est et ab eius conversione in Deum II 644 2*, 5*. 856 3*. IV 46 f. 3 — Gratia ex parte animae tripliciter habet terminum augmenti I 317 a. 793 d. 3. 794 b — Gratia expellitur et recipitur in anima secundum conformitatem voluntatis IV 103 2* — per praesentiam Dei agentis ab anima suscipitur I 252 f. 8

— secundum legem communem se debet praeparare ad gratiam IV 430 a — ei non infunditur gratia sine actu eius, ut convenit voluntati liberae in agendo et recipiendo IV 421 3*

— **immortalis** esse probatur variis considerationibus, et potissimum ex eius fine II 458 a sqq. 640 1* — est immortalis per naturam, sed non sine gratuita Dei conservantis influentia I 161 6*. II 412 5*. 460 1*, 2* — in quantum per creationem educitur in esse, est immortalis et incorruptibilis II 373 f. 5. 453 a

— potest pati, non corrumpi II 461 4*, 5*. IV 930 b sq. — Ab animae substantia nihil adimitur, sed per peccatum adimitur aliquid de habilitate ad gratiam, et per ignem adimitur habilitas ad gloriam II 461 4*. IV 935 7* — est immortalis morte naturae, sed adhuc mortalis morte culpae II 420 2* — non habet potentiam ad transmutationem secundum esse, sed secundum actus et status II 415 2*. 446 a. 567 3*

— duratio ex parte post est aequalis durationi Angelorum, non vero ex parte ante II 418 3*. 450 3* — secundum se mensuratur aeterno, sed in quantum animal corpus transmutabile, tempore II 448 3*

— non denominatur **corpus**, nisi ei uniatur ut forma III 453 7* — Vivificare corpus per modum informantis non est simpliciter perfectionis II 214 5* — habet inclinationem ad corpus, in quantum differt ab Angelis et convenit cum aliis animalibus II 450 2*. IV 894 a — in quantum rationalis habet inclinationem ad corpus humanum IV 894 a — habet appetitum naturalem ad unionem cum carne II 449 b. 460 1*. 753 5*. 773 3*. III 164 d. 2. IV 433 d. 3. 883 f. 4 — animae non convenit essentialiter esse separabilis a corpore II 51 4*

— in statu innocentiae per donum gratiae poterat corpus conservare a dissolutione II 465 f. 6, 4*. 470 a — unita corpori sibi per omnia obedienti est magis libera, quam soluta substantia, sed ligata affectu IV 1013 6* — operatur per corpus ut organum unitum non tantum ad operationem aliquam faciendam, sed ad formam constituendam IV 884 3* — non potest perfecte compleri sine corpore propter colligantiam ad illud *ibid.* — retinet appetitum ad corpus etiam in gloria IV 892 arg. 6. 1013 a, 4* — sine corpore non potest perfecte beatificari IV 1012 f. 4. 1019 2* — magis appetit corpus proprium propter colligantiam, quam habebat ad illud IV 894 a. 912 a

— Propter appetitum ad corpus quodam modo eius motus retardatur IV 892 arg. 6. 1012 f. 2, 3. 1013 a, 4* — Appeti-

tus corporis non eam retardat ratione amoris, sed ratione carentiae IV 1013 3* — rursus gaudium augetur in resurrectione per accidens, assumpto corpore IV 951 d. 4 — resumto corpore gaudebit magis extensive et etiam intensive, sed ex eodem habitu IV 1013 a — in resurrectione unitur proprio corpori IV 888 f. 4. 893 b — etiam parvulorum resumet corpus IV 886 5* — gloriosa influens in corpus eius dotes perficit et consummat IV 1014 b. 1016 a — sua influentia conservat corpus IV 1023 a, f. 4

— contrahit peccatum originale per infectionem a carne II 453 a, 2*. 748 a sqq. 753 a — a carne potest infici corruptione culpabili I 651 d. 5. II 749 a sq. 750 5*, 6*. 774 4* — inficitur a corpore, in quantum ad ipsum habet colligantiam et inclinationem II 750 a. 753 a. 774 6*. III 56 d. 2 — Peccatum originale non est in ea primo ratione substantiae II 744 a sq. — ex coniunctione ad corpus infectum tota corrumpitur secundum omnem potentiam, tam secundum partem superiorem quam inferiorem II 741 b. III 356 a — non peccaverunt ante unionem cum corporibus II 449 b. 752 b. 773 3*

— Decet divinae bonitatis condecantiam et iustitiam infundere animas corporibus infectis II 454 6*. 772 b sqq. — Maculatio animae non imputatur Deo II 773 2* — non creatur a Deo iusta nec iniusta II 777 d. 5 — Deus cooperatur generationi adulterinae, in quantum respicit naturam II 454 6*

— **separata** spiritus est et substantia prima, et recte in genere substantiae II 48 a — non habet plene rationem personalitatis III 136 b sq. 452 a — habet conditionem deteriorelem quantum ad esse naturae III 137 6*. IV 883 f. 5 — potest crescere secundum esse morale, dum debilitatur esse naturale III 452 2* — bonorum sunt liberiores, quia exultae, et potentiores, quia beatae IV 943 4*. 1046 3* — non assumit corpus nec habet potentiam assumendi II 213 4* — quaedam separantur a corpore passibili definitive et finaliter, quaedam ad tempus III 443 2*

— separata habet modum intelligendi, quem Angelus II 50 a — non indiget organo ad cognoscendum ea quorum habet species, indiget tamen ad accipiendas de novo et ad cognoscenda singularia IV 1048 3* — habet omnes suas potentias, etiam sensitivas, non vero omnes erunt in actu II 740 f. 4. 742 3*. IV 1018 b sq. 1046 a — nihil cognoscit nisi mediante potentia intellectiva IV 1046 a — per potentiam intellectivam potest cognoscere omnia, quae nunc cognoscunt aliae potentiae *ibid.* — nihil potest operari per potentias partis sensibilis et vegetabilis *ibid.* sq. 3* — dicitur intelligere, imaginari et sentire eadem potentia intellectiva, secundum tres modos differentes ex parte rei cognitae *ibid.*, 3* — defert imagines corporales in memoria intellectiva *ib.* 4* — Intellectus habet modum apprehendendi ipsorum sensuum, in quantum ibi non est alligatio ad

corpus, nec ordo et connexio cum aliis potentiis *ib.* 4*

— quamdiu sunt in locis sibi deputatis, non cognoscunt per certitudinem actus nostros, sed mali possunt habere quandam coniecturam vel relationem ab aliis, boni vero relationem, vel revelationem a Deo II 1048 a sq. — habet cognitionem sui status IV 523 f. 4. 524 4* — Nihil ei contingit per subreptionem IV 522 f. 3

— non potest mereri extra corpus, non propter defectum virtutis, sed propter defectum status et temporis merendi IV 1005 4* — non potest per motum voluntatis cooperari gratiae ad culpae deletionem IV 549 b — In anima separata actus voluntarii non oportet quod sint in summo IV 555 5* — Culpa post mortem est indelebilis, cum anima in illa perpetuo vivat IV 884 5*

— in statu egrediendi solum potest curari a morbo veniali, ita ut non iteretur IV 589 a — cum separatur, recedunt pronitates et perturbationes ortae ex carne, et potentiae tranquilluntur et subiiciuntur gratiae IV 552 a — non habet maiorem perfectionem, sed alium statum IV 523 b — nisi habeat aliquem reatum, probabiliter statim fit impassibilis III 442 f. 3. 443 a

— separatae statim ingrediuntur novum statum, vel secundum divinam dispositionem retardantur a suo statu III 443 2*, 4* — separatae possunt esse in statu remunerationis, vel hoc impedito, quia ianua est clausa, vel anima nondum purgata, in statu quietae expectationis vel purgationis IV 941 a — praemium non debet eis differri IV 557 b sq. 887 4*, 3* — resurrectio per gratiam et gloriam fit successive IV 887 4*, 4* — in limbo statim post Christi mortem habuerunt visionem apertam, sed non statim perductae sunt in caelum quantum ad locum III 463 b

— Debet esse lege communi solum duplex locus secundum meritum bonum, vel malum IV 527 b — in via necesse est esse in culpa, vel in gratia III 357 4*. IV 419 f. 4 — in statu viae et meriti sequitur locum corporis, cum sit nata esse sursum, sed in statu patriae et praemii corpus sequitur locum animae, quae per gratiam sublimatur ad dignitatem Angelorum II 251 3* — locus et status nobis est incognitus propter fidei meritum IV 951 d. 2 — locantur secundum exigentiam meritorum IV 939 f. 2. 941 f. 3. — Credendum est probabiliter, bonos ab Angelis deduci ad caelum vel purgatorium, malos a daemonibus in infernum IV 525 b

— in statu remunerationis habet locum proprium et receptaculum determinatum in se et quoad nos, scilicet caelum empyreum, vel infernum infimum IV 941 b — in statu quietae expectationis habet locum determinatum in se, non quoad nos, in statu purgationis locum indeterminatum utroque modo *ibid.* 951 d. 2 — bonorum post hanc vitam sunt simul in uno loco IV 941 b, f. 4 — bonis assignatur locus tantum ad congruentiam IV 941 f. 3. 943 3*

— bonorum possunt mutare locum non mutato statu III 464 3*. IV 943 4* — quibus est determinatus locus secundum sententiam mutabilem et causas inferiores, revocatae precibus Sanctorum possunt mutare statum et locum IV 942 b — quibus dantur receptacula secundum causas immutabiles, ab eis non exhibunt finaliter, sed possunt exire ad tempus *ibid.* — omnes exhibunt in die iudicii *ibid.* — damnatorum nunquam exhibunt ad perticiendam aliquam operationem *ibid.* — Beatorum possunt a suis locis exire, ut nos iuvent *ibid.*

— in quantum creata est ad Dei imaginem et similitudinem, et in quantum indiget boni sufficientissimi, veram beatitudinem appetit naturaliter II 459 f. 6. 469 b. IV 1003 b — appetit beatitudinem sub ratione commodi, ut est proprium naturae rationalis ordinatae ad Deum IV 1004 4* — naturaliter appetit verum bonum IV 1002 f. 4 — non potest appetere contrarium beatitudinis, in quantum ipsam appetit naturaliter IV 1003 f. 3

— sola est primum subiectum beatitudinis IV 1005 b — Beatitudo est primo in potentia, sed non secundum rationem potentiae, sed ut habet rationem substantiae IV 1006 b sq. — delectatio redundat in sensum IV 1006 a. 1019 3* — Actus sensuum non impediunt actum rationis, sed ei subserviunt IV 1019 1* — quamvis multa videat, non habebit cogitationes volubiles, in quantum aspectus continue erit defixus in uno IV 1021 3*. 1048 4* — in gloria simul et semel potest intelligere multa II 260 3*. III 357 5*. 517 3* — in gloria sui obliviscitur, non quin amet se, sed quod omnis amor privatus ab anima auferatur IV 1013 3*

— **patitur** cum corpore passione, quae non ducit ad corruptionem II 461 4*. III 354 2* — compatitur corpori, quamdiu ei coniungitur II 461 5* — existens in corpore potest pati, corpore non patiente IV 932 f. 2. 934 a — patitur in se per affectiones, vel compatiendo corpori laeso II 766 f. 5. III 354 a. 393 d. 1 — secundum ipsam rationem consideratam ut natura et perfectio corporis patitur, patiente corpore III 354 a — Patientem una animae potentia, patitur etiam alia III 353 f. 2, 3. 357 6* — quomodo patitur, patiente corpore III 347 4* — primo fuit causa passibilitatis in carne, sed nunc fit passibilis propter coniunctionem cum carne II 753 4*. III 394 d. 1

— est passibilis vel ex causa propria, vel ex dispensatione divina III 347 6*. 442 f. 2. 443 a, 3* — secundum dispensationem misericordiae et punitionem iustitiae potest pati a natura inferiori III 347 4* — patitur ab igne non per naturam, sed per divinam iustitiam IV 520 b. 1024 a — licet minus laedatur ab igne, magis habet sensum passionis IV 521 2*, 4* — Non potest absorberi usus rationis a poena vehementi in anima, quae non est carni coniuncta IV 523 a

— in eam potest cadere dolor ex amore cum privatione boni, vel ex odio cum prae-

ANI

sentia rei displicentis IV 933 a — potest affligi non solum per privationem summi boni, sed etiam per poenam afflictivam *ibid.* sq. — ab igne patitur non solum per affectiones et imagines corporales IV 934 a — secundum suam naturam vel secundum dispositionem ex corpore contractam non potest pati ab igne *ibid.* — Dolor generatur in anima, concurrente perceptione ex parte cognitionis et detestatione ex parte affectionis *ibid.* — Ex parte agentis etiam requiritur, ut immutet animae perceptionem et ut violenter et inseparabiliter adhaereat contra repugnantiam voluntatis *ibid.* — naturaliter immutatur ab igne quoad cognitivam, et passione animali percipit actionem et calorem ignis *ibid.* sq. 935 4*

— ex ordine divinae iustitiae refugit ignis calorem, qui per naturam nocere non potest, et igni indissolubiler alligatur IV 934 b — sicut per alligationem ad corpus concipit amorem, ita per alligationem ad ignem horrorem et verum dolorem *ibid.* — Dolor generatur perceptione ignis praesentis cum horrore, in quantum non est cognitio speculationis, sed potius experientiae *ib.* 4* — affligitur, in quantum eius potentiae in suis operationibus impediuntur II 461 6*. IV 935 6* — dicitur requiescere solum a labore in operando IV 518 4*

— separata potest puniri IV 518 a — trahit secum debitum poenae nondum solutae *ib.* 3* — non semper punitur gravius, quam puniretur totum coniunctum IV 519 f. 3, 4. 520 a sq. — punitur poena passionis, coniuncta tantum poena compassionis IV 519 f. 5. — punitur tota et secundum totum *ib.* f. 6. 520 a — in inferno post corpus resumtum gravius punietur IV 520 a — Poena non potest esse assumpta, sed inflicta *ib.* b sq.

— in purgatorio non videtur torquenda esse ab Angelo bono vel malo IV 524 b sq. — in purgatorio erunt erutae de potestate tenebrarum IV 525 arg. 1 — in purgatorio non punitur omni genere poenae IV 523 2* — ex certitudine salutis non tam reficitur, quam affligitur per expectationis dilationem *ib.* 3* — vehementer afflicta aliqua spei certitudine refocillatur *ibid.* — in purgatorio adhuc indiget fide quantum ad ea quae Divinitatis sunt, sed plura certitudinaliter novit IV 524 4* — in limbo et in purgatorio habent spem III 586 d. 6.

— existentes in purgatorio exierunt forum Ecclesiae IV 538 b. 539 4* — possunt iuvare per modum deprecationis, non per modum iudicariae absolutionis *ibid.* — non possunt lucrari indulgentias nisi per medium vel per accidens *ibid.* — indigent iuvare ab Ecclesia IV 538, arg. 4 — possunt iuvare per suffragia Ecclesiae, in quantum est ibi dignitas et magna necessitas IV 944 a — ratione caritatis possunt recipere beneficia spiritualia ab Ecclesia IV 538 b — in purgatorio sunt dignae suffragiis ratione caritatis, vel etiam ratione meriti conditionalis IV 944 a, 2* —

possunt iuvare, in quantum sunt in statu solvendi *ib.* 2* — magis iuvantur suffragiis, quae specialiter pro eis fiunt IV 947 a — quae magis meruerunt magis percipiunt de suffragiis communibus *ibid.*, 3* — iuvantur per Sacramentum altaris sub ratione sacrificii IV 951 d. 3

ANIMAL — appropriate dicitur de bestiis II 473 d. 1 — dicitur de spiritualibus creaturis ratione operationis consequentis naturam animalem, vel ratione apparentiae in corpore assumpto II 211 2* — aliquod potest esse simul mortale et immortale secundum actum II 473 d. 2 — quantum ad differentias, quae dicunt completionem sine imperfectione, salvatur post resurrectionem IV 995 6* — bruta non debent innovari post iudicium IV 994 b — sunt naturaliter corruptibilia II 462 b sq. 716 2*. IV 994 b — dicuntur esse animae viventis, in quantum eorum vita manifestatur per sensum et motum II 389 d. 6

— Corpora animalium habent in se naturam quatuor elementorum II 378 a — habent gradum perfectum mixtionis et completionem *ibid.* — Ratio compositionis elementorum II 380 a sq. — eorum corpora non fiunt ex elementis puris II 378 5*, 6* — non possunt vivere in igne II 385 4*

— quaedam recte dicuntur facta esse ex aquis, quaedam ex terra II 381 a. 384 b. 385 2* — reptilia secundum motum distinguuntur a gressilibus et volatilibus II. 388 d. 4 — terrestrium diversa genera distinguuntur II 389 d. 2

— omnia facta sunt propter hominem ut finem sub Deo II 383 a. III 834 d. 3 — ad hominem diversimode ordinabantur secundum statum innocentiae et statum naturae lapsae II 383 a. 389 d. 2 — qualia fuissent, si homo stetisset II 383 4* — sunt in obsequium hominis solum secundum statum praesentem IV 994 b

— Quo ordine et quibus diebus diversa genera convenienter producta sint II 384 b sq. — quaedam producuntur a sola causa universali, quaedam non sine adiutorio agentis similis in specie naturae II 215 a. 375 a. IV 893 4* — imperfecta qua virtute producantur per putrefactionem II 376 4* — imperfecta quomodo sint praeformata in materia II 387 5*

— moventur a propria forma perfectiva II 348 b. 354 1*. 375 2* — habent dexteram et sinistram ad completionem motus II 343 b, f. 4 — in quantum propriis motibus moventur et spiritualibus formis perficiuntur, debetur eis multiplicitas operationum et diversitas partium et organorum II 378 a, 4* — motus non sequitur naturam elementi praedominantis, in quantum est a virtute ipsius animae II 381 4* — motus est propter aliquam indigentiam et ad assequendum aliquod delectabile II 354 1*

— bruta non habent dominium in actus proprios interiores, sed aliquo modo in exteriores II 593 a, 3* — non appetunt bonum honestum, sed conferens et delectabile *ibid.*, 1*. IV 1003 arg. 4 —

APO

non possunt participare liberum arbitrium II 593 a sq. — quomodo habeant principium motus ab intrinseco II 594 4* — sibi provident per instinctum naturalem *ib.* 5* — quaedam sunt indomabiles, non ratione libertatis, sed naturalis ferocitatis *ib.* 6* — bruta moventur quadam impetuositate, quae est infra libertatem et supra necessitatem, in quantum possunt ad oppositas partes tendere II 891 a — In eis reperitur quaedam intentio propria et intrinseca ut regula directiva *ibid.* — aliquo modo possunt dici operari per intentionem II 890 b

ANIMALIS — dicitur ab anima, ut appropriate dicit partem vegetativam, vel a voce animal, ut appropriatur bestiis II 473 d. 1 — dicit indigentiam cibi, vel bestialitatem in appetitu mentis *ibid.* — Animalitas a corpore glorioso removetur per dotem spiritualitatis sive agilitatis IV 1016 b

ANNIHILATIO — soli Deo est possibilis II 854 arg. 5 — est possibilis per solam subtractionem divinae virtutis II 866 5* — dicit non tantum nihil de re remanere, sed in nihilum cedere IV 246 1* — non decet fieri a Deo *ib.* b — non fit in consecratione panis *ibid.*

ANNUNTIATIONIS — de incarnatione Filii ordo et congruitas III 57 d. 4. 79 d. 2

ANNUS — propter completam temporis revolutionem transfertur ad aeternitatem divinam significandam I 351 d. 4. II 369 a — convenit statui perfecto IV 542 d. 3

ANTE — et retro in corpore sunt termini profunditatis II 343 f. 3 — et retro invenitur secundum rationem in corporibus caelestibus II 344 3* — in animalibus dicitur, ubi est sensus II 343 arg. 3

ANTECEDENS — secundum rationem inferendi est causa consequentis I 672 b. 677 f. 4. 708 b

ANTICHRISTUS — non carebit custodia Angeli, qui eum retrahat a malo II 283 b — faciet aliqua signa vera, sed mendacia quantum ad eius intentionem et finem II 203 2*

ANTHROPOPATHON — figurative attribuitur Deo II 632 4*

APERTIO IANUAE — est remotio obstaculi culpa, offensae et mortis IV 89 d. 3 — inchoata est in Christi baptismo, profecit in passione, completa est in resurrectione, manifestata in ascensione *ibid.* III 464 2* — facta est per meritum satisfactionis Christi III 392 b

APOSTOLI — cognoverunt Christum ut hominem per experientiam sensibilem, sed ut Deum per habitum fidei III 518 b — plura didicerunt a Christo audiendo sive exterius sive interius, quam ipsum videndo III 529 d. 2 — a Christo et Spiritu sancto cognoverunt omnia quae sunt ad salutem necessaria IV 989 2* — eos nihil potuit latere de his quae pertinent ad fidei complementum III 535 b

— universi composuerunt et simul approbaverunt Symbolum fidei catholicae III 535 b — eorum multitudo non facit ad maiorem

perfectionem doctrinae, sed ad maiorem auctoritatem III 537 1* — multa traderunt, quae non sunt scripta III 204 6* — ordinaverunt Ecclesiam secundum Dei institutionem IV 494 a. 305 a — Christus salutem animarum nobis per praedicationem Apostolorum dispensavit IV 971 f. 4 — Christus super eos fundavit Ecclesiam, ipsos primo fundando in se IV 642 b

— non erant liberi ab omni peccato veniali IV 443 4* — sunt capita eorum qui ultra opera necessitatis supererogant perfectionem consiliorum IV 971 b — videtur, quod legalia servaverint non solum ad vitandum scandalum proximi per simulationem, sed veraciter, non tamen ut necessaria ad salutem IV 87 a sqq.

— poterant instituere id quod Christus insinuaverat IV 591 b — Non quisquam Apostolorum per se, sed totum collegium instituit duo Sacramenta, exponendo ut ministri id quod Spiritus sanctus praecipiebat IV 592 2* — Spiritu sancto dictante, formam baptismi a Christo institutam ad tempus mutaverunt IV 72 3*. 591 a — confirmati sunt a Spiritu sancto immediate die Pentecostes sine ministerio et Sacramento IV 464 1* — confirmabant alios etiam sine verbo *ibid.* — quando oleo ungebant infirmos, habebant gratiam sanitatum, non vero potestatem ligandi et solvendi IV 592 4* — Ipsi tantum et eorum successoribus collata est potestas manus imponendi et consecrandi sacerdotes IV 642 b

— assistent Christo iudicanti cum nomine et dignitate iudicantium IV 971 b — iudicabunt merito perfectionis supererogatoriae *ibid.* sq. — assistent Christo ad condemnationem malorum ex vitae suae comparatione et ad approbationem sententiae Christi IV 972 a

APPARENTIA — est probabilis opinionis, vel certitudinalis apprehensionis III 521 1* — Quod apparet sensibus ducit in errorem, nisi ratio a sensu abstrahat et innitatur fidei II 223 d. 1. IV 286 d. 1. 273 2*

APPARITIO — est superius respectu missionis visibilis I 279 a. 280 3* — est in omni missione visibili *ibid.*, 3*, 4* — facit manifestationem in habitu, non in actu *ib.* 4*. 281 2* — excitat intellectum vel affectum I 281 2*, 3*. II 223 d. 1

— Deus in omni creatura semper et ubique apparet ut causa in effectum, sed non ut signatum in signo I 279 f. 3, b — non apparet visibiliter ut in signo nisi in natura corporali *ibid.* II 223 d. 1, 2. 545 a — in creatura subiecta competit unicuique Personarum I 279 f. 4, b — in veteri testamento et probabiliter etiam post missionem Filii et Spiritus sancti flebat ministerio Angelorum *ib.* b. 273 a

— Filius apparuit ut mediator, unitus substantiae rationali, Spiritus sanctus ut doctor, ut signatum in signo et in creatura irrationali I 283 b — Filius congrue apparuit singulariter, Spiritus sanctus pluribus modis I 284 a — et quidem tribus *ib.* 6* — Christi licet diversae, non sunt

falsae IV 286 d. 1 — Christi ordinatur ad manifestationem veritatis resurrectionis III 463 b. 537 4* — Angelorum ducit in Deum mediate vel immediate II 223 d. 1. 272 b — Sancti, cum apparent, sunt ubi apparent IV 942 f. 1

APPETIBILE — nihil est nisi sub ratione boni simpliciter vel boni sibi II 547 a. 565 f. 1. 645 f. 4. 809 a — est bonum ut unibile II 479 arg. 7 — Omnia exoptant bonum non quodcumque, sed conveniens et sufficiens IV 1002 f. 2 — est bonum honestum, conferens et delectabile II 593 a — honestum et commodum II 910 a. IV 1003 arg. 4. 1038 b — Non est status nisi in summo bono II 15 f. 5

— Unumquodque perfectibile naturaliter appetit suam perfectionem naturalem II 683 3*. IV 1003 f. 4. 1032 b — Unumquodque plus appetit perfectionem in se ipso quam in suo simili III 632 1*. 644 b. 643 f. 4 — Natura quaerit et amat propria commoda naturalia III 630 a sq. — Quaedam appetuntur propter appetibile, quod habent in se, quaedam propter bonum, quod ad ea consequitur et ex ipsis elicitur, quaedam propter comparationem maioris mali II 529 d. 4. IV 1003 arg. 3

— Quae sunt in naturae appetitu non sunt naturalia, nisi etiam sint in eius potestate IV 893 6* — Omnia appetunt esse II 470 4* — Nemo potest appetere contrarium beatitudinis IV 1003 f. 3 — Bonum honestum a solis rationalibus potest appeti II 593 a. IV 1004 4* — Bonum conferens et delectabile nata sunt appeti ab irrationalibus II 593 a. IV 1003 arg. 4

APPETITUS — naturalis est communis omnibus et perpetuus IV 1003 f. 3 — sequitur formam vel completam vel tantum dispositivam II 301 6* — ortum habet ab essentia I 646 arg. 3 — differt ab intellectu practico II 561 2* — est naturalis vel deliberativus aut ratione diversi obiecti, aut diversi modi appetendi II 566 a. 752 b — distinguitur essentialiter secundum diversitatem appetibilis II 566 a. 567 4* — sensitivus non multiplicatur secundum sensum externum et internum III 367 b, 4*

— dicit amorem alicuius rei et carentiam illius IV 1013 5* — oritur ex convenientia et indigentia IV 1003 b. 1032 f. 3, 2* — rei, qua quis indiget, est principium motus, qui est ab intrinseco II 348 f. 5. 595 arg. 4

— non movet nisi praeambulo cogitatu II 605 a — naturalis sequitur cognitionem naturalem innatam IV 1003 1* — secundum statum imperfectionis tantum praecedit acquisitionem cognitionis I 226 4* — semper praecedit consensum et electionem II 504 arg. 2 — desiderativus potest esse consequentis sine antecedenti, electivus non potest II 149 arg. 6 — velleitatis est impossibile II 180 7*

— regitur per intentionem II 891 a — Directivum appetitus naturalis plus dirigitur quam dirigat; directivum appetitus rationalis proprie dirigit, directivum appetitus brutalis quodam modo medium tenet *ibid.*

— et appetibile in solis rationalibus subiacet imperio voluntatis II 593 a — Frequenter aliquid repugnat voluntati secundum appetitum naturalem, quod consonat ei secundum appetitum deliberativum III 354 4* — intensio attenditur penes quantitatem praedominantis II 379 arg. 3

— naturalis semper appetit bonum, sive in habitu sive in actu II 916 d. 2 — movetur tantum bono reali, vel aestimato II 882 2* — boni habet triplicem respectum III 632 a — beatitudinis in universalis est a voluntate naturali, in particulari ab electiva II 528 d. 3. 566 2*. IV 1003 1* — Similiter de appetitu scientiae et pacis II 528 d. 3 — Bonum naturaliter appetimus in generali, sed in speciali non sine gratia II 683 2*. 692 d. 4 — boni in generali non est sufficiens dispositio ad gratiam II 683 2*, 3*

— sensitivus, licet appetat bonum ut nunc, non est inordinatus, si sequitur dictamen rationis II 716 3* — non potest perverti nisi perverso iudicio rationis II 145 f. 7. IV 1003 4*. 1038 a. 1040 4* — naturalis boni gloriosi et copiosi et delictiosi immoderatus est superbia, avaritia et gula II 547 a — secundum conditiones boni apparentis pronus est ad septem vitia II 978 b — naturae deficientis in se recurvatur, quaerens suum commodum; perfectus magis desiderat gloriam Dei per caritatem II 44 2* — inordinatus appetit aliquid sibi prius quam alteri II 451 b — beatitudinis quomodo possit esse malus II 179 4*

APPOSITIO — coniungitur substantivo immediate I 404 d. 3 — restringit substantivum I 400 a. 405 a

APPREHENSIO — Sensus aliquid apprehendit ut incomplexum, intellectus vero componit et dividit III 546 3*

APPROBATIO — supra cognitionem Dei secundum rationem addit beneplacitum voluntatis et connotat bonitatem in cognito I 631 d. 3 — connotat bonitatem in actu vel in potentia *ibid.* — potius dicit iudicium rationis quam affectum *ibid.*

APPROPRIATIO — Divina essentia per communicationem non appropriatur supposito I 449 2* — commune potest appropriari, manente unitate vocis et significationis I 205 d. 2. 592 4* — eius principium est intellectus noster, sed ratio est vel ex parte rei, vel ipsius intellectus tantum I 593 2* — frequenter fit propter erroris exclusionem et veritatis manifestationem I 592 f. 1, b. III 99 b. 753 d. 1 — non habet rationem a parte rei quantum ad id quod significat, sed tantum a parte intellectus nostri I 592 b — ut connotat ordinem vel originem personarum, communia appropriantur a parte rei propter convenientiam cum propriis personarum *ibid.* 622 b. IV 677 f. 4 — Quae non connotant ordinem vel originem, non sunt appropriabilia ex parte rei I 592 b. — Appropriata sub intentione appropriationis sequuntur propria secundum rationem intelligendi I 593 3*

APT

— attenditur secundum nomina, quae dicunt relationem communem I 549 d. 4 — Appropriata aequaliter conveniunt tribus, et possunt appropriari modo uni, modo alteri I 596 d. 7. III 99 a — Nominibus appropriatis possunt attribui propria personarum, quae non possunt vere et proprie attribui essentiae III 187 6* — quaedam respiciunt personarum emanationem et ordinem, quaedam vero respectum ad creaturas I 550 d. 1. 622 b — De appropriatis singulis personis secundum Hilarium I 543 a sqq. — secundum Augustinum I 545 a. 548 b sq. 596 d. 6

APTITUDO — ad beatificationem inest homini a natura, non vero dispositio sufficiens II 469 b — in Deo est actui coniuncta I 181 a

APUD — dicit distinctionem et transitionem quantum ad rem, vel quantum ad modum I 650 d. 2

AQUA — in Scriptura aliquando significat materiam informem II 307 b. 338 a — habet perspicuitatem, frigiditatem et gravitatem II 337 b. IV 77 a — est amara in mari propter grossitatem partium, dulcis fit per subtiliationem II 366 d. 1 — est subtilior terra, sed grossior aëre II 378 a — omnes conveniunt in specifica natura, licet differant in proprietatibus et operationibus IV 260 1*. 926 b — purgat et refrigerat, sed non subleat IV 77 a. 976 5* — mixta terrae est principium corporum organicorum II 381 a — facit terram aptam ad germinandum II 365 b — consideratur in ratione humoris fluidi et vaporis exhalantis II 381 a sq.

— vera est super firmamentum, sed differens proprietatibus II 338 a — in firmamento dicuntur suspendi soliditate non propter gravitatem, sed propter continuitatem et stabilitatem II 350 d. 1 — per subtiliationem potest ascendere in aërem, sed non super firmamentum *ib.* d. 2 — eius locus naturalis *ibid.* 356 a. 365 b

— conveniens baptismo est naturalis et quae habet aliquo modo proprietatem lavandi IV 89 d. 2 — est conveniens materia baptismi IV 77 a sq. — fuit sanctificata in baptismo Christi IV 56 b — non fuit maledicta, sicut terra IV 77 2* — fuit sanctificata non per proprietatem absolutam, sed per ordinationem ad regenerationem IV 79 a sq. — non sanctificat, sed sanctificatio suscipitur et datur in ipsa a Deo homini baptizando IV 80 a — Benedictio in aqua non ponit nisi accidens, quod per commixtionem potest communicari aquae oppositae IV 279 a — egrediens e latere Christi significat baptismum vel aquam apponendam vino in eucharistia IV 78 b. 259 5*, 8*

— apponitur vino consecrando non ad significandam aquam egredientem de latere Christi IV 259 5* — non est de necessitate Sacramenti, sed quid annexum materiae eiusdem IV 259 b — admiscenda vino in eucharistia significat populum et eius unionem cum Christo IV 258 b. 259 6*, 7*. 260 4* — debet apponi vino intra Missam

et ab ipso sacerdote IV 265 d. 4 — debet apponi in parva quantitate IV 260 3* — debet apponi aqua naturalis ratione significationis, et apponens artificialem peccat, sicut ille qui omittit ponere aquam *ib.* 4* — omittens eam apponere peccat magis vel minus graviter IV 258 3*. 259 b. 266 d. 6 — Christum eam apposuisse constet ex traditione IV 258 3*. 259 8*

— apposita vino videtur in vinum converti II 735 b. III 158 a. IV 258 3*. 259 7*. 260 3*. 266 d. 5 — non remanet neque secundum substantiam neque secundum accidentia IV 258 f. 1 — non conversa non transubstantiatur nec convertitur in alios humores corporis Christi IV 266 d. 5 — non potest commisceri speciebus vini consecrati IV 279 a — potest a speciebus consecratis alterari, vel etiam converti in vinum secundum materiam, non secundum speciem *ib.* 4*

ARBITRIUM — dictum in divinis non importat dominium vel causalitatem, sed solum auctoritatem I 218 d. 4 — et discretio convenit potentiae rationali, in quantum cognoscit regulam iustitiae et est reflexiva super se ipsam II 593 b — est iudicium *ibid.* 595 f. 2 — non dicit potentiam, sed habitum II 601 b — est facultas, quae potest super actus rationis et voluntatis *ibid.* sq. — importat actum rationis regulatum secundum imperium voluntatis II 607 d. 1

ARBOR — quae inseritur alteri, servat naturam propriam, sed substantificatur in stipite alterius III 158 a

ARCHIDIACONUS — ut princeps ministerii in ordinatione ministrorum inferiorum tradit vasa ministerii IV 637 d. 2 — et archipresbyter potest habere iurisdictionem ex iure vel ex consuetudine IV 489 a

ARCTATIO — Omne quod est in una re limitata, ita quod non est in alia, est limitatum et arctatum I 638 f. 3 — dicit coactionem, vel remotionem ambiguitatis III 526 6* — ad bonum repugnat libero arbitrio et eius fini II 555 a

ARDUUM — est obiectum irascibilis et virtutis spei III 577 a. 579 f. 5, b — obiectum timoris III 768 d. 1 — dicitur laboriosum et difficile, aut id quod est ultra necessitatem et excedit statum communem III 783 b — maxime attenditur circa excellentiam passionum *ibid.* 782 f. 4

ARGENTUM — significat dilectionem proximi IV 559 d. 3

ARGUMENTUM — est ratio rei dubiae faciens fidem III 502 d. 2 — dicitur proprie quadrupliciter III 485 2* — transsumptive dicit omne quod mentem arguit et illuminat ad videndum aliquid occultum *ibid.* — Omnia argumenta, quae fiunt pro veritate, sunt necessaria I 489 d. 3

ARIUS — Rationes contra argumentum Arii examinantur IV 188 d. 3 — dixit, Filium Dei esse creaturam I 241 d. 8. III 249 b

ARS — ut dicit speculationem, est rationis, ut dicit operationem, extenditur ad voluntatem et regulat eius actum I 31 4* — et scientia sunt eiusdem generis III 480

ART

arg. 2 — habet certitudinem circa proprium obiectum III 482 2* — est circa difficilia et perfectiora II 706 f. 2. III 488 f. 2. 891 4*. IV 216 f. 6 — nobilior est proximior fini, vel proximior principio IV 597 2*

— utitur suis instrumentis I 30 arg. 4 — non habet fecunditatem ad producendum nisi per voluntatem I 58 4* — producit rem per formam, quae non est in re, sed in mente II 17 4*

— Processio per modum artis in quantum huiusmodi est extrinsecus I 196 3* — non producit formam naturalem nisi solus Deus II 202 a sq. 407 d. 4 — Artificiale ex parte Dei creantis non opponitur naturali, in quantum ista ars est fundamentum naturae II 407 d. 4 — creata non potest in totam rei substantiam nec facit eius principia intrinseca, quae neque in conservando ab illo dependent II 866 2* — Si ars posset facere omne quod vellet, non minus nobiliter ageret quam natura I 805 3*

— producit simile secundum rationem formae exemplaris, dissimile vero in substantia et natura I 58 4*. 496 3*. 805 3* — producit sibi simile secundum speciem, vel ideam, vel exemplar II 17 4*. 202 a — artificiatum non debet habere sibi simile correspondens in rebus III 830 a

— est totius Trinitatis, sed appropriatur Filio I 550 d. 2. IV 898 a — Filius non est simpliciter ars Patris I 550 d. 2 — Filius procedit ut ars et ratio artificandi, non vero ut artificiatum I 496 3* — Filius secundum dispositionem aeternam dicitur ars plena omnium rationum viventium I 496 3*. 490 a — in divinis est tantum una, in quantum plus se tenet ex parte producentis quam ex parte cognoscentis I 608 2*

ARTICULUS — secundum rationem nominis dicit terminum resolutionis, vel principium distinctionis in sermone III 525 b sq. — non tantum dicitur ab obligando, sed a distinguendo et discernendo III 527 7*

— est indivisibilis veritas de Deo arctans ad credendum III 512 f. 5. 518 b. 525 a. 526 a. 528 a — est veritas complexa ex parte intellectus tantum II 38 d. 3. III 516 b sq. 526 1* — sunt plures de Deo, prout comparantur ad diversas attributiones II 38 d. 3. III 516 a. 526 1*, 2*. 537 4* — est de Deo, de creatura vero tantum in comparatione ad Deum III 526 4* — omnes sunt de Deo, aut secundum quod est in natura propria, aut secundum quod est unitus humanae naturae III 536 a

— arctat intellectum, in quantum non est supra intellectum, qui fide illuminatur et elevatur II 526 5* — arctat mentem per remotionem ambiguitatis *ib.* 6* — prout est apud animam, est perceptio divinae veritatis III 528 a — ut obiectum fidei formatae est tendens in Deum *ibid.*, 5*, 6* — est illud quod illuminat intellectum ad divinam veritatem percipiendam et excitat affectum ad tendendum in ipsam

ib. b — dicitur perceptio, sicut obiectum motivum *ib.* a, 2° — proprie in ratione motivi respicit divinam veritatem *ib.* 4°

— Ad articulos reducuntur omnia credenda tanquam ad illa in quibus stat resolutio omnium credendorum, et quae sunt principia directiva in omnibus quae creduntur III 526 a. 537 2° — sunt illa quae principaliter fides credit et sunt proprie eius obiectum III 526 a. 535 a — fidei continent ea quae sunt directe credibilia, et habent quaedam ut antecedentia et ut consequentia III 535 a. IV 412 d. 2

— fidei omnes uniformiter et aequaliter creduntur quantum ad assensum, licet non quantum ad doctrinam III 545 6°. 640 3° — ad salutem non omnes credendi sunt explicite, sed quidam explicite, quidam implicite III 543 b sq.

— singuli sunt a singulis Apostolis editi et ab omnibus insimul approbati ut unica regula fidei III 535 b. 537 1° — sufficienter continentur in Symbolo Apostolorum *ibid.* sqq. 538 a — duplex figura I 536 a, b

— decem Parisiis condemnati II 547

ARTIFEX — dicitur esse in artificio per connotationem effectus et per impressionem suae similitudinis I 647 a — habet finem in se et finem in alio II 289 b — eius sapientia manifestatur in ordinis perfectione I 72 a. II 41 f. 2 — dicitur invidus, quando non facit rem, secundum quod exigit et ipse potest I 792 d. 1

ASCENSIO — Ascendere propria virtute soli Christo convenit III 465 d. 4 — Christus ascendit in caelum Trinitatis, non localiter, sed per manifestationem suae dignitatis *ibid.* — Christi dilata fuit ad confirmationem veritatem resurrectionis III 463 b — Nulla anima in caelum debuit ascendere ante Christum *ibid.*

ASCENSUS — a creatura ad Deum quantum ad praesentiam aspectus constat tribus gradibus I 73 a — Per bona creata non potest ascendere ad aequalitatem divinae nobilitatis I 72 4° — In ascendendo est status et reductio ad unum, in descendendo est multiplicatio IV 508 b

ASSENSUS — praestitus rationi propter se est necessarius I 44 6°. III 472 4°. 482 a. 524 3° — praestitus rationi propter se excludit fidem I 44 6° — Assentire alicui vero probato propter rationem probantem, dum illatio est vera et necessaria, non repugnat fidei III 523 4° — per scientiam praestatur ipsi rei cognitae propter rationem principaliter et necessario et ut rei, quae est infra se; fides autem assentit primae Veritati propter se et voluntarie, elevando rationem super se III 522 b — potest inniti uni soli ut causae finali, sed pluribus ut rationibus moventibus III 523 b — potest praestari propter plures rationes moventes, ita ut una sit principalis, alia subserviens *ibid.*

— praestitus propter diversa motiva est meritorius, vel demeritorius, vel indifferens IV 712 d. 2 — praestitus primae Veritati propter aliud praeiudicat veritati I

35 2° — Intellectus debet summae Veritati propter se et super omnia assentire III 471 a — Fides assentit propter amorem eius cui assentit I 44 6°

ASSERTIO — falsi circa necessario credenda, vel contra Scripturam est haeresis I 478 a — asserere dubia circa Deum est peccatum *ib.* b

ASSIMILATIO — fundatur super qualitatem IV 437 a — creaturae cum Deo est per imitationem I 463 d. 6. 601 2°. IV 440 b — inter creaturas est per unius qualitatis participationem IV 440 b — cum Deo est perfecta in gloria, sufficiens in gratia, longinqua in dispositione ad gratiam III 688 f. 4. IV 440 b — inter divinas personas est per omnimodam indivisionem I 463 d. 6. IV 440 b

— Creatura mobilis per motum non assimilatur Deo in essendo, sed in causando II 72 5° — maior est in toto universo extensive, in creatura rationali maior intensive III 38 4° — in homine maior extensive, in Angelo maior intensive III 41 1° — per vestigium non facit creaturam esse capacem Dei per cognitionem et amorem III 623 2° — Filius frequenter plus assimilatur patri quantum ad figuram et proprietates, non ratione substantiae communis, sed virtutis formativae IV 795 4°

— ad cognoscendum necessaria fit vel per speciem acceptam a re, vel per speciem appropriatam ipsi rei, vel per assimilationem ad id quod est ratio cognoscendi cetera III 308 2° *Ceterum vide V. Cognitio in altero indice*

ASSUEFACTIO — reddit opera virtutum facilia et complet virtutes radicales in natura III 723 a

ASSUMPTIO — est accipere aliquid virtute propria III 430 f. 4. — proprie est assumptum ad unitatem propriam trahere III 45 a. 422 b. sq. 427 b. 457 f. 4. 487 5° — significat principalis actionem quam relationem III 422 b — importat relationem et distinctionem et quendam ordinem, quo res assumpta naturaliter assumptionem antecedit, et quem consequitur unio et concretio III 439 a

— vel est ad unionem perfectam in persona vel natura, vel ad imperfectam II 213 5° — in unitatem naturae non est vera assumptio, cum non sit distinctio assumentis ad assumptum III 45 a. 423 a. 433 a — Creatura non potest assumi ad unitatem naturae divinae III 123 a. 127 a

— Divina natura potest dici uniri humanae naturae, sed non assumi III 122 b — Divina natura assumit humanam ut terminus relationis unionis, sed non ut terminus actionis assumendi *ibid.* sq. 187 5° — ratione actionis, relationis et termini convenit divinae personae III 125 a — non repugnat personae, in quantum non dicit communicabilitatem nisi per idioma communicationem *ib.* 1°. 431 2° — ut actio competit personae ratione naturae, ut terminus naturae ratione personae, ut relatio communiter utrique III 126 b —

non convenit naturae, abstracta omni personalitate, nec ut actio nec ut terminus III 127 b — activa non potest competere alicui incompleto quoad suum esse *ib.* f. 4

— Assumptum acquirit quandam proprietatem, non ratione formae, sed suppositi, non in recto, sed in obliquo III 431 3° — facit unionem in hypostasi III 131 2° — vera nihil in assumpto consumit III 132 f. 4. 433 a — Quod assumitur nec in fieri nec in facto esse assumptionis est res naturae III 139 a — non necessario praexistit assumptioni III 131 1°. 438 f. 4. 439 a — Quod assumitur non potest esse persona III 132 f. 3. 433 a. — non aufert naturae proprietatem dignitatis III 133 2°

— Natura non potest assumi nisi in singulari III 127 f. 3. 431 4° — Deus vere humanam naturam, immo totam humanam naturam dicitur assumpsisse III 131 a, 4°. 444 a — prius assumpta sunt anima et corpus, omnia vero quae ad ea consequuntur dicuntur coassumpta III 141 1° — Christus nihil deposuit quod assumpsit principaliter, licet deposuerit quaedam coassumpta *ib.* 3°

— Maior est idoneitas ad assumptionem in humana natura quam in universo III 38 a — Maior est idoneitas in natura humana quam in angelica III 40 a sq. — Dei Filius potuisset assumere carnem aliunde quam de massa corrupta III 262 b — Magis congruum fuit, ut carnem assumeret de nostro genere ratione suae iustitiae, misericordiae, sapientiae et ratione dignitatis humanae naturae III 262 b sq. — libere suscepit improprium et debitum parentum III 263 3°, 4° — Minus conveniebat, ipsum Adam assumi, ratione suae culpae et respectu satisfactionis persolvendae III 264 b sq.

ASTRA — Humani actus diriguntur ab astris non per modum dominii, sed ministerii II 362 f. 4. 365 5° — Astrologi quomodo frequenter vera praedicant II 195 1°. 364 2°, 4°

ATTRIBUTIO — Quod attribuitur alicui secundum quod ipsum convenit essentialiter, vel dicitur habitudinem necessariam II 52 d. 2 *De attributis divinis vide V. Deus*

ATTRITIO — est motus doloris ante infusionem gratiae IV 404 d. 4. 429 f. 2. 447 a — qua quis detestatur culpam ut offensivam Dei, non est sine dono gratiae gratis datae II 683 6°

— secundum legem communem debet praecedere tempore iustificationem, ut actus voluntatis praeparans liberum arbitrium IV 430 a — ut habitus informis poenitentiae fit contritio *ib.* 3° — idem actus substratus potest, antequam interrumpatur, informari gratia, sed non secundum partem illam, qua est informis *ibid.* — in absolute fit contritio, in quantum potestas clavium impetrat gratiam IV 447 a. 473 b — requiritur ad delendum peccatum actuale IV 33 2° — sufficit ad recipiendum baptismum IV 403 3°. 404 d. 1 — lavat, sed non facit esse mundum IV 340 d. 1

AUC

AUCTOR — est qui scribit sua et annectit aliena ad confirmationem I 15 a — et doctor principalis est Deus *ib.* 4* — proprie dicitur principium alterius non ab alio I 240 d. 4

AUCTORITAS — dicit fecunditatem et plenitudinem respectu procedentium I 240 d. 4 — dicit quandam principalitatem in persona, quae nihil habet ab alio, sed ab ipso omnes I 191 d. 11. 222 b. 240 d. 4 — non dicit causalitatem I 191 d. 11. — in divinis non dicit maioritatem et dominium, sed solum originem et principium I 371 4*. 447 b — est notio communiter sumta in ratione principii, sicut subauctoritas in ratione emanantis I 286 d. 4

— summa est in Patre ratione innascibilitatis I 474 a — in Patre est innascibilitas I 191 d. 11. 240 d. 4 — maior est in Patre quam in Filio I 286 d. 4 — in Filio est simul cum subauctoritate I 222 b

— requiritur ad ministranda Sacramenta, non sanctitas IV 305 a — est in sacerdotibus ratione characteris *ib.* 2* — iudicialis plena includit non solum discernere causam, sed etiam sentire IV 481 a sq. — plenitudo sufficientiae et excellentiae est in solo summo Pontifice IV 535 2*

— In iis quae sunt supra naturam et rationem, magis adhaerendum est auctoritati quam rationi IV 520 a. 976 a — divinae est magis inhaerendum quam rationi I 44 4*, 6* — Sanctorum non est trahenda ad nostram rationem, sed ratio est ei subiicienda I 265 a — nullius efficacia est in probando nisi per fidem ei adhibitam III 505 d. 5

AUDACIA — opponitur pusillanimitati III 800 f. 4 — Audaces libenter aggrediuntur fortes II 496 arg. 4

AUDITUS — habet obiectum nobile et accedit ad naturam spiritualem II 481 4* — Receptio speciei in organo praecedit actum animae, sed iudicium de re recepta sequitur IV 595 5* — est via ad acquirendum habitum cognitionis III 773 arg. 4 — deservit illi modo addiscendi, qui est per doctrinam III 529 d. 2 — minus excitat affectum et imprimit in memoriam quam visus III 203 b — dubium est, an in gloria sit in actu IV 1019 a

— dicimur audire Deum vel per aliquod signum auribus oblatum, vel per signum in interiori sensu vel imaginatione formatum, vel per inspirationis verbum nostris mentibus instillatum II 271 b sq. — exterior et interior per aurem cordis requiritur ad doctrinam fidei III 529 d. 2

AUGMENTATIVA VIRTUS — eius actus sequitur nutrimentum II 746 arg. 4. III 90 f. 3 — non potest augmentare substantiam, nisi addatur aliquod extrinsecum II 728 f. 5 — et nutritiva post infusionem

animae operantur ad conservandum et complendum corpus II 735 b — est in carne secundum speciem tantum *ibid.* — movet pure naturaliter nec habet sensum coniunctum nec subiacet voluntati II 746 4* — Augmentabile per virtutem propriam habet se in ratione formalis et activi respectu augmentantis I 313 a

De augmento in genere vide V. Quantitas in indice philosophico.

AUGUSTINUS — eius auctoritas II 98 a. 140 b — aliquando loquitur secundum opinionem alienam III 829 b — eius amor veritatis III 849 b

— de sapientia Patris I 562 a — contra haereticam opinionem de Intelligentiis mediis inter Deum et animam II 264 a — de rationibus rerum II 375 a. 435 b sq. — de opere sex dierum II 147 2*. 296 b. 312 b. 390 d. 3 — de cognitione Angelorum II 139 b sq. 141 b — de unitate materiae II 98 a — de incorporeitate Angelorum II 214 a — contra Pelagianos II 685 b

— Ratio operis de Genesi ad litteram II 297 b — opus dubium III 78 2*. 829 b

AUREA — dicitur praemium substantiale IV 756 f. 1 — debetur habitui virtutis ratione caritatis et conversionis ad Deum IV 756 b sq.

AUREOLA — figuratur per coronulam arcae impositam IV 755 f. 1 — est praemium accidentale IV 756 f. 1 — est remuneratio in bono creato IV 757 a — addit super praemium accidentale quandam praerogativam II 289 b. 930 4*. 933 6* — est quidam decor, vel etiam gaudium de illo decore III 694 4*. IV 757 b — non debetur virtuti ratione incorruptionis nec ratione perfectionis actus IV 756 b sq.

— assignatur actibus, qui considerant aliquod extrinsecum IV 757 a — non debetur intentioni soli, sed cum opere II 927 b. IV 636 d. 4. 757 b sq. — respondet operibus privilegiatis II 927 b

AURUM — significat contemplationem et dilectionem Dei, quae ordinat mentem quantum ad partem superiorem IV 559 d. 3 — falsum in speciali potest appeti pro vero IV 1003 b

AVARITIA — est vitium oppositum vitio prodigalitatis II 995 3*. III 800 f. 4 — proprie dicta est appetitus pecuniae, largius est appetitus boni copiosi vel sufficientiae II 517 a sq. — explicite prohibetur in decalogo III 824 7* — est quaedam idololatria III 833 b — pessima est in simoniis IV 648 a

— propter improbitatem cupiditatis facile procedit in opus exterius III 824 7* — in senibus iuvenescit II 799 d. 2 — quaerit beatitudinem in divitiis II 882 4*. IV 1003 b — tenet quasi medium inter

AZY

peccata carnalia et spiritualia II 145 f. 6 — est frigus, quod regnabit in senectute mundi IV 976 5* — non potuit esse in diabolo II 145 f. 5 — Avarus semper quaerit et mendicat II 6 a

AVERSIO — proprie est in eo qui facit contra divinum mandatum, et qui ponit sibi bonum creatum ut finem ultimum II 965 a — proprie importat Dei contemptum II 581 a. 965 a sq., f. 3. III 571 5* — large sumtum potest dicere quandam elongationem et retardationem a Deo II 965 b — est in conversione inordinata ad bonum spirituale IV 649 6* — in diabolo perficitur in odio et invidia contra Deum II 147 8*. 158 d. 4

— est completivum peccati mortalis in quantum huiusmodi II 581 a. 585 f. 1 — est completivum peccati, sed non proprie formale, nisi respectu conversionis II 972 1* — non solum est privatio conversionis actualis, sed eius contrarium II 966 4* — proprie est in solo peccato mortali I 314 f. 2. II 965 a — est superioris partis rationis, sicut conversio ad Deum II 581 a. 585 f. 4 — Aliquis avertitur a Deo nihil de eo cogitando, cum statuit sibi creaturam finem ultimum II 965 a sq. 974 a. IV 423 5*

— dat conversioni, quod sit peccatum, et ratione conversionis ipsa fit tale peccatum II 974 a — est eiusdem rationis in omnibus vitiis II 941 4*. 972 1*. III 800 b — est privatio, unde peccatum dicitur tenebra et deformitas IV 496 d. 4 — et conversio respondent superbiae et cupiditati large dictis II 973 f. 1. 974 2*. 979 a — prout dicit deordinationem circa actum conversionis, cum ea non ponit in numerum, sed essentialiter utraque clauditur in omni peccato mortali II 974 a. III 571 5* — ut dicit actum distinctum contra conversionem, constituit diversum genus peccati II 974 a — et conversio potius considerantur ut species constituentes quam dividentes *ibid.* — sunt duae diversae malae radices, concurrentes ad unius peccati completionem *ib.* 4* — et conversio in uno actu non sunt contra diversa praecepta *ib.* 4*

— Imputatur angelis malis in culpam, quia est liberae voluntatis II 134 6*. 156 6* — peccatum ratione aversionis privat hominem gratia et virtutibus gratuitis et facit dignum privari gloria et praemio meritorum I 345 a. II 5 b. 165 arg. 4. III 800 b

AVES — recte produci dicuntur ex aqua II 381 a sq. — recte dicuntur ornare aërem ratione volatus *ib.* 5* — non elevantur per virtutem elementi, sed per vim motivam *ib.* 4*. 680 2*

AZYMA — comedebantur primum in luna decima quarta IV 261 b — convenit materiae eucharistiae IV 262 5*

B

BAL

BALAAM — habuit visionem prophetiae sine extensione ad affectum et opus IV 496 d. 3

BALSAMUM — significat bonam famam ad proximum IV 593 2° — item dignam et laudabilem confessionem IV 167 a

BAPTISMUS — dicit lavacrum vel ablu-tionem IV 65 a — Tam aqua quam ablu-tio est Sacramentum, unum tamen *ib.* b — dicitur principaliter de lotionem quantum ad effectum, de aqua quantum ad significa-tionem *ibid.* — Aqua non est Sacramen-tum, nisi abluat, nec lotio nisi in aqua *ibid.* 1°, 2°. 75 d. 1 — principaliter dicitur de ablutione passiva IV 75 d. 2 — ali-quando dicitur de effectu et de re Sacra-menti IV 66 4° — quatuor definitiones *ib.* a sq.

— ut species Sacramenti dicit ablu-tionem exterioriorem, sed potest dicere tan-tum purificationem interiorem IV 110 3°. 679 a — Ablutio non est Sacramentum, nisi imprimatur character IV 58 1°. 75 d. 5 — Immersio non est baptismus, nisi ad-datur forma praescripta IV 84 2° — Aqua et immersio non determinate inten-tionem baptizandi exprimunt IV 74 2° — Verbum vocale est de essentia baptismi IV 67 b — est regeneratio ex aqua IV 869 1°

— In baptismo est aqua, Spiritus, virtus passionis et baptizandi actus IV 111 a — Sacramentum tantum est aqua, res tantum est gratia, res et Sacramentum est charac-ter IV 66 4°. 99 a — requirit perfectam professionem fidei in actu et in verbo IV 67 f. 4, b. 69 a. 71 f. 4. 72 2°. 73 b — est necessaria fides et professio Trinitatis et passionis Christi IV 69 a sq. 73 b

— debet esse unus et denominari a solo Christo IV 428 a. 432 d. 5 — novem genera secundum Damascenum IV 111 a sq. — fuit in figura in veteri lege, non in veritate IV 591 b. 618 a — Christi ut Sa-cramentum primum et necessarium con-grue habuit praecambulum IV 60 d. 3 — in veteri lege fuerunt quatuor praefiguran-tes secundum quatuor respectus ad bap-tismum Christi IV 111 a sq.

— In Scriptura narratur eius insinuatio, institutio et confirmatio IV 77 b sq. — est expressior, efficacior et levior quam circumcisio IV 44 a. 77 2°. 83 b — imple-vit principale significatum circumcisionis IV 85 4° — incepit obligare post Christi passionem, cum erat sufficienter promulga-tus per praedicationem IV 88 3°. 89 d. 4

— Ioannis congrue praecedebat ba-ptismum Christi IV 60 d. 3 — fuit a Deo institutus IV 54 f. 1-3 — Ioannes fuit eius administrator plenarius et praecipuus, unde recte a Ioanne denominabatur IV 55 a. 60 d. 4 — non est institutus ad effi-ciendum, sed ad praesignandum baptismum Christi IV 56 b. 57 2° — manifestabat Christum et praeparabat materiam bap-ti-

smo eius IV 56 b. 57 3° — fuit sacramen-tale, assuefaciens ad baptismum Christi IV 56 b — non erat Sacramentum veteris legis, sed initiabat baptismum novae legis *ibid.* — non erat institutus in remedium IV 57 2° — non regenerabat IV 55 a. 58 a — Christus voluit baptizari a Ioanne, ut materiam suo baptismo praepararet IV 56 b. 57 3°. 111 b — eo baptizati secun-dum opinionem communem omnes erant rebaptizandi IV 58 a, b — non fuit Sacra-mentum nec dabat characterem *ib.* 1°, b — erat in nomine Christi ut venturi quan-tum ad redemptionem et ipsius manifesta-tionem IV 60 d. 5. — debuit cessare, quando Christus se coepit per miracula manifestare *ibid.*

— est *necessarius* ad deletionem origi-nalis et cetera remedia evacuavit IV 41 b — flaminis est omnibus *necessarius* ne-cessitate medii, baptismus fluminis ne-cessitate praeepti IV 407 a — aquae non est *necessarius* ad salutem, si desit possibilitas, sed sufficit baptismus flaminis *ibid.* sq. 416 d. 2 — negligens baptismum fluminis ipsum contemnit, nec habet baptismum flaminis IV 407 b — est Sacramentum ne-cessitatis, in quantum hoc neglecto nemo potest salvari *ib.* 4°

— parvulis est *necessarius* non ex praeepto, sed quia sine eo Deus non dis-pouit dare gratiam IV 447 d. 4. 150 a — Sanctificatus in utero debet baptizari non in remedium, sed in signaculum propter bona adiuncta IV 451 b sq. — In dubio facti de baptismo quilibet tenetur baptizari IV 160 d. 3

— est fundamentum legis perfectionis IV 94 f. 4 — est primum inter Sacramenta et ianua ceterorum IV 69 a. 405 f. 1. 883 a — est primum Sacramentum, cum ordinetur ad vulnere curationem IV 59 d. 4 — disponit ad cetera Sacramenta IV 60 d. 3 — Character baptismalis est fundamentum omnium Sacramentorum IV 175 b. 621 1°. 657 d. 4 — Baptismo adulterum non potest praemittere Sacramentum poenitentiae, sed ne-cessario praecedat contritio et de congruo confessio peccatorum actualium IV 405 b sq. — ut remedium originalis debet praecedere poenitentiam IV 406 4°

— nec debet nec potest iterari IV 146 a sq. 447 d. 1. 298 d. 1 — Rebaptizantes scienter vel negligenter gravissime peccant IV 146 b — Rebaptizans haereticum cum ignorantia iuris minus graviter peccat IV 147 d. 2

— In baptismo est quaedam contractio matrimonii IV 145 a — promissio non est votum proprie dictum nec facit esse du-plex peccatum in transgressionem IV 157 b

— recte praemittitur exorcismus tum ad solemnitatem tum ad cohibendum dia-bolum IV 158 a — Caeremoniae eum praecedentes et sequentes *ib.* b sqq. — so-

BAP

lemniter fit in die Paschatis et Pentecostes IV 161 d. 5 — in Ecclesia ad tempora de-terminata differebatur IV 116 d. 2. 161 d. 5

— conveniens *materia* est aqua ob ef-ficaciam et necessitatem IV 77 a, sq. — ut valeat, requiritur, ut salvetur proprietates et species aquae, ut sit naturalis et aliquo modo habeat proprietatem lavandi IV 89 d. 2 — Aqua non est *materia* Sacramenti, nisi in quantum deputatur ad lavandum IV 65 2°

— Immersio significat simul sepulturam et gratiam mundantem IV 77 1°. 84 a. 257 4° — significat expresse mortem et resurrectionem ratione immersionis et ele-vationis IV 40 1°. 622 2° — significat passionem Christi, prout nos per illam morimur peccato originali IV 298 d. 4 — per immersionem est professio fidei passionis et in verbo fidei Trinitatis IV 69 a sq. 73 b

— congrua, licet non necessaria est trina immersio secundum morem Ecclesiae Romanae IV 80 b sq. — administrandus secundum morem Ecclesiae IV 81 a — Trina immersio debet incipi et terminari cum prolatione verborum *ib.* 2° — potest fieri aspergendo IV 82 a — Modus im-mergendi *ib.* b

— *Forma* est instituta a Christo, vel Ecclesiae inspirata a Spiritu sancto IV 70 1° — unica debet esse in tota Ecclesia IV 72 3° — Verbum baptizandi est de ne-cessitate formae, ut constet de intentione ba-ptizantis IV 70 b

— datur in nomine trium personarum, ut dicitur notitia voce expressam IV 67 3°. 74 1° — Expressio verbalis tantum totius Trinitatis est necessaria, quidquid in corde credat baptizans IV 72 a sq. — in nomine Christi licuit Apostolis, sed nunc est forma invalida, non solum illicita *ib.* 3°. 75 d. 4

— Quaedam variatio formae impedit Sacramentum, quaedam non IV 74 a — Potest mutari vox, sed non notamen et si-gnificatio seu ratio innotescendi et signifi-candi *ib.* 1° — Forma est eadem in diversis linguis IV 68 4° — Forma imperfecta in casu mortis pueri baptizandi, videtur sup-pleri a Deo IV 72 1°. 76 d. 6

— habet *efficaciam* a verbo et a fide IV 67 b, 1°, 2°. 68 f. 2 — applicat effe-ctum passionis Christi per fidem eiusdem, cuius ibi fit professio IV 112 b — effica-cia attribuitur Trinitati ob meritum pas-sionis Christi IV 70 4°. 73 b

— efficaciam habet a fide Ecclesiae IV 69 3°. 117 d. 4 — non habet efficaciam a fide singularis personae IV 69 3°. 72 b — non est Sacramentum singularis homi-nis, sed Ecclesiae IV 69 b, 3°. 72 b — non habet efficaciam a ministro IV 55 a sq. 60 d. 4. 125 b. 428 b. 447 d. 3. 453 2°

— aperit ianuam non per se tantum, sed ratione oblationis hostiae verae iam

BAP

factae IV 89 d. 3 — ut Sacramentum delet culpam per gratiam, cuius causa efficiens est divina virtus IV 474 4* — dicitur peccata remittere ratione rei interioris, quam solus Deus infundit *ibid.* — peccata post baptismum receptum commissa, recedente fictione, remittuntur virtute poenitentiae, et pro illis est poenitentia imponenda IV 404 a — in parvulis remittit culpam originalem virtute passionis Christi, voluntatis et fidei alienae et Sacramenti, quo fit professio fidei, et quo imprimatur character *ib.* d. 2. 412 b. 417 d. 4. 775 4*. 797 2*

— ut Sacramentum non operatur in voto eiusdem IV 473 b — fluminis auget gratiam iam habitam per baptismum fluminis IV 169 1* — In instanti producit effectum interiorem IV 75 d. 3, 5

— effectus primus est impressio characteris IV 99 a. 446 b, 2* — Duplex res in baptismo est, quarum una potest recipi sine altera IV 202 a, 3* — nisi imprimatur characterem, non est Sacramentum IV 153 3* — digne susceptus delet omnem culpam et restituit hominem in pristinam innocentiam quantum ad animam IV 95 a. 98 2*. 99 a — aquae solvit a culpa et a poena satisfactoria, baptismus poenitentiae a culpa, baptismus Spiritus a culpa et sequela, baptismus sanguinis ab omni miseria IV 414 b. 404 4*. 405 f. 3 — tria tantum purgant a culpa IV 414 a sq. — absolvit ab omni poena aeterna, non vero ab omni temporali IV 97 b — remittit poenam personalem, non naturalem *ibid.* sq., 3* — absolvit a poena satisfactionis, non vero a poena, quae est sequela culpae IV 53 3*. 96 4*

— eius character praeparat ad gratiam, distinguit gregem Domini, indelebiter perseverat et specialiter disponit ad fidem IV 66 b — vivificat animam per gratiam et habilitat potentias per virtutes *ibid.* — liberat animam a triplici concupiscentia et reformat imaginem triplici virtute IV 81 a — fidem gignit et fideles ab infidelibus distinguit IV 143 a sq. — non debet restituere immortalitatem corporis IV 118 d. 7

— directe est contra originale, non vero contra actualia IV 53 3*. 95 1*. 403 f. 5 — ordinatur directe contra peccatum originale, ut corrumpit personam, et non, prout corrumpit naturam II 763 b sq. — curat omnia quae originali sunt annexa IV 95 b — delet originale ut est culpa, non prout est poena II 722 b. 760 b sqq. 761 3*. 762 4. 775 d. 4, 2. 776 d. 3 — est sufficiens et universale remedium contra originale peccatum IV 34 3*. 41 b. 83 f. 4. 85 5*. 117 d. 4

— habet plenum effectum respectu mali, a quo curat, non respectu boni, ad quod habilitat IV 44 a. 95 2* — est maxime efficax inter cetera Sacramenta, in quantum est primum Sacramentum et fundamentum aliorum IV 69 b. 95 b — maiorem habet efficaciam quam alia Sacramenta praecise loquendo IV 171 b

— effectus quantum ad characterem imprimendum et innocentiam restituendam

in omnibus est aequalis IV 99 a sq. — gratia, in quantum delet peccatum, habet maiorem effectum in eo qui plura commisit; in quantum habilitat ad bonum, in eo qui magis se disposuit *ib.* b — Gratia baptismi est maior, secundum quod magis habilitat ad bonum *ibid.* — habet effectum sanctificandi in parvulo, licet effectum significandi habeat tantum in alio IV 113 4*

— Sex modi potestatis administrandi baptismi IV 128 a — quandam potestatem Christus ministris potuit dare et non dedit *ibid.* — potuisset dare potestatem cooperandi cum Deo impetrando, non vero efficiendo *ibid.* — potestas non est donum gratiae gratum facientis, sed gratis datae IV 123 f. 4 — potestas ministerialis in omnibus est aequalis IV 128 b. 129 b

— administratio primo et principaliter est commissa sacerdotibus IV 121 a — Administrandi potestas ratione necessitatis extenditur ad laicos omnes, qui possunt facere ea quae sunt de integritate Sacramenti *ibid.* — Administrans debet esse visibilis ut homo, unus, diversus a baptizato, qui possit proferre formam cum intentione et applicare materiam *ibid.* sq. — Omnis qui potest in casu necessitatis debet baptizare; alias nemo facit sine gravi peccato nisi sacerdos *ib.* b — nullo modo potest administrari a satana *ibid.*

— Nemo potest baptizare se ipsum IV 122 a — Plures non possunt baptizare unum, mutando formam: nos baptizamus IV 122 b sq. — Plures possunt simul baptizari hac forma: ego vos baptizo *ibid.*

— Requiritur intentio ministri, ut applicet fidem Ecclesiae ad actum particularem IV 153 2* — Nec materia nec forma habet significationem determinatam sine intentione ministri *ib.* 4* — Qualis intentio requiratur IV 155 3* — Deficiente intentione baptizantis, videtur Deus supplere IV 154 a sq. — Cum non constat de intentione baptizantis, adhibita diligentia, nec apparente signo defectus, non oportet rebaptizari IV 153 5* — Baptizati ludicre sunt rebaptizandi sub conditione, nisi constet de intentione baptizantis IV 161 d. 4 — Ebriosus potest baptizare, ebrius actu non, nisi sciat quid faciat et formam non corrumpat IV 131 d. 2

— Haereticus adhibens materiam, formam et intentionem faciendi quod facit Ecclesia, valide baptizat IV 124 a. 126 b. 160 d. 2 — Haereticus potest habere intentionem faciendi quod facit Ecclesia, dum credit, Ecclesiam nihil facere *ib.* b — Baptizatus ab haeretico non suscipit rem Sacramenti, si ponit obicem, consentiendo haeresi IV 126 b — Parvuli baptizati ab haereticis quantum ad meritum sunt in Ecclesia IV 127 b — In necessitate aliquis licite petit baptismum a ministrante simoniaci IV 125 b — Quando quis licite accedat ad ministrum haereticum IV 126 b

— In subiecto requiritur fides informis ex parte rationis, attritio ex parte voluntatis, et quaedam humilitas et subiectio ex parte irascibilis IV 103 3*. 104 d. 1.

BEA

— In adultis debet praecedere actus virtutis poenitentiae informis IV 404 d. 4 — effectus non impeditur per motum venialis peccati nisi ad tempus IV 96 3* — Tripliciter aliquis fecte accedit secundum triplicem potentiam interiorem IV 103 a — Fictio tollitur per confessionem, non in quantum est sacramentalis sed actus voluntarius IV 105 d. 3

— Fecte accedens, recipit Sacramentum, sed non rem IV 403 a — Fecte accedentes imperfecte induunt Christum, exterius et interius per characterem IV 105 d. 4. — fecte susceptus non est opus mortuum, cum sit opus Dei IV 404 1*. 700 2* — Character in baptismo impressus, recedente fictione, delet praecedentia peccata quoad culpam et poenam *ib.* a. 446 1* — Coactus coactione sufficienti et illudens non recipit Sacramentum IV 100 b sq. 153 3* — Coactus inductione, cum non sit simpliciter involuntarium, recipit Sacramentum IV 101 a. 700 2* — acceptus sine dispositione suscipienti dat tantum gratiam gratis datam IV 101 3* — non debet dari non accedenti libera voluntate *ib.* 2*, 4* — Quoad parvulos statuit voluntati offerentium, quoad furiosum voluntati, quam forte habuit *ib.* 1*

— Ex divina institutione non potest baptizari existens in utero IV 149 b sq. — non est actus figuralis, sed actus in persona, nec potest fieri nisi circa praesentem III 82 3* — Nullus debet baptizare dormientem nisi in periculo mortis, et nisi praesumatur eius consensus IV 160 d. 3 — Furiosus potest baptizari, si aliquo modo, dum habuit usum liberi arbitrii, voluntatem habuit baptismi suscipiendi IV 101 1*

— sanguinis dicitur minus proprie quam baptismus aquae IV 109 1* — non est Sacramentum IV 140 a — dicitur baptismus ratione purificationis interioris *ib.* 3* — non delet peccatum mortale IV 109 a — non tribuit gratiam gratum facientem, sed consummat, nec tribuit characterem *ibid.*, 3*. 116 d. 3

— maiorem efficaciam habet a passione Christi IV 109 2* — in liberando a malo et ordinando ad bonum exceditur a baptismismo fluminis extensive, sed excedit intensive IV 108 b, sq. — simpliciter praecellit baptismum aquae IV 109 a — continet effectus aliorum Sacramentorum IV 146 d. 3

BEATITUDO — est finis omnium voluntatum, sed bonarum finis est beatitudo vera, malarum beatitudo simulata II 882 1* — est ultimus finis omnis operationis rationalis II 459 f. 5 — summae participatio est ultimus finis creaturae rationalis II 460 a — aeterna est praemium operis meritorii II 698 b

— est finis satians nostrum appetitum IV 883 f. 4. 1000 b. 1012 f. 4 — Satians nostrum appetitum ut obiectum solus Deus est IV 1000 b — Satians sicut informans est influentia Dei in animam, quae est ipsa deiformitas et satiety III 296 b sqq. IV 1001 a. 1007 a — per prius dicitur de beatitudine increata et obiectiva, per posterius

de beatitudine creata, in quantum satiat propter obiectum IV 1001 a

— Omnes habent cognitionem et appetitum de beatitudine in generali, sed in speciali potest errare cognitio et declinare affectio IV 1003 b — in universali appetitur ab omnibus, sed in particulari a multis contemnitur II 528 d. 3. 683 2*, 3*, 882 1* — cognoscitur naturaliter per indigentiam, in quantum non omnino illam privat, sed ad eam disponit et inclinat, vel per cognitionem innatam IV 1004 a — cognitio in universali omnibus est innata, in particulari habetur aliquo modo per fidem, perfecte autem habebitur per deformitatem gloriae II 894 d. 4 — per fidem certitudinaliter cognoscitur, et ex tendentia ad ipsam cognoscitur per coniecturam bonitas voluntatis *ibid.*

— In speciali non cognoscitur nec appetitur nisi per gratiam II 683 2*, 3*. 630 b — in quantum est bonum supernaturale, non potest attingi a libero arbitrio in ullo statu sine adiutorio gratiae II 698 b, f. 1 — dicit iustitiam consummatam I 854 3* — convenit homini naturaliter quantum ad aptitudinem, sed quantum ad ordinationem sufficientem non sine gratia I 461 7*. II 469 b — appetitur naturaliter ut animae conveniens et sufficiens IV 1003 b — appetitur sub ratione commodi, quod est proprium naturae rationalis III 630 a. IV 1004 4* — non appetitur appetitu deliberativo IV 1003 f. 3 — appetitur naturaliter, sed actu contingentem voluntatis II 613 a — aliter in Deo I 426 3*

— continet omnia bona non secundum veritatem, sed secundum aequivalentiam II 698 b. III 560 2*. IV 953 d. 9. 1001 3* — non constat ex bonis corporis IV 1005 4* — De ratione beatitudinis est bonitas, caritas, iucunditas I 53 f. 4 — consistit in gaudio de bonis II 285 arg. 2. IV 1005 a, 3*. 1012 b

— ut status perfectus plenitudine omnis boni ponit visionem Dei claram et tentiorem perfectam II 432 a — ut status perfectus privatione omnis mali poenae et culpae non est perfecta sine visione Dei *ibid.* — consistit in visione, dilectione et fruitione vel comprehensione simul coniunctis IV 1009 b — dicitur consistere in visione, in quantum per hanc distinguitur status patriae a statu viae *ib.* 4* — dicitur consistere in visione non proprie, sed per concomitantiam I 37 3*. II 834 b — consistit in visione Dei ut primo praemio II 422 f. 4. 423 a — consistit in Dei visione clara, ut includit securam eius tentiorem II 442 d. 4.

— essentialiter includit perseverantiam et securitatem II 431 f. 1, 2. 442 d. 4, 2. 476 b. 449 b. 459 f. 6. 460 a — est invariabilis nec patitur additionem II 432 a. 286 b — est bonum inamissibile II 431 f. 2. III 266 f. 2. 577 b. 578 5*. 583 b — stat sine praemio accidentali et secundae stolae perceptione II 457 b. 458 2*. 286 b — nullum patitur secum dolorem II 288 6*. III 357 4*

— ut perfectio creaturae est creata IV 1000 f. 1 — est bonum creatum determinati generis *ib.* f. 2. 1001 3* — est in genere accidentis et in prima specie qualitatis *ib.* f. 3, 4. 1001 4*, 5* — non dicit actum sine habitu, a quo procedat, nec habitum sine actu, quia dicit perfectionem summam, quae est in actu continuo IV 1001 5* — dicit habitum ut actum sive in actu III 380 f. 3. IV 1001 5*. 1008 f. 1 — principaliter dicit habitum IV 1001 5* — dicit rem duplicis generis, sed principaliter generis qualitatis *ibid.* — perficit animam quantum ad esse secundum *ib.* 4*. 1007 4*, 3* — est habitus secundus et perfectio secunda IV 1006 f. 3

— est per influentiam a Deo ut obiecto consummante IV 1007 3* — perficit animam, in quantum causatur a superiori et coniungit animam summo Deo IV 1001 4* — creata non finit appetitum per se, sed per conjunctionem cum increata I 42 5* — creaturae attenditur in ordinatione ad Deum, cuius est manifestatio et participatio bonitatis II 44 b

— sive dicatur proprie, sive communiter, ut includit praemium accidentale et excludit omnem miseriam, est in anima sicut in subiecto primo IV 1005 a sq. — non est in corpore solum sicut in materia et obiecto gaudii *ibid.* — est in sola anima ut subiecto primo per inhaerentiam, sed per redundantiam est in corpore coniuncto *ib.* b. II 42 b — non est in substantia animae sine respectu ad potentias IV 1006 b, f. 4 — primo est in potentiis non secundum rationem potentiae, sed substantiae et imaginis *ibid.* sq., 2*

— Actus gloriosi principales respiciunt Deum ut praemium substantiale et appellantur dotes IV 1009 a — Omnes vires, quae habent per gratiam actum in Deum, habebunt per gloriam actus perfectos, evacuatis imperfectis, sive in Deum, sive in bona creata *ib.* b — complectitur actum rationalis, irascibilis et concupiscibilis *ibid.* III 575 6* — Irascibilis et memoria conveniunt quodam modo in actu fruitionis IV 1009 4* — Actus irascibilis non debet praecedere actum concupiscibilis III 575 6*

— Praemium increatum est idem omnibus et commune, sed beatitudo creata est singulis propria II 256 3* — obiectiva est omnium una merces, sed formaliter dicta est differens quantitate gaudii et praemii secundum quantitatem meritorum IV 1010 b sq. — Gaudium erit par non intensive, sed extensive IV 1011 2* — Nemo participat Deum in summo simpliciter, sed summe sibi et hoc magis vel minus *ib.* 3*

— Gaudium non potest esse maius ex maiori obiecto, nec respectu eiusdem nec respectu diversorum IV 1012 b — gaudium potest esse maius, quia ex maiori habitu, respectu diversorum, non vero respectu eiusdem quantum ad diversa tempora *ibid.* — potest esse maius, quia latius, et de pluribus respectu eiusdem secundum diversa tempora, non vero respectu diversorum *ibid.* — Maius gaudium, quia ex

eodem habitu intensius, reperitur et respectu eiusdem et respectu diversorum IV 1013 a — Anima ex eodem habitu intensius movebitur, resumto corpore, in quantum tunc nullum habebit retardans *ibid.* — consummabitur completo numero electorum IV 948 3*

— septem nominant habitus III 738 a — perficiunt potentias et ordinant ad actus ultimos et perfectos III 737 a. IV 28 b — conformant ipsi gloriae III 738 a — earum usus non est in omnibus, qui habent gratiam III 795 b

BEATUS — per essentiam est solus Deus, beatus per primam influentiam est spiritus rationalis, beatum per quandam redundantiam est corpus humanum III 629 a. 632 3* — est, cui ad nutum cuncta succedunt I 798 f. 4. II 287 f. 1

— Beatorum in caelo dispositio et ordo II 85 b — in quocumque loco fruuntur Deo IV 942 b, f. 4 — non impediuntur a contemplatione Dei per considerationem actuum hominum IV 1048 4* — continue in Deum ascendunt per continuationem primi intuitus IV 948 2*

— ordinantur ad bonum necessitate immutabilitatis, quae non repugnat eorum libertati II 612 b. III 352 6*. 384 4* — sunt impeccabiles ratione perfectionis, cum a potentia tollatur defectus II 1002 5* — eis aufertur radix mali, quae est concupiscentia, et datur plenitudo boni II 835 5* — secundum contemplativum sunt ita conversi ad Deum, ut non possint averti II 182 a — ita diligunt semetipsos, ut non retardentur in dilectione Dei III 694 3*

— non habent cogitationes volubiles per modum discursus, sed considerando unum post aliud III 311 4*. 687 a — vident multa propter unum IV 1021 3* — simul possunt videre plura, per deformitatem gloriae sublimato intellectu IV 902 b — In Beatis non est variatio quantum ad ea quae spectant praemium substantiale, tamen quantum ad conversionem ad inferius I 460 2*. III 311 4* — In Beatis evacuabitur quod est ex parte I 74 b — singuli non possunt proficere et sunt omnino contenti suo statu I 317 a. 770 5*. II 182 b. 247 5*. III 280 6*. 302 6*. IV 1014 3*

— habent omne quod volunt sibi, licet nondum omne quod volunt aliis IV 948 3* — possunt quicquid volunt respectu actus proprii, non alieni *ib.* 4* — De substantia beatitudinis est, ut Beati habeant omne quod volunt sibi, de eius *bene esse* et consummatione est, ut habeant omne quod volunt aliis *ib.* 3* — orant tantum pro aliis, et donec numerus electorum impleatur IV 948 3*

— gaudet de bono proximi, sicut de suo, sed non ita ut gaudeat de bono perfectioris, quantum si haberet illud III 693 a sq., 3*. IV 1011 4* — In Beatis non cadit timor nec erubescencia IV 904 d. 4 — gaudebunt de malis praeteritis, in quantum sunt ab iis liberati a Deo IV 903 d. 3 — Cognitio poenae reproborum facit ad eorum gloriam cumulandam IV 1049 b. 1050 3* —

BEN

maxime delectantur in sensu visus II 481 4* — Ad beatitudinem principaliter pertinet laus mentalis trium potentiarum interiorum, non vero laus vocalis IV 4010 a

— cognoscunt cogitationes et affectiones aliorum IV 4025 4* — appetunt aliorum glorificationem, quae est eis proficua IV 4040 4* — eorum caritas quantum ad liberalitatem communicationis est maior, quam possit esse in via III 694 b. 704 3* — videntur non magis amare se ipsos quam alios III 693 a sq. — vident nostram indigentiam et pro nobis orant IV 948 2* — possunt nos iuvare per aliquas operationes IV 942 b

BENEDICTIO — in rebus ponit quandam proprietatem sanctificationis IV 279 a — episcopalis delet peccata venialia IV 549 f. 5. 550 a — ciborum exemplo Christi IV 487 4* — habet effectum et valorem a Deo IV 707 4*

BENEFICENTIA — opponitur avaritiae IV 833 d. 4 — habet annexam promissionem vitae *ibid.* — potest et debet esse maior et minor secundum diversas opportunitates III 651 b — erga parentes est in praecepto III 823 a. 826 a — praecepto includuntur omnes homines iuxta ordinem caritatis III 833 d. 4

BENEFICIUM — aliquod respicit communem utilitatem, vel personam singularem, et in hac vel animae salutem, vel sustentationem vitae praesentis III 651 b — divina dantur cum respectu ad indigentiam, ad dignitatem et ad utilitatem III 40 b — multa Deus impendit illis quos non acceptat II 632 6* — maxima praestita hominibus sunt incarnatio, redemptio et eminens glorificatio III 704 a — futura non amantur sine aliquo dono gratiae III 755 4* — dilata aestimantur III 32 f. 4

— eorum quilibet debet esse memor ad gratias agendum IV 586 d. 3 — omnia sunt recolenda saltem in communi, ita ut pro nullo in speciali aliquis ingratus existat IV 585 d. 2 — secundum quod sunt plura, maiores quilibet debet gratias agere, et si non agit, magis ingratus iudicatur *ibid.*

— In collatione beneficiorum ecclesiasticorum attendenda est meriti dignitas et parum aut nihil consanguinitas III 654 b

BENEVOLENTIA — est a dono pietatis III 786 a — pro loco et tempore aliquando progreditur in compassionis affectum, aliquando in operis beneficium *ibid.* — exercetur respectu proximi, respectu sacrae Scripturae audiendae et passionis Christi recolendae *ibid.* — principaliter exercetur circa cultum Dei, deinde circa parentes et omnes homines *ib.* 4*

BIGAMIA — est contra ius naturae et ius divinum IV 842 4*

— reddit ineptum ad ordines, maxime sacros IV 654 a. 877 3*. 879 f. 2 — impedit perfectionem significationis Sacramenti Ordinis IV 654 a, 3*, 4* — est defectus Sacramenti matrimonii non negativus, sed privative *ib.* 4*. 887 3* — iudicatur adesse, ubi quocumque modo deficit unitas ex parte uxoris IV 655 a —

non oritur ex matrimonio non consummato IV 686 d. 6

Bis — dicit numerum actus ex parte mensurae sive temporis III 492 a — dicitur de actibus similibus univoce vel analogice *ib.* 4* — dicit multiplicationem actus vel per interruptionem, vel per completionem *ib.* 2*, 3*, 4* — dicitur de actibus, qui ponunt in numerum III 491 f. 3

BLADUM — non quodcumque est materia sufficiens eucharistiae IV 260 1*

BLASPHEMIA — de se non est peccatum in Spiritum sanctum, sed spiritus blasphemiae ut peccatum speciale II 997 d. 2. IV 360 d. 6 — dicta ex surreptione et animi conturbatione non semper est peccatum grave IV 360 d. 6

— repugnat divinae veritati II 993 6* — Spiritus blasphemiae est peccatum contra Spiritum sanctum et comprehenditur sub impugnatione veritatis agnitae *ibid.*

BOETHIUS — eius mens de materiae generalitate II 91 4*

BONAVENTURA — Ratio et intentio scribendi II 4 a. 3 b. III 896 b — non discordat a Magistro, nisi ubi communiter non tenetur II 4 a — maxime adhaeret magistro Alexandro *ibid.* 2 b

BONUM — habet rationem finis I 804 b. II 808 arg. 5. 881 arg. 2. 892 arg. 3. 952 b. IV 719 arg. 4 — sub ratione boni habet rationem finis et amabilis II 884 b — propter se est, quod bonitatem non habet ab alio, nec illa est ad aliud I 39 f. 4 — In eo quod habet rationem finis, est ratio bonitatis eorum quae ad ipsum ordinantur II 28 f. 2. — Quod se ipso est bonum non est propter aliud II 15 f. 5

— aut est finis, aut ad finem I 34 f. 4 — increatum est finis, bonum creatum est ad finem III 641 f. 4 — in creatura est per ordinem in finem I 454 4*. 769 arg. 4. 786 a. 826 b. II 843 a — necessario ponit ordinem II 887 3* — dicit indivisionem entis ab actu ut in finem relato IV 332 a

— respondet ordini, qui respicit Deum ut finem, ad quem refertur et cui assimilatur I 79 d. 3. II 832 2* — Ordo in finem respicit et ostendit bonitatem I 786 a sq. — in quantum dicitur in relatione ad finem, non absolute, opposita possunt esse bona et ordinabilia ad finem I 859 4* — dicit aptitudinem et ordinationem habituales tantum, unde aliquod bonum potest esse falsum III 511 5* — In quolibet bono reperitur modus, species et ordo II 829 a sq. 830 4*. 832 2*

— convertitur cum ente I 32 f. 2. II 15 f. 5. 491 5*. 805 5*. 814 f. 4. 938 a. 1004 5*. III 698 4* — convertitur cum vero eodem modo significato I 828 1* — differt a vero non essentialiter, sed secundum rationem II 561 3*. III 593 5* — et pulchrum sunt idem re, sed differunt ratione I 545 3*. 833 arg. 4. IV 497 a sq.

— abstractivum est illud quo aliquid ordinatur in finem, concretivum id quod est ordinatum in finem I 294 1*. III 630 b — participatum ut participans et ordinatum potest non esse bonum, sed participatum ut partici-

BON

patio et ordinatio potest quidem non esse, non tamen non esse bona, cum est I 294 3* — potest abstrahi a rebus per intellectum semiplene resolvablem, non vero plene ad causas comparantem II 51 d. 2 — substantialis non addit supra formam novam essentiam, sed relationem ad causam finalem *ibid.* — in creatura est substantialis, quae est a forma rei, quae dat esse, et est accidentaliter ex forma, quae dat bene esse *ibid.*

— dupliciter potest dici verum IV 332 a — integrum sive perfectum dicitur quantum ad integritatem sufficientiae, vel superabundantiae II 817 d. 3 — Optimum in genere potest esse magis et minus bonum III 431 3*

— dicit rationem causae efficientis et finis I 804 b. II 54 d. 4 — est conditio operantis, quae respicit ipsum secundum naturam et communicatur vel productae IV 963 3* — est potissima ratio productionis effectuum, in quantum movet voluntatem II 51 d. 4 — ut conditio causae in quantum causa est dispositio proxima ad actum I 44 d. 44. 802 3*

— ut sic secundum proprium actum est diffusivum sui I 344 arg. 3. 746 f. 4. 804 b. II 39 f. 4. 41 f. 3. 490 arg. 5. IV 488 d. 2 — Ubi maior diffusio intensiva, minor est extensiva III 43 3* — Summae bonitatis est summe se communicare diffusionem naturali, non vero voluntaria I 53 f. 4. 480 f. 4. 785 4* — Dei diffunditur ad extra diffusionem voluntaria, non naturali I 44 3*. 785 4* — a Deo est proprie per modum causae, a creaturis per modum meriti II 264 3* — Ratio boni attenditur proprie in diffusionem effectus ad extra I 345 3* — simpliciter per diffusionem se extendit ad omnia, bonum gratuitum non ad omnes II 491 5*. III 700 4*

— summum est bonum per essentiam II 811 4* — summum non potest esse generis determinati I 474 3*. IV 4001 3* — Bonitas increata non distinguit bonum a malo, quia est omnibus communis I 293 f. 5 — summum aggregat omnia bona in sua integritate, quae complectitur ratio boni in sua universalitate I 474 4*. 596 d. 6. II 817 d. 3. 888 b. III 560 2* — non habet aliquid superius se vel sibi aequale III 642 a — est unum tantum III 594 f. 4 — in infinitum excedit bona creata III 643 5* — non potest referri ad aliud bonum I 34 f. 2. II 803 f. 5, arg. 5 — in infinitum excedit nostram affectionem I 44 2*. III 612 2* — summum habet omnimodam sufficientiam in se sine unione ad aliud I 44 d. 42

— Deus est bonum summum et infinitum I 40 b sq. 44 d. 42 — est ipsa Bonitas III 630 b — Deus est summe bonus in se et respectu creaturae II 125 f. 2 — Deus solus caret omnino quocumque malo II 817 d. 3 — Bonitas in divinis est una I 43 d. 7 — ut opponitur potentiae et sapientiae appropriatur Spiritui sancto I 596 d. 6

— Bonitas divina imprimit bonitatem in rebus I 44 d. 44 — divina est causa nostri

esse, sed voluntaria, non naturalis I 41 3°. 44 d. 13 — Dei bonitati convenit esse causam bonitatis creatae in tempore III 40 a — in **creatura** non est per essentiam, sed ex comparatione et participatione II 51 d. 2 — dicitur habitudinem necessariam et relationem ad causam *ibid.* — et ordo non est in rebus nisi per relationem ad summum bonum I 78 d. 4. 746 f. 4. II 45 f. 5. 810 f. 6

— diversimode participatur a creatis secundum plus et minus III 639 3° — est in creaturis per participationem a Deo, et maius et minus, secundum quod accedit ad Deum II 817 d. 3 — eius participatio in creaturis est limitata II 40 4° — est ordinata I 345 1°. II 47 2°. 43 5°. IV 1011 f. 4

— Omnia sunt bona, in quantum a Deo producuntur II 26 f. 4. 27 3°. 6°. 414 a — Omnia sunt bona, in quantum a Deo ad ipsum convertuntur II 4 a. 44 1° — Omnia sunt bona et ordinata, in quantum tendunt ad Deum II 28 f. 2 — Omnia fiunt ad bonitatem Dei vel ostendendam vel participandam II 42 1°. 52 d. 3 — Omnis bonitas est a Deo, licet non ut a tota causa II 690 a — A summo bono non egreditur nisi bonum I 720 f. 5. II 143 f. 2. IV 246 f. 2

— Quod in se minimum habet de bono, tamen optime ordinatum est II 47 2° — Deus dat unicuique quod melius est secundum exigentiam ordinis et naturae II 43 5°. 716 3° — Deus facit optima non absolute, sed in ordine I 784 1°. 2°. 786 a sq. II 533 1°. IV 917 3°. 4°. 961 b

— creata per assimilationem ad Deum habent pulcritudinem, qua nos delectant et alliciunt, non tamen quietant I 41 4° — creatum est bonum integrum integritate sufficientiae II 817 d. 3 — creatum non potest esse summum bonum, sed potest esse purum sine admixtione mali *ibid.* — creatum potest esse bonum integrum per superabundantiam solum participando summum bonum *ibid.* — secundum quid I 401 3°

— Inter bonum creatum et increatum est proportio large dicta secundum convenientiam analogiae III 639 2° — creatum quantumcumque duplicatum non aequiparatur increato I 72 4°. 295 9°. II 285 arg. 3 — creata sunt bona bonitate increata non ut forma, sed ut fine I 451 4° — omnia creata procedunt ex caritate divina secundum habitudinem principii producentis III 700 1° — Bonitatis divinae communicatio attenditur in effectibus eius, quae sunt vel naturae, vel gratiae *ib.* b

— plura non sunt meliora uno, quod continet in se perfectionem illorum IV 763 d. 3. 880 a — plura, quorum unum habet bonitatem ab altero,ambo plus valere possunt, quam alterum illorum per se II 928 2° — plura creata et finita sunt meliora paucioribus II 52 2°. IV 306 arg. 4 — creatum et finitum ratione suae finitatis recipit augmentum per additionem alterius boni I 52 2° — Bonum additum bono, ita ut tollat ordinem, illud non auget, sed potius perimit II 887 3°

— est triplex, magnum est gratia et virtus gratuita, mediocre sunt potentiae animae, infimum est corporale III 631 1°. IV 23 2°. 79 arg. 4 — differentiae principales sunt bonum supra nos et infra nos et iuxta nos et intra nos III 632 b. 653 d. 3 — communiter dictum complectitur bonum naturae et gratiae quantum ad intellectum et voluntatem I 596 d. 6 — est gratiae vel naturae vel fortunae IV 874 a — spiritualia tenent rationem honesti, bona temporalia tantum rationem commodi III 630 b. 631 1°

— est **honestum**, conferens et delectabile I 36 f. 2. II 593 a. IV 748 a. 749 b — honestum dicitur aut quod est pure bonum, aut in quo est eius similitudo I 41 4° — est quod sua vi nos trahit et dignitate nos allicit IV 717 arg. 3 — Abstinere a bono commodi cadit in genere boni honesti II 429 b — Natura dictat quaerendum bonum commodi, non tamen in praeiudicium boni honesti III 630 a sq. IV 750 4°

— alicui sive **utile** est, per quod contingit aliquo modo in finem ordinari II 670 d. 2 — utile est triplex et maximum est quod non contingit male uti *ibid.* 639 5° — omni ut obiecto contingit male uti II 670 d. 2. IV 209 1° — utile sive conferens est quod ducit in finem bonum, quod potest esse tripliciter I 826 a

— In nobis differt bonum **proprium** a bono communi, non vero in Deo II 44 4° — Proprium et alienum non differt secundum gradus bonitatis, sed ratione naturae subiectae III 693 a — principaliter est diligendum, sed ita ut affectus circa alios non torpescat III 694 4° — proprium et commodum appetitur a natura ut deficiente II 44 2° — commune praefertur bono privato I 825 arg. 2. III 879 b — proprium quaerere, ita ut excludatur commune, sonat in vitium III 607 1°. 644 4° — proprium diversificatur in diversis II 888 f. 3 — commune appetitur amore liberali *ib.* b — in commune deductum pulchrius elucescit I 495 arg. 4

— ut bonum est **obiectum** affectus II 263 arg. 3. 558 arg. 3. 916 d. 4. III 863 arg. 3 — est obiectum appetitus tam naturalis quam deliberativi I 36 f. 2. 3. 68 f. 4. II 565 f. 4 — est obiectum liberi arbitrii, et malum non nisi sub ratione boni II 517 a. 614 f. 4, b. 645 2°. 809 b. III 855 d. 2 — et eius oppositum est obiectum voluntatis I 802 2°. II 555 f. 2. 613 3°. 1004 2° — sub ratione boni sive praesentis sive futuri est obiectum affectus I 804 2°, b. II 561 3°. III 576 b sq. 689 a. 698 1° — sub ratione boni est obiectum caritatis III 577 2°. 590 f. 2. 593 5°. 630 b — sub ratione ardui est obiectum spei III 577 a, 3° — sub ratione boni, quando praesens est, delectat concupiscibilem ratione convenientiae *ib.* 3°

— Omnia secundum omne quod sunt **appetant** bonum I 804 b. II 45 f. 5 — quod potest cogitari potest appeti I 40 f. 4 — naturaliter amatur aut ut bonum simpliciter, aut ut bonum sibi II 425 f. 2. 809 a — in generali appetitur naturaliter et sine errore,

in speciali autem secundum rationem deliberantem II 683 2°. 1003 b — honestum est propter se appetendum, sed conferens propter aliud I 40 arg. 4. IV 717 arg. 4, 3 — honestum potest appeti a solis rationalibus, conferens et delectabile etiam a brutis II 593 a. III 716 f. 5. — honestum naturaliter appetitur per synderesin II 940 4°. 941 b. 944 b — maius magis est amandum I 38 f. 2. 68 f. 4. IV 396 f. 3 — summum omnia exoptant II 382 f. 4. III 700 f. 5

— Voluntas aliquando movetur ad bonum simpliciter, aliquando ad bonum ut nunc II 846 b — Non movet voluntatem nisi bonum verum vel aestimatum II 882 2° — *ut nunc* secundum appetitum carnalem creditur esse bonum simpliciter II 498 f. 2 — ut nunc attrahit hominem maxime ex parte sensibili et facit eum similem bruto II 494 b. 716 3° — Sensualitas, quantum est de se, semper inclinatur ad bonum ut nunc, synderesis semper ad bonum simpliciter II 600 arg. 3 — Damnati non appetunt bonum honestum, sed commodum IV 1038 b. 1042 3°

— semper redit ad unitatem, **malum** procedit in dispersionem II 889 3° — Plura exiguntur ad bonum quam ad malum II 582 a. 847 4°. 922 4°. III 738 3°. 804 3°. IV 423 5°. 700 4° — potentius est quam quodlibet malum II 684 arg. 3. 920 arg. 4. IV 49 arg. 6

— Cuius finis et usus bonus, ipsum quoque bonum est I 34 a. 35 3°. 4°. 826 3°. II 884 f. 3. 1004 2°. III 757 f. 2 — Causa bona, quae est bona, secundum quod causat, producit bonum, secus potest esse origo et principium mali II 804 2° — a Deo elicitur ex malo I 826 b. 831 4°. 835 d. 3. II 429 b. 773 1°. III 433 b. 626 4° — Actio, ex qua sequitur bonum praeter intentionem, non est bona I 826 b. 861 d. 3. III 433 d. 4 — potest esse principium mali ratione defectibilitatis II 805 4°. 806 b sq. — Ad bonum non necessario sequitur malum, per se loquendo II 720 2° — ad quod sequitur malum, non est omittendum, nisi quando malum praeponderat bono *ibid.* — A bono ad malum non valet locus a simili II 922 4° — corruptibile iunctum malo corrumpitur, bonum medicinale malum expellit IV 748 2°. 728 d. 5

— substantiale non opponitur malo, sed est eius subiectum II 813 a sq. — Bono per essentiam nullum malum opponitur, sed bono per participationem II 844 4° — opponitur malum vel minus bonum *ib.* 4° — maiori aliquando opponitur minus malum III 804 3° — uni opponuntur plura mala I 840 arg. 4. II 655 3°. 977 d. 2 — Bono malum opponitur formaliter et diversis bonis diversa mala II 970 f. 2 — potest magis et magis privari in infinitum II 844 b, 2°. 3°. 834 b sq.

— impiis et peccatoribus convertitur in malum II 429 a — *Non-esse* adimit totum bonum, *esse miserum* adimit partem boni IV 1038 b — amissum peccato nihil creatum recompensare potest II 5 b

BON

— **moris** est bonum gratiae perficiens affectum et consistit in voluntate I 596 d. 6 — naturae respectu boni moris est in potentia materiali, sed bonum in genere est quodam modo in potentia activa II 858 d. 5 — consistens in actu consideratum ad suum principium efficiens solum, est bonum naturae; comparatum ad materiam debitam dicitur bonum in genere; comparatum simul ad formam et finem est bonum perfectum *ibid.* — moris inchoatur in actu transeunte in materiam debitam, specificatur et completur per adventum circumstantiarum *ibid.* — in nobis est bonum naturae ut ordinabile, virtus et gratia ut ordinans, etabilitas media ut illud, secundum quod est ordinabile I 836 d. 7. II 843 a. 823 a

— naturae non disponit ad gratiam ut necessitas nec ut congruitas, nisi in quantum aliquis sic se praeparat, sicut natura nata est capere IV 115 1* — moris magis propinquum est gratiae quam bonum naturae IV 355 arg. 4

— ut dicit bonitatem naturae sive essentialem non est differentia actionis deliberativae, sed convertitur cum ente II 938 a — moralis non se extendit ad omnes actiones, sicut bonitas naturalis II 945 5* — naturae non excluditur per malum moris II 863 2*, 5*. 938 2* — naturae est essentialis, moris est accidentalis II 52 d. 2. 874 a — et malum est prima contrarietas in moribus et differunt toto genere II 937 f. 1. 938 a

— Bono in genere opponitur malum in genere, bono ex circumstantia malum ex circumstantia, et bono simpliciter sive secundum se opponitur malum secundum se, sive demeritorium II 938 a. 943 b — in genere non dicitur proprie, sed per quandam conformitatem ad genus in indifferentia, ut fiat meritorie vel demeritorie II 941 4* — simpliciter est quod est recte ordinatum in finem bonum I 35 3*. II 689 a — aliquo modo dicitur, quod quodam modo de congruo disponit ad bonum perfectum, vel id quod in finem est tantum ordinabile, sed habet quandam ordinationem intra se II 689 a — in genere et ex

circumstantia est medium inter opus meritorium et peccatum III 817 5* — per se et de sui natura est ordinabile I 33 a. 831 4*. II 444 a. 840 f. 4. 832 5* — vel est bonum ex se, vel ex bonitate utentis I 826 3*

— Quaedam sunt bona, quia praecepta, quaedam sunt praecepta, quia bona III 848 f. 4 — absolutum et simpliciter praesupponit bonum ex circumstantia II 921 f. 4 — attenditur secundum constitutionem ex concursu multarum circumstantiarum, malum ex cuiuscumque privatione II 922 4* — indutum omnibus circumstantiis est bonum perfectum,iciens autem in aliqua reducitur ad bonum in genere II 859 a

— licitum potest prohiberi II 428 d. 5 — minus licite eligitur, sed non novetur IV 817 2* — maius dicitur intensive, quia plus Deo placet, aut extensive, quia pluribus prodest II 927 a — ad bonum expediunt sex dona Spiritus sancti, duo ad bonum, quod est finis, reliqua ad bonum, quod est ad finem III 745 b — Ad bonum triplex auxilium I 835 d. 3

— Nullum bonum est irremuneratum et nullum malum impunitum apud eum qui iuste iudicat I 713 6*. II 445 f. 5. 458 f. 3. IV 356 f. 1. 357 b — Bona et mala omnium omnibus nota fient in iudicio IV 901 b

— **operum** ortum habet ex bonitate operantis II 718 arg. 4. 933 4*. 1004 3* — actuum attenditur in ordine ad finem II 858 d. 5. 945 5*. III 803 b. 805 f. 4 — Opera exteriora recipiunt bonitatem ab actu interiori, secundum quod sunt opera rationis, quae ordinantur in finem et procedunt ab ipsa voluntate, in quantum bona per ordinationem ad bonum finem IV 744 4* — Quantitas bonitatis non venit ab actu, sed ab habitu intrinseco IV 462 5* — Opus procedens ex mala voluntate est malum ut opus operans, sed potest esse bonum ut opus operatum, non primo et per se, sed per accidens et ex consequenti I 860 d. 2. 861 d. 3. III 433 d. 4 — Opus ab intentione habet bonitatem vel malitiam, non vero speciem II 933 d. 4

— Aliquid potest esse bonum in se, quod non recte ordinatur ad alterum ut

CAE

finis II 882 a — factum cum intentione mala non est simpliciter malum, sed malum huic III 840 4* — fit malum, deficiente recta intentione, qua debet ordinari in finem III 841 a — Qui bonum malo modo facit peccat ratione circumstantiae IV 209 3*

— **voluntatis** inchoatur in appetitu naturali et consummatur in virtute deliberativa, quae supponit bonitatem alterius II 917 d. 3 — Nemo dicitur bonus nisi ab actu voluntatis I 30 f. 4 — Prius sumus boni, quam operemur bona I 293 f. 6. 469 arg. 2. II 183 3*. 1004 3*. IV 352 2*. 428 arg. 3. 462 5* — Opus bonum non potest sufficienter referri in ultimum finem sine caritate I 689 a. 882 3*. 883 f. 3 — circa voluntatem dicitur qualitatem superadditam, circa actionem solum comparisonem ad debitum principium et finem II 938 3* — unde voluntas eadem non potest esse simul et semel bona et mala, nec absolute nec comparative; actio vero eadem potest esse bona et mala persolam comparisonem ad diversa *ibid.* — de anima dicitur, ut ordinabili in finem, de caritate, ut ordinante in finem I 294 4* — non augetur ex quolibet opere bono II 181 b. 182 b — quomodo diminuat peccato I 836 d. 7. II 833 b sq.

— Finis facit voluntatem bonam, quae ad eum ordinatur, quatuor conditionibus concurrentibus ex parte finis et ordinabilis et ordinantis II 882 a. 921 a sqq. — voluntatis diversimode attribuitur fini et caritati II 882 3* — Voluntas bona est, quando in operando coniungitur divinae virtuti ut principio moventi, conformatur ei ut regulae dirigenti et unitur ei ut fini quietanti II 829 b sq. — finis redundat in voluntatem ratione ordinationis voluntatis ad illum II 882 4* — voluntatis est major vel minor secundum gradus approximationis et ordinationis in finem *ibid.* — est secundum mensuram gratiae III 553 d. 4 — Boni et mali distinguuntur per gratiam habitualement I 293 f. 5. 306 d. 6 — quantum ad esse gratuitum non cognoscitur nisi per signa probabilia II 894 d. 4

BULESIS — differt a thesesi secundum modum volendi tantum et dicit voluntatem deliberativam II 566 1*. III 367 3*

C

CAECUS — habet potentiam ad videndum, quae dicit solam naturalem aptitudinem sine ordinatione ad actum III 269 2* — dicitur de fovea occultante quae in ea sunt IV 989 1* — Caecum Christus paulatim sanavit, sicut paulatim sanatur caecitas spiritualis, sequela peccati IV 379 d. 9 — possunt peccare per organa visus aut velle peccare, saltem veniali appetitu IV 600 4* — Caecitas non est a sole I 720 f. 3

CAELUM — diversa significat in Scriptura et apud philosophos II 85 b sq. — dicitur in Scripturis de caelo aëreo et igneo *ibid.* IV 979 1* — Caeli communiter dicti comprehendunt naturam caelestem proprie dictam et elementarem praeter aquam

et terram II 356 a — primo dicitur de corpore superiori, quod est contentivum, secretum et quietum, et secundum has proprietates dicitur de ipsa Divinitate II 85 d. 2 — Augustinus intelligit naturam spiritualem informem II 307 a. 312 b

— Secundum Augustinum primo die productum fuit caelum spirituale seu natura angelica, secundo vero caelum corporeum II 307 a — primo die productum est caelum empyreum II 74 b. 300 4*. 307 a

— Variae de eorum dispositione et numero sententiae II 85 b sq. — Caelorum distinctio ex perfectione universi deducitur secundum enumerationem Rabani II 355 b sq. — proprie dictum optime di-

stinguitur in decem sphaeras II 356 a sq. — Secundum diversitatem formarum distinguitur empyreum, sidereum et crystallinum *ib.* b — Secundum distinctionem luminarium est caelum stellatum et septem orbes planetares *ibid.* — Orbium inferiorum distinctio plus attenditur secundum diversitatem motuum quam secundum discontinuationem superficialium II 352 a. 3* — non attenditur secundum diversitatem formarum *ib.* a

— **empyreum** esse asseritur Scriptura et ratione II 74 b sq. 356 a — est continentia visibilium et invisibilium II 75 f. 2 — continet omnia creata *ib.* f. 3. 77 a. 85 b — productum fuit completum et

immutabile et mensuratur aeternitate cum suis contentis II 307 d. 4

— est locus Angelorum II 76 b — eius conformitas cum vita beata II 72 a, b. 74 b. 75 3°. 169 d. 2

— recipit variationem ratione contenti I 160 3° — est mutabile quantum ad esse et non esse II 224 b — debet poni uniforme, immobile, perfecte luminosum II 71 b sq. — est sine astris II 72 1° — non movetur *ib.* 3°. 344 a — non recipit lumen a sole II 72 2°

— ut maximum mole omnia corpora locat, ut maximum virtute in omnia videtur influere II 74 b sq. — secundum aliquos specialiter influit in corpora humana in ordine ad vitam rationalem *ib.* a sq. — eius influentia potest esse mediata, adiuvando influentiam caeli siderei II 75 1° — Ad quosnam effectus eius ordinetur influentia *ib.* 4°

— **aqueum** potius per revelationem innotuit II 355 b — est ultra firmamentum et caret stellis *ibid.*, f. 4, 3 — probabiliter est de natura verae aquae ratione proprietatis, non ratione naturae elementaris II 337 a sqq. — crystallinum movetur propter perfectionem universi II 355 b. 356 b — est mobile primum, quod uniformiter movetur ab oriente in occidentem et trahit firmamentum et omnes orbis inferiores II 356 b. 357 3°. 369 b — Motus eius notificatur per uniformitatem quantum ad spatium horarum II 355 f. 2. 356 b. 357 4°

— **Natura** caelestis non est corruptibilis nec subiacet privationi II 217 f. 4. 303 a sq. III 283 6° — non subiacet contrarietati II 303 b. 340 a, 4° — requiritur ad constitutionem mundi praeter naturas elementares II 340 4° — est simplicissimum et perfectissimum inter corpora II 344 f. 3, 5 — non videtur esse de natura elementari, licet conveniant in quibusdam proprietatibus II 337 b sq. 340 a. 367 b — quantum ad naturam lucis maxime convenit cum igne II 321 5°. 340 a, 2°, 6°. 361 6° *Vid. V. Materia in Indice philos.*

— communiter dicit naturam perspicuam et contentivam, proprie vero etiam supra contrarietatem elevatam II 355 b — proprie dicitur esse natura quinti corporis, quae non habet appetitum ad aliam formam nec est passibilis et corruptibilis II 422 b — per conformitatem quandam dicitur large de natura, quae habet quandam subtilitatem et luminositatem II 423 a

— **Natura** caelestis non potest se ipsam multiplicare nisi aliquo extrinseco superaddito II 728 b — non venit ad commixtionem cum aliis elementis, sed influit in ea per virtutem II 422 b sq. — **Materia** caelestis secundum maiorem raritatem et densitatem est susceptibilis diversarum formarum II 358 b — Densitas et raritas est in caelo solum secundum partium situm *ibid.*

— **Corpora** caelestia non sunt receptibilia alienae impressionis IV 979 a — Formae corporum supercaelestium sunt incorruptibiles IV 994 b

— Homine peccante, lux eorum est di-

minuta IV 989 f. 2 — possunt tempore iudicii obscurari vel in se, vel in comparatione ad corpora gloriosa IV 995 d. 2 — post iudicium praetabuntur, in quantum propter meritum hominis per augmentum lucis et splendoris efficientur consona corporibus gloriosis IV 990 b. 992 1°. 996 d. 4 — dicuntur peritura, non quod desinant, sed mutantur et innoventur IV 990 1° — praemiantur, in quantum sunt ordinata ad hominum obsequium *ib.* b. 3°. 997 d. 6 — innovabuntur per additionem luminis IV 979 3°. 990 b, 4° — non augetur eorum calor IV 990 4°

— est maxime subtile et ad motum habile II 352 a, 2°. 354 a — Omnes orbis habent idem centrum II 354 a — movetur orbiculariter II 217 f. 2. 340 a. 348 b sq. — maxime competit figura orbicularis II 342 a, 2° — est mobile non ad locum, sed in loco et circa locum, unde simul firmum II 72 b. 342 3°. 354 2° — habet dextrum et sinistrum quantum ad orbis mobiles per comparationem ad influentiam motoris II 72 b. 344 a. 356 1° — habet quodam modo sursum et deorsum II 344 3° — Situs polorum *ibid.* — Quae pars prima moveatur *ib.* a, 5°

— non est animatum II 344 a. 348 b. 367 b — habet motorem separatim II 344 a — non movetur a Deo ut tota causa, sed mediante virtute creata II 346 a — vel movetur a propria forma cum immediato influxu Dei, vel a Deo mediante Angelo II 348 b sqq. — non potest moveri a propria forma, nisi Deus suppleat eius defectus II 348 f. 3. 349 a, 2° — Movere caelos convenit Angelis II 349 a, 5° — movetur naturaliter, in quantum virtute intrinseca cooperatur virtuti motoris *ib.* 1°

— Secundum aliquos caelum sidereum movetur motu proprio II 356 b — Sphaerae inferiores habent plures motus, superiores habent pauciores II 352 b — Motus influit a superioribus orbibus in inferiores *ibid.* 716 4°

— Caeli stellati revolutio est propter hominem viatorem et cessabit, impleto numero electorum II 72 3°. IV 991 f. 1, 2, b sq., 4° — motus post iudicium terminabitur, quamvis per naturam non habeat terminum *intra* de se ex conditione mobilis et spatii, cum completus fuerit numerus electorum IV 991 b sq. — motus non debet esse perpetuus, cum sit actus imperfectionis *ib.* f. 3. 992 2° — motus est terminabilis secundum intentionem naturae, quae est regulata secundum institutionem divinam *ib.* 4° — corpora per motum assimilantur Deo, non simpliciter, sed ad tempus in causando *ib.* 3°. II 72 5° — moventur sine labore IV 989 f. 2. 990 3°

— Quomodo possit esse in caelo sonus et vox II 85 d. 1 — est perspicuum ut lucis susceptivum, vel etiam ut retentivum II 338 b — aqueum non est frigidum, nec sidereum calidum formaliter, sed effective *ibid.* 340 2°, 6°. 423 2°

— ut corpus incorruptibile et carens contrarietate conservat et influit in infe-

riora II 340 a — aqueum ratione frigiditatis conservat res corruptibiles, sidereum ratione caliditatis transmutat res inferiores II 356 b — influit mediante lumine II 319 f. 4. 328 b — influit lucem et calorem II 202 6° — Secundum aliquos tres caeli influunt triplicem vitam II 74 a sq. — Sphaera ultima maxime influit vitam II 352 b

— proprie dictum non solvetur igne, sed solum aëreum IV 979 1° — dicitur atterendum quantum ad exteriorem figuram, manente substantia IV 884 1°. 990 1° — erit plenum electis, quantum facit ad pulcritudinem IV 924 4° — Omnes Beati in eo collocantur secundum dignitatem et locum II 85 b — Beati possunt esse in utroque hemisphaerio empyrei II 342 4°

— clauditur per debitum peccati, quod est in triplici differentia et removetur triplici clave IV 470 a, 1° — dicitur aperiri, quando vehemens sit influentia de supernis IV 252 d. 3 — Duplex porta ad caelum est observantia mandatorum et tolerantia tribulationum III 730 d. 5

CALIX — aliquando significat passionem, aliquando potus refectionem IV 494 a sq.

CALLIDITAS — est cognitio ordinata ad nocendum II 510 d. 2 — in serpente quoad nocendum corporaliter est naturalis, quoad nocendum spiritualiter erat ab assistentia diaboli *ibid.*

CALOR — dicitur pro proprietate substantiae vel pro quadam substantia subtili II 318 a — est forma accidentalis ignis II 320 b. 321 4° — inest igni in summo II 339 arg. 6 — habet statum augmenti intensive, non autem extensive I 317 3° — est forma corporis subiecti contrarietati II 324 4°. 340 3°. 5°

— causatur a motu cum velocitate, a lumine cum multiplicatione radiorum II 341 6°. 361 4° — causatur a corporibus caelestibus vel virtute luminis, vel virtute a natura indita II 341 b. 562 7° — et lux, ubi sunt formaliter, differunt essentialiter, non ubi sunt effective II 559 f. 7. 562 7° — amplius calefacit propinquiora quam remotiora III 647 f. 3. 669 a

— triplex concurret ad generationem, animalis, elementaris, caelestis II 219 f. 5 — caelestis dicitur, quae est in corporibus a natura caelesti secundum debitam proportionem II 423 2° — ignis sicut convertit aliquid in cinerem, ita calor naturalis in carnem et sanguinem IV 275 2° — elementaris est consumens ratione inaequalis complexionis, calor caelestis est conservans nec indiget pabulo IV 4023 4°

CALVITIUM — est imperfectio naturae humanae IV 909 b

CAMBIVM — est humiditas progressa e venit ad membra IV 908 a

CANONES — instruunt in generali et sunt regulae directivae pro casibus particularibus IV 542 a — Canonum scientia est inferior theologia et considerat solum quia IV 488 b

CAPACITAS — carens plenitudine caret perfectione III 284 f. 3 — animae est fini-

CAP

ta I 346 f. 4 — animae non impletur bono finito I 44 2* — animae ad gratiam non augetur in eius adventu nisi quantum ad virtutem cooperandi I 793 d. 3. III 283 6*

— omnis creaturae est finita III 280 2* — in creatura est longinqua possibilitas et obedientia respectu Creatoris, vel dicit dispositionem et exigentiam I 782 3* — continentiae localis est in corpore propter partium extensionem et propter potentialem distinctionem secundum hic et ibi II 77 a — materiae eo maior est, quo maior est infirmitas II 296 f. 4.

CAPILLI — sunt ex fumosa superfluitate IV 909 arg. 3 — sunt ad decorem IV 608 arg. 3. 609 5*. 909 b. 910 3*, 4* — quodam modo habent vitam ratione ortus et conservationis per actum vitae IV 908 3* — resurgent cum corpore glorioso, in quantum faciunt ad complementum et decorem IV 908 1*. 909 b — eorum tonsura instruit de vitanda superfluitate terrena IV 608 b

CAPUT — dicit principale membrum et membrum completum et principium aliorum quantum ad motum et sensum II 979 a — importat rationem influentiae et conformitatis naturae; largius dicit solum originale principium I 552 d. 7. III 27 7*. 284 b. 285 3* — influit magis quam cor in alia membra, non secundum veritatem, sed secundum manifestationem III 289 1*. IV 477 d. 4 — spirituale non unitur materialiter et naturaliter membris, sed spiritualiter per cognitionem et amorem III 285 2*, 4*. 290 5*

— non potest influere in membra sibi non unita ratione limitatae potentiae III 290 2* — In capite apparent omnes sensus et ab eo videtur egredi motus et sensus I 318 d. 4. III 289 1*. IV 82 b — In capite signari competit eos qui Deo dedicantur IV 608 b. 620 d. 4.

CARCER — malorum spirituum est aer caliginosus II 469 d. 2

CARENTIA — alicuius proprietatis absolutae est imperfectio in re, sed carentia rei extrinsece assistentis non semper attestatur imperfecti rei IV 4034 b — debita iustitiae notificat peccatum originale ratione privationis II 722 b — iustitiae est formale peccati originalis II 776 d. 3 — Eis qui carent iustitia originali, competit status in limbo sine poena sensibili, sed eis qui carent iustitia personali sive gratuita, competit status infernalis IV 548 6*. 933 b — virtutum est praecipua sequela peccati IV 399 d. 9

CARITAS — *Notio* — in Deo — *Habitus* — *Augmentum* — *Oppositum* — *Amisio* — *Viae et patriae* — *Actus* — *Obiectum* — *Praeceptum* — *Ordo* — *Dei, sui et proximi* — *Inimici* — *Proprietates et effectus* — *Meritum*

— est amor gratuitus I 122 d. 9 — proprie est virtus gratuita I 23 d. 4. II 658 6*. III 592 3* — large dicit amorem multum appetentem amatum, quasi amor carus I 23 d. 4. 205 d. 4. 206 d. 4. III 652 d. 2 — dicitur, quia habet carum amatum et quia facit Deo carum et acce-

ptum I 299 a — est perfectus amor I 296 f. 2 — et dilectio sunt idem re, sed differunt ratione III 616 b — est a gratia, dilectio a voluntate deliberativa *ibid.* — definitur per dilectionem tanquam minus commune per magis commune et habitus per suum actum *ibid.*

— definitur per comparisonem ad obiectum, vel ad finem ultimum, vel ad actum proprium, vel ad habitus adiunctos III 616 a — est rectissima animi affectio, qua diligitur Deus propter se et proximus propter Deum III 597 b. 615 d. 1.

— habet sibi correspondens in Deo per omnia, in quantum dicit complementum I 306 d. 5 — in Deo est substantia I 498 1*. III 708 d. 4, 2 — Deus est caritas essentialiter et causaliter respectu nostri I 305 d. 5 — Deus non est caritas nostra essentialiter *ibid.* — est de se commune, sed dicit proprium manente unitate vocis et significationis I 205 d. 2 *Vide V. Amor - in Deo* — est commune et proprium et appropriatum *ibid.* — non tantum dicit communiter, quia est in pluribus, sed communionem per unitatem distinctorum I 207 d. 6 — est eadem in omnibus personis I 57 b — est omnibus communis et proprium Spiritus sancti I 422 d. 9 — Spiritus sanctus ut donum primum et praecipuum est caritas increata I 305 d. 4

— qua nos diligimus Deum, effective est tota Trinitas et appropriate Spiritus sanctus, exemplariter est Spiritus sanctus ut unio et nexus Patris et Filii I 294 b. 306 d. 5 — appropriatur Patri, in quantum se habet ut mater virtutum, Spiritui sancto, ut vinculum I 206 d. 2 — Patri appropriatur amor gratuitus, quia dat liberaliter sine retributione, cum nihil recipiat I 426 4*. 206 d. 2 — Pater amore gratuito non dat omnia ex mera liberalitate I 426 4* — Amor dicitur gratuitus in Patre non secundum proprietatem amoris vel amandi, sed secundum proprietatem personae, quae dat et non recipit I 206 d. 2 — increata secundum quod est finis, in quo quiescimus, convenit toti Trinitati II 885 4* — Dei dicit habitudinem principii motivi et productivi respectu omnium, sed habitudinem exemplaris solum respectu habentium caritatem III 700 4* — increata est exemplar caritatis creatae I 304 d. 4. III 704 1*. 708 d. 4 — increata est radix omnium virtutum III 708 d. 4

— est in anima non tantum ut actus, sed ut *habitus* I 293 f. 5, 6. 294 b. 318 d. 2. III 616 b. 708 d. 4 — est accidens perficiens animam I 294 1* — facit bonum habentem I 293 f. 6. 294 4*. II 882 3* — est bonitas creaturae rationalis ipsam perficiens et distinguens et ordinans et disponens ad vitam aeternam I 294 b — est participatio bonitatis per essentiam, non ut participans *ib.* 3*. III 630 b — substantialiter est virtus et bonum I 308 f. 4, 5, b. 309 3*

— est formalis perfectio creaturae rationalis, ratione suae essentiae, virtutis ope-

CAR

rativae, quam perficit, ratione modi agendi distincta a caritate increata I 294 b sqq. 318 d. 3. III 596 b sq. 600 b — est principium vivendi per informationem I 293 f. 3 — eius actus sunt a Deo ut ab efficiente, a caritate creata ut informante I 295 b, 7*

— dicitur affectio animae inhaerens, licet non ab ipsa oriens III 616 b — est immediate a Spiritu sancto II 263 f. 3 — est habitus disponens, secundum quem Deus influit in animam I 295 4*, 6* — non est in anima nisi Deo praesente I 252 f. 8. II 885 5* — datur semper cum Spiritu sancto I 323 b — est semper cum Spiritu sancto, quia per eam consecratur ipsi habitaculum III 755 1* — Spiritus sanctus in nobis existens producit primo amorem caritatis I 497 f. 4

— est habitus affectivus I 301 f. 3. 318 d. 2. III 597 b sq. 773 f. 4 — est forma perfectiva voluntatis in esse moris II 884 f. 4 — est principium reformandi animam quantum ad potentiam voluntatis I 293 f. 4 — est habitus regulans et disponens voluntatem ad operandum I 295 5* — proprie et praecise respicit rectitudinem voluntatis III 677 2* — consistit circa rectam inflammationem affectus II 263 f. 3

— est in potentia concupiscibili, ut distinguitur ab irascibili II 605 2*. III 577 a, 1*. 579 f. 4. 590 f. 4. 591 b. 594 f. 2 — ut virtus specialis expedit vim concupiscibilem in suo actu III 590 f. 4. 596 f. 4. 597 b. 598 4* — primo consistit circa actum concupiscibilis, sed respicit actus aliarum virtutum ut disponentes III 618 d. 4

— est habitus unus et indivisus secundum speciem ratione unitatis obiecti et actus principalis III 594 b — est unus habitus, in quantum principaliter unit uni bono III 596 b — ut dirigens ad vitam activam et contemplativam non differt secundum speciem III 595 5* — secundum numerum plurificatur in diversis animabus III 594 b — denominatur a gratia III 597 a. 600 b — Secundum aliquos non differt a gratia per essentiam, sed sola relatione ad specialem actum III 597 a sq. 600 b — videtur addere ad gratiam gratum facientem aliquem habitum, quo potentia diligendi assuescit ad actum proprium III 597 b. 600 b — addit supra voluntatem gratia informatam vehementiam affectus III 596 f. 4 — est specialis virtus per additionem alicuius ad gratiam *ib.* f. 2 — et gratia habitualis differunt ratione sui actus *ib.* f. 3. 598 4* — est vita animae in actu secundo, gratia vero in actu primo III 598 4*, 3*. 617 d. 1. IV 342 d. 5

— ei attribuitur excellentia ipsius gratiae, cum ab ea non separaretur III 598 2* — habitus nunquam est informis I 294 3*. 306 d. 6. II 658 6*. III 600 a sqq. 807 4* — est essentialiter gratuita III 600 b. 601 4* — est donum gratiae gratum facientis I 270 f. 4 — improporcionabiliter excedit amorem ex gratia gratis data IV 357 a sq.

— excellit amorem naturalem quantum ad dignitatem habitus et obiecti III 675 1*
— ut dicit amorem Dei propter se et super omnia, de se potest esse sine gratia II 658 6*

— essentialiter differt ab habitibus aliarum virtutum III 592 a. 597 b. 712 2* — habet proprium obiectum sub ratione movendi ab aliis distinctum, proprium actum et subiectum, habitum sibi determinate oppositum, proprium praeium et principium III 590 ff. 592 a — differt a fide et spe secundum diversas rationes obiecti III 577 2*. 590 f. 2. 592 5* — non est virtus generalis quoad essentiam diffusa per omnes virtutes, sed est generalis in movendo III 591 b. 592 1* — est habitus communis aliis virtutibus per quandam radicationem III 592 4*

— est mater et vinculum virtutum I 205 d. 2 — est mater virtutum, non quod omnes praecedat quantum ad actum, sed quantum ad rationem merendi III 505 d. 6 — dicitur esse mater virtutum, non quia illas generet, sed quia illas fovet et nutrit *ib.* b — ut habitus, qui ponit praecipuam perfectionem circa actum amoris, non praecedit alias virtutes III 574 4* — ipsi ceterae virtutes connectuntur ut principio connexionis, cum sit vinculum perfectionis III 808 d. 1 — est fundamentum, ad quod aliae virtutes reducuntur III 591 b. 592 4* — est caput omnium virtutum III 602 f. 2. 805 f. 2

— est forma omnium virtutum III 599 f. 3 — est forma ceterarum virtutum perficiens ordinationem et tendentiam in finem III 805 f. 4. 806 b — est forma virtutum ut perfectio simpliciter addita perfectioni secundum quid III 806 4*. 807 5* — est forma virtutum quantum ad bene esse *ib.* 2* — non est forma virtutum constitutiva in essendo, sed regitiva in movendo *ib.* 3*. 5* — informat alias virtutes propter maiorem immediationem ad finem vel etiam ad gratiam *ib.* 4* — simul est radix, forma et finis, secundum comparisonem triplicis causae III 617 d. 1. 712 1* — dat aliis virtutibus, ut sint verae virtutes, dando rationem merendi veram beatitudinem III 591 b. 592 2*. 714 b

— est completissima omnium virtutum II 895 d. 2. III 604 a — quantum ad actum egredientem est excellentissima omnium virtutum III 742 b. 803 1* — excellit fidem et spem ob dignitatem praecipuam potentiae affectivae III 689 a. IV 212 d. 1 — dicitur maior aliis virtutibus praerogativa alicuius excellentiae, licet sint aequales II 249 5* — est excellentior aliis virtutibus, in quantum maxime unit Deo et facit homines deiformes I 37 2*. III 604 a. 6* — tenet principatum inter ceteras virtutes III 577 2*. 604 a. 616 a. 806 b — tenet primatum inter fructus Spiritus III 805 f. 2

— est excellentior aliis donis non secundum quod gratuita sunt, sed secundum quod sunt gratiae gratis datae III 598 2* — excellentior est omnibus habitibus, qui possunt sine illa haberi III 742 1* —

communitur dicta includit amorem et sapientiam II 885 2* — includitur in dono sapientiae I 305 d. 4. II 249 7*. III 612 a. 742 f. 4, b, 1*. 743 5* — desideranda plus quam dona gratis data III 808 d. 4. 892 b — in universali certitudinaliter potest cognosci I 299 a. 300 2*. 301 b — Quamdiu homo vivit, quantum ad esse gratuitum naturaliter non potest certo cognosci, sed per signa fallibilia tantum I 23 d. 4. 299 a sq. II 894 d. 4. III 503 d. 4. 504 b. IV 527 d. 4 — Signa praesentiae eius I 298 f. 2. 300 a. 306 d. 7 — quantum ad habitum dilectionis certitudinaliter cognoscibilis est per experientiam habenti eam I 300 1*, 4*, 5*. 301 b. 504 a — in universali cognitione speculationis cognoscitur per similitudinem innatam I 301 b — non cognoscitur per essentiam *ib.* f. 3, b — nec per similitudinem a sensibus acquisitam *ib.* b — cognoscitur per aliquid animae innatum, quod respectu intellectus habet rationem similitudinis *ibid.*

— non est bonum vel virtus in summo I 308 f. 4, b. 312 2* — amoto omni contrario non est in summo, sed potest esse maior et minor I 311 b — semper est perfecta in ordine, sed in principio sui est imperfecta in se III 654 d. 5 — in se habet gradus, sed comparata ad alios amores vindicat sibi dominium in corde, quamdiu adest IV 387 b — habet quantitatem virtutis I 308 f. 4, 5, b. 309 2* — secundum quantitatem virtutis habet partes I 312 2* — est maior vel habitu, vel fervore, vel radicatione IV 293 a — est variabilis, ut est forma in alio I 309 1* — est in anima, sicut lux in aëre I 311 f. 3. 312 a, 4*. 317 2*

— augeri potest substantialiter secundum quantitatem virtutis I 308 f. 5, b. 309 3* — augmento substantiali non mutatur substantialiter *ib.* 4* — substantialiter non augetur ex se, sed aliunde I 310 f. 4. 314 b. 312 1*. 313 a. II 665 2* — generatur et augetur in nobis per divinam influentiam I 311 f. 4. 312 a — augetur caritate superaddita per maiorem influentiam virtutis divinae I 273 f. 3. 312 a. 314 f. 2. II 664 b. IV 395 4*

— ratione suae imperfectionis est in potentia passiva ad unionem cum caritate addita per virtutem extrinsecam I 312 2*. 313 b — per augmentum fit composita ex partibus, quae non sunt materiales, sed formales et activae I 312 3* — per additionem gradum non solum fit maior, sed etiam purior et simplicior *ibid.* — praexistens cum gradibus superadditis efficit unum non solum propter unitatem susceptibilis et motus I 313 4*. 317 2*

— per remissionem concupiscentiae non augetur secundum substantiam, sed intenditur secundum fervorem I 314 b — potest augeri per assuefactionem III 596 f. 5 — per cooperationem liberi arbitrii intenditur quoad fervorem, sed augetur quantum ad essentialem virtutem a dono caelesti II 665 2*. IV 394 b — non quantum ad essentiam, sed quantum ad fervorem vel

radicationem augetur per susceptionem eucharistiae IV 293 b, 4* — augetur per eucharistiam per modum alimentis restaurantis IV 176 d. 2 — Dispositio liberi arbitrii ad augmentum vel diminutionem caritatis per habilitatem vel dehabilitationem est de congruo, non de condigno I 315 a — crescit cum humilitate III 764 arg. 3

— Augmentum eius terminatur ex parte virtutis divinae ut agentis a proposito secundum mensuram praefinitam I 317 a, 1* — terminatur ex parte suscipientis vel expleta omnino possibilitate, vel secundum aptitudinem pro illius dispositione, vel secundum actum tantum *ibid.* 316 f. 1 — Ex parte caritatis creatae, attingentis ad actum completum in genere, cessat augmentum I 316 f. 3, 4. 317 a — ex se est augmentabilis in infinitum extensive ratione obiectorum I 317 3* — etiam in perfectis potest semper augeri susceptione Sacramentorum, motu vel habitu IV 206 2* — continuo aut deficit, aut proficit IV 292 f. 5 — debet semper proficere quantum ad bonorum operum multiplicationem, non quantum ad augmentum habitus III 662 4*

— sicut non augetur substantialiter viribus propriis animae, ita nec diminuitur I 314 b. 315 b — ut influentia secundum divinam acceptionem de sui natura potest augeri, sed non minui I 315 b — Gradus caritati praexistenti, superadditi, licet de se sint separabiles, tamen nullum est agens, quod eos separet *ib.* 6* — in diffusionem non minuitur, cum habeat originem indeficientem I 255 b — eius fervor et radicatio minuitur per peccata venialia I 315 2*. IV 293 b

— non habet oppositum nisi mortale peccatum, per quod tollitur I 314 b. 315 4* — stat cum peccato veniali, quod ei non opponitur secundum substantiam, sed secundum fervorem solum I 314 f. 3, 4. 315 a, 3* — stat cum veniali culpa et reatu poenae IV 518 4* — per venialem culpam vel reatum tardatur eius ascensus *ib.* 5* — deficit per defectum alimentis et per actionem contrarii IV 176 d. 2

— eius actus removetur per omne peccatum I 306 d. 6 — repugnat omnino peccato, non tantum quantum ad esse gratuitum, sed etiam quantum ad habitum substratum III 598 5*. 599 f. 5. 600 b sq. — ei repugnat amor libidinosus III 523 1*. 599 f. 5. 601 a — ei opponitur odium III 590 f. 4 — non opponitur concupiscentiae secundum radicem, sed secundum id, ad quod tendit II 834 b

— semel habita potest amitti in via, in quantum non tollit a libero arbitrio veritatem ad malum III 675 a — facilius perditur quam fides III 674 f. 5 — non unit inseparabiliter, in quantum est habitus regulativus voluntatis deliberativae et veritabilis III 675 1*. — in patria est immutabilis per divinae largitatis beneficentiam et continuam bonitatis influentiam III 694 d. 4 — quae amittitur potest dici non vera, in quantum non assequitur finem III 694 d. 4

CAR

— In habente caritatem non est actu amor male inflammans ut origo peccati, sed potest adesse et inducere peccatum III 675 3° — amittitur, in quantum quis sequitur affectionem carnalem actu praedominantem *ib.* 4° — privatur propter defectum liberi arbitrii, non ob defectum divini adiutorii II 853 b. 856 2°. III 675 5° — non expellitur a peccato, sicut forma naturalis, sed libero arbitrio se a Deo avertente, in semetipsa deficit I 315 a. II 856 5°. III 658 b. 675 2°

— In qua quis post lapsum resurgit, potest esse aequalis illi in qua cecidit, tum ex parte divinae largitatis, tum ex parte hominis se disponentis — Non est necesse resurgere in caritate aequali vel maiori quam amissa III 679 a sq. IV 336 b — resurgens comparatur luci matutinae praecise propter novitatem et ordinem ad proficiendum III 679 3°

— viae habet annexam imperfectionem III 617 d. 4 — viae est imperfecta II 707 a. III 614 b. 689 1°. IV 952 d. 6 — in via non habetur complete II 885 4° — tanto perfectior est in via, quanto conformior est illis qui sunt in patria III 625 f. 4 — proficit in nova lege III 892 6° — debet apparere et abundare in lege Evangelii IV 484 b — in nova lege crevit quoad fervorem, non quoad numerum diligendorum, nisi ratione maioris explicationis III 547 4°

— in patria quantum ad bonitatem et liberalitatem dilatabitur III 691 b, f. 3 — ex parte diligibilium restringetur secundum numerum electorum *ib.* b — in patria augetur numerus diligendorum affectu speciali *ib.* 2°, 4° — in patria non habet inimicos, quos diligit *ib.* 3°

— manet in patria, ita ut ipsa sibi sit praemium secundum perfectiorem statum III 726 b. IV 1009 1° — consummata est vita aeterna II 895 d. 2 — habet rationem meriti vel ipsius praemii III 388 2° — habitus in patria non evacuatur, sed consummatur, dum tollitur imperfectio I 307 f. 2. III 590 f. 6. 688 b, 1° — non habet rationem oppositionis ad gloriam, sed tantum dispositionis III 689 a, 1°, 3° — in quantum est rei praesentis et absentis, tam ut actus quam ut habitus statui patriae et viae est communis *ib.* a — est statui gloriae conformis, in quantum disponit ad praegustanda spiritualia *ib.* b — est medium necessarium ad unionem beatificam cum Deo III 690 4° — facit ad perfectionem dilectionis et unionis *ibid.*

— eius actus est perfectus I 296 f. 2. 297 3° — actus complet hominis elevationem III 604 4°. IV 176 d. 2 — actus est difficillimus et respicit maximum, quod homo possit Deo impendere III 604 5° — Omnes vires animae quodam modo ordinantur ad dilectionem, sicut ad illud quod habet rationem complementi omnium virtutum III 618 d. 4 — Actus aliarum virtutum theologiarum disponunt ad actum caritatis ab ipsa efficiendum II 895 d. 2. III 616 a

— supponit cognitionem Dei per fidem vel visionem I 37 2°. II 426 b. III 689 2° —

supponit actum spei III 574 3°, 4°, 5° — supponit actum fidei ut regulantis et dirigentis, sed non ut concurrentis super idem obiectum III 511 5° — non sufficienter dirigitur per fidem Creatoris et Remuneratoris sine fide Redemptoris III 541 2° — ut est a gratia animam elevante, non commensuratur cognitioni cuiusque de Deo, sed cognitioni experimentalis II 708 1° — non ipsa, sed affectio sensibilis sequitur experimentalem cognitionem IV 387 b

— Caritatis actus est diligere seu velle bonum II 425 b. III 594 b. 700 f. 3, arg. 5. 702 a — Diligere ex caritate est summum bonum alicui optare I 33 4°. III 623 4°. 625 f. 4, a — Caritate potest aliquid diligi vel ut principio movente et imperapte aliis virtutibus, vel ut formali et eliciente III 622 a. 701 4°. 712 4° *Vide infra de obiecto.* — Proprie nihil ex caritate diligitur, circa quod caritas non ponat affectionem specialem III 623 a. 624 5° — potest ferri in plura simul motu collativo vel composito, unum alteri praeposendo II 896 d. 4. III 608 b. 670 d. 4

— eius actus est diligere Deum propter se et super omnia I 39 f. 4. 42 5°. 45 d. 45. 298 f. 3. 306 d. 6. II 425 b sq. III 599 f. 4. 601 4°. 614 b — habilitat ad amandum omnia amanda et adhaerendum primae Bonitati propter se et super omnia III 601 a — diligit omnia diligibilia, sed summum Bonum ut obiectum principale III 220 3°. 513 2°. 641 f. 3 — adhaeret summae Bonitati et propter illam amat, quidquid amat III 594 f. 4

— facit Deum diligi propter se tanquam finem ultimum et super omnia tanquam summum Bonum III 642 a — ei repugnat diligere Deum finaliter propter creaturam II 425 b. III 523 4°. 758 5° — Deus diligitur ex caritate ita, ut circa ipsum caritas faciat ponere affectionem et finem III 623 a — in diligendo Deo non sunt gradus ex parte dilecti, sed rationes moventes secundum plus et minus III 653 d. 3 — Deum debemus diligere non tantum, quia Creator et Remunerator, sed magis quia Redemptor III 541 2° — eius conditiones assignantur ex parte trium virium superiorum ipsius animae, memoriae, intelligentiae et voluntatis, et rationalis, irascibilis et concupiscibilis III 618 d. 4 — diligit Deum sine errore, sine contradictione, sine oblivione, vel dulciter, sapienter, fortiter I 84 4°. III 613 arg. 3. 619 a sq. — diligit Deum nobilius quam affectus naturaliter rectus II 426 3°. III 616 b

— actus proprius est unire et adhaerere I 37 2°. 45 d. 46. III 616 a, b. 645 6° *Vide V. Amor* — Unio summa et iucundissima inter distantes est unio caritatis I 497 f. 3 — facit adhaerere Deo maxima unione III 9 f. 4. IV 212 d. 4. 704 2° — unit liberaliter et fortiter IV 4015 b — Qui habet caritatem habet Deum II 883 f. 3. 885 5° — nos unit Deo, secundum quod est influentia secundum divinam praesentiam I 295 8° — unit Deo non quantum ad esse primum, sed quantum ad cognitionem et amorem II 636 7°

CAR

— alligat et connectit hominem ipsi Deo vel proximo, non vero aliis creaturis III 623 a — ligat et unit fini et etiam ei quod natum est ad eundem finem pervenire III 639 a — unit vel ut efficiens unionem, vel ut vinculum coniungens III 55 2° — unit ad similitudinem summae Trinitatis I 497 f. 4. 294 b

— actus principalis est adhaerere Deo, qui continet amorem concupiscentiae et amicitiae III 595 6°. 642 4° — ad affectum caritatis non tantum spectat amor amicitiae, sed etiam amor concupiscentiae III 574 3°. 606 b. 607 2°, 3° — servit Deo ex amore amicitiae, sed non excludit motum concupiscentiae III 607 2° — motu amicitiae desiderat Deo placere et servire, motu concupiscentiae desiderat Deum habere et videre *ibid.* — amore amicitiae diligit Deum propter se et super omnia, amore concupiscentiae desiderat Deum super omnia III 574 3° — motu concupiscentiae diligit Deum propter se et super omnia, in quantum nihil magis diligit sibi quam Deum II 426 4° — Dilectione amicitiae illa diliguntur, quibus optatur bonum, dilectione vero concupiscentiae ea quae desiderantur III 630 b. 634 2°

— eius est desiderare bonum futurum III 577 a. 616 b — definitur per desiderium fruitionis et visionis, quam non desiderat sibi, sed rationi III 616 b — definitur per desiderium in statu viae sibi annexum, vel per quoddam desiderium improprie dictum, quod manet in patria *ibid.* sq. — Secundum aliquos desiderium praemii increati non est a caritate, sed ab affectu naturae eandem concomitante, et amor caritatis est omnino gratuitus nec respicit praemium III 606 b — Probabiliter desiderium aeternae mercedis est amoris gratuiti *ibid.*, 607 3° — Amor aeternae beatitudinis vel est naturalis, vel a gratia gratis data vel gratum faciente III 758 4°

— eius motus non potest esse mercenarius, habens oculum ad mercedem creatam II 758 5°. III 606 b — eius motus probabiliter potest esse mercenarius respiciendo ad bonum increatum ut ad finale praemium III 557 5°. 606 b — Qui respicit principaliter ad mercedem, quae est finis ultimus, potest in finem recte ordinatus esse I 35 4°. II 887 2°. III 607 4° — Nemo bene Deo servit, nisi qui servit ex caritate III 605 f. 4

— ei maxime convenit unire et inde delectare et quietare I 37 2°. III 758 5° — eius est frui Deo III 606 b. 642 a — ei respondet dos fruitionis III 590 arg. 6 — facit nos Deo adhaerere et ipso frui I 45 d. 46. 250 2°. III 592 3°. 595 6° — Non nisi per caritatem fruimur Deo II 636 4°. 883 f. 3 — eius est fructio non dispositiva, sed essentialiter I 37 2° — ut actus complacentiae consequitur visionem et in eo est perfecta ratio fruitionis *ibid.* — caritate viae quiescit in Deo ut nunc, caritate patriae vero simpliciter II 884 b. 885 4°. III 615 a

— ea crescente minuitur timor ut respicit poenam, sed augetur quantum ad actum consonum caritati III 765 a — non expellit timorem III 341 d. 3 — non est causa timoris secundum suum actum principalem III 575 3*

— potest appetere propriam delectationem III 605 f. 2, 4 — perficit et dirigit animam respectu boni delectantis III 576 f. 4 — est amor cum delectatione, complacentia et quietatione I 304 d. 4 — In ea non est tantum acceptatio rei amatae, sed etiam ipsius amoris *ibid.* — eius actus possunt super se reflecti ratione perfectionis propriae et ratione potentiae, a qua sunt I 296 f. 2. 297 3*, 4*. II 663 5* — Caritate fruimur tum ut obiecto tum ut dispositivo II 885 3*

— est amor maxime liberalis III 602 f. 5. 604 a. 639 a. 668 f. 5 — non est amor privatus, sed ad alterum I 53 f. 4 — non respicit per prius ordinem hominis ad proximum, sed amor sui non est caritas, nisi protendatur in alterum III 645 3* — ut amor liberalis quantum ad suum initium prius respicit ipsum diligentem, quantum ad completionem respicit alterum *ib.* 4* — tendit in alium ut obiectum, non ut subiectum I 198 2* — non semper in alterum tendit III 630 a sq. — secundum motum amicitiae protenditur in alterum III 631 4* — Motus amicitiae maioris liberalitatis est quam motus concupiscentiae *ibid.*

— movetur rationabiliter et discrete, attendens ad ordinem naturae et divinae iustitiae III 625 b — est amor deliberativus III 638 f. 6. 675 4* — non inclinatur naturaliter, sed voluntarie III 640 5*. IV 699 f. 3. — est regitiva voluntatis et simul cum ipsa habet moveri III 640 5* — est in potestate habentium eam, in potestate vero non habentium eam est dispositive I 856 4*. III 815 f. 4. 816 b. IV 353 b

— Per gratiam amor naturalis perficitur, et salvatur quantum ad id quod dicit positionem, corrigitur et suppletur quantum ad defectum et corruptionem III 642 4*. 645 5* — ut movetur a gratia, captivat affectum in obsequium Christi et eius amore odit id quod naturaliter diligit, et amat quod naturaliter odit II 426 3*. 455 4* — Natura perfecta et elevata per caritatem improporcionabiliter magis desiderat gloriam Dei quam utilitatem propriam II 44 2* — nunquam separat honorem Dei a commodo nostro spiritali III 645 6* — aufert ab anima amorem privatum, qui non refertur ad Deum IV 4013 3*

— non quaerit proprium bonum ita, ut excludatur bonum commune II 44 4*. III 607 4*. 644 4* — quaerit Deum ut bonum omnibus commune III 607 4* — facit bona communia IV 531 a, 4*, 6* — non quantum ad dominium, sed per quandam participationem II 1014 3* *De actibus, quos imperat, vide infra, de eius effectibus*

— obiectum est bonum summum et bonum sub ratione boni III 576 f. 4. 577 a,

2*. 590 f. 2. 592 5*. 623 3*. 630 b. 806 b — obiectum proprium est tantum bonum increatum III 543 2* — eius obiectum distinguitur secundum substantiam ab obiectis virtutum cardinalium, ab obiecto theologicarum vero secundum rationem movendi III 593 5* — habet Deum pro obiecto et pro fine non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad rationem movendi I 37 4*. III 577 2*. 593 5*. 806 b

— respicit Deum sub ratione boni et finis et se extendit ad ea quae immediate in eum ut finem tendunt III 623 3*. 626 5* — principale obiectum est Bonum increatum, secundario illud tantum, quod illo bono natum est frui III 621 f. 2 — obiectum dicitur bonum quod optatur, vel ille cui optatur III 594 b. 608 b — Bonum desideratum est summum bonum, cui desiderat est Deus, vel ipse amans, vel sibi simile, vel sibi adhaerens III 632 a

— ex caritate formaliter et elicitive tria tantum sunt diligenda I 33 4*. III 701 4* — A caritate ut elicitive diligendum est tantum summum bonum et cui hoc natum est aliquo modo uniri per cognitionem et amorem III 622 b — principaliter et elicitive vult proximo summum bonum, quod Deus est, consequenter et imperative alia bona III 595 4*. 651 a. 664 b — non diligit bona temporalia actu elicio III 624 5*. 634 4*

— Diligibilia numerantur per comparisonem ad ipsam dilectionem ex parte eius cui bonum optatur, vel per comparisonem ad diligentem III 632 a sq. — quatuor sunt diligenda dilectione amicitiae I 297 4*. III 628 f. 2. 634 4*. 632 a sq. — Diligendorum numerus et ordo essentialis secundum quatuor differentias boni III 632 a sq., 4*. 638 f. 2. 653 d. 3 — non consistit circa quaecumque obiecta, circa quae potest consistere aliquod speciale vitium III 623 4*

— Ea sola ex caritate sunt diligenda, quae nobiscum societate quadam referuntur in Deum III 621 f. 4 — Illa sola sunt nata ex caritate diligi, quae per caritatem possunt necti III 622 f. 3. 625 f. 5 — diligenda sunt illa tantum, quae sunt nata esse de unitate corporis Christi II 205 2*. III 622 f. 3

— conformatur voluntatem nostram voluntati divinae non primo et per se respectu omnium operum et quorumcumque obiectorum, sed respectu illorum quae habent expressam similitudinem, et quibus vult Deus dare se ipsum III 623 4* — Non quaecumque assimilatio ad Deum facit aliquid ex caritate diligibile, sed illa quae facit Dei capacem, quae est similitudo imaginis *ib.* 2* — se extendit proprie tantum ad illos, qui sunt nati esse Dei filii per gratiam adoptionis III 623 a — respicit in diligibili ordinem ad gratiam III 625 4*. 629 f. 4 — Imago non est sufficiens ratio diligendi, nisi in quantum est ordinata ad gratiam et gloriam III 625 2* — ea diliguntur, quae diliguntur meritorie III 629 f. 3

— facit diligere omne illud quod est beatum vel beatificabile III 629 a. 634 3*

— se extendit ut ad obiectum etiam ad eos qui habitu tantum sunt de corpore Christi II 205 2*. III 627 4* — se extendit ad omnes, qui sunt in statu viae III 644 a. IV 485 4*. — mandatum secundum longitudinem se extendit ad omnem differentiam temporis, secundum latitudinem ad omnem hominem viatorem III 664 b — ei essentialis est latitudo secundum liberalitatis magnitudinem, sed secundum diligendorum multitudinem est accidentalis III 691 a — Homines omnibus ex caritate desiderare debent salutem aeternam I 821 3* — omnes recolligit, qui ad summam beatitudinem per imaginem habent idoneitatem III 627 a — non est vera, nisi diligat omne diligibile ex caritate III 544 4*. 604 2*. 664 a

— Actus amicitiae in creaturis ex caritate non amatur nisi quod est beatificabile I 297 a. III 631 3* — amicitiae diligendae sunt solae creaturae rationales, amore concupiscentiae vero et alia bona III 634 4* — Dona gratiae diligenda sunt ex caritate ut elicitive, non tantum ut imperante III 630 a sq. — Dona spiritalia perfecte amare non est affectus naturae, sed dilectionis gratitiae *ib.* b — ea non solum boni diligendi sunt, sed etiam bona, quibus sunt boni *ibid.* 631 3*

— Ipsa caritas ex caritate diligenda est III 629 f. 4. 631 a. 643 f. 4 — ut habitus gratuitus est amabilis amore concupiscentiae et complacentiae, sed non super omnia I 297 a, 2* — Diligens dilectionem creatam magis diligit Deum I 304 d. 1 — ipsa diligenda est amore concupiscentiae, in quantum facit se desiderari et acceptari III 631 2*

— Irrationales creaturae diligendae sunt ex caritate imperante et movente, non elicitive III 622 a sq. — Daemones et damnati ut obstinati in malitia et impossibiles effecti ad perveniendum in beatitudinem aeternam, diligendi non sunt ex caritate elicitive III 625 a — Daemones et damnati diligendi sunt ex caritate imperante et movente affectum naturalem, sed minus quam creaturae irrationales *ib.* b

— Omnis creatura potest diligi ex caritate, in quantum potest pervenire ad summum bonum, aut per illud aliud I 33 4* — Omne quod ordinat ad beatitudinem et ad eam perducit, est ex caritate diligendum III 629 f. 2 — diligit ea quae promonent meritum secundum principalem intentionem, non ea omnia, quae promonent per occasionem III 626 4* — non diligit proprie omne quod facit quocumque modo ad Dei honorem et decorem iustitiae *ib.* 5* — diligit ea tantum proprie, quae ordinantur ad beatitudinem propriam acquirendam, non omnia, per quae aliud eandem acquirit *ibid.* — diligit elicitive quae faciunt ad Dei laudem, ipsum laudando, sed imperative tantum ea quae sunt materia laudis et excitant virum iustum ad laudandum *ibid.*

— Caritatis **praeceptum** est, ut Deo soli impendamus totum affectum III 641 f. 4 — Dilectionis Dei modus praescriptus uno

CAR

modo pertinet ad praeceptum adimplendum et meritum, alio modo ad praemium desiderandum III 614 a — eius perfectio recte exprimitur in praecepto, licet non obliget ad sui impletionem *ib.* b — modus cadit sub praecepto, in quantum excludit a corde omnem affectum contrarium *ibid.* — ut excludit omnem actum extraneum, in via pro nullo tempore potest impleri simpliciter et perfecte III 615 a sq.

— Tenemur conformari voluntati divinae in ratione volendi, ita ut si quid velimus, velimus ex caritate I 856 a. 855 f. 2 — ad actum positivum obligat non semper, sed pro loco et tempore *ibid.* sq. — Habens caritatem pro loco et tempore tenetur se conformare Deo in ratione volendi positive; non habens eam tenetur eodem modo ad aequivalens, facere quod in se est, ut eam habeat *ibid.*

— Duo praecepta caritatis non sunt diversa formaliter, sed solum materialiter III 595 2* — duplex praeceptum consistit circa actum respicientem Deum et proximum ut obiectum uniformiter III 609 a — duo sunt praecepta distincta secundum ordinem ad Deum et ad proximum, sed unum implicatur in altero propter eorum connexionem et ordinem III 617 d. 2

— De dilectione proximi congruum fuit speciale mandatum dari III 633 d. 4 — Praeceptum diligendi proximum includit tria diligenda III 632 2* — Quae diligenda sunt amore concupiscentiae, includuntur in illis quae praecipiuntur diligenda amore amicitiae III 631 4* — Diligenda amore amicitiae distincte praecipiuntur *ibid.* — Praeceptum de diligendis inimicis non ita fuit expressum in veteri lege III 547 4*. 665 4* — praeceptum se extendit ad ea quae sunt supra posse naturae rationalis carentis gratia II 680 2*. III 665 3*. 891 2*

— est ordo amoris vel amor ordinatus I 294 3*. III 591 b. 640 6* — proprie sumta est semper ordinata III 652 d. 2 — ordinat ipsum diligentem in finem et ad ipsa dilecta, secundum quod ratio diligendi et ipse habitus caritatis diversimode comparatur ad illa III 639 a, 3* — Ordo attenditur in caritate ratione habitus comparati ad actus et obiecta *ib.* 4*, 3*. 640 5*, 6* — Ordo caritatis est in nobis in ipsis actibus, in quantum dilectio diversis modis movetur circa diversa diligibilia III 702 b — Ordo caritatis attenditur per comparisonem ad finem, qui spectat ad affectionem potius quam ad cognitionem III 639 2*, 3*

— in quantum habet unum principale obiectum, non diligit omnia aequae primo III 638 f. 5 — non comparatur uniformiter ad omnia diligibilia III 640 3*, 4* — magis diligit ea quae sunt magis eligenda III 641 f. 4 — diffunditur prius ad propinquiora quam ad remotiora, sicut calor III 647 f. 3 — omnes communiter amplectitur nec diligit specialiter, nisi quem specialiter cognoscit III 544 3*

— Ordo, qui competit caritati secundum se ipsam, attenditur penes maius et minus bonum III 648 b. 693 a — Ordo,

qui competit ei secundum se, attenditur secundum quatuor principales differentias boni III 632 b. 653 d. 3 — Diligibilia ordinantur secundum ordinem excellentiae et dignitatis III 638 f. 2, 4. 639 2* — principaliter respicit summum bonum, secundo subiectum, quod informat, tertio aliud subiectum, cum quo ligat III 634 d. 3 — de se magis movet ad amandum spiritum quam corpus, et Deum quam spiritum creatum III 640 4*. 648 b. 693 a

— diligit ut iuxta nos omnem creaturam quantumcumque excellentem III 634 d. 2, 3, 4 — Dilectio proximi diversificatur per differentias accidentales III 632 4*. 653 d. 3 — non secundum se ipsam, sed ratione naturae substratae ordinatur secundum has differentias, quae sunt propinquum et remotum, proprium et alienum, domesticum et extraneum III 648 b. 649 4*. 693 a. 694 2*

— superveniens affectui naturali in quibusdam eius ordinem salvat et perficit, in quibusdam simpliciter mutat, in quibusdam eidem affectui novum ordinem dat III 642 1*. 647 4* — ordinem dilectionis naturalis non tantum tolerat ut imperfectum, sed regulat et perficit III 648 a sq. 693 1* — rectum ordinem a natura non aufert, sed illum perficit III 648 b, f. 4 — subternit sibi affectum naturae et illum perficit et regit secundum id quod habet rectitudinis *ib.* b

— Ordo caritatis non attenditur secundum magnitudinem boni optati, sed penes praeponderationem affectionis III 645 6* — ordo respectu diversorum diligibilium attenditur simul quantum ad effectum et affectum III 650 b — ordo recte assignatur potius respectu propinquitatis, quam respectu meriti et bonitatis et indigentiae III 651 a — Ordo caritatis respectu proximorum principaliter respicit affectum a caritate elicited, minus principaliter affectum imperatum, minime vero affectum annexum, qui se habet ut passio *ibid.* sq. — ordo quantum ad amorem beneficentiae plus attendit propinquitatem, quantum ad amorem complacentiae plus ponderat bonitatem III 653 d. 4 — eius ordo assignatur non secundum gradus perfectionis in dilectione, sed secundum maiorem et minorem obligationem III 669 1*

— ordo quantum ad effectum principaliter respicit salutem aeternam III 651 b — ordo quantum ad effectum minus principaliter respicit sustentationem vitae temporalis et minus adhuc utilitatem communem in collatione beneficiorum ecclesiasticorum *ibid.* — ordo secundum effectum ortum habet a gradu affectus III 650 f. 3 — ordo quoad effectum debet esse saltem in voluntate III 652 3*

— ordo prout est in natura substrata, habet sex gradus et obiecta III 653 d. 3 — Conditiones naturales non sunt principales rationes diligendi ex caritate, possunt tamen esse annexae et concomitantes III 649 2* — Ratio diligendi proximum communis et generalis est ratio imaginis,

CAR

sed possunt esse aliae speciales *ib.* 3* — ordo et distinctio attenditur penes conditiones speciales *ibid.*

— Secundum ordinem caritatis parentes plus diligendi sunt quam filii, ceteris paribus III 646 b — Secundum ordinem caritatis domestici praeponendi sunt extraneis III 647 ff. — ordo attenditur secundum differentias propinquitatis, ceteris conditionibus paribus III 650 b

— Ipsius ordo ex debita causa recte et meritorie praeposteratur III 652 d. 4 — ordinis praeposteratio praeter debitam causam tollit meritum, contra debitam causam inducit peccatum *ibid.* — ordo quantum ad affectum imperatum, qui respicit bonum temporale, potest variari et praeposterari, et magis etiam quantum ad affectum sensibilem annexum III 651 b, 1*

— Ordo, qui respicit eam secundum se, manet in patria III 693 a — ordo, qui attenditur ratione naturae substratae, videtur non manere, propter conformitatem naturae cum gratia et gloria, et conformitatem voluntatis nostrae cum divina et propter redundantiam communis laetitiae *ibid.* sq.

— Secundum ordinem caritatis Deus praeponendus est nobis, nec amor nostri aequari potest nec praeponi amoris Dei, salva substantia caritatis III 642 a. 643 5* — principaliter respicit illum affectum hominis, qui est in Deum, quam illum qui est in semetipsum III 575 4*. 642 2* — in adventu caritatis minuitur amor sui et intenditur amor Dei III 642 2* — plus diligit et aestimat Deum quam se, licet minus clare cognoscatur I 35 2*. III 642 3*

— Motus amicitiae in Deum non aequaliter fertur in Deum ut bonum Deo et ut bonum sibi, sed multo magis optat Deo quam sibi, licet proportionaliter III 574 3*. 642 4* — Motus concupiscentiae in Deum non ponit in numerum cum dilectione nostri III 642 4*. 645 6* — Dilectio sui non commensuratur motui concupiscentiae in Deum III 642 4* — Motus caritatis in Deum ratione obiecti in infinitum excedit amorem sui III 643 5* — magis unit Deo quam sibi, non per naturalem convenientiam, sed per amoris inhaerentiam, vel per intimam Dei praesentiam III 643 6*. IV 387 f. 5

— respectu Dei, sui et proximi habet actum principalem unum secundum speciem et unum obiectum principale III 594 b sq. — diversum modum habet respectu Dei et creaturae, non ex diversitate principalis obiecti, sed ex eiusdem varia comparatione III 595 3* — amando summam Bonitatem, prout est in se et prout participatur a creatura, habet unam rationem motivam *ib.* 4*. 617 d. 2 — Motus dilectionis in Deum et in proximum aut est in utrumque ut in obiectum et terminum, aut in unum ut in obiectum, in alterum ut in finem ultimum III 608 b

— diligit Deum et proximum non ut duo obiecta, sed per quandam motum collativum III 608 f. 2, b — idem motus potest esse in proximum ut obiectum et in Deum ut ultimum finem *ib.* b. 609 1*

— motus respiciens Deum et proximum ut obiectum uniformiter, non potest esse idem, sed respiciens Deum ut *quod* et proximum ut *cui* potest esse idem III 608 b — In proximo non diligitur nisi Deus ut bonum, quod quis optat proximo III 609 2* — qua diligitur proximus propter Deum, non totaliter refertur ad Deum, sed vere homo afficitur circa proximum aliter quam circa Deum *ib.* 3*, 4* — motus circa Deum et proximum sunt separabiles *ib.* 4* — ad tres personas divinas diligendas movetur una ratione diligendi, et eodem modo ad illas comparatur, sed ad diligendum Deum et proximum, licet sit una ratio diligendi, diverso modo comparatur *ib.* 5* — habitus respectu Dei et proximi est unus, sed alius et alius motus *ibid.*

— actus habet modum ex virtutis limitatione et ex debitarum circumstantiarum additione, sed non habet modum ex mediatione inter superfluum et diminutum III 612 a — In diligendo Deo nemo debet sibi terminum infra virtutem suam praefigere *ib.* 4* — movet conformiter rationi diligendi infinitae, non tamen illam adaequat *ib.* 2* — in infinitum plus diligit Deum quam creaturam, licet in se sit finita *ib.* 3* — non commensuratur obiecto infinito I 317 4* — inclinatur ad diligendum Deum in infinitum, non simpliciter, sed secundum aestimationem habentis caritatem I 295 9* — secundum reputationem est infinita et nunquam comparabilis amori infra Deum IV 410 4* — Ut quis habeat caritatem, necesse est, ut diligit Deum super omnia, ita ut pro nullo damno vel commodo velit offendere Deum IV 387 f. 3, 6. 388 a — Dei debet esse maior omni amore creaturae IV 387 f. 3

— prius dignitate et origine inclinatur ad diligendum Deum ut obiectum principale, quam ad proximum III 610 b — facit diligit Deum propter se et proximum propter Deum in habitudine causae finalis et causae moventis et inducentis *ibid.*, arg. 2, 3 — Secundum respectum ad actus perfectionem prior est dilectio proximi quam Dei, cum sit imperfectior *ibid.*, arg. 3 — Qui vult esse perfectus amator Dei prius debet se exercere in amore proximi *ib.* b — Dei et proximi significatur per duplicem missionem visibilem Spiritus sancti *ibid.* — Dilectio proximi respicit vitam activam, dilectio Dei vitam contemplativam *ibid.*, arg. 4

— diligit proximum et ceteras creaturas, ita ut circa ipsas non ponatur finis, sed affectio, vel intuitu ipsius obiecti, vel intuitu Dei, diligendo Deum in illis III 623 a — Motus dilectionis in Deum est intensior quam motus in proximum III 608 f. 3, 609 a. 610 arg. 4 — perfecta non plus diligit proximum, quam imperfecta diligit Deum III 654 d. 5

— Dilectio sui non debet specialiter praecipui triplici ratione III 633 d. 4 — Dilectio sui sufficienter rectificatur per dilectionem Dei *ibid.* — Diligere se ipsum spiritualiter est diligere Deum, cor et corpus ad honorem Dei totaliter exponendo *ibid.*

— Dilectio sui includitur in mandato diligendi proximum III 617 d. 2. 632 2*. 633 d. 4 — Dilectio corporis proprii reducitur ad dilectionem sui III 653 d. 3 — facit diligit corpus nostrum ut beatificabile per redundantiam ab anima III 629 a — ad animam et ad corpus comparatur difformiter III 633 5* — quomodo respiciat corpus proximi *ibid.*

— plus debet diligit proximum quam corpus proprium III 663 f. 5. 666 f. 4 — Secundum ordinem caritatis amor salutis propriae praeponeendus est amori salutis alienae III 644 b — per prius desiderat, Deum sibi uniri quam alicui alii *ibid.* — Deus nunquam a nobis exigit, ut magis salutem alienam quam propriam diligamus III 645 6*

— Dilectio proximi differt a dilectione sui secundum rationem diligendi et secundum gradum III 632 4*, 3*, 5* — facit habentem tendere ad beatitudinem et deinde proximum quasi a latere III 632 4*, 3*. 634 d. 2 — In caritate sui et proximi non debet esse omnimoda aequalitas, sed expressa similitudo III 645 2* — diligit proximum ad illud bonum, ad quod diligit se ipsum III 645 2* — debet conformari voluntati Dei optando maius bonum proximo, qui diligentem excedat in merito *ib.* 6*. 694 2*

— diligit proximum propter Deum III 654 d. 5 — diligit proximum, ut est imago Dei et capax ipsius Dei III 595 4* — Proximus recte diligitur propter caritatem, quam habet I 296 f. 3 — diligit homines vel quia iusti sunt, vel ut iusti sint III 625 f. 3 — diligendi sunt omnes boni, sive actu sive habilitate et aptitudine tales II 205 2*. III 627 3* — diligendi sunt mali homines ratione naturae et imaginis divinae III 627 a. 633 6* — in homine debet diligit naturam et detestari culpam III 663 f. 6. 667 5*

— obligat ex praecepto ad diligendos inimicos non solum poenitentes et veniam petentes III 664 a — Omnes tenentur inimicos diligit actu elicitio et eis vitam aeternam optare *ib.* b — Diligit inimicos affectu a caritate imperato, optando eis bona temporalia, non est necessitatis, sed perfectionis, sed sufficit non odisse *ibid.* 665 2*, 4* — mandato simul praecipitur diligit inimicos et eis benefacere III 667 a — inimicorum non obligat ad exhibitionem operis, quandocumque se offert temporis opportunitas, sed quando incumbit necessitas; illud vero est perfectionis *ib.* b — semper obligat ad dimittendum rancorem, ad dimittenda vero signa rancoris non nisi in casu III 674 d. 2

— Habitum, qui habilitat tantum ad diligendos amicos, multum excellit ille qui se extendit usque ad inimicos III 669 a — Motus in amicum et inimicum ut procedunt ab eadem caritate, quantum ad merendum praemium substantiale sunt aequales, sed quantum ad merendum praemium accidentale et quantum ad vigorem actus mutuo se excedunt *ibid.* — intensive plus se exer-

cet circa amicos, extensive plus circa inimicos *ibid.* — Motus dilectionis inimicorum probabiliter est simpliciter perfectior quam dilectio amicorum *ib.* b

— non est maioris aequitatis diligere amicos quam inimicos ex parte ipsius diligentis III 670 4* — Ratione maioris obligationis et propter profectum proximi frequentius debet exerceri dilectio amicorum quam inimicorum *ib.* 5* — Motus in amicum et inimicum potest esse unus et idem, in quantum quis non specialiter de uno, sed generaliter de omni homine diligendo cogitat *ib.* d. 4 — Amici diligendi sunt non in eo solum, in quo ab inimicis differunt, sed in eo, in quo conveniunt III 667 4* — Inimici diligendi sunt, ut sunt iuxta nos, non ut sunt contra nos seu ratione culpae III 633 6*. 637 5*

Proprietates et effectus caritatis — est vinculum perfectionis ut virtus maxime unitiva III 594 f. 3 — dicitur vinculum perfectionis in comparatione ad proximos, quibus coniungit II 885 6* — ut vinculum, quod facit unum corpus spirituale, nunquam est, quin sit in utroque extremorum IV 702 5* — ut vinculum respicit ut subiectum eum qui actu est in unitate corporis mystici III 627 4*. IV 292 a — diligendorum multitudinem colligit et refert ad unum III 639 a. 691 4* — unit membra Christi perfecte ratione doni increati, quod est unum in omnibus I 249 f. 4 — iungit et incorporat Christo IV 203 b — unit membra Christi quantum ad conformitatem affectionum II 4011 3*

— dat vitam et vigorem spiritui I 255 d. 6. IV 342 d. 5 — ut amor copulat, ut gratuita vivificat, copulando cum Deo III 617 d. 4. IV 433 d. 3 — propter coniunctam gratiam gratum facientem facit hominem Deo acceptum I 298 f. 4. 299 a. 305 d. 3. II 658 4*. III 598 4* — implicat gratitatem acceptationem I 299 a. 300 4*. 315 b — sola est, quam Deus acceptat II 426 b. IV 353 b — facit habentem Deo acceptum et opus eius meritorium II 658 4*. IV 531 6*

— Nemo potest esse Dei amicus sine dono caritatis II 679 f. 3 — sola distinguit inter iustos et peccatores I 306 d. 6 — est in solis bonis III 487 f. 4. 564 f. 4. 599 f. 1, 2, 5 — eius actum nullus peccator habere potest III 599 f. 4. 601 4*, 2* — necessaria est ad iustificationem ut coniungens nos cum Christo fonte salutis III 412 d. 2

— est quodam modo mater omnis boni I 205 d. 2. III 808 d. 4 — ei attribuitur omnis bonitas voluntatis II 882 3* — rectificat omnes affectus animae, in quantum omnis affectio oritur ex amore III 601 a, 3*, 5*. 638 f. 4 — rectificat affectum et consequenter omnia opera et virtutes III 805 f. 3 — reddit opus bonum, in quantum illud refert ad summum bonum II 882 3*. 921 b. 946 b — facit opera tendere in finem ultimum et in eo quiescere II 882 3* — se habet ut pondus inclinans et faciens tendere operationes omnium

CAR

virtutum ad bonum finem III 598 1°. 604 a — facit omnia ad Deum tanquam finem ultimum referre I 37 4°. III 612 a. 714 b. 806 b

— conformat voluntatem Deo, ut illi cooperetur I 295 a — continuat voluntatem Deo ut principio moventi, conformat ut regulae dirigenti, coniungit ut fini quietanti II 885 6° — maxime nos efficit deiformes ratione liberalis exhibitionis, conformis unitiois et finalis quietationis III 604 a — conformat Christo interiorius, in quantum unit et transformat in eum qui amatur IV 105 d. 4

— est pondus, per quod spiritus tendunt in summum bonum II 76 arg. 5. III 289 a. 629 a. 806 b. 807 3° — est pondus animae, quo quiescit in Deo II 884 b. 885 5°. III. 604 a. 690 3° — est pondus sursum elevans IV 518 5°. 557 f. 4 — ut est pondus spirituale, maxime ei competit ratio ordinis I 544 1°. III 639 a. 640 6°

— dicitur lumen, in quantum gratia comitans ipsam expellit tenebras malitiae sive peccati, manifestando viam agendorum I 305 d. 3 — eius propria conditio est puritas cordis, in quantum depurat affectum cordis ab omni terrenitate II 895 d. 2. III 616 a — dum abstrahit a terrenis, facit recedere ab occasione peccati, et dum unit caelestibus, facit haurire humorem gratiae III 804 1° — est humor animae, qui infunditur in corda, cum intus recipitur, effunditur, cum dilatat affectum et movet ad operandum I 255 a

— facit cetera mandata facilia III 891 3°. IV 806 2° — alleviat pondus II 680 2°. III 892 6° — elevat ad modum pennae, ordinat et movet ad modum rotae, per aquas tentationum et tribulationum traducit ad modum veli III 892 b — est fundamentum et radix, per quae spirituale aedificium quantum ad affectum locatur in Christo IV 583 a — Ex ea pendet fortitudo spiritualis aedificii quantum ad affectum IV 176 d. 2 — est adiutorium in patiando III 348 arg. 3

— secundum adiutorium Dei et dispositionem providentiae quantalacumque potest resistere quantalacumque tentationi, sed non quantum ad victoriae consummationem, quin ipsa augeatur IV 658 a — comparata ad libertatem voluntatis potest quantalacumque tentationi resistere, non vero comparata ad difficultatem et pronitatem vincendam, nisi ipsa augeatur *ibid.* sq. 694 d. 1 — praedominatur in anima habitu, licet non semper actu III 675 4° — secum compatitur poenam III 393 6°. IV 518 4° — potest habere aliquod retardans, ita ut non statim animam eleve IV 518 5°

— Dei ante adeptionem gloriae non potest excludere omnem extraneum affectum III 614 b — potest per infusionem gratiae expellere omnem mortalem culpam III 614 b. 679 4° — per intensitatem fervoris delet peccata venialia IV 293 a, 2° — non necessario actu praecedat displicentiam, sed sufficit, quod comitur in habitu IV 328 4° — operit peccata delendo, nec ipsa remota, peccata redeunt IV 575 1°

— imperat aliis virtutibus, quamvis ab eis distinguatur III 591 b sq. — informat virtutes quantum ad bene operandum III 598 1° — omnibus operibus tribuit efficaciam in merendo III 602 f. 3, 6. 803 b — movet et inclinat omnes virtutes ad finem unum III 714 b, 1°. 801 5°. 803 b — immediate ordinat in finem et mediante ea ceterae virtutes ordinantur III 602 f. 4. 604 1°

— respectu aliarum virtutum in movendo quodam modo habet rationem causae efficientis, quodam modo formalis, quodam modo finalis II 885 6°. III 592 3° — aliis virtutibus imperat, imperando informat et facit earum actus meritorios et informando iungit fini et in ipso quietat III 592 3°. 604 a — ut movens et imperans est ceterarum virtutum principium et caput, ut faciens opera meritoria est forma, ut facit tendere in Deum, est finis virtutum et praeceptorum III 809 d. 3

— ei attribuntur actus omnium virtutum propter mutuam circumincessionem et concomitantiam III 591 a. 715 3° — Actus aliarum virtutum attribuntur ei non sicut elicenti, sed sicut imperanti, sicut motori primo, non sicut immediato III 592 1°. 712 1°. 714 1° — In caritate est status, in quantum movet omnes alias virtutes III 594 f. 4 — movet ad omne bonum imperando specialibus virtutibus, sed non eliciendo IV 322 2° — Omnia opera meritoria sunt ex caritate ut imperante, sed ut ab elicente dicitur esse ex caritate ille actus, quem respicit formaliter et directe III 622 a. 624 5° — ut elicentis est adorare Deum interiorius, ut imperantis vero, adorare exteriorius III 218 3° — imperat et movet ad faciendum et dicendum et cognoscendum et amandum omnia, quae spectant ad salutem nostram et laudem divinam III 622 a. 624 5°. 626 5°

— vera non tantum consistit in corde, sed etiam manifestatur in opere III 649 f. 4. 666 f. 3. 667 a — Dilectio proximi praecipitur quantum ad affectum et effectum III 667 a — Secundum legem caritatis grati debemus esse de beneficiis acceptis III 646 f. 3. 647 a — Secundum legem caritatis unum membrum supplet indigentiam alterius II 46 a. IV 530 f. 3 — ut dilectio gratuita inter parentes et filios respicit beneficiorum collationem et caelestium civium completionem III 647 a

— Nullum opus potest fieri ex caritate, nisi quis intendat bonum et opus sit ordinabile ad bonum III 844 6° — Ex caritate non potest scienter committi malum, quod quidem maneat malum *ibid.* — nunquam appetit nisi bonum III 509 f. 2. — potest appetere aliquod bonum, quod est falsum III 511 5°

— secundum esse inchoatum est principium boni operis, secundum esse consummatum vero finis II 885 6° — est principium et finis vel secundum diversum *esse*, vel potius secundum diversas comparationes *ibid.* III 617 a — est finis omnis bonae voluntatis II 884 b — est finis totius sacrae Scripturae et cognitionis secundum

CAR

dum pietatem *ibid.* III 809 d. 5 — ei competit completa ratio finiendi, tum ut id in quo quiescit, tum ut id quo quiescit vel simpliciter, vel ut nunc II 884 b — ei potissime attribuitur intentio finis *ibid.* — est illud in quo consistit omnis mandati adimpletio et omnium virtutum perfectio II 895 d. 2 — In ea est plenitudo meritorum et impletio mandatorum III 800 1°

— est finis praeceptorum Dei I 855 f. 4. II 680 a. 884 b — Impletio Legis terminatur ad caritatem sicut ad finem quietantem II 895 d. 2. III 616 a — est finis praecepti et plenitudo Legis II 883 f. 1, 2. 884 b. 895 d. 2 — dicitur finis praecepti, in quantum habitus aliarum virtutum theologiarum unit fini, principatum earum tenet, eas movet et informat et terminat sive consummat III 616 a — Sine caritate nemo perfecte adimplet legem III 602 f. 4. 816 b — non exsequitur praecepta, sed sine ipsa aliae virtutes non exsequuntur divina praecepta secundum acceptionem divinam II 681 5°. III 592 4°. IV 353 b — eius praeceptum comprehendit omnia praecepta per quandam reductionem III 592 4°. 816 b. 817 3° — dicitur implere Legem non tantum ratione sui, sed movendo habitus annexos III 712 4°. 808 d. 4 — Dilectione proximi impletur Lex quantum ad secundam tabulam III 617 d. 2. 894 2°

— perfecta tenetur ad opera perfectionis iustitiae, quae consistit in impletionem mandatorum, de bono et aequo magis quam alii III 662 a, 2° — perfecta non obligat ex divino mandato ad opera perfectionis supererogatoriae, nisi ad ea obliget votum, vel officium, vel scandalum praecavendum, vel conscientiae dictamen *ib.* a — perfecta desiderat esse cum Deo, quin recuset laborem II 654 d. 6 — imperfecta non exigit, ut quis se exponat morti sine necessitate in opportunitate manifestandi divinam gloriam et aedificandi Ecclesiam III 660 b, 4° — non obligat ad deserenda omnia temporalia nisi in casu necessitatis *ibid.* 661 3° — Habens caritatem non necesse est, quod velit omnem poenam sustinere, nisi in casu necessitatis IV 388 a — Omnis amor rectus debet caritatem Christi imitari III 626 f. 4. 776 b

— soli convenit meritum proprie dictum IV 357 a — ei attribuitur perfectio et complementum meriti III 804 5°. 806 b, 2° — motus primo et principaliter est meritorius prioritate complementi, non vero prioritate originis III 603 b sq. — in ratione meriti est aequalis ceteris virtutibus informatis III 553 d. 4. 742 b. 743 5°. 804 1° — facit dignum vita aeterna, quia aequivalet beatitudini non ex se, sed secundum divinam aestimationem I 294 2° — sufficit ad meritum vitae aeternae *ibid.* II 572 d. 4. 924 f. 3. III 26 4° — dicitur sufficere ad meritum et ad praemium non per se sola, sed propter connexionem aliarum virtutum et dotum III 593 6°. 808 d. 1 — non meretur gloriam sine fide Creatoris et Mediatoris et sine meritis Christi III 393 5°.

541 2° — Ubi est caritas, nihil deest de his quae sunt necessaria ad salutem ratione connexionis aliarum virtutum III 808 d. 1° — Sine caritate opera sunt inutilia ad gloriam III 800 1°

— Secundum quantitatem caritatis mensuratur meritum II 707 a. 923 b. III 604 b. 803 b — Magnitudo praemii respondet caritati non secundum fervorem, sed secundum substantiam I 308 f. 3. II 665 2°. III 677 1° — Quantitas meriti pensatur secundum caritatem finalem III 679 a. 2°. 695 d. 3, 708 b. IV 336 b. 337 4°

— In ea consistit omne meritum respectu praemii substantialis, sed respectu praemii accidentalis non primo est per se, sed ut conditione sine qua non III 677 1°, 4°. IV 757 4° — proprie meretur vitam aeternam, non autem per se solam dimissionem poenae III 26 4°. 393 3° — non potest esse sine mercede III 663 f. 2 — Meritum debetur tantum caritati finali II 297 a — est necessaria ad perveniendum in finem III 816 b

— meretur praemium substantiale et deletionem peccati venialis etiam post hunc statum IV 552 1° — Qui habet maiorem caritatem est statui gloriae similior ratione ordinationis ad bonum, sed non quantum ad liberationem a malo IV 556 b — maior augeat gloriam intensive, non tamen eam accelerat *ibid.* — meretur aliis remissionem peccatorum IV 482 d. 3. 531 4°

CARO — significat naturam, vel vitium et corruptionem, quae est in ea II 27 5°. 478 4°. III 56 d. 2 — vel dicitur pro homine sensuali, vel pro parte eius constitutiva II 766 b — aliquando significat opus peccati IV 1051 4° — large dicitur pro quacumque concupiscentia II 501 4° — dicitur affectio carnalis I 23 d. 3

— vera est necessaria ad constitutionem hominis III 44 f. 4. 131 a. 141 a — est principium materiale hominis III 431 a — nominat materiam sub forma III 88 b — generatur ex humore III 79 d. 3 — vivit per animam II 734 arg. 3. IV 908 3° — in se non habet rationem imaginis, quae est in anima sibi unita III 45 3°. 51 4° — habet ordinationem ad immortalitatem ex unione cum anima IV 910 arg. 3. 912 a

— secundum speciem est illa, quae habet vim activam ad convertendum alimentum in carnis naturam, secundum materiam est, quae non potest aliud in carnem convertere propria virtute II 727 f. 3. 735 b — secundum speciem est a generante, sed caro secundum materiam potest esse a potentia nutritiva II 732 b. 735 b. IV 279 4° — secundum speciem non augeatur II 735 b sq.

— tota resurgit, quae est in homine in morte, maxime quae non facit ad corporis deformitatem II 736 b — secundum materiam ubi deficit natura, a Deo suppletur *ibid.* IV 912 b — secundum speciem habet necessariam ordinationem ad animam propriam II 732 b. 736 b. IV 287 d. 2. 911 b sq. — secundum materiam habet

ordinationem ad animam de congruo IV 908 2°. 912 a — secundum materiam potest transire in alterum et esse in eo vel secundum materiam, vel secundum speciem IV 912 a sq. — quae est in uno ut in principio, in altero vero ut in toto, spectat ad secundum IV 911 a — filiorum in parentibus non est distincta secundum substantiam III 85 f. 5

— ut natura non contrariatur spiritui, sed miro amore coniungitur, sed contrariatur ratione vitii II 27 4°. 749 a. III 45 2°. 629 2° — repugnat spiritui ratione fomitis III 45 1° — secundum infirmitatem aggravat animam, non secundum naturam II 191 3°. III 376 d. 2 — eius impulsio proprie dici potest tentatio II 498 b — mediante sensualitate potest inclinare ad malum ut movens primum II 501 2° — in tentatione diaboli est causa sine qua non II 501 6°

— difficile spiritui subicitur II 503 4°. IV 756 f. 3 — est inimicus familiaris II 501 f. 2. 502 b. III 663 f. 5. 666 f. 4 — ut natura non est odienda II 478 4°. III 376 d. 2. 629 4°. 663 f. 5. 666 f. 4 — est mortificanda ut occasio peccati IV 373 3° — ut instrumentum coniunctum *ib.* 4° — est fovenda, sed non eius corruptio *ib.* 5°, 6° — Carnales magis horrent poenam carnis quam animae IV 1051 4°

— tota traducitur lege corruptionis et corrupta est III 85 f. 3. 87 4° — hominis lapsi simul habuit vulnus et medicamentum vulneris III 85 f. 1 — in Adam ante peccatum fuit sine concupiscentia III 45 1° — eius infectio locum habere poterat solum in primordio naturae II 789 a — Infectio ut principium peccati originalis non potest intendi *ibid.*, 4° — eius corruptio per originale peccatum nec est proprie culpa nec poena, sed ad utramque habet ordinem causalem II 750 6°. 755 d. 4 — dicitur obnoxia peccato non ratione culpae, sed ratione *causae* culpae et ratione poenae II 749 a. III 45 1°. 94 d. 1

— agit in animam per colligantiam II 749 b. 750 a. 753 a — potest inspicere animam corruptione culpabili II 749 b — potest transmitti in animam maiorem corruptionem, quam quae sit in ea, ut instrumentum et deferens II 750 5° — est causa peccati ut deferens et inficiens, sed non nisi virtute animae III 47 3° — infirmitas mortalitatis non est causa, qua anima contrahat a carne peccatum originale II 748 b. 750 b

CASTITAS — habet medium non respectu obiecti, sed respectu delectationis, ut ei non consentiat IV 754 4° — Primi motus non opponuntur castitati III 846 4°. *Vide V. Continentia.*

CASUS — est inopinatus rei eventus ex causis concurrentibus ob aliud inceptis I 826 a. II 871 arg. 4. 872 b — est causa secundum rationem imperfectam I 803 f. 4 — et fortuna dicunt effectum et privant intentionem et praecognitionem I 826 a. II 872 a. 873 5° — ut sic dicitur a privatione intentionis II 872 a — Quae sunt

a casu eveniunt contingenter I 675 b — Casuale et fortuitum secundum quod est, est a Deo, sed non secundum quod huiusmodi II 872 a sq. — Nihil fit casu et fortuna per comparisonem ad causam supremam; sed multa secundum causam creatam I 842 d. 4. II 365 5°. 872 b. 890 b — reservati IV 543 d. 5 — sive damnatio nemini revelatur I 681 d. 4. II 138 a CATAPHRYGAE — haeretici IV 650 a

CATECHISMUS — in adultis praemittitur baptismo propter instructionem et voluntariam obligationem; in baptismo parvulorum, ut obligentur per paternos IV 456 b — datur ante exorcismum IV 458 3°. 461 d. 7 — non dirimit matrimonium IV 868 b. 869 b

CATECHUMENI — non sunt inter fideles computandi IV 610 b

CATHOLICI — quomodo concordant in expositione Scripturae II 389 d. 3

CAUSA — In divinis non recipitur ratio causae et effectus proprie dicta I 420 d. 3. 373 f. 3. 347 4°. 375 a. 509 a, 3° — Nullius causae habitudo cadit in Deo respectu sui, sed respectu creaturarum, circumscripta tamen dependentia I 361 2° — In Deo non est pluralitas nec prioritas causalitatis I 220 b. 221 1°. 222 2°. 371 2° — quia essentia trium personarum est prima omnium essentialium, ideo impossibile est, quod una persona producat aliquid sine altera I. 369 3°. 471 a — Deus ut causa significatur per appropriata I 622 b. 632 d. 4

— In tota philosophia supponitur status in causis I 78 d. 4. II 45 b sq. 21 a — In causa efficiente et finali est status in uno, quod est primum efficiens per essentiam, ad quod omnia reducuntur II 99 f. 3 — In Deo est status causarum in genere efficientis et finis et speciei et formae I 78 d. 1. 605 f. 3 — Primum efficiens est optimum inter omnia II 39 f. 1 — Deus ut finis ultimus est causa causarum II 436 b

— prima eodem modo se habet ad omnia I 526 1°. 821 4° — efficiens virtutis arctatae et limitatae eodem modo se habens producit semper idem II 27 5°. 40 1° — prima extrinseca est una contrarium II 27 4° — prima plus influit et causa simpliciter prima summe influit per omnem modum I 471 a — prima habet potentiam infinitam *ibid.* — prima est universalissima II 39 f. 4

— Dei causalitas sine aliis causis non sufficit nobis ad cognitionem de rebus particularibus I 807 3°, 4° — Quaedam habent causam determinatam et infallibilem, quaedam determinatam et fallibilem, quaedam indeterminatam et fallibilem II 194 b — prima quaerenda in rebus, non exclusis aliis causis I 807 4°. 842 d. 3. 813 d. 7 — In Dei operibus fides non quaerit rationem nisi Dei voluntatem, intelligentia quaerit causam finalem non ex parte Dei, sed creaturae I 812 d. 3. II. 52 d. 3. 174 b

— Ratio causalis dicit rationes increatas, vel etiam creatas, insertas rebus II 436 a. 438 b

CEL

Plura de causalitate Dei sub *V. Deus*, capite *causa et actio*

CELARE — alterius crimen potest esse bonum vel malum IV 789 d. 3

CEREBRUM — situm est superius ad calorem cordis mitigandum II 337 b — eius complexio mollis et fluida impedit usum cognitionis II 489 d. 6

CEREUS — accensus datur baptizato IV 158 b. 159 b

CERINTHUS — haeresis IV 87 a

CERTITUDO — convenit obiecto in se vel quoad nos I 304 d. 2. III 482 5* — quae est a parte rei evenientis dicitur contra contingentiam I 712 a. 713 5* — cognitionis in nobis non est, nisi res sit necessaria I 689 3*. II 437 b. 494 b, f. 2 — cognitionis est maior et minor secundum praesentiam obiecti, aut quantum ad rationem cognoscibilis, aut quantum ad substantiam I 298 arg. 4, 5. 304 d. 2. IV 1048 a sq. — cognitionis Dei est independens a re cognita et de omnibus aequalis I 707 4* — sacrae Scripturae excedit omnem certitudinem rationis I 41 4*. III 480 arg. 3

— scientiae non aequatur semper nobilitati obiecti III 482 5* — eius modus alius est in scientia superiori et inferiori I 41 4* — Scientiae practicae in universali certitudinem habent, in particulari saepe dubium III 718 5*. IV 541 d. 3 — non in qualibet re quaerenda II 338 a. IV 894 b

— distinguitur adhaesionis et speculationis, secundum quod respicit affectum vel intellectum III 481 b. 568 5*. 581 5* — scientiae et coniecturae III 567 1*. IV 527 d. 4 — ex parte cognitivae est infallibilis vel probabilis II 436 2* — ex parte affectivae potentiae est expectationis vel tensionis *ibid.* III 565 f. 4. 567 a. IV 523 b

— de propria salute magis pertinet ad statum praemii quam meriti et vix paucis conceditur II 436 a. 442 d. 2 — de salute non spectat ad cognitionem naturalem II 136 4*

CHAOS — dicitur propter formarum multitudinem et contrarietatem II 300 a

CHARACTER — est signum interius distinguens et configurans animam Deo IV 443 a, 2* — est signaculum spirituale *ibid.* 621 f. 4. 623 f. 1 — est qualitas absoluta nobilitans animam IV 306 b — non est pura relatio, sed fundatur super qualitatem absolutam IV 437 a — non est potentia de secunda specie qualitatis *ibid.* — non est passibilis qualitas, nec forma vel figura de quarta specie qualitatis *ib.* b — est habitus large dictus et imperfectus, in quantum disponit ad ulteriorem perfectionem gratiae IV 438 a sq.

— proprie est in anima secundum totam imaginem IV 441 b — per appropriationem est in potentia cognitiva, sed non proprie *ibid.* 442 3* — non est primo in anima secundum substantiam *ib.* arg. 3, 4*, 2* — est in pluribus potentiis, secundum quod fundantur in uno vel referuntur ad unum *ib.* 4*

— est signum ratione conjunctionis cum visibili Sacramento IV 29 d. 2. 140 1*.

Indices in tom. I-IV Opp. S. Bonav.

141 9*. 143 a — est signum voluntarium respectu Christi instituentis IV 140 4* — significat gratiam, quae adest vel debet adesse *ibid.*, 8* — ut signaculum sacramentale significat gratiam et eam aliquo modo praeparat et hac ratione configurat cum Deo, et inde distinguit eo insignitos ab aliis et inter se ipsos IV 66 b. 109 a. 140 a — significat gratiam fidei secundum aliquem statum IV 140 8*. 143 a

— eius actus proprius est distinctio IV 440 4*. 638 d. 6 — distinguit fideles ab infidelibus, vel inter se, quantum ad statum IV 140 8*, 9* — dicit configurationem ad beatam Trinitatem IV 439 b. 142 b — assimilatur Deo per imitationem de longinquo IV 140 b — appropriate assimilatur Christo *ibid.* 622 2* — dicit aliquam assimilationem et configurationem ad Christum IV 105 d. 4. 137 a. 141 b. 621 f. 3

— est signum indelebile, in quantum est habitus impressus ad distinguendum IV 66 b. 145 a sq. — non potest cessare ratione causae nec ratione subiecti IV 445 b, 3* — bestiae non est omnino indelebile, in quantum est ab anima IV 445 1* — manet in damnatis ad confusionem, in beatis ad decorem *ib.* 5*. 303 8*. 622 3* — manet etiam in his qui non sunt de Ecclesia IV 140 8*

— est dispositio congruitatis naturae corruptae ad gratiam IV 140 4* — disponit ad gratiam sicut quoddam lumen spirituale semiplenum impressum in anima et quidam calor gratis datus IV 438 b. 440 4* — est gratia gratis data IV 109 a — compatitur secum culpam IV 140 b. 444 f. 2. 445 b, 4*. 644 f. 4 — non habet oppositionem ad lumen gloriae nec ad tenebram poenae IV 445 4*

— cum exteriori signo facit unum Sacramentum IV 140 4* — est Sacramentum et res Sacramenti IV 66 a. 202 a. 622 a. 623 f. 3. 624 2* — recedente fictione confert gratiam Sacramenti IV 104 a. 446 1*. 292 7* — in eius impressione perficitur Sacramentum IV 75 d. 5. 435 3*. 627 b — imprimitur in instanti IV 75 d. 5 — In illo signo exteriori imprimitur in quolibet ordine, in quo significatur tradi principalis potestas illius IV 627 b — imprimitur aequaliter in omnibus IV 99 a — non recipit magis et minus IV 624 a

— datur in tribus Sacramentis, quae conveniunt in signo visibili ratione finis, efficientis et formae IV 443 b. 444 a — imprimitur tantum in Sacramentis novae legis IV 443 a — est triplex, distinguens bonos a malis, fortes ab infirmis, clericos a laicis secundum tres determinatos status fidei IV 443 a sq. 444 b — baptismalis necessario praecedit alios, character confirmationis de congruo characterem ordinis IV 443 b. 444 b. 626 1*. 837 3* — confirmationis est alius quam baptismalis, distinguens diversos status et disponens ad alium actum gratiae IV 473 5*

— bestiae dicit assimilationem ad diabolum IV 437 a — bestiae est culpa secundum voluntatem diaboli perpetrata, in

CHR

qua est anima per obstinationem disposita ad perpetuitatem IV 445 4* — bestiae est peccatum apertum sine rubore et publice commissum II 233 2*

— Characteres magici nullam habent virtutem nisi ex pactione daemonum II 205 4*

CHERUBIM — denominantur a plenitudine scientiae II 162 1*. 249 a, 6*, 7* — nominat Angelos unius ordinis, vel aliquem, qui habet habitum illi ordini convenientem II 162 1*

CHIMAERA — habet similitudinem extra animam secundum partem III 830 a

CHIROGRAPHUM — est scriptura manu facta III 403 b — culpae et decreti significat reatum manentem post peccatum primi parentis vel actuale *ibid.*, 4* — est penes Deum, hominem et diabolum III 404 a, 5* — deletur per passionem Christi, in quantum meruit remissionem peccatorum non solum quantum ad maculam, sed etiam quantum ad reatum *ib.* a

CHOLERICI — ut plurimum sunt iracundi ratione dispositionis in corpore II 363 b — communiter iudicantur boni ingenii II 777 d. 6

CHOREAE — ludus non est malus secundum se, sed fit ex circumstantiis IV 401 d. 43

CHRISMA — consecratur ab episcopis IV 166 q. 1 — conficitur ex oleo lucente et balsamo conservante IV 158 b — significat incorruptionem et contemplationem aeternorum *ibid.* — significat interiorem fidem et eius confessionem IV 467 a. 593 2*. 628 a — Unctio chrismatis in baptismo non est Sacramentum IV 468 3* — est materia confirmationis IV 166 b — adhibetur ad tres unctiones IV 602 d. 2

CHRISTIANUS — recte dicitur qui est baptizatus et chrismate unctus IV 459 b — Qui volunt fieri Christiani sex debent scire, ut cognoscant terminum, adiutorium tendendi et viam IV 583 b — omnes quosdam articulos tenentur credere explicite et omnes implicite I 406 d. 6. III 543 b sq. — liberantur a servitute peccati et Legis, sed debent manere sub servitute mortis et conditionis II 4014 a, 2*, 5*. IV 615 3* — Inter Christianos est distinctio potestatis et dignitatis II 4014 a, 3*. IV 615 4*, 2* — sunt terrenis dominis obligati, sed in his solum, quae non sunt contra Deum, et quae secundum rectam consuetudinem rationabiliter statuta sunt II 4011 a — in Ecclesia primitiva nihil habebant proprium IV 612 a — mali in iudicio arguentur, quod falso characterem Christi gestarunt IV 980 d. 1

CHRISTUS — 1 Nomen 2 Deus et homo 3 Persona 4 Excellentia et cultus debitus 5 Caro 6 Conceptio 7 Atributa 8 Nativitas 9 Filiatio 10 Praedestinatio 11 Perfectiones 12 Gratia 13 Virtutes et dona 14 Cognitio 15 Voluntas 16 Oratio 17 Status 18 Defectus 19 Passibilitas 20 Passio 21 Mors 22 Resurrectio 23 Descensus et ascensus 24 Locus 25 Apparitio 26 Mediator 27 Redemptor 28 Sacerdos 29 Re-

liqua officia et dignitates 30 *Caput* 31 *Exemplar* 32 *Meritum* 33 *Satisfactio* 34 *Efficacia passionis* 35 *Fides* 36 *Corpus Christi in Sacramento* 37 *Corpus mysticum*

1 — dicitur ab unctione spirituali IV 2 b — Nomen implicat et insinuat totam Trinitatem IV 73 a — Nomen Christi communicatur creaturis III 146 4* — nominat personam Verbi ut in duabus naturis III 257 d. 1. 394 d. 2. 705 b — nominat personam in humana natura relata ad divinam, Iesus nominat personam in divina natura relata ad humanam III 394 d. 2

— Christo convenit nomen divinum et honor patriae ratione divinae hypostasis III 21 4* — habuit nomen super omne nomen per communicationem idiomatum III 324 4*. 705 f. 1 — Tam nomen Christi et Iesu quam nomen Filii Dei est nomen super omne nomen III 394 d. 2 — secundum triplex nomen magis cognitus est post passionem *ibid.* — dicitur Rex Idumaeae ratione naturae mortalis assumptae III 466 d. 5

2 — est Deus per naturam, Deus simul et homo per gratiam unionis III 226 3* — Deitas fuit in Christo per essentiam, per gratiam et per unionem III 117 d. 4 — est verus et perfectus homo III 47 a — secundum naturam assumptam habet speciem communem cum aliis hominibus III 48 b sq. — dicitur homo caelestis non propter diversitatem naturae, sed qualitatis III 263 4* — In Christo non est forma communis et specifica resultans ex unione naturae creatae et increatae III 49 a, 4* — est individuum humanae speciei ratione naturae creatae tantum *ib.* 3*

— non debet dici esse Deus secundum quod homo, nisi dicat solum inseparabilem concomitantiam III 226 a sq. — secundum quod homo acquisivit nomen divinum, quod habet secundum divinam naturam *ib.* 4*. 233 f. 4 — Quomodo Deus sit homo, *vid. V. Incarnatio* — assumpsit humanitatem, in quantum dicit constituentia hominis vel formam totius, vel proprietatem consequentem III 144 a — Humana natura est assumpta a Verbo ratione partium constituentium et formae communis III 188 b

— Homo secundum veritatem praedicatur substantialiter de Christo III 155 a sq. — secundum quod homo est substantia et aliquid III 154 f. 4. 155 b — Humana natura in Christo habet quodam modo modum accidentis in praedicamento habitus III 155 b. 229 4* — secundum naturam humanam non habet esse simpliciter, sed tale esse III 150 4*. 153 3*. 4*. 155 b. 232 a — Humana natura non praedicatur de Christo in abstractione, sed in concretionem ad suppositum divinum III 149 a. 150 3*. 5*. 151 7*. 249 f. 4 — dicitur homo ratione formae, non ratione suppositi III 153 5* — non est homo assumptus III 140 6* — Homo potest supponere pro persona Verbi vel pro singulari natura humana III 228 1*. 254 3* — Homo in Christo habet modum supponendi termini accidentis in

comparatione ad personam Christi, sed non in comparatione ad naturam humanam singularem III 231 b. 254 4*. 256 b. 257 2*

— dicitur una substantia seu suppositum, sed duae naturae III 364 1* — in eo non potest esse nisi una persona III 101 a. 403 a. 432 f. 2. 433 a. 228 f. 5. 365 4* — non est duae naturae nec duae personae III 149 a, f. 5, 7 — In Christo est diversitas inter res naturae, sed non ponunt in numerum *ib.* b. 450 6* — non debet dici duo, sed unum, nec est duo supposita in essendo et substantificando III 149 b — improprie dicitur aliud et aliud III 148 f. 2. 150 4* — magis proprie dicitur unus quam unum ratione unitatis personae *ib.* 3* — Unitas naturae in Christo habet diversos gradus secundum plures respectus III 463 a — Unitas personae simpliciter loquendo excedit omnem unitatem creatam *ibid.* sq. — Humanitas non dicitur proprie pars Christi III 183 d. 4. 259 d. 4 — Esse totum in Christo non dicit collectionem partium vel distributionem, sed perfectionem III 304 2*. 465 d. 2

3 — eius persona non est composita proprie loquendo III 153 a. 465 d. 2 — Pluralitas naturarum per unionis gratiam non impedit simplicitatem personae, quia natura unita consequitur unitatem personae I 183 6* — eius persona dicitur composita, non quasi ex duobus confecta, sed quia cum alio posita I 492 d. 13. IV 226 d. 2

— secundum quod homo non est persona III 228 b, 4* — Humanae naturae desunt duae conditiones personae III 133 1*. 229 4*. 230 b — Si Verbum dimitteret humanam naturam, haberet personalitatem propriam, cum haberet alium modum extendendi III 229 5* — Humana natura in Christo non habet personalitatem, quia non est natura principalis secundum actualem eminentiam super alias naturas in supposito II 106 b — non caret nobilitate essentiali, sed dignitate accidentali *ibid.*, 1*. 107 4* — Humana natura in Christo habet completionem absolutam, non vero respectivam, quae est personalitas III 229 2* — Completio respectiva compensatur per dignitatem altiore III 133 1*, 2*. 229 2*, 4*

— secundum quod homo non est hypostasis III 230 b sq. — secundum quod homo est individuum ut indivisum in se, sed non ut divisum ab aliis et in se subsistens III 231 a — secundum quod homo est suppositum de quo, sed non in quo, nisi respectu accidentium *ibid.* — In Christo ut homine non est tota ratio individui, in quantum non constituitur suppositum in se ipso, sed in altero III 231 b sq.

4 — est *excellens* super omnes Angelos III 288 f. 4. 326 d. 4. — non excedit Angelos pure ratione naturae humanae, sed gratiae II 47 3* — quantum ad gratiam est maior quam Angeli, quantum ad naturam mentis saltem non est minor, sed minor quantum ad corpus et quantum ad statum passibilitatis I 286 d. 3 — dicitur minoratus ab Angelis ratione passibilitatis

assumptae III 634 d. 3 — Filius dicitur minoratus ab Angelis per communicationem idiomatum I 284 2*

— Per Christum humana natura est glorificata et exaltata supra Angelos III 210 2*. 703 f. 3 — Anima Christi est excellentissima creatura, quin excedat speciem humanam II 50 a — Humana natura in Christo quodam modo habet immensitatis dignitatem et excedit totum genus humanum III 706 2* — Persona divina praeponderabat toti humano generi III 20 b — Natura divina et persona est dignitatis infinitae, et natura assumpta habet nobilitatem singularem et inaeestimabilem III 705 b

— Toti Christo ratione Divinitatis debetur sacrificium III 201 2* — Christo debetur unus honor secundum utramque naturam propter personae dignitatem *ib.* 5*, 6* — Christi imagini debetur cultus patriae III 203 b sq. — eius caro est adoranda III 199 f. 4, 2 — Humana natura quatenus semper est Verbo unita, semper est adoranda patriae III 200 b sq. — Carni, prout consideratur per se, debetur cultus dulciae *ibid.*, 3*, 4* — corpus verum multo nobilius est corpore mystico et maiori honore colendum III 210 4* — Christo non debetur magis adoratio post incarnationem quam ante, sed maior gratiarum actio III 222 d. 3 — ratione unitatis personae diligendum est super nos, pure vero ratione naturae assumptae ut proximus III 634 d. 4 — Christi petenda est miseratio, non oratio IV 949 a

5 — *caro* significat vel totum hominem ut subsistentem in hypostasi divina, vel naturam creatam ut Divinitati unitam, vel ipsam partem humanitatis per se, non ut unitam III 200 b — congrue per synecdochē dicitur assumpsisse carnem III 47 1*, 2*. 129 3* — Circa carnem Christi duplex opinio haeretica III 44 b sq. — assumpsit veram carnem humanam et verum corpus III 45 a. 91 b. 164 d. 2 — caro non potuit esse de caelo delata II 45 a, 4*, 2* — non potuit assumere carnem phantasticam et apparentem *ib.* a — habuit carnem de nostro genere *ibid.* — ad redemptionem nostram debuit habere carnem de nostro genere et passibilem *ibid.* 262 f. 2, b sq. — Duplex haeresis de anima Christi III 46 a sq. — assumpsit veram animam cum suis potentiis vegetabili, sensibili et rationali *ibid.* 164 d. 2 — Anima et caro ununtur et constituunt naturam specificam III 49 a. 164 d. 2. 232 b

— Caro Christi ante unionem cum Verbo erat indistincta a carne Virginis III 86 b — a carne aliorum hominum in Patribus non fuit distincta qualitative nec formaliter *ibid.* — si fuisset distincta a carne patrum, non competeret ad redemptionem III 85 f. 4. 86 b. 87 2*. 262 b. 265 4* — caro non fuit de carne in statu innocentiae, sed illi similis et conformis III 86 b. 87 1*. 95 d. 2 — caro non potuit esse fabricata de particula seminis incorrupta III 86 a sq., f. 6 — In lumbis patrum erat unibilis, sed in dispositione remota III 87 1*. 263 2*

CHR (6)

— caro dignitate excedit carnem humanam III 94 d. 2 — dicitur assumpsisse primitiam nostrae massae propter triplicem excellentiam *ibid.* — caro est medicina III 83 b, f. 1. 84 2*. 85 f. 1. 87 3*. 263 4* — caro post unionem cum Verbo non est caro peccati, sed similis peccatrici III 86 b — caro prius natura est purgata quam unita animae III 335 a, 5* — munda fuit, in quantum formata praeter legem concupiscentiae III 87 4*. 88 b sq. 263 1*, 2* — secundum formam, secundum quam coniuncta est animae et unita Verbo, nunquam fuit peccato obnoxia III 88 b — secundum materiam, unde sumta est, fuit in parentibus secundum legem propagationis, sicut caro aliorum hominum, sed inde ipsa caro Christi non potest dici fuisse peccato obnoxia *ibid.* — non fuit in patribus secundum rationem seminalem, sed tantum secundum corpulentam substantiam III 89 a, 2*, 3* — Propositiones aequivocae de carne Christi III 84 4*. 88 b sq. 89 1*

6 — in modo conceptionis non debuit assimilari hominibus III 94 2*, 3*. 272 4* — Conceptio Christi dupliciter est novum III 74 b. 92 2* — non processit secundum legem concupiscentiae nisi materialiter in parentibus III 83 b. 84 4*. 88 b sq. 95 d. 3. 272 1*. 335 a — non processit secundum rationem seminalem nec per virtutem naturae III 89 a, 2*, 3*. 442 3* — conceptus est a Virgine, concurrente eius virtute cum virtute divina III 34 d. 2. 444 a seqq. — recte dicitur conceptus de carne vel de sanguinibus Virginis III 79 d. 3.

— eius caro dicitur creata, ut condita per operationem divinam, licet non ex nihilo III 80 d. 4. 442 2* — eius corpus debuit formari a Deo IV 4 b — in primaria formatione productum est miraculose III 93 b, 4*. 441 b, sq. 444 b. 497 d. 3. — ei convenit modus productionis, qui est supra perfectionem naturae III 27 9* — eius generatio ita est supra naturam, quod est secundum naturam III 496 3* — Constitutio corporis Christi plus fuit supernaturale quam naturale III 335 2* — generatio fuit praeter vitium et supra naturam *ib.* 3*

— magis proprie dicitur conceptus de Spiritu sancto quam natus III 447 d. 5 — Conceptio secundum diversas considerationes potest appropriari Patri, Filio, vel Spiritui sancto III 79 d. 2. 98 b sq. — potissime appropriari debet Spiritui sancto III 30 4*. 55 b. 99 a. sq. — conceptio differt a missione et assumptione, quae dicunt relationem III 99 b

— Corporis conceptio praecedit assumptionem naturae, sed tempore sunt simul et in instanti III 57 d. 3. 335 5* — assumptam naturam perfectam in ipsa conceptione III 93 f. 3, b — corpus statim habuit distinctionem membrorum, non tamen perceptibilem prae parvitate ante dies quadraginta sex *ib.* 4* — ab instanti conceptionis habuit perfectionem organizationis III 57 d. 3. 93 a sq. — conceptio habet tres actus simul naturae III 94 4*

(7)

— Corpus Christi quoad quantitatem molis ad perfectionem deductum est per successionem temporis et operationem naturae III 91 a sq. — ei non competeat decrescere, sed semper proficere III 90 f. 4 — Statura corporis Christi est perfectissima IV 948 d. 3

— convenientius assumpsit sexum virilem propter dignitatem in principiando, virtutem in agendo et dominium in praesidendo III 270 b sq. — non debuit in sexu assimilari matri III 271 4*

— potuisset assumere carnem de viro III 272 a — congruentius assumpsit carnem de sola muliere *ib.* b — non debuit habere patrem in terra III 272 f. 4. 273 4* — Inter parentes Christi remotos recensentur peccatores, sed non ratione peccati III 78 3* — ortus est de Lia IV 763 d. 5

7 — Non debemus Christo **attribuere** quod non possumus per Scripturas authenticas aut rationes necessarias confirmare III 233 f. 2 — Nil convenit Christo secundum quod homo, quod non sit assumptum vel coassumtum III 228 f. 4 — Opposita possunt affirmari de Christo, unum per unionem, alterum per proprietatem naturae, sed neutrum potest proprie negari III 255 b. 256 1*. 257 4* — De Christo praedicantur proprietates absolutae naturarum sibi oppositae, sed non ea quae videntur inducere diversitatem in hypostasi III 403 6*. 231 b. 250 6* — ei diversa attribuntur secundum utramque naturam quatuor modis et iuxta quatuor genera causarum III 239 d. 1 — secundum humanam naturam habet proprietates divinae naturae pariter et humanae III 444 1*. 2*. 447 d. 3 — Quae conveniunt Christo secundum naturam assumptam tantum, recte de eo affirmantur, non vero simpliciter removen- tur III 447 d. 3

— In Christo est aliquid spirituale et invisibile et aliquid corporale et visibile IV 226 d. 2 — vere dicitur esse aliquid divinum III 258 d. 3 — Natura assumpta remanet intra terminos creaturae, sed ratione unionis in persona participat nomen divinum III 21 3*. 280 5* — non potest dici homo divinus III 259 d. 3 — non debet dici homo deificatus, sicut Deus humanatus III 483 d. 2 — non dicitur homo dominicus, nisi sane intelligatur ratione humanae naturae III 484 d. 3. 258 d. 3 — secundum divinam naturam non ponitur in genere III 49 4*

— non debet dici esse creatura sine determinatione propter propinquitatem erroris III 249 b sq. 258 d. 2. — eius personae tripliciter repugnat conditio creaturae III 250 a, 6*. 257 d. 4 — per essentiam et naturam propriam est Creator III 250 3* — non est creatura, quia est Creator III 257 d. 4 — recte dicitur homo creatus III 250 5*. 258 d. 2 — ei non repugnat conceptio, quae licet dicat exitum in esse, concernit determinate naturam assumptam et exitum dicit naturalem III 250 6* — non dicitur factus nec conceptus sine contractione ad naturam assumptam *ib.* 2*, 6*

CHR (8)

— Humana natura ut compositum dicitur nata de Virgine ratione partis, scilicet carnis III 488 b — Humanitas ut forma communis dicitur nata de Virgine non ratione sui, sed suppositi *ibid.* — Humanitas non dicitur creata, etsi generatio includat creationem animae III 489 4*

— incepit esse homo, sed non incepit esse I 458 2* — fuit ab aeterno III 249 f. 2, 3 — Haec locutio de Christo: iste homo incepit esse, non potest sine distinctione admitti III 252 b — Homo iste incepit esse quantum ad singulare hominis, non quantum ad personam Verbi secundum proprietatem naturae eiusdem III 253 b — Iste homo fuit ab aeterno, falsum est, nisi intelligatur per idiomatum communicationem III 254 4* — Homo incepit esse Deus, est vera tum ratione formae, tum ratione suppositi, in quantum dicit singulare hominis III 256 b — Iste homo ab aeterno fuit Deus, etiam quantum ad singulare hominis per idiomatum communicationem *ib.* 4* — Si dimitteretur homo a Verbo, iste homo desineret esse Deus III 257 4*

8 — ut Deus est **genitus**, non factus, sicut creatura III 34 d. 2 — secundum humanam naturam est genitus et factus ex Virgine I 268 d. 6. III 34 d. 2. 442 a, 4* — nativitate temporali generatur similis matri III 496 a — secundum substantiam supremam et infimam genitus est et assimilatur principio producenti, non vero secundum animam, quae est creata III 403 5*. 434 4* — debet dici bis esse natus III 492 a. 494 1* — Nativitas temporalis praesupponit aeternam III 494 3* — generatio temporalis et aeterna sunt similes analogice III 492 4*

9 — secundum generationem temporalem est **filius** solius Virginis matris III 404 a. 443 4* — non potest dici filius Spiritus sancti III 400 b sq. 448 d. 6 — nec filius Trinitatis, nec simpliciter nec per creationem nec per gratiam III 403 a, 4*, 6* — dicitur Filius Patris magis respectu naturae assumptae quam assumptae *ib.* 3* — In Christo non sunt duae filiationes III 494 a — per generationem temporalem respectu Virginis non acquirit novam filiationem *ib.* 2*. 495 5* — eius hypostasi aeternae temporaliter convenit filiatio respectu Virginis ratione naturae assumptae III 403 a. 434 4* — Duae filiationes differunt solum secundum respectum III 495 5*

— Nativitas aeterna est naturalis, sed supra naturam creatam III 497 d. 2 — secundum nativitatem etiam temporalem est filius naturalis propter respectum ad principium III 496 a sq. — est Virginis filius naturalis III 444 1* — in quantum Deus potest dici naturalis filius Mariae ratione gratiae unionis, quae erat ei naturalis III 496 4*. 239 d. 3

— non est filius Dei per adoptionem, nec simpliciter nec in quantum homo III 234 a. 277 2* — Humanitas dicitur adoptari non quantum ad illam singularem naturam, sed quantum ad alios homines

III 234 4° — per gratiam non est filius adoptivus, cum sit Filius Dei per naturam III 104 5° — secundum quod homo est Filius Dei per gratiam non adoptionis, sed unionis, qua communicatur filiatio naturalis III 196 1°. 233 f. 1. 234 3° — secundum humanam naturam suscepit donum gratiae, per quam ordinatur ad hereditatem III 234 a — Personae Christi etiam secundum humanam naturam non competit extraneitas *ibid.* — secundum humanam naturam non est servus III 204 6°. 337 4°

— dicitur primogenitus sine ordine ad posterius, sed ad anteriori et ut offerendus Deo secundum Legem IV 713 d. 4 — est primogenitus inter omnes etiam tempore quantum ad consummationem gloriae III 246 4°

— etiam secundum naturam assumptam est causa dispositiva et meritoria nostrae adoptionis III 236 a sq., 3° — est causa effectiva nostrae adoptionis quantum ad redemptionem, quae ei appropriatur *ib.* b — Ante adventum Christi fuerunt filii adoptivi per fidem ipsius venturi *ib.* 3° — ratione divinae naturae est noster pater quantum ad creationem et recreationem III 238 a — est frater noster secundum humanam naturam III 238 4° — Nos sumus fratres Christi non per filiationem respectu totius Trinitatis, sed respectu Dei Patris III 102 f. 3. 103 2°

40 — fuit praedestinatus principaliter, non consequenter ad necessitatem reparandi humani generis III 27 5° — vere dicitur esse praedestinatus in quantum homo, sed non ut Filius Dei propter triplicem repugnantiam III 178 a. 182 1°. 244 b — Filius Dei praedestinatus est esse homo, potest esse vera III 180 a. 226 2° — Praedestinatio eius non dicit respectum ad gratiam, potest tamen concernere gratiam unionis III 180 1° — Homo vere praedestinatus est esse Filius Dei III 181 b

— eius praedestinatio ex parte praedestinantis est conformis et eiusdem rationis univoce ac nostra, sed respectu praedestinati est partim conformis, partim difformis III 244 a sq. — respectu status a quo est simpliciter differens a nostra *ibid.* — ex parte praedestinati respectu naturae est conformis, sed respectu personae differens *ib.* b — respectu termini quodam modo est conformis, quodam modo difformis *ibid.* — eius praedestinatio et filiatio non supponit statum peccati III 234 a. 244 a — praedestinator ad habendum simul gratiam et gloriam, et ad gratiam unionis et singularis personae III 244 b

— eius praedestinatio non est exemplar nostrae quoad principale significatum nec quoad connotatum est exemplar interioris in mente divina III 246 a — ratione connotati est exemplar exterius nostrae praedestinationis, in quantum debemus ei conformari *ibid.* — habet exemplaritatem quandam etiam respectu praecedentium *ib.* 4° — praedestinatio praecedat omnium praedestinationem quantum ad effectum gloriae

ibid. 248 1° — eius praedestinatio respectu nostrae quoad connotatum non est causa proprie effectiva III 247 b — habet quandam causalitatem dispositivam et excitativam respectu nostrae gratiae et gloriae *ib.* f. 2. 248 a, 2° — non est causa absolute necessaria nostrae salutis III 248 b

11 — Omnis perfectio est attribuenda Christo, quae non includit imperfectionem III 267 1°. 282 1° — Quaedam attribuuntur Christo ut capiti, quae dicunt perfectionem in ipso, defectibilitatem in membris III 267 1° — potuit accipere a Deo meliores proprietates naturales, non vero congruentiores fini I 793 d. 3 — anima debuit esse deiformis, repleta luce sapientiae et rectitudine iustitiae III 337 a — anima ad unionem non esset idonea, nisi esset beatissima et deiformissima III 388 b — anima ad unionem cum Verbo a primordio debuit esse perfecte disposita III 337 6° — ab instanti conceptionis fuit perfectus gratia et sapientia III 71 b. 92 1°, 4° — ut perfectus comprehensor non poterat proficere nec quoad cognitionem nec quoad affectionem IV 206 2°, 4°

12 — In anima Christi est una gratia gratum faciens quoad essentiam habitus III 286 f. 1. 287 b — In Christo est ponendum donum creatum gratiae singularis personae, quo esset anima eius idonea ad unionem et ad meriti perfectionem III 277 a — Gratia singularis personae non dicitur inesse secundum rationem personalitatis, sed ratione alicuius partis, sed respicit personae merita propria *ib.* 4° — Gratia singularis personae non habet ullam oppositionem ad Christi aeternam acceptationem *ib.* 2° — Deiformitas gratiae et gloriae ex parte animae praesupponitur ad unionem *ib.* a, 3°, 4°. 282 a. 337 f. 4

— Gratia creata non est dispositio necessitatis et condignitatis, sed tantum congruitatis ad gratiam unionis, quae est omnino gratuita III 280 5° *Vid. V. Unio* — In Christo potuit esse gratia disponens ad gloriam praevia ordine naturae, sed non meritum praecedens praemium III 388 1°. 389 5° — Spiritus sanctus apparens super Christum eum non sanctificavit, sed manifestavit I 253 d. 2. 268 d. 5. 280 3°

— Gratia unionis est infinita ex parte Dei, sed finita ex parte creaturae I 793 d. 3. III 300 b — In Christo non potest esse maior gratia secundum possibilitatem ipsius suscipientis I 317 a. 793 d. 3. III 283 6° — Deus non potuit eius animae conferre gratiam simpliciter infinitam propter limitationem potentiae susceptivae III 280 2° — Gratiae creatae nihil potest addi, licet sit finita, quia ordinat et unit bono infinito III 281 a — eius anima non potest ampliorem gratiam appetere III 280 6°

— gratia ab instanti suae conceptionis fuit perfecta et consummata III 282 a. 293 d. 4 — Plenitudo gratiae in Christo non tantum fuit sufficientiae nec praerogativae nec numerositatis et copiae, sed etiam superabundantiae I 284 6°. III 282 b — habuit gratiam potius correspondentem statui

comprehensoris quam viatoris III 282 2° — secundum statum vitae habuit plenitudinem gratiae respectu operis meritorii III 360 d. 4 — per opera bona non merebatur incrementum gratiae pro se ipso, sed pro nobis III 283 4° — profecit tantum quoad opera exteriora, in quibus delit nobis exemplum III 282 3°. 293 d. 4

— Gratia singularis personae in se est limitata, sed improporcionabiliter excedit gratiam aliorum hominum quoad habitus, usus et effectus III 279 b. 291 d. 4 — eius gratia in infinitum excedit gratiam aliorum, in quantum disponit ad unionem III 280 4° — habuit spiritum non in mensura simpliciter secundum divinam personam, sed respectu nostri etiam secundum animam III 280 1° — Christo datus est spiritus non ad mensuram ratione gratiae unionis vel gratiae capitis I 318 d. 4 — tripliciter potest dici repletus gratia corporaliter III 117 d. 4 — fuit repletus gratia secundum triplicem praesentiam deitatis in ipso *ibid.* — secundum humanam naturam habuit gratiam confirmationis III 266 b, f. 3

— Gratia capitis uno modo dicit gratiam creatam, altero vero modo increatam III 284 b sq. — Gratia capitis vel dicit ipsum Deum ut principium effectivum sensus et motus spiritualis in membris Christi, vel habitum animae Christi ut disponentem per modum meriti et praeparationis, vel ipsam praesidentiam Verbi III 287 a — Gratia singularis personae differt a gratia unionis et capitis, in quantum dicit principium effectivum, ut creatum ab increato *ibid.* — Gratia unionis et capitis hoc sensu differunt quoad connotatum *ibid.* — Gratia unionis et capitis ut unio et praesidentia gratuita sunt diversae relationes et comparationes fundatae super idem et gratia singularis personae se habet ut dispositio ad illa *ibid.* sq. — Gratia capitis et unionis ut habitus animae Christi inter se et a gratia singularis personae non differunt ut diversi habitus, sed ut diversi respectus sive effectus eiusdem habitus *ib.* b, 1°

— Gratia capitis, ut dicit principium effectivum, connotat effectum circa membra Christi III 287 a — Gratia capitis dicitur quaecumque gratia Christi, in quantum habet efficaciam in alios *ib.* 2° — naturali ordine praesupponit unionem *ib.* 3° — Gratia capitis licet sit definita, non est determinata ad aliquos actus I 318 d. 1

13 — In Christo fuit perfectio virtutum et habituum, quae animam habitant ad gloriam III 389 5° — videtur habuisse prius habitum virtutum quam actum III 384 b — habuit septem dona Spiritus sancti, secundum quae erat perfecte dispositus ad patiendum III 745 a sq. 751 d. 1 — ei specialiter tribuitur donum timoris III 751 d. 1

14 — Anima Christi quidquid cognoscit, cognoscit per habitum creatum comprehensionis III 345 b — Animae Christi non attribuitur cognitio increata ipsius personae

CHR (14)

III 298 4° — In Christo est potentia divina et potentia rationalis creata et potentia sensitiva III 366 b — animae quantumcumque possumus sapientiae et gratiae debemus attribuere III 348 b. 382 b — anima dicitur speculum clarissimum non simpliciter, sed respectu aliarum creaturarum III 326 d. 3 — habet perfectionem cognitionis propter unionem cum sapientia perfecta, sed non solum per illam III 320 4° — ratione unionis excellentiorem cognitionem habet, in quantum maiorem habet deformitatem III 297 b

— habuit triplicem cognitionem perficientem portionem superiorem et inferiorem et partem sensibilem, et convenientem statui patriae et innocentiae et naturae lapsae III 319 f. 2, 4, 5, b — habet triplicem cognitionem, quae attribuitur Angelis *ib.* f. 4 — debet habere completionem scientiae secundum omnem statum et modum III 320 2°, 3° — secundum duplicem statum habuit duplicem cognitionem et affectionem III 356 b — habuit cognitionem rerum in Verbo, in se ipso et in proprio genere III 320 a — habuit cognitionem a Verbo, non tantum simplicis notitiae, sed etiam experientiae *ibid.* 322 a — habuit cognitionem a Verbo, qua cognoscit res in se ipsis per species et inditas III 349 b — Cognitionis simplicis notitiae consistebat in habitibus et speciebus animae Christi inditis, cognitio experientiae in usibus sensuum exteriorum III 322 a

— secundum cognitionem simplicis notitiae proficere non potuit III 322 a — proficiebat cognitione experientiae per novam conversionem sensus exterioris *ibid.* 323 5° — in scientia experimentalis non proficiebat veniendo in notitiam rei prius incognitae III 322 a, 3° — eius profectus erat solum secundum apparentiam *ib.* a. 293 d. 5. 321 f. 4 — habet statum in profectu cognitionis ex parte ipsius animae, quae non potest amplius capere III 302 6° — Virtus cognoscitiva animae Christi semper est finita III 315 b

— Christi cognitio non habet obscuritatem III 326 d. 3 — In Christo non fuit cognitio aenigmatica, sed tamen cognitio ex parte convenientis statui viae III 320 5° — In Christo potuit esse quaedam dubitatio, ut dicit indifferentiam partis sensibilis ad sequendum affectum naturae vel rationem III 376 d. 3 — Intellectus agens abstrahabat speciem a conditionibus materialibus, in quantum excitatus a potentia inferiori iudicabat de apprehenso per sensum III 322 4° — Abstractio eius non ordinabatur ad generandum novum habitum *ibid.* 342 d. 4 — per receptionem specierum excitabatur tantum ad aliquid considerandum III 322 4° — eius anima non poterat recipere novas species III 321 f. 4, 5. 322 a

— anima Christi cognoscit Verbum sibi unitum actu creato III 296 b — non cognoscit Verbum immediate ratione unionis *ib.* f. 3. 297 a. 298 2°, 3°. 345 b — co-

(14)

gnoscit Verbum per habitum creatum, quod fit assimilatio cognoscentis ad cognitum III 297 a sq. 345 a — Cognitionis Verbi est a Verbo effective III 297 b, 4° — Cognitionis comprehensionis et unionis non distinguuntur quoad necessitatem habitus medii III 297 b

— cognitione beata videt ipsum luminis fontem III 304 b — non potuit videre Deum per aliquod medium creatum III 303 f. 3, 6 — habet maximam cognitionem Dei, quae sit in genere creaturae III 301 3° — Anima Christi non videt Deum viribus propriis, nec quantum ad ipsam rationem substantiae III 304 b. 305 1°, 2° — dicitur non videre Deum, quia non facit nosse *ibid.* — ipsa non potest comprehendere Verbum nec divinam essentiam III 300 a sq. 317 5° — cognoscit Deum totum, sed non totaliter III 300 b sq., 4°, 5° — videt Dei immensitatem quodam modo positive, quodam modo privative III 302 7°

— eius habitus semper est in actu respectu Verbi ut cogniti principalis, non vero respectu aliorum, quae sunt cognita in Verbo quasi secundario III 312 4° — potest plura, quae non sunt de essentia gloriae, cognoscere in habitu, quam consideret actu III 344 a. 317 5° — multa cognoscit in habitu, quae nunquam considerabit in actu III 317 6°, 7° — eius cognitio est maxime perfecta quoad cognitionem habituales III 340 f. 4. 311 a, 3° — Anima Christi recte dicitur omnisciens quantum ad cognitionem habituales III 346 b. 324 3° — cognoscit habitu infinita III 310 f. 5 — si scit finita, potest adhuc scire plura III 313 f. 4. 316 a

— actuali cognitione non potest transire infinita III 340 f. 4, 5 — Actualis consideratio rerum cognitarum in Verbo subiacet Christi voluntati *ib.* f. 3 — actu cognoscit simul multa, in quantum ea videt mediante Verbo III 344 b. 357 5° — per plenitudinem gloriae potuit in instanti deliberare III 382 3°

— Probabiliter anima Christi habet scientiam omnium, quae novit Verbum scientia visionis, non omnia, quae novit scientia intelligentiae III 345 b sq. — cognitione actuali non potest tot cognoscere, quot cognoscit ipsum Verbum III 346 a, 2°. 317 5° — cognitione habituali potest cognoscere in Verbo omnia, quae cognoscit Verbum *ib.* a — habitus est finitus; habet tamen in aptitudine respectus ad infinita, et ratio cognoscendi est infinita actualiter *ibid.*, 3°. 317 b, 8° — habet aptitudinem ad cognoscendum omne, quod Verbum natum est ei repraesentare III 340 f. 4. 312 f. 4. 316 a

— habet respectum ad infinita cognoscenda non eo, quod secundum se excedat in infinitum alias animas, sed quod Verbum ut speculum unitum ei omnia exhibeat III 343 f. 2. 316 a sq., 4° — potest cognoscere infinitum per lumen aliquod finitum, quod est ad infinita scibilia comparatum propter promptitudinem exemplaris sibi uniti III 317 8° — cognitio propter

CHR (15)

cognitionem habituales infinitorum non adaequatur cognitioni ipsius Verbi III 317 6°, 7°. 325 4° — habuit scientiam praedicam de omnibus operibus divinis, quae tamen non ordinabatur ad operandum III 325 5° — novit horam iudicii secundum humanitatem IV 988 b

15 — In Christo sunt duae voluntates secundum utramque naturam intellectualem III 364 b 366 b — Pluralitas voluntatum sequitur pluralitatem naturarum, sed non infert pluralitatem personarum III 364 1°, 2° — sunt plures voluntates liberae a coactione, sed una sola libera ab omni subiectione III 365 3° — meruit secundum voluntatem creatam III 364 f. 4 — Secundum potentias, per quas exit in actum, voluntas humana est duplex secundum cognitionem sensitivam et intellectivam III 366 b. 367 2°-4° — Per comparisonem ad modum volendi in Christo est voluntas Divinitatis, rationis, pietatis et carnis I 858 b. III 366 b — et naturalis et deliberativa III 367 4°-3°

— In Christo fuit conformitas voluntatum in ratione volendi, quamvis ex parte voliti non esset identitas III 368 b — Voluntas sensualitatis subiacebat rationi *ib.* f. 3 — Voluntas sensualitatis non debebat esse conformis per assimilationem, sed per subiectionem III 369 1°, 4° — eius ratio consentiebat sensualitati, volendo ipsam velle, sed non idem volendo, quod sensualitas *ib.* 6° — Nihil fiebat contra eius voluntatem absolutam, sed contra voluntatem sensualitatis vel conditionatam III 339 4°. 369 3° — voluntate absoluta volebat quod Deus volebat, sed voluntate conditionata iuste et meritorie poterat velle aliquid contrarium I 859 4° — voluntate antecedente vult omnes salvari, non vero voluntate consequente III 695 d. 3 — habuit simul contrarias affectiones, in quantum una illarum subiecta erat alteri et respectu eius quodam modo materialis III 356 b. 369 5°

— In Christo fuerunt omnes motus rationales recti et omnes motus sensualitatis pacati III 369 a — In Christo dicuntur fuisse propassiones, in quantum non perungebant ad eius rationem III 342 d. 4. 354 5°. 359 d. 4. 360 d. 3 — habuit veram tristitiam subiectam rationi III 338 b, sq. 360 d. 2 — habuit tristitiam compatiendo aliis vel refugiendo aliquid malum III 338 f. 4. 339 a — In Christo fuit affectus irae cum quadam commotione partis sensualis III 340 a — In Christo non fuit timor gratuitus poenae et offensae, sed tantum reverentiae III 341 d. 3. 766 b — habuit timorem naturalem sensualitatis subiacentis rationi III 341 d. 3. 342 d. 4 — in inferiori parte timuit mortem praecognitam per imaginationem causatam a ratione III 342 d. 4 — In eo fuit timor, sed non timor pusillanimitatis III 360 d. 2

— ut homo per privilegium supra conditionem hominum habuit libertatem sine vertibilitate arbitrii III 267 2°, 5°. 269 2°, 4°. 352 6°. 384 1° — assumpsit liberum arbitrium III 267 2°. 268 arg. 3 — assumpsit potentiam peccandi, quatenus dicit poten-

tiam, quae est de integritate nostrae naturae, sed non potentiam ordinatam ad peccandum I 792 d. 2. III 269 a, 4*

— Humanitas et Divinitas in Christo diversas operationes habent IV 134 3* — eius animae non potuit communicari omnipotentia nisi per idiomatum communicationem I 764 d. 6. III 324 a

16 — Christum decuit orare, maxime in diebus carnis suae III 374 b — debebat orare pro peccatoribus, sicut et sacrificium offerre *ibid.* 370 f. 2 — eius oratio potest dici ascensus in Deum, sed sine nova consideratione III 372 3* — ei competit orare Patrem, in quantum est minor illo secundum humanitatem *ib.* 2* — potest orare se ipsum secundum divinam naturam *ib.* 4* — ei proprie non convenit orare, sed dedit orandi exemplum III 204 6* — sua oratione nos invitat ad orandi studium III 374 b

— ei competit ratione naturae assumptae petere id quod potest ipse implere secundum naturam assumptam III 374 4* — potest orare pro aliis ad supplendam eorum indigentiam, quo illi fiant digni ad impetrandum III 374 f. 5, b, 4* — non frustra orabat ad impetrandam ea quae sciebat Deum disposuisse, praesupposita sua oratione III 372 5*.

— non potest discordare a Patre rogando eum aliquid, quod Pater non posset velle I 778 d. 6 — Oratio quaedam procedebat a voluntate rationis, quaedam a voluntate pietatis, quaedam a voluntate carnis III 373 b — Oratio, quae procedebat a voluntate rationis, semper fuit exaudita, sed non omne impetravit, quod petit voluntate pietatis et carnis *ibid.* — voluntate pietatis et carnis magis oravit ad nostram eruditionem, quam ut exaudiretur III 374 a. 375 b. 376 d. 4 — Oratio in passione quoad materiam fuit sensualitatis, quoad formam vero rationis III 375 a sq. — In horto magis oravit pro nobis quam pro se *ib.* b. 376 d. 4

17 — de omni statu aliquid assumpsit III 267 4*. 319 b. 351 2*. 360 d. 4 — non fuit omnino in statu viatoris III 267 4* — ab instanti conceptionis fuit comprehensor et beatus III 266 f. 2, b — simul erat viator et comprehensor III 267 4*. 319 f. 5. 356 b. 357 4*. 390 a. IV 206 2* — ut perfectus mediator fuit perfectus comprehensor et perfectus viator III 47 a. 356 b. 330 a — fuit in statu viatoris secundum partem inferiorem et secundum coniunctionem animae ad carnem III 282 2*. 384 2*. 390 a — secundum quod erat in statu viae, libere et meritorie operabatur III 384 2*. 388 f. 5, 2*

— eius anima non potuit depravari ulla culpa propter plenitudinem gratiae, consummationem gloriae et unionem divinae naturae III 266 b. 273 b — potuit assumere miseriam, non culpam III 267 3*. 334 4*. 333 a — assumpsit vetustatem carnis quantum ad poenam, non quantum ad culpam III 80 d. 4. 341 d. 4 — Caro secundum passibilitatem plus assimilatur

naturae lapsae quam institutae III 349 f. 2. 350 f. 3. 351 2* — Corpus est immaculatum et anima habuit immunitatem a culpa et in se et in carne coniuncta III 335 a — suscepit carnis passibilitatem, non vitiositatem III 56 d. 2. 350 f. 4 — tentatus est ab angelo malo non interius, sed exterius tantum et ad nostram instructionem et adversarii confutationem II 284 4*

— quantum ad ea quae exterius apparebant, ab aliis hominibus in nullo differebat III 337 3* — debuit nobis assimilari in omnibus, quae sunt ad salutem et eruditionem nostram III 272 4* — eius exinanitio fuit ex excessu caritatis III 21 2* — per humiliationem vere dicitur abiectus I 4 a — omnia assumpsit, quae respiciunt naturae nostrae constitutionem, non quae respiciunt statum, vel accidentalem dispositionem III 56 d. 4 — Solum illud curatum est, quod assumptum est III 268 arg. 4 — quod semel assumpsit nunquam deposuit III 138 f. 2. 144 3*. 437 b

— fuit sub lege quantum ad observationem spontaneam III 34 d. 3 — se subiecit Legi, cum tamen non esset sub ea IV 84 3* — implevit Legem et complendo cessare fecit *ibid.* — est finis legis ut in quo quiescitur II 885 4* — non tenebatur reddere tributum II 1014 4* — in Abraham non fuit decimatus III 83 b — non habebat Angelos ad custodiam, sed ad ministerium II 281 a sq., 2* — est supra perfectionem universi, ita ut haec non imponat ei ullam necessitatem III 25 a. 27 9* — non subiacebat constellationi in nativitate et in passione II 364 3*

18 — Congruum fuit, ut assumeret naturam nostram cum defectibus et passibilitatibus ratione finis intenti III 330 b sq. — assumendo defectus naturae manifestat in se veritatem humanae naturae, immensitatem suae misericordiae et magnitudinem suae benevolentiae et ita nos movet ad credendum, sperandum, amandum III 334 a — Defectus assumpti faciunt ad ostensionem veritatis humanae naturae, in quantum sunt annexi praesenti statui III 341 d. 2 — Defectus naturales faciebant ad vincendum adversarium III 331 4* — Infirmitas non dedecet eius naturam assumptam *ib.* 1*. 337 6* — Defectus non assumuntur, sed coassumuntur III 333 4*

— assumpsit tantum defectus poenales naturales III 332 b sq. 342 d. 3 — non debuit assumere omnes defectus, ut eos curaret III 333 4* — non debuit assumere quosdam defectus, qui potius impedivissent nostram salutem operandam *ib.* 3*, 4*. 337 6* — potuit assumere defectum in corpore, sed non in anima III 337 6*. 390 2* — assumpsit defectum aetatis duplici ratione III 283 5* — non debuit assumere defectum ignorantiae III 293 d. 5. 322 3*. 337 a — assumpsit naturam ignorantem, non in se, sed in nobis III 337 4* — habebat quandam ignorantiam per privationem experientiae *ib.* 2*

19 — Passibilitas in Christo non est ex necessitate contracta nec inflicta, sed re-

licta ex dispensatione voluntatis divinae et acceptata ab ipsa anima Christi III 334 b sq. 347 6* — voluntate creata in primo instanti creationis animae elegit uniri corpori passibili propter salutem generis humani III 335 a, 5* — eius caro habuit defectum mortalitatis et passibilitatis a suo originali principio sine novo effectu ex parte Dei agentis *ib.* 4*, 2* — Passibilitas carnis erat auferenda, nisi intervenisset Dei dispensatio et voluntaria acceptatio Christi *ib.* a, 4*, 5* — Defectus non fuerunt in Christo vi generationis *ib.* 3* — Passibilitas non fuit omnino praeter naturam, in quantum de natura Matris erat, talem filium generare *ib.* 4*. 350 f. 4

— recte potest dici non fuisse passibilis III 360 d. 3 — non potuit pati secundum divinam naturam I 374 4*. III 347 4*, 5*. 360 d. 3 — eius anima potuit pati secundum institutionem naturae, vel secundum dispensationem misericordiae III 347 4* — eius anima potuit pati per accidens, compatiendo carni, vel ex se, occasione accepta a corpore laeso *ibid.* — Anima non fuit passibilis nisi propter unionem sui ad corpus *ibid.* 354 3*. 442 f. 4. 443 3* — probabiliter statim post separationem facta est impassibilis III 443 a — Corpus non statim habuit donum impassibilitatis *ib.* 4* — anima non poterat iterum uniri carni passibili propter divinam dispositionem *ib.* 2*

20 — In Christo fuit vera doloris passio ratione carnis passibilis et virtutis sensitivae III 346 b — Negantes veritatem passionis haeretici et Saraceni destruunt christianam fidem et inferunt blasphemiam Christo *ibid.*, f. 6 — Sententia Hilarii in sensu vero exponitur *ib.* 1*. 359 d. 4. 360 d. 3 — non exclusit miraculo sensum doloris III 347 3*

— secundum rationem passus fuit dolorem, qui est in anima secundum se III 354 a — Quantum ad dolorem, qui est in anima ex carne, ratio Christi considerata ut ratio corpori non compatiebatur, sed considerata ut natura et perfectio corporis patiebatur, corpore patiente *ibid.*, 4*, 5* — Passio se extendit ad totam animam et ad ipsam superiorem portionem rationis consideratam per modum naturae III 356 a sq.

— In superiore portione rationis erat simul gaudium fruitionis et dolor passionis, in quantum non sunt affectiones contrariae, nec utrumque per se inest *ib.* b — eius anima in morte fuit beata in se, sed subtracta redundantia in partem sensibilem III 438 4* — Anima non fuit derelicta a Deitate solvendo vinculum unionis *ibid.* — Anima tam in corpore quam separata gaudebat perfectione contemplationis III 458 4* — Gaudium fruitionis non diminuerebat dolorem passionis III 356 b, 3* — Dolor erat obiectum gaudii *ib.* b, 2* — potuit habere simul utrumque, in quantum erat simul in duplici statu viatoris et comprehensoris *ib.* b. 357 4* — Consummata gloria, ablata fuit omnis passio III 357 4*

— Dolor passionis fuit acerbissimus et

acutissimus ratione causae doloris, modi patiendi et conditionis patientis III 349 a. 358 b — eius dolor quodammodo mitigabatur quantum ad repugnantiam rationis voluntate desiderante, caritate adiuvente, recompensatione et spe; sed non quantum ad experientiam sensus III 349 b — eius dolor pensandus secundum complexionem eius nobilissimam et sensus vivacitatem III 348 f. 3, 4. 349 1* — adeo cito mortuus est propter acerbitem doloris III 348 f. 6 — sustinuit omnes dolores quantum ad aequivalentiam acerbitem *ib.* f. 2 — passus est secundum partem sensualem et rationalem III 353 f. 4, 5 — passus est corporis afflictione et sanguinis effusione IV 257 a, 4*

— habuit dolorem passionis et compassionis tam in sensualitate quam in ratione, sed ordine originis inverso III 358 b — Dolor passionis maior fuit in sensualitate, dolor compassionis maior in rationali *ibid.* — Intensior fuit dolor compassionis quam passionis *ibid.* sq. — Passio Christi comparatur mari propter poenalitatis amaritudinem et flumini propter caritatis dulcedinem I 4 a

— assumpsit poenas voluntarie pro reparanda humana natura III 331 2* — sustinuit improprium et poenam non ex merito vel necessitate, sed ex mera benignitate III 263 3*, 4* — Mors et passio inflicta est propter peccatum praecedens in altero, quia ordinata erat ad redimendum genus humanum II 851 a — eius passio habet causam in genere moris in nobis, in genere naturae vero in ipso eius corpore III 352 5*

— Ante assumptionem non fuit necessarium eum pati nisi necessitate finis III 351 a — assumpsit necessitatem patiendi ratione compositionis naturalis corporis assumpti *ibid.* — habuit necessitatem patiendi non ratione personae, sed naturae assumptae *ib.* b, 1* — habuit necessitatem patiendi respectu virtutis naturalis, non respectu voluntatis III 351 b, 352 3*. 359 d. 4 — Necessitas patiendi non fuit contracta III 351 b. 352 5* — Necessitas patiendi non minuit voluntarium nec meritum III 352 6* — habuit quoddam debitum moriendi pro nostra salute ex caritate, quod non diminuebat de ratione meriti III 395 d. 4

— Passio erat acceptabilis in quantum voluntaria III 401 4*. 428 1*, 2*, 3* — eius passio et eiusdem memorialia sunt pigmenta suavitatis coram Deo IV 2 a — In eius passione relucet abiectio, humiliatio et divinae voluntatis impletio III 428 a

— Passionis Christi memorialia sunt Sacramenta significantia praeteritam passionem IV 2 a — eius passionis memoriale est in scripto, in verbo et in Sacramento IV 290 b — Sanguis de latere profluens significat Sacramenta IV 3 a — Sanguis, qui fluxit de latere Christi, non habuit proprie rationem figurae respectu eucharistiae nisi ratione modi emanandi IV 182 b, 3*. 259 5* — eius passio praefiguratur per agnum paschalem IV 482 4*

21 — mortuus est per separationem non Divinitatis, sed animae a carne III 46 f. 3. 51 3* — Anima in morte non debuit separari a Verbo III 437 a sq. — Unio animae cum Verbo non solvitur, in quantum est supernaturalis III 438 3* — dicitur ponere animam ratione carnis assumptae virtute Deitatis III 437 4*. 446 d. 4, 2 — Filius Dei vere dicitur mortuus secundum naturam humanam per idiomatum communicationem III 446 a. 447 d. 3

— Mors Christi in genere moris fuit simpliciter bona ratione auctoris boni I 860 d. 2. III 386 2*. 433 d. 4 — Mors a parte sustinentis fuit accepta, a parte infligentium tantum permissa III 433 d. 3 — dicitur traditus in mortem a Patre solum permittendo et acceptando eius voluntatem III 428 1*. 433 d. 3 — Occisio Christi ex parte Iudaeorum et ut opus operans erat simpliciter mala I 860 d. 2. 861 d. 3. III 433 d. 4 — Occisio Christi omnibus Iudaeis imputatur, sed simplices aliquo modo excusabantur II 934 d. 3 — Crucifixores quodam modo excusabantur per ignorantiam III 394 d. 2. 404 3*. 429 6*

— in triduo mortis non erat simpliciter homo III 438 f. 2. 441 3* — in triduo non poterat dici homo secundum praedicationem simpliciter actualem, erat vero secundum praedicationem aptitudinalem, immo quodam modo secundum actualem, in quantum erat persona in actu III 451 b — Anima in triduo non uniebatur Christo ut forma materiae III 453 4*, 7* — In triduo anima et corpus quodam modo erant unita in hypostasi III 453 4* — In triduo non poterant dici de Christo idiomata animae et corporis nisi per synecdochen *ib.* 7*

— In morte Deitas non fuit separata a carne III 439 a — Caro post separationem animae vere mortua fuit, quia non erat vivificabilis a Divinitate unita III 444 b sq. — Caro conservabatur a Divinitate unita a corruptione, sed non per operationem vitae III 445 4* — Persona dicitur hypostasis carnis separatae in obliquo III 440 4* — eius caro, dum erat mortua, erat nobilior substantiis viventibus, quia erat Divinitate unita et habebat ordinem ad nobilissimam vitam III 445 3*

22 — Resurrectio Christi constat per testimonia Apostolorum et per pietatem fidei IV 883 b sq. — debuit statim resurgere IV 887 2* — Resurrectio non debuit fieri statim post mortem, sed tamen accelerari, ut constaret de illius veritate III 457 a sq. 463 b — non fuit in sepulcro tres dies integros III 457 b — utrum surrexerit media nocte, an in aurora *ibid.* — Nihil de carne Christi vel sanguine secundum speciem mansit in terra IV 287 d. 2 — Sanguis vere resurrexit in Christo IV 908 b — eius resurrectio est causa nostrae III 247 f. 3 — eius resurrectio est dupliciter causa efficiens et exemplaris nostrae resurrectionis IV 895 a — Resurrectio provocat ad iustitiam, per quam acquiramus gloriam similem, et dirigit ad ambulandum in novitate vitae III 401 a

23 — descendit ad inferos secundum animam Divinitati unitam III 46 f. 4. 437 f. 2 — Licet anima statim facta sit impassibilis, non debebat statim evolare III 443 4* — descendit ad partem inferni, in qua erant iusti, qui appellatur limbus, propter victorum consolationem et confutationem adversariorum III 459 b. 462 1* — ad ostendendum non tam virtutem quam dignationem III 459 3* — descendit ad inferos non ex impotentia, sed ut faceret alios ascendere III 460 4*

— ei competit ascendere et descendere secundum divinam naturam relata ad humanam III 465 d. 4 — dicitur exaltari per ascensionem secundum naturam humanam, secundum naturam divinam vero quantum ad cognitionem nostram III 395 d. 3 — eum descendere et ascendere non dicit minorationem Divinitatis factam, sed apparentem, et exaltationem manifestatam III 465 d. 4 — Christo soli convenit ascendere in caelum propria virtute *ibid.* — dicitur sedere a dexteris Patris secundum divinam quidem naturam propter omnimodam aequalitatem, secundum humanitatem autem propter excellentiam in loco et dignitate II 85 d. 2. III 395 d. 3

24 — secundum humanitatem localiter non est nisi in uno loco III 454 b. 465 d. 3 — est in uno loco tantum definitive IV 221 a — in uno tantum loco est secundum apparitionem sensibilem, in multis secundum veritatem IV 220 4* — Christi anima non est, ubicumque est Verbum III 317 6* — homo potest dici esse ubique ratione personae, vel per communicationem idiomatum, non vero, esse ubique homo I 643 5*. III 455 a, 3* — dicitur esse totus ubique, sed non totum sive quantum ad utramque naturam III 465 d. 3 — sacramentaliter est in pluribus locis, personaliter ubique III 454 b sq.

— secundum humanam naturam est in empyreo, excellentissimus loco et dignitate II 85 d. 2 — dicitur semper fuisse totus in caelo non secundum quascumque partes naturae, sed secundum perfectionem personae III 465 d. 2 — localiter est in caelo, personaliter ubique, sacramentaliter in altari III 455 a. IV 221 a. 223 3*. 235 b — erat in sepulcro ratione carnis unitae III 439 f. 2. 453 5* — in triduo erat in sepulcro ratione corporis, in inferno ratione animae III 454 b

— secundum Divinitatem est in omnibus per essentiam, in iustis per gratiam, in Christo per unionem IV 221 a — secundum Divinitatem est cum omnibus hominibus, secundum gratiam non est semper cum omnibus fidelibus, sed secundum humanitatem est cum omnibus credentibus usque in finem, non visibiliter, sed sub Sacramento IV 216 f. 3 — ante passionem erat cum discipulis ut socius, post eandem ut dominus et quasi extraneus IV 486 4* — in passione recessit a nobis *ibid.*, 3*

25 — apparuit in aliena forma, qua se occultabat, quin sensus deciperet IV 286 d. 4 — secundum naturam assumptam et corpo-

ream apparebat sensibus, secundum divinam autem naturam omnem sensum latebat III 518 b — Divinitas Christi non cognoscitur nisi per fidem III 518 b, 1°. 519 3°, 4° — eius sanctitas omnibus ex eius operibus constare poterat, quamvis lateret eius Divinitas II 934 d. 3 — In iudicio eius Divinitas videbitur a solis bonis in propria forma IV 986 b — apparebit secundum humanitatem in forma gloriosa bonis et malis IV 987 b — Cicatrices et crux signa erunt passionis praeteritae, sed gloriae praesentis *ib.* 4° — omnibus apparebit gloriosus, sed bonis blandus et malis terribilis *ib.* 5° — Aspectus humanitatis Christi spectat ad gaudium accidentale III 25 1°

26 — est **medius** inter divinam naturam et humanam non tanquam natura tertia ex utraque, sed tanquam una persona in duabus naturis est medius ratione utriusque naturae III 410 b — quantum ad proprietates duabus naturis conformes est medius inter Deum et homines secundum naturam humanam *ibid.* 411 1° — est mediator inter Deum et homines solum secundum naturam humanam et diversas proprietates, in quibus communicat cum Deo et hominibus III 410 b sq. 411 2°, 5° — est mediator reconciliationis per unionem divinae naturae cum humana in unitate personae III 19 f. 5. 262 f. 4. 410 b. IV 500 b — sine unionem ad Divinitatem non habuisset potentiam ad eripiendum genus humanum, nec officium mediatoris ad reconciliandum III 437 b — propter officium mediatoris debebat experiri divina et humana III 356 b

27 — est **Redemptor** ratione personae secundum utramque naturam III 635 b — dicitur Redemptor quantum ad solutionem pretii ratione humanitatis, quantum ad donationem gratiae ratione Divinitatis IV 131 2° — est noster Redemptor ut auctor secundum Divinitatem, ut executor redemptionis secundum humanitatem III 409 a sq. — solus est Redemptor secundum auctoritatem simul et executionem *ibid.* 413 d. 3 — habuit officium ministri in agendo, pugilis in patiendo, redemptoris in moriendo IV 622 2°

28 — est verus **sacerdos** significatus per Melchisedech III 82 a. 83 f. 4. 84 b — dicitur magis sacerdos secundum ordinem Melchisedech quam Aaron IV 183 b. 612 b. 618 1° — fuit rex et sacerdos IV 612 5° — in triduo mortis non fuit sacerdos actu III 453 6° — est Angelus, per cuius manus sacrificium perfertur in caelum IV 233 d. 4

29 — Sacramenta procedunt a Deo ut efficiente, a Christo vero ut mediatore et promerente I 2 b — Ex Christi morte Sacramenta habent efficaciam vivificandi IV 2 b — Ex Christi morientis latere formatur Ecclesia, sicut Eva ex latere Adae dormientis II 433 a

— voluit baptizari baptismo Ioannis, ut suo materiam praepararet sanctificando aquam IV 57 3° — debuit circumcidi ad eruditionem nostram triplici ratione, IV 84

3°. 151 b. 499 d. 2 — suscepit baptismum et eucharistiam sacramentaliter tantum et non rem IV 206 b, 4°

— vivificavit nos assumendo vitam nostrae naturae et importando nobis vitam gratiae III 7 b — Deus convivificavit nos in Christo et cum Christo et per Christum in eius incarnatione, conversatione et passione III 2 a. 7 a — Deus vivificat nos secundum Christum per eius imitationem secundum virtutes et dona, quae Christus exercuit et docuit III 2 b. 7 a

— potuit sanare homines et vivificare per unctionem spiritualem et virtutem vitalem IV 2 b — congrue assumpsit poenitentias ad curandam nostram aegritudinem III 334 3° — per vetustatem poenae cum novitate gratiae liberavit nos a vetustate duplici poenae et culpae III 341 d. 4 — curavit morbum per congruentissima remedia III 331 3°. 428 a — sanat nos per gratiam et regenerat spiritualiter per Sacramenta III 43 2°

— tribus generibus peccatorum tentatus vicit diabolum, sicut iste vicerat Evam II 517 b — sua prudentia vicit diabolum, qui deceperat hominem III 428 a — per infirmitatem vicit adversarium, unde manifestatur fortitudo divinae potentiae I 5 a sq. — vicit mortem et auctorem mortis per humilitatem et potestatem, patiendo et resurgendo III 414 d. 3 — vicit hostem per fortitudinem iustitiae, non potentiae III 331 4°

— ut homo remittit poenam, ut Deus culpam III 284 b — habet potestatem dimittendi peccata in forma hominis, sed non secundum hominis formam III 227 4° — ut homo non habet potestatem effectivam dimittendi peccata, sed dispositivam per modum meriti III 400 b. 401 2°, 3°. IV 130 b — ut homo habet potestatem excellentiae dimittendi poenam IV 130 b sq. — solus habet clavem excellentiae IV 470 a, 2°. 482 d. 2. 500 b

— est iudex secundum Divinitatem per naturam, secundum humanitatem constitutus per gratiam IV 895 a — fert sententiam secundum humanam naturam *ibid.* — ut homo communicat habet auctoritatem et potestatem divinam IV 984 b — secundum humanam naturam habet omnem potestatem quantum ad potentiam praesidendi III 326 d. 4 — induit fortitudinem iustitiae in merito, potentiae in praemio III 331 4°

— est fluvius, qui crevit in lucem et solem I 2 b — est fluvius Dorix medicinalis *ibid.* — fluvius Tigris I 3 a — est sagitta *ibid.* — significatur ligno vitae II 428 d. 4 — est lignum vitae in medio paradisi Ecclesiae II 708 d. 2 — est fundamentum spiritualis aedificii ut locus, in quo stabilitur IV 583 a

30 — dicitur **caput** respectu Ecclesiae ratione conformitatis naturae, ratione principiandi et influendi sensum et motum III 284 a sq. — est caput nostrum, sed non simpliciter eiusdem naturae III 240 5° — est caput totius Ecclesiae, in quantum

omnes ab eo accipiunt II 786 a — est caput ut principium naturae et gratiae III 285 3° — potius dicitur caput quam cor III 289 1° — ut caput influit sensum et motum spiritualem per fidem et dilectionem III 289 a sq. — Accipimus de gratia Christi non ut a substantia, sed ut a principio III 292 d. 3

— coepit esse caput ex tempore III 283 f. 4 — Gratia capitis inest Christo secundum quod homo III 283 f. 2 — secundum utramque naturam III 236 b. 635 b — Gratia capitis secundum rationem principiandi competit Christo ratione naturae divinae, secundum conformitatem vero ratione naturae humanae III 27 7°. 284 b — secundum humanam naturam potest dici principium membrorum quantum ad esse gratiae III 285 3° — Influit sensum et motum in Ecclesiam competit ei secundum divinam et humanam naturam diversimode III 284 b — ut homo praeparavit gratiam merendo et satisfaciendo, ut Deus eam confert III 284 b

— Gratia capitis redundat diversimode in Angelos et in homines aliter in eos qui eum praecesserunt, aliter in eos qui sequuntur III 289 b. 290 6° — influit in Angelos quoad praemium accidentale de sua restauratione *ibid.* 290 ad 3°, 4° — est caput Angelorum et influit in eos secundum naturam divinam et etiam humanam III 290 3°

— ut caput secundum humanam naturam est in singulis membris spiritualiter per fidem et dilectionem III 285 2°, 4°. 290 5° — secundum quod caput non est incircumscribitur III 285 2° — non debet uniri singulis hominibus sanctificandis sicut Spiritus sanctus, in quantum sanctificat ut causa meritoria III 265 4° — habitat in cordibus fidelium non corporaliter, sed spiritualiter III 285 2°. IV 287 d. 3

— iungit homines cum Deo in conformitate voluntatis, non naturae III 414 3° non est simpliciter unum cum membris, sed unum efficit corpus I 346 4° — non ad nos finaliter ordinatur, sed nos ad ipsum tanquam membra ad caput III 706 3° — potest sibi unire membra dispositive et effective III 290 2° — est sponsus Ecclesiae IV 654 a — habuit Synagogam ut concubinam *ib.* b

31 — est nostrum **exemplar**, ad quod debemus respicere in credendis et expectandis et operandis III 246 a. 626 f. 4 — eius humanitas est exemplar excitativum virtutum III 776 b — fuit exemplar etiam eorum qui eum praecedebant III 246 4° — dedit nobis exemplum specialiter in virtute humilitatis, patientiae et pietatis III 331 a. 754 d. 1. 776 b — factus est parvulus, ut superbiam extirparet et humilitatem commendaret III 91 b — ad humilitatis exemplum omne, quod suum est, Patri attribuit I 213 5° — recusavit honorem regalem propter humilitatis exemplum IV 642 b — Ipse pauper et mendicus fuit, sed ad hoc alios non arctavit *ibid.* — quaedam fecit ad nostram eruditionem et non ad

CHR (32)

imitationem III 421 5°. IV 84 3°. 199 d. 2 — Non omne factum Domini est praeceptum IV 199 d. 2 — conformamur Christo per remotionem a malo et per ordinationem ad bonum quoad intellectum et affectum III 237 b — Imitatio Christi attenditur maxime in crucifixione sui III 783 b. 784 4°

32 — poterat mereri, in quantum erat in statu viatoris III 384 2°, 5° — non meruit secundum actum caritatis, qui pertinet ad praeium substantiale III 388 f. 5, 2° — a principio suae conceptionis meruit, in quantum habuit habitum gratuitum, quo fuit dignus praemio III 381 a — probabiliter in primo instanti conceptionis et infusionis animae exiit in actum meriti *ibid.* — post conceptionem habuit usum et exercitium merendi II 926 f. 3. III 384 a — Infinitas meriti Christi surgit ex unione illius animae ad personam divinam III 279 b. 280 3° — Meritum humanitatis Christi maximum I 4 a — in merito non profecit, quia non sibi, sed nobis meruit III 392 2°

— proprie non meruit sibi praemium substantiale III 388 b — Unio praecedit omnia merita secundum ordinem naturae *ibid.* — prius ordine naturae habuit gloriam quam usum liberi arbitrii III 389 4° — sibi non meruit, nisi faciendo debitum pluribus modis quod iam debitum erat III 384 a, 3°, 4°. 390 3° — meruit sui corporis glorificationem in agendo et patiendo III 390 b — Glorificatio corporis cadebat sub merito, in quantum non necessario comitabatur unionem *ib.* 2° — Christo maxime conveniebat habere corporis glorificationem per merita III 391 4° — non indigebat meritis ad sui glorificationem, sed eam meruit necessario ex sufficientia suorum meritorum III 391 5° — Glorificatio corporis non fuit principaliter movens ad passionem, sed per modum consequentis III 390 1°. 391 6° — quomodo per passionem meruerit sui nominis clarificationem III 394 d. 2

— Meritum Christi consistit in passione, per quam nos redemit, et in actione, per quam nos informavit I 4 a — Passio fuit maxime meritoria ratione sustentiae et complacentiae voluntatis III 386 a, 2°, 3°. 395 d. 4 — meruit nobis faciendo de non debito debitum III 384 a. 393 4° — nobis meruit gratiae infusionem, gratiae profectionem, bonorum operum multiplicationem secundum triplicem modum merendi de condigno III 384 a — Super merita Christi fundatur efficacia omnis meriti III 393 5° — Meritum et satisfactio est infinita quantum ad sufficientiam III 279 b

— In Christo facta est reconciliatio III 1 a. IV 500 b — est secundus Adam, reparans et exaltans humanam naturam III 27 6° — ad reparationem generis humani debuit habere veram animam III 47 a — veram naturam communem III 48 f. 4 — Humana natura in Christo nunquam indiguit reconciliatione, sed erat immunis ab omni culpa III 411 4° — eius sanctitas necessaria ad opus redemptionis IV 4 b sq. — se obtulit Deo pro omnibus hominibus IV 2 a — ad redemptionem exposuit cor-

(33)

pus et animam IV 257 a, 4° — vitam suam pro nobis posuit, sed non amisit III 706 1° — maxime nos dilexit in passione I 4 a — dilexit nos, cum essemus iniusti et peccatores III 626 f. 4

33 — oportuit esse Deum et hominem, ut pro hominibus *satisfaceret* III 26 4°. 423 a — solus potuit satisfacere IV 470 a — solus ut Deus et homo potuit satisfacere pro peccato originali ratione suae munditiae et gratiae capitis III 426 a — solus potuit satisfacere pro peccatis actualibus quantum ad offensam *ibid.* — pro nobis satisfecit, in quantum Deus eum magis appetiatur quam totum genus humanum III 705 f. 3

— poena sua satisfecit pro nobis IV 530 f. 6 — satisfecit pro nobis modo congruentissimo et a Deo maxime acceptando III 427 b sq. IV 430 b — praecipue meruit et satisfecit pro nobis per tolerantiam poenalitatem III 330 f. 3, 4. 345 f. 4, 5 — maxime debuit satisfacere per mortem suam III 428 4° — Passio Christi fecit damni satisfactionem II 676 a — Satisfactioni Christi non obstitit peccatum Iudaeorum III 429 5°

34 — Passio habet virtutem iustificandi ex unione ad divinam personam III 401 4°. IV 131 2° — Passio est causa nostrae iustificationis per modum meriti et exempli et signi III 401 a. 412 d. 4, 2 — Passioni et resurrectioni attribuitur quaedam causalitas respectu nostrae iustificationis in quolibet genere causae, licet neutra sit proprie causa III 400 b — Passioni attribuitur ratio merendi, ratio terminandi attribuitur resurrectioni, ad quam ordinatur iustificatio III 401 a — utrique attribuitur excitatio per modum exempli et regulatio per modum causae exemplaris *ibid.* — Passioni attribuitur ablato mali, resurrectioni collatio boni III 401 a. 407 1°

— Per passionem aperitur lumen veritatis contra diaboli fraudulentiam, et adiutorium virtutis tribuitur contra eius violentiam III 406 4° — Passio est exemplum provocans ad dilectionem Dei et exemplar dirigens ad moriendum peccatis III 401 a — Passio est efficacissima ad attrahendum hominem ad amorem Dei III 428 a — Passio inflamat affectum eius qui ad eam se convertit, maxime ut est in eucharistia expressa IV 290 b. 550 a

— Christi passio est fons nostrae salutis, per quam redundat in nos plenitudo gratiae III 412 d. 1 — Nulli peccatori datur gratia nisi merito satisfactionis et passionis Christi III 426 1°, 4° — In sola passione Christi remittitur omnis culpa IV 351 a — sua passione, quae erat Deo gratissima, in se acerbissima, nullo modo ex delicto suo, sed propter solvenda debita nostra, meruit nobis remissionem culpae et relaxationem poenae III 407 f. 3, 4. IV 430 b — Christi passioe sufficienter puniuntur peccata nostra IV 98 2°. 478 5°. 533 4° — Passio delet chirographum peccati, in quantum tollit reatum III 404 a — Per passionem liberamur a culpa et reatu poenae aeternae et in baptismo a

CHR (35)

poena temporali III 407 b. 408 3°. IV 97 b — eius passione liberati sumus a poena carentiae visionis divinae III 407 b

— Passio Christi non liberat a poena promotiva, sed ab oppressiva III 408 2° — Passio non liberat ab omni poena temporali in praesenti, sed in futuro *ib.* 4° — Corpus Christi non datur in eucharistia ad salutem corporum in via, sed in patria IV 265 d. 3 — non venit, ut curaret ipsam naturam, sed personas II 764 2°. III 273 2° — Meritum passionis Christi respicit personas, non naturam IV 97 b. 98 3°

— per passionem meruit nobis dimissionem poenae III 393 3° — per suam satisfactionem meruit nobis apertionem paradisi caelestis III 392 b — per passionem potius quam per actionem *ib.* 2°, 3° — si fuisset purus homo sine peccati originalis reatu, introisset in caelum, cum non fuisset unquam clausum ipsi, sed aliis merneret clausum III 423 5° — est ostium paradisi de se semper apertum IV 470 1°

— Efficacia passionis se extendit ad omnes culpas quantum ad sufficientiam, non quantum ad efficaciam III 403 1°, 3°. 429 6°. 461 b — quantum ad sufficientiam delevit peccatum crucifixorum III 404 3°. 429 6° — quantum ad sufficientiam liberavit omnes a potestate diaboli, sed illos solos, qui sunt de eius corpore, quantum ad efficaciam III 406 a — non liberavit ex limbo nisi animas electorum III 461 b — non debuit liberare parvulos III 462 b — liberavit illos, pro quibus patiebatur quantum ad efficaciam *ib.* 5°

— Passio non habet in omnibus efficaciam nec aequalem in omnibus IV 99 3° — eius meritum non ordinatur efficaciter nisi his qui ei adherent III 428 a. 461 b. 540 b. IV 98 3° — eius passio coniungitur animae quantum ad efficaciam mediante fide per dilectionem III 401 5° 412 d. 2 — iustificat ut hostia oblata, credita et amata III 412 d. 2 — Passio habet efficaciam mediantibus aliis remediis III 404 2°

— Merito passionis Christi collata est Sacramentis gratia sanativa III 4 b — Passio est radix et fundamentum virtutum praebens omnibus Sacramentis IV 182 4° — eius meritum operatur in Sacramentis et potestate clavium IV 533 b — Omnia Sacramenta habent efficaciam a passione Christi I 2 b. III 404 2°. 406 3°. IV 70 4° — Passio ut satisfactio plena influit in Sacramenta, maxime in baptismum III 426 a — Christi satisfactio habet effectum plenum in baptismo, in poenitentia secundum partem IV 351 a — solvit debitum Adae in passione sua et tantum superabundavit, ut ministris communicaret virtutem solvendi a parte poenae IV 500 b — A Christi passione merita nostra habent efficaciam II 706 f. 3. 707 b — Omnis satisfactio habet efficaciam a satisfactione Christi II 786 a. IV 351 a

35 — est fundamentum gratiae et salutis per fidem III 385 3° — Sine fide Christi post lapsum nemo potest salvari II 786 a. III 540 b — Christi fides fuit in cordibus

praecedentium eum III 246 4°. 285 4° — per fidem est caput iustorum praecedentium II 786 a. III 285 4°. 288 4°. 290 5° — A Christo habebant gratiam et satisfactionem etiam qui praelebant III 426 1° — Meritum Christi ratione fidei se extendit etiam ad praecedentes III 248 1°. 288 4°

— Satisfactio Christi habet efficaciam per fidem et ante novam legem et etiam post IV 351 a — in cruce est botrus, qui portatur a praecedentibus et sequentibus III 290 6°. 550 b — Deus dabat gratiam per fidem Christi ante eius passionem, sed non gloriam ante satisfactionem solutam III 393 6°

— Mystera Christi non curiose perscrutanda III 466 b — est subiectum theologiae ut totum integrum I 7 b — Articuli septem de Christo quantum ad humanitatem secundum septem actus Christi redemptoris III 536 b — Septem articuli spectantes ad Divinitatem comparantur septem stellis, septem vero spectantes ad humanitatem septem candelabris *ibid.*

36 — Corpus Christi non est in Sacramento tantum sicut in signo IV 217 b — In altari est corpus Christi verum, integrum et perfectum, sed occultum IV 220 a sq. 223 2° — Christum esse in carne sua et natura propria in Sacramento est possibile respectu divinae potentiae, congruum respectu sapientiae, utile respectu bonitatis IV 217 b. sqq. — ostendit, divinam potentiam posse super omnem potentiam operativam in conversione, super imaginativam et super intellectivam *ib.* b — Corporalis Christi praesentia est utilis ad augendum meritum fidei et inflammandam devotionem caritatis et sublevandam spei fiduciam IV 218 b

— Praesentia Christi non est intelligibilis intellectui nostro, ut est humanus IV 235 a sq. — Intellectus adiutus lumine fidei assentitur credendo et concordat ratiocinando secundum causas superiores, sed non comprehendit *ib.* b — fit intellectui apprehensibile per gratiam fidei IV 273 4° — magis est supra intellectum quam alia mysteria, quia repugnat imaginatio IV 216 f. 6. 225 b. 230 b. 235 b — Non est consentiendum sensui, sed fidei, et ideo nihil falsitatis est ibi, sed veritatis IV 237 3°. 273 2°

— Corpus Christi est sub specie panis per conversionem; Divinitas, anima et sanguis per indivisionem IV 247 b. 264 b — non fit praesens per motum localem IV 221 3°. 241 f. 3. 242 1°. 245 a — incipit et desinit esse sub speciebus sine motu locali et mutatione sui IV 217 1°. 309 3° — tropice dicitur descendere et deferri ad caelos IV 242 1°. 253 d. 4 — per conversionem non fit, sed sine mutatione sui incipit esse in altari IV 229 4°. 230 b. 1°. 241 f. 3. 245 4° — fit praesens in conversione, non in usu IV 593 5°

— est in pluribus locis, quia multa convertuntur in ipsum II 80 5°. IV 217 1°. 218 2°. 220 b. 221 a sq. — non potest esse in omnibus locis I 643 a. III 465 d. 3.

IV 221 b. 2°. — convenit esse in pluribus locis ut cibus omnium fidelium I 643 4°. II 80 5°. IV 218 a. 221 b — potest esse in pluribus locis ut Divinitati unitum IV 218 a *Vide supra, locus* — non est sub speciebus proprie definitive, sicut quodcumque individuum IV 221 b

— sub Sacramento est invisibiliter et insensibiliter III 164 d. 1. IV 226 d. 4. 237 4° — Corpus Christi sub Sacramento non attingitur a visu glorioso IV 237 a — miraculose ostensum est, sed nunquam in forma, quam habet in Sacramento *ibid.* — non est visibile, non quia velatur specie, sed quia non est ibi per modum corporis sensibilis *ib.* 2°. 4°. 236 f. 2. 264 a — Sensu glorioso potest cognosci certis indicis praesentia corporis Christi IV 237 2° — Corpus Christi invisibiliter contentum sub speciebus est signum corporis eius visibilis IV 226 d. 4

— datum discipulis in Coena non fuit immortale et impassibile IV 263 b — in Coena datum erat passibile, sed erat ibi impassibiliter secundum modum existendi, nec poterat ibi pati nisi secundum compositionem intellectam circa subiectum IV 237 4°. 264 a — in triduo mortis fuisset sub eucharistia mortuum IV 264 4° — modo est palpabile ex potestate, non ex necessitate IV 227 d. 5 — verum fractis speciebus non frangitur IV 283 b sq. — corporaliter non masticatur nisi ratione specierum IV 283 f. 2. 284 1°. 3°

— In altari non solum est secundum veritatem, sed etiam secundum quantitatem suam IV 220 a sq. 235 a — in speciebus habet propriam dimensionem nec illis configurari debet IV 223 f. 3. b. 235 a — non est in speciebus dimensive IV 223 b. 4° — est in eis sicut signatum contentum in signo *ib.* 4°. III 164 d. 4. IV 225 b. 287 d. 4 — non abstrahitur a proprietatibus absolutis, sed comparatis IV 223 2° — est definitive, ubi est, et est in pluribus locis IV 236 f. 2 — in pluribus locis easdem habet proprietates absolutas, sed diversas relatas ad locum IV 264 a — est mobile in uno loco et immotum in alio IV 220 f. 4. 221 3°. 264 a

— habet positionem partium in toto, sed non in loco IV 223 2°. 225 1°. 264 b — probabilius est totus in qualibet parte, in qua salvatur species totius IV 225 a. 236 f. 2 — sed semel tantum in toto indiviso IV 225 2°. 4°. 287 d. 4 — in parva parte hostiae est tantum, quantum in toto IV 220 b. 223 b. 2°. 234 f. 4. 283 f. 3. 287 d. 4 — Existentia corporis Christi in Sacramento est supra naturam corporis glorificati et cuiuscumque rei IV 235 a. 236 f. 2. 237 a. 288 d. 4

— Christi corpus est praesens, quamdiu ibi est species IV 284 3° — continetur in speciebus inseparabiliter, quamdiu sunt Sacramentum, ubicumque ponantur IV 308 a. 310 b — non manet in illo Sacramento, nisi quamdiu est ordinabile ad manducationem hominum, quo usu cessante, redit substantia panis IV 308 b. 311 a

— Species non videntur amplius habere rationem Sacramenti, cum completa est manducatio, vel probabilius, quamdiu sunt idoneae ad refectionem humanam IV 310 b sqq. — Species non tamdiu solum continent corpus Christi, quamdiu percipiuntur sensu IV 311 a

— probabilius descendit in stomachum et manet, quousque species ibi sunt ut cibus IV 311 b — Cavendum, ne vomantur species, et vomens iuste punitur *ibid.* — Corpus Christi quantum ad cibandi efficaciam non vadit in ventrem, sed in mentem, quam reficit IV 276 3°. 4°. 310 a — non alit corporaliter IV 276 2° — non vadit in mentem quantum ad substantiam IV 310 a — non intrat animam corporaliter, sed spiritualiter per fidem IV 287 d. 3 — magis convenit sumi a peccatore ratione naturae rationalis quam a bruto IV 308 2°

— est cibus actu effectus decoctione in igne passionis et compressione in torculari crucis IV 255 4°. 5° — caro est cibus, decoctus, cum fuit ad redimendum exposita, et reficiens in recogitatione fidei IV 204 2° — exponitur ad cibandum, non in se nec visibiliter, sed sub Sacramento IV 216 f. 4. 221 b — vere est cibus propter coniunctionem cum Divinitate I 643 4°. II 80 5°. III 223 b. 401 4°. IV 196 1°. 216 f. 4. 218 a. 221 b. 264 4° — non prodest carnaliter intelligenti IV 218 5°. 6°. III 223 b De eius manducatione *vide V. Communio* — est lignum vitae II 708 d. 2. IV 184 3° — Caro Christi est carbo ignitus IV 218 b. 290 3°. 292 f. 4. 293 a

— corpus nobis datur ad sumendum et Deo offerendum IV 182 3° — exposuit humanitatem in pretium et in cibum IV 184 3° — omnibus se offert in Sacramento, sicut pro omnibus se obtulit in cruce IV 208 a — corpus est unica oblatio in cruce et in altari IV 218 a — quotidie conficitur ut panis quotidianus IV 593 7°

— Species visibilis est signum corporis Christi veri et mystici, corpus verum est res speciei, et signum et causa corporis mystici IV 184 2°. 196 a. 226 d. 3 — Species ratione materiae, ex qua sunt, habent similitudinem ad corpus Christi mysticum, ad corpus verum ratione effectus, vel etiam ratione materiae IV 196 4° — Species significant ratione substantiae, quae erat ante consecrationem *ibid.* — Species habent efficaciam respectu corporis Christi veri mediante verbo, respectu corporis mystici mediante corpore vero *ib.* 2°

37 — Corpus verum non est proprie signum mystici III 210 4° — Corpus Christi verum repraesentat corpus mysticum, prout ipsum subest speciebus visibilibus institutis, sed secundum se est effectivum IV 191 a. 196 3° — Corpus mysticum est res huius Sacramenti ratione unionis, quae est eiusdem effectus IV 196 5°. 213 d. 4 — Ex corpore Christi et signis fit unum Sacramentum significans unionem Ecclesiae III 164 d. 1. IV 225 d. 1

— Corpus mysticum coepit ab Abel IV 184 2° — constat ex fidelibus puris,

CIB

fide et caritate unitis IV 196 4* — Membra corporis mystici habent diversas operationes, sed uniuntur ut consimiles in unitate fidei et caritatis *ibid.* — Corpus mysticum continet multos et diversos, unde indiget connexione; quia continet viatores, indiget refectione, quia continet peccatores, indiget oblatione IV 218 a — In corpore mystico est connexio similis ut in corpore naturali IV 530 f. 3 — In corpore mystico est distinctio, gradus et ordo III 648 1*

CIBUS — corporalis convertitur in substantiam aliam, spiritualis potius sibi incorporat manducantem IV 204 3* — nutrit ratione substantiae, auget ratione quantitatis IV 275 4* — potest converti in veritatem humanae naturae large dictam II 735 b

CICATRICES — in Christo et in martyribus manent ut signa passionis praeteritae et gloriae praesentis IV 987 4*

CIRCULUS — est figura simplicissima, capacissima et pulcherrima IV 609 a — est perfectissima figurarum III 20 b — In circulo non potest assignari punctus, cum factus est, sed cum fit II 23 3* — In circulo ultimum coniungitur principio I 2 a. 648 b. III 20 b

CIRCUMCISIO — instituta est in remedium et signum IV 38 b. 40 2*. 57 2* — fuit expressum signum curationis peccati originalis IV 37 b — principaliter significat ablationem culpae IV 26 a. 40 2*, 4*. 43 b sq. 46 d. 7. 85 4* — eius res est circumcisio a culpa et miseria IV 40 1*. 46 d. 7. 85 4* — eius significatum impletum est in baptisimi Sacramento et in resurrectione Christi IV 85 4* — spiritualis praesens et futura IV 38 b. 41 a. 46 d. 7 — eius forma et integritas IV 40 a. 46 d. 6 — Tempus erat observandum sub praecepto IV 40 a. 4*. 41 3* — dabatur die Sabbati IV 46 d. 5 — pertinet ad legem scriptam, sed ante eam instituta est ut signum distinctionis populi fidelis IV 38 a sq. — fuit fundamentum et exordium veteris legis IV 44 d. 4

— specialiter inter Sacramenta veteris legis habuit efficacem ordinationem ad curationem originalis ex pactione divina IV 26 b. 44 d. 4. 69 3* — debebat culpam originalem dando gratiam gratificantem animam et aliquo modo potentias habilitantem IV 43 a sqq. — erat poena iustificatoria IV 38 1*, 2*

— convenienter secuta est remedium originalis in lege naturae IV 38 a — est efficacius remedium originalis quam fides *ib.* b. 44 d. 4 — non evacuabat alia remedia, sed cum non posset observari, valebant remedia legis naturae IV 41 b. 85 5* — omnibus erat utilis ut remedium originalis, sed non omnibus praecepta IV 45 d. 4 — est minus efficax quam baptismus IV 44 a. 45 d. 2. 83 b — debuit cessare, instituto baptismo IV 83 b sq. — Quare Christus voluerit circumcidi IV 84 3*. 151 b

CIRCUMINCESSIO — dicit, quod unum est in alio et e converso, cum distinctione si-

mul et unitate in essendo I 349 a, 2* — In Deo solo est proprie et perfecte ratione perfectae unitatis essentiae cum distinctione personarum *ib.* a. 3*. 353 d. 40 — dicit specialem modum essendi in alio, qui non reperitur proprie in creaturis I 350 7*. 353 d. 40 — importat consimilem habitudinem ex utraque parte I 349 1*. 350 5*, 6* — est in habitibus et potentiis animae, non omnimoda indivisio II 658 5*. III 591 a sq.

CIRCUMSCRIPTIVE — est in loco, quod est ita, ut totum sit in toto et pars in parte secundum commensurationem IV 223 a sq., 3*, 4* — Illud circumscribitur quod est proprie in loco I 658 b. 660 4* — Quod est circumscriptum non potest esse secundum totum et secundum actum in pluribus locis II 79 f. 4

CIRCUMSTANTIAE — reducuntur ad quatuordecim IV 400 d. 9 — sunt infinitae nobis IV 462 arg. 2 — particulares attendendae sunt in applicandis regulis generalibus IV 542 d. 3

— malae non tollunt bonitatem substantiae actionis IV 741 4* — potius augent actus malitiam quam bonitatem IV 462 5* — alleviantes, aggravantes, in aliud genus trahentes peccatorum *ib.* a — non augent peccatum principaliter, sed augent contemptum vel libidinem *ib.* 5* — licet extrinsecae actui secundum esse naturae, possunt mutare speciem actus in genere moris III 499 5*. 835 b. IV 463 6*. 864 d. 3 — Mora temporis de se non facit mortale de veniali, nisi cum inducit consensum verum vel interpretativum II 586 d. 1 — quae est ex parte personae, potest mutare genus III 849 4*. IV 564 arg. 3 — quae est a parte peccantis, minus aggravat III 759 6*. IV 577 b — alleviantes plerumque non sunt confitendae, mutantes vero speciem actionum de necessitate IV 462 a — tantum aggravantes peccatum confitendae sunt de congruitate *ib.* b. 4*

CLARITAS — non potest latere visum IV 237 4*. 4027 1*, 3 — est proprietas lucis, qua illuminat IV 1016 a — minuitur per obscuritatem vel per defectum a summo III 326 d. 3 — Dei non distinguitur ab essentia III 304 a — Dei videtur a nobis modo finito III 612 2* — cognitionis Beatorum est differens IV 4010 f. 2 — in cognitione Dei deficit in creatura vel ex defectu naturali, vel ex peccato III 326 d. 3 — cognitionis generat gaudium et delectationem IV 4010 f. 2 — est dos corporis gloriosi IV 4015 b — corporis respondet luminositati cognitionis in anima *ibid.* — ut dos corporis opponitur obscuritati terreni elementis IV 4016 a sq.

CLAUDIANI — (Helvidiani) negabant virginitatem Mariae IV 712 d. 4

CLAUDICATIO — dicit ambulationem cum defectu II 870 4*

CLAVIS — in spiritualibus est virtus, per quam removetur obstaculum ad ingrediendum in regnum caeleste IV 470 a. 472 a. 489 a — est potestas spiritualis data cum caractere sacerdotali IV 500 b,

CLA

f. 3 — ostiarii traditur respectu templi materialis, non respectu Ecclesiae et caeli IV 504 4* — est potestas arbitrandi inter Deum et hominem IV 477 b. 489 a — dicit potestatem ad alterum IV 481 a. 506 4* — Per potestatem clavium constituitur mediator Dei ad hominem et hominis ad Deum IV 457 6*. 473 b. 514 3* — est formale Sacramenti poenitentiae IV 406 a. 441 a sq. 463 d. 4

— Ad removendum triplex obstaculum ex triplici debito alicuius peccati est potestas vocata clavis auctoritatis, quam habet solus Deus, et clavis excellentiae, quae est solius Christi, et clavis ministerii communicata hominibus IV 470 a. 482 d. 2 — ministerii descendit a clave auctoritatis mediante clave excellentiae IV 470 b. 500 b — ministerii est potestas taxandi poenam IV 470 b — inferni est sola clavis auctoritatis, quae liberat a culpa et a morte aeterna *ib.* 4* — Christus dicitur habere claves inferni solum secundum Divinitatem *ibid.* — Christus clave excellentiae clausit limbum et aperuit paradisum *ib.* 2*

— potestas non convenit veteri legi ratione suae essentiae, originis et finis IV 500 b — In veteri lege erat clavis scientiae, sed non ordinabatur ad aperiendum caelum *ib.* 4* — potestas secundum aliquos imperfecte fuit in lege Moysis *ib.* a sq. — potestas propria est sacerdotis evangelici et in lege veteri tantum figurata *ib.* b — datur post reconciliationem factam a mediatore, per quam aperitur caelum *ibid.* — Potestas clavis et iurisdictionis quando fuerit data Petro IV 489 3*

— proprie dicta consequitur ordinem et datur sicut ordo et cum eo durat IV 478 f. 2, 3. 479 b — respicit ordinem et descendit in omnes sacerdotes IV 489 a — non videtur differre a caractere nisi secundum relationem IV 506 a — potestas confertur in ordine sacerdotali IV 504 a — potestas est maximae nobilitatis, et convenit nobilissimo ordini *ib.* 4* — dicit proprietatem absolutam nec potest esse una in multitudine IV 488 f. 4 — In ordine episcopali non datur nova clavis, sed eadem ampliatur IV 489 4*. 504 a — pluribus conceditur, quam gladius IV 489 4*

— potestas inseparabiliter sequitur characterem ordinis quantum ad essentiam, non quantum ad usum IV 506 a — quantum ad executionem requirit statum viatoris et iurisdictionem *ibid.* 510 b — non aperit sine vi motiva, quae est iurdictio IV 506 a — quoad usum potest impediri a potestate superiori, quae eximendo subditos aufert materiam *ib.* 6* — manet in haereticis et excommunicatis quantum ad essentiam, non quantum ad usum *ib.* a — potestas ablata executione non est frustra in anima *ib.* 5*

— Potestatis clavium executio quantum ad idoneitatem requirit caritatem IV 502 b — ut potestas creaturae rationalis non concernit gratiam, sed quod exterius est, quia clavis est extra in sacerdote IV 474 4* — Ad ea quae sunt de necessitate

clavis sufficit donum gratiae gratis datae, in quo communicant omnes suscipientes ordinem, boni et mali IV 502 a sq. — non operatur ratione gratiae gratum facientis in utente ea *ib.* f. 3 — Potestate clavis mali ministri non possunt abuti IV 503 4°

— aperit ostium, quod homo sibi claudit per debitum peccati IV 470 1° — non dicitur id quod est tantum ad aperiendum, vel tantum ad claudendum IV 472 b — Potestas Ecclesiae denominatur a claudendo et aperiendo ut ab actu potiori, qui exercetur in relatione ad finem ultimum *ib.* a, b — Ecclesiae principaliter sunt ad aperiendum caelum, deinde ad claudendum IV 470 4°. 472 a — datae sunt Ecclesiae ad ligandum et solvendum, et per consequens ad claudendum et aperiendum IV 472 a, 4° — solvunt ligando, in quantum non solvunt debitum omnino IV 471 b sq. — ligat et claudit in bonum nostrum IV 472 1°

— non delet culpam in proposito confitendi clauso in contritione IV 424 5°. 473 a sq. — in actu absolvendi culpam supponit remissam IV 473 b — proprie non se extendit ad culpam, sed tantum per modum deprecantis *ibid.* — Sacerdos virtute clavium remittit aliquam partem poenae temporalis IV 477 a sq. 500 b. 533 b — non sufficit ad faciendas indulgentias IV 535 1° — non potest solvere et ligare in foro iudiciali, nisi ubi est secundum plenitudinem, ut in episcopis IV 489 1°, 3°, 4°

— caret efficacia vel ex parte sui, si non recte administratur, vel ex parte suscipientis fide accedentis IV 483 d. 4 — potestas exsequenda est secundum regulam potestatis collatae Petro et eius successoribus IV 509 2° — quamvis exerceatur per actum liberum, non valet nisi in debite suscipiente IV 506 4° — potestas per modum iudicii non se extendit nisi ad Ecclesiam militantem IV 539 a

— **Scientia** ut habitus non est clavis, nec per se nec prout iuncta est auctoritati IV. 479 a sq. — Scientia ut habitus est dispositio ad clavem *ibid.* — Scientia est clavis essentialiter ratione auctoritatis inseparabiliter consequentis ordinem *ibid.* — Scientia dicitur clavis, in quantum dicit auctoritatem discernendi, ad cuius exercitium se habet sicut dispositio materialis *ib.* b — essentialiter est auctoritas sive officium discernendi *ibid.*

— Auctoritas discernendi est in eadem potentia cum potestate solvendi IV 481 a — Discernere et solvere dicitur duos actus et duplicem auctoritatem concurrentem in unam plenam *ibid.* 480 f. 2 — Ad aperiendum caelum requiritur duplex actus, discretio culpae et solutio poenae IV 481 2° — Potestas solvendi est clavis principalis, scientia est anticlavis, quae dirigit iudicium *ib.* 3° — non multiplicantur secundum vitam, a quibus solvunt *ib.* 4°

— Auctoritas discernendi et solvendi sunt divisibiles in foro Ecclesiae IV 481 b — Utraque auctoritas recte dicitur clavis,

cum sit ordinata ad aperiendum caelum, et sunt duae claves, sed dantur in uno ordine et unum respiciunt *ibid.*, 2° — utraque consequitur ordinem et datur cum illo IV 479 a sq. — potentiae et scientiae distinguuntur secundum finem immediatum IV 481 b, 2°, 4° — scientiae opponitur errori, clavis potentiae difficultati IV 480 f. 3. 481 a — non excludit omnem errorem, nisi ubi habetur quantum ad perfectum esse IV 479 3°

CLERICI — collocantur in speciali statu inter fideles IV 610 b — distinguuntur a laicis per characterem ordinis, sicut levitae IV 143 a — per tonsuram disponuntur tantum ad statum ordinatorum IV 640 b — vocantur ordinati et tonsurati ratione signaculi communis *ibid.* sq., 4° — per tonsuram cum corona parantur ad nobile officium et ad regale sacerdotium et ab aliis distinguuntur IV 608 b — propter manuactionem ab ipsis incunabulis ordinantur in minoribus IV 630 4°. 802 f. 4

— in sortem Dei sunt segregati IV 802 arg. 2 — sanctificantur ad ministerium templi IV 143 b — debent esse mundi et solliciti, ut sint idonei ministri altaris IV 805 b — debent excedere Deo et sobrii esse proximo IV 609 a — oportet, quod stulti fiant huic mundo *ib.* 6° — eis competit vita activa quantum ad opera misericordiae IV 806 6° — debent vacare generationi spirituali ad cultum Dei propagandum *ib.* 5° — ad sacros ordines promoti tenentur ad servitium Ecclesiae IV 613 b — ante sacros ordines non tenentur ad horas canonicas nisi ratione beneficii *ibid.* — in minoribus ordinibus non tenentur ad officium nec ad ministerium IV 802 b

— debent vitare superfluitatem terrenorum IV 608 b — debent desiderare et tenere bonum supernum *ibid.* — nec divino nec humano iure compelluntur ad renuntiationem temporalium IV 612 a — abrenuntiare temporalibus est perfectionis, non necessitatis *ibid.* — minus quam laici debent insudare sollicitudini temporalium, non ex debito, sed de bono et aequo *ibid.* — ad sacros ordines promoti et indigentibus debet provideri in necessariis ab episcopo suo, non vero ante sacros ordines, nec ei qui patrimonium habet IV 613 a sq. — non debent ditare coniunctos de bonis Ecclesiae IV 806 a, 4°

— minores possunt transire ad statum coniugalem, sed non simul in utroque militare IV 803 2° — in minoribus contrahentes cum virgine possunt ad officium clericatus redire et promoveri ad maiores ordines IV 810 d. 1 — coniugati non possunt promoveri ad sacros ordines sine consensu uxorum IV 811 d. 2 — coniugatus non gaudet privilegio clericali IV 802 arg. 4 — Percussio clericus inducit excommunicationem, quae est reservata Papae, octo casibus exceptis IV 494 b

COACTIO — est per violentiam II 648 f. 2 — est in motu potentiae contra suam inclinationem II 649 f. 5 — provenit a superiori et ab extrinseco II 646 b sq. 619 a

— tollit omnino libertatem II 618 f. 4. 619 f. 5, a. IV 699 b — differt ab inducendo et ab impediendo II 616 b. 617 3°, 6°. 619 b — differt a mutatione voluntatis II 649 b — distinguitur sufficiens et inducens II 647 4°. IV 400 b — fit per vim vel per metum II 647 6°. III 877 b. IV 699 b — Deus dicitur voluntatem compellere et trahere, sed non cogere II 619 b. IV 421 2°

— nunquam tollit rationem voluntarii in actu voluntatis II 956 b. III 878 a. IV 401 a, 3°. 699 b — facit actionem exteriorem mixtam ex voluntario et involuntario II 647 4° — impossibilis est respectu interioris actu voluntatis in homine, non quoad actum exteriorem II 594 6°. 646 b. 647 a sq. 618 f. 4. IV 401 3° — ponit liberi arbitrii actum et usum II 616 b. 617 3° — plus repugnat affectivae quam cognitivae II 604 f. 1. 617 5°

COEVA — quatuor fuerunt primo creata II 68 a

COGITATIO — dicitur actum intrinsecum II 268 b — est actus virtutis intellectivae *ibid.*, f. 2 — In cogitatione convertitur anima ad id quod habet in se *ib.* f. 3. 269 a — alterius nemo potest cognoscere nisi Deus I 489 d. 4. II 233 b — de se est secreta nec manifestatur alteri sine novo respectu vel actu II 269 a — facile se producit per signa exteriora II 233 b — Coram Deo cogitare est loqui IV 693 5° — proprie a solo Deo possunt formari in anima, ab Angelis autem solummodo per excitationem et impulsione II 234 a. 232 b

— nostra magis habet de veritate quam locutio, tamen veritatem creatam et finitam I 416 d. 2 — Non omne, quod potest exterius exprimi, potest cogitari cum assensu I 455 6° — Quod contingit cogitare contingit enuntiare I 453 f. 5 — dicit tantum intelligere, quid est, vel etiam aliquid affirmare de subiecto cum assensu I 454 a. 155 6° — Omni finito potest maius cogitari I 40 f. 4. 41 a

— praecedit actum voluntatis, quo movetur ad obiectum II 605 a — de malo non semper est mala II 231 b — malae citra consensum sunt venialia IV 409 b — malae sunt pabulum ignis concupiscentiae II 232 b. IV 399 d. 8 — malae quomodo cavendae II 231 b — in patria aliquo modo sunt volubiles respectu obiecti secundarii III 314 4°. IV 1021 3°

COGNATIO — fundatur in traductione alicuius de substantia generantis II 730 b. 731 a, 4°, 5° — est vinculum speciale, quod contrahitur per actum circa specialem personam IV 869 4°-4°. 874 2° *Vide V. Consanguinitas* — ad Deum contrahitur per virtutes, quibus sunt filii Dei IV 869 2° — spiritualis et legalis habet originem a cognatione carnali IV 874 a. 875 a — carnalis, spiritualis et legalis recte distinguuntur vel secundum triplicem legem, vel secundum tria bona, vel secundum carnem, animam et totum hominem IV 874 a

— spiritualis definitur IV 868 a — spiritualis tres species *ibid.* 871 a. 876 4°

COG

— contrahitur directe, vel indirecte per actum alterius IV 868 a. 872 a — contrahitur per spiritualem regenerationem IV 869 a sq. 871 3° — contrahitur in catechismo, in baptismo et in confirmatione IV 868 b. 869 b — contrahitur per actum corporalem IV 872 3°, 4° — non oritur ex caritate nec ex aliis Sacramentis IV 869 1°-3° — non est inter suscipientes Sacramenta simul et ab eodem *ib.* 3°, 4° — non diffunditur nisi ratione consanguinitatis *ib.* 4° — contracta per actum proprium transit post carnalem copulam in uxorem IV 872 a sq.

— praecedens matrimonium impedit contrahendum et dirimit contractum IV 874 a — superveniens matrimonio non aufert ius petendi debitum, nisi inducta sit ex industria IV 870 b — contracta per catechismum non dirimit matrimonium IV 869 b

— legalis est proximitas proveniens ex adoptione IV 872 b — a lege humana recte additur cognitioni naturali IV 873 f. 2 — triplex oritur ex adoptione *ib.* a sq. — transit per copulam in alterum ad semper, per generationem vero ad tempus IV 876 a — non transit in patrem adoptati *ib.* 1° — inter filios naturales et adoptivos non manet, soluta adoptione IV 873 b. 874 4°. 875 a. 876 a — per descenditiam et per affinitatem semper impedit matrimonium IV 873 b. 876 a — impedit matrimonium ex statuto Ecclesiae IV 875 a. 1°, 2° — debet impedire propter honestatem *ibid.* sq.; 3°

Cognitio — natura praecedit amorem I 225 b, f. 1. III 748 2° *Vide V. Appetitus* — In patria claritas visionis praecedit motum affectionis III 684 b — Amplius ascendit affectio quam cognitio III 779 5° — Intellectus comprehensoris tantum elevatur quantum affectus, licet in via caecus sit propter ignorantiam III 303 f. 4 — Ubi maior est cognitio, non semper maior est dilectio I 92 2°. II 249 6° — non est perfecta sine dilectione I 197 f. 1. II 249 7°. III 774 b. 775 5° — dirigit affectum III 748 b, 2°

— non est actus virtutis nec virtus nisi per aliquid, quod respicit voluntatem I 705 2° — non est virtus, nisi ei sit iuncta affectio II 725 b — eorum quae non sunt necessaria ad salutem, non est virtus nec de esse virtutis II 524 a — Ad cognitionem fidei et prudentiae tenemur quoad credibilia et operabilia, quorum cognitio est ad salutem necessaria *ibid.* — boni et mali homini necessaria II 3 b sq. — Ex cognitione sui et Dei consurgit perfectio humilitatis III 337 4°

— triplex convenit rationi superiori, rationi inferiori et sensualitati III 320 a — per sensus viget secundum statum praesentem I 304 d. 2 — sensibilis in statu innocentiae non erat in impedimentum, sed in adminiculum cognitionis intellectivae I 74 arg. 2 — Statui patriae convenit cognitio gloriae, statui viae autem cognitio simplicis notitiae in natura integra, et poenalis experientiae in natura lapsa III

349 b. 322 3° — simplicis notitiae consistit in speciebus inditis a natura, experientiae vero in usibus sensuum III 322 a — Cognitione simplicis notitiae res non cognoscuntur solum quantum ad essentias, sed etiam quantum ad comparationes III 323 5° — aenigmatica potest esse circa sensibilia, quae non simpliciter et totaliter subiciuntur sensui III 518 a sq.

— Est duplex via cognoscendi opera Dei, per fidem et intelligentiam II 52 d. 3 — rerum, quae subsunt rationi, per experientiam acquiritur, quae vero sunt supra, per revelationem II 206 d. 1 — Intellectus agens est in actu respectu eorum quae sunt infra posse intellectus creati, non respectu eorum quae sunt supra illud II 196 b — Quae sunt supra rationem non possunt cognosci per creaturas I 76 f. 1 — naturalis deficit in cognitione effectus potissimi, bonitatis, scilicet redemptionis *ib.* 2°

— Cognitiva habet quinque actus pertinentes ad fidem III 476 a. 477 b — Fides ea quae credit, non cognoscit in se, sed in creatura cognoscit, quid est nominis III 779 6° — Aliquorum articulorum cognitio aliquo modo habetur a Scriptura, a ratione et a revelatione I 211 b — fidei est de his quae sunt supra rationem I 76 f. 1 — fidei non pendet ab existentia rei III 509 2° — fidei nata est se extendere ad affectum I 143 b. III 477 b. 779 3° — quae habetur per manuductionem rationationis, potest esse de eodem simul cum fide, nec una alteram expellit III 522 b sq. IV 570 3° — Per donum intellectus intelligitur ratio eorum quae creduntur de Deo, ex imagine creata III 778 a. 779 6° — Fide cognoscitur per simplicem assensum, dono intellectus per rationis adminiculum, beatitudine munditiae cordis vero per simplicem contuitum III 737 a. 778 a *Vide V. Collatio*

— fidei est ex parte, quia imperfecta ex parte ipsius cognoscentis II 142 1° — multo nobilior est per fidem quam naturalis II 126 3° — fidei facilius acquiritur propter divinum adminiculum I 77 5° — In revelatione divina plus se habet homo per modum susipientis quam agentis II 624 5° — fidei est sensus spiritualis III 289 a sq. — quae est sensus spiritualis, vel respicit statum meriti, quae dicitur gratuita, vel substantiam praemii, quae dicitur gloriosa, vel est utrique annexa ad bene esse *ib.* b

— ex parte non repugnat statui gloriae, nisi habeat imperfectionem admixtam, ut est cognitio aenigmatica III 320 5° — apertae visionis excludit omne aenigma III 518 a. 522 b. 524 2°. 681 a sq. — Beatis non convenit cognitio per coniecturam IV 1048 b — Intellectus hominis lapsi errat, deficiente perfecta influentia lucis in creatae I 24 d. 5 — Post lapsum intellectus hominis obnubilatur I 74 b — Aggravatio corporis mortalis impedit cognitionem in homine lapso II 494 3°. 538 a — speculativa ut donum gratis datum non subtrahitur a Deo propter peccatum II 491 3°

— rerum humanarum est magna pars nostrae notitiae in statu viae III 787 d. 1

COG

— Cognoscibilia quaedam sunt in genere speculabilium, quaedam in genere moralium, II 910 a — Omnis cognoscens aliqua potest scire plura, nisi qui cognoscit infinita III 313 f. 4, 5. 316 a — finita potest habere respectum ad infinita cognoscenda in aptitudine III 316 a. 3°. 317 5°-8°

— Deus summe cognoscibilis est in se et etiam summe cognoscibilis nobis, nisi esset defectus ex virtute cognoscentis I 69 a — Deus est summe cognoscibilis ut summa lux I 68 f. 2. 69 a — Deus est summe cognoscibilis ut summa veritas I 68 f. 4 — Deus summe distat secundum rationem essendi, non vero secundum rationem cognoscendi I 69 2° — Deus est cognoscibilis ut praesens animae I 68 f. 3 — Deus cognoscitur ab anima, in quantum ipsa est eius similitudo I 38 1°. III 305 4°

— existentiae Dei est nobis naturaliter impressa I 153 f. 2. 155 a — Maxime nos laet, quid sit Deus, sed maxime patet, si est I 155 4° — Intellectus noster deficit in cognitione Dei quantum ad quid est, non quantum ad si est I 154 b — Deus non potest cogitari non esse ex parte ipsius intelligibilis, cum sit semper et ubique praesens, et eum esse sit evidens in se et in probando *ibid.* sq.; 5°. II 62 f. 6 — Deum non esse potest cogitari ut aliquod falsum, sed non cum assensu I 154 a. 155 3°, 6° — Deus potest cogitari non esse, non simpliciter, sed ex consequenti ratione erroris in cognitione *quid* est I 154 b. 155 2° — Deus potest cogitari non esse per ignorantiam et excaecationem I 154 b. 155 1°

— Cognoscens Deum non iudicat de eo, sed tantum discernit, utrum sit, vel non sit I 69 4°. III 306 a — Cognoscens Deum non iudicat de ipso in se, sed de ipsa sua cognitione III 305 6° — Ut anima videat Deum, non oportet, quod possit agere in Deum, sed quod suscipiat influentiam II 546 7°. III 305 6° — Deus verius est quam cogitatur, quantum est ex parte actuum I 416 d. 2. 590 b — Deus verius cogitatur quam dicitur, in quantum intellectus aliquo modo per intelligentiam ascendit ad contuitum simplicitatis, quam tamen non potest exprimere voce simplici, sed composita I 417 d. 2. 590 b

— Deus est praesentior quam alia quantum ad rationem cognoscibilis a parte sui et secundum effectum, sed minus ex parte cognoscentis I 304 d. 2 — Quamvis Deus sit nobis praesens, propter caecitatem et caliginem intellectus nostri eum cognoscimus ut absentem II 260 4° — Deus non est praesentialiter in anima ut obiectum, in quantum superexcedit cognoscentis potentiam et naturam II 123 3° — Deus est praesens animae et omni intellectui per veritatem I 69 5° — Deus est praesens omni intellectui ut principium conservans et continens, sed non ut obiectum immutans et movens II 123 3°. III 298 2°. IV 1007 3°

— Intellectus noster naturaliter ordinatur ad cognitionem summae lucis I 68 f. 5 — intellectiva, propter quam factus

est homo, est cognitio Dei I 74 arg. 2 — vel modica de Deo nobilior est cognitione caelestium et terrestrium III 483 b — Anima in cognoscendo Deo delectatur propter convenientiam ipsius cum Deo I 39 1°. II 546 7°. III 304 a. 305 5° — et quia est obiectum conveniens intellectui I 39 2° — Deus iuvat et confortat intellectum ad ipsum cognoscendum *ibid.* — In cognitione Dei anima quiescit in Deo etque conformatur I 246 5°. 275 d. 5

— Deus ut lux summe spiritualis non potest cognosci in sua spiritualitate ab intellectu quasi materiali, sed tantum per creaturam I 72 a — Intellectus noster ut oculus lippus non potest videre luminis claritatem, sed indiget medio obtegente *ib.* 2°. III 777 f. 2 — aperta Dei impeditur in omni creatura propter cognoscibilis profunditatem, et in peccatore impeditur propter cordis obscuritatem per interpositionem velaminis II 423 5° — Lux divina considerari potest etiam a mente immunda, sed figi in illa non potest nisi mens munda, comprehendere non potest nisi immensa I 59 d. 2 — Oculus sanus est illi luci proportionalis qualitative, etsi non quantitative, sed oculus infirmus utroque modo est improprio *ibid.*

— Divinitas cognoscitur per signa et effectus, vel in sua forma et essentia IV 986 b — ex parte sui innotescit per virtutem, per creaturas vero ratione effectuum I 393 b — tripliciter dicimur videre et audire Deum II 271 b — Dei per speciem et per speculum non differunt solum ut visio directa et reflexa, sed magna est differentia ex parte videntis et medii et modi III 682 5° — Per speciem videtur Deus per sui essentiam, in cognitione per speculum autem in effectu creato *ibid.* — In cognitione per speculum est potentia obumbrata, in cognitione vero per speciem est illuminata *ibid.*

— Omnis creatura magis ducit in Deum quam in aliquod aliud I 72 a — Per omnem creaturam ascenditur ad Deum quantum ad aspectum praesentiae *ib.* 4° — cognoscitur naturaliter ex omni creatura tanquam causa ex effectu suo II 423 2° — cognoscitur per creaturam ut eius artifex et causa I 72 a — Per creaturas de Deo cognoscitur sempiterna virtus et Divinitas I 75 a — Creatura ut umbra ducit ad cognitionem communium ut communia, ut vestigium ad cognitionem appropriorum, ut imago ad cognitionem priorum I 73 b. 76 3°, arg. 4

— Creatura ducit in cognitionem Dei per modum umbrae, vestigii et imaginis I 73 a sq. — Ascensus ad Deum per creaturas non habet gradus infinitos, sed primus est in consideratione visibilium, secundus in consideratione invisibilium, tertius est ab anima in Deum I 72 4° — In visione per speculum sunt multi gradus secundum depurationem ab obscuritate aenigmatis III 779 6° — Deus per effectus cognoscitur tripliciter, vel per effectus visibiles, vel per substantias spirituales, vel per influen-

tiam luminis connaturalis potentiae II 423 4° — Dei in via habet multos gradus, quia vel est in vestigio, vel in imagine, vel in effectu gratiae, vel excellentissime per unionem intimam animae cum Deo III 534 b — Deus magis clare cognoscitur in imagine et in creatura spirituali quam in aliis et in vestigio II 423 2°. III 778 a. 779 4° — Quatuor modi cognoscendi Deum secundum diversos status gratiae et gloriae II 545 a

— Creaturae sunt medium cognoscendi Deum non simpliciter, sed pro praesenti hominis conditione I 75 2° — Creaturae cognitio ducit in errorem de Deo, si attribuantur Deo conditiones imperfectionis, aut in consideratione perfectionis creaturae sistitur I 72 1° — Creaturae si amantur et considerantur ut res absolutae, retardant intellectum et affectum, sed consideratae ut signa, iuvant ad cognitionem Dei I 282 3° — Creatura potest clarius cognosci quam Deus, sed non licet actu fidei assentiri Deo propter aliud I 35 2°

— Deus intelligitur solum per creaturas, per similitudinem, vel per dissimilitudinem et negationem I 395 b. 396 2° — Deus cognoscitur ex creaturis per ablationem et per superexcellentiam I 72 4° — De Deo duobus modis aliquid cognoscitur per creaturam, aut affirmando quod est in creatura vel simile, aut removendo I 76 f. 2 — Deus vere cognoscitur per creaturas, tum removendo ab eo proprietates speciales et quae sunt imperfectiones, tum attribuendo ei proprietates generales et nobiles in summo I 72 1°. 594 a — Non sunt nisi tres modi cognoscendi Deum, scilicet in ratione causae, ablationis et excellentiae I 77 b. 393 b. 396 a — Deum intelligimus per similitudinem sumtam a creaturis, et in quantum non habet simile, est incomprehensibilis I 580 d. 4

— Dei requirit lumen creatum in anima III 296 f. 2 — Sapientia, qua Deus cognoscitur, non est sapientia aeterna III 296 b sq. — Deus cognoscitur sapientia increata effective, sed formaliter sapientia creata III 297 4° — Deus cognoscitur mediante habitu creato I 318 d. 3. III 297 a sq. — Deus cognoscitur per sapientiam creatam, quae disponit potentias cognitivas et conformes reddit, ut lumen aeternum cognoscant III 297 b. 345 a

— Deus naturaliter non cognoscitur per speciem nec per essentiam, sed per effectus II 423 4°. III 787 d. 1 — Deus in patria cognoscitur scientia apertae comprehensionis, in via vero manuactione ratiocinationis III 522 b — Deus in via non cognoscitur nisi intellectu in effectu, aut sensu in signo I 282 4° — Deus cognoscitur sine adminiculo sensuum exteriorum II 904 b — De Deo non potest haberi visio imaginaria I 282 4° — Visione imaginaria et corporali videtur Deus in subiecta creatura apparens II 271 b sq. — Deus per contemplationem videtur visione intellectuali II 223 d. 2. 546 5° — Deus visibilis factus est secundum carnem, ut

hominem reduceret ad invisibilia cognoscenda et amanda III 26 3°

— Deus non cognoscitur per similitudinem a sensu acceptam I 391 4°. II 904 a — Deus non cognoscitur per speciem imaginariam II 447 a — A Deo non abstrahitur similitudo, per quam cognoscatur I 70 a — Intellectus cognoscens Deum informatur quadam notitia, quae est similitudo quaedam impressa, inferior Deo, sed superior anima *ibid.* — fit per influentiam luminis connaturalis potentiae cognoscenti, quae est quaedam similitudo Dei non abstracta, sed infusa, inferior Deo II. 423 4° — Deus cognoscitur per hoc, quod intellectus fit ei conformis per influentiam luminis, per quod aliquo modo formatur et informatur a Deo III 298 2°

— Lux divina est supra intellectum, et ideo intellectus in ea non figitur, nisi habeat gluten affectus I 60 d. 2 — Divina lux propter sui eminentiam est inaccessibilis viribus omnis naturae creatae II 423 a — Deus in via non cognoscitur in lumine suo, sed excellentissimus modus contemplandi est ignote ascendere, ubi anima elevatur in caliginem per rerum omnium ablationem II 544 b. 546 6°. III 774 b — Deus non potest videri a viatore in sui essentia et claritate II 223 d. 2 — In statu praesenti non potest videri ab homine in sua essentia, sed in aliquo effectu interiori cognosci I 304 d. 2. II 544 a sq. III 531 b — Deus non potest videri in se ipso viribus nostris neque in via III 304 b — Ratio substantiae Dei latet omnem creaturam *ibid.* — Non cognoscimus in se ipsa formam, quae est Deus et est ratio cognoscendi ipsum, sed in forma creata I 391 4°

— Deus a creatura cognoscitur totus, sed non totaliter III 300 b sq., 5° — Deus non videtur secundum partem, sed totus, quin comprehendi possit *ibid.* sq., 4°. 302 5°. 304 b — Intellectus non potest Deum comprehendere nec aliquid Dei, nec potest omnia apprehendere ob defectum luminis agentis I 352 d. 8 — Creatura non cognoscit Deum cognitione comprehensionis I 69 4°, 3°. III 299 f. 4. 316 4° — Deus est sibi soli intelligibilis secundum perfectam comprehensionem, nobis autem per semiplenam cognitionem I 391 a. II 544 a. III 534 b — Deus licet infinitus, tamen finite cognoscitur a nobis I 391 3°. III 787 d. 4 — Licet lux claritatis divinae sit in se infinita, tamen finite cognoscitur a nobis et in infinitum excedet claritatem nostrae cognitionis III 642 2° — Creatura non cognoscit Deum cognitione perfecta, sed Deus se cognoscit cognitione perfecta simpliciter, homo assumptus vero perfecta in genere creaturae III 304 3°. 326 d. 3

— Dei per ratiocinationem in via non est omnino clara nec sufficit sine illuminatione fidei III 523 a — Philosophi de Deo multa vera cognoverunt, sed in multis erraverunt, vel defecerunt *ibid.* 524 4° — per vestigium est cognitio per manuactionem et imperfecta I 74 arg. 4. (4) — Intellectus, ut perfecte Deum contempletur,

COG

debet purgari a sensibilibus speciebus, a phantasticis imaginibus et a philosophicis rationibus I 59 d. 4 — Dei cognitio comprehensiva non habetur, nisi intellectus fide illustretur et captivetur I 365 d. 4 — Deus cognoscitur per fidem ut praesens alii, cui creditur II 545 a

— Trinitatis est cognitio solius fidei I 76 f. 4 — Intellectus ad cognoscendam Trinitatem indiget nova elevatione et cognitione infusa I 77 5° — Trinitas non cognoscitur nisi per fidem I 76 f. 3, b — Per naturalem rationem potest sciri Dei unitas, non tamen, quomodo compatiatur pluralitatem III 523 a. 524 3°, 4° — Per rationalem ascensum a creatura nullo modo cognoscitur trinitas personarum, sed cognoscitur trinitas appropriatorum I 76 b — Trinitas cognoscitur per positionem *ib.* f. 2 — Dei Trinitas est incomprehensibilis quantum ad vim receptivam, expressivam et iudicativam I 581 d. 4 — Dei unitatis et trinitatis est necessaria et sufficiens ad salutem I 406 d. 6

— per speciem est in quiete et statu, per speculum vero est in progressu III 682 5° — per speculum spectat ad fidem, cognitio in speculo vero ad cognitionem vespertinam *ibid.* — In speculo est media inter cognitionem apertam et in aenigmate II 423 5°. IV 31 d. 9 — Cognoscere Deum in creaturis est cognoscere ipsius praesentiam et influentiam, cognoscere Deum per creaturam est elevari a cognitione creaturae quasi per scalam mediam I 74 b. III 682 5° — Homo viator proprie cognoscit Deum per creaturam, semiplene vero tantum in creatura I 74 b — Comprehensores perfecte vident Deum in creaturis *ibid.* sq. II 441 f. 4. III 682 5°

— Mens immediate ab ipso Deo formatur I 73 a. 75 4°. II 124 6°. 271 b sq. — Anima beata non videt Deum per medium creatum, cum sit Deo immediatior ceteris creaturis III 303 f. 6 — In visione Dei est medium disponens, non vero medium deferens, nec deducens sive contemperans II 546 7° — Deus non videtur per medium deferens scilicet per Angelos, cum Deus sit immediate praesens animae *ibid.*

— Deus cognoscitur per contemplationem ut praesens intellectui in effectu proprio, per apparitionem ut praesens in signo proprio, per apertam visionem vero ut praesens in lumine suo et in se ipso II 545 a sq. — Videtur, oculi aspectum in Deum figi posse, ita ut ad nihil aliud aspiciat, quin tamen perspiciat, vel videat ipsum lumen II 546 6° — In natura integra mens erat immediata Deo quantum ad esse naturae, sed distabat quoad statum *ibid.* — In statu vitae non attingit Deum immediate sicut dilectio II 545 4° — Medium cognoscendi Deum non est magis proportionale Deo quam cognoscens, sed magis proportionale cognoscenti II 424 6° — Medium non est dignius cognoscente, quia magis deservit potentiae quam praesit *ibid.*

— In statu innocentiae videbatur immediate sine velamine, sed non in sua es-

sentia II 544 b — illius status est media inter cognitionem status gloriae et status miseriae, sed plus conformis cognitioni status praesentis quam futuri *ibid.* — In statu innocentiae Deus cognoscebatur per visionem intellectualem in effectibus interioribus gratiae II 545 a sq. 546 5° — In natura integra Deus videbatur in speculo sine aenigmate II 423 5°. 545 a. IV 31 d. 9 — Homo in statu naturae institutae cognoscebat Deum per creaturam tanquam per speculum clarum I 74 b

— Optimus modus cognoscendi Deum est per experimentum dulcedinis, cui coniuncta est cognitio, qui pertinet ad donum sapientiae III 748 2°. 775 5°. 778 1°. 779 3°, 5° — experimentalis commensuratur gratiae II 708 1° — experimentalis de Deo habetur a mundis corde in patria perfecte, in via vero imperfecte III 531 a — experimentalis est sapientia, qua illuminatur intellectus et stabilitur affectus *ibid.* — quae est per intimam unionem Dei et animae elevat supra cognitionem fidei secundum statum communem *ib.* b

— Creatura potest videre Deum in sua substantia, in quantum potest esse proportionabilis eidem III 303 f. 5 — requirit solam convenientiam ordinis cum Deo I 69 1°. III 305 3°. 531 b — requirit unionem per assimilationem ad cognitum III 297 a — Deum nec in patria immediate in se ipso videri haereticum est II 543 b. 546 b sq. — Deus non videbitur in sua claritate ut distincta ab ipsa essentia III 304 a — nec in solis quibusdam theophaniis II 543 b. 546 7°. III 304 a — videbitur ipse Deus ut fons luminis III 304 b — Deus in propria forma cognoscitur per visionem apertam IV 986 b

— divinae essentiae non obtinetur nisi gratula Dei influentia II 423 a — Sapientia increata est supra animam, nec cognoscitur ab ea, nisi elevetur per gratiam III 298 3° — Deus a nulla creatura cognoscitur, nisi Deus condescendat ei per gratiam et immittat sui luminis radium II 423 a, f. 4, 6, 2° — Deus se facit cognosci per gratiam, ita ut cognoscens plus agatur quam agat II 423 a. 544 b. 546 7° — magis dicit passionem et effectum Dei quam actum cognoscentis III 305 6°. 324 4°, 6°

— Defectus virtutis cognoscitivae respectu Dei non tollitur perfecte nisi per deiformitatem gloriae I 69 a — Intellectus ad videndum Verbum formatur influentia luminis aeterni, per quam assimilatur Verbo III 297 a. 298 2°. 308 a, 1° — Anima separata nec per naturam nec per gratiam potest aspicere lucem summam, nisi adiuvetur per gloriam II 422 f. 3 — Dei forma propria improporionalis est omni oculo, qui non est sublimatus per gloriam IV 987 3° — Per deiformitatem anima proportionatur Deo non quantitative, sed qualitative III 305 6° — Anima in patria mediante deiformitate poterit clarissime Deum videre in se ipso II 546 7°

— In visione Dei est beatitudo summa II 122 f. 4 — divinae essentiae in essen-

COG

tia sive claritate sua est primum prae-mium II 423 a. 543 f. 4 — Visio perfecta facit animam beatam et constituit essenziale gaudium III 25 4°. IV 986 b — Intellectus noster non potest esse beatus, quousque perducatur ad clarum aspectum summi luminis II 266 a. 543 b — uniuscuiusque personae est de substantia beatitudinis I 55 f. 4 — mediata Dei non facit animam beatam III 303 f. 3. 304 a — Dei visio aperta dicitur paradisi III 464 1° — Visio non est tota merces nisi per concomitantiam II 442 d. 4 — includit dotem fruitionis et tentationis II 725 b — eius carentia debetur peccatis tam cognitivae quam affectivae *ibid.* — non stat cum poena sensibili II 797 a

— Verbi includit cognitionem rerum per ipsum Verbum ut rationem cognoscendi III 307 f. 2, 3, 4 — Idem lumen gloriae habilitat animam ad cognoscendum Verbum in se sub ratione lucis et ut exemplar aliorum III 308 4°. 315 b — rerum in Verbo non fit per habitum distinctum ab eo quo cognoscitur ipsum Verbum III 308 a — in Verbo fit per assimilationem ad Verbum ut rationem cognoscendi, nec requiritur species accepta a re nec appropriata rei *ibid.*, 1°, 2°, 5° — Deus et exemplar divinum est in glorificatis ratio cognoscendi secundum rem et essentiam II 80 4° — Verbum ut forma exemplaris potest esse intellectui creato ratio cognoscendi quodcumque creatum III 308 1° — In Verbo nemo potest quid videre, nisi videat Verbum I 300 arg. 2. II 439 f. 4 — Si quis vidisset Verbum et postea desisset, non memoraretur rerum in Verbo visarum, nisi quatenus memoratur de cognitione Verbi, exclusa alia cognitione impressa III 309 5°

— Lumen gloriae non comparatur nisi ad illa cognoscenda, quae exemplar divinum repraesentat ut speculum voluntarium III 308 4° — Beati non cognoscunt omnia in Verbo nec infinita III 314 b sq. 316 a — Habitus gloriae essentialiore habet comparisonem ad Verbum, quod est cognitum principale, quam ad alia cognita in Verbo, quae sunt cognita quasi ex consequenti et secundario III 312 4° — Beatus quoad essentialia gloriae omnia, quae cognoscit habitu, cognoscit in actu, quod non est necesse quoad ea quae non sunt essentialia gloriae I 460 2°. III 311 a. 312 4°. 317 5° — Statui gloriae non repugnat aliquid de novo considerare, in quantum creatura plura potest cognoscere in habitu quam in actu III 311 a — Intellectus glorificatus multa cognoscit per unum I 737 b. II 80 4° — Anima in Verbo simul multa potest intelligere II 80 4°. 260 3°. III 311 b. 357 5°. 382 3°. 517 3°. IV 902 b, 3°

— matutina et vespertina est media inter lucem et tenebras II 441 b — utraque dicitur respectu creaturae, respectu Dei est meridiana *ibid.* 442 b — matutina est cognitio in Verbo per gloriam II 439 f. 4, 3. 440 a — matutina perfecta consistit in speculando et intuendo ipsum Ver-

bum et in ipso alia, minus perfecta est cognitio aliorum in illuminatione recepta a Verbo II 140 a

— vespertina est cognitio rerum in proprio genere et dicitur matutina, cum refertur ad Deum II 140 a. 141 f. 1, 3. 141 b — vespertina sequitur existentiam rerum II 139 f. 4 — non habent ordinem temporis, sed dignitatis II 142 a — vespertina praecedit matutinam II 139 f. 4 — vespertina manet simul cum matutina nec sibi opponuntur II 141 f. 2. 142 a, 3°. III 687 3° — vespertina est in suo genere perfecta, sed imperfectior matutina ratione cognoscibilis vel medii II 142 4° — matutina est clarior et certior et altior *ib.* b — In Verbo res melius cognoscuntur quam in proprio genere III 309 5°

COMATIO — qua Deus impedit effectum, non dicitur signum divinae voluntatis I 811 5° — opponitur impleioni et permissioni *ibid.* — Cohibitum est, quod prohibitioni est annexum II 966 2°

COLLATIO — est proprium rationis I 31 3°. 440 2°. II 890 arg. 2 — non fit in instanti II 116 f. 3. 117 4° — cum discursu est successiva, sed ut comparatio plurium secundum unam rationem potest esse in instanti IV 391 3° — attingit plura uno actu III 608 b — non erit in patria, sed cognitio per simplicem aspectum III 687 a

COLLECTIVE — Signum universale tenetur collective vel distributive II 945 1°

COLLEGIUM — eius bona possunt communicari aliis ab his qui praesunt IV 534 2°

COLOR — definitur secundum id in quo est, et in comparatione ad visum I 79 d. 4 — est accidens et passibilis qualitas et obiectum sensus II 321 a, 2° — est accidens corpori terminato II 320 b. 327 f. 3. 627 b — non est in toto corpore, sed primo in superficie IV 141 1°. 274 3° — est extremitas perspicui in corpore terminato IV 1025 f. 2 — decorat corpora II 320 b. IV 1025 f. 1 — albus aliis subternitur III 731 a

— est obiectum visus et motivum, differens a luce, sed non sine actu huius I 151 3°. IV 693 4° — per lucem completur, ut possit movere visum II 657 b. IV 274 3°. 1025 f. 6 — immutat visum immittendo speciem sui IV 889 1° — inseparabiliter concomitatur lucem II 321 2° — cum lumine infuso non fit unum per essentiam, sed per ordinem II 627 b. III 499 4° — eodem sensu cognoscitur, quo lux II 564 f. 4

— est a luce effective II 321 1°. 627 b — non habet esse primum a luce superinfusa, sed esse lucidum III 498 b — Ad colorem concurrunt lux et qualitates elementares IV 1025 f. 3 — est lux incorporata II 319 arg. 1. 321 a. IV 274 3°. 1025 b — diversi formantur per idem lumen II 627 b sq. — non variantur proprie, sed ratione mutationis in perspicuo coniuncto III 499 3° — Ars non producit colores sine auxilio naturae II 217 b

COLUMBA — apparens super Christo erat verum corpus, sed non vera columba I

284 3° — significat solum Spiritum sanctum, cum eam producerint tres personae I 52 3°. III 34 d. 4 — significat donum propter secunditatem I 284 3° — simul cum apparitione inceptum et desit, cum esset solum ad significandum formata *ibid.*, 4°. IV 276 a — fortasse movebatur per ministerium Angelum I 279 b — Spiritus sanctus ei uniebatur ut signatum signo I 284 3° — significat in Christo gratiae plenitudinem ad redemptionem *ib.* 6° — significat Ecclesiam IV 69 b

COMESTIO — est actus vis nutritivae II 219 b. 220 b — praeter sumtionem et consumptionem dicit cibi conversionem et unionem ad indigentiam vel deperditionem restaurandam II 219 b sq. — comprehendit masticationem, traiectionem, incorporationem IV 284 3° — praecipue dicit masticationem et incorporationem IV 203 b. 309 f. 5. 341 a — ordinatur ad deperditionem restaurationem II 219 f. 2. IV 286 5° — non restaurat humidum radicale II 468 6°. 736 a — semper respicit dispositionem susipientis IV 202 2°

— necessaria est in omni vegetabili et animali II 220 a. IV 1016 a — Cibi indigentia est communis homini et bestis II 473 d. 1 — indigentia convenit homini in omni statu *ibid.* 466 4° — est necessaria continuo ad salutem individui II 484 2° — in statu innocentiae cadebat sub praeepto positivo vel naturali, cum esset locus et tempus II 466 4°. 709 d. 4 — Cibi indigentia non est in Beatis II 220 a — Angelum et Beati vere narrantur comedisse quantum ad cibi sumtionem, sed non ad ipsorum refectionem II 219 b sq.

— spiritualis fit per recognitionem fidei et unionem caritatis IV 203 b. 290 2° — dicit conversionem ad delectationem sensualem secundum portionem superiorem vel inferiorem II 581 a — non semper est peccatum mortale *ib.* b

COMETA — Opinio de materia comae II 365 4° — aut non significat mortem principis, quae accidit in eius apparitione, aut significat divino iussu *ibid.*

COMMATER — uxoris quando fiat affinis viro IV 872 a sq.

COMMENSURATIO — proprie dicitur secundum quantitatem finitam I 534 4°

COMMENTATOR — scribit aliena tanquam principalia et addit sua ad evidentiam I 15 a

COMMODUM — non est quaerendum in praedictum boni honesti III 630 a sq. IV 750 4° — Homo affectu naturali recurvo quaerit proprium commodum II 44 2°. 636 a. IV 1038 b. 1042 3° — est in bonis temporalibus III 630 b. 631 4° *Vide V. Bonum honestum-appetibile* — Abstinere a bono commodi cadit in genere boni honesti II 429 b — Nemo de malitia sua reportat commodum IV 104 4°. 408 3°. 517 f. 6. 689 3°. 840 arg. 2

COMMUNE — in Deo est in pluribus indistinctum I 419 4°, 2°. 420 d. 2 — secundum rationem et consimilem habitudinem tantum purificatur in divinis I 422 b sq.

— In Deo est commune, quod distinguitur, et commune indistinctum I 414 2° — significatur in abstractione vel in concretione I 409 a — In divinis est ratio communis et proprii, sed non universalis vel particularis I 358 b. 443 1° — Aliter essentia dicitur communis, aliter persona I 442 b sqq.

— potest appropriari, manente eadem voce et significatione, et etiam potest dici per proprietatem I 205 d. 2 — potest appropriari, sed proprium non potest communicari I 592 4° — Deus et creaturae nihil habent commune univocum, sed analogum I 38 1°. 43 d. 5. 54 f. 4. 72 3°. 143 b. 444 f. 1, 2, 3. 594 b. 693 3°. 852 3° Bonum commune *vide V. Bonum-proprium*

COMMUNICABILE — In divinis est communicabile et incommunicabile I 409 a — Esse communicabilem convenit essentiae, ut habet rationem formae, et non potest convenire personae nec proprietatibus I 412 f. 4. 576 b — In divinis natura est maxime communicabilis I 118 f. 4. 119 a — in divinis non est terminus generationis, vel non nisi ut significatum in concretione I 117 b, 3°

— et incommunicabile in Deo non sunt oppositae proprietates nec distinguuntur ab invicem I 413 1°. 591 7° — in Deo non distinguitur quantum ad formam, sed vel quantum ad suppositum, et sic admittit distinctionem secundum modum, vel nullo modo distinguitur I 420 d. 2 — et incommunicabile in Deo est alio et alio secundum rationem tantum I 359 4°

COMMUNICATIO — In divinis est plenissima I 53 f. 4. 139 b sq. 180 f. 4. 196 4° — in actu est per id quod multiplicat supposita I 419 a

— idiomatum in Christo fundatur supra unionem III 44 f. 3. 150 6°. 176 b. 257 3° — fit propter diversitatem inter res naturae in unitate personae III 425 1°. 129 a. 150 6°. 171 a sq., 1°. 484 4° — communicat divinum nomen humanae naturae ratione personae divinae III 21 3°, 4°. 324 a, 4° — non est in abstractione, sed in concretione I 578 4°. III 150 6°. 172 2° — non pertinet ad naturam assumptam nec ad eius partes, sed ad rem naturae III 46 5°. 150 6° — Proprietas unius naturae non debet praedicari de altera natura in abstractione considerata III 186 b — Ipsae naturae, secundum quod dicuntur in concretione, sive ut res naturae possunt sibi communicare idiomata III 156 6° — Idiomata communicantur non a natura naturae, ut considerantur in abstractione, sed hypostasis divinae naturae communicat idiomata sibi, ut est hypostasis in humana natura III 131 3°. 150 6°. 172 2°

— Per unionem idiomata communicantur non partibus rei unibilis, sed ipsi rei naturae, quae dicunt totam naturam ut in supposito III 437 2° — Animae Christi ut parti naturae non communicantur idiomata divina III 298 4°. 437 2° — Idiomata partium hominis non communicantur hypostasi Verbi nisi mediante toto confuncto III 171 a. 453 7° — non extenditur ad

COM

nomina, quae important ipsam unionem, nec ad ea quae habent repugnantiam III 176 b. 178 2°. 253 b. 257 3°. 446 3° — secundum eam propositiones negativae sunt simpliciter falsae, affirmativae verae III 447 d. 3. 455 4°

— Bonum natum est se communicare I 41 3° *Vide V. Bonum - diffusio* — Ad communicationem bonorum non requiritur auctoritas IV 535 2°, 3° — differt a relaxatione *ib.* 3° — In unitate ecclesiastica bona unius sunt alterius per caritatem IV 531 4° *Vide V. Caritas - effectus*

— Communicantes cum excommunicatis sine necessitate vel utilitate nec per ignorantiam iuste puniuntur IV 492 a — Communicantes cum excommunicatis non semper mortaliter peccant *ib.* 4°

— in Ecclesia est omnino spiritualis quantum ad interiorem dilectionem, corporalis quantum ad exteriorem conversationem, medio modo quantum ad Sacramentorum susceptionem IV 485 1°

— **COMMUNIO** — Manducatio corporis Christi corporalis tantum non est sacramentalis IV 205 b, 2° — potest manducari tantum corporaliter ratione specierum, ita ut nullo modo attingatur res *ib.* 4° — Manducare Sacramentum exigit existentiam cibi et ad cibatum naturalem convenientiam; manducare ut Sacramentum exigit intentionem et fidem, quae sit in ipso vel in altero IV 202 4°. 205 a — Manducatio requirit cognitionem et dilectionem, vel saltem convenientiam in natura IV 308 b — sacramentalis respicit Sacramentum ut Sacramentum IV 204 b — Ad manducationem sacramentalem requiritur masticatio et incorporatio IV 309 f. 5. 311 a

— est tantum sacramentalis in eo qui non est idoneus ad spiritualem efficaciam IV 206 4° — manducatur sacramentaliter vel spiritualiter pro dispositione sumendum et pro modo sumendi IV 204 b — sacramentalis et spiritualis respicit actum personae, prima quidem actum fidei, altera actum fidei et caritatis IV 202 4°, 5° — Haereticus mediante fide Ecclesiae sacramentaliter potest comedere IV 205 a, 3° — Manducatio spiritualis corporis Christi convenit omni statui, sacramentalis tantum legi gratiae IV 484 3°

— spiritualis requirit recogitationem fidei et affectionem caritatis IV 203 b. 212 d. 4, 2. 290 2° — requirit fidem operantem per dilectionem III 223 d. 4. IV 203 b, 4° — spiritualis dicit intentionem unionis manducantis cum manducato actu vel habitu IV 206 b — praeter fidem et dilectionem requirit incorporationem *ib.* 4° — Manducare spiritualiter est recognoscere et affici circa Christi passionem IV 256 b sq. — Corpus Christi manducatur veraciter manducatione spirituali, quae veram habet efficaciam III 222 d. 4 — Manducatio spiritualis non tollit utilitatem sacramentalis IV 296 2°. 297 3°

— non est de necessitate, quantum est de sui institutione IV 294 b — ex assumpto officio obligat sacerdotem, qui vivit de altari,

alios vero non ex debito, sed magis de bono et aequo *ibid.* 295 4°, 5° — ex mandato superaddito obligat graviter semel in anno et in morte sub poena excommunicationis IV 294 b. 295 2°. 296 b — Ad salutem necessaria est manducatio spiritualis IV 295 4°, 3°

— habet duplicem rem, quarum una potest recipi sine altera IV 201 f. 3. 202 a, 1°, 5° — habet effectum secundum dispositionem susipientis IV 201 b. 202 2° — non habet efficaciam nisi in digne accedente et debite praeparato IV 289 b sq. 296 a sq. — in iusto, qui non se debite praeparat ex torpore vel distractione, aut nullam aut modicam habet efficaciam, quamvis non incurrat mortalem offensam IV 290 a — efficaciam habet in eo qui sensum spiritualem convertit in Sacramentum ut memoriale passionis *ib.* b — una cum bona praeparatione est efficacior quam multae cum negligentia IV 296 1° — requiritur fides, sui probatio et reverentia ac devotio IV 290 a

— de generali ratione suae institutionis habet effectum in solis iustis, liberando a culpa veniali et praeservando a mortali IV 292 a, f. 1 — de se non tollit culpam mortalem propter ipsius Sacramenti nobilitatem *ib.* 4° — Deus in ea potest facere remissionem omnis culpae *ib.* a — est contra mortale per praeservationem, vel contra aliquas peccati reliquias *ib.* 4° — augendo caritatem adiuvat ex consequenti ad consumendam peccati venialis rubiginem IV 293 a, 2° — reddendo fortiores adiuvat ad vitanda mortalia *ib.* a sq.

— Spiritualiter manducans per caritatem non sibi incorporat cibum, sed incorporatur IV 204 3°. 212 d. 1 — dum incorporatur Christo, reficit et eidem assimilatur IV 203 b — manducantes sacramentaliter et spiritualiter perfecte reficit secundum statum viae IV 256 b sq. — Alii reficiuntur suaviter, alii cum maiore labore IV 257 4° — Confortatio significatur per speciem panis, delectatio per speciem vini *ibid.* — Effectus proprius est iam unitos magis unire IV 293 a — spiritualiter sumpta intendit caritatis motum vel habitum IV 206 2° — maxime auget caritatem non quantum ad essentiam, sed quantum ad fervorem et radicationem IV 293 b, 4° — confert salutem corporibus in patria, in via vero non nisi per accidens et valde ex consequenti IV 265 d. 3

— Sumere corpus Christi per circumstantiam potest fieri malum IV 213 d. 6 — Modus est circumstantia necessaria et includitur in praecepto IV 209 3° — Mali recipiunt vere corpus Christi ut rem mediam, sed non rem ultimam IV 207 b sq. 303 a sq. — Recipi a malis non decet Christum IV 207 f. 4. 208 5° — est misericordiae, sed per accidens iustitiae *ib.* 6° — nocet indigne sumentibus ob defectum efficaciae et reverentiae II 708 d. 2. IV 449 d. 4

— Maius peccatum est in indigno gustu quam visu et tactu IV 209 4° — Pec-

COM

cator, qui corpus Christi tangit sine necessitate, peccat per irreverentiam *ibid.* — Sumens certus de peccato peccat graviter omissione et contemptu *ib.* a — Sacerdos debet dare eucharistiam peccatori occulto publice petenti, non vero peccatori publico IV 212 a sq., 4° — Sacerdos tali non potest eam offerre *ib.* 4° — non debet dari hostia non consecrata *ib.* f. 7, 6° — Christus dedit corpus suum Iudae IV 266 d. 8

— Aliquis est indignus vel ratione peccati praeteriti, vel actualis praesentis, vel futuri, quod proponit IV 213 d. 5 — Impeditur immunditia corporali coniuncta spirituali, diversis gradibus IV 297 b sq. — Immunditia venialis magis impedit quam alia venialia IV 298 b — Veniale non irritat hoc Sacramentum, nec antecedenter, faciendo fictum, nec consequenter, evacuando fructum IV 293 3° — Obex est non tantum peccatum, sed etiam distractio vel sollicitudo IV 290 4°

— Praeparatio sufficiens est expulsio peccati mortalis per veram contritionem vel confessionem, digna est per reverentiam et dilectionem IV 241 a — Qui se praeparat sufficienter secundum probabilitatem tantum non recipit gratiam, neque tamen incurrit offensam *ibid.* 213 d. 3 — Ignorans excusatur ratione probabilitatis, quod sit in gratia IV 211 6°. 447 a — Cum conscientia erronea de peccato sumens peccat IV 211 7°. 289 f. 2 — Male facit qui accedit ad communionem, quantumvis contritus, ante confessionem, si habet copiam confessoris IV 311 d. 4. 401 d. 42 — Qui non habet copiam confessoris nullo modo debet accedere, nisi habeat necessitatem conficiendi IV 311 d. 1. 401 d. 42

— iteratur, quia saepe reficit IV 298 d. 4 — Non iteratur Sacramentum, sed usus *ibid.* 676 2° — est frequentanda vel differenda pro modo debite praeparationis IV 296 a sq. — ob reverentiam et praeparationis gratia utiliter aliquamdiu differtur IV 449 d. 4 — Deo sit reverentia humiliter accedendo, cum vocat IV 218 4°. 238 d. 4. 295 4°. 297 4°

— sub una specie est perfectum Sacramentum, quo recipitur totum quantum ad efficaciam; sed ob significantiam sub utraque specie fit in fidelium praesentia IV 257 1° — sub una specie sumenda est a fidelibus *ibid.* — Propter reverentiam Sacramenti est institutum ieiunium, et quod tantum semel in die recipiatur IV 299 d. 3 — Sacerdotibus indultum est pluries conficere et sumere in necessitate *ibid.* — sumenda a ieiunis potius quam post coenam IV 486 4°. 499 d. 2

— **COMPARATIO** — fit secundum causalitatem, vel secundum identitatem I 345 a sq. 446 d. 2. 770 2° — fit secundum quantitatem absolute, vel proportionaliter IV 478 6° *Vide V. Magis* — communis plurium facit univocationem, comparatio similis duorum ad duo, vel dissimilis duorum ad unum, vel comparatio duorum ad invicem facit analogiam I 38 1° — duorum ad duo potest esse inter summe distantia I 852 b

COMPASSIO — est actus concupiscibilis et doni pietatis III 745 b — ut bonum in genere convenit homini per naturam II 688 f. 2 — non convenit nisi naturae passibili II 287 b. IV 1050 4* — maior est, quo maior est dilectio III 358 b — cum passione Christi est secundum voluntatem pietatis I 864 d. 4 — Christo compatendum III 349 b — Anima compatitur corpori ratione unionis naturalis III 354 a, 4*, 2*

COMPILATOR — scribit aliena et addit, sed non de suo I 144 b

COMPLACENTIA — est actus proprius voluntatis II 605 a. 4004 b — sequitur ipsam visionem I 37 2* — in ea est perfecta ratio fruitionis *ibid.* — Amore complacentiae aliquis requiescit et delectatur in re desiderata, cum praesens est I 297 a *Vide V. Caritas-actus* — Amor complacentiae acceptat facta dilecti, eum approbat et in eius bonitate complacet sibi III 653 d. 4 — potest esse simul cum concupiscentia circa eandem rem I 297 2*

— Voluntas complacentiae significatur per impletionem et permissionem, vel per praeceptionem et consilium I 840 b — qua homo Deo placet, est ex Dei gratia III 26 4*

— de peccato est in superiore parte rationis II 577 4* — facit peccatum mortale, quando dicit plenum consensum et deliberatum *ibid.* IV 409 b

COMPLETUM — Non omne, quod est hoc aliquid, est completum II 306 4* — Esse completum est magis vel minus *ibid.* — omne ab intellectu nostro intelligitur sub duplici ratione, eius quod est et quod est I 363 b. 476 a — Complementum per modum actus est actus primus, per modum aptitudinis sunt differentiae completivae II 562 b — Complementum se habet per modum formalis II 605 b — Completio alicuius rei vel est absoluta, vel respectiva, qua superexcellit aliis III 229 2* — Finis complet id quod ad ipsum ordinatur II 385 a — Completio summa hominis est in beatitudine I 55 f. 4. II 546 7*

COMPLEX — non est revelandus in confessione, nisi quantum opus est IV 565 a, 3* — Absolutio complicitis non est lege prohibita, sed non est tuta absolventi nec poenitenti, nisi adsit necessitas IV 512 d. 3

COMPLEXIO — dicit gradum perfectum mixtionis elementorum II 378 a. IV 1023 3* — facit unitatem et convenientiam in corpore I 172 4*. IV 615 1* — in corporibus non est secundum aequalitatem ponderis, sed proportionis II 425 a sq. — nobilior de se est fortioris virtutis et minus passibilis, sed in homine facilius patitur III 348 f. 3. IV 1023 2* — est proxima dispositio ad suscipiendam animam II 42 2*. 367 b. 378 a. 380 b. III 348 f. 3 — corporis multum influunt in mores animae II 363 b sq.

— Intellectus apprehendit per modum complexionis III 516 3* — est circa intellectum nostrum, quia intelligit multa per multa I 737 b — non cadit in intellectu divino *ibid.* — comparatur ad intellectum

humanum ut subiectum, ad divinum ut causam *ib.* 2* — Complexum et incomplexum ex parte rei sunt idem I 736 f. 4. III 547 3*, 4* — est secundum ordinem unius rei ad alteram, cui coniungitur in re I 737 f. 3, b — Res significatur per vocem incomplexam quantum ad esse simpliciter, per complexam quantum ad esse tale vel tale I 736 f. 2 — In complexione proprie est verum et falsum III 514 f. 2. 566 b — circa veritates aeternas non sunt aeternae, sed ab intellectu nostro I 738 3* — cognoscuntur, cognitis incomplexis II 902 arg. 3 — Intellectus Deum non capit nisi per modum complexionis III 516 a, 2*. 526 4*

COMPOSITIO — omnis ut compositio est a Deo II 867 b — Defectus annexus alicui compositioni vel est ex parte causae componentis creatae, vel ex parte componibilium *ibid.* sq., 3*, 4* — impossibile non potest esse a Deo ut tota causa II 868 2* — Omne, quod deficit a simplicitate divina, habet aliquam compositionem I 168 b. II 62 f. 3 — multiplex in creatura I 168 a. II 91 a

— et divisio aliquo modo est in sensu, sed non in sensu exteriori III 323 5*. 516 3* — Intellectus componens procedit ab abstracto ad concretum, resolvens e converso I 162 d. 3 — Anima ex similitudinibus rerum extra potest formare novas compositiones, non novas res III 830 a — Vox composita trahit significatum a componentibus I 704 arg. 4

COMPREHENSIO — Comprehendi dicitur quod cognoscitur totaliter II 544 a. III 300 b — Illud comprehenditur, cuius fines circumscribi possunt III 299 f. 2 — Quod comprehenditur est finitum comprehendenti I 612 4*. III 299 f. 2, 3. 316 1* — Finitum non potest comprehendere infinitum I 59 d. 2. 352 d. 8. II 24 f. 4. III 299 f. 3. 300 b. 301 4*, 4*. 313 arg. 4 — Quod comprehendit alterum est maius illo, vel saltem aequale III 299 f. 4

— uno modo est idem quod caritate adhaerere, alio modo est clare videre et perfecte amare, tertio modo est idem quod terminos rei claudere III 302 7* — super cognitionem addit inclusionem sive commensurationem III 304 1* — requirit proportionem aequalitatis et aequiparantiae cum cognito I 69 4* — Ad comprehensionem praeter convenientiam ordinis requiritur quaedam aequalitas vel adaequatio cum obiecto III 305 3*. 316 2* — In comprehensione est status vel ex parte rei comprehensae, vel ex parte comprehendentis III 302 6*

— sive tentio est dos respondens actui irascibilis IV 1009 b — non excludit expectationem continuationis boni habiti II 63 7* — Beatorum non dicit inclusionem ipsius comprehensi, sed visionem, dilectionem et lentionem perfectam ex parte comprehendentis I 770 5*. III 302 7*

COMPUNCTIO — est dolor de carentia gloriae, vel de peccatis IV 398 d. 3

CONCEPTIO — est generare prolem similem sibi I 482 b — dicitur operatio na-

turae in formatione corporis usque ad susceptionem animae, vel large usque ad partum III 197 d. 3 — est ex aliquo praesupposito, concernit determinatam naturam, dicitur respectu matris et secundum productionem naturalem III 250 6* — est principii receptivi IV 327 1* — In conceptione sunt tres actus ordinati secundum naturam, vel etiam secundum tempus III 94 4*

— Christi respectu Virginis fuit partim naturalis, partim miraculosa III 144 a sq. — In conceptione virginali fuit duplex miraculum III 93 f. 4. 144 3* *Vide V. Christus 6* — Christi appropriatur Spiritui sancto propter puritatem et amoris singularitatem III 99 a — Spiritus sanctus in Virgine operabatur secundum vim activam, sed non secundum assimilativam III 101 4*

— Mens concipit intelligendo simile rei intellectae I 482 b — In intellectione est conceptio, in quantum fit per formam intellectivam I 483 4*

CONCILIA — quatuor fuerunt in Ecclesia primitiva, et quatuor principalia celebrata apud Graecos I 217 d. 4 — Senonense de ideis rerum II 34 f. 4

CONCLUSIONES — cognoscuntur per medium III 303 f. 3

CONCOMITANS — Quae se invicem concomitantur sunt simul, sed non convertuntur III 575 5*

CONCORDIA — ponit duos et medium concordantem I 549 a — ratione ordinis appropriatur Spiritui sancto, secundum quod primo intelligitur in tertia persona *ibid.* — appropriatur Spiritui sancto, in quantum distinctos connectit ratione suae emanationis *ib.* 5* — convenit Filio ratione mediationis, Spiritui sancto ratione ipsius emanationis *ib.* 6*

CONCREATA — non nisi extenso nomine dicuntur rei naturalia II 470 4*

CONCRETUM — Nomen, quod significat essentiam in concretionem, potest supponere proprie pro persona I 142 b

CONCUBINAS — habere est contra ius divinum et naturale IV 748 a sq. — A patriarchis divina dispensatione licite habebantur IV 749 5*. 763 d. 5

CONCUPISCENTIA — est conversio inordinata ad bonum commutabile II 721 f. 4. 743 arg. 3. 857 a — dicit appetitum boni commutabilis immoderatum II 760 b. 768 a. 775 d. 2 — dicit appetitum cum excessu non positive, sed privative II 722 b. 768 a — vel dicit omne desiderium nimis intensum et immoderatum respectu cuiuscunque boni, vel specialiter appetitum delectabilis secundum tactum II 766 a. III 823 2*

— inclinatur ad delectationem, non ad utilitatem IV 668 b — nunquam satiatur post deformationem voluntatis a summa bonitate II 6 a — generat fastidium post impletionem IV 668 b — inclinatur magis vel minus ad diversa appetibilia III 803 d. 2 — ramificatur secundum diversa obiecta et ad diversa et contraria tendit III 804 5* — duplex, carnis et oculorum IV 659 a — carnis et rerum differunt secun-

CON

dum formam et speciem et distinctis praeceptis prohibentur III 826 a. 829 a — Amor concupiscentiae est a voluntate naturali II 126 3°. 155 4°. Vide V. *Amor et V. Caritas - actus et obiectum et Dei*

— inhaeret animae ex coniunctione ad carnem II 501 4°. 744 b. 745 7°. 766 b, 4°. 768 2° — non est primo in substantia animae II 744 a — primo et principaliter in parte sensibili radicatur II 743 arg. 3. 744 b. III 718 2° — est in rationali parte et in sensualitate formaliter, in carne causaliter II 766 a sq. — subiectum proprium est coniunctum *ib.* b — est in subiecto cognoscente *ib.* f. 3 — carnis non potuit esse in diabolo II 145 f. 5 — ut dicit quemlibet appetitum immoderatum, est in potentia appetitiva sensibilis, vel rationali II 766 a — respersa est in omnibus viribus animae II 579 5°. 792 5° — quantum ad defectum vinculi refrenantis, quae erat originalis iustitia, in omnibus est aequalis IV 789 a

— non est pure poena, sed aut culpa, aut ordinata ad culpam II 768 1°. 769 5°. 776 d. 3. III 80 d. 4 — eius praedominantia semper est iuncta carentiae debitae iustitiae II 722 b. 775 d. 2 — eius praedominantia probat perversionem animae per culpam originalem II 719 a sq. — In nobis est poena contracta II 768 2°. III 334 b — ut inclinat ad malum, potius appellatur vitiositas quam poenaltas II 761 3° — secundum quod est poena ad culpam ordinata et appetitus substratus, est a Deo ut a causa iuste ordinante et efficiente II 768 a — ut excessus in actu appetitus dicit privationem et est a libero arbitrio ut causa deficiente *ibid.* — quia inclinat ad culpam, non dicitur esse a Deo II 855 b

— recte dicitur tentare hominem II 498 b — est mater omnium peccatorum II 501 4°. 528 d. 2. 579 5°. 721 f. 2. III 824 8° — non est causa sufficiens respectu vitiorum, sed solum disponens III 801 3° — non privat omnino voluntarium in particulari II 949 3° — ut inclinat ad malum, est principale in lege carnis II 900 3°

— est ignis, qui incenditur per cogitationes et affectiones carnales et terrenas et per delectationes foedas II 232 b — eius intensio, quae est ex complexione, non est culpabilis, sed naturalis vel poenalis, sed quae est ex assuefactione, auget peccatum actuale II 788 b sq. — non potest augeri extensive II 787 f. 5. 789 3° — augetur per consensum illicitum II 776 d. 3. 857 a — excitatur et augetur per mandatum occasionaliter et solum ex negligentia et culpa hominis II 722 4°. 768 4°. III 844 4°

— remissa manet cum gratia in ratione poenae II 722 b. 723 2°. 761 b, 3°. 775 d. 1, 2. 776 d. 4. IV 392 a sq. — citra Deum opponitur caritati secundum fervorem solum, non secundum substantiam I 344 b. 344 f. 3. 315 a. II 775 d. 2. III 615 b — remittitur, cum potestas datur spiritui regendi et vincendi carnem II 761 a sq. 763 b — potest magis et magis minui, sed non omnino tolli quantum ad radicem

nisi per donum gratiae speciale II 775 d. 2. 834 b. 835 4° — Remedium concupiscentiae perfectius est a gratia quam in matrimonio IV 668 2°. 767 4° — eius remedium est maceratio carnis, bonum exercitium et fuga mulierum IV 806 1°, 2°

— quae consistit in sensualitate, est peccatum veniale nec prohibetur, sed cohibetur; quae vero est in consensu rationis et progressiva ad opus, est peccatum mortale II 966 3°. III 892 d. 1 — facit amare se vel bonum apparens magis quam Deum, nisi adsit donum gratiae II 719 b. 761 a — per peccatum mortale augetur supra Deum I 344 b. II 723 b — Per concupiscentiam inquinatur cordis habitaculum, unde est contra Spiritum sanctum III 826 a

— prohibetur etiam per legem naturae III 820 2° — distincte prohibetur, quia est maxime corrupta et est origo ceterarum affectionum III 824 8° — Praeceptum prohibens concupiscentiam est maxime difficultatis III 826 6° — Prohibitio concupiscentiae addit ad prohibitionem operis III 892 d. 1 — minus nocet proximo III 826 a

— est vitium concomitans generationem humanam et est principium in generatione filiorum peccati III 95 d. 3 — De lege concupiscentiae in generatione hominis III 89 a. 334 b — non praedominatur in actu generandi licito II 775 d. 4 — inclinat ad triplicem inordinationem, contra quam datur gratia in matrimonio IV 668 b. 719 b

— bonorum temporalium est vituperabilis, bonorum spiritualium vero laudabilis III 631 4° — rei alienae prohibetur, ut dicit appetitum immoderatum habendi rem cum damno proximi III 893 d. 2 — eius ardor regnavit in principio mundi et punitus est per aquas diluvii IV 976 5°

CONCUPISCIBILIS — ut est pars liberi arbitrii, est rationalis et potest esse subiectum virtutum II 605 2°. III 717 b, 1° — sensibilis non est subiectum virtutis, sed tamen cultusdam habilitatis acquisitae ad bene operandum III 717 1°. 748 3°, 4° — tendit ad voluptatem III 580 a — magis indiget speciali virtute quam rationalis III 596 f. 4 — expeditur in actu suo respectu boni gustandi dono sapientiae, respectu mali compatiendi dono pietatis III 745 b — in peccatoribus communiter retinet quandam affectionem dilectionis et pietatis, quae tamen non est virtus theologica III 602 5° — facilius corrumpitur et deordinatur quam aliae vires *ibid.* 824 8°

CONDITIO — apponitur actualiter, vel habitualiter III 212 b — De consensu conditionato in matrimonium IV 691 a sqq. — servitutis est impedimentum dirimens matrimonium, si fuerit ignorata IV 763 b

CONDITOR — Deus ab aeterno dicitur Conditor secundum habitum, secundum actum vero ex tempore I 518 d. 3 — Deus dicitur aeternus Conditor substantive, vel adiective secundum habitum I 517 d. 2 — non est quicumque dicitur princeps vel deus huius mundi II 27 3° — Ad cogni-

CON

tionem conditionis rerum supponitur cognitio Creatoris II 36 d. 1

CONFESSIO — laudis et confessio peccati IV 435 arg. 4 — potest dicere peccati recognitionem interiorum inter animam et Deum IV 424 2° — vocalis facienda Deo in casu, quo id Deus exigit IV 436 b — Confiteri homini non dicitur natura nisi in generali, in quantum statuatur a Deo ut modus reconciliandi *ibid.* — mentalis seu cognitio peccati et offensae est de dictamine naturae in speciali *ibid.* — quae fit homini, magis est ex institutione divina IV 437 5° — non est actus virtutis per se eam dictantis, nisi adiuncta institutione Sacramenti *ib.* 6° — imperatur a virtute poenitentiae in generali, ab obedientia in speciali; elicitur et regulatur a veritate *ibid.* — peccatorum est mala vel bona, prout fit ad sui commendationem, vel ad sui accusationem ad inveniendam divinam propitiationem *ib.* 2°

— est pars poenitentiae IV 431 f. 3 — est Sacramentum, curans morbum, aliter quam baptismus et contritio IV 434 d. 5 — Detectio peccati est materiale Sacramenti IV 441 a

— est iudicium divinae misericordiae et benignitatis IV 457 4° — est iudicium, quod est magis misericordiae quam iustitiae IV 482 d. 2 — In confessione simul operatur misericordia et iustitia quantum ad solutionem et ligationem IV 364 2°. 477 b — In confessione culpa partim recipit veniam, partim non, cum ad partem poenae ligatur, a parte solvitur IV 434 d. 7 — differt a iudicio contentioso, ubi homo non se accusat, sed defendit, et producuntur testes IV 457 6° — In confessione testis est conscientia IV 456 b. 460 a. 531 4°. 562 f. 3. 563 b — et eius solius testimonio creditur IV 464 5° — Conflens tenet locum accusantis et accusati et testis I 460 3°

— vocalis institutio competit legi gratiae ut manifestativae veritatis, et in qua sunt successores Christi ut mediores inter Deum et homines IV 439 a sq. — non praecessit in lege veteri nisi in figura *ib.* b. 440 7° — in veteri lege erat tantum in generali de peccatis multitudinis IV 439 1°. 440 4° — quoad formale est instituta a Christo, sed quoad materiale tantum insinuada IV 441 a — non debuit a Christo immediate et expresse institui, cum sit remedium recidivantium et opus hominis pure, cui de se non est data virtus sacramentalis *ibid.* sq. — fuit ab Apostolis instituta auctoritate sibi a Domino tradita *ibid.* — a Iacobo promulgata *ib.* b — fuit ab Apostolis instituta ut modus conveniens saluti *ibid.*, 3° — Tres opiniones, quando a Christo fuerit instituta IV 440 b sq. — fuit insinuata, non instituta, a Christo in mundatione leprosorum IV 439 b

— ordinatur ad aegritudinis cognitionem IV 560 f. 2. 562 f. 4. 571 d. 1 — est ad peccatoris accusationem IV 560 f. 3 — fit propter peccati detectionem et propter reconciliationem IV 439 a sq. — ordina-

tur ad absolutionem IV 438 f. 2, 6. 447 b. 451 f. 3 — fit, ut homo se accuset coram sacerdote et possit iudicari et absolvi ab eo IV 441 4°. 565 1° — facta sacerdoti non solum ordinatur ad absolutionem, sed etiam ad hoc, ut homo erubescat et peccata sua recognoscat neve de eorum remissione ingratus sit IV 406 a. 460 b — exterior necessaria est, ut homo faciat quod in se est ad obtinendam veniam IV 401 d. 42 — est ad reconciliationem et ad arbitrandam poenam inter hominem et Deum IV 364 a, 4° — principaliter ordinatur ad dimittendam partem poenae vi clavium IV 449 d. 8

— est ordinata ad faciendam emendam et ad curandam plagam occultam IV 437 2° — In confessione aperitur vulnus latens in anima IV 461 4° — Peccata occulta sunt confitenda, ut innotescant sacerdoti, et ex eius arbitrio iniungatur satisfactio IV 460 b — Confitenda sunt peccata aperta, ut innotescant sacerdoti ut iudici loco Dei *ib.* a. 461 4° — peccati etiam aperti dicitur apertio morbi latentis spe veniae IV 461 4°

— videtur onerosa propter pudorem, sed est allevians per absolutionem IV 440 6° — instituta est propter multiplicem utilitatem IV 437 b — Septem eius utilitates *ibid.* 449 d. 8 — peccatorum glorificat Deum, ostendens hominem Dei gratia et misericordia indigere IV 443 a — Per confessionem exteriorem peccator reconciliatur Ecclesiae IV 401 d. 42. 432 3° — Principalis causa est reconciliatio facienda Ecclesiae IV 451 3°. 459 f. 2 — instituta est, ut homo reconcilietur Ecclesiae et ostendatur reconciliatus Deo IV 459 f. 2

— non fit sacerdoti ut homini, sed sicut Deo IV 448 d. 3. 456 b. 460 a — fit homini, ut homo sit iudex et arbiter inter Deum et peccatorem IV 439 b — fit sacerdoti unicuique sicut Christo IV 561 1° — fit sacerdoti ut iudici privato in ordine ad absolutionem IV 565 4°

— ut opus sacramentale ordinatum ad absolutionem faciendam est solis sacerdotibus IV 454 b. 463 d. 4 — Confessiones audiendi potestas non debuit nec oportuit omnibus dari IV 451 6° — ut opus virtutis potest fieri cuilibet, qui potest adiuvere instruendo vel orando IV 451 a. 453 b — laico facta nullo modo est Sacramentum Ecclesiae IV 463 d. 4 — secundum legem communem debet unico sacerdoti fieri in privato IV 456 a sq. — privata sacerdoti facta peccatorem reconciliat Ecclesiae IV 457 6° — publica disconvenit ut onerosa et periculosa IV 456 b. 457 4°, 5° — non debet fieri in damnum caritatis IV 456 f. 3, 3°. 457 5°

— publica non est in praecepto, sed sacerdoti facta IV 434 d. 6 — publica debet fieri de peccatis enormibus non occultis IV 456 a. 460 2° — publica de aliis non occultis potest fieri de bono et aequo IV 456 2° — de venialibus et in generali potest fieri inter alterutrum IV 451 4°. 457 5° — propter causas secundarias utiliter potest fieri laico IV 451 3°

— est necessaria ad obtinendam absolutionem, tantum sicut materiale IV 441 1° — instituta est sub praecepto, non ut solum medium iustificationis IV 432 a, 2° — faciendae homini necessitas post Concilii determinationem est de fide IV 448 d. 4 — eius necessitatem pertinaciter negans nunc esset haereticus *ibid.* — universalis penes omnes est indigentia confessionis IV 442 f. 2, 3. 443 a, 1°, 4°

— ad iustificationem non est necessaria in facto, sed in proposito IV 424 a. 432 a — Votum confitendi Deus acceptat, si desit facultas IV 424 a. 432 d. 4 — Homo per voluntatem confitendi se disponit de congruo ad gratiam IV 424 2° — Qui iustificatur ante confessionem non intrat sine potestate clavium *ib.* 5° — quando iudicetur impossibilis IV 432 4°

— Contritionis efficacia non excludit confessionis necessitatem IV 448 d. 2 — post iustificationem est necessaria necessitate praecepti, a qua tamen excusat impossibilitas IV 432 a — est necessaria ad iustitiae habitae conservationem *ib.* 1° — Cadit a iustitia qui post iustificationem ex contemptu negligit confiteri *ib.* a

— Praeceptum confessionis ex institutione prima obligat omnes, qui post baptismum peccaverant mortaliter IV 442 b sq. — ab omnibus praemittenda communioni IV 443 a — Praeceptum Concilii generalis IV 442 f. 4 — Ratio triplex praecepti superadditi ab Ecclesia, quo tenentur boni et mali IV 443 a

— Propositum interius obligat sicut contritio, quando quis recogitat culpam commissam et Dei offensam, vel quando tempus se offert, quo recogitare debet IV 445 a — Praeceptum ecclesiasticum non obligat nisi tempore paschali *ib.* b — post gravem transgressionem non obligat in qualibet opportunitate; tamen aliquando non potest sine peccato differri *ibid.* — Confitendum tempore poenitentiae, quod est tempus quadragesimale *ibid.* sq. — Religiosi et clerici obligantur ad citius confitendum, non propter obligationem status, sed propter mandatum secundum diversam opportunitatem obligans diverso modo IV 446 a

— requirit saltem dispositionem sufficientem ad caritatem secundum probabilitatem IV 447 a sq, 1° — Dispositio requiritur secundum iudicium conscientiae nostrae *ib.* 2°, 4° — Praequiritur contritio quantum ad peccati detestationem, non quantum ad gratiae informationem *ib.* 3° — In confessione multi recipiunt gratiam, quae informat attritionem *ib.* a, 1°, 4° — vere reconciliativa non potest fieri nisi a iusto et suscitato IV 443 d. 2 — Nihil ad salutem valet alicui poenam temporalem taxare, quousque Dominus absolvat ab aeterna *ibid.*

— Qui accedit cum voluntate peccandi peccat mortaliter IV 447 b — non valet, si quis fecte confiteatur, vel post confessionem satisfactionem contemnens elus obviscatur IV 464 d. 4. 561 b — sacramen-

talit potest fingi, sed ut actus voluntarius, quo receditur a malo volito vel proposito, excludit fictionem IV 405 d. 3

— Confitendum proprio sacerdoti, etiam ei qui habet commissionem delegatam IV 453 b — non potest fieri alteri nisi cum licentia sui sacerdotis, vel ita quod satisfiat proprio sacerdoti IV 463 d. 2 — Qui se subiecit alicui non potest sine eius licentia confiteri alteri nisi in quinque casibus IV 572 d. 4 — In aliquibus casibus sufficit licentia petita IV 564 2° — Qui confitetur sacerdoti non habenti plenam commissionem videtur adhuc teneri ad confitendum sacerdoti parochiali semel in anno peccata nondum confessa IV 454 a. 455 5° — Ratio urgens privilegii concessi praedicatoribus IV 454 a. 455 a

Modus — faciendae ore et reali praesentia IV 449 d. 6 — Confitens debet se accusare per se ipsum IV 460 a — non potest fieri pro altero nec de peccatis alterius IV 531 4° — debet esse cum verecundia et confusione IV 437 2° — Confessionis sexdecim conditiones IV 572 d. 3

— In confessione debet esse verbum verax IV 563 b, 3°. 564 b — Homo in confessione contra se debet iuste testificari IV 562 f. 2 — non licet addere aliquid, de quo conscientia non accusat IV 563 b — Potest meritorie addi aliquid ultra rei veritatem, concordante conscientia linguae *ibid.*

— Confitenda sunt omnia peccata mortalia, cordis, oris et operis IV 460 a — debet esse integra de omnibus, quae simul sunt in conscientia et coram uno sacerdote IV 464 d. 4. 572 d. 3 — Peccata mortalia omnia necesse est confiteri uni sacerdoti, quorum quis est memor, et de quibus non fuit alias legitime confessus IV 561 b — debet esse de omnibus peccatis singillatim IV 571 d. 4 — Illa tenemur confiteri, quae cognoscuntur in speciali, aliorum vero debet esse generaliter IV 407 4°

— non est dividenda ex verecundia IV 401 d. 41 — propter scandalum sacerdotis non est dimidianda, sed alteri faciendae IV 561 2° — non est dividenda, cum recurritur ad superiorem pro absolutione a culpa IV 562 4°

— Non sunt dicenda peccata aliena ad quandam sui excusationem IV 564 b — Peccata aliorum, secundum quod alium accusant, maxime in individuo, non sunt in confessione dicenda nec inquirenda, nisi in quantum necesse est ad proprii peccati explicationem IV 565 a sq. — de alienis peccatis potest fieri Deo ad ipsius iustitiae laudem et ad impetrandam misericordiam *ib.* 1°

— principaliter instituta propter mortalia, valet etiam contra venialia IV 443 2° — Venialia non est necesse confiteri, nec omnia confiteri simul et integre IV 564 a — venialium non est in praecepto, sed in consilio IV 458 a — venialium in speciali congrua est et utilis, maxime viris perfectis *ibid.* 571 d. 2 — venialium in-

terdum necessaria propter dubium, vel propter ecclesiasticum statutum IV 458 a sq. — non ex institutione divina, sed ex conscientia propria *ib.* 4* — Ad venialia confitenda obligatur necessario solius praecepti vinculo qui non habet mortalitatem IV 443 2*, 3* — Peccatum dubie mortale non est confitendum ut certo tale IV 564 4*

— **Circumstantias** in aliud genus peccati trahentes confiteri est necessarium IV 462 a — Circumstantias alleviantes intra genus peccati mortalis confiteri communiter non est bonum *ibid.* sq., 4* — Circumstantias aggravantes in eodem genere probabiliter non sunt confitendae ex praecepto, sed de bono et aequo, vel ex obligatione propriae conscientiae *ib.* b — Circumstantias aggravantes confitendae non tantum ad sciendam quantitatem peccati, sed propter erubescendum et accusationem *ib.* 4*

— non est **repetenda** propter finem principalem confessionis, nisi timeatur de errore; propter alias utilitates potest repeti IV 449 d. 8. 454 5* — Peccata semel exposita non oportet iterum confiteri, nisi illa confessio fuerit irrita IV 464 d. 4 — Quatuor casus, in quibus peccata sunt iterum confitenda alteri vel eidem sacerdoti: ex parte sacerdotis, qui nescit absolvere, vel non potest, et ex parte poenitentis, qui contemnit absolutionem vel ligationem *ibid.* — propter aliquod peccatum oblitum non est necessario iteranda nisi in generali, nec ratione consuetudinis *ibid.* IV 561 3* — iteratae utilitates IV 478 7*

— valet ad deletionem culpae quantum ad eos qui non se paraverunt sufficienter omnino, et etiam poenae quantum ad alios IV 432 2*, d. 4 — sequitur tempore et natura contritionem IV 424 a. 433 d. 2 — de congruo praecedere potest baptismum IV 405 b — est legitima, quando nihil intervenit, quod absolutionem sacerdotis irritam faciat IV 561 b

— **Sigillum** confessionis statutum est ad vitandum scandalum IV 570 a — De sigillo confessionis canones IV 565 f. 1, 2. 568 arg. 1 — Sigilli obligatio non potest tolli vel declinari per protestationem sacerdotis IV 569 f. 5. 570 a — sigillum est diligentissime custodiendum propter scandalum fidelium IV 566 b. 568 a. 571 b — Ad sigillum tenetur etiam interpret IV 449 d. 6

— Confessiones revelare est gravissimum peccatum IV 448 d. 3 — Revelantis poena IV 570 4* — non est revelanda pro nullo praecepto vel iuramento vel periculo IV 566 4* — non est revelanda etiam quoad propositum peccandi in futuro *ib.* b — In ipsa confessione non licet inquirere de complice IV 565 a

— Sacerdos quae audit in confessione novit ut Deus, non ut homo IV 556 4*. 568 a — Notitia ex confessione non potest quis uti ad accusandum haeticum occulte machinantem, vel sponso habentes impedimentum, vel clericum irregularem IV 566 2*, 3* — Superior religiosus non potest uti notitia ex confessione ad transfe-

rendum subditum cum nota infamiae IV 567 4* — Confitens potest licentiarum confessarium, ut peccata revelet in casu, in quo non timetur scandalum IV 568 b — Confessarius non debet uti licentia revelandi peccata, ubi posset confid, eundem illa scire tantum ex confessione *ibid.* — Peccatum etiam cum licentia confitentis nulli est manifestandum, nisi ei qui possit prodesset nec velit obesse *ibid.* — Confitens non potest sacerdoti committere, ut dicat aliena peccata nisi in casu speciali, adhibita cautela *ibid.*

— Quod quis scit etiam extra confessionem per aliam viam, non clauditur sub sigillo confessionis IV 569 b sqq. — Peccatum potest revelari, in quantum scitum per aliam viam, cavendo scandalum IV 570 b, 2* — Cognitio ex confessione et extra eandem non sibi opponuntur, sed sunt secundum diversas vias *ib.* a, 3*

— **fidei.** Christum confiteri cum periculo mortis obligat solum in necessitate III 660 1* — libera Christi obligat viros perfectos ratione scandali III 849 a — libera Christi crucifixi est difficilis propter opprobrium et propter periculum IV 464 b — per gratiam gratum facientem est laudabilis et Deo accepta et ideo magis utilis IV 469 4*

— **CONFESSOR** — sine iurisdictione non potest absolvere IV 454 3* — Sacerdos habet auctoritatem reconciliandi Deo per auctoritatem, qua fungitur iure Dei et Ecclesiae tanquam mediator IV 457 6*. 463 d. 4 — impetrat gratiam et reconciliat Ecclesiae IV 473 b — Sacerdos dicitur absolvere a peccatis non per modum efficientis, sed ministrantis IV 482 d. 2 — a parte poenae solvit et ad partem ligat IV 434 d. 7. 541 d. 1

— debet scire peccata, a quibus absolvit, et quidem ex accusatione ipsius poenitentis IV 441 4*. 460 a sq. — non potest solvere, nisi sciat, a quo solvat IV 441 4* — debet esse diligens in investigando, sed cavenda superflua curiositas et negligentia IV 513 d. 5

— debet procedere secundum regulam scientiae vel iuris IV 483 d. 4 — debet esse discretus in taxanda poena IV 541 d. 1 — in taxanda poena debet attendere ad canones ut regulas directivas, sed etiam ad personarum circumstantias IV 542 a

— Scientia necessaria est tanta, ut sciat discernere in peccatis communibus mortale et veniale, et sibi prohibita IV 463 d. 3 — De bene esse est discretio, qua sciat per habitum acquisitum discernere inter perplexitates peccatorum *ibid.* — debet in perplexis securiorem viam semper eligere et sapientes consulere *ibid.* — carens discretionem necessaria audiendo confessiones peccat graviter *ibid.* — maxime in rebus dubiis debet petere consilium a sapientibus IV 543 d. 5 — in quinque casibus debet remittere vel recurrere ad episcopum ad petendam commissionem auctoritatis *ibid.*

— eligendus est quanto melior potest IV 463 d. 2 — Non licet confiteri sacer-

doti omnino simpliciter et indiscretio *ib.* d. 3 — bonus magis diligit poenitentem, qui verius et fidelius peccata aperit IV 904 d. 4

— **CONFIDENTIA** — pertinet ad virtutem affectivam III 580 3* — est actus virtutis spei, vel dotis intentionis III 567 a. 685 5* — fundatur in Dei virtute et liberalitate III 577 a — bonae voluntatis consurgit ex conscientia bona III 567 4*, 4*

— **CONFIRMATIO** — requirit visibile elementum, in quantum in hoc Sacramento Spiritus sanctus datur invisibiliter IV 166 b — materia consecratur, ut a Christo sanctificata est materia aliorum Sacramentorum *ibid.* — Materia est mixta ex duobus elementis consonantibus duplici actu expresso in forma et duplici rei *ibid.* sq. — Materia conveniens esset nec aqua nec vinum IV 467 b

— eius **forma** necessaria IV 464 a — in forma exprimitur duplex actus, qui datur gratia ad robur fidei quantum ad confirmationem in corde et confessionem liberam in ore *ib.* b — in forma fit mentio materiae, quia est consecrata, vel propter praecipuam efficaciam *ibid.*

— est **necessaria** non simpliciter, sed ex conditione ratione pugnae sustinendae IV 474 a — non sine periculo negligendo contemnitur *ib.* b — eius gratiam homo bene se praeparando potest habere sine Sacramento *ib.* 3*

— Christus eam non dispensavit nec per se instituit IV 464 1*. 591 b — Apostoli confirmati sunt sine Sacramento, immediate a Spiritu sancto IV 164 1* — eius institutio secundum aliquos innuitur in benedictione puerorum IV 591 a — Apostoli rem huius Sacramenti dispensaverunt sine forma et materia IV 464 4*, 2*. 466 b — Elementum est institutum a successoribus Apostolorum, Spiritu sancto dicente IV 466 b — Forma a Spiritu sancto videtur instituta post mortem Apostolorum IV 464 1*, 2* — eius praefiguratio in veteri lege IV 477 d. 4. 181 2* — non habuit certam figuram IV 591 b — ratione effectus propriissime pertinet ad novam legem IV 181 2*. 591 b — significat allegorice adventum Spiritus sancti in Apostolos IV 177 d. 6

— eius **dispensatio** convenit solis episcopis ut successoribus Apostolorum et praelatis Ecclesiae IV 467 b sq., 4*. 476 d. 3 — eius administrationem Summus Pontifex potest committere sacerdoti, in quantum ei dat auctoritatem pontificalem IV 476 d. 1 — Episcopus ut minister dat Spiritum sanctum ratione gratiae gratis datae tantum I 252 a. IV 168 2*

— non potest dari valide ante baptismum IV 475 b. *Vide V. Character* — non potest nec debet iterari ratione characteris IV 477 d. 6. 601 2* — datur in fronte ratione dignitatis et verecundiae IV 477 d. 4. 600 2*. 601 d. 2 — Sacramentum competit omni aetati et statui vel ad augendam gratiam, vel ad armandum in pugnam IV 59 d. 4. 172 b — datur ieiunio, et adhibetur patrinus eiusdem sexus IV 477 d. 5

— dat **characterem** distinctum a baptismali, distinguens status fidei et disponens ad alium actum gratiae IV 473 5° — Per characterem confirmationis distinguitur status fidei roboratae a statu genitae IV 143 a sq. 173 5°. 475 b

— dat abundanter Spiritum sanctum et **gratiam** IV 591 b. 601 d. 2 — In confirmatione datur Spiritus sanctus vi verborum et invisibiliter IV 466 b — dat Spiritum sanctum et confirmat in bono, in quantum dat gratiam gratum facientem IV 168 f. 1, 2 — dat gratiam gratum facientem, quae gratiam iam acceptam ampliat et confirmat IV 469 a sq., 1° — dat gratiam novam, non distinctam quoad essentiam, sed quoad effectus a gratia baptismali IV 470 a sq. — confert septiformem gratiam Spiritus sancti IV 172 f. 4 — confert dona Spiritus sancti connexa cum virtutibus IV 470 b — dat gratiam sanctificantem contra pusillanimitatem, quae est poena ordinata ad culpam IV 469 3°. 470 b

— maxime confert gratiam gratum facientem IV 601 d. 2 — Gratia confirmationis non praecise, sed ut praesupponit baptismalem, potest dici maior ista IV 471 b — est unctio principalis propter nobilitatem, quia fit in fronte, ab episcopo, nobili elemento et effectu IV 601 d. 2 — dat plenitudinem gratiae ad robur IV 177 d. 6

— est medicina **confortativa** propter difficultatem pugnae IV 59 d. 4 — est ad conservationem curationis habitae in baptismo *ibid.* — proprie est ad confirmandam fidem IV 476 d. 2 — In confirmatione fides roboratur, et homo ut pugil unguitur ad proeliandum IV 143 b. 591 b — est ad corroborationem fidei in corde IV 173 4°. 176 d. 2 — corroborat non solum contra exterius impellens, sed etiam contra interiorem debilitatem IV 474 2° — in effectu confirmandi differt ab eucharistia IV 59 d. 1. 176 d. 2 — est contra poenam contractam IV 177 d. 6 — confert arma spiritualia defendentia et praemunientia IV 473 2°

— **Gratia confirmationis** facit esse liberum a culpa et miseria II 484 f. 4. 488 a — adeo liberum arbitrium firmat, ut nullo modo possit infirmari per culpam II 485 4°. 187 f. 4. III 266 b — non mutat liberum arbitrium quoad substantiam, sed conservat et perficit II 484 a — mutat liberum arbitrium quoad statum vel bene esse *ibid.* — nihil tollit de perfectione naturae liberae *ib.* 1°. 488 2° — determinat potentiam ad unum, sed non tollit libertatem arbitrii nec meritum II 484 3°, 4°. 488 1°. III 384 1° — auget dominium liberi arbitrii, quod opponitur servituti subiectionis II 488 a

— animi pertinet ad potentiam irascibilem III 580 a

CONFORMITAS — facit unitatem inter distincta vel simpliciter, vel secundum quid I 546 b, 2°. 547 a sq. III 604 a — rerum ad Deum vel est secundum similitudinem vestigiū, vel secundum similitudinem expressam, quae est in imagine III 38 a. 701 2° — est quantum ad similitudinem, vel quantum ad habitudinem I 852 a —

plena est, quae est in natura, in voluntate et in operatione I 547 a sq.

— Nec anima nec voluntas conformatur Deo per essentiam nec per participationem alicuius communis I 852 3°, 4° *Vide V. Voluntas* — longinqua attenditur in imagine, propinqua in similitudine *ib.* 3°. — Per gratiam conformamur Deo I 246 5°. 852 3° — Conformamur Christo secundum diversa per baptismum, per fidem et per caritatem III 237 b *Vide V. Caritas-proprietates* — Cognoscens conformatur cognito, et amans amato I 275 d. 5

CONFORTATIO — quaedam datur in tribus Sacramentis IV 59 d. 1

CONFUSIO est multitudinis foedatio IV 614 b — est bona vel mala ex opposito malae vel bonae confessionis IV 437 2°

CONGRUUM — Quod Deus facit semper est magis congruum III 37 f. 4 — attenditur in operibus Dei ex parte rei productae III 38 1° — Debitum congruitatis magis spectat ad supererogationem quam ad generalem obligationem III 660 2° *Vide V. Meritum* — Congruitas sermonis non est quaerenda cum praepudicio veritatis I 402 2°

CONJECTURA — est de rebus absentibus IV 1048 b — ei admiscetur error et dubium *ibid.* — ex signis praesentibus potest cognoscere futura II 495 1°. III 729 d. 2 *Vide V. Caritas-habitus*

CONIUGES — ad paria iudicantur quantum ad torum IV 734 f. 3. 736 b. 742 d. 4. 743 d. 3. 749 f. 2. 750 a, 3°. 760 3°. 782 b — Vir est superior quantum ad illos actus, qui respiciunt sexum virilem specialiter, non quantum ad obligationem debiti IV 742 d. 1 — Vir et mulier secundum ius naturale debent convenire in quadam aequalitate ad familiam constituendam IV 747 f. 3. 748 a — non potest communicare ius suum in corpus alterius IV 748 4°. 862 3° — Uxor communis est contra ius naturae IV 750 a sq. 862 3°

— fornicans peccat in corpus alterius et contra matrimonii bonum IV 782 4°, 5° — facit iniuriam sibi et illi quam cognoscit IV 748 2° — Adulterium viri et mulieris se habent ut excedentia et excessa IV 789 d. 2 — frangens fidem amittit ius petendi IV 735 2°, 3° — peccans cum sorore coniugis post contractionem matrimonii amittit ius petendi debitum IV 775 b. 862 b

— **Obligatio debiti** est voluntaria et ex mutuo consensu IV 732 f. 2 — Ius reddere necessitatis est propter insolubilitatem vinculi IV 734 4°. 736 b. 738 b — non potest privari iure suo nisi ex necessitate ad tempus IV 734 b, 1°. 732 4° — non possunt aliquo tempore abstinere, nisi adsit mutui consensus IV 739 a, b — qui amisit ius petendi, debet tamen reddere debitum IV 743 d. 4. 775 f. 4, b. 776 4°. 778 d. 8 — Vir uxore invita non potest continere a debito solvendo, sed a petendo IV 731 b — continens non petendo non minus meretur reddendo quam continens omnino *ib.* 3° — debitum reddens non necessario arctatur a communione IV 739 3°

— sanus leproso debet debitum solvere, sed non tenetur omnino cohabitare IV 734 a sq. — leprosi generantes non faciunt omnino contra bonum prolis *ib.* 3° — tempore menstruum tenetur debitum non petere, sed tenetur reddere IV 736 b. 737 b. 743 d. 4 — scienter petens tempore menstruum secundum naturam, mortaliter peccat IV 737 a, b — Debitum diebus solemnibus est reddendum, sed non potest peti sine culpa, saltem veniali IV 738 b sq. — Debitum potest reddi in tempore sacro, non in loco sacro IV 739 5°

— ante consummatum matrimonium nec omnino ligatur nec omnino est liber IV 732 b sq. — ante consummationem matrimonii tenetur debitum reddere, aut mori mundo termino duorum mensium IV 733 a — matrimonio consummato, non potest vovere continentiam, nisi alter pariter voveat *ib.* 3° — post copulam vi extortam non potest vovere continentiam, altero invito IV 732 f. 4. 733 3° — Non licet vovere continentiam intentione fraudandi alterum IV 742 d. 2

— vovens castitatem non potest petere, sed reddere debitum sine peccato, et ad hoc tenetur *ibid.* 821 3° — potest vovere continentiam, ita ut nunquam debitum petat, altero contradicente IV 731 b. 742 d. 2 — mutuo consensu possunt transire ad meliorem statum IV 788 a — Vir non potest revocare uxoris votum continentiae sicut alia vota IV 743 d. 3 — fornicans non potest vovere continentiam invito innocente nisi auctoritate episcopi IV 787 2° — vovens cum consensu alterius sive publico sive privato non tenetur debitum reddere nec obedire Ecclesiae compellenti IV 743 d. 3

— altero invito non potest ingredi religionem IV 731 f. 4 — non potest promoveri ad sacros ordines sine consensu uxoris IV 811 d. 2 — Uxor ordinati vel ordinem ingressi tenetur ad continentiam perpetuam, nec illo mortuo potest contrahere ratione voti, quod intelligitur suscepisse *ibid.*

— uxore invita potest accipere crucem IV 731 1° — non potest vetare martyrium alterius *ib.* 2° — uxore nolente non potest se vendere in servitutem, ita ut uxori generetur praepudicium quantum ad debitum IV 800 d. 4

— eorum amor maximus est intentione, non radicatione IV 809 4° — Displicentia inter coniuges mirum generat odium *ib.* a — adulteram occidere est contra legem civilem et omnino contra legem divinam et ecclesiasticam IV 807 b — debet alterum corrigere, non occidere *ibid.* 808 3° — si per iudicium et causam procurat mortem adulterae, non iudicatur homicida secundum leges civiles *ib.* 2° — eam quis potest occidere aut persequendo culpam, aut naturam, aut ipsum matrimonium IV 840 a — Uxoridicium gravissime punitur ad restringendam pravitatem IV 809 a. 827 d. 8

CON

— innocens non tenetur reddere debitum fornicanti, nec crimine probato, ab Ecclesia cogitur IV 735 a — Innocens, cognito certitudinaliter alterius adulterio, in occulto potest vel debet ei debitum denegare IV 784 b — Innocenti, qui cognito adulterio per censuram ad reddendum debitum compellitur, nullum ex hoc praedictum generatur *ibid.* — innocens propter fornicationem culpabilem alterius potest postulare divortium IV 781 b — peccans in occulto non potest iuste petere divortium ob alterius adulterium, nisi, acta ab ipso poenitentia, alter perseveret in adulterio IV 788 d. 1 — Septem casus, in quibus uxor adultera potest excipere contra virum petentem divortium *ibid.*

— propter fornicationem spiritualem non licet separari quoad cohabitationem, nisi in quantum alter per eam laeditur IV 843 d. 3 — Propter scandalum alterius aliquando debet solvi cohabitatio IV 789 d. 3. 843 d. 3 — sine peccato potest cognoscere uxorem adulterantem IV 735 3*. 783 b — innocens potest repetere nocentem IV 786 b — innocens post divortium non debet cogi invitatus ad reconciliationem, nisi ipse post divortium fornicetur *ibid.* sq.

— iniuste separati debent ab Ecclesia iterum coniungi vel ante vel post sententiam, exceptis quinque casibus IV 863 d. 1 — solutus per errorem et postea ordinatus, nisi altera possit induci ad continentiam, debet ei reddi et tenetur debitum reddere, quin possit petere IV 789 d. 4 — Contrahens cum altera prima vivente non potest eam cognoscere, etiam Ecclesia compellente IV 828 d. 42

CONIUNCTIO — dicit eandem habitudinem ex parte utriusque extremi, associatio dicit subauctoritatem in altero I 347 b — fit per aliquid, in quo extrema communicant II 26 f. 5 — Quae concurrunt ad constitutionem alicuius, necesse est per virtutem alicuius coniungi II 355 f. 4 — Aliquid coniungi alteri vel est per substantiam, vel per efficaciam III 401 5* — Separata possunt coniungi, si manet appetitus et inclinatio IV 884 6* — supernaturalis non solvitur sicut naturalis III 437 3* — hominum inter se vel est in conformitate naturae, vel in conversationis familiaritate, vel in sanguinis propinquitate III 653 d. 3

CONNOTATIO — Connotans effectum potest esse essentiale, aut etiam notionale I 263 3* — Connotari dicitur aeternaliter et temporaliter I 608 3*. II 334 d. 3 — dicitur respectu effectus praesentis vel futuri I 486 1*. 619 4* — non ponit realem multitudinem nisi ex tempore I 608 3*. II 332 a — Quae connotant effectum sive ens in actu dicuntur incipere et desinere circa Deum, quae autem connotant temporale ut ens in potentia non dicuntur incipere, sed desinere, cum ens fit actu I 742 d. 4

CONSANGUINITAS — secundum legem naturae est aliquod vinculum IV 847 f. 2, 3. 848 a — facit coniunctionem in ascendendo et descendendo III 653 d. 3 — est tantum ex parte corporum III 628 f. 4 — venit ex

carnis propagine IV 857 a — est vinculum personarum ab eodem stipite descendendum, carnali propagatione contractum IV 846 a

— non oritur ex eo, quod tota substantia geniti sit secundum veritatem in generante IV 848 a — est vinculum proveniens ex propagatione carnali propter relationem ad eandem originem ut principium materiale et efficiens, et propter naturalem affectionem, quae sequitur cognitionem mutuae relationis *ibid.* — vinculum deficit, deficiente virtute assimilativa et cognitione propinquitatis et affectione naturali *ib.* b — Affectio naturalis est inter consanguineos secundum naturale inclinativum, etsi non sit secundum actum *ibid.* — non est proprie inter bruta animalia *ibid.* — non dicit vinculum secundum proprietatem absolutam, sed secundum relationem ad radicem communem *ib.* 2* — Consanguinei diliguntur affectu naturali, sed alio modo quam coniuges IV 850 a, 2*

— Linea est ordinata collectio personarum consanguinitate coniunctarum, ab eodem stipite descendendum, diversos gradus continens IV 846 a — In linea consanguinitatis est ordo secundum prius et posterius *ibid.* — tres lineae assignantur *ibid.* — Gradus est habitudo distantium personarum, qua cognoscitur, quota generationis distantia duae personae differunt inter se *ibid.* sq. — Toto gradu personae descendentes a stipite distant a se invicem, quoto distant a stipite *ib.* b — Pater et filius faciunt gradum IV 854 d. 2 — Secundum iura civilia gradus accipiuntur secundum numerum personarum collectarum in linea IV 846 a sq. — Quando personae inaequaliter distant a stipite, linea et gradus debent computari secundum distantiam remotioris *ib.* b sq.

— Nulli licet contrahere matrimonium cum aliqua usque ad quartum gradum inclusive IV 846 b — Matrimonium inter consanguineos repugnat bono matrimonii vel bono maiori, quod oriretur ex vinculo affinitatis IV 850 4* — stipitis ad prolem impedit matrimonium propter dictamen naturae *ib.* a — Lege divina impeditur matrimonium per consanguinitatem usque ad secundum gradum *ibid.* — quae impedit matrimonium, non erat inter Adam et Evam *ib.* 4* — propter statutum Ecclesiae impedit matrimonium in ulterioribus gradibus, ut dilectio dilataretur per affinitatem extra propriam parentelam *ib.* a sq. — secundum legem Ecclesiae impedit matrimonium usque ad quartum gradum inclusive IV 851 b sq. — impedimentum non debuit protendi ultra quartum gradum IV 852 a sq. — Uuliter, temporibus exigentibus, impedimentum ultra quartum gradum est sublatum *ib.* b sq. — antiquitus quadruplici ex causa impendebat usque ad septimum gradum IV 853 d. 1

CONSCIENCIA — aliquando sumitur pro ipsa lege per eam cognita II 899 a. 914 a — dicit habitum, quo conscimus vel ipsam potentiam II 899 a sq., 1*. 909 b. 910 a —

CON

est naturale iudicatorium II 897 b. 908 f. 4 — est quaedam scientia II 898 f. 3 — habet quinque actus spectantes ad cognitionem *ib.* f. 5 — potest esse erronea, in quantum est cognitiva *ib.* f. 4

— ut habitus est in potentia cognitiva, in quantum est practica et dirigit in opere II 899 b. 910 a. 914 a — vi nominis non significat perfectionem potentiae speculativae in se, sed ut coniunctae affectioni et operationi II 899 b — ut lumen directivum ad bene agendum est in potentia cognitiva III 580 1* — ut potentia se extendit ad cognoscenda ea tantum, quae sunt moris II 900 1*. 910 a — dicitur regulas agendorum II 899 b

— dicit habitum naturalem, vel acquisitum II 900 1*. 915 4* — dicit habitum innatum respectu primorum principiorum moralium et luminis directivi, quo illa statim cognoscuntur II 903 b — dicit habitum acquisitum respectu agendorum particularium et respectu specierum ipsorum cognoscibilium *ibid.* — quantum ad quaedam, quae cognoscuntur per sui essentiam, est habitus simpliciter innatus II 904 a

— semper bonum dicitur II 897 b. 910 a. IV 1052 a — est mutabilis quantum ad habitum acquisitum II 900 1*. 902 arg. 5, 6 — potest errare, in quantum descendit ad particulare et movetur motu collativo II 915 4* — Error non venit ex ipsa, ut est naturale iudicatorium, sed potius ex ratione erronea et ex libero arbitrio *ibid.*

— sine synderesi ut movente principaliter non potest movere II 900 4*. 910 3* — Gaudere et dolere non est in conscientia nec ab ea nisi ut dictante et disponente II 900 5* — est lex mentis ratione cognitionis praecambulae *ib.* 3*

— potest esse bona et mala ratione habitus acquisiti, vel potius ratione potentiae II 900 1*. 915 4* — est bona, quando dicitur bonum, et in quantum habet quandam concomitantiam cum voluntate et affectione II 900 2* — bona dat quandam securitatem et certitudinem de merito et praemio III 567 1*. 580 1* — eius securitas magnum bonum IV 437 b — Bona conscientia confortatur qui facit quod in se est ad obtinendam veniam IV 401 d. 42

— secreta est in omni natura rationali I 489 d. 4 — maxime residet in intimis animae II 234 b — non potest latere oculum proprium II 234 6* — humanae secreta solus Deus penetrat, neque ulla creatura ea nosse potest nisi per coniecturas II 233 b — nos accusabit de occultis et secretis *ib.* 1* — In conscientia manent bona et mala quantum ad notas et similitudines IV 900 3* — Libri conscientiarum aperientur in resurrectione IV 899 a — In libris conscientiarum erit lectio et memoria omnium meritorum bonorum et malorum *ib.* b sq.

— in his quae dicitur secundum legem Dei, simpliciter ligat et universaliter seu potius ligatum ostendit lege divina II 906 b — in his quae dicitur praeter legem Dei li-

gat, quamdiu manet. *ibid.* IV 211 7° — in iis quae dicat contra legem Dei non ligat ad faciendum vel non faciendum, sed ad ipsam deponendam II 906 b. IV 818 5° — erronea non excusat factum iniustum III 862 3°. IV 211 6°

— habet vim ligandi ut quidam nuntius Dei et media inter nos et Deum II 907 3°, 4° — Faciens contra conscientiam facit contra legem Dei vel vere, vel interpretative *ib.* 3° — Facere contra conscientiam semper est peccatum, non tamen facere secundum conscientiam semper est bonum *ib.* 4° — non est lex suprema, sed supra ipsam est lex divina *ib.* 2° — Plus standum est praecepto praelati quam conscientiae propriae *ib.* b — non facit perplexum nisi ad tempus *ibid.*

— Quod est contra conscientiam peccatum est II 906 b. IV 835 1° — eius vinculum etiam in indifferentibus facit peccare mortaliter III 849 4° — erronea, qua aliquis credit se teneri ad id, ad quod non tenetur, ligat IV 818 5° — in dubio, utrum aliquid sit mortale, obligat ad illud omitendum IV 458 4° — Quantitas peccati pensatur secundum dictamen conscientiae, ut dirigit in agendis, non ut regit in cognoscendis III 847 5° — Faciens contra conscientiam dictantem aliquid refugendum ut contrarium iustitiae, peccat mortaliter; non vero, qui facit contra vel praeter eam dictantem aliquid refugendum, sicut quod facit aliquo modo a iustitia declinare III 847 5°

CONSENSUS — est concordia rationis et voluntatis ad unum aliquid faciendum II 599 5°. 893 a — dicit actum rationis ut arbitrans et voluntatis ut praeoptantis II 595 f. 3. 893 a sq. — respicit rationem, sed principalius et completius voluntatem II 933 4° — est actus liberi arbitrii II 595 f. 3. 599 5°. 893 a — Ex consensu rationis et voluntatis pendet dispositio et regimen animae II 893 b

— semper sequitur cognitionem II 953 6°. IV 707 f. 1, b — est actus voluntatis interior, qui sequitur aestimationem IV 708 4° — verus potest elici ex aestimatione falsa IV 712 d. 3 — requirit usum rationis et discretionis IV 652 a

— deficit a ratione voluntarii per coactionem et per errorem IV 698 a. 769 a — ex parte rationis deficit propter errorem in ratione, aut propter obliquitatem in intentione IV 706 a — semiplenus propter defectum voluntatis non est actus virtutis, sed semiplenus propter defectum voliti, quod est impossibile, at plenus ex parte voluntatis, est a virtute IV 384 4° — plenus est, cum voluntas supra se reflectitur et vult, se sic velle *ibid.* — non est in coactione sufficienti, et minus plenus est coactus per metum IV 400 b. 699 b sq. — nullo modo potest cogi II 616 b *Vide V. Coactio* — Eliciens consensum conditionatum sibi adhuc reservat consensum praestandum IV 712 d. 3 — expressus per verba de futuro non est verus consensus *tunc*, sed promissio consentiendi IV 689 a, 1°

— Consentire alicui est velle idem quod ipse vult, aut est velle, ipsum velle III 368 b. 370 a — sensualitatis et rationis pertinet ad naturam institutam III 370 b

— Interior facit peccatum, quod consistit in interiori deordinatione IV 693 2° — Non est peccatum mortale sine consensu vero vel interpretativo II 580 f. 3. 582 a. III 748 2° — interpretativus facere videtur mortale peccatum in inferiore parte rationis, quod tamen imputatur parti superiori II 581 b. 582 4°. 586 d. 4 — plenus spectat ad portionem superiorem rationis II 580 f. 3. 584 a — in delectationem convenit tum superiori tum inferiori II 581 b. 582 b — semiplenus est in delectationem, plenus autem est consensus in opus II 581 b. 582 b — plenus est non tantum, cum ratio superior movet membra, sed etiam cum movetur voluntate plenaria II 582 b — plenus dicitur arma iniquitatis praebere peccato *ib.* b

— in actum prohibitum facit peccatum mortale II 505 2°. 581 a sq. — in delectationem semper est peccatum vel mortale, vel veniale II 581 b. 582 a — in delectationem carnalem est mortale, cum haec sit via ad mortale II 580 f. 6. 582 a — verus inducitur ex diuturna delectatione, quando vult omnino in ea persistere; interpretativus vero, quando homo advertens periculum negligit eam reprimere, exponens se discrimini II 586 a — Regulae pro dubio de consensu praestito II 582 a. 586 b — adest, quando ratio post delectationis aversionem et perceptionem in delectatione persistit II 578 b — Non sentire pravas delectationes est naturae institutae, non consentiendo autem Christo aliquo modo conformamur III 370 b. 729 d. 4

CONSEQUENS — Posito antecedente ponitur consequens, sublato consequente auferitur antecedens IV 903 d. 3 — in cognitione est coniunctum cum antecedente, in voluntate autem potest ab eo separari III 570 a — si est contingens, impossibile est, antecedens esse necessarium I 677 f. 4-3. 708 b — Quod consequitur voluntatem Dei non est necessarium necessitate consequentis, sed consequentiae I 829 b. II 426 d. 4

— in privativis et contradictoriis non tenet in ipso, sed e contrario II 247 4°. IV 583 3° — In contrariis sequitur consequentia in ipso III 627 arg. 3 — e contrario non tenet in contrariis, sed in contradictoriis I 824 1° — Per consequentiam in ipso ad contraria sequuntur oppositae proprietates III 570 a

CONSERVATIO — omnis rei est a Deo, sicut ipsum esse II 864 f. 2 — non est actio Dei successiva secundum id quod est, sed duratio est successiva, non ratione existentiae ex parte Dei conservantis, sed ex parte rei conservatae II 865 4° — Ad continuandum esse non sufficient principia rei, nisi conservetur a Deo II 460 4°. 470 6° — est supra posse naturae principiorum I 161 7°, 9°, 10° — rei non est sine adiu-

torio Dei, cum ipsa rei principia a Deo dependeant II 864 f. 4. 866 2°, 5° — Res artefacta conservatur in propriis principii sine dependentia a potestate artificis II 866 2°

— est formaliter a virtute rei, efficienter a Deo II 866 3°. III 445 4° — est a Deo tanquam ab immediato principio, concurrente virtute conservativa ipsius creaturae II 865 b. 866 4° — quae est ad tempus, est ab ipsis rei principiis II 470 5°. 556 f. 3 — corporum est ex influentia corporis caelestis II 340 a. 346 4°

— est a gratuita Dei influentia I 161 7° — est a gratuita Dei bonitate, congruente natura principiorum rei II 460 b, 4°. 866 4° — est a gratia, quae non est habitus superadditus, sed quae habet modum naturae II 161 9° — Divina praesentia soli conservat creaturas per propriam naturam earum II 686 5° — est a Deo secundum idoneitatem creaturae et secundum dispositionem sapientiae suae II 866 4°

— Deus sua gratuita bonitate cetera continet, ne in nihil cedant I 460 b — Deus dicitur conservare res ratione voluntatis I 624 a — Deus conservat res, in quantum est in ipsis I 639 a — Deus dicitur locus animae et Angeli, in quantum eos conservat II 77 2°

— speciei est finis matrimonii IV 662 b, 4° — speciei non est tota ratio multiplicationis numeralis in hominibus II 404 2°. 447 3°. 478 3°

CONSILIUM — dicitur a consiliando III 780 f. 2-4 — est aliquid faciendi vel non faciendi vere excogitata ratio *ib.* f. 2 — est contra praecipitationem *ib.* f. 3 — est solum de contingentibus II 613 a — dicit actum consiliandi, vel terminum, vel habitum expedientem et dirigentem electionem III 781 a — comprehendit suasionem et dissuasionem I 811 6° — in Deo dicit cognitionem rei occultae et dispositionem firmam I 432 d. 5. III 782 2°

— accipere est ignorantiae, dare autem est scientiae I 432 d. 5. III 780 f. 4. 782 2°. IV 953 d. 8 — quaeritur propter instructionem, vel propter auctoritatis commissionem IV 543 d. 5 — praecedit rectam observantiam vel ut inquirens, vel ut disponens III 781 4°

— dicitur proprie de consilio evangelico, vel large pro quacumque monitione expediente ad salutem II 945 4° — est de operibus perfectionis III 662 3°. 782 4°. 783 b. 784 4°. IV 754 f. 2 — evangelica sunt de dictamine naturae in generali tantum IV 436 b — sunt de bonis et liberis possunt suscipi a quolibet IV 823 b — non imponunt obligationem I 858 b. III 662 3° — respectu boni supererogationis non habet oppositum I 810 b. 814 4°, 6°

— Donum consilii dirigit in eligendis arduis III 781 a. 782 4°, 5°. 784 4° — dirigit secundum regulam iuris divini III 781 a sq. — Ad donum consilii accidentaliter spectat discussio, essentialiter vero electio III 751 4°. 781 a sq. 782 3° — proprie respicit directionem actus proprii, per

CON

accidens autem respicit dandum vel accipiendum ab aliis III 784 b

CONSONANTIA — percipitur, in quantum una vis iudicat simul de duobus sonis IV 391 3* — Unitas consonantiae significatur in Spiritu sancto, quae non excludit unitatem essentiae I 552 d. 8

CONSPIRATIO — non dicitur de cognitione, sed de affectu communi I 203 f. 3

CONSTELLATIONES — non habent efficaciam in homines nisi valde remote II 363 a sq.

CONSUETUDO — reddit facile id quod prius erat difficile I 30 arg. 4. II 917 d. 3. III 723 a — auget et complet aliquo modo virtutes politicas III 723 a *Ind. philos. V. Habitus* — etiam in re licita frequenter parit libidinem et contemptum III 866 4*. 869 4*. IV 574 d. 2 — mala attenditur in vitiosa pronitate III 80 d. 4

CONTACTUS — facit actionem et passionem, secundum quod est formae in materia IV 284 arg. 4 (b)

CONTEMPLATIO — requirit animae puritatem et inferiorum virium subiectionem II 545 b — perfecta requirit mentem purgatam per fidem et iustitiam quoad intellectum et affectum I 59 d. 4 — impeditur per phantasticam imaginationem IV 225 b — per se solum non aufert sensum doloris III 347 3*

— potissime vigeat in statu innocentiae II 545 b — Dei cuilibet viro iusto in via ista est quaerenda II 546 6*

— Per contemplationem Dei ordinatur anima quantum ad partem superiorem IV 559 d. 3 — Ad vitam contemplativam spectant actus purgandi, illuminandi et perficiendi, qui correspondent actibus hierarchicis et tribus potentiis animae III 746 a *Vide V. Activa Vita* — Vis contemplativa est in Angelis secundum se et ordinatur ad conversionem in Deum II 182 a

— videt Deum in effectu proprio IV 545 a — Per eam Deus videtur visione intellectuali II 223 d. 2. 546 5* — Per eam oculi aspectus in Deum figi potest, ita quod ad nihil aliud aspiat, cum per ablationem omnium elevatur in caliginem II 546 6* — Per contemplationem Deus non videtur in sui essentia, sed per ignotam ascensionem, vel in effectu interiori II 544 a sq. 546 6* — est tanto eminentior, quanto effectum divinae gratiae magis in se sentit homo, vel quanto melius scit considerare Deum in exterioribus creaturis II 545 a

CONTEMPTUS — *vide V. Aversio*

CONTENTIO — impugnatur veritatem I 25 d. 7

CONTERMINATIVE — dicitur aliquid esse in loco vel privative tantum, quia nec excedit nec exceditur, vel positive, quia totum in toto et pars in parte IV 223 4*, f. 3

CONTIGUA — sunt quorum ultima sunt simul II 82 arg. 2. IV 249 b. 4028 b

CONTINENTIA — est prima virtus in acquirendo III 734 a — non habet excessum in suo actu III 743 4*. IV 373 8* — datur a Deo non infundendo, sed cooperando III 723 2* — nullo bono temporali potest com-

pensari IV 825 b sq., 2* — carnis, quae est annexa virtuti mentis, secundum regulam fidei servanda est magis quam vita corporis III 853 6*

— est virginalis, vidialis et conjugalis IV 747 f. 2. 835 f. 4 — In continentia maxime distinguuntur status, quibus debetur praemium fructus maioris et minoris IV 757 a — vidialis est maior quam conjugalis, et virginalis maior quam vidialis *ibid.* 668 2*. 763 d. 3 — Tempore naturae institutae et corruptae in statu primo non erat perfectius continere quam nubere IV 665 2* — perfectior est apud fideles quam apud infideles IV 835 b

CONTINERI — localiter non potest esse mutuum in creaturis corporalibus I 353 d. 40 — dicitur quod est in aliquo integraliter vel causaliter III 809 d. 5

— Continens est maius, vel aequale illi quod continet IV 234 f. 3. 235 b

CONTINGENTIA — opponitur certitudini, quae est ex parte rei I 712 a. 723 d. 6

— Contingens futurum non habet esse nisi indeterminatum II 496 a — potest esse verum immutabile I 679 6*. 712 a. III 509 4* — Quod de sui natura est contingens, cum transit in praeteritum, est necessarium III 248 4* — Quod est contingens quantum ad esse absolutum potest habere ordinem necessarium I 675 b. 786 4*. 841 1* — Actus contingens potest esse tum circa contingens, tum circa necessarium II 612 b sq. — stat cum omni necessario III 510 3* — Totum copulatum ex necessario et contingenti denominatur contingens I 246 6*. 522 a. 678 b sq. 707 a. III 510 b

— de se habet causam indeterminatam et fallibilem II 194 b — Liberum arbitrium de se est causa contingentium I 674 f. 2 — Humana voluntas habet contingentiam in effectu et in actu suo, divina vero tantum in effectu I 799 4* — non est in aeterno, nisi in quantum connotat temporale I 679 7*

— respectu divinae praescientiae non habet necessitatem consequentis, sed consequentiae I 675 b. 840 b — ut pendet a libertate divinae voluntatis, potest esse causa necessarii III 248 4* — manens contingens potest a Deo certo praevideri et ordinari I 676 5*. 678 a sq. 689 3*. 699 d. 5. 707 b. 708 b. 723 d. 6. 840 b. III 509 b, 2*. 510 3* — Futurorum contingentium praecognitio certa est solius Dei vel a Deo II 437 b. 495 a — non potest certo sciri a creatura in se ipsa II 420 2*. 429 d. 2. 494 f. 2, b

CONTINUARI — non dicit iterationem nec successionem I 487 4*

CONTINUUM — venit ab unitate materiae secundum esse II 303 arg. 4 — omne est divisibile mathematico secundum intellectum, vel naturaliter secundum actum IV 1024 3* — In continuo non possunt signari duo indivisibilia, quae se habeant consequenter, quin ipsum dividatur IV 250 a sq. — est divisibile in infinitum secundum partes proportionales, sed non secundum partes aequales II 841 3*. 833 b

CON

— non potest esse totaliter divisum in actu I 661 b. 773 6*. III 310 f. 5 — In divisione continui est status naturalis quantum ad partes secundum formam IV 225 2* — Continui divisio facit numerum corporum eiusdem naturae II 352 4* — Corpus continuum subtile potest moveri pluribus simul motibus *ib.* a, 2*

CONTRACTUM — dicitur, quod est in nobis a natura generantium II 768 2*. III 334 f. 5. 335 a *Vide V. Poena*

CONTRAHENS — non semper addit aliquid absolutum II 604 3*

CONTRARIA — curantur contrariis III 331 3* — unum non expellitur perfecte nisi per contrarium I 251 arg. 4 — unum non potest informare aliquid, nisi prius aliud intelligatur expulsum IV 426 a — non intelligitur expulsum ab aliquo, nisi contrarium prius intelligatur egredi a suo principio *ibid.* *Vide Ind. philos. V. Opposita*

— quaedam in materia nullo modo resistunt formae, quaedam resistunt inductioni, quaedam solum actui formae IV 391 5* — resistens inductioni formae facit successionem in inductione *ib.* 4*, 5* — non pugnant inter se, quando non habent contrarios appetitus interminatos II 466 2*. IV 4023 1* — In contrariis resistentia confert ad operationem I 835 d. 3. II 29 2* — Per contrarietatem corpora possunt ad se invicem agere et pati II 424 f. 4. 466 2*. III 442 f. 2. IV 281 arg. 4 b. 932 f. 4 — Contrarietas est causa corruptionis I 459 arg. 4. II 464 4*. 466 2*. IV 281 arg. 2 a. 1022 b — non est in natura caelesti I 461 4*. II 424 arg. 3, f. 4. 422 b. IV 4022 b

— non est in contrariis affectionibus, quae sunt in diversis voluntatibus, si una alteri sit subiecta III 356 b, 2*. 369 4*, 4*, 5* — omne, quod est praeter veritatem sacrae Scripturae, est ei contrarium I 247 d. 2

CONTRITIO — est dolor voluntarie assumptus pro peccatis IV 383 f. 4. 393 2* — per essentiam est dolor generatus ex dissensu voluntatis rationalis in ipsa voluntate IV 383 b. 386 4* — dicit dissensum a re ut nunc non voluit et coniuncta IV 383 f. 3. 384 3* — Contritus non vult voluntate absoluta non peccasse, sed velletate ob defectum voliti IV 384 4* — est dolor de praesenti secundum aspectum cum certitudine *ib.* 5*. 393 2* — non consistit in pudore, qui sequitur dissensum ob peccati turpitudinem, nec in gaudio, quod consequitur ob elongationem a peccato IV 384 4* — eam sequitur passio sensibilis, quin sit de essentia *ib.* b sq. 386 1*, 3*. 387 b — frequenter habet magnam laetitiam coniunctam IV 384 4*. 393 5*. 400 d. 40 — est in irascibili, sed simul est dolor quidam in concupiscibili, imperatus a poenitentia IV 386 3*

— est dolor, qui terit cor, vel peccata in corde IV 398 d. 3 — non dicitur proprie a contritione peccatorum IV 384 b — Contritur cor peccatoris ut vas plenum

veneno a duplici mola spei et timoris *ibid.* sq. — est fractio in minores partes, ut totus liquor effundatur IV 385 a — non dicitur attritio, quia partium tritarum est unlo, ut fiat novum vas *ib.* b — est in poena aeterna et per gratiam *ib.* a

— est motus virtutis poenitentiae IV 386 a — est detestari culpam sive peccatum, quia Dei offensivum, ad reconciliationem et emendam IV 322 a. 386 a, 3* — supponit spem veniae IV 390 1* — fit timore et spe ut duplici mola IV 392 f. 3 — oritur ex cognita gravitate peccati et misericordiae abundantia IV 542 d. 4

— est actus virtutis poenitentiae formatae, attritio est actus informis IV 104 d. 4 — oritur ex adventu gratiae ad detestationem peccati IV 394 f. 2. 428 b. 447 3* — est actus formatus a gratia adveniente prius natura quam potentia, sicut dispositio intermedia IV 429 1* — est simul cum infusione gratiae IV 386 2*. 422 f. 3, 4. 423 4*. 424 6*. 428 b, f. 2. 430 3* — Dolor de culpa ut Dei offensiva non est sine gratia gratis data II 477 a

— est unus actus, in quantum plura accipit sub una ratione IV 391 3* — licet sit actus successivus, tota et simul procedit a gratia et libero arbitrio *ib.* 4* — Quantum ad durationem est successiva *ib.* a — eius esse ut actus est in instanti *ibid.*, f. 3 — in fieri quoad praeparationem est successiva, sed quoad inductionem formae fit in instanti *ib.* a — habet dispositionem contrariam in subiecto, sed nullo modo resistentem inductioni eius *ib.* 5* — usus impeditur per pronitatem *ibid.*

— necessaria est in iustificatione, qua liberum arbitrium concordet gratiae expellenti peccatum IV 422 b. 428 f. 2. 550 a — debet praecedere actus aliarum virtutum IV 422 f. 2. 423 3*, 4* — non est necessaria ut pars Sacramenti, sed ut actus virtutis IV 424 6* — magis respicit poenitentiam ut virtutem quam ut Sacramentum, et sic est de lege naturae IV 436 5*

— Praeceptum contritionis est affirmativum, nec deleta culpa, obligat ad semper IV 393 a — debet semper esse in habitu, sed in actu pro loco et tempore *ib.* 1* — ut pars poenitentiae purgativa culpa obligat solum semel, sed ut motus interior voluntatis, qui est poena satisfactoria, impetrativa augmenti gratiae et gloriae, obligat semper *ib.* 3* — ut medicina praeservativa et meliorativa semper habenda est *ib.* 4* — non semper est necessaria quantum ad gemitum et planctum vel dolorem sensibilem *ib.* 5* — exercenda ab imperfectis *ibid.*

— debet praecedere baptismum in adulto, qui habet mortale IV 405 b — perfecta non est necessaria ante baptismum IV 104 d. 4 — debet praecedere confessionem quantum ad detestationem peccati, non quantum ad informationem gratiae IV 447 3* — Confessio non primo efficit contritionem, sed augeat IV 668 1* — Contritus non debet accedere ad communionem ante confessionem nisi in necessitate IV 401 d. 42

— Obiectum contritionis sunt peccata tantum IV 398 d. 3 — Contritione deflentur etiam sequelae et poenae actae IV 400 d. 9 — Quaedam peccata debent singula revocari et deseri, quaedam in genere, non secundum circumstantias IV 399 d. 8 — non oportet esse singillatim de quolibet peccato, sed sufficit, ut sit de omnibus IV 571 d. 4 — non est necessaria de peccato originali IV 32 b. 404 a sq.

— habet quantitatem virtutis IV 394 b — potest intendi et augeri sicut virtus poenitentiae *ibid.* 395 4* — Ex aequali virtute potest procedere motus ferventior secundum cooperationem liberi arbitrii IV 396 b — potest intendi per assuefactionem *ib.* f. 4 — non intenditur respectu peccati expellendi ut obiecti, sed secundum virtutem, a qua oritur *ib.* 1* — eius augmentum est a Deo effective, a libero arbitrio dispositive, a gratia complete IV 395 4*

— tantum est Deo accepta, quanta est gratia IV 386 b — ut displicentia rationis mensuratur secundum quantitatem caritatis IV 387 b — Dolor sensibilis non consequitur amorem, sed affectionem et experimentalem cognitionem divinae dilectionis *ibid.*

— Peccatum debet displicere rationi super omnia IV 388 a — In casu necessitatis praeeligenda est omnis poena pro satisfactione peccati praeteriti *ibid.* 389 4* — Dubitatio et timor naturalis de displicentia summa stat cum caritate IV 388 a — In confessione nunquam interrogandum de displicentia summa comparate ad alia mala *ibid.* — Displicentia rationis non debet esse maxima quantum ad intensionem motus absolute, sed in comparatione ad omnes alios dolores *ib.* b — Non est necesse magis dolere de peccato quam de re temporali, quantum ad passionem sensibilem IV 387 b — Magis dolere sensibilibus de peccato quam de aliquo damno est perfectionis et congruum, non necessarium *ibid.*

— est dolor rationalis, qui consequitur existimationem rationis IV 396 f. 4 — Quoad displicentiam rationis non potest esse excessus quantitatis IV 389 b. 393 5* — prout respicit subiectum habet obiectum finitum, et posset excedere, sed non prout respicit peccatum IV 390 2* — Passio in sensualitate vix aut nunquam est nimia III 349 4*. IV 390 a — Dolor sensibilis nimis esset temperandus, secus videretur non amplius esse actus virtutis IV 390 a, 1*. 400 d. 10 — nunquam debet excludere gaudium de spe veniae IV 390 1* — Dolor ex gaudio adiuncto quodammodo intenditur, quodammodo mitigatur IV 388 1* — Dolor mitigatur per spem in misericordiam Dei, sed quia contritus de se non sperat, ita se affligit, ac si omnino perdidisset *ib.* 2*

— ut delens culpam in instanti actu non potest habere ordinem secundum diversam gravitatem peccatorum, habet tamen ordinem secundum habitum, quia magis disponit ad detestandum maius ma-

lum IV 396 b — ut deletiva poenae habet maiorem vel minorem intensionem respectu specialium peccatorum etiam secundum actum *ibid.* — licet parva sufficiat, tamen necessario habet ordinem et gradus *ib.* 5* — Dolor minimus sufficit, si sit gratia informatus, sed haec vindicat sibi dominium in corde quoad actum voluntatis rationalis IV 389 3* — potest esse vera, quin sit in termino secundum rationem gratuiti, cum expellat omne peccatum, sed paulatim tantum sequelas et pronitates peccati, et augeat gratiam IV 395 3*

— habet effectum curandi a morbo vel ut virtus, vel ut praeparatorium ad Sacramentum IV 434 d. 5 — delet culpam ut actus virtutis, quae concernit gratiam IV 386 2* — ut actus virtutis iustificat, in quantum est Sacramentum, curat, in quantum est gratiae, vivificat, in quantum comprehendit haec omnia, renovat animam IV 433 d. 4 — delet culpam, in quantum per usum liberi arbitrii praeparat aditum ad infusionem gratiae IV 386 2* — natura praecedat peccati expulsionem IV 428 b — non est sine iustificatione nec e converso IV 424 a

— est res interior Sacramenti poenitentiae IV 474 2*, 4*. 584 a, 2*-4*. 645 a — est illud in poenitentia, quod peccata depurgat IV 383 f. 2 — respondet per appropriationem peccato cordis, sed non sufficit sola ad emendam IV 397 d. 2. 460 1* — Contritus habet confessionem et satisfactionem in proposito IV 397 d. 4. 584 4* — facit vincere verecundiam confessionis IV 448 d. 2 — est satisfactoria ratione doloris sensibilis coniuncti IV 397 d. 2 — et gemitus cordis plus frequenter medetur et reparat animam quam diuturna poena exterior IV 531 a — unius non valet pro altero *ib.* 3*, 4*. 540 b

— non est infinitae virtutis per se, sed ratione gratiae coniunctae IV 395 2* — In contritione principaliter operatur divina misericordia IV 364 2* — In contritione dimittitur poena aeterna IV 434 d. 7 — est simul cum liberatione a poena aeterna IV 533 b — expellit etiam sequelas et pronitates peccati IV 395 3*

CONTUMAX — iudicatur aliquis in quatuor casibus IV 487 b — et rebelles Ecclesiae possunt et debent excommunicari IV 485 a — absolvendus a censura quid debeat praestare IV 494 3*

CONTUMELIA — Stulti se miscent contumeliis II 5 b — Creatoris non solvit matrimonium ratum IV 841 1*, 3*

CONVENIENTIA — est relatio aequiparantiae, et quae hanc habitudinem important conversim dicuntur I 350 6*. 537 f. 2 — est ordinis, vel commensurationis seu dignitatis III 14 4*. 18 4* — et commensurationis, vel participationis alicuius communis, vel proportionalitatis, vel ordinis II 394 b. III 305 3* — aliquorum est essentialis, vel originis, qua eodem modo se habent ad aliquod producendum, vel qua duo ab eodem procedunt I 203 2*, 3* —

CON

formalis est in aliquo tanquam in uno communi, convenientia ordinis in eis quae concurrunt ad constitutionem unius tertii II 962 5°. 974 5°. — proportionis attenditur secundum similiter se habere II 395 a

— non est nisi in aliquo communi pluribus I 358 b — per unius naturae participationem facit univocationem, per comparisonem communem facit analogiam I 38 4°. 601 a. II 394 b. 412 3° — consistit in aequalitate parium et gradatione disparium II 255 b — in qualitate vel substantia est ratio similitudinis I 537 f. 2. 600 arg. 2. IV 29 d. 3 — facit delectationem I 38 4°. III 577 3°

— In convenientia ordinis unum est similitudo alterius, in convenientia proportionis non est similitudo in uno, sed in duabus comparisonibus I 38 4°. II 395 2°. III 11 4° — ordinis requiritur ad aliquorum unionem, ad quam non facit convenientia in participatione alicuius communis III 11 4°, 5°. 18 4° — Quod se ipso convenit cum alio factum est propter alterum, unde ad illud ordinatur et eo indiget I 39 4° — inter Deum et creaturam non est secundum alicuius communis participationem nec secundum adaequationem II 394 b. 412 3°. III 11 5°. 305 3° *Vide V. Creatura*

CONVENIRE — alicui est secundum habitudinem causae vel concomitantiae III 226 a. 239 d. 4 — Quod convenit alicui secundum quod ipsum aut est per se accidens, aut definitio vel pars definitionis III 225 f. 4 — Quod dicitur per superabundantiam in comparatione convenit uni soli III 365 4° — uni soli est formae immultiplicabilis, vel formae multiplicabilis, sed actu non multiplicatae propter determinationem additam, aut propter defectum materiae I 402 3°

CONVERSIO — est superioris partis rationis II 580 f. 4. 581 a — ad delectationem est rationis tum superioris tum inferioris secundum proprios actus et potest esse in parte inferiori sine superiori II 581 a — ut dicit tendentiam in finem, est actus voluntatis II 893 a — est ad id quod magis diligitur vel secundum appetitum naturalem, vel secundum voluntatem electivam, vel secundum gratiam II 155 4°

— non solum requirit potentiae facultatem, sed ad bene esse etiam eiusdem expeditionem IV 528 d. 3 — Anima potest se ad aliquid convertere totaliter vel quantum ad actum, vel quantum ad habitum, vel quantum ad potentiam II 966 4° — requirit obiecti existentiam et praesentiam II 120 2°

— Secundum quod anima convertitur ad Deum et ad se ipsam, conformatur Deo I 83 b — In conversione ad Deum attenditur rectitudo substantiae spiritualis II 154 arg. 2. 155 a — In conversione ad Deum homo rectificatur non tantum ad superiora, sed etiam ad inferiora II 5 a — in ea consistit dies secundum Augustinum II 154 f. 2 — est per cognitionem et affectionem

ibid. — Per conversionem ad Deum deletur omnis aversio III 426 5°

— est vel a rectitudine naturae, vel gratiae II 155 a — perfecta et meritoria est supra naturam et a gratia *ibid.*, 3° — Liberum arbitrium lapsus nunquam potest converti ad Deum sine gratia excitante II 682 1° — inchoatur a voluntate libera, sed consummatur a gratia subsequente [sanctificante] II 155 a. 682 4° — non fit per sermonem humanum sine inspiratione divina III 854 b

— In superiori parte non semper est ordinata conversio ad Deum II 575 6° — Voluntas aliquando convertitur ad bonum simpliciter, aliquando ad bonum proprium et ut nunc II 846 b — inordinata est ad bonum commutabile, vel ad incommutabile, quod appetitur ut commutabile II 150 7°. 575 3° — ad Deum inordinate ut ad bonum proprium est averti a Deo et converti ad se ipsum II 150 7°. IV 649 6° — ad bonum creatum non est culpa nisi ratione aversionis, prout dicit deordinationem a Deo tanquam a fine II 974 a — est radix omnium peccatorum, unde trahunt fomentum et nutrimentum II 979 a — consistit in cupiditate sive libidine *ibid.* — Conversioni actuali respondet in habitu peccati habitatio quaedam ad peccatum II 761 a

— In eucharistia est conversio panis in totum corpus Christi IV 242 b — Panem ibi manere repugnat Sacramenti veritati, congruitati et utilitati *ibid.* — elementi non fit in aliis Sacramentis *ib.* 4° — Corpus Christi non coniungitur substantiae panis *ib.* 1°, 2° — Panis non convertitur in corpus Christi ut cibus IV 243 6°

— comparatur speciebus mutationis IV 245 a. 251 b — dicitur optime transsubstantiatio IV 245 a. 246 b — In conversione nihil est commune nec manet subiectum nisi secundum genus logicum IV 228 b. 245 a, 4° — Non manet materia panis sine forma nec forma sine materia IV 244 b — Totus panis transit in totum corpus Christi, solis accidentibus manentibus *ibid.* sq. — Panis non annihilatur, sed in meliorem substantiam mutatur IV 246 a sq. — Per conversionem nihil perit in natura, sed quodam modo ad tempus cessat *ib.* 3°. 275 f. 4

— non terminatur ad rem novam vel non existentem, sed ad ens actu completum et non mutatum IV 491 a — Per conversionem nihil fit novum, sed solum quod erat in caelo sine mutatione fit praesens in altari IV 230 4° — Corpus Christi non fit praesens per mutationem sui nec per motum localem IV 241 f. 3 — Christus non descendit vere de caelo IV 242 4°. 252 d. 3 — Per conversionem corpus Christi potest esse in pluribus locis IV 218 2°. 221 a sq. — facit corpus Christi esse in multis locis sine mutatione in ipso, sed in pane, qui convertitur in ipsum IV 247 1°. 229 a — Panis convertitur praecise in corpus, quod tamen non est ibi sine Divinitate, anima et sanguine IV 247 b

CON

— panis in Christi corpus fit in instanti IV 491 a. 249 a — non est simul cum prolatione verbi secundum totum, nec secundum partem, tamen secundum aliquid sui IV 249 2° — De ultimo esse panis et primo esse corporis quinque opiniones *ib.* b sqq. — Quatuor regulae de propositionibus exprimentibus conversionem IV 251 b sq., d. 2

— ostendit, Deum posse super omnem potentiam creaturae IV 217 b — facit quatuor miracula congruentia Sacramento, in quantum est mysterium fidei verum et occultum IV 220 a sq. — Virtus creans et transsubstantians quantum ad se est una et aequalis IV 228 b — non est maior effectus quam creatio alterius rei, nisi ratione excellentiae corporis Christi IV 229 a — Virtus transsubstantiandi comparatur virtuti Christum concipiendi IV 230 a sq. — Virtus transsubstantiandi non videtur esse data verbo ut qualitas quaedam, sed ut efficax ordinatio IV 232 a sq. — fit a Deo ad prolationem verbi creati *ib.* b 279 a

— Per repugnantiam et praedominantiam fit conversio unius in naturam alterius III 158 a. IV 260 3°. 266 d. 5. 279 4° — speculum in substantiam naturalem est miraculosa IV 246 3°. 275 1°. 282 b

CONVERSUS — In recenter conversis Ecclesia multa tolerat IV 855 d. 4

COOPERATIO — Cooperari alteri agenti vel est per modum vere efficientis, vel per modum disponentis IV 128 b

— Deus usque modo operatur vel per se, vel cooperando agentibus creatis II 199 1° — Deus dicitur facere aliquid vel creando, vel concreando, vel cooperando creaturis II 876 d. 2 — Deus movet omnia per se, vel cooperando virtuti creatae II 346 2°

— Deus in aliquibus est tota causa, in aliquibus ita agit, ut virtutem agendi communicet creaturae II 346 a — Deus non est omnium tota causa, sed sine ipso non potest agere aliqua virtus creata II 690 a — Nulla creatura aliquid agit, Dei influenza remota I 224 4° — Nulla virtus alicuius motoris potest vel modicum operari sine auxilio eius qui penitus est immobilis II 346 2° — Sine primo agente nullum agens potest agere II 689 b — Nullus actus est, qui non sit a Deo immediate II 864 f. 2 — Omne, quod est potentiae, est ab omnipotentia Creatoris II 867 f. 2 — Cuiuscumque natura per modum naturae est causa, Deus similiter est causa II 174 b. 870 6°

— Deus principaliter operatur in operatione cuiuslibet creaturae II 568 b — Deus ut prima causa omnium operatur immediate et intime in omni operatione I 807 a. II 346 a — Divina virtus existens in omni creatura potentialiter, essentialiter et praesentialiter sicut conservat eam in essendo, sic adiuvat in operando II 863 6° — Deus est intime agens in omni actione et intimus ipsi potentiae agentis, ita quod potentia in nihil exit, quod non sit ab ipso *ib.* 5° *Vide V. Actio sub finem.*

— Deus operatur in omnibus rebus, et tamen eius operatio non excludit operationes creaturarum, sed conservat et adiuvat II 278 5° — Opus nostrum non excludit opus et munus divinum, sed praesupponit et necessario exigit III 723 1°. 844 4° — Dei operatio non est imperfecta, nec operatio creaturae superflua II 278 5° — Actio libera tota est a Deo et tota a libero arbitrio, a quo nihil exit, quin sit a Deo II 863 5° — Idem opus potest esse creaturae et Dei cooperantis II 407 d. 2 — Deus cum creatura potest facere eundem effectum, sed differt actio respectu virtutis agentis II 272 1°

— Quamvis Deus sit principale operans in operatione cuiuslibet creaturae, tamen dedit cuiuslibet vim activam ad propriam operationem II 563 b — In operatione naturali Deus cooperatur naturae, cui dat virtutem operandi, et sic natura est agens praecipuum et efficiens IV 232 5° — Deus communicat virtutem rebus secundum congruentiam ipsarum IV 305 arg. 1 — Deus propter bonitatis suae manifestationem et ordinis sapientiae ostensionem creaturae communicavit posse operari et in alias creaturas effectum suum imprimere, ipso tamen cooperante I 472 7°. II 278 5° — Summae bonitatis est communicare creaturae operationes nobiles, prout ipsa nata est suscipere II 346 a. III 422 6° — Secundum actum regiminis et propagationis Deus operatur mediantibus creaturis II 29 1°, 2° — Dei potentia magis ostenditur in eis quae facit per suos ministros II 277 b — Deus unicuique naturae concessit propriam operationem nec utitur miraculis, ubi natura sufficienter per se potest operari III 91 b — Deus non inducit formas naturales per se ipsum IV 42 arg. 4. 232 a

— Deus cooperatur creaturae in operibus naturalibus et moralibus I 670 a — Operationi creatae liberae Deus non cooperatur per virtutem increatam tantum, sicut naturali, sed mediante virtute creata, qua conformatur voluntas Deo in movendo I 293 f. 7. 295 5° — Deus actibus, qui non sunt ordinati in ultimum finem, non cooperatur per gratiam proprie, sed per gratuitam influentiam, qua res conservat et adiuvat ad operandum II 689 b. 863 6° — Dei dona sunt infusa vel acquisita, sed non sine Dei adiutorio II 491 6° — Deus aliquid dicitur dare cooperando et adiuvando, aliquid vero, ipsum habitum infundendo III 723 2° — In cognitione naturali Deus dicitur docere non inspirando, vel infundendo, sed cooperando lumini dato illudque conservando II 491 6°. 412 6°. 690 a *Vide V. Cognitio in Ind. philos.*

— Deus in omni actione principaliter agit cooperando, sed non excitando et praeveniendo quoad actiones malas II 863 6° — Deus operatur cum creatura, sed non deficit cum deficiente *ib.* 2°, 4°. 870 6° — Quod dicit positionem cum defectu secundum id quod est positio est a Deo, sed defectus et privatio non habet nisi

causam deficientem II 768 3°. 870 4°, 5°. 872 a sq. 873 4°, 5° — Deus cooperatur actioni malae considerando naturam, non vitium II 454 6° — Actio iniusta secundum quod privatur bonitate moris, non est a Deo, sed in quantum est bona bonitate naturae II 777 d. 5. 863 5°. 869 b sq. — Cooperando actioni malae Deus non facit contra suam prohibitionem II 863 1°. 938 2° — Deus faciendo aliquid, quo facto sequitur malum, non facit malum culpae, quia ad illud non directe ordinatur, sed solum per accidens, et quia non intendit malum, quod inde fit II 773 2° *Vide V. Deus-actio*

— Homo accepta a Deo potentia potest cooperari Deo in iustificatione IV 128 a *Vide V. Iustificatio* — Virtus cooperandi augetur aucta gratia III 283 6°

— Omnia cooperantur in bonum vel adiuvando, vel excitando, vel resistendo, quo actio vigoratur I 835 d. 3

— ad peccatum licita et illicita II 870 3°. III 873 b, 1°

COPULA — maritalis significat naturaliter consensum matrimoniale, secundum fidem et institutionem Sacramenti unionem Christi cum Ecclesia, vel Dei cum anima IV 666 b — post lapsum non potest fieri sine peccato, nisi excusetur per matrimonium IV 748 a — per Sacramentum excusatur a culpa mortali IV 723 a — per matrimonium excusatur tanquam morbus per medicinam IV 722 b — Deordinatio potentiae generativae non erat ordinanda per divinum praeceptum, sed per statutum sacramentale IV 723 a — Corporum potestas ordinatur ad copulam, sed non necessario IV 696 3°. 713 d. 5 — maritalis apud infideles potest esse sine culpa IV 835 b

— in matrimonio debet esse singularis, utilis et inseparabilis IV 668 b — ad multiplicationem prolis debet fieri ordinate, et ut nulli fiat iniuria IV 750 3°, 4° — tempore menstruorum non est licita, in quantum est prohibita propter bonum prolis IV 736 b sq. — nisi in reddendo raro est sine peccato IV 298 2° — gratia prolis potest esse sine omni culpa IV 723 a — habita causa fornicationis vitandae in altero ab omni culpa excusatur, in altero vero non excusatur a veniali IV 725 b. 728 d. 6 — dupliciter dicitur fieri causa incontinentiae IV 671 d. 4 — propter delectationem etiam per se intentam, sed non ut finem ultimum, excusatur a mortali per Sacramentum IV 726 b — licita excusat motus antecedentes IV 723 6° — quomodo impedit orationem IV 744 d. 5 — non est mala ut causa peccati originalis IV 723 5°

— cum concubina repugnat legi naturali IV 748 a sq. — Fornicatio est prohibita, quia mala *ib.* b — illicita est mala ratione deformitatis in voluntate, non ratione actus substrati IV 859 2° — omnis non matrimonialis prohibetur implicite in lege veteri, expresse vero in nova III 834 d. 6. 846 4°. 893 d. 4. IV 748 a. 750 2° — Fornicatio in veteri lege non puniebatur IV 748 a. 760 f. 3

— illicita differt genere secundum circumstantias personarum IV 864 d. 3 — Adulterium et stuprum se habent ut excedentia et excessa *ib.* d. 4 — ex parte coniugis, qui eam habet non ex affectu maritali, est adulterium IV 727 d. 3 — contra naturam fit tolerabilius cum meretrice quam cum coniuge IV 827 d. 9 — incestuosa filiarum Loth non excusatur a mortali IV 762 d. 2 — illicita inducit affinitatem IV 859 a

COPULATUM — ponit utramque partem et falsificatur pro utraque parte et pro altera I 522 a — habet denominationem a parte imperfectiori, quia destruitur destructione cuiuslibet partis I 246 6°

COR — est pars dignior corporis IV 477 d. 4 — est principium omnium motuum III 289 1° — influit in ceteras partes ut speciale organum animae I 472 7° — est calidissimum II 424 arg. 2

— Cordis puritas est conditio caritatis et disponit ad eius actum II 895 d. 2. III 616 a — Muditiae cordis est videre Deum per simplicem intuitum III 778 a — ut vas plenum veneno peccati conteritur per contritionem, ut emollescat, vel ut liquor totaliter effundatur IV 385 a — duplex habet qui statuit sibi duos fines ut aequae principales II 887 a

— Cordis Iesu amor in passione I 4 a

CORONA — Clericorum est signaculum ad distinctionem ratione nobilis officii et ad eruditionem IV 608 b — non est Sacramentum, sed dispositio ad ordinem IV 640 b sq. — In corona nulla traditur potestas *ib.* f. 2. 614 1° — fit propter spirituale officium non conferendum, sed figurandum IV 614 2° — datur a persona eccellente non ratione sui, sed eius, ad quod disponit *ib.* 3° — potest dari extra Missam IV 640 f. 3

— convenit ad significandum officium nobile ratione situs et ratione formae IV 608 b. 620 d. 4 — per amotionem superfluitatis erudit de superfluitate terrenorum vitanda, per summitatis capitis denudationem erudit de apertione mentis ad caelestia IV 608 b sq. — Coronae figura orbicularis significat simplicitatem mentis, dilatationem affectus et munditiam conversationis IV 609 a — Clericorum tonsura debet servare honestatem *ib.* 5° — est aliquo modo stultitiae signum *ib.* 6°

— gloriae debetur alicui secundum iustitiam praesentem, vel secundum praedestinationem aeternam I 712 1° — aurea et aureola IV 755 f. 1

CORPUS — Corporalia creata sunt, ut servant participantibus divinam bonitatem in se ipsa II 42 1° — inferiora deservunt creaturae rationali II 383 a. 419 b — inferiora mediante anima rationali quodam modo perducuntur in ultimum finem II 382 f. 4. 420 a — Per animam rationalem natura corporalis etiam sub inferioribus formis fit particeps aeternae beatitudinis II 42 2° — Iuste anima pro peccato subicitur rebus corporalibus IV 23 2°. 555 2°

COR

— **humanum non habet in se rationem imaginis, sed ratione animae unitae** III 46 3°. 629 4° — In corpore homo communicat cum brutis II 416 arg. 2 473 d. 1. IV 4005 f. 5 — **circumscripita anima, est minus nobile anima brutorum** III 50 f. 6 — potest dici animale vel propter indigentiam cibi, vel propter similitudinem cum bestiis in appetitu mentis II 473 d. 4

— secundum ordinem naturae debet esse subiectum animae II 716 3° — Non anima propter corpus, sed corpus est propter animam II 242 f. 2. 448 arg. 4 — Sine corpore anima non est capax meriti II 417 f. 5, b — diligendum est caritate in ordine ad beatitudinem III 629 a, 3° — In corpore nostro diligenda est bonitas naturae ordinata ad summum bonum participandum, odienda vitiositas concupiscentiae *ib.* 1° — Homines maxime coniunguntur ex parte corporum IV 887 4° — Unum membrum se exponit pro altero IV 530 f. 3

— productum est sexto die II 418 2° — Productio corporis humani concordat productioni animalium, sed eam perficit et consummat ratione spiritus rationalis simul producti *ibid.* — mulieris quam convenienter productum de viri dormientis latere et costa II 432 b sq. — Evae non fuit in costa viri secundum rationem seminalem nisi large dictam, nec fuit ex ea productum secundum rationes seminales II 437 a

— Corporis primi hominis complexio debebat esse maxime nobilis II 424 arg. 1 — In statu innocentiae nulla erat pugna nec discordia elementorum in corpore *ib.* arg. 3, 4 — in statu innocentiae erat possibile ad inaequalitatem, sed actu alienum ab inaequalitate per influxum animae II 425 b. 426 b — debuit esse habile ad corruptionem II 419 b. 420 2°, 4°. 425 b — debuit convenire statui viae II 420 a, 3° — in statu innocentiae indigebat alimento II 424 arg. 5. 425 b. 464 arg. 3, 4 — In statu innocentiae fuisset deperditionis competens restauratio II 466 3°

— est mortale aptitudine naturaliter ratione partium heterogenearum, nec hoc modo fit immortale in resurrectione IV 890 3° — est mortale in statu naturae conditae, in quantum habet vitam animalem et constituitur ex partibus heterogeneis habentibus defectibilitatem *ibid.* — est mortale et immortale secundum alium et alium statum *ibid.* 929 b — erat ordinatum per naturam ad immortalitatem, sed mortuum est propter peccatum II 51 4°. 451 5° — est corruptibile quoad naturae lapsae infirmitatem, sed quantum ad veritatem naturae ordinatum ad perpetuam incorruptionem III 629 3° — ab anima immortalis contrahit per unionem possibilitatem semper vivendi secundum ordinationem divinae providentiae IV 885 b. 886 5°. 893 b — non poterat corrumpi, nisi prius corrupta per culpam anima II 465 f. 3, b — dissolutio est poena II 424 arg. 3. 425 b. 465 f. 2, b

— in statu innocentiae actu non poterat dissolvi, licet haberet potentiam II 465 b — in statu innocentiae poterat conservari ab anima incorruptum adiuta dono gratiae *ib.* f. 6, 1°. 470 a — In statu innocentiae eius elementa non pugnant contra se invicem II 466 2°. 470 a

— In statu naturae lapsae est mortale secundum necessitatem, in quantum est compositum ex contrariis habentibus defectibilitatem et pugnam ad invicem IV 886 5°. 890 3° — post lapsum subiacet necessitati moriendi II 467 b. 468 2°, 4° — eius conservatio et duratio est improporcionabilis animae post lapsum II 744 f. 4. 716 2° — post lapsum dicitur mortuum, quia continue tendit ad corruptionem II 474 d. 3 — In statu miseriae aequalitas debita corpori permiscetur inaequalitati et discordiae, non solum possibilitate, sed quadam necessitate II 425 b — lapsum per esum ligni vitae non potuit fieri indissolubile II 467 b

— corruptum est tam secundum formam carnis quam secundum formas mixti et elementi IV 889 a — potest resolvi usque ad elementa *ibid.* 893 a — Pulveres resoluti in elementa non retinent qualitates speciales, quas habebant in corpore humano IV 893 a sq. — Elementa resoluta non habent aliquem appetitum vel ordinationem secundum naturam ad incorruptibilitatem, sed solum secundum divinam providentiam *ib.* b. 894 b — secundum statum praesentem nullam recipit qualitatem creatam ut dispositionem ad incorruptibilitatem, nec talis corpore resolutio maneret IV 893 b — punitur incineratione usque ad adventum secundum Filii Dei IV 886 b — eius incineratio facit ad meritum fidei IV 887 a

— Anima ex corpore corrupto poenalter contrahit passibilitatem, ex corrupto vitiose contrahit culpam II 709 a — corruptum aggravat animam II 491 3°. 449 f. 5 — in statu praesenti aggravat animam, non vero in statu futuro, cum erit spirituale effectum III 704 3° — in statu innocentiae non tardabat animam per aggravationem, sed quodam modo eius velocitatem minuebat propter vegetationem II 538 a

— **resurget** et iterum unietur animae IV 883 b sq. — potest iterum coniungi animae propter illius ordinem et appetitum ad ipsum IV 884 6°. 892 b. 893 6° — non habet ordinem ad resurrectionem, nisi in quantum fuit animatum II 732 b — humanum habet quandam inpermixtionem et incorruptibilitatem ex ordinatione ad animam, secundum quam debet iterum animae uniri et fieri immortale II 735 a

— eius assumptio non facit ad augmentum praemii essentialis principaliter, sed ex consequenti IV 951 d. 4. 4013 a — eius glorificatio facit ad maius gaudium quantum ad extensionem et etiam quantum ad intensionem, non augendo habitum, sed removendo impedimentum IV 4012 b sq. — Glorificatio corporum debet esse simul

COR

IV 887 a — eius glorificatio recte differtur usque ad ultimum iudicium IV 558 3° — non oportet resummi ad satisfaciendum in purgatorio IV 885 3°

— non potest idem numero reformari agente natura IV 889 a sq. 892 3°, 4° — potest idem numero reparari a Deo, in quantum rationes seminales sine immixtione alicuius novi ad perfectum esse deducit IV 889 b. 914 b. 919 d. 3 — potest idem numero reformari, in quantum operatio reparativa ordinatur ad effectum primae productionis et est ab agente omnino potente IV 890 4° — reformabitur in instanti IV 891 f. 3

— a Deo ex illis solis elementis et per eundem ordinem reformando constituitur, ex quibus erat ante IV 889 b — reformatur ex iisdem partibus, quibus constabat, operante divina sapientia et potentia IV 893 b. 919 d. 4 — Unumquodque membrum ex sua propria materia reformabitur, in quantum est de eius substantia et perfectione IV 913 b — Quod est superfluum in una parte resurget in aliis *ibid.* 914 4°. 915 a — Pulveres redeunt ad propriam partem ex ordinatione artificis potius quam ex diversis appetitibus in ipsis IV 913 2° — Pulveres redeunt ad propriam partem, in quantum anima diversimode ad diversa organa comparatur *ib.* f. 4. 914 3°

— Caro resurget in eo, in quo est secundum speciem II 732 6° — Caro resurget in eo, in quo est sicut in individuo et toto suo vel quantum ad materiam, vel quantum ad speciem IV 914 a sq. — Caro resurget in eo, in quo fuit primo, nisi superveniat essentialior ordinatio ad alterum IV 912 a sq. — Quod est de corporis fundamento ordinatur ad resurrectionem de necessitate, quod est de complemento ordinatur ad resurrectionem de congruo II 735 b. 736 b — Quae sunt de necessitate resurgent secundum totalitatem, cetera, ut caro et sanguis, resurgent in tanta quantitate, quanta corpori competit ad complementum et decorem IV 908 4°

— Unusquisque resurget secundum staturam competentem quantitati rationis sufficienti IV 918 d. 3 — quod non pervenit ad quantitatem rationis, in resurrectione perficietur per additionem sive aliunde sive ex ipsa eadem materia II 736 b. IV 919 d. 3 — Monstra et gigantes non resurgent tales IV 935 d. 4. 936 d. 2 — Bimembres nati, si est distinctio in membris principalibus, ibi sunt duo animae et resurgent duo corpora IV 936 d. 2

— Resurgent etiam ea quae non habent vitam, sed connexionem habent cum vita IV 908 3° — Humores resurgent, in quantum corpus disponunt ad vitam IV 907 f. 3, 4. 908 4° — In corpore resurgent humores, qui sunt de complexione radicali, vel pertinent ad esse integrum et completum, non vero qui respiciunt statum et indigentiam IV 908 a, 1° — resurget cum capillis et unguibus et intestinis, in quantum sunt de integritate et decentia IV 908 5°. 909 b

— humanum est *beatificabile* per quandam redundantiam ab anima unita in unitate naturae III 629 a, 4°. IV 1005 b, 6° — impedit beatitudinem animae non secundum substantiam, sed ratione corruptionis IV 884 4° — statui perfectionis non repugnat quantum ad naturam, sed quantum ad statum IV 908 5°. 915 3° — In corpore humano omnia corpora quodam modo beatificantur, non secundum veritatem, sed secundum conformitatem II 423 4° — Ad beatificationem corporis non erat necessaria, sed congrua incarnatio Filii Dei III 28 1°. IV 1005 2°

— *Beatorum* resurgent incorrupta IV 884 4°. 891 f. 2 — glorificatum non est corruptibile nec separabile II 214 f. 5 — in gloria unitur animae insolubiliter IV 1021 f. 3, 4 — glorificatum est mortale aplitudine, immortale vero, prout dicit privationem potentiae et necessitatis IV 890 3° — In Beatis privatur mortalitas actu et potentia, in hominibus institutis solum quantum ad actum II 469 b. 471 f. 2. 472 b. 473 d. 2 — solubile reddere indissolubile est solius virtutis divinae II 467 f. 4. 474 d. 4 — glorificata non egent inspiratione et respiratione aëris II 85 d. 1

— in statu patriae sequitur animam et propter coniunctionem locatur cum spiritibus II 251 3° — In corporibus non videtur fore compositio cum natura caelesti IV 1016 a. 1022 b — Ab eis auferetur omne quod dicit imperfectionem, sed natura servabitur IV 1032 1° — In electis nullo modo resurgent deformitates qualitativae, nec quantitativae quoad id quod est ibi vitiositatis, salva ipsius materiae quantitate IV 915 a, 3° — Cicatrices possunt remanere, in quantum faciunt ad decorem *ib.* 4°

— Dotes, in quibus eius glorificatio consistit, sunt qualitates absolutae datae a Deo in eius reformatione IV 264 a. 1014 b — Dotes corporis non sunt omnes qualitates eiusdem, sed qualitates nobiles et principales, de novo superadditae naturae IV 1016 b — Dotes ut dispositiones sunt ipsi inditae a Deo, sed eorum consummatio est a gloria animae IV 1014 b — glorificatum sine anima non esset ita clarum et impassibile *ibid.* — Dotes in Beatis sunt secundum plus et minus, in quantum dicunt positionem, quae non est in summo IV 1017 b — Dotes suscipiunt magis et minus per accessum ad terminum, non per impermixtionem contrarii *ibid.* — Dotes corporis sunt claritas, impassibilitas, subtilitas, agilitas IV 1015 b — Dotium distinctio sumitur secundum quadruplicem causam, potissime vero secundum causam materialem, in quantum remouent quatuor defectus elementorum *ibid.* sqq.

— per impassibilitatem erit incorruptibile et indefectibile IV 1022 b — habebit qualitates elementares, in quantum sunt ei naturales *ibid.* — Elementa in corporibus habebunt operationes secundum qualitates suas ad corporis constitutionem et conservationem *ibid.* — Elementa non habebunt operationes pugnae et exterioris im-

pressionis, quae ordinant ad dissolutionem *ibid.* sq. — Elementa non pugnant ratione temperatae mixtionis, non possunt pugnare propter elementarium appetituum quietationem, necesse habent quiescere propter animae influentis conservationem *ibid.* 3°, 4° — In corpore secundum statum gloriae non cadit discordia nec repugnantia elementorum, nec actu nec potentia II 425 b — In corpore glorificato impassibilitas privat actum et potentiam passionis pro omni statu, in statu autem innocentiae non habebat impassibilitatem nisi pro illo statu II 466 6°

— gloriosum est impassibile ab extrinseco omni genere passionis corrumpentis IV 1024 a — non potest pati per influentiam ab extrinseco, nec secundum ordinem iustitiae nec secundum ordinem naturae, in quantum appetitus materiae est terminatus *ibid.* — non potest pati per violentiam, non solum ob defectum agentis, nec obviante resisteret, sed illud penetraret *ib.* b — non immutabitur per alicuius abiectio-

nem, sed tantum per receptionem IV 1021 4° — gloriosa erunt luminosa, sed non transparentia IV 1025 b — erunt colorata secundum superficiem et superinduta claritate luminis *ibid.* — gloriosum non est omnino improporcionale oculo non glorificato IV 1026 b — potest latere, in quantum per spiritualitatem ipsum oculum penetrat, et potest se ostendere, in quantum se oculo obicit et resistit *ibid.* — potest se plus et minus ostendere IV 1027 a — potest latere, non propter obscuritatem a parte sui, sed propter impotentiam a parte oculi *ib.* 3° — gloriosum secundum proprietates luminositatis et levitatis erit obiectum visus et tactus, sed non aliorum sensuum IV 1019 a

— gloriosa habent dotem penetrabilitatis IV 1026 b. 1028 a sq. — penetrant corpora, quin illa eis cedant IV 1028 b — corpora non penetrat transeundo per poros *ib.* b — ratione subtilitatis non penetratur, sed penetrat propter virtutem agentem IV 1029 1° — potest esse in eodem loco cum altero corpore, in quantum per subtilitatem et virtutem activam illud penetrat totum, quin ei cedat IV 1028 b sq. — penetrat aliud, in quantum illud se habet ut materiale respectu eius II 84 5° — non videtur posse simul esse cum alio glorioso IV 1029 7°

— potest se praebere tangibile, in quantum potest impellenti resistere, et potest tactum non glorificatum latere, in quantum potest organum penetrare IV 1030 b — est palpabile per veritatem naturae et subtile per effectum spiritualis potentiae *ibid.*, f. 2 — non efficitur ita spirituale, quin salvetur in eo veritas carnis et ossis *ib.* 4° — non potest per abstractionem realem esse sine propria quantitate et figura IV 235 a. 1028 b — per gloriam non potest esse in pluribus locis IV 1029 4°

— gloriosum habebit agilitatem, in quantum pertinet ad perfectionem et no-

bitatem corporis et ad expeditionem animae in corpore IV 1031 b — non movetur ad aliquid per naturam, sed per voluntatem *ib.* 4°, 3°, 4° — habet inclinationem tantum ad animam, non ad aliquid extra IV 1032 b — Agilitas non inclinat corpus ad aliquem locum determinatum, sed ad movendum in omnem locum, sicut vult anima *ibid.* — auferetur gravitas et appetitus elementorum ad suam sphaeram *ib.* 1° — per dotem agilitatis non movebitur subito, sed repente IV 1017 b

— redditur *damnatis* propter maiorem punitionem IV 916 f. 5. 917 5° — Corporibus reproborum non dabitur pulcritudo, quam non habuerunt, nec auferetur deformitas, quam habuerunt IV 916 b — damnatorum Deus tantum reformat, sicut fuerunt a natura, in quo apparet eius sapientia et iustitia *ibid.* — Corporum damnatorum deformitates non sunt ex defectu operationis reformatantis *ib.* 4° — Deformitates competunt meritis damnatorum et statui praeterito *ib.* 2° — Deformitates corporis non sunt de veritate naturae IV 914 f. 2, 3, 4 — deforme est deordinatum in se, sed ordinatum in mundo IV 917 4° — Corporum damnatorum deformitas conformatur deformitati animae IV 916 f. 4, 2° — deforme optime ordinatur in inferno *ib.* 3° — habebunt deformitates, sed non putrefactionem IV 1051 2°

— damnatorum erunt passibilia et gravia IV 916 f. 2 — damnatorum ab igne affliguntur, sed non consumuntur IV 929 b — ab igne corrumpuntur per privationem bonae dispositionis seu corruptione afflictionis, non corruptione interemptionis *ibid.* 930 2° — damnatorum in illo statu non sunt consumptibilia IV 929 b sq. 1050 f. 3. 1053 3° — divina virtute sustentante perpetuantur in vita II 795 b — parvulorum licet passibilia conservantur a Deo sine poena sensus II 794 5°

CORRECTIO — fit per dulces monitiones vel per asperas increpationes IV 485 a. 512 d. 4 — Quomodo malus possit corrigere alium IV 512 d. 4 — De correctionis fraternae obligatione *ibid.* 783 a sq. 789 d. 3 — liberi correctoris desideranda I 25 d. 9

CORRUPTIO — non est a Deo II 26 f. 4. 27 4° — est a Deo, in quantum congruit cursui rerum II 641 6° — boni potest dici esse a Deo non ratione defectus et deordinationis, sed in quantum est poena et dicit passionem et ordinem ad praecedentem actum II 857 d. 2 — modi speciei et ordinis non est a Deo II 823 f. 5. 855 b. 857 d. 2 — boni in anima non solum active, sed etiam passive dicta est culpabilis II 825 f. 5, b. 855 b. 857 d. 2 — active magis est culpa, quia voluntaria, passive magis poena, quia involuntaria II 826 a, 3°

— Homo corruptus est, in quantum lege concupiscentiae traducitur III 85 f. 3. 87 4° — universalis orta est a peccato Adae, in quantum corrupti naturam II 786 3° — Homo licet totus corruptus esset,

CRE

non tamen incurabilis erat, cum ei corruptio non adhaereret inseparabiliter III 87 4* — humanae naturae in omnibus non solum est poenalis, sed etiam culpabilis II 719 a sq. 720 5* — naturae est vitiosa vel poenalis II 749 a. 750 6*. 846 a

— maxime est in vi generativa II 756 d. 3 — maxime inordinata in homine est motus partis sensitivae contra iudicium rationis II 715 arg. 4 — est in homine exteriori non solum quantum ad potentiam motivam et inclinativam, sed etiam quantum ad sensitivam II 900 3* — vitiosa est in omnibus potentiis animae II 953 5*

— elementorum purgabitur per conflagrationem mundi IV 979 a. 993 b

CREATIO — principaliter dicit exitum de nihilo I 232 3* — Creari non significat esse principaliter, sed exire de non esse in esse ab aliquo II 34 b — significat esse ut substratum suae significationi, incipere vero ut connotatum II 35 3* — Creari prius est natura quam esse *ib.* a. 332 a — est via ad esse, sicut destructio ad non esse II 31 f. 4. 35 4*

— Quod creatur fit ex nihilo non materialiter nec causaliter, sed ordinaliter II 48 5*, 6*. 22 f. 6. 198 b. 199 5* — est ex nihilo non secundum identitatem vel causalitatem, sed secundum ordinem, quod habet esse post non esse II 32 a. 33 7* — Ordo, quem creatio dicit ad nihil, totaliter est in re creata et non in nihilo II 48 6* — Quod non producitur ex materia praefaciente educitur ex nihilo et creatur II 453 5*

Quod creatur simpliciter incipit esse III 250 6* — In creatione est simpliciter productio rei, non alteratio II 636 2* — est totius substantiae secundum totum productio II 28 f. 4. 29 b. 35 2*. III 250 6* — Id quod creatur nullam habet potentiam nec ordinationem ad esse IV 229 4*

— non est agere, sed facere, in quantum ponit terminum, non subiectum II 48 5* — dicit egressum et mutationem I 142 arg. 2 — est sine motu ex parte agentis, sed est mutatio ex parte creaturae II 31 f. 2, 6. 32 a, 4* — est mutatio, cum creatura aliquo modo nunc se habeat, quo non se habebat prius II 32 a, 2*, 3* — Habitudo, quam dicit ad praecedens *non-esse*, est mutatio II 34 b — ut productio ex nihilo necessario ponit inceptionem rei et mutationem II 34 f. 4. 32 a. 33 7* — est mutatio ad esse et ad totam rei substantiam et potest comprehendi sub mutatione ad formam II 31 f. 5. 32 6* — non praecedit materiam et ens in potentia et sic potest dici mutatio supernaturalis II 32 4* — est mutatio supernaturalis, per quam ipsum mobile procedit in esse I 444 d. 4. II 23 1*. 32 a, 4*. 34 b

— Creaturae emanant a Deo per cognitionem et voluntatem I 493 f. 4 — procedunt a voluntate, ut est principium distinctum in natura *ib.* 2*. 235 f. 3. 236 2* — procedunt a Deo per voluntatem ut causam producentem I 428 a, 3*. 130 a. 804 b. 805 3*

— sunt a Dei natura et voluntate, sed per modum voluntatis I 235 f. 3. 236 2* — procedunt per modum voluntatis et liberalitatis, quin habeant rationem liberalitatis I 429 b. 495 1* — emanant per modum liberalitatis sicut volutum et donatum I 495 1* — procedit a Deo ut exemplatum ab exemplari I 429 b — procedit per modum artis ut artificiatum I 496 3* — quodam modo dicit gratiam III 240 a — est productio substantiae dissimilis I 495 2*. 233 a — est ab alio essentialiter II 34 f. 2 — nullo modo convenit divinis I 232 3*

— *activa* in principali significato dicit divinam essentiam I 237 6*. 522 a. II 31 f. 2. 34 a — Posse creare et posse creari dicit idem re quantum ad principale significatum, sed quantum ad connotatum dicit effectum in creatura I 443 a — ut actio solum secundum rationem intelligendi est medium inter Creatorem et creaturam II 34 a, f. 5. 35 a

— est Deo proprium, sed non ab aeterno, ut connotat creaturam I 491 d. 42 — connotat effectum in actu III 698 b — Deus non creat actu nisi ex tempore I 518 d. 2, 3. 521 f. 2 — Deus dicitur Creator ex tempore non per causam, sed per respectum ad creaturam I 521 b. 522 a sq., 3* — Creare actu non dicit in Deo mutationem II 32 1*. III 10 a — Res exire in esse fuit voluntarium I 488 d. 3. II 51 d. 4 — Creatura producitur a Deo voluntarie, non naturaliter II 398 4*

— est actus, qui respicit naturam divinam I 441 f. 2, b. 442 3* — est operatio communis tribus I 441 f. 3. 470 b. III 13 3* — est a substantia communi non solum ut ab una virtute, sed ut ab uno subiecto I 516 2* — Creator est nomen essentialiter et convenit singulariter tribus personis I 142 4*. 515 b. 518 d. 5 — magis differt ab emanationibus in divinis quam istae inter se ratione connotati, sed non ratione principalis significati I 237 6*

— Deus dicitur creare in Filio, ut notetur simul causa efficiens et exemplaris II 36 d. 2 — Deus recte dicitur creare in Filio et per Filium II 332 d. 4 — est per Verbum, sanctificatio a Spiritu sancto II 133 arg. 3

— est potentiae infinitae I 293 arg. 7. 765 f. 4. 767 4*. 773 3*. II 28 f. 4. 33 7* — actus est infinitus, sed effectus finitus I 772 1*. 773 3* — est Deo proprium II 48 6*. 29 b, 4* — Cum producere ex nihilo sit actus potentiae infinitae, est eius qui est super omnem creaturam I 77 d. 4. 78 d. 2 — Ex creatione tanquam proprio actu cognoscitur Deus omnipotens et immensus I 77 d. 4. 78 d. 2 — maxime declarat divinam potentiam, quia est ex nihilo, quia nihil est commune ex utraque parte, et quia facit de non ente ens IV 228 b

— est a Deo sine aliquo ministerio IV 232 b — non potest convenire creaturae II 29 1*. III 257 d. 4. 422 6*. IV 12 1*. 427 f. 4 — Potentia creandi non potest a

CRE

creatura recipi I 252 f. 7 — non habet causam nisi efficientem II 636 2*. IV 42 1*. 419 2*

— *passiva* est vera passio II 31 f. 2. 32 4* — non dicit naturam mediam inter Deum et creaturam, sed solum dicit esse rei, connotando ordinem ad primum efficiens a quo et ad non-esse ut ex quo ordinaliter II 48 6* — passiva ut quid connotatum rebus creatis non est medium nec re nec ratione inter creatum et increatum, sed est medium secundum rationem et habitudinem inter substantiam rei et Creatorem II 34 b — dicit habitudinem ad praecedens *non-esse* et ad suum producents *ibid.* — Relatio ad *non-esse* secundum rem non est aliud quam nunc primo esse *ibid.*, f. 4. 35 1*

— Secundum aliquos creatio suscipitur in creato ut via ad illud II 48 6* — non producitur per aliam creationem, sed concreatur substantiae creatae II 23 2*. 35 5* — non differt a creatura ut quo est et quod est II 35 2* — non transit ratione principalis significati, sed ratione connotati respectu immediatae collationis ad nihil *ib.* 3*

— Aliquid *ab aeterno* creari est impossibile I 429 arg. 4 a. 185 1*, 2*. 188 d. 3. 191 d. 42 — Creaturae non convenit esse ab aeterno II 23 5* — ex nihilo dicit esse post non esse nec potest esse ab aeterno II 22 f. 6, a sq. — In creatione simul est principium mobilis et motus II 23 2* — Egressio rerum *mensuratur tempore* II 68 a — Mundus dicitur creatus in principio temporis secundum concomitantiam mensurae ad mensuratum II 37 b. 38 d. 4 — Ea quae in primordio temporis creata sunt, a tempore non exceduntur, et ideo dicuntur proprie creata cum tempore, non ex tempore nec in tempore II 69 d. 2 — Quae creata sunt ex nihilo facta sunt ante tempus II 67 f. 4 — Ante distinctionem erat tempus secundum mutabilitatem, quae erat in partibus materiae II 305 4*

— Omnia esse creata et secundum omne quod sunt in esse producta, docet fides nec ratio discordat II 47 a — Creaturae secundum essentias formarum productae sunt ex nihilo II 15 f. 4, 6. 22 f. 6 — proprie significat primam productionem ex nihilo, factio vero distinctionem rerum II 297 2* — producit ipsam materiam secundum essentiam in diversis rebus, non obstante eius unitate II 101 6*. 102 b — dicit materiae productionem, vel distinctionem II 305 4*

— Creationem sequitur distinctio ordine naturae vel etiam temporis II 304 b sq. — Corpora principalia mundi creata sunt ordinata et ornata II 74 arg. 4 — In opere distinctionis simul est productio II 300 4* — In opere distinctionis et ornatus non producitur quidquam ex nihilo II 373 f. 6 — Deus potentiam magis manifestat in productione ex nihilo, sapientiam in opere distinctionis, bonitatem in opere ornatus II 298 4* — Maius est creare quam conser-

vare et perficere II 28 f. 2 — Secundum aliquos Deus in prima conditione fecit omnia in statu nobilissimo et perfectissimo II 133 b

— Secundum aliquos omnia producta sunt simul II 296 b — Omnia corporalia simul sunt creata in materia, sed successive distincta in forma II 295 f. 1. 296 b sq. 2° — Materia rerum creata est ex nihilo ante opus distinctionis II 67 f. 4. 68 1°. 69 d. 4 — Omnia dicuntur esse creata simul quantum ad partes principales sive priores I 760 d. 2 — Si omnia essent creata simul quantum ad individua, nulla creatura aliquid faceret *ib.* d. 2 — Secundum Augustinum omnia facta sunt simul quantum ad esse naturale, non quantum ad bene esse II 117 2°

— Caelum et terra in principio creata fuerunt ante omnem diem secundum ordinem naturae et probabilius etiam secundum ordinem temporis II 304 b sq. — Caelum et terra in principio producta melius significant caelum empyreum et materiam omnium corporum II 307 d. 4 — Quatuor fuerunt primo creata, caelum empyreum, angelica natura, materia et tempus, ut prima in unoquoque genere II 68 a — Angeli et materia fuerunt primo creata et simul in principio durationis II 67 f. 2, 4. 68 b, 1°

— Convenienter perfectioni universi assignantur sex dies II 297 a — Distinctio dierum attenditur secundum distinctionem rerum II 67 f. 4 — Uno die facta referuntur ea quae habent quandam unitatem et ordinem secundum finem et materiam, ex qua producuntur II 384 b. 385 6° — Deus in primario rerum exitu non tantum servavit ordinem quantum ad ipsum *esse*, sed etiam quantum ad producere II 296 f. 3 — In productione rerum non est ordo necessitatis, sed congruitatis II 386 8° — In actu creationis ut infinito non est ordo nobilitatis II 29 1°

— Ornatus consistit in maiori distinctione et pulchritudinis additione II 71 arg. 4 — Elementum minus dignum indiget maiori ornatu II 385 4° — Omnia elementa non fuerunt simul ornata, sicut fuerant simul distincta *ib.* 4° — Tribus diebus convenienter factus est ornatus naturae caelestis, perspicuae et terrestres *ib.* a — Quinto die producta sunt natatilia et volatilia, quae pertinent ad ornatum naturae perspicuae, sexto vero die gressibilia tam irrationalia quam rationale, quae pertinent ad ornatum terrae II 384 b sq., 6°

— Animalia producta sunt ordinate secundum perfectionem naturae, perfectiora post imperfecta II 385 a, 7° — Eodem die producta sunt animalia et homo, sed distinguuntur secundum excellentiam gradus et dignitatis II 385 a. 406 d. 4 — Etiam mulier fuit producta die sexto II 437 1° — Quaedam creantur post opus sex dierum, quae non sunt de prima perfectione universi II 387 a, 4° — Quaedam primis diebus fuerunt producta in simili, quae-

dam in ratione seminali, quaedam utroque modo II 388 a. 390 d. 4. 437 4°

CREATURA — *Notio* — *Conditiones generales* — *est finita et composita* — *mutabilis* — *Veritas et bonitas* — *Conservatio* — *Locus* — *Gradus et genera* — *Distantia a Deo* — *Multiplex ad Deum relatio* — *Vestigium* — *Finis* — *Potentia operativa* — *Mutua actio*

— est id quod est ab alio essentialiter II 34 f. 2 — eo ipso quod creatura, habet esse ab alio et ex nihilo I 772 b — dicit respectum ad Creatorem, et aliquid quod habet esse post non esse et esse aliunde per voluntatem procedens III 250 a — significat omne, quod est ab alio, ita quod habet esse post non esse, vel tantum substantiam rei de nihilo productae II 34 a sq. — nominat substantiam rei creatae, vel etiam concreata *ib.* b. 35 5°

— est ex nihilo et ex suis principiis I 461 7° — ei est naturale quod convenit ei, ut est ex nihilo, vel ut est ex suis principiis I 461 7° — Conditiones generales rerum creaturarum considerantur, secundum quod sunt in se vel ad se, vel ut comparantur inter se secundum actionem, vel ut referuntur ad Deum I 78 d. 3

— includit imperfectionem, quia est ex nihilo I 494 d. 42. 232 3° — ut est ex nihilo, non habet proprietates positivas, sed defectivas I 461 7°. II 1002 5°. 1004 5° — omnes defectivae sunt et reducuntur ad Deum ut principium et finem omnium II 346 3° — non potest habere aliquid a se ipsa nec ab alio quam a Deo II 861 f. 6 — omnis totum, quod est et quod habet, a Deo habet II 864 f. 4

— quia ex nihilo, habet possibilitatem et vanitatem I 639 a — habet esse post non esse et ita esse vanum et possibile et permixtum cum possibilitate, et propter hoc deficit a veritate, stabilitate et simplicitate I 462 d. 2 — habet esse aliunde acceptum nec est suum esse I 467 f. 3. 468 a sq. 639 a. 772 b — habet esse aliunde et quodam modo accidentale II 865 b — omni accidit esse I 459 f. 4. 464 d. 8 — Omne creatum potest cogitari non fore II 62 f. 6 — nulla habet esse totum simul, sed habet esse quodam modo in potentia et aliquam successionem II 62 f. 5-8, b sq.

— omnis habet vanitatem et permixtionem cum non esse I 450 arg. 5 — Creationis profunditas est vanitas. esse creati I 3 b — in quantum est ex nihilo, per naturam suam subiacet vanitati II 460 2°. 555 b. 639 a. 865 b — Vanitas esse creati consistit in mutatione de non esse in esse et in reversione in non esse I 4 a — evanescit per culpam, vel per poenam I 3 b

— omnis est umbra summi esse I 150 arg. 6 — omnis quantum est de se, tenebra est II 441 b — tenebra est respectu Dei III 326 d. 3 — per se est informis nec formatur, nisi Deus tribuat formam naturalem aut gratiam II 297 a. 298 b — omnis ratione suae fragilitatis dicitur augmentum II 128 d. 1

— Omnia praeter Deum sunt finita II 21 f. 4 — Nullum creatum est infinitum actu II 62 f. 5. II 865 b — nulla potest esse infinita in actu, nec possunt esse infinitae numero I 772 b. 773 5°. 802 4° — omnes sunt ordinatae ad invicem et ad unam reducuntur, et ideo non possunt esse infinitae numero I 772 b — omnis certis limitibus est circumscripta II 79 f. 4 — omnis est substantiae finitae I 642 4°. III 324 f. 4 — eo ipso quod creatura, habet capacitatem finitam III 280 2°

— habet esse finitum ex compositione contrahentis et contractu I 467 f. 2. 468 a sq. — est limitata, eo ipso quod ex nihilo et composita est I 772 b — omnis habet compositionem a dependentia sive differentia I 467 f. 3. 468 b. 469 2°. 476 b — dependet a principis, ex quibus est, vel saltem a Deo I 469 b

— omnis est limitata eo ipso, quod est in tali specie vel genere III 280 2° — omnis est generis determinati IV 1000 f. 2 — est in genere, quia habet esse limitatum et compositum per differentias contrahentes I 473 b, 1° — ut limitata et in genere habet compositionem II 91 3° — necessario est limitata, nec ulla est summum simpliciter, sed in genere I 52 4° — In creaturis non est status simpliciter, sed in genere II 346 3° — spiritualis nulla tenet summum in genere spiritus, sicut aliqua corporalis in genere corporum II 555 2°

— omnis deficit ab unitate I 467 f. 4. 468 b — omnis deficit ab unitate et simplicitate divina II 62 f. 2 — non potest suscipere simplicitatem I 469 4° — Nihil creatum est omnino simplex, sed in genere I 312 a. II 28 f. 3 — omnis est composita ex aliis, vel cum aliis I 468 b. 469 2°. 475 d. 3, 5 — omnis per se ens habet essentiam compositam ex diversis naturis II 90 f. 4. 91 a. 97 b

— In creaturis est indivisio cum actus et potentiae diversitate I 454 b — In omni creatura differt quo est et quod est et est actus cum possibili I 467 f. 1. 168 b. II 91 3° — ut est agens, habet differentiam substantiae et accidentis, ut est in genere, differentiam suppositi et essentiae, ut ens in se, differentiam entis et esse I 468 a

— omnis est vertibilis et mutabilis I 458 f. 2 — Omne esse creatum est mutabile et variabile II 864 f. 3 — per naturam suam est vertibilis et defectibilis III 269 4° — est mutabilis, cum per creationem mutetur I 459 f. 6. II 32 a — sunt mutabiles non solum, quia sunt ex nihilo, sed quia habent in se principium mutationis II 89 f. 4

— sunt mutabiles non solum quantum ad esse, sed etiam quantum ad proprietates II 91 a — nulla est immutabilis per variationem secundum accidentia I 460 a — In aliquibus nulla cadit contrarietas I 164 4° — aliquae sunt incorruptibiles per naturam, vel per gratiam I 160 b. 161 4° — spirituales licet vertibiles absolute, naturaliter non possunt corrumpi II 353 arg. 4 — potest esse infinita duratione, in

CRE

quantum eius potentia durandi non est omnino in actu, sed quodam modo in potentia respectu creatricis essentiae II 863 b

— rationale non decet esse arctatum ad opus suum sicut corporalem II 555 4* — rationalis non est immutabilis in actibus suis, in quantum non tenet summum in genere spiritus *ibid.* — quantumcumque perfecta habet defectus, qui non possunt excludi per naturam *ib.* 3* — vertibilis est naturaliter secundum electionem, in quantum habet liberum arbitrium per naturam flexibile ad malum II 554 f. 4 555 a sq.

— de se cedit in nihil I 459 f. 3. 461 7* — ut est ex nihilo, tendit in nihilum II 866 5* — Omne creatum tendit in versionem II 460 2*. 554 f. 1. 686 5* — Quamvis nulla creatura omnino cedat in non ens per naturam, tamen peccator tendit ad non ens per culpam I 4 a — Divina virtute se subrahente, creatura annihilatur II 866 5* — si sibi relinqueretur, annihilaretur, nullo agente, propter solum defectum, quia ex nihilo est *ibid.*

— In creaturis est aliqua veritas, cum sit ibi aliquo modo indivisio et imitatio et expressio I 151 a — potest esse vera sine permixtione falsitatis, sed non sine permixtione possibilitatis *ibid.* sq., 1* — omnes sunt bonae et pulchrae II 26 f. 4. 27 1*, 6* — omnis substantialiter est bona ex sola relatione ad causam finalem II 51 d. 2 — hoc ipso quod est, participat effectum divinae bonitatis II 41 arg. 4 — non est vera et bona per essentiam, sed per participationem I 451 7*. II. 51 d. 2 — est bona, in quantum participat summum bonum II 817 d. 3 — Veritas et bonitas, in quibus consistit ratio vestigii, sic sunt creaturae essentialiter, ut non differant essentialiter II 561 4*

— Omnia creata habent quandam unitatem et speciem et ordinem in se ipsis, non solum in exemplari aeterno I 78 d. 3 — Respectu sapientiae est in creatura ordo partium in toto, respectu bonitatis ordo partium in fine II 786 a — In omni creatura est modus, species et ordo secundum triplex genus causae II 830 1* — ut refertur ad Deum, habet modum, speciem et ordinem; ut refertur et assimilatur, unitatem, veritatem et bonitatem I 79 d. 3

— omnis indiget, ut conservetur a Deo in esse II 865 b — indiget conservatione et praesentia ex parte Dei I 639 a. 766 a. II 28 f. 2 — est ens per se et non in alio, eget tamen alio ad sui conservationem I 474 2* — ut pendet omnino a Deo, non potest conservari in esse, nisi conservante Deo II 864 f. 4. 866 2* — Esse creaturae, cum sit ex nihilo et allunde, non potest conservari sine munificentia creatricis essentiae II 460 1*. 865 b — sicut pendet a Deo in essentia et actione, ita etiam in duratione II 865 b — nulla est omnino actus, unde continuo indiget divina virtute cooperante et conservante II 62 b, 3*

— omnis indiget a Deo conservari tanquam ab immediato principio, sed non sicut a tota causa II 865 b. 866 4* —

habet in se ipsa aliquam virtutem conservativam, sicut et operativam II 865 b — habet esse et conservari a forma complente ut ab informante, a Deo ut efficiente II 866 3* — Esse rei plus pendet a Deo conservante quam ab eius principiis intrinsicis II 856 5*. III 643 6* — magis vel semper durat secundum idoneitatem ad conservationem II 866 4*

— nulla habet esse stabile per naturam, sed per gratuitam conservationem Dei I 160 b. 461 7* — est veribilis ex defectu naturae, sed secundum intrinsicam principia convenit et conservari in esse, non tamen naturaliter, sed per gratiam naturae consonam I 461 7*. II 460 4* — conservatur per gratiam, quae habet modum naturae I 461 9* — in quantum naturaliter appetit esse, conservatur a Deo secundum propriam naturam II 686 5*

— omnis ad hoc, ut per se existat, indiget sustentante materia II 318 4* — ut mutabilis habet fundamentum II 91 3*

— omnes continentur in loco corporali, per quem convenit eis distinctio et positio secundum gradus perfectionum II 77 a. 83 b sq. — Omne creatum continetur intra empyreum II 74 b. 75 f. 3. 77 a. 85 d. 2 — cuiuscumque locus naturalis est ille quem ei Dominus per naturam deputat II 331 d. 2 — spiritualis ut simplex et finita est hic et nunc et quidem secundum totum II 77 a. 79 b. 81 b. 90 f. 3 — naturaliter non potest esse in pluribus distinctis locis I 665 d. 4. II 79 b — nulla secundum totum et secundum actum potest esse in pluribus locis II 79 f. 4. 81 b

— In creaturis est esse magis et minus secundum gradum et excessum naturarum I 162 d. 4 — Non oportet, quod Deus producat omnes res sibi aequaliter similes, sed secundum gradus II 47 2* — In creaturis est ordo nobilitatis I 253 8* — Oportet ponere aliquid prope Deum et aliquid prope nihil II 47 2*

— Ad universi perfectionem requiritur genus substantiae spirituale, corporale et ex utroque compositum II 42 a — In universo est omne, quod vera ratione cogitatur II 90 arg. 3 — Non est status in re corporali et imperfecta II 42 1*, 2* — In rebus debet esse supremum, medium et infimum II 41 f. 2. 42 f. 4. 71 f. 3. 114 2* — Supremum corporis attingit infimum spiritus II 42 2*

— Deus uni creaturae plus dat quam alteri I 647 a — Deus non dat quod est simpliciter melius, sed in ordine II 43 4* — Deus in ordinatione mundi non solum considerat finis utilitatem, sed etiam rerum convenientes proprietates II 337 b — Deus intendit creaturae communicare quod potest recipere, potius quam facere quod potest II 432 6*. 296 f. 3. 297 a. 298 b — Divina bonitas communicat creaturae quod ipsa nata est suscipere II 345 f. 4. 346 a — Deus creavit multitudinem rerum, quia una creatura non poterat suscipere nisi bonitatem finitam II 40 3*, 4*

CRE

— Creati et increati summa est distantia I 444 f. 1. 521 arg. 1 — Deus et creatura summe differunt in natura I 546 f. 2, a — distat a Deo in infinitum per recessum ab aequalitate et a participatione naturae communis III 38 2*. 305 3* — omnes distant aequaliter a Deo, quia in infinitum I 546 f. 4 — Distantia creaturae a Deo maior est quam inter duo opposita quantum ad naturarum differentiam, non quantum ad similitudinem existentiae I 755 9* — non distat infinite a Deo secundum praesentiam, sed secundum aequalitatem I 72 4*

— infinite distat a Deo secundum naturam, sed appropinquat secundum ordinem et proportionem II 396 6* — Distantia creaturae a Deo non privat convenientiam ordinis III 38 2*. 305 3* — Distantia creaturae a Deo non impedit conformitatem comparationis, sed aequalitatis et univocationis I 852 1* — Maxima potest esse unitas inter Creatorem et creaturam secundum influentiam III 163 4*

— sunt in Deo secundum causalitatem II 332 d. 4 — sunt in Deo tanquam in efficiente I 600 f. 4 — non sunt in Deo ut causa exemplari secundum veritatem, sed secundum similitudinem I 130 a, 4*. 348 f. 4 — fuerunt ab aeterno in principio suo secundum causam exemplarem II 36 d. 2 — Formae rerum sunt aeternae in mente divina, quia sunt ipse Deus II 47 3* — corporalis habet esse in causa, in mente rationali et in materia, rationalis vero tantum in Verbo et in se ipsa II 312 b

— se tota ordinatur ad Deum II 15 f. 5. 28 f. 4, 2. — se ipsa refertur ad Deum, cum ab eo essentialiter et totaliter dependeat II 34 f. 3. 35 a — quantum ad primum esse essentialiter dependet a Deo, quantum ad esse secundum sive ad bene esse accidentaliter I 528 d. 4 — Relatio, quam creatio importat ad Creatorem, super creaturam non addit aliud per essentiam II 34 b sq. — se ipsa refertur ad Deum, quin tamen eius essentia sit ipse respectus I 453 6*. 528 d. 4 — refertur essentialiter ad Deum secundum triplex genus causae, unde essentialiter habet esse, verum et bonum, non ut distinctas proprietates II 561 4*

— tribus modis realiter refertur ad Deum I 526 a — refertur ad Deum secundum rationem principii moventis, formae exemplantis et finis quietantis III 600 f. 4. 604 a — omnis habet comparationem ad Deum secundum triplicem causam, in quo consistit vestigium II 829 b — comparatur ad Deum diversimodo secundum effectus, qui vel est secundum naturam per modum exeuntis, vel per modum redeuntis secundum gratiam vel gloriam, vel per modum perveniens secundum unionem in persona I 648 b — Horum similitudines in lineis et quantitibus *ibid.* — comparatur ad Deum vel secundum susceptionem alicuius completionis, vel secundum habitudinem relationis III 12 b sq. — rationalis ordinatur ad Deum ut ad causam

et complementum III 14 5*. 13 a — comparata Deo secundum rationem influentiae et receptionis magis est et melioratur I 463 d. 6

— in nullo potest Deo aequari III 325 d. 1 — non habet cum Deo proportionem quantitativam, unde comparata Deo secundum proportionem, quasi nihil est I 462 d. 4. 463 d. 6. — Deus et creatura nulum genus commune participant I 444 f. 2. 772 4*. III 9 arg. 5 — non potest convenire cum Deo in forma I 805 3* — non potest Deo assimilari in natura eadem nec in natura universali II 394 b. 395 2*

— Nihil est univocum Deo et creaturae I 43 d. 5. 173 2*. 444 f. 3. 511 f. 4. 546 f. 3. 772 1*. III 9 f. 3. 41 4*, 5*. 48 4*. 38 2* — Creaturae cum Deo non est aliquid commune univocum, sed analogum I 72 3*. II 412 3* — et Creator non habent commune univocum, sed analogum secundum unitatem similitudinis proportionalis I 143 b. 444 b. II 608 d. 3

— Deus cum creatura non convenit in communi, sed per similitudinem I 852 3* — Dei cum creatura non est similitudo per unius naturae participationem, sed secundum analogiam et habitudinem I 594 b — omnis assimilatur Deo secundum proportionalitatem et quandam convenientiam ordinis II 394 b sq., 2*. 412 3* — plus est Deo dissimilis quam similis I 241 b. III 55 1* — non potest esse Dei similitudo nisi valde imperfecta I 94 d. 4 — In creaturis est imitatio cum dissimilitudine et expressio cum obscuritate I 154 b — non habet cum Deo similitudinem participationis, modicam similitudinem imitationis, sed maximam similitudinem expressionis I 601 2* — Assimilatio intensive maior est in creatura rationali quam in aliis partibus universi III 38 4* — assimilatur Deo per imitationem perfecte in gloria, sufficienter in gratia IV 140 b

— ad Deum habet convenientiam ordinis immediati ut ad principium et finem II 394 b. III 41 5*. 305 3* — Inter creaturam rationalem et Deum est convenientia ordinis, cum illa immediate ad Deum ordinetur ut imago II 394 b sq. III 41 4* — rationalis immediate ordinatur ad Deum II 114 3*. 382 f. 4. 453 a. III 38 2*

— Nihil est medium inter creaturam et Deum, sive ponatur aeternum sive temporale I 452 arg. 6. II 34 f. 2, 4 — Omnis forma rei creatae est creata I 293 f. 2 — non est media inter Deum et hominem ut medium efficiens cognitionis, sed ut disposens I 75 4* — est media non ut res, sed ut signum *ib.* 2* — est media in via, sed non in termino I 74 b arg. 2. 75 2*

— ratione convenientiae magis ducit in Deum quam in aliquod aliud I 72 a — omnis repraesentat Deum immediate II 407 d. 2 — Ex creaturis cognoscitur Dei sapientia I 5 a — Omnia expriment divinitatem II 42 4* — In amplitudine ambitus, sufficientia ordinis, influentia bonitatis creaturae expriment in causa potentiam, sapientiam et perfectionem *ib.* a —

rationales maxime manifestant sapientiam Dei II 432 b

— convenit cum Deo quoad conditiones generales et quae dicunt completionem I 72 1* — spiritualis participat Dei simplicitatem, corporalis quodam modo eius immensitatem per partium extensionem II 76 b sq. 84 b — cum sit bonitatis finitae, una non potest imitari perfecte divinum exemplar, sed magis imitatur illud rerum multitudo II 40 4*

— In omnibus creaturis repraesentatur aliquo modo Trinitas personarum II 406 d. 4 — Vestigium non repraesentat expresse Trinitatem, quia non dicit distinctionem nisi quoad modum II 561 4* — In creatura non est perfecta similitudo Trinitatis propter distinctionem potentiarum *ib.* 1*, 4* — In creaturis reperitur duplex trinitas secundum triplicem considerationem I 79 d. 3 — in se considerata habet trinitatem quoad substantialia principia et quoad principiorum habitudines *ibid.* — secundum actionem naturalem habet trinitatem quoad substantiam, virtutem et operationem, secundum actionem spirituales vero distinguitur id quo constat, quo congruit, quo discernitur *ibid.* 468 a

— procedunt a Deo ut eius vestigium et umbra II 22 b — Esse vestigium nulli accidit creaturae II 397 f. 4 — omnis est umbra summi esse I 450 arg. 6 — omnis habet rationem vestigii, in quantum aliquo modo assimilatur Deo II 394 b — est vestigium, ut comparatur ad Deum secundum relationem effectus ad causam II 561 4* — omnis est umbra et vestigium Dei secundum proprietates, quae respiciunt Deum in aliquo genere causae indeterminate, vel determinate in genere causae efficientis, exemplaris et finalis I 73 b — Vestigium proprie consistit in unitate, veritate et bonitate I 79 d. 3. II 561 4*

— Omnia tanquam ad finem ordinantur ad Deum ut summum bonum II 15 f. 5. 28 f. 2. 44 1* — Omnia appetunt bonum, quod reducit ad summum bonum II 15, f. 5. 28 f. 2 — omnes factae sunt propter Deum II 382 b. 463 a — Deus non condidit res propter utilitatem vel indigentiam suam II 44 b, 3* — Deus recte omnia ad se ipsum ordinavit, in quantum ipse est bonum commune omnium *ib.* 4* — Deus ut summa maiestas et potestas fecit omnia ad sui laudem, ut summa lux ad sui manifestationem, ut summa bonitas ad sui communicationem II 394 b

— Omnia fiunt propter divinam bonitatem aut ostendendam, aut participandam II 42 4*. 463 a — omnes conditae sunt propter divinam gloriam et utilitatem propriam II 43 a. 52 d. 3 — eius utilitas maxima attenditur in divinae gloriae manifestatione et participatione, qua beatificatur II 44 b — propter malitiam potest privari utilitate propria, sed semper est ad Dei gloriam *ib.* f. 3, 4 — Natura recta et perfecta magis desiderat honorem Dei quam utilitatem propriam *ib.* 2*. 45 4*

— rationales et irrationales sunt aequae

immediate a Deo, ut principio, sed non tendunt aequaliter in eum ut finem III 623 3* — irrationales ordinantur ad bonum creatum, rationales autem ad summum bonum II 699 4* — spirituales natae sunt participare divinam bonitatem, corporales aliquo modo participant, sed ordinantur ad serviendum participantibus II 42 4*, 2* — inferiores factae sunt ad divinam bonitatem manifestandam, vel ad obsequium creaturae rationalis II 463 a

— Propter hominem sunt quodam modo omnia II 21 f. 5. 382 f. 2. 383 a — Omnes res ordinantur ad hominem propter eius indigentiam, quod non est nobilitatis II 46 2* — Deus omnia fecit propter hominis multiplicem utilitatem II 383 a. — Omnia corpora propter humanum obsequium sunt facta II 73 f. 2 — quaedam serviunt homini in statu viae et patriae, quaedam solum secundum statum viae, et hae sunt corruptibiles II 463 a sq. — omnes irrationales ordinantur ad hominem et mediante ipso in finem ultimum II 382 f. 4. 383 a. 394 b. 399 5*. 419 b sq.

— eius perfectio est via ad Deum, nec est in ipsa sistendum I 72 1*. 282 3* — Quiescere in creatura est malum propter defectum ulterioris tendentiae II 870 5* — Amor creaturae sub Deo non est peccatum mortale, sed amor supra Deum II 723 2* — Irrationales diligendae sunt ex caritate imperante, in quantum datae sunt nobis in adiutorium ad exercenda opera meritoria et ordinatae ad laudandum Deum III 622 a sq. — non diliguntur ex caritate elicitive, sed ex quadam pietate et affectione naturali *ib.* b — irrationales non diliguntur ex caritate, ita ut circa ipsas ponatur affectio ratione ipsarum, sed solum ratione Dei III 623 a — improprie diliguntur ex caritate, cum in illis diligitur Deus *ibid.*

— omnis respectu ad effectum habet componi ex substantia et potentia II 91 a — In quolibet creato, quod est perfectum et completum, est substantia, virtus et operatio II 73 f. 4 — non habet potentiam perfectam ad diversos actus et obiecta nisi per multitudinem potentiarum II 562 8* — Nihil creatum agit se ipso, sed per medium distinctum II 656 f. 2. IV 889 b, 4* — non est sua actio, sed differt *quo* agit et *quod* agit et actio, sive subiectum et proprietas I 468 a — Omne creatum, cui competit propria operatio, habet duo diversa, *quod* agit et *quo* agit II 444 f. 4 — non potest agere se tota I 468 a. II 28 f. 3

— nulla habet potentiam infinitam I 77 b. II 28 b. III 279 b. 280 2*. 324 f. 2, 3 — non potest agere per potentiam infinitam II 21 f. 4. 28 f. 4 — eius potentia non potest esse simpliciter infinita, sicut divina I 766 a — non est pure activa *ibid.* — non potest esse infinita in actu, sed in potentia *ibid.* — eius virtus pendet a virtute divina infinita *ibid.* — eius potentia non est omnino simplex, quia dicit quandam dependentiam, nec est in sub-

CRE

stantia simplici nec est ipsa essentia *ibid.* 767 5*

— respectu eius, ad quod non habet potentiam activam sufficientem, habet solum potentiam obedientiae II 436 b sq. — omnis est materialis et possibilis respectu Dei I 755 9*. III 9 f. 5 — est in perfecta obedientia respectu Creatoris III 46 b. 456 5* — Omnis creatura respectu Dei habet potentiam perfectae obedientiae, ut ex ea producatur omne, quod Deus vult II 437 5*

— agit naturaliter, Deo cooperante, quia egressus actionum non est supra posse naturae I 461 40* — omnis habet vim activam, per quam exit in propriam operationem, Deo cooperante II 568 b *Vide V. Cooperatio* — Esse non necessario tempore praecedit operari II 417 3*. III 381 a, 1*

— Agens creatum, sicut potest abicere et corrumpere, ita aliquid producere II 497 f. 2 — Omnis res habet propriam operationem, qua aliquid producit *ib.* f. 1 — assimilatur Deo proportionaliter quantum ad productionem effectus ad extra II 395 a — eius perfectio est, quod possit aliud a se producere I 746 f. 2 — potest aliud producere ratione corruptibilitatis et ratione perfectionis naturae I 250 arg. 3 — Generata et creata possunt esse eiusdem speciei univoce II 407 d. 4. 743 6*

— Actio creaturae indiget adiuvari ab appetitu materiae II 29 1* — Operatio creaturae est super materiam transmutabilem II 453 b, 3* — nihil potest producere ex nihilo, sed eget fundamento materiae II 48 6*. 29 a, 1* — non potest producere materiam II 497 f. 1. 199 2* — nulla habet potentiam proprie effectivam, sed dispositivam et informativam IV 42 4* — Natura non potest anticipare operationem Dei II 202 a. 216 d. 3

— eius potentia agens limitatur ad talem et talem effectum secundum dispositionem Dei et primariam ordinationem causarum II 202 a. 215 a — Productio creaturae, cum sit agens limitatum, est productio similis a simili II 499 2* — non potest formam naturalem producere nisi virtute naturae II 202 a. 214 f. 2. 215 a. 398 4*. 407 d. 4 — Agens secundum naturam producit per formas, quae sunt verae naturae II 47 3*

— Agens creatum nullam quidditatem, nec substantialem nec accidentalem omnino producit II 498 b. 499 b. 207 d. 3 — non potest producere formam substantialem, quae est deiformis I 252 1* — Aliquas creaturas non decet produci nisi a nobilissimo agente I 253 8*

— una potest aliquid influere in aliam I 172 7* — Primum creatum habet aliquam influentiam super sequentia II 75 a — Primum creatum inter corpora est maximum mole et maximum virtute II 74 b sq. — Corpora mundi secundum ordinem praedominantia et excellentia possunt simpliciter influere in altera II 346 4* — Nulla creatura potest influere in animam II 263 f. 4

— multae habent virtutes et utilitates, quas ignoramus, sed adesse non dubitamus II 313 4*

— omnis regitur secundum leges a Creatore impositas III 813 f. 1 — eius operatio subiacet divinae potentiae, eius ordinatio divinae iustitiae II 853 3*

CREDERE — est cogitare cum assensu III 470 arg. 4. 491 a — est per auctoritatem et prius quam intelligere I 50 a — verum, quia verum, est actus intellectus speculativi III 476 b — sine ratione est laudabile, ubi auctoritas supplet locum rationis III 472 3*. 529 d. 1 — Nulli credere est perniciosum, credere mendacibus stultum III 842 f. 2

— secundum diversa motiva est actus virtutis, vel non IV 742 d. 2 — ex humana persuasionem non est actus virtutis, sed propter divinam illustrationem est actus virtutis infusae III 491 a sq. — Credulitas, quae innititur rationi creatae principaliter, non spectat ad fidem, sed potest esse per acquisitionem *ib.* 2*. 492 4*. 493 b — Scripturae vel est ut inspiratae, vel ut a Patribus traditae, per quamdam assuetudinem III 491 2*

— Deo in his quae non videntur, est actus intellectus a voluntate inclinatus III 475 b. 476 b — auctoritati divinae non est sine credulitate infusa III 491 2* — non potest ratio, nisi supra se eleveetur III 488 f. 3

— Deum respicit divinam veritatem ut obiectum, credere Deo ut motivum, credere in Deum ut finem ultimum III 502 d. 3 — in Deum est fidei formatae III 602 f. 6 — in Deum et credendo in Deum tendere est actus intellectus inclinantis affectum III 475 b *Vide V. Fides*

— implicite est credere in generali omne, quod credit Ecclesia III 544 a — Credentes imperfecte per signa manducandi sunt ad intelligibilia I 281 b

CREDIBILE — sub ratione primae veritatis est obiectum fidei, sub ratione auctoritatis obiectum sacrae Scripturae, sub ratione probabilitatis obiectum theologiae I 8 5*. 41 4* — est supra rationem quantum ad scientiam acquisitam, sed non supra rationem elevatam per fidem et donum scientiae et intellectus I 41 5* — est subiectum theologiae, ut transit in rationem intelligibilis I 6 f. 3. 7 b. 8 3*. 41 4* — Credibilia diversimode se habent ad intelligendum III 530 d. 3

CREDULITAS — in rebus insolitis est temeraria III 242 a. 213 4* — fidei informis habet rationem virtutis III 601 4*

CRIMEN — notorium quodnam iudicetur IV 307 b

CRUX — verae Christi exhibenda est reverentia seu honor venerationis non solum prout est signum, sed etiam ratione materiae III 208 a — non est adoranda hyperdulia ratione sui III 207 b — ei exhibetur honor in signum nobilitatis, quam habuit ex contactu Christi III 208 4* — Per lignum crucis multa beneficia Deus impendit, quae tamen non sunt virtute illius

CUL

propria *ibid.* — aliae cruces tantum sunt adorandae latría ratione Christi crucifixi *ib.* a

— est speciale memoriale Crucifixi III 208 4*, 3*. 871 b — Crucis signationes in sacrificio significant singulae Christi passionem IV 288 d. 5 — Daemones abhorrent signum crucis III 406 b, 3* — gloriosa apparebit in iudicio IV 987 1* — Christi crucifixi confessio est ardua et ignominiosa IV 464 b

CULPA — proprie est deformitas et privatio II 761 a. IV 576 4* — non dicit naturam, sed privationem II 786 3* — secundum aliquos non est pura privatio, sed concernit aliquam materiam IV 427 6* — non est in anima ut aliquid positivum, sed dicit aliquid in ea corrumpi II 227 4* — est corruptio active et passive II 825 b. 826 3* — appropriate dicit privationem et corruptionem active dictam II 826 a

— dicit deordinationem vel privationem ordinis principalis, qui est imaginis ad Deum immediate II 144 3* — est privatio iustitiae sive rectitudinis voluntatis II 823 a — non solum est deformitas opposita pulcritudini, sed etiam curvitas opposita rectitudini, sed magis denominatur a privatione speciei et formae II 832 4* — dicit privationem ordinis debiti, vel etiam ordinis et iustitiae subversionem II 760 b

— aliter cognoscitur a philosophis, aliter ab haereticis, aliter a catholicis II 675 b sq. — Cognoscere culpam ut Dei offensivam est donum gratiae II 683 6* — In culpa est vituperium et demeritum III 476 b — Malum culpae adversatur iustitiae et vituperabile reddit subiectum III 331 1*

— proprie est malum, quod facimus, et affectio voluntaria II 826 a, 4*, 2* — est affectio voluntaria, poena autem affectio involuntaria I 747 f. 3. 748 arg. 4 — est a voluntate II 953 2* — requirit libertatem voluntatis II 950 4* — est a daemone solum ut suggerente et exterius impellente II 227 4*

— principaliter inest ex parte animae II 660 3* — sub ratione culpae est in voluntate tanquam in subiecto proprio II 584 b. 585 f. 3. b. 755 d. 4. 823 a. 952 a

— actualis est motus voluntatis inordinatus, in quo est simul actio et passio, qua anima se deordinat et deordinatur II 825 b — sive actualis sive habitualis est privatio boni active et passive *ibid.* — manens in anima est deformitas causata ex malo actu *ib.* f. 4 — ponit in anima aliquam deformitatem II 630 f. 4 — deformat animam corrumpendo aliquid bonum in ea II 822 b

— est privatio habilitatis bonae II 761 a — est privatio habilitatis mediae inter bonum naturae et bonum gratiae II 823 6* — non solum sanitatem aufert, sed principium vitae II 676 2* — nulla aufert homini habilitatem ad susceptionem gratiae II 834 5* — non aufert vertibilitatem liberi arbitrii se convertendi II 507 a

CUL

— Peccato offenditur divina maiestas et anima infirmatur quoad potentias II 675 b sq. — Quomodo a culpa natura infirmetur, haeretici (Pelagiani) non cognoverunt II 676 a — hominem expollat gratia, offendendo Deum, vulnerat naturalia, laedendo naturam IV 4 a — est mors animae et causa mortis corporalis II 506 b — substantiam naturalium non corrumpit, sed foedat et deordinat II 467 b — maior magis pervertit naturam *ibid.* — nunquam ita vitiat naturam rationalem, quin sit nobilior quam irrationalis IV 308 2°

— directe opponitur gratiae II 584 b. 585 f. 3, b. 677 3° — directe opponitur gratiae et est ei impossibilis, praeter culpam venialem respectu gratiae in statu imperfecto III 357 4° — opponitur gratiae secundum formam, sed non resistit ei, nisi quamdiu voluntas ei consentit IV 103 2° — Homo per culpam perimit gratiam IV 44 3°

— non potest manere impunita, salvo ordine universi II 144 a. 849 5° — non potest esse sine poena IV 966 4° — eam inseparabiliter sequitur poena II 848 b sq. — statim sequitur damnificatio actu et afflictio saltem habitu II 849 a — semper habet poenam internam coniunctam II 453 2° — inseparabiliter punitur carentia visionis Dei II 166 4° — Per culpam quis privatur aeterno bono, quia indignus fit divino aspectui praesentari II 719 a

— Deus non potest facere malum culpae II 38 d. 5. 444 a, 3° — Malum culpae non potest esse a Deo, cum privet eas conditiones, quas Deum omni operi suo dare decet II 143 b sq.

— Deus solus delet culpam II 986 b. IV 44 4°. 470 a — Deus, quamvis culpa ei displiceat, naturam, quam fecit, non odit, sed diligit, ita ut remittat culpam, si peccator consentiat IV 308 2° — expellitur a Deo per gratiam I 252 4°. IV 419 b, 4°. 426 a — non potest remitti, nisi aliquid a Deo tribuatur, per quod morbus animi sanetur II 676 a — non expellitur, nisi Deus per gratiam inhabitet in anima II 677 6°. IV 425 f. 3. — non deletur nisi per gratiam IV 42 f. 1-3. 43 a sq. 348 f. 4. 449 b. 547 f. 2, b, 4°. 575 b — absolute potest deleri a Deo sine gratiae infusione II 677 6°. IV 419 b

— eius expulsio sequitur infusionem gratiae IV 419 4°. 426 a, 2° — remittitur in instanti IV 379 d. 9. 433 d. 4 — ut privatio et deformitas statim removetur, cum infunditur gratia II 764 a — eius expulsio est simul in fieri et in facto esse, et dici-

tur expelli in primo instanti, in quo esse desinit seu quando primo non est IV 426 4° — habet esse in instanti et est in sui termino intrinseco *ibid.*

— eius expulsio secundum diversos respectus dicitur vivificatio animae, iustificatio, sanatio, renovatio IV 433 d. 4 — purgatur per virtutem vel per duplex Sacramentum IV 434 d. 5 — ut actio expellitur timore, ut macula dolore, ut sequela caritatis ardore IV 422 4° — ut deformans deletur per gratiam reformantem, ut debilitans per virtutem habilitantem, ut vulnerans per Sacramentum curans, ut actu voluntatis perpetrata per actum eiusdem, ut perpetrata cum delectatione passione contraria IV 319 a

— ad praesentiam gratiae omnino deletur, nec ea ablata redit IV 575 b, 1°, 2° — deleta non potest redire eadem *ib.* b, 2° — Una gratia delet omnem culpam III 426 5° — mortalis una non decet secundum iustitiam remitti sine alia IV 518 2°. 548 4° — non removetur, manente actu plene culpabili II 761 2° — post mortem est indelebilis IV 551 b sq., 2°. 884 5°

— Liberum arbitrium sine gratia potest detestari culpam, ut est laesiva naturae, sed detestari culpam ut Dei offensivam disponit ad gratiam gratum facientem et est donum gratiae gratis datae III 683 6°. IV 335 a. 4036 4°

CULTUS — Dei est actus virtutis laetiae III 244 a — quatuor eius denominationes III 218 a — dicitur theosebia et pietas I 835 d. 5. III 214 3°. 217 b. 785 b. 786 1° — dicitur magis et minus proprie et sic pertinet ad diversas virtutes III 215 b — propriissime dicit adorationem *ibid.*

— Est interior et exterior III 218 2°. 224 d. 1 — respicit magis actum interiore quam exteriorem III 217 b — interior respicit proprie virtutes theologicas III 216 4°. 218 a, 4°. 249 a sq. 224 d. 4. 774 a — complectitur dilectionem, sacrificium et reverentiam III 224 d. 2 — exterior maxime consistit in sacrificio *ibid.* — exhibitus Creatori et creaturae formaliter differt III 220 a *Vide V. Dulia et Latria*

— Dei in generali est de dictamine naturae, sed specialis modus non est naturae, sed gratiae IV 648 4° — praecipitur in primo mandato III 830 d. 4 — Ad cultum Dei aliqui debent esse specialiter dedicati IV 806 5°

— exhibitus alicui refertur ad alium vel ut ad finem, vel ut ad subiectum III 206 4°. 609 3° — non solum debetur rei significatae, sed etiam signo III 202 f. 2

CYP

— signi totaliter refertur ad ipsum signatum III 609 3° — Nihil adorandum est propter aliud, quod in se habet aliquam rationem, ut honoretur III 208 2°. 210 3°. 222 d. 3. 874 b

— Disparitas cultus consideratur quoad fidem vel etiam quoad Sacramenta IV 841 3°

CUM — dicit solum coniunctionem, vel associationem cum auctoritate I 347 b. 650 d. 1

CUPIDITAS — est passio et culpa II 845 f. 5 — est radix omnium peccatorum ex parte conversionis II 979 a — Cupiditati opponitur virtus largitatis III 624 4° — nunquam satiatur II 5 b sq. — Per ambitionem multa cupimus, quae non speramus II 519 a

CURATIO — fit per contraria tam in corporalibus quam in spiritualibus IV 364 f. 4 — fit per emplastrum, vel per vulnus et cauterium IV 485 a — Una aegritudo frequenter curat alteram II 764 4° — non est possibilis, corrupta vi naturali III 87 4°. IV 548 3° — spiritualis est proprie Sacramentorum IV 434 d. 4 — fit per virtutem, vel per Sacramentum IV 319 a. 434 d. 5. 548 3° — Per gratiam debet curari persona, non natura II 763 b sq., 6°

CURIOSITAS — in consideratione dicit curae attentionem et utilitatis privationem II 447 6° — est diligenter aspicere quod non licet appetere II 446 arg. 7 — in inquisitione non invenit rationem, quae finiat appetitum, sed generat aliam quaestionem, parit novam contentionem et immiscet inextricabilem dubitationem II 5 b — inducit multas quaestiones in theologiam, quae non iuvant ad salutem II 342 a — reprimenda est in exponenda sacra Scriptura *ibid.*

— Delectatio curiositatis est maxime in natura lapsa II 484 4° — in diabolo non fuit peccatum antecedens praesumptionem, nec aliud, sed conditio illi connexa II 447 6°

CURVITAS — Per curvitatem homo corruptus inclinatur ad malum II 744 f. 2 *Vide V. Pronitas*

CUSTODIA — in custodiante respectu custoditi dicit quandam praesidentiam II 279 arg. 3. 284 b — est circa eum qui potest impugnari et superari II 280 2°. 281 a — Quia homo se a Dei custodia subtrahit, Deus iuste suam custodiam denegavit II 535 4°

CYPRIANUS — negans valorem baptismi haeticorum excessit, sed non fuit haeticus IV 448 d. 4

D

DAE (1)

DAEMONES 1 *Natura* 2 *Finis* 3 *Peccatum* 4 *Obstinatio* 5 *Mali actus et demerita* 6 *Poena* 7 *Locus* 8 *Potentiae et habitus* 9 *Cognitio* 10 *Virtus operativa* 11 *Miracula et divinatio* 12 *Commercium diabolicum et cultus* 13 *Tentatio* 14 *Odium hominum et invidia* 15 *Potestas* 16 *Obsessio*

4 — non habent corpora sibi inseparabiliter alligata II 466 a sq. 214 a — sunt genere animalia, mente rationalia, anima passiva, corpore aërea, duratione aeterna II 210 arg. 4

— Diabolus non potuit habere a Deo originaliter innatam malitiam voluntatis II 113 b. III 382 4* — fuit aliquando sine peccato II 116 f. 1, 2, 6 — semper fuit malus, non quod in primo instanti peccaverit, sed post parvam morulam *ib.* b — Secundum opinionem communem inter creationem et lapsum fuit morula quaedam *ibid.* 440 b — eius peccatum ratione deliberationis non solum natura, sed etiam duratione secutum est eius conditionem II 416 f. 3. 417 3*, 4*. 434 1*. 453 b. III 382 4* — probabilius nunquam habuit gratiam sanctificantem II 434 a — aversione facti sunt tenebrae et divisi a luce II 453 3*

— nullo modo proprie et simpliciter dicitur filius Dei I 463 d. 6 — est pater filiorum peccati III 95 d. 3 — Peccatores dicuntur habere patrem diabolum, quia eum imitantur I 463 d. 6 — dicuntur angeli diaboli, cui obediunt II 273 d. 4 — dicuntur angeli diaboli non quantum ad naturae conditionem, sed quantum ad ministerii subiectionem II 468 f. 2

— est quodam modo medius inter Deum et hominem, sed non mediator III 444 5* — ut caput malitiae et fraudis est princeps et dux iniustorum III 443 d. 3 — dicitur homicida ab initio, quia procuravit lapsum primi hominis II 484 f. 5 — est Ecclesiae adversarius II 205 a — est membrum omnino praecisum *ibid.*, 2*

— Inter eos est ordo secundum praecellentiam naturalium, sed perversus adunctione culparum II 467 b — dicuntur fuisse de diversis ordinibus secundum quid II 463 b. 250 b — Quaedam nomina ordinum Angelorum non conveniunt eis II 163 2* — Inter eos est praelatio, et alii aliis subsunt ad impugnandos homines II 168 b sq. — Praelatio ibi est potius secundum naturam et divinam institutionem II 469 2* — Nulla est ibi praelatio de iure *ib.* 3*

2 — factus est finaliter ad promotionem honorum, non ad eius iudificationem nisi consequenter II 428 d. 4. 464 b — est ordinatus ad beatitudinem, non suam, sed aliorum, et ad Dei laudem non ut laudaret Deum, sed ut materia laudis III 626 5*

(3)

— Deus daemonibus adversantibus utitur ad bona complenda II 206 d. 2 — est servus deputatus ad tentandum et exercendum, licet ipse intendat expugnare II 205 3* — facit ad meriti nostri promotionem per occasionem, non per intentionem III 626 4*

3 — Aversio eis imputatur in culpam, quia stare poterant, si volebant II 456 6* — Convertendo se ad bonum incommutabile, ut esset proprium, averterunt se a Deo et ad se ipsos II 150 7* — eorum aversio a Deo est perfecta cum odio et invidia II 446 b. 447 8* — ceciderunt per superbiam et invidiam *ibid.* 493 a — non tantum invident homini, sed ipsi Deo II 148 f. 7 — Qui mellora habuerunt naturalia gravius peccaverunt et peccant II 461 f. 4. 462 3*. 467 arg. 4, b — eorum peccatum non excedit peccatum hominis in infinitum II 477 b

— Primum peccatum non potuit esse simul in pluribus generibus II 446 a — eius peccatum initiatum est in praesumptione, consummatum in ambitione, confirmatum aversione *ib.* b — Peccatum primum non fuit peccatum omissionis nec ingratitude nec invidiae nec infidelitatis nec curiositatis, sed quod appetiit quod non debuit *ib.* 1*. 147 4* — aestimando sibi esse bonum quod appetebat, non peccavit infidelitate II 447 5* — Prima ratio peccati non fuit curiositas considerationis, sed praesumptio, cui illa erat annexa *ib.* 6* — non peccavit ingratitude tanquam speciali peccato, sed per superbiam, considerando Dei beneficia ut bona propria *ib.* 2* *Vide V. Lucifer*

— inferiores peccato superbiae sunt aversi, non tantum consentiendo lucifero, sed sibi excellentiam appetendo II 451 a, sq. — minores in aliquo voluerunt Deo parificari II 452 3* — inferiores licet non appetierint praeesse, noluerunt tamen debito modo subesse, limitem ponendo propriae voluntati II 451 b, 4* — noluerunt lucifero subesse, sed sub eius dominio requiescere *ibid.*, 4* — appetierunt quiescere et beati esse sine ministerio et meritis *ib.* b. 452 3*

— inferiorum peccatum propter occasionem datam non est excusabile II 454 4*. 476 a — peccaverunt sine omni pronitate II 462 3*. 475 b — minores vel non perceperunt deformitatem ortam in lucifero, vel eam ut apparens bonum acceptaverunt II 453 4* — non viderunt poenam peccati luciferi, antequam consentirent *ib.* 2*. 454 4* — videntur cecidisse simul, postquam facta est divisio honorum et malorum II 453 2* — non potuerunt praevidere per revelationem suum casum II 429 d. 2. 437 b sq.

DAE (4)

4 — eius voluntas est obstinata in malo, quod commisit II 478 f. 4 — eius naturam totaliter et inseparabiliter culpa possidet III 625 b — ei malitia ita pertinaciter adhaesit, ut non posset separari II 507 4* — Voluntas diaboli nullo modo potest rectificari potentia ordinata ad actum, licet possit fieri a Deo potentia absoluta II 475 a — est impossibilis ad rectitudinem, quia ratione culpae ut causae deficientis deficit gratia gratis data praeveniens voluntatem, ut poeniteat, unde deficiente poenitentia ex parte voluntatis, consequenter deest ex parte Dei gratia sanans II 475 a sq. IV 335 a — eius culpa est irremissibilis maxime, quia post primum casum est extra statum merendi II 475 b sqq. 477 2*. 507 a, 1* — est in statu impoenitentiae, sicut homines mali post mortem, sed adhuc in statu demeriti II 465 3*. 473 f. 4. 476 a

— non potest habere poenitentiam propter offensam Dei IV 335 a, 3* — non potest satisfacere, quia non potest suscipere gratiam et veniam offensae, vel quia non habet mediatorem, qui satisfaciatur pro offensa IV 350 2* — cum sit per naturam immortalis, non poterat puniri morte nisi morte damnationis II 506 b sq. — minus fuit ad reparationem idoneus propter modum labendi et obstinationem III 418 2* — quia cecidit per se ipsum, non debuit habere mediatorem nec potuit resurgere II 507 a — minus dignus erat reparatione, quia ex maiori superbia peccaverat III 41 3* — cum sint universaliter obstinati in malitia, non prodesset eis exhibitio beneficii *ibid.* — In casu diaboli ostenditur summa Dei iustitia et odium peccati, maxime superbiae II 462 4*. 477 4*

— Obstinatio eis non aufert omnem usum liberi arbitrii, sed tantum actum ordinatum in finem II 486 a — habent liberum arbitrium integrum quantum ad substantiam, non quantum ad habilitates II 488 4* — libere feruntur in malum II 486 5* — non excusantur per necessitatem inductam, in qua sunt, peccandi II 483 5* — necessario volunt malum ex dispositione intrinseca, qua nullo modo volunt a malo separari II 486 3*

— In eius voluntate nulla intervenit variatio, qua eius deformitas dosinat vel minoretur II 479 a — Synderesis cum non retrahit a malo propter improbitatem voluntatis IV 4052 4* — non cessat a peccando propter timorem II 479 2* — ad id quod primo appetiit, etiam nunc inclinatur, licet non speret illud obtinere II 478 f. 3. 479 a, 3*. 480 7* — In eius voluntate obliqua et aversa semper manet superbia, qua maxime appetit dominium hominum, praecipue sanctorum II 180 6*

— Iudicium intellectus practici est perversum, unde potest appetere id quod intellectus speculativus iudicat impossibile II 180 7°

5 — retinet malam voluntatem non solum quantum ad deformitatem et pronitatem, sed etiam quantum ad actualitatem, dum semper variis generibus peccatorum actu peccat II 179 a — semper est in aliquo actu malo II 178 f. 4. 479 a, 5°. 486 f. 3 — cum facit actum ex se bonum, illum deformat et peccat ratione circumstantiae malae II 479 1°, 2° — deformat omnes actus et motus naturales *ib.* 4° — non potest dimittere actum peccati II 178 f. 6 — non potest cessare ab omni actu peccati interiori, licet possit ab hoc et ab illo II 180 5°

— possunt demereri et peccare IV 974 f. 3 — adhuc sunt in statu demeriti quantum ad vim administrativam II 465 3°. 466 3°. 482 a sq. IV 942 b — eis mala, quae faciunt, imputantur II 486 f. 2 — possunt cessare ab omni actu exteriori II 480 5° — possunt cessare a nocumento, quod homini faciunt II 483 5° — Inordinatus motus in Deum conversus est in poenam nec imputatur in demeritum II 482 b — possunt in poenis proficere, non resurgere IV 552 2° — eis debetur maior poena nunc, quam quando ceciderunt II 181 f. 3

— eius malitia aliquo modo crescit per mala opera II 181 b sq. 483 3° — Per opera mala in eo adhuc crescit macula et etiam appetitus nocendi et dominandi hominibus II 482 b — In eo crescit malitia voluntatis quantum ad vim administrativam respectu hominis, sed non respectu Dei, quia hoc respectu est in termino *ib.* a — potest semper magis deficere et magis deordinari in motu, crescente pronitate et inclinatione ad malum II 483 4° — est omnino impossibilis ad gratiam recipiendam, et omnes aequaliter, sed potest esse magis et minus indignus *ib.* 6°

6 — possunt habere verum dolorem II 223 6°. IV 933 a. 934 a. 935 6° — habent vermem spirituale IV 1050 f. 4 — semper torquentur flammis spiritualibus victorum II 166 4° — Non videtur, eos posse secum ferre ignem materiale *ib.* f. 2, a sq. — vere cruciantur igne corporeo IV 934 a — patiuntur per influentiam ignis secundum ordinem iustitiae IV 1024 a

— Probabilius poena ignis eis differtur usque post iudicium II 466 b — nondum habent poenae intensitatem, sicut damnati IV 1052 4° — eis nondum est retributum quod meruerunt II 464 4° — nunc non habent dolorem de culpa propter damnum ob habitudinem peccandi II 477 4° — habebunt poenitentiam ex dolore ob laesionem naturae, cum erunt absorpti a poenis IV 335 a — Poena eis differtur ratione exercitii et ad Dei misericordiam ostendendam II 466 b, 2° — iam damnati sunt quantum ad expoliationem, sed damnatio consummabitur post iudicium IV 974 b. 975 a — iudicabuntur a Christo cum malis iudicio condemnationis IV 974 b sq.

7 — Locus eis debitus est infernus, sed differtur eis propter nostrum exercitium II 164 2° — nunquam descenderunt in locum inferni *ib.* f. 3 — Utrum aliqui detrusi sint in infernum, non constat *ib.* b — Videtur, quod aliqui descendant in infernum ad torquendas animas *ibid.* — non sunt ligati in inferno, sed sunt circa nos, ut nos exerceant IV 942 b — frequenter sunt circa nos ad tentandum II 464 f. 2, b — permittuntur ad nos venire II 169 d. 4

— sunt in loco sequestrato a terra, sed non nimis longinquo, ut possint homines exercitare II 169 d. 4 — Locus eorum usque ad diem iudicii generaliter est aer caliginosus, in quo habitant ad exercitium hominum II 464 b. 469 d. 4 — Aer caliginosus est locus maxime eorum statui congruens II 164 b. 469 d. 2 — sunt in aëre sicut in carcere II 169 d. 2 — sunt in medio interstitio aëris, ubi frequenter commovent ventos et pluvias *ib.* d. 4

8 — habent data sibi naturalia integra et splendidissima II 139 f. 3. 490 f. 2 — habent data integra quantum ad substantiam, sed non quantum ad actum ordinatum II 167 b. 490 f. 4 — post lapsum habent sibi data integra et splendidissima quantum ad potentias respectu naturalium operationum, non autem quantum ad habilitates earundem respectu gratuitarum II 488 4°. III 626 3°

— habent quandam fidem informem tum a prima conditione, tum per acquisitionem III 493 b. — non habent habitum virtuosum fidei informis *ibid.* — habent actum credendi deordinatum II 479 4° — non habent habitum spei, sed habitum contrarium III 586 d. 6 — habent aliquam expectationem, qua frustrabuntur in die iudicii *ibid.* — naturaliter adhuc diligunt Deum ut conservatorem, sed tantum propter se II 479 4°

9 — est creatus in perfectione cognitionis III 380 arg. 4 — non habet cognitionem in Verbo II 429 d. 2. 439 f. 1, 3 — nunquam habuit visionem Dei immediatam II 432 4°. 439 b — habet usum rationis II 485 f. 4. 486 4° — quantum ad iudicium intellectus speculativi habet potentiam integram quoad substantiam, sed aliquo modo obnubilatam, et subiectus est multis erroribus II 490 b. 491 a — magis privatus est bonitate affectionis quam veritate cognitionis II 491 4° — quoad intellectum practicum est omnino excaecatus II 490 b. 491 4° — habet phantasiam protervam, in quantum studet alios apparentibus similitudinibus a veritate seducere *ib.* 2° — habet concupiscentiam amentem et furorem irrationalem *ibid.* — dicitur factus tenebra et datus in reprobum sensum propter subversionem iudicii practici II 190 b

— Quamvis multa clare cognoscant, maxime ea quorum cognitio est eis innata, tamen in multis errant propter praesumptionem et curiositatem II 191 b — non habent ignorantiam a Deo inflictam, sed ignorantia et caecitas intellectus practici

est poena acta *ib.* 3° — Species eis innatae et concretae sunt indelebiles et incorruptibiles II 192 f. 1, 2. 193 5° — In eis non est oblivio quantum ad deletionem speciei, est tamen oblivio dehabilitans quantum ad actum recordandi bonorum et beneficiorum II 193 a, 3°

— futura contingentia non possunt certitudinaliter scire in se ipsis II 495 a — aliqua praecognoscunt cognitione innata, vel acquisita per experientiam, aut per revelationem II 195 a. 206 d. 1 — possunt per praedictionem Angelorum recipere quorundam notitiam, quae nullo modo habet rationem gratiae II 195 a. 206 d. 2 — frequenter vana possunt praedicere, in quantum aliqua futura aliquo modo praesentiant II 195 a — non possunt certo scire secreta conscientiae nostrae, sed tantum per coniecturam I 489 d. 4. II 233 b

10 — habet maximam virtutem naturalem II 170 d. 3 — superior est potentis rerum naturalium et hominis II 201 arg. 3, 4 — influere potest ad motum localem et regimen, sed non ad productionem naturalem II 202 5°, 6° De operationibus in corpore assumpto *vide V. Angelus* — locutus est per serpentem, adiuvando eius vim motivam vel etiam imaginativam II 509 d. 1

— in aliqua forma producenda operantur per modum artis II 201 arg. 5. 202 a sq. 207 d. 3 — possunt inducere formas artificiales, naturales non possunt propria virtute II 201 arg. 4, 5, b sq. — possunt producere formas naturales per virtutem rerum naturalium, sed non ut principales agentes II 202 a sq. — possunt generare hominem virtute generativa hominis II 220 a. IV 935 d. 4 — maxime possunt producere animalia vilia II 203 b — magis possunt influere in potentiam generandi ratione libidinis IV 773 3°, 4° — maiorem permittuntur exercere potestatem super serpentes quam super alia animalia *ib.* 3°

— Deus iuste eorum naturalem potentiam compescit II 207 d. 5 — Deus tantum sinit eos agere, quantum suam iustitiam decet permittere *ibid.* — eorum potestas comprimitur et reprimitur per angelicam protectionem III 406 a — Deus adversarios daemones vincit per suos ministros II 277 b

11 — permittuntur facere quaedam miracula ad deceptionem malorum et profectum bonorum II 203 b. 206 d. 2 — Mirabilia, quae daemones operantur, multipliciter distinguuntur a veris miraculis II 203 b — eorum miracula sunt falsa, quia sunt vi naturae *ib.* 6°. 206 d. 2

— libenter se immiscent divinationibus et faciunt magos aliquando apparenter vera dicere II 364 4° — cum magis et divinis habent privata pacta II 203 b. 205 4°, 4° — assistunt astrologis II 495 4° — per falsas revelationes alliciunt ad suam societatem perniciosam, quam desiderant, ut deiciant II 205 6° — eorum fraudes in consulentes et divinantes II 195 1°. 205 4°, 6°

DAE (12)

42 — A diabolo non potest voluntario commercio requiri auxilium vel consilium sine peccato II 204 b — Nulla est indigentia diaboli ministerii II 205 a, 2° — Non licet diaboli auxilium implorare ad destruenda maleficia IV 773 2° — Daemonem consulere maxime est prohibitum propter periculum, quia ipse mendax est et pater eius et frequentissime veris immiscet falsa II 205 6° — eum consulens peccat in se ipsum, in Ecclesiam et in maiestatem divinam *ib.* a, 5°

— persuadere nititur, se esse alterum Deum II 37 b — perverse imitatur Deum II 203 b. 205 5° — maxime desiderat honorari ut Deus II 195 a — maxime intendit hominem trahere ad idololatriam et cultum astrorum, ut faciat se adorari et coli II 363 a — se transfigurat in Angelum lucis, ut adoretur ab homine III 211 f. 2 — etiam sub forma Christi apparens non potest adorari sine peccato idololatriae, nisi conditione actualiter apposita III 212 a. IV 711 d. 4 — sub aliena forma apparens potest discerni III 212 a. IV 711 d. 4

— non sunt diligendi ex caritate ut eliciente et proprie III 625 a sq. — ratione naturae diligendi sunt ex caritate imperante et improprie, ratione culpae sunt odiendi, qua sunt Deo dissimiles *ib.* b — non comprehenduntur sub nomine proximorum *ib.* 4°

43 — Deus iuste et misericorditer permittit, nos ab eis tentari II 165 3° — eorum tentatio est ad exercitium II 499 f. 5. 502 f. 3 — non proprie mittuntur a Deo ad nos vexandos nec angeli dicuntur II 273 d. 4 — potestatem nos exercitandi habent a Deo, usum vero potestatis Deus non praecipit, sed permittit *ibid.* — non habent potestatem tentandi a Deo datam, sed Deus eos sinit secundum suam potentiam operari II 170 d. 3

— tentando nos intendit probare et reprobare sive reprobos facere II 498 b — tentando nos impugnati *ib.* f. 4 — nunquam exercet hominem, nisi in quo sperat vincere II 494 f. 4. 233 f. 5. IV 524 f. 3. 525 a — frequenter victus in una tentatione, facit cadere in altera II 686 a sq. — Numerus tentantium aliquo modo minui videtur, cum aliqui vincuntur II 170 d. 4 — non vexat eum, a quo est victus et deiectus IV 524 f. 5. 525 a

— tentat exterius II 500 f. 6 — facit peccare solum exterius instigando et suggerendo II 227 4° — eius tentatio non est aliud quam suggestio mali II 498 f. 3 — est causa peccandi quasi inducens et adminiculans II 529 d. 5 — Corruptio humani generis est a daemone non sicut a principali auctore, sed sicut a suggestore III 41 4° — eius suggestio non est causa efficiens, sed disponens ad peccatum, quae non est efficax nisi per nostram negligentiam vel consensum II 232 4° — non vincit nisi volentem et est debilis in impugnando II 497 4° — eorum potestas tentandi debilis est, deficiente consensu tentati

(13)

II 170 d. 3. III 406 2°, 3° — nulli infert violentiam simpliciter, licet immittat aliquas tribulationes II 503 6° — sic permittitur in tentando latere, ut tamen ab homine possit deprehendi II 495 a, 1°, 2°

— Deus eius astutiam et fallaciam in tentando restringit, ne plures propter nostram concupiscentiam et ignorantiam decipiat II 170 d. 3 — Non licet ei tentare omni modo, quo vellet et posset II 494 b. 497 4°. 503 4° — Contra eius tentationes homo habet Angelorum custodiam II 465 b. 277 f. 2. 278 a. 279 b — recte vincitur, cum ex tentatione ad malum homo proficit et assequitur contrarium eius quod ille intendebat II 557 3°. 678 b — ei resistitur per actum voluntarium, ipse superatur per actum meritum II 557 3°

— potest tentare spiritum vexando carnem II 501 2° — non potest tentare nisi animam coniunctam carni ratione status *ib.* 6° — non potest agere in animam ut agens principale II 231 a. 232 b — non potest illabi animabus humanis II 225 2°. 227 a — non illabitur animae, licet obideat corpus IV 635 b — intrat in animam solum secundum effectum II 227 4°

— potest suggerere cogitationes et immittere per excitationem et impulsionem II 231 a — ad malas cogitationes generandas potest offerre phantasmata *ib.* b — Videtur per se non posse compellere ad cogitandum mala *ibid.* — dicitur cogitationes et affectiones in nobis incendere, excitando et subministrando II 232 b — maxime potest offerre et variare phantasmata II 229 a — non facit nova phantasmata, sed existentia vivaciter offert *ibid.*, 2° — pluribus modis potest illudere nostros sensus II 228 b sq. — potest accidentaliter variare obiecta, vel sensus II 229 b sq. 230 4° — decipit multos non solum quantum ad sensum, sed etiam quantum ad intellectum II 228 f. 4

— est omnis tentationis causa prima movens, non autem proxima II 500 b. 501 1°, 3° — est quodam modo causa omnis peccati, in quantum per primum peccatum in omnibus est inclinatio ad malum II 501 3° 529 d. 5 — impellit ad peccata spiritualia II 499 f. 4 — vitia spiritualia palliat sub specie virtutum II 502 b sq. — tentat ut leo, vel ut draco sex modis II 511 b — tentat per fallaciam et violentiam III 406 a — impugnat nos undique, seducendo rationem, alliciendo voluntatem, opprimendo corpus II 279 b. 281 a — tentat aut vexando carnem, aut vulnerando naturalia, aut expoliando gratuita II 511 a

— congrue permissus est tentare primos homines in effigie bruti animalis et serpentis II 494 b sq. — Figura serpentis significat ingressum tentationis per suggestionem et diffusionem veneni II 495 a — non fuit permissus tentare interius, sed per figuram et vocem sensibilem *ib.* 4° — Figura serpentis habuit faciem humanam *ib.* 2°, 3° — astute incepit tentationem a muliere II 497 a — tentando caute

DAE (14)

elegit viam efficaciorum *ib.* 3°, 4° — non poterat impugnare Christum II 281 a — Christum non poterat tentare nisi exterius *ib.* 4°

44 — Ad tentando hominem primo motus fuit ex superbia, sed immediate ex invidia II 493 b — desiderat casum hominis sine suo fructu II 492 f. 4 — punitus est pro seductione hominis III 432 d. 4 — ex superbia appetit hominem sibi subilicere, ex invidia, ipsum a superna felicitate impedire II 493 b — invidet homini, in quantum naturaliter desiderat beatitudinem, ad quam tamen pervenire non potest II 492 2° — invidet homini, ne esset sibi superior quoad statum gloriae II 493 4° — eius mentem maxime possident superbia et invidia ex illa nascens *ib.* a — aliquo modo delectatur in peccato hominis II 166 f. 3

— ut serpens est hominis inimicus II 495 a, 3°, 4°. 510 d. 2 — odit et affligit bonos et malos IV 525 a — quaerit socios suae damnationis IV 4039 f. 3 — Videtur, eum assistere animabus in egressu, ut damnatos ducat ad infernum IV 525 b — praesens est morientibus, ut eis insidiatur IV 525 2° — nos accusabit de exterioribus et visibilibus tantum II 233 4°

— non videtur esse minister punitonis in purgatorio IV 524 b sq. — non videntur esse tortores post iudicium IV 525 a. 981 d. 4

45 — habet potestatem in peccatores II 678 f. 3. 686 a — non regnat in mundo per localem inhabitationem, sed in mundanis per conversationem IV 527 1° — Civitatis diaboli fundamentum est libido II 150 f. 3 — eius potestas maxime consistit in obsessione corporum et excaecatione mentium III 405 arg. 3 — non habet super hominem plenum posse in tentando, sed habet posse peccatores in morte trahendi ad infernum II 687 b

— Deus iudicio iusto permisit, homines ab eis detineri, licet ipsi nullum ius haberent, illos detinendi III 413 d. 3 — Homo iuste subiectus est diabolo, cui sponte se subiecit illi consentiendo III 432 d. 4 — Homines se possunt ei subiugare et servos facere III 406 2°, 3°. 413 d. 3 — Mali homines potius volunt subesse diabolo quam Deo II 151 4° — Victoria diaboli consistit in subiugando sibi hominem II 679 5° — Victus a diabolo est eius servus II 678 f. 5

— Ante passionem Christi ei permittatur amplior potestas ex iusto Dei iudicio et ex nostro vitio et defectu III 406 4° — habebat manum attrahentem et impellentem; prima per Christi passionem est amputata, altera debilitata *ib.* a — ante passionem Christi habebat potestatem trahendi etiam iustos ad limbum *ibid.*

— victus est in passione Christi III 405 f. 4, 2 — Post passionem Christi quodam modo ei subtracta est potestas in bonos IV 975 4° — post passionem non praesidet mundo, sed non desinit nos exercere III 406 4° — eius potestas com-

DAM

primitur et reprimitur per angelicam protectionem III 406 a

— In fine mundi Deus iusto iudicio permittit eius potestatem dilatari II 170 d. 3 — In novissimis diebus crescit eius potestas iusto iudicio Dei propter perversitatem multorum III 406 2°

16 — possunt corpora humana intrare et vexare, Deo permittente, et tunc dicuntur corpora obsideri II 225 b. 234 b — Finis, ad quem Deus hoc permittit, est iustus, sed in particulari ignotus II 225 b — per subtilitatem et spiritualitatem potest quaecumque corpora penetrare et in eis subsistere *ib.* f. 2, 4, b — non potest esse in corpore ut influens et perficiens *ib.* 1° — potest esse simul cum anima in corpore ut motor, et in quantum diversimodo ad illud comparantur *ib.* 3°, 4° — obsidere dicitur corpus, ubi est secundum substantiam *ib.* f. 3 — eorum maxima multitudo potest esse in uno corpore II 241 a

— nunc non tot obsidet, etiam inter infideles, ob efficaciam Sacramentorum Ecclesiae, quae etiam ad infideles se extendunt III 406 3° — abhorret figuram crucis ut memoriam passionis *ib.* b. 3° — prohibetur ab Angelis, ne opprimat corpora II 283 b — potest expelli per virtutem creatam, quia potest arctari per contrariam potestatem IV 129 5° — Exorcismus non semper est efficax ad expellendum diabolum IV 773 2°

DAMNATI — per sententiam secundum iustum Dei decretum non possunt salvari IV 528 d. 3 — licet habeant naturalem aptitudinem ad bonum, non possunt mereri, quia potentia eorum impeditur ab exitu in talem actum II 835 5°. III 269 2° — sunt ligati et impediti ab omni opere IV 942 b — eorum voluntas est invertibilis quantum ad habitum, non quantum ad actum IV 1036 2° — possunt habere aliquam inordinationem actualem voluntatis, sed ea non demerentur, in quantum est eis versa in poenam II 482 b. IV 1037 5°

— habent dolorem de peccatis solum propter laesionem naturae et ex odio poenae IV 335 a. 4°. 4036 4°. 4052 4° — eorum poenitentia non est correctio voluntatis IV 1037 4° — Dolor poenalis aufert ab ipsorum voluntate actum volendi peccare, sed non habitum voluntatis malae IV 1036 b — non appetunt peccare, sed appeterent peccare, si non crederent, se ex hoc puniri *ibid.* 1037 1° — nolunt se peccasse, sed non displicet peccatum, quia iniustum, sed poena iusta IV 1036 b. 4° — eorum synderesis est extincta quantum ad actum instigandi ad bonum, sed remurmurat malo ut causae poenae, vel etiam ut indebito IV 1052 4°

— Affectiones libidinosae, quae habent annexam delectationem, aliquo modo remittuntur IV 1036 arg. 3. 1039 b — Affectiones malae, in quibus est poenalitas, tunc vigorantur usque ad furorem IV 1039 b — ex invidia et odio vellent, nullos esse beatos, sed omnes miseros *ib.* f. 4, 5. 1040 a — affectu naturali et privato nollent, ali-

quos damnari, aliis existentibus in gloria IV 1040 1°, 2° — ex aliorum damnatione non habent solatium *ib.* 3° — eorum miseria per invidiam crescit *ibid.*, 4° — Quomodo possint diligi, vide V. *Daemones* 12

— nullam habent cognitionem actualem, quae non faciat ad ipsorum cruciatum vel per se vel per accidens IV 1042 1° — sua peccata cognoscent non per novae lucis donationem, sed per poenae afflictionem *ib.* 3°. 1043 b — videbunt tantum tristia et horribilia IV 1041 b — eis aliqua erunt manifesta ad cumulum poenae IV 1042 b — non habebunt lucem spirituales ad dirigendum nec ad delectandum *ibid.* 1043 b — non habebunt cognitionem nec affectum de bono honesto, sed tantum de commodo IV 1042 3° — eorum affectus plus corrumpitur quam intellectus *ibid.*

— In eis vigeat actus memoriae ad desolationem et confusionem IV 1043 b — Propter diuturnitatem non cadet in eis oblitio *ibid.* — Memoriae actus non impedit sensum poenae *ibid.* — possunt habere cognitionem de actibus nostris per coniecturam, vel per relationem daemonum vel aliorum IV 1048 b

— eis Christus secundum humanitatem apparebit terribilis IV 986 a. 987 5° — eis Christus apparebit in forma gloriosa humanitatis, et ex aspectu eius habebunt confusionem et poenam IV 987 b — non videbunt Christum iudicem in forma Dei, sed de eius Divinitate habebunt cognitionem per signa certissima et per effectus manifestos IV 986 b — non possunt nec debent habere virtutem ad videndam lucem Divinitatis *ibid.* — habebunt cognitionem de Deo quantum ad potestatem et maiestatem, sed non per speciem *ibid.* — dicuntur oblivisci Dei, ita ut non convertantur ad ipsum IV 1043 b

— cognoscunt Beatos, ut tristentur in consideratione gloriae illorum IV 1049 b — eorum poena post iudicium intendetur, ita ut non possint considerare gloriae dignitatem; sed tantum amissionem *ibid.* 1050 3° — post iudicium non possunt petere auxilium a Sanctis, ut dives petit IV 1049 b — non cognoscunt bonos per intuitum praesentiae, sed per considerationem intelligentiae *ib.* 1° — non vident gloriae essentiam, sed considerant Beatorum requiem *ib.* 2°

— omnes puniuntur iustissime, sed unus magis altero IV 961 b — eis non infligitur tota poena, quam meruerunt IV 959 b — habent maiorem poenam, quam erat delectatio in peccato *ib.* 1°. 1052 b — eis melius esset non esse quam esse in poenis IV 1038 a — simpliciter magis appetunt non esse, quam esse in poenis, sed hoc appetitu honesti non est magis appetendum simpliciter *ib.* b

— statim per ministerium daemonum ducuntur ad infernum IV 525 b — eis convenit esse in loco infimo IV 940 a. 941 b — Locus eis auget poenam IV 942 b. 943 2° — per sententiam definitivam

DAT

nunquam exeunt finaliter IV 942 b. 4° — non exhibent ex inferno nisi in die iudicii *ib.* b

— Remorsus conscientiae de culpis commissis non minuitur ob opera bona facta in vita IV 358 b — eis suffragia non prosunt, nec Ecclesia intendit orare pro eis IV 958 a. 3° — eorum poena potest augeri, non minui *ib.* 2° — non recipiunt poenae intermissionem nec diminutionem, nec ad tolerabilius portandum poenam fortificantur IV 358 a. 958 a. 967 d. 4 — in corpore et anima continue affliguntur, sed non moriuntur IV 930 a. 2° — Poena ignis et vermīs non adimunt de substantia, sed continue affligunt IV 1053 3° De poenae aeternitate vide V. *Infernus* et V. *Poena*

— Ignis materialis affligendo corpus affligit et punit animam ei unitam IV 1051 1°, 3° Vide V. *Anima-passibilis* et V. *Ignis* — eorum voluntas punitur tum in se, tum in omnibus potentiis et membris IV 917 3°. 1042 4° — post iudicium adurentur ab igne, Dei iustitia iubente et flatu eius succedente, sine ministerio daemonum IV 525 a. 981 d. 4

— eorum vermīs non videtur esse materialis IV 1051 a — Vermīs affliget corpus per redundantiam ab anima *ib.* 1°. 3° — Dolor dicitur vermīs, in quantum nascitur ex putrefactione peccati, in quo anima finaliter requiescit, et in quantum habet rationem morsus IV 1052 a sq. — Vermīs est invariabilis, in quantum simul omnia peccata memorantur IV 1053 b

DAMNATIO — est sententia definitiva, quae non potest retractari nec ab ea appellari IV 884 5° — est sententia aeterna *ibid.* — in praesenti incipit per excaecationem infidelium IV 974 b — In damnatione aeterna est poenae inflictio et aeterna a Deo separatio I 860 d. 4 — Nemo debet velle damnari quantum ad separationem a Deo, sed recte posset velle aeternam poenam, si sciret absolutam Dei voluntatem, ut ei se conformaret *ibid.* — potest praedici, non revelari alicui I 684 d. 4. 860 d. 4 — non revelatur nisi ei qui est extra statum meriti II 176 b — est quodam modo tolerabilior ob opera bona facta, in quantum ea faciens minus peccavit, quam si ea omisisset IV 358 b

DAMNIFICATIO — proximi multiplex prohibetur quinque mandatis III 822 b sq.

DARE — dicit aliquid communicare per auctoritatem, vel tantum communicare liberaliter I 266 1° — ordinatur ad habendum, ita ut sit in facultate possidentis I 249 b. 250 2°. 335 d. 5 — Quod datur ut finiens vel perficiens, non est in potestate accipientis, et finiens potest simul dari multis I 250 3°, 4° — non transfert possessionem, deficiente acceptione ex parte alterius IV 702 2° — beatus est quam accipere, maximo in spiritualibus IV 537 4° — Nemo dat actum, quem non habet II 201 arg. 4. 340 6°

DATUM — potius dicit actum et concernit tempus I 239 d. 2. 327 f. 4, 2, a — non est proprie ratio doni, sed potius

DAV

e converso I. 327. 4° — dicitur de donis naturalibus *ibid.* 3 — Deus dicitur aliquid dare cooperando et adiuvando, vel immediate infundendo II. 491. 6°. III. 723. 2° — Aliquis potest dare id quod habet formaliter, vel exemplariter, vel causaliter I. 457. 4°

DAVID — Triplex eius unctio signabat unctionem, quae est in baptismo, in confirmatione et in episcopi consecratione IV. 477. d. 4 — est maximus Prophetas et vidit alius et clarior ceteris, quia prophetia intellectuali I. 64. d. 9 — habuit gratiam excellentem in statu coniugii IV. 744. a. sq. — post peccatum resurrexit devotior III. 676. f. 3 — numerando populum peccavit superbia, cum vellet gloriarī in multitudine populi IV. 344. d. 43 — recte punitus est per depavationem populi *ibid.*

DE — dicitur habitudinem partis ad totum, vel principium ad principium III. 292. d. 3 — dicitur habitudinem principii passivi I. 415. arg. 8 — significat causalitatem, vel ordinem II. 48. 6°. IV. 254. arg. 4 — accipitur materialiter, ordinaliter, vel originaliter I. 415. arg. 2. 423. a. II. 48. 6° — accipitur causaliter, materialiter, vel tantum occasionaliter I. 834. d. 4

DE — importat aliquam unitatem et convenientiam vel in substantia et natura, vel in conformitate secundum aliquod commune III. 292. d. 3 — aliquando dicitur conformitatem et partialitatem I. 335. d. 6

De aliquo dicitur, quod habet partem, et magis id quod habet totam substantiam I. 415. f. 4 — accipitur etiam substantialiter, et sic infert substantialem convenientiam inter extrema *ibid.* — cum accipitur substantialiter, hoc est, vel partialiter, vel ordinaliter, vel originaliter *ibid.* — dicitur in divinis, sed non conversim *ibid.* 350. 6°

DEBITUM — debet ex caritate, vel ex necessitate III. 395. d. 4 — ex commissio precepti obligat voluntatem ex promisso testis merae liberalitatis et recipitur in Debit. 777. d. 3 — est necessitatis, vel congruitatis, quod spectat ad supererogationem III. 660. 2° — Deo est iure conditionis, vel reatu praevocationis, et hoc homo non potest solvere per se ipsum III. 426. 2° — potest solvi a debitore, vel etiam labialio IV. 530. f. 4. 533. 3°

DEBITUM — ex necessitate non tollit meritum simpliciter, sed diminuit III. 395. d. 4. 396. d. 5 — Homo reddendo debitum Deo semper satisfacit et meretur IV. 367. v. 534. 6° — Ante debitum plene solutum nemo liberatur a purgatorio IV. 534. 5° — debet aliquando debet reddi, etsi illicite petatur IV. 743. d. 4. Vide V. Copulationem

DECALOGUS — continet regulam iustitiae, secundum quod dicitur lumen rationis rectae III. 813. b. 820. b — debuit dari per modum obligationis, non tantum per modum instructionis III. 813. b. sq. — recte comprehenditur in numero decario III. 823. b — in eo est numerus sufficiens et ordo convenientis mandatorum III. 825. b — propter praerogativam dignitatis et stabilitatis scriptus est in tabulis lapideis III. 820. b — eius praecepta data sunt immediate po-

pulo, quia capti facilius *ibid.* — Explicatio et distinctio mandatorum decalogi despicit statum legis scriptae, obligationem etiam statum naturae III. 819. b. sq. — dicitur in decalogo praeceptum vel prohibitum, quia de se sunt bona vel mala III. 818. f. 4 — obligat ad opera meritoria et ad opera iustitiae III. 814. a — quaedam prohibet principaliter et expresse, quaedam ut annexa et implicite, antedecenter vel consequenter IV. 412. d. 2 — secundum ordinem iustitiae generalis sufficienter ordinat hominem ad Deum per praecepta primae tabulae, ad proximum per praecepta secundae I. 846. a. sq. III. 712. a. 822. a. 828. b

DECISIONE — venit ex deordinatione iudicii II. 490. b. 840. b — non est siue usu rationis II. 544. 4° — quae est cum firma credulitate, proprie dicitur error II. 540. a. sq. — maxime accidit in iudicando de contingentibus II. 490. b. 540. a. — semper est malum II. 539. f. 2. 540. b. — est contra appetitum naturae rationalis II. 540. d. 4. — in iudicio practico potest esse peccatum II. 534. 4° — ex ignorantia facti non est contra iustitiam IV. 680. b. 681. 3° — facti excusat IV. 708. 3°

DECIMATIO — ut actus moralis est decimae partis oblatio pro sustentatione sacerdotum III. 82. a — significat perfectam remunerationem IV. 35. b — significat hominem redemptum II. 84. 2°, 3°. IV. 36. a — significat peccati recognitionem attribuendo Deo bonum, nobis malum, et peccati dimissionem in separatione decimae partis in partem Dei IV. 36. a. b. — ut actus moralis et sacramentalis respiciat tantum praesens, ut actus figuratis praefigurabat curationem universalem per oblationem Christi III. 82. a. 84. 2°, 3° — ut actus sacramentalis erat contra originale peccatum III. 82. a. 84. 2°, 3°. IV. 36. b. sq. — Omnes in Abraham decimati sunt qui curandi erant III. 82. a. 84. 2°, 3°. b. sq.

DECISIO — violenta partis necessariae, deficientis restorationis est iustitia ad corruptionem II. 430. 4° — Ad decorem requiritur ordo IV. 508. b — spiritualis augetur perfectionem, sed corporalis contemnitur IV. 609. 3° — In decursu rerum attenditur universi decor et perfectio II. 478. 3° — inquisitio et decursus necessarius est in statu viae, in patria erit simplex aspectus III. 687. a. 3°. 754. 3° — In quibusque rebus — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DECISIO — violenta partis necessariae, deficientis restorationis est iustitia ad corruptionem II. 430. 4° — Ad decorem requiritur ordo IV. 508. b — spiritualis augetur perfectionem, sed corporalis contemnitur IV. 609. 3° — In decursu rerum attenditur universi decor et perfectio II. 478. 3° — inquisitio et decursus necessarius est in statu viae, in patria erit simplex aspectus III. 687. a. 3°. 754. 3° — In quibusque rebus — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEF

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEFECTIO — Aliquid producit de materia per defectionem cum forma praesentis corrumpitur I. 394. d. 4. — Aliquid producit de materia per defectionem vel etiam ordinem II. 874. b. — bonum malum est IV. 708. arg. 1. — proprie et maxime est defectus eorum quae sunt necessariae ad salutem III. 808. d. 4 — In rebus est ratio multiplicationis eorum I. 440. a. — nullus purus est a Deo II. 853. 4°. 854. f. 4. 855. b — nullus est a Deo et nullum inordinatum, cum unum repugnet eius potentiae, alterum eius sapientiae II. 855. a.

DEG

→ corporis est qualitativa; vel quantitativa IV 915 a — non est de natura corporis IV 914 f. 2-4. 915 a — naturaliter venit ex errore virtutis producentis IV 916 4* — in rebus non est a Deo, sed a defectu et errore naturae II 868 3* — competens meritis damnatorum a Deo in reformatione debet restitui IV 916 2* — nulla erit in corporibus Beatorum IV 915 a sq., 3*

DEGENERARE — fit aut quantum ad communem formam in aequivocis, aut quantum ad proprietates generantis, aut quantum ad diversitatem naturae, quae est in omni nativitate creata I 353 d. 11

DEIFICATUM — proprie importat unionem Dei cum aliquo antecedente III 483 d. 2

DEIFORMITAS — in creaturis rationalibus est secundum potentiam intellectivam, non secundum substantiam II 50 a — maxime est secundum affectum II 263 f. 4 — Anima fit deiformis per habitum informantem III 297 a — est per unum habitum in omnibus potentiis IV 1007 a

— est in gratia et gloria IV 1007 a — fit per influentiam gratuitam Dei in animam III 305 b — Anima fit deiformis per lucem sapientiae et rectitudinem iustitiae III 337 a — in gloria efficitur per susceptionem speciositatis a Deo II 239 b — convenit intellectui humano per gloriam II 50 a — In patria intellectus est deiformis per complementum gloriae III 687 a — Anima per eam non proportionatur Deo quantitative, sed qualitative II 546 b. III 305 b — secundum maiorem vel minorem eius participationem erit ordo in gradibus praemiorum in gloria II 546 b — maior facit Deum perfectius cognoscere III 296 f. 4. 297 b

— maxime perficit vim cognoscitivam II 80 4* — perfecte tollit defectum virtutis cognoscentis I 69 a — tollit obscuritatem ignorantiae et replet luce sapientiae et rectitudinem iustitiae III 337 f. 4, a — Intellectus deiformis per gloriam simul potest cognoscere multa in Verbo II 80 4*. III 311 b. 382 3*. 517 3* — Intellectus per gloriam potest cognoscere infinita III 316 a — Deiformis proprie est intellectus gloriosus per assimilationem in statu perfecto, sed aliquo modo deiformis dicitur intellectus, qui actu intelligit per id quod habet in se; sine susceptione specierum II 50 a. 423 4*

DEUS — est medium disponens ad visionem immediatam Dei II 546 b — est dispositio reddens oculum animae aptum ad videndum Deum, assimilans eam Deo secundum qualitatem III 305 b — Anima ad cognoscendum Verbum informatur influentia luminis aeterni, per quod fit deiformis III 297 a sq. 308 4* — Influentia luminis conformat Verbo sub ratione lucis et exemplaris III 308 4*

DELECTATIO — est coniunctio convenientis cum conveniente et sensus eiusdem I 38 arg. 4. II 481 2*. 558 arg. 5. III 774 b — Ad delectationem concurrunt delectabile et coniunctio cum potentia I 41 a — est in instanti, quia se habet per modum quietis et

non ipsius coniunctionis cum conveniente IV 391 f. 3 — est quies in obiecto conveniente *ibid.* 4018 arg. 3 — sequitur ad inclinationis quietationem et indigentiae suppletionem, ubi adest sensus I 39 4* — est finis, ad quem quisque tendit III 605 f. 2 — est ex obiecto, vel quia convenientis, vel etiam quia perficiens vel conservans IV 4019 2* — respicit convenientiam III 577 3* — est a bono sub ratione boni, cum praesens est *ibid.* — Id delectat, quod habet rationem boni et pulchri I 36 b. 38 f. 3. 41 a — Delectabile est differentia boni I 36 f. 2 — Quaedam simul delectant et laedunt II 826 a — perfecta est in solo Deo I 41 a

— non est nisi in cognito IV 4018 arg. 3 — est actus voluntatis, coniuncta apprehensione rationis II 561 5*. III 774 b — requirit actum cognitionis I 36 b — aliqua est sine cognitione collativa I 43 d. 8 — dispositive est a cognitione, sed essentialiter ab amore I 37 2* — est in potentia affectiva I 760 d. 3. II 899 arg. 5 — magis proprie est in voluntate et ab ea in alias vires redundat I 37 4* — interior animae redundat in potentias exteriores III 438 4*. IV 4019 3* — carnalis est in ipso coniuncto II 766 b

— summa potentiae est in suo actu IV 4018 arg. 4 — Virtus, quae habet suum obiectum, delectatur, si cognoscit I 36 arg. 4 — Virtus cognoscitiva delectatur in facilitate et completionem sui actus II 480 arg. 3 — maxima est in intelligendo credita I 44 a — in uno minuit alios motus animae, non tamen illos, ad quos ipsa ordinatur IV 4019 4* — intensa potest ad tempus auferre rationem et remorsum conscientiae II 912 b. 913 2* — minuit poenam vel expellit III 764 arg. 4 — Amore crescente crescit gustus et delectatio *ibid.* — sequens sensibilem experientiam non commensuratur gradibus dilectionis III 652 2* — summa est fructio I 38 f. 3. 40 b — spiritualis intensitate praecellit corporalem IV 520 b — sensibilis est in mediis I 38 arg. 2

— naturalis magis est in sensu visus quam in aliis II 481 4* — Visus et auditus delectatur de obiecto nobiliori et spirituali *ibid.* — in tactu repugnat statui spirituali et convenit statui miseriae *ibid.* — inordinata maxime est in tactu et gustu II 746 b — aliorum sensuum reducitur ad delectationes tactus et gustus II 978 b — est in nutritiva et generativa ratione sensus adiuncti II 746 a sq., 4* — In potentia generativa est maior vehementia delectationis II 582 a — omnis oritur ex apprehensione boni ut nunc, carnalis autem ex motu sensualitatis II 579 2* — est in sensualitate ex apprehensione delectabilis et transit in rationem, cum ratio, postquam advertit delectationem et percepit, in ea persistit II 578 b sq.

— Non omnes delectationes debent referri ad Deum sub praecepto gravi, nisi quatenus prohibetur, ne ibi constituatur ultimus finis IV 726 b — Quarens delectationem est mercenarius III 605 f. 2 —

DEN

Licet delectari sit licitum, tamen velle et quaerere delectationem potest esse malum IV 726 b — de rebus spiritualibus est licita I 40 b

— In intensione delectationis est deordinatio II 481 f. 2, b — qua pervertitur rectus ordo in ipsa ratione, est peccatum IV 722 arg. 2 — in sensualitate ante adversionem delectationis est veniale II 581 b — ante plenum consensum post adversionem delectationis est peccatum veniale, vel mortale *ibid.* — Consensus in delectationem verus vel interpretativus est mortale *ibid.* — morosa in omnibus peccatis vitanda est II 587 d. 1 — carnalis maxime est periculosa II 582 a

— quaedam est in omnibus peccatis II 846 4* — Peccatum non placet nisi propter libidinosam delectationem IV 4036 arg. 3 — magis est coniuncta peccato carnis II 587 d. 4. 746 2* — quatenam sit in genere luxuriae II 582 a — pravae in statu naturae lapsae possunt coerceri, ut non consentiamus, sed non, ut non sentiamus III 370 b. 729 d. 4 — In rebus sensibilibus a viris spiritualibus debet extirpari III 652 2*

DELERE — Quod delet aliquid aliud habet aliquo modo oppositionem ad illud IV 547 f. 2

DELIBERATIO — secundum processum naturae indiget successione et tempore II 416 f. 3. 417 4*. III 382 3*

DELICIAE — maximae sunt in amore mutuo I 498 a

DEMONSTRATIO — fit per causam proximam, necessariam et immediatam, quae sit causa propria et determinata ad talem effectum I 807 3* — fit de his quae fiunt semper, et si fiat de his quae frequenter, non tamen ut frequenter, sed ut semper IV 800 d. 5 — quia et propter quid III 521 f. 2 — ad sensum et ad intellectum III 254 3*. IV 489 arg. 4

DENARIUS — est numerus perfectissimus, quia habet in se perfectionem unitatis, ternarii et senarii II 254 b. IV 35 b — In denario ob eius perfectionem est status III 823 b — Duo denarii significant duo testamenta I 23 d. 2

DENOMINATIO — Res denominatur ab eo quod habet modum differentiae et complementi I 704 f. 2 — est a causa particulari, non ab universali I 707 a — non debet fieri ab eo quod accidit et abesse potest IV 677 arg. 4 — non fit ab his quae raro accidunt, sed frequenter III 851 3* — fit ab optimo in re, in quantum inest essentialiter et inseparabiliter II 626 d. 3 — fit ab optimo II 249 4*. IV 472 b — debet fieri a digniori I 44 arg. 2. IV 247 f. 3. 637 d. 2. 678 4* — fit a notiori III 47 2*. 483 d. 2 — fit a termino III 451 6* — Actiones et mutationes denominantur a termino I 233 arg. 3 — fit a digniori, nisi nomen, quod pluribus convenit, sit attribuendum digniori II 249 a, 2* — Nomen generis aliquando appropriatur speciei incompletae et imperfectae, quae caret nomine proprio I 233 4*

DEN

II 473 d. 4 — Relatio, quae est inter aliqua extrema, recte denominatur ab eo, in quo est maior dependentia IV 677 f. 3

— simpliciter et secundum quid III 175 5*. IV 273 f. 4 — Denominativa praedicatio est per concretionem I 227 d. 2. 468 3*. 475 f. 4. 557 arg. 6. 580 4* — secundum intellectum componentem fit ab abstracto ad concretum, secundum intellectum resolventem e converso I 462 d. 3

— Nihil denominat aliquid, nisi ad quod comparatur ut informans vel inhaerens I 559 f. 2. 652 f. 3 — fit propter indivisionem convenientiae, vel propter solam circumincessionem et concomitantiam formarum diversarum III 594 a sq. 745 3* — est per inhaerentiam, vel per circumincessionem, cum unum ad alterum ordinatur II 658 5* — Praedicatio denominativa per modum inhaerentis non est nisi ab accidente I 475 f. 4. III 456 4* — potest esse a substantia per modum immutationis et possessionis et unionis III 456 4*

DENSITAS — et raritas differunt situ partium II 359 a — Raritas et densitas in simplicibus disponit ad diversas formas II 358 b — Rarum et densum sunt ad invicem transmutabilia et eorum est una materia II 303 b — et raritas in elementis causatur a frigido et calido, in caelis autem est solum secundum diversum partium situm II 358 b

DEORDINATIO — in actu et in anima est proprie culpa II 975 b — in anima ratione aversionis dicitur deformitas, ratione conversionis macula *ibid.* — in actu est causa deordinationis in voluntate secundum habitum II 823 4* — voluntatis est principalis effectus peccati, in quantum laedit naturam II 987 b

— inchoatur in potentia inferiori, consummatur in superiori II 585 b — perfecta consistit in aversione a Deo et consensu deliberato II 584 a. 585 b — potest esse in sensualitate respectu actus debiti, et sic est peccatum veniale II 584 a sq. 585 4* — nulla est a Deo II 855 b

DEPENDENTIA — omnis facit id quod dependet a summa simplicitate recedere, cum non sit sua dependentia I 469 b — Omnia dependens ab aliquo principio hoc ipso cadit in aliquam compositionem II 94 a — maiorem maior sequitur inclinatio III 646 f. 4 — Dependens non potest alterum terminare I 323 arg. 5.

— sequitur, habitudinem in creaturis ratione imperfectionis. I 373 5*. 525 f. 4 — Agens in aliud ob indigentiam aliquo modo dependet ab illo I 747 a. 3* — essentialis facit relationem realem I 525 b — Relatio, quae fundatur super dependentiam essentialem, non addit aliud secundum rem, sed secundum rationem I 528 d. 4. II 35 a — est in omni creatura, quia habet esse aliunde I 467 f. 3. 468 b. 469 b — nulla est in Deo I 525 f. 2. b.

DEPERDITIO — continua est in tempore II 65 4* — continue fit in vi nutritiva per calorem IV 662 4* — humidi nutrimentalis restauratur per cibos, humidi radicalis vero

tantum restaurabatur per lignum vitae II 468 6*. IV 662 4* — In statu innocentiae fuisset deperditio secundum aliquam partem, sed simul etiam restauratio II 466 3*

DERIVATIO — dicit praeeistentis formae permanentiam cum loci mutatione sive cum actione I 334 d. 4

DESCENSUS — est motus ad id quod deorsum est IV 923 f. 4 — qui est ex impotentia, est contrarius ascensui III 460 4* — In descensu est multiplicatio et virtutis diminutio IV 508 b — In descensu non est ordo sicut in ascensu II 986 4*

DESIDERIUM — non est spes, sed quaedam differentia amoris III 577 a. — non est nisi boni eligibilis IV 4038 2* — est boni sub ratione futuri III 577 a. — proprie est rei absentis III 646 b — large dictum excludit fastidium et potest esse rei praesentis III 647 a. 685 2* — potest esse respectu habiti, ut continetur III 585 d. 5

— si completur, delectat, frustratum contristat II 287 arg. 4. IV 4039 arg. 3

— Quo minus est desiderium, eo maior delectatio ob completionem II 480 arg. 4 — rerum spiritualium quanto est maius, tanto magis delectat IV 520 b. 522 b — rerum spiritualium non parit tristitiam, sed gaudium IV 520 a — summi boni necessario habet secum iunctam fruitionem et aliquam realem possessionem *ib.* b — absolutum et conditionatum II 288 4* — Fuga magis nocivi praevalet desiderio minus delectabilis IV 4037 f. 3

— veri boni in generali est naturale, sed non disponit ad gratiam II 683 2* — boni aeterni est gratiae et caritatis III 606 b — mortis potest esse bonum et malum III 654 d. 6 — bonorum temporalium secundum affectum humanum non est secundum intentionem Evangelii IV 764 d. 6

DESINERE — implicat non esse III 257 4* — habet duplicem expositionem secundum terminum intrinsecum et extrinsecum IV 426 4* — est in eodem instanti cum incipiendo secundum mensuram communem IV 250 b

DESPERATIO — necessario sequitur ex cognitione certa futuri casus II 438 4* — pritur ex praecedentibus demeritis et culpis III 572 b — respicit solum ad iustitiam et ad merita III 583 d. 2 — est in contumeliam divinae misericordiae II 992 a. 995 4* — Gravitas culpae cum misericordiae divinae abundantia considerata non inducit in desperationem, sed in contritionem veram IV 542 d. 4 — ex malitia non tollit fidem et potest esse sine peccato infidelitatis II 995 4*. 997 d. 3

— est vitium demergens in profundum peccati III 572 b — facit inhabilem ad tendendum in Deum II 998 a — est peccatum contra Spiritum sanctum, non in quantum est contra spem, sed ut directe repugnans dispositioni ad gratiam poenitentialem II 993 4* — ex pusillanimitate non est contra Spiritum sanctum II 995 4* — in damnatis facit ad cumulum mali III 685 4*

DESTRUCTIO — ponit mutationem II 34 f. 4 — facit possum destrui, quae non possunt construi IV 773 2*

DEUS

DETERMINATIO — Determinans aliquid distinguitur ab illo I 574 arg. 4 — debet sumi a digniori, si minus dignum conformatur digniori I 246 6* — obiecti quodam modo distrahens ad alia principia facit scientiam distinctam, alteri subalternatam I 14 4* — ad bonum per naturam repugnat libero arbitrio creato II 555 a sq.

DETESTATIO — mali potest esse sine motu irae III 340 a

DETRACTIO — Qui revelat alienam culpam peccat graviter IV 564 f. 2 — eius periculum in confessione peccati alieni IV 565 b

DEUS — 1 Nomen 2 Existentia 3 Natura 4 Actus 5 Ens absolutum 6 Distinctio a creatura 7 Esse 8 Immaterialis — Forma 9 Substantia — Accidens 10 Attribute relate ad essentiam et inter se 11 Perfectio 12 Veritas 13 Bonitas 14 Conditiones generales 15 Simplicitas 16 Quantitas 17 Totalitas 18 Infinitas 19 Aeternitas 20 Immutabilitas 21 Immensitas — in loco — in rebus 22 Natura et suppositum 23 Essentia una in pluribus 24 Unus Deus — Plures personae 25 Unitas et Trinitas 26 Unitas — Numerus — Distinctio — Alietas 27 Unitas essentialium 28 Commune et proprium 29 Dictio exclusiva 30 Circumincessio — Nexus 31 Aequalitas — Similitudo 32 Ordo — Principium — Causa 33 Modi dicendi secundum substantiam et relationem 34 Significatio nominum abstractorum et concretorum — Essentia, Substantia etc. 35 Nomen Deus 36 Nomina essentialia et personalia dicta communiter et proprie 37 Dicta singulariter et pluraliter 38 Relativa — Connotativa 39 Dicta ex tempore 40 Praedicatio 41 Modi praedicandi 42 Principium rerum 43 Agens perfectum 44 Agens voluntarie et sapienter — Alias conditiones actuum divinarum 45 Agens sine materia, sine dispositione, sine causa media 46 Agens sine mutatione, sine relatione reali 47 Causa prima — cum aliis causis 48 Causa triplex 49 Causa non constitutiva — finalis 50 Causa exemplaris 51 Res in Deo 52 Rationes rerum, secundum quas Deus agit — Miracula 53 Operum Dei perfectio et ordo — Manifestatio perfectionum divinarum in effectibus 54 Defectus in rebus — Malum poenae 55 Providentia — Administratio 56 Influxus in animam 57 Complectens animam 58 Unio — Acceptatio 59 Honor — Dilectio Deo debita 60 Cognitum et ratio cognoscendi — 1 — ita est nomen proprium, ut non dicatur de creaturis I 276 b — Nomen Deus non communicatur creaturae et de ea non dicitur nisi aequivoce III 220 4* — dicitur de aliquo per essentiam, vel per communicationem idiomatum III 324 a — dicitur de pluribus nuncupative et adoptive I 402 a. II 27 4* — naturaliter dictum significat divinam naturam cum conditionibus incommunicabilibus, sicut nomen proprium, nec habet plurale I 404 f. 2. 402 a. 3* — dicit formam immultiplicabilem I 98 3*. 404 f. 4.

102 3°. 858 f. 2. 363-4. 6. — non dicitur pluraliter, cum importet formationem multiplicationem 1 413 f. 2. 445 a. — non recipit signum universale *omnis* 1 369 f. 2. 369 f. 6. — Veritas illi quamvis non habeat significationem congruam, tamen vere negatur plures dici 102 2°. — apud Hebraeos potest dici in plurali propter diversos modos exprimendi *ibid.* 4°. —

2 — Deum esse clauditur in ipso subiecto 1 455 a. — Divinam veritatem esse probat omnis veritas et natura creata *ibid.* — Veritatem primam esse probat omnis propositio affirmativa, non tamen propositio negativa 1 463 f. 5; 7. 455 a. — Ex triplici genere causae arguitur Dei existentia 1 77 d. — *Vide V. Cognitio: Deus cognoscibilis* — Impossibile est easse plures Deos; nec recte ratione intelligibile 1 523 b. 1°. — *Vide infra 23* — 3 — est primus in genere entium; nec potest esse nec cogitari prius 1 465 f. 4. — non habet prius simpliciter nec secundum quid 1 523 f. 3 — est supra ordinem universi 11 25 a. — non est ens inter omnia, sed super omnia 1 443 b. — Deo non est superius, quia nihil simplicius 1 473 2°. — est ens nobilissimum 1 465 f. 3. — est simpliciter summum in re et in cogitatione 1 517 f. 3. 52 a. — Nihil maius Deo cogitari potest nec aequale 1 50 b. 52 a. 768 f. 4. — Deo ut simpliciter summo nihil aliud ab ipso potest intelligi pariter 1 52 a. — Deo nihil potest cogitari simile secundum aequalitatem 11 449 a. sq. 3°. — cum sit infinitus, nihil potest ei aequari 1 771 f. 4. 11 396 6°. — ad nullam creaturam refertur ut inferius vel aequale, sed ut superius et excellens 1 644 b. — In comparatione esse creati et increati est excessus improprietatis et infinitus 1 692 d. 4. 463 d. 6. 768 f. 4. — *Vide V. Creatura in relatione ad Deum* —

— Divina natura non est in genere determinatio 1 358 f. 5. — non est in uno genere determinatio nec in pluribus generibus 1 478 b. — est extra omne genus 1 474 3°. 475 d. 4. — non potest in illo communicare cum alio 1 51 f. 4. 11 394 b. 396 6°. — *Vide V. Commune et V. Creatura; ut supra* — Divinitas nulli communicari potest sicut forma inherens substantialiter vel accidentaliter 11 324 a. — *Vide infra 49* — 4 — est purus actus et nullo modo in potentia 1 78 d. 4. 486 f. 3. 457 b. 11 63 a. 318 4°. — In Deo propter sui nobilitatem est aptitudo actui coniuncta, immo ipse actus 1 481 a. — In Deo potentia omnino est actus 11 63 3°. — In Deo non est potentia nisi actui coniuncta 1 51 arg. 4. 53 f. 4. 425 f. 3. 409 b. — In Deo propter summam actualitatem non distat actus a potentia, nec posse antecedit esse 1 185 a. — respectu nobilior est in potentia 11 442 4°. —

5 — In Deo nulla est dependentia 1 523 b. — solus est independens 1 469 b. — ut summum bonum non habet dependentiam nec indigentiam 1 44 d. 42. — Divina essentia est omni perfectione perfecta, et potentia eius est omnimoda indivisione indi-

visa, et ideo si nullo dependet, nullo indiget 1 747 d. — a seipso recipit 1 361 3°. — nihil habet ab alio nec simpliciter nec secundum quid ab eo distinctio 1 524 a. — si sine rebus perfectus non esset, nec cum rebus esset perfectus 11 24 a. — non potest esse aliud a se 1 747 4°. — 6 — se ipso distinguitur a creatura 1 362 6°. — In divinis est essentia distincta ab aliis essentis per se ipsam 1 424 a. — habet in se esse distinctum a rebus, simplex et infinitum 1 478 b. f. 52. 3. — distinguitur se ipso non per differentiam contrahentem *ibid.* 4°. — perfecte distinguitur a creatura ut causa a causato, et ens actu ab ente in potentia 1 362 6°. — distinguitur ab esse creato maxime per veritatem, immutabilitatem et simplicitatem sui esse 1 462 d. 2. — *Vide V. Creatura distincta a Deo* — 7 — habet nobilior esse quam creatura 1 462 d. 4. — solus vere est 1 450 arg. 4. — solus habet verum esse, quod nihil habet de possibilitate; nihil de vanitate, nihil de non entitate 1 451 b. — Esse Dei non est accidens, quia est a se ipso 1 464 d. 8. — est ipsum esse, quo nihil melius cogitari potest 1 455 a. — Esse in Deo est ipsa substantia 11 365 b. — 8 — Causa materialis non cadit in Deo 1 77 b. — In Deo nullo modo recipitur materiale principium 1 354 b. 361 a. — non est materia nec aliquid compositum ex materia 1 360 f. 4. — In Deo non est aliquid materiale et formale 1 475 f. 3. 587 f. 5. 594 6°. — In Deo non est causa materialis nec respectu sui nec respectu creaturae 1 360 f. 4. 361 2°. 3°. 11 444 f. 3. 442 a. — In Deo non cadit modus materiae ut ex qua, sed modus ut de quo et in quo 1 591 4°. — *Vide infra 49* — 9 — In Deo non est forma constitutiva, sed exemplaris 1 361 2°. — dicitur forma, quia est actus purus non dependens a possibili *ibid.* — est forma absoluta, non informans 1 591 6°. — non dicitur forma ut perfectio materiae, sed ut essentia, quae habet esse in omnimoda actualitate et completionem, et nullo modo potest venire ad alterius compositionem 11 294 5°. 11 442 d. 2. — quia est forma excellentissima, respectu eius nihil se habet ut forma 1 640 arg. 2. — Forma in divinis non dicitur habitudinem ad informatum secundum rem, sed secundum modum intelligendi 1 407 b. 591 6°. 11 442 d. 2. — Deitas se habet ad Deum ut informans sive denominans 1 420 d. 3. 446 d. 2. 11 442 d. 2. — 9 — solus est ens per se, quia nullo egens 1 478 2°. — nihil habet per participationem, quia nihil est maius Deo 1 400 d. 4. — est quicquid habet 1 465 f. 2. — est omne id quo perficitur et denominatur 1 572 f. 4-3. — Omnia, quae dicuntur de Deo, sunt ipse Deus et eius substantia 1 398 a. — Proprietates essentielles transeunt omnino in substantiam 1 453 4°. 565 d. 4. — Quidquid est in Deo est Deus 1 623 f. 3. 694 f. 4. — *Vide infra 27* — Propter simplicitatem divinam nihil est quod differat vel inhaereat

essentiae sicut accidens 1 452 4°. — In Deo nullo modo est accidens, cum nihil et indivisibile 1 462 d. 5. 475 f. 4. 523 f. 2. 524 b. 525 b. — In Deo non est accidens, sed totum substantia est 1 456 f. 2. 460 f. 4. 498 4°. — In divinis non est accidens, sed substantia et relatio 1 446 arg. 2. — In divinis dicitur secundum substantiam non est dici per se, sed ad se 1 398 2°. 4°. — Omnia nomina relativa et absoluta in Deo dicunt substantiam ut ens per se, sed absoluta dicunt substantiam ut ad se *ibid.* b. 4°. — Nihil dicitur de Deo secundum accidens sumtum per oppositionem ad substantiam et ad per se *ibid.* a. 523 f. 4. 524 a. — Id quod convenit Deo respectu creaturae convenit ei per se, sed non necessario 1 524 b. 4°. — Praedicatio in divinis excedit communem, quae est per se et per accidens 1 576 4°. 11 472 4°. — *Vide infra 40* — 10 — In Deo omnino idem est essentia et attributa 1 352 d. 6. 11 300 b. sq. — Quae significant essentiam et proprietatem non sunt synonyma, sed manet ratio subiecti et proprietatis secundum modum significandi et modum intelligendi 1 452 b. 394 2°. — Inter attributa et essentiam est distinctio secundum modum loquendi vel intelligendi a parte nostra 1 351 d. 3. 565 d. 4. — Eorum quae in divinis dicuntur per modum quantitatis et substantiae a parte rei nulla est differentia 1 351 d. 3. 375 d. 4. 390 5°. — In divinis valet argumentum a substantia ad quantitatem, cum sint omnino idem 1 375 d. 4. — *Vide infra 40* — Attributa absoluta differunt ratione a parte nostrae apprehensionis et solo modo loquendi 1 453 2°. 4°. 565 d. 4. 587 b. — Bonitas et magnitudo sunt ipsa essentia, sed differunt secundum modum significandi 1 478 d. 4. — Attributa non differunt a parte intelligendi solum, sed illis rationibus respondet pluralitas in creaturis, et in Deo vera unitas complectens illam totam 1 394 3°. — Intellectus noster vere multis modis intelligit et diversis nominibus exprimit divinam, quia omnia in Deo habent veram existentiam 1 440 a. 804 b. — Per diversa attributa essentia alio modo significatur non per respectum ad aliqua connotata, sed propter substantiae infinitatem, in qua omnes perfectiones sunt unum 1 805 4°. — 11 — est omnino perfectissimus 1 360 f. 2. — In Deo omnis conditio nobilitatis debet poni summo 1 465 f. 3. — Quidquid est perfectionis est ponendum in Deo proprie 1 480 f. 3. 495 f. 2. 285 f. 4. 342 f. 3. 405 f. 3. 406 2°. 746 f. 2. 806 f. 6. 11 24 b. 11 9 f. 5. IV 963 4°. — Deo semper est attribuendum quod nobilior est 1 54 arg. 2. 55 f. 4. 654 f. 4. 694 f. 3. — Deo attribuenda est pars contradictionis completior 1 343 a. — Perfectiones dicentes complementum sunt in Deo essentialiter, dicentes incompletionem causaliter tantum 1 305 d. 5. — 12 — In Deo est perfectio simpliciter, quae non compatitur additionem 1 352 d. 9. — Dei perfectio non est ex aggre-

DEUS (12)

(15)

DEUS (18)

igatione diversorum I 345 4* — Deo attribuitur omne, quod est perfectio, non per diversitatem, sed per omnimodam unitatem I 174 3* — est simul perfectissimus et simplicissimus, unde omnia, quae sunt perfectionis, ei attribuntur, sed nullam diversitatem in eo ponunt nec varietatem et mutabilitatem I 804 a. II 24 b. — nihil habet imperfecte, sed quidquid dicitur de eo dicitur perfectissime I 523 f. 4. 524 a — De Deo dicuntur ea quae dicunt perfectionem, omni sublata imperfectione I 226 4*. 362 5* — In Deo non cadit imperfectio I 360 f. 2. 749 b — Deo repugnat quod repugnat perfectioni et ordini I 55 b — In Deo inconveniens est impossibile I 52 4*. 138 f. 1. 2. III 18 4*. 417 arg. 4 — A Deo omnis incompletio et omnis passio omnino removenda est I 360 f. 3. 361 a — secundum divinam naturam non potest pati I 371 1* — 12 — in suo esse habet summam veritatem, quae a nobis imperfecte cogitatur et imperfectus dicitur I 416 d. 2. 690 b — Veritas respectu ad id, in quo est, est ipsa essentia, in comparatione ad intellectum est declarativum esse I 79 d. 4 — Veritas et essentia in Deo idem significant, sed ex ratione generalium significatorum veritas accipitur ut conditio et proprietas essentiae I 452 4* — Veritas est proprietas divini esse, non sicut differens et inherens, sed in quantum ei soli convenit et est ratio cognoscendi illud *ibid.* — In Deo est veritas secundum praedicationem I 590 f. 2. — 13 — est bonum omnis boni, et a quo omne bonum I 40 b. II 44 1* — est summum bonum, a quo omne bonum et ad quod omnia I 746 f. 4 — est optimus, quo nihil melius potest cogitari I 627 f. 4 — Divina essentia est ita bona et magna, quod nihil maius nec melius cogitari possit I 768 f. 4 — Divina essentia non est maius bonum cum alio, quam per se tantum *ib.* f. 5 — solus est summum bonum, quod nullo indiget I 44 d. 12 — est bonum infinitum, cui non potest addi aliud bonum I 52 2*. IV 4010 arg. 3 — In Deo est omne bonum per aequivalentiam I 174 4* — omnibus bonis aequivalet et supervalet IV 953 d. 9 — solus est ipsa bonitas et perfectio I 41 a *Vide V. Bonum - summum et - Deus* — 14 — est vita, virtus, lux et spiritus, sive summa actualitas, potestas, claritas, spiritualitas I 476 b — In Deo est summa beatitudo, summa perfectio, summa simplicitas, summa primitas I 53 a — Deo attribuenda est distinctio, ordo, connexio et summa completio I 55 a — Sublimitas divini esse consistit in nobilissimis emanationibus et in nobilissimis conditionibus I 3 b. 5 a — est felicissimus, in quo est omnis felicitas et iucunditas I 798 f. 4 — In Deo est summa beatitudo, dilectio et delectatio I 439 f. 6. 495 f. 4 — Divinitas est ampla immensitas virtutis, secreta profunditate cognitionis, quies tranquillitate delectationis II 85 d. 2 — quia est principium

ante unum, ideo simplicissimum et spiritualissimum et perfectissimum II 40 b. — 15 — naturali ratione ponendus est simplicissimus, omnipotentissimus et simpliciter summus I 80 a sq., f. 4-3 — Ad esse Deum sequuntur conditiones, quae sunt esse immensum et simplicem et aeternum et similia III 537 4* — Veritas sui esse respicit, quod est, immutabilitas quo est, simplicitas utrumque I 462 d. 2 — Prie intelligitur immutabilitas quam simplicitas I 474 d. 4. 462 d. 5 — In Deo ponenda est summa simplicitas I 465 f. 1-4. 466 a — est simplicissimus etiam secundum philosophos II 24 a — est simplicissimus in fine simplicitatis I 688 f. 4. II 24 b — Simplicitas dicitur modum unitatis nobilissimum, soli Deo proprium I 468 4* — est summe simplex, quia est unum in pluribus non multiplicatum I 466 a, 4* — In solo Deo est indivisio pura, non permixta alicui diversitati I 451 b — Simplicitas in Deo privat multiplicatam extraneam secundum accidentia et intrinsecam secundum formas I 475 d. 2 — Simplicitas in Deo privat compositionem partium et essentialem differentiam et dependentiam I 468 a sq. 474 d. 2 — Simplicitas privat compositionem ex aliis et cum aliis I 468 b — Quaecumque compositio excluditur a Deo ob quatuor conditiones compositorum I 476 a sq. — A Deo excluduntur quatuor genera compositionis *ib.* a — In Deo nullo modo est compositio nec abstractio realis nec quantum ad essentiam nec quantum ad personam I 475 ff. 476 a. 588 4* — In Deo nihil est resolvable nec in re nec in intellectu I 356 f. 5 — In divinis nullo modo est additio secundum rem I 587 b — Spiritus Dei dicitur multiplex casualiter ut principium effectivum multorum diversorum donorum I 366 d. 3 — ut summe simplex est infinitas virtutis I 465 f. 4. 639 a, 3*. 766 a *Vide V. Potentia* — Summa simplicitas ratione summae actualitatis et nobilitatis ponit summam diffusionem et communicationem in unitate essentiae I 466 4* — 16 — In Deo non est quantitas continua nec discreta I 345 a, 2*. 426 4* — In Deo non est quantitas molis, sed virtutis I 286 d. 4. 343 a. 345 a — Quantitas virtutis stat cum simplicitate I 356 2* — Magnitudo in divinis attenditur quantum ad intensitatem bonitatis, vel etiam quantum ad ambitum immensitatis I 945 a sq. — Quantitas virtutis in Deo non attenditur tantum in operatione et potentia, sed etiam in ipsa essentia *ibid.* 770 4* — In Deo non est maius et minus I 356 f. 4 — solus est omnino spiritualis et incorporeus I 643 4* — nullo modo habet dimensionem I 640 arg. 4. 664 d. 4 — Quae dicunt dimensionem metapherice dicuntur I 664 d. 4 — In Deo nulla est distantia nec elongatio I 260 b. 263 4* — 17 — In Deo non est ratio totius universalis nec totius integri I 354 b — In Deo

nulla est compositio ex partibus I 355 f. 2 — In Deo nihil habet rationem partium *ib.* f. 3. 356 a, 5*. III 302 5* — In Deo est totalitas, ut dicit esse perfectum, sed non ut dicit compositionem ex partibus I 355 f. 2. 356 a, 4*. III 285 d. 4 — De Deo dicitur totum privative et significat non habens partem extra, nec intra I 356 4*. III 301 4* — Totalitas dicitur de Deo ratione simplicitatis, et sic privat partem et partem, vel ratione infinitatis I 533 3* — In Deo non dicitur totum nisi respectu pluralitatis personarum I 276 a — 18 — secundum fidem est immensus, et ideo credendus est infinitus I 769 b — Essentia divina est omnino infinita actu *ibid.* sq. III 300 d. — est infinitus non solum sub ratione potentiae, sed etiam essentiae I 69 3*. 769 a sq., 4*. III 300 a — Divina esse non solum in relatione ad nos, sed etiam in se ipso habet immensitatem III 300 a — simpliciter est infinitus I 769 b. III 316 4* — solus est actu infinitus III 63 a — Infinitas privans limitationem est vere et proprie in solo Deo, qui est tantum actus et actus purus et perfectissimus I 766 3* — ratione infinitatis comparatur ad multa secundum rationem causalitatis, non identitatis I 770 2* — De infinitate virtutis *vide V. Potentia* — Infinitas in Deo non dicitur privationem secundum rem, sed solum quoad modum significandi I 770 6* — Infinitas in Deo non dicitur privationem complementi I 769 b sq. — Infinitas per negationem limitationis non repugnat simplicitati nec perfectioni I 770 4* — In Deo simul est simplicitas et infinitas secundum quantitatem virtutis I 69 3*. III 301 a, 4* — In Deo non est infinitas numeri nec molis, sed infinitas virtutis et immensitatis I 55 b, 4* — habet infinitatem per privationem limitationis I 39 3*. 361 4*. 766 3* — est infinitus, in quantum simpliciter negat statum et terminum I 770 a — habet infinitatem per excessum, quae est summae perfectionis I 612 4* — Quomodo sit incomprehensibilis, *vide Cognitio Dei - naturalis et V. Comprehensio* — ut comprehensibilis et commensurabilis infinito secundum quid est finitus I 343 3*. 612 4*. 769 a sq. 770 3* — 19 — est actu infinitus durationis I 78 d. 2 — Deo ab aeterno convenit esse semper secundum immensitatem durationis, sed a principio temporis, ut connotat simultaneitatem temporis I 644 b — non potest esse ante tempus, si ante dicitur tempus, sed aeternitas excedit tempus I 656 2* — In Deo est praesens simplicissimum, quod circumplectitur omnia tempora I 60 b — In solo Deo non cadit praeteritum et futurum I 451 b. 463 d. 5 — Verba diversorum temporum de Deo dicuntur non solum secundum concomitantiam vel secundum modum intelligendi I 463 d. 7 — Diversa tempora non dicuntur proprie de Deo et important solum durationem *ibid.* 190 d. 5 — ratione aeternitatis suo ambitu complectitur omnem durationem, ambitu immensitatis complectitur omnem locum et locatum I 345 a — 20 —

— Divina substantia, cum non habeat principium, est incorruptibilis I 456 f. 4 — quia est aeternus, nulla omnino est essentialis mutatio, nec ad esse nec ad non esse I 460 b — Dei immortalitas significat actum completum, cui repugnat corruptio I 464 d. 9 — Ita habet immortalitatem, ut possit summe se perpetuare sine alterius invivamine II 412 5*. 460 1*.

20. — Divina essentia est immutabilis I 457 b. II 411 f. 4. III 20 1* — solus est omnino invariabilis per naturam I 439 b. 480 a sq. — In Deo non est variatio nec ulla species motus I 480 arg. 2. — non mutatur secundum substantiam nec secundum accidens I 456 f. 4. — Divina natura non mutatur in statum meliorem, quia verissime est, nec in deteriolem, quia a semet ipsa est, nec in aequalent, quia perfecta est I 457 f. 4 — non est mutabilis secundum formam propter simplicitatem, nec secundum tempus propter aeternitatem, nec loco propter immensitatem *ibid.* b. — Quod est actus in Deo est immutabile, non quod est in eo secundum potentiam productivam I 621 3* — non est in actu sine variatione et imperfectione I 654 f. 2, 4* — nec per se nec per accidens mutatur per locum I 654 b. 655 4* — metaphorice vel causaliter dicitur ambulare I 654 2* — non movetur in rebus per accidens, quia a rebus non dependet nec definitur I 655 3* — non movetur ad motum ullius creaturae I 472 5* — Dei sapientia dicitur mobilis active, non passive, quia est stabilis I 457 1* — Per immutabilitatem est in Deo summa stabilitas et inde omnis motus casualitas I 78 d. 4. 457 b. — dat omnibus motum, quem in se habet exemplariter et causaliter *ibid.* 4* — movet cetera immobilis perseverans I 647 b. II 24 6*. 32 4*.

21. — Divinitus esse sicut non potest cogitari habere terminum I nec intermissione in duratione, sic nec in existentia et praesentialitate I 656 559 — dicitur immensus, quia habet summam et perfectissimam actualitatem et nihil coarctans et determinans I 770 6* — non est limitatus et arctatus I 638 423 — sit autem simplex ad nihil arctatur et est immensus I 639 a — est in se ipso omnino immensus potius ut extra ipsum nihil possit esse nec cogitari I 656 2* — non immensus a creatura non includitur I 69 3* — Immensitas est proprietatis solius Dei I 642 f. 4. 60 1a. arg. mot. — est semper et ubique et totus I 454 b — esse ubique intelligitur secundum identitatem et totalitatem et secundum loci pluralitatem et universalitatem I 643 a — Esse ubique est proprium solius Dei I 642 f. 4, 2 — Deum esse ubique non habet simile, quo ab imaginatione capiatur I 650 d. 4 — Deo ab aeterno convenit esse ubique secundum praesentialitatem divinae immensitatis, quia est praesens sibi ipsi vel omni alii quod est I 644 b. sq. — Esse ubique secundum quod connotat locum et res semper convenit Deo, dicitur non ab aeterno, sed statim ab initio rerum I 645 a. 430 1

— Divina immensitas superexcedit omnem locum et ad illum non arctatur I 656 2* — propter immensitatem non potest circumscribi, ut sit tantum in regione lucis II 26 b — est in omni loco per praesentiam supplendo eius indigentiam, dando loco virtutem continendi, locato virtutem replendi I 653 a — per suam praesentiam replet vanitatem essentiae I 640 f. 2. 641 b — est in loco tantum ut replens et supplens indigentiam loci I 640 f. 4, 2. 641 b — non est in loco secundum leges loci, nec per modum susipientis, nec omnino proprie I 653 a. 4* — non est locatus nec localis I 652 f. 4, 2. 653 4*, 2* — Locus non comparatur ad Deum ut accidens I 652 f. 3 — non dicitur vere nec proprie punctalis *ibid.* f. 4. 644 1a. 1b. 1c. 1d. 1e. 1f. 1g. 1h. 1i. 1j. 1k. 1l. 1m. 1n. 1o. 1p. 1q. 1r. 1s. 1t. 1u. 1v. 1w. 1x. 1y. 1z. 1aa. 1ab. 1ac. 1ad. 1ae. 1af. 1ag. 1ah. 1ai. 1aj. 1ak. 1al. 1am. 1an. 1ao. 1ap. 1aq. 1ar. 1as. 1at. 1au. 1av. 1aw. 1ax. 1ay. 1az. 1ba. 1bb. 1bc. 1bd. 1be. 1bf. 1bg. 1bh. 1bi. 1bj. 1bk. 1bl. 1bm. 1bn. 1bo. 1bp. 1bq. 1br. 1bs. 1bt. 1bu. 1bv. 1bw. 1bx. 1by. 1bz. 1ca. 1cb. 1cc. 1cd. 1ce. 1cf. 1cg. 1ch. 1ci. 1cj. 1ck. 1cl. 1cm. 1cn. 1co. 1cp. 1cq. 1cr. 1cs. 1ct. 1cu. 1cv. 1cw. 1cx. 1cy. 1cz. 1da. 1db. 1dc. 1dd. 1de. 1df. 1dg. 1dh. 1di. 1dj. 1dk. 1dl. 1dm. 1dn. 1do. 1dp. 1dq. 1dr. 1ds. 1dt. 1du. 1dv. 1dw. 1dx. 1dy. 1dz. 1ea. 1eb. 1ec. 1ed. 1ee. 1ef. 1eg. 1eh. 1ei. 1ej. 1ek. 1el. 1em. 1en. 1eo. 1ep. 1eq. 1er. 1es. 1et. 1eu. 1ev. 1ew. 1ex. 1ey. 1ez. 1fa. 1fb. 1fc. 1fd. 1fe. 1ff. 1fg. 1fh. 1fi. 1fj. 1fk. 1fl. 1fm. 1fn. 1fo. 1fp. 1fq. 1fr. 1fs. 1ft. 1fu. 1fv. 1fw. 1fx. 1fy. 1fz. 1ga. 1gb. 1gc. 1gd. 1ge. 1gf. 1gg. 1gh. 1gi. 1gj. 1gk. 1gl. 1gm. 1gn. 1go. 1gp. 1gq. 1gr. 1gs. 1gt. 1gu. 1gv. 1gw. 1gx. 1gy. 1gz. 1ha. 1hb. 1hc. 1hd. 1he. 1hf. 1hg. 1hh. 1hi. 1hj. 1hk. 1hl. 1hm. 1hn. 1ho. 1hp. 1hq. 1hr. 1hs. 1ht. 1hu. 1hv. 1hw. 1hx. 1hy. 1hz. 1ia. 1ib. 1ic. 1id. 1ie. 1if. 1ig. 1ih. 1ii. 1ij. 1ik. 1il. 1im. 1in. 1io. 1ip. 1iq. 1ir. 1is. 1it. 1iu. 1iv. 1iw. 1ix. 1iy. 1iz, 1ja. 1jb. 1jc. 1jd. 1je. 1jf. 1jg. 1jh. 1ji. 1jj. 1jk. 1jl. 1jm. 1jn. 1jo. 1jp. 1jq. 1jr. 1js. 1jt. 1ju. 1jv. 1jw. 1jx. 1jy. 1jz, 1ka. 1kb. 1kc. 1kd. 1ke. 1kf. 1kg. 1kh. 1ki. 1kj. 1kk. 1kl. 1km. 1kn. 1ko. 1kp. 1kq. 1kr. 1ks. 1kt. 1ku. 1kv. 1kw. 1kx. 1ky. 1kz, 1la. 1lb. 1lc. 1ld. 1le. 1lf. 1lg. 1lh. 1li. 1lj. 1lk. 1ll. 1lm. 1ln. 1lo. 1lp. 1lq. 1lr. 1ls. 1lt. 1lu. 1lv. 1lw. 1lx. 1ly. 1lz, 1ma. 1mb. 1mc. 1md. 1me. 1mf. 1mg. 1mh. 1mi. 1mj. 1mk. 1ml. 1mm. 1mn. 1mo. 1mp. 1mq. 1mr. 1ms. 1mt. 1mu. 1mv. 1mw. 1mx. 1my. 1mz, 1na. 1nb. 1nc. 1nd. 1ne. 1nf. 1ng. 1nh. 1ni. 1nj. 1nk. 1nl. 1nm. 1nn. 1no. 1np. 1nq. 1nr. 1ns. 1nt. 1nu. 1nv. 1nw. 1nx. 1ny. 1nz, 1oa. 1ob. 1oc. 1od. 1oe. 1of. 1og. 1oh. 1oi. 1oj. 1ok. 1ol. 1om. 1on. 1oo. 1op. 1oq. 1or. 1os. 1ot. 1ou. 1ov. 1ow. 1ox. 1oy. 1oz, 1pa. 1pb. 1pc. 1pd. 1pe. 1pf. 1pg. 1ph. 1pi. 1pj. 1pk. 1pl. 1pm. 1pn. 1po. 1pp. 1pq. 1pr. 1ps. 1pt. 1pu. 1pv. 1pw. 1px. 1py. 1pz, 1qa. 1qb. 1qc. 1qd. 1qe. 1qf. 1qg. 1qh. 1qi. 1qj. 1qk. 1ql. 1qm. 1qn. 1qo. 1qp. 1qq. 1qr. 1qs. 1qt. 1qu. 1qv. 1qw. 1qx. 1qy. 1qz, 1ra. 1rb. 1rc. 1rd. 1re. 1rf. 1rg. 1rh. 1ri. 1rj. 1rk. 1rl. 1rm. 1rn. 1ro. 1rp. 1rq. 1rr. 1rs. 1rt. 1ru. 1rv. 1rw. 1rx. 1ry. 1rz, 1sa. 1sb. 1sc. 1sd. 1se. 1sf. 1sg. 1sh. 1si. 1sj. 1sk. 1sl. 1sm. 1sn. 1so. 1sp. 1sq. 1sr. 1ss. 1st. 1su. 1sv. 1sw. 1sx. 1sy. 1sz, 1ta. 1tb. 1tc. 1td. 1te. 1tf. 1tg. 1th. 1ti. 1tj. 1tk. 1tl. 1tm. 1tn. 1to. 1tp. 1tq. 1tr. 1ts. 1tt. 1tu. 1tv. 1tw. 1tx. 1ty. 1tz, 1ua. 1ub. 1uc. 1ud. 1ue. 1uf. 1ug. 1uh. 1ui. 1uj. 1uk. 1ul. 1um. 1un. 1uo. 1up. 1uq. 1ur. 1us. 1ut. 1uu. 1uv. 1uw. 1ux. 1uy. 1uz, 1va. 1vb. 1vc. 1vd. 1ve. 1vf. 1vg. 1vh. 1vi. 1vj. 1vk. 1vl. 1vm. 1vn. 1vo. 1vp. 1vq. 1vr. 1vs. 1vt. 1vu. 1vv. 1vw. 1vx. 1vy. 1vz, 1wa. 1wb. 1wc. 1wd. 1we. 1wf. 1wg. 1wh. 1wi. 1wj. 1wk. 1wl. 1wm. 1wn. 1wo. 1wp. 1wq. 1wr. 1ws. 1wt. 1wu. 1wv. 1ww. 1wx. 1wy. 1wz, 1xa. 1xb. 1xc. 1xd. 1xe. 1xf. 1xg. 1xh. 1xi. 1xj. 1xk. 1xl. 1xm. 1xn. 1xo. 1xp. 1xq. 1xr. 1xs. 1xt. 1xu. 1xv. 1xw. 1xx. 1xy. 1xz, 1ya. 1yb. 1yc. 1yd. 1ye. 1yf. 1yg. 1yh. 1yi. 1yj. 1yk. 1yl. 1ym. 1yn. 1yo. 1yp. 1yq. 1yr. 1ys. 1yt. 1yu. 1yv. 1yw. 1yx. 1yy. 1yz, 1za. 1zb. 1zc. 1zd. 1ze. 1zf. 1zg. 1zh. 1zi. 1zj. 1zk. 1zl. 1zm. 1zn. 1zo. 1zp. 1zq. 1zr. 1zs. 1zt. 1zu. 1zv. 1zw. 1zx. 1zy. 1zz, 1aaa. 1aab. 1aac. 1aad. 1aae. 1aaf. 1aag. 1aah. 1aai. 1aaj. 1aak. 1aal. 1aam. 1aan. 1aao. 1aap. 1aaq. 1aas. 1aat. 1aau. 1aav. 1aaw. 1aax. 1aay. 1aaz, 1baa. 1baab. 1baac. 1baad. 1baae. 1baaf. 1baag. 1baah. 1baai. 1baaj. 1baak. 1baal. 1baam. 1baan. 1baao. 1baap. 1baaq. 1baas. 1baat. 1baau. 1baav. 1baaw. 1bax. 1bay. 1baz, 1caa. 1caab. 1caac. 1caad. 1caae. 1caaf. 1cag. 1cah. 1cai. 1caj. 1cak. 1cal. 1cam. 1can. 1cao. 1cap. 1caq. 1cas. 1cat. 1cau. 1cav. 1caw. 1cax. 1cay. 1caz, 1daa. 1daab. 1daac. 1daad. 1daae. 1daaf. 1dag. 1dah. 1dai. 1daj. 1dak. 1dal. 1dam. 1dan. 1dao. 1dap. 1daq. 1das. 1dat. 1dau. 1dav. 1daw. 1dax. 1day. 1daz, 1eaa. 1eab. 1eac. 1ead. 1eae. 1eaf. 1eag. 1eah. 1eai. 1eaj. 1eak. 1eal. 1eam. 1ean. 1eao. 1eap. 1eaq. 1eas. 1eat. 1eau. 1eav. 1eaw. 1eax. 1eay. 1eaz, 1faa. 1faab. 1faac. 1faad. 1faae. 1faf. 1fag. 1fah. 1fai. 1faj. 1fak. 1fal. 1fam. 1fan. 1fao. 1fap. 1faq. 1fas. 1fat. 1fau. 1fav. 1faw. 1fex. 1fey. 1faz, 1gaa. 1gab. 1gac. 1gad. 1gae. 1gaf. 1gag. 1gah. 1gai. 1gaj. 1gak. 1gal. 1gam. 1gan. 1gao. 1gap. 1gaq. 1gas. 1gat. 1gau. 1gav. 1gaw. 1gax. 1gay. 1gaz, 1haa. 1haab. 1haac. 1haad. 1haae. 1haf. 1hag. 1hah. 1hai. 1haj. 1hak. 1hal. 1ham. 1han. 1hao. 1hap. 1haq. 1has. 1hat. 1hau. 1hav. 1haw. 1hax. 1hay. 1haz, 1iaa. 1iaab. 1iaac. 1iad. 1iae. 1iaf. 1iag. 1iah. 1iai. 1iaj. 1iak. 1ial. 1iam. 1ian. 1iao. 1iap. 1iaq. 1ias. 1iat. 1iau. 1iav. 1iaw. 1iax. 1iay. 1iaz, 1jaa. 1jab. 1jac. 1jad. 1jae. 1jaf. 1jag. 1jah. 1jai. 1yaj. 1jak. 1jal. 1jam. 1jan. 1jao. 1jap. 1jaq. 1jas. 1jat. 1jau. 1jav. 1jaw. 1jex. 1jey. 1jgz, 1kaa. 1kaab. 1kaac. 1kad. 1kae. 1kaf. 1kag. 1kah. 1kai. 1kaj. 1kak. 1kal. 1kam. 1kan. 1kao. 1kap. 1kaq. 1kas. 1kat. 1kau. 1kav. 1kaw. 1kax. 1kay. 1kz, 1laa. 1laab. 1laac. 1lad. 1lae. 1laf. 1lag. 1lah. 1lai. 1laj. 1lak. 1lal. 1lam. 1lan. 1lao. 1lap. 1laq. 1las. 1lat. 1lau. 1lav. 1law. 1lax. 1lay. 1lhz, 1maa. 1maab. 1maac. 1mad. 1mae. 1maf. 1mag. 1mah. 1mai. 1maj. 1mak. 1mal. 1mam. 1man. 1mao. 1map. 1maq. 1mas. 1mat. 1mau. 1mav. 1maw. 1max. 1may. 1mz, 1naa. 1naab. 1naac. 1nad. 1nae. 1naf. 1nag. 1nah. 1nai. 1naj. 1nak. 1nal. 1nam. 1nan. 1nao. 1nap. 1naq. 1nas. 1nat. 1nau. 1nav. 1naw. 1nax. 1nay. 1nzz, 1oaa. 1oab. 1oac. 1oad. 1oae. 1oaf. 1oag. 1oah. 1oai. 1oj. 1ok. 1ol. 1om. 1on. 1oo. 1op. 1oq. 1os. 1ot. 1ou. 1ov. 1ow. 1ox. 1oy. 1oz, 1paa. 1pab. 1pac. 1pad. 1pae. 1paf. 1pag. 1pah. 1pai. 1paj. 1pak. 1pal. 1pam. 1pan. 1pao. 1pap. 1paq. 1pas. 1pat. 1pau. 1pav. 1paw. 1pax. 1pay. 1pzz, 1qaa. 1qab. 1qac. 1qad. 1qae. 1qaf. 1qag. 1qah. 1qai. 1qaj. 1qak. 1qal. 1qam. 1qan. 1qao. 1qap. 1qaq. 1qas. 1qat. 1qau. 1qav. 1qaw. 1qax. 1qay. 1qzz, 1raa. 1rab. 1rac. 1rad. 1rae. 1raf. 1rag. 1rah. 1rai. 1raj. 1rak. 1ral. 1ram. 1ran. 1rao. 1rap. 1raq. 1ras. 1rat. 1rau. 1rav. 1raw. 1rax. 1ray. 1rzz, 1saa. 1sab. 1sac. 1sad. 1sae. 1saf. 1sag. 1sah. 1sai. 1saj. 1sak. 1sal. 1sam. 1san. 1sao. 1sap. 1saq. 1sas. 1sat. 1sau. 1sav. 1saw. 1sax. 1say. 1szz, 1taa. 1tab. 1tac. 1tad. 1tae. 1taf. 1tag. 1tah. 1tai. 1taj. 1tak. 1tal. 1tam. 1tan. 1tao. 1tap. 1taq. 1tas. 1tat. 1tau. 1tav. 1taw. 1tax. 1tay. 1tzz, 1uaa. 1uab. 1uac. 1uad. 1uae. 1uaf. 1uag. 1uah. 1uai. 1uj. 1uk. 1ul. 1um. 1un. 1uao. 1uap. 1uq. 1uas. 1uat. 1uau. 1uav. 1uaw. 1uax. 1uay. 1uzz, 1vaa. 1vab. 1vac. 1vad. 1vae. 1vaf. 1vag. 1vah. 1vai. 1vj. 1vk. 1vl. 1vm. 1vn. 1vao. 1vap. 1vq. 1vas. 1vat. 1vau. 1vav. 1vaw. 1vax. 1vay. 1vzz, 1waa. 1wab. 1wac. 1wad. 1wae. 1waf. 1wag. 1wah. 1wai. 1wj. 1wk. 1wl. 1wm. 1wn. 1wao. 1wap. 1wq. 1was. 1wat. 1wau. 1wav. 1waw. 1wax. 1way. 1wzz, 1xaa. 1xab. 1xac. 1xad. 1xae. 1xaf. 1xag. 1xah. 1xai. 1xaj. 1xak. 1xal. 1xam. 1xan. 1xao. 1xap. 1xaq. 1xas. 1xat. 1xau. 1xav. 1xaw. 1xax. 1xay. 1xzz, 1yaa. 1yab. 1yac. 1yad. 1yae. 1yaf. 1yag. 1yah. 1yai. 1yaj. 1yak. 1yal. 1yam. 1yan. 1yao. 1yap. 1yaq. 1yas. 1yat. 1yau. 1yav. 1yaw. 1yax. 1yay. 1yzz, 1zaa. 1zab. 1zac. 1zad. 1zae. 1zaf. 1zag. 1zah. 1zai. 1zaj. 1zak. 1zal. 1zam. 1zan. 1zao. 1zap. 1zaq. 1zas. 1zat. 1zau. 1zav. 1zaw. 1zax. 1zay. 1zzz.

aut ita, ut connotetur effectus in eo, aut ita, ut non connotetur I 647 a

— Divina essentia comparatur ad multa in ratione causalitatis, quia est in multis I 770 2* — ut simplicissimus invenitur in omnibus I 638 f. 4 — Dei virtus est in omnibus, et similiter ipsa substantia I 638 f. 2. 639 a. 768 f. 3. 769 b — est in quolibet re ut natura, quia per Dei praesentiam materia unitur formae I 641 f. 3. 646 arg. 3 — est praesens omni rei secundum locum et tempus I 641 f. 4

— est in omni creatura per intimitatem substantiae I 755 9* — est immediate in omni creatura ipsam continens I 172 7* — Deum esse in rebus est res contineri et conservari a Deo I 643 3*. 646 arg. 3 — Dei praesentia necessaria est omni creaturae, ut conservetur I 639 a — est locus conservans creaturae spiritualis II 76 b. 77 2* — ut conservans est intimus essentiae, ut obiectum beatificans intimus potentiae IV 1007 3* — De praesentia in ordine ad cognoscendum *vide V. Cognitio-Deus cognoscibilis* — in creatura irrationali est ut in signo, in rationali per unionem I 283 b

— est summe intimus cuilibet rei I 646 arg. 3, 4 — magis est intimus unicuique rei quam ipsa sibi, et plus pendet esse rei a Deo conservante quam ab ipsis principiis intrinsecis III 643 6* — est in rebus magis et minus ratione effectus connotati, vel intensivo vel extensivo I 647 a — est intimus in omni creatura essentialiter, potentialiter et praesentialiter II 636 7*. III 51 4* — Secundum condiciones modorum essendi est in omnibus potentialiter, praesentialiter, essentialiter I 649 a — est in rebus praesentialiter secundum praesentialitatem, indistantiam, potentialiter secundum virtutis influentiam, essentialiter secundum intimitatis existentiam I 649 a — Non probantur aliae tres expositiones harum conditionum *ibid.* b. 649 a. 1a. 1b. 1c. 1d. 1e. 1f. 1g. 1h. 1i. 1j. 1k. 1l. 1m. 1n. 1o. 1p. 1q. 1r. 1s. 1t. 1u. 1v. 1w. 1x. 1y. 1z. 1aa. 1ab. 1ac. 1ad. 1ae. 1af. 1ag. 1ah. 1ai. 1aj. 1ak. 1al. 1am. 1an. 1ao. 1ap. 1aq. 1ar. 1as. 1at. 1au. 1av. 1aw. 1ax. 1ay. 1az. 1ba. 1bb. 1bc. 1bd. 1be. 1bf. 1bg. 1bh. 1bi. 1bj. 1bk. 1bl. 1bm. 1bn. 1bo. 1bp. 1bq. 1br. 1bs. 1bt. 1bu. 1bv. 1bw. 1bx. 1by. 1bz. 1ca. 1cb. 1cc. 1cd. 1ce. 1cf. 1cg. 1ch. 1ci. 1cj. 1ck. 1cl. 1cm. 1cn. 1co. 1cp. 1cq. 1cr. 1cs. 1ct. 1cu. 1cv. 1cw. 1cx. 1cy. 1cz. 1da. 1db. 1dc. 1dd. 1de. 1df. 1dg. 1dh. 1di. 1dj. 1dk. 1dl. 1dm. 1dn. 1do. 1dp. 1dq. 1dr. 1ds. 1dt. 1du. 1dv. 1dw. 1dx. 1dy. 1dz. 1ea. 1eb. 1ec. 1ed. 1ee. 1ef. 1eg. 1eh. 1ei. 1ej. 1ek. 1el. 1em. 1en. 1eo. 1ep. 1eq. 1er. 1es. 1et. 1eu. 1ev. 1ew. 1ex. 1ey. 1ez. 1fa. 1fb. 1fc. 1fd. 1fe. 1ff. 1fg. 1fh. 1fi. 1fj. 1fk. 1fl. 1fm. 1fn. 1fo. 1fp. 1fq. 1fr. 1fs. 1ft. 1fu. 1fv. 1fw. 1fx. 1fy. 1fz. 1ga. 1gb. 1gc. 1gd. 1ge. 1gf. 1gg. 1gh. 1gi. 1gj. 1gk. 1gl. 1gm. 1gn. 1go. 1gp. 1gq. 1gr. 1gs. 1gt. 1gu. 1gv. 1gw. 1gx. 1gy. 1gz. 1ha. 1hb. 1hc. 1hd. 1he. 1hf. 1hg. 1hh. 1hi. 1hj. 1hk. 1hl. 1hm. 1hn. 1ho. 1hp. 1hq. 1hr. 1hs. 1ht. 1hu. 1hv. 1hw. 1hx. 1hy. 1hz. 1ia. 1ib. 1ic. 1id. 1ie. 1if. 1ig. 1ih. 1ii. 1ij. 1ik. 1il. 1im. 1in. 1io. 1ip. 1iq. 1ir. 1is. 1it. 1iu. 1iv. 1iw. 1ix. 1iy. 1iz. 1ja. 1jb. 1jc. 1jd. 1je. 1jf. 1jg. 1jh. 1ji. 1jj. 1jk. 1jl. 1jm. 1jn. 1jo. 1jp. 1jq. 1jr. 1js. 1jt. 1ju. 1jv. 1jw. 1jx. 1jy. 1jz. 1ka. 1kb. 1kc. 1kd. 1ke. 1kf. 1kg. 1kh. 1ki. 1kj. 1kk. 1kl. 1km. 1kn. 1ko. 1kp. 1kq. 1kr. 1ks. 1kt. 1ku. 1kv. 1kw. 1kx. 1ky. 1kz. 1la. 1lb. 1lc. 1ld. 1le. 1lf. 1lg. 1lh. 1li. 1lj. 1lk. 1ll. 1lm. 1ln. 1lo. 1lp. 1lq. 1lr. 1ls. 1lt. 1lu. 1lv. 1lw. 1lx. 1ly. 1lz. 1ma. 1mb. 1mc. 1md. 1me. 1mf. 1mg. 1mh. 1mi. 1mj. 1mk. 1ml. 1mm. 1mn. 1mo. 1mp. 1mq. 1mr. 1ms. 1mt. 1mu. 1mv. 1mw. 1mx. 1my. 1mz. 1na. 1nb. 1nc. 1nd. 1ne. 1nf. 1ng. 1nh. 1ni. 1nj. 1nk. 1nl. 1nm. 1nn. 1no. 1np. 1nq. 1nr. 1ns. 1nt. 1nu. 1nv. 1nw. 1nx. 1ny. 1nz. 1oa. 1ob. 1oc. 1od. 1oe. 1of. 1og. 1oh. 1oi. 1oj. 1ok. 1ol. 1om. 1on. 1oo. 1op. 1oq. 1or. 1os. 1ot. 1ou. 1ov. 1ow. 1ox. 1oy. 1oz. 1pa. 1pb. 1pc. 1pd. 1pe. 1pf. 1pg. 1ph. 1pi. 1pj. 1pk. 1pl. 1pm. 1pn. 1po. 1pp. 1pq. 1pr. 1ps. 1pt. 1pu. 1pv. 1pw. 1px. 1py. 1pz. 1qa. 1qb. 1qc. 1qd. 1qe. 1qf. 1qg. 1qh. 1qi. 1qj. 1qk. 1ql. 1qm. 1qn. 1qo. 1qp. 1qq. 1qr. 1qs. 1qt. 1qu. 1qv. 1qw. 1qx. 1qy. 1qz. 1ra. 1rb. 1rc. 1rd. 1re. 1rf. 1rg. 1rh. 1ri. 1rj. 1rk. 1rl. 1rm. 1rn. 1ro. 1rp. 1rq. 1rr. 1rs. 1rt. 1ru. 1rv. 1rw. 1rx. 1ry. 1rz. 1sa. 1sb. 1sc. 1sd. 1se. 1sf. 1sg. 1sh. 1si. 1sj. 1sk. 1sl. 1sm. 1sn. 1so. 1sp. 1sq. 1sr. 1ss. 1st. 1su. 1sv. 1sw. 1sx. 1sy. 1sz. 1ta. 1tb. 1tc. 1td. 1te. 1tf. 1tg. 1th. 1ti. 1tj. 1tk. 1tl. 1tm. 1tn. 1to. 1tp. 1tq. 1tr. 1ts. 1tt. 1tu. 1tv. 1tw. 1tx. 1ty. 1tz. 1ua. 1ub. 1uc. 1ud. 1ue. 1uf. 1ug. 1uh. 1ui. 1uj. 1uk. 1ul. 1um. 1un. 1uo. 1up. 1uq. 1ur. 1us. 1ut. 1uu. 1uv. 1uw. 1ux. 1uy. 1uz. 1va. 1vb. 1vc. 1vd. 1ve. 1vf. 1vg. 1vh. 1vi. 1vj. 1vk. 1vl. 1vm. 1vn. 1vo. 1vp. 1vq. 1vr. 1vs. 1vt. 1vu. 1vv. 1vw. 1vx. 1vy. 1vz. 1wa. 1wb. 1wc. 1wd. 1we. 1wf. 1wg. 1wh. 1wi. 1wj. 1wk. 1wl. 1wm. 1wn. 1wo. 1wp. 1wq. 1wr. 1ws. 1wt. 1wu. 1wv. 1ww. 1wx. 1wy. 1wz. 1xa. 1xb. 1xc. 1xd. 1xe. 1xf. 1xg. 1xh. 1xi. 1xj. 1xk. 1xl. 1xm. 1xn. 1xo. 1xp. 1xq. 1xr. 1xs. 1xt. 1xu. 1xv. 1xw. 1xx. 1xy. 1xz. 1ya. 1yb. 1yc. 1yd. 1ye. 1yf. 1yg. 1yh. 1yi. 1yj. 1yk. 1yl. 1ym. 1yn. 1yo. 1yp. 1yq. 1yr. 1ys. 1yt. 1yu. 1yv. 1yw. 1yx. 1yy. 1yz. 1za. 1zb. 1zc. 1zd. 1ze. 1zf. 1zg. 1zh. 1zi. 1zj. 1zk. 1zl. 1zm. 1zn. 1zo. 1zp. 1zq. 1zr. 1zs. 1zt. 1zu. 1zv. 1zw. 1zx. 1zy. 1zz.

— est in omnibus creaturis per essentiam, in iustis per gratiam, in Christo per unionem I 648 b. III 147 d. 4. IV 224 a — secundum substantiam est in omnibus creaturis, in creatura rationali per cognitionem et amorem I 68 f. 4 — est in iustis per cognitionem et amorem II 636 7* — solum in iustis dicitur inhabitare I 646 arg. 4 — est in malis quantum ad conservationem naturae I 651 d. 6 — dicitur esse cum malis, quia eos in multis adiuvat I 650 d. 4

22. — In Deo, cum ibi sit esse et operari, intelligitur esse natura et habens naturam I 413 b — In divinis intelligitur quod est et quod est sine differentia I 362 5*. 364 2. 409 a. sq. 476 a. 4* — Necessario Deum cogitamus ut aliquem habentem deitatem sive naturam intellectualem III 427 4* — Divina natura non potest cogitari abstracta ab omni supposito, et proprietates essentielles non conveniunt essentiali in omnimoda abstractione *ibid.* — non potest intelligi ut summe potens, sapiens, bonus, abstracto omni supposito *ibid.*

DEUS (23)

— Non intellecta personarum pluralitate potest intelligi divina natura et habens illam I 471 b — Abstracta origine intelligitur Deus in unitate hypostasis I 458 a, 4^a — Personalitas potest abstrahi per intellectum ab essentia vel simpliciter, vel ita ut maneat suppositum rationalis naturae III 427 a sq.

23 — Divina essentia nullo modo distinguitur nec per se nec per accidens I 364 1^a — In Deo non est formae multiplicatio, cum sit vere unum I 441 f. 2. 439 b — Essentia nullo modo est multiplicabilis I 364 a — Divina essentia non est distinguibilis per plurificationem sui, nec a persona per diversitatem I 462 d. 4 — Divina essentia est magnitudo, una non multiplicata; et tota non divisa in qualibet personarum I 354 b.

— Essentia est communicabilis pluribus sine divisione ratione simplicitatis I 53 f. 3. 54 a. 419 2^a. 483 2^a — Divina essentia propter summam simplicitatem est una et tota in pluribus I 481 b — Divinae naturae convenit esse in pluribus aptitudine et actu I 480 f. 4. 481 a — Deitas eo ipso, quod plene est in Patre, redundat in alias personas redundantia perfectionis I 54 2^a — Essentia est communicabilis, in quantum non habet proprietatem distinguentem I 591 7^a — Essentia communicatur, quia non refertur I 483 3^a — Essentia non communicatur per appropriationem I 449 2^a — Essentiam propter summam simplicitatem contingit haberi alio et alio modo, et ideo a pluribus I 444 a — ut summe simplex non debet intelligi plurificatus in essentia nec unum in supposito I 466 a.

— Essentia non numeratur in divinis I 443 b. 417 d. 3 — Unitas non admittit pluralitatem circa essentiam sicut circa personam I 53 f. 2. 588 a — In divinis non convenit esse pluralitatem naturae cum unitate personae I 483 6^a — In Deo non possunt esse duae essentiae I 94 d. 5.

— Divina natura simplicissima in forma habet tamen distinctionem in hypostasis III 423 3^a — Essentia vere praedicatur de pluribus, sed non intelligitur multiplicata I 359 2^a. 364 a — In Deo dicuntur plures entes substantive vel adiective, quin multiplicetur essentia I 444 4^a — Essentia divina non distinguitur in suppositis I 449 4^a. 2^a. III 442 d. 4 — Cum dicuntur plures personae divinae, non multiplicatur forma deitatis I 445 4^a — In Patre et Filio et Spiritu sancto una est entitas et veritas II 895 d. 3.

— Pluralitas dicta de personis non ponit diversitatem in natura, sed in proprietatibus et relationibus I 364. 4^a. 2^a. 3^a. 365 d. 2. 373 6^a — Pluralitas personarum cum unitate essentiae est proprium divinae naturae solius, nec reperitur simile in creatura I 76 b — In divinis personis est vera distinctio cum perfectissima unitate, et nihil invenitur aequale in creatura III 325 d. 4 — In Deo est una essentia et substantia, sed plures personae sine repugnantia I 444 a — Distinctio realis est in divinis,

sed negatur distinctio in natura I 453 2^a — In Deo est distinctio realis quantum ad personam, non quantum ad essentiam I 483 a — Praepositiones important distinctionem in suppositis, sed non in substantia I 404 d. 4. 448 b.

24 — In Deo unum est quod est I 412 a. 415 2^a — Subiectum, quod est substantia, est unum in tribus I 515 b — Id quod est, seu res naturae est indistinctum in divinis, sicut essentia, numeratur tamen ipse qui est I 364 a, 4^a.

— In Deo dicuntur plures substantiae individuae I 440 3^a — Subsistentia plurificatur in divinis, prout importat respectum ad proprietatem; cui subest I 445 d. 4 — In Deo sunt plures habentes Deitatem, sed non plures dii I 445 2^a — Tres personae sunt unus Deus, quia non conveniunt ex diversis, sed ratione unius essentiae I 400 b — Congruè dicuntur plures personae I 417 d. 3.

25 — In Trinitate est unitas substantiae et trinitas rationum et rerum, scilicet personarum I 53 a — est ita trinus, quod trinitas non confunditur, et ita unus, quod unitas non multiplicatur I 442 b — Dei Unitas et Trinitas ostenditur per auctoritatem Legis et Prophetarum, Iesu Christi et Apostolorum I 50 b — Pluralitas personarum innuitur in Scriptura octo modis I 61 d. 8 — Dei Unitas et Trinitas primo est credenda per auctoritatem, deinde intelligenda per rationem, deinde exprimenda per catholicam et rationabilem locutionem I 50 a — Fides non tantum credit Dei essentiam, sed etiam modos essendi I 356 3^a.

26 — In Deo est summa unitas cum distinctione, ita quod distinctio est inconfusa et unitas indistincta I 349 a — In Deo est vere unitas et pluralitas secundum diversos modos essendi I 356 3^a — Unitas et pluralitas attenditur in divinis secundum diversum modum se habendi, quod est quantum ad absolutum et ad comparatum I 398 b — Unitas est ex parte rei, id est essentiae, pluralitas a parte rei, id est personarum I 393 3^a — Unitas consonantiae supponit unitatem essentiae in Patre et Filio I 552 d. 8.

— In Deo ita est pluralitas, ut sit tantum in pluribus, quantum in uno I 94 d. 5. 466 3^a — Deitas aequè plene est in uno ac in pluribus, non tamen ita plene declaratur I 54 2^a — In Deo tantum est in unitate quantum in pluralitate, sed non tot modis essendi I 356 3^a.

— In Deo plures non conveniunt in compositionem unitas, quia in unoquoque est tota essentia, et quia non differunt essentialiter ab invicem I 356 3^a. 363 b — In Deo vere est pluralitas quantum ad distinctionem, sed non quantum ad auius multitudinis constitutionem I 356 3^a. 6^a — In divinis est distinctio, sed non aggregatio I 426 a — Pluralitatem in divinis non sequitur integralitas I 356 3^a — In Deo non cadit multiplicatio nec quantum ad formam nec quantum ad partes, ut dici possit triplex I 366 d. 3.

DEUS (26)

— est prima et summa unitas II 867 f. 3 — dicitur unus positive unitate, quae est ex parte formae, perfectissima et summa et infinita; nec est in potentia ad numerum nec alius donnummerabilis I 424 b, 3^a — Unitas excludit singularitatem et solitudinem, diversitatem, multiplicatam, divisionem et separationem, non vero alietatem, pluralitatem, distinctionem et discretionem I 434 a sq. — Cum sit unitas in pluribus, non dicitur singularitas, quae excludit communicabilitatem, nec solitudo, quae excludit pluralitatem *ibid.*

— In divinis oportet ponere unitatem essentialem vel personalem I 424 a, 2^a — Unitas essentialis et personalis non sunt duae secundum rem, sed una, ratione differens *ib.* — Non potest concludi ab unitate naturae ad unitatem personae III 423 2^a — Unum adiective dictum importat illam unitatem, ad quam determinatur per adiectivum, substantive dictum in masculino attribuitur unitati personali, in neutro essentiali I 424 a.

— Unum supponens pro persona praedicat notionem non quancunque, sed personalem, quae facit esse unum I 424 3^a — Unum dictum de personis significat notionem communiter *ib.* 4^a — Unum praedicatur de persona, sed non secundum quod plures in ea conveniunt I 430 2^a — Unum dictum de persona dicit solam distinctionem, non partialitatem I 366 4^a. 5^a.

— Plures personae non possunt distincte exprimi uno nomine, sed tantum per propria personarum, vel per nomen adiectivum I 415 5^a — Nullum nomen simul importat pluralitatem et unitatem in forma, sed potest simul significari unitas formae et distinctio suppositorum I 429 2^a — Distinctio personarum non potest significari per additionem termini numeralis nisi huius nominis *trinus* I 366 d. 3. *Vide V. Trinitas.* — Deus non dicitur ternarius nec triplex, quae simpliciter significant distinctionem, sed dicitur trinus I 365 d. 2, 3. 428 f. 2, 3.

— In Deo unitas et pluralitas dicuntur positive I 534 a — Nomina numeralia non significant meram privationem, sed aliquo modo ponunt numerum I 61 d. 7. 425 b sq.

— In Deo non est proprie numerus I 61 d. 7. 354 b. 373 6^a — In Deo non est ponenda differentia secundum numerum, nec unum numero I 363 b sq. 365 d. 2 — In divinis est aliquo modo numerus, sed non secundum quod ponit aggregationem et divisionem substantialem I 426 a sq. 427 1^a. 343 4^a — In divinis non est numerus simpliciter, sed numerus personarum I 426 b — In divinis numerus est ex distinctione suppositorum cum unitate formae I 429 b.

— In Deo ipsum quod est est indistinctum, sed non est unum numero, quia pluribus communicabile et de pluribus dicibile I 364 a — Distinctionem realem personarum non sequitur diversitas secundum numerum *ib.* 2^a. 3^a. 365 d. 2 — Pluralitas personarum medium tenet inter

DEUS (30)

est Deus, ita ut non excludat alium a forma praedicati, cadendo in compositionem principalem, sed solum a forma subiecti I 386 a — Nomen Deus coniunctum cum nomine Pater potest excludere vel non excludere aliam personam I 404 d. 3

30 — Unitas est ratio circumincessionis perfectae I 347 f. 2, 3. 349 a — In Deo non est unum extra alterum I 348 f. 5. 350 6* — Unus est in alio per summam et perfectam circumincessionem ratione unitatis essentiae cum distinctione personarum I 349 a, 3*, 4*. 353 d. 40 — Unus non est in alio secundum diversam habitudinem I 349 4*. 350 5* — Cum dicitur una persona esse in alia, praepositio dicit distinctionem personalem I 349 4*, 4*. 352 d. 6 — Personae non sunt separabiles re nec intellectu ratione circumincessionis I 363 f. 8 — Personae sunt simul, sed inconfuse, cum se ipsis distinguantur et in se ipsis subsistant I 349 2* — ipse dicitur esse in se, sed non importatur distinctio nec transitio nisi secundum modum I 650 d. 2 — Pater dicitur esse in Filio propter consubstantialitatem I 584 d. 2

— In divinis personis debet esse summa connexio et germanitas I 439 f. 6. 210 f. 5 — Per nomen Patris et Filii innuitur unitas essentiae, per nomen Spiritus unitas consonantiae I 552 d. 8 — Inter tres personas est perfectus nexus I 55 f. 3. 56 f. 4. 236 b *Vide V. Persona et V. Spiritus sanctus*

34 — In divina essentia non potest esse similitudo secundum accidens nec secundum partem substantiae, sed secundum totum, quae non compatitur diversitatem naturae I 60 d. 6 — In solo Deo est imitatio et similitudo pura, non permixta alicui dissimilitudini, et expressio luminis non permixta obscuritati I 454 b *Vide V. Filius et V. Generatio* — Similitudo et aequalitas non est notio distinguens I 536 3*. 538 d. 3 *Vide V. Aequalitas et V. Filius*; de aequalitate potentiae *V. Potentia*

— In divinis personis est summa unio et convenientia, nec potest esse gradus et disconvenientia I 198 4* — In divinis non est gradus, sed ordo et origo I 447 a sq. 552 d. 7 — In divinis non est gradus perfectionis I 222 a — In divinis non est diversitas, qua est maior et minor, cum haec dicat diversitatem virtutis et naturae I 285 d. 2 — In divinis esse et virtus et operatio est aequalis nobilitatis, quia ibi non est differentia substantialis I 260 b — Pater et Filius improprie dicuntur differre causae et gradu, sed potius principio et ordine I 447 a sq.

32 — In Deo non est prius et posterius natura I 424 d. 7. 374 arg. 3, 4* — In Deo nullo modo cadit prius duratione nec causalitate, quia unum repugnat aeternitati, alterum essentiae unitati I 220 b. 372 b — In Deo proprie non est prius et posterius inter personas I 498 a. 509 a, 4* — In divinis non cadit prius et posterius in se, sed respectu effectus I 544 4*

— In Deo aliquo modo dicitur prius respectu personarum, sed nullo modo po-

(33)

sterius I 509 4* — Quod convenit uni personae a se, alii ab alio, non est in una prius, nisi ut dicit principaliter I 221 3* — In Deo cadit prius origine, quo alter ex altero, et prius auctoritate, quo alter accipit ab altero I 220 b sq. — Inter duas personas producentes alteram non cadit prioritas originis, sed auctoritatis, secundum quam Filius hoc habet a Patre I 221 a, 4* — In actionibus personarum attenditur ordo, sed non virtutum diversitas nec separatio vel distantia aliqua I 224 a *Vide V. Ordo*

— Inter divinas personas vere est habitudo principii, quod est proprium personae I 436 a — Ratione emanationis perfectae una persona alterius est principium, non finis nec causa nec initium I 509 a, 4*-4* — Primum et principium inter personas solum dicit ordinem I 371 2* — Initium large potest dici in divinis I 509 2* — In Deo sunt habitudines causae et convenientiae, non vero repugnantiae et distantiae I 350 6* *Vide V. Causa*; de causalitate respectu creaturae *vide infra 47 sqq.*

33 — Secundum modum se habendi aliqua dicuntur de Deo secundum substantiam, vel secundum relationem I 398 b — Substantialiter dicitur illud quod non dicitur ad aliud, nec intra nec extra, nec implicite nec explicite I 428 2* *Vide 9 et 41* — Aliquid dicitur secundum substantiam aut indicando naturam communem, ut quid, aut suppositum certum, ut quis I 437 a — Suppositum potest dici quod est et qui est I 364 4* — In Deo non dicitur qui est et quis est ut distinguishibile et actu distinctum I 409 b

— In divinis sunt tres modi dicendi secundum rem, essentialis, notionalis et personalis I 452 b — Modi dicendi essentialiter et personaliter non differunt tantum a parte nostra, sed etiam a parte rei *ibid.* — Secundum essentiam est modus praedicandi in quid, secundum personam in quis, secundum notiones in quae sive in quomodo se habet I 454 f. 4. 452 b. 461 6* — Persona praedicatur ut quis, non ut quid I 444 d. 3 — Oportet intelligi eum qui distinguitur, et quo distinguitur, quod est proprietas I 410 b

34 — Nomina abstracta non supponunt pro persona I 566 d. 2. III 187 2* — Nomen concretum supponit pro persona proprie, nomen abstractum omnino improprie, nomina media vero partim proprie, partim improprie I 442 b — Nomina media quantum ad significatum dicunt substantiam, sed possunt supponere pro persona I 505 d. 4. 565 d. 2. 566 d. 5

— Abstracta important habitudinem informationis I 333 a — Essentia significat quodam modo in ratione principii et informantis respectu personarum I 420 d. 3. III 442 d. 2 — Res naturae secundum modum intelligendi tantum dicitur substare essentiae ut perficienti I 407 b — In Deo non est subiectum quantum ad rem, sed quantum ad modum intelligendi vel enuntiandi I 590 4* — Deitas proprius dicit formam

DEUS (35)

Dei quam Divinitas I 276 b — Ipsum quo est potest significari in abstractione consequenter ad nostrum modum intelligendi, tum ex parte communicabilis tum incommunicabilis I 476 b

— Nomen *essentia* vel deitas est abstractum et imponitur formae et a forma I 98 4* — Essentia est nomen naturae I 409 a. 413 f. 3, b — Deitas abstracte dicta non potest trahi ad personas I 276 a — Essentia est nomen abstractissimum nec potest supponere pro persona I 449 d. 4. 420 d. 3. 505 d. 4 — Essentia non significat personam nec personam supponit I 442 f. 3, b. 443 2*. 420 d. 3, 4 — Essentia in divinis est communis et absoluta I 622 b — Essentia dicitur in omnimoda absoluteione I 374 4*. 375 2*. 622 b. III 431 4* — Essentia est nomen absolutissimum I 408 f. 3. 410 a. 413 f. 1, 2. 505 d. 4 — Essentia non videtur ullo modo significari in ratione causae I 410 a

— *Substantia* secundum usum communem idem sonat quod essentia I 406 4*. 409 b. 446 d. 4. 445 d. 4 — Essentia significat quo est, substantia vero quod est I 409 a. 410 a. 412 b — Secundum aliquos essentia dicitur ut a qua et per quam omnia sunt, substantia, ut quae per se stat, omnibus aliis circumscriptis I 409 b sq. — Substantia potest significare in abstractione sicut essentia I 410 a — Substantia, ut stat pro communi, non supponit personam I 440 3* — Substantia et natura est suppositum actus essendi I 60 d. 4 — *Natura* significat in abstractione III 187 2* — Natura ut alterius principium dicit comparisonem ad emanationem I 374 1* — Res dicitur pro natura vel pro re naturae I 121 d. 4 — Res dicit substantiam vel personas I 364 3*. 393 3*. 446 d. 3

— *Usia* respondet essentiae, usiosis substantiae I 409 a — Substantia et subsistentia respondent vel usiosis vel hypostasi I 442 a sq. — Subsistentia et persona dicunt distinctum proprietate quacunque, vel proprietate nobili I 409 b. 410 b

35 — est nomen naturae, sed imponitur ab operatione I 60 d. 3. 415 3* — imponitur ab actu, quem habet ad creaturam I 630 b — non importat respectum secundum dici ad personam, sed solum ad creaturam I 591 6* — importat pure aeternum I 742 d. 4

— *aliter* significat divinam naturam quam nomen natura I 420 d. 2. III 187 2* — non est nomen abstractum sicut essentia, unde non potest importare habitudinem formae I 596 d. 5 — non significat per modum formae I 94 d. 3 — est nomen essentiae non omnino absolutum, sed in comparisonem ad personam I 443 f. 2 — significat deitatem in comparisonem ad personam potius quam habentem deitatem I 445 2* — dicit habens deitatem neutraliter, seu quod est *ibid.*

— importat unitatem et significat in concrectione I 430 3* — significat in concrectione, essentia in abstractione I 96 a. 412 b. 447 3* — est terminus concretus et

imponitur a forma essentiali, sed imponitur personae sive supposito I 98 4°. 403 arg. 3. III 187 2° — significat naturam, supponit vero proprie tam naturam quam personam I 403 b — habet naturam termini communis et termini discreti I 403 b. 405 d. 4. III 172 7° — est nomen commune et nominat unitatem naturae cum pluralitate suppositorum I 420 d. 2. 421 d. 4. 429 2°

— dictum essentialiter et personaliter non accipitur differenter quantum ad significatum, sed quantum ad suppositionem I 511 a — potest supponere pro essentia et pro persona I 492 d. 4. 511 a — stat pro pluribus, sicut pro uno I 405 d. 4 — supponit pro omni eo, cui inest deitas I 402 arg. 2 — Unus Deus supponit pro natura I 401 4°. 403 arg. 3. 105 d. 4; 5 — Cum dicitur: Deus est Trinitas, supponit pro tribus personis, vel pro natura I 403 b

36 — Nomina essentialia vel significant substantiam et per modum substantiae, vel substantiam per modum adiacentiae, vel substantiam in adiacentia, connotando relationes personales I 488 d. 2 — Quaedam nomina sunt essentialia dicta essentialiter, quaedam essentialia personaliter dicta, quaedam personalia dicta personaliter, quaedam personalia dicta essentialiter I 436 a. 437 4° — Quaedam dicuntur de divina essentia in se, quaedam ut est in personis ut forma, quaedam ut est principium actionis I 576 5° — Quaedam nomina non concernunt suppositum per modum inhaerentiae, sed secundum quod dicunt aliquam rationem actus vel originis, quae sunt ipsorum suppositorum I 412 b — Quaedam nomina claudunt intra se rem, circa quam ponunt suam formam, quaedam sunt omnino in adiacentia et ponunt rem suam circa subiectum I 413 3°. 468 a, 2° — Nomina appropriata supponunt pro persona III 187 6°

— Omne nomen substantiale praedicatur de qualibet persona I 400 a. 427 f. 2 — Quod ad se dicitur de singulis dicitur I 457 f. 4 — De pluribus dicuntur substantia et relativa, quae important distinctionem in communi, vel respectum plurium, ut communicant in aliquo I 536 3°, 4° — Quod dicit relationem et suppositum potest dici respectu alicuius personae determinate et distincte III 43 a — Quae conveniunt duabus personis fere omnia sunt essentialia, sed aliqua notionalia, et secundum haec dicitur: illud de illo I 492 d. 4

— Aliquod praedicatum tum essentialiter tum personale praedicatur ut proprium de termino substantiali I 379 a. 380 a — Proprium personae potest praedicari de hoc termino Deus I 98 2° — Propositio negativa, qua removetur proprium personae ab hoc termino Deus, non potest esse vera *ib.* 3° — Essentialia, quae important simul notionem, proprie attribuuntur essentiae et singulis personis, sed magis proprie personae, cuius significatur notio I 265 b — Relativa non dicuntur denominative de essentia I 496 arg. 4 — Essentialia, quae

essentiam in se respiciunt, ut diversa a creatura, dicuntur de proprietatibus, cetera non I 576 5° — Aliquid potest dici de appropriatis, quod non dicitur de essentia III 487 6° — Quae dicuntur secundum modum se habendi praedicantur de essentialibus et sunt unum I 398 b

— Respectiva non possunt de se invicem praedicari I 579 f. 3, 4° — Nomina personarum sunt omnino incommunicabilia quantum ad significationem et suppositionem I 442 b

37 — Relativa de pluribus dicta plurificantur I 536 3° — Nomina absoluta non possunt multiplicari I 413 f. 4, 2 — Nomina substantia dicuntur singulariter de pluribus I 400 a. 444 arg. 4. 535 f. 2, 4 — Nomina communia ad rem et rationem possunt plurificari, non vera nomina realia II 895 d. 3 — Nomina essentialia substantiva vel substantivata nunquam multiplicantur I 488 d. 2 — Nomina adiectiva adiective retenta et verba dicuntur pluraliter, eo magis, quando connotant relationes personales *ibid.*

— Non possunt vere dici plures dii I 445 a — Essentia est commune, quod non multiplicatur quantum ad formam, quia est unum in multis, nec quantum ad suppositum, quia pro illis non supponit I 420 d. 2 *Vide* 25 — Recte dicuntur plures personae divinae I 445 4°

— Substantia stans pro essentia non plurificatur in divinis, sed prout dicit respectum ad proprietatem, sub qua stat, numeratur apud doctores I 442 a sq. 446 d. 4. 552 d. 8 — In Deo dicuntur tres res, id est personae, et una res, id est essentia I 43 d. 7. 446 d. 3. II 895 d. 3 — Persona dicitur singulariter de singulis, sed non de pluribus I 400 a. 404 a. 435 f. 3 — Persona est nomen commune, quod distinguitur I 444 2°. 446 b — Omnipotens ut nomen substantivatur nec potest pluraliter dici in divinis sicut potens I 400 d. 3 — Creator est nomen non multiplicatum, quia supponit unum subiectum, quod est substantia I 515 b. 516 2° *Vide* V. *Creatio-activa*

38 — Quod ponitur pro relativo in quantum huiusmodi, non indicat essentiam I 420 d. 4 — Relative in Deo quaedam dicuntur ex principali intellectu, quaedam ex consequenti, utraque cum triplici differentia I 399 5° — Quaedam in divinis dicuntur secundum relationem, quae sunt distinctiva relatorum et important respectum distinguendum; quaedam, quae sunt relativa distinctorum et important respectum distinctionem consequentem I 536 3°

— Quae dicunt effectum in creatura dicuntur essentialiter I 437 4° — Nomen Creator non solum imponitur divinae essentiae, sed etiam ab essentia et significat ipsam in relatione I 615 d. 4 — Creator dicitur relative, quia significat essentiam cum respectu annexo *ibid.* — Quaedam nomina dicunt respectum ad personam et simul effectum in creatura I 437 4° — Nomen connotans effectum aut dicit solum respectum

ad effectum, et tunc est pure essentialiter, aut dicit simul respectum ad personam, et sic potest esse notionale I 263 3°. 267 d. 3. 400 a — Quae dicunt unionem non respiciunt essentiam, sed personam singularem I 399 b. 400 a

— Aliqua nomina connotant aliquid creatum propter modum significandi I 527 d. 4 — Quaedam nomina dicunt solum respectum, quaedam effectum *ibid.* — Inter essentialia et ea quae aliquid connotant potest esse accidens I 565 d. 4. 628 4° — Variatio quantum ad connotatum inducit multiplicitatem analogiae tantum I 511 a

39 — Omne, quod praedicatur de Deo, est aeternum substantive sumtum, sed non omne adiective dictum I 518 d. 3. 522 3° — Aeternus conditor dicitur substantive, adiective autem non actualiter, sed habitualiter I 518 d. 3 — Omne, quod de Deo dicitur simul active et passive, est aeternum, nisi ulterius connotet respectum ad creaturam ut terminum I 262 3° — Nihil temporale de Deo praedicatur per essentiam vel per inhaerentiam, sed quaedam per causam vel per unionem I 522 a sq. 524 a, 2° — Nomina de principali significatione importantia essentiam, sed in comparatione ad aliquid creatum et temporale, dicuntur de Deo ex tempore ratione connotati I 522 a, 3°. 527 d. 4 — Aliquid de novo dicitur de Deo ex relatione ad creaturam propter mutationem factam in creatura I 458 2°. II 70 b — Quod dicitur de Deo ex tempore non est secundum mutationem factam in ipso, sed in creatura I 522 a, 4° — Quae de Deo ex tempore dicuntur non important relationem in Deo secundum rem, sed solum secundum modum intelligendi I 525 b sq., 6°

— Aeternum non connotat temporale in actu, sed in habitu I 486 4° — Quae dicunt effectum in creatura in actu ex tempore dicuntur, quae habitu, possunt dici aeternaliter I 325 2°. 464 d. 10. 547 d. 3. 527 d. 4. 608 3°. 631 d. 2. III 698 b — Quaedam dicuntur de Deo, quae connotant effectum in actu, quaedam in habitu, quaedam indifferenter III 698 b — Actio transiens ad extra, quae connotat aliquid in actu, dicit quid temporale, non vero transiens ad id quod est intra, sed erit extra I 703 4° — Verbum, exemplar, potentia dicunt respectum in habitu, non in actu I 485 b — Dominus et creator secundum usum communem connotant actum et dicuntur cum tempore I 527 d. 4 — Creator importat divinam actionem, quae est essentia, Dominus potestatem coercendi I 522 a. 526 4°. 527 d. 4 — Incepit esse dominus non secundum potestatem, sed secundum actualem praesidentiam II 70 b — non dicitur proprie incepisse esse dominus in tempore vel ex tempore *ib.* a — non dicitur redemptor ex potestate ab aeterno, sed ex usu potestatis ex tempore III 445 d. 5

40 — Praedicatio de Deo importat compositionem in intellectu, sed unitatem in re I 590 2°, 3° — Complexio, quam facit intellectus, non est circa rem, sed circa

DEUS (41)

suum intelligere et exprimere *ib.* b. 591 3°. III 516 2° — Intellectus noster vere intelligit Deum per modum compositionis, quamvis res non sit composita I 440 a. 476 a, 1° — quamvis sit summa simplicitas, tamen intelligi non potest nec exprimi nisi per complexionem I 590 b. III 516 2° — Quamvis intellectus aliquo modo per intelligentiam ascendat ad intuitum simplicitatis, tamen non potest haec exprimere voce simplici, sed composita I 590 b — De Deo multi articuli sunt credendi et confitendi I 392 f. 5 — Plures articuli de Deo reducuntur ad unam veritatem incomplexam et realem II 895 d. 3 — non potest per affirmationes exprimi, sicut est omnino I 590 2° — Nul- lum nomen sufficienter exprimit esse divi- num nec in se nec in comparatione ad nostrum intellectum I 392 f. 3 — non est definibilis, sed notificabilis I 440 b *Vide supra 40*

— In divinis est praedicatio per identi- tatem et per inhaerentiam I 443 2° — Locutiones importantes unitatem et identi- tatem ibi sunt verissimae I 590 b — In divinis est praedicatio per identitatem ratione summae simplicitatis, quae est tam in persona quam in essentia I 443 2° — Differentia rationis non facit, quod unum non praedicetur de altero *ib.* 4°. 453 2°. 573 1°, 3° — In divinis affirmatio et negatio ver- rificantur de eodem aliquo modo differente I 443 4°. 577 4°. 588 5°, 6° — Praedicatio per identitatem est in Deo propriissima, per inhaerentiam est propter intellectus nostri defectibilitatem I 590 f. 4, a sq. — In divinis est praedicatio per inhaerentiam ratione diversitatis quoad rationem sive quoad modum praedicandi I 443 3°. 591 5°

— In praedicatione per inhaerentiam praedicatum ponit rem suam circa sub- iectum I 443 3°, 4° — Nomina substantia- lia praedicantur per identitatem, adiectiva vero et verba per inhaerentiam *ib.* 3° — Praedicatio per identitatem est triplex *ibid.* 578 2° — Per inhaerentiam commune praedicatur de proprio I 591 6°. III 471 4° — Minus ad usum adducenda est praedica- tio secundum identitatem, quae est minus propria I 443 b. III 443 d. 4 *Vide supra 36*

— In divinis non differt praedicatio secundum rem et secundum rationem, sed sicut persona praedicatur de essentia, ita etiam proprietates I 443 2° — Quidquid praedicatur concrete vel denominative quoad essentialia, etiam abstracte dicitur et non convertitur, sed non valet quoad prop- rietates personarum I 227 d. 2. 557 arg. 6 — In propositionibus de Deo non differt praeponere et postponere negationem I 98 a. 405 a

41 — Secundum modum intelligendi ex parte nostra de Deo aliqua dicuntur per modum substantiae, aliqua per modum quantitatis et qualitatis I 351 d. 3. 394 5°. 398 a — Actus et proprietates intelligimus et enuntiamus ut inhaerentia, licet omnia habeant modum substantiae I 590 b — No- mina sex ultimarum praedicamentorum di-

(42)

cunt aliquid in Deo, non solum a Deo, non tamen praedicantur absolute, sed cum respectu annexo I 645 d. 4 — Nomina, quae dicuntur actum, important habitudinem causalitatis I 333 a

— Deo convenit proprietas substantiae, quae est per se stare, sed non alii sub- esse I 475 d. 5 — Substantia a per se stando propriissime dicitur in divinis I 407 f. 3, b — Substantia ut substans alii ut inhaerenti falso et improprie dicitur; ut substans distinguenti admittitur, sed minus proprie; ut substans perficienti magis dicitur secundum nostrum intelligere quam secundum proprietatem divini esse *ib.* b — Substantia dicitur proprie in divinis, magis quam aliorum generum nomina I 406 f. 2

— Ad divina potius transferuntur no- mina speciei quam generis I 475 d. 4. 343 2°. 406 2° — Nomina generum de Deo dicuntur, sed non prout habent rationem generis I 475 d. 4 — est bonus sine qualitate, magnus sine quantitate I 473 f. 4. 475 d. 4

42 — Essentia divina, quia prima, est principium aliarum essentiarum I 53 f. 4. 54 4° — quia est simpliciter summum, ideo omnia sunt ab ipso et in ipso et ad ipsum, et in ipso est omnino status I 54 f. 3. 52 a — non solum est principium spiritualium et incorruptibilium, sed etiam visibilium et corruptibilium II 26 b — crea- vit caelum et terram, lucem et tenebras II 37 a — Non possunt esse duo princi- pia prima rerum propter ordinem universi II 26 b. 37 a — dicitur principium actu ex tempore I 517 d. 3

— Omne, quod est natura, est a Deo I 843 d. 5. II 862 b. 876 d. 2 — Omnis essentia est a prima essentia, omnis sapien- tia a prima sapientia II 864 f. 5 — Omne, quod dicitur positionem aliquam, est a Deo II 867 b. 872 a. 877 d. 5 — Omne, quod aliquem ordinem dicit, in quantum huius- modi est a Deo II 856 6°. 877 d. 5 — Ordo et dispositio rerum est a Deo ut a principio II 853 a — A Deo est omnis essentia et omnis ordo *ib.* 4°. 855 a. 862 b — A Deo est omnis modus, species et ordo II 867 f. 4 — Omne, quod facit ad alicuius laudem, est a Deo, cuius est omnis honor et laus II 1000 arg. 3

— Deo convenit esse causam multo- rum I 770 2° — ut causa prima et univer- salissima producit multitudinem rerum II 39 f. 4. — propter immensitatem potest producere infinita II 40 a *Vide V. Poten- tia* — propter suae immensitatis manife- stationem multitudinem rerum producit *ib.* b — ut principium perfectissimum est summae bonitatis et multa vult producere et multis se communicare II 39 f. 4. 40 b

43 — operatur ut *actus* plenus et per- fectus respectu omnium tam in cognoscendo quam in operando II 202 b — est principium sufficiens respectu omnium II 437 3° — est agens, quod est sua actio et agit se ipso I 158 3°. 645 d. 4. II 272 1° — agit se ipso, in quantum est omnino simplex I 588 a.

DEUS (44)

II 24 a. 27 5°. 28 f. 3. 34 a — est suum velle et suum agere II 20 arg. 5. 863 2° — Dei operatio connotat effectum in crea- tis I 564 3° — Operari differt ab esse in divinis quantum ad connotatum I 565 d. 4

44 — est agens per voluntatem et de- liberationem I 772 2° — non agit neces- sario nec semper, licet agat per se I 524 b — ut operans per voluntatem operatur, quando vult, secundum suam sapientiam et discretionem I 44 d. 43. II 23 5° — semper fuit in actu respectu sui ut actus purus, nihil habens admixtum de possi- bili, sed non semper fuit in actu respectu effectus producendi I 807 2°. II 23 5°

— Dei voluntas ab aeterno fuit causa proxima et immediata rerum, ita ut nihil esset medium quantum ad substantiam et dispositionem, sed solum quantum ad actum I 458 4°. III 699 4° — causat actualiter non pro instanti, in quo habet voluntatem, sed in quo facere vult I 803 a. 807 2°. 813 d. 9. II 332 a — Voluntas non semper nec necessario coniuncta est actui I 458 4°. 524 b

— est causa secundum actum ex tem- pore, habitu vero vel aptitudine ab aeterno I 634 d. 2. 703 2° — Ratio ope- randi in habitu est divina scientia et bo- nitas, in actu est praescientia et dispositio I 775 a — Productio actualis est volunta- ria, sed potentia et scientia est necessaria et ab aeterno I 486 2°. 621 a. 805 2° — Actus creandi non potuit esse ab aeterno, sed potentia et scientia fuit ab aeterno I 621 a, 4° *Vide V. Creatio - activa* — im- proprie dicitur operari ab aeterno, produ- cendo Verbum, in quo omnia disposuit II 308 d. 3. 332 a — Dispositio aeterna et praecognitio non dependet ab opere I 490 a

— agit secundum totam potentiam in productione rei, sed non totaliter I 785 3°. II 68 3°, 4° — In rerum productione non agit secundum totum suum posse, sed se- cundum possibilitatem creaturae II 298 b — quia non agit secundum totum posse, ideo effectus non aequatur causae IV 961 4°, 3° — non producit omnia, quae potest, sed quae vult et disponit I 686 5°. 775 a. II 40 b — non agit naturaliter et secundum omnimodam possibilitatem, sed secundum sapientiam limitantem varios effectus I 317 a, 1°. 772 2°. 785 3°, 4°. II 866 4°. III 32 2° — non agit per modum naturae I 805 3° — per artem non minus nobiliter agit quam natura *ibid.* *Vide V. Creatio - activa*

— Ratio operandi in Deo non est aliud quam bonitas et sapientia, et incidit cum ipsa essentia I 774 arg. 3, 4 — Ratio cau- salitatis proprie attribuitur voluntati, quae est actus, secundum quem eius bonitas re- flectitur super se ipsam ut finem I 802 3°. 804 b sq. — est causa rerum per volun- tatem I 803 f. 4 *Vide V. Creatio* — Causa immediata rerum est Dei voluntas I 806 f. 2-4. II 51 d. 4 — Potissima ratio pro- ductionis est bonitas, ratione cuius volun- tas est in actu II 51 d. 4 — ut summe bo-

nus potest in alia I 746 f. 4 *Vide V. Bonum - causa et - diffusivum*

— omne, quod facit, vult iusta et bona voluntate II 144 a — Dei virtus est rectissima in operando II 4 b — Omnia opera Dei sunt recta nec indigent approbatione II 532 b — Ratio, secundum quam Deus agit, est rationabilitas in voluntate, quae est ipsa essentia, sed connotat congruentiam in volito I 760 d. 2 — Voluntas Dei habet rationem, non causam quantum ad se, quae sit praeter ipsum I 812 d. 3 — Dispositiones divini consilii sunt inscrutabiles quantum ad cognitionem *propter quid*, vel etiam quantum ad cognitionem *quia* IV 967 d. 4

— in Verbo omnia disposuit I 429 b sq. 490 a. II 308 d. 3. 332 d. 3 — aeternaliter proponit I 702 f. 3 — non est agens praekoncipiens respectu voluntatis, sed respectu operis I 805 4* — dicitur praeparare aliquid, cum illud disponit producere I 703 5* — ut agens perfectissimus agit propter finem et eo obtento quiescit II 387 a — Dei quies connotat effectum, quem prius fecit *ib.* 3* *Vide V. Dies*

— nihil facit nisi volens I 669 arg. 4. II 444 a. III 700 f. 3 — nihil agit nisi per potentiam, sapientiam et voluntatem I 802 b — non agit nisi per praecognitionem I 604 a. 607 f. 4. II 872 f. 2, 3 — In Deo recte dicitur esse consilium, ut dicit cognitionem rei occultae et dispositionem firmam I 432 d. 5 — Dei consilium est immutabile, sed differens connotando diversas res IV 51 4* — habet libertatem voluntatis sine vertibilitate I 426 a. 724 d. 7 — In Deo cadit necessitas immutabilitatis I 426 a. III 418 a, 4* — In Deo est necessitas summe consonans voluntati I 426 3* — Deo non convenit appetitus praecedens cognitionem I 225 4* — In Deo non est proprie actus irascibilis I 498 4*. 844 d. 10 *Vide V. Voluntas*; de Dei cognitione *vide V. Scientia et V. Praescientia*

45 — Omne opus, quod Deus facit, facit secundum totum sui et secundum principia intrinseca I 620 f. 3. II 14 f. 3. 866 2* — influit totum et in totum et totum producit I 806 f. 4. 807 a. II 14 f. 4, 3. 29 3* — producit res totaliter, sed non ex se, sed ex nihilo II 44 f. 2. 22 f. 6 — operatur ex nihilo II 202 a. 206 d. 3 — potest omnia producere ex nihilo sine fuleimento materiae I 747 2*. 773 3*. II 48 6* — non agit secundum materiam praeciuentem I 703 5*. III 422 6* — producit ipsam materiam II 45 f. 6. 47 4*, 2* — quia totum producit, ideo effectus totaliter dependet ab ipso I 639 4* — non producit res ex se, cum sit nullius pars II 14 f. 2. 442 a — Essentia non producit ex se ipsa, cum sit inmultiplicabilis, nec ex alia essentia, sed ex nihilo I 485 2*

— nullo alio a se indiget ad operandum I 703 5*. II 14 f. 2. 20 arg. 5 — non indiget dispositione ex parte rei, ut in ea operetur IV 440 3* — ut nullo indigens statim, cum vult, operatur I 703 5*

— Potentia divina est actus purus propter omnimodam impermixtionem cum materia et sola sibi sufficit sine adiutorio alterius causae I 807 a. II 862 b — potest in omnia sine medio ratione suae simplicitatis II 29 a. 452 b — agit potentia sufficienti et omnino activa, et ideo sine omni medio potest creare omnia II 30 a — ut principium primum non est aliunde motum, ut sufficientissimum omnia agit per se ipsum I 632 d. 4 — produxit omnia immediate per Filium II 29 a. 37 a. 40 a — A Deo nihil est nisi per se et immediate I 749 b 46 — est agens, quod est sua actio, cui nihil adventit, nec ipse mutatur, cum producit effectum I 458 3*. 747 3*. II 24 a — in agendo non completur ab obiecto, quia se ipso agit I 442 2*. 772 2*. 785 3* — actu creat sine mutatione vel innovatione sui, sed ex parte creaturae II 24 a. 32 4*. III 40 a — de non operante fit operans sine mutatione II 24 a. III 524 4*

— in quantum agit se ipso, potest plura et diversa producere sine mutatione sui II 27 5* — potest omnia producere solo imperio suae voluntatis sine ulla mutatione II 24 b — uniformiter se habens producit multa II 40 4* — uno et eodem producit multa I 606 2*. II 27 5*

— ut prima causa eodem modo se habet ad omnia I 526 4* — uniformiter se habet ad res ex parte divini esse, sed producendo varios effectus facit, ut res non se habeant uniformiter ad ipsum I 647 b. III 702 2* — Secundum diversas habitudines creaturarum ad ipsam divina essentia multipliciter intelligitur et significatur IV 968 d. 5

— Quod praedicatur per causam non ponit aliquid in Deo, sed in effectu I 512 b — ut causa non respicit creaturam relatione reali, sed secundum modum intelligendi I 436 a. 526 6*. 630 d. 1 — ut perfectissima causa creaturae non refertur ad ipsam realiter, sed creatura ad ipsum I 525 f. 4. 526 a, 4* — In Deo non potest esse ordo vel dependentia respectu creaturae I 525 f. 2, 4, b. 526 4*. IV 968 d. 5 — per se comparatur ad creaturam, in quantum est sua actio I 524 b — comparatur ad creaturam vel ut principium causans, vel ut suppositum substantificans III 43 a

47 — Deum esse causam creaturae, in nullo derogat eius nobilitati III 40 a — est causa, quae tantum facit II 583 arg. 4 — non dicitur causa universalis vel particularis simpliciter, sed potest in plurimos effectus et immediate et sufficienter in quemlibet I 606 3*. 724 d. 7. 805 3*. 807 a. II 29 3* — solus est causa simpliciter prima et generalissima I 843 d. 7 — ut causa universalissima influit in omnia I 638 f. 2. II 39 f. 4 — est causa eorum quae non sunt in eo formaliter, in quantum ea habet exemplariter et causaliter I 487 4*

— Dei voluntas est omnium causa immediata, quorundam tota, quorundam cum alia causa particulari I 807 a. 842 d. 3, 4 — multa, quae potest per se facere, facit per causas secundas propter decentiam et

congruum ordinem I 224 2*. II 260 1* — Causare aliquid per se et per id quod ab ipso est et sine ipso nihil potest, convenit dignitati causae supremae I 224 2* — potest in totum effectum et in totam rei substantiam immediate, et alia causa nihil vel modicum potest sine ipsa I 807 a — ut causa primordialissima est influentiae maximae in causas secundas, adeo ut nihil, quod sit aliquo modo ens, procedat ab aliqua causa creata, nisi cooperante divina omnipotentia II 862 b — Divina voluntas quamvis sit causa omnium, tamen non excludit causam creatam nec in operando nec in cognoscendo, et ideo utilis est cognitio causarum creaturarum I 807 3*, 4* — ut causa suprema est finis omnis cognitionis *ib.* 4*

— est causa simpliciter prima, quae influit in omnem actionem creaturarum I 224 4* — necessario in omni productione sequenti immediate operatur I 474 b. II 346 a — nullius est causa mediate tantum, nec per accidens I 224 4*, 2* — Effectus productus a causa creata est quodam modo mediate a Deo, quia ibi est ordo causarum et diversitas virtutum, non tamen separatio, quia Deus intime agit, quia per se ipsum et simul per virtutem creatam, quae ab ipso est *ib.* 4* — quorundam est tota causa, quorundam nullo modo, sed est causa non tota eorum quae procedunt a libero arbitrio ut efficiente I 670 a, 3*. 707 a. 724 d. 7 — quorundam est causa non secundum esse, sed solum in consequendo I 669 arg. 6. 670 2*. 672 b. 707 4* *Vide V. Cooperatio* — Causalitas convenit Deo secundum essentialia et appropriata *vide V. Causa et V. Operatio*

— nullius est causa per accidens II 872 f. 4 — nullius est causa deficiens I 720 f. 6, b. II 40 2*. 474 b. 852 arg. 4. 855 b. 863 4*. 867 b sq. 874 b — cum sit summe potens in se, per se et ex se, non potest deficere nec habere potentiam deficiendi nec quantum ad ordinationem nec quantum ad radicem III 268 4* *Vide V. Defectus*

48 — In Deo sunt habitudines causae efficientis et finalis et formalis exemplaris respectu creaturae, quae coincidunt in idem I 364 2* — respectu omnis creaturae se habet ut causa efficiens, exemplaris et finalis I 73 b. 600 f. 4. II 442 a. 829 b. 885 6*. III 604 a. 617 a — aliter est causa movens, exemplaris et finalis creaturae cuiuscumque, aliter creaturae rationalis, ut est operans per voluntatem II 829 b sq. — Dei causalitas respectu creaturae attenditur secundum conditiones potentiae, scientiae et voluntatis I 614 d. 4 — Scientia dicit causam exemplarem, voluntas causam efficientem et finalem I 724 d. 7. 802 3*. 804 b — Ratio causae attribuitur proprie voluntati ut efficienti, scientiae ut disponenti, potentiae ut exsequenti I 705 a. 805 2*

— Causa productiva in exeundo importat finalem in redeundo I 746 f. 4. II 45 f. 5 — ut finis ultimus est causa causarum II 436 b — est finis creaturae, quia habet excessum bonitatis I 509 4*

DEUS (49)

(52)

49 — nullius est causa materialis nec formalis II 90 arg. 4 — nullius est pars constitutiva propter summam perfectionem et absolutionem II 414 f. 2, b. III 47 4* — non potest esse principium materiale rerum I 360 f. 4. II 442 a — Divina essentia omnino invariabilis et nobilissima non potest intelligi fieri corporalium et variabilium materia, quae est de se imperfecta II 46 b

— nullius est forma perfecta I 293 f. 2. 295 b. II. 634 f. 2. 635 b. III 47 a, 4*. IV 449 1*. 4000 f. 4 — Deo non convenit informare IV 42 4* — Nihil divinum comparatur ad nos secundum habitudinem informationis, sed causalitatis I 333 a — ut lux spiritualis non est perfectio rerum diversorum generum, sed causa II 442 6* — non est forma rei creatae nisi exemplaris I 451 4*. II 634 f. 2. III 297 1* — non potest esse forma perficiens materiam, sed forma exemplaris III 308 1*

50 — est causa exemplaris ratione potentiae simul et notitiae I 624 2* — est causa exemplaris, in quantum per eius influentiam omnia sunt vera et nata se exprimere I 451 4* — Exemplar creaturae in Deo est ipse Deus I 620 f. 2. 622 arg. 2, b — Exemplar non differt a veritate aeterna nisi sola comparatione III 308 4* — secundum relationem habituales ab aeterno dicitur exemplar creaturae temporalis I 326 3* — Filius est exemplar omnium ut ars plena omnium rationum, et est exemplar praedestinatorum, ut dicitur liber vitae IV 898 a sq. — In Deo est exemplar et similitudo longinqua omnium virtutum I 305 d. 5

— agit per speciem rei, quam penes se habet I 620 f. 4 — agit secundum formam exemplarem vel idealem I 430 4*. II 436 b — producit res per intellectum, per ideas, quae sunt ipse Deus II 47 3*. 37 a — produxit multitudinem rerum secundum distinctas formas, non propter ullam multipliciter ex parte efficientis, sed propter fecunditatem infinitam et immensam primi principii, et multitudo est ex parte connotatorum II 40 a sq. III 423 4*

51 — Quidquid de se habet aliquam entitatem et veritatem est in Deo I 629 b — Quod est a Deo, priusquam fiat, est in Deo secundum ideam *ib. f. 4* — Plus dicit esse in Deo quam cognosci a Deo vel in Deo I 628 2* — Esse in Deo dicuntur ea, ad quae Deus cooperatur secundum aliquod genus causae, maxime secundum causam exemplarem I 627 b — Res sunt in Deo secundum triplex genus causae I 630 a — Res sunt in Deo vel ut in principio producente in ratione potentiae, vel ut in exemplari exprimente in ratione notitiae, vel ut in fine conservante in ratione voluntatis I 624 a. 627 f. 3 — Esse in Deo vel est ut in exemplari, vel ut in conservante I 631 d. 2. 632 d. 4

— Res in Deo est divina essentia I 623 f. 3 — Res esse in Deo ipsam essentiam divinam, est similitudinem vel ideam rei

apud Deum esse et habere identitatem cum essentia I 630 b — Res non possunt dici esse in Dei essentia *ibid.* 698 d. 2 — Res non sunt in Deo proprie ratione personae nec essentiae absolute, sed ratione appropriatorum I 622 b — Res sunt in Deo vita ratione potentiae et notitiae simul, in quantum ista concurrunt ad rationem exemplaris I 624 2* — Res cognitae sunt in Deo immutabiliter I 621 3*. 694 f. 4 — Quae sunt in Deo sine connotatione effectus sunt uniformiter, alia non uniformiter, ut praedestinatio et reprobatio I 647 b

— Res sunt in Deo secundum suas rationes intelligendi, quae sunt in Deo viventes per essentiam I 623 f. 4. 624 4* — Res dicuntur in Deo, esse vita, quia sunt in eo non secundum esse corporeum, variabile et corruptibile I 624 4* — Imperfecta sunt in Deo, secundum quod habent aliquam rationem entitatis I 629 b — In Deo nihil est, nisi quod cognoscit notitia approbationis I 634 d. 3 *Vide V. Creatura-relate ad Deum et V. Esse*

— In Deo sunt rationes rerum viventes infinitae I 623 b — In Deo sunt rationes rerum viventes secundum potentiam et notitiam, sine respectu ad productionem in esse exterius *ibid.* — Omnia quae sunt in Deo ut in exemplari exprimente, sunt in ipso vita, non solum futura, sed omnia possibilia *ibid.* sq. — In Deo sunt res, quae sunt ex Deo et per Deum non solum secundum actum, nec solum secundum habitum, ut aliquando futura, sed praecise secundum aptitudinem, ut possibilia I 631 d. 2 — Omnia sunt Deo praesentia non secundum veritatem existentiae rerum, sed secundum cognitionem Dei I 616 d. 6. 696 a sq. 738 4*

— Omne, quod est in Deo, est ex ipso et per ipsum I 627 f. 2 — Res dicuntur esse ex Deo, per Deum, in Deo, ut significetur, Deum esse principium primum, sufficientissimum et infinitissimum I 632 d. 4 — Secundum quod connotant ordinem in habitudinibus, haec tria appropriantur tribus personis *ibid.*

— Res in Deo ratione exemplaritatis sunt ab aeterno I 645 3*. II 36 d. 2 — Res in Deo dicuntur fuisse ab aeterno secundum similitudinem et potentiam I 621 a. 686 3* — Res sunt in Deo actualiter secundum exemplar, potentialiter secundum causalitatem productivam I 624 3*

52 — ut principium primum dicitur operari secundum rationes primordiales, ut ultimus finis, qui est causa causarum, secundum rationes causales II 436 b — facit effectus in creaturis vel solum secundum rationes causales, quas servat in sua voluntate, vel simul secundum rationes seminales *ibid.* 438 b — facit ex creaturis quaedam, ad quae habet solam potentiam obedientiae, alia, ad quae habet potentiam activam II 436 b sq. — secundum potentiam obedientiae potest producere ex creatura omne, quod vult II 437 5*

— solus per artem virtute propria producit formas naturales, cum sit actus ple-

DEUS (53)

nus et perfectus respectu omnium II 202 b. 398 4*. 408 a — Virtus Dei operatur perfecte interius, producendo ipsa primordialia semina II 207 d. 3, 4 — solus producit rationes seminales et essentias formarum II 15 f. 6. 207 d. 3, 4 — ab initio mundi indidit rebus rationes causales, et secundum has cetera sunt II 418 f. 6. 498 a. 215 a. 217 b

— potest ipsas rationes seminales sine immissione alicuius novi ad perfectum esse deducere IV 889 b, 2* — solus potest corruptum reparare et mortuos suscitare II 214 f. 3. 438 5* — imprimit formam materiae, sicut convenit formae et materiae suscipienti II 246 3*. IV 421 3* — inducendo subito formam nihil omittit de dispositionibus et qualitatibus requisitis in susceptibili ad informationem III 389 5* — in omni productione est principaliter agens, sed non tota causa efficiens formarum naturalium, sicut respectu animae humanae II 498 a *Vide V. Cooperatio* — qui solus habet vitam in semetipso et vitam indeficientem, potest solus producere principium vitae perpetuum II 453 a

— non potest facere contra naturam, sicut nec contra voluntatem suam II 618 f. 4. 853 3* — nihil facit contra naturam, ut dicit id quod rei creatae respectu Creatoris convenit, sed aliquando facit contra solitum cursum naturae, aliquando supra eundem I 775 2*. 843 d. 6. II 437 5*. 438 b — non facit contra naturam, ut dicit naturalem creaturae obedientiam, vel naturale hominis iudicium II 853 3* — facit contra naturam, ut dicit vim operantem secundum solitum cursum, sive per miracula potentiae, sive per supplicia iustitiae *ibid.* — Quod Deus facit in creatura secundum potentiam obedientiae non est violentum, licet violentia inferatur potentiae naturali II 437 5*. 618 f. 2. 620 4* — Quod fit contra solitum cursum non est pura privatio, sed est potius supra naturam II 873 4*

— facit miracula per vim supra naturam II 203 6* — Quae sunt immediate a divina potentia procedunt secundum cursum mirabilem II 346 f. 4 — in miraculis solus operatur sine virtute naturae IV 232 5* — Quae Deus operatur per se ut tota causa vocantur mirabilia, quae operatur communicando creaturae virtutem agendi et movendi dicuntur naturalia, vel voluntaria quantum ad egressum II 346 a — in prima productione rerum operabatur supra naturam II 438 5* — Deum decet multa facere miraculose ad manifestationem suae potentiae et confirmationem fidei nostrae III 26 3*

53 — Omne, quod est in opere Dei a Deo, est de perfectione vel inclinatum ad perfectionem II 414 a — omni operi suo communicat nobiles conditiones, non quod teneatur operi illas dare, sed quia decet eius voluntatem *ibid.* — Opus Dei necesse est esse laudabile, ordinabile, acceptabile, perfectum vel perfectibile II 413 b sq. — producit effectum perfectum et subito, ubi

agit secundum totum suum posse II 298 b. III 91 arg. 3 — Nec dicere nec facere Dei dicit quid successivum secundum id quod est, sed in producendo est successio ex parte rei productae II 865 1° — A summa potentia videntur convenienter omnia produci simul II 296 b *Vide V. Creatio (80 a)* — In principio simul creavit Intelligentias et mundum II 37 a

— semper facit quod est melius et magis congruum III 37 f. 1 — Omne, quod possibile et congruum est, ponendum est circa opus Dei IV 932 f. 3 — ordinate facit quidquid facit I 772 a. II 449 f. 5 — facit omnia sapientissime quantum ad ordinem IV 961 3°. 962 b — in omnibus operibus suis maxime servat ordinem sapientiae III 34 f. 2. 32 2° — licet omnia possit de potentia absoluta, tamen inviolabiliter servat ordinem sapientiae, secundum quam operatur potentia ordinata II 177 4°

— non facit quidquid potest, sed quod congruit I 785 3°. II 297 a. 764 2°. III 38 1°. IV 424 3° — Divina sapientia nihil incongruum facit III 417 f. 3. IV 888 arg. 2. 977 f. 3 — nihil facit, quod non deceat suam maiestatem et sapientiam II 413 b sq. — Nihil attribuendum Deo, nisi quod decet suam potentiam, sapientiam et bonitatem II 870 a — sic se infirmitati nostrae contemperat et sic facit quod est rationabile, ut tamen intellectum excedat IV 220 3° — Quod non est secundum ordinem sapientiae non debet nec potest esse, quia consilium Dei et dispositio non potest mutari II 432 6°. 477 4° — non potest facere quod est inconveniens secundum se, etsi faciat aliquid inconveniens secundum nostram aestimationem III 48 4° — nihil facit frustra II 44 arg. 3. 197 f. 1. 633 arg. 5 — non facit per plura quod potest per pauciora IV 975 f. 2. 1045 arg. 6

— fecit res perfectas in ordine II 41 f. 2. 43 5°. 774 b. IV 51 1° *Vide V. Bonum - in creatura* — potentiam obedientiae non totaliter complet I 782 3° — dedit unicuique rei tantum bonitatis, quantum erat capax secundum debitam dispositionem et exigentiam *ibid.* II 245 arg. 4. 246 3° — Divina bonitas ad sui manifestationem communicat creaturae, quod ipsa nata est suscipere II 297 a. 346 a. III 422 6° — Dei bonitas consistit in communicatione actus nobilissimi, qui est vivere et intelligere II 41 f. 3

— Dei bonitas debet dare unicuique suam inclinationem, salvo ordine sapientiae II 716 3° — in conditione rerum facit, secundum quod competit naturis ipsarum, nec condit rem sine eo, ad quod habet naturalem inclinationem; aliter in miraculis II 91 3° — complet appetitum naturae II 214 f. 4 — Omne, quod Deus indidit unicuique rei a sua conditione, est ei naturale II 113 f. 3. 331 d. 2. 336 arg. 6. 396 f. 1. 618 f. 2 — Deum ut conditorem decet appetitui naturae satisfacere, ut conservatorem decet conservare, secundum quod nata est conservari II 772 b — perficiens rem in esse primo vel secundo dat ei to-

tum, quo possit in illo esse conservari et singulis vitis obviare III 792 b sq. — Defectum naturae quantum ad bonum supra naturam supplet et semper praesto est complere et dare quod natura non potest II 699 5°

— communicat bonitatem suam in effectibus naturae omni creaturae, non vero in effectibus gratiae III 700 b — Dei opera sunt perfecta quantum ad esse naturale, non omnia autem perfectione supernaturali II 699 3°. 5°. 777 d. 5. 938 2° — omnibus praestat beneficium naturae, vel etiam gratiae II 774 5° — In rerum conditione plus pensatur ordo divinae sapientiae quam ordo misericordiae et iustitiae II 476 b. 774 b — non fecit hominem a principio in statu miseriae II 716 a — non debuit Angelos et homines statim facere beatos II 432 6°. 434 4°. 296 f. 3. 297 a

— In effectibus divinis est ordo et gradus secundum sapientiam, cuius est ordinare IV 960 f. 2 — impossibile est, quod faciat effectum, quin habeat modum, speciem et ordinem, quae respondent unitati, veritati et bonitati I 772 f. 5, a. IV 966 f. 4 — Sapientiae lex est, ut postrema per media deducatur ad summa II 277 b. IV 508 b. 629 f. 4 — omne, quod facit, facit salva connexione naturarum II 41 arg. 4 — potest separare quae sunt naturaliter coniuncta II 437 arg. 3 — non vult dissolvere quod bene coniunctum est II 460 b

— Nihil procedit a Deo contra ordinem iustitiae, sapientiae et bonitatis II 745 f. 6 — nullo modo facit contra iustitiam II 474 b — non facit contra ius naturae, quod ordinat in ipsum, sed potest facere potius supra quam contra illud, ut ordinat ad proximum IV 752 1°. 822 arg. 3

— eius liberalitas non excludit ordinem sapientiae et iustitiae II 432 6°. 434 4°. 243 4°. 533 2°. 746 3° — est liberalis, sed sine veritate voluntatis III 267 2° — non debet sententiam suam retractare, sed per misericordiam, stante sententia, remedium adhibere IV 98 3° — nunquam sententiam suam definitivam retractat III 418 5°. 461 f. 3 — Ordo et decor in operibus Dei non debet intermittere propter incommodum alicuius specialis creaturae II 429 a — propter aliquod malum non debuit ordinem sapientiae immutare II 774 b. III 32 3°

— In omnibus rebus considerata Dei sapientia, et laudanda bonitas I 830 f. 4. II 382 a — Ordo et pulcritudo divinorum operum in universo spectandus II 774 b

— Dei sapientia cognoscitur ex creaturis I 5 a — Dei sapientia maxime manifestatur in ordinis perfectione II 41 f. 2 — Dei potentia manifestatur in productione rerum multum distantium et in earum coniunctione I 765 f. 4. 773 3°. II 41 f. 1 *Vide V. Creatio - activa* — Dei potentia, sapientia et bonitas perfecte manifestatur per opus creationis et distinctionis et ornatus III 26 3° — in productione de *non-esse* magis manifestat potentiam, in formatione magis sapientiam et bonitatem II 298 4° *Vide V. Creatio - distinctio* — Dei potentia manifestatur in

productione ad esse creaturae minus nobilis, sicut et magis nobilis III 38 5°

— Dei potentia et sapientia maxime manifestantur in assumptione naturae humilis et infirmae III 20 4° — Dei fortitudo cognoscitur in infirmitate assumptae humanitatis I 8 a sq. — Dei misericordia cognoscitur ex remissione peccatorum, ex remediis et ex praemiis *ib.* b — In conditione praecipue manifestatur potentia, in reparatione misericordiae, in utraque sapientia III 703 b — omnia fecit propter hominis instructionem, ut hominem non solum verbo, sed etiam opere erudiret II 298 b. 390 d. 5

54 — A Deo sunt imperfecta secundum id quod sunt, sed quantum est ex se, Deus ea perficit I 629 2° — In actione, quam Deus agit per se ut tota causa, non potest esse defectus ordinis II 114 3°. 868 2° *Vide V. Defectus* — non facit privationes II 414 2°. 4000 f. 1

— non facit aliquid malum, sed omnia optima II 113 f. 4, 2 *Vide V. Bonum - in creatura* — Nulla creatura a Deo potest habere conditionem malitiae *ib.* b sq. — non facit rem ordinandam per poenam II 414 a — illius rei est ultor, cuius non est auctor *ibid.* — non potest malum producere, sed ordinare *ib.* 1° — non facit aliquid, quo quis necessario inducitur in peccatum II 874 b — non est causa malorum eo quod se subtrahit, in quantum subtractio non est principaliter ab ipso I 721 6°. 8°. II 870 2° De concursu ad actiones malas *vide V. Actio - mala* et *V. Cooperatio* in fine

— non potest mala facere I 627 f. 3. 631 d. 2. 760 d. 4. II 645 3°. 1001 f. 5, 2° — non potest facere nisi bonum, cum sit summe bonus I 772 a — non potest facere malum propter sui dignitatem II 583 arg. 1 — potest facere aliquid, quod est malum in se, sed non secundum se III 48 4° — non facit malum culpae, sed poenae II 38 d. 5. 853 6° — salva condementia bonitatis et sapientiae potest facere malum poenae et defectum naturae, non rem malam malo culpae I 836 d. 6. II 414 3° — malis infert poenam, sed non in quantum est defectus boni I 720 b. II 853 a, 2° — puniendo non facit contra naturam, sed potius secundum naturam II 853 3° — non fecit mortem secundum institutionem naturae, sed secundum punitionem iustitiae I 836 d. 6

55 — Omne, quod fit a Deo, fit per providentiam II 871 f. 4, b — Nihil fit, quod non pertineat ad Dei providentiam I 831 3°. II 872 b — in quantum regit omnia per modum dominantis, nihil potest evenire citra eius cognitionem et intentionem, vel casu II 365 5° — A sola Dei voluntate pendet gubernatio universi IV 977 b — aequaliter curat de omnibus, quin excludatur ordinata bonorum communicatio, sed inordinata personarum acceptio I 699 d. 6. III 702 1° — eodem modo se habet ad omnia quantum ad gubernationem, non quantum ad productionem, vel quantum ad naturalia, non quantum ad gratuita I 821 4°

DEUS (55)

— non disponit de rebus aspiciens ad aliud a se, sed unumquodque praevidit in se et disposuit secundum rationem propriam III 246 a — aliquid disponit facere non in omnem eventum, sed praesuppositis congruentibus antecedentibus III 372 5* — Quaedam exeunt a Deo cum alio ad hoc ordinato secundum necessitatem, quaedam cum alio ad hoc ordinato secundum congruitatem I 733 a

— continue operatur ad rerum successione II 387 a, 4*, 4*, 5* — Omnes operationes Dei reducuntur ad eas quae respiciunt esse naturae, aut esse gratiae, aut esse gloriae III 537 4* — nihil est, quin egrediatur a Deo faciendo vel permittendo I 812 d. 5 — Aliquid est a Deo imperativum, vel consultorium, vel insinuatorie, vel permissive II 870 4*

— res conditas administrat, secundum quod cursui rerum congruit I 775 a. II 641 6*. 773 1* — regit naturam, sicut instituit I 295 5*. 772 b — ut universitatis administrator omnia secundum propriam virtutem agere sinit I 844 b. II 460 2*. 772 b. 773 4*. 870 3*. III 94 b *Vide V. Cooperatio*

— Divina liberalitas nullo modo deficit in necessariis, sed omnia administrat affluenter III 792 b — prior est ad miserendum quam ad condemnandum, ad donandum quam ad subtrahendum I 345 a — non subtrahit influentiam suam nisi offensus per aversionem et contemptum I 314 f. 2. 345 a — non debet suam influentiam subtrahere bonis nec malis II 863 4*. 870 3* — nunquam deserit creaturam, quin sit in ea secundum praesentiam et potentiam et essentiam II 460 2* — de se nemini se absentat, sed paratus est omnes iuvare I 721 8*. 821 a. II 870 2*. III 448 3* — propter negligentiam hominis non debuit dimittere curam circa eiusdem salutem III 814 4* — semper providit remedia necessaria ad salutem III 33 4* — Dei bonitas ostenditur, cum beneficium, quod disposuit servare, propter peccata hominum non immutat vel interruptit II 454 6* — semper fuit promptus tribuere gratiam adiutricem ad implenda mandata III 844 4*

— ut conditor omnibus operibus suis certam legem et limitem praefigit III 843 f. 4 — exigit a nobis mandatorum observantiam et satisfactionem non propter suam indigentiam, sed propter ordinationem nostram III 421 2*

— Nihil potest esse contrarium Deo II 826 f. 2 — Nihil potest resistere Deo in suo opere ex parte virtutis agentis, quae est omnipotens II 827 f. 4, b — Nihil potest contrariari Deo in opere suo ex parte effectuum simpliciter et universaliter, ita ut perturbetur ordo universi, sed tantum ex parte, ut aliquis Dei effectus non attingat finem proprium *ib.* b — Nihil resistit voluntati beneplaciti, sed haec semper impletur, malum autem potest resistere voluntati signi et ita Deo adversari *ibid.* — Sola voluntas adversatur Deo II 474 b — vincit suos adversarios per exercitus Angelorum II 277 b

(56)

— ut administrator universi permittit, mala fieri I 721 5*. 844 b. II 773 4* — peccata non cohibet propter ordinem universi I 830 f. 5. 833 a. 843 f. 2. 844 b. 845 3*, 4*. III 418 3*. 433 d. 3 — nunquam cohibet voluntatem, ne in pelora ruat II 207 d. 5 — cum permittit mala, non consentit, sed continue arguit et punit transgressores I 844 4* — Omnia mala secundum voluntatem beneplaciti per poenam a Deo ordinantur, quamvis videantur repugnare ordini in particulari I 831 a, 4*. II 827 b sq.

— permittit mala fieri ad augendam gloriam electorum et divinam laudem I 844 b — permittit mala, quia inde scit elicere bona II 701 4*. 773 1*. 870 3* — eliciendo bona ex malis totum reducit ad ordinem sapientiae congruentem I 833 b. II 774 b — Deum decet de malo facere bonum I 834 d. 4. III 448 6* — elicit bonum ex malo, vel in universo, vel ipsi facienti IV 337 6* — Dei sapientia vincit malitiam I 833 b. III 27 6* — non patitur esse malum aliquod, de quo non eliciat bonum et etiam maius bonum III 27 6*

— ex malo potest et scit maius bonum elicere I 833 b. II 429 b — Deum decet de malo maius bonum elicere, quam sit illud quod malum adimit II 707 b — Dei sapientia maxime manifestatur, cum ordinat bona cum malis, et elicit bona ex malis I 5 a. II 532 b. 533 3* — dum ex magnis malis maiora elicit bona, commendabilior redditur et potentia et sapientia et bonitas II 774 b — In hoc manifestatur summa sapientia Dei, quod de malis non solum elicit bona, sed etiam optima III 429 5* — Occasione mali summe manifestatur divina misericordia in electis et iustitia in reprobis I 834 4*. 844 b — propter dilectionem et misericordiam ex lapsu hominis maius elicit bonum I 833 b. III 27 6*

56 — immediate influit in mentem II 46 4* — solus immediate format et perficit mentem secundum suum supremum *ibid.* II 346 4* — mentem nostram per se ipsum informat II 272 a — solus format mentem quantum ad intellectum et affectum I 489 d. 4 — solus potest ut principale agens in animae intimis cogitationes et affectiones formare II 231 a — solus potest illuminare superiorem portionem rationis et infundere lumen II 265 b. 266 a sq. — immediate illuminat mentem ut lux spiritualis II 265 b sq. 568 a *Vide V. Anima - ordo ad Deum*

— solus potest influere efficienter in nostrum affectum II 263 b sq. — solus est super liberum arbitrium *ib.* f. 4. IV 427 f. 3. 428 b — solus est supra id quod est supremum in anima II 614 a. 616 f. 4 — voluntatem non cogit, sed nec tantum inducit, immo eam immutat, immittendo varias affectiones II 619 b, 4* — potest voluntatem sine coactione ad diversa movere, cum ipsa sit naturaliter vertibilis II 620 4* — non nos trahit per coactionem, sed per inductionem et sublevationem IV 421 2* — influit in liberum arbitrium vel per continuationem influentiae, vel per apposi-

DEUS (57)

tionem novae gratiae II 557 a. 689 a sq. — ad bona meritoria excitat per aliquem effectum gratiae praevientem voluntatem II 863 6* *Vide V. Gratia* — solus infundit calorem spirituales, qui est amor divinus II 264 4*

57 — Divinitas ob summam completionem nata est alia complere I 55 f. 4 — solus ut bonum summum et infinitum finit animam quantum ad cognitionem et affectionem I 38 b. 39 3*. 40 f. 2, 3, b sq. — est nostra beatitudo I 38 f. 4 — Anima immediate a Deo completur, movetur et beatificatur II 264 a — perfecte hominem beatificat in se ipso III 49 f. 4 — solus est obiectum beatificans animam II 266 a — solus implet animae appetitum I 40 f. 3 — In Deo solo anima invenit perfectam quietem II 412 2* — spiritualiter facit creaturam spirituales per contemplationem in se quiescere II 387 3*. 390 d. 5 — est animae intimus et amabilissimus III 9 f. 4 — est melius animae quam ipsa sibi III 643 6* — solus perfecte delectat animam I 38 f. 3, b, 4*. 41 a. II 425 f. 3 *Vide V. Anima - ordo ad Deum et V. Beatitudo*

— Deo solo proprie fruendum est I 38 b. 40 b sq., 4*. 249 b. II 425 f. 5 — Serviens Deo intuitu mercedis, quae est ipse, eo non dicitur uti I 35 4* — est unicus finis intentionis, licet dicatur tres res, quibus est fruendum II 895 d. 3 — ut complens creaturam se habet secundum perfectionem essentialem, quae est una III 43 a — Inhabituatio et missio in mentem est communis toti Trinitati I 267 d. 3. III 43 4*, 5*

58 — Anima secundum mentem immediate unitur Deo II 264 a — Inter Deum et animam non cadit medium quantum ad praesentiam, sed quantum ad unionem in cognitione et amore media est gratia II 636 7* — solus illabatur animae et perfectissime coniungitur I 44 a. II 226 b. IV 427 f. 2. 387 d. 3. 309 f. 4. 310 a — solus illabatur animae, cum intret in eam quantum ad substantiam IV 340 a — est in anima intimior quam ipsa sibi I 41 a. III 643 6* — solus est et operatur intime in anima II 226 b — solus est menti intimus, in quantum solus est superior mente humana II 227 a *Vide V. Anima - ordo ad Deum*

— Omnis, qui habet spiritum Dei, habet Deum et omnia, quae sunt Dei I 332 b — Omne, quod est Dei, potest dici esse nostrum secundum habitudinem possessionis, sed magis proprie Filius et maxime Spiritus sanctus *ibid.* — Ea divina dicuntur nostra, quae dicunt ad nos habitudinem causalitatis vel relationis I 333 a sq. — De nominibus abstractivis non potest dici nostrum, sed de iis quae dicunt actum vel relationem ad nos *ibid.*

— Anima habet Deum ut obiectum, quo fruatur I 249 b sq., 4*, 2* — ab anima capitur finite I 41 2* *Vide V. Comprehensio et V. Beatitudo* versus finem — non capitur ab anima plene, nisi ametur, intelligatur et praesens habeatur I 80 f. 2

— Animam habere Deum est Deum habitare in ea II 660 a — utrumque aliter

est secundum statum viae et aliter secundum statum patriae *ibid.* — specialiter dicitur esse cum Sanctis propter effectum gratiae inhabitantis I 387 d. 2 — diligendo homines facit eos suum habitaculum III 705 f. 4 — dicitur requiescere in anima II 432 b — Dei triplex sedes IV 1053 b — habitans in anima cognoscitur actu, vel habitu per habitum fidei I 650 d. 3 — Deum expelli ab anima non est aliud quam gratiam Dei repelli II 836 5°

— animam non acceptat secundum modum specialem sine gratia gratum faciente II 695 b sq. 701 5° — non acceptat hominem propter opera, nec per merita potest obligari stricte ad retributionem, nisi in operante praecedat gratuita bonitatis influentia II 698 b — facit sibi amicos non approbando, sed dando gratiam, propter quam approbantur II 704 5° — per gratiam assumit servum in filium, ancillam in sponsam et habitat in ea ut in templo II 695 b sq. — Dei cum anima est quaedam amicitia familiaritatis et quaedam large dicta, quam facit gratia II 704 5° *Vide V. Acceptatio et V. Dilectio* — Deum decet habere multos servos et filios adoptivos, sed unum hominem Filium unigenitum III 43 4° *Vide V. Filius; quantum ad incarnationem vide hoc V.*

— quod acceptat, hoc est ex se, quod non acceptat, est ex nobis I 315 b — nullo modo indiget bonis nostris II 698 f. 2 — non considerat opus, sed affectum II 906 b. 930 2°. IV 353 f. 4 — votum iudicat pro opere II 928 5°. IV 423 f. 1. 424 a, 2° — nullus indiget et non acceptat opus, nisi accepta sit voluntas II 680 3°. IV 353 f. 4 — non acceptat bona praeterita, de quibus quem poenitet II 474 b — non acceptat bonam voluntatem, nisi eius qui proponit semper ei servire IV 691 4° — exaudit invocationem, quae est ex amore divinae misericordiae, non quae est ex timore poenae IV 527 d. 2 — praeponderat salvationem unius iusti damnationem multorum impiorum III 889 3° — A solo Deo speranda est salus I 251 f. 6. 252 5° De remissione peccati *vide V. Culpa - delictio et V. Iustificatio*

59 — Omne creatum debet Creatori honorem II 555 f. 3 — Quia omnia Deo subsunt, Deus ab omnibus est colendus et adorandus I 746 f. 3 — Deum decet a creatura rationali summa reverentia coli III 813 b *Vide V. Cultus* — potissime requirit a creatura rationali honorem II 696 a — Natura simpliciter dicitur Deum colendum, et hominem esse Dei servum II 1009 4° — Natura dicitur, Deum laudandum non tantum corde, sed etiam ore IV 435 arg. 4 — Ad Deum spectat quaerere gloriam et vindictam III 424 5° — cum servat iustitiam, quae est ipse, recte dicitur se vindicare IV 922 5°

— Deo impendendus est honor respectu boni collati per gratiarum actionem, respectu mandati iniuncti per obedientiae subiectionem, respectu imperii maiestatis per patriae adorationem, respectu peccati

commissi per satisfactionem IV 365 1° — est laudabilis in se et in omni opere II 143 b. 144 f. 4 — honoratur, cum in ipsum omnia referuntur tanquam in omnium auctorem et finem II 696 a — Dei gloria est finis principalis universi II 44 b. 382 b — Omnis natura, sive bona sive mala, ordinatur ad Dei gloriam II 44 f. 4 — Finis rerum est summa bonitas manifestanda I 724 d. 7 — omnia propter semetipsum fecit, non propter suam utilitatem vel indigentiam, sed ad suam gloriam II 44 b, 3°. 382 b. 394 b. 696 a — Dei honor plus est quaerendus quam nostrum commodum, quin debeat excludi commodum nostrum spirituale II 44 2°. III 645 6°

— Nomen Dei assumitur in vanum, si assumitur ad confirmationem sermonis inutilis, vel magis, sermonis falsi III 834 d. 2. 865 f. 4 — Nomen Dei non est in testimonium assumendum pro re incerta III 864 1°

— Dum homo Deo vacat et sibi, melius cognoscit agenda et fugienda III 832 a — Homo inhaerendo Deo et per contemplationem ei soli vacando sanctificatur II 390 d. 5 — Deo maxime placet, quod homo sibi soli intendat et in se requiescat *ibid.* — Deum prae oculis habere, considerare eius amabilitatem retrahit a peccando II 701 3° — non solum vult honorari in se, sed etiam in suis servis II 277 b

— ut summa bonitas est summe amabilis I 68 f. 5. II 425 f. 5 — Deum, in quantum est summum bonum, nemo potest odisse, sed Deum ut iustum, ferentem leges et punientem II 158 d. 1 — naturaliter desideratur ut beatificans II 155 4° — est obiectum principale caritatis III 608 b. 610 b — diligendus est super omnia, ita ut pro nullo damno vel incommodo offendatur IV 388 a — ut summe bonus diligendus est summe et propter se II 125 f. 4. 426 3° — Omnia diligenda sunt propter Deum et Deus solus propter se I 39 f. 4. 42 5°. 45 d. 45 — secundum ordinem caritatis plus est diligendus quam ipse diligens III 642 a — plus diligendus ut bonum sibi quam ut bonum diligenti *ib.* 4° — diligitur amore amicitiae sine intuitu praemii III 607 2° — est obiectum virtutum theologiarum I 83 f. 4

60 — In Deo idem est secundum rem cognitum et ratio cognoscendi I 152 4°. 391 5° — In Deo idem est ratio essendi et cognoscendi I 457 f. 5 — non habet formam, quae possit a nobis in se cognosci, sed ipse est forma, quae est ipsi ratio se cognoscendi I 391 4° — cum sit simplex, non habet repraesentans secundum partem I 73 a — a nulla creatura potest repraesentari secundum totum *ibid.* — De Deo non habetur perfectum exemplum in creaturis, sed multa manuductia I 352 d. 7 *Vide V. Cognitio - Dei ex creatura et naturalis et V. Creatura - relate ad Deum*

— visione intellectuali videtur in se ipso lucens, visione autem imaginaria et corporali in subiecta creatura apparens II 271 b — Apparitiones et sensibiles locutiones aut semper aut frequenter factae sunt ministerio Angelorum II 272 a. 273 a sq.

— cognoscitur vere per fidem, cum in forma corporali appareat II 223 d. 1 — non habet effigiem in propria natura, quae est spiritus nobilissimus III 24 5° — invisibilis factus est visibilis secundum carnem, ut per visibilia intellectum obfuscatum reduceret ad invisibilia cognoscenda et amanda III 26 3°

— in se pure lux est et cognitio et ratio cognoscendi II 141 b — est summa lux summe intellectum nostrum complens I 69 a est lux spiritualis sapientiae, non corporalis II 305 2° — solus est lux illuminans, in quantum intelligit et cetera intelligere facit II 266 a — Lumen spirituale propter sui dignitatem a fonte luminis immediate procedit *ib.* 3° — solus est fons lucis spiritualis II 555 1°

— non est lux complens formaliter animam, sed producendo et conservando lucem creatam II 412 6° — est lux faciens intelligere, sed non vice intellectus agentis, qui sit potentia animae II 568 b — Verbum increatum non potest uniri animae ut perfectio perfectibili III 296 f. 4 — Increatum non potest esse forma animae III 297 a — non est illud donum, quo anima formaliter gratificatur II 635 a sqq. — Verbum est sapientia, qua omnia cognoscuntur, in quantum causaliter ea facit cognosci I 301 arg. 2. III 297 1° — Sapientia aeterna et Spiritus sanctus non est id quo anima beata Deum formaliter cognoscit et diligit I 318 d. 3. III 296 b

— potest esse intellectui ratio cognoscendi quodcumque creatum III 308 1° — Cognoscens Deum secundum ipsum iudicat de aliis, in quantum adminiculo illius dirigitur in aliis cognoscendis I 69 4° — a nobis non videtur ut exemplar et causa creatorum I 301 arg. 2. 807 4° — Exemplar etiam a Beatis non omnino videtur I 834 4°

— Sacramenta divina magis sunt admirabilia quam intelligibilia I 637 b — De Deo agendum est cum modestia, timore et diligentia, secundum intellectum fidei I 50 a — fide multo nobilior cognoscitur quam cognitione naturali II 126 3° — Cognito de Deo sine fide est valde imperfecta et errori obnoxia III 524 4° — est subiectum theologiae ut principium radicale, ad quod omnia reducuntur I 7 b

— Dei similitudo ordinate appetitur quantum ad imitationem in his quae nostrae sunt aptitudinis et divinae acceptionis II 149 a — Deum non debemus imitari in his quae proprie ad eum spectant III 424 5° — Omnia assimilantur Deo, in quantum habent rationem boni et pulchri et entis I 629 3° *Vide V. Creatura - relate ad Deum*

DEVOTIO — Per devotionem anima aggravata sursum elevatur IV 589 a — impeditur per peccata venialia IV 550 a. 589 a — est actus gratia informatus, repugnans veniali peccato IV 550 a

DEXTRUM — et sinistrum significat terminos latitudinis II 343 f. 3, b — et sinistrum est in corporibus per comparisonem ad motum localem, secundum quod suscipiunt influentiam motoris prius in una par-

DIA

te quam in altera *ib.* b. 344 4*, 5* — et sinistrum supponit sursum et deorsum ut terminos dimensionis corporis II 344 3* — Secundum dextrum et sinistrum attenditur motus in loco *ibid.* — dicitur, unde est principium motus II 343 f. 2 — In parte dextra est maior virtus *ib.* arg. 2, b

— et sinistrum est proprie in animalibus, in statua similitudine II 343 b — in corporibus animalium est in determinata parte ut dispositio absoluta, quia moventur a motore unito II 344 a. 345 6* — et sinistrum non facit principaliter distinctio membrorum, sed ratio diversae dispositionis ad suscipiendam influentiam motoris II 344 4* — est secundum diversas dispositiones in animalibus, in quantum motor eis unitur per modum perfectionis *ib.* 2* — est in caelo non ratione diversitatis partium, sed ratione influentiae motoris II 72 3*. 344 a, 4*, 6*

— Christus dicitur sedere a dextris Patris secundum naturam divinam ratione omnimodae aequalitatis, secundum humanam ratione excellentiae loci et dignitatis II 85 b

DIABOLUS — dicitur deorsum fluens II 147 8* *Vide V. Daemones*

DIACONUS — dicitur minister IV 636 a — nominantur a proprio actu et principali, qui est ministrare sacerdoti specialiter et immediate in sacris IV 637 d. 3 — immediate assistunt sacerdotibus, et ad eos pertinet transferre corpus Domini, primitus etiam sanguinem dispensare *ibid.* — eorum officium principale est offerre hostias sacerdoti IV 636 a — eorum officium est consimile officio levitarum, et per illud erat praefiguratum IV 637 d. 3 — debent Evangelium praedicare IV 635 a, b

— In diaconatu confertur potestas per impositionem manus episcopi IV 628 2* — Diaconatus character imprimitur in traditione potestatis principalis IV 637 d. 3

DIACONISSAE — dicebantur feminae, quae communicabant cum diaconis in legenda homilia, quibus non conferebatur ordo, sed aliqua benedictio IV 650 a

DICERE — est cum intentione proferre IV 452 f. 2 — includit verbi prolationem et assertionem I 723 d. 6. III 267 6* — Dictum exterius prolatum comparatur ad intentionem dicentis vel ad rem significatam III 840 a — est intelligibile et sensibile I 488 arg. 2 *Vide V. Verbum* — est actus virtutis interpretativae II 268 f. 2 — Ad vocis articulationem tria concurrunt II 509 d. 4 — non imprimit speciem in audientem, sed excitat ad suscipiendam speciem II 270 5*

— Omni dicere respondet verbum I 482 a. II 3 b. 332 b — addit super intelligere concipere, quae tamen in nobis sicut in Patre sunt inseparabilia I 482 b. 483 4*, 4* — vel est ad se vel ad alterum, cui respondet verbum conceptum vel prolatum I 482 b. II 268 b. 269 4*. 272 2* — Locutio interior non est aliud quam cogitatio II 268 b — ad alterum dicit actum superadditum cogitationi et in homine etiam

signum sensibile II 269 a — sive dicatur apud se, sive exterius ad alterum, implicat actum absolutum simul et relativum et ratione absoluti reflectitur super dicentem, ratione relativi super dictum I 483 5*

— potest convenire cuilibet personae divinae vel proprie vel transsumtive II 332 a sq. — est essentialiter et personaliter I 482 b. 483 3*, 5* — de Deo dicitur essentialiter respectu verbi creati, sed notionaliter respectu Verbi aeterni I 483 a, 3* — secundum aliquos dicitur tripliciter, vel pro intelligendo vel pro generando, vel pro creando I 482 a — importat generationem et eius modum, qui est per expressionem sive declarationem I 558 3* — Pater dicit apud se, cum intelligendo concipit, dicit ad alterum, cum se exterius exprimit et se per creaturam declarat I 482 b. 483 5* — importat originem et etiam effectum in creatura, quem Pater efficit per Verbum I 563 5* — Pater dicit se suo Verbo et creaturas ratione notionis I 206 d. 3 — Pater Verbo suo dicit se et omnia I 484 f. 4, 4. 557 f. 5. 563 5* — Deus semel locutus est, quia Filium genuit, in quo omnia disposuit I 484 f. 3 — Deus pluries dixit in rerum formatione secundum multiplicationem actu connotatorum, sed semel in productione Verbi II 332 a

— Dei vel importat actum ad exterius, vel actum interius aut relativum aut absolutum II 334 d. 3 — ponit effectum vel in actu vel in habitu vel nullo modo *ibid.* — Dei vel connotat effectum actualiter vel in habitu, prout dicit actum ad extra, vel actum interius cum relatione ad creaturas *ibid.* — ut dicit comparisonem ad Verbum conceptum, per quod dicens se et omnia loquitur, importat dispositionem et effectum in habitu II 332 a — Deus dicit res, vel cum eas actu producit, vel cum eas producendas ab aeterno disponit *ibid.* sq. — Ad dicere sequitur facere I 484 f. 4 — Dei dicere est facere, quia licet faciat in tempore, non est nova operatio superaddita ad dicere II 332 a. 865 4*

— Deus dicit ad exterius vel producendo creaturam, in qua se declarat, vel aliquid animae inspirando, in quo voluntatem suam demonstrat II 334 d. 3 — Deum loqui ad nos ultra intellectum notat revelationem, qua aliquam illustrationem in nobis efficit II 268 b sq. — Deus loquitur nobis ministerio Angelorum per aliquod signum exterius auribus oblatum vel interius in imaginatione formatum, et per se ipsum loquitur per verbum inspirationis menti instillatum II 272 a — Deus non videtur sensibiliter loqui per se ipsum II 274 f. 4. 273 a sq. — Angelus loquitur ad imperium Dei, vel in persona Dei, vel ut nuntius Dei II 272 a, b *Vide V. Angelus locutio*

DICTAMEN — Quod est de dictamine naturae semper idem perseverat IV 617 arg. 4 — Aliquid est de dictamine naturae in speciali, vel tantum in generali IV 436 a sq. 648 4*. 4003 b — Quaedam sunt de dictamine naturae simpliciter et secundum

DIE

omnem statum, quaedam tantum secundum statum naturae conditae aut lapsae II 1009 4* *Vide V. Conscientia*

DIES — dicitur illuminatio in nostro hemisphaerio II 315 b. 316 3* — dicit claritatem aëris et successionem temporis II 316 4* — Secundum diem et noctem fit successio temporum *ib.* 2* — dicit terminationem motus solis cum firmamento II 315 b. 370 b — et nox attenditur secundum revolutionem corporum caelestium II 305 4* — et nox dividitur per motum stellarum, qui fit ad motum ultimae sphaerae II 369 b — crescunt et decrescunt secundum motum solis et planetarum in zodiaco *ibid.* — Ecclesia computat dies solemnes secundum motum solis, excepto solo paschate et consequentibus, Iudaei autem secundum motum lunae *ibid.*

— Diei et noctis distinctio non erat ante formationem lucis, licet fuerit tempus II 305 4* — Incepit esse simul cum luce, et lucis formatio vere est opus primae diei II 304 f. 4. 316 4* — De integritate primae diei II 316 4* — et nox primis tribus diebus flebat a luce primo creata II 343 a, 4*, 5*. 315 a sq. 334 d. 2 — ante formationem solis et post est eiusdem naturae II 342 f. 3

— Ultra septimum alius non enumeratur, sed fit regressus ad principium II 387 2* — numerantur usque ad septem per respectum ad effectus speciales in primaria rerum conditione II 391 d. 6 — denominantur a planetis, quae in singulorum principio dicuntur dominari *ibid.* — Retenta in denominandis diebus consuetudine gentilitum, dominicam tamen diem denominamus a nobis, sabbatum a Iudaeis, Ecclesia autem ponit ferias *ibid.* — In prima enumeratione dierum Scriptura connumerat noctem sequentem diei, in custodiendis solemnitatibus vero nox praecedens connumeratur diei sequenti II 330 d. 4 — Quatuor modi computandi dies *ibid.*

— spiritualis dicit illustrationem lucis super haec tenebrosa II 441 b — est cognitio Dei in se *ibid.* sq. — Nox copulata cum die praecedente significat lapsum hominis a luce gratiae in tenebras culpae; dies copulatus cum nocte antecedente significat mysterium redemptionis II 330 d. 4

— quibus factum est opus distinctionis, secundum Augustinum significant considerationem angelicam II 297 b. 312 b — Augustinus posuit ordinem spiritualium dierum secundum septemplicem conversionem intellectus angelici super res II 447 2*. 342 b — Secundum plures Patres distinctio dierum est materialis et sensibilis II 296 b. 342 b sq. — non possunt esse simul, nisi intelligantur spiritualiter II 296 f. 5 — In numero senario dierum ostenditur perfectio universi II 297 a — sex significant tempus merendi *ibid.* — sex praesignant decursum mundi per sex aetates *ibid.* — septem significant septem illuminationes gratiae III 746 a — septimus significat quietem sine fine II 297 a. 387 2* — septimus non habet vesperam II 297 a. 312 b. 387 2*

— septimus est quodam modo in aliis productus ut similis specie II 387 2* — Deus dicitur die septimo quiescere propter operis inchoati completionem quantum ad principalem universi constitutionem *ib.* a, 2* — Post sextum diem Deus nihil producit novum, cuius non praecesserit simile vel seminarium II 448 f. 6. 388 b. 390 d. 4. 437 4* — Deus post sextum diem multa fecit et facit miraculose vel mirabiliter contra solitum cursum naturae et consuetudinis humanae, quae possunt dici nova II 390 d. 4 — Deus facit quaedam nova contra solitum cursum naturae, vel quae non spectant ad universi complementum *ibid.* 437 5*. III 32 4* *Vide V. Creatio* (80 a), ubi de operibus singulorum dierum — Opus secundi consummatum est die tertio II 350 d. 3

— dicitur sanctus et malus non ratione sui, sed ratione actionum, quarum est mensura II 390 d. 5 — septimus dicitur benedictus et sanctificatus ratione benedictionis et sanctitatis, quam homo acquirere debet inhaerendo Deo *ibid.* — Sex diebus licet operari et intendere rebus inferioribus, sed septimo die ab omni opere cessandum est, et Deo per contemplationem inhaerendum *ibid.* — dominica observanda est in memoriam beneficii redemptionis, in praefigurationem futurae resurrectionis et ad exclusionem erroris gentilium, qui eandem soli sacram habebant III 832 a — Quaedam in diebus solemnibus licita sint, et quibus operibus sint sanctificandi *ib.* b

DIFFUSIO — proprie dicitur humoris I 255 d. 6 — secundum quod huiusmodi est in aliud I 746 f. 4 — prius attingit propinquiora quam remotiora III 648 b *Vide V. Calor* — proprie est ad extra in productione effectus I 345 3* — per modum multiplicationis, vel per modum operationis II 264 3* — eius magnitudo attenditur secundum intensionem, vel extensionem III 43 3* — bonitatis est improprie ad intra, ut persona procedat a persona, non ratione bonitatis essentiae, sed bonitatis in hypostasi I 345 3* — est naturalis in Deo quoad productionem personarum, voluntaria et non in summo in productione creaturarum I 785 4* *Vide V. Bonitas* — De diffusionem lucis I 663 4*. II 264 3*. 325 4*. 349 3* — Amor diffunditur, cum dilatat affectum ad dilectionem multorum I 255 d. 6

DIARTUS — Dei est Spiritus sanctus I 395 d. 2

DIGNITAS — omnis creata est infra dignitatem summam Dei et propter illam II 644 a — ponit aliquid in eo, in quo est II 630 f. 3 *Vide V. Ambitio*

— est illa quam quisque probat auditam II 903 a — aliqua est ita vera, quod non sit ei contradicere corde I 453 f. 3. III 482 a — Dignitatibus contingit contradicere exterius, non tamen interius I 455 6*

DIGESTIO — ordinatur ad generationem humoris et carnis IV 275 f. 3

DILECTIO — ad amorem addit electionem I 205 d. 4 — est voluntatis deliberativae III 616 b — est in plus quam caritas *ibid.*

— est actus completionis et perfectionis et reflectitur super se I 297 3* *Vide V. Caritas-obiectum* — spiritualis possessa excitat desiderium *ib.* 2* — In qua est acceptatio ipsius amoris, ipsa diligitur *ib.* a. 304 d. 4 — unit liberaliter et fortiter IV 4015 b — transformat amata et conformat ipsi amanti III 700 f. 5. 704 2* *Vide V. Amor* — mutua perfectior est quam reflexa I 494 f. 4. 499 f. 3 — mutua non potest esse minus quam ad unum I 496 4* — est actio, sed nihil influit in amatum, nec dilectum aliquid patitur vel recipit ab amante III 305 b

— Aliquid diligitur non solum ratione indigentiae, sed etiam ratione convenientiae et complacentiae II 426 4* — Aliquid amore amicitiae vel concupiscentiae diligitur propter se, vel propter aliud II 425 b — Dilectione fruitionis diligitur aliquid propter se et super omnia, dilectione usus vero propter aliud I 44 d. 42. III 642 a — secundum quod est actus concupiscentiae, est aliquid bonum desiderare vel acceptare III 634 2* — Diligere aliquem super omnia amore amicitiae est, nullo commodo vel incommodo velle illum offendere nec amicitiam solvere II 426 a — Diligere aliquid super omnia dilectione concupiscentiae est, nullo commodo vel incommodo velle illud perdere *ibid.* *Vide V. Amor et V. Caritas-actus*

— deliberative simul et semel potest tantum in unum ferri III 608 f. 2 — Cum multa diliguntur ut relata ad unum, non minus diliguntur quam pauca III 691 4* — Actus dilectionis est perfectior quam actus expectationis III 575 6*

— sequitur cognitionem I 91 b. 197 f. 4. 225 f. 4. IV 707 b — et cognoscere sunt diversi actus et diversarum potentialium, licet secundum rem sit idem obiectum II 561 3* — maior est, ubi est maior cognitio, saltem in gloria II 249 6* — Maiorem cognitionem sequitur maior dilectio, secundum quod se tenet ex parte potentiae concupiscibilis, sed non ex parte gratiae animam elevantis II 708 4* — Dei commensuratur cognitioni non cuiusque, sed experimentaliter *ibid.*

— Diligere idem est, quod velle bonum alicui I 557 arg. 1. III 594 b. 608 b. 631 2*. 632 b — dicit liberalitatem affectionis se ipsam alteri communicantis III 698 b — Diligere magis aliquem est ratione boni optati, vel affectus intensi, vel effectus impensi propter maiorem indigentiam II 127 b sq. — est affectu vel effectu III 618 d. 3. 667 a — Diligere effectum est communicare effectum, qui potest connotari in actu, vel in habitu III 699 3* — affectus sine dilectione effectus non est vera III 666 f. 3. 667 a

— naturalis amat bonum II 425 f. 2 — est appetitus boni II 479 arg. 7. III 632 b — Affectio animae nata est diligere omne bonum I 40 b — Diligenda sunt bona concreative sumta, et abstractiva sumta ut rationes diligendi III 630 b — oritur ex consideratione bonitatis, vel est princi-

pium bonitatis I 715 4* — est boni, quod habet esse in actu, vel in causa III 698 4* — est respectu absentis et praesentis II 545 4*. III 577 a. 689 a

— gratuita non diligit se nisi propter Deum II 426 3* *Vide V. Amor et V. Caritas-Deus* — Inordinate se diligentes affectu sibi nocent effectum III 618 d. 3 — naturalis quaerit proprium commodum, sed non se extendit ad bona spiritualia III 630 a sq. — Amor proprii boni cum defectu caritatis generat invidiam IV 4039 f. 4 — deordinata boni creati est in omni peccato III 604 a *Vide V. Amor*

— Diligere proximum sicut se ipsum est facile amanti, aliter autem saepe valde difficile III 891 2* — proximi ordinat voluntatem in se et disponit ad bona opera IV 559 d. 3 — proximi maxime adiuvat ad servandam iustitiam III 721 3*

— naturalis respicit similitudinem II 427 arg. 4. III 634 d. 2 — naturalis intenditur per familiaritatem et domesticitatem II 427 arg. 5 — Affectus naturaliter intensior est erga aequales et coniunctos, ubi non est morum diversitas et invidiae malignitas II 428 a — Affectus naturalis in sibi proximos manet in implis hominibus IV 4039 arg. 2 — In dilectione naturali saepe est peccatum veniale IV 559 d. 3

— Dei est a voluntate naturali, vel ab electiva, vel a gratuita II 455 4* — Tempore naturae institutae voluntas habilis erat ad diligendum Deum propter se et super omnia II 425 b. 696 3* — Affectu naturali recto Deus summe diligitur ut summe bonum diligenti II 425 f. 2. 426 1*, 3* *Vide V. Deus* 59 — Dei naturalis plurimum differt a caritate et non est meritoria II 126 3*. 658 6*. 696 3*. III 646 b — Dei super omnia ut motus naturae institutae est ex quadam habilitate et rectitudine respectu boni, gratiae vero, quia captivatur affectus in obsequium Christi contra naturalem inclinationem II 126 3* — per gratiam est nobilior non solum ex parte modi diligendi, sed etiam ex parte principii et motivi *ibid.* *Vide V. Caritas-habitus gratuitus et -actus* (44 a)

— acquisita per assuefactionem manet cum peccato I 299 b — Dei, quae remanet in peccatore, non habet rationem virtutis, nec habet actum perfectum circa suum obiectum III 604 4* — in peccatore non se extendit ad omnia diligenda, nec excludit amorem libidinosum sibi oppositum *ib.* 2* — quaedam remanet in peccatoribus communiter ut quoddam adiutorium concupiscibilis, sed non ut virtus theologica *ib.* 5*

— Immediate fertur in Deum II 545 4* — Dei potest esse perfecta et imperfecta *ibid.* — Petrus et Ioannes in dilectione Dei secundum diversas considerationes se mutuo excedebant III 707 b sq. — est communis viae et patriae IV 4009 4* — est dos perficiens concupiscibilem III 562 a. IV 4009 b — In dilectione Dei non sunt gradus, sed diversae rationes moventes III 653 d. 3

DIL

— divina non est affectio aliqua unitiva, sed essentia III 699 2°. 704 2°. 708 d. 4 — Deus non dicitur creaturam diligere ratione affectionis animi, sed ratione communicationis alicuius boni I 41 3°. III 700 b — Dei potius dicit effectum quam affectum II 631 b. III 623 4°. 700 b — Dei in se est fruitio, sed relata ad creaturam potest dici usus ratione connotati III 699 5°. 703 b — Deus diligit hominem amore, quo diligit se, non tamen eo fruitur I 44 3° — Deus nos diligit se fruendo, ex conversione voluntatis supra suam bonitatem I 44 3°. 44 d. 12

— Dei non causatur a rebus III 698 f. 4 — Dei est principium bonitatis nostrae I 745 4° — Dei magis respicit gratuita quam naturalia III 704 1° — In dilectione divina est prima et summa ratio omnis acceptationis I 304 d. 4

— Deus est plenus dilectione et misericordia ex sua bonitate III 27 6° — In beneficiis erga hominem manifestatur nimietas dilectionis Dei III 704 a — In Deo laudabilis est excessus dilectionis erga homines III 21 2° — Deus homines diligit in statu amicitiae et inimicitiae III 703 f. 4 — Dei maxime manifestata est in hoc, quod dilexit nos, cum essemus inimici III 669 2°

— Deus diligit omnia generaliter III 699 f. 4 — Deus diligit omnem creaturam in quantum bona *ib.* f. 2 — Nihil procedit a Deo, quod non ametur ab ipso *ib.* f. 3 — Deus influit in omnia mediante dilectione III 700 f. 4 — Dei quantum ad effectum naturae est omnibus communis et generalis, et secundum hanc dicitur diligere omnem creaturam *ib.* b — Deus diligit omnia ex caritate increata ut principio motivo et producente; sed ex caritate, ut habet rationem exemplaris repraesentantis diligit illos solum, quibus communicat caritatem creatam III 701 1° — Deus diligendo conformat sibi omnem creaturam generaliter secundum similitudinem vestigii, et specialiter per caritatem secundum similitudinem imaginis *ib.* 2° — Quantum ad effectum gratiae Deus quosdam diligit, quosdam odit III 700 b. 704 3° — Deus secundum voluntatem antecedentem diligit omnes, secundum voluntatem consequentem omnes salvandos I 714 2°. III 695 d. 3 — Deus diligit creaturas irracionales, in quantum eas conservat in esse naturae III 623 4°. 700 b

— Deus diligit creaturas non solum temporaliter, actualiter communicando eis bonum, sed etiam aeternaliter per propositum communicandi I 44 3°. III 698 b — Dei connotat effectum in actu, vel in habitu I 715 6°. III 698 b, 4°. 699 3°, 5°. 702 4° — Dei est aeterna et potest ponere effectum solum in habitu II 631 3° — Dei potius connotat effectum in actu, cum dicat liberalitatem affectionis III 698 b — Deus nihil temporaliter diligit III 697 f. 2 — Dei est ipsa eius essentia, sed connotat quid temporale III 698 f. 3, 5. 702 a, 3°. 708 d. 2 — ratione actus principalis est aeterna, ra-

tionem connotati potest dici temporaliter III 709 d. 3 — electionis est aeterna, dilectio approbationis potest esse temporalis ratione connotati *ibid.* — Deus non dicitur proprie aeternaliter diligere praescitos *ib.* d. 4

— Quantum ad essentiam sive actum essentialem Deus diligit omnia eodem actu simplici et indivisibili et aequaliter, sed non quantum ad efficaciam III 702 a — Dei potest esse cum inaequalitate ratione effectus creati connotati III 702 2°-5° — Deus non diligit unum altero intensius, sed magis diligit quem ordinat ad maius bonum III 645 6°. 694 2°. 702 a. 703 a sq. 707 arg. 2. 709 d. 4 — Deus magis bonum magis diligit III 701 f. 2 — Deus diligit magis eos qui magis ipsum diligunt III 707 arg. 1. 709 d. 5 — Deus aliquos magis diligit secundum familiaritatem, aliquos magis secundum interiorum effectum III 707 b — Deus magis diligit, secundum quod excellentius spiritum tribuit III 705 f. 2

— Quantum ad effectum conditionis Deus magis dilexit Angelos, sed quoad effectum reparationis magis homines III 703 b sq. — Secundum statum praesentem Deus diligit magis Angelos, sed secundum statum finalem videtur simpliciter magis diligere homines III 704 a — approbationis respicit statum praesentem, dilectio electionis vero statum finalem III 709 d. 4 — Deus dilectione electionis et etiam simpliciter magis diligit praedestinatum peccatorem quam iustum praescitum *ibid.* — Deus magis dilexit et diligit Christum ratione personae quam totum genus humanum III 705 b — Deus sic dilexit Christum, quod fecit, ipsum esse Deum, alios vero sic, quod facit eos suum habitaculum *ib.* f. 4

— In dilectione Filii notatur communicatio boni summi et infiniti III 702 3° — De dilectione inter divinas personas *vide V. Amor-in Deo* et *V. Caritas-in Deo* — Pater et Filius diligunt se Spiritu sancto pure notionaliter I 206 d. 3 — Pater et Filius diligunt se Spiritu sancto retransitive, non reciproce I 558 a

DILUVIUM — purgabat ardorem concupiscentiae IV 976 5° — erat ad delendum hominem vetustum et novos procreandos *ibid.* — non est attribuendum soli virtuti naturali IV 977 f. 4, b

DIMENSIO — est proprietates loci I 661 4° — est prima et propria passio eius quod est in loco I 640 arg. 4. IV 223 4°. 279 3° — plures non possunt esse simul in eodem loco IV 249 arg. 3. 279 3° — trina est perfectio quantitatis continuae I 58 a — Quod habet dimensiones ex se est corpus, non quod habet eas ratione eius, in quo est II 326 4° — Omne corpus completum et terminatum habet tres dimensiones et terminos dimensionum II 343 f. 3. III 147 d. 4 — De relatione dimensionum ad materiam *vide V. Extensio* et *V. Materia* in indice philos.

— Dimensive dicitur esse in loco illud cuius partes respondent partibus loci IV

DIS

223 4° — Quod est dimensive alicubi aequatur illi, in quo est *ib.* f. 2

DIMINUTIO — secundum partes aliquotitas rem divisam totaliter aufert I 344 f. 5. II 833 b sq. 835 4° — est via ad corruptionem I 344 arg. 4 — est oppositum augmento *ib.* arg. 5 — Quod diminuit aliquid est illi oppositum *ib.* f. 3

DIMITTERE — Nemo dimittit proximo ex corde, nisi ipsum diligat affectu III 663 f. 4 — proximo est conditio, sine qua Deus non dimittit peccatum *ibid.* 664 a. 671 d. 3 — Iudex non potest totum dimittere IV 966 4°

DIONYSII — auctoritas II 244 b

DIRECTIO — totius animae residet in superiori parte rationis II 576 arg. 2 — potius dicit lumen illustrans quam virtutem adiuvantem II 955 d. 4 — est a specialibus virtutibus distinctis ab his quae circa opus consistunt IV 481 4°

— est fidei III 646 b — Prudentia est directiva virtutum cardinalium, fides directiva theologiarum IV 481 4° — Directivum respectu intellectus est fides illuminans, respectu affectus caritas inflammans II 955 d. 4 — In actibus vitae contemplativae est a fide et caritate, in actibus vitae activae a virtutibus cardinalibus III 742 4° — in electione secundum regulam iuris naturalis est virtutis politicae, secundum regulam iuris divini est doni consilii III 781 a — Prudentia dirigit in agendis secundum principia iuris naturalis et ad ea quae honesta sunt, scientia vero secundum principia fidei ad ea quae sunt sancta III 776 b. 777 3°

DISCERNERE — est actus scientiae IV 480 f. 2. 484 a — Non omnia, quorum habemus notitiam, possumus ab aliis discernere III 503 b sq. — Auctoritas discernendi causam est primus actus potestatis iudicialis et separabilis ab auctoritate sentiendi IV 481 a sq. *Vide V. Clavis-scientiae*

DISCIPULUS — Quatuor, quae reddunt discipulos attentos I 28 a sq. — doctrinam accipit a magistro, sed aliquando plus proficit III 549 4° — primos Christus Apostolos nominavit, alios simplices discipulos, quibus successerunt sacerdotes simplices IV 642 b

DISCRETIO — dicitur in comparatione ad visum I 431 b *Vide V. Distinctio* in indice philos.

DISCURSUS — est animae coniunctae carni I 440 2° *Vide V. Collatio* et *V. Decursus* — ducit in cognitionem rei incognitae III 311 4°

DISCUSSIO — dubia ducit ad manifestationem II 862 b — de agendis non erit necessaria in patria, cum sit imperfectionis III 751 4° — causae aliquando committitur alicui sine auctoritate sentiendi IV 481 b

DISPARATUM — non potest esse forma disparati III 805 arg. 4 — unum non definitur per alterum III 502 d. 3 — unum non facit ad cognitionem alterius III 505 d. 4 — non possunt se ipsa denominare III 594 a — non praedicantur de eodem secundum idem III 226 f. 2 — nunquam sunt simul vera de eodem IV 249 b

DIS

DISPENSATIO — definitur iuris relaxatio facta cum causae cognitione ab eo qui habet ius dispensandi IV 544 a — dicitur quasi diversa pensare *ibid.* — est iuris relaxatio, vel iuris declaratio IV 823 a — requirit potentiam in eo qui facit, et causam idoneam in eo cui fit IV 543 d. 6

— In iis quae immediate ordinant ad Deum Deus non potest dispensare, cum eorum opposita sint mala secundum se et nullo modo possint bene fieri, potest autem dispensare in iis quae ordinant ad proximum I 846 a sq. IV 822 arg. 3 — In quibusdam nec Deus potest dispensare nec homo, in aliis quibusdam potest dispensare Deus, non homo, in aliis et Deus et homo IV 822 arg. 3

— In constitutione humana homines possunt dispensare IV 533 a — Papa potest dispensare in lege ecclesiastica, non in divina IV 543 d. 6. 823 b — Papa non potest dispensare in mandatis decalogi IV 543 d. 6 — Papa videtur posse dispensare in votis non relaxando ius, sed declarando IV 823 a sq. — Papa non videtur posse dispensare in tribus votis religionis IV 824 a, 2^a-5^a

— locum habet, ubi cadit necessitas, vel communis utilitas IV 823 f. 2 — Ad concessionem debitam et usum dispensationis requiritur necessitas, utilitas, congruitas et honestas IV 751 b — Dispensandum non est in eis quae statum Ecclesiae decolorant et quae videntur ius infringere IV 544 a — non debet concedi multis, ita ut videatur esse de iure communi *ib.* b

DISPOSITIO — potest quodam modo dici principium eius, ad quod disponit, sed est minus nobilis III 752 d. 2 — Disponens aliquo modo potest dici efficere et causare III 287 b — Formae disponentes sunt minus completae forma ultima II 359 4^a — differt ab eo, ad quod ordinatur III 287 b — et eius terminus sunt in eodem II 953 f. 4 — est eiusdem generis cum eo, ad quod disponit II 682 f. 3 — naturalis antecedit illud, ad quod disponit *ib.* f. 4. III 388 f. 4 — praecedit id, ad quod disponit, non solum natura, sed etiam tempore IV 20 arg. 4 — ultima sive necessitas non praecedit formam tempore, sed natura IV 22 1^a

— est necessitatis, vel congruitatis I 315 a. II 246 a, 3^a. IV 440 a — necessitatis addit super dispositionem congruitatis II 473 3^a — est necessaria et proxima et sufficiens, vel remota et contingens II 364 a. 469 b — remota fit proxima in quibusdam ab eodem agente per actionis continuationem et intensionem, in aliis requiritur alterius formae operatio II 215 3^a — fit necessitas per iterationem tantum respectu virtutis naturalis et in dispositionibus, quae sunt eiusdem generis, cum sunt remotae et proximae II 647 6^a — congruitatis multis modis potest impediri II 246 3^a

— quae est a principio sufficiente, facit in materia necessitatem exigentiae I 426 a — Dispositionem, quae est necessitas, se-

quitur appetitus ad determinatam formam, qui non est nisi a forma completa II 304 6^a — Per dispositionem ultimam, quae est necessitas, materia respondet formae in nobilitate III 263 2^a — quae respectu dispositi habet oppositionem, per adventum formae evacuatur; quae autem simpliciter disponit, perficitur et consummatur III 688 b. 690 3^a — contraria in materia vel nullo modo resistit formae, vel resistit formae inductioni, vel resistit eius usui IV 394 5^a — quae in termino tollit formam, citra terminum minuit, si manet eiusdem generis I 315 4^a — Quantum se extendit dispositio ad formam, tantum se extendit forma IV 1004 f. 3

— ex parte operantis secundum materiam praeiacentem requirit aptationem materiae exterius, ex parte agentis, qui nullo indiget ad operandum, tantum actum interiorem I 703 5^a — Ad subito inducendum effectum Deus non omittit dispositiones ex parte suscipientis, sed praevas operationes a parte agentis III 389 5^a. IV 140 3^a — materialis requiritur, ut agens possit exire in actum, sicut humidum crystallinum respectu vis visivae IV 479 b — Respectu actus liberi non est dispositio necessitatis II 647 6^a. 807 b. IV 440 6^a — corporis et impressiones super humores diversos disponunt aliquo modo ad diversos mores et affectiones II 495 4^a. 363 b. 747 f. 5

— De dispositione ad gratiam *vide V. Gratia*; de dispositione, quae est qualitas, *vide V. Habitus* in indice philos.

— in sapiente operatore praecedit operationem II 308 d. 3 — Ad dispositionem sequitur opus non immediate, sed pro tempore et loco, pro quo ordinat disponens II 332 a — in Deo est aeterna et ponit effectum in potentia tantum I 745 5^a — et electio in bonis arduis dirigitur dono consilii III 784 b — recta regula est et principium recte eligendi III 782 3^a

— Causalitas attribuitur scientiae ut disponenti I 705 a. 803 arg. 2 — Voluntas facit de scientia dispositionem I 805 2^a — aeterna non potest proprie dici operatio, cum omnem operationem praecedat II 308 d. 3 — divina non est nisi finitorum I 774 arg. 2. 775 a — divinae voluntatis est summa bonitas manifestanda I 724 d. 7

DISPUTATIO — In disputationibus frequenter non proceditur assertive III 844 2^a — Licet disputare de fide potius ad mysteriorum defensionem quam ad investigationem eorum quae sunt supra rationem IV 252 d. 4 — utilis est ad fidem illibatam servandam et errores cavendos IV 236 a sq.

DISSENSUS — est verus vel apparens II 389 d. 3 — inter catholicos doctores in iis, in quibus opinantur, non est reprehensibilis *ibid.* — Licet iustorum voluntates aliquando dissentiant in fine propinquo, tamen conveniunt in remoto I 548 2^a

— sensualitatis ad rationem quantum ad volitum est in natura lapsa per peccatum et culpam III 370 b

DISSUASIO — *Vide V. Consilium*

DIV

DISTANTIA — est per absentiam, vel per independentiam I 639 2^a — dicitur per privationem convenientiae commensurationis sive adaequationis, vel participationis aliquis communis, vel ordinis III 38 2^a. 305 3^a — est in ratione entis, vel cognoscibilis I 69 2^a. *Vide V. Creatura-distantia a Deo*

— infinita est, ubi nihil commune manet I 767 4^a. IV 229 3^a — infinita est inter ens et nihil I 765 f. 4. 767 4^a. 773 3^a. II 34 f. 4 — Infinite distantium non distat magis unum quam alterum I 546 f. 4. III 37 arg. 2

— Secundum distantiam est separatio localis I 202 1^a. 260 b — Motus et tempus facit distare II 63 3^a — non est in vacuo simpliciter privative sumto I 663 2^a — necessario exigitur ad motum localem *ibid.* — Quando aliqua sunt magis distantia, tanto perveniendo ab uno in aliud est maior mutatio II 31 f. 4

DISTINCTIO — De distinctionibus in divinis *vide V. Deus 26* et *V. Persona* et *V. Proprietas* et *V. Origo*; de distinctione attributorum *V. Deus 10*. Ceterum consule indicem philos.

DISTRIBUTIO — Signum universale distribuit pro omnibus contentis, nisi distributio sit restricta ex additione vel usu vel modo loquendi, ut dicitur accommoda I 443 b. 517 d. 4. 820 b — pro singulis generum et pro generibus singulorum I 375 b. 820 b — Propria passio distribuit pro omni supposito et pro omni tempore I 644 arg. 2

DIVES — epulo ex amore privato et naturali nolebat, fratres suos damnari IV 1040 1^a — petebat refrigerium, sed forte ex alia parte sentiebat frigus IV 928 2^a — eius lingua, pro qua petebat, non erat nisi imaginativa IV 1046 1^a — Divites possunt multiplicare amicos spirituales, qui pro eis tenentur orare IV 378 d. 6

DIVINATIO — dicitur praedictio futurorum contingentium II 495 a — Divini aliquando verum praedicunt, non certitudinaliter, sed casualiter *ib.* 2^a — In arte divinandi nulla est veritas, sed multa nefanda, per quae homo abducitur a fide et cultu Dei II 205 4^a, 6^a *Vide V. Daemones 41*

— In divinatione aut est peccatum infidelitatis, daemone attribuendo aliquid divinum; aut idololatriae, in oblationibus et sacrificiis; aut saltem inobedientiae contra prohibitionem divinam et Ecclesiae II 204 b. 205 5^a — non potest esse absque peccato II 204 b sq. — est prohibita, quia includit infidelitatem et frequenter etiam idololatriam II 495 a. 204 b. 205 5^a. 363 a — Uti characteribus magicis peccatum est propter finem malum II 205 4^a — Divinantes maxime cavendi sunt a Christianis *ib.* 6^a

DIVINUM — ut nomen possessivum importat formam possessoris et possessionis I 415 4^a — importat possessionem per modum actionis, vel passionis, et hoc modo dicitur de creaturis III 258 d. 3 — potest dici de creaturis I 276 b

DIVISIO — *Vide V. Continuum* et indicem philos.

DIV

DIVITIAE — non sunt appetendae, quia distrahit a cultu Dei, sed licite et meritorie possunt possideri III 869 a

DIVORTIUM — dicitur separatio a cohabitatione facta in manifesto III 784 b — non est separatio quantum ad vinculum sacramentale IV 785 b — ob fornicationem neutri dat ius contrahendi IV 782 b. 785 b — est ex concessione divina IV 781 1°. 782 b — differt a repudio veteris legis IV 782 b — debet fieri in facie Ecclesiae coram episcopo IV 784 b — Qui uxorem propria auctoritate dimiserit communiter cogitur eam resumere *ibid.* — Quoad divortium vir et uxor iudicantur ad paria IV 782 b

— Propter fornicationem licitum est fieri divortium inter coniuges, postulante innocente IV 781 b — non potest fieri ex quacumque fornicatione, sed tantum ex culpabili et singulari in altera personarum *ibid.* — Qui procurat divortium ex causa insufficienti peccat *ibid.* — non debet procurari in ultionem iniuriae, sed propter scandalum, vel ad correctionem *ib.* 2°. 783 b — Quando quis obligetur dimittere uxorem adulterantem IV 783 a. 789 d. 3 — sine culpa praecedente non debet fieri, altero invito, sed si uterque votum solemne emitat et habitum religionis assumat IV 788 a — declaratum ab Ecclesia ob apertam deceptionem parte innocente volente potest rescindi, et alter tenetur reddere debitum, licet ob votum non possit petere IV 789 d. 4 — De separatione impotentium IV 776 d. 2 - 777 d. 6 *Vide V. Impotentia*

DOCERE — vel est scientiam verbo vel scripto offerre vel ostendere, vel habitum scientiae imprimere I 45 1° — Doctrina ita est tradenda, ut removeatur caecitas ex parte intellectus et excludatur fastidium ex parte affectus III 809 d. 5 — Idem diversis modis docetur, ut in unitate affectus proficiat et in varietate delectetur *ibid.*

DOCTOR — dum exterius loquitur, excitat intellectum et viam parat ad intelligendum II 266 a — bonus dicitur purgare, illuminare et perficere auditores per modum excitantis II 267 b — dicitur docere, quia ab eo effective est verbum exterius, dispositive eruditio interior IV 60 d. 4 — Per eandem viam melius docet doctor sapiens, qui lumen sapientiae habet, quam qui illo caret II 267 5° — non solum praeparat verbo exteriori, sed etiam per habitum interiorem, unde unus est melior doctor quam alter IV 429 3°

— Deus dicitur doctor principalis, quia solus imprimit habitum scientiae I 45 1°. IV 428 3° — Solus Deus est doctor interior IV 60 d. 4 — Deus naturaliter dicitur docere non inspirando et infundendo, sed cooperando lumini dato et conservando II 191 6°. IV 428 3°

— catholici ea quae dicunt assertive dicunt per quandam revelationem, sed in iis, in quibus opinantur, aliquando decipiuntur II 389 d. 3 — sancti, quantum possunt, se elongant ab haereticorum fallacia I 286

d. 5 — qui implent suum officium, merentur aureolum II 926 f. 4. IV 636 d. 4. 787 a

DOCTRINA — Christi est lumen plenum, apostolica lumen subsequens, prophetica lumen antecedens IV 635 b — Christi splendida erat a Spiritu sancto IV 594 4° — christiana continet quaedam, quae sunt de necessitate fidei, quaedam de certitudine Scripturae, quaedam his annexa I 478 a — Annexae fidei et Scripturae sunt ad earum expositionem, et vel necessario sequuntur, vel nec sequuntur nec repugnant, sed manent dubia *ibid.* sq. — Fundamenta doctrinae christianae tradenda convertendis ad fidem IV 583 b — fidei suscipitur non solum per doctrinam praedicatoris auditu corporis, sed etiam Spiritus sancti per aurem cordis III 529 d. 2 *Vide V. Auditus et V. Addiscere* — est elemosyna spiritualis IV 377 d. 2

DOLOR — Opponitur formaliter gaudio III 569 f. 2. IV 323 arg. 3 — fundatur in amore IV 387 f. 3. 396 f. 3 — necessario generatur ex amore cum privatione amati et ex odio cum praesentia rei displicentis IV 933 a — oritur, quando quis sentit adesse quod odit et abesse quod diligit II 474 arg. 4 — est dissensus ab his quae nobis nolentibus accidunt I 857 arg. 4. III 359 b. IV 383 f. 3, b. 384 3°. 934 a. 935 6° — est dissensus a re disconveniendi et coniuncta IV 384 3° — est velle voluntate absoluta aut conditionata contrarium eius, de quo quis dolet I 859 4°. 861 d. 4. III 339 4° — dicit dissensum voluntatis, vel passionem sensibilem ex eodem resultantem IV 383 b. 386 1°. 387 b

— dicit passionem ab obiecto III 557 3° — sensibilis est passio IV 386 4°. 389 arg. 3 — est in separatione a conveniente III 357 arg. 4. IV 387 f. 5 — est de bono amisso III 338 f. 3. 358 arg. 3. 764 arg. 2 — est respectu praesentis mali III 576 b. 569 f. 2 — illatus causatur ab extrinseco ex praesentia reali disconveniendi IV 393 2° — voluntarie assumtus est de praesenti secundum aspectum cum certitudine IV 384 5°. 393 2° — ut passio consequitur affectionem et experimentalem cognitionem IV 387 b — sequitur etiam complexionem vel aliquid tale IV 388 b

— eius acerbitas consideratur quantum ad experientiam sensus, vel quantum ad repugnantiam rationis III 349 b — sensibilis est maior, quo maior est aequalitas complexionis et vivacitas sensus III 348 f. 3, 4. 349 a, 4° — est secundum quantitatem boni amissi, si eius adest sensus III 348 f. 5. 349 4°. 358 arg. 3. IV 387 f. 6, b — est maior et minor secundum quantitatem amoris et existimationis rationis IV 396 f. 3, 4 *Vide V. Contritio - quantitas*

— est in concupiscibili, sed ut coniunctus cum insurrectione et vindicta est in irascibili IV 325 a, 3°. 386 3° — verum faciunt laesio et laesionis sensus III 346 b — Sensus et affectus spiritualis sufficit ad sentiendum verum dolorem II 223 6° — non est sine cognitione IV 4049 f. 4 — et gaudium possunt esse simul in anima, vel secundum diversas potentias,

DOM

vel in una reflectente se super se ipsam IV 343 d. 7 — compatitur gaudium ut eiusdem obiectum III 356 b, 2°. 390 1°. IV 388 4° — voluntarius delectat IV 343 d. 7. 404 d. 40 — est medicina doloris III 334 3°

— est in anima vel secundum se vel ex carne III 353 f. 5. 354 a. 393 d. 4 — est in anima coniuncta corpori passibili, corpore patiente III 345 f. 3. 347 4°. 353 f. 4. 356 b. 357 6°. IV 934 a sq. — est potius in anima quam in carne III 346 arg. 6. IV 930 a sq. 4005 a, 5° — non est carnis secundum se, sed animae in carne IV 373 4° — potius venit ex impedimento operationis animae quam ex corporis sectione IV 935 6° — est in spiritibus, cum potentiae ex occasione in suis operationibus impediuntur *ibid.*

— qui est animae ex carne, est ex divisione partium cum vi IV 935 6° — rationis redundat in sensualitatem, et dolor sensibilis attingit rationem II 797 a. III 358 b — In dolore constringitur cor IV 342 d. 7 — est testimonium bonae naturae III 357 arg. 4 — solum in praesenti statu necessario infert mortem IV 930 4° — Experientia doloris vere fuit in Sanctis III 347 2° — ex laesione est etiam in bestiis, sed non poena II 463 2°

— pertinet ad Sacramentum poenitentiae III 747 6° — poenitentiae propter damnum non disponit ad gratiam, sed est solum poena, sed qui est propter culpam ut Dei offensivam, disponit ad poenitentiam et non est sine gratia gratis data II 477 4°. 683 6° *Vide V. Contritio et V. Culpa*

DOLUS — nemini debet patrocinari III 874 arg. 2. IV 681 4° — est iniquus III 842 f. 5 — potest esse omnino occultus, vel aliquo modo exterius expressus IV 684 d. 2

DOMESTICI — sunt nobis propinquiores quam extranei III 647 f. 3 *Vide V. Caritas-ordo*

DOMICILIUM — Qui acquisivit domicilium alicubi potest absolvi a parrocho loci IV 509 a

DOMINICUS — dicitur possessionem passive III 258 d. 3 — dicitur secundum possessionem, vel secundum similitudinem III 484 d. 3

DOMINIUM — maiestatis Deus nulli puerae creaturae communicat sicut dominium praesidentiae III 206 2° — Dominio maiestatis redditur cultus patriae *ibid.* — Ratione domini Deo vel creaturae debetur cultus dulciae generaliter dicta secundum analogiam III 220 a

— est potestas coercendi subditos I 522 a. 527 d. 4. II 69 d. 2 — Potestas dominandi large est respectu omnis rei, communiter potestas in imperando, proprie potestas coercendi subditos II 4008 a — excludit subiectionem, vel tantum coactionem II 488 a. IV 615 3° — Plura possunt esse dominantia in eodem, in quantum sunt libera a coactione, sed non, in quantum libera ab omni subiectione III 365 3°

DOM

— vel est ipsa virtus, per quam quis praevaleret alteri, vel modus perveniendi ad hanc virtutem II 1005 b — obtinetur ex iustitia, vel astutia, vel violentia *ibid.* — Omnis potestas praesidendi secundum id quod est est a Deo et iusta saltem respectu subiacendum *ibid.* sq., 2° — quantum ad modum deveniendi in comparatione ad voluntatem praesidentis potest esse iniusta et non a Deo II 1006 a — malorum est a Deo permissive et potius a Deo vindicante quam approbante *ibid.*, 1° — propter abusum potest iuste auferri *ib.* 5° — usurpatum non est de iure, sed de facto *ib.* 6°

— Potestas dominandi non est contra ius naturae universaliter, sed in statu naturae integrae II 1006 4° — rerum est communis omni statui naturae; potestas imperandi solum est in statu viae, potestas dominandi homini et servitus solum est secundum statum naturae lapsae II 1008 a sq. — non est in viro respectu uxoris *ib.* 1°

— alicuius rei ut propriae est secundum dictamen naturae lapsae II 1009 4° — Aliquid dicitur proprium vel per principale dominium vel per officium administrandi IV 370 b — Quaedam sunt male acquisita, quorum transfertur dominium; quaedam, quorum non transfertur, ut per furtum et rapinam IV 371 a — non potest transferri nisi a domino IV 369 f. 1. 370 b. 535 b — rerum non dimittitur a clericis IV 612 a

— est in aliqua potentia vel respectu obiecti vel respectu actus proprii II 593 a. 599 a — Non omnis voluntas habet dominium per privationem omnis subiectionis II 188 a. III 365 3°

DOMINUS — dicit solum respectum I 527 d. 4 *Vide V. Deus 59* — Dominum decet a suo servo obsequium exigere III 813 f. 3 — est nomen, quod communicatur creaturae et dicitur analogice de Deo et creatura III 220 1° — Deus ratione potentiae, quam ostendit in Angelis contra daemones, dicitur Dominus exercituum II 277 b

DONEC — aliquando dicit terminum incertum IV 713 d. 4

DONUM — est datio irreddibilis I 325 arg. 5. 327 f. 4 — Datum non dicit totam rationem doni I 327 2°, 4° — addit super rationem dati conditionem liberalitatis sive irreddibilitatis *ib.* a. 329 1° — est ab amore gratuito et a liberalitate I 325 f. 3, 4. 326 4° — Amor est donum, in quo omnia alia dona donantur I 197 f. 2. 249 f. 3 — in quantum donum ex amore datur I 197 f. 2. 323 f. 4 — procedit a dante per modum voluntatis I 195 f. 2 — Creaturae per modum liberalitatis emanant sicut donatum *ib.* 1°

— a dante procedit in accipientem, cum datur I 245 f. 3 — semper dicit respectum ad dantem I 334 d. 4 — dicit comparationem ad dantem et recipientem I 325 arg. 3, b. 330 b — cum dicat relationem, importat distinctionem aut secundum modum intelligendi inter dantem et datum, aut secundum modum essendi, aut secundum essentiam I 267 d. 2

— abstrahit ab actuali communicatione I 327 f. 2, a — dicit communicationem in habitu I 328 b, 1°. 331 2° — dicit respectum ad accipientem secundum actum ut quod datur, vel secundum habitudinem ut donandum, vel secundum aptitudinem ut donabile I 325 b. 330 b — in quibusdam consequitur rationem dati, in aliquo datum consequitur rationem doni, cum illud se importet liberalitatem, etiamsi nunquam detur I 326 4°. 327 3°, 4°. 334 d. 4 — Donari non solum dicit doni emanationem, sed amplius eius communicationem, quae consequitur esse doni I 326 5° — Dans aliquid habet posse super illud I 251 f. 2

— dicitur de gratuitis I 327 f. 3, b — large dicitur omne quod divinitus gratis datur III 738 1° — proprie est quod simpliciter aliunde est, large vero quod est per acquisitionem nostram, sed non sine adiutorio Dei II 191 6° — Dona large dicta dat Deus bonis et malis *ibid.* — tam naturalia quam gratuita sunt a Deo III 723 1° — Omnia bona nostra sunt dona Dei IV 764 d. 6 — Deus omnia dat irreddibiliter I 327 f. 4 — Dei dantur cum aequo libramine IV 541 a — maiora paucioribus communicantur III 43 3° — parvum cum magna bonitate voluntatis plus valet quam magnum cum parva II 930 1°

— Persona in divinis procedens per modum liberalitatis dicitur donum I 195 b — dicitur tantum personaliter in divinis I 328 b. 329 f. 3 — non importat solum respectum ad creaturam, sed etiam personae ad personam I 329 2°, 4°. 331 2°. 436 4° — ut dicit auctoritatem in dante, dicit relationem secundum esse, ut dicit largitatem et potestatem communicandi dicit relationem secundum modum dicendi I 528 d. 5 — manifeste dicit relationem Spiritus sancti ad Patrem et Filium, cum semper dicatur ad dantem I 330 f. 4. 333 d. 1 — in divinis non actionem vel relationem tantum dicit, sed hypostasim I 324 5° — Spiritus sanctus ideo est, quia donum I 334 d. 4

— dicit emanationem per modum liberalitatis I 328 f. 2 — Spiritus sancti proprium est procedere secundum rationem doni vel donabilis *ib.* b. 329 1°, 2°, 3° — Filio ab aeterno communicatur donabilitas, sed non ex ratione emanationis I 329 3° — est proprietas Spiritus sancti, secundum quam convenit ei temporaliter procedere I 322 a — Spiritus sanctus personaliter est donum, quia datur I 249 f. 2 — est proprietas distinctiva Spiritus sancti, prout dicit respectum ad dantem cum aptitudinali respectu ad creaturas I 330 b. 331 4°

— Spiritus sanctus habet rationem doni de se, etiamsi nunquam detur I 326 4° 327 f. 2 — Spiritus sanctus secundum habitum et secundum aptitudinem donum dicitur aeternaliter I 325 b, 2°. 326 3°, 5° — ut dicit respectum secundum actum ad creaturam, ex tempore de Spiritu sancto dicitur I 239 d. 2. 325 b — et Donator, ut dicitur ab actu, praedicatur solum ex tempore, ab habitu dicitur ab aeterno I 464 d. 10

DON

— Dare, ut est ex liberalitate et amore communicare, est omnino essentiale, ut vero dicit auctoritatem in dante, dicit notionem I 265 a. 266 1°. 267 d. 3. 528 d. 5 — Donatio passiva, ut respicit auctoritatem in dante, est idem quod processio I 265 a. 267 d. 3 — Datum potest dici et essentialiter et communiter, et personaliter et proprie I 328 b — Spiritus sanctus ut datum ad se dicitur, non ut dans I 528 d. 5 — dicitur convenientius de Spiritu sancto quam datum I 327 a sq.

— Ab aeterno necesse fuit, ut emanaret persona, in qua Deus omnia vellet et donaret I 195 f. 4 — Tertia persona procedit sicut ratio donandi, quae est intrinseca perfectissimae voluntati *ib.* 4° — Spiritus sanctus procedit per modum primi doni I 324 a — Sine dono increato, quod est Spiritus sanctus, homo non potest fieri Deo acceptus nec assumi in adoptionem filiorum Dei II 635 a — In iustis est donum increatum *ibid.* — Spiritus sanctus est donum, in quo omnia alia dona donantur I 323 b sq. II 636 1°

— omne reducitur ad donum primum, quod est Spiritus sanctus I 323 f. 3 — in quo alia donantur, dicit concomitantiam vel causalitatem *ib.* b — Spiritus sancti non dantur, nisi detur ipse Spiritus sanctus I 249 f. 3. II 636 4° — In novi doni collatione dicitur mitti Spiritus sanctus I 273 b — Per dona gratiae gratum facientis Filius vel Spiritus sanctus datur simpliciter, non solum ad usum, sed etiam ad fructum I 270 b. 335 d. 5. II 636 1° — Spiritus sanctus proprie donatur per inhabitationem IV 327 6°

— Spiritus sanctus dicitur substantia donorum, quin excludatur donum creatum gratiae II 636 1° — Praeter donum increatum effectivum gratiae ponendum est donum creatum informans animam II 635 a sqq. — ut dicit distinctionem secundum essentiam inter dantem et datum, est donum, quod dicit effectum in creatura I 267 d. 2 — creata perficiunt et complent animam non tantum ratione sui, verum etiam ratione doni increati, a quo procedunt et cui uniunt II 638 b, 4°

— omnia secundum causalitatem simpliciter dantur a tribus personis indifferenter, a Filio et Spiritu sancto secundum causalitatem et subauctoritatem I 324 a — per causam exemplaritatis donantur solo Spiritu sancto *ibid.*, 4° — Ratione donationis omnia dona appropriantur Spiritui sancto *ib.* 2° — Ratione eius quod donatur quaedam dona appropriantur Filio I 272 b. 324 2° — Omnis donorum distributio tam gratiae gratis datae quam gratiae gratum facientis attribuitur Spiritui sancto I 272 f. 1 — omne habet exemplar in Deo et correspondens sibi vel secundum se vel secundum genus III 755 2°

— quoddam est in anima a Spiritu sancto, sed non cum Spiritu sancto, quoddam est semper cum Spiritu sancto, quoddam est aliquando sine Spiritu sancto, ad aliam utilitatem I 323 b sq. III 755 1°. IV

DON

327 6* — quoddam praeparat ad Spiritum sanctum, quoddam consecrat habitaculum Spiritui sancto, quoddam est ad Spiritus sancti manifestationem sive ad propriam utilitatem sive ad alienam III 755 1* — gratiae gratum facientis semper sunt cum Spiritu sancto I 324 a

— sunt gratiae gratum facientis, aut gratiae gratis datae I 323 f. 1 — omnia virtutum possunt esse informia praeter caritatem I 306 d. 6 — quaedam sunt sine caritate, quaedam praesupponunt caritatem, cui addunt ulteriorem habilitatem I 305 d. 4. III 742 1* — gratuita radicanter in gratia gratum faciente I 272 b — gratiae gratum facientis non excludunt dona gratiae gratis datae, sed ea complent et perficiunt III 496 5*

— gratiae gratis datae dantur ad auxilium, sive ad aliquem usum I 270 b — gratis data quantum ad se dantur solum a Deo, sed quantum ad annexum ab homine puro IV 646 3* — gratiae gratum facientis quantum ad usum sunt diversa in diversis III 796 4* — gratiae gratis datae distribuuntur secundum diversitatem personarum *ibid.* IV 645 1*. 635 a — Nulli praeter Christum dantur sine mensura III 292 d. 2

— gratuita sunt bona abstractiva, quibus aliqui sunt boni III 630 b — gratuita sunt ex caritate diligenda, non solum ut imperante, sed ut efficiente, nec solum ratione subiecti; non tamen amore amicitiae, sed concupiscentiae *ib.* a sq. — Maximum inter dona est caritas tum increata, tum creata praecise sumta I 305 d. 4 — praecipuum Spiritus sancti est sapientia I 272 f. 2

— Spiritus sancti differunt ab habitibus virtutum III 569 f. 3 — differunt a virtutibus secundum actus proprios, in quantum non solum sunt ad recte, sed etiam expedite agendum II 672 b. III 737 a sqq. — sunt media inter habitus virtutum et beatitudinum III 737 a — non distinguuntur proprie a virtutibus per respectum ad privationes oppositas *ib.* b — non differunt a virtutibus praecise per comparisonem ad subiecta *ibid.*

— recte dicuntur dona, in quantum amplius attestantur divinae liberalitati III 738 a — ut expedites dicunt ampliorem abundantiam bonitatis ad agendum *ibid.* — sunt excellentiora virtutibus, non in comparisonem ad gratiam informantem, sed ad actus egredientes et ad statum consequentem, in quantum promovent hominem ad statum perfectionis III 742 b — praesupponunt virtutes et ultra illarum habitus aliquid addunt *ib.* f. 3, 1* — pertinent ad imaginem recreationis in anima quantum ad maiorem profectum in bono III 743 6*

— sunt ad actus medios III 737 a. 740 f. 6. 742 f. 2. 750 2*. 751 5*. IV 28 b — reddunt potentias expeditas ad habitus medios III 742 b — sunt ad ea quae sunt excellentiae et supererogationis *ib.* 2* — quaedam sunt ad actus necessitatis, quaedam ad actus supererogationis III 745 b sq.

— expediunt ad opera rectitudinis non solum necessaria, sed etiam perfectionis et supererogationis III 738 5*. 740 1*. 781 a — In donis non attenditur medium sufficientiae, sed excellentiae III 743 4*

— non sunt directe contra peccata, nec ex opposito ad ea distinguenda III 745 a — unum est contra malum, plura ad bonum III 746 3* — sunt contra sequelas culpae III 736 b. 741 2*. 745 a. 746 2* — magis consistunt in passione et in hoc differunt a virtutibus III 244 4* — secundum statum praesentem disponunt ad conformationem cum Christo in patiendo III 737 a. 745 a — sunt ad sanitatem sive praeservandam sive reparandam sive continuandam III 750 1*

— sunt ad expeditionem ipsarum potentiarum vel etiam ad expeditionem virtutum III 746 4* — sunt habitus expedites quoad actus virtutum III 469 a — sex ordinantur bina ad singulas virtutes theologicas expediendas III 744 b — septem possunt aptari septem ordinibus IV 620 d. 2. 636 a

— Gratia perfecta in pluralitate donorum Spiritus sancti consistit IV 635 a — Plures habitus boni necessarii sunt ad perfecte sanandum quam habitus mali ad deordinandum III 738 3* — Plures habitus requiruntur ad opera supra naturam quam ad naturalia *ib.* 4*

— sunt septem correspondentia singulis virtutibus III 744 f. 4, b. 746 4* — sunt septem, secundum quod expediunt contra malum aut ad bonum III 745 b — sunt septem per comparisonem ad actus proprios, expediendo triplicem potentiam animae *ibid.* — septem secundum actus vitae activae et contemplativae III 746 a — intelliguntur per septem filios Iob III 735 f. 1. 743 f. 2

— non omnia sunt in parte rationali, sed quaedam in affectiva III 737 b — plura sunt in intellectu, sed non secundum quod praecedit actus virtutum, quae sunt in affectu III 741 5* — plura respiciunt cognitionem quam affectionem, cum expeditio maxime fiat per ea quae dirigunt et viam ostendunt III 746 1*, 5*

— In donis est ordo secundum gradum excellentiae et dignitatis quantum ad ipsorum usus III 748 a — recte ordinantur tum ascendendo tum descendendo *ibid.* sq. — enumerantur cum quadam combinatione et distinctione, secundum quod quaedam sunt regentia, quaedam recta, quaedam regulantia, quaedam exsequentia *ib.* b. 749 3* — in quantum ad expediendum necesse est praecognoscere et praevidere viam, habent sua directiva sibi per appropriationem deputata III 748 b — combinantur, in quantum plures habitus debent concurrere ad expeditionem actus quam ad rectificationem III 749 4* — quae ad invicem combinantur, habent idem obiectum principale III 779 5*

— habentur radicaliter et virtualiter per infusionem gratiae III 795 b. 796 5* — quantum ad originem habent connexio-

DUB

nem inter se, sed non quantum ad usum III 795 b — omnia dantur omnibus quantum ad radicem III 796 1* — Non potest quis assueferi in usu doni superioris, nisi assuefactus in usu doni inferioris *ib.* 2*, 3* — secundum originem a gratia sunt simul cum virtutibus, sed secundum usum sequentem sequuntur actum virtutis sibi correspondentis III 740 b — per peccatum prius auferuntur quam virtutes *ib.* f. 2

— Donorum origo non necessario ponit in statu perfectionis, sed inchoationis, sed usus ponit in statu perfectionis III 795 b — expediunt et ordinant ad opera supererogationis, quando habentur in usu quantum ad assuefactionem et facilitatem in opere *ibid.* 796 5*, 6* — eorum usus vix reperitur in aliquo perfectus praeter Christum III 795 b — Usus donorum est minoris necessitatis quam virtutum *ibid.* — eorum usus et facilitas in opere impetratur per orationem III 796 5* — videntur dari in confirmatione IV 170 b

— conveniunt cum statu gloriae III 742 f. 4 — nullum habet aliquid essentiale repugnans statui gloriae III 750 b — manebunt in patria secundum excellentiores usus et actus, in quantum pertinent ad perfectionem animae secundum omnem illius comparisonem *ib.* a sq. — omnia fuerunt in Christo III 742 f. 4. 743 f. 1. 745 a. 749 f. 2. 750 b — Secundum alia dona Spiritus dicitur requiescere sicut in loco praeparato per donum timoris III 752 d. 1

DORIS — est fluvius medicinalis et significat incarnationem et ipsum Christum I 2 a sq.

DOTES — animae assignantur secundum actus gloriae principales, quibus anima convertitur ad Deum IV 1009 a — sunt tres secundum tres animae vires, quas reformant et consummant III 562 a. IV 1006 b. 1009 b. 1016 3* — respondent virtutibus theologis II 562 a. 689 a. 727 a — animae proprie sunt tres, licet etiam dotes, quae dicuntur corporis, sint ipsius animae III 394 d. 1 — animae in patria erunt inter se aequalis perfectionis III 575 6* — animae sunt secundum plus et minus in Beatis IV 1011 a. 1017 f. 2, 3 De dotibus corporis *Vide V. Corpus-Beatorum*

DRACO — est diabolus I 2 a

DUBITATIO — proprie dicit indifferentiam respectu utriusque partis contradictionis neutram praecellentem III 376 d. 3 — minuit certitudinem speculationis III 481 arg. 2. IV 522 f. 2 — Melius est pie dubitare quam praesumptuose definire IV 198 d. 1

— in fide quaedam est ex infidelitate, quaedam ex tarditate, quaedam ex pietate, qua quis ex admiratione vel compassione se habet ad modum dubitantis III 78 2*. 552 b sq. — quaedam dicitur indifferentia partis sensibilis ad sequendum affectum naturae vel rationem III 376 d. 3

DUBIUM — Asserere dubium est mendacium IV 564 4* — In dubiis pars securior est eligenda IV 563 arg. 4

DULCEDO — divina maxime gustatur per donum sapientiae III 774 b — est

DUL

obiectum concupiscibilis II 866 arg. 4 — et benignitas ad proximum est actus doni pietatis III 751 7°

DULIA — est honor proximi III 594 arg. 4 — est adoratio debita creaturae III 219 f. 4-3 — proprie dicitur honor vel reverentia debita naturae rationali III 220 a — generaliter dicit cultum debitum naturae superiori cuicumque ratione dominii *ibid.* — proprie dicta est virtus distincta a latria *ibid.* sq. 594 arg. 4 — est minor et maior, quae dicitur hyperdulia III 206 a — maior debetur naturae assumtae III 220 a — una exhibetur omnibus indifferenter, altera soli humanitati Christi III 219 f. 4 *Vide V. Cultus*

Duo — in numero binario primo est recessus ab unitate I 467 f. 4. II 350 d. 3

DUODENARIUS — est numerus perfectus IV 972 b

DURATIO — est continuatio in esse II 864 f. 2 — omnis producitur a prima duratione *ib.* f. 5 — rerum est magis vel minus diuturna secundum tardiores vel velociorem defectum idoneitatis et virtutis conservativae in creatura II 866 4° — Omnis res habet naturalem inclinationem ad durandum in esse, quamdiu sunt salva principia rei II 470 4°. 866 4°

— Spirituality habent modum durationis differentem a corporalibus et maxime a mutabilibus II 55 f. 6 — In Deo idem est esse et duratio I 484 arg. 3 — In Deo verba diversorum temporum ponunt durationem sine successione I 463 d. 7

— creata differt a durante et habet esse possibile I 463 d. 5 — composita habet prius et posterius II 62 f. 3 — In duratione prius et posterius non coniunguntur, sed sunt successive I 703 3°. IV 249 b sq. — non habet compositionem partium simul entium, sed nunquam est nisi nunc I 664 5°. II 63 4° — est propria uniuscuiusque, vel refertur ad tempus ut mensuram communem IV 250 a sq. — Esse simul in duratione aut est per concomitantiam, aut per mensurae unitatem II 60 4°

— In omni duratione creata est prius et posterius vel solum secundum durationis successionem, vel secundum successionem cum variatione et innovatione I 463 d. 5, 7. 665 d. 3. II 62 b — In duratione successiva sunt praeteritum et futurum secundum diversas partes II 61 f. 4. IV 890 b — successiva potest esse alia et alia, dum unum est esse rei secundum se IV 890 b

ECC

— omnis habet vere mensuram II 55 f. 4, 5. 57 3° — creata mensuratur tempore, vel aevo II 64 b — Mensura durationis inseparabiliter adhaeret ei quod mensurat IV 528 d. 6. 890 b — Interminabilis manifestat virtutem infinitam I 764 f. 4. 765 b. 773 3° — Nulla creatura respectu durationis infinitae est omnino activa, sed indiget divina influentia I 766 a. II 62 b. 865 b — Infinitum duratione in creatis est finitum actu, infinitum potentia I 643 4°. 773 3°. II 62 f. 5. 63 3°

DURUM — est inhabile ad suscipiendum, stabile ad permanendum, forte ad resistendum I 718 a — est in corporibus ab ipsa natura *ibid.* — in corporibus dicit positionem, quia corpora nata sunt resistere I 721 4° — dicit naturalem potentiam I 749 arg. 4

— Duritia, quae est sequela culpae praeteritae vel negligentiae praesentis, est culpabilis IV 380 b — Duri corriguntur per asperas increpationes IV 485 a — Esse durum sibi respectu animae est nequitia, sed in corporalibus laudabile est esse sibi durum cum moderatione et aliis plurim IV 377 d. 4

DUX — non dicitur esse de exercitu, sed supra exercitum III 25 a

E

EBRIUS — dicitur in actu, ebriosus in consuetudine IV 431 d. 2 — In ebriis aliquando est ratio ligata, aliquando vero soluta tantum, ut sciat, quid faciat, sed non sit omnino compos sui *ibid.* — Ebrietas culpabilis non excusat a toto culpam sequentem, sed potius videtur non committi nova culpa, sed aggravari prima II 527 b

ECCLESIA — est congregatio fidelium et recte dicitur mater eorum qui in ea nascuntur III 447 d. 2 — constituitur ex duplici pariete, laicali et clericali IV 644 f. 3 — similis est corpori organico *ib.* f. 4 — est acies convenienter ordinata et armata IV 53 b. 508 b. 614 f. 3 — In corpore Christi mystico quidam sunt qui regnant in paradiso, quidam securi expectant in sepulcro, quidam militant in merito IV 286 a

— est mulier amicta sole II 369 b — Tum in Ecclesia triumphante tum in militante est paradisi spiritualis II 427 a — est navis functa glutino caritatis, per quam homo transit undas mundi IV 328 d. 4. 584 b — Nemo potest ingredi regnum caelorum nisi per Ecclesiam IV 469 f. 3

— est unica ab Abel usque ad finem mundi ob fidei et caritatis convenientiam IV 648 2°, 3° — eius unitas consistit in conformitate Sacramentorum et uniformitate cultus divini, quae inchoata est in lege veteri IV 440 4°, 7° — una fundatur super Apostolos in unitate fidei III 535 b —

Perfectio unitatis Ecclesiae fundatur in uno baptismo IV 69 b. 432 d. 5 — Unitas Ecclesiae est in baptismo quantum ad inchoationem, in eucharistia quantum ad consummationem, vel in baptismo quantum ad signaculum christianitatis, in eucharistia quantum ad cultum Deitatis IV 481 2°

— militans imitari debet triumphantem IV 614 f. 2. 635 a 636 3° — triumphans conformis est Ecclesiae militanti II 427 arg. 6 — communicat cum Angelis III 288 f. 2 — configuratur beatissimae Trinitati, per purificationem ad bonitatem, per illuminationem ad sapientiam, per consummationem ad potestatem, ita ut per Spiritum sanctum et Filium reducatur ad Patrem IV 635 b

— Ecclesiae hominum caput est Christus principaliter ut Deus, Ecclesiae Angelorum caput est Deus III 27 7° — fundatur super fidem humanitatis Christi III 285 3° — formatur ex latere Christi mortui II 433 a — fundatur per Sacramenta, quae habent efficaciam ex aqua et sanguine a Christo effuso in cruce *ibid.* — coniungitur Christo per caritatem et per naturae conformitatem IV 667 a

— est virgo et nunquam fuit nisi uxor Christi IV 654 b — est spiritalis sponsa et virgo et mater IV 709 b — generat Christo sponso filios et filias, id est perfectos et imperfectos IV 534 b

— debet esse stabilis, non dependens a mutatione hominum IV 502 f. 5, 6 —

In constitutione Ecclesiae manifestatur Dei sapientia IV 644 b

— In Ecclesia est plenitudo numerositatis donorum gratiae III 282 b. 292 d. 2 — In Ecclesia nunquam deficit fides generaliter, etsi deficiat in aliquibus personis specialiter IV 405 d. 2. 424 1° — In Ecclesia semper fuit et erit aliquis qui Deo placeat IV 405 d. 2

— In multitudine, quae est in Ecclesia, debet esse ordo IV 644 b — Aequalitas in Ecclesia non excludit ordinem, distinctionem et gradum in membris III 648 4° — In Ecclesia est unitas per caritatem, sed distinctio et ordinatio per dona gratiarum et potestates IV 615 1°, 4°. 635 a — In Ecclesia est perfectus ordo secundum praelationem et subiectionem IV 508 f. 4, 5, b. 629 f. 4 — In Ecclesia est praelatio non quantum ad vitae meritum, sed quantum ad officium IV 645 2° — In Ecclesia est praelatio et subiectio, sed non servitus *ib.* 3°

— Christus reliquit in Ecclesia successores, quos constituit rectores Ecclesiae IV 439 b — In Ecclesia unus debet esse praelatus primus et supremus, in quo est status omnis praelationis ecclesiasticae cum plenitudine potestatis IV 508 b — indiget capite et regimine, ut ecclesiastica officia et potestates secundum plus et minus distribuantur IV 644 b sq. 646 b — In officiis Ecclesiae est gradus secundum comparisonem ad primum principium, a quo fuit totum regimen et operatio in corpore Ec-

ECC

clesiae, et ideo virtus prior est superior IV 597 2* — Distributio officiorum in Ecclesia debet esse ordinata ad unum IV 304 f. 5 — Sapientia Dei ordinatissimo modo ordinat ecclesiasticas potestates IV 504 a

— universalis non potest errare IV 490 f. 4. 532 f. 4. 943 f. 3 — Christus aliqua determinanda reliquit Ecclesiae, maxime Petro et eius successori IV 852 a — In Ecclesia debet esse declarandi articulos fidei I 212 a, b — Constitutiones ecclesiasticae editae sunt consilio Spiritus sancti IV 642 b — Quae Ecclesia instituit inspiratione Spiritus sancti tota Trinitas approbat IV 71 4* — per Scripturam probat suam auctoritatem, qua probata, oportet obedire sine alio testimonio IV 853 4* — non potest sub specie boni fallere fideles IV 540 b

— Romana fuit ab Apostolorum principibus edocta IV 494 a — Romana accepit plenitudinem potestatis a principe Apostolorum I 212 b — Opponentis se auctoritati Ecclesiae Romanae fiunt haeretici et schismatici *ib.* a

— Deus plenitudinem potestatis reliquit in Ecclesia IV 532 f. 4 — Omnis potestas in Ecclesia est a Christo, qui contulit potestatem Apostolis et praecipue Petro IV 488 b — Tanta est potestas in ministris Ecclesiae, quantum distribuit Dominus membris IV 593 7*

— habet a Christo potestatem in foro poenitentiali, quae respicit ordinem, et in foro iudiciali, quae respicit praedicationem IV 488 b sq. — Deus ratum habet quod iudicatur in foro Ecclesiae IV 533 a — Rectores Ecclesiae habent a Christo auctoritatem absolventi a poenis IV 364 5*. 534 4* — relaxando poenas non absolvit omnino condonando, sed solvendo de ecclesiastico thesauro IV 364 5*. 533 b. 534 4* — dat indulgentias cum quadam iudiciali absoluteione IV 538 b

— Ecclesiae fides operatur in Sacramentis IV 69 b. 450 b — Sacramenta administrantur in fide Ecclesiae IV 424 1*. 595 a — Spiritus sanctus non est extra Ecclesiam catholicam, nec Sacramenta quantum ad utilitatem IV 645 a — Ecclesiae caritas dicitur dimittere peccata quantum ad meritum, nec fit remissio extra Ecclesiam IV 482 d. 3 — nobis meretur et pro nobis satisfaciit IV 533 b — Meritis orationum Ecclesiae multi sustentantur et defenduntur a culpa IV 495 d. 4 — In sola Ecclesia est salus IV 53 b

— habet thesaurum a Christo ex sua desponsatione ad educationem filiorum IV 534 b — In Ecclesiae thesauris reponuntur merita et satisfactiones, quae fiunt ultra debitum IV 364 3*. 534 5*. 532 f. 3. 533 1*. 534 b. 958 3* — In unitate ecclesiastica bona unus fiunt alterius ratione caritatis IV 534 4*. 539 2*. 944 a. 957 f. 4 — habet auctoritatem ad dispensandum meritum Christi IV 535 2* — Bona et thesaurus Ecclesiae sunt in summi Pontificis potestate *ibid.* 538 b — eius thesaurus

committitur solis episcopis dispensandus IV 534 b

— Christus Ecclesiae non tantum dedit medicamenta Sacramentorum, sed etiam gladium spiritus IV 485 a — eius gladius est potestas iudicialis ad coercendos subditos IV 489 a — non habet gladium nisi spirituales IV 807 f. 2 — habet gladium materiale, sed eo non utitur manu sua, sed nutu IV 842 d. 4 — habet a Christo potestatem excommunicandi contemptores et rebelles IV 485 a. 489 3* — non fert excommunicationem principaliter propter damnum, sed propter culpam IV 487 b, 4* — maledicit ad correctionem, ut post benedicat, et ligat, ut absolvat *ib.* 4*

— non potest iudicare nisi eos qui sunt in Ecclesia militante; qui sunt in patiente potest adiuvare IV 538 b. 539 a — iudicat illos quos aliquando regeneravit baptismo, quia aliquo modo sunt facti de Ecclesia IV 930 d. 1 — habet adhuc potestatem in excommunicatos ratione characteris baptismalis IV 490 2* — non iudicat de paganis et infidelibus, qui nunquam fuerunt sub eius potestate *ibid.* *Vide V. Forum*

— debet iudicare secundum allegata et, cum fallitur, non iudicat iniuste IV 212 5*. 680 b. 681 3*. 694 3*. 815 b, 4* — non constringitur iure civili, licet sustineat IV 807 f. 2, b — De iure civili quaedam approbat, quaedam sustinet, quaedam revocat *ib.* 1* — in recenter conversis multa tolerat IV 855 d. 4

— Qui obligatur ad serviendum Ecclesiae debet ab Ecclesia sustentari IV 613 b — temporalibus abundat, ne caritate refrigerante, cultus Dei propter paupertatem et inopiam depereat IV 642 b. 806 4*

— Peccatores sustentantur in Ecclesia II 709 d. 3 — Peccatores damnificant Ecclesiam IV 364 a. 438 arg. 7 — Peccare in Ecclesiam est gravissima culpa IV 487 b — Ecclesiae satisfiit pro damno, quod inferunt peccatores, in quantum rectores Ecclesiae constituuntur arbitri satisfactionis imponendae IV 364 a — se persequentes odio, verbis, cruciati diligit, eis benefiit, pro eis orat III 666 f. 2

— Ecclesiarum consecratio solis episcopis conceditur IV 468 a. 643 a

ECSTASIS — Contingit Sanctis in experimento divinae dulcedinis III 774 b

EDUCTIO — Cum aliquid habet potestatem indifferenter educendi multa, quae sunt in potentia in materia, magis educit quod nobilius est II 340 6*. *Vide* indicem philos. V. Forma

EFFABILIS — est Deus sibi soli secundum perfectionem expressionis, nobis tantum per qualemcunque narrationem I 391 a

EFFECTUS — qui est a causa particulari contingente et universali necessaria, denominatur contingens I 707 a — creaturarum non procedunt a Deo mediate tantum, sed immediate cooperante I 224 1*

— qui nullo modo est in potentia creaturae, aut tantum obedientiali, fit secundum rationes causales II 436 b — qui est in potentia creaturae activa, fit secundum

ELE

rationes seminales *ibid.* — qui est in potentia naturae remota et fit immediate, fit secundum rationes causales II 437 a

— qui est a duobus, in quantum duo, aut est insufficienter a quolibet, aut ab altero superflue I 214 f. 3 — Diversae operationes diversos effectus inducunt, quando dividuntur ex aequo III 194 3*. IV 890 4*

— imputatur ponenti causam, quando effectus consequens directe consequitur ad causam et secundum ordinationem operis et secundum intentionem agentis II 773 2*

EFFICIENS — primum est optimum inter omnia II 39 f. 4 — Omnis efficientia est a primo et summo efficiente II 806 f. 6

— Unumquodque efficacius potest in id, ad quod naturaliter ordinatur I 68 f. 5. II 155 3* — De relatione effectus ad causam et de causa efficiente *vide V. Causa* in indice philos.

EGRESSUS — *Vide V. Exitus*

ELATIO — pervertit intellectum II 447 4*

ELECTIO — dicit quandam discretionem sive separationem ab opposito I 746 2* — est alterum alteri praecoptare I 744 arg. 2, 5 — Nullus sapienter eligens praecellit omnino indistantia I 731 f. 5

— Electionem praecedit appetitus II 504 arg. 2 — Nemo eligit nisi quod diligit III 697 f. 4 — includit rationis iudicium et voluntatis appetitum, qui actus concurrunt in unum II 599 5*

— humana consequitur eligibilia et ab eorum diversitate et praeeinentia causatur I 745 4* — In creatura ratione ignorantiae dicit dilectionem cum discretionem praecedente et deliberatione et inquisitione I 714 b — est actus consequens inquisitionem et dispositionem III 781 a sq. — Electionem antecedit deliberatio et praecognitio plurium II 117 3*

— Omne agens discrete et ordinate est agens per electionem I 744 f. 3. 746. 3*. 734 f. 5 — in iis quae sunt necessitatis et secundum regulam iuris naturalis dirigitur virtute prudentiae, in arduis et eligendis secundum regulam iuris divini dirigitur dono consilii III 781 a

— Eligibile est sub ratione boni IV 4038 arg. 2 — Tria sunt eligibilia, honestum, utile et delectabile IV 748 a — est boni unibilis II 480 7*

— Dei est dilectio, quae est aliquorum specialiter I 744 f. 2 — est dilectio secundum voluntatem consequentem *ib.* 2* — non solum dicit voluntatem salvandi antecedentem, sed etiam consequentem I 821 b — est praecoptatio ratione maioris effectus communicandi I 745 5* — non causatur a diversitate eligibilium, sed est eius ratio *ib.* 4* — non esset inter bonos et malos simpliciter, si homo non peccasset *ib.* 3*

— in Deo ab aeterno est, ut dicit dilectionem cum discretionem I 714 f. 4, b. 746 2* — potest esse temporaliter per modum approbationis et ab aeterno per modum praedestinationis I 745 5*, 6*. III 709 d. 3, 4 — temporalis fit per gratiam I 742 d. 2

— differt a vocatione exteriori et a praedestinatione I 745 6*. 746 4* — differt a

proposito et praedestinatione secundum rationem intelligendi I 746 2° — intelligitur ante praedestinationem *ibid.* — secundum affectum dilectionis est idem ac praedestinationis, secundum effectum finalis gratificationis cum sequitur et est illius signum infallibile, sed non certum nobis *ib.* a sq., 4° — secundum statum praelationis non est effectus nec signum praedestinationis *ib.* b, 4° — Electi ante iudicium purgabuntur igne conflagrationis IV 980 b

ELEEMOSYNA — dicitur proprie opus pietatis impensum proximo ad relevandam indigentiam corporalem IV 368 a — communiter dicta est omne opus pietatis proximo impensum, sive spirituale, sive corporale; communissime omne opus misericordiae sive proximo sive sibi impensum *ib.* b — est opus misericordiae vel etiam iustitiae IV 377 d. 5 — non est actus virtutis ut actus exterior, sed ut actus voluntatis III 724 3° — pertinet ad vitam activam IV 369 a — ordinat ad proximum IV 368 b — corporalis septimembris contra septem defectus corporis vel animae ut unitae corpori IV 376 d. 2 — spiritualis septimembris *ibid.* — spiritualis est dignior et nobilior, sed corporalis est manifestior *ib.* d. 3 — praecipua est remittere peccatum proximo IV 443 d. 4 — Remissio offensio- num continetur sub eleemosyna IV 369 5° — debet dari ex propriis II 934 d. 2.

IV 370 b. 378 d. 7 — ut sit satisfactoria, necesse est, ut habeatur iusto titulo et teneri et possideri possit IV 370 b — potest fieri de iniuste acquisitis, in quibus non est obligatio restituendi, et quae non iniusto titulo et mala fide possidentur IV 371 a — proprie non fit de superfluo simpliciter *ib.* b — debet fieri ex propriis vel per principale dominium, vel per officium administrandi IV 370 b — Religiosus non potest dare eleemosynam, superiore prohibente *ibid.* — Uxor de bonis communibus non potest eleemosynam facere contra manifestam voluntatem viri *ibid.*

— transfert dominium in pauperem recipientem IV 369 f. 4 — tempore necessitatis potest exigi et recipi II 205 2° — licite potest recipi a malis *ibid.* III 872 f. 5

— Conditiones necessariae et utiles ex parte dantis et accipientis IV 378 d. 7 — Ordo servandus est in conditionibus necessariis *ibid.* — spiritualis primo danda sibi III 643 f. 3. IV 368 b. 377 d. 4

— resistit peccatis IV 358 a — est appropriate contra concupiscentiam oculorum IV 368 b — praeparat ad gratiam, qua accepta, satisfacit IV 353 b — est ala orationis IV 368 b — maxime valet ad augmentum gratiae per intercessionem debitorum IV 369 b

— maior data ex aequali caritate dispositive magis augeat meritum II 929 b — maior magis valet, secundum quod est maior in se, vel in comparatione ad facultatem dantis *ibid.* sq. IV 378 d. 6 — Qui cito dat bis dat IV 379 d. 7 — maxima est in omnium temporalium dimissione IV 370 6°. 824 4°

ELEMENTUM — est id, in quo stat resolutio I 7 a — De compositione corporum ex elementis vide indicem philos. V. Corpus — Terra et ignis ordinate nectuntur duobus mediis II 42 b — Elementorum distinctio ex sacra Scriptura II 365 b sq. — prius tempore sunt creata quam distincta et ornata II 703 b

— Qualitates elementares sunt eis naturales et inseparabiles IV 4022 arg. 4, b — Qualitates elementorum activorum et passivorum II 380 b — passiva sunt gravia *ib.* arg. 3 — activa sunt nobiliora *ib.* arg. 4 — Terra et aqua sunt maxime sensibilia et tractabilia, aer et ignis sunt sensibus nostris occulta II 366 d. 4

— sunt imperfecta secundum quatuor qualitates IV 4016 a sq. — omnia post hominis lapsum sunt deteriorata IV 79 a — purgabuntur a vetustate corruptionis IV 979 a. 993 b — purgabuntur per ignem ab impuritate IV 978 3°. 979 3° — post iudicium quantum ad substantiam remanebunt, sed quantum ad qualitates innovabuntur IV 993 a — Manebunt qualitates omnium elementorum quantum ad substantiam, sed quantum ad rationem corruptionis innovantur *ib.* b — eorum actio mutua post resurrectionem cessabit IV 928 a — Qualitates activae post iudicium non habebunt rationem agendi et se multiplicandi, sed qualitates passivae perficientur quantum ad continuandum in esse IV 993 b — omnia creduntur esse in inferno, non distincta nec ordinata, sed confusa IV 928 a, 3°

ELEVATIO — Potentia non per se elevatur super se, sed per virtutes I 45 d. 46. II 426 2° — Naturam elevari supra suum esse per cognitionem et amorem est possibile et naturale II 426 2° — gratia elevat potentiam liberi arbitrii ad opera meritoria II 645 f. 3 — Malitius, qui elevat naturam supra se, sunt infusi a solo Deo IV 429 3° — Omnes virtutes gratitae quodam modo elevat mentem, et maxime virtutes theologicae III 576 f. 5 — prima hominis supra se est in fide, sed summa et completa in actu caritatis III 604 4°. IV 69 a

ELIAS — eminebat in miraculorum operatione I 275 d. 3. IV 238 d. 2 — non virtute propria, sed virtute superiore assistente vocavit ignem de caelo ad consumendos milites irreverentes IV 238 d. 2 — et Henoch conservantur in paradiso per esum ligni vitae usque ad antichristi adventum II 467 arg. 3

ELISABETH — prophetavit de praeterito III 549 3°

ELONGATIO — Per elongationem a rectitudine bonum potest infinite minui, quin omnino tollatur II 834 a sq. 835 a, 4° — a Deo vide V. Separatio

EMANATIO — omnis vel est generatio, vel ad generationem consequitur, quae est prima emanatio I 503 a — perfectissima est, ubi emanans habet cum producente aequalitatem omnimodam et unitatem in substantia I 509 a — in his inferioribus ponit diversitatem substantialem, et productum est effectus et natura posterius quam

causa I 374 b — quam non consequitur diversitas essentialis, non facit prius et posterius natura, sed simul natura I 375 a — De diversis modis emanandi et de proprietatibus vide V. Processio et V. Productio

— vera est in divinis ad similitudinem emanationis causalis I 232 4° — vera est in divinis et completissima I 509 a — Emanationes in personis intelligimus per emanationes repertas in imagine I 225 b — In divinis est egressio et emanatio, sed non separatio I 260 b — De distinctione consequente emanationem vide V. Persona et V. Processio; de emanationibus divinis in genere V. Processio, in specie V. Generatio et V. Spiratio; de emanatione creaturae a Deo V. Creatio et V. Productio

EMANCIPATI — patrem relinquunt IV 876 a

EMBRYO — habet actu unam formam et figuram, quae est dispositio sufficiens ad educationem membrorum II 300 a sq. — ante completam animationem est in eo sensualitas ut dispositio sentiendi, quae est in actu virtute spiritali movente, sed non perficit corpus II 742 a, 4°

EMPTIO — est actus exterior, qui consequitur contractum anteriorem circa rem IV 708 4° — non est, ubi non intervenit pactio IV 648 5° — Si intervenit error solum in mente ementis, emptio valet; si autem mentio facta est de auro, et venditum est aurichalcum pro auro, non tenet contractus, et emens habet ius repetendi pretium III 212 2°. IV 703 4° — Carius habetur quod emitur quam pretium, quo emitur, si pretium ab emente omnino alienatur III 705 4° Vide V. Venditio

EMPYREUM — vide V. Caelum

ENERGIA — dicitur quasi interior labor ab en et ergon II 234 b

ENERGUMENI — ratio nominis II 234 b — In locutione energumenorum diabolus est virtus principaliter movens et dirigens II 510 d. 4

ENS — Inter ens ab alio et non ab alio non est medium II 34 f. 2 — Quod non est ab alio est a se ipso II 45 f. 4 — Quod non est ab alio non est propter aliud *ib.* f. 5 — Posito ente finito et limitato, ponitur ens summum I 453 f. 6 — Si est ens per participationem, est ens per essentialitatem et non ab alio I 453 a — omne a summo ente procedit II 814 f. 5 — A Deo non potest esse aliquid, quod non sit aliquo modo ens II 874 f. 3

— substantive dictum non trahit numerum aliunde, quando vero tenetur adiective, trahit numerum a supposito, non multiplicata forma I 414 4° 446 d. 3

ENUNTIATIO — de Deo fit improprie, quia in enuntiando est compositio I 396 1° Vide V. Deus 40 et V. Complexio — De enuntiatione falsa relate ad Dei potentiam vide V. Falsitas; ceterum consule indicem philos. V. Propositio

EPICYCLI — et excentrici supponuntur a mathematicis in motibus planetarum II 354 a

EPIPHANIA — In die Epiphaniae, quo Christus est baptizatus, non baptizatur so-

EPI

lemniter propter haeresim, quae dixit, solum illo die aquas posse regenerare IV 161 d. 3

Episcopi — sunt successores Apostolorum IV 593 a. 642 b — significant Christum ut sponsum Ecclesiae IV 649 f. 4. 654 a, b — sunt sponsi Ecclesiae succedentes Christo et generantes ei prolem IV 534 b. 543 d. 6. 642 f. 4. 643 a — In episcopatu contrahitur matrimonium spirituale IV 652 a

— Episcopatus non dicit novum ordinem, sed ordinis eminentiam IV 504 a. 633 b. 634 4°, 6° — Episcopatus potest dici ordo, prout concernit ordinem sacerdotii IV 633 b — magis proprie dicuntur consecrari quam ordinari *ib.* 3° — Consecratio episcopalis non est Sacramentum, sed sacramentale IV 634 5° — In episcopatu non imprimitur novus character IV 626 f. 4. 633 b. 634 5° — Nemo potest consecrari, omisso ordine sacerdotii IV 626 f. 4. 633 f. 3 — Episcopatus includit necessarium sacerdotium et illi addit dignitatem IV 634 4° — sunt superiores sacerdotibus, cum possint ordinare sacerdotes IV 597 2° — In episcopis respectu ordinum est perfectio redundantiae ratione eminentiae superadditae IV 643 3°

— Nomen episcopi dicit eminentiam IV 634 4° — dicuntur superintendentes *ibid.* 641 f. 3 — Episcopatus est simul dignitas et officium IV 621 a. 633 b, 1° — In consecratione confertur episcopo eminentia ordinis, in qua consistit auctoritas et dignitas episcopalis IV 468 4° — In episcopatu confertur aliqua eminentia, quae semper manet cum characterе ordinis, ablata omni iurisdictione IV 633 b

— unguuntur chrismate in capite, ut significetur excellentia vitae et eminentia sanctitatis IV 628 a. 634 6° — Baculus pastoralis traditur ad significandam potestatem ampliatam IV 634 5° — Baculus significat iurisdictionem ad corripiendum IV 504 b

— habent excellentiam auctoritatis IV 168 a — non recipiunt novam clavem, sed clavis potestatis in eis ampliatur et extenditur etiam ad forum iudiciale IV 489 1°. 504 a. 633 b. 634 5° — habent clavium potestatem in excellentia IV 543 d. 6 — habent potestatis plenitudinem secundum sufficientiam, Summus Pontifex vero secundum superexcellentiam IV 535 2°

— Ad episcopos spectat gubernatio ecclesiarum IV 641 f. 3 — sunt praelati principales in Ecclesia IV 467 b — In Ecclesia debent esse plures episcopi et diversae ecclesiae IV 509 1°

— Episcopatus non suscipitur sine consensu voluntatis IV 652 a, 1° — Ex rationabili causa Papa potest aliquem compellere ad suscipiendum episcopatum IV 703 3° — Episcopatus non inducit copulam tam indissolubilem ut matrimonium *ibid.* — Introductus per simoniam debet repelli IV 741 3°

— Episcopis solis convenit manus imponere ad dandum Spiritum sanctum IV

58 4°. 167 f. 3. 597 1°. 642 b — soli imponunt manus ad potestatis collationem IV 628 2°. 643 4° — soli secundum ius commune possunt ordines conferre, praesertim sacros IV 642 b sq. — possunt ordines conferre, in quantum ultra sacerdotium habent eminentiam dignitatis IV 634 4°. 641 f. 4. 642 b sq. 643 4°, 5° — Potestas ordinandi sequitur characterem et eminentiam IV 645 3°, 4° — possunt consecrare sacerdotem in episcopum IV 642 5° — consecrans archiepiscopum vel Papam non dat illi maiorem potestatem, quam ipse habeat, sed tantum consecrationem *ibid.*

— Solis episcopis convenit dispensatio confirmationis et ordinis IV 467 b sq. — confirmant non ratione ordinis sacerdotalis nec iurisdictionis, sed ratione eminentiae ordinis IV 468 4° — ratione curae, quam habent de omnibus subditis, omnibus conferunt unum Sacramentum immediate; et unum clericis, quorum maxime habent curam *ib.* a

— Episcopis reservantur ea quae sunt excellentiae IV 168 a. 543 d. 6. 635 b. 643 a — possunt sibi reservare aliqua crimina absolvenda IV 543 d. 5 — soli possunt facere indulgentias IV 534 b — in aliena dioecesi non possunt facere indulgentias nisi pro suis subditis sine consensu alterius episcopi IV 535 b

ERECTIO — Animus noster natus est se erigere ad magna et ardua III 576 f. 5 — respiciit excellentiam III 577 3° — ad ardua est potentiae irascibilis III 579 b — animi propriissima competit spei III 576 f. 5. 616 b *Vide V. Elevatio*

EREMITAE — licet non promittant obedientiam, sunt personae religiosae, et habent votum continentiae annexum, quod intelligitur solemnizari IV 685 d. 3

ERROR — semper est aliquod malum II 539 f. 2 — nullus est absque vitio II 540 b — in iudicio speculativo est post peccatum, non ante I 477 arg. 1. II 541 4° — in natura instituta non fuisset, nisi praecessisset aliqua perversitas in voluntate II 953 6° — Voluntarie se praecipitare in errorem est maioris culpa II 524 b — eius occasio non semper est tollenda III 204 5° — de agendis potest esse culpa II 541 4°

— Cognitioni philosophorum multi errores permiscuntur III 481 arg. 4. 523 a — pessimi circa fidem et mores oriuntur ex superbia idiotarum II 811 a — maximus circa naturalia est attribuere contrarium suo contrario, maximus circa mores est ponere malum bonum IV 647 arg. 5

— de divinis est periculosus, in quantum est contrarius fidei, non vero in his quae non spectant ad fidem I 478 2° — circa quemcumque articulum tollit ipsum habitum fidei III 601 a — Qui credit praedicanti errorem circa fidem, etsi putet eum catholicum, non excusatur IV 712 d. 2 *Vide V. Assensus*

— facti excusat, adhibita diligentia IV 680 b. 708 3°. 711 d. 1 — in his quae sunt necessaria ad salutem, non excusat a

ESS

toto III 211 f. 3. 212 2° — tollit consensum quantum ad actum rationis IV 769 a, b — circa personam tollit consensum in matrimonium, non vero error circa proprietates IV 707 b. 712 d. 3

— Conscientia erronea, qua quis credit, se teneri ad aliquid, cum non teneatur ad eius oppositum, ligat ad faciendum; qua vero quis credit bonum quod non est bonum, immo malum, non obligat ad faciendum malum, sed ad ipsum errorem deponendum IV 818 5°

ERUDESCENTIA — est timor in expectatione convitii III 769 d. 3. IV 904 d. 4 — Erubescere de turpibus est naturae dictamini consonum II 714 f. 3. IV 437 b. 722 b — quae est circa actum rationis, semper facit culpam, quae est circa actum sensualitatis, est poena IV 723 b — non erit in Beatis de peccatis commissis IV 904 d. 4 *Vide V. Confusio*

ESAU — poenituit propter amissionem benedictionis, unde volebat facere emendam, sed quaerebat vindictam IV 335 2°

ESSE — Deus verius est, quam cogitatur, quia in suo esse habet summam veritatem I 417 d. 2 — *Qui est* est proprium nomen Dei I 408 f. 4 — *Qui est et Ego sum qui sum* est nomen proprium divinae substantiae et significat entitatem in omnimoda perfectione et absoluteione I 60 d. 4 — *Qui est* proprie est nomen essentialiae, non personae *ibid.* — Esse in Deo per se dictum dicit actum absolutum ratione essentialiae, sed ut tertium adiacens potest dicere esse essentialiae et modum essendi personalem I 436 a sq. — Deus est quidquid habet, quia nihil habet ab alio I 465 f. 2

— Nihil est a se ipso positive, sed privative I 183 a — Non esse ab alio privative dicitur de essentialia, positive vero de Patre I 241 d. 7. 501 2°. 503 a. II 2 b *Vide V. Ingenitus*

— nullum est, quod non sit a Deo immediate II 864 f. 2 — rei plus pendet a Deo conservante quam ab ipsis principiis intrinsecis rei III 643 6° *Vide V. Conservatio et V. Duratio* — Nihil potest existere in rerum natura sine extensione et loco et motu et quiete II 293 f. 5 *Vide indicem philos.*

— Res habet duplex esse, in se et in sua causa, id est in proprio genere et in exemplari I 686 3° — Triplex est existentia rerum, scilicet in exemplari aeterno, in intellectu creato et in mundo I 625 b. II 418 f. 6. III 320 a — In universo sunt res secundum actualem existentiam, in cognitiva substantia secundum similitudinis praesentiam, in sua causa secundum causativam potentiam I 621 a. 625 arg. 3, b — Creatura corporalis habet triplicem modum essendi, rationalis duplicem secundum Augustinum II 312 b *Vide V. Creatura-in Deo*

— Res est in Deo quantum ad exemplar secundum aliquid sui causative; quantum ad potentiam est in eo secundum se non in actu, sed in potentia I 621 2°

— Res in Deo ut in principio producente nihil omnino sunt, cum producantur ex nihilo I 624 a — Diversimode et cum aliis proprietatibus res sunt in mundo et in Deo *ib.* 3°, 4°. 625 arg. 1, 4 — Res sunt in Deo solum secundum quid, in proprio genere simpliciter I 625 arg. 4 — Res sunt in Deo ut in principio extrinseco, in mundo secundum principia intrinseca *ib.* arg. 2 — Res sunt in Deo ut in fine conservante secundum esse, quod habent in se secundum proprietatem suae naturae I 624 a, 1°

— Res comparata ad se ipsam secundum diversum modum existendi verius est in proprio genere quam in Deo I 625 b — Comparata re ad suam similitudinem, similitudo habet verius esse in Deo quam ipsa res in mundo *ibid.* sq. — Similitudo rei in Deo est ipse Deus I 626 a — In intellectu creato similitudines habent esse verius secundum quid, quam res extra *ibid.* — Similitudines rerum in intellectu sunt nobiliores ipsis rebus *ibid.* Vide V. Deus 51

— Omne, quod est in aliquo, est in eo per modum eius, in quo est I 625 arg. 3 — in pluribus subiectis omnino distinctis non convenit uni et eidem creaturae nisi per miraculum I 665 d. 4 Vide V. In

— moris est per gratiam, non esse moris est per culpam IV 42 f. 3 — Non omne, sine quo consistit esse spirituale, est gratia gratis data IV 469 2°

ESSENTIA — in Deo dicitur quid et significat ut subiectum proprietatum I 452 b — secundum rationem intelligendi innotescit per veritatem, non e converso *ib.* a sq. — habet proprietates, in quantum est distinguibilis respectu essentiae creatae I 462 d. 4

— significat id quod est incommunicabile, in abstractione I 409 b. 476 b — essentiam significat et supponit I 98 1° — idem significat et supponit I 449 2°. 120 d. 3 — supponit substantiam I 579 b Vide V. Deus 34

— Divina natura est maxime communicabilis, quia simplex I 448 f. 4 — de se est communicabilis, sed communicatur actui per generationem I 449 a, 3° — in pluribus communicatur, quia est una in pluribus *ib.* a — Una natura est in generante et generato, sed alio et alio modo I 445 d. 6 — Una est natura habita a pluribus, et ideo essentia non dicitur pluraliter I 414 a — Sola divina essentia potest esse una et tota in pluribus, quia propter summam simplicitatem suppositum non addit ad essentiam nec eam limitat nec formam multiplicat I 481 b

— non distinguitur, nec quantum ad significatum nec quantum ad suppositum I 412 b — non recipit distinctionem, nec quantum ad modum nec quantum ad rem I 420 d. 3 — non distinguitur per se nec per accidens I 364 1° — est res una quantum ad suppositum et significatum, quia non supponit personas I 421 d. 4 Vide V. Deus 23

— Idem est quod persona, sed non ad idem, unde communicatur I 414 4°. 183 3°

— et persona est omnino idem, sed essentia non est propria, nec persona communis I 436 3° — differt a persona, quia non habet proprietatem I 443 1° — non tantum differt a persona, ut faciat numerum cum persona I 237 6°

— significatur in abstractione, aut in concretione, aut medio modo I 442 b — Essentiale per additionem potest ad personam trahi I 435 b sq. — Essentialia possunt dici essentialiter et personaliter I 437 1° — communiter dicta comprehendit appropriata, quae sunt essentialia considerata in personis I 622 b

— Essentiae non convenit referri I 411 f. 4 — est nomen abstractum, et ideo non dicitur generare nec generari I 98 4°. 147 3° — Non potest proprie dici: essentia generat I 442 b — Generare nullo modo est essentiae, quia essentia est abstractum I 445 d. 5. III 187 2° — ut principium ad creaturam refertur secundum, modum dicendi vel intelligendi I 436 a

— In essentiis una est essentia prima, a qua et ad quam sunt aliae I 54 4° — omnis est a prima essentia II 690 a. 814 f. 5. 864 f. 5 — divina producit aliam essentiam, non ex se ipsa nec ex alia, sed ex nihilo I 485 2°

Et — tenetur copulative, vel etiam expositive III 443 d. 3

EUCCHARISTIA 1 Nomen et proprietates 2 Figurae et institutio 3 Ratio Sacramenti 4 Excellentia 5 Contentum 6 Usus et sacrificium 7 Sacramentum viventium 8 Duplex species 9 Materia 10 Formae efficacia 11 Formae significatio et veritas 12 Verba utriusque formae 13 Benedictio materiae et ritus 14 Accidentium modus essendi 15 Specierum operationes et fractio 16 Accidentium conversio in substantiam 17 Conficiens 18 Sumitio 19 Efficacia — Quomodo Corpus Christi sit sub speciebus, vide V. Christus 36; de transsubstantiatione V. Conversio - in eucharistia

1 — denominatur a bono ut cibus optimus, et a gratia, cuius est contentiva et effectiva IV 488 d. 2 — est vas gratiae, unde eucharistia dicitur IV 307 b — est maxime gratiae contentivum, unde et ab hoc nomen accepit IV 484 f. 4 — continet gratiam secundum veritatem, immo plenitudinem gratiae IV 488 d. 2

— est memoriale vere vivum passionis Christi IV 290 b — est signum rememorativum passionis Christi, quae ibi significatur ut nos reficiens IV 299 d. 4 — dicitur viaticum, quia est cibus itinerantium de hac vita ad patriam, et quia instituta a Christo ut viatore sive transeunte, et quia est signum transitus Christi IV 185 f. 4. 488 d. 3

— est signum per se significans, per accidens autem velans, unde velando illuminat et illuminando velat IV 206 3° — est difficillimum ad credendum IV 480 f. 3. 181 a, 2°. 194 10° — In hoc Sacramento est secretum fidei et vinculum caritatis IV 307 b — Huic Sacramento directe repugnat haeresis ratione fidei, schisma

ratione caritatis, simonia ratione gratiae, fornicatio ratione spiritualitatis *ibid.* — Hic Christus dat exemplum totius humilitatis et paupertatis, quia tam modico et paupere pallio vestitur IV 248 3° — In hoc Sacramento super omnia humiliatur et captivatur hominis intellectus, quia credere compellitur quod nullatenus potest comprehendere *ibid.*

2 — congruit tantum legi gratiae IV 184 b — fuit in veteri lege non in se, sed in figura IV 591 b

— praefigurari debuit ratione suae dignitatis, ut expectaretur et aestimaretur, ratione difficultatis credendi, ut homo assuesceret IV 480 b sq. — potest per signa praefigurari, in quantum habet signo coniunctam veritatem IV 481 1° — non habuit figuram, quae esset Sacramentum, sicut baptismus *ib.* 3° — habuit figuras in triplici lege; visibilis forma praesignata est in sacrificio Melchisedech, res contenta in agno paschali, res signata tantum in manna, virtus dans efficaciam in sanguine, qui fluxit de latere Christi IV 482 a sq. — Figurae legis scriptae evidenter erant quantum ad passionem, sed sacrificium Melchisedech evidenter quantum ad expressionem gratiae sacramentalis IV 235 2° — quantum ad ritum expressus fuit significata in sacrificio Melchisedech IV 483 arg. 3, b — quantum ad effectum expresse praesignabatur in manna *ib.* arg. 2, b

— eam Christus per se instituit evacuando figuras veteris legis IV 591 b. 593 a — Christus per se instituit ea quae spectant ad huius Sacramenti necessitatem et integritatem IV 288 d. 5 — Christus in conficiendo dedit discipulis formam et exemplar IV 486 f. 4. 487 b — Christus eius institutionem confirmavit, cum dixit: Ecce, ego vobiscum sum etc. IV 486 2°

— debuit institui a Christo ut viatore IV 485 f. 4 — Christus hoc Sacramentum instituit in fine suae praedicationis et in recessu a discipulis, quia in hoc est consummatio IV 188 d. 4 — instituenda erat ante passionem IV 486 3°, 4° — data est in signum amoris et ideo immediate ante passionem IV 185 f. 2. 486 a

— ut cibus reficiens debuit institui hora coenae IV 485 f. 3. 486 a — Christus eucharistiam instituit post coenam in significationem effectus IV 499 d. 2 — debuit institui post esum agni paschalis, ut veritas supponeretur umbrae IV 185 f. 4. 486 a — Manducatio agni veri debuit sequi illam agni typici IV 261 b — congruenter instituta est in ultima coena IV 486 a

3 — est verum Sacramentum novae legis, ubi est ratio significandi et efficiendi IV 496 a — In hoc Sacramento est species visibilis sacramentum tantum, corpus Christi verum res et sacramentum, corpus Christi mysticum res tantum *ibid.* — De integritate huius Sacramenti sunt materia et forma et ex parte consecrantis ordo et intentio IV 258 b. 306 a — Sacramenti veritas salvatur, ubi est ex parte ministri

(EUC 4)

ordo et intentio et verbi prolatio, cum adest debitum elementum IV 303 f. 4, a — est Sacramentum in conversione, non in usu IV 593 6°

— est unum Sacramentum ex duobus signis et formis, cum resultet unum signum perfectum, et unus sit effectus IV 197 b sq., 3°, 4°. 226 d. 3 — Corpus et sanguis Christi est unum sacrificium IV 498 2° — habet duplicem rem IV 201 f. 3. 202 a, 4°, 5° — Res ultima est incorporatio vel unio quantum ad corpus mysticum IV 303 a

— non est Sacramentum necessitatis IV 71 3°. 294 b — recte ordinatur post confirmationem IV 59 d. 4. 187 d. 4

4 — excellit cetera Sacramenta et est omnium consummativum IV 217 b — est maius aliis Sacramentis quantum ad continentiam IV 176 d. 3. 180 f. 1. 181 2° — ei debetur reverentia singularis ratione suae dignitatis et excellentiae II 709 d. 2

5 — In hoc Sacramento veraciter continetur Christus passus et non solum habet efficaciam a passione IV 183 4° — continet verum corpus Christi IV 184 f. 2, b, 3°. 186 a *Vide V. Christus 36* — Sanguis ibi contentus nulli humori commiscetur, cum non sit diffusus, sed intra venas contentus IV 279 a — In hoc Sacramento significatur sanguis Christi ut effusus in pretium et administratus in potum, cum dicitur calix sanguinis IV 194 a sq. — De significatione specierum respectu corporis Christi veri et mystici *vide V. Christus 36* in fine

6 — est congruum fidelibus exterius et sacramentaliter uniendis, reficiendis et una oblatione expiandis IV 218 a — est cibus spiritualis tum quantum ad corpus Christi, tum quantum ad accidentia, quae non alunt corporaliter IV 276 2°, 3° *Vide V. Christus 36* versus finem, qua ratione corpus Christi sit cibus — dicitur habere omnem sorem ratione rei contentae, sed non ad omnem effectum nisi quantum ad actum cibandi IV 182 2° — In eucharistia significatur passio et continetur gratiae plenitudo, sed non secundum omnem effectum, sed specialiter est ad effectum cibationis IV 53 2°

— est idem sacrificium, quod crucis, sed habet effectum determinatum IV 947 4° — offertur in expiationem vel in gratiarum actionem IV 286 2° — offertur tantum pro his qui sunt de corpore Christi mystico *ib.* 3° — Omnes vivi indigent sacrificio expiante, quidam mortui liberante a poena, alii solum laudis memoria *ibid.*

7 — est Sacramentum viventium IV 181 3° — sicut vinum datur convalescentibus, non actu peccatoribus IV 255 7° — est adultorum IV 184 3° — est cibus parvulorum et humilium, eorum tamen, qui aliquo modo creverunt, non primo accedentium ad fidem IV 255 6° — est cibus grandium et perfectorum, et bene prius datur confirmatio IV 187 d. 1 — potest sumi de facto ante baptismum, cum non imprimat characterem IV 175 1°

(8)

8 — Duplex species est de integritate Sacramenti quantum ad significationem passionis et redemptionis, non quantum ad efficaciam IV 256 b sq. 257 1°, 3° — Duplex species necessaria est propter institutionem IV 257 b — Christus confecit in utraque specie IV 256 f. 4 — Sacrificium debet fieri in utraque specie tum propter significationem tum aliquo modo propter efficaciam IV 266 d. 7

— In qualibet specie est Christus totus IV 256 b. 257 1° — Totum est sub specie panis quantum ad efficaciam, non quantum ad significationem IV 299 d. 2 — Christi corpus significatur in pane, anima in vino IV 256 a, 3°, b — Vinum significat Christi sanguinem vel etiam animam IV 265 d. 2 — Quantum ad effectus panis significat, quod confortat, vinum, quod laetificat sive delectat IV 257 b — Panis significat refecionem cum labore, sanguis refecionem suavam *ib.* 4°. 286 4° — Species dispositive a natura, sed complete ab institutione significant unam perfectam refecionem IV 198 a — Perfecta refectio significatur per duplicem speciem IV 256 b. 257 b — Duae species faciunt unum Sacramentum, sed non unum per essentiam IV 226 d. 4

9 — *Materia* huius Sacramenti sunt panis et vinum, apta ad significandam duplicem rem Sacramenti IV 254 b sq. — non in lacte fuit instituta, sed in pane, qui est cibus grandium IV 255 6° — non potest confici nisi in pane de tritico et vino de vite IV 260 a — Corruptio perfecta et mixtio proprie dicta tollit potentiam conficiendi *ib.* 2°, 3°

— Christus confecit in azymo IV 264 b — Magis congruit panis azymus *ib.* f. 4. 262 5° — Ecclesia tota, orto errore iudaizantium, coepit conficere in fermentato IV 262 a sq. — Graeci male defendunt confectionem in fermentato, tamen conficiunt *ib.* b

— Qui posuit aquam pro vino, ante perceptionem debet ponere vinum et consecrare IV 266 d. 7 — Aquae admixtio non est de integritate Sacramenti, sed est annexa vino de congruitate ad expressionem significationem IV 258 b *Vide V. Aqua* — Non videtur converti posse nisi tanta materia, quae congruat usui fidelium, ex defectu intentionis ordinatae IV 233 b, 4°

10 — Christus conficiendo verba *formae* instituit et verba proferendo confecit IV 187 a sq. — Christus non debuit conficere sine verbo *ibid.* — Verba formae habent efficaciam ex eo, quod Christus iisdem usus est IV 186 f. 2 — Christus non tantum verbo, quod protulit, sed omni consimili prolato a sacerdote dedit efficacem ordinationem ad conversionem IV 232 b *Vide V. Sacramentum - forma*

— Forma est verbum operativum, non successive, sed instantanee IV 191 a — Actus, quem exprimit forma, non terminatur ad rem novam vel non existentem, sed ad ens actu completum et non mu-

EUC (14)

tatum *ibid.* — Non debet exprimi actus ministri, cum nihil faciat circa materiam nec sit necessarium ad exprimendam intentionem IV 71 3°. 191 b

11 — Verba formae a sacerdote non solum materialiter dicuntur, sed significative IV 190 b — Sacerdos loquitur in persona Christi IV 191 b — Verbum debet esse in indicativo ut enuntiativum veritatis *ibid.*

— Forma consecrationis pro tempore, quo profertur, est vera, sed simul conversiva IV 191 a — Forma tam in ore Christi quam ministrorum habet simul veritatem et efficaciam *ib.* b sq. — Forma sine efficacia est falsa IV 192 a — Conversio secundum aliquid est simul cum prolatione formae, et certum est, quod quando totum dictum est, totum factum est IV 249 2°

12 — Pronomen *hoc* non demonstrat panem nec corpus Christi IV 191 a — *Hoc* non demonstrat corpus Christi ut significatum per panem, sed substantiam panis sub accidentibus visibilibus *ibid.* sq. — Verbum *est* non dicit identitatem, sed potius conversionem huius in illud IV 192 a sq. — Verbum *est* significat, conversionem esse sine mutatione, praesens significat conversionem instantaneam IV 191 b. 192 b — Recte dicitur corpus potius quam caro Christi IV 191 b

— Forma: Hic est calix sanguinis mei, est forma certa, congrua et integra ad consecrandum vinum IV 193 b sq. 198 d. 4 — Forma consecrationis vini quantum ad sensum eadem est in Evangelistis IV 194 a — Verba addita describunt tres effectus sanguinis Christi *ib.* b

13 — Benedictio, quam Christus praemisit fractioni panis, non fuit consecratio, sed quaedam praeparatio, vel magis quaedam oratio sive gratiarum actio IV 187 1° — Verba, quae habent vim consecrandi, dicuntur benedictio IV 186 arg. 1. 238 d. 3 — Benedictiones materiae non sunt nisi ad solemnitatem IV 593 a — Ecclesia addidit solemnitates ad ea quae spectant ad necessitatem huius Sacramenti, ad excitandam devotionem et arctandam intentionem et propter expressiorem significationem IV 288 d. 5 — Viginti quinque crucis signationes significant expresse passionem Christi *ibid.*

14 — *Accidentia* congrue manent in eucharistia propter solatium sensuum et fidei meritum IV 265 d. 4. 272 b — In hoc Sacramento manet vera quantitas et soliditas IV 285 b — Accidentia non habent ibi esse mathematicum, sed salvatur eorum esse naturale et singulare IV 283 a — Manet extensio et dimensio et alia accidentia, quae fundantur in quantitate IV 274 2°, 3°. 280 f. 5. 282 a — Species ratione dimensionis naturalis occupant locum IV 279 3° — Accidentia non sunt in aëre circumfuso ut in subiecto IV 274 a

— Accidentia esse ibi sine subiecto congruit significationi, cibationi, fidei promotioni, Sacramenti perfectioni IV 272 b — In hoc Sacramento accidentia acci-

piunt modum nobilissimum essendi, esse per se, et substantia materialis et corruptibilis transsubstantiatur in corpus spirituale et gloriosum *ibid.* — Superficies vini partim consecrata, partim non consecrata, est partim sine subiecto, partim in subiecto IV 280 5°

15 — Species retinent idiomata substantiae, quae prius ibi fuit IV 196 1° — Species sunt susceptivae actionis, in quantum per se stant V 285 2° — Accidentia ex praesentia dominici corporis habent operationem, quam haberet substantia IV 246 3° — Operationes specierum, quibus immutant sensus, vel ipsae transmutantur, sunt partim naturales, partim miraculosae IV 281 b sqq. — Species habent quasdam operationes per miraculum IV 274 4° — Accidentia non habent virtutem convertendi aliam substantiam in Sacramentum IV 278 b sq. 299 d. 2

— Species vere, non ficle, masticantur IV 285 a — Species a re sunt inseparabiles quantum ad situm, non autem quantum ad actum IV 205 4° — In fractione est vera divisio in speciebus IV 285 a, 3°. 286 d. 4 — Fractio est signum passionis praeteritae IV 284 4°. 285 1°. 286 1° — Partes fractae significant tres partes corporis mystici IV 286 a, 6° — Christus fregit panem ante confectionem ad distribuendum, sacerdos frangit ad figurandum IV 187 2°

16 — Cum destruitur aliqua operatio conveniens speciei, eodem miraculo redit forma et materia panis IV 246 3° — Substantia panis potest reverti per mutationem singularem, qualis est ipsa conversio IV 276 b sq. — Accidentia vel supernaturaliter convertuntur in substantiam, vel potius ante conversionem miraculose revertitur substantia, quae prius ibi fuerat IV 275 1°, b. 282 b — Species convertuntur in alimentum IV 275 b — Species cibant corporaliter, cessante Sacramento IV 276 2° — Species non solvit ieiunium *ib.* 3°

17 — eius confectio reverentiae causa committenda erat specialibus personis IV 304 f. 3. 305 a — eam posse confici a solis sacerdotibus, est de fide secundum institutionem Apostolorum IV 305 a, 3° — Bonitas necessaria est sacerdoti, ne conficiendo peccet, saltem ut probabiliter sit bonus, sed non est necessaria ad hoc, ut conficiat, sed ordo et intentio ad conficiendum simpliciter sunt necessaria IV 302 a — Confectio non debet pendere a personae sanctitate, sed ab auctoritate IV 303 f. 4. 305 a — Mali sacerdotes, etiam manifeste, possunt conficere, sed Sacrificium privatur omni fructu in ipsis, vel etiam in aliis IV 303 a sq. *Vide V. Missa* — Aliquis peccat, quia est indignus, sed tamen facit sicut Ecclesia instituit; qui autem in celebratione non servat ritum, quem debet, non perficit Sacramentum, sed dimittit incompletum IV 288 d. 5. 312 d. 2

— cum omni diligentia est consecranda, et negligentia in hoc est gravior secundum excellentiam huius Sacramenti prae aliis operibus IV 259 b — Cum est dubia con-

secratio, hostia non est contemnenda, sed potius veneranda IV 198 d. 4

18 — Qui conficit debet communicare IV 312 d. 2 — Sacerdos in Missa debet utramque speciem sumere *ibid.* *Vide V. Communio*

19 — habet efficaciam spirituales II 709 d. 2 — habet causalitatem respectu gratiae magis quam alia Sacramenta ratione carnis Christi contentae IV 232 b — ut gratiae effectiva non tantum gratificat, sed etiam multipliciter adievat IV 188 d. 2

— est ad corroborationem caritatis IV 176 d. 2 — confirmat voluntatem quantum ad bonos mores, vel quantum ad fidem *ibid.* — confortat subministratione cibi et ut viaticum propter lassitudinem itineris IV 59 d. 4 — incorporat capiti, fortificat, delectat, valet ad augendam fidem, sublevandam spem, dilatandam caritatem, ad remittenda venialia IV 188 d. 2 — elevat hominem ad statum spirituales IV 307 b — non solum est ad bonum, sed etiam contra malum IV 176 d. 2 — non est principaliter contra venialia ordinata IV 185 4° — recedente flectione, non habet effectum, quia non relinquit characterem et est iterabilis IV 104 3°

— eius efficacia est caritatis vinculum IV 184 b — In eucharistia est signum unionis IV 176 d. 2 — est Sacramentum unionis ratione efficientiae IV 303 6° — efficit unionem in corpore mystico incorporando membra Christo IV 196 6°. 213 d. 4 — Dum magis membra ununtur Christo, magis consequenter ununtur inter se IV 668 4° — In eucharistia consummatur unitas Ecclesiae et apparet unitas quantum ad cultum Dei IV 181 2°

EUNOMIUS — negavit Filium naturalem I 127 f. 2

EUPHRATES — interpretatur frugifer et significat dispensationem Sacramentorum I 3 a — ei comparatur fustitia IV 325 b

EUSEBIA — dicitur pietas III 216 arg. 2 *Vide V. Cultus*

ECTYCHES — eius error de unitate naturae in Christo ortus est ex confusione naturae cum persona III 133 a

EVA — non exiit ab Adam per viam generationis, sed per modum supernaturalem, qui optime competeat coniugio IV 850 1° — Corpus Evae congrue productum est de osse lateris Adae II 432 b sq. *Vide V. Corpus*

— eius peccatum inchoatum fuit in superbia, progressum habuit in avaritia, consummationem in gula II 517 a — non dubitavit de eo quod Dominus dixerat *ib.* b — appetit esse sicut Deus II 515 arg. 4. 517 a. 518 arg. 1, 2. 519 b. 520 b — peccavit magis improba voluntate quam Adam et ex maiori libidine II 520 b — peccavit per maiorem elationem superbiae *ib.* arg. 2 — gravius fuit punita *ib.* arg. 3. 521 b — eius peccatum fuit occasio peccati viri II 520 arg. 4, b — eius peccatum fuit gravius quantum ad conditiones, quae sunt ex parte peccati, et simpliciter maius II 521 a sq. — In Eva maior fuit ignorantia II 522 b. 523 5°

EVANGELISTAE — divina verba et opera narraverunt attendentes ad sensum, non ad vocem, et in sensu conveniunt IV 194 a

EVANGELIUM — denominatur non solum ab auctore principali, sed etiam a scriptore, cuius propria sunt verba et etiam sensus, in quantum doctrina Christi prius illuminati aliis eam exprimebant IV 55 1° — conditum est ab adventu Christi usque ad consummationem passionis, promulgatum autem post passionem Christi per Apostolos IV 87 b — Non omnia scripta sunt in Evangelio IV 259 8° — In Evangelio sufficienter lex evangelica exprimitur, quae continet Christi statuta et facta IV 591 a — De statu Evangelii *vide V. Lex*

EVIDENTIA — Aliquid est evidens in se, vel in probando I 155 a — Principia se ipsis sunt evidentia, quia ea cognoscimus, cognitis terminis, et quia causa praedicati clauditur in subiecto *ibid.* — et certitudo circa divina in via non est omnino clara III 523 a

Ex — dicit ordinem et ita praesupponit aliquid antea I 527 d. 2. II 70 a — importat habitudinem causae I 350 6° — importat habitudinem causae vel saltem principii et consequenter distinctionem I 446 d. 2 — Ex eodem non fit idem numero II 452 f. 5 — dicit identitatem, aut causalitatem, aut ordinem II 48 6°. 33 7° — Aliquid fit ex aliquo vel materialiter secundum identitatem, vel causaliter, vel ordinaliter II 48 6°. 33 7°. 199 5° — Aliquid dicitur esse ex aliquo vel secundum partem, vel secundum totam substantiam I 145 f. 4. II 498 b. 199 5° *Vide V. De;* quomodo aliquid sit ex nihilo, *vide V. Nihil* et *V. Creatio*; ex Deo *vide V. Deus* 54

EXALTATIO — Christi secundum rem est sublimatio ad dexteram Patris in ascensione secundum humanam naturam, exaltatio secundum nostram cognitionem est per fidem nostram in aequalitatem eius cum Patre secundum naturam divinam III 395 d. 3 — Deus exaltat pauperes et ignobiles, ut omnis gloria ipsi tribuatur III 41 2°

EXCAECATIO — Oculus rationis excaecatur merito praesumptionis II 541 1° — Excaecationis mater est superbia II 811 a — non potest esse, quin praecesserit peccatum II 145 f. 7 — Caecitas in intellectu practico est poena acta II 491 3° — non est a Deo I 720 f. 3. II 854 f. 4. 855 b — Diabolus excaecat servos suos tenebris errorum I 2 a. II 811 a — Homo post peccatum magis excaecatus est in cognitione viae salutis suae quam rerum naturalium II 548 d. 3

— rationis pervertit iudicium et praecedit omnem appetitum II 145 f. 7 — In excaecatis, amisso quasi rationis usu, nullam efficaciam habent argumenta nec tormenta nec orationes II 811 a sq. — Per excaecationem in Infidelibus incipit iudicium condemnationis IV 974 b

Excessus — in bonitate non videtur facere distinctionem specificam, sed potius eandem consequi II 50 a. 243 2° — potest

EXC

variare acceptionem termini II 811 1° — Quod excedit aliud improporcionabiliter non crescit ex additione illius IV 355 f. 4 — Aliquid dicitur excedere potentiam, ad quod illa nata est se extendere I 766 1°

— circa actum virtutis consistit in actus intensione, vel in debita conditionis omissione, et iste repugnat omni virtuti, primus solum virtuti cardinali, quae habet obiectum finitum III 562 1°. 612 a

EXCELLENTIA — est bonum gloriosum et naturaliter appetitur II 517 a — quae est secundum veritatis dictamen, simul stat cum humilitate et necessario eam requirit sociam II 928 4°

— Excellens est obiectum timoris et spei III 577 a — Excellens sensibile corrumpit sensum I 39 2°. III 305 5° — De cognitione Dei per viam excellentiae vide V. *Cognitio - Dei per creaturam*

EXCEPTIO — vide V. *Nisi*

EXCITATIO — dicit aliquem effectum gratiae praevenientem ipsam voluntatem, qui requiritur in bonis meritoriis, sed non est in indifferentibus et malis II 863 6° — Paupertas et miseria excitant ad amorem Dei I 835 d. 3

— sequitur receptionem vocis in organo, sed ante iudicium de re percepta IV 895 5°

EXCLUSIVA DICTIO — vide V. *Solus*

EXCOMMUNICATIO — Contemptores et rebelles licet et debitum est excommunicari IV 485 a — Per eam resecantur putrida membra IV 484 f. 4 — in se ipsa est malum et poena, tamen rebelis est medicina, ut contumacia frangatur IV 485 3° — infligitur contemptenti veram medicinam *ibid.* — utilis est contumaci et medicina IV 494 2° — non solum est inflicta ad emendationem, sed etiam ad exemplum aliorum *ib.* 3° — Ecclesia finaliter intendit utilitatem excommunicati IV 487 3° — Ecclesia excommunicat, ut redeuntem arctius stringat et interius claudat IV 485 3° — Ecclesia subtrahit orationis beneficium eis quos excommunicat, ad ipsorum confusionem et correctionem; non tamen omnino subtrahit orationes II 284 6°

— quaedam est a iure, quaedam a iudice IV 487 a — a iure est praeservativa, a iudice est curativa *ibid.* — a iure principaliter fertur ad cavendam culpam *ib.* b — a iudice principaliter fertur ad frangendum contumaciam potius quam ad emendam *ibid.* — a iure principaliter fertur pro peccato, secundario etiam pro damno vel iniuria Ecclesiae *ibid.* — minor infligitur communicantibus cum excommunicatis, licet non adsit peccatum grave IV 492 a

— eius effectus enumerantur IV 495 d. 4 — maior excludit a conversatione exteriori quantum ad quatuor actus IV 485 4°. 492 a — non excludit a communione spirituali, quae est quantum ad dilectionem interiorem IV 485 4° — omnis excludit a communione Sacramentorum *ibid.* 492 a — Excommunicati recte excluduntur a medicina sacramentali ut indispo-

siti IV 485 2° — Excommunicationem voluntariam dicitur sibi inferre qui abstinere a Sacramentis IV 448 d. 4 — Excommunicati traduntur satanae ut tortori animae et corporis, subtrahendo Ecclesiae protectionem, suffragia et Sacramenta IV 486 a — In Ecclesia primitiva excommunicati tradebantur satanae etiam corporaliter affligendi *ibid.* sq.

— tollit vitam spiritualem, sed non quantum ad aptitudinem redeundi IV 490 1° — Excommunicati ratione characteris baptismalis manent sub Ecclesiae potestate IV 490 2°

— potest iterari, vel ob novam culpam alia addi IV 490 b — Per novam excommunicationem magis quis elongatur a beneficiis Ecclesiae *ib.* 1°. 491 3°

— potest ferri ab omni, qui habet iurisdictionem ordinariam in foro iudiciali IV 489 a — potest ferri ab eo qui praestit communitati, vel etiam qui administrat Sacramenta *ib.* 2° — requirit iurisdictionem communem super hominem IV 511 3° — sollemnis operiet a solis episcopis fieri IV 489 b

— Potestas excommunicandi non convenit omnibus, qui habent claves IV 489 a — Simples sacerdotes non possunt excommunicare nisi per commissionem vel in casibus determinatis *ibid.* — non potest ab aliquo ferri in parem nec in superiorem *ibid.* — Superior non potest dare alteri potestatem se excommunicandi IV 511 3° — Multitudo potest excommunicare, ita quod nullus, sed non excommunicari, ita quod nullus IV 488 f. 4. 489 b

— a iudice non infligenda nisi convictis de contumacia IV 487 b — potest infligi ob contumaciam pure, vel propter offensam IV 494 a — tripliciter potest ferri iniuste, ex animo, ex causa, ex defectu ordinis iuris IV 495 d. 2 — iniusta potest ferri ab habente canonicam iurisdictionem, aut a non habente *ibid.*

— minor est morbus respiciens personam absolute, maior vero est morbus respiciens personam, ut est pars communitatis IV 492 a — Excommunicati excommunicatione maiori vitandi sunt sub poena excommunicationis minoris *ibid.* 493 b — Excusantur qui cum excommunicatis conversantur necessitate vel ignorantia, vel ex utilitate excommunicati IV 492 b — non transit in tertiam personam, cum minor non transeat in aliam *ib.* 4° — Communicans cum excommunicato non communicat in culpa, sed non adhibet debitam reverentiam sententiae *ibid.* — Communicantes peccant pro modo communicationis, et graviter, si communicant in contemptum sententiae *ib.* 4°

— Excommunicati a iure possunt absolvi a proprio episcopo vel sacerdote IV 494 b — Ab excommunicatione minori potest absolvere qui potest absolvere a peccato *ibid.* — quinque reservatae Papae *ibid.* — Excommunicati a iudice non possunt absolvi nisi ab ipso vel a superiore *ibid.* Vide V. *Absolutio - a sententia*

EXI

— licet non sequatur emendatio, non est revocanda IV 494 3° — iniuste lata obligat in facie Ecclesiae IV 493 b. 495 d. 2 — excipiuntur tres casus IV 495 d. 2

EXEMPLAR — Forma exemplaris cadit in Deo I 361 2° — quo Deus cognoscit, est idem quod ipse I 686 2° — in divinis est ipsa veritas aeterna ut ratio cognoscendi alia III 308 a, 4° — verissime est Deus per se ipsum, in quantum res cognoscit et exprimit I 600 f. 4. 620 f. 2. 622 f. 2 — rei verius est in Deo quam in anima I 620 f. 4, 2 — in Deo est cognitivum et productivum *ib.* f. 4 — est in Deo, in quantum dirigit II 885 6° Vide V. *Deus 50*

— convenit toti Trinitati, in quantum dicit rationem producentis I 540 3° — ut dicit rationem cognoscendi, est commune et appropriatum Filio, ut vero ultra hoc dicit rationem emanandi, est proprium Filii I 130 b Vide V. *Filius*

— Omne, quod est a Deo, habet exemplar in Deo II 877 d. 5. 4001 f. 5 — In Deo ut in exemplari exprimente non solum sunt entia vel futura, sed omnia possibilia I 623 b. 624 a — est in Deo secundum conformitatem in esse rerum speciali, vel in esse generali tantum, ut in genere entis et ordinis II 877 d. 5 — Privatio non habet ideam in Deo, nec malum, nec falsum I 628 a. 629 b — Malum non est in Deo ut in exemplari I 627 f. 3, b sq. 628 3°. 629 b. 670 4°. IV 898 f. 2

— Deus potest esse forma exemplaris et ratio cognoscendi III 308 4° — divinum est voluntarie ductivum et nihil in eo videtur nisi quantum ipsum vult revelare II 290 b. III 308 4° — Res melius cognoscitur in divino exemplari quam in se vel per propriam similitudinem I 625 arg. 2. III 307 f. 3 Vide V. *Deus 60* Ceterum vide indicem philos. V. *Causa et V. Forma*

EXEMPLUM — excitat et provocat III 401 a — malum inducit ad peccandum II 817 d. 4 — disponit a remotis ad claudendum vel aperiendum caelum IV 472 b — bonum maxime datur in operibus privilegiatis II 927 b — Christus specialiter dedit nobis exemplum humilitatis, patientiae et pietatis III 331 a — Posteriores a patribus accipiunt exemplum bene vivendi et credendi III 549 4° — Cognitio exempli utilis est ad evidentiorum cognitionem rei secundum illud faciendae III 777 2° — De exemplis ex creaturis ad cognoscenda divina vide V. *Deus 60*

EXERCITUS — eius ordo IV 508 f. 5

— De actu exercito et concepto I 404 d. 4. 536 3° — Actus exercitus non est nisi circa id quod actu est IV 490 arg. 2 — Exercitium requirit materiam praesentem III 82 2°

EXITUS — connaturalis est coaeternus, vel coaevus emananti I 488 d. 3 — splendoris a luce est ei coaevus propter lucis actualitatem *ibid.* 190 d. 7 — creaturae a Creatore est voluntarius et non ab aeterno I 488 d. 3 — Egressio resum mensuratur tempore II 68 a

— Creaturae secundum naturam com-

EXO

parantur ad Deum per modum exeuntis I 648 b — Omnes creaturae comparantur ad Deum in exeundo, quae vero sunt ad beatitudinem ordinatae, etiam in redeundo IV 898 a

— continuus alicuius ab aliquo aut est per innovationem secundum partes, aut per eiusdem continuationem IV 4053 3° — Aut semper exit aliquid novum, ut rivulus a fonte, aut semper idem, ut radius de sole II 62 b — Quaedam semper exeunt a suo principio semper existente in actualitate I 186 b. 187 4°. IV 930 2°

EXORCISMUS — Ecclesiae expellit daemones IV 457 f. 4 — ob corporalem laesionem debet fieri obsessis *ib.* arg. 2 — non semper habet efficaciam, Deo iuste permitte IV 773 2°

— qui praecedit baptismum, non facit aliquem effectum gratiae, sed fit ad significantiam et ad arcendam potestatem diaboli a baptizando IV 458 a, 3° — ante baptismum virtutem diaboli exteriorem expellit, interiorem significat expellendam *ib.* b — est ad suggestionem diaboli expellendam IV 462 a — alicubi fit ante catechismum *ibid.*

EXORCISTATUS — sequitur ordinem lectorum IV 462 a — est prior quam ordo acolythorum IV 625 f. 4 — est ad liberandum a malo *ibid.* b — est ad liberandum a vexatione corporali diaboli *ib.* f. 3 — dicit potestatem spiritualem IV 626 a — purgat a vexatione diabolica quodam modo interius, quodam modo exterius IV 635 b

EXPELLERE — Quae mutuo se expellunt

sunt circa idem subiectum IV 323 arg. 4 *Vide V. Contraria*

EXPERIENTIA — dicit usum alicuius potentiae, et per eam possunt cognosci actus interni, qui sunt in nostra potestate III 504 a — consistit in usibus sensuum exteriorum III 322 a — est via in acquisitionem, vel in exercitium scientiae *ib.* 3° — est principium scientiae II 195 a. III 522 f. 4

— Anima sancta potest per experientiam nosse aliquam gratiam vel influentiam divinam II 546 5° *Vide V. Cognitio-Dei experimentalis*

EXPRESSIO — similitudinis, quae est ratio cognoscendi, maxime est ab ipsa veritate I 601 b — In solo Deo est expressio luminis non permixta obscuritati, in creatura est cum obscuritate I 151 b — Divina veritas una et summa expressione exprimit se et alia I 686 4° — per modum activi est exemplar, per modum passivi imago I 540 a — est in naturae unitate, vel diversitate *ibid.* *Vide V. Imago et V. Similitudo*

— in summo non est, nisi sit unius ad unum et nisi exprimat secundum omnem modum I 542 a — Unum, in quo nulla est diversitas, non potest summe exprimere plura distincta I 541 f. 3. 542 a — Plures, ut plures sunt, non possunt summe exprimere unum, in quo nulla est diversitas, quia tunc omnino indifferentes essent I 542 a

EXPECTATIO — est corporalis quies, sed est quaedam sollicitudo mentis III 583 a — non est sine cognitione III 471 b — sequitur confidentiam III 577 a — Bonum

FAM

futurum, in quantum futurum, est expectandum, vel potius desiderandum III 576 b sq. — improprie dicitur respectu prius habitui continuandi II 63 7° *Vide V. Desiderium*

— boni futuri est actus specialis virtutis III 560 4° — est actus spei, vel longanimitatis sive fortitudinis III 562 4°

EXTENSIO — est formaliter a quantitate, causaliter a substantia IV 274 2° — omnis fundatur super materiam corporealem II 348 a. IV 273 arg. 2 *Vide V. Materia* in indice philos. — Ubi est extensio quantitatis, ibi est compositio II 224 a — Forma, quae extenditur, perfectionem totius communicat partibus I 171 4°, 3°

EXTRA — dicit situm et positionem, vel excessum respectu loci I 656 2° — Deus est extra omnia non exclusus, quia non distat *ibid.* — Aliqua actio Dei dicitur transire extra, quia connotat aliquid, quod est extra, aut quod est intra, sed erit extra I 703 4° — Homo non videt nisi ea quae extra sunt IV 355 2°

EXTRANEITAS — est in divinis solum quoad modum praedicandi I 444 3°

EXTREMA — Ad motum naturalem necessario requiruntur duo extrema ut principium et terminus motus III 569 4° — Agens virtutis finitae non potest pervenire ab extremo in extremum sine medio, quod ad illa habet naturalem ordinem I 659 f. 4. II 439 arg. 4. 504 arg. 3 *Vide V. Medium* — sunt in genere vitiorum III 472 4° — In moralibus ab uno extremo pervenitur ad medium quasi declinando ad aliud extremum II 794 1°

F

FACERE — est actus ut actus et ut egrediens, qui non perficit agens, sed consequitur et attestatur perfectioni I 686 5° — dicit potentiam activam respectu possibilis III 325 6°. 326 d. 4 — dicit operationem causae efficientis, maxime per voluntatem III 418 d. 6 — In omni natura est aliquid, quo est fieri, et aliquid, quo est facere IV 1046 a — exigit subiectum, quod faciat, non in quod agat II 18 5° — Factum esse *vide V. Fieri*

— Deus dicitur facere creando, vel concurendo, vel cooperando II 876 d. 2 — Deus nihil facit, nisi quod disponit I 775 a, 3°

— Liberum arbitrium gratia destitutum non potest facere quod in se est positive, ita ut faciat aliquid ordinatum ad gratiam, sed privative, quia facit quod potest, quamvis illud non sit ordinatum ad gratiae susceptionem II 683 4°

— Superfluum est facere per plura quod potest fieri per pauciora I 496 4°. II 751 f. 6. III 277 arg. 4. 494 arg. 5. IV 44 arg. 2. 454 arg. 2. 405 f. 3. 975 f. 2. 4045 arg. 6

FACIES — Secundum faciem maxime attenditur ratio imaginis secundum corpus IV 82 b

FACILE — sive efficaciter operari *vide V. Efficiens* — Facilius est destruere quam construere II 786 5°. 922 4°. IV 49 arg. 6. 279 4°. 773 2°

FACULTAS — est illud quo potentia efficitur facilis II 600 f. 2 — potest reduci ad genus potentiae II 604 2° — addit super potentiam quandam facilitatem et dicit dominium sui actus I 31 2°. II 599 b — addit aliquid ad potentiam vel secundum essentiam, vel tantum secundum modum dicendi, vel secundum esse, sive secundum respectum ad aliud II 603 b — potentiae dicit habitum II 600 f. 2. 601 b

FALLERE — Intentio fallendi est formale mendacii III 840 a. 851 4°. 856 d. 3 — Fallibilis est intellectus, qui habet potentiam discordandi a cognito I 676 4°

FALSITAS — A summe vero non possunt esse falsa II 39 arg. 2 — A summa veritate nullo modo potest esse falsitas II 874 f. 2 — non habet ideam in Deo I 628 a. 629 b, 4° — aliqua est in omni creatura I 150 arg. 2. 151 a

— Enuntiatio falsa in quantum falsa non est a Deo II 874 a — orationis non est a Deo *ib.* b. 875 3° — Quamvis enuntiationi falsae correspondeat nobilior ex parte rei quam oppositae verae, tamen ipsa

ut falsa non est a Deo, sicut vera opposita II 875 4° — Deus potest facere aliquid, quo facto enuntiatio aliqua est falsa *ib.* a, 3° *Vide indicem philos.*

— Falsum dicere est, quando vox discordat a re significata IV 563 a — Quando vox discordat ab intellectu, est ibi falsitas IV 821 arg. 3 — est in sermone vel per comparisonem ad rem significatam, vel per comparisonem ad intentionem dicentis, unde sermo dicitur fallax III 840 a, 2°. 841 b — Nihil potest dici contra veritatem, quin sit falsum IV 563 4° — potest esse bonum III 511 5° — potest dici meritorie, cum mens decipitur IV 563 b

— dicere seu ore proferre non asserendo, non est mendacium III 267 6° — Qui dicit falsum scienter mentitur II 874 f. 4 — Qui falsum alteri loquitur aliquo modo iniuriam facit alteri, et licet non noceat aliquid auferendo, fallit tamen decipiendo III 836 d. 8 — Falsum dicere exterius quodam modo fallere est, quia etiam sine intentione fallendi potest ad falsitatem deducere et decipere III 856 d. 3 — De falso testimonio *vide V. Periurium*

FAMA — bona necessaria est in conversatione ad proximum IV 593 2° — magnum bonum est non appetenti IV 659 b

FAM

FAMES — oritur ex consumptione calidi et siccit IV 377 d. 2 — est poena contracta IV 97 b — iustitiae oritur ex mortificatione desideriorum et voluptatum III 783 arg. 3

FASTIDIUM — generatur ex uniformitate IV 12 b

FATUM — secundum usum communem dicit vim positionis siderum et constellationum, secundum quam cuncta necessario eveniunt in his inferioribus, et sic nihil est II 364 4* — secundum Boethium est aliquid secundum rei veritatem et nominat ordinem in rebus secundum divinam providentiam, complectentem res voluntarias et naturales, necessarias et contingentes *ibid.*

FECUNDITAS — vera et perfecta et propria est in natura et in voluntate divina I 195 f. 3, b. 236 a — In hypostasi, quae habet rationem principii, est vera et perfecta fecunditas ratione verae et perfectissimae naturae I 236 a — est in divinis ratione primitivae I 53 f. 4, 57 f. 4, a sq. 139 b. 140 6*. 215 b. 216 4* — in inferioribus est per rationem perfectionis I 140 6*

— Natura non est in qualibet persona secunda, sed solum in persona Patris, per aliquam proprietatem I 136 2* — dicitur secundum relationem et est proprium *ib.* a. 216 b. II 2 a — naturae est in uno, quia imago procedens nata est esse ab uno, voluntatis in duobus, quia nexus procedens est in duobus I 236 a — voluntatis est in duobus, quamvis voluntas sit in tribus I 558 a — voluntatis est in Patre et Filio, quia uterque Deus improcessibilis I 215 b. 216 4* — In Patre et Filio una est fecunditas voluntatis I 215 b. 216 3*, 4* — voluntatis in Patre et Filio dicit ipsam notionem spirationis, vel voluntatem consideratam in personis I 216 4* *Vide V. Generatio-potentia* — maior est in Patre quam in Filio I 286 d. 4 — importatur nomine paternitatis et innascibilitatis, sed differenter II 2 b

— in beata Virgine non abstulit virginitatem III 113 3* — In Virgine non solum potentia, sed ipsa operatio fuit miraculosa III 93 f. 4, 144 3*, 145 4*. IV 896 a

FEMINA — est viro inferior et infirmior II 1008 1*. III 271 a — est vir occasionalis seu imperfectus II 486 4*. III 270 f. 4, IV 918 a — producit ex quodam defectu virtutis naturae, qui est secundum ordinem naturae II 486 4*. IV 918 a — est magis principium passivum quam activum II 373 arg. 3. III 111 a sq. 271 a — non est creata in adiutorium hominis ut famula, sed ut socia, et ideo fuit formata de latere, non de pedibus, vel de capite, ut ancilla, vel domina II 1008 1* — resurget cum perfectione congruente naturae IV 918 a

FERMENTUM — per appositionem rei fermentabilis potest in infinitum augeri II 731 a — significat malae consuetudinis corruptionem III 80 d. 4

FERVOR — caritatis minuitur quotidie per peccata venialia I 315 a. IV 293 b, 4*

Indices in tom. I-IV Opp. S. Bonav.

— augetur per corpus Christi, quod est carbo ignitus IV 293 a, 2*

FESTUM — *vide V. Dies*

FICTIO — Fictus dicitur qui aliud exterius praetendit, aliud habet interius IV 103 a — simpliciter in receptione Sacramentorum est cum voluntate mortaliter peccandi, et aufert totum effectum; secundum quid est motus venialis, qui impedit gratiae complementum, vel potius tantum retardat IV 96 3* — Fictio aliquis accedit aut discredendo, aut malum appetendo, aut Sacramentum contemnendo IV 103 a — repugnat gratiae et resistit *ib.* 2* — non impedit susceptionem Sacramenti, nisi removeat intentionem recipiendi id quod dat vel facere intendit Ecclesia IV 153 3* — Fictio accedens recipit Sacramentum et non rem IV 103 a *Vide V. Simulatio*

FIDELES — in corpore mystico uniuntur ut consimiles in unitate fidei et caritatis IV 196 a — ut assimilantur uni, assimilantur inter se et distinguuntur ab aliis; ut assimilantur uni secundum diversas rationes, distinguuntur inter se IV 140 a — multa melius cognoscunt quam philosophi III 472 4*. 524 4*

— contrahere habent matrimonium secundum Sacramenta Ecclesiae IV 833 a, 5* — De libertate fidelium *vide V. Christianus et V. Servitus*

FIDES — 1 *Definitiones* 2 *Virtus* 3 *Virtus specialis et una, materiale et formale fidei, cognoscibilitas* 4 *Ortus* 5 *Subiectum* 6 *Perfectio intellectus* 7 *Voluntaria* 8 *Cognitio non apparentium* 9 *Ratio motiva* 10 *Fides et intelligentia* 11 *Fides et visio, scientia, opinio* 12 *Certitudo* 13 *Cognitio aenigmatica et imperfecta* 14 *Evacuatio* 15 *Opposita* 16 *Fides informis* 17 *Obiectum* 18 *Distinctio articulorum, expressio, complexio* 19 *Explicite et implicite* 20 *Fidei profectus* 21 *Actus formalis et annexus* 22 *Origo et regula aliarum virtutum* 23 *Alii effectus in anima, meritum* 24 *Necessitas ad iustificationem, in Sacramentis et praeter Sacramenta* 25 *Necessario credenda* 26 *Fides Ecclesiae catholicae*

1 — dicitur secundum analogiam de decem modis, in quibus reperitur quaedam ratio assensus et credulitatis, sed non uniformiter III 502 d. 2 — proprie dicta accipitur pro habitu gratia informato III 469 b

— est habitus, quo intellectus voluntarie captivatur in obsequium Christi et innititur primae Veritati propter se III 471 b. 476 b — est cognitio aenigmatica de his quae spectant ad divina III 493 b — considerata quantum ad genus proprium definitur virtus, qua creduntur quae non videntur III 501 d. 4 — quantum ad finem ultimum definitur ab Apostolo *ibid.* — quantum ad obiectum et motivum definitur illuminatio mentis ad summam Veritatem *ibid.* — quantum ad actum proprium est consensus sine inquisitione, quo quis libere assentit veritati, non innitens alicui rationi *ibid.* — in ordine ad subiectum definitur: unicum credentium fundamentum

FID (2)

eos collocans Veritati *ibid.* — quantum ad assentiendi modum est certitudo quaedam de rebus absentibus, supra opinionem et infra scientiam constituta *ibid.*

— est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium III 477 b. 483 a. 501 d. 4 — dicitur substantia, in quantum affectum stabilit, argumentum, in quantum intellectum illuminat III 484 b — dicitur substantia transsumtive, quia est fundamentum fabricae spiritualis III 485 1* — est substantia rerum sperandarum ut formata, quia sustentat totam fabricam spirituales *ib.* a — est rerum sperandarum non tanquam subiecti, sed tanquam finis III 486 4*, 7* — eius finis sunt res sperandae, obiectum res non apparentes III 484 b — definitur per finem et obiectum tanquam per prius aliquo modo et notius III 486 5* — sufficienter definitur per respectum ad res sperandas, quae habent rationem finis et complementi *ib.* 7* — est fundamentum rerum sperandarum secundum illum statum, in quo expectantur III 682 2*

— dicitur esse argumentum non apparentium, quia intellectum illuminat et assentire facit III 485 2* — vere et proprie dicitur argumentum, in quantum probat illud quod per ipsam creditur III 505 d. 5 2 — essentialiter loquendo *virtus* est III 680 f. 4 — est virtus, quia in ea consistit rectitudo vitae secundum regulam iustitiae III 471 a sq. — quia assentit primae Veritati, est virtus, quia de se est rectificativa mentis III 489 5* — Voluntas, quae captivat intellectum in obsequium summae Veritatis, est recta III 471 b — Intellectus hominis rectificatur, dum captivatur in obsequium Christi ad assentiendum primae Veritati propter se et supra omnia *ib.* a sq. 488 b. 489 4* — rectificat mentem respectu veritatis II 955 d. 1 — rectificat mentem, quia per eam assentit primae Veritati, quae nullo modo potest esse via nisi in veritatem et rectitudinem III 489 5* — Credulitas recta et vera est laudabilis, non vero stulta et falsa III 529 d. 1

— est habitus virtutis, in quantum intellectus inclinatur ab affectu III 681 b — Credere non visa est laudabile propter humilitatem intellectus et libertatem voluntatis III 529 d. 4 — Credere non esset virtuosum, nisi esset voluntarium III 476 a. 477 b — habet rationem virtutis, quia assensus fidei est a principio voluntatis III 486 6* — est in genere cognitionis, sed addit aliquid, quod distrahit in genus virtutis, quod respicit voluntatem I 705 2*

— Quod fides credit sine ratione, non impedit esse virtutem III 472 3*, 4* — qua creditur manifestum, non est virtus III 680 f. 4 — qua Christianus assentit Deo, est via salutis, ita quod nullo modo de se ordinetur ad oppositum III 489 5* — habet completam rationem virtutis, quia ordinat ad salutem et ad vitam beatam III 472 2*

— Informis differt quoad rectificationem intellectus a fide humana III 489 5* — informis vel dicitur illa quae innititur pri-

mae veritati propter se, quamvis in ipsam non tendat amando, vel illa quae innititur ipsi veritati articulorum propter aliquam rationem creatam III 491 a sq. 493 a sq. — quaedam est per acquisitionem, secundum quam quis assentitur veritati motus humana persuasionem, nec habet rationem virtutis III 491 b. 492 4*. 493 a — informis, quae innititur humanae rationi, caret forma fidei, ut est virtus III 493 b

— Credulitas, qua discipulus assentit magistro, non est virtus, quia potest esse via tam in falsitate quam in veritatem III 489 5* — qua creditur propter auctoritatem Dei et propter auctoritatem hominis, non est eiusdem generis III 220 2* — humana spectat ad genus virtutis cardinalis et proprie vocanda est fidelitas *ibid.*

3 — non est virtus generalis ut communis aliis virtutibus III 480 5* — habet obiectum proprium et primum distinctum ab obiectis aliarum virtutum *ibid.* — ponitur esse in genere virtutis theologicae ratione motivi, quod Deus est III 561 b

— est una virtus secundum speciem respectu obiectorum per se et per accedens ratione obiecti primi III 479 a sq. — est una virtus, quia circa multa credibilia principaliter est una ratio movendi III 220 2*. 478 f. 3. 479 b, 2*. 559 b. 560 2* — ut habitus spectans ad cognitionem non diversificatur per contrarietatem obiectorum III 570 4* — eadem credit bona et mala, quia credit sub unica ratione veri III 480 4*. 570 4* — Unus est habitus, quo credimus Deo et credimus Deum III 560 1* — in diversis diversificatur secundum numerum III 479 a

— integra complectitur instructionem intellectus de credibilibus ut **materiale** et inclinationem intellectus ad assentiendum ut **formale** III 491 a — Assensum semper praecedit cognitio terminorum I 365 d. 4. III 530 d. 3 — habilitat ad credendum ea, de quibus scit, quid per nomen dicitur III 779 6* — summam Veritatem habet pro principali obiecto, cui credit et assentit; illud tamen, quod credit, videt per speculum creaturae III 787 d. 2 — sine suo materiali non potest radicari in potentia, et haec non potest eo uti III 492 5*

— Aliquis potest certo scire, se habere habitum fidei I 300 5* — Nihil est homini certius sua fide III 482 1* — essentialiter existens in anima cognoscitur per sui essentiam III 503 d. 4 — quantum ad habitum substratum certissime videtur ab anima per experientiam, non autem quantum ad informationem III 504 b

4 — est donum superadditum naturae II 695 f. 4 — non habetur absque dono gratiae divinae II 685 b — assentit veritati propter divinam illustrationem III 491 b — voluntarie assentit concomitante divina illuminatione, quae rationem elevat in his quae sunt supra ipsam *ibid.* — Actus fidei innititur auctoritati divinae, cui nemo assentit propter se et super omnia nisi per divinam illuminationem *ib.* 2* — Credere poenas futuras est donum Dei III 755 a

— Illuminatio fidei oritur a gratia interiorius inspirante et ab instructione exterius, manucente III 548 f. 4 — habitus quantum ad assentiendi promptitudinem est per infusionem, sed explicito est per doctrinam et instructionem III 545 6* — est ex auditu I 365 d. 4. II 545 b. III 474 arg. 2 — quantum ad cognitionem articulorum secundum legem communem acquiritur per auditum III 491 a, 4* — est maxime ex auditu sive exteriori sive interiori III 529 d. 2 — est per auditum quantum ad suum materiale, per infusionem quantum ad formale III 498 a. 530 d. 2 — Fidei habitus est in parvulis infusus quantum ad formale, sed non quantum ad materiale, sive cognitionem articulorum, quae est per acquisitionem III 492 5*. 498 a. IV 444 4* *Vide* V 55 b

5 — est in rationali III 594 f. 4 — est in potentia rationali, ut distinguitur contra affectivam III 717 a sq. — est ex parte intellectus III 737 b — respicit intellectum pariter et affectum III 528 a. IV 69 a — sic est in intellectu, ut quantum est de sui ratione, nata sit movere affectum I 43 b — quodam modo est in affectione III 477 b — ut est virtus et principium meriti, est in libero arbitrio III 476 b — respicit liberum arbitrium et rationem et voluntatem non ut distinctas potentias, sed ut continuantur in uno subiecto III 477 a

— respicit actum potentiae cognitivae, in quantum habet affectionem concomitantem et quodam modo praesidentem III 477 b — Non esset virtus, quantumcumque intellectum illuminaret, nisi etiam voluntatem quodam modo rectificaret *ibid.* — In definitione fidei innuitur quod est cognitionis et quod est affectionis *ibid.* — ut habitus perficiens actum intellectus speculativi est quodam modo in intellectu speculativo; ut habilitans ad assentiendum secundum voluntatis imperium est in intellectu, secundum quod est ab affectu inclinatus; ut includit actum voluntatis, respicit ipsum affectum III 476 b sq. — respicit intellectum quantum ad actum materiale, affectum quantum ad actum formalem III 477 a — secundum aliquos diversa ratione ponitur in intellectu practico secundum diversos ipsius fidei status III 475 b

6 — illuminat mentem II 955 d. 4. III 474 arg. 2. 509 f. 4 — reformat potentiam cognitivam III 474 arg. 3. 477 b — elevat rationem ad assentiendum I 44 5* — est illuminatio rationem elevans supra se III 522 arg. 4, b — elevat intellectum humanum extra animalitatem IV 235 b

— facit certitudinem circa intellectum, vigorando ad vincendum errorem et dubitationem III 567 a — Intellectus lumine fidei adiutus statim credit quod ei credendum proponitur IV 235 b — Gratia fidei fortificat intellectum infirmum ad credendum sine dubio quod non videt IV 273 4* — vigorat intellectum, ut credat

vera non apparentia et vitet erronea et phantastica III 488 b — perficit intellectum ut principium et regula discretionis III 527 7* *Vide supra* 2

— In fide est cognitio et illuminatio, per quam intellectus dirigitur in summam Veritatem et ei subiicitur III 476 a — dirigit et iuvat scientiam circa divina, ne cadat in errorem III 524 4* — Per fidem Deus nobilior cognoscitur quam cognitione naturali II 126 3* — Sine fide non est cognitio summi et veri Boni III 471 b — Sine fide vix est vera scientia de Deo III 524 4*

7 — est habitus **voluntarius** III 474 arg. 1. 477 b — non potest cogi III 477 b — Nullus cogitur credere quod non videt III 529 d. 4 — Credere non potest nisi volens III 475 arg. 4. 477 b. 493 f. 3 — Nemo plus credit Deo quam sibi nisi per hoc, quod voluntarie captivat intellectum III 471 a — Nemo assentit veritati non visae, nisi quia vult III 475 arg. 5 — Actus voluntatis est essentialis fidei III 476 a, b — Assensus fidei est posterior affectu III 486 6*. 681 b. IV 327 arg. 4

— assentit primae Veritati propter se et voluntarie III 522 b — Voluntas facit assentire ei, ad quod ratio ex se non potest attingere III 477 a — Virtutis fidei est intellectum in Christi obsequium captivare III 471 b. 492 4* — captivat intellectum in obsequium Christi, quia contra illud quod ratio sua dictat, assentit primae Veritati II 126 3* — eius actus est magis difficilis naturae ut iudicanti, sed facilis ut exsequenti III 604 5* — Intellectus inclinatur ab affectu, quia de se incertus est de his quae credere debet III 681 b. 682 3*, 6* — Quia veritas non est visa, creditur voluntarie, quia etiam salutifera, creditur voluntarie et meritorie III 472 2*

8 — Actus fidei est assentire primae Veritati non visae III 682 3* — in quantum facit veritati non visae adherere, distinguitur ab habitibus aliarum virtutum III 485 a. 682 4* — Actus fidei est credere non apparentia III 496 4* — est de non visis I 297 3*. III 682 6*. 727 a. IV 951 d. 2 — est credulitas de non viso IV 1009 1* — est de invisibilibus, secundum quod sunt invisibilia III 584 d. 3 — est de non apparentibus per se et secundum certitudinalem apprehensionem III 519 2*. 521 1* — Fide cognoscitur aliquid ut praesens alteri II 545 a — est respectu rei absentis III 689 a. 727 2*

— est de iis quae sunt supra rationem I 76 f. 1. II 574 f. 5. III 549 3* — non est de his quae sunt per naturam, sed supra naturam IV 891 f. 5 — In fide christiana sunt secreta mysteria, quae populus communis capere non potest III 543 f. 4 — Nulla ratio humana sufficit ad manifestanda credibilia, nisi intellectus fide illustretur et captivetur I 365 d. 4. IV 235 a sq. — Per fidem credimus multa, quae non possemus credere sine ea, et quae videntur infidelibus nimis incredibilia III 665 3* — credit aliqua, quae videntur irrationabilia

FID (9)

homini animali, sed sunt valde rationabilia III 472 4* — dirigit ad aliqua credenda, quae sunt praeter et contra et supra iudicium rationis III 492 3* — Aliquid est occultum intellectui et supra ipsum, quod non est supra intellectum fide illuminatum et elevatum II 297 a. 575 a. 716 a. III 524 4*. 526 5* *Vide* V 56 b. 57 7*

9 — innitur auctoritati II 545 a. III 491 2* — eius proprium est facere intellectum assentire ipsi Veritati III 485 3* — in credendo assentit ipsi Deo ut dictanti vera III 561 b — assentit primae Veritati propter se et super omnia III 459 b. 491 b. 509 f. 3. 512 f. 4. 550 a — catholica innitur primo Principio III 509 f. 6 — nulli assentit nisi propter summam Veritatem III 478 f. 3 — Fidelis assentit secundum dictamen Veritatis aeternae III 480 3*. IV 235 b *Vide* V. *Assensus*

— mentem illuminat ad assentiendum veritati creditae secundum illustrationem divinae scientiae, a qua illuminatur et dirigitur III 509 a sq. — conformatur divino lumini, a quo dependet *ib.* 2*. 510 b — non pendet ab ipsa re cognita, nec conformatur ei secundum existentiam eius in se, sed in causa III 509 2*

— innitur sacrae Scripturae ut inspiratae III 491 2* — Sacram Scripturam verum dicere certum nobis est, quia de eius inspiratione certificamus per fidem, quam a Deo accipimus III 505 d. 5 — nostra debuit manuduci per miracula ad cognitionem divinae potentiae et per signa visibilia ad cognitionem divinae praesentiae I 281 f. 2 — Credentes sensibiles quaerunt signa, proventi vero intelligentiam *ib.* b — magis confirmatur exemplo fidei Patrum praecedentium, licet illa in se non sit maior III 549 4* — respectu praetertorum non est per sensum et memoriam, sed per divinam illuminationem *ib.* 3* — De motivis credibilitatis *vide* V 56 b

— non innitur principaliter rationibus III 521 a, 2*. 522 b. 523 1* — quae innitur humanae rationi, est acquisita III 491 a, 1*, 2* — Fide creditur sine ratione, quia intellectui adest summae Veritatis auctoritas, quae cordi suadet, et cui impium est non credere III 472 3* — Fidei locus auferitur, quando propter se assentitur rationi I 11 6* — si crederet per rationem cogentem, non esset voluntaria nec virtuosa nec meritoria III 472 4*. 491 a — si videret certitudinaliter, non esset meritum IV 445 4* — non haberet meritum, si deprehenderetur per humanum experimentum I 10 arg. 6. III 273 2*. IV 98 a. 220 3*. 887 a — purior est, ubi nihil videtur III 519 1*. 529 d. 4 — purior est, ubi omnimode abstrahitur ab imaginatione IV 225 b — circa opera Dei non quaerit rationem praeter Dei voluntatem, sed ratio redditur ad intelligentiam II 52 d. 3

10 — Antecedentia ad fidem non prius creduntur quam intelliguntur III 530 d. 3 — Articuli, qui sunt supra rationem, prius creduntur et postea intelliguntur I 50 a. III 530 d. 3 — Comprehendere ratione

(11)

consequitur fidem I 365 d. 1 — Quaedam creduntur et nunquam intelliguntur, ut gesta per historiam relata III 530 d. 3 — In quibusdam sola fides movet ad assensum, in aliis ratio adiungit approbationem, in aliis puritas intelligentiae credita expectitur III 551 a sq.

— est consona rectae rationi II 312 b — Probatio ex rationibus fidei non repugnat, immo subservit et famulatur et multum ei confert III 521 a — Rationes probabiles serviunt fidei sive ut fomentum sive ut oblectamentum III 520 f. 2. 521 a, 2* — Perfecti delectantur in intelligendo quod perfecta fide credunt I 14 a — In eo qui non assentit propter rationem, sed propter amorem eius cui assentit, desiderat habere rationes, ratio non evacuat meritum *ib.* 6* — propter impugnantes est per rationes astruenda I 10 f. 1, 3, 4. 11 a — infirmorum per argumenta probabilia fovetur I 11 a — quodam modo roboratur per donum scientiae III 776 1* *Vide* V. *Disputatio* et V. *Mysterium* — Cognitio rerum creaturarum et intelligentia Scripturae plurimum confert ad ipsius fidei promotionem sive in se quantum ad profectum, sive in alio ad profectum, vel etiam ad inchoationem et ad instruendum venientes ad fidem III 787 d. 2 — Scientia praedicantis generat fidem in audiente, sed in eodem prius est fides quam scientia III 741 4* — Scientia in altero non generat fidem effective, sed dispositive III 788 a

11 — non potest esse circa ea quae simpliciter et totaliter subiiciuntur sensui exteriori III 518 a — potest esse circa aliqua sensibilia, secundum quod latent *ibid.* sq. 519 2*, 4* — Christi persona potest esse simul visa et credita III 518 b. 519 3*, 4* — et visio possunt esse circa unum, sed non secundum idem III 518 b — non stat cum visione patriae, quae excludit omne aenigma et aufert omnem latentiam III 519 3*

— non stat cum scientia apertae comprehensionis III 521 1*. 522 b. 524 2* — stat cum scientia generata ex rationibus necessariis, in quantum non faciunt evidentiam omnino claram III 522 b sq. 524 2* — non tollit habitum scientiae nec eius usum III 523 a, b — non expellit, sed perficit scientiam III 524 4* — Aliquid potest esse scitum et creditum, quia secundum diversum cognoscendi modum potest esse infra rationem et supra *ibid.* — Quando aliquis simul est sciens et credens, fides tenet in eo principatum, ita ut principaliter assentiat Veritati propter se, et secundarie propter rationem III 523 b

— differt a scientia ratione obiecti formalis III 472 2* — differt a cognitione vespertina, quia spectat ad visionem per speculum II 632 5* — est necessaria praeter scientiam III 523 a. 534 3*, b — est medium inter scientiam et opinionem quantum ad gradum certitudinis, sed non est in eodem genere proximo III 471 1*

— excludit opinionem, quae habet annexam formidinem et fluctuationem circa eandem materiam III 521 a — stat circa

FID (12)

idem simul et semel cum opinione generata ex rationibus probabilibus III 520 f. 4. 521 a — Opinio ex rationibus probabilibus orta potius innitur fidei tanquam firmiori, quam e converso III 521 2* — Minor est cognitio aestimationis quam fidei IV 205 3*

12 — est magis certa quam opinio et minus quam scientia III 471 4*. 543 f. 2 — Fidem comparatam ad visionem Dei apertam haec excellit in certitudine III 481 b. 482 3* — Certitudo maior est in fide quam in scientia respectu credibilium; respectu aliorum fides habet maiorem certitudinem adhaesionis, scientia maiorem certitudinem speculationis III 481 b sq. — habet maiorem certitudinem extrinsecam quam ulla scientia III 482 4* — facit plene consentire, ita quod oppositum omnino reputet falsum et erroneum, nec propter aliquam rationem ad oppositum posset inclinari III 521 a — Fideles veri nec per argumenta nec per tormenta nec per blandimenta inclinari possunt, ut veritatem, quam credunt, saltem oretenus negent III 481 b

— Fidei non permiscetur error, quantum est de se, nec ut traditae per Spiritum sanctum et ipsum Christum, sed hoc contingit ex parte credentis III 482 4* — maximam certitudinem habet in comparatione ad Veritatem dictantem III 550 a — Fidei non subest nec subesse potest falsum, in quantum innitur divinae praesentiae III 509 b — Non potest simul stare falsitas in credito et veritas in credente sive in fide *ibid.* — certam credulitatem et illuminationem habet de futuris etiam contingentibus *ibid.* — Quamvis creditum contingens in se possit non evenire, tamen non potest simul esse creditum et non evenire *ibid.*, 1* — de futuro contingente non se extendit solum ad ordinem et congruentiam, sed ad ipsum eventum III 510 a — Oppositum alicuius articuli est contingens *ibid.* sq.

13 — essentialiter est cognitio aenigmatica II 545 b. III 518 a — dicit aenigmaticam visionem II 660 1* — habet aenigma secundum se et in quantum est habitus virtutis dirigens ad voluntarie credendum ea quae non videntur III 694 2* — secundum quod est virtus, dicit aenigma et absentiam rei creditae in se IV 145 4* — Actus fidei est videre Deum per speculum et in aenigmate III 496 1* — est illuminatio ad videndum Deum per speculum III 682 2*, 5*

— Cognitio fidei consistit in simplici assensu III 778 a — Scientia fidei non ita elevat intellectum, ut comprehendat, ut meritum fidei integrum maneat IV 235 b — non facit de occulto manifestum III 548 2* — est velamen futurae visionis, non obscurans, sed potius illuminans IV 69 a

— habet aliquid imperfectionis III 282 1* — In fide est imperfectio ratione suae formae IV 945 3* — est imperfecta cognitio non ex parte cogniti, sed cognoscentis II 442 2* — est irradiatio Veritatis aeternae semiplena III 482 3* — est ex parte,

cum sit per speculum et in aenigmate III 680 f. 3 — de sua primaria ratione et necessario importat imperfectionem, quae repugnat statui gloriae III 727 2°. 792 b. 793 1°. IV 145 4° — Actus fidei de se dicit imperfectionem, unde si super se reflecteretur, diminueret de ratione habitus I 297 3°

— respicit statum viae III 517 3°. 681 1°. 792 b. IV 1009 1° — Fidei cognitio non potuit esse in statu innocentiae II 545 b — non stat cum gratia in statu perfecto II 660 1° — non potest stare cum perfectione completa IV 945 3° — Actus fidei repugnat statui gloriae III 496 1° — non est aliquid sempiternum, sed temporale III 680 f. 2. 681 b — Fidei cognitio consistit in progressu et motu III 682 b

14 — est cognitio aenigmatica et *evacuatur* per claritatem visionis divinae III 585 b — Fidei lumen evacuabitur per lumen gloriae ratione aenigmatis annexi III 682 6°. 687 4°. 694 2° — evacuabitur, in quantum est perfectio potentiae secundum statum imperfectionis III 684 1°. 682 2°. IV 915 3° — evacuatur in gloria III 282 1°. 590 f. 6 — per gloriam non solum evacuabitur quantum ad aenigmatis obscuritatem III 684 b sq. — per visionem gloriae tollitur quantum ad ipsum habitum virtutis *ibid.* — evacuatur non secundum quod lumen tantum, sed secundum quod habet aenigma et absentiam rei in se III 682 6°. IV 145 4°

— est dispositio ad gloriam cum oppositione ad eandem III 689 a, 1° — respectu sui actus, sine respectu ad gratiam informantem, propter suam imperfectionem maiorem oppositionem habet ad statum gloriae quam ad peccatum III 495 1°. 682 4° — manet in gloria quantum ad praemium, sed non est ipsa praemium propter suam imperfectionem, nec se ipsam compatitur cum suo praemio III 727 a — Fidei succedit visio III 474 arg. 4. 477 b. 792 b

15 — directe *opponitur* haeresi et infidelitati III 470 f. 4 — repugnat errori et dubitationi III 567 a — Opinari et asserere falsum circa ea quae sunt de necessitate fidei, semper est peccatum I 478 a — simpliciter tollitur per errorem et infidelitatem, ita ut non remaneat qualitas nec virtus informis III 600 b — Contradicentes veritati fidei ipso iure excommunicantur I 217 d. 2

— habet oppositum vel ratione credulitatis, vel habilitatis tendendi in Deum, vel ipsius tendentiae II 998 d. 3 — Carnales corrumpunt fidem moti perversitate voluntatis et affectionis, animales moti perversitate iudicii I 23 d. 3 — magis laeditur per desperationem, quam per alia peccata ei directe non opposita II 998 d. 3

16 — *informis* potest haberi sine caritate III 553 d. 4 — Habitui fidei accidit esse cum gratia vel sine gratia, et gratia circumscribitur, tenet rationem virtutis III 499 5° — modo est *informis*, modo formata ratione alterationis factae in anima *ib.* 3°

— Culpa non expellit fidem, sed formam fidei III 495 f. 4 — est virtus communis bonis et malis III 488 f. 4

— *informis* dicit habitum et habitus usum et defectum annexum III 495 a — *informis* modo dicitur mortua, quia caret omni utilitate et efficacia, sed quia caret vita perfecta III 489 4° — non dicitur *informis*, quia caret omni forma, sed forma gratiae III 494 a. 493 b

— *informis* est in genere virtutis communiter dictae, in quantum quodam modo rectificat et vigorat intellectum III 488 b sq., 4°. 564 a — *informis* est virtus, non solum, quia habet aliquid ex parte intellectus, excluso illo quod est ex parte affectus, sed quia habet aliquam rectitudinem et vigorem III 564 3° — Mali Christiani voluntarie assentiunt III 494 1° — *informis* malis Christianis potest esse via ad virtutem et quodam modo imperfecte rectificat eorum mentem *ibid.* — *informis* est donum Dei III 490 f. 2. 491 b. 493 f. 2 — *informis* in Christianis est habitus virtuosus et infusus et voluntarius III 493 b — *informis* quantum ad formale est per infusionem, in quantum est ex divina illuminatione III 491 a sq.

— *informis* habet rationem virtutis et potest habere actum perfectum circa suum obiectum III 604 1° — *informis* cum gratuita convenit in ordine ad actum III 495 f. 4, 1° — *informis* facit articulos facile credi III 488 f. 2 — Actus fidei *informis* est credere et assentire primae Veritati in omnibus articulis III 488 f. 5. 495 b — *informis* ut virtus assentit primae Veritati propter se III 494 3° — etiam *informis* elevat rationem supra se ipsam III 488 f. 3. 490 f. 4 — peccatoris rectificat eum in credendo III 602 b — etiam *informis* directe opponitur haeresi et infidelitati III 488 f. 4 — *informis* facit credere omnia credibilia et excludit errorem et infidelitatem III 564 3° — Per fidem *informem* multi Christiani libenter et humiliter audiunt doctrinam fidei et constanter et viriliter abhorrent haerese III 489 a — Peccator fidelis assentit primae Veritati propter se et super omnia, et credit omnia credenda, secundum quod credenda sunt III 604 1° *Vide supra* 2

— Fidei *informis* est credere Deo III 495 f. 2 — *informis*, licet non tendat actu in Deum, tamen semiplene reddit habilem ad tendendum III 528 6° — *informis* non excludit quandam tendentiam imperfectam, sed perfecta et a voluntate plenaria non potest esse sine gratia III 565 4° — *informis* incomplete habet rationem virtutis theologicae III 489 3° — *informis* potest generare timorem, sed non amorem rectum III 601 3°

— *informis* tribuit animae quandam rectitudinem et vigorem, qui compleri habet et perfici per gratiae infusionem III 564 a — *informis* habet ordinem ad lumen gratiae, non repugnantiam III 496 2° — *informis* plus approximat gratiae quam ipsa natura et habitus acquisiti III 497 f. 2,

3 — Fidei *informis* actus accedente gratia habet omne, quod necessarium est ad meritum *ib.* f. 5

— *informis* per peccatum non introducit, nec per gratiam expellitur quantum ad ipsum habitum III 495 b — Gratia non expellit eius usum, sed tantum defectum *ibid.* — *informis* expellitur a gratia, non quantum ad habitum, sed quantum ad defectum formae III 496 3°, 4° — In iustificatione ad habitum *informem* non additur novus habitus *ib.* 4°. 498 b — formatur per ipsius gratiae adventum, a qua accipit esse gratuitum III 499 a — reviviscit ex gratia et operibus III 497 f. 6. 500 b — *informis* cum gratia gratum faciente non fit unum per essentiam, sed secundum ordinationem et relationem, qua incipit complete ordinari in finem III 499 a, 4°

— *informis* non est in haereticis et infidelibus III 489 4°. 492 4°. 604 a — in haereticis non est virtus III 601 2° — Aliquis habitus fidei acquisitus potest esse in haereticis I 76 b — in eo qui de fidei fit haereticus cognitio aliquorum articulorum non est omnino per acquisitionem, nec tamen est virtus III 492 4°

— Daemones habent aliquam notitiam et credulitatem quoad articulos de Deo a conditione, sed obscuratam, quoad articulos de humanitate Christi acquisitam et quasi extortam III 493 b. 494 4° — Daemones credunt coacti et quasi cum quodam murmure III 494 1° — Daemones cognoscebant ex effectibus, Christum non esse purum hominem *ib.* 3° *Vide V. Daemones* 8

17 — tendit in verum sub ratione veri III 475 b — respicit Deum sub ratione veri III 590 f. 2 — Secundum aliquos habet pro obiecto simul verum et bonum, in quantum est virtus intellectualis, quae ordinat in ipsum finem III 472 2° — se habet ad verum, sicut caritas ad bonum III 509 f. 2. 513 2° — non credit ut verum omne, quod caritas appetit ut bonum III 511 5° — respicit obiectum in universali II 997 d. 3. III 566 b

— habet pro obiecto verum ut non visum et ut salutare III 472 4° — eius obiectum est veritas secundum pietatem *ibid.* 482 a — nostra est maxime de his quae ordinantur ad nostram reparationem et salutem III 537 4°

— in suo obiecto, cui assentit, requirit aliquid, quod habeat rationem *motivi* III 514 b — Obiectum primum formale est ipsa summa Veritas III 479 b — Obiectum proprium et per se et in ratione *motivi* est verum increatum III 513 a *Vide supra* 9 — Una ratio credendi *vide supra* 3

— habilitat animam ad credendum omnia credenda et ad assentiendum primae Veritati propter se et super omnia III 600 b — assentiendo primae Veritati propter se et super omnia credit omnia, quae summa Veritas dicitur esse credenda III 559 b — Omnia, quae in sacra Scriptura continentur, credenda sunt, quia consequuntur ad

FID (18)

obiectum fidei proprium III 513 4° — non tantum tenemur credere quod praecipit Deus credere, sed etiam omne, quod dicit esse verum I 857 arg. 6

— non est vera, nisi credat in omnibus articulis III 478 f. 4 — Credulitas, qua non creduntur omnia credenda, non debet dici virtus, quia intellectum nec rectificat nec vigorat III 489 4° — Credere aliquem articulum informiter, quando alii discreduntur, non est actus virtutis III 601 2° — etiam informis excluditur per errorem circa quemcumque articulum *ib.* a — comprehendit omnem articulum, et fidelitas circa aliquem articulum cum infidelitate circa alium non est fides nec pars fidei IV 160 d. 2

— omnia quaecumque credit principaliter, non solum credit Deo, sed etiam de Deo et circa Deum III 559 b — tota versatur circa Deum, vel secundum quod est in natura propria, vel secundum quod est unitus humanae naturae III 534 f. 2. 536 a — est circa ipsum Deum ut finem et ut principium rerum III 623 3° — non tantum est respectu essentiae, sed etiam respectu modi essendi I 356 3°

— non tantum est de vero increato in se, sed etiam prout comparatur ad veritatem creatam III 516 2° — eius obiectum materiale et commune est etiam verum creatum, quod a divina Veritate dicitur III 513 a — est de veritate creata ita, ut ratio movendi sit ex parte Veritatis increatae III 480 3°. 513 1° — non est de creato, nisi secundum quod componitur ipsi increato III 515 b sq.

— Obiecta fidei **principalia** sunt illa, ad quae fidei illuminatio directe dirigit III 535 a — est eius solum, cuius est visio in patria, ut obiecti proprii III 509 f. 4. 512 f. 3 — Obiectum per se sunt articuli, obiectum per accidens omnia, quae consequuntur ad articulos III 479 b

— Doctrina fidei quaedam habet antecedentia, quaedam consequentia, quaedam principalia obiecta III 535 a — Antecedentia fidei sunt illa quae sunt de dictamine iuris naturalis III 530 d. 3. 535 a — Consequentia ad fidem sunt illa, quae ex articulis possunt elici et ad illos habent sequi III 535 a. 537 2° — Annexa fidei vel sequuntur necessario ad fidem vel Scripturam, vel ad oppositum sequitur aliquid illis repugnans, vel ad fidem nec sequuntur nec illi repugnant I 478 b

48 — quia est ex parte intellectus, distinguit plures articulos I 43 d. 7. II 895 d. 3 — dicit cognitionem terminatam et distinctam plurimum, in quantum omnia reducuntur ad quaedam principaliter credenda III 526 a — Doctrina fidei quantum ad principalia sufficienter continetur in Symbolo Apostolorum III 535 a sq.

— omnes articulos credit uniformiter et aequaliter, quia in credendo omnes articulos assentit primae Veritati tanquam dictanti et asserenti III 640 3° — Omnes articuli ad summam Veritatem uniformiter comparantur, secundum quod a fide cre-

(19)

duntur *ibid.* — Quantum ad assentiendi promptitudinem omnes articuli se habent indifferenter ad fidem, sed doctrina et instructio non est aequaliter de omnibus articulis III 545 6°

— Aliqui articuli sunt explicandi, cum necessitas imminet propter periculum negandi I 212 a. 417 d. 3 — christiana debet exprimi verbis ab errore longinquis et devotioni approximantibus III 445 b — In fidei expressione magis attenditur sermonis veritas quam congruitas III 475 a

— non est solum circa res III 515 b. 517 4° — fertur super ipsam complexionem ratione totalis compositionis III 514 f. 1. 515 b. 566 b — Obiectum, secundum quod supra illud fertur fides, habet rationem complexi III 516 a

— Obiectum proprium fidei abstrahit a praeterito et futuro III 513 3°. 548 1° — quantum ad suam substantiam, in quantum fertur implicite in obiectum, respicit complexum sine determinata temporis differentia III 516 a sq., 1°. 517 5° — explicita respicit complexum sub tempore determinato III 516 b — Obiectum fidei non est immutabile solum propter immutabilitatem rationis credendi *ib.* a

19 — fertur in suum obiectum **implicite** aut explicita III 516 a — potest aliquid credere implicite, quamvis non credat explicita, sicut cognitio in universali III 544 3° — implicite credere est credere in generali universaliter omne quod credit Ecclesia *ib.* a, 2° — Explicatio accedit fidei nec mutat eius essentiam III 516 b., 1°. 546 2° — expressa et implicita manet eadem, quia ratio credendi manet eadem IV 52 3°

— Qui habet fidem implicitam de aliquo articulo, quamvis errorem contra illum non possit omnino vitare per notitiam propriam, potest tamen vitare innitendo his qui credunt explicita III 545 5° — Simples praeter medium divinae inspirationis et orationis debent recurrere ad instructionem per viros iustos et famosos, nec debent statim assentire iis quae audierint, quousque noverint, illa universaliter ab Ecclesia teneri *ibid.* — est plena ad sufficientiam, quando quis omnes articulos credit explicita vel aliquos implicite et nullum discredat III 544 2° — est plena ad copiam, quando quis distincte et explicita novit et credit ea quae spectant ad articulos fidei et ea quae ad ipsos consequuntur *ibid.*

— Omnes Christiani, qui habent usum rationis, post adventum Christi tenentur credere omnes articulos, quosdam solum implicite, sed quosdam explicita III 543 b sq. 544 2° — Non omnes tenentur scire omnes articulos fidei distincte et explicita I 106 d. 6. III 543 f. 3 — Credere omnes articulos explicita est fidei propectae, nec est necessarium nisi iis qui in cognitione fidei profecerunt, vel qui ex officio fidem explicant vel docent III 544 a — Simples, qui sunt magnae devotionis, credendum est ad salutem pervenire, quamvis sint parvae cognitionis *ibid.* — Omnes Christiani tenentur ad illos articulos explicita

FID (20)

credendos, quos manifestant non solum praedicatio, sed etiam ecclesiasticus usus et consuetudo, respectu quorum non potest esse ignorantia sine negligentia et contemptu III 544 a. 545 6° — Explicita tenetur aliquis credere aliquos articulos, cum se offert opportunitas, ut cum praedicantur et explicantur ab eo cui debet credere III 544 3° — Qui habent curam animarum tenentur fidem manifestare lucide et aperte *ib.* 1°

20 — legis novae se extendit ad plura credibilia quam veteris III 545 f. 2 — Deus aliqua revelavit postea, quae non revelavit Patribus *ib.* f. 4 — Ecclesia aliquid cognovit post adventum Christi, quod latebat Angelos *ib.* f. 4 — non profecit in credendorum multitudine quantum ad novorum articulorum additionem, sed secundum processum temporis profecit quantum ad implicitorum explicationem, per quam credibilia aliquo modo multiplicantur III 546 a sq. — Processu temporis articuli explicantur, et consequentia et annexa manifestantur *ib.* b — In nova lege nihil additum est, quod in veteri non crederetur saltem implicite *ib.* 4°

— apertius praedicatur et docetur in Evangelio et doctrina apostolica III 548 f. 4, b — sicut in uno homine crescit et proficit paulatim, secundum quod homo se disponit ad fidei susceptionem, sic etiam in diversis temporibus proficit secundum statum communem *ib.* 4° — secundum diversitatem temporum crevit quantum ad luminis plenitudinem ratione veritatis exhibitae per Christum, gratiae amplius diffusae et fidei apertius praedicatae, unde credentes clarius ea quae credunt cognoscunt *ib.* a sq. — quantum ad intellectum voluntarie credentem respicit statum viae et ita quodam modo temporis varietatem *ib.* 4° — Fideles post adventum Christi sacramentum passionis eius per fidem suscipiunt et per revelatam cognitionem iam aperte cognoscunt III 550 b — manifestata et revelata est in passione Christi IV 494 b

— proficit quodam modo extensive quantum ad articulorum explicationem, intensive quantum ad clariorem illuminationem, radicaive quantum ad certitudinis et devotionis adhaesionem III 550 b — Secundum diversitatem temporum crevit fidei devotio III 549 arg. 4 — in nova Lege est dignior, quia apertius credimus, et efficacius ad amandum excitat IV 52 3° — quantum ad obiectum, quod est summa Veritas, est aequalis dignitatis secundum diversitatem temporum III 551 a — per comparisonem ad diversos articulos est aequalis dignitatis quantum ad principale, quod est prima Veritas, sed quantum ad connotata unus articulus potest esse dignior altero *ibid.*

— in diversis hominibus similiter ac in eodem homine proficit, sub eadem lege sese gradatim excedentibus secundum fidei profectum III 550 b — Ex parte subiecti diversa fidei magnitudo attenditur in cognitione per comparisonem ad intellectu-

vam, in devotione quantum ad affectivam, in constantia quantum ad interpretativam in libera confessione III 551 a — potest esse maior ex parte intellectus, aut quia clarius cognoscit creditum, aut quia cognoscit ipsum in pluribus sive distinctius *ib. b* — ex parte affectus maior est, cum firmiter adhaeret, aut intensius *ibid* — Tres sunt status fidei, scilicet genitae, roboratae et multiplicatae, praefigurati in populo Israel et in domo David IV 143 a — in baptismo gignitur, in confirmatione roboratur *ib. b*

— Per comparisonem ad Veritatem dictantem eius certitudo non potest minui nec augeri III 550 a — per comparisonem ad credentem crescit quantum ad certitudinem secundum diversitatem temporum propter clariorem cognitionem et maiorem devotionem *ib. a sq.* — certior est ex parte credentis, quae apertius cognoscit et devotius acquiescit *ib. n*

21 — Credere Deo et credere Deum est commune fidei informi et formatae III 602 f. 6 — Fidei formatae est credere in Deum III 495 f. 2, 499 4* — formata non tantum credit Deo, sed etiam in Deum et est credulitas iuncta cum tendentia III 563 arg. 4 — credit in Deum ratione caritatis adiunctae I 37 4*. III 602 f. 6 — Credere in Deum dicit actum caritatis ut annexum actui fidei III 502 d. 3 — tendit in Deum per dilectionem IV 583 b — ratione gratiae gratum facientis complete tendit in Deum et ei complacet III 499 a — non tendit plene et perfecte in Deum, nisi prout est iuncta caritati III 502 d. 3, 604 1*

— habet diversos actus respectu Dei, qui habent ad invicem quendam ordinem III 502 d. 3 — Idem est obiectum proprium et finis fidei III 512 f. 4 — credit Deo tanquam rationi moventi, circa ipsum versatur tanquam circa obiectum et in ipsum tendit tanquam in finem proprium III 559 b — intellectum illuminat ad credendum, affectum excitat ad tendendum in Deum III 528 a

22 — Actus fidei est origo motuum aliarum virtutum et ideo prior III 603 b — Motus fidei prius exit a libero arbitrio gratia informato quam motus aliarum virtutum III 604 1* — Actus fidei est primus secundum imaginis informationem IV 328 a, 4* — sequitur poenitentiam vivificantem *ib. 3** — sequitur poenitentiam quantum ad tendentiam in Deum, sed antecedit quantum ad cognitionem IV 583 b — est ianua virtutum IV 69 a — non est perfectior inter virtutes theologicas III 604 6*

— praecedit spem et caritatem tanquam regula et auriga III 471 b — quantum ad actum naturaliter praecedit spem et caritatem III 506 a — Actus fidei disponit ad eliciendum actum caritatis III 616 a — et spes non sunt causa caritatis, nisi in quantum ad actus eius disponunt secundum statum viae tantum III 689 2* — generat spem et timorem per quendam dispositionem III 570 4* — Ex fide praemiorum

exsurgit spes, ex fide suppliciorum timor III 564 f. 3

— est auriga et regula omnium virtutum III 471 b — est regula omnis operationis bonae et omnis virtutis meritoriae, in quantum dirigit nostram intentionem *ibid.* — Fidei est dirigere III 616 b — dirigit clarificando oculum intellectus II 893 b — dirigit intentionem illuminando intellectum II 955 d. 4 — non dirigit, nisi sit operans per dilectionem *ibid.* — dirigit in agendis secundum legem gratiae III 776 b — cognoscit sibi et aliis virtutibus III 616 b — dirigit actum caritatis et dictat appetendum esse quod caritas appetit III 511 5* — dirigit spem III 567 4* — inspicit medium secundum se per modum considerationis et dirigit actus ceterarum virtutum II 562 6*

23 — est totius aedificii spiritualis fundamentum II 988 5*. IV 327 arg. 4 — est fundamentum omnium bonorum IV 582 arg. 2 — dicitur fundamentum, ut locans intellectum in Christo IV 583 a — est fundamentum aedificii spiritualis quantum ad virtutes IV 844 2* — est fundamentum, quia est prima virtutum III 485 3*

— Per fidem est vita spiritualis IV 203 f. 4, 328 3* — quodam modo vivificat in actu secundo III 598 3* — manifestat vitam spirituales quantum ad intellectum IV 342 d. 5 — est sensus spiritualis, quem influit Christus ut caput Ecclesiae III 289 b — est principium nostrae salutis III 470 f. 4 — est principium divinae acceptionis *ib. f. 3* — est bonarum operationum principium et scutum ad vincendas tentationes III 538 b — ut iuncta est caritati, ordinat ad amandum Deum, ad faciendum bonum, ad sustinendum malum, ad diligendum proximum III 503 d. 3 — A fide est adoratio Dei interior inchoative et exterior imperatively III 218 3* — malis prodest pro tempore, quo sunt in fide, sed nocet in iudicio IV 981 d. 4

— per se purgat intellectum, affectum autem, in quantum facit iustum in opere I 59 d. 4 — disponit ad puritatem cordis II 895 d. 2, III 470 f. 2, 616 a — Sine fide est impossibile recte vivere I 42 f. 4 — nostra dirigit ad salutem III 537 4* — In actu fidei est discussio et spiritualis refectio IV 203 f. 3

— Per fidem copulamur Christo III 540 b — Non potest fieri membrum Christi nisi qui credit in Christum *ib. f. 4* — In fide est prima ratio uniendi cum Christo IV 69 a — Per fidem Christus ponitur in corde ut fundamentum III 285 3* — operans per dilectionem iungit et incorporat Christo IV 203 b — Christus habitat in nobis per fidem et caritatem, quae habetur ad ipsum III 540 f. 2 — aliquo modo conformat Christo interiorius IV 105 d. 4 — Mediante fide nobis coniungitur passio Christi III 404 5*. IV 68 f. 3

— Sine fide non est meritum in bonis operibus II 649 d. 3 — Sine fide impossibile est mereri praemium IV 835 b — Fidei formatae actus est meritorius pri-

mo prioritare originis III 603 b — sine operibus non sufficit ad merendum II 924 f. 2 — Per fidem meritum capitis fit membrorum IV 69 a — Per fidem passionis meritum Christi fit Ecclesiae *ibid.*

— Fidei maxime attribuitur virtus faciendi miracula, quia in ea est prima ratio elevandi potentiam supra naturam IV 69 a — facit, ut virtus divina specialiter et mirabiliter influat supra naturam *ibid.* — etiam informis ut prima elevatio hominis supra se potest impetrare operationem miraculorum III 604 4* — firma impetrare potest omnia miracula III 326 d. 4 — Per fidem informem potest aliquis impetrare miracula et sanitatem corporalem pro alio IV 32 f. 1

24 — omni tempore erat ad salutem necessaria IV 35 b — per Christum omnia sunt recreata sufficienter, sed efficienter per fidem et eius professionem IV 67 4* — Sine fide non purificantur peccata IV 835 1* — Actus fidei requiritur ad iustificationem adulti, quo liberum arbitrium consentiat gratiae II 648 d. 3, IV 328 b, 421 b — secundum aliquos praeparat ad iustificationem ratione crediti potius quam ratione actus credendi IV 32 b — informis potest esse dispositio de congruo ad iustificationem IV 32 b, 33 1* — Motus fidei, qui requiritur ad iustificationem, est simul cum contritione IV 328 a — Professio fidei habentem originale tantum sufficienter disponit ad gratiam etiam sine caritate IV 32 b, 33 2*

— Semper requirebantur quaedam sacramenta et sacrificia ut signa exteriora fidei IV 34 a, 35 b sq. — tempore legis naturae sola dabat virtutem Sacramentis et sine illis sufficebat IV 33 f. 3 — Sacramenta veteris legis efficaciam habebant a sola fide, excepta circumcisione IV 69 3* — in adultis supplebat quod deerat ex parte Sacramenti IV 184 3* — post additam necessitatem Sacramentorum non est minus efficax simpliciter IV 34 4* — non erat melius remedium originalis, quam sunt Sacramenta *ib. 3** — est necessaria ad omnia Sacramenta, maxime ad baptismum IV 68 b sq. — est vis regenerativa in Sacramento, unde a fide passionis Sacramenta dicuntur habere efficaciam II 764 a — Disparitas fidei facit disparitatem Sacramentorum, sed non de se solum IV 833 4*

— Pro parvulis valet fides Ecclesiae II 648 d. 3 — Unicuique valet plus fides sua quam aliena, nisi ratione gratiae, quae est in altero II 663 3*. IV 407 3* — Fidei professio a parentibus vel aliis curam gerentibus pro parvulo cum respectu ad ipsum emissa sufficebat ad remissionem peccati originalis, etiam sine signo exteriori IV 34 a sq. — Professio fidei informis parentum probabiliter parvulis in lege naturae poterat esse remedium originalis IV 32 b sq. *Vide V. Professio*

25 — In omni statu necessaria erat fides Creatoris et Remuneratoris III 541 1* — In lege naturae requirebatur fides in Deum ut creatorem, redemptorem et remunera-

FIE

toem IV 35 b — Nunquam fuit alicui salus sine fide Mediatoris III 285 3* — Nulus sine fide Mediatoris potest a peccato resurgere IV 36 a — Post lapsum sine fide Creatoris et Mediatoris nemo potest salvari III 393 5*. 540 b sq., 2*

— Post lapsum sine fide incarnationis in generali vel in speciali nemo potest salvari III 105 a — in Christum mediatorem explicita necessaria est post Christi adventum; antea vero pro iis solum, quibus a Deo erat revelatum, aliis vero sufficiebat fides implicita III 540 b. 541 3*. 546 b, 3* — implicita Mediatoris, quantum necessaria erat, ab omnibus poterat sufficienter haberi tum ex dictamine naturae, tum ex aliena instructione, tum ex Dei inspiratione III 541 5*, 6* — Articulus de redemptione imperfecte credebatur ante Legem, perfectius sub Lege, sub gratia autem manifeste III 546 b, 3* — Ante Christum aliqui explicitè credere debebant Christi nativitatem, passionem, resurrectionem et adventum ad iudicium, ut alii implicitè credentes eis inniterentur III 551 d. 2 — De Christo principaliter credenda est nativitas tanquam ipsius fidei Mediatoris fundamentum; passio, ut provocet ad amorem; resurrectio, ut sublevet ad spem; adventus ad iudicium, ut gubernet per timorem III 551 d. 2 — De merito Christi est credenda persona satisfaciens et modus satisfaciendi et eius praemium et praemiandi modus *ibid.* — Per fidem videbant Christum etiam qui eum praeibant III 246 4* *Vide V. Christus 33*

26 — integra in Ecclesia Romana IV 494 a — una est in Ecclesia, quae fides catholica dicitur, quia universis datur et ab universis Apostolis ut universalis Ecclesiae fundamentis est constituta III 535 b — potest deficere in aliquibus personis specialiter, generaliter tamen nunquam deficit nec deficiet in Ecclesia IV 405 d. 2 — Ecclesiae verae non est sine caritate IV 69 2*

— Non servanti fidem alter non tenetur servare IV 781 b

FIERI — Quod est et prius non erat factum est III 174 f. 4 — Ubi nulla est mutatio, nec ergo factio I 241 d. 8 — dicit transitum ab uno in aliud IV 251 b — proprie importat transmutationem ex parte subiecti III 175 a, 1* — potest dicere generationem, vel conversionem unius in aliud IV 251 b — dicit praeparationem et formae inductionem IV 391 a — Aliquid dicitur fieri, quando fit secundum veritatem, aut quando innotescit III 62 2*. 93 1*. 458 a

— In inferioribus in pluribus quod fit non habet esse perfectum I 490 d. 5 — dicit imperfectionem ratione mutationis III 175 2* — Cum aliquid fit aliquid, completur ab illo III 174 arg. 3

— In subita operatione simul est fieri et factum esse II 776 d. 5 — et factum esse est idem in iis quae continuo procedunt a suo principio actualiter influente I 486 b — In permanentibus independenter a principio producente idem est esse et factum esse, differt tamen fieri et esse *ibid.*

— In successivis differt esse et factum, sed idem est fieri et esse *ibid.* — Eiusdem est factum esse, cuius est fieri III 111 b — Quod dicitur: Fiat, fecit, et factum est, indicat triplex esse rerum II 342 b

FIGMENTUM — dicitur omnis creatura ratione fragilitatis, maxime rationalis, quando non consolidatur per gratiam II 428 d. 4

FIGURA — quae est quarta species qualitatis, est dispositio ex clausione terminorum IV 137 b. 993 1* — dicit dispositionem qualitatis in quantitate et est in genere qualitatis IV 1001 5* — est quantitas in qualitate, vel qualitas in quantitate II 405 a — dicitur proprie tantum secundum quantitatem molis et in corporalibus IV 137 b — dicitur de exteriori rei facie IV 884 1*. 993 1* — aliquando dicitur fictio vel fragilitas, ut vasa figuli IV 993 1*

— orbicularis est simplicissima, capacissima et pulcherrima II 341 f. 3, 4. IV 609 a — perfectissima est circulus I 648 b. II 341 f. 5. III 20 b — orbicularis est maxime ad motum idonea II 341 f. 6. 342 3*

— est umbra veritatis III 117 d. 4 — paulatim disponit ad cognoscendam veritatem IV 480 f. 2, 3. 181 a — non debet habere omnimodam similitudinem cum veritate III 458 1*. 829 a — Veritas dicitur esse in figura, sed ab ea distinguitur IV 618 a — Figuratio non est tantum praesentis, sed etiam futuri et praeteriti III 82 a, 2*, 3* — Figurative dictum vel factum non est mendacium III 844 2*

— Per figuras Christus dedit praecedentibus se id quod nobis dat aperte III 246 4* — fideliter eas exercentes Christo conformabant *ibid.* — Christus figuras Legis evacuavit IV 620 d. 4 — veteris testamenti in Christi adventu impletae sunt veritate III 33 a. 290 6* — In Evangelio evacuantur figurae, quae erant tantum ad significandum, sed instituuntur figurae ad sanctificandum IV 50 3*

— In grammatica sunt figurae locutionis vel constructionis III 259 b — De fallacia figura dictionis vide indicem philos. *V. Fallacia*

FINIS — dicit ortum et imitationem I 463 d. 6. 494 d. 2 — alicuius dicitur qui est ab ipso et ei conformatur III 240 d. 4 — non solum dicitur ab originis habitudine, sed etiam ab expressa similitudine III 117 d. 2 — est quod est de aliquo per actum conceptionis et habet similitudinem substantiae cum illo III 100 arg. 4 — naturalis natus est perfecte imitari patrem I 376 d. 4. 463 d. 6

— emanat a patre per modum naturae I 495 f. 2 — naturalis communicat in natura III 130 f. 4 — naturalis est qui est conformis in natura ei, a quo generatur III 495 f. 4. 496 a — naturalis est qui est a natura et trahit naturam ab aliquo III 495 f. 2. 496 a — dicit ipsam emanationem et conceptionem I 488 b — Filiatio praesupponit generationem III 102 f. 4 — Filiatio naturalis est per veram generationem III 496 a — non est prior suo principio generante in eadem natura III 496 4*

FIL

— Filiatio proprie dicit relationem III 494 a, 4* — dicit personalem relationem I 541 f. 2 — Filiatio respicit hypostasim III 400 f. 2. 402 f. 2. 403 a. 404 a. 494 4*. 227 2*. 234 a — Filiatio non est proprietas consequens naturam, sed magis personam III 496 a — Filiatio est in persona, et in natura non nisi ratione personae III 194 a — Relatio filiationis in Christo non multiplicatur secundum duplicem nativitatem *ib.* a, 4* *Vide V. Christus 9*

— Dei Patris unigenitus est emanatione naturali in unitate essentiae III 240 d. 4 — est a Patre et est ei consubstantialis I 145 f. 2 — habet totam substantiam a Patre *ib.* f. 4 — Pater et Filius dicuntur consubstantiales uniformiter et conversim I 350 5* — non generatur de nihilo, ergo de aliquo, non de alio a Deo, sed de substantia Patris I 145 f. 3 — non est de nihilo, quia non habet esse post non esse I 423 b — Generatio Filii nullo modo est secundum materiale principium I 334 d. 4

— procedit per modum naturae, quia emanat ut omnino similis et per modum similitudinis perfectae I 496 3*. 225 f. 4 — est Filius natura, non formaliter, sed originaliter, ut procedens naturaliter I 134 d. 2 — dicitur naturalis, non quod sit a natura vel essentia, sed a Patre naturaliter producente I 480 d. 5 — dicitur origine, veritate et nativitate, quibus excluditur adoptio, nuncupatio et creatio I 463 d. 7. III 240 d. 4 — Christus est Filius Dei per aeternam generationem et filius hominis per incarnationem III 29 f. 2, b *Vide V. Christus 9*

— producitur per naturam, concomitante voluntate, et sic ut omnino similis et ut dilectus I 428 a — In generatione Filii non concurrunt voluntas propter defectum, sed propter complementum *ib.* 4* — non dicitur produci per modum voluntatis, quia producens principale est fecunditas naturae *ib.* 3* — ut sapientia Patris non procedit per voluntatem I 427 f. 4

— habet deitatem non a se, sed ab alio habente deitatem I 97 f. 3 — essentiam et omnia, quae ei attribuuntur, habet nascendo, id est per nativitatem I 334 d. 2, 3 — quod sit et quod sit filius, habet per generationem I 469 b — nihil habet nisi quod per nativitatem accepit III 187 4* — habet a Patre omnia, quae habet per naturalem originem et idem quod Pater habet a se, quantum ad essentialia III 30 3* — Pater communicat Filio totum, quod habet, praeter generationem et generationis distinctionem I 481 3* — Pater non communicat Filio personam, sed tantum naturam sive essentiam I 185 4* *Vide V. Communicabile* — non habet respectum ad aliam naturam nisi Patris I 421 d. 6 — ut filius non habet respectum nisi ad Patrem *ibid.* 542 b

— producitur a Patre secundum omnimodam perfectionem potentiae I 564 4* — habet divinitatem a Patre, sed est Deus ita perfectus ut Pater I 222 4* — Pater dat Filio totum quod potest, sed non omni

FIL.

modo, quo potest I 58 4* — declarat virtutem Patris perfecte secundum rationem naturae, sed non secundum liberalitatem voluntatis, nisi in quantum cum Patre producit Spiritum sanctum *ib.* 2* — Pater non producit alium Filium, quia generando totum dedit uno I 406 d. 8. II 40 4* — In Filio Dei est plenissima communicatio secundum totam infinitatem, nec possunt esse plures filii I 140 a

— habet principium originale quantum ad esse et durationem, sed non initium I 185 3*, 4* — Egressus Filii est connaturalis, et ideo coaeternus I 488 d. 3 — Pater producit Filium ex sua substantia secundum identitatem et ita sine initio et mutatione II 32 a. 33 7* — est splendor Patri coaeternus I 488 d. 3. 190 d. 7 — est actus purus, in quo est idem nasci et natum esse I 187 a, 4* — melius dicitur natus esse quam nasci *ib.* 4*. 190 d. 5 *Vide V. Generatio*

— est persona media III 29 f. 4 — Filius et Spiritus sanctus procedunt a Patre cum differentia in modo emanandi I 203 3*. 213 7* — Generatio Filii ut emanatio significatur verbo generandi, ut importat modum emanandi per quamdam expressionem circa personam, significatur verbo dicendi I 558 b *Vide V. Generatio* — est in Patre ut cognoscente, secundum veritatem I 129 arg. 4. 348 f. 4

— dicit *similitudinem* naturaliter emanantem et connaturalem I 491 d. 2 — per modum naturae procedit per omnia Patri similis I 490 a — emanat per modum naturae et ideo habet rationem perfectae et expressae similitudinis I 196 3*. 236 a. 542 b. 544 a sq. — Solus Filius naturalis imitatur Patrem per omnimodam assimilationem I 463 d. 6 — procedit per modum perfectae assimilationis et ideo ab uno solo I 236 a. 541 f. 3. 542 a

— In Filio primo reperitur ratio similitudinis et *aequalitatis* I 533 f. 4. 549 a. III 29 b — propter perfectionem generationis est per omnia aequalis Patri I 184 f. 2. 564 4* — cum accipiat omnia, non potest esse inaequalis I 376 d. 2 — Filio eo ipso, quod filius, competit perfecte imitari Patrem, et ideo debuit produci aequalis *ib.* d. 4 — non potest esse inaequalis, quia est connaturalis *ib.* d. 5

— Pater non dicitur aequalis Filio, sicut Filius Patri, secundum actum coaequationis, qui dicit imitationem et subauctoritatem I 347 a sq. 537 b — non dicendus est minor Patre ratione subauctoritatis I 286 d. 5. 509 4* — dicitur minor ratione unionis et communicationis idiomatum, non essentialiter nec ratione divinitatis I 284 2*. 285 d. 4 — secundum illud quod habet a Patre tanquam a principio effectivo, non tanquam a generante, est minor Patre III 30 3* — Magis decet Filium secundum naturam assumptam esse minorem Patre *ibid.* — Christus est maior et minor se ipso secundum diversas naturas I 285 d. 2

— est *imago* Patris III 29 b — Esse imaginem est proprium Filii I 481 f. 5. 550 d. 4

— procedit ut *imago* I 429 arg. 3. 543 3* — In Filio est propria *imago* I 82 5* — solus est *imago* Patris, quia ab uno tantum procedit et per modum naturae, et consimiliter producit Spiritum sanctum I 542 a sq. — solus est *imago* Patris connaturalis II 397 b — dicitur esse character aeternus IV 439 b. 440 b — ut *imago* non debet repraesentare Patrem in eo, in quo ab eo distinguitur I 440 4*

— procedit a Patre sicut *verbum* ab ore I 3 a. 201 3* — procedit ut *Verbum*, per quod Pater se declarat I 79 d. 4. 558 3*. III 29 b — procedit ut *Verbum* Patris, quo non tantum se loquitur Pater, sed etiam cetera disponit I 429 b sq.

— dicitur *Filius*, quia a vi naturae emanat I 331 4* — dicitur *imago*, quia emanat per modum expressum, *verbum*, quia aliis expressivum *ibid.* 488 b — *Filius*, *verbum* et *imago* dicunt eandem notionem, sed alio et alio modo significatam I 488 a. 491 d. 2. 542 b — *Nomen* Filii, imaginis et verbi proprie dicuntur, sapientia et notitia vero essentialiter I 488 a

— Filio appropriatur *sapientia* I 566 d. 2 — Filio appropriatur *intelligentia* I 82 5* — est *sapientia* Patris, ut habet originem ab eo I 550 d. 2. 562 4* — non est Patri ratio vel principium cognoscendi, sed est rebus cognitis ratio et exemplar et causa exemplandi I 562 4* — non est id quo Pater novit, sed in quo novit ut in exemplari I 550 d. 2. 562 4* — est sapiens sapientia ingenita et de sapientia ingenita non formaliter, sed originaliter I 566 d. 4

— dicitur *ars* plena omnium rationum viventium I 430 a. 496 3* — est *ars*, per quam Pater omnia facit I 550 d. 2 — procedit per modum artis ut ratio artificandi I 496 3* — procedit ut *ars*, sed per modum naturae *ibid.* — Filio appropriatur ratio exemplaris et per consequens ratio veritatis, quia procedit ut *Verbum* I 79 d. 4 — procedit ut ratio exemplandi processione naturali I 430 a — procedit per modum exemplaritatis non sicut exemplatum per exemplar, sed sicut ipsum exemplar vel ratio exemplandi I 129 b. 130 b — ut procedens naturaliter non potest produci ut exemplatum I 430 a, 4* — Exemplar est Filio appropriatum, ut dicit rationem cognoscendi, ut ulterius dicit rationem emanandi, est ei proprium *ib.* b — ratione perfectae similitudinis et ratione cognitionis ut exemplar, habet rationem pulcritudinis respectu producentis et respectu rerum exemplatarum I 544 a sq. — dicitur species *ibid.* 550 d. 4 — Filio appropriatur dispositio I 564 4*

— Filio recte appropriatur *virtus* I 564 4*. III 79 d. 2 — dicitur *virtus* et *dextera* Patris I 564 4* — Filio appropriatur *virtus*, ne Divinitas videatur impotens et debilitata propter assumptam infirmitatem I 596 d. 7 — Filio appropriatur *virtus*, ut tenet rationem medii, et *virtus* operandi I 254 d. 3 — Filio appropriatur *virtus* potius quam *potentia* I 564 4*. 596 d. 7

FIL

— *agit* per se, sed non a se, sed a Patre I 567 d. 6 — est Patri medium operandi I 483 6*. 485 b *Vide V. Operatio* — Nullam potentiam habet Pater, quam non habeat Filius I 375 d. 4

— Ad perfectionem expressionis Filio non tantum communicatur substantia, sed etiam actus, qui ei non repugnat, ut spiratio I 210 f. 6 — est principium Spiritus sancti I 225 f. 3 — Persona Filii praecedit spirationem et ideo spirat I 58 3*. 140 3*. 215 b — non dicitur auctor spirationis, quia non spirat a se I 240 d. 4 — In Filio est auctoritas respectu Spiritus sancti et subauctoritas respectu Patris I 222 b. 227 d. 4

— habet *mitti* solum a Patre secundum divinam naturam proprie, minus proprie a se et a Spiritu sancto I 265 a sq. 595 d. 2. III 31 a, b — mittitur in carnem a tota Trinitate I 265 a sq. — secundum humanam naturam mittitur a Spiritu sancto I 595 d. 2 — Primo decebat, Filium mitti in carnem ad redimendum hominem a servitute, ut deinde cum Patre mitteret Spiritum sanctum III 30 5* — mittit Spiritum ut habens auctoritatem super eum ratione productionis I 214 f. 8. 265 a *Vide V. Missio*

— ut *mediator* apparuit in homine assumpto I 284 4* — nobis dari dicitur secundum humanam naturam I 324 3*. 486 5* — Filio magis competeat incarnatio et redemptio III 29 b sq. — Filio convenit ratio mediationis *ib.* f. 1. 30 4* — Per Filium, qui est heres, alii debent ad hereditatem admitti III 30 2* — Filio competit habere aliquid a Patre ut principio effectivo *ib.* 3* — Filio convenit supplicare et obedire Patri III 29 f. 3. 30 a

— Nomina Filii magis dicunt respectum ad creaturam quam Patris I 487 5* — secundum rationem intelligendi et appropriandi est quasi medium reducens ad Patrem *ibid.* — Filio appropriatur *reductio*, in quantum Spiritum sanctum et omnia creata reducit ad Patrem I 552 d. 7 — ratione deitatis est caput omnium ut omnium originale principium I 552 d. 7

— Quaedam dicuntur per essentiam de Filio, quaedam per unionem I 285 d. 4 — Quaedam praedicata conveniunt nominibus appropriatis Filio ratione incarnationis, quae non possunt attribui naturae III 487 6*. 446 4* — non dicitur factus nisi secundum humanam naturam I 269 d. 6. III 250 6* *Vide V. Communicatio idiomatum et V. Christus* 7

— Filiatio naturalis et *gratuita* non est univoca nec aequivoca III 240 d. 5 — Homines adoptantur in filios Dei mediante gratia III 401 5* — Filiatio adoptiva est per gratiam III 496 4*. 240 d. 4 — Prius oportet, hominem liberari a servitute, quam adoptari in filium III 30 5*

— Filii Dei sumus, in quantum sumus conformes imagini Filii naturalis III 237 a — Nos per gratiam dicimur filii Dei Patris per Filium naturalem III 403 2* — Nullus adoptatur in filium nisi per Fi-

FIL.

lium naturalem III 235 f. 3 — Congruum fuit, ut filii Dei efficeremur per eum qui est Filius naturalis III 30 a — adoptivi efficiuntur mediante filiatione naturali et per conformitatem ad illam III 240 d. 5 — Nos sumus filii adoptivi per Christum tum ut causam meritoriam sive dispositivam, tum ut effectivam III 236 a sq. — Filiatio per adoptionem habet oppositionem cum filiatione naturali III 234 a. 277 2* — Adoptio importat aliquam extraneitatem et imperfectionem III 234 a, 4*. 239 d. 2. 277 2*

— Deus multos sibi format filios per **creationem** III 238 1* — creatione est per conformitatem quantum ad rationem imaginis naturalis III 240 d. 4 — Filiatio per creationem quodam modo est per naturam, quodam modo per gratiam *ibid.* — Filiatio per creationem non est perfecta sine gratia III 234 4* — Filii per creationem sunt aliquo modo extranei *ibid.* — per nuncupationem dicitur qui habet conformitatem per naturam imaginis, sed difformitatem per culpam, ratione cuius est potius adversarius III 240 d. 4

— Filiationi divinae privative opponitur filiationi irae III 234 a — Omnes naturales filii irae per culpam II 718 f. 4 — Filii gehennae dicuntur ratione hereditatis, ad quam praeparantur per aliquam assimilationem in perversis actibus ad diabolum III 417 d. 3

— nati de legitima uxore sunt **naturales** et legitimi, adoptivi sunt legitimi, sed non naturales; nati de concubinis sunt naturales, sed non legitimi; de adulterio vel incestu nec sunt legitimi nec naturales IV 836 4* — infidelium possunt iudicari legitimi *ibid.* — recte dicitur qui adoptatur IV 873 f. 3 — adoptivus habet aliquid de veritate filii, quamvis non sit filius naturalis III 241 b — aliquando dicitur ratione hereditatis III 417 d. 3

— in inferioribus habet partem substantiae a patre I 445 f. 4 — Proles partem accipit a patre, partem a matre, in qua assimilatur patri et matri in eadem forma et natura III 401 a — plus habet de substantia matris, sed virtus formativa principaliter est a patre IV 795 4* — frequentius assimilantur patribus ratione virtutis formativae praevaletis *ibid.* 848 a — ab eodem patre generati habent aliquod vinculum speciale IV 848 a. 874 2*

— dilectione naturali magis diliguntur quam parentes III 646 b. 647 b — Etsi filius sit in potestate patris, valde difficile est patri affligere filium propter amorem naturalem II 503 4* — plura beneficia recipiunt a parentibus III 646 b. IV 808 f. 4 — sunt maximum solatium coniugatorum IV 874 a — In veteri lege erat benedictio in prole cornali IV 879 4*

— in hereditate et dignitate sequuntur patrem IV 794 b — denominantur a patre IV 795 4* — quantum ad conditionem sequuntur matrem IV 794 b sq. — minores debent sequi parentem fidelem nec possunt relinqui infideli IV 843 d. 4

FIN

sit propter finem I 804 b — praecedit in intentione, sed sequitur in executione II 385 a. 451 4* — est posterior quantum ad assecutionem, sed prior quantum ad intentionem III 486 5*

3 — Fine est fruendum, eo quod est ad finem est utendum I 43 d. 6 — quietat I 36 f. 3 — Fine complete habito, voluntas quiescit II 885 4* — Voluntas non quiescit nisi in eo fine, in quo ponit sufficientiam II 888 f. 2

— vel dicit id in quo quiescitur, vel id quo quiescitur vel simpliciter, vel ut nunc II 884 b. 885 3* — Voluntas est finis vel sicut obiecti, vel sicut finis in ratione finis II 896 d. 4 — Voluntas finis ut obiecti, et eius quod est ad finem est duplex, sed una est voluntas, quae vult id quod est ad finem et finem in ratione finis *ibid.*

4 — Unius rei possunt esse plures fines, sed unus est finis principalis IV 30 d. 7 — Idem potest esse ad fines oppositos, ita ut ad unum sit per se, ad alterum per accidens IV 472 4*. 602 d. 3. 749 4* — Unitas finis non excludit multitudinem eorum quae sunt ad finem III 823 1*

5 — est **principalis** et ultimus, vel finis sub fine I 45 d. 15. II 382 b — sub fine proprie dicitur terminus I 45 d. 45 — ille est principalior, qui est perfectior II 44 f. 2 — perfectior est, qui reddit perfectiorem operationem ordinatam ad ipsum *ib.* f. 2 — ille est principalior qui est essentialior *ib.* f. 3 — principalis totum debet complecti *ib.* f. 4 — principalior est, quem natura recta et perfecta magis appetit *ib.* 2* — principalis alicuius effectus est, ad quem efficiens non pertingit sine illo *ib.* 3*

— **ultimus** propriissime est finis, in quo est status I 45 d. 15 — ultimus est potissimus II 43 f. 4 — In genere finis non est status nisi in optimo I 78 d. 4 — Ratio finiendi est in summo, in quo est omnis status I 770 4* — Remoto fine ultimo, qui principaliter movet, omnes alii sunt vani II 459 f. 5 — Ultimo fini convenit infinitas, quae proprie finit appetitum I 39 3*. 41 a. 770 4* *Vide V. Infinitum* — ultimus quietat omnes bonas voluntates, in quantum non solum est bonum perfectum, sed omne bonum II 888 b

— ultimus est unus solus III 642 a — ultimus est idem quod et primum principium I 771 f. 2 — ultimus est Deus, qui est finis universalis IV 917 4* — Voluntati humanae nihil sufficit nisi sola Trinitas II 888 f. 2 — ultimus omnis operationis rationalis est beatitudo perfecta II 459 f. 5 *Vide V. Beatitudo* in principio. — qui terminat intentionem, est bonum increatum, sed per modum informantis est bonum creatum IV 1001 2*

6 — principalior **rerum** conditarum est Dei gloria sive bonitas manifestanda et communicanda II 44 b. 45 3*. 52 d. 3. 382 b *Vide V. Creatura-finis* et *V. Deus* 48 et 59 — In divinis operibus maxime consideratur ratio finis IV 23 4* — in universo est duplex, salus electorum et divina laus I 844 b — Creatura ordinatur ad

— legitimi et adoptivi possunt et debent succedere in bonis IV 836 4* — Adoptans filio arrogato tenetur relinquere quartam partem bonorum, non vero simpliciter adoptato IV 873 b

— tenentur obedire patri solum quantum ad ea quae sunt de paterna honorificatione et quae spectant ad regimen familiae; quantum ad alia est consilium, non praeceptum IV 703 2* — subsunt patri in regimine vitae IV 818 b — impuberes omnino sunt sub dispositione parentum *ib.* f. 2 — a parentibus non possunt vendi sine culpa, nisi sit paupertatis et famis necessitas IV 799 d. 3 — Paterfamilias secundum rectum ordinem filium inobedientem extra domum ad tempus elicit, ut saltem sic corrigatur IV 484 f. 3

— Peccata parentum filiis non imputantur IV 32 f. 2 — frequenter imitantur peccata parentum II 783 a — Improperium parentum redundat in filium, cum est imitator scelerum patris III 263 3* — contumaces gravissime puniebantur in veteri lege, non solum ratione inobedientiae, sed etiam aliorum scelerum IV 827 d. 3

Finis I — Idem est finis et propter quod I 45 d. 45 — respicit rationem boni I 36 f. 3 *Vide V. Bonum* in principio. — complet quod ad ipsum ordinari habet II 385 a — est rei complementum I 6 arg. 2 — In moralibus complementum et species attenditur in ordine ad finem III 805 f. 4 — actionis naturalis est forma II 881 f. 4. 883 f. 4 — Quod pervenit ad finem, ad quem tendit, in eo habet statum I 316 f. 4 — dicitur complementum rei, vel terminus I 769 b sq. — est rei terminus et complementum, vel rei utilitas IV 155 a — est finis in ipso agente et finis in alio II 289 b

— Omnis res aut est finis, aut medium ad finem, aut perveniens ad finem I 43 d. 6 — necessario distinguitur ab eo quod est ad finem II 659 arg. 2 — melior et nobilior est eo quod est ad finem I 509 a. II 45 f. 1. 882 a. III 639 2*. 641 f. 4 — dicit excessum bonitatis respectu eius quod est ad finem et inaequalitatem I 509 a, 4* — est nobilior eo quod ordinatur ad illum, ut suscipiat eius influentiam, non vero eo quod ordinatur ad illum, ut suppleat eius indigentiam II 46 2* — Esse finem principalem est magnae dignitatis, non vero esse finem sub fine I 383 4*

2 — dicit quod respicit voluntatem II 895 d. 3 — Omnes actus voluntatis ordinantur ad voluntatem finis II 881 f. 2 — Aliquid intenditur ut finis, vel ut id quod est ad finem II 809 a — imponit necessitatem iis quae sunt ad finem I 40 b. 283 b. 594 b. II 71 b. 213 a. 246 arg. 4. 245 arg. 6. 419 arg. 3. 460 a. III 793 a. IV 444 a. 599 b — Res a fine et secundum respectum ad illum accipiunt distinctionem formarum II 38 a — Efficiens secundum exigentiam finis introducit formam in materiam IV 143 b

— movet efficientem in his inferioribus II 51 d. 4. IV 143 b — Efficiens in actu

finem creatum, vel ad finem ultimum, qui Deus est IV 917 4* — creaturae rationalis est bonum summum, quod est super omnem naturam, finis aliarum rerum est infra terminos naturae II 699 4* — supernaturalis a creatura rationali non potest attingi per virtutem naturae *ibid.*

7 — dicitur bonus aut quantum ad substantiam, aut quantum ad intentionem finiendi I 35 3* — debet esse bonus in se et sub ratione finiendi, ut aliquid recte ordinetur ad ipsum II 882 a — Ut intentio sit bona, debet esse bonus finis et rectus ordo eius quod est ad finem ad ipsum finem II 921 b sq. — bonus realiter facit voluntatem bonam, non vero bonus secundum aestimationem II 882 2* *Vide V. Bonitas - voluntatis*

— Bonae voluntatis est unus solus finis principalis II 886 b. 888 b — Plures fines possunt esse invicem subordinati, vel alter principalis, alter non principalis, sed sine actuali relatione ad alterum, vel uterque aequae principalis II 886 b — Statuere plures fines primo modo est bonum et meritum, altero modo potest stare cum bona voluntate, sed est peccatum veniale; tertio modo repugnat bonae voluntati et damnatur in Scriptura *ibid.* sq. — Bonae voluntates possunt habere plures fines proximos et proprios, sed unum solum principalem II 887 a, 4*. 888 b — Perfectio virtutis consistit in habendo unicum finem II 889 4* — Ubi sunt defectationes contrariae, ibi sunt fines diversi II 888 f. 4 — Voluntates malae constituunt sibi diversos fines II 889 a — Mercenarius bonus et malus diversimode statuunt sibi finem creatum II 887 2* — movens ad malum principaliter respicit conversionem quam aversionem II 889 2*

FINITUM — Omne creatum est finitum III 280 2* — Potentia finita habet capacitatem finitam I 316 f. 4 — Omnis virtus creata finita est et limitata III 614 b — Omnis actus creatus est limitatus secundum actum, licet non secundum possibilitatem *ibid.* *Vide V. Creatura-finita et-potentia* et indicem philos. V. *Infinitum*.

FIRMAMENTUM — est caelum sidereum II 337 b — proprie dicitur de octava sphaera, large de natura quinti corporis, quae divisit aquas ab aquis II 368 b sq. — dicitur octavum caelum, quia non movetur ad locum, sed est mobile circa locum II 342 3* — est unum corpus continuum, in quo sunt plures orbes II 352 a

— non potest esse de natura elementi ignis II 340 a — naturaliter est incorruptibile II 339 f. 2 — non habet contrarium *ib.* f. 5. 340 a — assimilatur igni, in quantum participat naturam lucis II 340 a, 2* — est perspicuum, sed non lucis retentivum II 338 b — est perspicuum simul et luminosum II 356 b — est calidum effective, non formaliter II 340 2*, 5*, 6*. 356 b

— naturaliter movetur motu orbiculari II 339 f. 3. 340 2* — influit ad compositionem mixtorum II 339 f. 6. 356 b

FIRMITAS — Deus est firmitas nostra III 567 2*

FLAGELLUM — Deus per flagella illos quos acceptat, approbat II 536 b — Inviti et incorrigibiles curantur per flagellum IV 485 a *Vide V. Poena*.

FLAMEN — *Vide V. Baptismus - necessarius*.

FLAMMA — in inferioribus educitur de materia, spiritualis vero infunditur ab origine caloris II 264 4* — spiritualis est amor divinus *ibid.* — Diabolus habet flammam vitiorum II 166 4*. 232 f. 5

FLATUS — significat spirationem sive spiritum et influentiam vitae I 284 a, 3*, 6*

FLUVIUS — est perennis fluxus I 1 a — habet originem indeficientem I 255 b — est perennis duratione, spatiosus extensione, quantum ad motum habet circulationem, quantum ad effectum emundat terram I 4 a sq. — Secundum quadruplicem proprietatem fluvii materialis quadruplex invenitur fluvius spiritualis I 4 b sq. — Christus est fluvius per abundantiam gratiae I 2 b — egrediens de paradiso et divisus in quatuor est materia libri Sententiarum I 3 a

FOEDITAS — acta est a peccato actuali, adhaerens sive adveniens est a peccato veniali, contracta a peccato originali II 239 a — quasi medium tenet inter culpam et poenam II 749 a. 750 6* — non est actualiter poena nec culpa, sed ad utramque habet ordinem causalem II 755 d. 4 — carnis est culpae causa II 750 6*. III 94 d. 4

— Per corruptionem foeditatis caro est spiritui rebellis II 749 a. 750 6* — principaliter est in vi generativa II 750 6*. 755 d. 2 — est maxime in semine II 755 d. 2. 756 d. 3 — magis videtur esse in parte generativa quam in aliis membris II 756 d. 3

— Corruptio foeditatis non potest esse in homine a prima origine, sed merito transgressionis II 714 f. 3 — Caro nostra inficitur foeditate ex peccato primi parentis II 783 a — carnis a primo parente traducitur in omnes posteros genitos secundum legem propagationis II 749 b — oritur a concupiscentia libidinosa *ib.* a — in carne non est ex propagatione, sed ex libidine II 754 arg. 4 — oritur ex inordinatione ex parte virtutis generativae *ib.* arg. 5 — carnis non tantum est ex lege propagationis, sed etiam ex foeditate libidinis *ib.* b

— Ex corruptione foeditatis carnis anima contrahit culpam originalem II 749 a sq. 754 arg. 4, 4 — Anima ex coniunctione ad carnem ratione foeditatis contrahit culpam et poenam II 755 d. 4 *Vide V. Anima - infectio* — Ex carnis foeditate oritur concupiscentia, quae est causa originalis peccati in prole II 763 f. 4

— In baptismo non omnino deletur II 764 4* — aliquo modo remittitur in baptismo II 763 b. 764 4* — post baptismum non est amplius causa culpae in baptizato I 763 b. 764 4*

FOENUM — significat peccata venialia IV 558 d. 4. 559 d. 2

FOETOR — dicitur de peccato quantum ad conversionem ad delectabile terrenum comparate ad vim cognitivam IV 497 b

FOMES — est sequela peccati originalis III 74 f. 4 — dicitur de peccato originali, in quantum inclinatur ad malum II 737 a sq. — radicatur in carne et ascendit usque ad mentem III 75 b. 76 4* — idem respicit personam et naturam III 75 b — non est culpa III 332 f. 3 — est causa peccati III 80 d. 5. 94 d. 4 — est poena contracta et passio, sed inclinatur ad actionem malam I 718 3*. II 855 b — reddit primum ad malum et hoc ipso difficilem ad bonum III 75 b — inducit necessitatem peccandi venialiter et difficultatem ad bonum, ubi est in vigore III 76 2*, 3*

— est ad promotionem secundum statum naturae lapsae, ut stimulus contra desidia et superbiam III 79 d. 4 — ratione pugnae facit ad augmentum meriti et coronae II 775 d. 4

— Gratia minuit fomitem quantum ad inclinationem, sed de se non quantum ad radicem II 775 d. 2. III 76 4* — ante baptismum dicitur esse culpa, post tantum poena II 722 b — ut vitium naturae non debet tolli in baptismo IV 97 b. 98 b — totaliter tolli potest per aliquod donum gratis datum, salva natura II 913 4* — cum exstinguitur, eradicatur tam respectu naturae quam respectu personae III 75 b *Vide V. Concupiscentia*

— In beata Virgine corpus fuit a fomite purificatum II 748 b — in beata Virgine in prima sanctificatione fuit consopitus, ut nullum haberet effectum in mentem, in conceptione Christi vero exstinctus II 775 d. 2. III 75 b

FORNICATIO — proprie dicitur de peccato circa actum carnis, communiter de idololatria, communissime de omni concupiscentia inordinata IV 843 d. 3 — improprie dicitur de affectu libidinoso IV 877 4* — est inter solutos IV 864 d. 3 — Per fornicationem fit una caro IV 858 f. 3 — inducit carnis corruptionem IV 859 3* — non facit irregularitatem *ib.* 4* — sive adulterium non facit bigamum IV 654 4* — Fornicarii notorii dicuntur condemnati, vel confessi, vel convicti IV 307 b

FORTE — est nota dubitationis, vel eventus II 517 b

FORTITUDO — de sua prima ratione attenditur respectu ardui III 783 b — virtus inter omnes virtutes habet maximam excellentiam et arduitatem ex parte obiecti III 784 b — negotiatur circa ea quae sunt ad finem III 580 a. 745 b

— habet obiectum malum, sed actum bonum IV 319 3* — est ad mala toleranda III 746 a — est circa passiones illatas III 713 f. 3. 720 a sq. — virtus consistit circa passiones tolerandas III 782 f. 4. 783 arg. 5 — virtus consistit circa terribilia, maxime quae inducunt mortem III 331 f. 783 arg. 5 — est circa delectationes III 784 4* — consistit circa delectationes et tristitias per modum supportationis et tolerantiae III 729 d. 3

FOR

— Virtutis fortitudinis est recte ordinare et fortificare contra affligentia et terribilia III 561 arg. 5 — eius proprium est ferre molestias non tam patiendo, quam agendo III 729 d. 3 — eius est impermutabiliter operari in adversis III 720 a — Fortitudinis est recte pugnare IV 325 a — donum consistit in aggressionem et tolerantia passionum III 745 a. 782 f. 4 — ordinat ad proximum in sustinendis III 720 b

— Quod fortitudo consistit in perpessione terribilium, est imperfectionis in statu miseriae III 705 1° — virtus in statu gloriae excludit omnem molestiam III 727 a — Donum fortitudinis in gloria disponet ad fortiter et inseparabiliter Deo adhaerendum secundum excellentiam III 751 5°

— donum respondet virtuti fortitudinis III 744 b — virtus et donum re differunt, sed in nomine et materia conveniunt III 784 b — donum habet excellentiorem actum quam virtus *ib.* 5° — virtus attenditur et ordinat respectu difficilis, quod est de necessitate praecepti; donum attenditur et ordinat respectu alicuius, quod est ultra necessitatem et statum communem, secundum libertatem consilii III 783 b — virtus principaliter habilitat ad sustinendas et aggrediendas passiones propter iustitiae et honestatis conservationem *ibid.* 784 5° — donum habilitat ad sufferendas passiones propter perfectam Christi imitationem per crucifixionem sui III 783 b. 784 4°, 3° — donum est ad bonum supererogationis per modum exsequenti vel aggredientis III 745 b. 746 a

— est in potentia irascibili III 580 a. 717 a. 720 a, b — donum est a parte affectus III 737 b — sive donum, sive virtus respicit irascibilem tanquam proprium subiectum III 782 f. 2 — est in irascibili quantum ad habitum substratum, sed secundum propriam rationem virtutis est in libero arbitrio III 717 4°

— dirigit irascibilem III 713 f. 1 — rectificat irascibilem rationalem et per consequens sensibilem III 718 3° — ordinat hominem respectu sui secundum actum irascibilis III 720 b — expedit irascibilem in adversis III 745 b

— donum expedit virtutem spei contra adversa III 744 b — donum dat trepidanti confidentiam III 782 f. 4 — est contra infirmitatem III 720 a — opponitur pusillanimitati III 782 f. 3 — donum est contra acidiam vel pusillanimitatem III 745 a

— eius actus imperatur a fide et adiuatur amore Dei et spe III 563 5° — donum dirigitur dono consilii III 745 b. 784 4°

— habet plures species materiales III 721 4° — A fortitudine procedunt patientia, perseverantia, fiducia, ut rami ab una radice IV 322 a

— Divinitatis in Christo coniuncta cum mollitie humanitatis confregit adversarium I 3 a — iustitiae et potentiae in Christo III 331 4°

FORTUNA — Dicit defectum praecognitionis et providentiae II 872 f. 2, 3 *Vide*

V. *Casus* — Quod sit ab agente voluntario praeter intentionem sit a casu et fortuna II 808 arg. 3. 890 b — Fortuitum secundum quod fortuitum ortum habet a causa per accidens II 872 f. 4 — ut privat intentionem respectu cuiuscumque agentis vel gubernantis, nihil est *ib.* b

FORUM — Secundum duplex iudicium est forum conscientiae et divinae iustitiae IV 354 b — est conscientiae, et forum Ecclesiae III 875 b — conscientiae distinguitur contra forum Ecclesiae, quod est in facie Ecclesiae et secundum iudicium publicum IV 354 b — Poenitens in hac vita subiectus est foro Ecclesiae, a quo non potest appellare IV 432 3° — Nemo ad forum purgatorii admittitur, qui forum Ecclesiae contempsit *ibid.*

— In foro iudiciali, quod procedit secundum rigorem iustitiae ad condemnationem, alius est actor, alius est reus, alius testis IV 460 3° — In foro poenitentiali sacerdos tenet locum Dei, et confitens locum accusantis et accusati et testis *ibid.*

— In foro iudiciali evidentiali patrati sceleris non indiget teste IV 461 5° — In foro conscientiae iudicantur occulta IV 460 3° — In foro iudiciali iudicatur secundum allegata, in foro poenitentiali, secundum veritatem et conscientiam IV 680 b. 815 4° — In foro conscientiae sive divino iudicatur secundum secreta conscientiae et secundum veritatem, cum Deus aspicat intentionem III 875 b. 878 a — In foro Ecclesiae iudicatur secundum exteriora et secundum praesumptiones iuris III 875 b. IV 815 4°

FRACTIO — est divisio in maiores partes IV 385 a

FRANCISCUS — quodam modo innocentiam recuperaverat, in cuius rei signum creaturae irrationales ei obtemperabant, et ipse erga eas mira pietatis teneritudine affluebat III 622 b — De regulae S. Francisci obligationibus II 4014 6°

FRATER — Nos sumus fratres et coheredes Christi III 237 arg. 2 — Nos sumus fratres Christi ut filii Dei Patris facti per gratiam III 103 2° — Christus est frater noster secundum humanam naturam III 238 4°

FRAUS — et dolus nemini debent patrocinari III 413 d. 3. 874 arg. 2. IV 845 4° *Vide V. Commodum* — Diabolus est caput fraudis et malitiae III 443 d. 3

FRUCTUS — dicuntur a fruendo III 738 a — dicuntur quibus est fruendum, vel quae ad fruitionem ducunt IV 402 d. 44 — consistunt in delectatione animae perfectae per virtutes et dona, ut quaedam spiritualis refectio III 737 a sq. — non dicuntur novos habitus, sed perfectum statum et usum virtutum et donorum III 737 b — dicit statum, in quo est refectio III 738 a — dicit statum et quietem III 746 6°

— est praemium accidentale IV 756 b — soli continentiae attribuitur *ibid.* 757 a — maior et minor attenditur secundum triplicem statum continentiae IV 757 a

— fit de flore mediante virtute activa plantae III 440 f. 6 — agri non sunt cultoris, sed domini agri IV 795 4°

FRU

— bonus potest dici omne opus bonum, dignus fructus dicit bonum opus cum convenientia ad statum IV 402 d. 44 — Malus non potest facere fructus perfectos, nec in quantum malus fructus bonos II 956 d. 2

FRUIT — communiter dicit motum voluntatis cum delectatione, proprie motum cum quietatione, et propriissime, prout complectitur delectationem et quietationem I 36 b. 40 b — generaliter dicit unionem amoris cum fruibili I 44 d. 42 — proprie est amore inhaerere alicui rei propter se ipsam I 35 f. 1. 36 b. III 590 arg. 6 — est uti cum gaudio I 36 f. 4, b — est cum quietatione I 35 f. 1. 36 f. 3 — est quiescere in cognitis voluntate propter se delectata I 35 f. 1. 36 b — Perfecta ratio fruitionis est in complacentia rei visae et habitae I 37 2°, 3° — importat libertatem cum delectatione I 43 d. 8 — est secundum amorem tum castum tum libidinosum I 37 a

— proprie dicitur quiescere in aliquo tanquam ad finem ultimum II 966 6°. IV 726 b — large est quicumque amor non relatus II 966 6° — nostra est cum indigentia et dependentia respectu fruibilis I 44 d. 42 — Qui fruatur alio a se habet indigentiam *ibid.* 51 f. 6

— est actus voluntatis I 35 f. 4. 36 b — est potentiae concupiscibilis I 37 a — non pertinet proprie ad omnes vires, vel specialiter ad rationem I 36 b. 37 1° — Sola natura rationalis est disposita ad fruitionem III 37 f. 3

— est de bono delectabili I 36 f. 2 — Eo fruimur, quod summe amamus et in quo summe delectamur I 38 f. 2, 3 — Illo est fruendum, quod est propter se diligendum I 39 f. 1. 44 d. 42. III 642 a — Omni eo est fruendum, quod est per se appetendum I 40 arg. 4 — Illo est fruendum, quod quietat animae appetitum *ib.* f. 2 — Ultimo fine est fruendum propter se, aliis propter illum I 45 d. 15 — contingit se ipso et aliis I 44 d. 42 — aliquo dicitur aut sicut obiecto, aut sicut dispositivo II 885 3°

— Deo proprie est fruendum I 38 b — Solo Deo est fruendum ut ultimo fine I 40 b sq. — recte non est nisi Deo I 249 b — Deus ipse est merces, qua fruendum est I 35 4° *Vide V. Deus* 57 — In visione et fruitione Dei consistit perfectio meriti III 616 b — Dei est praemium substantiale III 387 f. 4 — non consistit in solo praemio caritatis III 593 6° — complectitur visionem, dilectionem et tentionem, sed per appropriationem dicitur de tentione sive comprehensione IV 1009 b

— Fructio Dei est bonum creatum, quod non potest haberi, nisi habeatur ipse Deus II 887 2° — non desideratur recte propter se, sed propter Deum *ibid.* III 642 4°

— Deo fruimur per virtutes elevantes potentias I 45 d. 46 — ponit actum, qui fit ab anima habilitata et adiuta et regulata per gratiam III 53 3° — Gratia fruitionis non est nata esse in corpore vel

circa corpus II 45 4° — ponit habitum creatum, qui habilitat potentiam cognoscitivam *ibid.*

— praesupponit cognitionem per fidem vel per speciem et fruibile habitum per spem vel in re I 36 b sq., 2° — non est ex fide et spe nisi per caritatem I 37 4° — recta est in beatitudine I 38 f. 4 — per speculum et imperfecta erat in paradiso terrestri, plena est in caelo IV 544 d. 2

— Solus Deus se ipso perfecte fruitur I 44 d. 12 — Deus fruendo se diligit se et alia I 41 3°. 44 d. 12 — in Deo respicit bonitatem essentialem I 43 d. 7

— Creaturis licet frui, ut dicitur communiter tantum I 44 d. 44 — creatura non est peccatum mortale, nisi ibi ponatur ultimus finis II 966 6°. IV 726 b — Homine dicitur aliquis frui in Deo propter inhabitationem Dei I 44 d. 10 — Bonis spiritualibus fruendum est, quae coniuncta sunt fini I 40 b. 41 4°. 42 5°

FUGA — non dicit electionem IV 4038 2° *Vide V. Desiderium* — peccati imperative est a caritate, elicitive a timore IV 321 2° — mali est primus actus timoris III 766 b, 4° — Unus est modus fugiendi malum III 746 3°

FULGOR — est quoddam accidens sensibile-formae lucis circa corpus luminosum II 321 a, 2°, 3°. 322 6°. 328 b

FUNDAMENTUM — est prima pars aedificii IV 584 b — Fundamento non existente, nihil potest superaedificari IV 626 4° — vel dicitur locus, in quo aedificium stabilitur, vel illud, per quod res locatur et stabilitur in suo sustentaculo IV 583 a — aedificii materialis est deorsum, spiritualis est sursum *ibid.*

— aedificii spiritualis est Christus, quia in eo stabilitur IV 583 a — Christus est fundamentum immobile, sustentans omnem volentem sibi inniti III 675 5°

— Poenitentia ut virtus, quae primo requiritur in aedificatione spirituali, recte dicitur fundamentum IV 584 b — Poenitentia est fundamentum, in quantum removet fundamentum diaboli IV 582 f. 3. 583 a

FUNDUS — cui annexum est ius patronatus, licite venditur IV 658 d. 5

FURIA — non est in corpore, sed quaedam dispositio mala II 749 b

FURIOSUS — non utitur ratione IV 774 f. 1 — non meretur nec demeretur II 527 b. IV 774 f. 4 — secundum actum non habet

potestatem consentiendi IV 774 b. 775 3° — non potest suscipere Sacramentum IV 774 f. 4 — non potest poenitere nec generaliter nec specialiter IV 408 4° — qui nunquam habuit usum liberi arbitrii, potest baptizari sicut parvuli IV 401 4°. 775 4° — qui aliquando habuit usum rationis, non potest baptizari, nisi tunc voluerit IV 401 4° — Furia, quae est in habitu, in eo qui habet lucida intervalla non impedit matrimonium contrahendum, sed talis non deberet contrahere propter periculum IV 774 b — Matrimonium contractum in actu furiae non solvitur, sed non valet, nisi talis postmodum consentiat *ib.* 2° — in habitu et in actu nescit matrimonii officia complere *ib.* b, 4° — Furia consequens non impedit matrimonium *ib.* b

FURTUM — est contractio rei alienae, invito domino II 934 d. 2. III 835 d. 7. IV 463 b — est nocumentum proximi in rebus III 823 a — est simplex vel cum sacrilegio III 835 d. 7 — prohibetur in secunda tabula tum quoad opus, tum quoad concupiscentiam III 823 a. 824 7°, 8° — Fures iniusto titulo possident quae furantur III 413 d. 3 — Non licet furari a divite ad succurrendum pauperi II 933 d. 2

— non est malum nisi propter rerum appropriationem, quam tollit extrema necessitas III 864 4° — Divinum mandatum superveniens tollit malitiam a furto III 843 a. 844 4° — Deus cum Israelitis dispensavit, vel transtulit in eos dominium Aegyptiorum II 934 d. 2. IV 370 5° — Nemo potest rescare superflua aliena, nisi sit dominus vel iudex eius II 934 d. 2

FUTURUM — aliquo modo non ens est I 451 b. 753 a — in sui initio non est I 742 d. 4. II 494 f. 3. IV 249 b. 689 f. 2 — est ordinatum ad esse, ideo indiget producente I 754 a — desinit esse futurum, cum sit praesens III 683 f. 2 — Dictum de Deo significat durationem sine termino I 490 d. 5 — est in effectibus Dei, sed non circa ipsum III 513 3°

— Aliquid esse futurum vel significat eventum, vel tantum ordinem effectus ad causas II 426 d. 4 — Quaedam futura habent causam determinatam, et quidem vel fallibilem vel infallibilem, quaedam indeterminatam et fallibilem II 494 b — quoddam est, cuius Deus est tota causa, quoddam, cuius voluntas creata est tota causa non efficiens sed deficiens, quod-

dam, cuius Deus et creatura simul sunt causa I 670 a — Multa sunt futura contingenter a libero arbitrio et a casu et fortuna I 675 b *Vide V. Contingens*

— Verum de futuro nihil ponit circa subiectum pro praesenti I 675 3°. 679 6°. 709 b — In futuro quantum est ex parte rei contingentis, nulla est certitudo I 678 a — Verum contingens de futuro est immutabile, sed non necessarium, quia nihil actu ponit I 679 6°. 709 a, b

— Praescientia Dei connotat veritatem circa futurum I 678 b. 679 5°. 707 b. 723 d. 6 — Propositiones de futura ratione divinae praescientiae habent veritatem et necessitatem consequentiae I 675 a sq. *Vide V. Contingens* — Veritas cognitionis de futuro, quae causatur a re, dependet ex eventu I 678 b — Ordinatio futuri ad actum divinae cognitionis non est necessaria, sed contingens ratione connotati temporalis, et ideo praescitur contingenter I 678 b. 709 a. 723 d. 6. 840 b — Futuritio ut importat successionem temporis non est de ratione praescientiae, sed ut importat ordinem temporis ad aeternum secundum consecutionem I 684 d. 2 — est aliquo modo causa divinae praescientiae secundum rationem inferendi et dicendi I 672 b *Vide V. Praescientia* de causalitate respectu futurorum.

— non possunt naturaliter praesciri certitudinaliter, sed coniectura ex praesentibus signis, vel ex memoria praeteritorum II 495 4°. III 729 d. 2 — quae habent causam determinatam, possunt cognosci, secundum quod sunt in causa, certitudinaliter vel fallibiliter II 494 b — Per motus caelorum cognoscuntur futura, quorum sunt quodam modo causa, vel etiam eorum quae per ea praesignat divina providentia, non vero aliorum, quae sunt a libero arbitrio II 369 a *Vide V. Contingens* — aliqua possunt praevideri ex dispositione corporis, vel ex sollicitudine mentis, vel ex interna illustratione II 495 3°. IV 4048 2° *Vide V. Somnium* — Cognito futurorum non est animae naturalis, sed per infusionem III 491 b — Cognito futurorum contingentium per revelationem aliter est a Verbo, aliter in Verbo II 129 d. 2

— sunt expectanda III 576 b — Respectu futurorum expectandorum anima ordinatur speciali virtute III 557 2°

G

GABAONITAE — multiplici ratione reservati fuerunt, ut servirent filiis Israel III 880 4°

GABRIEL — creditur esse de ordine Angelorum et dicitur esse summus Angelorum non ratione naturae, sed ut nuntius ad exteriora III 58 b

GAUDIUM — est in anima ut subiecto IV 4005 a — in gloria redundat in cor-

pus ratione coniunctionis III 629 a. 1005 b *Vide V. Beatitudo* — proprie pertinet ad voluntatem I 36 f. 4 — est in concupiscibili IV 323 arg. 3 — quia habet obiectum coniunctum, magis est in suscipiendo quam in agendo III 557 3°

— est ex coniunctione convenientis cum conveniente III 357 arg. 4 — surgit ex

complacentia rei praesentis III 360 4° — est de bono praesenti sub ratione boni convenientis III 575 arg. 3 — In gaudio est delectatio, quae respicit convenientiam III 577 3°

— Gaudere non contingit nisi de cognito IV 4049 f. 4 — Cum quis habet quod amat et desiderat, necessario gaudet

GEH

IV 343 d. 7 — est ubicumque est desiderii completio II 285 arg. 4 — Cum quis elongatur a malo, gaudet IV 384 4* — potest esse de dolore ut materia III 356 b, 2*, 3* — opponitur dolori III 355 arg. 2 *Vide V. Dolor et V. Contritio* in principio

— est maius vel minus extensive vel intensive II 286 a. IV 951 d. 4. 1011 4* — potest dici maius aut ratione obiecti, aut ratione habitus, aut ratione extensionis, aut ratione intensionis IV 1012 b — Ad quantitatem gaudii concurrunt virtus dilectionis, quae facit gaudere, et materia, de qua est III 694 3*

— est in omnibus virtutibus ratione complacentiae tum in actu tum in obiecto III 560 4* *Vide V. Delectatio* — est conservativum omnium virtutum, maxime quae consistunt circa poenalitatem IV 400 d. 10 — computatur inter fructus III 747 6*

— est de essentia beatitudinis II 285 arg. 2. IV 1005 b. 1012 b — de bono increato est praemium substantiale; de bono creato proprio vel alieno est praemium accidentale II 286 a. IV 951 d. 4. 1005 a — est commune Beatis IV 757 b — est par non intensive, sed extensive IV 1014 2*. 1013 a — est differens secundum claritatem cognitionis IV 1010 f. 2. 1011 4* — Licet in gloria sit commune gaudium, tamen qui habet maiorem caritatem plus gaudet de bono alterius minus perfecti quam ille de suo III 694 3*. IV 1014 4* — In gloria aliquis habebit gaudium speciale de aliquo quem convertit, non tamen maiorem dilectionem ad illum III 694 4*

— substantiale non potest crescere in Beatis II 286 a sq. IV 951 d. 4. 1012 b — accidentale potest crescere non solum extensive, sed etiam intensive II 286 a sq. — Beatorum crescit extensive, secundum quod plures salvantur *ib.* a. IV 951 d. 4. 1012 b *Vide V. Beatitudo* in fine — resumto corpore non augetur in anima intensive nisi per accidens, in quantum intensius movetur, ablato appetitu retardante IV 951 d. 5. 1013 a

GEHON — fluvius paradisi interpretatur arena et significat res mundanas quantum ad numerositatem I 3 a

GEMINATIO — est circa dici et non circa esse, aut circa esse et non circa dici, aut circa utrumque I 247 b sq.

GEMINI — interdu ex similitudine complexionis similes eventus sortiuntur, potius quam propter identitatem constellationis II 364 a — In statu naturae institutae secundum aliquos semper nascerentur gemelli II 487 3*

GEMITUS — est actus affectionis II 908 f. 4 — est actus synderesis IV 325 1*

GENEALOGIA — describitur per viros IV 710 a

GENERATIO — 1 *Productio* 2 *Similis* 3 *Plures modi* 4 *Substantiae* — Secundum naturam 5 *De substantia* 6 *Conditiones ex parte generantis et geniti* 7 *Mutatio* 8 *Subiectum et agens* 9 *Terminus* 10 *Distinctio suppositorum et essentiae*

(1)

11 *Qualis in Deo* 12 *in Deo comparata inferiori* 13 *Sine mutatione* 14 *Terminus et distinctio* 15 *Proprietas Patris* 16 *Potentia generandi* 17 *comparata ad spirationem* 18 *temporalis Filii*

19 *Ratio generationis in creaturis* 20 *Potentia generativa* 21 *Materia subiecta* 22 *Actus et terminus* 23 *Agens specificum et universale* — *Generatio aequivoca* 24 *Humana* 25 *In statu innocentiae* 26 *Deordinatio et corruptio in generante et genito* 27 *Spiritualis* — *Generationes successivae*

1 — importat productionem vel passive emanationem I 468 b — est emanatio vera et propria I 236 a — Prima ratio producendi est generatio I 470 b. II 406 2* — Prima et summa ratio communicandi naturam est in generatione I 180 f. 4 — dicit primam emanationem I 503 a — dupliciter potest significari, vel ut dicit emanationem, vel simul modum emanandi I 558 b — Generare in divinis significat generationem simpliciter, ut dicit emanationem *ibid.*

— dicit originem et habitudinem, sed propriantantum originem I 458 a. 468 b. 469 b — Generare est agere et actio virtutis generativae III 140 f. 3 — dicit actionem et productionem III 494 4*, 4* — Generari dicit innovationem IV 251 b — est aliquid medium inter generantem et generatum, natura praecedens terminum II 34 b — Secundum rationem intelligendi generari est prius quam esse I 458 a. 468 f. 2. 469 b — secundum rationem intelligendi praecedit filiationem I 469 f. 2, b

2 — Generare de sua propria ratione est simile sibi in substantia et natura producere I 447 arg. 4. 134 arg. 2. 181 a. 233 arg. 2. III 496 a — est productio similis in natura I 97 f. 2. 483 a. II 451 arg. 4 — Per naturam generans generat sibi similem IV 914 f. 3 — est secundum similitudinem per convenientiam in natura et forma III 401 a, 2*. 496 a — est emanatio secundum conformitatem naturae I 481 a. III 495 f. 4 — est emanatio per modum perfectae assimilationis I 236 a — Genitum assimilatur generanti in eo quod inest ei, secundum quod generat IV 861 4*

— est consimilis in specie II 15 arg. 3. 219 f. 4 — Generare et generari est eiusdem specie III 488 f. 4 — Genitus est eiusdem speciei cum generante in generatione univoca III 48 f. 2 — Idem specie generatur propter vim datam naturae ad producendum sui simile II 443 5* — Plura, quae generantur ab eodem secundum generationem univocam, sunt eiusdem speciei III 763 4*

— univoca est similis ex simili, aequivoca est rei dissimilis I 654 d. 5. III 894 b — Genitum debet assimilari generanti in generatione univoca, non in eo quod est ab aliquo per quandam dispositionem III 570 4* — In generatione aequivoca non est conformitas in forma ultima II 340 6*

3 — Maxima conformitas generati ad generantem est in generatione verbi I 490 d. 7 — In generatione viventis a vivente est maxima aequalitas *ibid.* — est productio

GEN (4)

similis vel per impressionem suae similitudinis in alio, vel per eductionem speciei consimilis ab alio, vel per productionem de se ipso I 481 a — Duodecim modi generationis in creaturis I 241 d. 8 — Duplex modus generandi pro generabili vivente vegetabili et sensibili I 353 d. 10

4 — est ratio communicandi substantiam sive naturam I 418 f. 4. 119 1* — est motus ad substantiam I 416 arg. 4. 180 arg. 2. 232 arg. 4 — de sua ratione communi ad substantiam terminatur I 417 a — Omnis productio substantiae vel substantiae similis in inferioribus fit per virtutem naturalem et est generatio I 233 4* — In creatis aut raro aut nunquam procedit aliqua hypostasis nisi per generationem I 234 a

— In divinis productio non est generatio, nisi quae est per modum fecunditatis naturae I 233 4* — est emanatio secundum modum fecunditatis naturae I 428 3*. 232 f. 2. 236 a, 2* — quantum est de se, est exitus naturalis sive per modum naturae I 427 f. 3. 428 a — dicit productionem alicuius per modum naturae et deductionem rei in esse III 448 d. 6 — est a natura operante per modum naturae II 202 a — naturalis est ea, in qua natura est vere agens et producens sibi simile per virtutem propriam II 728 b — naturalis non excludit voluntatem concomitantem I 428 a, 1*, 4*. III 496 2*

5 — vera est de substantia generantis II 730 b. 731 a. IV 847 f. 3 — Omne, quod generatur, est de substantia generantis I 117 f. 3. 484 f. 4. 189 d. 3 — Proles est de veritate generantis II 730 b sq. — Generans transmittit in prolem omne illud, quod est de veritate naturae suae, quando generat sine errore naturae IV 914 f. 3

— Generans creatum non potest producere alium ex se toto, sed partem substantiae transmittendo et decidendo I 481 a sq. — Generans dat generato partem substantiae suae I 352 d. 9. II 479 f. 1 — Per generationem corpora naturalia fiunt ex substantia generantis cum materia addita II 728 b — Generans non dat se totum, sed partem sui, nec omne, quod dat, est ei radicale, sed etiam aliquid additum radicali II 732 4* — Genitus non trahit totam substantiam suam a generante, sed aliquam partem, ex qua totum corpus fabricatur *ibid.*, b 735 b — non est secundum totum, sed aliquid praexigitur de generando II 35 4*

6 — est entis completi, quod habet materiam transmutabilem II 453 3* — quae fit per productionem ex parte, non potest esse circa substantiam invariabilem et incorruptibilem et simplicem, etiam creatam I 181 b. II 176 b — est in solis animatis, quae habent formam perfectam et corpus defectibile et restaurabile I 481 b — per productionem similis a simili est tantum in animatis *ib.* a — fit solum in vita animali, in qua potest fieri decisio et restauratio II 478 4* — In generante pars, quae deciditur, suppletur per restorationem, in accipiente perficitur per augmentum et additionem I 352 d. 9

— Ex vivente per participationem non generatur vivum nisi per non vivum I 191 d. 9

— Generandi vis in inferioribus consequitur naturam I 136 2* — Generandi potentia spectat ad completionem naturae II 478 a — Generare est actus perfectae potentiae I 140 6*, 364 4* — Actus generandi est entis completi II 451 arg. 3 — est perfectionis in creatura I 180 f. 3. 746 f. 2

— in creatura est perfectionis a parte virtutis producentis, imperfectionem a parte subiecti divisibilis I 181 b — In inferioribus quod generatur est imperfectum I 187 4*. 190 d. 5 — De perfectione generationis est, ut generatum aequetur generanti I 184 f. 2

7 — in creaturis dicit emanationem per modum actionis sive mutationis I 183 a — Qui generat alium in substantia mutatur I 189 d. 3 — Qui incipit generari vel generare mutatur I 184 f. 4 — in creatis est mutatio et habet variationem coniunctam I 180 arg. 2. 181 b — in creatura habet adiunctam corruptionem et restaurationem I 180 arg. 3, 4. 181 b — in creatura fit per passionem et demutationem I 191 d. 10 — Generari in inferioribus significat per modum fieri I 190 d. 5 — in creaturis dicit mutationem et sic ponit terminum initialem I 185 4*

8 — est mutatio naturalis, quae exigit materiam et ens in potentia II 32 4* — naturalis est ex materiali principio, quod fuit prius sub una dispositione et nunc est sub alia *ib.* a — habet subiectum, quod est prius natura termino, cuius est entelechia ipsa generatio, quae ideo est aliquid natura praecedens terminum et diversum ab illo secundum rem, sed non ens actu completum II 34 b. 35 4* — producit formam iam aliquo modo existentem in materia IV 889 a — Natura non producit essentiam formae, sed productam a Deo supponit eamque ad actum perfectum adducit II 207 d. 3 — Natura operatur exterius respectu rationum seminalium et circa aliquid et ex aliquo, sed interius respectu passi-et producendi *ibid.*

— in creaturis est a principio activo et passivo I 122 d. 40 — Natura de se sola non potest generare, sed ex coniunctione cum alio I 128 4* — est a duobus similibus, quorum unum est principium activum, aliud passivum I 232 f. 3. 239 d. 4 — dicitur de principio effectivo potius quam de susceptivo IV 327 4*

9 — Illud solum dicitur generari, ad quod generatio terminatur secundum productionem, non solum secundum intentionem I 117 b — A generatione potest denominari aliquid vel quod generatur, vel per eam habetur, vel eandem consequitur I 498 a

— per se terminatur ad suppositum I 117 f. 4. 119 4*. III 186 f. 4. 187 3* — per se et primum respicit personam, sed per consequens naturam III 188 b. 189 2*. 194 4* — Emanatio in unitate naturae non est nisi personae I 540 a — in divinis non terminatur ad substantiam vel essentiam,

sed ad personam I 117 b. 119 4*, d. 4 — convenit personae ratione naturae, maxime in creatis III 134 4* — in inferioribus terminatur ad essentiam vel substantiam, quae multiplicatur, in divinis ad hypostasies I 233 3*. 236 3*. III 189 4*

— ut actio creaturae terminatur ad singulare I 117 f. 4 — Commune non generatur nisi in *hoc ib.* 3* — in creatis producit etiam substantiam communem in singulari *ib.* b. III 188 b — quantum ad productionem terminatur ad substantiam primam, quantum ad intentionem vero ad secundam sive naturam communem I 117 b

10 — Nihil se ipsum generat I 117 f. 4. 182 f. 4. 183 a. 353 b. 587 b. III 100 f. 3 — Omne, quod generatur, ab alio generatur I 117 f. 1 — Omne, quod generatur, habet principium a quo *ib.* f. 2 — Generare importat distinctionem I 111 f. 2. 113 3* *Vide V. Processio* — importat simul distinctionem cum convenientia I 415 4* — dicit convenientiam in natura et distinctionem in supposito I 183 a. III 102 f. 4

— distinguit supposita I 419 a, 4* — facit discretionem personalem in natura humana III 40 b — in inferioribus distinguit supposita et per accidens etiam naturam communem I 419 1* — In generatione creata non tantum est personalis distinctio, sed etiam naturalis multiplicatio III 134 4* — multiplicat naturam ratione divisionis materiae, quia generans dat generato partem suae substantiae II 104 4*. 109 arg. 6 — In omni creatura generans est aliud a generato I 353 d. 44 — Essentia necessario plurificatur in generante et generato praeterquam in Deo I 665 d. 4

11 — ponenda est in divinis I 125 f. 3. 181 a — per prius est in Deo quam in creatura I 180 f. 1, 2 — Quia in Deo vera et perfecta et propria est fecunditas naturae, ideo veram et propriam habet generationem I 236 a — essentiam communicat actu plurificando ei supposita, ita ut sit una in pluribus I 118 f. 2, b sq., 3* — in Deo est per productionem similis de simili, communicans eandem substantiam totam generato I 181 a sq. — In divinis est omnimodae perfectionis, sine imperfectione et variatione in natura *ib.* b. 491 d. 9, 10

— in divinis non dicit emanationem per modum actionis, sed relationis I 182 f. 3. 183 a. III 10 4* — in divinis non est motus, sed habitudo et relatio I 189 d. 3. 455 f. 3 — excludit omnem mutationem I 142 arg. 2 — In generatione Filii non solum manent natura communis et proprietates, sed etiam unitas essentiae sine diversitate et additione et separatione I 353 d. 11 — In divinis est de tota substantia generantis, et ibi nulla est mutatio I 241 d. 8 — In Deo non potest esse generatio, qua detur pars substantiae, quia ibi non est restauratio nec additio I 352 d. 9. 358 b — Filii habet in se perfectam conformitatem, coaeternitatem et aequalitatem I 190 d. 7

— Filii est secundum necessitatem immutabilitatis I 125 b sq. — Cum Deus communicat essentiam secundum natura-

lem fecunditatem, non dat ex mera liberalitate I 126 4*

12 — Filii est singularis nec habet omnino simile, quia est de tota substantia generantis I 241 d. 8 — Filii dicitur esse super naturam, in quantum est super naturam naturatam III 197 d. 2 — aeterna est super omnem virtutem creaturae *ibid.* — Filii generatio nobis incomprehensibilis est I 191 d. 8 — divina intelligitur per generationem creatam I 187 4*. 190 d. 5

— Filii quantum ad conformitatem assimilatur generationi verbi, perfecte praesentantis illum, a quo est; quantum ad coaeternitatem egressus splendoris a luce; quantum ad aequalitatem generationi viventis ex vivente I 190 d. 7. 241 d. 8 — Filii generatio non est per modum generandi naturae vegetabilis vel sensibilis, sed per similitudinem omnino in natura indifferentem I 353 d. 10 — Principium generationis Filii est primum et pure actuale, nec potest transferri ad divina principium maternum I 122 d. 40. 215 f. 5

13 — Filii non importat mutationem II 32 7* — in divinis non dicit mutationem ex non ente, sed emanationem ab ente, unde non ponit initium I 185 4*, 2* — In generatione Filii ab aeterno Filius aequae omnino se habet nunc et prius, quia ab aeterno processit ut nunc II 32 a — Deus semel genuit Filium in nunc aeternitatis invariabili I 121 d. 8 — Pater semper generat I 186 arg. 1, 2, 4 — in divinis non potest incipere I 184 f. 4. 189 d. 3 — Filii est aeterna propter summam generantis fecunditatem et summam geniti aequalitatem et propter summam utriusque actualitatem I 184 f. 1, 2. 185 a. 188 d. 3 — Filii ab aeterno est perfecta, sed semper durat et est interminata respectu designationis I 186 arg. 3. 187 a

14 — importat relationem et distinctionem circa subiectum I 111 f. 1, 2. 113 3*. 117 f. 1, 2. 119 4*, d. 1. 120 d. 2 — Generare, cum non importet subiectum, ponit rem suam circa id, de quo dicitur et distinctionem circa illud I 113 3*. 468 2* — Aliqua per generationem dicuntur dari, quae non dicuntur generari, sicut essentia et spiratio data Filio I 227 d. 2

— Essentia non generatur, sed per generationem habetur I 119 4*. 334 d. 2 — Generari importat distinctionem, quae nullo modo convenit naturae III 124 5* — non est essentiae, sed suppositi I 98 1* — Essentia non generat essentiam *ibid.* — Essentia non dicitur generare nec generari I 117 3* — ut actio et ut passio dicitur in supposito et respectu suppositi I 183 a — Essentia non dicitur generari, quia importaretur generatio et distinctio circa essentiam I 468 2* *Vide V. Essentia* — Divina natura in Christo non est nata, quia divina natura non est multiplicata, sed eadem in generante et genito III 189 4*

— Deus recte dicitur generare Deum I 98 a. 117 3* — Deus non dicitur generare se ipsum I 100 b. 104 d. 2 — Pater dicitur genuisse alterum se I 100 b. 106 d. 7

— Inter divinas personas generatio facit distinctionem realem, non rationis tantum I 483 a — dicit distinctionem in persona cum unitate essentiae I 400 b — Generare et generari dicunt relationem per modum actionis et passionis, et ideo in supposito et respectu suppositi, et distinguunt supposita I 483 a — non distinguunt substantiam, sed personam *ibid.* 334 d. 2 — In generatione divina generans a generato in substantia non separatur I 353 d. 41

45 — Generare dicit actionem personalem I 411 f. 3 — Generare est proprietas personae I 442 f. 4 — Generare in divinis non sequitur naturam simpliciter, sed naturam ut in persona I 436 2° — est proprietas Patris *ibid.* 451 f. 2. II 2 a — Generare est proprium Patris respectu personae Filii I 438 f. 3. 439 b. III 401 a — Generalius exprimit proprietatem personae quam nomen Patris I 468 a

— Secundum rationem intelligendi hypostasis praesupponitur generationi, sed non ut complete et actu distincta I 469 1° — Pater intelligitur generare ut persona distincta quodam modo per innascibilitatem *ibid.*, 3° — est potius ratio paternitatis quam e converso *ib.* b — passiva sicut se habet ad filiationem, ita activa ad paternitatem *ibid.* — In Patre potentia antecedit generationem secundum ordinem intelligendi I 564 f. 3

— convenit personae Patris ratione innascibilitatis I 471 b — activa in Patre est ratione secunditatis, quam importat tum innascibilitas, tum paternitas aliter et aliter II 2 b — Propria ratio generationis est secunditas *ibid.* — Emanatio personae a persona non est proprie diffusio nec attenditur secundum rationem bonitatis essentiae, sed secunditatis in persona I 345 3°

— est ab uno in divinis I 235 f. 2. 236 a — non respicit tertium I 236 b — Per generationem procedit una sola persona, quia genitus aequalis generanti per omnia implet et imitatur ipsum II 40 4° — Per generationem perfectam totum datur uni, nec potest generari alter I 406 d. 8. 440 a *Vide V. Filius - Dei naturalis* — in divinis terminatur ad hypostasim, quae est imago I 233 3°. 236 a

16 — Potentia generandi iuxta aliquos dicit essentialia secundum respectum ad personam I 435 b sq. 437 1° — Potentia generandi de se videtur dicere ad aliquid I 436 a. 437 b — Potentia generandi non est aliud quam secunditas potentiae, quae est proprium personae I 436 a. 437 b — Potentia generandi dicit essentialiam ut in persona II 2 a

— Eadem est potentia generandi active et passive, sed sunt diversi modi in comparatione ad alium ut principium vel principiatum, et proprietates distinctae secundum actus personales I 445 d. 6 — Ipsum gigni est a potentia Patris originaliter, in Filio est formaliter *ib.* d. 7 — Filius habet potentiam generandi passive et active dictam, non vero potentiam, qua ipse generet I 434 b. 436 1°. 437 2°. 440 1° —

In Filio est potentia passiva generandi ut idoneitas personae cum sua proprietate ad generari I 45 d. 7

— Pater non potest nec debet Filio communicare potentiam generandi I 439 b sq. 483 1° — Filius dicitur non posse generare negative, non privative, cum non habeat aptitudinem I 440 2° — Filius ut Verbum non potest generare aliud verbum I 439 f. 4 — Si Filius posset generare, posset non distingui a Patre I 438 f. 3. 439 b

47 — Sicut Filius distinguitur a Spiritu sancto, ita generatio a spiratione I 232 f. 4. 233 a — et spiratio differunt realiter, quamvis non essentialiter I 235 f. 4. 451 f. 5. 452 b — et spiratio differunt non tantum secundum modum dicendi, sed etiam secundum modum se habendi et originis I 235 b — et spiratio differunt se ipsis I 236 a — passiva non praedicatur in abstractione de spiratione I 227 d. 2 — Distinctionem generationis et spirationis credere, quod est, necessarium est ad salutem, sed scire, quo modo sit, pertinet ad praeium I 240 d. 5 — et creatio sunt idem in re I 442 2° *Vide V. Potentia*

— secundum ordinem originis prior est spiratione I 498 a — Filii ut sapientiae naturali ordine praecedunt emanationem secundum voluntatem I 427 f. 4 — Secundum rationem intelligendi prior est emanatio Verbi quam Spiritus sancti I 213 2°. 225 b. 226 3°

48 — significat per modum actionis et ideo differt temporalis et aeterna III 494 1°, 4° — temporalis Filius est ab alio principio nec convenit ei secundum divinam naturam I 253 d. 4 — Pater dicitur genuisse Filium secundum generationem temporalem causaliter I 490 d. 6. III 418 d. 6

49 — est solum in iis creaturis, quae sunt de se corruptibiles I 480 arg. 3. 252 3°. II 403 arg. 2 — non est in iis quae non dicunt substantiam completam I 252 3° — Vis generativa data est rebus, ut perpetuentur in esse I 440 a. II 215 a. 444 arg. 3 — est in creatis ad conservationem speciei I 480 arg. 3. II 403 arg. 2. IV 662 b

— Virtus generativa data est homini ad proles multiplicationem et conservationem speciei II 484 a, 2° — est ad complementum et perfectionem civitatis supernae II 447 3°. 478 a, 3° — est ad complendum numerum sanctorum II 477 f. 2 — Vis generativa data est irrationabilibus ad perpetuanda corruptibilia in suo simili et ad universi decorem in decursu secundum ordinem et exigentiam ad res rationales II 478 3°

20 — est actus ipsius naturae III 488 f. 1 — est actus naturalis, cum quis generet similem in natura I 761 d. 5 — Vis generativa deservit naturae, personae vero ratione sensus adiuncti II 746 a

— est actus potentiae vegetativae II 219 arg. 4 — Potentia generativa est animae vegetabilis II 743 arg. 2 — Vis generativa principaliter respicit animam per

modum moventis et agentis, sed principaliter corpus tanquam illud, ex quo produci II 453 4° — Corpus formatur et organizatur virtute animae vegetabilis vel sensibilis, quae est in semine ut potentia activa, vel potius virtute animae generantis II 375 a — Vis generativa habet radicari in carne II 763 b — respicit decisionem carnis a carne II 764 a — est actus coniuncti II 219 f. 6. 489 d. 7

— dicit vim activam et cooperativam ad formam inducendam III 414 arg. 3 — Duo generant tanquam unum principium completum II 791 2° — Ex parte utriusque generantis est potentia activa, sed magis ex parte viri III 414 a sq. — Virtus generativa principaliter residet penes virum II 792 2° — Vir non dat novam potentiam, sed excitat et adjuvat potentiam feminae ad operationem III 414 2° — in virgine est mirabilis tum ex parte potentiae, tum ex parte actus *ib.* 3° — Generativa habet eandem vim in generante et generato II 790 5° *Vide V. Daemones* 10

21 — Potentia generativa potest in extrinsecam materiam agere et eam in se convertere II 728 f. 6. 731 a — Operatio generativae incipit, ubi cessat operatio nutritivae II 730 a — ex eo incipit, in quod terminatur corruptio II 439 arg. 6 — Praeparatio materiae per dispositiones accidentales indiget successione et tempore, receptio substantialis formae fit in instanti II 32 a — Ex eisdem unaquaeque res generatur, per quae in esse salvatur et promovetur III 721 f. 2

— fit secundum corpulentam substantiam et rationem seminalem II 728 b. 730 b sq. — fit per aliquid radicale a parente tractum cum superfluo alimenti adiuncto, quod convertitur in veritatem naturae proles II 731 a sq., 2°, 4°. 732 5°, b — Virtus generativa et eius humiditas est ordinata ad aliud II 732 b — fit de superfluo residuitatis, quod est necessarium generativae ad conservationem speciei IV 848 3° — Probabiliter simul cum humiditate nutrimentali deciditur aliquid de humiditate radicali *ibid.* — In potentia generativa est simul humidum radicale et superfluum alimenti II 730 b sq. — Ad generationem concurrunt triplex spiritus et triplex calor II 219 f. 5 — Principaliter movens in generatione est semen virile II 486 a — non fit per carnem nisi conversam in humorem III 79 d. 3

22 — Actus generativae est seminis constitutio et seminis transfusio et commixtio II 220 a, 4°. 479 f. 4 — fit naturaliter per decisionem et commixtionem seminum II 479 f. 2, 4, b. III 412 2° — non fit nisi per coniunctionem sexuum II 477 f. 4, 4. 478 a. 479 b. 485 f. 2. IV 663 a — In generatione naturali sunt tres actus, qui habent ordinem tum naturae, tum temporis III 94 4° — Ex parte mulieris est conceptio, nutritio et partus III 495 f. 3

— Vis generativa multum conformatur accidentibus animae et imaginationibus

II 486 a — In natura lapsa non omnino subest virtuti animali sive imaginariae nec rationali *ib.* b — In natura lapsa virtus generativa multum pendet a dispositione membri et ab adiunctis alimenti, venti et temporis *ib.* a, sq. — Qualitas proles genitae plus conformatur dispositioni virtutis generativae quam dispositioni voluntatis deliberativae II 764 6*

— respicit compositum, sed principaliter ratione formae II 199 4* — Generativa producit carnem secundum speciem II 735 b

23 — secundum nascentiam est univoca, vel aequivoca, quae est secundum putrefactionem I 241 d. 8 — Ad generationem per putrefactionem sufficit causa universalis sine agente particulari consimili in specie naturae II 215 a — per propagationem non fit a causa universali, nisi adiuvetur ab agente consimili speciei *ibid.* — Per virtutem generativam fit corpus organicum, et anima sensibilis educitur de potentia per adiutorium corporis caelestis II 376 4* — per putrefactionem fit per potentiam activam latentem in terra adiutam et excitatam actione corporum caelestium *ibid.* — Generationes in inferioribus fiunt per influentiam luminis IV 496 d. 3 — Putrefactibilia maxime per virtutem supercaelestem generantur IV 1050 f. 4 *Vide supra* 3.

— Quaedam, quae habent organizationem incompletam, producuntur a natura per putrefactionem; quae vero habent organizationem completam non producuntur nisi per vim formativam influentem cum decisione seminis IV 893 4* — Animalia perfecta non generantur nisi per propagationem ex simili in specie, quia virtus productiva eorum maiori indiget actualitate, imperfectiora vero generantur per putrefactionem, sola virtute elementorum et corporum caelestium II 215 a. 375 a — Quae generantur per putrefactionem et commixtionem specierum non constituunt simpliciter novas species II 387 5*

24 — hominis ex homine est vera et naturalis II 730 b — in homine non est imperfectior quam in brutis II 743 5* — humana ordinatur ad productionem corporis tantum II 453 4*, 5* — Generativa operatur usque ad infusionem animae II 735 b. 742 a — In generatione hominis non producitur anima sensitiva a generante II 741 b sq. — Generari dicitur de toto homine, quia intentio naturae terminatur ad corpus ut perfectibile ab anima, licet anima creetur III 189 4* — Determinare de generatione hominis pertinet ad philosophum naturalem II 727 f. 1

25 — hominis ex homine fuisset in statu innocentiae II 478 a — proles fuisset in qualibet coniunctione II 484 a — Vis generativa in statu innocentiae nec esset corrupta nec infecta II 483 a — si homo stetisset, esset sine libidine et foeditate II 478 2* — fuisset cum moderata delectatione, non quanta est nunc II 481 a sq.

26 — Virtus generativa in statu innocentiae erat subiecta rationi per vinculum ori-

ginalis iustitiae II 481 a sq. 484 a, 4* — Virtus generativa nunc maxime exivit rationis imperium et toto impetu se praecipitat in delectabile sibi oblatum propter defectum virtutis retardantis II 481 b. 484 2* — In actu generativae totaliter absorbetur ratio II 745 f. 4. IV 722 b — Generativa non subiacet imperio rationis II 745 f. 1 — subiacet imperio voluntatis quantum ad actum II 747 4*

— In opere virtutis generativae est maxime delectatio immoderata II 754 b — In generativa maxime viget sensus tactus II 480 arg. 3. 746 a. 747 4* — In generativa maxime viget concupiscentia II 745 f. 5. 746 b — In actu generativae est intensa delectatio propter virtutis incurvationem et inclinationem II 481 b — In generativa improbitas appetitus non est propter necessitatem naturae, sed propter corruptionis foedatatem II 746 2*

— Vis generativa inter omnes sensibiles maxime corrupta est et infecta per peccatum originale II 746 a — Corruptio naturae respicit generativam virtutem II 763 b. 764 6* — Generativa est corrupta et infecta corruptione vitiosa II 754 b — In potentia generativa est quaedam fontalis infectio, quae maxime inficit semen II 755 d. 2 — Infectio est maxime in vi generativa II 756 d. 3 — Corruptio sentitur in actu generativae virtutis et in illa residet principaliter II 750 6* — In vi generativa viget corruptio, quia delectatione et concupiscentia potest deordinari ratione sensus adiuncti II 745 2*. 746 a 4* *Vide V. Corruptio et V. Foeditas*

— In actu generativae est deordinatio IV 722 b — In actu generandi est deordinatio propter intensionem delectationis et absorptionem usus rationis II 481 f. 2, 3 — In actu generationis humanae semper est corruptio vitiosa, fere semper delectatio immoderata et frequenter etiam voluntas improba II 755 a. 756 d. 4 — In actu generativae est maior erubescencia II 745 f. 2 — eius actus indiget medicina, ut possit fieri sine peccato *ib.* f. 3

— Corruptio in vi generativa est causa transfundendi originalem culpam II 763 b. 764 a — Secundum carnalem generationem et concupiscentiam seminalem fit transfusio originalis peccati III 83 b — Per generationem secundum legem concupiscentiae inest proli concupiscentia et omnes poenalties III 334 b — In generatione proles corruptio non sequitur ratione coniunctionis naturalis, sed ratione corruptionis vitiosae seminis illi adiunctae II 720 2* — In generatione proles infectae malum non praeponderat bono *ibid.* — In generantibus non est ulla culpa ob infectionem proles *ibid.*

27 — spiritualis, propter quam est Sacramentum ordinis, et corporalis, propter quam est Sacramentum matrimonii, est necessaria Ecclesiae, sed prima est de principali intentione, secunda ex consequenti IV 59 d. 4 *Vide V. Regeneratio*

— Generationis successio debet procedere, non retrocedere IV 850 a — Gene-

rationes Sanctorum dicuntur, quia ex multis generationibus sunt collecti I 352 d. 5

GENTIVUS — semper importat aliquam habitudinem vel secundum rem vel secundum modum intelligendi I 596 d. 5 — denominatur ab habitudine principii, tamen etiam alias habitudines importat, ut possessionis I 217 d. 3 — in divinis non importat habitudinem nisi principii *ibid.* — importat originem vel subiectum I 562 4*. 567 d. 7 — importat habitudinem principii ad principium vel e converso, vel possidentis ad possessum, vel formae ad informatum, vel specificantis ad specificatum I 596 d. 5 — importat habitudinem informationis, aut causalitatis, aut correlationis I 333 a

— construitur in ratione principii, vel declarationis essentiae I 422 d. 9. 446 d. 2 — construitur subiective, vel ex vi declarationis essentiae I 374 b. 596 d. 5 — construitur in ratione possessionis, vel declarationis essentiae per modum formae, vel intransitive per modum specificantis I 94 d. 3 — habitudinem formae per modum declarationis non importat nisi cum termino abstracto et per alium genitivum determinato I 596 d. 5. 742 d. 2 — construitur transitive, ubi sunt diversa, non ubi est identitas IV 194 7*

GENOVEFA — ungebat oleo infirmos et curabat eos IV 596 arg. 6

GENTILES — non intelligebant Deum secundum nobilitatem divinam I 52 4*

GENUS — Nomen generis improprie dicitur in divinis, quia Deus in nullo genere est I 175 d. 4. 406 2* *Vide V. Deus* 41 — assimilatur Deo quantum ad rationem simplicitatis et incorruptibilitatis II 442 a

— masculinum dicit discretionem, neutrum confusionem III 465 d. 3 — masculinum importat quandam distinctionem, ideo respicit personam, sed neutrum propter indistinctionem respicit naturam I 187 d. 4 — neutrum importat quod dicit sub indistinctione, masculinum importat distinctionem et suppositum certum I 424 a sq. — masculinum dicit rationem producentis *ib.* b — Terminus generis masculini stat pro persona in partitivis terminis I 100 arg. 4 — masculinum dicit personam, neutrum naturam I 106 d. 9. III 465 d. 3 — masculinum in viro est ut dispositio, in lapide ut modus intelligendi solum I 163 d. 7

GEOMETRIA — eius subiectum triplex I 7 a sq. — Scientia de lineis est pars geometriae, de linea visuali est ei subalternata I 41 4*

GERUNDIUM — natum est determinare compositionem I 334 d. 2 — vel dicit convenientiam vel concomitantiam vel causam *ibid.* 698 d. 1

GIGANTES — nati fuerunt ope daemonum IV 935 d. 1

GLACIES — Aqua condensatur in glaciem ex frigore II 217 b

GLADIUS — tam materialis quam spiritualis est Ecclesiae IV 812 d. 4

GLORIA — Dei est finis principalior rerum conditarum II 44 b *Vide V. Deus* 59

GLO

et *V. Creatura-finis* — Omnis res semper est ad Dei gloriam II 44 f. 3 — Dei est finis, quem consequitur omnis natura *ib.* f. 4 — Dei est perfectissimus finis operis *ib.* f. 2 — Per res conditas gloria Dei non est augenda, sed manifestanda et communicanda *ib.* b — Ad Deum spectat quærere gloriam, non autem ad nos III 421 5* — Dei non debet alli communicari I 251 f. 5

— Opus, quod sit ad propriam gloriam, est ex contumelia Dei IV 357 a — Inanis dicit appetitum dignitatis et excellentiae sicut superbia, vel appetitum laudis humanae II 977 d. 3

— *Beatorum* est divina influentia in anima II 660 a — inest animae a Deo et in comparatione ad Deum *ib.* 3* — est habitus infusus divinitus, non a nobis III 388 4* — reddit Deo acceptum II 659 f. 4 — est deiformitas I 852 b — dicit assimilationem perfectam animae ad Deum II 659 f. 3. IV 440 b — reddit animum per omnia deiformem et bonis omnibus abundantem III 750 b *Vide* V 289 b. 290 b sqq.

— omnem appetitum animae complebit et quietabit IV 884 a — dicit statum et quietem III 747 6* — In gloria est beatitudo semper praesens III 683 f. 2 — In gloria est perfecta abundantia et delectatio IV 1006 b — est vita animae II 660 f. 5 — In gloria est perfecta sanitas et novitas IV 3 b. 433 d. 4

— superaddit gratiae et ei additur, cum ipsam perducit ad complementum II 660 b — Multo maioris abundantiae est perfectio gloriae quam gratiae III 750 b — est gratia consummata IV 418 d. 7 — quae est praemium substantiale, est eadem cum gratia, quae vero consistit in stoia corporis, est ab ea diversa II 660 3*

— servat naturam, sed tollit imperfectionem III 693 1* — Status gloriae excludit omnem imperfectionem culpae et poenae III 393 6* — excludit culpam et miseriam IV 440 b — non compatitur peccatum III 266 b. 388 f. 2 — auferendo radicem mali reddit impossibile ad malum II 835 5* — In statu gloriae impossibile est, liberum arbitrium peccare, et animam corpus deserere II 472 b — Per gloriam habetur libertas a miseria II 473 3* — secundum legem communem non compatitur miseriam III 357 4*

— est habitus in actu III 314 a, 2*, 3* *Vide* V. *Beatitudo*. — non est sine usu potentiarum II 642 f. 8 — In gloria omnes vires habent actus perfectos IV 1009 b — perveniens in animam undique et plene perficit eam secundum omnes virtutes III 793 a — In statu gloriae erunt dona et virtutes et beatitudines perfecte III 737 b. 750 b — In statu gloriae omnes operationes erunt perfectae, sed secundum genera operum aliae alius priores et perfectiores III 750 2*

— Anima in statu gloriae est omnino a sarcina corporis absoluta, aut omnino habet corpus spirituale, quod nullo modo

impedit immediatam cognitionem Dei II 544 a. De gloria corporis vide *V. Corpus-Beatorum* et V 289 a, b sq. — redundat in sensus a parte superiori III 25 1* — In statu beatitudinis perfecta erit obedientia naturae respectu gloriae et perfecta conformitas voluntatis nostrae respectu divinae III 693 a — In gloria Beati sunt omnipotentes suae voluntatis, quia eorum virtus continuatur primae virtuti, unde dicitur regnum II 4 b — ei attribuitur actus regnandi II 660 a

— Per gloriam homo habet Deum perfecte in ratione quiescentis II 660 a — Per gloriam Deus dicitur habitare in homine, secundum quod homo per illam inhabitationem sublimatur et divina participat *ibid.* sq. *Vide* V 289 b — In gloria maxime diligitur Deus propter se et super omnia III 688 f. 2 — In gloria est confidentia per dotem tentationis III 685 5* *Vide* V. *Dotes* et V. *Fruitio* et V 288 b sq. 289 b — In gloria est perfecta redundantia communis laetitiae III 693 a

— non desideratur propter se salva caritate III 642 4* — In gloria anima plus gaudet de gloria Dei quam de sua glorificatione II 45 4* — Glorificatio non est melior quam incarnatio Filii Dei, nisi intelligatur cum praesuppositione incarnationis, vel respectu alicuius personae specialis III 105 3*

— est accidentalis vel substantialis III 677 1* *Vide* V 288 b sq. et V. *Praemium*. — Quorundam cognitio est essentialis gloriae, non vero quorundam cognitio actualis III 314 a, 2*, 3*. 342 4*. 317 5* *Vide* V. *Cognitio-rerum in Verbo*. — augetur per visionem corporalem Christi quantum ad accidentale gaudium III 25 1* — quaedam accidentalis est in virginitate et innocentia baptismali III 677 1*, 4* *Vide* V. *Aureola*.

— sublimat oculum ad videndum Deum in forma propria IV 986 b. 987 3* *Vide* V. *Cognitio-per deiformitatem*. — In gloria non erit visio per speculum, quia non est necessaria scala, sed erit visio in speculo, quia Deus videbitur aperte in omnibus creaturis III 682 5* — In visione gloriae intellectus non potest dissentire a summi luminis claritate III 684 b — Gloriae repugnat aenigma et absentia rei in se IV 445 4* — Gloriae repugnat visio per speculum et in aenigmate III 496 1* — Fides repugnat statui gloriae *ibid.* 682 4* — Per adventum gloriae quod erat latens fit patens III 683 f. 4 — Per gloriam aliquid cognoscitur, quod prius cognosci non poterat, ob diversitatem status II 661 5*

— Per gloriae complementum fit intellectus deiformis II 50 a. III 687 a — In gloria potentia potest simul ad diversa converti et circa ea affici III 357 5* — ei non repugnat aliquid considerare nunc, quod non prius considerabatur III 314 a — Per gloriam creatura non potest iudicare simul et in actu de infinitis III 316 a *Vide* V. *Cognitio-rerum in Verbo* et V. *Deiformitas*.

GRA

— requirit *dispositionem* ex parte voluntatis II 247 6* — Deus non decrevit dare gloriam sine meritis, ut voluntas perveniat libere, sicut instituta erat ab initio IV 418 d. 7 *Vide* V 227 a — non debet dari sine praevis meritis III 421 a. 814 4* — Creatura nata est pervenire ad praemium gloriae per merita gratiae III 387 arg. 5 — simpliciter cadit sub merito I 729 a. III 105 3* — datur per merita tanquam bonum laudabile II 532 f. 1. 699 3* — ut bonum laudabile non datur sine merito congrui II 134 4* — secundum quosdam non cadit sub merito de condigno II 667 a — debetur gratiae non ex necessitate, sed ex divina promissione *ibid.* sq. 668 3* — secundum diversos respectus cadit sub merito congrui et condigni II 667 a sq. *Vide* V 254 a — secundum aliquos Angeli meruerunt gloriam iam habitam II 662 4* — Ad gloriam pervenitur per ignominiam et humilitatem II 745 arg. 6

— Natura non elevatur ad gloriam, quantumcumque excellat, nisi mediante *gratia*, quae excedit terminum naturae III 408 arg. 4 — Per gratiam homo sufficienter disponitur ad gloriam, nec sine gratia potest sufficere natura II 469 b — Homo ordinatur ad gloriam per gratiam I 722 d. 4 — sine gratia non potest dari IV 43 a — est quasi accidentalis in omnibus et per modum acquisitionis III 388 3* — Inter gratiam et gloriam non cadit dispositio media IV 439 arg. 5. 440 b — potest esse simul cum gratia, vel ei succedere secundum alium statum II 660 b

— quodam modo commensuratur gratiae II 667 a — erit secundum quantitatem gratiae IV 899 a — perficit capacitatem naturae non simpliciter, sed secundum quod exigit gratia II 247 5* — Homo, qui maioris beatitudinis capax erat, cum non ex totis viribus se disponit ad gratiam, minorem assequitur gloriam quam alius minoris capacitatis, qui magis se disponit *ib.* 6*

— non debuit dari nisi satisfactione soluta III 393 6* — posset esse sine incarnatione Filii Dei III 105 2* — non potest sperari ab homine IV 432 d. 4

— animae Sanctis datur post mortem IV 557 f. 3. 558 a, 3* — animae non differtur, sed gloria corporis danda est omnibus simul IV 887 a — consummatur, cum suscipitur in anima et in corpore IV 558 2*, 3* — consummatur in reunionem animae cum corpore post resurrectionem IV 884 a. 951 d. 4 *Vide* V 289 b — dicitur plena quantum ad numerum electorum, aut quantum ad perceptionem aeternorum bonorum III 34 d. 4 — non consummatur omnino ante ultimum iudicium et complementum Ierusalem IV 886 f. 4 — non dependet a loco, quia est a Deo, qui ubique est IV 942 b — Unus est locus gloriae, quia caritas, quae meretur gloriam, est unius speciei IV 941 b

GLUTEN — est humiditas complexionalis in membris IV 908 a

GRADUS — dicit superpositionem vel loci vel dignitatis I 447 b — et ordo

differunt sicut punctum et unitas *ib.* a — de sui ratione tollit personarum aequalitatem et non est in divinis *ibid.* 552 d. 7 — bonitatis et nobilitatis non variant species, sed diversitatem specificam potius consequuntur II 50 a De gradibus prohibitis *vide V. Consanguinitas*

GRAECI — de origine personarum non sic sane intelligunt ut Latini I 241 b sq. 232 4*. 246 n. 542 1* — recentes negaverunt processionem Spiritus sancti a Filio I 212 a. 213 6*, 9* *Vide V* 371 12 — eorum ignorantia, superbia et pertinacia in neganda Spiritus sancti processione a Filio I 212 a — Graecorum frivola accusatio- nes contra Latinos *ibid.* sq. — facti sunt haeretici et schismatici *ib.* a — male inter- pretando Scripturas sibi viam revelationis clausurunt *ibid.* — Graecorum antiquorum sapientia ad Latinos transit *ib.* b — non erant vocandi in concilium ad definiendam processionem Spiritus sancti a Filio *ibid.* — male defendunt, conficiendum esse in pane fermentato, tamen conficiunt IV 262 b — noluerunt se subficere legi caelibatus IV 804 3*. 805 b

GRAMMATICA — eius subiectum triplex I 7 a — Grammaticus considerat imposi- tionem nominis I 740 b — Grammaticus respicit modum significandi *ibid.* III 437 5* — est unus habitus continens multos par- ticulares IV 325 b

GRANUM — Ex grano mundo generatur granum cum paleis II 765 a

GRATIA 1 Ratio nominis — *Definitio* 2 Donum creatum 3 Accidens — *Habitus et actus* 4 large et proprie sumta 5 Natura et gratia 6 infusa — a principio extrinseco — a solo Deo 7 gratuita 8 gratum fa- ciens 9 Perfectio animae — vivificans — reformans et decorans — Lux spiritualis 10 assimilans Deo, reducens, uniens Deo — inhabilitatio 11 Effectus in anima 12 eius cognitio 13 Subiectum 14 Unus ha- bitus — Differentia ab aliis habitibus 15 Principium et forma virtutum 16 Meritum 17 Dispositio ad gloriam 18 Meritum re- spectu gratiae 19 Dispositio animae ad gratiam 20 Collatio gratiae a Deo 21 Men- sura — Perfectio gratiae 22 Augmentum 23 Oppositum 24 Expulsio culpae per gratiam 25 Expulsio et corruptio gratiae 26 Necessitas 27 Gratia praeveniens et subsequens, operans et cooperans 28 Co- operatio liberi arbitrii 29 Gratia gratis data 30 Gratia unionis et capitis.

1 — dicitur, tum quia datur ex mera li- beralitate, tum quia gratum facit per as- similationem ad Deum, tum quia facit ho- minem gratis facere quae facit II 636 a — dicitur, quia gratificat II 643 b — Defini- tiones gratiae secundum diversas compa- rationes II 648 d. 2 — est forma a Deo gratis data sine meritis, gratum faciens habentem et opus eius bonum reddens *ibid.*

2 — Praeter donum increatum ut prin- cipium effectivum gratificationis, in anima est donum creatum ut principium informans II 635 a sqq., 2*. III 287 a — est donum

creatum, cum quo donum increatum datur I 250 a *Vide V* 252 a. 253 a — Do- num gratiae creatum est habitus, quo do- num increatum habemus, ita ut possimus eo frui I 250 2*. II 636 1* — qua Spiritus sanctus habitat in anima, est donum crea- tum III 276 f. 4 — animam informans et Deo conformans non potest esse nisi gra- tia creata *ib.* f. 2 — debet esse creata, ut animam possit informare ut perfectio et potentias habilitare ut qualitas III 277 a — creata magis ostendit naturae nostrae indi- gentiam II 635 b — divina aliquod donum ponit circa gratificatum II 631 b. 634 f. 3 — humana nihil ponit circa gratificatum II 631 4*. 632 5*

3 — creata est in genere accidentis II 638 a — Gratiae non congruit esse per se, quia non est substantia IV 47 4* — est in alquo sicut in susceptivo I 246 3* — est in anima ut perfectio et accidens IV 46 f. 3 — est in homine ut accidens absolu- tum IV 340 4*

— est in anima ut habitus II 641 6*. 642 f. 3. 643 b — non solum est aliquis actus vel usus, sed habitus sive donum II 634 f. 3 — aliquando dicit habitum, ali- quando effectum habitus II 654 1* — di- citur habitus, vel actus, vel status IV 420 5* — In Beatis est gratia fixa et gra- tia influens II 290 a — De gratia ut mo- vente *vide infra* 11

4 — dicitur aliquis habitus gratis datus, vel gratuita Dei influentia II 239 a. 689 b — est influentia a Deo exiens et ad Deum reducens, vel dicit gratuitam Dei bonita- tem III 53 a — dicit habitum creatum, vel aliquid gratuite datum, non conside- ratis meritis I 742 d. 2 — large dicit id quod gratis accipitur et est supra termi- num naturae III 53 4*, 6* — dicitur adiuto- rium veniens a superiori, respectu eius quod est supra posse naturae I 461 9*, 10* — quae est adiutorium respectu esse simpliciter, non est habitus infusus vel da- tus, et est omnibus communis; ideo est gratia habens modum naturae *ib.* 9* — quae est adiutorium respectu esse perfecti, est specialis habitus divisus contra natu- ram et dicit aliquid de novo creatum *ibid.* — quae est habitus specialis aliquorum, est gratia per modum gratiae *ibid.* *Vide V* 253 b

— proprie dicitur habitus animam in- formans III 53 4*. 287 a — minus large dicitur quod superadditum est libero arbi- trio ad rectitudinem disponens II 434 1* — communiter dicta comprehendit quid- quid naturalibus et essentialibus rei est su- peradditum *ibid.* — largissime dicta com- prehendit dona naturalia et gratuita II 669 b — minus communiter dicta comprehendit gratiam gratis datam et gratum facientem *ibid.* — stricte dicta comprehendit gra- tum facientem et gloriam II 670 a — stri- ctissime nominat solum gratiam gratum facientem *ibid.* — secundum modum ha- bendi Deum distinguitur a gloria solum secundum statum II 660 a — distinguitur a gloria non secundum essentiam, sed

secundum statum et diversam comparatio- nem *ibid.* sq.

5 — Donum gratiae est ultra terminos omnis naturae II 696 6* — est perfectio superaddita naturae II 433 f. 4. 704 4* — Esse gratuitum est alterius generis quam esse naturale II 703 b — potentior est et excellentior quam natura III 657 arg. 5 — ubi deficit natura, supplet Dei gratuita influentia, ut desiderium naturae compleatur I 461 b. II 699 5* — Magis tenet rationem gratuiti quod est naturalibus superadditum, quam quod est naturaliter inditum II 703 f. 5 — excedit terminum naturae, et quanto magis excedit, tanto magis tenet rationem gratiae III 408 arg. 4 — et natura pos- sunt dici de eadem re per comparationem ad diversa III 239 d. 3

— nulla est naturalis III 108 arg. 1 — non habet ortum a principiis naturae III 109 a — non potest in ulla creatura esse per naturam II 696 6* — Gratiam con- gruit dari post naturam II 703 b_a — supponit naturam et ordinabilitatem ad gratiam I 836 d. 7 — praesupponit natu- ram sicut accidens subiectum II 257 2* — Inter naturam et gratiam de congruo cadit dispositio media IV 440 b

— dicitur esse perfectio naturae, quia adiuvat, et quia excludit defectum natura- lem II 555 3* — perficit naturam salvando quod est in ea per modum positionis, cor- rigendo et supplendo quod est ibi per mo- dum corruptionis et privationis III 642 4*. 645 5*. 647 4* — perficit aptitudinem natura- lem, quae est ad actum perfectionis, non imperfectionis IV 992 2* — salvat naturam, sed tollit imperfectionem III 691 3*

— naturam perficit et confirmat, non mutat II 184 f. 2 — non repugnat naturae nec naturam variat, sed potius conservat II 457 arg. 4 — naturam perficit et ei non repugnat nisi ut dicit defectum II 460 2* — auferens defectum naturae ei non op- ponitur II 184 2* — Quod obtinetur per gratiam non est contra naturam institutam II 50 a — Natura in quibusdam currit via consona cum gratia, in quibusdam via op- posita, in quibusdam via disparata III 647 4* — non expellit naturalia III 764 2*

6 — est habitus infusus divinitus, non a nobis III 388 1* — est infusa III 497 f. 3 — gratum faciens et ad eam habilitans est donum infusum II 491 6* — non est in anima nisi per infusionem, cum elevet naturam supra se IV 429 3*

— non habet esse in anima per mo- dum naturae, sed per modum habitus, nec ex principiis animae producit II 640 b — est quasi accidentaliter et per modum acquisitionis III 388 3* — non est in ani- ma secundum se ipsam, sed secundum in- fluentiam ab aliquo principio omnino di- verso II 642 f. 7 — est in nobis non ex nobis, sed ex Deo II 699 3* — est habi- tus, qui descendit desursum, non habens ortum a potentia II 690 d. 4 — est acci- dens, quod habet ortum a Deo, non a subiecto IV 419 4* — non habet causam

GRA (6)

(7)

GRA (9)

in subiecto II 640 f. 3 — est in anima per se in genere subiecti, sed in genere causae per accidens II 639 6* — in anima non habet causam, sed occasionem IV 47 6*

— Gratiam infundi non est aliud quam ipsam creari IV 128 f. 4. 425 f. 2. 426 3* — non est ex aliquo, sed ex nihilo II 207 d. 4 — simul creatur et est in anima IV 16 f. 3 — est in anima per continuum influxum Dei in animam; unde simul habet fieri et esse et factum esse I 486 b — non salvatur nisi ex continuatione influentiae a bonitate divina super faciem mentis nostrae II 644 5* — dependet a Deo, a quo est, et ab anima, in qua est *ib.* 2*. III 675 2* — non solum dependet ab eo in quo est, sed magis ab eo a quo est II 690 d. 4 — Infusio gratiae dicit ipsius productionem et per concomitantiam perfectionem subiecti IV 426 a, 3* — Infusio gratiae non est terminus iustificationis, sed eius informatio *ib.* 4*

— nata est immediate ab ipso Deo procedere II 641 3* — Immediate a solo Deo datur I 252 f. 10. II 785 f. 3. IV 42 arg. 4 — Gratiam dare est potentiae infinitae I 252 f. 7. IV 128 f. 4, b. 473 f. 4 — est forma nobilis, quae non potest produci nisi a Deo I 252 4*. 253 7*, 8* — Deus solus est principium effectivum gratiae II 635 a sq. 636 2* — Deo soli convenit dare gratiam effectivo I 252 a — Solus Deus potest animae restituere bonum perditum, per gratiam IV 547 f. 3

— est a solo Deo ut immediate influente in animam I 251 f. 3. IV 46 f. 5. 428 b — est in anima a Deo ut praesente et influente et intimo in ea operante II 227 4* — recipitur in anima per praesentiam agentis I 252 f. 8 — ab illo solo est, qui potest illabi animae *ibid.* IV 429 3*

— est totius Trinitatis effectus II 988 2* — Tota Trinitas dat gratiam III 238 a, 4* — omnis, quantum est de se, aequaliter respicit tres personas ut totius Trinitatis effectus III 52 f. 4. 53 a — appropriatur Spiritui sancto IV 139 b — dispensatur a Spiritu sancto vel a tota Trinitate I 272 f. 1. IV 646 3*

— Solus Deus dat gratiam per modum impartientis, Christus ut homo per modum praeparantis III 284 b — a solo Deo habet infundi, nihilominus Christus per suam passionem potuit eam nobis promereri III 401 3* — ab homine potest impetrari, sed non dari IV 474 3* — potest dari ab aliquo homine vel ut praeparante per Sacramenta vel documenta, vel ut impetrante vel merente, sed non ut a producente I 252 a. IV 128 b — Infunditur per ministerium et verbum humanum III 58 a

— Divina virtus assistens Sacramentis creat gratiam II 474 d. 4 — non est in Sacramentis ut in vase materialiter IV 47 a, 4*, 7* — oritur a fonte aeterno et hauritur medianibus Sacramentis *ib.* a — non potest transferri de subiecto in subiectum II 785 f. 3. III 292 d. 3. IV 46 f. 2 — improprie potest dici transferri de uno in alium I 335 d. 6

7 — Donum gratiae est mere **gratuitum** II 662 4*. 703 f. 5 — est donum ita gratuitum, quod non redditur meritis II 691 d. 2 — hominis non est mere gratuita *ibid.* — quae est ex meritis, non est gratia II 457 f. 5. 662 b. III 407 arg. 3, b — est, quia sine meritis datur I 729 f. 4 — Maxime habet rationem gratiae quod nullis meritis sufficientibus praevenitur III 280 5* — gratum faciens non potest nisi gratis dari IV 646 4* — nullo modo potest nec debet esse ingrata, sed ita dari, ut reputetur esse gratis data II 696 6*

— non oritur ex principiis subiecti nec a Deo exit de necessitate, sed sua mera benignitate II 636 a — est donum divinae misericordiae II 648 d. 2 — respicit Dei benignitatem et misericordiam III 583 d. 2 — In gratia est gratuita Dei condescensio et creaturae exaltatio ultra terminos naturae II 695 b — Deus mera liberalitate condescendit creaturae, cum praestat gratiam *ib.* f. 5 *Vide V 245 b Vide infra 48*

— est habitus specialis in his qui ad beatitudinem ordinantur I 461 9* — respicit bene esse et quod non est omnium, et ideo est habitus specialis aliquorum *ibid.* — Non omnes sunt idonei ad suscipiendam gratiam II 191 5* — Deus non subtrahit bonum naturae, sed gratiae *ibid.*

8 — dicitur **gratum faciens**, quia reddit hominem Deo acceptum I 299 a. II 434 4*. *Vide V 253 a* — dicitur gratum faciens, quia facit dignum vita aeterna IV 27 arg. 4 — sic hominem totum gratum facit, ut pro Deo et proximo totum velit gratis impendere II 636 a

— gratum faciens de se disponit ad maius bonum quam gratis data III 677 3* — gratum faciens est perfectior quam gratis data intensive, non semper extensive II 655 2* — gratum faciens aut facit gratum de non grato, aut magis gratum de grato IV 469 b, 4* *Vide infra 22*

— Gratiae est Deo acceptum reddere II 658 4*. III 598 4* — est ad hoc, quod faciat hominem Deo acceptum II 654 b — est habitus, qui Deo placet et placere facit IV 449 f. 2 — Illud quod facit Deo placere est gratia gratum faciens II 656 arg. 6 — Essentiale est gratiae appetere Deo placere et Deo adhaerere III 645 6* — est illud quod Deus animam acceptat et reputat gratam II 634 arg. 9 — Per bonitatem gratuitam anima fit Deo placita et accepta III 806 a — Ob gratiam Deus aliquem diligit et approbat II 630 f. 4 — est ratio acceptandi secundum veram et propriam sanctitatem, deformitatem et venustatem II 696 a — Gratificatio est talis acceptatio, qua Deus reputat animam remuneratione dignam II 643 b — est ratio, qua anima acceptatur a Deo II 654 f. 3 *Vide V. Acceptatio et V. Deus 59*

— Deus non acceptat, nisi ipse det gratiam II 702 a — Sine dono gratiae naturae superadditae impossibile est placere Deo II 635 a. 695 f. 4 — Impossibile est, aliquem Deo placere sine gratia gratum faciente IV 363 b. V 245 b — Sola gratia

gratum faciens facit Deo placere IV 547 f. 4 — Amici Dei non dicuntur sine gratia gratum faciente I 270 f. 2 — Sine gratia non est acceptatio creaturae rationalis II 695 b sq. — Creatura non potest esse accepta Deo sine gratia superaddita naturae II 696 6*

— facit animam Deo similem et acceptam III 287 a — facit Deo acceptabilem, quia conformem II 434 4* — dum hominem Deo conformat et assimilat, reddit ipsum Deo amicum et acceptum et placitum II 636 a — totum hominem reddit Deo acceptum et carum II 668 3* — facit animam gratiam quantum ad se et quantum ad eius potentias III 793 a — gratum faciens secundum quantitatem suam et excellentiam reddit Deo gratam animam et eius potentias et habitus, et operationes meritorias III 803 a — quamvis uniformiter gratificet, dum tamen magis a Deo influitur et abundantius datur, magis gratificat IV 395 4*

9 — gratum faciens est id quod est superadditum libero arbitrio ut rectificans et complens et elevans II 434 4* — respicit animam et completionem et deformitatem importat III 277 2* — est sicut actus et complementum, implens appetitum et capacitatem animae III 280 6*. 283 6* — adveniens informat naturam III 497 f. 2 — est quid divinum existens supra liberum arbitrium et supra naturale iudicium II 682 b — in quantum reddit acceptum Deo, est supra potestatem animae III 504 b — datur consentienti ut perficiens, et sic non est in potestate accipientis I 250 3* — dicit perfectionem respectu Dei acceptantis II 643 a

— Nihil est excellentius gratia nisi gloria II 666 f. 5 — est de bonis maximis II 695 f. 3 *Vide V 458 4* — Dona gratuita sunt bona abstractiva, quia ordinant in finem III 630 b — est ars bene vivendi, qua utimur I 250 4* — est bona et perfecta ut ratio ordinandi II 638 4*. 639 5* — est nobilissima forma quantum ad esse secundum, sed quantum ad esse primum est accidens II 320 b — est perfectio animae non ratione sui tantum, sed quia unit bono increato II 638 4* — non est obiectum, quo fruendum est I 250 4* — non est perfectum donum sine dono increato *ibid.* — est donum primum et excellentissimum inter creata, quod complectitur totam bonitatem donantis II 658 2*

— Per gratiam est esse moris IV 42 f. 3 — gratum faciens dat esse spirituale IV 469 arg. 2 — est complementum animae non quantum ad esse primum, sed secundum II 638 b, 4*. 639 2* — est perfectio in esse secundo II 48 4* — dat vitam quantum ad esse secundum II 639 4*. 644 2*. 654 b. IV 1007 4* — est perfectio quantum ad esse secundum, quae non causatur ex principiis naturae, sed est supra naturam II 699 3*, 5* — gratum faciens respicit personam singularem III 425 b

— Est **vita** animae II 641 arg. 2 — est principium vitae in anima II 645 f. 5. 658 4* — gratum faciens vivificat animam II 633 arg. 2 — vivificat animam totam quoad actum primum III 598 3*. IV 342 d. 5 —

est illud quo Deus animam recreat II 633 arg. 4 — In adventu gratiae anima vivificatur IV 433 d. 4 — Deus non vivificat et illuminat animam nisi per donum gratiae II 675 f. 6 — est principium vitae et sanitatis spiritualis II 676 2° — est fundamentum vitae spiritualis IV 548 4° — in generatione spirituali habet habitudinem causae vel concomitantiae III 95 d. 3 — Homo dicitur mortuus vel vivus ratione gratiae susceptae vel amissae IV 340 4°

— reformat animam per modum informantis IV 42 1° — est imaginis reformatio II 641 1° — reformat imaginem primo quantum ad potentias, consequenter quantum ad substantiam II 644 4° — est una, quae reformat animam et eius potentias II 744 a — reformat animam tum venustando faciem ipsius animae, tum rectificando quamlibet potentiam respectu operationis suae III 801 4° — est animae rectificativa III 723 a — ut rectitudo superveniens naturae rectitudinem qualemcumque prius existentem in anima amplificat et confirmat *ibid.* — est rectitudo animae quantum ad iustitiam meritoriam II 155 a

— non habet rationem medicinae, sed virtutis naturalis IV 548 3° — est regimen sanitatis spiritualis *ibid.* — est sanitas mentis et delectatio cordis II 648 d. 2 — sanat animam V 367 41

— est quidam nitor animae ad conciliandum amorem II 648 d. 2 — est quidam habitus animam decorans II 637 f. 6 — removet interiorem deformitatem a facie animae et restituit decorem imaginis IV 547 1° — addit pulcritudinem supra animam, qua fit digna amore II 696 3° — desursum veniens naturam conservat, decorat, consummat II 239 a — reddit animam meliorem et pulcriorem et rectiorem II 828 f. 4

— gratum faciens ob sanctitatem nullo modo potest inquinari, ob conformitatem cum Deo nullo modo potest dissimilis fieri, ob venustatem nullo modo potest deformari II 696 a — est qualitas spiritualis, quae non videtur exterius IV 4049 arg. 2 — est forma simplex et deiformis et spiritualis I 252 f. 9 — est spiritualior ipsa anima *ibid.*

— in se considerata dicitur lux, in comparatione ad vim cognitivam pulcritudo animae IV 496 d. 4 — ut lux non tantum respicit intellectum, sed etiam affectum, vel totam animam *ib.* d. 3 — est quaedam influentia procedens a luce superna, quae semper habet coniunctionem cum sua origine II 646 a — est lumen spirituale, quod non est in anima per delationem, sed per illapsum agentis et omnimodam indistantiam I 252 2° — est lumen spirituale influens in animam a Deo ut sole spirituali II 636 a — est spiritualis influentia, quae mentem fonti lucis assimilat et conformat *ibid.*

10 — est essentialiter similitudo Dei I 852 3°. II 633 arg. 6. IV 440 a, b — conformatur Deo ut eius similitudo I 852 b — assimilatur Deo ut similitudo et donum

assimilativum II 639 2° — est deiformis I 252 1° — est qualitas, in qua anima similatur Deo II 238 a. 239 a. 405 a — facit animam deiformem III 287 b — conformat animam Deo ut eius similitudo animae inhaerens I 852 3° — assimilat Deo totam animam II 654 b — Per gratiam Sancti Deo conformantur et cari et similes ei sunt I 387 d. 2 *Vide* V 245 b

— est ad hoc ordinata, ut ducat ad Deum II 667 a — necessaria est ad reducendum animam ad Deum II 695 f. 3 — immediate reducit ad Deum et reformat animam IV 46 f. 5 — In gratiae donatione anima perversa a perversitate mutatur et ad Deum immediate ordinatur I 252 6° — eius effectus est ordinatio rerum ad Deum per modum redeuntis I 648 b

— est in anima secundum conversionem eius ad Deum II 642 f. 6 — inest animae a Deo et in comparatione ad Deum II 660 3° — est habitus quidam et influentia, quae inest animae ad Deum conversae II 643 b — est in anima, cum habet faciem suam sive mentem conversam ad Deum II 640 f. 4. 641 2° — Anima est subiectum gratiae per conversionem sui ad Deum II 856 5° — non respicit naturam, secundum quod natura est, sed magis secundum quod ad Deum conversa est II 454 6° — superaddita naturae convertit animam ad Deum per habitus virtutum II 4 a

— est dispositio uniens animam cum Deo II 633 arg. 7. IV 449 f. 3 — immediate unit Deo I 252 f. 40 — unit Deo non ut habitus creatus, sed ut influentia secundum divinam praesentiam I 295 8° — unit cum Deo quantum ad cognitionem et amorem, non quantum ad esse primum II 636 7°. III 464 4° — non unit Deo unione naturali, sed voluntaria III 229 3° — unit Deo per conformitatem voluntatis III 462 a. 229 3°. 388 3° — hauritur per affectum amoris divini unientem caelestibus III 804 1°

— est divina influentia, per quam anima habet Deum, et Deus habitat in anima II 660 a — Per gratiam homo habet Deum in ratione tendentis secundum actum mendi *ibid.* — est causa disponens et adiuvans ad inhabitationem Dei in anima III 53 3° — Deus dicitur inhabitare per gratiam gratum facientem II 244 f. 3 — Per gratiam Deus dicitur habitare in anima, in quantum Deus homini condescendit, eum acceptat et sibi confoederat II 660 a sq.

— Per gratiam gratum facientem Deus est in homine secundum novum modum essendi, qui addit super inesse per naturam I 270 f. 4. IV 47 5° — Deus secundum modum essendi per gratiam non est in omnibus, sed in pluribus IV 224 b — Deus per gratiam est in omnibus Sanctis III 417 d. 4 — Propter effectum gratiae inhabitantis Deus specialiter dicitur esse cum Sanctis I 387 d. 2

— In gratia datur Spiritus sanctus I 246 3° — Sine gratia gratum faciente Spi-

ritus sanctus non dicitur habitare in homine I 270 f. 3 — Spiritus sanctus non dicitur dari, nisi cum datur gratia gratum faciens IV 468 f. 4. 327 6° — Per dona gratiae gratum facientis Filius vel Spiritus sanctus dicitur simpliciter habitare in anima, per dona gratiae gratis datae datur ad aliquod auxilium vel ad aliquem usum I 270 b. 274 3° *Vide* V. *Donum - gratiae.*

— gratum faciens facit sacrum IV 646 1° — elevat animam ultra statum naturae consecrando animam, ut sit templum Dei, assimilando, ut sit Dei filia, decorando, ut sit Dei sponsa II 696 a — Merito gratiae Deus traducit animam in sponsam II 455 a — facit matrimonium inter Deum et animam II 703 f. 4 — inhabitans facit filios adoptivos III 237 f. 3 — Per dona gratiae homo transfertur de potestate tenebrarum ad regnum Dei I 4 b

11 — est principium motus in anima II 645 f. 5 — respectu operis meritorii est principalis motrix *ib.* b — disponit liberum arbitrium ad motum ut pondus spirituale *ibid.* — movet liberum arbitrium sicut quaedam influentia procedens a Deo, movens ut instrumentum ratione coniunctionis cum Deo II 646 a, 3°, 4° — potest super liberum arbitrium I 251 f. 4 — non solum operatur ratione subiecti, in quo est, sed etiam ratione eius, a quo est, et non solum cum libero arbitrio, sed etiam in liberum arbitrium II 646 a — potest movere illud, in quo est, et supra se elevare ratione illius, a quo procedit II 690 d. 4

— Gratiae est animam supra se elevare II 634 arg. 40 — Gratiae assimilantis actus est sursum ducere, sicut eius origo est desursum descendere II 238 a — est quoddam spirituale pondus, per quod anima habet sursum tendere II 645 b — Beneficium gratiae elevat potentiam ad ea, ad quae erat et per se attingere non poterat II 488 3° — elevat potentiam supra se ad opera meritoria II 645 f. 3. III 723 a

— potest potentiam nobilitare ratione eius, a quo est II 690 d. 4 — oritur ab ente primo supremo per influentiam perfectam et ideo animam nobilitat iungendo eam et conformando ei quod est ipsa superius, et eandem consummat et quietat non solum ratione sui, sed ratione summi boni, a quo procedit II 638 b — animam quietat ratione eius cui immediate et inseparabiliter coniungit III 284 b — quamvis sit vanitas in quantum creatura, habet tamen animam stabilire ratione eius boni, a quo procedit et a quo non separatur nec recedit *ibid.* — Gratiae est animam stabilire in bono II 634 arg. 9 — illuminat animam II 633 arg. 5 — conformat Christo per ordinationem ad bonum quantum ad intellectum per fidem, quantum ad affectum per caritatem III 237 b — disponit et perficit actus animae, qui sunt in Deum, et etiam qui sunt in bonum creatum IV 4008 f. 2 — Novem gratiae effectus II 633 a. 635 a *Vide* V 252 a. 253 a

— format animam quantum ad affectum II 633 arg. 3 — perficit liberum

arbitrium quantum ad actum rationis et voluntatis IV 421 b. 429 4°. 430 a — In gratia est sensus cognitionis et motus affectionis II 289 b — secundum quod est in potentia intellectiva, affectiva et operativa, distinguitur gratia cogitationis, voluntatis et perfectionis II 669 a. 670 a — habet duplicem actum secundum intellectum et affectum et in illos exit median- tibus habitibus fidei et caritatis II 648 d. 2 — rectificat affectionem per caritatem et cognitivam per fidem II 725 b — secundum aliquos specialiter perficit voluntatem per se ipsam, nec differt ab ipsa caritate III 597 a

— ad motum liberi arbitrii se habet vel ut eliciens et imperans, vel ut adveni- ens IV 429 1° — respectu voluntatis se habet per modum excitantis, imperantis et regentis II 645 f. 4 — sanat affectum, roborat ad actum, servat a defectu II 690 b — cooperatur semper simul cum volun- tate *ibid.* — comparatur ad liberum arbi- trium ut sessor ad equum II 645 f. 2. III 723 a *Vide* V 255 b

— habet actum gratificandi per mo- dum informantis, per modum efficientis vero actum cooperandi et operandi II 644 4° — est continuo in actu suo II 643 a, 1°. 656 f. 3. III 596 f. 3 — est in suo actu continuo ut gratificans, sed non ut praeveniens et subsequens sive coope- rans et operans II 644 4° — Gratum faci- ens non respicit opera exteriora, nisi median- tibus habitibus virtutum et dono- rum, vel sub ratione meriti II 655 2° — cooperatur libero arbitrio non secundum se, sed secundum quod est ordinativa vir- tutis II 658 3°

— natura prius creatur, quam expel- lat culpam et informat animam IV 449 4°. 425 f. 2. 426 a, 3° — prius natura infun- ditur, quam deleatur culpa IV 43 b. 426 a — Effectus positivi et privati non sepa- rantur secundum rem nec secundum in- tellectum IV 43 b sq. — prius natura ha- bet rationem agentis quam informantis IV 449 4°. 426 1° — praecedat expulsionem culpae ut mundans, sed eam sequitur ut gratificans IV 426 2°. 429 1° — prius na- tura expellit culpam, quam perficiat ani- mam IV 419 4°. 426 a, 2°. 427 5° — prius natura expellit culpam, quam habilitat ad bonum IV 328 b, 5° *Vide infra* 28

— fortificat et facit mandata facilia IV 43 b — relevat et sustentat voluntatem pronam ad malum II 686 1°, 2° — gra- tum faciens revocat a malo et confirmat in bono IV 168 f. 2 — datur in iustificatione, ut non tantum faciat innocentem, sed etiam naturam debilitatam habilitet ad bonum IV 449 b, 3° — creata Deo assimilatur et ad bonas operationes et meritorias elevando habilitat III 277 a — delet peccatum et habilitat ad bonum IV 99 b — mundat animam et linit interius IV 29 d. 3 — re- spectu effectus proprii potentior est ad bonum quam culpa ad malum II 786 5°. IV 576 2° — Spiritus sancti est adiutorium praevalens omnibus et omnia vincens II

165 b — superabundans sublimat oculum ad videndum Deum in forma sua IV 986 b — Anima sanatur gratia Sacramento- rum IV 433 d. 4 — sacramentalis reme- dium est contra malum III 237 b — sa- nativa datur infirmis per Sacramenta me- rito passionis Christi III 4 b — datur in Sacramentis ad diversos effectus, sed ma- xime ad morbum curandum III 737 b — sacramentalis aliquando datur sine Sacra- mento IV 474 3° — est navis, per quam homo transit super undas huius maris IV 328 d. 4 — baptismalis et poenitentiae re- cte dicitur tabula potius quam navis *ibid.*

— protegit a malo tentationis sive pu- gnae, liberat a malo persecutionis sive miseriae, extrahit a malo culpae, salvat a malo sequelae II 669 b — Per gratiam habetur libertas a culpa II 473 3° — gra- tum faciens facit liberum a culpa, gratia confirmationis liberum a miseria II 484 f. 4 — in statu plenitudinis excludit omne, quod est ex parte II 660 4° — Spiritus gra- tiae est spiritus libertatis III 759 arg. 2 *Vide infra* 25

— Una gratia potest in plures effectus II 654 1°. 655 4°, 5° — quamvis non va- rietur in se, movet tamen ad diversa ope- ra, tum ut instrumentum Dei, tum ratione variationis in libero arbitrio II 646 5° — in opus bonum et in actum determinatum movet mediante virtute II 656 f. 2. IV 349 a — non est per se potentiarum rectifi- catio II 658 6° — Perfectio vitae gratiae consistit in habitibus gratuitis et in imple- tione mandatorum III 469 a

42 — cognoscitur per fidem catholicam II 607 d. 4 *Vide* V 367 41 — cognoscitur ab intellectu excitato per aliquod donum gratis datum II 682 b. 683 2°, 3°. 689 a — in anima esse non cognoscitur certitudina- liter III 503 d. 4 — quantum ad accepta- tionem divinam non scitur certitudinaliter nisi per revelationem I 229 f. 4, a. 300 4°, 4° — De gratia in quantum gratuita nulla potest haberi experientia II 894 d. 4 — De gratia potest haberi certitudo per probabilem coniecturam III 567 4° — Ocu- lus noster spiritualis nescit distinguere inter lumen gratiae gratis datae et gratum faci- entis I 299 b — gratum faciens per ex- perientiam non potest discerni a dono gra- tiae gratis datae III 504 a — innotescit nobis per actus fidei et caritatis II 648 d. 2 — Sancti aliquando experiendo co- gnoscunt gratiam II 635 b

43 — est in anima ut in proprio sub- iecto IV 47 6° — Sola anima de sui na- tura est perfectibilis per gratiam *ibid.* — directe respicit animam III 76 4° — ut qua- litas spiritualis est in homine solum ratione animae IV 4004 f. 3 — non est in sub- iecto corporali, sed nata est perficere ani- mam et in ea esse IV 47 4°, 7° — Non convenit omni creaturae, Deum esse in ea per inhabitantem gratiam *ib.* 5° — quodam modo redundat in carnem, cum spiritui dat auxilium, per quod praesidet carni II 763 b — existens in anima se- cundum partem rationalem, quando est

abundans, redundat in partem sensibilem et ipsam tranquillat IV 1006 a

— Anima est capax gratiae per hoc, quod est imago III 716 f. 3 — est in ani- ma secundum supremam potentiam II 642 f. 5 — secundum suam essentiam et com- plementum respicit partem superiorem et mentem III 282 2° — respicit proprie men- tem II 763 f. 2 — est in voluntate et in affectione II 405 a, b — inest animae primo secundum libertatem arbitrii II 639 f. 4. 642 f. 4, 4. 643 b — respicit vo- luntatem liberam, ut est libera II 701 2° — principaliter respicit arbitrii libertatem, quae est aequaliter in omnibus II 246 f. 5

— non respicit primo substantiam ani- mae et postea influit in potentias II 657 b. 744 a — respicit substantiam animae vel per proprietatem, vel tantum per appro- priationem II 643 a — non potest suscipi in anima, abstracta potentia II 642 f. 7, 8. 643 b. 644 5°. 744 b. IV 4006 b — inest animae per potentias, in quantum conti- nuantur ad substantiam II 643 a sq., 4°. 644 3°. 744 b. 792 5°. IV 4006 b

44 — In una anima unam tantum est po- nere gratiam gratum facientem II 654 a sq. 657 b. III 286 f. 4 — Per infusionem gratiae unius tota imago reformatur III 799 arg. 4 — una est in anima gratificans totam ani- mam, et tota tollitur unico peccato IV 28 a. 470 b — gratum faciens est una sola in anima et potentiis, faciens gratam animam et informans virtutes II 658 a. III 498 b — una est in omnibus viribus II 792 5° — una est in pluribus potentiis, quia uni Deo conformatur IV 4007 a — Se- cundum aliquos est una, quia primo re- spicit animae essentiam II 744 a — Una est gratia gratum faciens ceteras virtutes informans III 802 f. 2. 803 b. 806 4° — una est, a qua omnes virtutes dicuntur esse gratuita II 657 b sq. — est unus habitus, in quo ununtur omnes habitus virtutum II 654 f. 4 — gratum faciens non potest distingui secundum plures virtutes III 597 b

— Idem est habitus gratiae, sed di- versi usus et status II 244 4°. 254 3° — est lux, quae influit in totam animam ut radix omnium habituum gratuitorum et princi- pium omnis boni operis IV 496 d. 3 — simul gratificat animam et habitus existen- tes in illa III 806 b — una est, qua acce- ptatur anima et habitus et opera II 657 b — totam animam in se et in suis poten- tiis decorat *ibid.* — una est, quae facit esse filium Dei per adoptionem et amicum et sponsam III 770 d. 4

— conformiter se habet ad omnes vir- tutes III 793 a — est generalis et com- munis ad omnem virtutem III 596 f. 2 — non differt essentialiter in virtutibus et do- nis, sed est una, diversi autem habitus substrati IV 470 b — sacramentalis est eadem per essentiam ac gratia virtutum, sed differunt connotando diversos effectus et habitus substratos IV 27 b sq. 531 2° — sacramentalis addit effectum curationis super gratiam virtutum IV 28 b — quae datur in diversis Sacramentis, non differt

essentialiter, sed ex ordine ad diversos effectus IV 170 b

— a virtutibus gratuitis non differt sola ratione dicendi, sed est habitus ab eis diversus II 687 a sqq. *Vide V. Caritas-habitus.* — definitur fides cum dilectione, non essentialiter, sed per posterius et per effectum, vel per concomitantiam II 648 d. 2. 658 4°

15 — datur simul cum omnibus virtutibus III 793 a — Habens gratiam habet omnes virtutes III 792 b — Dona gratiae gratum facientis habent connexionem quantum ad habitus et quantum ad actus, qui perfectionis sunt II 705 a — superveniens secum fert omnes virtutes III 495 a — Omnes habitus gratuiti ortum habent a gratia et simul infunduntur III 740 b — Perfectio gratiae ratione suae dignitatis et eminentiae tribuit homini omnes habitus facientes ad integritatem iustitiae in statu viae III 750 b — Dona gratiae gratum facientis quantum ad habitus et actus, qui non habent annexam imperfectionem, sunt aequalia ante et post lapsum II 705 a sq. — Incendium caritatis non est nisi a gratia II 462 1° — Sine gratia non est dilectio caritatis II 696 3° — Caritas non est sine dono gratiae gratum facientis I 270 f. 4. II 680 a

— est origo virtutum ut causa sufficiens III 801 5° — ita sufficienter datur, quod omnes habitus gratuiti possunt ex ipsa oriri, libero arbitrio cooperante III 795 a — existens in anima carente habitibus virtutum, se habet quasi originale principium illorum et eos producit quantum ad esse primum III 498 b — dicitur aliquando simul infundi cum habitibus substratis virtutum, aliquando sine illis, cum tamen de se semper uniformiter infundatur III 500 6° — non secum fert in infusione omnes virtutes quantum ad ipsarum integritatem secundum materiale et formale III 496 4°. 498 a — non videtur esse principium virtutum, sicut animae substantia est principium potentiarum II 657 a sq.

— gratum faciens comparatur ad habitus virtutum quasi originale principium, vel solum ut informans quantum ad esse gratuitum III 498 b sq. 500 6° — informat habitus informes manentes in anima III 499 2° — format et vivificat habitus virtutum et eos facit Deo acceptos II 657 b — virtutum habitus substratos perficit et informat per suam praesidentiam et influentiam III 793 a — est omnium virtutum perfectiva in esse gratuito *ib.* 4° — Virtutes formantur a gratia, secundum quod sunt gratitae III 807 2° — format virtutes ad ultimum finem ordinando II 658 a, 5° — est essentialiter virtutibus, prout sunt principium meriti III 499 5° — informat virtutes quantum ad bene esse III 598 1° — non facit unum per essentialiam cum habitu virtutis, quem informat II 658 a — gratum faciens cum virtute informi non fit unum per essentialiam, sed secundum quandam ordinationem et relationem III 499 a

— Perfectio habituum infusorum venit ex parte gratiae IV 414 b — ducit virtutes

politicas ad complementum, maxime concurrente assuefactione III 723 a — Gratia augmentata crescunt et ceterae virtutes III 804 4° — Secundum gratiae quantitatem est augmentum in virtutibus quantum ad rationem gratuiti IV 394 b. 395 3°, 4° — Omnes habitus gratuiti in anima ratione gratiae informantis sunt aequalis dignitatis et meriti III 742 b. 743 5°. 803 a

46 — usus gratiae est meritum II 652 a. III 388 1° — Gratiae primo competit opus meritorium facere II 658 4° — facit opus liberi arbitrii meritorium apud Deum II 654 b. III 803 b — motum liberi arbitrii ordinatum reddit meritorium II 457 f. 3, b — ordinatur ex condigno ad merendum I 729 b — disponit ad aliquid per modum necessitatis vel congruitatis III 280 5° — sufficienter praeparans facit mereri illud, ad quod praeparat, merito condigni III 406 f. 4 — Sine gratia apud Deum nemo potest mereri merito condigni II 691 d. 2 — Liberum arbitrium in bono opere non potest proficere ad meritum nisi per gratiae adiutorium II 557 3°, 4° *Vide V* 366 7

— In gratia est iustitia meritoria, quam acceptat summus iudex ad retributionem aeternam II 455 a — necessaria est ad iustitiam, quae sit meritoria *ib.* 1° — Merito gratiae opera sunt Deo amabilia *ib.* a — Sine gratia opera non sunt meritoria et Deo placita *ibid.* — Sine gratia ipsa opera laudabilia vana sunt II 607 d. 4 — Quod reddit Deo acceptum non potest esse sine gratia III 276 f. 3 — Sine gratia Deus nihil acceptat in operibus nostris II 691 d. 2 — necessaria est, ut Deus aliquod opus acceptet ad retributionem II 698 b — gratum faciens necessaria est ad faciendum opus meritorium, quod ordinatur in finem II 689 a — necessaria est ad omne opus, quod aliquo modo est ordinatum ad assequendam beatitudinem *ibid.* sq. — praeventiens voluntatem requiritur in bonis meritoriis II 863 6° — est fundamentum satisfactionis II 785 f. 3. V 245 b — Dona gratuita efficaciora nunc sunt ad merendum, quam ante lapsum ratione difficultatis, non vero ratione promptitudinis voluntatis II 707 a sq. — in statu naturae institutae necessaria erat ad merendum, sed magis in statu naturae lapsae II 698 b sq.

47 — Per gratiam homo habet pervenire ad unum et summum Bonum II 654 b — Creatura rationalis non potest pervenire ad suum finem, qui est supra naturam, absque dono gratiae II 699 4° — superaddita naturae est principium salutis, ut totum Deo tribuatur II 696 a — Sine dono gratiae in nulla lege contingit ad salutem pervenire III 541 5° — gratum faciens est dispositio sufficiens ad salutem IV 406 f. 3 — Existens in gratia ex ipsa prima gratia potest pervenire ad salutem III 794 f. 4

— Usus gratiae ordinatur ad merendam gloriam II 662 2° — Absque gratia gratum faciente non potest esse Dei ami-

cus et mereri regnum aeternum II 678 b. 679 f. 3. 680 f. 4 — Non debetur corona gloriae nisi ei qui habet gratiam gratum facientem II 678 f. 4 — singularis habet ordinationem ad hoc, ut faciat hominem mereri summam beatitudinem III 426 3° — ordinatur ad merendam gloriam, non gratiam primam vel praedestinationem I 730 6° — disponit ad fruitionem Dei III 53 3°. 280 4° — meretur etiam carnis glorificationem II 786 5° — gratis data potest mereri gloriam de congruo II 667 a

— ordinatur ad gloriam sicut dispositio II 456 f. 3. III 388 1° — immediate per se disponit ad gloriam IV 439 arg. 5 — est ultima dispositio ad gloriam IV 46 f. 4 — sufficientem dispositionem ponit in viatore ad obtinendam gloriam II 668 3° — est dispositio velut necessaria ad gloriam IV 432 d. 4 — habet commensurationem ad gloriam secundum proportionabilitatem, quamvis illa excedat II 667 b. 668 b

— facit habentem dignum gloria II 434 4° — Gratia gratum faciente efficitur quis dignus superna beatitudine II 630 f. 3 — In quantum facit acceptum, sufficit ad meritum vitae aeternae III 26 4° — in quantum est supra naturam, est medium assequendi beatitudinem aeternam II 698 b — aequivalet beatitudini secundum divinam aestimationem I 294 2° — est principium operis meritorii merito condigni respectu gloriae II 667 a sq. 668 2°, 3°

— est similitudo gloriae II 648 d. 2 — est media inter naturam et gloriam IV 46 f. 4 — inchoatur in statu viae, consummatur in statu gloriae II 660 b — patriae adaequatur gratiae viae II 666 f. 2 — Lumen gratiae gratum facientis non habet per gloriam evacuari, sed potius consummari III 682 4°, 6°

— non repugnat gloriae II 660 f. 5 — potest esse simul cum gloria *ib.* b — naturaliter praecedit gloriam ut dispositio ad illam II 456 f. 3. 457 b — praecedit gloriam tempore, vel solum natura III 388 b, 4°. 389 4° — Angeli simul habuerunt gratiam et gloriam II 457 b. III 389 4° — in homine praecedit gloriam II 703 f. 3 — Homo sic conditus est, ut longe ante gloriam habeat gratiam II 704 4°

48 — datur ex mera liberalitate, nulla cogente creaturae necessitate II 636 a — et eius usus est donum gratuitum II 662 f. 3 — Usus gratiae sequitur donum gratuitum II 663 3° — Usus gratiae praesupponit gratiam tanquam fundamentum et originem II 662 b, 2°

— Nemo sibi ipsi potest impetrare gratiam de condigno I 729 4° — non potest cadere sub merito II 457 f. 5. III 105 3°. 408 3° — nullo modo potest cadere sub merito condigni II 662 b. 664 b sq. III 407 b — in prima infusione ita habet rationem gratuiti, ut nullo modo compatiatur rationem debiti II 662 b, 4° — prima antecedit omne meritum II 664 f. 4, 4°, 6° — prima antecedit omne meritum et est causa omnis meriti I 729 f. 4 — prima non

cadit sub merito, quia est fundamentum omnis meriti et quia est donum pure gratuitum II 691 d. 2 — In statu gratiae existens non potest sibi mereri gratiam primam post recidivum nisi merito congrui *ibid.* — Per usum gratiae consequentem non contingit mereri habitum gratiae praecedentem II 457 f. 5. II 662 a sq. — Non potest quis mereri gratiae augmentum merito condigni II 664 b sq.

— Gratificatio cadit sub merito congrui quoad ipsum gratificandum, sub merito digni quantum ad alium virum sanctum, sub merito condigni quantum ad neutrum I 729 b — Ratio gratuiti attenditur in habitu gratiae in comparatione ad eum cui datur II 663 3* — Aliquis potest alteri mereri primam gratiam merito digni, quae tamen non datur nisi gratuita liberalitate divinae misericordiae *ibid.* III 407 b. 408 3* — Sancti viri possunt aliis per caritatem et orationes suas impetrare gratiam primam I 729 4*. IV 482 d. 3 — Adultus non potest sibi vel aliis aliquoties impetrare gratiam nisi intra ecclesiasticam unitatem IV 483 d. 3

49 — Peccator merito congrui sibi meretur gratiam, cum ad gratiam se disponit III 407 b — Per opus sine gratia homo meretur de congruo et sic disponit se ad gratiam II 699 6*. IV 353 b — in quantum respicit voluntatem liberam, est recuperabilis II 701 2* — In statu viae nemo est, quin sit susceptibilis gratiae II 834 b. 835 5* — Liberum arbitrium excitatum gratia gratis data potest se de congruo disponere ad gratiam gratum facientem II 682 b — Liberum arbitrium omni gratia destitutum nihil potest facere ordinatum ad suscipiendam gratiam II 683 4*, 5* — Liberum arbitrium sine gratia nihil potest, per quod disponatur ad gratiam II 689 b

— Ad dispositionem ad gratiam concurrunt adiutorium gratiae et cooperatio liberi arbitrii III 677 3* — Dispositio ad gratiam non est a libero arbitrio sine dono gratiae gratis datae IV 429 1* — Sine gratia gratis data praeveniente voluntatem nemo se praeparat ad gratiam II 475 a — Dispositio ad gratiam gratum facientem non est a libero arbitrio sufficienter sine gratia gratis data II 682 b — gratis data est necessaria dispositio ad gratiam gratum facientem non ex parte gratiae gratum facientis, sed liberi arbitrii *ibid.* — gratum faciens est quid divinum, ad quod liberum arbitrium non exurgit nisi per aliquod donum gratis datum *ibid.* — Per donum gratis datum homo excitatur, ut convertatur ad Deum, et conversus per gratiam gratum facientem a Deo acceptatur *ib.* 4* — gratis data de congruo disponit ad gratum facientem II 402 b. IV 357 a. 376 d. 4 — Multiplex gratia gratis data disponit de congruo peccatores ad gratiam gratum facientem I 742 d. 3

— Ad gratiam suscipiendam requiritur dispositio ex parte voluntatis IV 42 a — Voluntas Dei est causa efficiens gratificationis, tamen ad salutem concurrunt libe-

rum arbitrium ut consentiens I 721 6* — Deus non infundit gratiam sine motu liberi arbitrii, sicut convenit voluntati liberae in agendo et recipiendo IV 421 3* — adultis non debet dari, nisi praecedat consensus II 703 f. 4 — gratum faciens non datur nisi volenti IV 404 3*, 4*. 421 1* — expellitur et recipitur in anima secundum conformitatem voluntatis IV 403 2*

— Ad iustificacionem requiritur motus liberi arbitrii consentiens gratiae IV 421 a sq. — Deus non infundit gratiam nisi ei qui concordat gratiae IV 422 b — Ad infusionem gratiae homo se debet praeparare consentiendo gratiae et detestando peccatum *ib.* b — Ad gratiam suscipiendam requiritur motus consensus liberi arbitrii et contritio adiuvans IV 550 a — Quanto homo magis est ineptus ad gratiam, tanto maiori praeparatione indiget ad hoc, ut ipsam suscipiat III 679 a

— Necessaria dispositio ad gratiam est facere quod in se est, non solum privative, sed positive II 683 4* — Dispositio ad gratiam est toto corde ad Deum redire et ab errore recedere IV 406 f. 3 — Dimittere actum peccati est praeparare se ad gratiam II 478 f. 6 — Anima se disponit ad gratiam per detestationem peccati IV 428 b — Dolor de Dei offensa sufficienter disponit ad gratiam IV 335 a — Poenitentia informis disponit ad gratiam gratum facientem II 475 a — Culpae detestatio, ut est laesiva naturae, non disponit ad gratiam gratum facientem II 683 6*. IV 335 a — Donum gratiae gratum facientis non datur habenti duplex cor et duplicem voluntatem IV 404 3* — Nullum donum gratiae debet infundi in ipso actu peccandi III 495 f. 5, b

— Adultus potest ad gratiam disponi per fidem et dolorem de peccatis IV 407 3* — Liberum arbitrium non disponitur sufficienter ad gratiam per cupiditatem boni in generali II 683 2*, 3* — Primus motus, per quem liberum arbitrium consentit gratiae, est motus fidei IV 421 b. 423 4* — Gratia adveniens per modum reparantis et expellentis culpam immediate respicit motum vel actum poenitentiae IV 328 b — adveniens informat actum elicitedum a gratia gratis data, quo liberum arbitrium se disponit IV 429 1*

— non confertur adulto nisi ad motum liberi arbitrii, quo deficiente datur ad motum fidei alienae vel ad meritum Christi II 134 4* — parvulis non datur sine baptismo *ibid.* — requirit quandam dispositionem praevisam in subiecto, vel in alio adiuvante II 703 b

20 — Aliquis habet gratiam, quia Deus dat, non habet, quia non accipit I 721 6*. 720 f. 4. II 245 arg. 4. 854 f. 2 — divina omnibus praesto est II 682 1*. III 541 6* — Deus paratus est gratiam dare omnibus paratis recipere II 433 arg. 4 — semper praesto est ei qui vult eam suscipere II 687 6*. 691 d. 3 — Deus paratus est dare gratiam, nisi habeat obstaculum ex parte susipientis II 433 b — Deus est

ita promptus dare gratiam sicut creatura accipere II 434 6* — Dei praesto est unicuique, neque quis caret gratia, quia gratia desit sibi, sed quia ipse deest gratiae II 680 1* — Deus facienti quod in se est non negat gratiam IV 408 f. 2. 424 f. 4 — Deus defectum naturae ad bonum supernaturale merendum supplet, cum se offert tempus et locus II 699 5*

— Deus semper praesto est praebere gratiam adiuvantem ad operandum II 694 d. 3. 699 5* — Deus semper fuit promptus ad dandam gratiam adiutricem ad implenda mandata III 814 1* — Defectus gratiae non habet causam efficientem, sed deficientem II 475 b — Deus in conferendo gratiam non attendit futura peccata, sed praesentem idoneitatem II 701 1* — Deus dat gratiam, cum se liberum arbitrium disponit de congruo, sed non subtrahit, nisi se disponat necessario ad subtractionem I 315 a

— Deus non offert gratiam praevenientem extra tempus merendi II 476 a sq. 177 2*. 835 5* — ex decreto divinae iustitiae non datur post mortem IV 528 d. 3 — gratis data non deficit ex parte Dei nec naturae peccantis, sed culpae ratione status II 475 b sq. 177 2* — regenerans non datur secundum legem communem ante nativitatem III 72 1*. IV 450 b — sanctificans non sequitur necessario nativitate carnalem III 72 4*. IV 450 a sq., 1*

— maxime datur per merita et per oblationem Christi mediatoris II 707 b — Plenitudo gratiae Christi in nos redundat per passionem eius III 412 d. 1 — Christus omnibus impetravit gratiam quantum ad sufficientiam III 426 a — capitis est communis, cuius plenitudo nata est in aliis redundare *ibid.* — Christus impetravit omnibus gratiam poenitentialem per passionem suam *ib.* 1* — non datur peccatori nisi merito satisfactionis et passionis Christi *ib.* 4* — praecedentibus Christum data est propter satisfactionem promissam, sequentibus propter solutam III 393 6*. 426 4* — Nemo potuit unquam habere gratiam sine fide Christi III 285 3*

— datur per missionem Spiritus sancti III 26 4* — Gratificatio est per missionem Spiritus sancti et per merita Christi III 236 b — perfecte datur per Christum III 24 a — abundantius datur post passionem Christi III 289 b — ante Christum non deficit III 290 6* — Per Legem non erat gratiae collatio III 814 1* Vide V 457 2 et VI 255 38 — In nova lege abundantior est gratiae infusio in Sacramentis III 548 f. 4 — In nova lege gratia Spiritus sancti amplius diffunditur in Sacramentis propter meritum Christi et pretium iam solutum *ib.* b — In tempore gratiae facti sumus participes gratiae in abundantia IV 558 4*

— Tempus gratiae dicitur, quo redundantia gratiae velamen figurarum effugatur manifesta veritate, et onus Legis alleviatur per amorem III 290 6* — Tempore gratiae requiritur sanctitas et puritas mentis IV 755 b, 5* — Propter maiorem gratiam

in nova lege maior est ingratitudo peccantis IV 542 a

— Influentia doni gratuiti est ex tempore I 246 a — habet initium in tempore, sed actum extra tempus et supra tempus elevatum *ib.* 5* — omnis, quae datur ex tempore, praedeterminata fuit et praeparata ab aeterno III 179 f. 4 — Deus gratiam praeparat per praedestinationem, offert per vocationem, confert per iustificationem, complet per magnificationem II 669 a — Gratificatio ponit effectum non in habitu solum, sed etiam in actu circa gratificatum II 633 3* — non dicitur praedestinata I 722 d. 1

21 — datur, secundum quod homo se praeparat II 246 f. 3, 4*, 2*, III 678 f. 2. IV 99 f. 3 — Deus in donatione gratiae de congruo considerat praeparationem suscipientis IV 336 f. 3, b sq. — Deus non dat minorem gratiam merito peccatorum praeteritorum ei qui bene se praeparat IV 337 2* — Utilius est modicum de gratia habere usque in finem quam multum ad tempus tantum *ib.* 1* — Praeparatio ad gratiam potest esse maior in eo qui minus peccavit et minor in eo qui magis peccavit III 679 a — Deus in distributione gratiae non solum respicit dispositionem praesentem, sed etiam futurum IV 116 2* — Nemo gratiam servare potest, nisi pro illa Deo gratus sit II 703 f. 5 — est utilis et fructuosior, quanto pro ea Deo gratiores sumus *ibid.*, b

— datur minor et maior, secundum quod aliquis se magis disponit et Deus acceptat IV 99 b — simpliciter maior datur ei qui se magis disposuit *ibid.* — Ceteris paribus minor praeparatio eius qui minus peccavit pro maiori reputanda est *ibid.* — frequenter abundat, ubi abundavit delictum *ibid.* 337 3* — Casus alicuius perfecti non semper ei videtur prodesse ad augmentum gratiae IV 336 b

— Quantitas gratiae mensuratur secundum largitatem divinam, vel secundum suscipientis idoneitatem III 677 a — Deus dat gratiam secundum capacitatem suscipientis II 704 f. 4. 707 b — In distributione gratiae maxime attenditur discretio distribuentis II 707 b — Quantitas gratiae est secundum mensuram liberalitatis divinae IV 899 a

— Non oportet, gratiam adaequari naturae II 257 2* — Naturalia non sunt causa gratiae II 246 a — Natura non sic meretur gratiam sicut gratia gloriam II 247 5* — Natura bona de congruo disponit ad gratiam II 239 b — Dispositio ad gratiam de congruo est bonitas naturae II 246 a, 3* — Maiora naturalia disponunt de congruo ad maiorem gratiam II 402 b — respondet naturalibus saltem secundum debitam proportionem III 279 f. 2 — in hominibus plerumque non respondet excellentiae naturae II 257 a

— Naturalia non sunt dispositio necessitatis, sed congruitatis ad gratiam II 250 b. 251 4* — potest esse aequalis et similis in Angelis et hominibus II 250 b — Gratiae intensio non consistit in unione ad

Deum per elevationem correspondentem viribus naturae II 246 a sq. — non datur secundum capacitatem naturae ut causam efficientem nec ut dispositionem necessitatis, sed congruitatis *ibid.*, 3* — mensuratur secundum liberalitatem Dei dantis, non secundum qualitatem suscipientis, nisi de congruo secundum praeparationem, non secundum capacitatem suscipientis IV 145 b — Bonitas naturae non disponit ad gratiam ut necessitas nec etiam ut congruitas, nisi interveniat praeparatio respondens capacitati naturae *ib.* 4* — In distributione gratiae nec capacitas nec indigentia naturae principaliter pensatur, sed divinae praedestinationis et dispositionis mensura II 246 b — Angelis data est gratia secundum capacitatem naturalium, sed non ita ut non possent plus suscipere II 251 4*

— Capacitas animae ad gratiam per collationem gratiae non minuitur nec augetur, sed consummatur et completur I 793 d. 3 — adveniens auget capacitatem quantum ad virtutem cooperandi, sed non quantum ad possibilitatem suscipiendi III 280 2*. 283 6* — parvulus in baptismo de lege communi datur aequaliter IV 145 b

— Quae spectant ad hominis gratificationem et glorificationem plus sunt ad manifestationem divinae misericordiae et iustitiae quam potentiae II 532 f. 4. 533 4* — datur a Deo liberaliter, salvo ordine sapientiae et iustitiae II 134 4* — datur in mensura ex parte doni, non ex parte largientis III 292 d. 2 — Deus non omnibus confert gratiam sine mensura, sed omnibus dat liberalitate immensa *ibid.*

— per omnem modum perfecta fuit in Christo I 284 6* — in Christo est finita, sed Deus non potuit dare maiorem, quia natura non poterat suscipere I 793 d. 3 *Vide V. Christus* 12

— est plena vel plenitudine sufficientiae, vel praerogativae, vel copiae, vel superabundantiae III 282 b — dicitur plena in capite, vel etiam in membris III 34 d. 4 — simpliciter est plena in statu gloriae, plena respectu operis meritorii in statu viae III 361 a

22 — augeri potest ut donum creatum II 634 f. 4 — augeri potest secundum id quod est, non solum secundum effectum *ibid.* — recipit magis et minus II 637 f. 3 — ut donum creatum augetur usu virtutis II 635 b — Respectu meriti differt gratia prima a suo augmento, non quantum ad rationem habitus, sed status II 665 3* — est conformis in omnibus quantum ad habitum, sed differens secundum usum et statum II 244 4*

— dicitur augeri proprie quantum ad ipsum habitum, et minus proprie quantum ad proprietatem accidentalem II 665 2* — Augmentum gratiae aut est secundum profectum in gratia prius habita et eius usu, aut per collationem novi usus vel doni gratuiti I 273 b — quotidie potest augeri quantum ad fervorem, sed non quantum ad novorum donorum vel usuum collationem I 274 3* — augetur quantum

ad substantiam, sed remittitur solum quantum ad fervorem *ib.* 4* *Vide V. Caritas - augmentum*

— Augmentum gratiae est per additionem gratiae I 273 f. 3 — gratum faciens augetur et completur per gratum facientem IV 169 f. 3, 2*. 170 a — Non omne, quod additur primae gratiae gratum facienti, est gratia gratis data IV 169 2* — In augmento gratiae videtur infundi nova gratia II 664 b — augetur eodem modo, quo caritas *ib.* b — Simplicitati gratiae consonat augmentum per accessum ad summum *ibid.* 665 4* — est forma simplex per privationem partium secundum quantitatem molis II 665 4* — non est omnino simplex secundum quantitatem virtutis *ibid.*

— augeri meretur II 664 a — meretur augeri per bona opera *ib.* b — Augmentum gratiae fit secundum quendam modum perfectiorem meriti de congruo II 665 a — in eius potestate non est augeri quoad substantiam habitus, sed hunc profectum meretur *ib.* 2* — ex se potest proficere in fervoris intensione et habitus radicatione et operum multiplicatione *ibid.*

— augetur proprie secundum habilitationem ad bonum IV 99 b — in eo qui se magis disposuit maiorem habet efficaciam habilitandi ad bonum *ibid.* — quaecumque plene delet culpam, sed parva semiplene habilitat et perficit animam IV 44 a. 95 2*. 99 b — quantulumcumque expellere potest omne peccatum, sed non sufficit ad vincendam omnem tentationem III 658 b

23 — per se opponitur culpae II 642 f. 4. 643 b — immediate et directe opponitur culpae II 813 a. 828 f. 4. IV 42 f. 4, 3. 43 b. 419 f. 4 — directe opponitur culpae, in quantum facit Deo acceptum II 677 3* — et culpa directe habent oppositionem et impossibilitatem III 357 4* — Uni gratiae opponitur multiplex culpa II 655 3* — Gratiae repugnat foeditas actualis, adhaerens, quae est venialis, et contracta, quae est originalis II 239 a — Gratiae repugnat voluntas mala III 760 b — Gratiae opponitur omne vitium III 801 6*. 804 3* — contraria est superbiae in sui aestimatione I 299 b — repugnat peccato et ei quod habet annexum peccatum, vel oritur a peccato III 764 4* — gratum faciens est contra culpam et poenam ordinatam ad culpam IV 169 3*

— gratum faciens compatitur miseriam, non culpam II 175 b. IV 140 b — compatitur secum obligationem ad poenam III 393 6* — delet culpam, sed non absolvit ab omni poena III 426 5*. IV 12 2* — Existens in gratia non obligatur ad poenam nisi temporalem III 424 arg. 4

24 — nullo modo potest esse simul cum culpa IV 427 5* — et culpa simul esse non possunt, sed unum expellit alterum II 813 a — delet peccatum, quia ei repugnat, et quia Deo offenso reconciliat et quia Deum contemptum amare facit super omnia IV 547 b — reformans delet culpam ut deformantem IV 319 a — per imaginis reformationem et conversionem ad

GRA (24)

(25)

GRA (26)

Deum delet omnem culpam III 426 5* — est iustificatio et remissio peccatorum II 648 d. 2

— expellit culpam formaliter et se ipsa I 252 4* — formaliter delet culpam IV 419 1*. 426 2* — formaliter iustificat ut informans IV 42 4*. 419 2* — expellit culpam informando, non efficiendo IV 429 6* — delet culpam ut causa immediata IV 42 f. 4 — expellit peccatum per virtutem infinitam Dei, qui per eam inhabitat in anima IV 395 2* — iustificat informando animam, expellendo culpam et dando iustitiam III 888 a

— Sine gratia non potest deleri culpa IV 43 a — sanans necessaria est ad delendam culpam II 475 a. 676 a — gratum faciens est necessaria ad delendum quodcumque peccatum IV 547 b — Quamvis Deus delere possit culpam sine medio, tamen decrevit delere per gratiam II 677 6*. IV 43 b. 419 b. 426 a — Deus, cum delet culpam, per gratiam sanctificat animam et in ea inhabitat II 677 6* — Deus expellit culpam infundendo gratiam IV 422 b. 426 a — Deus non dimittit offensam sine gratia II 675 f. 5 — Deus non delet culpam nisi per gratiam IV 419 a sq. 575 b — Culpam non expellitur, quin detur gratia IV 429 5* — Peccatum non deletur sine habitu, qui reducit ad complacentiam et amicitiam Dei IV 547 b *Vide V. Culpa-deltio.* — Deus non delet culpam reparando innocentiam, quin superaddat gratiam IV 43 b. 427 6*

— sola a peccato liberat IV 547 f. 1 — liberat a servitute peccati III 658 a — delet peccatum actuale, quod est facile mobile propter vertibilitatem voluntatis III 425 b — una delet omnem culpam mortalem III 426 5*. IV 352 b — quantulumcumque expellere potest quancumque culpam III 678 f. 3 — minima delet peccatum mortale IV 549 f. 4 — modica potest delere omnem culpam IV 99 b — quantulumcumque delet omne mortale et etiam veniale, de quo est contritio IV 94 f. 3 — gratum faciens non datur paulatim, sed statim expellit peccatum IV 376 d. 4 — expellit culpam in instanti IV 426 4*. 555 a

— non delet veniale per sui essentiam vel inhaerentiam IV 549 b. 550 3* — Culpam venialis non opponitur gratiae directe, sed expellitur, cum gratia perficitur III 357 4* — curat veniale sine Sacramento exteriori IV 548 3* — vigoratur per Sacramenta et opera sacramentalia ad delenda peccata venialia IV 550 a — Secundum aliquos gratia baptismalis, poenitentialis et finalis in sui initio delet omnem culpam mortalem et venialem IV 551 b sq. — adiuta igne purgatorii, libero arbitrio non adiuvante, sed conformi, delet venialia etiam quoad culpam IV 552 b, 4*. 554 b

— adveniens non tollit nisi illud quod ei opponitur III 495 b — non totum reparat, quod culpa destruxit II 786 5* — sacramentalis proprie respicit corruptionem personae, sed contra corruptionem naturae

non habet ordinari directe II 763 b sq. — poenitentialis ordinatur ad removendam voluntatis deordinationem, non carnis corruptionem II 785 b. 786 5* — singularis personae non tollit omnino originalis peccati radicem in eo, in quo est, nec per se nec per usum suum III 426 a — minuit fomitem quantum ad inclinationem, non quantum ad radicem III 75 a. 76 4* — gratum faciens quamvis diminuat concupiscentiam, tamen nunquam finiet eam II 775 d. 2. 835 4* — aufert dominium concupiscentiae II 761 a — Pronitas ad culpam simul potest stare cum gratia *ibid.* *Vide V. Concupiscentia.* — non potest esse plena, ubi est aliquo modo concupiscentia III 74 arg. 1

— per se sufficiens est ad expellendam culpam sine actu animae, sed hic est necessarius ad introducendam gratiam IV 386 2*. 429 f. 2 — Motus liberi arbitrii et contritio requiritur in ipsa gratiae infusione IV 422 b. 423 4*. 428 b — Per fidem liberum arbitrium concordat gratiae advenienti, per contritionem gratiae culpam expellenti IV 422 b — Liberum arbitrium per motum suum concordat gratiae ad culpae expulsionem IV 319 4*

25 — tollitur per culpam III 682 4* — amittitur per aversionem II 642 f. 6 — Homo perimit gratiam datam per culpam IV 44 3* — amittitur in instanti, quo peccatum consummatur II 708 d. 4 — totaliter tollitur per culpam II 657 f. 5, b — Homo per peccatum expoliatur gratuitis III 676 4* — Gratuita per culpam simpliciter ablata sunt II 469 f. 2 — Omne peccatum totaliter privat gratiam, non tamen totaliter habilitatem naturae ad gratiam III 808 d. 2 — licet expellatur uno peccato mortali, novis peccatis quis potest adhuc magis ab ea elongari IV 490 4*

— non expellitur a peccato ut agente in illam III 679 4* — Peccatum expellit gratiam non agendo in eam, sed quia facit liberum arbitrium deficere a gratiae complemento III 658 b. 675 2*. 679 4* — dicitur corrumpi per peccatum, non quod agat in eam, sed ob aversionem animae a Deo II 641 5*

— est accidens corruptibile II 640 b est accidens separabile *ib.* f. 3 — non potest in esse conservari praeter subiectum *ibid.*, b — producitur ex nihilo et in nihil redigitur, cum corrumpitur *ib.* b. 641 6* — Homine eam repellente, corrumpitur ut accidens inhaerens substantiae rationali II 856 5* — deficit in se, subiecto deficiente *ibid.* — corrumpitur in se deficiendo, quando anima avertitur a Deo, et Dei influenza non continuatur II 641 5*

— de se nunquam corrumpitur vel senescit I 252 3* — est corruptibilis non ex se, sed ex liberi arbitrii vertibilitate II 661 4* — habet esse temporale et variabile ratione liberi arbitrii, in quo est I 246 5* — non corrumpitur nisi propter aversionem mentis nostrae a rectitudine veritatis aeternae II 641 3* — non aufert voluntati vertibilitatem ad malum II 507 a. III 675 3*, 4* — Dum liberum arbitrium sequitur affe-

ctionem contrariam caritati, perdit gratiae donum et caritatis habitum III 675 4* — facile amittitur in procillis tentationum II 644 6* — facile amittitur propter vertibilitatem voluntatis IV 42 a

— Deus non aufert suum beneficium nec gratiam, sed homo eam amittit per suam negligentiam, et Deus ultra non apponit II 768 4* — Deus non est principalis causa in subrahenda gratia II 870 2* — Deus non subtrahit gratiam nisi permissive II 856 3*, 5* — Gratiam datam Deus non aufert, sed homine se avertente, eam non continuat *ib.* 3* — Gratiam datam Deus non perimit, sed dicitur subtrahere, quia eam ultra non apponit IV 44 3* — Peccans debet velle, ut Deus sibi gratiam subtrahat ad tempus, ad punitionem I 860 d. 4

26 — Nihil tribuendum naturae, quod est gratiae, sed totum gratiae Dei tribuendum est II 635 b. 690 b — Errores Pelagii de necessitate gratiae II 680 b. 681 b. 683 b. 685 b. 690 b. 691 d. 1, 2. 692 d. 3 — Habitus infusus gratiae necessarius est ad morbi curationem et imaginis reformationem II 676 a — Anima formari non potest per se ipsam, nisi Deus gratiam suam infundat II 297 a

— gratum faciens necessaria est ad remissionem peccatorum, ad victoriam tentationum, ad observantiam mandatorum divinatorum II 680 b. 690 a — Sine gratia gratum faciente per gratias gratis datas mandata Dei possunt impleri quantum ad genus operis, sed non quantum ad intentionem mandantis II 680 a, 3*. 684 4* — necessaria est ad implenda mandata II 691 d. 3 — Nullum opus fit recta intentione nisi ex gratia II 689 a. 699 a — Recte uti non contingit nisi per gratiam gratum facientem I 249 b — necessaria est libero arbitrio lapsio ad electionem boni II 572 d. 3 — necessaria est ad bonam voluntatem, ut sit efficax II 692 d. 4 — Ad bonam et perfectam voluntatem necessaria est gratia praeveniens et adiuvans voluntatem II 677 4* — Liberum arbitrium infirmum indiget sustentari gratia fortificante IV 174 2* — Homo lapsus maiori adiutorio gratiae indiget quam ante lapsum II 698 b. 706 f. 4. 707 b

— est necessaria ad resistendum omni tentationi II 686 a sq. — Dei bonitatis influenza necessaria est homini in quocumque statu ad resistendum peccato II 557 a, 4* — Sine gratia gratum faciente non potest quis vincere adversarium, licet possit ei resistere per gratiam gratis datam II 678 b, 4*, 3*. 679 5* — Sine gratia gratum faciente non potest quis vincere se ipsum II 679 4* — Voluntas non est in habitu abstinendi a peccato sine gratia IV 4036 4* — Abstinerere a peccato, quia contra Deum et quia iniquum, non est sine gratia gratis data *ibid.* — non intuetur principaliter poenam, sed Dei complacentiam III 759 arg. 3. 760 a — Dolor de Dei offensa non est sine gratia gratum faciente, vel gratis data II 477 4*. 683 6*. IV 335 a *Vide V. Culpa*

deletio et *V. Dolor* in fine. — Sine gratia nemo potest poenitere, ideo nec bonus esse II 476 b

— sanans necessaria est ad rectitudinem voluntatis per actuale peccatum lapsae II 475 a — Sine gratia praeveniente voluntatem et formante ad poenitentiam voluntas remanet in impenitentia II 476 b — Peccatum non remittitur, nisi voluntas praeveniat a gratia, quae Deo reconciliat II 698 b

27 — dividitur in *praevenientem* et *subsequentem* II 656 f. 4 — A Deo non solum est gratia cooperans, sed etiam praeprans III 754 f. 4 — ratione effectus est praeveniens et subsequens, sive operans et cooperans II 669 b — praeveniens et subsequens non distinguuntur ut habitus, sed ut effectus II 654 f. 4, 2, 4* — praeveniens et subsequens ordinantur ad eundem effectum IV 474 3* — praeveniens et subsequens sunt duo effectus, prior respectu mali, a quo liberat, alter respectu boni, ad quod ordinat II 654 1* — Actus gratiae praevenientis ordinem habet ad actum gratiae subsequentis *ibid.* — eadem dicitur operans et cooperans ratione diversorum effectuum, qui sunt separabiles II 158 d. 2 — operans et cooperans differunt, prout habent esse in libero arbitrio lapsio *ibid.*

— praeveniens non dicitur respectu subsequentis, sed voluntatis II 458 d. 2 — praeveniens et subsequens dicitur respectu voluntatis II 642 f. 2. 643 b — praeveniens dicitur, quia praevenit liberum arbitrium II 632 f. 4 — ideo praevenit, quia non est a libero arbitrio, sed potius infunditur ab ipso Deo II 669 b — dicitur praeveniens, in quantum ipsam voluntatem facit bonam *ibid.* — praeveniens dicitur vel gratis data, quae disponit voluntatem ad suscipiendam gratiam, vel gratum faciens, quae praevenit opus IV 376 d. 4 — praeveniens large dicitur de donis naturalibus II 669 b — dicitur praeveniens, quia expellit malum, vel quia informat animam, vel quia inchoat motum II 670 a — dicitur subsequens, quia adiuvat voluntatem ad bonum, vel quia movet ad operandum, vel quia adiuvat ad proficiendum *ibid.* — praeveniens et subsequens minus communiter dicitur de gratia gratis data et gratum faciente II 669 b — praeveniens et subsequens aliquando dicitur de gratia viae et gloria II 670 a

— Praeveniens prius natura format actum quam potentiam IV 429 4* — praeveniens est causa virtutum II 656 f. 4 — praevenit liberum arbitrium invitando et adiuvando II 683 1* — praevenit excitando liberum arbitrium per cogitationem II 682 b. 690 b — praeprans emollit cor ad poenitentiam IV 477 a — adveniens in animam commovet rationem, conturbat voluntatem per contritionem, et sanat per peccati expulsionem IV 422 b

— praeveniens culpam expellit, subsequens ad bonum disponit II 654 f. 2 — praeveniens liberat a servitute peccati,

gratia cooperans expedit hominem et solvit ad bona opera IV 477 a — operans dicitur ut mundificans voluntatem, cooperans ut adiuvans In bona operatione II 458 d. 2 — operans praevenit liberum arbitrium, cooperans illud elevat ad opera meritoria, respectu quorum est motrix principalis II 645 b — operans praevenit et movet liberum arbitrium ut instrumentum Dei, cooperans vero ut dispositio ad motum, quo illud se movet *ibid.* sq. — cooperans et subsequens dicitur, in quantum liberum arbitrium adiuvat respectu boni operis eliciendi II 669 b — in prima conversione Angelorum erat subsequens, non praeveniens II 455 a

28 — exigit cooperationem liberi arbitrii III 675 5*. 677 3* — non elicit opus meritorium, nisi voluntas ei cooperetur II 646 5* — sine consensu voluntatis non elicit opera meritoria II 707 a — potest esse in potentis sine usu et merito operis II 644 5*, 6* — Habens gratiam frequenter movetur praeter gratiae inclinationem II 701 3*

— Liberum arbitrium cooperatur gratiae efficienter efficiendo opus meritorium IV 428 b — Homo cooperatur Deo dispositive praeprando se ad gratiam *ibid.* — non est tota causa motus liberi arbitrii II 646 2*, 4* — sic movet liberum arbitrium, ut ei non tollat libertatem *ib.* 4* — non movet naturaliter, sed secundum voluntatem Dei influentis et liberi arbitrii cooperantis *ib.* 3*, 5* — Ex aequali gratia oritur maior vel minor motus secundum cooperationem liberi arbitrii IV 394 b

29 — *gratis data* est omne illud, quod est superadditum naturalibus, adiuvans aliquo modo et praeprans voluntatem ad habitum vel usum gratiae, sive sit per modum habitus, sive actus II 682 a sq. — gratis data tenet quasi medium inter gratum facientem et naturalem libertatem voluntatis *ib.* b — Multa bona gratis data concreantur et dantur cum natura II 470 1* — gratis data est manifestatio spiritus ad utilitatem II 649 d. 2 — gratis data est potestas ad aliquod officium deputata IV 615 4*

— gratum faciens cum gratis data non est eiusdem speciei III 496 4* — Dona gratiae gratum facientis non excludunt dona gratiae gratis datae, sed magis illa in suo adventu complent et perficiunt, et quodam modo ab eis vigorantur et perficiuntur *ib.* 5* — gratum faciens habilitat ad facienda mirabilia supra posse naturae rationalis, gratis data vero ad facienda mirabilia supra posse naturae simpliciter III 665 3* — Spiritus sanctus operatur in nobis per gratiam gratum facientem opera nostra ad propriam salutem, per gratiam gratis datam vero ad salutem aliorum IV 468 2*. 502 b

— gratis data necessaria est in omni opere bono ad illuminandum, dirigendum et excitandum II 689 a — gratis data necessaria est ad disponendum se ad gratiam gratum facientem, ad resistendum omni

tentationi, ad faciendum quantumcumque bonum ordinatum ad salutem II 690 a — gratis datae multiplicantur per ordinem ad diversa opera exteriora, quae sunt eorum immediati effectus II 654 2* — Dona gratiae gratis datae congruentia homini ante et post lapsum se habent ut excedentia et excessa II 705 a — Aliquae gratiae gratis datae conveniunt soli statui naturae institutae, aliae soli statui naturae lapsae *ibid.*

— gratis data stat cum culpa II 475 b. IV 440 b — Donum gratiae gratis datae simul stat cum iniquitate IV 502 b — gratis data ad officium stat et non variatur, etiam gratia gratum faciente abscedente, propter salutem aliorum IV 468 2*. 615 4* — Donum gratiae gratis datae ordinatum est ad utilitatem communem, quamvis non valeat accipienti IV 502 b

— gratis data disponit ad ulteriorem gratiam IV 4036 4* — gratis data disponit et ampliat capacitatem naturae ad susceptionem gratiae gratum facientis II 402 b — Substantia, quae minus capax est gratiae per naturam, potest effici magis capax per aliquam gratiam gratis datam *ibid.*

— Habens usum liberi arbitrii vix aut nunquam reperitur sine aliqua gratia gratis data II 682 b — Liberum arbitrium nunquam destituitur omni gratia gratis data II 686 b — Donum gratiae gratis datae non exigit tantam dispositionem IV 404 3* — Deus gratiam gratis datam frequenter dat existenti in actuali voluntate peccandi II 475 b — gratis data praevenit voluntatem, ut poeniteat *ib.* a — Sine gratia gratis data nemo unquam se praeprarat ad gratiam *ibid.* IV 429 4*

30 — *unionis* est habitus, quo quis Deo unitur III 286 f. 2 — unionis dicit donum gratiae creatae faciens animam deiformem, quo anima efficitur gratis congrua ad unionem; vel donum increatum gratiae effectivum unionis; vel ipsam unionem gratuitam, quae ex parte divinae naturae dicit quid increatum, ex parte humanae naturae dicit quid creatum non absolutum, sed relatum III 53 6*. 287 a — unionis non est habitus creatus cooperans ut causa ad unionem III 53 a, 4* — unionis non est in carne ut habitus III 45 4*. 52 f. 3 *Vide V. Christus* 12 et *V. Unio*.

— unionis est summa gratia III 53 a, 4*. 280 4*, 5*. 286 f. 4 — excellentior est quam gratia fruitionis et eam praesupponit III 37 f. 3. 45 4* — Per gratiam unionis in Christo humana natura exaltata est super angelicam II 251 4*

GRATIARUM ACTIO — est debita pro bono collato IV 365 4* — maxime debetur pro eo quod gratis datur III 104 f. 3 — Beneficia sunt memoranda ad gratias agendas III 557 2*. IV 586 d. 3 — debet esse maior, secundum quod plura sunt beneficia IV 585 d. 2 — non tantum respicit excellentiam dantis, sed etiam excellentiam muneris III 222 d. 3 — de se non habet rationem meriti, sed ex divina liberalitate potest mereri novum donum, non vero praeteritum II 663 4*

GRA

GRATITUDO — Grati debemus esse de beneficiis acceptis III 646 f. 3, b — dicit memoriam beneficiorum ad gratias agendum et promptitudinem ad exsequendum et ad reddendum bonum pro bono IV 586 d. 3 — est specialis virtus *ibid.*

GRATUITUM — est quod ex mera liberalitate datur, vel sine retributione I 426 4° — Grati datur quod sine necessitate datur I 425 arg. 4 — Amor gratuitus tantum dat et nihil accipit I 422 d. 9. 426 4°. 206 d. 2

GRAVITAS — et levitas sunt proprietates consequentes formas elementorum II 306 arg. 4 — In elementis mixtis praevalet natura gravium secundum quantitatem II 367 b — est ex appetitu elementorum

appetentium suas sphaeras IV 4032 1° — Secundum gravitatem et levitatem corpora habent locari sursum et deorsum II 305 f. 4, arg. 4 — Gravia inclinantur ad centrum per pondus III 806 b — non sufficit ad motum sine aliis virtutibus II 349 2° — obstat operationi et motui II 215 b

GREGORIUS — ei multa divinus Spiritus revelavit IV 926 a

GRESSIBILIA — animalia sunt ex terra et ad ornamentum terrae spectant II 385 a

GULA — est immoderatus appetitus cibi reficientis suaviter II 517 a — luxuriae confuncta prohibetur in sexto praecepto III 824 7° — fuit materiale in peccato Adae II 798 d. 1

HAB

Gustus — Sensus gustus est propter indigentiam ad restaurationem IV 4018 arg. 3

— est potentiae concupiscibilis III 745 b — est experimentalis boni et dulcis cognitio III 774 b — summi boni est doni sapientiae III 745 b — In gustu summae dulcedinis consistit sapientia III 794 f. 3 — disponitur per caritatem ad spiritalia degustanda III 689 b — Caritas dat sensum gustui, ut sapiant ei bona aeterna I 305 d. 4 — voluntatis perversus bonum facit apparere malum et malum bonum II 996 5° — maxime infectus respuit cibum bonum II 987 b

GUTTA — frequenter stillando facit foveam III 724 4°

H

HABERE — aliquid est, cum est in facultate habentis I 249 b. 250 2° — dicitur quis etiam quod statim habet, dum indiget et petit II 134 6° — In aeternis bonis perfecte videre habere est III 584 d. 3 — Cum aliquid habetur ut finiens vel ut perficiens, ipse habens habetur I 250 3° — dicitur aliquis non solum substantialia, sed etiam proprietates I 375 d. 4 — aliquid est formaliter, vel exemplariter, vel causaliter I 157 4° — vel est formaliter, vel virtualiter, quod sufficit, ut quis idem det alteri II 361 3°. IV 279 b

— Quod habetur ab alio per essentiam differente non habetur essentialiter, sed per participationem I 371 3° — Ab alio personaliter tantum differente, sed eodem essentialiter, habetur aliquid totaliter et essentialiter *ibid.* — Quod habet aliquis ex se per prius habet quam quod habet ex alio I 220 arg. 3 — Habere a se et ab alio non ponit gradum plenitudinis I 222 4° — Pater hanc conditionem: non habere ab alio, nulli communicat I 227 d. 3 — In divinis est duplex modus se habendi I 398 a. 565 d. 1 *Vide V. Deus 33 et V. Relatio.*

— Anima habet Deum perfecte et in ratione quiescentis, vel imperfecte et in ratione tendentis II 660 a — Nos habere Deum non est aliud quam Deum habitare in nobis *ibid.*

HABILITAS — dicitur ordinabilitas naturae ad gratiam I 836 d. 7 — Spiritus de naturali aptitudine debet esse habilis ad susceptionem influentiae divinae I 721 4° — naturalis quodam modo inclinatur ad virtutem et opponitur vitio II 843 2° — est media inter bonum naturae et bonum moris II 823 6° — corrumpitur per peccatum *ib.* 5° — liberi arbitrii diminuitur per culpam II 676 1° — Habilitates ad operationes gratuitas corrumpuntur per peccatum III 626 3° — ad bonum non perditur II 5 b — ad bonum nunquam omnino tollitur, salva natura I 836 d. 7. II 823 5°

HABITARE — Deus dicitur habitare solum in iustis I 646 arg. 4 — Deum habi-

tare in aliquo dicit effectum in creatura, qui est a tota Trinitate III 13 4° — Deum habitare in nobis dicit divinam dignationem et hominis exaltationem II 660 a

HABITUDO — In omni habitudine sunt duae relationes secundum duo extrema I 460 f. 4 — consimilis inter duo per se nihil ponit commune, in quantum est duorum ad duo I 852 b — essentialis non facit diversitatem per essentiam II 35 a — in divinis solum ponit comparisonem et connexionem sine dependentia I 373 5° — in creaturis ratione imperfectionis dicit dependentiam *ibid.*

HABITUS — moralis, qui addit aliquid supra potentiam, eam determinat ad bonum vel malum II 602 f. 2 — Nullus habitus moralis est indifferens ad bonum et malum *ibid.* — nullus est essentialiter malus, secundum quod est habitus II 941 3° — omnis naturalis semper est rectus II 902 arg. 5 — Habitum malum praecedit malus actus II 718 arg. 4 — bonus non mutatur in malum nec e converso II 898 arg. 1. 938 3° — cognitivi sunt oppositorum III 749 5° — acquisitus potest purificare et foedare animam II 900 1°

— plures sunt necessarii ad hominem perfecte sanandum et reparandum III 738 3° — plures requiruntur ad perficienda opera, quae sunt supra naturam *ib.* 4°, 5° — expediunt potentias removendo impedimentum, quod est ex parte animae IV 444 b — qui habet ortum a potentia per assuefactionem, non dat novam potentiam, sed priorem habilitat; qui vero est per infusionem et non solum dependet ab eo, in quo, sed magis ab eo, a quo, habet potentiam nobilitare et supra se elevare II 690 d. 4

— gratuiti dividuntur per virtutes theologicas et cardinales et dona III 469 a — In nobis sunt tres differentiae habituum gratuitorum, videlicet virtutum, donorum et beatitudinum, ratione trium actuum, ita quod virtutes sunt ad actus primos, dona ad actus medios, et beatitudines ad actus

ultimos et perfectos III 737 a — quidam inter se conveniunt vel in genere gratuiti, vel in ordine ad actum III 495 4° — donorum quidam sunt affectivi, quidam pure cognitivi, quidam medii I 272 b — cognitivi ducunt in manifestationem Verbi, affectivi in cognitionem amoris *ibid.* — qui dicunt incompletionem, non cadunt in Deo per essentiam, sed per causam, qui vero dicunt complementum, sunt in eo essentialiter I 305 d. 5

— Omnium habituum gratuitorum origo quasi materialiter consistit in natura et complete et formaliter in gratia III 795 a — omnes possunt oriri ex gratia, quae datur in prima eius infusione, per voluntatis cooperationem *ibid.* — infusi possunt esse perfecti ante usum liberi arbitrii IV 444 b, 3° — gratuiti motivi dantur ante usum liberi arbitrii ad faciendum dignum gloria et purificandum a culpa IV 445 4° — gratuiti motivi possunt infundi ante usum rationis *ibid.* — cognitivi sunt ad cognoscendum et non habent actum ante usum rationis, et sunt secundum acquisitionem *ibid.* — cognitivi gratuiti sunt per infusionem *ibid.* — infusus, qui est datus ad dirigendum, est delectibilis per repugnantiam in subiecto; qui vero est datus ad distinguendum, est indelectibilis IV 445 a sq.

— religionis est signum bonitatis, tamen etiam mali eo utuntur IV 444 b

HAERESIS — est assertio et defensio contrarii eorum quae sunt de necessitate fidei vel de certitudine Scripturae I 478 a sq. — est contra fidem IV 344 a — est vitium oppositum fidei III 470 f. 4 — dicitur sententia contra fidem ratione adhaesionis IV 314 a — dicitur ab eligendo aliquam sententiam falsam ex propria auctoritate et sensu IV 313 d. 4 — dicit praesumptuosam et deliberatam falsi adinventionem IV 314 b — Haereticus est qui asserit et defendit contrarium fidei IV 448 d. 4 — Haereticus dicitur non qui opinatur aliquod falsum, sed qui falsum praeoptat et pertinaciter credit et defendit IV 313 d. 4 — Haereticus

est qui, divinae legis ignorantia vel contemptu pertinax inventor proprii erroris, vel alieni sectator, catholicae veritati mavult adversari quam sublici *ibid.*

— Haeretici calumniantur bonum et verum ex erroris caecitate et invidiae malignitate I 24 a — Haeretici sunt excaecati tenebris erroris et in eis regnat diabolus I 2 a — Radix perversitatis haeticorum est suggestio diabolica et propria superbia I 24 a — diffunditur falsa superstitio et mendaci et contentiosa locutione *ibid.* — Haeretici fortius ex errore adhaerent vanitati, quam multi Christiani ex fide veritati III 874 4* — frequenter habet coniunctam obstinationem II 988 5* — Haereus exponens se morti non meretur gloriam, sed ignominiam propter errorem et perversitatem II 679 4*

— Aliquis tripliciter potest consentire haeresi IV 426 b — Credens haeretico ut haeretico errat in fide IV 742 d. 2 — Haeretici cognoscunt aliquos articulos non per fidem infusam, sed ex quadam persuasione humanae rationis, immo fictionis suae III 492 4* — Haeretici non habent virtutem fidei, licet cognoscant articulos per acquisitionem, vel per fidem prius habitam *ibid.* — potest in aliquo communicare cum Ecclesia IV 424 4*

— Baptismus haeticorum valet, nisi introducant novam formam IV 460 d. 2 — Haeticus praecisus non est de Ecclesia, tamen habet characterem IV 440 8* — Haeretici accipiunt Sacramentum et characterem, et rem Sacramenti, nisi sit obstaculum fictionis IV 447 d. 2 — Haeretici habent Sacramenta secundum veritatem, si adsit forma et intentio, sed non secundum utilitatem IV 645 a. 834 f. 4 — In haeticis manifestis Sacramentum et sacrificium privatur omni fructu IV 303 b

— Qui accipit Sacramentum ab haeretico, ut est haeticus, nihil accipit IV 426 b — Parvuli baptizati ab haeticis non sunt inter haeticos quantum ad meritum, sed solum quantum ad numerum IV 427 b — Qui ab haeticis baptizantur et haeresim sequuntur figurantur per Ismael, qui vero ad Ecclesiam revertuntur, per filios ancillarum Iacob IV 754 b — Haeticus baptizans graviter peccat et gravius, si actualiter intendat ad errorem perducere IV 836 4* — Qui intendit introducere haeresim intendit novam formam eudere et id quod facit Ecclesia, infirmare IV 460 d. 2

— Haeretici, quamdiu extra Ecclesiam perseverant, non valent ullo modo gratiam impetrare IV 483 d. 3 — Qui fit haeticus propter hoc non amittit gratiam gratis datam IV 423 f. 4 — Haeticus potest conficere Sacramentum, sed non in quantum haeticus IV 424 a. 426 b sq. — Haeticus propter haeresim non desinit esse sacerdos IV 303 f. 3, 8* — Haeticus potest habere ordinem, non iurisdictionem *ib.* 7*

HEMISPHERIUM — Dum in uno hemisphaerio est lux, in altero sunt tenebrae II 315 b — duo ponenda sunt ad revolutionem caeli II 344 3*

HERBAE — Eodem die de terra productae sunt, quo producta est terra II 366 d. 2 — sunt quasi connaturales terrae et trahunt ex ipsa fomentum et originem *ibid.* — nulla est, quantumcumque vilis, quae non sit alicuius utilitatis et virtutis *ibid.*

HERMAPHRODITUS — non est, quin alteruter sexus dominetur IV 936 d. 2

HIC — accipitur demonstrative tantum, aut demonstrative et discretive I 653 3* — In solo corpore est distinctio secundum hic et ibi II 77 a

— Quod est hic et nunc est in loco determinato III 454 f. 2. 456 6*. IV 220 arg. 4 — Esse hic et nunc est a materia II 409 arg. 5 — Forma fit hic et nunc accipiendo partem materiae I 358 b sq. — Omne finitum est hic et nunc II 77 a. 90 f. 3 — et nunc sequitur esse individuum II 79 b — Individuum est necessarium hic et nunc III 454 f. 2. IV 220 arg. 4 — Hic et nunc est quod est hoc aliquid II 305 arg. 4 *Vide* V 83 44* — Natura est ut hic et nunc in particulari I 358 f. 3

HIEMI — fit per elongationem solis se moventis in zodiaco II 369 b

HIERARCHIA — generaliter definitur rerum sacrarum et rationabilium ordinata potestas, in subditis debitum retinens principatum II 238 b — Definitiones Dionysii II 237 b — essentialiter eam respiciunt ordo, scientia et actio II 240 a. IV 617 5* — est ordo, scientia, actio, sive potestas ordinata scientia et actione, quibus respondent appropriata trium personarum IV 481 a

— est divina, angelica et humana II 240 a. 254 4* — increata consistit in unitate et personarum trinitate II 238 a. 254 a — angelica describitur ut egrediens a Deo secundum rationem imaginis et similitudinis, et ut regrediens II 238 a. IV 481 a — proprie est in solis Angelis II 257 a — triplex angelica secundum essentialia hierarchiae, vel secundum status et officia II 240 a. 244 b — Distinctio trium hierarchiarum in novem choros Angelorum II 240 b sq.

— In hierarchia ecclesiastica debet esse distinctio potestatum spiritualium IV 508 b. 509 5* — In ecclesiastica hierarchia sunt diversi ordines quantum ad auctoritates et officia et status II 256 arg. 4. 257 a. IV 635 b — ecclesiastica maxime consistit penes Sacramentum ordinis IV 481 a. 617 5*

HILARIUS — dicitur sententiam de impassibilitate Christi retractasse III 346 4* — non videtur asserere contrarium fidei *ibid.* 359 d. 4. 360 d. 2

HIRCOCERVUS — habet similitudinem extra animam secundum partes III 830 a

HISTORIA — non probat gesta per rationem III 530 d. 3

HISTRIO — lucrum licite potest retinere IV 371 a

HOC — est pronomen demonstrativum IV 489 arg. 4 — importat demonstrationem ut exercitam, non ut conceptam IV

190 arg. 2 — dicit positionem in loco et tempore II 409 b — Commune ut in hoc non significatur in abstractione, sed in concretione I 417 3* — Commune non generatur nisi in hoc *ibid.*

— Hoc aliquid dicit formam cum materia II 440 f. 4 — Omne, quod est hoc aliquid, constat ex materia et forma II 409 b. 374 a. 375 2*. 414 b sq. — Omne, quod habet materiam et formam, est hoc aliquid II 413 arg. 6 — Forma non est hoc aliquid II 497 arg. 4 — Hoc aliquid non dicit naturam, sed hypostasim III 488 arg. 3 — Non omne, quod est hoc aliquid, est completum II 306 4* — Hoc aliquid non venit ad constitutionem tertii II 413 arg. 6

— Movere et operari debetur substantiae, quae est hoc aliquid IV 273 arg. 4 — Actio creaturae terminatur ad hoc aliquid II 497 arg. 4

HOMICIDIUM — prohibitum est occisio innocentis et ex propria auctoritate III 834 d. 3 — prohibitum est occisio viventis vita rationali, sive sui, sive alterius *ibid.* — In prohibitione homicidii prohibetur actus operis et voluntatis III 824 3*. 834 a — eius prohibitio includit omnem deordinationem potentiae irascibilis, quae est in actu exteriori, vel ad actum exterioriorem aliquo modo habet ordinari III 824 3*. 834 a — Homicida putatur aliquis propter occisionem, vel propter voluntatem perversam IV 728 d. 4 — Permittens alium occidi, cum possit prohibere, est particeps homicidii III 433 d. 3

HOMO — 1 *Dignitas* 2 *Finis* 3 *Ordo ad Deum* 4 *Imago et similitudo Dei* 5 *Corpus* 6 *Productio* 7 *Perfectio in statu innocentiae* 8 *Rectitudo* 9 *Vertibilitas liberi arbitrii* 10 *Ordo ad beatitudinem* 11 *Status* 12 *Lapsus* 13 *Corruptio et defectus - Mortalitas* 14 *Reparabilitas - Redemptio* 15 *Ordo ad Deum et ad inferiora* 16 *Subiectio*.

1 — est creatura dignissima II 363 a — praecellit alias creaturas in gradu et dignitate II 406 d. 4 — est excellentissima creatura et par Angelis secundum ordinem efficientis et finis, minor vero Angelo secundum dignitatem naturae II 46 a sq. 577 3* — est praecipuus inter omnia animalia II 385 4* — est prudentissimum animalium, et in eo maxime viget sensus III 348 f. 4 — Omnes virtutes, quae sunt in animalibus dispersae, in homine colliguntur IV 748 b — qui inter cetera animalia est perfectissimus, inter cetera est compositissimus II 378 3*

— est minor mundus II 703 b. 745 arg. 4 — dicitur minor mundus propter maiorem divini exemplaris repraesentationem III 40 b — In homine sunt omnes creaturarum differentiae, quae spectant ad universi completionem IV 995 6* — quodam modo communicat cum omni creatura III 40 b — Nomine hominis potest intelligi omnis creatura, cum ipse cum omnibus communicet III 787 d. 3 — Anima quodam modo est omnia, et corpus cum omnibus habet convenientiam II 449

HOM (2)

f. 4 — secundum conditionem suam communicat cum omnibus creaturis, et cetera facta sunt propter ipsum II 43 b sq. — solus dicitur omnis creatura ratione animae et corporis, quod cum omnibus corporibus habet quandam convenientiam III 399 5°

— quantum est ex parte animae, communicat cum Angelis, quantum ex parte corporis cum animalibus II 385 5°. 416 arg. 2 — medium tenet inter naturam angelicam et brutalem II 454 b

— convenit cum Angelis in rationalitate, et convenit etiam in deformitate gloriae II 251 1° — habet convenientiam cum Angelis quantum ad superiorem partem II 398 f. 4 — differt specie ab Angelis, sed coniungitur cum eis obsequio beneficentiae II 243 1° — et Angelus non solum specie, sed etiam genere differunt II 48 a *Vide V. Anima 1* — possunt assimilari et aequari Angelis in gratia et gloria II 250 b. 251 1°, 2°, 4°. 257 2° — possunt elevari ad omnes ordines Angelorum II 250 b — Omnes ordines Angelorum restaurantur ex hominibus bonis *ib.* f. 3, b — inferioris meriti probabiliter constituent decimum ordinem II 254 a sq. 257 2°

— Humana natura in Christo et beata Virgine est posita supra Angelos III 703 f. 3 — Genus humanum exaltatum fuit per Christum supra naturam angelicam III 240 2° — Per incarnationem multum additur dignitatis generi humano III 21 5°

2 — est quodam modo *finis* omnium, quae sunt II 73 f. 2. 363 a. 382 f. 3. 383 a. 399 5° — sua dignitate et complemento est *finis* omnium corporalium II 385 a, 4° — Dignitas hominis tanta erat, ut propter ipsum facta sint universa III 417 b — est *finis* omnium, in quantum omnibus indiget II 46 2° — Res ordinantur ad hominem propter eius indigentiam II 383 1° — Secundum indigentiam hominis aliae creaturae corporales disponuntur I 784 b

— Omnia sunt propter humanum obsequium II 73 f. 2 — Omnes creaturae inferiores sunt propter hominem vel secundum omnem statum, vel solum secundum statum vitae II 463 a — Propter hominem factae sunt creaturae inferiores, ut ei servirent et eo mediante perducerentur in finem II 401 b. 419 b sq. — Omnia ordinantur in finem mediante homine II 382 f. 4. 383 a. III 417 b sq. — Mediante homine omnia ordinantur ad Deum II 383 a. 394 b. 401 b *Vide V. Creatura finis*. — est propter Angelum, ad reparationem ruinae angelicae, et Angelus propter hominem, non propter inaequalitatem finis, sed ex lege caritatis II 46 a sq. — factus est ad reparationem ruinae angelicae II 45 f. 4. 46 b

3 — Creatura rationalis, quia de se nata est Deum laudare et nosse et res alias in facultate voluntatis assumere, nata est ordinari in Deum immediate II 394 b — ordinatur in Deum immediate II 383 a. 394 b sq. — solus inter inferiora natus est immediate ad Deum pertingere II 382

(4)

f. 4 — Per similitudinem natus est immediate in Deum tendere *ib.* a — Creatura rationalis maxime nata est uniri Deo et in ipsum tendere per amorem II 393 f. 3 — est propter Deum, ad suscipiendam eius influentiam II 46 2° — factus est propter cognitionem intellectivam Dei I 74 arg. 2

— natus est effici deiformis III 38 5° — Creatura rationalis sola facta est ad fruendum Deo, et ut beatificetur in ipso, quia sola est ad imaginem II 463 a — non beatificatur perfecte nisi in ipso Deo III 19 f. 4 — per cognitionem creaturarum ab extra recolligitur in se et elevatur supra se ad Deum I 75 2° — ex diversis rerum naturis debet excitari ad videndam multiformitatem sapientiae Conditoris II 383 a — ex rerum ordine debet excitari ad amandum Deum *ibid.*

4 — est ad imaginem et similitudinem II 407 d. 3 — in imagine habet similitudinem ad suum principium efficiens II 393 a — est imago Dei, quia est eius expressa similitudo II 394 b — In homine Trinitas repraesentatur expresse secundum imaginem II 406 d. 4 — repraesentat distinctionem et ordinem personarum quantum ad memoriam, intelligentiam et voluntatem II 394 f. 4. 395 a, 4°

— habet rationem imaginis, quia assimilatur Deo de proximo secundum proportionalitatem et secundum convenientiam ordinis II 394 b sq. 2°, 3°. 396 6° — est imago Dei, quia ordinatur ad Deum ut in finem immediatum II 407 d. 2 — Rationalis creatura est imago Dei et similitudo expressa secundum convenientiam ordinis, quia immediate ad Deum ordinatur et capax Dei est II 395 a — Creatura rationalis est imago Dei et expressa similitudo secundum convenientiam proportionalitatis, quia non solum similiter se habet in productione effectus, sed etiam quantum ad intrinsecarum potentiarum originem, ordinem et distinctionem, quibus assimilatur personis comparatis ad se ipsas *ibid.*

— Esse imaginem convenit homini universaliter et inseparabiliter II 397 f. 2 — Esse imaginem Dei non est homini accidens, sed potius substantiale *ib.* f. 4 — Esse imaginem convenit homini secundum intrinsecas potentias et naturales *ib.* f. 3 — est imago Dei naturalis II 407 d. 4 — est imago Dei a natura II 396 f. 4 — est imago Dei naturalis secundum formam et potestas naturales II 397 b — non est imago Dei artificialis, sed naturalis *ibid.* — est imago Dei naturalis, sed non connaturalis *ibid.* — In homine est imago Dei sicut in nummo quantum ad discrepantiam in natura *ib.* 2° — Homo naturaliter assimilatur Deo sive a natura causaliter, sed non formaliter II 398 5°

— potest dici imago II 407 d. 3 — dicitur imago Dei concreate, quia insignitus imagine II 395 1° — dicitur ad imaginem abstractivae sumtam *ibid.* — Hominem factum esse ad imaginem videtur dici de imagine creata II 407 d. 3 — non tantum est imago, sed etiam ad ima-

HOM (5)

ginem, quia differt ab imagine *ibid.* — dicitur factus ad imaginem creatam in abstractione sumtam *ibid.* — non solum est ad imaginem increatam, sed etiam ipse est imago et est ad imaginem creatam *ibid.* — Homo potest dici esse ad imaginem increatam, quia non est essentia, sed persona Filii *ibid.*

— Creatura rationalis repraesentat Deum secundum quandam totalitatem spirituales, in quantum potest cognoscere omnia II 395 5° — Creatura rationalis multum approximat Deo, in quantum habet rationem originis, sed anima humana magis in ratione finis II 448 6° — Secundum ordinem rerum in finem magis convenit cum Deo quam Angelus II 401 b — magis divinum exemplar repraesentat, prout anima consideratur in se et ut unitur corpori, quod regit et inhabitat III 40 b. 44 1° — repraesentat Deum secundum aliquam proprietatem repraesentationis, quae non convenit alii creaturae, nec corporali nec spirituali II 399 2°

— expressius repraesentat distinctionem personarum, quia in homine est personalis discretio per originem II 400 arg. 4 — repraesentat Trinitatem summam, et prout est in se ipsa et prout est in rebus, ut sic in qualibet parte corporis sit tota, sicut summa essentia est in creatura *ib.* arg. 2 — repraesentat Deum, non solum ut ens est in se, sed etiam ut est principium aliorum *ib.* arg. 3 — repraesentat Deum, in quantum est exemplar et spirituum et corporalium *ib.* arg. 4

— repraesentat Deum secundum actum nobilissimum, qui est intelligere II 394 f. 4 — maxime natus est Deo configurari et assimilari, quia Dei capax est II 393 f. 3. 395 a — dicitur esse genus Dei, quia habet aliquam convenientiam specialem secundum habitudinem analogiae II 412 3° — De similitudine cum Deo remansit imago II 5 b

5 — est de terra quantum ad corpus, secundum imaginem Dei quantum ad animae naturam II 4 a — sumtus est de terra, in quam postmodum erat rediturus II 427 d. 2 — dicitur de limo terrae productus, ut ex hoc proficiat et ascendat per humilitatis meritum II 420 a — Corpus hominis est de natura inferiori, ut se ipsum pulverem reputans, Deo per omnia subiaceret *ibid.* — Corpus hominis in statu vitae est conformis naturae caelestis, sed super illam exaltatum in empyreo II 423 6° — Corpus hominis debuit constitui ex natura terrae convenienti, quae est elementaris II 420 a — Corpus hominis debuit constitui ex natura elementorum, ut creaturae inferiores possent ei servire et in homine quodam modo glorificari *ibid.* — conditus est in corpore animali ad procreandam prolem ad cultum Dei I 784 b. II 476 b

6 — specialiter dicitur productus opere Trinitatis ratione imaginis II 406 d. 4 — eius productio narratur ut distincta a productione bestiarum ratione dignitatis *ibid.* — productus est sexto die quantum ad

corpus et animam II 417 1* — Corpora humana spectant ad terrae ornatum, unde productum est sexto die II 418 2* — creatus est die sexto, quia omnibus indiget II 46 2* — productus est post ceteras creaturas II 385 a, 7* — productus est post omnia ut finis omnium et consummatio II 418 6* — congrue productus est eodem die, quo cetera animalia gressibilia II 385 a 5*, 6*. 406 d. 4 — Anima producta est cum corpore post productionem brutorum, quia eorum imperfectionem sua dignitate consummat II 417 2* — Licet productio animae concordet productioni Angelorum, tamen ratione corporis, quod spectat ad terrae ornatum, producta est sexto die *ibid.* — Productio corporis non concordat productioni Angelorum, sed spectat ad terrae ornatum I 418 2* — non debuit produci cum Angelis II 385 5*. 418 2* — debuit fieri in terra, sicut Angelus in empyreo II 420 a, 3* — positus est in paradiso terrestri, sed productus extra paradisum II 427 d. 2 — conditus est in loco distante a loco gloriae ad merendum II 176 b

— omnes processerunt ab Adam sicut rami a radice et rivuli a fonte II 718 f. 4 — omnes convenienter producti sunt ex uno homine, sed uterque sexus immediate a Deo II 454 b — Totum genus humanum multiplicatur et disseminatur ex uno propter repraesentationem Dei ut universalis principii III 262 b. 271 a — Tota humana natura erat in Adam non quantum ad existentiam possibilem, sed actualement II 734 2* — producit ab homine, ut magis se invicem diligant II 454 b. 478 3* — quatuor modis producit, qui pertinent ad perfectionem universi II 433 3*. III 23 arg. 9. 33 b. 272 b

— post infusionem animae est in triplici statu: in utero manifestus Deo, natus manifestus nobis, adultus notus sibi IV 150 a sq. — In homine assignantur sex aetates IV 854 d. 3 — Sicut homines diversas habent facies, sic diversas habent mentes et proprietates mentales II 404 4*

— Ordo divinae misericordiae, iustitiae et sapientiae in conditione et conservatione hominum II 774 5* — conservatur in esse in se per vitam, in simili per filiorum procreationem II 457 a — multiplicantur ad perficiendum numerum electorum in laudem Dei II 404 1*. 447 3*. 478 3* — congruenter multiplicantur successive II 478 3*

7 — nulli generi creaturae est obnoxius, sed soli Deo III 262 f. 3. 263 a — natus est dominari ceteris creaturis II 383 a — dum est ad Deum conversus et subiectus, cetera sunt ei subiecta ad diiudicandum, ad utendum, ad gubernandum II 5 a. — Si anima servaret ordinem sub Deo, nihil exiret eius imperium II 504 f. 3 — post peccatum amisit dignitatis praesidentiam II 383 3* — Animalia homini magis mansuescunt, secundum quod plus reformatur et reducitur ad statum innocentiae III 622 b

— in statu innocentiae habebat *immortalitatem* quantum ad aptitudinem per na-

turam, sed quantum ad complementum per gratiae donum, quae vocatur iustitia originalis II 469 b sq., 3* — Per originalem iustitiam natura erat immortalis, et non poterat intervenire mors nisi per culpam *ib.* 2*, 3* — poterat dici mortalis, licet non esset necessitas moriendi II 473 d. 2. 478 1* — per naturam est mortalis et corruptibilis II 45 f. 3 *Vide V. Corpus mortale.*

— in statu innocentiae erat omnino impassibilis II 504 f. 6 — Defectus non sunt ex constitutione naturae III 333 1* — Non potuit esse defectus in corpore humano sive per defectum virtutis animae sive alimenti, nisi praecederet transgressio inobedientiae II 425 b — Defectus sunt annexi in statu miseriae III 341 d. 2 — Homine stante, nulla animalia ipsum laederent, sed omnia ei mansueta essent II 383 3* — servabatur a laesione extrinseca speciali Dei providentia II 470 a

8 — Liberum arbitrium hominis de conditione primaria *rectum* erat II 556 f. 4 — Deus fecit hominem rectum II 425 b — eius rectitudo est a Deo, obliquatio a se ipso II 3 b — Deus fecit hominem rectum, dum ad se eum convertendo sibi assimilavit II 5 a — per imaginem est possibilis ad rectitudinem, rectus vero per conversionem ad Deum II 4 a sq. — per continuationem ad summam potestatem efficitur rectus, immo rector et rex *ib.* b — In homine post peccatum mansit aliqua naturalis rectitudo II 507 3*, 4*

— in statu naturae institutae idoneus erat ad colendum Deum integre et perfecte III 819 b — in natura instituta habuit habilitatem ad amandum Deum propter se et super omnia II 425 b — in statu innocentiae erat maxime Deo propinquus, et ideo nihil poterat inordinate diligere II 505 3* — Tempore naturae institutae corpus subiectum erat animae II 486 b

— In statu innocentiae distinguitur probabilius tempus, quo habuit tantum naturalia, et quo habuit naturalia et gratuita II 703 b — in statu innocentiae indiguit gratia gratum faciente, ut Deo placeret II 695 b sq. — in statu innocentiae poterat per liberum arbitrium propria virtute sine appositione novae gratiae resistere tentationi II 557 a — peccat consentiendo tentationi, in quantum sine gratia superaddita poterat resistere II 556 f. 2 — Pondus carnis non inclinabat hominem primum ad peccatum, ideo non excusat adeo, ut faceret illud remediabile II 475 b — in statu innocentiae nullum habebat impellens ad peccandum II 504 f. 1. 505 a — nullum habebat impellens interius, sed exterius II 507 2*. 529 d. 5

9 — per rationem est capax beatitudinis et iustitiae, et culpa et miseriae II 716 1* — Quia homo rationis capax est, ideo habet libertatem arbitrii II 383 a — In prima sui constitutione debebat habere vertibilitatem arbitrii III 267 2* — Melius est, ut Deo liberaliter serviat I 784 b — conditus est in vertibilitate arbitrii, qua poterat converti et

reverti II 507 a — Animae humanae data est libertas arbitrii vertibilis et revertibilis, id est potens stare et cadere et resurgere II 42 b — productus fuit in statu vertibilitatis, ut ordinato processu veniret a merito ad praemium, ab imperfecto ad perfectum, ab inferiori ad supremum II 533 1*. 555 f. 4, a — relictus fuit in manu consilii sui III 413 d. 3 — Deus a principio hominem reliquit in manu consilii sui dando ei libertatem arbitrii III 813 arg. 3 — habet vertibilitatem liberi arbitrii, qua potest vivere et mori spiritualiter, et corpus habile ad vivendum et moriendum II 419 b. 420 2*

— debuit condi in statu vertibilitatis arbitrii, et ita impugnabilis et expugnabilis II 533 a. 534 b — congrue fuit creatus peccabilis ad manifestandam Dei potentiam, sapientiam, misericordiam, iustitiam II 532 b — Melior simpliciter fuisset homo confirmatus in gratia, sed secundum quid in ordine ad finem melius factus est in libertate peccandi I 792 d. 2 — habet habilitatem ad labendum frequenter et possibilitatem ad resurgendum II 46 b

10 — omnes naturaliter desiderant *beatitudinem* II 517 a. 528 d. 3. 795 arg. 2 *Vide V. Beatitudo.* — immediate ordinatur ad aeternam beatitudinem II 46 a — a natura habet aptitudinem ad beatitudinem, sed dispositionem sufficientem habet per gratiam II 469 b

— Naturaliter appetit excellentiam et sufficientiam et laetitiam II 517 a — in bonis creatis nunquam quiescit II 5 b — Nihil creatum potest compensare bonum amissum *ibid.* — in gloria undique completur, intelligentia absorbetur ab eminentia lucis, affectio a torrente voluptatis II 546 7*

— debet pervenire ad beatitudinem per merita et bona opera, unde prius est viator quam comprehensor II 420 3* — longo tempore debebat esse viator II 507 a — erat in statu sublimi, sed minus propinquus statui gloriae *ib.* 4* — ei praefixus est terminus diuturnus ad merendum, quia conditus est in dispositione remotiori a gloria II 176 b — in statu innocentiae fuissent translati in gloriam successive II 488 d. 4 — non erat Deo immediate quantum ad statum, sed promovendus ulterius ad deformitatem gloriae II 546 6* — lapsus in statu praesenti venit ad suum finem per vias asperas, quae non conveniunt statui innocentiae II 717 6*

11 — In statu viae comprehenduntur tres status: innocentiae, naturae lapsae, naturae sub lege gratiae III 360 d. 4 — In statu innocentiae natura perfectior erat quam in statu viae II 478 a — Naturalia post lapsum eadem sunt substantialiter, sed minus possunt quam in natura instituta II 557 2*

12 — est principalis auctor sui *lapsus* III 41 4* — impugnatus fuit non ex defectu Dei custodientis, sed ex ingratitude hominis custoditi II 535 4* — contra tentationes habet multiplex adiutorium II 465 3*

— Si homo stetit, non videntur plures salvandi fuisse I 833 b — Lapsus hominis facit ad rationem eligendi, in quantum fuit ab aeterno praevisus I 715 3* — In conditioe humani generis Deus praevidit lapsum III 27 5*

43 — Humana natura corrupta est merito primae praevicationis, non a primordio suae conditionis II 715 b sq. — Natura corrupta est a primo parente II 719 b sq. — Totum genus humanum per peccatum primi parentis prolapsus fuit de statu innocentiae III 4 a — Totum genus humanum corruptum est, secundum quod processit secundum legem concupiscentiae III 87 4* — eius corruptio non cognoscitur per rationem solam II 716 a. 719 b — Tota natura corrupta est non solum poenaliter, sed etiam culpabiliter II 714 f. 2. 719 a *Vide V. Corruptio.* — In generatione prolis infectae malum non praeponderat bono II 720 2* — merito culpae originalis non debebat comparere coram Deo propter foeditatem culpae, propter offensam Maiestatis divinae, et propter mortalitatem in carne IV 89 d. 3

— evanuit per culpam I 3 b — In homine est duplex vetustas, poenae et culpae III 80 d. 4. 341 d. 4 — post peccatum amisit habitum scientiae, non tamen naturale iudicatum II 549 d. 3 — non solum corruptus est quantum ad vim motivam, sed etiam quantum ad sensitivam et phantasticam II 900 3* — Post peccatum subtracta est ei perfecta lucis increatae influentia, unde multa ignorat et facile errat I 24 d. 5 — In praesenti statu retardatur per corpus, quod aggravat animam III 704 3* — in praesenti statu indiget multiplici auxilio et mediatoribus III 704 4* — indiget custodia Angelorum contra tentationes diaboli etiam in statu naturae institutae II 279 b — Ex humana infirmitate et indigentia homini innotescit divina potentia II 532 b. 533 4* — Nostra virtus instabilis nunquam invenit quietem II 6 a sq. — ex carentia iustitiae originalis incurrit necessitatem indigentiae et inevitabilitatis I 126 a — corruptus accipit occasionem peccandi ex cognitione, et ideo melius est ei quaedam nescire I 689 4*

— multum diligit carnem II 502 f. 4 — Inferior portio rationis multum trahitur a sensualitate II 588 a — fere omnes carnales sunt et desideriis carnis obsequuntur II 503 a, 5* — semper magis et magis sequebantur concupiscentiam et de uno errore labebantur in alterum IV 52 2*

— per conversionem fit impurus, per aversionem infirmus, per expoliationem mendicus II 5 b — impeditur in bene agendo et ineptus est ad opera maioris excellentiae ratione reliquiarum peccati III 739 b — omnes generati de massa peccati habent difficultatem ad vitandum peccatum et necessitatem ad committendum III 77 b in statu naturae lapsae facilis est ad desidium et ad superbiam III 78 d. 4 — ex prima transgressione multipliciter deordinatus est quantum ad ordinationem ad pro-

ximum III 849 b — Multiplex est deordinatio respectu sui III 893 d. 2

— Peccatum punitum fuit poena mortis, quae est irremediabilis, de qua nullus evadit II 174 f. 4 — per peccatum factus est mortalis, ut quemadmodum voluntarie Deum deseruerat et se ipsum morte culpae occiderat, sic spiritus invite desereret corpus, et mors exigerat in poena, sicut commissum fuerat in culpa II 506 b — mali statim post mortem descendunt in infernum, quia anima non est deputata ad ministrandum II 165 3*

44 — lapsi sunt peccato remediabili III 40 f. 3 — etsi totus corruptus esset, non esset incurabilis, nisi corruptio ei inseparabiliter adhaereret III 87 4* — lapsus de culpa potest consequi veniam propter fragilitatem carnis II 577 3 — potest rectificari, quamdiu est in statu merendi II 176 a sq. — tempore merendi transeunte, si est in aliquo peccato, non potest reacquirere bonam voluntatem II 476 a. 477 b

— Homines reparari decens et congruum erat propter eius dignitatem, propter modum labendi et propter statum hominis lapsi III 417 b sq. — magis erat reparandus quam Angelus III 418 2* — quia per alium cecedit, debuit habere adiutorem et relewatorem II 507 b. 534 b — totus lapsus fuerat, per alium corruerat et reparabilis erat III 40 b. 41 3* — Humana natura tota cecidit, alio peccante et alio suggerente, et ita decens fuit, eam per alium relevari II 475 b. III 418 a — Hominis miseria provocabat misericordiam, poenitentia placabat iustitiam III 418 a — erat perditus et redimendus secundum naturam visibilem et invisibilem I 281 f. 3 — non erat redimendus ab alia creatura, ne esset ex hoc illi subiectus III 423 a

— liberantur per missionem Filii, beatificantur per missionem Spiritus sancti III 31 b — Si Deus non esset incarnatus, homo esset beatus, dum tamen esset redemptus et ad visionem Dei perductus IV 4005 2* — Humanum genus respectu incarnationis non fuit ratio finaliter movens, sed quodam modo inducens III 706 3*

— Mira Dei condescensio patet, quod genus humanum sibi inimicum coniungere voluit in unitatem personae III 262 b — Dei liberalitas in redemptione hominum III 706 4* — Propter peccati infinitatem debuit homo redimi maiori pretio, quam valeret *ibid.* — ex pretio a Christo soluto melius debet cognoscere pretiositatem suam *ibid.*

— per incarnationem coniungitur suo principio III 23 b — est magis unibilis Deo quam Angelus ratione personalis proprietatis et culpabilis infirmitatis II 399 6* — In gratificatione et glorificatione hominis maxime ostenditur Dei misericordia et iustitia II 533 4* — Genus humanum est finitum multiplicatione et duratione III 706 2* — Deus maiora beneficia praestitit hominibus quam Angelis III 704 a, 2*

— Caro simul habuit vulnus praevicationis et medicamentum vulneris III 85 f. 4

— per culpam expoliatus gratuitis et vulneratus in naturalibus, per Sacramenta vestitur gratia et curatur IV 4 a

45 — a Deo creatus debet Deo honorem II 555 f. 3 — ad hoc, ut recte ordinetur in Deum, necesse est, ut etiam ad se ipsum et ad proximum ordinetur III 727 3* — ordinatur ad se, in quantum sortitur rationem duplicis personae III 721 4* — in operibus suis non tantum debet meritum suum intueri, sed etiam profectum proximi III 670 5* — debet sibi rigidus esse et aliis pius IV 393 5* — lus naturale dictat, quod homo quod sibi vult fieri faciat alii, et non faciat alii quod sibi non vult fieri IV 747 f. 6. 750 a — secundum naturalem ordinem cum omnibus debet habere pacem et concordiam III 667 5* — est animal mansuetum *ibid.* — Hominis non est iudicare, sed iudicari et parcere III 421 5* — in dilectione inimicorum plus elevatur supra se et super ea quae sunt naturae, quam in dilectione amicorum III 668 f. 4 — naturalem affectionem habet ad proximum sanguine IV 848 a sq.

— debet cognoscere originem boni et cognoscendo requirere et ad illam pervenire et ibi requiescere, et cognoscere originem et principium mali et illud vitare et cavere II 4 a — debet potius pati mortem quam recedere a veritate vitae et iustitiae II 458 f. 4 — omnes desiderant scire, sed aliqui voluntate electiva recusant scientiam II 528 d. 3. 529 d. 4 — omnes natura scire desiderant, sed aliqui veritatem impugnant propter odium dicentis vel effectus consequentes II 995 4* — omnes naturaliter desiderant scire veritatem, sed mali eam odiunt quantum ad effectum consequentem I 24 d. 6

— exterior dicitur corpus cum viribus animae inferioribus, interior est spiritus rationalis ad caelestia conversus II 587 d. 3 — Potentiae, per quas homo convertitur ad spiritalia, constituunt liberum arbitrium, illae vero, quibus convertitur ad sensibilia, constituunt sensualitatem *ibid.*

— Non licet in homine sperare, quasi posset dare meritum salutis I 251 f. 6 — In homine potest aliquis confidere tanquam in adiutore salutis, vel pro temporali beneficio I 44 d. 9 — Ad hominem non est recurrendum, ut a quo salus detur, sed administratur I 252 5* — Ab homine non est speranda gratia et venia IV 428 a — Non licet sperare in homine ut relevante, sed ut adiuvante IV 132 d. 4 — potest orationibus adiuvari quadam congruitate *ibid.*

— inducit ad peccandum malum exemplum praebendo II 847 d. 4 — est minister vindictae Dei IV 342 d. 6

46 — est sub lege quantum ad obedientiam obligatoriam III 34 d. 3 — non potest resistere Dei voluntati beneplaciti, sed resistendo voluntati signi Deo adversatur et est eius inimicus II 827 b — in principio conversionis multa ex timore facit, sed approximans ad perfectionem ad bene operandum magis trahitur liberalitate amoris, quam stimuletur poenaltate timoris

III 764 b — mali et superbi potius volunt subesse diabolo quam Deo II 451 4* — voluit Deo assimilari ex excessu praesumptionis III 21 2* — iuste fuit subiectus diabolo, cum se induxisset in servitutem peccati III 413 d. 3, 4. 432 d. 1 — per rebellionem sensualitatis brutalis efficitur similis bestis II 588 a. 746 3* — fit similis bestis quantum ad mentem per peccatum II 473 d. 1.

— debet subici, ut per humilitatem subiectionis ascenderet unde angelus ceciderat per sublimitatem elationis II 420 a — propter peccati meritum est infra res sensibiles IV 30 d. 8 — ratione perversitatis in poena subicitur inferiori per naturam I 252 6* — recte subicitur exterioribus rebus in Sacramentis, sicut se subiecit in peccato IV 553 f. 2 — recte subicitur rebus sensibilibus aut propter peccati meritum, aut propter Dei praeceptum, aut quia sunt gratiae signa IV 30 d. 8 — non debet se rebus creatis subicere, ita ut in eis ponat ultimum finem *ibid.* — non debet humiliari sub creatura, ut a qua detur salus I 252 5* — non potest esse subiectus necessario influxibus siderum II 363 a sq. — subicitur astris, in quantum sequitur passiones II 364 2*

HOMOGENEITAS — est unitas, quae manet simul in diversis II 100 b — Homogeneum est eiusdem naturae in toto et in partibus IV 233 arg. 4 — materiae dicit quandam unitatem possibilitatis II 101 a

HOMOUSION — dicit comparationem essentiae ad personas I 585 b

HONESTAS — personae plura requirit exteriora IV 655 b — Impedimentum publicae honestatis contrahitur ex sponsalibus per verba de praesenti IV 769 a — quantum ad conjunctionem personarum tenet medium inter consanguinitatem et affinitatem *ib.* b

HONESTUM — distinguitur contra utile I 34 f. 3 *Vide V. Bonum - honestum et appetendum.* — Quod est opus iustitiae de se, cadit in genere honesti IV 717 f. 4. 750 4* — Ratio honesti est in bonis spiritualibus III 630 b. 631 1* — Bonum honestum, quod est pure bonum, terminat et quietat, et eo est proprie fruendum; eo vero, in quo est puri boni similitudo, non est proprie fruendum, sed in eo delectandum I 41 4*

HONOR — In honore est testificatio, vel exhibitio alicuius testificantis maiestatem III 214 4* — vel exhibetur in testimonium virtutis vel in signum alicuius nobilitatis et excellentiae et in obsequium reverentiae III 208 a, 4* — vel est adorationis, vel venerationis *ib.* a — appetitur in ratione sufficientiae, vel excellentiae III 893 d. 2

— respicit dignitatem III 634 d. 2 — refertur ad rem rationalem et excellentem ratione sui ipsius III 208 2*. 211 a — semper respicit personam III 201 a, 5* — naturam respicit digniorem in subiecto *ib.* 5*. 874 b — refertur ad aliquem aut sicut ad subiectum, aut sicut ad finem III 206 2*

— alius debetur Deo quam homini I

252 5* — quadruplex Deo debitus IV 365 1*

HORAE — canonicae institutae sunt ad continuum laudem Dei et ad excitandam devotionem IV 288 d. 5

HOSPITALITAS — docetur a Christo remunerando eam in discipulis III 844 3*

HOSTIA — *Vide V. Eucharistia - accidentia.* — Peccatori non est danda hostia non consecrata IV 242 6*

HUMIDITAS — dicitur, prout est extra venas IV 908 a — est radicalis et nutritiva II 730 b. 736 a — est triplex, quae reducitur ad humiditatem nutritivam et complexionalem IV 908 a — est radicalis et fluens et refluens tum respectu nutritivae, tum generativae II 730 b sq. 732 b — radicalis concurret ad generationem prolis II 730 b sq. 731 4* — nutritiva respicit statum et indigentiam IV 908 a — Humidum radicale paulatim consumitur nec potest reparari per quodcumque alimentum II 470 a. 736 a — Humidum nutritivum restauratur per omne lignum paradisi, radicale vero per lignum vitae IV 662 4*

— Humidum proprio termino est male terminabile II 366 d. 1

HUMILITAS — tam affectus quam intellectus habet rationem virtutis III 488 f. 5 — Humiliatio intellectus est admodum laudanda III 529 d. 1 — est pars iustitiae IV 322 a. 325 a — reducitur ad iustitiam, ut ordinat hominem ad se ipsum III 721 4*

— dicit aliquid, quod est affectionis IV 325 a — non est in rationali *ibid.* — est in potentia irascibili *ib.* b — Humiliatio est circa vim irascibilem IV 30 d. 7 — consurgit ex cognitione sui et Dei per scientiam caritati coniunctam III 337 4* — Ad humilitatem maxime expedit timor III 752 d. 1 — claudit oculos ad bona propria et aperit ad videnda mala I 299 b — vult corrigi I 25 b — non habet excessum in reputatione sui IV 564 3* — inferiorem se reputat quantum ad vitae meritum, non quantum ad officium IV 615 2* — Humiliatio virtuosa et laudabilis non debet procedere ex impetu, sed ex discretionem rationis III 333 4*

— Christus suo exemplo docuit humilitatem III 331 a — insinuat in Scriptura et in verbis Christi I 213 5* — commendatur in incarnatione Verbi III 41 2*, 3*. 91 b — Christi et beatæ Virginis confundit mundanorum superbiam IV 710 a

— Quamvis humilis parum intendat facere, tamen magnæ bonitatis est eius intentio II 924 3* — Exercitium humilitatis est securius quam alterius virtutis III 803 b — est fundamentum defendens contra ventum prosperitatis IV 583 a — In humilitate maxime vincitur diabolus et peccatum III 334 4* — in docente movet ad audientiam et captat benevolentiam I 25 b — Deus se potest humiliare in natura unita ad maiorem manifestationem suae altitudinis III 20 1*

HUMOR — fit, dum aqua terrae miscetur II 384 a — In humoribus maxime do-

minatur natura aquea II 379 arg. 4. 381 a — aliquando dicit proprietatem corporis, aliquando substantiam sub tali forma II 318 a — venit a radice ad ramos IV 876 b — dicitur, prout est in venis IV 908 a — immediatius constituit corpus quam elementa IV 907 f. 1 — non sunt de substantia corporis, sed faciunt ad plenitudinem et integritatem IV 908 f. 5, a, 1* — disponunt ad vitam et restaurant corpus IV 907 f. 3, 4. 908 3*, 4* — Ex humore coagulato per naturam fit corpus organicum II 376 4*. 381 a. III 79 d. 3

— Per humores distinguuntur complexionones IV 907 f. 2 — corporis disponunt ad diversas affectiones animae, sed non necessario II 363 b. 364 2*

HYPERDULIA — tenet medium inter dulum et latriam III 207 b — est dulia maior III 206 a — debetur beatæ Virgini ut Mariæ Dei *ibid.*, 4*

HYPOCRITAE — in signo exteriori ostendunt, se esse bonos, et interiori replentur malitia III 844 3* — exterius prætendunt sanctitatem et in corde portant iniquitatem IV 341 d. 3 — constituunt sibi duos fines et habent cor divisum II 887 a — Hypocrisis abscondit peccata IV 585 2* — exterius tantum dolent IV 373 1* — fingentes poenitentiam peccant dupliciter IV 341 d. 3 — Fama, quam appetunt hypocritae, non est eis magnum bonum IV 659 b — qui faciunt opus propter gloriam suam, receperunt mercedem suam IV 356 f. 4. 378 d. 7 — Hypocrisis prohibetur implicate IV 412 d. 2

HYPOSTASIS — est substantia cum proprietatibus I 440 a — de se non importat respectum ad accidens, sed solum ad proprietatem distinguentem I 462 d. 1 — in creaturis dicit substantiam cum accidentibus *ibid.* — non dicit proprietatem excellentiae, sed dicit fundamentum existentiae sicut persona III 234 a — nominat suppositum III 148 f. 1 — proprie significat suppositum distinctum I 406 4*. 409 b. 410 a. 416 d. 1 — respondet subsistentiae I 409 a. 412 b — Nomine hypostasis Graeci utuntur sicut nos nomine personae ut proprio vocabulo I 406 4*. 440 b — Nomen hypostasis erat occasio haeresis, cum significatio eius non esset determinata I 416 d. 1. 462 d. 1, 2 — est terminus emanationis in divinis I 204 a. 233 3* *Vide V. Persona* — secundum modum loquendi magis dicitur de supposito naturae rationalis I 410 b

— creata aliquo modo differt a natura III 131 2* — finita necessario addit aliquid substantiale super essentiam et formam II 89 f. 3 — quaedam excedit formam cuius est III 455 2*

— In philosophia accipitur pro materia I 416 d. 1 — Materia et forma constituunt hypostasim, cum ununtur in tertia natura II 89 f. 3. III 453 4*

HYPOTHESIS — procedit a singulari ad universale, cum non est maior ratio de uno quam de alio II 461 arg. 3. IV 885 f. 5. 896 a

I

IAC

Iacob — non est credendus sanctificatus in utero III 71 b — vir simplex excusatur a mendacio III 856 d. 4 — Benedictio Isaac secundum veritatem Iacob debebatur IV 707 1° — ab Angelo laesus est ad concupiscentiae repressionem IV 525 a

— consensit in Rachelem propter pulcritudinem IV 710 f. 4 — fortasse peccavit venialiter amando Rachelem IV 743 d. 6 — Ancillae uxorum Iacob erant concubinae potius quam uxores IV 763 d. 5 — per ignorantiam excusatur in hoc quod cognovit Liam, credens cognoscere suam IV 681 5° — post copulam contraxit cum Lia matrimonium per consensum IV 707 2° — tenebatur obedire patri praecipienti matrimonium et prohibenti matrimonium cum Chanaanita IV 703 1° — Filii Iacob de ancillis sunt inter liberos computati IV 781 b

IANUA — qua homo arcebat ab aspectu Dei, est culpa, offensa et mortalitas, quae remouentur per baptismum et passionem et resurrectionem Christi IV 89 d. 3 — est clausa per reatum culpae originalis III 392 b. 423 5° — Ante satisfactionem solutam iustum erat, ianuam nobis claudi III 393 4°

IDEA — dicit similitudinem, quae est ratio cognoscendi I 601 b. 605 b. 631 d. 3 — est similitudo rei cognitae I 601 a. 608 a — est similitudo cogniti existens in cognoscente I 600 f. 3 — est similitudo rei, per quam res cognoscitur et producit *ib.* f. 2 — est ad dirigendum in cognoscendo et regulandum in operando *ib.* arg. 4 — non dicit similitudinem aliquam, per quam cognoscens assimilatur aliis, sed cui multa assimilantur I 606 2°

— de ratione nominis dicunt respectum ad res cognitae I 613 b — secundum modum intelligendi dicit respectum medium inter cognoscens et cognitum I 608 a — sunt formae in mente, quae non sunt aliquid rei II 47 3° — est forma exemplaris I 606 1° — est similitudo exprimens ideatum secundum totum I 605 arg. 2. 629 f. 3 — Agens per intellectum producit per formas ideales II 47 3° — Agens secundum artem producit similem secundum ideam II 202 a — Regula agentis increati est forma exemplaris vel idealis II 436 b

— sunt rationes, in quibus Deus cognoscit res I 604 a — sunt formae aeternae et incommutabiles, quae in divina intelligentia continentur I 600 f. 4. 605 arg. 4 — sunt formae rerum aeternae in mente Dei, quia sunt Deus II 47 3° — in Deo est regula non differens, sed idem cum Deo I 602 4° — in Deo secundum rem est divina veritas, secundum rationem intelligendi est similitudo cogniti I 640 a — sunt in Deo secundum identitatem I 630 d. 4 — in Deo est ipsa veritas divina ut

ratio cognoscendi exprimens rem ut similitudinem sui I 601 b. 602 3°. 606 a. 686 4° — significat divinam essentiam in respectu ad creaturam I 608 a — appropriatur Filio I 430 a, 4°

— ut similitudo omnino expressiva summe exprimit rem et secundum omnes conditiones, ut non expressa se extendit ad omnia sine limitatione I 607 3° — in Deo est una similitudo respectu rerum omnium generum I 606 2° — communis est quantum ad indifferentiam et amplitudinem, et simul propria quantum ad discretissimam expressionem *ib.* 3° — in Deo est ratio expressiva et similitudo non tantum universalis, sed etiam rei singularis, quamvis ipsa non sit universalis nec singularis I 610 a, 4° — dicit assimilationem extra genus I 606 2°. 629 b

— una non est ab alia I 613 f. 2, b — una non est altera nobilior *ib.* f. 2, b, 1°, 2° — una non est altera simplicior vel prior I 640 3°. 613 b, 2°, 3° — Non est ordo in ideis ad invicem nec secundum rem nec rationem, sed tantum ad ideata I 613 a sq. — Deus habet omnium ideas praesentes et simul I 696 b — nec secundum rem nec rationem oportet, quod habeat proprietates ideati nisi quantum ad distinctionem I 610 3°. 613 1°. 624 3°. 629 b — In Deo idea rerum corporalium est spiritalis, temporalium aeterna, imperfectorum perfecta I 624 4°. 625 arg. 4. 629 b — Malorum non est idea bona I 629 b

— et ratio cognoscendi dicunt respectum ad res, in quantum distinctae sunt I 608 2° — Plurium sunt ideae plures I 614 f. 4 — Per ideas res distinguuntur I 605 arg. 3. 609 f. 4. 610 3° — sunt plures secundum esse rerum in proprio genere I 608 4° — secundum modum intelligendi et dicendi multiplicantur secundum respectum ad cognita I 607 f. 3. 608 a sq. 609 5°, f. 4. 640 3°. 613 b. 843 d. 8 — Per unam ideam intellectus non potest simplici aspectu cognoscere diversa I 640 2° — sunt plures, quia per eas Deus distincte cognoscit I 613 f. 4, 2° — secundum rationem intelligendi se tenet magis ex parte cogniti quam cognoscentis I 608 a, 2°. 813 d. 8 — In ideis est pluralitas ratione connotatorum I 608 1°, 3°

— Multitudo idearum dicit immensitatem divinae veritatis in exprimendo et cognoscendo omne, quod est Deo possibile I 642 3° — multiplicantur secundum multitudinem non solum universalium, sed etiam singularium I 640 a sq. — non sunt in numero finito, sed infinito I 612 a — soli Deo sunt comprehensibiles *ib.* 1°

— In Deo non est ponere ideas realiter differentes sive distinctas I 605 b. 643 3° — Idea secundum rem in Deo sunt unum, quia ipsa divina veritas I 605 b

IDO

sq. 608 a sq. 612 3° — per respectum ad plura exemplata non multiplicantur secundum rem I 606 1°. 608 a sq. 609 5° — circumscripto respectu ad ideata, in Deo simpliciter sunt unum I 613 b — una in Deo est similitudo multorum, quia est actus purus, qui non determinatur a cognoscibilibus, sed illa comparantur ad ipsum per modum possibilis I 606 2° — In Deo non est multitudo et differentia idearum sicut in nobis I 604 1° — Omnes rationes in Deo sunt unum quid, sed non dicuntur una idea sive ratio, sed plures I 608 b — rerum unum sunt in divina substantia, sed propriae uniuscuiusque III 123 4°

— Pluralitas idearum secundum connotata, quamvis ab aeterno dicatur, non ponit multitudinem realem nisi ex tempore I 608 3°. 609 5° — plures sunt ab aeterno secundum esse, quod habiturae fuerunt res in proprio genere I 609 4° — Pluralitas idearum non venit a multitudine ideatorum, in quantum creata, sed in quantum connotata I 642 2°

— sunt rerum, ut futurae sunt I 608 3°. 609 4° — non dicit tantum quod est, sed respectum ad id quod futurum est vel etiam potest esse I 609 5° — connotat ideatum non secundum actualem existentiam, sed secundum potentiam tantum I 642 2° — non tantum sunt entium vel futurorum, sed omnium possibilium I 642 2°. 623 b. 802 3° — Omne, quod est a Deo, habet ideam in Deo, per quam prius quam fiat, est in Deo I 629 f. 4

— Quod de se dicit privationem non habet ideam in Deo I 629 b — Imperfecta ratione eius quod subest privationi, habent ideam in Deo non imperfectam, sed perfectam *ibid.* — Malum et falsitas non habent ideam in Deo I 628 a. 629 b *Vide V. Exemplar.*

IDEM — In divinis est identitas essentialis, vel rationis I 578 2° — numero et diversum habent medium in divinis I 364 a, 5°

IDIOMATA — *Vide V. Communicatio.*

IDIOTA — Quidam laici, cum sint idiotae, superbia in rebus fidei et morum excacantur II 814 a

IDOLOLATRIA — dicit peccatum, quo creatura adoratur III 215 f. 4, b — committebatur fingendo sculpturam, cuius non erat reperire simile extra, vel quae repraesentabat aliquam rem extra, quae in illa imagine proponebatur adoranda III 830 a — Idololatra adorat idolum ut Deum III 244 f. 4 — dicit cultum exteriorem III 218 4° — dicitur maximum peccatum ratione maioris offensae II 799 d. 2 — comparatur fornicationi IV 843 d. 3

IDOLUM — dicitur nihil esse, quia est nomen impositum a fictione falsa II 868 4°

— ex parte rei est aliquid artificiatum *ibid.*
 — non habet similitudinem extra animam secundum totum, sed secundum partem III 830 a — quantum ad materiam et figuram est aliquid in se ipso, sed dicitur nihil esse in mundo, quia nihil habet sibi simile correspondens in universo *ibid.* — Quantum ad excellentiam divinitatis, quam ei attribuit idololatra, omnino nihil est et solum in fictione consistit *ibid.* 874 4° — secundum aestimationem idololatrae continet aliquid divinitatis, sed nihil est in mundo in re II 868 1° — Quidquid est ibi positionis, est a Deo, illud autem, quod est privationis, est a defectu fidei *ibid.*

— Idolothyti vesci non licet in reverentiam idoli, vel cum scandalo ignorantium, quod in casu necessitatis tollendum est protestatione praemissa IV 764 d. 8

IEIUNIUM — dicitur proprie, communiter et communissime IV 368 a — proprie est afflictio carnis secundum gustum *ibid.* — est poena assumpta IV 97 b — In ieiunio est maior poena quam in continentia II 746 1° — iuste affligit carnem IV 373 3°-6°

— macerando carnem ordinat hominem ad se ipsum IV 368 b — reordinat corpus et spiritum, ne corpus repugnet spiritui contumaciter, ut spiritui subiciatur totaliter, ne crucietur aeternaliter, ut glorificetur aeternaliter IV 373 a — appropriate opponitur concupiscentiae carnis IV 368 b — servat medium, non sobrietatis, sed iustitiae in punishmente IV 373 8° — debet procedere a poena doloris spiritualis *ib.* 4° — In diebus ieiunii debet anima affligi IV 738 b

— est placitum Deo, in quantum punit spiritum IV 373 a, 4° — est opus satisfactorium, in quantum poenale IV 372 b sq. — maxime valet ad satisfactionem quantum ad solutionem poenae IV 369 b — iuvat ad orationem et ad vitam activam IV 368 b sq. — quomodo dicatur ad modicum utile IV 373 2°

— competit tempori miseriae II 330 d. 1 — In diebus ieiunii signatur absentia Sponsi Ecclesiae IV 740 b

— In observatione ieiunii dies praecedens copulatur nocti sequenti II 330 d. 1

— Species consecratae non solvunt ieiunium IV 276 3°

IEPHE — laudatur quantum ad fidem et devotionem, sed vituperatur quantum ad indiscretionem et crudelitatem IV 817 4°

IEREMIAS — sanctificatus fuit in utero, quia expressius prophetavit incarnationem III 70 f. 2. 71 a sq. — sanctificatus fuit in inferiori gradu III 77 b — habuit potestatem vitandi omne peccatum mortale *ibid.* — prophetavit factio, quia quasi omnia eius gesta signa fuerunt dominicae passionis III 71 b

IESUS — dicitur a salvando III 394 d. 2 — nominat personam in divina natura relata ad humanam *ibid.*

IGNIS — est nobilior inter formas corporales II 341 a — propter nobilitatem formae potest dici simplicior aëre II 441

d. 2 — maxime accedit ad naturam corporis quinti sive ad naturam caelestem II 340 6°. 361 6° — est completissimum elementum et dicitur species elementorum IV 992 f. 4 — elementum habet naturam contrarietatis II 339 f. 5. 340 a

— Tres species ignis materialis sunt carbo, flamma et lux II 166 f. 4. 318 a. 339 arg. 5. IV 926 3° — in propria materia est purus, in materia aliena incorporatus, ut carbo et flamma, est ignis permixtus et fumosus IV 4041 b — in ferro non est corpus, sed proprietas corporis I 366 d. 4

— in terram non descendit desursum, sed est in terra, vel generatur per actionem alicuius agentis II 378 5°, 6° — eius productio, de qua non fit mentio, intelligenda est in separatione aquarum a terra II 340 1°. 365 d. 1

— est maxime subtilis et rarus II 337 arg. 4. 378 a — habet luminositatem, caliditatem et levitatem II 340 2° — In igne simul est lux et calor III 364 b — habet caliditatem in summo II 339 arg. 6. 340 a, 2° — in omni specie habet naturam lucis, sed minime in materia terrestri, quae resolvable est in fumositatem, unde magis visum impedit quam adiuvet IV 926 3°

— est maxime activus IV 928 a — agit per influentiam in corpus IV 4024 a — naturaliter urit et subtiliat IV 976 5°. 977 f. 2. 978 a — est causa caloris per modum naturae et necessitatis et per modum positionis et vere efficientis II 807 1°

— Per virtutem ignis vis motiva ab anima ad membra pertingit II 380 b — praedominatur in organis sensuum quantum ad virtutem sive calorem *ibid.* — sua subtilitate penetrat usque ad intima corporum, de quorum constitutione est II 378 a

— habet potestatem faciendi se in alio et augendi I 342 1° — apposito combustibili se multiplicat in infinitum IV 976 a — actione naturali agit in omne combustibile IV 509 3° — consumit cremabile velocius secundum illius proprietates IV 558 d. 4 — habet statum intensitatis ex parte sua, sed extensive solum ex parte combustibilis I 347 3° — naturaliter consumit corpus ex quatuor elementis constitutum II 469 f. 6 — non omnia consumit quae adurit IV 930 a — Quoddam animal vivit in igne IV 929 b

— movetur sursum II 340 a, 2° — quia contrariatur terrae, movetur motu contrario directe motui terrae *ib.* a — naturaliter movetur motu recto II 339 f. 3 — naturaliter ascendit, sed descendit in agendo et immutando secundum virtutem IV 976 4°. 978 2° — potest calorem diffundere deorsum, tamen virtute propria non se movet de loco, in quo est II 349 3°

— est maxime afflictivus II 166 f. 3 — materialis agit in creaturam passibilem et condignam pati *ib.* f. 2 — magnus per ventum magis accenditur, parvus exstinguitur II 536 b — naturaliter est corruptibilis II 339 f. 2

— Conflagratio mundi fiet per ignem non de novo creatum IV 976 a sq. —

Conflagratio fiet per ignem elementum, tum qui est in sphaera sua, tum qui virtute superiorum corporum in inferioribus generatur *ibid.* — conflagrationis non oritur ex causa mere naturali IV 977 b — non agit per virtutem supernaturalem additam *ib.* f. 3. 978 a — Mundi conflagratio inchoatur a virtute supra naturam assistente ipsi elemento secundum determinationem Dei IV 978 a — Conflagrationis progressus est a virtute naturali ignis, sed consummatio purgationis est supra naturam *ibid.* — corpora mundi non rarefaciet nec dilatabit *ib.* 3° — se extendet ad omnia elementa, sed non ad corpora caelestia IV 976 2°. 979 a, 4°

— purgabit mundum sive a foeditate contracta in elementis ex peccato, sive a vetustate naturae corruptae IV 979 a — innovabit elementa per abiectionem, purgando qualitates corporales *ib.* 3° — commutabit mundum in meliorem faciem urendo et subtiliando IV 976 5°. 978 3° — purgabit mundum post executionem iudicii IV 980 a sq. — simul tempore mundum purgabit et innovabit *ib.* b — duplex erit sive quoad substantiam, sive quoad effectum, qui praecedens faciem iudicis purgabit electos et uret inimicos, et qui post iudicium mundum purgabit et innovabit *ibid.* — purgat alia et se ipsum IV 976 4° — purgabit hominem a frigiditate avaritiae et malitiae *ib.* 5°

— est in inferno IV 927 f. 1 — inferni est corporalis IV 926 a — purgatorii et inferni est corporalis sive materialis IV 554 a sq. — purgatorius transit quantum ad officium purgandi, non quantum ad substantiam IV 528 d. 4 — inferni videtur esse eiusdem speciei ac apud nos IV 926 a sq. — inferni habet diversas proprietates accidentales et operationes *ib.* b. 927 4° — inferni est inextinguibilis non per naturam, sed per vim superadditam IV 926 2° — inferni minimum habet de luce *ib.* 3° — poena est acerbissima IV 928 a

— urit in inferno, divina iustitia iubente IV 525 a — inferni agit secundum ordinem divinae iustitiae ut eius instrumentum II 794 5° — idem magis cruciat maiorem peccatorem *ibid.* — non affligit corpora parvulorum, si ibi sint *ibid.* — influit in damnatos secundum ordinem iustitiae, in corpora passibilia secundum ordinem naturae, sed non laederet corpus gloriosum IV 4024 a

— non consumit corpora damnatorum, sed affligit IV 929 b — infernalis urit et non consumit IV 521 3° — inferni non consumit corpora, in quantum non requirit pabulum IV 930 a — semper damnatos affligit non novam dispositionem afferendo, sed quia continue agendo a priori afflictione non cessat *ib.* 2°

— materialis affligendo corpus affligit et punit animam ei unitam IV 1051 1° — materialis affligit animam, quia peccavit cum carne IV 555 2° — punit animam ut instrumentum divinae iustitiae IV 520 b

IGN

— magis affligit animam quam corpus, non propter laesionem, sed propter sensum passionis IV 521 2* — agit in animam non solum per virtutem instrumentalem superadditam IV 933 b. 935 2* — realiter agit in animam IV 934 a — naturaliter immutat animae perceptionem, sed per ordinem divinae iustitiae animae indissolubiler alligatur IV 934 a sq. — poena vera est, in quantum ex vero igne corporali et ex vera applicatione eiusdem ad spiritum causatur *ib.* b — nec in animam coniunctam nec in separatam agit vere efficiendo, sed occasionem necessariam praebendo *ibid.* 935 4*

— in purgatorio per eandem vim puni et purgat animas IV 554 b — purgatorius habet virtutem supra naturam secundum ordinem divinae iustitiae IV 23 1*

— spiritualis est concupiscentia sive libido perversa II 232 f. 3, b — spiritualis sunt flammae vitiorum II 166 1*. 232 f. 5 — significat dilectionem I 284 a, 3*

— in quo apparuit Spiritus sanctus, ad significandum solum fuit formatus et simul cum apparitione incepit et desit I 284 3*, 4* — fuit verum corpus, sed non verus ignis *ib.* 5*

IGNORANTIA — est privatio scientiae II 521 f. 4. 523 f. 5 — est privatio scientiae et potest esse via in errorem et obliquantionem a via iustitiae III 337 a — dicit defectum II 855 b — est tenebra opposita lumini scientiae I 305 d. 3 — est spiritualis tenebra et pura privatio II 855 f. 4 — Qui dubitat de aliquo, de quo debet esse certus, potius dicitur illud ignorare quam scire II 521 f. 2 — expellit habitus cognitivos IV 445 a — Ignorantes erudiuntur per signa visibilia I 283 b

— contingit aliquid ignorari in particulari, sed sciri in universali II 528 d. 3. 997 d. 3. III 544 3* — privat scientiam quamcumque, vel aliquem modum sciendi III 337 2* — Quaedam ignorata in particulari per negligentiam, sed scita in universali, possunt sciri per diligentiam IV 407 2*

— voluntate electiva a plurimis appetitur II 528 d. 3, 4 — Nemo propter se appetit ignorantiam, sed quia timet deprehendi in scelere, ad eam confugit II 529 d. 4

— docta dicitur cognitio Dei per ablationem, per quam cognoscens elevatur in caliginem II 546 6*

— non potest dici esse a Deo II 855 b — Deus dicitur homini inflixisse ignorantiam, cum subtraxerit influentiam luminis perfectam, non quod subtraxerit qualemcumque influentiam I 24 d. 5 — dicitur infligi parvulis a Deo non subtrahendo scientiam, sed non apponendo II 191 3*

— est poena inflictata pro peccato originali II 725 arg. 1 — in nobis semper aliquo modo est poena II 526 3* — ut dicit poenam, proprie dicit nescientiam eius rei, quam homo deberet scire secundum exigentiam II 522 b — large dicta nec est

culpa nec poena *ib.* 4* — in primis parentibus fuit quaedam nescientia, quae non fuit poena, sed imperfectio naturalis *ib.* b, 1*. 523 4* — est aliquo modo de ratione peccati originalis II 725 b sq.

— ut dicit nescientiam, est tantum poena, ut nescientia coniuncta concupiscentiae, est culpa II 725 b — prout nobis inflictata est, est poena et non culpa; prout tamen voluntas aliquo modo deordinatur circa illam, incipit esse culpa II 524 1* — habet rationem culpae ratione voluntatis concomitantis, vel quodam modo causantis *ib.* 2*, 3*, 4* — culus non sumus principium, non est culpa, sed poena *ib.* b — potius dicit defectum poenae quam culpae II 676 3* — in intellectu practico est poena contracta III 191 3* — in intellectu speculativo est poena inflictata *ibid.*

— vincibilis aut est affectata, aut crassa et supina II 527 a — affectata est ex consensu vero, crassa et supina est ex negligentia et ignavia *ibid.* — erronea potest dici, cum voluntarie recedimus a via veritatis et in erroris foveam nos praecipitamus; affectata est, cum ad viam veritatis valentes perferre, cupimus in tenebris ambulare; crassa et supina dicitur, cum ex quadam pigritia et negligentia non curamus veritatem addiscere II 524 b — large dicta non dividitur per voluntariam et involuntariam tanquam per immediata, sed qui nihil cogitat de eo quod ignorat circa illud non afficitur voluntarie nec involuntarie II 522 3*

— iuris vincibilis est culpa II 527 a. IV 406 f. 2 — in his qui intelligere nolunt est peccatum II 523 f. 2 — Ignorare credenda et agenda est culpa *ib.* f. 3 — in eis qui ignorant ea quae tenentur scire et sine quibus salvari non possunt est peccatum *ib.* f. 4 — credibilium et operabilium, quae sunt necessaria ad salutem, manente obligatione est culpa, non vero, ubi cessat obligatio II 524 a — Privatio cognitionis necessariae ad salutem, quae est in nobis et a nobis, est culpa, sive sit ignorantia erronea, sive affectata, sive crassa et supina *ib.* b — erronea est maior culpa quam affectata et affectata maior quam crassa *ibid.* — quae opponitur cognitioni virtutis, ad quam tenemur, non tantum respicit intellectum, sed etiam affectum, in quantum dicit voluntatis incuriam et negligentiam *ib.* 4*

— eorum quae non sunt necessaria ad salutem, non est culpa, sive sit ignorantia negationis, sive dispositionis, sive etiam voluntaria, sive non II 524 a — non dicitur esse culpa, nisi eatenus qua quis tenetur scire quae ignorat II 525 5* — post poenitentiam remanet actu, in quantum habet rationem poenae contractae II 524 3*

— secundum quod est culpa, est actuale peccatum II 524 3* — est peccatum actuale, quando obligat praeceptum affirmativum sciendi vel addiscendi II 525 5*

— In multis ignoranter delinquimus IV 407 3*. 412 d. 3 — Peccata committuntur per ignorantiam iuris, vel per igno-

IGN

rantiam facti, diligentia debita non adhibita IV 407 a — Probabilius peccans per ignorantiam invincibilem ortam ex propria culpa non committit novam culpam, sed aggravatur culpa prima II 527 b

— Peccatum ex ignorantia illud dicitur, quod procedit ex ipsa immediate II 998 d. 4 — ex qua est differentia peccati, non est quaecumque nescientia, sed quae est respectu alicuius circumstantiae facientis rationem culpae *ibid.* — quaedam large dicta in omni peccato reperitur *ibid.* — ut radix peccati communiter sumta est aliqua nescientia in peccante, ratione cuius non considerat gravitatem culpae nec poenae II 522 b — ut causa peccati proprie dicit privationem scientiae, non ex natura, sed merito primae culpae contractam *ib.* a

— Peccatum ignorantiae dicitur maximum, quia maxime periculosum II 799 d. 2 — Peccatum ex ignorantia dicitur insanabilis non ex natura morbi, sed quantum ad statum infirmi II 987 1* — aggravat periculum infirmitatis II 526 2*. IV 406 f. 4 — diminuit de ratione voluntarii et contemptus II 525 f. 3. 526 a — minuit voluntarium, in quantum non est in voluntate secundum se, sed in intellectu II 987 a. 988 3* — in quantum privat de ratione cognoscendi, plus tollit de ratione voluntarii quam impotentia II 527 a — omnimoda tollit simpliciter rationem voluntarii II 956 d. 3 — alicuius circumstantiae non tollit, sed minuit voluntarium *ibid.* — non facit omnino involuntarium, cum adsit cognitio actus, sed non circumstantiae IV 407 4*

— omnis excusat aliquo modo peccatum II 525 f. 5. 526 a — ut malum involuntarium non addit ad malum culpae, quod est voluntarium, sed potius diminuit II 526 3* — diminuit libidinem et ita quantitatem peccati, non quam habet, sed quam haberet sine illa *ib.* 5* — plena omnino tollit culpam II 525 f. 5 — quae privat omnino rationem voluntarii et contemptus, excusat a toto, quae vero non omnino privat, excusat a tanto II 526 a — minus excusat, quanto est minor et magis ex culpa nostra procedit II 527 a

— invincibilis excusat a peccato IV 541 d. 4 — Nemo obligatur ad id quod ignorat et non potest scire IV 86 f. 2 — in his quae sunt necessaria ad salutem, non excusat a toto III 211 f. 3 — in eo qui peccat non excusat a peccato IV 406 f. 4

— invincibilis, quae est in nobis praeter omnem culpam, excusat a toto, si privat simpliciter cognitionem iuris; si privat cognitionem plenam, non excusat a toto, sed a tanto II 527 a sq. — invincibilis introducta per propriam culpam excusat a tanto *ib.* b — crassa aliquo modo excusat *ibid.* — affectata ex una parte excusat, sed ex alia parte magis aggravat *ibid.* — facti, adhibita debita diligentia excusat a toto I 859 b. III 211 arg. 4. IV 160 d. 3. 492 a. 680 b. 681 5*. 708 3* — facti adhibita debita diligentia excusat

a toto, secus a tanto II 527 a — iuris non excusat a toto, sed a tanto IV 147 d. 2. 266 d. 6. 680 b. 681 5*. 708 3*

IGNOTUM — Excellentissimus modus contemplandi Deum est ignote ascendere II 544 b

ILLABI — est secundum intimum profundari II 226 arg. 2 — alicui dicitur quod est intimum ei et intime operatur in illo *ib.* b — Illapsus, quo una essentia est in altera, supponit diversas essentias et unam aliquo modo materialem alteri I 349 3* — Solus Deus potest illabi animae humanae I 252 f. 8. II 226 b sq. 265 f. 4 — Solus Deus potest illabi animae, ita quod secundum veritatem est in anima et intimior animae quam ipsa sibi I 41 a — Deus illabendo animam rectificat et conservat II 226 f. 4

ILLATIO — Virtus illationis syllogismi est, ut oppositum consequentis non possit stare cum antecedente I 708 b — Oppositum non infert oppositum I 454 arg. 6 — Quod nihil ponit nihil infert *ibid.*

ILLEGITIMITAS — personarum ad matrimonium *vide V. Matrimonium.* — Filii illegitimi *vide V. Filius-naturalis.*

ILLUCITUM — est omne, quod adversari voluntati divinae III 368 f. 2

ILLUMINATIO — Anima illuminatur luce divinae sapientiae et veritatis aeternae II 266 a — est ad cognitionem verorum II 267 b — veritatis super omnem irradiat intellectum II 841 a — Omnes homines naturaliter desiderant illuminari a veritate I 24 d. 6 — Deus illuminat omnem hominem II 690 a — Defectus illustrationis non venit ex parte Dei, sed ex parte nostra I 720 f. 1

— Anima secundum mentem immediate habet a Deo illuminari II 568 a sq. — Intellectus immediate illuminatur a Deo, sed non vice intellectus agentis *ibid.* — Solius Dei est proprium illuminare superiorem portionem rationis II 265 b — Deus perfectius illuminat Angelum quam animam et prius, non ordine causalitatis, sed dignitatis II 266 2*

— fit per modum luminis irradiantis, vel speculi offerentis, vel linguae vivaciter exprimentis II 266 a — Solus Deus illuminat spiritaliter per infusionem luminis *ib.* b, 3* — Deus illuminat nos ut lux II 568 b

— Nulla substantia creata habet potentiam illuminandi animam proprie intelligendo II 568 a sq. — Angelus dicitur illuminare inferiorem partem rationis non lumen infundendo nec solum offerendo, sed etiam vivaciter excitando per quandam interiorem locutionem II 266 a sq., 4* — Angeli dicuntur illuminare intellectum per suggestionem *ib.* a, 4* — potest fieri aliquo modo ab homine II 267 b

— dicit actum lucendi comparatum I 248 4* — fit per motum aëris et illuminationem solis IV 428 b sq. — est in instanti IV 394 f. 4 *Vide V. Lux.* — Illuminare magis vel minus accidit lumini III 549 4* — Unum corpus est magis illuminabile quam aliud, et ab eodem lumine magis illustratur III 640 5*

ILLUSIO — Daemones pluribus modis possunt illudere sensus II 228 b sqq.

IMAGINATIO — ducit intellectum humanum ad assensum IV 235 a — non contradicit pure intelligibilibus, sed deficit; in sensibilibus sufficit, quodam modo imaginabilibus, quodam modo intelligibilibus frequenter contradicit et deficit I 650 d. 4 — Quae non habent exemplum imaginabile magis iudicantur a nobis non intelligibilia *ibid.* — Quod est contra vel supra imaginationem dicitur esse maxime supra intellectum IV 235 b — Id cui repugnat imaginatio magis est contra intellectum quam alia, in quibus non communicat imaginatio *ibid.* sq. — Illud cui imaginatio contradicit, intellectus noster iudicans secundum lumen sibi inditum iudicat impossibile I 752 a. II 575 a

— phantastica multum impedit nos ab elevatione ad contemplandum credenda, a qua abstrahendo multum sublevatur homo ad puritatem intelligentiae IV 225 b — Secundum imaginationem est visio prophetalis imaginaria I 281 arg. 4

— malae sunt fomentum concupiscentiae II 232 f. 4 *Vide V. Cogitatio.*

IMAGO — nominatur ab imitando I 540 f. 4 — de prima nominis impositione dicit quandam configurationem et conformitatem in quantitate II 405 a — de ratione nominis dicit qualitatem in quantitate I 551 d. 4 — dicit quandam configurationem et distinctionem II 404 f. 4 — dicitur ab actu repraesentandi II 397 b — est id quod vere repraesentat aliquid secundum eius nobilem actum et secundum distinctionem et ordinem II 394 f. 4

— est similitudo expressa I 489 f. 1. 544 f. 3. 542 b. II 394 f. 3, arg. 3, b. 399 3*. III 37 f. 5. 701 2* — dicit similitudinem omnino conformem I 488 a. 491 d. 2 — attenditur secundum expressam conformitatem ad imaginatum I 83 b — est omne illud quod expresse repraesentat alterum II 408 b — dicit imitationem expressam I 463 d. 6. 494 d. 2 — dicit similitudinem imitantem in exterioribus I 494 d. 2 — est expressa similitudo simpliciter, vel in genere I 94 d. 4 — quae habet omnimodam perfectionem, repraesentat secundum totum II 395 5*

— dicit ut ad aliquem II 397 3* — semper dicitur secundum respectum I 539 f. 4. 540 b — dicit ordinem immediatum in aliud tanquam in finem II 407 d. 2 — dicitur eo quod tendit in prototypum I 82 f. 3 — refertur ad prototypum II 397 b — est via et ratio cognoscendi aliud I 72 4*

— dicit emanationem I 540 a — dicit rationem producti proprie *ib.* 3* — est in producto, quod expresse repraesentat aliud I 429 arg. 3 — dicit emanationem per modum expressum I 334 4*. 488 b — Imaginis est generari I 233 3* — consistit in origine et habitudine II 402 b — principaliter respicit originem et habitudinem II 403 b

— dicit expressionem per modum passivi, et alterum exprimit et imitatur I

540 a — de ratione nominis dicit imaginatum, improprie vero dicitur imago imaginans *ib.* b — dicitur abstractivae vel creative II 395 4* 407 d. 3

— vel est naturalis vel artificialis, quae repraesentant aliud II 397 b — naturalis repraesentat per id quod habet a natura *ibid.* — naturalis dicitur, quae repraesentat a naturali principio sive proprietate II 398 3*, 5* — corporalis exigit configurationem corporalem II 395 4* — spiritualis consistit in similitudine in potentis spiritualibus *ibid.* — rei corporalis et sensibilis repraesentat eam secundum exteriorem dispositionem, rei spiritualis vero, quae est intima rei, repraesentat eam secundum intimas dispositiones I 81 2* — artificialis non est imago vera sicut naturalis II 397 f. 5 — in creatura est quasi quaedam pictura tabulae impressa II 400 arg. 2

— vel est in naturae unitate vel diversitate I 540 a — connaturalis dicitur, quae imitatur et refertur ad aliud per convenientiam in eadem natura II 397 b — connaturalis definitur species indifferens *ib.* 4* — Inter imaginem naturalem et eum cuius est imago non est convenientia naturae II 398 3* — differens in substantia debet imitari rem in conditionibus consequentibus substantiam I 541 4*

— in divinis habet speciem, naturam et essentiam auctoris I 544 b. 551 d. 5 — Definitiones Hilarii I 539 f. 3. 541 arg. 2. 544 b. 550 d. 4 — increata est in Deo per expressionem et emanationem personae in unitate naturae I 540 a — in Deo proprie dicitur secundum relationem personae ad personam *ibid.* 541 f. 4 — semper dicit respectum, vel ad creatum, et sic essentialiter dicitur et toti Trinitati convenit; vel ad increatum, et dicitur personaliter I 505 d. 5. 540 b — semper notat distinctionem vel interius vel exterius I 540 b — importat unitatem cum distinctione et notat unitatem essentiae et pluralitatem personarum I 60 d. 5 — respectu personae in divinis non oportet, ut exprimat distinctionem et ordinem, vel quia haec non sunt in persona, cuius est imago, vel quia imago est in eadem forma substantiae I 540 4* — dicit aequalitatem et actum coaequationis I 346 arg. 2. 347 a

— in divinis non tantum dicit expressionem personae, sed etiam expressionem in summo et secundum omnem modum, quae convenit uni soli personae I 542 a — Persona est imago alterius, quam imitatur in eo quod respicit personam ut personam, ut est productio personae I 544 f. 4 — increata, prout est proprium Filii, semper dicit respectum ad Patrem, ut ad quem ducit et a quo emanat I 550 d. 4 — dicit principaliter respectum ad Patrem, consequenter vero respectum ad aliam personam I 542 b

— proprium est Filio I 542 a sq. — dicitur de Filio non propter assimilationem et aequalitatem in substantia, sed propter modum emanandi I 543 3* — connatura-

IMA

lis est solus Filius Dei II 397 b — Solus Filius Dei est imago Patris repraesentans secundum totum II 395 5* — Filius secundum omne quod est, est imago Patris, ideo solum imago, non ad imaginem II 407 d. 3 — primo et principaliter convenit Verbo Dei II 404 f. 2 — In Filio est propria imago I 82 5* — dicitur de Filio et de homine analogice secundum prius et posterius II 407 d. 4

— ut abusive dicitur pro exemplari, potest dici de tota Trinitate imago ut imaginans I 540 b — non dicitur de essentia simpliciter, sed ut in tribus personis considerata *ibid.* — Divina essentia non est proprie imago II 407 d. 3 — non dicitur proprie de Spiritu sancto, sed causaliter, quia reformat nos ad imaginem Christi I 542 4* — Filius non est proprie imago nostra II 407 d. 3

— per expressionem in diversitate naturae est imago *creata* respectu totius Trinitatis I 540 a — Aliqua creatura debet Deo assimilari expresse et habere rationem imaginis II 394 b — magis conformatur summae Trinitati quam vestigium II 558 arg. 4. 561 4* — In imagine Deus clarius cognoscitur, quia ei magis appropinquat III 779 4* — immediate ducit in Deum I 73 a — repraesentat Deum in propinquitate et distinctione *ib.* b

— *creata* non repraesentat Deum secundum totum I 73 a. II 395 5* — *creata* de rebus divinis plus habet dissimilitudinis quam similitudinis I 352 d. 7. 782 2* — *creata* non est omnino similis increatae I 128 2* — Creatura rationalis non est imago repraesentans Deum secundum totum simpliciter, repraesentat tamen secundum quandam totalitatem; quia omnia potest intelligere et spiritualiter continere II 395 5* — dicit expressam repraesentationem, non secundum totum illud, in quo est, sed secundum aliquid sui III 45 4* — *creata* de ratione sua non dicit aequalitatem I 551 d. 4

— Dei in homine non est secundum adaequationem, vel participationem in natura tertia, sed secundum similitudinem ordinis et consimilis habitudinis II 396 6* *Vide V. Homo-imago.* — non est similitudo per convenientiam in tertio, sed per convenientiam in ordine et proportionem II 395 2*, 3* — proprie consistit in convenientia ordinis et proportionis II 401 a — Creatura rationalis est imago Dei propter expressionem similitudinis quantum ad convenientiam ordinis II 399 6* — Creatura rationalis ratione immediati ordinis et assimilationis ad Deum habet rationem imaginis III 38 2* — Ratione imaginis creatura rationalis immediate ordinatur ad Deum III 41 4*. 634 d. 3 — Secundum imaginem Angeli et homines immediate in Deum ordinantur III 634 d. 3

— est in creatura quantum ad conditiones, quae respiciunt Deum non tantum in ratione causae, sed et obiecti I 73 b — Ratio imaginis attenditur in creatura, secundum quod comparatur ad Deum in ra-

tionem obiecti II 561 4* — Anima est imago Dei, quia capax Dei est et particeps esse potest II 398 f. 2. 400 arg. 3 — est eo quo potest esse capax et particeps Dei I 80 f. 2. 82 f. 4 — facit animam Dei pacem, ad quod non sufficit assimilatio vestigii III 622 b. 623 2* — facit creaturam rationalem immediate ipsius Dei capacem II 346 4*. 395 a — Quod est proprie imago est capax Dei et immortale II 405 4* — Anima maxime est capax Dei per assimilationem, quia est imago et similitudo I 69 4* — Imaginem Dei nihil minus Deo implere potest II 226 f. 2 *Vide V. Anima imago.*

— Sola creatura rationalis est imago I 73 b. III 622 b — Ratio imaginis non convenit nisi personae II 406 d. 4 — Esse imaginem quantum ad rationem principalem consequitur omnem creaturam rationalem II 399 2* — universaliter consequitur creaturam rationalem, ita quod omnis creatura rationalis est imago Dei veraciter et naturaliter *ib.* 6* — Esse imaginem convenit homini proprie respectu brutorum, sed communiter cum Angelis *ib.* a — quantum ad expressionem similitudinis convenit tam Angelo quam homini *ib.* 3*

— Intensio dignitatis imaginis est secundum intensionem convenientiae quantum ad proportionem et ordinem II 401 a — Excellentia imaginis sive capacitatis non est maior in Angelo II 402 a sq., 3* — non videtur esse universaliter expressior in Angelo quam in anima propter maiorem dignitatem naturae et potentiarum II 401 a — In convenientia habitudinis, quae est de esse imaginis, homo et Angelus adaequantur, quia aequaliter in utriusque potentis est distinctio et origo et aequalitas et consubstantialitas *ib.* b — Quantum ad convenientiam habitudinis, quae est de bene esse imaginis, positive anima est imago expressior, in quantum per corpus est principium aliorum, et illud totum inhabitat; sed privative expressior imago est Angelus, qui est a corpore secundum actum et aptitudinem separatus *ibid.* sq. — Ratio imaginis, prout attenditur in convenientia ordinis, quantum ad id quod est de esse, in homine et Angelo reperitur aequaliter, quia uterque ordinatur in Deum immediate *ib.* b — Quantum ad ordinem respectu creaturarum, qui est de bene esse imaginis, Angelus magis convenit cum Deo in ordine sub ratione regiminis, homo vero magis in ordine, qui attenditur in ratione finis *ibid.* — Angelus est Deo similior quantum ad potentias naturales, sed non est magis imago II 402 b — Non dicitur proprie, hominem esse magis ad imaginem extensive, quia in pluribus ratione corporis sibi uniti et in modo existendi in rebus et producendi res II 401 a *Vide V. Homo.* — in homine praeter rationem principalem est secundum quandam proprietatem repraesentationis II 399 2*

— De esse imaginis est, quod creatura immediate ordinetur ad Deum, de bene esse vero est, quod creatura, quae est

IMA

imago, praeponeatur aliis creaturis, et quod aliae ordinentur in ipsam tanquam in finem II 401 a sq. — Convenientia habitudinis, quae consistit in comparatione ad intrinsecam, sicut ad potentias, est de esse imaginis; quae vero attenditur in comparatione creaturae rationalis ad aliquod extrinsecum, ut ad corpus, quod est ea inferius, est de bene esse *ib.* b — quantum ad suum esse principaliter consistit in anima et eius potentiis, potissime prout habent converti ad Deum II 403 b — quantum ad accidentalem proprietatem et clariorem expressionem consistit in anima cum ordine ad corpus *ibid.* — consequitur hominem quantum ad formam speciei *ib.* f. 4 — quantum ad id quod est de complemento eius et de esse non magis reperitur in viro quam in muliere *ib.* b — quantum ad accidentalem proprietatem est excellentiori modo in viro quam in femina *ib.* b

— est in tribus potentiis per conversionem ad Deum I 89 b — attenditur in potentiis, secundum quod ducunt in Deum I 82 f. 3 — Ratio imaginis attenditur per conversionem animae ad Deum, vel super se ipsam I 89 b — consistit in tribus potentiis primo et principaliter, secundum quod convertuntur et conformantur ad Deum, sed etiam, secundum quod convertuntur ad ipsam animam I 83 b — in potentiis, secundum quod convertuntur ad Deum, habet plus venustatis et conformitatis; ut convertuntur super animam, habet plus consubstantialitatis et aequalitatis I 84 5* — consistit in potentiis animae, secundum quod anima per eas conformis redditur his ad quae convertitur I 83 b — non est in potentiis secundum actualement conversionem ad Deum, sed aptitudinalem, quae nunquam relinquit potentias I 84 4*

— Anima non est imago nisi per potentiam rationalem III 746 f. 3 — non invenitur in potentiis sensitivis nec in ratione inferiori I 83 b — est in ratione ut potentia, sed attenditur secundum conversionem eius ad Deum, quam importat ratio superior II 564 2* — attenditur quantum ad id quod est excellentissimum in anima III 742 arg. 6 — consistit secundum nobilissimum in anima et secundum superiorem partem II 406 3* — attenditur in homine quantum ad supremum animae II 403 f. 2 — inest animae secundum superiorem partem II 398 f. 4 — Ratio imaginis est in anima praecise secundum partem supremam II 401 a — magis consistit in superiore parte rationis, quae significatur nomine viri II 404 4*

— Ratio imaginis proprie consistit in unitate essentiae et trinitate potentiarum I 89 b. II 559 f. 4. II 642 arg. 4. 643 a — Ad rationem imaginis requiritur expressa conformatio in distinctione, quae attenditur quantum ad tres potentias I 80 f. 4 — Anima ut expressa Dei imago debet habere in se trinitatem per veram distinctionem, non solum quantum ad modum, sed essentialem II 564 4* — Anima ut imago

repraesentat plures personas secundum differentes proprietates et potestas III 15 4* — consistit in potentiis, in quantum a se invicem distinguuntur et una de altera non praedicatur III 592 a

— consistit in tribus potentiis respondentibus tribus personis divinis I 80 f. 3 — creata est respectu unius essentiae et est communis respectu trium personarum et indicat unitatem substantiae in tribus I 540 b — secundum substantiam animae et habitum non ducit in cognitionem Trinitatis nisi quantum ad appropriata, secundum proprietates autem quantum ad propria personarum I 93 b — ducit in cognitionem propriorum ut propria I 73 b — perfecte per fidem cognita ut imago, ducit in cognitionem Trinitatis personarum, non autem simpliciter I 93 b — Per imaginem creatam intelligimus Trinitatem increatam I 225 f. 4 — Impossibile est, eandem imaginem esse Angeli et Dei II 407 d. 2

— Homo dicitur esse imago secundum convenientiam in distinctione figurali per distinctionem et habitudinem trium potentiarum II 395 4*. 465 a — dicit configurationem, quae attenditur in origine, habitudine et distinctione potentiarum II 405 a. 406 2* — creata respectu totius Trinitatis debet exprimere etiam distinctionem et ordinem I 540 4* — debet repraesentare ordinem et originem personarum I 223 f. 3. 225 f. 4 — Processus in divinis est similis processui imaginis creatae I 223 f. 3 — Configuratio in imagine spirituali consistit in potentiis et in egressionem unius ab altera quantum ad actum II 395 4* — quantum ad esse substantiale respicit trinitatem potentiarum et ordinem et aequalitatem I 93 d. 4 — In imagine est ordo, aequalitas et consubstantialitas habituum I 91 a, b sq. — In imagine est ordo et origo, distinctio et relatio I 93 b

— attenditur in memoria, intelligentia et voluntate in comparatione ad unitatem essentiae et ad distinctionem et ordinem actuum I 84 a — consistit in tribus potentiis per uniformitatem in comparatione ad habitus et actus I 89 b

— una est in tribus potentiis, quia dicit relationem ad unum IV 142 4* — quia importat distinctionem, ideo comparatur ad plura sicut ad unum subiectum *ibid.*

— consistit in memoria, intelligentia et voluntate I 84 a. II 140 d. 4. 400 arg. 4. 404 f. 3. — assignatur in mente, notitia et amore, secundum quod mens novit et amat se I 83 b sq. — minus proprie attenditur quantum ad mentem, quae dicit substantiam animae, et quantum ad notitiam et amorem sui, qui dicunt habitus I 89 b. 90 2*, 3* — Quaedam ratio imaginis invenitur in anima secundum rationem, voluntatem et liberum arbitrium II 596 a, b

— complectitur affectivam et cognitivam, in quantum utraque nata est immediate ferri in Deum II 406, 3* — consistit principaliter in potentia cognitiva II 404 f. 4. 405 a sq., 2* — appropriatur potentiae

cognitivae IV 141 b — appropriate dicitur esse in potentia cognoscendi I 82 5*

— In imagine creationis duae sunt potentiae ex parte cognitivae, scilicet memoria et intelligentia, in quibus est origo et habitudo inter se et ad voluntatem II 405 b, 2* — In imagine creationis una est potentia ex parte affectivae, scilicet voluntas, in imagine recreationis vero duae virtutes, scilicet spes et caritas *ib.* b — In imagine recreationis ex parte cognitivae est una virtus, scilicet fides *ibid.* — creationis plus se tenet ex parte cognitivae, imago recreationis plus ex parte affectivae III 380 4* — recreationis principaliter respicit potentiam affectivam, quamvis reformet tam cognitivam quam affectivam II 405 1*

— est in homine ex conditione naturae II 704 4* — Anima ut imago se ipsa conformatur Deo I 852 3* *Vide V. Anima-imago.* — est in naturalibus et attenditur ex parte naturalium potentiarum II 405 a. 407 d. 3 *Vide V. Homo-imago.* — est nobilissima omnium conditionum naturalium II 398 f. 3 — non dicit gratuitum I 82 5*

— Creatura, quae est imago, totum suum esse debuit habere immediate a Deo II 453 a — Imagini convenit esse immortalem per naturam II 411 arg. 5 — non est in eo quod non est perpetuum III 684 b — perpetua est in anima *ibid.*

— Ratio imaginis est animae perpetua et inseparabilis et concreta I 88 arg. 4 — semper permanet quantum ad esse substantiale I 93 d. 4 — quantum ad bene esse addit supra esse decorem et honorem, qui potest perdi *ibid.* — remanet amissa similitudine II 5 b *Vide V. Anima-imago.* — secundum naturam suam, quantum est de se, pulchra est et formosa III 625 b — Dei semper est diligibilis III 663 f. 6

— in anima dicit conformitatem longinquam I 852 3* — aut consistit in sua conditione, aut est insignita ulterius sua perfectione et decore, aut est deformata a sua conditione I 463 d. 6 — Similitudo est in plus quam imago II 404 b — reformationis non est proprie imago, sed potius similitudo quaedam II 405 1* — reformationis est ductiva et perfectiva imaginis naturalis I 83 f. 4

— reformatur per gratiam et virtutes II 643 a — reformationis consistit in virtutibus theologicis et gratia I 83 f. 4. 89 b. II 404 b — recreationis consistit in tribus virtutibus theologicis et unitate gratiae, sicut imago creationis in tribus potentiis et unitate substantiae III 592 a. 742 arg. 6 — recreationis perficitur per habitus donorum et beatitudinum III 743 6*

— deformatur et reformatur per potentias II 644 4* — reformationis in quantum huiusmodi sufficienter reformat ipsam animam perficiendo potentias *ibid.* — Reformatio imaginis attenditur quantum ad informationem potentiarum, ut convertuntur ad Deum IV 144 f. 2 — maxime perficitur in affectione et voluntate II 232 arg. 4

— Per imaginem homo configuratur Deo et idoneus efficitur ad hoc, ut sit filius adoptivus III 240 d. 4 — Anima est gratiae capax per hoc, quod est imago III 716 f. 3 — per caritatem ordinatur ad gratiam et gloriam III 625 2*

— tota deformatur per unum vitium propter absentiam luminis gratiae III 814 4* — propter deordinationem in actibus singularum potentiarum deformatur per vicia opposita singulis virtutibus *ibid.* — Imaginis deformatio per peccatum est reparabilis IV 350 3*

— potest habere pulchritudinem tum ex parte prototypi, tum in se ipsa I 544 2* — pulchra est in se, quando bene protrahitur, relate vero ad prototypum, quando bene repraesentat illum cuius est *ibid.* — in speculo habet esse spirituale, quod non potest dividi, sed manet tota in parte speculi fracti IV 225 a — Quod conformatur imagini per consequens conformatur imaginato I 83 b

— Honor imagini exhibitus semper refertur ad prototypum I 544 b. III 874 a — Honor ei exhibitus refertur ad significatum ipsum ut ad subiectum III 206 4* — Honor imaginis totaliter refertur ad prototypum, non solum sicut ad finem, sed etiam sicut ad obiectum III 609 3* — non honoratur in se, sed pro eo quem repraesentat I 544 b. III 202 f. 1. 203 b. 204 3*, 5* *Vide V. Signum.* — Creatura rationalis ut imago Trinitatis magis honoratur per modum rei quam per modum signi III 204 4*. 210 1*, 6*

— Imagines in Ecclesia sunt introductae propter triplicem causam III 203 b — Deus est figurabilis per imagines quantum ad naturam assumptam III 204 1* — De imagine Christi *ib.* 6*

IMITATIO — Quod imitatur aliquid est ab aliquo I 540 f. 4 — est de ratione imaginis *ibid.*, a — Creatura assimilatur Deo per imitationem IV 140 b — vel est per omnimodam assimilationem, vel expressa, quae consistit in imagine, vel longinqua I 463 d. 6 — in creatura est cum dissimilitudine I 451 b — In solo Deo est imitatio pura et impermixta alicui dissimilitudini *ibid.*

— Christi attenditur in crucifixione sui III 783 b. 784 1* — Christus non omnia fecit ad imitationem IV 84 3*. 199 d. 2

IMMATERIALIS — Solus Deus est omnino immaterialis II 91 4*

IMMEDIATIO — Immediatum est quo non est aliud prius I 225 arg. 3 — excludit mediam substantiam, aut dispositionem, aut actum I 158 4* — Deus agit in omnibus immediate, sive agat cum virtute creata et differente, sive agat virtute una mediante altera persona I 224 4* *Vide V. Operatio et V. Medium.*

IMMENSUM — est quod caret mensura absolute in se, vel in comparatione III 279 b — Nihil dicitur immensum, nisi quod habet summam et perfectissimam actualitatem et nihil coercens et determinans I 770 6* — ad nihil est arctatum et invenitur in omnibus I 639 a — Ratio

immensitatis est simplicitas *ibid.* — necessario est incomprehensibile III 301 4* — Immensitas excludit mutationem secundum locum I 457 b

— Deus propter summam immensitatem adest omnibus et nulli abest I 654 b — Deus, quia est immensus, ita est intra, quod extra I 655 b

— Immensitas in actu repugnat creaturae I 643 4* — Immensitas aliquo modo participatur in creaturis spiritualibus, quae sunt in pluribus *ibid.* — Humana natura in Christo ratione gratiae unionis quodam modo habet immensitatis dignitatem III 706 2*

IMMITTERE — dicit actum, cuius effectus terminatur in eo quod intus est II 231 a — proprie dicit quandam auctoritatem et virtutem respectu effectus *ibid.* — large dicit quandam excitationem vel impulsionem *ibid.*

IMMOBILE — Quod est uniforme per totum est immobile II 72 3* — Immobilitas convenit primo motori, ut est stabilis *ibid.* Vide infra V. Motus.

IMMORTALITAS — dicit vitam proprie vel communiter dictam cum impossibilitate ad eius privationem I 464 d. 9 — est aptitudo vel potentia ad non moriendum II 472 b — dicitur respectu actus moriendi, vel respectu potentiae II 465 b — Immortale, prout privat actum et aptitudinem moriendi, dicitur quod non est potens mori; prout privat actum solum, dicitur quod est potens non mori II 473 d. 2 — dicitur quantum ad aptitudinem, vel quantum ad dispositionem sufficientem II 469 b

— dicit integritatem et privat corruptionem II 482 arg. 4 — Ratio immortalitatis est privatio corrumpentis causae II 463 4* — non est in omni natura, licet in omni sit appetitus essendi et durandi II 470 4* — praeter appetitum requirit virtutem ad satisfaciendum appetitui *ibid.* — de se non est donum gratiae, sed convenit alicui per naturam II 556 4*

— Immortale, quod privat actum et aptitudinem, directe opponitur ei quod est mortale, non vero quod privat actum solum IV 473 d. 2 — Immortale et mortale, quae sunt per naturam, dicunt differentias oppositas et essentielles II 484 2* — Immortale per gratiam auferentem defectum naturae non opponitur mortali ut differentia essentialis *ibid.* — Immortale in eodem genere nobilius est mortali II 45 f. 3 — Principium vitae perpetuum a solo Deo potest produci II 453 b — Immortale dicit differentiam substantiae viventis, vel statum hominis IV 890 3*. 926 2*

— Deus dicitur solus immortalis, quia ita est in actu completo essendi, quod nullo modo potest aliquam peiorationem recipere I 464 d. 9 — convenit Deo per naturam et per privationem omnis gratiae II 412 5*. 460 4* — Anima est immortalis eo ipso, quod nata est perficere corpus per naturam ordinatum ad immortalitatem, et hoc ipso nata est separari a corpore mortuo propter peccatum II 51 4* Vide anima-im-

mortalis. — Corpus humanum habet ordinem ad immortalitatem per animam IV 893 6* Vide V. Corpus-mortale.

— est potentia animae in regendo et continendo corpus II 470 2*. 472 b. 473 4* — hominis a natura erat quantum ad aptitudinem, sed a gratia habebat completionem II 469 b sq. — consequitur ad liberum arbitrium et conformatur eius dispositioni II 472 b — erat in statu innocentiae propter originalem iustitiam II 465 b. 470 2*, 3* — in Beatis est per privationem mortis quantum ad potentiam et actum, quantum ad actum solum erat in hominibus institutis virtute naturae II 469 b — est eadem in statu gloriae et innocentiae quoad potentiam, differens dispositione II 472 b. 473 3*, 5* — homini simpliciter ablata fuit per culpam II 469 f. 2 — non redditur statim cum remissione culpae IV 98 a, 4*. 118 d. 7

IMMUNDITIA — corporalis est quadruplex, et duplex corporalis coniuncta cum spirituali IV 297 b — corporalis aliquando est via ad irreverentiam mentis IV 298 4* — corporales in Lege significant immunditias spirituales *ib.* 4* — legalis non erat macula in anima nec in carne, sed irregularitas contracta ex solo actu carnali IV 29 d. 4

IMMUTABILE — est quod se habet eodem modo nunc et prius I 679 6*. II 31 arg. 3 — Quod transit in praeteritum fit intransmutabile II 944 4* — quod actu est et non potest aliter se habere, convertitur cum necessario, non vero illud quod dicitur immutabile, quia nihil actu est I 679 6* — Immutabilitas dicit invariabilitatem, aut incorruptibilitatem aut invertibilitatem I 459 a. 160 a

— et mutabile opponuntur ut habitus et privatio II 32 3* — et mutabile per naturam est impossibile esse circa idem, sed mutabile per naturam et immutabile per gratiam non sic opponuntur nec essentialiter distinguuntur II 484 2* — et mutabile circa obiectum in potentiis non semper facit diversitatem essentialem III 567 3*

— Illud solum est per naturam immutabile, quod est omnino simplex I 463 d. 5 — Immutabilitas est proprietas, per quam esse increatum ab esse creato distinguitur I 462 d. 2 — Immutabilitas non est proprie proprium divinae essentiae I 460 b Immutabilitas, prout privat variationem secundum accidens quantum ad actum et potentiam, solius Dei est; prout privat mutationem in non esse secundum actum et potentiam, quantum est de natura, solius Dei est, sed per gratiam convenit multis creaturis *ibid.* — Immutabilitas secundum accidentia nulli convenit creaturae, secundum formam est in aliquibus secundum naturam, in aliquibus per gratiam *ib.* a sq.

— Deus est immutabilis per naturam, Beati vero per gloriam II 612 f. 2 — Immutabilitas intelligitur prius quam simplicitas in Deo, saltem ut prius et notius nobis I 474 d. 4 — Immutabilitas respicit *quo est* I 462 d. 2

— Necessitas immutabilitatis vide V. Necessitas.

— Immutatio vide V. Mutatio in indice philosophico.

IMPARTIBILE — non est corpus II 81 b — In dividendo nunquam devenitur ad impartibile II 82 3* — quod habet situm in magnitudine, vel habet situm in impartibili, vel in continuo I 664 2* — quod situatur in impartibili, non potest moveri supra magnitudinem *ibid.* — luncura situali potest impartibili applicari secundum totum II 227 2*

IMPASSIBILITAS — in anima excludit duplex genus passionum, prout est proprie ipsius animae, vel communis cum corpore III 393 d. 1 — per prius inest animae, et corpori ratione animae *ibid.* — est dos corporis, non praecise, sed etiam est animae *ibid.* — Per dotem impassibilitatis corpus resistit passioni virtute, quam habet in se, non solum propter ordinem divinae iustitiae II 794 5* — quae est dos corporum glorificatorum, privat actum et potentiam passionis II 466 6* — simul dicit positionem et privationem IV 4017 b — Impassibile est corpus, in quo non est elementorum pugna IV 4022 b. 4024 a — Corpus gloriosum non potest pati per violentiam corporis obviantis, quia omne corpus est pervium ei IV 4024 b — imperfecta erat in statu innocentiae II 466 6* — in Beatis est dos, non vero in parvulis II 794 5*. 798 6*

IMPECCABILITAS — pertinet ad statum beatitudinis II 532 f. 1. III 78 4*. 266 f. 2 — de gratia speciali potest alicui concedi in via III 78 4*. 267 2*

IMPEDEMENTUM — privat actum libertatis II 647 3* — Vide V. Matrimonium.

IMPELLERE — Culpa est a diabolo ut impellente II 227 4* — Daemones possunt impellere, sed non videntur posse compellere ad cogitationes malas II 231 a, b

IMPERARE — Aliquid est imperans per privationem confectionis vel subfectionis III 365 3* Vide V. Dominium. — Liberum arbitrium se habet per modum imperantis II 596 b — est voluntatis et mediante voluntate est rationis II 605 2* — Imperium in omnes potentias rationi obediens est apud rationem superiorem III 357 6*. 364 arg. 3 — alterius virtutis est quam elicere IV 321 2*. 322 a sq., 2* Vide V. Virtus.

IMPERATIVUS — Verbum imperativi modi in Scriptura aliquando accipitur praeceptorie, aliquando consultorie, aliquando insinuatorie, aliquando permissivo II 870 4*

IMPERFECTUM — non dicit simpliciter privationem I 629 4* — Aliquid habet imperfectionem solum ratione status, aut ratione formae IV 945 3* — Imperfectio est in aliquo quantum ad ea quae dicuntur per accidens I 524 a

— ad perfectum originaliter reducitur II 44 a — prius est perfectio, ubi sunt circa idem, sed circa diversa est e converso II 65 b — secundum naturalem ordinem antecedit perfectum, non e converso III 573 f. 3 — In omni creatura prius cadit ratio

imperfecti quam perfecti I 629 f. 2 — Imperfecta sunt de constitutione perfecti *ib.* f. 3 — Processus est ab imperfecto ad perfectum II 330 d. 2. 385 a. III 640 arg. 3. IV 408 f. 3 — Prius producit quod imperfectum est, deinde quod perfectum II 385 a — In eis quae producantur prius est minus perfectum quam magis perfectum secundum ordinem generationis, non dignitatis *ib.* 7° — Quod fit, dum fit, ut plurimum non habet esse perfectum I 490 d. 5 — Quod movetur ab imperfectione ad perfectionem non est aliud et aliud, sed alius status II 473 2°

— dicunt aliquam entitatem et veritatem, qua habent aliquam assimilationem ad primam veritatem secundum rationem exemplaritatis I 629 b — Imperfectio ut privatio non habet ideam in Deo *ibid.* — ratione eius quod subest habet ideam in Deo, non imperfectam, sed perfectam *ibid.* — sunt in Deo *ibid.* — secundum id quod sunt, a Deo sunt, sed non remanet in eis imperfectio, quia Deus perficit *ib.* 2° — quae non assimilantur Deo in conditionibus specialibus, assimilantur tamen in generalibus boni et pulchri et entis *ib.* 3°

— Imperfecti non tenentur ad opera perfectionis III 659 f. 4 *Vide V. Opus.* — In statu imperfectionis regnat timor III 885 b. 886 4° — Imperfectis licet fugere, cum quis impugnat fidem III 849 a

IMPETUS — Illud impetu movetur, quod non habet retrahens II 486 5° — repugnat libero arbitrio, cum excludit retinaculum interius *ibid.* *Vide V. Animal.*

IMPIETAS — est in Deum II 785 arg. 4

IMPLICATIO — claudit in se praedicationem III 474 b — Quod implicatur contingit simpliciter inferri I 97 arg. 4. III 251 arg. 4

IMPOENITENTIA — dicit propositum non poenitendi, vel continuam permanentiam in malo usque ad diem extremum inclusive II 990 a — est species peccati in Spiritum sanctum, ut est propositum non poenitendi, ut finalis persistentia in malo est ceteris speciebus annexa *ibid.* 991 5°. 996 6° — contrarie dicta est voluntas non poenitendi et est ex malitia et peccato in Spiritum sanctum II 996 6° — privative dicta non est peccatum contra Spiritum sanctum, sed dicit conditionem sive circumstantiam peccati praecedentis *ibid.*

— est consummatio aedificii diabolici IV 582 arg. 3 — finalis non potest remitti; propositum autem non poenitendi non est impossibile, sed inconsuetum remitti II 990 a, 4° — Voluntas damnatorum, non oblata gratia praeveniente, remanet in impenitentia sempiterna et ita in culpa II 476 a — Impenitens non peccat continue, sed in peccato perseverat IV 529 d. 7

IMPOSSIBILE — dicitur large et stricte IV 333 4° — vel est secundum naturam, vel per accidens, vel logice I 750 a — dicitur quod nullo modo potest fieri, vel quod difficulter fit II 994 4° — aliquando dicitur, quod est difficile IV 333 4°. 744 a — Nos iudicamus aliquid impossibile per limitatio-

nem naturalis potentiae, vel per limitationem nostrae intelligentiae, vel per privationem omnis existentiae, vel per illustrationem Veritatis aeternae I 752 a sq.

— quod claudit intra se contradictionem, non tantum est impossibile creaturae, sed etiam creatrici essentiae II 619 b — Quod est impossibile potest esse Deo possibile, mutato modo essendi IV 235 b — In Deo omne inconveniens est impossibile I 52 4°. 438 f. 1. 440 a

— Impossibile non esse et necesse esse convertuntur I 425 f. 3 — Possibili posito nullum accidit impossibile III 266 f. 4 — Posito impossibili, non est mirum, si accidat impossibile I 860 d. 4. IV 548 5° — Nullus deliberat de impossibili II 612 arg. 2, b

— Nemo obligatur ad impossibile II 925 a. III 815 f. 1. IV 234 arg. 4. 408 f. 1. 462 arg. 2. 770 f. 2. 792 arg. 4 — Deus neminem obligat ad impossibile III 426 2°. IV 107 f. 4, a — Deus non praecepit impossibile III 424 arg. 2. 815 f. 4 — Quod est homini impossibile per se possibile est per divinum adiutorium III 426 2° — Impossibilitas non est, ubi succurrit aliunde potestas, et non deficit nisi propter nostram negligentiam I 856 4°

IMPOTENTIA — non potest esse in natura divina III 331 4° — excusat ab obligatione II 524 a — excusat, cum quis non potest praeceptum implere per se nec per alienum auxilium, quod praesto est II 694 d. 3 — naturalis excusat a culpa, non vero illa quae est ex propria culpa *ibid.* 770 4° — De impotentia coeundi *vide V. Matrimonium.*

IMPRECATIO — Iuramentum per imprecationem est licitum, sed est gravissimum iuramentum III 870 b

IMPRESSIO — Forma sigilli impressa in aqua non manet ad momentum, nisi praesente sigillo I 639 a — Impressiones variae fiunt in medio aëris interstitio II 469 d. 4

IMPROCESSIBILITAS — est in Patre et Filio I 215 b. 503 b — importat voluntatis fecunditatem I 215 b. 216 4°. 543 b — non privat esse ab alio I 502 f. 2. 503 b — ne ex consequenti quidem dicit respectum positivum distinctum ab innascibilitate et spiratione I 503 a sq. — non est notio I 239 b — non est notio Patris nec Filii I 503 a sq.

IMPROPRIA — Locutiones impropriae sunt exponendae I 263 b. III 89 4°. 439 4°. 453 2°. 231 a. 260 b. IV 251 b — Locutio impropria non est extendenda III 450 4°. 260 a — Ex impropriis non est arguendum III 259 b — Ex impropriis secundum earum impropriam non licet arguere III 89 4° — Verbum Dei non loquitur improprium I 230 f. 4 — Improprietas reducitur ad proprietatem I 394 arg. 1

IMPUGNATIO — veritatis secundum pietatem, quae est cum quadam protervitate, est peccatum in Spiritum sanctum III 847 6° — veritatis agnitae propter odium dicentis aut effectus consequentes circa veritatem religionis, cum fit pertinaciter et ex

malitia, est peccatum contra Spiritum sanctum II 995 4° — cum fit ex infirmitate et non pertinaciter, non est peccatum in Spiritum sanctum *ibid.*

IN — dicit habitudinem convenientiae I 350 6° — Inesse notat identitatem, vel inhaerentiam I 630 d. 4 — Inesse per identitatem et per inhaerentiam in creaturis est inseparabile, sed distinctum in divinis I 581 d. 2 — Inesse vel est proprie per modum inhaerentis, vel communiter I 575 b, 3° — videtur importare continentiam ambientem I 653 4° — significat per modum quietis I 631 d. 2. 632 d. 4 — Inesse importat vel causalitatem vel identitatem II 332 d. 4

— Inesse in divinis dicit substantiam cum relatione I 349 4° — in divinis dicit eandem habitudinem identitatis ex utraque parte *ib.* 4°. 350 5°, 6° — notat distinctionem I 349 4° — Aliquid esse in Deo vel dicitur secundum distinctionem essentialem, vel secundum omnimodam identitatem cum distinctione rationis, vel secundum distinctionem personalem I 352 d. 6 *Vide V. Circumincissio.*

— Inesse dicit actum in comparatione ad rem alterius generis IV 271 3° — Inesse in creaturis dicitur secundum naturae diversitatem et continentis capacitatem I 353 d. 10 *Vide V. Containeri.* — Aliquid est in alio aut secundum praesentiam tantum, ut radius in aëre, aut secundum praesentiam et dependentiam, ut anima in corpore, aut secundum praesentiam et dependentiam et concomitantiam in materia, ut liquor in liquore, et hoc solum proprie dicitur misceri I 639 4° — In creaturis sunt novem modi essendi in I 348 arg. 7 — Aliquid dicitur esse in aliquo vel secundum actualem existentiam, vel secundum similitudinis praesentiam, vel secundum causativam potentiam I 620 b sq. — Res est in anima, quia similitudo eius est in ea *ib.* f. 4

— Aliquid est in aliquo secundum praesentialitatis indistantiam, vel secundum virtutis influentiam, vel secundum intimitatis existentiam I 649 a — Quod perfecte est in aliquo est secundum indistantiam, influentiam et in-existentiam *ibid.* — Esse intrinsecus in aliquo vel est sicut contentum respectu continentis, vel ut influens in intima rei II 225 4° — notat causalitatem secundum quatuor genera I 630 d. 4 — Aliquid dicitur esse in Deo secundum causalitatem secundum illos tantum terminos, qui important respectum ad creaturam *ibid.*

— Omne, quod est in aliquo, non excedit capacitatem eius in quo est I 346 f. 4 — Omne, quod est in una re limitata, ita quod non est in alia, est limitatum et arctatum I 638 f. 3 — Omne, quod est in aliquo toto, vel est in eo ratione totius, vel ratione partis II 81 b — Quod in aliquo recipitur et dependet a recipiente est per modum recipientis I 647 b. 694 f. 4

INADAEQUATIO — signi ad signatum est falsitas, et semper dicit defectum, non vero inadaequatio, quae est in rebus II 875 2° —

INA

in quantum huiusmodi dicit defectum et non est a Deo, sed a Deo est illud quod subest *ibid.*

INAEQUALITAS — omnis reducitur ad aequalitatem I 342 f. 2. 343 a *Vide V. Aequalitas* et *V. Maius*. — convenit perfectioni universi I 345 4* — in rebus, ut dicit privationem aequalitatis, ubi haec debet esse, est defectus; ut dicit gradum et ordinem, qui debet esse inter res, dicit positionem II 875 2*

— miscibilium est via in corruptionem II 424 arg. 2 — inducit pugnam in elementis *ib.* arg. 3

INCARNATIO — non tantum dicit habitudinem Dei ad creaturam per modum causae, sed etiam per modum suppositi III 13 a — In incarnatione tota humana natura in atomo et secundum totum unitur personae divinae III 45 4* — Per incarnationem persona divina habet in se tres naturas III 19 f. 3. 49 a. 102 arg. 5 — convenienter dicitur, potius quam animatio, a parte notiori et ab ea, in qua magis implicatur ratio totius III 47 2* — de se dicit uniri carni in unitate personae III 12 f. 3. 18 2* — est unio carnis ad naturam divinam in personam distinctam III 13 4* — includit relationem ad personam distinctam *ibid.*, 3*, 6*. 34 d. 4. 127 b *Vide V. Unio*. — Incarnatus dicitur relative, quia claudit in suo significato relationem I 399 b. III 13 6* — Incarnari non est aliud quam in carnem mitti III 12 f. 2 — in conceptu generali non includit missionem III 18 2*

— ut operatio est communis tribus personis, non vero, ut importat relationem III 13 2*. 34 d. 4. 99 b. 103 3* — In incarnatione est productio illius naturae, in qua operatione conveniunt tres personae, et est unio proprie conveniens uni I 52 3* — est opus totius Trinitatis III 79 d. 2 *Vide V. Assumptio*. — potissime appropriatur Spiritui sancto III 99 a sq.

— Una persona potest incarnari, quin altera incarnetur III 12 b sq. — Pater et Spiritus sanctus potest incarnari sive per viam generationis sive aliter III 17 b sq. *Vide V. Unio*. — magis conveniebat personae Verbi III 29 b — non respicit personam auctoris, sed mediatoris III 30 a — non convenit Filio, ut dicit respectum ad Patrem, sed ut est persona III 17 f. 4

— non incipit nisi ratione carnis III 14 f. 4 — Cum Deus nascitur secundum humanam naturam, fit mutatio in hac, sed non in persona, cum illa natura non dicat aliquid in persona, sed magis aliquid cum persona I 192 d. 13 — Divina natura potest dici incarnata, sed non caro facta, nisi synecdochice III 128 b sq. — Divina natura non dicitur de Virgine nata propter vitandam confusionem proprietatum personalium et naturalium III 186 b

— Divina natura unitur humanae, ut in ea cognoscatur ut verbum voce III 164 d. 4 — Per incarnationem Deus, qui non potest sentire in se propter suae lucis immensitatem, sentitur et cognoscitur per

assumptae carnis humilitatem III 79 d. 2 — Verbum incarnatum optime significatur per verbum voce Indutum IV 67 b — Incarnationis triplex similitudo cum corpore Christi in Sacramento III 164 d. 4

— decebat maxime Dei infinitatem, perfectionem, pietatem et liberalitatem III 20 b — facit ad divinae potentiae, sapientiae et bonitatis eminentem manifestationem *ib.* a, 1* — In incarnatione manifestatur excellenter divina potentia, sapientia et bonitas III 98 b — multum commendat Dei bonitatem III 21 5* — congrua fuit ad manifestandam Dei bonitatem maxime post lapsum, homine obcaecato III 26 3* — manifestat erga nos divinae caritatis magnitudinem III 704 a

— est effectus infinitus bonitatis divinae III 19 f. 4 — In incarnatione fuit copiosissima divinae bonitatis effusio III 99 b — In opere incarnationis mira fuit Dei dignatio in hoc, quod nostram humilitatem suae celsitudini voluit copulare III 79 d. 2 — facta est ex benignissima Filii Dei dignatione III 446 4* — Deus ad incarnationem motus est nimia caritate et misericordia III 27 6* — est inter Dei beneficia maximum et pretiosissimum III 32 b — Beneficium maximum Dei fuit in susceptione humanae naturae ad satisfaciendum pro nobis III 421 4* — est dignitatis eminentissimae III 105 a — de se est maior quam hominis glorificatio *ib.* 3*

— Deus in incarnatione humiliatur non in se, sed ratione sibi uniti, dum carnem humilem et infirmam assumpsit, sed ad maiorem sui exaltationem III 20 1* — etsi in se non videatur facere ad Dei honorem, tamen in comparatione ad id ad quod est, facit ad excellentissimam gloriam *ibid.* — nihil detrahit Dei nobilitati et perfectioni III 21 5* — Divinitas ex coniunctione ad carnem nihil foeditatis contraxit III 56 d. 2. 87 1* — non facit, Deum habere effigiem corporalem, sed uniri ei qui habet effigiem III 21 5* — In incarnatione supremum coniungitur imo, ut Deus limo, et primum postremo, ut Filius Dei aeternus homini condito die sexto I 2 a

— facit ad perfectionem hominis secundum quadruplicem respectum II 23 b sq. — facit ad consummationem et complementum universi III 19 f. 2. 20 b. 23 b. 32 1*. 38 3* — non fuisset necessaria ad perfectionem universi III 25 a — quod facit ad completionem universi, accidit III 38 3* — non spectat ad complementum primum universi III 32 1* — non est simpliciter necessaria ad nostram glorificationem et salutem III 105 2* — non est tam necessaria ad merendam vitam aeternam quam ad satisfaciendum III 26 4* — non fuisset necessaria ad perfectam glorificationem hominum III 25 1*

— Praecipua ratio incarnationis videtur fuisse redemptio humani generis III 24 b sq. — Secundum aliquos Christus carnem assumpsisset, sed impassibilem, si homo stetit III 23 b sq. — fuit principaliter intenta sicut ipsa reparatio III 27 5*

INC

— Ratio finaliter movens ad incarnationem non fuit humani generis reparatio, sed haec erat ratio Inducens III 706 3*

— est ad reparationem lapsus humani et ad restaurationem ruinae angelicae III 57 b — In incarnatione Filii Dei generatum est medicamentum infirmitatis nostrae I 2 a — ex divina sapientia et bonitate reparat humanum genus et elevat plus quam ante lapsum III 27 6* — videtur maiora bona hominibus contulisse, quam fuissent in statu innocentiae II 707 b — est principium totius glorificationis III 58 a — ad hoc ordinatur, ut simus filii Dei III 30 a

— non cadit sub merito condigni, sed est fundamentum omnis meriti post lapsum III 105 a, 2*. 107 b — eius efficacia quoad liberationem a carentia visionis cadit sub merito sanctorum Patrum, quoad liberationem a statu culpae non cadit sub merito condigni III 105 a — quoad temporis circumstantiam cadebat sub merito sanctorum Patrum, ut acceleraretur *ibid.*, 1* — magis congrue facta est quasi in fine saeculorum III 32 a sq. — Tempus incarnationis pluribus rationibus dicitur tempus plenitudinis III 33 d. 1 — congrue ab Angelo annuntiari debuit Virgini III 57 d. 4 — forte erat revelata omnibus Angelis III 58 b

— De incarnatione non solum credenda est congruitas, sed etiam eventus III 510 3* *Vide V. Fides* 18. — non cognoscitur ab haereticis et infidelibus III 21 1* — est supra rationem et scientiam III 524 4* — Infideles non credunt incarnationem nec intelligunt humiliationis Filii Dei altissimam rationem III 446 4*

INCENDERE — in corporalibus proprie est pabulum igni ministrare II 232 f. 4, b — in spiritualibus dicitur respectu cogitationum et affectionum, quae fovant concupiscentiam *ib.* b — non dicit causam effectivam, sed dispositivam peccati *ib.* 4* — non dicit actum sicut principaliter agentis, sed sicut excitantis et subministrantis *ib.* b — dicitur daemon cogitationes et affectiones in nobis, sed non ut agens principale *ibid.*, 3*

INCESTUS — cum sorore uxoris ante matrimonium commissus dirimit matrimonium, post matrimonium contractum non solvit matrimonium, sed privat iure petendi debitum IV 775 b

INCERTA — non sunt certitudinaliter asserenda II 338 a

INCHOARE — Illud, in quo res inchoatur, se habet per modum materialis II 605 b

INCIPERE — dicit quod modo est et prius non fuit III 251 arg. 3. 252 arg. 3 — Nihil potest incipere habere esse et esse aeternum I 439 b — Incepto necessario sequitur productionem ex nihilo II 33 7* — Omne, quod incipit, incipit per motum vel mutationem II 19 arg. 1 — Quod incipit esse mutatur secundum substantiam I 184 f. 4 — Propositiones de incipiendo dupliciter exponuntur III 253 a. 256 a. IV 426 4* — est ex tempore, vel in tempore,

vel cum tempore I 527 d. 2 — vel est secundum ordinem, vel secundum concomitantiam rerum cum principio temporis II 37 b

— Incipientibus alia praecepta dantur quam proventis II 27 5*

INCLINATIO — est in aliquo respectu eius, cum quo convenit se ipso I 39 4* — Unaquaeque res habet vim suam regulativam, mediante qua ad finem proprium inclinatur II 890 b — Deus dat unicuique suam inclinationem, salvo ordine inter res II 716 3* — Ad inclinationis quietationem sequitur delectatio, si adest sensus I 39 4* — Motus sequitur inclinationem, quae dicit positionem II 866 5* — Interior vel exterior aliquo modo minuit voluntarium II 956 d. 3

— Homo ex corruptione sibi indita inclinatur ad malum II 714 f. 2, 5 — ad malum est a concupiscentia II 900 3* — Ex originali peccato nascitur multiplicitas inclinationum ad malum II 791 1*

INCOGNITA — non possumus diligere I 225 f. 1 — bona non possumus amare nec mala detestari IV 406 arg. 2

INCOMMUNICABILITAS — non est pura privatio, sed importat distinctionem I 445 3* *Vide V. Communicatio.*

INCOMPLEXUM — et complexum non dicunt variationem a parte rei III 517 3* — Res in se habent rationem incomplexionis *ib.* 4*. 567 a — Sensus apprehendit per modum cuiusdam incomplexionis III 516 3* *Vide V. Complexio.*

IMPOSSIBILIA — non possunt simul inesse eidem IV 250 a

INCOMPREHENSIBILITAS — de necessitate sequitur ad immensitatem III 301 4* *Vide V. Cognitio - Dei naturalis.*

INCONGRUITAS — in sermone vel est ex discohaerentia accidentium dictionum, vel intellectuum I 402 2* — prima tollit veritatem et falsitatem, secunda vero habet falsitatem coniunctam *ibid.*

INCONVENIENS — Uno inconvenientiposito, multa sequuntur IV 84 2* — In Deo nihil potest poni inconveniens secundum se, quod nullo modo potest esse conveniens; sed aliquid inconveniens secundum nostram aestimationem, quod Deus potest facere conveniens III 48 4* *Vide V. Impossibile.*

INCORPOREUM — non est in loco sicut mensuratum in mensura II 77 4*

INCORRUPBILE — habet durationem infinitam II 44 arg. 3 — necessario excedit corruptibile duratione ex parte post II 451 5* — in quolibet genere nobilius est corruptibili II 45 f. 3 — non est nobilius omni corruptibili I 647 a — et corruptibile variant essentiam, ubi sunt ex natura principiorum componentium II 661 4* — non potest esse eiusdem naturae cum corruptibili II 339 f. 2 — et corruptibile sunt impossibilia circa eandem substantiam et directe opponuntur II 567 3* — Incorruptibilitas est in corporibus simplicibus per naturam, in gloriosis per gratiam I 460 b. 161 4* — Spiritui incorru-

pibili, qui naturaliter coniungitur corpori, debet aptari secundum naturalem institutionem corpus incorruptibile II 451 5*

— Quod est incorruptibile est immutabile I 456 f. 1 — nunquam lassatur in operando II 479 a

INCREATUM — *Vide V. Deus 6.*

INCREPARE — Deus increpavit Adam signo audibili, et increpat spiritualiter interna visitatione IV 579 4*

INDEFINITA — affirmativa aequipollet particulari et simpliciter convertitur I 579 arg. 3

INDIFFERENS — *Vide V. Actio.* — vel est informabile motu et circumstantia virtutis, aut nihil facit, quantum est de se IV 817 3*

INDIGENTIA — vel est omnino privans, vel disponens et inclinans IV 4004 a — Ad indigentiae suppletionem sequitur delectatio, si adest sensus I 39 4* *Vide V. Fruitio.* — Lex pietatis est, ut sustentetur indigens a potente II 277 f. 4

INDIGNI — non recipiunt eucharistiam ad spiritualem efficaciam, sed tantum comedunt sacramentaliter IV 206 4* — Aliquis est indignus propter indevotionem, qua non poenitet de peccato praeterito, vel per voluntatem peccandi, vel per peccatum attuale in conficiendo IV 213 d. 5

INDIVIDUUM — in Deo non addit supra substantiam I 440 a — Individuatio in Deo est per solam originem *ibid.* *Vide V. Deus 26-Distinctio.*

INDIVISIBILIA — possunt esse simul II 415 arg. 4 — duo sunt simul secundum esse mathematicum IV 1029 5* — Duo indivisibilia, licet possint esse simul, non possunt in uno continuo se habere consequenter, quin illud dividatur IV 250 a — Deus idem non potest a se dividere I 753 b

INDIVISIO — est in creatura cum actus et potentiae diversitate I 451 b — pura et non permixta diversitati est in solo Deo *ibid.* — Unitas indivisionis attenditur in uno numero I 547 4*

INDUCTIO — dicitur persuasio, qua voluntas disponitur, ut ad aliquod appetibile inclinetur II 619 b — Liberum arbitrium efficaciter induci potest per oblationem vel per ablationem alicuius rei amatae II 616 b — Voluntas potest induci ab agente creato II 619 b — Deus inducit et sublevat hominem ad id, ad quod de se non potest pertingere IV 421 2* — secundum veritatem stat cum libertate voluntatis nec repugnat nisi plenitudini voluntatis II 617 6*. 619 b

INDUERE — Christum est accipere habitum conformantem Christo interiori et perfecte, vel exteriori tantum, quin interior renovet IV 405 d. 4

INDULGENTIAE — dicunt aliquam commutationem in poenam voluntarie assumptam IV 538 b — sunt aliquo modo sacramentales IV 536 f. 2 — sunt ex meritis supererogationis, quae sunt in Ecclesia IV 533 b. 4*. 534 b — Per bona satisfactoria, quae sunt in ecclesiastica unitate, potest minus satisfactio pro eo cui fit relaxatio IV 532 f. 3. 533 4* — quas

Ecclesia dat, valent in foro Dei IV 533 a — sunt de praeteritis malis per merita Christi vel Ecclesiae, quae praecesserunt IV 535 3*

— Indulgentias facere dicit communicationem bonorum et quandam auctoritatem iudiciariam IV 535 3*, b. 538 b. 539 3* — Facere indulgentias plus est quam imponere poenitentias IV 534 f. 4 — Facere indulgentias maius est quam excommunicare vel Ecclesiae reconciliare *ib.* f. 3 — Ad faciendas indulgentias requiritur clavis et iurisdictio et auctoritas ordinaria vel commissaria IV 535 4*. 538 b — Indulgentias facere non spectat nisi ad praefatos Ecclesiae IV 534 f. 2. 535 a — possunt fieri ab omnibus et solis episcopis, qui habent prolem IV 534 b — praecipue sunt a Summo Pontifice *ibid.* — Relaxationes ab episcopo factae in aliena dioecesi pro subditis alterius non sunt verae indulgentiae IV 535 b — non possunt fieri ex bonis alicuius collegii, sed tantum ab iis qui habent aliquo modo plenam potestatem in thesaurum Ecclesiae *ib.* 2* — non potest dari ab aliquo ex meritis propriis IV 534 f. 2. 535 3*

— non dantur pro sola voluntate, sed pro effectu IV 536 f. 4. 537 b — debent fieri maxime pro actibus exterioribus IV 537 a — non dantur pro dato, sed pro bona voluntate *ib.* 4* — In donatione indulgentiae non consideratur operis nobilitas, sed quod opus sit merae voluntatis, sit quid taxabile et aliquo modo poenale *ib.* 2* — Non datur spirituale pro temporali *ib.* 1* — faciendae sunt pro gloria Dei et Sanctorum vel propter communem utilitatem *ib.* a — discrete sunt faciendae IV 539 4*

— ut valeant, ex parte dantis requiritur potentia et causa, ex parte recipientis confessio cum vera contritione, et fides cum vera devotione IV 540 a — non sunt dandae nisi indigentibus et dignis IV 537 4* — iam applicata sibi non potest commutari et dari alteri IV 535 3* — possunt prodesse existentibus in purgatorio per modum suffragii, non per modum iudiciariae absolutionis IV 538 b — prosunt existentibus in purgatorio per medium sive per accidens *ibid.*

— ex parte dantis valent tantum, quantum promittit IV 540 b — non valent simpliciter tantum, quantum promittitur, neque solum quantum valent secundum iustam existimationem *ibid.* — Quantitas indulgentiae attenditur respectu poenae, secundum quod habet rationem pretii vel debiti solvendi, non ratione medicinae *ibid.* — valent plus vel minus, secundum quod plus vel minus homines accedunt ad causam, quam determinavit Pontifex *ibid.* — semper plus valent quam opus iniunctum IV 541 b — Ecclesia non decipit fideles exprimendo quantitatem indulgentiarum IV 535 a. 540 b.

INDURATIO — *Vide V. Obduratio.*

INDUSTRIA — Peccatum ex industria dicitur esse ex certa malitia II 528 d. 2. 987 a.

INE

INESSE — *Vide V. In.*

INFANS — *Vide V. Parvuli.*

INFECTIO — fit in eo quod communicat in materia et dependet I 651 d. 6 — Aliquid inficit aliud vel secundum rationem univocam, vel aequivocam, et sic inficitur anima a carne *ib.* d. 5

INFERIUS — Multiplicato inferiori, quod habet naturam speciei sive partis subiectivae, multiplicatur superius IV 619 1* — Multiplicato inferiori, multiplicatur suum superius, quando superius inferiori est essentiale, et inferius ad superius comparatur essentialiter II 961 2* — non dividitur per suum superius II 937 arg. 5 — De quocumque praedicatur inferius, et superius III 249 arg. 4 — A quocumque remouetur superius, et inferius I 475 d. 4. 405 arg. 2 — non se extendit ad plus quam suum superius II 892 arg. 4 — Superius non debet connumerari suo inferiori II 404 b — Argumentum ab inferiori ad superius destruendo non tenet III 18 2*

— Processus est ab inferioribus ad superiora III 610 arg. 3 — Progressus ordinatus debet esse ab inferiori ad superius III 747 arg. 4 — Ordo in ascendendo est ab inferiori ad superius, in descendendo a superiori ad inferius III 748 a, 4* — In Deo nihil est inferius et superius I 498 4*

— Aliquis est inferior ratione officii, vel ratione meriti IV 541 4*. 645 2* — Inferior superiorem potest absolvere, qui vult se ei subiicere IV 510 b — Inferior potest absolvere ab eo, ad quod ligat superior, si ad hoc habet auctoritatem a superiori IV 534 4*

— Inferiora secundum ordinem ponderis sui sunt graviora IV 923 arg. 2

INFERNUS — Infernum esse post hanc vitam et in eo cruciatum aeternum, constat ex Scriptura, fide et ratione IV 921 a sq. — dicitur ut inferior III 462 1*, 2*. IV 923 f. 3, arg. 2 — dicitur quasi locus inferior et ignobilis IV 527 b — dicit poenam, vel locum poenae III 459 a — semper sonat in malum IV 940 b — raro dicitur pro bono III 459 4*

— est locus corporeus situs sub terra IV 924 a — non est locus mere spiritualis *ib.* 4* — est sub terra, non in altero hemisphaerio IV 997 d. 7 — Loci capacitas IV 924 4*

— dicit locum et partem universi, qui debetur deformitati culpae propter vilitatem I 835 d. 2 — est locus debitus peccato mortali IV 944 b — debet esse locus vilissimus et infimus IV 923 f. 4. 924 b, 3* — dicitur locus poenarum, et locus inferior statu et situ IV 940 a — proprie dictus est locus poenalis secundum poenam sensus III 462 1*. IV 944 b — est locus, in quo est maxima poena IV 940 a — est locus infimus *ibid.* 941 b — Locus inferni auget poenam IV 942 b. 943 3*

— vocatur etiam locus inferior, in quo quis punitur poena damni III 462 1*. IV 940 a. 941 b — Pars superior inferni est locus deputatus his qui puniendi sunt solum ad tempus, sive poena damni sive

sensus IV 944 b — dicitur locus inferior sub terra, vel supra terram, qui est locus daemonum III 462 1* — profundior esse dicitur secundum partes inferni inferioris, vel respectu terrae vel loci supra terram *ibid.*, 2*

— In inferno congregantur animae continue congregatione, quae est in fieri IV 922 2* — In inferno nulla est redemptio III 462 2*. IV 939 f. 3

— In inferno est ignis corporalis IV 926 a — In inferno est ignis fumosus et tenebrosus IV 1044 b — In inferno creduntur esse quatuor elementa IV 928 a — Ibi maxime sunt ea elementa, quae vigent in qualitatibus activis, et maxime ignis *ibid.* — Elementa sunt ibi confusa, quin unum alterius actionem remittat *ibid.* — Diversa elementa cruciabunt corpora secundum diversas partes, aut secundum easdem successive *ib.* 2*. 967 d. 4

— dicitur illuminatus in descensu Christi quantum ad eos qui susceperunt irradiationem III 464 d. 1

INFIDELIS — est qui caret fide, aut fidei Sacramento IV 833 a. 842 d. 4 — saepe magis adhaerent suis erroribus quam fideles veritati III 874 4* — non peccant in actionibus, quae non repugnant fidei nec bonis moribus III 955 d. 2 — Omnis vita infidelium dicitur esse peccatum, quia per nullam actionem liberantur a culpa *ibid.* — Vita infidelium est peccatum per concomitantiam IV 835 4* — possunt vitare culpam, sed non mereri praemium IV 835 b. 836 2* — quamdiu sunt in statu infidelitatis, non suscipiunt gratiam gratum facientem nec eius effectum IV 835 b. 836 3* — non possunt suscipere Sacramenta Ecclesiae IV 836 3*. 837 3* — Virtus Sacramentorum Ecclesiae se extendit etiam ad infideles III 406 3* — non tenentur constitutionibus Ecclesiae IV 842 b — Ecclesia non iudicat de infidelibus publicando, sed discernendo IV 840 a *Vide V. Ecclesia.*

— Matrimonium infidelium est Sacramentum, sed non in tanta perfectione IV 834 b. 837 4* — In veteri testamento prohibitum et irritum erat matrimonium cum infidelibus terrae Chanaan, non simpliciter cum aliis IV 832 b — Propter eorum obstinationem fidelibus confugibus non conceditur cohabitare, nisi velint converti IV 842 d. 2 — quamdiu est infidelis, non licet ei nubere, etiam soluto primo matrimonio per novum matrimonium partis conversae IV 840 b — Licitum est cum infidelibus mercari III 872 f. 4

INFIDELITAS — est vitium oppositum fidei III 470 f. 4 — tollit ipsam credulitatem fidei II 998 d. 3 — requirit consensum rationis cum iudicio universali II 447 4* — est respectu rei in universali II 997 d. 3 — Peccatum infidelitatis est in ratione superiori, secundum quod non iudicat secundum leges aeternas II 574 f. 3. 575 a — in intellectu sano et claro non est sine praecedenti elatione II 147 4*

— in se est valde grave peccatum, quia non est sine magna animae deordi-

INF

natione II 526 4* — potest esse veniale ex surreptione II 576 f. 1 — minuitur per ignorantiam II 526 4* — Dubitare de fide est infidelitatis large dictae II 517 b — est maius malum quam odium, quia plus privat III 853 4* — est maxime corruptivum extensive, quia tollit totius aedificii spiritualis fundamentum II 988 5* — frequentissime habet coniunctum peccatum contra Spiritum sanctum, utpote obstinationem *ibid.* — non ponitur esse capitale peccatum II 977 d. 3

INFIMUM — non potest poni super alia secundum rectum ordinem II 810 f. 5 — Medium in circumferentia tenet rationem infimi IV 925 a

INFINITUM — per excessum est summae perfectionis, nec potest esse simpliciter in creaturis I 612 4* — Infinitas per defectum est imperfectionis et potest esse in creatura *ibid.* — per negationem termini, quem natum est habere, est imperfectionis I 770 a — quod non habet terminum nec est natum habere, ponit summam immensitatem *ibid.* — Infinitas per defectum nullatenus est in Creatore I 612 4* — Omne, quod est in Deo, est infinitum infinitate immensitatis I 55 4* *Vide V. Deus 18.*

— In actu est actus purus nihil habens de limitatione et arctatione I 772 a sq. — actu convenit soli Deo I 767 3*. 772 b. 773 b — Nihil est infinitum actu nisi solus Deus III 49 f. 4 — Creatura nulla potest esse infinita in actu, sed tantum in potentia I 766 a. 772 b — Nihil est infinitum actu in creatura III 316 3*. 325 a — In rebus creatis non contingit invenire actu infinitum, tamen invenitur infinitum in potentia in numero per appositionem et in continuo per divisionem II 811 3* *Vide V. Creatura-finita.* — in potentia in creaturis manifestat virtutem Dei infinitam I 773 3*

— Unum est infinitum primum, a quo omnes virtutes infinitae pendunt II 865 b — in potentia pendet ex infinito in actu I 766 a

— In creatura potest esse aliquid infinitum in genere, non simpliciter I 312 2* — per privationem complementi dicitur in materia et in substantia et in aliis generibus I 770 a — Materia est infinita per recessum II 404 7*

— quod stat cum simplicitate, est ubique totum et in nullo sic, quin extra illud sit I 69 3* — non est in loco secundum totum et a nullo loco includitur I 653 4* — Principium infinitum non potest facere aliquid extra se, sed omnia ambit eius virtus I 632 d. 4

— Quod est omnino in actu et nihil in potentia est actu infinitum duratione I 78 d. 2 — Actus finitus potest esse durabile in infinitum II 834 a — Creatura non potest esse actu infinita, est tamen duratione infinita II 865 b — Infinitas durationis, quae est secundum potentiam, non repugnat creaturae I 643 4* — In creatura est infinitum duratione, quod est finitum actu, sed infinitum potentia I 773 3*. II 865 b *Vide V. Duratio.*

— Infinitas non convenit creaturae I 439 a sq. 772 b — Numerus infinitus rebus non competit I 802 4*

— Deus potest facere infinita I 611 f. 4. 612 2* — Deus potest facere et facit infinitum in potentia I 772 a — Deus non potest facere infinitum nec infinita in actu, non limitata in numero et mensura *ibid.* sq. — Deus potest facere infinita quantum ad suam potentiam, non quantum ad opus I 773 b — Creatura semper est finita actu, sed divina potentia semper potest amplius I 783 4*

— Nulla creatura potest habere potentiam infinitam I 77 d. 4 — Impossibile est, creaturam agere per potentiam infinitam II 28 f. 4 — Solus Deus est virtutis actu infinitae, et omnia alia habent finitatem II 21 f. 4 *Vide V. Potentia.* — Creatura habet potentiam passivam infinitam I 312 2*. 766 a. 783 4* — Potentia passiva infinita nunquam potest esse reducta in actum I 773 4*, 6* — per potentiam passivam primo inest materiae I 766 3* *Vide V. Potentia* et indicem philos.

INFIRMITAS — minuit voluntarium, quia voluntati non subiacet II 987 a — minuit voluntarium, in quantum directe respicit carnem II 988 3* — in quantum privat de ratione perfecte principiandi, aliquo modo minuit voluntarium II 527 a — excusat culpam II 525 f. 4. 527 a

— potest esse materia exercendae virtutis et reddit subiectum magis laudabile, quando coniuncta est virtuti animi III 334 1* — naturalis facit ad perfectionem virtutis *ib.* 4* — Deus in natura assumpta infirmatur ad maiorem manifestationem suae fortitudinis I 5 a sq. III 20 4* — Deus in carne infirma fortissimum adversarium confregit et hominem infirmum stabilivit III 20 4* — Infirmitas Dei fortius est hominibus I 5 b. 446 4* — Christus fortis vincit armis nostrae infirmitatis I 5 b

— est corruptio in frascibili II 528 d. 2 — dicitur pronitas ad malum IV 433 d. 4 — dicitur peccatum vel sequela peccati *ibid.* — Liberum arbitrium ita infirmatum est pusillanimitate, quod nunquam staret, nisi gratia fortificante sustentaretur, et illa infirmitas curaretur IV 474 2* — Infirmi maxime debent fugere tentationem III 536 a sq. — Pro statu infirmorum est matrimonium IV 59 d. 4

— Peccatum ex infirmitate est, ubi est pronitas ad peccandum II 521 f. 4 — Peccatum ex infirmitate illud dicitur, quod procedit ex ipsa immediata II 998 d. 4 — quaedam large dicta est in omni peccato *ibid.* — ex qua est speciale genus peccati, dicitur illa quae est ex carne *ibid.* — Homo infirmatur triplici genere peccati, quod dicitur vulnus, livor et plaga tumens IV 2 b — multiplices sanantur per Sacramenta I 4 b — ut peccatum sanatur in iustificatione, ut sequela sanatur successive et in via nunquam perfecte IV 433 d. 4

— corporalis *vide V. Morbus.* — Graviter infirmi, qui mortaliter peccaverunt, tenentur ad confessionem sine dilatione IV

445 b — Aegrotans non tenetur consulere medicum, si aliam viam curationis videat, vel exspectet tempus magis congruum IV 446 3*

INFLAMMATIO — fit per coniunctionem inflammabilis cum inflammato, vel per coniunctionem sui cum principio caloris, quod natum est colorem producere et infundere II 264 4* *Vide V. Flamma.*

INFLEXIBILITAS — ad malum non convenit naturae, sed gratiae II 555 3* *Vide V. Liberum arbitrium.*

INFLUENTIA — est signum perfectionis et complementi II 210 arg. 5 — Quanto aliquid universalius, tanto influit in plura I 638 f. 2 — Influxus est a superiori IV 23 2* — est per modum principii effectivi, vel per modum meriti III 290 5* — Ubi est maior influentia, aliquid plus influit quam prius I 314 f. 4 — Omne, quod influit in aliquid, est illi praesens secundum virtutem I 638 f. 2 — Corpus non influit in corpus nisi per continuum IV 78 arg. 3

— Unum corpus per praedominantiam potest simpliciter influere in alterum II 346 4* — De influentia caelesti *vide V. Caelum-motus* et *V. Firmamentum* et *V. Lumen.* — est mediata vel immediata II 75 1* — in spiritus rationales est immediata a solo Deo II 346 4* *Vide V. Deus* 56. — Dei est intima animae IV 1007 3*

INFORMATIO — Aliquid informat alterum per essentiam, vel per similitudinem I 68 arg. 3 — Aliquid informatur ab aliquo vel ut principio constitutivo, vel ut principio regitivo et directivo III 807 3* — incipit a superiori I 82 4* — Informans non importat distinctionem a subiecto I 446 d. 2 — Opera informantur per caritatem et gratiam III 815 f. 4 *Vide V. Caritas-effectus, V. Gratia* 15, *V. Virtus* et *V. Opus.*

INFUSIO — *Vide V. Gratia* 6., *V. Habitus* et *V. Virtus.* — Infundi proprie dicitur de humore, cum intra recipitur I 255 a

INGENITUS — dicitur secundum relationem I 496 ff. 498 3*, 4* — dicitur relative, quia privat relationem I 399 5* — ratione generis remoti importat ordinem, ratione proximi ordinem ad principium, ratione completivi eundem per modum naturae I 497 b — significat eandem relationem ac genitus cum negatione *ib.* a. 498 4* — valet quantum non genitum sive innascibile, nec latine potest dicere increatum I 239 a — Non genitus aequivalet ingenito, secundum quod hoc nomen privat, non secundum quod aliquid ponit *ib.* b — de ratione nominis non dicit nisi privationem generationis et habitudinis ad principium I 498 a. 500 a — negando relationem ad genitorem non ponit oppositam nisi secundum rationem intelligendi I 497 a. 505 d. 3

— est notio Patris, in quantum dicit proprietatem et dignitatem I 239 b — recte dicitur de Patre, quia intellectus huius verbi habetur ex Scriptura et fide I 241 d. 6 — proprie dicitur de Patre, quia non generatur nec est a generato I 234 a — ut notio Patris significat, ipsum non gene-

rari nec per generationem accipi ut essentia, nec generationem consequi ut Spiritus sanctus I 498 a. 500 b. 503 a — de Patre importat nullo modo esse ab alio, et ita primitatem et fontalem plenitudinem I 498 a *Vide V. Innascibilitas.*

— pure privative dicitur de Spiritu sancto et de essentia I 239 a. 244 d. 7 — potest negare extra genus ut pura privatio, et sic dicitur de essentia I 497 b. 498 4*, 2*. II 2 b — potest privare in genere ultimum tantum complementum, ponendo aliam relationem ad principium, et sic convenit Spiritui sancto, non tamen est notio 497 b — ut negat ordinem non simpliciter, sed respectu principii, est notio Patris, et sic non dicitur de essentia *ibid.* 498 2*. 501 2*

— ut negatio pura non est proprietas Patris I 462 d. 4. 497 a — ut proprium Patri dicit respectum positivum I 504 b — ut privat ordinem ad principium, sed non ad alium, ipsum est primum et principium, et hoc modo dicit nobilitatem et est notio I 497 b — secundum quod convenit Patri proprie, dicit relationem privative, sed ex consequenti positivo I 498 a, 4* — est proprietas Patris, ut dicit ens ab alio et a quo alii I 239 b — non est notio, in quantum privat esse ab alio, sed in quantum consequenter dicit, alium esse ab ipso I 241 d. 7. 503 a — solum privative sumtum non includit paternitatem I 504 b — Esse ingenitum et esse patrem simpliciter sunt intentiones separabiles I 499 f. 2. 504 a

INGENIUM — Esse est habitus intelligentiae I 31 a — respicit, quid homo possit I 30 f. 3. 240 d. 5 — Ingeniositas dicit facilitatem, quae est modus potentiae intellectivae existendi in subiecto I 86 a — Ratio principalis boni ingenii non est ex parte corporis II 777 d. 6 — Habere bonum ingenium est aliquid naturalibus, quae sunt de essentia, superadditum II 134 4*

INGRATITUDO — Ingratus est qui non amat vicissim amantem se liberaliter I 499 f. 4 — maior est in eo qui plura percepit dona gratiarum II 799 d. 2. IV 585 d. 2. 586 d. 3 — pensatur secundum quantitatem beneficiorum II 700 f. 5. 701 4*. IV 577 a — pro curatione plus nocet quam culpae commissio III 32 a. IV 51 b

— negative est circumstantia omnium peccatorum, privative, quando adest motus contrarius, est speciale peccatum II 147 2* — ut est oblitio beneficii cum contemptu, est speciale peccatum contentum sub omissione; ut est reddere malum pro bono, est circumstantia peccati IV 586 d. 3 — non potuit esse primum peccatum II 146 1* — de beneficiis divinis de se non est mortale, sed veniale III 662 2* — non facit ex peccato levi secundum genus peccatum grave IV 577 b

INHABILITAS — ad impressionem gratiae suscipiendam est poena consequens culpam I 718 b — ad susceptionem influentiae divinae est defectus et privatio I 724 4*

INHABITATIO — est terminus missionis personae I 263 4* — Spiritus sanctus in-

INI

habitat in anima aut secundum sanctificationis sufficientiam, aut secundum plenitudinis redundantiam I 281 b — Filius inhabitat per gratiam unionis, et per gratiam sanctificationis simul cum Spiritu sancto I 282 b — Dei in anima ponit aliquem actum, qui sit ab anima adiuta et regulata a gratia III 53 3* Vide V. *Habitare* et V. *Deus* 57.

INHAERERE — Vide supra V. *In* et V. *Accidens* et V. *Praedicatio* in indice philos.

INIMICI — diligendi sunt ratione imaginis III 663 f. 6. 667 4* — sunt diligendi, in quantum sunt proximi per conformitatem naturae, non in eo quod sunt contra nos ratione culpae III 633 f. 6. 6*. 667 5* — etiam actu inimicantes diligendi sunt actu elicitio caritatis quantum ad bona aeterna III 664 a sq. Vide V. *Caritas-inimicorum*. — Etsi dilectio inimicorum minus sit debita ex parte dilecti, est tamen magis iusta ex parte diligentis III 670 4* — Dilectio inimicorum in Lege erat implicita, in lege evangelica explicata III 547 4* — Lex non praecepibat, inimicos esse odiosos, sed innuebat odium effectus contra inimicos Ecclesiae et cultus divini III 664 4*. 666 arg. 4

— Ubi est inimicitia secundum ordinem naturae, naturaliter inducit pugnam, non vero ubi est praeter naturae ordinem III 667 5* — Inimicos nostros volumus esse iustos, ut nihil nobis noceant II 123 b

— familiaris est inimicior II 504 f. 2 — Quod facit hominem inimicum Deo est contra naturam et rationem rectam IV 436 arg. 5

INIQUITAS — abstracto sumta pro deformitate habitus non esse substantia dicitur II 877 d. 4 — Iniquus est qui non amat vicissim recte se amantem I 499 f. 4 — est in proximum III 785 arg. 4

INITIUM — proprie dicit illud, a quo inchoat motus II 979 a — proprie dicit principium durandi et imperfectam durationem et inceptionem I 509 a, 2* — large accipitur ad principium essendi et durandi *ib.* 2* — est intra, sive naturae principium intrinsecum, sive extra III 770 d. 5 — Ratio initii attribuitur primo *ibid.*

— Quod habet esse post non esse habet initium I 485 4*, 2*. 509 2* — aufert rationem aeterni I 485 3* — Quod habet initium est temporale *ib.* 4* — non dicitur de emanatione in divinis I 509 a — Successiva non sunt in sui initio II 23 4*

INIURIA — fit Deo, cum aliquis facit aliquid contra eius statutum IV 748 2* — Iniuriam facit sibi ipsi qui se deordinat *ibid.* — fit proximo per quatuor peccata III 826 a — Qui alteri iniuste subtrahit ius iniuriatur illi IV 781 b

— Qui recipit iniuriam non potest punire IV 782 2*. 966 4* — Ad eum qui recipit iniuriam, spectat misereri IV 966 4* — Dei vindicanda est ab eo cui ab illo commissum est cura II 342 d. 6

INIUSTUM — dicit non-iumstum privative II 455 4* — privat iustitiam, vel iustitiae

perfectionem IV 571 d. 3 — Iniustitia non potest esse in natura divina III 331 4* — Deus non potest reconciliari homini in sua iniustitia permanenti IV 364 4*

INNASCIBILITAS — Innascibilis dicit, quod non habet ab alio I 240 d. 4 — Innascibilis privat esse ab alio I 551 d. 6 — Innascibilis dicitur qui non generatur nec generationem consequitur I 503 a — non opponitur relative nascibilitati, sed contradictorie vel contrarie I 500 3*

— non dicit respectum, sed privat I 460 b. 472 b. 517 d. 4 — non ponit respectum positivum nisi respectu procedentis I 470 b. II 2 b — privative non dicit respectum ad personam, sed ex consequenti respectum ad utramque personam I 500 4* — ex principali intellectu dicit relationem ad principium privative, sed ad principium positive ex consequenti I 497 a sqq., 4*. 500 4*

— privative dicitur de essentia I 501 2* — ut importat privationem, non est proprietas, cum sit consequens essentiam II 2 b — est proprietas Patris, non in quantum importat privationem habitudinis, sed in quantum in eius nomine clauditur potentia fecunditatis II 3 a — Innascibilis dicitur Pater non solummodo, quia ab alio non accipit esse, sed etiam, quia habet, unde alii det esse II 2 b — ut proprietates non est pura privatio, sed secundum rem perfecta positio I 470 a sq. 472 b. 474 b — est proprietas, in quantum includit proprietates et relationes respectu principii I 502 2* — ut proprietas Patris necessario ponit paternitatem I 501 2* 504 b — importat fecunditatem ex consequenti intellectu II 2 b sq.

— est proprium primae personae I 551 d. 6 — in Patre est idem quod primitas I 245 b — importat primitatem per privationem prioris de ratione nominis, non respectum ad secundum I 500 4* — ex primo intellectu importat privationem habitudinis ad prius II 2 b

— ex consequenti importat plenitudinem fontalem I 517 d. 4. 551 d. 6 — ex consequenti non importat specialem relationem, sed fontalem plenitudinem I 501 b — dicit primitatem et per hoc fontalem plenitudinem I 54 a. 498 a. 500 b — dicit privationem principii et inde summam principalitatem I 491 d. 41 — Hypostasis Patris ratione Innascibilitatis est principium originis I 458 4* — Pater ut Innascibilis est principium et caput omnium I 552 d. 7 — dicit principalitatem non solum respectu Filii, sed totius deitatis I 498 a. 500 b — privat omnem emanationem et ideo dicit fontalem plenitudinem non solum respectu generationis, sed etiam respectu spirationis I 503 a sq. — in quantum dicit primum et principium, est ratio processionum et proprietatum I 470 a sqq. 474 b

— convenit soli Patri I 460 f. 2 — est de se incommunicabilis I 472 a. 503 b. 551 d. 6 — In Innascibilitate secundum rationem intelligendi inchoatur ratio distinguendi hypostasim Patris I 469 4*. 504 b —

INO

Nihil est proprium in Patre, abstracta paternitate, nisi Innascibilitas I 471 b — Abstracta origine, solum intelligitur Deus Innascibilis I 458 4* — non est proprietas personalis Patris I 501 b, 2* — non est proprietas substantiae, sed personae I 551 d. 6

— dicit notionem Patris per privationem prioris I 240 d. 4 — differt a notione paternitatis in habitudine non tantum principaliter, sed etiam ex consequenti importata I 500 a sq. 501 b — intelligitur praecedere originem et hypostasim Geniti et Spirati I 458 4* — potiori ratione differt a generatione activa, quam spiratio I 499 f. 4

— ut proprietas Patris dicit fontalem plenitudinem, non respectu creaturae nec Spiritus sancti, sed respectu Filii, et sic est ratio generationis I 470 b — est ratio generationis, non in quantum importat habitudinem privationis, sed potentiam fecunditatis II 3 a — est ultima ratio generationis, ultra quam non est quaerere I 470 b. II 3 a sq. — importat rationem generationis ut primam, consequenter et communiter II 3 b

INNOCENTIA — vel dicitur privative respectu culpae, vel positive, ut importat iustitiam originalem II 470 3* — est medium inter gratiam et culpam IV 426 3* — malus beneficium Dei est quam vocatio ad poenitentiam IV 577 b — perdita non potest recuperari quantum ad quandam gloriam accidentalem III 677 4*, 4*

— Status innocentiae est medius inter statum gloriae et statum miseriae et plus se tenet cum statu praesenti II 544 b — privative dicta erat in homine ex conditione naturae II 470 3* — est in omnibus aequaliter IV 99 arg. 2, b — non est causa conservans immortalitatis, sed tantum efficiens, vel potius meritoria IV 98 4* — Secundum quod homo plus reformatur et reducit ad statum innocentiae, creaturae irrationales ei obtemperant III 622 b

— debetur proximo III 822 b. 826 a — ordinat ad proximum secundum actum cordis, oris et operis III 823 a — Innocens debet cohibere a malo per argutionem et punitionem, sed non per coactionem voluntatis I 845 2* — aliquando iuste alienam culpam permittit II 773 4* — Innocens non potest ordinate puniri II 465 b — Innocens non potest iuste damnari invitatus III 428 2* — Innocens non potest satisfacere II 785 b

— Deus in Innocentibus supplevit quod deerat martyrio ex parte voluntatis IV 446 d. 4

INNOVATIO — fit per abiectionem, vel per additionem et mellorationem IV 979 3*

INOBEDIENTIA — Peccatum Adae formaliter fuit inobedientia II 798 d. 4 — fuit principale peccatum hominis, per quod lapsus est II 516 b — In inobedientia contra divinum imperium primum peccatum fuit consummatum II 517 b. 768 d. 4

INORDINATIO — Providentia divina nullam inordinationem in universo sustinet I

465 b — nulla potest esse in rebus quantum ad ordinem in universo et ad finem I 786 2° *Vide V. Ordo.*

INQUISITIO — In omni inquisitione prius oportet intelligere, quid est quod per nomen dicitur, ad rei proprietates posterius cognoscendas II 812 b

INQUINATIO — *Vide V. Infectio.*

INSANABILITAS — venit ex conditione morbi, vel ex conditione infirmi II 987 4°

INSEPARABILITAS — non dicit omnimodam identitatem II 441 b — Multa sunt inseparabilia secundum esse, quae tamen distinguuntur formaliter II 985 b

INSERTIO — surculi in arbore est modus generationis conveniens viventi vegetabili I 353 d. 40 *Vide V. Arbor.*

INSIDIAE — cum sint de contingentibus futuris et occultis, non possunt praesciri cognitione certitudinali, sed cognitione conjecturae III 728 d. 2

INSIPIENTIA — est contraria sapientiae II 979 b — est initium omnis peccati ut recessus a lege bonitatis *ibid.*

INSPIRABILITAS — est in Patre et Filio I 215 b — est principium spirationis *ibid.* *Vide V. Improcessibilitas.*

INSPIRATIO — dicitur affectio vel cognitio, quae in spiritu nostro spiritualiter immittitur I 204 4° — instillatur menti II 272 a — Deus loquitur aliquid animae inspirando, in quo voluntatem suam demonstrat II 331 d. 3 — divina est remedium contra errorem in fide III 545 5° — Negligens interiorum allocutionem Domini incidit in contemptum I 856 4°

— dicit effectum spiritus, qui est a tota Trinitate I 204 4° — Inspirare nobis Spiritum sanctum dicit actum notionalem et essentialem I 206 d. 3 — principaliter fit ab ipso Deo, etsi possit fieri per Angelum excitantem II 272 a

INSTANS — Tempus improporcionabiliter excedit instans I 662 f. 3. II 177 b — Omne instans temporis est principium futuri et terminus praeteriti, praeter primum productionis temporis II 23 3° — Praeteritum et futurum continuantur per unum instans IV 249 b — copulatur ad tempus, ita quod nihil est medium *ibid.* — Inter quaelibet duo instantia cadit tempus medium I 662 f. 4

INSTANTIA — ferenda est, ubi est in proposito, ita quod non in alio III 197 b — Mos est philosophi, positus considerationibus, instantias subinferre, non quae falsificent ipsas, sed quae intellectum considerationum rectificent et manifestent II 843 b

INSTINCTUS — est directivum intrinsicum appetitus animalis II 891 a — naturalis providet sibi naturali sagacitate et industria II 594 5° — ad bonum in generali venit a cognitione naturali sine errore, in speciali aliquo modo est a ratione deliberante IV 1003 b — Naturalem habemus instinctum ad appetendam beatitudinem et ad honorandum parentes II 901 arg. 4

INSTRUCTIO — fit per rationem ostensivam, vel ducentem ad impossibile IV

485 a — exterius manuducens aliquo modo illuminat III 548 f. 4 *Vide V. Fides 4.*

INSTRUMENTUM — Instrumenti et agentis est eadem actio, quamvis ibi sit diversa relatio II 271 f. 4. 272 a — Motus instrumenti non est sine motu principalis motoris II 500 arg. 2 — Virtus operandi magis est penes agentem quam penes instrumentum IV 305 arg. 2 — Utens instrumento est immediatior fini quam fabricans, et ideo ut plurimum est nobilior IV 597 2° — per quod quis meretur, non remuneratur II 213 4° — Quicumque utitur instrumento ad illud ad quod est, recte utitur illo IV 471 arg. 3

— est separatum et coniunctum IV 373 4°. 884 3° — immediatum ab agente immediate assumitur, vel naturaliter eidem coniungitur II 212 f. 5 — debet conformari exercitio per ipsum facto II 494 arg. 4 — perpetuo coniunctum debet conformari motori in natura, sed coniunctum ad tempus solum pro opportunitate loci et temporis et operis II 218 2° — quod est unitum non solum ad aliquam operationem faciendam, sed ad unam naturam constituendam, perficitur et convenit cum motore in unitate formae totius IV 884 3°

— dignoscuntur per actus IV 480 f. 2 diversa sunt ad diversos actus principales, unum tamen potest habere diversos actus II 560 b sq. — omne in virtute manus est IV 628 3°

INTEGRITAS — rei vel accipitur quantum ad esse necessitatis, vel quantum ad esse completionis IV 670 a — Integrum dicit sufficientiam vel superabundantiam II 817 d. 3 — Principia integrantia sunt in genere substantiae per reductionem II 562 b — Ubi est quantitas molis, ibi est integritas I 356 2° *Vide V. Totum* in indice philos. — Corruptio integritatis carnis II 482 arg. 2-4, b

INTELLECTUS — divinus et humanus sunt substantialiter distincti II 411 b — divinus est in omnimoda actualitate II 448 f. 5 — Angelus natus est intelligere secundum intellectum simplicem et deiformem II 48 2°. 50 a — In intellectu angelico est possibilitas actui coniuncta II 448 f. 5 *Vide V. Angelus - intellectus.*

— maxime viget in eis qui sunt deiformes per gloriam II 193 3°. III 303 f. 4 — in via habet cogitationes volubiles, quia non habet defixum aspectum in uno IV 1024 3° *Vide V. Cogitatio.* — glorificatus multa cognoscit in Verbo, ita quod non dispergitur, quia per unum et idem distincte cognoscit multa II 80 4°. III 311 b *Vide V. Cognitio - rerum* et *V. Deiformitas* et *V. Gloria* et indicem philos.

— Intelligentia nata est ferri in Deum immediate II 265 f. 6 — noster naturaliter ordinatur ad cognitionem summae lucis I 68 f. 5 — Summa veritas est summe cognoscibilis ab intellectu *ib.* f. 4 — noster summe completur per lucem divinam I 69 a *Vide V. Cognitio - Deus cognoscibilis.* — noster in aspectu summi luminis natus est beatificari nec unquam

aliquo potest esse contentus, quousque perducatur ad illius clarum aspectum II 266 a — nostra in gloria absorbetur ab eminentia lucis II 546 7° — non est natus a superiori aliquid suscipere nisi a Deo influente II 267 4° — Intellectum ascendere in Deum intelligitur large vel stricte III 372 3°. IV 948 2°

— noster in claritatem lucis non aspicit I 650 d. 4 — quasi materialis non potest cognoscere lucem summe spirituales in sua spiritualitate, sed indiget cognoscere Deum per creaturam I 72 a — noster non potest Deum nisi in creatura cognoscere III 777 f. 2 — noster videt lucem intelligibilem per medium tenebrosam, quia se habet sicut oculus noctuae ad manifestissimam naturae I 72 2° *Vide V. Cognitio - Deus cognoscibilis.*

— noster plus potest in cognitionem rerum mundanarum quam Trinitatis I 77 5° — noster propria virtute non potest venire in cognitionem aeternorum, sed per ea quae naturaliter habet, potest venire ad cognitionem istorum inferiorum III 722 f. 5 — Ad ea quae sunt supra posse creaturae tam agens quam possibilis est in potentia II 196 b — nihil potest intelligere, quod subterfugiat supernam artem III 23 arg. 9

— ut humanus est, intelligit conversus ad imaginationem et sensum et iudicat secundum causas intrinsecas et inferiores IV 235 a — ut fidelis assentitur secundum dictamen fidei et regulam Veritatis aeternae *ib.* b *Vide V. Fides.* — ad cognoscenda ea quae sunt supra rationem et contra sensum indiget nova elevatione et cognitione per infusionem I 77 5° — carnalis ea sola considerat, quae exterius apparent II 463 4° — Iudicium rationis sursum conversae excedit iudicium rationis ad inferiora depressae III 472 4°

— purgatus est, cum abstrahitur a sensibilibus speciebus, purgator, cum mundatur a phantasticis imaginibus, purgativissimus, cum a philosophicis rationibus I 59 d. 4 — ad Deum contemplandum purgatur per fidem *ibid.* III 523 a — Nostra cognitiva primo reparatur ad habitum fidei, deinde amplius per donum intellectus et post per munditiam cordis III 743 6° — noster per lumen fidei conformatur divinae praescientiae III 510 b — fide elevatus, non comprehendit ea quae Deus potest facere IV 235 b *Vide V. Fides 6.*

— noster non est rectus, nisi captivetur et subiaceat summae Veritati et ei propter se et super omnia assentiat III 474 a — Humiliatio et captivatio intellectus est admodum laudanda, sicut superbia admodum vituperanda III 529 d. 4 — Supponere intellectum sacrae Scripturae securius et magis meritorium est quam ipsam aliquo modo distrahere II 296 b

— noster aequatur summae Veritati non per omnimodam impletionem, sed per quandam imitationem II 4 a — hominis recti adaequatur summae Veritati in cognoscendo *ibid.* — noster, cum aequatur veritati, necessario rectificatur *ibid.*

INT

— semper est rectus respectu illorum, ad quae movetur naturaliter sive ut natura, non vero ut deliberans II 455 2°. 575 2° — significans conscientiam naturalem semper est rectus II 575 2° — semper est rectus, secundum quod est acceptio principiorum notissimorum et dignitatum, non autem, prout applicatur ad opera specialia III 718 5° — iudicans aspicendo ad leges aeternas semper est rectus II 575 a — iudicans secundum lumen proprium et secundum ea quae percipit a sensibus, potest deficere et errare *ibid.* — secundum quod respicit leges aeternas, semper est rectus, non autem, qualitercumque ex se movetur, immo frequenter est obliquus et erroneus III 718 5° — ad sensibilia conversus frequenter iudicat esse vera quae sunt falsa III 472 4° — humanus post lapsum errat, subtracta perfecta influentia lucis increatae I 24 d. 5 — Oculus sanus et clarus intellectus non pervertitur in iudicando vel inquirendo nisi praecedente aliqua elatione II 447 4°

— Intelligentia avertendo se a summa Veritate ignara effecta, infinitis quaestionibus se immiscuit per curiositatem II 5 b — post lapsum obnubilatur I 74 b — obtenebratur per peccatum, in quantum extenditur ad affectum et opus, vel etiam quantum ad actum purae speculationis IV 496 d. 3 — minus corruptum per peccatum quam affectus IV 4042 3°

— non denominatur bonus vel malus ab objecto, sed verus vel falsus II 916 d. 4 — practicus potest esse bonus et malus ratione cuiusdam concomitantiae cum voluntate II 900 2° — Circa actum intelligentiae non consistit culpa, nisi voluntas se ei immisceat antecedenter vel concomitanter vel consequenter II 953 2° — Cum ratio deliberat, non est ibi culpa nisi ratione voluntatis adiunctae *ib.* 4° — Actus intellectus ut deliberantis potest esse peccatum II 455 2° — circumscripto omni imaginabili et phantasmate, posset peccare *ibid.*

— est pure speculativus, vel inclinatus ab affectu, vel inclinatur affectum ad operationem III 776 b *Vide* indicem philos. — extenditur vel per coniunctionem cum affectione, a qua inclinatur, vel quam inclinatur, vel per coniunctionem cum operatione, quam dirigit et regulat mediante affectu, et sic dicitur practicus communiter, proprie et magis proprie III 475 b — Intelligentia boni disponit ad amandum I 80 f. 2. 84 a — Intellectus sunt iidem apud omnes I 401 arg. 4

— Donum intellectus est ad intelligentiam III 735 f. 3. 737 a — doni est creata per rationes congruas intelligere III 778 a. 779 6° — consistit in lumine rationis III 779 5° — differt a virtute fidei III 735 f. 3. 779 6° — doni actus est contemplari verum creditum, ut devotius credatur et ardentius diligatur III 778 b — Objectum doni intellectus est verum aeternum, in quantum intelligibile *ibid.* — est ad bonum, quod est finis, per modum videntis III 745 b

— expedit fidem circa aeterna III 744 b — expedit rationalem in sublimia perscrutando III 746 a — attenditur secundum actum illuminandi in vita contemplativa *ibid.* — est cognitio per speculum, sed clarior quam fides III 779 4°, 6° — est medium inter sapientiam et scientiam *ib.* 2° — est praebulum sapientiae III 745 b — appropriatur fidei III 778 1° — respondet fidei III 744 b — in statu viae est per decursum et quandam inquisitionem III 751 3° — in patria erit per simplicem aspectum *ibid.*

— consistit in contemplatione rationali Creatoris et spiritualis creaturae III 778 b — Per donum intellectus cognoscitur Deus quantum ad condiciones suas et quantum ad condiciones creaturarum, quae sunt ei similes III 777 f. 3. 778 b — negotiatur circa aeterna et creaturas, quae habent rationem imaginis, secundum rationes aeternas III 778 1°, 2°. 788 d. 4 — contemplatur etiam creaturas spirituales ut rationes cognoscendi credita de Deo III 778 a. 779 5° — doni non est cognoscere Deum in quacumque creatura propter claritatem contemplationis III 779 4° — negotiatur circa aeterna secundum rationes aeternas, quae sunt via ad cognitionem veritatis III 778 1°

— se extendit ad affectionem, in quantum disponit ad usum doni sapientiae III 779 3° — habet quandam delectationem in actu cognitionis veritatis *ibid.* — est contra gulam et ebrietatem, quae rationem suffocant, vel contra hebetudinem III 745 a. 746 2°

INTELLIGENTIA — est in potentia cognitiva II 404 f. 2, 3 — Intelligentia nostra attenditur secundum animae supremum II 265 f. 4 — ut virtus intellectualis secundum aliquos tendit in verum III 472 2° — oritur ex memoria per modum naturae II 406 2° — se habet ad memoriam ut proles ad parentem II 405 b

— Purificatae mentis intelligentia expeditur ea quae fide creduntur III 551 a sq. — Per intelligentiam Deus intelligitur ut praesens animae I 80 f. 2 — Intellectus per intelligentiam aliquo modo ascendit ad intuitum simplicitatis divinae I 590 b

— Ratio cognoscendi in Deo est ipsa intelligentia I 624 4° — Ratio cognoscendi venit ab exemplari et intelligentia I 41 3° — Scientia intelligentiae Dei est omnium, quae facere potest III 315 b — appropriatur Filio I 80 f. 3 — in imagine respondet Verbo aeterno II 404 f. 2 — Ratio quantum ad intelligentiam assimilatur Filio II 597 4°

— (substantia intellectualis) excedit animam in claritate cognitionis II 453 a — omnis plena est formis sive speciebus innatis II 118 f. 3 — non sunt medium illuminandi mentem humanam II 264 a. 266 a — Aliqui philosophi falso posuerunt, quod intelligentia influeret super animam sicut agens super instrumentum II 263 b sq. — Fides catholica non admittit influentiam intelligentiae super animam II 571 b *Vide*

INT

V. Angelus-actus — non producit animam rationalem II 452 b sq. — non plurificantur secundum numerum mobilia II 447 6°

INTELLIGERE — Veritas aeterna est, intelligit et cetera intelligere facit II 266 a — In Deo non est multitudo reflexionum, sed ipse est suum intelligere II 40 a — de se importat solum actum essentialem sine respectu ad personam vel creaturam I 488 a. 563 5° — in divinis non dicit conceptionem, unde non complectitur totam rationem dicendi I 483 4° — Nos non intelligimus nisi per intelligentiam genitam *ibid.*

— est per rationem I 50 a — est assentire cum ratione III 735 f. 3 — est actus medius inter credere et videre III 737 a — Intelligentia addit super rationem veritatis et auctoritatis rationem probabilitatis I 8 5° — Intelligentia quaerit rationem operum Dei non ex parte Dei, sed ex parte creaturae II 52 d. 3 — ut large dicitur nosse, quid est quod dicitur per nomen, praecedat fidem; ut dicitur ratione praevia cogitare, aliquando praecedat, aliquando sequitur III 530 d. 3 — ut est cognoscere, quid est quod per nomen dicitur, antecedit fidem, comprehendere ratione consequitur I 365 d. 1 *Vide V. Fides* 10.

— Nihil potest intelligi sine eo quod est ei essentiale, sed sine eo quod rem secundum se et necessario consequitur, potest intelligi intellectus apprehendente et semiplene resolvante, non vero intellectu plene ad causas comparante I 504 d. 1. II 52 d. 2 — Intelligentia dictorum ex causis dicendi est assumenda III 347 4°

INTENSIO — fit secundum quantitatem et materiam IV 394 arg. 4 — aut fit per accessum ad veram nominis impositionem, aut per depurationem a contrario *ib.* arg. 3 — requirit idoneitatem tam ex parte susceptibilis, quam ex parte proprietatis, quam etiam ex parte agentis II 789 a — Quae sunt in termino non possunt intendi *ibid.*, 2°. IV 394 arg. 4 — Nihil intenditur, quod non potest cogitari vel esse maius IV 394 arg. 2 *Vide V. Magis.* — In intensitate est status et summum I 317 3°

— Intensior est aliqua proprietas, cum appropinquat suae origini, si dicit naturam et positionem et habet continuari cum sua origine II 790 5° — Si calor dispersus in unum colligitur, fit intensior et fortior II 367 b

— et remissio in proprietatibus non variat species rerum per se, sed in aliquibus formis concomitantur diversitatem speciei II 243 2° — Aliquid intense valet ad unum, quod praevaleret remisse valenti ad plura IV 755 4°

INTENTIO — est voluntas ratiocinata, prout dirigitur in finem IV 155 a — dicit voluntatem ad finem directam II 808 arg. 3 — Per intentionem voluntas ordinatur in finem II 881 f. 4 — Intentionis est referre opus vel voluntatem in finem II 892 f. 7 — est comparatio ad finem II 922 arg. 2 — est illud quod iungit cum fine II 892 f. 2, 3 — est illud, secundum quod anima

immediatus iungitur ultimo fini II 890 arg. 3

— est regula appetitus II 890 arg. 4 — est regimen appetitus, maxime rationalis II 891 a — minus proprie dicit ordinationem et directionem appetitus ad aliquem terminum vel finem quietantem *ib.* b — proprie accepta est lumen, per quod est collatio et tendentia in Deum, et sic attenditur circa animae supremum *ibid.* — minus proprie dicitur de directivo appetitus animalis in brutis, improprie de directivo appetitus naturalis *ib.* a sq.

— est quidam mentis intuitus II 808 arg. 2 — est actus vis collativae II 890 arg. 2 — Qui intendit ab uno in aliud tendit et unum comparat alteri *ibid.* — significat solam conversionem potentiae ad obiectum, in quod intendit, vel simul quandam collationem et quietationem in termino, quem intendit II 892 b sq. — aliquando significat conversionem intellectus ad aliquod obiectum determinatum considerandum II 894 4* — respicit ut unum quae ratio distinguit II 893 d. 3 — principaliter nominat actum, sed aliquando accipitur pro potentia, vel pro habitu, vel pro ipso fine II 893 2*

— est lumen spirituale II 889 arg. 4. 894 b — Ratione actus intellectus dicitur oculus et lumen II 892 f. 5, 6, arg. 3. 893 b — est oculus quantum ad potentiam, lumen quantum ad habitum dirigentem II 893 2*

— nominat plures actus vel habitus vel potentias II 894 2* — respicit oculus intellectus et pedem affectus II 955 d. 4 — finis claudit actus rationis et voluntatis coniunctos ad unum perficiendum II 893 a sq., 4* — In actu intendendi clauditur simul actus rationis ut aspicientis et voluntatis ut tendentis *ib.* b — finis dicit ex parte rationis conversionem cum collatione, ex parte voluntatis tendentiam cum quietatione *ib.* a — quantum ad directionem principaliter se tenet ex parte cognitivae, quantum ad tendentiam principaliter ex parte affectivae II 894 3*

— Voluntas rationalis agit per intentionem II 808 arg. 4, 2 — proprie est in solis substantiis rationalibus II 890 b. 891 a sq. — Irrationalia aliquo modo per intentionem agere dicuntur II 890 b — Naturalia non moventur solum intentione extrinseca et aliena, sed etiam intentione propria et intrinseca *ib.* b — Natura est operans per intentionem II 595 arg. 4 *Vide V. Natura.*

— Aliquid intenditur, ut finis, vel ut id quod est, ad finem II 809 a — dicit voluntatem finis solam, vel etiam ordinationem eius quod est ad finem ad ipsum finem, quem appetit II 921 b — diversimode potest ferri simul in plures fines II 886 b — est respectu termini vel complementi, aut respectu utilitatis IV 455 a — non tantum tendit in finem principalem, immo in finem, qui continetur infra finem II 887 4* — respectu alicuius potest esse principaliter, vel ex consequenti ad

aliud, cui est annexum IV 815 3* — Qui intendit aliquid per consequens iudicatur intendere quod est illi unitum inseparabiliter II 809 b. IV 401 a

— per prius est respectu finis quam respectu eius quod est ad finem III 610 arg. 3 — Naturaliter prius est intentio ad terminum ad quem, quam separatio a termino a quo, ubi eodem motu receditur et acceditur IV 328 5* — Quod prius est in intentione prius est in affectione III 610 arg. 3 — quidquid principaliter considerat, induit ratione boni et appetibilis II 809 b — Nullus intendit malum simpliciter nisi ut bonum sibi *ib.* a — Malum est praeter intentionem naturae II 808 arg. 4 — Quantitas intentionis aut attenditur in ipso actu intendendi, aut ratione finis intenti II 923 b — Omne agens per intentionem praefigit sibi finem, ad quem opus suum mensurat II 922 arg. 2 — Efficientes refert ad finem illud quod intendit facere, longe antequam illud producat in re III 699 5* — In operibus, quae de se sunt ordinata ad aliquem finem, finis obtinetur sine intentione agentis IV 453 4* — Per intentionem aliquid dicitur esse causa alicuius per se II 872 2*

— Praeter intentionem fit quod non praecognoscitur III 27 5* — Privatio intentionis potest intelligi universaliter respectu cuiuscumque agentis, vel tantum respectu agentis particularis, naturae, vel intellectus creati II 872 b — Quod fit ab agente voluntario praeter intentionem fit a casu et fortuna II 808 arg. 3 — nomen imponit operi II 808 arg. 4 *Vide V. Opus.* — Ea quae fiunt secundum artem vel rationem, ut ratio est, recipiunt denominationem ab intentione agentis IV 452 f. 2 — Illa opera denominantur a fine, ad quorum informationem necessaria est intentio finis, ut est utilitas IV 455 3* — finis aequae est essentialis morali actui ut naturali II 881 f. 4 — Non est opus morale, nisi quod fit ex intentione II 922 6*, arg. 2 — Privatio intentionis privat malitiam ab actu, in quantum illum trahit extra genus moris *ib.* 6* *Vide V. Opus.*

— habitualis est, quando, non praecogitato in actu ut tunc fine ultimo sive Deo, ex sola boni operis consideratione caritas vel alia virtus caritate informata ab bonum opus inclinatur II 946 b — habitualis est non solum ratione caritatis, sed ratione intentionis ad Deum directae in primordio operationis illius vel alterius, ad quam illa consequenter se habet et eiusdem generis *ib.* a sq. — habitualis interruptitur per opus alterius generis *ib.* a

— est recta vel obliqua quantum ad actum II 893 2* — bona aliquo modo dicitur, quae finaliter intendit bonum, sed bona proprie dicta respicit bonum finem et rectam ordinationem operis ad finem intentum II 921 b. 922 4* — non est recta sine cognitione summi boni III 471 b — non est recta, nisi quae bonum summum omni bono praeponit; et haec non

est sine gratia II 699 a — Hoc solum fit recta intentione quod fit ad gloriam Dei III 471 b

— Fides dirigit intentionem III 471 b — per fidem dirigitur quantum ad aspectum, per caritatem quantum ad affectum II 955 d. 4 — debet dirigi fide clarificante oculus intellectus et caritate rectificante pedem affectus II 893 b — finis potissime attribuitur caritati II 882 3*. 884 b — Caritas respicit intentionem II 923 arg. 3

— Ex intentione pendet directio et obliquo in anima II 893 b — Nulla operatio est recta, nisi fiat ex recta intentione II 699 a — Sine recta intentione nullus actus virtutis recte incedit III 471 b — recta facit ordinationem in finem, qua sublata, simpliciter iudicabitur aliquid esse peccatum III 841 4* — Privatio intentionis rectae non est sine culpa II 483 f. 2 — Deordinatio intentionis facit animum iniustum III 817 4* — Rectitudo intentionis exigitur propter rectitudinem operis IV 455 f. 3 — recta non est necessaria ad substantiam actuum, qui de se sunt recti *ibid.*, b

— habitualis sufficit, ut opus sit meritorium vitae aeternae II 946 a sq. — habita in principio vitae religiosae facit meritoria omnia, quae ad observantiam spectant, nisi contraria superveniat *ib.* b

— bona sufficit ad merendam vitam aeternam absque exteriori operatione, si non adest facultas bene operandi II 925 a, 4*, 4* — non sufficit ad meritum absque opere, si adest facultas operandi, et se offert oportunitas, nec est virtuosa nec meritoria *ibid.* sq. — Meritum principaliter consistit penes intentionem II 892 f. 4 *Vide V. Opus.*

— In omnibus Sacramentis requiritur intentio voluntaria faciendi quod facit Ecclesia IV 680 b — ministri dispensantis necessaria est in Sacramento ut actus agentis particularis IV 453 2* — est necessaria in omnibus Sacramentis, ut actus et verba ad effectum Sacramenti ordinentur *ib.* a — Sine intentione ministri non fit Sacramentum IV 454 a — Defectus intentionis non impedit Sacramentum propter culpam, sed propter eius necessitatem IV 455 2* — Cum quis coactus se subicit Sacramento Ecclesiae, ut alios illudat, quia non habet intentionem, non recipit Sacramentum; si vero vult, illud quod facit Ecclesia circa se fieri, recipit Sacramentum IV 401 a. 453 3*

— faciendi quod alius facit, non requirit fidem, ne informem quidem IV 205 3* — in Sacramentis potest esse recta etiam sine fide IV 424 3* — in Sacramentis potest esse respectu operis tantum, non respectu finis *ibid.* 455 b — In Sacramentis non requiritur intentio recta quantum ad utilitatem consequentem nisi de congruitate, sed ad substantiam Sacramenti sufficit intentio ministrandi Sacramentum Ecclesiae IV. 455 b — Qui intendit facere opus, prout est actus quidam consuetus

INT

feri ab Ecclesia, quamvis non intendat principaliter effectum; intendit tamen ex consequenti IV 124 b. 455 3° — Qui baptizat intentione lucrandi vere baptizat IV 710 f. 2

— in contractu, quae est in sola mente, non obligat alterum; sed obligat, si in sermone facta est de ea mentio III 212 2°

— In primis intentionibus et generalibus est reflexio I 78 d. 3. 297 4° — primae denominant se ipsas I 579 b — In primis intentionibus est praedicatio reflexa II 672 b

— secundae nominant res secundum proprietatem consequentem ab actibus animae I 446 d. 3 — repraesentativae rerum vide V. Similitudo et V. Cognitio in indice philos.

INTERFECTIO — Vide V. Homicidium et V. Mors.

INTERIUS — Intus et extra in re corporali est eiusdem naturae et dignitatis, differens solum partium positione II 227 3° — Quanto magis anima redit ad interiora, tanto magis ascendit et unitur aeternis ib. a — Secundum naturale dictamen exterius procedit ab interiori, non vero exterius facit id quod interius est IV 581 a

INTESTINA — resurgent cum corpore IV 909 b sq.

INTIMUM — Quod est alteri maxime intimum est ei unibile unione maxima III 9 f. 4 — animae est idem quod supremum et dignissimum II 226 b. 227 3°

INTRINSECUM — prout dicitur de proprietate naturali, dicitur esse illud quod est de constitutione naturae III 409 3°

INTUITUS — Ad simplicem contuitum sufficit convenientia ordinis cum obiecto, nec requiritur convenientia adaequationis III 305 3°

INVARIABILITAS — in nulla omnino est creatura, neque per naturam neque per gratiam I 460 a Vide V. Immutabilitas.

INVENTIO — est unus modus addiscendi, cui maxime deservit sensus visus III 529 d. 2

INVERTIBILE — per naturam est quod ex se ipso habet, ut possit stare, et hoc est in solo Deo I 460 b — per gratiam inest multis creaturis per se existentibus ibid.

INVIDIA — est odium felicitatis alienae II 493 f. 4, 3° — surgit ex defectu caritatis et amore proprii boni IV 4039 f. 4 — Invidus delectatur in boni singularitate II 846 1° — est peccatum capitale, cum quis invidet bono proximi, quia ex hoc minuitur bonum proprium, cuius promotionem appetit singulariter II 996 5° — Inseparabiliter concomitatur ad superbiam II 493 a — est proles superbiae et consequitur eam sine morae intermissione II 447 8°. 493 a — necessario sequitur superbiam II 685 b

— Nemo invidet alicui, nisi quia parificatur ei aliquis vel excedit, vel quia timet, ne parificetur I 792 d. 4 — non est respectu inferioris I 784 arg. 2 — est respectu superioris, qui est, vel potest esse II 493 1° — non est solum respectu boni, quod potest acquiri ib. 2° — non est solum re-

spectu boni, quod desideratur, sed etiam eius, cuius obtentu minuitur bonum desideratum vel aestimatur minus ib. 3°

— consistit in detestatione, sed habet delectationem antecedentem II 836 d. 2 — Invidus alterius subversionem sibi existimat utilem et delectabilem, tamen inde fit miserior IV 4040 4° — Invidus quandam refectionem invenit in dolendo de aliena prosperitate, ita quod de uno delectatur et de altero tristatur II 846 1°

— prohibetur in prohibitione homicidii III 824 7° — Contra invidiam est donum pietatis III 745 a

— Invidentia fraternae gratiae est peccatum in Spiritum sanctum ut impugnatio boni, quae directe opponitur gratiae poenitentiali II 992 b. 993 4° — fraternae gratiae, cum, sicut anima non videt bonum in se, sic etiam nolit videre bonum in alio, est peccatum in Spiritum sanctum et procedit ex magna corruptione voluntatis II 996 5°

— contra Deum est perfecta aversio diaboli a Deo II 446 b. 447 9° — non potuit esse primum peccatum II 446 1°. 447 8°

— artificis producentis non attenditur in productione rei minus bonae, nisi ubi res de sui natura exigit tale esse, et ipse debuit et potuit I 376 d. 4. 792 d. 4 — in artifice non est, ubi non est exigentia I 783 4° — Deus carens invidia videtur facere similiter sicut homo invidus I 784 2°

INVISIBILE — Credere invisibilia est virtus III 555 f. 4

INVOCATIO — Dominus semper exaudit invocantem ex amore divinae misericordiae, quod est filiationis et veritatis, non vero invocantem ex timore poenae, quod est servitutis IV 527 d. 2

INVOLUNTARIUM — dicitur quod fit per violentiam coactionis vel inductionis II 617 1°. 956 d. 3 — est quod non est a voluntate efficiente, vel cum voluntate concomitante II 847 2° — est, cuius principium est extra ibid. — respicit voluntatem tanquam illud, contra quod est II 953 f. 3 — est, ubi non est cognitio IV 707 f. 2 — plus est quod est per ignorantiam quam quod est per violentiam ib. f. 3 Vide V. Voluntarium.

IOACHIM — ignoranter reprehendit Magistrum, et libellus eius iuste fuit damnatus I 421 d. 4

IOANNES — Baptista fuit sanctificatus in utero, quia ad Sanctum Sanctorum secundum expressionem prophetiae magis accessit III 70 f. 2. 71 a sq. — praecipue laudatur in Evangelio et ab Ecclesia celebratur III 552 d. 3 — est exaltatus ad ordines excellentium Angelorum II 707 a — vitavit peccata venialia III 72 f. 3 — in sanctificatione accepit facultatem vitandi omne peccatum mortale et frequentiam venialium III 77 b — expressius de Domino prophetavit, cum in utero ad adventum Domini exsultavit et postmodum suo digito ostendit III 74 b — fuit consummatio Prophetarum et initium Legis novae ib. a — erat terminus Legis IV 56 arg. 5

IRA

— utrum exsultans in utero habuerit usum liberi arbitrii, non constat IV 160 d. 4 — corporali notitia novit Christum in infantia, postea per revelationem indicio columbae cognovit eum in speciali et quantum ad personam et quantum ad potestatem IV 132 d. 3 — dubitasse dicitur de morte Christi non ex infidelitate vel tarditate, sed ex pietate et admiratione quadam III 552 d. 3 — falso ab haereticis dicitur dubitasse in fide et damnatus fuisse ibid. — misit discipulos ad Christum, ut eorum dubitationi consuleret III 553 d. 3

— auctoritate et mandato Domini baptizabat IV 54 f. 4 — a Domino fuit institutus baptista ib. f. 2 — sui baptismi fuit administrator plenarius et praecipuus, quia Deus nihil ibi faciebat nisi per ipsum, et per ipsum instituit, et nemo illo baptizabat nisi ipse vel aliquis eius auctoritate IV 55 a — solum exterius lavabat ibid. 56 b, arg. 6 Vide V. Baptismus-Ioannis. — Baptismus poenitentiae, quem praedicabat, erat baptismus Christi, non quem ipse dabat IV 56 1° — praecipiendo satisfactionem insinuavit Sacramentum poenitentiae IV 398 d. 5 — incepit praedicationem suam a poenitentiae virtute, non Sacramento IV 329 d. 3. 406 3°

— Evangelista dilexit dulcius, quia accepit specialiter gratiam amandi Deum in se per contemplationis saporem III 707 b sq. — Christus diligebat Ioannem magis familiariter propter ingentiam mansuetudinem et propter virginalem puritatem et etiam propter iuventutem III 708 a — Christus Ioanni maiorem familiaritatem exhibebat et maiora signa dilectionis ostendebat III 707 arg. 4, b — Christus commisit Ioanni Matrem custodiendam in signum dilectionis familiaris ib. b — quantum ad decorem aureolae Petro praeponi potest III 708 b — excellentior erat multis Angelis III 210 2°

— totus erat in contemplatione divinitatis elevatus I 490 b — significat vitam contemplativam, quae manet et est purior et iucundior III 707 b — Christus Ioannem vocavit de nuptiis IV 683 f. 4 — Caelibatus Ioannis non praefertur coniugio Abrahae ratione status IV 665 2°

IOB — de qua stirpe fuerit, non est omnino certum IV 46 d. 4 — non certo creditur fuisse sanctificatus in utero III 71 b — fuit flagellatus ad utilitatem suam, ut promoveretur in bono IV 359 d. 2

LOCUS — Quod loco fit non fit contemptu III 865 f. 4 — locosum est differentia mendacii, quia mendacium frequentius fit ex loco quam alia peccata III 851 3°

IOSEPH — electus est sponsus beatae Virginis ratione generis, ratione fidelitatis et ratione paupertatis IV 710 a

— non est mentitus III 844 1° — praevидit suum principatum, non vero suam venditionem II 438 2° — Revelatio somnii facta insidiantibus secundum Dei dispositionem fecit ad eius impletionem II 206 d. 2

IRA — est vindex laesae concupiscentiae I 498 4°. III 339 arg. 2. 824 8° —

IRA

ortum habet ex concupiscentia III 824 8* — Ubi est zelus vindictae, ibi est motus irae III 339 f. 4 — dicit affectum repunctionis vel ex libidine vindictae, vel ex zelo iustitiae III 340 b — ut nominat virtutem, non opponitur mansuetudini *ib.* 3* — secundum naturam est accensio sanguinis circa cor ex evaporatione fellis III 339 arg. 4

— de nominis ratione habet passionem coniunctam I 814 d. 40 — aut dicit pure affectum detestationis alicuius mali, aut affectum detestationis cum poena, qui habet perturbationem et inquietationem annexam sive partis sensualis tantum, sive etiam rationis III 340 a — mentem perturbat III 745 a — per vitium habet perturbationem mentis annexam, vel ad illam est ordinata, quae oculum mentis perturbat et obnubilat III 340 a — per zelum est cum perturbatione rationis ad tempus, qua oculus mentis turbatur, sed non excaecatur *ibid.*

— per zelum est habitus, quo homo irascitur vitis alienis IV 348 b sq. 326 3* — per zelum est virtus, qua volumus, proximum peccantem puniri IV 323 f. 5 — per zelum detestatur in proximo malum actuale IV 404 2* — per zelum est specialis virtus, quae detestatur omne peccatum in proximo sub ratione digni poena IV 321 a — per zelum reducitur ad virtutem iustitiae III 721 4* — per zelum est in irascibili *ibid.* IV 323 f. 5. 326 3* — Irasci propriis peccatis est poenitentia IV 319 a. 323 f. 2. 326 3*

— consistit in detestatione, sed habet delectationem antecedentem II 836 d. 2 — Iracundus delectatur in adeptione vindictae II 846 4*

— prohibetur in corde, in verbo et signo et in facto III 834 d. 5 — Actus interior irascibilis non prohibetur in speciali III 824 8* — prohibetur in sua origine, dum prohibetur concupiscentia *ibid.* — prohibetur in prohibitione homicidii *ib.* 7*. 834 a

— In Deo signa irae non significant iram in ipso I 814 d. 40 — Dei benignitas occasionaliter peccati ratione convertitur in iram IV 208 6*

IRASCIBILIS — nostra tendit in magnum et arduum III 577 a, 4*. 579 f. 5 — appetit celsitudinem II 886 arg. 4 — Actus irascibilis est gloriari et dominari I 814 d. 40 — respicit honorem I 497 arg. 4

— eius actus est tenere continue III 580 2*. IV 1009 4* — Irascibilis est tenere et habitum defendere III 580 a — defendit quod concupiscibilis acquirit II 560 b — convenit in actu cum memoria II 405 b. III 580 a. 619 b. IV 1009 4* — appetit securitatem et ad ipsam pertinet stabilitio et confirmatio III 580 a. 584 5*

— ordinatur ad irascendum III 339 f. 3. IV 323 f. 2 — est potentia detestandi IV 325 4* — In irascibili est odium cum insurrectione et vindicta IV 325 a. 326 3* — eius est vindictam appetere IV 323 f. 4 — Actus irascibilis vel respicit inconveniens vincendum, vel arduum aggrediendum I 498 4* — Irascibilis non tantum est detestari mala culpa et perpeti mala poenae,

sed etiam aggredi terribilia et erigi ad magna et ardua III 579 b — proprie respicit passionum sustentandam III 782 f. 2 — Irascibilis est sufferre poenam IV 323 f. 3, 4 — In irascibili est ira et patientia, fortitudo et spes et timor III 580 a

— Actus irascibilis vel dicit gradum, vel disconvenientiam I 498 4* — respectu paris est cum quadam disconvenientia et victoriosa repulsione *ibid.*

— recte ordinatur ad Deum per adorationem III 822 b — convenienter ordinatur ad superiorem per reverentiam et honorem, ad proximum vero per pacem et odii declinationem III 823 a — in actu suo recto impeditur, aut quia evanescit in prosperitate et effertur in altum, aut quia in adversitate deficit et deicitur in imum III 745 b — non est adeo corrupta ut concupiscibilis III 824 8*

— dirigitur per spem III 579 f. 4. 580 a — in via tendit in Deum per spem, in gloria per dotem tentationis IV 1008 f. 6. 1009 b — reformatur eadem virtute et perficitur eadem dote qua memoria II 405 b. III 619 b. IV 1009 4*

— in Deo non dicitur esse nisi transsumtive I 814 d. 40 — Actus irascibilis non potest esse in divinis respectu personarum I 498 4* — Secundum actum irascibilis non potest esse emanatio personae *ibid.* — Actus irascibilis secundum aliquam appropriationem correspondet personae Patris III 826 4*

IRRATIONABILE — Multa videntur irrationabilia homini animali, quae sunt valde rationabilia homini spirituali III 472 4*

IRREGULARITAS — non est poena, sed defectus idoneitatis IV 877 3* — oritur etiam ex defectu inculpabili III 677 2* — contracta potest dispensari ab Episcopo vel a Papa IV 543 d. 5 — per defectum Sacramentum non contrahitur per coitum extra matrimonium IV 859 4* *Vide V. Bigamia.*

IRREMISSIBILE — dicitur peccatum, vel quod est ineptum sive impossibile ad remittendum, vel quod est inconsumetum remitti II 990 a

IRREVERENTIA — contra servos Dei iuste puniuntur a Deo IV 238 d. 2

IRRIGATIO — fit per divini verbi praedicationem I 547 b

ISAAC — non est mentitus de uxore III 844 4* — vere benedixit Iacob IV 707 4* — rationabiliter praecepit Iacob, ne sumeret uxorem ex Chanaanitis IV 703 4*

ISRAELITAE — transierunt per mare et per flumen, in quibus significatur poenitentia et gloria I 4 b — non sunt furati, quia Dominus transtulit dominium IV 370 5*

IUCUNDITAS — Ad summam iucunditatem requiritur societas I 53 f. 4

IUDAEI — principes ad interficiendum Christum moti sunt ex invidia et malitia, simplices ex ignorantia culpabili II 934 d. 3 — Iudaeorum actio contra Christum in genere moris et ex parte ipsorum fuit mala I 860 d. 2. 861 d. 3. III 433 d. 4

— distinctionem solemnitatum a luna accipiebant, quia synagoga in tenebris no-

IUD

ctis ambulabat et minuenda erat II 369 b — Iudaeorum immunditia non erat totaliter auferenda usque ad finem IV 30 d. 5 — Iudaeorum infidelium testimonium non est vilipendendum III 77 b

IUDAS — tradidit Christum procurando, ut alii inferrent ei mortem, quod fuit malum III 433 d. 3 — Peccatum Iudae dicitur maximum enormitate II 799 d. 2 — Christus dedit corpus suum Iudae, ne eum proderet IV 267 d. 8

IUDEX — dicitur, cuius est secundum iura causam terminare II 607 d. 4 — in aliquo dicitur, aut quia ipsius est ferre sententiam, aut quia assistit ferenti ut quodam modo consulens iudici principali IV 971 b — Exsecutor sententiae non dicitur esse iudex, sed minister IV 973 f. 2 — Iudicium firmum requirit auctoritatem in sententiando et potestatem in retribuendo praemium secundum meritum IV 984 b — Eius est iudicare, cuius est retribuere *ib.* arg. 3

— non iudicat de lege, sed secundum ipsam de aliis I 69 4* — Iudicans approbando vel reprobando habet posse super iudicatum *ibid.* — Iudicans praeeminet iudicato aliquo modo etiam, cum eadem potentia iudicat de se ipsa II 597 5* — Nemo potest iudicare aliquem nisi qui iudex eius constituitur ab eo qui potest IV 506 a — Nullus in eadem causa potest esse actor et iudex IV 784 f. 2 — nullus est bonus in causa, in qua est reus IV 502 b — debet esse immunis a peccato, de quo alterum damnat IV 971 arg. 2 — Iudicantis non est iudicari IV 973 arg. 2

— Deus ut iustus iudex vult vindictam zelo iustitiae I 854 4* — debet quaerere emendam, ut decor iustitiae servetur III 422 5* — non potest dimittere partem poenae, quia ad ipsum spectat punire IV 966 4* — Iustum iudicem decet secundum merita retribuere III 813 f. 4

IUDICATORIUM — naturale est lumen animae inditum, quod dirigit ipsam in iudicando tam de cognoscibilibus quam de operabilibus II 903 a. 908 f. 4. 910 a — Deus inseruit homini naturale iudicatorium, quod non errat, cui commisit regnum animae iudicandum IV 342 d. 6 — naturale semper est rectum II 915 4* — naturale sufficit ad cognoscenda ea quae sunt maxime evidenter post receptionem specierum sine aliqua persuasionem superaddita II 903 b — naturale est homini naturaliter impressum respectu eorum quae cognoscuntur sine similitudine abstracta II 904 b — naturale cum natura crescit et perficitur IV 414 b

IUDICIUM — iudicare proprie est discernere inter iustum et iniustum, inter proprium et alienum II 593 b — communiter dictum dicitur collatio manifesta meriti ad praemium, proprie dictum est discussio meritorum et prolatio cum quadam discussione et sententiae definitione, appropriate dicitur ipsa condemnatio IV 974 a sq.

— importat actum rationis regulatum secundum regulas veritatis et supernae legis II 607 d. 4 — Iudicare est actus rationis

IUD

II 595 2* — Iudicare est actus spectans ad cognitionem II 898 f. 5 — In omni intellectu est iudicium per modum discernendi I 69 4*

— est per modum speculativum, vel se extendit ad affectum, vel ad effectum IV 482 d. 4 — Intellectus speculativi est cognoscendorum sub ratione veri, practici est agendorum sub ratione boni II 190 b — Intellectus speculativi non est pars liberi arbitrii II 190 b. 541 4* — Intellectus practici est pars liberi arbitrii II 190 b — In agendis de his quae spectant ad veritatem vitae est liberi arbitrii et nunquam est sine voluntate II 541 4* — rationis, quod est in solo dictamine, est rationis secundum se, sed iudicium definitivum, ut fiat vel non fiat, nunquam est sine voluntate, quae sequitur vel non sequitur iudicium rationis II 606 3* — Intellectus practici perversum potest iudicare contra id quod dicit iudicium speculationis II 480 7*

— semper praecedit actum voluntatis, qui est plenarius consensus, sed alii actus praecedunt et influunt in iudicium II 953 6* — Amor voluntatis malae mirabiliter pervertit iudicium *ibid.* — rationis pervertitur per phantasias I 23 d. 3 — depravatur per mala opera IV 748 a — rationis in his quae sunt de necessitate salutis non pervertitur per excaecationem, nisi praecesserit peccatum praesumptionis II 445 f. 7 — In iudicio speculationis non consistit peccatum II 541 4* *Vide V. Error.*

— Iudicium sumere est iustitiae IV 321 f. 3 — Rectum iudicat de obliquo et lux de tenebra I 131 d. 4

— Deus non potest iudicare iniuste I 778 d. 7 — Deum decet iudicare hominem secundum iustitiam III 813 f. 4 — est secundum merita nostra IV 899 a. 974 arg. 4 — Deus exigit rationem non solum de mortalibus, sed etiam de venialibus III 662 2*

— divinum habet actum discernendi, approbandi vel respuendi et sententiandi IV 482 d. 4 — Dei aliquando dicuntur iudicialia praecepta Legis IV 967 d. 4 — quae dicuntur divina dispositio et divini consilii definitio, sunt inscrutabilia quantum ad se est, vel quantum ad propter quid *ibid.*

— hominum universale flet, ut Dei iustitia omnibus clarescat et appareat IV 973 arg. 4. 974 b — ultimum flet ad manifestationem divinae iustitiae IV 887 a — universale est ad magnificentiam divinam ostendendam in universali resurrectione corporum IV 558 3* — universale erit quantum ad omnia merita et merentes IV 973 arg. 4

— Omnes iudicabuntur per collationem manifestam meriti ad praemium; iudicio discussionis non omnes, sed quatuor ordines hominum, iudicio condemnationis mali tantum IV 974 b — Illi soli iudicabuntur, contra quos fertur sententia *ib.* arg. 2 — A Christo redarguentur mali, qui fuerunt de Ecclesia IV 981 d. 4 — Daemones in conspectu omnium iudicabuntur IV 974 f. 4 —

Daemones iudicabuntur, quia possunt demereri et peccare *ib.* f. 3 — Daemones condemnabuntur in iudicio ad manifestationem iustitiae Dei, ad gloriam Christi et ad retributionem meriti, quia participes fuerunt culpae humanae, et ad consummationem supplicii *ib.* b sq. — Daemones non iudicabuntur iudicio discussionis *ib.* b — Daemones iudicabuntur ad confirmandum quod certum est et ad consummandam poenam IV 975 3* — Christus debet auctoritatem iudicalem super diabolum accipere, quia de eo triumphavit et iudicatus fuit a membro eius et ad suggestionem eius *ib.* a — Sententia dabitur solum contra homines IV 974 arg. 2

— Mali iudicabuntur comparatione ad bona bonorum IV 901 f. 5 — Comparatione perfectorum iudicantur qui possent sibi videri boni esse IV 973 4* — Angeli mali iudicantur comparatione bonorum Angelorum, sed non homines *ibid.* — Angeli boni iudicabuntur iudicio retributionis, et consummabitur eorum gloria saltem quantum ad accidentale praemium IV 975 4*

— In iudicio congregantur damnati congregatione, quae est in facto esse, ubi est visitatio ad incrementum poenae IV 922 2* — condemnationis incipit in praesenti per excaecationem in infidelibus et per expoliationem in daemonibus, et in futuro non iterabitur, sed consummabitur IV 974 b. 975 4*

— Auctoritas sententiandi et potestas retribuendi principaliter sunt in Deo et communicatae homini Christo IV 984 b — Christus est iudex ratione dominii et potestatis, quae ut homo habet per gratiam *ibid.* sq. *Vide V. Christus 29.* — Iudicare convenit Christo cum Patre *ib.* arg. 4 — Potestas iudiciaria data est humanae naturae IV 972 f. 4. 984 arg. 3 — Christus promulgabit sententiam secundum humanitatem IV 984 arg. 4. 985 a sq. — Christus iudicabit in natura, in qua iudicatus est IV 984 arg. 2 — Per Verbum carnem factum fit iudicium ad adorandum humanitatem Christi, in qua fuit iudicatus IV 903 d. 4 — Dominus dedit iudicium Filio, quia ipse, cum esset iustus, iudicatus est tanquam impius IV 974 f. 3. 973 f. 3

— Christus non promulgabit sententiam ut iudex delegatus, sed principalis, quia est Deus et homo IV 985 b — A sententia Christi nullus poterit appellare IV 984 arg. 4. 985 b — Robur sententiae Christi non principaliter est ex humanitate Christi, sed potius ex eius divinitate IV 985 b

— Iudex principalis est solus Christus, qui fert sententiam, iudices quodam modo assistentes sunt principaliter Apostoli et deinde omnes viri perfecti IV 971 b — Perfecti iudicabuntur ratione approbationis et cuiusdam honorabilis consessionis IV 973 a sq. — Assistentia iudicum aliorum non erit ad consulendum, sed tanquam ad quendam honorem et appropinquationem ad iudicem per honorabilem consessionem IV 971 b — Assistentia est ad condemnationem malorum ex vitae suae compara-

IUD

tionem et ad gloriam Christi per sententiae eius approbationem IV 972 a — Perfecti iudicabunt malos, quia vita eorum comparata malis, ipsos ostendunt reprobos IV 973 f. 3 — Boni et mali iudicabunt alios comparatione IV 974 f. 2. 973 a

— Potestas iudiciaria convenit perfectioni cum supererogatione consiliorum IV 971 b. 972 b. 973 3*, 4* — Ratio assistentiae meritoria est perfectio supererogationis IV 972 a — Apostoli habebunt auctoritatem iudicandi IV 971 f. 4 — Iudicantes omnes comprehenduntur numero duodecim Apostolorum IV 972 a sq. — Iudiciaria potestas proprie non erit in Angelis, sed tantum ratione approbationis IV 973 b — Dominus veniet cum Angelis non iudicantibus, sed ministrantibus *ib.* f. 2, 4*

— Adventum Christi praeibunt Angeli et ignis conflagratorius IV 970 b — In iudicio Domino deserviet ministerium creaturae spiritualis, corporalis et mediae IV 981 d. 3 — Ante diem iudicii quindecim mirabilia fieri refertur IV 996 d. 3 — Electi in conflagratione ante iudicium purgabuntur, sed non consumerentur IV 980 b — Boni in iudicio videbunt Dei substantiam IV 898 arg. 4 — Damnati videbunt Christum in forma, in qua iudicatus est IV 985 f. 4 *Vide V. Christus 25 et V. Damnati - cognitio.*

— Boni in iudicio habebunt perfectum gaudium, mali perfectam confusionem IV 902 f. 3 — In iudicio potissime erit poena et ignominia pro culpa IV 974 f. 4 — est ad poenam ignis, vel gloriam *ib.* arg. 4. — est ad consummationem gloriae vel poenae IV 975 a — In iudicio universali Beati suscipient consummatam glorificationem in anima et in carne IV 558 2* — Simul infligetur tota poena IV 902 f. 2

— In iudicio plene ostenditur iustitia IV 899 f. 2. 973 arg. 4 — Dei iustitia in iudicio declarabitur summe et quantum ad retributionem gloriae et poenae IV 899 f. 3

— In iudicio aperietur liber vitae et libri conscientiarum, ad pensandam quantitatem meritorum IV 899 a, f. 2 — Omnes iudicabuntur secundum ea quae scripta sunt in libro vitae IV 898 f. 4 — Soli boni videbunt librum vitae et se ibi legentes cognoscent se praedestinos, mali vero ex hoc ipso, quod in libro aperte legere non poterunt, scient, se non esse praedestinos IV 899 b — Damnati ex comparatione libri vitae et conscientiae scient, se esse damnandos, cum scient, nomina sua non esse scripta ad gloriam et se esse dignos poena *ibid.*

— In iudicio virtute divina omnia ad memoriam revocantur IV 899 f. 4 — Omnia reducentur ad memoriam ad ostensionem iustitiae divinae secundum statum illum et misericordiae secundum statum praeteritum IV 900 a, 4* — In libris conscientiae erit lectio et memoria omnium meritorum IV 899 b — Ut sciatur quantitas meritorum hominis, in iudicio debet legi, quot et quanta bona et quot mala et quanta fecerit *ib.* f. 2, 3 — Bona et mala suas omnia

erunt unicuique in memoria IV 900 a — In iudicio patebunt cogitationes bonae et malae et per consequens affectiones et operationes *ibid.*

— Propter ostensionem iustitiae in retribuendo memorabuntur bona et mala, in quibus permanserunt finaliter IV 900 a. 901 b — Ad ostensionem misericordiae de praeterito memorabuntur mala bonorum et bona malorum IV 900 a. 901 b — Boni habebunt memoriam malorum praeteritorum sine tristitia IV 903 d. 3 — Mali de cognitis bonis non laetantur, nec boni de malis tristantur, sed laetantur de ereptione a malis IV 900 2°

— In iudicio omnia bona et mala nota erunt omnibus IV 901 b — Bona omnium bonorum et malorum nota erunt omnibus, ut laudetur Dei largitas, mala omnium, ut laudetur Dei iustitia puniens, vel misericordia liberans *ib.* f. 3 — Omnibus debet manifestari sententia et ratio sententiae IV 898 f. 4 — Mala bonorum patebunt bonis IV 901 f. 6 — Peccata iustorum videbuntur ab omnibus, ut de ipsorum sanatione ab omnibus gratiae agantur Deo *ib.* 2° — Rationabilis creditur, quod omnium iustorum peccata omnibus iustis patebunt ad Dei gloriam per manifestationem misericordiae IV 903 d. 4 — Boni gaudebunt de bonis malorum IV 901 f. 4 — Signa malorum remanent in bonis ad gloriam ratione poenitentiae, vel in Dei gloriam, qui liberavit de tanta miseria, non in illorum contumeliam *ib.* 2°, 4° — Mala bonorum et bona malorum deleta sunt quantum ad veritatem essentiali, sed manent in conscientia quantum ad notam et similitudinem, vel a Deo reparantur IV 900 3°

— Manifestatio peccatorum bonis nullam afferet erubesceniam IV 904 d. 4 — Manifestatio malorum in malis est in poenam, in iis qui egerunt poenitentiam, est in gloriam IV 901 2° — Mali ex alienis peccatis cognitis non habebunt solatium, sed confusionem, cum alii eorum peccata non approbent, sed vilipendant *ib.* 4° — Recogitatio multorum malorum damnatis amplificat tristitiam IV 902 2° — Sublimatio intellectus damnatorum, qua multa cognoscunt simul, potius est depressio in ostensione omnium turpitudinum *ib.* 3°

— In iudicio omnes omnia videbunt repente vel potius simul, efficiente divina virtute IV 902 a sq., 4° — In iudicio erit discussio omnium singillatim, sed simul erit memoria de multis *ib.* 3° — Simul sciatur et ponderabitur tota culpa quantum ad actus et circumstantias et earum iterationem *ib.* f. 2

— Hora diei iudicii nota est toti Trinitati et homini assumpto, ignota est omnibus in statu viatorum existentibus IV 988 b — Hora iudicii potest latere Angelos et Beatos, sed aliquibus potest revelari *ibid.* — Hora iudicii latet filios adoptivos, non Filium naturalem, et latet Angelos inferioris ordinis et homines puros et viatores IV 989 4° — Aliqui dicuntur nescire horam iudicii, quia non ostendunt se scire

ibid. — Diem et horam iudicii Deus non expressit nisi per signa quaedam praeambula IV 988 arg. 4 — Horam iudicii nosse nobis non erat utile, sed utile erat ignorare IV 989 4°

— Deus revelavit nobis iudicii locum IV 988 arg. 4 — Dominus descendet in eum locum, unde ascendit IV 995 d. 4 — In illo loco potest congregari tota multitudo iudicandorum *ibid.*

— particulare fertur de unoquoque homine in eius exitu IV 524 4°. 528 3°

— in foro poenitentiae magis est misericordiae, iudicium postremum est iustitiae IV 482 d. 2 — in foro poenitentiae est ad peccata dimittenda potius quam puniendi *ibid.* — divinum et ecclesiasticum est ad instruendum, curandum et corrigendum IV 485 a

— In foro poenitentiali est iudicium secundum veritatem IV 815 4° — In foro iudiciali iudicatur secundum exteriora *ibid.*

— In foro iudiciali iudicatur secundum allegata IV 680 b. 684 3° — Iudex in foro Ecclesiae iudicat secundum ea quae patent, non secundum ea quae latent IV 212 5° *Vide V. Forum, V. Ecclesia et V. Infideles.* — Iuste iudicare est iudicare secundum allegata IV 694 3° — Nihil obiciendum est in iudicio manifesto, quod non possit manifeste probari IV 562 f. 3

— Nostrum non est iudicare, sed iudicari III 421 5° — Iudicare pertinet ad hominem, in quantum iustus est, iudicari, in quantum reus IV 342 d. 6 — Cum homo iudicat se ipsum, idem est iudex et condemnatus III 724 4°

IUMENTA — sunt animalia ordinata ad hominis iuvamentum II 389 d. 2

IURAMENTUM — Qui iurat adducit Deum in testimonium veritatis III 861 f. 3 — In forma iuramenti introducitur ipsa Veritas in testimonium secundum diversos respectus in diversis formulis III 882 d. 3 — Iurare per Deum est invocare divinam veritatem in testimonium III 867 f. 4, b — Iurans per aliquid illud invocat in testimonium, vel aliud, ad quod illud refertur, vel ipsum obligat et Deo oppignorat III 874 3°

— non prohibetur tanquam de se malum III 867 b — in Evangelio non fuit prohibitum propter se, sed propter vitandum periurium *ibid.* sq. 868 b, 4° — Non prohibetur omnis iuratio, sed iurare omni modo et sine omni causa III 868 a — licitum est ad confirmationem veritatis et ad confutationem falsitatis et dolositatis III 867 f. 5 — est ad astruendam veritatem IV 846 b — est necessarium propter incertitudinem de veritate conscientiae alienae et pronitatem ad decipiendum et male suspicandum III 874 5° — licite factum non est appetendum propter occasionem mali adiunctam III 869 a sq.

— Iurare per Deum non est contra rationem rectam nec contra consuetudinem bonam nec contra legem divinam veterem vel novam III 867 b — Licitum est iurare per Deum III 868 a — Deus iurat per se

ipsum III 867 f. 2 — Iurare per Deum videtur esse actus de se indifferens III 868 a sq. — Iurare per Deum ut actus indifferens potest esse occasio cadendi in malum et vitandi malum *ib.* b — Iurare per Deum potest esse meritorium et bonum *ib.* 2° — Iurare per Deum dicitur periculosum, non ut causa, sed ut occasio periculi *ibid.*

— Iurans per Deum exhibet ei honorem et reverentiam III 867 f. 3. 868 a — Hoc, per quod iurat, quilibet veneratur *ibid.* — Illud, per quod quis iurat recte et ordinate, veneratur et amat, sed quando falso et inordinate per ipsum iurat, quamvis videatur venerari per credulitatem, potius contemnit et contumeliam ei facit III 864 2° — Frequens iuratio per nomen Dei, ubi nulla est necessitas vel utilitas expressa, valde est reprehensibilis, quamvis non prohibeatur secundo mandato III 834 d. 2

— assertorium fit per imprecationem, qua creatura Deo quodam modo oppignatur, vel per ipsius veritatis testimonii invocationem, iurando per aliquem ad invocandum eum in testimonium veritatis III 870 b sq. — assertorium potest fieri licite per aliquod creatum per modum imprecationis, qua illud, in quantum est nobis concessum, Deo oppignatur *ib.* b — non licet fieri per creaturam, invocando eam in testimonium veritatis, secundum se consideratam, sed in quantum relucet in ea vestigium divinae veritatis III 871 a, 4° — factum per creaturas debet referri ad ipsarum auctorem *ib.* a — potest fieri per omnem creaturam, maxime per Sanctos et per Evangelia *ibid.*, b — non debet fieri irreverenter per membra Christi III 874 2° — per idolum tanquam per Deum est idololatria *ib.* 4°

— Quanto sanctius est id per quod iuratur, tanto iuramentum est magis obligatorium ceteris paribus III 881 d. 2 — Cum quis iurat per creaturam, intentio fertur ad Deum habitualiter tantum, et sic est minor obligatio, quam cum fertur actualiter in eum *ibid.* — Iurando per Evangelia Dei non tantum conversio fit ad Deum habitualis, sed etiam actualis ad Deum in se et ad assumptam humanitatem et ad propagatam veritatem, unde recte fit cum maiori solemnitate et ampliorem inducit obligationem III 882 d. 2

— tres habet comites, iudicium et iustitiam et veritatem III 861 f. 4 — omne ex parte iurantis requirit iudicium, ex parte rei iuratae veritatem, ex parte causae iustitiam III 881 d. 4 — factum cum iudicio supponit duas alteras condiciones *ibid.* — habet tres comites ad recte et convenienter confirmandum sermonem nostrum, qui dubietatem habet, per divinam veritatem *ibid.* — In iuramento assertorio proprie reperitur veritas, in obligatorio reperitur proprie iustitia et iudicium III 862 a

— non debet fieri nisi de quo quis est certus, et ignorantia non excusat a culpa

IUR

III 862 3*, 4*. 864 4* — secundum quod fit in opere praeter causam et utilitatem, malum est propter privationem finis debiti et positionem irreverentiae III 868 3* — Circa actum iurationis vitanda est consuetudo propter periculum perituri, vitandus actus praeter necessitatem, et vitandus affectus III 869 b — in Christianis debet esse valde rarum propter periculum ex incertitudine sermonis III 866 4* — Assuetudo iurandi minuit reverentiam Veritatis et quodam modo disponit ad assertionem falsitatis III 869 4* — incautum triplex III 879 f. 2, b — est deliberatum et solemnizatum, vel deliberatum non solemnizatum, vel nec deliberatum nec solemnizatum, sed ex consuetudine quadam III 865 b

— obligatorium fit homini IV 816 b — obligatorium nunquam obligat nisi ad voluntatem eius cui fit IV 798 a

— est obligatorium, quando habet suos comites, iudicium et iustitiam et veritatem III 875 f. 4. 877 f. 4 — quod vergit in salutis detrimentum vel in perfectionis impedimentum, non est licitum nec obligatorium III 879 b. 880 3*, 4* — factum in omnem eventum est observandum, si est in profectum, non observandum, si est in detrimentum salutis III 879 b. 880 b — malum non obligat, sed de eo est poenitentia facienda IV 789 d. 5 — contra iustitiam nullum est IV 571 5*. 697 d. 1 — iniustum non tenet IV 734 arg. 3

— cum fraude obligat secundum iudicium humanum, vel etiam secundum Deum, qui iudicat talem dignum poena perituri, sicut illum qui iuramentum non implet IV 681 2* — dolosum, quo quis non se intendit obligare, videtur non obligare in foro conscientiae, sed obligat in foro Ecclesiae III 875 a sq. IV 815 4* — Iurans dolose committit in ipso actu perituri III 875 b, 4* — De obligatione iuramenti ambigui, sed non dolosi III 876 a sq. — coactum non obligat in foro Ecclesiae, sed obligat in foro Dei III 878 a

— Falsum testimonium ratione iniuriae, quae fit summae Veritati, cum in falso advocatur, prohibetur in secundo mandato primae tabulae; ratione iniuriae, quae fit proximo, qui ex falso testimonio damnificatur, prohibetur in quinto secundae tabulae III 831 d. 2 — Per falsum testimonium fit iniuria proximo, in quantum ei debetur veritas III 822 b. 823 a, b. 826 a — falsum per verum Deum est quodam modo minus malum quam verum per falsos deos III 882 d. 4 — additum mendacio levi illud trahit in genus peccati mortalis, si ipsum sit deliberatum, secus est circumstantia aggravans III 866 4*

— Persona publica tenetur exigere iuramentum secundum iuris ordinem, etiamsi sciat, aliquem falsum iurare III 883 d. 5 — Persona privata non potest exigere iuramentum ab alio, quem scit iuraturum falsum, quia illud est in veritatis subversionem III 873 a, 2*. 883 d. 5

— Persona publica potest et debet exigere iuramentum ex ordine iuris in forma

concessa III 873 a. 883 d. 5 — Persona privata potest licite exigere iuramentum in forma concessa ad veritatis confirmationem et plerumque ad suspicionis remotionem, sed nunquam ad veritatis subversionem III 873 a. 874 5* — Nulli licet recipere iuramentum ab idolatra in forma non concessa, habendo respectum ad idoli venerationem, sed licitum est ab eis recipere iuramentum, habendo respectum ad solam verbi confirmationem, maxime pro utilitate communi vel necessitate III 873 b, 4*, 2*, 3*. 874 4*

— recte praecipitur fieri ieiuno stomacho III 883 d. 6

IURISDICTIO — in iudice requiritur ad iudicandum IV 489 a. 506 a — est vis motiva ad executionem potestatis clavis IV 506 a. 509 2* — Iurisdictionem possunt habere etiam non habentes claves IV 488 f. 4. 489 a, 4* — potest esse in multitudine, ita quod in nullo IV 489 b — dicitur donum gratiae gratis datae IV 502 b

— requiritur in poenitentia IV 506 a — Alius modus requiritur ad absolutionem, alius ad excommunicationem IV 514 3* — Potestas ligandi et solvendi in foro poenitentiali respicit ordinem, in foro iudiciali praelationem IV 489 a — Potestas excommunicandi principaliter fundatur super iurisdictionem canonicam, potestas absolvendi super ordinem et iurisdictionem IV 645 3* — In foro iudiciali par non potest ligare parem nec superiorem IV 489 a *Vide V. Absolvendi potestas.*

— non est in omnibus aequalis sicut potestas ordinis IV 506 6* — secundum potestatis plenitudinem est in uno IV 508 b — non se habet ad omnes nisi in uno solo IV 509 2* *Vide V. Pontifex.* — arctatur propter conservationem ordinis IV 509 a, 6* — Descendit ordinate a superiori ad inferius, ita quod plenitudo est in Summo Pontifice IV 508 b sq. 645 3*

— et potestas, quae consequitur ipsam, potest auferri IV 645 3* — amittitur per ablationem subditorum IV 506 a, 6* — Haereticus non habet iurisdictionem IV 303 7* — prohibetur monachis IV 506 6*

IUS — naturale communiter dictum est illud quod in Lege et in Evangelio continetur IV 748 a — naturale proprie est quod est commune omnium nationum, et hoc ius est, quod dicitur ratio recta *ibid.* 750 a — naturale propriissime dicitur quod natura docuit omnia animalia IV 748 b — naturale est quod natura docuit animalia II 901 arg. 3 — Quod indictum est homini a sua constitutione spectat ad ius naturale IV 749 f. 4 — naturale naturaliter ligat voluntatem II 901 arg. 6 — Principia iuris naturalis ordinantur ad rectitudinem et honestatem vitae III 776 b — Nihil est licitum quod est contra ius naturae IV 738 f. 2 — Quod est contra ius naturae est prohibitum in lege naturae IV 749 arg. 2

— Aliquid est de dictamine iuris naturalis in speciali vel in generali IV 436 a sq. — naturae quaedam dicitur simplici-

IUS

ter, quaedam secundum tempus IV 665 b — Dictamen naturae semper idem manet IV 591 b. 617 arg. 4 — Quod est de dictamine naturae in speciali est idem apud omnes IV 437 4* — naturale, secundum quod est plus apertum, est communius, secundum quod magis occultum, est minus commune IV 748 3* *Vide V. Dictamen et V. Lex-naturae.* — Deus potest facere contra ius naturae, quod ordinat ad proximum, non tamen facit contra, sed supra, quia ratio recta sic dicitur aliquid, ut tamen dictet, in eius opposito Deo esse obediendum IV 752 4*

— Quae referuntur ad homines sunt de dictamine naturae per se, secundum quod est rationalis, quae referuntur ad Deum sunt de dictamine naturae adiutae aliquo modo per fidem IV 436 b — Quae sunt de dictamine iuris naturalis Deus instituit interius illustrando IV 664 a

— positivum non praeiudicat nec impedit ius naturale IV 792 f. 3. 875 arg. 1 — Iura humana considerant exteriora opera II 617 6* — iudicant et instituunt non ea quae semper, sed ea quae fiunt frequenter IV 796 2*. 800 d. 5 — non revocantur ad praeterita IV 841 arg. 3. 842 b. 855 d. 5 — Quilibet potest cedere iuri suo IV 567 f. 1. 701 arg. 4 — Aliquid est contra iuris rectitudinem, aliquid contra iuris punitionem IV 759 a sq. — petitorium et possessorium IV 863 d. 4

IUSTIFICATIO — est facere iustum de non iusto vel negative vel privative II 455 4* — dicitur actus gratiae vel status potius quam ipse habitus IV 420 5* — dicitur a iustitia generali, non a cardinali IV 433 d. 4 — dicitur proprie propter susceptionem virtutum ordinantium omnes potentias *ibid.* — dicitur de praeparatione ad iustitiam, vel de iustitiae infusione, vel de exercitatione in eadem IV 422 b, 4*

— Iustificare impium est maius quam creare caelum et terram IV 427 f. 4 — Iustificare impium salvo libero arbitrio est maius quam creare, ratione resistentiae voluntatis IV 229 4* — non est proprie miraculosa, sed mirabilis IV 433 d. 3

— In iustificatione est misericordia et veritas IV 42 2*. 350 b. 419 a — In opere iustificationis simul sunt misericordia et veritas, non tamen secundum idem IV 965 b, 3* — Misericordia remittit offensam et poenam aeternam, iustitia exigit poenam temporalem *ib.* b — In poenitentia Deus per misericordiam remittit offensam, per iustitiam exigit emendam II 992 a — In iustificatione impii Deus relinquit poenam et dat gratiam IV 419 a sq.

— In praeparatione ad iustitiam expellitur actio mala, in infusione eius peccati macula, in consumptione sequela IV 423 4* — Prius natura est expulsio culpae quam habilitatio ad bonum IV 328 b — est in instanti IV 391 f. 1. 429 f. 3. 433 d. 4 *Vide V. Culpa-delectio.*

— Solus Deus iustificat per modum efficientis III 400 arg. 6. 401 2*. IV 42 4*. 427 f. 4. 428 a. 432 d. 4 — Peccati

expulsio attribuitur virtuti divinae primo et per se, et gratiae et contritioni per illam IV 395 2* — est effective a Deo, formaliter a gratia III 888 a. IV 419 2* — non solum respicit causam efficientem, sed etiam formalem propter respectum ad materiam subiectam IV 419 2* — quia non est ex nihilo, sed alicuius entis melioratio, non solum habet causam effectivam, sed etiam dispositivam et informativam IV 42 1*

— Per Spiritum sanctum purificantur animae sicut per causam effectivam, per Christum tanquam per causam meritoriam III 265 3* — Passioni et resurrectioni Christi attribuitur causalitas nostrae iustificationis non ut verae causae, sed secundum quandam causae proprietatem III 400 b *Vide V. Christus 54.* — attribuitur Christi passioni principaliter ratione meriti, sed mori et resurrectioni ratione significationis IV 60 d. 2 — Causa iustificationis per modum merentis et excitantis est passio Christi III 412 d. 1, 2 — fit per passionem Christi coniunctam animae quantum ad efficaciam mediante fide per dilectionem III 401 5*. 412 d. 2

— est per gratiam II 455 1* — Nihil facit iustum, nisi sit gratuitum II 154 f. 1 — non fit sine infusione gratiae II 676 a. 677 6*. III 400 arg. 3 — informative est a gratia, dispositive a Sacramentis IV 42 1* — per informationem est per virtutes, per praeparationem per Sacramenta *ib.* 2* — aliquando dicitur fieri per gratiam, aliquando per fidem, aliquando per poenitentiam II 649 d. 3

— non cadit sub merito condigni, sed congrui IV 433 d. 4 — requirit tantum meritum congrui IV 33 a — Deus, quantum est de se, semper paratus est iustificare hominem IV 420 f. 3 — Quod homo iustificetur nunc et non prius, non est secundum variationem ex parte Dei, sed ex parte liberi arbitrii *ibid.* — non fit naturaliter nec voluntarie, sed mirabiliter II 676 2* — non fit omnino secundum potentiam agentis, sed secundum congruentiam recipientis IV 42 2*

— Ad rectitudinem voluntatis per actuale peccatum lapsae concurrunt ex parte voluntatis poenitentia et ex parte Dei gratia sanans II 475 a — Ad iustificationem requiritur gratiae infusio, contritio, motus liberi arbitrii, qui pertinet ad fidem, peccati remissio II 649 d. 3 — In iustificatione duo sunt ex parte Dei, duo ex parte liberi arbitrii IV 422 b. 424 a. 427 6* — In iustificatione a Deo est infusio gratiae et peccati expulsio IV 422 b

— requirit dispositionem ex parte nostra IV 42 1*, 2*. 327 a — requirit dispositionem liberi arbitrii IV 42 1*. 229 1* — secundum legem communem non datur, nisi aliqua dispositio occurrat IV 450 b — secundum legem communem non fit sine praeparatione liberi arbitrii IV 430 a — non introducit, nisi adiuvante libero arbitrio IV 428 f. 3 — Deus non iustificat adultum, nisi se disponat motu liberi arbitrii II 434 4* — Deus non iustificat qui

non se praeparat, non quod non possit, sed quia iustitia sic decrevit IV 528 d. 3

— Deus non iustificat nos sine nobis IV 420 f. 4. 965 f. 3, 3* — Deus iustificat nos sine nobis efficientibus, sed non sine nobis disponentibus vel consentientibus IV 421 4* — non est nisi volentis, nec Deus eam dat nisi volenti, dum est in tali statu, quod consentire et dissentire possit *ib.* a — Qui incipit facere quod in se est, dispositus est ad iustificationem IV 327 a — Disponere ad iustificationem nostrum est cum adiutorio Dei IV 42 1*

— a culpa acta requirit actum liberi arbitrii IV 412 1* — Ad conversionem peccatoris requiritur arbitrii libertas non solum quantum ad facultatem, sed ad bene esse etiam usus expeditus IV 528 d. 3 — Decedentem in peccato iustificari est impossibile *ibid.*

— Ad iustificationis susceptionem in adulto requiritur motus liberi arbitrii consentientis gratiae IV 424 a sq. — Ad iustificationem requiritur motus fidei *ib.* b — Sine fide Christi nullus iustificatur IV 351 a — ut dicit iustitiae infusionem, fit per fidem propriam, vel Ecclesiae II 649 d. 3 — in utero potest fieri per voluntatem divinam, extra uterum per Sacramenta et fidem Ecclesiae, in adulto etiam per fidem et devotionem propriam IV 450 b — est in parvulis per fidem non propriam, sed Ecclesiae II 648 d. 3

— ut dicit exercitationem in iustitia et profectum iustitiae, non fit nisi per fidem operantem per dilectionem II 649 d. 3 — iustificare in effectu dicitur caritas, vel fides operans per caritatem, in iustitiae exercitatione et usu mandatorum observantia III 888 a. 889 6* — requirit actum fidei ex parte rationis et contritionis ex parte voluntatis IV 421 b. 429 4*. 430 a — In iustificatione debet esse motus liberi arbitrii, per quem consonat gratiae, et contritionis, per quam adiuvat gratiam IV 422 b. 423 f. 2. 550 a — Actus fidei et contritionis sunt simul tempore IV 429 4*

— Nullus iustificatur sine poenitentia vel in generali, vel in speciali IV 408 1* — In deletionem culpa actualis concurrunt motus liberi arbitrii concordans gratiae ad culpae expulsionem, qui propter displicentiam peccati non potest esse sine passione doloris IV 319 4*

— fit in cordis contritione IV 423 f. 2. 424 a. 428 f. 1 — potest esse sine confessione IV 424 a — potest esse sine Sacramentis in facto, sed non in proposito *ibid.* 432 d. 4 — convenientissime fit per satisfactionem, ut homo Deum honoret sustinendo poenam III 421 a — Exterior poenitentia excitat et adiuvat internam gratiam, ut possit perducere ad iustificationem perfectam IV 555 3* — In ipso actu iustificationis inchoatur poena satisfactoria IV 422 f. 3 — in parvulis non requirit opus poenale IV 449 b

IUSTITIA — generaliter dicitur ab ordine rectitudinis III 728 d. 1 — est rectitudo voluntatis I 853 f. 4. II 4 b. 675 arg. 4. III 474 b. IV 423 arg. 4. 563 1*. 951 f. 3

— est rectitudo voluntatis propter se servata II 263 f. 2

— Aliquid est iustum per iustitiam intrinsecam, vel ex ordine retributionis I 824 2*. 826 4* — Omne, quod est iuste ordinatum per iustitiam, quae est in ipso, bonum est I 826 4* — late sumta convenit cum veritate quoad rem, sed differt secundum respectus ad res I 760 d. 1 — respicit unam rem comparatam ad aliam, cui per leges debitas colligatur *ibid.* — A summa iustitia est regula omnis iuris II 593 b — Veritas iustitiae est perpetua II 459 f. 4

— Non habentia voluntatem non sunt capabilia iustitiae I 798 f. 5 — est libere agentis IV 421 3* — Iustum et iniustum non cognoscitur nisi per rationem II 593 b

— dicit effluxum bonitatis in alterum secundum merita IV 963 2* — connotat habitudinem ad meritum IV 968 d. 5 — facit secundum merita IV 964 arg. 3 — retribuit unicuique secundum merita II 691 d. 2 — considerat dignitatem meritorum IV 961 arg. 3, 3* — respicit meritum praecise IV 445 3* — considerat dignitatem IV 944 a — Iustitiae est punire IV 961 arg. 4. 963 arg. 4

— est in divinis operibus, in quantum retribuit merenti IV 964 b — maxime dicitur respectu actuum et meritorum nostrorum IV 966 b — proprie non respicit rerum originem, sed retributionum distributionem II 773 a — in Deo dicit effluxum bonitatis in alios sine debito IV 962 4*, 2* — Auferre a Deo actum iustitiae aequalis erroris est sicut auferre actum misericordiae II 477 a *Vide V. Misericordia.*

— communissime dicitur divinae bonitatis condecencia, communiter vero liberalitas in retributione praemiorum IV 964 a — dicitur divinae bonitatis condecencia, vel respicit meritorum exigentiam II 691 d. 2. 772 b. 774 5* — proprie, ut dividitur contra misericordiam, est exigentia meritorum, ut comprehendit ipsam misericordiam, dicit condecenciam bonitatis I 760 d. 4. 775 3*. 776 d. 2. 845 4* — dicit severitatem, vel ordinem praemii ad meritum IV 961 b — stricte dicitur severitas in punitione malorum IV 964 b — magis proprie sumta dicit rectitudinem in reddendo id quod est poenae, et sic distinguitur contra misericordiam et est pars iustitiae cardinalis III 728 d. 4

— Deus tanquam iustus debet esse aemulator rectitudinis et iustitiae et in subditis et in se ipso III 843 f. 4, b — Deus ut summe iustus non potest facere contra iustitiam I 778 d. 7. IV 966 f. 4 — Deum non decet facere aliquid contra iustitiam, decet autem facere praeter rigorem iustitiae III 418 4* — late sumta se extendit ad omnia, non vero stricte, ut connotat exigentiam meritorum I 775 3*

— Summa bonitas est summa aequitas sive iustitia, tanto enim quis melior, quanto iustior II 4 b — Deus est iustissimus, quamvis non ita pronus IV 528 d. 5 — Deus dicitur summe iustus per accessum

ad medium IV 963 4*. 966 b — Deus non dicitur summe iustus per recessum a misericordia ad severitatem, sed per recessum ab iniustitia IV 966 2* — Deus non dicitur summe iustus per excessum severitatis, sed quia tantum punit, quantum est conveniens secundum merita *ib.* b — Deus iustissime omnibus retribuit, in quantum iustitia dicit ordinem meriti ad praemium IV 961 b, 3*. 962 b — Deus agit iustius cum uno quam cum alio, in quantum iustitia dicit severitatem sive qualitatem absolutam IV 961 b

— Deus tantum servat iustitiam, ut ordinem institutum nullo modo infringat II 462 4* — prout est ordo universi, exigit, ut Deus permittat mala I 845 3* — Deus res sinit agere proprios motus, quantum iustitiam decet permittere II 207 d. 5

— est conditio operantis, quae respicit ipsum secundum actum et non respicit rem factam, sed operationem IV 963 3* — Deus omnia facit iuste, sed non omne factum est iustum *ibid.*

— Deus non potest relinquere malum impunitum II 849 5*. 966 f. 4, 3 — nulum malum sinit impunitum, nullum bonum irremuneratum IV 356 f. 4 — Deus tantae est aequitatis, ut non patiarur dedecus peccati ad modicum esse sine decore iustitiae II 848 b — Deus non relinquit culpam sine poena saltem concomitante III 431 4*. IV 966 4* — Ordo iustitiae magis servatur, cum malum punitur, quam cum relinquitur impunitum III 449 f. 4, 421 a — Deus potest totam poenam remittere potentia absoluta, sed non potentia ordinata ad merita IV 966 4* — Deus potest punire et potest dimittere, in quantum est simul iudex et offensus *ib.* 4* — non totum exigit, sed partem poenae remittit IV 959 b — non infligit totam poenam IV 966 3*

— Deus secundum iustitiam tenet obligatum ad poenam temporalem IV 548 a. 965 b — Deus per iustitiam exigit poenam condignam pro libidine perversa IV 350 b, 3* — Deus per iustitiam exigit de offensa satisfactionem III 420 f. 3, 421 a. IV 351 a — exigit emendam II 992 a

— Ad opus iustitiae praesupponitur nostra iniquitas I 848 d. 4 — mira ostenditur in lapsu angeli et primi hominis II 462 4* — Dei summe manifestatur in aeterna punitione reprobatorum I 844 b. II 477 4*. 533 a. IV 923 6* — si peccatum non fuisset, manifestaretur in sua origine, vel in retributione I 834 4*

— semper habet coniunctam misericordiam II 774 5* — non debet excludere misericordiam II 786 4* — sequitur misericordiam ut ei annexa III 421 3* — Deus in aliquibus servat severitatem iustitiae III 33 3* *Vide V. Misericordia.*

— Effectus iustitiae in futuro erunt principales, in praesenti sunt annexi IV 960 b — regnat in statu vitae futurae IV 528 d. 5 — In futuro est tempus iustitiae IV 922 4*, 6*

— Dei iustitiam decet, ut statim inferat poenam II 849 4* — exigit, ut unicui-

que reddatur iuxta merita sua post iudicium IV 922 a. 960 b

— ut dicit generaliter rectitudinem animi sive in declinando a malo sive in faciendo bonum, dicitur esse **virtus generalis** III 728 d. 4 — Iustitiae generalis est hominem ad Deum et ad proximum ordinare III 822 a — non tantum est in ordinatione ad alterum, sed etiam in ordinatione virtutum animae ad se IV 722 b — per se purgat affectum I 59 d. 4 — regulat vitam spiritualem quantum ad effectum IV 342 d. 5 — Iustitiae est velle bonum III 720 a — est contra malitiam *ibid.* — negotiatur circa bonum honestum et laudabile *ib.* b — Iustitiae est facere bonum et declinare a malo IV 422 arg. 3 — eius est facere bonum et declinare a malo non privative, sed contrarie II 572 d. 2 — Iustitiae est detestari culpam, quia Dei offensiva, in reconciliationem sive emendam IV 322 a

— generalis complectitur omnes virtutes cardinales et theologicas III 745 4*. 787 d. 4 — ut virtus generalis omnes virtutes complectitur et omnia vitia ei opponuntur II 837 d. 2 — Omne peccatum repugnat iustitiae non ut est virtus cardinalis, sed generalis *ibid.*

— Carentia iustitiae in eo, in quo deberet esse iustitia, est peccatum II 722 a — Carentia debita iustitiae tripliciter potest intendi II 788 b — Inimici iustitiae sumus per concupiscentiam malam III 809 d. 4

— naturalis dirigit ad opera virtutum politicarum secundum naturale dictamen III 492 3* — Aliquod opus fit iuste, vel quod est Deo placitum et meritorium, vel cum excluditur deordinatio intentionis, etiam si non sit opus formatum III 847 4* — Quod est secundum legem praecipientem est omnino iustum, in eo vero, quod est secundum legem permittentem, est aliquid iniustitiae IV 762 4* — Rectitudo iustitiae limitat appetitum naturae, ut non plus appetat, quam meruit II 247 5* — Iustitiae abundantis est sustinere poenam, quam non meruit IV 563 1* — Aliquid potest esse plus et minus iustum *ibid.*

— Regula iustitiae praefigitur homini per impositionem mandatorum III 843 f. 4 — Regula iustitiae, secundum quod dicitur lumen rationis rectae, consistit in mandatis decalogi *ib.* b. 820 b — In mandatis decalogi continetur regula iustitiae secundum ordinem ad Deum et proximum, per quam excluditur omne peccatum III 846 b

— **specialis** est virtus cardinalis distincta ab aliis III 787 d. 4 — specialis est rectitudo voluntatis ordinans ad alterum III 745 4* — ad alterum ordinat III 829 b — ordinat ad proximum III 724 4* — ut virtus cardinalis ordinat ad alterum in reddendo ei quod suum est III 728 d. 4 — est virtus reddens unicuique quod suum est *ibid.* — ordinat ad proximum in reddendis III 720 b — ordinat ad proximum secundum rationem debiti *ibid.* 728 d. 4 — Ad iustitiam spectat unicuique tribuere iura sua III 720 b — in creatura dicit de-

bitum in agente IV 963 2* — Dilectio proximi maxime adiuvat iustitiam, ut affectum respectu proximi possit recte regulare III 724 3* — eius actus in suo potissimo statu est subvenire miseris III 728d. 4

— cardinalis est una propter unam rationem ordinandi, quam attendit in actibus cuiuslibet potentiae III 720 b. 721 2* — non est habitus particularis et indivisibilis, sed plures continet habitus, secundum quos est in diversis potentiis, sed omnes habent rationem unius virtutis cardinalis, quia conveniunt in ratione reddendi unicuique ius suum IV 325 b — Ad iustitiam reducuntur aliqui habitus, qui spectant ad partem rationalem et concupiscibilem et irascibilem III 721 4* — Partes potentiales iustitiae plures IV 322 a

— est in voluntate ut subiecto II 951 f. 3 — est in parte rationali III 717 a. 720 a — consistit in tribus viribus IV 325 b — perficit rationalem in ratione sententiantis, vel secundum quod habet regere et ordinare concupiscibilem et irascibilem III 720 a — Actus iustitiae, qui est reddere unicuique quod suum est, videtur esse rationis ut iudicantis IV 324 b. 325 b

— Iustitiae perfectio attenditur per accessum ad medium IV 966 b — In iustitia reprehenditur summitas, quae dicit excessum, non vero quae dicit accessum ad medium IV 963 4* — Quanto aliquis est iustior, tanto magis accedit ad medium in iudicando IV 961 arg. 2

— **originalis** est penes rectitudinem naturae institutae, meritoria est penes rectitudinem gratiae II 455 a — consistit in quadam mentis et carnis integritate II 785 f. 2 — est donum gratiae, qua anima Deo subiecta poterat corpori praesidere et illud regere et in quadam amicitia custodire II 470 a — erat rectitudo animae, qua poterat carnem servare a corruptione mortis et libidinis II 786 4* — Per iustitiam originalem homo imperabat viribus inferioribus II 484 b. 505 a — concernit carnis integritatem II 786 4* — ut habitus regulans naturam in statu innocentiae consistit in sola ratione, ut rectificatio plenaria omnium virium est etiam in viribus inferioribus II 586 3*

— Merito iustitiae originalis natura erat immortalis, et in anima erat vis totius corporis contentiva II 470 3* — faciebat naturam immortalem, ita ut mors non posset intervenire nisi per culpam *ib.* 2* — potuisset transfundi in posteros ratione bonae dispositionis carnis II 786 4* — in omnibus fuisset aequalis II 790 6* — commissa est servanda viro potius quam mulieri II 527 d. 4

— Homo non poterat perdere iustitiam originalem nisi per culpam II 470 2* — ut est in ratione, tollitur per culpam, ut in viribus inferioribus, etiam per poenam II 586 3* — ex eius privatione est in nobis culpa originalis II 785 f. 2 — in omnibus simpliciter privatur II 787 f. 2. 788 b. 790 a, 2* — Carentiae iustitiae originalis debetur status in limbo sine poena sensibili,

carentiae iustitiae personalis sive gratuita per culpam propriam status infernalis IV 518 6*

— nunquam per satisfactionem potest recuperari II 785 f. 2 — in quantum respicit naturam institutam, non potuit recuperari II 704 2* — compensatur per iustitiam gratiae II 764 b

— satisfactionis respicit personam, non naturam II 786 2*, 3* — satisfactionis non directe opponitur peccato originali *ib.* 3*

LABOR — proprie dicitur opus poenale, communiter vero quodcumque obsequium IV 990 3*

LACRYMAE — exteriores non sunt de esse poenitentiae, sicut interiores, sed de bene esse IV 341 d. 4 — exteriores deficiunt ex natura, vel culpabiliter IV 380 a sq. — hypocritarum augent culpam et poenam IV 341 d. 3

LAPIS — significat stabilitatem I 396 a

LAPSUS — Homo lapsus fuit appetendo falsam Dei similitudinem et aequalitatem III 29 b — inchoatus fuit in muliere, consummatus in viro III 271 4* *Vide V. Homo 12.*

LARGITAS — est in voluntate ut in subiecto et per consequens rectificat manum adtribuendum beneficium III 748 3* — spectat ad concupiscibilem III 724 4* — reducitur ad iustitiam generalem *ibid.* — est virtus cardinalis ex extremis constituta, quia habet aliquid de avaritia et aliquid de prodigalitate III 562 2*. 570 3* — Largitati, cum sit una virtus, secundum duos actus, videlicet dare et tenere, habet duo vitia opposita II 995 3* — opponitur avaritiae et cupiditati III 782 f. 3

LATINI — verius cognoverunt processionem divinarum personarum II 214 b sq. *Vide V. Graeci.*

LATRIA — de ratione sui vocabuli idem est quod servitus III 217 b. 219 b — est reverentia summa III 200 arg. 5. 201 a — respicit summam maiestatem III 205 f. 3. 257 f. 4 — Per latriam honoramus summam maiestatem III 215 f. 3 — potius est reverentia honoris quam timoris III 214 4*

— nominat actum vel habitum, quo Deus colitur III 214 a — notificatur per actum colendi Deum *ib.* 2* — ordinatur ad cultum Dei ut proprium actum III 213 f. 3, 4. 214 a. 215 b — est cultus soli Deo debitus III 201 4*. 205 f. 2. 206 f. 4, a. 209 f. 2. 213 f. 4, arg. 2. 216 2*, 3*. 217 f. 2. 219 f. 4 — est cultus, qui debetur Deo ut Deo III 219 f. 2 — est cultus debitus aeternae maiestati *ib.* f. 3. 220 a — Honor latriae redditur dominio maiestatis et omnipotentiae, quod non potest communicari creaturae III 206 2*. 209 f. 3. 210 a. 220 1*

IUSTI — habent naturam per gratiam ordinatam I 836 d. 7 — sunt in statu perfectorum vel imperfectorum IV 518 6* — iustorum voluntates conveniunt in fine remoto, etsi aliquando dissentiant in fine propinquo I 548 2* *Vide V. Finis - bonus.*

— meretur ex condigno, quia est amicus Dei et dignus a Deo exaudiri II 665 a meretur pro alio merito digni III 407 b *Vide V. Meritum.* — non potest satisfacere pro genere humano III 423 4* — delectatur dolendo de malo culpae II 846 4*

— omnes, qui non habent reatum poenae, post ascensum Christi statim glorificantur IV 558 a — mortui ante adventum Christi erant in limbo sive in sinu Abrahae, ubi expectabant visionem Dei IV 840 a sq.

LUVARE — quodam modo causare est III 247 f. 2

LUVENTUS — ceteris paribus facit hominem diligere magis tenere III 708 a

L

— ut habitus est virtus III 214 a — non est donum, sed virtus, cum plus consistat in actione quam in passione *ib.* 4* — proprie ad cultum adorationis ordinatur et sic est virtus specialis III 215 f. 2, b. 216 4*, 4*. 219 a — est virtus distincta a dulcia III 220 a sq., 2*

— est virtus cardinalis, quia respicit actum exteriorem III 217 b sq. 562 3* — respicit honorem Deo debitum, sed non est virtus theologica IV 322 4* — est virtus cardinalis contenta sub iustitia et sub religione ut genere proximo III 217 f. 4, b. 218 3*, 6* — dicta pro cultu interiori complectitur virtutes theologicas III 219 a sq.

— proprie respicit actum exteriorem sicut cultus interiorem III 217 f. 3, b. 218 a, 4*, 3*, 4*. 219 a sq. — secundum rationem formalem respicit quid creatum III 218 6* — Latriae est sacrificium offerre Deo III 215 2*. 221 d. 4 — Circa eius actum proprium potest reperiri excessus III 218 5* — est de his quae sunt necessaria ad salutem III 214 f. 3

LATRO — Latroni bono ad martyrium defectu iusta causa, pro qua Dominus supplevit IV 416 d. 4 — bonus fuit statim in paradiso, non terrestri, sed quantum ad statum, quia in visione Dei, non quantum ad locum IV 544 d. 2. 557 f. 4

LAUS — Laudare non est nisi creaturae rationalis II 394 b — respicit personam extraneam II 632 5* — non est perfecta, nisi sit qui approbet II 394 b — creaturae nihil ponit circa laudatum II 632 5* — nihil ponit in laudato, sed in laudante, et ideo non tantum est de praesenti, sed etiam de praeterito et de futuro III 482 4*

— Sola rationalia sunt digna laude et vituperio II 592 f. 2 — est circa actum potentiae rationalis III 716 f. 2 — De nullo vituperatur quis vel laudatur, nisi quod est a libero arbitrio II 643 arg. 4 — et vituperium consistit circa opera voluntaria III 529 d. 4 — Opus naturale non est laudabile, sed quod est in genere moris II 555 f. 4, a. 556 4*. III 384 1* — et vituperium est proprietatis operis moralis, secundum quod huiusmodi II 556 3*

— In naturalibus nec laudamur nec vituperamur II 748 arg. 5. III 408 arg. 3

— Nullus laudatur vel vituperatur in his quae habet a natura vel conditione II 431 f. 3 — Nec laudamur nec vituperamur pro naturalibus, quae insunt quantum ad naturae institutionem II 774 3* — et vituperium tollitur, ubi est necessitas I 675 f. 5, a — Nullus laudatur in his quae facit de necessitate coactionis III 267 5*

— Aliquid laudatur propter excellentiam suae naturae, vel propter virtutis strenuitatem, quae laus respicit merita III 208 4* — quaedam respicit dignitatem operis voluntarii, in quantum nobile est, quaedam, in quantum arduum est II 548 d. 4 — Ut opus sit laudabile, necesse est, quod sit caritas in intentione et veritas in electione III 844 6* — Bonum laudabile non debet dari nisi per meritum laudabile II 434 4*

— Deus in se et in omnibus operibus suis est laudandus II 413 b — Deus laudatur tum in sua maiestate, tum in operum suorum multiformitate II 441 f. 4 — Omnia sunt ad Dei laudem ut summae potestatis et maiestatis II 394 b

— Dei est omnium fidelium communiter et insimul IV 632 a — Dei perfecta plus perficit animam quam propria glorificatio II 45 4* — Dei dicitur speciosa secundum acceptionem Dei, vel secundum conscientiam laudantis IV 447 2*

— In patria erit laus mentalis, vel quoad homines etiam laus vocalis II 84 d. 4 — Laudem vocalem in patria ponere nec videtur necessarium nec aperte falsum IV 4019 a — vocalis non est actus principalis in gloria nec debet esse dos IV 4040 a sq. — mentalis comprehendit actus trium potentiarum interiorum nec est distinguenda ab aliis dotibus, immo dicitur tota merces *ib.* b

— non quaesita principaliter, sed acceptata quasi a latere in praedicatione, facit peccatum veniale IV 726 a sq. — Quamvis laudari non sit malum, tamen velle laudari est malum *ib.* b — Appetitus laudis humanae est filia superbiae, quia illa non desideratur nisi propter excellentiam II 978 a

LAVACRUM — est aqua deputata ad lavandum IV 65 a

LAZARO — per resurrectionem fuit collatum beneficium, quo recompensabatur mortis supplicium II 800 d. 4

LEC

LECTOR — Ordo lectoris recte praece-
dit exorcistatum IV 625 f. 4. 626 a —
Lectoris potestas est ad spiritualem ordi-
nans, non solum ad excitandum auditum
exteriorem, sed etiam interiorem IV 622 4*
— Lectoris officium est erudire audientes
per verbum Dei IV 632 a — Ad lectores
spectat doctrina prophetica IV 635 b —
Officium lectoris est non tantum legere
prophetiam, sed etiam exponere et expli-
care arcanum prophetiae IV 636 d. 4 —
debet esse provector, quia solus recitat
prophetias ad eruditionem aliorum IV
632 2*

LEGALIA — servanda erant ex praece-
pto tanquam necessaria ad salutem, quo-
usque veritas Evangelii promulgaretur IV
87 a — usque ad passionem Christi ser-
vanda erant propter salutis necessitatem
vel utilitatem *ib.* b — post promulgatio-
nem Evangelii non sunt servanda *ib.* a, b
— usque ad passionem sunt infirmata et
in morte Christi mortua, tempore promul-
gationis Evangelii ad tumultum deducta et
postea in tumultu clausa *ib.* b — quantum
ad efficaciam cessaverunt post passionem,
licet non universaliter, quantum ad obser-
vantiam post Evangelii promulgationem IV
88 a — impleta sunt in passione Christi
IV 86 arg. 2

— postquam erant revocata, poterant
obligare ex conscientiae dictamine IV 84
2* — non erant gentibus imponenda IV
88 b — Secundum Hieronymum ab Apo-
stolis poterant servari ex dispensatione pla-
quidam simulatione propter infirmitatem
Iudaeorum IV 87 a — usque ad Evange-
lii promulgationem secundum Augustinum
servari potuerunt etiam a fidelibus pro-
pter eorum honestatem et propter proximi
utilitatem *ib.* b — erant honoranda IV
88 b

LEGIO — continet sex millia sexcentos
sexaginta sex II 214 a

LEGITIMITAS — dicit habitum, vel pri-
vationem obstaculi IV 776 d. 4

LEO — significat fortitudinem I 396 a.
594 b

LEPRA — inficit totam carnem, non
solum quantum ad nutritivam, sed etiam
quantum ad generativam II 764 6* — est
morbus hereditarius IV 734 arg. 3 — Le-
prosi debent extra sanos habitare *ib.* b —
Leprosi generantes non faciunt omnino
contra bonum prolis *ib.* 3* — non potest
solvere matrimonium nec aufert ius petendi
debitum *ib.* b, 4* — solvit sponsalia *ib.*
arg. 4, a

— Qui habebant signa leprae mundari
poterant iudicio sacerdotum sive mandati
ostendi, non vero qui habebant radicatus
causam morbi IV 30 d. 6 — Auctoritas di-
scernendi de lepra non erat potestas spi-
ritualis, nec proprie erat ad aliquid car-
nale, sed figurale IV 501 3*

LEVE — sua levitate et virtute potest
sursum ascendere, nullo impellente II 347
arg. 2

LEVITAE — Officium levitarum prae-
figurabat officium diaconorum IV 637 d. 3

Indices in tom. I-IV. Opp. S Bonav.

— non habebant hereditatem in posses-
sione terrae, sed in possessione mobilium
et sustentabantur pro cultu divino IV
612 4*

LEX — dicitur a ligando II 905 arg. 2
— est illud quod per conscientiam novi-
mus II 899 a — consistit in doctrina III
887 arg. 4

— Conditorum decet omnibus operibus
suis certam legem praefigere, ultra quam
non debent progredi III 813 f. 4 — Omnes
creaturae reguntur secundum leges sibi a
Creatore impositas, et hoc est dignitatis in
creatura *ibid.* — Decebat Dei aequalitatem et
maiestatem imponere homini leges et man-
data obligatoria *ib.* f. 4, b — Deus homini
leges iustitiae imposuit, ad quas servan-
das ipsum obligavit, ut nullo modo liceret,
ipsum eas impune praetergredi *ib.* b —
Per obligationem mandatorum homo, qui
per libertatem suae voluntatis potest deor-
dinari, ad rectum ordinem astringitur *ib.*
f. 2 — Deus imponendo mandata obliga-
toria, ab homine tanquam a servo exigit
debita obsequia *ib.* f. 3

— quaedam praecipit, quaedam per-
mittit, et praecipiens omnino iusta est,
permittens dicit aliquid iniustitiae IV 762
4* — Legis rigor potest et debet tempe-
rari propter imperfectionem hominum IV
853 2* — In legibus humanis aliquid fit
ad cautelam et terrorem, quod non fit si-
militer in lege divina IV 577 4* — infe-
rior ligat ad faciendum, quando non di-
cat contrarium legi superiori II 907 2*

— est naturalis, divina et positiva IV
874 a — stricte accipitur pro lege scripta
vel data, large comprehendit legem natu-
rae et scripturae et gratiae II 837 d. 4

— divina est supra legem conscientiae
II 907 2* — Deus non potest destruere
legem datam I 847 3*

— Ordo, quem divina lex in suis ope-
ribus exsequitur et conservat, est ut postre-
ma per media deducatur ad summa II 277 b.
IV 508 b — universitatis exigit, ut media
reducantur per prima et postrema per me-
dia ad suum primum principium *ib.* f. 3.
695 f. 3

— naturalis vel dicit habitum in ani-
ma, qui comprehendit intellectum et affe-
ctum, conscientiam et synderesim; vel
magis proprie est collectio praeceptorum
iuris naturalis et sic est obiectum synde-
resis et conscientiae II 910 a. 911 a sq.
— naturalis cognoscitur per naturam II 901
arg. 5 — Quae de se sunt mala et bona
prohibentur vel praeciipiuntur a lege in-
dita III 818 f. 4 — naturae quaedam di-
cat ut necessaria, quaedam ut expedientia,
quaedam ex se, quaedam adiuta fide et
inspiratione IV 50 4* *Vide V. Ius.*

— naturae communis est apud omnes
III 818 f. 4. IV 833 f. 2. 847 f. 2 *Vide
V. Ius.* — naturae currit in omni tempore
III 818 f. 2 — Quae sunt de dictamine
legis naturae in speciali non conveniunt
statui innocentiae, sed ea quae sunt de
ipsa in generali et implicite III 820 3* —
In statu gloriae manent ea quae sunt de

LEX

dictamine naturae generaliter et implicite
et quae sunt de eius dictamine simpliciter
ib. 4*

— naturae dictat, ut non faciat quis
alii quod sibi non vult fieri IV 750 a. 758
f. 2 — naturae dictat bona reddere pro
bonis, lex gratiae vero bona pro malis III
776 b

— naturae magis convenit cum lege
Evangelii quam lex Moysi IV 483 arg. 2
— naturae quantum ad libertatem conve-
niebat cum lege gratiae, quantum ad im-
perfectionem et obscuritatem cum lege
scripta III 886 3* — naturae secundum
diversas condiciones reducitur ad motiva
timoris et amoris *ibid.* — In lege naturae
Deus honorabatur ut creator, ut redemptor
et ut remunerator IV 35 b — In lege na-
turae Sacramenta non erant instituta per
modum praecepti, sed consilii IV 36 b.
578 arg. 4

— vetus non est lata a malo deo III
867 b — secunda sive deuteronomium
data fuit a Moyse divina inspiratione af-
flecto IV 758 arg. 3 — fuit tradita Patriar-
chis et Israelitis pro eorum posteris IV
752 5*

— scripta aliquid addit supra id quod
est naturalis dictaminis IV 579 3* — Legi
scriptae maxime conveniunt praecepta, quae
sunt bona tantum, quia praecepta IV 49
f. 2 — Moralia veteris legis similiter erant
in lege naturae IV 439 f. 4 — Moysi non
prohibebat nisi quae puniebat IV 759 1*
— prohibet manum, non animum, in
quantum peccatum cordis non punit poena
mortis III 824 4*

— vetus non spiritualis, sed carnalis
dicitur IV 500 b — data est carnalibus
ad confringendam eorum duritiam, ut quo-
dam modo manuducerentur ad gratiam
recognoscendo infirmitatem suam III 889
3* — data est principaliter propter spiri-
tualiter intelligentes *ibid.* — vetus secun-
dum intellectum spiritualem quodam modo
concordat cum lege evangelica, et spiritua-
liter observantes pertinent ad legem evan-
gelicam III 888 b. 889 5* — Qui nati
sunt sub peccato, sunt sub lege quantum
ad causam, iusti, qui legem observant,
subsunt quantum ad observationem, qui ti-
more serviunt subsunt quantum ad moti-
vum III 34 d. 3

— vetus differt a nova ut figura a ve-
ritate IV 618 a — In veteri lege fuit ve-
ritatis umbratilis praefiguratio III 547 f. 3
— Tempus Legis erat tempus umbrae IV
760 4* — In lege veteri erat tempus figu-
rae et vincendi duritiam IV 26 b — Tem-
pore Legis homines erant imperfecti et
duri IV 760 4* — vetus secundum statum
communem respiciebat statum imperfectio-
nis III 885 a

— In lege illud tenet rationem radicis
quod principaliter movet in ea observanda
III 886 4* — In utraque lege sunt promissa
moventia, praecepta dirigentia et Sacra-
menta adjuvantia III 888 b

— Ad observantiam legis mosaicae
movebat timor, cui iuncta erat gravis poena

LEX

III 891 a — mosaica dicitur lex timoris ut immediati motivi III 885 b. 886 2* — vetus radicitur in timore III 884 a. 886 4* — vetus data est cum timore III 885 b — In lege veteri magis spiritus timoris agitabat non solum propter comminationem supplicii, sed etiam propter defectum adiutorii gratiae III 886 6* — Legi mosaicae convenit amor, quo diligitur Deus ut beneficus, et timor poenae III 885 1*

— vetus et nova non differunt per timorem et amorem respectu habito ad statum specialis personae III 885 a — vetus et nova secundum statum commune differunt secundum spiritum timoris et amoris, ut duplicem radicem in observando *ib.* b — vetus et nova differunt secundum timorem et amorem propter diversam qualitatem et statum personarum *ibid.*

— vetus dicitur esse lex gravitatis III 890 a. 891 a — vetus data est in onus IV 25 f. 4 — vetus ratione affectionis moventis erat multo gravior lege nova III 891 a. 2*, 4* — nova et vetus ratione gravitatis praeceptorum obligantium se habent sicut excedentia et excessa III 890 b — vetus erat gravior ratione oneris praeceptorum iudicialium et caeremonialium *ibid.* sq., 4* — dicitur gravis ratione praeceptorum caeremonialium et iudicialium, etiam homini virtuoso III 891 2*, 3* — vetus et nova comparantur secundum difficultatem praeceptorum per comparisonem ad naturam infirmam et lapsam *ib.* 1* — erat lex rigoris et oneris IV 440 6*. 807 1* — Graves peccatores sine misericordia damnabantur IV 440 6*

— vetus erat lex occidens III 887 a — dicitur occidens secundum observantiam litteralem, quae respiciebat communitatem III 889 5* — mosaica secundum litteralem sensum dicitur lex occidens per occasionem, non per causam III 888 b sq., 1* — occidit non observata, in quantum secundum sensum litteralem non habet adiunctum adiutorium nec minuit concupiscentiam III 889 2* — Mandatum intendit concupiscentiam, sed valde per accidens et occasionaliter III 814 1* — manifestando peccatum et non dando adiutorium gratiae, dabat occasionem concupiscentiae et aggravationis contemptus III 888 b. 889 3* — dicitur esse occasio peccati non solum ratione oneris, quod imponebat, sed etiam ratione defectus adiutorii III 889 3*

— naturae et scripturae sufficiebat ad salutem, secundum quod erat adiuta a dono gratiae III 541 5* — scripta in observantibus carnaliter nullam habebat efficaciam, sed spiritualiter observantibus non erat in onus praecipue, sed in viam salutis IV 50 2* — vetus non dabat gratiam per se IV 26 b — Per Legem per se tantum erat peccati cognitio sine gratiae collatione III 814 1*, 2* — Per Legem est peccati cognitio explicita III 820 2*

— secundum intellectum litteralem distinguitur ab Evangelio per promissa temporalia et praecepta exteriora regulantia et

Sacramenta figuralia, et ei deest iustificatio III 888 b — In veteri lege sunt comminationes et graves poenae, ut hominibus durae cervicis et ad malum pronis inculcat timorem, per quem a malo revocarentur et ad bonum stimularentur III 885 b — In veteri lege fiebant promissiones et comminationes temporales secundum statum imperfectionis, quae abundantius generabant affectum timoris quam amoris III 886 5* — In Lege promissa erat benedictio in semine IV 862 1*

— vetus inchoabat ecclesiasticam unitatem in conformitate Sacramentorum et uniformitate cultus divini, sed figuraliter respectu Ecclesiae IV 440 4*, 7* — In veteri lege fuit ordo figuralis IV 501 2* — Potestas et sacerdotium in lege veteri figurabant ordinem et sacerdotium novae legis IV 618 a — In veteri lege non erat potestas spiritualis, sed carnalis IV 500 b. 501 3* — Expiationes veteris legis non fiebant ad munditiam carnis nec spiritus conferendam, sed ad significandam munditiam spiritualem IV 501 3* — Legis veteris expiationes recte dicuntur carnales *ibid.*

— evangelica non prohibet nisi quod malum est de se III 867 b — evangelica plus habet de naturali dictamine quam de institutione IV 483 arg. 2 — nova est in veteri implicite et nihil addit extraneum III 546 1* — Praecepta legis veteris et novae spiritualiter intellecta non sunt contraria II 27 5*

— evangelica abundare debet a Mosaica IV 852 a — evangelica legem mosaicam implet et evacuat II 1011 4* — evangelica praecepta legis scriptae non evacuat, sed magis implevit et perfecit IV 579 3* — Evangelium supra legem veterem addit plura credibilia et consilia III 545 f. 2 — evangelica superaddit aliqua, quae sunt de dictamine iuris naturalis in generali IV 436 a sq. — evangelica addit ad mosaicam non gravantia, sed alleviantia per augmentum caritatis III 892 6*

— nova communicat cum veteri in scientia, licet in nova clarius aperiuntur mysteria Legis et Prophetarum, sed differunt in copia gratiae et spiritualitate potestatis IV 500 1* — In nova lege est manifestatio veritatis, et intelligibile fit sensibile IV 439 a — evangelica eliminat figuras et signa, quia aperte praedicat veritatem IV 49 arg. 3 — est lex veritatis et sanctificationis IV 50 3*

— nova perfectior est anterioribus IV 484 b — nova respicit statum perfectionis III 885 a — Evangelium quantum ad statum est perfectius Lege IV 763 d. 4 — Quantum ad statum est maior perfectio in Evangelio quam in Lege, sed non quantum ad speciales personas, quia in veteri testamento aliqui fuerunt viri evangelici I 274 d. 3

— Evangelii dicitur lex amoris III 885 b. IV 50 4* — nova radicitur in amore III 884 a. 886 4* — In observantia legis evangelicae movet amor III 891 a — Legi novae con-

LEX

venit amor Dei ut boni et timor filialis III 885 1* — Ad legem Evangelii spectat ille solus, qui habet caritatem moventem ad eius observantiam III 892 6* — nova cum maturitate subintravit, non praecipitanter, cessante veteri IV 88 a

— nova est lex mansuetudinis IV 807 4* — nova data est cum benignitate et dulcedine III 885 b — evangelica dicitur esse lex suavitatis III 890 a

— evangelica ratione affectionis moventis est facilis et suavis, III 891 a. 2*, 4*. 892 5* — nova est onus leve ratione caritatis, quae cetera mandata facit facilia III 891 a. 892 5*. IV 806 2* — evangelica est difficilior veteri quantum ad perfectionem et arduitatem III 890 b sq., 4* — Ratione Sacramentorum adiuvantium multo levior est lex evangelica quam mosaica III 891 a

— evangelica promittit dona spiritualia, non carnalia IV 764 d. 6 — evangelica promittit perfectionem in praesenti et gloriam in futuro *ibid.* — In nova lege sunt promissiones et comminationes aeternae, quae magis generant amorem III 886 5* — In lege nova sunt promissa aeterna, quae excitant ad amorem aeternorum, qui est amor caritatis; praecepta spiritualia, quae dirigunt sufficienter in via morum, docendo vitare omne peccatum; Sacramenta sanctificantia, quae sanant animam a vulneribus peccatorum III 888 b

— evangelica est lex libertatis IV 49 arg. 4. 100 arg. 4 — Evangelii est lex libertatis, quia non ad timorem, sed ad amorem trahit, cum dat praecepta IV 50 4* — In lege evangelica est perfecta libertas a servitute praevericationis, sive a servitute Legis II 1011 2*

— Tempus legis evangelicae est tempus gratiae IV 59 f. 3 — In lege nova est abundans collatio gratiae, quae parit amorem et confidentiam III 886 6* — In lege Evangelii natura elevatur per gratiam et virtutem III 892 4* — In Evangelio consummatum est remedium IV 49 b

— nova est lex vivificans III 887 a — evangelica iustificat formaliter ratione gratiae sacramentalis, in effectu ratione amoris spiritualis et in exercitio ratione multiplicis boni operis, ad quod dirigit per consilia et praecepta III 888 b. 889 6* — iustificat de se et de principali intentione Legislatoris III 889 1* — iustificat ut iuncta gratiae adiutrici *ibid.* — evangelica non dicitur iustificare, prout legitur et cognoscitur, sed prout in opere servatur et secundum eam vivit per Sacramentorum susceptionem, aeternorum expectationem et mandatorum impletionem *ib.* 4* — In lege nova est maior ingratitude et contemptus in peccato propter maiorem dignitatem novae legis IV 542 d. 3

— impletur per dilectionem non tantum ratione sui, sed ratione habituum annexorum, quos movet per imperium III 742 1* — Qui diligit proximum legem implevit quantum ad mandata secundae tabulae III 891 2*

LIA

— Nemo plene adimplet legem nisi qui meritorie eam observat III 602 f. 1 *Vide V. Mandatum.*

— **humanae** procedunt a lege aeterna IV 576 arg. 4 — humana multum adiuvat ad observantiam legis divinae II 1011 4* — De lege civili Ecclesia quaedam approbat, quaedam sustinet, quaedam revocat IV 807 1*

— carnis principaliter consistit in concupiscentia ad malum inclinante, sed supponit phantasticam et sensitivam inordinate repraesentantem II 900 3*

LIA — erat verior uxor Iacob secundum divinam dispositionem IV 763 d. 5 — Christus ortus est de Lia *ibid.*

LIBER — Libri intentio est ad legendum IV 897 arg. 6 — In libro est scientiae rentio in similitudine et uniformitate *ib.* a — facit obliorum recordationem *ibid.* sq. — diversa ratione scribitur a scriptore, a compilatore, a commentatore et ab auctore I 44 b sq. — De libro Sententiarum *vide V. Magister.*

— ratione similitudinis et uniformitatis scientiae transfertur ad Dei notitiam IV 897 a — transfertur ad vim illam, per quam fit recordatio praeteritorum *ib.* f. 6, b — Vis divina faciens recordationem praeteritorum dicitur liber, quia recollit; sed vitae, quia hoc facit secundum divinae notitiae vivam veritatem *ib.* 3* — vitae dicitur vis divina faciens recordationem praeteritorum, in quantum principaliter est bonorum, quae sunt causa vitae *ibid.* — vitae dicitur, quia est causa vitae in se, vel quia omnia ibi sunt vita *ibid.* — ut notitia Dei et virtus est causa vitae in se, sed causa mortis solum per accidens ex comparatione ad libros conscientiarum *ibid.*

— vitae est totius Trinitatis, tamen appropriatur Filio IV 898 a — vitae non est aliud quam Dei natura *ib.* arg. 4 — vitae dicitur ipse Filius Dei IV 896 arg. 4. 897 arg. 4 — Humanitas Christi sive visio eius non est liber vitae nisi per quandam concomitantiam IV 897 arg. 2, b

— ut dicitur de divina notitia, non repraesentat ea quae ei imprimuntur, sed quae facit IV 897 1* — vitae est exemplar IV 898 f. 2 — vitae non continet totam rationem exemplaris, sed tantum praedestinationis *ib.* 4* — vitae dicitur secundum comparationem creaturarum ad Deum in redeundo *ib.* a, b — vitae est divina dispositio, secundum quam aliquis ordinatur ad vitam et reputatur esse dignus vita III 695 d. 2

— In libro vitae non scribuntur nisi electi IV 897 f. 1 — In libro vitae scribitur praedestinatio omnium salvandorum quantum ad ipsos et gratiam et gloriam IV 898 b — In libro vitae aliquis dicitur scribi secundum praesentis iustitiae reputationem, cuius scribuntur merita, vel secundum finalis gratiae praevisionem, cuius non solum scribuntur merita, sed etiam ipse ordinatur ad vitam secundum praedestinationem divinam III 695 d. 2 — Nemo deletur de libro vitae nisi scriptus secundum reputa-

tionem tantum *ibid.* IV 898 b, 2* — Gratia et merita eorum qui gratiam habent tantum temporaliter, ibi scripta sunt, non vero ipsi IV 898 b — In libro vitae scripta sunt merita quantum ad quantitatem gratiae a Deo datae IV 899 a — In libro vitae non sunt scripta nisi bona IV 898 arg. 2 — vitae quantum ad intuitionem aperietur oculis bonorum tantum, quantum ad subsequentem cognitionem omnibus IV 899 a sq.

— Conscientia est liber, in quo legimus II 898 f. 3 — De eius apertione *vide V. Conscientia.*

LIBERALITAS — est in voluntate I 799 f. 6 — perficit voluntatem I 495 f. 3 — venit ex amore I 799 f. 6 — primo et principaliter reperitur in motu amoris, et nihil fit liberaliter nisi quod fit ex amore III 602 f. 5 — facit dare sine exigentia sive debito meriti vel naturae I 126 4* — Dare ex mera liberalitate est amoris gratuiti *ibid.* — Liberalitatis est dare velociter II 531 arg. 2 — quantum ad suam completionem respicit alterum, sed debet incipere ab ipso qui liberalitatem impendit III 645 4*

— Amor liberalis est purus I 499 4* — Amor liberalis non quaerit quod suum est, sed quaerit bonum commune II 888 b — Bona voluntas deservit Deo liberaliter sine intuitu mercedis IV 648 5*

— summa est in Deo I 799 f. 6 — Deus dat omnibus liberalitate immensa III 292 d. 2 — est in Deo sine vertibilitate III 267 2* — Deus manifestat suam liberalitatem salvo ordine sapientiae et iustitiae II 134 4*. III 814 4*

— Per modum liberalitatis procedit aliquid aut sicut ratio liberalitatis sive ipsa liberalitas, aut sicut liberaliter factum I 495 1*. 496 3* — Modus procedendi per liberalitatem non est per modum similis I 195 2*

LIBERTAS — est naturalis potestas, qua licet homini facere quod vult II 4008 f. 3 — dicitur privative per comparationem ad aliquid ut a quo, positive per comparationem ad aliquid ut ad quod II 625 d. 2 — est bonum inaeestimabile, quam nullus perdit nisi volens IV 793 b — non computatur inter bona fortunae, immo omnibus aliis praeponderat *ib.* 2* — dicit ereptionem ab aliquo malo II 625 d. 2

— Liberum est quod non est determinatum ad unum I 798 arg. 4 — Liberum dicitur quod in actu volendi se ipsum movet et sibi dominatur II 612 b — est dominium sui actus II 599 a. 623 b — Potentia est libera, quae est domina sui actus II 592 arg. 3 — Libera est potentia, quae habet plenum dominium respectu obiecti, in quantum non est arctata ad aliquod genus appetibilis, et respectu actus proprii II 593 a — Potentia libera in movendo est, cuius motus incipit a principio intrinseco, in quantum vis motiva movet se ipsam II 594 4*. 595 f. 4 — Positive respectu actus est libertas arbitrii et consilii et complicitatis II 625 d. 2

LIB

— Liberum dicitur quod est immune a coactione II 604 f. 1. 610 arg. 3 — opponitur servituti coactionis, vel subiectionis sub malo II 188 a. 625 d. 1, 2. 1010 b — Quod est alii subiectum non est liberum I 281 f. 4 — Potentia, quae libere movetur, non disponitur dispositione, quae est necessitas IV 410 6* — non excludit necessitatem a dispositione intrinseca, sed a causa extrinseca II 186 3* *Vide V. Necessitas et V. Voluntas.*

— est a necessitate, a culpa, a miseria II 625 d. 2. 1010 b — a culpa dicit dispositionem gratiae superadditam libertati a coactione, libertas a miseria dispositionem innocentiae vel gloriae II 473 3* — quantum ad bene esse excludit malum culpae et poenae, quae per peccatum tolli potest II 625 d. 1. 626 d. 2 — a coactione, a culpa et a miseria dicitur analogice II 626 d. 3

— In creaturis est accepta a Deo II 611 b — homini inest a natura II 1007 f. 3 De libertate Dei *vide V. Deus* 44 in fine et *V. Voluntas - divina.*

— est voluntatis II 598 b. 1004 b — Voluntas semper libera est IV 410 6* — Voluntas est libera in agendo et recipiendo IV 421 3* — Magis sumus domini actuum exteriorum quam interiorum quantum ad cohibitionem propriam, sed magis actuum interiorum quantum ad cohibitionem alienam II 180 5* — a coactione attenditur quantum ad interiorem motum voluntatis, quae cogi non potest, vel quantum ad exterioriorem, qui potest coarctari per servitutem II 1010 b sq.

— est in diversis creaturis secundum plus et minus II 611 b. 626 d. 3 — Quanto magis aliquid assimilatur ei qui est in fine libertatis, tanto liberius est II 187 f. 5 — Liberius est aliquid, quod nulli subiaceret servituti, quam quod subiaceret *ib.* f. 2. 610 arg. 4 — Liberior est potentia, quanto facilius exit in actum, ad quem est II 187 f. 3. 188 f. 6

— a culpa et a miseria recipit magis et minus II 188 6* — a miseria et a culpa est maior in uno quam in alio II 610 b — a culpa est magis et minus, prout liberum arbitrium magis vel minus se potest defendere a peccati dominio IV 495 d. 1 — omnimoda est plenus effectus redemptionis, quem non assequimur plene in statu praesenti II 1012 5* — Illic inchoatur libertas a culpa, in patria consummabitur libertas a miseria et ab omni potestate humana *ibid.*

— Praeceptum non aufert libertatem IV 665 4* — Libertatem minuit obligatio, quae aufert potestatem, quae vero aufert impunitatem tantum, libertatem salvat III 814 3* — Obligatio ad bonum non repugnat libertati simpliciter, sed libertati peccandi *ibid.* — Libertati hominis non repugnat voluntaria servitus Dei, sed eam potius perficit, quanto magis elongat hominem a peccato III 214 1* *Vide V. Servitus.* — non excludit subiectionem et ordinem, sed servitutem IV 615 3* — Qui

subicitur ex amore ambulat in libertate spiritus *ibid.* — Praecepta amantibus sunt in libertatem IV 50 4° — Propter libertatem spiritus perfecti non obligantur ad plura quam imperfecti III 664 f. 3

LIBERUM ARBITRIUM 1 — est habitus animi liber sui II 601 f. 3 — est facultas, qua ratio et voluntas liberae esse dicuntur II 610 arg. 3 — est liberum de voluntate iudicium II 595 arg. 5. 601 f. 4. 604 arg. 2. 606 d. 1 — est facultas rationis et voluntatis II 410 d. 1. 592 f. 1. 596 a. 597 a. 598 f. 4. 599 a, b. 600 f. 2. 601 f. 5, b. 602 b. 604 4°. 608 d. 2. III 736 b. IV 421 b — est consensus ob voluntatis inamissibilem libertatem et rationis indeclinabile iudicium II 598 f. 3. 608 d. 2 — generaliter dicit facultatem liberam a coactione et ordinatam ad rectitudinis conservationem II 608 d. 3 — privative dicitur per immunitatem ab omni coactione, positive dicit facultatem servandi rectitudinem II 610 b

— est potestas servandi rectitudinem propter se II 184 f. 4. 185 arg. 4. 556 f. 1. 608 d. 2. 614 f. 6 — in creatura est potestas servandi rectitudinem, sed non est ipsa rectitudo, et quantum est de se, potest obliquari II 608 d. 3 — debet servare rectitudinem in se propter rectitudinem increatam *ib.* d. 2. 862 arg. 4 — est auxilium homini datum, per quod stare potuit II 553 a

— est instrumentum se ipsum movens II 596 b. 645 f. 4 — dicit dominium potentiae respectu actus II 623 b — est facultas sive dominium, ex quo dicitur potentia facilis ad movendum alia et se ipsam II 605 a — natum est se ipsum movere secundum actus, in quos potest de se II 645 b — creatum hoc ipso, quod liberum est, dominatur actui suo II 555 f. 3 — est potestas non alligata, eo ipso quod liberum est II 612 f. 4 — quantum est de se, decernere habet de agendis iuxta voluntatis nutum et imperium II 607 d. 4

2 — reperitur in solis substantiis rationalibus, quae sunt liberae respectu obiecti et actus proprii, et discernentes iustum et iniustum II 593 a sq. — est in quocumque qui habet rationem et voluntatem II 603 f. 3. 604 4°. 625 d. 4 — generaliter dictum conformiter reperitur in Deo et in creatura secundum analogiam II 608 d. 2, 3

— Arbitrii libertas consistit in potentia rationali et deliberativa II 464 6° — Libertas arbitrii non est nisi in parte animae rationali proprie dicta III 717 a, 1° — consistit in parte superiori rationis II 574 f. 4. 575 a — attenditur secundum rationalis creaturae supremum, quo solus Deus est superior II 614 a. 616 f. 4

3 — est nobilissimum in homine II 404 arg. 3. 592 f. 4 — est quaedam nobilis dignitas in anima rationali II 610 arg. 2 — ratione privationis coactionis dicit quandam dignitatem excellentiae *ib.* b

— est potentia naturalis II 556 f. 4 — dicit ipsam potentiae facultatem, vel expe-

ditionem sine retardatione IV 528 d. 3 — in creatura est facultas, quae non est substantia rei, sed quaedam habilitas II 608 d. 3 — in Deo est ipsa divina essentia et est ipsa iustitia, quae non potest obliquari nec mutari II 609 a

— est in nobis potentissimum II 605 f. 4 — est sub Deo potentissimum II 415 arg. 3. 263 f. 1. 614 f. 2 — est in nobis maxime imperativum II 605 f. 2 — ipsius est regere et movere omnes potentias II 616 f. 4 — praest corpus, cum in suum actum voluntarie exit, et se ipso est proprii actus variatio, non ex mutatione in corpore II 617 4° — habet facultatem et imperium eliciendi actus virtutum IV 325 1° — imperat, in quantum eadem potentia ut libera imperat sibi ut natura IV 324 b — quodlibet est suarum operationum post Deum primum principium II 614 a

— omne immediate est sub Deo constitutum II 611 a — in quantum liberum soli Deo est subiectum II 616 b — non potest esse ulli homini subiectum I 251 f. 4 — Nihil nisi Deus potest super liberum arbitrium II 263 f. 4 — Nihil potest imperare libero arbitrio IV 325 1°

4 — dicit dominium sive facultatem potentiae, quae resultat ex concursu rationis se super actum suum reflectentis et voluntatis se ipsam moventis II 599 a sq. — est quaedam potestas regens interiori hominem, resultans ex collectione potentiarum, secundum quas homo convertitur ad spiritualia II 587 d. 3

— comprehendit vim cognitivam et affectivam II 597 f. 4, 2 — simul comprehendit rationem et voluntatem II 598 b sq., 5°. IV 325 1° — denominatur ab eo quod est rationis et quod est voluntatis II 598 b. 599 b — denominatur substantive ab actu rationis ut materiali, adiective ab actu voluntatis ut formali II 605 b. 607 d. 4 — complectitur rationem et voluntatem non ut totum integrale nec universale, sed potentiale II 600 6°. 601 b — secundum rem comprehendit omnes potentias animae II 605 2° — complectitur rationalem, concupiscibilem et irascibilem II 598 f. 6

— comprehendit potentiam cognitivam ut ordinatam ad affectivam, quae dicitur ratio, et affectivam ut ordinatam a cognitiva, quae dicitur voluntas II 599 1° — non est rationis sine voluntate nec voluntatis sine ratione, sed una est utriusque libertas II 599 b. 600 b. 601 b. 602 a — Sine voluntate ratio non esset libera nec e converso II 604 4° — in ratione inchoatur, et in voluntate consummatur II 605 a sq. — principaliter residet penes voluntatem *ib.* b — maxime consistit in affectu sive in voluntate II 232 arg. 2. 263 f. 4 — Libertas arbitrii plus se tenet ex parte motivae quam cognitivae II 617 5°

5 — non dicit potentiam secundum rem distinctam a ratione et voluntate in genere potentiae II 596 b sq. — non discernitur a ratione et voluntate II 410 d. 4

— Virtus imperativa non distinguitur a potentia cognitiva et operativa re, sed ratione II 239 a — non dicit distinctam potentiam a rationali, concupiscibili et irascibili, sed easdem per modum moventis et imperantis II 596 b. III 717 1°. IV 324 b. 325 1° — a ratione et voluntate quodam modo distinguitur secundum rationem et appropriationem II 596 b

— non dicit principaliter potentiam unam comprehendentem rationem et voluntatem, vel ex eis constitutam II 601 b — aliquando minus proprie nominat potentiam *ib.* a. 602 b — Secundum aliquos proprie est virtus imperans rationi et voluntati, regens et movens ad actus discernendi et volendi II 596 a

6 — principaliter dicit habitum rationis et voluntatis, qui dicitur facultas et dominium I 601 b sq. 604 4° — est habitus, quo ratio et voluntas suis actibus dominantur II 603 b — habet rationem habitus, sed non unius potentiae absolute, sed cum relatione unius ad alteram *ibid.* — dicit relationem inter rationem et voluntatem, quae non ponit novam qualitatem in eis, sed aptitudinem concurrendi ad unum actum *ibid.*

— non est accidens potentiae superadditum II 603 b — non est habitus superadditus rationi et voluntati, sed est in eis ex naturali earum origine, in quantum in eadem substantia sunt radicatae *ibid.* — est in potentia rationali sine aliquo habitu superaddito ex sola coniunctione sui cum appetitu *ibid.* — etsi dicat habitum complectentem rationem et voluntatem, non tamen dicit habitum accidentalem, sed duarum potentiarum dominium naturale respectu actus eligendi vel consentiendi, quod dicitur facultas II 604 4° — nihil addit secundum essentiam supra rationem et voluntatem, sed aliquo modo addit secundum esse et secundum relationem II 603 b — contrahit rationem et voluntatem nec est ad omnes actus rationis et voluntatis, licet non addat aliquid absolutum, propter concomitantiam utriusque, quae non est in omnibus actibus II 604 3° — est unus habitus in duabus potentiis sive respectu duarum potentiarum, quia nihil addit secundum essentiam absolute, sed relationem unius ad alteram II 603 f. 6, b

7 — Libertas arbitrii aequaliter est in omnibus II 246 f. 5 — quantum ad privationem coactionis in omnibus, in quibus est, aequaliter se habet II 414 d. 3. 611 a. 649 b. 678 2° — quantum ad libertatem a coactione est aequale in omnibus, sed libertas a servitute subiectionis recipit magis et minus II 488 a — quantum ad dignitatem excellentiae est aequale in omnibus creaturis, sed minus quam in Creatore II 611 a. 617 2° — in quantum dicit facultatem sive potestatem servandi rectitudinem, est maius et minus in diversis II 414 d. 3. 601 f. 6. 611 b *Vide V. Libertas.*

— quantum ad esse non potest minui, quantum ad bene esse per peccatum minuitur libertas a culpa et poena II 625

d. 4 — est integrum post lapsum quantum ad essentiam potentiarum, sed infirmatum quantum ad habilitatem consequentem II 687 6* — eius habilitas minuitur per peccatum II 676 4* — subiiciens servituti peccati minus est liberum II 487 f. 2. IV 495 d. 4 — Quod repugnat libertati male faciendi non minuit libertatem, sed potius auget III 814 3*

8 **Actus** liberi arbitrii est iudicare, consentire et movere voluntatem II 595 f. 2-4 — eius est consiliari et deliberare II 592 f. 3. 594 5* — eius actus est eligere et consentire, qui licet unus videatur, tamen includit actus voluntatis et rationis II 599 5* — eius actus elicited est libere velle sive eligere II 486 a — Actus eius ordinatus in finem est rectitudinem servare *ibid.* 608 d. 2

— eius actus, de quo deliberat, semper est contingens, quamvis sit circa necessarium II 612 b sq. — Actus liberi arbitrii ut liberi potest esse necessarius in se II 613 a

— Usus liberi arbitrii respicit potentiam rationalem, prout est in omnimoda libertate II 623 b — eius usus est in quocumque est usus rationis et appetitus II 185 f. 1 — per corporis ineptitudinem potest impediri quoad usum II 616 b. 620 f. 1. 621 b — Usus liberi arbitrii magis impeditur quam ceteri actus rationis II 623 b. 624 6* — eius actus in somno ligatur II 620 f. 2

9 — est futurorum contingentium II 591 b — secundum statum vioris refertur ad futura contingentia II 613 1* — ut deliberans est de contingentibus, de quibus consiliamur *ibid.* — de se est causa rerum ad utrumlibet et contingentium I 674 f. 2. 675 b — non est nisi circa contingentia I 675 f. 5 — est possibilitium tantum II 598 arg. 4. 613 4* — secundum quod est liberum, potest esse respectu contingentis et necessarij II 612 b sq.

— secundum rationem communem obiectum liberi arbitrii est bonum et aequum ut effectus proprii actus II 614 b — in creaturis secundum quod liberum, est tantum boni *ibid.* — principaliter respicit bonum II 626 d. 3 — proprie consistit respectu boni honesti II 593 4* — nunquam eligit malum, nisi prout apparet bonum II 614 f. 4, b. 615 2*

— non est omnium, quorum est ratio et voluntas II 599 1*. 602 arg. 3 — est respectu eorum quae sunt a nobis II 598 arg. 2 — est in comparatione ad ea quae sunt subiecta eius regimini II 410 d. 4

10 — quantum est de se, respicit actum moris II 602 f. 2 — philosophice consideratur ut principium operum moralium, theologicè ut gratuitorum operum principium II 607 d. 4 — est principium morum secundum regulam et dictamen iuris naturalis *ibid.*

— eius actus sunt in genere moris et meritorij, in quantum ipsum per naturam est flexibile ad malum II 555 f. 4, a, 3*. 556 4* — Non est meritum sine actu liberi arbitrii I 706 f. 1. 707 a. II 612 f. 3.

— Penes liberum arbitrium principaliter consistit meritum et demeritum II 605 f. 3. III 717 a, 1*. 736 b — In arbitrii libertate consistit principaliter meritum et laus et vituperium II 587 d. 3. III 716 f. 2 — In libero arbitrio cadit laus et vituperium II 464 6*. III 384 1* — Omne, quod habet liberum arbitrium, est laudabile et vituperabile II 592 f. 2 — In libero arbitrio sunt omnes virtutes II 605 2*

11 — est potentia, qua quis vult se velle II 595 f. 5. 596 a, b — Per liberum arbitrium quis vult, se velle quod vult II 692 d. 4 — in quantum est liberum, libere vult II 619 a — libere vult, quia cum vult, vult se velle et se ipsum movet II 618 f. 3. 619 a — dicitur liberum, quia sic vult aliquid, ut velit se velle illud II 612 b — non potest esse arctatum ad bonum et ad illud tendere naturaliter II 555 a, 1*, 2* — creatum, quantum est de natura sua, potest eligere quodcumque bonum *ib.* f. 2. 566 2* — eo ipso quod liberum, ita natum est inclinari ad unum oppositum sicut et ad reliquum II 619 f. 5 — dicitur liberum, non quia sic velit hoc, ut possit velle eius oppositum II 612 b

12 — simpliciter et universaliter omnem excludit coactionem II 610 arg. 3. 611 a. 620 5* — opponitur servituti coactionis II 610 arg. 4 — dicitur liberum, quia non potest cogi II 487 arg. 5. 598 arg. 4. III 658 a — Libertas arbitrii dicit libertatem a coactione II 473 3* — Libertas a coactione est essentialis libero arbitrio II 488 a. 626 d. 2, 3 — non potest trahi per coactionem, sed per inductionem IV 421 2* — Libero arbitrio secundum quod liberum, non potest imponi necessitas I 706 f. 1 — non stat cum necessitate I 675 f. 5 — ei repugnat sola necessitas coactionis vel pronitatis ad malum II 488 4* — ei non repugnat necessitas immutabilitatis *ibid.* 612 b. 613 4* *Vide V. Necessitas.*

— quantum ad actum alienum exteriori potest cogi II 616 b. 617 4* — quantum ad actum interiori proprium potest aliquo modo induci et potest impediri, sed nullo modo compelli ab agente creato II 594 6*. 616 b sq. 617 3*. 619 b — per inclinationem ad quodcumque oppositum non cogitur II 619 f. 5 — non potest cogi, sed per voluntatis pronitatem de se necessario aliquando incidit in malum II 686 2* — non cogitur, tamen ita infirmatum est pusillanimitate, quod nunquam staret, nisi gratia fortificante sustentaretur et illa infirmitas curaretur IV 474 2*

— Deus non cogit, sed immutat liberum arbitrium II 572 d. 3 — non potest cogi a Deo salva proprietate et natura libertatis II 649 a sq. — a solo Deo potest mutari per inmissionem affectionis contrariae *ib.* b, 4* — respectu Dei ad omne, quod Deus voluerit, moveri habet, sicut pila ad omnem partem, sine compulsionem et violentiam II 620 4*

13 — est in nobis vertibile II 42 2*. III 269 4*. IV 333 f. 5. 410 6* — nostrum nihil appetit nisi permutabiliter II 598 arg. 3 —

Vertibilitas potius spectat ad liberi arbitrii defectum quam ad complementum III 684 b — in Deo et Beatis immutabiliter in actum suum exit II 612 f. 2 — omnibus Angelis et hominibus debuit dari vertibile a sua conditione II 432 6* *Vide V. Homo 9.*

— secundum statum mutabilitatis et vertibilitatis est ad opposita II 613 3* — ut deficiens potest ad opposita privative II 615 3* — in creaturis, quantum est de se, est indifferens ad bonum et ad malum II 602 f. 2. 626 d. 3 — in creatura rationali non potest esse per propriam naturam determinatum ad bonum et invertibile ad malum II 554 f. 1. 555 a sq. — in nulla creatura rationali potest esse per naturam inflexibile ad malum II 555 a sq. — per naturam est ad malum vertibile II 575 a — propter ordinem in universo et in fluem debet esse liberum ad peccandum I 844 b — hominum in morte fit invertibile sicut angelorum in casu IV 552 2* — post mortem non potest converti IV 528 d. 3

— in patria dicitur evacuari a gloria, cum tollitur vertibilitas III 684 b — per confirmationem non mutatur quantum ad substantiam, sed quantum ad statum vel bene esse II 484 a, 2* — confirmatio potest esse ad aliqua opposita, sed non ad malum et bonum *ib.* 3* — Libertas a culpa et a miseria non mutat liberum arbitrium *ib.* f. 4 — per gratiam est liberatum a servitute peccati III 658 a — Libertas a culpa non est essentialis, sed accidentaliter libero arbitrio II 626 d. 3. IV 495 d. 1

14 — hominis de sua conditione primaria rectum erat II 556 f. 4 — per naturam propriam erat immune a culpa *ib.* f. 3. 557 a

— post lapsum magno impetu tendit ad malum II 687 5* — in statu miseriae necesse habet peccare et aliquando in peccato esse, saltem in sua origine II 472 b — eadem potentia, differens secundum statum et dispositionem, in statu innocentiae poterat peccare et non peccare, in statu gloriae impossibile est peccare *ibid.*

15 — in quantum deficiens, potest in malum II 614 b, 1*. 615 2*, 3* — potest verti in malum, non in quantum liberum, sed in quantum deficiens est II 484 4*. 485 4* — In statu naturae lapsae defectum habet et ex defectibilitate propria inclinatur ad malum II 572 d. 3 — per sui naturam est defectivum III 269 a — potest esse causa deficiens, sed non potest nec sufficit ad efficiendum I 724 6* — dicitur esse potentissimum sub Deo quantum ad privationem coactionis, non quantum ad potentiam servandae rectitudinis II 678 2* — de se ut defectivum potest in malum, solum cum gratia in bonum II 615 2*, 4* — non semper eligit malum, gratia desistente II 687 2*, 4*, 6*

— Secundum comparisonem liberi arbitrii ad potentias animae attenditur progressus et consummatio peccati II 553 a — peccando deficit in se ipso, quia ex sua defectibilitate recusat inniti Christo ut

fundamento et cooperari adiutorio Spiritus sancti III 675 5° — facit vitium in opere, dum non conformat se et obedit Deo operanti I 670 4° — actionem malam non privat bonitate naturae, sed bonitate moris II 863 5° — Omne, quod est a libero arbitrio ut efficiente, est a Deo, sed non quod est ab eo ut deficiente I 670 3° De libertate et potentia peccandi *vide V. Peccatum*.

— Gratia non infert libero arbitrio necessitatem I 706 f. 2 — de se est liberum ad consentiendum gratiae III 658 a — habens gratiam potest moveri praeter gratiae inclinationem II 701 3° — potest se avertere, quia in actu possunt inesse motus contrarii habitui caritatis III 675 3°, 4° — quod est rectum per caritatem, incurvari potest per cupiditatem ad malum affectum amoris vel timoris *ib.* 3° — sequitur in eligendo affectum praedominantem in actu etiam contra affectum praedominantem in habitu *ib.* 4°

16 — per naturalem institutionem est ordinabile ad gloriam II 555 f. 4, a — aptum natum est compleri per donum gratiae et gloriae II 681 arg. 3

— ad bonum ordinatur mediante gratia, sine qua ad illud non pervenit II 572 d. 3 — creatum potest in bonum adiutum gratia III 269 a, 4° — per gratiam elevatur ad ea, ad quae erat et ad quae per se attingere non poterat I 488 3° — lapsum non pervenit in proprium finem sine gratiae adiutorio II 572 d. 3 De dispositione liberi arbitrii ad gratiam *vide V. Gratia* 19 et *V. Iustificatio*.

— a gratia movetur et excitatur II 645 b. 646 a. 682 b. 690 b — ad cooperandum gratiae indiget excitatore propter suam pigritiam II 260 2° — Liberi arbitrii est acquiescere gratiae II 683 1° — non potest praevenire gratiam II 682 f. 4 — simul operatur cum gratia II 646 4°. 690 b — motum a gratia movet se ipsum ad opera meritoria I 241 d. 8. II 645 b. 646 a, 1°, 3° — se ipsum movet per gratiam ad diversa opera II 646 6° — in nulla operatione neque principaliter neque aequae principaliter potest movere sicut Deus II 862 arg. 6 — cooperatur Deo ad procurandam salutem II 260 2° — cooperatur Deo ut causa variabilis I 707 a

17 — non habet posse, ut non indigeat gratia gratum faciente II 680 b — lapsum non potest in aliquod bonum simpliciter et meritorium sine gratia gratum faciente II 689 a, b. 698 b sq. — non potest facere aliquid cum recta intentione sine gratia gratis data II 689 a sq. — cum solo concursu Dei ordinario potest, sed difficulter, in aliquod bonum morale, quod sit in finem ordinabile, sed non ordinatum *ibid.* — Peccator potest velle iustitiam exilliter et semiplene, non vero plene et sufficienter sine gratia praeveniente et adiuvante II 677 4° — non potest resurgere a peccato sine gratiae habitu infuso II 676 a *Vide V. Gratia* 26.

— quamvis posset propria virtute resistere peccato voluntarie, non tamen meritorie sine adiutorio gratiae II 557 3° —

non praevalet affectui naturali sine gratia II 692 d. 4 — sine gratia gratum faciente non potest vincere diabolum, etsi possit ei resistere II 678 b — In statu praesenti non potest omni tentationi resistere sine gratia gratis data II 685 b sq. — non necessario succumbit omni tentationi II 686 a sq. — adiutum gratia potest quantaevis tentationi resistere, sed ut corruptum vitio concupiscentiae non resistit tentationi, nisi concupiscentiae praevalet adiutorium gratiae III 658 a sq. — In statu innocentiae cum continuatione divinae influentiae sufficiebat ad resistendum tentationi sine appositione novae gratiae II 557 a — consentiens tentationi ob defectum gratiae non est a culpa immune II 687 6°. 691 d. 3

Libido — est, quo quis amat bonum proprium II 888 f. 3 *Vide V. Amor-libidinosus*. — ut dicitur a libendo, dicitur quaecumque immoderata delectatio III 853 d. 2 — dicit voluntatem voluptuosam vel improbam II 998 4° — vel dicit voluntatis improbitatem, vel immoderatam delectationem II 754 b. 846 1° — aliquando dicit corruptionem vitiosam generativae II 754 b

— praedominans deordinat actum et pervertit regnum animae IV 722 b — absorbet rationem *ib.* b — circa actum rationis semper facit culpam, circa actum sensualitatis, ratione recte ordinata, est in poenam IV 723 1° — ut dicit corruptionem carnis, plus est poena quam culpa II 756 d. 4

— minuitur per ignorantiam II 526 a — Iteratio actuum disponit ad libidinem non necessitate, sed pronitate IV 409 b — regnat in actu generationis IV 722 arg. 4, b — ut dicit corruptionem vitiosam, est in omni generatione naturali et causa transfusionis peccati originalis II 755 a sq. IV 723 5°

— repugnat caritati III 599 f. 5. 601 a — est formale in peccato, secundum quod peccatum II 960 f. 4 — Omne peccatum est libido, vel ex libidine III 599 f. 5 — est radix omnis peccati II 450 f. 3 — est fundamentum civitatis diaboli *ibid.* — ut dicit improbitatem voluntatis, est in omni peccato, prout quaerit finem in actu proprio, aut in consequenti III 855 d. 2

— ut dicitur improba voluntas, est radix mortalium peccatorum III 855 d. 2 — ut immoderata delectatio, est radix peccatorum tum mortalium tum venialium *ibid.* — Quantitas peccati pensatur secundum quantitatem libidinis, ut dicit improbitatem voluntatis II 526 a. 988 4° — magna potest facere ex veniali mortale IV 409 b

— improba facit quandam inhonestatem in actu generandi IV 718 a — intenta ut finis et obiectum in ducendo uxorem excludit consensum matrimonialem IV 711 a

LICENTIAM — petere est obtinere, cum ab inferiori recurritur ad superiorem IV 561 2°

LICITUM — est quod nulla lege prohibetur IV 758 arg. 2 — est quod sit rationabilis causa *ib.* arg. 4 — Nihil est licitum, quod est contra divinam institutionem *ib.* f. 1 — Nihil est licitum quod est contra ius naturae *ib.* f. 2 — dicitur quod sit sine culpa, vel sine poena IV 759 a — est unicuique redimere iuris sui vexationem III 835 b

LIGAMEN — non manet, nisi maneat qui ligantur IV 682 a

LIGNUM — duo erant in medio paradisi quasi opposita II 428 d. 4 — vitae nominatur ab effectu, ad quem ordinabatur *ibid.* — vitae faciebat ad humanae vitae perpetuationem quantum ad totum coniunctum *ibid.* — vitae non conferebat immortalitatem ut causa principalis et effectiva, sed sicut dispositiva II 709 d. 4 — vitae propria virtute poterat disponere ad immortalitatem II 474 d. 4 — vitae restaurabat humidum radicale IV 662 4° — in statu innocentiae reparabat humidum radicale non vi naturae, sed gratiae II 470 a — Esus corporalis ligni vitae conveniebat statui immortalitatis IV 184 3°

— vitae post lapsum non redderet immortalitatem, sed longiorem vitam II 708 d. 2 — vitae post peccatum non poterat facere corpus hominis indissolubile II 467 b, 4°. 468 2°, 4°, 6° — vitae post lapsum poterat adeo naturam hominis adiuvare et vigorare, ut diutius viveret II 467 4°. 468 2°, 6° — vitae non poterat reformare et consolidare corpus in statum pristinum II 468 5°

— vitae habuit effectum non in actu, sed in habitu II 428 d. 4 — vitae non fuit frustra, sed ad instructionem posterorum *ibid.*

— vitae habebat rationem sacramenti II 474 d. 4. IV 184 arg. 3 — vitae non solum fuit in usum, sed etiam in sacramentum significans pastum sapientiae interiorum IV 662 4° — Per lignum vitae intelligitur Christus II 428 d. 4. 708 d. 2 — Christus est lignum vitae in paradiso Ecclesiae II 708 d. 2 — Eucharistia est lignum vitae, cuius esus spiritualis conveniebat omni statui, sacramentalis autem post ipsius ligni nativitatem et fructum IV 184 3°

— scientiae nominatur ab eventu II 428 d. 4 — scientiae boni et mali ordinabatur ad obedientiae probationem *ibid.* — scientiae prohibitum est mandato disciplinae propter obedientiae meritum acquirendum et propter iurisdictionis divinae dominium ostendendum *ib.* d. 5 — scientiae non fecit corpora dissolubilia II 468 4° — Post esum ligni scientiae corpus hominis subiectum fuit necessitati moriendi *ibid.*

— Ligna fructifera in paradiso praebebant homini alimenta ad corporis sustentationem II 428 d. 4

— Sicut homo per lignum cecidit, ita per lignum remedium salutis invenire debebat IV 12 a

LIMBUS — dicitur locus inferior, in quo quis punitur poena damni et carentiae

LIM

visionis Dei IV 940 a sq. 941 b — dicitur pars inferni, in qua erant iusti merito peccati primi parentis III 459 b. 462 1° — debetur peccato originali IV 941 b

— est locus determinatus in se, sed nobis ignotus IV 941 b — probabiliter est circa eandem partem ut infernus et purgatorium *ibid.* — aut fuit infernus aut iuxta infernum IV 526 f. 2 — fuit inferius, non superius *ib.* b — Patrum est superior, parvulorum vero inferior IV 940 a sq. 941 b

— In limbo detinebantur sancti Patres ante adventum Christi III 403 f. 4 — In limbo Patres visionem Dei expectabant IV 940 b — In limbo fuit requies sancta coniuncta cum desiderio videndi Deum IV 520 b — Animae iustorum egressae sunt de limbo in resurrectione Christi III 464 2°

LIMITATIO — venit per additionem, quae perducit ad compositionem cum materia I 363 b. 371 2°. 427 1°. 771 f. 2 — Ubi est limitatio, ibi unus ab alio divisio I 427 1° — Omne, quod est in una re limitata et arcata, ita quod non est in alia, est limitatum I 638 f. 3

— est in omni creatura II 79 f. 4 *Vide V. Creatura - composita.* — non repugnat summae perfectioni creaturae I 659 3°

LINEA — procedit a puncto per defluxum I 241 d. 8 — nunquam potest constitui ex punctis III 643 5° — improporcionabiliter excedit punctum II 477 b — in infinitum excedit punctum, et tamen in se finita est III 612 3° — excedit punctum in infinitum, et superficies lineam III 280 4°. 643 5° — est improporcionalis latitudini et superficiei, et respectu eius nihil est, aliquid tamen est in se IV 357 a — est in se quanta, sed in comparatione superficiei non habet quantitatem IV 440 5°

— In linea est unitas actus, sed multitudo in potentia III 459 f. 1 — multiplicantur per terminos IV 4028 arg. 6 — sunt plures, quia distantes IV 4029 a — uniuntur in puncto tanquam in termino III 423 4° — duae non possunt esse simul IV 4029 a — duae simul sunt in contactu physico IV 4028 b — Inter duas lineas rectas cadit superficies media *ib.* arg. 6 — Duae lineae rectae non faciunt figuram *ibid.* — recta, reflexa, circulus I 648 b

— consanguinitatis triplex IV 846 a *Vide V. Consanguinitas.*

LINGUA — est organum organorum in exprimendo IV 627 b — congruit ad locutionem et cibationem II 249 arg. 3 — Ligatio linguae non est signum ligationis rationis semper efficax IV 432 d. 2 — Dives loquitur de lingua imaginativa IV 1046 1° — posita est in lubrico III 846 a — diversae conveniunt in intellectu et modo intelligendi et significandi IV 68 4°. 74 1°

Locus — non est separabilis a Deo nec re nec intellectu I 656 b — spiritualis conservans est Deus II 76 b. 77 2° *Vide indicem philos.*; de corpore Christi *V. Christus 36*, de Deo *V. Deus 21*.

— Optimo debetur optimus locus pro remuneratione III 459 2° — debet respon-

dere locato II 74 f. 4 — debet respondere statui IV 923 f. 5 — Beatis competit locus superior III 464 3°. IV 923 f. 4. 924 b. 941 f. 3 — Damnatis debetur locus infernus IV 923 f. 4. 924 b. 941 f. 3 — Pro statu viae debet esse locus medius IV 923 f. 5 — lucidus debetur Beatis II 74 f. 4. 72 a — Beatorum est immobilis, uniformis et lutosus II 72 4°

LOCUTIO — est conceptus manifestatio II 268 f. 4, arg. 3 — Loqui ad alterum est conceptum mentis exprimere I 482 b — est expressio cogitationis internae per vocem I 189 d. 4. 269 a — in homine fit, cum conceptus voci sensibili per organa formatae mediante vi imaginaria coniungitur II 269 a — in homine habet aliquid spirituale et corporale *ibid.* — ad alterum in homine supra cogitationem addit alium actum et signum medium *ibid.* — In locutione anima convertitur ad alterum, cui offert id quod habet in se II 268 f. 3. 269 a — non dicit influentiam veram in alterum II 270 5° — Loqui ad alterum ad cogitationem in Deo addit effectum illustrationis per revelationem II 268 b sq.

— Loqui ad se est aliquid mente concipere I 482 b — ut actus intrinsecus est idem quod cogitatio II 268 b. 269 4° — ut actus intrinsecus idem est quod verbum formare et gignere; ut actus quodam modo extrinsecus et ad alterum est verbum formatum exprimere II 268 b

— necessaria est ad cognoscendas conceptiones alterius I 489 d. 4 — Sermo ad hoc institutus est, ut sit nuntius et interpres ipsius mentis, et ut homo significet alteri quod est apud se, et ut constituatur veritas apud audientem, quae est apud loquentem III 844 3° — viva et efficax quadam sua vivacitate ad intellectum habet ingressum, dum sonat in aure corporis exterioris II 266 a — totam similitudinem vocis deferat ad plures sicut ad unum audientem IV 947 a

— Praeter instrumentorum aptitudinem et virtutem motivam ad locutionem formandam concurrunt vis directiva rationalis ad vocis significationem II 509 d. 1 — Necessaria ad locutionem incomplete posunt reperiri in brutis *ibid.* — Actus locutionis proprie debetur humanae effigiei II 494 arg. 2

— habet minus de veritate quam cogitatio I 417 d. 2 — mutato modo significandi, potest esse via in errorem, quamvis de se non sit falsa III 250 4° — Modus loquendi similis est modo addiscendi I 489 d. 4 — impropria aliquando neganda est III 259 b *Vide V. Impropria.* — Facilius est loqui quam tacere III 846 a

LONGANIMITAS — est pars fortitudinis et virtus cardinalis, cuius actus est expectare triumphum de affligentibus ex constantia mentis et robore animi III 562 4°

LONGITUDO — Termini longitudinis sunt sursum et deorsum II 343 b

LOTI — castus praedicatur, dum inter impios sancte vixit IV 762 d. 2 — praesumitur non peccasse mortaliter, sed filiae

LUM

eius non excusantur a peccato mortali incestus *ibid.* — non omnino excusatur a culpa incestus, sed aliquatenus est excusabilis per ignorantiam II 527 b — non poterat iuste submergi quantum ad merita, tamen poterat quantum ad condecenciam I 776 d. 2

LOTIO — est usus vel effectus aquae IV 65 a

LUCIFER — fuit excellens inter ceteras creaturas II 428 d. 4. 434 a. 448 f. 6 — fuit praecellens inter Angelos et praeparatus ad supremum ordinem II 462 a — cecidit de supremo ordine II 163 b — secundum vim administrativam praecerat ordini terrestri II 462 2° — dicitur initium figmenti Dei ob excellentiam naturae et privationem gratiae II 428 d. 4 — dicitur Cherub propter plenitudinem scientiae, quam habuit a conditione sua II 462 1°

— voluit ascendere ad caelum sive ad celsitudinem Divinitatis II 85 d. 2. 448 f. 4 — ad Deum se convertens volens ei aequari, magis cecidit, quam ascendit IV 649 6° — non potuit appetere similitudinem Dei omnimodam secundum aequalitatem II 449 a sq., 3° — appetiit similitudinem Dei inordinate et secundum imitationem et secundum aequalitatem *ib.* a sq. — appetiit praeesse omnibus propria auctoritate *ib.* b. 451 b — appetiit id quod habuisset, si stetisset II 449 2° — ex superbia desiderat singulariter excellere II 493 a, 3°

— eius peccatum erat gravius propter excellentiam naturae II 461 f. 4. 462 3° — eius peccatum fuit maximum causalitate II 799 d. 2 — peccavit sine impulsu alieno II 529 d. 5

— Peccatum luciferi erat prius tum gradu, tum causalitate et duratione II 453 a sq. — eius peccatum praecessit conversionem bonorum Angelorum et aversionem daemonum *ib.* 3° — aliquo modo procuravit casum aliorum II 452 f. 4 — fuit origo peccati aliorum vel suggerendo vel exemplum dando *ib.* f. 4. 453 a — dedit aliis occasionem peccandi solum insinuando conceptum suum II 454 4°

— non statim cecidit post peccatum inchoatum, sed consummatum II 453 2° — factus est diabolus ex superbia et invidia II 493 a — est pater mendacii sive omnis peccati II 452 f. 2

LUDUS — est gesticulatio libidinosa, cuiusmodi est in choreis IV 401 d. 43 — chorearum non est malus secundum se, sed fit malus ex modo vel fine vel tempore vel persona *ibid.* — aleatorius est iniustus et obligat ad restitutionem vel ad distributionem inter pauperes IV 374 a sq.

LUMBRICUS — *Vide V. Vermis.*

LUMEN — Luminis et lucis non videtur alia essentia esse, sed solummodo differre per modum essendi sive per esse II 327 b — est lux considerata in transparenti I 294 a — dicit influentiam a luminoso in profundum transparentis secundum circumferentiam I 490 d. 7

— proprie acceptum non est corpus nec defluxus corporis II 324 f. 1. 325 b. IV 235 a — non est corpus, sed forma corporalis II 326 2*, 5* — in aëre non est corpus, sed proprietas corporis I 366 d. 4 — egrediens a corpore luminoso non est corpus nec habet in se materiam II 729 a — in medio est virtus influxa a corpore luminoso II 325 1*. 328 a

— in medio, ut dicit virtutem activam egredientem a corpore luminoso, quod per eam agit et imprimit in haec inferiora, non est accidens, sed consubstantiale corpori luminoso II 328 a sq. — dicit substantiam, sed accidentaliter comparatur ad aërem, sicut virtus ad deferens *ib.* b. 329 a — secundum quod est in medio, habet modum accidentis II 329 1* — est ut accidens in corpore transparenti II 327 f. 3 — in medio comparatur ad aërem ut accidens ad subiectum, in quo est, et ad corpus luminosum sicut accidens ad principium, a quo est II 328 a, b — in aëre non habet plene rationem accidentis naturalis, sed causatur a corpore luminoso et ab illo principaliter dependet II 329 b

— ut qualitas sensibilis, qua sensus visus efficitur sentiens in actu, est accidens in tertia specie qualitatis, et sic dicitur quaedam affectio pervii II 328 b — comparatur ut accidens ad corpus luminosum, quia ab ipso oritur, in quantum est fulgidum et habet esse obiectum sensus *ib.* a, b — comparatur ut accidens ad aërem non ut ad primum subiectum, sed ut ad medium et ad deferens et in eo non habet modum existendi naturalem, sed modum habitus, et ut similitudo formae naturalis *ib.* b. 329 a, b — non est in aëre per modum spiritualem, sive per modum habitus, sed etiam aliquo modo secundum esse naturale, quo habet operationem naturalem in corpora naturalia II 328 a

— generatur a luce secundum viam univocationis II 327 b — generatur a luminoso per impressionem similitudinis I 181 a — generatur per influentiam I 186 b — Sol influit lucem tanquam formalem proprietatem II 202 6* — Sol influit lumen corporale in aërem, per quod aër formaliter illuminatur II 636 a

— semper nascitur, et dum nascitur, est I 186 b — in aëre est continue in fieri per continuum influentiam solis II 62 b. 324 f. 7. 325 b — semper habet conjunctionem cum sua origine II 646 a

— Lux necessario se multiplicat, cum invenit materiam aptam II 617 4* — Corpus luminosum habet virtutem diffundendi lumen usque ad aliquod spatium determinatum II 326 2* — multiplicatur, quamdiu se protendit virtus corporis luminosi, si susceptibile sit idoneum *ibid.* — Quanto lumen est maius, tanto magis se diffundit et multiplicat II 73 f. 4 — incorporata non habet perfectam potestatem multiplicandi se II 318 5*

— eius diffusio est subita et in instanti II 324 f. 3, 4. 325 b, 1* — potius move-

tur in tempore imperceptibili quam in instanti I 663 1* — Lux potest moveri in instanti non ratione motus localis, sed ratione diffusionis et generationis *ibid.*

— procedit a corpore lucido potius per generationem quam per motum localem II 325 1* — Motus lucis in medio non est localis tantum I 663 1* — Diffusio lucis non fit per motum localem, sed alterationis II 349 3* — non infunditur per multiplicationem materiae et formae corporis luminosi II 728 b sq. — Lux se diffundit secundum omnem differentiam positionis II 71 arg. 2 — diffusionem simul et semel movetur ad partes oppositas II 324 f. 5

— Lux potest se multiplicare ex se ipsa II 318 a — non potest generari ex materia II 324 f. 8. 325 b. 328 b — Forma luminis est totaliter ab extrinseco IV 391 4* — in medio sicut accidens naturale non indiget principio extrinseco, ex quo educatur, sed potius habet principium originale, a quo fluit et ad quod etiam redit, cum in medio desinit esse, sicut intentio vel similitudo II 328 b sq. — Forma luminis tota et simul datur, quia quamvis habeat partem et partem, non tamen in materia IV 391 4*

— est forma corporalis, quae indiget medio deferente II 326 2*, 5* — corporale per medium recipitur et deferitur II 266 3* — Medium respectu luminis non habet rationem activi nec cooperativi II 89 f. 2 — corporale diffunditur per medium deferens et per illud potest iterum aggenerari quod deferitur I 252 2*

— Aër est subiectum luminis II 327 f. 2 — non est in aëre sicut in sustinente, sed sicut in deferente II 329 b — est in aëre sine permixtione I 639 1*. II 324 f. 6. 325 b — habet trinam dimensionem non ex se, sed ratione eius, in quo est II 326 4* — configuratur secundum spatium, in quod diffunditur IV 235 a — diffusum in aëre non rarefit nec condensatur *ibid.* — impeditur et reflectitur ratione corporis deferentis non ex virtute corporis resistentis, sed primi moventis II 326 2*

— distinguuntur a parte originum diversarum I 313 a. 317 2*. II 420 a. 329 b — distinguuntur se ipsis, non penes id in quo sunt I 349 2* — Lux non numeratur nisi ad numerationem videntium I 643 1*

— Diversa lumina in aëre sunt distincta et inconfusa I 312 4*. 317 2*. II 419 b. 329 b. III 680 arg. 6 — plura in aëre non confunduntur, quia se ipsis distinguuntur I 349 2* — in eadem parte medii habet sine confusione multiplicari II 328 a — diversorum luminarium in eodem puncto aëris non se coangustant nec expellunt I 317 2*. II 84 3* — lumini non repugnat, quantum est de luminis natura, sed contingit repugnare ratione alicuius annexi inseparabilis vel dispositionis vel effectus III 682 6*

— maius absorbet minus, tantum quando habent aliquam repugnantiam, nisi intelligatur absorbere quantum ad apparentiam III 496 2* — maius absorbet minus, quando sunt eiusdem rationis et eodem

modo irradiant et secundum eandem partem, sed potius secundum apparentiam quam secundum existentiam III 320 4*

— Superveniente lumine transparentia et pervietas non tollitur, sed magis perficitur et decoratur III 689 a — Magnitudo luminis non patitur, corpus esse transparentis IV 4025 b

— Lux ut forma substantialis non augetur secundum se, sed secundum esse in materia, in qua habet esse magis et minus, vel ratione fulgoris accidentalis II 321 3* — Lux in aëre augetur per additionem novi luminis I 314 f. 3 — maius additum minori ipsum auget I 312 a — augetur in aëre per aggregationem luminum II 664 a — augetur in aëre per aëris illuminationem, vel per luminum aggregationem I 317 2* — Lucidum recipit magis et minus per accessum ad complementum III 326 d. 3. IV 4017 b

— procedit naturaliter a sua origine et eius virtute agit, quamvis in medio sit quodam modo spiritualiter et abstracte II 329 b — in medio est illud quod potissime sentitur et facit alia sentiri II 327 b sq. — in medio existens habet se ipso sentiri, ita quod positum supra sensum sensum facit II 328 a — ut virtus corporis luminosi non est sensu perceptibile nec solummodo operatur in sensu visus, sed etiam facit ad educationem omnium sensuum in actum *ibid.* — magis videtur suscipiendo quam agendo in illud II 546 7*

— In oculo corporali est lumen conaturale, inseparabile, sed insufficiens ad videndum sine spiritu visibili in nervo optico IV 438 b — in oculo est habitus imperfectus disponens ad habitum videndi *ibid.* 4020 1*

— spirituale propter sui dignitatem a fonte luminis immediate procedit, cum non possit habere medium deferens II 265 f. 5. 266 3* — spirituale non absorbet aliud propter impermixtionem III 320 4* — excellens in spiritualibus est conservans, in corporalibus corrumpens III 305 5*

— Animae a sua conditione datum est lumen quoddam directivum I 301 b — Potentia intellectus est quoddam lumen in substantia intellectuali impressum II 569 b — inditum potentiae cognitivae est naturale iudicium, quod dirigit animam in iudicando II 903 a — Intellectus iudicat secundum lumen proprium datum sive innatum, vel secundum lumen ab inferiori acquisitum, vel aspiciendo ad lumen superius II 575 a *Vide V. Intellectus et V. Iudicium et indicem philos. V. Cognitio.*

— spirituale signatur in anima per naturam, specialius per Sacramenta, specialissime per dona Spiritus sancti gratuita IV 438 b — spirituale formaliter illuminans est gratia, quae influit a Deo ut sole spirituali II 636 a *Vide V. Gratia 9.* — scientiae manifestat viam cognoscendorum, lumen gratiae viam agendorum I 305 d. 3 De lumine revelationis *vide V. Doctrina.*

— quod disponit ad videndum Deum, est habitus, qui animam facit deiformem

LUM

III 296 f. 3. 297 a sq. 305 b. 308 4° — per quod videtur Deus facile ad faciem, non est naturae, sed condensationis gratiae II 123 2° — In gloria erit gratuita immissio radiorum in abundantia, per quam anima clare cognoscit Deum *ib.* a *Vide V. Deiformitas* et *V. Gloria* et *V. Lux-spiritualis*. — gloriae se habet ad cognitionem Verbi et rerum in Verbo III 308 1°, 4°

LUMINARIA — dicunt non solum lucem, sed etiam lucis vehiculum vel receptaculum II 368 a — in pluribus orbibus sunt posita, sed in firmamento ut in uno corpore continuo II 352 a — producta sunt ad diversas influentias faciendas et ad ordinandam caelestem naturam II 358 b — secundum quosdam sunt ex quatuor elementis et ordinantur secundum quantitatem naturae igneae II 367 a — oriuntur ex aggregatione lucis suorum orbium II 358 arg. 2. 367 b sq. — constituta sunt ex partibus aggregatis suorum orbium, quibus Deus ut receptaculis adiunxit partem lucis primo creatae II 368 a

— differunt secundum species II 103 b. 358 a sq. — Diversitatis specificae luminarium ratio ex parte materiae est raritas et densitas diversa, ex parte formae diversa lucis participatio II 358 b sq. — Diversitas luminarium colligitur ex suis virtutibus et operationibus consequentibus *ibid.* 359 2°, f. 3, 4 — conveniunt in natura lucis, sed non ut in forma ultima II 359 a. 361 6° — dicitur maius et minus propter accessum ad summum sui generis III 326 d. 3 — lucent magis vel minus secundum quantitatem lucis primo creatae, quam habent II 368 a

— Luminarium duplex est motus, quibus distinguuntur dies et anni et tempora II 369 b. 370 b — probabilius non moventur propriis motibus, sed ad motum orbium, in quibus sunt II 354 a — non moventur propter sui indigentiam *ib.* 4° — *Vide V. Caelum-corpora caelestia*. — non sunt naturaliter corruptibilia et gravia II 367 b

— secundum ordinem universitatis influunt in elementa et corpora elementaria et rerum qualitates intendunt II 360 b — diversa diversimode influunt II 359 f. 1, 2, 3. 360 b — ratione propriarum virtutum habent aspectum ad diversa elementa II 360 b. 361 6° — influunt in inferiora per virtutem lucis, in qua communicant, et per virtutes proprias, secundum quas non producunt sibi similia, sed influendo conservant, regunt et intendunt qualitates et naturas rerum inferiorum II 361 3°

— sunt activa respectu generandarum rerum II 350 b — generant et augmentant formam, quam habent virtualiter, non formaliter II 361 3° — educunt formas de potentia in actum, adiuvando virtutem naturae inferioris *ibid.*

— non causant necessario nec sufficienter II 361 4°. 363 b — A sideribus causari mores hominum et eventus futu-

rorum necessario et sufficienter, est falsum et repugnat fidei et sensui et rationi II 363 a sq. — Virtus corporum caelestium aliquo modo influit in mixtionem et qualitatem complexionum corporum et sic contingenter in mores *ib.* b sq. — Stella, quae habet impressionem super diversos humores, quando dominatur, disponit hominem ad diversos mores et affectiones II 195 4° — significant quaedam futura II 365 4°. 369 a *Vide V. Cometa* et *V. Futurum*.

LUNA — constat ex natura quinti corporis II 367 a. 368 b — specie differt a sole II 357 f. 1, 3 — non lucet ex se, sed ex luminis solaris susceptione II 368 a sq. — quantum est de se, opacum corpus est II 357 f. 3 — aliquid habet de natura corporis opaci et aliquid de natura transparentis II 368 b — non refundit lumen sicut speculum *ibid.* — multum luminis suscipit et refundit, maxime quando in altero hemisphaerio existens opponitur soli; unde dicitur luminare magnum et magis illuminat de nocte quam de die *ibid.* — non calefit a sole, sed tantum illuminatur II 361 5°

— et eius orbis inter corpora caelestia magis est nobis propinqua II 367 b — est in firmamento large dicto II 368 b sq. — creditur condita fuisse in occidente II 316 b

— ut praesit nocti, facta est cum paucitate lucis, secundum substantiam vero facta est propter perfectionem universi IV 997 d. 5 — post renovationem habebit luminositatem competentem diei *ibid.* — nocti praestet et minuitur in sui consummatione II 369 b — eclipsatur, eo quod terra interponitur I 843 d. 7

— apud Iudaeos maxime erat in signationem dierum festorum II 369 b — Secundum lunam Ecclesia observat festivitatem Paschatis et Pentecostes *ibid.*

— ex virtute sibi indita cum adiutorio luminis aspectum habet super humorem II 360 b — influens in humidum causat aestum maris *ibid.*

LUX — In se considerata dicitur lux, in transparenti lumen, in extremitate perspicui terminati est hypostasis coloris I 294 a — Est lux quinti corporis et lux ignea et lux ex aequalitate complexionis in corpore animalis generata II 423 4° — praecipue reperitur in igne II 379 f. 2 — ut corpus est species ignis II 318 a — non omnis est species ignis II 340 5° — quae est in materia transmutabili, est species ignis et habet caliditatem annexam *ibid.* — est qualitas naturalis ignis II 317 f. 1. 318 a. 340 2° — est in omnibus speciebus ignis magis vel minus IV 926 3°. 1041 b

— et calor ubi sunt formaliter, differunt essentialiter II 559 f. 7. 562 7° — plus complectitur quam calor IV 496 d. 3 — Calor concomitatur lumen II 807 a — et calor in igne se concomitantur III 364 b

— corporalis non reperitur nisi in creatura II 318 4° — inter omnia corporalia

LUX

maxime assimilatur luci aeternae II 319 f. 3 — Per lucem corporalem manuducimur ad intelligendam lucem spiritualem II 313 3°

— In corporalibus non potest esse cum exclusione omnimoda materiae II 318 4° — Nullum corpus est pura lux II 317 b. 348 4° — In sole est pura lux per exclusionem opacitatis et tenebrae II 318 4° — In empyreo est sine permixtione obscuritatis III 644 d. 4 — in suo potissimo esse non est nisi in corpore caelesti II 322 5°

— maxime participat rationem formae II 317 f. 3 — videtur esse pure forma *ib.* f. 2, 3 — non dicit formam, quae sit corpus, sed aliquid corporis *ib.* b sq. — in abstractione nominat proprietatem vel formam corporis luminosi, in concretione ipsam substantiam luminosam II 318 a — est corpus perfectum in sui natura II 316 b

— est forma communis omnibus corporalibus II 310 a — est natura communis reperta in omnibus corporibus tam caelestibus quam terrestribus II 302 arg. 4 — in omnibus corporibus participatur magis vel minus II 320 b sq. — est una forma communis reperta in omnibus luminaribus, et secundum eius participationem maiorem et minorem sunt magis et minus nobilia II 359 a — corporalis potest in diversis corporibus reperiri ut perfectio, cum non sit forma omnino simplex, sed sit nata coniungi materiae II 413 b — secundum sui participationem maiorem et minorem facit gradus et differentias specificas in corporibus mundi II 71 f. 3. 349 f. 5. 320 b sq. 321 5°. 359 a — Secundum participationem maiorem et minorem lucis formae corporales sunt magis et minus completae II 359 4° — est forma perficiens alias formas corporales potius quam ad eas disponens *ibid.* — in corporibus specie diversis existens non est forma ultimo completa, neque dispositio imperfecta, quae a forma ultima perficiatur, sed corporales formas conservat et dat eis agendi efficaciam et gradum nobilitatis II 321 5° — non est forma ultima corporum caelestium *ibid.*

— est nobilissima formarum corporali-um II 317 f. 3. 349 f. 2. 320 b. 321 a, 5°. 331 d. 2. 359 4° — est medium tenens inter formas spirituales et corporales II 348 b — est nobilior aliis formis, quia plus recedit a natura contrarietatis, corruptionis et alterationis II 321 4° — non est nobilior formis luminarium caelestium, in quibus virtus eius et natura complete salvatur II 359 4° — est nobilior qualitas quam pervietas (perspicuitas) IV 1025 f. 7

— est forma quodam modo substantialis, quodam modo accidentalis ratione fulgoris comitantis II 328 b sq. — est dignior et perfectior qualitatibus accidentalibus corporum, quia plus recedit a natura contrarietatis, corruptionis et alterationis II 321 4° — videtur esse forma substantialis omnium corporum II 320 b sq. — est

forma substantialis dans esse corpori lucido et principium formae accidentalis fulgoris, quae est per se sensibilis et instrumentum operationis II 321 a. 322 6* — est forma substantialis in suo fonte II 327 b

— Luci, secundum quod lux est, opponitur tenebra privative II 317 f. 4 — Lumini opponitur tenebra privative ut formae II 324 f. 2 — eius oppositum est privatio IV 391 4*

— est primo **creata** inter omnes formas corporales II 319 f. 4 — formata est primo die, quae lucem non praecessit, sed simul inceptit cum luce II 316 4* — producta creditur sex horas post creationem caeli et terrae in meridie, vel statim post creationem posterius natura, sed simul duratione, in principio diei *ib.* b — primo die producta est lux corporalis II 313 a, 2* — primo producta erat nubes lucida II 316 4*. 318 6* — erat imperfectior in claritate et motu II 315 4*

— non fuit creata, sed ex materia praeexistenti facta II 318 6* — simul formatur et dividitur a tenebris II 312 f. 4 — divisa est a tenebris non quantum ad situm localem, sed quantum ad distinctionem formalem, ut habitus a privatione II 315 b — divisa a tenebris dicitur quantum ad existentiam lucis in uno hemisphaerio et tenebrae in alio *ibid.* — faciebat diem et noctem illuminando unum hemisphaerium propter densitatem materiae interiectae *ibid.* 316 2*

— primo producta videtur fuisse facta, ubi nunc est sol, et super nostrum hemisphaerium II 315 b — creditur fuisse producta in meridie, vel in oriente II 316 a sq. — producta est in perfecta irradiatione ibi, ubi coepit, sive in meridie, sive in initio diei, quam non praecesserat nox *ib.* b — producta est et mota simul duratione *ib.* 4* — inceptit moveri loco, ubi facta est *ibid.*

— primo facta est ad expulsionem tenebrarum corporalium II 312 f. 4 — primis diebus erat ad distinctionem divinorum operum II 313 4* — primo die producta fecit tres dies ante productionem solis II 312 f. 3. 313 a — fecit diem et noctem motu suo potius quam emissionem et contractionem radiorum II 315 b — faciebat vespere et mane per recessum a nostro hemisphaerio et regressum *ibid.* — facit illuminationem et horarum distinctionem et temporum successionem II 316 2* — motu suo faciebat successionem temporis, quae vel simul cum luce inceptit, vel ante *ib.* 4* — dicitur prius fecisse vespere quam mane, quia facta est in meridie, vel quia prius fecit diem, cuius finis est vespere, postea noctem, cuius finis est mane *ib.* a sq.

— primo creata, luminaribus caeli factis, non rediit in praeiacentem materiam, sed inde factus est sol et alia corpora luminosa per maiorem distinctionem II 331 d. 2 — Ex luce primo facta Deus deinde fecit solem in maiori lumine II 313 5*, 6*

— Ex illa formatus esse creditur sol II 315 b

— distincta per stellas est ornatus caeli II 312 b. 313 4* — propter sui nobilitatem est sibi ornatus nec indiget alio ornatu II 72 4* — Quantitas lucis amplior erit post iudicium IV 996 d. 4

— habet claritatem, quia illuminat, impassibilitatem, quia nihil ipsam corrumpit, agilitatem, quia subito vadit, penetrabilitatem, quia corpora diaphana pertransit IV 4016 a — Subtilitas non repugnat luci IV 4027 3* — Secundum aliquos natura lucis tota per essentiam salvatur in puncto et dilabitur, quando non habet resistantiam IV 4028 b — Secundum aliquos corpus lucis potest esse simul cum alio corpore II 354 a

— simul tempore incipit esse et **agere** III 380 f. 4. 381 4* — simul est et lucet et illuminat I 663 4*. II 316 4* — In luce una est ratio actualitatis et diffusionis IV 496 d. 3 — Lucem statim sequuntur splendor et umbra II 22 b — creata producit plures splendores, quia non perfecte se multiplicat in uno I 440 5* — In egressu splendoris a luce est coaeternitas propter lucis actualitatem I 490 d. 7 — Splendor egreditur conaturaliter a luce, ideo est eiusdem durationis I 488 d. 3 — Lucem necesse est radium producere I 425 f. 4 — corporalis naturaliter influit lumen in haec inferiora II 423 2* — materialis immutat visum naturaliter III 464 d. 4 — naturaliter et necessario illuminat II 314 f. 3, 4. IV 4026 arg. 2 — corporalis respectu actus lucendi habet arctationem, adeo ut lucere eius non sit laudabile, sed pure naturale II 555 4*

— Lucere est actus praeambulus ad illuminare II 807 a — Lumen dicitur esse a sole ut lucente tanquam actu praeambulo ad effectum illuminandi *ibid.* — Lumen formaliter dicitur esse a sole ut illuminante *ibid.* — illuminat radiorum multiplicatione in materia transparenti II 316 4* — Diffusio lucis praebet expulsionem tenebrarum IV 426 a. 428 f. 3 — Lumen materiale non delet tenebras nisi illuminando aëra IV 44 a — expellit tenebram sine aliqua cooperatione aëris IV 421 arg. 3

— habet in se vim manifestandi et vim multiplicandi sive generandi splendorem I 490 d. 7 — Luminis est manifestare I 305 d. 3 — Lucis corporalis et spiritualis est manifestare et dirigere IV 4042 a — per hoc, quod lucet, se manifestat II 269 3* — se manifestat illuminando et oculis intuentium se obiciendo IV 4027 2* — non potest occultari propter obscuritatem a parte obiecti, sed propter impotentiam a parte oculi *ib.* 3* — potest obfuscari in se vel in sua irradiatione III 438 4* — Lumen non potest visum latere IV 4027 4* — Non contingit fugere lucem nisi per tenebras et in tenebris II 529 d. 4 — est ratio cognoscendi tenebram I 627 b. 628 4*

— Lumen habet rationem distinguendi et notificandi III 245 f. 2 — est generale

principium distinguendi in corporibus II 310 a — Lucis est delectare IV 4042 a — Lumen est dulce et delectabile IV 4041 arg. 3 — creata oculo minus proportionato videtur cum tristitia IV 986 b

— materiae terrestri incorporata facit corpus coloratum IV 4025 b — incorporata est principium coloris non intrinsecum, sed effectivum II 321 4* — educit colores de potentia in actum, sed non quantum ad esse primum in genere coloris III 498 b — Lumen complet colorem, ut possit movere visum II 657 b. 658 3* — Idem lumen diversos colores potest ad actum reducere sine sui multiplicatione II 658 a — una secundum numerum exprimit multas et varias species colorum I 606 b — Ex lumine infuso et colore non fit unum per essentiam, sed per ordinem II 657 b. 658 3* — Lumen illuminans aërem et reddens colorem luminosum non differt per essentiam, sed sola comparatione et secundum esse II 657 b — Corpus coloratum potest esse luminosum, lumine addito IV 4025 b

— Per lucem abstrahitur species visibilis II 569 a. 570 3*. IV 4020 4* — Ad immutandum visum concurret lux incorporata et lux desuper influens absoluta II 270 6* — Lucidum movet visum, vel prout est absolutum, vel prout est terrenae materiae incorporatum III 513 a — per se et commixta materiae est obiectum quinque sensuum II 319 arg. 2 — non sentitur ratione suae essentiae, sed fulgoris vel coloris concomitantis II 321 2* — Illuminatio totam speciem rei visae defert ad oculum IV 947 a

— non solum habet actum in sensum visus, sed etiam in alios actus IV 496 d. 3 — potest habere multas utilitates, quae nos latent II 313 4* — Lumen assimilat corpora fonti luminis quantum ad proprietatem II 636 a — in se habet virtutem illuminandi et calefaciendi IV 496 d. 3 — Lumen per eandem virtutem radiorum multiplicatione illuminat et calefacit II 559 arg. 7 — concursu et reflexione radiorum generat ignem II 326 3* — Lumen radiorum multiplicatione est causa caloris II 340 6*. 361 4*

— est forma maxime activa II 317 f. 2. 322 6*. 348 b — est maximae virtutis et efficaciae II 319 f. 3. 320 b — Corpus luminosum, in quantum luminosum, activum est II 319 f. 5 — licet sit forma substantialis, per se immediate esse principium operandi videtur II 322 6* — In sole est maxime activa, non obstante materia II 318 5* — Lumen agit virtute corporis luminosi, quod per illud ut formam agit II 326 6* — Lumen non solum operatur cum aëre, sed etiam in ipsum aërem ratione continuationis cum suo fonte II 646 a

— corporis caelestis est principium educendi formas substantiales II 319 f. 4 — Lumen producit formam corporis ut forma corporalis virtute corporis luminosi II 326 6* — est forma totius orbis primi,

LUX

per cuius influentiam sunt generationes circa partes inferiores IV 496 d. 3 — Alia corpora a luce recipiunt influentiam II 331 d. 2 — Influentia luminis potest esse manifesta et occulta II 75 1*

— Abundantia lucis est dispositio ad vitam IV 1016 a — quae generatur ex aequalitate corporis, facit corpus esse susceptibile vitae II 423 4* — Lumen habet efficaciam vegetandi et conservandi II 73 f. 4 — est illud quo mediante corpus unitur animae et anima regit corpus II 379 f. 2. 421 arg. 1 — in corpore glorificato dominabitur ut formalis et completa corporis IV 4016 a — Secundum aliquos forma lucis stat simul cum omnibus elementis IV 893 a

— In spiritualibus potest reperiri pure lux in omnimoda actualitate II 318 4* — spiritualis est communis Creatori et creaturae secundum analogiam *ibid.* — Deus solus est fons lucis spiritualis II 555 1*. 675 f. 6 — Lumen non potest esse summum in creatura III 326 d. 3 — Natura luminis in solo Deo est potissime, vel in his qui sunt deiformes per gloriam II 493 3*

— Deus est lux spiritualis sapientiae, non corporalis II 305 2* — Deus solus est lux illuminans, quae intelligit et cetera intelligere facit II 266 a — Deus est lux, quae nos illuminat II 568 b. 675 f. 6 — Deus est summa lux summe intellectum nostrum complens I 68 f. 2. 69 a — Deus omnia facit in luce sapientiae III 305 2*, 3* — Deus ut summa lux fecit omnia ad sui manifestationem II 394 b

— ut habet naturam manifestandi, respicit cognitionem et appropriatur Filio I 190 d. 7 — ut habet in se vim multipli-

candi sive generandi splendorem, appropriatur Patri *ibid.*

— spiritualis, quae Deus est, cum sit simplicissima, non potest esse perfectio rerum diversarum naturarum II 412 6*

— convenit naturae spirituali secundum proprietatem vocabuli, sed non secundum usum communem II 313 3* — secundum Augustinum significat naturam angelicam formatam II 115 arg. 2. 432 a. 440 a. 312 b — Per formationem lucis potest intelligi formatio naturae spiritualis II 313 2* — Divisio lucis spiritualis a tenebris est separatio bonorum Angelorum a malis II 312 f. 4 — spiritualis habet tantum modum essendi in se et in Verbo *ib.* b

— intelligibilis est veritas I 24 d. 5 — est maxime cognoscibilis I 68 f. 2 — spiritualis non manifestatur nisi rationali creaturae II 394 b — Lumen spirituale est in solis substantiis spiritualibus, quae natae sunt illuminari a summa luce II 889 arg. 1

— spiritualis est accidens animae II 320 b — spiritualis est perfectio et complementum substantiae intellectualis II 569 b

— Anima humana habet lucem propriam, scilicet creatam, per quam completur, quae a luce increata producitur et conservatur II 413 a — Anima cognoscit in quadam luce sui generis incorporea II 903 a — sui generis, in qua cognoscit anima, est spiritualis sicut anima et increata II 412 3*

— creata aliquo modo est conformis luci increatae, a qua est, sed non sibi sufficit sine summae lucis influentia II 412 6* — Lumen creatum non potest perficere operationem suam sine cooperatione luminis increati II 690 a

MAG

— spiritualis infunditur a Deo ut fonte lucis II 675 f. 6 — aeterna non influit lumen naturaliter II 423 2* — spiritualis non illuminat visum naturaliter, sed voluntarie II 555 1*. III 464 d. 1 — increata non se subtrahit homini quantum ad essentiam vel qualemcumque influentiam I 24 d. 5

— spiritualis excedit oculum intellectus nostri secundum statum infirmitatis IV 985 f. 2. 986 b — spiritualis excedit oculum peccatoris IV 987 3* — Anima non potest aspicere lucem summam, nisi adiuvetur per gloriam II 122 f. 3. IV 986 b — spiritualis non potest videri cum tristitia IV 986 b — increata perfecte delectat aspicientes II 543 f. 5

— Perfectio luminis in patria excludit specularem et imperfectam cognitionem III 682 2* — Claritas summi luminis ita illuminabit intellectum, ut ab ea nullo modo possit dissentire III 681 b — In gloria impossibile erit a superna luce absentari III 682 6* — Cognito Dei in se et ratio cognoscendi pure est lux II 141 b — claritatis divinae est in se infinita, tamen finite cognoscetur in patria III 642 2*

— matutina dicitur spiritualiter de caritate, in qua quis resurgit, propter novitatem et ordinem ad proficiendum III 679 3*

LUXURIA — est pronitas, qua spiritus in carne appetit bonum sub ratione demulcentis II 978 b — dicitur peccatum gravius quantum ad pronitatem II 799 d. 2 — propter improbitatem libidinis citius egreditur in actum exterioris operis, ideo explicite prohibetur III 824 7*

— prohibetur in prohibitione moechiae et adulterii III 824 7* — vincitur per continentiam, adiuvante gratia II 678 3*. 585 b

M

MACULA — dicitur peccatum comparatum ad id, in quo est IV 482 d. 4 — dicitur peccatum ratione turpitudinis consideratae per modum speculationis *ibid.* — consistit in deturpatione imaginis IV 575 arg. 4 — est in peccato ratione conversionis indebitae II 783 a. 975 b — positive dicit pronitatem, privative deordinationem ratione conversionis II 975 b — dicitur peccatum ratione conversionis et coniunctionis cum delectabili terreno in se consideratae IV 497 a sq. *Vide V. Deformitas.*

— est culpa proprie loquendo IV 576 4* — in remissione peccati omnino desinit nec in aliud transit IV 528 d. 6 — Deus delet maculam per se IV 943 arg. 3 — Deletio peccati potius est respectu maculae IV 550 2* — ut dicit pronitatem, potest auferri sine infusione gratiae II 975 a

MAGDALENA — eius poenitentia publica fuit perfectionis et supererogationis IV 456 2* — ei non sit contumelia recitando eius peccata ad laudem divinae misericordiae et

ipsius poenitentis IV 904 d. 4 — Magdalenae per Angelum annuntiata est resurrectio Christi III 58 a

MAGI — cum dicunt vera, potius dicunt casualiter quam certitudinaliter, potius coniectura quam scientia II 495 2* — faciunt miracula ad deceptionem et ad gloriam vanam et excellentiam II 203 b — Aegypti ope daemonum videntur veros serpentes fecisse de virgis II 200 arg. 4. 202 4* — Aegypti defecerunt in tertio signo I 76 arg. 2

— per stellam cognoverunt regem non solum humana inventionem, sed suae mentis attentione et divina revelatione II 364 3*

MAGIS — et minus in comparatione ad idem dicunt intensionem et remissionem I 162 d. 4 — et minus inter diversas substantias dicunt gradum et excessum *ibid.* — Ubi est ponere plus et minus, ibi est diversitas I 222 f. 2 — In eodem et secundum idem non est magis et minus reperire II 831 f. 3 — est in rebus eiusdem generis I 286

d. 4 — est in solis univocis et analogis II 626 d. 3

— Res sunt magis et minus secundum maiorem vel minorem participationem intrinsecam primi principii intrinseci illius generis, quod est mensura omnium in illo genere II 94 f. 2 — est per permixtionem unius ad aliud II 640 arg. 4 — est secundum impermixtionem cum opposito, ubi utrumque per se est aliqua natura II 411 d. 2. 664 a sq. 818 d. 3. III 326 d. 3. IV 394 arg. 3. 4017 b — Ubi alterum est privatio, maius dicitur per accessum ad terminum II 411 d. 2. 664 a sq. 848 d. 3. III 326 d. 3. IV 4017 b — et minus in positivis accipitur secundum accessum ad terminum, in privativis secundum recessum a termino II 841 2*

— Ubi est reperire magis et minus, est reperire summum II 810 arg. 2 — In ente est magis et minus respectu Creatoris et creaturae et respectu creaturarum ad invicem I 163 d. 4

— non est in his, quae sunt in termino II 111 d. 3. 789 a. IV 394 arg. 1. 961 arg. 2. 1010 arg. 3 — Ubi est infinitas, ibi non est maius et minus I 356 f. 4 — non recipitur in his quae dicunt pure privationem II 111 d. 2. III 808 d. 2. IV 491 3*. 1017 b — non est in omnimoda privatione II 610 arg. 3. 611 a. 789 2* — potest esse in privatione ratione causarum IV 491 3* — Pura privatio non est magis vel minus, sed ea quae respicit aliquid in obliquo, ratione illius potest magis et minus recipere II 816 4* — est in privationibus ratione eius quod privatur *ibid.* III 808 d. 2 — Quae simul dicunt privationem et positionem quantum ad privationem non recipiunt magis et minus, sed quantum ad positionem, quae non est in summo IV 1017 b

— non est in substantia logice considerata II 111 d. 2; cfr. I 162 d. 4

— per se non variat speciem II 243 2* — non diversificat speciem III 762 arg. 2 — non diversificat speciem in naturalibus, sed in moralibus II 723 3*. 972 6* III 221 4* — non variat speciem, ubi est accidentale et ubi est citra terminum, sed variat, ubi est ultra terminum II 972 6*

MAGISTER — debet dici auctor libri Sententiarum I 15 a — repletus sapientia de supernis abscondita Dei produxit in lucem I 5 a — Subiectum quatuor librorum Sententiarum III 1 b — confirmando sententias suas per doctrinas Patrum, confirmat suam auctoritatem et commendat humilitatem I 15 2*

— Octo eius propositiones, in quibus communis opinio tenet contrarium II 2 a. 1016 d. 3 — defenditur et laudatur II 1016 a — Opinio Magistri de caritate I 294 a sq. 295 8*. 296 9*. 318 d. 3. III 574 1* — Aliae eius opiniones I 421 a. 425 b. 534 a. II 137 1*. IV 58 a

— Deus est magister, qui nos docet II 568 b

MAGNITUDO — dicitur quantum ad extensionem I 366 d. 4 — dicitur intensive vel extensive, ratione sublimitatis vel diuturnitatis III 577 b — in divinis significat essentiam per modum quantitatis I 175 d. 4. 351 d. 3 — dicitur in divinis I 175 d. 4. 343 2* — in divinis attenditur quantum ad ambitum localitatis et intensionem bonitatis I 345 a

— Magnus in divinis dicit auctoritatem I 286 d. 4 — Maior in divinis non dicit essentiam, sed notionem *ibid.*

— secundum naturam habet statum I 316 f. 2

MAIUS — attenditur per approximationem ad finem I 316 f. 4 — est ratione originis, quod est prius, ratione magnitudinis, quod est maioris extensionis vel virtutis, ratione potentiae, quod est potentius I 344 f. 4. 345 a — est intensive, vel extensive IV 1013 a — est vel ad esse, vel ad posse I 401 d. 4

— In spiritualibus maius est melius I 308 f. 4. 345 a, b. 377 a — virtute est simpliciter melius I 781 f. 3

— Omne, quod recipit additionem, fit maius II 20 f. 1 — Simplex additum simpliciter non facit maius I 660 arg. 5 — Infinito nihil potest esse maius IV 394 arg. 2

— Qui non potest in minus non potest in maius IV 488 arg. 4 — Qui potest in maius non semper potest in minus II 505 5*. 662 2*. IV 143 3* — Quod potest in maius potest in minus, ad quod aequaliter ordinatur I 730 6*. II 662 2*

MALEDICERE — Ecclesia non maledicit quemquam, nisi ut post benedicat IV 487 4*

MALEFICIA — sunt arte et potestate daemonum IV 772 f. 5, arg. 2 — De vi maleficiorum testantur ius et experimentum *ib.* b — permittuntur merito infidelitatis IV 773 4*

— aliquando sunt perpetua IV 772 b. 773 2* — omne dissolvi potest per Deum et per diabolum, sed aliquando non possunt solvi per maleficos nec per humanum consilium IV 773 2* — Non licet invocare diabolum ad solvendum maleficium *ibid.* — Deus frequenter permittit, maleficia non solvi merito peccati praeteriti *ibid.*

— Procurantes abortum inter maleficos computantur IV 728 d. 4

— magis sunt circa actum generativae IV 773 3* — aliquando impedit solum respectu unius propter occultam assistentiam diaboli *ib.* 4* — praecedens et secundum praesumptionem perpetuum impedit matrimonium contrahendum, sed sequens contractum non solvit IV 772 b sq. — praecedens respectu unius non impedit matrimonium contrahendum cum alia IV 773 a — Quando praesumitur, maleficium fuisse personale, post separationem uterque potest coniungi alii et tunc non potest redire ad primam; sed si fuisset universale, redeunte potentia, possent se reconciliare IV 777 d. 6

MALI — qui habent praesentem iustitiam, non sunt scripti simpliciter in libro vitae, sed secundum reputationem solum et post non reputantur IV 898 b, 1* — in comparatione ad beatitudinem quasi ex abundantia sunt nec sunt in computatione I 833 b — Malorum absentia non diminuit plenitudinem civitatis supernae III 462 4* — per peccatum quasi nihil facti sunt et ad non esse tendunt *ibid.*

— non dicuntur esse cum Deo, sed quodam modo Deus cum eis I 650 d. 4 — habent libertatem a coactione, sed subiciuntur culpae II 188 a — disconveniunt in volitis principaliter intentis, quia quaerunt bonum proprium, non commune I 547 b, 2*

— diligendi sunt, in quantum sunt homines ad imaginem Dei, sed in quantum sunt mali et privati perfectione divinae similitudinis, sunt odiendi III 627 a — sunt diligendi ratione bonitatis naturae *ib.* 3* — sunt odiendi ratione inordinationis culpae, sed diligendi ratione ordinationis naturae *ib.* a — non sunt odiendi, quia mali, cum sint boni in aptitudine *ib.* 3* — prosunt bonis exercitando I 844 b — in Ecclesia comparantur Esau IV 126 b

— Solatium est malis socios habere in scelere IV 564 b. 901 arg. 1

MALITIA — est tenebra circa viam agendorum I 305 d. 3 — est poena inflata homini II 22 d. 2. IV 53 a — est contracta ex peccato originali, vel acta, actualiter pervertens voluntatem II 986 3*. 987 a. 988 3* — contracta est in voluntate secundum se II 983 a. 987 a. 988 3* — etiam contracta non minuit voluntarium, cum subiaceat voluntati II 987 a. 988 3*

— Peccatum ex malitia illud dicitur, quod procedit ex ipsa immediate II 998 d. 4 — Malitiosus peccat ex certa scientia II 808 arg. 5 — Peccatum ex certa malitia est peccatum in Spiritum sanctum II 983 a. 987 a. 994 b. III 847 6* — facit peccatum in Spiritum sanctum, in quantum consistit circa actum spirituales II 983 a, 3*, 4* — actualis propria multum aggravat peccatum II 987 b

— Nullus debet de malitia commodum reportare IV 365 arg. 4. 408 arg. 3. 517 f. 6

MALUM — non dicit naturam aliquam II 805 3*. 814 f. 2 — est privatio et defectus II 40 2*. 807 2*. 813 1* — in quantum malum, dicit privationem II 812 4* — ratione malitiae dicit simpliciter privationem I 628 a. 629 b, 1*, 4*

— est privatio boni I 832 arg. 3. 833 arg. 4. II 615 3*. 815 a. 821 f. 4. 922 4*. 937 f. 2 — dicit privationem boni nati inesse II 113 arg. 4. 114 2*. 1004 5* — dicit absentiam sive defectum boni, ubi debet esse II 853 a, 2*

— est corruptio II 827 arg. 4 — dicitur quod corrumpit aliquod bonum II 806 f. 5. 810 f. 6. 812 f. 3. IV 728 d. 5 — omne aliquo modo corrumpit et privat bonum II 822 f. 1, 2 — non est nisi quod adimit aliquid de bono I 313 arg. 2. II 832 f. 4 — fieri est bonum privari sive corrumpi I 825 f. 2 — hoc ipso, quod malum, laedit bonum II 810 f. 3

— dicitur contrarium bono largo modo sed vere est privatio II 815 2* — functum bono corruptibili foedit bonum IV 728 d. 5 — functum bono medicinali curatur et expellitur IV 718 2*. 728 d. 5 — functum bono ipsum vitiat, non e converso bonum malum corrigit IV 722 b

— corrumpit bonum per actum et per defectum II 823 2* — privat bonum auferendo aliquid I 834 3* — corrumpit bonum per elongationem ab eo II 834 b — est quod nocet, vel adimit aliquid de bono II 806 f. 5 — est corruptio modi, speciei et ordinis II 467 arg. 2. 481 f. 4. 816 5*. 828 f. 4 — in quacumque natura corrumpit modum, speciem et ordinem II 829 b — magis denominatur a privatione speciei II 831 b. 832 4* — Ubi est defectus modi, est malum culpae IV 722 arg. 4

— est defectus et nocet deordinando II 114 a — Aliquid malum est illi cui nocet II 827 arg. 4 — deturpat I 833 arg. 4 — Mali productio foedit et turpat, quantum est de se, sed ordinatio decorat II 114 1* — in creatura rationali dicit privationem

MAL

et deformitatem *ib.* 2° — Mala actio deformat et deordinat II 937 f. 3 — est curvitas II 834 a — dicit deordinationem ad finem II 808 arg. 3

— est pura privatio, sed in obliquo ponit bonum, quod corrumpit II 816 4° — abstractivè sumtum formaliter loquendo privatio est, quia in subiecto relinquit debitum II 815 a — concretivè dictum est aliquid et habet esse naturae, sed privat bene esse *ibid.* — abstractivè dictum in recto sive praedicatione formali est nihil, sed privatio boni *ibid.* — quantum est de se, est privatio et non ens et caret fine et determinatione IV 769 1° — Malum esse non est aliquid vere esse II 807 2° — non est ens, quia non habet esse simpliciter, sed secundum quid II 816 3° — ratione deformitatis est simpliciter non ens I 760 d. 4 — Malitia nihil habet de entitate II 814 f. 2

— est defectus circa naturam II 806 f. 3, 814 f. 2 — dicit privationem et naturam ordinabilem I 826 a — Malitiam esse potest dici, ut intelligatur ut alteri inhaerens II 816 3° — in obliquo est aliquid ut subiecti et ut oppositi II 815 a — est in aliquo ente ut subiecto, quia non est omnimoda privatio sive annihilatio *ibid.* — Cum dicitur malum, intelligitur, aliquid esse malum II 816 3° — est in existenti ut deficienti II 813 4°

— substantificatur in bono I 831 2° — non potest esse nisi in bono II 812 f. 4 — substantificatur in bono sibi opposito, sed non directe et formaliter II 813 b

— nullum est omnino impermixtum bono II 288 6°. III 464 d. 4 — nullum potest esse, quod nihil habeat de bono II 814 a sq. — quod nihil habet de bono, non habet esse II 810 f. 4

— opponitur bono per participationem II 811 1° — cadit in bonum participatum per diminutionem modi, speciei et ordinis I 292 arg. 3 — Secundum actum et potentiam et aptitudinem quaecumque solus Deus omnino caret malo II 818 d. 3 — nullo modo potest fieri circa summum Bonum II 827 arg. 2 — Mali ad Bonum in creatum nulla est proportio *ib.* arg. 3 — non potest contrariari summo Bono in se, sed quodammodo in effectu *ib.* b

— agit ratione boni substrati et deficiendo corrumpit ratione defectus II 823 2° — potest vincere bonum per virtutem boni II 686 3° — summum nihil potest II 810 f. 2

— nullum reperitur in summo simpliciter, sed malum summum in proprio genere II 789 2° — aliquid est summum secundum actum excedens omnia alia, sed non secundum potentiam II 814 b, 3° — non potest esse summum, quia potest magis privari bono, quod habet II 812 b, 2° — dicitur infinitum, quia per maiorem privationem boni potest esse pelus II 811 b, 835 4° — est infinitum, non quod sit aliquid malum summum, quo nihil possit esse pelus, sed quia non est aliquid ita malum, quin adhuc possit esse pelus II 835

1° — summum potest dici peccatum illud, quod est contra gratiam, rationem et naturam IV 344 d. 12

— Magis malum dicitur secundum recessum a bono II 811 2°. 816 4°. 834 b — Magis malum est quod magis admittit intensive vel extensive IV 4039 4° — malo additum facit malus malum, cum est in eodem genere II 526 3° — Quod similis est peiori est pelus II 520 arg. 2

— aliquid est primum in genere mali, sed non in genere entis II 805 5° — culpae nullo modo potest esse primum in genere entis, sed primum in genere mali est actus potentiae bonae II 804 b, 805 5°

— nullum potest oriri a se ipso II 803 f. 5, 805 5° — non sunt a deo malo II 811 a

— culpae a bono habet originem II 804 a sq. — est a potentia bona *ib.* b, 933 4°. 1004 3° — Bonum non est principium mali secundum id quod habet a summo Bono, sed ratione defectibilitatis, quam habet de nihilo II 805 4° — non est a bono per se et secundum se II 804 2° — Ad nullum bonum necessario per se sequitur malum II 720 2° — est a voluntate ut causa deficiente defectu naturali, poenali et culpabili II 807 a, 808 4°

— sicut habet esse, ita habet fieri II 807 2° — non habet causam efficientem, sed deficientem II 40 2°. 615 1°. 805 f. 4, 806 f. 3, 807 1°, 2° — Posse malum non est posse, sed deficere I 800 f. 3, 801 b, II 188 2° — est praeter naturam et causam ut vere efficientem II 806 f. 2 — Origo et principium mali inquirendum est, ut illud caveatur II 4 a — fieri simpliciter est verum I 828

— non potest fieri a Deo II 615 3° — Deus non potest mala, quia posse malum non est posse I 800 f. 3, 801 b — Studiosus potest mala agere, sed non Deus II 1001 2°

— non est a Deo nec in Deo I 629 b, 631 d. 2 — nullo modo est a Deo II 40 2°. 806 f. 6 — non sunt ex Deo nec per Deum I 627 f. 2, 631 d. 2 — Deus non est principium producens nec conservans mala I 627 f. 3 — non habet Deum pro causa nec pro exemplari I 627 b sq, 629 b, 829 4° — non fit Deo auctore I 823 f. 2 — non potest esse a Deo ut auctore, in quantum est dignum vituperio et quodam modo in Dei vituperium II 113 b

— culpae non potest esse a Deo, sed malum poenae II 38 d. 5, 852 f. 4, 853 5°, 6° — Deus potest facere rem malam malitia poenae vel defectu naturae, non malitia culpae ut procedentem ab ipsa dispositione divinae sapientiae II 414 3° — Actio mala est a Deo, ita quod defectus malitiae non est a Deo, sed a defectu creaturae II 867 b, 874 a — Aliquod malum est a Deo secundum bonitatem naturae II 777 d. 5 — Actio mala est a Deo ratione bonitatis naturae II 874 b

— Deus cognoscit mala se ipso I 431 d. 4, 627 b, 628 4° — cognoscitur a Deo

MAL

per ideam oppositi et per principium mali, quod est in Deo ut in causa I 670 4°. 829 4°

— ut sic non est in Deo ut in exemplari I 627 b sq., 2°. 629 b — non habet ideam in Deo I 628 a, 629 b, IV 898 f. 2 — non sunt in Deo, secundum quod mala I 627 b sq, 631 d. 3 — non est in Deo ut in causa nec per se nec per accedens, ratione voluntatis, a qua est I 670 4°

— In Deo lucet mali oppositum I 431 d. 4 — Dei ad malum nulla est assimilatio I 627 f. 3, 4, 629 b — Deus non habet similitudinem malitiae I 627 f. 4 — Res, in quantum sunt malae, non videntur in Deo I 626 f. 4, 627 arg. 2

— Deus non vult malum I 800 f. 3, 4, 801 b, 823 b — Deus non vult, malum fieri ab aliis I 823 b — Deus non vult mala fieri negative, sed vult aliquatenus privative *ib.* 4° — Deus non vult malum, quod permittit, sed illud quod ex eo elicitur I 848 d. 2 — Deus voluntate consequente vult ex malo bonum elicere, quia factum malum displicet I 824 4° — ex quo Deus vult elicere bonum, non est volitum *ibid.* — Deus non vult malum poenae, secundum quod malum, sed secundum quod punit *ib.* 2° — non fluit contra voluntatem beneplaciti Dei, sed ab ea ordinantur II 827 b sq.

— Deus recte permittit mala propter ordinem in universo et in finem I 844 b — Deus permittit mala fieri ut rector universi, et quia novit de malis bona elicere II 773 1° — Dei sapientia magis manifestatur, cum mala permittit et ex eis bona elicit II 533 3°

— non subest divinae potentiae producenti, tamen providenti I 831 3°

— Deus malum non fecit, sed ordinavit I 830 f. 4 — Deus non potuit malum producere, sed ordinare secundum antithesim II 414 4° — Deus ordinat omne malum, quod in operibus suis invenit *ibid.* — omnia a Deo ordinantur II 828 a

— est ordinabile a Deo in ordine iustitiae ut dispositivum et ostensivum huius ordinis I 831 a — est ordinabile per bonum I 830 f. 4 — vel ordinatur in totum ut pars ratione substrati, vel in finem ex post facto I 831 4°. 844 b — culpae ordinatur per poenam non in se, sed ratione subiecti II 816 5° — culpae ordinatur solum ad posterius, scilicet ad poenam II 851 4° — Poena reducit culpam ad ordinem aliquem II 467 arg. 3 — debet ordinari in poena II 414 a — si esset ordinabile sine poena, esset bonum per se *ibid.* — non est susceptivum ordinis nisi per accedens ratione boni substrati I 831 a, 2°. 833 a — privando ordinem specialis naturae incurrit in ordinem iustitiae ratione meriti vel demeriti I 831 a

— Deus nullum malum dimittit impunitum II 458 f. 3, IV 356 f. 4 — Malum remanere impunitum est contra divinam iustitiam I 845 f. 2, 846 b — Si malum remanet impunitum, mundus est inordinatus,

et Deus est iniustus II 445 f. 5 — non debet remanere impunitum propter ordinem universi IV 921 a — Deus non potest permittere malum culpae manere impunitum, salvo ordine universi II 414 a

— est privatio ordinis particularis naturae, sed non dispositionis universalis providentiae I 831 4* — nullum potest perturbare ordinem universitatis II 827 b — privat ordinem ante factum esse, qui est ex intentione Dei, sed post factum esse est ordinabile per retributionem II 832 5* — Ordo et decor in operibus Dei non debet intermitteri propter malum alicuius specialis creaturae II 429 a

— Deus ex malo elicit bonum II 429 b — nullum potest esse, quod divina sapientia non statim ordinet et exinde bonum aliquod eliciat II 848 f. 5 — Deus elicit bonum de malo non semper facienti, sed in universo IV 337 6* — Deus ita elicit bonum ex malo, ut praevaleat bono, quod malum corrumpit I 833 b. II 851 4* — Deus non patitur esse malum aliquod, de quo non eliciat bonum et etiam maius bonum II 27 6*

— Deus facit bonum, occasione sumta a malo I 834 d. 4 — ratione malitiae comparatur ad bonum, quod elicitur, sicut occasio passiva, sed ratione boni substrati sicut occasio aliquo modo activa I 826 a — non ducit ad bonum ex se, sed per illud quod elicitur ex ipso *ib.* b — Ex multis malis et peccatis Deus viris iustis elicit bona III 626 4*. IV 337 6* — frequenter est occasio maioris boni I 844 f. 3

— Malum fieri nullo modo bonum est, absolute loquendo I 826 b — ordinatum et suo loco positum commendat bonum I 830 f. 2 — manifestat ordinem bonorum per oppositum I 831 a. 833 b — Universum ex oppositione mali ad bonum decoratur quasi quibusdam antithetis II 532 f. 3 — auget decorem in universo I 830 f. 5 — Ex ordinatione mali ad bonum quidam decor resultat I 833 a

— non faciunt per se nec per accidens ad decorem universi substantialem I 833 a — bene ordinata faciunt ad aliquem decorem accidentalem universi, non per se, sed per accidens, quia ordinata *ibid.* — faciunt ad decorem accidentalem universi non ratione sui, sed ratione subiecti, quod ordinatur in poena, vel ratione oppositi, vel ratione boni eliciti *ibid.*

— Occasione sumta a malo summe manifestatur divina misericordia in electis et iustitia in reprobis I 844 b — In malis laudatur Dei iustitia puniens, vel misericordia liberans IV 901 f. 3 — bonorum ostendent in iudicio Dei misericordiam IV 900 a, 2*

— culpae consistit circa **rationalem creaturam** II 804 b — Corruptio mali culpae consistit circa voluntatem II 832 2* — Sola voluntas adversatur Deo II 174 b — non est malum, nisi quia voluntarium I 800 f. 3 — sunt a nobis IV 36 a

— Nullus potest culpari de malo nisi qui habet usum rationis II 802 f. 6 —

in natura est praeter intentionem, non autem in voluntate deliberativa II 809 b — iuste punitur ut factum per intentionem *ibid.* — Velle malum velle est I 801 b — est a voluntate, secundum quod libera et ad opposita II 805 3* — culpae non privat ordinem in voluntate, ut natura quaedam est, sed ut deliberativa II 830 4*, 4* — non esset vituperabile, nisi agens posset facere bonum II 803 f. 3 — Voluntas exit in actum peccandi per libertatem, qua se convertit ad id, ad quod vult et sicut vult II 807 b — est a voluntate per modum libertatis *ib.* 4*

— Nulli potest esse naturale facere malum II 840 f. 4 — Malitia culpae non potest esse ulli creaturae naturalis nec fieri simul tempore per actum proprium II 413 f. 3. 416 f. 4, 6. 417 5*

— A malitia obiecti plus depravatur voluntas quam intellectus II 916 d. 4 — Scire malum est nobilitatis I 801 b — Scire malum est de perfectione scientiae, sed posse malum non est de perfectione potentiae I 690 5* — Nescire mala est melius homini corrupto I 689 1* — sub ratione veri est obiectum virtutis fidei sicut bonum III 570 4*

— non est obiectum liberi arbitrii II 614 f. 4, 3, 5, 6, b. 626 d. 3 — non est obiectum per se liberi arbitrii, in quantum liberum, sed in quantum deficiens II 485 4*. 614 b. 615 3* — non est a voluntate proprie ut deliberativa, sed ut defectiva, sed circa actum deliberativum II 870 6* — Eligere malum non convenit libero arbitrio secundum naturae propriae complementum, sed potius secundum defectum II 572 d. 3. 615 2* — Liberum arbitrium potest verti in malum propter defectum naturae II 484 4*. 807 b. 808 4*

— sub ratione mali est praeter intentionem II 808 arg. 1, 4. 809 b — Nemo operatur aspiciens ad malum sub ratione mali II 808 arg. 2, 5. 882 2* — non appetitur nisi sub specie boni II 517 a. 614 f. 4. 615 2* — Omnis volens malum illud vult sub ratione apparentis boni I 823 f. 4 — intenditur a voluntate vel in quantum consideratur ut habens intentionem boni simpliciter, vel boni ut nunc, vel boni sibi II 809 b — Id quod est malum potest intendi a voluntate ut finis et ut medium ad finem *ib.* a — sub ratione mali simpliciter potest appeti et intendi a voluntate, sed non sub ratione mali sibi *ibid.* — Malitiosis propter corruptionem palati interioris mala sapiunt ut bona *ib.* b

— sub ratione mali non est obiectum timoris III 576 f. 2, 3. 577 a — Memoria malorum consideranti malum eventum generat tristitiam, sed consideranti liberationem ab illis generat laetitiam IV 900 2*. 903 d. 3

— non tantummodo respicit affectum, sed etiam intellectum practicum II 900 2*

— Natura infirma habet pronitatem ad malum III 891 4* — Omnes ex corruptione sibi indita inclinantur ad malum II 714 f. 2 — Liberum arbitrium in statu naturae

lapsae habet inclinationem ad malum et malum eligit ex defectibilitate propria II 572 d. 3 — Corruptio concupiscentiae, quantum est de se, ad malum inclinat III 824 6* — Liberum arbitrium sine gratia vix aut nunquam faceret nisi malum propter peccati originalis corruptionem II 690 a — Ad malum in voluntate est pronitas, non necessitas IV 410 6* — Quanto aliquis peior est, tanto est pronior ad malum II 283 f. 2 — Mala voluntas in homine proprie causatur ab ipso, dispositive et inductive a diabolo II 817 d. 4

— est spreto incommutabili bono rebus commutabilibus adhaerere II 802 f. 4 — Mala voluntas est proprii boni amica IV 335 a

— Res vituperantur, in quantum malae I 626 f. 4 — culpae de se dignum est vituperio II 443 b — Quanto aliquid magis malum est, tanto vilius est II 810 f. 5 — est vituperabile in se et vituperabilem reddit actorem II 803 f. 3 — omne suo actori est indebitum et inconveniens *ib.* f. 4 — Voluntas, cui placet malum culpae, est inordinata I 823 b

— Omne illud est malum, cui debetur poena III 864 f. 4 — meretur poenam I 830 f. 3 — poenae sequitur malum culpae II 4003 f. 2 — punitur ratione debiti relict et boni privati II 816 6* — Malo convenit locus vilis ratione deformitatis I 835 d. 2

— circa **actionem** directe opponitur bono II 937 f. 4. 938 a — Prima contrarietas in moribus est inter bonum et malum II 937 f. 4 — In moribus generalis distinctio est secundum bonum et malum II 933 d. 4 — Circa mores nullus est maior error quam ponere bonum malum IV 647 arg. 4

— Malitia dicit privationem bonitatis et rectitudinis circa actionem, quae nata est rectificari II 874 a — culpae privat in opere esse laudabile, ordinabile, acceptabile et perfectum vel perfectibile II 443 b sq. — Malitia non est proprie accidens actionis malae, cum non dicat ens, sed defectum entis II 940 b

— culpae consistit circa rationalem creaturam aut ut actus exterior, aut ut actus interior, aut ut habitus II 804 b — Malus habitus causatur a malo actu *ibid.* 823 4* — Malum habitum praecedit malus actus II 720 4* — Quia mala facimus, mali sumus II 481 f. 2. 808 4*. 933 4*. 1004 3*. IV 352 2*. 462 5* — Quantitas malitiae venit ab actu IV 462 5* — in opere exteriori causatur ab actu interiori II 804 b, 4*

— Malitia moris potius intentionem respicit quam actum I 861 d. 3 — Malus non iudicatur a facto, sed ab intentione II 808 arg. 4 — Malitia in opere principaliter attenditur penes intentionis deordinationem II 831 arg. 4 — Omne, quod fit sine intentione boni finis, est malum II 921 b — Actus dicitur malus, qui directe elicitur a vicio, vel quem vitium deformans comitatur II 479 4*

MAL

— actuale dicitur propter defectum cuius circumstantiae debita II 806 f. 4 — attenditur ex cuiuscumque circumstantiae privatione II 922 4*. IV 700 4* — Facilius est facere male quam bene II 615 2*. IV 49 arg. 6

— Circumstantia mala non tollit bonitatem substantialem actionis IV 711 4* — Malitia moris non repugnat bono naturae II 938 a, 2*. 945 5* — Homo malus est bonus bonitate naturae II 818 d. 4 — In homine malo recte laudatur bonitas naturae, sed non sine peccato laudatur malitia II 818 d. 4 — privat bonum gratiae, relinquendo bonum naturae II 813 a — Actio mala privat bonitatem moris, sed relinquit bonitatem naturae II 874 b — culpa non opponitur naturae et substantiae, quam non potest corrumpere II 813 a

— simpliciter opponitur virtuti et gratiae, per quam in nobis est bonum II 813 a, 2* quodam modo opponitur habilitati potentiae ad bonum *ib.* a sq., 2*. 823 a. 834 b. 835 4* — primo et principaliter consistit circa habilitatem potentiae II 813 b. 823 6* — culpae tendit ad non esse gratiae, in quantum magis et magis corrumpit ordinabilitatem naturae ad gratiam I 836 d. 7

— cooperatur in bonum excitando vel vigorando I 833 d. 3 — prosumt bonis, et sancta obsunt malis IV 209 f. 2 — Mali ex culpa sua convertunt sibi bonum in malum II 429 a

— potest esse obiectum virtutis I 32 f. 3. 33 3* — Omnibus malis poenae et culpae contingit recte uti I 32 f. 3 — Malis contingit aliquando bene uti, licet ad hunc usum non sint ordinata I 826 3*

— est culpae et poenae II 36 d. 5. 625 d. 2 — est deformans vel affligens II 626 d. 2 — miseriae est malum, quod patimur, culpae est malum, quod facimus II 625 d. 2 — culpae privat bonam dispositionem voluntatis inordinate et vituperabiliter, malum poenae bonam dispositionem naturae secundum se privat ordinate et laudabiliter II 853 5* — culpae dicit deordinationem sive privationem ordinis imaginis ad Deum immediate, malum vero naturae vel poenae deordinationem ordinis particularis II 444 3* — poenae est involuntarium et non conformatur malo culpae, quod est voluntarium II 526 3* — tentationis reducitur ad malum culpae vel poenae II 626 d. 2

— cognosci habet per bonum II 919 a — cognoscitur per ideam boni I 628 a, 3* — cognoscitur per accidens et per privationem *ib.* a — Rectitudo est ratio cognoscendi malum, sed non est causa mali I 689 5* — facit ad cognitionem virtutis II 838 d. 5

— est privatio et distinguitur ratione boni oppositi III 590 f. 5 — est in genere boni oppositi per reductionem, ut privatio II 815 2* — in genere et in specie non dicitur proprie, sed ratione boni et per reductionem II 941 4* — specificatur aut ratione boni, quod privat, aut boni, ad quod quis convertitur in actu malo

ibid. — ponitur in genere per reductionem, prout ei subternitur actus, vel in comparatione ad bonum, quod privat, et sic habet species determinatas IV 769 1* — opponitur bono formaliter et secundum differentias formales II 970 f. 2

— plura opponuntur uni bono II 655 3* — est multifariam *ibid.* 889 3*. 922 4* — ratione sui est multifariam et infinitis modis distinguitur II 977 a — dicitur esse modis infinitis IV 769 1* — semper procedit in dispersionem II 889 3* — Actus mali non sunt connexi IV 352 2*

— Quaedam mox nominata coniuncta sunt malo I 32 arg. 3. II 463 2*. 867 b. 920 f. 2. 941 a — A quibusdam malitia est inseparabilis II 809 b. 940 b sq. — Malitia nulli actioni est proprie essentialis II 940 b sq. — Malitia quibusdam actibus et habitibus est essentialis, non in quantum entia sunt, sed in quantum defectivi sunt II 941 a, 2*, 3*

— est in genere, vel ex circumstantia, vel secundum se II 938 a — Quaedam sunt mala ex genere operis II 963 4* — Aliquid est malum aut ex genere actus, qui transit super materiam indebitam, aut ex malitia intentionis II 858 d. 5. III 843 b — ex genere actus, qui est respectu Dei, est malum in se et secundum se nec ullo modo potest bene fieri; si est respectu proximi, est malum in se, sed potest aliquo fine bene fieri III 843 b — ex malitia intentionis simpliciter malum est et nullo modo potest bene fieri *ibid.* — Quaedam sunt ita mala, quod nullo bono fine possunt fieri I 32 arg. 3. II 906 arg. 2 — in se per divinum mandatum potest fieri bene, malum secundum se nullo modo potest fieri bene I 846 a. III 48 4*. 864 a. IV 723 a

— Quaedam sunt mala, quia prohibita, quaedam prohibita, quia mala II 837 d. 4. III 818 f. 4 — Omne, quod fit contra Dei prohibitionem, est malum II 937 arg. 2 — Deus nunquam potest praecipere malum, ut manet tale, nec malum secundum se I 846 a sq. — Deus potest praecipere malum in se, quatenus potest fieri bene *ibid.* — Quod deordinat respectu Dei semper est malum III 864 a — Deordinatio respectu proximi de se est malum in se, deordinatio respectu Dei est malum secundum se I 846 a

— aliquid potest permitti propter maius malum vitandum IV 760 1* — non imputatur permittenti, qui non tenetur nec debet impedire I 721 5*

— non est faciendum, ut eveniat bonum IV 760 arg. 2 — non licet committere malum, quod quidem maneat malum, ut inde eveniat bonum III 844 6* — Non est faciendum malum certum pro incerto evitando IV 736 b — Bonum non est omitendum propter aliquod malum, nisi quando malum praeponderat bono II 720 2*

— Nemo potest se obligare ad faciendum malum IV 817 4* — Conscientia erronea non obligat ad faciendum malum, sed ad se deponendum IV 818 5*

MAN

— Declinare a malo privative non est opus meritorium, sed vitat poenam, declinare contrarie est pars iustitiae et meretur palmam II 572 d. 2 — Declinans a malo semper vitat poenam III 815 f. 2 — Declinare a malo est omnium virtutum, sed attribuitur dono timoris quantum ad expeditionem III 741 3*

— Prius est declinare a malo quam facere bonum IV 327 f. 2 — Prius est malum expellere quam bonum inserere IV 161 d. 7. 328 b

— de nullo praesumitur, nisi probetur IV 492 b. 681 5*

— Cuius causa mala, ipsi quoque malum IV 710 arg. 4 — Cuius usus malus, ipsum malum I 34 arg. 4. 35 4* — Cuius corruptio bona, ipsum malum I 825 f. 2

MAMMONA — dicitur terrena possessio, quae facit amicos, quorum necessitatibus subvenitur IV 952 d. 4

MANDATA — Omnes tenentur ad impletionem mandatorum divinorum III 662 a. 849 2* — Ad mandata Decalogi obligantur omnes III 818 f. 4. 831 d. 2 — Praecepta obligant tam iustos quam peccatores III 815 f. 4 — Nullus absolvitur a divino mandato IV 451 f. 3

— Deus exigit mandatorum suorum observantiam non propter suam indigentiam, sed propter nostram ordinationem, qua debemus ei tanquam Domino obedire III 421 2* — Obligatio ad bonum non repugnat libertati simpliciter, sed libertati peccandi, immo auget III 814 3* — Obligatio non repugnat libertati, in quantum non aufert potestatem, sed impunitatem *ibid.* — Obligatio, quae solum tollit impunitatem, libertatem arbitrii salvat et superaddit iustitiae aequitatem *ibid.* — in nullo libertati arbitrii derogant, sed divinam iustitiam commendant *ibid.*

— Ex sola observantia mandatorum homo potest pervenire ad salutem II 661 f. 4. 662 a — Nullus potest pertingere ad regnum caelorum nisi per impletionem mandatorum III 711 f. 3. 814 4* — Mandatorum obligatio cum gratia multum confert ad salutem III 814 1*, 2*

— Observatio mandatorum facit hominem Dei amicum et dignum vita aeterna II 679 f. 3. 680 f. 4 — In observatione mandatorum caritas augetur III 662 4* — sunt via deveniendi ad perfectionem summam III 823 b

— Decalogi sunt de dictamine rationis rectae, circumscripta Scriptura et gratia III 818 f. 3 — Decalogi simpliciter et explicitate respiciunt statum legis scriptae III 819 b — respiciunt statum naturae lapsae implicitate secundum duo praecepta iuris naturalis *ibid.* — Obligatio mandatorum Decalogi manet in statu legis naturae et legis scriptae et legis gratiae III 818 f. 2 — Mandatorum Decalogi obligatio radicaliter sequitur legem naturae, sed quantum ad explicationem sequitur legem Scripturae III 819 b. 820 a, 1*, 2* — Mandatorum observatio quodam modo spectat etiam

ad statum gloriae III 820 4* — Praecepta moralia semper manent III 831 d. 3 — In morte absolvitur quis ab omni mandato IV 518 3*

— respiciebant statum naturae institutae explicite quantum ad praecepta ordinantia ad Deum, implicite tantum quantum ad ea quae ordinant ad proximum III 819 b — Mandatorum explicatio plenaria opportuna fuit secundum statum peccati propter obscuracionem luminis rationis et propter obliquationem voluntatis *ibid.* 823 1* — Post lapsum mandata Decalogi erant explicanda et distinguenda et sensibiliter proponenda III 820 a — ordinantia ad proximum explicanda erant post lapsum propter multiplicem deordinationem III 819 b — Voluntas corrupta et prompta ad multiplicem deordinationem religanda erat per multiplicia mandata III 820 a — divina multiplicantur ad removendam caecitatem ignorantiae in ordine ad Deum et ad proximum, et ad excludendum fastidium affectus III 809 d. 5

— Omne, quod Deus praecipit, est in nostra potestate, non in se, sed cum adiutorio, quod Deus praesto est praebere II 691 d. 3 — Deus non obligat ad impossibile ex suo praecepto IV 107 a — Dominus sic tribuebat mandata obligatoria, quod semper fuit promptus tribuere gratiam adiutricem ad illa implenda III 814 1*

— quantum ad intentionem mandantis sunt facilia per gratiam, quae unicuique praesto est II 680 1*. 691 d. 3 — Dei levia sunt habenti caritatem, quam Deus dat volentibus illa servare et ad eum converti II 680 2* — Dei sunt naturae consona et per comparationem ad naturam sanam non sunt gravia, sed gravia et difficilia per comparationem ad naturam infirmam et lapsam III 891 1* — sunt gravia naturae infirmae IV 14 arg. 4 — adiuvans virtutem est onus allevians II 680 2*. IV 13 4* — Gratia facit mandata facilia *ibid.* — caeremonialia et iudicialia erant gravia III 891 2* — caeremonialia sunt gravia etiam homini virtuoso *ib.* 3*

— Ad observanda mandata elicitive habilitant virtutes speciales, imperative caritas III 742 1* — Ad implenda mandata secundae tabulae habilitant virtutes cardinales III 711 f. 3

— Dei obligant ad volendum et ad faciendum II 925 a — In mandatis Decalogi recte prohibetur peccatum cordis III 824 4*

— Mandatorum finis est caritas et conformitas voluntatis nostrae cum voluntate Dei II 680 a — Mandatorum observatio est via ad statum gratiae et iustitiae III 816 b sq. — secundum intentionem praecipientis data sunt, ut per opera mandatorum ei serviamus et serviendo placeamus III 845 arg. 4 — non obligant solum ad ea quae potest quis implere existens in statu peccati III 816 b — non obligant ad id, de quo non potest haberi certitudo *ib.* f. 4, b

— obligant ad opera formata improprie dicta, in quantum obligant ad vitandum omnia peccata mortalia III 816 b. 817 1* — obligant ad opera formata proprie sumta obligatione conditionali, quae non inducit omissionis peccatum III 816 b. 817 2*, 4* — in quantum reducuntur ad duo praecepta caritatis, obligant obligatione absoluta ad aliquod opus formatum proprie vel in se, vel in dispositione sive praeparatione ad illud III 816 b. 817 3* — singula per se non obligant ad opera proprie formata et meritoria obligatione absoluta III 817 a, 3* — Homo tenetur sic mandata Decalogi implere, ut per ipsorum impletionem praeparet locum gratiae ad implenda duo caritatis praecepta *ib.* a — obligant ad modum iustitiae, qui excludit deordinationem intentionis *ib.* 1*

— Mandatorum observatio quantum ad opera extra gratiam facta sufficit ad vitandam poenam III 845 f. 2. 847 4* — Observantia mandatorum quantum ad exteriora opera non facit dignum vita aeterna II 681 b — obligant ad opera meritoria ad augendam hominis gloriam in beatitudine III 814 a, 4*

— Dei possunt impleri quantum ad genus operis per gratias gratis datas, sed quantum ad intentionem mandantis non sine dono gratiae gratum facientis II 680 a. 681 4* — evangelica non possunt impleri sine caritate II 680 f. 5 — Dei non observantur secundum intentionem mandantis, nisi prius acceptabilis sit Deo hominis voluntas *ib.* 3*

— Quaedam sunt mandata ordinantia hominem ad Deum, quaedam ordinantia ad proximum, secundum rationem ordinis iustitiae generalis III 819 b. 822 a — diversificantur secundum ordinem ad Deum et ad proximum III 617 d. 2 — non distinguuntur penes rationem habitus, quorum actus respiciunt, sed penes modum ordinandi ad obiectum *ibid.* — distinguuntur secundum regulam iustitiae III 829 b — Omnia praecepta Decalogi reducuntur ad duo praecepta caritatis III 845 arg. 3

— Decalogi recte inter cetera legis praecepta sunt scripta in tabulis lapideis propter praerogativam dignitatis et stabilitatis III 820 b — In mandatis Decalogi maxime consistit regula iustitiae et alia habent reduci ad haec *ibid.* — implicite prohibent omnia peccata capitalia III 824 7*

— obligant ad iustitiam servandam Deo et proximo, ad servandam pacem cum aliis et in se III 814 a — omnia obligant Deo directe vel indirecte III 824 5* — Iustitia dictat, magis obligari Deo quam proximo III 826 a

— Decalogi ordinantur convenientissime sive secundum regulam fidei dirigentis, sive iustitiae exsequentis III 825 b sq. — ordinantia ad Deum praecedunt ordinantia ad proximum *ibid.* — ordinantur secundum ordinem intentionis et dignitatis potius quam executionis III 826 1*, 2*.

827 8* — Ordo mandatorum est secundum magnitudinem obligationis III 826 a, 3*, 6* — Quamvis impletio mandatorum secundae tabulae praecedat in executione perfectam impletionem mandatorum primae tabulae, in consideratione tamen et in intentione consequuntur *ib.* 1*

— In praeceptis Decalogi quaedam sunt prohibita principaliter et explicite, quaedam ut annexa et implicite, ut antecedens et ut consequens IV 412 d. 2

— Secundum sensum litteralem quinque mandata fuerunt in utraque tabula III 828 b. 829 b — In sensu spirituali tabulae distinguuntur secundum duplicem caritatem III 828 arg. 3, b. 829 b

— ordinantia ad Deum pertinent ad primam tabulam I 846 b. III 822 a. 828 b — primae tabulae ordinant ad Deum, secundae vero ad proximum III 478 f. 5. 712 a — secundae tabulae ordinant ad proximum III 822 b. 828 b. 891 2* — In praeceptis secundae tabulae praecipitur ordinatio ad proximum et prohibetur deordinatio ad eundem I 846 a — In mandatis secundae tabulae prohibentur peccata, secundum quod sunt ad nocendum proximo ordinata III 834 d. 6 — In mandatis ordinantibus ad Deum et ad proximum clauditur ordinatio sui ad se ipsum III 829 b

— ordinantia ad Deum sunt tria distincta sive ex parte obiecti secundum appropriata tribus personis et triplex genus causae, sive ex parte subiecti secundum triplicem vim motivam animae, sive ex parte actus medii, qui est cordis, oris et operis III 822 a sq. 829 a — Secundum distinctionem materialem quatuor sunt mandata ordinantia ad Deum, tria vero secundum rationem formalem III 828 b sq. — Per primum mandatum homo ordinatur ad Deum, ut subiaceat summae Maiestati, per secundum, ut credat summae Veritati, per tertium, ut adhaereat summae Bonitati III 822 a sq. — de adoratione respicit irascibilem, secundum vero rationalem, tertium de sanctificatione concupiscibilem *ib.* b — adorationis respicit actum operis, praeceptum confessionis actum oris, praeceptum sanctificationis actum cordis *ibid.* 826 a

— primae tabulae ordinantur secundum proprietates trium personarum, vel secundum ordinem exsequendi III 825 b sq., 6* — In tabulis cordis interiorius mandata ordinantia ad Deum scribuntur in superiori portione rationis III 828 arg. 1

— Dominus in mandato primo praecipit se adorari et se solum adorari, praecipiendo latrari et prohibendo idololatriam III 830 d. 1 — In primo, in quantum est affirmativum, praecipitur adoratio, quae soli Deo est exhibenda *ibid.* — In primo mandato praecipitur, quod unus solus Deus debet adorari et coli III 826 5* — primum respicit non solum cultum cordis interioris, sed etiam adorationem exterioris III 827 7* — Per primum mandatum ordinatur ad Patrem, exhibendo ei debitam reverentiam III 825 b — Per primum

MAN

mandatum ordinatur homo respectu summae maiestatis, quae appropriatur Patri III 831 d. 2

— primum decalogi est negativum quoad modum, affirmativum quoad rem III 826 5°. 830 d. 1 — In primo mandato non solum prohibetur idoli fabricatio, sed omnis idoli veneratio III 830 d. 1 — non colendi deos alienos et non faciendi sculptilia diversificantur secundum materiam, sed non secundum rationem formalem III 828 arg. 2, b sq. — In primo mandato praecipitur cultus Dei, et in hoc praecipitur actus fidei antecederet, et consequenter prohibetur omnis elatio et superbia IV 412 d. 2

— Mandato primo primae tabulae additur comminatio III 833 b

— In secundo mandato prohibetur falsa invocatio nominis divini III 822 b — In secundo mandato secundum litteralem sensum prohibetur falsitas iurationis per nomen Dei, secundum spirituales vero falsitas erroris circa fidem Veritatis III 831 d. 2 — secundum prohibet periurium ratione iniuriae summae Veritati illatae *ibid.* — Per secundum mandatum ordinatur homo respectu summae Veritatis, quae appropriatur Filio III 822 a. 831 d. 2 — Homo ordinatur ad Veritatem per ipsius Veritatis confessionem sine alicuius falsitatis admixtione, ita quod nec de ipsa falsum credatur, nec ipsa ad confirmandum falsum assumatur III 831 d. 2 — Secundo mandato ordinatur ad Filium, refugiendo eius iniuriam, ut non credamus, eum esse creaturam III 825 b — non solum excludit haeresim Arianam, sed etiam alias III 831 d. 2 — secundum, in quantum secundum sensum spirituales prohibet errores contra Veritatem, respicit solum statum fidei manifestae *ibid.*

— Tercio mandato ordinatur ad Spiritum sanctum, praeparando ei habitationem sanctam III 825 b — tertium respondet bonitati, quae appropriatur Spiritui sancto III 826 6° — tertium non est nobilius primo *ibid.*

— tertium primae tabulae non est de opere exteriori positive, sed negative, positive vero respicit actum cordis interiorum III 827 7° — Determinatio operum, a quibus est cessandum, spectat ad praelatos Ecclesiae III 832 b

— tertium quodam modo facit ad aliorum mandatorum integram impletionem, unde specialiter praecipitur eius memoria III 832 a

— tertium secundum diversas conditiones spectat ad diversa genera mandatorum III 832 a — tertium quantum ad cessationem ab opere servili ad Deo vacandum erat morale III 831 d. 3 — tertium ut morale praecipit Deo habitaculum cordis praeparare et eidem aliquando vacare, ut per dilectionem ei adhaereat III 832 a — tertium ut caeremoniale significat, cessandum esse ab opere peccati *ibid.* — significabat quietem passionis Christi in sepulcro ut credendum et expectandum *ibid.*

Indices in tom. I-IV. Opp. S. Bonav.

— tertium, in quantum morale est, manet in lege nova, in quantum caeremoniale, evacuatum est, veritate adveniente *ibid.* *Vide V. Dies.* — Praelatorum Ecclesiae est festa indicere *ib.* b — Diebus dominicis fideles se debent exercere in operibus pietatis et misericordiae, non vacare negotiis inordinatis et lascivis *ibid.* — Ecclesia die dominica praecipue inhibet terrena negotia, quae distrahunt animam et talia dicuntur opera servilia et maxime opera carnalia *ibid.*

— secundae tabulae sunt septem distincta vel ex parte obiecti, vel subiecti, vel actus medii III 822 b sq. 829 a — plura obligant directe ad proximum quam ad Deum III 824 5° — Plura sunt praecepta negativa quam affirmativa *ib.* 6° — ordinantia ad proximum ordinantur secundum appropriata trium personarum, quorum conformitatem in proximo respiciunt III 826 a, 4°

— In quarto mandato praecipitur ordinatio hominis ad proximum secundum beneficentiam III 823 a. 833 a — quantum praecipit beneficentiam et reverentiam in parentes III 833 a — In quarto mandato praecipitur opus pietatis, cui promittitur vita praesens et futura *ib.* b — Mandato primo secundae tabulae additur promissio *ibid.*

— secundum secundae tabulae prohibet occisionem viventis vita rationali, sui vel alterius III 834 d. 5 — non prohibet occisionem animalium *ibid.* — prohibet occisionem innocentis et iusti et homicidium ex propria auctoritate *ibid.*

— secundo alterius tabulae secundum intentionem Legislatoris prohibetur homicidium exterius et voluntas deliberativa ordinata ad laedendum proximum ex iracundia III 834 d. 5 — prohibet iram cum consensu deliberativo in animo, cum expressione in verbo et signo et cum perpetratione in facto III 824 3°. 834 d. 5 — secundum intellectum carnalis populi putabatur prohibere solum iram progredientem ad opus homicidii III 834 d. 5 — Voluntas occidendi prohibebatur in ipso sensu litterali, sed implicite, nec de ea in Evangelio facta est nova prohibitio, sed explicatio *ibid.*

— tertium secundae tabulae praecipue prohibet adulterium, sed in illo omne peccatum carnale III 835 d. 6 — tertium secundae tabulae secundum sensum moralem prohibet omne peccatum ut fornicationem spiritualem *ibid.* — In sexto principaliter et explicite prohibetur actus adulterii, implicite et in generali omnis illicitus coitus, ut antecedens prohibetur concupiscentia et aspectus ad moechandum, consequenter omnis effusio seminis inordinata IV 412 d. 2 *Vide V. Copula.*

— In quarto mandato prohibetur omnis illicita usurpatio rei alienae, sive per violentiam sive per fraudulentiam III 835 d. 7

— Mandato quinto prohibetur falsitas oris, sive ordinetur in nocumentum proximi, sive sui III 836 d. 8

MAN

— sextum secundae tabulae prohibet concupiscentiam carnis contra legitimum torum III 893 d. 4 — de non concupiscendo uxorem et de non concupiscendo res formaliter distinguuntur III 828 arg. 2. 829 a

— In septimo mandato secundae tabulae prohibetur concupiscentia rei alienae in possessionem, quaerendo in ea sufficientiam III 893 d. 2 — prohibet appetitum cuiuscumque rei cum damno proximi *ibid.* — In septimo prohibetur omnis avaritia et cupiditas, ut appetitus immoderatus rei propriae *ibid.*

— in quibus prohibetur concupiscentia, ultimo loco ponuntur, quia addunt super prohibitionem peccati operis III 892 d. 4 — Praeceptum, quo prohibetur actus exterior et voluntas interior, non est aliud et aliud nisi ex hoc, quod in uno prohibetur voluntas cum opere, in altero voluntas etiam absque opere II 961 4°

— Deus potest dispensare in praeceptis secundae tabulae, quatenus prohibent malum in se tantum I 846 a sq. — In mandatis secundae tabulae Deus potest dispensare, in quantum ab actu separatur intentio mala III 843 b. 844 5°

— caeremonialia et iudicialia non ita immediate data sunt populo, cum eorum cognitio principalis spectaret ad iudices et sacerdotes III 820 b sq.

— disciplinare obligat ex solo praecepto II 428 d. 5 — datum Adae de usu ligni fuit disciplinare *ibid.*

— speciale absolvit a communi I 846 b

MANDUCATIO — primo et proprie in corporalibus invenitur et ab his ad spiritualia est translata IV 203 b — In manducatione plures sunt actus annexi et consequentes, sed de integritate est masticatio et incorporatio *ibid.* — In manducatione est masticatio, traectio in ventrem et incorporatio IV 284 3° — Qui masticando trahit in ventrem aliquem cibum illum manducat IV 308 f. 2 *Vide V. Comestio.* — Ad manducationem requiritur cibi existentia et eius ad cibatum naturalis convenientia IV 205 a *Vide V. Communio.*

— In manducatione corporali manducans convertit in se cibum, in spirituali vero in ipsum cibum mutatur et incorporatur IV 204 3°. 212 d. 4 — spiritualis per fidem non est nisi respectu cibi reficientis IV 204 2° — spiritualis est per fidem et caritatem IV 618 2° — dicit usum Sacramenti IV 201 f. 4. 213 d. 6 — spiritualis dicitur vera, quia habet veram efficaciam III 223 a

— est actus personae praesupponens naturam IV 202 4°

— Superior portio rationis manducat, quando est plenus consensus III 845 arg. 6. IV 726 arg. 3 *Vide V. Comestio.* — Comedere viro fit mortale IV 726 arg. 3 — portionis superioris facit peccatum mortale solum in his quorum actus sunt simpliciter et universaliter prohibiti II 581 b. III 847 6°

MANICHAEI — primam causam mali ponunt esse malum II 804 a — posuerunt

diversa principia et diversos legislatores II 27 5° — ponunt, aliud esse principium effectivum spiritualium et corporalium II 25 a. 37 a — totam machinam visibillum a Deo malo esse conditam contendunt I 2 a — Error ponens duo principia aufert ordinem et decorem universi et bonitatem et Dei potestatem II 37 d. 2

— Manichaeorum error pessimus et errorum fecundissimus II 26 b. 37 d. 2. 811 a — eorum error eliditur per Scripturam II 37 a — eorum excaecatio et superbia II 811 a. 812 b — stulte arguunt ex Scriptura II 27 1°

— nescientes distinguere inter naturam et vitium, crediderunt, carnem de sui natura repugnare spiritui III 45 2° — de duabus animabus in homine II 442 a. 741 b. 804 a — ponunt, animas ante conjunctionem cum corpore peccasse II 449 b — negant finalem damnationem *ibid.* — illicitum dicunt omne iuramentum III 867 b — dicunt, Legem a Deo malo esse latam et repugnare Evangelio *ibid.*

MANIFESTATIO — fit per verbum I 483 4°

MANNA — erat cibus de caelo, aequaliter omnes reficiens et communis et omnem suavitatem habens IV 483 arg. 2 — dicitur habuisse omnem saporem, quia perfectum, vel etiam distributive IV 482 2° — datum fuit de caelo ad esum et iterum coram Domino repositum in urna *ib.* 3°

— fuit figura eucharistiae IV 283 f. 3 — Omnes figurae eucharistiae sub ratione cibi ad manna reduci possunt IV 482 1° — est figura rei signatae tantum sive effectus eucharistiae IV 482 b. 483 b

MANSUETUDO — est contra irrationem ex illatione alicuius iniuriae III 786 b — est beatitudo, quae attenditur respectu proximi III 785 f. 2

MANUMISSUS — Servus manumissus pro enormi offensa redigitur in servitutem IV 576 arg. 4

MANUS — est organum organorum in operando, in quo principalis residet potestas operandi IV 627 b sq. 630 3° — In manu hominis colligantur arma omnium animalium IV 748 b — Omne instrumentum sive armatura in virtute manus est IV 628 3°

— Manus impositio fit in ordinibus sacris IV 627 b sq., 4° — In impositione manuum possunt significari omnes ordines IV 628 3°. 630 3° — Per impositionem manus fit potestatis collatio vel tantum significatio IV 628 2°. 643 4° — Manus impositio non facit ordinem, nisi quae iuncta est benedictioni IV 643 1°, 2°

— Auctoritas imponendi manus a tempore Apostolorum episcopis appropriatur IV 642 b — Saltem tres sacerdotes debent ordinandis manus imponere IV 628 2°. 643 1° — Manus impositio habet ortum a Patriarchis IV 629 a sq.

— Corpus Christi non est contrectandum nisi manibus consecratis IV 628 a. 634 6°

— diaboli ligata et amputata IV 506 a *Vide V. Diabolus.*

MARE — Aqua maris est amara propter grossitatem partium II 366 d. 4 — aestuat ad praesentiam lunae II 360 b

— est praesens saeculum IV 584 b — Mundus dicitur mare propter spatiositatem I 2 a — dicuntur Sacramenta, quod transeuntes liberantur a culpa et introducuntur in amaritudinem poenitentiae I 4 b

MARIA — erat ex genere sacerdotali ex parte matris et ex tribu David ex parte patris IV 740 5° — concepta est virtute Spiritus sancti operante supra naturam secundando sterilem, sed non sanctificante III 63 a

— Mariae nomen significat poenitentiam IV 542 d. 3 — interpretatur amarum mare *ibid.*

— habet nomen excellentissimum, quod purae creaturae conveniat III 206 a — est post Christum super omnes alios Angelos et homines II 85 b — non excedit Angelos pure ratione naturae, sed gratiae I 286 d. 3. II 47 3° — In statu viae proximior erat Deo quam Angelus non quantum ad gratiam comprehensionis, sed electionis III 58 a — per gratiam comprehensionis exaltata est super Angelos II 251 4°

— ob dignitatem Matris Dei praelata est ceteris creaturis, etiam Angelis III 206 a — ex hoc, quod Mater Dei electa est, dignior est quam aliquis Angelus III 76 f. 4 — ut electa Mater Dei erat domina Angelorum III 57 d. 4 — in terris degens erat regina Beatorum III 78 4° — est dignissima et excellentissima propter virtutem concipiendi Christum IV 230 f. 4, b, 3° — posita est supra Angelos III 703 f. 3 — per se constituit ordinem super ordines angelicos II 253 f. 4

— est pura creatura III 205 f. 2. 206 a, 4° — Persona Matris in infinitum est inferior persona Filii III 206 4° — ita est Mater Christi, quod ancilla *ibid.*

— Christus Matri communicavit dominium praesidentiae III 206 2° — est supra nos ratione dignitatis gratiae et conceptionis nobilissimae, et iuxta nos secundum conformitatem naturae III 634 d. 2

— In ea debebat esse omnis nobilitatis et sanctitatis privilegium IV 709 b — in dignitatibus suis superexcellit omnes humanas laudes et devotiones, nec novos honores confingere oportet III 68 3°

— Caro beatae Virginis ante animationem non fuit sanctificata III 61 f. 2, 3, b — Caro Virginis non potuit ante animationem sanctificari virtute gratiae illius animae, nec quae fuerit in animabus parentum *ib.* b sq. — etsi concepta sit sine culpa actuali parentum, non tamen sine causa peccati originalis III 62 4° — non fuit sancta ante animae infusionem III 63 a — Gratia sanctificans non poterat praevinire carnis foeditatem III 67 b

— secundum fere omnes habuit peccatum originale III 67 b — secundum sententiam communiorum et rationabiliorem et securiorem ponitur sanctificata fuisse post originalis peccati contractionem *ibid.* — Sententia quorundam est, eius animam

prius fuisse sanctificatam, quam originalem maculam contraxerit, et eam non habuisse quantum ad effectum, sed quantum ad causam solum III 66 b sqq. — Anima prius est unita carni, quam ei infunderetur gratia III 68 a

— non habuit peccatum originale solum in carne III 68 a, 4° — Caro eius infecta nata erat animam culpa originali inficere *ib.* a, 4° — Caro Virginis dicitur peccato obnoxia ratione foeditatis, quae est culpae causa, et ratione passibilitatis, quae est culpae poena III 94 d. 1

— non fuit sanctificata in primo instanti creationis animae III 69 5° — Deus potuisset facere Virginem ab omni peccato immunem et ei in primo instanti gratiam infundere *ib.* 6°

— Sancti Patres magni amatores Virginis non decreverunt solemnizare eius conceptionem III 63 a — Celebrare diem conceptionis eius non videtur omnino securum nec omnino reprehendendum *ibid.* sq. — Dies conceptionis potest celebrari referendo ad diem sanctificationis sequentis *ib.* b — De conceptione Virginis gratiae agenda sunt Deo ratione salutis inchoatae *ibid.*

— fuit sanctificata in utero ante nativitatem III 71 a — sanctificari debuit in utero, quae Deum in utero portavit *ib.* b — fuit sanctificata post nativitatem in utero, sed ante nativitatem ex utero III 72 4° — creditur sanctificata fuisse cito post infusionem animae III 71 a — est magis et celerius sanctificata quam alii Sancti III 64 a. 66 b. 67 a. 69 5° — De beatae Virginis nativitate vel sanctificatione nihil habetur in Evangelii III 71 a

— indiguit redemptione per mortem Filii III 68 a — redempta est a Christo III 66 f. 2, 5. 69 6° — ante mortem Christi non potuisset evolvere ad caelum III 66 f. 6 — licet fuisset sanctificata ante originalis contractionem, ratione foeditatis carnis fuisset poenaltatibus obnoxia et per Christum liberata a peccato originali III 67 b

— Fomes in prima sanctificatione fuit consopitus, in secunda vero exstinctus III 75 b — In prima sanctificatione collata est Virgini gratia perfecta, reprimens fomitem, ita ut nullum effectum haberet ad incitandum *ibid.* 76 2°, 4° — Fomes ante secundam sanctificationem non erat omnino exstinctus III 74 f. 2. 75 f. 4, b. 76 4° — In secunda sanctificatione fomes fuit omnino exstinctus III 75 a — sola non habuit causam peccati, cum in ea exstincta fuerit concupiscentia III 80 d. 5 — A Virgine Maria creditur ablata radix concupiscentiae per donum gratiae speciale post conceptionem Filii Dei II 775 d. 2 — nullum omnino carnis stimulum sentiebat IV 710 3° — non egebat stimulo fomitis III 79 d. 1

— In secunda sanctificatione deleta est omnis culpae sequela ex originali relicta III 73 4° — in incarnatione purgata est ab originalis sequela III 74 f. 4 — in secunda sanctificatione non est mundata ab aliqua macula, sed poena *ib.* 3°

— In secunda sanctificatione Spiritus sanctus non tantum descendit in mentem, sed etiam in carnem et de carne mirabiliter fabricavit carnem sine macula III 75 b — in prima sanctificatione fuit plena gratia, secundum quod expediebat ad meritum, in secunda, secundum quod expediebat ad concipiendum Dei Filium *ib.* 4* — Prima sanctificatio respiciebat Virginitatem secundum animam, secunda Virginitatem totam *ibid.*

— purissima erat tempore, quo concepit Filium Dei III 68 4* — Spiritus sanctus adveniens in Virginem et ipsam fecundans carnem eius ab omni foeditate corruptionis purificavit III 335 a. 350 f. 4 — fuit purificata ea puritate, qua maior sub Deo non potest intelligi IV 4 b — plus quam alii Sancti accessit ad Filii puritatem per vitae meritum III 77 b — Sanctitas Virginis excedit Ieremiae et Ioannis puritatem et virginitatem III 71 b — purissima fuit gradu inferiori respectu Filii, superiori respectu aliorum Sanctorum III 67 a — Puritas Virginis defecit a puritate Christi non ratione maculae actualis, sed originalis III 68 4*

— Diabolus a Virgine procul repellatur IV 710 a

— fuit tota pulchra sine ulla macula actualis peccati III 72 f. 4 — sola vere potest dicere, se esse sine peccato III 74 4*. 80 d. 5 — sola per totum tempus vitae suae nullum actuale peccatum commisit III 80 d. 5 — per sanctificationis gratiam immunis fuit ab omni culpa actuali III 68 2*. 73 a sq. — post usum liberi arbitrii per gratiam specialem fuit immunis non solum a mortali, sed etiam a veniali III 73 2* — vicit diabolum, ut nec ei succumberet modicum, conterens caput eius *ib.* a — In prima sanctificatione data est ei potestas et facultas vitandi omne peccatum mortale et frequentiam venialium sicut aliis Sanctis, et facultas vitandi omne peccatum universaliter III 77 b

— de gratia speciali in statu viae habuit impossibilitatem peccandi III 78 4* — nullo genere peccati poterat peccare post conceptionem Filii Dei III 76 f. 4. 77 b. 78 3* — Post Filii Dei conceptionem per gratiam in bono confirmantem ablata est peccandi potentia III 77 b — propter honorem Filii sui non poterat habere peccatum post eius conceptionem *ibid.* 78 3*

— habuit virtutem virginitatis sine sensu delectationis IV 754 4* — Sponsam Dei et Matrem Filii Dei decebat ita esse immaculatam mente sicut intemeratam carne III 73 b — Matrem Dei decebat esse incorruptam re et voluntate IV 709 b — proposita est mulieribus in exemplum virginitatis *ibid.* — Decuit Virginem virginitatem vovere *ibid.* — vovit virginalem continentiam IV 695 f. 5 — ex testimonio Iudaeorum, cum esset pulcherrima, a nullo unquam viro fuit concupita III 77 b

— habuit cum virginitate fecunditatem III 71 b. IV 755 3* — concepit permanens virgo III 414 f. 4 — Praecipuum mirabile

fuit, quod simul esset integra et fecunda *ib.* b. 415 3* — eius dignitas praecipua est, quod est mater et virgo III 272 f. 2 — ob conceptionem Filii Dei non amisit privilegium virginitatis *ib.* b — sola sine peccato concepit et sine dolore peperit III 62 a — sola dicitur concepisse de Spiritu sancto ut sanctificante III 63 a — impie asseritur habuisse alios filios post generationem Christi IV 712 d. 4 — ei datus est a Christo Ioannes loco filii *ibid.*

— conveniens fuit, ut nuberet IV 709 b — eius humilitas ostenditur in desponsatione cum Ioseph fabro IV 710 a — contraxit verum matrimonium IV 669 arg. 2. 676 arg. 4. 679 f. 3. 697 a — nullo modo consensit in copulam carnalem IV 695 f. 2, 3, b sq. 697 b — consensit in mutuam corporum potestatem sine eius usu IV 696 a sq., 3*, 4*. 713 d. 5 — certificata fuit de continentia Ioseph inspiratione divina, vel revelatione angelica, vel relatione ipsius Ioseph IV 696 a. 710 3*

— maxime praeparata est ad conceptionem Filii Dei per amorem divinum III 99 a — potuit mereri concipere Filium Dei non merito condigni, sed merito congrui et post annuntiationem etiam merito dignitatis III 407 b — Angelus nuntiavit Virgini incarnationem, ut excitaret ad fidem et per fidem ad consensum et per consensum ad concipiendum Dei Filium III 57 d. 4

— Caro Virginis sanctificata est, ut de ea formaretur caro Christi sine omni peccato III 86 b — Caro Christi in Virgine fabricata est praeter legem concupiscentiae a Spiritu sancto sanctificante III 87 4*. 89 a — non concepit Christum concupiscentia, sed gratia ut concomitante III 95 d. 3 — in adventu Filii Dei dicitur obumbrata, quia refrigerata fomitis extinctione et adiuta ad intuitum Dei per carnem assumptam III 79 d. 2 — statim, ut consensit, repleta fuit Spiritu sancto et Mater Dei effecta III 93 b — Caro Christi formata est ex eius sanguinibus conversis in humores III 79 d. 3

— debet dici Dei genitrix propter idiomatum communicationem III 415 b sq., 2*, 3* — non est dicenda Christotocos propter errorem Nestorii III 416 a, 4*, 4* — per virtutem divinitus collatam recte dicitur et verissime est Mater Domini IV 230 3* — vere fuit Mater Christi III 440 f. 2, 5. 442 a

— non se habuit solum sicut materia in generatione Christi III 410 f. 4, 5. 444 a sq. — concepit Christum ut vera mater, faciente divina virtute III 34 d. 2 — concepit mota et adiuta a Spiritu sancto III 271 4* — non potuit cooperari in inductione instantanea formae III 444 b. 443 4* — vere cooperata est Spiritui sancto in Filii sui conceptione III 441 a sq. — habuit potentiam naturalem et supernaturalem ad ministrandam materiam cum sufficienti virtute ad producendam prolem III 442 a — eius cooperatio quodam modo naturalis, quodam modo supernaturalis fuit III 444 a sq.

— quantum ad dignitatem Matris Dei non potest melior fieri nec cogitari I 793 d. 4 — optima habuit naturalia, secundum quod fini conveniens fuit, potuit tamen simpliciter meliora recipere I 794 a — tantam habuit gratiam, quantum pura creatura recipere potuit *ibid.* — habet tantum caritatis et gloriae, quantum creatura potest suscipere I 317 a — maiorem gratiam quam Angeli habuisse videtur non propter capacitatem naturalem, sed propter dispositionem per donum gratis datum II 402 b

— fuit repleta caritate et humilitate et confirmata in utraque III 79 d. 1 — placuit Deo ratione humilitatis II 517 b — post conceptionem Filii Dei est in gratia confirmata III 76 f. 4 — In secunda sanctificatione data est Virgini gratia in bono confirmans, cum non posset a Filio sequestrari III 77 a

— omnibus Sanctis est sanctior et amabilior et laudabilior IV 709 b — potuit aliquid mereri magis intensive quam omnes alii Sancti congregati simul III 408 2* — non erat sub Lege, sed pertinebat ad Evangelium, quod ab ipsa infantia in corde ipsius scripserat digitus Dei IV 710 4* — erat plena Spiritu sancto *ibid.*

— in statu viatricis videbat Deum per speculum in aenigmate III 57 d. 4 — In beata Virgine simul stabat cognitio fidei et sensibilis experimenti respectu diversorum III 517 f. 4. 518 b — cunctas haereseos interemit Veritatem ex se ipsa concipiendo et pariendo III 445 b

— ex hoc, quod effecta est Mater Dei, est effecta mater omnium creaturarum III 205 arg. 2 — mediatrix est inter nos et Christum III 67 a — reconciliationem toti generi humano promeruit III 415 b — est advocata peccatorum, gloria et corona iustorum III 73 b — multos peccatores Deo reconciliare dicitur IV 950 a — A Maria sperandum est auxilium, non gratia et gloria IV 432 d. 4 — perfecte continentibus communicat coronam IV 756 f. 2

— virgo humillima est fluvius parvulus, qui in generatione Christi crevit in fluvium I 2 b — est sponsa Dei et totius Trinitatis triclinium et specialissimum Filii reclinatorium III 73 b — est solum, in quod descendit ad habitandum Dominus IV 4053 d. — figurata est per virgam Aaron III 440 f. 6 — significata fuit per arcam, anima vero per urnam plenam manna in illa repositam III 67 a — ut Virgo et Mater significat Ecclesiam IV 709 b

— praecipue est amanda et veneranda post Trinitatem summam et Christum I 861 d. 4 — magis veneranda est quam alii Sancti III 64 b — Omnes creaturae, quantumcumque nobiles sint vel esse possent, debent reverentiam Matri Dei I 794 a — ut Mater Christi habenda est in reverentia, et magna erga ipsam habenda devotio III 68 a — Erga Mariam ardere debet omnis Christianorum devotio III 415 b

— Mariae nemo potest esse nimis devotus, praecedente veritate fidei Christianae

III 64 a — eius honor diligenter cavendum est ne minuatur, qui etiam in periculo capitis debet integer custodiri IV 697 b — multipliciter se ostendit auxiliatricem et amatricem omnium fidelium suorum laudatorum III 64 b — quotidie honoranda *ibid.* — die Sabbati colitur, cum in ea sola, discipulis dubitantibus, fides Ecclesiae remanserit solida et inconcussa III 78 2*

— est veneranda, secundum quod est supra nos III 634 d. 2 — eius dilectio includitur sub dilectione proximi *ibid.* — debet ab omnibus diligere speciali affectu *ibid.* — est diligenda quantum ad naturae conformitatem *ibid.*

— Mariae debetur adoratio propria, quae non refertur ad alterum III 208 2* — Honor ei exhibitus refertur ad ipsam ut subiectum, ad Filium ut finem III 206 4* — Mariae non tantum debetur honor dulciae, sed hyperdulciae, qua colitur prae ceteris creaturis *ib.* a — non debet adorari cultu latriae III 205 f. 4, 2. 206 a, 4* — Mariae non est attribuendus honor soli Filio debitus III 68 a, 3*

— habuit necessitatem moriendi et patiendi III 350 f. 4 — passibilitatem habet pro reatu peccati originalis ex necessitate contracto III 335 4* — poenalitatem non assumpsit, sed contraxit III 67 b — poterat petere remissionem debiti, non sui, sed aliorum membrorum Christi III 74 4*

— Laudanda eius fortitudo et pietas in morte Christi I 861 d. 4 — in Christi passione non fuit perturbata quantum ad partem rationalem, sed sensibilem tantum III 78 4* — non dubitavit ex fidei debilitate, sed semper stetit inconcussa *ib.* 2* — dolens de morte Christi voluntate absoluta volebat quod Deus volebat, sed voluntate conditionata sive pietatis volebat bene et meritorie contrarium I 859 4*. 861 d. 4 — compatiebatur Filio quantum sustinere poterat, sed voluntate rationis voluisset etiam Unigenitum tradere pro salute generis humani sicut ipse Pater I 861 d. 4

— Mariae convenit mortalitas III 78 3* — non fuit immunis a morte IV 904 d. 5 — habuit debitum mortis III 66 f. 4 — non est passa et mortua pro salute generis humani *ibid.* 67 b

— Magdalena praefertur multis virginibus II 254 a *Vide V. Magdalena.*

MARTINUS — meruit praemium substantiale martyrii, quod est aurea II 927 4*. IV 757 b — perfecta caritate desiderans mortem non recusavit laborem III 634 d. 6

MARTYRES — tentati sunt per passiones ab impiis zelo diabolico excitatis illas II 536 b — experiebantur dolorem in tormentis, sed constantia mentis non commovebatur III 347 2* — sustinent poenas voluntate acceptante II 846 a. IV 522 a — Passiones Martyrum erant poenae, sed per voluntatem fiebant meritoriae II 524 4* — Persecutio exterior non efficit aliquid interiorius, sed potius recipit bonitatem ab inte-

riori IV 440 f. 3 — excellunt in merito ratione difficultatis, qua eorum virtus probatur II 707 a

— Animae sanctorum Martyrum statim evolvant III 463 arg. 4. IV 408 f. 4 — statim beatificantur, et iniuriam facit Martyri qui pro eius salute orat IV 952 d. 5 — Martyrium resecat omnia venialia IV 148 d. 4 — communiter magis solemnizantur quam Confessores II 926 f. 2 — Cicatrices manent in signum meriti et triumphi IV 945 arg. 4 — Cicatrices facient ad decorem corporis et gloriam animae Martyrum *ib.* 4* — patiando excitant nos ad credendum et ad amandum Deum III 442 d. 4

MARTYRIUM — Actus martyrii est sustinere poenam ex caritate IV 116 d. 4 — Ad completam rationem martyrii concurrunt iusta voluntas et iusta causa *ibid.* — innocentium et boni latronis de se non fuit completum *ibid.*

— est perfectio, quae respicit gratiam gratum facientem IV 650 4* — concernit aliquid extrinsecum circa corpus, unde Martyres habebunt quandam decorem et gaudium in corpore, quod pro Christo passionibus exposuerunt IV 757 a sq. — Aureola martyrii non debetur soli voluntati mortem sustinendi pro Christo, sed prout comparatur ad actum exteriorem *ib.* b — Martyrii palma est aurea ratione caritatis, aureola ratione specialis privilegii II 927 4* *Vide V. Baptismus-sanguinis.*

— Mortem pro Christo subire est perfectionis maximae III 659 f. 4. 660 f. 3, 4 — Sustinere mortem pro Christo est summae caritatis quantum ad signum et exteriorem ostensionem I 306 d. 7 — Aliquis posset sustinere mortem pro Christo vel pro fide sine caritate, et hoc nihil ei prodesset *ibid.* — Subire mortem, quando adest necessitas vel deserendi iustitiam vel amittendi vitam, est iustitiae et necessitatis pro omnibus III 660 a sq., 1*. 661 3* — Exponere se morti pro Christo et Ecclesia sine necessitate est perfectionis et supererogationis III 660 a sq., 2* — Mors martyribus est meritoria, quia eam voluntarie sustinuerunt et ante tempus II 800 d. 4

— efficaciam habet a passione Christi IV 409 2* — omne denominatur a sanguine IV 440 b — Deus Martyres nunquam liberavit a poena gladii, quia haec est immediata a mala voluntate hominis, quam Deus non impedit *ibid.* sq. — Quoniam Martyr Deo obtemperat, ad manifestationem divinae bonitatis et in testimonium suae virtutis ei obtemperant creaturae operantes per naturam *ibid.*

— Mulier non potest impedire martyrium viri sui IV 734 2*

MAS — *Vide V. Vir.*

— Masculinum *vide V. Genus.*

MASTICATIO — est de integritate manducationis IV 203 b — est specierum, non corporis Christi veri IV 284 3* — spiritualis est recogitatio cibi per fidem IV 203 b, 2*. 212 d. 4

MATER — est principium passivum et praeeigit aliud principium prius I 422 d. 40 — est principium substantialius proles quam pater IV 794 b. 795 1*, 4*. 809 4* — plus dat de substantia quam pater I 422 d. 40 — Caro matris et filii convenientiam habent in substantia et natura IV 809 2*

— vera cooperatur in generatione III 440 f. 2, 5. 441 a sq. — non solum praestat materiam III 440 f. 5. 441 b *Vide V. Femina et V. Generatio 20.* — Actus maternus est concipere et parturire I 422 d. 40. III 495 f. 3 — concipit per viri delectationem et ipsius adhaesionem, quae est cum desiderio et amore virtutis generativae III 99 a

— Reverentia et gratitudo matri debita IV 808 2*, 4*. 809 a, 2* — Amor naturalis ad matrem magis adhaeret IV 808 f. 3. 809 3* — Matricidium maxime est contra naturam IV 809 a, 4*

— Nomen matris non transfertur ad divina, transfertur tamen actus maternus I 422 d. 10 — Ecclesia dicitur mater secundum translationem III 417 d. 2

MATRIMONIUM — 1 *Quid rei et nominis* 2 *Sacramentum* 3 *Significatio* 4 *Causa materialis et efficiens* — *Benedictio* 5 *Consensus* — *Libertas* 6 *Effectus* 7 *Bona* 8 *Honestas* — *Imperfectio* 9 *Praeceptum* 40 *Vinculum* — *ratum et consummatum* 44 *Indissolubilitas* 42 *Unitas* 43 *Infidelium* 44 *Impedimenta* 45 *Secundae nuptiae* 46 *Usus* 47 *spirituale.*

4 — est coniunctio maritalis maris et feminae individui vitae consuetudinem retinens IV 681 f. 3. 684 d. 4. 833 f. 3 — est maris et feminae coniunctio IV 675 f. 4, 2. 701 f. 4 — est ipsius vinculi indissolubilis unio IV 692 3* — non dicit puram obligationem, sed conjunctionem *ib.* 4*, 3*

— In matrimonio fiunt unum sponsus et sponsa IV 702 5* — non est essentialiter affectio animorum vel approximatio corporum et non perimitur, sive affectu sive corpore separantur IV 676 4* — efficit unionem animorum, non primo, sed magis uniendo IV 668 4* — per consequens magis unit cum Deo *ibid.* 669 3* — fit per unionem amoris IV 699 f. 3

— In matrimonio est maxima unio IV 759 f. 4. 832 f. 4. 877 f. 4 — facit maximam unionem secundum significationem, sed secundum rem maior est unio parentum et filiorum IV 809 2*

— In matrimonio est vinculum permanente, per quod ligatur vir et mulier, transeunte coniunctione primo facta per verbum exterius vel per exteriorem actum IV 676 a — dicitur coniunctio maris et feminae vel ratione actus transeuntis, vel vinculi permanentis *ibid.*

— Causa formalis matrimonii est coniunctio maritalis IV 684 d. 4 — Causa formalis est vinculum, in quo est mutua potestas viri et uxoris IV 769 a

— appellatur coniugium secundum id quod est, nuptiae a signo, in quo apparet,

MAT (2)

matrimonium a fructu, qui est bonum prolis IV 678 a — maxime denominatur a fructu, ad quem perducit *ibid.*, 4* — ratione prolis generandae recte denominatur a matre IV 794 b — recte denominatur a femina, secundum quod mater IV 677 ff. 678 a, 4* — potissime dicitur matris munium sive officium, quod est prolis acquisitio et enutritio IV 678 b — Matrimonii vinculum in se aequaliter respicit utrumque extremum, sed quantum ad effectum magis matrem *ib.* 3* — denominatur ab intentione, non ab eventu *ib.* 4*

— quatuor habet etymologias secundum nomen matris IV 678 a sq. — secundum aliquos dicitur quasi una materia, ad quam vir et mulier ununtur IV 677 b — Nuptiae dicuntur quasi a nubibus, quia nubentes operiri solebant et eorum capita velari IV 678 a

2 — quantum ad causam formalem est Sacramentum et signum IV 661 a — est Sacramentum, quia significat unionem Dei et animae sive divinae naturae, et humanae IV 844 arg. 4, b — Sacramentum est de necessitate matrimonii IV 720 b — est Sacramentum legis naturae vel Ecclesiae IV 834 3* — Fidelis debet contrahere secundum Sacramentum Ecclesiae IV 833 a — Si fidelis contrahit, Sacramentum iam est Ecclesiae *ib.* 5*

— est Sacramentum praecipue magnum IV 663 f. 4 — dicitur maius Sacramentum, quia significat unitatem naturarum in Christo IV 176 d. 3 — est ultimo loco inter Sacramenta IV 59 b. 671 d. 4 — respicit multitudinem ecclesiasticam IV 607 a

— Coniunctio matrimonialis est a Deo instituta IV 663 f. 4 — est institutum a Deo Adam interius illustrante IV 664 a — eius institutio continetur verbis ab Adam prophetice in persona Dei prolatis IV 663 arg. 1. 664 a, 3* — Deus in principio instituit matrimonium quoad formam et quoad materiam IV 664 2*

— in statu innocentiae erat institutum ut Sacramentum IV 662 4* — fuit institutum ab initio IV 661 f. 1 — primo institutum est in paradiso IV 666 b — est de dictamine naturae IV 662 f. 4. 664 a. 833 f. 2. 837 b — Sacramentum est quodam modo ex dictamine naturae et ab initio cucurrit IV 591 b. 666 b — In nova lege est confirmatum et consummatum IV 591 b

— est a fide et ex institutione, in quantum coniunctio maris et feminae significat coniunctionem Dei et animae IV 666 b — Consensus non facit matrimonium, nisi in quantum praesupponit divinam institutionem IV 690 b

3 — ut Sacramentum est signum exterius IV 692 f. 1, b. 693 2*, 5*, 6* — Significatio est ex institutione et secundum fidem IV 666 b — In matrimonio signum primo et principaliter est verbum vel natus exprimens consensum, et ut annexum copula carnalis significans naturaliter consensum animorum et ex institutione coniun-

(4)

ctionem Christi et Ecclesiae, vel Dei et animae *ibid.* — In nova lege non est aucta evidentia signi quantum ad ipsum signum, sed quantum ad evidentiam significandi *ib.* 2* — In matrimonio consensus exterior est signum, interior est res et signum, unio Christi et Ecclesiae est res tantum *ib.* arg. 5 — Consensus animorum est res et signum IV 680 f. 4 — primo significat unionem animorum IV 668 1*

— non debuit institui in elemento sensibili IV 666 b — non habet elementum extra sensibile, tamen habet exterius signum interioris coniunctionis *ibid.* — Vir et mulier se habent in ratione elementi significantis IV 665 arg. 4 — Coniunctio viri et mulieris est signum sensibile non secundum se, sed ratione eorum quae coniunguntur, et ratione signi, in quod vel per quod coniunguntur IV 676 3*

— significat principaliter coniunctionem indissolubilem divinae naturae et humanae IV 785 1* — consummatum significat unionem naturarum in Christo IV 838 arg. 2 — est Sacramentum indissolubilis coniunctionis naturarum Christi IV 796 a — est signum coniunctionis divinae naturae et humanae, quae erat ordinata ad concupiscentiae remedium IV 723 a — post lapsum significat coniunctionem naturarum secundum unionem in persona III 27 8* — Si Christus incarnatus non fuisset, adhuc significaret unionem Christi sive Dei cum Ecclesia per caritatem IV 667 3*

— significat coniunctionem Christi et Ecclesiae III 878 4*. IV 676 a. 711 4*. 740 b, 2* — In actu coniugii intelligitur coniunctio Christi cum Ecclesia IV 662 4* — Significat Deum et Ecclesiam ratione diversi sexus et conformis coniunctionis IV 742 d. 1 — significat unionem Christi cum Ecclesia ratione unitatis, fructus et inseparabilitatis IV 719 b

— ante lapsum significat coniunctionem Dei ad Ecclesiam secundum caritatem III 27 8* — est signum unionis Christi et Ecclesiae in conformitate naturae IV 669 arg. 3. 681 f. 4. 682 1* — Significatum principale est coniunctio Christi cum Ecclesia, quae est per caritatem vel per naturae conformitatem IV 667 a. 670 a — significat coniunctionem Christi cum Ecclesia vel per dilectionem, vel per naturarum coniunctionem II 549 d. 4 — In matrimonio ipse vir, qui est subiectum Sacramenti, est signum Christi, et mulier signum Ecclesiae IV 654 a

— Vir significat Christum, femina animam IV 666 b — Consensus matrimonialis signum est coniunctionis animae et Dei III 878 4*. IV 667 3*. 699 f. 2. 702 5*. 785 1*. 854 d. 4 — significat, animam non posse per se bona opera facere, nisi fecundetur a Christo IV 663 b — In matrimonii institutione maxime consideratur congruitas in significando et necessitas IV 690 b. 691 b

4 — pro materia habet personas legitimas IV 694 f. 1 — Causa materialis est personarum legitimas vel illegitimas

MAT (3)

tas IV 661 a. 684 d. 1. 766 a — Inter personas simpliciter illegitimas non contrahitur vinculum IV 871 a — licet sit ex consensu libero, non fit nisi in personis idoneis IV 506 4* — Personae illegitimae non possunt sibi dare suorum corporum mutuam potestatem IV 696 2*

— Maritalis coniunctio implicat legitimitatem personarum et indivisionem IV 684 1* — Ad esse matrimonii sufficit legitimitas in personis et unitas in consensu IV 694 b — De substantia matrimonii non est nisi consensus et persona legitima IV 741 f. 1, b — Ad matrimonium carnale non requiritur personae dignitas nec est officium spirituale sicut in matrimonio spirituali IV 741 3*

— Causa efficiens est vir et mulier, in quantum consentiunt IV 684 d. 1 — magis quam alia Sacramenta consistit in humana dispensatione, quia per consensum contrahentium oritur IV 767 b — non est a Deo ut tota causa *ib.* 4* — non habet dispensatorem determinatum *ib.* b — Contrahens non est Sacramenti dispensator IV 669 4*

— Benedictio nuptiarum non est de substantia Sacramenti IV 666 arg. 2. 668 a — In nova lege est benedictio nuptiarum IV 667 f. 4 — Benedictio Ecclesiae videtur esse annexa Sacramento ut significans, sed in quantum habet efficaciam et est ecclesiasticum, spectat ad eius esse completum IV 669 4* — Benedictio est ad solemnitatem IV 878 3* — In primis nuptiis fit benedictio propter bonum Sacramenti et celebratur Missa de Trinitate propter triplex bonum matrimonii tribus personis appropriatum IV 697 d. 3 — Ad solemnitatem matrimonii et honestatem requiritur de necessitate praecepti parentum traditio et sacerdotum benedictio IV 694 b

5 — pro forma habet consensum IV 694 f. 4 — ut comprehendit vinculum et exterius signum, est ipse consensus expressus IV 679 b

— Causa efficiens matrimonii est consensus IV 674 a. 704 d. 1. 769 a — Totum esse matrimonii causatur a consensu IV 700 2* — Consensus mutuus est principium matrimonii completum IV 702 a — Vinculi interioris causa proxima est consensus duorum cum institutione divina ut causa prima IV 679 b. 682 3* — Contractus matrimonii est per verba maris et feminae, aliis nihil agentibus nec dicentibus IV 694 f. 3

— fit per consensum animorum expressum per verba exteriora inter legitimas personas IV 877 f. 1. 878 a — Consensus est de essentia matrimonii, interius in facie Dei et exterius in facie Ecclesiae IV 704 d. 2 — Consensus debet esse in corde et ore simpliciter exprimi IV 690 b — Materiale matrimonii est consensus animorum ut dispositio, et forma verborum est complementum IV 680 f. 5

— Deficiente consensu non est matrimonium IV 707 1*. 774 f. 1, 2 — Oportet, quod ipse contrahens consentiat IV 775

4* — non est verum, nisi sit interior consensus III 875 a — Consensus vocalis, deficiente consensu interiori, in foro conscientiae et secundum veritatem non facit matrimonium IV 680 b. 681 4*. 690 b. 814 f. 3. 816 a — Consensu deficiente interius et exterius, non fit matrimonium IV 698 a — Sine intentione non est matrimonium coram Deo IV 153 5* — In matrimonio non requiritur usus rationis propter dignitatem Sacramenti, sed propter significationem coniunctionis Dei et animae, quae non est nisi in mutuo consensu IV 652 1*

— non contrahitur, nisi consensus exterius exprimat IV 693 a — non fit per consensum internum occultum IV 692 arg. 5, f. 2 — requirit expressionem, cum obliget et significet alteri IV 693 5*, 6*

— est ex consensu interiori, non ex contractu exteriori IV 708 4* — In matrimonio non venit vis a verbo exteriori, sed a consensu interiori IV 692 arg. 1, f. 4. 693 a — Consensus facit matrimonium ut causa efficiens per expressionem ut instrumentum IV 693 3* — Verbum exprimens consensum est signum naturale consensu interioris, cuius est effectus per naturam IV 667 5*

— In matrimonio contrahendo sufficit quaecumque expressio exterior consensus interni IV 693 a — potest contrahi inter muros per aliquod signum *ibid.* — potest contrahi per procuratorem inter absentes IV 704 d. 2 — Qui consentit per procuratorem et, antequam alter consentit, poenitet, non contrahit, nec in conspectu Ecclesiae, si per testes potest probari *ibid.*

— Quando deficit expressio in ore, matrimonium deficit in facie Ecclesiae IV 690 b — Quando non potest probari consensus, non est matrimonium in facie Ecclesiae IV 742 3*

— in facie Ecclesiae, probato consensu exteriori, matrimonium iudicatur IV 680 b. 681 3*. 684 d. 2. 816 a — Consensus internus praesumendus est, cum constat de exteriori IV 681 5* — In facie Ecclesiae consensus praesumptus facit matrimonium IV 704 d. 3 — Consensus maritalis probabiliter praesumitur, quando exprimitur ore, vel consentitur in carnale opus, vel non reclamatur *ibid.* — Si carnalis copula subsequatur consensum pendentem a futuro, censetur contractum matrimonium IV 692 a

— non est, ubi non est consensus mutuus IV 703 f. 4. 707 b — Matrimonium non facit consensus alterius, sed utriusque personae IV 679 b — nullum est, quamdiu altera est invita et in dissensu perseverat tam signo quam corde IV 701 b — Consensus unus sine consensu alterius est nullus *ib.* f. 3. 702 a, 2*, 5* — Consensus unus se habet per modum disponentis, et accedente consensu alterius efficitur matrimonium IV 702 a — In translatione potestatis est donatio ex parte consensus proprii et receptio ex parte consensus alie-

ni *ib.* 2* — non fit nisi per mutuum consensum, qui est simul actu vel habitu IV 704 d. 2 — Duorum consensus faciunt unum Sacramentum, non quia ununtur in subiecto vel obiecto, sed in effectu IV 679 4*

— Consentiens in renitentem non facit sibi praedictum ad consentiendum in alterum IV 702 a, 1* — Cum prius dissentiens postea consentit, incipit esse matrimonium non ratione consensus novi tantum, sed ratione consensus alterius, qui praecessit in actu et manet in habitu *ib.* 3* — Altera postea consentiente, consensus viri renovari debet verbo vel signo *ibid.*

— Consensus expressus per verba de futuro non facit matrimonium, sed obligat ad contrahendum IV 689 a sq., 1*, 2*. 691 arg. 1 — Consensus non facit matrimonium, nisi exprimat per verba de praesenti IV 689 a. 692 2* — est coniunctio, quae non fit nisi per consensum praesentem IV 692 1*

— initiat desponsatione de futuro IV 686 d. 5 — inchoatur in sponsalibus, quibus obligatus tenetur ad consummandum et ad hoc potest compelli IV 702 arg. 5. 703 a — inchoatur in datione fidei IV 789 d. 5

— Consensus de futuro, copula secuta, ab Ecclesia iudicatur facere matrimonium IV 689 3*

— Consensus, qui transfert corporis potestatem in alteram, est, cum quis accipit aliquam in suam IV 701 f. 3 — Consensus ad tempus non facit matrimonium, cum repugnet Sacramenti institutioni IV 690 b

— Consensus non est causa conservans, sed tantum efficiens matrimonii IV 679 2*. 682 3* — Dissensus non dissolvit factum, sed impedit, ne fiat IV 679 2*

— contrahitur per verba exprimentia consensum, quamvis non adsit fides IV 834 f. 4 — In matrimonio coniuges acquirunt ius ad invicem per exteriorem promissionem IV 692 f. 3

— Consensus conditionatus factus per verba de futuro non facit matrimonium IV 691 arg. 1, a sq. — Conditione addita consensu expresso per verba de praesenti, si est praeterita vel praesens, fit matrimonium, stante conditione; si est de futuro necessario, fit matrimonium; si autem est conditio contingens, non fit matrimonium, cum consensus pendeat de futuro *ib.* b sq. — non fit per consensum conditionatum, maxime cum non stat conditio, sed per consensum absolutum IV 696 a. 712 d. 3 — potest fieri per consensum ex spe pecuniae, sed non per consensum expressum sub conditione IV 692 2*

— Conditione honesta apposita per verba de futuro ut determinatio contractus, stante conditione, stant sponsalia, non stante, non stant VI 691 b — Conditione inhonesta addita, si est contra substantiam matrimonii, nulla est obligatio, alias conditio pro non adiecta habenda est *ibid.* — Conditio addita per modum poe-

nae nullius est vigoris et ad nihil obligat, quia matrimonia debent esse libera *ibid.* — Conditio, quae excludit collationem mutuae potestatis, impedit matrimonium IV 696 4*

— contrahitur per liberum consensum IV 664 a — requirit consensum liberum IV 401 2*. 479 2*. 703 f. 3 — debet esse liberum quantum ad consensum, in quo est matrimonii fundamentum IV 733 b — Ad matrimonium requiritur consensus maximae libertatis IV 680 f. 3 — requirit plenum consensum et perfecte liberum IV 700 a, 1*, 2* — Matrimonii contractus debet esse liber omnino ratione significationis et ratione talis et tantae obligationis IV 703 a — ratione significationis et institutionis contrahendum est ex mera et libera voluntate III 878 4* — Mutua obligatio est ex contractu humano IV 664 4*

— Quantum ad ius matrimonii omnes sunt pares IV 702 f. 4. 792 f. 1, 2 — est de iure naturali IV 792 f. 3 — Iuri contrahendi cum quacumque non renuntiatur nisi per votum aut per matrimonium IV 702 1*

— Nemo potest et debet nisi propria voluntate obligari ad matrimonium IV 796 f. 1. 797 2*

— Parentes non possunt obligare filios ad contrahendum IV 703 a — Parentes non possunt obligare filium ad contrahendum cum hac vel cum illa, nisi hic aliquo modo ligetur *ibid.*, 1* — Filius non tenetur obedire quantum ad contrahendum matrimonium IV 792 f. 4 — Voluntas parentum non valet pro filiis IV 101 2* — Parentes iurantes pro filiis non obligantur nisi ad procurandam matrimonii contractionem IV 703 4*

— licite potest promitti iuramento, quia dicit positionem boni III 880 3* — Qui coactus iuravit contrahere matrimonium tenetur et contrahendo cum alia peccat, sed amplius non obligatur III 878 4*

— Consensus impeditur ex parte rationis, vel voluntatis IV 769 b — Plenitudo consensus deficit per coactionem et errorem IV 704 d. 1 — Ex parte consensus impeditur errore in ratione et violentia in voluntate IV 769 b

— Consensus libidinosus, in quantum privat intentionem contrahendi, non facit matrimonium IV 711 a — Libido in ducendo uxorem potest intendi ut finis et obiectum, et sic non contrahitur matrimonium *ibid.* — Consensus libidinosus, qui intendit contrahere intentione libidinis, non impedit matrimonium, sed est contra eius utilitatem *ibid.* — non requirit caritatem vel intentionem puram *ib.* f. 4, 4* — Consensus facit matrimonium per substantiam actionis, non per circumstantiam malam *ib.* 1*

— Plures causae possunt esse inducentes sine peccato, dum tamen non sistatur in eis, sed virtus et mores super omnia sunt attendenda IV 713 d. 6 — In matrimonio contrahendo non debet principaliter intendi pulcritudo, sed filiorum procreatio *ibid.* — digne suscipitur ab iis qui ex

consensu caritatis uniantur ad procreandum prolem ad divinum cultum IV 668 b — Intendere matrimonium propter pulcritudinem ut causam inducentem aliquo modo potest esse sine peccato, ad minus gravi IV 713 d. 6 — Qui consentit finaliter propter pecuniam non iudicatur simoniacus, tamen peccat IV 669 4°. 714 3°

6 — efficit quod figurat IV 667 f. 2 — In consensu matrimonii acquiritur potestas in alterutrum IV 699 f. 4 — est contractus, quo datur potestas corporis IV 770 f. 3. 774 f. 3 — In matrimonio est translatio dominii proprii corporis IV 820 b — In matrimonio coniuges ius acquirunt inter se invicem IV 692 f. 3 — Vir uxori dat sui corporis perpetuam potestatem IV 703 f. 4 — Alter coniugum habet potestatem in corpore alterius, quia dat ei sui corporis potestatem IV 784 f. 2 — ordinatur ad carnis commixtionem IV 878 2° — Potestas corporis non simpliciter transfertur, sed quoad actum conjugalem IV 792 3° — Vir subest uxori tantum in debito carnis IV 818 b — Copula carnalis est prima et principalis, sed non tota ratio et causa matrimonii IV 696 5° — Fere omnes contrahentes intendunt et consentiunt in copulam carnalem sive propter libidinem sive propter generationem IV 825 d. 1

— potest esse plenum et perfectum sine commixtione carnali IV 695 f. 6 — Copula carnalis non est de integritate matrimonii quantum ad esse necessitatis, sed completionis IV 670 a — tum quoad signum, tum quoad officium, tum quoad remedium habet integritatem sufficientiae quantum ad coniunctionem animorum, integritatem completionis quantum ad coniunctionem corporum *ibid.* sq. — perfectum fuit inter Mariam et Ioseph IV 669 arg. 2. 676 arg. 4. 679 f. 3. 697 a

— Ad matrimonium contrahendum non necesse est absolute consentire in copulam nec implicite, vel conditionate IV 695 b sq. — contrahitur per consensum in mutuum corporum potestatem, quae ad carnalem copulam ordinatur, non tamen de necessitate IV 696 a, 3°. 743 d. 3 — contrahitur per consensum in copulam conjugalem, quae necessario ordinat ad copulam carnalem, nisi interveniat mors spiritualis IV 733 2° — Sola voluntas non utendi non impedit matrimonium IV 771 2°

— In consensu in copulam conjugalem datur potestas petendi debitum, licet non teneatur statim ex iure divino IV 696 4° — Corporum potestas aliter datur in contrahendo, aliter in consummando *ib.* a, 4° *Vide infra* 10 et 16.

— In matrimonio est servitus corporis et debet esse mutuus amor IV 797 2° — dilectionis mutuae praestat fomentum IV 850 b, 4°. 852 b — Vir et uxor coniunguntur ad semper et omnia bona pro indiviso habent IV 876 a — Matrimonio competebat modus producendi Evam ex latere Adam, tum propter figuram, tum ad significandam vinculi aequalitatem IV 850 4°

— Institutum est ratione fidei et Sacramenti et mutuae educationis IV 696 8° — habet officium mutuae educationis et fomenti et procreandae prolis IV 670 a. 721 b — Causa finalis coniugii est triplex bonum IV 716 a

— Usus coniugii est ad procreationem prolis IV 872 f. 3 — Institutum est ad procreandum prolem ad cultum divinum IV 53 b. 59 d. 4. 727 d. 4 — est in officium ad procreationem prolis ad cultum Dei IV 834 a. 877 f. 4 — Institutum est in officium generandi IV 767 f. 4 — ordinatum est ad conservationem speciei quantum ad generativam IV 664 f. 3 — Prolis multiplicatio confert ad speciei conservationem et perfectionem numeri IV 718 a — In statu innocentiae semper fuisset bonum prolis, quia tantum fuisset in officium, et nulla sterilitatis poena IV 724 b *Vide* 7.

— est in remedium IV 667 f. 4. 767 f. 2. 876 f. 3 — est contra concupiscentiam et in auxilium temperantiae IV 53 a — dat remedium contra concupiscentiae defluxionem, ut quis non in alias tendat, et contra inordinationem, ut non libidine, sed amore prolis procreandae sive matrimoniali affectu mulierem cognoscat IV 670 b — Matrimonii usus debitus est in remedium quo remittitur fervor libidinis *ibid.* — est in remedium contra ignorantiam, dum erudit ut signum, contra concupiscentiam, dum illam refrenat ut medicamentum IV 662 b — est ad concupiscentiam ordinandam IV 54 4°

— respicit infirmos IV 59 d. 4 — excusat actum carnalem IV 748 a — excusat coitum ratione medicinae sacramentalis IV 877 f. 2 — apud fideles est in remedium perfectum, quia excusat coitum a culpa, et datur ibi gratia IV 834 a — non excusat copulam, in quantum Sacramentum Ecclesiae, sed legis naturae IV 835 f. 3

— est institutum in officium et remedium et Sacramentum IV 834 a — Finis matrimonii est triplex bonum vel remedium triplicis mali concupiscentiae IV 719 b — non est solum remedium concupiscentiae IV 767 b, 4° — est institutum in significationem ante lapsum, in curationem post lapsum IV 748 a — est in officium procreandi prolem et in remedium libidinis IV 796 a — est ad procreandam prolem ad cultum Dei, vel saltem in remedium honestatis *ibid.*

— fuit in remedium statim post lapsum IV 668 b — est institutum in officium tempore legis naturae IV 49 1° — in statu innocentiae erat solum in officium II 483 f. 4 — in statu innocentiae fuit in officium quantum ad actum cognitivae, non erudiendae, sed oblectandae, et quantum ad actum generativae ad conservationem speciei IV 662 b — In statu naturae corruptae non solum est in officium, sed etiam in remedium IV 749 arg. 2, b

— est in remedium et in officium IV 662 a sq. 767 b. 770 f. 4. 879 b — quantum ad officium omni statui con-

veniebat, sed quantum ad remedium statui post lapsum IV 184 3° — Matrimonii usus, in quantum est in officium, convenit etiam sanis, in quantum est in remedium, solum infirmis IV 662 b — ante lapsum est institutum in officium, post lapsum in remedium III 27 8°. IV 49 b. 662 b — In statu naturae lapsae non est solum in officium procreandae prolis, sed etiam in remedium vitandae fornicationis II 484 3°

— est in remedium, non tantum per indulgentiam, sed etiam per efficaciam IV 668 a — est in remedium, quia facit vitare peccatum, quod incurreretur, ordinando actum de se inordinatum IV 723 7° — est in remedium contra peccatum, non praeteritum, sed liberat a peccato, quod committeretur alias IV 670 b. 723 7° — est remedium non omnino curans, sed excusans IV 738 b — ordinat actum, qui sine illo esset inordinatus II 487 d. 4 — est remedium praeservativum aliter quam cetera Sacramenta IV 836 3° — praeservat a morbo, sed non liberat IV 59 a — non dat remedium perfectius quam continentiae votum IV 668 2°

— inter cetera Sacramenta minus habet de proprietate Sacramentorum novae legis et de perfectione IV 671 d. 4 — In matrimonio non datur gratia sicut in aliis Sacramentis, sed solum auxilium gratiae, nisi forte ratione benedictionis adiunctae IV 741 3° — In usu matrimonii non est necesse gratiam dari contra peccatum IV 670 b

— sublevat animam a corruptione concupiscentiae inordinata et dat gratiam ad copulam singularem, utilem et inseparabilem IV 668 b — in quantum Sacramentum legis naturae, dat remedium praeservativum a culpa, ut Sacramentum Ecclesiae ratione benedictionis annexae dat etiam gratiam digne accedentibus IV 836 3° — In nova lege dat gratiam IV 667 f. 3 — in nova lege non tantum praestat remedium excusans coitum, sed dat aliquod donum gratiae digne suscipientibus IV 668 b — dat gratiam, ex qua fit remedium contra triplicem inordinationem concupiscentiae, et nascitur triplex bonum matrimonii *ibid.*

— dat gratiam ratione consensus in individuum consuetudinem vitae et ratione benedictionis Ecclesiae IV 668 b — Apud fideles tum propter meritum fidei, tum propter benedictionem Ecclesiae dat gratiam, quae remittit concupiscentiam IV 835 b — In Sacramento matrimonii datur gratia remittens concupiscentiam ratione benedictionis adiunctae IV 834 a sq. — sanctificat per benedictionem IV 667 f. 4. 668 4° — non dat gratiam solum ratione benedictionis superadditae IV 668 a — dat gratiam, quando consensus iungitur benedictioni, ubi explicatur significatio et obtinetur sanctificatio IV 669 4°

7 — secundum statum naturae corruptae et ut remedium habet plura bona annexa IV 749 b — In coniugio est triplex

bonum, scilicet fides, proles et Sacramentum IV 717 b — In matrimonio est bonum fidei in singularitate, bonum prolis in fecunditate, Sacramentum et significatio in insolubilitate IV 675 f. 4 — Tria bona matrimonii appropriantur tribus personis divinis IV 697 d. 3 — tria habet bona sive respectu causae efficientis sive instituentis, principii constituentis et finis terminantis IV 719 b — Ad matrimonii esse completum est necessaria institutio, debitus usus et fructus, quibus respondent tria eius bona *ibid.* — In matrimonio est unio singularis, utilis et inseparabilis *ibid.*

— Bonum prolis est a dictamine naturae, bonum fidei a dictamine rationis rectae, bonum Sacramenti a dictamine gratiae IV 719 b — Bonum fidei cadit in genere honesti, bonum prolis in genere conferentis, bonum Sacramenti sive unio in genere delectabilis IV 718 a. 719 b — Bonum honestum est in observatione fidei, bonum commodi in fecunditate prolis IV 750 4*

— Bonum principale et inseparabile est vinculum sacramentale, alia sunt annexa IV 719 4* — Finis et bonum principale matrimonii est bonum Sacramenti IV 684 d. 4 — Sacramentum est unio in uno corpore IV 748 a. 720 5*

— Bonum Sacramenti est, ut significetur unio divinae naturae et humanae IV 719 b — Bonum Sacramenti dicitur proprietas inseparabilitatis IV 720 5* — Ratio Sacramenti maxime consistit in ratificatione vinculi IV 834 b — Bonum Sacramenti adest in matrimonio rato, sed non complete IV 721 a sq.

— Fides est, quod quis suam cognoscat et non aliam IV 748 a

— Bonum prolis, ut competit Sacramento, est procreatio ad cultum divinum ordinata IV 727 d. 4 — In matrimonio maximum est solatium filiorum IV 874 a — Bonum prolis triplici intentione potest quaeri IV 727 d. 4 — Bonum prolis potest intendi ad cultum Dei intentione formata, vel solum ad posteritatem habendam IV 836 4* — tempore legis gratiae non tam requiritur bonum prolis IV 755 b. 879 2*, 4*

— Bonum prolis non est unicus finis IV 721 b — Posse procreare prolem non dicit totum esse matrimonii IV 774 4*. 776 d. 2 — Matrimonii usus potest esse sine bono fidei et prolis IV 720 arg. 2, 3, b sqq. — Bonum fidei et prolis in contrahendo matrimonium potest excludi, sed non apponi conditio contra ipsa IV 721 a, b

— Bona matrimonii pura essent in statu innocentiae IV 718 a — Matrimonii bona per peccatum sunt admixta suis contrariis, inhonestati, damno et tribulationi *ibid.* sq.

8 — est sanctum et bonum, quia a Deo est institutum et confirmatum a Christo IV 721 f. 2 — est honestum IV 717 f. 4 — est utile et honorabile ratione triplicis boni, sed honorabile proprie propter bonum fidei, utile propter bonum prolis, et honorabile ratione Sacramenti ut significantis, utile vero, in quantum remedium pec-

cati IV 879 a sq. — honorabile est ratione continentiae coniugalitatis et significationis sacramentalis *ib.* b — ratione boni prolis potius est utile quam honorabile *ib.* 2*

— ratione boni conferentis est propter aliud appetendum IV 718 4* — est bonum, quod appeti potest, sed melius est non appeti *ib.* b — propter bonum prolis non praefertur virginitati IV 755 4*

— est sanctum, sed habet annexum aliquid, quod orationem impedit IV 741 3*, 4*. 744 d. 5 — est honorabile quantum ad significatum et fructum, sed habet pudorem annexum quantum ad actum II 487 d. 2 — In usu matrimonii ut plurimum est libido et in cohabitatione sollicitudo IV 805 b — solent celebrari cum gaudio carnali et conversione ad inferiora IV 739 f. 3. 740 b. 741 4*

— debet esse honestum IV 850 f. 4 — principaliter est institutum ad honestatem naturalem conservandam IV 875 3*

— non est malum propter malum admixtum, sed curat et excusat malum, ut non sit culpabile IV 718 2*. 728 d. 5 — est bonum medicinale IV 748 2*. 728 d. 5 — est potentius quam morbus concupiscentiae et morbo non vitiatur, sed excusat vitium IV 723 a. 773 4*

— est status imperfectionis IV 754 f. 2. 804 2* — respicit statum continentiae coniugalitatis IV 804 4* — non meretur palmam, saltem quantum ad superexcellentiam in merito aureolae vel fructus IV 671 d. 3 — tempore legis naturae institutae et etiam corruptae in statu primo per meritum obedientiae erat eiusdem dignitatis ac virginitas IV 665 2*. 746 a. 775 a sq. — In matrimonio non est maior utilitas facientis, sed minor fructus IV 824 2*

— est Sacramentum, cui coniuncta est actio carnalis IV 767 b — habet rationem boni spiritualis magis ex benedictione sacerdotali quam ex ratione contractus IV 669 4* — Ratione contractus voluntarii et annexi temporalis habet aliquomodo rationem temporalis *ibid.* — Ratione annexorum temporalium licet deos accipere *ibid.*

9 — fuit institutum a Deo sub praecepto IV 663 f. 2. 664 f. 4 — Lex matrimonii specialiter attenditur in hominibus II 433 2* — fuit institutum a Deo sub praecepto morali et sacramentali IV 671 d. 2 — est institutum per praeceptum sacramentale ratione coniunctionis indivisibilis in significando *ibid.*

— institutum fuit sub praecepto affirmativo iuris naturalis pro primo statu IV 665 a sq. — praeceptum cessavit cessante paucitate hominum *ib.* b — Matrimonii praeceptum omnes obligabat in statu innocentiae, nunc autem non omnes II 488 d. 3 — Secunda institutio matrimonii tempore legis gratiae habuit indulgentiam, non praeceptum IV 665 b. 671 d. 4. 754 f. 2 — Matrimonii praeceptum non praeiudicabat libertati consensus IV 665 4* — Praeceptum matrimonii non obligabat ad semper, sed pro loco et tempore II 488 d. 3. IV 665 3*

— Nunquam est necessitas matrimonii propter infirmitatem curandam IV 824 2* — Non est necessitas matrimonii pro aliquo respectu speciei conservandae *ibid.*

40 — est quoddam vinculum obligatorium respiciens totum coniunctum IV 676 4* — est coniunctio animorum in corporibus, quia est ratione utentium et habentium sexus distinctos *ibid.* — non est vinculum animarum, nisi in quantum coniunctae corporibus IV 878 2* — non competit statui gloriae IV 754 f. 4

— est inter duos ut relatio aequiparantiae IV 677 f. 4. 701 f. 4, 2 — est vinculum mutuum et se habet ut relatio IV 727 d. 3. 839 arg. 4. — est vinculum relationis in utroque extremo IV 775 f. 4 — unum est in viro et femina per relationem conformitatis IV 675 f. 3 — Vinculum est relativum et mutuum nec potest esse claudum IV 701 b. 702 4*, 5*. 778 d. 8. 785 f. 3

— Conformis est unio et ideo conformis obligatio IV 742 d. 4. 747 f. 3, 4. 748 a. 749 f. 2. 750 a, 3* — Vir et mulier debent esse in consentiendo aequales IV 699 f. 4 — Vir et mulier in nova lege quantum ad legem tori omnino ad paria iudicantur II 792 2*. IV 730 b. 736 b. 782 b — In matrimonio est mutua obligatio, quia aliter non interveniret inseparabilis unio IV 742 d. 4 — est mutuum vinculum et mutua potestas IV 678 a

— in contractu consistit, qui est personae ad personam IV 852 a — Coniunctio, quae dicitur vinculum et quae facit vinculum, respicit substantiam matrimonii et non iteratur IV 676 4* — Coniunctio iterata non multiplicat rationem Sacramenti, sed eius usum *ibid.*, 2*

— distinguitur ratum et consummatum secundum integritatem sufficientiae et plenitudinis IV 670 b — ratificatur in consensu de praesenti, consummatur in copula carnali IV 686 d. 5 — fidelium est ratum et legitimum, infidelium legitimum, sed non ratum, fidelium contractum contra prohibitionem est ratum, sed non legitimum IV 834 b — ratum consummatum etiam per copulam vi extortam, quae ex consensu praecedente voluntaria iudicatur IV 733 b — consummatum addit ad significationem et obligationem *ib.* 3*

44 — Coniunctio matrimonialis ex divina institutione et secundum dictamen iuris naturalis est perpetua IV 690 b — ex divina institutione est indivisibile IV 758 f. 4. 759 4* — est vinculum insolubile IV 690 3*. 691 arg. 3. 840 f. 2. 862 a — legitime contractum est vinculum insolubile IV 771 3* — Inseparabilitas est consubstantialis et consequens inseparabiliter IV 720 5*

— est consensus individuum vitae consuetudinem tenens IV 690 f. 2 — Qui consentit in matrimonium ad omne tempus se obligat *ib.* f. 3 — nullo modo est secundum tempus *ib.* b, 2* — Potestas corporis non potest dari ad tempus, nisi detur simpliciter *ib.* 4* — Unio solubilis non est matrimonialis IV 655 b — non potest commutari IV 822 5*

— fidelium fundatum super Sacramentum fidei natum est esse ratum et insolubile IV 833 6* — ratum est insolubile, cum sit Sacramentum IV 684 a — Perfectio Sacramenti consistit in indivisibilitate IV 760 f. 2

— est indissolubile ratione congruitatis in significando et ratione necessitatis IV 691 b — Indissolubilitas dispositiva est a significatione, effective ab institutione IV 682 4* — non est contractus pure humanus, sed indissolubilitas est ab institutore IV 664 4* — tenet rationem Sacramenti praecipue ratione indissolubilitatis *ibid.* 721 b — Sacramentum venit ex mutua obligatione et divina institutione et significatione illius unionis, quae sunt de necessitate matrimonii IV 720 b

— apud fideles est indissolubile, quia perfectam habet significationem et significat unionem insolubilem et fundatum est super characterem baptismi indelebilem IV 844 a, 2* — Baptismus ratificat matrimonium *ib.* b — indissolubile est non tantum ratione promissionis, sed etiam ratione significationis IV 822 5* — contractum non potest solvi propter significationem IV 798 1* — Inseparabilitas matrimonii non venit ex parte boni fidei nec prolis, sed boni, quod est Sacramentum IV 877 f. 3 — significat rem et conjunctionem indivisibilem IV 690 f. 4, b

— Indivisibilitas perfecta non debuit in lege veteri imperari IV 760 f. 2, 4* — Inseparabilitas matrimonii in ipsa Lege apparet IV 761 b

— consummatum nullo casu rumpitur IV 720 b — Vinculum matrimonii non solvitur propter crimen fornicationis IV 721 a. 785 f. 2-4, b. 840 f. 1 — non ratum solvitur per fornicationem IV 838 f. 2 — legitime contractum non solvitur contrahendo de facto cum alio IV 912 b — ratum non solvitur per sequens consummatum, quia ligat in facie Ecclesiae IV 697 d. 4, 2 — contractum solvit praecedentia sponsalia *ib.* d. 4. 798 b

— non potest solvi vinculo superveniente IV 862 a — Illegitimitas superveniens non solvit vinculum IV 771 3*. 772 b sq. 776 3*. 785 b — Impedimentum sequens non potest infringere vinculum IV 870 b. 871 4* — Vinculum matrimonii non solvitur per infirmitatem IV 733 f. 2. 734 a — non solvitur propter defectum prolis IV 720 arg. 3, b sq. 782 4*

— non solvitur, nisi desit aliquid, quod sit de eius substantia IV 741 f. 4 — inter personas illegitimas non est secundum veritatem, sed secundum apparentiam, et sic dicitur solvi IV 727 d. 2. 785 b — contractum est vinculum insolubile, sed dicitur dirimi, quia non erat vinculum IV 767 3* — contractum non solvitur secundum veritatem, sed vinculum, quod est secundum apparentiam vel aestimationem IV 777 d. 3 — contractum dicitur dirimi, non quod vinculum infringatur, sed quia matrimonium secundum veritatem non contrahitur IV 771 3* — ab Ecclesia solvitur

quantum ad vinculum, ostendendo, non fuisse matrimonium IV 741 b — solvitur, quando personae erant illegitimae simpliciter ad contrahendum IV 785 b — Post separationem propter illegitimitatem uterque potest alteri nubere *ibid.*

— est vinculum insolubile, manentibus extremis IV 682 a. 878 arg. 2 — est vinculum insolubile, sed non perpetuum IV 682 a, 4* — Vinculum matrimonii consummati est insolubile, viventibus extremis vita corporali, nec solvitur nisi morte corporali; ratum vero, in quo est coniunctio animorum, non solvitur nisi per mortem spiritualem IV 683 b — ratum non solvitur nisi per mortem spiritualem, consummatum per mortem corporalem IV 721 b. 773 a — Coniunctio maritalis non est indivisibilis quantum ad coniunctum, sed quantum ad Sacramentum IV 684 d. 4

— altero extremo destructo per mortem corporalem, solvitur IV 682 a. 878 2* — solvitur per mortem IV 877 4*. 878 1* — Matrimonii vinculum statim solvitur morte alterius, quia fundatur in coniuncto, non in sola anima IV 828 d. 40

— non solvitur quoad vinculum per ingressum religionis IV 839 4* — De ingrediente religionem, uxore consentiente vel nolente IV 685 d. 4

— ratum habet insolubilitatem, sed solvitur per votum castitatis solemne IV 683 b sq. 685 d. 3, 5. 697 d. 2. — In matrimonio rato potestas corporis non simpliciter transfertur, sed sub conditione, scilicet statu et vita manente IV 684 5*. 696 a, 4* — Ecclesia dat inducias reddendi debiti usque ad duos menses IV 684 5* — Ante consummationem alter potest mori mundo per solemne votum per duos menses, et sic matrimonium solvitur IV 683 f. 2. 733 a, 4* — ratificatum solvi non potest, nisi alter ingrediatur religionem IV 862 b — ratum solvitur, quando ingrediens religionem ita ligatur, ut non possit redire ad saeculum IV 683 b. 684 5* — non consummatum non impedit votum IV 821 b — Post matrimonium ratum, altero vovente continentiam, alter potest alii nubere *ibid.*

— est vinculum indissolubile, sed potest solvi quoad debitum et cohabitationem IV 785 b — Coniuges possunt dividi quoad cohabitationem et torum IV 682 4* — Coniuges possunt separari quantum ad vinculum, vel simpliciter quantum ad tempus in poenam criminis, vel ad tempus ad poenitentiam agendam propter peccatum contra ecclesiasticum interdictum IV 741 b — consummatum non separatur nisi in poenam pro culpa alterius IV 778 d. 9 — non debet separari in poenam, nisi sit criminis enormitas, maxime contra aliquod matrimonii bonum IV 744 f. 2, b — Ligatus non debet quaerere solutionem in praedictum alterius IV 788 b — Propter scandalum potest fieri divortium quantum ad torum vel quantum ad cohabitationem IV 843 d. 3

— solvitur propter fornicationis crimen IV 785 b — propter fornicationem non potest dividi nisi eatenus, quia per illam alter laeditur vel offenditur IV 843 d. 3 — semper potest dividi propter fornicationem proprie dictam, non vero propter fornicationem spiritualem *ibid.* — De accusatione fornicantis IV 863 d. 2

— Separatus per divortium manet tamen sacramentaliter ligatus, quamdiu vivit, ideo non potest alteri alligari IV 786 4* *Vide V. Divortium.*

— legitimum est redintegrandum, quando solum de facto est solum IV 828 d. 40 — separatum est restituendum, probata deceptione IV 863 d. 1

42 — Matrimonii unitas est secundum legem naturae IV 749 f. 4. 750 a sq. — est institutum, ut sit una unius IV 752 a, 3* — Secundum matrimonium in statu innocentiae erat tantum una unius II 485 b. 486 b — Non licet simul plures habere, quia ius non potest alteri dari IV 877 4* — est vinculum individuale, quo non possunt ligari qui sunt aliis obligati IV 769 b — In matrimonio naturaliter est quidam amor singularis et incommunicabilis IV 750 a sq. — Amor singularis in matrimonio est signum amoris, quo Deus zelat animam *ib.* b — Polygamia non erat contra praeceptum Legis expressum exterius IV 750 2*. 761 b — Dispensatio circa polygamiam veteri legi conveniebat ut figurae novae et ratione necessitatis, utilitatis et honestatis IV 751 b sq. — excludit usum concubinae implicite in veteri lege, expresse vero in nova IV 748 a

— Quod una sit plurium, repugnat matrimonii utilitati, tranquillitati et rationi Sacramenti IV 752 2* — Cum unus habet plures uxores, salvatur ratio Sacramenti aliquo modo, sed non e converso IV 423 b — nunquam licuit uxori habere plures viros IV 761 b

43 — est verum apud infideles IV 837 f. 4, 3* — infidelium vere est matrimonium, sed non in tanta perfectione *ib.* 4* — apud infideles est Sacramentum, sed imperfecte, quia tantum in habitu, vel occulto repraesentat IV 834 4* — ut Sacramentum legis naturae est commune fidelibus et infidelibus, sed non in quantum Ecclesiae IV 833 5* — ut Sacramentum legis naturae et Ecclesiae multum differt *ibid.*

— infidelium est legitimum, sed non ratum IV 839 a, 2* — infidelium non est ratum, quia non est fundatum super fidei Sacramentum IV 841 4* — apud infideles non habet ratificationem vinculi perfectam, sed tantum pro illo statu IV 834 b. 835 b. 839 a — infidelium non habet fundamentum fidei IV 833 6*. 834 b. 839 a, 2* — non est ratum sine Sacramento baptismi, IV 838 f. 2. 839 2* — infidelium fit ratum per baptismum ex parte susipientis, non ex parte infidelis IV 839 a

— rationem officii, remedii et Sacramenti habet apud infideles semiplene tantum IV 834 a — apud infideles est ad

procreationem proles, sed non ad cultum Dei nec dat gratiam contra concupiscentiam et significat aptitudine tantum *ibid.* sq., 4°. 835 b — In infidelibus non est perfecte bonum proles, quia carent intentione formata, licet non sit deformata IV 836 4° — apud infideles est in remedium imperfecte, quia excusat a culpa, sed non dat gratiam propter defectum fidei IV 834 a sq. 835 b. 836 2°, 3° — infidelium facit, ut vitent culpam, in quantum coniunguntur secundum divinum statutum IV 835 b — apud infideles excusat a culpa IV 834 b — Coniugia infidelium non sunt meritoria, tamen non culpabilia, sed licita et bona IV 837 b

— infidelium per baptismum non deletur IV 837 f. 2, b. 839 a, 3°. 841 arg. 2 — in infidelitate contractum cum impedimento secundum naturam et institutionem divinam solvitur post conversionem ad fidem IV 842 a — Impedimenta ex constitutione Ecclesiae non arceant infideles nec solvunt matrimonium in infidelitate contractum *ib.* b, 3°

— infidelium potest solvi quoad vinculum, altero suscipiente baptismum IV 834 b. 835 b — infidelium solvitur per iniuriam matrimonii vel Creatoris, in quantum non est ratum, et inducitur disparitas cultus IV 839 a sq. 841 1°, 3° — propter infidelitatem potest dividi, quando coniux in illa perseverat, et tunc est via ad corruptionem IV 843 d. 3 — non solvitur quoad vinculum, si infidelis vult cohabitare sine blasphemia nominis Christi nec pertrahit ad infidelitatem IV 838 b sq. — altero converso ad fidem, potest solvi quoad vinculum tribus concurrentibus IV 839 a sq. — Nunc non tantum de Iudaeis, sed etiam paganis praesumendum est, quod nolint cohabitare sine contumelia Creatoris IV 842 d. 2

— Conversus ad fidem potest solve matrimonium cum infideli quantum ad cohabitationem et servitum mutuam IV 838 b — Fidelis libere potest ab infideli discedere IV 844 d. 5

— Vinculum non solvitur statim perfecte, cum infidelis discedit, sed cum fidelis alligatur alii fidei IV 840 b — Vinculum matrimonii post discessum infidelis solvitur a parte fidelis, sed non a parte infidelis, quamdiu pars conversa potest ad alteram redire *ib.* a sq. 844 d. 5 — Infidelis in poenam peccati non potest alteri nubere, soluto priori vinculo secundum veritatem IV 840 b — Matrimonii vinculum ex parte infidelis solvitur per accidens *ibid.*

— Si coniuges successive ad fidem veniunt, debent insimul cohabitare, sed si infidelis ante conversionem discesserit, prius conversus potest eum recipere, sed non potest compelli, nec etiam, si alter fornicatus est, quin dederit illi occasionem IV 844 d. 5 — Quae post alium ad fidem venit est illi reddenda, si eam repetat et non contraxit cum alia IV 840 b — contractum ante baptismum cum una et post cum alia facit bigamum IV 837 b

— Filii parvuli ex matrimonio fidelis cum infideli debent esse fideles IV 843 d. 4 44 — potest impediri ratione materiae in qua IV 767 4° — Matrimonii impedimenta oriuntur ex duplici genere causae IV 704 d. 4 — Sacramentum habet multa impedimenta ratione defectus consensus ut causae efficientis et ratione finis, in quantum est in officium et includit actum carnalem IV 767 b — Impedimenta ex parte personarum respiciunt matrimonium quantum ad aliquod bonum IV 770 2°. 875 arg. 3 — Impedimenta sunt privationes boni oppositi, vel bona illi impossibilia IV 769 1°

— Personarum legitimitas multis modis potest privari et matrimonium impediri IV 704 d. 4 — Personarum legitimitas cognoscitur per privationem illegitimitatis IV 776 d. 4 — Impedimenta sunt in numero determinato IV 768 f. 4-3 — Impedimentorum dirimentium numerus et sufficientia duplici via IV 769 a sq. — Impedimenta continent innumerabiles casus speciales IV 770 3°

— Ecclesia potest impedimenta matrimonii constituere IV 875 2° — Ecclesia potest determinare impedimenta matrimonii potestate a Christo Petro relicta in subditos contrahentes IV 852 a. 853 4°, 2° — Ecclesiae statuta reddunt personas illegitimas simpliciter IV 853 3° — non tantum regitur iure naturali, sed nunc etiam regi oportet secundum ecclesiastica statuta IV 875 4°, 2° — debent regi secundum ius canonicum et mandatum Ecclesiae, non principum IV 808 2° — tractari debent lege poli et non lege fori IV 807 b. 827 d. 40. 875 arg. 2

— Illegitimitas personarum, quae est secundum naturam et institutionem divinam astringit fideles et infideles IV 841 b sq. — Deus de legitimitate personarum reliquit Ecclesiae dispensandum IV 664 2° — In lege evangelica plura debent esse impedimenta quam in mosaica IV 852 a — Impedimenta debent mutari secundum diversa tempora *ibid.* 853 a, 1°

— quod contrahitur contra divinum mandatum, non est Sacramentum IV 767 f. 4. 834 d. 2. 842 a — cum impedimento est nullum IV 506 4° — Impedimentum contra substantiam matrimonii impedit contrahendum et dirimit iam contractum IV 744 b — Impedimenta quaedam impediunt de congruitate matrimonium contrahendum nec dirimunt contractum, quaedam ex necessitate et dirimunt contractum, in quantum contractum de facto non fuit matrimonium verum IV 768 b

— Ecclesia quaedam instituit circa matrimonium ut necessaria, quaedam ut expedientia, non tamen irritantia IV 694 2° — Ecclesia quaedam dicat ut necessaria, quaedam ut ad solemnitatem IV 742 2° — non est, cum fit contra aliquid, quod Ecclesia dicat ut necessarium *ibid.* — in foro ecclesiastico iudicatur non esse, quando in facie Ecclesiae deest aliquid, quod est de substantia matrimonii *ib.* 3° — ac-

cipitur vere, sed non salubriter extra Ecclesiam vel contra Ecclesiae prohibitionem IV 694 4°

— Quantum licitum est, semper pro matrimonio standum est IV 855 d. 5 — Causa matrimonii est maxime favorabilis IV 681 3°. 777 d. 3, 4 — Iura favent matrimonio IV 793 b — Quilibet, qui novit, potest matrimonium accusare, nisi aliquid obstat IV 864 d. 2 — invalidum, cessante prohibitionem, per novum consensum incipit esse matrimonium IV 855 d. 5

— Impedimenta, quae impediunt simpliciter, impediunt cum omni, vel cum aliquo IV 801 a — Personarum illegitimitas vel est simpliciter respectu matrimonii, vel respectu matrimonii perfecti, quod deficit in secundis nuptiis IV 766 a — Duo impedimenta non omnino auferunt legitimitatem *ibid.* — Duo impedimenta ex parte liberi arbitrii *ib.* b

— Ecclesiastica institutio quosdam excludit a matrimonio propter excellentiam vitae, quosdam propter enormitatem cul-pae IV 801 b — Pro septem peccatis denegatur omne coniugium, sed in omnibus dispensatur praeterquam in adulterio cum occisione vel promissione matrimonii IV 811 d. 3 — In interdicto de matrimonio contrahendo dispensatur, ubi timetur periculum IV 775 b. 776 2°

— Error circa personam tollit consensum et impedit matrimonium III 211 arg. 3. IV 707 b — Iacob cum Lia valebat, consensu postmodum accedente IV 707 2° — Error circa proprietatem non impedit matrimonium nisi error circa conditionem servitutis *ib.* b. 708 b — Error fortunae non excludit consensum in personam IV 712 d. 3 — Error circa personam est, quando duplex persona occurrit, una in aspectu interiori, altera in aspectu exteriori IV 707 b. 708 4°, b

— non potest contrahi a furiosis et mente carentibus IV 651 arg. 1 — Furia non impedit et dirimit matrimonium, nisi in quantum deficit consensus IV 775 3° — Furia sequens contractum, et praecedens, nisi sit etiam concomitans secundum actum, non impedit matrimonium IV 774 b, 2°. 778 d. 7 — Furiosus praecedenter non debet contrahere propter periculum IV 774 b. 778 d. 7

— coactus ex sacris canonibus invalidum est IV 101 2° — Consensus coactus vi vel metu iusto non facit matrimonium III 878 4°. IV 699 f. 1, b — Metus iustus non facit matrimonium potius ex defectu consensus quam ex indulgentia iuris IV 700 a — Qui post coactionem consentit in copulam tunc contrahit matrimonium *ibid.*

— Aliquis potest rationabiliter consentire in matrimonium ex metu, quia matrimonium non est saluti contrarium IV 700 4° — Quando quis reclamare potest et non reclamatur, praesumitur consensus esse voluntarius simpliciter, quamvis in principio fuerit coactus IV 704 d. 3

— contrahitur per consensum inducitur per blanditias IV 700 3* — non dirimitur per iuramentum IV 819 f. 2

— impeditur per obligationem voti IV 814 a — Matrimonii vinculum impeditur per obligationem ad Deum, vel ad hominem IV 769 a, b — Votum impedit IV 821 b — per votum continentiae universaliter impeditur et per votum solemne impeditur et dirimitur IV 820 a sq. 826 d. 6

— Habens votum continentiae licite contrahit matrimonium, solum intendendo et consentiendo in societatem coniugalem, non in copulam carnalem IV 825 d. 4 — Consensus in matrimonium ex carnis petulantia et ad coniunctionem corporum est contra votum virginis IV 696 4* — Astricti voto simplici non possunt contrahere sine peccato, sed de facto IV 826 d. 6 — Votum simplex non dirimit matrimonium IV 825 d. 3 — eius qui habet votum simplex, ab Ecclesia aliquando permittitur *ib.* d. 4

— Per matrimonium consummatum solvitur votum privatum IV 697 d. 4

— impeditur et dirimitur ordine sacro ratione statuti ecclesiastici et voti annexi IV 801 b. 804 a sq. 805 b. 814 d. 2 — non repugnat minorum ordinum characteribus, sed eorum ministerio et beneficio repugnat eius usus IV 802 b. 803 2*

— praecedens non impedit ordinem sicut ordo matrimonium IV 804 2* — cum vidua impedit exercitium minorum ordinum et promotionem ad maiores IV 810 d. 4 — impedit promotionem ad maiores ordines sine consensu uxoris IV 814 d. 2

— non videtur posse valide contrahi ab uxore viri mortui post maiores ordines vel ingressum in religionem IV 814 d. 2

— impeditur per obligationem matrimonii IV 769 a, b. 844 a — secundum post matrimonium ratum non est licitum, ideo nec robur habet nec obligationem IV 697 d. 2 — Post mortem unus ius potest alteri dari IV 877 4* — contractum altero mortuo, est verum IV 827 d. 10 — Coniuge mortuo contractum non esset separandum, si ille resurgeret *ibid.*

— Mulier cum praesumptione tenui de morte viri non potest contrahere cum alio IV 828 dub. 44 — Mulier non potest secundo contrahere, nisi de morte primi habeat aliquam certitudinem *ibid.* — Mulier post contractum alterum matrimonium probabiliter dubitans de morte primi coniugis non potest debitum petere, sed reddere potest, donec constet de eius vita *ibid.* — Mulier, quae secundo contraxit, quando constat de vita primi coniugis, statim debet alterum deserere, secus non potest ad primum redire, nisi ipse velit *ibid.* — contractum cum impedimento ligaminis altero ignorante, in favorem illius qui ignoravit, post mortem prioris coniugis poterit stare *ib.* d. 12

— impeditur crimine, si quis in mortem alterius machinetur propter contrahendum matrimonium IV 789 d. 5 — Uxoricideum aliquando impedit, aliquando etiam

dirimit matrimonium et aliquando facilius, aliquando difficilius dispensatur IV 810 a sq. — Uxoricideum coniunctum cum adulterio, vel adulterium cum promissione matrimonii, vel promissio cum uxoricideo impedit simpliciter matrimonium cum complice, non vero cum quacumque *ib.* b. 811 d. 3

— promissum alteri, vivente proprio coniuge, non potest amplius inchoari nec consummari IV 789 d. 5

— impeditur a nimia disparitate et a nimia proximitate IV 831 a. 871 4* — Personae debent convenire in cultu Dei et fide, sed distare vinculo proximitatis IV 769 b — Impedimentum disparitatis cultus venit ex nimia distantia IV 831 a — cum infidelibus prohibetur ecclesiastico statuto ob vitiationem periculi in fide et diversitatem Sacramenti baptismi IV 833 a, 4* — Disparitas cultus est contra triplex matrimonii bonum *ib.* 6* — Matrimonium contractum cum haeretico disparitas in fide non dirimit *ib.* a

— a fidei contractum cum aliquo, qui non habet Sacramentum fidei, est nullum IV 833 a, 4* — cum infideli converso non potest contrahi ante susceptum baptismum IV 842 d. 4 — Disparitas cultus potius attenditur quantum ad fidei Sacramentum IV 841 3*. 842 d. 4 — Disparitas morum non impedit sicut disparitas fidei ratione disparitatis Sacramenti IV 833 4* — non solvitur, altero coniuge labente in infidelitatem IV 841 a — contractum ante cultus disparitatem manet IV 834 b. 833 3*

— cum infidelibus in veteri testamento erat irritum quoad gentes terrae Chanaan, sed quoad alias non erat prohibitum, ubi non timebatur periculum IV 832 b

— Coniuncti proximitate inepti sunt ad matrimonium, in quantum est coniunctio voluntaria et prius disparatorum IV 769 a — Personarum propinquitas est consanguinitas, quae est ex fructu matrimonii, vel affinitas ex actu eiusdem, vel iustitia publicae honestatis, quae tenet medium inter utrumque *ib.* b — Inter propinquos repugnat honestati IV 849 f. 4. 850 a. 870 f. 2 — contrahendum est extra parentelam ad dilatandam dilectionem et propter honestatem IV 850 b, 4* — Coniunctio affectionis naturalis repugnat copulae matrimoniali *ib.* 2*, 3*. 870 f. 3 — cum consanguineis est contra bonum prolis IV 849 f. 3. 850 4*

— Inter stipitem et prolem repugnat dictamini naturae IV 850 a — propter prohibitionem legis divinae impeditur per consanguinitatem usque ad secundum gradum *ibid.* 852 a — per statutum Ecclesiae prohibetur usque ad quartum gradum consanguinitatis inclusive IV 846 b. 850 a. 851 b. 852 a sq. — antiquis temporibus pluribus rationibus prohibebatur infra septimum gradum consanguinitatis IV 853 d. 4 — Utiliter et necessario restricta est prohibitio matrimonii ultra quartum gradum IV 852 a sqq., 1*, 2*, 3*. 854 d. 4

— Dispensatio cum fidelibus de novo conversis facilis IV 855 d. 4 — In Lege permissum et praescriptum erat fratri cum uxore fratris mortui IV 862 1*

— Consanguinitas pro matrimonio dissolvendo probanda est maxime per testimonium consanguineorum, pro contrahendo vero per extraneos IV 863 d. 2

— In primo genere affinitatis non licet contrahere usque ad quantum gradum inclusive IV 858 b. 861 a. 862 a sq. — Affinitas praecedens impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum IV 862 a

— impeditur per publicae iustitiae honestatis IV 861 a — Iustitia publicae honestatis est, quod nullus consanguineorum propinquorum sponsi potest contrahere cum sponsa, vel e converso IV 798 b

— impeditur et dirimitur per cognitionem spirituales contractam in baptismo et confirmatione, non vero dirimitur per contractam in catechismo IV 868 b. 869 b. 874 a, 2*, 3* — impeditur per cognitionem et affinitatem legalem ratione honestatis IV 873 b. 875 a sq., f. 4. 876 a

— Incestus in primo gradu post contractionem matrimonii illud non solvit, sed tollit ius petendi debitum reo, sed non alteri, nisi fuerit conscia criminis IV 775 b. 778 d. 8 — Incestus antecedens matrimonium illud dirimit ratione affinitatis IV 776 a — Coniuncti infra gradus prohibitos affinitatis committunt incestum IV 857 b — Incestuoso interdicitur matrimonium post mortem uxoris IV 775 b — Incestuosus post mortem uxoris contrahens peccat, sed non separatur nisi ad tempus ad poenitentiam *ibid.*

— Error circa conditionem servitutis ex constitutione Ecclesiae impedit matrimonium in favorem liberi, nisi post cognitionem conditionis consenserit verbo vel facto IV 793 b — Condicio servitutis impedit partim propter defectum libertatis, partim propter errorem IV 769 a — Error circa conditionem parisi aut melioris non impedit matrimonium IV 793 b — Condicio servitutis non impedit matrimonium, etiam domino contradicente IV 792 a *Vide V. Servus.*

— impuberum recte decretum est esse invalidum propter defectum ex parte officii et remedii et Sacramenti IV 796 a — impuberum per verba sola contractum non valet propter defectum consensus IV 680 f. 2 — inter impuberes de facto contractum et consummatum non solvitur IV 800 d. 5

— verum est sine copula carnali, sed non cum impotentia ad illam IV 771 4* — Potentia quantum ad legitimitatem personae contrahentis est de essentia matrimonii *ibid.* — non impeditur defectu potentiae generandi prolem, sed potentiae coeundi IV 776 d. 2 — Impotentium consensus nullus est nec obligationem generat IV 774 4* — Usus matrimonii impeditur per impossibilitatem utendi, vel per abusum IV 769 b

— Impotentia perpetua impedit et dirimit contractum, si praecedit IV 771 a, 3°, 4°. 772 b sq. — Impotentia temporalis non impedit matrimonium IV 771 a, 4°. 772 b — Impotentia est contra matrimonii usum, qui totum tempus vitae concernit, ideo non est impedimentum, nisi sit perpetua IV 775 3° — Iudicium de prioritate et perpetuitate impotentiae IV 771 a, 4°. 777 d. 3, 4, 5 — Impotentia naturalis impedit matrimonium cum quacumque, sed impotentes ex maleficio respectu uxoris tantum possunt contrahere cum alia IV 773 a, 4°. 777 d. 6

— Impotentia naturalis aequaliter se habet ad omnes IV 773 a, 4° — Impotentia etiam perpetua potest esse ex maleficio IV 772 b — non est ordinatum contra malefictum IV 773 1° — Impotentes possunt separari, vel cohabitare IV 771 a. 777 d. 3 — Post separationem ob impotentiam ille, in quo non est causa, potest cum altera contrahere IV 776 d. 3

— Ecclesia iuste prohibuit matrimonia occulta propter periculum solutionis IV 694 b — Coniunctio contrahentium in occulto non est sine peccato propter prohibitionem, sed minori quam fornicatio *ibid.* 4° — contrahentium in occulto erat verum matrimonium *ib.* b — occulte contractum ab Ecclesia, si decipitur, iudicatur nullum, errore facti *ibid.*, 3°

— Nuptiarum solemnitates tribus temporibus sunt interdictae rationabiliter IV 740 a sq. — Nullo tempore prohibetur, matrimonium contrahi *ib.* b. 741 f. 4 — Ecclesiae interdictum et tempus feriatum respiciunt solemnitatem matrimonii IV 742 2°. 768 b — contractum contra Ecclesiae interdictum verum est matrimonium, sed non contrahitur sine peccato IV 853 3° — Celebrantes nuptias tempore interdicto non debent simpliciter separari, sed ad tempus in poenam peccati IV 741 b

— Sacerdos coactus potest benedicere matrimonio, quod ex confessione tantum scit esse invalidum, per se, vel melius per vicarium IV 567 3°

45 — Licitum est secundo contrahere in remedium morbi IV 877 f. 3 — Secundae et posteriores nuptiae sunt licitae, dum fiant bono fine *ib.* a — Nuptiae secundae nullo iure prohibentur *ib.* f. 1

— Ad secundas nuptias contrahendas maxime movere iudicatur libido IV 877 1°. 879 f. 3, b — Per defectum in ratione Sacramenti minuitur gloria IV 879 3° — Secundae nuptiae non sunt honorabiles propter imperfectionem et defectum continentiae et significationis *ib.* b — Nuptiae secundae, quia carent culpa, non sunt vituperabiles, sed tolerabiles, tamen defectivae *ibid.* 880 b — Secundae nuptiae sunt utiles ratione officii et remedii IV 879 b, 4°

— Secundae nuptiae in se sunt Sacramentum, sed in comparatione ad praecedentes carnis divisio facit incompletam rationem Sacramenti IV 878 a sq., 3° — Secundae nuptiae sunt Sacramentum ratione unionis, non ratione divisionis conse-

quentis *ib.* a, 3° — Carnis divisio non est de necessitate Sacramenti, sed de eius nobilitate IV 786 3°. 878 b, 3°

— Significatio defectiva est in secundis nuptiis IV 879 b — Iteratio non competit matrimonii significationi nec usui honesto IV 880 b — Secundae nuptiae ex parte viri tantum plus habent de ratione Sacramenti propter similitudinem Christi IV 878 3° — In secundis nuptiis non iteratur Sacramentum, quia primae sunt solutae *ib.* 1°

— Nuptiae secundae faciunt irregularitatem propter maiorem unionem, quam sit in actu fornicario IV 877 f. 4

— Secundae nuptiae non benedicuntur propter defectum Sacramenti IV 697 d. 3 — Secundae nuptiae non benedicuntur, quia non debetur eis tanta solemnitas IV 878 3°. 879 f. 4 — Nuptiae secundae ex parte viri tantum benedicuntur IV 878 3°

— inter diversas tribus erant prohibita, ne confunderentur hereditates IV 710 5*

46 — In matrimonio est mutua obligatio, qua alter alteri tenetur debitum reddere IV 835 f. 4 *Vide supra* 6. — In matrimonio homo obligatur Deo et homini IV 820 b — Coniux tenetur reddere debitum ratione boni fidei IV 781 f. 3 — Ad matrimonium pertinet redditio debiti, altero petente IV 792 4° — Matrimonium contrahere libertatis est, sed ius reddere necessitatis est propter insolubilitatem vinculi IV 734 4°

— Servare fidem coniugii est opus iustitiae de se IV 717 f. 4. 718 a — Non servans fidem incidit in culpam IV 746 a — Actus coniugalis est actus castitatis coniugalis IV 717 f. 2 — Reddere debitum est bonum moris de se ordinatum IV 718 b. 725 b

— Actus matrimonii potest fieri absque omni peccato II 487 d. 1. 756 d. 4. IV 721 f. 2, 3 — Usus gratia prolis potest esse sine omni culpa IV 721 f. 1. 723 a. 725 f. 3, arg. 3. 728 d. 6 — Usus matrimonii potest esse meritorius II 775 d. 1. IV 670 b. 671 d. 3 — Qui continet non petendo, sed solum reddendo, non minus meretur, quam si omnino contineret IV 731 3° — Reddens debitum omnino a culpa excusatur IV 725 b, 4°

— Usus debitus concupiscentiae non satisfacit, sed potius obviat IV 670 b — Usus propter incontinentiam aspernandam, non assequendam non est nisi veniale IV 671 d. 4 — Ius matrimonii compellit debitum solvere, sed non petere, quia hoc est libertatis IV 736 a sq. 737 b. 821 3° — Debitum reddere est necessitatis, sed petere est voluntatis IV 738 b. 739 4°. 742 d. 2 — Usus matrimonii exigendo debitum raro fit sine culpa aliqua IV 298 2°

— Usus propter fornicationem vitandam non praecipitur, sed indulgetur IV 725 f. 2, 2° — Qui utitur coniugio ad vitandam fornicationem non meretur IV 671 d. 3. 725 f. 2 — Exigens debitum causa fornicationis vitandae in se ipso semper peccat venialiter IV 725 b

— In actu coniugali, qui sit ad delectationem, semper est aliqua culpa IV 728 d. 6 — Usus matrimonii propter delectationem non est peccatum mortale, nisi ibi ponatur finis ultimus; alias est peccatum veniale IV 726 a sq. — Qui cognoscit uxorem, ut delectetur, non cognoscit matrimonialiter et praestat concupiscentiae fomentum IV 670 b. 671 d. 4 — Affectio libidinosa actum conjugalem foedit IV 835 b

— Bonum commodi non est quaerendum in praeiudicium boni honesti IV 750 4° — In matrimonio sunt quaerenda bona matrimonii et honestas servanda IV 827 d. 9 — Matrimonio maxime repugnat peccatum contra naturam *ibid.*

— In usu matrimonii semper est corruptio foeda II 756 d. 4. IV 755 a *Vide V. Copula.*

— Debitum reddendum est instanter petenti, cum non appareat infirmitas gravis et manifesta IV 737 b — Non licet petere et reddere contra bonum prolis IV 736 b. 737 a. 743 d. 4 — De coitu tempore menstruorum IV 736 a sqq. 743 d. 4 *Vide V. Menstrua.*

— Non licet exercere actum in loco sacro IV 739 5° — Diebus solemnibus petenti est reddendum debitum IV 738 b sq. 743 d. 4 — Diebus solemnibus non petere non est praeceptum, sed conveniens propter actus carnalitatem et delectationem, et petere non est sine culpa veniali, vel etiam gravi IV 738 b sq. 739 b. 743 d. 4

— Aliquando licitum est debitum reddere alteri, cum tamen illi prohibitum sit petere IV 743 d. 4 — Debitum inordinate petenti non debet negari *ibid.*

— Post matrimonium consummatum a debito solvendo non absolvit votum privatum nec solemne IV 696 b — Qui coniuge invito vovit continentiam non potest petere debitum, sed debet reddere IV 731 b. 742 d. 2. 743 d. 3. 821 3°. 823 d. 3. 863 d. 4

— Bonum fidei essentialiter et semper obligat, ut non cognoscat aliam, sed potest cessare obligatio cognoscendi suam IV 735 2° — Nulla potest esse causa separationis quantum ad vinculum; quoad debitum potest solvi ratione defectus fidei IV 759 4°, 5° — quantum ad debitum reddendum claudicare potest IV 778 d. 8 — Qui amisit ius petendi debet tamen reddere debitum IV 775 f. 4. 776 4°. 778 d. 8. 870 b sq.

— Coniux non tenetur reddere debitum, si fides frangitur IV 781 f. 3 — Qui se subtrahit obligationi amittit ius *ib.* f. 2 — Peccans contra bonum fidei perdit ius petendi debitum propter contumeliam illatam matrimonio IV 787 a — Ius petendi debitum amittitur peccato fornicationis secundum naturam et contra naturam IV 782 5°

— Qui contrahit impedimentum per actum illicitum non potest debitum petere IV 862 a. 870 b sq. — Ignorans defectum consensus alterius licite debitum reddit IV

MAT (17)

681 5* — Obstante impedimento, qui illud scilicet non potest reddere debitum etiam compulsus ab Ecclesia IV 829 a sq. 863 d. 4 — Levi suspicione dubitans de impedimento dirimente non debet petere debitum, quousque inquirat, sed, si Ecclesia compellat, debet reddere IV 799 d. 4 — Cum vehementi praesumptione vel certa cognitione impedimenti non debet reddi debitum, etiam si Ecclesia compellat *ibid.* — Qui cum vehementi suspicione reddit debitum aut peccat, aut sibi generat praedudicium *ibid.* — Reddens debitum uxori fornicariae ex mandato Ecclesiae non generat sibi praedudicium *ibid.*

47 — cum Deo contrahitur in baptismo IV 797 arg. 4 — spirituale est episcopatus IV 652 a, 4*. 702 arg. 3. 711 3* — In matrimonio spirituali non est tanta servitus et tam indivisibilis copula sicut in carnali IV 703 3*

MATRONA — dicitur quasi mater nati IV 678 a

MATTHAEUS — dicitur publicanus a vectigalium exactione IV 402 d. 45

MATUTINUM — *Vide V. Cognitionis* in fine et *V. Lux* in fine.

MAXIMA — In maxima propositione consistit firmitas totius illationis III 485 2*

MAXIMUM — Si maximum in uno genere excedit maximum in alio genere, simpliciter hoc genus excedit illud III 853 a. IV 520 a

MEDEA — occidit filium contra amorem naturalem II 463 3*

MEDIATIO — *Vide V. Medium* in indice philosophico.

MEDIATOR — non potest esse nisi qui est medius III 441 4* — Dei et hominum debet esse infra Deum et supra homines III 409 f. 3 — Ad mediationem necessaria est extremorum separatorum concursio et unio I 283 b — Ad perfectam mediationem requiritur, quod mediator sit unus, et unio sit inseparabilis I 284 a

— dicitur communicantiam cum extremis et officium reconciliationis III 49 f. 5. 410 b — est eo quo satisfacti III 440 f. 5 — Ad mediatorem pertinet sacrificium offerre IV 503 f. 4. 504 a. 596 b sq.

— debet differre ab his quos reconciliat III 440 b — nullus est bonus qui est inimicus IV 502 b — Inimicus non potest reconciliari sine mediatore interveniente II 507 a. IV 500 f. 2

— Ratio mediationis non est sine distinctione personarum III 427 b

— Per mediatorem debuit sublevari homo, qui per alium cecidit II 507 a — Christus est mediator reconciliationis IV 73 b. 439 b. 500 f. 2, b *Vide V. Christus 26, V. Fides 25.* — fuit solum in sexu virili IV 650 b — est praecipue honorabilis III 42 f. 2

— In statu praesentis miseriae propter elongationem a Deo indigemus mediatorum auxilio III 704 4* — Angeli sunt mediatores inter nos et Deum secundum statum praesentis miseriae *ibid.* — Officium mediationis competit sacerdotibus IV 502 b.

596 b — In reconciliatione peccatoris homo est mediator loco Christi IV 439 b. 500 b. 510 f. 2 — Daemon est malus mediator inter Deum et homines per convenientiam proprietatum III 441 5*

MEDICINA — disponit ad sanitatem IV 20 arg. 3 — sanitatem non efficiunt, sed disponunt adiuvando naturam IV 429 4* — est promotivum ad sanitatem secundum statum aegritudinis III 78 d. 4 — sanat vulnera, adiuvat virtutes, munit contra infirmitates IV 53 a

— est sanativa morbi, vel praeservativa et meliorativa IV 393 4* — corporalis alia est praeservativa, alia curativa, alia restaurativa II 633 arg. 4 — perfecta non est tantum ad restituendam sanitatem, sed etiam ad praeservandam et continuandam III 750 4* — est praeservativa, quae cavet a morbo, sed non liberat, curativa, quae liberat, et confortativa IV 89 d. 4

— Medicamentum non vitiat a morbo, sed cum sedat IV 718 2*. 722 b. 723 a. 728 d. 5 — debet esse alterius generis quam morbus quantum ad vim curativam, et in rebus naturalibus ut plurimum est diversae naturae simpliciter III 263 4* — Curatio directe fit per contrarium IV 37 f. 2. 589 a

— Perfectum antidotum pristinum plene restituit sanitatem IV 338 f. 3 — Medicamentum perfectum sanat a varietate infirmitatum deprimentium et liberat ab universitate miseriae aggravantium I 4 b — Remedium melius et utilius est, quod plures curat et a pluribus morbis et periculosioribus sanat IV 408 arg. 4

— Diversorum vulnerum diversae sunt medicinae IV 52 f. 4. 95 4* — in spiritualibus diversae sunt ad diversos morbos principaliter ordinatae, sed una potest curare alios, qui principali sunt annexi IV 95 4* — Superfluum est, duo remedia eiusdem speciei contra idem ordinari, maxime si alterum est efficax IV 453 arg. 5

— debet respondere effectui curationis IV 41 f. 3 — debet respondere morbo IV 767 arg. 4 — Variato morbo, oportet variari remedium IV 50 f. 2. 51 4* — Per medicamenta lenia et aspera morbi curantur IV 485 a, 3* — Medicamentum perfectum est, quod simul est suave in usu et salubre in effectu IV 4 a

— corporalis nocet, si non adsit morbi materia IV 564 b — differenda usque ad indigentiam IV 49 f. 4 — In morbis parvis natura non indiget medicina IV 546 arg. 3 — non praeparato nocet et subtrahenda est IV 44 b. 209 2*. 485 2*

— debet apponi circa membrum infirmum IV 530 arg. 3, b — Quoties iteratur morbus, et medicina IV 600 f. 4

— Medicinam contemnere est irreverentia medici IV 238 d. 4

— corporalis sanat solum morbum corporalem IV 588 arg. 3 — spiritualis non est appetenda propter remedium corporale IV 448 d. 7

— est Sacramentum adiuvans gratiam IV 548 3* — Sacramenta sunt medica-

MED

menta perfecta IV 4 a sqq. — Deus perfectum dat remedium contra morbum IV 723 a — Dominus ut perfectus medicus largitur perfectum antidotum IV 338 f. 3 — exhibita ante lapsum occasionem praestat IV 49 4*

— est scientia sani per se et aegri per accidens II 614 f. 5. IV 472 a — in particulari est incerta et dubia, in universali vero certa, sed cum applicatur ad singularia, quodam modo incerta IV 541 d. 3

MEDICUS — Medicis in his quae dicuntur circa suam scientiam, credendum est II 727 f. 4 — Cognitionis morbi dirigit medicum IV 562 f. 4

— debet esse immunis a morbo III 272 4* — Infirmus quaerit medicum et medicinam, non in quantum medicus, sed aegrotus IV 511 a, 4*

— iuste accipit pretium pro consilio ratione laboris IV 648 4* — Aegroti debent quaerere medicum II 987 4*. IV 441 a — Aegrotans morbo corporali non tenetur statim medicum consulere, si aliam videat viam curationis, vel si exspectat tempus magis congruum IV 446 3* — non relinquit aegrotum nisi illum, de quo desperat II 283 f. 3

— Dominus est perfectus medicus animarum IV 338 f. 3

MEDIUM — in moribus reperitur in genere virtutis II 472 4* — Actus virtutis, in quo potest esse excessus, maxime consistit in medietate III 743 4* — Quaelibet virtus circa medium consistit III 745 5* — respicit virtutem secundum rationem formalem III 713 f. 5 — Secundum accessum ad medium dicitur virtus maior et maxima IV 961 arg. 2. 963 4*

— consideratur in virtute non respectu obiecti, sed circa delectationes et tristitias IV 754 4* — sufficientiae est medium inter superfluum et diminutum, medium excellentiae est illud quod maxime recedit ab omni inaequalitate et ab omni imperfectione III 743 4* — corrumpitur per superfluum et per diminutum IV 230 arg. 5

— Cuiuslibet virtutis est medium tenere, sed per appropriationem est temperantiae III 715 5* — Inspecere medium per modum inclinationis determinatae est cuiuslibet virtutis, sed per modum considerationis discretiae non est cuiuslibet secundum se, sed per concomitantiam prudentiae II 562 6*. III 715 5* — Inspecere medium per modum considerationis discretivae est proprium prudentiae III 715 5*

— Media per prima et postrema per media reducuntur ad primum principium II 277 f. 3 — Secundum legem divinam media per prima, ultima per media perficiuntur IV 508 b — Propinquus non pervenit in finem per medium magis distans I 74 arg. 2

— lucem suscipit et transfundit per eandem naturam, in quantum est mere passivum nec luci cooperatur II 89 f. 2 — debet esse illuminatum ad videndum

IV 506 a — In medio, ut abstrahatur species ab objecto, debet esse lux, per quam abstrahitur, et diaphaneitas, per quam defertur et suscipitur II 569 a

MEL — est figura eucharistiae IV 182 arg. 1

MELCHISEDECH — fuit rex et sacerdos et eius sacerdotium figura sacerdotii Christi IV 612 b — significat verum sacerdotem Christum III 82 a. 84 b — non fuit maior Abraham et natis ab eo, nisi ut praefiguravit Christum III 84 b — praefiguravit Christum quantum ad originem, cum non exprimitur eius genealogia; quantum ad dignitatem, quia fuit sacerdos et rex et Abraham benedixit; quantum ad ritum, quia obtulit panem et vinum IV 618 1* *Vide V. Sacrificium.* — Christus magis dicitur sacerdos secundum ordinem Melchisedech quam Aaron propter expressamfigurationem quantum ad ritum IV 183 b

MELIUS — Quod se habet ex additione ad alterum in genere boni est melius illo III 742 f. 3 — est quod magis distat a malo I 627 f. 4 — Quod similis est meliori est melius II 520 arg. 2 — est quod proximius est fini et certius et efficacius et ponit in altiori gradu IV 108 f. 4 — est quod est fructuosius IV 307 arg. 2 — reducitur ad optimum, in quo est status I 78 d. 1

— secundum bonitatem substantialem aut est quantum ad nobilitatem essentialium, aut quantum ad esse, prout concernit additionem vel augmentum I 782 a — est simpliciter, aut melius huic et secundum statum I 689 1* — potest aliquid esse in se et simpliciter, vel in comparatione ad finem I 784 b. 792 d. 2 — Aliquid est melius simpliciter, vel melius in ordine II 43 5*. 487 2*

— Si optimum in uno genere est melius optimo in alio genere, et hoc simpliciter melius altero II 400 arg. 6. III 742 f. 4. IV 520 a. 754 arg. 3 — Quanto aliquid melius, tanto in agendo et influendo efficacius II 73 f. 3

— Quidquid melius est circa Deum est ponendum I 54 arg. 2 — Deus vult semper quod melius est IV 817 2*

— Natura semper desiderat quod melius est II 378 6*. 485 arg. 2. 865 arg. 5. 1038 arg. 3

— Semper licet facere quod melius est IV 665 arg. 2. 731 arg. 3. 822 f. 2 — Nemo potest se obligare, ut non possit ad melius pervenire IV 817 2*

— Nullus potest se ipsum meliorare propria virtute II 675 f. 4

MEMBRA — radicalia ex partibus secundum speciem formantur sive ex humore radicali II 727 f. 3 — officialia fiunt ex consimilibus et consimilia ex humoribus II 379 arg. 4 — In membris dominantur elementa passiva secundum quantitatem molis II 380 b

— omnia continuantur et reducuntur ad unum principale membrum in corpore, mediante quo est defluxus motus et

sensus ad alia membra II 447 2* — sunt eiusdem naturae ac caput III 289 arg. 3

MEMORIA — est de ratione imaginis II 400 arg. 4. 401 b — respectu Dei est de ratione imaginis IV 1043 arg. 1 — est pars imaginis, prout est retentiva specierum abstrahentium ab omni differentia temporis, et sic respondet Patri I 81 3* — respondet Patri I 80 f. 3. II 597 1* — non ponitur in Deo I 616 d. 6

— Actus recordandi potest ordinari ad bonum et ad malum II 493 a — Rememoratio non est actus virtutis nisi ex consequenti III 557 2* — Rememorationi annectitur actus prudentiae, vel poenitentiae, vel benevolentiae *ibid.* — praeteritorum ordinat ad cautelam futurorum III 729 d. 2 — reformatur in statu viae per spem, in statu patriae per dotem intentionis I 81 4* — in gloria non reformatur primo, sed ex consequenti per reformationem irascibilis, cum convenient in actu tenendi II 405 b. IV 1009 4*

— Memoriale, quod in recessu exhibetur, melius memoriae imprimitur IV 185 arg. 4. 186 a

MENDACIUM — est falsa vocis significatio cum intentione fallendi III 839 f. 4. 840 a. 843 b. 850 arg. 4. 856 d. 3 — essentialiter est privatio veritatis et respectu rei et respectu intentionis III 839 f. 2. 844 4*. 842 f. 4 — simpliciter et complete est quod habet falsitatem per comparisonem ad rem et ad intentionem loquentis III 840 a, b. 1*. 844 4*. b. 856 d. 3. 862 a — Ad esse mendacii non tantummodo requiritur intentio fallendi, sed etiam falsitas sermonis III 861 f. 4

— proprie dicit plus quam mentiri, nisi accipiatur large ad mendacium secundum quid et simpliciter III 856 d. 3. 862 a — Illud, in quo est falsitas solum per comparisonem ad intentionem, est mendacium alicui et minus complete; in quo est falsitas per comparisonem ad rem tantum, est mendacium secundum quid et minime complete III 844 b — secundum quid et secundum materiam tantum est quod habet falsitatem in voce, sed non in intentione III 862 a — secundum quid et secundum formam tantum est quod habet falsitatem in intentione, sed non in voce *ibid.*

— Mentiens non semper committit mendacium simpliciter, sed aliquando tantum secundum quid III 841 b — Mentiri est, quando aliud exprimit vox, quam sentiat mens, etiam si illud verum sit in re IV 563 a — Mentiri est contra mentem ire III 840 b — Mentiri proprie dicit comparisonem ad ipsum mentientem III 856 d. 3 — Mentiri dicitur per comparisonem ad loquentem, qui habet intentionem fallendi, sive quis dicat falsum scienter, sive dicat verum, quod putat esse falsum III 840 a sq. — Mendax dicitur ab intentione fallendi *ib.* a. 861 f. 3

— Ad completum esse mendacii concurrunt falsa vocis significatio sicut materiale et fallendi intentio sicut formale III

856 d. 3 — Falsitas in re tenet in mendacio rationem materialis, falsitas in intentione rationem formalem III 840 a — habet pro formali et completivo intentionem fallendi III 851 a — Intentio obliqua falsificat totum dictum secundum respectum ad dicentem tantum III 840 3*

— est in assertionem falsi cognitum III 840 2* — non potest se compati cum veritate III 839 f. 3 — Veritas non stat simul cum mendacio simpliciter, sed cum eo quod est mendacium secundum quid sive alicui III 840 4* — Mendax non potest simul et semel esse verax III 839 f. 3

— est dicere scienter falsum, vel asserere dubium IV 564 4* — proprie non est in asserendo verum, quod quis putat falsum III 862 2* — Ille mentitur qui dicit verum, quod putat esse falsum III 839 arg. 1, 3. 840 arg. 4 — Qui dicit falsum et intendit verum dicere non est mendax III 861 f. 3 — Qui dubitat corde et affirmat ore mentitur I 479 4*. IV 407 arg. 4 — non est nisi secundum quid in assertionem veri incerti III 840 2*

— est in sermone, qui maxime denominatur ab intentione III 851 3*. 852 6* — proprie loquendo in verbis est, et in aliis signis aliquo modo analogice et per posterius reperitur III 856 d. 3 — minus consistit in facto quam in verbo III 844 3*. 856 d. 3

— non est in occultatione veritatis III 282 3*. 845 1*. IV 286 d. 1 — Quamvis prohibitum sit mentiri, non tamen est praeceptum dicere omnem veritatem IV 439 2* — non est in locutionibus figurativis, quae habent veritatem pro consequente intellectu III 844 2*. 856 d. 4 — non est in disputationibus, cum proponitur falsum ad inquirendum verum III 844 2* — non est in simulatione cautelae et doctrinae, sed duplicitatis *ib.* 3*

— est contra veritatem III 843 a. 845 arg. 4 — repugnat veritati ex parte animae III 844 6* — nullum est a Veritate prima III 839 f. 4 — opponitur veritati, prout est regula locutionis et operationis, non solum speculationis III 864 3* — Qui profert falsum scienter directe facit contra conscientiam, quae dictat, aliquid esse verum, non semper contra illam, quae dictat, aliquid non esse dicendum III 847 5* — non omne est peccatum contra Spiritum sanctum *ib.* 6* — non omne est contra Veritatem increatam III 843 a

— ordinatum est ad contrarium veritatis sive ad indicandum falsum ex ipsa intentione proferentis III 845 b — Qui mentitur utitur verbis ad contrarium eius, ad quod instituta sunt III 842 f. 6. 844 3*

— deprehensum facit, ut homo alteri non credat III 849 a, 4* — Aliquando mentientibus stultum est credere III 842 f. 2

— In mendacio est dolositas iniqua propter disconvenientiam cordis et oris III 842 f. 5 — In mendacio est deordinatio ex discordia intellectus et sermonis III 843 a — est culpa propter intentionis

obliquitatem III 842 f. 4 — non solummodo dicit malum ex hoc, quod actus transit super materiam indebitam, sed etiam ex intentione inordinata III 843 b — est simpliciter malum, quia dicit privationem debiti finis *ibid.* — non potest a malo fine separari, quia de ipsa nominis ratione nominat intentionis obliuationem III 844 4* — non potest dici ex caritate nec meritorie *ib.* 6*

— dividitur in species secundum intentionem mentientis III 851 a, 1*, 2* — est officiosum, iocosum vel perniciosum *ib.* a — Mentiens intendit prodesse, aut delectare, aut laedere *ibid.*

— non omne est ad decipiendum, sed ad falsum dicendum III 851 4*. 853 5*. 856 d. 3 — Intentio fallendi per prius est in mendacio pernicioso, in iocoso autem et officioso quasi per posterius III 856 d. 3

— frequenter committitur loco III 851 3* — iocosum dicitur, quia est ad delectandum, sed fit serio III 853 5* — In mendacio aliquis potest delectari quadam arte et astutia mentiendi III 855 d. 2 — iocosum simpliciter est, ut delectet alterum, libidinosum, ut delectet semetipsum III 851 a — dicitur fieri ex libidine, quo homo mentitur solum, ut placeat sibi et semetipsum oblectet in ipso mendacio III 855 d. 2 — illud fit ex libidine, quo quis finem in se quaerit et non in altero, in aliis speciebus autem non tantum in se, sed etiam in aliis finem quaerit *ibid.*

— Mendacio officioso ex intentione proferentis est essentialis conditio, ut prosit III 851 1*, 2* — officiosum prodest alteri in rebus, aut in salute et vita corporis, aut in sanctitate et castitate mentis *ib.* a

— perniciosum principaliter distinguitur ab aliis ratione voluntatis III 851 6* — perniciosum vel simpliciter obest, vel alicui prodest, alicui obest *ib.* a — perniciosum distinguitur contra officiosum *ib.* 5* — perniciosum est in doctrina religionis ad nocumentum boni spiritualis, vel in rebus ad damnum temporale *ib.* a — perniciosum in doctrina religionis distinguitur ab aliis ratione materiae *ib.* 6* — in doctrina fidei et religionis est contra veritatem divinam et etiam ordinatur ad nocumentum proximi III 836 d. 8 — in doctrina religionis non tantum repugnat fidei, sed etiam moribus bonis et potest opponi cuilibet virtuti, licet primo et principaliter fidei III 853 4*

— perniciosum est contra conscientiam ut contrarium iustitiae III 847 5* — perniciosum repugnat virtuti veritatis III 846 4* — venialia non opponuntur virtuti veritatis, quamvis repugnent actui dicendi verum *ibid.*

— omne necesse est esse peccatum III 841 f. 1. 842 f. 3. 864 f. 1 — omne est peccatum nec ullo pacto potest fieri bene III 843 a — est secundum se malum III 864 a — ratione intentionis fallendi est malum secundum se et nullo fine potest bene fieri III 843 b — semper est malum

secundum se et nulla ratione potest bene fieri, quia semper importat abusum signi et discordiam inter vim intellectivam et expressivam IV 563 a — Qui mentitur, in quantum mentitur, est malus III 842 f. 2 — Dicere falsum est malum in se et potest bene fieri, cum dicitur ignoranter III 843 b

— Circa mendacium non potest dispensari, in quantum dicit intentionem inordinatam III 843 b. 844 5* — Deus non potest dispensare in mendacio III 843 a — In eo quod vere et proprie mendacium est, Deus non potest dispensare, ut non sit peccatum III 857 b

— Magnitudo mendacii attenditur secundum maiorem obliuationem intentionis III 855 d. 2 — maximum ex genere est, quo quis intendit alteri nocere in bonis spiritualibus, minimum, quo quis intendit servare bonum spirituale III 852 a. 853 a — generis levioris potest excedere mendacium generis gravioris III 853 a, 4* — contra fidem est maius quam in aliis generibus *ib.* 4* — in christiana religione est gravissimum peccatum I 477 arg. 1 — summum in doctrina religionis est ex certa scientia et malitia impugnare veritatem secundum pietatem, ut fides christiana et boni mores subvertantur III 853 1*

— officiosum est minus grave quam iocosum III 853 5* — ex libidine minus malum est quam illud, in quo quis intendit alii nocere, sed maius quam illud, in quo intendit alii prodesse III 855 d. 2

— de ratione sui generis indifferens est ad mortale et ad veniale propter difficultatem ponderandi verba III 846 a. 847 5* — iocosum est veniale ex genere IV 449 d. 7 — non est generaliter peccatum mortale III 846 a — non est universaliter prohibitum propter lubricum linguae *ib.* 4*. 847 6* — quantum ad quaedam genera prohibitum est, quantum ad quaedam cohibitum III 849 2* — iocosum non est contra aliquam prohibitionem III 846 f. 4. 849 a, 2* — venialia non dicuntur contra conscientiam, sed praeter eam III 847 5* — officiosum de sua ratione non dicit libidinem nec contemptum III 846 f. 3

— fit mortale, cum fit perniciosum ratione materiae circa quam et ratione contemptus et ratione nocumenti et ratione libidinis mentiendi III 846 a — omne perniciosum est mortale *ib.* 4*, 2* — veniale potest esse mortale alicui ratione vinculi conscientiae et scandali III 849 2* — in doctrina religionis nullo pacto potest dici sine peccato mortali III 846 2* — omne laedit animam *ib.* 3*

— repugnat caritati perfectae III 849 3* — omne videtur esse mortale viris perfectis III 848 b — circa virum perfectum generat scandalum et contemptum veritatis III 849 a, 4* — veniale perfectis videtur esse mortale ratione scandali vel vinculi conscientiae *ib.* a, 4* — perfectis est summopere cavendum *ib.* a, b — Imperfecti et perfecti occulti non omnino obligantur ad omne mendacium vitandum *ib.* a

— mortale prohibetur quinto mandato secundae tabulae III 847 4* — prout est contra Deum vel contra proximum, prohibetur in mandato primae et secundae tabulae III 836 d. 8 — praecipue prohibetur, prout ordinatur in nocumentum proximi, quem, etsi non noceat aliquid aufere, fallit tamen decipiendo *ibid.* — prohibetur per consequens, in quantum ordinatur ad nocumentum sui *ibid.*

— Pro salute corporis alterius non mentiri est perfectorum et consilium III 846 3*. 848 b — Nullus pro alio tenetur mentiri IV 569 f. 3 — leve dictum pro servanda salute corporis non est mortale III 855 d. 1 — Pietas secundum fidem magis movet ad mentendum pro servanda continentia quam vita corporali III 853 6*. 854 7* — potest fieri ad redimendum periculum maioris peccati in se vel in alio III 854 a sq. — Non convenit mentiri ad reducendum alium in viam veritatis *ib.* b

MENDICARE — pro Deo perfectius est quam continere IV 822 arg. 6

MENS — dicitur quo anima meminit sui I 83 arg. 1. 89 a — communiter accepta comprehendit memoriam, intelligentiam et voluntatem, sed proprie accepta distinguitur contra intelligentiam et voluntatem II 596 a — dicitur a meminendo et dicit actum vel habitum memoriae, vel etiam potentiam I 89 a

— dicitur ab actu essentiali, in quantum dat animae vitam intellectivam I 94 d. 2 — Anima dicitur mens, ut perfectibilis a Deo *ibid.* — secundum aliquos dicitur a metiendo et dicit vim iudicativam, quae est in potentiis cognitivis I 89 a — dicitur ab eminepdo et stat pro superiori parte rationis *ibid.* — est supremum animae II 642 f. 5

— in quantum eius est nosse et amare se, non stat pro habitu, cum ipsa accipiat ut agens I 88 arg. 2. 89 b. 90 3* — non stat pro una vel pluribus potentiis I 88 arg. 4. 89 b. 90 3* — se noscens et amans dicit substantiam animae I 89 b — per se ipsam est nata ad meminendum sui vel intelligendum se II 603 a

— secundum aliquos dicitur de tota animae substantia ratione transmutationum et defectuum I 89 a — dicit animae substantiam, sed non totam I 90 3* — dicit substantiam animae, sed non totam, id est secundum omnes potentias, sed ratione superioris portione II 1 b — ut stat pro superiori portione, est animae potentia *ibid.* — non est ipsa substantia animae, sed potius potentia suprema II 642 f. 5 — est oculus et potentia animae IV 1006 f. 1

— est parens notitiae et amoris I 91 f. 4 — concipit intelligendo simile rei intellectae I 482 b — ex hoc, quod se intelligit, verbum gignit I 484 f. 3 — ducit in cognitionem Patris quantum ad personam, vel solum quantum ad appropriatum I 93 b

— humana est Deo immediata quantum ad esse naturae, quia nulla natura est ei superior II 546 6* — humana immediate

MEN

est in Deum IV 428 b — Mente humana nihil est Deo propinquius, cum est ab omni peccato immunis II 542 arg. 6

— Inter mentem et Deum nihil cadit medium II 265 f. 4 — Inter mentem et Deum non cadit medium secundum causalitatem influentiae II 46 1°. 424 6° Vide V. *Anima-orde ad Deum* et V. *Deus* 58.

— Supra mentem nihil est nisi Deus, cui subiiciatur II 280 3° — Solus Deus est maior mente rationali II 401 a. 634 arg. 40 — Solus Deus est maior mente humana quantum ad rationem perficiendi II 493 6° — Mente humana, secundum quod est imago, Angelus non est maior II 402 3° — humana est inferior menti angelicae ratione proprietatum et defectuum, quos contrahit ex coniunctione cum corpore terrestri II 493 6°

— Deus immediate format mentem quantum ad intellectum et quantum ad affectum I 75 1°. 489 d. 4 — immediate a prima veritate formatur II 46 1°. 265 f. 1. 401 b. 633 arg. 3. III 284 b — immediate a Deo illuminatur II 568 a sq. — Deus est medium efficiens et obiectum mentis I 75 1° Vide V. *Anima-orde ad Deum* et V. *Deus* 56; de lapsu V. *Deus* 58 et V. *Illabi*.

— non est recta, nisi actu vel habitu sit ad Deum conversa II 453 a Vide V. *Anima-recta*.

MENSIS — non dicit variationem in motu solis II 370 b

MENSTRUUA — sunt immunditia, quae tantum est poena IV 298 a — secundum naturam IV 737 a — si est praeter naturam, filii non generantur *ibid.* — Tempore menstruum non licet debitum petere propter praeceptum et propter bonum prolis, nisi sit passio praeter naturam IV 736 b sqq. — Mulier tenetur debitum reddere, maxime si timetur periculum incontinentiae viri IV 737 b. 743 d. 4

MENSURA — in creatis dicit eorum ad invicem proportionem I 79 d. 3 — est species quantitatis II 57 6°. 62 f. 4 — Mensurare est quantitatis I 427 1°. 640 arg. 3. II 76 b — et mensurabile sunt relativa secundum esse ex parte alterius extremi I 526 3° — intrinseca cuiuslibet est propriae substantiae et virtutis limitatio sive clausio II 76 b — Unum est, quod est mensura omnium in genere substantiae II 98 6°

— Omne esse creatum habet mensuram, per quam potest cognosci eius limitatio II 55 f. 5 — Omne terminatum est mensuratum et omne tale est modificatum III 614 f. 2 — Mensuratio potius dicit complementum quam imperfectionem circa creaturam III 279 b — In creatis est mensura substantiae et durationis II 55 f. 4 — durationis inseparabiliter adhaeret ei quod mensurat IV 528 d. 6

— extrinseca est una plurium II 58 arg. 3 — rei intra est propria et multiplicatur secundum multiplicationem mensurati, sed mensura extra non multiplicatur in quantum mensura, sed potest multi-

plicari propter indigentiam vel impossibilitatem mensuratorum IV 4029 3°

— Omnia mensurantur eo quod est primum et perfectissimum in illo genere II 94 f. 2. 98 6° — Dignius non habet mensurari per aspectum ad minus dignum II 60 a

— durationis respicit modum durandi II 55 f. 6. 56 b. 57 4°, 5° — aliqua est media inter aevum et tempus stricte sumtum II 66 b — secundum esse creaturae materialis et spiritualis differt in genere mensurae et secundum plures etiam in genere entis II 56 a sq. 57 4°, 5

MERCENARIUS — est qui exspectat mercedem et retributionem II 668 4° — est qui quaerit proprium commodum et delectationem III 605 f. 2, 4 — dicitur, qui principaliter habet oculum ad mercedem III 606 a — est qui vult implere mandata Dei propter retributionem III 605 f. 3 — est qui praedicat amore pecuniae IV 711 f. 3

— malus statuit sibi finem creatum, quo habito non necessario habetur Deus, et finem creatum ut principalem II 887 2° — bonus statuit sibi finem creatum, quem habere est habere ipsum Deum, et ut finem sub fine *ibid.* — bonus principaliter respicit ad mercedem incretam et aeternam, malus ad creatam III 606 a sq. — malus intuetur mercedem creatam ut causam moventem, bonus vero ut rationem inducentem I 35 1° — Serviens Deo intuitu mercedis, quae est ipse Deus, eo non utitur, quia non refert ad aliud *ibid.*

— Mercimonia, quae constituit finem in proprio commodo, est mala, sed mercimonia, quae non constituit finem in proprio bono, sed totum confert et ordinat ad Bonum summum, est a virtute gratuita et non repugnat merito III 557 5° — Expectatio boni aeterni simpliciter non est mercenaria nisi ex affectu intenso ad proprium commodum III 558 a

— Mercimonia respiciens ad bonum incretum potest esse cum caritate et probabiliter aliquo modo a caritate III 606 b — Mercimonia vitae aeternae non repugnat gratiae, immo illi consonat, quia ad eam specialiter ordinat III 607 3° — Qui principaliter respicit mercedem, quae est finis ultimus, potest esse recte ordinatus in finem *ib.* 4° — Spes perfecta magis aspiciat mercedem incretam quam creatam III 557 3°

— Mercimonia vituperabilis nec est a caritate nec cum caritate, sed ei repugnat III 606 b — Quod sit gratis non sit ex mercimonia *ib.* arg. 3 — Bona voluntas mercedem non intuetur, sed liberaliter deservit, quamvis sine mercede non possit servire IV 648 5° — Non est mercatio, si quis pro spiritualibus metit carnalia, si ista non principaliter intenduntur *ib.* 4°

— Melius est habere mercenarios quam nullos vel paucos filios IV 612 b

MERCES — obiective una est IV 4010 b sq. — omnium meritorum est una II 654 b

MER

— Differre mercedem mercenarii facit praeludicium iustitiae IV 557 f. 5

MERETRIX — et fornicator possunt dici unum corpus, sed non unum sicut vir et uxor I 547 b — Cognoscere meretricem ut meretricem affectu meretricio est malum, non vero uxorem, quae sit meretrix IV 783 4° — Iurans uni, se alteri non daturum consensum, ad hoc obligatur III 880 2°

— de pretio prostibuli potest facere eleemosynam IV 371 a

MERITUM — est via ad praemium II 456 f. 2 — est via et dispositio ad praemium II 662 f. 2, b — dicit ordinationem ad praemium sicut dispositio ad complementum et via ad terminum III 388 a, 4° — omne ordinatur ad praemium sive retributionem I 830 f. 3 — de sua ratione importat ordinem et relationem II 663 5°, 6° — aliquo modo est causa eius quod meretur I 729 f. 2

— debet praecedere praemium II 532 f. 1. 533 4° — antecedit illud cuius est et disponit ad illud I 729 f. 1 — praecedit praemium vel tempore vel natura II 456 f. 3. 662 b, f. 2. III 388 f. 3, b. 389 4° — in Angelis praecessit praemium non tempore, sed natura II 457 b

— Gloria est consequi praemium per merita II 451 arg. 3. III 814 a, 4° — Nulius est laudandus in eo quod habet, nisi habeat illud per merita II 532 f. 4

— est ratio ordinandi in ordine iustitiae I 831 a — Iustitia respondet merito IV 961 b, 3° — Iustitia respicit meritum praecise IV 415 3°

— Cum aliquid redditur ex meritis, quodam modo qui meretur obligat sibi retribuendum III 814 a — Quod debetur meritis est minus gratuitum III 104 f. 3. 407 arg. 3 — Ubi est meritum de condigno, ibi est ratio dati et accepti II 666 arg. 5

— proprie non ponit debitum in Deo nec obligationem I 777 d. 3 — non obligat Deum in ratione dati et accepti II 698 b — Secundum meritum condigni in Deo quaedam cadit obligatio, non ex necessitate, sed ex benignitate et ex promissione II 667 a sq. 668 3° — condigni non ponit necessario obligationem in retribuente, sed sufficientem ordinationem eius qui remuneratur ad praemium mediante aliqua laudabili operatione II 668 3°, 4° — Liberalitas divina nulli potest obligari, sed quidquid facit ex mera liberalitate facit *ib.* a, 3° — nostra in nullo derogant divinae liberalitati, immo potius eam manifestant III 814 4°

— Deus aliquid facit secundum merita, secundum quod praevidit illa III 405 4° — non praecedit voluntatem Dei, sed voluntatem I 729 3°

— rei habendae sonat in indigentiam II 457 arg. 2, b — respectu actus gloriosi imperfectionem aliquam dicit II 663 6° — non est in nobis respectu eius quod est in nobis, sed quod est ab alio *ib.* arg. 2

MER

— consistit radicaliter circa liberum arbitrium III 717 a — Liberum arbitrium est principium meriti et demeriti III 476 b. 736 b — non est sine usu liberi arbitrii II 623 2* — est solum circa liberum arbitrium II 696 4* — Liberum arbitrium est principium primum operis meritorii III 476 b — Liberum arbitrium est aptum natum mereri IV 990 a — consistit circa potentiam rationalem III 716 f. 2 — omne consistit circa actum rationis vel per modum elicientis, vel imperantis vel acceptantis III 386 5*

— Actus meritorius spectat ad usum voluntatis deliberativae III 384 a — est a voluntate deliberativa III 382 3* — consistit in opere procedente a voluntate III 389 5* — Gratia sine cooperatione voluntatis non elicit opera meritoria II 646 5*. 707 a — et demeritum est a voluntate, quae meretur sibi et aliis potentiis IV 1042 4* — Opus bonum et voluntarium est meritorium III 384 1* — non est nisi secundum voluntatem creatam III 364 f. 4

— Mereri dicitur qui nulla necessitate compulsus hoc facit quod facere debet III 383 f. 3 — non est nisi circa contingentia I 675 f. 5 — tollitur per necessitatem naturae, quae tollit arbitrii libertatem III 384 4* — non minuitur necessitate, quae est ex voluntate et subest voluntati III 352 6* — Ratio debiti non tollit rationem meriti, quod habet opus ex gratia II 668 3* — non minuitur per debitum ex caritate III 395 d. 4 — per debitum necessitatis non tollitur simpliciter *ibid.* — non tollitur per confirmationem in gratia III 384 1*

— et demeritum est, ubi est obligatio legis III 813 f. 4 — Homo observando mandata proficit in merito III 814 a

— Nihil apud Deum est meritorium, nisi quod sit liberaliter III 602 f. 5 — Magis meretur apud Deum qui servit ei ex amore liberali, quam qui servit ex amore mercenario II 668 4*

— Virtus est principium operis meritorii III 476 b. 716 f. 2 — omne ortum habet ab aliqua virtute III 386 arg. 5 — omne consistit mediante virtute, vel dono, vel beatitudine IV 753 f. 4 — dicit naturalis rectitudinis complementum III 382 4*

— aut est bonum, aut malum IV 527 b — simpliciter est respectu poenae et gloriae I 729 a — Per culpam ex condigno meretur quis aeternam damnationem II 666 f. 3 — abusive dicitur opus bonum ex genere factum ex mala intentione, et dicitur meritum interpretativum III 383 b

— Opus meritorium non est nisi quod sit ex recta intentione II 699 a — Bonum meritorium est bonum simpliciter et quod est ordinatum in finem II 689 a — inest omnibus virtutibus ex recta ordinatione in finem III 602 f. 4

— operum differt apud Deum et apud homines II 933 5* — Apud Deum solum opus exterius non meretur II 680 3*. 691 d. 2. 698 b. 1004 3* — Opus comparatum ad voluntatem nostram de se non est suf-

ficiens ad merendum II 667 b — non perducunt ad gloriam, secundum quod mere comparantur ad voluntatem nostram, sed secundum quod habent ortum a gratia II 668 2*

— Virtus non est principium meriti nisi cum gratia III 499 5* — Sine gratia non est meritum II 433 arg. 6. 155 f. 3, a. 634 f. 4. 700 f. 4 — Homo non proficit ad meritum nisi per gratiae adiutorium II 557 3*, 4* — Opus meritorium est a voluntate adiuta per gratiam II 646 4* — bona sunt a Dei gratia et voluntate nostra IV 899 a

— Actus merendi attribuitur gratiae II 660 a — retributionis aeternae est ex gratia II 155 a — non est sine gratia etiam in statu naturae institutae II 698 b

— nostra omnia procedunt ex munere gratiae III 814 4* — Non est meritum sine dono gratis dato antecederet IV 350 b — Bona meritoria requirunt excitationem per effectum gratiae praevenientis II 863 6*

— ordinatur ad habitum gratiae sicut ad suum fundamentum et originem II 662 b, 2* — Opus meritorium est a gratia ut principaliter movente II 645 b

— ortum habet a libero arbitrio gratia informato III 380 arg. 5 — est usus procedens a libero arbitrio gratia informato III 388 1*. 389 4* — Quod quis sit dignus mereri, non est nisi per gratiam I 730 4* — Ad meritum vitae aeternae sufficit complacentia ex parte merentis per gratiam divinam III 26 4* — non consistit nisi circa donum gratiae gratum facientis II 634 f. 4 — non est sine gratia gratum faciente II 678 b, 1*. 680 b. 689 a, b. 691 d. 2. 698 b

— Gratia facit opus a libero arbitrio egrediens meritorium apud Deum II 654 b — Gratia actum ordinatum liberi arbitrii facit esse meritorium II 457 f. 3, b — Ad meritum requiritur habitus gratuitus et eius actus vel usus III 380 b sq. — Actus meritorius est a gratia imperatus et elicitus, vel ab ea adveniente formatus IV 429 1* — non est nisi per gratiam creatam III 276 f. 3 — non possunt esse, nisi ubi est conscientia bona III 580 4*

— Opus est meritorium vel ex genere operis, vel ex radice caritatis II 572 d. 4 — Opus meritorium est, in quantum est ex radice caritatis IV 531 6* — Omnia opera meritoria sunt ex caritate ut imperante III 622 a — Omne opus, quodcumque sit, est meritorium, dum ex caritate procedit II 572 d. 4 — Caritas dat actionibus et passionibus efficaciam et valorem II 668 1*. 707 a — Efficacia merendi est ex radice caritatis III 602 f. 3 — Perfectio meriti attribuitur radici caritatis III 806 b — Opus est meritorium ex perfecta tendentia in summum finem, quae est a caritate III 807 2*

— simpliciter proprie dicitur opus bonum ex bona intentione et ex caritate III 383 b — non omnino proprie dicitur meritum congrui, quod est ex bona intentione, sed sine caritate *ibid.*

MER

— praemii consummati respicit summam hominis elevationem, quae reperitur in actu caritatis III 604 4* — omne praemii substantialis debetur radici caritatis IV 757 4* — praemii substantialis consistit in actu et affectu caritatis III 388 f. 5 — ratione originis primo consistit circa actum fidei, ratione completionis circa motum caritatis III 603 b sq. — nullum est sine caritate II 994 b. IV 355 f. 2. 945 b. 952 d. 6 — Opus meritorium oportet fieri ex caritate imperante habitualiter, vel actualiter II 946 b. IV 355 b

— Quantitas meriti condigni pensatur ex quantitate caritatis II 927 b. 931 f. 3, 4. 932 a. IV 336 arg. 4 — Secundum quantitatem gratiae et caritatis mensuratur quantitas meriti III 803 b — Efficacia meritorum attenditur secundum magnitudinem gratiae II 663 f. 4. 706 f. 4 — Profectus in merito non est nisi per augmentum gratiae II 663 f. 2 — Quantitas meriti magis mensuratur secundum quantitatem caritatis quam alterius virtutis III 604 1* — Secundum magnitudinem gratiae attenditur remuneratio in merito condigni, non in merito congrui II 665 4* — Secundum quantitatem caritatis attenditur remuneratio praemii substantialis II 707 a

— pensatur secundum quantitatem gratiae et perfectionem voluntatis, non secundum multitudinem operum II 457 b — Magnitudo meriti non consistit in opere exteriori principaliter, sed in interiori II 458 3* — Usus gratiae non meretur plus quam gratia per se ipsam II 662 f. 4 — Operatio et habitus, a quo procedit, sunt aequalis meriti III 553 d. 4 — Secundum gratiam unus homo omnibus virtutibus idem et aequaliter meretur II 654 f. 5 — Opera eiusdem hominis secundum unum statum sunt aequaliter meritoria *ib.* b — Omnes virtutes sunt aequales quantum ad meritum III 747 a. 803 b — Fides et caritas est aequalis meriti III 553 d. 4 — Quantitas meriti non est a nobis, sed a gratia Dei, sed demeritum et eius quantitas ortum habet a voluntate liberi arbitrii II 526 4*

— est congrui, vel condigni II 884 3* — de condigno est, quando ratio meriti reperitur ibi perfecte et plene II 664 b — condigni est proprie loquendo meritum, cetera secundum quid I 729 b — Opus est meritorium de congruo comparatum ad largitatem Dei dispensantis, sed meritorium de condigno comparatum ad veritatem pollicentis II 667 b — Opus meritorium, in quantum habet ortum a voluntate libera, est meritorium merito congrui, in quantum habet ortum a gratia, est meritorium merito condigni *ib.* a — est congrui respectu gratiae, quando peccator facit quod in se est pro se; meritum digni, quando iustus facit pro alio; condigni, quando iustus operatur pro se ipso I 729 a sq. — Iustus pro alio meretur merito digni, pro se merito condigni III 407 b

— Mereri ex condigno vel est ex indobito facere debitum, ut in gratiae infusione

et motu liberi arbitrii, vel de debito facere magis debitum ut in profectu, vel de debito uno modo facere debitum alio modo ut per alium actum III 384 a, 4°

— congrui dicitur, in quo est aliqua dispositio congruitatis respectu eius, ad quod illa dispositio ordinatur II 665 a — Meritorium de congruo est bonum, quod sit extra caritatem, sed cum recta intentione II 689 a — de congruo est improporcionale comparatum merito de condigno ex caritate IV 357 a — de congruo est tripliciter, secundum quod ratio meriti deficit magis vel minus II 665 a

— Virtus informis non est meritoria ex condigno, sed potest disponere de congruo IV 33 4° — Faciens opera bona sine gratia nihil meretur de condigno, sed de congruo II 699 6° — Oratio peccatoris non meretur apud Deum nisi disponendo ad meritum IV 945 b — congrui potest esse a gratia gratis data II 667 a — Secundum gratiam gratis datam peccator potest aliquid mereri de congruo IV 357 d. 3 — Peccator potest apud Deum aliquid mereri tantum de congruo, faciendo aliquid ad gloriam Dei et propter amorem Dei ex gratia gratis data *ib.* a — Peccator, ut non simpliciter privatur vita, potest mereri de congruo *ib.* 4°

— Merendo vel augetur habitus, vel numerus meritorum III 384 3° — Opera exteriora meritum praemii substantialis non augent directe, sed disponendo, vel conservando II 932 a — non semper proficit per opus bonum bonitate morali, nisi adsit gratia II 557 4° — Bona opera exteriora augent meritum respectu praemii essentialis per modum dispositionis et meriti de congruo, non de condigno II 927 b. 930 a — Bona opera exteriora privilegiata augent meritum respectu praemii accidentalis II 927 b — Opera bona tripliciter valent respectu praemii accidentalis acquirendi II 932 b

— Meritorium ex genere operis est opus virtutis, in quantum arduum et difficile II 572 d. 4 — maius est, ubi est maior difficultas III 668 f. 3 — Efficacia meriti principaliter venit ex difficultate operis, ex promptitudine voluntatis et maxime ex magnitudine caritatis II 707 a — condigni est in operibus ratione arduitatis II 667 b

— vitae aeternae consistit in radice caritatis, meritum remissionis poenae in passionis acerbitate III 393 3° — est respectu substantialis praemii, vel satisfactorium respectu dimissionis poenae II 572 d. 4 — satisfactionis requirit poenalitatem et difficultatem *ibid.* — Ad merendam remissionem poenae non sic valet voluntas sola sicut cum exteriori opere II 932 b

— praecipuum consistit in passione III 330 f. 3 — Nihil est magis meritorium quam opus patientiae in tolerantia passionis III 385 f. 3 — Passio est meritoria, si quis eam perferat ex voluntate bona III 386 a, 1°, 3°, 5° — non est in passione illata ab extrinseco, nisi in quantum respuitur vel acceptatur II 846 a

— Resistere tentationi in nobis semper est meritorium ex genere operis propter difficultatem ad bonum et pronitatem ad malum II 572 d. 4 — augetur per victoriam completam tentationum III 658 a — Declinare a malo non privative, sed contrarie, est meritorium II 572 d. 2

— Aliquid facit ad meritum vel secundum principalem intentionem, vel per occasionem III 626 4° — Casus non semper cooperatur ad augmentum praemii substantialis III 679 2°. IV 336 b — Lapsus nihil meretur propter caritatem, a qua cecidit, nec propter aliquid, quod habeat IV 336 f. 5

— omne consistit in anima IV 757 b. 893 b — est animae cum corpore II 420 2°, 3° — Anima non potest mereri extra corpus propter defectum status et temporis merendi IV 4005 4° — Status merendi est, quamdiu anima coniuncta est carni mortali II 501 6°

— non est nisi in statu viae et circa actus viae III 529 d. 4 — Opus bonum non habet rationem merendi extra statum viae IV 506 a. 518 4° — Opus bonum est meritorium in statu viae ratione gratiae III 384 2°

— Status viae est status meriti III 384 5° — Tempus merendi est in tota praesenti vita II 297 a — Non pervenitur ad perfectionem meriti usque ad consummationem gratiae finalis, post quam nulla sequitur vespera *ibid.*

— Tempus merendi cessat post hanc vitam IV 552 b. 886 3° — Post mortem non est tempus meriti, sed praemii IV 518 a, 4° — Ratione boni meriti etiam post hanc vitam venialia delentur IV 552 1°, 2°, 4° — In statu merendi quis meretur merito condicionali, ut possit solvere post mortem et in solutione iuvare IV 944 2°. 946 arg. 4, 3. 950 4° — Angeli per ministerium merentur praemium accidentale II 458 2°

— Ad meritum requiritur merendi principium, quod est caritas, status merendi et ordo meriti ad praemium III 389 f. 4

— Opera meritoria in tempore gratiae sunt semen profectum in terram bonam II 667 b

— Fundamentum omnis meriti est incarnatio Christi III 404 f. 4. 405 a — Christus per modum merentis influit secundum humanam naturam III 284 b — Efficacia omnis meriti post lapsum fundata est super merita Christi, sine quibus caritas nostra non meretur gloriam III 393 5° — Post lapsum caritas non meretur gloriam nisi praeambulo motu fidei Mediatoris *ibid.* — nostra sumunt efficaciam a passione Christi II 706, f. 3. *Vide V. Christus* 32.

— quo obtinemus bonum, vel est proprium, vel capitis, vel ecclesiasticae unitatis IV 533 a sq. — Christi operatur in Sacramentis *ib.* b — Christi non ordinatur efficaciter nisi his qui ei adhaerent IV 98 3° — Christi et Ecclesiae uni applicata, non possunt alteri communicari IV 535 3°

— Maius est meritum totius Ecclesiae quam singularis personae III 407 arg. 2 — supererogationis, quae sunt in Ecclesia, sunt sicut thesaurus spiritualis eius IV 534 b

— non prodest nisi ipsi merenti III 584 d. 4 — Efficacius meretur quis sibi quam alii II 663 3°. III 389 f. 3. IV 531 a. 946 f. 2 — Quilibet magis meretur sibi quam alii, ceteris conditionibus paribus IV 33 2° — Orans pro aliis sibi meretur vitam aeternam III 406 4° — Semper homo meretur sibi, sive pro alio mereatur, sive satisfaciatur IV 534 6° — Nemo potest mereri alii, quin ipse placeat Deo per caritatem *ibid.* — non potest in alterum transferri, nisi sit data auctoritas a Christo IV 535 3°

— Sanctus vir per orationes impetrat aliis remissionem culpae IV 530 f. 5 — Iustus meretur aliis primam gratiam I 729 b. II 664 arg. 3 — dignitatis nihil aufert liberalitatis de gratia II 663 3°. III 408 3°

— Homo nunquam meretur id quod est simpliciter gratuitum II 662 4°. III 407 arg. 3 — non ordinatur ad habitum gratiae promerendum, sed ad aliud II 662 b — Meritum non contingit mereri II 663 5° — Quod est ratio vel dispositio merendi non cadit sub merito III 405 2°. 407 b

— Perfectio gratiae non tantum est ex dono, sed etiam ex merito II 538 b — Ereptio de statu culpae non cadit sub merito nisi congrui III 405 a — In iustificatione requiritur meritum congrui potius quam condigni IV 33 a

— debet commensurari praemio III 344 d. 4 — In merito de condigno est quaedam commensuratio et adaequatio meriti ad praemium II 664 b. 666 f. 2. 667 a — dicit ordinationem ad aliquod maius per aliquid quod reddit Deo acceptum III 276 f. 3 — Praemium est maioris dignitatis quam meritum II 666 f. 5 — Praemium non debet esse sub omni respectu merito excellentius III 390 4° — Maiori bono potest homo mereri minus bonum *ibid.*

— Orans non meretur aliquid, quod merita sua excedit III 106 4° — Qui meretur quod est maius meretur et quod est minus, si ad illud eodem modo ordinatur II 662 3°. III 405 3° — Retributio eius quod meretur quis merito congrui, non praeiudicat ei quod meretur merito condigni II 845 4°

— Merito debetur gloria aeterna IV 921 f. 4 — Etsi in merito respectu gloriae non sit commensuratio per omnimodam aequalitatem, est tamen per quandam convenientem proportionalitatem II 668 4° — Maior caritas meretur maiorem gloriam intensive, non autem secundum durationem IV 556 b — Deus semper retribuit supra merita et infra demerita IV 964 b

— Efficacia meriti includit finalem perseverantiam II 933 3°. III 511 4°. IV 336 b — de condigno includit perseverantiam II 691 d. 2 — Efficacia meriti non pensatur secundum caritatem initialem, sed finalem III 679 a. IV 336 b. 337 4°

MER

— sunt fundamentum spei III 511 4*. 557 5* — sunt fundamentum spei, aut prout habentur in proposito tantum, aut in radice, aut etiam in effectu meriti III 564 1*. 583 d. 2

— Homo videtur plus gaudere de suis meritis, quae fecit, quam de alienis III 693 a — De meritis suis praesumere est peccatum superbiae II 995 2*

— Nullus est dignus corona nisi per merita II 157 f. 4 — sunt necessaria ad beatitudinem I 733 a. II 420 3* — sequentia non sunt frustra respectu praemii essentialis, quia addunt ad meriti efficaciam II 933 3* — non habet statim coniunctum praemium II 849 2*

— Quod aeternum est meritum habere non potest I 729 a, 2* *Vide V. Praedestinatio.*

— necessarium est ad unionem cum Deo per conformitatem affectionis III 388 3*

— omnia perduntur per quodlibet vitium sive peccatum mortale III 800 b, 1* — reprobos semper memorabuntur IV 898 b

MERLINUS — creditur generatus fuisse a daemone incubo II 249 arg. 5

METAPHORA — Per metaphoram transferatur aliquid secundum similitudinem I 4 b

METUS — est instantis periculi trepidatio IV 699 b — est levis, cum quis parvum malum minatur vel minas implere non potest; iustus vero, quando aliquis minatur mortem vel aliud grave malum IV 700 a — cadit in virum constantem, quando praesumitur probabiliter, quod ille qui minatur grave malum, possit minas implere *ibid.*

— per minas mortis non facit simpliciter involuntarium IV 404 a, 3* — tollit perfectam libertatem consensus IV 700 a — repugnat plenitudini voluntatis II 617 6* — facit voluntarium secundum quid *ibid.* — non repugnat libertati voluntatis nec apud Deum excusat a culpa *ibid.* — mortis non excusat a peccato perpetrando IV 700 4* — Voluntas coacta non potest facere bonum *ib.* 1*

— qui potest cadere in constantem virum, respectu actuum humanorum potest excusare, non vero respectu eorum quae iustitiae sunt, excusat apud Deum III 878 3* — Quod fit metu in foro iudiciali non obligat *ib.* 2*. IV 826 d. 5 — qui potest cadere in virum constantem, secundum humana iura irritat actum II 617 6*

MEUS — de se dicit habitudinem possessionis I 332 b *Vide V. Noster.*

MILTIA — est periculosa propter facilitatem abusum, tamen ea potest quis recte uti IV 402 d. 45

MINAE — incutendo terrorem minuunt rationem voluntarii IV 700 3*

MINERALIA — parum recedunt a natura terrae II 366 d. 2 — In corporibus mineralibus praedominantur elementa passiva quantum ad quantitatem et virtutem propter grossitatem et soliditatem II 380 b

MINISTRI — Ministerium est subiectionis vel praesidentiae II 278 3* — Aliquis mi-

nistrat inferiori non propter se, sed propter alium II 47 4*. 278 3* — Ministerium circa nos non competit ordini supremo Angelorum II 262 3*

— sunt superiores et inferiores IV 630 f. 4. 636 a — Eucharistia propter sui nobilitatem et reverentiam multa debet habere ministeria inferiora IV 635 a — Potestas per modum ministerii est in ordinibus inferioribus IV 503 arg. 4 — Ministrorum sunt septem gradus IV 636 4* — superiores secundum ordinem indigent minoribus IV 629 f. 4

— habet auctoritatem a Christo ut mediatore IV 439 b — Tanta est potestas in ministris Ecclesiae, quantum distribuit Dominus membris IV 593 7*

— omnes debent esse sancti, sed maxime superiores IV 630 b — Praeter ea quae sunt de necessitate, ad bonum usum officii debet concurrere meritum, et auctoritas praelationis debet esse cum sanctitate IV 502 b *Vide V. Sacramentum et V. Sacerdos.*

MINOR — *Vide V. Filius-aequalis.*

— *Vide V. Magis.*

MIRABILE — dicitur quod est supra facultatem naturae III 665 3* — Quae sunt immediate a divina potentia procedunt in esse secundum cursum mirabilem II 346 f. 4 — vocantur, quae sunt a Deo ut tota causa *ib.* a — Operatio naturalis et mirabilis ex opposito dividuntur III 144 f. 1 — Quod convenit ordini naturali rei non est miraculosum, licet sit mirabile IV 433 d. 3 — Quando aliquid fit a Deo, cuius simile natura facere non potest et ad quod non habet ordinem secundum propriam virtutem, est supra naturam et proprie dicitur mirabile II 438 5* — Facere mirabilia supra posse naturae simpliciter est per gratiam gratis datam, quae non datur omnibus; sed facere mirabilia supra posse naturae rationalis est per gratiam gratum facientem, quae datur omnibus, qui volunt eam suscipere III 665 3*

MIRACULA — dicuntur quae fiunt contra solitum cursum naturae II 438 5*. 871 arg. 4 — est supra naturam et contra naturam II 482 f. 3 — sic fit praeter solitum cursum, ita quod supra cursum naturae, et plus dicit positionis quam privationis II 873 4*

— non sunt per vim naturae, sed per vim supra naturam, quia sunt supra facultatem naturae II 203 6* — Actus potentiae, quae est supra naturam, est supra naturam et miraculosus IV 282 b. 896 a

— Operatio miraculorum est a solo Deo II 861 f. 3. 871 arg. 4 — Deus frequenter facit contra solitum cursum naturae I 843 d. 6 — Deus multa facit miraculose et mirabiliter contra solitum cursum naturae et consuetudinis humanae II 390 d. 4

— Deus facit miracula contra solitum cursum naturae, sed non simpliciter contra naturam, immo potius secundum naturam quantum ad naturalem obedientiam

MIR

II 853 3* — fit secundum ordinem generalem potentiae obedientialis I 755 1* — non fiunt in praeludicium ordinis universalis IV 273 3* — fit contra ordinem potentiae naturae specialis I 755 1*. IV 273 3* — Deus in miraculis facit contra naturam et supra naturam, sed non tollit inclinationem sive habilitatem naturalem II 94 3* — non aufert operationem naturalem IV 273 arg. 3 — Per miraculum nunquam separatur definitio a definito IV 223 f. 4

— ostendunt divinam potentiam I 281 f. 2 — attestantur omnipotentiae facientis II 203 6* — In miraculis divinis operatur agens potentiae infinitae et supra naturam *ib.* b — Virtus mirabiliter operans est infinita et operans infinite III 93 f. 4 — Deus mirabiliter operans operatur subito *ibid.*, b

— non fiunt per virtutem datam creaturae IV 231 arg. 5. 232 b — est supra virtutem creaturae, vel est a virtute data ad actum supra naturam et modum operandi supra naturam IV 895 6* — Deus dat alicui virtutem faciendi miraculum non efficiendo, sed virtute sibi data ea a Deo impetrando IV 128 b. 429 b — Per gratiam miraculorum aliquis non habet potentiam faciendi, sed ad eius petitionem assistit vis superior IV 238 d. 2 — Gratia miraculorum non est aliquid, quod sit in Sanctis, sed Deus facit ad petitionem ipsorum IV 895 6* — Deus facit miracula per Sanctos ad eorum gloriam IV 950 b sq.

— Virtus faciendi miracula attribuitur fidei, quia in ea est prima ratio elevandi supra naturam, propter quam Deus operatur aliquid supra naturam III 604 4*. IV 68 a — vera fiunt per veram fidem sive per bonos sive per malos II 203 b — Miraculorum operatio est gratia gratis data I 270 arg. 4 — Per fidem informem meretur quis et facit operationem miraculorum III 603 arg. 4. IV 32 f. 4

— Stultum est desiderare facere miracula et quasi magna haec reputare II 206 d. 2 — Aliquis peccat faciens miracula propter vanam gloriam II 861 f. 3

— Daemones non faciunt vera miracula nec vere novas formas inducunt II 203 6*. 230 4* — In miraculis daemonum operatur virtus naturae adiuta per alias naturas II 203 b — falsa a magis fiunt per privatos contractus et arcana quaedam *ibid.*

— In his quae sunt miraculi, non multum est adhaerendum rationi IV 24 b — In rebus mirabilibus tota ratio facti est potentia facientis quantum ad causalitatem, sed non quantum ad congruitatem III 38 4* — Dei fiunt ad utilitatem et ad divinam gloriam et sunt circa necessaria et utilia II 203 b — non sunt ponenda in eo quod aequae bene potest fieri sine miraculo IV 242 arg. 5

— manuducunt ad fidem I 281 f. 2 — non excludunt fidem, sed vera miracula adiuvant bonos II 203 b — congruit fieri post hominis lapsum ad manifestationem divinae potentiae et confirmationem fidei nostrae, cum ante non essent necessaria

III 26 3* — cessaverunt, fide confirmata I 281 1*

— vera possunt discerni a falsis II 203 b — daemonum sunt ad deceptionem et vanam gloriam et circa inutilia et villa *ibid.* — Boni per daemonum miracula exercentur et probantur *ibid.* — falsa malos seducunt *ibid.* 206 d. 2

MISERIA — Miseriae capax est solum creatura rationalis II 463 2*. 755 d. 1 — subiective et proprie est in natura rationali, sed materialiter potest esse ratione corporis IV 4005 5* — Miser est solus ille qui scit, se esse miserum, vel scire debet II 463 2* — Plene miser non est nisi qui scit se pati et non vult se pati II 954 b

— stat cum gratia, sed non cum gloria IV 440 b — non est simul cum gloria ratione status III 357 4* — omnis auferitur, cum consummatur gloria *ibid.* — perpetue excluditur in beatitudine II 142 d. 2 — Status innocentiae excedit statum miseriae in praecellentia II 504 f. 4

— Deum decuit condescendere ad miseriam ordinatam ad nostram redemptionem III 267 3*

— provocat misericordiam III 448 a *Vide V. Misericordia.* — meretur misericordiam et gratiam a Deo III 833 d. 4 — Miser superbus indignus est misericordia III 41 3*

— Miseris subvenire sub ratione debiti est iustitiae, sub ratione compassionis est misericordiae III 728 d. 1

— Solatium est miseris socios habere poenarum IV 564 b. 4039 f. 1

MISERICORDIA — dicit effluxum bonitatis in alterum supra meritum IV 963 4* — largissime dicitur divinae bonitatis affluentia, communiter vero benignitas in supererogatione honorum, stricte vero pietas in sublevatione malorum IV 964 a — in creatura rationali dicit compassionem de alienis malis IV 963 1*

— condescendit miseriae III 39 arg. 3 — intuetur miseriam IV 960 f. 3, arg. 2. 965 f. 3 — considerat miseriam in imagine III 786 b — non considerat meritum, sed miseriam IV 478 6* — eius effectus est relevatio a miseria IV 960 b — Misericordiae est proprium misereri IV 966 f. 2 — eius est parcere IV 961 arg. 4. 963 arg. 4

— considerat necessitatem IV 944 a — subvenit miseris considerando simpliciter necessitatem proximi, cui compatendum est III 728 d. 4 — respicit conformitatem in natura et necessitatem in indigentiam sive miseria III 786 a, b

— est virtus IV 962 f. 4 — reducitur ad iustitiam IV 377 d. 5 — continetur sub iustitia cardinali III 728 d. 4 — distinguitur a iustitia quantum ad rectitudinem retributionis *ibid.*

— respicit dantis benignitatem IV 445 3* — non dicitur, quia facit contra merita, sed supra IV 964 3* — remunerat supra merita *ib.* f. 3, b — Dei dicit semper respectum ad actus et merita nostra IV 966 b, 4*

— conformatur dictamini iuris naturalis et regulae prudentiae III 786 b — vera procedit ex caritate recta IV 378 d. 7

— Deo magis appropriatur opus misericordiae, ad quod nihil requiritur nisi Dei benignitas I 848 d. 4 — respicit actum et est conditio operis divini IV 963 3* — est in omni opere Dei IV 965 f. 2 — secundum diversos modos simul est cum iustitia in eodem opere Dei IV 964 b — non excludit summam iustitiam IV 923 6* — non est sine iustitia II 995 2* — non potest separari a iustitia IV 966 b — In omni opere Dei manifestatur simul cum iustitia II 759 a — est simul cum iustitia in reconciliatione peccatoris IV 350 b — immiscet se iustitiae in poenis, quae non sunt tantum ad vindictam II 851 3* — differt a iustitia secundum connotata in effectu IV 964 b. 968 d. 5

— Deus miseretur poenitentibus secundum bonitatis condecantiam II 694 d. 2 — Deus misericordia sua paratus est omni revertenti et dolenti de culpa commissa remittere IV 327 a — praecipue consideratur in opere iustificationis II 993 3* — consistit in remissione culpae et poenae IV 965 f. 4 — remittit culpam II 992 a. IV 350 b, 3*. 965 f. 4, b — remittit poenam aeternam IV 965 b — remittit poenam sine praeiudicio iustitiae IV 548 2* — Deus non potest totam poenam infligere negando suam misericordiam IV 966 3* — Deum sic decet misereri, ut manente sententia contra hominem, remedium misericorditer adhibeat IV 98 3*

— Deus est summe misericors per accessum ad medium, quia tantum misereatur, quantum est conveniens, non propter omnimodam remissionem culpae IV 966 b, 1* — plus impendit, quam humana mens possit aestimare IV 528 d. 5

— iuncta iustitiae magis misero plus condonat secundum quantitatem absolutam, sed aequaliter secundum proportionem IV 478 6*. 960 b. 964 4* — connotat effectum absolutum, qui non est aequalis in omnibus IV 961 3*

— Dei clarius manifestatur in opere occasione peccati, sine peccato autem manifestaretur in sua origine et etiam in supererogatione I 834 4* — summe manifestatur occasione mali I 844 b. IV 337 6*

— Dei ostenditur in iudicio ex bonis et malis, quae Deus largitus est, vel a quibus liberavit IV 900 a. 901 b. 904 d. 4 — Dei mira manifestatur in hoc, quod in Christo humano generi sibi inimico uniri voluit in unitatem personae III 262 b — Christus ostendit immensitatem suae misericordiae per susceptionem nostrae miseriae III 331 a — divina, quae subvenit hic miseris, non considerando in eis meritum, sed demeritum, subvenit per meritum Christi IV 478 6* — Dei quantum ad effectum liberalior est ad remittendum, accepta satisfactione Christi, cum semper in se sit summe et aequaliter liberalis IV 52 3*. 60 d. 2. 70 4*

— In praesenti est tempus misericordiae IV 482 d. 2. 528 d. 5. 922 4*. 923 6* — Misericordiae effectus nunc sunt principales, post mortem sunt annexi iustitiae IV 960 b — In primo adventu est misericordia non praecise, sed appropriate et magis relucet IV 965 1*

— Misericordiae cognitio est necessaria ad poenitentiam II 993 3*. IV 327 a — Ex consideratione misericordiae oritur spes veniae IV 327 a. 385 a. 542 d. 4 — Petere misericordiam non est, nisi recognoscatur culpa IV 436 b — offenditur per desperationem II 992 a. 995 1*

— Ad hominem spectat misereri IV 966 4* — Prius debet homo misereri sibi quam alii III 643 f. 3. 645 4* — prius respicit ipsum qui eam exhibet III 645 4* — respectu incommodi spiritualis debet incipere a se ipso, respectu incommodi corporalis quis potest esse sibi durus et aliis pius IV 377 d. 4

MISSA — Ratio nominis IV 343 d. 3 — Substantiale in Missa est confectio corporis et sanguinis Domini, alia sunt circumadiacentia IV 307 a — Essentialia sunt a Christo instituta, alia ab Ecclesia IV 288 d. 5

— Vivi indigent sacrificio expiante a culpa, mortui vel liberante a poena, vel sola laudis memoria IV 286 3* — pro mortuis Deum placat IV 951 d. 3 — solum pro his offerri debet qui sunt de corpore mystico IV 286 3* — potest offerri specialiter pro aliquo IV 947 4* — Meritum offerentis est aequale, sive pro uno sive pro multis Missa dicatur *ibid.* — Sacrificium in altari habet effectum determinatum, cum quotidie assumatur *ibid.* — Licet accipere pretium pro celebratione Missarum IV 648 4*

— offertur in expiationem, vel in gratiarum actionem IV 286 2* — offertur pro Beatis in gratiarum actionem *ibid.* — appropriatur ad honorem Sanctorum, vel ad salutem vivorum, vel ad requiem defunctorum IV 343 d. 3 — Ratio dicendi Ite Missa est in Missis Sanctorum *ibid.*

— Congrue non conficitur, sed offertur et sumitur die Veneris sancto IV 299 d. 2 — Die Veneris sancto non servatur sanguis, et sumitur sola species panis *ibid.*

— sacerdotis boni et mali non differunt quantum ad substantiale, sed quantum ad modum melius valet Missa boni, magis provocando ad devotionem IV 307 a — malorum valet ratione contenti, quia est opus Dei IV 945 b — Sacerdotum quorundam Missa audiri prohibetur ratione quatuor peccatorum directe repugnantium Sacramento corporis Christi IV 307 b — Qui celebrat in peccato sine contritione peccat peccato omissionis, vel transgressionis, vel scandali IV 342 d. 4 — non debet simulari nec imperfecta relinqui a sacerdote cum conscientia peccati sine graviore peccato *ib.* d. 2

Missio — est in divinis I 259 f. 4-3, b — transfertur a creaturis ad Deum *ib.* b

MIS

— Mittere est ex se aliquem producere in alium *ib.* f. 4 — Mitti dicitur quod datur alicui ut absenti *ib.* f. 5

— est donatio temporalis I 244 b. 264 f. 4. 271 arg. 4 — est processio temporalis Spiritus sancti in creatura I 245 f. 4. 262 2*

— Spiritus sanctus mittitur, quando habitat in homine I 270 f. 3, b. 271 4* — Filius vel Spiritus sanctus mittitur ad aliquem, in quo iam est per naturam, ut sit in eo novo modo essendi per gratiam gratum facientem I 270 f. 4 — Missione datur Spiritus sanctus peccatori ad inhabitandum, in quo prius non erat quantum ad gratiam inhabitantem I 259 f. 5 — Persona mittitur, cum venit de novo ad inhabitandum in eo, cui datur gratia I 262 arg. 2

— habet respectum ad principium et ad terminum et ad missum I 260 a. 261 b. 262 3* — dicit comparationem missi ad suscipientem effectum et ad principium I 263 3* — respicit terminum non in ratione finientis, sed in ratione suscipientis I 262 4* — non respicit Deum ut terminum I 245 b sq. 262 4*

— In missione est manifestatio personae I 279 f. 4 — Mitti est cognosci esse ab alio I 263 f. 3. 265 b — manifestat emanationem I 271 arg. 3 — significat, missum esse ab alio et in alium I 263 3* — generaliter dicit manifestationem emanationis et inhabitationis I 279 a. 280 1*, 2* — De ratione missionis est cognitio personae inhabitantis I 282 4*

— Mittere significat manifestationem per modum actionis, mitti per modum passionis I 265 b — dicit manifestationem non actu, sed habitu I 279 4* — semper dicit emanationem et manifestationem per effectum I 263 a sq. 265 b. 268 d. 5. 279 a — ad generationem addit manifestationem I 274 d. 2 — importat emanationem et principaliter significat manifestationem I 265 b. 266 3*. 279 a — Generatio est ratio missionis Filii, praesupposita manifestatione in creatura I 262 4*

— dicit emanationem a mittente I 260 b. 263 b — passive dicta semper importat emanationem passive I 263 b — Tam mittere quam mitti importat emanationem circa missum I 265 b. 266 a, 2*, 3* — in Deo supponit ab aeterno respectum mittentis ad missum I 262 3* — a parte termini in quem est perceptio mentis et inhabitatio de novo per gratiam, sed ex parte missi dicit etiam emanationem ab alio I 263 4*

— Quod mittitur habet comparationem ad mittentem ut ad danter esse vel virtutem, vel ut danter auctoritatem I 260 a — est completissime in Patre et Filio, qui dant Spiritui sancto esse et virtutem et auctoritatem operandi *ibid.* — In divinis propter substantialem identitatem virtus et operatio sunt aequales in mittente et misso, sed in misso est subauctoritatis emanatio *ibid.*

— Mitti non dicit ignobilitatem, sed emanationem et subauctoritatem I 263 5*

— ut dicit emanationem, ponit subauctoritatem in misso I 266 3*. 268 d. 5 — Mittere importat auctoritatem et mitti subauctoritatem I 265 a. 266 4* — Nullus mittit alium, nisi habeat auctoritatem super illum per processionem I 241 f. 8 — In divinis non dicit subiectionem nec ministerium I 260 4* — Spiritus sanctus non debet dici ex missione minor, quia non est unitus creaturae I 278 b

— in divinis non dicit separationem per distantiam, sed emanationem missi a mittente I 260 b — in Deo non est per separationem, sed per distinctionem I 263 4* — non dicit mutationem, sed novi effectus productionem I 260 b. 261 f. 4. 262 a — vel est ratione mutationis, vel operationis I 261 f. 4 — dicit aliquem effectum in creatura I 262 a, 3*

— in inferioribus ponit imperfectionem propter distantiam termini a mittente, quae facit separationem; propter differentiam mittentis a misso in substantia et virtute et auctoritate, quae ponit subiectionem, et propter distantiam missi a termino; quae exigit mutationem secundum locum I 260 a sq. — in creaturis propter subiectionem est opus ministerii *ib.* 4*

— in divinis nullo modo dicitur nisi ex tempore propter comparationem ad terminum creatum I 264 b sq. 262 3* 4*, 5* — omnis est ad aliquid posterius mittente I 261 f. 3 — dicit respectum non secundum aptitudinem, sed secundum actum I 331 1* — circa divinam personam dicit emanationem aeternam, sed circa aliquid creatum ponit quid temporale III 478 4*

— Mittere propriissime dicitur qui est principium emanationis missi I 265 b — Mittere potest dici, sed minus proprie, persona, quae est principium manifestationis tantum, etiam respectu sui *ibid.* 266 2*, 3* — Mittere quantum ad principale significatum est essentiale et potest reflecti super se I 266 5* — Omnes personae possunt mittere et mittunt I 264 f. 3 — Dare Spiritum sanctum, secundum quod dicit effectum in creatura faciendi, quod inhabitet in aliquo, commune est tribus personis I 267 d. 3 — activa potest convenire tribus personis, sed passiva duobus tantum procedentibus I 268 d. 3

— Persona potest mittere se non per auctoritatem, sed per liberalem communicationem I 265 a. 266 4* — non ponit auctoritatem in mittente, cum non est principium emanationis I 266 3*

— Filius potest dici mittere se, sed minus proprie I 259 a. 266 a — Spiritus sanctus mittitur a se ipso I 258 b. 264 b. 265 b sq. 266 4*

— De Patre nullo modo potest dici missio passiva I 263 b — Persona Patris nusquam legitur missa, quia non emanat ab aliquo, nec ipsa Trinitas *ib.* 4, 2, b. 265 a. 266 a, 2*. 279 f. 4. III 42 f. 2. 34 b — Pater non mittitur, cum manifestatur in creatura, quia non generatur I 262 4* — Prima persona est immissibilis I 263 f. 4 — Pater non mittitur non propter inae-

NIS

qualitatem, sed quia non habet emanationem nec subauctoritatem *ib.* 5*. 269 b

— Mitti potest convenire uni personae sine altera III 42 f. 2 — Una persona mittitur sine alia propter distinctionem I 263 4* — Ratio missionis non est sine distinctione personarum III 427 b

— Inter mittentem et missum non videtur oportere, quod cadat personalis distinctio, sed solum quantum ad rationem intelligendi I 264 b. 266 4* — Mittere importat differentiam substantialem, vel distinctionem personalem, vel distinctionem solum quantum ad modum intelligendi I 266 4*

— dicit actum notionalem productionis et essentialem collationis I 206 d. 3 — dicit esse ab alio, quod non est proprie notio, sed quasi notio I 400 a — dicitur de Deo ex tempore et non dicitur de personis singulis *ibid.* — dicit notionale cum respectu ad effectum connotatum I 263 3* — Filii in mentem est secundum operationem essentialem III 43 5*

— ratione subauctoritatis magis competit Spiritui sancto quam Filio I 268 d. 5. III 29 arg. 6 — ratione manifestationis magis convenit Filio I 268 d. 5

— Filius habet mitti solum a Patre, Spiritus sanctus ab utroque I 265 a. III 31 a sq. — Spiritus sanctus mittitur a Patre et Filio I 244 a — Pater et Spiritus sanctus miserunt Filium I 258 b — Filius missus est in carnem a Spiritu sancto secundum divinam naturam I 264 f. 2. 265 b — Filius secundum aliquos solum secundum humanam naturam mittitur a Spiritu sancto et a se I 264 f. 2. 265 a

— Filii et Spiritus sancti est visibilis et invisibilis I 269 a. 277 b — est visibilis et invisibilis secundum inhabitationem quantum ad sanctificationis sufficientiam, vel quantum ad plenitudinis redundantiam I 281 b. 282 4* — Filii secundum divinam naturam est in mentem, vel in carnem I 264 f. 2 — Spiritus sancti et Filii in mentem sufficit ad infusionem gratiae III 26 4*

— Filius et Spiritus sanctus dicitur mitti, cum mente percipitur I 270 arg. 4. 273 b. 278 arg. 1 — Filius et Spiritus sanctus datur simpliciter, quando simpliciter habetur ad usum et fructum per dona gratiae gratum facientis I 270 b — in mentem attenditur secundum effectum gratiae inhabitantem III 43 4* — In missione invisibili est donorum collatio, in quibus est manifestatio et inhabitatio I 272 a sq. — Filius et Spiritus sanctus mittuntur ad inhabitandum, ad possidendum et ad aliquem effectum conferendum I 260 a

— Per missionem invisibilem cognoscitur Deus in effectum, qui est gratia gratum faciens I 282 4* — non manifestat emanationem nisi ei quem Spiritus sanctus inhabitat per effectum gratiae gratum facientis I 279 a

— Filius non mittitur in animam sine gratia gratum faciente I 270 f. 2 — In missione Filii anima sit amica Dei *ibid.* 272 f. 4

— Filius, prout dat sapientiam, datur per dona gratiae gratum facientis I 270 b — Spiritus sanctus, in quantum sanctus vel sanctificans, datur per dona gratiae gratum facientis *ibid.* — Spiritus sanctus simpliciter datur ad habendum, quando datur caritas *ib. f. 4.* 271 1* — Spiritus sanctus invisibiliter mittitur, quando in nobis efficit amorem I 291 b — Spiritus sanctus mittitur, quodcumque caritas datur I 272 f. 4

— Filius et Spiritus sanctus non datur simpliciter, sed ad hoc, quando aliqua dona gratiae gratis datae donantur ad auxilium sive ad aliquem usum I 270 b — Spiritus sanctus non proprie dicitur dari vel mitti invisibiliter, in quantum Spiritus, per donum gratiae gratis datae *ibid.* — Spiritus sanctus non proprie, sed communiter dicitur mitti, quando datur ad miraculorum operationem per gratiam gratam datam I 274 1*

— Filii et Spiritus sancti invisibilis secundum dona sunt indivisae propter unitatem radicis et coniunctionem donorum I 272 b — Filius et Spiritus sanctus dicuntur mitti in effectu sibi appropriato *ib. arg. 4, f. 1* — invisibilis Filii et Spiritus sancti est similis I 269 a

— Filii est ad illustrandum, Spiritus sancti ad sanctificandum I 275 d. 4 — In missione invisibili datur Spiritus sanctus ad sanctificandam creaturam I 253 d. 2 — Spiritus sancti invisibilis proprie est ad sanctificandam creaturam, et aliquo modo etiam visibilis *ibid.*

— Filius et Spiritus sanctus mittuntur in aliis et aliis donis quantum ad eorum actus consequentes, sed Filius ad illuminationem intellectus, Spiritus sanctus ad affectus inflammationem I 272 b — Filius mittitur, cum sapientia datur *ib. f. 2* — Filius dicitur mitti, quodcumque datur cognitio *ib. f. 3* — In habitibus pure cognitivis nec Filius nec Spiritus sanctus proprie mittitur, sed in habitibus partim cognitivis, partim affectivis mittitur Filius vel Spiritus sanctus, secundum quod ducunt in manifestationem Verbi vel Amoris *ib. b* — Spiritus sanctus mittitur in habitibus pure affectivis, quia ei appropriantur et ducunt in manifestationem Amoris *ibid.*

— Filius non proprie mittitur, prout faciens sapere, per dona gratiae gratis datae I 270 b — Filius non mittitur in quacumque revelatione occultorum, sed secundum quid in revelatione animam illustrante per gratiam gratis datam, simpliciter vero in illustrante per gratiam gratum facientem I 271 3* — Filius non proprie mittitur ad aliquem, cum per fidem informem ab eo cognoscitur, quod sit ab alio, sed cum aliquo modo cognoscitur, quod sit in ipso ut in suo habitaculo *ib. 4** — Filius large potest dici mitti ad manifestationem alicuius occulti etiam ad glorificatos I 275 d. 4

— Spiritus sanctus mittitur in augmento gratiae I 273 f. 3 — Spiritus sanctus non dicitur mitti in augmento gratiae per so-

lum profectum in gratia prius habita et eius usu *ib. b* — Spiritus sanctus potest dici mitti in augmento gratiae per collationem novi doni vel novi usus, quo abundantius est in anima *ibid., 1*. 274 3** — Spiritus sanctus mitti non dicitur in augmento fervoris, sed solum substantiae caritatis I 274 4* — Mitti ab hoc est uniformiter, sed mitti in hoc est magis vel minus abundanter I 273 2*

— visibilis est apparitio facta in exteriori signo, per quod monstratur missio interior I 278 a — visibilis est apparitio personae ut signati in signo I 279 3* — visibilis est, qua Deus cognoscitur per signum sensibile I 282 4* — visibilis per signa sensibilia manuducit ad cognitionem divinae praesentiae I 281 f. 2, 4 — visibilis est utilis propter credentes sensibiles per signa manuducendos ad intelligibilia *ib. b, 1** — visibilis non excludit angelicum ministerium in apparitione I 279 b

— visibilis dicit manifestationem cum apparitione, sive apparitionem manifestantem personae emanantis inhabitationem vel inhabitantis emanationem I 279 a sq. — visibilis non est quaelibet apparitio Dei, sed manifestans divinam personam ut operantem, ut inhabitantem et ut emanantem ab alio *ib. b. 280 3**

— visibilis excitat sensum ad perceptionem intelligibilem I 281 f. 4 — visibilis excitat intellectum ad inquisitionem et praeparat ad revelationem et excitat ad dilectionem *ib. 2** — visibilis iuvat intellectum et affectum per visibilia ut signa et nutus I 282 3*

— visibilis sine invisibili non confert I 273 f. 4 — visibilis nihil confert ad efficiendum interius I 280 a

— visibilis non fuit in veteri testamento I 279 f. 2, b — visibilis non fuit tempore Legis scriptae nec post tempora Ecclesiae primitivae I 284 1*

— Spiritus sancti non fuit in plenitudine ante adventum Christi I 284 1* — Primo debuit Filius mitti in carnem, deinde Spiritus sanctus in mentem III 30 5*

— visibilis Spiritus sancti utilis est ad manifestandam emanationem et inhabitationem secundum plenitudinis redundantiam I 281 b, 1* — visibilis non est utilis ad significandam inhabitationem in anima secundum sanctificationis sufficientiam I 280 arg. 4. 281 b

— visibilis ad significandam inhabitationem per gratiam sanctificationis est tantum Spiritus sancti, cui sanctificatio appropriatur I 282 b — Filius non est missus visibiliter ad manifestandam inhabitationem eius per gratiam unionis per signa visibilia, nec ad manifestationem inhabitationis per gratiam sanctificationis *ibid.* — visibilis Filii et Spiritus sancti est secundum alium et alium effectum et signum in creatura, in quibus non est connexio I 271 arg. 2. 272 b — Spiritus sancti manifestavit missionem Filii non propter defectum evidentialis, sed propter cecitatem a parte videntium gratia removendam I 268 d. 6

— Filii in carnem est secundum unionem personalem III 13 5* — in carnem est secundum gratiam unionis III 43 4* — Filius mittitur, cum nascitur temporaliter I 274 d. 2 — Secundum missionem visibilem Filius est factus ex muliere secundum humanam naturam I 268 d. 6 — Filii in carnem secundum rationem intelligendi praecedunt humanam naturam ut iam unitam I 265 b

— Filii visibilis propriam et maximam habuit utilitatem I 281 a — est ad redimendum hominem perditum *ib. f. 3* — in carnem fuit ad redimendum a servitute III 30 5* — in carnem necessaria est ad satisfactionem III 26 4*

— ad salvandum soli Deo potest competere II 262 3* — non excludit ministerium Angelorum circa nos II 260 2*

— proprie dicit imperium et auctoritatem, improprie autem permissionem II 273 d. 4

MITITAS — est beatitudo correspondens dono pietatis III 785 f. 2 *Vide V. Mansuetudo.*

MODICUM — quasi pro nihilo reputatur II 416 b

Modus — attenditur in quolibet ente creato II 829 b. 830 4*. 832 1* — est naturale unicuique et inest a primaria conditione II 244 arg. 3 — Omne finitum habet modum III 611 f. 2, b — Omne, quod habet mensuram, habet modum *ib. f. 1, 2* — Omne ordinatum habet modum *ib. f. 4*

— In modo, specie et ordine attenditur bonum rei II 832 f. 4, 3 — In modo, specie et ordine consistit vestigium II 829 b. 830 1*. 831 f. 2 — correspondet unitati II 831 arg. 2. 867 f. 4. III 611 f. 4

— omnis a Deo est II 867 f. 4 — qui est in creaturis, respicit Deum ut causam efficientem I 79 d. 3 — attenditur in creatura secundum comparisonem ad Creatorem in ratione causae efficientis II 828 arg. 4. 829 b. 885 6*

— non pertinet solum ad genus quantitatis, sed se extendit ad omnia entium genera II 829 a sq. — attenditur in re, ut in se consideratur *ib. b* — et species et ordo non sunt in rebus tantum per comparisonem ad diversa, sed considerantur in eadem re secundum diversas comparationes ad idem *ibid.* 830 2* — et species et ordo in corporibus possunt accipi ut diversae dispositiones et separabiles, vel ut diversa secundum comparisonem ad idem II 830 2* — et species et ordo non differunt formaliter II 828 f. 3. 830 3*, 4* — et species et ordo sola comparatione differunt et idem habent fundamentum II 830 3*, 4*. 832 3*. 885 6*

— et species et ordo necessario se concomitantur in esse II 828 f. 2 — et species et ordo, ut differunt secundum comparationes ad idem, sunt ab eadem forma substantiali quantum ad primum esse, ab eadem forma accidentali quantum ad bene esse II 830 2* — et species et ordo sunt inter se aequales II 831 f. 1, 2, b

MOL

— in voluntate attenditur, secundum quod in movendo continuatur divinae virtuti ut principio moventi II 830 a — est in voluntate, secundum quod recipit a Deo II 831 f. 4, b — Modo in imagine correspondet memoria *ib.* arg. 3

— et species et ordo sunt respectivum, quod tollitur per mutationem factam circa liberum arbitrium II 832 6* — et species et ordo augentur per gratiam et corrumpuntur et minuuntur per culpam II 828 f. 4 — et species et ordo diminuuntur per peccatum II 481 f. 4 — et species et ordo privantur quolibet malo I 292 arg. 3. II 828 f. 4. 829 b. 831 f. 3, b *Vide V. Malum.* — et species et ordo circa voluntatem simul et inseparabiliter corrumpitur omni peccato II 830 a, 4*, 4*. 831 b. 832 3* — et species et ordo in anima aequaliter privantur per quodcumque malum culpae II 831 b. 832 2* — et species et ordo tolluntur aequae principaliter, non unum per alterum II 832 6*

— et species et ordo non possunt totaliter ab aliquo amoveri II 481 f. 4 — et species et ordo in anima non potest omnino tolli per peccatum II 833 a sq.

— est in omnibus praedicamentis II 407 2*

MOLAE — duae dicuntur timor et spes II 992 b. III 573 arg. 4 — duplex conterens cor peccatoris est spes veniae et timor poenae IV 384 b sq.

MOLLE — dicit impotentiam resistendi I 719 arg. 4 — naturaliter cedit duro II 469 f. 5 — et durum sunt obiecta tactus IV 1030 f. 3

MONACHI — non habent iurisdictionem et actum potestatis clavium IV 506 6* — non possunt facere eleemosynam sine licentia abbatis IV 370 b — unica temporalium dimissione meruerunt tantum, quantum in multis potuissent mereri *ib.* 6*

MONSTRUM — In monstris non est naturae veritas, sed potius error IV 935 d. 4 — ratione deformitatis est a defectu et errore naturae ex improportione virtutis ad materiam, quae superabundat, vel deficit II 868 3* — ut dicunt deordinationem aliquam in natura, non habent causam positivam, sed ut plurimum sunt ab improportione virtutis agentis ad materiam superabundantem vel deficientem I 843 d. 6 — sunt a Deo vel quantum ad substantiam substratam tantum, vel ratione ordinis a Deo puniente *ibid.*

— non resurgent IV 935 d. 4 — bimbria, quae habent distinctionem in membris principalibus, habent duas animas, et resurgent duo corpora IV 936 d. 2 — cuius partes principales sunt hominis, aliae vero bestiae, si vixit, habuit animam humanam et resurget homo *ibid.*

MORA — temporis, quantum est de se, non facit mortale de veniali, sed solum occasionaliter, inducendo consensum verum vel interpretativum II 586 d. 4

MORALIS — Operis moralis secundum quod huiusmodi est laus et vituperium II 556 3* — Omne opus morale est ab

agente per intentionem II 922 arg. 2 — In moribus intentio imponit nomen operi III 851 4* — Perfectio in genere moris acquisita supponit perfectionem naturae, non vero perfectio infusa IV 144 3*

MORBUS — In morbo est ipsa humorum inaequalitas et symptomata quaedam sive sequelae morbi III 736 b — gravis est, ubi deficit virtus naturae et auxilium medicinae IV 598 b — Infirmus est insanabilior vel ex natura morbi, vel ex conditione et statu infirmi II 987 4* — curabilis per clementem sive diuturnitatem fit incurabilis II 477 b — Una aegritudo frequenter curat alteram II 764 4* — Non sufficienter curat morbum qui relinquit radicem morbi II 763 arg. 4

— dicitur curari, cum expellitur III 333 4* — Maioris sapientiae est morbum bene curare quam naturam a morbo praeservare II 533 3* — naturaliter potest sanari, quia non perimit principium corporalis sanitatis in natura II 676 2* — non potest deleri, corrupta vi naturali III 87 4*. IV 548 3* — corporalis quodam modo alleviatur, roborata anima, quae regit corpus IV 589 a, 3* — Unius generis morbi unum debet esse remedii genus IV 35 arg. 2

— corporalis est poena contracta IV 97 b — Aegritudo est poena inflictia I 718 3* — in eo qui eum sustinet ut poenam divinitus inflictam, sed amore sanitatis ab ea liberari procurat, est minimo gradu voluntaria IV 522 a

— mentis non potest curari per medicamenta externa IV 2 a — peccati expellitur per virtutes, sequelae per dona III 736 b. 741 2* — est insanabilis, si non sentiens se infirmum non quaerit medicum II 987 4* — spiritualis non curatur debite, nisi infirmus prius eum cognoscat et pro curatione eius gratus existat III 32 a — quidam respicit personam absolute, vel ut est pars communitatis IV 492 a

MORS — est privatio vitae III 433 d. 3 — proprie dicit privationem vitae, communiter vero corruptionem I 164 d. 9 — non est corruptio in contrarium, sed in privationem IV 888 arg. 4 — dicit tendentiam ad non esse II 474 d. 3 — non est purus defectus, sed principaliter dicit passionem et transitum II 856 4*

— In morte est summa privatio IV 891 f. 4 — In morte corporali non est malus et minus, quia in ea totaliter fit privatio vitae III 808 d. 2 — Interfectio corporalis non est magis vel minus, quia reddit impossibile ad vitam IV 490 4*

— est separatio animae a corpore III 396 d. 5 — In morte naturae anima separatur a corpore IV 883 arg. 5 — In morte dividuntur quae in nativitate coniuncta sunt unione naturali III 438 3* — Caro separata a forma spirituali vivificante est mortua III 444 f. 2, b. 445 1*, 4* — non tantum convenit carni, sed toti homini III 446 2* — non est nisi animati IV 728 d. 4 — separat coniunctionem corporis et animae, quae nullo modo est su-

MOR

sceptibilis mortis II 460 5* — In morte est amissio vitae, corruptio dispositionis corporis ad animam et impossibilitas reparationis secundum cursum naturae II 983 4*

— Causa mortis est elementorum pugna et dissolutio, aut humidi consumptio aut extrinseca laesio II 469 b

— Homo quantum ad conditionem mortis iumentis similis effectus est per culpam II 467 f. 3 — In moriendo homines videntur similes bestiis IV 887 a

— In morte est dolor et afflictio propter animae et corporis separationem II 856 4* — In morte frequenter anima adeo est intenta dolori mortis et aegritudinis, quod minus potest ad se ipsam redire IV 528 d. 3

— Nullus naturali affectu desiderat mori III 605 f. 4 — Appetitus naturalis semper refugit mortem, appetitus deliberativus potest appetere mortem propter incommoda vitae annexa III 375 d. 4 — dulcis esset damnatis IV 1037 f. 2

— Deus non fecit mortem, ut est poena II 463 2* — Necessitas moriendi est a Deo vindicante II 851 3* — est a Deo vindicante, sed non a Deo naturam instituente II 853 4*

— solis rationalibus est poena II 463 2* — Nulla creatura rationalis est morti obnoxia nisi propter culpam II 785 f. 4 — Corpus in creatione possibile erat ad mortalitatem, quia anima poterat mori morte culpae II 420 2* — Corpus per unionem ad animam mortuam per culpam in ipsa unione necessitatem contrahit moriendi IV 885 b

— est poena naturalis II 800 d. 4 — Omnes homines sunt debitores mortis corporalis III 396 d. 5 — Omnis homo merito peccati originalis est mortis debitor II 466 5*. III 425 f. 4. IV 350 3*. 555 4*. 885 f. 3

— A morte nemo evadit, quia sententia mortis debet immobilis permanere IV 97 b. 98 3* — Poena mortis erat immutabilis III 418 5* — Sententia mortis debet esse firma II 800 d. 4 — Nemo absolvitur a poena mortis propter iustitiam personalem, quae respicit voluntatem *ibid.* IV 97 b — iterata resuscitati non reputatur supplicium II 800 d. 4. 850 f. 3

— Secundum statum naturae lapsae homo est mortis debitor II 466 5* — Homines habent debitum mortis ex necessitate, Christus quodam modo ex caritate III 395 d. 4 — Necessitas mortis provenit ex reatu et obligatione culpae *ibid.* — Post peccatum necessarium est hominem mori II 467 f. 4. 472 b — Necessitas moriendi est in homine propter peccatum, quod infuit II 687 5* — est necessaria necessitate inevitabilitatis I 426 a — Mortale et corruptibile de necessitate corrumpitur IV 885 f. 4

— Sententia mortis data est propter culpam originalem IV 885 f. 3 — Servitus mortis relicta est redemptis propter promotionem et humiliationem II 1014 a — Poena mortis est via poenitentiae III 418 5*

MOR

— Sententia mortis lata contra hominem non fuit sententia definitiva IV 884 5* — Sententia mortis non est aeterna, quia culpa Adae deleta est morte Christi *ibid.* — Filius Dei nos a morte eripuit, in quam nos induxerat primus parens II 715 b — Christus per mortem suam mortuos vivificat IV 2 b

— Homo post lapsum est continue in morte II 474 d. 3

— In fine mundi viventes omnes morientur IV 904 d. 5 — Dominus in fine inveniet multos vivos IV 980 arg. 3, b

— Dies mortis pluribus revelatus est IV 988 arg. 3

— Poena mortis est debitum originalis peccati nec est ordinata ad animae purificationem, nisi voluntarie suscipiatur IV 555 4* — voluntaria pro Christo, licet alias debita, Martyribus fuit meritoria II 800 d. 4 — potest esse meritoria, licet necessaria III 396 d. 4, 5 — tolerata ex iusta causa est bona III 433 d. 3, 4 — pro Christo non est meritoria, nisi in quantum respicitur vel acceptatur II 846 a *Vide V. Martyrium.*

— Aliquis licite accelerat mortem praeter intentionem et dando operam rei licitae IV 373 7* — Natura dictat, nullum debere manum sibi iniicere II 466 4* — Subire mortem ex solo odio vitae praesentis est temeritatis et crudelitatis III 660 a — Qui volentes fugere confusionem vel tribulationem, se ipsos interficiunt, se ipsos odiunt, inordinate se diligendo III 618 d. 3 — Desperati frequentissime sibi inferunt mortem II 995 1*

— Desiderium mortis propter taedium malorum praesentium est signum imperfectionis, sed desiderium propter contemptum terrenorum et praegustationem caelestium signum est perfectionis in amore Dei III 654 d. 6

— Homo potius debet pati mortem quam recedere a veritate vitae et a veritate iustitiae II 458 f. 4 — Comminatio mortis non est coactio sufficiens, sed inducens I 401 3*

— Innocentem occidi ab impio non est contra ordinem divinae iustitiae secundum statum praesentem sicut in statu innocentiae II 466 5* — non imputatur permittenti, si non tenetur nec debet impedire I 721 5*

— iuste inferitur maleficis a iudice, exigente mandato divinae iustitiae II 4006 5* — Poena mortis inferitur criminosis, ut in sempiternum auferantur a societate viventium IV 922 a — Poena mortis non nisi pro peccato mortali infligebatur IV 736 arg. 4, b — Non omnia mortalia peccata in Lege plectebantur morte IV 728 d. 4

— spiritualis dicitur secundum similitudinem ad mortem corporalem II 983 1* — peccati separat animam a Deo IV 433 d. 4 — In morte damnationis anima separatur a Deo IV 883 arg. 5 — spiritualis est separatio animae a Deo propter peccatum, vel a visione Dei in perpetuum, vel ad tempus III 396 d. 5 — Qui volunt

satisfacere desideriis carnis interficiunt se ipsos spiritualiter III 618 d. 3

— Peccatum mortale non omnino tollit habilitatem ad vitam III 808 d. 2 — spiritualis admittit gradus quantum ad elongationem a vita, cum maneat aptitudo ad redeundum IV 490 1*

— Omnes erant debitores mortis spiritualis per separationem temporalem a visione Dei ante praefixam solutionem III 396 d. 5

— Homo moritur spiritualiter intrando religionem et emittendo votum castitatis solemne IV 683 b. 696 a. 733 a, 4*

MORTALE — et immortale per naturam dicunt differentias oppositas substantiae viventis II 184 2* — non videtur esse differentia substantiae IV 889 3* — dicitur de creatura vivente III 251 a — non opponitur immortalitati, ut privat actum solum non moriendi II 474 d. 2 — Si ex mortali fiat immortale, non est per aliam vitam IV 887 f. 2

— dicit defectum et imperfectionem IV 889 3* — dicit naturalem aptitudinem ad moriendum, vel possibilitatem, vel necessitatem *ibid.* — Mortalis aliquis dicitur vel qui habet necessitatem moriendi, vel secundum vitam animalem, in qua est decisio et restauratio II 478 1* — secundum possibilitatem dicit statum animalem IV 890 3*

— secundum naturalem aptitudinem convenit omni animali et nunquam concurret in idem cum immortalitate IV 890 3* — secundum possibilitatem dicit statum medium inter miseriam et gloriam, mortale secundum necessitatem dicit statum miseriae et opponitur immortalitati secundum statum tantum *ibid.* — Homo est mortalis secundum naturalem aptitudinem, in quantum est compositus ex partibus heterogeneis, et ideo naturaliter; secundum possibilitatem vero, in quantum partes componentes habent defectibilitatem; secundum necessitatem autem, in quantum partes habent contrarietatem et pugnam, ut in homine lapsus *ibid.* — Mortalitas in aliis animalibus non ponit aliquam improprietatem perfectibilis ad suam perfectionem, nec ita repugnat ordini conditionis rerum ut in homine II 716 2*

MORTIFICATIO — Membra nostra sunt mortificanda per carnis macerationem IV 36 b — Per mortificationem hominis exterioris relevatur spiritus II 459 f. 8

MORTUUM — ut participium significat, mortem inuisse, et simpliciter privat vivum et dicit actualem separationem sive terminum corruptionis, sed ut nomen potest dicere solum ordinem ad illum terminum II 474 d. 3 — privat vivum simpliciter, ut dicit terminum corruptionis; sed ut dicit ordinem ad illum terminum, non opponitur vivo de se, sed ratione mortis, ad quam ordinat, et sic simul sunt in mortalibus *ibid.* — est participium anomalum in formatione *ibid.*

— Decedentes in mortali iuste statim damnantur ad aeternam poenam, cum ni-

MOT

hil habeant dignum vitae, sed vel mortuum vel mortificatum IV 518 4* — statim per pondus peccati descendunt, cum nihil habeant retardans *ib.* 5* — carentes iustitia sunt in statu parvulorum, quibus competit status in limbo, vel in statu adultorum, quibus competit status infernalis *ib.* 6* — In morte corporali peccatum fit irremissibile II 983 1*

— dicuntur requiescere a laboribus in operando, non autem in patiendo IV 518 1*

— non potest fieri vivus nisi virtute mirabili et supra naturam II 438 5*. 676 2* — Mortuum suscitare est virtutis solius Dei et infinitae II 467 f. 4 — respectu potentiae divinae dicuntur dormientes IV 828 d. 40

— Mortuo resuscitato reddenda esset hereditas ex gratia et honestate, non autem uxor alii coniuncta IV 828 d. 40

— In resuscitatione trium mortuorum, in domo, in porta et in sepulcro innuitur liberatio a peccato cordis, operis et consuetudinis IV 344 d. 41

MOS — Dispositio corporis multum influit in affectiones et mores hominum, sed non necessario II 363 b. 364 2* — contra naturam non est approbandus nec excusatus a culpa IV 749 arg. 1

MOTUS — Deus dat omnibus motum I 457 arg. 1 — Deus est omnis motus causa *ib.* b — Nihil movetur, nisi Deus moveat et cooperetur virtuti motivae creatae II 346 a, 2* — Deus dicitur movere primum causatum per quandam appropriationem et primariam influentiae suae susceptionem *ib.* 1* — Deus movet primum motum metaphorice ut finis, vel etiam ut efficiens non solus, sed cooperante virtute proportionata mobili *ibid.*

— non est in Deo formaliter, sed exemplariter et causaliter I 457 1* — Deus nullo modo mutatur per locum, sed incipit et desinit esse in re per mutationem rei I 654 b — Deus non movetur ad motum ullius creaturae, quia non est in eis definitiva I 472 5* — Deus stabilis manens dat cuncta moveri II 24 b. 32 1* — Movens immobile dat motum, quamvis ipsum non moveatur II 361 3*

— Mobile omne reducitur ad immobile I 263 f. 4. II 70 f. 1 — Mobile praesupponit immobile II 70 f. 4

— omnis reducitur ad immobile ex parte motoris II 65 2* — omnis procedit ab immobili I 457 b — ortum habet ab immutabili II 44 a

— In motoribus ordinatis, necesse est esse statum in uno III 594 f. 4 — In genere efficientis non est status nisi in movente non moto I 78 d. 4 — mobilis fit circa immobile sicut centrum et intra immobile et locans II 71 b sq. — Motor primi mobilis debet esse immobilis secundum modum, per quem movet II 346 3*

— primi mobilis est primus et perfectissimus inter omnes motus et mutationes naturales II 23 1* — Ante omnem mutationem naturalem est motus primi mobilis *ibid.* — Mutatio supernaturalis, qua ipsum

MOT

mobile processit in esse, praecedit mobile et motum primum *ibid.* — Deus in eodem instanti primum mobile fecit et ut motor super mobile influxit *ib.* 2°

— primus est perfectissimus et velocissimus II 19 arg. 4. 324 f. 4 — primi mobilis respectu aliorum est uniformis II 357 2° — Primum mobile habet excellentiam et influentiam et continentiam respectu temporalium II 58 f. 2 — primi mobilis est maxime evidens et continuus inter omnes I 665 d. 3 — In primo mobili primo est et apparet tempus *ibid.*

— Non oportet, motorem primi mobilis esse omnimode primum, sed primum respectu aliorum motorum sive virtutum moventium II 346 3° — In motore primi mobilis non est status simpliciter, sed in genere creaturarum *ibid.* — primi mobilis est a Deo mediante virtute creata, sicut et aliorum mobilium *ib.* a

— Vis motiva per motum primi mobilis descendit in corpora inferiora II 357 3° — Si cessaret motus primi mobilis, non cessaret omnis motus II 59 a

— caeli est praecipuus inter alios motus II 348 f. 3 — caeli est uniformis et necessarius *ib.* arg. 5 — corporum caelestium est uniformis et perpetuus II 353 f. 4, b sq. — caelorum est naturalis et necessarius II 363 f. 4 — caeli est perfectissimus et regula omnium motuum II 355 arg. 4 — primi orbis regulat successionem temporis II 66 b — orbium deprehenditur per motum luminarium II 355 arg. 4

— Motor caeli est immobilis II 72 5° — caeli nunquam fuit sine spirituali substantia creata, quae ipsum faceret, vel saltem cognosceret II 21 f. 4

— Caelum non movetur propter propriam indigentiam II 348 f. 5 — Mutatio corporum caelestium non est propter inferiorum necessitatem IV 1031 4° — corporum caelestium est propter continuam generationem IV 991 f. 4. 992 a — caeli est causa generationis II 72 5°

— caeli aliquando quiescet II 348 f. 6. 350 5° — omnis cessabit II 447 6° *Vide V. Caelum - motus et V. Luminaria.*

— lucis non est localis proprie, sed alterationis II 349 3°

— Anima sensitiva est principium motus II 379 arg. 3. 389 d. 4 — Principium motus exterioris in animalibus procedit ab intrinseco II 594 4° — Omne animal aliquo motu est mobile II 377 f. 2 — progressivus competit animalibus propter sui indigentiam et ad assequendum aliquod delectabile II 354 4°

— Motiva est vis animae sensitivae IV 1031 f. 2 — Vis motiva animae median- tibus elementis activis ad membra pertingit II 380 b — Ad motum animalium necessaria est mutua activorum et passivorum elementorum praedominantia *ibid.* sq. — animalis videtur oriri a capite, sed potius procedit a corde III 290 4°

— Animal aliud sui movet, secundum aliud est mobile, et tamen totum movens

et mobile II 348 b sq. — Anima sensibilis non primo movet corpus, sed corpus virtute animae movet partem II 375 2° — Animal se totum movet movendo partem *ibid.* — animalium fit per tractionem aut per impulsione II 388 d. 4. 389 d. 2

— est a principio vitae perfectae II 645 f. 5 — Anima immobilis causat motum in corpore, quia non communicat cum eo in materia IV 1045 a sq. — Anima ut motor movet corpus proprium II 222 a — corporis ab anima est ex libertate IV 1034 4°

— Nihil movet voluntarie, nisi habeat cognitionem et voluntatem II 645 arg. 3 — Non quicumque motus ab intrinseco facit potentiam liberam, sed motus, quo vis motiva movet se ipsam II 594 4°

— Actione spirituali idem a se movetur II 564 4° — Movens et motum in spiritualibus non oportet differre secundum substantiam, sed solum secundum rationem I 266 4°. II 596 b. 597 5° — In substantia spirituali movens potest esse idem cum mobili per reflexionem virtutis supra substantiam I 659 4°

— Movere se est virtutis appetitivae rationem consequentis II 599 a — Libere arbitrium et voluntas nata est se ipsam movere II 645 f. 4, b. 646 a, 4° — Idem movens se ipsum, in quantum movet, secundum quid nobilior est quam ipsum, in quantum movetur III 723 3°

— in spiritualibus attenditur quantum ad affectionem et dilectionem III 289 a

— sequitur inclinationem dicentem positionem II 866 5°

— animae maiores absorbent minores, ut non ita intense appareant, tamen motus minores aliquo modo minuunt maiores, licet vincantur IV 1013 4°

— Habitus motivi quantum ad usum sequuntur habitus cognitivos IV 445 4°

— simplex et absolutus non potest unus et idem ferri in diversa obiecta, sed motus collativus et quodam modo compositus potest esse respectu duorum sub ratione unius III 670 d. 4 — collativus potest esse in aliquid ut obiectum, in aliud ut finem III 608 b

— Ratio diversa movendi facit diversitatem in actu et habitu et potentia substantiae motae III 593 5°

— qui est ab anima, potest esse actus virtutis et vitii III 556 4°. 557 3° — omnis, cui ad hoc, quod sit bonus, debet admisceri aliquid de contrario, potest esse nihil IV 389 arg. 1

— Ratio habet interiores motus et affectus diiudicare et cognoscere II 584 a

— subitus est in nobis, cum sensualitas movetur praeter iudicium rationis III 342 d. 4 — primus in sensualitate sumit originem et potius est sensualitatis rationem excitantis quam a ratione excitatae et motae II 585 4°

— primi generativae dicuntur peccata propter corruptionis foeditatem II 746 2°. 949 4° — inordinati, qui oriuntur ex corruptione naturae, dicuntur esse pec-

MUL

cata venialia II 949 a — primus sensualitatis non est sine aliqua deordinatione et aliqua veniali culpa II 512 a. 585 4° — primus nobis imputatur, in quantum caro est in potestate nostra II 512 b — primi ex surreptione sunt voluntarii secundum quid II 947 f. 2. 949 a. 956 b — primi generativae non sunt necessarii natura et possunt praecaveri particulariter, non tamen generaliter II 949 1°-4° — primi sunt necessarii necessitate inevitabilitatis I 126 a — ex surreptione non possunt vitari etiam in particulari IV 300 a — primi non opponuntur castitati III 846 4° — primi antecedentes licitum coitum non semper sunt peccata IV 723 6°

MOYSES — Deus immediate loquebatur Moysi, et Moyses praecipiebat populo sicut nuntius Dei et minister IV 592 2° — Moysi plenius datus est spiritus quam aliis I 349 d. 4. 335 d. 6 — per miraculum ieiunavit tanto tempore sine sui laesione III 347 3°

MULIER — creata est ad imaginem Dei et ad aequalitatem viri, de cuius latere et in cuius adiutorium formata est II 403 f. 1 — est eiusdem speciei ac vir *ib.* f. 3 — cum viro habet aequalitatem mutuae societatis II 432 b

— est propter virum II 403 b — est adiutorium viri ad actum generationis II 477 f. 4. 478 a — facta est in adiutorium viri propter procreationem liberorum IV 678 a — est necessaria ad generationem II 485 f. 2. 487 2° — In statu innocentiae fuissent in numero aequali numero virorum II 485 b. 486 b

— est sexus debilior II 486 a — Vir est principium mulieris IV 760 3° — eget viro IV 742 d. 4 — Natura imperfecta in muliere appetit virum sicut materia formam IV 796 b — magis indiget coniungi viro quam e converso IV 677 f. 3 — a viro habet fortitudinem et sustentationem II 432 b. 433 7° — Indiget defensore IV 678 b

— facta est, ut singulariter coniungeretur viro, et hac coniunctione vir in ea quietaretur II 432 b — Per consortium mulieris vir emollitur II 434 7° — Homo invenit in muliere aliquam complacentiam, quam nunquam posset in alia invenire IV 797 2°

— est viro subiecta II 403 b. 496 b. III 271 a — est subiecta viro quantum ad regimen IV 742 d. 4 — est sub viri potestate, quia prior peccavit IV 760 3°

— non est creata simul cum viro II 433 4° — facta est post virum, ut ei coniungeretur ut adiutorium IV 667 f. 4 — non est producta post sextum diem II 437 4° — Productio mulieris non fuit contra naturam, sed supra naturam II 438 5°. 454 a — fuit formata a Deo sine ministerio Angelorum II 454 d.

— primo facta est de viro tantum II 433 3° — non fuit producta per generationem II 435 f. 6 *Vide V. Corpus.* — producta est de osse et carne II 434 7° — Formatio mulieris ex viro significat creationem animae a Deo II 432 b

— Prolis nutritio et acquisitio maxime spectat ad mulierem in concipiendo, in portando, in pariendo, in nutriendo, in compatiendo IV 678 b — Ratio materialis plus residet penes mulierem II 479 b — Mulieris est pati III 274 a — cui ostenditur aliqua figura, talem generat IV 935 d. 4 — Imaginativa influit in conceptionem II 486 a — est minoris sapientiae, debilioris constantiae et importunioris adhaerentiae II 497 a — ratione debilitatis complexionis in corpore facilius inclinatur ad malum *ib.* 4* — est initium peccati IV 760 3* — A sexu muliebri ruina nostra fuit inchoata III 271 1* — In nulla muliere confidendum est IV 762 d. 2

— non est susceptibilis spiritualis potestatis IV 649 f. 3. 650 4*, 2*, 4* — ad sacros ordines promoveri non debent nec possunt de iure nec de facto IV 649 b sq. — Mulierem decet semper habere velatum caput *ib.* f. 4 — Mulieribus licet temporaliter dominari, sed non spirituali dominio IV 650 1*

— est aequae susceptibilis perfectionis, quae respicit gratiam gratum facientem, ut vir, sed non perfectionis alicuius status, qui concernit aliquid gratis datum et aliquid exterius IV 650 4* — a redemptionis sufficientia non erat excludenda III 273 3* — Mulieribus competit bellum spirituale IV 173 1*

— significat Ecclesiam IV 654 b. 742 d. 4 — significat Ecclesiam sive animam II 404 1* — Productio mulieris significat formationem Ecclesiae ex latere Christi II 433 a — non possunt repraesentare Christum mediatorem IV 650 a sq., 4*, 2*

— metaphorice accipitur pro inferiori parte rationis et ipsam significat ratione infirmitatis sive fragilitatis II 404 1* 433 a. 496 b. 564 a. 580 arg. 5 — Productio mulieris significat inferiorem portionem rationis, qua spiritus convertitur ad inferiora II 433 a

— adultera videtur magis peccare quam vir, quia magis laedit virum et minus habet impulsivum et magis retrahitur per verecundiam humanam IV 789 d. 2 — potest dimittere virum propter peccatum contra naturam IV 827 d. 9 — corrupta non potest consecrari IV 653 b

— Uxor non potest se tradere in servitutem, cum sit sub potestate viri VI 800 d. 4 — non potest vendi a viro, nisi ipsa consentiat *ibid.*

MULTIPlicatio — est in descendendo ab unitate IV 508 b — Multiplicitas supponit diversitatem et facit divisionem I 431 a — Quod non est multiplicabile nec multiplicatum est unum numero I 363 f. 6

— Multiplicitas attenditur quantum ad quantitatem, vel numerum I 431 b — Multiplicitas extranea est per varietatem accidentium, intrinseca per varietatem formarum I 475 d. 2 — secundum materiam est multiplicatio secundum numerum II 970 f. 4

— formae repugnat unitati Dei I 139 b — In Deo non cadit multiplicatio quantum

ad formam nec quantum ad partes I 366 d. 3 — Sapientia divina dicitur multiplex causaliter *ibid.*

— Multiplicare se perfecte potentiae est I 55 4* — per virtutem creatam est ab aliquo simili activo II 728 b — Nihil per virtutem creatam potest multiplicari quantum ad principium materiale *ibid.* sq. — Infinite se multiplicare secundum numerum est imperfecte I 55 4* — secundum numerum non habet statum II 970 f. 4 — De ratione multiplicationis suppositorum in speciebus *vide V. Generatio 19.*

— Si aliqua sunt eadem per essentiam, unum non multiplicatur nisi secundum multiplicationem alterius I 85 f. 6 — Multiplicato superiori, multiplicatur inferius IV 197 arg. 3. 412 d. 4 — Multiplicato superiori, quod est genus in essendo, multiplicatur inferius IV 676 4* — Multiplicato superiori, multiplicatur inferius, quod habet naturam speciei sive partis subiectivae solum IV 619 1* — Multiplicato inferiori, multiplicatur superius, quod est essentialiter inferiori et comparatur ad illud essentialiter II 961 2*

— Multiplicitas est in significatione, vel in supposito I 510 arg. 3 — Quod secundum diversas acceptiones habet diversa opposita dicitur multipliciter I 510 f. 3

— Multitudo facit ad augmentum potentiae, sed non facit per se defectum et impotentiam IV 489 b — Per multiplicationem virtus diminuitur IV 508 b

MULTITUDO — non est privatio unitatis I 421 a. 629 a sq., 4* — dicitur positionem I 420 arg. 3 — est positio et ideo habet causam efficientem II 40 2*

— aggregatur ex his solum, quae habent unitatem limitatam, quae plus est cum alio quam per se ipsam I 363 b — In multitudine plus est in toto quam in singulis partium *ibid.* — constituitur ex imperfectis et essentialiter differentibus I 356 3* — non sequitur pluralitatem in divinis *ibid.* — omnino excluditur a perfecta unitate et quantum ad actum et quantum ad potentiam, sive per divisionem sive per aggregationem I 422 3*

— minuit unitatem, cui opponitur III 463 4* — Quanto maior est recessus a principio, tanto magis tenditur in multitudinem IV 634 arg. 4 — Quod est procul ab origine dispergitur II 242 f. 4

— ortum habet ab unitate I 420 arg. 3. II 44 a. 40 a — Multa praesupponunt unum II 71 f. 2 — sequitur unitatem IV 601 d. 4 — reducitur ad unitatem I 342 f. 2. II 99 f. 3. 355 f. 4. III 38 3* — omnis est ab unitate increata I 342 f. 2 — Non est status in multitudine III 38 3*. 307 f. 5 *Vide V. Numerus.*

— rerum est a Deo immediate ut a principio simpliciter primo et uno II 40 a sq. — habet exemplar in Deo I 626 a sq.

— rerum, maxime secundum speciem, venit a forma ut principio intrinseco II 39 b — constituitur in rebus ex adventu formae ad materiam II 401 2* — per generationem venit ex divisione materiae,

quia generans dat generato partem suae substantiae II 104 4*

— Multa implicite apprehenduntur in uno I 504 a — Multi aliquando significat omnes IV 885 1*

MCLUS — generatur ex asino et equa, degenerando a natura communi I 353 d. 11

MUNDITIA — Esse mundum dicitur habitum, qui perseverat IV 340 d. 4 — est a gratia ut principio immediato IV 426 2*, 3*. 427 5* — facit pulcros in conversatione IV 609 a — corporalis placet Deo eatenus, qua excitat devotionem mentis IV 298 4*

MUNDUS — Res mundanas habere principium causale, probant earum generales conditiones II 44 a — habet esse ex nihilo, quia totaliter producit ab alio differente per essentiam II 22 f. 6 — Omnia mundana secundum se tota sunt propter aliud, in quantum secundum omne, quod sunt, appetunt bonum, unde sunt ab alio II 45 f. 5

— secundum se totum in esse productus est, et secundum sua principia intrinseca, quae ex nihilo sunt producta II 46 a sq. — Philosophorum in hac re deficientia et variae positiones *ib.* b sq. — Secundum peripateticos mundus est factus, sed non ex principiis praeeistentibus II 47 a — non est factus a Deo de sui essentia II 46 b — non fuit factus ex principiis praeeistentibus *ibid.* sq. 29 a — non est factus ex materia aeterna praeeistenti nec secundum formas praeeistentes extra Deum II 37 a sq.

— est ab uno principio II 37 a sq. — visibilis factus est a Deo II 26 f. 4 — productus est a Deo immediate II 29 a sq. — non est factus mediante Intelligentia II 37 a — Diabolus dicitur princeps et deus mundi huius, sed non conditor II 27 1*

— habet esse post non esse, in quantum habet esse totaliter a Deo et ex nihilo originaliter II 22 f. 6 — non potuit fieri ab aeterno I 788 a sq. — Mundum ex nihilo productum esse ab aeterno, manifestam contradictionem implicat II 22 a sq. — Naturae creaturae non conveniebat aeternitas II 23 5* — praesupposita materiae aeternitate, rationabilis ponitur aeternus II 22 b — Posita aeternitate mundi, sequitur aut infinitas actualis, aut animae rationalis corruptio, aut unitas, aut circulatio, et auferitur beatitudo II 23 a — non potest probari incepisse secundum naturam *ibid.*

— non est factus in tempore, sed in principio temporis II 23 3* — non est factus in tempore, sed cum tempore II 37 b — dicitur conditus in principio vel pure propter ordinem, vel propter habitudinem mensurae, vel habitudinem causae II 36 d. 2 — non est creatus post Angelos vel Intelligentias II 37 a

— secundum aliquos non potuit fieri prius, quam incepit, quia fuisset ante tempus I 788 b — Deus potuit facere mundum antiquiorem faciendo aliud tempus ante hoc I 789 a sq. — Deus poterat

MUN

facere alium mundum et plures et unum complectentem alios *ibid.*

— In productione universi est manifestatio divini exemplaris et bonitatis Dei, quia est quoddam exemplatum complete repraesentans illud exemplar II 463 a — Totum universum repraesentat Deum in quadam totalitate sensibili II 396 5* — In conditione mundi manifestatur divina potentia et sapientia tam per creaturas nobiles quam minus nobiles et magis in omnibus simul III 38 5*

— Deus sic mundum ordinavit, ut spiritum praeficeret omni corpori II 349 a — non est animatus II 348 b. 367 b — metaphorice dicitur animatus II 348 b

— Universum secundum quasdam partes habet esse permanens, secundum quasdam vero esse decurrens II 463 a — Universi partes vel sunt permanentes, sicut natura intellectualis, rationalis, caelestis et elementaris, vel transeuntes, ut hic homo et hic equus I 784 b — habet partium multitudinem differentium numero, specie et genere III 38 a — habet partes carentes vita et ratione et sensu *ibid.*

— Secundum aliquos sol est in medio mundi et terra in infimo IV 924 5* — Universum est orbiculare IV 925 5* — Omnes orbes moventur circa centrum mundi II 354 a — Centrum et circumferentia mundi nunquam possunt moveri II 344 a

— non est sine homine II 24 f. 5 — Totum universum factum est propter creaturam rationalem III 37 f. 4

— Perfectio universi attenditur in amplitudine ambitus, in sufficientia ordinis, in influentia bonitatis, exprimens in Deo perfectionem potentiae, sapientiae et bonitatis II 42 a — debet habere multitudinem rerum, ut esset in eo ordo et perfectio II 40 3*, 4* — Propter ordinem in mundo creaturae habent distinctionem et positionem secundum gradus perfectionum II 77 a — ut sit perfectus, debent esse gradus bonitatis ordinati secundum distantiam a Deo II 17 2*

— Ad hoc, quod universum sit completum, necesse est reperiri differentias creaturarum secundum perfectam combinationem II 458 f. 2 — Ad perfectionem universi decuit fieri omnem creaturam, quae a recta ratione potuit excogitari II 532 f. 2 — Ad perfectionem universi requiritur substantia corporalis, spiritualis et composita II 44 f. 2. 42 a — Aliquae differentiae rerum sunt de perfectione universi simpliciter, vel solum secundum statum IV 995 6* — Differentiae rerum simpliciter perfectivae sunt de integritate universi *ibid.* — Corpora completiora non sunt de ultima perfectione universi, nisi simul habeant incorruptionem durationis *ib.* 5*

— Plenitudo naturae est quantum ad rerum conditionem et multiplicationem III 33 b — Primaria perfectio universi consistit in completa existentia principiorum et completo numero specierum II 387 a, 4*, 5* — Ad primam universi perfectionem non spe-

ciat actualis existentia quarundam specierum imperfectarum, quae productae sunt tantum in rationibus seminalibus vel in simili *ib.* 5*

— dicitur perfectus vel secundum esse permanens, vel decurrens II 387 a. 478 3* — Perfectio universi secundum esse decurrens consistit in productione rerum per temporum decursum sibi succedentium II 387 a — Ex ordinatione successionis eorum quae per tempora decurrunt, resultat quaedam unitatis pulchritudo et perfectio II 384 a sq. 387 a — Universum ex successione rerum decoratur II 463 a — venustatur quasi carmen pulcherrimum quodam decursu temporum II 346 2* — Universum est tanquam pulcherrimum carmen, quod decurrit secundum optimas consonantias I 786 b — Dei sapientia efficacius manifestatur per ordinem in decursu mundi quam in sola eius existentia II 296 f. 3

— Deus poterat facere alium mundum meliorem quantum ad essentias partium, et hunc ipsum meliorem et maiorem secundum quantitatem et virtutem I 782 a — idem manens non potest fieri melior quoad essentias partium, sed quoad earum magnitudinem et virtutem *ibid.* — Partes transeuntes quantum ad proprietates ut in pluribus possunt fieri meliores I 784 b — Partes permanentes, quae sunt de constitutione et integritate mundi, absolute possunt habere condiciones meliores, sed ratione finis vel ordinis ad invicem optimas habent *ibid.* — Quare Deus non fecerit mundum meliorem, est quaestio irrationalis I 783 4*

— est perfectissimus secundum ordinem naturarum, nec potest perfectius rationaliter cogitari II 90 arg. 3 — Ordo partium in universo quoad partes primas et substantiales est optimus et immutabilis II 786 a — Partes corruptibiles et remotae absolute potuerunt melius ordinari quam sunt, sed in relatione ad finem sunt optime ordinatae *ib.* b — In mundo perfecta et imperfecta sunt optime ordinata I 782 b. II 533 4* — Universum ex ordine pulchritudinem habet, quae nullo modo foedari potest II 848 b — Nihil in universo est inordinatum, quamvis sit inordinatum in se, quia illud foedari non potest II 467 f. 4

— Ordo rerum in finem est perfectissimus, maxime in comparatione ad ordinem in universo I 786 b — In ordinem ad finem et in universo ut coniunctos non potest cadere deordinatio I 786 b, 2*

— Universum ex oppositione mali ad bonum decoratur quasi quibusdam antithetis II 532 f. 3 — Universum esset perfectum et decorum sine malis I 833 b

— habet sex aetates in statu praesenti secundum profectum ad gloriam et in cognitione IV 854 d. 3 — Aetates mundi non fuerunt aequalis spatii, sed in qualibet aliquid novum et aliqua renovatio facta est *ibid.*

— Turbulentia est in mundo propter peccatum hominis IV 995 d. 2 — pefo-

MUT

ratus est, homine facto mortali, et debet meliorari, homine facto immortalis IV 886 f. 3

— Universum secundum esse permanens est perpetuum II 463 a — Figura mundi transibit, ut dicit exteriori rei faciem sive pulchritudinem, vel fragilitatem IV 993 1*

— melioratur et innovatur IV 992 f. 4 — Homine meliorato, debet nobilior fieri IV 989 f. 3. 990 f. 4, b. 992 f. 1, 3 — purgatus est in diluvio ad delendum hominem vetustum et novos homines procreandos, purgabitur igne ad totum meliorandum et in meliorem faciem commutandum IV 976 5* — Per ignem elementa depurabuntur et faex ibit in infernum IV 978 3* — Corpora elementaria purgabuntur, caelestibus vero augebitur lumen IV 979 3* — purgabitur et innovabitur per ignem post iudicium IV 980 b — post resurrectionem erit in optima dispositione IV 991 f. 3

— archetypus est in mente divina, quem exprimit mundus sensibilis II 39 arg. 3 — sensibilis imitatur archetypum, sed ab eo deficit II 40 3* — Aliquae partes mundi magnam habent distantiam a mundo archetypo et assimilantur de longinquo ut vestigium III 38 a, 4*

— maior magis assimilatur mundo archetypo quam minor extensive, sed minor magis intensive III 38 4* — Ordo partium in microcosmo sive in minori mundo respondet ordini partium in maiori mundo II 336 arg. 3 — Homo est minor mundus et debet habere naturalem conformitatem ad maiorem mundum, qui propter eum factus est II 745 arg. 4

— ut significat mundanam conversationem, damnatur in Scripturis, et sic non dicitur esse a Deo, sed ut significat creaturam mundanam II 26 4*

MUNUS — Omnia bona nostra sunt munera Dei IV 764 d. 6 — a manu, a lingua et a corde IV 659 b

MUSICUS — aliter novit consonantiam quam bonus citharoedus IV 496 d. 3

MUTABILE — omne reducitur ad immutabile, quia in mutabili non est status I 78 d. 4 — ab immutabili ortum habet II 44 a — Nihil mutabile subsistit nec salvatur in esse nisi per immutabile et fixum II 864 f. 3 — cognoscuntur a Deo immutabiliter, comprehendendo omnes motus eorum I 694 b — Deum esse mutabilem, est impossibile *ib.* f. 5 *Vide V. Deus 20.*

MUTATIO — secundum formam repugnat simplicitati, mutatio secundum tempus aeternitati, mutatio secundum locum immensitati I 157 b — in non esse secundum actum et potentiam est in omni creatura per naturam, sed tollitur per gratuitam conservationem I 460 b — est in omni nisi in eo quod est omnino simplex I 463 d. 5 — Aliquid ex tempore dicitur de Deo non propter mutationem factam in ipso, sed in creatura I 522 4*. 645 4*

MUTUUS — Amor mutuus est perfectior quam reflexus I 194 f. 4. 499 f. 3, b — Amor mutuus est per liberalitatem I 194 f. 4

— Unusquisque tenetur subvenire proximo in mutuo ex divino mandato III 835 d. 7 — In mutatione non transfertur dominium rerum, sed dominium pecuniae transfertur *ibid.*

NABUCHODONOSOR — significat diabolum II 1015 d. 1

NASCI — dicit actum generationis III 118 d. 5 — Generatio per nascentiam est in substantiis animatis I 181 a — est mutari secundum substantiam et produci de non esse in esse III 251 arg. 2 — Nativitas per derivationem dicit transmutationem aliquam circa generantem I 191 d. 9

— non est naturae, sed hypostasis III 186 f. 1 — Divina natura non dicitur nata *ib.* f. 2, 3. 189 1* — Totus homo dicitur natus ratione corporis III 189 4*

— plurificatur ex parte mensurae III 192 a. 194 4* — In divinis idem est nasci et natum esse I 187 a, 4*

— In his quae primo nascuntur, intensior est naturae vigor, ut ad maturitatem perungant III 95 d. 2

— Non regeneratur secundum ius commune nisi prius per naturam natus IV 34 2* — prius est quam renasci III 68 a. 70 arg. 2 — Qui non est natus non potest iustificari per fidem nec per Sacramenta Ecclesiae IV 150 a sq.

NASCIBILITAS — in Filio est idem ac notio filiationis I 500 3* — non opponitur innascibilitati relative, sed contradictorie vel contrarie *ibid.*

NATIVITAS — proprie dicit productionem III 194 4* — Divina natura non dicitur nata III 188 f. 2, 3. 189 1* — distinguit Filium a Patre, non vero illud quod est in nascente I 334 d. 2 — secundum rationem intelligendi praecedit filiationem I 469 b — temporalis praesupponit aeternam III 194 3*

— in utero est in animae infusione III 65 arg. 5. IV 150 a — in utero est ex coniunctione animae cum carne III 72 4* — ex utero est in egressu prolis de ventre *ibid.* IV 150 a

NATURA — significat in abstractione III 187 2* *Vide V. Deus 34.* — in divinis dicit quid, non ad aliquid I 134 arg. 4 — Per identitatem natura praedicatur de persona et e converso I 591 6* — Naturam non dici de qualibet persona, est haereticum I 594 d. 1 — divina de qualibet persona praedicatur non solum in concretionem, sed etiam in abstractione II 150 5*

— divina non distinguitur in suppositis I 53 f. 3. 119 1*, 2*. III 189 1* — divina non multiplicatur in personis I 466 4*. III 142 d. 1 — Pluralitas personarum non impedit simplicitatem naturae I 183 6*. III 123 3* *Vide V. Deus 23.*

MYSTERIUM — est secretum et non est investigandum praesumptuose IV 252 d. 1 — Ad cognoscenda divina mysteria homo in statu naturae conditae indigebat superna illustratione II 538 b — Etiam Angeli in

cognitione divinorum mysteriorum proficiunt *ibid.* — Legis et Prophetarum clarius aperientur in nova lege IV 501 4* — fidel perfectis revelata, imperfectis sunt celata IV 36 a

N

— plures possunt esse in una persona II 103 arg. 3. III 156 5*, 6*. 158 3*. 159 4*. 163 2* — In creatura rationali una persona habet plures naturas I 413 b — Ad diversitatem naturarum non sequitur diversitas in persona, sed plures naturae possunt esse in una persona I 285 d. 2 — Pluralitas naturarum, quae est in uno naturaliter, facit personam compositam I 183 6* — plures non faciunt compositionem in unione per gratiam, cum natura consequatur personam *ibid.* III 163 3*

— Intellectus naturae praecedit personam naturaliter I 184 b — divina non dicit respectum ad personam secundum esse, sed secundum dici I 591 6* — divina potest considerari in se, circumscripto omni supposito, ut communicabilis a multis et ordinabilis ad alium III 127 a *Vide V. Deus 22.*

— omnis est communicabilis I 181 a — quantum est de se, est communicabilis, sed actu communicatur per generationem plurium I 448 b sq. 181 a

— et res naturae in divinis est idem I 106 d. 5 — Res naturae in divinis addit aliquid supra naturam secundum rationem, sed non proprietatem distinguentem I 587 a sq. — et res naturae in Deo differunt secundum rationem intelligendi et se habendi I 595 d. 4 — et res naturae in Deo differunt secundum rationem, quae fundatur super respectum I 588 4*

— Naturam perficit secunditas I 195 f. 3 — Generare in divinis non consequitur naturam simpliciter, sed naturam ut in persona I 136 2* — divina in ratione principii potest habere alium respectum quam voluntas et aliam emanationem I 236 2* *Vide V. Productio et V. Filius-Dei naturalis et V. Generatio 4.* — divina non potest sibi humanam unire in forma III 123 3*. 127 f. 1, b

— divina dicitur naturans, creata naturata III 197 d. 2

— largissime significat omne, quod Deus aliquo modo facit II 876 d. 2 — nomine extenso comprehendit omnia, quae comparantur ad Deum per modum exeuntis I 648 b — large dicitur omne, quod competit rei a sua naturali origine, et sic competit ei, ut ex ea producat omne, quod Deus vult II 437 5*. 618 f. 2. 620 4* — Naturae uniuscuiusque rei convenit obedire Creatori, et illud est conveniens suae naturae, aut fit ei conveniens, quod Creator iusserit IV 273 3*

— Aliquid est contra naturam, vel quia est contra naturale dictamen rationis, vel contra naturalem appetitum salutis III 386 4* — Quod fit supra naturam est secundum naturam, si in nullo praedeterminatur naturae III 196 3* — Deus facit contra naturam, quando facit aliquid, cuius simile in natura et a natura produci- tur, sed alio modo; facit supra naturam, quando facit aliquid, cuius simile natura facere non potest et ad quod non habet ordinem secundum propriam virtutem II 437 5*

— Deus facit aliquando contra naturam, aliquando supra naturam, ut dicit vim ad peragendos cursus suos et motus solitos II 437 5* — Secundum quod natura dicitur vis operans secundum solitum cursum, et quod inest creaturae ex sua origine, sic Deus facit contra naturam, non vero simpliciter contra naturam, sed potius secundum naturam II 853 3* — Si natura dicatur naturalis creaturae obedientia vel naturale iudicium, sic Deus non facit contra naturam, quia sic dicit immediatam ordinationem ad Deum *ibid.* — Deus nunquam facit contra naturam quantum ad potentiam obedientiae, quae competit creaturae a sua naturali origine II 437 5*

— Quod Deus alicui creaturae per naturam deputat non est violentum II 331 d. 2. 618 f. 2 — Salvo ordine universi, potest alicuius rei natura meliorari et statum recipere maioris nobilitatis IV 273 3* — Deus in formatione rerum, quantum decebat, condescendit modo naturae II 298 b

— Dei voluntas fecit ipsam naturam II 398 4* — Opus artis divinae est naturale, quia fabricat ipsam naturam II 408 a

— appetit suam perfectionem, quae est infra terminos naturae, non eam quae est supra naturam II 683 3* — Ad finem, qui est supra naturam non pervenitur nisi cum dono gratiae II 699 4* — non deficit in necessariis quantum ad esse primum, vel quantum ad esse secundum, quod causatur a principiis naturae; sed necesse est, naturam deficere quantum ad esse secundum, quod est supra naturam *ib.* 5* — Deus complet appetitum naturae II 214 f. 4 — Desiderium naturae non est frustra, et ubi deficit natura, supplet Dei gratuita influentia I 164 7* — Deus defectum naturae supplet et semper praesto est complere et dare quod natura non potest II 699 5*

— est regulata secundum institutionem divinam IV 992 4* — operatur secundum leges sibi inditas a Deo II 809 b — uniformiter currit et non indiget regulante praeter Dei cooperationem I 295 5*

— Aliquid est naturale vel propter naturae complementum, vel propter eius defectum II 184 1*. 645 2* — aliquando dicit defectum II 460 2* — Naturale dicitur creaturae aliquid, quod inest ei ex eo, quod est de nihilo I 461 7* — Aliquid dicitur naturale secundum institutionem naturae, vel secundum corruptionem II 720 5* — proprie dicitur, qualis fuit instituta sine vitio IV 944 f. 2

— non potest elevari supra suum posse, nisi adiuvetur II 126 2* — non habet moveri nisi iuxta se, vel infra I 295 5*

— semper est ordinabilis ad gratiam I 836 d. 7. II 813 a — Naturalia non sunt causa nec dispositio necessitatis ad gratiam, sed congruitatis II 246 a sq. — Bonitas naturae non disponit ad gratiam ut necessitas nec etiam ut congruitas, nisi interveniat praeparatio pro capacitate naturae IV 445 4* — corrupta non necessario, sed de congruo indiget dispositione media ad gratiam IV 440 b — Esse naturae praecedit esse gratiae vel tempore, vel natura III 68 a

— in quibusdam currit via consona cum gratia, in quibusdam via opposita, in quibusdam via disparata III 647 4* — perficitur per gratiam, quia aliquis defectus naturalis habet excludi per gratiam, quamvis illa sit in genere creaturae perfecta II 555 3* — Quod est naturale propter naturae defectum potest tolli, manente substantia subiecti II 484 1*. IV 944 f. 2 — Quod est in natura per modum positionis a gratia habet perfici et salvari, quod autem est per modum corruptionis et privationis et defectus a gratia habet corrigi et suppleri et amoveri III 642 1* — Gratia naturae non repugnat, sed eam perficit, secundum quod dicit defectum II 460 2* — Gratia in natura salvat et perficit quod est ei consonum, simpliciter mutat quod est ei oppositum, non tollit quod est ei disparatum, sed aliquid superaddit III 647 4* Vide V. Gratia 3.

— in statu innocentiae concordabat spiritui et gratiae II 478 4* — in beatitudine omnino conformabitur gloriae III 693 a — Gloria naturam salvat, sed imperfectionem tollit et eliminat, et per hoc naturae non fit praeiudicium, sed de imperfectione ducitur ad complementum *ib.* 4*

— servabitur in gloria IV 944 f. 2. 948 a — Aptitudo naturalis perficietur, quae est ad actum perfectionis, sed non, quae est ad actum imperfectionis IV 992 2*

— non corruptitur per culpam I 836 d. 7. II 813 a. IV 496 d. 4 — Culpa substantiam naturalium non corrumpit, sed foedat et deordinat II 467 b — Naturalia post peccatum sunt eadem secundum substantiam, sed infirmata, vulnerata et deteriorata II 557 2* — Peccatum laedit naturam vulnerando naturalia IV 1 a — ut dicit

vim propagativam, peccatum originale corrumpit naturam, non personam; peccatum actuale corrumpit simul personam et naturam, ut dicit ipsum commune II 789 1*

— manuducere potest ad cognoscendam necessitatem Mediatoris ex consideratione suae miseriae et curvitatibus III 541 6*

— quantum est de se, semper est recta II 748 arg. 4 — Pro naturalibus nemo est vituperandus nec puniendus II 413 f. 3. 434 f. 3. III 408 arg. 3 — In his quae naturaliter fiunt, non est culpa II 948 f. 4 — vitata agit quodam modo naturaliter, quodam modo vitiose III 335 3* — Naturale, quod consequitur naturam institutam, non est culpabile, sed quod consequitur corruptam II 720 5* — Quod naturaliter inest secundum statum naturae institutae non est vituperandum; quod vero inest secundum statum naturae lapsae, de hoc homo non est vituperandus apud homines, sed apud Deum II 771 3* — recta et perfecta magis appetit finem principalem, non autem ut deficiens II 44 2*

— Opus naturale non est laudabile nec meritorium II 555 f. 4, 1*, 3* — Naturale est necessarium et inevitabile IV 401 2* — Naturale non tollit voluntarium, secundum quod voluntas naturam concomitatur III 196 2*

— Confessio naturae mendax esse non potest IV 722 b. 847 f. 2 — Quod est apud omnes est de dictamine naturae IV 662 f. 4 — Quae sunt de dictamine naturae ab initio homini sunt impressa *ibid.* Vide V. Dictamen et V. Ius et V. Lex naturalis. — Quod est contra naturale dictamen rationis est vitium, nisi sit supra naturam; quod est contra naturalem appetitum salutis est poenale et potest esse meritorium III 386 4*

NAUFRAGIUM — quod humana natura passa est, est corruptio et fractio in Adam IV 328 d. 4 — fit per peccatum originale, vel actuale IV 329 d. 4. 584 b — navis unitatis ecclesiasticae fit per separationem et scissionem membrorum IV 584 b — A naufragio homo liberatur per tabulam IV 328 d. 4. 584 b. 585 4*

NAVIS — dicitur gratia, vel Ecclesia IV 328 d. 1 — quae perducit ad portum salutis, est unitas ecclesiastica IV 584 b

NAZARAEI — servabant capillaturam et post totaliter radebant, in quo significabatur velamen legis mosaicae et revelatio evangelicae IV 609 4* — eorum tonsura erat signum figurativum *ibid.* 620 d. 4 — Ritus Nazaraeorum signabat, illos qui erant Domino dedicandi, debere ab aliis segregari IV 620 d. 4

NECESSARIUM — dici potest ex indigentia et ex sufficientia III 391 5* — ad vitam dicitur vel secundum naturae arctitudinem, vel secundum communem usum vivendi IV 371 b — Erogare ea quae sunt necessaria secundum naturae arctitudinem, est perfectionis supererogationis eorum qui sunt in statu perfecto IV 370 arg. 2. 371 b

— Aliquid est necessarium ad salutem, quia sine illo nullus liberatur a peccato

contracto, aut quia est praeceptum IV 407 a, 4* — ad salutem sunt non solum illa quae requiruntur ad iustitiae adeptionem, sed etiam ad habitae conservationem IV 432 4* — Praeter fidem sex sunt necessaria et sufficiunt ad salutem: peccati cognitio et dimissio seu recessus ab eo, interna contritio et exterior carnis maceratio, mentis devotio et exterior bona operatio IV 36 a sq. — Aliquis potest salvari sine eo quod est de necessitate praecepti, si velit facere, sed praepeditur necessitate IV 407 a sq., 4* — Negligentia in his quae sunt necessaria ad salutem, est contemptus IV 407 b. 474 1*-3*. 602 d. 4 — Defectus eorum quae sunt necessaria ad salutem, proprie defectus est III 808 d. 4

NECESSITAS — quae est ex principio deficiente, est necessitas indigentiae aut inevitabilitatis I 426 a — quae est ex principio sufficiente et conveniente, aut est necessitas exigentiae in materia disposita, aut necessitas immutabilitatis *ibid.* — quae provenit ex principio disconveniente, quod movet contra naturam, est necessitas violentiae; si movet contra voluntatem, est necessitas coactionis I 425 b sq. — inevitabilitatis dividitur in coactionem et prohibitionem III 418 a — est coactionis, vel immutabilitatis II 612 b. III 267 5* — est inevitabilitatis, vel commoditatis IV 446 4*

— immutabilitatis cadit in Deo et in Deo principaliter, quia ipse solus est principium omnino sibi sufficiens et sibi conveniens I 426 a — immutabilitatis consurgit ex immutabilitate divinae dispositionis, quae non arctat divinam potentiam ad oppositum, sed eam determinat ad tale propositum III 418 a — coactionis nullo modo cadit in Deo I 426 1*, 2*

— Praescientia Dei non habet necessitatem consequentis, sed consequentiae I 675 b. 707 b, 1*. 840 b — Contingens in se respectu divinae praescientiae necesse est evenire III 510 3* — Voluntas Dei absoluta inducit necessitatem consequentiae, non consequentis I 840 b. II 426 d. 4

— Quod est de necessitate non habet rationem voluntarii IV 521 arg. 4 — Necessarium potest esse obiectum liberi arbitrii II 612 b. 613 4* — Nullus deliberat de necessario II 612 b — Actus liberi arbitrii ut deliberantis potest esse circa necessarium, actus vero semper est contingens; sed actus liberi arbitrii, ut liberum est, potest esse necessarius in se III 613 a — Necessarium necessitate coactionis opponitur voluntario, sed necessarium necessitate immutabilitatis est voluntarium, sed non a voluntate ut deliberante et consiliante *ib.* 4* — Necessarium nullum est voluntarium respectu eiusdem, sed necessarium uni voluntarium potest esse alteri II 720 6*

— opponitur voluntario respectu voluntatis vertibilis II 349 5* — non opponitur voluntario secundum voluntatem invertibilem III 352 6* — Determinatio per necessitatem naturae tollit libertatem arbitrii, non determinatio per confirmationem gratiae III 384 4* — coactionis est a causa

extrinseca et opponitur libertati II 486 3*. III 267 5* — coactionis opponitur libertati voluntatis II 486 3*. 488 4*. 612 b. III 267 5* — Agens per necessitatem repugnantem voluntati subiacet suae actioni I 126 3* — quae opponitur voluntati, aut est prohibitionis, aut coactionis III 352 4*

— quae est a dispositione intrinseca, non opponitur libertati II 486 3*. III 267 5* — quae est ex voluntatis immutabilitate, subest voluntati III 267 5* — immutabilitatis non repugnat libertati voluntatis I 426 a. III 418 a — immutabilitatis repugnat voluntatis verititati I 426 a, 3* — immutabilitatis in bono nullo modo repugnat libero arbitrio II 488 4*. 612 b. III 267 5*

— Nullus laudatur nec vituperatur in eo quod necessitatis est I 706 f. 4 — Obligatione necessaria potest fieri voluntaria et virtuosa IV 847 4*

— naturae non habet legem et potest a toto excusare, sed necessitas coactionis non excusat a toto in his quae secundum se mala sunt, sed solum a tanto III 864 4* — quae est ex naturae institutione, omnino excludit culpam, sed necessitas ex corruptione, quam incurrit homo ex culpa, excludit culpam actualem mortalem, non tamen venialem IV 300 b — Nullus excusatur per necessitatem inductam, nisi poeniteat de inductione II 483 5*

— diversimodae debent pensari secundum diversas condiciones personarum III 836 d. 7

NEGLIGENTIA — est in omissione debita circumstantiae II 446 4*. 944 b — in observandis mandatis est venialis II 576 f. 4 *Vide V. Necessaria.*

NEGOTIATIO — est periculosa propter facilitatem abusum, tamen ea potest quis recte uti, si neminem circumveniat IV 402 d. 45 — Negotia terrena animam distrahunt, ne Deo intendat III 832 b

NEMO — est idem quod nullus homo I 387 d. 3 — distribuit communiter pro omni cognoscente sive habente vim cognitivam *ibid.* — distribuit pro natura, non pro persona tantum I 386 2*. 387 d. 3

— dat quod non habet I 769 arg. 4. II 201 arg. 4. 340 6*. 360 arg. 3. IV 540 arg. 2. 643 b. 658 d. 4. 770 f. 3 — Nihil dat quod non habet secundum substantiam, vel secundum virtutem IV 279 4* *Vide V. Habere.*

NESTORIUS — posuit in Christo duas naturas et duas personas, et quantum ad humanam naturam Christum dixit filium Dei per gratiam III 403 a — voluit Mariam Christi genitricem, non Dei genitricem appellare, quasi purum hominem genuisset III 416 a

NEUTRUM — propter indistinctionem respicit naturam I 487 d. 4

NEXUS — est in quo duo uniuntur I 202 f. 3, arg. 2, 3 b — necit extrema formaliter I 559 f. 3. 560 b — est unio consequens distinctionem I 203 3* — Non nectuntur nisi distincti et similes, quorum

unus est ab alio per generationem I 236 b — est inter separata vel distincta I 202 4* — non est nisi distinctorum I 215 arg. 2 — Ratio nexus incipit a distinctione et tendit sive perducit in unitatem, in qua est eius ratio ultima et completa I 216 2*

— perfectior est, qui ab extremo utroque procedit, quam qui ab altero I 210 f. 3 — vel est sicut medium iungens unum alteri, vel sicut extremum, in quo coniunguntur I 241 b sq. — Spiritus sanctus ut nexus non habet rationem medii, sed tertii I 213 3*

— qui est duorum et a duobus, si est perfectus, est ab eis, in quantum sunt unum I 216 2*

— proprie est amor I 202 f. 2, b — Amoris est nectere I 203 3*

— Spiritus sanctum nectere dicit passionem I 203 4*

NILIUM — potest accipi privative, vel negative, ita ut negatio feratur extra ad verbum I 423 a sq. — Non omne, quod non est aliquid, est nihil I 444 d. 3 — aliquo modo dicitur quod non habet simile in universo III 830 d. 1 — Creatura quasi nihil est comparata ad Deum, non omnino in se, sed ad proportionem I 463 d. 6

— Inter ens et nihil est distantia infinita propter omnimodam improprietatem I 765 f. 4. 773 3* — infinite distat ab ente, non contradictorie, sed quia nihil habent commune I 767 4* — non habet aliquid de bono IV 246 f. 2

— Quod est nihil essentialiter loquendo, tamen alicuius est ut subiecti et oppositi III 808 d. 2 — Quod nihil est non habet differentias dividentes ratione sui, sed oppositi II 972 2*

— quod nihil est modo, potest esse in Deo secundum cognitionem et potentiam I 621 4*. 624 a

— nullius est causa efficiens, sed deficiens I 461 7* — nullius est materia I 423 b

— Ex nihilo nihil fit per actionem, tamen per creationem III 48 5* — Aliquid fit ex nihilo non materialiter, sed originaliter II 22 f. 6 — ex nihilo nihil fit materialiter vel causaliter, sed ordinaliter, non per naturam II 48 6*. 33 7* — Quod fit ex nihilo habet esse post non esse et mutatur in productione II 33 7* — Quod totaliter producitur ab aliquo differente per essentiam habet esse ex nihilo II 22 f. 6 — Illud dicitur esse ex nihilo positive, ita ut negatio sistat intra, quod habet esse post non esse et non habet materiam praeiacentem I 423 a sq.

— Agens potentiae finitae non potest producere aliquid ex nihilo II 29 a — Agens potentiae infinitae producit ex nihilo II 48 6* — Ex nihilo producere est solius Dei II 202 a

— Annihilatione nihil fit IV 246 f. 2 — Nihil, quod est ens, a Deo fit non ens sive nihil *ib.* f. 3 — Deus neminem reducit ad non esse IV 959 f. 2 — Deus nihil permittit omnino perire et cedere in nihil IV 992 f. 1 — Quod transit in aliud non

annihilatur IV 246 f. 4, 4*, 4* *Vide V. Annihilatio.*

— Quod corrumpitur et cedit in non ens non iteratur omnino idem IV 575 f. 4. 888 arg. 2

NIMIUM — praesumptionis et elationis vituperabile est, nimietas dilectionis laudabilis III 21 2* *Vide V. Excessus et V. Virtus.*

NISI — tenetur exceptive vel adversative I 387 d. 3 — tenetur exceptive vel consecutive I 776 d. 4

NOBILITAS — omnis dicit aliquid per modum positionis I 497 a — omnis con-surgit ex forma materiae superaddita III 263 2* — Quod magis nobile est maxime elongatur a materia et maxime accedit ad formam II 108 f. 3

— Nobilius est illud, propter quod est alterum II 45 f. 4 — Nobilius est quod proximius est fini et certius et efficacius et ponit in altiori gradu IV 108 f. 4 — Nobilius est potentius et melius et in agendo et influendo efficacius II 73 f. 3 — Semper Deo attribuendum quod nobilius est I 55 f.

— Nobilius non patitur a minus nobili IV 935 4* — Nihil potest supra aliud, nisi quod est nobilius IV 231 f. 3 — Minus nobile non influit in magis nobile IV 20 f. 6. 24 arg. 4. 4020 1* — Minus nobile non potest educere magis nobile II 373 arg. 4

— Nobile non corrumpitur, corrupto minus nobili, nisi ab illo dependeat II 720 3*

NOCUMENTUM — est vel a malo poenae vel a malo culpae II 38 d. 5 — Nocumentum proximo inferre in persona vel in rebus est malum in se et per dispensationem potest bene fieri III 843 b

NOLLE — non opponitur volendo contradictorie, sed contrarie I 434 d. 3. 823 4*

NOMEN — grammatice significat substantiam cum qualitate I 390 f. 740 b — significat substantiam cum qualitate non proprie, sed communiter, ut id quod cognoscitur et quo cognoscitur, in quantum saltem ratione differunt I 391 5* — significat in quiete *ibid.* 400 d. 3

— imponitur a forma aliqua I 390 arg. 4 — imponitur a ratione innotescendi IV 74 4* — ut vox tali modo significans est idem apud omnes IV 68 4*. 74 4*

— accipiuntur pro vocibus, vel pro intellectibus sive significatis I 452 4*. IV 497 arg. 3 — aliquando accipitur pro voce significante, aliquando pro re significata, aliquando pro ipso notamine sive ratione innotescendi I 393 a — In nomine est vox, notamen et significatio *ibid.* IV 74 4* — habet vocem ut signum sensibile, sed significatio est a verbo intelligentiae insensibili I 396 4* — vel dicit vocem impositam ad significandum aliquem, vel notitiam, vel notitiam voce expressam IV 67 3*

— Diversi modi significandi logice faciunt plura nomina, non vero grammatice I 740 b — Diversae voces, quae idem significant, non sunt unum nomen, sed

NOM

plura; si habent diversas rationes innotescendi IV 498 3* — differentia secundum rationem innotescendi non sunt synonyma I 452 4*. 394 2*

— Sic aliquid nominamus, secundum quod cognoscimus I 809 f. 2 — Nomen imponere supponit rei cognitionem II 537 arg. 2 — Quod non contingit cognoscere non contingit nominare II 247 arg. 4 — Omne, quod potest exprimi voce, potest nominari I 390 f. 3 — proportionatur nominato realiter, includendo totam rei significationem, vel tantum sub ratione cognoscibilis I 391 3* — potest esse cognitum quantum ad vocem, vel quantum ad impositionis rationem III 394 d. 2

— debite impositum est naturae rei expressivum II 537 arg. 2. 892 b — Inventio nominis debet habere rationem I 514 3* — Imponitur rei a proprietate, quae est sibi inhaerens inseparabiliter et essentialiter II 626 d. 3

— potest indicare existentiam rei a parte suae naturae, vel secundum quod anima accipit ut existens in natura, vel per intentiones secundas I 446 d. 3 — Aliquid nominari contingit in generali, vel in speciali II 933 d. 4 — Nominatio debetur personae ratione alicuius naturae III 395 d. 3 — diversimode significant aliquid ratione eius quod nominant et ratione eius, in quo ponitur id quod nominant I 452 b — synonyma sunt quae differunt a parte vocis solum I 394 2*

— In omni inquisitione prius oportet intelligere, quid est quod per nomen dicitur, et hoc tanquam praecognitionem afferre ad rei proprietates posterius cognoscendas II 812 b

— quod habet duplicem intellectum, cum dicitur secundum unum, cadit ab alio I 429 3*

— Translatio proprie est in nominibus, quae proprius conveniunt iis, a quibus transferuntur I 396 a — Transumptis aliquid convenire potest, quod non convenit propriis II 3 b — translativum attenditur secundum aliquam similitudinem I 395 f. 3. 396 a. 594 arg. 3 — In translatione nominum non oportet omnimodam attendi similitudinem, sed sufficit aliqualis IV 204 3*

— generis aliquando appropriatur speciei minus perfectae II 473 d. 4

— abstractum imponitur formae et a forma; concretum imponitur a forma, non formae, sed supposito I 98 a — Eadem est significatio in concreto et in abstracto I 535 b. II 472 a — concretum accipit specialem significationem ab abstracto I 424 a

— transposita idem significant IV 73 arg. 4

— omne, quod recipit signum distributivum, est vere commune ad illa, in quae distribuitur I 442 f. 2 — appellativum significat formam multiplicabilem I 401 f. 4 — proprium imponitur a forma immultiplicabili et convenit uni soli et tollit pluralitatem re et consignificatione I 402 3* — appellativum habet plurale, non vero nomen proprium I 401 f. 4. 402 a

— quod imponitur a forma nata communicari, non tollit pluralitatem secundum consignificationem, licet secundum rem conveniat uni soli I 402 3*

— collectivum plures simul dicit et de nullo per se praedicatur I 400 d. 2 — collectivum dicit simpliciter diversitatem et unitatem secundum quid in iis quae colligit *ibid.* — collectivum importat pluralitatem et unitatem I 429 f. 4 — collectivum dicit unitatem aggregationis, quae consequitur pluralitatem *ib.* b

— nullum exprimit divinam essentiam, sicut est omnino I 590 2* — Dei non exprimitur totam rem, sed sicut est nobis cognoscibilis I 391 3* — Deus sibi soli est nominabilis secundum perfectionem expressionis, non alio nomine quam ipse sit *ib.* a — Deus nobis est nominabilis imperfecte magis vel minus expresse secundum gradum cognitionis *ibid.*, 4*-3* — nulum exprimit omnem perfectionem esse divini nec in se nec in comparisonem ad nostrum intellectum I 392 f. 3

— Dei secundum vocem sunt plura I 393 a — Nos indigemus pluribus nominibus ad exprimendam omnem perfectionem esse divini I 392 f. 3. 804 a sq. — Communia et propria non possunt sine aequivocatione uno nomine exprimi in divinis I 392 f. 4 — In Scriptura diversa feruntur nomina divina *ib.* f. 4 — plura sunt, secundum quod Deus nobis innotescit I 393 b. 394 3*. 398 a — Per causalitatem Deo imponuntur multa nomina, quia multi sunt effectus I 393 b — Omnia creata a Deo remouentur et praedicantur per ablationem *ibid.* — Per excellentiam Deus nominatur ab omnibus conditionibus nobilitatis, quae sunt in creaturis *ibid.* 593 f. 4. 594 a sq. — Secundum nostrum modum intelligendi dicuntur de Deo nomina omnium generum I 398 a — Diversorum generum nomina in Deo non dicunt diversum modum essendi *ibid.*

— Dei secundum rem significatam essentialiter est unum, personaliter sunt plura I 393 a, 3* — Secundum quod innotescit per virtutem suam, unum nomen Dei est *ib.* b, 4* — Dei in Scriptura singulariter dictum vel significat rationem innotescendi ex parte Dei, vel significat universaliter *ib.* 4*

— in divinis differenter possunt accipi aut quantum ad suppositum, aut quantum ad significatum, aut ad connotatum I 511 a — Variatio quantum ad significatum ipsius termini inducit aequivocationem, non vero variatio quantum ad suppositum *ibid.* — Differens modus exprimendi Trinitatem IV 74 a — personalia sunt incommunicabilia I 442 b. 397 f. 3 Plura *vide V. Deus* 9, 35, 34, 36, 38, 39, 40.

— Nos imponimus Deo nomina a forma creata, quam intelligimus et videmus, et in qua Deum cognoscimus I 391 4* — Quamvis per creaturas, tamen absolute Deum nominamus I 440 4*

— Omnia nomina aut sunt propria spectantia ad substantiam, aut ad personas,

NOM

aut sunt translative I 395 f. 2. 399 d. 4 — Secundum quosdam Deus sibi imposuit nomina propria, nostra nomina sunt omnia translative, sive quia proprius convenient creaturae, sive quia tantum prius sint imposita I 395 b — Secundum Dionysium illud nomen *bonum* videtur esse proprium ut significans perfectionem; secundum Damascenum illud *qui est* ut significans absolutionem *ibid.* *Vide V. Esse.*

— quaedam dicuntur de Deo, quorum significatum est proprie in solo Deo I 395 f. 4 — Licet Deus ut simplex semper improprie nominetur, non tamen translative tantum I 396 1* — a creaturis sumta, quibus Deus appellatur per effectum et per remotionem, non sunt translative *ib.* a, 2*, 3* — quae significant rem, cuius veritas est in Deo et oppositum in creatura, nullo modo transferuntur I 395 f. 3. 396 a — Si veritas rei significatae est in Deo, et similitudo eiusdem in creatura, ipsum nomen transfertur tantum secundum impositionem, cum per prius conveniat Deo I 396 a — Si veritas rei significatae est in creatura et consimilis proprietas in Deo, ista nomina sunt proprie translative *ibid.* — quaedam transferuntur a nobis ad Deum, sed significatum per prius et nobilius est in Deo quam in nobis I 489 b

— Deus translative nominatur quantum ad proprietates excellentiae I 396 3* — cum transferuntur ad divina, retinent modum significandi et intelligendi I 452 b — Deus omnibus nominibus potest nominari per translationem I 593 f. 2, 4. 595 b — Nominum translatio fit propter similitudinem expressam et instructionem nostram I 489 b — Translatio fit propter laudem Dei et manuductionem intellectus nostri I 594 a sq.

— Melius est tacere quam fingere nomina in divinis I 463 d. 8 — apte tribuitur Deo, quamvis non habeatur in Scripturis ipsum verbum, sed habetur intellectus I 244 d. 6 — Novitas nominum sonat in vitium, quando sententiam facit, quae non habet ortum ex veritate antiqua I 462 d. 4 — quorum significatio est determinata, sine periculo adhibetur *ib.* d. 2 — Utendum est nominibus propriis, partim propria, partim impropria sunt sustinenda, non extendenda; omnino impropria apud Sanctos sunt exponenda I 442 b. 440 4* *Vide V. Impropria* et *V. Genus.*

— Non possunt transferri ad divina nomina importantia deformitatem, nec multum similia, ne sint causa erroris I 594 b — indignitatis in Deo non debent ad usum trahi I 286 d. 5 — cavenda sunt, quae appropinquant fallacis haereticorum *ibid.*

— Falsa invocatio nominis divini prohibetur secundo mandato III 822 a sq. 834 d. 2 *Vide V. Iuramentum.*

— desinentia in *osum* significant plenitudinem III 799 5*

NOMINALES — dicti sunt, quia fundabant positionem suam super unitatem nominis I 740 b — Secundum Nominales

NOM

in propositionibus diversorum temporum idem est enuntiabile I 740 a. 791 a. III 316 a

NOMINATIVUS — respectu verbi activi importat rationem principii I 265 b

NON — potest teneri negative vel privative sive contrarie I 140 2*. III 234 a

NOS — non geminat singulare suum, nisi cum ponitur pro singulari IV 122 b

NOSTER — Secundum habitudinem possessionis omnia, quae sunt in Deo, maxime Spiritus sanctus ratione donabilitatis potest dici noster I 332 b — immediate non potest adiungi nominibus divinis abstractivis I 333 a — potest adiungi nominibus significantibus a parte Dei causalitatem et correlationem per respectum ad creaturam *ibid.* — non potest immediate attribui Spiritui sancto ratione donabilitatis, sed propter respectum ad eum cui inspiratur *ib.* b *Vide V. Possessivum.*

NOTIO — dicitur proprie, in quantum est principium cognoscendi I 460 b — est in plus quam proprietate et relatio *ibid.* — omnis saltem large potest dici proprietate et similiter relatio *ibid.* — idem dicit, quod relatio et proprietate sub ratione diversa I 424 4*

— Modus dicendi notionalis a parte rei distinguitur a modo dicendi personali I 452 b — praedicatur ut quae I 461 6*

— sumuntur solum secundum respectum originis, qui distinguit personas I 461 a, 1* — non sumuntur proprie in comparatione ad eos quibus innoscunt, nec in comparatione ad hypostases distinguendas vel innoscendas, sed proprie per comparationem ad rationes, quibus innoscunt *ib.* a sq. — proprie dictae sunt quinque, non plures nec pauciores *ib.* a, 4*. 467 f. 3 — non recte dicuntur esse infinitae secundum infinitos modos innoscendi ex parte nostra I 461 a, 1*

— dicit nobilitatem, licet minus principaliter I 503 b — Nihil est notionale in divinis, nisi dicat respectum positivum vel ex primo intellectu, vel ex consequenti *ib.* a, b — Quod non dicit nobilitatem in respectu originis non est notio I 461 a. 497 b — Non producere non est notio Spiritus sancti, et simpliciter potest convenire essentiae I 503 f. 3, a, b — Mera privatio non est notio I 497 b

— potest significari in abstractione et in concrectione, sive in comparatione ad subiectum, quod significatur, vel in ratione activi, vel utroque modo I 515 b — in abstractione importat respectum sine supposito I 577 b

— non supponit personam, quia plures sunt in eadem persona I 579 b — duae unius personae praedicantur inter se denominative, non in abstractione I 227 d. 2. 577 b — nulla denominat se ipsam I 579 b

— significatur per nomen, quod non dicitur de personis singulis I 400 a — significatur vel sub propria ratione vel sub ratione communi communitate rationis I 373 4* — sub propria ratione distin-

guunt, ut intentio communis non distinguit, sed supponit distinctionem in suis inferioribus *ibid.* — nulla determinata dicitur de tribus, sed commune ad notiones secundum rationem dicitur de tribus I 424 4*. 428 3* — non est una in duabus personis I 515 b — Nulla notione contingit mutuo reflecti unam personam super aliam I 557 arg. 3

— in quantum convenit soli, dicitur proprietate I 427 b — in quantum ab alio distinguit, dicitur unitate personae *ibid.* 428 4* — personalis est una unius et dicitur unitate personae I 428 4* — In quolibet persona est una notio personalis I 424 3* — Tres tantum sunt notiones personales I 428 4*

— inventae sunt a magistris I 477 arg. 2 — Quaedam circa notiones sunt dubia et non de necessitate fidei *ib.* arg. 3, 4. 478 b

NOTITIA — est proles mentis I 91 f. 93 f. 3 — perfecte aequatur menti I 91 f. b — oritur a mente mediante voluntate in nobis, sed non in Deo I 428 2* — emanat a mente prius quam amor I 225 f. 1 — in acquirendo praecedat appetitum I 226 4*, 2* *Vide V. Cognitio* in Indice philos.

— sui non est potentia, sed habitus mentis se cognoscentis I 89 b. 90 2* — sui est habitus conexus intellectus sibi praesentis I 90 4* — sui est animae connaturalis, secundum quod supra se convertitur I 92 4* — sui non est habitus superadditus potentis *ib.* a sq., 4*

NOTIUS — dicitur simpliciter, vel notius nobis I 474 d. 1

NOTORIUM — non indiget testibus, cum nulla possit tergiversatione celari IV 307 b. 461 5*

NOVA — dicuntur vel quae sunt contra solitum cursum naturae, vel illud cuius nulla similitudo vel principium et seminarium praecessit II 390 d. 4

NOVITIUS — est medius inter statum saecularem et religiosum IV 610 b — Novitius nec est saecularis nec est religiosus proprie, cum non voverit ea quae sunt religionis servare *ibid.* — non est religio, sed ad religionem disponit IV 611 a

NOX — *Vide V. Dies.* — De nocte insurgunt tentationes III 538 b

NUBES — non est corpus plene mixtum, habet tamen in se naturam plurium elementorum II 217 b

— ignea significat Spiritus sancti gratiae efficaciam IV 411 b

NUMERUS — est aggregatio multitudinis, in qua plus est in toto quam in singulis partium I 363 b — ubi unum addit ad alterum, dicit aliquo modo compositionem, respectu cuius unitas est simplex I 466 3*

— causatur ex unitatum aggregatione et distinctione I 64 d. 7 — est virtus metris, id est divisionis I 425 arg. 2 — est multitudo mensurata per unum *ib.* arg. 3 — est quantitas discreta *ib.* f. 4 — non intelligitur, circumscripta quantitate II 105 arg. 6 — praesupponit mensuram, quia non numerantur nisi limitata I 772 a — suppo-

NUM

nit separationem sive divisionem et importat aggregationem et mensurationem I 425 b sq. — sequitur distinctionem in creaturis, quae fit per additionem, et quam sequitur aggregatio diversorum et mensuratio I 427 1* — consequitur esse discretum et distinctum ab alio II 406 b — consequitur inseparabiliter diversitatem substantialem II 107 6* — Intellectus, cum intelligit diversa et distincta, accipit sub ratione numeri I 422 3* — in rebus dicit principiorum distinctionem I 79 d. 3

— concernit distinctionem in partibus, quae sunt quodam modo integrantes, quodam modo subiectivae IV 619 a sq. — Partes numeri simul convenientes per ordinem reddunt numerum perfectum, et tamen quaelibet pars numeri est numerus *ib.* b — in se considerati constituunt diversas species; sed ut partes alterius numeri constituunt illum ut partes constitutivae illius et in illo habent complementum IV 624 3* — sequens necessario praexigit priorem ut partem sui IV 626 2*

— unus est in pluribus, qui quamvis sint plures in se, sunt unum subiectum IV 142 4* — est spiritualis per abstractionem et potest esse in pluribus propter communitatem ad plura et secundum sui plurificationem I 643 4*

— Ens creatum natum est numerari I 364 5* — est in omnibus entibus I 642 arg. 2 — est ubique, sed non secundum totum, sed secundum aliam et aliam partem I 643 a

— Prima proportio reperitur in numeris II 252 f. 3 — Omnia dicuntur esse producta secundum rationes numerales *ibid.* — Proportiones numerales elementorum et qualitatum I 785 f. 3

— Non numeratur nisi univocum et quod dicitur de duobus secundum unam naturam I 247 arg. 3 — Univoca numerantur quantum ad esse, sed non multipliciter dicuntur *ib.* b sq. — Aequivoca non numerantur quantum ad esse, sed multipliciter dicuntur *ib.* b — In analogis est numeratio in essendo et in dicendo I 248 a, 4*

— Numeratio est secundum rationem individuationis III 230 arg. 2 — Quae numerantur numero differunt I 364 2* — Res quantum ad esse in actu numerantur secundum numerum suppositorum in essendo et substantificando III 449 b — omnis ad substantiam reducitur originaliter I 411 arg. 5

— Distinctio secundum numerum venit a principio intrinseco et substantiali, et non a forma, sed a materia II 89 f. 3 — est modus essendi consequens materiam cum forma I 427 1* — Diversitas secundum numerum solum venit ex parte materiae I 363 f. 3. II 109 arg. 4 — Aliquid dicitur numerari proprie, non solum ex parte principii materialis, sed simul ex parte formalis II 961 a — Ad diversitatem secundum numerum requiritur transmutabilitas materiae in his solum, quorum unum generatur ex alio II 358 b

NUM

— est in spiritualibus et corporalibus uniformiter II 55 arg. 4 — est passio communis substantiis superioribus et inferioribus II 94 f. 3 — quo numerantur corpora eiusdem naturae in genere entium, est ex divisione continui, in genere mobiliū salva continuitate est ex diversitate motuum II 352 1*

— Si aliqua sunt eadem, numerato uno, numeratur et reliquum III 449 arg. 4 — Numerato ipso *quod est*, necesse est numerari ipsum *quo est* I 363 b — In differentibus numero numerantur omnia, quae sunt in eis saltem ex parte formalis principii *ib.* f. 4 — Quod continetur aliquo modo in alio non ponit cum illo in numerum proprie dictum III 493 6* — Illa quorum unum de altero praedicatur, invicem non numerantur, quamvis formaliter distinguantur III 449 b

— non est proprie in divinis I 61 d. 7 — In divinis non est proprie numerus, sed numerus personarum, qui non dicit differentiam in re et natura, sed in proprietatibus et relationibus I 364 1*, 2*. 365 d. 2. 373 6*. 426 a sq. — in Deo non est quantitas, sed dicit relationem I 427 4*

— Nomina numeralia in Deo dicuntur positive I 425 b sq. — Nomina numeralia non tantum per se, sed aliquid ponunt I 61 d. 7 — Nomina numeralia in Deo dicuntur secundum relationem et important notiones personarum in concretionem I 427 b — Terminus numeralis dicit relationem ad aliud intra et implicat relationem ratione distinctionis I 428 2* — Improprie est, si Deus componitur creaturae, aut solum est ex parte intelligentis I 422 5*

— Species numeri sunt infinitae secundum rem I 611 f. 3. III 310 f. 5 — In numeris non est status II 970 f. 4 — semper habet statum in actu, sed non est status, ultra quem divina potentia non se possit extendere I 783 4* — Infinitas numeralis repugnat perfectioni et ordini, quia est per recessum ab unitate sive ab origine sua I 55 b *Vide V. Multitudo.*

— Unitas est omnis numeri perfectio IV 35 b — Unitas addita numero illum non perimit, sed salvat II 254 2*

— Binarius magis indicat divisionem, primo recedens ab unitate virtutis et perfectionis II 350 d. 3

— ternarius habet summam perfectionem propter perfectam unitatis reduplicationem I 57 b — ternarius in se habet primam perfectionem, quia constat ex omnibus partibus suis *ibid.* IV 36 a

— quaternarius convenit statui carnali III 827 arg. 3

— Senarius dicitur primus perfectorum, quia constat ex omnibus partibus suis aliquoties I 57 b. II 297 a. III 458 a. IV 36 a

— In numero septenario est perfecta integritas III 746 a — septenarius notat universitatem IV 972 b — In septenario universitas totius vitae concluditur IV 853 d. 1

— Perfectio maxima in denario consistit II 254 b. III 823 b — denarius est numerus perfectissimus, quia habet in se perfectionem unitatis et ternarii et senarii IV 35 b — denarius convenit perfectioni III 827 arg. 3 — In numero denario est status II 252 f. 3. III 823 b. IV 35 b — Ultra denarium in numerando non procedimus nova numeratione, sed redimus ad caput III 823 b

— duodenarius est superabundans, et partes eius superexcreant IV 972 b — duodenarius significat superabundantem perfectionem III 535 b

— Vigintiquinque est numerus quadratus respectu quaternarii IV 288 d. 5

— omnis pars est divisibilis in duo aequalia III 310 f. 5

NUMMUS — habet ordinem ad diversa, qui sine mutatione eius potest fieri in actu I 528 d. 3 — sine mutatione sui fit arrha IV 24 b. 79 b

NUNC — secundum aliquos respicit substantiam rei II 56 a — temporis mensurat ipsum mobile, in quantum mobile II 65 3* — infinita sunt in tempore IV 444 f. 4 *Vide V. Instans* et *Indicem philos. V. Tempus.*

— temporis et aeternitatis diversae sunt mensurae III 493 6* — aevi est stabile, quomodo temporis est fluxibile II 56 b — Tempus habet diversa nunc, inter quae

OBE

est Intercisio, sed nunc aeternitatis semper est et invariabile et unum I 121 d. 8

— aeternitatis circumplectitur omnia tempora I 696 b. 738 4* *Vide V. Aeternitas.* — temporis continetur in nunc aeternitatis, habet tamen ordinem et distinctionem III 493 6*

NUNTIVS — Praetor mittit nuntium dando et iurisdictionem sive auctoritatem I 260 a

NUPTIAE — *Vide V. Matrimonium 1*; de secundis nuptiis 15.

NUTRITIO — In nutritione est conversio et assimilatio et unio II 734 arg. 4 — In nutritione est transmutatio accidentaliter cibi et transmutatio in aliam substantiam et huius conversio in carnem IV 282 b — In nutritione fit conversio substantiae in substantiam comedentis IV 276 4* — transmutat alimentum in carnem secundum materiam et in humiditatem nutrimentalem II 735 b sqq.

— restaurat humidum naturale II 740 a — est annexa generationi in creaturis ad restaurationem I 480 arg. 4. 481 b — Humiditas nutrimentalis praebet calori fomentum et pabulum II 736 a — In nutritiva fit continua deperditio per calorem et frequens debet fieri restauratio IV 662 4* — Humidum nutrimentale deperditur per calorem et restauratur per cibum *ibid.*

— fit per aliquid extrinsecum appositum II 728 f. 5 — Ex eiusdem nutrimur, ex quibus sumus I 311 f. 4. IV 275 arg. 4 — Indigentia cibi significat, animam non posse per se vivere, nisi reficiatur a Christo IV 663 a sq.

NUTRITIVA — ordinatur ad conservandum corpus post infusionem animae II 735 b — primo est in carne et per carnem exercet operationem suam II 746 arg. 3

— non potest refrenari ratione indigentiae naturalis II 746 2* — subiacet voluntatis imperio et habet sensum adiunctum II 747 4* — Actus nutritivae est necessarius ad salutem nutriti, unde circa primos motus eiusdem non est peccatum II 949 4* — est corrupta, sed non infecta *ibid.* — Nutritio non habet culpam annexam III 94 3*

O

OBEDIENTIA — in spiritibus dicitur translativa a corporali propter tres proprietates I 718 a sq. *Vide V. Durum.* — in spiritibus dicit defectum et privationem I 720 f. 6. 721 4* — in spiritibus non est per naturam I 718 a. 721 4* — est involuntaria I 717 f. 3

— ut stabilitas in amore peccati est peccatum cum dispositione, ut voluntas impugnandi Deum est peccatum in Spiritum sanctum I 718 b — ut dicit inhabilitatem ad impressionem gratiae suscipiendam, est poena consequens culpam *ibid.*

Indices in tom. I-IV. Opp. S. Bonav.

— in quantum poena, dicit animae ineptitudinem, quae est defectus poenalis I 720 b — est poena acta I 718 3*

— ut poena ordinata habet causam merentem, scilicet culpam I 720 b. 721 9* — simpliciter cadit sub demerito I 729 a — in quantum dicit defectum poenalem, non habet causam efficientem, sed liberum arbitrium destitutum ut causam deficientem I 720 b. 721 6*, 8*, 9*

— est a Deo ut poena ordinata secundum retribuendum divinam iustitiam I 720 b — ut defectus non est a Deo nisi ut

permittente *ib.* 1* — Deus dicitur obdurare permissive tantum, non apponendo gratiam II 856 3* — non debet dici esse a Deo I 720 f. 4. II 855 b

OBEDIENTIA — respicit debitum mandati III 247 f. 2. 562 3*. 728 d. 4 — per se respicit ad hoc solum, quod praecipitur IV 322 a — proprie respicit Dei mandatum *ib.* b, 1*. 386 3* — non solum dicit servitutem debitam ipsi Deo, sed etiam his qui sunt loco Dei III 216 3* — Praelato obeditur ex mandato Dei II 838 d. 4

— est virtus cardinalis III 562 3* — est virtus cardinalis non solum, quia concernit aliquod creatum, sed quia ratione illius respicit actum exteriorem *ib. b* — est virtus cardinalis sub iustitia III 217 f. 2. 218 6* — est pars potentialis iustitiae III 728 d. 4. IV 322 a — reducitur ad virtutem cardinalem iustitiae III 724 4*

— ut dicit observantiam mandatorum Dei, est communis omnibus virtutibus, ut considerat rationem praecepti, est virtus specialis II 838 d. 4 — est virtus specialis, prout habet usum potissime in his quae sunt bona, quia praecepta *ibid.* — non est virtus generalis, quia opera omnium virtutum respicit sub ratione mandati, quod est ratio formalis in omnibus IV 386 3* — una est respectu mandatorum diversi generis III 478 f. 5

— Actus obediendi semper ab obedientia elicitur, aliquando per se, aliquando ab aliis virtutibus imperata IV 322 b — est finis praecepti proximus, tamen ordinatur ad caritatem II 895 d. 2

— Rationalis creatura summae Maiestati debet per obedientiam famulari III 843 b — Magis est obediendum Domino quam alicui alii IV 199 d. 2 *Vide V. Obligatio.* — qua quis obedit Deo, respicit ipsum Deum, ut cui obediendum est, ipsum autem mandatum et eius obligationem, ut quod implendum est III 218 6*

— debet omnia mandata implere III 543 arg. 3 — non tenetur omnia mandata exsequi in opere nisi pro loco et tempore, sed sufficit, quod promptum reddat et voluntarium ad exsequendum omnia, cum fuerit locus et tempus III 544 3*

— est obligatoria in hominibus, spontanea in Christo, qui dedit exemplum verae obedientiae III 34 d. 3 *Vide V. Christus 47.* — Christi plus Deo placet, quam inobedientia Adae potuit displicere III 27 6*

— grata, qua voluntas tota captivatur in obsequium, est a gratia II 155 4* — est de substantia perfectionis IV 824 a — In obedientia homo maxime assimilatur Christo *ibid.* — Votum obedientiae est perfectissimum, quia in ea homo mactat se ipsum IV 823 arg. 7 — Per votum obedientiae aufertur propriae voluntatis dominium II 1014 6*

— erga praelatos se extendit ad ea quae expresse per mandatum innotescunt I 857 arg. 5. 859 a — religiosa secundum necessariam obligationem se extendit iuxta magnitudinem voti emissi, secundum consilium et obedientiae perfectionem non habet terminos II 1013 b — votum non obligat ad obediendum in omnibus II 1014 6* — obligat, ne ullum praeceptum praelati spernatur II 1013 4* — debet se extendere ad ea quae spectant ad mandatum divinum, de aliis est monitio, non praeceptum II 1014 2* *Vide V. Filius-naturalis et V. Potestas.* — perfecta, ut imitetur Christum, obedit in omnibus II 1013 b — perfecta et plena est, quae abstinet a re bona II 428 d. 5 — Praeceptum praelati praevalet obligationi conscientiae II 907 4*

— Papa non potest dispensare a sua obedientia IV 824 5*

— Potentia obedientiae *vide V. Potentia.*

OBIECTUM — *Vide V. Virtus.*

OBLATIO — In oblatione honorabatur Deus ut creator IV 35 b — significabat modum redimendi hominis IV 36 a — signat mentis devotionem et exteriorem bonam operationem *ib. b* — non habebat efficaciam curandi peccatum originale de se, sed solum ratione fidei Redemptoris *ibid.*, 2*

— non debet fieri ex male acquisitis IV 371 a

OBLIGATIO — est absoluta, qua quis simpliciter ad aliquid faciendum obligatur, et conditionalis, qua quis obligatur ad aliquid faciendum, si vult pervenire ad prae-mium III 846 b — Omnes obligantur ad debitum necessitatis III 660 2*. 662 2* — Omnes obligantur ad implenda divina mandata, et magis de bono et aequo qui magis perceperunt donum III 662 a, 2*. 667 a — Ad ea quae sunt de iure naturali, omnes obligantur IV 457 a *Vide V. Mandatum.*

— Aliquis obligatur ad aliquid vel propter mandatum divinum, vel propter votum, vel propter officium, vel propter vitandum scandalum, vel propter conscientiae iudicium III 662 a — Ad aliquid obligatur homo specialiter praeter alios vel ratione voti emissi, vel officii commissi, vel scandali imminentis, vel conscientiae dictantis III 849 a — nova oritur propter beneficium, vel propter peccatum, vel propter promissum IV 844 f. 2. 845 a — venit ex debito praecepti vel ex reatu peccati IV 541 d. 4 — necessaria potest fieri voluntaria IV 817 4* — Qui meretur obligat sibi retribuendum III 844 a

— Nullus obligatur proprio actu, nisi intendat se ipsum obligare III 875 f. 3, b — Nemo obligatur obligatione voluntaria nisi per voluntatem et intentionem IV 844 f. 4. 845 a — Nemo potest se obligare ad aliquid, nisi qui est proprii iuris respectu illius IV 849 4*

— oritur ex scientia cum divina voluntate I 859 b — Nemo obligatur ad id, de quo non potest habere certitudinem III 846 f. 4, b — Nullus obligatur ad id quod ignorat et non potest scire IV 86 f. 2 — Nullus tenetur agere aliquid ex praecepto, nisi ad quod habet certitudinem ex aliquo iure IV 406 arg. 3

— Nullus tenetur operari illud, ad quod non potest se erigere virtus sua operativa III 540 arg. 6 *Vide V. Impossibile.*

— mandatorum hominem astringit ad rectum ordinem III 843 f. 2 — Deus obligavit hominem ad leges iustitiae, ut nullo modo liceret eas impune praetergredi *ib. b* — Mandata Dei obligant ad vitanda omnia peccata mortalia III 846 b — in mandatis est maior et minor III 826 a

— Mandata divina non obligant ad opera perfectionis nisi sufficientis III 662 a, 4* — Deus non obligat nec vult obli-

gare ad ea, circa quae consistit maior expeditio salutis I 858 b

— Nullus faciens id, ad quod tenetur, facit malum IV 134 d. 4. 847 f. 5. 835 f. 4 — Nullus obligari potest ad malum III 877 f. 2. IV 846 f. 5. 847 a — Nemo potest se obligare, ut non possit ad melius pervenire IV 734 arg. 3. 847 2* — Promissio rei illicitae non obligat III 878 a. IV 697 d. 2 *Vide V. Iuramentum.*

— Plus tenemur Deo quam alii IV 697 d. 2 — Magis obligamur Deo quam proximo III 826 a — Magis decet, hominem obligari Deo, quam Deum homini III 844 a

— Magis obligatur homo amico quam inimico III 670 5* — Magis nos debemus exercere in his quae sunt maioris obligationis *ibid.*

— par non solvit vinculum parisi obligationis, sed praepotens solvit vinculum minoris obligationis IV 820 b — non solvitur per maiorem, quae est eiusdem generis IV 697 d. 4, 2

— Quicumque obligatur ad aliquid obligatur per consequens ad id quod est illi inseparabiliter annexum III 816 f. 5

— De obligatione in foro Ecclesiae *vide V. Iuramentum.*

OBLIQUITAS — Per obliquitatem fit declinatio a rectitudine et quaedam rectitudinis exterminatio II 823 a — Stante rectitudine alicuius, ipsum non potest obliquari II 465 f. 6 — Curvum in infinitum potest elongari a rectitudine II 834 a. 835 4* — In egressu a rectitudine prius curvatur aliquid parva obliquitate quam magna II 503 arg. 4 — non tollitur nisi per rectitudinem directe oppositam III 801 3* — Obliquum habet cognosci per rectum II 919 a

— Quod ponitur in definitione in obliquo non intrat essentiam de necessitate I 439 4*

OBLIVISCI — per modum actus potest esse bonum et malum II 193 a

OBSEQUIUM — quantumcumque sit magnum et utile, non est laudabile nec remunerabile, nisi factum fuerit ex arbitrii libertate II 464 6*

OBSERVATIO — *Vide V. Mandatum.*

OBSSESSI — dicuntur, in quibus daemones sunt secundum substantiam II 225 f. 3 — dicuntur energumeni II 234 b — Daemones dicuntur corpora obsidere, quando permittuntur introire et vexare corpora II 225 b

OBSTETRICES — Mendacium obstetricum hebraeorum videtur fuisse peccatum veniale III 854 d. 4

OBSTINATIO — est confirmatio voluntatis in priori malo II 178 f. 4. 992 b — large dicitur continua permansio in culpa II 995 3* — proprie est voluntas complacens sibi in culpa perpetrata et priorem culpam non detestans, sed approbens *ibid.* — excludit detestationem peccati II 992 a — est induratae mentis in malitia pertinacia, per quam fit homo impenitens II 994 arg. 3 — includit praesumptionem et finalem impenitentiam II 992 b — Librum arbitrium daemonum ita adhaeret

OBU

malo, ut nullo modo velit ab eo separari II 186 3* — In obstinatione est necessitas peccandi II 187 f. 1 — disponit animam ad perpetuitatem in culpa IV 445 1*

— proprie dicit actum procedentem ex malitia, qui est peccatum in Spiritum sanctum II 995 3* — est in aversione consummata II 158 d. 4 — est contra gratiam poenitentialem ratione sui II 992 a, b

— proprie dicta est respectu futuri II 995 3* — respicit peccatum praeambulum quasi materiam circa quam et etiam sicut causam II 985 a — Nullus obstinatur nisi propter aliquod praecedens peccatum II 984 arg. 1. 985 a

— causatur ab usu liberi arbitrii, quia est a mala voluntate II 186 f. 4

— non inest ratione naturae nec ratione modi peccandi, sed ratione status, transeunte tempore merendi II 176 a sq. 177 2*

— non tollit usum liberi arbitrii, qui est libere velle sive eligere, sed actum ordinatum in finem II 186 a, 4* — minuit dominium liberi arbitrii, in quantum opponitur subiectioni culpae et miseriae, non dominium, quod opponitur coactioni II 188 a

— Nullus est adeo obstinatus, qui non possit facere quod in se est et redire ad cor I 856 4* — De nullo obstinato, dum est in via, est desperandum II 283 f. 3 — Obstinatis non prodest beneficium exhibitum III 41 3*

— Nullus est adeo obstinatus in hac vita, quin possit in eo malitia intendi II 283 f. 4

— frequenter coniuncta est haeresi et infidelitati II 988 5*

OBUMBRATIO — dicitur per privationem actus lucis I 164 d. 10 — visum adiuvat et calorem refrigerat III 79 d. 2

OCCASIO — non dicit principium producens, sed aliquid, quod afficit principium efficiens in ratione activi vel passivi I 826 a — Aliquid per occasionem potest producere contrarium eius, ad quod est III 889 a, 1*

— et opportunitates exteriores malae sunt fomentum concupiscentiae II 232 f. 4 — proximae peccatorum sunt in nostra potestate, non vero remotae IV 362 4* — sunt praecedendae *ib.* a. 373 3* — mali non est auferenda ita, ut claudatur bonis via recte agendi, vel aperiatur aditus alteri malo IV 570 4*

OCCISIO — hominis per divinum imperium potest ordinate fieri IV 723 a *Vide V. Homicidium*; de occisione adulterae *V. Coniux*. — Non licet occidere pro correctione IV 808 3*

OCCULTARE — est de manifesto occultum facere IV 4026 b — vel est propter obscuritatem a parte obiecti, vel per impotentiam a parte oculi IV 4027 3* — occultum dicitur aliquid a parte cognoscentis, vel a parte rei cognitae III 548 2*

Oculus — videt et sentit per potentiam, vivit per substantiam animae I 470 f. 3 — bene dispositus requiritur ad usum potentiae visivae IV 506 a

— In oculo est natura perspicui, vel etiam luminis, quo facit speciem in se virtute propria IV 1020 1* — In oculo corporali est lumen connaturale inseparabile, sed insufficiens ad videndum, nisi veniat spiritus visibilis a nervo optico IV 438 a sq. — Suscipiens in oculo similitudinem, cum sit corpus pervium et tersum, de similitudine recepta iudicat II 221 arg. 7 — cati non solum habet potentiam suscipiendi per naturam perspicui, sed etiam potentiam faciendi in se speciem per naturam luminis sibi inditi II 569 b — Alia est dispositio in oculo cati, per quam recipit, et alia, per quam abstrahit II 570 3*

— corporalis unus videt quicquid videt alius, si obiectum utrique sit revelatum II 234 6* — Si homo haberet unum oculum, virtuosius videret ille quam modo videt; nunquam tamen ille bene videret solus, sicut duo vident II 562 8* — magis dispositus clarius videt III 296 f. 4

— bene dispositus videt lucem in se, lippus vero per medium tenebrosam I 72 2* — propter impotentiam non potest figi in luce propter excellentem subtilitatem IV 1027 3* — noster materialis non potest intueri lumen corporale in fonte propter excellentiam III 303 arg. 5 — privatus sufficienti proportionem ad lucem retunditur et confunditur IV 987 3* — est proportionalis per naturam luci creatae et per infirmitatem non omnino efficitur impropotionalis, sed tamen minuitur proportio, et ideo videt cum tristitia IV 986 b. 4026 b

— noster est impropotionalis ad summam lucem et se habet ad ipsam sicut oculus noctuae III 304 a — Forma Divinitatis omnino est impropotionalis oculis omnibus, qui non sunt sublimati per gloriam vel abundantiam gratiae IV 986 b — In oculo corporali non est dispositio ad cognoscendam rem spiritualem III 296 f. 3

— in tenebris errat propter absentiam luminis I 24 d. 5 — lippus nescit distinguere inter lumen diei et lumen flammae vel lunae I 299 b

— Oculorum carnis cognitio viget secundum statum praesentem I 304 d. 2 — Quod frequentius versatur ante oculos et in auribus rudium et simplicium melius ab illis capitur et retinetur III 545 6*

— Peccatum non dicitur esse in oculo, cum liberum arbitrium eo abutitur II 945 6*

— mentis est simplex, quando finaliter amat quod est amandum et eligit quod est eligendum II 921 a — Ad simplicitatem oculi concurrunt veritas et caritas II 955 d. 1 *Vide V. Intentio*.

ODIUM — causatur ab amore II 445 f. 6 — Qui amat unum oppositorum reliquum odit per se loquendo III 570 2* — procedit ex invidia II 492 f. 3 — rei displicentis praesentis causat dolorem IV 933 a

— cum displicentia est in concupiscibili, cum insurrectione, vindicta et ira est in irascibili IV 325 a, 3*. 386 3* — est in ira, acidia et invidia II 445 f. 6

OLE

— est affectus vel effectus III 665 1*

— Dei est propositum puniendi I 729 2*

— Deus neminem odit quoad affectum, sed solum quoad effectum *ibid.* — Deus adversantes suis praeceptis odit non affectu et repugnantia voluntatis, sed effectu punitionis II 827 b — Deus odit peccatum et ipsum peccatorem odio vindictae IV 342 d. 6

— Deus non odit peccatores ratione naturae, sed vitii III 627 2* — Deus odit impium secundum quod impius, non naturam et dona gratis data I 823 f. 1. III 701 3*. IV 357 3* — Dei ratione connotati cadit sub merito I 729 2*

— Mali odiendi sunt ratione inordinationis culpae, non ratione naturae III 627 a, 1*, 3* — Mali odiendi sunt odio effectus III 665 1* *Vide V. Caro*. — Affectu nullus se ipsum odit, neque qui se ipsum interimit neque qui peccat III 618 d. 3 — Effectu multi se ipsos odiunt, inordinate se, ipsos diligendo *ibid.*

— Omnes tenentur ad non odiendum inimicos III 664 b — Lex neminem praecipiebat odire odio affectus III 665 1* — In odio fraterno nemo perseverat sine maximo dispendio IV 413 d. 5 — fraternalis reddit difficilem veniam IV 575 b — Tenens odium non peccat mortaliter dicendo orationem dominicam III 674 d. 3

— Dei est speciale peccatum aversionis, quae non est in omnibus peccatis II 974 a — Dei non est in aversione nisi consummata per obstinationem et rebellionem II 158 d. 4 — Dei est peccatum in Spiritum sanctum *ibid.*

— Nemo potest Deum odire ut beatificantem, sed multi odiunt ut iustum ponentem leges et infligentem poenas II 158 d. 4 — Dei omnino separat a Deo, sicut perfecta caritas perfecte Deo coniungit II 446 b

ODOR — *Vide V. Olfactus*.

OFFENSA — tanta est, quantus est ille qui offenditur II 675 f. 5. 968 arg. 5. III 422 f. 2. IV 350 arg. 1. 921 f. 5 — tanto gravior est, quanto personae, in quam est, debetur maior reverentia IV 808 f. 2 — Gravius est eum offendere, a quo plura beneficia sunt percepta *ib.* f. 4 — Dei est infinita, quia est contra infinitum II 675 f. 5. 785 b. 968 arg. 5. III 422 f. 2. 425 f. 2, b. IV 331 arg. 3. 350 arg. 1, b. 396 3*. 399 d. 7. 921 f. 5. 959 f. 4

— Deus non offenditur nisi per aversionem et contemptum I 314 f. 2 — Cognitio offensae humanae est de dictamine naturae per se; cognitio vero offensae divinae est de eius dictamine ut adiutae aliquo modo per fidem IV 436 b — Cognoscere, quod per culpam offendatur Deus, donum Dei est II 683 6* *Vide V. Culpae*. — remittitur per misericordiam, vel pro ea exigitur satisfactio infinita, quam solvit Mediator IV 350 b. 351 a

OFFICIUM — *Vide V. Horae*.

OLEUM — est curativum IV 593 a — significat bonam conscientiam *ibid.*, 2*. 628 a — propter nitorem significat interiorum fidem ex bona conscientia IV 467 a

— consecratum ab episcopo est materia extremae unctionis IV 593 a — Potestas consecrandi oleum recte reservatur soli episcopo *ib.* 7°. 597 2°, 3° — consecratum non debet contingi, nisi ab eo qui habet manus consecratas IV 596 b — benedictum habet proprietatem quandam sanctificationis, quae communicatur oleo apposito per contactum et commixtionem IV 279 a

OLFACTUS — habet fieri per medium receptivum peregrinae impressionis IV 4019 1° — Obiectum odoris est quaedam emanatio a corporibus *ib.* a — Odor non erit in patria in suo actu *ibid.* — habet imperfectionem adiunctam ratione obiecti, quod non glorificatur *ib.* 4°

OLYMPUS — Caelum olympium dicitur propter Olympi montis approximationem II 356 a

OMISSIO — In peccato omissionis est privatio alicuius actus principalis II 836 d. 1 — Peccatum omissionis non est omittere circumstantiam, sed actum, qui est contra praeceptum affirmativum II 446 1° — non est peccatum principale nisi respectu actus principalis, non respectu annexorum, et respectu multorum actuum est una ommissio *ibid.*

— non est a voluntate directe movente ad illud, movente tamen ad impossibile II 956 d. 3 — oritur ex amore male inflammante II 146 4°. 836 d. 4 — Nullus omittit aliquid facere, quod debet, nisi aliquid amet, quod non debet II 446 1° — reducitur ad peccatum, quod est concupitum II 836 d. 4 — boni oritur ex timore male humiliante II 446 1° — debita circumstantiae est ex negligentia II 944 b

— eius ad quod quis obligatur absolute, est peccatum, non vero eius, ad quod obligatur sub conditione praemii assequendi III 816 b — Per omissionem non peccat quis in quolibet instanti *ib.* f. 5 — est negligere, quando Dominus visitat et datur opportunitas I 856 b

OMNE — est signum universalitatis et potest addi omni universali I 358 f. 2 — Qui omne dicit nihil excipit I 368 f. 3. 748 f. 4 — tenetur collective, vel distributive II 945 4° — ut signum tenetur distributive III 142 d. 3

— distribuit pro partibus subiectivis III 464 d. 2 — distribuit terminum pro omnibus, quae univocantur vel analogantur in illo I 442 arg. 3. 443 b — aliquando distribuit pro rebus omnium generum I 375 d. 4. 820 b *Vide V. Distributio.* — Omnia distribuit pro universitate rerum III 257 d. 4 — Deus non est ens inter omnia, sed super omnia I 443 b. 444 d. 2 — non dicitur de Deo I 358 f. 2

— est propria dispositio subiecti propositionis, distribuens pro suppositis, pro quibus terminus subiicitur, non pro quibus praedicatur, saltem simul sumtis I 382 4° — quando additur praedicato, propositio est falsa et impropria I 384 arg. 4

— ut adiectivum significat perfectionem, vel privat divisionem partis a parte III 142 d. 3 — significat perfectum III 301 4°

OMNIPOTENTIA — est virtus infinita III 324 f. 3 — dicit potentiam infinitam soli Deo propriam, quae non potest in ulla esse creatura, nec in Christo nec in alio secundum humanam naturam I 761 d. 6 — non potest communicari ulli creaturae III 324 a, 3° — ut dicitur de credentibus, dicit virtutem miraculorum I 761 d. 6 — dicitur de Christo secundum idiomatum communicationem *ibid.*

— Dei essentia ut prima respectu creaturarum, est omnipotentissima I 471 a — Deus est omnipotens, quia primum efficiens potest in totum I 78 d. 2 — non est nisi in eo quod per se et in se subsistit summa stabilitate, quod per se totum agit summa simplicitate, et in quo non distat virtus a substantia summa immensitate III 324 a sq. — ponit subiectum suum omnino immensum et infinitum *ib.* 3° — maiorem ponit amplitudinem respectu subiecti quam obiecti *ibid.*

— Omnipotens simpliciter dicitur de Deo I 801 a. II 1004 b — Omnipotens dicitur Deus, quia potentia eius ad omnia sufficit et in nullo deficit I 749 b — Ab omnipotente detrudere maximum posse est impossibile I 425 f. 3 — Omnipotens dicitur qui potest omnia, quae alii possunt I 748 f. 4, 2 — Nullus potest plura omnipotente I 368 f. 3 — Habens omnipotentiam non potest ab aliquo excedi vel superari, quia nihil est maius omnipotente III 324 f. 2 — Omnipotens potest facere, quod alia potentia a sua nihil possit I 51 f. 2

— Deus sic est omnipotens, ut nihil possit nisi quod decet suam potentiam et non deordinat sapientiam I 752 b. 800 arg. 1 — Deus est omnipotens, quamvis non possit malum I 801 b — Deus est omnipotens, quia potest omne, quod posse potentiae est *ib.* 1°

— transcendit ens, quia potest de non ente facere ens III 324 f. 4 — Omnipotens potest in totam rei substantiam *ib.* a sq. — Ex creatione mundi cognoscitur Dei omnipotentia I 77 d. 4 — praecedit substantiam omnis creaturae III 324 f. 4

— Omnipotens proprie convenit tribus personis, sed ut comprehendit potentiam generandi, solius est Patris per appropriationem I 443 b. 444 d. 2 — Omnipotens proprie non distribuit pro potentia generandi I 443 b. 444 d. 2

— Omnipotens ut nomen substantivatum non potest numerari I 400 d. 3

OMNISCIENTIA — Omnisciens simpliciter dicitur de Deo I 801 a — est respectu plurium quam omnipotentia et maioris extensionis quantum ad obiectum III 324 3° — quae consistit in iudicando proprium est solius Dei nec potuit alicui creaturae communicari III 325 4°

ONUS — quod adiuvat virtutem portantis, potius alleviat quam oneret IV 43 4° — est allevians, vel aggravans II 680 2°. III 892 6°

OPACITAS — non repugnat luci per resistantiam, sed per oppositionem secundum formam IV 403 2°

OPERATIO — et potentia in Deo non differunt per comparisonem ad Deum, differunt tamen quantum ad effectum connotatum I 564 2° — Operari connotat effectum *ib.* 3° — divina ponit effectum in tempore I 261 f. 4. 262 a — Deus nullo alio a se indiget ad operandum et ideo statim, cum vult et proponit, operatur I 703 8° *Vide V. Deus 43, 44, 45.*

— virtutis debetur toti Trinitati III 414 d. 5 — Effectum in creatura necesse est esse a tota Trinitate III 43 4° — est omnino eadem in personis I 368 f. 2 — est communis tribus personis I 470 b. III 43 3° — In Deo unica est virtus operativa III 43 a — convenit cuilibet personae, quia convenit personae ratione naturae III 426 b — In omni operatione tres personae conveniunt I 52 3° — Una persona non potest operari in creatura sine altera I 368 f. 2. III 42 arg. 3. 34 d. 4 — Spiritus sancti est communis Patri et Filio I 218 d. 4 — Opera Trinitatis sunt indivisa I 345 3°. III 42 arg. 2. 79 d. 2. 238 a, 1°. 371 arg. 4. 408 arg. 4. 409 b

— In operatione divina cadit mediatio, in quantum una persona habet ab alia, quod agat, sed sine virtutum diversitate nec separatione vel distantia aliqua, immo una virtute et aequae intime agunt I 224 1°

— Pater omnia operatur per Filium ut artem I 550 d. 2 — Pater operatur per Filium, non quod habeat potentiam ab illo, sed quod habet potentiam cum illo indivisam et dat illi posse, unde non potest sine illo I 564 1° — Pater omnia operatur per Filium, in quantum operari connotat effectum in creatura, respectu cuius Filius habet causalitatem *ib.* 3°. II 333 b — Filius est Patri medium operandi I 483 6°. 485 b — Pater operatur in Filio et ratione identitatis et causalitatis II 332 d. 4 — Pater operatur per Filium, in quantum sunt unum, secundum quandam auctoritatem I 246 1° — Patrem operari per Filium non dicit dominium, sed solum auctoritatem I 374 4° — Operari per Filium dicit subauctoritatem in Filio *ibid.* 564 a, 3°, 4°

— Pater et Filius operantur in nobis per Spiritum sanctum III 326 d. 2 — In Patre et Filio est auctoritas respectu operationis Spiritus sancti I 218 d. 4

— Dei est triplex, una in collatione naturae, altera in collatione gratiae, tertia in collatione gloriae III 536 a — Sex opera distinguuntur, quibus aliquid sit virtute divina vel creata II 729 b *Vide V. Deus 53.*

— divina non habet impedimentum, ubi Deus agit ut tota causa, cum sit agens nobilissimus IV 767 4° — In operibus divinis nihil debet esse frustra IV 505 arg. 5 *Vide V. Deus 53.*

— Nihil potest operari sine Deo, cum non possit in esse salvari I 806 f. 4 *Vide V. Cooperatio.* — Agens potentiae finitae non potest continuari nec cooperari in agendo cum agente potentiae infinitae in ea operatione, in qua operatur per modum infiniti III 444 arg. 4 — aliqua creaturae

OPE

totaliter deficit ex defectu virtutis creatae II 863 2°

— egrediens a potentia intrinseca naturalis est et exercetur naturaliter, nisi egrediatur voluntarie III 413 arg. 3 *Vide V. Mirabile.* — potentiae mirabiliter collatae ad actum consonum naturae est naturalis III 414 3°. 115 4°. IV 282 a — naturalis et mirabilis ex opposito dividuntur III 414 f. 4 — Si aliqua virtus operatur, illo manente, quod est ei impossibile per naturam, illius operatio non est naturalis, sed miraculosa *ib.* f. 4 — supra naturam operationem naturalem non excludit *ib.* 1° — omnis, quae non dependet a virtute substantiali, est miraculosa IV 282 b

— Potentia operativa consequitur scientiam III 324 2° — Eadem potentia, quae dirigit in considerando, postmodum regulat in operando II 561 a — In opere dirigit intellectus practicus II 899 b. III 475 b *Vide V. Conscientia.*

— exteriores quaedam sunt partim voluntariae, partim involuntariae, et permixtae ex voluntario et involuntario II 617 4°

— interiores, quae consistunt in motu et usu liberi arbitrii, sunt aequales habitibus, non vero exteriores III 553 d. 4

— exterior non generat habitum, sed operatio voluntatis interior frequentata cum perseverantia III 724 3° — Non ex una operatione generatur habitus, sed ex multis *ib.* 4° — transit quantum ad actum, sed manet quantum ad effectum, qui actibus sequentibus crescit in dispositionem et habitum *ibid.*

— omnis boni alicuius est operatrix, alioquin est frustra II 197 f. 4 — Omnis operans finaliter aspicit ad aliquod bonum II 881 arg. 2

— vitae activae consistit in operando et in docendo II 241 a — Plus est facere quam docere *ibid.*

OPERARI — in conspectu Dei non est nisi delendo IV 575 4°

OPINARI — contrarie vel est circa ea quae spectant doctrinam christianae religionis, vel humanae inquisitionis I 478 a — Contrarie opinari licet in his quae non spectant ad viam salutis I 477 arg. 3. 478 a *Vide V. Dissensus.*

— Opinio falsa circa ea quae sunt de necessitate fidei, si sit simplex opinio, est peccatum erroris, si autem assertio et defensio, est haeresis I 478 a — contra ea quae sunt de certitudine Scripturae, nisi excuset ignorantia, est peccatum vel haeresis *ibid.* — Circa ea quae spectant ad doctrinam religionis et non sunt de necessitate fidei nec de certitudine Scripturae nec ad haec sequuntur, nec determinata, sed dubia sunt, licet contrarie opinari, sed non asserere *ib.* b — Asserens aliquid incertum de Deo vel est praesumptuosus, vel mendax, vel superbus I 479 4°

— Opiniones falsas habere non est peccatum, sed poena I 477 arg. 4 — Opinio, quae venit ex probabili coniectura rationis, in qua homo frequenter decipitur, potius est poena quam culpa II 390 d. 3

OPU

OPPOSITA — Deus simul potest scire opposita I 696 4° — Deus potest scire opposita sine mutatione suae scientiae I 709 a. 777 d. 4 — Deus non potest facere, quod duo opposita simul insint eidem I 754 arg. 5. 752 b. 753 b — Deus opposita manentia opposita non potest unire I 753 b — Impossibile est Deo, opposita inesse eidem secundum eadem principia II 469 f. 4. IV 284 a

— Respectu oppositorum est alia et alia affectio, una tamen potest esse cognitio III 570 1°. 2°. 749 5° — volita possunt ad eundem finem ordinari I 859 4°

— Oppositio in adiecto III 840 arg. 4

OPTIMUM — Optimo non potest esse melius I 784 arg. 4 — Bonum et melius reducuntur ad optimum I 78 d. 4 — Non est status in genere finis nisi in optimo; ideo qui facit bona et meliora est optimus *ibid.* — Est optimum simpliciter et optimum in genere III 431 3° — in genere potest esse magis et minus bonum *ibid.* — quantum ad esse primum non potest esse nisi unum, utpote forma ultimo completa II 562 8° — quantum ad esse secundum possunt esse multa, sed unum collective *ibid.*

— est aliquid vel simpliciter, vel in ordine II 533 4° — Quamvis aliquid non sit optimum in se, potest tamen esse optime ordinatum I 787 a — in universo est optimum omnis creaturae I 781 arg. 4

— Optimi est optima adducere I 720 f. 5. 784 arg. 4. II 413 f. 2. III 431 arg. 3. IV 961 arg. 4 — Deus producit optimum in ordine I 784 4°. IV 947 3°. 962 b — Dei est facere optimum non absolute, sed in ordine II 533 4°. IV 54 4° — Deus facit optima in genere, ita ut possit facere etiam meliora et minus bona III 431 3°

— Si optimum in uno genere est melius optimo in alio genere, et hoc simpliciter illo melius est I 781 arg. 4. II 46 arg. 3 *Vide V. Melius.*

Opus — est operans vel operatum I 772 4°. II 863 2°. III 433 d. 4 — operans voluntatis est actus ipsius voluntatis, ut velle II 863 2° — operans semper proportionatur potentiae, non autem opus operatum nisi causae univocae I 772 4°

— Quandocumque operans simpliciter continuatur regulae in agendo, recte operatur et bene II 863 4° — Agens creatum continuatur simpliciter regulae dirigenti, quando continuatur et quantum ad operationem et quantum ad circumstantias; cum vero operationem privat debitis circumstantiis, deficit et a regula discontinuatur *ibid.*

— Ad rectam ordinationem operis requiritur idoneitas ex parte ordinabilis et actualis conversio ex parte voluntatis ordinantis II 882 a — nullum potest ex caritate fieri, nisi quis intendat bonum, et opus illud sit ordinabile ad bonum III 845 a — Ad bonitatem operis necessario requiritur bonitas finis et recta ordinatio eius quod est ad finem, ad ipsum finem II 921 b. 922 a — Ad hoc quod opus sit laudabile, necesse est, quod sit caritas in in-

tentione et veritas in electione II 921 b. III 844 6° *Vide V. Laus.*

— Intellectus inclinatur ad bonam operationem secundum principia iuris naturalis, vel secundum principia fidei III 776 b. 777 3° — Per rectitudinem naturae apti sumus, licet imperfecte, ad opera virtutis et honestatis III 723 a

— Omne opus morale est ab agente per intentionem II 922 arg. 2 — In moribus intentio imponit nomen operi II 808 arg. 4. III 851 4° — secundum comparisonem ad intentionem est bonum vel malum II 933 d. 4 — sequitur credulitatem et intentionem in his tantum, quae non sunt mala secundum se III 213 4° — Quantumcumque opera sint exterius laudabilia, non sunt Deo placita, nisi procedant ex mera et pura intentione III 874 f. 2 *Vide V. Bonitas - operum.* — referenda in Deum *vide V. Actio* in fine.

— Qualitas operis semper respondet qualitati intentionis, quam habet ex fine et simul ex ordinatione mediorum ad finem II 921 b — Bonitas finis non facit, ut opus malum bene fiat *ibid.* 922 5° — malum non facit intentionem malam aliquid influendo, sed potius deficiendo II 922 5°

— Omne, quod fit ex intentione mala, est malum II 921 b. 922 4° — operans est malum ex intentione operantis III 433 d. 4 *Vide V. Malum - actio.* — Quod fit ex mala intentione simpliciter malum est et nullo modo potest bene fieri III 843 b — Intentio obliqua totum opus depravat non in se, sed secundum respectum ad agentem III 840 3° *Vide V. Bonitas - operum.* — omne est malum, quod operatur voluntas mala, secundum quod mala, mala intentione II 956 d. 2 — Relatio operis in finem malum, ut dicit actum rationis et voluntatis, est a Deo; in quantum dicit deordinationem, est defectus, qui non est a Deo II 870 4°

— Quantitas operis non semper correspondet quantitati intentionis ex parte intenti II 923 b sq., 3° — Quanta est intensio actus intendendi, tanta est bonitas vel malitia in actu exteriori *ib.* b. 924 b — Magnitudo mali intenti aliquo modo auget malitiam operis II 923 arg. 4, b — sequitur aestimationem, sed non semper intentionem II 924 b

— exterius privilegiatum ad intentionis bonitatem addit aliquid extensive quantum ad exemplum et etiam aliquo modo intensive quantum ad meritum II 927 b — Magis placet Deo operans propter operationem quam sine ea, licet non placeat propter eam II 928 2° — Non tota bonitas operis privilegiati venit ex intentione, licet non possit esse opus perfecte bonum sine intentione boni finis *ib.* 3° — specialis excellentiae valent ad ademptionem aureolae plus quam voluntas per se II 932 b — Actus operis est in plus quam actus oris et cordis III 826 a, 3°

— bonum non ponit in numerum cum bona voluntate in ratione meriti II 960 f. 3 *Vide V. Peccatum.* — Quantitas dati in bonis operibus addit ad meritum intentionis respectu praemii essentialis, non directe, sed

dispositive II 929 b sq. 930 4* — Quantitas dati consideratur absolute, vel in comparatione ad dantis facultatem II 929 b sq. *Vide V. Meritum.*

— Deo placent ratione habitus **gratiae** III 553 d. 4 — virtutis habet virtutem a caritate interna solum et a Deo pensatur secundum qualitatem voluntatis IV 125 b — ex caritate factum improporcionabiliter excedit opus extra caritatem factum IV 355 f. 4. 356 5*. 357 a — meritoria sunt a voluntate movente adiuta per gratiam II 646 1*

— dicuntur viva, quia procedunt a vita IV 356 3* — informatur per caritatem et gratiam III 815 f. 1. 816 f. 4, 5 — possunt dici formata per exclusionem deformitatis peccati, sed proprie dicuntur formata per positionem dignitatis meriti III 846 b. 847 4*, 5* — Non quodlibet opus per se debet esse formatum et meritorium ad implendam obligationem mandatorum III 816 b sq. IV 447 2* *Vide V. Mandata.*

— Per opus laboriosum sine caritate meretur quis de congruo IV 990 arg. 3 — Operum bonorum extra caritatem factorum ex bona intentione utilitates IV 358 a — extra caritatem facta non faciunt tolerabiliorem poenam, dando subiecto aliquam virtutem ad sustinendum *ibid.* sq. — extra caritatem facta impediunt plura mala commissionis et omissionis *ib.* b. 379 d. 8 — facta a malis non habent valorem suffragii nisi ratione caritatis coniunctae in altero IV 945 b

— facta in statu peccati non possunt recuperari IV 339 4* — mortua non possunt vivificari IV 104 4* 355 f. 1, b, 3* 356 4* — mortuum secundum partem illam, qua mortuum, non potest fieri vivum, quia pars illa motus transit IV 430 b — mortuum non potest fieri vivum, quia transit nec manet nisi in sua radice, nec potest vivificari quod a radice vivente ortum non sumserit III 499 2* — Gratia opera extra caritatem facta attingere non potest, cum simpliciter cesserint in praerogativum *ibid.*

— viva per culpam mortificantur in homine, quia in eo non sunt digna remuneratione IV 339 f. 4, b — mortificata non pereunt *ib.* f. 4 — cum mortificantur, non cessant esse, sed reputantur indigna remuneratione aeterna solum propter indignitatem peccantis IV 576 2*

— facta in gratia possunt vivificari, non recuperari IV 339 3* — bona per gratiam subsequentem vivificantur IV 575 a. 576 2* — facta in caritate possunt reviviscere III 499 2* — vivificantur, cum digna remuneratione fiunt IV 337 4*. 339 f. 2, a, 3*. 340 4* — mortificata manent in memoria Dei et ipsius facientis, potius quam in corpore mystico IV 339 b, 2* — bona vivificantur, quia connexio est in bonis et quia manent in unitate corporis mystici IV 576 2* — vivificantur et mortificantur sine mutatione in ipsis IV 340 4*

— hominis ad hominem valet etiam mortuum; opus hominis ad Deum potest

esse mortuum, sed debet esse vivum, ut sit Deo acceptum IV 355 2* — Dei ad hominem nunquam est mortuum, et valet recedente fictione IV 104 1*. 355 2* — Dei non potest esse obliquum IV 155 f. 3 — sacramentalia semper prosunt, quia sunt opera Dei IV 945 b — Sacramenti habet virtutem ab institutione divina et pensatur secundum meritum et dignitatem Christi instituentis IV 125 b — Sacramenta haereticorum valent ratione operis operati IV 303 b

Voluntas mala per gratiam gratis datam potest aliquando moveri ad aliqua opera bona in genere vel ex circumstantia III 753 1* — Peccator potest aliquid facere ad gloriam Dei ex gratia gratis data IV 357 a, 3* *Vide V. Gratia* 29. — Anima non potest bona opera facere, nisi fecundetur a Christo IV 663 b

— bonum perficitur vel per assuefactionem, vel per gratiam III 723 a — Fides est bonarum operationum principium III 533 b — Caritas continue ordinat et movet ad bona opera II 933 3*. III 892 6* — Per bonorum operum multiplicationem virtutes habent in nobis conservari et ad melius promoveri et generari III 721 f. 2

— Actio meritoria consistit in operibus virtutum, donorum et praeceptorum I 4 a — bona sunt omnium virtutum III 245 2*

— Opus bonum praecedit habitus bonus IV 428 arg. 3 — virtuosum sive studiosum est plene virtuosum, si procedit ab habitu virtutis iam completo, semiplene, si disponit ad habitum virtutis, sed procedit a voluntate deliberativa consonante naturali rectitudini III 724 5*

— Deus disponit nos salvare, praesuppositis bonis operibus nostris III 372 5* — bona dicuntur fructus proprie a fruendo, quia ad fruitionem perducunt, vel fructus metaphorice sicut fructus nati ex voluntate IV 402 d. 14 — meritoria in tempore gratiae sunt semen proiectum in terram bonam II 667 b — bonum est quoddam sacrificium III 215 arg. 2 — bona sunt lapides pretiosi, per quos ornatur dilectio proximi IV 559 d. 3

— In omni bono opere quaedam lucunditas conscientiae et tranquillitas bene operanti conceditur II 849 2* — Homo in operibus suis non tantum debet meritum suum intueri, sed etiam profectum proximi III 670 5*

— Operibus bonis intendendum ad vitandum otium III 832 b — bona fiunt potissime in die III 538 b

— bona quantum est de se, non effeunt, sed potius humiliant et in gratia servant III 889 3* — excellens secundum vanam aestimationem excludit humilitatem, non vero opus excellens secundum veritatem II 928 4*

— Multis bonis operibus est annexum aliquod veniale peccatum ex amore terrenis annexo IV 559 d. 2

— servilia dicuntur maxime terrena negotia, in quibus homo inhiat terrenis lucris, et opera, quae sunt praeter necessaria III 832 b — carnalia maxime repugnant

libertati spiritus *ibid.* — In diebus festis prohibentur opera servilia et maxime opera, quae maiorem peccandi praebent occasionem *ibid.*

ORATIO — proprie est ascensus intellectus in Deum III 201 6*. 372 3*. 374 arg. 4 — est plus mentis affectus in Deum directus III 374 arg. 2 — est ascensus intellectus in Deum, qui in viatoribus fit per novum aspectum in Deum, revocando cogitationem ab aliis et convertendo in Deum, vel considerando humanam miseriam et implorando misericordiam III 372 3*. IV 948 2* — proprie est ascensus in Deum ad aliquid degustandum vel impetrandum IV 368 a

— est desiderium alicuius rei a Deo IV 948 f. 4 — est desiderium alicuius rei vel petitio formata secundum desiderium IV 953 d. 7 — est petitio procedens ex voluntate et desiderio III 373 b — communiter comprehendit omnem actum contemplativae ad Deum relatum IV 368 a — communissime comprehendit omnem actum bonum *ibid.* 369 4*

— ordinat ad Deum IV 368 b — est virtutum theologiarum III 245 2* — est quoddam sacrificium *ib.* arg. 2 — Qui orat aliquem ipsum honorat IV 950 f. 4 — est species latriae, vel duliae *ib.* arg. 2

— spectat ad rationem et ad affectum II 910 1* — potest esse quodam modo rationis, quodam modo sensualitatis III 375 a sq.

— secundum statum viatoris fit per novam Dei considerationem elevando intellectum gradatim a consideratione creaturae ad considerationem Creatoris III 372 3* — in patria fit per continuam considerationem Dei, ascendendo supra se IV 948 2*

— maxime unit Deo IV 368 a — facit hominem tendere sursum et magis placita est, quae magis fert sursum IV 374 f. 3 — spectat ad perfectionem vitae contemplativae III 371 f. 4, IV 369 a

— relevat destitutum per infirmitatem IV 595 b — super omnia excitat animam ad devotionem et elevationem ad spiritualia *ibid.*

— Per orationem quaerimus munera Dei IV 764 d. 6 — Nullus orat pro eo quod habet IV 948 arg. 3. 952 d. 5 — fit propter indigentiam propriam, vel alienam III 371 1* — est necessaria ad impetranda ea quae Deus disponit facere praesupposita oratione III 372 5* — pro salute praedestinatorum est fructuosa IV 950 2* — exprimitur per modum deprecativum IV 595 a

— omnis dirigitur ad totam Trinitatem ex consequenti, licet quaedam ad Patrem, quaedam ad Filium III 372 4* — Spiritus sanctus est petendus, non orandum ad ipsum IV 949 b

— est actus conveniens personae ratione naturae III 372 2* *Vide V. Christus* 16.

— Deus magis acceptat orationem mentalem IV 374 f. 3. 375 b — Ad Deum melius oratur gemitu cordis quam voce oris IV 595 arg. 4 — vera non consistit in verbis IV 373 f. 4. 374 2*

ORA

— est pure mentalis, pure vocalis, vel mixta IV 374 a — oralis ordinatur ad mentalem et non e converso *ibid.*, b. 375 b — vocalis instituta est ad provocandos affectus IV 374 b — vocalis non debet impedire affectum *ibid.* — vocalis est instituta praecipue ad affectus accensionem, deinde ad intellectus instructionem et ad faciliorem recordationem IV 374 b sq. — vocalis non fit ad Deum instruendum, sed ad excitandos in nobis affectus IV 440 3* — vocalis excitat affectum tepidum IV 374 b — In oratione vocali vis inferior superiori cooperatur *ibid.*

— Orans meretur obtinere quod petit, si petit pie et perseveranter, pro se et ad salutem II 661 arg. 4. 663 f. 5. III 406 4*. 373 f. 5 — cum ieiunio et eleemosyna Deo reconciliat IV 368 b — est appropriate contra superbiam vitae *ibid.* — In orationis exercitio maxime superatur adversarius III 371 b

— omnis ex caritate facta est satisfactoria, in quantum in ea caro tabescit, et virtutes animales minus sunt intentae ad corpus IV 374 b — maxime satisfactoria est illa, in qua accenditur homo ad gemitum *ibid.* 375 b — gemebunda est satisfactoria, in quantum ad contritionem addit postulationem IV 374 3* — vocalis imponenda est a sacerdote pro satisfactione *ib.* b

— Deus exaudit invocationem, quae fit ex amore divinae misericordiae, quod est filiationis et veritatis; non eam quae fit ex timore poenae, quod est servitutis IV 527 d. 2 — Orans non meretur aliquid, quod merita sua excedit III 406 4* — peccatoris nihil meretur apud Deum nisi dispositive IV 945 b — vitatur ex vitio orantis, et potius meretur homo iram quam gratiam IV 425 arg. 4

— Dignus orans pro indigno suae orationis merito supplet defectum idoneitatis in altero III 372 4* — Homo tenetur pro aliis orare IV 837 3* — Orandum est pro peccatoribus III 626 f. 3

— Deus petitiones nostras per desiderium et affectiones Angelorum ei propositas magis approbat IV 953 d. 7 — Angeli dicuntur offerre Deo petitiones nostras, cum Deum consulunt IV 951 b

— Sancti pro nobis orant IV 948 a sq. — Sancti orant pro nobis considerando nostram miseriam et referendo ad Deum ad implorandam misericordiam *ib.* 2* — Beati orant tantum pro aliis, miseri pro se et pro aliis; sed consummato numero electorum, nec pro se nec pro aliis *ib.* 3*

— Sanctorum exaudiuntur ratione meriti praecedentis IV 949 b. 950 4* — Sanctorum impetrant aliis remissionem culpae IV 530 f. 5

— Christus pro nobis orat IV 947 f. 4, 2 — Christi non petimus orationem, sed miserationem IV 949 a *Vide V. Christus 16.*

— maxime competit pontifici et sacerdoti III 370 f. 3. 374 b — Sacerdos est minister orationis fidelis de ratione sui officii IV 597 a

— factae ad Sanctos valent ad nostram inopiam supplendam, ad Sanctorum gloriam et ad Dei reverentiam, implorando eorum patrocinium IV 950 b sq. — Orando pro honore Sanctorum non ipsis Sanctis petimus, sed nobis IV 952 d. 5 — Sancti vident orationes ad ipsos factas in Verbo, quatenus expedit salutis nostrae IV 951 b

— dominica dicitur ad impetrandam collationem bonorum et remissionem malorum III 671 d. 3 — dominicalis delet poenam peccati venialis et multum valet ad poenam mortalis delendam IV 443 d. 4 — Dicens orationem dominicam, cum non dimittit proximo, potest aggravare peccatum, sed non peccat novo peccato mortali, et non peccat, si petat in persona Ecclesiae III 671 d. 3. IV 443 d. 5

— sine intermissione, quae praecipitur, intelligitur omnis bonus actus IV 744 b

— congrua et perfecta est subiectum grammaticae ut totum integrale I 7 a *Vide V. Sermo.*

ORBES — distinguuntur non ex distinctione formarum, nec ex discontinuatione superficierum, sed ex diversitate motuum II 352 a — primus non recipit peregrinam impressionem, quae est via ad corruptionem IV 4024 2* *Vide V. Caelum - corpora.*

ORDO — in divinis est minus proprie nec est nisi solum ratione originis I 373 6*. 509 4* — In divinis est ordo naturae sive naturalis originis I 374 b sq. — In divinis est ordo secundum originem, qui est principii et principiat, sive producentis et producti I 372 b sq. — In divinis est ordo secundum productionem I 374 b — est in divinis secundum originem et rationem intelligendi I 498 a — Ubi est naturalis origo, ibi est naturalis ordo I 373 f. 2 — In divinis sicut ordinati dicitur esse personarum, sicut rationis ordinandi dicitur naturae secundum comparisonem ad productionem naturalem I 374 b — in divinis est quid notionale significatum sub ratione communi I 373 4*

— In divinis est ordo naturae, non quo alter sit posterior altero, sed quo alter ex altero I 488 d. 3. 375 a, 5* — In Deo non est ordo prioris et posterioris I 246 4*. 498 a — in Deo non ponit prius et posterius natura, sed simul natura I 375 a, 3* — In divinis personis non est ordo durationis, sed originis I 488 d. 3 — In divinis non est ordo secundum antecessorem nec durationem nec naturali intelligentia I 372 b — In divinis non est ordo secundum positionem nec superius et inferius loco nec dignitate *ibid.* — dicit habitudinem ad principium sine superpositione I 447 b — In divinis importat habitudinem cum comparatione et connexione sine ulla dependentia et inclinatione I 373 5*

— attenditur in quolibet ente creato II 829 b. 830 4*. 832 4* — est naturale unicuique et inest a primaria conditione II 244 arg. 3 — non pertinet solum ad genus relationis II 829 a sq. — praesupponit speciem et modum III 614 f. 4 — Omne ordinatum habet modum *ibid.* *Vide V. Modus.*

ORD

— attenditur in re in relatione ad finem II 829 b — Res ordinata est, cum directe tendit ad finem, ad quem est *ibid.* — Omnia sunt ordinata, in quantum tendunt in ultimum finem II 28 f. 2 — est in rebus per relationem ad summum bonum I 747 f. 4 — attenditur in creatura secundum comparisonem ad Creatorem in ratione finis II 828 arg. 4. 829 b. 885 6* — secundum rationem causalitatis et primitatis est boni creati ad increatum III 639 2* *Vide V. Convenientia.* — Omnia sunt ordinabilia in Deum I 32 f. 1 — Aliquid ordinatur in Deum vel quod natum est devenire in finem, vel per quod devenire est in summum bonum I 33 4*

— Necesse est ponere ordinationem in creaturis ad Deum et ad se invicem I 772 b

— respondet bonitati II 831 arg. 2. III 641 f. 4. IV 496 d. 3 — in finem est omnibus a conditione inditus II 244 3* — in finem est ad finem creatum, vel ad ultimum finem IV 917 4* — Ordini in imagine correspondet voluntas II 831 arg. 3

— omnis a Deo est II 867 f. 4 — rei est a Deo sicut a principio II 853 a — omnis et omne ordinatum, ut tale est, procedit a Deo II 855 a. 856 6* — omnis est a Deo et placet Deo II 855 a — In actione Dei non potest esse defectus ordinis II 868 2* — Deus non facit contra ordinem in finem I 813 d. 6 — Deus non producit creaturam deordinatam a fine ultimo, ita quod deordinatio sit a Deo IV 917 4*

— est partium in toto, aut in finem I 786 a. 830 arg. 4 — est rerum in universo, vel in finem I 844 a — quidam est partium in toto et rerum in universo, quidam eorum quae sunt in finem, ad ipsum finem III 639 3* — partium in toto et in finem ita sunt coniuncti, ut unus alteri conformetur I 786 a — partium in universo est propter ordinationem ad finem *ibid.*

— est in voluntate, secundum quod ad Deum tendit II 834 f. 4, b — in voluntate attenditur, secundum quod in movendo divinae virtuti unitur ut fini quietanti II 830 a — Ordini opponitur curvitas peccati II 832 4*

— partium in toto respicit sapientiam, ordo rei ad finem respicit bonitatem I 786 a. IV 946 arg. 4 — rerum in universo appropriatur sapientiae, ordo in finem bonitati I 80 b — qui est dispositio rerum in universo, appropriatur scientiae, qui est directio in finem, bonitati sive voluntati I 705 4* — Divina sapientia facit ordinationem partium ad se invicem, bonitas ordinationem rerum in suum finem II 714 a — in partibus et rebus est principalis circa cognitionem, ordo ad finem principalis consistit circa affectionem et dilectionem III 639 3* — rerum in universo in se ostendit sapientiam, et ordo ad finem bonitatem I 786 b

— est particularis naturae, vel dicit dispositionem universalis providentiae I 834 4* — secundum divinam providentiam omnia complectitur *ibid.*

— rerum est universalis et particularis, qui debetur isti rei vel illi IV 273 3* — partium est partium in toto, vel rerum in universo IV 917 4* — Nihil in universo est inordinatum, quamvis sit inordinatum in se II 467 f. 4. IV 917 4* *Vide V. Mundus.* — naturae est specialis secundum potentiam naturae specialis, et generalis secundum potentiam obedientiae I 755 4*

— Maioris sapientiae est ordinari bona cum malis, ita ut ex deordinatione non deturpentur, sed eorum ordinatio decoretur II 532 b. 533 3* — melior est, in quo nulla cadit deordinatio I 785 arg. 2 — In bonis est ratio ordinationis non tantum ex parte ordinantis, sed etiam ordinati, in malis vero non ex parte ordinatorum, sed potius ordinantis I 33 a

— Divina sapientia rectissime ordinat omnia in natura IV 931 f. 3 — Recta ordinatio sapientiae non excluditur summa liberalitate II 533 2* — Deus non corrumpit ordinem sapientiae, immo inviolabiliter servat II 477 4*

— vel est naturae, vel iustitiae I 831 a. IV 924 3*. 933 b — ante factum esse est ex intentione facientis, ordo post factum esse attenditur secundum iustitiam retribuentis II 832 5*

— Divina iustitia rectissime ordinat omnia in poena IV 931 f. 3 — Divina iustitia nullam deordinationem in universo sustinet II 465 b — iustitiae requirit, ut unicuique reddatur secundum merita sua IV 921 b sq. — Divina iustitia in creaturis facit ordinationem meritorum et remunerationem II 714 a — in poena attenditur secundum ultionem divinae iustitiae II 856 2* — Pecantes in suppliciis ordinantur I 830 f. 4 *Vide V. Poena.* — Mala culpae ordinantur per voluntatem respuentem I 33 a

— respicit naturam secundum omnem statum, vel secundum statum suae conditionis, vel secundum statum suae corruptionis II 1009 4* — In anima est ordinatio virium ad se et ad alterum IV 722 b — ad creaturam non est essentialis et potest per divinum imperium mutari, sed deordinatio mentis ad Deum est malum secundum se IV 723 a — Caritas rectum ordinem a natura non auferit III 648 b

— Non quaelibet superioritas et inferioritas facit ordinem completum, sed ea solum, in qua consistit rerum ordinabilem complementum quantum ad officium et statum II 244 4* — Ad perfectam rationem ordinis concurrunt praecellentia naturalium et gratuitorum sibi correspondentium II 257 a

— assignantur in Angelis secundum aspectus ad diversa IV 636 3* *Vide II 240 a sqq.; V. Angelus - distinctio.* — est minus perfecte in hominibus quam in Angelis II 257 a sq., 2* — gratiae non necessario praesupponit ordinem in natura ib. 2*

— attenditur secundum praelationem et subiectionem IV 508 b — Rectorem deest in subditis servare debitum ordinem II 813 f. 2

— est necessarius in Ecclesia ad pulcritudinem et ad rectitudinem IV 644 b. 616 b — In Ecclesia ad hoc, ut sit concordia et decor, oportet, quod sit ordo IV 508 b — est in Ecclesia secundum auctoritates et officia et status professionum, non secundum dona gratuita II 257 a *Vide V. Ecclesia.*

— est potestas ordinata II 240 a — dicitur ordinata potestas ordinans ad opus vel ad alterum IV 616 b — qui dicitur ipsa relatio ordinatorum, non est Sacramentum *ibid.* 617 4* — attenditur in laicis quantum ad potestatem terrenam, quae respicit bona naturae vel fortunae specialis personae vel reipublicae IV 617 3*

— est Sacramentum ratione potestatis spiritualis, quae est res sacra, et signi sensibilis et institutionis divinae IV 615 f. 2. 616 b, 3* — in Angelis non habet sensibile signum IV 617 3* — Sacramentum est ordinata potestas, qua subiectum potens ordinatur ad opus ministerii, et plures inter se IV 616 b. 617 4* — In collatione ordinis conferitur potestas, per quam homo ponitur in statu definito et gradu IV 638 d. 6 — est principale in hierarchia IV 481 a. 617 5* — dicit potestatem, quae ponit aliquid in his qui praefertur, per aliquid sibi datum, nihil vero in his qui subiciuntur IV 617 4*

— Per ordinem acies Ecclesiae est ordinata IV 53 b — Per Sacramentum ordinis membra Ecclesiae in corpore mystico ordinantur secundum diversas operationes et gratias IV 635 a — Secundum Sacramentum ordinis configuratur et conformatur Ecclesia militans pulcritudini Ecclesiae triumphantis *ibid.*

— In ordine datur potestas ad officium nobile, quod non convenit omnibus IV 608 b — Spiritualis potestas conferitur personis specialibus ad dispensanda Sacramenta, per quam specialis ordine situantur in Ecclesia, per modum Sacramenti IV 616 b — Suscipientes ordinem in quodam speciali statu inter fideles collocantur IV 610 b — respicit aliquos specialiter IV 59 b — ratione abundantis gratiae collocat in gradu honestatis et dignitatis respectu aliorum IV 655 b. 656 a — est excellens et in statu excellenti collocat ordinatum IV 614 3*. 618 f. 4 — traditur personis excellentibus IV 614 3*

— est spirituale signaculum, in quo spiritualis potestas traditur ordinato IV 617 f. 2. 621 f. 4 — In ordine datur gratia sanctificans et potestas spiritualis per signum exterius dispensata, cui inseparabiliter est adiuncta IV 646 b, 3*

— In ordine spiritualis potestas datur IV 649 f. 3. 650 4*, 2* — potestas est, sive potestas in ordine traditur IV 642 b — Res Sacramenti est potestas IV 638 d. 6 — In omni ordine datur aliqua potestas spiritualis IV 503 arg. 4. 640 f. 2. 644 4* — In omnibus ordinibus datur potestas spiritualis vel ad spiritualem ordinans IV 622 1*. 626 a — In ordinibus sacris datur character et potestas nobilis et excellens

IV 627 b — In Sacramento ordinis conferitur potestas ordinata scientia et actione IV 481 a — In ordine homo quodam modo fit Deus sive divinus, potestatis divinae particeps IV 649 f. 2

— In ordine datur gratiae plenitudo IV 467 b — In ordinibus datur septiformis gratia IV 623 f. 3. 634 f. 2 — In ordine non datur amplius munus gratiae gratum facientis quam in confirmatione, sed amplius munus gratiae gratis datae, scilicet auctoritatis et potestatis IV 602 d. 2 — ordinat ad gratiam perfectam IV 635 b — in suo supremo ponit et disponit hominem ad gratiam perfectionis, quae consistit in donis Spiritus sancti IV 635 a

— perficit et dat gratiam digne suscipienti, per quam excluditur difficultas ministrandi in his quae sunt ad cultum Dei IV 616 2* — In ordine virtus multimoda datur, et homo ut sanctus ad ministerium templi a laicis separatur IV 443 b — dat gratiam non solum ad curandum subiectum, sed etiam gratiam, quae ordinat ad curandum alios IV 655 b — est in medicamentum etiam respectu aliorum, unde maxime tenet rationem Sacramenti IV 616 2*

— dicit quid ad alterum IV 624 2*. 671 d. 4 — dicit donum gratiae gratis datae ordinatum ad utilitatem communem IV 502 b — est ad consummandam ipsam Ecclesiam IV 601 d. 4 — respicit multitudinem *ibid.* 607 a — respicit statum fidei multiplicatae IV 443 a — est personarum generantium spiritualiter IV 59 a

— respicit perfectos IV 59 b — est Sacramentum perfectorum IV 629 f. 3 — collocat in statu perfectionis *ibid.* 642 f. 4. 643 a. 804 2*

— sequitur quinque Sacramenta, quae respiciunt ipsum subiectum IV 604 d. 4 — ratione dignitatis ponitur ante matrimonium IV 59 a — dicitur malus Sacramentum, quia ponit in nobiliori gradu IV 476 d. 3

— est ad ministrandum alia Sacramenta IV 59 a. 616 f. 4, b. 617 f. 3 — Ordinis potestas principaliter est ordinata ad dispensationem Sacramentorum et maxime Sacramenti corporis Domini IV 633 a — principaliter ordinatur ad dispensationem Sacramenti altaris IV 305 3*. 619 3* — ordinatur ad corpus Christi verum dispensandum ad utilitatem corpori mystici VI 636 a — ordinat ad dignissimum ministerium consecrationis dominici corporis IV 635 a — In supremo ordine traditur potestas conficiendi corpus Christi IV 647 f. 2

— Ordini est annexa scientia et actio IV 481 a. 647 5* — est contra ignorantiam quantum ad potestatem discernendi IV 53 a — est in auxilium prudentiae *ibid.*

— est Sacramentum novae legis proprium ratione spiritualis potestatis IV 618 a — in quo conficitur corpus Christi, est proprius novae legis IV 617 f. 2 — est de dictamine naturae in generali, non in speciali IV 648 4* — non fuit in veteri lege in veritate, sed in figura et significatione IV 591 b. 618 a — In lege veteri fuit figuralis, cum offerretur signum verae

ORD

hostiae IV 501 2* — verus est, qui offert veram hostiam, scilicet veram Christi carnem *ibid.* — expressius fuit praefiguratus in sacerdote Melchisedech IV 618 4*

— Christus ordinem per se ipsum instituit IV 591 b — Christus omnes ordines exhibuit IV 621 f. 3

— configurat Christo IV 621 f. 3. 622 a — Character ordinis configurat Christo ut ministranti et operanti IV 622 2* — Character ordinis animam configurat Deo secundum imaginem ut assimilati Deo, ut est consummatus in ordine supremo *ibid.* — In omnibus ordinibus configuratur quis Christo secundum plus et minus *ibid.*

— confortat, praebendo aliquod subsidium IV 59 a

— imprimit signaculum IV 143 b. 168 a — Essentia ordinis consistit in characterem IV 644 f. 4 — Ordini est essentialis characteris impressio IV 626 f. 1 — Character videtur imprimi in quolibet ordine, etiam in minoribus IV 622 a. 626 f. 3

— dicitur signaculum pro characterem, in quo datur potestas spiritualis IV 634 5* — Character ordinis est signaculum ad aliquam potestatem spirituales IV 627 b — potius definitur per signaculum sive characterem quam per signum exterius, in quo diversi ordines non habent communiter IV 638 d. 6 — non potest iterari IV 617 f. 4. 621 f. 2. 622 a

— est unum Sacramentum, sed habet plures gradus ut partes potestativas, quae ordinando ad unum reddunt perfectam potestatem IV 619 a sq., 2*, 4* — non habet omnimode unitatem absolutam, sed per comparationem ad unum IV 626 3* — Ordinis Sacramentum de sui ratione implicat diversitatem graduum IV 624 4* — sunt simpliciter diversi, non solum differentes secundum magis et minus, cum potestates in diversis sint ad diversa ordinatae *ib.* a — Per ordines non solum qui ad cultum Dei assumuntur distinguuntur ab aliis, immo etiam inter ministrantes ordo est et distinctio *ibid.*, 4*

— Ad regimen multitudinis oportuit secundum plus et minus officia et potestates distribuere IV 614 b sq. — Deus sapientissime ordinavit ecclesiasticas potestates IV 504 a — Ordinum distinctio non est secundum vitae meritum, sed secundum officium IV 615 2* — singuli participant rationem potestatis, licet non rationem perfectionis IV 619 a — In omni ordine ponitur quis in statu ministrandi determinato IV 621 f. 4

— Potestates ordinum sunt simpliciter diversae IV 623 f. 2 — In diversis ordinibus diversificantur signa et verba secundum diversitatem potestatum IV 627 b — In ordinibus sunt signa exteriora simpliciter diversa IV 623 f. 3. 638 d. 6

— In ordine maxime character habet rationem distinguendi IV 638 d. 6 — In quolibet ordine imprimitur unus character IV 623 f. 4 — In diversis ordinibus diversi imprimuntur characteres, non idem secundum plus et minus *ib.* b sq. — Diversi

characteres inter se differunt numero sicut diversae species numeri IV 624 3* — quodam modo distinguuntur specificae, tamen unus ad alium disponit IV 619 4* — Signacula et potestates sunt diversa, sed conveniunt in eadem anima uniformi ratione distinguendi in omnibus characteribus ad unum ordinatis IV 638 d. 6

— Plures characteres unum faciunt Sacramentum IV 624 2*, 3*. 626 3* — Omnes characteres ordinantur ad unum perfectum, secundum quod homo Dei minister perfectus esse indicatur IV 624 2* — omnes ordinate reducuntur ad unum IV 636 b, 3* — In gradibus ordinum est ordo secundum maiorem accessum ad ultimum gradum IV 625 b — Secundum gradus potestatum est maior et minor dignitas in characteribus diversis IV 627 b

— distinguuntur penes officia maiora et minora IV 629 f. 1. 630 a — Ordini competit graduum distinctio secundum diversas operationes et gratias membrorum Ecclesiae, vel secundum conformitatem ad Ecclesiam triumphantem, vel secundum dispositionem ad perfectionem per gratiam multiplicem IV 635 a — Gradus potestatum essentialium ordini distinguuntur penes id, ad quod directae sunt IV 636 b — ecclesiastici sumuntur per comparationem ad unum principaliter, ad quod sunt *ib.* 3* — unusquisque denominatur ab actu digniori et principaliori IV 637 d. 2

— habet gradus ex ordine ad dispensandum Sacramentum dignissimum et ad ministrandum in templo Dei IV 630 a, 2*. 633 f. 2. 635 a — Distinctio ordinum attenditur secundum dona gratiae gratis datae, quae est potestas ad aliquod officium deputata et collocat in ordine et gradu IV 615 4* — non distinguuntur apte secundum novem dona gratiarum IV 635 a — non omnino proprie distinguuntur secundum actus purgandi, illuminandi et perficendi conformes Ierusalem caelesti et beatissimae Trinitati IV 635 b. 636 2*, 3*

— septem numerantur IV 634 f. 1. 633 f. 1 — sunt septem secundum ordinem ad corpus Christi verum dispensandum ad utilitatem corporis mystici IV 636 a — In ordine sunt septem gradus secundum septiformem gratiam IV 607 b. 634 f. 2. 635 b sq. — Septem ordinibus non proprie, sed per appropriationem convenit usus singulorum donorum Spiritus sancti IV 620 d. 2. 635 b sq.

— omnes eisdem dantur, licet successive IV 635 a — Gradus et potestates ministrandi inferiorum ordinum nunquam auferuntur in altioribus ordinibus IV 624 a

— Graduum distinctio prima est per inferiores et superiores sive sacros et non sacros IV 630 a — quidam recte dicuntur sacri, quidam non sacri respectu ministerii, ad quod requiritur sanctitas ministri *ibid.*, 1*. 638 d. 5 — sacer collocat aliquo modo in statu perfectionis, ad quem inferiores non sacri praeparant IV 629 f. 3 — stricte dicitur sacer, quia ipsum sacrum dispensat deferendo et aliis admini-

ORD

strando, propriissime vero, quia sacramentum conficit IV 638 d. 5 — sacri dicuntur, quia sacrum exigunt ministrum ad contingendum res sacras, et sic sunt tres *ibid.* — Officia omnium ordinum, potissime sacrorum, requirunt ministros sanctos IV 630 a — omnes sunt sacri ratione sui ut signa sacra et rei sacrae *ibid.*, 1*

— inferiores ministrant sacris et sacri ordines ministrant sacerdotio IV 625 b — In ordine superiori sunt ministri, in minori ministri ministrantium IV 630 f. 4 — plures debent esse subministrantes ordini nobilissimo secundum exigentiam duplicis potentiae in corpus Christi verum et mysticum IV 636 a — In ordinibus inferioribus est potestas spiritualis ordinata sub sacerdotali per modum ministerii IV 503 arg. 4

— inferiores, saltem sacri sunt de perfectione Sacramenti IV 622 a — quilibet inferiorum habet aliquid de ratione Sacramenti *ibid.*

— quatuor inferiores subministrant sive subserviunt sacerdoti, praeparando corpus Christi mysticum ad verum digne percipiendum IV 636 a — minores non denominantur ab actu ministrandi, quem habent imperfecte, sed ab illo quem habent complete IV 637 d. 2

— In Ecclesia primitiva non erant explicitae ordines nisi duo sacri IV 628 a — In Ecclesia primitiva in impositione manuum ordines inferiores dabantur implicite *ibid.*, 3*. 630 3*, 4* — inferiores processu temporis expliciti sunt quantum ad verbum et signum et personas IV 628 3* — minores propter amplificationem cultus et propter manuactionem clericorum debuerunt distingui IV 630 3*, 4*

— Clerici secundum profectum aetatis in susceptione graduum debent et possunt promoveri nec statim ad supremum gradum provehi IV 630 4* — minores sunt ad quandam assuefactionem IV 652 b — Ad minores ordines ut plurimum parvuli promoventur IV 802 f. 3 — Constitutis in minoribus non licet vasa consecrata portare ex officio IV 630 2*

— sacri disponunt ad ministerium circa altare et circa portationem vasorum sacrorum et oblationem sacrificii IV 630 a, 1* — Ministri in sacris ordinibus ministrant circa altare IV 803 f. 4 — duo ministrant sacerdoti in oblatione sacrificii IV 626 a — sacerdotio propinquiore sunt ad ministrandum quantum ad corpus Christi verum, accipiendo hostias a plebe aut offerendo sacerdoti IV 636 a — In ordinibus sacris fit segregatio perpetua clericorum a laicis, ita ut non possint eis commisceri IV 622 a

— Graduum ordinum status est in sacerdotio IV 633 f. 2, a. 636 a — Sacramenti ordinis complementum est sacerdotium, quod complet omnes ordines praecedentes IV 618 f. 3 — praeparant ad episcopatum bene in illis conversantes IV 649 f. 4

— stricte dicitur pro gradu potestatis, largius etiam pro officiis et dignitatibus IV

633 1° — Ordinibus superadduntur quaedam, quae proprie dicunt officium IV 621 a

— In ordinis collatione exigitur *materia* debita et debita ordinatio IV 641 a — Ordinis materia est aliquod signum potestatis tradendae IV 616 1° — In ordinibus sacris signum principale est manus impositio, in minoribus vero traditio instrumenti, quod episcopus dat cum forma verbi IV 627 b sq. — In ordinibus sacris fit manus impositio, non tantum instrumenti traditio, ut significetur principalior potestas *ibid.* — In collatione instrumenti significatur traditio potestatis per protensionem manus IV 628 1°, 3° — Potestas omnium ordinum posset significari per impositionem manuum, ubi instrumenta deessent *ib.* 3°

— Manuum impositio non facit ordinem, nisi quae iuncta est benedictioni IV 643 1°, 2° — Manuum impositio sacerdotum assistentium non est ad collationem ordinis IV 628 2°. 643 1° — conferuntur per benedictionem IV 644 f. 4 — Benedictio non est de essentia ordinum IV 626 f. 4. 628 a — Unctio non est in omnibus ordinibus IV 626 f. 3 — Uctiones tantum flunt propter solemnitatem IV 628 a

— In quolibet ordine character imprimitur in illo signo exteriori, in quo eiusdem principalis potestas significatur tradi ordinato IV 627 b — In quolibet ordine character imprimitur in traditione alicuius instrumenti cum forma verbi, in qua significatur conferri potestas *ibid.* — Character imprimitur, quando datur potestas ad actum principalem IV 637 d. 3

— In traditione instrumentorum secundariorum non traditur nova potestas, sed tradita explicatur IV 628 4° — Omisso signo principali, ordo debet iterari, alia debent suppleri *ib.* a

— Ad signum exterius concurrunt traditio alicuius instrumenti et expressio verbi ut signum visibile simul et audibile IV 627 b

— **Forma** recte in modo imperativo exprimitur IV 628 6° — Modus imperativus significat potestatem dantis *ibid.* 652 2°. 805 b

— Verba determinata non sunt de essentia, sed nunc servanda est forma ab Ecclesia statuta IV 628 5°

— omnes ab episcopo dantur IV 631 f. 2. 641 f. 2 — traditur a solis episcopis IV 467 b. 627 arg. 2, 4 — Secundum ius commune non potest aliquis ordines dispensare, praesertim sacros, nisi solus episcopus IV 642 b — Dispensatio ordinum spectat ad gubernationem Ecclesiae IV 641 f. 3 — Ordines conferre est filios generare perfectos IV 642 f. 4. 643 a — Collatio ordinum non erat passim omnibus concedenda IV 643 a — ab uno solo datur *ib.* 4° — Ordinum minorum potestas traditur ab episcopo, instrumenta ab archidiacono IV 637 d. 2

— Ad ordines conferendos requiritur ipse ordo et eminentia dignitatis IV 641 f. 1. 642 b sq., 4°. 645 3° — Nullus pot-

est dare ordinem, quem non habet IV 643 b — dispensantur per episcopum, in quantum episcopatus illos ordines includit IV 634 4° — Episcopus ordinatus per saltum ordinem, quem omisit, dare non potest IV 657 d. 1

— Potestas ordinandi consequitur characterem IV 645 3°, 4° — apud haereticos dispensatur quoad veritatem ratione characteris IV 644 f. 3, 4. 645 a

— Episcopus, qui renuntiavit loco et officio, non debet conferre ordines, si vero renuntiavit loco tantum, potest dare minores et de licentia episcopi omnes ordines IV 656 d. 4 — Prohibetur ordinatio sine licentia et auctoritate proprii episcopi *ibid.*

— Ordinum collatio consistit in humana dispensatione IV 645 f. 3. 646 4° — Spiritus sanctus per se characterem imprimit, sed quantum ad annexum ordo dispensatur ab homine puro IV 646 3° — In ordinis dispensatione Ecclesia praecipue habet auctoritatem IV 805 b

— debent dari cum solemnitate nec nisi in Missa IV 640 f. 3

— praecedit dispensationem omnium Sacramentorum, sed respectu ipsius subiecti sequitur susceptionem aliorum necessario IV 619 d. 1 — praesupponit baptismum IV 475 f. 4, 3°. 626 4° — In ordine imprimitur character, qui non potest alicui dari, nisi characterem baptismalem habeat IV 443 b. 444 b. 837 3° — supponit characterem confirmationis solum de congruo, non de necessitate IV 443 b. 444 b

— Possibile est promoveri ad sequentem ordinem, omisso priori IV 624 a — posterior haberi potest et suscipi sine priori IV 625 b. 626 a. 633 f. 3 — Qui recipit superiores ordines negligendo inferiores est ordinatus IV 475 arg. 3 — Ordinatus per saltum recipit characterem, et si dispensatur, potest ad inferiorem ordinem promoveri IV 657 d. 4 — Ordinati per saltum non sunt reordinandi IV 625 f. 4 — Inter ordines priores et posteriores non est ordinatio necessaria et essentialis IV 625 b sq. — Inter ordines non est ordo necessitatis, quoniam potestates diversae sunt et per se ipsas haberi possunt *ibid.* — Non est ita essentialis comparatio ordinum superiorum ad inferiores, propter diversitatem ministeriorum IV 475 3° — Gradus praecedens non est pars sequentis, sed ad illum disponit de congruo IV 626 2° — In ordinibus non est ordo nisi congruitatis, quantum est de integritate Sacramenti IV 626 4°

— Ad bene esse ministerii sequentis praeexigitur ordo et potestas ministerii inferioris IV 625 b — Inter ordines inferiores et superiores est ordo congruitatis, cum inferior gradus prior sit in ascendendo, et potestas ministerialis sit inferior *ibid.* — In ordinibus est ordo quantum ad characteres et comparatio secundum maiorem convenientiam IV 475 arg. 3 — In ordinibus est ordo necessitatis quantum ad obligationem praecepti, quia quilibet

tenetur ordinate ascendendo, non saltando ordinari IV 626 4°

— habet rationem significandi non solum in eo quod adhibetur exterius, sed etiam ipse suscipiens signum est IV 654 a. 655 b — Ordinati naturaliter simul et per characterem debent repraesentare Christum mediatorem IV 650 b — Ordinatus significat Christum ut sponsum Ecclesiae, maxime in sacris IV 654 a

— non respicit animam tantum, sed ratione significationis et executionis et usus respicit coniunctum IV 650 3° — ponit in statu perfectionis, qui concernit aliquid gratis datum et potestatem, quae respicit aliquid exterius IV 651 4°

— De requisitis in ordinandis secundum iura IV 656 b — non potest conferri ei qui non habet naturalem possibilitatem et aptitudinem ad illum IV 649 f. 4 — potest dari, si usus aliquando habendus speretur IV 652 f. 5, 3°

— possunt dari sine consensu suscipientis IV 652 f. 6, a, b, 4° — Usus rationis requiritur in susceptione de praecepto, vel tantum de congruo *ib.* a sq. — Ex parte suscipientis nullus actus est necessarius in ipsa ordinatione *ib.* f. 6, 2° — non suscipitur ab invito *ib.* b, 2°, 4° — Ad ordinem suscipiendum sufficit voluntas coacta IV 651 f. 4

— Determinatum tempus et aetas non requiritur de necessitate, sed ad congruitatem et solemnitatem IV 653 5° — minores possunt dari ante annos discretionis, sed non semper expedit IV 652 b

— Ad officia minorum ordinum requiritur usus rationis et scientia literaturae IV 652 b

— Mulieres ad sacros ordines admitti non debent nec possunt de iure nec etiam de facto IV 649 b sq. — Mulieres nunquam ad sacros ordines sunt promotae IV 650 a

— Ad ordinem disponunt bona vita et tonsura IV 607 b — Nemo digne accipit ordines nisi qui est in gratia *ibid.*

— Post ordinem sacrum non debet suscipi die sequenti alius sacer IV 633 f. 4

— modo indebito recipitur aut furtive, aut per saltum IV 657 d. 4 — Circa ordinis dationem et susceptionem incidit vitium simoniae IV 641 a — potest furtive suscipi IV 645 f. 2 — Simonia non impedit dationem et susceptionem ordinis IV 645 f. 4. 658 d. 4 — potest simoniace dari et recipi non quantum ad gratiam sanctificantem et gratis datam, sed quantum ad potestatem annexam exteriori signo IV 646 b, 4°, 3°

— Ordinationis simoniace prohibitio IV 645 f. 4 — sacri per pecuniam dari non possunt sine gravi et enormi peccato et contumelia Spiritus sancti IV 648 a — Ordinatus ignoranter a simoniaco excusatur et habet executionem ordinis a iure IV 658 d. 4 — Qui compellitur potest suscipere ordines a simoniaco tolerato *ibid.* — a simoniacis non dantur nec accipiuntur ad utilitatem, sed ad damnationem IV 647 4° — Qui scienter ordinatur ab haeretico

ORD

vel simoniaco communicat haeresi vel simoniae IV 656 d. 1

— Ordinatus haereticus recipit ordinem, sed non gratiam IV 645 1* — Ordinatus ab haeretico praeciso non recipit ordinis executionem *ibid.*

— Poenae male ordinatorum ex parte ordinantis et ex parte modi IV 656 d. 4

— Ad Sacramentum ordinis requiritur omnimoda honestas ex parte suscipientis, et inepti excluduntur IV 655 b sq.

— Defectu honestatis conditionis servus prohibetur ab ordinatione, recipit tamen ordinem IV 656 a. 791 arg. 2 — Servus promotus ad ordines sacros hoc ipso efficitur liber IV 792 1* *Vide V. Servus.*

— Lepra reddit inhabilem ad ordinis susceptionem et ad ordinis suscepti administrationem ratione congruitatis IV 734 4*

— Bigami inepti sunt ad subdiaconatum et ceteros ordines sacros IV 654 a — Qui viduam duxit non potest ordinari IV 653 f. 3 — Carnis divisio non est impedimentum ratione qualitatis absolutae in carne, sed propter significationem deficientem IV 654 3* — Per divisionem carnis deficit significatio ordinis IV 653 f. 4. 654 3* — In bigamis Sacramentum non deficit essentialiter, sed eius perfectio IV 654 a, 4* — Carnis corruptio et carnis divisio per fornicationem non repugnat significationi sicut bigamia *ib.* 1*, b — Bigamia impedit ut defectus matrimonii non negativus, sed privativus *ib.* 4*

— Defectus quoad Sacramentum unitatis impedit, sive sit ex parte ipsius viri, sive ex parte uxoris IV 654 4* — Carnis indivisionem maxime oportet esse ex parte uxoris *ib.* b sq. — In ordinibus sacris non est dispensandum de bigamia, sed in inferioribus dispensari potest *ib.* a — in minoribus ordinibus ducentes uxorem viduam non possunt redire ad ministerium et officium clericatus, vel si permittatur reditus ad ordines minores, inhibetur promotio ad maiores IV 810 d. 4

— minor ratione sui sive characteris nullam habet oppositionem ad matrimonii contractum nec eius usum IV 802 b — minor non impedit matrimonium contrahendum, quia non obligat ad officium nec ad ministerium *ibid.* 803 2* — ratione officii et beneficii in Ecclesia occidentali impedit matrimonii usum propter honestatem IV 802 b

— sacri requirunt continentiam, non sacri minime IV 630 a — Continentia requiritur in sacris ordinibus ad bene esse IV 653 6* — apud Latinos ex ecclesiastica institutione habet inseparabiliter continentiam annexam IV 804 b — Homo se obligat ad continentiam, quando voluntarie sumit ordinem IV 806 3* — Omnis, qui non vovet continentiam, est ineptus ad sacros ordines IV 803 f. 3 — Ad ordines sacros non debent admitti nisi qui possunt ad continentiam obligari IV 652 b. 653 5*

— In ordine sacro corpus Domino consecratur, et homo ab actu libidinis per

omnia removetur IV 629 f. 2 — Clericum in sacris ordinibus constitutum deest esse mundum IV 805 b — ecclesiasticus maxime Deo consecrat in sui susceptione IV 616 f. 3

— respicit statum continentiae virginis vel vidualis IV 804 1* — Clericos decuit ab uxoribus separari, ut per omnia flierent idonei cultores et ministri altaris IV 805 b — Qui habuit uxorem virginem, quae vult continere, potest ordinari in sacris IV 804 2*

— sacer impedit matrimonium IV 629 f. 2 — sacer impedit matrimonium contrahendum et dirimit iam contractum IV 804 a — Promoti ad sacros ordines nunquam debent contrahere matrimonium IV 811 d. 2 — impedit matrimonium institutione ecclesiastica propter excellentiam vitae IV 801 b — impedit matrimonium propter diversitatem status IV 804 1* — sacer apud Latinos impedit matrimonium ex statuto et voto *ib.* a sq., 3* — sacer apud Graecos non impedit usum matrimonii contracti, sed matrimonium contrahendum *ib.* a, 3*

— Ordinatus debet esse sollicitus et attentus ad serviendum Domino et placendum Christo IV 805 b — Officium clericale totum hominem sibi requirit dedicari IV 655 f. 4. 656 a

— Usus ministerii post mortem quodam modo convertitur in praemium IV 622 3*

— In eodem ordine datur duplex potestas, in quantum constituunt unam plenam auctoritatem IV 481 b, 1* — Potestas conficiendi est prima et unica essentialis ordini sacerdotali *ib.* a, 1* — Potestas conficiendi principaliter consequitur ordinem I 645 3* — Potestas conficiendi non est ad alterum IV 481 a — In ordinibus datur potestas ordinarie IV 650 2* — dat idoneitatem ad actum iurisdictionis IV 507 a

— dicit auctoritatem, quae est communis malis et bonis IV 305 a — est aequaliter in omnibus IV 303 9* — Potestas ordinis est in omnibus immediate a Deo et aequalis IV 645 4* — Deus conferi gratiam gratis datam in utilitatem communem omni suscipienti ordinis Sacramentum IV 502 b

— inseparabiliter possidetur propter characterem IV 303 8*. 505 f. 4, 4, arg. 2 — habet characterem, qui praeter gratiam gratum facientem existit IV 645 a — labendo in haeresim non amittuntur IV 644 f. 3 — Haereticus praecisus ordinis executionem amittit, non characterem IV 645 1* — Potestas, quae consequitur characterem, de facto auferri non potest *ib.* 3* — Potestas data per dona gratiae gratis datae manet sine gratia gratum faciente IV 615 4*

ORGANIZATIO — dicit distinctionem et differentiam membrorum IV 615 1* — est in partibus corporis, ut sunt diversae et perficiuntur a potentiis I 472 4* — supponit complexionem II 214 arg. 2 — Organizationem praecedit formatio III 57 d. 3

ORI

— disponit corpus ad vitam et ad motum IV 1006 b — Anima non est nata uniri nisi carni formatae et organizatae III 93 b — corporum animalium est perfecta, vel imperfecta II 215 a

— est a virtute formativa seminis II 215 a, 2* — corporea non inducitur per naturam subito, sed successive et per motum, non per mutationem III 111 b. 112 3* — non est nisi in corpore determinatae quantitatis II 82 3* — corporis habet proportionem et nexum cum vi vegetandi et sentiendi mediante spiritu naturali et animali II 42 b

ORGANUM — *Vide V. Instrumentum.* — unumquodque corporis humani indiget a virtute alterius adiuvari, et ex omnibus resultat unum posse completum II 562 8* *Vide V. Potentia* et *V. Sensus* in Indice philos.

ORIGENES — Error Origenis de poenarum aeternitate IV 921 b

ORIGINALIS — *Vide V. Iustitia-originalis* et *V. Peccatum-originale.*

ORIGO — in divinis est vera et completissima, ubi est omnimoda aequalitas et unitas in substantia I 508 f. 2. 509 a, 1* — in divinis non est motus, sed relatio I 455 f. 3 — semper dicitur relative vel ad creaturam, vel ad personam I 479 d. 2 — convenienter et catholice exprimitur per nomina dicentia originis veritatem nec importantia imperfectionem vel diversitatem vel inaequalitatem I 509 a — secundum rationem intelligendi praecedit ipsum qui oritur et esse eius I 458 a, 3*

— in divinis est ratio relationis, sicut in his inferioribus est ratio essendi I 470 2* — Cuilibet origini respondet duplex habitudo I 461 a — est ratio habitudinis, non e converso I 469 b. 470 2* — prout est illud, quo oriens oritur, secundum rationem intelligendi est simul cum illo, vel praecedit illud I 458 3*

— Ratio distinguendi sumitur a parte originis per modum producentis vel producti, positive vel privative I 461 a — respectu personae est active in Patre et Filio, passive in Filio et Spiritu sancto I 479 d. 2 — passive appropriatur Filio, in quantum dicit emanationem per modum naturae *ibid.* — Status originis est in persona Patris I 54 4* — respectu creaturae est totius Trinitatis et appropriatur Patri I 479 d. 2

— In divinis est vera distinctio per veram originem I 456 a. 587 b. 588 a — Distinctio ab origine est, quia unus differt ab alio, a quo emanat I 358 b. 587 b — In divinis est distinctio per solam originem I 443 1*. 458 5* — Circumscripta origine, impossibile est intelligere in divinis pluralitatem hypostasum I 458 a, 1*

— non facit compositionem in persona, sed tantum distinctionem realem ab alia persona I 588 a — vera est in divinis, sed sine additione *ibid.* — Pluralitas per originem non addit nec componit nec repugnat simplicitati, sed solitudini I 54 3*

— In recessu ab origine est imperfectio, in accessu ad originem perfectio I 55 b — Omne, quod est procul ab origine,

dispergitur, et quod approximatur origini colligitur et unitur II 242 f. 4

ORNATUS — In opere ornatus appropriate manifestatur Dei bonitas II 298 4* — Singulis diebus ornata est natura caelestis, natura elementaris perspicua et terra II 385 a — terrae immediate sequitur productionem II 366 d. 2

OS — est cordis, vel corporis IV 202 a. 439 3* — Ex ore egreditur verbum et spiritus I 3 a

— Actus oris est in plus quam actus cordis III 826 a

OSEE — ratione divini mandati ordinate coivit cum muliere non sua I 846 1*. IV 723 a

OSTENDERE — vel est per solam demonstrationem, vel per quandam exhibitio-

nem, ut artifex ostendit imaginem inchoatam, quando eam consummat IV 477 1*

OSTIARIUS — Ostiarii est praeparare corpus mysticum, admittendo ad locum sacrum IV 636 a — Ostiarius dicit auctoritatem et potestatem excludendi indignos et admittendi dignos ad divinum officium IV 632 3* — habent potestatem quandam respectu templi materialis, ut excubantes in custodiis sanctuarii IV 504 1* — Ostiarii potestas est quodam modo spiritualis, quia inest ratione officii et ordinat ad spirituale *ibid.* — Potestas ostiarii ordinat ad spirituale, cum sit ad admittendum homines ad divinum sacrificium IV 622 1* — admittit bonos et excludit malos IV 635 a, b — habet claves et potestatem admittendi et repellendi a loco

Sacramentorum, non ab ipsis Sacramentis IV 504 1*

— Ostiarius est primus inter ordines inferiores IV 503 arg. 2 — Ordo ostiarum, quia excludit malos, respondet dono timoris IV 636 a

OTIUM — Homo non dicitur esse otiosus semper, quando non laborat, sed quando non laborat et deberet laborare II 945 2* — Operibus bonis intendendum ad vitandum otium III 832 b

— Nihil est otiosum in natura II 497 f. 4. 445 arg. 6. 459 f. 6. IV 506 5*

OZA — percussus, quia arcam tetigit, figuram gerit sacerdotum carnalium, qui in peccatis existentes conficiunt Sacramentum IV 210 a — fecit contra praeceptum Domini *ib.* b

P

PAGANI — non iudicantur ab Ecclesia, quia nunquam fuerunt sub eius potestate IV 490 2*

PALATIUM — magnum facit ad ostensionem magnificentiae, etsi non impleatur totaliter II 342 4*

PALEA — *Vide V. Stipula.*

PALLIUM — Collatio pallii non dat novum ordinem archiepiscopo ultra episcopum, sed potius est sacramentale IV 634 5*

PALMA — gloriosior debetur baptizatis baptismo sanguinis IV 409 a — Declinans a malo non semper consequitur palmam III 845 f. 2. IV 357 arg. 3. 835 b. 836 2*

PALPABILE — *Vide V. Tactus.*

PANIS — de frumento est cibus conveniens, efficax, sanus et communis IV 255 a. 260 a — non generat fastidium IV 255 a — est cibus grandium *ib.* 6* — Habilitas panis ad cibandum est a natura, sed perfectio ab opere humano *ib.* 4* — est aliquid unum ex multis granis puris *ib.* a — Aqua necessaria est ad panem IV 258 2*

— habet similitudinem ad corpus Christi verum quantum ad effectum cibandi IV 496 1* — significat Christum ut cibum, vel etiam ut passum IV 255 5* — significat corpus Christi IV 257 a, 4* — solum convertitur in corpus IV 263 f. 4. 264 4* — significat refectionem, quae fit cum labore, vel quae confortat IV 257 4* — significat unionem corporis mystici IV 255 a *Vide V. Eucharistia* 8, 9.

— creduntur multiplicati sine appositione materiae, sed totum ex illis extrahendo per virtutem infinitam IV 949 d. 3

PAPA — est totius universalis Ecclesiae sponsus et rector IV 534 b — Unum oportet esse praelatum primum et supremum, in quo est status omnis ecclesiasticae praelationis tanquam in primo, in quo virtus unita est IV 508 f. 4, b — est pater patrum, in quo est plenitudo auctoritatis et status in unitate IV 635 b — curam habet de tota Ecclesia et omnibus eius filiis

IV 534 b — est pater omnium filiorum Ecclesiae *ibid.*

— habet plenitudinem potestatis ecclesiasticae IV 508 b *Vide V. Ecclesia.* — solus habet plenitudinem superexcellentiae potestatis IV 535 2* — Domini institutione ordinatus super totam Ecclesiam eandem quam et Petrus habet potestatem IV 643 b — non habet potestatem minorem potestate Apostolorum IV 532 f. 2 — Dominus vicario suo plenitudinem potestatis contulit, quanta debebat homini puro dari, ad aedificationem Ecclesiae IV 539 4*

— habet potestatis plenitudinem super omnes II 4015 d. 2. IV 504 4*. 539 arg. 3. 703 3* — dicitur immediatus omnium praelatus et ad ipsum spectat omnium ordinatio, et ei omnium voluntates subsunt II 4046 d. 2. IV 823 a

— in consecratione non recipit nisi ordinem episcopalem, sed ampliorem accipit auctoritatem et iurisdictionem a subditorum electione, suo consensu et Domini institutione ut successor Petri canonice electus IV 643 b — Plenitudo iurisdictionis est in summo Pontifice et ab eo ordinate descendit ad inferius IV 645 3* — In summo Pontifice est plenitudo potestatis, quae consequitur iurisdictionem, quae maxime et in termino in eo est *ib.* 4* — Summus Pontifex plus potest quam omnes episcopi IV 539 arg. 3 — Executio omnis potestatis debet fieri secundum summi Pontificis regimen, ut licite exeat in actum IV 645 4*

— Papae semper obediendum est et praesumendum, quod ex causa rationabili moveatur IV 703 3* — a sua obedientia neminem potest absolvere IV 824 5*

— non est subiectus constitutionibus Patrum, sed super omnes est IV 513 d. 6 *Vide V. Ecclesia (Romana).*

— Papae est universaliter ius divinum et naturale interpretari IV 824 a — non potest in ea quae sunt iuris naturalis et

divini IV 822 arg. 2. 823 b — potest dispensare in constitutionibus, sed non in mandatis decalogi IV 513 d. 6 — non habet auctoritatem dispensandi in votis relaxando ius, sed potestatem dispensandi per iuris declarationem IV 823 a sqq. — potest dispensare declarando ius in omni voto, quod recipit recompensationem maioris boni, sive simpliciter, sive pro loco et tempore *ib.* b sq., 4*

— potest se cuilibet sacerdoti subicere et petere absolutionem IV 510 b sq., 2*, 3*

— praecipue potest facere indulgentias, quia ipsi competit totius spiritualis thesauri dispensatio IV 534 b. 538 b — non habet potestatem iudiciariam in mortuos in purgatorio detentos IV 538 b. 539 1*, 4*

— propter necessitatem vel communem utilitatem potest praecipere, ut aliquis accipiat episcopatum IV 703 3*

— potest determinare impedimenta matrimonii IV 852 a

PARADISUS — dicit statum fruitionis, vel locum ad fruendum aptum III 464 1*. IV 544 d. 2 — terrestris est locus competens fruitioni per speculum et imperfectae, quoniam locus est terrenus, tamen quietus et elevatus IV 541 d. 2 — corporalis est locus deliciarum et amoenitatis II 427 d. 2 — corporalis est terrestris, vel empyreum *ibid.* — est locus conveniens statui innocentiae *ibid.* — erat distans a loco gloriae II 176 b — Paradisi terrestris distantia a terra et situs II 427 d. 3 — non est factus frustra, quia facit ad nostram eruditionem et occasionem praebet requirendae salutis II 709 d. 3 — In paradiso erant deliciae, sed non beatitudo perfecta II 432 1*. 426 d. 2

— Homo elici debuit de paradiso terrestri, quo peccando se indignum reddiderat II 709 d. 3 — Paradisi caelestis et terrestris ianua clausa est, Adam peccante III 392 b, 4* — Homo non statim post peccatum fuit eiectus e paradiso II 453 2*

PAR

— dicitur requies per collationem omnis boni IV 45 d. 3 — est locus supercaelestis competens fructioni plenae in patria IV 541 d. 2 — spiritualis dicitur statum quietis et deliciarum spiritualium II 427 d. 2 — caelestis est aperta visio Dei III 392 b. 464 4*

— Clausio ianuae paradisi caelestis significata est per clausionem terrestres III 392 b — Clausio ianuae paradisi caelestis fuit impossibilitas videndi Deum facie ad faciem *ibid.* — Paradisi caelestis ianua aperta fuit per satisfactionem Christi *ibid.*

— debetur animabus secundum merita bona IV 941 b — Nullus ingreditur paradysum, quousque sit extra debitum omne IV 531 5*

— Ecclesia est paradysus quaedam II 709 d. 3 — spiritualis est in Ecclesia militans et triumphante II 427 d. 2

PARALYSIS — est ex quadam dissolutione virtutis, quia virtus non omnino privatur, sed fit impotens II 722 b — est virtutis dissolutio non in se, sed quantum ad ineptitudinem organi II 749 b — dicitur virtutem cum defectu sive ineptitudinem circa mobile II 768 3* — Manus paralytica ex dissolutione virtutis regitivae efficitur tremulosa II 748 b — In paralyticis anima in partibus corporis non habet operationem IV 935 6* — ligando hominem nocet et impedit IV 472 1*

PARCERE — est effectus misericordiae IV 963 arg. 4

PARENTES — Inter parentes et filios est maxima unio secundum rem per convenientiam in substantia et natura IV 809 2* — plura beneficia conferunt filiis quam filii parentibus III 646 f. 3, arg. 3, b — Plura beneficia percipiuntur a parentibus, et gravius est eos offendere IV 808 f. 3 — per naturam satis sunt prout ad ministrandum filiis III 833 d. 4

— Amor parentum est naturalis IV 808 f. 3. 809 a, 3*. 869 a — sunt priores in ordine caritatis III 833 d. 4 — secundum ordinem caritatis plus diligendi sunt quam filii ratione percipientium beneficiorum III 646 b. 647 4*

— tractandi sunt affectu reverentiae et honoris IV 850 a — Parentibus debetur maxima reverentia IV 808 f. 2. 809 a — Honorare parentes est de dictamine iuris naturalis in speciali IV 436 a — Mandatum quantum praecipit beneficentiam et reverentiam in parentes III 833 a — Parentibus non tantum debemus beneficentiam, sed etiam honoris reverentiam *ibid.* — maxime in aetate decrepita indigent foveri et sustentari *ibid.*

— non possunt obligare filios ad ingressum in religionem nec ad ea quae sunt supererogationis IV 456 a. 457 a — non possunt praecipere filiis matrimonium contrahendum, nisi consentiant, cum venerint ad annos discretionis IV 401 2*. 703 a — Iuramentum parentum de matrimonio contrahendo a filiis nullius est roboris IV 703 4* Vide V. *Matrimonium S.*

— debent procurare salutem filiorum IV 843 d. 4 — Merita parentum sunt filiis

causa multorum bonorum, et peccata malorum II 783 b — Peccatum parentum non imputatur filiis IV 41 b — Improprium parentum redundat in filium, cum est imitator scelerum patris III 263 3* — Debitum parentum imputatur proli, cum succedit in hereditate *ib.* 4*

PARIES — erigens aedificium est spes III 573 f. 2

PAROCHUS — Sacerdos parochialis est proprius sacerdos, cui commissa est cura specialis IV 453 b — Sacerdotibus parochialibus ordinarie confitendum IV 454 a — non habet potestatem excommunicandi nisi pro aliquibus casibus IV 488 f. 3. 489 a

PARS — non est in divinis I 356 f. 3 — Partialitas non est ponere in Deo, quia tollit perfectionem et aequalitatem *ib.* a, 5* — In substantia spirituali non sunt partes quantitativae nec heterogeneae II 91 a

— corporis secundum speciem dicitur, super quam fundatur virtus activa et conversiva II 727 f. 3 — Ex partibus dissolutis potest idem numero corpus reparari IV 888 b sq.

— Pulcritudo partium attenditur secundum situm, quem habent in toto II 829 b — possunt esse deordinatae in toto IV 917 4*

— Quod est ex parte cum oppositione ad perfectionem, adveniente perfectione habet evacuari III 689 1*

PARTIBILE — Omne divisibile est partibile IV 4024 arg. 3 — Partibilitatis principium est materia II 97 b — Omne partibile est passibile ab exteriori IV 4024 arg. 3

PARTICIPATIO — Participatione habetur quod habetur ab alio differente per essentiam I 371 3*. 561 1* — dicitur habere minus quam totum I 400 d. 4 — Quod est per participationem reducitur ad illud quod est per essentiam in illis formis, quae natae sunt aliquid denominare per essentiam I 401 b. II 842 a — ab essentia alicuius formae potest non esse, sed non potest non esse talis; habens formam participatam potest non esse tale I 295 3* — Forma universalis participatur in subiecto tota quantum ad esse, non tamen quantum ad posse I 401 a

— Nihil impartitur aliquid, nisi respectu cuius est in actu secundum veritatem II 202 a Vide V. *Dare.*

— Deus nihil potest participare, quia forma per essentiam esset maior ipso I 401 d. 4

— Creatura participat summum Bonum II 817 d. 3 — Creaturae spirituales natae sunt participare divinam bonitatem, aliquo modo etiam corporales II 42 1* — Nihil aequaliter participat creatura cum Deo I 445 f. 3

PARTICIPIUM — habet naturam verbi I 400 d. 3 — significat per modum actionis I 391 5* — concernit tempus I 327 a — manens participium significat adiective et in adiacentia et trahit numerum a supposito I 400 d. 3 — adiective retentum po-

PAR

nit rem suam circa subiectum et trahit nomen a supposito III 175 4* — transit in nomen quatuor modis I 400 d. 3

PARTICULARE — non ponitur in divinis I 406 2* — nec est in divina natura in se nec in hypostasibus I 358 f. 3 Vide V. *Singulare.*

PARTUS — sequitur ventrem IV 794 b

PARVULI — naturaliter habent teneriora membra quam adulti II 488 d. 5 — in statu innocentiae probabiliter paulatim profecissent in usu membrorum *ibid.* — resurgent in perfecta quantitate, virtute divina supplete materiam II 736 b Vide V. *Corpus - resurgens.*

— In infantia est mollis et fluida complexio cerebri IV 489 d. 6 — In parvulis potentiae non habent actum propter organi ineptitudinem *ibid.* — In parvulis nulla est potentia expedita II 642 arg. 6 — In parvulis sunt potentiae ligatae IV 414 a — Potentiae in parvulo impediuntur a corporis imperfectione, ne debite exeant in actus suos *ib.* b — Potentiae naturales in parvulo, quantum est de se, videntur esse perfectae, licet non exeant in usum IV 445 3* — in statu innocentiae non fuissent statim idonei ad usum cognitionis, sed per intervalla in sensu et cognitione profecissent II 489 d. 6 — In parvulis est ignorantia ut poena II 725 arg. 2, 3 — Parvulis infligi dicitur ignorantia, non subtrahendo scientiam, sed non apponendo II 491 3* — possunt habere aliquem habitum sine eius usu II 489 d. 6. IV 414 b

— Parvulis deest dare remedium, quia impotentes sunt se iuvare IV 44 d. 4 — Parvulis datur remedium, quo deletur originale sine actu voluntatis IV 403 f. 3 — potest habere remedium adiutorio alieno, non suo IV 450 b — sicut per alium cecidit, ita potest per alium relevari disponendo *ibid.* — Parvulo potest alienum meritum suffragari II 434 4* — Parvulo datur gratia ad motum fidei alienae sive ad meritum Christi *ibid.* — Parvulis congruum est per alium subveniri, quia per actum alterius fuit culpa contracta et ipsi non possunt se adiuvari IV 442 f. 4, b — Parvulis subvenit voluntas et fides aliena, ut fiant membra Christi et salventur per eius passionem, quod ipsi non possunt velle *ib.* b, 4* — Iustificatio fit in parvulis per fidem alienam II 649 d. 3

— iustificabantur in fide parentum IV 69 3* — congrue merebantur gratiam fide parentum, quia per ipsos contraxerant culpam IV 34 b — in lege naturae salvabantur per fidem parentum vel eorum qui curam gerebant de parvulo *ibid.* — poterant disponi ad iustificationem professione fidei parentum informis facta motu fidei vel actu exteriori IV 32 b — Remedium parvulorum erat sola fides parentum sine Sacramentis, cum fieret quaecumque fidei professio cum respectu ad parvulum IV 34 a sq. — tempore legis naturae iustificabantur in sola fide parentum sine aliquo opere poenali IV 449 b — Parvulo periclitanti in lege naturae facilius poterat

PAR

subveniri sola fide parentum, sed parentibus infidelibus parvulus salvari non poterat IV 34 3* — Dubium est, utrum utrumque parentem oportuerit esse fidelem ad hoc, ut parvulus salvaretur *ibid.*

— in utero non possunt iuvare per fidem alienam nec per Sacramenta Ecclesiae IV 150 a sq. — in utero de lege communi non iustificantur *ib.* b — secundum ius commune non regenerantur nisi prius per naturam nati IV 34 2*

— In parvulis per baptismum deletur peccatum originale II 752 f. 4. 759 f. 1 — in baptismo recipiunt remissionem culpae originalis merito passionis Christi et alienae fidei et virtute Sacramenti IV 112 b — non habent obstaculum, quominus suscipiant rem Sacramenti *ib.* f. 3 — Baptismus parvulis non significat in se, sed aliis IV 15 3*. 113 4*

— sine baptismo aquae de iure communi non possunt disponi ad gratiam IV 107 3*. 147 d. 4 — Parvulis non datur gratia sine baptismo II 134 4* — in nova lege non salvantur, nisi circa ipsos fiat expressa fidei professio quantum ad mortem Christi IV 117 d. 4 — in nova lege non salvantur fide parentum nisi virtute Sacramenti *ibid.*

— sine baptismo non salvantur, sicut salvabantur sine circumcissione ante octavum diem IV 41 b — sine baptismo aquae moriens damnatur, non propter transgressionem praecepti, sed propter culpam originalem, quae remanet non deleta IV 407 3*. 117 d. 4 — Parvulis, qui moriuntur ante baptismum, Deus impendit beneficium conservationis naturae, et paratus esset impendere beneficium gratiae, si perducerentur ad baptismum II 774 5* — qui occiditur, ne baptizetur, pie creditur in sanguine suo baptizatus IV 117 d. 4

— Parvulis fides aliena subvenit profitendo in Sacramentis, ubi est professio mortis Christi in signo IV 112 b — Ad salutem parvuli requiritur virtus passionis Christi cum fide Ecclesiae IV 404 d. 2 — salvantur in fide Ecclesiae, quamvis parentes sint mali IV 117 d. 4

— Parvulis, qui non possunt per se mereri, subvenit baptismus IV 553 5* — recipit baptismum sine voluntate propria nec potest, cum ad adultam aetatem venerit, revocare IV 401 2*

— suscipientes baptismum recte dicuntur credere IV 456 2* — obligantur promissione patrinorum ad ea, ad quae tenentur iure naturali, ad nulla supererogationis IV 457 a — Sponsio in baptismo non est proprie votum nec parit novam obligationem *ib.* b — baptizati ab haereticis pertinent ad Ecclesiam IV 126 b. 127 b

— De lege communi datur parvulis aequalis gratia in baptismo IV 115 b

— Potentiae in parvulis non sunt idoneae ad exeundum in usum gratiae et virtutum, nihilominus tamen idoneae sunt per donum gratiae et habitus virtutum decorari et perfici II 644 6* — Parvulis in baptismo habitus perfecti virtutum infunduntur, sicut et adultis, quamvis per illos

non operentur propter corporis imperfectionem II 489 d. 6. IV 114 a sq., 3* — Habitus infusi sunt in parvulis perfecti, quamvis non habeant usum, quia non habent ortum a natura IV 114 b — Parvulis infunduntur habitus virtutum quantum ad formale, quod tamen non potest in potentia radicari et stabiliri III 492 5* — per gratiam et habitum virtutum cognoscunt Deum habitu, sed non actu I 650 d. 3

— habentes gratiam digni sunt vita aeterna per merita passionis Christi II 770 2* — indigent meritis, sed propter imperfectionem et impotentiam assequantur gloriam per merita aliena, utpote per merita Christi, sicut contrahunt culpam propter peccatum primi parentis III 391 5*

— non iniuste sustinent poenaltates post baptismum IV 97 arg. 1 — iuste puniuntur poenis temporalibus II 794 3* — patiuntur, sed non proprie puniuntur nisi relate ad voluntatem Adae peccatricem II 955 3* — baptizati vulgo dicuntur non ita foetere sicut non baptizati II 764 4*

— potest obligari ad ea quae sunt de iure naturali et in possessionibus, sed non ad servitutem IV 797 2*

— confirmantur, non ut tunc pugnent, sed praemuniantur, ut postmodum pugnent IV 173 2*

— Ecclesiae orationes pro parvulis prosunt aliis IV 118 d. 6

— carent iustitia originali IV 518 6* — non damnantur pro culpa Adae tantum, sed pro propria per contractionem II 783 a

— non baptizati puniuntur poena damni in limbo IV 940 a — sunt in parte inferiori limbi, quia habent carentiam visionis sine expectatione *ib.* b. 941 b — ponuntur in loco vili II 494 a, 4*

— Parvulis competit status in limbo sine poena sensibili IV 518 6* — damnati non habent poenam sensus, sed solam poenam damni IV 117 d. 5 — privantur in aeternum visione Dei, sed non sentiunt poenam ignis II 493 f. 1. 494 a — nec dolorem nec remorsum habebunt de gloria perdita II 797 a. 798 5* — non dolebunt de carentia visionis propter remorsum, quia statu, quem habebunt, contenti erunt IV 118 d. 5

— privantur visione Dei et lucis corporalis II 797 a — non habebunt dolorem interiorem *ibid.* — tenent statum medium inter Beatos et damnatos *ibid.* — tenent medium inter tristitiam et laetitiam *ibid.* b, 3* — eorum desiderium quodam modo compensatur in eorum aestimatione *ib.* 2*

— In eis simul manifestatur iustitia et misericordia II 797 b — Deus non facit parvulos frustra, sed ad suam gloriam *ib.* b — Melius est eis esse quam non esse II 793 f. 5. 794 a

— habent cognitionem eorum saltem, quae sunt animae naturaliter inserta II 796 b — In parvulis damnatis non vigeat discretio, quia non erit in eis tristitia IV 885 1* — semper manent in eodem statu cognitionis et affectionis II 797 b. 798 6*

PAS

— Anima parvuli uniatur corpori, ut illud perpetuo vivificet et ut simul cum illo multetur poena damni IV 886 5* — eorum corpora carent passione non ex virtute, quam habeant in se, sed propter ordinem divinae iustitiae, secundum quem agit ignis infernalis II 794 5* — non habent dotem impassibilitatis *ibid.* — virtute divina in vita continuantur, quin egeant cibo nec potu *ibid.*

— non potuerunt liberari a Christo descendente ad inferos III 462 b

PASCHA — dicitur cibus paschalis, ut azyma, vel agnus paschalis, vel Christus, agnus verus IV 261 2* — Transitus Christi fuit in passione IV 186 3* — Christus non praevenit nec praevenire debuit celebrationem paschalis IV 261 b

— non solum celebratur in rememorationem resurrectionis praeteritae, sed etiam in praesignationem resurrectionis futurae, ratione cuius celebratur secundum cursum lunae II 369 b

PASSIBILITAS — Anima, cum coniungitur corpori, contrahit passibilitatem ex corruptione poenaltatis II 749 a. III 394 d. 4 — Anima iuncta carni passibili fit passibilis et dolens II 747 f. 6 — per prius inest animae quantum ad causam primam III 394 d. 4 — in nobis dicit dispositionem consurgentem ex culpae merito III 360 d. 3 — in rationali tantum creatura est poena II 716 1* — secundum statum naturae lapsae est patiendi necessitas III 350 f. 3

— Corpus hominis est passibilius quam alia non ratione nobilioris complexionis, sed ratione poenaltatum inflictarum IV 1023 2*

— Corpus Christi habuit passibilitatem III 359 b — Christus assumpsit passibilitatem de statu naturae lapsae III 350 f. 3. 351 2* — Christi fuit coassumta III 141 4*, 3* Vide V. Christus 19.

— Omni passibili potest inferri passio IV 263 arg. 3 — Passibile potest non pati ab agente aut ex virtute, quam habet in se, aut ex ordine divinae iustitiae II 794 5*

PASSIO — est motus contra naturam, quia est contra naturalem appetitum salutis III 386 4* — Natura naturaliter horret passiones III 375 b — non habet exemplar in Deo nisi in genere entis II 877 d. 5

— Omne, quod patitur, patitur ab aliquo per repugnantiam qualitatis activae IV 932 f. 4 — omnis est ab aliquo repugnante et praedominante II 465 f. 5 — Secundum ordinem naturae contrarium patitur a contrario III 442 f. 2 — Quod nullo modo habet contrarium aliquid nec superius, nec per se nec per accidens, non potest pati ab aliquo agente III 354 3* — corrumpens per influentiam secundum ordinem naturae est, quando patientis materia appetit esse sub alio actu ratione privationis IV 1024 a, b — ab extrinseco corrumpens est per influentiam, vel per violentiam *ib.* a

PAS

— Aliquis patitur passione intrinseca, aut ab extrinseco illata II 540 b. 846 a — Nihil compositum potest pati exterius, quod non possit pati interius IV 1023 f. 3

— quae est per partis ademptionem, aliquid abiicit de substantia et aliquid inde corrumpit II 461 4* — intensa corrumpit simpliciter auferendo esse, quando patiens potest recipere formam contrariam suae perfectioni quantum ad esse, sed auferendo bene esse, quando patiens potest tantum suscipere contrariam dispositionem quantum ad bene esse IV 930 2*

— omnis in re corporali facta potest magis et magis intendi et per suam intentionem potest inducere mortem IV 389 arg. 3 — est via ad corruptionem, in quantum magis facta abiicit a substantia III 354 2* — omnis maior facta abiicit a substantia IV 929 arg. 2. 1023 f. 2 — Quod interius patitur est corruptibile IV 1021 f. 3 — Qui passibilis est est mortalis, quia eadem est ratio passibilitatis et mortalitatis II 504 f. 6 — Per passionem continuam non semper novum aliquid adimitur, sed eiusdem rei adeptio continuatur IV 930 2*. 935 7*

— non est, ubi non est sensus doloris IV 935 6* *Vide V. Dolor.* — Quanto aliquid magis est passibile, adiunctum affligenti magis patitur, ceteris paribus, vel nisi sit minor sensus passionis IV 521 2* — Aliquid patitur magis et minus non secundum laesionem, sed secundum sensum passionis *ibid.*, 4* — non est maior vel minor, quia aliquid transmutatur et abiicitur *ib.* 3*

— Quod laedit perfectibile laedit per consequens perfectionem III 354 3* — Patientem uno membro, compatiuntur cetera propter unionem membrorum in corpore III 353 f. 3

— fit per immutationem perceptionis animae et per inseparabilem adhaesionem affligentis contra voluntatem IV 934 a — in anima est corporalis, vel animalis sive spiritualis *ibid.* sq. — naturalis est ab agente, animalis ab anima se ipsam movente occasione actionis *ib.* b. 935 4*, 6* — naturalis respondet actioni naturali, quae generat speciem consimilem in passo secundum naturam IV 934 4* — Passione animali generatur similitudo spiritualis in passo *ibid.*

— quae non est via ad corruptionem, potest esse in incorruptibili III 354 2* — In spiritu incorporeo potest cadere dolor IV 933 a — Spiritus vivaciorem habet vim sentiendi passionem, licet minus laedatur quam corpus passione naturali IV 521 2*

— Poena passionis gravior est quam poena compassionis IV 519 f. 5

— Anima patitur per accidens compatiendo corpori III 347 4* — Anima patitur ex se, occasione sumta ex carne *ibid.* — Anima affligitur in corpore, sed non occiditur IV 930 a — Passio corporis contristat animam IV 1021 f. 2 — Anima pa-

titur, patiente corpore, propter essentialem unionem ad corpus III 353 f. 1, 2, 4. 354 a, 1* — Dolor non est in carne ante adventum animae II 749 b — animales multum redundant in carnem IV 589 3*

— Anima separata non tantum patitur secundum sensualitatem, sed etiam secundum se totam, praecipue secundum partem intellectualem, cuius habet usum et operationem III 353 f. 5 — Anima maxime refugit poenam ignis, quia contra naturam suam est, non sic contra naturam corporis IV 521 2*

— Aliquid patitur secundum ordinem naturae, vel secundum dispensationem divinae misericordiae, vel secundum ordinem divinae iustitiae III 347 4*. 442 f. 2 — Qui agit quod non debet patitur quod debet II 89 f. 2

— Causa passionis in genere moris est meritum peccati in nobis, in genere naturae est compositio ex contrariis secundum statum pugnae et mutuae actionis III 352 5* — In nobis est necessitas patiendi propter naturalem compositionem ex contrariis agentibus et patientibus et propter reatum originalis peccati III 351 a — In nobis est necessitas patiendi sive per comparisonem ad naturam, sive ad personam *ibid.* sq. — In nobis est necessitas patiendi, ita quod nec natura nec voluntas possit passionem prohibere *ib.* b — In nobis est necessitas patiendi contracta *ib.* a, b — In nobis natura et voluntas passioni subest, in Adam vero tam natura quam voluntas passioni praeerat *ib.* b — In statu innocentiae non fuisset in homine passio corporalis intrinseca nec illata II 540 b sq.

— Omnis, qui patitur, aut passionem promeruit, aut per passionem meretur, alioquin pateretur sine iustitia et frustra III 385 f. 5. 386 a

— ut pura passio non est laudabilis nec vituperabilis III 386 a, 1* — est effectus et illatio actionis quantum ad efficaciam in genere naturae *ib.* 2* — est in genere moris ut effectus voluntatis internae *ibid.* — est a violentia agentis, quae est ab extra, sed passionis sustentia est a voluntate patientis *ib.* a, 3* — ex parte sustentis potest esse meritoria et demeritoria *ib.* a, 4* — potest esse meritoria *ib.* 4* — potest esse bona ex voluntate patientis, cum actio est mala *ib.* 2*. 433 d. 4 — dicitur, ut est in patiente III 433 d. 4

— exterior non efficit aliquid interius, sed potius recipit bonitatem ab interiori IV 110 f. 3 — illata ab extrinseco non est meritoria nec demeritoria nisi in quantum a voluntate acceptatur vel respuitur II 846 a

— est meritoria, si quis eam perferat ex voluntate bona II 524 4*. III 386 a, 1*, 3*, 5* — In tolerantia passionum consistit meritum praecipuum III 330 f. 3. 385 f. 3 — maxime valet ad meritum remissionis poenae et satisfactionis III 393 3*

— Circa passiones illatas est fortitudo III 720 a sq. 782 f. 4 — Maxima

PAS

arduitas consistit circa passiones sustinendas III 782 f. 4, 5. 783 b. 784 4* — Aliquis potest sustinere et aggredi passiones aut propter iustitiae et honestatis conservationem, aut propter perfectam Christi imitationem, et primum spectat ad dictamen iuris naturalis et honestatis moralis, secundum vero ad consilium Dei III 783 b. 784 5*

— laedens et affligens est poena in eo, in quo non est nata esse, quantum est de prima constitutione naturae, sed non proprie sine contrarietate voluntatis II 954 b — est plene poena ut displicens in comparatione ad voluntatem *ibid.*

— pure poenalis est ordinata simpliciter et est a Deo II 855 b — culpabilis est deordinata simpliciter et ordinata secundum quid et non est a Deo *ibid.* — vitiosa est quodam modo ordinata ad culpam praecedentem, sed deordinata quoad inclinationem ad culpam sequentem, et haec non est a Deo *ibid.*

— Christi fuit bona, quia voluntaria et directa in bonum finem I 860 d. 2 — In passione Christi Dei caritas manifestatur IV 257 a — Memoria passionis delectat et reficit, quia est nostra redemptio *ibid.* — Licet et oportet dolere de passione Christi, volendo contrarium voluntate pietatis, sed non voluntate rationis I 859 4*. 861 d. 4 — Christi aperuit sigilla et secreta IV 194 b — erat secretissimum mysterium *ibid.* — Christi significatur in occisione vitulae rufae IV 141 b *Vide V. Christus 20.*

— Deus subvenit humano generi per passionem Christi ad satisfaciendum pro culpa originali IV 112 b — Quod Deus patitur, est satisfactio infinita IV 351 b — Christi plus meruit quam peccatum Adae demeruit IV 96 arg. 3 — Christus per passionem suam impetravit nobis remissionem culpae quantum ad maculam et quantum ad reatum III 404 a — Christi meruit remissionem omnium peccatorum quantum ad reatum *ibid.* — Christi meruit remissionem omnium peccatorum quantum ad sufficientiam, non quantum ad efficaciam *ib.* 4* — Christi non habet efficaciam in omnibus, quia non omnes se disponunt IV 99 3* — effectum non habet nisi in his qui volunt fieri membra Christi et consentiunt IV 112 b

— Effectus misericordiae maior est post passionem Christi persolutam, quam cum esset promissa IV 52 3* — non operatur in baptismo aquae et sanguinis secundum totam virtutem, sed magis et minus secundum expressiorem professionem fidei passionis IV 109 2* *Vide V. Christus 34.*

— Christi inchoata est statim post coenam, luna decima quarta IV 261 4*

— maxime respiciunt affectivam II 898 arg. 4. 900 5* — Naturaliter in mente possunt affectiones quatuor alternari IV 933 a — Affectiones animae quatuor sunt, gaudium et dolor, spes et timor III 555 arg. 1. 556 b. 579 f. 1. 580 a. 884 arg. 2 — omnes possunt reduci ad timorem et

amorem III 886 2* — omnes malae ortum habent ex amore et ex conversione ad bonum proprium II 847 5*

— ab extrinseco est involuntaria, sed passiones ab intrinseco possunt esse voluntariae non solum sicut a voluntate concomitante, sed etiam causante II 847 2* — magis est motus ad animam III 556 1*. 557 3*

— Passionibus non meremur nec demeremur II 892 arg. 2 — ab intrinseco, quae sunt a corruptione poenali naturae, sunt tantum poenales; quae oriuntur a corruptione vitiosa, habent etiam rationem culpae II 846 b — animae multae sunt culpabiles, non in quantum passiones sunt, sed ratione inordinationis voluntatis coniunctae vel antecedenter vel consequenter II 846 a. 847 3* — animae sunt peccata, in quantum oriuntur ex corruptione concupiscentiae, vel ex inordinato amore voluntatis deliberativae II 846 b — malae non habent plenam rationem culpae, nisi quando in voluntate consummantur *ibid.*

— per se non habet rationem virtutis III 556 ad 1. 557 3* — potest esse actus virtutis ut concomitans motum voluntatis IV 319 2*. 386 4* — potest esse virtus ex actu voluntatis concomitantis, sed potest esse peccatum, in quantum egreditur a natura vitiosa et corrupta II 847 4* — con surgentes a conversione voluntatis ad bonum simpliciter vel ad bonum proprium et ut nunc sunt meritoriae vel culpabiles sicut ipsa voluntas II 846 b — Circa passiones innatas est temperantia III 720 a sq.

— attingit rationem vel ut ratio, vel ut natura est III 354 5* — quae attribuuntur rationi, ut ratio est, consequuntur deliberationem *ib.* a — Perfectioni sapientiae repugnat, quod ratio cedat et succumbat passionibus et eis perturbetur, non autem quod sentiat passiones III 355 a. 359 d. 1. 360 d. 3

— Propassio est, quae attingit tantum sensualitatem, vel rationem per modum naturae III 355 a — Propassio generaliter accepta est passio diminuta, quae est partis sensualis, vel virtutis naturalis III 342 d. 4 — Propassio in nobis dicitur motus subitus sensualitatis praeter iudicium rationis *ibid.*

PATER — dicitur qui mediante semine producit similem in forma et natura III 101 1* — est qui producit rem ad esse, si convenit in natura et forma *ib.* 2*, 3* — non solum dicitur ab originis habitudine, sed etiam ab expressa similitudine III 147 d. 2 — alicuius est qui refertur ad eum sub nomine patris III 238 4* — Paternitas est relatio, quae formaliter distinguitur ab aliis relationibus ratione principii a quo III 194 a

— Paternitas per prius est in Deo quam in creatura I 480 f. 2. 489 b — A Patre aeterno omnis paternitas nominatur I 395 f. 4. III 238 2* — Deus propius et principalius dicitur Pater quam alia, non translative I 395 f. 4 — Ipsum nomen translatum est a nobis ad Deum I 489 b

— Deus est pater omnium IV 45 d. 3 — Deus est pater omnium, quia est principium commune IV 874 2* — Deus est pater omnium creatione, et fidelium regeneratione III 237 f. 2 — Deus non est pater cuiuscumque creaturae, sed illius quae habet insigne divinae imaginis III 240 d. 4 — Deus ex tempore dicitur pater aliquorum, quos temporaliter adoptat III 404 4* — Deus dicitur Abraham, quia summus pater est omnium, maxime fidelium IV 45 d. 3

— respectu Filii et respectu nostri dicitur aequivoco, cum ipse terminus hic significet essentiam, ibi personam I 514 a — Deus dicitur pater Filii et pater noster secundum analogiam III 240 d. 5 — Deus dicitur pater Filii paternitate aeternali et personali, pater noster ex tempore et essentialiter *ibid.*

— essentialiter dicitur de tribus personis respectu nostri III 237 f. 2, 4. 238 a — Propter effectus temporales tota Trinitas dicitur pater III 402 arg. 4 — Pater et Filius et Spiritus sanctus sunt unus pater noster III 237 f. 4. 238 a — Tota Trinitas est unus pater noster per adoptionem III 238 3* — Paternitas respectu nostri a Patre communicatur toti Trinitati, sed ipsi personae Patris appropriatur III 238 2*

— differt a Filio in supposito et in proprietate, ideo dicitur alius, vel etiam alter I 106 d. 9 — Inter Patrem et Filium est differentia personae per habere principium et non habere I 485 4* — Aliqua proprietates personalis est in Patre, quae non est in Filio I 444 d. 4 — Sabellius posuit, proprietatem Patris cuilibet trium personarum posse attribui III 403 a

— Esse Patrem et esse Deum est unum esse in re, differens autem secundum rationem intelligendi, ut absolutum et relatum I 441 b. 565 d. 4 — alio est Deus, alio Pater I 491 d. 4 — dicitur alio Deus, alio Pater alietate rationis, non rei I 142 4* — dicitur alio Deus, alio Pater non alietate essentiae, sed modi I 575 1* — alio est Deus, alio Pater diversitate secundum rationem dicendi vel intelligendi I 384 2* — dicitur non eo esse substantia, quo est Pater, per negationem habitudinis formalis I 581 d. 4

— Paternitas et filiatio opponuntur relative I 500 3* — dicit relationem ad filium secundum positionem I 499 f. 3 — ex intellectu principali importat respectum ad principium per modum positionis et generationis I 500 a — ex consequenti intellectu dicit relationem principii solum respectu Filii et per modum generationis *ibid.*

— Paternitas proprie importat habitudinem I 458 a. 468 b. 469 b. 472 b. II 2 b — Paternitas est vera habitudo I 500 a — dicitur secundum relationem ut distinctivum relatorum I 536 3* — Paternitas significat relationem, non tamen dicitur ad alterum, sed est id quo alterum refertur I 399 5* — non transit in substantiam sicut essentialia, a quibus differt secundum modum se habendi et dicendi I 565 d. 4

— Paternitas dicit proprietatem Patris per modum positionis et propriae habitudinis I 501 f. 4, b — Paternitas est notio personalis Patris et dicit illius personae propriam relationem et complementum *ib.* b, 4*. 504 b — Paternitas dat Patri esse personale et distinctum I 501 1* — Persona Patris propriissime exprimitur per paternitatem *ib.* f. 2 — ab aliis personis distinguitur per relationem paternitatis *ib.* f. 1 — perfecte distinguitur paternitate I 504 b — Paternitas dicit causam formalem Patris ut ratio dicendi vel intelligendi I 581 d. 4

— Paternitas non accedit hypostasi Patris I 501 1* — Sine paternitate non potest plene apprehendi hypostasis Patris *ib.* 2*. 504 b — Hypostasis Patris potest intelligi non ut distincta paternitate, nulla alia persona intellecta, sicut hypostasis Patris et Filii, non intellecta hypostasi Spiritus sancti I 471 b

— Paternitas est proprietas Patris et nulli alii convenit I 383 f. 3. 384 b — Paternitas est incommunicabilis non de generali sua significatione, sed ratione innascibilitatis I 471 b

— Esse patrem ut proprietas attribuitur hypostasi Patris I 479 d. 4 — In Patre intelligimus qui est Pater et quo est Pater *ibid.* — includit intellectum hypostasis I 480 d. 4 — importat intra se hypostasim, circa quam ponit proprietatem I 468 a, 2* — Paternitas non supponit Patrem I 579 b — Non potest dici: paternitas generat, quia notio non denominatur nisi suppositum I 580 4*

— se ipso refertur ad Filium, in quantum est sua paternitas I 453 6* — Paternitas, quia est relatio, est simul natura cum filiatione I 472 b — secundum id quod est et quod est Pater, simul est natura I 374 arg. 3

— Paternitas et generatio sunt eadem proprietas secundum rem, sed differenti modo significantur I 468 a sq. — Paternitas et generatio de se invicem praedicantur tum in concretionem, tum in abstractionem *ib.* a, 3* — et Genitor differt secundum modum exprimendi *ib.* 1* — Generare non importat hypostasim *ib.* a, 2*

— Paternitas inest per actum generationis I 470 2* — Paternitatem non oportet praeintelligi generationi I 458 a. 470 2*. 471 b — videtur, quod sit ideo pater, quia generat I 469 b — Generatio videtur praecedere paternitatem secundum rationem intelligendi *ibid.* — Paternitas de se dicit habitudinem, sed praesupponit fecunditatem II 2 b sq. — Hypostasis Patris distinguitur per proprietatem generandi I 468 f. 4 — Hypostasis Patris complete distinguitur per proprietatem generationis I 469 1* — Ante generationem intelligitur hypostasis, sed non ut complete actu distincta I 458 4*. 469 1* — generat ut hypostasis quodam modo distincta innascibilitate I 470 1*, 3*. 471 b — Ratio distinguendi inchoatur in innascibilitate I 470 1*. 504 b

PAT

— Proprium personae Patris est generare respectu personae Filii I 139 f. 3, b. III 101 a — Impossibile est, Patrem non generare I 125 f. 3 — non potest esse sine alio I 384 1* — Fecunditas generandi est in Patre, quia principium I 139 b — Patri convenit generare ut auctori ratione auctoritatis I 474 a *Vide V. Generatio 15.*

— In Patre est paternitas et innascibilitas I 451 f. 7 — Paternitas est alia notio ac innascibilitas, differens maxime quantum ad principalem intellectum I 500 a. 501 2* — secundum paternitatem refertur ad Filium, non secundum innascibilitatem I 451 f. 7 — Paternitas et innascibilitas sunt duae notiones distinctae secundum rationem innoscendi, sed inseparabiles secundum rem I 504 a

— Paternitas et spiratio in Patre reducuntur ad innascibilitatem I 471 b — Paternitas convenit cum spiratione non formaliter in notione, sed originaliter in persona Patris et in proprietate eiusdem, quae est innascibilitas I 517 d. 1

— simpliciter potest esse, quin sit ingenuus I 499 f. 2. 504 a — Paternitas de se nullo modo dicitur comparationem ad prius, nec positive nec privative I 578 a — Patris proprietas non est, quia non est natus I 462 d. 4 — dicitur a se privative, id est non ab alio I 183 a — potest dici de nihilo esse simpliciter privative vel negative I 423 d. 41 *Vide V. Ingenuus et V. Innascibilitas.*

— hanc conditionem: non habere ab alio, nulli communicat I 227 d. 3 — non potest communicare innascibilitatem I 503 b — Quod est in Filio a Patre est in Patre a se ipso, quantum ad essentialia III 30 3*

— est prior omni emanatione, scilicet generatione et processione, quia non generatur nec procedit I 245 b — nec generatur nec per generationem accipitur nec generationem consequitur I 498 a — Patri non convenit emanatio nec subauctoritas I 263 5* — Persona Patris caret emanatione et origine sive principio I 543 b sq. — omnino caret principio I 263 b — caput non habet, sed est caput omnium I 552 d. 7 — Persona Patris est prima, ante quam non est alia, et quae non est ex alia I 549 a

— nihil habet a Filio, sed intellectus noster aliquid cognoscit de Patre, cognito Filio I 549 7* — et Filius nihil recipiunt a Spiritu sancto I 560 b

— propriissime dicitur principium I 509 4* — est principium alterius non ab alio I 240 d. 4. 517 d. 2 — habet notionem in ratione principii tantum I 286 d. 4 — potest dici principium totius divinitatis quantum ad personarum pluralitatem I 275 d. 6 — est principium totius deitatis, id est omnium personarum, se excepto I 517 d. 4 — est principium totius deitatis, quia a nullo est I 470 b. 498 a. 517 d. 1 — est totius deitatis principium, quia est prima persona I 472 b — ratione innascibilitatis ex consequenti intellectu est principium omnium personarum I 517 d. 1 — per paternitatem est principium Filii et

per spirationem principium Spiritus sancti *ibid.* — quia a nullo est, omni modo productionis productus *ibid.* — quia non generatur nec procedit, est prior et principium utroque modo I 215 b. 470 b

— In Patre est fontalis plenitudo ad omnem emanationem ratione innascibilitatis seu primitatis I 54 a. 470 b — In Patre est fontalis plenitudo, quia non est ab alio, sed alii ab ipso I 240 d. 4 — ut innascibilis est principium fontale, a quo omnia, et in quem omnia per Filium reducuntur I 552 d. 7 — In Patre est status originis personarum I 54 4*

— non dicitur plura principia, licet plures habeat notiones, quia non habet secundum diversas naturas et vires I 516 a — In Patre plures proprietates non faciunt compositionem, quia non differunt nisi respectu obiecti I 466 4* — unicum habet posse I 441 f. 4 — non generat et spirat ut unus nec ut plures, sed ut alio modo se habens ad Filium, alio modo ad Spiritum sanctum I 236 4*

— In Patre principalitas dicitur quandam auctoritatem I 216 4* — In Patre est quaedam auctoritas, quae non dicit causalitatem, sed summam principalitatem I 191 d. 14 — In persona Patris principaliter est auctoritas III 79 d. 2 — Ratione innascibilitatis est in Patre summa auctoritas I 471 a — Auctor in Patre videtur dicere eandem notionem, quam innascibilitas I 240 d. 4 — in Patre est auctoritas, quia quod habet ab alio non habet *ibid.* — In Patre auctoritas dicit fontalem plenitudinem *ibid.* *Vide V. Auctoritas.*

— potest dici auctor omnium personarum, quae sunt ab ipso I 240 d. 4 — In Patre est auctoritas respectu Filii et Spiritus sancti I 286 d. 4 — In Patre et Filio est auctoritas respectu Spiritus sancti vel eius operationis I 248 d. 4

— est principium Filii, sed non causa differens per essentiam I 537 b — si generaret alium in substantia, mutaretur I 189 d. 3 *Vide V. Generatio 11 et 13.* — generat alterum se I 100 b. 406 d. 7 — Filius est de substantia Patris I 445 b — Esse de substantia Patris dicit convenientiam substantiae et distinctionem per originem *ibid.* — Filius dicitur de substantia Patris, non quasi ex materia, sed propter consubstantialitatem originis I 364 4*

— producit ab aeterno plenitudinem virtutis et amoris, sicut fluvium rapidum et igneum I 1 b

— generat per omnimodam virtutem I 191 d. 10. 564 4* — producit Filium per naturam et summam potentiam I 184 f. 4 — Quod pater terrestris per se non potest generare, sed ex coniunctione cum alio distante, quod fit ad imperium voluntatis, est propter defectum I 128 4*

— non communicat Filio personam, sed tantum naturam sive essentiam I 485 4* — communicat Filio totum, quod habet, sed non id, in quo distinguitur I 483 4* — generando non potest dare amplius, sed potest dare alio modo I 58 4* — non com-

PAT

municat Filio posse generare I 139 b. 440 a. 183 1*

— communicat naturam suam Spiritui sancto per spirationem sicut Filio per generationem I 240 d. 3 — producit Spiritum sanctum mediante Filio I 224 1*. 227 d. 4 — Spiratio convenit Patri per se et ut est principium Filii spirantis I 223 f. 4 — Patri appropriatur spiratio propter auctoritatem I 227 d. 3

— et Filius eodem modo spirant Spiritum sanctum I 203 3* — In Patre et Filio est una natura et potentia spirandi I 512 f. 3. 516 a — In Patre et Filio est eadem voluntas et fecunditas I 215 b. 216 3*, 4*. 513 b — et Filius dicuntur unum principium Spiritus sancti non unitate essentiali, sed notionis, in comparatione non ad suppositum, sed ad unitatem naturae et vis spirativae I 245 b. 216 3*. 513 a sq., 1*. 514 3*. 516 a, 4*

— Patri appropriatur unitas I 54 4* — Patri appropriatur unitas, quia est prima persona, ante quam non est alia, et quae non est ex alia I 549 a — Patri appropriatur ratio primi, quia est prima persona in Trinitate I 632 b — dicitur prior Filio secundum ordinem originis, quia iste est ab illo I 509 1* — Ad unitatem Patris omnia reducuntur per Spiritum sanctum et Filium IV 635 b

— Patri appropriatur aeternitas, ut dicit privationem omnis principii I 4 b. 543 b sq. — Patri appropriatur maiestas, et honor per appropriationem ei debetur II 986 arg. 2 — per appropriationem dicitur Altissimus III 79 d. 2 — Patri appropriatur potentia I 563 arg. 4. 566 d. 2. 593 2*. 596 d. 7. III 79 d. 2 — Patri appropriatur origo respectu creaturae I 479 d. 2 — Patri appropriatur creatio et recreatio III 30 4*

— In Patre maior est auctoritas et fecunditas quam in Filio, unde dicitur maior Filio in ratione principii I 286 d. 4 — dicitur maior Filio ratione auctoritatis *ibid.* 509 4* — non dicitur aequalis Filio secundum actum coaequationis I 347 a sq. 537 b — non dicitur maior Spiritu sancto, quia Spiritus sanctus non comparatur in ratione maioritatis I 284 d. 4

— se dicit Verbo ratione actus declarandi seu exprimendi I 558 3* — generando Verbum se declarat I 557 f. 5. 558 3*

— se manifestat per Verbum III 29 b — Verbo suo dicit se et omnia I 557 f. 5 — Verbo omnia dicit I 563 5* — in Verbo omnia facienda disposuit I 195 f. 4

— non est sapiens sapientia genita I 418 d. 3. 557 arg. 2, b. 560 a. 562 a — non est sapiens sapientia genita, quia sapientia non dicit proprium, sed appropriatum Filio I 201 3*. 558 2*. 562 4*. 565 d. 4 — non est sapiens sine Verbo et sapientia genita I 94 d. 6 — est sapiens sapientia ingenta, quae est eadem ac sapientia genita, quae est Filius I 488 d. 3

— cognoscit omnia in Filio, in quantum sunt in Filio ut in ratione exemplari I 563 4* — propter unitatem essentiali non

solum per Filium dicitur intelligere, sed etiam per se ipsum II 559 f. 2 — non intelligit Verbo, quia intelligere non connotat effectum I 563 5*. 564 3*

— non potest dici potens potentia genita I 564 a — Posse per Filium diceret auctoritatem et causalitatem in eo respectu Patris *ibid.* — potest quidquid potest Filius ad dignitatem spectans III 46 f. 2

— dicitur operari per Filium I 485 b. 565 d. 4 *Vide V. Operatio.* — per Verbum omnia fecit et refecit III 30 4*

— et Filius communicant in uno Spiritu I 202 b — et Filius non conveniunt formaliter in persona una, sed originaliter conveniunt, quia una persona oritur ab utroque uno et eodem modo I 203 3* — et Filius conveniunt in Spiritu sancto ut in amore *ibid.* — et Filius nectuntur active ut principium Spiritus sancti, non passive a Spiritu sancto I 560 b

— non diligit se Spiritu sancto I 206 d. 3 — diligit se amore essentiali I 558 a — diligit se ipso amore essentiali et non per participationem I 564 1*, 2* *Vide V. Amor-in Deo et V. Spiritus sanctus.*

— manifestatur in creatura mittendo Filium I 262 1* — Patri non convenit missio, quia non cognoscitur ut emanans sive ab alio veniens I 263 f. 3. 279 b. III 47 arg. 2 *Vide V. Missio.*

— potest dici redemptor III 409 arg. 4, b — non consuevit dici genitor hominis Christi III 116 3* *Vide V. Generatio 48.*

— Secundum quod in proximo relucet proprietatem Patris, debemus ei honorem et reverentiam III 822 b

— comparatur ad filios sicut radix ad ramos III 646 arg. 2 — comparatur ad filium sicut principium ad principiatum *ib.* f. 4 — et mater sunt in generatione quasi unum principium, ita quod neuter eorum per se sufficit II 794 2* — est dignius et nobilius principium quam mater, non tamen substantialius IV 794 b. 795 4* — et filius habent multam conformitatem propter immediatam originem IV 854 d. 2

— Patris ad filios est una sola relatio, quia una tantum origo et unus modus emanandi I 468 f. 2 — Paternitas non multiplicatur per respectum ad plures III 494 2* — unus generat plures filios, quia in uno non perfecte se exprimit I 440 6*

— terrestris quodam modo imaginem gerit Patris caelestis et ab eo sumit originem III 786 1* — In patre relucet proprietatem summi Patris in hoc, quod habet rationem principii III 822 b

— est honorandus specialiter prae aliis hominibus IV 869 f. 4

— Patris est generare et fovere et hereditatem relinquere IV 873 f. 3. 874 a, 4* — facilius potest bona sua dissipare et destruere et filiorum suorum hereditatem devastare, quam illam post devastationem et consumptionem reparare II 787 6*

— Paternitas spiritualis attenditur inter eum qui suscipitur, et eum qui suscipit IV 868 a

— Fides patrum dat exemplum posteris III 549 4* — Sancti patres in limbo habebant spem et certitudinem de futura gloria II 797 4*. IV 940 a sq. *Vide V. Limbus.* — peccatorum est diabolus propter imitationem I 463 d. 6

PATI — Ad patiendum ad exemplum Christi dantur appropriate habitus donorum III 737 a, b — Qui non vult pati poenam, quam patitur, iudicatur impatiens IV 521 arg. 3

PATIENTIA — consistit in tolerantia passionis III 385 f. 3 — Patientiae est sustinere III 561 arg. 4 — consistit circa passionem, prout efficiuntur voluntariae II 847 4* — Usus patientiae est respectu mali poenae I 32 f. 3 — exercetur in poena promotiva III 408 2* — Opus patientiae est poenalitatis IV 367 arg. 5 — defendit et roborat contra ventum adversitatis et fundat animam supra firmam petram IV 583 a — firmat veras virtutes IV 582 b

— reducit ad fortitudinem III 721 4*. IV 322 a — prout importat remissionem, continetur sub operibus misericordiae, prout afflictionem et macerationem, continetur sub ieiunio IV 369 5*

— est in irascibili III 580 a — Tolerantia passionum respicit potentiam irascibilem III 792 f. 2

— ut dicit passionem, non habet exemplar in Deo, sed solum ut dicit superferri passionibus I 306 d. 5 — Deus non est patientia essentialiter, sed causaliter est patientia nostra I 305 d. 5 — Deus non est patientia nostra exemplariter, sed tantum causaliter *ibid.*

— In patientia est medium, cum ad extremum declinat, fere omnia sustinendo IV 373 8* — est maxime meritoria III 385 f. 3

— Christus voluit, nos imitari ipsum in patientia III 334 a

PATRIMONIUM — Possessio dicitur patrimonium, quia paterna sollicitudine acquiritur IV 678 b

PATRINI — dicuntur, in quantum faciunt ad parvuli regenerationem IV 161 d. 6 — dicitur cognatus suscepto paternitate IV 868 a — debent esse eiusdem sexus propter periculum affinitatis IV 477 d. 5

— respondent in persona parvuli baptizandi IV 456 2*. 459 b — obligantur ad instruendum parvulum in his quae sunt de necessitate fidei et morum, nisi habeant alium doctorem IV 456 b — tenetur susceptum fovere et erudire in spiritualibus IV 869 f. 3 — Utrum possint admitti plures IV 161 d. 6

PATRONATUS — Ius patronatus est annexum fundo, et ipsum non potest vendi, sed fundus, cui annexum est IV 646 b. 658 d. 5

PAUCIORA — Nobilius est operari per pauciora, si aequae bene per pauciora res fit IV 42 2* *Vide V. Facere.* — In paucioribus via magis III 824 arg. 4. IV 44 arg. 2

PAULUS — conversus est in actu persecutionis II 475 b — dicitur iustificatus sine cooperatione I 733 b — electus fuit

post divisionem Apostolorum ad praedicandum III 537 4* — Pauli imperio subiciebantur spiritus maligni II 205 4* — exposuit incorrigibiles vexationi daemnonum *ibid.*

— non tantum simulate reprehendit Petrum VI 88 a, b

— ex caritate voluit ire ad Hispanos III 509 arg. 5 — dicens, se in Hispaniam profecturum, falsum dixit, sed meritorie IV 563 b

— In raptu creditur vidisse Deum in sua essentia, supergressus statum viatorum II 544 b — in raptu vidit ipsum Verbum et alia in Verbo III 308 arg. 5

PAUPERES — modicum dantes aequantur divitibus large dantibus in merito IV 378 d. 6 — Pauperibus est elemosyna facienda *ib.* d. 7 — Christi grati sunt beneficiis et non propter elemosynam principaliter, sed propter amorem orant pro largitoribus IV 952 d. 4

PAUPERTAS — est a fortuna secundum usum loquendi IV 793 arg. 2 — libero arbitrio cooperatur in bonum excitando I 835 d. 3

— Renunciare temporalibus in clericis perfectionis est, non necessitatis IV 642 a — Clerici debent temporalia omnia dimittere non quantum ad possessionem, sed potius quantum ad affectionem *ibid.* — Licet Christus pauper fuerit, ad hoc ministros Ecclesiae non arctavit IV 642 4* — requiritur ad substantiam perfectionis religionis IV 824 a

— Qui novet paupertatem tenetur renunciare omnibus temporalibus et operi proprietatis, vel in speciali, vel in communi II 4014 6* — In voto paupertatis non tantum est abdicatio rei terrena, sed etiam voluntatis habendi, cum dimittitur totus mundus ratione voluntatis IV 824 4* — Votum paupertatis perfectius est quam continentiae IV 822 arg. 6 — Votum paupertatis est maius et difficilius quam abstinentia IV 824 4* — In paupertate vincit homo mundum IV 823 arg. 7 — In paupertate est summa pietas IV 824 4*

PAX — est perfectio affectus II 528 d. 3 — est maximum bonum IV 749 arg. 3 — summa est in Deo II 26 f. 6

— Bonum pacis est maxime appetendum, et eius oppositum maxime fugiendum III 883 d. 6 — Cuncta pacem appetunt III 844 a — Omnes appetunt pacem in universali, sed quia refugiant aliquem modum pacis, confugiunt ad bellum II 528 d. 3 — Qui facit iniuriam proximo pacem frangit et ipse in se amittit III 814 a

— universalis Ecclesiae praefertur bono continentiae in aliquo IV 823 b

PECCATOR — secundum quod peccans, Deo displicet II 676 3*. IV 448 f. 2 — in peccatore Deo displicet culpa, sed naturam, quam fecit, non odit IV 308 2* — Deus odit peccatores ratione peccati I 823 f. 4 *Vide V. Odium.* — Dei iustitia tantum peccatum odit, ut propter peccatum quos carissimos reputavit abiciat II 462 4*

— cum sit infirmus, debet subici infirmiae creaturae IV 934 f. 3. 933 b — per

PEC (1)

divinam iustitiam subieciuntur rei, qua per naturam sunt superiores IV 933 b. 934 b. 935 4* — in poena ratione perversitatis subieciuntur inferiori per naturam I 252 6* *Vide V. Homo 16.* — non est dignus pane IV 965 arg. 3

— Diabolus iniuste detinet peccatores, quamvis homo iuste detineatur III 404 5* — Anima peccatrix divino iudicio subieciuntur daemioni obsidenti II 225 3*

— sunt filii diaboli per imitationem I 463 d. 6 — sunt filii gehennae III 117 d. 3

— non habet amorem Dei, sed sui IV 327 3* — potest velle iustitiam exiliter et semiplene sine gratia II 677 4*

— Qui incipit facere quod in se est dispositus est ad iustificationem IV 327 a — qui non habet detestationem peccati praeteriti et propositum non peccandi, non est idoneus ad gratiam poenitentialem II 992 a

— tenetur ad conversionem pro loco et tempore, in quo est opportunitas redeundi ad cor I 856 b — Minister poenitentiae per veritatem doctrinae debet peccatorem instruere et per sanctitatem gratiae ipsum adiuvari et sublevare II 992 b — debent attendere misericordiam et iustitiam, ut possint redire ad gratiam II 993 3*

— Multis peccatoribus propter suam perversitatem parum prodest incarnatio Christi III 41 3* — non semper surgit cum maiori vel aequali caritate IV 336 b

— potest facere aliquid in genere bonum III 758 4*. IV 357 a *Vide V. Opus.* — De merito *Vide V. Meritum-congrui* et *V. Oratio.*

— infirmus est supportandus IV 789 3 d. *Vide V. Mali.*

— notorius *vide V. Notorium* et *V. Fornicatio.*

— Solum peccatrices numerantur in genealogia Salvatoris, non propter peccatum, sed propter aliquod speciale factum III 78 3*

PECCATUM — 1 *Definitiones* — Actus inordinatus et deficiens 2 *Significatum large et proprie* 3 *Privatio* 4 *Transgressio legis* 5 *Offensa* — in Deum et in proximum 6 *Desertio Dei* — *Aversio et conversio* 7 *Origo et radices* 8 *Subiectum* 9 *Voluntas causa peccati* 10 *Non a Deo* — *Permissio* 11 *Potentia peccandi* 12 *Voluntarium* 13 *Necessitas peccandi* — *Causae inducentes* 14 *Actus* — *habitus.*

15 *Deformitas* — *Macula* 16 *Expulsio gratiae* 17 *Corruptio boni* 18 *Dehabilitatio* — *Pronitas* 19 *Reatus* — *Poenae.*

20 *Genera peccatorum* 21 *Gradus* 22 *Peccatum mortale* 23 *Veniale* 24 *Capitalia* 25 *Peccata in Spiritum sanctum* 26 *Peccatum diaboli* 27 *Peccatum primi hominis* 28 *Originale.*

— 29 *Detestatio et fuga* 30 *Remissibile et irremissibile* 31 *Deletio.*

4 — est, spreto incommutabili bono, rebus commutabilibus adhaerere II 802 f. 4. 839 b. IV 363 f. 3 — est desertio cuiuscumque boni, quod spectat ad recti-

(1)

tudinem, ex defectu bonae circumstantiae II 965 4*

— actuale mortale est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem Dei II 836 d. 1. 837 d. 3. 839 a — omne actuale aut est concupitum tantum, aut concupitum et exterius consummatum per verbum, vel per opus II 836 d. 4 — omissionis reductur ad concupitum, in quantum venit ex amore malo *ibid.*

— est voluntas retinendi vel consequendi quod iustitia vetat, et unde liberum est abstinere II 804 a. 836 d. 2. 839 b. 952 b — est praevaricatio legis divinae et caelestium inobedientia mandatorum II 799 d. 3. 837 d. 4. 839 a — est non reddere quod debetur Deo II 555 f. 3 — est facere quod non debet, aut non facere quod debet II 803 f. 4 — Culpa est, cum quis tenetur ad aliquid et illud non implet II 523 f. 4. 524 a — est actus incidens ex defectu boni II 839 b. 940 f. 4 — est carentia debita iustitiae II 722 a. 838 d. 6 — est absentia vel carentia iustitiae II 823 a. 824 f. 4

— notificatur ratione inclinationis deordinatae, vel ratione privationis boni II 722 b — consideratur ut privatio et recessus a bono simpliciter, vel a rectitudine naturae, vel ab omnis boni complemento et perfectione II 838 d. 6 — Actus peccati comparatur ad Deum, quem offendit, ad virtutem, quam excludit, aut ad bonum ut nunc, quod praetendit II 839 a

— est meritum poenae aeternae II 899 b — omne potest dici meritum poenae vel privatio boni II 837 d. 3

— Culpa est malum, quod facimus II 825 arg. 4 — sunt ab opere nostro II 800 f. 2

— est actio naturae disconveniens II 416 f. 4 — Culpa non fit secundum ordinem naturae, sed praeter naturam II 823 3* — Culpa non est ex institutione naturae, sed ex voluntatis inordinatione II 853 a — dicit motum deordinatum et contrarium naturali rectitudini III 382 4* — Culpa est omne illud, quod est contra rectam rationem II 845 f. 3 — Omnis, qui abutitur aliqua re, peccat III 842 f. 6

— Per peccatum fit quaedam rectitudinis ademptio sive corruptio II 823 a — Culpa est privatio iustitiae et voluntatis obliquo *ibid.* 825 b — Peccator offendendo Deum se deordinat IV 959 f. 3 — ratione deordinationis in actu dicitur iniustitia IV 433 d. 4

— Malitia dicit privationem bonitatis et rectitudinis circa actionem, quae nata est rectificari II 874 a — Iniustitia sive malitia circa actionem dicit privationem et defectum deordinatum de se et carentem debito fine II 869 b — dicit privationem bonitatis per privationem ordinationis in finem per rectam intentionem III 840 4* — Deformitas peccati dicit deordinationem a fine II 961 3*

— Culpa, prout consideratur in actu, est motus voluntatis inordinatus II 825 b — Actuale est deordinatum circa aliquem

PEC (2)

actum animae IV 433 d. 4 — de sui ratione dicit deordinationem circa actum alicuius potentiae ut dignam vituperatione et punitione II 952 a

— est iustitiae privatio II 823 a. 825 b. 826 arg. 3. 837 d. 3 — tollit rectitudinem iustitiae III 736 b — directe adversatur divinae iustitiae II 954 1* — omne repugnat iustitiae II 799 d. 3 — Culpa et iniquitas omnino adversatur iustitiae III 331 1* — est privatio iustitiae, in quantum est obliquo voluntatis II 823 a — opponitur merito iustitiae IV 921 f. 4 — omne est contra iustitiam generalem II 837 d. 2. 839 b — Diligens iniquitatem iniquus fit II 916 d. 4 — Qui facit iniustitiam est iniustus II 869 f. 3 *Vide infra 15* in fine.

— Peccare est deficere II 869 f. 5. 1000 f. 4 — dicit defectum, privando actionem debitam circumstantiis III 863 4* — dicit defectum circumstantiae alicuius, quae accidebat actioni II 940 f. 4, b. 944 2*, 3* — dicit aliquem actum, privando circumstantiam circa ipsum II 722 a — Actio peccato substrata est naturalis et bona, sed circa hanc est defectus circumstantiae IV 859 2* — mortale privat aliquem actum vel circumstantiam necessariam ad salutem II 965 4* — est in operatione ex defectu unius circumstantiae II 582 a *Vide V. Malum* (194 a).

2 — dicit culpam III 73 4* — aliquando dicitur culpa, vel poena, vel causa peccati III 73 3*. 94 d. 1 — dicitur actus peccati et macula et causa peccati III 80 d. 5 — dicitur actus exterior, vel actus interior, vel habitus sive habitatio vel habitualis affectio ad peccandum II 804 b — In peccato est actus peccandi, habitus pronitatis sive macula, et deformitas sive privatio boni II 975 a — In peccato est actio mala et interior macula et sequela IV 422 4* — Vitium dicit sequelam culpae III 73 1*

— Culpa proprie loquendo non est pronitas, sed deordinatio sive in actu, sive in anima II 975 b — est deformitas formaliter loquendo II 951 arg. 5 — Culpa proprie loquendo est nota displicentiae et deformitas, quae est in privatione boni, non vero pronitas IV 576 4* — proprie et essentialiter est deformitas II 831 arg. 4 — In habitu peccati est privatio habitus boni et quaedam habitatio ad actum peccati II 761 a — actuale formaliter est privatio habitus bonae, sed habitatio sive pronitas ad actum peccati non est peccatum nisi materialiter loquendo *ibid.*

3 — est privatio, non positio II 523 f. 5. 964 arg. 4. IV 448 f. 2. 425 arg. 6 — non dicit aliquam naturam, sed potius privationem II 227 4*. 786 3*. 824 a. 940 f. 4 — Privationes virtutum sunt vitia et peccata II 523 f. 3 — dicit non esse moris IV 42 f. 3 — est privatio ratione aversionis IV 497 a — omne privat aliquod bonum circa actum II 965 4* — In peccato est privatio alicuius boni, quod deberet inesse II 769 f. 4

— formaliter est privatio, materialiter vero substernit sibi actum II 838 d. 6 —

concrete nominat actionem deformem, abstracte ipsam deformitatem I 750 3°. II 4004 a — sine actu esse non potest et per illum egreditur in esse II 822 arg. 5 — non privat actum, sed ordinem actus in finem II 823 5° — In peccato est deformitas voluntatis circa actionem substratam naturalem et bonam IV 859 2° — Voluntas non potest se deordinare nisi volendo et se movendo, quod dicit aliquod bonum substratum; sed inordinatio dicit defectum II 823 2°

— formaliter est nihil, sed est circa aliquid et alicuius boni privatio II 877 d. 3 — abstractivae sunt formaliter et in recto nihil est, sed in obliquo est alicuius ut oppositi et ut subiecti II 845 a. 816 6°. 972 2°. III 808 d. 2 — nihil est IV 361 arg. 4 — non est proprie res, sed minus proprie ratione actionis substratae et communiter etiam ratione deformitatis II 876 d. 1 — Actio substrata peccato potest dici natura, sed non ipsa deformitas *ib.* d. 2 — non est substantia quantum ad deformitatem, sed quantum ad actum substratum potest dici substantia II 877 d. 4

— non dicit solam carentiam iustitiae, sed inclinationem ad aliquid cum carentia iustitiae II 722 a — Vitium non tantum dicit privationem, sed etiam habitum substratum, quo quis redditur facilis ad illud peccati genus perpetrandum II 845 2° — dicit deformitatem, tamen secundum quosdam concernit aliquam materiam IV 427 6°

4 — omne fit contra mandatum Dei II 675 f. 5 — repugnat praecepto II 960 arg. 4 — est contra legem large dictam de lege naturae et Scripturae et gratiae II 837 d. 4 — Nemo peccat nisi declinandus a legibus aeternis II 574 arg. 4 — est quod fit contra legem Dei vere, vel interpretative, sive secundum veritatem, vel secundum reputationem II 907 3° — Appetitus ad illicitum est peccatum II 504 arg. 2

— Transgressio est contra praeceptum negativum II 446 4° — contra praeceptum affirmativum est delictum, contra negativum est commissum II 976 b

— est, cum voluntas mala operatur in quantum mala, scilicet mala intentione II 956 d. 2 — Nemo excusatur a peccato propter divinum praeceptum, manente intentione deordinata III 844 5° *Vide V. Opus-intentio.*

— Culpa est omne illud, quod directe repugnat virtuti II 845 f. 2 — non est in actione, quae non repugnat fidei nec bonis moribus II 955 d. 2 *Vide V. Actio-Bonitas.*

5 — Culpa Deum offendit IV 4 a. 350 b. 364 a. 959 f. 4. 965 b — Peccato offenditur divina maiestas II 675 b — Omni peccato offenditur Deus, qui est ipsa iustitia *ib.* f. 5. 869 f. 4 — In peccato est offensa secundum contemptum IV 396 3° — Qui peccat mortaliter offendit Deum, a quo est omne bonum IV 959 f. 2 — Peccator Deum offendit non solum, quia contra eius imperium facit, sed etiam, quia se deformat et peiores reddit IV 337 f. 2 — tenet rationem culpae et demeriti II 952 a

— facit hominem inimicum Dei et punire adversus Deum et resistere II 826 arg. 2 — Peccator est adversarius Dei agendo contra voluntatem signi II 827 b — Malum quodam modo contrariatur summo bono, non in se, sed in eius effectu *ibid.*

— Per peccatum Dei honor laeditur III 420 f. 4 — nullo modo est in laudem Dei II 869 f. 6 — quodam modo damificat Deum, cum homo se transfert de servitio Dei ad servitium diaboli II 676 a

— eo ipso est peccatum, quia in Deum est IV 375 arg. 4 — omne est aliquo modo in Deum, sed non praecise, verum etiam in se vel in proximum II 182 b. 976 a. 977 a — Per se et principaliter peccatur tantum in Deum, sed etiam in proximum peccari potest IV 376 4° — In proximum potest peccari, in quantum imago Dei *ibid.* — In proximum non peccatur nisi per accidens, quia offenditur Deus in proximo *ibid.* — idem potest esse in Deum et in proximum, in Deum principaliter, in proximum ratione circumstantiae adiunctae IV 825 d. 2

— Qui peccat voluntate interiori solum non peccat nisi in Deum, sed qui peccat exterius in opere frequenter peccat in proximum II 962 f. 4 — plura sunt, quibus directe peccatur in proximum quam in Deum III 824 5°

6 — est a voluntate, quae se sibi principium ponit et Deum derelinquendo contemnit II 954 4° — Homo voluntarie peccando Deum deserit II 506 b — Qui peccat necessario discontinuatur a Deo tanquam a principio movente, discordat a Deo ut regula dirigente, et elongat se et deordinat tanquam a fine quietante II 830 a, 4° — Peccans deficit et discontinuatur a virtute divina, in quantum privat actionem debitis circumstantiis II 863 4° — Per omne peccatum anima fornicatur a Deo III 834 d. 6

— secundum quod huiusmodi dicit deordinationem per contemptum et aversionem a Deo et conversionem ad creaturam II 964 a — In omni peccato est aversio et conversio II 5 b. 465 arg. 4. 761 a. 979 a. III 800 a. IV 352 f. 4 — In omni peccato est aversio a bono incommutabili et conversio ad commutabile II 523 arg. 2. III 569 arg. 5. IV 648 arg. 6 — Deordinatio in actu et in anima consistit ex conversione et aversione II 975 b

— dicit recessum a Deo per aversionem II 979 a — Per omne peccatum avertitur anima a Deo et fit ei rebellis II 799 d. 3 — Liberum arbitrium non se avertit a Deo nisi peccando III 675 2° — In peccato mortali est aversio, quia anima movetur a Deo in creaturam II 966 5° — Voluntas rationalis, cum se peccando convertit ad inferiora, ab eo recedit qui sursum est II 849 a — Dum anima se ad creaturam tanquam ad finem ultimum convertit, se avertit a Deo II 965 a sq. — Qui mandatum Dei transgreditur contemnit mandantem, et qui creaturam sibi finem

statuit principalem magis appetat creaturam quam Deum *ib.* b

— est desertio summi boni per aversionem, vel per quandam elongationem et retardationem II 965 1° — Aversio a Deo est per mortale II 504 f. 3 — Aversio proprie loquendo reperitur in peccato mortali, non in veniali II 965 a — Aversio et contemptus est solum in peccato mortali I 314 f. 2

— Completivum mortalis peccati in quantum huiusmodi est aversio a Deo II 584 a. 585 f. 1 — Aversio est formale respectu conversionis II 972 1°. 973 f. 5 — Conversio non facit peccatum completum, nisi adsit aversio II 973 f. 2 — Conversio non est culpa nisi inordinata per aversionem a Deo II 964 arg. 4. 974 a — Perversio incipit a conversione ad bonum commutabile II 743 f. 4 — Formale in peccato secundum quod peccatum est libido, vel potius contemptus Dei sive aversio II 960 f. 4

— Ad esse peccati non tantum concurrat aversio, sed etiam conversio ad bonum creatum II 972 1°. III 804 4° — Conversio concurrat ad omne peccatum II 973 f. 3. 974 a — In omni peccato est conversio aliqua ad commutabile bonum, vel in actu, vel in habitu II 721 f. 4 — omne praeter aversionem dicit quandam conversionem II 722 a — trahit fontem ex parte appetibilis per conversionem II 979 a

— Committendo peccatum contra divinum mandatum homo dicitur averti a Deo, nihil de eo cogitando II 965 a — Aversio a Deo tanquam fine ultimo est in peccato, in quo peccator nihil cogitat de Deo II 974 a — Aliquis potest a Deo averti nihil de ipso cogitando, quia recessus a Deo est inordinatus IV 423 5°

— Aversio est ratione contemptus, conversio ratione cupiditatis sive libidinis II 973 arg. 2. 979 a — Superbia facit averti, cupiditas converti II 973 f. 1 — Conversio inordinata ad bonum commutabile est concupiscentia II 724 f. 4

— Aversio et conversio non sunt duo peccata, sed duae malae radices concurrentes ad completionem unius peccati II 973 f. 4. 974 4°, 2° — Conversio et aversio potius comparantur ad peccatum sicut differentiae constituentes quam sicut differentiae dividentes II 974 a — Aversio et conversio conveniunt in ordine ad constitutionem unius tertii *ib.* 5° — Aversio et conversio non sunt contra diversa praecepta, sed concurrunt ad idem peccatum, quod est tam contra praeceptum affirmativum quam contra negativum *ib.* 4° — Aversio non ponit in numerum cum conversione II 973 f. 5

— Aversio dicit recessum a termino a quo, et conversio accessum ad terminum ad quem in eodem actu II 964 arg. 5. 973 f. 4 — Aversio et conversio ut actus sunt diversi motus, sed ut circumstantiae et relationes circa actum possunt esse circa unum et eundem actum et circa

idem peccatum secundum diversas relationes III 571 5° — Prout aversio dicit deordinationem circa actum conversionis, essentialiter clauditur in omni peccato mortali, et conversio non ponit in numerum cum ea nec facit diversa peccata II 974 a — Prout aversio dicit actum distinctum contra conversionem, constituit diversum genus peccati, quod est odire Deum *ibid.*, 2°, 4°

— Conversio dat aversioni, quod sit tale peccatum II 972 1° — Conversio non dicitur simpliciter esse materiale in peccato, sed solum ratione aversionis, in quantum dat conversioni, quod sit peccatum *ibid.* — formaliter est privatio boni sibi oppositi potius quam aversio a Deo *ibid.* — Vitia ex parte conversionis sumunt originem et distinctionem III 800 b — distinguuntur in conversione II 857 d. 1

— ratione aversionis a Deo non multiplicatur, quia unum est, a quo fit aversio II 972 1° — omnia communicant in aversione II 857 d. 1. 941 4°. III 800 b. IV 352 f. 4, b — omnia mortalia communicant in aversione et contemptu Dei et omnia sunt contra Deum IV 352 b — Plures aversiones faciunt diversa peccata II 974 5°

— est in conversione ad bonum commutabile, vel ad bonum incommutabile appetitum ut commutabile II 575 3°, 6° — Peccatum est diligere Deum propter se, ad utilitatem propriam II 479 4° Vide V. *Conversio* et V. *Usus*.

7 — omne consistit in deordinata dilectione alicuius boni creati et in quadam libidine opposita recto amoris III 601 a — omne est libido, vel ex libidine III 599 f. 5 — omne mortale est ex libidine III 845 f. 3. 865 f. 2 — In omni peccato est libido et delectatio II 845 arg. 4. IV 350 b — omne est in voluntate ex libidine mota II 976 a — Pronitas libidinis concurrat ad omne peccatum ut eius radix II 979 a — In omni peccato est libido, prout quaerit finem in actu proprio, aut in actu consequenti III 855 d. 2 — In omnibus peccatis est delectatio in se, vel respectu proprii motivi II 846 1° — Radix peccati est ex delectatione libidinosa, etsi in quibusdam comitetur tristitia IV 365 3° — Aliquis peccat, non quia odit se ipsum affectu, sed quia appetit delectationem suam III 648 d. 3 — In peccatis carnis magis est delectatio II 587 d. 4

— Omnis peccati radix est amor libidinosus II 836 d. 2 — omne radicem habet amorem malum *ib.* d. 1 — Principium omnis peccati est desiderium boni proprii II 493 3° — omne est ex amore rei habitae vel habendae praeter ordinem et regulam legis aeternae II 836 d. 2 — est ex amore male inflammante, vel ex timore male humiliante II 146 1°. III 674 arg. 3 — exterius est ex malo amore vel timore procedente in anima tempore, vel tantum origine III 675 3° — aliquod est ex amore praecise, aliud ex amore pariter et timore II 977 d. 2

— omne est ex concupiscentia II 501 4°, 5°. 528 d. 2 — omnia dicuntur venire ex concupiscentia et ex originali, vel immediate vel mediate II 579 5°

— Initium peccati est proprie ex parte aversionis, radix ex parte conversionis II 979 a — Superbia proprie dicitur initium, concupiscentia radix omnium peccatorum *ibid.* — In omni peccato est superbia et cupiditas *ibid.* III 800 arg. 5 — In omni peccato est superbia quantum ad contemptum et erectionem mentis contra Deum II 977 d. 2

— Peccati initium est superbia II 515 arg. 4 — Initium peccati est superbia sive contemptus recedens a lege maiestatis, error recedens a lege veritatis, insipientia recedens a lege bonitatis II 979 b

— Radix peccati generalissime dicitur libido sive cupiditas, generaliter amor male accendens respectu boni, timor male humilians respectu mali; minus generaliter concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vitae per comparisonem ad triplex bonum II 979 b — Triplex radix peccati est concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vitae II 145 f. 5. IV 368 b — Triplex radix peccatorum est inordinatio irascibilis, quae appetit alta, rationalis, quae appetit scire occulta, concupiscibilis, quae vult degustare suavia II 517 a — Culpa consistit in immoderato appetitu excellentiae, sufficientiae et laetitiae *ibid.*

— ut privatio habet causam deficientem II 877 d. 3 — non habet causam efficientem, sed deficientem I 670 a. II 805 f. 4. IV 362 arg. 4 — non habet causam efficientem, sed occasiones IV 362 4° — Motiva ad peccatum intra nos sunt pronitas ad malum et difficultas ad bonum vel etiam radices peccatorum II 362 a

8 — Culpa principaliter inest ex parte animae II 660 3° — Culpa est in intimis animae, ubi erat gratia II 227 4° — est ita spiritalis sicut anima II 932 arg. 5 — est in potentis animae, secundum quod uniuntur ad unam substantiam II 744 b

— Culpa sub ratione culpae est circa subiectum rationale II 755 d. 1. 823 a — Perversitas et inordinatio in homine culpa est II 719 b — Perversitas in substantia rationali, quae est capax iustitiae, est iniustitia et culpa II 749 b — Morbus concupiscentiae in Adam et posteris fuit culpa II 748 f. 4

— omne est in voluntate II 726 b. 823 a. 950 f. 1, 2 — est corruptio consistens circa voluntatem et eius actum, cum sit obliquatio a rectitudine iustitiae II 823 a. 825 b. III 425 b — actuale est deformitas aspiciens voluntatem sicut subiectum proprium II 750 4° — omne est in affectu II 524 arg. 4 — est in solo libero arbitrio II 598 f. 5 — omne ut culpa est in libero arbitrio II 584 b — in quantum est culpa, proprie et praecise respicit liberum arbitrium ut subiectum et est in voluntate ut in subiecto proprio II 952 a. 953 5° — respicit voluntatem principaliter ut sub-

iectum primum origine et complemento, quia in ipsa primo inchoatur et in ipsa consummatur II 953 6° — non dicitur esse in oculo, cum liberum arbitrium eo abutitur II 915 6° — In eo est culpa, cui imputatur II 950 f. 2 — primo est in voluntate II 792 5° — Carentia iustitiae est primo in voluntate II 744 a — Culpa est in sola voluntate II 748 arg. 5

— Potentia omnis, quae subiacet voluntati, potest deordinari per peccatum II 952 b — Culpa est circa illam potentiam, per cuius actum perpetratur II 951 arg. 4 — ut vitium est circa actus aliarum quoque potentialium, sed causaliter omne est a voluntate, quae est eius principium et subiectum primum II 584 b. 952 a sq. 953 5° — Deordinatio et vitiositas ibi est ut peccatum, ubi sumit originem et ubi est in ratione actionis, non in ratione passionis II 585 4°

— In carne non est corruptio culpabilis II 748 arg. 5 — Culpa non est in carne, sed vitiositas IV 22 5° — nunquam est in carne nisi ab anima III 47 3°

— Culpa et iniustitia est in rationis deliberatione ratione voluntatis adiunctae II 953 4° — non consistit circa actum memoriae et intelligentiae nisi ut voluntarium voluntate antecedente, vel concomitante, vel consequente *ib.* 2°

— mortale consistit in sola ratione II 585 f. 3, b — Aversio a Deo est solius rationis *ib.* f. 4 — mortale nullo modo est in sensualitate *ib.* b — potest esse in sensualitate, ut est ad rationem ordinata II 583 b — dicitur esse in sensualitate quantum ad delectationem et inclinationem ante adversionem et perceptionem rationis II 578 b — incipit esse in ratione, quando post delectationem sensualitatis perceptam ratio illi condelectatur et in delectatione persistit *ibid.* sq. — Immoderatio, deordinatio, foeditas et libido circa actum rationis semper faciunt culpam, non vero circa actum sensualitatis, existente ordinatione circa actum rationis IV 723 4° — Obliquitas vitii est in parte sensibili quantum ad inchoationem propter fomitis inclinationem, sed principaliter et quantum ad consumptionem in parte rationali propter consensum et liberam electionem III 748 2° — Delectatio in sensualitate est veniale peccatum II 584 b

— actuale pervenit ad rationem mediante sensualitate II 743 f. 4 — Inferior portio rationis multum trahitur a sensualitate II 588 a — nullum est in parte inferiori sine motu sensualitatis large dictae pro appetitu boni ut nunc II 578 b. 579 3° — carnale in parte inferiori rationis vix est, nisi ex sensualitate et concupiscentia partis sensibilis II 578 b sq., 2° — spirituale est in inferiori parte rationis sine motu partis sensitivae *ib.* b. 579 a, 3°

— Inferior pars rationis potest peccare peccato spiritali, appetendo aliquod bonum spirituale II 578 f. 2 — Secundum inferiorem partem rationis est peccatum in creaturam *ib.* f. 4

— Inferior portio non potest peccare mortaliter absque superiori II 581 a. 582 a, 4* — potest esse in inferiori portione rationis absque proprio actu rationis superioris II 582 4* — non potest esse sine consensu rationis superioris saltem interpretative ratione negligentiae cohibendi *ibid.* — inferioris partis imputatur superiori *ib.* 3*, 4* — mortale non potest esse in nobis, quod superiori portioni non imputetur propter consensum vel negligentiam reprimendi II 581 a — mortale non potest esse absque actu superioris portionis rationis II 909 b — mortale non potest esse sine rationis superioris consensu vero vel interpretativo II 582 a

— Vertibilitas ad malum et possibilitas ad peccandum consistit in superiori portione rationis II 574 f. 4, 575 a — ratione aversionis est portio rationalis primo et principaliter II 744 f. 6 — Completa aversio est in superiori parte rationis II 581 a, III 353 f. 2 — In consensu superioris portionis rationis totus homo ad peccatum incurvatur II 582 a — est in superiori portione rationis, quando est plenus consensus II 576 f. 2 — Quando vir omnino consentit, tunc plena est aversio et contemptus II 963 arg. 3 — In peccato, in quo est plenus consensus, superior portio rationis manducat III 845 arg. 6

— est in superiori portione rationis, prout convertitur ad inferiora II 575 a, 3* — potest esse circa superiorem portionem rationis, ut movetur deliberative, maxime illud quod attenditur secundum actum rationis, qui est sursum, et quae directe opponuntur virtutibus theologicis II 945 2* — potest esse in intellectu ut deliberante, circumscripto omni imaginabili II 455 2* — spirituale habet fieri et esse in superiori parte rationis secundum se II 574 f. 6, 575 a, 578 f. 4 — carnale non potest esse in superiori parte rationis absque inferiori II 575 a, 4* — Angeli et mulieris fuit in parte superiori II 574 f. 6

9 — omne ab aliqua voluntate est II 751 arg. 2 — Tota causa peccati est voluntas I 670 a — Causa deficiens peccati non est nisi voluntas nostra IV 362 arg. 4 — non est nisi per voluntatem I 675 f. 4 — omne, sive exterius sive interius, est a voluntate II 936 b — est actus voluntatis, secundum quod est vitium et deordinatio, quae a voluntate habet ortum II 952 b — omne oritur a voluntate per obliquationem a fine *ibid.* — est ex voluntatis inordinatione II 853 a — proprie est voluntatis II 748 arg. 4 — non potest esse ab alio agente II 753 4*

— omnia de cordis affectu procedunt, sed per diversas potentias subministrantes IV 600 4* — Voluntas contemnendo avertitur, dum ad bonum commutabile convertitur non solum quantum ad actum proprium, sed etiam inferioris potentiae II 961 a — Causa peccati est cor, sensus sunt tantum occasiones IV 372 arg. 3 — Caro non est causa peccati, sed occasio IV 373 3* — Omnis culpa imputatur vo-

luntati II 950 f. 2 — Sola deformatio, quae est in voluntate, est ratio inculpandi II 953 5*

— actualia respiciunt diversas potentias, secundum quod ad diversos actus comparantur, per quos introducuntur in esse II 792 5* — Quodlibet vitium non respicit omnium potentialium actus III 804 4*

— Voluntas est causa mali per modum libertatis et per modum privationis et deficientis II 807 4* — non habet esse circa actum voluntatis, ut natura est, vel ut movetur naturaliter, sed solum, ut movetur deliberative II 914 b — inest homini secundum libertatem et voluntatem II 812 f. 4 — non est nisi a libera voluntate II 804 a — Malum culpae proprie consistit circa animam, secundum quod est voluntarie operans II 829 b — perpetratur per actum voluntatis cum delectatione et libidine IV 349 a

— est a libero arbitrio II 803 f. 4 — committi habet per liberum arbitrium II 4004 b — Nullus peccat nisi per liberum arbitrium III 269 a — Si tollatur liberum arbitrium, iam nullo modo erit peccatum II 942 a *Vide infra 11 et 12.*

— Voluntas male facienti est mala propter actualem ordinationem ad malum II 4003 b, 4004 b, 4* — Voluntas, cui placet malum culpae, est inordinata I 823 f. 3, b — Velle deliberate peccatum absolute vel conditionaliter est iniquum IV 388 a — Voluntas non potest recte uti peccato per se, sed tantum ut obiecto detestando I 32 b sq., 3*. 826 3* — depravat potentiam voluntatis, tamen non habet ad ipsam repugnantiam II 4004 b — non minuit rationem voluntatis, sicut rationem potentiae *ibid.*

10 — non est a Deo aliquo modo II 4000 f. 2 — Deus nullo modo potest peccare II 4004 2* — Deus non potest peccare, quia non est potentia *ib.* b *Vide V. Malum - a Deo et V. Culpa.* — Potentia peccandi nullo modo convenit Deo, quia semper concernit defectum I 750 3* — Potentia peccandi, in quantum huiusmodi, adversatur divinae potentiae II 4000 f. 4 — Potentia peccandi, in quantum huiusmodi, non habet exemplar in Deo, quia impossibile est, quod Deus peccet II 4001 f. 5 — Homo secundum potentiam peccandi non assimilatur Deo, sed potius diabolo *ibid.*

— Nihil, in quantum peccatum et deordinatum, est a Deo II 858 d. 3 — Deus non facit peccatum nec facit aliquem peccare nec facit aliquid, quo facto necessario sequitur peccatum ratione illius quod Deus facit II 874 b — quod est poena peccati, non est a Deo nisi in quantum poena II 858 d. 3 — Actio substrata peccato est a Deo I 748 arg. 3. II 874 a sq. 972 4*. 4004 a. IV 859 2* *Vide V. Actio - mala.* — Actio mala est a Deo secundum quod actio, non ut iusta nec ut iniusta, sed ut bona bonitate naturae II 777 d. 5

— Non decuit, aliquam substantiam creari in actu peccati III 382 4* — Deus

neminem facit peccatorem IV 575 f. 4 — Malitia culpae non potest esse ulli creaturae naturalis nec fieri simul tempore per actum proprium II 113 f. 3, 416 f. 4, 6, 417 5*

— non est contra voluntatem beneplaciti, sed signi I 842 b, 843 3*. II 827 b — Deus non dicitur permittere peccare nisi eum qui actualiter peccat, dum peccat I 843 2* — Deus non prohibet peccata, quia ea permittere spectat ad regimen providentiae III 433 d. 3

— permittitur propter bonum universi, et aliquo modo propter bonum peccatoris IV 337 6* — Ex lapsu Deus elicit bonum facienti malum, nisi negligat *ibid.* — Ex multis peccatis Deus viris iustis elicit bona III 626 4* — Casus cooperatur electis non ad gratiam augmentandam, sed finaliter conservandam IV 337 1* — Casus non semper cooperatur ad augmentum praemii substantialis III 679 2* — cooperantur in bonum adiuvando ad perseverandum per quandam humiliationem et diligentiores boni conservationem et mali vitiationem *ibid.*

11 — Posse peccare est posse deficere et moveri inordinate II 483 4* — Potentia peccandi est potentia faciendi contra Deum II 4000 f. 4 — Potentia peccandi in comparatione ad deformitatem non nominat potentiam, sed defectum I 750 3*. 760 d. 4. II 4001 b — Posse peccare plus dicit defectum quam complementum et potentiam II 614 f. 2 — Potentia peccandi, ut dicit potestatem deficienti, non est proprie potentia, sed impotentia I 748 arg. 3. II 988 d. 4. 4004 5* — Potentia peccandi secundum illud quod est sive respectu actionis, ad quam est, continetur sub genere potentiae, sed in comparatione ad ipsam deformitatem non est in genere potentiae, immo potius impotentiae II 4001 b — Potentia peccandi ratione actus substrati dicit potentiam, quia dicit positionem; ratione defectus impotentiam, quia dicit privationem II 4002 5* — Potentia peccandi ratione actus substrati dicit potentiam activam et defectivam, sed ratione deformitatis dicit simpliciter defectum I 750 3* — Effectus culpae dicit ignobilitatem et imperfectionem et defectum IV 22 5*

— Potentia peccandi dicit potentiam liberi arbitrii, vel dicit potentiam ad peccatum ordinabilem II 4001 a, 4* — Potentia peccandi non dicit actualem ordinationem ad defectum, sed habitualement II 4003 b, 4004 5* — Potentia peccandi vel nominat ipsum liberum arbitrium creatum, quatenus per sui naturam est defectivum, vel potentiam ut ordinatam ad peccandum III 269 a

— Potentia est ordinabilis ad peccatum respectu deformitatis per defectibilitatem, quae est in creatura rationali, quia ex nihilo II 4001 a — Potentia peccandi dicit defectibilitatem in rationali creatura, quae inest ei, in quantum ex nihilo habet esse II 4004 5* — Studiosus potest mala agere, in quantum potest a virtute deficere II 4001 2* — Voluntas potest peccare, quia est ex nihilo et deficiens, sed hoc non est

causa proxima et immediata ipsius peccati II 807 b. 808 4° — Potentia peccandi est principium culpae, in quantum deficiens, sive in quantum sibi relinquitur III 269 3°

— Potentia peccandi est potentia rationalis animae, quae non potest reperiri nisi in creatura valde nobili II 4000 arg. 3. III 268 arg. 3 — Potestas peccandi non est sine libertate II 186 2° — non procedit nisi a potentia deliberativa II 1002 3°, 5° — non potest esse in synderesi II 574 b. 575 5° — Potentia peccandi non reperitur in creatura irrationali ratione imperfectionis, nec in creatura beata ratione omnimodae perfectionis II 4002 5°

— Potentia peccandi ratione actus substrati est ipsa libertas, ratione defectus minuit libertatem II 4002 5° — Potestas peccandi non est libertas nec pars libertatis II 184 1°. 186 2°. 613 f. 4. 626 d. 3. 4001 b. III 814 3° — Ordinatio potentiae ad peccandum diminuit de plenitudine libertatis III 269 a — Potentia peccandi addita libertati ipsam diminuit II 187 f. 4. 613 f. 4. III 268 arg. 4 — Libertas peccandi non est libertas, sed defectus libertatis IV 495 d. 4 — Peccati dominium minuit libertatem *ibid.* — Actus peccandi et maxime necessitas peccandi diminuit liberum arbitrium II 187 f. 4

— requirit vertibilitatem voluntatis II 162 2° — Peccare non potest aut qui caret voluntate, aut vertibilitate voluntatis I 793 d. 2 — est in voluntate, secundum quod libera et vertibilis II 475 a — non est nisi in spiritu rationali, quando habet vertibilitatem arbitrii et est in statu merendi et demerendi II 501 6° — Possibilitas peccandi dicit statum imperfectionis IV 409 3°

— Nulla virtus reddit hominem ex suo actu impossibilem ad peccandum II 989 f. 4 — Iustus et sanctus potest peccare II 4003 f. 4 — Possibilitas et inclinatio ad culpam manet post baptismum IV 409 3° — Potentia peccandi ratione defectus tollitur per gloriam, ratione actus substrati relinquitur II 1002 5° — Per gloriam auferitur potentia peccandi II 1000 f. 3 — Impossibilitas peccandi non dicit alicuius potentiae amissionem nec defectum, sed potentiae confirmationem et defectus ablationem III 77 b sq.

— Perfectio gloriae nullam compatitur culpam IV 94 f. 2 — Impossibilitas peccandi de lege communi spectat ad statum comprehensoris III 78 4° — Potentia peccandi resecatur baptismo sanguinis IV 409 a, 3° — Inordinata voluntas versa in poenam non amplius demeretur IV 1037 5°

— Potentia peccandi ut activa ratione actus substrati dicit nobilitatem naturae I 750 3° — Potentia peccandi est nobilis non quantum ad defectum, sed quantum ad ordinationem ad actum substratum II 4001 3° — Natura, quae potest peccare, est melior quam ea quae non potest peccare, quia habet voluntatem, non quia habet vertibilitatem voluntatis I 793 d. 2 — Potentia et actus peccandi per accidens

attestatur nobilitati naturae II 4002 3° — Potentia peccandi non addit quidquam potentiae bene faciendi, sed facit ad malorem laudem, dum illa ex praesentia oppositi clarescit *ib.* 4° — commendabilitatem reddit virtutem, non addendo aliquid bonitati eius, sed ex oppositione *ibid.* — Non peccare in eo qui potest, est laudabile per accidens I 793 d. 2. II 4002 4° — Potuisse peccare dicit quandam defectibilitatem, sed non esse transgressum dicit perfectionem III 267 4°

— De perfectione universitatis est, quod fieret creatura, quae posset peccare et posset abstinere I 833 a — Melius fuit secundum ordinationem ad finem et secundum quid, facere hominem in libertate peccandi I 793 d. 2 — praestitit occasionem multis bonis I 833 b — Deus ab aeterno praescivit lapsum humani generis III 27 5° — Deus hominem peccatum esse praesciebat IV 995 a

— Potentia peccandi secundum illud quod est, et secundum ordinabilitatem ad actionem substratam est a Deo, sed secundum defectibilitatem respectu deformitatis est ex nihilo II 4001 a sq., 1°. 4002 5°. 1004 5° — Potentia, qua quis potest peccare, bona est et a Deo II 4004 5° — Potentia faciendi contra divinam voluntatem est a divina voluntate I 843 3° — Ordinatio potentiae ad peccatum non est a Deo, quia potius est deordinatio quam ordinatio II 4001 4°

— Potentia peccandi in quantum huiusmodi non est mala II 4003 b — Potentia peccandi non est directe nec proxime ordinata ad usum malum, sed per accidens, per se autem ad eius oppositum II 4004 2°, 4° — Potentia peccandi, ut dicit potentiam deficiendi, non est bona nec mala, sed defectiva *ib.* 5° — Potens peccare non est malus II 4003 f. 4, 3, 4 — Potentia peccandi per actum peccandi deordinatur et recedit a completionem II 4004 4° — est abusus potentiae *ib.* 2° — Culpam consequitur peccandi potentiam tempore et natura II 4003 f. 2

— Facilius est peccare quam in bonum proficere II 679 5° — Facilius est peccare quam bene facere IV 700 4° — in quantum est a potentia per se, magis facit ad demeritum quam opus bonum ad meritum II 1004 3°

— regnat virtute boni, quod subiicit se malo II 686 3°

42 — omne est voluntarium II 524 arg. 4. 525 f. 3 — omne mortale est voluntarium II 973 f. 3 — Omnis culpa est affectio voluntaria II 718 arg. 6 — Omnis culpa actualis est voluntaria II 845 arg. 4 — Nullus peccat aliquo genere peccati nisi volens III 800 f. 3 — Potentia peccandi non pervenit in peccatum nisi mediante voluntaria deordinatione II 4001 4° — Peccare non est sine usu libertatis II 186 2° — actuale fit per actum deliberationis II 416 f. 3. 417 4° — Oblivitas vitii principaliter residet in deliberata electione III 718 2°

— In actu voluntatis consistit prima ratio deordinandi II 961 a, 3°. 962 5° — Actio exterior non est peccatum nisi propter voluntatem interiorem II 960 f. 4. 961 a, 3° — Nihil, quod fit ex parte operis, per se sufficit ad faciendum peccatum, nisi adsit voluntarius motus II 963 4° — voluntatis et operis non sunt duo, sed unum II 960 f. 4 — Consensus in peccatum consummatur in voluntate II 953 1° — in interiori consensu consummatur, quia consistit in interiori deordinatione IV 693 2° — voluntate introducit et conservatur, nisi liberum arbitrium dissentiat IV 422 f. 4

— mortale est voluntarium simpliciter II 949 a — actuale mortale est voluntarium voluntate propria II 948 b — quod est a propria voluntate, est per proprium actum commissum II 752 f. 4 — omne est voluntarium vel voluntate propria vel aliena, vel partim propria, partim aliena II 948 b — habet rationem actualis a voluntate II 524 3° — quod contrahitur a voluntate animae, est peccatum actuale II 752 f. 4

— A peccato liberum est abstinere, secundum quod tenet rationem culpae II 952 b — Liberum arbitrium potest vitare actum peccati absque gratia gratum faciente II 678 4° — Voluntas in via nunquam inevitabiliter ad culpam disponitur IV 410 6°

— potest esse voluntarium quantum ad conversionem, involuntarium quantum ad aversionem II 826 a — est voluntarium quoad delectionem, sed non voluntarium ratione malitiae et deformitatis et poenae IV 384 3° — non est voluntarium nisi ratione conversionis ad bonum commutabile II 973 f. 3

— Quod diminuit de ratione voluntarii diminuit de ratione peccati II 525 f. 3 — Quod privat omnino rationem voluntarii et contemptus excusat a peccato II 526 a — Nullus peccat in eo quod vitare non potest II 416 f. 5. 556 f. 2. 691 d. 3. 948 f. 5. 949 a. 951 f. 4. 952 b. IV 300 a — In his quae fiunt naturaliter vel per violentiam, nulla est culpa II 948 f. 4 — Nullus in illo instanti, quo peccat, potest vitare peccatum II 416 f. 5

— dicuntur voluntaria secundum plus et minus II 956 d. 3 — mortale simpliciter tenet rationem voluntarii, quamvis habeat inclinativum IV 549 b — Suggestio, quae est ab intrinseco, quodam modo voluntaria est et culpa, sive quia a voluntate Adae habuit ortum, sive quia a voluntate peccantis non praecaveatur II 953 2° — omnia post primum peccatum non sunt voluntaria ita plene II 956 d. 2

— nullo timore excusatur IV 700 4° — Infirmis conceditur redimere periculum maioris peccati per minus peccatum III 854 a — Ignorantia excusat peccantem, scientia aggravat II 986 f. 5 — Peccans ex ignorantia, si erudiatur, de facili recipit sanitatem II 987 1°. 988 5°

— quod fit ex certa scientia, non habet colorem excusationis IV 266 d. 6 — Malitia contracta ex originali non minuit voluntarium II 987 a. 988 3°

13 — Liberum arbitrium absque munere gratiae necessitatem habet aliquando peccandi II 685 arg. 5, b — Homines habent difficultatem ad vitandum peccatum et necessitatem ad committendum III 77 b — Liberum arbitrium potest peccare et non potest non peccare II 687 6* — Quaedam necessitas est ad venialia peccata in natura lapsa II 858 d. 4. IV 300 b — Quaedam sunt invitis nobis, sed imputantur, in quantum potuissent praecaveri II 949 a, 4*, 4* — Liberum arbitrium ex propria sua culpa devenit in necessitatem peccandi II 687 6*. 692 d. 3 — Ad mortale actuale nulla est necessitas II 858 d. 4 — Necessitas ex corruptione, quam homo incurrit ex culpa, excludit peccatum actuale mortale, non tamen veniale, sed necessitas ex naturae institutione omnino excludit culpam IV 300 b — Nullus Sanctorum in hac vita nullum actuale peccatum commisit III 80 d. 5

Homo per liberum arbitrium veribile peccare poterat sine tentatione diaboli II 529 d. 5 — potest esse a libero arbitrio sine tentatione diaboli, voluntate propria, vel trahente carnis concupiscentia II 501 4* — nullum est sine tentatione diaboli sicut moventis primi, non sicut motoris proximi II 500 b. 501 4* — Ad peccatum non necessario concurrunt pronitas II 162 3*

— omne dicitur esse a diabolo, quia procedit ex suggestionem diaboli immediata, vel ex suggestionem ad primum peccatum II 529 d. 5 — dicitur esse a diabolo sicut a suggerente et impellente, quasi exterius instigante II 227 4* — Homo est causa peccati perficiens et consummans, diabolus solum inducens et adminiculans II 529 d. 5 — Quilibet est auctor principalis sui peccati, diabolus et alius homo est causa solum per quandam dispositionem et inductionem II 847 d. 4 — In peccatis carnis habet homo incitationem intra IV 399 d. 8 *Vide V. Tentatio.*

— diaboli non est principium immediatum cuiuslibet peccati, sed initium peccati originalis II 501 3* — omne, quod facimus, quodam modo habet ortum a peccato primo II 529 d. 5. 847 d. 4

14 — Voluntas peccandi non semper est in actu, sed manet in peccatore in habitu et radice III 758 4* — Qui in peccato perseverat non continue peccat IV 529 d. 7 — Aliquis persistit in peccato non ex solo actu voluntatis II 677 5* — transit actu et remanet reatu II 776 d. 4. 959 b. III 404 4* — Actus peccati est in fieri, sed reatus in quiete II 776 d. 4 *Vide supra 2.*

— simul habet consummari et esse II 708 d. 4 — habet esse in instanti et est in sui termino intra IV 426 4*

15 — Per peccatum fit animae deformatio per amissionem pulcritudinis II 822 b — Culpa reddit animam Deo deformem II 827 arg. 5 — deformat imaginem II 676 a. 951 arg. 5. IV 338 f. 2. 350 3*. 352 f. 3 — eo ipso peccatum est, quia Dei deformatur imago IV 375 arg. 4 — deformat totam imaginem II 492 arg. 2

— est macula animam deformans IV 319 a — In peccato est deformitas ex privatione debiti et macula ex conversione indebita II 783 a — Deordinatio in anima ratione aversionis dicitur deformitas, ratione conversionis macula II 975 b — ut privatio ratione aversionis considerata in se dicitur tenebra, in comparatione ad vim cognitivam dicitur deformitas IV 497 a sq. — quantum ad conversionem ad delectabile terrenum in se consideratam dicitur macula, in comparatione ad vim cognitivam foetor *ib.* b — dicitur macula respectu eius, in quo est, quia maculat eum; foetor respectu ad proximum, in cuius affectu non est IV 482 d. 4 — dicitur macula propter rationem turpitudinis consideratam per modum speculationis, foetor propter fugam affectus recte ordinati *ibid.*

— Deo displicet et displicere facit IV 418 f. 2 — Per quodlibet peccatum homo displicet Deo III 801 3* — omne aliquo modo animam foedit et deordinat et facit Deo displicere IV 547 b — vituperabile reddit subiectum III 331 4* — in quantum tenet rationem culpa, facit dignum vituperio II 584 b *Vide V. Malum-culpa.* — reddit hominem indignum II 769 f. 4 — facit hominem indignum divino aspectui praesentari II 719 a

— Culpa propter sui deordinationem deordinationem ponit circa peccantem II 853 6* — Ad culpam necessario sequitur animae inordinatio II 848 f. 4 — Voluntas, cum deordinate se ipsam movet, se laedit et sibi ipsi nocumentum infert, pro eo quod vel recto ordine se privat, vel a recto ordine se elongat II 823 3* — in tantum deordinat, in quantum facit Deo dissimilem, et in quantum facit Deo dissimilem, in tantum elongat a Deo II 831 b — Voluntas, dum peccat, corrumpit se, quia se ipsam movendo deordinate, reddit se inordinatam et ad bonum minus habilem II 823 2* — ratione deordinationis tenet rationem vitii corrumpentis II 952 a — in quantum tenet rationem vitii, dicit deordinationem alicuius potentiae respectu actus sibi debiti secundum naturalem institutionem II 584 b — In peccato est deordinatio potentiae, cuius peccatum est actus *ibid.*

— Non tantum actio inordinata est culpa, sed etiam ipsa deformitas, quae remanet in anima II 844 a — Culpa manet in anima ut deformitas II 825 f. 4 — est deformitas animae II 814 f. 6. 825 f. 4 — Culpa est deordinatio remanens in anima ex proprio actu, ubi debet esse ordo iustitiae IV 496 d. 4

— Defectus et deordinatio animae non tantum est poena, sed etiam culpa II 857 d. 2 — Deformitas, quae remanet in anima post culpam perpetrata, est poena et peccatum II 855 f. 6 — Foeditas animae culpa est IV 551 f. 3

— Macula mortalis peccati deformat imaginem expellendo nitorem gratiae et formam imaginis II 966 3*

— omne latet in anima quasi apostema intrinsicum IV 461 4* — originale, veniale

et mortale designantur per vulnus, livorem et plagam tumentem IV 2 b — dicitur putridum, quando anima in eo requiescit finaliter IV 1052 a — est similitudo diaboli et quaedam caracteristicatio IV 525 a *Vide V. Character.* — facit similem bestis in appetitu mentis II 473 d. 4

— Ex peccato contrahitur in loco quaedam foeditas, quae se extendit per aërem caliginosum IV 979 a

— Qui peccat perdit honorem proprium et perdit solatium II 849 a

— omne privat ab anima aliquod bonum, quod est iustitia, vel ad iustitiam ordinatum II 837 d. 3 — actuale privat iustitiam gratuitam sive personalem II 972 5* — omne auferit innocentiam II 504 f. 5

16 — Culpa est privatio gratiae IV 42 f. 2 — repugnat gratiae secundum oppositionem formae IV 403 2* — Culpa et gratia sunt immediate opposita IV 42 f. 3 — Gratia et culpa directe habent oppositionem et impossibilitatem III 357 4* — in quantum habet rationem culpa, opponitur gratiae, non in quantum tenet rationem vitii II 584 b — recte opponitur gratiae, quae reddit Deo acceptum II 676 3*. IV 418 f. 2 *Vide V. Culpa.*

— est causa defectus gratiae I 721 8*, 9* — est expulsum gratiae II 585 f. 3. 681 arg. 6. 951 arg. 5 — Per peccatum homo expoliatur gratuitis II 5 b. 676 4* — offendendo Deum hominem gratia expoliatur IV 4 a — In peccato perditur gratia II 676 2*. 969 a — Deus peccanti subtrahit gratiam in poenam I 860 d. 4 — Per peccatum liberum arbitrium privatur gratia IV 395 arg. 5 — mortale extirpat gratiam, quia non stat simul cum vita VI 548 4* — quodlibet mortale tollit gratiam IV 352 5* — mortale omnino excludit donum gratiae II 969 3* — expellit gratiam, non quia agat in ipsam, sed quia facit liberum arbitrium deficere a gratia III 658 b. 675 2*

— Culpa non potest esse aliquo instanti in anima simul cum gratia II 764 a. IV 425 arg. 4. 427 5* — Hominem necesse est esse in culpa, vel in gratia II 969 4*. IV 419 f. 4 — abstracte acceptum non potest rectificari nec formari, sed concrete ut quidam habitus substratus deformatus a culpa, potest informari a gratia III 499 4*

— Per actualia praeter peccatum in Spiritum sanctum impugnatur gratia baptismalis II 983 a — quod maxime est impugnativum gratiae, magis directe habet opponi poenitentiae virtuti II 993 2*

— non repugnat gratiae in anima, nisi quamdiu voluntas illi consentit IV 103 2* — Peccanti actualiter potest dari gratia gratis data II 475 b

— omne simpliciter repugnat caritati ratione habitus substrati III 598 5*. 600 b sq. — Habitus directe repugnans culpa habet in se rationem virtutis gratitiae III 555 f. 3 — In peccati inchoatione deficit usus virtutis, in consummatione vero habitus II 708 d. 4 — Vitiositas et deordinatio mortalis simpliciter excludit habitum

virtutis II 585 b — Per vitium oppositum uni virtuti potest expelli alia III 801 3* — mortalia subvertunt fundamentum aedificii spiritualis IV 559 d. 2

— omne tollit tendentiam in Deum, sed non omnino fidem II 998 d. 3

— est privatio vitae spiritualis II 675 f. 6 — Mortaliter peccans separat se a vita gratiae, ad quam de se nunquam potest resurgere II 968 b. 969 3* — Homo voluntarie peccando se ipsum morte culpae occidit II 506 b — Peccans mortaliter se ipsum occidit III 821 arg. 3 — Qui peccat mortaliter interficit se ipsum per expulsionem gratiae IV 490 4*

— per contemptum Dei iram meretur et mortem II 965 a — omne dicitur ad mortem quantum ad amissionem vitae, in quo est aversio a Deo II 983 4* — ad mortem aut dicitur, quia perducit ad mortem, aut quia disponit ad mortem II 996 d. 1 — omne, etsi non inducat mortem, ad mortem disponit III 846 3* — punitur morte corporali II 506 b — Non omne peccatum prohibetur per prohibitionem homicidii III 824 3*

— Peccator non privatur simpliciter vita, sed vivit in morte IV 357 4* — inducit mortem, sed non totaliter tollit habilitatem ad vitam gratiae I 836 d. 7. II 823 6* — Peccator non vivit ad bene agendum, sed potest adhuc magis peccare, cum voluntas vivat ad male operandum IV 490 4* — Mortuus per expulsionem gratiae potest adhuc magis a gratia elongari I 836 d. 7. IV 490 4*

— dicitur mors ratione separationis animae a Deo IV 433 d. 4 — Per peccatum separatur anima a Deo II 827 arg. 5. IV 419 f. 3 — Per deordinationem actualis peccati separatur anima a Deo IV 433 d. 4 — est causa, qua Deus iuste se absentat, et dividit nos a Deo I 721 8* — In peccato est separatio a Deo in elongatione secundum dissimilitudinem IV 396 3*

— expellit Deum ab anima, repellendo gratiam Dei II 856 5* — privando gratiae habitum, efficit hominem ineptum ad inhabitationem Dei II 284 5* — Peccator non habet Spiritum sanctum, licet Spiritus sanctus sit in eo I 250 2* — Peccans meretur a Deo relinqui II 843 f. 4

— Peccator tendit ad non esse per culpam I 4 a. 836 d. 7 — Mali per peccatum quasi nihil facti sunt et ad non esse tendunt III 462 4* — Per peccatum anima facta est nihil IV 430 f. 2 — Peccator nihil est in conspectu Dei IV 356 arg. 2 — Peccator nihil est in comparatione ad iustum IV 357 b — dicitur nihil, in quantum corrumpit gratiam II 640 b — Peccator dicitur nihil esse, non per privationem omnis esse, sed esse ordinati et completi II 845 a

— Culpa facit, opera bona non esse digna remuneratione IV 339 a — Uno peccato mortali omnia merita sunt inutilia ad gloriam assequendam III 800 4* — Culpa sequens tollit potentiam satisfaciendi, quamdiu manet IV 576 arg. 2. 577 b

— Qui manet in peccato mortali non potest esse membrum Christi II 760 f. 4

— claudit aditum ad caelum IV 472 b 47 — dicitur corruptio II 677 5* — omne nocet et adimit aliquid de bono spiritali IV 547 f. 3 — aliquid bonum corrumpit in anima II 227 4*. 822 b — est vitium animae, quo corrumpitur aliquid eius bonum II 822 f. 3 — est quaedam corruptio et privatio boni II 838 d. 6 — Malum culpae privat bonum naturae inordinate II 853 5* — per se corrumpit aliquid in anima non secundum substantiam, sed secundum rectitudinem II 823 4* — corrumpit actum et potentiam, non simpliciter, sed secundum ordinem *ib.* 5*

— ut corruptio et deordinatio voluntatis in actu potest deordinare et inhabilem reddere voluntatem secundum habitum II 823 4* — quod est in actu, est causa corruptionis in voluntate per modum habitus II 826 4* — non est proprie causa corruptionis passivae, sed ratione ipsius peccantis *ib.* 5* — corrumpit bonum ratione boni substrati ut ratione agendi, ratione vero defectus ut ratione deficiendi II 823 2*

— Peccans corrumpit se ipsum agendo praeter naturam II 823 3* — In peccato actuali persona corrumpit se II 491 b. 802 a. IV 405 arg. 4 — actuale corrumpit simul personam et naturam, ut dicit ipsum commune II 748 f. 3. 789 4* — actuale dicit depravationem voluntatis, quae respicit personam, ut est individuum III 425 b

— Inordinatio, qua anima se deordinat et qua deordinatur, est culpa una per essentiam, sed differens comparatione II 825 b — Eadem est culpa, qua deformatur voluntas et eius interior actio, sed diversimode comparata II 807 a. 808 4* — in actu simul est corruptio-actio et corruptio-passio II 825 b — in habitu est privatio et corruptio boni non solum active, sed etiam passive dicta *ibid.* — Inordinatio in actu voluntatis respicit ipsam ut moventem et ut motam *ibid.* — Culpa active dicta secundum appropriationem habet mere rationem culpae, passive dicta tenet rationem poenae II 826 a. 3* — Corruptio et carentia iustitiae est simpliciter voluntaria et culpabilis *ib.* 3* — Carentia iustitiae non est poena inflicta, sed acta *ib.* 4*

— Peccator infert damnum sibi in imaginis deformatione IV 350 3* — Ipsa animae deformatio non modica est ei poena II 844 a — In peccato est damnificatio et nocumentum, secundum quod est peccatum, eo enim est peccatum, quo nocet *ibid.* — Peccator bona sibi convertit in mala II 429 a. IV 379 d. 8

— Magnum malum incurrit quis, cum incidit in peccatum II 844 a — Qui peccat acquirit parvum bonum et amittit magnum bonum II 849 a — Minima culpa peior est quam quantacumque poena II 748 arg. 5

— Magnitudo culpae facit minus et deterius in natura II 467 b — naturam laedit et laedendo vulnerat naturalia IV 4 a — Per peccatum natura infirmatur II 676 a — naturam vulnerat IV 319 a — Per peccatum homo vulneratur in naturalibus II 676 4* — debilitat vigorem naturae et

eam dicitur vulnerare III 736 b — est nocivum naturae II 681 arg. 6

— Per culpam non corrumpitur natura animae II 832 f. 2, 5 *Vide V. Natura.* — Impossibile est, quod anima peccando annihiletur *ib.* f. 2 — Vitium non demit extrema naturae vestigia IV 4052 f. 2 — Culpa non debet bona naturae destruere omnino IV 4042 arg. 1 — Culpa substantiam naturalium non corrumpit, sed foedit et deordinat II 467 b — Naturalia post peccatum sunt eadem secundum substantiam, sed sunt infirmata, vulnerata et deteriorata II 557 2*

— In peccato non adimitur aliquid de substantia vel potentia animae, sed solum de habilitate IV 935 7* — Nulla potentia peccando perditur II 600 f. 4 — non aufert libertatem arbitrii II 174 b. 175 a — non potest perimere voluntatem II 833 b. 834 a — non aufert nec diminuit potentiam, sed tollit habitum rectitudinis et diminuit habilitatem mediam II 823 a — non corrumpit potentiam, sed habilitatem sive ordinabilitatem, per quam ordinatur ad suum complementum *ib.* 5* — non exstinxit omnino naturalem rectitudinem in homine II 507 3*, 4* — Impossibile est, quod aliquis tantum peccet, quin adhuc possit peccare II 832 f. 3, 5. 834 b

— Malum culpae non tantum est deformitas opposita pulcritudini et speciei, sed etiam est curvitas opposita rectitudini et ordini II 832 4*

— omne est privatio modi, speciei et ordinis II 508 arg. 3. 770 a. 822 arg. 1. 825 f. 5. 838 d. 6. 848 f. 2 — est privatio ordinis debiti secundum modum, speciem et ordinem IV 496 d. 4 — est privatio speciei II 974 arg. 3 — In peccato est privatio utilitatis et ordinis et entitatis II 870 a

— Malum culpae corrumpit modum, speciem et ordinem, prout consistunt circa voluntatem, et sic habent considerari in bono, secundum quod bonum est II 832 2* — privat modum, speciem et ordinem circa voluntatem, secundum quod est voluntarie operans II 829 b. 830 4* — non privat modum, speciem et ordinem circa naturam II 830 4*, 4* — In omni culpa privatur modus, species et ordo circa actum voluntatis, et voluntaria deordinatione et incurvatione voluntas modo, specie et ordine privatur quantum ad habilitatem ad bonum II 848 b — Modus, species et ordo privantur, cum liberum arbitrium peccat, inordinate movendo se ipsum II 832 6* — Modus, species et ordo privantur per mutationem factam circa liberum arbitrium *ibid.*

— simul et inseparabiliter ista tria corrumpit circa voluntatem II 830 a — quodlibet simul et aequaliter privat modum, speciem et ordinem in voluntate II 831 b

— Per peccatum voluntas rationalis, quae erat media inter alias creaturas et Deum, facit se ipsam infirmam II 849 a — Anima lapsa minus est nobilis naturis inferioribus non ratione substantiae, sed

ratione lapsus IV 23 4* — nunquam ita corrumpit naturam rationalem, quin sit nobilior quam irrationalis IV 309 2* — Per peccatum substantia spiritualis non fit inferior corporali IV 935 4* — Corpus nobilissimum est inferius infimo spiritu quantumcumque peccatore IV 4023 arg. 2

— est damnum secundum amissionem gratuitiorum et vulnerationem naturalium sive dehabilitationem IV 396 3* — Privatio modi, speciei et ordinis magna est in anima damnificatio et laesio II 848 b — Conversio facit impurum, aversio infirmum, exspoliatio mendicum II 5 b — Secundum rationem aversionis et conversionis competit peccato ratio privationis, infectionis et obligationis IV 496 d. 4

— Laesio peccati principaliter consistit in deordinatione voluntatis II 987 b — Peccatum corrumpere ex parte carnis, est per accidens II 823 4* — circa actum generativae non dicit corruptionem in virtute generativa secundum se, sed circa voluntatem rationalem et personam II 784 6*

— magis respicit voluntatem et magis directe opponitur bonitati affectionis quam veritati cognitionis II 491 4* — Plus corrumpitur per peccatum affectus quam intellectus II 916 d. 4. IV 4042 3* — Per diversa peccata deordinari habent diversae potentiae animae II 952 b — unum deformat totam imaginem privando eam lumine gratiae, sed non deordinando singularum potentiarum actus III 801 4* — non deformat aequaliter omnes potentias, sed secundum plus et minus II 832 3*

— dicitur tenebra, in quantum privat actus lucis gratiae IV 496 d. 3 — est tenebra intelligibilis, in quantum privat a visione lucis aeternae II 839 a

— obtenebrat intellectum, prout extenditur ad effectum vel opus et etiam quantum ad actum purae speculationis IV 496 d. 3 — subvertit iudicium, quod est confunctum voluntati II 491 4* — Incurvatio ad peccatum potest auferre omnino sensum rationis ad tempus, sed non simpliciter II 913 2*

— Per peccatum mens est obnubilata, et homo factus est sensibilis et carnalis III 820 a — Per peccatum homo habet interius lumen obfuscatum et conversus est ad sensibilia et illa amat III 26 3* — primi hominis obscuravit speculum, per quod videtur Deus II 345 a — Per peccatum fit animae obscuratio per amissionem luminis II 822 b — sunt quasi nubes densissimae auferentes nobis illustrationem gratiae I 721 8*

— dicitur infirmitas et vetustas, vel sequela peccati IV 433 d. 4 — dicitur vetustas ratione difficultatis ad bonum, qua anima iam inveterata est, et infirmitas ratione pronitatis ad malum *ibid.*

48 — est motus praeter naturam, qui diminuit habilitatem liberi arbitrii II 676 4* — est privatio ordinis et diminutio habilitatis III 808 d. 2 — Per peccatum adimitur potentiarum habilitas II 675 b — Dum voluntas se voluntarie in actu suo

deordinat, semetipsam incurvat et privat habilitate ad bonum II 848 b — per se corrumpit habilitatem sive ordinabilitatem ad gratiam I 836 d. 7 — privat habilitatem mediam inter bonum gratiae et bonum naturae II 823 6* — corrumpit habilitatem ad rectitudinem, secundum quam anima est variabilis *ib.* 4* — Voluntas, dum peccat actualiter, efficitur inhabilis secundum rationem moventis et secundum rationem moti II 825 b

— corrumpit habilitatem voluntatis elongando ipsam a rectitudine II 834 a. 835 a, 1* — Culpa minuit habilitatem reddendo animam minus idoneam ad suscipiendam gratiam et ad cooperandum gratiae iam susceptae II 834 b — animam reddit minus habilem ad susceptionem divinae influentiae ad obtentum perfectionis et beatitudinis II 827 b — Culpa opponitur habilitati ad bonum non secundum id quod est, sive prout fundatur in natura, sed secundum id ad quod est, id est, prout ordinatur ad gratiam II 834 b. 835 4* — non corrumpit nec minuit habilitatem quantum ad id quod est, sed deordinando ab eo ad quod est II 834 b sq.

— non potest omnino tollere habilitatem voluntatis ad bonum II 833 a sq. 835 5* — Habilitas semper potest diminui, sed nunquam tolli I 836 d. 7. II 834 b — omne totaliter privat gratiam, non tamen totaliter tollit habilitatem ad gratiam, quae diversorum generum peccatis magis et minus privatur III 808 d. 2 — Per unum genus peccati anima magis deordinatur et inhabilior efficitur quam per aliud *ibid.* — Quantumcumque quis peccet, adhuc habilitatem habet bene faciendi II 832 f. 4 — non dicit omnimodam boni privationem, immo relinquit aptitudinem II 722 a — Homo per peccatum perdidit rectitudinem et similitudinem, sed non aptitudinem et appetitum rectitudinis II 5 b

— Dum homo peccat, Deum offendit et ex hoc efficitur indignus et ineptus ad suscipiendam gratiam Dei, et pronus ad malum redditur, et in hoc ineptus efficitur ad opera virtutum II 834 b — Per separationem a Deo anima incurrit difficultatem ad bonum et pronitatem ad malum IV 433 d. 4 — ad malum inclinat sive a bono dehabilitat IV 349 a — avertendo a Deo elongat a bono et efficit impotentem ad resistendum malo II 857 d. 1 — Per idem peccatum obliquamur et sumus proni ad peccatum III 738 3* — Per peccatum liberum arbitrium fit ad malum pronum IV 395 arg. 5 — ligando impedit IV 472 4*

— Voluntas corrupta per peccatum prompta est ad multiplicem deordinationem III 820 a — trahit suo pondere ad aliud IV 358 a — Facillimum est de peccato in peccatum ruere II 517 b — Qui peccat dignus est dimitti cadere in aliud peccatum II 843 f. 4. 843 a, 2* — disponit ad aliud peccatum tum ratione aversionis tum conversionis II 857 d. 4 — Ratione conversionis peccatum unius generis disponit ad peccatum generis proximi *ibid.* — non est

causa sufficiens et necessaria alterius, sed quodam modo voluntaria, in quantum inclinat voluntatem *ibid.* — non est causa peccati efficiens, sed deficiens *ibid.*

— Pronitates per nova peccata intenduntur IV 585 d. 4 — Dum homo peccat, magis efficitur pronus ad malum saltem intensive et ad aliquod peccati genus determinatum II 776 d. 3 — Per conversiones ad diversa bona commutabilia diversae oriuntur in nobis pronitates et vitia, per quae obligamur ad diversa poenarum supplicia III 800 b — Pronitates ad diversa peccata formaliter differunt II 971 b

— Spiritus, secundum quod carnalis est, magis inclinatur ad peccatum carnale II 503 5*

— In vitis una species disponit ad aliam, quamvis in eis non sit tanta connexio sicut in virtutibus II 996 6* — Peccans uno genere peccati meretur incidere in aliud genus peccati II 663 f. 3 — Ratione aversionis quodlibet peccatum est causa cuiuslibet II 857 d. 4 — De connexione *vide infra* 20.

— quaedam in Spiritum sanctum respiciunt peccatum praeambulum quasi materiam circa quam et etiam sicut causam, quaedam non respiciunt determinate peccatum II 985 a, b — In peccata valde gravia vix aut nunquam aliquis cadit, nisi mens eius fuerit per alia peccata depravata *ib.* b — quae circa actus spirituales consistunt, ut plurimum alia peccata praesupponunt tanquam materialia II 445 f. 7. 985 b — circa actus corporales existentia non praesupponunt alia tanquam materialia II 985 b — Quotiescumque peccatore genera sunt diversa, possibile est peccare peccato uno absque alio II 984 f. 2 — Voluntas libera propria deordinatione se potest in quodlibet peccatum praecipitare II 985 a, b. 986 4*

— est causa meritoria obdurationis I 721 9*

49 — Reatus est obligatio ad poenam III 404 4*. IV 577 b — manet quantum ad reatum, ratione cuius divina iustitia habet nos punire III 404 a — Reatus poenae aeternae inseparabiliter adhaeret culpae IV 364 a — Peccator eo ipso, quod peccavit, est debitor poenae *ib.* f. 2. 365 b — Vitium facit actorem dignum poena II 443 f. 4 — Malum meretur poenam I 830 f. 3 — Homo per concupiscentiam obligatur poenae III 263 4* — Peccator dignus est poena, quia Dei imaginem deformat IV 352 f. 3

— Dedecus peccati non debet esse ad modicum sine decore iustitiae II 848 b — Committens culpam patitur poenam, ne ullo modo sit dedecus peccati sine decore iustitiae II 89 f. 2 — secundum quod huiusmodi ordinari habet ad poenam II 854 4* — Cognoscens culpam cognoscit se ex divina sententia obligatum ad poenam IV 327 a — Ex peccato commissio oritur debitum honoris reddendi Deo per sui ipsius punitionem IV 365 4* — est vinculum mortis aeternae ratione aversionis et

PEC (20)

conversionis simul IV 497 b — Homo contra se ipsum fert chirographum II 404 5° Vide V. Poena.

— Pro peccato mortali peccator iudicatur et condemnatur, pro veniali temporaliter cruciatur, nisi pro annexo mortali ratione illius IV 458 3° — Decedens in mortali nihil habet in se, quod sit dignum vita, immo totum vel est mortuum, vel mortificatum, ideo summe dispositus est ad damnationem IV 518 4°, 5° — Peccator meretur statim puniri IV 959 f. 3

— Aliqua culpa poena est II 660 3° — aliquid essentialiter est poena, sed non secundum idem II 858 d. 3 — Crimina criminibus vindicantur II 856 4° — sequens non tantum causaliter, sed essentialiter est poena peccati praecedentis II 843 b sq. — ut poena praecedentis quodam modo ordinat peccatum praecedens II 844 2° — non est poena praecedentis inflicta a Deo II 845 5° — Culpa praecedens meretur sequentem merito congrui II 844 3°. 845 5° — ut poena praecedentis non praeiudicat poenae, quam peccatum meretur de condigno II 844 4°

— potest dici poena sui causaliter loquendo II 844 a. 849 a

— dicitur aeternae mortis vinculum respectu ad Deum IV 482 d. 4 — dicitur debitum aeternae mortis respectu ad Deum punientem *ibid.*

— regnat in homine, qui ei se subiicit II 686 3° — Quamdiu homo manet in culpa, servus est diaboli et peccati II 678 f. 5 Vide V. Homo 16. — Servus peccati est in servitute opposita libertati fidelium IV 645 3°

20 — In concreto dicit ens in genere secundum rectam coordinationem, in abstracto solum per reductionem II 971 b sq. 972 4° Vide V. Malum-distinctio. — unum simul et semel in diversis generibus esse non potest II 546 arg. 3

— Genera peccatorum dividuntur per species proprias II 982 f. 4 — in Scriptura sufficienter dividuntur differentis II 971 f. 4 — non potest dividi differentis materialibus tantum II 970 f. 3, 4 — non habet species proprias, quia est privatio II 944 4°. IV 769 1° — in abstracto sumtum non habet differentias formales nisi per accidens per comparisonem ad virtutes oppositas II 971 b. 972 2°, 3°, 4° — in concreto, ut dicit privationem circa actum vel habitum substratum, ratione horum propter formalem differentiam obiectorum habet differentias formales, sed non respectu deformitatis II 971 b

— Vitia diversificantur formaliter secundum speciem penes superabundantiam et defectum II 972 6° — formaliter dicuntur differre in genere vitiorum, non secundum formam suam, sed oppositi II 971 b — dividitur secundum privationem boni oppositi II 972 1° — formaliter distinguitur secundum conversionem ad obiecta creata formaliter differentia *ibid.* — specificantur aut ratione boni, quod privant, aut ratione boni, ad quod quis convertitur in actu peccati II 944 4° — di-

(20)

stinguuntur ratione principii et oppositi et actus substrati II 983 a — Species peccati distinguuntur ex parte oppositi, aut actus substrati, aut motivi II 992 arg. 7 — ex parte sui et per comparationes ad particularia bona et particulares personas habet differentias infinitas, sed ratione boni oppositi et ratione comparisonum generalium modis finitis, quamvis variis, habet distingui II 977 d. 2

— numeratur ratione subiecti vel ratione actus II 791 b — numeratur ratione actus, circa quem est, non ratione eius quem offendit IV 825 d. 2 — actualia secundum potentias differunt II 792 5°

— Qualitas culpa attenditur secundum id quod distinguit peccata, quantitas, secundum quod aggravat in eodem genere IV 399 d. 7 — Quantitas et qualitas culpa potest causari ab eodem principio, sed secundum aliam rationem *ibid.*

— unum est in uno actu II 973 f. 4 — Unus actus non facit plures culpas IV 575 f. 2 — In uno instanti non possunt plura peccata committi, maxime quae spectant ad diversas actiones II 146 a — Quando actus est contra plura praecepta, unum est peccatum, et reliqua omnia sunt sicut annexa sive circumstantiae aggravantes IV 312 d. 4 — Circumstantia aggravans non facit novum peccatum II 962 f. 4. IV 825 d. 2 — non est duplex, ubi non est duplex obligatio de necessitate IV 157 b

— Circa unum actum peccati assignantur diversae differentiae peccatorum formales II 970 f. 3 — plura possunt esse circa eundem actum et contra idem bonum IV 864 d. 3 — Ad unum peccatum possunt concurrere plura genera peccatorum II 517 b. 798 d. 4

— habet rationem suam a defectu circumstantiae IV 864 d. 3 — variatur per circumstantias, quae sunt essentiales IV 461 arg. 3. 864 d. 3 — Scientia non variat genus peccati, sed malitia potest eam mutare II 996 6°

— In malis non est connexio IV 576 2° — non sunt connexa ratione actus IV 352 2° — simpliciter non sunt connexa III 800 b. 801 3°, 5° — ut avertunt ab uno et offendunt unum Deum, habent connexionem quandam III 800 b — non sunt connexa quantum ad conversionem ad diversa bona commutabilia *ibid.* — Vitia diversa ex diversis operibus oriuntur et ad diversos fines tendunt *ibid.* 801 5°

— Propter unum vitium non incurrit aliquis aliorum vitiorum pronitates et defectibilitates necessario et immediate III 800 4° — Unum vitium privat omnibus virtutibus et praemiis propter horum connexionem *ibid.*, 3° — quaecumque, secundum quod avertunt ab uno Bono Incommutabili, privant hominem gratia et virtutibus gratuitis et omnibus meritis gloriae et praemii *ib.* b, 4° — In deformatione per unum peccatum non singula vitia concomitantur III 801 4° — Quamdiu manet unum peccatum, semper manet aversio et imaginis deformatio et inimicitia cum Deo IV 352 b

PEC (20)

— multa opponuntur uni gratiae II 655 3° — Ex multis peccatis eiusdem speciei una resultat in anima deformitas II 975 b

— ad invicem opponuntur III 800 f. 4, b — Uni virtuti secundum duos actus opponuntur duo vitia II 995 3° — Vitium duplex opponitur virtuti penes superabundantiam et defectum II 977 d. 3

— differunt quantum ad actum, aut quantum ad reatum, aut quantum ad peccandi modum II 959 a — Omnia genera peccatorum conveniunt in ortu ex peccato Adae tanquam in causa et in reatu poenae et privatione iustitiae tanquam in effectu, sed non aequaliter et univoce, sed secundum prius et posterius II 837 d. 3

— dividitur in originale, mortale et veniale ut in genera, in quibus est univocatio IV 54 4° — Differentia formalis actualis et originalis est penes bonum, quod privant II 972 5° — secundum comparisonem ad causam, ex qua habet ortum, dividitur in actuale et originale II 976 b — dicitur analogice de actuali mortali, veniali et originali, in quantum rationem culpabilitatis habent secundum prius et posterius II 837 d. 3

— secundum comparisonem ad poenam, ad quam terminatur, dividitur in mortale et veniale II 976 b — secundum quod motivum est bonum assequendum, vel malum fugiendum, dividitur in peccatum ex amore et ex timore *ibid.* 977 a — secundum comparisonem ad actum substratum dividitur in peccatum cogitationis sive affectionis, verbi et operis II 976 b. 977 a — secundum comparisonem ad vitia, quae ex ipso oriuntur, dividitur in septem differentias capitalium II 976 b — ex parte motivi dividitur in superbiam vitae et concupiscentiam oculorum et concupiscentiam carnis, vel in peccatum ex malitia et infirmitate et ignorantia *ibid.* — Non contingit peccare nisi aut concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitae II 145 f. 5 — secundum comparisonem ad personam, quam offendit, est in Deum, in se et in proximum II 976 b. 977 a Vide supra 5. — distinguuntur per omissionem et commissionem II 974 4°

— cognoscitur per legem III 820 2° — Quaedam sunt prohibita in decalogo principaliter et explicate, quaedam ut annexa et implicate IV 442 d. 2 Vide V. Malum-distinctio, ubi de malis secundum se et ex prohibitionem.

— operis exterioris et voluntatis interioris formaliter, prout coniuncta sunt, faciunt unum peccatum formaliter, sed plura materialiter II 960 b sq., 3°. 962 5° — operis et voluntatis considerata ut separata sunt diversa formaliter II 961 a, 1°, 4° — non est essentialiter superius ad peccatum voluntatis et actionis nec de eis praedicatur essentialiter, sed magis accidentaliter *ib.* 2° — Actus interior et exterior sunt unum subiectum deformitatis *ib.* 3° — interius et exterius sunt duo propter convenientiam ordinis II 962 5° Vide infra 24.

— inchoatur in voluntate et consummatur in opere II 960 f. 2 — operis praesupponit peccatum cordis III 892 d. 4

— Nomina peccatorum imponuntur ab actibus II 994 b — Ratio peccati non solum est ex improbitate voluntatis, sed etiam ex genere operis, quia sunt contra prohibitionem Dei et contra dictamen iuris naturalis IV 963 4*

— omne est in cogitatione et voluntate, sed aliquod consistit in cogitatione praecise II 976 a. 977 a

— omissionis sive delictum non distinguitur a commissio per defectum culcumque circumstantiae, sed est ommissio actus debiti II 977 d. 2 — contra praeceptum affirmativum non committitur nisi in illo instanti et tempore, in quo quis tenetur II 525 5* *Vide V. Omissio.*

— ex comparatione ad actus substratos dividitur in carnalia et spiritualia II 976 b — quaedam sunt carnalia, quaedam spiritualia II 575 a — spirituale est ex inclinatione ad bonum interius, carnale ex inclinatione ad bonum inferius II 502 arg. 5 — spirituale potest esse sine carnali et e converso II 499 f. 4 — Multi peccatis spiritualibus impliciti omnino detestantur peccata carnalia III 800 f. 3 — Peccatorum spiritualium proprie sunt quatuor genera II 445 f. 6

— carnis est immoderatus appetitus rei tractabilis secundum carnem et privatio castitatis et continentiae II 722 b — In peccatis carnalibus corruptio venit ex foeditate carnis et concupiscentia partis sensibilis II 578 b — plura sunt in genere luxuriae secundum circumstantias personarum IV 864 d. 3 — contra naturam IV 826 d. 7. 827 d. 9

21 — diversorum generum non sunt aequalia III 808 d. 2 — non omnia sunt aequalia, sed quaedam maiora IV 396 f. 4 — Genera peccatorum sunt magis et minus mala, quia est malum contra gratiam divinam, vel contra gratiam et rationem, vel contra gratiam, rationem et naturam IV 344 d. 12

— unum est gravius altero aut pensatis circumstantiis ex parte peccantis, aut ex parte peccati II 520 b — non solum aggravatur ex parte conditionis peccantis, sed etiam ex parte eius, in quem peccatur III 423 2* — Gravius peccat qui peccat in Deum et in proximum quam qui peccat in Deum II 962 f. 4

— Quantitas peccati consistit in libidine et contemptu IV 462 arg. 5 — mensuratur secundum quantitatem libidinis et contemptus II 526 arg. 5, a — unum malus altero dicitur ratione maioris contemptus, vel maioris libidinis sive delectationis, vel ratione maioris damnificationis II 963 a — unum dicitur gravius altero aut propter maiorem libidinem, aut maiorem ingratitudinem, aut maiorem corruptionem II 508 b. 520 b — gravius est, quanto maior est contemptus II 520 arg. 3. 986 arg. 2. IV 827 d. 9 — Contemptus aggravat peccatum II 282 arg. 7. IV 341 d. 3 — Quan-

titas peccati non consistit praecise in quantitate contemptus II 963 3*

— gravius est, in quo magis regnat libido II 987 arg. 4 — tanto gravius est, quanto ex maiori libidine procedit II 508 arg. 3 — Quanto voluntas magis improbe ad aliquid se inclinat, tanto magis se deordinat et depravat II 987 b — Magnitudo peccati est secundum improbitatem voluntatis, etiam sine exteriori opere II 458 3*

— Gravititas peccati attenditur secundum quantitatem libidinis, ut dicit improbitatem voluntatis, sed non ut dicit delectationem II 988 4* — Deus non tantum considerat in peccato magnitudinem contemptus, sed etiam delectationis et damnificationis II 963 b, 3* — intenditur ex conversionis profunditate II 462 3* — ex pronitate non intenditur *ibid.* — Spiritus scparatus semper gravius peccat quam carni unitus IV 519 f. 4

— magis aggravatur per libidinem vel genus peccati quam per circumstantiam IV 577 b — cum circumstantia adiuncta non aequipollet peccato graviori ex genere *ibid.* — Circumstantiae augent quantitatem, quia augent contemptum vel libidinem IV 462 5* — Multiplices circumstantiae aggravantes IV 400 d. 9

— tanto gravius est, quanto magis corrumpit II 508 arg. 3. 520 arg. 4 — In aliquo peccato plus natura laeditur et a virtute plus elongatur IV 396 5* — Ratione boni maioris vel minoris, quod privat, peccatum unum habet excedere alterum III 808 d. 2 — gravius est, in quo est maioris boni corruptio et maior privatio intensive II 988 5* — Non semper maius est peccatum, quod per se privat maius bonum III 853 4*

— tanto est maius, quanto est in nobiliori natura II 461 f. 4. 462 3*. 467 arg. 4, b — Peior est corruptio, quanto melior est natura, non simpliciter, sed secundum quod natura per vitium corrumpitur et in eodem genere peccati II 790 6* — Vitium est malus et corruptio peior, quanto natura praestantior II 750 5* — est gravius, quanto peccans est in maiori gradu constitutus II 520 arg. 2. IV 336 f. 4

— gravius est, quanto maior est ingratitudo II 520 arg. 4 — gravius est, quanto maiori dignum est poena II 508 arg. 4. 520 arg. 3 — maius est, quod magis facit distare a venia II 986 f. 2 — maius est, quod minus habet de ratione excusationis *ib.* f. 3 — maius est, quod magis inhabilitat animam ad iustitiam *ib.* f. 4 — Scientia aggravat peccatum II 986 f. 5. III 814 4* — Scire peccatum est bonum, sed per accidens aggravat culpam IV 341 d. 3 — Offensa augetur propter actuale considerationem *ibid.* — Quantitas peccati pensatur secundum dictamen conscientiae, secundum quod dirigit in agendis III 847 5* *Vide infra 22.*

— unum gravius altero dicitur duodecim modis II 799 d. 2 — fere omnia ad invicem comparata se habent sicut excedentia et excessa IV 789 d. 2. 864 d. 4

— gravius ratione contemptus est peccatum in Spiritum sanctum, ratione libidinis peccata contra naturam, ratione ingratitudinis peccatum Adae, ratione punitionis adulterium IV 826 d. 7

— Malitia operis addit ad malitiam voluntatis non plene consentientis in opus II 963 a, 4* — Opus addit ad malitiam voluntatis plene consentientis, non quantum ad contemptum et aversionem, sed quantum ad libidinem vel damnificationem *ib.* a sq., 4* — Prohibitio peccati cordis addit super prohibitionem peccati operis III 892 d. 4 — Gravius punitur qui peccat in opere quam qui peccat voluntate solum II 962 f. 3 — Maior delectatio et glorificatio est in peccato voluntatis et operis quam voluntatis tantum *ib.* f. 5 — Cum consummatur peccatum in opere, est plenior consensus et dicitur manducare vir, et tunc est peccatum maius II 963 a — In peccato carnali opus ad voluntatem addit et aggravat quantum ad delectationem sive libidinem *ib.* b. 964 5* — In peccato in proximum opus addit ad malitiam voluntatis quantum ad damnificationem II 963 b. 964 5* — cordis aliquando gravius est quam peccatum operis in illo genere IV 459 f. 4

— spiritualia sunt graviora carnalibus IV 397 d. 2 — spiritualia sola voluntate commissa graviora sunt quam carnalia opere consummata, quia spirituales habent delectationem et maiorem adhaerentiam et improbitatem II 964 5* — carnalia sunt minoris culpae, sed maioris infamiae IV 789 d. 2

— Omnis mensura peccati finita est, cum sit a virtute finita IV 920 arg. 3 — Libido peccantis est finita IV 332 3*. 350 b. 399 d. 7 — In peccato mortali non est motus infinitus intensione, sed reputatione IV 440 4* — Offensa et iniuria Dei in peccato superexcedit puram creaturam III 425 b *Vide V. Offensa.* — Quamvis culcumque peccati offensio sit infinita, tamen est maior vel minor contemptus IV 396 3* — summum *vide V. Malum-summum.* — Pronitas et inclinatio ad malum semper potest crescere II 483 4*. 834 b. 835 4*

— Qui iterat peccatum post poenitentiam contemnit donum Dei IV 341 d. 3 — commissa post poenitentiam sunt graviora per accidens propter contemptum *ibid.* — ex Dei misericordia et patientia aggravatur II 284 7* — commissa post remissionem sunt maioris contemptus IV 379 d. 8 — In omnibus peccatis est quaedam ingratitudo II 447 2* — In omni peccato est quaedam ingratitudo ut circumstantia tanto magis aggravans, quanto homo plura bona percepit IV 586 d. 3 — Ingratitudo de praecedenti remissione aliquo modo aggravat culpam sequentem, quia est ibi contemptus praestitii beneficii, non tamen ita, quod faciat aequivalentiam IV 577 b. 586 d. 3

— Gravius peccat propter ingratitudinem qui primo innocentiam perdit quam qui post poenitentiam recidit IV 577 b — In nova lege est gravius quam in vetere

PEC (22)

ratione ingratiitudinis et contemptus et propter obligationem ad maiorem perfectionem IV 542 d. 3 — aggravantur perseveranti in fraterno odio IV 413 d. 5

22 — mortale dicitur quod infert mortem II 504 f. 5, 6 — quo quis meretur iram et mortem, dicitur mortale II 965 a — mortale dicitur quod aufert homini vitam gratiae et ponit mortem *ib.* f. 4 — mortale est mors animae II 968 f. 2, 3 — mortale aufert principium vitae et veniae II 969 a — grave dicitur mortale, quia aufert gratiam, quae est principium vitae II 676 2° — mortale separat hominem a vita et tenet in aeternum separatum a vita II 968 b — mortale actuale est peccatum simpliciter II 837 d. 2

— Prima divisio peccati actualis est per mortale et veniale II 971 arg. 6 — veniale et mortale non sunt eiusdem generis I 345 4° — mortale et veniale faciunt diversa peccatorum genera II 982 f. 2 — mortale et veniale differunt specie secundum magis et minus II 723 3°. IV 409 f. 4 — mortale et veniale differunt specie et genere, licet secundum magis et minus II 972 6°

— Culpa mortalis est magna obliquitas, venialis parva II 503 arg. 4 — mortale improporcionally plus offendit Deum quam veniale IV 549 f. 4 — Inter peccatum mortale et veniale est proportio quantum ad consimilem comparationem ad originem et effectum consequentem II 837 d. 3 — mortale et veniale differunt secundum reatum poenae aeternae et temporales II 959 b

— mortale excedit veniale in infinitum IV 409 f. 2. 410 4°, 5° — veniale est minus mortali in infinitum IV 414 arg. 4 — veniale in comparatione mortalis caret quantitate IV 410 5° — Peccati mortalis et venialis nulla est proportio quantum ad commensurationem quantitatis demeriti, est tamen proportio secundum consimilem comparationem ad originem et ad effectum consequentem II 837 d. 3 — mortale excedit veniale in infinitum, non secundum veram intensionem delectationis, sed secundum reputationem peccantis II 970 5°

— mortale dicit deordinationem a Deo cum consensu et contemptu per aversionem II 581 a. 585 b — mortale exigit contemptum aversionis et consensum deliberationis II 581 a — mortale est illud quod inducit divinum contemptum et aversionem a Deo II 577 2° — mortale non potest esse sine aversione II 580 f. 4 *Vide supra* 6. — non est mortale, nisi ubi libido intervenit, vel contemptus III 845 f. 3 — veniale fit mortale per contemptum IV 96 3°

— non est mortale, nisi fiat ex deliberatione et consensu III 865 f. 3. 866 2° — Solus consensus facit mortale peccatum II 585 f. 2 — Nihil est mortale citra consensum II 504 arg. 2 580 f. 3 — commissum cum deliberatione rationis, ubi nulla est pronitas, est mortale II 504 f. 2

(22)

— De consensu superioris portionis *vide supra* 8. — Virum comedere est mortale IV 726 arg. 3

— ex genere suo indifferens mortale fit ratione materiae circa quam et ratione contemptus et ratione libidinis III 846 a — veniale potest fieri mortale per complacentiam, ut dicit plenum consensum et deliberatum cum plena quietatione II 577 4° — quod est veniale per delectationem citra Deum sine deordinatione contra praeceptum, potest fieri mortale per libidinem magnam IV 409 b — veniale per intensionem libidinis non fit mortale, nisi quando praeponit aliquid Deo II 972 6°

— In peccato mortali est amor creaturae supra Deum II 723 3° — mortale est diligere aliquid inordinate et supra Deum II 504 arg. 3 — In omni peccato mortali aliquid diligitur contra Deum III 599 f. 4 Delectari supra Deum est essentiale mortali II 972 6° — Per peccatum mortale est proprie frui creatura II 966 6° — Qui escens in creatura fruitur illa et ita peccat mortaliter IV 409 arg. 3 — Frui creatura non est semper mortale, nisi ponatur ibi finis ultimus, ut etiam contra Deum faceret IV 726 b — Complacentia non mutat speciem peccati *ib.* f. 4 — Peccans mortaliter praefert creaturam Deo, non vero peccans venialiter II 970 5° — Qui peccat mortaliter praeponit bonum commutabile bono aeterno et infinito IV 921 f. 5. 922 a — mortale est in usu boni increati, propter perversitatem in finem cum delectatione et propter voluntatis inordinationem I 34 b

— mortale est per plenum superioris partis rationis consensum respectu alicuius, cuius actus est in prohibitione II 577 1°. 581 b — in quo est plenus consensus rationis superioris, est peccatum mortale in his quorum actus sunt simpliciter et universaliter prohibiti III 847 6° — Quod omnino non licet iudicatur esse mortale *ib.* arg. 4 — solum mortale est contra legem Dei II 836 d. 4

— veniale fit mortale per consensum II 586 d. 4 — Consensus in peccatum veniale non facit mortale, quia nullum est ibi periculum in delectatione veniali, cuius actus est venialis II 580 f. 6. 582 a — Consensus in delectationem est peccatum, ubi delectatio est via perducens ad peccatum mortale II 582 a — veniale per delectationem citra consensum fit mortale per consensum et complacentiam IV 409 b. 410 2° — mortale et veniale in delectatione inferioris partis rationis quomodo possint discerni II 581 b. 587 d. 4

— mortale fit per scandalum et per conscientiae dictamen III 849 a, 1°, 2° — Conscientia etiam in indifferentibus facit peccare mortaliter *ib.* 1° — Qui facit contra conscientiam peccat mortaliter III 847 5° — Quicumque credit peccare mortaliter peccat mortaliter II 907 3°, 4°

— veniale idem non potest per essentiam fieri mortale IV 409 f. 4, b. 410 a, 2° — Quando consensus advenit, fit novum peccatum mortale IV 410 2°

PEC (23)

— In quo quis corporaliter moritur, dicitur ad mortem, quia ponit impossibilitatem reparationis II 983 1° — mortale est mors animae et causa mortis corporalis II 799 d. 3

— Macula peccati mortalis plus adhaeret quam venialis IV 550 2°

23 — quod facile relaxatur, est in genere venialis III 845 f. 2 — veniale dicitur quod est remissibile II 968 f. 4 — veniale inter levia peccata reponitur II 965 f. 3 — veniale dicitur et distinguitur contra mortale, quia de se non aufert gratiam ut principium vitae et veniae II 969 a, 3° — veniale est deordinatio inchoata II 585 b — veniale ultra pronitatem dicit displicentiae notam IV 547 f. 4, 2°

— In veniali peccato creatura non refertur in Deum, quodam modo morose adhaerendo ei, per quod homo deberet transire II 965 b — Peccans venialiter non statuit creaturam tanquam finem ultimum *ibid.* — In peccato veniali non est contemptus Dei et aversio proprie dicta, sed elongatio quaedam a Deo et retardatio *ib.* a sq., 1°. 970 6° — veniale est in conversione actuali ad creaturam sine aversione a Deo II 966 4° — Peccans venialiter non avertitur a Deo II 964 f. 4 — veniale non separat a Deo per aversionem II 965 f. 2. 968 f. 2 — veniale non est proprie motus a Deo ad creaturam, sed affectio circa ipsam II 966 5° — veniale non est proprie fruitio nec usus, sed abusus *ib.* 6° — In veniali est amor creaturae, quo quis non quiescit in illa, sed refert ad aliud, ad quod non debet, actu vel habitu *ibid.*

— Cum veniali peccato minus Deus amatur II 970 6°. IV 292 f. 3 — veniale non est aliud quam minor amor Dei IV 548 f. 2 — veniale minus unit Deo IV 292 f. 3 — veniale est diligere aliquid sub Deo, sed inordinate II 504 arg. 3 — In peccato veniali non diligitur aliquid supra Deum, sed aliquantulum inordinate sub Deo IV 547 b — Per veniale diligitur aliquid citra Deum I 344 f. 3, 4 — Delectari sub Deo est essentiale veniali II 972 6° — veniale gravat animam deprimendo deorsum per conversionem inordinatam ad commutabile bonum et minorem amorem Dei IV 589 a — Macula venialis peccati quodam modo polluit animam et retardat actum dilectionis gratituae per amorem inferioris pulcritudinis II 966 3° — veniale aliquo modo animam foedat et deordinat et facit Deo displicere IV 547 b

— veniale non est offensa Dei I 344 f. 2 — veniale proprie non dicitur Deum offendere II 970 6°

— veniale non est contra legem Dei II 836 d. 4 — veniale est, quod non est contra aliquod mandatum II 504 arg. 4 — veniale non est directe contra Dei mandatum II 965 b — Quod non est contra aliquam prohibitionem non est peccatum mortale III 846 f. 4. 849 a — veniale fit praeter Dei mandatum, quodam modo recedendo a via mandati II 965 b — veniale non est directe prohibitum, quia eius

oppositum non est mandatum *ib.* 2* — veniale est prohibitioni annexum et dicitur cohibitum *ibid.* — venialia non dicuntur prohibita, sed cohibita III 849 2*. 892 d. 4 — dicitur prohibitum II 837 d. 3. 964 arg. 2 — venialia dicuntur permissa, quia non prohibita IV 760 b — venialia non sunt in prohibitione, nec eorum remedia in praecepto IV 458 f. 2 — Venialia non tenemur vitare IV 411 arg. 4

— veniale stat simul cum gratia II 587 d. 2. 968 f. 5. 969 a. IV 352 5* — veniale non deformat animam, quia stat cum gratia, quae animam informat II 966 3* — Peccans venialiter remanet in iustitia II 964 f. 4 — veniale non evertit gratiam, sed stat simul cum eadem IV 548 4* — Culpā venialis non habet oppositionem ad gratiam III 357 4* — veniale non tollit gratiam II 965 f. 4. IV 293 3* — veniale non separat hominem a vita, quia non excludit gratiam II 968 b

— In peccato veniali non est desertio Dei, sed alicuius bonae circumstantiae circa actum II 965 1* — veniale non privat circumstantiam necessariam ad salutem *ibid.*

— veniale cum habitu gratiae magis salvatur in propria ratione quam cum peccato mortali II 969 3* — veniale gratiam non expellit, sed retardat IV 96 3* — veniale non impedit ingressum gratiae Sacramenti, sed perfectum effectum *ibid.* — veniale ut vitium deordinans non directe opponitur gratiae et virtuti, sed ex comparatione ad terminum, ad quem disponit II 584 b. 585 b — veniale non aufert vitam gratiae prius habitae, sed potest praeccludere viam ad gratiam habendam III 855 d. 4 — veniale repugnat soli gratiae gratis datae IV 547 b — veniale non stat cum gratia quantum ad actum, quia actu sive motu eius deletur II 969 3*

— veniale non opponitur caritati, sed est omnino illi contingens I 314 f. 3, 4 — veniale opponitur caritati secundum fervorem solum, quia simul stant et substantialiter sunt sese incontinentia I 315 a — veniale stat simul cum caritate II 965 f. 4. IV 411 arg. 2. 548 4* — venialia non opponuntur virtuti III 846 4* — venialia caritatem non auferunt nec minuunt IV 458 f. 3 — veniale ex se diminuit fervorem caritatis et devotionem, et haec ei repugnant IV 550 a — venialia minuunt caritatis fervorem et radicacionem IV 293 b, 4* — veniale stat cum gratia secundum essentiam et inhaerentiam, sed non cum caritate fervente IV 550 3* — Per peccatum veniale non perditur Spiritus sanctus I 273 arg. 4 — Propter peccatum veniale non est quis minus praefendus alii IV 448 d. 4

— veniale diminuit bonum I 313 arg. 2 — Per peccatum veniale liberum arbitrium de congruo se disponit ad diminutionem gratiae I 315 a

— veniale non diminuit praemium substantiale I 314 f. 6 — veniale vitam aeternam non aufert, sed retardat II 970 6* — Culpā venialis retardat caritatem, quin statim elevet in caelum IV 518 5*. 589 a

— plura venialia non faciunt mortale quantum est de se, sed dispositive II 587 d. 2 — Ex frequentatione venialium augetur contemptus *ibid.* — Consuetudo venialium frequenter ducit in libidinem et contemptum IV 571 d. 2 — venialia iterata per pronitatem disponunt ad libidinem et complacentiam IV 409 b sq., 1*, 6* — veniale auget concupiscentiam et dehabilitat liberum arbitrium I 314 b — veniale praebet occasionem periclitandi per consensum, vel per contemptum IV 441 a — venialia iterata comparantur bestiis minutis, guttis, arenae, scabiei, quae nocent multitudine IV 440 1*. 441 b — venialia multiplicata non faciunt periculum de se, sed ad hoc perducunt per accidens et hominem praeparant IV 440 1*. 441 b — plura venialia faciunt mortale per convenientiam in genere actus IV 440 1* — veniale non disponit necessario ad mortale, quia non tollit motum liberum voluntatis *ib.* 6* — venialia sunt fugienda propter difficultatem ea discernendi a mortalibus II 587 d. 4

— veniale dicitur ex genere vel ex circumstantia vel ex eventu IV 449 d. 7 — veniale ex circumstantia est quod habet excusationem IV 448 d. 2. 449 d. 7 — aliqua digna sunt venia, quia possunt excusari IV 448 d. 2 — De veniali ex eventu *vide infra* 30.

— quoddam veniale est ex surreptione, quod tunc vitari non potest, quoddam ex cogitatione et delectatione sine pleno consensu, quoddam, quia non est deordinatio contra praeceptum IV 409 b. 441 b — aliqua sunt venialia ex genere suo II 576 f. 2 — quoddam est ex genere actus, quoddam est ex surreptione et pronitate naturae corruptae II 504 b sq. — veniale est omne, quod est ex surreptione II 576 f. 4 — veniale, quod committitur praeter rationem ex surreptione, semper est veniale IV 409 b — veniale est, in quantum aliquid exit animae imperium II 504 f. 3 — veniale ex surreptione solum est veniale, cum praevent rationis iudicium II 505 a — veniale, quod est veniale ex genere actus, est veniale etiam, cum subsequitur rationis iudicium II 504 b

— venialia quodam modo sunt voluntaria, sed longe minus quam mortalia IV 549 b — veniale est voluntarium partim voluntate propria, partim aliena per comparisonem ad voluntatem Adae II 948 b sq. — venialia oriuntur ex corruptione subsecuta voluntarium peccatum Adae II 949 a — Non omne veniale est voluntarium voluntate propria simpliciter, sed secundum quid *ibid.* — nullum veniale est sine usu voluntatis, quae possit prohibere et praecavere *ibid.* — veniale est voluntarium simpliciter, si fit ex deliberatione; vel secundum quid sive interpretative, si fit ex surreptione *ibid.*

— veniale potest esse invita voluntate II 583 arg. 2 — venialia fiunt invite non per privationem voluntatis omnimodam, sed voluntatis plenae sive complacentiae II

949 1*, 3* — multa venialia committuntur quadam necessitate II 965 f. 2 — Quaedam necessitas est ad venialia peccata saltem in universali II 858 d. 4 — Habemus necessitatem committendi aliquod veniale in communi, nullum in particulari IV 549 b — venialia non possunt vitari generaliter et universaliter, possunt tamen vitari particulariter IV 300 a — Non omnia venialia possunt vitari quantum ad actum, sed quantum ad habitum IV 559 d. 3 — quaedam venialia vitari non possunt II 584 a — Non omnia venialia possunt praecavari, sed nullum est, quod non possit praecavari II 949 a 1*, 2*, 3*, 4*. 950 5* *Vide supra* 15.

— veniale aliquo modo habet rationem poenae, aliquo modo rationem culpae II 586 3*. 948 b — veniale quodam modo habet rationem poenae et quodam modo culpae, in quantum est medium inter voluntarium et involuntarium IV 549 b — Culpabilitas reperitur postremo in peccato veniali II 837 d. 2 — veniale est veniale propter impulsione et pronitatem ad illud II 504 f. 4. 505 6*

— Nullus iustus caret venialibus, quia tota die iterantur IV 443 2* — Vix aliquis est aliquamdiu in vita ista sine peccato veniali *ib.* 4* — Quotidie peccamus venialiter IV 295 f. 3. 299 d. 4 — veniale in statu viae est morbus quasi inseparabilis et quadam necessitate iterabilis ac quodam modo incurabilis IV 589 a — Omnis homo potest rationabiliter habere conscientiam de peccato veniali tum propter frequentiam, tum propter ignorantiam, tum propter adhaerentiam IV 442 d. 3. 443 4* — Peccatorum venialium quilibet in hac vita habet conscientiam, vel non habet ex ignorantia et negligentia IV 443 4* — Operibus bonis vix nisi in perfectis non adhaerent aliqua venialia propter amorem terrenis annexum IV 559 d. 2 — veniale quantum ad pronitatem plus adhaeret quam mortale, non vero quantum ad maculam IV 550 2* — Perfectus est carere peccato veniali quam mortali IV 547 f. 5

— primum non potuit esse veniale II 505 a — in primo statu non potuit esse nisi mortale II 504 f. 2 — Primus homo non poterat peccare venialiter propter tranquillitatem, quam habebat in statu innocentiae III 848 b — Innocentia non potuit perdi nisi per mortalem culpam II 969 4* — Nulla natura rationalis in statu innocentiae potest peccare venialiter II 577 3* — veniale ex pronitate sensualitatis habet esse secundum statum naturae lapsae *ib.* a — veniale non est, ubi non est facilitas ad mortale II 505 6* — aliquid est veniale generaliter sive de genere actus in statu naturae lapsae tantum *ib.* 4* — Nunquam est ponere statum, in quo possit peccari venialiter et non mortaliter; sed est ponere statum, in quo contingit peccare mortaliter, et non venialiter, propter defectum poenitentiae *ib.* 6*

— veniale potest esse in viribus animae propter corruptionem ex originali peccato

II 576 f. 3. 577 a — venialia perpetrantur ab anima secundum coniunctionem ad carnem corruptam per organa potentiarum IV 599 b — In venialis peccati commissione aliquis actus specialis potentiae sensitivae concernitur IV 600 4° — venialia respiciunt actus omnium potentiarum *ib.* 2° — veniale non est solum ex parte rationis, ex negligentia et omissione, sed etiam ex inordinata inclinatione II 584 a

— In sensualitate est peccatum veniale, quia primus motus est ab ipsa ut excitante rationem, sed peccatum per sensualitatem perpetratum non ponitur in ea esse peccatum mortale, sed in ratione movente et imperante II 585 4° — veniale est in sensualitate non ratione culpae, sed ratione vitii deordinantis potentiam II 584 b. 585 b — veniale est in sensualitate II 577 a. 583 a *Vide supra* 8. — veniale potest esse in ratione superiori ex surreptione II 577 a, 2°

— Motus inordinatus est culpa II 825 f. 2 — Quod est inordinatum est culpa *ib.* f. 3 — Motus inordinati sunt peccata ratione usus voluntatis propriae II 947 f. 2, 3. 949 a *Vide V. Motus.* — Motus inordinati in parvulis et furiosis non sunt peccata II 947 f. 2

— veniale facilius committitur quam deletur in statu praesenti IV 553 5° — Ablato fomite, aufertur peccatum veniale quantum ad potestatem peccandi de futuro, non veniale perpetratum *ib.* 6°

— venialia, prout citius consumuntur igne, comparantur ligno, foeno, stipulae IV 555 f. 4. 558 d. 4 — venialia dicuntur supraedificari, vel ratione honorum operum, quibus adhaerent, vel in quantum non subvertunt aedificii fundamentum, sed non sunt de aedificio IV 559 d. 2 — venialia dicuntur supraedificari tantum, quando in usum et in habitum convertuntur *ib.* d. 3

— Peccato veniali de se debetur poena temporalis II 968 f. 4. 969 a. IV 441 arg. 4, 5 — veniale de se non obligat ad poenam aeternam, nec haec ei redditur secundum se I 314 f. 6. II 968 b. 970 6° — veniale ratione adiuncti mortalis punitur poena aeterna II 968 b sq., 2° — Peccato veniali de se debetur poena temporalis, quia de sua natura est debile per gratiam, quam non excludit II 969 3° — veniale per se non punitur poena aeterna, sed ratione mortalis vel originalis adiuncti *ib.* 4°. IV 458 3°. 548 5° — veniale coniunctum mortali quodam modo augetur quantum ad reatum II 969 2°, 3°

— veniale per se potest veniam consequi et pluribus modis IV 458 a — veniale potest curari gratia sine exteriori Sacramento, quod tamen expedit IV 548 3° — In hoc saeculo multi sunt modi remittendi peccata venialia praeter poenitentiam IV 549 f. 5, b. 550 a, 1° — venialia in futuro delentur sine actu voluntatis detestantis IV 548 f. 3. 549 b — venialia possunt deleri sine adiutorio liberi arbitrii IV 549 b. 550 a. 552 b — veniale potest deleri a gratia, libero arbitrio consonante et exterius adjuvante virtute Sacramenti vel rei sacramentalis IV

550 a, 3° — veniale deletur a gratia, adjuvante poenaltate, quae repugnat inordinatae delectationi IV 550 a — venialia delentur, homine contra se ipsum insurgente, et ratione motus sensualitatis comprimente *ib.* 4°

— veniale deletur per vigorem devotionis IV 293 a, 2°. 589 a — veniale solo caritatis fervore potest deleri IV 548 f. 4, 2 — venialia delentur per caritatem plus et minus secundum dispositionem IV 293 3° — venialia delentur per eucharistiam IV 488 d. 2. 292 f. 4, 5. 293 a sq., 2°

— unum veniale potest remitti sine alio IV 293 3°. 352 5° — unum veniale potest deleri sine alio virtute gratiae IV 548 4° — unum veniale potest deleri sine altero, cui voluntas habitualiter adhaeret, vel quod minus detestatur IV 550 5° — veniale non deletur nisi voluntate consonante *ib.* 4° — venialia non semper delentur in confessione, dum manet propositum in eis manendi *ibid.*

— veniale non potest curari per naturam vel poenam IV 547 f. 2, 3° — Peccati venialis deletio non est actus doni minus nobilis quam deletio mortalis *ib.* f. 5 — etiam veniale non deletur sine gratia II 969 3°

— veniale adiunctum mortali non potest deleri II 969 a — venialia non possunt dimitti esistenti in mortali IV 547 f. 4. 548 4° — Nemo unquam est in solo peccato veniali, ita quod non habeat gratiam II 969 4°. IV 548 5° — veniale de se semper est cum gratia, et si per impossibile poneretur esse sine gratia, Deus solutionem poenae temporalis acceptaret infundendo gratiam II 969 4° — Si aliquis esset in veniali sine gratia, Deus nunquam educeret eum de statu meriti, quin vel peccaret mortaliter, vel ipse daret ei gratiam *ibid.* — Secundum aliquos qui decedit cum impenitentia de venialibus mortaliter peccat IV 549 b

— veniale non solum in hac vita deletur, sed etiam post mortem IV 444 a, 4° — aliqua venialia remittuntur in purgatorio quantum ad ipsam culpam IV 551 f. 4, 2. 552 a sq. — veniale in futuro, libero arbitrio invertibili facto, potest deleri, non committi IV 553 5° — veniale non corrigitur in futuro, nisi corrigatur in hac vita, vel in se, vel in merito caritatis IV 552 4° — Ad deletionem venialis sufficit praesentia gratiae et poenae cum consonantia liberi arbitrii et adiutorio meriti praeteriti *ib.* b, 4°. 554 b — Peccati venialis culpa deletur statim in purgatorio, vel post dispositionem sufficientem per poenam IV 554 b sq.

— Contra peccatum veniale nullum Sacramentum specialiter et principaliter ordinatur, sed quodam modo omnia Sacramenta secundum plus et minus IV 589 a — venialia in egressu curantur sine iteratione Sacramento unctionis extremae IV 589 a, 3°, 4°. 598 b. 601 b

— De venialibus non est necessario poenitendum nisi ratione periculi IV 444 a sq. 458 f. 4 — De venialibus ex surreptione non tenemur poenitere nisi de congruo; de venialibus ex defectu consensus

tenemur poenitere non simpliciter, sed in casu sive pro loco et tempore; de venialibus ex deordinatione infra Deum cum consensu tenemur poenitere, ne multiplicata augeant libidinem IV 441 b — De peccatis venialibus non est necesse confiteri IV 451 4° *Vide V. Confessio-venialium.*

— venialia minus proprie dicuntur redire quam alia peccata IV 585 d. 4 — In iteratione venialium est aliqua ingratitude *ibid.*

24 — Vitium capitale vel dicitur praecipuum et magnum in suo genere, vel id quod est caput et principium aliorum II 977 d. 3 — Vitium capitale proprie dicitur illud quod est ratio principiandi multa peccata *ibid.* — est caput et principium alterius, cuius motivum potest praestare fomentum et motum ad varietatem peccatorum, quae sunt quasi quoddam corpus *ibid.* — capitale nominat peccatum completum, a quo alia vitia oriuntur II 979 a sq. — capitale est corruptio sive pronitas respectu eius, ad quod natura prona est ex corruptione primaria II 978 a

— omnia capitalia distinguuntur secundum pronitates respicientes condiciones boni apparentis II 978 b — Vicia capitalia non distinguuntur per oppositionem ad virtutes nec ad dona nec ad beatitudines *ibid.* — capitalia sunt diversa peccatorum genera II 516 arg. 3 — capitalia prohibentur implicite in diversis mandatis III 824 7°

— dividitur in peccatum ex ignorantia et infirmitate et certa malitia II 982 f. 3, arg. 3. 984 f. 4 — secundum statum naturae lapsae vel est ex malitia, vel ex infirmitate vel ex ignorantia II 524 f. 4. 522 a. 528 d. 2 — ex ignorantia et infirmitate non dicunt genus peccati determinatum, sed circueunt omnia peccatorum genera, quia non determinant sibi aliquem actum II 983 3° — Fere omnes actus, qui procedunt ex certa malitia, possunt procedere ex infirmitate et ignorantia II 994 b

— non omne procedit ex certa malitia, sed illud solum, quod homo facit scienter II 923 a — Maliciosus peccat ex certa scientia II 808 arg. 5 — omnium generum possunt fieri ex malitia et industria II 983 4°

— ex infirmitate et ignorantia et malitia illud dicitur, quod procedit ex ipsis immediate II 998 d. 4 — ex ignorantia dicitur proprie, ut distinguitur contra peccatum ex infirmitate et industria, communiter etiam illud quod committitur aliqua nescientia existente circa peccantem II 522 a sq. — ex ignorantia dicitur non quod est ex quacumque ignorantia, sed quae est respectu alicuius circumstantiae facientis rationem culpae II 998 d. 4 *Vide V. Ignorantia.* — In omni peccato reperitur quaedam impotentia et quaedam nescientia cognitionis practicae sive speculativae *ibid.* — ex infirmitate dicitur non quod est ex quacumque infirmitate, sed quae est ex carne *ibid.* — ex infirmitate est, ubi est pronitas ad peccandum II 521 f. 4 — ex infirmitate et coactione est in Patrem, ex deceptione et ignorantia est in Filium, ex certa

malida est in Spiritum sanctum II 997 d. 2. 998 d. 4

— omne est contra tres personas divinas II 982 arg. 2 — In omni peccato contemnitur una maiestas trium personarum II 987 2* — Peccans contra veritatem Dei per consequens impugnat maiestatem et bonitatem II 993 5*

25 — In Spiritum sanctum non distinguitur a peccato in Patrem ex hoc, quod hic contemnitur Spiritus sanctus et ibi Pater II 987 2* — In Spiritum sanctum dicitur, non quia est contra personam, sed contra appropriatum effectum II 983 2* — In Spiritum sanctum dicitur, quia ratione originis, oppositū et actus substrati opponitur directe appropriatis Spiritus sancti effectibus *ib. a* — Malitia, a qua procedit peccatum in Spiritum sanctum, directe opponitur bonitati appropriatae Spiritui sancto *ibid.*

— In Spiritum sanctum est quod procedit ex certa malitia sive industria II 521 f. 4. 982 f. 3. 983 a. 986 f. 5. 987 a. III 847 6* — In Spiritum sanctum non est nisi quod ex certa malitia procedit, quae huic peccato dat formam II 994 b — In Spiritum sanctum est ex malitia et industria, cum quis ad malum movetur ex nequitia spiritus, sciens, se moveri ad malum II 987 a — In Spiritum sanctum est ex malitia conflata ex malitia ex peccato originali contracta et malitia actuali coniuncta industriae *ibid.* 988 3* — In Spiritum sanctum procedit ex certa malitia, qua scienter peccator praeeligit malum, et voluntas magis quam in aliis respuit bonum, quia amplius inficitur voluntatis gustus et respuit medicamentum II 987 b — In Spiritum sanctum procedit ex malitia contracta ex peccato originali, praecedente natura et tempore, sed malitia acta sive actualis perversitas voluntatis potest concomitari nec oportet, quod praecedat II 986 3* — Non omne peccatum, quod fit ex certa scientia, est peccatum in Spiritum sanctum, sed illud, in quo cum certa scientia concurrat malitia III 847 6*

— In Spiritum sanctum dicit genus peccati distinctum ab aliis II 982 b sq. — In Spiritum sanctum est ex malitia, quod non tantum est ex certa scientia et industria, sed requirit determinationem generis quantum ad actum substratum II 983 3* — ex malitia est peccatum in Spiritum sanctum solum in illis generibus, quae proprie ex malitia habent ortum *ib. 4** — Directe dicitur peccatum in Spiritum sanctum, quod est in spiritu et circa actum spiritus malignantis *ib. a* — In Spiritum sanctum consistit circa actum ipsius spiritus, in quo secundum se est malitia impugnans gratiam *ibid.* 985 f. 4, b — carnale non potest dici peccatum in Spiritum sanctum II 983 a

— In Spiritum sanctum dicitur, quia directe repugnat dispositioni gratiae poenitentialis II 993 4* — In Spiritum sanctum directe est contra effectum Spiritus sancti, qui est gratia poenitentialis II 992 a — In Spiritum sanctum privat gratiam poeniten-

tialem sive finalem, quae est effectus appropriatus Spiritui sancto II 983 a — In Spiritum sanctum est contra donum gratiae finalis sive poenitentialis et proprie quantum ad statum gratiae finalis, quod est effectus praecipuus appropriatus Spiritui sancto *ib. 2** — In Spiritum sanctum proprie opponitur gratiae poenitentiali et eam impugnat quantum ad initium et terminum *ib. a*

— In Spiritum sanctum est quod claudit viam ad gratiam et viam ampliat ad peccatum II 995 2* — In Spiritum sanctum magis impugnat gratiam II 988 2* — In Spiritum sanctum dicitur peccatum ad mortem, non solum quantum ad amissionem vitae, sed etiam quantum ad corruptionem dispositionis ad susceptionem vitae II 983 4*

— In Spiritum sanctum tollit susceptionem poenitentiae, quae est dispositio ad susceptionem vitae II 983 4* — In Spiritum sanctum opponitur poenitentiae virtuti et Sacramento II 993 2* — In Spiritum sanctum opponitur poenitentiae non solum ratione habitus, sed etiam ratione eorum quae concurrunt ad poenitentiae effectum *ib. 7** — In Spiritum sanctum stricte accipitur, ut includit impenitentiam finalem II 990 a, b — In Spiritum sanctum vel est impenitentia, vel semper habet annexam finalem impenitentiam, quantum est de se II 984 arg. 2. 989 arg. 5. 990 a. 996 6* — In Spiritum sanctum potest esse cum impenitentia et proposito non poenitendi, sine alterius peccati genere II 985 2* — In Spiritum sanctum, quia habet annexam impenitentiam, aufert propositum redeundi ad gratiam II 990 b — In Spiritum sanctum est contra poenitentiam, aut contra unitatem ecclesiasticam II 992 b — Contra propositum non peccandi est finalis impenitentia *ib. a, b*

— Qui peccant in Spiritum sanctum odiunt Deum ut indigentem poenam II 158 d. 4 — Species peccati in Spiritum sanctum sunt maxime contra Dei misericordiam vel iustitiam II 993 3*

— In Spiritum sanctum dividitur per species proprias, quae sunt desperatio et obstinatio et veritatis agnitae impugnatio II 982 f. 4 — Peccati in Spiritum sanctum sex species II 994 a — Peccati in Spiritum sanctum convenienter assignantur sex species contra sex considerata in gratia poenitentiali in Sacramento II 992 a seq. 993 7* — Species peccati in Spiritum sanctum possunt reduci ad quatuor vel quinque II 992 b — Differentiae peccati in Spiritum sanctum sunt obstinatio et desperatio II 981 a

— In Spiritum sanctum est genus peccati ceteris gravius II 982 f. 4. 986 f. 4. 988 2* — In Spiritum sanctum sunt valde gravia II 985 a — In Spiritum sanctum est gravissimum peccatum, quantum est ex genere II 987 a, b — In Spiritum sanctum non dicitur esse gravius aliis propter contemptum personae Spiritus sancti, sed quia magis quam in aliis contemnitur trium personarum maiestas *ib. 2** — In peccato

in Spiritum sanctum magis abundat libido quantum ad improbitatem voluntatis; unde gravius est quam alia genera, in quibus abundat libido quantum ad delectationem II 988 4*

— In Spiritum sanctum Deum maxime offendit ratione defectus excusationis, et ideo peccans meretur severius iudicari II 987 a sq. — In Spiritum sanctum nullum habet colorem excusationis II 508 arg. 2. 986 f. 3. 987 a. IV 266 d. 6 — In Spiritum sanctum non excusatur per malitiam contractam ex originali et multum aggravatur per malitiam actualem tum ratione improbitatis propriae, tum ratione cognitionis adiunctae II 987 a sq.

— In Spiritum sanctum maxime voluntatem deordinat et inhabilitat ad iustitiam II 986 f. 4 — In Spiritum sanctum magis corrumpit et privat bonum intensive, quia magis reddit inhabilem ad bonum et amplius firmat in malo II 988 5* — In Spiritum sanctum maxime laedit naturam, dum praeccludit viam ad sanitatem II 987 a sq. — Peccans in Spiritum sanctum rebellis est eruditioni *ib. 4** — Committendo semel peccatum in Spiritum sanctum homo non fit summe malus, sed pluries peccando magis labitur in profundum II 986 4*

— In Spiritum sanctum maxime elongat a venia II 986 f. 2. 989 f. 4 — In Spiritum sanctum est maxime insanabile quantum ad conditionem morbi II 987 4*

— In Spiritum sanctum est peccatum irremissibile II 982 f. 2 — In Spiritum sanctum dicitur irremissibile, ut in consuetum remitti, in quantum includit propositum non poenitendi, sed ut includit impenitentiam finalem, est impossibile remitti II 989 b sq., 4*. 994 5* — In Spiritum sanctum dicitur irremissibile, quia non tantum repugnat gratiae, sed etiam dispositioni ad veniam et gratiam II 990 b — In Spiritum sanctum communiter loquendo non privat potentiam remissionis, sed tantum stricte sumtum pro impenitentia finali *ibid.* — In Spiritum sanctum in statu viae potest remitti II 989 f. 3

— Quaedam species peccati in Spiritum sanctum nullo modo possunt esse sine peccato praecambulo, ut materia circa quam vel causa; in aliis speciebus possibile est, ut sit sine peccato alterius generis praecambulo II 985 a sq., 4*

26 — diaboli est primum inter omnia peccata II 145 f. 2 — diaboli maximum simpliciter fuit ingratitude, cum plura bona in sua creatione perceperit et de sublimiori statu lapsus fuerit II 509 a — diaboli non potuit esse carnis concupiscentiae nec appetitus divitiarum II 145 f. 5 — primum non potuit esse ingratitude II 146 4* Vide V. Daemones 3 et V. Lucifer.

27 — primum commissum fuit per gustum et suavitatem ligni vetiti III 427 f. 2 — Adae formaliter fuit inobedientia, materialiter peccatum gulae, causaliter peccatum superbiae II 793 d. 4 — principale primi hominis fuit inobedientia II 516 b

PEC (27)

(28)

PEC (28)

— Adae primo incepit in consensu II 505 1*, 2* — Consensum primorum parentum praecessit appetitus naturalis, non libidinosus *ib.* 2* — mulieris inchoatum est in superbia, progressum in quadam avaritia, consummatum in gula et inobedientia in actu comestionis II 517 a sq. 798 d. 4 — In peccato Evae sunt radices omnium peccatorum II 516 arg. 4. 517 a — Eva non peccavit peccato infidelitatis II 517 b — primorum parentum fuit ex quadam ignorantia large accepta sive nescientia naturali II 522 b

— primum ratione libidinis non fuit maximum omnium peccatorum, nec humanorum II 508 b. 509 a — Adae quantum ad ingratitude fuit minus peccatum diaboli, sed maximum omnium humanorum II 509 a. 701 4* — Adae ratione corruptionis intensive minus fuit multis aliis peccatis, extensive vero maximum omnium II 509 b — primorum parentum fuit solum contra divinum mandatum II 508 arg. 4 — Adae ratione facilitatis resistendi dicitur maius ceteris II 799 d. 2 — primi parentis fuit maius generalitate, quia in totum genus se diffudit *ibid.*

— Homo lapsus est per suggestionem diaboli II 529 d. 5. III 418 a *Vide supra* 15 et V. *Homo* 8 in fine et 12. — primi hominis fuit excusabile, quia habuit impulsivum exterius II 507 2* — primorum parentum aliquam habet excusationem ex hoc, quod factum est ad alienam instigationem II 508 arg. 2 *Vide infra* 30.

— Adam peccato actuali peccavit in se tantum II 520 arg. 4 — Adam peccato suo corripit se et alios *ib.* b — Adae non erat in Adam tantum ut humanae naturae individuo, sed ut totius humanae naturae principio II 719 b sq., 1* — Adam peccavit, in quantum erat omnium hominum principium II 720 4* — In primis parentibus prior fuit corruptio personae quam naturae IV 406 4* — In peccato primi hominis persona corripit naturam II 491 b — Corruptio personalis potest effici naturalis, quia natura et persona sunt indivisa II 720 4* — Adae, pro eo quod iustitiam originalem privabat, non tantum respiciebat personam, sed etiam naturam II 786 2*

— primum totam naturam humanam infecit II 506 arg. 3, f. 3 — Adae, in quantum corrumpebat naturam, principium erat universalis corruptionis II 786 3*

— primorum parentum punitum fuit poena mortis et exheredationis in se et in suis posteris II 508 arg. 4 — Adam sibi et toti posteritati intulit damnum mortis IV 350 3* — primi parentis erat causa nostrae mortis III 1 a — Per peccatum est amissa conservatio individui IV 662 4* — Quilibet ut singularis persona peccat sibi et non alii II 720 4* — transit per imitationem in eos qui imitari volunt II 783 a — superioris nocet subditis IV 345 b

— Parentes proximi non possunt peccatum actuale transfundere in prolem sicut nec iustitiam suam II 782 f. 4. 783

a sq. — parentum proximorum non pertinent ad peccatum originale II 782 f. 3. 783 b — actuale parentum potest transire in prolem quantum ad punitionem temporalem, non quantum ad aeternam II 783 a, b — adulteri non transfunditur in prolem, secundum quod culpa, tamen quodam modo redundat in prolem, sed non ut peccatum originale II 784 6*

— In fine temporis peccatum hominis excrescet IV 995 d. 2

— Propter peccatum hominis turbulencia est in mundo et maxime in fine IV 995 d. 2 *Vide V. Caelum-corpora.*

28 — originale dicitur peccatum, quod est ab origine I 737 a — originale est a naturali origine IV 585 d. 4 — originale dicitur, quia est a natura II 752 f. 3 — Culpa, quae omnibus inest per naturam, est culpa originalis II 718 f. 6 — Adae dicitur originale ut origo omnium peccatorum; in nobis dicitur originale, ut quod inest ab origine, et a quo cetera vitia sumunt originem II 790 f. 4. 791 a — originale in nobis dicitur, quia est ab origine tractum, in Adam vero, quia fuit origo aliorum peccatorum II 972 5* — originale, ut dicitur, quia est ab origine tractum, non potest esse in eodem genere cum actuali *ibid.*

— originale est, quod inficit naturam II 788 arg. 4 — originale est corruptio naturae IV 405 arg. 4 — In posteris Adae prior est corruptio naturae per peccatum originale quam personae IV 406 4* — originale inficit naturam et personam IV 338 4* — originale est vitium, quod inest naturae ex corruptione personae II 746 a — In originali natura corripit personam II 491 b. 789 4*

— Tota humana natura corrupta est culpabiliter ab Adam II 719 a sq. *Vide V. Homo* 13. — Omnes in Adam fuerunt infecti et peccatores constituti II 717 f. 4 — Omnes per naturam contrahimus culpam II 718 f. 4 — Omnes, ex quo nati sunt, habent culpam *ib.* f. 2 — originale per naturalem generationem reperitur in quolibet *ibid.* — Tota natura in Adam peccavit et tota in omnibus et singulis culpabiliter infecta est *ib.* f. 3 — Adam cum peccavit, totam humanam naturam constituit peccatricem, ita quod omnes filios gigneret peccatores *ib.* f. 5 — Per primum parentem totum genus humanum a statu innocentiae prolapsus fuit III 1 a

— In quolibet homine ex sua origine est perversio et inordinatio culpabilis, ideo anima cuiuslibet hominis in sua nativitate peccatrix est II 719 b — Philosophi non cognoverunt peccatum originale nec lapsum hominis II 588 b. 716 a. 719 b — Perversitas in substantia rationali, quae est capax iustitiae, est iniustitia et culpa II 719 b. 719 b. 750 5* — Morbus concupiscentiae in Adam et posteris fuit culpa II 718 f. 4 — Peccato Adae sumus infecti culpabiliter tum propter debitum ordinationis, quae deberet esse in nobis,

tum propter carentiam illius innocentiae, tum propter praedominantiam concupiscentiae, per quam animae nostrae sunt iniustae II 720 a — Corruptio originalis est culpabilis, quia consequitur naturam secundum corruptionem *ib.* 5* — Homo ante baptismum habet peccatum originale, quia habet debitum non concupiscendi et dominium concupiscentiae, qua gratia destitutus vincitur II 760 b sq.

— originale est culpa, quia processit a voluntate Adae III 425 f. 4 — originale rationem demeriti habet a peccato Adae, licet in nobis sit alia culpa, quam fuerit in illo II 770 2* — originale ratione voluntatis Adae nobis imputatur in peccatum, unde dicuntur omnes peccasse in ipso II 720 6* — originale ratione divinae potentiae, sapientiae et iustitiae debet imputari parvulis in reatum poenae II 770 a

— nullo modo est peccatum actum, sed contractum II 450 a. 752 b. 753 a — originale non est actu nostro commissum IV 404 b — originale non contrahitur ex actu alicuius potentiae II 792 5* — originale non est dictum vel factum II 836 d. 1 — originale est per actum alienum, non proprium IV 403 f. 4 — Habens peccatum originale quasi medium tenet inter habentes gratiam et culpam actualem II 797 a

— originale non est per voluntatem perpetratum IV 797 2* — originale nunquam fuit voluntarium IV 403 f. 2 — originale non potest esse a voluntate nec naturali nec deliberativa II 752 f. 5 — originale non fit per actualem deliberationem II 117 5*. 753 2* — originale per propagationem sine delectatione transfunditur IV 403 f. 1 — originale minimam habet rationem voluntarii et nullo modo voluntarii in nobis IV 549 b

— originale est a voluntate aliena II 753 2* — originale dicitur voluntarium, quia introductum a voluntate aliena sicut a causa prima II 956 d. 3 — originale voluntarium est non voluntate eius, in quo est, sed voluntate eius a quo, scilicet Adae II 948 b — originale nobis est necessarium, Adae tamen fuit voluntarium II 720 6*

— originale non est personale nec voluntarium, sed naturale II 752 b. 753 a — Peccati originalis contractio est quasi naturalis et necessaria IV 401 2*

— originale est a natura et tollit iustitiam originalem, quae respicit hominem, secundum quod est natura II 972 3* — originale est naturale, quod consequitur naturae corruptionem II 720 5*

— In originali reus est minime culpabilis IV 44 d. 1 — Culpabilitas reperitur in peccato originali minus principaliter II 837 d. 2

— Etsi originale in posteris sit minus quam actuale, tamen quantum ad suam originem fuit gravius quam actualia III 426 1* — originale est culpa mortalis II 744 f. 6. 760 b

— originale est carentia debitae iustitiae II 787 f. 2. 790 f. 6. 791 b — In

originali peccato est pura privatio iustitiae IV 933 b — originale formaliter est carentia debitae iustitiae II 761 a. 776 d. 3 — In originali est privatio originalis iustitiae II 769 f. 4. 972 5° — originale simpliciter privatio iustitiam originalem II 789 a. 2° — originale directe opponitur iustitiae originali II 786 3°. 790 6°. 792 6° — originale essentialiter consistit in corruptione et privatione iustitiae originalis II 788 b. 792 4° — non solum dicit privationem ordinis debiti, sed etiam ordinis et iustitiae subversionem II 760 b

— Per originale perditur gratia innocentiae II 983 a — originale privatio animam pulcritudine, quam deberet habere II 769 f. 3. 770 a — Homo in peccato originali conceptus caret veste nuptiali II 770 4°

— originale est concupiscentia immoderata cum debitae iustitiae carentia II 722 b. 723 2°. 725 b sq. 760 b sq. 776 d. 3 — originale non solum dicit carentiam iustitiae originalis, sed etiam curvitatem et necessitatem concupiscendi II 722 a sq. — In originali est carentia debitae iustitiae et ulterius pronitas IV 585 d. 4 — originale privando iustitiam originalem per consequens inclinat ad diversa vitia II 792 6° — Carentia debitae iustitiae non praecedit necessitatem concupiscendi, sed e contrario est ex necessitate concupiscendi, quam anima habet ex carne coniuncta II 750 b

— originale comparatum ad illud, ad quod inclinat, dicitur concupiscibilitas, vel fomes, vel concupiscentia II 737 a sq. — originale est fomes peccati sive concupiscentia II 721 f. 4

— originale dicit praedominantiam concupiscentiae, secundum quod inest nobis ab origine II 722 b. 723 b — originale est necessitas concupiscendi a natura contracta II 721 f. 3 — originale dicitur concupiscentia solum, prout ab origine est contracta II 789 a — Concupiscentia regnans non dicitur peccatum originale, nisi in quantum habet regnum et dominium ab ipsa hominis origine II 776 d. 3 — originale est concupiscentia per modum habitus II 723 4°

— originale est concupiscentia materialiter tantum, quae non est culpa, nisi quamdiu manet privatio iustitiae II 761 a — Concupiscentia est materiale in peccato originali II 788 b

— originale est ignorantia coniuncta concupiscentiae II 725 b — definitur per ignorantiam ut per causam II 726 a

— originale, in quantum reddit difficilem ad bonum, dicitur languor naturae; in quantum praedominatur voluntati, dicitur tyrannus II 737 b

— originale dicit depravationem naturae, quae respicit personam ut alterius principium III 425 b — Depravatio naturae per peccatum originale est respiciens propagationem et ita naturam communem *ibid.* — originale est corruptio naturae, ut accipitur pro vi propagativa II 789 4°

— viri fuit causa transfusionis peccati in posteros II 520 b. 749 b sq. — Adae

est prima causa corruptionis omnium, et in eo fuit corruptio aequae magna vel maior II 750 5° — originale contrahitur propter Adae inobedientiam II 787 f. 3. 790 f. 2. 791 b — originale inest homini ex hoc, quod traducitur ex primo parente, in quo omnes posterius dicuntur peccasse II 747 f. 3 — Dicimur in Adam peccasse, quia maculam peccati contrahit anima ex sua generatione ab ipso Adam, qui ex actu suo naturam humanam foedavit II 770 2° — Omnes simul peccaverunt in Adam IV 886 f. 2

— originale in omnes processit ex uno peccato, non quod tota natura omnium fuerit in Adam IV 848 a — non est naturae in se, sed natura peccavit, prout erat in Adam II 720 4° — Tota humana natura dependebat ab Adam quantum ad existentiam et quantum ad statum *ib.* 3°

— per transfusionem a solo primo parente transit in prolem II 783 a — Adae solius contrahitur a prole secundum plenam rationem peccati, quantum ad privationem debitae iustitiae *ibid.* 784 5° — In Adam tota humana natura et omnes eius posterius obligati fuerunt ad habendam rectitudinem iustitiae et in illo per eius aversionem illa rectitudine privati sunt II 720 a. 783 a — Ad hoc quod aliquis possit peccatum ex patre contrahere, necesse est, quod in illo possit ad aliquid obligari et possit eo bono, ad quod obligatur, in ipso privari et quod possit maculari II 783 a. 3°. 784 5° — Nullus est post primum hominem, cuius transgressio respiciat obligationem naturae, sed personae, et non inficit carnem coniunctam II 789 a

— originale transfunditur a peccato Adae ratione omnium generum peccati, quae in illius transgressione quodam modo reperiuntur II 798 d. 4 — Probabilius quocumque peccati genere Adam peccasset, transfundisset originale II 799 d. 3

— originale transmittitur per viam generationis, in quantum est peccatum naturale II 783 4° — originale non transfunditur per generationem sine vitiosa corruptione vis generativae II 754 b sq. — Corruptio, quae est causa originalis peccati propagandi, est corruptio naturae sive consistens penes vim generativam, quae habet radicari in carne II 763 b — originale sequitur generationem non ut naturalem, sed propter adiunctam corruptionem vitiosam II 720 2°

— originale probabiliter creditur non contrahendum, si quis propagetur sine semine ex carne Adae corrupta II 756 d. 3 — De solo Christo certum est, non habuisse originale peccatum *ibid.*

— originale contrahitur in nativitate in utero III 72 4° — Conceptio habet annexam traductionem originalis peccati III 94 2° — originale transmittitur non propter culpam generantis, sed primi parentis IV 723 5° — Causa peccati originalis per se non est actus generantium *ibid.*

— originale causatur a patre et matre tanquam ab uno principio, sed principaliter attribuitur viro II 792 2° — Si vir non

peccasset, peccatum originale non transfunderetur II 527 d. 4 — Si mulier tantum peccasset, non amplius viro coniuncta esset *ibid.* 792 2°

— originale contrahitur mediante carne II 737 a. 748 a. 753 4° — originale ortum habet a carne II 579 5°. III 65 arg. 4 — Causa originalis peccati residet penes carnem II 763 f. 2. 793 arg. 4 — Originalis culpa contrahitur ex carne corrupta IV 149 f. 2 — non transmittitur in prolem nisi mediante carne infecta II 782 f. 5. 783 a — patris non potest in animam filii descendere nisi mediante carne II 747 f. 4

— Principalis causa contractionis originalis non est ex parte animae, sed ex parte carnis a primo parente traductae II 753 a — originale non est in anima per ipsius animae transfusionem II 453 a. 2° — originale inest animae ex coniunctione sui ad carnem II 578 arg. 5. 753 2°. 790 f. 5. 792 5° — originale fit in anima per unionem ad carnem infectam II 117 5°. 774 6°

— Anima inficitur a carne ratione colligantiae naturalis II 750 a. 753 4°. III 56 d. 2 — Anima non contrahit peccatum originale mediante appetitu deliberativo II 450 a. 752 b — Naturalis appetitus animae ad corpus non est causa efficiens contrahendi originale, sed causa sine qua non II 752 b sq. — Contractio peccati originalis non est ex actu Dei infundentis animas, sed ex praevaricatione primi parentis II 874 b *Vide V. Anima-infectio.*

— originale inest in primo instanti unionis ad carnem infectam II 117 5°. 450 a. 453 2° — originale contrahitur in ipso actu creationis II 752 f. 5 — originale ante generationem prolis est secundum quid et fit peccatum simpliciter ex unione animae ad corpus II 753 2°

— Carnis foeditas est causale peccati originalis II 788 b — Nostra caro inficitur per propagationem a carne Adae infecta foeditate et mortalitate II 783 a *Vide V. Caro.* — Ratio contrahendi originale peccatum et concupiscentiam ex carne non est carnis passibilitas et mortalitas II 748 a sq. 750 b — originale ratione foeditatis carnis a primo parente traductae in omnes posteros genitos secundum legem propagationis, mediante carne ad omnes transfunditur II 749 b — Anima contrahit peccatum originale ex corruptione vitiositatis carnis, quae quasi medium tenet inter culpam et poenam *ib.* a — originale non tantum est ex carne quantum ad debitae iustitiae privationem, sed etiam quantum ad corruptionem concupiscentiae II 748 b sq. 750 b — Anima unita carni rebeli, quam propria virtute non potest regere, per concupiscentiam pervertitur et contrahit culpam II 749 b — Caro infecta a parentibus contracta facit, concupiscentiam esse in anima sibi unita II 768 2°

— In corpore ante adventum animae non est actualiter culpa, sed iuncta anima, quae debet ipsum corpus regere, propter carnis ineptitudinem caret anima rectitudine virtutis regulativae et illa carens contrahit

concupiscentiam II 750 a — originale non contrahitur ex unione animae ad carnem corruptam nisi propter ordinabilitatem animae ad iustitiam et possibilitatem ad deordinationem II 744 4*. 745 7* — Maior fit corruptio in anima quam in carne ratione nobilitatis subiecti II 750 5*

— Corruptio carnis potest causare peccatum in anima, quia est ex culpa et est ad culpam II 750 6* — Vitiositas in carne potest efficere culpam in anima, quia effectus culpae dicit ignobilitatem et imperfectionem et defectum IV 22 5* — originale non est in carne actualiter, sed causaliter II 750 4* — originale est in carne ut in instrumento et deferente *ib.* 5* — Origo peccati est a carne tanquam a deferente et inficiente animam, nunquam tamen est in carne nisi ab anima III 47 3*

— originale est in carne causans concupiscentiam non per modum actus, sed habitus II 794 4* — Anima habet peccatum originale in sua infusione per modum habitus, non autem quantum ad actum III 381 b

— Foeditas carnis non est causa conservativa originalis, cum originale sit in anima separata II 764 3* — Foeditas carnis post baptismum non est amplius causa culpae originalis in baptizato II 763 b. 764 1*, 3*, 4*

— originale non inest primo animae ratione substantiae ut subiecti II 744 a. 745 7*. 792 5* — originale inest primo in potentiis et respicit animae substantiam, prout potentiae continuantur ad eam II 744 b — originale est unum in omnibus viribus animae, prout uniuntur in unitate substantiae II 745 8*. 792 5*

— originale non solum deformat substantiam, sed etiam potentias IV 444 f. 3 — originale est unum, sed deordinat et vitiat totam animam et omnes vires, sed principaliter affectivam II 725 b — originale causaliter corrumpit omnes animae vires II 792 4*

— originale consideratur aut prout est culpa reddens animam Deo odiosam, aut prout est vitium deordinans potentiam II 744 b — originale ut culpa proprie inest animae secundum liberum arbitrium, ut vitium deordinans primo inest animae ratione partis sensitivae *ibid.* — originale ut culpa est primo in voluntate, ut vitium est in pluribus potentiis continuatis ad unam substantiam II 792 5* — originale non tantum inficit partem sensibilem, sed etiam rationalem II 576 f. 3. 579 5* — originale in nobis primo inchoat a parte sensitiva et ascendit ad partem rationalem mediante portione sensibili 743 f. 4. 744 b — originale ut concupiscentia primo est in anima secundum partem sensibilem II 743 f. 3 — originale ut vitium respicit sensitivam ratione appetitus et delectationis coniunctae II 745 4*, 2* — originale ut carentia debitae iustitiae primo et principaliter inest animae ratione partis rationalis II 743 f. 5

— originale viget in vi generativa ratione sensus adiuncti II 745 2* — Per pec-

catum originale maxime corrupta est vis generativa et sensus tactus II 746 a — originale, prout est vitium personae, respicit voluntatem, prout autem est vitium naturae, respicit generativam virtutem et carnem II 763 b. 764 6* — In originali tota caro foedatur IV 600 4*

— originale est unum solum in quolibet II 725 arg. 5, b — originale in nobis habet unitatem secundum speciem ex parte boni, quod privat, et ex parte principii II 791 b — originale in uno homine est unicum ex parte subiecti et ex parte actus *ibid.* — originale, quod contrahitur ex unione animae ad carnem, non differt secundum diversitatem potentiarum II 792 5* — originale dicitur pluraliter propter multiplicitatem inclinationum ad malum, quae ex eo nascuntur II 791 4* — originale dicitur pluraliter ratione plurium pronitatum IV 585 d. 4

— originale in se non potest iterari IV 585 d. 4 — Iterum intensa concupiscentia per peccatum actuale, originale non iteratur II 723 b. 763 b. 776 d. 3 — originale quodam modo dicitur redire, cum per nova peccata pronitates intenduntur, et homo indignus visione Dei efficitur IV 585 d. 4

— originale est in omnibus aequale II 755 d. 2. 788 b — originale est uniformiter in omnibus per propagationem libidinosam, quae conversa est in naturam IV 445 2*

— originale non potest intendi nec quantum ad carentiam debitae iustitiae nec quantum ad concupiscentiam nec quantum ad infectionem carnis II 788 b sq. — Morbus originalis quantum ad essentiam semper idem fuit, sed crevit in effectu, quia semper magis ac magis homines sequebantur concupiscentiam IV 52 2*

— originale inter omnia peccata peiores in anima reliquit sequelas, et eius corruptio est universalis et magna IV 95 a — originale deordinat affectivam per concupiscentiam, cognitivam per ignorantiam II 724 arg. 2. 725 b sq. 763 f. 4 — Per originale sunt nobis inflicta infirmitas, ignorantia, malitia et concupiscentia II 722 arg. 2. 725 arg. 4. 791 arg. 3. 984 f. 4. 986 arg. 3. IV 338 arg. 4

— Ex peccato originali est inclinatio ad omne malum II 501 3* — originale ad omne malum reddit pronum per concupiscentiam II 787 f. 5 — originale est origo omnium malorum II 529 d. 5. 579 5*. 721 f. 2. 790 f. 4 — originale est causa large dicta omnium malorum IV 359 d. 3 — originale ratione pronitatis frequenter in malum trahit IV 585 d. 4

— Poena principalis temporalis peccati originalis est mortalitas carnis II 792 3* — Propter peccatum originale quilibet habet necessitatem moriendi III 425 f. 4. IV 885 f. 3 — originale facit reum mortis temporalis I 846 2*

— Peccato originali proprie debetur poena carentiae visionis Dei II 724 arg. 4. 790 f. 3. 792 3*. IV 404 arg. 4 — originale

ratione carentiae debitae iustitiae privat a visione Dei II 776 d. 4. 794 a. IV 585 d. 4 — Originali peccato, ubi est pura privatio iustitiae, debetur poena damni et carentia beatitudinis aeternae IV 933 b — originale puniatur omnimoda carentia visionis Dei II 748 f. 2. 749 a. 759 f. 4. 787 f. 4 — Qui habent reatum peccati originalis non possunt introire in caelum, nisi satisfactione soluta III 423 5*

— originale non puniatur poena sensus II 794 a. IV 404 4*. 518 6* — originale non puniatur poena actuali, sed poena damni II 752 f. 2 — originale non meretur poenam sensus infernalem, sed praesentem IV 38 2*

— Pro culpa originali purus homo non poterat satisfacere IV 442 b — Pro peccato originali nemo satisfacere potest per gratiam singularis personae III 425 b — Gratia singularis personae non tollit omnino originalis peccati radicem ab eo, in quo est, nec per se nec per usum suum III 426 a — Satisfactio pro originali est difficilior, quia non potest fieri pro uno, quin pro omnibus *ib.* 4*

— originale potest ante usum voluntatis deleri IV 797 2* — originale potest deleri Sacramento solo exterius adiuvante gratiam, libero arbitrio nihil omnino agente, quia aliunde contractum est IV 550 a — originale in parvulis sine proprio actu per baptismum deletur II 752 f. 4 — Ad peccati originalis deletionem communiter non requiritur aliquis actus ex parte subiecti, sed adultis id se habere scientibus congruum est, ut actu displiceat in generali IV 404 a sq. — originale debet displicere adulto, ne velit amplius in illo remanere *ib.* b, 4* — Habens solum originale non tenetur conteri, sed ex sola voluntate credendi et captivatione intellectus ad gratiam sufficienter se praeparat IV 32 b. 33 2* — Ad originalis remissionem in statu legis naturae sufficienter disponebat professio fidei informis sine contritione IV 32 b. 33 2* *Vide V. Fides 24 et V. Iustificatio.*

— Peccato originali diversis temporibus diversa conveniebant remedia IV 51 b. 52 2* — originale deletur in baptismo II 725 arg. 3. 759 f. 4. IV 298 d. 4 — A periculo peccati originalis liberat baptismus IV 584 b *Vide V. Baptismus-effectus.* — originale in baptismo absolviatur sine omni poenitentia satisfactoria et assumpta IV 404 4* — Peccato originali convenit efficacius remedium quam actuali IV 44 d. 4

— In remissione peccati originalis solvitur debitum, dum per iustitiam gratiae recompensatur iustitia originalis innocentiae II 761 b, 4* — Debitum solvitur merito passionis Christi *ib.* 4* — originale per baptismum sanatur, secundum quod est morbus personae, dum per gratiam rectificatur personalis voluntas II 764 a, 5* — In deletionem peccati originalis per infusionem gratiae statim removetur carentia iustitiae, concupiscentia vero non omnino tollitur, sed diminuitur II 761 a — originale in baptismo remittitur, ita ut vitium

concupiscentiae debilitetur et reatus solvatur II 760 b sqq. — In deletionem peccati originalis foeditas carnis quodam modo remittitur II 763 b. 764 1*

— Cum originale remittitur quantum ad culpam ipsius animae, remanet ut vitium naturae, quo transfunditur in prolem II 763 b. 764 6* — Deleto originali, remanet corruptio in carne et in vi generativa II 764 a, 5* — Depravatio naturae in peccato originali eradicari non potest omnino III 425 b — Vitium humanae originis nunquam separatur a carne peccati *ib.* f. 3

— originale transit reatu, quia aufertur privatio originalis iustitiae II 776 d. 4 — originale post baptismum transit reatu, remanet actu, non ut culpa, sed ut poena II 722 b. 761 a, b, 3* — originale remanet actu II 524 3* — Post deletionem culpae originalis dicitur manere actus, quia manet concupiscentia, sed non prout est in ipsa illius peccati consummatio II 764 2* — originale dicitur remanere quantum ad actum concupiscentiae, secundum quod dicit pronitatem et inclinationem habitualement ad actum concupiscendi II 776 d. 4

— originale in sanctis Patribus, qui detinebantur in limbo, deletum erat quantum ad culpam, sed adhuc remanebat in eis reatus III 404 4* — De poena temporali *vide V. Poena et V. Baptismus-effectus.*

29 — Fugere peccatum non fit per fidem et amorem, sed per timorem IV 327 3* — Actio mala expellitur timore IV 423 1* — Abstinere a voluntate peccandi habitu non est sine gratia IV 4036 4* — Abstinere ab actu malo voluntatis, quia contra Deum et quia iniquum, non est sine gratia gratis data; sed abstinere, quia actus malus est laesivus, est per naturam puram *ibid.* — Declinare a malo dicitur quis eodem actu et habitu, quo facit bonum, vel diverso II 974 3* — Minus frequenter et libidine peccat qui aliquando opera bona facit quam qui Dei obliviscitur IV 358 b

— Principiis peccati resistendum III 460 2* — Occasiones peccatorum sunt praecidendae IV 373 3* — Motiva intra nos sunt excidenda IV 362 a — Motiva peccandi extra nos non sunt introducenda *ibid.* — Peccatorum causae sive motiva et occasiones exciduntur, cum suggestiones nullo modo admittuntur *ibid.* — Peccatorum causae exciduntur non per declinationem solam, sed etiam per pugnam et violentiam, assumendo poenales illis contrarias *ib.* 2* — Peccatorum causae exciduntur ab homine per cautelam et praeventionem *ib.* 3*

— carnis fugienda non tantum in opere et voluntate, sed etiam in cogitatione IV 399 d. 8

— Innocentia perseverans semper refugit peccatum IV 392 f. 4

— debet tantum displicere rationi, quod nullo pacto et nulla causa velit in ipsum consentire vel consensisse IV 388 a — Quilibet tenetur praeeligere poenam quam velle peccare in casu necessitatis *ibid.* — Prae-

eligere omnem poenam quam peccare in casu necessitatis est debitum, praeter casum necessitatis est perfectae virtutis *ibid.*

— Displicentia peccati non potest esse nimia, cum sit ex consideratione recta IV 390 a — summe detestandum, quia separatur a summo bono *ib.* 2* — Peccator plerumque non dolet secundum quantitatem boni amissi III 349 4*

— Aliquis non vult peccasse, quia peccatum displicet, quia iniustum, aut quia displicet poena iusta IV 4036 b *Vide V. Culpa.* — Damnati nollent peccasse propter poenam *ibid.* 4053 a — damnatis non displicet, quia culpa, vel quia inhonestum, sed quia ex hoc puniuntur IV 4052 4* — Poenae acerbitas in damnatis aufert delectationem peccati IV 385 a, 4052 b *Vide V. Dolor et V. Poenitentia.*

— Iusta voluntas et vere poenitens ita detestatur praeteritum peccatum ut futurum, ne fiat IV 388 a — Homo post peccatum potest amplius detestari malum et abhorrire peccatum quam prius III 677 a

— Ex herbis peccatorum, quae natae sunt in terra nostra, conficitur unguentum compunctionis IV 384 b — Cor peccatoris tanquam vas repletum veneno peccati conterendum est, quia durum est, ut emollescat, vel ut peccati delectatio totaliter effundatur *ibid.* sq.

— Peccator, dum peccat, incurrit remorsum II 849 a — Per peccatum voluntas rationalis concordans cum sensualitate discordat a synderesi et incurrit remorsum et afflictionem internam *ibid.* — est contra synderesim, quia indebitum et inhonestum IV 4052 4* — generat remorsum ex contrarietate voluntatis naturalis et deliberativae *ib.* a — non generat remorsum, quando voluntas tanta delectatione fertur in peccatum, ut non sentiat motum voluntatis naturalis II 943 2*. IV 4052 b — Ratione reatus conscientia nostra potest contra nos remurmurare III 404 a

— Homo, qui timet deprehendi in scelere, fugit lucem et appetit tenebras II 529 d. 4 — Memoria peccatorum damnatis est ad desolationem et confusionem IV 4043 b

30 — remissibile et irremissibile sunt diversa genera peccati II 982 f. 2 — remissibile dicitur vel quod sit consuetum remitti, vel possibile remitti II 990 a — irremissibile dicitur impossibile ad remittendum vel inconsuetum remitti *ibid.* — non dicitur irremissibile per privationem actus remissionis, sed per privationem dispositionis, aut per privationem possibilitatis II 989 f. 5 — omne mortale reddit hominem ineptum ad remissionem ex privatione dispositionis propter Dei offensam et contemptum *ibid.* — quod perducit ad mortem, omnino est irremissibile; quod disponit ad mortem, cum difficultate est remissibile II 996 d. 4 — praeter impenitentiam non dicuntur esse irremissibilia, cum non remittuntur propter negligentiam peccatoris vel propter praecupationem mortis II 990 b — Desperatio et impenitentia potest remitti, etiam cum Deus non

vult remittere *ib.* 3* — dicitur impossibile remitti per privationem possibilitatis, vel per privationem facilitatis II 991 4*

— omnia possunt remitti II 989 f. 1, 4 — omne potest remitti quantum ad possibilitatem, quia Deus potest dare gratiam et homo suscipere *ib.* f. 5 — Misericordia Dei plus potest remittere quam homo peccare IV 334 f. 3 — Deus paratus est remittere summum peccatum IV 344 d. 42 — omnia possunt abluvi per absolutionem merito lacrymarum IV 448 d. 2 — triplex remittitur, exemplo trium resuscitato- rum a Christo IV 344 d. 44

— Deordinatio voluntatis per peccatum est facile mobilis III 425 b — Deordinatio voluntatis introducta per actuale peccatum, recompensari potest per usum gratiae *ibid.* — Peccator, quamdiu est in statu viatoris, potest Deo reconciliari et a peccato liberari II 989 f. 4 — in statu vertibilitatis arbitrii est remissibile II 507 a — Rectitudine synderesis moventis homo detestando peccatum potest ad Deum reverti et revertendo curari *ib.* 3* *Vide V. Homo 14.* — De nullo peccatore in hac vita desperandum est II 989 f. 2

— Culpa superveniens non tollit homini potentiam revertendi ad bonum II 507 a — nullum reddit hominem impossibilem ad resurgendum II 989 f. 4 — praeter impenitentiam, etsi privent bonam voluntatem et iustitiam, non tamen reddunt voluntatem rebellem et repugnantem contra vocationem divinam nec auferunt propositum redeundi ad iustitiam II 990 a sq. — Nulla culpa ponit hominem extra statum viae, ideo nec aufert habilitatem ad susceptionem gratiae II 835 5* — Pro peccantibus ad mortem vel est impossibile, vel difficile exaudiri, sed non est prohibitum pro eis orare II 996 d. 4

— mortale per contritionem fit veniale II 967 arg. 1. IV 414 b. 448 d. 2 — mortale per poenitentiam dicitur fieri veniale non ex genere nec ex circumstantia, sed ex eventu IV 449 d. 7 — mortale in poenitentia dicitur fieri veniale, quia ibi de eo venia impetratur IV 529 d. 6 — mortale fit veniale non quantum ad maculam, sed quantum ad reatum, in quantum priori succedit alius reatus IV 449 d. 7 — mortale dicitur fieri veniale, non quod remaneat culpa, nec idem reatus, sed reatus commutatur IV 528 d. 6 — Culpa in absolutione fit venialis quantum ad maculam et poenam aeternam, in confessione quantum ad obligationem ad aliquam poenam temporalem IV 434 d. 7 — fit excusabile per dolorem de transgressione II 507 2*. IV 448 d. 2

— ex certa sententia non est excusabile, tamen in nobis est remediabile IV 266 d. 6 — ex ignorantia est insanabilis ex conditione et statu infirmi II 987 4*

— Lapsus eius qui in alio et per alium cecidit, est reparabilis III 4 a — Lapsus hominis fuit reparabilis, quia in alio peccante et alio suggerente peccavit et quia poenituit III 418 a, 2* — primi hominis

fuit remissibile propter carnis mortalitatem, voluntatis vertibilitatem, culpae excusabilitatem II 506 b sq. — hominis est excusabile, quia allo suggerente cecidit, et remissibile intervntu relevatoris et mediatoris; peccatum vero angeli non, quia cecidit per semetipsum II 507 a — Nulla natura rationalis lapsa de culpa potest consequi veniam nisi homo propter fragilitatem carnis II 577 3* — angeli est irremediabile propter dignitatem status II 504 f. 4 — hominis fuit remediabile, non solum quia aliunde habuit occasionem II 454 4*. 175 b sq.

— est irremediabile extra statum meriti II 476 a. 477 b — de quo non potest esse poenitentia, est irremediabile II 504 f. 6. 989 arg. 4 — est irremediabile potissime, quia liberum arbitrium non potest verti nec poenitere IV 335 a — Qui in peccato perseverat peccat in suo aeterno et semper manet in culpa IV 922 a — mortale post mortem non deletur IV 552 4*, 3* — post mortem non potest reparari II 983 4*. IV 344 d. 11. 922 a — Decedens in peccato post mortem decreto divinae iustitiae non potest salvari IV 528 d. 3

31 — Peccata deleri vere dicit expulsio- nem peccati et remotionem vitii ab anima IV 576 2* — Cum infunditur peccatori gratia, peccatum deletur secundum veritatem et secundum Dei aestimationem III 676 f. 4 — post poenitentiam non manet actu nec reatu II 524 3* — Culpa, cum deletur, omnino cedit in non ens IV 575 f. 4, b — Peccata operiri in conspectu Dei dicuntur, quia omnino delentur *ib.* 4*. 585 2*

— Homo non resurgit a peccato, nisi remittatur peccatum II 989 f. 4 — Nullus salvari potest, nisi liberetur a peccato IV 407 a — abstracte acceptum non potest rectificari nec formari, sed concrete ut quidam habitus substratus deformatus a culpa, potest informari a gratia III 499 4*

— Delectio peccati potius est respectu maculae IV 550 2*

— Delectio culpae attenditur in imaginis reformatione et conversione ad Deum III 426 5*

— Deus voluntarie condonat offensam II 676 a — Misericordia remittit offensam II 992 a. IV 995 f. 4, b — Remissio peccati et indulgentia est a divina misericordia II 882 f. 6 — Deus remittit offensam per misericordiam IV 332 3*. 350 b, 3* — Deus delet culpae maculam per se, sed reatum per poenam IV 943 arg. 3

— Peccata dimittere est solius Dei IV 44 4*. 361 arg. 3. 473 f. 4, 3. 943 arg. 3 *Vide V. Culpa.* — Deus solus potest excludere causas peccati per ablationem causae in effectu IV 362 3* — Solus Deus delet peccatum effective IV 429 6*. 395 2*. 449 4*. 422 b — Potestas dimittendi peccata effective est solius Dei, dispositiva per modum meriti est Christi IV 430 b sq. — Remissio peccati per modum efficientis est solius Dei, per modum meritis et excitantis convenit passioni Christi III 401 2* — deletur a Deo dando gratiam per virtutem infinitam IV

431 a. 473 f. 4 — remittitur in Sacramentis ratione rei interioris, quam solus Deus infundit IV 474 2*, 4

— dimittuntur secundum clavem auctoritatis a Deo, secundum clavem excellentiae a Verbo incarnato, secundum clavem ministerii a sacerdote IV 463 d. 4. 482 d. 2 — dicuntur dimitti a sacerdote non per modum efficientis, sed ministrantis IV 482 d. 2

— Lapsus non poterat resurgere sine manu sublevante nec reconciliari nisi mediatore interveniente II 507 a — Ad reconciliationem peccatoris debet intervenire mediatio sacerdotis IV 439 b. 500 b. 510 f. 2

— Christus per passionem impetravit remissionem culpae etiam quantum ad reatum III 393 6*. 404 a — Passio Christi se extendit ad omnes culpas quoad sufficientiam, non quoad efficaciam III 404 4* — Remissio peccati fit per passionem Christi mediantibus aliis remediis *ib.* 2*

— non remittuntur nisi in Ecclesia IV 483 d. 3 — Per gratiam poenitentialem fit remissio peccatorum in unitate Ecclesiae II 992 b — dicuntur dimitti per Ecclesiae caritatem quantum ad meritum IV 463 d. 4. 482 d. 3

— Culpa deletur per gratiam II 698 b. IV 42 2* — Peccati delectio fit per gratiae infusionem et creationem IV 431 a — formaliter deletur per gratiam *ibid.* — Deus expellit culpam immittendo gratiam IV 425 f. 4

— nullum deleri potest absque gratia II 969 a — non potest deleri sine infusione gratiae IV 44 a — nullum omnino potest deleri sine gratia gratum faciente IV 547 f. 5, b, 4*, 2*, 3* — mortale deleri non potest nisi dono gratiae gratum facientis *ib.* f. 5 — Culpa non remittitur nisi per gratiam IV 350 4*. 425 f. 2. 473 f. 4 — — Homo non potest erui a peccato nisi per gratiam gratum facientem II 678 f. 3, 5 — Nemo potest a culpa mortali resurgere nisi per creationem et infusionem novae gratiae et novae vitae II 968 b — Remotio a malo est per gratiam III 237 b — Displicentiam Dei non removet nisi gratia gratum faciens IV 547 f. 4, b — Deus remittit offensam suam dando gratiam IV 350 b — Culpa est privatio, quae non aufertur nisi per positionem gratiae IV 43 a — Quamvis Deus culpam delere posset sine medio, decrevit tamen delere per gratiam habilitantem ad bonum, per misericordiam amplius bonum reddens indigentem IV 449 b, 3*. 427 6* — Deus non expellit culpam sine gratia propter largitatem divinae misericordiae, non quod non possit II 677 6* *Vide V. Gratia 24 et V. Culpa-delectio.*

— Creatio gratiae naturaliter praecedit expulsionem culpae IV 449 4*. 425 f. 2. 426 a, 3* — Prior est gratiae immissio per naturam quam culpae expulsio IV 425 f. 4. 426 3*. 427 5* — Culpam expellit gratia praeveniens II 654 f. 2 — Eadem vi, qua deletur culpa, confertur gratia IV 42 f. 4 — Gratia prius per naturam expellit culpam,

quam informet subiectum IV 449 4*. 426 a, 1*, 2*, 3* — Eadem est influentia, quae culpam expellit et ad bonum disponit II 654 f. 2 — Prius natura est expulsio culpae quam habilitatio ad bonum IV 327 f. 3. 328 b

— Gratia statim, cum est, expellit culpam IV 376 d. 4. 449 4* — nullum praestat infusioni gratiae impedimentum III 676 f. 4. IV 103 2* — Culpa, quia privatio est, non resistit inductioni gratiae IV 392 b

— Non est in potestate peccatoris fieri iustum sine gratia II 676 2*. 677 4*. 692 d. 4 *Vide V. Iustificatio.* — Homo non potest resurgere a peccato per se ipsum II 834 a — Voluntas non potest habilitatem ad bonum perditam restaurare et restaurando continuare *ibid.* — Homo semper est in peccato, nisi relevetur per gratiae donum praevenientis voluntatem II 698 b

— Anima per detestationem peccati se disponit ad gratiam, quantum potest IV 428 b — Dolor, quo quis dolet de culpa, quia Dei offensiva, disponit ad poenitentiam et gratiam II 477 a. 683 6* *Vide V. Poenitentia.*

— Contra peccatum actuale est poenitentia III 426 4*. IV 405 arg. 4. 449 d. 5. 472 arg. 2 — Peccati immunditia removetur per poenitentiam IV 583 a — a periculo peccati actualis liberat poenitentia IV 584 b — post baptismum commissa remittuntur virtute poenitentiae IV 404 a — Omnia vitia expelluntur per poenitentiam per modum detestantis, per virtutes oppositas per modum informantis IV 326 4* — Vitium non habet excludi nisi per habitum virtutis directe sibi oppositum III 801 3*

— omne deletur per baptismum IV 405 f. 3. 406 a, 5* — commissa ante baptismum remittuntur virtute Sacramenti quantum ad culpam et poenam IV 404 a — In baptismo deletur principaliter originale, sed etiam venialia et mortalia IV 443 2* — De deletionem venialis *vide supra 23 et V. Gratia 24*; de deletionem originalis *supra 28 et V. Gratia ibid.* — Omnis culpa resecatur baptismo sanguinis secundum potentiam et secundum actum IV 109 a, 3*

— deletur per dissensum voluntatis rationalis IV 383 b — Culpa voluntate introducta non deletur, nisi liberum arbitrium dissentiat IV 422 f. 4 — per proprium actum commissum sine proprio actu non dimittitur II 752 f. 4. IV 442 4*. 349 a. 406 f. 3 — Ad curanda peccata actualia concurrunt actus voluntarii poenitentis IV 449 d. 5 — mortale, quod voluntarie contractum est, non potest deleri, nisi libero arbitrio consonante gratiae et adiuvante per contritionem IV 550 a — Culpa expellitur, libero arbitrio concordante gratiae per motum contritionis IV 422 b — Contritio adultis necessaria est propter actuale IV 37 a *Vide V. Contritio et V. Iustificatio.* — Maior dispositio requiritur ad remittendum peccatum actuale quam originale, quia est ex maiori culpa commissum IV 33 2*

— dimittitur sola cordis contritione IV 423 f. 2, 3 — Macula expellitur dolore in

infusione iustitiae *ib.* 1° — mortale deletur minima contritione cum gratia IV 549 f. 4 — Voluntas recedendi a peccato gratiam introducit et ad eam disponit de congruo II 990 a — Qui non habet detestationem peccati praeteriti et propositum non peccandi non est idoneus ad gratiam poenitentialem II 992 a — Remissionis culpae quatuor conditiones secundum quosdam IV 575 b *Vide V. Fides 24.*

— Natura dicat, quod omnibus modis reconciliari oportet Deo, quibus ipse statuit IV 436 b — Lex naturalis dicat conteri de peccato et humiliari debere ad reconciliandum Deo IV 578 arg. 2, b

— Culpa non potest deleri, manente actu, in quo consistit plena ratio culpae II 761 2° — Impossibile est, deleri maculam peccati sive deformitatem amoveri, quamdiu manet privatio boni, quod deberet inesse II 760 arg. 4 — Peccator non potest perfecte reconciliari, quamdiu, deformata imagine, aliquid manet minus bene quam ante IV 338 f. 2

— unum mortale non potest remitti sine alio IV 352 a sq. 364 1°. 561 f. 4 — Iustitiam decet, ut remittendo unam mortalem culpam remittat omnem aliam, quia eam iniusto reconciliari non decet, manente iniustitia et offensa IV 518 2° — Sacerdos aut absolvit ab omni culpa, aut nulla est absolutio IV 561 f. 4, b

— Culpa deletur in instanti IV 379 d. 9. IV 555 a — non expellitur successive IV 376 d. 4. 427 5° — in primo adventu gratiae in animam amplius non est IV 576 3° — omnia delentur simul et in instanti IV 396 b — ut infirmitas et vetustas sanatur in instanti, sed sequelae peccati successive IV 433 d. 4 — Sequelae peccati non sanantur perfecte nisi in gloria *ibid.* — Sequela expellitur caritatis ardore in consummatione iustitiae IV 423 1°

— Peccato enormi dimisso, non statim deletur enormitas, sed in poenam manet IV 840 3° — In peccati deletionem statim removetur culpa, in quantum erat deformitas et privatio, sed manet quaedam prontas ad actum, licet remissa, in his potissime qui peccaverunt peccato consuetudinis II 761 a

— Quaedam gloria accidentalis est in eo qui nunquam peccavit, in quam non potest resurgere qui aliquando peccavit III 677 1°, 4°

— obligat ad aliquid, ad quod quis prius non obligabatur IV 814 f. 2. 815 a, 1° — Cum peccator reparatur per satisfactionem, servatur ordo divinae iustitiae III 419 f. 4 — Cum pro peccato satisfactio exigitur, peccator subditur poenae auctoritate divinae iustitiae III 420 f. 3 — De offensa non fit satisfactio IV 350 b, 4°

— Peccati scoria non potest deleri nisi per poenam exteriores, vel per contritionem internam IV 531 3° — Cum deletur peccatum mortale, macula omnino desinit, sed reatus poenae manet alteratus, obligans ad poenam temporalem IV 528 d. 6 *Vide V. Poena.*

— Deus non recordatur peccatorum praecedentium remissorum IV 336 arg. 2 — Deus post poenitentiam non recordatur peccatorum quantum ad punitionem aeternam III 679 1°. IV 336 arg. 2

— dimissa nullo modo redeunt quoad culpam vel maculam IV 575 a sq. 577 f. 2 *Vide V. Culpa.* — Reatus peccatorum, quem Deus dimisit, non redit IV 577 f. 3, 4 — Qui peccat post peccata dimissa non obligatur pluribus reatibus, sed in uno non peccat nisi omissione unica *ib.* a, 3° — priora per recidivum non redeunt quoad vinculum reatus nec quoad aequivalentiam propter ingratitudinem aggravantem *ibid.*

— dimissa redeunt quoad poenam damni, non quoad poenam sensus, nisi in quantum deficit satisfactio IV 577 b — redeunt quodam modo in consimili reatu IV 585 d. 4 — Nec pronitas nec deformitas redit omnino eadem IV 576 4° — antea commissi non oportet detestari simul et semel divisim omnia IV 577 a, 3°. 585 d. 2

— etiam secundum legem naturae coram Deo recognoscendum ad petendam misericordiam IV 436 b — Quilibet tenetur se recognoscere peccatorem IV 442 f. 2. 443 4° — Recognitio offensae divinae est de dictamine naturae adiutae aliquo modo per fidem IV 436 b — Nemo certus est, utrum omni peccato careat III 80 d. 5 — Probabile est cuilibet, qui fuit ignorans etiam adultus, quod in multis offenderit IV 407 3°. 408 b — sunt continue ante oculos revocanda ad gemitum et dolorem IV 393 5°

— Abscondere peccata per defensionem et palliationem est hypocrisis et contra legem naturae IV 439 2° — Peccati abscondito per hypocrisim non liberat a naufragio, sed abscondio per poenitentiam veram, quae totum remittit IV 585 2° — non sunt occultanda respectu iudicii sacerdotalis, quibus Dominus commisit auctoritatem IV 456 1° — Peccati propalatio male fit ad sui ipsius commendationem, sed confessio ad sui accusationem et inveniendam divinam propitiationem est ordinata ad faciendam emendam et curandam plagam occultam IV 437 2° *Vide V. Confessio.* — aliena non sunt revelanda nec in confessione sine necessitate IV 564 b sq. 568 b — alicuius nulli est manifestandum nisi ei qui possit prodesse nec velit obesse IV 568 b

— etiam aperta confitenda, ut innotescant sacerdoti ut iudici IV 460 a. 461 4° — De peccatis commissis per ignorantiam oportet poenitere in generali, non in speciali, sed adhibere diligentiam, ut recognoscantur IV 407 a, 2°, 3°, 4° — Ignorata non sunt necessario confitenda, sed debent libenter ostendi *ib.* 4° — De peccatis oblitis vel in speciali vel etiam in generali quis debet conteri vel secundum cognitionem certam in generali vel probabilem, non tantum sub conditione IV 408 b, 3° — oblita et latentia non impediunt iustificationem, sed eius certitudinem *ib.* 2° — Oblitus peccati gravius punitur *ib.* 3°

— publicum publice est puniendum propter scandalum extirpandum IV 460 2°

— dubie mortale est confitendum dubitando, sed pro eo poena sustinenda, ac si esset mortale IV 564 4° — dubie mortalia sunt confitenda propter periculum IV 458 a, 4° — De confitendis peccatis dubiis securior via tenenda est II 582 a — Ad venialia confitenda nemo tenetur propter vinculum peccati, sed solum propter vinculum praecepti obligantis ad confitendum, quando non habet mortalia confitenda IV 443 3° — venialia iterata per consuetudinem sunt confitenda in generalitate propter dubium et vitandum periculum IV 574 d. 2 *Vide V. Confessio.*

— Qualitates peccati, quae trahunt in aliud genus peccati, debent specialiter considerari in contritione, quantum ad illas, quae non mutant peccati genus, est in consilio IV 399 d. 8

— Omnes tenentur petere veniam peccatorum IV 442 f. 3 — Qui non habet conscientiam peccati actu tamen licite petit veniam sive pro se sive pro aliis IV 442 d. 3

PECUNIA — per mutationem transfertur in dominium alienum, et reddenda est consimilis III 836 d. 7 — dum in usum vertitur, non consumitur nec deterioratur *ibid.* — quantum est de se, per se ipsam non fructificat, sed fructus venit aliunde *ibid.*

PELAGIUS — erravit dicendo, liberum arbitrium propriis viribus ad gratiam gratum facientem se posse disponere II 683 b — gratiam supposebat meritis liberi arbitrii dicendo, eam sub merito cadere *ibid.* 691 d. 2 — posse gratiae attribuit ipsi naturae II 685 b. 690 b — superbia excaecatus nescivit distinguere inter dona naturalia et gratuita II 685 b — contra efficaciam gratiae II 690 d. 4 — contra necessitatem gratiae curantis II 676 a

PENETRARE — est per subtilitatem iunctam cum virtute activa IV 1026 b. 1029 a, 4° — Plures modi penetrandi corpora IV 1027 arg. 2, 3. 1028 b — De penetratione per dotem subtilitatis *vide V. Corpus - Beatorum.*

PER — dicit causam III 236 a — quantum est de se, importat causalitatem II 333 a — cum verbo absoluto importat auctoritatem, cum transitivo subauctoritatem I 564 a — cum verbis transitivis dicit subauctoritatem, cum absolutis vero auctoritatem I 206 d. 3. 227 d. 4 — significat per modum fieri et motus et actus I 631 d. 2 — Per ipsum dicit rationem medii et appropriat Filio I 632 b

— Per se, per accidens, per aliud *vide V. Praedicatio* in indice philos.

— Per se agit qui agit per virtutem propriam sibi connaturalem I 567 d. 6 — Per se agit qui agit immediate I 222 a — Per se agit quod est per se existens II 349 f. 5 — Per alterum fieri dicit alterum sicut efficiens, alterum sicut instrumentum IV 693 3° — Per se et per alium fit aliquid ab aliquo vere vel interpretative IV 533 3°

PERCEPTIO — potest extendi ad habitum et actum et ad obiectum motivum III 528 2°

PER

PERDERE — non ponit habere in actu, sed habuisse de praeterito et non habere de praesenti II 708 d. 4 — Detrimentum dicit amissionem alicuius boni habiti II 288 a

PEREGRINATIONES — sunt poenae satisfactoriae IV 368 arg. 6 — Peregrini venientes de locis remotis maiorem recipiunt indulgentiam IV 540 b

— Christus ostendit se in specie peregrini IV 286 d. 4

PERFECTI — Nemo reperitur ita perfectus, quin ulterius possit perfici IV 616 2* — Nemo repente fit summus III 678 f. 4. IV 336 f. 4 — In viris perfectis, qui non assurgunt ad maiora, caritas habet statum augmenti secundum actum I 317 a — potest redire ad imperfectionem I 313 arg. 3 — cadentes a caritate frequenter non resurgunt ad illam perfectionem, a qua ceciderunt III 679 a — difficulter resurgunt IV 333 4*

— Perfectorum est duci spiritu amoris III 885 b — ambulant in libertate spiritus IV 49 arg. 4 — In perfectis non ita viget timor propter securitatem, quam ex perfectione amoris concipiunt III 765 b — Paucissimos aut nullos est reperire in perfectione caritatis per tranquillitatem, ita ut careant omnino pronitate III 848 b

— non tenentur ad plura quam imperfecti, quantum est de perfectione caritatis III 661 f. 3. 667 a — Omnino perfectus perfectione tranquillitatis dicens verbum otiosum non peccat mortaliter III 848 b

— Quidam sunt perfecti publici, quidam occulti III 849 a — publici dicendo falsum scienter peccant mortaliter, quia faciunt contra conscientiae dictamen et alios scandalizant active *ibid.* — Viris publice perfectis adhibetur fides tanquam conservatoribus veritatis *ibid.* *Vide V. Mendacium.* — publici tenentur in persecutione fidei stare et libere confiteri, ne alii cadant a fide *ibid.*

— soli non supraaedificant cremabilia IV 539 d. 2, 3 — perfectione completa non habent aliqua debita, et statim post mortem eis debetur vita aeterna IV 518 6*

— propter dilectionem Dei paratus est mori pro fratre III 654 d. 5

PERFECTIO — Perfectum est, cui non potest fieri additio I 316 f. 3. 684 a. III 279 arg. 6 — Perfecto in quantum huiusmodi non est possibilis additio I 312 2* — Perfectum non patitur augmentum nec additionem I 317 a — Omne, quod est ultra perfectionem, superfluit I 53 arg. 2. 57 f. 2 — Perfecto perfectione simpliciter nihil potest addi I 317 a. III 743 2* — Perfectioni secundum quid superaddi potest perfectio simpliciter III 743 2*. 806 4* — Perfectionis non est perfectio per se loquendo, secundum quod perfectio, sed perfici potest, secundum quod habet in se aliquam imperfectionem III 807 5* — Perfectum non potest esse pars alterius I 355 f. 3 *Vide V. Totum* in indice philos. — naturae consistit in toto composito, non in altera eius parte IV 884 a

— Idem potest esse per essentiam magis perfectum et minus perfectum II 660 a — Magis et minus perfectum non diversificant speciem III 762 arg. 2 — Perfectum et imperfectum non variant rem secundum essentiam II 659 f. 3

— Secundum ordinem dignitatis magis perfectum est prius quam minus perfectum II 385 7*. IV 451 arg. 4 *Vide V. Imperfectum.* — in omni genere est ante imperfectum II 19 arg. 4 — praecedit imperfectum, ubi sunt circa diversa II 65 b — Ordinata productio procedit ab imperfecto ad perfectum II 417 f. 4

— vel est per essentiam, vel per participationem II 443 d. 3 — Perfectum dicit complementum sive completionem, in qua est status simpliciter, vel in genere *ibid.* — est simpliciter, vel in genere I 317 a. 352 d. 9 — Perfectum absolute est, in quo est status simpliciter II 443 d. 3 — in genere est in omnibus, quae pertingunt ad actum completum, ad quem sunt I 317 a

— Omne perfectum est a causa perfecta II 806 f. 4

— Perfectissimum se ipso perfectum est II 24 6* — Omne perfectissimum est omne illud, a quo perficitur et denominatur I 572 f. 2 — Omne, quod ab alio perficitur, habet potentiam passivam I 685 arg. 4

— Quanto magis est privatio divisionis in aliquo, tanto illud est completius et perfectius I 422 3* — Quanto aliquid perfectius, tanto magis accedit ad unitatem I 420 f. 2 — Quanto aliquid magis colligitur, tanto est perfectius, et quanto magis dispergitur, tanto magis recedit a perfectione et complemento II 889 3* — Perfectioni repugnat recessus ab unitate et ab origine I 55 b — summa consistit in trinitate et unitate II 238 a — Omne perfectum in tribus dicimus I 58 a

— summa est in Deo I 53 a — Deus est perfectissimus in fine totius perfectionis II 24 b. 40 b — In Deo est summa omnis perfectionis I 180 f. 3 — Divina essentia est omni perfectione perfecta I 747 a — In Deo reperitur omnis perfectio et bonorum omnium aggregatio II 638 b — Omne, quod perfectionis est, in Deo ponendum est I 55 b. 72 4*. 226 4* *Vide V. Deus 41.* — Si Deus sine rebus perfectum bonum non esset, nec cum rebus esset II 24 a — participata est secundum naturam per egressum a Deo, et secundum gloriam per regressum in Deum II 443 d. 3 — summa rerum est in coniunctione primi cum ultimo III 19 f. 2. 20 b

— Perfectius est unumquodque, quando est coniunctum suo actui IV 991 arg. 2 — ultimata est coniuncta actui IV 4008 f. 4 — summa est in actu continuo sive in habitu ut actu IV 4001 5*

— est quantum ad esse primum, vel quantum ad esse secundum II 48 4*. 699 3* — quantum ad primum esse est forma substantialis, sed quantum ad bene esse accidentalis forma est perfectio ipsius compositi IV 4001 4* — secunda inest secundum

PER

aliquam potentiam, quae differt a substantia IV 4006 f. 3 — quantum ad esse secundum vel habet ortum a principis naturae, vel est supra perfectionem naturae II 699 3*. 704 4* — quantum ad bene esse causatur a principis subiecti, vel a superiori et haec est nobilior IV 4001 4*

— Perfectum est aliquid, cum attingit propriae virtuti II 697 arg. 3 — Actio est a perfectione I 685 arg. 4 — Quod perfectum est potest in tale quale ipsum est IV 642 arg. 3 — Perfectum est quod potest generare tale, quale ipsum est I 480 f. 3. 251 arg. 3. 564 b — Perfectionis est producere talem, qualis ipse est in natura I 53 f. 2 *Vide V. Generatio 6.* — Multiplicare se perfecte est perfectionis I 55 4* — omnis creaturae est in hoc quod possit aliud a se producere I 746 f. 2 — Quanto produciens est perfectius, tanto plus influit in rem II 14 f. 4

— Aliquid dicitur perfectum in se, vel in ordine III 654 d. 5 *Vide V. Optimum, V. Deus 55 et V. Mundus.*

— In omni creatura reperitur perfectio secundum rationem vestigii, quando producta est ad modum, speciem et ordinem sibi competentem II 443 d. 3 — Deus probabiliter omnia fecit in statu nobilissimo et perfectissimo II 433 b

— universi aggregata est ex diversitate I 345 4* — Ordo et inaequalitas facit ad perfectionem I 782 b. IV 4010 f. 4 *Vide V. Aequalitas et V. Mundus.*

— De perfectione operum Dei *vide V. Deus 55.*

— iuncta imperfectioni non est de perfectione universi simpliciter, sed solum secundum statum praesentem IV 995 6* — Quod est corruptibile non est de perfectione universi secundum statum finalem *ib.* 5* *Vide V. Mundus.*

— Perfectissimum est omnium regula II 355 arg. 4 — Nihil, quod est perfectionis vel disponit ad perfectionem, deordinat II 444 a

— Unumquodque perfectibile naturaliter appetit suam perfectionem IV 4003 f. 4 *Vide V. Forma* in indice philos.

— Potentia indiget compleri per suam perfectionem I 746 arg. 3. II 681 arg. 3 — Potentia perficitur per actum I 746 arg. 2 — Potentia completior est, cum est suo actui coniuncta, ad quem ordinatur simpliciter II 4004 4* — Potentia per actum, qui plus tenet rationem defectus, magis deordinatur, quam perficiatur *ibid.* — Potentia non potest se per suum actum perficere, potest tamen se per suum actum deordinare et deficientem facere *ib.* 3*

— animae est habitus vel dispositio IV 4000 f. 4 — moris acquisita praesupponit perfectionem naturae, non vero perfectio infusa IV 444 3* — Gratia est perfectio animae, quia unit bono increato II 638 4* — Virtutes perficiunt habilitando ad actum debitum III 807 5*

— virtutis consistit in accessu ad extremum, vel ad medium IV 966 b — Virtus vera dicitur, quae est perfecta IV 836

PER

2* — Perfecta virtus optimorum est operativa III 662 a

— Bonum perfectum est bonum meritum II 956 d. 2 — Opus est perfectum, si compellit statui IV 402 d. 14

— consistit in actibus potentiarum per conversionem ad Deum et per comparisonem ad bonum inferius IV 787 a — secundum quid est in specialibus virtutibus, quae respiciunt speciales actus et obiecta, perfectio autem animae simpliciter non est nisi in universitate virtutum cum gratia et caritate III 806 1* — Secundum statum perfectionis una virtus non est sine ceteris III 798 b, 2*

— iustitiae nulli homini attribuenda IV 871 d. 3

— Consummatio configurat divinae potestati IV 635 b — De actu perficiendi vide *V. Angelus-actus* et *V. Doctor*.

— est sufficientiae vel superabundantiae II 847 d. 3. III 654 d. 5. IV 643 3* — sufficientiae est perfectio in genere et secundum quid, perfectio excellentiae et superabundantiae est perfectio simpliciter III 742 2* — Ultra sufficientiam necessitatis est excellentia supererogationis, quae illi potest superaddi *ibid.* — Liberalitas divinae benignitatis providit homini et contulit habitus expedientes non solum ad opera necessaria rectitudinis, sed etiam perfectionis et supererogationis III 738 5* — Dum ascenditur ad perfectionem, caritas augetur I 313 arg. 3

— distinguitur secundum naturam et secundum tempus II 143 d. 3. III 654 d. 5 — Perfectus dicitur aliquis vel quantum ad durationem temporis, vel quantum ad status sublimitatem, quae perfectio consistit in operibus supererogationis IV 343 d. 8

— maior debet esse in nova lege IV 542 d. 3 — Evangelium respicit statum perfectionis III 885 a

— sufficientiae consistit in adimplerone mandatorum, perfectio religionis in observantia consiliorum, praelationis in regimine subditorum, comparisonis in ostensione exemplorum, tranquillitatis in consummatione difficillimorum et optimorum III 662 a — est voti sive religionis, et perfectio caritatis, qua homo perfecte adhaeret Deo, quae dicitur perfectio tranquillitatis III 848 b — In perfectione consummatio prima est per gratiam baptismi et poenitentiae, excellentior in consecratione abbatum et virginum, excellentissima in consecratione episcoporum IV 635 b

— respicit gratiam gratum facientem, vel est status, qui concernit aliquid gratis datum et aliquid exterius IV 650 4* — In religione est perfectio, quae respicit gratiam gratum facientem et est interior tantum *ibid.* — Ordo collocat in statu perfectionis IV 642 f. 4 Vide *V. Ordo-Sacramentum*.

— quae est in imitatione Christi, substantialiter consistit in tribus votis, in quibus homo maxime assimilatur Christo IV 824 a

— Omnes obligantur ad perfectionem sufficientiae III 662 a, 1* — Opera perfectionis non cadunt sub praecepto, sed magis sub admonitione et consilio *ib.* a, 3* — Homo non semper debet se magis exercere in his quae sunt maioris perfectionis III 670 5* — In his quae sunt perfectionis non est retrocedendum IV 292 f. 5. 846 f. 2. 853 2*

— Perfectioni religionis nihil potest aequari nec pro illa recompensari IV 824 a — Non est maior perfectio quam sit status religionis IV 649 arg. 4

— Peccat qui impedit aliquem ingredi statum perfectionis ea ratione, qua in illo exstinguit bonum propositum et Spiritus sancti donum IV 732 4* — Votum status perfectionis licitum est et obligatorium IV 697 d. 2 — Qui iurat, se non intraturum in statum perfectionis, quodam modo impugnat ipsius iustitiae perfectionem III 879 b. 880 3*, 4*

— gloriae est, in quantum creatura reddit in Deum II 143 d. 3 — nobilissima creaturae est beatitudo I 53 a — plena animae est in gloria III 793 a — omni-modum est in Beatis, ita ut in eis non possit esse defectus II 1002 5* — Fides non stat cum perfectione completa IV 945 3*

PERFERRE — molestias, etsi habeat iunctum sibi pati, tamen plus dicit actionem quam passionem III 729 d. 3 — molestias est fortitudinis *ibid.*

PERICULOSUM — dicitur aliquid, aut quia periculi causa, aut periculi occasio III 868 2*

PERIURIUM — generaliter complectitur iuramentum inordinatum III 864 f. 1. 862 a. 864 f. 2. 865 b — contingit in iuramento assertorio propter defectum veritatis, in iuramento obligatorio propter defectum iustitiae et iudicii III 862 a — omne sive assertorium, sive obligatorium claudit in se mendacium large dictum, non vero proprie *ibid.* sq. 864 a — est etiam in assertionem falsi, quod putatur verum III 864 f. 3. 862 a, 2* — Qui verum iurat, sed intendit iurare falsum et per iuramentum illud proximum laedere incurrit periurii crimen III 861 f. 4. 862 2* — non excusatur per aestimationem falsam in his quae creduntur sine certitudine III 862 3*, 4*. 864 1*

— Periurans facit contumeliam summae Veritati, assumendo eam in vanum et ad confirmationem eius, ad quod non deberet assumi III 862 1*. 864 f. 3, a, 2*. 866 3* — facit summae Veritati contumeliam, assumendo eam ad confirmationem falsi sciti, vel falsi opinati, vel etiam dubii III 862 1*. 863 b

— non tantum deordinat hominem ad proximum, sed etiam ad Deum III 864 a — In falso testimonio fit iniuria summae Veritati et proximo III 831 d. 2 — falsum per lapidem semper est periurium, si fiat serio III 871 b — opponitur veritati, ut est virtus et regula locutionis et operationis III 864 3*

— ut facit contumeliam summae Veritati, prohibetur in secundo mandato pri-

PER

mae tabulae III 862 1* — in quinto mandato secundae tabulae prohibetur quantum ad falsitatem sermonis et intentionis, vel coniunctum vel divisim *ibid.* — ratione iniuriae, quae fit summae Veritati, prohibetur in secundo mandato primae tabulae; quantum ad iniuriam, quae fit proximo, in quinto mandato secundae III 831 d. 2. 836 d. 8

— commissum circa iurationem deliberatam et solemnizatam est grave peccatum et enorme III 865 b — deficiente deliberatione non est mortale, sed veniale *ibid.* sq., 2*, 3*, 4* — omne, quod fit cum plena deliberatione et consensu, est mortale III 866 a, 1*, 2* — Quando aliquis furat falsum ex quadam consuetudine vel loco sine deliberatione, non proprie contemnit summam Veritatem nec infert contumeliam, sed potius omittit debitum honorem *ib.* 3* — non deliberatum est circumstantia aggravans levis peccati, sed non trahens in genus peccati mortalis *ib.* 4* — etsi sit veniale, est valde cavendum *ib.* a, 4*

— est malum in se et secundum se, ita quod nullo modo possit bene fieri III 864 a, 4* — coactum non excusatur a toto, sed a tanto *ib.* 4*. 877 b

PERMANENS — Quod habet esse permanens est in instanti IV 249 b — Omne successivum reducitur ad permanens II 61 arg. 5

PERMISSIO — dicitur non cohibere, vel non punire temporaliter, vel non prohibere, vel minus bonum indulgere I 843 3* — dicitur per privationem praeceptionis, vel per privationem prohibitionis, vel per privationem punitionis, vel per privationem cohibitionis IV 760 b

— Aliquando permittitur minus malum, ne veniat peius IV 825 d. 4 — Permittere malum propter maius malum vitandum potius est pati quam agere IV 760 4* — Permittens malum est causa eius, si tenetur et debet impedire, si vero non tenetur ad hoc, immo magis ad contrarium, facit iuste I 721 5* — Permittere malum non cohibendo nec in facto nec in retributione consentire est; non cohibendo manum, tamen puniendo et arguendo transgressorem, non est consentire I 844 1*

— est signum divinae voluntatis absolutae et respectu praesentis I 842 b. 843 2* — Nihil potest fieri contra divinam permissionem I 842 arg. 2, b. 843 2* — non est signum, quod Deus velit illud quod permittitur, sed illud quod ex eo elicitur I 848 d. 2

— est respectu mali culpae I 842 arg. 2 — De permissione mali vide *V. Deus 55*, *V. Malum-permissio*, *V. Iustitia* et *V. Peccatum 10*. — Omnia mala dicuntur a Deo permissa, quia non cohibet IV 760 b — Peccata venialia dicuntur permissa, quia non prohibita *ibid.*

— potest revocari IV 762 4*

PERPETUUM — Primum perpetuus est omnino in actu et nihil in potentia I 78 d. 2 — omne est incorruptibile I 159 arg. 6

PER

— non corrumpitur, corrupto transmutabili, quando ab illo non dependet II 720 3*

— Aliqua creatura naturaliter est perpetua I 189 arg. 6 — Perpetuitas est de ratione imaginis *ibid.* Vide V. *Imago-creata* (158 b) et V. *Immortalitas*.

PERPLEXITAS — Nemo est perplexus simpliciter II 907 b. IV 681 5*

PERSCRUTATIO — est actus pertinens ad cognitivam III 325 d. 2

PERSEVERANTIA — dicitur propositum perseverandi, vel continua permanentia in bono usque in finem II 990 a — ut propositum est virtus, vel dispositio virtutes consequens II 705 4* — ut dicit voluntatem perferendi passiones sine defectione, est virtus et species fortitudinis III 793 3* — est ramus fortitudinis IV 322 a

— ut dicitur propositum perseverandi in bono usque in finem, est conditio annexa cuilibet virtuti II 990 a. III 793 3* — ut dicitur continuatio boni usque in finem, non est virtus, sed potius status consequens ad omnes virtutes II 705 4*. III 793 3*. IV 332 a, 1* — ut habitus est in omnibus iustis, aliis virtutibus connexa III 793 3* — ut continua permanentia in bono includit gratiam finalem II 990 a

— ut continuatio boni usque in finem in praescitis non reperitur nec necessario aliis virtutibus necitur III 793 3* — Omnes et soli praedestinati in gratia finaliter perseverant I 711 f. 2. 728 arg. 5 — Non perseverare finaliter est signum, quod homo non fuit electus I 711 f. 2

— Nihil efficaciter est dignum remuneratione sine finali perseverantia II 336 b — Quidquid homo faciat, non salvatur, nisi finaliter perseveret II 931 a — Meritum condigni includit perseverantiam II 694 d. 2 — Opera non sunt digna vita aeterna, nisi supposita perseverantia IV 379 d. 8 — Bona, in quibus quis permansit finaliter, sola digna sunt retributione IV 900 a — In gratia finali consistit omnis gratiae efficaciter II 983 2* Vide V. *Meritum* (240 c) — Utilius est habere parvam caritatem usque in finem perseverantem quam magnam et in media via deficientem III 679 2* Vide V. *Gratia* 21 et V. *Peccatum* 10.

— Aliquis potest mereri finalem perseverantiam I 728 arg. 5

PERSONA — dicitur a personando I 405 b — Personare dicitur quasi a se resonare et in sono praeeminere aliis *ibid.* — dicta a personando dicitur penultima producta, ratione dignitatis *ibid.* — dicitur quasi per se sonans *ib.* f. 4. II 406 b. III 228 f. 5 — est quae potest loqui per se II 406 d. 1. III 436 arg. 5 — dicitur de homine larvato I 405 b sq. — dicitur quasi per se unum *ib.* f. 4, b. III 436 f. 4. 228 f. 5

— de intellectu generali et primo dicit suppositum certum substantiae I 437 a — dicit suppositum *ib.* 7* — aliquando valet idem quod suppositum III 228 4* — aliquando dicitur certum suppositum alicuius verbi I 60 d. 4 — large dicitur pro omni, quod reddit determinatum suppositum ver-

bo III 254 3* — large sumta secundum modum significandi grammaticum dicitur esse in nomine vel pronomine, secundum quod reddit suppositum verbo III 437 5* — Theologus considerat personam secundum proprietatem rei *ibid.*

— dicit idem quod suppositum rationalis naturae, ut est in genere substantiae II 406 a — Personalis discretio est penes quod est II 440 d. 1 — dicit substantiam et quid per se existens I 435 arg. 5 — Personalitas non est in genere accidentis II 405 f. 2. 406 a — Discretio personalis dicit per modum accidentis, tamen principaliter dicit quid substantiale et consequenter aliquo modo accidens, quod immediate habet ortum a principiis substantialibus II 406 a sq. 407 1* — Personalitas attenditur quantum ad esse naturae sive quantum ad esse primum III 437 6*

— est substantia prima I 447 b — Nomen substantiae in definitione personae non stat pro substantia communi, nec pro hypostasi ut incommunicabili per praedicationem I 440 3* — dicitur substantia in quadam communitate ad substantiam primam et secundam, quam nomen individua coarctat, ut stet pro substantia prima I 444 a

— dicitur secundum substantiam ut quis, quia indicat suppositum certum et distinctum I 437 a, 7* — dicit suppositum ut actu distinctum, sive ut quis est I 409 b — praedicatur ut quis I 444 d. 3. 461 6* Vide V. *Aliud* et V. *Genus*. — non dicit aliquid, sed aliquem I 369 2*. III 439 5* — dicitur esse aliquis, vel aliquid, ut dicitur communiter ad essentiam et personam I 444 d. 3 — improprie exprimitur per neutrum I 444 1*

— est rationalis naturae individua substantia I 417 b. 435 arg. 4. 439 a. 441 4*. II 405 f. 2. III 424 arg. 2. 432 arg. 4. 435 arg. 3 — In divinis praecipue definitur intellectualis naturae incommunicabilis existentia I 441 4* — est individuum intellectualis naturae I 415 5* — de speciali et ultimo nominis intellectu dicit rationalis naturae suppositum proprietate distinctum I 436 b. 437 a — dicitur habens suam naturam intellectualem ab aliis distinctam I 405 f. 2 — est hypostasis proprietate distincta I 436 arg. 4 — dicit suppositum distinctum proprietate ad dignitatem pertinente I 405 b. 409 b. 410 b 441 4*. III 435 arg. 2 — significat suppositum rationalis naturae distinctum ab aliis proprietate dignitatis inter creaturas I 406 a

— est per se existens iuxta quendam singularis existentiae modum naturae rationalis I 436 arg. 2. 441 4* — Personalitas dicit modum existendi per se III 229 5*. 231 b

— nominat suppositum in comparatione ad naturam, cui subiicitur III 458 4* — In persona cadit intellectus naturae I 587 a — Impossibile est intelligere personam sine essentia I 442 4* — Intellectus personae praesupponit intellectum naturae, cum natura dat personae primum esse III 453 3* — praesupponit intellectum na-

PER

turae, quia ex naturis est I 484 b — Addit aliquid super naturam et aliquid formale II 408 f. 6 — non addit aliquam formam supra naturam *ib.* arg. 2

Definitio in persona creata dicit aggregationem I 440 4* — In creatis dicit rem compositam differentis I 406 3*. 440 4* — quae habet primum esse ex natura composita, est composita III 453 3*, 4* — Pluralitas naturarum non impedit simplicitatem personae, quam consequitur I 483 6*. III 463 3* — Unitas naturae ad hypostasim aliquo modo admittit differentiam in omni creata natura III 431 2*

— In persona intelligitur qui est et quo est I 479 d. 4 — importat suppositum et proprietatem distinguentem I 436 b sq. — quia incommunicabilem habet ratione eius quod subest proprietati distinguenti, dicit habitudinem ad proprietatem I 443 a — plures in Angelis et hominibus differunt differentia individuali II 403 f. 3

— Nomen personae de se importat distinctionem I 436 arg. 4 — dicit individuum sive incommunicabile de ratione sui nominis I 442 arg. 2 — dicit incommunicabile secundum rationem per privationem communitatis I 443 a — Privatio communitatis in persona magis est positio quam privatio *ib.* b — Incommunicabilitas non est pura privatio, sed importat distinctionem I 445 3*

— habet incommunicabilitatem per praedicationem, per compositionem et per unionem I 440 3* — dicit quid incommunicabile et distinctum, in quantum non venit ad tertii constitutionem nec habet universalitatis praedicationem III 425 4* — est individua substantia per privationem compositionis et praedicationis communis *ib.* 2* — Personae convenit esse in uno solo I 483 2* — Ad completam rationem personae requiritur distinctio singularitatis, quia non est commune ad plura, sed dicitur de uno solo; distinctio incommunicabilitatis, quia non est alicuius pars sive veniens in compositionem tertii; et distinctio supereminentis dignitatis, quae accipitur a proprietate digniori III 433 1*. 436 b. 437 2*

— de ratione sui nominis importat completionem I 406 2* — est perfecta completio naturae rationalis III 427 f. 4 — dicit quid completum et distinctum ultima completionem III 432 f. 3 — dicit ultimum in genere rationalis naturae I 405 f. 3 — habet summam completionem in genere creaturae III 425 arg. 3 — Ratio personalitatis plus dicit completionem quam intentio speciei III 437 4* — dicit quid completissimum in genere substantiae, ita quod non est ordinatum ad ulteriorem perfectionem in eodem genere III 436 f. 2 — dicit hypostasim, in qua est substantia totius esse rei, et proprietatem supereminentis dignitatis III 229 4* — Importat proprietatem dignitatis et excellentiae et fundamentum totius existentiae naturalis III 230 b

— Ratio personae attenditur in aliquo secundum excellentiam dignitatis in eo III 228 b — dicit completionem respectivam,

quae est dignitas superexcellenciae III 229 2* — Personalitas accipitur penes dignitatem excellentiae respectu omnium, quae sunt in ipsa persona III 365 4* — Dignitas personalitatis dicit actualement eminentiam creaturae rationalis, ita quod in supposito nulla sit alia natura ita principalis II 106 b

— Personalis discretio dicit maximam actualitatem in creatura, quia tale nullo modo est ad alterum possibile II 108 f. 4 — non est aliquid alii coniunctum, saltem digniori III 228 f. 5 — Ratio personae non est in eo quod est coniunctum digniori *ib.* b — non est quod unitur rei digniori unione naturali vel personali III 229 3* — Quod natum est venire ad constitutionem tertii non est persona III 136 f. 1 — ratione supereminentis dignitatis non potest uniri alteri digniori III 425 2*. 433 1*, 2* — est ita unum in se, quod non est alteri unibilis III 425 arg. 3 — Ad dignitatem personae spectat, quod nulli uniatur unione, quae est per compositionem *ib.* 3* — Incommunicabilitas per compositionem excludit animam hominis, quae est alii componibilis; incommunicabilitas per unionem excludit naturam humanam in Christo, quae est unita digniori I 440 3*

— est nomen dignitatis III 432 arg. 2. 433 1* — Nomen personae pertinet ad notabilem dignitatem III 228 f. 4 — dicit dignitatem maxime in ecclesiasticis, ratione distinctionis dignitatum I 405 f. 4. 406 a — Personalitas cuilibet inest ratione eius quod est in eo dignissimum III 228 f. 4 — semper habet denominari a digniori proprietate III 459 4* — Personalis discretio in creatura dicit maximam nobilitatem II 108 f. 3 — Discretio personalis addit super discretionem individualement dignitatem personalitatis II 106 b. 407 1* — Non omne, quod distinguitur numero, distinguitur personaliter III 437 4*

— Personalitas dicit nobilissimam conditionem, quae reperitur in substantia rationali III 364 arg. 4 — ratione dignitatis non reperitur nisi in individuo nobilissimae naturae et ratione nobilissimae proprietatis III 433 1* — Personalitas est dignitas et proprietatis nobilitatis reperta in creatura rationali completa III 227 arg. 2 — non convenit nisi supposito rationalis creaturae I 410 b — Dignitas personalis non est nisi in creatura rationali III 37 f. 2 — Dignitas personalitatis dicit nobilitatem naturae rationalis, quae tenet principatum inter naturas creatas II 106 b — dicitur rationalis naturae, quae habet potentiam discernendi bonum a malo et verum a falso I 440 2* — Proprietas personalis non potest esse in carentibus vita et ratione et sensu III 38 a

— dicit dignitatem principaliter ratione formae II 410 a — Dignitas personae attendenda est respectu naturae III 458 1* — Personalis discretio est ex existentia naturae nobilis et supereminentis in supposito II 406 b — In discretionem personali accidentaliter est comparatio ad alteram personam, respectu cuius habet distingui et numerari, et eminentia dignitatis in supposito respectu al-

terius naturae II 407 1* — Supereminentia in supposito consequens ad naturae nobilitatem dicit quandam dignitatem accidentalem II 106 b. 107 4* — In Christo natura rationalis creata non facit personalitatem, quia deficit ei actualis eminentia II 106 b. 107 1*, 4*

— Personalis discretio dicit singularitatem ex coniunctione principiorum II 410 a — Distinctio personalis venit ex principiis constituentibus et particulantibus II 104 4* — differunt in suis principiis substantialibus II 405 f. 4 Vide V. Individuatio in indice philos.

— In hominibus est distinctio personalis secundum originem III 40 f. 1, b — Quando anima et caro uniuntur inter se et non coniunguntur digniori, non solum ex eis constituitur natura, sed ex ipsa natura hypostasis et persona III 434 3* — non convenit animae per se, sed toti coniuncto III 436 f. 3. 437 3*, 6*

— In uno non potest esse nisi una personalitas III 365 4* Vide V. Christus 2. — Si in Christo essent duo supposita et duae hypostases, non esset unum nec esset in eo vera unio III 234 a — Si Christus est duae personae, ergo non est unus et ita non est III 228 f. 3

— Plures naturae possunt esse in una persona I 285 d. 2. III 365 4* — In homine una persona habet plures naturas, corporalem et spiritualem I 413 b — plures sunt in una substantia propter convenientiam in natura III 45 3* — plures possunt esse in una natura simpliciter, et plures naturae in una persona III 458 3* — Secundum fidem in Deo sunt plures personae et una natura, in Christo plures naturae et una persona III 433 a — Convenientia in natura non repugnat distinctioni in persona, sicut nec diversitas in natura repugnat unitati in persona III 45 3* — Diversitatem naturarum non sequitur diversitas in persona I 285 d. 2

— est generale secundum communitatem nominis I 416 b — specificatur per naturae determinationem, vel per propria personarum I 415 5*

— prius dicitur de personis creatis secundum nomen, sed secundum rem nominis per prius de increatis I 444 f. 4. 445 a — de creatis et increatis dicitur secundum consimilem habitudinem et analogice I 444 b sq., 1*, 2* — non est commune univocum personis creatis et increatis I 445 a — de personis divinis vel creatis dicitur analogice secundum aequalitatem et quodam modo univocum I 444 b sq.

— convenienter et proprie in divinis dicitur de supposito distincto proprietate nobilissima I 406 a — ponitur in divinis proprie ut nomen speciei *ib.* 2* — Nomen persona convenienter dictum est *ib.* 1*. 447 d. 3 — prius secundum usum aequivalerat substantiae I 406 4*. 552 d. 8 — est nomen translatum, deficiente proprio pro graeco hypostasis I 406 4*. 412 b

— dicitur de tribus per distributionem I 442 f. 2 — est communis tribus, sed

plurificatur *ib.* b — est nomen commune, quod distinguitur I 444 2*. 416 b — est nomen multiplicabile I 416 b. 436 arg. 3 — non praedicatur de tribus personis simul sumtis singulariter I 400 a. 404 a. 435 arg. 4 — secundum aliquos dicit incommunicabile significatum in concretione I 409 b

— non est solum commune communitate nominis I 442 f. 4, arg. 4 — non dicit, quantum est de se, unam formam naturalem nisi in obliquo I 443 a — est tribus communis, non positive nec secundum unitatem naturae absolutae nec secundum rem, sed secundum privationem et secundum rationem fundatam in re I 442 b sqq., 1* — dicit habitudinem consimilem ad proprietatem in qualibet divinarum personarum I 443 a — est commune secundum habitudinem I 444 3*, 4* — ponit circa suppositum, de quo dicitur, intentionem subiiciendi et non praedicandi de pluribus I 443 b — importat inter plures privationem communitatis, similitudinem habitudinis ad proprietatem distinguentem et intentionem rationis *ibid.* — de pluribus non dicit nisi communitatem habitudinis, super quam fundatur communitas rationis I 444 b — non privat communitatem rationis I 443 2* — Haec persona in divinis non addit supra personam *ib.* 1* — non potest specificari per aliud nomen nisi per adiectiva vel per nomina personarum I 445 5* Vide V. Deus 26.

— Definitio Boethii convenit divinis personis I 439 f. 4, 2 — Definitio personae divinae cadit a ratione definitionis, sed tenet rationem cuiusdam notificationis I 440 1* — Definitio Boethii, quae videbatur improprietatem sonare, correctae est a Richardo et a magistris I 441 4*

— Definitio personae in Deo non dicit aggregationem secundum rem, sed secundum intelligendi rationem I 440 1* — Intellectus personae ex pluribus intellectibus componitur I 587 a — in divinis non addit supra essentiam II 90 f. 3 — quantum ad intellectum addit super naturam, sed nihil secundum rem I 587 a sq. — In divina essentia suppositum non addit ad essentiam nec ipsam coarctat nec limitat nec formam multiplicat I 481 b

— divina est simplicissima I 487 f. 5. 586 f. 2 — est simplicissima nec admittit additionem ex parte rei I 587 b — est ita simplex ut essentia I 588 3* — non est minus simplex quam essentia, quia in persona nullum est accidens, nullum principium constitutivum I 358 f. 4 — In persona nullo modo est compositio I 476 a

— dicuntur res, quod nomen dicit medium inter formam naturae et formam intentionis I 446 d. 3

— Natura dicitur de persona et e converso I 441 f. 2 — praedicatur de essentia per identitatem I 443 1*. 237 6*. 590 b. 591 6* — Unus Deus est tres personae praedicatione per identitatem I 405 d. 4, 5

— Essentia non ponit in numerum cum persona I 421 d. 4. 237 6*. III 451 7* — Natura et persona non sunt duo I 442

PER

f. 2 — non dicuntur esse de substantia divina, quasi essent ex materia I 360 4* — non possunt dici esse ex essentia I 446 d. 2 — tres dicuntur esse eiusdem essentiae vi declarationis essentiae I 446 d. 2. 596 d. 5 — Non dicuntur tres personae essentiae, sed unius essentiae I 596 d. 5 — Non possunt dici tres personae unius Dei I 94 d. 3 — potest dici de essentia, sed non de Deo in genitivo I 591 6*. 596 d. 5

— tres in natura divina sunt unum, quid et dicuntur una natura III 450 5* — In tribus personis est una perfectio essentialis III 43 a — una convenit cum altera in natura et eius virtute *ibid.* — In personis est una sufficientia, et nihil plus habent tres quam una I 94 d. 5 — In divinis est pluralitas personarum, qua tantum de esse et bonitate et virtute est in una persona quantum in pluribus I 466 3* — habet totam essentiam, non partem, ideo non potest minus habere nec essentialiter differre I 356 3* — non est pars Trinitatis, sed unitas *ib.* 4*, 5* *Vide V. Deus 25-26.*

— Essentia et persona unum sunt in re, sed est differentia rationis in intelligendo et dicendo I 442 b — et substantia sunt idem, sed aliquid attribuitur personae, quod non naturae, et e converso I 437 3*. 483 3*. III 123 2* — a natura differt secundum rationem, in quantum persona habet originem et relationem ad aliam, non autem natura I 588 a — Inter personam et essentiam non est diversitas a parte rei absolutae, sed in ratione intelligendi et significandi I 511 4*. 595 d. 4 — Inter essentialia et personalia potest esse diversitas a parte significationis I 511 4* — differt ab essentia et notione ratione secundum differentiam attributionis I 453 2*. III 123 2* — Essentia et persona differunt per habere proprietatem et non habere, unde non distinguuntur I 413 1*. 421 d. 4

— Aliquid dicitur de persona, quod non dicitur de essentia I 413 4*. 421 d. 4. 588 5* — Ratio, secundum quam distinguuntur personae divinae per comparationem ad essentiam vel subiectum est tantum modus, sed per comparisonem ad aliam personam est res I 359 4*. 575 b. 588 a

— dicitur secundum substantiam et relationem I 437 a — Nomen personae magis dicitur secundum substantiam, licet etiam secundum relationem dicatur *ibid.* — de generali intellectu principaliter dicitur secundum substantiam, sed de speciali in Deo dicitur secundum relationem, sed minus principaliter *ibid.* 438 8* — dicitur secundum substantiam ut suppositum, sed ratione relationis superadditae potest dici relative I 437 a — non significat in singulari substantiam, in plurali relationem I 436 b — non significat relationem solum ex determinatione Ecclesiae *ibid.*

— dicitur ad aliquid I 437 3* — Respectus personae ad personam non potest dici secundum substantiam I 535 b — Per-

sonae convenit habere respectum ad aliam personam I 198 2* — Inter divinas personas est vera relatio I 453 5*

— non potest significari in abstractione a proprietatibus I 440 a — divina in generali non potest abstrahi a quacumque relatione I 438 8* — de suo generali intellectu claudit intellectum proprietatis, sed potest abstrahi ab hac proprietate determinate *ibid.* — Non intellecta personarum pluralitate, potest intelligi divina natura et habens illam I 436 arg. 8. 471 b — Personalitas in divinis consideratur vel secundum distinctionem personarum, vel ut suppositum divinae naturae III 127 a sq.

— Hypostases se ipsis distinguuntur et in se ipsis substantificantur I 349 2* — referuntur se ipsis ad invicem, in quantum proprietates realiter ipsis identificantur I 453 6* — se ipsa producit et producit I 588 a — refertur et oritur, sed non est composita, quia ipsa est suus respectus *ib.* 4* — non procedit per aliud, sed per se I 197 f. 2 — oritur se ipsa, ideo nulla est in origine additio, sed pluralificatio et distinctio I 440 4* — est ipsa proprietas I 453 6*. 572 f. 4

— In divinis personis secundum rationem intelligendi prius est oriri, deinde esse personae procedentis et deinde se ad alterum habere I 458 a. 469 f. 2 — Sola persona in divinis generatur I 417 b — dicitur ad alium, ideo generatur et refertur I 483 3* *Vide V. Generatio 14.*

— per generationem pluralificantur I 419 a — Non possunt esse plures in divina natura, nisi una persona sit ab alia, cum ante divinas personas nihil sit, a quo esse possint I 481 a — Distinctio ipsius quod est in divinis venit ex origine II 410 a — distinguuntur proprietate originis I 455 f. 3. 457 f. 2 — differunt per emanationes non solum secundum modum intelligendi, sed realiter I 235 f. 4 — In divinis personis est distinctio secundum originem III 40 f. 4, b — Distinctio suppositorum ab origine est, ubi unum emanat ab altero I 358 b — differunt per emanationes et origines, unde habent diversas relationes III 222 d. 3

— non communicatur, sed distinguitur I 483 3* — non est communicabilis I 442 f. 4

— differt ab alia sola origine, quia emanat ab ea I 466 2*. 443 1* — Summa simplicitas non patitur, personas distinguere nisi secundum modos emanandi I 55 f. 3. 57 a, f. 3 — In divinis solum est distinctio per originem I 358 b. 458 5* — plures differunt sola personalitate II 403 f. 3 — non possunt distinguere per materiam I 439 b *Vide V. Deus 26-distinctio.*

— sunt unum in natura, sed non sunt idem inter se, quia non sunt ad unum I 588 6* — nullo modo differunt in natura, id est diversitate naturae, differunt tamen a se invicem re III 123 2* — tres in persona non conveniunt, sed personaliter distinguuntur III 44 f. 2. 45 a, 4* — differunt inter se ratione secundum pluralitatem distinctionis, ita ut una non dicatur de altera I 413 4*. 453 2*

PER

— non possunt dici esse idem I 515 f. 3 — differunt realiter, non secundum intellectum tantum I 235 f. 4 — distinguitur a persona magis quam ab essentia I 237 6* — quamvis sint unum in natura, realiter inter se differunt ex parte terminorum per proprietates relativas I 588 6*. III 123 4* — licet non differant realiter ab essentia, differunt tamen inter se, quia conveniunt in natura tanquam in uno communi et quia distinguuntur ad invicem per originem I 588 6*

— Pluralitas personarum non impedit simplicitatem naturae I 483 6* — Distinctio personarum non repugnat simplicitati naturae I 587 a sq., 4* — Pluralitas personarum cum unitate essentiae est proprium divinae naturae I 76 b — In divinis personis est vera distinctio cum perfectissima unitate III 325 d. 4 *Vide V. Deus 23.*

— In divinis necesse est ponere personarum pluralitatem I 54 a — Personarum pluralitas non ponitur propter unius indigentiam, nec una ut beatificans alteram, sed in beatitudine communicans *ib.* 4* — Personarum pluralitas in Scriptura innuitur octo modis I 64 d. 8

— In Deo est distinctio personarum per originem et habitudinem I 439 b. 458 a. 588 a — Omnis distinctio personarum attenditur secundum relationem et originem I 240 f. 4. 236 a — Ratione emanationis et relationis est distinctio realis personarum I 482 f. 4-3. 483 a — In divinis est vera distinctio suppositorum per originem I 358 b. 440 4*. 587 b sq.

— una distinguitur ab alia in supposito et personali proprietate III 43 a — sunt plures ut habentes unam naturam alio et alio modo I 414 a — Diversitas rationis, quae est per habere diversas proprietates, facit distinctionem inter personas I 443 4* — distinguuntur per proprietates I 424 a. 443 a. 452 a. 458 a — differunt personaliter, quia habent proprietates distinctas III 423 2* — distinguuntur tantum differentia proprietatis relativae I 202 4* — numerantur secundum differentiam in proprietatibus et relationibus I 364 4* — habet proprietatem relativam, ideo distinguitur et est incommunicabilis I 591 7* — inter se habent differentes habitudines III 403 3*

— divinae relationibus distinguuntur III 43 a — Multitudo relationum pluralificat ipsam personam I 437 b — distinguitur, quia refertur ad alium I 483 3* — distinguitur per respectum ad aliam, secundum quod est ab illa I 536 3* — distinguuntur non per aliquid absolutum, sed per proprietates respectivas I 457 f. 3. III 12 arg. 2 — Omne, quo differt persona a persona, dicitur secundum relationem I 496 f. 3 — Distinctio personarum spectat ad modum dicendi secundum relationem I 535 a

— Distinctio personarum non fit per puram negationem I 497 a — non distinguuntur solum per nomina, sed per significata nominum, quae sunt verae proprietates

PER

I 452 1°. 552 d. 8 — secundum aliquos distinguuntur se ipsi I 457 b sq. — Distinctio in Deo exprimitur ut exercita inter personas, non ut res, sed ut modus I 99 arg. 4. 404 d. 4. 420 d. 2

— sunt plures propter distinctionem hypostasum, sed non est numerus I 364 1°. 373 6° — In divinis est pluralitas personarum, sed non proprie numerus I 61 d. 7 — Pluralitas personarum tenet medium inter idem numero et diversum I 364 a, 5° *Vide V. Deus* 26. — nec vere numeratur nec trahitur in partem I 443 4°

— una est prima, in qua est status originis, quae a nullo, et a qua sunt aliae et ad quam I 54 4° — omnes procedunt ab una propter connexionem I 55 f. 3 — omnes debent reduci ad unam, quae sit principium aliarum I 471 b — Si procederent infinitae, omnes procederent immediate a Patre *ib.* a sq.

— Divinarum personarum numerus est finitus I 55 b — In Deo debet esse status in productione personarum I 439 f. 5 — Secundum fidem catholicam ponere est tantum tres personas I 57 a — Congruit, esse personam, quae tantum dat, aliam, quae tantum accipit, mediam, quae dat et accipit *ib.* b — Contingit intelligere personam, quae est principium personae et non principium, aliam, quae est principiatum et non principium personae, et tertiam, quae est principiatum et principium *ibid.* — In personis non potest esse superfluitas nec insufficientia I 94 d. 5

— Ubi est ordo personarum, primitas in prima persona est ratio producendi alias I 471 a — ratione primitatis nata est aliam ex se producere I 54 a — Emanatio personae non attenditur secundum rationem bonitatis essentialis, sed magis fecunditatis personae I 345 3° — una non est melior altera ratione productionis alterius personae *ibid.* — generat I 483 3° *Vide V. Generatio* 15.

— una non potest nisi uno modo produci I 445 d. 4 — una producitur uno actu et ab uno principio I 214 f. 2 — nulla unica potest simul pluribus modis emanare I 234 5° — Quocumque modo emanandi procedit una sola persona I 496 4° — una potest duobus modis producere I 445 d. 4 — una potest generare et spirare I 234 5°

— Personarum emanatio sola est sine principio et fine I 4 b — non est de nihilo nec fit de non ente ens nec habet initium I 485 2°

— quae procedit in divinis, est in substantia similis et in potestate aequalis nec potens se alter habere I 495 arg. 2 — divina non est hic et nunc, sed semper et ubique sicut essentia I 358 f. 3. 588 3° — divina est ubique et immensa sicut essentia II 90 f. 3

— divinae omnes sunt simul I 428 a — una non est sine alia I 588 3°. III 53 4° — In divinis personis summam unionem et convenientiam esse necesse est I 498 4° — In divinis personis est unio per consonantiam, id est per Spiritum sanctum I 552

d. 8 — una est in alia propter essentiae unitatem I 349 a, 3°. 363 f. 5

— non datur nisi a quo procedit I 240 f. 4 — nulla tribuit alii, nisi quae ab ea procedat I 244 f. 8 — nulla accipit ab alia, nisi accipiat esse *ib.* f. 9 — non recipit auctoritatem nisi a quo recipit virtutem, nec virtutem nisi a quo recipit esse I 260 a — In personis est una summa maiestas unica adoratione adoranda et una summa bonitas unica dilectione diligenda III 222 d. 2 — Omne, quod convenit personae ratione naturae, dicitur de tribus III 426 arg. 3

— tres communicant in ratione principii causantis III 43 a — una non est melior altera ratione operum ad extra I 345 3° — agit virtute naturae III 426 b — tres in omni operatione conveniunt I 52 3° — Cum de una dicitur actus essentialis, maxime respectu effectus creati, aliae simul intelliguntur III 446 d. 4 — habent eandem operationem, nec unus potest operari sine altero I 368 f. 2. III 34 d. 4 — Non potest aliquid produci ab una persona sine alia I 471 a — Quod dicit effectum in creatura convenit tribus personis I 267 d. 3 — In operatione personarum attenditur ordo, quia una habet ab alia, quod agat, nec tamen est ibi virtutum diversitas nec separatio vel distantia aliqua, immo una virtute et aequae intime agunt I 224 4° — tres indifferenter se habent ad naturam assumptam III 403 2° — In ratione suppositi aliqua persona distincte potest comparari ad creaturam III 43 a

— una potest significari per aliud signum quam altera III 42 f. 4 — una potest sola in creatura significari III 34 d. 4 — Una imago repraesentat plures personas secundum differentes proprietates et potentias III 45 4°

— Ratione unionis personalis est una persona in duabus naturis III 228 b — Unio naturarum non fecit, ut persona divina esset, vel una esset, sed quod esset una in duabus naturis III 458 4° — Verbi secundum comparisonem ad humanam naturam est terminus unionis *ib.* 2° — divina potest fieri suppositum humanae naturae sola relatione humanae naturae ad ipsam *ib.* 3° — in incarnatione non constituitur ex duabus naturis, sed fit in duabus et sub duabus III 453 a, 2°. 456 b *Vide V. Christus* 3 et *V. Unio*.

— singularis est minus nobilis quam tota natura II 747 arg. 3. III 423 a

— Corruptio personalis potest effici naturalis, quia natura et persona sunt indivisa II 720 4°

PERSPICUITAS — est receptiva luminis II 570 3°. IV 437 a — est lucis susceptiva vel etiam retentiva II 338 b — Pervietas est impotentia resistendi IV 437 a — Pervietas est medium visus IV 4049 a — Pervium non terminat visum IV 4025 f. 4, b — Pervium illuminatur luci oppositum II 338 b — Pervietas non tollitur, superveniente lumine III 689 a — Pervietas non manet cum magnitudine luminis IV

PIII

4025 b. 4026 2° — Pervietas fit per subtiliationem IV 4026 2°

— Pervietas est nobilior qualitas quam color et minus nobilis quam lux IV 4025 f. 7 — reperitur in omnibus corporibus secundum plus et minus II 302 arg. 5 — consequitur materiam secundum esse et formam *ibid.* — consequitur esse materiae, quod habuit ante productionem corporum et distinctionem II 303 b

PERSUASIO — ordinatur ad decipiendum, vel ad sumendum experimentum II 498 arg. 3 — Tanto difficilius est resistere alicuius persuasioni, quanto ille qui persuadet magis amatur II 502 f. 4

— rationis superaedificatur super fundamentum fidei IV 884 a

PERTURBATIO — dicit deflexionem rationis ab aequitate III 339 b — Perturbari est subici III 355 b

PES — deservit virtuti progressivae IV 599 b — Habens pedem claudum, cum ambulat, necesse habet claudicare II 685 arg. 6

— Dei dicuntur opera finalia, qui nunc velati, in fine discooperientur IV 4054 a

PETERE — Aliquis petit iniuste, aut quia non habet ius in re petita, aut quia modum debitum non servat IV 743 d. 4

PETRUS — magis amabat lesum quam Ioannes III 706 arg. 3. 707 arg. 2 — dilexit ferventius Deum in proximo per actionis laborem III 707 b sq. — diligebatur fortius quantum ad effectum gratiae interioris *ibid.* — efficaciorum habuit gratiam ad laborem actionis *ibid.* — Per Petrum significatur vita activa *ibid.*

— mulis virginibus praefertur II 254 a — post negationem resurrexit fortior III 676 f. 3

— videtur leviter peccasse defectu circumspectionis et negligentia et de hoc bene reprehensus a Paulo IV 88 b

— Petri fides non deficit in persona Ecclesiae IV 532 f. 4 — Christus Ecclesiam commisit Petro gubernandam III 707 arg. 3, b — super omnes constitutus est IV 504 4° — architectus Ecclesiae III 547 5° — Dominus praecipue Petro contulit potestatem in Ecclesia IV 488 b — Petro data est potestas clavis in sua plenitudine IV 489 3° — Petro plene data est potestas ordinis et iurisdictionis *ib.* a, 3° — Christus dedit Petro plenam iurisdictionem super spiritalia IV 852 a — Petro commissa est clavis regni caelorum IV 538 arg. 3

PHANTASIA — aliquando dicitur de apparentiis et rationibus fallacibus, quae possunt fieri etiam a spiritibus II 490 2° — pervertunt iudicium rationis I 23 d. 3 — Phantasmata obnubilant mentem III 504 a

PHARAONI — Deus immittebat flagella per misericordiam, excitando ad conversionem, subtrahebat ex rigore iustitiae, sinendo ipsum obdurari II 852 a sq.

PHILIPPUS — discipulus baptizavit Samaritanos IV 58 4°. 467 f. 3

PHILOSOPHUS — nullus tradidit aliquam doctrinam sine admixtione falsi III 482 4°

PII

— evanuerunt, quia ad causam primam et praecipuam non pervenerunt I 813 d. 7 — Philosophos latuerunt altissimae et nobilissimae quaestiones quantum ad cognitionem divinarum III 524 4* — Licet aliqui philosophi de Deo sciverint multa vera, tamen in multis erraverunt vel etiam defecerunt III 523 a — nunquam per rationem cognoverunt personarum trinitatem nec pluralitatem, nisi aliquo radio fidei illuminati I 76 b. III 524 3* — cognoverunt trinitatem appropriatorum I 76 b, 4*

— habuerunt cognitionem Dei cum quadam dilectione et tendentia, tamen per illam nunquam poterant pervenire ad salutem III 529 7* — desideraverunt beatitudinem in generali, sed non in speciali II 683 2*

— Philosophorum errores de principiis mundi II 46 b — errantes de productione mundi II 37 a — decepti circa influentiam Intelligentiae super animam II 571 b

— non cognoverunt rectitudinem et perversitatem animae II 719 b — non cognoverunt peccatum originale nec lapsum hominis II 558 b. 716 a

PRISON — egrediens de Paradiso interpretatur oris mutatio et significat personarum emanationem I 3 a

PHOENIX — non habet nisi unicum suppositum I 401 arg. 4 — licet sit forma multiplicabilis per supposita, non multiplicatur secundum rem propter defectum materiae I 402 4*

PHRENETICI — sic habent usum phantasiae, quod absorbetur usus rationis II 486 4* — videtur sibi multa videre et audire ex modica occasione propter ascensum fumositatum ad cerebrum II 229 a *Vide V. Furia et V. Furiosus.*

PHRONESIS — est virtus intellectualis III 716 arg. 4

PICTURA — potest cognosci in se, aut sicut imago I 72 4* — Qui picturam diaboli facit turpem, sed conformem statui diaboli, non dicitur deformator IV 916 2*

PIETAS — principaliter dicit virtutem, qua colitur Deus III 214 3* — proprie dicitur Dei cultus III 785 b — principaliter et magis proprie dicitur benevolentia ad Deum, offerendo ei cultum et obsequium ut primo principio III 786 4* — est idem quod theosebia, sed quodam modo in plus III 218 a — est idem quod cultus divinus per fidem, spem et caritatem I 835 d. 5. III 774 a — proprie dicit cultum interiorem, qui proprie spectat ad virtutes theologicas III 218 a — secundum quod ordinat erga Deum, non est donum, sed idem quod latría et sapientia III 785 b

— ordinat ad Deum, ad parentes, vel ad quemcumque hominem III 785 b — dicitur secundum analogiam de cultu Dei, vel de officio parentibus exhibito, vel de misericordia proximis in operibus exhibita III 214 3* — aequivoce dicitur de dono et virtute *ibid.*

— est benevolentia in parentes III 785 f. 4 — secundum quod ordinat ad parentes, non est donum, sed potius spe-

cies virtutis iustitiae III 785 b — ad parentes est species virtutis iustitiae, quia ordinat secundum regulam naturalis iuris et secundum obligationem necessitatis III 785 b — ad iustitiam reducitur IV 378 d. 5 — In quarto mandato praecipitur opus pietatis III 883 b

— secundum quod attenditur respectu cuiuscumque proximi, est donum III 786 a, 4*

— reddit benevolum et beneficium erga omnem hominem, in quantum gerit imaginem Dei III 786 a, 4* — est benevolentia in parentes, ut gerentes imaginem Patris caelestis *ib.* 4* — attendit in proximo imaginem divinam *ib.* a, b

— est contra indurationem, qua quis non habet affectionem nec benevolentiam ad eos qui gerunt divinae imaginis insigne III 786 b

— est a parte affectus III 737 b

— Actus pietatis est compassionis affectus, vel operis beneficium III 786 a — non solum est ad compatiendum patienti, sed etiam ad affectum quandam benignitatis et dulcedinis ad omnes III 751 7*

— Actus doni pietatis principaliter consistit in benevolentia respectu proximi, sed consequenter consistit respectu sacrae Scripturae, ut eam cum benevolentia audiat; et etiam respectu passionis Christi, ut eam cum benevolentia ad memoriam reducat III 786 a — Pietatis est opera misericordiae exhibere III 745 b. 775 f. 4. 785 f. 3 *Vide V. Eleemosyna.* — considerat indigentiam IV 378 d. 5 — est in sublevatione malorum IV 964 b — expedit concupiscibilem ad compatiendum malo III 745 b — non habet obiectum bonum, sed actum IV 319 3* — exercetur in poena promotiva III 408 2*

— vera est, quae procedit ex caritate recta IV 378 d. 7 — Quanto homo est maioris perfectionis in vita praesenti, tanto maioris est pietatis III 848 b — Homo debet esse aliis pius IV 393 5* *Vide V. Franciscus.*

— naturalis aliquo modo plus movet ad servandam vitam naturae, sed pietas gratuita, quae movetur secundum regulam fidei, magis movet ad conservandam vitam gratiae et virtutis III 853 6* — Quanto maioris pietatis est homo, tanto priorior est ad subveniendum alienae salutis III 848 b — Actus pietatis dirigitur per donum scientiae III 745 b. 785 f. 5. 786 a — conformatur suasioni iuris divini secundum regulam doni scientiae III 786 b

— vult semiplene propter defectum voliti, quod est impossibile IV 384 4*

— meretur vitam praesentem et futuram III 833 d. 4 — animi disponit ad visionem Verbi II 429 d. 2 — Opera pietatis praeparant peccatorem ad gratiam IV 352 4*

— Opera pietatis contemplationem non impediunt, sed faciliorem reddunt IV 806 6* PIGRITIAE — est velle semiplene II 677 4*. IV 384 4*

PISCES — comprehenduntur nomine reptilium et se trahunt vi pennularum II 388 d. 1

PLU

PLACERE — Deo *vide V. Gratia 8.* — Per vitam oportet ambulare non solum secundum placentiam ad Deum, verum etiam ad proximum IV 593 2*

PLACITUM — dicitur consensus plenus IV 409 b — est quietata voluntas *ib.* arg. 3, b *Vide V. Complacentia.*

PLANETAE — septem denominant septem dies II 391 d. 6 — Tempus regi habet et disponi secundum planetas *ibid.*

PLANTAE — productae sunt e terra II 366 d. 2 *Vide V. Herbae.* — sunt maioris completionis quam corpora elementaria IV 995 5* — In plantis non est anima vivens vita manifesta, quia non moventur nec sentiunt, sed quasi anima virens II 389 d. 4

— non habent formam incorruptibilem IV 994 f. 2, b — conveniunt mundo secundum statum corruptibilem et variabilem *ib.* b sq. — sunt propter hominis necessitatem *ib.* f. 1, b, 4*

PLATO — eius error de productione et circulatione animarum II 449 a

PLATONICI — posuerunt tria principia mundi aeterna, Deum, materiam et exemplar II 37 a — posuerunt materiam aeternam, et nihil fieri ex nihilo *ibid.* — posuerunt exemplar ab aeterno extra Deum *ibid.* sq. — posuerunt formas separatas et materiam ab aeterno imperfectam II 46 b. 37 b

PLENITUDO — est, ubi est perfectio III 281 f. 3 — sufficit unicuique II 448 f. 1 — continetur in aliquo integraliter vel causaliter III 809 d. 5 — est sufficientiae, vel redundantiae I 281 b. 284 6*. III 282 b. IV 535 2*

— duplex est naturae, duplex gratiae et duplex gloriae III 33 b — naturae est quantum ad rerum conditionem et quantum ad rerum multiplicationem *ibid.*

PLURA — Omne, quod secundum idem nomen et secundum eandem rationem dicitur de pluribus, est commune ad illa I 442 f. 3 — Simpliciter est, quod aliqua natura sit in pluribus I 53 f. 3. 54 a — Simpliciter intelligitur quod est in pluribus, quam quod est in uno multiplicatum I 466 4* — Simplicissimum est quod est in pluribus non multiplicatum *ibid.* — Simplicius est abstractum a pluribus, quam quod est in pluribus, si in illis plurificetur *ibid.*

— Plura bona paucioribus non sunt praeelligenda, cum unum est propter aliud, vel unum est improporcionabile ad aliud III 222 d. 3 *Vide V. Bonum-in creatura.* — Perfectius est facere per unum quam per plura II 44 f. 2. 24 b — Natura non facit per plura quod potest facere per unum, quando per unum potest ita fieri ut per plura IV 624 4*. 755 4* *Vide V. Facere.*

PLURALE — geminat suum singulare I 445 a. 436 b. 537 f. 3 — in nomine substantivo significat plurificationem termini secundum suppositum et formam I 445 a, 4* — plurificat formam in substantivis, non in adiectivis I 488 d. 2

— omne infert singulare I 557 arg. 3 — In Scriptura frequenter accipitur pro singulari II 791 4*

PLURALITAS — constat ex unitatibus I 355 arg. 3 — non praedicatur de unitate per se, sed de pluribus simul I 356 5* — Omnis et summa perfectio pluralitatis est in unitate I 197 f. 3

— convenit formae, quae nata est communicari, secundum rem, vel secundum consignificationem, neutro vero modo convenit formae immultiplicabili I 102 3* — Ad plurificationem non sufficit communitas nominis solum I 442 f. 1 — Quod plurificatur in multis quantum ad formam et quantum ad suppositum habet unitatem rationis et distinctionem quantum ad rem et quantum ad modum I 120 d. 2 — praesupponit alietatem I 431 a — importat distinctionem a parte rei per modum quantitatis *ib.* b — in creaturis dicit aliquorum distinctionem et ex ipsis unius multitudinis constitutionem I 356 b — facit totum integrum ratione constitutionis *ib.* 3*, 6*

— Plura constituenta multitudinem minus habent quam totum, quod constituunt, et ita essentialiter differunt ab invicem I 356 3* — per additionem repugnat simplicitati, pluralitas per originem non addit nec componit nec repugnat simplicitati I 54 3* — in qua plus est in duobus quam in uno, repugnat simplicitati, quia unitas addit supra unitatem; sed pluralitas, in qua tantum est in pluribus quantum in uno, nihil addit ad unitatem I 166 3*

— vera est in divinis I 456 b — positiva est in divinis I 534 a — est in divinis secundum ea quae dicunt relationem I 398 b — est in divinis per originem I 54 3* — suppositorum est in divinis I 534 3* — est in divinis ratione distinctionis personarum, quae tamen propter aequalitatem non constituunt aliquod totum I 356 3*, 6*

— In divinis pluralitas, in qua tantum in pluribus est quantum in uno I 166 3* — In divinis tantum est in unitate quantum in pluralitate, sed non tot modis I 356 3* — in divinis excludit solitudinem I 54 3*, 431 a

— ubi est sine ordine, aut est confusio, aut simulata I 613 3* — Ubi est pluralitas realis sine ordine, est confusio *ibid.*

PLUVIA — potest generari virtute superiorum corporum faciente elevationem vaporum IV 976 b — infusa terrae habenti in se seminarium, facit eam germinare III 498 b

POENA — est quod malis meritis redditur I 717 f. 2 — est quod infligitur pro peccato II 954 arg. 1 — est retributio peccati II 843 f. 1 — est vindicta peccati *ib.* f. 3. 854 arg. 1. IV 364 f. 5 — Nullum est meritum poenae nisi peccatum II 850 arg. 5

— est malum, quod patimur I 718 arg. 4. II 825 arg. 1. 852 f. 5 — sonat in passionem I 718 b — omnis in quantum poena est passio *ib.* 3* — est affectio involuntaria I 717 f. 3. II 526 3*. 825 arg. 2. 826 a. 953 f. 3 — est passio involuntaria in rationali creatura II 714 f. 1 — est

quod involuntarie sustinetur ab alio II 826 3* — non est nisi quod est contra voluntatem II 953 f. 1, 3 — habet plene rationem poenae, quae facit hominem miserum, cum non vult se pati II 954 b — secundum completam sui rationem est passio laedens, affligens et displicens, secundum semiplenam rationem dicitur passio laedens et affligens *ibid.* — omnis voluntati peccatrici est involuntaria II 955 3* — quae non est contra voluntatem, non habet plene rationem poenae nisi relata ad voluntatem Adae peccatricem *ibid.*

— dicit malum sive damnum et ordinem ad praecedens meritum II 843 f. 5. 844 a — est damnificatio merito culpae II 848 f. 2 — peccati est corruptio, quam homo incurrit ex motu inordinato II 825 f. 2 — dicit nocumentum ordinatum II 38 d. 5. 855 a — ut materiale dicit nocumentum naturae et passionem, ut formale instrumentum divinae iustitiae et ultionem II 954 a — praeter defectum boni dicit ordinem ad ipsum meritum poenae et dispositionem aliquam circa ipsum punibile II 853 a, 2* — non est mera privatio boni, sed potest esse vera passio et est aliquid ordinatum *ib.* 4* — privat bono naturae laudabiliter et ordinate *ib.* 5*

— ex parte nocimenti vel dicit actionem rei laedentis, vel passionem rei laesae, vel defectum alicuius boni II 855 a — sensus dicit privationem delectationis et quietis partis sensitivae II 954 1* — Poenae intensitas non attenditur quantum ad nocumentum, sed quantum ad sensum doloris IV 521 2*, 4* — Poenae acerbitas non tantum pensatur ex parte agentis, quantum ex parte patientis III 349 1*

— Aliquid est poenale vel ex natura, vel ratione inordinationis voluntatis IV 365 4* — Poenalitas est in affectibus irae, impatientiae et invidiae II 846 a, b. IV 1039 b — aliqua est purus defectus II 854 f. 4 — dicit aliquod malum et privationem alicuius boni et ordinis II 850 arg. 4 — dicitur esse contra naturam, ut dicit aliquod bonum, quod inest creaturae ex sua origine, sed est secundum naturam, in quantum eius ordinatio subiacet divinae iustitiae II 853 3* — Malum poenae dicit deordinationem ordinis non principalis, sed particularis II 144 3*

— Nomen poenae impositum est ab ordine et quod dicit nominat ut ordinatum II 855 a — dicit ordinem circa omne id quod importat *ibid.* — est dispositio ordinata secundum iustitiam II 853 a — sub ratione poenae dicit aliquid, quod respicit ordinem, qui attenditur secundum ultionem divinae iustitiae II 856 4*

— omnis in quantum talis est iusta et ordinata I 720 b. II 768 1*. 844 1*. 855 1* — omnis est ordinata II 465 f. 2 — omnis iusta est, secundum quod est ordinata II 824 2* — Malum, secundum quod punit, est ordinatum *ibid.* — omnis est laudabilis et iusta in quantum poena, sed non secundum id quod est II 844 1* — Deus iustus poenam non acceptat secundum quod

punitiva tantum, sed secundum quod plus est in ea ratio ordinis recti IV 520 b

— est iustitiae effectus III 809 d. 4. IV 964 arg. 1. 963 arg. 1. 964 b — Punitio est actus divinae iustitiae II 852 f. 6 — Poenae exactio est proprie iustitiae IV 965 3* — iustitiae est mala punire IV 364 a — Divina iustitia habet nos punire ratione reatus III 404 a — Punitio potest reduci ad iudicium III 537 4* — Summe iusti est summe punire IV 921 f. 6

— omnis inflicta est iusta, sed acta vel contracta non, nisi prout intelliguntur sub ratione poenae II 826 4*. 844 1* — Quod est pure poena non est causa culpae II 750 6* — non omnis differt a culpa II 660 3* — acta quodam modo tenet rationem culpae II 857 d. 5 — aliqua est vitium II 855 f. 5

— reducit culpam ad aliquem ordinem II 167 arg. 3. III 421 2* — Divina iustitia rectissime ordinat omnia in poena IV 931 f. 3 — Deordinatum per culpam optime ordinatur in poena IV 365 b — Peccantes in suppliciis ordinantur I 830 f. 4 — Peccator se deordinando meretur ordinari in poena IV 959 f. 3 — Ordinatio peccantium est in poenis IV 931 f. 3

— Culpa ordinatur in poena II 769 f. 2. 770 a. IV 922 a — Peccatum non ordinatur nisi in poena IV 1036 arg. 5 — Peccatum statim debet ordinari per poenam II 848 b — Malum ordinatur in poenis ordine iustitiae II 832 5*. 844 1* — ordinat eo modo, quo punit II 844 2* *Vide V. Malum-ordinatio.*

— Deus per poenam ordinat malos ad honorem suum et sibi reddit subiectos II 827 b — Qui Deum inhonoravit per inordinatam delectationem, decens est, ut Deum honoret sustinendo poenam III 421 a

— per comparisonem ad meritum pra-existentis culpae manifestat iustitiam et ordinem IV 38 1* — Ordinatio peccantium sive peccati in poena manifestat decorem divinae sapientiae III 419 f. 2

— Malum poenae potest esse a Deo II 38 d. 5. 144 3* — omnis est a Deo II 825 f. 5 — est a Deo ut a principio ordinis et dispositionis II 853 a — in quantum dicit ordinem, est a Deo II 855 a. 856 6*. 857 d. 2. 858 d. 3 — est a Deo, in quantum dicit punibilis dispositionem II 853 2* — ratione actus et ordinis est a Deo *ib.* 4*, 5* — Poenae, in quantum est ordinata, causa ordinans est divina iustitia I 720 b — omnis, in quantum est poena, est a Deo volente et auctore II 855 a — sub ratione poenae est a Deo II 878 a — ut defectus est a Deo ut permittente I 720 4*

— omnis a Deo est, quae habet simpliciter rationem poenae II 1005 arg. 4 — quae pure poena est, nec culpa nec de se ordinata ad culpam, est a Deo II 768 4* — illa est a Deo, quae dicit positionem sine deordinatione II 855 b — ut dicit passionem vel actionem, quaedam dicitur esse a Deo, quaedam non *ibid.* — non habet exemplar in Deo quantum ad

POE

esse speciale, sed in genere ordinis II 877 d. 5

— in quantum dicit defectum boni, nulla est a Deo II 855 b — illa non est a Deo, quae dicit defectum et deordinationem II 857 d. 2 — acta et contracta non est a Deo ratione eius quod substernitur II 856 l°. 878 a sq.

— non dicitur esse a Deo faciente, sed vindicante II 853 a, 4* — Deus nihil facit ordinabile in poena, sed ordinat malum in suis operibus inventum II 444 a, 4* — Deus punit amore iustitiae, non vindictae IV 922 5*

— Deus punit sine odio affectus et repugnantia voluntatis II 827 b — non est secundum principalem intentionem nec secundum voluntatem antecedentem, sed consequentem III 537 4* — non est a voluntate Dei antecedente, sed consequente II 877 d. 5 — Deus non delectatur in poenis, nisi ut curant culpam et honorant divinam iustitiam IV 365 2* — Deus non delectatur in poena secundum quod poena, sed secundum quod iusta IV 38 4* — per comparationem ad punitum non placet Deo; per comparationem ad meritum culpae placet Deo, in quantum iustus; per comparationem ad finem et effectum placet Deo, in quantum misericors est *ibid.* — Deo in omni poena placet ordinatio poenae ad culpam IV 520 b *Vide V. Satisfactio.*

— Deus non delectatur in poena, secundum quod est afflictiva et naturae corruptiva, sed ut voluntarie sustinetur et ad honorem Dei ordinatur III 428 3* — Deo non placet poena exterior tantum, sed in quantum procedit a poena doloris spiritualis IV 373 4* — assumpta ratione ordinis et rectitudinis, quae est in voluntate assumente, Deo magis placet quam poena inflictiva IV 520 b

— non connotat deordinationem circa punientem et ordinantem II 853 6* — Nullum malum poenae corrumpit punientem II 822 arg. 3

— Divina iustitia gravissime punit IV 528 d. 5 — Divina iustitia omnibus decetissime reddit stipendia meritorum IV 556 b — Deus exigit poenam IV 363 f. 2, 5. 965 f. 4, b — Deus punit peccata, quae apud homines tolerantur et non puniuntur II 771 4* — Deus per iustitiam exigit poenam condignam pro libidine perversa IV 350 b, 3*

— Secundum divinam iustitiam malum est puniendum III 449 f. 4 — Deus non potest relinquere malum impunitum IV 966 f. 4, 3 — Deus non potest dimittere peccata impunita II 769 f. 2. 770 a. 849 5*. III 431 4* — Nullum peccatum debet relinqui impunitum II 967 arg. 2. IV 517 f. 4. 886 3* — Divina iustitia nunquam malum quantumcumque dimittit, quin puniat IV 356 f. 4 — Peccatum non potest esse impunitum, nec simpliciter nec ad tempus II 848 f. 4 — Dimittere malum impunitum est relinquere universum inordinatum et facere contra iustitiam IV 97 arg. 2. 364 f. 3. 517 f. 4

— simpliciter cadit sub merito I 729 a, 2* — debetur culpae ex condigno II 666 f. 3. 667 b — non omnis causatur a culpa merito de condigno, sed aliquo modo ut a causa sine qua non II 854 a. IV 359 d. 3 — Poenalitas in nobis non esset contracta, nisi fuisset in nobis peccatum originale II 854 1*. IV 359 d. 3 — Peccatum meretur poenam temporalem merito congrui sicut dispositio praeambula II 851 1* — Obligatio ad poenam consurgit ex nostra culpa tanquam ex merito, et ex divina sententia tanquam ex decreto III 404 a

— interna statim sequitur peccatum II 453 2* — inseparabiliter sequitur culpam II 807 a. 848 b sq. — quae est damnificatio statim sequitur peccatum et actu et habitu II 849 a, 3* — Peccatum non potest esse sine poena concomitante IV 966 4* — Homo aliquam poenam habet, cum peccat IV 98 2* — Si Deus non exigeret satisfactionem, peccatum secum ferret suam poenam III 431 4*

— non debet infligi nisi propter culpam IV 761 f. 2. 876 arg. 3 *Vide V. Peccatum 19.* — Immunis a culpa debet esse immunis a poena III 335 5* — Punire bonos est crudelitatis IV 524 arg. 3 — Deus non potest innocenti infligere poenam II 438 a — ordine divinae iustitiae non potest esse cum innocentia II 465 b

— Malum poenae sequitur malum culpae II 4003 f. 2 — dicit aliquo modo ordinem ad culpam praecedentem II 853 a — non est sine culpa praevia II 287 f. 3. 4041 a — non est ante culpam II 417 f. 6. 424 arg. 3. 954 arg. 6 — non potest inesse nisi cui prius inest culpa II 465 f. 2 — non ordinatur nisi per culpam praecedentem *ibid.* 850 arg. 4 — inordinata est, nisi praecedat culpa II 465 b — non infligitur iuste, nisi praecedat culpa II 449 f. 4. 714 f. 4 — necessitate inflictiva est inordinata, nisi culpa praecesserit in eo qui punitur III 331 2*

— Malum poenae ordinatur ad malum culpae, quod ordinat, aut in comparatione ad bonum, quod Deus elicit ex illa poena II 850 b — Deus potest iustum affligere ad bonum suum I 777 d. 2

— voluntarie assumpta ordinem habet, si fit pro alterius culpa III 334 2* — potest infligi ad bonum alterius, quin fuerit culpa in eo qui punitur, sed in eo, pro quo sustinetur II 851 a — propter ordinem ad sustinentis bonum proprium non infligitur, nisi in eo fuerit culpa et possit esse in futuro *ibid.* — Peccatum non remanet impunitum, cum alius punitur pro peccatore IV 944 4* — Peccatum nostrum satis punitum fuit, quando Christus pro nobis poenam subiit et suam pro nobis poenam exposuit et nostram fecit IV 533 4* — divinae ultionis magis convenit peccatori, sed poena placationis innocenti III 265 2*

— quae principaliter infligitur propter ordinem in comparatione ad malum, necessario requirit, malum culpae praecessisse et etiam concomitari inseparabiliter quantum ad maculam, vel solum quan-

POE

tum ad reatum et sequelam II 851 a — quae est directe ordinata ad puniendum, requirit praesentiam culpae secundum deformitatem et maculam *ibid.* — purgatoria, quae est ordinata principaliter ad malum excludendum, requirit culpae praesentiam secundum reatum et sequelam tantum *ibid.* — in quantum ordinatur ad bonum posterius, est separabilis a culpa *ibid.* — propter ordinationem ad posterius bonum ordinata et utilis esse potest, etiam si nulla sit culpa in eo qui punitur, illius poenae meritoria *ib.* 4* — Reatus poenae temporalis non semper requirit culpam praesentem, sed potest fundari super actum praeteritum II 975 b. 976 a — omnis iustorum respicit culpam solum ut praeteritam II 851 a

— Remota deformitate per gratiam, adhuc remanet obligatio ad poenam II 975 b — Deus secundum iustitiam tenet obligatum ad poenam temporalem IV 518 a. 965 b — non pendet a culpa in conservando IV 98 4* — Non semper remotio poenae sequitur remotionem culpae IV 773 2* — manet in iustificatione impii secundum iustitiae regulam IV 477 b — Postquam homini dimissa est culpa et poena aeterna, remanet obligatus ad aliquantulum poenam temporalem IV 364 a. 470 a — aliqua exigitur in iustificatione IV 965 3* — Aliqua punitio est coniuncta iustificationi *ib.* ad f.

— non omnis dimittitur, sed peccatum punitur IV 333 b — Deus non remittit poenam, ne peccatum remaneat impunitum IV 355 arg. 5 — Si Deus totum condonaret, malum remaneret inultum, et daretur libertas transgrediendi, et universum remaneret inordinatum IV 363 f. 6 — Si peccatum dimittitur sine satisfactione, relinquitur absque honoris ablati recompensatione III 420 f. 4

— Deus potest totam poenam remittere simpliciter, sed non potentia ordinata ad meritum IV 966 4* — Deus non potest omnino dimittere poenam IV 966 f. 3, 4* — naturales non remittuntur merito passionis Christi IV 97 b. 98 2*, 3* — non omnes delentur per baptismum, immo poenalties remanent in corpore et anima IV 338 4*. 965 b — Poenalties temporales congrue nobis relinquuntur, dimissa culpa IV 97 b — Passio Christi liberat nos a poena oppressiva, non a promotiva III 408 2* — Sine poenalties non possumus vivere IV 965 f. 4 — promovens manet post baptismum II 775 d. 4 — temporalis non remittitur simul cum culpa nisi per baptismalem gratiam IV 416 d. 2. 518 a — peccati post baptismum commissi iuste non remittitur tota, sed minoratur III 408 3* — Debitum non omnino solvitur per potestatem clavium, ne culpa sine poena remaneat IV 471 b sq. — contracta remanet post poenitentiam II 524 3*

— iusto iudicio non omnino statim tollitur IV 419 a sq. — non curatur in instanti sicut culpa IV 379 d. 9 — temporalis per infusionem gratiae non debet in momentaneam commutari II 969 4*

— Gratia stat cum poena temporali II 969 4* — Status gratiae compatitur secum obligationem ad poenam III 393 6* — Caritas stat cum reatu poenae IV 518 4* — Obligatio ad poenam stat cum perfecto amore IV 952 d. 6 — Obligatio ad poenam temporalem non repugnat iustitiae IV 364 4* — retardat caritatem, ne statim eleve in caelum IV 518 5*

— Gloria non potest simul stare cum poena III 408 4*. IV 518 4* — Status gloriae non compatitur secum obligationem ad poenam III 393 6* — Gloria excludit poenam IV 1016 a — In gloria resecatur omnis poena secundum potentiam et secundum actum IV 409 a — Visio Dei excludit poenam sensibilem II 797 a

— inflicta non repugnat gratiae; contracta repugnat illi non quantum ad substantiam, sed quantum ad inclinationem ad malum; acta repugnat gratiae, quia inseparabiliter concomitatur peccatum I 718 3* — Contra poenam ordinatam ad culpam est gratia gratum faciens, contra poenam generaliter gratia gratis data IV 469 3* — Reatus poenae aeternae non stat simul cum gratia II 968 f. 5. 969 4*

— Per poenam assumptam peccator se debet deicere IV 365 a — Per sui ipsius punitionem redditur honor Deo debitus propter peccatum commissum *ibid.*, 1* — Peccator punitur in satisfactione III 419 f. 4, 2, 3. IV 364 f. 3 — Persolutio poenae iniunctae competit proprie satisfactioni IV 397 d. 2 — Poenae solutio est infimum in satisfactione IV 369 b — satisfactoria voluntarie inchoatur in actu iustificationis IV 422 f. 3

— est inflicta, aut acta, aut contracta I 718 3*. II 767 arg. 2. 826 4* — est necessitate inflicta, vel voluntate assumpta III 334 2*. IV 520 b — temporalis est contracta, vel assumpta sive satisfactoria IV 97 b

— inflicta simpliciter est passio I 718 3* — contracta est passio, sed inclinatur ad actionem malam *ibid.* — acta est poena, sed venit ex actione *ibid.* — quaedam sunt sequelae, quae dehabilitant et reddunt ineptum ad bonum IV 400 d. 9 — praecipua est carentia virtutum *ibid.* — spirituales sunt reliquiae peccati originalis et actualis IV 588 b — quadruplex animae manet post originale IV 53 a. 338 arg. 4 *Vide V. Peccatum 28-sequelae.*

— Poenalitates in nobis dicuntur contractae ratione concursus propagationis naturae cum corruptione concupiscentiae III 335 a — Poenalitas non sequitur secundum legem communem nisi naturam corruptam III 334 f. 4 — non debet bona naturae destruere omnino IV 1042 arg. 4

— actae sunt considerandae et defendendae IV 400 d. 9

— dicitur voluntaria, vel quia assumitur a voluntate imperante, vel quia sustinetur a voluntate acceptante, vel quia sustinetur a voluntate tolerante cum patientia, sed cum desiderio oppositi IV 522 a — Debemus velle puniri secundum merita

IV 965 2* — Sustinere poenam, quam quis non meruit, est abundantis iustitiae IV 563 4* — Assumere poenalitates cum gaudio est perfectae virtutis IV 400 d. 10 — Voluntas peccatrix fugit omnem poenam II 955 3*

— temporalis est punitiva et promotiva II 794 3* — promotiva est illa, in qua exercetur patientia et misericordia III 408 2* — suffocans est, quae praeccludit aditum vitae spiritualis, incitans ad illicitum et praevalens II 775 d. 4

— temporalis quodam modo est ad bonum ordinativa II 792 3* — omnis, quam Deus infligit in praesenti, quantum ad voluntatem antecedentem habet aliquam ordinationem ad gloriam, secundum voluntatem consequentem poenam praescitis dicitur infligere in vindictam gravis culpae IV 360 d. 4 — omnis in statu viae aliquam habet ordinationem ad bonum, ratione vero obstinationis est in damnationem *ibid.* — quae non infligitur homini exigente merito praecedentis peccati, non est ad eius nocumentum, sed potius ad eius profectum II 851 2* — iusta est propter aliquod bonum IV 920 arg. 5 — Deus in futuro non punit ad correctionem, sed ad iustitiae manifestationem IV 922 5* — Aliter puniendi sunt corrigibiles, aliter incorrigibiles *ibid.*

— temporales promovent liberum arbitrium ad multiplex bonum secundum octo fructus IV 97 b — Flagellorum multiplex utilitas IV 359 d. 2 — praesens potest esse via in salutem IV 38 2* — ordinatur ad bonorum probationem IV 453 4* — corporales frequenter sunt ad expurgationem IV 588 b

— In poena temporali severitati iustitiae coniuncta est misericordia II 794 3* — quae est via ad iustificationem, manifestat misericordiam et iustitiam Dei IV 38 4* — multae sunt beneficia divinae misericordiae II 851 3*, 5* — Poenalitates contractae manifestant aequitatem divini iudicii IV 97 b. 98 3*

— Homines ut in pluribus magis timent poenam quam culpam IV 492 a — Timor poenae est servitutis IV 527 d. 2 — Qui principaliter aspiciunt poenam ad finem ultimum non est recte ordinatus III 607 4*. 809 d. 4 — Timere poenas praesentes non est ex dono, sed timere supplicia futura III 756 4*

— Pronitas restringitur per gravem poenam IV 827 d. 8 — Aliquis non vult peccasse, quia displicet poena iusta IV 1036 b *Vide V. Peccatum 30.*

— sub ratione poenae est circa subiectum rationale II 755 d. 1 — Sola creatura rationalis nata est puniri II 463 2*. 716 1* — non potest esse nisi in quo est voluntas II 953 f. 4. 954 b — est in sola rationali creatura, in qua nata est esse miseria et beatitudo II 716 4*. 755 d. 4 — Non punitur nisi qui est miser et scit, se esse miserum II 463 2*. 954 b

— Non punitur nisi voluntas II 953 f. 4 — ut ultio comparatur proprie ad

voluntatem deliberativam, ut passio respicit voluntatem ratione sui completivi, sed aliquo modo etiam omnes potentias et membra II 954 a sq. — non est in aliis potentis sine voluntate *ib.* b — directe respicit remotionem deordinationis voluntatis, ut Deum honoret involuntarie patiundo *ib.* 4* — Sicut voluntas est principium peccandi, ita et principaliter punitur II 915 3* — se tenet ex parte affectivae II 899 arg. 5

— Voluntas punitur in se, vel in corpore II 953 f. 2. 954 a sq., 4* — Voluntas punitur in membris et sensibus II 953 f. 4. IV 917 5* — Voluntas non tantum punitur in se ipsa, sed etiam in omnibus potentiis et membris, licet ipsa punitur principaliter IV 1042 4*

— Homo dupliciter punitur in anima et corpore, in ratione et voluntate IV 358 d. 4. 533 4* — Anima in carne debet puniri IV 557 arg. 5 — non est in corpore nisi ratione animae II 755 d. 4 — aliqua est ex parte corporis II 660 3*

— Pro peccatis spiritualibus punitur caro sive voluntas in carne II 799 d. 3 — Pro peccato voluntatis totum corpus habet puniri II 915 3* — Pro peccato solius voluntatis recte punitur totus homo, interius et exterius IV 460 4* — Peccatum voluntatis per appropriationem dicitur puniri poena interna *ibid.*

— Ubi est culpa, ibi debet esse poena III 355 f. 2 — non oportet, ut sit praecise circa id cuius est culpa II 915 3*

— Anima exuta tota punitur et secundum totum IV 519 f. 6. 520 a — Anima exuta punitur poena passionis IV 519 f. 5

— respondet culpae II 724 arg. 4. 953 f. 4. IV 931 f. 3. 1053 f. 4 — debet assimilari culpae in eodem genere IV 399 d. 7 — Per poenam cognoscitur culpa IV 1042 3*. 1043 b — In quo quis peccat, debet puniri IV 345 a. 809 f. 3. 810 4*. 926 f. 5. 927 f. 5. 928 a

— est diversa secundum diversitatem vitiorum III 800 f. 4, b — Diversis peccatis meretur homo diversa supplicia, quia ratio displicendi et demerendi est in pluribus peccatis diversa II 933 4* — Reatus multiplicatur secundum actus peccatorum II 975 b — Multis peccatis multiplex debet infligi poena sive remuneratoria sive satisfactoria II 960 f. 5

— Uni peccato respondet una poena principalis, sed possunt esse plures temporales II 792 3* — una est principalis, quae primo pro culpa infligitur, plures non principales, quae ad istam consequuntur *ibid.*

— Qualitas et quantitas poenae respondet qualitati et quantitati culpae IV 399 d. 7 — Peccato retribuitur poena non quantum ad commensurationem in quantitate, sed quantum ad similitudinem in qualitate IV 922 3* — commensaturur peccato potius in qualitate quam in quantitate IV 922 3*

— proportionaliter respondet reatu IV 519 arg. 4 — Malum poenae proportionatur

POE

malo culpae *ib.* f. 4 — Quantitas poenae respondet quantitati culpae II 787 f. 4 — Tanta culpa debetur tanta poena IV 357 arg. 3. 957 f. 6. 966 arg. 3 — respondet gravitati culpae II 962 f. 3 — commensuratur peccato per comparisonem proportionalitatis, non per aequalitatem proportionis IV 922 3*. 960 a

— Qui magis peccaverunt debent magis puniri IV 981 d. 4 — debet esse maior, quanto gravius est peccatum II 508 arg. 4. 520 arg. 3 — Qui gravius offendit dignum est, ut puniatur poena acerbiori IV 556 a — Qui magis nocet et magis delectatur magis punitur II 963 b, 3* — Ei qui plus peccavit, semper remanet poena maior IV 961 2*, 4*

— Punitio debet esse secundum quantitatem libidinis II 526 arg. 5. IV 922 4*, 3* — debet respondere quantitati culpae, quae attenditur penes libidinem peccantis IV 399 d. 7 — Poenae intensio respondet intensioni libidinis IV 922 1* — Reatus respondet delectationi II 968 arg. 5 — Acerbitas poenae respondet quantitati delectationis II 793 f. 4 — Poena maiori dignus est qui magis delectatur et est in gloria II 962 f. 5 — sufficiens est, quando tormentum aequatur delectamento IV 350 f. 3 — maior imponitur, ubi est maior pronitas IV 809 a

— Pro delectatione exigitur poena, quae est finita IV 332 3*. 350 b — non respondet offensae, quae est infinita, sed delectationi IV 332 3*. 399 d. 7 — debet proportionari offensae IV 921 f. 5

— Deus non punit bis in idipsum II 843 arg. 4. IV 577 f. 4 — peccatorum pluribus modis duplicatur, sed dicitur non duplicari quantum ad proportionem ad meritum IV 358 d. 4 — duplicatur in anima et in carne IV 533 4*

— Deus non punit supra condignum II 843 arg. 5. 967 arg. 2 — iustitia respicit meritum praeciae IV 145 3* — secundum iustitiam non debet excedere meritum peccantis IV 546 arg. 4 — iniustum est plus exigere in poena, quam commissum est in culpa II 793 f. 3. III 422 arg. 2 — non potest crescere, in eadem dispositione manente culpa II 796 f. 6

— comparata ad malam delectationem secundum intensionem utriusque in proprio genere, delectationem excedit, sed comparata secundum rationem meriti vel demeriti, delectatio excedit poenam, nec tota poena infligitur IV 959 4* — excedit culpam quantum ad intensionem et durationem, non quantum ad meritum IV 960 a sq. — Peccatum sufficienter punitur quantum ad mensuram acerbitatis poenae, solutione facta a Christo et Ecclesia IV 533 4*

— Deus semper punit citra condignum IV 358 d. 1 — Dei misericordia minorem exigit poenam IV 350 f. 2 — Deus non exigit pro satisfactione peccati omnem poenam IV 388 a — Deus in infligendo poenam non tantum infert, quantum homo meruit, poenam differt et acerbitatem minuit IV 959 b — Deus nunquam ita se-

vere punit, quin aliquid debitum de poena dimittat IV 964 b — Deus non potest omnino iuste punire IV 966 f. 3 — Deus non potest totam poenam infligere negando suam misericordiam *ib.* 3*, 4* — Deus non potest infligere poenam sufficientem, sive repugnante misericordia, sive ex defectu naturae suscipientis *ib.* 3* — quodam modo dimidiatur, ut misericordia iustitiae non praecidat IV 548 2* — a divina pietate mitigatur in infligendo, sed non post eius taxationem et inflictionem IV 959 b. 967 d. 3

— Quantitas poenae non respicit maculam, sed reatum IV 944 3* — Gravius quis punitur pro actuali quam pro originali III 424 arg. 4

— Reatus poenae aeternae fundatur super culpam, in quantum dicit deformitatem et maculam per comparisonem ad actum praecedentem II 975 b — Reatus poenae aeternae non simpliciter fundatur super maculam, secundum quod dicitur pronitas vel positio aliqua, sed potius secundum quod dicitur deordinatio et privatio *ibid.* — Reatus non fundatur super deformitatem solum ratione privationis, sed etiam ratione debiti II 976 d. 4 — debetur peccatori ratione aversionis IV 352 f. 4

— Reatus plurificantur, secundum quod plurificantur peccata commissa, et quot peccata homo actualiter perpetravit, tot poenis reus est II 975 b — Pro quolibet vitio quantum ad conversionem puniatur homo poena speciali sibi debita III 800 b — damni debetur cuicumque peccato *ibid.* IV 577 b

— peccati est damni et sensus IV 577 b — Per peccatum meruit anima in igne cremari et Dei visione privari IV 555 f. 4 — Qui offendit Deum meretur amittere omne bonum et esse IV 959 f. 2 — In poena damni est privatio boni aeterni IV 967 d. 2 — damni respicit cognitivam II 954 1* — damni est in carentia visionis Dei *ib.* arg. 2

— Aversioni respondet carentia visionis, conversioni afflicto ignis II 165 arg. 4 — Aversioni et deformitati respondet privatio boni aeterni, conversioni et maculae supplicium II 975 b — Carentia boni obligat ad carentiam summi boni, non ad passionem supplicii *ibid.*

— Actuali peccato, quod non tantum consistit in privatione iustitiae, immo etiam in deordinata delectatione, non tantum debetur carentia, sed etiam poena afflictiva IV 933 b

— Carentia visionis est inseparabilis a culpa, non vero poena afflictiva II 166 4*

— Poena damni aliqui puniuntur simpliciter et aeternaliter, alii ad tempus et cum expectatione visionis IV 940 b. 941 b — Poena sensus simpliciter et aeternaliter puniuntur damnati, ad tempus vero animae purgandae IV 941 b — sensus est in inferno, poena damni in limbo IV 940 a, b. 941 b

— Carentia visionis Dei excedit omnes poenas temporales, sed est mitissima inter

POE

poenas aeternas IV 967 d. 2 — carentiae est maxima IV 404 arg. 4

— passionis est **gravior** quam poena compassionis IV 519 f. 5 — gravior est, quanto est universalior *ib.* f. 6 — Quanto reus est fortior, tanto poena gravior *ib.* f. 3

— peccati in praesenti est minor secundum exigentiam status II 849 4* — In poena temporali est privatio boni temporalis IV 967 d. 2 — momentanea praeferenda est aeternae IV 1037 f. 4 — in statu inchoationis statim inferitur et est remediabilis II 849 1*

— Homo punitur in praesenti, et si est impenitens, punitur in futuro IV 358 d. 4 — peccatorum debet esse post hanc vitam IV 921 a sq. — non repugnat statui animae post mortem IV 518 a

— aeterna est credenda et timenda III 484 arg. 4 — Donum Dei debet esse sive credere poenas futuras, quia est quaedam cordis illuminatio et directio III 755 a — Homo carnalis et sensualis magis timet poenam praesentem quam futuram, quia futura est minus nota III 756 5*. 886 6*

— Peccato de se debetur poena infinita, nisi remittatur per gratiam, remissa culpa IV 352 3* — Peccatum non potest sufficienter puniri, nisi remittatur II 967 arg. 3. IV 547 1* — Peccator est obligatus ad poenam infinitam IV 355 f. 3. 921 f. 5 — Nunquam peccator se tantum potest punire, quin maiori poena sit dignus secundum rigorem iustitiae IV 393 5* — ratione offensae in Deum infinitum non potest sufficiens taxari IV 966 3* — Peccator poena infinita acerbitate debet puniri, sed punitur citra condignum IV 959 f. 4 — est finita quantum ad acerbitatem IV 922 4* 3*

— non est infinita intensione, sed duratione IV 357 arg. 2. 921 f. 5, 6. 922 1*. 957 f. 7 — aeterna debetur offensae infinitae IV 921 f. 5. 922 a. 960 4* — aeterna debetur peccato mortali II 968 b. IV 885 f. 4 — Qui peccat se ad poenam aeternam obligat IV 363 b — Peccator dignus est poena aeterna IV 965 b — Pro omni differentia peccati mortalis punitur quis actualiter et aeternaliter et condemnabitur IV 459 f. 3 — aeterna debetur soli peccato mortali, veniali vero non nisi ratione mortalis adiuncti II 968 b sq., 4*. IV 458 3* Vide V. Peccatum 25.

— peccatorum debet esse aeterna propter complementum universi et iustum iudicium Dei ad servandum ordinem iustitiae IV 921 b — Qui peccat in bonum aeternum aeterno cruciatus est puniendus IV 922 a — debet esse aeterna, quia semper manet culpa *ibid.* — Duratio poenae respondet durationi peccati IV 920 1*, 3* — Culpa debet semper puniri, quamdiu durat IV 343 d. 8 — Quamdiu durat culpa, debet durare et poena II 967 arg. 3. 969 a — Qui in peccato perseverat semper debet perseverare in poena IV 529 d. 7 — aeterna excedit temporalem impropotionaliter IV 363 arg. 2. 409 f. 2 — Reatus poenae aeternae inseparabiliter adhaeret culpae IV 364 a. 528 d. 6. 577 f. 2 —

Aeternitas non est dispositio poenae, sed mensura IV 528 d. 6

— aeterna manifestat summam iustitiam Dei IV 920 f. 6. 922 4*, 5*. 923 6* — debet esse in infinitum, ut manifestetur Dei iustitia infinita IV 920 a *Vide V. Iustitia - divina.*

— aeterna tenet hominem in aeternum separatum a vita II 968 b — Mortaliter peccans separat se a vita gratiae, ad quam de se nunquam potest resurgere II 968 b. 969 3* — aeterna est mors secunda II 968 f. 2 — Per poenam aeternam totaliter removetur peccati delectatio, conterendo cor quasi in pulverem IV 385 a sq.

— in statu consummationis est irremediabilis et differtur II 849 1* — aeternae damnationis fuit dilata, quia aufert locum poenitentiae III 418 5*

— damnationis statim infligitur IV 518 4*, 5*. 957 f. 7, b sq. — Peccator meretur statim puniri IV 959 f. 3

— inferni erit sine intermissione IV 957 b sq. 967 d. 1 — In inferno infligitur poena aeterna, quae est omnibus aequalis duratione ex parte post IV 556 4*

— damnatorum non minuitur IV 957 f. 5. 958 a — debita peccato non minuitur bonis operibus, sed minuitur tempus peccandi IV 379 d. 8 — potest augeri, non remitti IV 958 2* — damnatorum consummabitur in iudicio III 586 d. 6. IV 942 b. 975 a — crescit in iudicio IV 922 2* — reproborum post iudicium intendetur IV 1049 b

— infernalis est poena tantum et nullo modo via ad salutem IV 38 2* — reddit impossibile ad bonum II 835 5*

— Consideratio poenae malorum sub ratione divinae ultionis facit ad gaudium et gloriam Beatorum IV 1049 b. 1050 3*

— temporalis, quae non remittitur in absolutione, exigitur hic, vel in purgatorio IV 477 b — exigitur post conversionem ab homine ipso, vel a Deo in praesenti, aut post mortem IV 517 f. 2, 6 — Aliqua poena est post hanc vitam, qua electi purgantur *ib.* f. 1 — purgatoria ponenda est secundum fidem IV 363 f. 5 — purgatoria erit post hanc vitam IV 518 a — A poena temporali homo non absolvitur in morte *ibid.*, 3* — temporalis post mortem solvenda est ante ingressum in caelum *ib.* a, 3*, 4*, 6*. 886 3* — In purgatorio anima solvit separata quod non fecit coniuncta IV 886 3*

— Purgatorium est debitum ratione culpae IV 526 f. 3 — Purgatorium non est debitum nisi ratione reatus vel alicuius culpae IV 556 b — Punitio in purgatorio est ratione peccati, sed ad purificationem IV 525 4* — purgatorii est ad animae purificationem IV 555 4* — In purgatorio est poena sensus ad tempus IV 941 b — In purgatorio anima temporaliter punitur poena ignis et privatione visionis Dei IV 555 f. 4

— In purgatorio sola poena temporalis infligitur IV 556 1* — purgatoria est terminabilis et diminuibilis IV 943 f. 3 —

In purgatorio citius purgatur unus quam alius IV 555 f. 2. 556 a — Aliquis citius vel tardius purgatur non secundum intensionem caritatis, sed reatus solvendi IV 556 b — Qui diutius in peccato permansit debet diutius sustinere poenam *ib.* a

— purgatoria generaliter gravior est omni temporali poena, quam sustinet anima carni coniuncta IV 519 f. 1, 2. 520 a

— Non omnis poena purgatorii est maior poena praesente IV 520 a — Poenae purgatorii gravitas non potest determinari ex ratione naturali *ibid.* sq. — Quaedam animae levius puniuntur *ib.* a — Iusti igne conflagrationis in die iudicii in corpore purgandi gravius puniuntur quantum ad intensionem, quam qui nunc purgantur *ib.* b — Animae non puniuntur gravius ex desiderio naturae et gratiae pertingendi ad summum bonum *ibid.* — purgatorii maxima non consistit in carentia summi boni, sed maxima est poena afflictiva *ibid.* — purgatorii minor est infernalis IV 523 a

— in purgatorio est inflicta nec assumitur ab anima, sed recipitur IV 521 a — purgatoria a viris iustis sustinetur voluntarie, sed cum desiderio vehementi perveniendi ad patriam IV 522 b

— ut satisfaciatur, improporcionabiliter maior exigitur a divina iustitia in purgatorio quam poena assumpta in praesenti IV 521 a — purgatoria est gravior quam assumpta, quia multo minus est accepta, quia est minime voluntaria IV 531 a — in purgatorio non intenditur omnino secundum intensionem culpae quantum ad acerbitatem, sed recompensatur diuturnitas IV 556 2*

— Spiritus separatus gravius punitur IV 519 f. 3 — animae est supra naturam et rationem IV 520 a — Anima exuta patiens per se ipsam non punitur gravius, quam cum est corpori coniuncta *ibid.* sq. — Spiritus separatus et immortalis fortior est ad sustinendam magnam poenam in se quam in corpore parvam IV 523 a

— inferni debet infligi per creaturas corporales IV 926 f. 5. 927 f. 5. 928 a. 931 f. 3 — In purgatorio animae puniuntur aliquo exteriori corporali IV 553 f. 1. 554 f. 3 — Convenienter anima in poena subiicitur rei corporali I 251 arg. 6. IV 553 f. 2 — Quia anima peccavit in carne et peccando carnem sibi praeposuit, subiicitur rei corporali IV 555 2* — Peccatum, cum sit dispositio vilissima, debet puniri per infimam creaturam IV 931 f. 3 *Vide V. Ignis.* — Peccans per timorem et amorem punitur per ignem et frigus IV 358 d. 1

— Quodlibet peccatum mortale meretur poenam aeternam animae et corporis, interiori et exteriori IV 397 d. 2

— purgatorii non videtur infligi ministerio spirituum bonorum nec malorum IV 524 b sq. — probabilius infligitur a divina iustitia iubente et agente IV 525 a — bonis infliguntur solum per malos spiritus, malis vero per bonos et malos IV 524 b sq.

— augetur a loco IV 942 b. 943 3* — Poenae malorum convenit locus infimus IV 941 b — Punitio competit locus inferior

IV 526 f. 3 — Peccatum trahit deorsum non secundum ordinem naturae per conformitatem ad locum inferiorem, sed secundum ordinem iustitiae, cum sit vilissimum, disponit ad locum vilissimum et infimum IV 924 3* — Peccato veniali debetur locus purgatorius, originali limbus, et mortali infernus IV 941 b

— In foro poenitentiae graviore culpae respondet gravior poena quantum ad intensionem et durationem IV 555 f. 3. 556 a sq. — arbitrarie pensantur secundum magnitudinem reatus peccati II 967 arg. 1 — satisfactoria taxatur arbitrio sacerdotis IV 477 b — Imponenda est poenitentibus per rectores Ecclesiae ut arbitros loco Dei IV 364 a, 4* — Deus se committit in arbitrium sacerdotis, sed discreti, quantum ad taxationem poenae IV 541 d. 1

— Poenitentia imponenda est secundum regulas canonicas, sed discrete considerando personarum circumstantias et gravitatem criminis IV 542 d. 3 — Poenitentiae graves taxatae ab Ecclesia pro peccato mortali IV 533 a. 542 d. 3 — plures simul et semel possunt imponi IV 490 f. 2 — multiplicantur secundum merita *ib.* f. 3 — Poenitentia morientibus non est imponenda, sed innotescenda ad cognoscendam gravitatem peccati, ut vere conterantur IV 538 arg. 2. 542 d. 4

— Satisfactio iniuncta, nisi sit condigna, non solvit debitum reatus IV 477 a sq. 541 d. 1 — Satisfactio sufficiens in foro Ecclesiae et conscientiae non semper sufficit in foro divinae iustitiae IV 354 a sq. — Qui implevit poenitentiam a sacerdote impositam fecit totum, ad quod tenebatur ex debito praecepti, sed tenetur adhuc in foro Dei IV 541 d. 1 — Solventem poenam impositam a sacerdote, si Deus plus exigit, ignorantia excusat, ut non peccet, sed non excusat a satisfactione adhuc perficienda in foro Dei *ibid.* — Nisi sacerdos discrete taxaverit poenitentiam imponendam, Deus supplet quod deerat *ibid.* — Qui solvit satisfactionem condignam impositam plenam poenitentiam facit; si non imponitur condigna, solvet in purgatorio IV 399 d. 6

— non habet oppositionem ad culpam nec culpam delet IV 547 f. 2 — quantumque non potest omnino absolvere peccatorem a culpa in facie Dei, nisi culpa deleatur per gratiam *ib.* 1* — non iustificat per se, tamen exterior punitio excitat et adjuvat interiorem gratiam, ut possit perducere ad iustificationem perfectam IV 555 3* — exterior iuvat gratiam ad delendam maculam peccati venialis IV 554 b — Per poenam exterioriorem, vel per contritionem interiorem deletur peccati scoria IV 531 3* — Poenalitas, quae repugnat inordinatae delectationi, prout iuncta est ordini gratiae, facit ad deletionem venialium IV 550 a

— Poenalis humiliatio praecipue facit ad culpae curationem et satisfactionem III 330 f. 4 — Per poenam curatur infirmatus per delectationem IV 364 f. 4. 365 b —

POE

Peccatum libidinosum per delectationem commissum per poenam curatur IV 364 f. 4 — Peccatum, quod commissum est per suavitatem, convenienter emendatur per supplicii acerbilitatem III 427 f. 2 — Pro culpa fit emenda ea a se cum dolore et poena praecidendo, quae cum amore sequendo peccavit IV 362 b — Per poenalitatem peccatis contrarias illorum causae exciduntur *ib.* 2*

— Poena temporali debita soluta, solvitur reatus III 425 arg. 4 — In satisfactione solvitur poena IV 364 f. 2, 3, 365 b — Per satisfactionem deletur poena temporalis IV 364 a, 4*, 2* — Meritum remissionis poenae consistit in passionis acerbitate III 393 3* — Reatus deletur per poenam IV 943 arg. 3 — Obligatio ad poenam minuitur solutione poenae IV 944 3* — poenae non opponitur IV 551 f. 4

— satisfactoria maxime est propter medicamentum contra sequelas peccati et in pretium ad solvendum reatum peccati IV 530 b — Passio poenalis et Deo placita maxime liberat a poena III 407 f. 3 — Tolerantia poenae plus ordinatur ad relaxationem poenae quam ad deletionem culpae *ib.* f. 4

— Deus in puniendo non tantum considerat exterius et iustitiam publicam, sed ipsam voluntatem II 963 b — Deo non satisficit per tolerantiam poenae, sed per iustitiam voluntatis IV 352 a — assumpta magis est accepta quam inflicta IV 531 a — voluntaria plus placet Deo impropotionaliter quam involuntaria IV 958 4* — poenitentium in praesenti ratione voluntatis rectae assumptis modica plus satisficit divinae iustitiae quam magna in futuro IV 521 a, 4*

— Poena exteriori non satisficit pro culpa sine dolore interiori IV 550 4* — interior et exterior ferenda est pro quolibet peccato, nisi interior tanta sit, quod exterioris locum suppleat IV 398 d. 2 — satisfactoria potest commutari in poenam internam IV 531 a — Opera poenalia addunt ad meritum bonae voluntatis ratione diminutionis poenae II 932 b — debet a sacerdote imponi, cum non constet de absolutione ab omni poena per contritionem perfectam IV 364 3*

— satisfactoria est assumpta IV 404 4* — Nulla erit poena satisfactoria nisi voluntarie inchoata in vita IV 422 f. 3

— satisfactoria respondet debito et eadem non potest solveere plura debita IV 531 6* — non solvitur aequaliter pro pluribus sicut pro uno IV 947 a — Qui satisficit pro alio in integrum non satisficit simul pro se, sed pro se meretur gloriam IV 531 6* — Deus remunerat iustum pro poena voluntaria suscepta pro alio IV 958 4*

— Divinae misericordiae sufficit satisfactio per alterum IV 530 f. 4 — Unus pro alio potest solveere poenam, secundum quod habet rationem pretii, ratione unitatis caritatis IV 531 a, 4*, 4* — Poenitentiae onus potest ab aliquo pro alio

portari IV 530 f. 4, 3 — Poenae remissio potest impetrari a viro iusto per suas afflictiones pro aliis *ib.* f. 5 — Satisfaciens pro peccato proximi misericordiam illi impetrat IV 565 2* — Aliquis potest se ligare in hac vita, pro eo quod ex vinculo caritatis alius absolvitur IV 539 2*

— propria magis satisficit quam aliena IV 531 a — propria debet commutari in maiorem alienam, ut sit debita proportio *ibid.* — ut purgatoria sive medicinalis non potest commutari in aliam personam IV 530 b, 531 3* — ratione antidoti vel purgationis scoriae peccati debet amoveri per propriam poenam IV 540 b — Peccator non liberatur omnino a poena per satisfactionem alienam, quousque consumatur peccati scoria IV 531 3*, 5*

— assumpta pro mortali est proportionabilis poenae assumptae pro veniali et quantum ad acerbitatem et quantum ad durationem II 967 arg. 4. IV 441 arg. 4

— extra caritatem non est proportionalis IV 355 b, 356 6* — supportata ex caritate et mera voluntate excedit poenam supportatam sine caritate IV 356 5* — per poenam temporalem non potest fieri satisfactio sine caritate *ibid.*

— Ad satisfactionem non sufficit poena divinae ultionis, sed divinae placationis III 265 2* — non potest Deo persolvi, ita quod Deus eam acceptet, sine gratia II 970 4* — Reatus poenae non potest solvi sine infusione gratiae II 975 a *Vide V. Satisfactio.*

— Deus remittit poenam sine praeludicio iustitiae IV 518 2* — Per passionem Christi absolvimur etiam a reatu III 393 6*, 404 a — Christus meruit nobis relaxationem poenae sua passione IV 430 b — personales remittuntur merito passionis Christi IV 97 b, 98 2*, 3*

— Deus per misericordiam remittit reatum ad poenam aeternam IV 965 b — aeterna semper remittitur cum culpa II 762 4*, IV 364 a, 476 arg. 2 — aeterna remittitur cum culpa per misericordiam IV 518 a — aeterna remittitur in iustificatione IV 414 b — Debitum supplicii aeterni deletur deletionem culpae IV 470 a — Passio Christi liberat nos a poena aeterna liberando a culpa III 407 b — A solo Deo dimittitur aeternum supplicium ut debitum peccati commissi, a solo Christo solvitur pretium satisfactionis ut debitum peccati contracti IV 470 a — Christus per se potest totam poenam condonare potestate excellentiae, in quantum homo IV 430 b — aeterna non persolvitur, cum homo relevatur per divinum auxilium II 968 b

— Ab omni poena aeternali absolvit baptismus delendo omnem culpam IV 97 b — In contritione dimittitur poena aeterna, misericordia relaxante IV 364 2* — In absolutione, quae est in contritione, datur venia quantum ad poenam aeternam IV 434 d. 7 — aeterna remittitur merito contritionis et simul cum ea IV 533 b — Reatus poenae aeternae transit in poenitentia II 776 d. 4

POE

— aeterna primo mutatur in temporalem in remissione culpae IV 533 b — In infusione gratiae poena aeterna mutatur in temporalem II 969 4*, IV 528 d. 6 — aeterna, remissa culpa, mutatur in temporalem ex caritate portandam IV 356 5* — Qui prius obligabatur ad mortem aeternam post confessionem obligatur ad poenam temporalem IV 449 d. 7 — Reatus peccati mortalis commutatur in novum reatum poenae temporalis IV 528 d. 6 *Vide supra Poenae obligatio.*

— solvenda post culpam remissam ob rigorem divinae iustitiae est impropotionalis, nisi misericordia relaxet IV 477 b — Poenae temporalis remissio fit secundum Dei misericordiam et iustitiam *ibid.* 478 5*, 6*, 518 2*

— A poena solvit Sacramentum IV 12 2*, 54 3*, 4*

— Post remissam culpam poena purgatoria non commutatur simpliciter in satisfactoriam, sed etiam aliqua pars poenae temporalis remittitur IV 477 a sq. — In confessione homo ad partem poenae ligatur, ab alia parte solvitur IV 364 2*, 434 d. 7, 476 f. 4 — Poenitentia solvit a parte poenae IV 477 b, 478 5*, 544 d. 4 — diminuitur vi clavium in confessione IV 437 b, 449 d. 8 — In confessione datur venia quantum ad obligationem ad aliquam poenam temporalem IV 434 d. 7 — temporalis dimittitur a ministris Christi taxando poenam IV 470 b — A ministris Christi potest remitti poena temporalis IV 431 a, 470 a — Per meritum Christi potestate clavium remittitur pars poenae IV 533 b — Sacerdos virtute clavium aliquid de poena potest relaxare, et hanc Deus nunquam exigit, sed solum tantum reputat, a quanto sacerdos absolvit IV 544 d. 4

— temporalis magna et supra vires in poenam competentem viribus commutatur in sacerdotis absolutione IV 533 b — Sacerdos commutat poenam impropotionalem viribus nostris et ignotam manifestat et partem remittit ex virtute passionis Christi IV 477 b — purgatoria per absolutionem remittitur non per se, sed per accedens, minuto debito poenae temporalis IV 478 4*

— Poenae temporalis pars aequalis omnibus remittitur in absolutione secundum comparisonem proportionalem IV 478 6* — Ei qui plus peccavit secundum proportionem plus de poena dimittitur *ibid.* 961 2*, 4*

— Passio Christi liberat nos a poena temporali satisfactoria III 407 b, IV 478 5* — purgatoria per contritionem potest tota remitti IV 477 a sq. — subsequens tota potest remitti IV 966 4*

— omnis deletur in baptismo II 776 d. 4, IV 21 arg. 4, 28 b, 333 b, 478 5* — Baptismus liberat a poena satisfactoria IV 965 b — Baptismus ab omni poena satisfactoria sive assumpta absolvit IV 404 4* — In baptismo omnis poena, quae pro peccato debetur, relaxatur III 408 3* — purgatoria omnino deletur in baptismo IV 446 d. 2 *Vide V. Baptismus - effectus.*

— Obligatio una ad poenam potest solvi altera remanente III 426 5°

— potest remitti ab Ecclesia IV 532 f. 4. 534 4° — Pars poenae remittitur merito unitatis ecclesiasticae IV 533 b — Poenitentia adiuvatur per merita Ecclesiae *ibid.* — secundum rationem pretil et debiti solvendi potest minui per relaxationes IV 540 b — Ecclesia non absolvit a poena in foro Dei debita omnino condonando, sed pro aliquo solvendo de ecclesiastico thesauro IV 364 5°. 534 4° — Aliqua pars poenitentiae potest per indulgentias relaxari IV 539 arg. 2

— non potest remitti sine fundamento caritatis IV 958 2° — pro altero soluta non potest acceptari nisi pro eo qui habet caritatem *ib.* 4°

— deletur oratione dominica, in qua potest remitti tota poena debita veniali et pars debita mortali IV 413 d. 4

— purgatorii minuitur per solutionem factam ab ipso, vel ab alio pro eo IV 944 3° — purgatoria diminuitur per orationem aliorum IV 943 f. 3 — Animae in purgatorio per suffragia citius liberantur, vel mitigatur poena IV 958 1° — Poena purgatorii non tota remittitur propter suffragia IV 944 4°

— Reatus, quem Deus dimisit, non reddit IV 577 f. 4 — Deus non poenitet de condonatione facta *ibid.* — Reatus peccatorum deletur per poenitentiam non reddit per novum peccatum *ib.* f. 3 — Si aliquis pro peccato commisso poenituit et se punivit, amplius pro illo non punitur, quantumcumque peccet alias *ib.* f. 4 — Reatus poenae non omnino dimissae remanet post novum peccatum, et sic decedens obligatur ad supplicium aeternum non ratione illius principaliter, sed ratione annexi IV 576 arg. 2. 577 b — contracta non iteratur nisi secundum quod acta IV 477 d. 6

— proximi est relevanda verbo et facto IV 377 d. 2 — Solatium est miseris socios habere poenarum IV 564 b. 4039 f. 1, 2, 3

POENITENTIA — dicitur a puniendo, quia respicit hominem, qui offendit, ut puniatur IV 323 f. 5 — Poenitere est poenam tenere III 407 arg. 3. IV 323 f. 4

— Poenitere est conteri et humiliari de peccato IV 333 f. 5 — est dolor pro peccatis IV 383 f. 1. 385 f. 3 — dicitur habitum affectionis odii vel doloris ut vindictae et ut punientis IV 325 a, 3°. 386 3° — est quaedam dolentis vindicta IV 323 f. 4 — recte dicitur quaedam vindicta IV 342 d. 6 — Poenitens debet odire peccatum et odio vindictae de se rationem et vindictam expetere *ibid.* — In poenitentia peccator sumit de se iustitiam et vindictam IV 364 f. 5

— omnis est poenalis III 407 arg. 3 — habet passionem adiunctam propter displicentiam peccati IV 319 1°, 2°

— Poenitere est laudabile et meritum IV 348 f. 3 — Poenitere est bonum per se *ib.* f. 5 — Poenitere de culpa bo-

num et iustum est II 804 a — Modo debito poenitere est arduum et difficile IV 318 f. 5

— dicit actum nostrum IV 318 f. 4 — quia respicit culpam actualem delendam, dicit motum virtuosum liberi arbitrii IV 319 1° — necessaria est ad actum eliciendum IV 325 a

— est virtus proprie dicta IV 349 a — Interior est virtus, in quantum concernit actum liberi arbitrii IV 329 d. 2 — est virtus et Sacramentum II 993 2°. IV 397 d. 1. 405 b — analogice dicitur de gratia, de virtute, de Sacramento, de actu et de passione per diversos respectus ad expellendum peccatum IV 349 a sq. — non est ipsa gratia iustificationis IV 348 f. 4. 319 a — dicit virtutem vel statum III 793 2°

— non est actus plurium virtutum, sed specialis virtus IV 348 b sq. 321 a — est virtus dirigens ad actum specialem IV 319 a — non est pars iustitiae generalis, sed respicit malum in communi sub propria ratione formali IV 320 b sq., 3°. 324 a — est virtus specialis habens actum specialem IV 321 a. 322 3°. 324 a. 386 3°

— differt a caritate, in quantum detestatur malum IV 322 a, 2° — non habet Deum pro obiecto quantum ad actum poenitendi IV 324 f. 1. 322 4° — non est virtus theologica IV 321 f. 1

— est virtus cardinalis contenta sub iustitia IV 321 f. 2, 3. 322 a. 324 b. 325 b — videtur pars potentialis iustitiae IV 322 a — reducitur ad iustitiam, secundum quod est virtus cardinalis et specialis III 721 4°

— recte definitur per actum, et maxime per actum principalem IV 329 d. 4 — Novem definitiones per actum principalem et annexum, et per effectum IV 330 a sq.

— Actus virtutis poenitentiae est poenitere IV 318 f. 3. 320 f. 3. 325 a — est virtus ordinans ad debito modo poenitendum IV 348 f. 5 — Actus principalis poenitentiae est dolere de peccato commisso IV 330 a, b — Virtutis poenitentiae actus est detestari malum IV 322 3° — consistit in detestatione malorum perpetratorum II 704 arg. 3 — habilitat ad detestandum malum, quia malum IV 396 b — Poenitentiae est odire sive detestari malum, quia malum IV 320 f. 1 — Poenitentiae actus formalis est detestari culpam, quia Dei offensiva, in reconciliationem sive emendam IV 322 a, b — virtus detestatur et expellit omne peccatum sub ea ratione, quod est Dei offensivum et commissum contra Deum IV 386 3°

— Actus poenitentiae est detestari omnia mala ut elicientis IV 324 a, 2° — Dolere de peccato est aliarum virtutum imperativa, sed poenitentiae elicitive *ib.* 2°. 322 2°. 386 3° — Actus poenitentiae imperatur ab ipsa virtute poenitentiae, aut a caritate, aut a qualibet speciali virtute IV 322 b

— facit dolere de culpa perpetrata et emendare, punit et reconciliat IV 349 a,

3° — Actus poenitentiae, secundum quod poenitentia, est dolere de culpa commissa, actus, secundum quod est virtus, est velle emendare, actus annexus utrique est nolle offendere vel committere IV 344 d. 4 — interior est una et vera virtus, quae continet dolorem, detestationem et voluntatem emendandi IV 584 4°

— Poenitentiae ut virtutis actus est contritio IV 405 b — Vere contritus dicitur poenitens poenitentia virtute, sed non Sacramento IV 693 6° — Contritio et satisfactio respiciunt poenitentiam specialiter ut virtutem IV 437 5°, 6° — Actus annexi respiciunt emendam, quae fit per confessionem et satisfactionem IV 344 d. 4 — Actus principalis poenitentiae est actus cordis et actus interior, non plangens exterior, qui non est de esse, sed de bene esse *ibid.* — Quilibet actus virtutis poenitentiae denominationem recipit ab habitu, sed poenitentia non praedicatur de eis ut de partibus subiectivis IV 397 d. 1

— Actus poenitentiae formatae est contritio, actus informis attritio IV 104 d. 1

— Actus principalis poenitentiae est plangere commissa, actus annexus de bene esse vel perfecto esse est plangenda non committere IV 329 d. 4. 330 b. 458 f. 4 — una est virtus, cuius est praeterita plangere et plangenda non committere II 995 3° — Actus annexus est nolle aliam culpam perpetrare IV 330 b — ex consequenti respicit culpam non iterandam IV 344 d. 4 — Nolle ultra offendere perficit veram poenitentiam de praeterito et propositum emendae *ibid.*

— In poenitentia, cum sit virtus, est dolor voluntarius IV 343 d. 7 — Poenitentes dolent de culpa secundum voluntatem non tantum naturalem, sed etiam deliberativam IV 4052 b

— In poenitentia primum est dissensus a peccato sive dolor, quem sequitur pudor et gaudium IV 383 f. 3. 384 1° — Ad perfectionem poenitentiae necessaria sunt timor, dolor, pudor et gaudium III 744 arg. 6 — In vero poenite est simul dolor et gaudium de dolore IV 343 d. 7 — In poenitentia gaudendum ex consideratione aequitatis et multiplicis utilitatis IV 400 d. 40

— ut habitus non semper est in actu plangendi IV 329 d. 4

— Obiectum poenitentiae est malum culpae I 32 f. 3 — Poenitentiae est refugere malum iam factum IV 320 f. 2, b — est contra peccatum de praeterito IV 392 f. 4 — retractat malum factum IV 761 f. 3 — detestatur factum et cavet faciendum IV 414 arg. 1 — proprie respicit offensam Deo factam et emendam faciendam IV 322 1° — respicit malum sub ratione mali proprii a se contra Deum perpetrati, prout homo ex hoc dignus est puniri IV 321 a, 3°

— est habitus, quo homo irascitur vitis propriis IV 349 a. 323 f. 2, 5. 326 3° — detestatur omnem iniustitiam in se ipso IV 404 arg. 2 — est de actu proprio, non alieno IV 403 f. 4

POE

— detestatur omne malum nostrum actum, non contractum IV 404 2° — debet detestari omne malum ex propria voluntate introductum *ib.* 3° — proprie est respectu voliti IV 403 f. 2. 404 b. 406 arg. 1

— Actus poenitentiae annectitur rememorationi praeteritorum, secundum quod iungitur affectioni, ut doleat III 557 2° — est contra peccatum de praeterito IV 392 f. 4 — ut virtus respicit etiam futurum IV 344 d. 4

— non solum respicit culpam, sed etiam emendam faciendam IV 323 f. 5 — Vere poenitens vult emendam facere IV 335 1°, 2°. 521 arg. 2 — secundum quod virtus est, respicit emendam IV 344 d. 4 — Ad poenitentiam consequitur emenda in vera confessione et bona satisfactione II 992 b — non tantum respicit vitium quantum subiectum peccati, contra quod insurgit et quod punit; non iam culpam quam etiam emendam, quae est in poenae sufferentia IV 323 f. 5. 325 a — Virtus poenitentiae ordinat hominem, ut puniendo se faciat emendam secundum omne forum per triplicem actum IV 397 d. 4

— revocat a malo et dirigit ad bonum IV 349 a — quantum ad actum emendationis habet obiectum bonum *ibid.* 3°, 4° — est via, per quam declinatur a malo IV 583 b — declinat a malo III 741 3°. 327 f. 2. 328 arg. 5

— non est *subiective* in pluribus vel omnibus potentiis, sed in aliqua determinate IV 324 a — eius actus a pluribus potentiis imperatur *ibid.* — debet esse in aliqua potentia distincta *ib.* b — non est in eadem potentia, a qua expellit vitium IV 326 4° — secundum quosdam est in libero arbitrio complectente vim cognitivam et motivam IV 324 a sq. — secundum aliquos est in rationali, ut est negativa irascibilis et concupiscibilis *ib.* b sq. — est in potentia affectiva IV 325 a — est in parte rationali communiter dicta, ut dividitur contra sensualitatem *ib.* 2° — est in parte irascibili potentiae affectivae III 724 4°. IV 323 f. 5. 325 a, 1°. 386 3°. 429 4° — non est in synderesi, sed in libero arbitrio IV 325 1°

— virtus effective *oritur* a Deo, dispositive a nobis IV 397 a — in nobis dicitur concipi per dispositionem recipiendi eam potius quam generari *ib.* 1° — non oritur ex amore sui, nisi quia facit timere *ib.* 3° — non oritur ex sola fide *ibid.* — potius oritur a timore quam a spe *ibid.* — concipitur timore servili ut dispositione ex parte nostra *ib.* 5°, 6° — Ad poenitentiam antecedunt timor et spes II 992 b

— Cognitio bonitatis et iustitiae Dei necessaria est ad principium poenitentiae IV 327 a — oritur ex cognitione bonitatis et iustitiae Dei offensae, ipsius culpae et Dei misericordiae, ex quibus generantur timor et spes et voluntas revertendi et confederandi Deo et satisfaciendi *ibid.* — Peccatores debent attendere misericordiam et iustitiam, ut possint redire ad gratiam II 993 3°

— Dispositioni gratiae poenitentialis repugnat desperatio de venia II 993 1° — Poenitentiali gratiae ratione sui repugnat obstinatio II 992 b

— omnis est in actu volente IV 403 f. 3 — non est sine recordatione IV 408 f. 1, 4

— Furiosus nec generaliter nec specialiter potest poenitere *ib.* 1° — non est, nisi recognoscatur culpa IV 436 b — Eius est poenitere qui fecit malum II 804 a

— habet esse in libero arbitrio vertibili secundum statum viae IV 331 f. 3. 333 f. 5 — propter offensam Dei non est sine vertibilitate liberi arbitrii IV 335 a, 3° — Per vertibilitatem homo est susceptibilis poenitentiae II 507 a

— debet esse ex amore divinae misericordiae, non ex timore poenae IV 527 d. 2 — propter poenam solum est stimulus poenitudinis, non correctio voluntatis IV 4037 1° — propter damnum solum est poena II 477 a

— De culpa commissa propter laesionem naturae quis potest habere poenitentiam ex sola natura sine aliqua gratia IV 334 b *Vide V. Culpa-deletio et V. Dolor.* — propter amorem proprii boni et odium poenae stat cum mala voluntate IV 335 a — Antiochus et Esau non poenitebant propter offensam divinam et ideo inutiliter *ib.* 1°, 2° — Diabolus et damnati poenitent propter odium poenae, sed non possunt propter amorem iustitiae *ib.* a, 3°, 4° — In damnatis dolor non erit ad eliciendam fructuosam poenitentiam II 942 b

— qua quis poenitet propter Dei offensam, paratus ei facere emendam, non est sine gratia gratum faciente vel gratis data IV 335 a — Liberum arbitrium lapsus nunquam ad Deum converteretur, nisi aliquo munere gratiae excitaretur II 682 1° — deficit propter defectum gratiae gratis datae praeventis voluntatem, ut poeniteat II 175 a *Vide V. Gratia 26.*

— Poenitere est possibile homini II 804 a — est possibilis in statu viae III 418 5° — De poenitentia in hac vita non desperandum II 989 f. 2 — Desperati possunt poenitere II 990 3°. 994 4°

— qua quis sanus poenitet ante finem, videtur esse ex Dei gratia, non ex affectione terrena IV 527 d. 4 — sera in fine non praesumitur esse vera *ibid.* — vera vix potest sufficienter haberi in morte propter retardationem facultatum IV 528 d. 3 — impossibilis est post mortem *ibid.* — Post mortem non est locus poenitentiae IV 344 d. 14

— est **prima virtus** IV 318 f. 1. 327 f. 4. 582 f. 2. 583 3° — est prima virtus in collocatione et aedificatione spiritualis aedificii IV 584 b — est prima virtus, sine qua non est salus peccatori adulto IV 424 6° — A poenitentia ut virtute incipit praedicatio IV 406 3° — est primo praedicanda venientibus ad Christum IV 583 b — est initium salutis IV 405 arg. 3

— praecedit fidem, sicut vivificare praecedit vivere IV 328 3° — est prior fide quantum ad tendentiam, sed sequitur quantum ad cognitionem IV 583 b

POE

— habet rationem fundamenti accedentibus ad Christum, ut removens peccati immunditiam, super quam erat constructa machina diabolica IV 582 f. 3. 583 a — ut virtus habet rationem fundamenti IV 584 b. 585 4°

— Actus poenitentiae est primus secundum regressionem et reformationem, quem immediatus respicit gratia reparans et expellens culpam IV 328 a sq. — Non est necesse, dilectionem praecedere actu displicentiam offensae, sed sufficit, quod committetur in habitu *ib.* 4° — Per poenitentiam receditur a peccato, priusquam convertatur ad Deum *ib.* 5°

— virtus in adultis praecedit baptismum IV 329 d. 3 — ut virtus et contritio in adultis accedentibus ad baptismum cum actuali peccato debet praecedere baptismum IV 405 b — quae est ante baptismum, est virtus, non Sacramentum IV 442 d. 1

— ut virtus est de dictamine naturae IV 437 3°, 6°

— non poterat esse in homine in statu innocentiae quantum ad imperfectionem annexam, sed erat ibi quantum ad perfectionem II 705 b — Innocentes non habent virtutem poenitentiae quantum ad statum III 793 2° — est in omnibus iustis, in quantum habent voluntatem emendandi, si in aliquo contingat offendere IV 349 4° — non manet in patria quantum ad id quod est imperfectionis *ibid.* — Luctus pro peccato perpetrato est imperfectionis *ibid.*

— Liberum arbitrium secundum naturale iudicium debet vindicare transgressionem in se ipso, non auctoritate sua, sed Dei et naturalis iudicarii IV 342 d. 6 — Peccator se iudicat et punit, in quantum est iustus et conformatur legi aeternae, et sic accipit auctoritatem a Deo *ibid.* — Peccator se punit, in quantum habet naturale iudicium et liberum arbitrium *ibid.* — Peccator in se debet vindicare iniuriam Dei *ibid.*

— **Partes** subiectivae poenitentiae sunt poenitentia ante baptismum et post baptismum, de mortalibus et de venialibus IV 403 a — analogice dicta, ut comprehendit virtutem et Sacramentum, dividitur in poenitentiam ante baptismum et post baptismum IV 412 d. 4 — nec ut virtus nec ut Sacramentum dividitur in partes essentielles *ibid.*

— est **Sacramentum** ex institutione IV 578 f. 4 — post baptismum est Sacramentum IV 442 d. 4 — non tantum est fidei, sed etiam aliquo modo naturalis dictaminis IV 664 a — ut reconciliativa Deo est de dictamine legis naturalis et in Scriptura tantum insinuat IV 578 b. 579 2°. 594 b — est ab instinctu naturae, in quantum in ea est offensae emendatio, a fide, in quantum illa emendatio facit reconciliationem Dei cum anima IV 666 b

— primam institutionem habuit in paradiso IV 666 b — ab initio cucurrit IV 591 b — non est institutum ante commissum peccatum, sed statim post primum

peccatum est insinuat ut Sacramentum reconcilians Deo IV 579 a — proprie institutum non fuit praecepto disciplinae vel sacramentali, sed magis ex praecepto naturali, ad quod Deus illuminat excitando et increpando *ib.* 1*

— inchoavit in veteri testamento IV 500 a — ut Sacramentum Ecclesiae in lege mosaica institutionem habuit secundum imperfectionem, in lege nova vero secundum perfectionem quantum ad formale et ad materiale IV 579 a — in quantum est Sacramentum Ecclesiae, addit super praeceptum legis naturalis, maxime in nova lege IV 578 f. 3. 579 3* — Natura per se non sufficit ad faciendam poenitentiam IV 579 2* — in lege mosaica erat Sacramentum imperfectum quantum ad quandam generalitatem in determinatione oblationum, quae erant loco confessionis et satisfactionis *ib.* a — in nova lege debet esse perfectior quam in vetere IV 542 d. 3 — Aggravatio poenitentiae alleviat IV 564 b

— a Christo est consummatum et confirmatum in nova lege IV 591 b — Christus praecipiendo poenitere instituit Sacramentum poenitentiae IV 578 f. 2 — Satisfactio non est instituta, sed insinuata a Iohanne, a Christo confirmata et instituta IV 398 d. 5

— quantum ad clavium potestatem est a Domino per se instituta et promulgata post resurrectionem IV 579 a sq. — Potestatem absolvendi Dominus instituit, cum potestatem clavium concessit IV 444 a — Materiale confessionis Dominus non instituit in se, sed insinuavit *ibid.* *Vide V. Confessio - institutio.* — quantum ad materiale Sacramenti fuit instituta vel melius promulgata ab Apostolis ex doctrina et auctoritate Christi IV 579 b

— non habet **elementum** corporale, in quantum non est Sacramentum proprium novae legis IV 584 1*. 666 b — Materiale Sacramenti est lucida et aperta confessio in speciali IV 579 a — Materiale Sacramenti est humiliatio poenitentis sive quantum ad actum contritionis, sive quantum ad verbum accusationis, sive quantum ad poenam satisfactionis IV 584 a — Materiale confessionis est detectio peccati vel morbi IV 441 a

— **Formale** et completivum Sacramenti est absolutio sive potestas absolvendi vel medicandi IV 441 a — completur in absoluteione IV 406 a — Formale Sacramenti est absolutio sacerdotalis et ligatio IV 463 d. 1. 579 a. 584 a — Virtus Sacramenti residet penes potestatem clavium sive absoluteionem IV 441 a. 472 arg. 2

— Forma verborum congrue exprimitur per modum deprecativum et indicativum IV 449 d. 5. 595 b — In forma absoluteionis praemittitur deprecatio ad gratiam impetrandam, et subiungitur absolutio per modum indicativum IV 473 b

— est Sacramentum, secundum quod homo confitetur et recipit absoluteionem IV 405 b — Principalis pars poenitentiae ut Sacramenti est confessio IV 382 a — ut est Sacramentum Ecclesiae, praecipue at-

tenditur quantum ad confessionem IV 418 a — Confessio magis est poenitentiae, ut est Sacramentum IV 437 5*

— **Partes** poenitentiae sunt contritio, confessio et satisfactio IV 436 arg. 5 — In perfectione poenitentiae sunt contritio, confessio et satisfactio IV 431 f. 3. 474 2* — Contritio, confessio et satisfactio sunt partes integrales poenitentiae Sacramenti quantum ad esse perfectum, et nullum horum est perfectum Sacramentum sine alio IV 397 d. 4 — Contritio, confessio et satisfactio sunt partes potestativae virtutis poenitentiae, ut plures actus eiusdem virtutis, non vero partes subiectivae *ibid.* — Partes poenitentiae sunt simul non actu, sed voto, vel effectu *ibid.* — Contritio, confessio et satisfactio sunt simul quantum ad propositum voluntatis IV 584 4*

— ut est Sacramentum reconcilians Deo et Ecclesiae, **signum** est exterior poenitentiae secundum ecclesiasticam formam, in qua est humiliatio et absolutio IV 584 a — Sacramentum exterius per materiale et formale simul iuncta significat poenitentiam interiorem *ibid.* — Signum est in contritione exterius manifestata confessione et satisfactione concurrentibus in unum perfectum signum poenitentiae interioris *ib.* 4* — Sacramentum in se continet poenitentiam interiorem ut signatum IV 580 f. 3 — exterior naturaliter repraesentat et significat interiorem *ib.* f. 1, 2, 4. 666 b

— ut est Sacramentum reconcilians Deo, eius **res** est peccati remissio, signum exterior humiliatio, res et signum interior poenitudo IV 584 a — interior est res Sacramenti IV 329 d. 2 — interior est res exterioris, secundum quod ultra rectitudinem virtutis addit effectum remissionis perfectae IV 584 2*

— In poenitentia, ut est a naturali dictamine, signum exterius non est **causa** interioris poenitudinis, sed e converso ab illa procedit IV 584 a, 3*. 667 5* — ut est Sacramentum Ecclesiae, signum habet rationem causae respectu rei et signi IV 584 a, 3* — Ratio causalitatis residet penes formale, ratio signi penes materiale *ib.* a — Sacramentum exterius quantum ad culpae remissionem habet rationem signi, quantum ad remissionem poenae habet quodam modo rationem causae *ibid.* — Poenitentiae Sacramentum sanat morbum peccati actualis, prout comprehendit contritionem ut rem interiorem IV 474 2*, 4*

— efficaciam habet a passione Christi, qui impetravit omnibus gratiam poenitentialem III 426 a, 1* — non habet totam efficaciam a passione Christi, sed etiam ab actu nostro IV 333 b

— Per poenitentiam interiorem significatam per exterius Sacramentum est remissio culpae perfecta quantum ad poenam et quantum ad culpam IV 584 a, 2* — interior virtutem absolvendi in integrum a culpa et poena habet ab exteriori absoluteione et poenitentia *ib.* 3*

— In Sacramento poenitentiae non est veritas differens ab utilitate, quia eius res

est interior contritio, sine qua nulla vera est absolutio, et cum qua nulla absolutio est vana vel inutilis IV 645 a, 3* — Sacramentum habet efficaciam in eis qui habent dispositionem ad caritatem sufficientem secundum probabilitatem per omnium peccatorum detestationem IV 447 a *Vide V. Confessio - dispositio et V. Contritio.*

— Gratia poenitentialis in Sacramento respicit medicum quantum ad misericordiam et iustitiam, aegrotum quantum ad detestationem peccati praeteriti et propositum non peccandi, ministrum quantum ad veritatem doctrinae et sanctitatem gratiae II 992 a sq. 993 7*

— non potest vere recipi extra Ecclesiam IV 645 a, 3* — Poenitens, quamdiu est in hac vita, subiectus est foro Ecclesiae IV 432 3*

— Poenitentiae minister non est nisi sacerdos IV 421 3*. 451 6*. 635 b *Vide V. Confessio.*

— Sacramentum non est absolute **necessarium** ad salutem IV 423 3*. 424 6*. 451 6* — Qui voluit reconciliari et non potuit habendus est pro reconciliato IV 529 b — virtus in articulo necessitatis liberat a naufragio loco Sacramenti IV 585 4*

— non obligat semper, sed pro loco et tempore I 856 b *Vide V. Contritio - necessaria.* — Laicus potest rationabiliter expectare tempus opportunum ad confitendum et satisfaciendum IV 445 b sq. — Ad poenitentiae obligationem sufficit cognitio probabilis peccati IV 407 3*

— etsi sit necessarium, non tamen primum est Sacramentum, sed eorum qui iam sunt de Ecclesia IV 424 3* — est Sacramentum adultorum *ibid.* — ut Sacramentum non est necesse praecedere baptismum, nec absolutio nec satisfactio, sed congrue potest praemitti confessio IV 405 b sq. — non est secundum Sacramentum IV 328 d. 4

— ut Sacramentum habet rationem **tabulae** IV 584 b. 585 4* — est tabula liberationis a naufragio IV 401 d. 10 — sustinet naufragum, ne periclitetur per culpam IV 328 d. 4 — tabula amplectenda propter periculum evitandum IV 585 4*

— dicitur tabula secunda, quia liberat a naufragio post gratiam baptismalem perditam IV 328 d. 4 — est secunda tabula post naufragium IV 329 d. 3. 434 d. 5. 458 f. 1. 459 f. 5 — est secunda tabula respectu baptismi IV 405 f. 2. 440 arg. 5 — dicitur secunda tabula respectu baptismi ut adiutorium collatum in periculo naufragii peccati actualis IV 584 b

Effectus — Poenitentiae ut Sacramenti proprie est curare et sanare infirmitatem IV 433 d. 4 — est efficax medicamentum contra morbum mortalis culpae IV 446 f. 1 — est in remedium IV 579 a — est medicina curativa per gratiam poenitentialem IV 59 a — curat ut virtus, vel ut Sacramentum IV 434 d. 5

— est ad reparationem pro iis qui non conservant semper curationem receptam IV 59 b — est necessaria ad resurgendum

POE

post lapsum IV 53 a — Sacramentum respicit liberationem a malo sive a periculo IV 585 4* — Omnes partes poenitentiae sunt ad reconciliationem ordinatae IV 397 d. 2

— est contra actuale peccatum III 426 a, 1*. IV 405 arg. 4. 449 d. 5. 472 arg. 2 — liberat a periculo peccati actualis IV 584 b — est contra peccatum actuale mortale IV 53 a — principaliter instituta est propter mortalia, sed tamen valet contra omne peccatum IV 443 2* *Vide V. Confessio-venialium* et *V. Peccatum* 23. — non est remedium contra originale III 426 1*. IV 403 f. 5 — non est necessaria ad deletionem peccati originalis IV 404 b

— est in generali de omni offensa Dei, vel in speciali de determinatis peccatis IV 404 b. 407 a. 408 1*

— expellit vitium et peccatum IV 318 f. 4 — expellit peccata IV 327 f. 3. 328 b — Baptismus poenitentiae solvit a culpa IV 411 b — Virtute poenitentiae remittuntur peccata post baptismum commissa IV 404 a, 4* — proprie virtus est, per quam resurgit homo in gratia, et remittitur culpa II 993 2* — Peccati immunditia removeatur per poenitentiam IV 583 a — Per poenitentiam veram peccatum absconditur, quia totum remittitur per revelationem IV 585 2* — Omnia vitia expelluntur per poenitentiam per modum detestantis, non per modum informantis IV 326 4*

— est actus ex parte peccantis, per quem deletur culpa actu commissa IV 406 f. 3 — concurret ad iustificationem ex parte voluntatis II 175 a — In iustificatione requiritur actus virtutis poenitentiae IV 422 b *Vide V. Iustificatio*. — Motus virtutis poenitentiae in iustificatione est motus primus post motum fidei IV 423 4* — Virtus poenitentiae simul est in actu et habitu in ipsa gratiae infusione IV 426 6*

— delet culpam, in quantum concernit gratiam et habitum virtutis IV 386 2* — delet culpam ut deformantem, in quantum dicit gratiam reformantem, culpam ut debilitantem, in quantum est virtus habilitans, culpam ut vulnerantem, in quantum est Sacramentum curans IV 319 a — interior ut virtus est contra debilitationem culpae, ut res Sacramenti est contra vulnerationem naturae IV 329 d. 2 — delet culpam ut actu perpetrata per actum voluntatis, ut cum delectatione perpetrata delet cum passione contraria IV 319 a

— obtinet veniam pro omnibus peccatis, nisi pro impoenitentia finali IV 344 d. 11 *Vide V. Peccatum* 30 et *V. Impoenitentia*.

— est via ad Inveniendam veniam II 506 f. 4. 507 b — Per poenitentiam homo redit ad gratiam II 507 a — Anima per detestationem peccati se disponit ad gratiam, quantum potest IV 428 b — Voluntas recedendi a peccato gratiam introducit et ad eam disponit de congruo II 990 a — informis disponit ad gratiam gratum facientem II 475 a — Defectus poe-

nitentiae est causa defectus gratiae gratum facientis *ibid.*

— Dolor, quo quis dolet de culpa, quia Dei offensiva, disponit ad poenitentiam et gratiam II 177 a. 683 6* — Fletus et dolor attritionis disponit ad poenitentiam IV 340 d. 1 — Contritio praeparat ad Sacramentum poenitentiae IV 434 d. 5 — propter Dei offensam adeo disponit ad gratiam, quod nullus est sic poenitens, quin inveniat gratiam et veniam, et ideo Deus nulli eam dat, nisi cum quo proponit facere misericordiam IV 335 a — Poenitens propter laesionem naturae non invenit gratiam vel veniam *ibid.*, 1*, 2*

— placat iustitiam III 418 a — Deus miseretur poenitentibus iustitia, quae dicitur bonitatis condecencia II 691 d. 2

— Est in auxilium iustitiae IV 53 a — Poenitentiae est vivificare IV 328 3* — Virtuti poenitentiae attribuitur vivificatio ut manifestatio ipsius vivificationis IV 342 d. 5 — In poenitentia recipitur salutis mentis et corporis IV 447 f. 4

— Effectus poenitentiae est animam reparare IV 330 b — renovat hominem et restaurat damna spiritalia IV 401 d. 10 — Actus poenitentiae est in reformando IV 321 1* — reparat omnes defectus, licet sit virtus specialis, ratione connexionis virtutum *ibid.* 324 a

— ut perfectum antidotum plene restituit sanitatem IV 338 f. 3, 4 — totaliter et omnino potest sanare morbum, contra quem est instituta *ib.* 4* — perfecta quantum ad durationem et fervorem restituit pristinam sanitatem quantum ad substantiam gratiae et virtutum, licet non quantum ad integritatem vel decorem accidentalem *ib.* b — potest restituere puritatem baptismalem, delendo omnem culpam quantum ad maculam et reatum, sed non restituere dignitatem innocentiae IV 379 d. 10 — perfecta reducit ad innocentiam delendo culpam, pro qua fuit assumpta IV 443 1* — cordis reducit ad puritatem baptismi IV 580 f. 4 — digna restituit in gradum pristinum III 676 f. 1 — Per gratiam poenitentiae obtinetur quaedam perfectio et consummatio prima IV 635 b

— condigna omnes defectus revocat ad perfectum IV 337 f. 1. 392 arg. 4 — consummata restituit omnia ablata III 679 a sq. — Gratia poenitentiae opera mortificata vivificat IV 339 f. 4, a

— restituit bona mentis, non corporis II 799 d. 3 — non potest restituere innocentiam et integritatem carnis IV 338 b, 2*

— Gratia poenitentialis respicit voluntatem personae, nec curat vitium naturae II 785 b. 786 3*, 5* — sanat morbum personalem tantum IV 338 4*

— est ad destructionem veteris hominis ordinata IV 342 d. 6 — Per poenitentiam destruitur aedificium diaboli et ipse expellitur IV 582 f. 3

— ut habitus facit mundum IV 340 d. 1

— Poenitenti Deus convertit mala in bona IV 379 d. 8

POE

— Per Sacramentum poenitentiae satisfactio Christi habet effectum secundum partem IV 334 4*. 351 a — In contritione principaliter operatur misericordia relaxans, in satisfactione iustitia, in confessione vero utraque IV 364 2* — est fructuosum, in quantum remittit partem poenae temporalis IV 477 b — In poenitentia per virtutem passionis Christi peccator solvitur a parte poenae IV 478 5*

— dicitur perfecta quantum ad durationem et completionem satisfactionis, vel quantum ad fervorem IV 338 a sq. 343 d. 8 — perfecta, quae durat usque ad finem vitae, semper punit, quamdiu durat culpa IV 343 d. 8 — semper refugit peccatum factum IV 392 f. 4

— Dignus fructus poenitentiae dicitur secundum convenientiam cum merito peccati IV 402 d. 14 — Digni fructus poenitentiae faciendi dicuntur per comparisonem ad meritum culpae, non in comparisonem ad divinam acceptionem, quod non praecipitur nec est in nostra potestate IV 398 d. 6 — Dignos fructus poenitentiae facit vere vel interpretative qui per se, vel per suffragium Ecclesiae habet sufficiens pretium ad solvendum debitum IV 533 3*

— Poenitenti non competit ludus IV 402 d. 13 — in quibusdam statibus periculosus non est vere, nisi dimittantur quantum ad abusionem *ib.* d. 15

— vera debet esse humilis et austera et significatur in sacco IV 434 d. 8 — significatur per mare et Mariam IV 542 d. 3 — Amaritudo poenitentiae significatur per mare I 4 b

— excludit malam voluntatem praesentem, sed perfecta etiam casum sequentem IV 329 d. 4. 332 a, 1*

— vera potest amitti, sed non poenitentia finalis et continuata IV 331 b sqq. — Poenitens semper dolere debet habitu de peccato praeterito, quod non impedit, quin actu committat futurum IV 332 4* — a qua quis cadit, dicitur inanis propter frustrationem finis *ib.* 1* — finalis non habetur nisi in fine *ib.* b — Qui statim recidit in peccata per poenitentiam dicitur lotus, sed non mundatus, etiam si habuerit contritionem IV 340 d. 1 — prodest ad delenda peccata praeterita, sed post iterata peccata non prodest ad salutem, quia nullus manet effectus *ib.* d. 2

— non prodest cum voluntate peccata replicandi IV 340 d. 2 *Vide V. Confessio-dispositio*. — ficta per hypocrisim gravius peccatum facit IV 341 d. 3 — Licet Sacramentum de se habeat virtutem, tamen requirit actum voluntarium et potest impediri per pravam dispositionem IV 449 d. 5

— iterari potest et debet IV 340 d. 2. 344 d. 11 — in hac vita pro culpis novis semper est renovanda IV 443 1* — semper iterari potest, quamdiu homo est in hac vita IV 333 b — est Sacramentum iterabile *ibid.* 334 4* — respondet morbo iterabili peccati actualis IV 333 b — licet iterabilis, non dat occasionem peccandi *ibid.* — iterata

dicitur impossibilis ex viribus humanis, vel propter difficultatem *ib.* 1°

— *solemnis* imponitur pro gravi et enormi culpa IV 343 d. 9 — publica est in manifesto et imponitur pro peccato manifesto *ibid.* — *solemnis* fit extra ecclesiam cum quadam solemnitate *ibid.* — Signa poenitentiae laudabiliter in publico manifestanda IV 456 2°

— Poenitentiae solemnii subiectus non absolvitur nisi ab episcopo vel eius mandato IV 343 d. 9 — Solemniter poenitentibus prohibetur matrimonium IV 811 d. 3

— *solemnis* non est iteranda IV 343 d. 9 — *solemnis* in aliquibus ecclesiis pro gravioribus criminibus semel tantum admittebatur IV 334 3°. 344 d. 10 — Poenitentiam solemnem non iterari non est de necessitate poenitentiae, sed solum de bene esse ratione significationis IV 344 d. 11

— Si homo poenitet de bonis praeteritis, Deus ea non acceptat II 174 arg. 3. IV 333 f. 4

POENITENTIARII — habent auctoritatem plenam IV 454 a

POLLUTIO — Omnis effusio seminis inordinata prohibetur ut annexum prohibitioni adulterii ut consequens IV 412 d. 2 — veniens ex turpi cogitatione vel crapula coniuncta est spirituali immunditiae secundum veritatem, veniens ex diabolica illusione vel ex naturae superfluitate cum delectatione inordinata coniuncta est spirituali immunditiae secundum conformitatem, veniens ex infirmitate non est coniuncta immunditiae spirituali, tamen generat horrorem immunditiae in anima IV 297 b — culpabilis arcet a communione, non vero involuntaria nisi de congruo secundum gradus *ibid.* sq., 3°

POLUS — Caelum habet duos polos, arcticum et antarcticum, quorum unus habet rationem sursum, alter deorsum II 344 3°

PONDUS — inclinatur corpora gravia ad centrum III 806 b — trahit ad locum, cum quo habet similitudinem IV 923 arg. 3 — Situs sequitur pondus IV 525 arg. 2 — facit tendere et quiescere in loco III 604 a — Eodem pondere corpus movetur ad locum et in eo quiescit III 690 3° — Per idem pondus corpus recedit ab uno loco et accedit ad alium, in quantum ibi est unus motus III 569 1° — in corporibus reperitur, etiam quando non habent locum sibi debitum II 885 5° — quodlibet plus trahit corpus, in quo est, ad situm sibi debitum quam aliud corpus illi annexum III 644 b

— In pondere intelligitur propria rerum inclinatio I 79 d. 3 — Unumquodque per suum pondus habet ordinari III 639 a — correspondet ordini III 640 6°

— in spiritibus est amor I 544 a. II 76 arg. 5. 857 d. 1, 884 arg. 5. III 604 a. 639 a. 640 6°. IV 525 arg. 2 — in spiritibus est affectio III 568 arg. 4 — Affectus indiget pondere spirituali ad recte amandum II 908 f. 4 — Affectus ab ipsa creatione habet naturale quoddam pondus dirigens ipsum in appetendis II 910 a

— Caritas per modum ponderis inclinatur virtutes ad finem III 714 b. 803 b *Vide V. Caritas-effectus.* — Quaelibet virtus est quoddam pondus recte inclinans et movens ad medium III 715 5°

PONERE — aliud dicitur secundum productionem, vel secundum consecutionem I 670 2°

PONTIFICES — inunguntur oleo cum balsamo in capite IV 602 d. 2 *Vide V. Episcopi.* — novae legis sunt reges *ibid.*

— Christus est pontifex IV 253 d. 4 *Vide V. Christus* 28.

— debet compati his qui ignorant et errant III 330 f. 2

POPULUS — inunguntur oleo cum balsamo in capite IV 602 d. 2 *Vide V. Episcopi.* — novae legis sunt reges *ibid.*

— duo in terra Israel significant motus rationales et brutales III 880 1°

PORRETANUS — Gilberti error circa proprietates eiusque retractatio I 478 b. 572 b

POSITIO — absolute est partium in toto, comparate vero est partium in loco IV 223 2° — partium in toto non est separabilis a substantia *ibid.* 225 1°

— Quod est positio habet causam effectivam II 40 2° — Omne, quod dicit positionem, est a potentia, quae vere est potentia I 748 arg. 4 — Omne, quod dicit positionem aliquam, a summa potentia est II 1005 f. 3 — Omne, quod dicit aliquam positionem, in quantum dicit positionem, est ab eo, a quo procedit omne ens II 768 3°

POSSE — est actus potentiae per modum habitus I 775 a. 801 a — Potest dicit ampliationem I 776 d. 4. 789 b

— Facilius potest quis illud, ad quod naturaliter ordinatur, quam illud, ad quod non ordinatur I 68 f. 5. II 154 arg. 3

— Quaedam posse est potentiae simpliciter et perfectae, quaedam potentiae imperfectae, quae dicunt simul actionem et passionem sive defectum in agente, quaedam posse simpliciter est impotentiae, ut privationes I 749 a — aliquid, quod claudit intra se utramque partem contradictionis, non est posse II 619 b — malum non est posse, sed deficere I 766 b. II 188 2° — malum non tantum derogat perfectioni potentiae, sed ipsi potentiae I 801 b

— Deum posse aliquid connotat possibilitatem ad fieri I 790 f. 4. 791 b

— est gratiae, naturae, vel vitii II 684 arg. 4

— est voluntatis, in quantum includit irascibilem I 597 1°

— Aliquis dicitur aliquid posse per se ipsum, vel cum alio, quod sibi praesto est II 691 d. 3

— Quod potest in maius potest in minus IV 167 arg. 4 — Quod potest in maius non potest in minus, quando res nobilior est facilioris productionis II 216 5°

— Si aliquis potest in maius, non potest in minus, nisi maius includat illud minus

IV 643 4° *Vide V. Maius.* — Summum in omni genere plus potest quam illud quod est citra summum II 810 f. 2 — Nullus habet posse supra se II 675 f. 4

— Quod quis non potest facere, si velit facere, reputatur ei pro facto IV 107 a

— In perpetuis non differt esse et posse II 61 arg. 3. 567 arg. 1 — In Deo idem est posse et esse I 52 arg. 4. 134 arg. 3. 135 b. 746 arg. 4. 768 f. 2. 769 b. 790 arg. 1 — In solo aeterno non differt esse et posse, ubi potentia est omnino actus II 63 3° — In Deo non distat actus a potentia, nec posse antecedit esse I 185 a

POSSESSIO — significatur per modum passionis, vel actionis III 258 d. 3 — Possidere est, cum aliquid est in facultate possidentis I 249 b — perfecta est, cum homo habet illud, quo possit uti et quo possit frui *ibid.* — perfecta est, qua fruimur ut obiecto I 250 1° — perfecta est Dei ut fruendi *ib.* a, 1° — est rei inferioris I 61 d. 10 *Vide V. Habere.*

— Anima perfectior est, cum possidetur a Deo, quam cum possidet res creatas III 133 2°

— In possidendo temporalia aliquis omnino liber est IV 535 3° — non potest alienari nisi a proprio domino IV 369 f. 1

— Nemo tenetur ex debito omnia dimittere quantum ad possessionem IV 612 a — terrae non prohibetur clericis sicut levitis Legis *ib.* 4°

— terrena dicitur mammona IV 952 d. 4

— Possessor malae fidei dicitur qui contra legem interdicta mercatur IV 371 a — Quae mala fide possidentur non possunt dari in eleemosynam *ibid.*

POSSESSIVUM — nomen attributum alicui mediante compositione de se ponit habitudinem passionis circa terminum I 332 b — immediate attributum non dicit habitudinem, nisi quam importat terminus, cui unitur, quae vel est informatio, vel causalitatis, vel correlationis I 333 a

POSSIBILE — dicit ordinem potentiae ad actum, sive alicuius ad aliquid mediante potentia I 757 b — Ratio dicendi in ipso possibili sumitur a potentia *ibid.* — causatur a potentia I 750 a

— comprehendit omne, quod potest produci I 442 arg. 4 — potest dici denominative a potentia activa, vel passiva I 758 1° — simpliciter dicitur, secundum quod denominatur a potentia activa *ibid.* — Possibilitas respicit potentiam agentem sub ratione potentiae I 791 b — ample accipitur generaliter tam a potentia activa quam defectiva, quae potest in malum, vel proprie a potentia activa secundum rem et modum et sic excludit malum ratione deformitatis I 760 d. 4 — simpliciter dicit potentiam in substantia, vel praesentem vel futuram I 757 a — secundum quid dicitur, si est potentia secundum quid *ib.* b — ut dicitur a potentia, quae est actualiter in re, quae significatur ad alterum ordinari, dicitur simpliciter vel

POS

secundum quid sicut potentia *ibid.* — secundum potentiam de futuro dicitur simpliciter tale, sive illa sit futura secundum causam superiorem sive inferiorem *ib.* a sq. — non dicitur simpliciter, quod est possibile secundum causas superiores I 756 b sq. — Posse absolute dictum significat ordinationem secundum causas inferiores IV 251 b — Posse per determinationem potest dicere ordinationem secundum causas superiores IV 252 a

— non dicitur uniformiter, sed analogice, et eius significatio determinatur per adiunctum I 758 a — ut dicit potentiam activam, dicitur secundum causas superiores, vel inferiores, prout determinatur per adiunctum *ibid.* — ut dicit ordinem ad fieri secundum rem, dicitur simpliciter, vel secundum quid per respectum ad potentiam agentem *ibid.*, 3* — ut dicit potentiam passivam secundum modum tantum, sine determinatione potentiae activae, semper dicitur simpliciter *ib.* a, 2*, 3* — secundum comparisonem entis ad esse quocumque modo simpliciter dicitur *ib.* b, 4*

— est aequalis ambitus vel maioris quam res I 442 arg. 1 — dicit ens vel non ens I 747 4*

— diminuit de ratione potentiae I 749 4*

— est immutabile secundum comparisonem ad divinam potentiam, mutabile quantum ad connotatum temporale extra I 621 3* — multa fiunt impossibilia per accidens I 791 b — multa, cum fiunt entia, iam sunt impossibilia ad fieri *ibid.* — Quod factum est non habet possibilitatem ad fieri I 790 f. 4 — Nihil est possibile ad aliquid, quod habet in actu I 321 f. 5 — Quanto plus datur alicui de actualitate, tanto plus recedit a possibilitate III 283 6* — Capacitas per actum non minuitur nec augetur, sed consummatur et completur I 793 d. 3. III 283 6*

— Omne, quod congruum est, possibile est IV 932 f. 3 — Quod est possibile et congruum ponendum est circa opus divinum *ibid.*

— Aliquid est possibile per divinum adiutorium III 426 2* *Vide V. Impossibile.*

— Deo aliquid est vel ut producenti vel ut providenti I 831 3*

— omne est ponibile in esse I 674 arg. 5. 771 arg. 4. 840 arg. 3 — secundum potentiam finitam potest poni I 773 4* — secundum potentiam infinitam non possunt esse simul in actu *ibid.*, 5*

— compatitur se cum omni necessario I 677 f. 2. III 508 arg. 3 — Possibili posito in esse, nihil sequitur impossibile I 674 arg. 5. 771 arg. 4. 776 d. 2. III 266 f. 4 — Si antecedens est possibile, et consequens, scilicet eadem possibilitate I 758 3*

— Actus purus nihil habet de possibili II 45 arg. 1 — purum est materia *ibid.* — Possibilitas omnimoda est in materia secundum essentiam II 294 a — Creatura habet possibilitatem, eo ipso quod non est actus purus I 369 a. II 91 3*

— Possibilitas nunquam est nisi per aliquem actum II 294 4*

— Ens ab alio ratione possibilitatis habet fluxibilitatem et variabilitatem I 639 a — Quod habet esse permixtum cum possibilitate deficit a stabilitate et simplicitate I 462 d. 2 — Actus cum possibili habet in se multiformitatem et caret simplicitate I 467 f. 1

POSTERIUS — omne ad prius reducitur I 323 f. 3. 523 f. 3 — Posito posteriori, ponitur et prius III 884 d. 4. IV 440 arg. 1 — Non est ponere posterius sine priori I 249 f. 3 — privatur, privato priori II 527 a — magis indiget priori quam e converso, quando inter ea cadit ordo essentialis II 386 8* — destruitur, destructo priori, in quibus est ordo essentialis IV 625 f. 4 — quod dependet essentialiter a priori destruitur, destructo priori, non vero quod sequitur aliud ut dispositionem congruam III 439 2*

— non est causa prioris I 457 arg. 3. 469 f. 2. III 247 arg. 1

— Ubi cadit posterius, necessario intervenit ratio principii et temporis I 261 f. 3

— dicit imperfectionem I 509 a — Forma posterior et ulterior est nobilior II 378 f. 4 *Vide V. Prius.*

— In Trinitate non est ponere posterius I 220 f. 4. 509 a — non dicitur de persona procedente in divinis I 509 4*

— Cognitio nostra imperfecta ut frequenter est per posteriora III 737 b — Priora intelliguntur per posteriora I 421 b — Nos venimus a cognitione posterioris in cognitionem prioris I 474 d. 1

— per illud habet reduci, quod est prius in eodem genere III 30 a

POTENTIA — producendi aliud est perfectio creaturae I 746 f. 2 — Per potentiam bonum se diffundit *ib.* f. 4

— Necesse est ponere, Deum posse in aliud a se I 746 f. 3, 4 — In Deo proprie est potentia activa I 758 4* — activa est in Deo, in quantum est potentia simpliciter completa respectu sui actus I 757 b — Sola Dei virtus est naturalis, ita ut conveniat ei per propriam naturam et non per aliam, nec ut dantem nec ut conservantem I 761 d. 5

— Dei est actus purus I 765 b. II 29 3* — divina est actus purus propter omnimodam impermixtionem cum materia II 862 b — divina est suus actus propter summam simplicitatem I 747 3* — divina est omnino in actu I 765 f. 3, b. 769 b — activa, quae est pure in actu, habet totum actualiter, quod potest habere, et nihil potest ei accrescere nec de novo aliquid dari I 764 f. 2. 765 b

— In Deo idem est virtus et operatio I 435 arg. 3 — et operatio idem sunt per comparisonem ad Deum, sed differunt quantum ad effectum connotatum I 564 2*

— propter perfectionem a nullo alio dependet I 747 a — in Deo non dicit inclinationem et dependentiam I 767 5* — divina non completur per actum et ideo non est frustra, etiam si non habeat po-

POT

tentiam passivam correspondentem I 772 2* — Dei, etiam si nihil producat, non est minus potens I 685 arg. 5 — dicitur perfecta, etiam si nihil faciat, quia actus egrediens non facit perfectionem, sed consequitur et attestatur I 686 5* — quae est suus actus, nihil plus habet, quando agit in aliud, quam quando non agit, nec est indigens nec incompleta, quando obiectum non est praesens I 747 3* *Vide V. Deus 46.*

— absolute considerata est idem quod essentia I 145 d. 5, 6. 769 b — est ipse Deus I 644 d. 1 — In Deo idem est virtus quod substantia I 69 3*. 638 f. 2. 639 a, 4* — Dei virtus nunquam a substantia elongatur I 639 3*. 746 arg. 4. 747 a — est omnino indifferens ab essentia et ubique sicut essentia I 747 2*. 765 f. 5. 766 a — idem est quod Deus, sed aliud connotat I 628 4*

— divina est unitissima, quia est omnino idem cum sua origine I 765 f. 5 — divina est omnimoda unione unitissima I 766 a — Dei virtus est in multis unitissima sicut in uno I 639 3* — divina est unitissima per se, quia est in substantia simplicissima, et unitissima respectu obiecti, quia nunquam a substantia elongatur *ibid.* — divina est omnino in se simplex et omnino habet substantiam simplicem et ab illa omnino est indifferens I 766 a — in Deo non privat simplicitatem I 767 5* — est omnino indivisa I 747 a — Unius potentis omnino simplicis unicum tantum est posse I 441 f. 4

— non egreditur a substantia, quia ipsa essentia est in eo, in quod agit I 747 4* — Principium infinitum non potest facere aliquid extra se, sed omnia ambit I 632 d. 4* — Deus non potest agere, nisi ubi est secundum virtutem et substantiam I 639 4* — Deus potest in aliud a se divisum secundum essentiam, sed non in remotum secundum distantiam, quia essentialiter, dum operatur, est in illo et ab eodem nullo modo dependet nec ullo alio indiget I 747 a — ad nihil se extendit, ad quod non se extendat substantia I 768 f. 3. 769 b

— divina, cum sit simplicissima, se tota operatur I 771 arg. 2 — divina ubique potest sicut in centro I 639 3*. 765 f. 5. 766 a

— Deus est virtutis infinitae, quia maxime perfectus et independens I 639 2* — Dei virtus est infinitissima, quia est unitissima in multis *ib.* 3*. 766 a — divina est infinita, quia indifferens ab essentia I 765 f. 5 — est infinita propter summam indivisionem virtutis ab essentia et propter summam unitatem ipsius virtutis I 766 a — Ratio summae potestatis est summa simplicitas I 638 b sq. — Summe simplex est in infinitum virtuosissimum I 639 a — Deus ut substantia simplicissima est virtutis infinitae II 29 a. 39 f. 3. 40 b — Deus ut principium primum est potentiae infinitae I 471 a. II 40 a — Solus Deus est virtutis actu infinitae II 21 f. 4. 29 f. 4

— est infinita in actu et in habitu I 765 b — est infinita, in quantum est

omnino in actu respectu effectuum infinitorum duratione et appositione I 764 f. 2, 3. 765 b. 769 b. 773 3* — est infinita extensive et intensive, in quantum est omnino idem cum divina essentia I 765 f. 5. 766 a — Virtus divina dicitur infinita, quia potest in infinitum intensive et extensive II 68 3* — Virtus in primo principio respectu diversorum non est maior et minor in se, sed magis manifestatur IV 230 a sq. — dicitur infinita durationis aeternitate, virtutis immensitate et effectuum numerositate I 773 3*

— Virtus infinita est in omnibus I 639 a, 4* — Res, quae sunt in potentia Dei, totaliter ibi sunt I 620 f. 3

— Posse Dei non est arctatum nec limitatum I 782 a — In potentia divina non est status per respectum ad effectus, et semper est aliquid extra accipere I 769 a — Deus potest supra omne finitum I 793 d. 3. III 279 arg. 2 — divina respicit infinita III 300 a — Deus potest infinita producere I 614 f. 4. 612 2* — Dei est omnium I 809 1* — Deus habet infinitam potentiam producendi de se ipso, vel de aliquo creato, vel de nihilo I 52 4* — respectu actus, qui est posse, se extendit ad infinita I 775 a, 3* — Deus non potest plura posse I 801 a — divina nunquam potest in tot, quin adhuc possit in plura I 764 f. 2. II 68 3* — Ratio divinae potentiae non limitatur ad ea quae facit I 774 b sq. — Deus multa potest, quae non facit I 485 b. 631 d. 2. 803 f. 3 *Vide V. Deus 44.* — Deus potest semper facere amplius quam facit I 773 3*. I 777 d. 5. 783 4*. 784 f. 4. 794 b — ratione eorum ad quae non se extendit, non habet terminum nisi secundum rationem intelligendi I 766 4* — Deus potest in infinite distantia I 370 f. 3. 764 4*. 773 3*. II 68 3*

— est infinita respectu eorum quae posse est posse I 766 4* — Dei est omnipotentia, quia est respectu omnium possibilem, quae posse potentiae est I 745 b — Deus potest omnia, quae posse est potentiae I 754 5*. II 1001 b. III 9 b — Omne, quod est potentiae, est ab omnipotentia Creatoris II 867 f. 2 — est omnium possibilem, quae sunt potentiae I 801 a — est respectu omnis rei, in qua salvatur ratio potentiae *ib.* b — est respectu omnium bonorum I 766 4*. 801 b — Quae sunt potentiae simpliciter Deus potest per se et in se I 749 a — Deus potest omnia, quae possunt dici et cogitari secundum rationem rectam I 754 1* — Omnia attribuenda sunt divinae potentiae, quae ei non derogant III 9 b

— Deus potest infinita secundum numerum, sed non secundum formam vel qualitatem, quia non potest in mala vel privatoria I 766 4* — non exceditur a scientia in se, sed in comparatione ad species vel qualitates obiectorum *ibid.*

— potest facere infinitum in potentia, non in actu I 772 a — quae potest infinita, non potest omnino reduci ad actum I 773 2* — non potest manifestari per effectum infinitum actu *ib.* 3* — Potentiae

passivae infinitae in creatura respondet in Deo activa infinita, quae potest semper reducere potentiam ad actum, ita quod nunquam plus se extendat potentia passiva quam divina actio, sed nunquam potest esse in reductum esse *ib.* 6*

— Deus potest facere possibile, quod sapientia mundana indicat impossibile I 757 a — Deus potest omne, quod est impossibile propter limitationem potentiae naturalis et intelligentiae nostrae I 751 arg. 7. 752 b — Deo possibile est inconveniens, quod Deus potest facere conveniens III 18 1* — Dei non est limitata, sed infinita, et ideo potest super naturam et intelligentiam limitatam I 752 b

— Deus multa potest facere, quae intellectus noster non potest capere III 46 a — Deus plus potest facere quam nos intelligere I 750 arg. 4. III 432 b. 895 a. IV 270 f. 4 — Deus plus potest facere quam nos dicere et petere III 9 f. 4, 2 — Deus potest plus facere, quam nos possumus rationali intellectu cogitare I 52 4* — Deus potest plus facere quam natura et artifex IV 888 arg. 2. 893 b. 913 2* — se extendit etiam ad corporalia II 26 b *Vide V. Deus 42.*

— divina dominatur omnibus, quae sunt, et quod factum est potest destruere I 791 4* — Deus potest destruere omnem propositionem et omne dictum I 754 b — Veritas propositionis non potest destrui a Deo, nisi mutetur res significata *ibid.*

— Virtus divina summa est et perfecta III 91 arg. 3 — Dei est potentia perfectissima I 749 a — divina sola non potest deficere nec expugnari II 532 b — Divinum posse non potest deficere II 868 2*. 869 f. 5 *Vide V. Deus 47 in fine.*

— Divinae virtuti non convenit productio nisi perfecti I 55 3* — Divinae virtutis non est incompleta facere, sed potius incompleta complere IV 244 f. 4

— Deus non potest nisi possibile, quod posse est potentiae I 791 b — Deus non potest ea quae posse est impotentiae I 766 4* — Deus non potest id quod est non posse IV 966 3* — Deus propter perfectionem potentiae non potest ea quae dicunt defectum potentiae I 760 d. 3 — Quae sunt potentiae imperfectae Deus potest per se, non vero in se, sed in alio I 749 a sq. — Quae sunt simpliciter impotentiae Deus non potest in se, ratione perfectionis in essendo, nec per se ratione perfectionis in agendo *ib.* b — Deus non potest in se ea quae sunt potentiae passivae vel defectivae et derogant perfectioni potentiae *ibid.* *Vide V. Defectus.*

— Deus potest omnia facere et nihil pati I 760 d. 3 — Deus nihil in se potest, cum non sit supra se I 685 f. 6

— Deus non potest facere quod est impossibile per privationem omnis existentiae et secundum ordinem divinae sapientiae I 752 b. 753 b. 754 a. 791 b — Aliquid est Deo impossibile propter privationem omnis existentiae et propter omnimodam indivisionem et propter defectum ob-

iecti et ordinis I 754 6* — Deus aliquid non potest facere non propter finitatem potentiae, sed propter limitationem potentiae suscipientis I 327 3*. III 280 2*

— Deus non facit, duo contradictoria esse simul vera I 753 b. IV 223 f. 2. 284 a — Deus non potest facere impossibile, quod claudit in se contradictoria II 619 b — Deus potest de non ente facere ens, sed non, quod aliquid sit simul ens et non ens I 847 4* — Deus non potest facere, praeteritum non esse praeteritum I 751 arg. 3, 4. 752 b. 753 a sqq. — Deus non potest facere, quod fuit non fuisse I 794 4*. II 62 f. 7 — Quatuor genera actuum, quae remouentur a Deo I 760 d. 3 — Deus non potest facere quae nos cogitamus intellectu phantastico I 52 4*

— Deus non potest omne, quod aliquando potuit I 791 a sq. 792 b — Sine mutatione in Dei potentia fit aliquid Deo impossibile propter mutationem a parte rei I 791 b — Posse Dei respectu connotati semper est infinitum, quamvis desinat aliquid posse facere *ib.* 1* — Deus non potest facere quod factum est I 790 f. 4. 794 4*

— Deus non potest facere contra dictamen rationis rectae I 755 2* — divina nihil contra se facit II 853 3*. 1001 f. 4

— Deus non potest facere nisi bonum I 772 a — Deus nihil potest facere, quod non approbet tanquam bonum I 631 d. 3 — se extendit solum ad bona I 766 1*. 801 b — Deus non potest nisi quod iustum est, quia si faceret, iustum esset I 776 d. 1 — Nihil potest Deus, quod non possit ordinare I 778 d. 7 *Vide V. Deus 44 et 53.*

— divina, quae est amplissima et liberrima, non est respectu mali II 188 2* — Deus non potest malum propter immensitatem virtutis I 766 1* — Deus dicitur omnipotens, quamvis non possit malum ratione deformitatis I 689 5*. 760 d. 4 *Vide V. Deus 54 et V. Malum-Deus.*

— Deus potentia absoluta potest ea ad quae non est potentia ordinata ad actum II 175 a — Dei ordinata operator secundum ordinem sapientiae II 177 4* — non derogat sapientiae et ordinationi IV 47 4* — Deus non facit nisi quod congruit II 91 3*. IV 47 4* *Vide V. Deus 53.* — divina se extendit ad opera secundum exigentiam rationis I 774 arg. 1 — Iustitia, ut dicit concedentiam divinae bonitatis et potestatis, est generalis ratio, quae complectitur totum posse, sed in quantum connotat exigentiam meritorum, non complectitur totum posse nec totum agere; in quantum connotat concedentiam bonitatis respectu cuiuslibet temporis in actu, complectitur agere, sed posse non I 775 3* — Deus aliquid potest potentia simpliciter, quod non potest potentia ordinata ad meritum I 777 d. 2. IV 966 4* — Deus non potest salvare damnatum, salvis meritis malis, sed ablatis I 778 d. 7

— est minus generalis quam scientia et magis quam voluntas I 614 d. 2 — ratione connotati est in minus quam scientia

POT

et in plus quam voluntas I 802 b — est aequalis sapientiae et voluntati quantum ad actum et effectum *ibid.* — exsequens adaequatur dispositioni et voluntati, sed non potentia ut potentia I 775 b. 802 b

— arctatur a voluntatis rationalitate quantum ad actum, non quantum ad posse, in quantum determinat indifferentiam ad unum oppositorum I 760 d. 2. 841 3* — Necessitas immutabilitatis non arctat divinam potentiam ad oppositum, sed determinat eam ad propositum III 418 a — Ratio operandi in Deo respectu actus determinatur secundum divinam dispositionem, praescientiam et iustitiam I 775 a — Quamvis Deus possit plura, quam velit, tamen non potest operari sine voluntate *ib.* b. 841 3* — Deus potest oppositum eius quod vult, sed potentia non agit nisi quod vult I 841 3*

— Nihil potest Deus nisi quod novit I 611 f. 4. 612 2*. 685 f. 6 — Deus potest facere quod non praescit, et potest non facere quod praescit, quia non est necessarium, Deum praescire quod praescit; sed nunquam ponitur aliquid facere sine praescientia I 775 d. 5 *Vide V. Deus 44.*

— producendi creaturam est necessaria I 486 2* — erat et poterat producere ante temporis principium I 787 f. 3 — Potestas est in Deo ab aeterno, sed usus potestatis est ex tempore III 414 d. 5 *Vide V. Deus 44.*

— est vere causa rerum cum voluntate I 599 a. 614 d. 1. 804 a — in Deo unum est cum sapientia et voluntate I 804 a — habet rationem causae habitualis, non tamen actualis nisi per voluntatem I 805 2* — Deus ratione potentiae non est causa rerum I 803 f. 3 — Potentiae attribuitur causalitas ut exsequenti I 705 a — est ratio causalitatis in efficiendo III 38 4*

— non connotat effectum in actu, sed solum in habitu I 485 b. 609 5*. III 698 b — abstrahit a ratione actualitatis et ponit rationem causae I 801 a — respectu futuri non est adhuc in actu I 679 2*

— in respectu ad effectum producendum, in quantum potens prior est scientia et voluntate, in quantum exsequens eas sequitur I 614 d. 2. 805 2* — prior est quam sapientia I 487 arg. 2

— non dicitur solum respectu faciendorum in actu, sed etiam respectu possibilium fieri a Deo I 801 a — est respectu faciendorum et non faciendorum I 614 d. 2

— consideratur in Deo in comparatione ad creaturas I 49 a sq. 614 d. 1 — divina comparatur ad multa secundum rationem causalitatis, non identitatis I 770 2*

— manifestatur in rerum eductione III 421 3* — In productione rerum manifestatur potentia, sed in comparatione sive in ordine ad non ens ostenditur summa potentia, creans ex nihilo I 786 b *Vide V. Creatio et V. Deus 53.* — divina manifestatur per infinitum duratione, per creationem de nihilo et per effectuum numerositatem I 773 3* — manifestatur in operatione, cuius extrema sunt maxime distantia III 98 arg. 4, b — manifestatur

in effectibus suis et post hominis lapsum in operibus miraculosis III 26 3* — manifestatur in miserendo IV 359 d. 2

— divina non dependet nec a materia nec a tempore I 787 f. 2 — divina non indiget subiecta materia I 747 2* — non indiget sustentante *ibid.* *Vide V. Deus 43.* Virtus, quae producit ex nihilo, sibi soli sufficit IV 228 f. 3 — Virtus potentissima non indiget alia virtute media ad operandum I 292 arg. 4

— respicit naturam operantis IV 963 3*

— essentialis est respectu actus essentialis sive productionis I 369 a — Nomen potentiae de se est essentialis II 2 a — dicit quid I 134 arg. 1. 135 b — potest dicere de se non solum habitudinem principii essentialis, sed etiam personalis I 136 a, b, 4* — quae est in natura, est in qualibet persona disposita ad actum I 135 b. 139 a sq. — Virtus convenit cuilibet personae, quia convenit ratione naturae III 126 b — intelligitur, personalitate abstracta *ib.* arg. 3 — producendi creaturam est essentialis I 136 a. 444 d. 1. 369 3* — Deus est subiectum proprium potentiae creandi, sed non persona ut persona I 442 3* *Vide V. Creatio.* — non potest dici genita, nec potentia de potentia I 566 d. 2

— Tres personae habent eandem potentiam naturalem I 368 f. 1. 371 a. 567 d. 6 — essentialis in divinis personis est indivisa I 379 3*. 564 1* — In Deo unica est virtus operativa I 224 1*. III 43 a — est una in personis et aequalis I 773 3*

— Aequalitas consistit quantum ad potentiam essentialis I 369 b, 4* — in divinis personis est aequae intensa et nobilis I 371 a — non dicitur maior et minor, quia dicit essentialis I 286 d. 4 — essentialis est aequalis in divinis personis quantum ad extensionem possibilem I 369 a sq. — In divinis est aequalitas potentiae quantum ad effectus I 345 b, 3*

— Pater non dicitur posse in plura quam Filius I 369 2* — Nullam potentiam habet Pater, quam non habeat Filius I 375 d. 1 — Respectu creaturae nihil potest Pater, quod non possit Filius I 444 d. 1 — Si respectu potentiae essentialis comparatae ad inferius aliquid posset Pater, quod non posset Filius, differrent per essentialitatem *ibid.* — Filius habet potentiam ab alio personaliter tantum differente, sed eodem essentialiter, et ideo totaliter et aequae nobiliter I 371 3* — Posse ab alio non dicit minorem potentiam, sed solum subauctoritatem et originem *ib.* 4* — Posse per alium ut per personam consubstantialem non dicit dominium nec maiorem potentiam, sed tantum auctoritatem *ibid.* — Posse per alium ut per causam inferiorem dicit dominium, et hoc modo potentius est posse per se et per alium quam per se tantum *ibid.*

— appropriatur Patri I 592 b. III 98 arg. 3, 4 — primo residet in Patre I 567 d. 6 *Vide V. Pater-appropriata.* — Creatio maxime attribuitur potentiae Patris III 28 arg. 1 — non convenit Filio per proprie-

POT

tatem nec per appropriationem I 564 f. 2 — disposita appropriatur Filio *ib.* 4* *Vide V. Filius-virtus et V. Verbum.*

— Patris comparata ad inferius est essentialis et essentialiter retenta, sed comparata ad personam trahitur ad personam I 444 d. 4 — quia non est nomen adeo abstractum ut essentia, potest trahi ad personam I 445 d. 5 — dicit habitudinem originalis principii ad principium I 436 a sq., 4* — generandi non dicit naturam divinam simpliciter, sed naturam ut in tali persona I 445 d. 5 — quantum ad id quod est dicit naturam *ib.* d. 6 — secundum id ad quod est dicit modum existendi naturam in persona in comparatione ad alium, qui est principium vel principium *ibid.*

— Patrem posse producere Filium non dicit maiorem potentiam essentialis, sed modum potentiae ut in persona I 369 1*, 3* — gignendi active in Patre non dicit nisi naturam in persona ut natam ex se producere aliam, passive in Filio ut natam produci ab alia I 445 d. 7 — nulla est in Patre, quae non sit in Filio, sed aliqua proprietas personalis, qua potentia trahitur ad personam I 444 d. 4 — Secundum aliquos eadem est potentia gignere et gigni in Deo I 436 1*. 437 2* — Posse generare respicit personam I 441 f. 2 — producendi personam dicit quid personale I 369 3* — generandi de se videtur dicere proprium et ad aliquid I 436 a sq. *Vide V. Generatio 16.*

— In Patre idem posse est creandi et generandi I 441 f. 1. 142 3* — Posse creare et posse generare est unicum posse, sed dupliciter dictum propter differentiam secundum rationem intelligendi *ib.* b — Inter potentiam generandi et creandi est ordo secundum rationem intelligendi *ibid.* — creandi ratione subiecti recte intelligitur prior potentia generandi, sed posterior in comparatione ad terminum *ib.* f. 3, b — Posse generari et posse creari sunt unum quantum ad principale significatum, sed differunt quantum ad connotatum, et sic est analogum I 142 4*, arg. 1. 143 a sq.

— omnis creata est a prima potentia I 567 d. 6 — omnis potest quicquid potest, propter divinam potentiam I 748 f. 4 — Omne posse est a primo posse *ibid.* — Deus agit mediate per virtutem creatam, quae ab ipso est I 224 1* *Vide V. Cooperatio.* — Dei non solum est omnis potentiae causativa, sed etiam conservativa II 532 b — creata de se est defectiva nec pure activa, ideo indiget adiuvari a potentia suprema I 766 a. II 62 b. 862 b. 865 b

— Privatio et defectus potentiae non est a Deo II 1000 f. 4 — Infirmus habet potentiam deficiendi a se, non a Deo I 567 d. 2 *Vide V. Defectus.*

— Quaedam dicunt potentiam quantum ad modum dicendi, sed impotentiam a parte rei I 749 a — Actus potentiae imperfectae dicunt simul actionem et passionem sive defectum in agente *ibid.* — est omnino sufficiens et activa, ut potentia producendi res, vel pure passiva, ut potentia

susciendi, vel defectiva, ut potentia peccandi, vel partim activa partim passiva, ut potentia ambulandi, vel partim activa et partim defectiva, ut potentia susciendi poenam, et potentia partim passiva et partim defectiva, ut potentia moriendi *ib.* b — Qui potest aliquid, quod non est de nobilitate potentiae, minus est potens I 754 5* — Posse deficere est non posse et privatio potentiae II 1000 f. 4 *Vide V. Posse.*

— Omnis virtus creata finita est et limitata III 611 b — Nullius substantiae finitae potest esse virtus infinita III 324 f. 3 — Motus virtutis finitae est finitus III 614 f. 2, b — finita habet capacitatem finitam I 316 f. 4 *Vide V. Creatura-potentia et V. Infinitum.* — Creatura non est capax potentiae infinitae IV 131 a — Nulla virtus finita exit in operationem infinitam, nec per se nec cum alia III 344 arg. 9 — Virtus finita non potest virtuti infinitae in infinita operatione continuari III 411 arg. 4. 314 arg. 9. 315 a. 895 a. IV 134 a

— Nulla virtus creata excedit aliam in infinitum I 662 f. 3 — Virtus creata non potest esse infinita simpliciter, sed infinita in genere I 312 2* — passiva infinita non repugnat creaturae *ibid.* III 325 4* — passiva sive receptiva creaturae est infinita solum in potentia I 766 a, 3* — Virtus finita non potest super infinitum III 303 arg. 3, 6 — Virtus finita non potest facere mutationem inter extrema in infinitum distantia I 159 arg. 7 — Nulla virtus entis creati transcendit ens III 324 f. 4 — naturae limitantur ad talem et talem effectum secundum dispositionem Dei et primariam ordinationem causarum II 202 a. 215 a

— Omnis creatura habet esse quodam modo in potentia II 63 a *Vide V. Creatura-composita.* — In perpetuis non differt actus et potentia II 567 arg. 4 *Vide V. Deus 4.*

— activa et passiva non differt in perpetuis II 567 arg. 4 — passiva reperitur solum in creatura I 757 b — passiva est actui propinqua, prout dicit dispositionem et exigentiam, et ab actu remota, ut dicit obedientiam respectu Creatoris, unde dicitur simpliciter et secundum quid *ibid.* sq. 783 3* — passiva secundum quid dicitur obedientiae I 758 a — passiva simpliciter attenditur secundum causas superiores et inferiores *ibid.* — passiva simpliciter dicta sive propinqua nata est reduci in actum a potentia inferiori cooperante superiori, vel a superiori, aliquo modo consonante inferiori I 757 b — passiva secundum quid et remota non potest reduci in actum nisi a potentia superiori, omnino deficiente vel nullo modo consonante potentia activa inferiori *ibid.* sq. — passiva, prout dicit dispositionem et exigentiam, potuit esse maior in mundo I 783 3*

— ad creationem nihil est creatum I 443 arg. 3 *Vide V. Creatio.* — Id quod creatur nullam habet potentiam ad hoc, ut sit II 29 4*. IV 229 4* — Nulla est potentia creaturae ad hoc, ut fiat de nihilo II 436 b

— in creatura est obedientialis, vel activa II 436 b — obedientiae est respectu eius quod Deus potest facere *ibid.* — Creatura est in perfecta obedientia respectu Creatoris III 9 f. 5. 46 b. 156 5* — Naturae uniuscuiusque rei convenit obedire Creatori IV 273 3* — Operatio creaturae subiaceat divinae potentiae II 853 3* — Opus respectu sui artificis habet in se potentiam perfectae obedientiae II 437 5*

— Possibilitas obedientiae est secundum omnimodum imperium Creatoris I 782 3* — obedientiae est generalis I 755 4* — Respectu eorum quae producuntur per virtutem supra naturam, in natura est solum potentia obedientiae III 412 3* — obedientiae est in creaturis ad opera miraculosa IV 230 2*. 244 arg. 2

— obedientiae in nulla creatura totaliter completur, sed prout limitatur per aliquas dispositiones I 782 3* — Deus non facit contra ordinem generalem, qui est secundum potentiam obedientiae I 755 4* II 437 5*. 853 3* *Vide V. Deus 52.*

— supernaturaliter conferri potest ad actum naturae consonantem, vel excedentem III 414 3* — Virtus data ad actum supra naturam et modum operandi supra naturam miraculose exit in suam operationem IV 896 a — A potentia conformi naturae agentis per miraculum data egreditur actus naturaliter; a potentia partim conformi naturae, partim supra naturam, egreditur actus quodam modo naturalis, quodam modo supra naturam; a potentia omnino supra naturam est actus miraculosus simpliciter et supra naturam IV 282 a sq. *Vide V. Operatio et V. Miracula.*

— naturales dicuntur in creaturis, quae habentur a natura et secundum consonantiam naturae I 761 d. 5 — naturalis potest dici gratuita, in quantum creaturis non inest per propriam naturam, sed est liberaliter a Deo data et liberaliter conservatur et adiuvatur, ut agat *ibid.*

— omnis, qua aliquis aliquid potest, est de genere honorum II 810 f. 2 — nulla est mala de se IV 721 f. 4 — Omni potentia bene possumus uti *ibid.* — est bonum naturae I 596 d. 6 — sunt bonum mediocre IV 20 arg. 2 — Potentia bene uti est uti ad id, ad quod est et secundum quod ad illud est IV 722 f. 4. 725 arg. 2

— Per potentiam anima potest ordinari et deordinari II 744 b — possunt obliquari IV 145 a

— non dicit actualem ordinationem ad effectum, sed solum habitualement II 1003 b — male faciendi est ipsa voluntas, sed non importat approximationem ad actum *ib.* 4*

— Virtus naturalis non dicit tantam approximationem ad actum sicut virtus moralis IV 322 3* — eadem est ad bonum et malum *ibid.* — In eadem potentia naturali sunt plures virtutes *ibid.* — Eadem vi naturali, qua homo refugit malum, ne fiat, aspernatur, cum factum est IV 321 arg. 3 — Actus diversarum potentialium secundum plus et minus respiciunt culpam et iustitiam II 832 3*

— deliberativa nobilis est, quia sola est informabilis per iustitiam II 1002 3*

— In omni natura ordinata potentia naturalis subiaceat voluntati vel saltem conformatur voluntati I 427 arg. 4 — inferior non poterat in homine deordinari, nisi prius deordinaretur superior II 515 arg. 3

— per se potest deficere et inclinari, sed non per se elevari I 45 d. 16 *Vide V. Deficere.* — non potest se per suum actum perficere, potest tamen se per suum actum deordinare et deficientem facere II 1004 3*

— tendit in actum ratione vehementiae appetitus et delectationis, vel ratione indigentiae naturalis II 746 2*

— perfectae virtutibus faciles redduntur IV 414 b — universae ordinantur per virtutes IV 433 d. 4 — reformantur per virtutes creatas I 293 f. 1 — reformantur habitibus virtutum IV 444 f. 3 — est subiectum virtutis IV 324 a

— expediuntur per gratiam IV 21 b — habilitantur per gratiam IV 44 a — Gratia elevat potentiam ad ea, ad quae erat et per se elevari non poterat II 188 3*

— Una gratia est in pluribus potentiis, quia non respicit determinate unam potentiam, sed eas, secundum quod fundantur in uno IV 142 4* *Vide V. Gratia 13, 14.*

— omnis, quae habet dispositionem elevantem et reddentem facilem ad illud, ad quod est, liberior est quam illa quae caret II 188 f. 6 — potest esse determinata ad unum per necessitatem naturae, vel per confirmationem gratiae III 384 4* — per prohibitionem arctatur solum quantum ad actum I 760 d. 2

— Quantum ad potentialium intrinsecarum originem, distinctionem et ordinem creatura rationalis est imago Trinitatis II 395 a — In potentiis animae est distinctio, origo, aequalitas et consubstantialitas, in quibus consistit ratio imaginis II 404 b *Vide V. Imago-creata.*

— Actus trium virum immediate tendunt in Deum IV 324 b — Homo habet potentias, per quas convertitur ad spiritualia, et potentias, per quas convertitur ad sensibilia II 587 d. 3

— omnis animae respectu Dei se habet in ratione passivi III 305 6*. 306 b — Plus distat virtus naturalis a Deo quam voluntas I 292 arg. 5

— est potentia faciendi, vel praesidendi, vel impetrandi III 326 d. 4

— superior potest id quod inferior, non e converso II 578 f. 3. 586 4*. 1015 d. 2 — Virtus maior potest inferre violentiam minori, si secundum quod maior est, nata est agere in minorem II 617 2* — si sunt ordinatae, semper superior movet inferiores in his, in quibus natae sunt simpliciter obedire, sed non in affectionibus nisi per multam assuefactionem IV 388 b

— Quod subiaceat potentiae inferiori subiaceat superiori, quae per omnem modum est superior, vel quae ad aliquem effectum similiter ordinatur sicut inferior II 202 4*

POT

POTESTAS — sonat per modum activi et impertientis ex se IV 473 b — dicitur activa, non passiva IV 505 arg. 4 — praesidendi dicitur potentiam in excellentia II 1005 f. 3 — praesidendi communiter dicitur excellentiam potestatis in Imperando ei qui est capax rationis et praecepti, sed proprie dicitur potestas coercendi subditos II 1008 a *Vide V. Dominium.* — Potestas est non posse cogi II 610 b

— divina omnibus praesidet III 420 f. 3 — maxime est in Deo IV 984 b — Deus communicavit homini Christo potestatem ei cetera subiiciendo *ibid.*

— praesidendi est in uno homine respectu alterius II 1007 f. 2 — dominandi et coercendi impedit libertatem *ib.* f. 3. 1008 a — Dominium non est sine servitute II 1008 f. 5, a — dominandi est proprietas dignitatis in eo qui praesidet, indignitatem tamen dicit in eo qui subest *ib.* 3*

— praesidendi dicitur esse illud, per quod quis praesidet et dominatur alteri II 1005 b — Illud, per quod quis praesidet, dicitur virtus, qua quis praevalet alteri, vel modus deveniendi ad hanc virtutis excellentiam vel permanendi *ibid.* — Quidam praesunt aliis ex iustitia, quidam ex astutia, quidam ex violentia *ibid.* — Praesidentia domini dependet a rectitudine praesidentis et ab obtemperantia famulantis II 914 b

— praesidendi quantum ad virtutem praevalendi alteri a Deo est, et in iis qui praesunt per iustitiam, potestas dominandi simpliciter loquendo a Deo est II 1005 b — non semper totaliter datur a Deo, sed frequenter homo cooperatur in illius ademptione, vel recte, vel iniuste, usurpando potestatem II 1006 6*

— omnis ordinata est ordinatione divina II 1009 f. 3 — humana ordinata est et ordinate frequenter movet et imperat II 1015 d. 4 — Omnis potestas praesidendi secundum id quod est et respectu eius, super quem est, iusta est et a Deo est II 1006 a — Modus deveniendi ad praesidentiam potest esse iustus et iniustus in comparatione ad voluntatem praesidentis, sed semper iustus et a Deo ex parte subiacentium *ibid.*, 2* — semper ordinata est, etsi aliquo modo ab inordinata voluntate possit procedere *ib.* 3* — Quando praeest aliquis per astutiam vel per violentiam, talis potestas in comparatione ad meritum subiacentis iusta est, quia est aut ad bonorum probationem, aut ad malorum punitionem; sed in comparatione ad voluntatem praesidentis iniusta est *ib.* a — praesidendi in iniustus respectu subiacentium est a Deo faciente et ordinante, sed respectu praesidentium dicitur esse a Deo permissive, non autem approbatorie *ibid.*, 4*, 3* — In potestate usurpata homo non praeest de iure, quamvis praesit de facto, non tamen omnino contra ordinem iustitiae, sed sub aliquo respectu est a Deo collata II 1007 6*. 1012 5*

— imperandi competit statui viae, sive naturae institutae sive lapsae, et Angelis administrantibus, sed non manebit in

gloria II 1008 b, 2* — dominandi et coercendi in homine est solum secundum statum naturae lapsae in culpaee punitionem, non secundum naturae institutionem *ib.* b, 3*. 1009 4* — coercendi malos necessaria est propter corruptionem naturae ad conservationem ordinis II 1009 4*. 1014 a — In statu innocentiae non esset praelatio potestatis II 1006 4* — In statu gloriae non manebit dominium praelationis II 1008 f. 6. 1012 5*

— ab eo traditur, qui potestatem habet et in quantum habet potestatem et in potestate supereminet IV 642 b. 643 4* — potest auferri propter abusum II 1006 5*

— saecularis in Lege erat principalior, et sacerdotalis minor, sed nunc principalior est potestas spiritualis quam temporalis IV 620 d. 3

— Christus reliquit plenitudinem potestatis in Ecclesia IV 532 f. 4 — in Ecclesia habetur ab ipso Christo, qui potestatem contulit Apostolis et praecipue ipsi Petro IV 488 b — Deus dedit Ecclesiae ampliorem potentiam ad miserendum IV 539 2* — in omnes personas ecclesiasticas, quae habent praelationem, descendit a Petro IV 489 a — Potestatis plenitudo superexcellens est in solo summo Pontifice IV 535 2* — Potestas ligandi et solvendi data est principaliter summo Pontifici IV 451 f. 3

— ordinarie datur in ordinibus IV 650 2* *Vide V. Ordo-Sacramentum.* — Consummatio potestatis est in sacerdotio IV 636 a

— ex ordinatione multorum ad unum redditur perfecta IV 619 a — in sacerdote est causa generalis ad plura, sed arctatur verbo cum intentione prolato IV 306 a

— in ministris Ecclesiae fundatur super ordinem principaliter, vel super iurisdictionem canonicam principaliter, vel super ordinem et eminentiam, vel super ordinem et iurisdictionem IV 645 3* — quae consequitur characterem, de facto auferri non potest, sed potest auferri potestas, quae consequitur iurisdictionem *ibid.*, 4* — quae sequitur characterem, a Deo immediate imprimitur et est in omnibus aequalis IV 506 6*. 645 4* — conficiendi est aequalis in omnibus sacerdotibus IV 303 9* — In potestate conficiendi omnes pares sunt, quia haec immediate datur per impressionem characteris IV 506 6* *Vide V. Ordo-Sacramentum (255 b).* — superior in Ecclesia potest cohibere potestatem ordinis quantum ad debitam et ordinatam executionem IV 303 9*. 645 4*

— solvendi est potestas ad alterum ordinata, quae non tantum consistit in ordine, sed in iurisdictione IV 303 7* — absolvendi secundum aliquos convenit aliquibus quinque modis IV 463 d. 4 — solvendi concessa est solis sacerdotibus IV 451 f. 3, 4, b *Vide V. Clavis.*

— Aliquis potest aliquid de iure, vel de facto IV 302 arg. 9. 645 4*

— exigit materiam debitam et debitam ordinationem IV 641 a

PRAE

— Mulier non est susceptibilis potestatis spiritualis IV 649 f. 3. 650 1*, 4*

— ad aliquod officium deputata est donum gratiae gratis datae, quae stat et non variatur, gratia gratum faciente abscedente IV 615 4*

— Potestatis superioris est compescere inferiorem, si ordinatae sunt potestates IV 302 arg. 9 — superior potest subditos eximere a potestate inferioris IV 506 6* — maior usum inferioris non debet absque causa privare III 91 b

— inferior vel fuit totaliter a superiori, ad quam ordinatur, vel directe a tertia, quae habet plenum posse super utramque II 1015 d. 2 — Non semper magis oportet obedire potestati superiori quam inferiori, quae est immediata et directe fuit a potestate superiori utraque *ibid.* — Si potestas inferior obviat potestati superiori, magis obediendum est superiori quam inferiori, quae ab illa totaliter fuit *ibid.* — Semper magis obedire oportet ei qui habet plenam potestatem super praelatos inferiores II 1016 d. 2

— Potestati aliquando est obediendum, aliquando resistendum II 999 b — Potestati humanae non est resistendum II 1015 d. 4 — Auctoritas praelatorum in nullo est spernenda II 1013 4* — Potestati diaboli, licet a Deo sit, est resistendum, quia ea semper ad malum utitur II 1015 d. 4

POTUS — Per potum est delegatio nutrimenti ad singula membra I 254 d. 5 — significat sapientiam, vel amorem *ibid.* — appropriatur Spiritui sancto, in quantum saecularis sitis restringit ardorem *ibid.*

PRAE — non dicit causam, sed ordinem I 669 arg. 2

PRAEBENDA — est aliquid spirituale, cui annexum est temporale, ideo neutrum potest vendi IV 658 d. 5

PRAECEDERE — non est proprie in divinis I 421 d. 7. 498 a — In divinis non ponitur praecessio propter summam similitudinem I 234 arg. 4

— Antecessio aeterni ad temporale est aeterna I 702 f. 4 *Vide V. Prius.*

PRAECEPTUM — significat, Deum velle quod praecipit I 845 f. 4 — dicit voluntatem signi II 827 b — Praeceptio est signum divinae voluntatis respectu futuri I 842 b — Praeceptio respicit futurum bonum necessarium I 810 b — est voluntatis antecedentis per modum complacentiae *ibid.* — significat voluntatem ut approbantem I 841 2* — Praeceptio non est causa I 809 f. 3 — Aliquid potest fieri contra praeeptum I 842 b

— datur solum capacibus rationis II 1008 a. IV 674 d. 2 — non aufert libertatem consensus IV 665 4* — sunt in servitute timentibus, sed in libertatem amantibus IV 50 4* — Omnes sunt aequales quantum ad ea quae sunt praecepti IV 819 3* *Vide V. Mandata.*

— Quae praecepta sunt sunt necessaria ad salutem IV 107 a — Nullus tenetur agere aliquid ex praeepto, nisi ad quod habet certitudinem ex aliquo iure IV 406 arg. 3

PRAE

— Quod est praeceptum, quia bonum, semper est praeceptum IV 35 arg. 3 — quae sunt bona, quia praecepta, maxime conveniunt legi scriptae IV 49 f. 2

— Praeceptio et prohibitio sunt opposita II 938 2°. III 815 arg. 5 — Si aliquid est in prohibitione, eius oppositum immediatum est in praecepto III 817 5° — Quod non est in prohibitione, eius oppositum non est in praecepto IV 458 f. 2

— Deus quaedam praecipit ad faciendum, quaedam ad probandum, quaedam ad erudiendum I 848 d. 5

— Deus non potest praecipere malum secundum se, sed malum in se, quod post praeceptum est bonum I 846 a — Dei facit actum circa creaturam, qui alias esset culpabilis, bonum et meritum IV 723 a — Omne, quod Deus praecipit, potest fieri sine peccato IV 721 f. 3 — Quod fit propter praeceptum Dei ordinate fit IV 30 d. 8 *Vide V. Obligatio.*

— affirmativum obligat semper, sed non ad semper I 856 a. III 614 arg. 3. IV 399 d. 6, 8. 446 4° — affirmativum non obligat ad semper, sed pro loco et tempore II 488 d. 3. 525 5°. III 544 3°. 816 a. IV 444 f. 4. 665 3° — affirmativum non obligat ad implendum ante tempus determinatum IV 444 f. 1 — affirmativum non obligat ad omnem actum voluntatis nec ad omne praeceptum I 856 a — affirmativum potest obligare unum ad aliquod tempus, ad quod alii non obligantur IV 446 a — negativum obligat semper et ad semper I 856 a. III 816 a. IV 446 4° — negativa sunt universalioris obligationis quam affirmativa III 825 arg. 2

— negativum est facilius observantiae et minus habet excusationem II 489 d. 7 — negativa observantur declinando a malo III 815 f. 2

— divinum determinans modum obligat ad actum et ad modum III 613 arg. 2

— Finis praecepti proximus est obedientia, quae tamen ordinatur ad caritatem II 893 d. 2

— divina non sunt impossibilia III 613 arg. 2 *Vide V. Impossibile et V. Mandata.*

— omnia reducuntur ad caritatem et in illa consummantur III 592 4° — sunt multa per diversitatem operis, sed unum in radice dilectionis *ibid.* *Vide V. Caritas-effectus.*

— tria data primis hominibus in paradiso II 489 d. 7 — De praecepto multiplicationis speciei *vide V. Matrimonium* 9.

— Plus standum est praecepto praelati quam propriae conscientiae II 907 b

PRAECIPITATIO — non est peccatum, sed magis symptoma sive sequela ex peccato derelicta III 736 b sq. — Contra praecipitationem est donum consilii *ibid.* 745 a

PRAECO — non habet potestatem principaliter IV 306 a

PRAEDESTINATIO — dicit divinum propositum I 703 5°. 731 f. 3. III 243 arg. 3, 2 — est praedeterminatio I 704 arg. 4. 722 d. 4 — quantum ad principale signifi-

ficatum est praedeterminatio sive praevisionis III 180 1° — Praedestinare est praedeterminare alterum in finem I 717 a sq. — dicitur ab actu dicente ordinationem in finem III 178 a — est praescientia beneficiorum I 702 f. 2. 704 a. 705 a — est propositum miserendi I 702 f. 3. 704 a. 705 b. 722 d. 2. III 243 arg. 4

— est electio I 702 f. 4 — idem est in Deo quod aeterna electio I 716 b, 2° — et electio per se praedicantur de se invicem *ib.* f. 2 — differt ab electione secundum rationem intelligendi, addendo super actum voluntatis praedeterminationem et directionem in finem *ib.* 2° — secundum rationem intelligendi sequitur propositum et electionem *ibid.* — non est sine dilectione et electione I 714 f. 4 — dicitur praedeterminatio ab ordine, qui est directio in finem, appropriato voluntati I 705 1° — est praevisionis sive dispositio pertinens ad exemplar III 245 arg. 2

— est gratuita donationis praeparatio I 705 a — est praeparatio gratiae et gloriae I 704 f. 4. 722 d. 2. III 477 arg. 5. 243 arg. 2 *Vide V. Gratia* 20 in fine.

— Praedestinare dicit propositum dandi gratiam et praeparandi gloriam I 849 arg. 3 — attenditur quantum ad ordinem naturae respectu gratiae et gloriae I 709 d. 4

— quantum ad principale significatum est divina essentia, quantum ad connotatum est creatura, ut gratia et gloria et persona salvanda I 703 a. 709 b — quantum ad principale significatum est divina essentia, quantum ad connotatum est gratia et gloria III 245 arg. 4. 246 a — ratione principalis significati est exemplar, sed ratione connotati est exemplatum III 246 2°

— non importat actionem vel passionem secundum rem, sed tantum praecognitionem sive active sive passive I 702 2° — non ponit rem suam in praedestinato, sed in praedestinate III 182 4° — Actu nihil ponit nisi Deum I 703 1°

— connotat hominem ut praedeterminatum, gratiam ut rationem praedeterminandi, gloriam ut rationem finis I 717 b. 722 d. 4 — Solum ille qui praedeterminatur dicitur praedestinitus I 722 d. 4

— In praedestinatione est praecognitio et voluntas salvandi I 849 arg. 3 — In praedestinatione clauditur voluntas absoluta, non tantum antecedens I 821 1° — proprie est praeparatio quantum ad voluntatem antecedentem et consequentem, quae est bonorum tantum I 847 d. 4 — large dicitur etiam de praeparatione secundum quaecumque voluntatem Dei, quae est malorum *ibid.* — est a voluntate consequente ratione voliti solum I 729 3°

— non est omnium hominum, sed solum salvandorum I 744 f. 4 — est tantum bonorum et omnium bonorum I 746 1° — Deus non vult salvare nisi praedestinos II 287 f. 2

— dicit praecessorem praedestinantis ad praedestinatam I 702 f. 4. 703 a, 3°. III 477 f. 3 — dicit antecessorem III 480

PRAE

a — simpliciter dicta dicit antecessorem respectu praedestinati *ib.* 2°, 3°. 184 f. 4. 182 3° — dicit actum ut anteriorem I 745 6°

— est quid aeternum et ab aeterno I 703 a. 715 6°. III 182 4° — Esse praedestinatum est aeternum dictum de temporali I 521 f. 4

— est non existentis I 724 d. 8. III 477 f. 1, 2 — antecedit nostrum esse I 729 f. 4, 2 — importat inchoationem in esse implicite et ratione connotati III 242 a

— et reprobatio differunt ab aeterno ratione connotatorum I 609 f. 3, 3°. 647 b. 733 a — Esse praescitum et praedestinatum differunt quantum ad connotata contingentia I 709 b

— ratione principalis significati est aeterna, non tamen ratione connotati III 247 b. 248 1° — connotat praescientiam alicuius futuri III 182 4° — est aeterna, quia connotat effectum non in actu, sed in habitu I 608 3° — non habet effectum semper in actu, sed in habitu I 715 5°. 724 d. 8 — non ponit respectum realem in actu, sed in potentia respectu entis in potentia I 703 1° — dicit respectum ad creaturam secundum habitum, non secundum actum I 325 2° — ab aeterno connotat aliquid futurum I 703 4°. III 182 4° — non necessario ponit aliquid de praesenti sive actu, sed ponit aliquid secundum habitum sive de futuro I 724 d. 8

— includit propositum aeternum, temporalem gratificationem, aeternam glorificationem I 729 a — circa praedestinatum importat habitudinem effectus ad causam, acceptionem per gratiam et inchoationem quoad esse naturae III 478 a

— ex parte Dei praedestinantis est unius rationis et conformis modi respectu omnium III 244 a — quantum ad principale significatum omnes unum sunt III 246 a, 2°, 3°. 247 b — Deus non praedestinavit nos aspiciens ad aliquod aliud a se, sed unumquodque praevit in se et disposuit secundum rationem propriam III 246 a — Inter praedestinationes ex parte connotati sive effectus est distinctio et potest esse ordo *ib.* 4°, 3°

— est scientia in comparatione ad effectus in efficiendo respectu naturae rationalis I 615 d. 3 — connotat effectum in efficiendo quantum ad bonum superadditum naturae *ibid.* — proprie est de bonis salutaribus I 847 d. 4 — simpliciter dicta praeter praedeterminationem dicit respectum ad gratiam et gloriam III 480 1°. 182 3° — importat gratiae collationem respectu eius, respectu cuius importat antecessorem III 180 4° — Quanto maior gratia, tanto maior secundum illam praedestinatio III 484 f. 2 — ponit in actu vel in habitu bonum praestantius gratia praesentis iustitiae I 724 d. 8

— Effectus praedestinationis a solo Deo est tanquam a principio effectivo III 247 b — Effectus nostrae praedestinationis habet quendam ordinem ad effectum praedestinationis Christi III 246 1°

PRAE

— importat scientiam et voluntatem I 704 f. 2 — est scientia beneplaciti I 705 b — Secundum aliquos solis probabiliter est principalis in genere scientiae, quam dicit in recto *ibid.* — videtur contineri sub scientia practica, quae includit voluntatem *ib.* 2* — est in genere scientiae practicae, in quantum dicit beneplacitum respectu totius connotati I 722 d. 3 — importat voluntatem ut efficientem, scientiam ut disponentem, potentiam ut exsequentem, sed principalis est in genere voluntatis I 705 a — claudit in se scientiam et beneplacitum voluntatis et dispositionem voluntatis, quae est summa bonitas manifestanda I 724 d. 7

— dicitur liber IV 896 arg. 2. 898 1* — salvandorum et gratiae et gloriae dandae est scriptura libri vitae IV 898 b

— importat rationem praescientiae et rationem *causae* I 707 a — ex vi nominis importat causalitatem I 704 f. 4 — significat divinam essentiam ut causam gratiae et gloriae secundum earum ordinatam distributionem I 705 a — ratione scientiae dicit causam exemplarem, ratione beneplaciti voluntatis causam efficientem, ratione dispositionis voluntatis causam finalem I 724 d. 7

— est causa gratiae et gloriae I 704 f. 4 — Effectus praedestinationis est gratia I 729 f. 4 — ut dicit praeparationem boni, convenit etiam Angelis et Christo, ut dicit etiam liberationem a malo, proprie est hominibus I 722 d. 2 — Per gratiam praedestinationis Deus nos eripuit de statu peccati et de massa perditionis III 244 a — Nos sumus praedestinati ad participandam gratiam et gloriam successive et ad gratiam singularis personae *ib.* b

— est causa gratiae et tota causa, sed non causa salutis, ut excludatur cooperans et disponens I 724 d. 7 — non est causa salutis nisi includendo merita I 706 f. 4. 707 a. 713 6*. 733 b. III 372 5* — non est tota causa, sed cum causa contingente, scilicet cum libero arbitrio I 707 a — Praedestinationis infallibilitas non reddi inutilia bona opera I 713 6*

— ut dicit rationem causae, non necessario ponit effectum I 707 a — non est causa per necessitatem, sed per voluntatem *ibid.* — non necessario efficit salutem I 708 a — non infert necessitatem salutis nec necessitatem libero arbitrio I 706 f. 3, 4. 707 a — non tollit arbitrii libertatem I 706 f. 4 — nihil aufert libero arbitrio, sed tantum ponit in eo gratiam *ib.* f. 2

— ratione praescientiae infert salutem nec potest cassari nec discordare a libero arbitrio, secundum necessitatem consequentiae tantum I 707 b sq. — necessario infert salutem I 708 a — non ponit certitudinem in eventu ex parte rei sive necessitatem, sed a parte Dei ut praecognoscentis et disponentis habet certitudinem infallibilitatis et certitudinem immutabilitatis I 712 a — in praedestinatione non est certitudo necessitatis, sed immutabili-

tatis I 713 5* — habet simul proprietates causae universalis et particularis, necessariae et contingentis, sed non habet insufficientiam nec limitationem, inevitabilitatem nec vertibilitatem I 724 d. 7

— Nullus praedestinatus damnatur II 287 f. 2 — Praedestinati certissime liberantur I 714 f. 3 — Numerus electorum non potest minui nec augeri *ib.* f. 4, 6. 723 d. 4 — Iustorum numerus dicitur augeri et minui quantum ad statum praesentis iustitiae I 713 3* — Alii et plures possunt esse praedestinati, sed nunquam erunt, et si essent, ab aeterno praedeterminati essent *ib.* 5* — Aliquis non potest incipere esse praedestinatus, sed potest esse praedestinatus, quia ab aeterno potuit I 723 d. 4 — Plures possunt esse praedestinati, quam sint, in sensu diviso, non in sensu composito *ibid.*

— Istum esse praedestinatum est contingens I 708 a sq. 709 b — Nemo perdit locum, qui ei debetur secundum praedefinitionem aeternam, licet possit perdere I 712 4* — Praedestinatum posse damnari, est simpliciter verum, in quantum praedicatum inest subiecto sine forma implicata in eodem I 708 a sq. 709 a sq. — Praedestinatum possibile est damnari, non in sensu composito, sed diviso I 723 d. 4, 5

— est convertibile cum perseverantia finali, non idem I 730 5* *Vide V. Electio.*

— non potest a nobis certo cognosci I 716 4*. 733 b — Nemini revelatur, an sit praedestinatus, nisi sit confirmatus in bono I 712 1*. 733 b

— non exigit, quod homo semper procedat in bono, sed quod sit finaliter bonus III 679 a

— convenit personae ratione naturae III 182 2* — est in nobis non tantum ratione naturae, sed etiam ratione personae et magis proprie respectu personae III 243 arg. 3. 244 b

— quantum ad propositum aeternum meritum habere non potest I 729 a, 2*, 3* — quantum ad ordinationem voliti ad Dei voluntatem non habet rationem causalem nec meritariam I 732 b. 734 4*. 742 d. 1, 2 — non est simpliciter voluntaria, sed ab aeterno habet rationem congruitatis ex parte connotati I 733 a. 734 b — habet rationem in generali et in speciali secundum ordinem congruentiae, nobis tamen ignotam I 733 a sq. 742 d. 1, 3 — Asserere, merita esse rationem congruitatis, non est error, sed quaedam temeritas I 742 d. 1 — Divinum beneplacitum est ratio non tota I 733 2*. 734 7*

— cadit sub merito secundum quid quoad connotatum, quod est temporalis gratificatio I 729 b — quantum ad connotatum potest habere causam dispositivam per modum meriti et excitativam per modum exempli III 248 a — potest habere causam contingentem *ib.* 4*

— iuvatur orationibus Sanctorum ratione connotati, quod est gratia I 729 4* — iuvatur orationibus Sanctorum III 247 f. 2 — Pro praedestinati orandum IV 950 2*

PRAE

— Prophetia praedestinationis III 179 f. 3

— Praedicamenta — non sunt in Deo I 456 a *Vide V. Deus 41.* — omnia trans-eunt in substantiam I 456 a *Vide V. Deus 9.*

— Praedicatio — in Deo verissime est I 590 f. 4 — In divinis excedit praedicationem circa res inferiores I 576 4* — Aliquid praedicatur de Deo per essentiam, vel per inherentiam, vel per causam, vel per unionem I 522 a. 749 arg. 2. III 174 b. 172 3* *Vide V. Deus 40.* — Per identitatem praedicatur idem de eodem re, diverso tamen secundum rationem intelligendi et dicendi, vel de eodem secundum substantiam, diverso secundum modum se habendi I 591 5* — Praedicatione per identitatem suppositum de termino formali vere praedicatur I 105 d. 4 — In divinis praedicatione per identitatem natura praedicatur de re naturae I 406 d. 5

— In divinis sunt tres modi dicendi, qui sumuntur a parte rei, essentialis, personalis et notionalis, et tres modi praedicandi, quorum mutatio efficit figuram dictionis I 144 a. 452 b. 461 6*. III 439 5* *Vide V. Deus 33 et V. Communicatio idiomatum.*

— Per divini verbi praedicationem est plantatio et rigatio I 547 b — Verbum divinum primo lactatum est semen, deinde accepit irrigationem pluviae *ibid.*

— Fideles, qui audiunt aliquid novum praedicari, non debent statim assentiri, quousque noverint, illud universaliter ab Ecclesia teneri III 543 5*

— Habentes curam animarum aliis fidem explicare et manifestare tenentur III 544 a — est opus privilegiatum IV 726 b

— Praedicator — non tenetur exsequi officium nisi pro loco et tempore, quando imminet periculum, vel obedientia compellit IV 295 5* — magis quam alii tenetur credere omnes articulos fidei explicite et distincte III 544 a — In corde bonorum praedicatorum verbum est vivum, in corde malorum est mortuum IV 290 3* — fervens accendit affectum *ibid.* — Doctrina praedicatoris loquentis exterius non sufficit sine doctrina Spiritus sancti loquentis interius III 529 d. 2

— potest recipere mercedem propter laborem et suam sustentationem, sed non ex intentione principali IV 648 4* — In praedicante amor pecuniae non depravat Evangelium IV 714 f. 3

— Praedicans ex vana gloria peccat II 940 b — Qui praedicat propter vanam gloriam tanquam propter finem principalem peccat mortaliter; qui vero finaliter praedicat propter Deum, sed quasi a latere placet ei delectatio laudis, peccat venialiter IV 726 a sq.

— Praedicatoribus debetur aureola ratione decoris, quem habent de conversis per ipsos II 287 b. IV 757 a — Qui praedicat non tantum meretur aureolam, si aliquid convertat IV 757 b — meretur aureolam per actum praerogativae iunctum

PRAE

officio IV 636 d. 4 — Quantumcumque aliquis velit praedicare, nisi exeat in opus, non meretur aureolam IV 757 b

— possunt dare indulgentiam ex parte episcopi, sed non auctoritate ordinaria IV 535 1* — Praedicatoribus datur privilegium audiendi confessiones IV 453 b sq.

PRÆDICTIO — de contingente est certa et infallibilis, sed non necessaria I 679 a. 723 d. 6 — non potest dependere a futuro I 677 arg. 4. 678 b. 679 a — Divina sententia per prophetiam praedicata mutari potest III 418 5* — futurorum dicitur divinatio, quia ea certe scire est actus divinus II 195 a

— Deus potest praedicere casum I 681 d. 4. II 438 a, 4* — casus non cogit desperare sicut revelatio I 682 d. 4. II 180 4*

PRÆDOMINANTIA — in naturis unibilibus facit ad conversionem unius in naturam alterius, vel ad foundationem et substantificationem unius in altero III 458 a — Quando aliqua duo uniuntur, quorum unum praedominatur alteri, praedominans trahit ad se illud cui praedominatur III 457 f. 4

PRÆELECTIO — per modum desiderii supponit electionem, non ea quae est per modum fugae IV 1038 2*

PRÆLATIO — Aliquid praefertur alteri aut per modum excedentis solum, aut per modum excedentis et influentis, aut per modum imperantis II 252 a, 3* — perfecta importat excessum et influentiam et praesidentiam *ib.* a sq. — est inter aliquos natura aut electione aut violentia II 169 2*

— attenditur secundum ascensum et descensum IV 508 b — In praelatione non est aequalitas IV 506 6* — In operibus Ecclesiae est gradus secundum comparisonem ad primum principium, ex quo fluit totum regimen et operatio in corpore Ecclesiae, et ideo virtus prior est superior IV 597 2* — Quanto inferiores sunt praelati, tanto sunt plures et tanto minorem habent potestatem IV 508 b

— quantum ad influentiam et praesidentiam est inter ordines Angelorum ratione ministerii et cessabit in patria II 252 b, 2* — inter daemones cessabit post iudicium II 468 arg. 2

— ordinaria non datur mulieribus IV 650 1*

— non est effectus nec signum aeternae electionis I 746 b, 4* — non est tantum bonorum nec omnium bonorum *ib.* 4*

— Quamvis bonum sit et licitum aliis praeesse, non tamen est appetendum, sed potius fugiendum III 869 b — cum amatur, frequenter est occasio superbiendi et quodam modo apostatandi et recedendi a Deo *ibid.* — Recusare praelationem est in salutis dispendium, si persona utilis sit et canonice eligatur, et a maiori iniungatur; sed vergit in salutis profectum, si sit persona inutilis III 879 b

PRÆLATUS — Praelatorum status est perfectissimus, quia ibi simul iuncta est contemplatio cum actione IV 805 arg. 6 — Praelatorum status est medius inter statum contemplativorum et activorum II 240

a — Perfectio praelationis consistit in regimine subditorum III 662 a — tenentur ad maiorem perfectionem quam subditi III 660 f. 3 — Summa perfectio, quae a praelato exigitur, est, ut ponat animam pro subditis *ibid.* — malus et eius peccatum multum obest subditis, et eius oratio multum prodest in ipsius poenitentia et sanctitate IV 345 b

— Praelati officium est inferiores in gradu suo statuere et collocare in ordine et murum ponere se sive gregem suum defendere IV 467 b

— Qui habet plenam potestatem super praelatos inferiores non est tantum praelatus mediatu respectu inferiorum II 4016 d. 2

— Si praelatus superior iniungat inferiori, ut nihil praecipiat subdito, hoc tamen non dicit subdito, subditus tenetur obedire inferiori praelato praecipienti IV 743 d. 4

— possunt se cuicumque sacerdoti subiicere in confessione IV 510 b sq. — Potestate praelationis par non potest ligare parrem nec superiorem IV 489 a

— principales in Ecclesia sunt Apostoli et episcopi eorum successores IV 467 b

— de religionibus assumpti non tenentur obedire praelatis sui ordinis IV 823 arg. 5 — Religiosi promoti ad praelationes non dispensantur a voto paupertatis et obedientiae IV 824 5*

— possunt alienis communicare bona sui collegii, sed non poenas relaxare IV 535 2*, b — religionum aliquam auctoritatem habent bonorum sui collegii, non tamen respectu meriti Christi nec auctoritatem plenariam respectu thesauri Ecclesiae *ib.* 2*

PRÆMISSAE — referuntur ad conclusionem per collationem et illationem I 34 3* — exponunt conclusionem III 255 f. 3

PRÆMIUM — optime ordinatur ad merita secundum iustitiam IV 964 b, 3* — Deus est iustus remunerator IV 883 f. 3 — respondet merito *ibid.* 886 arg. 3. 4010 f. 3 — Deus retribuit secundum iustitiam, sed supra merita II 667 b. IV 964 b — Deus remunerat hominem supra condignum quantum ad meritum substantiale III 390 4* — Deus est prior ad praemiantum quam ad puniendum IV 989 f. 2 — Deus in conferendo praemium non tantum attendit suae liberalitatis manifestationem, immo etiam gloriae nostrae promotionem III 844 4*

— ad quod est tendendum, est terminus necessario sciendus IV 583 b

— est substantiale et accidentale II 458 2* — est aureae, fructus et aureolae IV 756 b — substantiale dicitur aurea, accidentale aureola *ib.* f. 4 — substantiale prae-cellit accidentale IV 408 arg. 3

— substantiale in Deo consistit IV 4009 a. 4010 b — substantiale est bonitas divina I 55 f. 4 — substantiale est gaudium de bono increato II 286 a, b — essentiale est bonum summum, quod Deus est, secundum quod videtur, diligitur et tenetur

PRAE

secundum tres dotes animae III 727 a — substantiale consistit in visione et fruitione Dei ut fundamenti et substantiae totius nostrae beatitudinis II 932 a — primum est cognitio divinae essentiae II 423 a — substantiale consistit in videndo et amando Deum III 677 4* — substantiale est gaudium de participatione Dei perfecta IV 4005 a *Vide V. Gaudium.* — Substantia praemii consistit in cognitione et dilectione gloriosa III 289 b

— substantiale est bonum aeternum I 314 f. 6 — substantiale est inamissibile II 288 a — in caelo est aeternum IV 556 4* — substantiale est invariabile I 460 2* *Vide V. Beati et V. Beatitudo.*

— substantiale est unum II 256 3*, III 558 f. 2. 802 f. 3 *Vide V. Merces.* — unum est omnium sicut obiectum et per conformitatem beatitudinis IV 4010 b sq.

— aeterna perduntur quocumque peccato III 804 4* — omnium virtutum perduntur uno vitio propter illarum connexionem *ibid.*

— sunt differentia sicut merita IV 4010 f. 3, b — est differens quantitate gaudii et remunerationis IV 4011 a — In gradibus praemiorum erit ordo secundum quantitatem gloriae II 546 b

— substantiale debetur radici caritatis II 927 4*. 928 5*. IV 756 b. 757 4* *Vide V. Caritas - meritum et V. Meritum - caritas.* — Quantitas praemii substantialis respondet quantitati radicis caritatis II 286 b. III 387 arg. 2. 669 a. 677 4* — essentiale augetur dispositive maiore quantitate dati, non directe et proprie II 930 a, 3*, 4* — *Vide V. Meritum - augmentum.* — Augmentum, quod respicit praemium substantiale, non est in potestate gratiae II 665 2*

— accidentale est gaudium, sine quo potest haberi vita aeterna II 933 6* — accidentale addit ad substantiale IV 409 3* — accidentale consistit in gaudio de bono creato, vel de liberatione ab aliquo malo II 932 a *Vide V. Gaudium.* — accidentale est aureola, vel delectatio interna, vel diminutio poenae *ib.* b — accidentale est aureola IV 408 arg. 3 — accidentale non tantum est aureola, sed etiam gaudium de aliquo bono creato II 930 4* — Non omne praemium accidentale est aureola II 289 b — accidentale est in plus quam aureola II 933 6* — accidentale est omnis remuneratio excludens miseriam IV 4005 a

— accidentale habetur ex propriis bonis operibus II 289 b — accidentale acquiritur in bonis operibus ministrando II 286 b — accidentale respondet operibus, maxime privilegiatis II 927 4*. 928 5* *Vide V. Aureola.*

— Tanto operi debetur tantum praemium ex Dei promisso II 667 b — Meliori virtuti debetur maius praemium III 802 f. 3 — Uni et eidem secundum diversos status debetur diversum praemium I 308 f. 3 — Respectu praemii creati quilibet respectu alterius aliquam habet praerogativam II 256 3*

PRAE

— Praemium visionis divinae essentiae nemo obtinet nisi gratuita Dei influentia II 123 a *Vide V. Gloria-gratia et V. Gratia-gloria*. — Ad praemium essentiale disponit gratia gratum faciens IV 408 arg. 3. 109 a

— essentiale est statim reddendum, sed stola secunda post resurrectionem IV 887 3* — Animae praemiantur post mortem IV 518 a *Vide V. Gloria in fine*. — Re-tributio bonorum est per resurrectionem mortuorum immutandorum per gloriam IV 583 b

— aliquod concomitatur omne opus bonum, sed eius magnitudo nunc absconditur II 849 2*

— Caritas non intuetur praemium creatum, sed intuetur increatum III 557 5* *Vide V. Mercenarius*.

— Summa caritas est ipsum praemium III 388 2* — Caritas, prout ipsa eadem est in patria consummata, est praemii complementum III 727 a *Vide V. Caritas-patriae et-meritum*.

— sunt speranda III 559 f. 3 — Assecuto praemio, tollitur spes III 586 d. 6

— Nihil praemiatur nisi quod meretur IV 990 arg. 2 — Aliquid est remunerabile, quod est aptum natum mereri, vel ipsi merenti coniunctum, vel ad ipsius obsequium ordinatum *ib.* a sq. — debetur merenti homini secundum liberum arbitrium in se ipso, vel in corpore, vel in ordinatis ad eius obsequium *ib.* b *Vide V. Caelum-corpora*.

PRAEORDINATIO — ponit effectum in potentia tantum I 745 5*

PRAEPARATIO — proprie est quantum ad voluntatem antecedentem et consequentem, large est secundum quamcumque voluntatem I 847 d. 4 — In causa, quae non indiget materia, praeparare non est aliud quam disponere et proponere I 703 5* — Causa operans secundum materiam praefactam non dicitur praeparare, quando solum vult et disponit intus, sed quando materiam aptat exterius *ibid.* — ubi est dispositio contraria, nullo tamen modo resistens, non est cum successione IV 391 5* — simpliciter est bonorum secundum voluntatem antecedentem et consequentem, large accepta secundum quamcumque voluntatem est malorum I 847 d. 1 *Vide V. Praedestinatio*.

— Antequam homo habeat caritatem, potest se praeparare ad habendam caritatem per opera pietatis IV 353 b — ad gratiam fit operibus pietatis IV 352 1* *Vide V. Gratia 49, 21 et V. Iustificatio*. — Adultus praeparat se ad gratiam per usum liberi arbitrii IV 386 2* — ad gratiam fit motu fidei IV 44 b. 32 b — ad iustificationem est per Sacramenta IV 42 2* — Liberum arbitrium non potest se sufficienter praeparare ad gratiam sine auxilio gratiae II 676 1*, 2*. 677 4*. 683 5*. 692 d. 4 — ad iustitiam aliquando dicitur iustificatio IV 422 b. 423 1*

PRAEPOSITIO — importat aliquam habitudinem et respectum ad extrema I 415 b

— quaedam important habitudinem repugnantiae, quaedam distantiae, quaedam causae, quaedam convenientiae I 350 6*

— sunt transitivae I 415 arg. 1. 446 d. 2. II 36 d. 2 — construuntur cum obliquis I 446 1* — quantum est de virtute suae significationis, dicit transitionem solum quantum ad modum, ratione materiae vero etiam quantum ad rem I 416 1*. 650 d. 2

— dicunt transitionem et ita distinctionem I 404 d. 4. 415 arg. 4 — distinguunt, ubi dicunt transitionem quantum ad rem I 404 d. 4. 416 1*. 650 d. 2 — quae importat habitudinem causae vel principii, dicit distinctionem I 446 d. 2

PRAEPOSITIVI — positio, proprietates esse ipsas tres personas, differentes solummodo in modo loquendi I 452 b. 572 b

PRAEPOSTERATIO — *Vide V. Caritas-ordo*.

PRAEPUTIUM — aliquo modo est de veritate corporis IV 287 d. 2

PRAESCIENTIA — Praecognoscere futura est solius rationis III 375 arg. 3 — Solus Deus actu cognoscit futura contingentia, et ille qui cognoscit in Deo, vel per revelationem factam a Deo II 419 b — Contingentia futura et occulta non cognoscuntur nisi per donum prophetiae III 728 d. 2 — Praecognitio futurorum contingentium est fructus pietatis II 129 d. 2 *Vide V. Contingens et V. Futurum*.

— Qui vult expedite procedere debet praecognoscere et praevidere viam III 748 b

— Omne agens rationabiliter, non a casu, vel ex necessitate, praecognoscit rem, antequam sit I 600 f. 2. 686 a — Omne produciens res secundum ordinem et libertatem producit eas praecognoscens I 685 f. 3 — Artifex non potest producere, nisi praecognoscat II 16 arg. 4

— Deus, antequam res producat, distincte cognoscit et actu I 607 f. 4 — Divinam praescientiam esse impie haeretici negant I 675 a — Deus unumquodque praevидit in se III 246 a

— dicit praecognitionem futuri I 669 b — est cognitio Dei in comparatione ad res, in quantum connotat eventum I 645 d. 3 — dicitur scientia ante rem I 672 b — dicit scientiam et antecessionem I 645 d. 4. 669 arg. 2. 684 d. 2. 695 arg. 4 — divina praecedat omne futurum I 669 arg. 2 — connotat veritatem rei scitae I 698 d. 4 — connotat veritatem circa futurum I 678 b. 723 d. 6

— ratione scientiae dicit essentiam absolutam I 615 d. 4 — Principale significatum est scientia I 698 d. 4 — Principale significatum est divina essentia, connotatum sunt res I 672 f. 4

— importat ordinem ad posterius, et quod sic dicatur, venit ex futuritione rei I 672 b — non diceretur, si nihil futurum esset I 599 b — connotat futurum contingens I 678 b. 679 a, 6*, b. III 510 b — non est nisi futuri, et ut futurum est I 690 f. 2. 695 arg. 4 — aspiciet futurum et connotat circa ipsum veritatem I 723 d. 6 — Praecognitio non connotat actualem rei

PRAE

existentiam, sed connotat rei futuritionem I 679 5* — Esse praescitum nihil ponit circa subiectum in actu I 675 3*. 679 6*. 708 b — connotat ens temporale ut non ens actu, sed ens in potentia I 742 d. 4 — De ratione praescientiae est futuritio, non ut importat successionem temporis, sed ordinem temporalem ad aeternum secundum consecutionem I 681 d. 2

— est aeterna I 599 b. 702 f. 2 — Quidquid Deus praescit aeternaliter praescit I 702 f. 2 — dicit quid aeternum et ab aeterno I 684 d. 2 — dicit aeternum quantum ad id quod significatur per nomen, sed non quantum ad rationem nominandi *ibid.* — non coepit secundum rem, sed solum modus significandi coepit *ibid.* — non dicit actum scientiae ut futurum I 616 d. 6. 696 1* — non dicit totum, quod dicit, de futuro I 677 arg. 4. 678 a

— dicit aliquid aeternum, connotando temporale I 679 7*. 742 d. 4 — dicit actum divinae cognitionis et ordinationem futuri ad illum actum I 678 b. 679 b. 699 d. 5 — Actus divinae praecognitionis ab aeterno fuit in Deo et differt a re futura I 678 a

— Praevisio ab aeterno est solum eorum quae sunt, vel fuerunt, vel erunt I 691 a — est eiusdem cuius est cognitio visionis *ibid.* — est respectu finitorum I 775 3*

— Deus omnia simul praescit ab aeterno sine successione I 690 arg. 3

— Dei est solum respectu veri I 678 b. 707 b. 829 4* — est respectu veri, quia divina, respectu omnis veri, quia nihil latet Deum I 672 4* — Deus praevидit omne contingens, quod eventurum est III 540 3*

— potest esse respectu veri, quod non est ab ipso Deo I 672 4* — Deus multa praescit, ad quae non est eius voluntas I 669 arg. 4 — Ad hoc quod aliquid sit in Dei praescientia, sufficit, quod ipsum, vel eius causa, vel eius oppositum sit in Deo tanquam in causa I 829 4* — Deus praescit malum, in quantum oppositum mali, vel eius principium est in Deo ut in causa I 670 4* — est respectu malorum I 669 arg. 3. 774 arg. 4

— Actus divinae praecognitionis non dependet ex futuro I 678 a, b. 679 a, b — Praecognitio Dei non dependet ab opere I 490 a — Respectus ad futurum est ipsa divina essentia, sed nihil dicit respectivum sive dependens nisi solum secundum modum intelligendi I 681 d. 2

— divina non potest causari a re creata et temporali I 672 f. 2-4. 673 b — non causatur aliquo modo a futuro I 678 b — non causatur ab eo quod non est ab ipso I 673 a — non causatur a rebus secundum rationem essendi I 672 b — Res non sunt causa proprie dicta praescientiae Dei nec causa sine qua non *ibid.* — Futurum est causa praescientiae secundum rationem inferendi et dicendi *ibid.*, 4* — ponitur, cum ponitur futurum, quia est respectu omnis veri *ib.* 4*

— Deus praescit per causam, non per effectum nec per speciem I 669 arg. 3 —

Deus per ideas cognoscit res futuras ita certitudinaliter, sicut si essent praesentes I 696 b

— est certa et infallibilis nec ei potest subesse falsum I 723 d. 6. III 509 4* — non fallitur nec potest falli I 676 4*. 707 b. 708 4*. 712 a. 844 4*. III 510 2* — In divina praecognitione est certitudo, quia non dependet ex futuro I 678 a. 679 b — falli non potest, quia non dependet a re *ib. b* — futuri contingentis est certa, quia est independens a praecognito I 707 4*

— est infallibilis, quia totum posse praesciti circumplectitur, et ideo in nullo potest falli nec circumveniri I 707 4* — includit liberum arbitrium, eius cooperationem et vertibilitatem *ib. b* — Deus per praescientiam ab aeterno cognovit omne, quod poteramus cogitare et velle, et in quam partem nostra voluntas et operatio inclinaretur I 708 4* — Ambit totum velle et posse et agere *ibid.* 841 4*

— Praescitum necessario sequitur ad praescientiam I 675 b. 676 4*. 708 4* — ponit futurum, respectu cuius est I 669 arg. 2. 677 f. 4, 3 — ponit futurum, quia est respectu veri I 672 4* — Semper evenit, ut Deus praescivit I 712 a — semper notat rei eventum I 695 4* — Deum praescire et rem futuram esse, est convertibile I 672 3*

— Cum divina praescientia stat contingentia circa res I 675 f. 4 — non subtrahit aliquid contingentiae rei evenientis I 844 4*. III 510 3* — non imponit rebus necessitatem, sed praescit modum contingentiae, secundum quem eventurae sunt I 675 b — divina praescit res, sicut sunt eventurae, cum nihil praesciat nisi verum *ib. f. 4, b.* 707 4* — non imponit necessitatem absolutam, sed consequentiae I 675 b. 707 b — Haeretici ponentes, praescientiam imponere rebus necessitatem, abstulerunt liberum arbitrium et peccatum, destruentes bonos mores, vel abstulerunt a Deo praescientiam et a propositionibus de futuro veritatem I 675 a — nihil aufert libero arbitrio I 674 f. 2

— Praescitum potest aliter esse, quam Deus praescit, divisim, sed non coniunctim I 676 5* — Praescitum possibile est salvari I 677 f. 2

— Deum praescire contingens aliquid, est contingens I 678 a. III 514 3* — Non est necessarium, Deum praescire quod praescit I 723 d. 6. 777 d. 5 — Hoc esse praescitum, non est necessarium nec de inesse simpliciter I 675 2*. 677 f. 2 — Deum praescire aliquid non est contingens ratione totalitatis sive principalis significati, sed connotati, quia ordinatio futuri ad actum cognitionis non est necessaria I 678 b sq., 5* — Deum praescire futurum est contingens ratione connotationis ad contingens I 679 2*, 6*, 7*, b. III 514 3* — Divina praevisio sic praevidet, quod quamvis actus divinae praecognitionis sit in se necessarius, tamen comparatio ipsius ad futurum contingens non est necessaria, sed contingens III 510 b — Actus divinae cognitionis aeternus

ponit aliquid existens necessarium et aeternum, sed ordinatio ad futurum est contingens I 679 b. 695 4* — Habere cognitionem est actus aeternus et necessarius I 679 a. 699 d. 5 — Actum divinae cognitionis necessarium est esse sive fuisse I 678 b. 679 1*. 709 a. 723 d. 6

— Deum praescire aliquid futurum contingens est immutabile I 679 6* — Quod praescitur semel semper praescitum fuit *ibid.* 699 d. 5. 709 a, b

— Deus potest non praescire futurum contingens, ita quod nulla mutatio fiat circa futurum I 679 6*. 699 d. 5. 709 a — Futurum praescitum potest non esse, nulla facta mutatione I 679 b — Deus potest intelligi non praescire aliquid, quod praescit, non per remotionem actus cognitionis, sed ratione connotati contingentem ad illum ordinati I 678 b — Deus potest aliquid praescire, quod non praescit, quia aliquid potuit habere ab aeterno ordinationem ad actum Dei, quod tamen non habet ordinem I 699 d. 5. 709 a — potest esse respectu alicuius, cuius non est, et alicuius non esse, cuius est I 775 d. 5 — Deus potest praescire oppositum eius quod praescit, sine sui mutatione I 844 3*

— potest esse plurimum, quam sit I 690 f. 2. 691 a sq. 777 d. 5 — Deus potuit ab aeterno simul plura praescire et potest praescisse quantum ad substantiam praescitorum, sed non simul plura quantum ad rationem paucitatis et pluralitatis I 691 3* — Dei non potest augeri, quia Deus uno et eodem praescit multa et unum *ib. 4** — Plura potuerunt esse a Deo praescita, sed non possunt augeri sive de paucioribus fieri plura *ibid.*

— respectu creati, quod incipit esse praesens, dicitur desinere, sed nunquam incipere I 742 d. 4 — Quod desinit esse futurum desinit praesciri *ibid.* — Deus desinit praescire ratione connotati I 679 7*. 698 d. 4

— de se non dicit causalitatem I 704 f. 4 — quantum ad rationem nominis non significat in ratione causae I 669 b — ut dicit simplicem notitiam, non causat I 673 b — quantum ad rem importatam semper dicit causam, sed non respectu mali I 669 b sq. — est causa futurorum in essendo, vel tantum in consequendo I 670 2* — et futurum secundum rationem inferendi sunt mutuo causae, quia mutuo antecedunt et consequuntur I 672 b, 4* — non est causa futuri secundum rationem dicendi *ib. b* — est causa aliquorum praescitorum *ibid.* — est causa honorum, quae a Deo procedunt I 670 4* — respectu eius quod dicit entitatem simpliciter, est causa et idea, sed respectu privationis ratio causalitatis et ideae est respectu oppositi *ib. 4** — est causa oppositi eius quod habet causam deficientem in creatura *ib. a* — In pluribus non est causa, aut non est tota causa I 674 f. 3 — non est tota causa futurorum, quorum Deus et creatura simul sunt causa I 670 a

— est ratio operandi in actu I 775 a — complectitur totum agere, sed non posse *ib. 3** — Deus non potest aliquid facere sine praescientia *ibid.* 777 d. 5

— continet reprobationem et ei appropriatur I 615 d. 3 — specialiter dicitur de reprobatione, quia minus distrahit a ratione scientiae I 722 d. 3 — Praescitum esse differt ab esse praedestinatum quantum ad connotatum contingens I 709 b *Vide V. Praedestinatio.*

— Praescitum potest habere vere spem III 585 d. 4

— PRAESENS — dicit ens in actu I 189 d. 5 — Terminus supponens verbo de praesenti non habenti vim ampliandi, supponit pro eo quod actu est IV 490 arg. 3 — verbi *est* est instantaneum IV 491 b

— non proprie, sed large de Deo dicitur I 164 d. 8 — dicitur de Deo, quia duratio eius non interruptitur *ibid.* — dictum de Deo importat durationem divini esse sine intervallo I 490 d. 5 — In Dei veritate est solum praesens I 695 f. 2. 709 a

— Aliquid est praesens ut nunc, vel simpliciter I 776 d. 4. III 80 d. 5 — Omne praesens secundum statum suae praesentia litatis est necessarium et non potest non esse I 696 arg. 2 — Quod fit de praesenti, impossibile est, in praesenti non fieri I 842 b

— divinae aeternitatis idem et uniforme circumplectitur omne tempus I 708 b *Vide V. Nunc.* — divinae aeternitatis non mutatur *ibid.*

— PRAESENTIA — importat habitudinem eius qui praesens est et cui est praesens I 645 4* — est secundum locum et secundum tempus I 641 f. 4 — Praesentia secundum tempus sunt in eodem tempore, praesentia secundum locum sunt in eodem loco *ibid.* — Per praesentia litatis indistantiam contentum est in continente I 649 a — Per praesentiam corporalem aliquid potest esse localiter, quod non est secundum commensurationem IV 223 3*

— Quod unitur alii secundum praesentiam tantum non permiscetur illi I 639 4*

— locati supplet loci indigentiam I 644 b — Esse praesens alicui non ponit imperfectionem et indigentiam *ibid.* 653 4*

— Aliquid dicitur praesens alicui quantum ad rationem cognoscibilis, aut quantum ad substantiam I 304 d. 2 — Aliquid est praesens alicui vel ut principium conservans et continens, vel ut obiectum immutans et movens II 423 3* — Aliquid potest esse praesens alicui, etiam si non operetur I 649 b

— Aliquid est praesens quantum ad rationem cognoscendi aut a parte cognoscibilis, aut a parte cognoscentis I 304 d. 2 — Aliquid est praesens in ratione cognoscibilis vel secundum effectum, vel secundum se *ibid.* — facit ad nobilitatem cognitionis I 695 f. 3 — Quanto aliquid magis est praesens alicui, tanto certius est ei II 194 f. 4 — Sol est praesens caeco, sed ipse absens est lumini I 304 d. 2. 720 f. 3

PRAE

— Immensitas divinae praesentiae non patitur, aliquid absenti a Deo I 690 4* — Deus est praesentior cuilibet rei quantum ad substantiam quam quaelibet alia res I 304 d. 2 *Vide V. Deus 21*. — Deus est praesens omnibus per essentiam et per cognitionem I 688 f. 7 — Deus est unitus animae per praesentiam I 68 f. 3. 70 a *Vide V. Deus 55*. — De praesentia per gratiam *vide V. Gratia 10* et *V. Inhabitatio*.

— Deus est omnibus praesens et omnia ei praesentia propter praesentialitatem aeternitatis simplicem et infinitam I 696 b — Omnia dicuntur esse praesentia Deo non secundum veritatem existentiae rerum, sed secundum cognitionem, qua omnia actu cognoscit et cui omnia sunt praesentia sine successione I 616 d. 6 — Omnia sunt praesentia apud Deum quantum ad cognitionem, in qua nulla cadit successio I 738 4*

— *Praesidere* — *Vide V. Potestas*.

— *Praestigia* — fiunt virtute daemonum II 228 f. 2. 229 a sq. *Vide V. Daemones -tentatio*.

— *Praesto* — Deus praesto est omnibus 821 a *Vide V. Deus 55*.

— *Praesumptio* — Praesumere, ut dicit confidentiam et tendentiam in aliquid, sequitur credulitatem cognitionis, tenet se tamen ex parte affectionis III 580 3*

— confidentiae de divino adiutorio est virtutis, sed praesumptio superbiae de proprio ingenio est peccatum I 22 d. 4 — est excessus spei non quantum ad intentionem actus, sed propter defectum aliquius conditionis, quia sperat sine meritis III 562 1* — solummodo Dei misericordiam et benignitatem intuetur III 583 d. 2 — est contra iustitiam II 991 arg. 3. 992 a

— Qui credit, merita propria sibi sufficere, effertur et decipitur III 540 f. 4. 541 2* — de meritis suis sive de aliquo, quod quis habet in se, est species superbiae II 995 2* — est peccatum superbiae II 145 f. 7 — est peccatum in Spiritum sanctum II 985 a. 992 a — de impunitate, qua quis dat totum divinae misericordiae et aufert ei omnino rigorem iustitiae, est peccatum in Spiritum sanctum, quia claudit viam ad gratiam et viam ampliat ad peccatum II 995 2* — clauditur sub obstinatione, qua quis non timet poenam II 992 b — est contra timorem *ibid.*

— in iudicio habet ortum a voluntate II 953 6* — potest committi, etiam si nulla actualis culpa praecesserit II 985 a — Stulta arrogantia habet in nobis esse secundum potentiam deliberativam II 943 2* — praecedit excaecationem rationis et perversionem appetitus II 145 f. 7. 146 b

— quae est secundum veritatem, est reprehensibilis, quia superbiae, sed praesumptio, quae non est nisi secundum propriam aestimationem, est laudabilis, quia humilitatis I 22 d. 4 — in investigatione divinorum mysteriorum est peccatum IV 252 d. 4

— De quolibet praesumendum est bonum, nisi probetur contrarium IV 492 a. 681 5* — Ecclesia iudicat secundum probabiles praesumptiones IV 689 3*. 704 d. 3

— *Praeter* — aliquid dicitur quod non est secundum illud nec contra I 848 d. 2

— *Praeteritum* — sive quod fuit non est I 792 a — aliquo modo non ens est I 1451 b — non dicit vere ens in actu, sed illud quod fuit et non est I 754 a — non est nec est ordinatum ad praesens *ibid.* — non dicit omnino nihil, etiam si de esse eius nihil omnino remanserit I 753 b — recte dicitur carere omni existentia *ibid.* sq. — Propositio de praeterito non fundatur super aliquid ens actu vel potentia I 754 a — Propositio de praeterito fundatur super ordinem eius ad praesens I 829 b

— semper significat ut praeteritum I 190 d. 5 — Verbum de praeterito significat praeteritum, nisi habeat vim ampliandi ad futura III 182 4*

— Non resumitur idem quod praeteritum IV 430 b — Transiens in praeteritum efficitur intransmutabile et amplius idem numero resumere non potest II 941 1*

— non indiget producente nec conservante I 754 a — Deus non potest destruere praeteritum *ibid.* 791 4* — in quantum largius sumtum includit successionem temporalem, potest destrui a Deo I 754 a

— necesse est esse praeteritum I 723 d. 6. 753 b. II 975 a. IV 947 d. 4 — Contingens transiens in praeteritum est necessarium III 248 4* — Omne dictum de praeterito verum est necessarium, si transit omnino in praeteritum, non vero, si connotat contingens I 678 b. 679 2*. 723 d. 6. III 510 b

— In praeterito est perfecta certitudo IV 384 5* — Homo non cognoscit praeterita per ea quae sensu cognovit, sed per divinam illuminationem III 549 3*

— non cadit in Deo I 151 b. 163 d. 5 — In Deo nihil transit in praeteritum I 709 a — est in effectibus Dei, sed non circa ipsum III 513 3* — non proprie, sed large de Deo dicitur I 164 d. 8 — dicitur de Deo, quia eius duratio non coepit I 163 d. 8 — dictum de Deo significat, eum nunquam habere principium I 190 d. 5 — dictum de Deo importat durationem divini esse sine initio *ibid.*

— Anima circa praeterita non ordinatur principaliter per aliquam virtutem III 557 2* — Rememoratio praeteritorum factorum annectitur actus prudentiae, ut futura melius agat, praeteritorum malorum actus poenitentiae, ut doleat, praeteritorum beneficiorum, ut gratias agat *ibid.* — Memoria praeteritorum ordinat ad cautelam futurorum III 729 d. 2

— *Praevaricatio* — humani generis sumit exordium ab homine tanquam a principali auctore, a daemone sicut a suggestore III 41 4*

— *Praxis* — Scientia per modum praxis est in qualibet virtute et eis essentialis IV 484 4*

— *Presbyter* — vocatur senior vel episcopus IV 643 1* — Presbyterae vocantur viduae et seniores et matronae IV 650 a

— *Pretium* — Carius habetur id quod emitur quam pretium, quo emitur, quando pretium ab emente omnino alienatur et

PRI

transfertur in dominium alienum III 705 1* — pro quo eramus obligati, solum est in redemptione a Christo secundum humanitatem IV 131 2* *Vide V. Redemptio*.

— *Primitia* — dicuntur ea quae primo nascuntur, in quibus intensior est naturae vigor, ut ad maturitatem pertingant III 95 d. 2 — dicitur ab eo quod est primum prioritate temporis, vel dignitatis III 94 d. 2

— *Primogenitus* — privat ordinem ad anterius, sed non ponit ordinem ad posterius IV 713 d. 4

— *Primum* — est quod habet ordinem et non ad principium I 497 b — Non esse ab alio est esse primum I 470 a. 498 a — dicitur per privationem prioris, aut respectu secundi I 500 4* — supponit prius I 220 arg. 4 — et immediatum est idem I 225 arg. 3 — dicitur aliquid et secundum ordinem temporis et secundum ordinem dignitatis III 94 d. 2

— ratione primi dicit nobilem positionem et ad eius positionem sequitur positio secundi I 470 a — est conditio nobilitatis *ibid.* 472 a

— aut solum dicit ordinem, aut substantialem differentiam I 371 2*

— omne est simplicissimum I 165 f. 4 — Omne simpliciter primum est quicquid habet, excepto eo quod est ex illo I 572 f. 3

— In quolibet genere est reperire unum primum, quo mesurantur omnia, quae sunt illius generis II 94 f. 2. 810 arg. 6

— Status est in primo I 470 b. IV 508 b — In primis est status I 78 d. 3. 579 arg. 2. II 23 4* — Ordo originaliter reducitur ad primum II 14 a — Si non est primum, non est ordo II 21 f. 2 — In causando statur in primo I 324 5* — Status est in primo principio I 53 arg. 4 — Status est in primo principio, quia primum I 472 a

— Impossibile est, quod primum communicet alii primitatem I 139 b. 472 a — Quae deficiunt a primo cadunt in dualitatem IV 636 b

— quae sunt simplicia ut in pluribus, ita quod in eis sit status, habent potentiam infinitam I 471 a — Primitas in causis facit esse summam influentiam in causa *ibid.* — Ratio primitatis in aliquo genere est ratio principiandi in illo I 470 b — Prima in generibus sunt principia aliorum I 471 a — Quanto aliquid prius, tanto fecundius est et aliorum principium I 53 f. 4 — Primitas ponit omnimodam principitatem I 500 b — Ratio primitatis est ratio principiandi sive fecunditatis I 245 b *Vide V. Fecunditas*.

— Ratio principii debet attribui primo III 770 d. 5 — Quia primum, ideo principium I 470 b. 472 a — Pater est principium, quia primum I 139 b — per se habet, quod sit principium I 472 a — et principium sunt idem I 245 b. 372 f. 3. 472 a. 508 arg. 4 — ut dicitur per privationem prioris, idem est re, sed ratione differt a principio; ut dicitur respectu secundi, cum principio idem est re et ratione I 500 4* — Primum ens est principium, a quo est omnis entitas I 685 f. 4

PRI

— principium, quod dicit differentiam substantialem cum ordine, potentius est quam secundum, quod limitatur propter compositionem I 371 2* — quod dicit solum ordinem, non est potentius altero *ibid.*

— Persona ratione primitatis nata est aliam ex se producere I 54 a — Ubi est ordo personarum, primitas in prima persona est ratio producendi alias I 471 a — Per rationem primitatis in divinis personis est status I 440 6*

— Primitas summa est in Deo I 53 a *Vide V. Prius.*

— in genere aliquo non est principium extrinsecum II 94 f. 2

— uno modo se habet ad omnia I 819 f. 4. III 701 arg. 2

— Quod est primum in componendo est ultimum in resolvendo IV 583 3* — Ultima in componendo sunt priora in resolvendo II 496 f. 4. III 740 f. 2 *Vide V. Resolutio.*

— non habent intelligi a nobis neque notificari nisi per posteriora I 421 b — cognoscuntur per negationem *ib.* 4*. 497 b

PRINCEPS — potest contractus limitare IV 852 a — aliquando punitur in populo pro peccato suo IV 345 a *Vide V. Rex.*

— Diabolus dicitur princeps mundi, sed non quantum ad naturam II 27 1*

PRINCIPALE — dictum respectu secundarii importat ordinem prioris et posterioris et sic ponit diversitatem I 216 4* — dicitur ab ordine, aut a dignitate IV 601 d. 2 — Principaliter haberi dicitur quod non habetur ab alio I 221 3*. 227 d. 3 — In eo principaliter consistit res, in quo consistit eius complementum II 404 arg. 2 — est unum IV 636 b

— Idem est significatum in principali et sumto sive concreto II 472 a

PRINCIPALITAS — in divinis dicitur quandam auctoritatem I 216 4*. 222 a, b

PRINCIPATUS — ordo non dicitur ab actu praesidendi, sed ab habitu vel statu II 253 4*

PRINCIPIUM — dicitur originem I 516 a — Nomen principii impositum est ab actu producendi I 511 b — dicitur quantum ad fieri I 508 arg. 3 — est essendi, aut durandi I 509 2*. 519 b — est originale, vel initiale I 185 3* — et initium idem est in creaturis I 508 arg. 2 — et causa in creaturis est idem re, differens ratione, sed non in divinis I 509 3*

— dicitur primo ad hoc quod est productum sive principiatum I 511 b — Habere principium vel est ut correlativum, vel ut dispositionem I 518 d. 6 — quodam modo dicitur de dispositione respectu eius, ad quod disponit III 752 d. 2

— dicitur rationem ordinis I 372 f. 3 — secundum rationem intelligendi prius est quam principiatum I 225 f. 3. 487 arg. 1 — producendi praecedit rerum productionem II 15 arg. 3 — Quod reducitur ad aliquid sicut ad principium ipsum consequitur I 458 1*

— necessario distinguitur a principiato I 117 f. 2. 446 d. 2 — et principiatum distinguuntur, quia sunt relationes mutuae

I 482 arg. 4 — Idem non potest esse principium et principiatum respectu eiusdem I 420 d. 3 — et principiatum non differunt de necessitate per essentiam I 185 4* — Principium intra compatitur se in eodem cum principiato, non vero principium extra III 752 d. 2

— Omne, quod habet principium, est principiatum I 117 f. 2 — In quocumque contingit reperire principium, possibile est reperire illud quod ex illo principio causatur III 268 arg. 3

— Principiatum debet assimilari suo principio in generatione univoca III 570 4* — Principiatum plus sequitur producens, cui plus assimilatur IV 794 arg. 4 — Principiatum magis debet regulari secundum regulas dignioris principii *ib.* arg. 1

— Principiatum plus pendet a principio quam e converso III 646 f. 4 — est nobilius effectu III 722 arg. 3 — efficiens et perficiens est nobilius vel aequae quam principiatum, non autem principium disponens III 752 d. 2

— Unius principii unum est principium in uno genere I 512 f. 2 — Secundum unam potentiam et naturam est unum principium I 516 a — Quae sunt eiusdem generis eadem habent principia prima II 861 f. 2 — Quae sunt a diversis principii realiter differunt I 235 f. 2 — Si principia sunt distincta, et principia I 551 d. 6 — In nullo communicant quae differunt in principii primis II 26 f. 5

— productivum universi est simpliciter primum II 639 f. 4 — simpliciter primum est secundum et potens fecunditate infinita et immensa II 40 a — Deus est principium primum non aliunde motum, et sufficientissimum, quod omnia agit per se ipsum, et infinitum, quod omnia ambit I 632 d. 4 — Generalitas principiandi non potest competere rei creatae III 257 d. 1

— Esse principium creaturarum convenit uni soli I 402 3* — primum, in quo est status, non est nisi unicum II 886 f. 3 — Si essent duo principia, duae essent deitates I 551 d. 6 — Ponere duo principia prima rerum est contra fidem et omnino contra rationem II 26 b. 37 d. 2 — Omnes philosophi concordantes posuerunt unum principium primum mundi effectivum II 37 d. 2

— immediatum nobilius est quam mediatum I 223 arg. 4 — mediatum reducitur ad immediatum III 88 f. 2

— Quod incipit esse dicitur habere principium sicut dispositionem sui I 519 a — Principium essendi et durandi habet quod habet esse et durare ab alio I 185 3* — originale non aufert rationem aeterni, initiale vero sic *ibid.*

— Omnes res mundanae habent principium causale aliquo modo II 44 a — In principio vel pure dicitur ordinem et connotat privationem respectu alicuius temporalis prioris, vel habitudinem mensurae, vel habitudinem causae II 36 d. 2 — mundi, ut supponit pro creatura, significat principium temporis, at non dicit ordinem, sed concomitantiam mensurae ad

PRI

mensuratum II 37 d. 2 — temporis est instans, vel nunc II 23 4* — initiale in creatione est nihil IV 228 b. 229 a

— Quod caret principio non potest esse creatum ex nihilo I 788 arg. 1, b — Quod caret principio non habet esse aliunde nec potest habere finem I 742 d. 4

— dicit nobilitatem I 497 b — primum est actus purus II 15 arg. 4

— Ubi cumque est vera ratio emanationis et originis, ibi est ratio principii I 508 f. 2 — et principiatum dicunt originis veritatem I 509 a — principaliter importat originem *ib.* 4* — Filius habet principium essendi, non durandi I 519 b — In divinis cadit ratio principiantis I 420 d. 3 — simpliciter dicitur in divinis I 509 a, 4* — propriissime recipitur in Deo, prout privatius, maxime quantum ad personam Patris *ib.* 4* — In divinis est ordo principii et principiatum I 372 b — ponit ordinem in cognoscendo I 447 b

— dicitur essentialiter respectu creaturae, notionaliter respectu personae III 238 a — essentialiter dicitur respectu creati, notionaliter respectu increati I 510 f. 3 — et principiatum dicuntur in divinis de persona respectu personae I 509 a — de sui ratione non tantum est essentialiter appropriatum per additionem, immo etiam dicitur proprium personae I 436 a. 517 d. 2 — de se non dicit determinate respectum ad personam vel ad creaturam, sed determinatur per adiunctum I 511 b. 517 d. 2

— dicitur analogice respectu personae et creaturae I 511 a sq. — essentialiter et notionaliter dictum non dicitur aequivoce, sed analogice, quia essentialiter dictum aliquid connotat, personaliter nihil *ibid.* — dicit respectum ad actus generandi, spirandi et creandi, qui non conveniunt univoce I 510 f. 2 — respectu subiecti essentialiter dictum est prius secundum rationem intelligendi quam notionaliter dictum, respectu termini vero prius est notionaliter dictum, non solum quantum ad intellectum, sed etiam quantum ad rem I 518 d. 4

— essentialiter dictum respicit quid diversum per essentiam et creatum I 518 d. 4 — notionaliter dictum respicit personam consubstantialem et increatam et aeternam *ibid.* — dicitur in divinis respectu emanationis sine diversitate essentiae I 375 a — potest esse respectu personae omnino aequalis I 509 a, 4* — non dicit excessum bonitatis respectu eius quod est ex illo *ib.* 4* — essentialiter dictum dicitur temporaliter, notionaliter dictum aeternaliter I 511 f. 4. 518 d. 4 — respectu ad creata potius dicitur temporaliter quam aeternaliter I 518 d. 3

— Essentia habet habitudinem principii ad creaturas secundum modum dicendi et intelligendi I 436 a — dicitur ratione potentiae I 512 f. 3

— Deus comparatur ad creaturam in ratione principii causantis secundum naturam et virtutem operativam communem III 43 a — Tres personae sunt unum principium creaturae I 512 f. 4 — Pater et

PRI

Filius sunt unum principium in creando I 213 4*. 512 f. 4

— appropriatur Patri de ratione nominis, Filio autem non nisi per additionem I 518 d. 5 — In eis quae habent rationem principii, relucet proprietas Patris III 822 b — In principio appropriatur Filio I 61 d. 8

— potest dicere actum vel habitum, sed ex usu potius actum I 517 d. 3

— totius deitatis stat pro paternitate simul et spiratione I 517 d. 1 — In principali intellectu importat idem, quod innascibilitas ex consequenti *ibid.* — dicitur proprie de Patre, cum additur: principium non de principio *ib.* d. 2 — de principio in Filio importat communem spirationem cum filiatione *ibid.* — Spiritus sanctus proprie dicitur principium de utroque *ibid.* — de Spiritu sancto dicitur tantum essentialiter *ibid.* — Spiritus sanctus non est principium generandi nec spirandi I 215 b

— dictum de Patre et Filio non potest stare pro essentia I 513 b, 4* — cum de pluribus simul dicitur, non potest stare pro persona *ib.* 4* — dictum de Patre et Filio est nomen significans notionem *ib.* b, 4* — dicit notionem utriusque in communi I 286 d. 4 — de Patre et Filio dicit unitatem notionis I 513 b, 514 3*. 516 a, 4* — significat notionem spirationis ut nullo modo multiplicatam I 516 a, 4* — significat communem spirationem I 495 a

— Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti I 213 4*. 512 f. 4. 513 a — dictum de Patre et Filio non multiplicatur nisi quantum ad suppositum I 513 2* — Unitas principii compatitur pluralitatem suppositorum I 516 3* — Pater et Filius non dicuntur idem principium Spiritus sancti propter distinctionem suppositorum *ib.* a — Pater et Filius sunt unum principium, quia per eandem virtutem spirant I 216 3*. 512 f. 3

— in Patre et Filio non dicit notionem in adiacentia, sed substantive I 513 a. 514 3* — dicit notionem in comparatione ad subiectum in ratione activi I 515 b sq.

— Habere principium et non habere dicit differentiam personae I 185 4*. 567 d. 6

— Anima, ut est principium aliorum, repraesentat Deum, quia est principium omnium II 402 a

— intrinsecum non est a se ipso, sed alio indiget, ut sit II 45 f. 4 — intrinseca mundi non sunt ex aliis, sed de nihilo producta II 46 b — Artifex creatus non facit principia rei intrinseca, quae non dependent a potestate artificis II 866 2*

— Posito principio, vel actu vel habitu est principiatum I 470 b

— unum potest pluribus modis producere I 445 d. 4 — Nihil unum procedit a duobus consimilibus in natura in quantum duo, nisi alter sit sicut principium activum, alter sicut principium passivum I 215 f. 5 — passivum movetur ab alio principio, quod est ante ipsum I 422 d. 40

— quae sunt regulae agendorum, sunt in conscientia II 899 b

PRIORES — possunt communicare bona sui collegii IV 535 b

PRIUS — dicitur respectu posterioris I 220 f. 4 — est ratio posterioris I 469 f. 2 — proprie dictum dicit respectum ad posterius I 509 4* — principaliter importat ordinem *ibid.* — Ubi est prius et posterius, ibi est ordo naturae I 373 f. 3

— et posterius habent ordinem secundum antecessorem I 372 b — In his quae se habent secundum prius et posterius, impossibile est, quod ultima sint simul IV 249 b sq. — Quod habet prius et posterius est successivum I 662 f. 4. 663 2* — et posterius est in omni motu proprie dicto I 662 f. 4. 663 4* — et posterius in motu causatur a priori et posteriori in magnitudine, si magnitudo illa est mobilis II 65 3* — et posterius est in omni tempore II 20 arg. 4 — et posterius in tempore causatur a priori et posteriori in motu II 64 arg. 3 — et posterius permanens est in sola magnitudine II 61 arg. 5

— et posterius dicit solum durationis successionem, vel innovationem et variationem et corruptionem I 463 d. 5 — et posterius importat successionem cum variatione et innovatione, vel tantum extensionem durationis II 62 b. 63 6*, 7*

— et posterius est, ubi est causa et effectus I 373 f. 3. 375 a — Causa natura prior est suo causato IV 15 2*. 426 a — Sicut praecedit rem quod est tota causa, ita et quod est adiutivum IV 428 f. 2 — Illud, ad cuius exigentiam fit alterum et propter quod est alterum, prius est illo II 448 arg. 4 — Via prior est quam terminus III 610 arg. 3. 825 arg. 1

— Anteriora sunt materialia respectu posteriorum II 378 f. 4 — In processu ordinato per id quod prius est, pervenitur ad id quod posterius est II 439 arg. 2

— antecedit posterius duratione, aut naturali intelligentia sive cognitione I 372 b *Vide V. Ordo* in indice philos. — dicitur duratione, causalitate, origine et auctoritate I 220 b — Aliquid dicitur prius altero aeternitate, tempore, electione, origine II 68 4* — Aliquid est prius generatione et tempore, vel complemento et definitione sive dignitate III 748 a — Unum est prius altero origine, vel completionem et definitionem III 603 b — dicitur secundum substantiam, vel secundum usum IV 328 a — dicitur secundum ordinem dignitatis, vel executionis III 826 4*

— Aliquid est prius nobis, vel prius simpliciter II 474 d. 4 — Priora praemitenda posterioribus ad evidentiam III 484 arg. 6 — Intentione est posterius executione III 826 4*

— Si primum in uno genere est prius primo in altero genere, hoc simpliciter est illo prius III 740 f. 4

— Cuius origo est prior, illud est maius altero in comparatione ad originem sive a parte ante I 345 a — auctoritate est idem quod principaliter I 221 a

— est, a quo non convertitur consequentia, in his quae essentialiter conse-

PRO

quantur ad se invicem, non in his quae se invicem concomitantur III 575 5* — est natura a quo non convertitur consequentia secundum necessitatem IV 425 arg. 2 — Quod est in plus est prius I 715 6* — Quanto aliquid communius, tanto prius est secundum rationem intelligendi I 225 arg. 4. 487 f. 2. 518 d. 4. 593 3*. 715 6*. III 574 arg. 5 — Quanto aliquid communius, tanto prius est in absolutis, sed non in respectivis I 226 4* — Universalius est prius tempore vel origine, non dignitate III 826 2* — Quanto causa prior, tanto universalior II 39 f. 4

— Quod habet aliquis ex se, per prius habet, id est principaliter, quam quod habet ex alio I 221 3* — et posterius est, ubi est analogia I 510 arg. 4

— Ordo prioris et posterioris ponit diversitatem I 216 4* — Ubi est ponere prius et posterius, est ponere diversitatem principiorum I 220 f. 2 — Idem non potest esse prius et posterius in uno et eodem III 62 a — Quod praecedit alterum tempore et natura differt ab eo essentialiter IV 469 f. 4 — Quod prius est non distinguitur ab eo quod est posterius I 457 arg. 4 — est idem quod posterius, quod se habet per additionem ad illud I 471 3*

— Contingit intelligere prius, non intellectu posteriori I 220 f. 4 — potest esse sine posteriori III 600 arg. 4. IV 68 arg. 4 — non privatur, privato posteriori II 527 a — potest esse sine posteriori, nisi ab eo dependeat vel ad illud necessariam habeat ordinationem, vel secundum aliam considerationem sit posterius illo II 294 3*

— et posterius reducitur ad permanens II 63 5*

— est remotius a sensibus IV 15 2*

— Deo nihil potest esse nec cogitari prius I 465 f. 4 — Deus non habet prius nec simpliciter nec secundum quid I 523 f. 3 — In Trinitate non est ponere prius I 220 f. 4 — minus proprie dicitur in divinis I 509 4* *Vide V. Deus* 32 et *V. Ordo*.

PRIVATIO — non est a Deo II 414 2* — non dicit aliquid a Deo nec verum effectum I 629 b — sunt creaturis naturales, in quantum sunt ex nihilo, sed non in quantum sunt ex propriis principii I 461 7*

— Quorum privatio est pernicioosa, eorum positio est utilis et opportuna III 744 f. 2

PRIVILEGIUM — speciale absolvit a lege communi I 846 b — Vigor singularis privilegii semper transcendit beneficium commune IV 151 arg. 4 — Lex communis non praepiudicat privilegio speciali IV 430 a — Privilegium meretur amittere qui concessa sibi abutitur potestate IV 302 arg. 8

— Deus in distribuenda gratia potest facere cui vult privilegium speciale IV 446 b

PROBABLE — est quod videtur omnibus vel pluribus III 520 arg. 4

PROBATIO — Certo cognoscitur quod potest probari III 484 arg. 5 — Conclusio potest probari per causam, vel per effectum, et per aliquid extrinsecum, vel per aliquid intrinsecum III 523 4*

PRO

— Amicus debet probari II 700 arg. 5

PROCESSIO — localis est in motu progressivo I 234 arg. 4 — causalis est effectus a causa *ibid.* — in creaturis de ratione generis, quod est motus, dicit indigentiam et imperfectionem *ib.* arg. 2 — in creaturis dicit respectum ad principium a quo et ad terminum ad quem, per accidens autem mutationem et elongationem *ib.* b — in creaturis dicit elongationem et recessionem a termino a quo, quasi procul cessio *ib.* 4* — in creaturis non potest esse sine motu *ib.* 2*

— magis spiritualis est motus causalis unius ex alio I 241 b — localis semper habet imperfectionem coniunctam, non sic originalis I 232 4* — localis est motus ab uno in alium I 241 b. 212 4*. 234 arg. 4. 245 f. 2 — Procedens secundum processum localem a principio recedit et ad terminum accedit I 245 arg. 2

— ab aliquo in aliquid aut est secundum processum ab agente in suscipiens, aut secundum processum a loco in locum I 245 arg. 3 — causalis habet convenientiam cum locali, in quantum terminatur in procedente et nihil ultra respicit I 232 4* — causalis, prout effectus respicit aliquem ut terminum, convenit cum processione locali, quia respicit terminum ad quem, sed differt, quia non respicit, tanquam in illo recipiatur, sed tanquam obiectum *ibid.*

— Aliquid procedit in alium, aut quia aliud respicit ut obiectum, aut quia in aliud tendit et recipitur I 498 2*. 212 4* — Procedere ab uno in alium aut est sicut in obiectum, in quod protenditur, aut sicut in susceptivum, in quo recipitur I 245 b — est in alium, vel tanquam in quo recipiatur, vel tanquam in obiectum I 232 4*

— vere et perfecte est in divinis secundum respectum ad principium a quo et ad terminum ad quem I 234 f. 4, b, 2*. 232 4*. 234 b — in divinis est ad modum processionis causalis I 232 4* — recte intelligitur per comparisonem motus causalis unius ab alio potius quam motus localis I 241 b. 232 4*

— est productio passiva I 234 f. 2 — Procedere aequivalet verbo transitivo I 227 d. 4

— in divinis non dicit mutationem nec elongationem I 231 b, 4*, 2* — in divinis non dicit motum, sed originem sine motu et mutatione I 232 4*

— Quando persona procedit a persona in unitate naturae, est diffusio bonitatis intra I 345 3* *Vide V. Persona (268 a).*

— In divinis est emanatio, ad quam non consequitur diversitas essentiae vel naturae I 375 a — non potest facere distinctionem in natura, sed in supposito I 483 a. 201 a — Ad divinas emanationes nullo modo transfertur nomen creationis I 232 3* — de se non dicit exitum de nihilo *ibid.* *Vide V. Generatio 13.*

— Ubi est emanatio, ibi est multiplicatio sive plurificatio I 482 f. 2 — Posita emanatione in divinis, ponitur communitas et distinctio, ea remota essentia est in uno

solo I 418 f. 2 *Vide V. Origo et V. Generatio 10;* de termino *V. Generatio 9, 14.*

— secundum quod dicitur communiter de Filio et Spiritu sancto, dicitur emanatio a Patre I 245 b — communiter dicta est commune superius generationi et spirationi secundum proportionem vel modum loquendi I 233 4* — proprie dicta, prout tantum Spiritui sancto convenit, non est superius generationi et commune *ibid.* — secundum quod dicitur de Spiritu sancto, dicitur processio ab uno in alium I 245 b — Ratio processionis completius reperitur in Spiritu sancto quam in Filio per comparisonem ad terminum ad quem I 234 b — Illud habet completam rationem processionis, quod est ab alio et in alium tendit I 234 f. 4 — proprie de eo dicitur, in quo est omnino ratio procedendi, et ideo est appropriatum Spiritui sancto, qui procedit et est a procedente I 234 a

— est voluntatis per modum voluntatis I 235 f. 3 — exprimit exitum amoris ab alio I 234 f. 3 — terminatur ad hypostasim, quae est amor I 233 3*

— et generatio realiter differunt, sicut egressus verbi et amoris in imagine I 235 f. 4 — Aliter dicitur Filius procedere quam Spiritus sanctus I 230 a

— Intelligimus emanationes in personis per emanationes repertas in imagine creata I 223 f. 3. 225 f. 4, b

— Summa perfectio exigit emanationem naturae et liberalitatis I 57 a — In creaturis invenitur duplex modus procedendi nobilis, per naturam et per voluntatem I 56 f. 2. 57 f. 3. 195 f. 2. 196 3* — Prima ratio originis est per modum naturae II 406 2* — Emanare per modum naturae est proprium Filii I 479 d. 2 *Vide V. Filius - Dei naturalis.* — Per modum naturae emanat omnino similis et per modum similitudinis perfectae I 496 3* *Vide V. Generatio 2.*

— in Deo non potest esse per modum artis ut artificiatu respectu personae, quia non communicaret in eadem natura, et quia iste modus emanandi semper est extrinsecus in quantum huiusmodi I 496 3* — Filius procedit per modum artis sicut ipsa ars sive ratio artificandi, sed iste modus emanandi non distinguitur a modo emanandi per modum naturae *ibid.* — Aliquid procedit per modum exemplaritatis sicut exemplatum proprie, vel sicut ratio exemplandi I 429 b — Modus procedendi secundum exemplaritatem sicut ratio exemplandi non repugnat processui naturali, immo non potest esse nisi naturalis I 430 a — secundum exemplaritatem sicut exemplatum repugnat processui naturali, quia est secundum voluntatis imperium, ita quod productum differt sicut causatum a causa *ibid.*

— Procedere per modum voluntatis et liberalitatis vel est eius quod fit sive datur ex liberalitate, vel eius quod est ratio liberalitatis I 429 b. 196 3* — Per modum liberalitatis aliquid emanat aut sicut volitum et donatum, aut sicut ratio volendi

PRO

et donandi I 495 4* — Per modum liberalitatis sicut ratio volendi emanat in Trinitate persona, quia ratio volendi est intrinseca perfectissimae voluntati *ibid.* — Processus per modum voluntatis potest esse intrinsecus, concomitante natura, sicut procedit amor ab amante I 496 3* — Persona procedit per modum liberalitatis ut similis in substantia, quia procedit concomitante natura I 128 a. 495 2* — Spiritus sancti est a voluntate, concomitante natura I 128 a

— Emanatio per modum voluntatis in divinis est per modum amoris I 197 b sq. — In divinis non est emanatio secundum actum irascibilis I 198 4*

— Productio per modum naturae est alia quam per voluntatem I 427 f. 3. 128 a — Generatio et spiratio differunt secundum differentiam originis et habitudinis I 235 b. 236 a — Duae emanationes non differunt a parte termini nec a parte principii I 235 b sq., 3* — Emanationes se ipsis differunt I 236 a. 237 4* — Natura et voluntas absolute considerata in Deo sunt idem, sed aliquid respicit voluntas ut voluntas in ratione principii, quod non respicit natura ut natura I 235 f. 3. 236 2*

— Spiritus sancti est a duobus I 232 f. 3. 235 f. 2 — Spiritus sanctus non procedit solum temporali processione a Filio I 442 a — Spiritus sanctus omnino eodem modo procedit a Patre et Filio I 213 3* — Spiritum sanctum procedere per Filium in Filio dicit subauctoritatem I 227 d. 4

— per modum naturae secundum rationem intelligendi praecedit emanationem secundum rationem voluntatis I 144 d. 2 — per modum naturae intelligitur ante processionem per modum liberalis voluntatis I 225 f. 4, b — secundum cognitionem et intelligentiam praecedit processionem secundum amorem et voluntatem *ib.* f. 1, 2, b — Spiritus sancti praesupponit generationem secundum ordinem originalem, quia procedit ut nexus a Patre et Filio I 498 a

— Spiritus sancti fuit simul cum natiuitate Filii I 226 d. 4 — Non est perfecta emanatio verbi sine emanatione amoris I 497 f. 4

— Filius et Spiritus sancti a Patre est duplex processio, sed una est processio Spiritus sancti a Patre et Filio I 236 4* — est multiplex aut ratione plurium procedentium, aut ratione diversi modi procedendi, aut secundum modum dicendi I 247 b. 248 2* — Multiplicata processione secundum unum modum dicendi, secundum quod dicitur exitus ab aliquo, multiplicatur procedens I 248 4* — Unum non potest pluribus modis produci I 445 d. 4

— In divinis est immediata tantum et mediata et immediata, sed non mediata tantum I 223 f. 2 — Nihil a Deo exit mediate tantum I 224 4*

— Spiritus sancti est aeterna et temporalis I 494 a — Spiritus sanctus procedit temporaliter, non ratione eius a quo, sed ratione eius, in quod procedit I 246 a,

PRO

4* — Spiritus sanctus processione aeterna procedit ab uno in alium ut in obiectum, sed non ut in susceptivum, processione temporali vero procedit ab aliquo in aliquem non tantum sicut in obiectum, sed sicut in habitaculum I 245 b sq. — aeterna est ab aliquo in aliquem ut obiectum, temporalis ab aliquo in aliquem ut habitaculum I 248 a, 4* — temporalis Spiritus sancti est eius donatio I 244 b — est donatio passiva I 267 d. 3

— Quod procedit temporaliter per comparisonem ad principium a quo, incipit esse, sed quod procedit temporaliter per comparisonem ad terminum in quem, non habet initium, sed solum incipit esse in hoc I 246 4* — Spiritus sanctus non dicitur procedere temporaliter per actum producendi temporalem principii a quo, sed per comparisonem actus procedendi ad terminum in quem I 246 4* — temporalis dicitur, quia connotat temporale ratione comparationis ad terminum, in quo suscipitur I 268 d. 4 — Spiritus sanctus non potest procedere in aliquid ut susceptivum ratione personae, sed ratione connotati, quod est gratia I 246 3* — temporalis includit emanationem aeternam personae et emanationem temporalem gratiae *ib.* 6* — dicitur temporalis, quia incipit in tempore, sed non habet actum subiectum temporis *ib.* 5*

— temporalis et aeterna est ab eodem principio et modus procedendi est quodam modo conformis I 253 d. 4 — temporalis et aeterna dicuntur analogice et potest dici duplex processio I 248 a, 4* — temporalis clauditur in aeterna *ib.* a

— temporalis addit super aeternam respectum vel effectum in creatura I 247 arg. 4 — temporalis facit ad declarationem processionis aeternae I 253 d. 4

— temporalis est missio invisibilis ad sanctificationem, vel visibilis I 253 d. 2

— Procedere temporaliter convenit duobus tantum I 268 d. 3 — Processione temporali ratione effectus connotati Spiritus sanctus procedit a se, licet non ita proprie sicut de Patre *ib.* d. 4

— Ab eo res proprie et principaliter procedit, a quo recipit complementum et denominationem II 808 arg. 4

— Processus in infinitum *vide V. Status.*

PROCURATOR — *Vide V. Matrimonium 5.*

PRODICALITAS — est opposita avaritiae II 977 d. 3. IV 575 f. 3 — opponitur largitati II 995 3* *Vide V. Largitas.* — non cadit primo in animae appetitum II 977 d. 3

PRODUCTIO — Ratio productionis est, quod aliquid habeat formam non a se sed ab alio effectivo principio II 32 a — Producentis ad productum habet ordinem originis I 372 b — solum dicitur comparisonem ad principium a quo et non connotat effectum I 268 d. 4 — Productioni activae respondet productio passiva I 234 f. 2 — passiva est processio *ibid.* — Quaecumque producantur procedunt I 233 arg. 4

— Cum unus producit, et alter producit, est distinctio per originem I 587 b

— In quadam productione productum aliter se habet nunc et prius, in quadam omni modo se habet nunc et nullo modo prius, in quadam aequae omnino se habet nunc et prius sive ab aeterno II 32 a — quaedam habet rationem motus et mutationis, quaedam habet rationem mutationis et caret ratione motus, quaedam caret ratione motus et mutationis *ibid.*

— est nomen commune aeternae generationi et productioni creaturae II 308 d. 3 — respectu personae et creaturae dicitur analogice I 511 b

— In productione personarum est diffusio naturalis bonitatis et summa, in productione vero creaturarum est voluntaria et a proposito I 785 4* — Summa communicatio et diffusio est in productione rei omnino infinitae I 166 1* — rei infinitae et aequalis in virtute non potest esse in alietate essentiae *ibid.* — Deus de se ipso potest producere summum simpliciter, qui non est alius in natura propter naturae simplicitatem I 52 4*

— Deus habet summam potentiam producendi, secundum quam potest producere substantiam dissimilem et substantiam similem et substantiam similem per modum naturae I 233 4* — est substantiae dissimilis, vel substantiae similis secundum voluntatem, vel substantiae similis per modum naturae, qui modi sunt diversi et separabiles, quantum est de se, tamen in actione creaturae non distinguuntur *ibid.* — In productione naturali producitur similis in substantia et natura, alius in persona I 58 4*

— Voluntas ut producat principaliter, concomitante natura, producit per modum amoris, natura vero ut primum principium, concomitante voluntate, producit per modum naturae I 128 a

— per modum naturae competit personae respectu personae I 805 3* — Intentio producentis et producti dicitur convenienter de persona respectu personae I 509 a — proprie est suppositi, non formae I 579 b — respicit personam I 580 2* — Diffusio intra non sequitur bonum, quia bonum, sed bonum in persona I 345 3* *Vide V. Bonum-diffusio.*

— In divinis natura et voluntas secunda non potest non producere personam I 195 b — Persona ratione perfectionis est apta et prompta ad producendum, ratione beatitudinis et caritatis est voluntaria I 54 a — Ratio producendi alias est primitas in prima persona I 139 b. 140 3*, 6*. 470 b. 471 a. II 3 a — Persona nata est aliam ex se producere ratione primitatis I 54 a — Principalis fecunditas non permittit personam producere aliquo genere emanationis, quo non sit prior secundum rationem intelligendi I 57 f. 4, a sq. — Nec habitudo nec habitudinis privatio est ratio producendi personam II 2 b

— Persona producit tantum modo producendi nobili I 56 f. 2 — Divinae essentiae non convenit modus producendi per artem, qua producitur dissimile in substantia et natura I 58 4*

PRO

— Sicut persona producit aliam personam, sic essentia aliam essentiam I 185 2* — Deus non posset producere creaturam, nisi prius produxisset Filium per naturam I 144 d. 2 — Ante productionem creaturae ponere fuit emanationem Verbi ab aeterno I 195 f. 4

— Voluntatis est producere ea quae exeunt per modum liberalitatis I 804 b — diversi in forma et natura ex sola liberalitate agentis spectat ad agentem per voluntatem I 805 3* — Deus non producit res per modum naturae, quia non producit simile in proprietatibus specialibus *ibid.* — Modus emanandi per artem non distinguitur a modo producendi per liberalitatem sive per voluntatem I 58 4*

— creaturae est potentiae essentialis I 369 ad 1*, 3* *Vide V. Creatio, V. Operatio, V. Persona (268 b) et V. Potentia-essentialis.* — est suppositi, in quantum est personae ratione appropriatorum I 622 arg. 4, b — In productione effectus una persona alteram non excedit I 345 3* — qua procedit alia essentia, non competit Patri sine Filio I 369 3* — Pater nihil producit aliud quam Filius, licet producat alium *ib.* 2* — Filium producere non est producere aliquid, sed aliquem *ibid.*

— quae non est de nihilo, nullum ponit initium I 185 2* — rei non ponit inchoationem, ut generatio Filii, sed productio ex nihilo necessario ponit inchoationem et mutationem II 33 7*

— Producere alium ex se ipso vel est ex se toto, vel ex parte sui I 184 a *Vide V. Generatio 5.*

— Omne, quod totaliter producitur ab aliquo differente per essentiam, habet esse ex nihilo II 22 f. 6 — Deus producit res ex nihilo, quia nullo extra se eget ad producendum II 14 f. 2 — In productione prima creaturae necesse est, quod Deus producat ex nihilo I 185 2* *Vide V. Creatio.* — Ex eodem non fit idem numero II 452 f. 5

— ex nihilo non est agentis potentiae finitae II 29 a — Natura non potest aliquid ex nihilo producere II 373 f. 4

— Deus de alio vel de nihilo potest producere summum in genere, non simpliciter propter creaturae limitationem I 52 4* — Divinae virtuti non convenit productio nisi perfecti I 55 3*, 4*. 56 f. 2

— Res naturalis producitur a Conditoris naturae, vel a natura condita operante per modum naturae virtute sibi indita II 202 a — Creatura per virtutem naturalem non potest substantiam producere nisi similem et per generationem propter imperfectionem potentiae et limitationem gratia materiae I 233 4* — omnis substantiae, vel substantiae similis in inferioribus est generatio *ibid.* — creaturae est similis a simili, quia est agens limitatum II 499 2* — Omne, quod producitur, fit a sibi simili nomine et specie II 45 arg. 3 — per generationem univocam non est nisi similis in specie II 214 f. 2. 215 a. 375 a — Creatura non potest producere formam

PRO

naturalem nisi per conveniens nomine et specie II 202 b

— Sibi similem producere contingit aut per impressionem suae similitudinis in alio, aut per eductionem speciei consimilis ab alio, aut per eductionem similis de simili sive de se ipso I 181 a

— alicuius per defectionem, aut protensionem, aut derivationem differunt ex parte principii materialis vel formalis I 335 d. 5

— Productionum diversarum, quae sunt disparatae, ita quod una non supponat aliam, diversi sunt termini III 194 3* — per creationem et generationem non tollit univocationem II 743 6*

— omnis est in aliqua mensura II 68 a — Producere rem in instanti, quae nata est produci successive, hoc est potentiae in infinitum excedentis potentiam naturae III 411 arg. 4

— Producentis ordinate necesse est, quod producat secundum sapientiam I 685 f. 3 — Omne principium cognitivum rei productae producit secundum rationem exemplandi, si cognitio praecedat productionem I 130 4* *Vide V. Praescientia.*

— Eodem modo habet res educi in esse, per quem modum habet in suo principio existere III 88 f. 4

PROFECTUS — est per progressum ad aliquid excellentius III 742 f. 4 — Processus in virtutibus est a statu imperfectiori ad perfectiorem IV 804 2* — est in actibus animae per assuefactionem et continuationem IV 394 f. 4 — in gratia est accidentalis, vel quantum ad eius substantiam II 665 2* — Incipientes proficiunt secundum profectum temporis, vel secundum perfectionem operum IV 343 d. 8

— Proficiens perfectior est incipiente III 742 b — Proficienti in bono multa sunt difficilia, quae efficiuntur facilia in statu perfectionis III 891 3*

— In his quae sunt perfectionis, non est retrocedendum IV 853 2* — Caritas aut deficit, aut proficit IV 292 f. 5

PROFESSIO — fidei fit motu fidei, vel actu exteriori sive aliquo facto IV 32 b. 34 a — fit per exteriorem manifestationem IV 36 a — implicite fit in aliquo signo ad hoc instituto *ibid.* — fit facto occulte, ut in sacrificiis, verbo vero manifeste III 541 3* — perfecta est in verbo IV 67 f. 1, b — expressior et efficacior est in baptismo sanguinis per passionem IV 109 2* — erat necessaria pro parvulis IV 36 a sq.

— alicuius articuli fit ex fidei veritate, ex periculi necessitate et ex Ecclesiae auctoritate I 212 a

PROFUNDUM — Magister in quatuor libris Sententiarum scrutatur profundum aeternae emanationis, profundum creationis, incarnationis et sacramentalis dispensationis I 3 b sq.

PROMPTIO — est signum divinae voluntatis respectu futuri I 842 b — respicit futurum malum I 810 arg. 3, b — est voluntatis antecedentis per modum displi-

centiae *ibid.* — significat voluntatem ut detestantem I 811 2*, 3* — dicit repugnantiam voluntatis, vel arctationem potentiae quantum ad actum, non quantum ad potentiam I 760 d. 2 — Aliquid potest fieri contra prohibitionem I 842 b — Nihil prohibetur, nisi quod fieri est possibile IV 645 f. 4

— Prohibere malum bonum est, sed prohibere bonum non est ita malum, quia abstinere a bono commodi non est malum II 429 b — Bonum non est prohibitum nisi propter solius Dei imperium ad ostendendum suae iurisdictionis dominium II 428 d. 5 — Prohibita sunt mala II 837 d. 4. III 818 f. 4 *Vide V. Malum (191 b).*

— Aliqua sunt prohibita ex divino praecepto, vel ex conscientiae vinculo, vel scandalo III 849 2*

— Qui non prohibet malum, cum possit, habetur pro consentiente IV 760 arg. 4 *Vide V. Permissio.*

— Eadem actio potest a Deo fieri et nihilominus esse prohibita II 938 2* — Deus cooperatur actioni creaturae, quam prohibet illi, quin faciat contra suam prohibitionem, et actio prohibita non est a Deo secundum quod prohibita II 863 4*

— Populus carnalis solum reputabat illud prohiberi, pro quo inferebatur poena III 834 d. 5

PROJECTIO — Projector mittit iaculum dando ei virtutem I 260 a — Virtus motoris defertur simul cum lapide projecto II 742 a

PROLES — debet assimilari suo principio, quando producit omnino secundum propriam virtutem naturae suae III 271 4* *Vide V. Filius-naturalis et V. Generatio 22.* — ante nativitatem carnalem distinguitur a matre quantum ad animam et quantum ad corpus III 72 4*

— Prolem quaerere, ut educetur ad cultum Dei, est bonum sub ratione boni, quaerere, ut in hereditate succedat, est bonum sub ratione indifferentis, quaerere propter gloriam est bonum deformatum et ad malum tractum IV 727 d. 1

PROMISSIO — Non promittit aliquis quid alicui, nisi ille sit IV 31 d. 42 — Quod aeternum est non potest promitti I 264 f. 4 — fit per verba de futuro IV 689 a — non potest dependere a futuro I 677 arg. 4

— facit obligationem IV 689 a, 2*. 692 3*, f. 3 — obligat ad aliquid, ad quod quis prius non obligabatur IV 844 f. 2. 815 a, 4* — Promissione exterius significata ius acquiritur alteri IV 692 f. 3

— Secundum ius naturale homo debet esse verax in promisso IV 821 arg. 3. 823 b — Qui non facit quod promittit, mentitur IV 822 arg. 4 — dicitur fides III 502 d. 2

— fit per verbum interius Deo, per verbum et signum exterius hominibus IV 692 arg. 5. 845 a sq.

— Nihil debet homo promittere, nisi salva sua salute et Dei honore IV 823 b — rei illicitae non obligat III 878 a. IV 697 d. 2 *Vide V. Iuramentum.*

PRO

— Deus mera liberalitate promittit, ut alliciat, sed nihil recipit I 777 d. 3 — Homo per promissionem trahitur ad bonum III 833 b

— non est obligatoria, nisi fiat ab eo qui potest se obligare et respectu cuius quis est proprii iuris IV 849 4* — Aliquis potest absolvi a promisso ab eo cui promisit I 798 f. 4, a — impletur, dum datur aequivalens IV 822 2*

— dicitur simulata, aut quia non habet stabilitatem, aut quia non habet interiorem assensum correspondentem ex metu vel cum intentione decipiendi alios IV 826 d. 5 — simulata, si tamen fuit interior consensus, simpliciter obligat; si vero non promiserit corde, tenetur tantum in foro iudiciali et coram Ecclesia, nisi affuerit timor gravis *ibid.* — cum dolo non obligat secundum veritatem, sed iudicatur obligare in foro iudiciali IV 815 4*

— in baptismo non est proprie votum nec obligat ad aliquid magis quam prius nisi de bono et aequo IV 127 b

PROMOTIO — Aliquid est ad promotionem ad bonum simpliciter vel secundum statum naturae lapsae III 79 d. 4

PRONITAS — consistit in inclinatione ad actum aliquem secundum excessum IV 575 arg. 4 — non solummodo dicit imperfectionem, sed etiam quandam naturae curvationem et deordinationem II 523 4* — est dispositio voluntatis, quae non tollit libertatem IV 410 6* — ad malum dicitur infirmitas IV 433 d. 4 — Ubi est pronitas, est peccatum ex infirmitate II 521 f. 4

— ad malum est motivum peccatorum intra nos IV 362 a — est via ad peccatum IV 550 2* — frequenter in malum trahit IV 585 d. 1 — ad peccatum non necessario concurrat II 462 3* *Vide V. Malum-creaturae rationalis.*

— orta ex corruptione primaria directe est respectu apparentis boni II 978 a — est ad aliquod apparens bonum, quod respicit spiritum secundum se, aut spiritum in carne *ib. b*

— attenditur in voluntate rationali secundum se, aut per conjunctionem ad sensibilem, aut per conjunctionem ad vegetabilem II 978 a — inchoatur in parte sensibili, consummatur in parte rationali per consensum III 718 2*

— viget in vi concupiscibili corrupta et infecta IV 756 b — magis regnat in gustu et tactu quam in aliis sensibus II 978 b — Concupiscibilis est magis ad malum prona quam irascibilis III 824 8*

— non est in natura a Deo II 523 4* — Corruptio curvatis non processit a divina iustitia II 714 f. 2 — est in nobis merito peccati *ibid.* *Vide V. Peccatum 18.*

— resistit usui gratiae IV 392 5* — Per pronitatem homo fit ineptus ad cooperandum gratiae II 834 b — ex opposito respondet contritioni IV 391 arg. 5

— ad diversa peccata formaliter differunt II 974 b — in diversis vitis sunt diversae et oppositae III 800 b, 1* — eadem differenti modo inclinatur II 479 a

PRO

— per nova peccata intenduntur IV 585 d. 1 — Dum homo peccat, magis efficitur pronus ad malum saltem intensive et ad aliquod peccati genus determinatum II 776 d. 3 — et inclinatio ad malum semper potest crescere II 183 4* — Nullus est adeo pronus, quin possit adhuc magis pronus effici, quia pronitas in voluntate libera nunquam potest fieri necessitas II 834 b sq.

— peccati venialis magis adhaeret animae quam mortalis IV 550 2*

— potest amoveri absque infusione gratiae per contrarium II 975 a — potest sine gratia aboleri IV 546 arg. 2

— indiget retrahente II 283 f. 2 — est excidenda IV 362 a — restringenda est per timorem IV 809 a — restringitur per gravem poenam IV 827 d. 8

— non deletur in deletionem peccati IV 550 2* — remanet in homine post gratiae susceptionem II 974 d. 1 — remanet post peccatum et potest per culpam sequentem intendi IV 575 arg. 4 — ad actum manet, delicto peccato, licet remissa, in his potissime, qui peccaverunt peccato consuetudinis II 761 a

— ad culpam simul potest stare cum gratia II 761 a — simul stat cum contritione, quia poena est IV 392 5* — non resistit informationi gratiae *ibid.*

— non redit omnino eadem post novum peccatum IV 576 4* — semper manet in via IV 433 d. 4 — post hanc vitam non movet liberum arbitrium IV 551 f. 3

PRONOMEN — pro proprio nomine ponitur III 227 arg. 4. 252 arg. 3 — refert rem pro proprio supposito I 403 arg. 4 — designat certam personam vel suppositum I 60 d. 4. 515 f. 4. 516 a. III 157 f. 1. 228 1*. 254 3* — non habet significationem determinatam nisi per demonstrationem, vel relationem I 390 arg. 6

PROPAGATIO — est animalium perfectorum II 215 a. 375 a — respicit naturam communem III 425 b *Vide V. Generatio 9.*

— Depravatio naturae respicit propagationem III 425 b *Vide V. Corruptio et V. Generatio 26 et V. Natura (224 b).* — Quod est per naturam propagabile est per naturam corruptibile II 452 f. 2

PROPASSIO — *Vide V. Passio* in fine et *V. Christus 15.*

PROPE — dicit habitudinem distantiae I 350 6* — Nec prope nec longe est, ubi nulla est distantia I 663 2*

— Aliquid est prope Deum simpliciter quantum ad immediatam receptionem et conversionem in Deum, sed nihil quantum ad summam imitationem et assimilationem I 782 2*

PROPHETIA — est praenuntiatio futurorum III 543 arg. 3 — definitur III 550 arg. 3 — Illuminatio ad futura praecognoscenda est infusa, quia anima elevatur supra ea quae sunt ei naturalia III 494 b — est futurorum et praeteritorum, quae sunt supra rationem III 549 3*

— est certa et infallibilis de rebus in se non certis, in quantum est secundum il-

lustrationem divinae praescientiae I 679 a — adeo est certa de futuro sicut et de praeterito III 550 arg. 3 — non pendet ab eo quod revelatur, sed a lumine illuminante I 678 b. 679 a. III 510 2* *Vide V. Praedictio.*

— Principale obiectum et motivum prophetiae non sunt ea quae propheta praenuntiat, sed obiectum materiale III 544 5* — Propheta non assentit ei quod praenuntiat, propter se, sed propter Veritatem ipsum illuminantem *ibid.* — non requirit rationem motivi in obiecto, sed totam rationem suae cognitionis sumit ab inspirante *ibid.*

— intellectualis facit clarius videre I 64 d. 9 — Visio prophetalis est triplex secundum sensum exteriorem, imaginationem et intellectum I 281 arg. 4

— Spiritus prophetiae datur ad futurorum praevisionem, vel ad miraculorum operationem I 64 d. 9

— non ordinatur solum ad propriam utilitatem, sed etiam ad alienam III 755 4*

— non est virtus, quia illuminat intellectum sine cooperatione voluntatis III 477 b — minus est desideranda quam caritas III 892 6*

— Balaam habuit prophetiam secundum intellectum speculativum, David etiam secundum intellectum ut extensum ad affectum IV 496 d. 3

— aliquando in bonis, aliquando in malis reperitur III 755 4* — Donum prophetiae frequenter datur his qui non habent gratiam gratum facientem I 270 arg. 2 — aliquando est sine Spiritu sancto concomitante I 324 a — est a Spiritu sancto et aliquando cum Spiritu sancto, aliquando sine Spiritu sancto III 755 1* — prout dicit cognitionem secundum idoneitatem suscipientis et secundum pietatem exsequentis, datur in ea Spiritus sanctus simpliciter; prout est revelatio, non datur in ea Spiritus simpliciter nec nisi ad hoc I 274 2*

— est ad Spiritus sancti manifestationem III 755 1* — Caiphae fuit a Spiritu sancto secundum intellectum verum IV 544 d. 4

— Mali prophetae donum prophetiae pretio vendunt, nunquam vero boni IV 648 3*

— Prophetae locuti sunt auctore Spiritu sancto, non sicut fanatici III 538 a

— In lege naturae non erat prophetia III 544 6* — In doctrina prophetica est lumen praecedens lumen plenum Evangelii IV 635 b — secundum profectum temporum crevit quantum ad illuminationis plenitudinem III 547 f. 2 — Prophetarum oracula magis confirmant fidem Ecclesiae quam synagogae III 549 arg. 3

— Prophetas rectare competit ordinilectorum IV 632 2*. 635 b

PROPINQUI — magis diligendi sunt quam extranei secundum dilectionem naturalem et secundum ordinem caritatis, quem habet ratione naturae substratae III 648 b. 650 b. 651 a. 653 d. 3 — secundum ordinem caritatis magis diligendi sunt amore

PRO

beneficentiae et plus procuranda est eorum salus III 653 d. 4 — Per naturam homines magis alligantur propinquis quam extraneis IV 847 f. 2. 850 b

— Sanguinis proximitas parum aut nihil attendenda est in collatione beneficii ecclesiastici III 651 b — Inordinatus amor propinquorum movet ad simoniam IV 659 a

— Propinquitas est inter aliqua in via generationis III 79 d. 3

— Propinquius non debet pervenire in finem per medium magis distans I 74 arg. 2 — Remotiora coniunguntur per propinquiora III 54 arg. 4

PROPORTIO — Convenientia proportionis attenditur secundum similiter se habere II 395 a — est in convenientia ordinis, vel in commensuratione quantitatis III 14 4* — stricte dicit quandam commensurationem et est in rebus eiusdem generis, large quamcumque habitudinem secundum convenientiam analogiae III 639 2*

— est secundum unius rationis proprietatem sive naturae participationem, proportionalitas secundum unius formae comparisonem IV 29 d. 3 — Consimilis habitudo rerum eiusdem generis est proportio, rerum diversorum generum nec communicantium est proportionalitas I 852 b — large sumta nihil ponit commune et potest esse inter summe distantia *ibid.* — Aliqua commensurantur quantum ad comparisonem proportionalitatis, vel quantum ad aequalitatem proportionis IV 922 3* — Tantum, quantum important proportionis commensurationem, vel proportionalitatem II 923 b. III 642 4*

— large sumta est per comparisonem duorum ad duo I 852 b — Similitudo proportionalitatis est in quatuor terminis IV 29 d. 3

— Omne quantum est proportionale quanto IV 409 arg. 5

— foedatur et perditur per augmentum et diminutionem I 711 f. 6

— est perfectionis ad perfectibile, vel motoris ad mobile II 213 2*

— Argumentum ex proportionem II 64 arg. 2. IV 921 f. 4 — Locus per commutatam proportionem I 521 f. 4. 835 d. 5. III 684 arg. 4

— Unum proportionem III 160 f. 4. 2

PROPOSITUM — est quid proponentis praecedens res, quae proponuntur I 702 f. 3 — simpliciter dicit voluntatem faciendi aliquid I 716 2* — Proponere dicit firmiter velle *ibid.* — est prius secundum rationem intelligendi quam electio *ibid.*

— Deus aeternaliter proponit I 702 f. 3 *Vide V. Praeparatio.* — Dei non debet infirmari III 446 a

— A proposito non firmato per promissionem licitum est dissentire IV 815 1*. 826 d. 4

— firmum computatur pro operatione, quia Deus acceptat, si desit facultas IV 432 d. 4 — si pro loco et tempore non impletur, verum non est, aut esse desistit *ibid.*

PRO

— firmum vitandi culpam futuram requiritur ad satisfactionem completam IV 362 b — Qui non habet propositum non peccandi non est idoneus ad gratiam poenitentialem II 992 a

PROPRIETATES — verae personarum ponendae sunt in divinis I 452 a, b — Significata nominum, per quae distinguuntur personae, sunt verae proprietates *ib.* 4* — intelligitur ut id quo est ex parte incommunicabilis I 476 a sq. — Abstractio proprietatum non est in divinis a parte rei, sed a parte intellectus nostri *ib.* a, 4*, 573 2*

— est quae convenit uni soli I 152 4*, 460 f. 2 — dicitur, in quantum convenit soli I 427 b. 460 b — Nomina propria dicuntur de uno solo I 492 d. 4. III 47 arg. 3 — sunt incommunicabiles et soli conveniunt I 455 b *Vide V. Deus* 28.

— est id quo subsistentia vel persona distinguitur I 410 b. 452 a — distinguunt personas I 407 b. 572 f. 4. 573 4*. 574 f. 3. 587 a. 591 7* — Distinctio est a proprietatibus I 427 b — Proprietatis est distinguere I 451 f. 3. 579 f. 4 *Vide V. Persona* (267 c).

— facit cognoscere distinctionem et distinguit I 457 f. 5 — sunt ratio distinguendi secundum rem, non tantum distinctionem manifestandi I 458 a — Eadem est ratio innotescendi et distinguendi I 461 a — Si proprietas inest hypostasi, intelligitur esse hypostasis, si non inest, intelligitur hypostasis non esse I 445 d. 4 — Abstractis proprietatibus et relationibus, non remanet distinctio hypostasum nec re nec intellectu I 458 4*, 5*

— in comparatione ad correlativum faciunt veram distinctionem I 575 b — distinguunt personas, in quantum differunt secundum modum se habendi respectu termini *ib.* b, 2*

— dicit aliquid speciale, quod est principium intelligendi personam I 458 4* — largius dicitur omne, quod aliquo modo distinguit ab alio I 460 b — omnis est notio *ibid.* — omnis est ratio cognoscendi *ibid.*

— in Deo est vere proprietas, sed est ipsa persona I 587 b — in Deo est substantia, sed recte intelligitur a nobis per modum inhaerentis I 590 b

— non est in ratione accidentis, sed formae I 467 f. 4 — in Deo non est accidens I 462 d. 1 — In divinis non est proprietas accidentalitatis I 475 f. 4 — non sunt accidentes nec inhaerentes I 407 b — non accidit personae I 406 d. 9 — est consubstantialis nec consequitur esse hypostasis I 457 f. 4 — non componit personam nec aliquid ei imponit, quod non sit in ipsa I 587 b

— dicit modum se habendi I 451 f. 4. 452 b — dicit habitudinem ad alterum I 453 3* — personales sunt respectivae, non absolutae *ibid.* *Vide V. Deus* 28. — non potest esse ratione alicuius absoluti I 470 b

— personales necesse est esse relationes 455 f. 4, b. 573 a — in divinis sunt rela-

tiones I 330 f. 4. 436 b. 438 8*. 573 a. 579 f. 2 — in divinis est relatio distinguens I 412 arg. 4 — sunt relationes sive dictae secundum relationem, non tamen secundum accidens I 450 b — non importat nisi relationem I 578 2*. 579 f. 2

— dicit originem et relationem I 457 f. 2. 579 f. 3 — importat emanationem et habitudinem I 458 a. 468 b. 579 f. 3, b — potest importare solum habitudinem, sed secundum usum communem importat originem et habitudinem I 458 a

— non potest esse pura privatio I 470 b. II 2 b

— Distinctio proprietatum non est a parte rei absolutae, sed secundum modum dicendi vel intelligendi I 462 d. 3 — personales non omnino transeunt in essentiam I 453 4* — differunt ab essentia secundum modum se habendi, qui essentiae vel personae nihil addit I 575 b — Ratio proprietatis differt a ratione essentiae, ut est communis personis I 576 b

— non differunt a personis solo modo loquendi I 475 arg. 3. 573 a, 2* — aliquo modo realiter differunt a personis I 452 b. 573 a — idem est ac persona quantum ad essentiam sive modum essendi, sed differt quantum ad modum se habendi I 573 a. 575 b — et persona quantum ad comparisonem ad subiectum sunt omnino idem, sed differunt aliquo modo per comparisonem ad obiectum I 476 b

— per comparisonem ad subiectum est divina substantia I 575 b — non est aliud re ab essentia, sed aliud ratione I 359 4*. 578 2* — cum sit aliquid, est divina essentia I 574 f. 3. 575 b — est essentia, sed non supponit essentiam I 576 5* — vere sunt essentia et persona I 574 f. 3. 575 b — omnis est essentia I 470 2* — sunt ipse Deus I 478 b — sunt adorandae I 574 f. 1 — si non sunt personae nec in personis, sed assistunt personis, non sunt Deus nec creatura I 572 b — Omnimoda identitas cum essentia et distinctio earum est Dei proprium et nobis incomprehensibile I 580 d. 4. 581 d. 3

— sunt in personis I 572 f. 5 — Quod inest ratione personae est proprium I 621 arg. 4 — dicit relationem ad personam I 622 b — attribuitur hypostasi I 479 d. 4 — dicuntur proprie esse in personis, quia personae secundum eas referuntur et distinguuntur I 575 b, 3*. 581 d. 2

— non sunt proprie in essentia sicut in personis I 575 b. 581 d. 2 — personalis non est essentiae I 412 f. 4 — dicit respectum, qui non est essentiae ad aliud, sed personae ad personam I 575 b — Nil dicens respectum ad creaturas est proprietas distinctiva personae I 330 arg. 4, 3 — personalis non est ratio rei essentialis I 698 d. 1 — determinat personam, non essentiam I 581 d. 4 — non addit ad naturam in recto, sed in obliquo I 587 a

— vere praedicatur de persona, quia est ipsa persona I 573 a, 4* — praedicatur de persona secundum convenientiam in essentia et supposito I 578 2*

PRO

— dicitur de essentia, quia sunt unum in persona I 576 3* — non praedicatur per se de essentia, sed per personam, non tamen per accidens *ib.* 4* — praedicatur de essentia per identitatem essentialem I 578 2* — dicuntur esse in essentia propter identitatem I 581 d. 2

— licet sit ipsa essentia, tamen intelligitur inesse per actum notionis I 470 2* — inest per actum, sed non acquiritur per actum *ibid.* — distinctiva dicitur ab actu, non ab habitu I 330 arg. 2

— est aeterna I 470 2*. 570 a

— distinguens non inhaeret nec facit proprie subsistere sive subsistere, sed facit existere, quasi ab alio esse I 407 b

— oppositae faciunt distingui, non vero habere proprietatem et non habere I 591 7* — Habere proprietatem et non habere non inducit distinctionem nec facit, quod unum non praedicetur de altero, sed quod aliquid dicitur de uno, quod non de altero I 443 4*. 421 d. 4

— quaedam sunt personales, quaedam non personales I 450 a — personalis est, per quam persona ab omnibus separatur I 501 f. 4 — personalis est, per quam persona propriissime nominatur *ib.* f. 2 — distinctiva personae est illa, secundum quam persona differt ab omnibus aliis I 329 f. 3 — personalis est, quae dicit personae primam et propriam habitudinem per modum positionis et completionis I 501 f. 4, b — Proprie proprium personae est quod dicit modum emanandi ipsius I 200 f. 3

— personalis convertitur cum persona I 461 5* — personales dant esse personae I 500 2* — dat esse personae non simpliciter, sed esse personale sive distinctum I 504 4* — personalis non dicit totum esse personae secundum omnem habitudinem, sed esse perfectum, completum et proprium I 502 3* — personalis debet dicere unam habitudinem determinate *ibid.*

— una sola est, quae dat hypostasi esse distinctum I 467 f. 4 — personalis est una in qualibet persona I 424 3*, 4* — personales sunt tres I 428 4*. 461 a

— non personales sunt innascibilitas et spiratio activa sive principium I 493 a

— dicit notionem communiter I 373 4*. 424 4* — conveniunt in ratione et respectu I 578 2*

— et relationes sunt aequales numero, sed quaedam proprietas non est relatio, quaedam relatio non est proprietas I 460 b — et relationes mutuo se excedunt, sed aequaliter, ideo sunt numero aequales *ibid.* — sunt plures quam personae I 461 a, 5* — proprie dictae sunt quatuor *ib.* b — largius dictae sunt quinque *ib.* a

— est distincta I 570 a — vere differentes sunt I 572 b — realiter differunt inter se I 451 f. 5. 455 b — sunt in divinis non solum modo loquendi, sed realiter differentes a se invicem I 452 b. 573 a — Distinctio realis notionalis est inter proprietates I 451 f. 5 — personales habent differentiam rationis ratione respectuum I 453 3* — inter se differunt secundum rationem,

PRO

cui aliquid respondet in re, ita quod una non dicitur de altera *ib.* 2* — se ipsis distinguuntur I 427 b

— diversae sunt, quae de diversis praedicantur I 467 arg. 2 — diversae sunt, quarum una de altera non praedicatur in abstractione I 468 a, 3*

— In una persona divina sunt plures proprietates distinctae realiter, non essentialiter nec personaliter, sed notionaliter I 451 f. 5. 452 b — plures convertibiles possunt esse in una persona I 461 5* — plures sunt in una persona realiter ab invicem differentes I 451 f. 7. 572 b sq. — in una persona sunt diversi respectus secundum diversas comparationes I 577 b — in eadem persona differunt respectu obiecti, in quantum ponunt subiectum comparari pluribus I 466 4* — Pater alio et alio modo se habet ad Filium et Spiritum sanctum, nec repugnat unitas essentialiter nec personae I 236 1*. 573 a — possunt esse plures in subiecto simplici I 453 3*. 516 a — plures in una persona non faciunt compositionem I 466 4* *Vide V. Notio.*

— plures existentes in eadem persona ad perfectionem completissimam necesse est reduci ad unam, quae sit ratio aliarum I 471 b

— una potest esse in duabus personis I 451 f. 6 — Plures personae unam habent proprietatem I 573 a *Vide V. Notio et V. Principium.*

— personales non sunt confundendae III 238 4* — confunduntur, quando earum nomen sic communicatur, quod numeratur *ib.* 3*

— significantur in concretionem, vel in abstractionem I 467 b. 571 arg. 2 — significatae in concretionem per verbum important tantum relationes, per nomen simul suppositum I 468 a, 2*. 479 d. 3 — quae praedicatur de persona in concretionem, praedicatur etiam in abstractionem I 557 arg. 6

— nulla se ipsam denominare potest, sed tantum suppositum I 579 f. 2, 3, b. 580 4* — Quae dicuntur de essentia, ut habet rationem formae respectu personarum, vel ut est principium actionis, non dicuntur de proprietatibus, sed ea quae respiciunt essentiam in se ut diversam a creatura I 576 5*

— personales sunt naturales, ut naturae consonantes I 480 d. 5

— divinae sunt essentiales, personales et quodam modo essentiales, quodam modo personales I 449 a — essentialis in divinis non differt nec est inherens essentiali, sed soli convenit et est ratio cognoscendi eam I 452 4* — essentiales sunt absolutae et ideo non possunt differre realiter, nisi differant essentialiter I 453 4* *Vide V. Deus 9, 10, 27.*

— Proprie aliquando dicit auctoritatem sicut principaliter I 227 d. 3

— Proprie dicitur habere aliquis quod non communicat cum altero I 227 d. 3

— Proprium habere dicitur qui habet principale dominium, aut qui ab alio ha-

bet sibi commissum officium administrandi IV 370 b

— Proprium et alienum a sola ratione discernitur II 593 b — Aliquid esse proprium, dicitur natura secundum statum naturae lapsae II 1009 4* — Nulli debet subtrahi res propria absque culpa II 428 d. 5

— In Ecclesia primitiva nihil habebat aliquis proprium et hoc adhuc servatur in religione IV 612 a — Possibile est renuntiare omni proprietati II 1014 6*

— Bonum proprium vel dicitur cum praecisione, vel id quod pertinet ad se III 644 4* *Vide V. Bonum-proprium et V. Invidia.* — Bonum sub ratione proprietatis appetit invidia II 978 b — Cum quis magis delectatur in bono proprio quam proximi, aliquo modo manet proprietas nec omni modo est perfecta gaudii communis III 692 arg. 4 — Bonum commune praeponebatur est bono proprio in temporalibus III 652 d. 1

— sermonis requiritur in sacra doctrina III 487 6*

PROPTER — dicit finem principalem II 887 4* — dicit causam finalem II 608 d. 2 — notat causam finalem, vel rationem moventem III 523 1*. 706 3* — dicit finem ultimum, aut finem sub fine I 45 d. 15

— Quod factum est propter alterum ordinatur ad alterum I 39 1* — Quod non est ab alio non est propter aliud I 774 f. 2. II 45 f. 5 — Quod se ipso est bonum non est propter aliquid aliud II 15 f. 5

— Propter se opponitur ei quod est propter aliud, vel ei quod est per accidens, quia ad illud accidentaliter ordinatur I 45 d. 15 — Unum non potest fieri propter se et propter aliud, ut dicunt causam finalem, sed ut dicunt rationem moventem III 523 4*

— Dicere propter quid est scientiae superioris IV 488 b

— Propter quod unumquodque, et illud magis I 221 arg. 1. 296 f. 3. 685 f. 4. 748 f. 4. 830 f. 4. 855 f. 4. III 630 b. 641 f. 3. 706 3*. IV 407 f. 4. 305 arg. 4

— Ubi unum propter alterum, utrobique tantum unum I 294 1*. II 639 2*. 725 b. 882 3*. III 222 d. 3. 393 d. 1. 441 3*. 641 f. 3. 759 5*. 881 d. 2. IV 198 2* — Ubi unum propter aliud, ibi tantum unum, cum ad illud ordinatur tanquam ad finem II 896 d. 4 — Ubi unum propter alterum unitate obiecti secundum causam formalem, ibi tantum unum IV 693 3* — Ubi unum propter alterum, ibi tantum unum, quando unum est tota ratio, unde alterum participet aliquam proprietatem II 928 3* — Ubi unum propter alterum, ibi tantum unum in his quae sunt nec possunt separari III 609 4*. IV 202 1*

PROSOPON — apud Graecos dicebatur homo larvatus in tragoediis I 405 b — flebat ad distincte repraesentandum et ad melius resonandum *ibid.* sq. — Graeci non utuntur hoc nomine translato, quia habent proprium I 406 4*

PROSPERITAS — Contra ventum prosperitatis defendit et roborat humilitas IV 583 a

PRO

PROSTIBULI — pretium potest licite retineri et dari in eleemosynam, sed non in oblationem, si sit publicum IV 371 a

PROSTRATIO — non est cultus soli Deo debitus III 221 d. 1

PROTECTIO — angelica comprimit et reprimi potestates adversas III 406 a

PROTENSIO — auget quantitatem, quin addatur substantia I 309 3* — Per protensionem producitur aliquid, praeeistente forma permanente, per inductionem formae artificialis I 335 d. 4 — Per protensionem producitur aliquid ex aliquo ut principio materiali et permanente *ibid.*

PROVIDENTIA — dicit ordinem rerum temporalium in divina mente II 364 4* — est cognitio Dei in comparatione ad res, in quantum connotat effectum in conservando sive gubernando I 615 d. 3 — Dei respicit numerum electorum et merita personarum IV 977 b

— Nihil fit, quod non pertineat ad opus providentiae II 872 b — Malum subest divinae provisioni I 831 3* *Vide V. Deus 35 et V. Ordo.*

— est pars prudentiae, quae respicit futurum III 728 d. 2 — est pars prudentiae, cuius est consiliari III 780 arg. 5 — Providentiae est cavere insidias III 728 d. 2

— In solis rationalibus provenit ex actu deliberationis, in brutis ex naturali sagacitate et industria instinctus naturalis II 594 5*

PROXIMUS — est iuxta nos per conformitatem naturae III 633 6* — dicitur omnis homo cuiuscumque conditionis ratione conformitatis naturae III 634 d. 2. 663 f. 4. 644 arg. 6 — respectu actus diligendi est qui communicat in natura rationali secundum ordinem et habilitatem ipsius ad gratiam III 625 4* — Quantum ad actum dilectionis Angeli sunt proximi nostri III 634 d. 3 — Corpus proximi respicitur a caritate eadem ratione qua proprium III 633 5*

— Dilectio proximi non est virtus cardinalis III 721 3* *Vide V. Dilectio et V. Caritas-proximus.* — Proximo debetur beneficentia III 833 a — Ad proximum ordinamur secundum innocentiam et secundum beneficentiam III 823 a — Ad proximum ordinamur secundum vitam activam III 610 arg. 3, 4. 824 5*

— Mandata decalogi ordinant ad proximum, secundum quod habet conformitatem ad proprietates trium personarum divinarum III 822 b. 826 a — In dilectione proximi clauduntur omnia mandata ordinantia ad proximum in quadam generalitate, sed plura sunt mandata explicita I 823 4*

— Mandata de vitanda laesione proximi data sunt implicite in statu naturae institutae, sed explicitae post lapsum III 819 b — Damnificatio proximi prohibetur quinque mandatis III 822 b sq. — Qui vult, proximum damnificari propter suam utilitatem, non diligit proximum sicut se ipsum III 893 d. 2 *Vide V. Peccatum 3.*

— frequentissime fiunt inimici IV 852 b

— Proximum convertere per bonam doctrinam est doctorum IV 757 a

PRUDENTIA — est virtus intellectualis III 716 arg. 4 — est in genere cognitionis, sed addit aliquid respiciens voluntatem, quod distrahit in genus virtutis I 705 2* — In prudentia est scientia per modum cuiusdam directionis IV 481 4*

— est circa actiones intrinsecas, quae consistunt in eligendo III 720 b — ordinat ad se ipsum in eligendis *ibid.* — dirigit in eligibilibus, quae sunt necessitatis III 781 a

— Prudentiae est scire, quid sit agendum III 719 arg. 3. 720 a — attenditur in agendis et patiendis secundum utilitatem III 730 d. 5 — operatur circa bonum ratione utilis III 720 b — dirigit in electione secundum regulam iuris naturalis III 781 a. 782 5* — dirigit in agendis secundum principia iuris naturalis ad ea quae honesta sunt III 777 3* — fundatur super principia iuris naturalis et ordinatur ad rectitudinem et honestatem vitae III 776 b

— est contra ignorantiam III 720 a — in gloria excludit omnem errorem III 727 a — secundum statum viae est in praecavendis insidiis *ib.* 4* — Summus actus prudentiae est in praecavendo insidias III 728 d. 2

— definitur per actum providentiae, ad quam ceterae partes prudentiae ordinantur III 728 d. 2 — Partes prudentiae sunt memoria, intelligentia et providentia *ibid.*

— Actus prudentiae annectitur rememorati praeteritorum, secundum quod fungitur affectioni, ut futura melius agat III 557 2*

— inspicit medium non solum per inclinationem determinatam, sed per considerationem discretam III 715 5*

— est in parte rationali III 339 f. 3 — est ex parte intellectus III 737 b — est in ratione proprie dicta III 716 arg. 4 — perficit potentiam rationalem III 713 f. 1. 715 5* — perficit partem rationalem in se consideratam III 720 a, b — est in parte rationali, ut opponitur sensitivae et affectivae III 717 a sq. 737 b

— est in rationali ut consiliante III 720 a — est in ratione, ut est dux sive consiliarius IV 324 b — consistit in intellectu sive ratione, in quantum inclinat affectum ad operationem III 776 b

— omnibus aliis virtutibus praeponitur secundum ordinem in perficiendo subiectum III 731 a — est prima inter virtutes cardinales III 726 arg. 4

— dirigit actus aliarum virtutum II 562 6*. III 715 5*. 730 d. 5, 6 — discernit sibi et aliis virtutibus II 562 6* — est auriga virtutum III 471 a. 730 d. 5. 731 a. IV 481 4* — quodam modo habet vim regitivam et ordinativam pastus omnibus viribus animae I 254 d. 5

PSALMISTA — et cantor pro eodem reputantur, quia non solum Psalmos cantare debet, sed etiam alios cantus ad excitandum et erudiendum IV 632 a

— Psalmistatus proprie non est ordo, sed officium ordini annexum lectoris IV 631 b sq. — largius sumendo potest inter

ordines computari ut officium specialiter et principaliter conveniens ordinatis IV 632 a — Psalmistatus datur a simplici sacerdote IV 631 f. 2. 632 3* — Psalmodia spectat ad omnes, qui sunt in choro IV 631 f. 3. 632 2*, 3*

PUBERTAS — Tempus pubertatis citius completur in femina quam in masculo IV 796 b — requiritur ad contrahendum matrimonium *ib.* a

PUDOR — consequitur ad dissensum voluntatis a turpi, quod non vult esse, et tamen est IV 384 1*

— est necessarius ad perfectionem poenitentiae III 744 arg. 6 — propter suam imperfectionem non potest rationem doni habere, sed magis respicit Sacramentum poenitentiae III 747 6*

PUELLA — quaedam arte diabolica videbatur esse equa II 228 f. 3

PUERITIA — est a septimo anno usque ad decimum quantum IV 854 d. 3

— Puer impubes sunt omnino sub dispositione parentum et tutorum IV 818 f. 2 — Puer circa regimen vitae nihil potest vovere, quod sit stabile, sine auctoritate patris *ib.* b

PUGNA — est secundum virtutem naturalem, vel moralem III 331 4* — Recte pugnare est fortitudinis elicite IV 325 a — facit ad augmentum meriti et coronae II 775 d. 4 — Ubi maior est pugna, ibi gloriosior est victoria III 668 f. 3

— Pugnandum in acie Ecclesiae signo et armis Christi IV 53 b — statim incipit in annis discretionis IV 172 f. 3 — Propter difficultatem pugnae homo indiget confortari IV 59 d. 4

— maxima est in carne IV 756 f. 3

PULCRITUDO — Pulcrum et bonum sunt idem re et differunt ratione I 545 3*. 833 arg. 4 — dicitur de bono in comparatione ad vim cognitivam IV 497 b — est finis et perfectio potentiae rationalis II 886 arg. 4

— Omne, quod est ens, habet pulcritudinem II 814 f. 6 — Omnia sunt pulcra II 26 f. 4

— consistit in pluritate et aequalitate II 238 a — est aequalitas numerosa I 544 b — consistit in ordine II 252 arg. 3 — oritur ex aequalitate et similitudine parium, vel ex quadam gradatione disparium II 255 b. 256 2*

— est quaedam partium congruentia cum quadam coloris suavitate IV 4015 arg. 4. 1025 f. 4 — dicitur figura rei IV 993 1*

— Qui fecit pulcra et pulciora est ipsa pulcritudo I 77 b — Deus est ipsa pulcritudo I 41 a. II 15 arg. 2 — ut obiectum rationalis in Deo idem est quod celsitudo et dulcedo II 887 4*

— Omne pulcrum est a Deo II 26 f. 4 — Omne pulcrum reducitur ad pulcherrimum, quod est ipsa species per essentiam I 78 d. 4

— summa in Deo est per omnimodam unitatem II 40 3* — In Deo ex sola similitudine et aequalitate potest esse perfectissima pulcritudo, quia in qualibet persona

rum aequalium est omnimoda et summa perfectio II 255 b — in divinis insinuat unitatem et trinitatem II 238 a

— appropriate convenit Filio in comparatione ad Patrem, quem exprimit, et ad omnem pulcritudinem exemplatam I 544 a sq.

— Quod est perfecta et expressa similitudo pulcrum est in comparatione ad id quod exprimit I 544 a, 2* — duplex in imagine *ib.* 2*

— una ponitur in multis membris corporis III 477 a

— partium attenditur secundum situm, quem habent in toto II 829 b

— est in mundo sensibili per multitudinem, in qua est ordo et perfectio II 40 3* — resultat ex ordinatione II 387 a. 848 b *Vide V. Mundus.* — universi exigit, ut inordinatio naturae recompensetur per ordinem poenae II 770 a *Vide V. Ordo.* — universi decoratur quibusdam antithetis II 532 f. 3. IV 921 b — divinorum operum apparet in rerum decursu II 774 b

— Pulcrum delectat animam I 38 f. 3. 41 a — Bona honesta inferiora habent pulcritudinem, qua nos delectant et alluciant, tamen in ipsis non est quiescendum, quia tunc amittunt pulcritudinem I 42 4* — Omne aliud pulcrum comparatum ad Deum quasi nihil est III 25 4*

— naturaliter attrahit animum ad amorem IV 713 d. 6 — Amor complacentiae propter pulcritudinem non multum intensus non est culpabilis *ibid.* — Decor corporalis vanus est et contemnendus ad interiore servandum IV 609 3*

— corporis potest augeri per cicatrices IV 915 4*

PULMO — Habere pulmonem est causa respirandi, et oppositum est causa oppositi I 721 6*

PULVERES — *Vide V. Corpus-mortale et-resurgens.*

PUNCTUS — est substantia posita sive habens positionem I 170 f. 5. 447 a. II 81 f. 2 — est impartibile, quod habet situm in magnitudine I 661 2* — est solum in corporalibus I 447 a

— est, cuius pars non est I 167 arg. 2 — est unum indivisibilitate III 160 f. 2 — est unum, in quo non est multitudo nec actu nec potentia III 459 f. 4. 462 arg. 4 — habet actualem simplicitatem II 98 4* — est simplex per privationem compositionis ex aliis, sed dependet a composito I 469 2* — est primum et simplex I 471 a — est simplicissimum in genere quanti molis I 312 2* — est simplicissimum non simpliciter, sed in genere *ibid.*

— est principium quantitatis indivisibile I 652 f. 4. II 40 a — est principium, ad quod omnia resolvuntur in geometria I 7 b — est principium quantitatis et mensurae nec habet complete rationem mensurae II 62 f. 4

— non habet proportionem ad corpus I 170 f. 5 — est improprio corpori II 81 f. 3, b — Ex simplicibus non fit aliquod continuum I 660 arg. 4 — non potest esse materia vel pars superficiei II

PUN

95 arg. 4 — non est locus nec pars loci I 661 5*. II 81 f. 4, b

— non est actu in continuo I 661 5*

— in continuo non sunt infinita actu, sed infinita in potentia *ib.* 3*

— a linea totus attingitur, sed non totaliter secundum virtutem I 69 3* — ratione suae simplicitatis totus attingitur ab una linea, non tamen comprehenditur quantum ad virtutem, sed quantum ad essentiam III 300 b sq.

— multiplicatur ad divisionem lineae, sed non dividitur II 376 5* — ideo plura sunt, quia distantia nec possunt esse simul IV 1029 a, 5* — duo, qui sunt simul, non distinguuntur ab invicem, quia habent distinguere penes illud, in quo sunt I 349 2*

— unus et idem est principium et finis respectu diversarum linearum I 182 arg. 4 — est principium et finis respectu diversarum linearum per diversos respectus, qui non ponunt compositionem in eo I 166 4* — plures possunt esse in eodem loco II 82 arg. 2 — duo simul sunt in contactu physico IV 1028 b — non possunt signari in continuo ut distincta, quin illud multiplicetur IV 250 a — substratus, ad quem duo contiguantur, non fit duo, sed duo puncta uniuntur in uno, nec tamen cedunt in unum propter distinctionem corporum, in quibus sunt *ibid.*

— Puncto non potest fieri additio, quia est quoddam perfectum in suo genere I 312 2* — additus puncto non facit maius I 341 arg. 2. 660 arg. 5. 768 f. 6 — infinita non possunt lineae aequari III 643 5* — Ex punctis nunquam potest constitui linea *ibid.* — nihil addit ad lineam, ut faciat eam maiorem III 222 d. 3. 787 d. 4. IV 355 f. 4 — si intelligitur removeri a linea, non est linea minor nec imperfectior I 686 arg. 6

— habet potentiam infinitam respectu linearum I 471 a — est principium, a quo possunt egredi infinitae lineae II 40 a — in genere quanti molis est infinitae virtutis I 312 2* — est infinitae virtutis non simpliciter, sed solum respectu linearum *ibid.* — in circulo *vide V. Circulus.*

— non habet potentiam omnino activam et sufficientem ad lineam II 29 4* — non est omnino actus, sed terminus respectu linearum, nec habet potentiam activam infinitam, sed passivam, qua potest statui terminus linearum I 312 2*

PUNIRE — Homo, qui recepit iniuriam, non potest omnino punire, quin excedat IV 966 4* — Ad iudicem spectat punire nec potest omnino poenam dimittere *ibid.*

PURGATIO — configurat divinae bonitati IV 635 b — fit pellendo ignorantiam II 411 d. 2 — Mens indiget purgari, ut Deum contempletur perfecte I 59 d. 4

— Christus purificat tanquam causa meritoria III 265 4* — Spiritus sanctus purificat animam sicut causa effectiva, cum ei unitur *ibid.* — culpae proprie fit a gratia IV 554 b — non fit sine gratia IV 21 b — effective sive formaliter est per gratiam IV 555 2*

— fit per fidem quantum ad intellectum et per iustitiam quoad affectum I 59 d. 4 *Vide V. Affectus et V. Intellectus.* — Ad purgationem disponit donum timoris III 746 a

— Mens ad perfectionem purgationis non habet perducere in statu miseriae praesentis III 726 f. 4

— In Ecclesia fit exterius per segregationem a malis, interius excludendo tenebras spirituales, partim exterius, partim interius per liberationem a vexatione diabolica IV 635 b — omnis respicit foeditatem aliquam IV 551 f. 3

— debet fieri per contrarium IV 976 5*

— est a virtute naturali ignis IV 978 a, 3*

— Ignis purgat per abiectionem IV 979 3*

— mundi fit propter peccatum IV 978 arg. 3 — mundi facta est per aquam IV 975 f. 3 *Vide V. Mundus et V. Diluvium et V. Ignis.* — Mundus purgabitur igne a foeditate culpae in aëre et a vetustate corruptionis in ceteris elementis usque ad ultimam sphaeram IV 979 a sq. — Electi igne ante iudicium purgabuntur IV 980 b

PURGATORIUM — Punio in purgatorio est transitus ad aeternam glorificationem IV 524 f. 2. 525 3* — est via media transeundi a statu viae in statum patriae IV 526 arg. 3 — Poena purgatoria non dicit statum, sed magis transitum de statu in statum IV 519 b — non dicit terminum nec statum, sed transitum et status supplementum IV 886 3* — est via ad gloriam retardans et aliquo modo obliquans IV 527 3*

— In purgatorio non est locus meriti IV 554 f. 3. 555 5* — In purgatorio non est status merendi, sed solvendi debitum IV 886 3*. 944 2* — Liberum arbitrium in purgatorio est in statu, in quo potest ad ingressum in gloriam disponi per impedimenti remotionem, quamvis non possit mereri IV 552 4*

— Status purgationis est animarum, quae impediuntur a remuneratione beata, quia non sunt plene purgatae IV 941 a sq. — debetur peccato veniali *ib.* b — In purgatorio sunt qui puniuntur poena sensus ad tempus *ibid.* *Vide V. Poena-purgatorii.*

— Locus purgationis est indeterminatus quoad nos et quoad se, quia non omnes in eodem loco purgantur IV 941 b — Aliquae animae dispensative in diversis locis purgantur, licet secundum legem communem sit aliquis locus communis *ibid.* 942 a sq. — Secundum dispensationem specialem animae possunt purgari in locis circa nos IV 526 f. 4, 5, b. 941 arg. 2 — secundum legem communem credendum est esse inferius ratione poenae et culpae et creditur a quibusdam esse pars inferni IV 526 b. 527 2*, b — non est credendum esse superius in sphaera ignis IV 526 b sq. — videtur esse inter infernum et limbum IV 941 b

— Animae creduntur ab Angelis duci ad purgatorium et inde educi IV 525 b

— In purgatorio purgatur peccati scoria IV 525 a — Ignis purgatorius purgat animam a peccati scoria et a veniali culpa

PUR

IV 551 f. 3. 552 a sq. — In purgatorio fit purgatio a poena mortalium et venialium IV 551 f. 2

— In purgatorio anima purgatur a reatu vel macula veniali per gratiam et virtutem ignis IV 21 b — Ignis purgatorius purgat animam, in quantum puniendo iuvat gratiam IV 552 b. 554 b. 555 2*, 3* — Ignis purgatorius non habet vim purgandi praeter vim punitivam IV 554 b — In purgatorio vel statim gratia adiuta poena delet culpam, et deinceps punitur pro obligatione, vel poena magis et magis disponit et post gratia in instanti delet culpam *ibid.* sq.

— In purgatorio non debet resumere corpus IV 886 3*

— In purgatorio est eadem vis puniens, quae in inferno IV 526 f. 4 *Vide V. Ignis.* — Ignis purgatorius non est spiritualis IV 554 f. 4

— Status purgatorius est status medius inter statum gloriae et damnationis IV 526 f. 5 — Status in purgatorio est similior statui gloriae ratione ordinationis ad bonum in similitudine divina, sed non quantum ad liberationem a malo IV 556 b — In purgatorio est requies a laboribus in operando, non in patiando IV 518 1*

— Animae in purgatorio sciunt se liberandas IV 523 a — Anima exuta certitudinaliter cognoscit statum suum et divinam sententiam de se latam *ib.* f. 4. 525 4* — Animae in purgatorio sunt certae, quod damnari non possunt propter confirmationem liberi arbitrii III 586 d. 6 — Animae in purgatorio habent certitudinem de gloria mediam inter certitudinem viae et patriae IV 523 b — In purgatorio est certitudo expectationis, non tentationis, sed sine timore propter confirmationem liberi arbitrii, qua scit, deinceps se peccare non posse *ibid.* — In purgatorio evacuatur timor, non per animae maiorem perfectionem, sed per status mutationem *ibid.* — est similis inferno quam status praesens, sed nullo modo ad illum timetur transitus *ib.* 1* — Animae in purgatorio desperare non possunt IV 522 f. 4 — Anima in purgatorio sufficienter punitur afflictione ignis et doloris sine timore IV 523 2* — In purgatorio est certitudo salutis cum afflictione et expectationis dilatione *ib.* 3*

— Per poenam purgatorii non absorbetur usus rationis IV 523 a

— Animae in purgatorio non possunt recipere poenam voluntariam IV 538 b

— Status solvendi praesupponit statum meriti, in quo non absolute, sed conditionaliter meruerunt, ut possent solvere et ab aliis iuvare IV 944 2*. 946 arg. 4 — Nemo ad forum purgatorii admittitur qui forum Ecclesiae contempsit IV 432 3* — Qui est in purgatorio adhuc indiget potestate clavis, ut removeatur obstaculum IV 538 arg. 3

— Animae in purgatorio graviter puniuntur et se iuvare non possunt IV 944 a — Qui sunt in purgatorio indigent auxilio et se iuvare non possunt IV 538 arg.

PUR

4 — Suffragia Ecclesiae prosunt his qui sunt in purgatorio *ib.* arg. 2 — Animae in purgatorio possunt adiuvari ab aliis membris Ecclesiae IV 944 a, 2* — Animae in purgatorio iuvantur suffragiis, Deo acceptante et ex hoc eis parcente IV 945 b — Animae in purgatorio possunt adiuvari potestate Ecclesiae, quia, dum viverent, hoc meruerunt IV 539 a, 1* — Animae in purgatorio possunt relaxationibus adiuvari, non per modum iudicariae absolutionis, sed suffragii IV 538 b sq., 3*, 4*

— Nullus liberatur a purgatorio, nisi tota poena soluta aut per se, aut ab aliis pro ipso IV 531 5* — Citius liberatur qui

plura habet suffragia IV 947 3* *Vide V. Anima - in purgatorio et V. Poena remissio.*

Animae a purgatorio statim liberantur, soluto reatu poenae IV 557 f. 4

PURIFICATIO — Vinum sumtum ad purificationem solvit ieiunium IV 275 arg. 3

PURITAS — dicit emundationem ab omni macula IV 379 d. 10

PUSILLANIMITAS — attenditur circa fugam passionum III 782 f. 3 — opponitur fortitudini II 971 b. III 782 f. 3 *Vide V. Audacia.*

— Timor pusillanimitatis est ex defectu securitatis III 360 d. 2

— est poena ordinata ad culpam IV 169 3* — est poena contracta IV 177 d. 6

QUO

— non est peccatum, sed magis symptoma sive sequela ex peccato derelicta III 736 b sq. — non est peccatum in Spiritum sanctum II 995 1*

— Contra pusillanimitatem est donum fortitudinis III 736 b. 745 a

— non est iterabilis nisi ut poena acta IV 177 d. 6

— non fuit in Christo III 360 d. 2

PUTREFACTIO — Conservatio a putrefactione ad tempus potest esse a virtute naturae II 474 d. 4 — ordinatur ad generationem vermis IV 275 f. 3 *Vide V. Generatio 25.*

— in anima est ex peccato, quando in eo requiescit finaliter IV 1052 a

Q

QUADRAGESIMA — est tempus praeparationis ad Pascha IV 296 b

QUALITAS — in divinis transit in substantiam I 535 arg. 2

— spiritualis est in prima specie qualitatis IV 136 f. 2. 138 a — infusae sunt in prima specie IV 137 b sq.

— elementorum remanebunt post finem mundi quantum ad substantiam, quantum ad rationem corruptionis innovabuntur IV 993 b — corporales purgabuntur igne per abiectionem IV 979 3* — activae punient in inferno IV 927 arg. 3. 928 a

QUANTITAS — et substantiae in divinis idem est I 375 d. 4 — transit in substantiam I 426 arg. 1. 535 arg. 2

— non transfertur ad divina, sed magnitudo I 343 2* — In Deo non est quantitas continua nec discreta I 345 a. 426 4* — virtutis sola est in Deo, nec distinguitur contra alias quantitates I 345 a — virtutis summe ponitur in divinis I 343 a — virtutis simpliciter perfecta est in Deo summo et simplicissimo I 317 a

— Quantum ut adverbium dicit quantitatem actus, ut nomen quantitatem termini II 923 b *vide V. Proportio.*

QVI — significat suppositum sive personam I 60 d. 4. 364 a, 4*. 410 b — quaerit de supposito certo sive reali I 437 7* — est relativum identitatis I 60 d. 4. III 157 f. 4. IV 252 d. 2 *Vide V. Relativum.*

— Qui est *vide V. Esse.*

QUIA — Scientia inferior dicit quia IV 488 b

QUID — quaerit de essentia I 397 arg. 4. 451 f. 4 — Essentia praedicatur ut quid I 144 d. 3. 369 2*. 452 b. 461 6* *Vide V. Deus 35.* — aliquando dicit essentiam, aliquando significationem nominis, aliquando suppositum, respectu cuius dicitur nomen dependens I 437 7* — Quid est quod per nomen dicitur prius intelligendum est tanquam praecognitio II 842 b

— Secundum quid dicitur per defectum respectu simpliciter I 758 a — Se-

cundum quid dimittit ab esse, vel ab esse perfecto IV 837 4* — Aliquid dicitur secundum quid, quod deficit ab eo quod est simpliciter, vel quod etiam repugnat III 689 1* — Secundum quid, quod non participat esse, non connumeratur ei quod est simpliciter in illo esse IV 837 4*

QUIES — est nobilior motu I 654 f. 4. 784 f. 3. IV 991 f. 3. 1034 arg. 4 — Omne, quod quiescit alicubi, habet vim ipsum ibi stabilientem IV 1032 arg. 3 — Locus non dicitur proprie quiescere, sed locatum in loco III 752 d. 1

— Omne operans obtento eo, propter quod agit, quiescit II 386 b sq. — Quod movetur a propria forma naturaliter movente, existens in eadem dispositione nunquam quiescit nisi violenter II 348 f. 6 — est privatio motus et laboris, vel cessatio ab opere II 387 a

— Secundum Augustinum Deus dicitur requiescere causaliter II 387 3* *Vide V. Dies.*

— summa est in Deo II 26 f. 6

— Quietatio respicit rationem finis I 36 f. 3 *Vide V. Finis 3.* — Quiescere est frui I 31 a, 3*. 36 f. 3 *Vide V. Fruitio.* — Quiescere in fine est per idem, per quod tenditur in eum III 690 3* — in perficiente est delectatio IV 1018 arg. 3 — Aliquid dicitur quiescere alicubi sistendo ut in ultimo fine, aut non ulterius tendendo II 946 6*

— Quietatio est voluntatis I 35 f. 4 *Vide V. Fruitio.* — attenditur penes appetitum II 379 arg. 3 — Quiescere in obiecto a voluntate redundat in alias vires I 37 1*

— est in solo bono honesto, quod est pure bonum I 41 4* — Homo in creatis nunquam quiescit II 5 b — In bonis inferioribus non est quiescendum I 42 4* — Quiescere in creatura est malum II 942 arg. 6 — Quiescere in creatura ut in ultimo fine est peccatum mortale II 946 6* — in bono creato dicit actum dilectionis vel privationem rectitudinis II 870 5*

— Bonum sub ratione quietis appetit aecidia II 978 b

— In Deo quiescendum per contemplationem II 390 d. 5 *Vide V. Deus 57 et V. Anima - ordo ad Deum.* — creaturarum in Deo est per beatitudinem IV 898 a — Beatus non est nisi qui quiescit in Deo III 303 f. 3 — Sancti quiescunt quiete perfecta, quia tenent eum quem desiderabant III 302 6* — in Deo est gloriae et competit statui patriae II 660 a

— Requies per ablationem omnis mali fuit in limbo Patrum, per collationem omnis boni in loco gloriae IV 45 d. 3

QUINARIUS — *Vide V. Numerus.*

QUIS — tenetur infinite, vel discretive IV 598 b, 4*

— Persona praedicatur ut quis I 144 d. 3. 369 2*. 409 b. 452 b. 461 6*

QUOD EST — est res naturae I 364 a — est substantia I 410 a — dicit esse in supposito individuo I 363 b — Quantum ad esse individuale est in rebus compositio quantum ad quod est et quis est II 91 a

— In omnibus, quae differunt numero, numeratur ipsum quod est I 363 b — unum numero in creaturis non est dicibile de pluribus I 364 a

— Intellectus potest intelligere quo est, non intelligendo quod est I 476 a — Quo est significatur in abstractione *ib.* b — et quo est dicunt commune in concretionem et in abstractione I 409 a, b

— Quo est determinatur per genus et speciem I 363 b — Quo est est essentia I 410 a — Tota rei substantia constat ex quo est et quod est II 35 2* — In omni, quod per se est, est compositio ex quo est et quod est II 414 b — et quo est componit rem quantum ad esse essentiale II 91 a. 440 d. 4 — et quo est est duplex conditio cuiuslibet, quod intelligimus ut completum I 363 b — Intellectus omne, quod intelligit, intelligit per modum quod est et quo est I 476 a — et quo est coniuncta sunt inter se, et numerato quod est numeratur etiam quo est I 363 b — In

QUO

omnibus creatis differt quod est et quo est I 85 f. 3. 167 f. 1. II 33 arg. 2 — Quo est et quod est non differunt per essentiam in rebus, sed quodam modo differunt, quodam modo conveniunt I 168 a. II 35 2*

RACHEL — erat verior uxor Iacob secundum eius affectum IV 763 d. 5

RADICALE — *Vide V. Humiditas.*

RADIUS — dicit emissionem a luminoso secundum diametralem distantiam I 190 d. 7 — In medio non est corpus II 325 a sq. — ut dicitur aer illuminatus secundum diametrum, potest dici corpus *ib.* b — semper oritur a sole, non tamen semper iteratur et succedit, sed a sua origine continuatur in esse I 187 4* — a sole continue egreditur, non quia semper novum aliquod emittatur, sed quia quod emissum est continuatur II 62 b. 325 a. IV 930 2*

— diversarum stellarum cum in uno puncto aeris uniuntur, tamen ad invicem distinguuntur per suas origines I 588 6* — duo simul sunt, quia multiplicantur a principio effectivo IV 1029 7*

— est in aere, sed non dependet ab aere I 655 3* — est in aere secundum praesentiam tantum nec ei permiscetur I 639 1* — non alligatur aeri sive corpori illuminato II 750 4* — potest intelligi sine mutatione sui incipere et desinere esse in aliquo I 654 b. III 11 3*

— penetrat corpora pervia IV 1024 b. 1027 arg. 2 — penetrat virtute agente iuncta subtilitati IV 1029 1*, 2* — non habet virtutem penetrandi corpora opaca *ib.* 2*

— repercutitur a corpore opaco ex ineptitudine corporis ad suscipiendam virtutem agentis II 325 2* — dicuntur intersecari et confringi ad speculum concavum, licet non sint corpus, ratione aeris coniuncti, qui subtiliatur et movetur II 326 3* *Vide V. Lux.*

— movetur in aqua, mota aqua, virtute primi producentis II 326 2* — non movetur moto aere, quia ab eo non dependet I 655 3*. II 327 arg. 4. 641 2* — movetur per accidens, moto sole II 325 1* — De diffusione *vide V. Lumen.*

— non inquatur a rebus foedis, quia non communicat in materia nec ab eis dependet I 654 d. 6. II 750 4*. III 56 d. 2

RADIX — dicit illud, unde res trahit fomentum et nutrimentum II 979 a — peccati proprium dicitur ex parte conversionis *ibid.* — non dicit genus peccati determinatum, sed pronitatem libidinis *ib.* b *Vide V. Peccatum 7.*

RAMI — dicuntur a radice exire, quia cum sua origine continuantur II 325 a

RANAS — de quibusdam foliis in modico tempore nasci contingit II 203 6*

— Quod est et quo est de ratione sua nullam important imperfectionem, sed ratione eius quod differunt I 362 5*

— Quo est et quod est dicuntur de Deo per indifferentiam I 362 5*. 409 a — In Deo idem est secundum rem quo est et

RAT

quod est I 364 a, 4*. 409 b. 452 b — Quod est et quo est in Deo non differunt nisi secundum rationem intelligendi I 409 a *Vide V. Natura.*

— In omni creato differt quod agit et quo agit I 88 f. 3. 168 a. II 414 f. 4

R

RAPINA — est illicita usurpatio rei alienae per violentiam III 835 d. 7

RAPTUS — alicui datur ad horam IV 160 d. 1 — contingit viris sanctis paucissimis per excessum in experimento divinae dulcedinis III 774 b — In raptu fortassis videtur Deus in sua essentia II 544 b

RAREFACTIO — Per rarefactionem augetur res corporalis sine appositione materiae II 423 f. 5. 729 b — Per rarefactionem fit maior quantitas, quin addatur substantia I 309 3* — Ubi est rarefactio, de necessitate est maioris loci occupatio IV 977 arg. 3

— Raritas potest esse maior et minor in aliquo corpore diverso dispositionis modo, salva unitate formae II 301 4* *Vide V. Densitas.*

RATIO — dicit potentiam cognitivam ut ordinatam ad affectivam II 599 4* — Sensus rationis dicit aliquid ex parte rationis, vel etiam ex parte affectionis II 910 2* — Secundum rationem distinguitur cognitiva et motiva, id est dictans moveri, vel disponens ad motum II 596 b

— dicitur proprie pro parte cognitiva, communiter pro toto spiritu rationali II 940 2* — communiter dicta comprehendit totam portionem animae divisam contra sensualitatem, proprie accipitur pro potentia divisa contra concupiscibilem et irascibilem IV 325 2* — Rationale distinguitur contra partem sensitivam, vel contra potentiam affectivam III 717 a

— superior dicitur, in quantum cognoscit superiora, inferior, in quantum cognoscit inferiora II 563 f. 2 — superior dicitur, in quantum convertitur ad aeterna, inferior, in quantum convertitur ad temporalia *ib.* arg. 5. 573 arg. 3 — superior aspicit ad superiora, inferior ad inferiora III 356 arg. 6 — Superior portio rationis dicit ordinationem ad Deum II 909 b — superior dicitur attendi secundum respectum ad superiora quantum ad eius principalem actum III 357 6* — Converti ad Deum est eius actus nobilissimus II 575 4* — superior non semper actu ad Deum convertitur, sed est nata converti *ib.* 6* — superior unionem habet ad deitatem et ad carnem III 355 f. 4

— superior nata est nosse res in Verbo aeterno, inferior vero nata est eas considerare in proprio genere III 319 f. 4, b — superior iudicat secundum leges aeternas, tum secundum lumen proprium et lumen sibi ab inferiori acquisitum II 575 a

— superior, dum leges aeternas conspicit, in bono fortificatur et vigoratur II 564 a

— superior et inferior vocatur vir et mulier propter diversas dispositiones in debilitate et fortitudine II 564 a — superior dicitur vir, inferior mulier II 496 f. 2 — dum ad superiora convertitur, purgatur et illuminatur et perficitur, dum ad inferiora convertitur, quodam modo trahitur et emollitur II 564 a. 574 arg. 6 — superior vocatur vertex mentis II 914 2* *Vide V. Mens.*

— Superior portio rationis est animae potentia II 1 b — Portio superior et inferior non invenitur in Angelis nec in sensu II 564 6* — In superiore parte homo et Angelus habent convenientiam II 399 f. 4

— superior et inferior non sunt diversae potentiae, nec differunt solum secundum aspectus, sed etiam secundum dispositiones et officia II 564 a — vocatur superior et inferior propter diversa officia *ibid.* — Diversitas officiorum oritur ex diversitate dispositionum *ibid.* — Diversitas dispositionum non oritur ex diversitate naturae, sed ex diversa comparatione eiusdem potentiae *ibid.*

— inferior oritur a superiori et coniungitur illi ad mutuum obsequium II 564 a, 4* — superior iungitur inferiori III 355 f. 3 — superior per modum naturae colligatur potentiis aliis et ipsi corpori III 357 6* — superior pati habet, corpore patiente *ibid.* — inferior patitur, patiente sensualitate, et ratio superior, patiente inferiori III 355 f. 3

— superior non dicitur solum, in quantum convertitur ad superiora, nec excluditur conversio et colligantia ipsius ad inferiora III 357 6* — superior non solum convertitur ad superna, sed etiam ad inferiora, regendo potentias inferiores II 575 3*. 582 3* — superior etiam intendit sibi et ad se convertitur II 575 4*

— Ad superiorem portionem rationis spectat regere inferiorem, et penes ipsam residet regimen et imperium respectu omnium potentialium animae, quae sunt aliquo modo rationi obaudibiles III 357 6* — superior regit inferiorem portionem rationis, irascibilem et concupiscibilem II 909 b — Rationis superioris est inferiorem regere et reprimere II 581 a. 582 3*, 4* — superior regit inferiorem per reflexionem super ipsam potentiam II 564 3*, 4* — superior dicitur, quia ipsa, quae est fortis et intelligens et consulens divinam

voluntatem, regit inferiorem, quae est debilis et opere exsequens *ib.* b

— Superior portio rationis non nominat potentiam animae, in quantum movetur naturaliter, sed deliberative II 915 2° — superior et inferior pertinent ad arbitrii libertatem et dicunt potentiam deliberativam II 574 b — In superiori portione consistit arbitrii libertas II 575 a *Vide V. Liberum arbitrium* 2.

— superior differt a synderesi II 574 b. 909 b. 914 2°

— Penes superiorem partem rationis residet regula directionis in toto regno animae II 576 arg. 2. 581 a — Rationis superioris est discernere et sentire de his quae sunt in regno animae II 581 b. 582 3° — superior discernit et iudicat de agendis et credendis II 574 f. 5 — Superior portio rationis est iudex et arbiter principalis II 580 f. 3. 581 a — Consensus in opus est superioris partis II 580 f. 5, 6 *Vide V. Consensus*.

— superior potest deficere et errare, iudicando secundum lumen proprium et secundum potentias inferiores II 574 f. 5. 575 a — superior non est semper recta II 909 b — superior potest ad Deum converti inordinate II 575 6° — superior est aliquo modo corrupta per originale peccatum II 576 f. 3. 577 a

— inferior cognoscit et iudicat inferiores motus et affectus II 581 a — inferior non regit sensualitatem *ibid.*

— Potentia rationalis, sola habet dominium respectu obiecti, quia non est arcata ad aliquod genus appetibilis, et respectu actus proprii ipsius voluntatis II 593 a — In sola potentia rationali est arbitrium et discretio iusti et iniusti *ib.* b — Rationalis natura habet potentiam discernendi bonum a malo et verum a falso I 440 2°

— In sola ratione potest esse peccatum quantum ad culpam cum aversione et contemptu et consensu II 585 b — Superioris portione est consensus in peccatum per conversionem et aversio a Deo II 580 f. 4. 581 a — In superiori portione potest fieri et esse peccatum spirituale secundum se, carnale non sine parte inferiori II 575 a — In superiori portione rationis potest esse peccatum veniale et motus inordinatus ex surreptione II 577 a — Virum comedere est mortale II 581 b. IV 726 arg. 3 — Conversio ad delectationem est rationis superioris vel inferioris secundum proprium actum II 581 a — inferior potest peccare sine sensualitate quantum ad peccata spiritualia, quantum ad carnalia vix aut nunquam II 578 b *Vide V. Peccatum* 8.

— aliquando cogitur II 598 arg. 4

— Rationalis regit se et alias vires III 747 5° — Rationalis habet alias vires regere et ordinare III 720 a. IV 324 a — debet praeesse viribus animalibus II 749 a — Rationalis imperat et praesidet potentiae sensibili III 748 4° — Rationalis est regulativa irascibilis et concupiscibilis II 604 arg. 2. IV 325 a

— est iudex in regno animae, qui imperat toti animae IV 324 b sq. — est dux sive consiliarius *ib.* b — Rationalis comparatur ad alias vires in ratione consiliantis, vel sententiantis III 720 a — regit irascibilem et concupiscibilem sive sensitivam sive rationalem per modum disponentis et consulentis, sed non per modum imperantis nisi mediante voluntate II 605 2° — secundum se habet iudicium consistens in solo dictamine, cum voluntate habet iudicium definitivum, ut fiat vel non fiat II 606 3° *Vide V. Iudicium et V. Consensus*.

— consideratur ut ratio, vel ut natura III 354 a, 4° — Passiones rationis, ut ratio est, sequuntur deliberationem, passionibus eius, ut natura est, sequuntur naturalem appetitum et inclinationem *ibid.* — ut libera imperat sibi, ut est natura IV 324 b

— Aliquid consistere circa actum rationis contingit vel per modum elicientis, vel imperantis, vel acceptantis III 386 5°

— Actus potentiae rationalis immediate tendit in Deum IV 324 b — Mens quantum ad partem superiorem ordinatur contemplatione Dei eminente, quantum ad inferiorem dilectione proximi et bona operatione IV 559 d. 3

— Ratio imaginis est in ratione secundum se, sed attenditur specialiter in ratione superiori secundum comparationem superadditam II 564 2° — In parte inferiori rationis reperitur trinitas, sed non expressa similitudo, quae est in ratione secundum se I 489 b sq. *Vide V. Imago* (157 c). — per intelligentiam assimilatur Filio, per memoriam Patri II 597 4°

— recta in multis est obfusca per libidinem, sed tamen salva manet in his qui non depravant iudicium per mala opera IV 748 a — Rationalis impeditur propter ignorantiam in cognoscendis, aut propter praecipitationem in deliberandis, aut propter hebetudinem in investigandis III 745 b

— Actus virtutum moralium concordant rationi secundum naturale dictamen III 492 3° — Vituperabile est homini habenti usum rationis velle aliquid sine ratione III 471 arg. 3

— indiget virtutibus rectificantibus III 748 5° *Vide V. Prudentia*. — Rationalis indiget fulcimento propter difficultatem ad credendum vera III 331 a — efficitur concors gratiae fide saltem informi IV 403 3°

— adiuta radio fidei aspicit ad causas superiores, iudicio proprio relicta ad naturas et causas inferiores per viam sensus et experientiae II 746 a — procedit inquirendo aut secundum fidei stabilitatem, aut secundum opinionis probabilitatem III 421 a — iudicium creaturae, quantum est de se, absque gratia deficit ab his quae sunt fidei catholicae II 574 f. 5 — prout sub lumine fidei captivatur, percipit aliquid, quod non percipit, prout suae considerationi innititur II 297 a — iudicium rationis sursum conversae praecellit iudicium rationis ad inferiora depressae III 472 4°

— Aliquid est supra rationem quantum ad scientiam acquisitam, quod non est supra eam elevatam per fidem et dona I 115° — elevatur ad assentiendum credibili per fidem, ad intelligendum credita per donum scientiae et intellectus *ibid.* *Vide V. Intellectus et V. Fides* 6, 8.

— Via philosophica illa ponit, quae magis sunt rationi consona II 296 b — Quod est supra iudicium rationis non subiacet nostrae acquisitioni III 492 3° — Unum et idem secundum alium et alium modum cognoscendi potest esse infra rationem et supra III 524 4°

— subiicienda est auctoritatibus Sanctorum I 265 a — In his quae sunt miraculi, non multum adhaerendum est rationi IV 24 b — Non sufficit aliquid affirmare ratione in his quae sunt fidei I 210 arg. 40 — non valet, ubi contradicit Scriptura I 417 d. 3

— ad fidem adiungit approbationem III 551 b — necessariae possunt haberi de iis quae fidei sunt III 523 a — Manuctio ratiocinationis facit aliquam certitudinem et evidentiam circa divina, sed non omnino claram *ibid.*

— Omnis veritas, quae potest per rationem impugnari, potest et debet per rationem defendi I 40 f. 3 — In theologia ponuntur rationes probantes fidem nostram I 8 5° — In doctrina theologiae multae fiunt probabiles rationes III 520 f. 4

— Fides compatitur secum probabilem rationem III 520 f. 4, 3, 4. 521 a — Assentire alicui vero probato propter rationem probantem, dum illatio sit vera et necessaria, non repugnat fidei III 523 4° — Assentire alicui propter rationem ut non principaliter moventem, sed subservientem, non repugnat fidei *ibid.* — Violentia rationis dominans in anima aufert locum fidei I 41 6°

— probabilis facit ad fidei utilitatem et securitatem III 520 f. 2 — Intelligere debetur rationi I 44 4°. 50 a. III 520 f. 3 — Per rationem credibile fit intelligibile I 7 b *Vide V. Fides* 10, 11. — Persuasio rationis superaedificatur super fundamentum fidei IV 884 a — rectae elevat ad intelligentiam Scripturae, minus aptae deprimunt I 242 a

— Ad soliditatem intelligentiae de operibus Dei redditur ratio non ex parte Dei, sed ex parte creaturae II 52 d. 3 — est causalitatis, vel congruitatis III 38 4° — summa et potissima est voluntas facientis I 789 3°

— rerum in Deo vocantur ideae et causae primordiales I 601 a — primordiales sunt in Deo ut principio primo II 436 b — Deus habet in se rationes infinitas cognoscendi I 774 arg. 2 *Vide V. Idea*.

— causalis dicit regulam dirigentem principium productivum in sua operatione II 436 b — causales sunt, quae sunt servatae in mente divina II 438 b — causales sunt creatae vel increatae II 436 a. 438 b — causales sunt formae ideales sive exemplares II 436 b — causales et primordiales

RAT

sunt idem re, differentes sola ratione *ibid.* 438 b

— Secundum rationes causales, quae manent in Dei voluntate, fiunt ea, ad quae creatura nullam habet potentiam, aut obedientialem tantum II 436 b — Secundum rationes causales fit, quod est in potentia naturae, sed immediate perducitur ad effectum II 437 a — Deus ab initio mundi indidit rebus rationes causales, secundum quas cetera fierent II 148 f. 6

— In semine non est ratio seminalis respectu alicuius, ad quod non habet ordinationem secundum naturam, quod Deus facit ex illo semine, quia respectu illius non habet vim sufficienter activam, sed passivam, secundum quam subministrat corporalem substantiam III 89 3*

— In divinis praedicatur de essentia I 413 2*

RATIONABILE — dicitur aliquid, aut quia consonum est rationi elevatae et illustratae a lumine veritatis supernae, aut quia consonum est rationi conversae ad cognitionem sensibilem III 472 4* — Rationi ad sensibilia conversae multa videntur irrationalia, quae videntur valde rationabilia Christianis *ibid.* — secundum illustrationem Veritatis supernae semper consonat virtuti perfectae, non vero rationabile secundum conversionem ad sensibilia *ibid.*

— in operibus Dei *vide V. Deus 44, 53 et V. Potentia-perfecta.*

RATIONALE — dicitur proprie quod rationem participat, et large quod rationi obedit III 746 b sq.

— Nobilitas essentialis creaturae rationalis est, quod tenet principatum inter naturas creatas II 406 b. 407 4* — Natura rationalis non est ordinabilis ad perfectiorem formam II 106 b — Creatura rationalis est excellentior omnibus aliis, quae sunt de constitutione universi III 37 f. 4 — Creatura rationalis sola facta est ad Dei imaginem et similitudinem *ib.* f. 5 — inter omnes creaturas sola rationalis creatura expressius assimilatur Deo *ibid.* *Vide V. Homo 4.* — Creatura rationalis magis assimilatur Deo qualitative sive intensive III 38 4*

— Sola substantia rationalis est beatificabilis et Deo unibilis I 283 b — Omnes substantiae rationales natae sunt ferri in Deum immediate II 227 3* *Vide V. Creatura-finis et V. Homo 2, 3.*

— Una rationalis creatura facta est prope Deum et in loco supremo, alia in loco infimo, scilicet terra II 420 a

— In creatura rationali reperiri potest unitas et personalis dignitas et conformitas expressae similitudinis III 38 a — Natura carens ratione deficit ab excellentia proprietatis personalis *ibid.*

— moventur mera libertate II 891 a — In rationalibus proprie reperitur regula directiva operationis *ibid.* sq.

REATUS — Ratione reatus divina iustitia habet nos punire, diabolica malitia potest accusare et definire, et conscientia nostra potest contra nos remurmurare III

404 a *Vide V. Peccatum 19 et V. Poena-meritum.* — non transit cum actu II 776 d. 4. 973 a

— non fundatur super actum praeteritum II 975 a — non fundatur super pronitatem *ibid.* — fundatur super deformitatem, ut dicit debitum habendi gratiam *ibid.* sq. 976 d. 1 — fundatur super culpam, in quantum est macula et deformitas, quae est in anima introducta per actum II 975 b sq. — poenae temporalis fundatur super actum praeteritum *ibid.*

— potest absolvi II 975 a — non absolvitur absque gratia *ibid.* *Vide V. Poena-remissio.*

REBAPTIZARE — Infidelis non est rebaptizandus IV 58 b — Rebaptizatus infundatur baptismo IV 452 3*. 334 4* *Vide V. Baptismus-necessarius.*

RECESSUS — Quanto aliquid recedit a primo et summo in illo genere, tanto minus habet de perfectione et complemento III 668 arg. 4 *Vide V. Origo.*

— Per recessum ab uno fit multiplicatio IV 508 b — Quanto maior est recessus a principio, tanto magis tenditur in multitudinem IV 634 arg. 4 — In recessu ab unitate est defectus virtutis et perfectionis II 350 d. 3

— a termino a quo et accessus ad terminum ad quem non facit diversos motus II 973 f. 4 *Vide V. Accessus.*

RECIDIVUM — *vide V. Peccatum 24 et V. Poenitentia-perfecta.*

RECIPERE — non est nisi rei existentis in potentia, secundum quod huiusmodi II 448 f. 4 — Omne recipiens debet esse denudatum a forma recepti III 322 f. 5. IV 1020 f. 3, 4*

— Quod recipit ab alio patitur ab illo IV 1020 arg. 4 — Potentia suscipiendi est potentia pure passiva I 749 4* — Omne illud, quod est susceptibile speciei, est aliquo modo possibile II 568 arg. 6 — Deus nihil potest recipere I 748 arg. 4

— Omne, quod recipitur in aliquo, est ibi per modum eius, in quo est I 599 a. 625 arg. 3. 694 f. 4. II 192 f. 2. 228 b. 361 5*. IV 20 arg. 3. 21 arg. 4. 986 a. 1049 arg. 3 — Omne, quod recipitur in aliquo et dependet a recipiente, est ibi per modum recipientis I 647 b. II 82 4* — Quod recipitur debet esse conforme ei, a quo recipitur II 73 arg. 3

RECIPROCATIO — in causalibus et causis non recipitur I 525 f. 4. 537 arg. 4, b — Constructio reciproca *vide V. Verbum.*

RECONCILIATIO — Ubi est conveniens reconciliatio, ibi convenit esse reconciliatorem et mediatorem III 49 f. 5 — non potuit fieri nisi per mediatorem IV 500 f. 2, b *Vide V. Christus 52.* — Qui est debitor non potest esse reconciliator, cum ipse indigeat reconciliatione III 422 f. 4

— Gratia reconciliationis data est per meritum passionis Christi III 289 b *Vide V. Gratia 20.* — cum Deo non est sine gratia gratum faciente IV 353 f. 2, b

RECREATIO — est rei iam existentis per aliquam dispositionem natae reformari II

REC

636 2* — Recreare et creare est aequalis virtutis II 633 arg. 2

— est a solo Deo ut principio effectivo II 636 2* — Opus recreationis competit ei cui opus creationis III 125 arg. 4 — Tota Trinitas recreat dando gratiam III 238 4* — Pater est auctor recreationis per Verbum III 30 4* — Per Verbum increatum, secundum quod incarnatum, omnia sunt recreata sufficienter IV 67 1* — Recreator sicut auctor est tota Trinitas, sicut mediator Christus IV 73 b

— Non minus obligamur Deo pro beneficio recreationis quam pro beneficio creationis III 422 f. 5

— Imago recreationis consistit in gratia et tribus virtutibus theologicis III 579 arg. 4 *Vide V. Imago (458 b).*

RECTITUDO — Rectum est cuius medium non exit ab extremis II 4 b — Rectitudini non aequatur nec conformatur nec continuatur nisi rectum *ib.* a, b — Rectum stante rectitudine non potest obliquari II 465 f. 6 — Quod recte ordinatum est secundum quod huiusmodi non tendit nisi ad rectum II 362 f. 3

— Rectum est iudex sui et obliqui I 627 b. II 880 b. 919 a — Ratio iudicat de recto et obliquo per rationem ipsius recti III 570 2* — manens rectitudo est ratio cognoscendi malum, sed non causa mali nisi declinando a rectitudine et deficiendo I 689 5*

— privatur obliquate II 823 a *Vide V. Obliquitas.* — Linea, quae magis et magis curvatur, minus est habilis ad dispositionem rectitudinis II 823 a

— consistit in ordine potentiae ad obiectum III 749 4* — intellectus est veritas I 854 f. 4. II 4 a — affectus est iustitia I 853 f. 4. II 719 b. 744 a. 823 a *Vide V. Iustitia.*

— maxime consistit circa voluntatem et affectionem III 746 4* — virtutis magis attenditur penes ea quae sunt affectionis III 557 2* — mentis radicaliter consistit in amore II 425 b — Rectus est qui diligit bonitatem II 4 b — Rectificatio animae in suis operibus sufficienter attenditur respectu veritatis et bonitatis II 955 d. 4

— Anima semper est recta respectu illorum, ad quae movetur naturaliter II 455 2* *Vide V. Intellectus.* — quae homini imputatur, est quae habet ortum a parte rationis III 718 5* *Vide V. Liberum arbitrium 4.*

— Servare rectitudinem est usus liberi arbitrii II 186 a, 4* — creata servanda est a libero arbitrio propter rectitudinem increatae II 608 d. 2 — increata intelligitur in creata *ibid.*

— Per rectitudinem naturaliter insertam possumus assueferi ad aliqua bona IV 428 3* — In nostra natura plantatam habemus rectitudinem, per quam apti sumus, licet imperfecte, ad opera virtutis et honestatis III 723 a

— est naturae institutae, vel gratiae II 126 3*. 155 a *Vide V. Gratia 9 et V. Iustitia-originalis et V. Virtus.* — Facere

rectificationem potentiarum, quae supra naturam est, non potest nisi Deus II 657 a — Ad rectitudinem voluntatis concurret potentia, habitus rectificans et habilitas media II 823 a

— est in conversione mentis ad Deum II 154 arg. 2. — substantiae spiritualis attenditur in conversione ad Deum quantum ad eius mentem, maxime ratione partis motivae II 155 a — Mens non potest esse recta, nisi actu vel habitu sit ad Deum conversa *ibid.* — Homo est rectus, quando convertitur ad Deum secundum intellectum in cognoscendo et secundum voluntatem in diligendo et secundum virtutem in operando II 4 a — consistit in subiucendo Deo et praesidendo aliis creaturis II 465 f. 6 — Cor rectum voluntatem suam voluntati divinae conformat I 853 f. 4. IV 521 arg. 1 *Vide V. Anima - recta et V. Homo 7, 8.*

— Nihil facilius homini recto quam velle rectitudinem II 556 f. 4 — Qui rectus est obliquus esse non potest, quamdiu vult esse rectus *ibid.* *Vide V. Obliquitas.*

— Ad hoc, quod quis recta via procedat, necesse habet declinare a malo et tendere in bonum IV 583 b — Ad hoc, quod homo recte ambulet, necessarium est lumen illustrans et dirigens et pes rectus virtutis adiuvantis II 955 d. 1 *Vide V. Intentio.*

— intellectus est indivisibilis, sed rectitudo voluntatis habet latitudinem IV 563 1*

— Peccatum non aufert possibilitatem ad rectitudinem II 174 b *Vide V. Peccatum 18.* — In homine semper aliqua rectitudo remanet II 507 3*, 4*. 914 f. 4 — Regula directionis non tollitur nisi per aversionem a Deo II 577 2* — Homo potest rectificari, quamdiu est in statu merendi II 176 b *Vide V. Iustificatio.*

— Homo declinans a rectitudine nunquam quiescit II 5 b

— Quod non est de rectitudine naturae non est de veritate naturae IV 914 f. 4

— Plura sunt necessaria ad rectificandum quam ad obliquandum III 801 3* — Facta obliuatione in regula, iam non manet aliqua rectitudo nec species rectitudinis II 576 arg. 2

RECTOR — Decet rectorem in subditis servare debitum ordinem III 813 f. 2 — Rectorem decorant misericordia et veritas IV 962 f. 3

— Deus est rector omnium rerum IV 962 f. 3 — Homo, cuius virtus continuatur divinae virtuti, efficitur rector et rex II 4 b

RECUPERARE — Idem corruptum vel amissum non potest recuperari, quia recuperari respicit esse rei IV 339 3*

REDDERE — Deo quod suum est actus virtutis III 213 f. 4 — In reddendis ad proximum ordinat iustitia III 720 b

REDEMPTIO — Redimere est pro re empti pretium dare III 409 arg. 2 — Ei solvitur pretium, a quo redimitur III 413 d. 4

— Pretium redemptionis Deo debebat offerri, qui damnum et iniuriam passus erat III 413 d. 4 — Deus non redimebat

nos ab alio, sed a se ipso, manu misericordiae a manu iustitiae *ibid.* 706 4*

— Redimere aeque magnum est sicut condere II 278 6* — Deus solus sicut conditor debuit esse redemptor *ibid.*

— In nostra redemptione non erat utendum potestate, sed potius iustitia III 413 d. 5 — In nostra redemptione non tantum considerabatur pretiositas rei emptae, sed etiam dignitas iustitiae III 706 4* — Deus redemit nos maiori pretio, quam valeremus, ad ostensionem suae liberalitatis et iustitiae *ibid.* — Dominus in liberando supererogavit III 431 4* — Pretium Filii omnium salutis sufficit I 821 a

— In redemptione est solutio pretii, pro quo eramus obligati, et donatio gratiae, per quam sumus reconciliati IV 431 2* — Ad redemptionem quantum ad donationem gratiae humanitas non sufficisset, nisi Deitati unita esset *ibid.* — Sola persona divina praeponderabat toti humano generi III 20 b

— Redemptionis opus potest alicui attribui aut sicut principali auctori, aut sicut exsequenti III 409 a — Redemptor dicitur ab auctoritate redemptionis, vel ab auctoritate simul et executione *ib.* b — In redemptione fuit usus potestatis et usus humilitatis *ibid.* 414 d. 5 — ratione usus potestatis attribuitur toti Trinitati III 409 b. 414 d. 5 — Redemptor ut auctor potest dici etiam Pater et Spiritus sanctus III 409 b

— Redemptor, ut dicitur ab executione, respicit humanitatem assumptam a solo Verbo III 409 b *Vide V. Christus 27.* — Reparatio magis conveniebat personae Filii III 29 b sq. — Opus reparationis pertinet ad Verbum III 98 arg. 5 — facta est per Filii missionem III 31 b. 236 b — Esse redemptorem secundum divinam naturam competit Filio cum Patre et Spiritu sancto III 409 b — ratione exhibitionis humilitatis attribuitur soli Christo *ibid.* 414 d. 5 — Usus humilitatis apparuit in primordio, sed usus potestatis apparuit in fine III 414 d. 5 — Mundus reparatus est opere indivisibili trium personarum III 79 d. 2

— Redemptor dicitur de Deo ex tempore III 414 d. 5 — Opus redemptionis est medium inter Dei magnitudinem aeternam et consummationem mundi IV 4054 a

— Propter superabundantem pretii solutionem ad liberationem hominis captivi decebat, Deum incarnari III 20 b — nostra est ratio assumptionis humanae naturae III 40 f. 3. 44 a. 408 arg. 4 *Vide V. Incarnatio.* — Reparatio in natura assumpta habuit consummari III 271 4* — Reparatio per hominem assumptum directe respondet lapsui III 41 4* — Per Christum, secundum Adam, facta est nostrae redemptionis perfectio *ibid.* — Natura humana non esset reparata, si Christus non haberet speciem communem III 48 f. 4. 455 f. 4. 423 a — Redemptor debebat habere carnem de nostro genere III 85 f. 4. 263 a *Vide V. Christus 5.* — Reparatio debuit fieri per carnem terrestrem possibilem I 793 d. 3. III 45 a — Ut reparatio nostra responderet lapsui,

magis decuit, virum quam mulierem assumi III 271 4* — Christus debuit assumere ea quae faciebant ad reparationem generis humani III 94 2*

— Christus est auctor nostrae redemptionis III 41 4* — Christus est reparator III 4 a — Causa nostrae redemptionis sunt mysteria Christi ordinata ad nostram redemptionem III 414 d. 6 — Omnes, quotquot eripiuntur, per Christum eripiuntur III 66 f. 2 — Gratia plena fuit in Christo per redemptionem I 284 6*

— nostra consistit in Christi incarnatione et passione I 4 a — Reparati sumus per mediatoris obedientiam et supplicationem III 30 a — nostra facta est per passionem Christi III 346 b. 351 a. 408 arg. 3 *Vide V. Christus 20, 32, 33, 34.* — Homines redimuntur per passionem Christi III 289 b — Christus redemit nos pretio sanguinis sui III 413 d. 4 — Christus in offerendo sanguinem suum Deo redemit nos a servitute diaboli, peccati et supplicii *ibid.*

— totius generis humani facta est in cruce III 207 b — Mysterium nostrae redemptionis debuit consummari per mortem III 439 3* — Christus ad perfectam redemptionem exposuit corpus et animam IV 257 a, 4* — In passione Christi, quia est nostra redemptio, mira nostra utilitas nos delectat IV 257 a

— Redemptor futurus expectabatur ab omnibus salvandis et praefigurabatur in sacrificiis III 541 3* — Ante adventum Christi sufficiebat credere, quod aliquis veniret, qui genus humanum redimere posset, sciret et vellet *ibid.* *Vide V. Fides 25.*

— Debemus Deum amare maxime, quia Redemptor III 541 2* — Homo maxime obnoxius est Redemptori III 263 f. 3, a. 423 f. 5, a

— Columba erat pretium redemptionis primogenitorum I 284 6*

— Licet redimere iuris sui vexationem III 835 d. 7. IV 425 b

REDUCTIO — Quod reducitur ad aliquid sicut ad principium, illud consequitur, sed quod reducitur sicut ad terminum, intelligitur praecedere I 458 1* — In ascendendo ad superius est reductio ad unum II 790 f. 4. IV 508 b — fit usque ad supremum per unum immediatum, ita quod non sunt plura immediata respectu unius IV 508 f. 4 — Posterius habet reduci per illud quod est prius in eodem genere III 30 a

— Omnes creaturae reducuntur ad Deum ut principium et finem II 346 3*

— hominum ad Deum appropriatur Filio et Spiritui sancto I 486 5* — omnium in Patrem sicut in fontale principium appropriatur Filio I 552 d. 7

Vide V. Praedicamenta in indice philos.

REDUNDANTIA — Quod oritur ab aliquo per redundantiam habet similitudinem et equivocationem IV 1014 arg. 4 — Omne, quod est ab alio per redundantiam, illo separato, iam non inest *ib.* arg. 2 — Quod habet totaliter esse per redundantiam ab aliquo illi coniunctum participat proprietates

RED

illius sine aliqua immutatione ex parte sui *ib.* arg. 3

— Plenitudo redundantiae est in Christo per redemptionem, in sacerdotibus per vitae influentiam mediantibus Sacramentis et in Apostolis et doctoribus per doctrinam I 284 6*

REDUPLICATION — *Vide V. Secundum.*

REFECTIO — spectat ad gustum et affectum III 773 f. 2 — aeterna praegustatur per caritatem III 689 b — Dilectio spiritualis et possessio excitat ad desiderandum, dum reficit, et reficit, dum excitat I 297 2*

REFERRE — est rationis II 892 f. 7 — per collationem et illationem est rationis I 31 3* — per inclinationem et ordinationem ad aliud est proprie voluntatis *ib.* 2*, 3*

REFLEXUM — Actus reflexi super personam sunt essentialia I 483 5*. 558 3*

REFORMATIO — est per conformationem et informationem alicuius, quod se habet per modum formae I 293 f. 2. 295 7* — est ab aliquo sicut ab efficiente et ab aliquo sicut ab informante II 635 b — non tantum respicit principium effectivum, sed etiam informativum II 636 2*

— respondet formationi IV 913 b — Ordo reformationis incipit a posteriori I 81 4* — Reformare est difficilius quam destruere II 786 5*

— Potentiae reformantur per virtutes creatas I 293 f. 1 — imaginis fit per habitum infusum II 676 a *Vide V. Imago (158 b).* — Anima secundum superiorem faciem reformari habet per virtutes theologicas III 561 b *Vide V. Gratia 9 et V. Virtus.* — perfecta est in patria III 575 6*

REFRENARE — Potentia, quae habet dominium respectu actus proprii, potest se ipsam refrenare II 593 a — Potentia, quae non potest se super actum suum reflectere, non potest illum refrenare II 599 a

— Ad refrenationem appetitus requiritur actus rationis, sed refrenatio non est ab illo principaliter, sed ab actu voluntatis II 606 4*

REGENERATIO — facta est per Verbum incarnatum IV 67 b — Christus venit nos regenerare nova regeneratione et spirituali III 272 f. 3 — Per Spiritum sanctum renascimur spiritualiter III 235 arg. 2 — Christus sanat mediante regeneratione spirituali III 43 2*. 273 2* — Eius est regenerare, cuius est generare, quod est Patris IV 139 b — Nulla pura creatura potuit esse principium totius generis humani secundum regenerationem spirituales sicut secundum propagationem carnalem III 423 1*

— Christus in Ecclesia regenerat filios virginitate integra III 43 2* — interior solum fit a Deo, non ministerio humano IV 55 a

— In aliquibus Sacramentis fit regeneratio spiritualis IV 869 f. 2, b — est in aqua et Spiritu sancto in Sacramento baptismi et confirmationis *ib.* 4* — Interior est in baptismo IV 55 a. 869 b. 871 3* — non est ex carne et sanguine, sed ex aqua et Spiritu sancto III 273 2*

— Ad generationem disponit institutio IV 871 3* — aliqua spiritualis attenditur per virtutes, quae facit filium Dei IV 869 1* — Virtus regenerativa est fides II 764 a

— Secundum ius commune non regenerantur nisi prius per naturam nati IV 34 2* — Regeneratione non erat opus in statu innocentiae IV 79 a

REGERE — Quod dependet et ortum habet ab altero potius habet ab illo regi quam ipsum regere II 603 f. 5 — Secundum perfectum ordinem illud quod regitur, perfecte subicitur regenti, quod regit per modum dominantis, non per modum ministrantis II 365 5* — Nullus bene regit et gubernat ea quorum naturam ignorat II 537 arg. 3

— Unaquaeque res habet vim suam regitivam, mediante qua ad finem proprium inclinatur II 890 b — Ad directivum appetitus rationalis proprie spectat dirigere II 891 a *Vide V. Intentio.* — Idem non potest esse simul regens et rectum II 563 arg. 3

— Opus regiminis est divinum, quod potest communicari creaturae II 29 1*

— Regimen animae dependet ex consensu rationis et voluntatis II 893 b — Regimen totius vitae hominis secundum regulam moris pendet a rectitudine rationis III 797 b

REGNUM — in Lega erat principale, sed nunc sacerdotium est principalius IV 620 d. 3

— Angeli custodiunt regna propter bonum commune II 365 4*

— Gloriam attribuitur actus regnandi II 660 a — Regnum coelorum tenere dicimur propter continuationem nostrae virtutis cum divina II 4 b

REGRESSUS — ad Deum est creaturarum ad beatitudinem ordinarum IV 898 a — attenditur in hierarchia II 238 b *Vide V. Gratia 10.* — Res comparatur ad Deum per modum redeuntis secundum effectus gratiae et gloriae I 648 b — Reditus assimilatur lineae reflexae et superficiei *ibid.* — Per regressum in Deum est perfectio participata gloriae II 443 d. 3 — est per virtutem IV 898 a — est per merita bona, quae sunt a Dei gratia et voluntate nostra IV 899 a

REGULA — Per regulam mensurantur omnia, quae sunt in illo genere II 355 arg. 4 — est perfectissimum in illo genere *ibid.* *Vide V. Mensura.*

— agentis increati est forma exemplaris sive idealis, regula agentis creati est forma naturalis II 436 b — Deus est ipse regula et idea, secundum quam operatur I 602 4* — Regulari per regulam differentem a directo et regulato ponit imperfectionem et possibilitatem erroris, sed per regulam, quae est idem quod regulatum, ponit impossibilitatem erroris, quia regula errare non potest *ibid.* — vera non fallit II 812 arg. 3 — non potest obliquari II 576 arg. 2

— Ars regulat voluntatem in utendo I 31 4* — Idea regulat in operando I 600 arg. 4

REL

— directiva operationis reperitur in rationalibus proprie, in sensualibus minus proprie, in naturalibus improprie II 891 a sq. — directiva arctat ad aliquid III 526 a — liberi arbitrii est rectitudo voluntatis divinae II 862 arg. 4

— sancti Francisci II 4014 6*

RELATIO — Quae dicuntur secundum relationem ab eis quae dicuntur secundum substantiam differunt secundum modum se habendi, qui non tantum est in nostro intellectu, sed etiam in re I 398 3* — Respectus personae ad personam non potest dici secundum substantiam I 535 b. 811 d. 4 — non transit in substantiam I 427 1*. 565 d. 1 — vere et proprie manet in Deo I 397 f. 2. 456 a — ratione comparisonis ad obiectum sive terminum manet verissime in divinis I 456 a, b. 476 b. 573 a, 2*. 575 b — in divinis non est accidens, nec tamen dicitur secundum substantiam I 398 1* — Relativa in Deo dicuntur ens per se, sed non ad se *ib.* 2*, 4* *Vide V. Deus 38.*

— Inter personas est vere relatio secundum ordinem originis I 453 5*. 525 b. 526 1* — personae ad personam vere est habitudo I 436 a — realis est in Deo respectu personae secundum originem naturalem I 525 b. II 34 b — In Deo non potest esse relatio realis fundata super proprietatem accidentalem nec super dependentiam essentiali I 525 b

— Relativa in Deo non dicuntur alium modum essendi quam absoluta, sed alium modum se habendi I 397 f. 4. 398 b. 565 d. 1 — est substantia, sed diversum est secundum modum se habendi I 591 5* — respectu obiecti manet quantum ad habitudinem I 456 a, 4*

— in Deo non differt essentialiter a substantia I 456 5* — Referri non differt secundum rem ab esse in summe simplici I 458 4* — Respectus non dicit aliud quam essentia nec aliud quam persona I 575 b — in divinis non est aliud per essentiam ab absolutis nec in comparisonem ad aliud per essentiam I 573 3* — ratione comparisonis ad subiectum transit in substantiam I 456 a, 5*. 476 b. 573 a, 2*. 575 b *Vide V. Persona (267 b).*

— In Deo non est praedicamentum nec genus nec in genere nec accidens, sed substantia I 456 a, b — in divinis non adveniunt subiecto I 374 arg. 3 — Proprietates relativae in Deo sunt ut insistentes I 469 b — In Deo esset mutatio, si nova adveniret relatio personalis I 445 d. 4. 158 2*. 489 d. 3. 491 d. 12, 43

— Differentia secundum modum se habendi non repugnat simplicitati I 453 3* — Diversitas, quae ponit solum ordinem et respectum ad aliud, non repugnat simplicitati, quia nullam ponit compositionem I 466 2* — in Deo transit quantum ad omne, quod dicit compositionem I 456 b, 5* — Modus se habendi ad aliam in persona non facit compositionem, quia transit in substantiam I 476 b. 573 a. 575 b, 2* — Modus se habendi ad aliud non ponit

compositionem in persona secundum rem, sed distinctionem realem ab alia persona I 588 a — secundum comparisonem ad obiectum non facit compositionem, sed distinctionem respectu cuius est I 573 a — secundum originem naturalem facit distinctionem et ordinem, non compositionem nec dependentiam I 525 b — Pater se ipso refertur ad Filium, quia est sua paternitas I 453 6*

— ratione comparisonis ad obiectum quodam modo differt a persona I 573 a — non differt a persona tantum modo loquendi *ib.* 2*

— Habitudo in divinis solum ponit comparisonem et connexionem sine ulla dependentia I 373 5* — in Deo propter summam simplicitatem non dicit dependentiam I 456 a, 4*. 458 1* — in divinis dicunt respectum sine dependentia et sic non privant summam simplicitatem I 573 3*

— clauditur in intellectu personae in generali I 438 8* — non potest abstrahi ab hypostasi secundum rem, sed solum secundum intellectum nostrum I 458 4*. 476 b

— vere praedicantur de hypostasibus I 573 a, 3* — in divinis praedicatur de essentia I 413 2* *Vide V. Deus 36.*

— In divinis non est nisi respectus personae ad personam I 535 b — distinguens est unius personae ad aliam, secundum quod est ab illa I 536 3* *Vide V. Persona (267 a, b).* — Respectus vere est essentia et persona, sed proprie non est in essentia, sed in persona I 575 b — Respectus non est essentiae ad aliud, sed personae ad personam *ibid.* 588 a — Essentia divina non potest referri I 411 f. 1. 453 5* — Quod privat relationem dicitur de essentia sicut de persona I 503 a, b — omnis dicit respectum ad personam, quae dicit positionem, non illa quae tantum negat I 500 1* — Ut intelligatur habitudo, necesse est intelligi duo extrema ut affirmata I 505 d. 3

— aliqua in divinis est mutua I 537 b

— Respectivum, quod dicit respectum ad personam, est notionaliter dictum I 484 f. 6 — dicit notionem communiter I 424 4*. 428 3* — quaedam est proprietas, quaedam non I 460 b — omnis, in quantum aliquo modo distinguit ab alio, potest dici proprietas *ibid.*

— respicit singularem personam I 399 b — Nullum relativum dicitur de alio I 589 arg. 6 — Nihil, quod dicitur secundum relationem, dicitur de duobus, nisi importet relationem in communi, vel respectum plurimum, ut communicant in aliquo I 536 4* — Quod dicit relationem convenit uni III 43 a, 2*, 4*, 6* — Quod dicit relationem ad personam non est commune tribus *ib.* 3* — nulla est communis ad duas personas quantum ad principalem intellectum, sed potest esse quantum ad consequentem I 500 1* *Vide V. Deus 36.*

— est proprietas, secundum quod ipsa est origo I 458 3* — Emanatio et habitudo differunt secundum modum intelli-

gendi I 468 b — Habitudo non est ratio originis, sed vice versa I 469 b. 470 2* — Habitudo secundum rationem intelligendi consequitur ipsum qui refertur I 458 a

— Respectivum, in quantum dicit originem, dat personis esse absolutum I 458 2* — ut habitudo facit innotescere distinctionem personarum *ib.* a, 4* — in divinis dant personis existere I 145 d. 4 — personalis dat personae existere I 458 2*. 500 2* — non tantum sunt ratio referendi, sed etiam existendi I 374 arg. 3 *Vide V. Proprietates.*

— In relatione secundum se non est origo in divinis I 446 arg. 2. 483 a

— facit distinctionem III 439 a — distinguit in divinis I 427 1* — Omne, quod dicitur secundum relationem, importat distinctionem de suo principali intellectu I 535 arg. 3 — facit distinctionem respectu obiecti I 573 a. 575 b — per comparisonem ad obiectum vel terminum habet differentiam a parte rei I 476 b — in concreto significata importat distinctionem I 496 arg. 2 — In divinis omne est id quod habet, excepto eo, ad quod relative dicitur I 572 f. 4 — generantis et geniti facit distinctionem personalem, quia est relatio in supposito et respectu suppositi I 483 a — distinguunt, quia simul sunt *ib.* 5* — Ut relatio distinguat, oportet, quod sint relationes mutuae, et quod sint secundum esse *ib.* 4* *Vide V. Persona (267 b).*

— proprie dictae sunt quatuor I 460 b — In omni habitudine sunt duae relationes secundum duo extrema I 460 f. 4. 461 4* — Cuilibet origini respondet duplex habitudo I 461 a

— Aliquid potest habere plures respectus sine compositione existens I 453 3* *Vide V. Proprietates.* — Unitas habitudinis non potest accipi a parte essentiae nec ex parte personae, quae refertur, nec eius, ad quam refertur, sed secundum proprietates a parte rei differentes I 452 b

— Quod dicitur secundum substantiam ratione relationis superadditae potest dici relative I 437 a *Vide V. Deus 33, 36.*

— In Deo nullus est respectus ad creaturam ex parte rei I 608 a — Dei ad creaturam non est vera habitudo I 436 a. 189 d. 3 — Divina essentia intelligitur per modum respectus ad creaturam, cui respectui nihil respondet nisi essentia I 526 a, 6*. 608 1* — Deus non refertur ad creaturam nisi secundum dici et modum loquendi I 458 2*. 453 5*. 811 d. 1. III 40 4* — ad creaturas in Deo est solum secundum modum intelligendi, sed fundatur super relationem creaturae ad ipsum I 526 a, 2*. 527 d. 4. 608 1*. IV 968 d. 5 — Respectus ad creaturam nihil superadditae essentiae I 525 f. 3 *Vide V. Deus 38, 39, 46.*

— Respectus ad creaturam non est notionale I 486 5* — Quidquid de Deo dicitur in relatione ad creaturam, dicitur essentialiter I 622 arg. 3 — Quae dicunt relationem ad res sunt appropriata *ib.* b *Vide V. Deus 38.*

— Deo potest advenire nova relatio ad creaturam sine mutatione sui I 458 2*. 189 d. 3 — ad creaturam non ponit mutationem in Deo, sed tantum in creatura I 458 2*. 192 a sq. *Vide V. Deus 39.*

— Relationi significatae respectu existentis in actu respondet verus respectus in actu, respectu existentis in potentia respondet respectus in potentia, fundatus super ens in potentia I 703 1*. 708 b — actualis ponit utrumque extremum in actu, non autem habitualis I 326 3*. 527 d. 4 *Vide V. Deus 39.*

— In creatura est respectus realis ad Deum I 525 f. 4. 526 a, 6*. 527 d. 4. 608 1*. III 40 1* *Vide V. Creatura-respectus ad Deum.*

— non potest fieri ad nomen adiective retentum I 514 3*

— operum in Deum *vide V. Actio et V. Intentio.* — actionis ad malum finem dicit actum voluntatis et rationis et deordinationem coniunctam actioni II 870 4*

RELATIVUM — notat identitatem in eo, pro quo refert I 515 f. 4 — Pro eodem stat relativum et antecedens I 60 d. 4 — refert antecedens sub eodem modo supponendi ut antecedens, nisi faciat relationem simplicem I 98 a — omnino habet suppositionem antecedentis *ib.* 4* — potest facere relationem simplicem, vel personalem I 98 a. 105 d. 3

— identitatis significat identitatem in supposito I 515 f. 4. IV 252 d. 2 — identitatis dicit aequalitatem, vel proportionem tantum IV 763 d. 4

RELAXATIO — *Vide V. Dispensatio et V. Indulgentia.*

RELIGIO — est virtus, qua colitur ille qui est superioris naturae III 217 f. 4 — est species iustitiae, secundum quam ordinatur ad venerandam naturam superiorem *ibid.*, b — est idem quod latría, sed quodam modo in plus III 218 a

— Omne, quod opponitur doctrinae religionis in credendis vel in agendis, primo et principaliter opponitur fidei III 853 4*

— Perfectio status religionis *vide V. Perfectio.* — In religione aliquid adiungitur mandatis necessitate observandum, sine quo observantia mandatorum ei qui intravit, non sufficit ad salutem IV 34 1* — Religioso non licet facere contra consilia II 902 arg. 6

— Religiosus proprie est qui vovit ea quae sunt religionis servare IV 610 b

— De saeculo ad religionem licet ascendere, non descendere IV 804 2* — Omne votum potest commutari in votum religionis sine praelati licentia, quia propter sui dignitatem licentiam dant iura IV 822 a

— In religione communicant boni et mali, carnales et spirituales IV 441 9*

— Conversi laici tonsurantur, quia mundum reliquerunt et temporalibus renuntiaverunt IV 609 4*, b

— In omni religione perfectionis simpliciter continetur renuntiatio quantum ad opus carnis et quantum ad proprietatem vel in speciali, vel in communi II 1014 6*

REL

— In religione nihil habet aliquis proprium IV 612 a *Vide V. Monachi.*

— In religione religiosus omnis omnino subest praecepto religionis quantum ad omne tempus, et ideo absolvitur ab omni alia potestate IV 792 1* — Religiosus subest praelato in omnibus, quae sunt infra religionem IV 848 b — Religiosus nihil potest vovere sine sui praelati voluntate *ibid.*

— Religioso assumpto ad praelationem non licet habere proprium, sed potest bona Ecclesiae dispensare IV 824 5*

— Religiosi corpus perpetuo Domino dedicatur IV 811 d. 2 — Qui est irremediabiliter ad vitam religionis translatus dicitur mortuus IV 684 5* — Introitus in religionem facit mori mundo et solvit vinculum matrimonii rati IV 733 4* *Vide V. Mors-spiritualis et V. Coniuges.*

— Religiosum non debere ascendere ad altiores statum sine licentia superioris, consulitur IV 822 2*

— Religiosis, qui in principio ex caritate devoverunt portare religionis pondus, quidquid faciunt, quod ad suae religionis observantiam spectat, ex prima intentione est meritum ad salutem, non vero alia II 946 b — Religioso totum tempus vitae est tempus poenitentiae, et ideo, si peccavit mortaliter, habita copia sacerdotis, tenetur sine mora confiteri IV 445 b — Veri religiosi, qui statum aggrediuntur perfectionis, potius spiritualia bona aliis largiuntur, quam aliunde mendicant IV 537 4*

— Non est peccatum non intrare religionem, grave tamen peccatum est iurare, se nunquam ascensurum ad perfectionem, nec iuramentum est obligatorium III 879 b — Qui iurat, se nunquam intraturum religionem, iurat in salutis suae dispendium et perfectionis impedimentum *ibid.*

— Parentes non possunt promissione sua obligare filium ad ingressum in religionem, quia est supererogationis IV 456 a. 457 a

RELINQUERE — Iustum est, peccatorem relinqui a Deo I 826 4* — Qui peccat meretur a Deo relinqui II 843 f. 4

RELICIAE — eodem honore honorandae sunt, quo honoratur ille cuius sunt reliquiae III 207 f. 3

REMEDIIUM — *Vide V. Medicina.*

— Sapientia invenit remedium in his quae fuerunt occasio lapsus IV 42 a

— Deus congrue curat quemlibet in se ipso potius quam totum genus simul II 763 b sq. IV 98 b — respicit personam, non naturam IV 97 b. 401 2* — curat morbum personae, non naturae II 764 2*, 5*

— diversa conveniunt diversis conditionibus aegroti IV 51 b — salutaria alia et alia diversis temporibus fuerunt instituta III 33 4* — Tempus remedii inceptit a lapsu et profectit in Lege et consummatum est in Evangelio IV 49 b *Vide V. Sacramentum.*

REMEMORATIO — *Vide V. Memoria.*

REMINISCENTIA — *Vide ibid.*

REMISSIO — *Vide V. Intensio.*

REMITTERE — Homo debet remittere et condonare alii culpam et poenam III 420 arg. 5 *Vide V. Peccatum 30, 31 et V. Poena.*

REMORSUS — est ex actu synderesis II 900 4*. 912 f. 4 — aliquando non sentitur, impedito actu synderesis vel per delectationis intensionem, vel per excaecationem II 912 b. 913 2* *Vide V. Peccatum 29 et V. Synderesis.* — maxime viget in damnatis II 912 f. 4 — conscientiae in damnatis erit secundum quantitatem culpae IV 358 b

REMUNERATIO — Decet largissimum remuneratorem diligentes se remunerare perfecte III 49 f. 4 — Aliquid remuneratur propter aliud propter colligantiam ad illud IV 884 3* *Vide V. Praemium.*

REMURMURARE — *Vide V. Peccatum 29 et V. Synderesis.*

RENOVATIO — *Vide V. Innovatio.*

— fit per poenitentiam, quam sequitur baptismus IV 333 4* — Anima renovatur per bonum exercitium et fit semper ad bonum habilior IV 433 d. 4 — a sequela fit successive nec pervenitur ad perfectam novitatem nisi in gloria *ibid.*

RENUNTIARE — *Vide V. Paupertas et V. Abdicatio.*

REPARATIO — est effectus Dei respectu creaturae rationalis III 703 b — Decens est, hominem a statu ruinae reparari et relevari III 447 f. 4 — Congruum fuit, genus humanum reduci ad rectitudinem, ne totum periret II 475 b — In reparatione Deus solos homines relevavit III 704 a — Genus humanum potuit reparari per remedium a poena damnationis inferenda III 448 5* *Vide V. Homo 14.*

— hominis facta est, quia magis indigebat, minus indignus erat, et amplius ei proderat III 40 b — Genus humanum reparari congruum est et decens ex parte Dei et ex parte hominis III 417 b sq. — decet Dei potentiam, sapientiam et misericordiam *ibid.* — Congruitatem ex parte hominis facit eius dignitas, modus labendi et status lapsi *ibid.*, 2* — Necessitas reparationis ex infirmitate et miseria hominis III 544 5*, 6* — Decebat Deum, hominem, qui infirmitate peccaverat, sibi reconciliare III 19 f. 5 — Angelus fuit ad reparationem minus idoneus III 448 2* — Deum decuit illos erigere, qui volunt resurgere *ib.* 3*

— generis humani non repugnat divinae iustitiae III 418 4* — fit salvo ordine divinae iustitiae per merita, quibus infringitur reatus *ibid.* — hominis fuit secundum ordinem sapientiae, quia homo factus erat reparabilis *ib.* 6*

— Congruitas reparationis ex parte hominis non ponit necessitatem, ex parte Dei ponit necessitatem, non inevitabilitatis, sed immutabilitatis III 418 a — est ex liberalitate benignitatis Dei *ibid.*, 1* — In reparatione generis humani simul currit misericordia cum iustitia *ib.* 4*. 421 a, 4* — In opere reparationis magis quam potentia manifestatur benignitas et misericordia

REP

et per consequens iustitia eis annexa III 421 3* — In effectu reparationis praecipue manifestatur Dei misericordia III 703 b

— Deus misericordia sua, non aliunde motus est ad reparandum genus humanum III 1 a — Deus homines redemit non ad suae utilitatis promotionem, sed ad suae liberalitatis ostensionem III 706 4* — Beneficium redemptionis solis hominibus collatum manifestat nimiam Dei dilectionem III 704 a — humani generis est excellentissima viarum Dei III 421 a — In reparatione nostra facta sunt multa bona, quae non sunt de perfectione universi I 833 b

— Magis congrua fuit ex parte Dei et hominum reparatio per viam satisfactionis III 416 a. 420 b sq. *Vide V. Satisfactio.* — per satisfactionem Christi pro nobis plus astringit nos ad amorem et laudem Dei III 421 4* — Deus maluit genus humanum reparare cum difficultate et poenalitate ad ostendendam misericordiam *ib.* 3* — Creatura potest aliquid facere in reparatione III 422 6* — congrue facta est per operationem creaturae *ibid.*

— generis humani ex parte Dei reparantis potuit fieri alio modo praeter mortem Christi III 416 b. 431 a — ex parte generis humani non potuit fieri alio modo, praesupposita determinatione divina III 431 a — poterat fieri alio modo per liberationem, vel etiam per redemptionem *ib.* 4*

— convenienter fit per ea, per quae fuit destructio III 39 arg. 4 — Ordo reparationis per oppositum debet respondere lapsui III 41 4*. 270 arg. 4. 272 b — non omnino per eundem ordinem debet respondere destructioni II 517 b

— Curatio morbi non debuit fieri in ipsa radice III 265 3* — Mundus sexta aetate est reparatus III 33 b

— nuntiata ab Angelo III 41 4*. 57 d. 4 — In reparatione mulier credendo et concipiendo inceptit diabolus superare III 272 b

— nostra reducit nos a culpa ad iustitiam, a miseria ad gloriam III 421 a — Curatio principaliter debet respicere animam III 47 3* — Non tantum anima, sed etiam caro curata est III 44 f. 2 — consummata erit in statu finalis gratiae III 704 a

— Humani generis redemptio non tantum faciebat ad reparationem lapsus humani, verum etiam ad reparationem ruinae angelicae III 57 d. 4 — Christus reparat ruinam angelicam secundum humanam naturam per accidens, influendo et redimendo membra sua III 290 3* — Ruina angelica reparatur per hominem III 242 f. 5. 243 1* *Vide V. Angelus - ordo.*

Vide Poenitentia - effectus et V. Gratia 9.

REPENTINUM — dicitur quod habet mori in tempore imperceptibili I 663 4*

REPERCUSSIO — vel est ex collisione, vel ex ineptitudine patientis ad suscipiendam virtutem agentis II 325 2* — ad corpus splendidum fit, radio procedente et retrocedente per virtutem suam II 349 a

REPERE — dicit motum per tractionem II 388 d. 4 *Vide V. Animal.*

REPROBATIO — includit aeternum propositum, temporalem obdurationem et aeternam damnationem I 729 a — antecedit nostrum esse I 729 f. 1, 2 — continetur sub nomine praescientiae ut privatio effectus praedestinationis I 615 d. 3 — retinet nomen praescientiae et illud sibi appropriat *ibid.* 722 d. 3

— connotat eventum, effectum et defectum I 615 d. 3 — connotat obdurationem I 717 a

— non addit aliquid ut connotatum super simplicem notitiam I 631 d. 3. 722 d. 3 — non addit ad notitiam simplicem beneplacitum voluntatis respectu culpae I 722 d. 3 — est praescientia poenae, cuius Deus est causa *ibid.* — In reprobatione voluntas Dei non est respectu mali culpae, et respectu poenae est consequens, non antecedens *ibid.* — est a voluntate consequente ratione voliti I 729 3*

— quantum ad principale significatum non cadit sub merito, sed quantum ad connotatum I 729 a sq., 1*, 2* — eius ratio in generali et in speciali I 733 a sq. — Deus non reprobatur sine meritis malis I 743 6*

REPROBI — *Vide V. Damnati* et *V. Praescientia* in fine. — Praescitis conferuntur gratia secundum idoneitatem praesentem II 701 1*

REPUDIUM — uxoris in Lege nunquam fuit licitum, ut fieret sine culpa, sed tantum sine poena IV 759 a sq., 1* — est contra divinam institutionem IV 758 f. 4. 759 f. 4 — est contra legem naturae et dictamen rationis IV 758 f. 2. 759 a, 1*, 842 1* — Moyses non mandavit repudium, sed dationem libelli IV 759 3*

— fletat ex indebita causa et erat tantum permissum IV 782 b — in Lege nulla ex causa erat licitum IV 759 f. 5, 4*, 5* — Ob defectum fidei non fletat divorcium, sed mulier occidebatur *ib.* f. 5, 4*, 5*. 784 2* — in Lege mittebatur ex causa foedatis IV 759 3*

— erat permissum ex privatione punitionis IV 760 b — in Lege non puniebatur ob triplex malum evitandum *ib.* f. 4, 3, b, 1*, 4* — convenit tantum legi scriptae *ib.* 4*

— non mittebatur uxori IV 760 3*. 782 b — in Lege non licebat fieri sine auctoritate iudicum civitatis cum datione libelli IV 784 f. 3

— Post repudium erat licitum reconciliari, nisi causa adulterii IV 761 b, 1*. 762 3*, 4* — Viro erat permissum ducere aliam post repudium, quia poterat habere plures, quod non mittebatur uxori IV 761 b — Post repudium non prohibebatur nubere IV 782 b

REPUGNARE — Aliquid fortius repugnat contrario per resistantiam quam per oppositionem formae IV 403 2* — Ubi nulla est repugnantia, nulla est transmutatio nec conversio III 458 a — Ratione repugnantiae est alteratio et tertiae naturae productio *ibid.* *Vide V. Contraria.*

— Nihil potest repugnare Deo in se nec in suo opere ex parte virtutis nec ex parte

effectus simpliciter et universaliter, sed in parte II 827 b

Vide V. Significatio et *V. Opposita* in indice philos.

RES — dicitur ab actu animae I 43 d. 7. 446 d. 3 — dicitur quasi medium inter formam naturae et formam intentionis, et latius patet quam essentia I 446 d. 3 — est nomen commune ad rem et rationem II 895 d. 3 — dicitur omne illud, quod anima cogitat ut existens in natura I 446 d. 3 — communiter dicit omne illud, quod cadit in cognitione, proprie dicta convertitur cum ente, magis proprie dicitur de substantialis per se entibus II 876 d. 4

— dicit stabilitatem a parte naturae I 446 d. 3 — id quod dicit importat absolute et in actu I 609 5*

— est analogum ad fruibile et utile I 442 arg. 4. 443 b — est, qua fruendum est, et qua utendum est, et quae fruitur et utitur I 43 d. 6

— accipitur pro natura, vel pro re naturae I 121 d. 4 — potest dicere naturam et personam I 364 3*. 393 3* — dicitur etiam de personis I 446 d. 3 — propter sui generalitatem potest accipi communiter ad essentiam et personam I 43 d. 7 — est generale vocabulum, sub quo intelligi potest hypostasis, abstracta proprietate I 458 4* — Personae dicuntur tres res I 43 d. 7. II 895 d. 3

— naturae *vide V. Natura* in utroque indice et *V. Deus* 22, 24 et *V. Christus* 2.

— in relatione ad Deum non differunt, sed potius conveniunt II 50 a

RESISTENTIA — est ex parte passivi IV 1030 3* — fit per naturam duri et mollis IV 1024 4*

— Per resistantiam vigoratur actio contrarii I 835 d. 3 *Vide V. Contraria* et *V. Repugnare.*

— medii est causa successionis in motu I 662 arg. 2. 663 a. IV 248 f. 4

— est respectu informationis, vel respectu usus IV 391 5*

— Per resistantiam pravus delectationes coercere est hominis in statu naturae lapsae III 729 d. 4 *Vide V. Tentatio* et *V. Resurrectio - animae.*

RESOLUTIO — Ubi est compositio, possibilis est resolutio II 224 a — Omne totum est resolvable vel secundum rem, vel secundum intellectum I 464 4*. 356 f. 5

— Via resolutionis et compositionis oppositis modis habent terminari et inchoari II 517 b — Ad illud solum stat ultima resolutio in redeundo, a quo est prima origo in exeundo I 747 f. 4 — ad illud stat, a quo incipit generatio IV 889 a. *Vide V. Primum.*

— fit ad rationes seminales IV 889 a — Corpora resolvuntur ad quatuor elementa *ibid.* — Naturali resolutione non resolvitur aliquid in nihil II 373 f. 3

— Omne resolvable est corruptibile I 356 f. 5 *Vide V. Corruptio* in indice philos.

RESPECTUS — *Vide V. Relatio.*

RESPIRATIO — *Vide V. Pulmo.*

RESTAURATIO — per nutrimentum necessaria est propter deperditionem I 181 b. II 219 f. 2. 464 arg. 3. IV 929 f. 3 *Vide V. Deperditio* et *V. Nutritio.*

— Angelorum facta est per Christum III 289 b *Vide V. Reparatio.*

RESTITUTIO — fieri debet secundum omne ius IV 375 arg. 2. 376 a — fieri debet omnium, quae iniusto titulo et mala fide possidentur IV 371 a *Vide V. Ludus.*

— respicit proximum directe IV 375 arg. 4

— est inchoatio satisfactionis IV 375 b. 376 4* — est pars satisfactionis ut quoddam opus poenale IV 376 a — respicit solum opus exterius nec oportet esse vivum IV 355 2* — valet extra caritatem IV 376 3* — ut placeat Deo, oportet esse in caritate *ibid.*

— Qui non potest restituere, illi iuro maior satisfactio imponitur, quia rem proximi dissipavit IV 376 3*

RESURRECTIO — corporum nostrorum futura credenda est IV 883 b — fide credenda est in comparatione ad divinam virtutem facientem, exigente sua iustitia III 526 4* — carnis futura non est obiectum fidei proprium, nisi in quantum comparatur ad divinam virtutem et iustitiam III 513 3*

— futura probatur resurrectione Christi iam facta, quia membra debent conformari capiti IV 883 b. 885 f. 5. 887 2*. 895 2*. 896 a sq. — Resurrectionem futuram exigit remuneratio divinae iustitiae et consummatio gloriae et perfectio naturae IV 884 a — fit ad remunerationem animae in corpore et propter divinam ordinationem, qua decrevit, corpus coniunctum animae immortaliter perpetuo vivificari IV 886 5* — Divina virtus et iustitia corpora resuscitabit, ut retributio fiat secundum merita III 513 3* — corporis fit exigente divina iustitia IV 886 4*

— In resurrectione divina iustitia homini retribuit, sicut meruit IV 883 f. 3. 884 a. 885 b — Per resurrectionem habemus liberari a poena et a miseria III 407 arg. 4 — In octava resurrectionis liberamur a miseria IV 85 4* — est in collatione gloriae III 536 a — In resurrectione consumatur gloria IV 883 f. 4. 884 a *Vide V. Gloria.* — Iustificatio ordinatur ad resurrectionem III 404 a

— erit omnium IV 885 b — est etiam parvulorum *ib.* 4*. 886 5*. — magis proprie promittitur bonis IV 885 2* — corporis est ad bonum et ad malum IV 886 4* — debet esse ad remunerationem maiorum et bonorum IV 894 arg. 4 — Retributio bonorum est per resurrectionem mortuorum immutandorum per gloriam IV 583 b

— est eiusdem numero corporis III 451 b. IV 889 a. 891. f. 4. 893 b sqq. 910 arg. 4. 911 b. 913 b. 919 d. 4 — Corpus non diversificatur propter interruptionem durationis in esse IV 888 b — non est nisi mortui III 444 f. 4

RES

— eiusdem numero est Deo possibilis IV 888 b. 889 a — Resurrectionis certitudo probatur a minori ab operationibus naturae IV 892 1° — est opportuna ex parte efficientis ratione immutabilitatis, non necessaria ex parte materiae dispositae *ib.* 3°

— est opus virtutis infinitae IV 893 arg. 4 — Reformatio corporis fit per divinam virtutem IV 914 b — eiusdem numero non potest fieri secundum naturam IV 889 a sq. — quantum ad corporis e pulveribus reformationem est contra naturam, quantum ad unionem animae cum corpore reformato est secundum naturam, quantum ad unionis inseparabilitatem est supra naturam IV 892 b — simpliciter est supra naturam *ibid.* 919 d. 4 — Mortuum natura nunquam reducit ad vitam II 438 5° — Mortuum vivificari est supra naturam III 115 4° *Vide V. Mortuum.*

— dicitur proprie esse corporum magis quam coniunctorum IV 919 d. 4 — In resurrectione anima debet coniungi corpori, ut natura perficiatur IV 883 f. 5. 884 a. 885 f. 3. 886 5°

— Suscitacionem mortui Deus non fecisset, si homo perstisset III 27 9°

— Totum resurget, quod fuit de veritate humanae naturae et quod spectat ad decentiam IV 287 d. 2 — Quod dicit ordinem ad resurrectionem de congruo potest resurgere in alio II 737 b — Caro ante animationem non habet ordinem ad resurrectionem II 732 b. III 61 f. 4 *Vide V. Caro et V. Corpus-resurrectio.*

— Resurgentes erunt omnes in aetate iuvenili, non quantum ad durationem, sed quantum ad dispositionem et valitudinem corporis IV 917 d. 4 — In resurgentibus erit distinctio sexus *ib.* d. 2 — Hermaphroditus debet resurgere in eo sexu, qui dominatur per naturam IV 936 d. 2 — Resurgentes erunt similes Angelis, sed salva natura IV 918 d. 2

— habet causam exemplarem et efficientem in Christo IV 895 a — Causa efficiens resurrectionis sicut primum principium est Christus secundum Divinitatem et tota Trinitas *ibid.* 896 a — fit per Verbum carnem factum IV 895 b. 903 d. 4

— fit ad vocem Christi IV 894 f. 3, 4. 895 4°. 896 b — Causa efficiens ut instrumentum est vox Christi IV 895 a, 4° — fit ad vocem Christi ad honorem humanitatis Christi IV 903 d. 4 — fit per vocem Christi, quae ut virtuosa dicitur iussus, quasi praeceptum, ut authentica vero vox Archangeli, ut sonora vox tubae *ib.* d. 2 — non fit per vocem Christi ut per virtutem naturalem IV 895 6° — Resuscitatio non fit vocis auditu, sed virtute vocem concomitante *ib.* 5° — Mortui simul tempore, sed prius natura resurgent, quam audiant vocem *ibid.* — Resurrectionem praecedit vox tubae vel natura vel tempore IV 903 d. 4

— eius causa exemplaris, in qua cognoscitur et disponitur, est Dei Filius secundum divinam naturam et tota Trinitas

IV 895 a — Christi est causa exemplaris, in qua nostra resurrectio inchoatur et exemplificatur *ibid.*, 2° — omnium assimilatur resurrectioni Christi perfecte vel imperfecte *ib.* 3°

— erit subito IV 891 f. 3. 895 arg. 4. 903 d. 4 — dicitur futura media nocte non propter temporis qualitatem, sed potius propter horae incertitudinem IV 882 b

— corporum non erit successiva, sed simul IV 886 b sq., 4°, 3° — non debet esse ante secundum adventum Christi *ib.* b sq. — non debet esse, quamdiu homines vivunt *ib.* f. 3. 887 a sq. — differtur propter meritum fidei IV 887 a

— inchoata est in capite nostro Christo IV 85 4° — Christus in resurrectione triumphavit de morte III 536 b — Christi nuntiata mulieri ab Angelo III 57 b — Veritas resurrectionis Christi manifestata est per apparitiones III 463 b. 537 4° — debuit praecedere ascensionem III 463 f. 2

— Christi removet obstaculum mortis IV 89 d. 3 — In resurrectione Christi sancti Patres egressi sunt ex limbo III 463 f. 3. 464 2°

— Christi est causa nostrae resurrectionis III 247 f. 3. 407 arg. 4 — sublevat ad spem III 551 d. 2 *Vide V. Christus 22, 54 et V. Iustificatio.*

— Christi significat iustificationem a peccato IV 60 d. 2

— animae per gratiam est in via et successive, per gloriam est statim post mortem IV 887 1° — animae est tantum ad bonum IV 886 4° — animae fit nostra voluntate *ibid.* — Suscitatio animarum fit per Verbum IV 903 d. 4

— Ad resurgendum non requiritur maior gratiae habitus quam ad resistendum, quia non necesse est operari secundum totam virtutem voluntatis IV 337 5° — Resurgere est fortius quam resistere, quantum ad actum *ibid.*

RETRACTARE — *Vide V. Sententia.*

RETRIBUTIO — In retributione ostenditur iustitia I 834 4° — Divina iustitia omnibus decentissime reddit stipendia meritorum IV 556 b *Vide V. Iustitia - divina et V. Poena-respondens culpa et V. Praemium.* — Bonorum est per resurrectionem mortuorum immutandorum per gloriam, malorum per iudicium aeternum IV 583 b — est Christi secundum Divinitatem IV 984 arg. 3

RETRO — In his quae sunt perfectionis non est retrocedendum II 952 arg. 3. IV 804 2°. 853 2°

REVELATIO — differt a praedictione et dicit certam interiorum illuminationem II 138 a — facit certam cognitionem I 681 d. 4 — fit mentis illustratione, vel sola praedictione II 206 d. 2

— Deus solus revelat futura II 624 5° — Cognitio revelationis non pendet ab eo quod revelatur, sed a lumine revelante et illi conformatur III 510 2°

— est cognitio interior, sed non evacuat cognitionem apparitionis I 284 2°

RIIE

— In revelatione divina plus se habet homo per modum susipientis quam agentis II 624 5° — frequentius sunt in somnis quam in vigilia II 623 1°. 624 5°. IV 527 d. 3

— fit per missionem invisibilem Filii, vel per missionem Angeli I 271 3° — In revelatione non datur Spiritus sanctus simpliciter *ib.* 2° — quae fit mentis illustratione, est gratiae, non vero ea quae fit sola praedictione II 206 d. 2

— Secreta Dei amicis et familiaribus consueverunt revelari III 749 2° — Deus Angelis non semper revelat mysteria, sed pro loco et tempore II 290 b

— Deus non revelavit nisi quod est nobis utile nosse IV 989 4° — magis est necessaria homini de modo perveniendi ad salutem et de rebus fidei et morum quam de aliis rebus II 548 d. 3 — Christus et Spiritus sanctus nota fecit Apostolis omnia necessaria ad salutem IV 989 2°

— Deus perfectis tempore legis naturae revelavit sacramenta fidei IV 36 a — aperta non erat in lege naturae III 541 6° — perfecta convenit sextae aetati IV 51 a

— Recta intelligentia Scripturae aperit viam revelationis I 212 a

— In iis quae Spiritus sanctus revelat, non est contrarietas II 389 d. 3

REVERENTIA — aliquibus rebus est exhibenda ob aliquam rationem dignitatis III 208 a, 4° — Minori minor reverentia est exhibenda et maiori maior III 200 arg. 4

— honoris est latrae III 214 4° — Deo debita redditur per latram III 213 f. 1. 218 3°

— refertur ad formam et modum Deum colendi III 221 d. 4 — Deo debita comprehendit adorationem *ibid.* — Deo debita comprehendit cultum interiorum et exteriorum *ibid.* — corporalis Deo exhibita est actus adorationis exterioris III 218 3°

— quaedam reperitur in timore III 214 4° — et securitas nullatenus opponuntur III 767 4° — non tantum fit Deo recedendo, sed etiam humiliter accedendo, maxime, cum ipse vocat IV 248 4° *Vide V. Communio in fine.*

REVIVISCERE — Opera in caritate facta et mortificata possunt reviviscere III 499 2° *Vide V. Opus-gratia.*

REX — Reges et principes sunt inter Christianos sicut in aliis gentibus non solum secundum humanam institutionem, sed etiam secundum divinam dispensationem II 4014 a — sunt ad conservandum ordinem *ibid.*, 4°

— consueverunt inungi in signum dignitatis IV 634 6° — unguntur in scapulis IV 602 d. 2

— Christus est rex, sed honorem regalem recusavit propter humilitatis exemplum IV 612 4° *Vide V. Christus 28.*

RHETOR — Rhetoris finis in se est loqui ornate, finis in alio est alii persuadere II 289 b — non omnino operatur frustra, si per compositos et ordinatos sermones non semper persuadeat III 831 d. 2

RHE

RHETORICA — est pars scientiae sermoneinandi III 526 a

RHEUMA — est superfluitas impuritatis, quae venit ex debilitate virtutis conversivae II 480 a

RIDERE — dicitur proprie et translate II 3 b — partim competit animae, ut est motor corporis, partim ut est perfectio II 222 a, 3* — est actus consequens speciem hominis, prout cum motu exteriori dicit aliquem actum interiorem *ib.* 3* — Risibilitas est

proprietas respectu coniuncti nec post separationem remanet in anima nec circa corpus III 137 6*

RIGOR — iuris potest relaxari in casu speciali IV 513 d. 6 — Homo sibi debet esse rigidus IV 393 5*

RIVULUS — sic egreditur a fonte, ut nova aqua semper exeat, non eadem II 62 b. 325 a

ROS — dicitur humiditas nutrimentalis in primo egressu a venis IV 908 a

SAC

ROTAE — in curribus alleviant, non aggravant III 892 6*

RUBINI — lucent in aqua II 337 b. 338 b

RUINA — nostra in sexu muliebri fuit inchoata, in sexu virili consummata III 271 1°. 272 b

RUTH — numeratur in genealogia propter aliquod speciale factum et ad ostendendam completam prophetiam III 78 3* — intelligitur per petram deserti *ibid.*

S

SABBATUM — nominatur a Iudaeis II 391 b — Observantia Sabbati quantum ad significationem diei evacuata est in lege nova III 832 a — Cessatio ab operibus in Sabbato significabat quietem passionis Christi in sepulcro *ibid.*

— Die Sabbati solemnizat omnis Ecclesia in honorem Virginis Mariae, quia in ea post passionem Christi fides Ecclesiae remanserat solida et inconcussa III 78 2*

— In Sabbato sancto est memoria resurrectionis, unde cantatur Missa de resurrectione IV 299 d. 2

SABELLIUS — posuit, proprietatem patris cuilibet trium personarum convenienter posse attribui III 403 a — nescivit distinguere inter naturam et personam III 433 a — dixit, generationem facere distinctionem rationalem vel intellectualem tantum I 183 a — negavit veritatem filiationis III 240 d. 4

SACCUS — ferendus pro poenitentia significat humilitatem et austeritatem IV 434 d. 8

SACERDOTES — dicuntur, quibus in quocumque cultu specialiter committitur potestas offerendi IV 304 f. 3, 5. 305 a, 3*, 4* — constituuntur speciales ministri ad Deum colendum, quod est de dictamine naturae IV 618 4* — ab initio fuerunt IV 617 arg. 4 — Solis sacerdotibus in veteri testamento licebat offerre sacrificium IV 304 f. 2

— appellatur, quia sacram rem conficit IV 638 d. 5 — dicuntur Deo consecrati IV 616 f. 3 — in ordine consecratur IV 628 2*

— ordinantur ad offerendum per principes et pontifices Ecclesiae IV 304 f. 5 — Sancti dicuntur sacerdotes non ab oblatione corporis Domini, sed sui IV 305 4*

— Sacerdotium in Lege pendebat ex regno ut minus principale IV 620 d. 3 — Sacerdotium nunc est principalius quam regnum *ibid.* — Sacerdotium regale est in nova lege IV 608 b

— Sacerdotium est novae legis proprium, quamvis praecesserit in veteri lege eius signum figurativum IV 618 a — Sacerdotium novae legis differt a veteri IV 617 f. 4 — Sacerdotium novae legis est maioris ordinis et dignitatis quam in ve-

teri IV 629 f. 4 — Verus ordo est, qui veram offert hostiam et sacrificium Deo acceptum IV 504 2* — Ordo veteris legis non erat verus, sed figuralis *ibid.* — Sacerdotium legale debuit cessare IV 83 f. 2 — Sacerdotium Aaron dicitur aeternum quantum ad finis indeterminationem IV 84 1* — Sacerdotium novae legis evacuat sacerdotium veteris IV 637 d. 3 — Sacerdotium Christi dicitur sempiternum, quia illi sacerdotio nullum aliud successit III 453 6* *Vide V. Christus* 28.

— Sacerdotium veteris legis erat carnale, ideo habebatur iure propinquitatis IV 659 b — Sacerdotium novae legis est spirituale *ibid.*

— simplices successerunt discipulis IV 642 b

— Sacerdotium est complementum Sacramenti ordinis IV 618 f. 3 — In sacerdotio est status graduum et ordinum IV 633 f. 2, a — In sacerdotio est status ordinum et consummatio potestatis eorum in corpus Christi verum et mysticum IV 636 a — In sacerdotibus est plenitudo redundantiae per vitae influentiam quantum ad sensum et motum, mediantibus Sacramentis I 284 6*

— Ordo sacerdotii respondet dono sapientiae, quia gustat et administrat lignum vitae, ipsum panem caelestem, in quo est omnis sapor IV 636 a

— Character in ordine supremo configurat Deo secundum imaginem ut assimilata Deo IV 622 2* — gerit figuram Christi ut sponsi Ecclesiae IV 653 f. 4. 654 a

— Character sacerdotalis est perpetuus IV 303 8* *Vide V. Character.*

— Intra gradum et ordinem sacerdotii contingit esse distinctionem dignitatum et officiorum IV 633 a sq. — Praetermisso sacerdotio, non potest esse episcopus IV 657 d. 1 *Vide V. Episcopi.*

— In solo sacerdotio fit inunctio IV 626 f. 3 — non inungitur ad necessitatem ordinis IV 634 6* — inunguntur propter solemnitatem et dignitatem corporis dominici IV 628 a. 634 6*

— In sacerdotibus ordinandis non ita necessario servanda sunt tempora determinata antiquis canonibus IV 653 5*

— In sigillatione characteris sacerdotalis datur animae potestas spiritualis IV 500 b — Sacerdotibus collata est potestas conficiendi ab Apostolis et eorum successoribus secundum Dei constitutionem IV 305 a, 3* — Ordo sacerdotii est auctoritas conficiendi eucharistiam *ib.* a — Sacerdotibus novae legis in ordine traditur potestas conficiendi corpus Christi IV 617 f. 2 — soli possunt conficere eucharistiam IV 304 f. 3. 305 a, 4* — Sacerdotibus omnibus datur potestas conficiendi corpus Christi IV 593 7* — In sacerdote est potestas conficiendi corpus Christi verum et absolvendi mysticum IV 636 a

— Potestas in sacerdote ponit characterem, qui est qualitas absoluta nobilitans animam IV 306 b — operatur per verbum ut instrumentum *ibid.* — In sacerdote potestas conficiendi quantum ad substratum ratione characteris videtur esse nobilior quam in verbo *ibid.* — habet potestatem conficiendi per verbum IV 230 b — per ministerium suum convertens panem in corpus Christi non potest dici pater nec mater Christi *ib.* 3*

— Actus proprii sacerdotum secundum se sunt corporis Domini confectio, orationes et benedictiones IV 637 d. 4 — Sacrificium offerre pertinet ad solos sacerdotes IV 304 f. 4. 503 f. 4 — omnes habent potentiam offerendi IV 597 a — de ratione sui officii est minister orationis *ibid.* — In sacrificio debent pro se specialiter et pro subditis per eos convertendis rogare IV 195 a

— Sacerdotibus primo et principaliter est commissa administratio Sacramentorum ecclesiasticorum IV 121 a — In sacerdotio principaliter datur potestas administrandi Sacramenta et maxime Sacramentum corporis Domini IV 633 a — sunt ministri baptismi et poenitentiae IV 635 b — solus debet baptizare praeter casum necessitatis IV 121 b, 4* — solus debet administrare Sacramenta, quorum materia est consecrata, quia habet manus consecratas IV 596 b — omnes et soli sunt ministri extremae unctionis *ibid.* sq. — auctoritate summi Pontificis sibi commissam potest confirmare IV 176 d. 1 — manus sacras imponunt IV 628 2*

SAC

— non potest dare ordines IV 631 f. 2
— non habent potestatem imponendi manus IV 642 b. 643 1* — In sacerdote est perfectio sufficientie IV 643 3* — habet ordinem ut ordinatus, non ut ordinator *ib.* 4*, 5* — non imponunt manus ut dantes potestatem vel ordinem, sed in signum consecrationis suae *ib.* 1*, 2*

— Gratia communione in ordine sacerdotali confertur et per sacerdotem debet administrari IV 628 2*

— novae legis tantum, sicut conficiunt verum Christi corpus, habent etiam auctoritatem absolvendi corpus mysticum IV 439 f. 6. 440 5* — soli absolvent in Sacramento poenitentiae IV 421 3* — Sacerdotium fuit institutum a Christo ad remissionem peccatorum et absolutionem IV 440 arg. 1. 441 a — Triplex potestas in sacerdote secundum aliquos IV 481 a — habet potestatem conficiendi et absolvendi per modum potestatis generalis et primae, determinandae verbo cum intentione prolato IV 306 a

— Ad solos sacerdotes pertinet absolvere ex officio IV 597 6* — Sacerdos factus statim habet clavem IV 505 f. 4 *Vide V. Clavis.* — habet potentiam absolvendi quantum ad essentiam radicaliter in ipsa anima IV 506 a

— ex sua ordinatione institutus est mediator inter Deum et hominem per impressionem characteris IV 510 b — Sacerdotibus competit officium mediationis IV 596 b sq. — soli perfecte habent officium mediatoris ratione potestatis offerendi sacrificium, et reconciliatoris in corpore mystico ratione potestatis conficiendi corpus Christi verum IV 504 a — per potestatem clavium habet officium mediatoris inter Deum et homines et reconciliatoris cum Ecclesia *ibid.* — per potestatem clavis est mediator inter Deum et hominem IV 473 arg. 3, b. 481 b — habet potestatem reconciliandi Deo per auctoritatem, ratione cuius fungitur iure Dei et Ecclesiae tanquam mediator utriusque IV 457 6* — est mediator in reconcillatione peccatoris, tenens locum Dei IV 500 b — in poenitentia habet officium mediatoris et reconciliatoris IV 502 b

— est mediator inferior Deo et superior poenitente et arbiter et iudex constitutus loco Dei IV 506 a — habet auctoritatem reconciliandi ut iudex et arbiter inter Deum et peccatorem IV 439 b — est minister remissionis IV 566 f. 3 — est os peccatoris loquens pro peccatore et os Dei separans pretiosum a villi IV 473 b

— potest gratiam impetrare et Ecclesiae reconciliare, sed non absolvere a culpa IV 473 b — potest gratiam impetrare, non dare IV 474 3* — ostendit absolutum a culpa *ib.* 1* *Vide V. Absolutio.* — In remissione culpae non se habet nisi per modum deprecantis IV 595 b *Vide V. Peccatum* 34.

— novae legis dat remissionem poenae, quam sacerdos veteris praefigurabat IV 476 f. 3 — novae legis partem poenae

dimittit virtute passionis Christi IV 500 b *Vide V. Absolutio et V. Poena - remissio.*

— audit peccata loco Dei IV 566 f. 4 — Sacerdoti peccata non tanquam homini, sed tanquam Deo revelantur *ib.* b, 1* — debet noscere peccata, quasi non audierit nec noverit *ib.* b *Vide V. Confessio - sacerdos et - sigillum.*

— solus potest imponere poenitentias IV 534 f. 1 — in poenitentiis imponendis debet discrete considerare personarum circumstantias, attendens ad canones sicut ad regulas directivas IV 542 d. 3 — non potest dare indulgentiam nisi per commissionem episcopi IV 535 1*

— actum ligandi et solvendi non habet secundum se, sed hic respicit confessionem IV 637 d. 4 — non proprius non potest absolvere nisi vice superioris IV 509 a, 2*, 4*, 6* — proprius dicitur communissime, communiter et proprie IV 453 b — parochialis potest ius suum pro confessionibus committere alii IV 454 a *Vide V. Confessio - sacerdos proprius.* — quilibet in articulo necessitatis potest quemlibet absolvere IV 509 a

— Sacerdotibus haereticis et schismaticis aufertur iurisdictio, et dicuntur habere manum ligatam IV 506 a. 509 4* — degradati habent manum iurisditionis amputatam sine spe recuperandi IV 506 a. 509 4* — haereticus non habet iurisditionem ad absolvendum IV 303 7* — ablata iurisditione, non habent frustra potestatem clavis IV 506 5*

— habet potestatem limitatam et ad aliquos casus non potest per se extendere manum sine commissione episcopi IV 543 d. 5

— Sacerdoti scientia necessaria est ut dispositio ad usum clavium IV 479 b, 4* *Vide V. Clavis.* — Sacerdoti competit scientia, ut sciat ligare et solvere IV 635 a — In sacerdote requiritur scientia, ut consulat et iudicet secundum conscientiam IV 464 d. 3 — Sacerdoti ad confessiones audiendas necessaria est scientia de peccatis communibus et de extensione suae potestatis IV 463 d. 3 — Sacerdoti necessaria est facultas discernendi inter mortale et veniale, non inter omnes perplexitates peccatorum *ibid.* — Sacerdoti in ordinatione dantur claves, etiam si scientia careat IV 651 f. 3 — carens discretionem necessaria audiens confessiones peccat graviter IV 463 d. 3

— ut sit idoneus poenitentiae minister, debet habere meritum et sanctitatem IV 502 b

— ex solo officio sacerdotali non tenetur necessario ad sacrificium, sed pro loco et tempore, ut sibi videbitur expedire IV 294 b. 295 4*, 5* — qui vivit de altari, debet servire altari IV 294 b — est persona communis et debet celebrare Missam omni populo IV 299 d. 3 *Vide V. Communio.*

— Sacerdotibus committitur conficiendi potestas non ratione sanctitatis, sed auctoritatis, quae est in eis ratione characteris ordinis IV 305 a, 2* — omnes aequaliter

SAC

possunt conficere IV 303 9*. 645 4* — omnes aequaliter conficiunt Sacramentum IV 307 a — in potestate conficiendi omnes pares sunt, quia haec immediate datur per impressionem characteris IV 506 6* *Vide V. Ordo* (235 b). — ratione characteris indelebilis etiam haereticus conficit Sacramentum IV 123 f. 4. 303 f. 3, 7*, 8*. 644 f. 2 — propter haeresim non amittit potestatem conficiendi IV 303 f. 3

— malus non tantum dat Sacramentum sine re IV 125 a sq. — Accedens ad sacerdotem malum non peccat *ib.* b — Qui recusat malum sacerdotem, credens, Sacramentum per ipsum dispensatum esse vitiatum, facit iniuriam Sacramento *ibid.*

— malus habet ordinem et iurisditionem, quae sunt de necessitate clavis quantum ad esse et quantum ad executionem IV 502 b — Malo sacerdoti confertur potestas ad utilitatem aliorum *ibid.*, 3* *Vide V. Ordo* (235 b). — bonus et malus quoad substantiale aequaliter celebrant Missam, sed differenter quoad aliqua circumstantia IV 307 a *Vide V. Missa.* — praecisus vel excommunicatus potest conficere, sed non debite et ordinate IV 303 9* — omnes vere conficiunt, sed bonus ad utilitatem suam et assistentium, malus occultus ad damnum suum et ad utilitatem assistentium *ib.* b — praecisus ab Ecclesia et haereticus conficit Sacramentum ad damnationem suam et omnium assistentium *ibid.* — qui non sunt digni conficere, cum conficiunt, peccant IV 307 b — praecisus non debet conficere, sed si conficit, confectum est IV 446 a

— Casus de sacerdote recordante peccati mortalis IV 312 d. 4 — De recordante irregularitatis *ibid.* — Consilium de praeparatione ante Missam *ibid.* *Vide V. Communio et V. Missa.*

— potissime debent esse sancti IV 630 a — Sacerdotalis dignitas non tantum respicit rectitudinem voluntatis, sed etiam dignitatem exterioris decoris III 677 2*

— In sacerdotibus coniugatis periculum irregularitatis et latrocinii bonorum ecclesiasticorum IV 805 b sq.

— Multorum sacerdotum perversitas IV 454 a

— debet se reputare immundum propter aliena peccata IV 30 d. 5

— veteris legis erat mediator ad offerendas hostias figurales, sed non in absolvendo IV 440 5* — in sacrificio legali inquinabatur, quia in peccato populi communicabat IV 30 d. 5

— Sacerdotibus data auctoritas discernendi inter lepram et lepram, sanum et profanum erat figura potestatis clavium IV 439 b

SACRAMENTALIA — praecedunt Sacramenta, vel etiam sequi possunt IV 634 5* — Res sacramentalis vigorat gratiam ad delendum peccatum veniale IV 550 a — omnia faciunt ad venialium deletionem non per propriam naturam, sed adiuvando et vigorando gratiam *ibid.* — faciunt ad delenda peccata venialia per humiliationem

et devotionem, vel per poenitentiam *ibid.* — Qui humiliter et devote sacramentalibus se subiciunt non formidant diabolicam potestatem III 406 3* — ratione contenti prosunt, sive fiant a bonis sive a malis IV 945 b

SACRAMENTUM — 1 *Ratio nominis* — *Signum* 2 *Sanctificans* — *causans* 3 *Necessitas* 4 *Legis naturae* 5 *Legis veteris* 6 *Novae legis* 7 *Institutio* 8 *Numerus* — *Ordo*.

9 *Unitas* — *Essentialia* 10 *Elementum* 11 *Verbum* 12 *Minister* 13 *Intentio* 14 *Fides*.

15 *Res Sacramenti* 16 *Effectus* 17 *Gratia sacramentalis* 18 *Character* 19 *Efficacia Sacramenti*.

20 *Causa efficiens, ministerialis, meritoria*.

21 *Dispositio suscipientis* 22 *Administratio* 23 *Iteratio*.

1 — vocantur sacra mysteria sive sacra secreta III 414 d. 6 — dicitur sacrum secretum I 5 b. 191 d. 8 — large dicitur quaecumque institutio honestatis in Dei Ecclesia, sive in rebus sive in dictis sive in factis IV 31 d. 11

— est sacrae rei signum IV 13 f. 1. 616 f. 2 — sunt signa exteriora rei sacrae et sacramtia religionis christianae IV 12 f. 4 — est sacrum signum IV 592 arg. 5. 767 f. 4 — largissime acceptum vel secundum nominis interpretationem dicitur sacrae rei signum IV 28 d. 1 — est signum visibile rei sacrae et sanctificantis *ibid.* — est quod Deo consecrat in sui ipsius susceptione IV 616 f. 3

— accipitur communiter, proprie et propriissime IV 28 d. 1 — dicitur forma visibilis ut similitudo exterius repraesentans invisibilem gratiam IV 29 d. 2 — est invisibilis gratiae visibilis forma, ita quod similitudinem eius gerat et causa existat III 896 b. IV 110 1*. 495 arg. 5

— est institutum ad significandum IV 13 f. 2 — Sacramenti est significare IV 55 f. 1 — Sacramentalis medicina de sua integritate habet significationem, quae est communis et essentialis omnibus Sacramentis IV 14 b — Significatio est essentialis Sacramento IV 653 f. 4. 671 d. 2 — Ad omnis Sacramenti esse necessario requiritur significatio sive expressio IV 692 b

— essentialiter loquendo est signum IV 14 b. 64 f. 1. 627 b. 692 f. 1 — omne signum est et ut signum administratur IV 693 a — omne aliquod signum essentialiter habet exterius IV 627 b — sunt figurata IV 49 arg. 3 — omne est signum visibile IV 121 a. 675 arg. 3 — est signum exterius IV 495 arg. 3 — significat ratione rei exterioris IV 196 3* — Repraesentatio est per materiam IV 166 f. 1 — est elementum ex similitudine repraesentans IV 64 f. 1 — est materiale elementum foris sensibiliter propositum, ex similitudine repraesentans IV 580 arg. 4 — Signum in Sacramentis est elementum IV 665 arg. 4 — Significatio Sacramenti est ex parte elementi IV 143 b. 592 arg. 4

— habet rationem significandi ab elemento exteriori IV 226 d. 3 — Ratio signandi magis residet penes elementum IV 29 d. 2. 65 b — In elemento debet salvari completa ratio signandi IV 167 b

— exterius significat rem interiore IV 503 arg. 3. 580 f. 2 — est signum expressivum eius quod fit interius IV 109 f. 2 — significat effectum interiore per simile exterius IV 676 a

— naturalem debet habere similitudinem ad rem IV 195 arg. 1 — habilitatem ad significandum habet ex natura, sed actualitatem ex institutione IV 15 5*. 255 4* — sunt signa instituta propter expressionem rei significatae talia, quae de sui natura nata sunt illam exprimere IV 254 b

— dicitur signum visibile pro sensibili sensu exteriori, ut comprehendit audibile IV 29 d. 2 — potius dicitur visibile ratione elementi visibilis *ibid.* — sunt signa visibilia rerum invisibilium, per quae homo manuducitur ad spiritualia cognoscenda IV 662 arg. 3 — de se est signum significans, per accidens est signum velans IV 206 3* — dicunt quoddam velamen gratiae interioris, quod tamen aliquo modo illuminat ad cognoscendum IV 69 a

— est ex similitudine repraesentans, ex institutione significans IV 13 f. 2. 15 5*. 140 a. 578 f. 1. 667 f. 4 — illud significat ex institutione, quod repraesentat naturaliter IV 580 f. 1 — Significatio non tantum exigit repraesentationem, sed etiam institutionem IV 593 4* — Super similitudinem fundatur institutio, et advenit verbi sanctificatione IV 247 b — Signum sacramentale continet divinam institutionem et naturalem repraesentationem IV 661 a

— est signum ex institutione significans IV 495 arg. 4 — Significatio est ex institutione IV 15 5*. 52 f. 2. 140 f. 4 — Elementum significat ex institutione IV 140 1* — proprie sunt signa voluntaria IV 15 5*

— est elementum corporale et cum hoc dicit aliquid spirituale unitum ei secundum intentionem ut signatum signo IV 14 f. 4. 30 d. 8 — sunt visibilia et corporalia II 12 a — sunt corporalia et non ducunt in spiritualia nisi in ratione significandi IV 13 f. 3 — sunt signa exteriora, in quibus non tantum consideratur quod est interius, sed etiam signum exterius, ratione cuius habent rationem Sacramenti IV 595 4* — omne est exterius IV 449 f. 3. 218 2*. 616 1*

— habent aliquid corporale et spirituale ad reparationem hominis lapsi in anima et in corpore IV 11 f. 3 — habet elementum et Spiritum ad purificandam carnem et animam IV 150 a — materialia et corporalia iustificant animam IV 554 f. 2

— debet habere assimilationem cum effectu IV 626 f. 2. 627 b — debet habere expressam similitudinem cum effectu IV 52 f. 3 — habet quandam similitudinem proportionalitatis cum gratia, quam significat IV 29 d. 3 — significat gratiam,

quia est sensibus nostris propinquius IV 15 2*

— legalia significaverunt quod futurum erat ut signa prognostica IV 15 4* — nostra sunt signa demonstrativa et rememorativa *ibid.* — proprie significant gratiam praesentem, allegorice vero passionem praeteritam *ibid.* 255 2*, 5*. 257 4*. 265 d. 2 — novae legis primo significant gratiae efficaciam et per posterius passionem Christi IV 26 a — In Sacramentis novae legis principaliter significatur gratia sacramentalis IV 255 2* — non omnia significat, quae facit, sed quod plenius et perfectius facit IV 44 a, 2*

— est signum essentialiter, in quantum semper in actu comparatur ad id quod significat, licet in habitu tantum ad eum cui significat IV 15 3* — sufficit, ut significet habitu, vel actu repraesentet, licet nemo percipiat IV 834 4* — parvulo significat in alio IV 15 3* — in parvulo non habet effectum significandi, quia non est capax doctrinae, tamen aliis significat gratiam IV 143 4* — quantum est de se, semper significat *ibid.* — significat effectum suum et quantum est de se, semper facit IV 103 1* — semper est verum signum gratiae secundum institutionem et etiam secundum usum, quantum est ex parte sui, sive etiam dantis IV 15 4* — non est falsum signum, cum non conferi gratiam propter impedimentum a parte suscipientis *ibid.* 103 1*

2 — In Sacramentis est aliquid mysticum et aliquid gratuitum IV 69 a — habet quid figurativum et significativum, quo curat caecitatem ignorantiae, et quid gratuitum, quo curat pronitatem concupiscentiae IV 14 b — per exhibitionem signi excitat motum fidei, ut requirat signatum *ibid.* — in lege Evangelii sunt figurae non tantum ad significandum, sed etiam ad sanctificandum IV 50 3* — De integritate Sacramenti sunt significatio et sanctificatio IV 204 f. 3 — Ad perfectum esse Sacramenti sufficiunt significatio et sanctificatio IV 592 arg. 3 — Ad rationem Sacramenti non sufficit signatio rei sacrae, nisi etiam aliquid ibi conferatur IV 611 1* — novae legis non solum ex prima institutione ordinata sunt ad significationem, sed etiam ad gratiam obtinendam et per se iustificant IV 26 a, b

— in lege nova sunt sanctificantia III 888 b. IV 667 f. 3 — sanctificat ex verbi prolatione IV 140 a — sanctificat ex benedictione IV 667 f. 4 — est ex sanctificatione sanctificans III 894 a. IV 163 f. 2 — quantum est de se, semper sanctificat IV 113 4*

— proprie est signum visibile rei sacrae et sanctificantis ad illam habendam efficaciter ordinans IV 28 d. 1 — novae legis est figura et causa IV 226 d. 3 — non tantum habet significationem, sed etiam quoddam genus causalitatis per benedictionem IV 592 arg. 5 — Habitudo signandi antecedit habitudinem causandi IV 14 2*

SAC (3)

— Signum exterius significans secundum institutionem est causa effectus interioris IV 667 5* — quae sunt totaliter ab institutione, habent signum exterius et interius sive rem et signum significantia secundum institutionem, quorum primum est causa secundi, et secundum quodam modo causa rei tantum IV 666 b — Signum exterius potest quodam modo causari a re interiori et quodam modo eam causare IV 581 3*

3 — Sacramentorum institutio decuit Dei misericordiam, iustitiam et sapientiam, et nobis expediens fuit IV 42 a — Necessarium fuit instituere Sacramenta necessitate congruitatis, non inevitabilitatis *ib.* b

— instituta sunt ad eruditionem spiritualium IV 43 f. 3 — nos erudiunt, in quantum aliquid spirituale significant *ibid.*

— data sunt nobis ad eruditionem et humiliationem IV 42 a — sunt ad exercitandum, ad erudiendum et ad medicandum IV 53 a — est ad humiliationem, eruditionem et exercitationem post lapsum IV 49 2* — est ad erudiendam rationalem, humiliandam irascibilem, exercitandam concupiscibilem IV 30 d. 7 — omnia sunt in documentum, medicamentum et ornamentum et secundum statum perfectum sunt in apertum documentum divini secreti, in efficax remedium morbi et in pulcrum ornamentum sponsae Christi IV 51 a — data sunt ad exercitationem propter fastidium spiritualium IV 42 a sq. — sunt utilia ad exercitationem non ut ritus exterior tantum, sed iuncta devotione mentis IV 34 d. 10

— sunt necessario scienda ad salutem IV 583 b. 591 a

— necessarium est, quia Deus instituit sub praecepto IV 407 a — sunt necessaria ad sanctificationem propter legem datam IV 450 b — necessitatis dicitur, non sine quo non possit homo salvari, sed quia ad hoc tenetur et sine hoc non potest salvari, si potest et negligit IV 107 b, 4* — De lege communi nemo salvatur nisi per Sacramentum, vel aliquid quod sit loco Sacramenti IV 450 a — Sine Sacramento, vel quod aequivalet Sacramento, Deus non disposuit dare gratiam IV 417 d. 4 — Parvuli non se possunt iuvare sine remedio Sacramenti *ibid.* 481 3*

— Homo aliquando indiget necessario effectu Sacramenti IV 42 3* — est necessarium simpliciter, vel ex conditione IV 174 a

— non sunt praecepta, quia bona, sed bona, quia praecepta IV 35 a. 49 f. 2 — post legem naturae sunt instituta sub praecepto IV 34 1*. 49 arg. 4. 451 f. 3, b — Ad baptismum omnes obligantur IV 85 5* — Ecclesiae necessaria sunt post passionem Christi IV 117 d. 4 — Deus in institutione Sacramentorum statum concernit generalis Ecclesiae, non particularis personae *ibid.*

— necessitatis inchoatum credendum est a divina misericordia non dimitti imperfectum IV 72 1*

(4)

— Qui negligit Sacramentum, quod non est necessitatis, peccat mortaliter, quando negligentia generat contemptum, vel habet contemptum annexum IV 107 b. 174 b. 294 b. 424 a. 602 d. 4

— nullum sic est necessarium, quin, si adsit voluntas et desit possibilitas, non solvetur aliquis sine ipso IV 107 a sq. 146 d. 2 — nullum est ita necessarium, quin fides et devotio suppleat locum eius IV 424 6* — Fides interior supplet in adultis defectum Sacramenti IV 154 a. 181 3* — Qui non potest recipere Sacramentum excusatur a praecepto IV 407 b, 3*. 147 d. 4. 432 d. 1 — potest suppleri voto sive proposito suscipiendi Sacramentum IV 107 a. 117 d. 4. 424 a, 5*. 432 d. 1 — Deus non alligavit potentiam suam Sacramentis IV 42 b. 445 b. 424 f. 4

— iam habenti gratiam eius est necessarium, quia illam gratiam efficacius dat IV 174 3* — Cum quis obtinuit gratiam per votum, manet obligatio suscipiendi Sacramentum pro loco et tempore IV 432 d. 1

4 — non conveniunt temporibus naturae institutae IV 49 f. 4, 4, 1* — In statu naturae homo non debebat subdi elemento IV 666 b — sunt necessaria ad erudiendum et manuducendum hominem post peccatum, non in statu primo IV 34 d. 9. 49 2* — non essent, nisi fuisset peccatum IV 27 arg. 3

— instituta sunt post lapsum IV 661 f. 2. 662 arg. 1 — ut medicina instituenda erant statim post lapsum IV 49 f. 1

— aliqua omni tempore fuerunt in remedium salutare III 33 4* — Ecclesia fidelium semper aliqua signa habuit, in quibus fideles colligebantur et profitebantur fidem IV 34 a — Institutioni Sacramentorum, in quantum sunt in remedium, convenit tempus post lapsum, Legis et Evangelii, secundum magis et minus IV 49 b — quaedam sunt pure fidei, quaedam etiam quodam modo naturalis dictaminis IV 664 a. 666 b — legis naturae instituta sunt fide dictante, natura consonante, inspiratione auctoritatem dante, per superiores, in quibus erat fides explicita IV 36 b — in statu legis naturae dictabantur a lege naturae determinata per fidem et inspirationem IV 50 1* — in lege naturae datae sunt imperfectis a perfectis ad fidem maiorem implicite profitendam IV 36 a

— tempore legis naturae instituta fuerunt ut signa, in quibus Deus honorabatur ut creator, ut redemptor et ut remunerator IV 35 b — in lege naturae erant signa ad manifestandam fidem Redemptoris IV 36 a, 2* — In Sacramentis legis naturae significabantur bona opera necessaria ad salutem *ib.* a sq. — in lege naturae erant decimationes, oblationes et sacrificia IV 35 b

— legis naturae non erant instituta per modum praecepti, sed consilii IV 36 b, 1* — nulla in lege naturae erant necessitatis IV 34 a — Tempore legis naturae sine Sacramentis homo poterat salvari IV 33 f. 2 — legis naturae erant iterabilia IV 36 3*

SAC (5)

5 — alia et alia in diversis temporibus fuerunt instituta III 33 4* — diversa debuerunt institui pro diversis statibus IV 50 f. 1, 2. 51 4* — legis scriptae addunt super Sacramenta legis naturae quantum ad certitudinem significationis et difficultatem oneris IV 54 2* — legis scriptae erant signa expressiora quam in lege naturali IV 254 arg. 2

— vetera instituta sunt a Deo et a Moyse praecepta populo IV 592 2* — Deus per se ipsum instituit omnia Sacramenta veteris legis IV 590 arg. 2

— imperfecta data sunt ante legem gratiae ad sustentationem IV 51 b — vetera optime congruebant illi tempori IV 52 1* — veteris legis erant populi carnalis IV 443 a, 2*

— vetera instituta sunt in duris ad confringendum duros IV 77 2* — veteris legis erant ex his quae sunt ex terra, quae erat sub maledicto *ibid.* — vetera erant obscura quantum ad significantiam, parvae erant virtutis quantum ad efficaciam, et gravia quantum ad observantiam, ideo competeabant legi figurae et oneris IV 83 b — veteris legis multum habebant ponderis et parum de efficacia virtutis III 891 a

— vetera erant onus observantibus legem carnaliter, sed via salutis observantibus spiritualiter IV 50 2* — legis scriptae carnaliter observata nullam habebant efficaciam, sed spiritualiter observantibus erant in medicinam *ibid.* — vetera non proderant contemnentibus Legem, sed servantibus non tantum carnaliter, sed spiritualiter IV 84 2

— veteris legis potius instituta erant ad significandum quam ad efficiendum IV 26 a — ante legem novam fuerunt ad significationem IV 411 a — veteris legis erant ad significandum tantum IV 56 arg. 5. 216 f. 4 — veteris legis in se sive ratione operis operati erant tantum ad significandum I 42 d. 1 — veteris legis fuerunt signa et praefigurabant Sacramenta novae legis IV 55 f. 2. 77 arg. 2

— legalia omnia cessaverunt IV 83 f. 2, b — veteris legis a Christo impleta cessaverunt IV 84 a. 85 3* — vetera cessaverunt, quia significatum eorum impletum est IV 85 4*

6 — novae legis omnia praefigurata sunt in veteri lege, sed praecipue baptismus et eucharistia IV 181 2* — Sacramentorum novae legis potest esse signum et figura, cum non tantum sint signum, sed etiam ratione coniunctae veritatis sint veritas *ib.* 1*

— omne, quod Christus instituit, habuit figuram in veteri testamento IV 591 f. 4 — propria novae legis non habuerunt certam figuram *ib.* b — novae legis fuerunt praefigurata expressius ante legem veterem IV 483 arg. 1, 2 — Figurae Sacramentorum novae legis in veteri differabant secundum ritum *ib.* b

— quaedam novae legis in veteri lege non fuerunt in veritate, sed in figura et

significatione IV 591 b — novae legis alia sunt quam veteris IV 83 b. 439 f. 4. 617 f. 3. 618 2* — post passionem sunt alia quam ante, quia alia sunt signa IV 52 3* — quaedam sunt communia legis veteris et novae, quae sunt quodam modo ex dictamine naturae et ab initio cucurrerunt IV 591 b — Sacramenta communia legis veteris et novae Christus consummavit et confirmavit, non evacuavit *ibid.*

— perfecta dilata sunt usque ad sextam aetatem, in qua homines sunt sapientiores et capaciores ad revelationem secretorum IV 54 a sq. — perfecta data sunt Ecclesiae *ib.* b — perfecta sunt in nova lege IV 579 a, 3*

— Evangelii addunt super Sacramenta legis scriptae quantum ad expressionem et efficaciam IV 54 2*. 56 arg. 2 — Evangelii sunt evidentiora et efficaciora quam legis scriptae IV 54 2* — Lex nova debuit habere Sacramenta expressiora ad significandum, efficaciora ad curandum IV 83 b sq. — post passionem sunt evidentiora propter fidem expressiorem IV 52 3* — novae legis sunt magis evidentia ratione verbi additi IV 255 1* — In Sacramentis novae legis abundantior est devotio suscipientis propter incrementum fidei propriae et propter subsidium fidei totius Ecclesiae III 895 b

— post passionem Christi sunt efficaciora IV 52 3* — efficaciora congruebant aucto morbo IV 50 f. 2. 52 2* — In Sacramentis nostris habetur maior certitudo salutis et maius munus gratiae, et meliora sunt Sacramentis legis naturae ratione obedientiae et humiliationis IV 35 a sq. — In nova lege certitudo remedii maior est et communior in Sacramento IV 117 d. 4 — legis novae sunt maiora et meliora IV 84 a — nova sunt maiora et digniora IV 617 f. 3 — evangelica sunt multo nobiliora quam veteris legis IV 590 arg. 2

— novae legis parvam habent difficultatem et multam habent utilitatem III 891 a — evangelica minuunt oneris duritiam IV 54 2* — legis novae sunt leviora ad portandum IV 83 b — Evangelii sunt pauciora IV 54 2*. 84 a

— ecclesiastica formata sunt post passionem Christi IV 117 d. 4

— ut medicinae et vasa gratiae maxime conveniunt tempori Evangelii IV 49 f. 3 — novae legis sunt populi spiritualis IV 143 a — sunt statuta legis evangelicae IV 590 arg. 4. 591 a

— perfecta sunt propria novae legis, inferiora non sunt propria, sed inchoata in veteri et in nova perfecta IV 181 2* — aliquod est novae legis proprium, quamvis in veteri esset eius signum IV 618 a — propriissima novae legis sunt, quae significant gratiam in tali statu, quae proprie competit legi novae IV 591 b

— Per Sacramenta fundatur Ecclesia II 433 a. III 895 b — In Sacramentis attenditur totius Ecclesiae Sanctorum unio III 537 3* — Fides Sacramentorum reducit ad articulum de unitate Ecclesiae et peccatorum remissione III 537 3*

7 — esse suum habet ex institutione IV 13 f. 2 — Institutio facit esse Sacramentum IV 180 b — omne est institutum IV 110 f. 4. 578 f. 4 — non habet esse suum a natura, sed ab institutione IV 153 a — Ad hoc, quod sit Sacramentum, necesse est, quod forma et elementum indifferentia ad multa ad unum ordinentur institutione Christi, qua ordinantur ad aliquem effectum et significatum *ibid.* — est signum confirmatum per institutionem divinam IV 616 f. 2 — Vis est in elementis et verbis per institutionem IV 79 b — Christus instituendo dedit vim materiae IV 166 b

— Institutio respicit usum IV 662 a — Institutio respicit effectum Sacramenti IV 186 1*

— Deus Sacramenta, quae sunt de dictamine iuris naturalis, instituit interius illustrando, alia vero instituit mandando IV 664 a — quorum usus respicit ea quae sunt fidei pure, sunt totaliter ab institutione; quae sunt quodam modo a dictamine naturae, primam institutionem habuerunt in paradiso IV 666 b

— non sunt a voluntate humana, sed omnia a Deo instituta IV 663 f. 3, 4 — Christus instituit Sacramenta non per aliquem hominem, sed per se ipsum IV 55 b — per Christum hominem sunt instituta IV 121 b — Deum placantia non poterant institui nisi a Christo mundissimo IV 1 b

— Christus instituit Sacramenta immediate et expresse, vel insinuando et auctoritatem dando IV 441 b — non omnia videntur a Christo instituta et ab Apostolis tantum promulgata IV 591 a — Christus per se sive in propria persona instituit duo Sacramenta IV 188 d. 4 — Christus per se ipsum instituit Sacramenta, quae fuerunt in veteri lege in figura et significatione, Legem implendo et figuras evacuando IV 591 b — quae sunt propriissima novae legis, a Christo fuerunt insinuata, sed post a Spiritu sancto instituta *ibid.* — congruentissime instituta sunt secundum miram Dei dispensationem *ibid.* Vide V. *Confirmatio.* — Christus omne Sacramentum, quod instituit, ipse per se exhibuit IV 591 f. 3 — Christus non suscepit omnia Sacramenta III 414 d. 6

— omnia instituta sunt a Deo, vel per Filium, vel per Spiritum sanctum IV 592 2* — aliquod institutum est a Spiritu sancto loquente Apostolis *ibid.* — aliquod potuit institui a Spiritu sancto per Apostolos IV 591 a, 1*. 592 2* — instituta sunt a Deo ut auctore et aliqua ab Apostolis ut ministris in promulgando IV 592 2* — Elementum potuit institui, Spiritu sancto dictante, ab Ecclesiae rectoribus IV 166 b — Forma alicuius Sacramenti potuit institui et virtus sanctificandi dari a Spiritu sancto IV 164 1* — Aliquid pertinens ad Sacramentum institutum, vel potius promulgatum fuit per Apostolos a Christo doctos et auctoritate ab ipso accepta IV 579 b — Christus confessionem instituit per Apostolos IV 441 4* — Apostoli pot-

erant aliquid praecipere circa Sacramenta, auctoritate sibi data a Christo *ib.* 3* Vide V. *Apostoli.*

— omnia ortum habent ex Scriptura IV 594 arg. 1

— Instituitur in institutione verbi IV 186 a

— sunt immutabilia IV 663 f. 3

— eorum confectio et institutio significatur sanguine et aqua profluente de latere Christi iam mortui IV 3 a. 182 b. 183 5* — significantur per sanguinem et aquam profluentem de latere Christi I 2 b. III 895 b. 110 arg. 2

— non denominantur ab administratoribus, sed tantum ab institutore Christo IV 55 a, 4*. 60 d. 4 — denominatur ab eo, in cuius nomine fit, et ab eo qui instituit IV 128 a

8 — sunt plura propter congruitatem et utilitatem IV 53 1* — sunt plura ad exercitandum, ne generetur fastidium, et ad erudiendum, ne generetur ambiguitas *ib.* a — Per plura Sacramenta significatur passio secundum plures effectus *ib.* 2* — sunt plura secundum principales differentias culpae et poenae IV 54 1* — diversa sunt remedia diversorum vulnerum IV 52 f. 1 — Diversae sunt medicinae sacramentales principaliter ad diversos morbos spirituales ordinatae IV 95 4*

— sunt varia signa exteriora et visibilia, et interiora, ut characteres IV 170 b — distincta dant eandem per essentiam gratiam gratum facientem, sed distinctam ratione effectuum *ibid.* 171 3* — Gratiae sacramentales differunt per morbum, contra quem sunt et quem curant IV 170 b. 171 2* — Gratiae, in quantum sacramentales, non sunt eiusdem speciei, sed diversae IV 171 4* — diversa non habent eundem effectum nec per se nec per accedens IV 176 d. 2

— sunt septem III 746 a. IV 618 f. 4 — sunt septem convenienter instituta, propter septem infirmitates et septem virtutes et propter variam armaturam Ecclesiae IV 53 a sq. — septem sanant septem infirmitates culpae et poenae *ib.* a — septem adiuvant virtutes theologicas et cardinales *ibid.* — sunt tantum septem IV 618 f. 4

— quaedam respiciunt personam, quaedam communiter ipsam Ecclesiam IV 601 d. 4. 607 a — diversa status diversos respiciunt IV 804 1* — quinque respiciunt communiter omnes, duo aliquos specialiter IV 59 b — quinque sunt ad conservandam et promovendam vel consummandam gratiam circa ipsam personam, duo ad consummandam ipsam Ecclesiam IV 601 d. 4 — quinque respiciunt indigentiam in se principaliter, duo ultima sunt ad alterum IV 671 d. 4 — tria respiciunt statum fidei determinatum IV 143 b

— ordinantur secundum dignitatem IV 59 b — ordinantur secundum effectus in curando *ibid.* — non ordinantur secundum statum perfectionis vel imperfectionis nec secundum tempus institutionis, sed secundum comparationem ad statum hominis

indigentis eis IV 671 d. 4 — communia omnibus ordinantur ante specialia aliquorum IV 59 b — quae multitudinem respiciunt, consequuntur ea quae respiciunt personas singulas IV 601 d. 4

— quinque modis unum dicitur maius alio IV 176 d. 3. 601 d. 2 — illud videtur praecipuum, per quod Sacramenta cetera conferuntur et dispensantur IV 616 f. 4

— denominantur a materia vel a materiali principio IV 677 f. 2 — denominantur maxime a causa finali IV 678 1*

9 — est unum, non simplicitate, sed integritate et ordine IV 497 b — Verbum et elementum non uniuntur in tertio tanquam in forma, sed tanquam in signo *ibid.* — est unum per ordinem et respectum signi ad signatum III 464 d. 4 — fit ex pluribus unum, prout uniuntur, secundum quod ad alterum IV 624 2* — Verbum et elementum conveniunt ad unum signum ratione institutionis ordinantis ad unum IV 198 4* — Verbum et elementum ordinantur ad unum perfectum Sacramentum *ibid.* — In Sacramento ex pluribus non fit unum per essentiam, sed in comparatione ad unum significandum perfecte IV 626 3* — Ex verbo et elemento, etsi fiat unum Sacramentum, non tamen fit unum per naturam et essentiam III 894 b

— unum est in pluribus actibus, prout comparantur ad unum IV 600 3* — Plura signa sunt unum Sacramentum, cum unum est propter alterum IV 65 b — unum est, quod habet unum complementum IV 648 f. 3. 619 4*. 624 3* — non plurificatur, quod habet plures partes non omnino subiectivas, sed potestativas ordinatas ad unum IV 619 a, 1*, 2* — acceptum secundum diversos status non multiplicatur nec est compositum IV 442 d. 1

— omne est simplex IV 497 f. 4 — omne est simplex, in quantum fit in instanti IV 75 d. 3 — maius et excellentius est magis unum IV 618 f. 4

— Ex signo visibili et re Sacramenti non fit unum per essentiam, sed unum Sacramentum, quod est ad unum IV 226 d. 4 — unum est in elemento exteriori et in characterem IV 140 1*

— unum non potest habere plures efficacias et plures significationes IV 52 f. 2 — Una species visibilis non potest habere expressam similitudinem cum omnibus effectibus *ib.* f. 3 — unum est unus effectus causa et ad unum ordinatur IV 197 f. 2 — Unius Sacramenti unus est finis principalis, sed potest esse multiplex utilitas per accidens IV 602 d. 3 — In Sacramentis non est connexio IV 470 b

— Unitas in Sacramento est a Christo IV 123 b — est unum propter unitatem eius, in cuius nomine fit, et qui instituit IV 128 a — est unum denominatione ab eo cuius nomine fit *ibid.* 432 d. 5

— non potest esse nisi uniforme IV 594 arg. 2

— Aliquid est de essentia Sacramenti ratione institutionis IV 70 b. 504 a. 599

b — Ratio institutionis est congruitas IV 504 a. 595 b — In Sacramentis finis imponit necessitatem IV 599 b — Institutio praexigit congruitatem et superveniens inducit necessitatem IV 257 4* — In Sacramentis institutio necessitatem facit praecipue, ubi per se magis locum habet congruitas quam necessitas IV 468 a

— Actus exterior est sacramentalis, ut est Ecclesiae etque iunctus est character interior IV 455 3* — Signo exteriori appropriatur ratio Sacramenti propter significationem IV 226 d. 3 — dicitur, prout comprehendit exteriorem actionem et interiorem characteris impressionem, vel dicitur pro interiori characterem IV 679 a sq. — dicitur character interior permanens, vel actus exterior transiens IV 676 a

— aliquando dicitur effectus interior gratiae IV 75 d. 3. 417 d. 3 — dicitur etiam de effectibus consequentibus IV 416 d. 3 — dicitur interdum de ipso signato IV 252 d. 2 — de re Sacramenti dicitur communiter, de re et Sacramento proprie, de elemento magis proprie, de applicatione adhuc magis proprie, de elemento sub tali actu maxime proprie IV 66 4* — potissimum dicitur de applicatione passiva ex parte suscipientis, quae non est signum gratiae, sed effectus gratiae IV 75 d. 2 — Materia non habet perfectam significationem nec sanctificationem, quousque applicetur IV 593 5* — In characterem maxime consistit ratio Sacramenti IV 446 d. 3 — Character non est Sacramentum, nisi quia annexum est sensibili exteriori IV 29 d. 2 — Character non est Sacramentum, nisi prout comparatur ad ulterius signatum IV 624 2*

— Sacramentum integrant sensibile signum et sacrum signatum IV 616 3* — ex signo tantum et signato tantum et ex signato et signo integratur IV 661 b — In Sacramentis aliquid est, quod est res tantum, aliquid quod est signum tantum, aliquid, quod est res et signum IV 581 a. 589 b. 666 arg. 5, a sq. — Omne, quod est de integritate Sacramenti, aut est res tantum, aut significatio tantum, aut res et signum III 896 a — Sacramentum tantum est elementum visibile, res tantum est gratia curans, Sacramentum et res est character IV 66 4* — In Sacramento est visibilis forma et res contenta et res signata et virtus dans efficaciam IV 482 b

— non dicit aliquid absolutum, sed magis ad aliquid IV 226 d. 4 — nullum est relatio IV 616 arg. 1, b. 675 arg. 3

— non est completum, nisi secundum id quod Christus instituit IV 256 f. 1 — Quaedam spectant ad Sacramenti necessitatem et integritatem, quaedam ad solemnitatem IV 288 d. 5 — Aliquid est de integritate Sacramenti quantum ad efficaciam, aut quantum ad significationem IV 256 b. 258 f. 3

— omisso actu principali, debet iterari, alia consequentia debent suppleri IV 628 a — Ubi sunt plures partes, quarum quaelibet habet specialem sibi formam, post intermissionem potius est supplendum quod

deest, quam de novo incipiendum IV 601 b

— Ritus additi non sunt de essentia Sacramenti IV 233 a sq. 258 b — Quae spectant ad solemnitatem Ecclesia superaddit IV 288 d. 5 — Additio solemnitatum ab Ecclesia fit pro excitanda devotione et arctanda intentione et propter expressiorem significationem *ibid.*

— stricte acceptum consistit in rebus visibilibus et verbis IV 31 d. 11 — sunt instituta in verbo et elemento IV 3 a — novae legis constant ex verbo et elemento III 894 a — Verbum et signum sunt essentialia et intrinseca Sacramento et perficientia Sacramentum IV 627 b — Ad Sacramentum integrum concurrunt necessario elementum et verbum IV 421 b. 124 a. 258 b — Verbum et elementum constituunt Sacramentum IV 497 arg. 4. 596 arg. 4 — fit, accedente verbo ad elementum IV 423 f. 3 — Sacramenti integritas sunt verbum et elementum sive visibile signum IV 189 a — integrum est, cum adest elementum et debita prolatio verborum IV 84 a — Ubicumque se extendit virtus verbi et elementum, est Sacramentum IV 220 f. 3

40 — Elementum est necessarium ut signum sensibile IV 466 f. 1, b — Elementum est in Sacramento in ratione materialis IV 197 arg. 4 — Materiae necessitatem probant Domini institutio et Ecclesiae catholicae observatio IV 254 f. 4 — Sacramenti finis ut eius complementum est unio verbi et elementi IV 155 a — Verbum non habet efficaciam, nisi habeat competens elementum IV 593 4*

— Elementum largo et extenso modo sumitur in definitione Sacramenti IV 616 1* — Elementum in Sacramento dicitur omne, quod exterius apparet sensibus IV 581 1* — propria novae legis habent elementum corporale *ibid.* — quae sunt totaliter ab institutione, habent elementa convenientia, instituta et exterius adhibita IV 666 b — quae sunt quodam modo a natura, non fiunt in elemento extra sensibili, habent tamen exterius signum naturale interioris effectus *ibid.*

— In pluribus Sacramentis non est materia consecrata IV 464 b. 166 a, b — In materia Sacramentorum, quae Christus per semetipsum instituit, non est alia consecratio praeparans necessaria; in aliis vero non est simplex elementum, sed consecratum ab episcopo IV 593 a

— Elementum, quod est de substantia unius Sacramenti, non est de substantia alterius IV 258 f. 2 — In Sacramentis necessitatis debet esse elementum commune IV 592 arg. 4

— sanctificat principaliter ratione applicationis elementi, quae immediatius respicit interiorem effectum et verbum, sed significat principaliter ratione elementi IV 65 b. 593 5* — Elementum non fit Sacramentum secundum id quod est, sed secundum actum IV 65 1* — Illud elementi dicitur Sacramentum, quod de proximo

coniungitur corpori IV 66 2° — Sola pars materiae, quae venit in usum, consecratur IV 233 f. 2

— exterius non manet in se, sed in suo effectu IV 66 4°

11 — non est sine forma praescripta IV 81 2° — In omnibus Sacramentis forma verborum est necessaria IV 163 f. 1 — Forma verbi est de integritate Sacramenti IV 256 f. 2 — Verbum constituit Sacramentum in ratione formalis IV 197 arg. 4 — Verbum est necessarium, utpote quod significat IV 65 arg. 3

— In Sacramenti forma materia sanctificatur IV 592 arg. 3 — novae legis sanctificantur per verbum III 894 a — Forma verborum est sanctificans elementum IV 163 f. 2. 593 5° — sanctificatur per verbum ad elementum adveniens, quod est de integritate formae Sacramenti IV 447 d. 3 — novae legis sanctificant per verbum IV 592 arg. 4. 594 f. 3 *Vide supra* 2.

— Verba habent virtutem et efficaciam IV 186 f. 2 — Efficacia Sacramenti principaliter residet penes verbum IV 594 f. 2. 595 a — Virtus non est in elemento, sed in verbo IV 278 f. 1. 441 a — sine verbo nullius est efficaciae, quia Deus contulit vim verbo IV 67 b — Materia per se non habet rationem efficiendi vel causandi, nisi adiuncto verbo IV 496 2°

— Verbum respicit elementum IV 232 a — Verbum debet accedere ad elementum IV 491 a — Verbum refertur ad elementum, secundum quod est Sacramentum in actu IV 66 3° — Illud proprie est Sacramentum, ad quod refertur verbum IV 65 arg. 3 — Verbum proprie requiritur ad actum *ibid.*

— Ad perfecte significandum non sufficit signum audibile sine visibili, quia verbum debet respicere signum, nec sufficit signum, nisi determinetur verbo IV 627 b — Verbum additum est ad evidentiam IV 255 1° — Verbum vocale requiritur ad integritatem Sacramenti IV 67 f. 2 — Verbum debet exprimi, ut sit perfecta professio fidei in facto et verbo *ib.* b — Verbum vocale necessarium est ad professionem fidei *ib.* f. 1, 1°. 71 f. 4 — Non sufficit corde credere, nisi fiat professio in verbo exteriori IV 67 f. 1, 2°. 595 a, 4°

— Verbum vocale institutum est ad signandum Verbum incarnatum IV 67 b — Sacramentis novae legis competit verbum, quod habet veritatem et efficaciam a Verbo aeterno IV 194 b sq. — Nos indigemus virtute verbi IV 487 a

— Verbum determinat intentionem, quia actus potest fieri multiplicitate intentione IV 71 2° — Propter necessariam intentionem necessarium est verbum arctans intentionem IV 70 b. 71 3°. 164 a. 594 f. 4 — De necessitate formae est verbum exprimens intentionem IV 70 f. 3 — Verbum exprimens intentionem requiritur in Sacramento, quod est ad alterum *ib.* b. 71 3° — In forma exprimitur actus ministri, cum aliquid agit circa materiam IV 490 arg. 9. 191 b

— Forma verbi, quae exprimit actum et intentionem, est per modum indicativum; forma, quae exprimit orationem, est per modum deprecativum IV 595 a, 3° — Forma exprimitur per orationem indicativam, quia Sacramenta novae legis certitudinaliter ponunt suum effectum *ib.* arg. 3 *Vide V. Absolutio.*

— In aliquibus est materia determinata et forma praescripta, quae vim habent sibi ad hoc datam IV 693 a — In aliquibus non venit vis a verbo exteriori, sed ab intrinseco, et sufficit quaecumque expressio *ibid.* — In aliquibus Sacramentis verbum formae non est determinatum nec servatur uniformiter IV 595 b — Non fuerunt verba praefixa nisi in duobus Sacramentis, quibus Dominus verba specialia ore proprio praedixit IV 628 5° — in quo non sunt determinata vocabula, verba quaecumque sensum exprimentia, quantum est de ratione Sacramenti, sufficiunt, si quis in haeresim introducere non intendat *ibid.* — Formae Sacramentorum traditae sunt ab Apostolis IV 494 a — Verbum processu temporis explicatum est IV 628 3° — Si Ecclesia instituit formam Sacramenti instinctu Spiritus sancti, tantum est, ac si Christus proprio ore dixisset IV 71 1°

— Unius Sacramenti in Ecclesia unica debet esse forma IV 72 3° — Formam eandem esse oportet secundum id quod est necessarium et essentiale Sacramento IV 595 2° *Vide V. Ordo-forma.*

— Verbum requiritur non ut vox tantum, sed ut vox significans et talem intellectum generans et tali modo, ideo Sacramentum est idem, etsi diversae sint linguae IV 68 4°. 74 1° — Forma verbi non est necessaria ratione vocis exterioris, sed prout est expressiva verbi interioris IV 595 2°

— Qui format verba intelligibiliter, licet non omnino perfecte, facit Sacramentum, non vero, si ita corrupte profert, ut convenienter intelligi non possit IV 74 3°. 132 d. 2 — Corruptio, quae tollit sensum, omnino impedit Sacramentum IV 74 3° — Additio distrahens intellectum per oppositum impedit Sacramentum, salvans intellectum non, nisi quis velit inducere errorem *ib.* 2°

— Variatio formae impedit Sacramentum, non quaecumque, sed qua mutatur significatio IV 74 a. 195 b. 198 d. 1 — Si mutatur forma, non fit Sacramentum IV 422 a sq. 594 arg. 2 — Immutatio verborum sine erroris assertionem non impedit IV 74 4° — Qui formam Ecclesiae ex certa scientia mutat graviter peccat IV 498 d. 1. 288 d. 5

— non est completum, quousque terminatum sit verbum IV 84 2°. 234 f. 5 — Quando totum dictum est, totum factum est, sed quando Dominus facit, ipse novit IV 249 2° — si remanet imperfectum, nihil est factum, nec debet dici inceptum, sed totum est reincipiendum IV 75 d. 3 — Post interpositionem, quae discontinuat intentionem et longam facit moram, necesse est reincipere, sed non post parvam

morulam, qua non discontinuatur actus IV 74 5°

12 — Elementum non sufficit, nisi adsit qui possit administrare IV 121 f. 2 — debet habere dispensatorem visibilem, ut hominem, non spiritum *ib.* a — dispensatur per hominem *ib.* b. 869 1° — non potest administrari a satana IV 121 b sq.

— In dispensatore requiritur, ut possit facere ea quae sunt de integritate Sacramenti quantum ad elementum et verbum IV 121 a sq. — Ad Sacramentum ex parte dispensantis non plus requiritur quam ordo et intentio et actio IV 303 f. 4 — Veritas Sacramenti, quae consistit in re prima, salvatur, ubi est ex parte ministri ordo et intentio et verbi prolatio, cum adest debitum elementum *ib.* a — Administrans debet habere discretionem propter intentionem et locutionem propter verbi prolationem IV 121 b

— debet tradi ab uno dispensatore, non a pluribus IV 121 a — Minister debet esse unus, quia significat Christum IV 423 a sq. — Nullus potest sibi administrare Sacramentum IV 421 a sq. 422 a

— Potestas Sacramenta administrandi non habet usum nisi in statu Ecclesiae militantis et per mortem usum amittit in anima separata IV 506 a

— omnia respiciunt auctoritatem in dispensante aliquo modo IV 805 a sq. — Administratio Sacramentorum et potestas descendit a capite Christo ad membra eius *ib.* b

— Aliquorum Sacramentorum dispensatio omnibus est commissa, in aliis requiritur etiam ordo IV 597 4°. 616 f. 4 — Ordo requiritur ad integritatem aliquorum Sacramentorum IV 258 b — Sacramentorum ecclesiasticorum administratio primo et principaliter est commissa clericis et inter hos sacerdotibus IV 421 arg. 2, a — dispensantur per Sacramentum ordinis IV 617 f. 3 — cuius materia est consecrata, non debet administrari nec contingi, nisi ab eo qui habet manus consecratas IV 596 b

13 — Ad Sacramentum necessaria est intentio ministri IV 70 f. 3. 152 f. 4. 153 a. 204 f. 1. 258 b. 680 f. 3 — De integritate Sacramenti est intentio faciendi quod facit Ecclesia IV 124 a — non est sine intentione dandi Sacramentum IV 152 f. 2 — administratum sine intentione non est Sacramentum coram Deo IV 153 5° — Verba non faciunt Sacramentum sine intentione IV 154 a. 204 f. 4 — Verbum et elementum non faciunt Sacramentum, nisi sit intentio iungens IV 153 a, 1° *Vide V. Intentio.*

— Verbum debet cum intentione proferri IV 121 b. 152 f. 2 — debent administrari rationabiliter et ex intentione IV 153 a — Intentio ministri, qua intendit actu et verbo effectum dare, vel saltem quod facit Ecclesia facere, vel saltem quod Christus instituit dispensare, ordinat verbum et elementum ad talem effectum *ibid.* — Dispensatio Sacramenti est ab actione ministri, quae respicit intentionem dantis

ib. 2* — non fit, nisi adsit intentio concors institutioni Sacramenti et intentioni Ecclesiae IV 233 b — Virtus verborum secundum intentionem regulatur *ibid.* — Ut actus sit sacramentalis, necesse est, quod respiciat Sacramentum ut Sacramentum IV 205 a

— Intentio est necessaria vel actu vel habitu, vel implicite vel explicite ad omnium Sacramentorum dispensationem IV 154 b — Qui vult ludere, ita quod excludat intentionem dandi Sacramentum, non dat, sed qui cum ludo habet intentionem dandi vere dat Sacramentum IV 161 d. 4 — diligenter et a personis dignioribus et securioribus requirenda sunt IV 154 b *Vide V. Baptismus-administratio et V. Fides 24.*

— De necessitate Sacramenti est intentio finis, ut est complementum IV 155 a sq. 4*, 3* — Ad esse Sacramenti non facit intentio ordinata ad finem IV 233 4* — Ad conficiendum videtur requiri intentio ordinata ad usum Sacramenti *ibid.* — Non est necessarium intendere efficaciam Sacramenti in se et principaliter, sed in intentione faciendi quod facit Ecclesia intenditur in generali vel in speciali, in se vel in annexo, vel propter se vel propter aliud IV 155 3* — Intentio ministrandi Sacramentum Ecclesiae non habet rectum et obliquum *ib.* f. 3, b, 3* — recta nihil facit ad substantiam Sacramenti, nec intentio obliqua quidquam obstat, sed nocet vel prodest habenti *ib.* b *Vide V. Intentio.*

14 — In Sacramento verbum vocale non sufficit sine fide IV 67 2*. 68 f. 2, 4 — Fides est fundamentum omnium Sacramentorum IV 204 f. 2 — Fides non est fundamentum aliorum Sacramentorum sine Sacramento fidei IV 844 2* *Vide infra 21 et V. Fides 24.* — In Sacramento est efficientia recreationis per fidem et professionem eius IV 67 1* — Fides necessaria est in Sacramentis, ut virtus passionis copuletur signis et in eis specialiter operetur IV 68 f. 3. 69 a — Ut in Sacramentis virtus divina specialiter et mirabiliter influat supra naturam, requiritur elevatio potentiae supra naturam per fidem IV 69 a — Duplex congruentia Sacramenti et fidei *ibid.*

— Ecclesiae efficaciam habet a fide Ecclesiae IV 69 b, 3*. 72 b. 147 d. 4. 153 2* — ecclesiastica suscipiuntur in fide Ecclesiae III 895 b. IV 69 1* — non administrantur in fide ministri, sed Ecclesiae IV 595 a — Fides non requiritur in ministrante, sed sufficit fides Ecclesiae IV 424 4*. 453 2* — Fides ministri non est necessitatis, sed congruitatis IV 124 1* — In Sacramento collato a malis fides et caritas Ecclesiae operatur IV 502 1*

— Infidelitas ministri non aufert Sacramentum, cum habeat intentionem faciendi quod facit Ecclesia IV 424 b. 460 d. 2. 644 f. 2. 645 a — Haereticus potest administrare Sacramentum IV 424 a. 455 f. 4 *Vide V. Baptismus-administratio.* — Ecclesiae possunt esse apud haereticos IV 424 4*. 834 f. 4 — apud haereticos et schismaticos vera sunt IV 303 f. 4, a. 835

arg. 3 — datum ab haereticis in forma Ecclesiae est Sacramentum Ecclesiae IV 426 b. 127 a — Haeretici dant Sacramentum non per id quod habent repugnans Ecclesiae, sed per id quod habent communitatem cum ea et unitatem IV 426 b. 127 a

— Ecclesiae et haereticorum, servata eadem forma, eandem efficaciam habent IV 426 f. 4 — omnia, quae habent veritatem differentem ab utilitate, apud haereticos possunt esse IV 645 a — nulla dispensata ab haereticis iterantur *ibid.*

— apud haereticos non sunt quantum ad utilitatem IV 645 a — ecclesiastica apud haereticos non sunt utilia, quia propter infidelitatem nullam habent efficaciam IV 835 arg. 3 *Vide V. Haeresis.*

15 — dicit comparisonem ad rem IV 205 4* — Res Sacramenti unitur exteriori signo, ut mediante illo cognoscatur et ad utilitatem veram convertatur III 164 d. 4 — Res Sacramenti proprie est, quam significat et donat IV 46 d. 7 — Res tantum est gratia III 896 a. IV 66 a, b. 495 arg. 5 — Res Sacramenti est effectus eius IV 195 arg. 6 — Res Sacramenti non habet rationem causantis, sed potius rationem effectus III 896 a

16 — Sacramenti finis ut utilitas est salus IV 155 a — Causa principalis Sacramentorum est animae ornatus sive reparatio IV 30 d. 7

— sunt superaddita homini curando ad perveniendum ad salutem IV 44 f. 1, 2 — sunt via ad salutem melior, utilior, efficacior et compendiosior aliis IV 42 3*

— Usus Sacramentorum est in remedium IV 662 b — addunt ad gratiam virtutum remedium curationis IV 28 b — omnia instituta sunt in remedium specialiter et principaliter praeter matrimonium primo institutum in officium IV 49 arg. 4, b — proprie sanant IV 434 d. 4 — sunt ad medicandum, sanando vulnera IV 53 a — sanant animam a vulneribus peccatorum III 888 b *Vide V. Gratia 11.* — sunt unctiones sanitatis IV 3 b — omnia sunt medicinae I 42 d. 4. IV 49 f. 3 — sunt medicinae reparantes virtutem IV 49 arg. 2

— est medicina contra morbum IV 662 arg. 2 — omne, cum sit remedium, est contra malum IV 476 d. 2 — principaliter habet respectum ad morbum curandum III 737 b — curat culpam ut vulnerantem naturam IV 319 a. 329 d. 2

— efficiunt multiplicem sanationem I 4 b — perducunt ad perfectam sanitatem in resurrectione *ibid.* — tribuunt sanitatem gratiae et disponunt ad sanitatem perfectam gloriae IV 3 b. 40 a — conferunt sanitatem gratuitam a culpa et disponunt ad sanitatem gloriosam a miseria IV 882 a

— hominem infirmum sua curant virtute IV 4 a — sunt remedium institutum in visibilibus, quae fuerunt occasio lapsus IV 42 a — sunt salutaria et necessaria, quia disponunt et cooperantur ad sanitatem animae IV 20 arg. 4

— ut medicina spiritualis disponit ad sanitatem spiritualem IV 20 arg. 3 — se-

cundum quod huiusmodi, est medicina spiritualis IV 23 4* — est medicina spiritualis contra morbum spirituale principaliter IV 588 arg. 3 — Medicina spiritualis non est appetenda propter remedium corporeale IV 418 d. 7

— est in medicamentum respectu suscipientis, vel etiam aliorum IV 616 2*

— perfectam habet virtutem curandi morbum principalem et etiam morbum annexum IV 95 1* — secum fert suum praeparatorium, quia est sufficiens medicina de se IV 44 b

— sunt in remedium culpae, vel sequelae IV 96 4* — alia praeter matrimonium praestant remedium contra morbum, qui iam inest et curatur mediante gratia vel effectui gratiae IV 836 3* — praeter matrimonium sunt in remedium, quia liberant a peccato commisso IV 723 7* — In Sacramentis fit peccatorum remissio III 537 3* — sine sui pollutione mundant nos a coinquinationibus peccatorum I 2 b — est adiutorium sublevans a periculo peccati IV 584 b — aliquod liberat a naufragio peccati originalis, aliquod a naufragio actualis *ibid.* — tria sunt medicina curativa liberans a morbo per gratiam, tria medicina confortativa, et unum medicina praeservativa, quae cavet a morbo, sed non liberat IV 59 d. 1

— omnia quodam modo valent ad peccati venialis curationem IV 589 a — nulum debuit specialiter et principaliter ordinari contra peccatum veniale in statu viae *ibid.* — exterius est sicut medicina, quae non exigitur necessario, sed expedit ad curationem venialium IV 548 3* — vigorat gratiam ad delendum peccatum veniale IV 550 a — omnia faciunt ad venialium deletionem non per propriam naturam, sed adiuvando et vigorando gratiam *ibid.* — exterius adiuvat gratiam ad delendum peccatum originale in parvulis *ibid.* 555 5*

— non solum ad remissionem culpae faciunt, verum etiam ad remissionem poenae IV 42 a, 2* — quae non sunt tantum in dimissionem culpae, sunt contra poenas, quae sunt sequelae culpae IV 54 a — habent virtutem ad remissionem poenae, quam non facit gratia IV 21 arg. 4 — In fide et Sacramentis Christi Deus parcat quibuscumque parcat II 786 a

— est adiutorium IV 583 b. 584 b — Ex Sacramentis nostrae salutis adminiculum elicitur IV 591 a — adiuvant gratiam IV 42 2*. 21 b — nominant habituum grauitorum adminicula et adiuvamenta III 738 a — adminiculatur gratiae ad animae curationem et fomitis debilitationem III 894 a. IV 21 b — sunt adiuvantia ad observanda mandata III 888 b — adiuvant virtutes et armant contra infirmitates IV 53 a — sunt armaturae Ecclesiae militantis IV 53 b — sunt onera alleviantia ratione gratiae IV 13 b. 25 f. 4

— curant vitia nec ordinant ad opera bona nisi ex consequenti IV 27 b — curat a malo et habilitat ad bonum IV 95

2*. 108 b — reformat potentias IV 414 f. 3 — aliquid liberat a malo, aliquid confirmat in bono IV 583 b

— sunt medicamenta suavia in usu et salutifera in effectu IV 4 a — sunt pigmenta redolentia in Ecclesia IV 2 a. 3 b — sunt memorialia passionis Christi passionem praeteritam significantia, quae placent Deum IV 2 a

— Deum sua suavitate placent et faciunt propitium et impetrant gratiam et vestiunt hominem exspoliatum IV 4 a — tempore legis gratiae placent Deum vi sua *ib.* b — In Sacramentis aperitur dulcedo divinae misericordiae I 5 b

— Per Sacramenta Christus regenerat filios III 43 2*

— In Sacramentis destruuntur opera tenebrarum et conferuntur arma lucis et dona gratiarum, per quae homo transferatur de potestate tenebrarum in regnum Filii caritatis Dei I 4 b — Efficacia Sacramentorum est profundum maris, in quantum liberat a culpa et introducit in amaritudinem poenitentiae, et profundum fluminis, in quantum liberat a miseria et introducit in dulcedinem gloriae *ibid.*

— Sacramentorum dispensatio dicitur fluvius splendidus tanquam crystallus propter claritatem et nitorem, quem relinquit in animabus I 2 b — dicuntur fluvius aquae vivae propter efficaciam gratiae, quae vivificat animam *ibid.* — Sacramentorum dispensatio significatur in Euphrate ratione fecunditatis fructuum gratiae I 3 a — Efficacia Sacramentorum humanam mentem excedit profunditate I 4 b

— ad illud finaliter ordinatur, propter quod principaliter dispensatur IV 588 arg. 3

— Christus non dedit omnem virtutem Sacramento, quam dare poterat, sed quam dare congruebat II 764 2*

— Dominus occultat Sacramenti sui effectum, ut fides habeat locum II 764 a — Divina institutio noluit per Sacramentum prodere secretum fidei IV 589 4*

17 — Ecclesiae sunt signa et vasa, in quibus confertur gratia III 444 d. 6 — sunt vasa gratiae IV 49 f. 3 — Spiritus sanctus in Sacramento infundit gratiam III 896 a — In Sacramentis datur gratia IV 66 b — Per Sacramenta infirmis datur gratia sanativa III 4 b — non tantum purgant animam a culpa, sed etiam fecundant in gratia I 3 a — Per Sacramenta homo gratiam perditam recuperat IV 42 a — legis gratiae maxime continent gratiam IV 484 f. 4

— novae legis dat gratiam IV 168 a — sanctificans donat gratiam IV 667 f. 3 — dat gratiam illis qui non per se poterant se sufficienter disponere sine Sacramento IV 474 3*

— In Sacramentis novae legis gratia Spiritus sancti amplius diffunditur propter Christi meritum et pretium iam solum III 548 b — In Sacramentis novae legis datur gratia plene habilitans ad bonum IV 44 a. 45 d. 2 — novae legis promittunt et dant gloriam IV 31 d. 42 — novae

legis exhibent quae Sacramenta veteris legis demonstrabant et significabant IV 476 f. 3

— significat gratiam ut in tali effectu IV 470 b — ordinantur ad gratiam secundum effectus curationis *ibid.* Vide *supra* 8.

— Gratia sacramentalis differt a gratia virtutum non quantum ad essentiam, sed quantum ad effectum IV 584 2*

— Cum gratia sacramentali dantur diversi effectus curationis IV 28 a — In Sacramentis secundum diversitatem suorum effectuum gratia datur ad inchoationem, profectum et consummationem omnium habituum gratuitorum III 737 b — In Sacramentis datur gratia animam sanctificans et a peccatis curans et ad omnem sanctitatis perfectionem adiuvans III 738 a — perfecta tempore gratiae efficacius curant morbum IV 51 b — In lege nova sunt ad purificationem IV 44 a

— quae sunt in remedium contra peccatum, gratiam conferunt et ornant animam IV 59 d. 1 — quaedam sunt ordinata ad gratiam acquirendam, quaedam ad promovendam sive augmentandam IV 447 a — dant gratiam gratum facientem de non grato aut magis gratum de iam grato IV 409 a. 169 a sq., 4* — conferendo novam gratiam eam augent IV 470 a. 471 3* Vide *V. Gratia* 22. — Quilibet perfectus suscipiens Sacramentum aliquam gratiam recipit IV 616 2*

— novae legis per se iustificat, quia per se ordinata sunt ad iustificationem IV 26 a — dicuntur iustificare quantum ad iustitiae infusionem III 889 6* — habent communicatam a Deo potentiam dispositivam ad iustificationem IV 42 4*, 2* — disponunt ad iustificationem excitando fidem per exhibitionem signi IV 44 b — digne susceptum disponit dispositione ultima, quae simul est tempore cum gratia, sed natura prior IV 22 4*

— veteris legis tantum promittebant gratiam et non dabant IV 24 a. 25 f. 1, 2 — veteris legis non efficiebant sive praestabant gratiam iustificantem IV 31 a — In Sacramentis veteris legis gratia erat tanquam in signo tantum IV 17 4* — In Sacramentis veteris legis aliquo modo dabatur gratia habilitans potentias, sed parum habilitans IV 44 4* — veteris legis promittebant, non dabant gloriam, quamdiu ianua non erat aperta IV 31 d. 42

48 — imprimunt characterem ratione signi visibilis IV 443 a — Per Sacramenta signatur in anima character ut quoddam lumen divinum IV 438 b — tria imprimunt characterem IV 622 2* — omne perpetuum imprimit aliquid signaculum in subiecto perpetuo IV 681 arg. 2 — dat gratiam gratis datam, scilicet characterem IV 409 a Vide *V. Character*. — veteris legis non imprimebant characterem IV 443 a, 2*

— In eo imprimitur character, quod exterius magis est in Sacramento sibi simile IV 627 b

— In omni Sacramento, in quo imprimitur character, istud est essenziale Sa-

cramento, in quo sive per quod character imprimitur IV 627 b — perficitur in impressione characteris, ante quam nihil de Sacramento factum est stabile IV 75 d. 5 — Cum in Sacramentis non imprimitur character, in quibus aptus natus est imprimi, dicitur nihil fieri IV 175 b — Quandocumque in Sacramento deficit medium inter rem et signum, nihil factum est IV 680 f. 4 Vide *supra* 9.

19 — novae legis efficit IV 195 arg. 2 — novae legis efficit aliquid sive confert aliquid interius aliquo modo IV 410 f. 3 — novae legis efficit interius quod significat II 760 f. 3. IV 24 a. 234 arg. 4. 588 arg. 4. 667 f. 2 — In Sacramentis novae legis signum habet aliquam rationem causandi IV 47 4* — habent virtutem ad sanandum per gratiam IV 51 arg. 3 — novae legis non sunt solum causa sine qua non IV 20 arg. 4 — praestat remedium aliquid efficiendo IV 667 f. 1

— novae legis non habet efficaciam tantum a fide IV 69 3* — est opus operatum, non operans IV 26 b — Opus operans est fides, operatum exterius est Sacramentum *ib.* a

— legis naturae de se nullam habebant efficaciam curandi vel iustificandi IV 36 b — legis naturae totam virtutem habebant a fide IV 33 f. 3. 36 b, 2* — veteris legis totam efficaciam habebant a fide IV 69 3* — veteris legis habebant efficaciam a fide specialis personae *ibid.* — veteris legis solum per accidens iustificabant *ibid.* — veteris legis ratione fidei annexae sive caritatis sive ratione operis operantis erant ad iustificandum I 42 d. 4 — Secundum aliquos in Sacramentis veteris legis dabatur gratia ratione fidei et devotionis ipsius suscipientis, nullo modo ratione Sacramenti sive operis operati III 893 d. 3 — vetera non iustificabant secundum aliquos nec per se nec per accidens ratione fidei et caritatis coniunctae IV 25 b. 26 b — veteris legis non iustificabant nisi per accidens ratione professionis fidei disponentis ad iustificationem IV 26 a, b

— legalia mundare dicuntur a lepra, quia mundatum ostendebant secundum iudicium sacerdotis IV 30 d. 6 — Medicamenta legalia non curabant vulnus in mente IV 2 a sq. — legalia non placabant Deum vi sua propter vacuitatem oblatores et immunditiam offerentium IV 4 b — In lege veteri erant Sacramenta figuralia, quae non adjuvabant ad faciliter Legem implendam III 888 b

— non continent essentialiter gratiam, sicut aqua continetur in vase IV 16 f. 4, 5. 17 a, 4* — dicuntur gratiam continere, quia ipsam significant, et non indispositis in ipsis confertur gratia, quae est in anima, non in signis visibilibus IV 17 a — non congruit, gratiam esse in Sacramentis essentialiter *ib.* 4*, 7* — In Sacramentis latet gratia sicut signatum in signo, quod quidem habet ulteriorem rationem quam rationem significandi, non tamen essentialiter continendi gratiam in se, sed quia

ipsum quod significat, continetur in anima *ib.* 1*

— secundum aliquos sunt causa gratiae, quam figurant, quia in eis continentur et mediantibus illis transfunditur in ipsam animam IV 47 a — possunt dici vasa, in quibus gratia hauritur *ibid.* — non habet gratiam unitam sibi secundum veritatem IV 14 f. 4 — Gratia non est in verbo et in elemento sicut in subiecto III 894 b — In Sacramento non est gratia ut accidens IV 16 f. 1, 2, 3. 17 4*, 5*, 6*, 7*

— Gratia non est a Sacramentis, sed in eis hauritur IV 15 5*. 17 a. 19 f. 2, 3. 20 f. 4, 5 — Gratia non influit a Deo per Sacramentum in animam IV 20 f. 6 — non sunt fons gratiae, sed canales IV 19 f. 2 — defert gratiam non essentialiter, sed causaliter *ib.* arg. 6

— non sunt causae efficientes gratiae IV 21 b, 1* — non habet vere rationem causae gratiae IV 15 2* — corporale non potest esse causa efficiens gratiae spiritualis IV 19 f. 1 — non est causa efficiens gratiae, sed disponens IV 20 f. 6. 22 4* — non sanctificant efficiendo gratiam IV 22 2* — non potest producere gratiam *ib.* 5*, 6*

— non defert virtutem, sed est disponens IV 20 arg. 2 — disponit ad hoc, quod gratia insit animae, sed non ad hoc, quod sit *ib.* arg. 2. 22 b — ratione operis operati potest esse causa disponens ad gratiam, vel ut insit, vel ut efficax sit IV 22 3* — non disponit a parte Dei agentis, sed a parte animae suscipientis *ib.* b — non disponit ad gratiam ratione eius ex quo, sed ratione eius, in quod recipitur IV 20 arg. 2. 22 b — est causa disponens ad efficaciam gratiae, remittendo fomitem IV 22 b

— novae legis sunt causa et efficiunt et disponunt, extenso nomine IV 24 b

— novae legis habent respectu iustificationis virtutem influentem ratione Spiritus sancti assistentis, promerentem ratione meriti passionis ad Sacramentum concurrentis, virtutem disponentem ratione devotionis suscipientis, virtutem efficaciter ordinantem ratione divinae pactionis instituentis III 895 a sq. — sanant et efficiunt gratiam ex pactione divina, qua virtus divina assistit et causat gratiam IV 23 b — dicuntur gratiam conferre, non quia creant gratiam, sed divina virtus ipsis assistens II 474 d. 4

— novae legis habent efficaciam a pactione divina, quae ipsum opus operatum ordinavit ad gratiam percipiendam IV 69 3* — In Sacramentis novae legis per pactionem fit efficax et infallibilis ordinatio ad gratiam III 895 b. IV 26 b — sunt efficaciter ordinata ad sanctificationem non faciendam ab ipsis, sed suscipiendam et dandam in ipsis a Deo IV 80 a — novae legis sunt causa et efficiunt, non quia gratiam donant, sed quia efficacem ordinationem habent ex divina pactione ad gratiam IV 232 b

— Probabiliter in Sacramentis non est causalitas neque virtus aliqua nec effectiva

Indices in tom. I-IV. Opp. S. Bonav.

nec dispositiva ad gratiam, quae sit qualitas absoluta, sed per quandam assistentiam divinae virtutis efficientis et fidei et devotionis disponentis ex parte suscipientis IV 23 a sq. 24 b — non dicuntur habere virtutem proprie dictam, sed aliquam ordinationem efficacem ad gratiam, quae dicitur virtus, non absoluta, sed relativa IV 23 b sq. 232 a sq. 306 a — In verbo nihil ponitur novum, quod sit aliquid absolutum, sed ad aliquid IV 23 b. 232 b. 306 b — non efficiunt nec disponunt influendo, sed efficaciter ordinando, nec dicuntur causa ut principium operandi, sed ut ratio ordinandi IV 24 a — Causalitas Sacramentorum non est aliud quam quaedam efficax ordinatio ad recipiendam gratiam ex pactione divina IV 26 b. 306 a — Ordinatio infallibilis ad talem effectum virtus dicitur IV 79 b. 232 a sq. — non habent proprie virtutem et operationem in animam IV 80 b

— Vis collata elementis non videtur esse aliqua proprietas vel essentia absoluta addita sive secundum naturam sive supra naturam, sed solum ordinatio ad effectum gratiae IV 79 a — Elementum et verba habent vim per ordinationem ad talem effectum *ib.* b — eorum virtus et actio est efficax ordinatio vel secundum actum, vel secundum habitum IV 80 b — Secundum aliquos virtus dicitur assistere Sacramento et efficere unum Sacramentum propter ordinem ad unum effectum III 896 a

— dicuntur habere virtutem efficiendi, in quantum ex pactione divina Deum astringunt quodam modo ad conferendam gratiam IV 24 a — Dominus instituit, ut ad verbi prolationem et Sacramenti susceptionem mirabilis in suscipientibus fieret operatio et sanatio et iustificatio III 895 b — Vis communicatur omni tali elemento et verbis consimilibus non per transfusionem, sed per institutionem et ordinationem IV 79 b. 232 b — Verbum habet effectum, ut ad eius prolationem factam a ministro fiat IV 306 a

— Effectus Sacramenti fit ad verbi prolationem, non tamen per verbum sicut per effectivum principium, sed per Verbum increatum IV 249 a — Ad prolationem verbi Verbum increatum facit IV 232 b — Verbum agit virtute Verbi increati IV 191 a — Verbum prolatum habet ordinationem et virtutem divinam assistentem IV 306 b

— Ut Sacramenta novae legis iustificent et sanent, non videtur necessarium ponere in eis virtutem efficientem III 895 b — Qui affirmat, nullo modo esse virtutem in Sacramentis novae legis proprie effectivam, repugnat ponentibus eam, non vero qui non negant, alium modum existendi virtutem in Sacramentis possibilem esse III 896 a — Non ponere virtutem efficientem in Sacramentis a communi opinione non dissonat *ib.* b

— Non creatur aliqua virtus ad conficiendum Sacramentum IV 231 f. 7. 232 f. 8, b — De virtute attributa Sacramentis

sunt multa difficultia intellectu IV 24 a — Virtutem simul esse verbo et elemento collatam, difficile intelligitur quantum ad eius essentiam et naturam, quantum ad eius existentiam et quantum ad durationis mensuram et quantum ad operationis efficaciam III 894 a. IV 232 a — Virtus Sacramenti non est substantia, sed accidens quoddam III 894 a. IV 20 arg. 1. 22 1*, b

— Non videtur, virtutem dari verbo de novo per creationem III 894 b — Verbis non videtur data virtus, quando primo instituta sunt *ibid.* — Verbo prolato non potuit dari virtus efficiendi IV 231 f. 4, 5, 7 — Nihil datur verbo de novo, quando pronuntiatur IV 232 b — Non intelligitur, quando datur virtus verbo in pronuntiatione III 894 b — Actio virtutis non est in principio verbi nec in medio, sed in fine *ibid.* IV 231 f. 5 — Non videtur, virtutem creari et verbo prolato, statim desinere III 894 b. IV 231 f. 5

— In verbo et in elemento non videtur esse virtus sicut in subiecto III 894 b. IV 78 arg. 1

— Difficile intelligitur, utrum virtus verbi agat generatione aequivoca, vel univoca III 894 b — Virtus non videtur influere omnino aliquid ab extrinseco *ibid.* — Virtus collata verbo non videtur posse facere rectitudinem et sanationem animae *ib.* a — Virtus creata non videtur posse imprimere characterem in superiori parte III 895 a

— Virtus non videtur reponenda esse inter bona maxima, ut gratia vel virtus, nec inter media vel minima III 894 a. IV 20 arg. 2. 79 arg. 4 — Spiritus influens institutionem non est signum nec res et signum, et si ponitur res tantum, non est virtus influens, sed potius gratia infusa in Sacramenti susceptione III 896 a

— Secundum quosdam verbum habet virtutem, quae est qualitas absoluta et est sicut causa efficiens per virtutem divinitus datam supra naturam secundum immensitatem divinae potentiae IV 306 a, b — Secundum aliquos verbo datur virtus, quae in eo est et operatur supra naturam IV 232 a — Secundum aliquos probabiliter in Sacramentis est aliqua virtus creata, per quam influunt in animam ut causa sine qua non respectu gratiae gratum facientis, ut causa efficiens respectu characterisationis et ornatus, ut causa disponens respectu efficaciae gratiae, scilicet debilitationis fomitis et expeditionis potentiarum IV 21 b. 22 3* — Secundum aliquos verbum per virtutem sibi datam in institutione influit et agit in animam vel disponendo ad gratiae susceptionem, vel imprimendo characterem, vel adminiculando ipsi gratiae III 894 a

— In Sacramentis est virtus creata spiritualis IV 20 b. 21 b. 22 1*, 3*, b — ut medicina spiritualis debet habere virtutem spiritualem IV 23 4* — Verbo addita est ex institutione divina virtus efficax III 894 a. IV 191 a

— habet virtutem spiritualem non ratione materiae, sed finis IV 23 4* — habet virtutem spiritualem supra naturam secundum ordinem divinae misericordiae IV 21 arg. 1. 22 4* — habet virtutem supra naturam, cum non sit subiectum naturale sive secundum naturam IV 21 arg. 4. 23 4*, 4* — materiale recipit virtutem spiritualem spiritualiter IV 23 3*

— Ex Sacramento et virtute non fit unum per essentiam, sed unum per ordinem, quia ordinantur ad unum effectum III 896 a — Virtus Spiritus sancti secundum aliquos clauditur in Sacramento tanquam de eius integritate et fit unitas Sacramenti, quam efficit Spiritus sanctus *ibid.*

— influunt in animam ratione virtutis spiritualis IV 22 3* — influit in animam non secundum substantiam, sed ratione maculae mundandae *ibid.* 23 2*, 4* — Secundum aliquos virtus verbo collata sanctificat Sacramentum et eum qui suscipit Sacramentum III 894 a

— Virtus Sacramentorum est bonum mediocre, infra gratiam IV 20 arg. 2. 23 2*

— Secundum aliquos potestas conficiendi principaliter residet penes verbum, in quantum est verbum Christi, cuius minister est velut nuntius IV 306 a — Minister Sacramenti secundum aliquos tantum secundarie concurrat ad conficiendum, velut nuntius Christi *ibid.*

— Minister secundum alios concurrat ad Sacramentum ut exercens potentiam activam generalem et primam, quae determinatur verbo cum intentione prolato IV 306 a — Secundum aliquos est una potestas consistens in ministro et in verbo *ibid.* — Ordo, verbum et elementum possunt concurrere quasi una ordinatione, quae in elemento est per modum potentiae passivae, in verbo per modum potentiae activae specialis et immediatae, in sacerdote per modum potentiae activae generalis et primae *ibid.* — Verbum ratione ordinationis se habet ad sacerdotem sicut instrumentum, sed ratione virtutis divinae assistentis sicut agens nobilius *ib.* b — Verbum ipsum non est agens nobilius sacerdote, tamen immediatius *ibid.* — Minister habet potestatem nobiliorem quam verbum ratione characteris sacerdotalis inhaerentis et nobilitantis animam *ibid.*

— novae legis habent maiorem efficaciam quam veteris tantum ratione characterisationis et ornatus et efficaciae gratiae IV 22 4* — novae legis magnam habent virtutem a passione Christi non tantum promissa, sed etiam persoluta IV 59 d. 2 — In Sacramentis novae legis Spiritus sanctus influens iustitiam plenius assistit, et passio Christi meritoria efficacius concurrat quam in Sacramentis veteris legis III 895 b

— Spiritus sanctus sanctificans et meritum passionis est etiam in Sacramentis veteris legis III 896 b — In Sacramentis veteris legis non interveniebat pactio efficaciter ordinans ad gratiam III 895 b. IV 232 b — In Sacramentis veteris legis non

erat pactio divina et ordinatio ad gratiam, quia tunc fuit tempus figurae et vincendi duritiam IV 26 b

20 — Deus in Sacramentis operatur principaliter et propria auctoritate IV 230 a. 590 arg. 3 — In Sacramentis Deus operatur principaliter IV 592 2* — est in quo divina virtus secretius operatur IV 590 arg. 3 — In Sacramentis novae legis divina virtus secretius operatur III 895 a

— In Sacramentis Deus operatur virtute infinita ad prolationem vocis IV 895 4*

— Sacramentalis gratia procedit a Deo tanquam auctore et efficiente I 2 b — Gratia sacramentalis comparatur ad virtutem Trinitatis sicut ad principium effectivum IV 69 a

— Deus immediate dat gratiam IV 425 b. 128 f. 4, b. 429 6* *Vide V. Gratia 6.* — In Sacramentis solus Deus est influens IV 232 b — Effectum interiore non facit minister, sed Deus IV 425 b. 128 f. 4 — Minister non dat effectum interiore IV 473 f. 3

— Ab administrante Sacramenta gratia datur sicut a praeparante I 252 a — Verbum non habet efficaciam a dicente, sed ab instituyente IV 447 d. 3 — non sanctificatur spiritu ministro, sed Christi *ibid.* — Administrans signa non ex se habet, sed a Domino instituta, nec per gratiam, qua est purgatus, alios purgat IV 55 1* — habet virtutem a Christo, non a ministro IV 425 b. 447 d. 3

— Per potestatem ministerii homo potest exteriori ministrare verbum et elementum IV 128 a — Homini non est data potestas cooperationis in effectu interiore nec potestas excellentiae IV 420 b. 128 a — Homo non potest cooperari cum Deo in effectu Sacramenti per modum veri efficientis, sed posset per modum disponentis impetrando, si Deus dedisset IV 128 a sq. 129 b *Vide V. Clavis.* — In baptismo Christi nullus est administrator plenarius nec praecipuus, per quem baptismum institueret, et cuius auctoritate alii baptizarent IV 55 a sq., 1* — Instituire Sacramentum est maioris dignitatis quam operari in Sacramento IV 590 arg. 3 — In Sacramentis sacerdos operatur ut minister IV 592 2* — Admittere ad Sacramenta et eorum efficaciam, ea administrando, prout oportet, est potestatis clavis IV 504 4*

— Gratia sacramentalis procedit a Christo tanquam a mediatore et promerente I 2 b — Gratia sacramentalis comparatur ad virtutem passionis ut ad meritum IV 69 a

— Sacramentis collata est efficacia merito passionis Christi I 2 b. III 4 b. 406 3*. 426 a. IV 51 arg. 3. 52 arg. 2. 414 a, b. 182 4*. 291 arg. 4 — omnia complentur virtute crucis IV 458 b — In Sacramentis Ecclesiae redundavit efficacia ex sanguine et aqua profluente de latere Christi dormientis in cruce II 433 a — ex morte Christi habent vivificandi efficaciam IV 2 b sq.

— Meritum Christi operatur in Sacramentis IV 533 b — pensatur secundum

meritum et dignitatem Christi instituentis IV 125 b — Accepta satisfactione per passionem Christi persolutam, misericordia Dei liberalior fuit ad remittendum, quam cum tantum erat promissa IV 52 3* — Ob meritum passionis Christi Trinitas est liberalior ad dandam gratiam in Sacramento IV 70 4* — sanant per unctionem spirituales et virtutem vitalem, quam attulit Christus IV 2 b

— In Sacramentis efficit passio Christi, secundum quod est in fide IV 68 f. 3 — Virtus passionis operatur et disponit in Sacramentis, quia eis copulatur per fidem IV 69 a — habent efficaciam a fide passionis II 764 a. IV 51 arg. 3

— operatur per virtutem supra naturam secundum divinam institutionem IV 589 4* — Effectus in spiritu est supra naturam IV 590 a — Operatio Sacramentorum non est secundum virtutes naturales elementorum exteriorum IV 588 arg. 4 — Deus in Sacramentis plura facit, quam nos possumus intelligere III 895 a — non potest impediri, ubi Deus operatur ut tota causa IV 767 4*

— In Sacramento Deus operatur ut agens voluntarium IV 445 1* — In Sacramento Deus operatur et dat gratiam secundum exigentiam Sacramenti *ib.* b

21 — iuvat eos qui sunt de foro Ecclesiae, quia respicit operationem Ecclesiae IV 150 a sq., 1* — nullum potuit iustificare aliquem ante nativitatem *ib.* a sq. — Sacramentorum dispensatio respicit actum in persona vel circa personam praesentem et existentem III 82 3*. IV 952 d. 3 — Ecclesiae non prosunt nisi in statu viatoris IV 951 d. 3

— aliud non potest recipi ante baptismum IV 475 f. 4. 405 f. 4. 619 d. 1. 626 4*. 657 d. 1 — in quo imprimitur character, non potest recipi ante baptismum de facto IV 475 b, 4* — Baptismus est fundamentum Sacramentorum Ecclesiae IV 833 a. 834 arg. 3. 841 2* *Vide V. Baptismus - necessarius et V. Character.*

— ecclesiastica omnibus sunt communia IV 792 f. 4, a — Sacramenti suscipio est bonis et malis communis IV 401 3*

— non recipitur repugnante voluntate IV 400 b — Cum deficit intentio recipiendi, non est Sacramentum IV 401 a — Si suscipiens adultus nullo modo intendat suscipere quod facit Ecclesia, non recipit Sacramentum nec rem IV 453 3* — nullum suscipitur sine intentione regulata per fidem IV 205 a, 4* — Ad Sacramentum suscipiendum oportet, quod sit aliquis consensus in adulto, vel coactus vel spontaneus IV 460 d. 3 — Ad susceptionem Sacramenti adultus debet intendere, quod fiat in se vel circa se quod facit Ecclesia IV 453 3* — Remedium baptismi non respicit naturam, sed potius voluntatem personae IV 401 2*

— Qui coactus habet intentionem se subiiciendi Sacramento Ecclesiae, recipit Sacramentum, licet non meritorie IV 401 a — Qui Sacramentum recipit inductus

amore vel timore suscipit Sacramentum *ib.* 3° — susceptum ex timore est validum IV 651 f. 4. 699 arg. 2

— Fictio, quae non removet intentionem suscipiendi quod Ecclesia dat vel intendit dare, non impedit susceptionem Sacramenti IV 153 3°. 161 d. 3 — in quibus non requiritur usus rationis, recipitur sine actu voluntatis, nisi sit obex contrariae voluntatis IV 652 2°

— quae imprimunt characterem, ante usum rationis dari possunt IV 651 f. 4. 652 a — in parvulo habet effectum sanctificandi, quia est capax gratiae IV 113 4° — Per Sacramenta gratia datur parvulis II 770 2° *Vide V. Parvuli.* — Infantis et naturaliter stultis non datur Sacramentum ad peccatorum actualium remissionem IV 598 3°

— non datur de iure ei qui non accedit libera voluntate, sed de facto, si fiat, factum est IV 101 4° — debent libere a voluntate suscipi IV 400 arg. 4

— Qui vult exterius Sacramentum recipere, etsi nolit interius aliquid in se fieri, tamen recipit effectum necessario annexum IV 401 a, 3° — Qui voluntarie se subicit operi exteriori per consequens voluntarie se subicit characteri IV 124 b — Res Sacramenti non datur ei qui non accedit libera voluntate IV 401 4°

— omne, quod habet res duas, potest recipi sacramentaliter et spiritualiter IV 201 f. 3. 202 5° — omnia habent veritatem differentem ab utilitate praeter poenitentiam IV 645 a

— Omnis suscipiens Sacramentum suscipit rem, nisi habeat obstaculum IV 142 f. 3 — verum, si non invenit obstaculum, confert gratiam IV 426 f. 2 — semper habet efficaciam, nisi habeat obicem in suscipiente *ib.* b — impeditur solum a parte suscipientis IV 15 4°. 103 1°. 140 a — Sacramenti effectus impeditur propter malam dispositionem in suscipiente IV 402 arg. 1. 403 a — propter inconvenientiam suscipientis privatur effectum IV 355 2° — privantur efficaciam, quia non recte suscipiuntur IV 483 d. 4

— Ficti accedens non recipit rem Sacramenti, cum interius voluntate adversatur IV 403 a. 461 d. 3 — Ficti accedentis vitio impeditum non facit in eo effectum, quem significat IV 103 1° — Sacramenti utilitas, quae consistit in re ultima, privatur in malis IV 303 a sq. — Fictus simpliciter cum voluntate mortaliter peccandi non recipit effectum Sacramenti IV 96 3°. 402 f. 2 — Haereticus non recipit rem Sacramenti IV 447 d. 2 — in praecisis et haereticis manifestis privatur omni fructu IV 303 b — infidelibus, qui non suscipiunt gratiam gratum facientem nec eius effectum, non praestat remedium IV 836 3°

— Sacramentorum usus respicit idoneitatem suscipientis IV 186 1° — Sacramentorum efficaciam pendet ab idoneitate suscipientis IV 483 d. 4 — sunt medicae, sed non prosunt nisi dispositis IV

485 2° — Non satis dispositis non datur donum gratiae gratum facientis IV 101 3°

— requirunt dispositionem per motum fidei, ut sint salutifera IV 14 b — Ratio et voluntas debet concordare Sacramento saltem per fidem informem et attritionem IV 403 3° — augmentantia gratiam non habent efficaciam nisi in habentibus caritatem, gratiam impetrantia non nisi in eis qui se disponunt ad habendam caritatem sufficienter secundum veritatem, vel secundum probabilitatem IV 447 a — Ad Sacramentum, quod non valet nisi habenti caritatem, non tenetur quis accedere ex caritate secundum veritatem, sed se probabiliter disponere IV 353 3° *Vide V. Communio.*

— Qui non se disponit, immo cum voluntate peccandi accedit, peccat mortaliter per contemptum, quia Sacramentum irritum facit, quantum in se est IV 447 b, 4° — Qui Sacramenta recipiunt sine dispositione sufficienti, credentes tamen, eam habere, evadunt offensam, quin acquirant gratiam *ib.* 4° — Recipiens Sacramentum cum motu venialis peccati non peccat mortaliter, sed non recipit perfectum effectum IV 96 3° — Peccans venialiter in receptione Sacramenti gratiam non expellit, sed retardat et motu veniali cessante, videtur recipere plenum effectum *ibid.*

— tantam habet efficaciam, quantum congruit habere his quibus datur IV 292 4° — Plus dispositus plus accipit a Deo in Sacramento IV 99 f. 1, 3, 3° — In eo qui magis se disposuit, maiorem habet efficaciam quantum ad habilitationem ad bonum *ib.* b — aequaliter dispositis de lege communi aequalem conferunt gratiam IV 445 b — Virtus Sacramenti non respicit futurum, sed dispositionem praesentem IV 446 2°

— habet rationem efficiendi rem interiori mediante characteri IV 496 2° — Character illud efficit, quod faceret gratia, fictione recedente IV 404 2° *Vide V. Character.* — quod non relinquit characterem gratis datum disponentem ad gratiam gratum facientem, recedente fictione, nihil efficit *ib.* 3° — efficit ratione rei mediae IV 496 3°. 226 d. 3. 232 b — Res et Sacramentum ad gratiam disponit IV 232 b — Character ad gratiam disponit IV 412 b. 140 a

— Virtus Sacramentorum se extendit usque ad infideles a potestate daemonum liberandos III 406 3°

22 — Evitatio periculi non debet praedjudicare dignitati et congruitati Sacramenti IV 593 1° — ecclesiastica non fortunam sequuntur, sed naturam respiciunt IV 598 2° — non debent regulam secundum motum astrorum IV 601 b

— Datio et susceptio Sacramenti dicit ordinem ad aliquam specialem personam IV 869 1°, 3° — Participatio Sacramenti non facit vinculum nisi commune *ib.* 3°

— Simoniacus potest vendere Sacramentum exterius et quod ei inseparabiliter

adiungitur, non vero ipsam gratiam IV 646 b, 1°, 3° — In Sacramento est spirituale adiunctum rei corporali, quae ratione illius consecratur et accipit rationem spiritualis *ib.* b — non potest vendi de iure, quia spirituale, sed de facto ratione rei corporalis IV 646 b — Potest dari pretium ministranti simoniaci non ad emendum Sacramentum, sed redimendam vexationem iuris sui IV 125 b — in necessitate, solo necessitatis intuitu, potest accipi ab haereticis IV 426 b — per pecuniam dari non potest sine gravi et enormi peccato et contumelia Spiritus sancti IV 648 a — Administrans in peccato mortali occulto, si est necessitas et timetur scandalum, non peccat administrando, sed non se praeparando IV 131 d. 1 — Administrans in peccato sine necessitate peccat Sacramento contumeliam inferendo *ibid.* — Administrans in peccato notorio peccat scandalizando *ibid.*

— Malus minister potest Sacramenta ecclesiastica dispensare IV 447 d. 3 — In distributione Sacramentorum Dominus utilitatem communem considerat et suam institutionem non retractat IV 502 b — Deus ad ostendendam abundantiam largitatis suae etiam malis committit dispensationem Sacramentorum *ib.* 3°

— est opus Dei et nunquam est mortuum IV 404 1°. 355 2° — sunt benedictiones Dei, non malorum IV 425 b — a malis non inquinantur IV 303 f. 2 — non polluantur per pollutionem ministrorum IV 123 f. 2 — per malum sacerdotem non vitatur IV 425 b — Dei sunt bona et impolluta *ibid.* — semper remanet efficax et impollutum nec potest aliquo modo pollui sicut nec meliorari *ibid.*

— omne potest venire in usum sine peccato, cum ordinet ad salutem IV 767 f. 3 — Nihil est Sacramentum, quod sit contra praeceptionem divinam *ib.* f. 4

— mali ministri est bonum IV 124 f. 3 — quia opera Dei sunt, aequae bona sunt, sive flant a bonis, sive a malis IV 945 arg. 1, b — Potestas aequaliter est efficax in omnibus ministris IV 120 b. 429 b — Omnes aequaliter purgant, qui Sacramentum administrant IV 428 b — Malus minister confert rem Sacramenti IV 424 f. 2 — Deus dat rem Sacramenti per ministros bonos et malos IV 425 b

— Non est efficaciam in actu mentis ministri, sed solum in administratione Sacramenti IV 128 b — mali ministri habet efficaciam non a caritate interna eiusdem, sed ab institutione divina IV 125 b — Suscipiens Sacramentum non incurrit damnum ex malitia ministri IV 126 f. 3 — Mala voluntas ministri non nocet IV 155 f. 2

— non datur a ministro ratione sanctitatis IV 305 a — dispensantur a ministro ratione gratiae gratis datae IV 423 f. 4. 168 2°. 615 4° — Ad Sacramentorum administrationem sufficit donum gratiae gratis datae IV 502 b — Gratia gratum faciens in ministro non facit ad effectum Sacramenti *ib.* f. 3 — omne potest

perfecti a non habente caritatem IV 711 f. 4

— cum non recte administrantur, privantur efficacia IV 483 d. 4

— Ecclesiae est Sacramenta debite tractare IV 668 b

— divina omnia sunt honoranda IV 878 arg. 3 — Exhibenda est reverentia Sacramentis, quia est in eis aliquo modo nostrae salutis causalitas III 208 a

23 — nullum est iterandum, quamdiu manet IV 236 f. 3 — iterari non dicitur, nisi primo manente IV 878 1* — nullum iteratur super eandem materiam IV 675 arg. 2 — quod imprimit characterem, non potest iterari IV 136 a. 142 f. 1. 144 f. 1. 146 f. 2. 177 d. 6 — omne iterari potest, quod non imprimit characterem IV 621 f. 2 — non debet iterari, cuius effectus est perpetuus, qui non iteratur, quamvis non imprimatur character IV 601 a, 2*

— Iteratio facit iniuriam Sacramento, cum nihil novum efficitur IV 153 2*. 334 4*. 601 1*. 878 arg. 1 — Iterare Sacramentum, quod imprimit characterem, est contumeliam facere Sacramento IV 623 f. 4 — necessitatis debet iterari in dubio IV 460 d. 3 — tria sunt non iterabilia IV 142 f. 1 *Vide V. Baptismus-necessarius.*

— Frequentatio Sacramenti non dicitur eius iterationem, sed usum IV 676 2* — iterandum est, quoties iteratur morbus IV 600 f. 4

SACRIFICIUM — dicitur actum colendi Deum III 221 d. 4 — respicit cultum exteriorem *ibid.* — comprehendit omnem reverentiam, quae exterius exhibetur soli Deo *ibid.* — In sacrificio est consummatio omnis divini cultus IV 633 f. 2

— est bonae operationis et devotae orationis et sacrificium immolationis III 215 2* — Sacrificium offerre proprie dictum est laetiae *ibid.*

— est cultus soli Deo debitus III 245 arg. 2 — soli Deo est offerendum III 201 2*. 215 2* — Deo esse sacrificandum, est praeceptum dictatum in generali in lege naturae IV 50 4* — Ratio recta dicitur, Deum esse colendum, sed tale sacrificium offerendum non est naturae, sed gratiae IV 618 4*

— In sacrificiis honorabatur Deus ut redemptor IV 35 b — In sacrificio per sanguinis effusionem significabatur pretium redemptionis IV 36 a — In omnibus sacrificiis praefigurabatur Christus offerendus III 541 3*, 5* — significabant passionem Christi IV 26 a

— In sacrificiis veteris legis significabatur corpus Christi IV 46 arg. 4 — veteris legis erat figura sacrificii novae legis IV 618 a — Sacrificium Melchisedech fuit figura eucharistiae in lege naturae IV 182 a. 183 b — Melchisedech praesignavit eucharistiam quantum ad visibilem formam et ritum IV 482 b. 483 arg. 3, b. 618 1* — Melchisedech figurat eucharistiam ut oblatum Deo ad cultum et Abrahae ad esum IV 182 3*

— animalium non erant contra pietatem erga proximos IV 37 b

— in lege naturae erat quaedam professio fidei IV 34 a. 35 b sq. — non erat utile ut res, sed ut signum IV 37 a sq.

— facta a viris sanctis placebant Deo ratione fidei IV 25 b — vetera non placebant Deo per se *ib. f. 3, b* — legalia non placabant Deum vi sua propter vacuitatem oblatorum et immunditiam offerentium IV 4 b

— In sacrificio signatur interna contritio et exterior carnis maceratio IV 36 b

— requirebatur ad remedium originalis pro maioribus IV 34 a — non erat remedium per se, nec de se habebat efficaciam curandi vel iustificandi, sed solum ratione fidei IV 36 b, 2* — dicitur curasse adultos vel per fidem, vel per internam mentis contritionem IV 37 a — vetera secundum aliquos solum instituta erant, ut absolverent a poena temporalis IV 25 b

— novae legis differt a veteri IV 618 a — Deo acceptum est in novo testamento vera Christi caro, cuius hostiae veteris legis erant signum IV 501 2* *Vide V. Christus 36* in fine. — Oblatio exterior congruebat in corpore Christi mystico IV 218 2* — Dominus unica oblatione sui omnes alias oblationes evacuavit *ibid.* — crucis non iteratur propter omnimodam plenitudinem pretii IV 947 4*

— nostrum meritis et precibus Christi Deo offertur IV 253 d. 4 — Per sacrificium Christi Deus placatur IV 2 a — Deum placat, faciendo remitti poenam IV 954 d. 3 — Per oblationem hostiae verae aperta est ianua IV 90 a sq.

— est actus pro persona et prodest futuris et etiam post vitam IV 952 d. 3

SACRILEGIUM — quod est furtum perpetratum circa rem sacram, vel locum sacrum, prohibetur prohibitione furti III 835 b — est novum genus peccati differens ab aliis ratione consecrationis loci vel personae *ibid.*

SADDUCAEI — contra veritatem et fidem negant, esse spiritum II 43 4*

SAECULUM — dicitur mensura media inter aevum et tempus proprie dictum, in qua est variatio, nec oportet, quod sit desitio, et erit in inferno post diem extremum II 66 b

SAGITTA — Christus est sagitta salutis percussus adversarium I 3 a — ex arcu et ligno volat ad percipiendum adversarios *ibid.* — Sicut in sagitta ferrum coniunctum est ligno, sic in Christo fortitudo Divinitatis mollitiei humanitatis *ibid.*

— translate dicitur volare II 3 b

SAL — conservat carnem a foetore et putrefactione IV 459 a — significat saporem sapientiae IV 458 b. 459 a — significat restrictionem foetoris fomitibus IV 458 b. 459 a

SALAMANDRA — calefit ab igne, sed non consumitur in igne, sed renovatur, quia ab igne non laeditur IV 929 arg. 3, b

SALIVA — significat sapientiam IV 459 a

SALOMON — Sapientia abundans erat in Salomone I 275 d. 3 — cuncta tentavit in

sapientia et plus defecti quam profecit II 3 a

— aut gratia speciali et privilegio in somnis potuit mereri et dignus fuit exaudiri, aut ante meruerat vigilando II 623 1* — illustratus est in somnis IV 527 d. 2

SALUS — consistit in expiatione culpae et amotione omnis miseriae III 1 b — In salute consistit summa et perfectio totius humanae utilitatis II 709 d. 3

— Amor salutis propriae praeponendus est amor salutis alienae III 644 b. 651 b — Stulti sunt qui salutem propriam negligunt, ut procurent alienam III 644 b — Homo post salutem propriam nihil tantum debet desiderare sicut salutem alienam III 645 2*

— Omnis homo est ordinabilis ad salutem ex parte naturae et ex parte gratiae I 821 a — nullius deficit propter defectum a parte Dei I 713 6*. 840 b *Vide V. Voluntas.* — Christus amabat et desiderabat nostram salutem et tristatur de negligentibus salutem III 338 f. 3

— Deus disponit nos salvare, si velimus per bona merita salutem acquirere III 372 5* — Deus neminem vult salvare nisi salva arbitrii sui libertate II 764 a — Deus non decrevit genus humanum salvare nisi libero voluntatis arbitrio III 428 a — Eventus salutis pendet ex arbitrii nostri libertate I 712 a — non datur adulto sine actu liberi arbitrii IV 412 arg. 1 — Nullus adultus salvari potest absque meritis I 743 6*. III 540 f. 4. 571 arg. 3 — Nemo rediit securus de salute nisi per merita propria III 585 d. 4

— Non sumus certi de salute nostra IV 313 d. 3 — Hunc salvari est contingens I 708 b — nostra non solum est ex parte Dei, sed etiam ex parte nostra I 713 6* — Solum ex nostra malitia vel negligentia venit defectus nostrae salutis *ibid.*

— Deus praeponderat salvationem unius iusti damnationi multorum impiorum III 889 3*

— hominis reparati est per gratiam salvatam III 4 b *Vide V. Gratia 17.* — Homo salvari non posset, nisi succurreret ei divina misericordia ad satisfaciendum III 426 2* — Qui habet sanctificationem Spiritus habet quod sufficit ad salutem IV 107 f. 4

— Qui implet omnia mandata potest pervenire ad salutem III 791 f. 4 — Habitus virtutum et eorum usus necessitatis sunt ad salutem, non autem usus donorum et beatitudinum III 795 b — Omnibus est necessarium ad salutem recte credere, amare, sperare et timere III 552 d. 2 — Ad salutem necessarium est mera voluntate Deo per amorem adhaerere III 428 a

— Nullus potest salvari, nisi fiat membrum Christi IV 540 f. 4 — Impossibile nunc est, aliquem salvari, nisi Christo co-puletur vel per fidem, vel per fidei Sacramentum *ib. b* *Vide V. Parvuli.* — Nullus potest salvari, nisi credat in Christum III 431 a. 540 f. 4 — Fides nostra dirigit ad

SAM

salutem III 537 4* *Vide V. Fides 24, 25* et *V. Christus 35*. — est solum in Ecclesia IV 53 b

— Nullus potest pervenire ad salutem nisi qui sperat III 540 f. 4

— Homo lapsus venit ad salutem per vias asperas II 717 6* — Omnibus patet aequaliter via salutis quantum ad ea quae sunt praecepti, non quantum ad ea quae sunt supererogationis IV 819 3* *Vide V. Necessarium*.

— Non potuimus salvari nisi morte Filii Dei III 445 f. 4. 540 f. 2 — Passio Christi est fons nostrae salutis III 412 d. 4 — totius generis humani facta est in cruce III 207 b

— a solo Deo datur, sed ab aliqua creatura administratur I 252 5* — animae a solo Deo requirenda est IV 128 b *Vide V. Homo 15*. — uniuersae immediate a Deo confertur, ut reddat obsequium Deo debitum et magis cognoscat salvationis suae beneficium II 763 b. 764 a

— non pendet ex aliena vita IV 424 f. 2 — subditi non impeditur malitia praefati IV 168 2*

— Defectus salutis est poena reprobationis II 855 a — Decedens in peccato post mortem decreto divinae iustitiae non potest salvari IV 528 d. 3 — Dammati non possunt sperare salutem II 176 b

— corporalis non est utilis, nisi ordinata ad spirituales IV 379 d. 9 — Dominus simul restituebat salutem corporalem et spirituales *ibid.*

SAMARITANUS — Per Samaritanum intelligitur Christus I 23 d. 2 — est Christus curans hominem vulneratum IV 4 a

SAMSON — a Deo inspiratus est se ipsum occidere IV 723 a

SANARE — Solus Christus potest sanare morbum spirituales IV 2 b — Christus sanat per gratiam et mediante regeneratione spirituali III 43 2* — Medicina Christi habet in nobis efficaciam in actu regenerationis III 273 2* *Vide V. Sacramentum 21*. — Spiritui sancto appropriatur virtus sanativa I 254 d. 3

— Si unus homo posset alium sanare spiritualiter, speraret homo ab homine gratiam et veniam IV 128 a. 432 d. 4 — Deus non dat homini potestatem interius sanandi animam, ne ad eum recurratur pro salute animae IV 428 b

— Gratia sanat per peccati expulsionem IV 422 b *Vide V. Gratia 9, 11* et *V. Curatio* et *V. Medicina*.

— Sanatio consistit in amotione morbi et culpa, vel in amotione symptomatis et sequelae III 741 2* — Sanatio ab infirmitate peccati fit statim, sed a sequela fit successively IV 433 d. 4 *Vide V. Caecus*.

— Gratia sanitatum est donum Spiritus sancti I 254 d. 3 — est minus quam vivificare mortuum IV 171 b — Non datur rebus virtus sanandi supra naturam, sed assistit divina virtus effectiva sanitatis IV 23 b

SANCTI — In Sanctis est plenitudo sufficientiae III 282 b — habent habitus et

usus donorum, quantum sufficit ad usum vitae spiritualis III 291 d. 4 — cognoscunt Deum per experientiam II 546 5*

— Sanctorum plures sunt ordines, in quibus tamen est gradatio quaedam, nec potest omnimoda reperiri aequalitas II 256 a — quilibet excellit alterum non ratione habitus virtutis, sed ratione alicuius exterioris usus III 804 2* — veteris legis saltem proportionaliter erant eiusdem meriti in matrimonio ac Christiani continentes IV 763 d. 4

— Deus specialiter dicitur esse cum Sanctis propter effectum gratiae inhabitantis, per quam ipsi confirmantur et cari et similes ei fiunt I 387 d. 2 — proprie accipiunt Spiritum sanctum I 335 d. 5. 550 d. 3

— sunt imitatores Christi IV 947 f. 4 — frequenter volunt opposita I 857 arg. 2 *Vide V. Dissensus*. — aliquando ex humana infirmitate excedunt IV 148 d. 4 — Diabolus maxime quaerit dominium Sanctorum II 180 6*

— in limbo quodam modo erant in via et nondum pervenerant ad patriam III 586 d. 6 — in limbo spem habebant *ibid. Vide V. Pater* in fine.

— qui in limbo erant, ad caelum cum Christo sunt sublimati III 464 2*. IV 558 a *Vide V. Anima-status*. — Animae Sanctorum nunc statim evolvant III 464 4* *Vide V. Gloria* in fine. — sunt in tutam et sunt coram Deo IV 313 d. 3

— ita perfecte Deum cognoscunt, sicut dispositi fuerunt per merita gratiae III 302 6*

— Animae sanctae in patria expectant glorificationem suorum corporum III 585 d. 5 — Resumendo corpora perfectius contemplabuntur *ibid. Vide V. Anima-corpus*. — dum sua desiderant corpora, vehementius etiam desiderant salutem nostram IV 887 a

— De loco Sanctorum *vide V. Caelum* in fine et *V. Anima-status*. — vere apparent IV 942 f. 4

— multum possunt impetrare in curia Dei IV 950 f. 2 — non orant frustra IV 949 f. 3 — impetrant aliis bona, quia sunt amici Dei *ib. f. 2, b* — Sanctorum oratio multa nobis bona impetrat propter eorum merita et affectum amicitiae Dei *ib. b* — meruerunt etiam aliis suffragari *ibid.* — Meritum Sanctorum absolutum est plene remuneratum, sed de merito conditionato adhuc stat conditio et ratio merendi IV 950 4* — merentur adhuc aliis merito conditionali, quod praecessit *ibid.*

— Orationibus Sanctorum in via et in patria Deus reconciliatur multis peccatoribus et remittit peccata, quia prius meruerunt IV 104 d. 2

— viventes et mortui impetrant nobis bona et nos adjuvant IV 944 f. 4, 4 — Sanctorum orationes valent post eorum mortem sicut in vita IV 949 f. 1, 4 — pro nobis orant propter nostram necessitatem et Dei voluntatem, ut ipsi liberati alios adjuvent IV 948 a — orant pro no-

SAN

bis, quia ex caritate a Deo optant nostram salutem *ib. f. 4* — orant pro aliis salvandis ad ipsorum preces IV 950 2* — relevant nostram inopiam in merendo, in contemplando et in amando *ib. b* — Sanctorum patrocinio indignus fit dignus exaudiri *ibid. Vide V. Oratio*.

— In aliquo Sancto sperari potest tanquam in adiuvante, sed non tanquam in relevante et dante gratiam et gloriam IV 132 d. 4

— Debemus Sanctos honorare orando eos IV 950 f. 1 — rogandi sunt secundum voluntatem Dei *ib. b* — Oratio dirigitur ad eorum animam, sed recte attribuitur toti IV 951 b *Vide V. Oratio*.

— Sanctis Deus vult reverentiam exhiberi IV 238 d. 2 — Laus et honor Dei est in Sanctis suis IV 537 a — omnes sunt glorificandi honore dulciae IV 951 a — — Ecclesia Sanctis exhibuit honorem secundum meritum suorum exigentiam II 926 f. 2

— Statuta universalis Ecclesiae de Sanctorum celebritatibus fundata sunt super sanctitatem III 63 a. 74 a — Statui in peccato solemnitas non debetur III 70 f. 3

— honorantur in constructione et visitatione basilicarum et commemoratione virtutum suarum et praedicationibus IV 537 a

— Deus vult Sanctos suos glorificare per miracula IV 950 b sq. — Deus operatur miracula tum per supremos, tum per infimos IV 951 a *Vide V. Miracula*.

— non compatiuntur damnatis propter severitatem iustitiae III 461 f. 2 — Perfecti imitatores Apostolorum assistant in iudicio Christo sententiam ferenti IV 971 b

— Auctoritas Sanctorum *vide V. Auctoritas*.

SANCTIFICATIO — est in collatione gratiae III 536 a — est per aliquod munus gratiae III 61 f. 2 — dicit effectum gratiae vivificantis *ib. f. 3* — habet esse per aliquod donum gratuitum superadditum *ib. b* — Deus sanctificat animam per gratiam II 677 6* — Sanctificari non est aliud quam gratiam Spiritus sancti recipere IV 151 f. 2 — perfecta non est nisi per gratiam gratum facientem II 133 arg. 3

— Sanctificare est de non sancto sanctum facere, vel iam sanctum in sanctitate confirmare, vel iam sanctum et confirmatum manifestare I 253 d. 2 — Sanctificationis sufficientia interius invisibiliter latet, sed redundantia exterius apparet I 281 b

— non fit nisi per Spiritum sanctum IV 407 f. 4. 147 d. 3 — appropriatur Spiritui sancto I 282 b. 335 d. 5 — est a Spiritu sancto, ut est sanctus III 63 a — Christus sanctificat III 262 f. 4 — Homo non potest sanctificare per se, sed per elementum IV 466 f. 2 — in rebus *vide V. Benedictio*.

— Homo sanctificatur per baptismum, sed non, secundum quod est principium alterius II 764 5* — Gratia sanctificationis

SAN

non habet transfundi a parente in prolem III 62 a, 3°

— Evangelium est lex sanctificationis IV 50 3°

— Sanctificati in utero recipiunt gratiam de privilegio speciali IV 107 3° — potest fieri ante nativitatem ex utero III 72 3°, 4° — Deus potest sanctificare in utero per suam voluntatem et singulare privilegium sine cooperatione per Sacramentum IV 150 b, 1° — est paucorum deputatorum ad aliquod magnum officium *ib.* b — Ieremias et Ioannes sanctificati fuerunt in utero III 70 f. 2. 71 a sq. — de aliis Sanctis non habetur certa III 71 arg. 5, b — non videtur fuisse nisi virginibus concessa *ib.* b

— In sanctificatione datur maior gratia quam in Sacramentis, quae delet culpam et habilitat ad bonum IV 152 1° — Sanctificatis data est potestas et facultas vitandi omne peccatum mortale, vel etiam frequentiam venialium, vel vitandi omne peccatum universaliter III 77 b — Virginis eminentior fuit quam sanctificatio beati Ioannis III 72 f. 3 *Vide V. Maria-sanctificata.*

— Per sanctificationem non datur character IV 151 f. 1. 152 1° — Sanctificatus debet baptizari non in remedium, sed in signaculum IV 151 b sq.

SANCTITAS — dicit conditionem amoris casti contra libidinosum I 206 d. 4 — non attenditur circa motum naturalem, sicut circa amorem voluntatis I 204 b

— significatur per unctionem IV 634 6° — potissime consistit in continentia IV 630 a

— requiritur tempore gratiae IV 755 b, 5°

SANGUINEI — ut plurimum sunt benigni II 363 b — In sanguineis fervet concupiscentia carnis ex parte complexionis II 788 b

SANGUIS — est humor in venis IV 908 a — possunt intelligi humores, qui ex sanguine procedunt III 79 d. 3

— In sanguine est sedes animae IV 257 a, 3° — In sanguine est vita carnis IV 110 b — est medium et dispositio uniendo animam corpori IV 907 f. 3. 908 3°, 4° — est principium materiale generationis IV 848 a — Nutrimentum est sanguinis IV 257 3°

— resurget in corporibus IV 907 f. 3. 908 a sq. — verus resurrexit in Christo IV 908 f. 6, a sq. *Vide V. Christus 22.*

— Christi est pretium redemptionis III 44 f. 4 *Vide V. Redemptio.* — Christi efficit novi testamenti innovationem et confirmationem et veteris evacuationem IV 194 b — Christi manifestat fidem *ibid.* — Christi efficit salutem multorum *ibid.* — Christi facit recordari passionis et animae redemptionis IV 256 f. 4. 257 a, 3°, 4° — Christi egrediens e latere significat Sacramentum eucharistiae, non baptismum sanguinis IV 110 2° *Vide V. Christus 20 in fine.*

— Christi est cum corpore Christi in eucharistia non propter conversionem, sed

propter inseparabilem coniunctionem ratione commixtionis IV 247 f. 4, b. 248 4° — Christi continetur in Sacramento ut annexum corpori IV 498 2° — Christi est etiam sub specie panis IV 257 1° — Christi non dicitur potus, nisi prout propinatur in calice passionis IV 494 a sq. *Vide V. Eucharistia 5, 8.*

— Sanguinis effusio in sacrificiis significabat pretium redemptionis IV 36 a *Vide V. Baptismus-sanguinis.*

SANITAS — una est in pluribus membris I 171 b. III 477 a. IV 442 4°. 1007 a — est in pluribus membris, secundum quod ad unam originem reducuntur et secundum quod in complexione conveniunt II 544 3° — est forma corporalis I 471 b — Sanum esse plus est quam esse IV 171 b — Medium sanitatis habet latitudinem III 798 a

— Fundamentum sanitatis in natura sunt virtutes naturales regentes complexionem et expellentes nociva, quas exterius adjuvat medicina IV 548 3° — Principium sanitatis est naturae virtus, quae per infirmitatem non omnino perinitur II 676 2° — corporalis est in potestate naturae et naturaliter potest restitui *ibid.* — Aliquid est promotivum ad sanitatem communiter, vel secundum statum aegritudinis III 78 d. 1 — conservatur per bona cibaria et suavia, sed non recuperatur nisi per potiones amaras II 717 6° *Vide V. Medicina.* — Desiderans sanitatem vult secari et uri IV 521 arg. 1

— spiritualis est per Dei gratiam et iustitiam II 676 2° — Fundamentum et virtus regitiva sanitatis spiritualis est gratia gratum faciens IV 548 3°

— sufficiens est gratiae, perfecta est gloriae IV 3 b — gratuita a culpa est viae, gloriosa a miseria est patriae IV 882 a — perfecta est gloriae IV 593 a — animae perfecta non est nisi in gloria IV 433 d. 4 — perfecta erit in resurrectione I 4 b — In gloria non est aegritudinis curatio, sed est sempiternae salutis continuatio III 750 1°

SANUM — dicitur analogice I 758 a — dicitur analogice secundum dissimilem comparisonem duorum ad unum I 38 1° — dicitur subjective, aut dispositive, aut ostensive I 831 a — dicitur de signo sanitatis naturali I 809 3°

SAPIENTIA — dicit cognitionem per rationem nobilissimam I 615 d. 3 — communiter dicit cognitionem generalem rerum divinarum et humanarum III 774 a, 1°, 2°. 787 d. 1 — minus communiter dicit cognitionem sublimem rerum aeternarum et causarum altissimarum III 774 a — secundum quod accipitur pro cognitione, proprie est cognitio causarum altissimarum, communiter dicta comprehendit et includit cognitionem omnium III 787 d. 1 — communiter dicta includit in se diversas scientias de creaturis et etiam de Creatore *ibid.* — vel dicit cognitionem veram, vel veram et nobilissimam, quia per causas altissimas, vel dicit cognitionem veram,

SAP

nobilissimam et sapidam I 835 d. 5 — est scientia superiorum II 248 arg. 7

— dicit habitum vel habilitatem ad cognoscendum I 487 arg. 3 — est perfectio intellectus et illud quo intellectus cognoscit formaliter III 296 f. 1 — A sapientia est omnis actus cognoscendi perfectus non tantum effective, sed sicut a forma perficiente III 297 4° — dicit motum a rebus ad animam et formam inhaerentem, non effectum procedentem I 562 1°

— est accidens et qualitas sapientis I 665 d. 4 — est accidens ipsi animae II 320 b — creata est habitus III 297 a — dicit complementum I 306 d. 5

— una est IV 662 4°

— est virtus in intellectualis III 472 2°. 716 arg. 4 — est in ratione proprie dicta III 716 arg. 4 — est prior voluntate I 127 f. 4

— non est solum in bonum, sed etiam in verum III 472 2°

— dicitur a sapere I 462 d. 3 — ut est cognitio per revelationem vel inspirationem accepta, dicitur a sapere II 429 d. 2 — ut dicitur a sapere, nominat Dei cognitionem ordinatam ad affectionem II 249 7°

— simul dicit cognitionem et affectum I 43 b — dicit speculationem iunctam affectioni I 614 d. 3 — est contemplationis gratia, sed principaliter, ut boni flamus I 43 b — est habitus medius inter pure speculativum et practicum, qui complectitur utrumque, et perficit intellectam ut natum extendi ad affectum *ibid.*

— dicitur a sapore I 43 b — dicitur scientia, quae secum habet iunctum saporis III 531 a — dicta a sapere consistit in cognitione, dicta a sapore in affectione III 612 a — dicta a sapere datur per dona gratiae gratis datae, dicta a sapore per dona gratiae gratum facientis I 270 b — a sapore dicta spectat ad potentiam affectivam III 747 arg. 2 — a sapore dicitur, qui respicit affectionem interiorem III 773 f. 4. 774 b — reficit gustum et affectum III 773 f. 2. 774 b — Sapientiae opponitur insipientia, quae dicit recessum a lege bonitatis II 979 b

— in nobis est per acquisitionem et consequitur conceptionem similitudinis I 488 3° — crescit per studium et auditum III 774 1°

— secundum quod consistit in cognitione, potest vitari per excessum et curiositatem perscrutationis III 612 a — consistens in affectione non vitatur per excessum *ibid.* — debet habere modum III 611 f. 3 — creata est accidens animae, quod adveniens in animam mutatur, sed dicitur non mutari secundum formam, quia non alteratur, quamvis sapiens secundum illam alteretur III 165 b

— creata non potest esse eadem in pluribus subiectis I 665 d. 4 — non est in pluribus una per conformitatem *ibid.* — est quodam modo una in pluribus in comparatione ad unam veritatem I 666 b

— est lux spiritualis II 320 b — est bonum gratiae perficiens intellectum I 596

d. 6 — maior est secundum cognitionem gratuitam quam secundum innatam II 519 4*

— Per sapientiam intelligentia omnia diiudicat II 5 a — secundum quod huiusmodi non est principium ignorantiae III 336 f. 1

— creata est a Verbo Dei ut a principio I 488 4* — Ad hoc, quod quis fiat sapiens, concurrunt sapientia creata et increata III 165 b — Ad cognitionem Verbi requiritur sapientia creata et habilitans animam, quae non est summa sapientia, sed influentia ab illa procedens III 345 a — Ad cognoscendum fontem sapientiae requiritur sapientia, quae de illo fonte derivatur III 297 4* — disponit animae potentias cognitivas et conformes reddit, ut illud lumen aeternum cognoscat *ib.* b — Anima per sapientiam assimilatur Deo, in quantum est sapiens II 639 2*

— est in intelligentia conversa ad divinam veritatem II 5 a — facit intueri abscondita divinae substantiae I 5 a — Sapientiae in statu viae est cognoscere res creatas, ut in eis cognoscat Veritatem divinam II 787 d. 1 — omnis de Deo in via absque fide magis est stultitia quam vera scientia, et deprimit in errorem, nisi dirigatur et iuvetur per fidei illuminationem III 524 4*

— proprie nominat cognitionem Dei secundum pietatem, quae attenditur in cultu latriae, quem exhibemus Deo per fidem, spem et caritatem I 835 d. 5. III 774 a — aliquando dicit religionem divinam sive cultum I 835 d. 5 — dicitur verus Dei cultus III 216 arg. 2 — spectat ad cultum interiorem III 218 4*

— ut dicit pietatem, claudit in se virtutem et opponitur culpae I 835 d. 5 — se tenet ex parte virtutum theologicarum III 216 arg. 2

— magis proprie nominat cognitionem Dei experimentalem III 774 a — Cognitione Dei experimentalis est sapientia, quia secum habet iunctum saporum III 534 a *Vide V. Cognitione Dei-experimentalis.*

— quae est visio Verbi, est fructus pietatis II 429 d. 2

— Pastus sapientiae significatur per lignum vitae IV 662 4*

— ut nominat cognitionem Dei experimentalem, est donum Spiritus sancti, cuius actus consistit in degustando divinam suavitatem III 774 a. 775 5* — Sapientiae est cognitio experimentalis de divina suavitate III 748 2* — Doni sapientiae acquisitae est cognitio experientiae, quae attenditur secundum gustum III 779 3* — Doni sapientiae est delectatio in gustu summae suavitatis *ibid.* 794 f. 3

— ultra habitum caritatis addit aptitudinem et promptitudinem ad faciliter degustandum Dei suavitatem III 742 4* — Sapientiae est gustus et sapor IV 636 a — expedit concupiscibilem ad gustandum bonum III 745 b — ordinat ad finem per modum gustantis *ibid.*

— attenditur in vita contemplativa quantum ad actum perficiendi III 746 a — spe-

ctat ad contemplationem III 775 f. 4 — est contra stultitiam III 745 a — opponitur stultitiae ratione actus primi et praevis, qui consistit in cognitione III 774 3*

— simul potest stare cum fide III 520 f. 3

— Doni sapientiae est amentem esse, quia inchoatur in cognitione Dei per ablationem et negationem III 774 b — quae est donum Dei, dicitur stulta et amens, quia actus eius ex parte affectionis se tenet III 773 f. 3

— Actus doni sapientiae partim est cognitivus, partim affectivus III 774 b, 3*. 775 5* — dicit lumen cognitionis et saporem affectionis III 775 4* — Actus praeceptus doni sapientiae est ex parte affectivae III 774 b, 3*. 775 5* — est respectu actuum duarum potentiarum, ita quod unus sit principalis, et alter disponens ad illum III 775 b

— appropriatur Filio I 254 d. 5 — appropriatur Filio ratione eius quod subest I 324 2* — potest appropriari Filio et Spiritui sancto ratione duplicis actus III 775 4*

— negotiatur de aeternis secundum rationes aeternas III 480 3*. 595 4*. 779 2*. 788 d. 4 — est ad cognitionem aeternorum secundum aeternas rationes, ut sunt via ad gustum et experimentalem cognitionem divinae suavitatis gustui annexam III 778 4* — Actus doni sapientiae est aeterna cognoscere et circa illa affici III 777 arg. 3 — Secundum donum sapientiae dirigimur ad aeterna III 219 f. 3 — in quantum consistit circa affectionem, non indiget in actu suo adminiculo creaturae, sed versatur solum circa aeterna III 779 5* — Ad sapientiam spectat cognitio divinitatis in Christo III 776 arg. 2

— et intellectus habent idem obiectum principale et combinantur ad invicem III 779 5*

— dicitur dirigere donum intellectus, quia cognitio experimentalis de divina suavitate amplificat cognitionem speculativam de divina veritate III 748 2* — habet intra se cognitionem experientiae, quae adeo dirigit et allicit, quod circa eius usum vix aut nunquam habet error accidere *ibid.* — Nec in dono sapientiae nec in eius actu est reperire excessum III 773 f. 5. 774 b

— respondet virtuti caritatis III 744 b. 778 4* — expedit caritatem respectu Dei III 744 b — est contra luxuriam, cui non sapiunt nisi carnalia III 745 a

— Secundum usum doni sapientiae anima collocatur in statu perfectiori et digniori quam secundum usum aliorum donorum III 748 a — Ad usum doni sapientiae nemo pervenit, nisi prius exercitium in usu timoris praemittat *ibid.* — praesupponit omnia dona inferiora III 794 f. 3. 796 2*, 3* — est primum donum complemento et dignitate III 748 a — est primum donum, quia est perfectissimum et magis approximat perfectioni Spiritus sancti *ib.* b — ponitur primo loco vel ultimo *ib.* a

— consequitur caritatem III 773 f. 4. 774 b — non est in peccatore cum timore

servili III 752 d. 2 — non est in malis IV 207 arg. 2 — praesupponit caritatem, quae dat sensum gustui I 305 d. 4

— semper est cum Spiritu sancto I 323 b

— ratione cuiusdam habilitatis, quam caritati superaddit, est maius bonum quam illa I 305 d. 4 — dicitur donum excellentissimum, praesupponendo sive implicando donum caritatis *ibid.* — consistens in affectione est supra caritatem, non ut consistens in cognitione III 611 f. 3. 642 a — est donum excellentissimum, ut dicitur a sapore et includit caritatem II 249 7* — est donum excellentius caritate III 742 f. 4, 4* — est maximum donum III 747 arg. 4 — est donum praeceptum Spiritus sancti I 272 f. 2. — est supremum inter omnia dona III 770 d. 5. 794 f. 3 — est donum supremum in proficiendo III 770 d. 5

— consistit circa animae supremum II 913 arg. 5 — non consistit circa synderesim, sed respicit voluntatem, secundum quod est deliberativa II 915 5*

— fuit in Christo patiente quantum ad delectationem in impletionem voluntatis paternae et nostrae liberatione III 745 a sq.

— Paulatim proficitur ad sapientiam III 798 a — In beatitudine erit plenitudo sapientiae III 766 f. 3

Effectus — Sapientes dominantur passionibus II 364 2* — Sapiens secundum Stoicos dicebatur, in quo nulla cadit perturbatio, et qui omnibus passionibus animae dominatur III 797 b — Perfectioni sapientiae repugnat, rationem attingi passione per modum rationis, non autem attingi per modum naturae III 354 5* *Vide V. Passio-affectiva.* — In sapiente potest esse tristitia turbans, sed non perturbans III 339 4*

— quodam modo habet vim regitivam et ordinativam pastus omnibus viribus animae I 254 d. 5

— spiritum conservat, ne solvatur in vitia IV 459 a

— Sapientis est respicere futurum IV 652 f. 5

— Sapientis est non mentiri et mentientem posse manifestare I 570 a — A sapiente quaeritur consilium ad instructionem IV 543 d. 5

— in nobis est vere ens et causa rerum, quae a nobis sunt I 804 a

— Sapiens, eo ipso quod sapiens, pulcritudinis amator est IV 614 b — Congruitas est signum sapientiae IV 53 4* — Sapiens considerat congruitatem II 23 5* — Sapiens, manens sapiens, non potest facere aliquem deteriore I 835 d. 4 — artificis manifestatur in opere I 72 a *Vide V. Artifex.* — Secundum sapientiam quis agit, quantum congruit I 785 3*

— Sapientis est ordinare I 785 3*. 786 f. 4. II 255 f. 3. 295 arg. 5. III 638 arg. 3. IV 960 f. 2 — Ex ordine intelligitur sapiens I 79 d. 4 — connotat ordinem IV 961 3* — Qui producit ordinate necesse est, quod producat secundum sapientiam I 685 f. 3 — Sapiens non producit multa sine

ordine IV 614 b — Sapientiae ordinatio nullo potest infringi vitio III 262 b

— Deus habet sapientiam I 94 d. 6² — Deus ut spiritualissimus est maximae sapientiae II 40 b — est in Deo essentialiter I 306 d. 5 — vere est in Deo, et similitudo eius in creatura I 396 a — est nomen translatum a creaturis, non secundum rem, sed secundum impositionem *ibid.* — Nomen sapientiae translatum est a nobis ad Deum, sed significatum per prius et nobilius est in Deo quam in nobis I 489 b

— summa pertinet ad sublimitatem esse divini I 3 b — Esse sapientem et esse in divinis non differunt modo dicendi a parte rei, sed solum a parte nostra I 565 d. 4 — divina per comparisonem ad effectus habet in se thesaurum infinitum in numerositate et ordinem in discretionem I 62 a sq. — divina est sibi ratio cognoscendi formaliter III 297 1°

— Ubi est summa sapientia, ibi est summa pulcritudo II 714 f. 3 — Ubi est summa sapientia, ibi est summa veritas et summa aequalitas *ib.* f. 4

— Ordo divinae sapientiae est absconditum perscrutandum non in se, sed in operibus, in quibus relucet I 5 a

— Dei dicit dispositionem Dei, in quantum causa I 44 d. 14 *Vide V. Deus 44.*

— divina non patitur, Deum aliquid facere sine modo et mensura I 772 f. 5 — non patitur, aliquid turpe vel inordinatum reperiri intra universum II 770 a — Inordinatum repugnat divinae sapientiae II 878 a — non patitur, universum ex aliqua sui parte turpari III 419 f. 2 — divina in omnibus suis operibus servat ordinem congruentiae II 419 b — divina omnia ordinat et gubernat II 494 b — Ordo sapientiae est inter res, secundum quod comparantur ad invicem II 716 3° *Vide V. Ordo.*

— summa Dei manifestatur in rebus creatis III 787 d. 4 *Vide V. Deus 53, 55.* — manifestatur etiam in creaturis minus nobilibus III 38 5° — appropriate manifestatur in formatione et in opere distinctionis II 298 4° — efficacius manifestatur in mundi decursu II 296 f. 3 — in incarnatione manifestatur in comparisonem ad unionis modum congruentissimum III 98 b. 99 a — Dei maxime inter omnia opera manifestatur in institutione Ecclesiae IV 614 b

— In perceptione sapientiae Dei est maxima delectatio II 459 f. 42 — increata est supra animam cognoscentem III 298 3°

— Omnia cognoscuntur divina sapientia causaliter III 297 4° — Ad sapientiam reducit illuminatio IV 635 b

— increata non mutatur III 163 b *Vide V. Deus 44.* — dicitur mobilis active, quia facit alia moveri I 157 4°

— non dicit proprium I 201 3°. 488 a. 562 a, 4° — significat essentiale I 201 3°. 487 f. 2. 491 d. 4. 562 f. 4, a. 565 d. 4. 698 d. 1 — dicit quid absolutum de ratione sui nominis I 487 f. 3 — nondi- cit respectum ad creaturas *ibid.*

— est nomen medium, quod natum est supponere pro persona I 412 b. 420 d. 3.

505 d. 4. 565 d. 2 — pro persona supponit et locutionem veram reddit III 187 6°

— quantum ad significatum in divinis dicit essentiam, sed supponit personam I 505 d. 4. 566 d. 5 — supponit pro persona partim proprie, partim improprie I 412 b

— Sapere non dicitur notionaliter in divinis, sed vel est commune, vel appropriatum I 558 2°. 698 d. 4 — nullo modo dicit proprietatem personalem, sed appropriatum I 205 d. 2 — attribuitur Patri et Filio I 491 d. 4 — intelligitur, non intellecta generatione I 562 f. 2 — non dicit respectum ad alium, et ideo semper de se dicitur ad se I 201 3°. 488 a

— prius intelligitur quam Verbum I 488 a, 2°, 3° — non est sine verbo I 94 d. 6

— potest dici genita et ingenta, sed non omnino proprie, quia est nomen abstractum aliquo modo I 565 d. 2 — Pater habet sapientiam genitam I 94 d. 6 — genita praesupponit sapientiam ingentam I 566 d. 2 — Pater genuit sapientiam I 420 d. 3 — emanat emanatione intrinseca in eo quod est de substantia emanantis I 62 b

— genita et ingenta non respiciunt significatum, sed suppositum et distinguunt suppositum, manente unitate in significato sive forma I 566 d. 5 — eadem est genita et ingenta I 488 d. 3 — et sapientia nata diversificantur solum quantum ad suppositum I 514 2° — Potest dici sapientia de sapientia I 565 d. 2. 566 d. 4 — Minus proprie potest dici sapientia procedens, licet non sit appropriabilis Spiritui sancto, quia per determinationem adiunctam potest trahi ad eum I 566 d. 2

— orta est similitudo concepta, quae non dat sapientiam concipienti, immo magis accipit I 488 3° — genita est maxime signum sapientiae in Patre generante I 560 a — non dicitur maior et minor, quia dicit essentiam I 286 d. 4

— dicitur alicuius aut sicut subiecti, aut sicut principii I 562 4°. 567 d. 7 — Patris in ratione originis dicitur Filius vel sapientia genita, quia est a Patre; sapientia Patris in ratione subiecti non est sapientia genita, sed sic dicitur esse Filii I 567 d. 7 — Pater non est sapiens sapientia genita, sed sapientia, quae est una et eadem Patris et Filii et Spiritus sancti I 562 a. 567 d. 7 *Vide V. Pater-appropriata.*

— Filius est sapiens sapientia ingenta I 556 a *Vide V. Filius-sapientia.* — Filius formaliter est sapiens sapientia genita I 566 d. 4 — appropriatur Filio I 79 d. 4. III 326 d. 2 — est Dei Filius I 259 f. 4. 275 d. 4 — appropriatur Filio, qui est ab alio et habet sapientiam ab alio I 566 d. 2 — attribuitur Verbo ut similitudini exemplativae I 485 b. III 187 6°

— Opus, quod est maxime divinae sapientiae manifestativum, personae Filii Dei est appropriandum III 98 arg. 8

— Adhaerens sapientiae mundanae verum dicenti nec meretur nec demeretur IV 712 d. 2

SAPOR — est emanatio a corporibus IV 1019 a

— respicit affectionem interiorem III 773 f. 1 — est a dilectione II 249 7°

SARACENI — eorum error de passione Christi III 346 b

SATISFACTIO — Satisfacere est honorem debitum Deo reddere III 424. arg. 2 IV 350 f. 1. 362 a. 363 f. 4 — Satisfacere est Deo honorem per poenam reddere IV 372 a. 375 arg. 4 — Cum satisfactio redditur, divinus honor ablati recompensatur III 420 f. 4 — Satisfacere est recompensare Deo illatam iniuriam III 423 a, 3° — reddit honorem Deo ablatum peccato commisso, per poenam assumptam IV 365a, 4° — requirit honoris ablati restitutionem III 26 4°

— Satisfacere est causas peccatorum excidere III 425 f. 3. IV 372 a — Satisfacere est peccatorum causas excidere et earum suggestionibus aditum non indulgere IV 361 a. 362 a sq. — Satisfaciens debet a se cum dolore et poena praecidendo removere quae cum amore sequendo peccavit IV 362 b — definitur quantum ad recessum a malo, vel quantum ad accessum ad bonum *ib.* 1°

— Ad satisfactionem completam requiritur emenda praesens pro culpa praeterita et propositum firmum vitandi futuram IV 362 b

— debet praecidere occasiones peccatorum IV 373 3° — dicitur excidere causas peccatorum non per solam declinationem, sed per pugnam et violentiam assumendo poenalitatem illis contrarias IV 362 2° — non aufert causam peccatorum in effectu *ib.* 3° — debet excidere occasiones propinquas *ib.* 4°

— In satisfactione principaliter est vitatio culpae et augmentum gratiae, minus principaliter solutio poenae IV 369 b — respicit obligationem ad poenam III 426 5° — facienda est pro peccatis non omnino dimissis quantum ad poenam IV 577 b — Opus est satisfactorium ratione poenae pro debito IV 531 6°

— fit pro iniuria per culpam IV 363 f. 3 — non fit nisi pro culpa II 785 b — non fuisset in statu innocentiae II 572 d. 4

— est, cum fit opus alias indebitum III 264 f. 2 — Illud non est satisfactorium, ad quod quis alias tenetur IV 370 f. 5, 6. 371 b — dat honorem Deo superaddendo aliquid alias non debitum IV 376 4° — dicitur communiter omne opus poenale voluntarie assumptum, sive debitum sive iniunctum arbitrio sacerdotis *ib.* a — proprie dicit poenam voluntarie assumptam, ad quam non tenebatur nisi ex culpa et iudicio sacerdotis IV 375 arg. 2. 376 a

— Ad hoc quod sit satisfactio, necessarium est, quod fiat damni recompensatio III 26 4°. 425 f. 4 — Nullus satisfacit, nisi restituat tantum et amplius, quantum abstulit III 422 f. 3

— In satisfactione culpa ordinatur per poenam III 419 f. 2 — Per satisfactionem malum punitur *ib.* f. 1 — deordinatum per culpam reordinat in poena IV 365 a sq. — curat peccatum per delectationem commissum IV 364 f. 4. 365 b, 3°

SAT

— facit iustitiam et vindictam de peccato IV 364 f. 5 — Per satisfactionem fit reparatio per viam iustitiae III 431 arg. 4 — Iustitia dicitur, ut culpa non deleatur, nisi fiat aliqua satisfactio IV 151 2* — In satisfactione principaliter operatur iustitia IV 364 2* — Decens fuit, ut Deus ab homine satisfactionem exigeret, ut manifestaretur iustitia III 421 a, 1*, 4* Vide V. *Peccatum* 31 (262 a). — Deus exigit satisfactionem non propter suam indigentiam, sed ut nos reducat ad debitam ordinationem III 421 2* — Gloriosius est reconciliari Deo per satisfactionem quam sine *ib.* a — Deus potuit liberare hominem praeter satisfactionem sine praeiudicio iustitiae III 431 4*

— consuevit fieri et requiri aut de iniuria, aut de damno III 423 a — plena est, quando simul fit de iniuria et de damno, semiplena, quando remissa offensa, fit pro damno III 425 b — Deus exigit satisfactionem tantum pro delectatione finita, condonata offensione infinita IV 332 3*. 350 b — potest ab homine fieri pro libidine perversa in peccato finita IV 350 f. 3, b — Homo potest satisfacere pro damno sibi illato deformatione imaginis *ib.* 3* — Purus homo adiutus gratia potest satisfacere pro damno illato satisfactione incompleta IV 351 a — non exigitur pro offensa, sed pro damno, quod intulit sibi peccator per culpam IV 350 3* — non videtur posse fieri ab homine, nisi Dei misericordia condonet offensam *ib.* b — de peccato non remisso per gratiam non potest fieri nisi per poenam infinitam IV 352 3*. 355 f. 3

— Secundum alios Deus pro ipsa offensa exigit satisfactionem, quae non est homini possibilis, sed facta est per Mediatorem IV 351 a — debet proportionari offensae et iniuriae III 422 f. 2

— pro quolibet peccato interiori et exteriori fieri debet IV 397 d. 2

— proprie est pars poenitentiae et dicitur persolutio poenae debita et iniunctae IV 397 d. 2 — consequitur contritionem et confessionem IV 531 4* — est pars emendae, quae consequitur poenitentiam II 992 b — simul est cum aliis partibus poenitentiae quantum ad earum effectum IV 397 d. 4

— potest dici ipsa reconciliatio et sic potest dici de qualibet parte poenitentiae IV 397 d. 2 — ut dicitur adimpletio poenae iniunctae, per accidens est etiam in contritione et confessione *ibid.*

— a sacerdote semper est imponenda, nisi constaret de totius remissione per contritionem IV 364 3*

— sacramentalis a Christo mandata est tanquam principali auctore IV 398 d. 5 — in lege nova debet esse perfecta, ut in statum pristinum reducat IV 542 d. 3

— debet esse poenalis III 428 4* — Ad satisfactionem requiritur poenalitas et difficultas II 572 d. 4 — fit per opera poenalia IV 365 a — maxime fit per opera poenalia III 393 3* — Magis satisfactorium est opus, quod est magis poenale IV 367 arg. 5. 368 arg. 5 — fit per opera poe-

nalia naturae per se, non vero per poenale ratione culpae et inordinatae voluntatis IV 365 4* — Gratia se habet ad satisfaciendum secundum opera III 425 arg. 5 — Oratio, ieiumum et eleemosyna communiter accepta sunt partes satisfactionis IV 368 b. 369 4* — Proprie satisfactoria sunt ieiumum, oratio et eleemosyna IV 375 b. 376 4*

— fit per gratiam poenitentialem II 785 b — non potest fieri, nisi Deus det gratiam IV 350 b, 2* — non potest fieri a diabolo propter impossibilitatem percipiendi gratiam *ib.* 2* — Homo se reddidit impotentem ad satisfaciendum, nisi succurrat ei divina misericordia III 426 2* — Homini est impossibile satisfacere per se, sed possibile per divinum adiutorium *ibid.*

— quaedam requiritur ut fundamenta, quaedam ut expedientia, quaedam ut satisfactoria, quaedam ut perficientia, ut sunt opera supererogationis IV 375 b

— non dicit tolerantiam poenae sine iustitia voluntatis et reconciliatione IV 352 a — de vi nominis importat divinam acceptationem et reconciliationem et amicitiam IV 353 b — est reconciliativa *ib.* f. 2 — requirit complacentiam satisfaciens III 26 4*

— non potest fieri, manente aversione et imaginis deformatione et inimicitia IV 352 b — non fit nisi per reformationem imaginis *ib.* f. 3 — Non potest satisfacere nisi amicus *ib.* 2*. 353 f. 2 — magis innocentis est magis grata III 365 a, 2*

— Nihil est satisfactorium nisi quod est meritorium III 385 f. 4 — Opus omne satisfactorium est meritorium vitae aeternae IV 355 f. 2, b

— Nullus satisfaciens pro culpa damnatur IV 353 f. 4 — aufert meritum aeternae damnationis et meretur aeternam beatitudinem II 786 3* — Per sufficientem satisfactionem aperitur ianua caelestis III 422 arg. 5

— fundatur super gratiam gratum facientem II 785 f. 3. IV 352 2*, 5* — Gratia est principium satisfaciendi III 422 arg. 4 — sine gratia gratum faciente et caritate est impossibilis IV 353 b. 356 5* — nulla est sine caritate IV 375 b. 376 3* — Nullum opus est satisfactorium nisi quod fit ex radice caritatis IV 945 arg. 3 — Opus debet esse vivum, ut sit satisfactorium apud Deum IV 355 2* — Opera extra caritatem non sunt satisfactoria apud Deum *ib.* f. 3, 4. 356 5* Vide V. *Poenasolutio* in fine. — facta ex caritate valet, in quantum Deus commutat poenam aeternam in temporalem ex caritate portandam IV 356 5*

— Non oportet, opus satisfactionis ab homine impositum fieri ex caritate sive in caritate, quia praeceptum, sed ut sit emendatorium et Deo placitum IV 353 3* — facta sine remorsu conscientiae, sed tamen extra caritatem, non sufficit in foro Dei IV 354 b — non requirit certitudinem de caritate habita nisi per signa probabilia IV 353 3* — ut est secundum forum

SAT

Dei et secundum veritatem, non est in praecepto, sed secundum probabilitatem conscientiae *ibid.* 399 d. 6 — Qui opus iniunctum complevit extra caritatem non tenetur illud iterare IV 353 3*. 354 a — Poenitentiam iniunctam non oportet iterare, sed sanum consilium est semper poenitere propter incertitudinem remissionis omnis poenae in foro Dei IV 354 a

— Omne opus satisfactorium videtur debere fieri ex caritate movente imperio coniuncto, vel saltem primo IV 353 b — Opera satisfactoria facta extra caritatem probabiliter aliquo modo reviviscunt, ut accedente caritate valeant ad remissionem poenae *ibid.* — Opera facta a peccatore post contritionem sunt satisfactoria, ante eam possunt iuvare tantum, ne quis in plura scelera trahatur *ib.* 4* — Deus hortatur peccatores ad opera satisfactoria, ut se praeparent ad habendam caritatem et ad faciendam satisfactionem IV 353 b

— non acceptatur a Deo de una culpa sine alia IV 352 a sq. — Deus non recipit solutionem, quamdiu peccator in aliis se obligat *ib.* 4* Vide V. *Peccatum* 46 in fine. — pro culpa non est, quamdiu manet radix et causa culpae III 425 f. 3 — non est simul cum culpa II 785 b

— respicit omnia peccata, in quantum conveniunt in aversione IV 352 f. 4, b — Satisfaciens de uno potest praeparari ad gratiam, per quam satisfaciatur de omnibus *ib.* 4*

— Peccatum veniale non tollit fundamentum satisfactionis, quod est gratia IV 352 5* — Aliquando quis habens gratiam satisfaciatur de culpa, cuius non habet conscientiam IV 353 2*

— Deus recipit satisfactionem paulatim IV 352 4*

— Plus est satisfacere pro debito multorum quam unius, et facilius satisficit pro debito unius quam plurium IV 947 a

— Qui satisfaciatur plus, quam meruit, iuste et bene facit IV 563 arg. 2. 564 b — abundans reponitur in thesauris Ecclesiae IV 364 3*

— Bona satisfactoria, quae sunt in ecclesiastica unitate, valent ad satisfaciendum iis quibus distribuuntur IV 532 f. 3 — potest diminui merito Christi et ecclesiasticae unitatis IV 533 b, 4*

— Ad satisfactionem condignam a sacerdote impositam solvendam quis non tenetur statim IV 399 d. 6

— pro altero vide V. *Poenasolutio*.

— proprie facienda est soli Deo IV 363 f. 3. 375 b. 376 1* — proprie fit ipsi Deo, sed per Ecclesiam et in Ecclesia IV 364 a — per consequens fit etiam Ecclesiae *ibid.* — fit in unitate ecclesiastica IV 534 4*

— Pro culpa hominis non decet nisi hominem satisfacere III 262 f. 2 — Pro homine non debet satisfacere nisi homo III 422 f. 4 — ad illud genus pertinet, in quo fuit transgressio III 262 b. 422 f. 4. 423 a — Iustitia ab illo genere requirit emendam, in quo reperit offensam III 262 b — non potuit, aut non decuit fieri per

aliam creaturam, quae non esset homo, nec si esset a Deo assumpta III 423 a

— Adam non poterat sufficienter Deo satisfacere II 785 b. 786 4* — Adam non poterat per satisfactionem recompensare damnum totius humanae naturae II 785 b — Nulla pura creatura potuit satisfacere pro toto humano genere nec de iniuria Deo illata nec de damno, quod Adam intulit corrumpendo totum genus humanum III 423 a — In satisfactione pro humano genere Deus quaerit recompensationem de genere humano, secundum quod fuisset, si non peccasset *ib.* 4*

— Adam non potuit pro se ipso satisfacere II 785 f. 4. IV 350 arg. 3 — non potuit posteris communicari ab Adam II 785 b. 786 2* — Adae non potuit posteris restituere iustitiam originalem II 786 3* — Misericordia divina pro modica satisfactione Adae non debuit toti humano generi donare offensam, sed quod decet decebat Deum supplere *ib.* 4* — Homo semiplene quantum ad damnum potest satisfacere pro suo actuali per usum gratiae gratum facientis, sed non pro originali, in quantum est corruptio naturae III 425 b sq. — Pro nullo peccato nec mortali nec originali potest purus homo gratia adiutus plene satisfacere quantum ad offensam et iniuriam *ib.* b — Nulla pura creatura potest satisfacere pro offensa et iniuria Deo illata III 422 f. 2. 423 2*. 425 f. 2, b — Nulla pura creatura potest recompensare Deo illatam iniuriam III 26 4*. 423 a, 3* — Satisfieri debet pro peccati gravitate secundum omnes conditiones aggravantes III 423 2*

— non potest fieri ab eo qui est debitor III 425 f. 4 — Satisfacere non potest qui habet debitum necessitatis III 395 d. 4 — Meritum perfectae placationis, qua Deus reconciliatus est toti humano generi, non potuit esse ab eo qui haberet debitum necessitatis III 396 d. 4 — Debitum mortis naturalis tollit meritum perfectae satisfactionis pro salute generis humani *ib.* d. 5 — Homo non potuit satisfacere pro peccato originali propter debitum mortis in toto genere humano IV 350 3*

— Pro peccato originali alicuius hominis non potest satisfacere nisi qui omnino a peccato originali mundus sit et habeat gratiam capitis in alios redundantem III 426 a — dicit debitum Deo ex reatu praevocationis, quod homo non potest solvere per se ipsum *ib.* 2* — Nullus potest pro originali alicuius satisfacere, nisi satisfaciatur pro culpa Adae et pro toto genere humano III 425 f. 5 — pro culpa originali praesupponitur collationi gratiae III 426 4* *Vide V. Peccatum 28-satisfactio.*

— innocentiam iustitiae originalis quantum ad naturam non restituit II 785 f. 2. 786 2*, 3* — Iustitia satisfactionis non directe opponitur iustitiae originali II 786 3* — respicit personam, non naturam *ib.* 2*, 3*

— oportuit, ut fieret a Deo et homine III 422 f. 4, 4. 423 a. 426 a — Satisfacere pro toto genere humano non potest

nisi Deus et homo III 434 arg. 4 — Nihil potuit pro peccato nostro satisfacere, nisi esset Deus III 445 f. 3 — Pro offensa infinita non potuit satisfacere, nisi qui esset infinite bonus II 785 b — non potest fieri per carnis Christi separationem a Divinitate III 439 a *Vide V. Christus 35.*

— Opportunum fuit, Filium Dei pati ad satisfaciendum II 785 f. 4 — Deus subvenit toti humano generi per passionem Christi IV 412 b

— Decens fuit, ut misericordia divina daret homini maiorem, qui pro eo satisfaceret III 421 a, 4*, 3*, 4* — Plus nos astringit ad amorem et laudem Dei, quod dedit Unigenitum suum pro nobis, quam si sine satisfactione condonasset nobis poenam et culpam *ib.* 4*

— Solus Filius pro nobis satisfecit III 408 arg. 2 — Ad satisfaciendum pro homine necessaria erat missio Filii in carnem III 26 4*

— Congruentissimus modus satisfaciendi fuit per mortem et passionem III 26 4*. 431 4* — a Christo facta est per veram passionem III 345 f. 4. 346 b — pro peccato nostro fuit per passionem et mortem Filii Dei III 445 f. 3 — Maxima aequitas fuit in exigendo pro satisfactionis pretio mortem Filii III 421 4* — Christus potuisset satisfacere alio modo quam per mortem, et fortassis modicum supplicium suffecisset III 431 4*

— Christus satisfaciendo fecit nobis de indebito debitum III 393 4* — Christus satisfaciens pro omni offensa omnibus impetravit gratiam, qua satisfaciunt Deo pro laesione III 426 a — Propter satisfactionem passionis Christi Deus dat gratiam poenitentialem, prius propter promissam, postea propter solutam *ib.* 4*

— Christi est infinita III 279 b. 280 3*. IV 351 b — Christus satisfecit pro omni offensa quantum ad sufficientiam III 279 b. 426 a — Christus magis fuit sufficiens ad satisfaciendum quam Adam ad corrumpendum II 764 2*

— Christi non extenditur ad parvulos decedentes in originali III 462 b — Christi se extendit ad illos qui membra eius efficiuntur per fidem, vel per Sacramentum fidei *ibid.* — Christi habet effectum in membris per fidem, vel per Sacramenta IV 351 a — Passio Christi non se extendit nisi ad eos qui membra eius fieri volunt IV 412 b — Christi credenda est III 552 d. 2 *Vide V. Christus 34, 35.*

— ex meritis Christi solvitur, cum misericordia supererogando pretium iustitiae satisfaciunt IV 478 5*

— Christi fuit exemplar et fundamentum nostrae satisfactionis IV 363 f. 4 — omnis etiam pro peccatis actualibus videtur fundata esse super satisfactionem passionis Christi per fidem IV 351 b — quaecumque habet complementum a passione Christi III 426 a. IV 351 a *Vide V. Christus 34* in fine.

SATUR — Homo satur non est idoneus ad spiritualia paragenda IV 486 4*

SATURNUS — supremus est inter planetas et velocissime movetur II 337 arg. 6 — est frigidissimus *ibid.*

SCALA — necessaria est ad ascendendum I 74 b arg. 2

SCANDALUM — est in proximum IV 825 d. 2 — est actus principalis, vel circumstantia adiuncta alii peccato *ibid.* — unum peccato non facit novum peccatum, sed novam addit circumstantiam aggravantem, quae tamen potest esse in specie accusanda *ibid.* — Ratione scandalii veniale potest alicui esse mortale III 849 a

— Propter vitandum scandalum non est faciendum contra veritatem vitae vel doctrinae IV 86 f. 1. 475 d. 4. 342 d. 4. 570 a — Propter scandalum in articulo necessitatis non est dimittendum idololatriam, sed cum protestatione sumendum IV 764 d. 8

SCHISMA — est contra mores vel vinculum caritatis IV 314 a

— Schismatici repelluntur ab eucharistia, in qua est vinculum caritatis IV 307 b — Schismatici extra Ecclesiam gratiam nec sibi nec aliis possunt impetrare IV 483 d. 3

SCIENTIA — proprie est in Deo I 695 arg. 4 — Cognitio Dei est summa et perfectissima I 685 arg. 4 — Dei est summa I 614 f. 5 — Nobilissimus modus cognitionis est Deo attribuendus I 600 arg. 3 — Deus cognoscit perfecte secundum totum I 629 f. 3. III 531 b — Deus totum cognoscit I 609 f. 2 — Deus totam rem plene cognoscit scientia comprehensionis III 534 b

— Deus est sua cognitio I 627 arg. 1. 685 arg. 1, 2 — Dei cognitio est idem quod Deus I 693 a — Dei cognitio comparatur ad Deum secundum rationem identitatis *ib.* b — In Deo idem est cognoscens et cognitum et ratio cognoscendi I 692 arg. 2 — Dei est sua essentia, et suum scire est suum esse I 692 f. 1. 694 f. 5. 739 arg. 2 — est ipse Deus I 614 d. 4 — Sapientia et cognitio idem est quod Deus, sed aliud connotat I 628 4*

— dicit essentiam absolutam I 615 d. 4 — quantum est de se, dicit qualitatem absolutam I 436 4* — in divinis, quantum est de se, semper dicitur *quid*, nisi trahatur *ibid.* — Omnis cognitio est communis tribus I 692 f. 4 — Pater et Filius simul vident omnia cognoscibilia creata et increata I 698 d. 2 — Unam personam scire aliam non dicit respectum personae ad personam, sed essentiale, concomitante respectu *ib.* d. 4

— Deus essentiam suam comprehendit et novit perfecte I 768 arg. 3

— Deus se et omnia uno aspectu et eodem cognoscit I 485 b — Deus una cognitione et eodem modo per respectum ad cognoscentem cognoscit se et alia I 693 a — alio modo comparatur ad se et alia per respectum ad cognitum, sed non alio modo est *ib.* b — In cognitione sui et aliorum in Deo non est variatio I 692 f. 3 — Cum Deus intelligit se et alia, cognoscit se ut aliorum principium I 485 b

— Deus cognoscit alia a se I 686 a — consideratur in Deo in comparatione ad creaturas I 49 a sq. — dicit respectum ad creaturam I 614 d. 1

— Deus cognoscit omnia simul et uno aspectu I 613 f. 1, 2°. 684 a. 694 b. 695 f. 4. 708 1° — Deus non cognoscit per collationem, sed simplici aspectu I 601 a — Omnis cognitio Dei est a priori I 629 f. 2

— Dei cognitio est omnino simplex, omnino praesens I 738 4° — Deus secundum modum cognitionis a parte sui omnia cognoscit per modum simplicitatis et praesentialitatis *ibid.*

— Circa actum cognitionis Dei semper est praesentialitas, et nulla successio cognitionis I 616 d. 6 — In cognitione Dei non est successio I 694 b — Deus non potest cognoscere successive I 691 arg. 3 — In cognitione Dei non potest attendi gradus et ordo ratione connotati III 702 4° — Deus cognoscit omnia nobilissime I 695 f. 3 — In Deo nulla cadit cognitio per accidens a parte sua I 628 3° — Deus nihil obliviscitur I 694 b. 740 a

— Deus cognoscit omnia praesenter, non ratione cognitorum, sed cognoscentis, in quantum habet omnium ideas praesentes et simul et super omnes simul et praesenter se convertit ratione simplicitatis et infinitatis suae I 696 a sq. — Deus scit omnia praesenter, sed non necessario *ib.* 4° — Deus cognoscit opposita simul ex parte sua, tamen scit, unum alteri posse succedere *ib.* 4° — Deus unica cognitione cognoscit hoc et eius oppositum I 708 b — Deus non scit simul duo contradictorie opposita I 739 f. 4 — Deus potest scire opposita sine innovatione scientiae I 777 d. 4

— Deus iudicat, aliquid esse futurum, sed non futurum sibi, sed praesens I 696 b, 1° — In cognitione Dei a parte sui non est praeteritum nec futurum I 738 4° — Deus a parte cogniti omnino cognoscit, rem esse, sicut est *ibid.* — Deus actu cognoscit praesentia, praeterita et futura I 616 d. 6

— Deus cognoscit res, antequam fiant I 621 a — Dei est aeterna I 599 b — Dei est ante omnem creaturam I 681 d. 2 — Deus nihil cognoscit nisi ab aeterno I 685 arg. 3 *Vide V. Deus 44 et V. Praescientia.* — Actus aeternus divinae cognitionis non potest cogitari non fuisse, sed ad aliquid ordinatus non fuisse, quin ponatur successio et mutatio in cognitione nec in ordine ex parte cognoscentis nec ex parte cogniti I 709 a

— Cognitio et modus cognoscendi est aeternus I 692 f. 4 — Modus divinae cognitionis est ei coaeternus I 737 arg. 3

— Dei est immutabilis I 694 f. 3, 5 — ex parte actus sciendi Dei est immutabilis *ib.* b — Quaecumque scit Deus, scit immutabiliter I 739 arg. 2 — Deus scit immutabiliter rerum mutabilitatem et mutationes I 694 b — Deus cognoscit mutabilia immutabiliter I 693 f. 1. 737 arg. 4

— In cognitione Dei non potest cadere transmutatio I 695 f. 4 — Actus divinae cognitionis est immutabilis et necessarius *ib.* 4° — divina potest esse immutabilis, quia a scibili non dependet *ib.* 3° — Potest esse mutatio circa scibile, nulla mutatione existente in divina scientia I 694 b

— Deus non potest incipere aliquid scire, id est alicuius cognitionem habere, sed incipit nosse, aliquid esse verum, cum illud incipit esse I 698 d. 4 — Deus quidquid scit semper scit, ut scire dicit nudum intelligere I 739 b — Deus desinit scire enuntiabile, cum de vero fit falsum I 740 a sq. 791 a sq. — Prout scire connotat veritatem circa enuntiabile, Deus modo non scit aliquid, quod scivit, nulla facta mutatione in Dei scientia, sed solum in connotato I 741 a, 2° — Deus non desinit scire rem, cum desinit praescire I 742 d. 4

— Deus cognoscit materialia immaterialiter I 693 f. 1. 737 arg. 4

— Deus in uno multa cognoscit I 696 3°. 737 arg. 4 — Deus cognoscit composita per modum simplicem I 737 arg. 1 — Deus multa intelligit uno et ita simplici modo *ib.* b — Intellectus Dei non est magis simplex intelligendo unum quam multa *ibid.* — Deus scit uniformiter multa I 693 f. 4 — In Deo cognoscente plura non est distinctio I 607 4°, f. 4

— Deus omnia cognoscit per unum secundum rem I 605 f. 2, b sq., 2° — Deus uno et eodem cognoscit omnia quantum ad id, per quod cognoscitur, et quantum ad actum divinae cognitionis I 708 b — quantum ad modum cognoscendi, qui est in ipsa, est una et simplex, sed in comparatione ad obiectum cognitum distincte cognoscit I 607 4° — In divino intellectu non est multitudo reflexionum, cum Deus sit suum intelligere II 40 a

— Deus se ipso et non alio cognoscit se et alia I 692 f. 2. 693 a — Deus omnia cognoscit se ipso I 628 3° — Deus cognoscit aliud a se per se ipsum, quia est actus respectu cognoscibilis et dat cognoscibili perfectionem I 686 a — Deus non cognoscit per aliud a se, quia non potest habere perfectionem aliunde nec additionem nec transmutationem I 685 arg. 1, 2. 686 a — Deus per idem cognoscit se et creaturam, quia veritas eius est similitudo creaturae I 693 3° — Deus sciendo se scit alia, quia actus divinae scientiae non deflectitur extra Deum I 812 d. 2

— Deus cognoscendo se est causa exemplaris, qua cognoscit non tantum futura, sed etiam possibilia I 802 3° — Deus videndo suam veritatem, quia est ratio omnium, omnia cognoscit I 800 arg. 3 — Deus cognoscit rem omnino per se ipsum ut causam et exemplar II 119 a — Aliquid cognoscitur a Deo vel in Deo, quia Deus est ratio cognoscendi illud I 628 2°

— Divina veritas est similitudo expressiva ex hoc, quod facit cognoscere I 601 b — Deus summe omnia cognoscit per similitudines expressas ab ipsa veritate *ib.*

2° — Similitudo cogniti in Deo est ratio expressiva cognoscendi I 610 a — Ratio cognoscendi Deo est similitudo, quae est ipsa divina veritas I 605 b sq. — In Deo ratio cognoscendi est ipsa veritas, et cognitum est similitudo veritatis I 601 b. 602 3° — Deus non cognoscit similitudine causata a veritate rei extra, sed per similitudinem, quae est ipsa veritas expressiva cogniti I 602 3°. 606 2° — Similitudo extra genus *vide V. Idea.*

— Ratio cognoscendi in Deo est ipsa intelligentia I 624 4° — Deus cognoscit alia a se per ideam, se autem non per ideam I 692 arg. 1. 693 b

— Deus cognoscit res per ideas I 601 a, 1° — Dei cognitio comparatur ad creaturam secundum rationem diversitatis et causalitatis et ideo secundum rationem ideandi I 693 b — Deus per ideas habet perfectiorem cognitionem, quam quae esset per essentias rerum I 602 3°

— Deus cognoscit esse, quod habet res in proprio genere, sed non alio modo cognoscendi a cognitione in Verbo I 680 d. 1 — Deus res non aliter cognoscit, ut sunt in causa, et ut sunt in proprio genere, sed res aliter se habent quantum ad esse rei cognitae *ibid.* — Deus res per existentiam in exemplari omnino cognoscit ab aeterno, sicut futura est in proprio genere, nec aliter cognoscit, cum facta est I 686 3°

— Secundum quosdam Deus non cognoscit secundum rationem ideae, sed causae, in quantum cognoscit suam virtutem producendi omnia I 601 a — Deus non cognoscit omnia solum secundum rationem causae *ibid.* — Ratio producendi Deo non est ratio cognoscendi *ibid.*

— Scientiae rerum et ipsae res cognitae sunt in Deo immutabiliter I 694 f. 4 — In divina scientia sunt scibilia I 698 d. 2 *Vide V. Deus 51.*

— Deus non potest cognoscere aliquid extra se per aliquid conceptum ab extra nec per aspectum deflexum ad extra, sed quia aliud habet ortum ab intra, et ita quod est extra Deus cognoscit per omnino intrinsecum, scilicet per exemplar, quod est idem quod ipse I 686 2° — Deus cognoscit non aspiciendo ad extra, sed legendo in libro suae praescientiae I 739 arg. 3 — Deus non aspiciat ad aliquid aliud a se, sed unumquodque praevidit in se III 246 a

— Deus nihil recipit a re extra I 680 d. 4 — Dei cognitio non deflectitur supra rem, egrediendo extra se *ibid.* — In cognitione Dei non est receptio I 694 b — Cognitio divina non se habet per modum possibilis respectu cogniti I 606 2° — Dei cognitio non est indigena exteriori I 685 arg. 2 — Divina cognitio non perficitur a scibili I 689 arg. 4

— Dei cognitio non dependet a rebus I 686 2°. 689 3°. 693 a. 694 b. 707 1°. II 138 a — Divina cognitio non pendet a re, sed Deus omnia novit secundum modum suae veritatis II 195 a — Cognitio divina non pendet ex veritate rei I 739 arg. 4

— Cognitione Dei accipit rationem essendi quantum ad rem et modum a parte cognoscentis, non a parte cogniti I 693 a, b, 4* — Deus non cognoscit secundum exigentiam rei, sed secundum exigentiam luminis et claritatis aeternae I 707 4* — Cognitione creaturae non est minus nobilis quam sui, quia non causatur a cognito I 693 4* — Cognitione divina non habet certitudinem a re, quia ab ipsa nec causatur nec oritur I 678 b

— divina est certa I 694 f. 6 — divina est certa et infallibilis I 711 f. 4 — Deus certitudinaliter omnia cognoscit, tam necessaria quam contingencia II 437 b — In actu divinae cognitionis est certitudo de re contingenti I 679 a, b — Divina cognitio potest esse certa de re contingenti I 689 3* — Deus certissime cognoscit contingencia, ut necessaria II 495 a — Deus solus in se ipso certitudinaliter cognoscit futura contingencia II 419 b, 494 b

— In Deo est cognitio approbationis, visionis et intelligentiae I 694 a — In Deo dicitur esse scientia visionis et scientia intelligentiae III 315 b — Triplex est Dei cognitio non quantum ad diversitatem cognitionum, sed connotatorum I 691 a

— Dei cognitio, cum significatur per modum simplicis notitiae, connotat solum eventum I 681 d. 3 — simplicis notitiae habet rationem cognoscendi a summa Veritate, et hac Deus cognoscit omnia I 689 b — In Deo est notitia approbationis, vel simplicis notitiae *ib.* a

— visionis est eorum quorum ab aeterno fuit praevisionis, quae vel sunt, vel fuerunt, vel erunt I 691 a, 698 d. 3 — visionis est respectu omnium eorum quae Deus facere disposuit, scientia intelligentiae est respectu omnium eorum quae facere potest III 345 b

— importat intelligere simpliciter, vel cum assensu circa rei veritatem I 739 b — Scire, ut dicit habere cognitionem de aliquo, non connotat actualem existentiam cogniti I 695 4*, 698 d. 4 — ut dicit cognitionem de re, non ponit existentiam rei in proprio genere; ut dicit scire, rem esse, ponit rem I 616 d. 5 — intelligentiae nullius connotat existentiam I 698 d. 3 — Scire, prout reflectitur in se, dicit habere cognitionem de aliquo, quod non connotat a parte sciti actualem veritatem nec praesentiam I 739 b — Scire, secundum quod transit in actum extra, connotat veritatem in obiecto *ibid.* — Scire, ut dicit nosse, aliquid esse verum, connotat illud esse, et hoc tunc primo scitur esse verum, quando incipit esse I 698 d. 4

— Dei esset, si nihil futurum esset I 599 b, 690 arg. 2 — de re eadem esset, si nulla fuissent futura I 616 d. 5 — qua Deus scit, res esse, non esset respectu eiusdem et respectu tot, respectu quot modo est, si alia fuissent futura *ibid.*

— manet, re ipsa non manente I 615 d. 4 — In divina cognitione, cum ponitur aliud cognoscere quam cognoscit, non est differentia in se, sed solum in connotato I 709 b

— Deum aliquid cognoscere non ponit respectum in Deo actu, sed ex parte rei cognitae in habitu I 703 1*. 708 b — Cognitioni Dei non respondet passio secundum rem differens, sed ipsum cognosci, quod est aliud ab actu secundum modum I 703 2*

— Notitia approbationis addit a parte nostri intellectus et a parte connotati I 631 d. 3 — Notitia approbationis connotat complacentiam voluntatis *ibid.* 689 a — approbationis est solum de eis, ad quae se extendit beneplacitum voluntatis I 691 a — Notitia simplex et notitia beneplaciti in Deo una tantum cognitio est, sed dupliciter significatur I 681 d. 3

— non dicit causam I 671 b, 705 a — quae dicit simplicem notitiam, non causat I 673 b — Notitia simplex non significatur per modum causae I 681 d. 3 — abstrahit a ratione causae I 801 a — non est ratio causandi I 803 f. 3 — Cognoscere Dei non connotat effectum I 681 d. 3, III 702 4*

— Secundum sapientiam est in Deo ratio causalitatis I 599 a — Secundum scientiam attenditur ratio causae in divina natura I 614 d. 4 — divina aliquo modo respectu futurorum est causa I 670 a — In omni cognitione Dei est causalitas *ib.* 4* — Sapientia est vere causa rerum cum potentia et voluntate I 804 a — approbationis, in quantum ex modo significandi connotat effectum, dicitur esse causa eorum quae praescit I 681 d. 3

— Scientiae attribuitur causalitas ut disponenti I 705 a — Scientiae appropriatur ordo dispositionis rerum in universo *ib.* 4*

— abstrahit a ratione actualitatis I 801 a — est ratio operandi in habitu I 775 a — habet rationem causae habitualis, non tamen actualis nisi per voluntatem I 801 a, 805 2*

— Dei de productione creaturae est necessaria I 486 2*

— Dei est una, sed sortitur plura nomina I 599 b — Cognitione divina considerata in se dicitur scientia, vel sapientia, in comparatione ad res dicitur praescientia, providentia, dispositio, praedestinatio et reprobatio I 614 d. 3

— divina disponit, quia vult I 805 2* — Sapientia in Deo unum est cum potentia et voluntate I 804 a — in Deo potest accipi generaliter, ut complectitur scientiam cum voluntate I 705 2*

— prior est secundum rationem intelligendi quam potentia I 614 d. 2 — Scire respectu eiusdem effectus sequitur posse *ibid.* — praesupponit potentiam respectu actus interioris III 324 2*

— In Deo voluntas non praecedit cognitionem I 685 f. 5 — antecedit voluntatem secundum rationem intelligendi I 803 arg. 2

— Sapientia Dei quantum ad actum et quantum ad effectum se extendit ad eadem, ad quae potentia et voluntas I 802 b — Dei in se non excedit potentiam nec in comparatione ad obiecta quantum

ad numerum I 766 1* — quantum ad obiectum est in plus quam potentia et voluntas I 802 b — amplioris extensionis est quam potentia III 323 arg. 3 — Omnis scientia est plurimum quam omnipotentia III 324 3*

— Deus cognoscit multa II 39 f. 2 — Deus, quia maximae sapientiae, multa novit II 40 b — Divina intelligentia perfectissima non tantum cognoscit aliqua, sed omne, quod potest cognosci I 686 5* — Deus potest cognoscere omne cognoscibile I 685 f. 5 — Deus cognoscit omnia, quia est substantia simplicissima et spiritualissima I 688 f. 5 — Deus cognoscit omnia, quia perfecta veritas est ratio cognoscendi I 686 6* — Deus cognoscit omnia propter infinitatem et immensitatem veritatis, quae non patitur, aliquid latere Deum I 690 4* — divina est respectu omnium I 809 1* — Deus cognoscit omne verum I 800 arg. 2 — divina est respectu omnis veri, quia nihil latet Deum I 672 4* — Deus novit omnia, quia omnia cognoscibilia sunt subiecta divinae cognitionis I 812 d. 2 — Deus est omnino actus respectu omnium entium et verorum II 496 4* — Dei cognitio non est limitata et arcata I 688 f. 8 — In Deo non est cognitio arcata et deficiens I 685 f. 5 — Deo nihil est incognitum I 688 f. 7, 3 — Deus scit omnia, quaecumque scit alius sciens I 748 f. 2 — Deus scit omne, quod scit homo I 800 f. 2

— Deus scit omne scibile simpliciter I 801 a — est respectu omnis rei, in qua salvatur ratio scientiae *ib.* b — est respectu omnium futurorum et praesentium et praeteritorum, bonorum et malorum, quia ibi salvatur ratio scientiae et nobilitatis *ibid.* — Deus actualiter cognoscit omne, quod est verum et quod potest esse *ib.* 2* — Divina visio respicit veritatem I 739 f. 2 — Deus sciendo omne verum dicitur omnisciens I 802 2*

— Deus cognoscit infinita I 614 f. 3, 612 a, III 313 arg. 2, 314 b — se extendit ad infinita I 775 a — Cognitione intelligentiae Deus cognoscit infinita I 691 a, 698 d. 3, III 315 b — est infinitorum secundum numerum et secundum formam sive speciem I 766 1*

— Deus non potest plura scire I 800 f. 4, 801 a — Cognitione intelligentiae non potest esse plurimum I 691 a, 4* — Nec ipse Deus nec alius potest cogitare plus quam Deus cognoscit I 614 f. 5

— Cognitione intelligentiae Deus cognoscit omne possibile sibi et aliis I 691 a — Dei est respectu possibilium, non tantum Deo, sed etiam aliis I 801 a

— Deus cognoscit omne, quod potest facere I 614 f. 4, 612 2*, 3*, 695 4*, 698 d. 3, III 314 b — est respectu omnium, quae fiunt I 824 3* — In Deo est omnium cognitio, quae producit I 685 f. 3 — Deus cognoscit omnem creaturam ut perfectus artifex I 688 f. 6 — Opus non potest latere sapientissimum opificem I 686 a

— Deus multa cognoscit, quae nunquam faciet I 485 b, 631 d. 2, 669

SCI

arg. 2. 695 4°. 698 d. 3 — Dei est respectu bonorum et malorum, faciendorum et non faciendorum I 614 d. 2

— Deus aliqua cognoscit, quae ab ipso non sunt I 601 a. 631 d. 2. 681 d. 3

— Duobus oppositis propositis, necesse est, alterum esse a Deo scitum I 823 arg. 3 — Deus cognoscit aliud a se, quod potest I 685 f. 6

— Deus cognoscit universale et singularia I 609 f. 2. 610 a — Deus simplici aspectu cognoscit singularia ut diversa secundum proprias differentias et proprietates I 610 2° — non est omnino in universali nec omnino in particulari, sed simul habet amplitudinem et distinctionem I 606 3° — Intellectus divinus cognoscit singularia, quia non est coniunctus materiali I 689 2°

— Deus cognoscit, res esse, sicut sunt I 737 b — Prima veritas iudicat de unoquoque, sicut est I 768 arg. 3 — Deus non tantum cognoscit res quantum ad esse simpliciter, sed etiam quantum ad esse tale vel tale I 737 f. 2 — Deus non tantum intelligit in se rem ipsam, sed etiam in ordine ad aliam, cui unitur *ib.* f. 3 — Deus cognoscit, res existere per modum complexionis sive compositionis *ib.* b

— Deus non cognoscit res per modum complexionis, qui cadat circa intellectum divinum, sed circa res in se, vel ut expressas per intellectum nostrum I 737 b — Intellectus divinus cognoscit complexionem non circa se, sed circa nostrum intelligere I 738 2° — Deus cognoscit res non tantum, ut sunt, sed etiam ut intellectus noster exprimit I 737 b — Deus intelligit nostrum intelligere et nostrum dicere *ib.* f. 4, b — Intellectus divinus est causa complexionis, cooperando cum intellectu nostro *ib.* 2°

— Deus de omni enuntiatione habet perfectam cognitionem, quin connotet actualem veritatem I 739 b — Deus de omni, quod est et quod potest esse, et de omni enuntiabili habet cognitionem simplicis intelligentiae *ibid.* — Simplex notitia comparatur ad ea quae nullo modo sunt a Deo I 681 d. 3

— Scientia intelligentiae Deus scit omnia, quae possunt fieri, sed non scientia visionis I 691 1° — Deus cognoscit omnem bonitatem et malitiam ut perfectus iudex et remunerator I 688 f. 6 — Deus cognoscit occultas cogitationes *ib.* f. 4

— est etiam respectu malorum I 627 arg. 4. 669 arg. 3. 765 arg. 2. 774 arg. 4. 802 b — In Deo non cadit cognitio per privationem I 627 arg. 4

— Deus uno et eodem cognoscit bonum et malum sibi oppositum I 628 a — Deus bonum cognoscit per se et per suam similitudinem *ibid.*, 3° — Deus non cognoscit malum per ideam sui, sed boni, cuius est privatio, et malum dicitur cognosci per accidens et per privationem *ib.* a, 3° — Deus cognoscit malum per privationem, quae est in cognito, non in cognoscente *ib.* 4° — Deus cognoscit mala ut summa veritas I 627 b — Deus co-

gnoscit mala per rectitudinem *ibid.* 689 5° *Vide V. Malum-cognosci.*

— Deus scit malum per modum speculationis I 131 d. 4 — Deus cognoscit mala notitia simplici I 689 b — Notitia approbationis non extenditur ad mala et malos *ib.* a — Deus dicitur nescire mala et malos, notitia approbationis *ib.* b

— approbationis est solummodo de his quae sunt et bona sunt I 691 a — approbationis extenditur tantum ad bona et bonos I 689 b — Notitia approbationis Deus cognoscit omne bonum I 631 d. 3 — cum significatur per modum approbationis, connotat effectum et bonitatem I 681 d. 3

— Omnis cognitio creaturae est a primo cognoscente, et per ipsum omnia cognoscuntur, et sine ipso nihil I 685 f. 4 — Veritas aeterna effective omnia facit scire, quaecumque sciuntur I 301 arg. 2 — Omnia cognoscuntur sapientia aeterna causaliter, quia facit cetera cognosci III 297 1° *Vide V. Intelligere.*

— a re ipsa generatur in cognoscente II 494 f. 3 — causata aliquo modo causatur ex rebus extra II 655 5° — Veritas nostrae cognitionis et assertionis causatur et dependet a re I 678 b — Intellectus indiget iuvare a cognoscibili ad hoc, ut fiat in actu II 496 4° — causata pendet a scibili I 693 a. 694 b

— Scibile non se habet in comparatione ad scientem creatum per modum possibilis, sed potius per modum actualis et motivi II 194 f. 2 — Scitum non causatur a scientia I 750 4° — acquisita secundum causas et rationes inferiores pendet ab ipso cognoscibili secundum existentiam in proprio genere III 509 2° — Futurum contingens non potest facere certam cognitionem de se II 196 4° *Vide V. Contingentia et V. Praescientia.*

— Potest esse mutatio circa scientiam per oblivionem et errorem et successivam considerationem, nulla facta mutatione in scibili I 694 b — Cognitio dependens a cognoscibili variatur secundum eius existentiam I 693 a

— est innata, aut acquisita, aut infusa IV 479 f. 4 — acquisita est secundum rationem I 11 5° — Acquirere scientiam est imperfectionis I 226 4° — Cognitio causarum creaturarum est utilis, ut aliquo modo semiplene veniamus in cognitionem causae supremae I 807 4° — Temporalia manuducunt ad aeterna, quamdiu sumus in via III 788 d. 2

— est lux spiritualis II 320 b — est bonum gratiae perficiens intellectum I 596 d. 6

— non est in genere virtutis III 470 arg. 4 — est habitus differens a virtute I 6 arg. 5 — quae est in verum, est habitus differens a virtute, quia differt ratio movendi III 593 5°

— potest acquiri sine gratia gratum faciente non solum in his quae subsunt naturae, sed etiam in his quae sunt supra naturam II 675 arg. 3 — per infusionem non datur malis IV 479 f. 4

SCI

— non repugnat iniquitati IV 502 b

— Doctrina, quae convenit cum virtute in obiecto, est, ut boni flamus I 42 f. 2 — practica sive moralis est, ut boni flamus I 43 a, 2°, 3°

— omnis de genere bonorum est II 810 f. 3 — Omnia scire simpliciter melius et nobilius est I 689 1° — Scitum non diminuit de ratione scientiae I 749 1° — Scire malum est de perfectione scientiae I 690 5° — Scire malum scire est et nobilitatis est I 801 b — Scire malum per modum practicum malum est I 431 d. 4

— Homo aliquando bene scit aliquid, et tamen affectio adeo dominatur, ut ad aestimandum oppositum pertrahat II 998 d. 3

— est magis certa quam fides III 471 1° — respectu illorum quorum est fides, non ita certa est sicut fides III 481 b. 482 2° — respectu proprii cognoscibilis habet minorem certitudinem adhaesionis quam fides, sed potest habere maiorem certitudinem speculationis III 481 b sq., 2° *Vide V. Fides 12.*

— valde parum attingit cognitionem divinorum, nisi fidei innitatur III 524 4° — manuductione ratiocinationis circa divina non facit certitudinem et evidentiam omnino claram III 523 a — quae habetur per rationem manuductivam, non excludit omnem latentiam III 524 2° — acquisita habet minus de ratione veritatis et luminis quam fides III 685 arg. 4

— ex manuductione ratiocinationis non excludit illuminationem fidei, sed potest se cum ea simul in eodem et respectu eiusdem compati III 523 a — Per scientiam aliquis potest assentire eidem quod creditur, propter rationem tanquam non principaliter moventem *ib.* 4° — per fidem non expellitur, sed magis perficitur III 524 4° — Idem potest esse scitum et creditum IV 570 3° — apertae comprehensionis in patria non stat cum fide III 522 b *Vide V. Fides 11.*

— est apertae comprehensionis in patria, vel est a manuductione ratiocinationis III 522 b — opposita fidei potest dici aperta et certa visio Dei in patria III 481 b

— Gloria compatitur secum scientiam, qua cognoscuntur res in proprio genere III 686 f. 3. 687 3° — Habitus scientiae in gloria non tollitur, quia non repugnat perfectioni visionis III 686 b sq. — ut perfectio intelligentiae competit etiam statui patriae III 687 2° — Habitus scientiae facit ad animae decorem et pulcritudinem III 686 b — non est bonum transitorium *ib.* f. 5

— manet quantum ad habitum secundum statum magis perfectum III 687 a — in gloria manet quantum ad actum secundum simplicem aspectum *ibid.* — Non destruitur scientiae habitus, sed sciendi modus *ib.* 4°, 6° — non cessabit in patria quantum ad habitum, sed quantum ad modum per collationem et decursum III 727 4° — Usus scientiae in gloria non

tollitur omnino, sed mutatur propter annexam imperfectionem, modus autem simpliciter destruitur III 687 a — destruetur quantum ad modum docendi et considerandi, sed non quantum ad cognitum et rationem cognoscendi I 25 d. 8

— In statu innocentiae habitus scientiae praecessisset usum III 322 3*

— omnes famulantur theologiae II 97 b. 485 b. III 526 a

— Scientiae plenitudo est in Angelis a sua conditione II 162 4* — Penes scientiam divinam attenditur suprema hierarchia II 240 a sq. — apparet in Cherubim IV 481 a

— respondet Filio II 238 a. IV 481 a

— quaedam est per modum praxis et experientiae, essentialis cuilibet virtuti, quaedam per modum cuiusdam directionis, quae competit specialiter prudentiae et fidei IV 481 4* — Scire, quid sit agendum, est prudentiae III 720 a

— superiorum est sapientia II 248 arg. 7 — non est nobilior prudentia III 727 4*

— acquisita et fundata super principia fidei consistit in intellectu inclinato ab affectu per fidem saltem informem III 776 b — prudentiae fundata super principia iuris naturalis est in intellectu, in quantum inclinatur affectum ad operationem *ibid.*

— Scire, quod non est coniunctum operationi, parum aut nihil prodest ad virtutem III 775 f. 2 — prout est a caritate divisa, inflat, prout est caritati coniuncta, est via ad rectitudinem et aedificationem et humilitatem III 337 4*

— Ubi non est sciendi necessitas, non est vis faciendi II 799 d. 3 — Appetere scire plus quam oportet, est quaedam avaritia II 517 a. 519 a — Appetere scire occulta est inordinatio rationalis II 517 a

— Omnes tenentur ea scire, sine quibus salvari non possunt II 523 f. 4 — Cognitio fidei et prudentiae est necessaria ad salutem in adulto II 524 a *Vide V. Cognitio* in principio et *V. Ignorantia*. — Scire necessaria est praeceptum affirmativum, nec obligat pro semper II 525 5*

— Scientiam mandatorum Dei plurimi aspernantur voluntate electiva II 528 d. 3 *Vide V. Homo 15.*

— cum divina voluntate facit obligationem I 859 b — non inducit novam culpam sive tentionem, sed solum aggravat peccatum I 857 arg. 3 — aggravat culpam II 525 f. 2 — in peccato ex industria concomitatur malitiam II 528 d. 2 *Vide V. Peccatum 24.*

— est annexa ordini hierarchico IV 617 5* — in ordine non datur IV 478 f. 2. 479 f. 4, b — ut habitus non est clavis IV 479 b, 4* — requiritur ad exercitium auctoritatis ut dispositio materialis *ib.* b, 4* — facit ad bene esse clavis *ib.* b, 3* — est sicut anticlavis, quae dirigit iudicium IV 481 3* — est ad discernendum IV 480 f. 2 *Vide V. Sacerdos.*

— Donum scientiae expedit rationalem in cognoscendis III 745 b — elevat ad ea quae credita sunt, intelligendum I 44 5*

— fundatur super principia fidei III 776 b. 777 3*. 786 a — donum est in intellectu inclinato per fidem et inclinante affectum ad operationem III 776 b

— simul potest stare cum fide III 520 f. 3

— expedit fidem circa temporalia III 744 b — versatur circa temporalia III 219 f. 3. 479 arg. 3. 787 d. 2 — est cognitio creatorum III 774 a — negotiatur circa creaturas secundum rationes creatas III 778 1*. 779 2*. 788 d. 4 — negotiatur circa temporalia secundum rationes temporales III 480 3* — negotiatur de temporalibus secundum rationes temporales, secundum quas dirigitur et in actibus suis regulatur III 595 4*

— spectat ad actionem III 775 f. 1 — Actus doni scientiae proprius est dirigere ad agenda secundum regulam fidei, secundum quod dicitur lex gratiae ad exemplar Iesu Christi III 776 b, 4* — dirigit per principia fidei et iuris divini ad ea quae sunt sancta, et modo altiori quam prudentia III 777 3* — expedit ad bonum, quod est necessitatis, per modum regulantis III 745 b. 746 a

— respondet virtuti prudentiae III 744 b — est contra ignorantiam III 745 a, b — secundum aliquos est contra iram, quae mentem perturbat *ib.* a

— dirigit in conversatione secundum exemplar Christi III 786 a — Conversari in medio nationis pravae secundum actiones exteriores non est actus scientiae ut exsequentis, sed ut dirigentis III 776 f. 5, a. 788 d. 3 — Doni scientiae in statu viae est conversari in medio nationis pravae III 751 6* — Usus doni scientiae in patria erit ad sciendum et discernendum, quomodo unusquisque debeat ad alterum se habere concordando cum bonis *ibid.* — Scientiae est abstinere a malis, docendo praecavere exteriora pericula et occasiones III 788 d. 3

— Ad scientiam ex consequenti pertinet nosse ea quae sunt fidei, tanquam fundamentum suae directionis, et nosse humanitatem Christi tanquam exemplar sui regiminis III 776 b. 777 2*, b. 786 a — Ad donum scientiae spectat intelligentia sacrae Scripturae non principaliter, sed quodam modo antecederet et praesuppositiva III 777 4*

— Actus doni scientiae ad principalem ordinatus est fidem gignere et roborare III 776 a, 4* — confert ad fidei promotionem sive in alio quantum ad inchoationem, sive in se quantum ad profectum III 787 d. 2 — valet ad fidei introductionem et introductionem profectionem et profectionem defensionem et defensionem confirmationem III 788 d. 2 — generat fidem in alio non effective, sed tantum dispositive *ibid.* — non est generaliter principium fidei generandae, sed particulariter in praedicando respectu alterius audientis III 741 4*

— Donum scientiae est directivum pietatis III 745 b. 746 a. 786 a — comparatur ad pietatem sicut dirigens circa opera

misericordiae III 775 f. 4 — praepositur pietati ordine dignitatis, sicut regens praepositur exsequenti III 749 3*

— multum prodest ad meritum III 775 f. 2 — est ordinata non solum ad propriam utilitatem, sed etiam ad alienam III 755 1* — est ad Spiritus sancti manifestationem *ibid.*

— habet ortum a dono gratiae III 776 b — est gratuita, non mortua III 775 f. 3 — est a Spiritu sancto et aliquando cum Spiritu sancto, aliquando sine Spiritu sancto III 755 1* — aliquando in bonis, aliquando in malis reperitur *ibid.* — minus est desideranda quam caritas III 892 6*

— non est in omnibus fidelibus quantum ad usum III 795 b. 796 4*

SCIRE — praexigitur in causa ad effectum I 614 d. 1 — necessarium est ad productionem operis II 595 arg. 3

— Actus scientiae ut scire est per modum habitus I 801 a — est actus ut habitus, qui significatur ut perfectio potentiae I 686 5*

SCRIBERE — Potestas scribendi resultat ex concursu virtutis manus et oculi II 599 a. 606 4* — Possibilitas scribendi principalis dicitur esse in manu II 606 4*

— Scriptor dicitur qui scribit aliena, nihil addendo vel mutando I 14 b

SCRIPTURA — edita est ab ipsa Veritate increata et a Spiritu sancto III 513 4* — edita fuit ex inspiratione Spiritus sancti II 297 b. IV 642 b — divinitus et per Spiritum sanctum revelata est II 548 d. 3 — Spiritus sanctus scriptores illustravit II 390 d. 3 — Evangelistae non sunt auctores principales, sed administratores plenarii quantum ad verba et intellectum IV 55 1*

— Finis totalis Scripturae sacrae est, ut flamus boni et beati I 12 f. 3 — data est ad instruendum hominem in cognitione fidei et morum II 548 d. 3 — tradita est homini lapso et documenta tradit, per quae perducatur ad patriam, secundum quod competit statui praesentis II 747 6*

— principaliter intendit agere de operibus reparationis hominis II 313 2* — explicat productionem rerum, secundum quod sentit fides sana II 549 d. 3 — non determinat rerum speciales naturas *ibid.*

— Liber sacrae Scripturae est super librum mundanae creaturae I 76 f. 3 — dici potest solum Dei propter sui eminentiam IV 1053 b

— Certitudo auctoritatis sacrae Scripturae excedit omnem certitudinem rationis I 44 4* — Magis standum est sententiae sacrae Scripturae quam omni persuasioni humanae II 295 f. 1 — Securius et magis meritorium est rationem omnino Scripturae supponere, quam ipsam aliquo modo distrahere II 296 b

— Aliquis per fidei virtutem innititur sacrae Scripturae, quia credit, eam a Spiritu sancto fuisse inspiratam et editam III 491 2* — De veritate sacrae Scripturae certificamur per fidem, qua scimus, eius auctores a Spiritu sancto illuminatos fuisse III 505 d. 5

SCR

— Per Scripturam probatur, aliquid esse verum, et probatur, verum esse quod auctoritate Ecclesiae docetur IV 853 4* — fidei suffragatur I 391 a

— Spiritus sanctus et ipse Christus, auctores sacrae Scripturae, in nullo falsum dixerunt nec in aliquo possunt reprehendi III 482 4* — non dicit nisi verum et catholicum III 409 arg. 4 — non dicit nisi verum nec frequentat nisi proprium I 415 f. 4 — proponit multa, quae sunt vera, quia transumtive dicuntur III 844 2*

— Spiritus sanctus non est sibi contrarius II 389 d. 3

— Qui contradicit sacrae Scripturae contradicit ipsi summae Veritati III 513 4*

— Qui contradicit Scripturae sacrae haereticus est iudicandus I 478 a — Cui contradicit Scriptura, quantumcumque ratio dicit, non est dicendum I 417 d. 3

— Auctoritas sacrae Scripturae est auctoritas Spiritus sancti et supra rationem IV 889 b

— est de credibili ut credibili I 11 4* — Credibile pertinet ad doctrinam sacrae Scripturae, secundum quod super rationem veritatis addit rationem auctoritatis I 8 5*

— Omne, quod in sacra Scriptura continetur, pertinet ad obiectum fidei, quia consequitur ad eius obiectum proprium III 543 4* — multa consequentia de articulis fidei elicit III 537 2* — Omnis veritas potest dici esse sacrae Scripturae, quae sacrae Scripturae non contradicit, propter suam generalitatem et dignitatem I 217 d. 2

— Scripturae mos est quaedam tacere propter insinuandam humilitatem I 243 5* — Non sunt omnia scripta, sed nobis utilia I 734 2*

— Modus procedendi in sacra Scriptura est typicus et per modum narrationis I 10 arg. 4

— est profundissima omnium scripturarum II 811 a — etsi magna sit, tamen optime tradita est et nihil continet superfluum, nihil diminutum III 809 d. 5 — diversis modis docet et insinuat unum et idem *ibid.* — In Scriptura nihil est vanum IV 921 b

— Data est modo quodam rudi propter nostram utilitatem II 298 b. 343 2* — conformatur se modo communi loquendi IV 979 4* — condescendens parvitati simplicium, modo vulgari frequenter loquitur et secundum quod apparet sensui nostro II 342 1* — frequenter dicit, rem tunc fieri, cum innotescit III 62 2*. 93 1*

— melius et expressius nominat Deum I 391 a

— perscrutanda studiose, non curiose I 41 4* — Reverentia debita sacrae Scripturae II 342 a

— Quidam laici idiotae praesumunt sacram Scripturam exponere, et excaecantur II 814 a — fuerunt et sunt usque in hodiernum diem aliquando occasio erroris, non tamen propter hoc sunt delendae III 204 5*

— una pluribus modis potest exponi I 595 d. 2. II 297 b. IV 558 d. 4 — Spi-

ritus sanctus in uno et eodem vocabulo multiplicem habet intelligentiam III 857 a

— Spiritus sanctus in eadem Scriptura multa simul intelligit et facit expositores intelligere II 390 d. 3 — Scripturae unus est intellectus principalis II 297 b. IV 558 d. 4 — In sacra Scriptura attendendum, quid Spiritus sanctus intenderit II 390 d. 3

— Nihil a nobis dicendum est praeter ea quae nobis ex sacris eloquiis clauerunt III 24 b — Non est affirmandum quod non possumus confirmare per Scripturas authenticas III 233 f. 2 — Praesumptio est asserere quod non potest probari per Scripturam II 103 b

— Addens sacrae Scripturae additione complente dicitur supererogare, quia salvo sensu Scripturae ipsam dilucidat I 23 d. 2 — Additio consoni ad sacram Scripturam est fidelis instructio, quia quod implicitum est explicat *ibid.* — Haeretici addentes sacrae Scripturae additione distrahente non supererogant, sed magis diminuunt et subvertunt *ibid.* — Additio contrarii ad sacram Scripturam est erroris, additio diversi est praesumptionis *ibid.* — Nihil licet addere Scripturae distrahens intellectum IV 74 2*

— exhibet mandata obligatoria, exempla attractiva, monita salutaria, documenta Prophetarum et Evangelistarum III 809 d. 5

— sacra tota dicitur contineri in praeccepto caritatis, non integraliter, sed causaliter, quia tota finaliter ordinatur ad hoc, ut diligamus Deum et proximum III 809 d. 5 — mandata et documenta multiplicat propter removendam caecitatem ex parte intellectus et excludendum fastidium ex parte affectus *ibid.*

— Scientia sacrae Scripturae *vide V. Theologia.*

SCRUTATIO — curiosa prohibetur, non studiosa I 44 4*

SECRETUM — Celsitudo Divinitatis est secreta profunditate cognitionis II 85 d. 2

— conscientiae non cognoscuntur ab aliis, nisi voluntarie manifestentur II 233 b. 234 4*, 6*. 538 b. 539 arg. 6

— ubi veritas vel obedientia praecipit, revelari potest, et promissio vel iuramentum de ipso servando nullum esset IV 571 5*

SECTA — dicitur sententia contra fidem ratione defensionis, vel quia est contra communitatem, vel dicitur a sequendo imitationem IV 314 a sq.

SECTIO — de prima sua ratione plaga est et dolorem facit, tamen in comparatione ad vulnus apostematis est medicina IV 485 3*

SECUNDUM — Omne, quod convenit alicui secundum quod ipsum, aut est per se accidens, aut definitio, aut pars definitionis III 225 f. 4 — Quod attribuitur secundum quod ipsum aut consequitur, aut praecedit II 52 d. 2

— dicit habitudinem formalem I 494 d. 4 — Importat habitudinem formae, vel causae III 228 b — proprie dicit habitudinem causae III 230 b — communiter et proprie importat habitudinem causae sive

SEM

rationem formalem, secundum quam et per quam tale praedicatum insit subiecto III 226 a — aliquando importat indivisionem concomitantiae, sed non ita communiter et proprie *ibid.* sq. 231 a — potest importare concomitantiam, vel causam III 226 a. 239 d. 4

SECURITAS — appetitur a potentia irascibili III 580 a. 584 5* — Bonum sub ratione securitatis appetere est ira II 978 b

— Assecuratio est conditio concomitans spem III 580 a. 584 5* — Spes dat quandam securitatem, ne in via deficiat II 955 d. 4 — perfecta est in beatitudine, ubi est immortalitas II 459 f. 6 — est in perfectis ex perfectione amoris III 765 b — nullatenus opponitur reverentiae III 767 4*

SEDERE — Deus dicitur sedere propter immutabilitatem I 4 b

— Sessio significat pacem IV 1053 a

— a dextris *vide V. Dextrum.*

— Sedes Dei *vide V. Solium.*

SEGNITIES — est timor futurae operationis propter difficultatem in opere superexcedentem vires nostras III 769 d. 3 — est timor respectu eius quod non est timendum de se, sed propter defectum virtutis ex parte timentis III 770 d. 3

SEMED — dicit actus completionem III 492 2* — et bis dicunt vicissitudinem, cum adiacent actui temporali *ibid.* — ut dicit nunc temporis, notat vicissitudinem et intercisionem, si dicit nunc aeternitatis, dicit omnimodam invariabilitatem I 424 d. 8

SEMEN — dicit principium activum et intrinsecum II 435 f. 3. 436 b — dicit ut ex quo II 436 b — habet rationem materialis et effectivi II 479 f. 2, b sq.

— In semine est potentia activa, quae prodit in actum, cum corpus ex semine productum est et organizatum II 375 a. 376 6* — habet in se vim activam III 401 4* — agit producendo similem in forma et natura III 401 4* — habet vim activam secundum rationem seminalem quantum ad id quod fit ex eo secundum naturam III 89 3*

— est medium in generatione carnali IV 49 arg. 6 — Corpus non fit per virtutem naturae sine semine III 89 a

— Quae producuntur ex semine sunt in eo in potentia II 730 a — praexistit ei quod ex ipso producendum est II 374 a

— in genito est totius corporis fundamentum II 732 b — Totum corpus prolis fabricatur ex semine II 756 d. 3 — habet in se rationem totius et partium rei producendae II 435 f. 4

— Vivens per participationem generatur per semen, quod non est vivum I 491 d. 9 — est humor propinquus ad corporis formationem ex sanguine procedens III 79 d. 3

— non convenit cum natura ut salvans ipsam in se, sed in altero II 480 3* — est in generante ordinatum ad transfundendum et convenit naturae generati *ibid.* — est in generante ordinatum ad alium II 732 b

SEM

— est superfluum alimentum II 479 f. 3, arg. 4. 726 f. 4, 2. 730 a sq. — est superfluitas tertiae digestionis II 479 arg. 2. 484 4° — est superfluitas residuitatis, superflua respectu totius corporis, in quo est, sed non respectu alterius propagandi IV 910 3° — est superfluitas residuitatis, superfluum individuum et virtuti nutritivae, sed necessarium speciei et generativae II 480 a, 3°. 730 a — non est superfluitas vitiosa II 480 a, 4° *Vide V. Generatio 21.*

— resurget in genito, non in generante II 730 b. 732 b

— administratur generativae a nutritiva II 483 arg. 4 — generatur in organis virtutis generativae II 479 f. 4 — constituitur per vim propagativam II 220 a. 376 4°. 728 f. 6 — administratur a vi generativa II 746 a *Vide V. Generatio 22.*

— non multiplicatur, nisi aliquo extrinseco superaddito II 727 f. 4. 728 f. 5, b. 730 a — Semini potest fieri additio extrinseco in infinitum II 731 a. 732 5°

— est quantum mole et quantum virtute II 732 5°

— transfunditur in prolem per vim generativam II 746 a — In generatione prolis naturale est semen decidere II 479 f. 4, b sq., 4°

— Cum semine deciduntur calores et spiritus II 742 a — Cum semine deciduntur spiritus et virtus, quae format et assimilatur materiam IV 848 a — Virtus animae patris est in semine sicut in subiecto deferente II 742 a

— virile est principaliter movens in generatione II 486 a — virile fecundat mulierem II 479 f. 3 — viri se habet sicut effectivum et operativum et se habet ad semen mulieris sicut artifex ad materiam III 411 a *Vide V. Generatio 20.* — mulieris non habet proprie dominari semini viri II 486 a. 487 4°

— Virtus seminis variatur secundum dispositiones II 486 a — Vis formativa seminis multum adiuvatur ab imaginativa *ibid.* *Vide V. Generatio 22.*

— In semine est radix infectionis et corruptionis II 746 a — In solo semine est corruptio foeditatis ratione infectionis generativae II 756 d. 3 — magis inficitur quam alii humores II 755 d. 2 — defert culpam originalem IV 49 arg. 6 *Vide V. Generatio 26.*

— Virtus Dei ipsa primordialia semina, quae sunt intima, producit II 206 d. 3

— lactum in terram sive a bono sive a malo aequaliter fructificat IV 425 b

SEMINARIUM — est potentia activa in materia II 374 b. 375 a. 376 4° — Terra habens in se seminarium, germinat, infusa pluvia III 498 b. 500 a

SEMPER — vel importat divinam immensitatem secundum durationem et sic idem est quod aeternitas, vel importat similitudinem temporis et sic convenit Deo a principio temporis I 644 b

— Infinitas sempiternitatis est infinitas durationis I 643 4° — Sempiternitas excludit corruptibilitatem I 624 4°

SENARIUS — *vide V. Numerus.*

SENECTUS — est venerabilis IV 917 d. 4

SENSIBILE — Per sensibilia est via ad intelligenda spiritualia II 313 2° — est via cognoscendi intelligibile I 72 f. 3 — Per signum sensibile, mediantibus virtutibus sensitivis, intelligibile ascendit ad intellectum II 269 a

— Sensibiles volunt signa et per haec manuducuntur ad intelligibilia I 281 b — Homo subiectus sensibilibus *vide V. Homo 16 et V. Sacramentum 1, 3.*

SENSUALITAS — est vis, secundum quam anima coniungitur carni II 578 arg. 5. III 357 arg. 5 — coniuncta est carni II 501 2° — dicit carnem cum potentia sensitiva II 766 b — dicit potentias hominis, per quas intenditur circa sensibilia II 587 d. 3 — proprie accepta comprehendit potentias sensibiles cognitivas et motivas *ibid.* — proprie est vis animae sensibilis, qua intendit in corporis sensus II 578 b — dicitur intentio sensus interioris in corporis sensus III 367 4° — aliquando dicitur de ratione inferiori propter nimiam conversionem ad sensibilia II 588 a — large dicta est in parte sensibili et etiam in rationali II 578 b. 579 2° — In sensualitate communicamus cum brutis, secundum quod in se consideratur II 583 b

— Sensualitatis est percipere delectabile II 581 a — Partis sensibilis est iudicare de delectabili et in eo delectari II 579 a — delectatur ad apprehensionem delectabilis ante aversionem delectationis II 578 b. 581 b

— appetit bonum ut nunc II 578 b. 743 arg. 3 — semper movet ad bonum ut nunc, quantum est de se II 574 arg. 5. 600 arg. 3 *Vide V. Bonum-appetitus.*

— Sensualitatis est appetere bonum carnis III 366 arg. 2 — Penes sensualitatem sive sensum interiore attenditur appetitus carnis III 367 4° — Sensualitatis non est ascendere in Deum III 374 arg. 4

— In sensualibus minus proprie reperitur regula directiva operationis II 891 b — Sensualitatis potius est moveri quam movere II 583 arg. 4

— Sensibilitas secundum ordinem naturae debet esse subiecta rationi II 716 3°. 749 a — bonum ut nunc secundum ordinem naturae tantum debet appetere, sicut ratio dictat II 716 3° — Consensus sensualitatis ad rationem quantum ad volitum et actum volendi pertinet ad naturam institutam III 370 b — Potentia sensibilis dicitur rationalis, quia obtemperat rationi III 747 a, 4° — Pars sensibilis nata est rationi subiacere III 748 2°, 3°, 4°

— non semper movetur inordinate II 575 5° — Sensualitati est licitum velle contrarium voluntati divinae III 370 6°

— In potentia sensibili non est proprie rectitudo III 748 5° — In sensualitate nullo modo ponitur esse virtus vel gratia II 583 b — secundum quod est ordinabilis ad rationem et sub ratione, est ordinabilis secundum legem iustitiae *ibid.* — In sensualitate secundum se considerata non pot-

SEN

est esse peccatum *ibid.* — Secundum partem sensibilem homo nec est dignus laude nec vituperio *ib.* arg. 4

— movetur inordinate et praeter rationis ordinem II 512 a — Portio sensitiva inordinate movetur contra iudicium rationis II 715 arg. 4 — facta est rebellis post culpam, quia praeter iudicium rationis frequenter appetit II 716 3°, 4° — in nobis movetur praeter iudicium rationis III 342 d. 4 — in nobis repugnat rationi II 719 b. III 340 4° — carnis repugnat spiritui II 766 5° — multum trahit inferiorem portionem rationis II 588 a

— Rebellio sensualitatis ad rationem ponit dissensum quoad volitum et quoad actum volendi III 370 6°, b — Dissensus sensualitatis ad rationem quantum ad obiectum et quantum ad actum volendi pertinet ad naturam lapsam per poenam et culpam, dissensus respectu voliti tantum pertinet ad naturam habentem poenam absque culpa *ib.* b

— non tantum nominat potentiam sensibilem quantum ad propriam naturam, sed etiam in quantum respectu rationalis habet quandam rebellionem II 588 b

— Sensualitatem adversari rationi est nonnullum vitium III 368 f. 3. 369 a — Deordinatio circa actum sensualitatis, ordinato actu rationis, cedit in poenam IV 723 4°

— In parte sensibili est obliquitas quantum ad inchoationem propter fomitis inclinationem III 718 2° — In sensualitate primus motus sumit originem II 585 4° — A sensualitate incipit peccatum II 743 arg. 4 — In sensualitate consistit initium suggestionis malae II 577 a — In parte sensibili in nobis incipit corruptio II 744 b — excitat rationem II 585 4° — tentare potest rationem II 499 2° — Mediante sensualitate contingit, carnem spiritum nostrum ad malum inclinare II 501 2°

— In sensualitate est concupiscentia formaliter et causaliter II 766 a — proprie est subiectum carnalis concupiscentiae *ib.* b

— A sensualitate incipiunt peccata carnalia II 578 b — non movet ad peccatum spirituale *ibid.* 579 2°

— potest de se moveri inordinate ad aliquod appetibile II 578 f. 3, b — potest peccare sine ratione II 581 a — In sensualitate, ut est ad rationem ordinata, potest esse peccatum, non solum quantum ad actum, sed etiam quantum ad deordinationem potentiae per vitium, non vero quantum ad culpam II 583 b sqq. — Actus peccati mortalis est in sensualitate, ut movetur imperio rationis, et in ratione passionis, non ut peccatum II 585 4° — In sensualitate reperitur tantum peccatum veniale, in quantum vitium est *ib.* b — peccat tantum venialiter II 577 a *Vide V. Peccatum 8 et V. Concupiscentia.* — In sensualitate est corruptio, secundum quod est vitiositas II 744 b

— dolet per passionem corporis, vel per redundantiam ex ratione III 358 b *Vide V. Dolor et V. Contritio-quantitas.*

SEN

Sensus — Spiritus purus non indiget potentia sensibili II 43 4* — Angelus non indiget potentia sensitiva II 269 a — Angelus in corpore assumpto non sentit per organa II 222 a — Angeli dicuntur sentire, ut est rem hic et nunc cognoscere *ib.* 4*

— Potentia sensitiva est minus spiritualis IV 1045 arg. 5. 1046 a — nunquam elevatur supra intellectum IV 236 f. 4 — In oculo non est dispositio ad cognoscendum rem spiritualem III 296 f. 3 — Homo per ea quae sensu cognovit, non potest pervenire ad cognitionem eius quod excedit naturale iudicium III 549 3* — propter imperfectionem ad Deum non potest pertingere III 26 4* *Vide V. Cognitionis-Dei-naturalis.*

— In potentis sensitivis reperitur trinitas et aliqua conformitas cum Deo I 83 b

— Status carnalis propter quinarium sensuum per numerum quinarium habet designari III 827 arg. 3

— maxime spiritualis est visus, maxime materialis est tactus IV 1018 arg. 5 — maxime materiales sunt tactus et gustus II 746 a, b

— quidam sunt propter indigentiam IV 1018 arg. 3 — Potentia sensitiva respicit ipsum hominem in se II 746 a

— ducit intellectum humanum ad assensum IV 235 a — sunt via, ut in nobis opinio fallatur, nisi intellectus fidelis purget errorem IV 237 3* — Non est consentiendum sensui, sed fidei IV 273 2* — possunt illudi a daemone II 228 f. 4, b

— naturaliter delectantur in obiecto conveniente II 481 4* — Obiectum sensum corporalem delectat, quia est conveniens, perficiens et conservans IV 1049 2* — delectatur per redundantiam ab anima, vel per obiecti convenientiam praesentiam *ib.* 3* *Vide V. Delectatio.*

— Potentiae sensitivae solummodo feruntur ad ea bona, quae sunt de genere commodi III 716 f. 5 — exterior non potest beatificari nisi in re corporali III 49 f. 4

— Potentia sensitiva dolere potest III 347 5* — Secundum virtutem sentiendi anima compatitur corpori laeso III 346 b *Vide V. Dolor.*

— Contemplatio a sensibus exterioribus quodam modo abstrahit III 347 3*

— Potentia sensitiva non est semper recta III 746 arg. 5 — Potentia sensitiva non indiget rectificari virtutibus III 748 5*

— erunt in patria quantum ad potentiam animae et organum corporis IV 1017 a — Sensuum organa in gloria erunt habilia sensui IV 1031 f. 2 — Sensuum gloriosorum organa sunt maxime habilia ad recipiendas species IV 1020 f. 3, b — gloriosus aliquid cognoscit, cui unitur mediante specie recepta *ib.* f. 2 — gloriosus non cognoscet per species formatas ab anima *ib.* b — non cognoscent influendo in obiectum extra, sed recipiendo speciem ab ipso sensibili *ibid.* — Species formatarum ab obiecto, vel ab ipso sensu *ib.* 4*

— Omnes potentiae sentiendi erunt in gloria, sed non omnes in actu suo IV 1018 b sq. — Obiecta sensuum in gloria erunt tantum proprietates absolutae corporum, non vero emanationes a corporibus IV 1019 a — Actus aliquorum sensuum habet imperfectionem adiunctam ratione status, vel obiecti, vel medii *ib.* 1* — qui sunt per indigentiam, non manebunt in suis actibus *ib.* 3* — In gloria visus et tactus tantum habebunt suos actus et fortasse auditus *ib.* a

— gloriosus delectatur in obiecto tantum, quia est conveniens IV 1049 2* — gloriosus non tristatur nec in obiecti absentia nec in contrarii praesentia, quia nec ab obiecto perficitur nec a contrario laeditur *ibid.*

— debent remunerari perfecta et continua delectatione IV 1048 arg. 3 — omnes delectantur per redundantiam ab anima, etsi non sint in actu suo IV 1019 3* — delectantur sive in proprio obiecto, sive per redundantiam ab actu animae *ibid.* — beatificantur, licet obiecta sibi correspondentia non habeant III 25 1* — Gloria sensuum exteriorum erit per redundantiam delectationis venientis a parte superiori *ibid.* — Delectatio sensus per obiecti convenientiam praesentiam non est praemium nisi valde accidentale *ibid.* IV 1049 3*

— in spiritualibus dicitur usum donorum gratuitorum III 294 d. 4 — spiritualis accipitur large pro quocumque usu gratiae perfectae et evidenti *ibid.* — spiritualis stricte dicitur usus gratiae interior respectu ipsius Dei secundum proportionem ad quinque sensus *ibid.* — spiritualis dicitur usus, secundum quem reflectio spiritualis suscipitur III 738 a — spirituales non dicuntur novos habitus, sed habituum virtutum et donorum expriment perfectum usum III 737 b. 738 a

— quinque interiores distinguuntur secundum proportionem ad quinque corporales III 294 d. 4 — spiritualis est fides III 289 b — Omnis iustus sensum habet spirituale IV 289 arg. 3

— in spiritualibus attenditur quantum ad cognitionem III 289 a — spirituales cognitionem experimentalem dicunt III 292 d. 4 — spirituales radicem habent ex intellectu et affectu *ibid.* — rationis potest sumi ex parte cognitivae, vel etiam ex parte affectivae II 910 2*

— rationalis dicitur aliquando iudicatorium naturale II 910 2*

— interior beatificatur in re spirituali III 49 f. 4

— Verbum divinum habet intellectum spirituale et carnalem IV 544 d. 4 — Dictio in theologia simul accipitur moraliter et litteraliter et allegorice IV 265 d. 2

SENTENTIA — iniusta dicitur ex animo, ex causa, ex ordine IV 495 d. 2. 920 arg. 5 — lata ab habente iurisdictionem est tenenda et timenda, nec licet eam contemnere IV 495 d. 2 *Vide V. Excommunicatio.*

— bene definita non est retractanda IV 786 arg. 4 — interlocutoria potest re-

SEP

tractari, non vero definitiva IV 884 5* — lata secundum legem praecipientem omnino iusta est et non est retractanda, sed lata secundum legem permittentem revocari potest IV 764 3* *Vide V. Deus 53 et V. Praedictio.*

— Dei non praeventur in absolute sacerdotis IV 360 d. 5

— Magistri est opus authenticum et compendiosum I 25 b — Liber Sententiarum est de his quae spectant ad fidem, non de his quae spectant ad mores I 42 arg. 2

— Libri Sententiarum materia est quasi fluvius egrediens de Paradiso, et quatuor fluvii ex isto procedentes sunt speciales materiae quatuor librorum I 4 a. 3 a — In libris Sententiarum Magister perscrutatur quatuor profunda I 3 b sqq. — In libris Sententiarum revelantur quatuor abscondita I 4 b sqq. — In libris Sententiarum agitur de nostrae redemptionis mysterio quantum ad auctorem, quantum ad hominem lapsum reparabilem, quantum ad personam Reparatoris et quantum ad hominis reparati salutem III 1 b — Liber secundus versatur circa hominis conditionem et deviationem II 4 a. 6 b — In tertia parte libri Sententiarum explicatur nostrae redemptionis sacramentum factae per Christum III 1 a — Quartus liber Sententiarum agit de Sacramentis et de gloria IV 40 a

— Tertius liber a Bonaventura ultimo est notatus III 896 b

SEPARATIO — supponit divisionem I 434 a — Quae dividuntur ex opposito possunt separari II 499 f. 4 — non est nisi prioris uniti II 54 4* — Quaecumque sunt separabilia plura sunt IV 684 f. 2 — Differentia numero sunt separabilia imaginatione, vel intellectu I 363 f. 5 — Quae differunt per essentiam possunt saltem per miraculum separari IV 270 b. 271 3* — Deus potest separare quae sunt naturaliter coniuncta II 437 arg. 3 — Aliquid, quod differt ab altero, non est sine altero II 441 b

— Aliqua sunt separabilia secundum rem, vel secundum intellectum I 504 a. II 939 arg. 3 *Vide V. Resolutio.*

— est relatio aequiparantiae IV 492 a

— localis dicitur secundum distantiam, substantialis secundum differentiam per essentiam I 202 1* — attenditur quantum ad ubi, vel quantum ad medium interiectum I 431 b — Quae separantur elongantur secundum dissimilitudinem, aut secundum positionem III 439 f. 3 — Aliquid separatur ab alio secundum distantiam, vel secundum independentiam I 656 a — Aliquid separatur ab alio secundum distantiam, cum elongatur ab alio *ibid.* — improprie dicitur secundum differentiam proprietatis relativae I 202 4*

— Facilius coniunguntur quae separantur voluntate, quam quae necessitate IV 883 arg. 6 — Quaedam post separationem non habent inclinationem ad alterum et non sunt apta ad relungendum,

quaedam habent appetitum et inclinationem ad alterum separatim IV 884 6*

— non est in divinis I 425 b

— Peccatum elongat a Deo secundum dissimilitudinem III 439 f. 3 — a Deo attenditur in elongatione secundum dissimilitudinem, quae est maior vel minor IV 396 3* — Anima coniuncta Deo in hac vita potest ab eo separari IV 683 f. 3 — Anima separatur a Deo per damnationem IV 883 arg. 5 — Quando anima separatur a Deo, moritur et vilesit IV 433 d. 3

SEPTENARIUS — dicit perfectionem IV 997 d. 4 — In numero septenario intelliguntur omnia, quae constituunt hominem ex parte corporis et animae in esse naturae III 746 a *Vide V. Numerus.*

SEPULTURA — Corpus mortuum indiget sepultura IV 377 d. 2 — Sepelire mortuos est opus misericordiae corporale *ibid.* — valet in loco sancto propter orationes Sanctorum pro eo, ad cuius tumulum memorantur IV 947 a

SEQUELAE — manent post dimissam culpam et inclinant ad culpam IV 96 4* — ex peccato trahit originem III 759 arg. 4 — peccati sunt poenae spirituales, habentes tamen frequenter poenas corporales annexas propter sui expurgationem IV 558 b — sunt diversae secundum diversitatem morborum *ib.* arg. 4 — quaedam dehabilitant et reddunt ineptum ad bonum IV 400 d. 9 — praecipua est carentia virtutum *ibid.* — sunt septem III 745 a. 746 a — quatuor sunt principales, sed multae aliae ex illis consequentes III 746 2*

— expellit caritatis ardore IV 423 2* — sanantur per dona III 744 2*. 744 arg. 2 — indigent remediis plurium Sacramentorum IV 96 4*

— paulatim curatur IV 379 d. 9. 433 d. 4 — non sanantur perfecte nisi in gloria IV 433 d. 4

SEQUI — non dicitur proprie in divinis I 498 a — dicitur improprie in divinis, ut significet inseparabiliter comitari et consociare I 424 d. 7

SERAPHIM — est supremus omnium ordinum II 244 f. 2. 248 b — sunt in suprema hierarchia II 240 b

— est nomen proprium ordinis II 248 b — non dicitur de daemonibus II 162 1*. 163 2*. 248 b — est plurale nominis Seraph II 257 b

— dicitur incendium caritatis II 162 1*. 163 2* — Ordo Seraphim est ab eminentia dilectionis et caritatis II 244 f. 2 — denominantur a caritate II 248 b sq., 2* eorum est perfecta dilectio II 240 b — Ordo Seraphim est a gratia II 162 1*. 244 f. 2

SERMO — ortum habet ab intellectu IV 234 arg. 3 *Vide V. Locutio.*

— non potest bene proferri, nisi primo intendatur verum, ut interpretativa deserviat intellectivae, cuius finis est verum III 845 a sq. — Qui utitur sermone ad aliud quam ad exprimendam veritatem eo abutitur et peccat III 842 f. 6. 844 3* — prohibetur, ut facit nocumentum proximo III 836 d. 8 — falsus, quantum est de se,

non est ordinatus ad aliquam utilitatem III 831 d. 2 *Vide V. Falsitas.* — exterior idem potest obesse et prodesse III 851 2*

— otiosus, ex quo nullus sequitur fructus, est vanus III 830 d. 2 — Actus linguae non potest ponderari faciliter III 846 a — noster dubietatem habet III 884 d. 1

— theologicus debet esse catholicus et usitatus, ab intellectu non dissonus et rei, de qua fit, consonus III 250 a — Theologia sumit proprietatem suorum vocabulorum secundum alias scientias III 526 a — In expressione fidei nostrae magis consideratur sermonis veritas quam sermonis congruitas I 402 2*. III 175 a — Sancti aliquando expressius loquuntur, quam proprietates sermonis sustineat, ad aliquid exprimendum, et tales sermones non sunt extendendi, sed exponendi I 412 b sq. III 187 6*. 250 4* — Multae locutiones recedentes a sermonis proprietate et ab expressione veritatis negantur a doctoribus theologiae, ne decipiantur simplices, qui nesciunt vocabulorum virtutes III 429 3* *Vide V. Impropria et V. Incongruitas.*

— ordinatus habet quatuor partes IV 625 b

SERPENS — est reptile, quod se trahit vi costarum II 389 d. 4 — secundum totum corpus suum terrae in suo incessu adhaeret II 495 a

— habet prudentiam I 594 b — est callidissimus in nocendo et insidiando homini II 495 4*. 510 d. 2 — sua calliditate insidiatur hominem laedere II 495 a — nocent occulte II 389 d. 2 — Serpente est serpente et virus diffundere et diffundendo hominem interimere II 495 a. 586 b — Serpente maxime exhorret homo lapsus II 495 a — natus est homini esse maxime inimicus *ib.* 3*

— assumptus fuit a diabolo ad tentandos primos homines ex congrua permissione divinae sapientiae II 495 a. 510 d. 2 — secundum Bedam habebat faciem virginis II 495 2* — poterat loqui virtutibus naturalibus, assistente potestate superiori II 509 d. 4

— Daemones maxime faciunt serpentes, divino iudicio permittente, ad prioris faciem memoriam II 203 b — Videatur, quod magi ope daemonum veros serpentes fecerint II 202 1* — ex virgis factae sunt secundum rationes seminales II 436 b —

SERVITUS — opponitur libertati II 812 f. 4. IV 377 d. 2 — attenditur in libertatis arctatione II 1010 b — conditionis opponitur libertati a coactione *ibid.* — coarctat libertatem quantum ad motum exteriorum *ibid.* sq. — respicit hominem quantum ad id quod est IV 794 b. 795 4*

— est coactionis, aut subiectionis II 488 a. 625 d. 2 — subiectionis est respectu miseriae, culpae et mandatorum II 488 a. 625 d. 2 — respondet potestati dominandi proprie dictae II 1008 a

— Hominem homini subiici et famulari, dicat natura secundum statum corruptionis, ne mali alios opprimant II 1009 4* — introducta est merito peccati II 468

f. 3, arg. 3. 1008 f. 5. 1009 3* — est poena peccati et convenit solum naturae lapsae II 4008 b — omnis est poena II 4005 f. 4 — poenae non esset, nisi praecessisset servitus culpae II 1011 a — conditionis sequitur servitutem peccati et poenae *ibid.* — Subiectio servitutis non esset in statu innocentiae II 1006 4*. 1009 4*

— secuta est bella II 1005 arg. 4 — introducta fuit in hoc, quod unus alterum vicit et servituti suae addixit, ut non liceat facere contrarium eius quod ipse mandaverit II 1014 a

— dicit indignitatem in homine II 1009 3* — est infamis IV 793 f. 4

— Inter homines est de iure II 169 3* — est de iure positivo IV 792 f. 3 — potest esse a fortuna IV 793 arg. 2 — Servilitas non attribuitur naturae assumptae ratione illius singularis naturae, sed naturae universalis III 337 1* — est necessitatis, vel ex mera voluntate III 214 1*

— Subiectio non repugnat libertati evangelicae IV 645 3* — Libertas evangelica non liberat a servitute terreni domini II 1011 2*, 4* — non tollitur per unionem caritatis *ib.* 3* — mortis et conditionis manet post liberationem a servitute peccati propter promotionem et humiliationem *ib.* a. 1012 5*

— corporalis non repugnat servitio Dei IV 799 d. 3 — Fideles possunt se vendere in obsequium humanum, sed non, ut faciant mala *ibid.* — Servire homini non est culpa nec malum, immo meritorium II 1009 f. 4 — quae fit homini ex necessitate, aliquo modo derogat hominis libertati et ideo non habet in se excellentiam virtutis III 214 1*

— Servitia quanto magis debita, tanto minus grata III 395 d. 4 *Vide V. Obsequium.*

— Subiectio servitutis non manebit in statu gloriae II 1008 f. 6 — miseriae et subiectionis auferetur in gloria II 1012 5*

— Peccatum facit hominem servum II 812 f. 4. III 758 a — Spiritus in servitute peccati redigitur per praedominantiam concupiscentiae II 763 b — Qui manet in culpa servus est diaboli et peccati II 678 f. 5 — Homo se potest inducere in servitutem peccati et diaboli III 413 d. 3 — Homo se fecit servum peccati et supplicii *ib.* d. 4 *Vide V. Homo 16.* — peccati opponitur libertati a culpa, servitus poenae et mortis libertati a miseria II 1010 b

— spiritualis sive peccati repugnat servitio Dei IV 799 d. 3 — peccati non statum dominio Christi II 1012 5* — peccati repugnat libertati evangelicae IV 645 3* — spiritualis est peior corporali ipsi servo, sed non adeo redundat in alterum et facilius potest expelli IV 794 4*

— Multi serviunt concupiscentiae II 503 4* — peccati maxime est in obstinatis II 187 f. 2

— Christus redemit nos a servitute diaboli, peccati et supplicii III 413 d. 4 — A servitute peccati liberatur qui regeneratur in Christo, sed manet possibilitas

SER

redeundi II 1011 a — Lex evangelica liberat a servitute praevocationis *ib.* 2*

— Lex evangelica absolvit a servitute Legis II 1010 arg. 4. 1011 2*

— Omnes homines esse servos Dei, dicitur natura secundum omnem statum II 4009 4* — Rationalem creaturam decet summae Maiestatii famulari III 813 b — Deum decet habere multos servos III 43 4*

— Dei proprie dicitur actum exteriorem III 217 b. 218 a. 219 a — Dei est virtus III 214 4* — Deo debita est laetitia, vel obedientia III 216 3*

— Dei ex mera voluntate non derogat libertati, sed facit hominem magis liberum, quanto magis elongat a peccato III 214 4*

— Non contingit Deo servire nisi amando I 34 arg. 1 — Nemo bene Deo servit, nisi qui servit ex caritate III 605 f. 4 *Vide V. Caritas-actus* (43 c) et *V. Mercenarius*. — Deus non acceptat servitium aliquis, nisi velit semper sibi servire IV 691 4*

— Qui volunt vere Deo servire, oportet stultos fieri huic mundo IV 609 6*

— Spiritus servitutis et adoptionis est unus et idem III 753 f. 4 — Spiritus servitutis repugnat spiritui libertatis III 759 arg. 2 — Servus subiicitur ex timore IV 615 3*

— Condicio servitutis non impedit matrimonium, etiam domino contradicente IV 792 a — Servus, quantum est de se, est persona legitima ad contrahendum IV 793 arg. 3 — per se non impedit matrimonium, sed ignorata *ib.* 3* *Vide V. Matrimonium* 14 - conditio. — est contra bonum prolis et fidei *ib.* f. 2, 3, b, 4*

— Servitutis vinculum potest esse temporale et perpetuum IV 690 3*

SERVUS — dicitur relative ad dominum secundum esse I 526 3*

— Liber se potest facere servum semipiternum II 468 f. 4 — Nullus ignorans debet effici servus IV 793 f. 4. 794 3* — natus est servilis conditionis III 81 f. 3 — Proles in parentibus potest in servitutem redigi *ibid.* — Filii servorum iuste subiacent servituti II 773 a — Filii liberi et ancillae non sunt liberi, sed servi IV 793 f. 2 — Proles liberi cum ancilla et servi cum libera recte sequitur matrem IV 794 b sq. — Proles in aliquibus regionibus minus rationabiliter sequitur partem deteriorem IV 795 a

— Vir, uxore libera dissentiente, non potest se facere servum eatenus, ut praeiudicium generetur mulieri petendi debitum; tamen quantum ad alia, excepto debito, potest se servum facere, quamvis uxor non possit IV 800 d. 4 — Si uxor consentiat in venditionem viri, vir potest se vendere in omne obsequium, et mulier praeiudicat sibi *ibid.* — Nec mulier nec proles vendi potest a viro, nisi ipsa consentiat, nisi forte proles in articulo necessitatis *ibid.*

— Dominus non debet vendere servum gentilibus propter periculum fidei IV 799 d. 2 — uxori quomodo possint vendi a dominis *ibid.* — Uxor servi venditi genti-

libus, si est libera et non timet periculum peccati, quod tamen vix videtur possibile, potest et debet virum sequi *ibid.*

— Redimere servos est eleemosyna corporalis IV 377 d. 2

— subest quantum ad servitium corporale IV 818 b — non tenetur obedire domino, quando praecipit contra Deum II 468 arg. 4

— non debet quaerere libertatem in praeiudicium domini IV 788 b — non potest se facere servum alterius III 413 d. 3

— prohibente domino, non potest religionem intrare, vel a servitute eius se auferre IV 731 f. 4. 792 1* — non potest ingredi religionem, nisi efficiatur liber IV 655 f. 3 — subest imperio domini sui, qui intrantem in religionem potest extrahere IV 818 f. 4

— vovere non potest quod sit contra servitium corporale debitum nisi domini auctoritate, sed potest vovere quod libere potest facere IV 818 b

— contradicente domino, non potest ad sacros ordines promoveri IV 791 arg. 2 — prohibetur ab ordinibus propter defectum honestatis conditionis IV 656 a — non potest ad sacros ordines promoveri, cum non possit se totum mancipare IV 655 f. 4. 656 a — promotus ad ordines sacros hoc ipso efficitur liber IV 792 2* — ordinatus, domino sciente et consentiente, aut non contradicente, non debet ei reddi, alias debet se redimere, aut alii pro eo, aut debet reddi, si dominus petit infra annum IV 656 a sq.

— per matrimonium non subtrahitur a domini potestate IV 792 a, 1* — potest transferre potestatem quoad actum conjugalem *ib.* 3 — quando magis debeat obedire domino quam uxori *ib.* 4* — Contrahens matrimonium cum servo scienter sibi praeiudicat *ibid.* — contrahens, domino contradicente, ipse sibi praeiudicat IV 799 d. 2. 800 d. 4

SEXTARIUS — offerendus significat fidem omnibus necessariam III 544 2*

SEXUS — Masculinum in viro est ut dispositio rei I 463 d. 7 — Distinctio secundum sexum non est in supremo animae II 403 f. 2, b. 496 arg. 4 — Propter debilitatem sexus anima contrahit quandam effeminationem II 497 4* — Sexuum distinctio est ex parte corporis II 403 b. — respicit dispositionem a parte corporis et vitam corporalem IV 682 a

— Sexuum distinctio spectat ad perfectionem speciei II 432 arg. 2 — respicit accidentalem dispositionem, non naturae constitutionem III 56 d. 1 — non variat speciem II 403 f. 3

— naturalis est et a Deo formatus ad perfectionem speciei IV 918 d. 2 — distinctio sexuum est a primaria conditione humanae speciei II 477 f. 3. 479 f. 4 — uterque est in natura plantatus III 56 d. 4 — Natura intendit utrumque sexum, ut salvetur in esse IV 918 d. 2 — Natura aequaliter intendit utrumque sexum II 485

SIG

f. 2. 486 1*. 487 2* *Vide V. Femina et V. Vir.*

— Distinctio sexuum est propter generationem II 477 f. 3, 4. 484 4*. 485 f. 2, b — commisceantur, ut ad unum effectum concurrant II 477 f. 3 *Vide V. Generatio* 22, 25.

— resurget non propter generationem, sed propter perfectionem IV 918 d. 2

SICCITAS — est dispositio ad calorem ut impotenda resistendi IV 437 a

— est proprietas terrae II 366 d. 4 — Siccum de sui natura terminabile est *ibid.*

SICUT — est nota similitudinis, aut aequalitatis III 644 arg. 2. IV 996 d. 4 — Adverbium similitudinis dicitur aequalitatem, vel proportionem IV 763 d. 4

SIGILLUM — Per sigillationem figura fit in cera a sigillo I 241 d. 8 — plurificatur in cera, et cera prius una numeratur per diversa sigilla II 409 b — dat vim verbo scripto IV 306 a

— confessionis *vide V. Confessio-sigillum.*

SIGNIFICATIO — est propria, vel allegorica IV 45 4*. 265 d. 2 — Spiritualia debent significari per corporalia sibi similia II 510 d. 3 — Spirituale non potest in se significari per corporale IV 257 3*

SIGNUM — Creaturae ut signa sunt media inter hominem et Deum in deveniendo sive in via I 75 2* — Creaturae ut signa non retardant intellectum et affectum, sed iuvant I 282 3* — Deus in signo cognoscitur per sensus *ib.* 4* — Deus non apparet in omni creatura ut signatum in signo I 279 3* *Vide V. Apparitio.* — Usui significationis convenit creatura irrationalis magis quam rationalis I 283 b — ostendunt divinam praesentiam I 281 f. 2 *Vide V. Missio-visibilis.* — Una persona potest significari sola III 34 d. 4

— non adoratur secundum quod res, sed solum ipsum signatum III 204 4*. 609 3*

— voluntatis Dei *vide V. Voluntas.*

— potest esse verum et bonum, cum signatum non sit bonum I 828 4*

— Per exhibitionem signi excitatur motus fidei IV 44 b — manuducunt sensibiles ad intelligibilia I 281 b *Vide V. Sensibile et V. Missio-visibilis.*

— de quo agit theologia, est Sacramentum I 7 b

— exteriora evidentiora facta sunt, cum appropinquavit tempus veritatis IV 666 arg. 2, b — Evidentia significationis crevit in nova lege quantum ad ipsum significans, vel quantum ad modum significandi *ib.* 2*

— Signis et characteribus non licet uti ad diaboli ministerium implorandum, quia malo fine fiunt II 205 4* *Vide V. Character.*

— Signatio crucis fit in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti III 544 a. IV 70 arg. 2 — Ex ipso actu consignationis crucis simplices possunt nosse Unitatem et Trinitatem III 544 a — Signo crucis daemon expellitur IV 158 b *Vide V. Cruz.*

SILENTIUM — est privatio vocis I 832 arg. 3. III 729 d. 4 — cognoscitur per privationem in cognoscente, vel in cognito I 628 4*

— interponitur sermoni ad perfectionem et decorem I 832 arg. 3

— spectat ad virtutem ratione actus positivi interioris III 729 d. 4

— dicitur intima coniunctio cum Deo, qua spiritus in Deo quietatur II 239 b

SIMIA — est similior homini quam alia animalia in ridiculosis II 45 f. 4

SIMILITUDO — in solo Deo est pura, non permixta alicui dissimilitudini I 451 b — in divinis non est in persona, sed in substantia et natura I 447 arg. 4 — in divinis personis est per convenientiam omnimodam in natura II 394 b *Vide V. Assimilatio*. — In generato est similitudo omnino in natura indifferens I 353 d. 40 — Ratio similitudinis primo reperitur in Filio I 533 f. 4 — in divina essentia non potest esse secundum accidens neque secundum partem substantiae, nec compatitur diversitatem naturae I 64 d. 6 *Vide V. Deus 34*.

— dicit unitatem essentiae cum distinctione propter intrinsecam relationem I 60 d. 5 — de se importat distinctionem in suppositis et unionem sive unitatem in essentia I 535 a

— dicit respectum I 488 a — dicitur principaliter et proprie secundum relationem, ex consequenti et causaliter secundum substantiam I 536 a. 538 d. 3 — formaliter dicit respectum, causaliter unitatem essentiae et pluralitatem suppositorum I 536 a — in divinis non potest dici principaliter secundum substantiam I 535 b — importat respectum unius personae ad aliam, secundum quod communicant unam naturam *ibid.* 536 4* — Similis dicitur relative, quia claudit relationem in supposito, quod refertur et distinguitur I 399 b — dicit respectum in communi, specificatum tamen ratione communicationis in uno I 536 4* — dicitur secundum relationem ut relativum distinctorum et importat respectum, qui non est notio distinguens, sed consequens distinguentem *ib.* 3* — Similis de pluribus dicitur pluraliter I 535 f. 2. 536 3*, 4*

— quantum ad convenientiam est relativum aequiparantiae et dicitur ad convertentiam I 537 b — prout in divinis super convenientiam addit rationem imitationis et originis, non convenit nisi ei qui est ab altero *ibid.* — convenit soli Filio ratione emanationis I 542 2* — Filius dicitur similitudo Patris I 537 arg. 2 *Vide V. Filius - similitudo*. — Pater non dicitur similitudo Filii per imitationem *ibid.*, b — in Deo non differt a veritate II 633 arg. 6

— In Deo sunt similitudines rerum I 600 f. 3. 604 a. III 307 f. 4 — Divina veritas summa assimilatio est, non tantum respectu sui, sed etiam respectu aliorum I 686 4* — Omne id, quod summe exprimit, perfectissime assimilatur cognitum assimilatione competente cognitioni I 604 b

— quae est ipsa veritas expressiva cogniti et eo similitudo, quo veritas, melius exprimit rem quam ipsa res I 602 3* *Vide V. Idea*. — In Deo est exprimens, non impressa nec expressa I 606 3*

— quae est simpliciter extra genus et ad genus non arciatur, eadem potest esse diversorum secundum totum et secundum partem I 606 2* — quae non est expressa a re, non est arciata nec limitata, sed extendit se ad omnia I 607 3*

— quamvis in Deo sit quid absolutum, habet modum dicendi ad alterum sive respectum I 607 f. 3. 608 a — rei in Deo est ipse Deus I 626 a *Vide V. Idea* et *V. Deus 34*. — rei in Verbo aeterno non differt ab ipso III 307 f. 4 — Verbum est similitudo omnium III 308 4* — rei in Deo verius est quam res in mundo I 626 a — Dei ad malum nulla est assimilatio I 627 f. 3

— Creatura est similitudo veritatis divinae I 601 b — Veritas creaturae est similitudo Dei, et veritas Dei est similitudo creaturae I 693 3* — Omnis creatura est similis Deo vel sicut vestigium, vel sicut imago I 72 f. 4 — Nihil assimilatur Deo, nisi quod est ab illo I 670 4*

— Prima assimilatio est in ratione entitatis in Deo I 629 b — Creaturae assimilantur Deo secundum unitatem, veritatem et bonitatem I 79 d. 3. 629 3*. 804 arg. 3 — Omne bonum, in quantum huiusmodi, Deo simile est I 634 d. 3

— Creatura est similitudo Dei non secundum convenientiam in aliquo communi, sed se ipsa I 601 b — Creatura non potest Deo conformari per similitudinem in tertio participato I 852 a, 3* — Creatura quaedam est similitudo Dei, quaedam assimilatur participando similitudinem *ib.* b, 3* — Creatura, quae assimilatur Deo magis de longinquo, habet rationem vestigii, illa vero, quae de proximo, habet rationem imaginis II 394 b *Vide V. Creatura - ad Deum* et *V. Imago - creata*.

— Nihil summe assimilatur Deo nisi ipse I 685 arg. 4 — Non potest cogitari omnino similis Deo II 449 a sq., 3* — expressa est secundum similem modum se habendi in comparatione ad intrinseca II 395 a

— Creatura, secundum quod potest, semiplene assimilatur Deo II 442 a — Creaturae non assimilantur Deo in conditionibus specialibus I 629 3*. 805 3* — Nulla creatura perfecte Deo assimilatur, sed quodam modo est similis, quodam modo dissimilis I 782 2*. III 464 a — Nulla creatura est Deo summe similis nisi in comparatione I 782 2* — Quae sunt prope Deum ipsi sunt simillima comparative I 782 2*. II 47 2* — Quae sunt prope nihil sunt aliquo modo similia Deo, licet non omnino nec perfecte II 47 2*

— Substantia est tanto nobilior, quanto Deo est similior II 240 f. 3 — Creaturae sunt Deo similes secundum gradus II 47 2* — Magis assimilari Deo dicitur intensive vel extensive III 38 4*. 41 4* — An-

gelus est Deo similior quam homo II 402 3* — Dei est secundum aequiparantiam, vel imitationem II 449 a

— Dei est appetibilis II 448 f. 4 — conformitatis cum Deo appetenda est *ib.* f. 8 — Homo appetit falsam Dei similitudinem et aequalitatem III 29 b — imitationis cum Deo potest appeti ordinate et inordinate, similitudo aequalitatis nullo modo ordinate appeti potest II 449 a — aequalitatis omnimodae nullo modo est appetibilis, sicut nec intelligibilis, sed similitudo aequalitatis in aliqua conditione a creatura potest appeti *ibid.* sq. — Angelus appetit aequiparari Deo in potentia, et mulier in sapientia II 574 f. 6 — Mulier appetit esse sicut Deus non per omnimodam aequalitatem, sed per quandam sublimationem in dignitate supra humanum modum II 519 b

— consistit in proprietatibus naturalibus II 402 3* — respicit naturam, quia dicit convenientiam in qualitate naturali II 405 a

— Assimilatio facit configurationem in spiritualibus IV 137 b — Quanto voluntas plus recipit a Deo, tanto est Deo similior II 831 f. 4 — Quanto voluntas Deo similior est, tanto magis ad Deum tendit *ibid.* — Deus hominem sibi assimilavit ad se convertendo II 5 a *Vide V. Homo 4*.

— ad quam factus est homo, refertur ad divinam essentiam, vel ad personam Filii, vel ad Spiritum sanctum II 407 d. 3

— ut est in natura, praecedit imaginem II 407 d. 3 — ut consistit in gratuitis, sequitur imaginem, ut est in potentia diligendi, concomitatur imaginem *ibid.* — vel data fuit animae post imaginem, vel attenditur in gratuitis gratis datis II 704 4* — in sua generalitate est in plus quam imago, sed proprie accepta non est in plus, sed distinguitur ab imagine II 406 4* — In similitudine consistit conformitas propinqua animae cum Deo I 852 3* — principaliter consistit in unione animae ad Deum II 405 b

— Anima Deo assimilatur sicut divinae similitudinis susceptiva II 639 2*

— faciens animam Deo similem, reddit intelligentem III 305 6* — Per similitudinem Verbi intellectus efficitur quodam modo similis omnibus III 308 4* — De similitudine, qua Deus cognoscitur, *vide V. Cognitione - Dei - naturalis*.

— est in potentia affectiva II 404 f. 4, arg. 4. IV 441 b — principaliter est in potentia affectiva II 405 a sq., 4* — Qualitas, in qua anima principaliter assimilatur Deo, est in voluntate *ib.* a — dicitur esse per appropriationem in voluntate sive in dilectione I 84 5* — In similitudine duae virtutes sunt ex parte affectivae et una ex parte cognitivae II 405 b. III 580 4*

— est in gratuitis II 404 arg. 4. 405 a, b. 702 arg. 1 — attenditur in gratia et donis gratuitis III 240 d. 4 — dicit quid gratuitum I 84 5* — est per gratiam II 239 a. 405 a — Imago similitudinis attenditur

SIM

in gratia gratum faciente II 585 f. 3 — Imago similitudinis consistit in gratia et virtutibus theologicis I 81 arg. 4. 89 b — Anima assimilatur Deo propter gratiam I 852 3°. II 639 2° — Ut anima fiat similis Deo, necesse est, dari animae aliquam qualitatem IV 437 a *Vide V. Gratia 10.* — Gratia per se est similitudo Dei II 696 a

— est de ratione hierarchiae II 238 a — Homo cadens amisit similitudinem II 5 b — Assimilatio creaturae ad Deum in gloria non compatitur dissimilitudinem aliquam, in gratia compatitur dissimilitudinem miseriae, sed non culpa, assimilatio gratiae gratis datae compatitur utramque IV 440 b — cum Christo *Vide V. Conformitas.*

— in specie est ratio affectus socialis II 403 f. 4 *Vide V. Dilectio et V. Societas.* — Similiores in natura similiores sunt in affectionibus quantum ad amorem naturalem II 163 3°

SIMITAS — definitur per aliud in obliquo I 439 4°

SIMON — ideo voluit emere gratiam, ut post venderet IV 657 d. 2 — graviter et enormiter peccavit, quia iam tempore gratiae revelatae potestatem spiritualem voluit emere et pactum voluit facere *ibid.*

SIMONIA — est studiosa voluntas emendi vel vendendi spirituale IV 646 a — est velle assequi vel impetrare per pecuniam aliquid spirituale, quod ad humanam spectat dispensationem IV 648 a

— proprie loquendo est in pretio, quod intendit avaritia, maxime, cum intervenit paccio IV 658 d. 6 — generalius dicitur, cum ordines et beneficia dantur ex causa inordinata *ibid.*

— Per simoniam non potest vendi res pure spiritualis, sed spiritualis adiuncta corporali IV 646 b. 647 3° — Simoniacus non potest vendere Spiritum sanctum nec eius dona ratione sui, sed ratione annexi IV 647 3°, 4° — est vendere spirituale vel temporale, quod accipit rationem spiritualis IV 646 b. 658 d. 5 — non est, cum venditur temporale spirituali annexum, aestimato valore rei IV 646 b. 658 d. 5. 669 4° — Simoniacus non est qui accipit carnalia pro spiritualibus ad sui sustentationem ratione laboris IV 648 4° — non est, ubi spirituale pro temporali datur non finaliter intento, sed per accidens IV 952 d. 4 *Vide V. Sacramentum 22.*

— est circa Sacramenta et officia spiritualia IV 741 3° — est vitium, quod incidit circa ordinis dationem et susceptionem IV 644 a

— est in contractu emptionis et venditionis IV 647 arg. 4 — Simoniae proprie dictae tres modi, generalius sumtae quinque IV 658 d. 6 — Simoniaci dicuntur tum vendentes tum ementes, et utrique denominantur a Simone IV 657 d. 2 — Venditum et ementum quantum ad genus est peccatum uniforme; et est gravius secundum intensiorem libidinis et gradum personae *ib.* d. 3 — Gravius peccat epi-

scopus vendens quam subditus emens, sed eadem sententia percelluntur *ibid.*

— Quae habentur per simoniam possidentur mala fide IV 371 a

— est grave et enorme peccatum, quia spirituale facit vile et impretiabile sub pretio ponit et facit contumeliam Spiritui sancto IV 648 a — non tantum est malum in se, sed etiam secundum se *ibid.* — est pessima species avaritiae *ibid.*

— Simoniam magnum esse scelus, ostendit poena leprae Giezi IV 657 d. 2

— peccat contra Spiritus sancti gratiam et bonitatem IV 647 arg. 2 — impugnatur Spiritum sanctum *ib.* arg. 3 — Simoniacus emens et vendens gratiae Spiritus sancti facit iniuriam IV 657 d. 3 — Simoniacus se convertit inordinate ad bonum spirituale et magis a Deo recedit IV 649 6° — Simoniaci non dant et accipiunt spiritualia ad utilitatem, sed ad damnationem, et bonum convertitur eis in malum IV 647 4°

— Simoniacus vere dat ordinem IV 638 d. 4

— secundum se ex avaritia non est peccatum contra fidem, sed contra mores IV 648 a — Simoniacus non est haereticus proprie, sed vocatur haereticus, quia ad modum haeretici operatur *ibid.* — Credere, spiritualia pro pretio posse aestimari, sicut aestimavit Simon magus, est haeresis manifesta contra fidem IV 647 arg. 3-6. 648 a

— Simoniacus ut haereticus proicitur a Dei servitio et cultu propter enorme scelus IV 648 b — Episcopus simoniacus omnino repellitur IV 741 3° — Simoniaci, qui gratiam emunt et vendunt, repelluntur ab eucharistia, quae est vas gratiae IV 307 b

SIMPLICITAS — summa est in Deo I 53 a — Deus est simplicissimus et in fine totius simplicitatis I 475 f. 2. 638 f. 4. II 24 b. 442 a — In divinis non est maior simplicitas et minor I 475 f. 2

— Solus Deus est simplex vere et proprie I 475 d. 2 — Sola divina essentia habet summam simplicitatem I 481 b — summa soli Deo convenit III 324 b — in solo Deo est essentialiter I 468 a — ut dicitur per privationem compositionis, proprium est solius Dei in ratione substantiae *ib.* b — ut dicit privationem essentialis differentiae et dependentiae, est proprium Dei in ratione entis *ibid.*

— Quod est actu infinitum est summe simplex I 771 f. 2 — Quod privat simplicitatem privat infinitatem I 766 a. 767 5° — in Deo non opponitur infinitati III 304 a — Per naturam immutabile est omnino simplex I 463 d. 5 — Solum omnino simplex est immutabile simpliciter II 224 a — est causa immutabilitatis et illa prior simpliciter I 474 d. 4 — in Deo tollit mutationem secundum formam I 457 b

— Omne simplicissimum est id quod habet I 465 f. 2. 244 f. 9. 572 f. 4 — Propter summam simplicitatem in Deo non est diversitas rerum I 465 b — Quia Deus est simplicissimus, omnia, quae ei attribuantur, nullam diversitatem in eo ponunt

SIM

II 24 b — In simplicissimo idem est essentia, bonitas et potentia I 771 f. 3 — Summum simplex est suum esse et suum agere II 224 b

— Simplicitati non repugnat distinctio veniens ex sola origine I 54 3°. 466 2° — Simpliciter non privat pluralitas, in qua tantum est in pluribus quantum in uno, et quae nihil addit ad unitatem I 466 3° — unitatis non tollitur pluralitas in divinis II 238 a *Vide V. Pluralitas.* — Simplicitati non repugnat differentia proprietatum respectu obiecti I 466 4°

— Quod simplicissimo convenit secundum formam convenit toti III 123 3° — Ratione summae simplicitatis totum est in quolibet I 57 f. 3 — Substantia habens summam simplicitatem una et tota est in pluribus I 481 b *Vide V. Plura et V. Deus 23.* — essentiae est, quod sit in pluribus, simplicitas suppositi, quod non sit in pluribus I 183 2°

— summa non est comprehensibilis, sed propter suam excellentiam est incomprehensibilis III 301 4° — est maxime nobis occulta et cognoscitur per immutabilitatem I 474 d. 4

— Quamvis in Deo sit summa simplicitas, non potest exprimi nisi per complexiorem I 590 b *Vide V. Deus 40.*

— Dei relate ad locum *vide V. Deus 21.* — In summe simplici nulla est distantia I 732 arg. 5

— In simplicissimo est quantitas virtutis simpliciter perfecta I 347 a — Simplicissimum est infinitissimum quantitate virtutis III 301 a — Simplicissimus in omnia potest sine medio II 29 a *Vide V. Potentia et V. Deus 15.*

— Deus simplicitatem communicat spiritui II 77 a *Vide V. Angelus - compositio et V. Spiritus.* — per privationem compositionis ex aliis convenit etiam creatis I 468 b. 469 2° — aliquid est magis et minus simplex per accessum ad divinam simplicitatem II 444 d. 2 — est maior et minor secundum accessum ad summe unum II 234 b. 378 3° — Angeli est similis simplicitati divinae, sed deficit ab ea II 84 b — Quantum ad rationem simplicitatis magis assimilatur Deo magis universale II 442 a — Creaturae non sunt vere simplices I 468 b — In creaturis non est summa simplicitas, et nihil est omnino simplex I 443 2° — Omnis creatura deficit a ratione summae simplicitatis I 766 a. III 324 a *Vide V. Creatura - conditiones generales et - compositio.*

— Clerici debent esse simplices in mente IV 609 a — Simples non tenentur credere omnes articulos fidei explicite III 544 a, 4° — Simples ad errores vitandos debent recurrere ad remedium divinae inspirationis et orationis et humanae instructionis per viros iustos et doctos III 545 5°

SIMPLICITER — dicitur quod est in sua perfectione II 250 b — dictum potest ponere rem suam latius, vel non latius quam dictum cum determinatione III 258 d. 2

SIMUL — sunt quae in eodem loco primo sunt II 82 arg. 2. IV 1028 b — Simultas est secundum locum et secundum tempus I 641 f. 4 — Quae sunt simul sunt in eodem instanti II 59 arg. 4 — duratione vel est per mensurae unitatem, vel per mensurae concomitantiam II 60 4* *Vide V. Semper.* — dicitur quod est in eodem instanti, vel post imperceptibile tempus II 153 2* — Simultas omnimoda non est, ubi est ordo secundum antecessorem I 372 arg. 3, b — Ubi est simul natura, non est ordo IV 425 arg. 6 *Vide V. Ordo.*

— Solus Deus totum esse simul habet II 63 a — Simultas perfecte est in Deo cum ordine I 372 b *Vide V. Deus 19, 32.*

SIMULATIO — Simulatum dicitur quod non habet stabilitatem, aut quod non habet interiorem consensum correspondentem IV 826 d. 5 — exterior fit metu, vel intentione decipiendi alios *ibid.* — cautelae et instructionis non tenet rationem mendacii, sed simulatio duplicis III 844 3* — in facta potest esse sine mendacio *ibid.* 857 a

SINGULARITAS — non recipitur in divinis I 434 a *Vide V. Deus 26.*

SINISTRUM — *Vide V. Dextrum.*

SINUS — *Vide V. Abraham.*

SITIS — est passio pure poenalis et ordinata simpliciter II 855 b — est defectus coniuncti propter consumptionem humidi et frigidi IV 377 d. 2 — est poena inflicta, quae simpliciter est passio I 718 3* — est poena contracta IV 97 b — Siti punitus est homo quantum ad vim nutritivam, per quam peccatum fuit primo perpetratum II 746 4*

SITUS — incipit simul cum loco I 788 b — sequitur pondus et naturam praedominantis inclinationis IV 525 arg. 2

SOBRIETAS — Medium sobrietatis non servatur in ieiunio IV 373 8* — Clerici debent esse sobrii proximo IV 609 a

SOCIETAS — In societate consideratur mutuum auxilium et conformitas voluntatis I 650 d. 4 — In societate debet esse unitas voluntatum II 251 4*

— Naturaliter desideratur societas similis in specie II 403 f. 4 — Amor exultat in multitudine bonae societatis II 404 4* — Nullius sine socio iucunda est possessio IV 941 f. 4

— Inter virum et mulierem est quaedam aequalitas mutuae societatis II 432 b

— Solatium et excusatio videtur habere socios in scelere IV 564 b. 901 arg. 4 *Vide V. Poena in fine.*

SOL — a luna differt secundum speciem II 357 f. 1, 3 — non potest esse nisi unus, quia est ex tota sua materia *ib.* f. 2 — non multiplicatur, quia eius essentia est ex tota sua materia, quae non est divisibilis nec multiplicabilis II 403 arg. 4 *Vide V. Luminaria.* — unus factus est, quia alter superflueret IV 51 1* — non habet nisi unicum individuum in eadem specie, quia est perpetuus II 403 arg. 2 — non est nomen individui, sed speciei II 357 f. 1 — est unus solus, sed in eo

est communis species III 49 a — est communicabile, quamvis non sit in pluribus I 448 b — de sui natura natus est habere alium similem II 109 b — Nomen solis potest plurificari, quia forma nata est communicari et multiplicari per supposita, sed uni soli convenit propter defectum materiae I 402 3*

— factus est ex luce prius creata in maiori lumine II 313 5*, 6*. 315 b. 331 d. 2 — constitutus est ex luce primo die creata et ex natura sui orbis II 368 a — creditur conditus fuisse in oriente II 316 b — conditus quarto die *ibid.* — secundum aliquos est in medio mundi, secundum alios potius in extremo IV 924 5* — est in firmamento large dicto II 368 b sq.

— Corpus solis de sui natura est luminosum II 357 f. 3 — maxime lucet, quia multum habet de luce primo creata II 368 a — dicitur luminare magnum, et praepositus diei *ib.* b — est tanquam origo et principium luminis II 325 a

— potest influere formalem proprietatem, communicando lucem et calorem II 202 6* — haec inferiora illuminat et inflamat, quia sunt susceptibilia luminis et caloris II 361 5* — potest ex virtute lucis absque adiutorio extrinseco lumen suum diffundere, nisi habeat resistens II 324 arg. 5 — Lux solis maximae est diffusionis inter corpora mundi II 71 arg. 2 — habet virtutem diffundendi lumen usque ad aliquod spatium determinatum II 325 2* — non agit ultra orbem visibilem II 72 2*

— per eandem virtutem illuminat et calefacit II 559 arg. 7. II 807 a — calefacit mediante lumine II 360 arg. 4 — calefacit, quia aspectum habet super naturam igneam principaliter II 361 4* *Vide V. Lux (186 c).*

— non emittit radios e substantia sua II 324 f. 8. 325 a — mittit radium, producendo eum ex se in aëra I 259 f. 4 — mittit radium ut dans esse I 260 a — multiplicando lumen producit solem II 728 b

— continuo influit lumen II 324 f. 7. 325 b — Solis influentia non est novi alicuius emissio, sed continuatio dati II 62 b. IV 930 2* — secundum aliquos continue eosdem radios emittit II 325 a

— lucet et illuminat I 248 4*. II 807 a — cum est actu in se, lucet, cum est actu in effectu, illuminat I 327 3*. II 23 5* *Vide V. Illuminatio et V. Lux-agens.* — est praesens caeco quantum ad rationem cognoscendi I 304 d. 2. 720 f. 3

— excedit claritatem oculi materialis III 303 arg. 5 — ab oculo lippo videtur per medium tenebrosus I 72 2* *Vide V. Oculus.* — Lumen solare non cognoscitur nisi per immissionem radiorum solis, non per alia lumina II 423 f. 6

— non est causa principalis terrae nascentium II 366 d. 2

— sua actione facit diem II 315 b — distinguit diem et noctem motu, qui est ab ultima sphaera, et motu proprio in cir-

culo obliquo distinguit quatuor tempora anni et dies crescentes et decrescentes, et annos II 369 b — In anno redit in idem punctum IV 542 d. 3 — Revolutiones solis non possunt esse infinitae II 21 f. 4

— Secundum solem Ecclesia magis sumit rationem festorum II 369 b

— dicebatur dominari in principio primi diei III 832 a

— ante iudicium obscurabitur vere, vel in apparentia, vel in comparatione IV 995 d. 2 — Lux solis augmentabitur post renovationem plus quam ante peccatum IV 996 d. 4. 997 d. 5

— spiritualis est Deus ut principium influens lumen spirituale in animam II 636 a — iustitiae est Christus I 2 b

SOLIDITAS — est in corporibus I 648 b

SOLITUDO — nullo modo recipitur in divinis I 379 arg. 1. 380 a. 431 a

SOLUM — Dei dicitur sancta Scriptura, vel anima sancta, vel virgo Maria, vel natura assumpta IV 1053 b sq.

SOLICITUDO — placendi Deo magis procedit ex amore quam ex timore III 763 b — Deum non offendendi est prudentiae et diligentiae, non timoris, licet habeat affectum timoris annexum *ibid.*

— temporalis excludit spirituales IV 612 a

SOLSTITIUM — duplex II 369 b

SOLUS — non dicitur in divinis ut categorema I 380 a. 382 arg. 3. 384 a — ut syncategorema vere dicitur cum nomine substantiali, de quo aliquod praedicatum substantiale vel personale praecise dicitur I 380 a, 4* — dicitur in divinis ratione naturae, vel personae I 405 d. 5 — additum termino personali excludit personam I 386 2* *Vide V. Deus 29.*

SOLUTIO — dicit habitum oppositum ligationi respectu actus, quantum ad quem est expeditio, sed privationem respectu vinculi IV 776 d. 1 — Solvendi potestas *vide V. Absolvere et V. Potestas.*

SOMNIUM — fit ex motu phantasmatum excitante virtutem sensitivam interius II 228 b — est ex naturali motu fumositatum et phantasmatum circa organum phantasiae II 539 arg. 4 — ex perpeffione phantasiarum venit, quia vires inferiores non sunt subiectae rationi, et corpus non obedit spiritui II 541 4* — In somniis videtur homini, quod videat vel audiat ipsam rem, cum phantasmata ab organo interiori defluunt ad organum visus vel auditus II 228 b — In somniis non est deceptio, quia non est rationis usus II 541 4*

— Anima in somniis gravissime patitur, corpore nihil patiente IV 932 f. 4

— In somniis Deus aliquando mittit visitationem II 541 4*

— quae contingunt ex dispositione corporis vel ex sollicitudine mentis, sunt praesagia futurorum, quae habent causam in nobis, ut infirmitatis vel inclinationis affectionis, non vero signa aliorum de se II 495 3* — quae sunt ab Angelis bonis aut a Deo, signa sunt vera, sed quae sunt a

diabolica illusione, nullius sunt roboris *ibid.* — non sunt certa signa futurorum, quorum non sunt signa de se *ibid.*

SOMNUS — est privatio vigiliae I 832 arg. 3 — est quies virtutum animalium cum intensioe naturalium II 432 arg. 4. 624 4* — In somnis, ligatis organis sensuum exteriorum, recolliguntur vires interiores quantum ad actus naturales II 624 4* — In somnis plus quietantur virtutes animales quam naturales *ib.* 6*

— Homo indiget quiete somni, quia corpus lassatur in sentiendō II 620 f. 4 — esset in statu innocentiae non propter debilitatem potentiae sensitivae, sed propter vigorationem vegetativae II 433 4* — necessarius est ad perfectionem animalis I 832 arg. 3

— In somnis magis agitur homo, quam agat II 624 5* — In somnis medium tenet homo inter mortuum et viventem *ibid.*

— In somnis anima non magis convertitur ad corporalia quam in vigilia II 621 b — Homo in somnis non impeditur solum privatione obsequii phantasiae, sed etiam respectu eorum quae habet in se II 622 a — In somnis propter ineptitudinem a parte corporis non impeditur operatio phantastica II 621 arg. 6 — In somno homo impeditur ab operationibus sensuum II 620 f. 4 — minus impedit operationem sensitivae II 623 b

— impedit actum rationis, auferendo dispositionem ex parte corporis II 623 a, 3* — In dormientibus impeditur operatio intellectus per ineptitudinem corporis II 620 f. 3 — In somnis anima aliquando habet aliquos actus rationales II 623 b

— In somnis impeditur actus liberi arbitrii II 623 b. IV 527 d. 3 — In somnis de lege communi homo non potest mereri *ib.* 1*, 2*

— In somnis non est praevisio futurorum nisi per revelationem II 624 5* — In somnis magis fiunt revelationes et apparitiones *ibid.* — Deus frequentius in somnis quam in vigilia apparere consuevit II 623 4* *Vide V. Somnium.*

SONUS — est emanatio a corporibus IV 4019 a — non movetur subito, sed repente II 324 f. 3

SOPOR — Adae *vide V. Adam.*

SORDES — corporales non inquinant corpus, quod non communicat in materia nec dependet I 651 d. 6

SORTILEGA — Diabolus facit ad petitionem sortilegae merito infidelitatis IV 773 4*

SPECIES — dicitur in divinis essentialiter, sed potest trahi ad personam I 551 d. 4 — appropriatur Filio II 744 f. 3 — recte et elegantissime appropriatur Filio I 554 b. 550 d. 4 — appropriatur Filio sub nomine imaginis I 545 2*

— dicitur forma, aut pulcritudo I 543 arg. 2 — importat similitudinem, rationem cognoscendi et pulcritudinem I 544 b

— Non est status in genere speciei nisi in eo quod est ipsa species per essentiam I 78 d. 1

— omnis a Deo est II 867 f. 4 — respicit Deum ut exemplar I 79 d. 3 — attenditur in creatura secundum comparationem ad Creatorem in ratione exemplaris II 828 arg. 1. 829 b. 885 6*

— attenditur in quolibet ente creato II 829 b. 830 1*. 832 1* — est naturale unicuique et inest a primaria conditione II 244 arg. 3 — non pertinet solum ad genus qualitatis II 829 a sq. — non attenditur in re solum per comparationem ad alias res universi *ib.* b

— non est sine modo et ordine II 828 f. 2 — praesupponit modum III 611 f. 4 — Malum non magis privat speciem quam ordinem et modum II 831 b. 832 4* — Speciei opponitur deformitas peccati II 832 4*

— est in voluntate, secundum quod Deo similis est H 831 f. 4, b — in voluntate attenditur, secundum quod in movendo conformatur divinae virtuti ut regulae dirigenti II 830 a — corrumpitur in voluntate, cum discordat a Deo tanquam a regula dirigente *ibid.*, 1*

— Speciei correspondet intelligentia II 831 arg. 3

— Nomina speciei de Deo *vide V. Deus 41.*

— magis assimilatur Deo quantum ad rationem actualitatis II 442 a

— inditae sunt a conditionis primordio in intellectu angelico et Adae II 50 a. III 319 b — Deus indidit Angelis omnium species II 440 a — Angelus a sui prima conditione habuit species rerum innatas II 445 arg. 4 — Angelus non recipit speciem a cognoscibili, cum sit in actu per speciem, quam habet II 449 b. 420 3*. 421 b. 423 1* — Angelus habet aliquas species innatas et non potest recipere species a rebus II 449 a, b sq. — Intellectus angelicus per species innatas universalium omnia sufficienter cognoscit II 420 a, 1* *Vide V. Angelus-cognitio.*

— Angelo innatae et concreatae sunt indelebiles et incorruptibiles II 492 f. 4, 2. 493 a, 5* — innatae abstrahunt ab omni differentia temporis I 84 3*

— Deus non habet speciem, per quam cognoscatur II 422 arg. 4 *Vide V. Cognitio-Dei-naturalis.*

— debent manere, quia Sacramentum est occultum IV 220 b — A specie exteriori Sacramentum habet rationem significandi IV 226 d. 3 — sunt signum visibile et voluntarie institutum IV 496 3* — De specierum significatione *vide V. Christus 36.* Species duplex *vide V. Eucharistia 3, 8,* de earum proprietatibus *V. Christus 36* et *V. Eucharistia 14, 15,* de earum immutatione *V. Eucharistia 16.*

SPECTACULA — non sunt mala secundum se, sed possunt male fieri quibusdam de causis IV 402 d. 13

SPECULUM — partim habet naturam terminati et partim transparentis II 367 a — speciem recipit et retinet II 228 b. 268 arg. 3 — tenet speciem II 493 3* — non

potest tenere speciem ab obiecto separatam II 229 a

— mundum, obiectum soli, claritatem suscipit per naturam II 422 arg. 2 — Quanto speculum est clarius et purius, tanto est ad recipiendum magis idoneum IV 4020 f. 3 — assimilatur corpori obiecto, quia participat similitudinem eius I 852 a — recipit similitudinem coloris abstractam a materia II 445 4* — Res in speculo cognoscitur per similitudinem distinctam a similitudine speculi III 307 f. 4. 308 3* *Vide V. Species* in indice philos.

— Per speculum videtur res per speciem secundum directionem reflexam II 682 5* — In speculo videtur species rei II 367 a — speciem repraesentat II 268 arg. 3 — sic recipit, ut etiam reddat II 368 b — reddit imaginem, quia est corpus politum, quod non est radiis pervium *ibid.* — reflectit speciem ratione corporis opaci II 326 2* — imaginem non offert secundum omnem partem II 367 a

— Ad speculum concavum fit radiorum intersecatio et confractio II 523 arg. 3

— naturale naturaliter reddit quae suscipit II 234 5* — naturaliter manifestat quod suscipit II 269 3* — spiritualia sunt maioris communicationis II 233 arg. 5 — voluntarium non manifestat actu quae continet, nisi faciat voluntas I 489 d. 4. II 234 5*. 269 3*. 290 b. III 316 b

— Substantiae spirituales per sui naturam sunt specula II 233 arg. 5. 266 a. 268 arg. 3

— aeternum mentes se videntium ducit in cognitionem omnium creatorum I 600 f. 3 — aeternum est speculum voluntarium II 290 b

— Per speculum dicitur videre Deum qui ascendit a cognitione creaturae ad cognitionem Creatoris, in speculo vero videt qui Deum in ipsa creatura clare intuetur III 682 5* *Vide V. Cognitio-Dei (62 a. 63 a).*

— novum inficitur a muliere menstruata, sed non, postquam inveteratum est II 789 a

SPESES — est expectatio futurae beatitudinis III 559 arg. 2. 576 arg. 5. 683 f. 2. 685 3* — est certa expectatio futurae beatitudinis III 565 f. 2. 579 arg. 5 — est expectatio aeternae mercedis III 558 f. 2 — definitur per beatitudinem ut appropriatam spei ratione dotis intentionis et ratione, qua intelligitur bonum excellens et indeficiens III 578 5*. 583 d. 2

— est certa expectatio futurae beatitudinis proveniens ex gratia et meritis II 135 arg. 3. III 563 arg. 4. 571 arg. 2. 573 arg. 4. 582 d. 2 — definita per actum in comparatione ad obiectum et principium est certa expectatio futurae beatitudinis, veniens ex gratia et meritis III 583 d. 2

— ut habitus et virtus notificatur per suum actum III 583 d. 2 — definita per actum in comparatione ad obiectum et habitum praeambulum est virtus, qua quis se ad illud quod credit, perventurum prae-sumit III 579 arg. 3. 583 d. 2

— est nomen affectionis et nomen **virtutis** III 583 d. 2 — Secundum aliquid sui dicit affectionem circa animam III 557 3* — aequivoce accipitur pro ipsa affectione et pro habitu regulante illius affectionis motum III 556 1* — potest intelligi affectio animae, vel ipsa res expectata, vel habitus, qui dirigit animae motum et affectum in illud quod expectandum est *ib.* a sq. — proprie sumitur pro ipsa virtute III 584 d. 4

— Habitus spei computatur inter virtutes III 569 f. 3 — Recta expectatio futurorum est actus virtutis III 557 2* — magis est in genere virtutis quam timor *ib.* 3* — est virtus, secundum quod dicit rationem motus et protensionis animae *ibid.*

— Dum anima ipsi immensae largitati innititur propter se et super omnia, recificatur et super se elevatur et Deo accepta efficitur III 556 b — secundum quod dicit passionem, non habet circa ipsam consistere habitus virtutis III 557 3* — Habitus spei dirigit affectionem, quae dicitur spes III 569 f. 1. 573 arg. 2. 579 f. 1

— non est donum vel beatitudo III 555 f. 2

— non est virtus omnibus aliis communis et generalis III 560 4*

— differt a timore ut virtus a doño III 569 f. 3 — differt a timore III 479 arg. 4. 568 arg. 2. 571 5*. 584 d. 4 — differt a timore, secundum quod sunt affectiones III 569 f. 1 — ut habitus et ut affectio differt a timore ratione differentiae repertae in actu proprio et etiam in obiecto motivo *ib.* b — formaliter opponitur timori *ib.* f. 2

— repugnat desperationi III 579 f. 3. 684 arg. 4 — repugnat praesumptioni et desperationi III 555 f. 3 — medium tenet inter desperationem et praesumptionem III 570 3* — est medium inter praesumptionem et desperationem, sed magis appropinquat ad extremum praesumptionis *ibid.*

— differt a fide, quia sub alia ratione respicit idem obiectum III 584 d. 3 — Actus sperandi formaliter differt ab actu credendi et diligendi III 590 f. 3 — distinguitur a caritate secundum propriam rationem obiecti III 576 f. 1 — differt a desiderio III 577 a. 585 d. 5

— aliquando nominat habitum virtutis, aliquando actum, aliquando statum, aliquando terminum sive obiectum III 572 a

Obiectum — Per spem omnis tendit in bonum III 568 arg. 4. 569 arg. 5 — dirigit animam in comparatione ad bonum III 568 arg. 2 — est respectu boni tantum III 575 arg. 4 — respicit bonum secundum quod bonum III 480 4* — respicit bonum sub ratione convenientis III 570 4* — est respectu boni et convenientis III 584 d. 4

— ut affectio est suspicio futuri boni III 583 d. 2 — tendit solummodo in bonum, quia illud quod est motivum eius, habet semper bonum sibi substratum III 578 4* — Circumscripita ratione boni et mali, adhuc contingit sperare III 576 f. 2

— ut sumitur communiter pro suspicione, potest esse non tantum boni, sed etiam mali III 584 d. 4 — improprie et extense accipitur pro suspicione boni vel mali *ibid.*

— est respectu futuri III 584 d. 4 — Speranda sunt futura III 484 arg. 7 — proprie est futuri IV 202 3* — expectat per modum futuri II 955 d. 1 — est de futuro et non habito III 727 a — est non habito I 297 3*. III 584 d. 3. 585 d. 5. 683 f. 4. 685 2*. 689 a — habilitat respectu absentis, non respectu praesentis III 727 2* — dicit absentiam boni expectati III 685 4*

— est de futuris bonis III 479 arg. 4. 569 f. 2. 575 arg. 3. 576 b. 766 arg. 2 — Anima afficitur affectione spei, cum apprehendit aliquid nondum praesens, sed futurum sub ratione convenientis, si adsit potestas assequendi III 569 b

— est de invisibilibus bonis aeternis, secundum quod sunt non habita, sed habenda III 584 d. 3 — est de non apparentibus III 683 f. 1 — Per spem certificamur, nos habituros res, quas non videmus III 484 arg. 3

— est futurorum non quantum ad eventum simpliciter, sed quantum ad ordinem et respectu expectationis III 585 d. 4

— non est circa complexionem ratione totius, sed ratione rei attributae III 567 a — est circa rem incomplexam et per modum incomplexionis III 515 arg. 4 — respicit obiectum in particulari respectu sperantis II 997 d. 3

— est virtus illa, qua quis expectat praemium omnium meritorum III 559 arg. 3 — Speramus tantum praemia III 559 f. 3 — habilitat ipsam animam ad expectandum substantiale praemium III 685 a — proprie loquendo est 'praemii substantialis' III 585 d. 5. 685 1* — large dicit expectationem cuiuscumque spiritualis beneficii III 685 1*

— est in bonum sub ratione ardui III 576 f. 3, 5 — Obiectum spei est magnum et arduum III 579 f. 5, b — perficit animam respectu ardui et excellentis III 576 f. 4 — Erectio, quae est in spe, respicit excellentiam III 577 3* — in obiecto suo magis concernit excellentiam quam bonitatem *ib.* a — Obiectum spei est bonum, sed non sub ratione boni, sed ardui sive magni *ibid.* — habet obiectum magnum et arduum in confidendo et in expectando, quia a potentissimo et liberalissimo magna expectat *ibid.* — respicit Deum sub ratione ardui III 590 f. 2 — Arduum et excellens, ad quod assequendum spes erigit, non potest esse nisi bonum III 578 4*

— Obiectum spei est bonum sub ratione gloriosi et aeterni sive excellentis et indeficientis III 577 b — Spei obiectum proprium est bonum aeternum et gloriosum III 582 d. 4 — expectat beatitudinem, in quantum tenet rationem magni et ardui sive excellentis et indeficientis III 578 5* — In spe est expectatio summe boni et summe ardui assequendi III 685

3* — Per spem expectatur bonum supra omnem aestimationem III 555 f. 4 — facit animam expectare ea quae sunt supra omnem aestimationem humanam et ea quae promisit largitas divina III 556 b

— est expectatio boni aeterni ut futuri temporaliter habendi in praemio III 582 d. 1 — proprie ut virtus theologia est in bonum sub ratione aeterni *ibid.* — Obiectum proprium et formale sive motivum est bonum aeternum *ibid.* — Per comparationem ad obiectum proprium est virtus, qua spiritualia et aeterna bona sperantur *ibid.* 583 d. 2 — Obiectum generale, quod habet rationem materialis, sunt bona spiritualia III 582 d. 1 — est respectu boni gloriosi creati et principaliter Boni increati *ibid.* — dicitur expectare bona aeterna proprie dicta de Bono increato, vel bona aeterna, id est perpetua *ibid.*

— ut tendit in bona spiritualia, distinguitur ab affectione naturali III 582 d. 1 — Sperare bona praesentia non est multum difficile, bona tamen invisibilia et aeterna expectare certa fiducia et pro illis temporalia bona contemnere magnam habet difficultatem et dignitatem III 557 4*

— est respectu boni proprii, in quantum distinguitur a credulitate fidei III 584 d. 4 — Cum procedat ex gratia et meritis, per virtutem spei nemo sperat nisi sibi *ibid.* — proprie accepta non est nisi respectu proprii boni III 585 d. 4 — minus communiter dicitur de quacumque expectatione boni, quae potest esse non solum proprii boni, sed etiam communis *ibid.*

— est veniae, gratiae et gloriae III 561 arg. 3. 582 d. 1 — comparatur ad gratiam et veniam tanquam circa materiam III 562 3*

— Spei ratio movens et obiectum et finis proprius est Deus III 559 b — semper principaliter intuetur unum solum et summum bonum III 763 1* — confidendo et innitendo immensae largitati divinae omnia illa expectat, quae sibi Deus promittit in futuro retribuenda III 559 b — omnia, quae expectat, non solum expectat a Deo, sed etiam expectat illa obtinere in ipso Deo *ibid.* — expectat bona promissa actu consequenti et connexo, quia confidit de immensa largitate promittentis III 560 1* — Obiectum spei, quod habet rationem motivi, est quid increatum, quia ipsa innititur Deo ut promittenti magna III 561 b — quamvis versetur circa bona creata, quae expectat, ratio tamen movens non est aliquod creatum, sed immensitas summi Boni increati, cui innititur III 562 3*

— consistit in voluntate nostra, non secundum quod innititur sibi, sed Deo, qui est firmitas nostra III 567 2* — facit nos summae firmitati innitendo in ipsa et de ipsa confidere *ibid.* — Per spem anima immensae largitati innititur propter se et super omnia III 556 b — Per spem anima innititur ei qui non potest deficere, super quem fundatur quasi super firmam

SPE

petram *ibid.* — facit animam omnino confidere et inniti summae et immensae largitati *ibid.* — innititur summae immensitati sive Potestati III 595 6* — per confidentiam innititur ei qui est excellentissimae virtutis et liberalitatis III 577 a

— totum confert et ordinat ad Bonum summum III 557 5* — perfecta magis aspicit mercedem incretam quam creatam *ibid.* — stare potest, exclusa omni intentione dilectionis mercenariae *ibid.* — recta et formata non constituit finem in proprio conmodo *ibid.*

— habet finem omnium virtutum pro obiecto III 560 f. 2 — non habet idem pro obiecto quantum ad rationem movendi et pro fine III 577 2* — non considerat finem in ratione finis et obiecti I 37 4* — Non dicitur aliquis sperare Deum *ibid.*

— In Deo solo sperandum est III 558 f. 4 — iustum est in eo sperare, qui potest dare meritum salutis, quod non potest homo I 251 f. 6 — respectu finalis praemii debet esse tantum in Deo I 44 d. 9 — In homine poni potest spes sicut in adiutore, non sicut in salvatore *ibid.* *Vide V. Homo 15.*

— vere et proprie est virtus theologica III 560 f. 4, 3. 575 arg. 2. 685 a — est in genere virtutis theologicae ratione obiecti motivi, quod est incretum III 561 b

— una virtus est et unitatem habet speciei specialissimae, quia una est ratio, cui innititur in expectando quaecumque bona III 559 b — habet unitatem secundum speciem III 478 f. 2. 558 f. 4 — non habet sub se alias species differentes III 558 f. 2. 559 f. 4. 763 1* — Unus est habitus, quo speramus in Domino et quo speramus habere Dominum III 560 4* — non diversificatur propter actum confidentiae et expectationis *ibid.* 595 6* — in expectando summam beatitudinem et quidquid boni in ipsa est, una est ratio expectandi III 560 2*

Subiectum — est circa affectum III 567 a — est habitus affectivus III 570 4* — est in affectiva II 404 b. 405 b. III 566 arg. 5. 579 f. 1, 3 — se totaliter tenet ex parte affectus III 563 arg. 3 — est in parte affectiva totaliter et principaliter III 580 4* — Sperare est potentiae affectivae III 571 5*. 579 f. 2 — Sperare proprie pertinet ad potentiam affectivam, licet aliquo modo sequatur credulitatem cognitionis III 580 3* — improprie dicta potest pertinere ad virtutem cognitivam *ibid.* — non est in potentia cognitiva III 566 arg. 5. 581 5*

— ad potentiam irascibilem pertinet III 566 arg. 4. 580 a — est circa eandem potentiam ut timor III 580 a — Eiusdem potentiae est sperare, cuius est timere III 579 f. 2 — ad irascibilem pertinet ratione affectionis substractae, ratione assecurationis concomitantis et ratione dotis futurae III 580 a — est in potentia affectiva irascibili, secundum quod se erigit ad excellentiam finis III 579 b sq. — est in potentia irascibili II 404 b. 405 b. III 579

f. 5. 590 f. 4 — Irascibilis perficitur spe IV 1008 f. 6. 1009 b — est virtus theologica dirigens irascibilem III 562 a. 579 f. 4

— est reformativa irascibilis et memoriae III 619 b — reformando potentiam irascibilem, per consequens reformat memoriam, quae in actu tenendi communicat cum irascibili II 405 b. III 580 4*. 619 b — non est primo in potentia memorativa, sed aliquo modo ipsam respicit III 580 2*, 4* — Per spem reformatur memoria in statu viae I 81 4*

— aliquando dicitur conscientiae bonae, sed non secundum quod est in potentia cognitiva III 580 1* — intelligitur nomine conscientiae, non quia sit conscientia, sed quia consurgit ex meritis, quae sunt in bona conscientia *ibid.* — intelligitur per conscientiam bonam III 578 arg. 1. 616 a

— facit ad reformationem imaginis et perfectionem animae secundum partem superiorem III 561 f. 5, b

Actus — consistit in quadam confidentia et erectione III 569 b — facit confidere et faciendum confidere facit expectare III 577 a — Actus spei est confidere et expectare, quorum unus est principium et origo alterius *ibid.* 595 6* — Ad spem pertinet confidere, secundum quod dicimur sperare in Domino III 559 arg. 4

— Spei est erigere per expectationem futuri II 955 d. 4 — Spei propriissime competit elevatio et erectio animi III 576 f. 5 — confidentia et certitudine facit confidere et inniti ipsi summae largitati III 684 b — habilitat ad confidendum et innitendum Deo cum quadam protensione et erectione et expectatione *ibid.* 685 5* — Expectatio spei consistit in quadam protensione ad bona aeterna, quae consurgit ex confidentia, qua anima innititur ipsi Deo ex tota virtute sua III 562 4*

— Sperare proprie est confidere et ex illa confidentia cum quadam securitate tendere ad habendum illud quod speratur III 580 3* — large et improprie dicitur credulitatem quodam modo firmatam respectu alicuius boni assequendi sive a se, sive ab alio, et idem est quod probabiliter credere *ibid.* — est cum desiderio acquirendi III 685 2* — Expectatio futurorum vel est ipsa spes, vel procedit ab ipsa III 556 arg. 2

— Sperare quodam modo est tendere in rem speratam III 563 arg. 4. 582 d. 2 — consistit in quadam protensione III 557 3* — plus habet de actione quam timor *ibid.* — inter ceteras affectiones est, quae plus habet de ratione agendi *ibid.*

— dicitur expectatio, non corporalis per quietem, sed magis mentalis, quae est quaedam inhiatio et protensio respectu finis assequendi III 583 d. 2 — Expectare est actus spei loquendo formaliter III 560 3* — tendit in finem expectando *ibid.* — Nulla virtute expectamus beatitudinem nisi mediante ipsa spe *ibid.* — Ad spem pertinet expectare III 559 arg. 4 — Exspe-

SPE

ctatio est circa actum spei III 565 f. 2 — Alia virtus potest actum expectandi impedire, sed nulla nisi spes potest elicere III 560 3* — Expectatio boni futuri non est actus omnibus virtutibus annexus, sed actus differens ab actibus ipsarum virtutum et est specialis virtutis spei *ib.* 4*

— confirmat animam, rectificat et delectat III 555 f. 5 — est habitus, cuius motus est ab anima, qui potest fieri recte et non recte secundum imperium liberi arbitrii III 556 4*

— circa creata non respicit actum exteriorum, sed solummodo consistit in affectu interiori III 562 3*

— dirigit in actibus III 557 3*

— Spei non attribuitur directio in finem II 955 d. 4 — non tendit in Deum per se, sed accipit rationem tendentiae a caritate I 37 4* — Spei non convenit unire, sed magis erigere III 616 b — non dicitur unire IV 202 5* *Vide infra-informis.*

— Per spem erigitur spirituale aedificium III 564 f. 4. 604 6* — comparatur parieti erigenti aedificium III 573 f. 2

— veniae ex consideratione misericordiae oritur IV 327 a. 385 a. 542 d. 4

— Virtutis spei est proprie respicere Dei misericordiam et iustitiam, considerando gratiam et merita, ut liberet a desperatione et praesumptione III 583 d. 2 — Nullus recte sperat, nisi qui credit, ad salutem se perventurum per merita III 540 f. 4 — procedit ex gratia et meritis III 511 4*. 540 f. 4 — generaliter procedit ex meritis, quae habentur in re, vel in proposito III 564 1*, 2* — venit ex meritis praecedentibus vel in proposito, vel in radice, vel in usu III 583 d. 2 — Nullus recte sperat beatitudinem, nisi cui suppetunt merita III 574 arg. 3. 572 a — Nullus sperat se habiturum vitam aeternam nisi cum praesuppositione meritorum III 511 4*

— Homo iustus sperat, habendo merita in proposito et in radice et in effectu, vel in proposito et in radice, non tamen in effectu; peccator autem sperat habendo merita in proposito tantum, aut sperat sine meritis per solam Dei misericordiam se assecuturum gloriam, neglecta divina iustitia III 564 1* — Sperare sine meritis non solum in re, sed etiam in proposito non pertinet ad spem, sed ad praesumptionem *ib.* 2* — Gratia et merita appropriantur spei, prout iunguntur simul, ratione quarum spes respicit Dei misericordiam et iustitiam III 583 d. 2

— secundum actum suum procedit ex habitu, vel consideratione gratiae et meritorum III 565 arg. 4 — ut actus oriri habet ex meritorum intuitu III 572 a, b — Certitudo spei consurgit ex perpensione tribulationum *ib.* b — ut status ortum habet ex meritis praecedentibus et concomitantibus, per quae pervenitur ad certitudinem spei et maxime per tolerantiam et sustentiam tribulationum *ib.* a — ut nominat rem speratam, ortum habet ex meritis praecedentibus et simpliciter sequitur

merita tanquam praemium *ib.* b — concipitur in his quae supererogationis sunt III 744 b

— intuetur merita referendo ea per humilitatem ad divinam gratiam III 573 a sq. — Si quis speraret salvari ex meritis propriis, non recte speraret, sed potius praesumeret III 541 2*

— Aliquis potest sperare vitam aeternam sine gratia gratum faciente III 564 f. 4, a — ut habitus virtutis non habet ortum ex meritis, sed potius merita habent ortum ex ea III 572 arg. 2, 3, a — ut habitus simpliciter praecedat merita tanquam meritorum principium *ib.* b — ut virtus et ut actus non oportet, quod procedat ex meritis *ibid.* — ut motus spei secundum veritatem est principium meritorum sequentium *ibid.* — prout dicitur quaedam certitudo et status, ex meritis habet ortum et est adminiculum ad perfectius merendum *ibid.* — datur homini ad hoc, quod mereatur III 586 d. 6 — in suo actu non impedit meriti perfectionem, immo consurgit ex perfectione meriti III 587 5* — secundum generalem sui acceptionem non dicit summam perfectionem meriti III 572 b

— In actu spei implicatur conditio perseverantiae finalis III 514 4*. 566 arg. 4 — Omnis, qui recte sperat, sic vitam aeternam expectat, si usque in finem perseveraverit in gratia III 514 4* — Spei non est expectare vitam aeternam absque omni conditione *ibid.* — non apponit conditionem per se, sed per regulam fidei dirigentis III 567 4*

— Circa actum spei nunquam contingit reperire excessum propter nimietatem et intensionem ipsius actus, sed propter defectum alicuius conditionis, quae requiritur in actu sperandi III 562 4* — est media inter desperationem et praesumptionem solum sicut eliminativa utriusque et liberans ab illo duplici malo *ib.* 2* — a statu suo potest everti per extollentiam in prosperis, vel per depressionem in adversis III 744 b

— in suo actu habet certitudinem III 565 f. 2. 566 a — Spei est certo expectare III 136 2* — est certissima tanquam anchora III 565 f. 5 — est certa expectatio consurgens ex gratia et meritis III 541 4*. 580 4* — certa habetur a viris sanctis II 436 3* — Certitudo spei est ex promissione III 685 6* — Sperans in Deum certus est de salute expectata III 565 f. 4 — Impossibile est, summam Veritatem deserere quemquam in se confidentem *ibid.*

— Certitudo spei de praemio assequendo procedit ex quadam securitate et certitudine de merito iam inchoato et ex confidentia bonae voluntatis, quae consurgit ex conscientia bona III 567 4*, 4* — in actu suo habet certitudinem ordinis, quia efficaciter et infallibiliter ordinat ad salutem, sed non dat certitudinem eventus *ib.* 3* — Quantum ad certitudinem conditionatam est in spe certitudo necessitatis et infallibilitatis *ib.* 4* — In spe est certitudo

absoluta probabilitatis *ibid.* — Spei, secundum quod virtus est et virtuose movetur, falsum non subest III 511 4*

— habet certitudinem propriam differentem a certitudine fidei III 566 a sq. — Spei competit quoddam genus certitudinis experimentalis, sed non facit intellectum assentire veritati III 485 3* — Certitudo spei respicit affectum III 567 a. 568 5*. 584 5* — dicit certitudinem in affectu II 997 d. 3

— In spe est certitudo expectationis sive confidentiae III 565 f. 1 — Certitudo spei est quaedam assecuratio, quae tenet se ex parte potentiae irascibilis III 581 5* — Licet conditio appositae non sit omnino certa certitudine manifestae scientiae, est tamen certa certitudine cuiusdam confidentiae III 567 4*

— firmat affectum, ne diffidat III 567 a — Certitudo spei repugnat diffidentiae et haesitationi *ibid.* — Spei in via est certitudo affectus, quae sic firmat affectum, ut possit diffidentiam superare *ibid.* — non habet certitudinem perpetuae confirmationis, sed cuiusdam virilis adhaesionis *ibid.* — Confidentia spei removet haesitationem, quae facit hominem vacillare III 565 f. 3 — in suo actu reddit hominem certum *ib.* f. 4, 3 — reddit securum III 569 f. 5 — Spei est stabilire et quodam modo assecurare de assequenda futura beatitudine III 580 a — sustentat vacillantem et deficientem III 556 b — Spei certitudo vehementer confirmat et confortat animam, ut a tribulationum sustentia non recedat III 572 b

— Propter difficultatem ad sperandum ardua Christus praebet fulcimentum, ostendendo immensitatem suae misericordiae per susceptionem nostrae miseriae III 331 a

— non potest stare cum praevisione lapsus irreparabilis II 438 4* — Damnati non possunt sperare salutem II 476 b — Daemones et damnati non possunt habere spem, quia habent contrarium habitum III 586 d. 6 — attribuitur diabolo improprie accepta pro expectatione dilationis iudicii *ibid.*

Origo — ut habitus virtutis est a Deo infusus III 574 arg. 4

— Fides generat spem III 573 f. 1 — Fides formata generat spem formatam III 564 f. 2 — Fides generat spem non secundum univocationem, sed per quandam dispositionem III 570 4* — consurgit ex fide praemiorum III 564 f. 3 — Ad spem necessario exigitur credere futuram vitam II 438 4* — Spem praecedit fides, sine qua non potest esse veri boni expectatio III 471 b — Nullus habet virtutem spei, nisi qui in sperando sequitur dictamen fidei III 574 arg. 3 — habet annexam fidem III 585 d. 5 — Res sperandae sunt finis fidei III 484 b. 486 4*, 5*, 7*

— Spem, prout accipitur pro re sperata, vel pro statu spei, praecedat caritas, non autem, prout accipitur pro primo eius actu, vel pro habitu III 574 4* — Sperare et amare sunt actus se invicem concomitantes III 575 5* — Nullus sperat nisi quod

amat III 573 arg. 3 — Quanto quis magis amat, tanto magis sperat III 764 arg. 2

— oritur ex amore imperfecto III 574 2*, 3*, 4* — generalior et in plus est quam caritas a parte subiecti, quia potest esse in peccatore III 575 5* — Actus spei origine praecedat actum caritatis respectu subiecti *ibid.* — Expectatio praecedat dilectionem praecipuam *ib.* 6* — Habitus spei non in se, sed in comparatione ad actum caritate prior est III 574 a — Actus spei secundum ordinem naturae antecedit actum caritatis *ibid.*

— Actum spei praecedat actus timoris III 740 b — quasi simul currit cum timore III 573 arg. 4 — Quanto quis magis sperat, tanto minus timet III 764 arg. 2 — expeditur donis timoris et fortitudinis III 744 b

— ut habitus dirigens in expectandum est virtus gratuita III 556 b — reddit acceptum Deo III 555 f. 2 — facit pervenire ad salutem *ib.* f. 4

— est virtutum gratuitarum sustentamentum et ancora III 556 b. 565 f. 5

— potest esse communis bonis et malis III 564 f. 4 — potest esse informis *ib.* a — potest esse informis et formata III 760 4* — informis manet post peccatum III 600 arg. 5 — Actus spei in peccatore ordinat ad bonum et excludit malum III 564 f. 4 — informis est habitus bonus et tenet quodam modo rationem virtutis, quia potentiam, quam perficit, quodam modo rectificat et vigorat *ib.* a, 3* — absque gratia gratum faciente facit vitare praesumptionem et desperationem et expectare omnia expectanda *ib.* 4* — informis aliquam inclinationem et ordinem tribuit ad gloriam tanquam ad finem ultimum, elevat potentiam ad aeterna bona expectanda et quandam stabilitatem ei tribuit, ne per desperationem succumbat *ib.* a — semper habet secum adiunctam tendentiam, sed in spe informi et non gratuita est exilis et semiplena, sed tendentia, quae est a voluntate plenaria, non est in spe sine gratia III 565 4*

Effectus — generat caritatem III 573 f. 4 — Actus spei praeparat et disponit ad actum caritatis III 574 a — Nullus potest amare aliquod bonum propter se et super omnia, ad quod non sperat, se posse pervenire III 573 f. 4. 574 a, 3* — disponit ad actum caritatis, quae est eius finis III 616 a — non est causa caritatis, nisi quia disponit ad actum eius, non simpliciter, sed secundum statum viae III 689 2* — est coniuncta amori in via quantumcumque perfecto III 558 a

— facit gaudere circa ea quae recta sunt III 555 f. 3 — maxime subservit contemplationi et facit sursum tendere III 560 f. 3

— facit hominem in tribulatione gaudere et stabilem esse III 561 arg. 5 — facit fortiter perferre terribilia ut adminiculans et certa expectatione futurae beatitudinis multum adiuvans virtutem fortitudinis III 563 5*

SPE

— aliquo modo potest dici substantia rerum sperandarum, sed non fundamentum III 485 3°

— Expectatio spei ex sua dilatione affligit expectantem III 685 3°

— antecedit ad poenitentiam II 992 b

— Ex spe generator voluntas revertendi et confoederandi Deo et satisfaciendi, disponens ad iustificationem IV 327 a — promovet poenitentiam *ib.* 3° — Per spem informem peccator fit habilis ad resurgendum III 600 arg. 5

— et timor dicuntur duae molae II 992 b. III 573 arg. 4 — veniae ex consideratione misericordiae est mola sursum elevans IV 384 b sq.

— Omnibus est necessarium ad salutem recte sperare III 552 d. 2 — Nullus potest pervenire ad salutem nisi qui sperat III 540 f. 4

— non tollitur nisi per subsequens praemium et per contrarium habitum III 586 d. 6 *Vide supra-certitudo* in fine. — tollitur per desperationem, ita quod non maneat qualitas nec virtus informis III 600 b

— habet secum iunctam imperfectionem III 282 1° — dicit incompletionem I 297 3°. 305 d. 5 — In habitu spei imperfectionis est, quod est expectatio quaedam et protensio ad ea quae realiter non habentur III 684 b — est imperfecta quantum ad modum movendi et habitandi III 727 2°

— est ex parte, quia dicit imperfectionem et oppositionem ad perfectionem gloriae III 689 1° — propter imperfectionem sibi annexam se non comparatur cum statu gloriae III 793 1° — de sua primaria ratione importat imperfectionem, quae repugnat statui gloriae III 727 2° — statui gloriae repugnat ratione expectationis substantialis praemii et protensionis et erectionis et inhiationis III 684 b. 685 3° — ratione imperfectionis non facit ad plenitudinem gratiae III 282 1° — disponit ad gloriam, sed habet aliquo modo oppositionem III 699 a — de sua ratione oppositionem habet cum summa completionem boni III 685 4° — Propter imperfectionem spei nullus sperat ipsam I 297 3° — propter imperfectionem necessario annexam non est necessario connexa aliis virtutibus nisi in statu viae III 792 b. 793 1°

— se committitur statui viae III 586 d. 6 — Meritum non respicit spem universaliter, sed secundum statum *ibid.* — De nemine desperandum est, dum est in via II 914 f. 4. 989 f. 2

— non est in eis qui praemium substantiale habent III 585 d. 5 — Sancti et Angeli proprie loquendo non habent spem *ibid.* — large accepta pro quacumque expectatione stolae secundae et aliculus gaudii accidentaliter potest poni in Christo et in Angelis et in animabus beatis *ibid.* — non fuit in Christo III 793 1°

— Christus dicitur sperasse ratione membrorum III 585 b sq. — Christus dicitur sperasse ratione membrorum, vel spe large dicta pro expectatione III 685

1° — non cadit in Deo per essentiam, sed per causam I 305 d. 5 — Sancti in limbo et animae in purgatorio spem habebant III 586 d. 6 — Confirmatio liberi arbitrii in purgatorio non evacuat spem *ibid.*

— *evacuatur* in patria I 297 3°. III 282 1°. 569 f. 4. 590 f. 6. 685 a — evacuatur per praemium in Beatis III 586 d. 6 — evacuatur, superveniente comprehensione sive certissima tentione III 683 f. 4 — Habitus spei tollitur et evacuatur in patria III 689 a — evacuatur ratione imperfectionis actus III 766 1° — assecuto praemio, tollitur III 586 d. 6 — dicitur evacuari, quia non solum quod imperfectionis est tollitur ab ipsa, sed eius habitus simpliciter evacuatur in gloria, et ei succedit habitus novus III 684 b — evacuatur per consequens per claritatem visionis divinae evacuantem *ibid.* III 585 d. 5

— dicitur indefectiva, ut sumitur pro re sperata III 685 1° — in patria non perit, sed praemiatur, non est tamen suum praemium propter suam imperfectionem nec cum praemio suo se comparatur propter quandam oppositionem III 727 a

— Spei succedit beatitudo IV 1008 f. 7 — Certitudo spei non manet, sed succedit alia certitudo III 685 6° — Spei succedit perfecta tentione III 559 f. 4. 684 b. 685 5°. 689 a. 792 b. 793 1° — Ad spem consequitur perfecta tentione III 580 a — introducit ad beatissimam visionem III 506 b — disponit ad tentionem IV 414 f. 4 — Spei respondet tentione III 562 a. 574 arg. 6 — Expectationi spei correspondet continuatio aeternitatis III 579 arg. 2

SPHAERA — cum fertur super planum, non pertransit infinita actu, quia respicit indivisibilia ut unita, sicut sunt in continuo I 664 3° — non tangit planum nisi in puncto *ibid.* IV 280 arg. 1

— Figura sphaerica apta est motui II 71 arg. 3

— Orbes nati sunt moveri II 354 1° — Motus orbium superiorum non repugnat inferioribus nec retardat motum eorum *ib.* 3° — Orbes moventur magis et minus velociter *ib.* a. 4° — Orbes moventur propter motum luminarium *ib.* 2°

— inferiores habent plures motus et unam stellam II 352 b — superior habet pauciores motus et multas stellas *ibid.*

— Orbis superior influit motum in inferiores II 352 b — superior movet inferiorem, quae movetur motu contrario II 716 4° — ultima movet totum, quod infra ipsam est, ab oriente in occidentem II 351 f. 3. 369 b

— octava maxime est causa vitae inferiorum II 354 b

— ultima est decima II 356 a

SPINAE — productae sunt cum aliis lignis et natura generantur, sed in poenam peccati oriuntur ex terra, cum colitur II 366 d. 2

SPIRATIO — Actus spirationis in corpore est actus internus, continuus, vivificus et habens originem a calore I 204 a sq. —

SPI

est motus naturalis in corporalibus, quae spirant propter naturae indigentiam *ib.* 3° — In substantiis spiritualibus non est actus naturalis, sed ex liberalitate voluntatis *ibid.* — aliquando est idem quod inspirare *ib.* 1° — Inspiratio est per egressum alicuius ab intrinseco II 410 arg. 1

— est flatus exterioris et amoris interioris I 241 b — Amoris est spirari I 233 3° — Non dicitur spirari nisi amor I 203 f. 3. 204 b

— est emanatio a perfecta fecunditate voluntatis I 236 a — Pater spirat per modum fecunditatis voluntatis *ib.* 2°

— est emanatio per modum connexionis I 236 a — Spirare, significat spirationem, ut dicit emanationem, diligere vero, ut dicit modum emanandi cum expressione circa personam I 558 3°, 6

— Actus spirandi est personalis, vel essentialis I 486 4° — Spirare, ut est idem quod inspirare, convenit toti Trinitati I 204 1° — Spirare, ut est idem quod Spiritum producere, non convenit toti Trinitati *ibid.*

— Spiritus sancti melius comparatur spirationi amoris interioris quam flatus exterioris I 211 b

— Per spirationem communicatur natura I 240 d. 3

— Spirari proprie convenit Spiritui sancto I 203 f. 2. II 411 f. 5 — Spirari convenit uni soli I 268 d. 3

— non praecedit Verbum I 213 2° — Spiritus sancti emanatio sequitur generationem Verbi sicut appetitus post habitam cognitionem, qui est per modum complectentis I 226 1° — dat praeintelligere generationem, quia nectuntur distincti et similes I 236 b. 498 a *Vide V. Generatio 47 et V. Pater-principium.* — Spiritus sancti processio non est generatio I 233 a, 1°

— non dicit relationem propriam Patris I 501 b — activa est relatio, sed non proprietas, quia non convenit uni soli I 460 b — est a duobus I 235 f. 2. 236 a — Spirare convenit duobus I 268 d. 3

— Vis spirativa dicit eandem notionem ut in ratione aptitudinis, quam spiratio dicit in ratione actus I 216 4°

— convenit Patri per se et per hoc, quod est principium Filii spirantis I 223 f. 4 — Pater per spirationem est principium Spiritus sancti I 517 d. 4 — aequè vere et proprie convenit Patri et Filio I 227 d. 3 — Filius spirat eodem modo ut Pater I 542 b — Filius est principium spirandi, quia est prior emanatione processionis I 245 b — Actus spirandi non repugnat Filio I 241 f. 6 *Vide V. Filius-agens.*

— Filio datur a Patre per generationem, sed non generatur nec est generatio I 227 d. 2

— est notio communis Patri et Filio I 513 b. 514 3°, 4°. 516 a, 1°, 4° — est communis Patri et Filio non tantum communitate praedicationis, sed etiam culusdam concordiae et connexionis I 226 4°

— una est I 236 4* — est unus actus et origo propter unitatem principii I 216 3* — sequitur unitatem subiecti, ut est principium *ibid.* — Pater et Filius spirant eadem spiratione I 516 4* — Pater et Filius producant Spiritum sanctum per unum actum et per unam potentiam I 214 f. 2 — Pater et Filius spirant in eo, quod unum uno modo se habens I 236 4* — Pater et Filius spirant, in quantum unus Deus improcessibilis I 513 b — Pater et Filius secundum modum loquendi sunt duo subiecta, sed per se et primo sunt unum subiectum spirationis I 216 3* — Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti I 512 f. 4. 515 b — Pater et Filius sunt unum principium in spirando propter unitatem fecunditatis voluntatis I 213 4*. 215 b. 216 3*, 4. 513 b — Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti unitate proprietatis I 451 f. 6 *Vide V. Principium et V. Pater-spiratio.* — Pater et Filius concorditer spirant Spiritum sanctum I 201 a, 4* — Concordia, qua Pater et Filius spirant, est amor sive dilectio notionaliter accepta *ib.* a, 4*, 4*. 206 d. 3

— Spirator importat spirationem in concretionem ad personam I 515 f. 2, b. 516 4*, 2* — Pater et Filius non habent vocabulum usitatum, sub quo referuntur ad Spiritum sanctum, nisi nomen spirator I 463 d. 8. 464 d. 9 — Pater et Filius recte dicuntur duo spiratores I 515 b — Pater et Filius secundum notionem communem spirationis non dicuntur in concreto unus spirator *ib.* f. 2, b. 516 4*, 4*

SPIRITUALE — Per spiritualitatem excluditur corporeitas I 624 4* — maxime differt a corporali II 385 a — et corporale differunt non tantum secundum speciem, verum etiam secundum genus IV 925 arg. 5 — non habet convenientiam in aliqua qualitate cum corporali IV 29 d. 3

— Corporalia et spiritualia maxime differunt in compositione et simplicitate II 94 f. 4 — Substantia spiritualis est simplex II 41 arg. 2. 64 arg. 4 — In spiritualibus perfectio attenditur secundum accessum ad summe simplex II 378 3* — In spiritualibus ponitur quantitas virtutis I 308 b. 343 a — In spiritualibus idem est maius et melius I 770 1*. *Vide V. Maius.*

— sunt meliora et speciosiora corporalibus I 77 b — sunt superiora respectu corporalium II 204 arg. 6 — Natura spiritualis est summum II 41 f. 2

— Suprema substantia est spiritualissima II 39 f. 2 — Spiritus increatus est nobilissimus II 271 3* — Creatura spiritualis non tenet summum in genere spiritus II 555 2* — Deo nihil est spirituius nec potest esse I 68 arg. 5

— Nihil est omnino spirituale nisi solus Deus I 643 4* — Creatura participat maius et minus de natura spiritualitatis *ibid.* — Creatura, quae plus habet de ratione spiritualitatis, plus convenit cum Deo III 39 arg. 4 — Homo in spiritualitate ratione

animae convenit cum Deo et Angelis III 41 4*

— Quaedam creaturae sunt spirituales per abstractionem, quaedam per separationem a materia corporali, quaedam per unionem I 643 4*

— Spiritualitas est contra animalitatem IV 1016 b — Spiritualitas in corpore completur per gloriam animae IV 1014 arg. 4 *Vide V. Corpus-Beatorum.*

— Prius est corporale quam spirituale IV 625 f. 3

— debent significari per corporalia sibi similia II 510 d. 2 *Vide V. Signum.*

— Quanto substantia est spiritualior, tanto plurimum est cognitiva I 688 f. 5. II 39 f. 2 — Spiritualitas requiritur ad cognitionem IV 1015 b

— Actus spirituales non solum transeunt super materiam debitam, sed etiam super alios actus et eos sibi substernunt quasi pro materia II 983 b

— est quod unit ei qui est summus spiritus III 292 d. 1 — est bonum interius spiritus II 502 arg. 5 — Homo interior convertitur ad spiritualia secundum arbitrii libertatem II 587 d. 3

— Bona spiritualia tenent rationem honesti III 630 b. 631 4* — Spiritualis dilectio et possessio excitat ad desiderandum, dum reficit, est reficit, dum excitat I 297 2* *Vide V. Desiderium.* — Bona spiritualia non videntur, cum non habentur III 584 d. 3

— pro sui dignitate ex sola liberalitate dandum est IV 648 a — Facere spiritualia finaliter propter carnalia, maxime, si pacto interveniat, est malum et avaritia, non vero, cum hoc non intenditur principaliter, sed ad sustentationem *ib.* 4*

— pure sunt gratia et virtutes et dona, adiuncta rei corporali sunt res corporales, quae vel ratione illius spiritualis consecrantur et accipiunt rationem spiritualis, vel habent rationem rei temporalis, sed dicuntur spirituales, quia spirituali annexae IV 646 a sq.

— pure nec de facto nec de iure vendi potest IV 646 b — de iure non potest vendi, sed adiunctum rei corporali potest vendi de facto ratione illius, tamen potest cum re temporali de iure transire, cum venditur, aestimato rei valore *ibid.* — quibus annexa sunt temporalia, non possunt vendi IV 658 d. 5 *Vide V. Simonia.* — potest emi bona voluntate liberaliter serviente IV 648 5*

SPIRITUS — dicitur de corporibus, de substantiis rationalibus et de Deo I 204 a — Substantia spiritualis est Deus et Angelus et anima rationalis II 637 f. 5. IV 553 f. 1 — est commune Angelo et homini IV 1005 f. 4

— est propriissime in Deo I 204 a — dicitur spiritus, quia spiratur I 203 f. 2. 333 d. 4 — dicitur relative I 333 d. 4 — principaliter dicit respectum ad spirantem I 485 arg. 4 — non semper dicit respectum ad spirantem, sed potest accipi absolute I 333 d. 4 — secundum

quod dicitur a spiritualitate, convenit toti Trinitati et sic est nomen absolutum I 204 b. 218 d. 3 — prout est nomen impositum a proprietate personali, principaliter dicit respectum ad personam I 486 4* — sanctus dicitur principaliter spiritus per comparisonem ad vim producentem, quae est vis spirativa I 331 4*

— dicitur ab actu spirandi personali, vel essentiali I 486 4* — dicitur essentialiter, vel personaliter I 595 d. 2, 3 — proprie dicitur de Spiritu sancto I 203 f. 4. 204 a — ut dicitur a spiratione, est nomen importans originem I 218 d. 3 — secundum quod dicitur a spiratione, convenit illi soli personae, quae procedit ut amor I 204 b — Nomen totale Spiritus sanctus magis determinatum est, ut stet pro persona I 486 4*

— proprie dicitur Spiritus sanctus I 203 f. 4 — est proprietas distinctiva I 329 f. 4. 331 4* — dicitur sanctus, quia dicitur a spiratione amoris, quae potest fieri recte et ordinate, vel inordinate I 204 b. 206 d. 4

Processio — Spiritui sancto, ut est amor, convenit spirari I 233 3* — Emanatio Spiritus sancti recte exprimitur verbo spirandi I 234 a — Processio Spiritus sancti non est omnino similis productioni radii et lucis I 213 7*

— non potest generari I 445 d. 4 — non generatur nec per generationem accipitur I 498 a — non debet dici natus I 230 a — non emanat a Patre eodem modo sicut Filius I 236 4* *Vide V. Spiratio* — dicitur ingenuus pure privative I 239 a sq. 498 a — non debet dici ingenuus I 230 b — dicitur non proprie ingenuus, quia generationem consequitur I 498 a

— Spiritui sancto recte appropriatur nomen processionis I 234 a — Processio Spiritus sancti non est simpliciter processio, sed habet proprium et singularem modum *ibid.* — Spiritui sancto omnino convenit nomen processionis, quia procedit et est a procedente *ibid.* — Spiritui sancto convenit completissima ratio processionis, quia in sua emanatione respicit terminum a quo et ad quem *ib.* b

— procedit per modum voluntatis I 195 f. 2. 225 f. 4. 235 f. 3. 544 a — procedit per modum liberalis voluntatis I 225 f. 4, b — procedit per modum liberalitatis I 232 f. 2 — Spiritui sancto proprium est procedere secundum rationem liberalitatis I 328 f. 2, b. 329 3* — procedit per modum fecunditatis voluntatis I 236 2*. III 56 4*

— In divinis est ponere tertiam personam procedentem per modum liberalitatis I 195 b — procedit per modum liberalitatis sicut ratio liberalitatis I 429 b — procedit per modum liberalitatis ut ratio volendi et donandi I 195 1*. 196 3*. 324 4*

— producitur similis in natura, sed non per modum fecunditatis naturae I 233 4* — quamvis non procedat per modum naturae, tamen ei communicatur natura I 240 d. 3 *Vide V. Processio.*

SPI

— Verbum non potest esse sine spiritu I 595 d. 3 — Persona Spiritus sancti nusquam est, ubi non sit persona Verbi III 55 4* — est connaturalis personae Verbi et per communicationem idiomatum homini Christo, quia Filius non habet Spiritum sanctum per influentiam, sed potius, quia habet in se a Patre vim spirativam III 409 a

— Persona Spiritus sancti secundum rationem intelligendi est tertia I 549 a

— est Patri et Filio consubstantialis, ita quod a Patre et Filio procedit I 218 d. 4 — est eiusdem naturae cum spirante II 410 arg. 4

— Haeretici dixerunt, eum esse servum Patris et Filii III 538 a

— procedit ex ore Patris I 3 a — non habet esse a se, nec operari et loqui ut proprium nec ut primum principium, sed esse a Patre et Filio et operationem communem utrique I 218 d. 4

— procedit ab alio et in alium I 213 3*. 231 f. 4. 234 4*. 245 b — processione aeterna procedit ab uno in alium sicut in obiectum, in quod protenditur I 245 b. 248 a — ut amor dicitur procedere in alium sicut obiectum, in quod tendit, non ut ab eo recipiatur I 498 2*. 212 1* — respicit terminum ad quem, non tanquam in illo recipiatur, sed tanquam obiectum I 232 4* — non potest procedere in Filium, ita ut in ipso recipiatur I 246 a

— procedit a Patre et Filio I 211 b. 234 f. 4. 235 f. 2. III 538 a — procedit a Filio I 58 2*. 542 arg. 4 — Processio Spiritus sancti a Filio prius implicite credebatur I 213 6*, 9* — non debet esse solum a Patre, nec solum a Filio I 223 b — procedit a Filio et per Filium ad Patrem reducitur I 552 d. 7 — si non procedit a Filio, ab eo non distinguitur I 210 f. 4 — si non procederet a Filio, non distingueretur ab eo originaliter, sed essentialiter I 595 d. 3 — Insufflatio Christi erat signatio et ostensio processiois Spiritus sancti ab eo II 412 2*

— aequaliter procedit a duobus I 541 f. 3. 542 a — omnino eodem modo procedit a Patre et Filio I 213 3* — procedit simul a Patre et Filio I 220 f. 3, 4 — non procedit a Patre prius quam a Filio duratione nec causalitate nec origine I 221 a, 3* — non procedit a Patre plenius nec perfectius I 222 a sq., 4* — procedit a Patre principaliter et per se, quia in Patre est auctoritas et ab ipso procedit immediate *ib.* a — immediate et perfecte est a Patre et Filio I 512 f. 2 — procedit principaliter a Patre quam a Filio, quia prius auctoritate I 216 4*. 221 a — Filius principaliter producit Spiritum sanctum, in quantum habet auctoritatem a Patre, sed Pater principaliter I 222 b — habet a Filio essentiam et proprietatem, sed non, ut sit a Patre *ib.* 4*

— Productio Spiritus sancti a Patre simul est immediata a Patre, et mediante Filio I 223 f. 2, 4, b. 224 3*. 226 3* — est a Patre per Filium I 223 f. 4, 3. 227

d. 4 — Pater mediante Filio producit Spiritum sanctum, non quia sit medium distantiae vel differentiae, sed quia Filius habet a Patre, quod producat I 224 4*

— procedit a duobus similibus, sed non sicut a principio activo et passivo I 215 f. 5. 232 f. 3. 239 d. 1

— Processio Spiritus sancti a Patre et Filio est aeterna I 220 f. 1 — non procedit a Filio solum ex tempore I 211 f. 8. 212 a — non accipit aliquid temporaliter I 214 f. 9 — semper aequaliter procedit I 273 arg. 2 — non procedit prius nec posterius duratione quam Verbum I 226 d. 1

— dicit *relationem* secundum esse I 528 d. 5 — sanctus non dicitur esse spiratoris I 334 d. 1

— in quantum spiritus, nullo modo ad se refertur I 528 d. 5 — secundum modum intelligendi potest referri ad se ipsum ut datum *ibid.*

— Patri et Filii est idem spiritus, sive spiritus dicatur essentialiter, sive personaliter, quia est eadem natura I 595 d. 3 — una habitudine comparatur ad Patrem et Filium I 452 b — est spiritus Filii, quia ab eo procedit I 214 f. 7. 217 d. 3 — dicitur Spiritus Filii I 232 f. 4 — si non esset Filii, non oriretur a Christo I 595 d. 3 — dicitur spiritus Patris et Filii tantum I 486 4*

— Spiritus sancti una est notio et proprietas, sed secundum diversas comparationes dicitur spiritus, amor et donum I 331 4*

— est amor I 249 f. 3 — propriissime dicitur amor I 231 f. 3 — Spiritui sancto proprius est amor I 203 f. 3 — proprie dicitur caritas I 494 b. 200 f. 4, 2. 206 d. 4 — Amor est proprius Spiritus sancti I 201 a, 3*. 205 d. 2. 207 d. 6. 562 4*

— procedit ut amor sive caritas I 429 b. 494 b. 204 b. 210 f. 2 — Spiritum sanctum necesse est procedere per modum amoris I 497 f. 2, b. 498 5*. 201 a — procedit per modum amoris I 200 f. 3. 201 3*. 225 f. 4. 232 f. 2. 544 a — Circumscriptio Spiritu sancto intelligitur in Patre et Filio liberalitas, sed non processus amoris I 324 4* — procedit sicut amor a mente mediante intelligentia I 223 f. 3

— est amor increatus III 54 arg. 2 — In Spiritu sancto est plenitudo amoris, ratione cuius dicitur fluvius igneus I 1 b — dicitur caritas, quia est maximum donorum I 305 d. 4

— est amor personalis I 557 f. 6 — Qui producitur per modum liberalitatis est amor sive dilectio personaliter accepta I 204 a — habet rationem amoris et hypostasis personaliter distinctae *ibid.*, 4* *Vide V. Amor-in Deo et V. Caritas.* — non est amor essentialis I 558 a, 1*, 4*. 561 4* — non amat amore notionali, sed essentiali I 201 4*

— In Spiritu sancto est amor debitus I 57 b. 199 4*. 205 d. 2

— est amor Patris et Filii I 294 a. 323 f. 4. 557 f. 3. 559 f. 4 — ut amor personalis dicit respectum ad Patrem et

SPI

Filium ut diligentes dilectione notionali I 201 3*, 4* — est amor mutuus Patris et Filii I 199 f. 2. 220 f. 4 — Persona procedens per modum amoris procedit per modum mutuae caritatis I 499 b

— est amor, quo amans tendit in alium I 231 f. 4 — procedit ut amor mutuus, qui procedit ab uno in alium I 245 b — est amor, quo Pater amat Filium I 498 2* — non procedit a Patre, in quantum amat se, nec a Filio, in quantum amat se, sed in quantum unus amat alterum I 231 f. 4 — est amor, quo Pater amat Filium, et Filius amat Patrem I 245 b — Pater et Filius diligunt se Spiritu sancto I 201 3*. 212 4* — Pater et Filius diligunt se Spiritu sancto notionaliter I 204 4*. 206 d. 3. 553 a — Pater et Filius producant Spiritum sanctum, diligendo se amore, qui est Spiritus sanctus I 557 f. 6 — Pater et Filius diligunt se Spiritu sancto ut effectu formali, procedente ab eis ut a principio et habente aliquo modo rationem formae I 560 b sq. *Vide V. Amor-in Deo et V. Dilectio-divina.*

— Pater et Filius diligunt se Spiritu sancto ratione actus connectendi sive concordandi I 558 3*. 560 b — est amor nectens Patrem cum Filio I 260 d. 4. 220 f. 4. 558 a, 3*. 561 a — dicitur amor principaliter quantum ad modum emanandi ut nexus I 331 4* — est amor, qui est nexus et caritas, qui respectum habet ad amatum I 231 b — est amor, ut sit unio inter distinctos I 497 f. 3. 202 b

— Pater et Filius diligunt nos Spiritu sancto II 634 arg. 9 — Pater et Filius dicuntur diligere nos Spiritu sancto, quia praeter actum essentialem importatur actus notionalis, non ob subauctoritatem I 206 d. 3

— est unitas Patris et Filii I 202 b. 294 b. 557 f. 3 — est amborum unitas et communio I 548 arg. 2. III 99 b — Pater et Filius persona Spiritus sancti uniuntur I 206 d. 4 — Pater et Filius uniuntur in Spiritu sancto I 202 f. 3, 4. 207 d. 5 — Pater et Filius conveniunt in persona Spiritus sancti, non formaliter, sed originaliter in ea producenda uno et eodem modo I 203 2*, 3*

— est unitas personaliter I 206 d. 4 — proprie est amborum unitas I 202 b. III 99 b — De Spiritu sancto unitas proprie dicitur I 206 d. 4 — est unitas Patris et Filii personalis, qua non sunt unum, sed uniti *ibid.* 207 d. 6 — unit ut amor I 202 f. 2, b. 206 d. 4 — Per Spiritum sanctum, qui est amor, datur intelligi unitas consonantiae I 552 d. 8 — Spiritui sancto appropriatur concordia, quia in eius origine duo concordant I 549 a — Spiritui sancto appropriatur unitas, ut dicit voluntatis conformitatem *ib.* 4*

— est nexus I 202 f. 3. 559 f. 3 — proprie est nexus Patris et Filii I 202 b. 206 d. 4. 210 f. 3. 294 b — Persona Patris et Filii nectuntur Spiritu sancto III 54 arg. 3 — est nexus non ut medium iungens unum alteri, sed sicut extremum,

in quo coniunguntur I 210 f. 3. 211 b sq. 213 3°. 216 2° — est nexus, quo Pater et Filius nectuntur non formaliter, sed ut procedente a duobus I 560 b — distinctos connectit ratione emanationis I 549 5° — spiratur ut nectens et ita in alterum tendens I 234 4°. 236 a — est nexus duarum personarum secundum productionem personae unius per voluntatis fecunditatem III 55 3°

— non est expressa similitudo per modum emanandi I 550 d. 4 — procedens a duobus aequaliter utrumque exprimit et ideo neutrum in summo I 541 f. 3. 542 a — non habet expressissimam similitudinem nec cum Filio nec cum Patre in modo emanandi I 543 3° — non exprimit Patrem quantum ad respectum ad illum, a quo est, nec ad alium, qui ex eo sit I 542 b

— non est imago I 543 3°. 551 d. 4 — non dicitur proprie imago I 542 a sq. — dicitur imago causaliter, quia reformat nos ad imaginem Christi *ib.* 4°

— per omnia implet et imitatur II 40 4°

— declarat virtutem Patris secundum liberalitatem voluntatis I 58 2° — est manifestativus Filii I 481 arg. 2

— Spiritu sancto nominato intelliguntur aliae personae III 99 b. 416 d. 4

— est nobis secundum rationem intelligendi immediatior I 331 3° — dicitur nobis propinquior per appropriationem III 56 4° — secundum rationem intelligendi et appropriandi est quasi medium inter nos et Deum et reducens ad Deum I 486 5°

— non ponitur alias personas complere, sed potius ab eis recipere II 406 2°

— tantum accipit I 57 b — est principium et non principium personae *ibid.* — non est principium generandi nec spirandi, quia neutro modo est prior I 215 b — quia spiratur et procedit a generante, nec generat nec spirat I 57 b — non generat, quia sequitur generationem I 58 3° — In Spiritu sancto non est fecunditas voluntatis I 498 3°. 215 b — tantum procedit, ita quod non producit aliam personam III 56 4° — nullius personae est principium; et ideo non comparatur eis secundum maioritatem I 286 d. 4 — non habet minus de bonitate essentiae propter hoc, quod non producit personam I 345 3°

— procedit per modum doni I 495 f. 2. 210 f. 1. 329 f. 2 — dicitur donum proprie et personaliter I 328 b. 329 4° — dicitur proprie donum relative ad Patrem et Filium I 328 f. 3. 330 f. 4 — eo ipso est donum, quo procedit a Patre et Filio I 322 b

— procedit ut donabilis I 236 a sq. 325 f. 1, b. 328 b. 329 2°. 330 b. 331 2° — solus et semper est donum I 329 f. 3 — ab aeterno procedit ut donum et datus aptitudine, sed temporaliter processione ut datus actu I 239 d. 2 — donum est ab aeterno, sed datum ex tempore I 322 b. 325 f. 2 — ab aeterno ordinatur ad dandum, licet actu donetur in tempore I 325 2°

— est donum increatum II 633 arg. 1. 635 a — est donum increatum, quod datur ad fruendum I 249 b sq., 4° — in propria persona donatur, non tantum in effectu I 244 b. 249 b sq. — magis proprie dari dicitur quam Pater I 486 5° *Vide V. Donum.*

— dicitur donum quantum ad respectum consequentem, quia natus est nos connectere I 331 4°

— donabilis est nobis magis in quantum sanctus, quam in quantum spiritus I 332 arg. 4

— non dicitur donum nostrum I 332 arg. 3 — non dicitur donum creaturae, quia principalem respectum habet solum respectu personae producentis I 486 4°

— Spiritui sancto ratione donabilitatis potest appropriari ratio possidendi I 332 b — dicitur noster secundum habitudinem possessionis, vel relationis *ib.* f. 1, b. 333 b — non dicitur Spiritus sanctus noster I 332 arg. 4. III 238 arg. 4

— ab actu spirandi essentiali dicitur spiritus alicuius hominis, quia in eum spirat et inspirat, et aliquando etiam spiritus sanctus alicuius, quia ei sancta inspirat I 486 4°

— Processionem Spiritus sancti de necessitate sequitur respectus secundum aptitudinem ad eum cui datur I 330 b. 331 4°, 3° — dicit respectum ad creaturam I 486 5° — dicit respectum ad illum cui inspiratur I 333 b

— ex tempore datur, cum a dante procedit in accipientem I 245 f. 3 — Pater et Filius proprie dant Spiritum sanctum I 328 b — A Filio nobis donatur I 210 f. 4 — a se donatur I 322 b

— petendus est ipse a Patre potius quam porrigenda sit ei petitio IV 949 b

— dicitur nobis dari ex eo, quod sic est in nobis a Deo, ut habeatur a nobis II 636 4° — datur ut finiens et habet habentem I 250 3° — potest dari multis *ib.* 4°

— temporaliter procedit secundum proprietatem doni sive donabilitatem I 244 a. 322 a — procedit a Deo in creaturam I 245 f. 2. 259 f. 4

— temporaliter procedit a Patre et Filio I 244 a — processione temporaliter procedit a se, quia propriae potestatis est, ut spiret in eum, in quem vult I 267 d. 4. 268 d. 4 *Vide V. Processio et V. Missio.*

— temporaliter recipitur per influentiam doni gratuiti I 246 a, 3° — Spiritum sanctum dari est gratiam gratum facientem dari I 250 a — dicitur dari, quando datur gratia gratum faciens IV 468 f. 4 *Vide V. Gratia 10-uniens.* — Per missionem Spiritus sancti facta est gratificatio III 236 b, 4°

— Dare Spiritum sanctum est facere, quod inhabitet I 267 d. 3 — non dicitur dari ratione cuiuslibet effectus, sed secundum quem habetur et inhabitat ut in templo I 550 d. 3 — inhabitat per effectum gratiae III 276 f. 4

— cum datur peccatori, est in eo secundum novum modum essendi I 270 f. 4 — est in peccatore, sed non habetur ad

fruendum I 249 2° — non est in malis quantum ad effectum gratiae gratum facientis IV 208 4°

— non dicitur accipi in nostra productione, sed in sanctificatione I 335 d. 5 — non dicitur proprie dari nec accipi nisi a Sanctis *ibid.* — est in iustis, ut fiant Deo accepti et assumantur in adoptionem filiorum Dei II 635 a

— abundanter non fuit datus ante Christi glorificationem IV 164 4°. 591 b — pluribus datus est tempore legis gratiae et abundantius quantum ad generalem statum I 274 d. 3 — Christus bis dedit Spiritum sanctum, in terra et in caelo I 254 d. 4. III 640 b — Christus ter dedit Spiritum sanctum Apostolis, ad miraculorum operationem, ad peccatorum absolutionem, ad infidelium conversionem I 254 d. 4. 271 4° — datus est Apostolis ad robur post ascensionem Christi IV 164 4°

— magis effusus est profecta temporis III 547 f. 2 — Spiritus sancti inhabitatio secundum redundantiam signo exteriori et visibili tempore Ecclesiae primitivae manifestabatur ad utilitatem fidelium I 281 b

— datur in confirmatione post baptismum I 273 f. 2 — abundanter datur in confirmatione IV 602 d. 2

— non potest dari ab homine sicut a principio effectivo, sed sicut a praeparante vel impetrante I 252 a — non datur ab aliquo sancto viro nec potest dari ab ipso, sed datur eius ministerio I 244 b — non datur a sanctis viris, quia non habent posse in eum I 267 d. 1

— mittitur nobis in adiutorium virtutis III 406 a sq. — missus est, ut homines beatificarentur III 31 5°

— est donum, in quo omnia dona donantur I 429 b. IV 949 b *Vide V. Donum.* — est principium producens donorum III 748 b — est principium gratuitorum donorum I 327 b — est fons omnium donorum II 636 4° — est Munus, ex quo est omne donum et omnis usus doni III 54 arg. 4 — Per Spiritum sanctum dantur dona gratiae gratum facientis et gratis datae I 323 f. 4

— Spiritui sancto appropriantur dona gratuita, quia sanctificat I 327 f. 3 — Spiritui sancto appropriatur caritas I 324 2° — appropriate dicitur caritas, qua nos diligimus Deum, effective I 294 b. 295 b sq. 306 d. 5 — diffundit caritatem habitans in anima I 249 f. 4 — in nobis producit primo amorem caritatis I 497 f. 4 — non potest uniri voluntati, ut se ipso faciat diligere Deum I 294 a sq. — est exemplar caritatis, quae nos nectit *ib.* b

— Quod maxime habet rationem gratiae maxime competit missioni Spiritus sancti III 29 arg. 4 — Spiritui sancto attribuuntur dona gratiarum, in quorum collatione dicitur ad nos mitti III 326 d. 2

— datur ad uniendum et colligandum membra corporis mystici I 249 f. 4 — unit, in quantum est unum et idem donum in omnibus *ibid.* — est medium uniens viros iustos I 545 arg. 3 — unit

SPI

sibi viros iustos quantum ad voluntatem, non quantum ad conformitatem naturae I 546 3° — unitur singulis sanctificandis, ut causa effectiva sanctificationis III 265 4° — illabitur nobis, ita tamen, quod non unitur nobis unione personali *ibid.*

— in veteri testamento apparuit visibiliter I 279 f. 2 — in veteri testamento non apparuit ut inhabitans, sed ut se inhabitaturum praemonstrans *ib.* b — apparuit in creatura irrationali, quae aliquo modo habebat rationem significandi et exprimendi I 284 a — pluribus modis apparuit, quia non potest perfecte significari in uno signo *ibid.*, 5° — apparuit in columba, igne et flatu I 283 a *Vide V. Apparitio.*

— unitus est secundum intentionem formis, in quibus apparuit I 284 3° — significabatur dispositive a proprietatibus creaturae, sed complete a divina ordinatione, quae illa ad hoc simul formavit et instituit *ibid.* — significatur per flatum IV 459 a — Spiritus sancti gratiae efficacia significatur in nube ignea IV 441 b — Flatus significat spirationem, ignis dilectionem I 284 a, 3°

— descendit in baptismo Christi in specie columbae IV 441 b — solus significabatur in columba III 34 d. 4 — cum apparuit in columba, missus est ad Filium I 280 3° — apparuit in Christo in columba ad significandam plenitudinem redundantiae per redemptionem quantum ad pretium redemptionis I 284 6°

— datus est sacerdotibus in specie flatus ad significandam plenitudinem redundantiae per vitae influentiam mediantibus Sacramentis I 284 6° — apparuit in linguis igneis ad significandam plenitudinem redundantiae per cognitionis administrationem sive doctrinam in Apostolis et Doctoribus *ibid.*

— misit Christum secundum humanam naturam I 595 d. 2 — A Spiritu sancto datus est Filius secundum humanam naturam, quod fuit per amorem I 324 3°

— non habet auctoritatem in Filium I 323 arg. 3 — In Spiritu sancto plus est de subauctoritate quam in Filio I 268 d. 5

— Opus incarnationis debet attribui Spiritui sancto III 30 4°. 55 b — Persona Spiritus sancti non est medium unionis Verbi cum natura assumpta tanquam vinculum interveniens, sed sicut principium efficiens per modum cuiusdam subauctoritatis et appropriationis III 55 a sq., 2°. 56 4° — Conceptio Christi potissime appropriatur Spiritui sancto III 98 f. 4. 99 a sq. 448 d. 5 — Deus formavit carnem assumptam mediante Spiritu sancto III 55 4° — Spiritui sancto attribuitur conceptio Christi quantum ad vim activam III 104 1° — Virtus Spiritus sancti operata est in formatione corporis Christi et operatur in conversione substantiae in ipsum IV 227 b. 231 f. 4 — Spiritui sancto magis attribuitur conceptio Christi quam nativitas propter sanctificationem, quae fuit in conce-

ptione, et quia conceptio dicit fabricationem corporis III 118 d. 5

— non erat homini Christo connaturalis per comparisonem ad naturam assumptam III 409 b — non potest dici pater Christi III 100 f. 3, 4. 101 a, 2°, 3° — non produxit Christum secundum similitudinem in natura et forma III 104 1°, 2°, 3°

— Qui habent gratiam, qua adoptantur in filios, possunt dici filii Spiritus sancti III 101 5°

— facit nos similes summae Trinitati I 497 f. 4

— Pater et Filius operantur in nobis per Spiritum sanctum III 326 d. 2

— aliquando operatur ut Spiritus, aliquando ut Spiritus sanctus III 63 a — operatur in aliquo ad salutem eius per gratiam gratiam facientem et salutem in altero per gratiam gratis datam IV 468 2°

— in se ipso indivisus, in effectibus est multiplex, ideo quantum ad effectum dividitur, quia non datur singulis ad omnia I 349 d. 4 — dividitur quantum ad effectum I 335 d. 6

— intelligitur nomine digiti I 595 d. 2

— Spiritui sancto appropriatur bonitas I 558 a. II 983 a. III 99 b — Spiritui sancto appropriatur opus manifestativum divinae bonitatis et caritatis III 98 f. 2. 99 b

— Spiritui sancto recte appropriatur usus ad explicandam originem per modum voluntatis I 544 a — Spiritui sancto appropriatur ordo in finem I 80 b — Spiritui sancto appropriatur *in ipso*, quod dicit rationem ultimi sive quietativi I 632 d. 4 — Completio virtutis est in bonitate et delectatione Spiritus sancti I 254 d. 3 — Spiritui sancto attribuitur actus conservandi I 550 d. 3

— Spiritui sancto respondet actio secundum voluntatem II 238 a — appropriate est principium effectivum sensus et motus spiritualis III 287 a — Spiritui sancto appropriatur verum ratione doni I 836 d. 8 — Spiritui sancto appropriatur interpretatio *ibid.* — Aliquid dicitur esse a Spiritu sancto illustrante intellectum et movente affectum, et dicitur esse a Spiritu sancto et in Spiritu sancto *ibid.*

Donum increatum est principium effectivum iustificationis II 635 b — purificat animas sicut causa effectiva III 265 4° — Spiritui sancto appropriatur sanctificatio I 282 b. 335 d. 5 — Spiritui sancto appropriatur gratia poenitentialis sive finalis II 983 a, 2°. 992 a *Vide V. Gratia* 6. — Spiritui sancto appropriatur virtus sanativa I 254 d. 3

— est doctor praecipuus IV 591 a — est praecipuus perscrutator secretorum et profundorum I 5 b — A Spiritu sancto aliquo modo est omnis veritas II 549 d. 3 — dicitur scrutari profunda Dei causaliter, quia facit nos ipsa scrutari III 326 d. 2 — Secundum maiorem effusionem Spiritus crescit mentis illuminatio III 547 f. 2 — supplevit quod Christus dimiserat in doctrina et in institutione Sacramentorum IV 591 1° — non est sibi contrarius II 389 d. 3

SPI

— loquens auditur aure cordis III 529 d. 2

— locutus est Apostolis interius III 529 d. 2 — locutus est per Prophetas III 538 a — nunquam ab Apostolis recessit IV 177 d. 6

— per quem remittuntur peccata, non est nisi in Ecclesia IV 427 b — non est extra catholicam Ecclesiam IV 645 a

— dicitur potus, in quantum saecularis sitis restringit ardorem I 254 d. 5 — est pignus hereditatis aeternae IV 952 d. 6

— in se ipso vendi non potest, sed eius effectus in humano dominio constituti IV 647 4° — nunquam vendit dona sua *ib.* 3°

— De peccatis in Spiritum sanctum *Vide V. Peccatum* 25.

— rationalis est creatus et incorporeus III 50 f. 4 — Substantia spiritualis habet conformitatem cum Deo III 9 f. 3 — In consideratione substantiae spiritualis ascenditur ad Deum secundum aspectum praesentiae I 73 4° — Creaturae spirituales expriment divinum bonitatem, quia natae sunt participare II 42 1°

— Spirituale non potest esse nisi a Deo I 252 f. 9 — omnes rationales immediate producuntur a Deo tanquam a primo principio et immediato II 432 b — Substantia omnino spiritualis est omnino incorruptibilis et ingenerabilis II 476 b

— Substantia spiritualis non est facta principaliter ad movenda corpora, sed ad fruendum Deo II 447 6°. *Vide V. Creatura - finis* et *V. Homo* 3. — de naturali aptitudine debet esse habilis ad susceptionem influentiae divinae I 721 4° — rationalis a divino Spiritu inhabitante confortatur et roboratur II 432 b

— potest alligari corpori per divinam iustitiam et per naturam IV 934 b. 935 4° — est a corpore absolutus substantia et affectu, vel alligatus affectu et solutus substantia IV 1013 6°

— foedatur et inficitur, quando carnalis efficitur III 56 d. 2 — non inficitur a carne secundum rationem univocam I 651 d. 5 *Vide V. Anima - infectio.*

— dolere potest et affligi dolore spirituali IV 933 a. 935 6°

— inclinatur ad locum sibi debitum pondere dilectionis III 289 a sq. — locatur secundum pondus amoris IV 525 arg. 2

— accipitur pro superiori portione animae, quae maiorem convenientiam habet cum Deo III 50 b — rationalis, secundum quod circa caelestia se occupat, vocatur interior homo II 587 d. 3

— potest accipi communiter ad affectum et intellectum II 908 arg. 4. 910 2°

— magis adhaeret bono proprio et interiori, secundum quod spiritus est, non tamen secundum quod carnalis est II 503 5° — quaedam bona appetit, quae eum respiciunt secundum se, quaedam, quae eum respiciunt, secundum quod est in carne II 978 b — Quantum delectatur spiritus, tantum caro frequenter tabescit IV 374 b

— stat pro substantia, vel pro actu voluntatis I 546 2* — unus dicitur voluntas conformis et amor *ib.* b, 2*. 547 b. 852 f. 1

— caritatis est spiritus libertatis II 4014 2* *Vide V. Libertas.*

— blasphemiae *vide V. Blasphemia.*
— est vehiculum verbi, quo mediante illud unitur voci III 55 1*

SPLENDOR — dicitur repercussionem luminis ad corpus non transparens, tersum et limitatum I 490 d. 7 — generatur a luce *ibid.* — aliquando dicitur lumen progrediens a luce *ibid.*

— statim est quam cito est lux I 663 1*. II 22 b — est simul cum igne quantum ad durationem I 188 d. 3. III 381 1* — est coaevus luci I 190 d. 7. 241 d. 8. II 145 arg. 3 — sine intermissione egreditur I 490 d. 7 *Vide V. Lux (186 b).*

— Patris est Filius I 488 d. 3. 190 d. 7. 241 d. 8. II 22 b

SPOLIATIO — gratuitorum *vide V. Peccatum 16.*

SPONSALIA — sunt promissio consentienti IV 689 f. 2, 3, a sq., 1*, 2* — quatuor modis contrahuntur IV 798 b — fiunt per verba de futuro et de praesenti IV 685 d. 5 — firmata dicuntur, addito iuramento IV 689 b

— de necessitate obligant ad matrimonium IV 689 f. 3, a, 2*. 796 f. 4 — Effectus sponsallum est obligatio ad matrimonium contrahendum et publicae honestatis iustitia IV 798 b — Sponsi compellendi sunt ad matrimonium contrahendum, nisi timeatur de uxoricidio *ibid.* — Qui contrahit sponsalia tenetur ad consummandum matrimonium et per ecclesiasticum praeceptum compelli potest ad contrahendum IV 702 arg. 5. 703 a

— Propter publicae honestatis iustitiam nullus consanguineorum propinquorum sponsi potest contrahere cum sponsa, vel e converso IV 798 b

— non contrahuntur nisi propria voluntate IV 796 f. 4, b — non possunt contrahi ante septennium IV 797 f. 2, a — post septimum aetatis annum contracta obligant *ib.* b — parentum pro filiis nullius sunt roboris IV 703 4* — ante septennium per parentes facta permittuntur ratione spei propter bonum pacis IV 797 a

— Ex causa rationabili licite sponsi mutuo se possunt absolvere a matrimonio contrahendo IV 798 a — octo modis solvi possunt *ibid.*, b *Vide V. Lepra.*

— firmata non solvunt prius contracta IV 697 d. 4 — Sponsi possunt transire ad religionem, altero nolente IV 685 d. 5

SPONSIO — dicitur fides III 502 d. 2 — in baptismo fit per alium pro parvulis, quia illa obligatio est necessaria ad salutem et de iure naturali IV 397 1*, 2* *Vide V. Promissio et V. Parvuli.*

SPONSUS — et sponsa diligunt se amore sociali ad convivendum et amore coniugali ad prolem procreandam I 201 a

— Sponsa Dei fit per gratiam gratum facientem II 696 a. III 770 d. 4 *Vide V. Gratia 10-uniens.* — Anima fit sponsa Christi in baptismo IV 668 arg. 3 — Desponsatio cum Deo figuratur in matrimonio IV 669 3*

— Ecclesiae *vide V. Episcopi.*
SPUTUM — significat gratiam IV 158 b — significat sapientiam IV 159 a

STABILITAS — summa est in Deo et inde omnis motus causalitas I 457 b — Creatura deficit a summa stabilitate III 324 a — Vanum stabilitur per veritatem II 633 arg. 8

— Stabilitas pertinet ad potentiam irascibilem III 580 a *Vide V. Spes-effectus.* — Gratiae est animam stabilire in bono II 634 arg. 8. 638 arg. 3

STARE — in via Dei retrocedere est, quando homo stat, cum ambulare deberet II 945 3*

STATUA — ab artifice potest reparari ex eadem materia consimilis, sed non eadem IV 919 d. 4

STATURA — resurgentium *vide V. Corpus-resurrectio.*

STATUS — perfectus non est nisi in Deo II 346 3* — non est nisi in summo Bono II 15 f. 5

— est viae et patriae II 543 f. 6. III 267 4*. 349 b. 360 d. 4. 390 a — patriae in visione distinguitur a statu viae IV 1009 1* — patriae est perpetuus, status viae est pertransitorius et habet finem II 463 b — est gloriae, miseriae et innocentiae II 425 b

— viae secundum diversa tempora variari habet III 548 1* — viae est innocentiae et naturae lapsae II 1009 4*. III 267 4*. 349 b *Vide V. Homo 11, V. Natura, V. Innocentia et V. Corpus-humanum-mortale.*

— carnalis significatur per quinarium propter quinarium sensuum III 827 arg. 3

— Statui praesenti competunt viae aspectus ad perveniendum ad salutem II 747 6*

— In hac vita est duplex status principalis, sed status iustorum subdividitur in statum perfectorum et imperfectorum, et status carentium iustitia in statum parvulorum et adultorum IV 518 6*

— Parvulis carentibus iustitia originali competit status in limbo, adultis carentibus iustitia personali sive gratuita per propriam culpam, competit status infernalis IV 518 6* — Perfectis competit status vitae, imperfectis competit primum status in purgatorio *ibid.* *Vide V. Anima-status.*

— Transitus potest esse a statu in statum II 473 2* — Transeuntibus de uno statu ad alium datur aliquid praeparatorium, quod non ponit in statu, sed disponit IV 640 b — probationis est in ingressu religionis IV 802 f. 4 *Vide V. Novitatus.* — Ea quae sunt supererogationis respiciunt status diversos, quibus aliqui sunt apti, aliqui vero minime IV 819 3* — virtutis aliquando sunt impossibiles IV 804 1* — saecularis et religiosus aliquo modo opponuntur *ibid.*

— A statu imperfectiori licet ascendere ad perfectiorem, sed non descendere IV 804 2* — Semper licet proficere secundum statum IV 822 f. 2 — Aliud votum potest commutari in votum status perfectioris propter sui dignitatem IV 822 a

— virtutis potest esse nobilior et fortior post lapsum IV 755 6* — Diversitas status non inducit diversitatem in habitu virtutis III 595 5*

— perfectionis *vide V. Perfectio.*

— Evangelii *vide V. Lex-evangelica.*

STELLAE — Luminaria non sunt ex tota sua materia II 358 a *Vide V. Luminaria.* — sunt in caelo sidereo II 336 arg. 4. 337 b. 351 f. 1 — sunt in firmamento, fixae inseparabiliter, planetae minime II 352 4* — fixae sunt immediate in octava sphaera, planetae in inferioribus orbibus *ibid.* 353 f. 3. 368 b sq. — plures sunt fixae quam planetae II 352 b

— Secundum aliquos omnes stellae a sole lumen recipiunt II 368 b — una dicitur maior altera, quia magis accedit ad perfectionem lucis II 848 d. 3

— Planetae videntur moveri motu orbium inferiorum II 352 4*. 353 f. 3. 354 a — Retrogradationes et progressionem aliter explicant mathematici, aliter naturales II 354 a, 4* *Vide V. Motus.*

— Virtus stellarum influendo regit actionem elementorum II 423 a — diversae influunt in vitam inferiorum per diversum lumen II 352 b *Vide V. Luminaria.*

— Ex motu stellarum possunt infallibiliter praenuntiari quae considerantur circa ipsarum motum, et probabiliter ea quorum ipsae sunt quodam modo causa II 364 4*. 369 a *Vide V. Astra.*

— in nativitate Christi apparuit ut signum et tunc fuit producta in orbe inferiori II 364 3*

— dicuntur assub, quae videntur cadere de caelo aëreo, quod maxime fiet in fine mundi IV 979 1* — In stellis potest aliqua obscuratio accidere ante renovationem IV 995 d. 2

STELLIONES — dicuntur reptilia large II 389 d. 1

STERILITAS — non fuit in terra nisi propter hominis culpam II 483 f. 4 — nulla esset, si homo stetisset IV 724 b

— dicit defectum naturae et in veteri lege etiam opprobrium infamiae IV 762 d. 4 — naturalis in nova lege non maledicitur, sed sustinetur, voluntaria vero laudatur *ibid.*

— In fecundatione mulierum sterilium fuit miraculum in restitutione potentiae, quae abstulit sterilitatem III 445 3*

— Inter steriles vere est matrimonium IV 720 arg. 3. 724 b — Sterilis secundum opinionem probabilem tempore menstruorum non debet reddere debitum IV 737 5*

STIMULUS — *Vide V. Fomes.*

STIPES — vocatur persona, a qua aliqui duxerunt originem IV 846 a

STIPULA — Per stipulam intelliguntur peccata venialia, quae citissime consumuntur IV 558 d. 4. 559 d. 2

STO

Stoici — dixerunt, virtutes politicas esse necessario connexas III 797 b sq. — Secundum Stoicos virtus non est nisi in sapiente regente totam vitam secundum rectitudinem rationis *ibid.* — Secundum Stoicos medium virtutis est indivisibile, et nemo habet virtutem, nisi habeat eam in summo et perfecte III 798 a — bene dicebant virtutes connexas secundum statum perfectionis, licet non usquequaque verum fundati essent *ib.* b, 2* — viam salutis in bono valde arctant et in malitia valde dilatant *ib.* a

Stola — est gloria animae et corporis IV 557 f. 3 — secunda est gloria corporis III 390 b — secunda auget gloriam animae III 684 arg. 3 — Per gratiam reparantem meretur homo secundam stolam II 786 5* — corporis datur post iudicium IV 558 a — secunda reddetur post resurrectionem IV 887 3* — secunda debet expectari, ut simul reddatur *ibid.* — secunda defuit Christo in quantum viator III 389 f. 4. 390 b. 585 d. 5

Studium — Promotio studii est ad communem utilitatem, pro qua dantur indulgentiae IV 537 a

Stultitia — dicit defectum in actu cognoscendi III 773 arg. 3 — Res fatua est substantia, quae est nata cognoscere, si non habet sapientiam I 94 d. 6

— est poena peccati II 708 d. 4 — non est peccatum, sed magis symptoma sive sequela ex peccato derelicta III 736 b sq.

— Christus non debuit assumere stultitiam III 446 4* *Vide V. Christus* 18.

— Stulti et furiosi in nullo suo actu peccant II 583 arg. 3. 620 f. 4 — Stulti habent usum sensualitatis II 583 arg. 3 *Vide V. Furiosi* et *V. Phrenetici*.

Stupor — est timor respectu ardui, ad quod inassueti sumus III 770 d. 3 — est timor respectu eius quod non est timendum de se, sed propter defectum consuetudinis ex parte timentis *ibid.* — non auferit sensum simpliciter, sed ad tempus II 913 2*

Stuprum — est contra castitatem virginealem IV 864 d. 4 — quodam modo est maius peccatum quam adulterium *ibid.*

Suasio — comprehenditur sub consilio I 811 6* *Vide V. Persuasio*.

Suavitas — appetitur a gula II 517 a

Sub — dicitur relative ad superius I 446 d. 4 — in divinis non dicit inferioritatem, sed solum habitudinem secundum rationem intelligendi I 447 b

Subauctoritas — in divinis est loco subiectionis I 260 b — et auctoritas in divinis non faciunt gradum I 447 b

— est verbum a magistris additum in consuetudinem disputantium I 286 d. 5 — importat rationem causae simul et instrumenti quantum ad conditiones completionis I 564 4* — Posse ab alio dicit subauctoritatem I 371 4* — importat, aliquid esse a duobus et ab uno per alterum I 564 3*

— est in persona ratione emanationis I 268 d. 5 — dicit notionem communiter in ratione emanantis I 286 d. 4 — est in

Filio et Spiritu sancto I 324 a. 328 b — est in Filio I 222 b. 447 a — magis reperitur in persona Spiritus sancti III 29 arg. 6

Subdiaconus — dicitur quasi subminister IV 636 a — ministrat, accipiendo hostias a plebe *ibid.*

— Subdiaconatus dicitur ordo sacer, quia sacrum exigit ministrum ad contingendas res sacratas IV 638 d. 5

— Ad subdiaconos spectat doctrina apostolica IV 635 b

— aggreditur opera perfectionis IV 635 a — debent continentiam promittere IV 802 1*. 803 f. 3

Subdisiunctive — *Vide V. Vel.*

Subditi — In subditis est ordo, sed non potestas IV 617 4* *Vide V. Obedientia*. — Deus praebeuit exemplum subditis in hoc, quod remisit et pepercit III 422 5* *Vide V. Salus*.

Subiectio — Melius est subesse superiori quam superesse alicui inferiori III 133 2* — in bonis et iustis non est per timorem, sed per amorem IV 615 3* — Subiici ex amore non repugnat libertati spiritus *ibid.* — Qui subicitur ex timore est quodam modo servus *ibid.* *Vide V. Anima-orde ad creaturas*, *V. Homo* 7, 16, *V. Servitus* et *V. Sacramentum* 4.

— est, ubi est praelatio IV 614 arg. 3 — In Ecclesia alii aliis subiecti sunt IV 510 b — Libertas fidelium non excludit subiectionem IV 615 3* *Vide V. Ecclesia* (112 c) et *V. Superbia*.

Subiectum — in Deo non est quantum ad rem, sed quantum ad modum intelligendi vel enuntiandi I 590 1*

Subitum — In subita operatione simul est fieri et factum esse II 776 d. 5 *Vide V. Mutatio* in indice philos.

— est quod iudicium rationis praevenit II 511 b *Vide V. Motus*.

Sublimatio — gloriae non est ex natura, sed potius ex gratia divina III 41 2*

Subsistentia — dicitur prima substantia et convenit individuo cuiuscumque naturae I 410 b — significat eum qui distinguitur, ut distinctum proprietate quacumque *ibid.* *Vide V. Deus* 34 et *V. Hypostasis*.

— ut dicitur ab actu sistendi sive per se standi, est idem quod essentia, prout importat respectum ad proprietatem, cui subest, aequipollet hypostasi I 412 a sq. 445 d. 1 — nunc magis sumitur pro supposito I 445 d. 1

— ut est idem quod essentia, una tantum est I 412 a. 445 d. 1 — ut aequipollet hypostasi, plurificatur in divinis I 442 a sq. *Vide V. Deus* 24.

Subsistere — dicitur quod non indiget alio, ut sit I 445 d. 1 — in se et per se est individui III 231 a. 232 b — per se est summa nobilitas I 175 d. 5

— In Deo idem est subsistere et esse I 412 arg. 3. 445 d. 1

— Creatura non subsistit a se nec in se, nisi sustentetur a divina potentia III 324 a **SUBSTANTIA** — dicitur in divinis I 406 f. 4 *Vide V. Deus* 44. — Deus est sub-

SUB

stantia II 637 arg. 2 — de Deo non dicitur proprie I 165 b — Ratio substantiae non convenit uniformiter creaturae et Creatori I 174 2* — dicitur in divinis, quia per se stat, non egens aliis I 409 b

— Totum in Deo substantia est *Vide V. Deus* 9, 41 et *V. Absolutum* et *V. Relatio*.

— Quod dicitur secundum substantiam dicitur ad se I 435 arg. 6. 437 a. 535 f. 1 *Vide V. Deus* 9, 33.

— secundum aliquos significat incommunicabile ut distinguibile I 409 a sq. — secundum aliquos dicit suppositum substantiae distinctum *ib.* b — secundum aliquos significat incommunicabile in abstractione significatum *ibid.* *Vide V. Deus* 34. — est nomen divinae naturae I 413 f. 3, b

— dicitur quasi per se stans, vel sub proprietate I 412 a — ut dicitur quasi per se stans, tantum valet quantum usus *ibid.*

— ut dicit respectum ad proprietatem, cui substat, tantum valet quantum hypostasis *ibid.* — prout aequipollet hypostasi, plus se tenet cum persona, prout aequipollet usiosus, plus se tenet cum essentia *ib.* b — aliquando non dicitur usia, sed persona I 552 d. 8 *Vide V. Deus* 34. — divina non est singulare sive suppositum I 417 f. 4 — significat in abstractione *ib.* 3*

— significatur per nomina per modum substantiae, vel per modum adiacentiae I 188 d. 2 *Vide V. Deus* 36.

— non dicitur pluraliter in divinis I 445 d. 1 — ut dicitur quasi per se stans et ut quod est, non numeratur in divinis, sed ut dicit respectum ad proprietatem, cui substat, numeratur I 412 a sq. — in divinis non est nisi una omnino I 417 f. 3

— divina non distinguitur *ib.* f. 2 — in divinis non numeratur, nec advenit ei novum esse *ib.* b *Vide V. Deus* 23, 24, 25, 37 et *V. Natura*. — Quae secundum substantiam dicuntur conveniunt tribus I 348 arg. 4 *Vide V. Deus* 27 et 36. — Substantialia dicuntur de tribus singulariter I 404 a. 423 f. 1 *Vide V. Deus* 37.

— Dictum substantialiter non ponit in numerum cum dicto secundum relationem III 151 7* — divina est communicabilis, cum sit una in tribus I 397 f. 3 — in suppositis non numeratur, sed per generationem communicatur I 419 a *Vide V. Deus* 23 et *V. Essentia*. — Deus dat generato totam substantiam II 479 f. 1 *Vide V. Generatio* 3 et 44. — in divinis non est terminus generationis I 233 3* *Vide V. Generatio* 9, 14 et *V. Essentia*.

— triplex est in Christo III 49 f. 3. 49 a. 402 arg. 5 *Vide V. Christus* 2.

— dicitur quod affectum stabilit III 484 b

SUBSTANTIVUM — Nomen substantivum vel substantivatum significat substantiam per modum substantiae I 188 d. 2 — Vocabula substantialia claudunt intra se rem, circa quam ponitur forma I 113 3* — Nomen, quod substantivum tenetur, ponit rem

suam circa suppositum I 518 d. 3 — potest praedicari ratione suppositi III 190 2°

— Substantive dictum non trahit numerum aliunde I 414 4°. 415 3° — Nomen substantivum et substantivatum numeratur a parte suae formae I 400 d. 3 *Vide V. Plurale.*

— singulariter dicta in divinis *vide V. Deus* 37.

SUBSTARE — dicitur quasi sub alio stare I 407 b — alii vel est ut inhaerenti, vel ut distinguenti, vel ut perficienti *ibid.* — Quod substantificatur in aliquo minus habet de stabilitate quam illud, in quo substantificatur III 459 4°

SUBTILIATIO — fit per dilatationem et rarefactionem, aut per depurationem, ut fit per ignem IV 978 3° — Subtiliando de obscuro fit pervium IV 4025 arg. 2

SUBTILITAS — maior et minor in elementis II 378 a — recipit magis et minus quantum ad positionem virtutis, non quantum ad privationem resistantiae IV 1017 b

— raritatis disposita est ad patiendum, sed iuncta virtuti agentis penetrat IV 1029 4° — Penetrabilitas est contra infirmitatem IV 1016 b

— erit in corpore propter cognitionem animae IV 1015 b — erit in corpore, ut non resistat animae moventi motu infatigabili IV 1016 a

— Per subtilitatem corpus gloriosum potest omne non gloriosum penetrare IV 4026 b. 4027 1° *Vide V. Corpus - Beatorum.*

— non repugnat luci IV 4027 3°

SUCCESSIO — Ad successionem requiritur prius et posterius in magnitudine I 663 2° — In successivo, ubi est plena successio, est ponere partem et partem et quantum ad magnitudinem substratam et quantum ad magnitudinem motam et quantum ad dispositionem acquisitam *ib.* 3° — in motu perfecta est ex medii distantia et resistantia, ex partibilitate mobilis et ex finitate virtutis *ib.* a — Ad successionem qualemcumque sufficit distantia spatii et finitas virtutis *ibid.*, 2° — potest esse in substantia simplici, in quantum non habet partes actu I 664 5°

— Omne, quod habet prius et posterius et solum et tempus, est successivum I 662 f. 4 *Vide V. Prius.*

— est per novi acquisitionem, vel per prioris continuationem II 62 b. 63 7° — est regularis et continua, vel non continua II 65 a — est in tempore et in aevo I 463 d. 7 — in tempore est cum variatione, sed in aevo sine variatione et innovatione *ib.* d. 5, 7. II 62 b sq.

— est in actione per resistantiam suscipientis IV 248 f. 4. 391 4°, 5° — est in operatione propter praeparationem et inductionem proprietatum IV 248 f. 3. 391 a, 1° — Actio consistit in successione II 938 4°

— est in duratione IV 391 a — est in omni duratione creaturae I 463 d. 5. II 61 f. 4 — in solo Deo non est II 63 a

— Ex successione rerum decoratur universum II 383 4° *Vide V. Mundus et V. Decursus.*

SUCCESSIVUM — non est simul cum instantaneo secundum totum nec secundum partem, sed tamen secundum aliquid sui, quod est vel in ratione medii, vel principii, vel finis IV 249 2°

— non sunt in sui initio I 527 d. 2. II 23 4° — statim transit in praeteritum et fit intransmutabile et idem numero resumitur non potest II 941 4° — Quod consistit in successione non est susceptibile contrarium II 938 1°

— Esse successivorum dependet omnino a principio producente existente in sua actualitate I 486 b

— omne reducitur ad permanens II 61 arg. 5

SUDOR — est superfluitas impuritatis, quae venit ex debilitate virtutis contentivae II 480 a

SUFFICIENTIA — infert efficientiam II 807 3° — in deficiente non est sufficientia simpliciter, sed secundum quid et simpliciter insufficientia *ibid.*

— Nihil sufficit voluntati humanae nisi Deus II 888 f. 2

— Homo naturaliter appetit sufficientiam II 517 a — Sufficientiam appetit avaritia *ibid.* 978 b

— Unumquodque donum Dei sufficiens est secundum id, ad quod habet ordinem III 496 5°

— Perfectio sufficientiae *vide V. Perfectio.*

SUFFOCANS — *Vide V. Poena - voluntaria.*

SUFFRAGIA — fiunt ad solvendum poenam sive reatum IV 947 a — possunt efficere remissionem totius poenae IV 944 4° — non auferunt a poena nec liberant, nisi dum fiunt *ibid.*

— quae sunt sacramentalia, ratione contenti prosunt, sive fiant a bonis sive a malis IV 945 b — quae non sunt sacramentalia, non valent, nisi fiant in caritate facientis vel alterius *ibid.* — valent, in quantum Deus ea acceptat *ibid.* 957 f. 4. 958 4° — malorum prosunt, si concomitatur caritas viri iusti IV 945 b — Ecclesiae sunt potentiora, cum sint ex caritate IV 357 arg. 4

— Ecclesiae valent pro defunctis IV 363 f. 5. 943 f. 2, 3 — Ecclesiae prosunt his qui sunt in purgatorio IV 538 arg. 2 — Ecclesiae valent pro defunctis ratione dignitatis et necessitatis IV 944 a. 947 a

— prosunt animabus in purgatorio, vel liberando, vel mitigando poenam IV 938 4° — prosunt perfectis ad solvendam poenam, imperfectis ad permanendum in caritate IV 952 d. 6

— non prosunt damnatis IV 357 arg. 4. 957 f. 4, b. sqq. — pro valde malis sunt qualescumque vivorum consolationes IV 957 f. 4 — Ecclesiae non faciunt suffragia pro damnatis *ib.* f. 3 — pro damnatis facta revertuntur in sinum Ecclesiae IV 958 3°

— Orationes factae pro non indigentibus pro indigentibus suffragia computantur IV 418 d. 6

— non valent comprehensoribus nec viatoribus, sicut in purgatorio detentis IV 944 4° — Non est orandum pro Martyrum salute IV 952 d. 5 — pro bonis, de quorum salute probabiliter Ecclesia potest dubitare, sunt gratiarum actiones *ibid.* — Beatis non augent gloriam IV 957 f. 5

— ei magis prosunt, pro quo fiunt specialiter, nec aequaliter se extendunt ad plures IV 947 a — quae fiunt in communi, ceteris paribus magis prosunt ei qui magis meruit *ibid.* 1°, 3° — magis prosunt alicui minus digno ex intentione facientis IV 946 f. 1, 3. 947 1°, 3°

— defunctorum fit specialiter in Sacramento corporis Christi IV 957 f. 3

— acquiruntur per elemosynas per accidens ratione gratitudinis IV 952 d. 4 — non solvuntur pro beneficio temporali ut fine motivo *ibid.*

SUGGESTIO — Angelus potest homini suggerere II 266 a

— est pravae cogitationis immissio II 230 arg. 4 — large dicitur de omni apprehensione boni ut nunc trahente ad delectationem, stricte tantum de motu partis sensibilis ad delectationem carnalem II 579 2° — est partis sensibilis vel serpentis II 577 a, arg. 2 — est in parte sensibili II 951 arg. 4 — Diabolus et carnis prudentia suggerit mala II 498 f. 3 — Diabolus malas cogitationes suggerit excitando vel impellendo II 231 a *Vide V. Daemones* 13 et *V. Peccatum* 13.

— est tentatio exterior et primus gradus in progressu tentationis II 511 a — diabolica non imputatur nobis II 512 b — quae est omnino ab extrinseco, non est culpa, sed illa quae est ab intrinseco, quodam modo voluntaria est et culpa II 953 2° *Vide V. Peccatum* 12.

SUMMUM — est tale per essentiam et necessario II 810 f. 4 — est simpliciter, vel in genere II 789 2° — dicitur simpliciter, vel summum huic IV 4011 3° — in aliquo genere dicitur quo nihil potest esse maius, vel quo nihil maius est secundum actum II 811 b, 3°

— dicitur per contrarii impermixtionem, aut per accessum ad complementum IV 4017 b — dicitur per impermixtionem cum contrario, nisi hoc sit privatio II 818 d. 3 — Terminus in summitate alicuius potest attendi propter excessum, vel propter accessum ad medium IV 963 4°. 966 b — est in termino et non recipit magis et minus II 789 2°. IV 1010 arg. 3 *Vide V. Magis.*

— Nemo repente fit summus II 986 4°. III 678 f. 4. IV 336 f. 4

— in omni genere plus potest quam illud quod est citra summum II 810 f. 2

SUPERAEDIFICARI — *Vide V. Aedificium.*

SUPERARE — plus est quam resistere II 557 3°

SUPERABUNDANTIA — Aliquid per superabundantiam dicitur absolute, vel in comparatione III 365 4° — Quod per superabundantiam dicitur uni soli convenit I 305 d. 4. 542 a. II 398 arg. 3. 516 b. 790 f.

SUP

4. 817 d. 3. III 20 arg. 4. 43 a. 802 arg. 2. IV 926 f. 4 — Quod dicitur per superabundantiam absolute potest pluribus convenire, quod autem dicitur per superabundantiam in comparatione convenit uni soli II 399 3°. III 365 4°

— Perfectio superabundantiae vide *V. Perfectio*.

SUPERBIA — est immoderatus appetitus excellentiae II 517 a — Omnis superbus appetit aliquam excellentiam II 151 arg. 3, b. 493 a. 889 a — dicitur appetitus dignitatis et honoris II 977 d. 2, 3 — amat honores IV 659 a — appetit favorem ut hypocrita, aut laudem *ibid.* — Superbus vult singulariter elferri II 493 3° — Superbi appetunt magis gloriam vanam quam veram II 152 3°

— est pronitas, quae attenditur quantum ad appetitum apparentis boni interioris II 978 a — Per superbiam appetit quis bonum apparens, quod respicit spiritum secundum se, sub ratione dignitatis *ib.* b — consistit in appetendo aliquid, quod est supra se II 148 f. 6 — est converti inordinate ad bonum superius II 515 b — communiter nominat omnem contemptum et erectionem mentis II 977 d. 2

— est peccatum speciale distinctum ab aliis II 889 a. 977 d. 2

— directe nominat vitium et semper opponitur humilitati III 340 3° — accipitur pro vitio capitali, vel pro pronitate III 745 a

— Nullus in superbiam consentit nisi superbus II 150 f. 2. 151 b — Superbiae causa efficiens et conservans est voluntas II 180 6° — In statu naturae lapsae homo facilis est ad superbiam III 79 d. 1

— causatur ab amore inordinato II 145 f. 6

— est in voluntate rationali secundum se II 978 a

— Superbiae et vanitatis est intueri merita, attribuendo ea sibi III 573 a — aperit oculos ad videndum praerogativas et claudit ad videndum indigentias et defectus I 299 b — Superbiae est praesumptio et ambitio II 146 b *Vide V. Praesumptio*.

— Superbiae est velle beatitudinem et quietem sine meritis et ministerio II 151 b — Superbi appetunt magis habere non ab alio, quam per merita ab alio obtinere II 152 3° — Superbus designatur servire et ab alio recipere *ibid.* — Superbiae est nolle subesse, vel etiam velle praeesse II 154 b, 1° — vult alios sibi subiicere II 493 b

— Superbi libenter se subiiciunt aliis ad obtinenda ea quae non possunt sine adiutore II 169 a, 1° — Superbi potius volunt subesse diabolo quam Deo II 151 4°

— facit averti II 973 f. 4 — est solum contra Deum II 978 a. IV 376 4°

— dicitur esse maximum peccatum importunitate, quia etiam ex ipsis bonis operibus consurgit II 799 d. 2 — est maius peccatum quam carnalitas I 23 d. 3 — intellectus est admodum vituperanda III 529 d. 1

— proprie dicitur initium, minus proprie radix omnium peccatorum II 979 a — est initium peccati, prout dicit recessum liberi arbitrii a lege maiestatis *ib.* b — vitae est radix omnium peccatorum per comparationem ad bonum interius *ibid.* — est initium omnis peccati II 145 f. 2. 500 arg. 3 *Vide V. Peccatum 7.*

— fuit primum peccatum II 445 f. 2 *Vide V. Daemones 3, V. Eva et V. Peccatum 27.*

— est omnium vitiorum regina, omnibus imperans II 978 a. III 800 arg. 5

— Superbiam consequitur invidia II 147 8° — Superbus hoc ipso, quod vult alium excellere, necessario cadit in invidiam II 493 a. 843 f. 5 — Superbus necesse habet peccare aliquando peccato invidiae II 685 b — et invidia sunt inseparabiles, et una concomitatur ad alteram II 493 a

— non est ita progressiva in actum exteriorum sicut aliae radices III 824 7°

— est mater caecitatis II 811 a — puniatur ignorantia II 798 d. 1 *Vide V. Elatio.*

— non prohibetur explicite III 824 7° — quantum ad concupiscentiam dignitatis prohibetur mandato primo, vel septimo III 893 d. 2 — prohibetur in mandato de adoratione Dei et de honorificatione proximi III 824 7°

— confutatur a Christo assumptione humanitatis et paupertatis III 41 2° — De superbia satisfaciendum per abiectionem et vilificationem III 427 f. 4. 428 a — Superbiae appropriate opponitur oratio IV 368 b. 399 d. 7

— regnat in quibusdam laicis quantum ad ea quae sunt fidei et morum II 811 a

— Ad expellendam superbiam utilis est stimulus fomitis III 79 d. 1 — occulta vindicatur per manifestam luxuriam II 843 f. 3

— facit minus dignum misericordia III 44 3°

— meretur servitutem II 168 f. 3 — Princeps tenebrarum per superbiam efficitur princeps hominum III 288 f. 3

SUPEREROGATORIA — Nullus tenetur ad opera supererogationis, nisi voluntarie se obliget IV 611 f. 4 *Vide V. Obligatio, V. Votum, V. Status, V. Perfectio et V. Salus.*

— Bonum supererogationis non habet malum oppositum I 810 b. 811 4° — Bono supererogationis opponitur minus bonum I 811 4°

— Doctores supererogant supra sacram Scripturam I 23 d. 2

SUPERFICIES — Inter duas lineas rectas cadit superficies media IV 1028 arg. 6 — in infinitum excedit lineam III 280 4°. 643 5° *Vide V. Linea.*

— est idem ac locus per essentiam, sed differt secundum comparationem II 56 a — dicitur per comparationem ad corpus ambiens *ibid.*

SUPERFLUITAS — Superfluum dicitur respectu necessarii stricte vel large sumti IV 371 b — Omne, quod est ultra perfe-

SUP

ctionem, superfluit I 53 arg. 2. 57 f. 2 — Superfluum est facere per plura quod potest fieri per pauciora neque bene et sufficienter III 320 3°. IV 624 4° *Vide V. Facere, V. Plura et V. Deus 53.* — Ubi unum facit quantum plura, reliqua sunt superflua, sed non in his quae se habent per connexionem, vel per additionem I 213 4°. III 496 5°. 881 d. 1

— In divinis nihil est superfluum I 53 arg. 2 — In universo nihil est superfluum II 341 arg. 2 — Superfluum non convenit naturae perfectae I 214 f. 3 — Ubi est superfluitas, ibi est vitiositas II 479 arg. 4 — Omne superfluum est rescandum I 293 arg. 6. IV 83 f. 4 *Vide V. Medium.*

— vitanda, quae est memoriae inimica III 381 b

— terreneitatis vitanda significatur in amotione capillorum IV 608 arg. 5, b — est residuitatis, vel impuritatis II 480 a. IV 848 3° — egestionis est impuritatis, quae venit ex nutrimenti qualitate et nutriti puritate, propter separationem puri ab impuro II 480 a, 2°

— residuitatis non repugnat bonitati et completioni naturae, quia non sonat in vitium, sed in complementum II 480 a, 1° — residuitatis habet convenientiam et colligantiam cum eo cuius est IV 848 3°

— residuitatis non excludit necessitatem II 480 a — residuitatis, quamvis sit superflua nutritivae, tamen est necessaria generativae et ad conservationem speciei IV 848 3° — impuritatis est superflua respectu totius corporis et speciei, residuitatis respectu totius corporis, in quo est, sed non respectu alterius propagandi, alia respectu unius partis, sed conveniens in altera parte IV 940 3° *Vide V. Semen.*

SUPERIOR — *Vide V. Praelatus et V. Inferius.*

SUPERIUS — non est ratio intelligendi inferius, et inferius potest intelligi intellectu apprehendente, non intellectu superiori I 504 a — in sua generalitate acceptum non dividitur contra suum inferius, sed contractum bene potest dividi I 42 d. 2 — Inter superius et inferius non cadit numerus I 373 6° — non debet connumerari suo inferiori II 404 b

— In inferiori et superiori potest esse diversus modus significandi III 250 4°

— De quo affirmatur inferius, non potest negari superius II 876 d. 4 — De quo cumque praedicatur inferius, et superius, quantum est de virtute illationis III 250 4° — Consequentia affirmativa tenet ab inferiori ad superius, non e converso III 171 1° — numeratur, numerato inferiori II 598 arg. 6 — Multiplicato superiori, multiplicatur inferius I 740 b. IV 497 arg. 3. 412 d. 1 — Multiplicato superiori, quod est genus in essendo, multiplicatur inferius IV 676 1°

— Corrupto superiori essentiali, necesse est, corrumpi inferius III 451 f. 4 *Vide V. Inferius.*

— In ascendendo ad superius est reductio ad unum IV 508 b

— Deo nihil est superius, quia non est simplicius I 473 2* — nihil est in Deo I 498 4*

— per naturam influunt in inferiora II 204 arg. 6. 228 b. 346 4*. 360 b. IV 23 2* Vide V. Influentia.

SUPERLATIVUM — praesupponit comparativum I 508 arg. 4 — habet in se vim distributionis II 805 5* — intelligitur absolute, vel respective II 399 3* Vide V. Superabundantia.

SUPERPOSITIO — vere est in Deo, sed non est vere relatio, quia divina essentia se ipsa superponitur I 526 4*

SUPERSTITIO — dicitur quasi superflua institutio et potest dici de adinventione falsae sententiae IV 314 a — est contra utilitatem ib. b — a superstando dicitur propter diuturnitatis inveterationem in falsa sententia *ibid.* — dicitur a superstando propter intellectus inflationem et elevationem in errore *ibid.*

— In superstitione creaturis reverentia ultra debitum exhibetur III 871 1*

SUPPORTATIO — est eleemosyna spiritualis IV 377 d. 2 — peccatoris et infirmi est bonum IV 789 d. 3

— Vide V. Sustinere et V. Fortitudo.

SUPPOSITUM — dicitur, in quo substantificatur totum esse rei III 449 b. 231 a — constituitur in se ipso, non in altero III 232 b — Nihil est actu ens, nisi prout est in supposito III 427 f. 2

— est substantia I 436 b — in quo aequipollet hypostasi III 231 a, b Vide V. Deus 22 et V. Hypostasis.

— quantum est de se, dicitur quod est in uno solo I 483 2* — non sunt duo in eo quod est unum III 231 a — in essendo et substantificando unum est, ubi est una substantia et unum individuum, licet in eo sint plures naturae III 149 b — Diversis substantiis diversa respondent supposita *ibid.* — Diversae differentiae essentialis dant diversa esse, quando suppositum non praecedit naturaliter quantum ad esse actuale aliquam illarum differentiarum III 150 4*

— in quo totum esse rei stabilitur, constituitur principis intrinsecis III 231 b

— differt ab essentia in omni individuo I 468 a Vide V. Quod est et V. Hypostasis.

— quoddam non excedit formam suam, quoddam excedit aliquam formam, cuius est suppositum III 455 2*

— natum est plurificari I 437 a Vide V. Numerus.

— Quaecumque sunt unum in supposito concomitantur se in omni loco inseparabiliter, si suppositum non excedit formam suam III 455 2*. 456 6*

— aliquando dicitur quod subicitur generi III 449 b — dicitur, de quo alterum praedicatur, et quod subicitur superiori III 231 a

— verbi vide V. Persona (265 a, b) et V. Christus 3.

— potest dici solum suppositum accidentium et proprietatum accidentalium III

231 a — termini accidentalis potest praexistere formae III 252 arg. 4. 256 b

SURREPTIO — Quod est ex surreptione praevenit voluntatem II 948 arg. 4 Vide V. Motus in fine, V. Peccatum 23 (254 b) et V. Blasphemia.

SURSUM — et deorsum sunt positiones in loco II 306 a Vide V. Longitudo. — et deorsum sunt contraria II 343 arg. 3 — Secundum sursum et deorsum proprie attenditur motus ad locum II 344 3*

— et deorsum sunt in caelo, prout dicunt terminos dimensionis II 344 3*

SUSPICIO — mala, quae non sistit in generali, sed descendit ad speciale, est peccatum veniale III 873 a

SUSTENTATIO — Vide V. Praedicator.

— Vanum sustentatur per veritatem I 639 a

SUSTINERE — poenam est potentiae partim activae, partim defectivae I 749 b Vide V. Poena - voluntaria. — malum est actus annexus fidei, secundum quod iungitur caritati III 503 d. 3 — est opus fortitudinis I 748 arg. 2 Vide V. Perferre, V. Passio (269 b, c), V. Fortitudo, V. Patientia et V. Irascibilis. — est fortitudinis virtutis, vel doni III 783 b

SYMBOLUM — appellatur, quia ex pluribus Apostolorum sententiis fuit constitutum firmis et immutabilibus tanquam duodecim lapidibus III 536 a — Ad Symbolum componendum convenit coetus Apostolorum III 534 f. 4 — Singuli Apostoli in Symbolo posuerunt suas partes, et omnes insimul singulas approbaverunt III 535 b. 537 1*

— continet fidem catholicam III 535 b

— In Symbolo apostolico sufficienter continentur principalia et propria doctrinae fidei *ib.* a sq. — Apostolorum continet ipsum fidei fundamentum III 538 b — In Symbolo Apostolorum fides sufficienter continetur quantum ad propriam et simplicem fidei confessionem *ib.* a — Apostolorum est ad praecisam articulorum expressionem *ibid.*

— Apostolorum dicitur maius non quantum ad continentiam verborum, sed quantum ad continentiam articulorum et quantum ad auctoritatem componentium III 538 a

— tria diversificantur in continentia, tamen concordant in sufficientia III 538 b

— In aliis Symbolis articuli non exprimentur magis plene, sed additur quantum ad expressionem quorundam articulorum III 538 a — duo addita sunt ad fidei maiorem explanationem et ad haeresum confutationem III 537 5*. 538 a — Athanasii maxime ordinatum fuit contra errorem Arii III 537 5* — Nicaeni Concilii conditum fuit ad confutationem multarum haeresum pullulantium *ibid.* — In Symbolo Nicaeno omittitur descensus Christi ad inferos I 213 6*. 538 a

— Apostolorum quotidie recitatur in Ecclesia et frequentatur III 538 b — Apostolorum dicitur submissé, quia est ad propriae conscientiae securitatem *ibid.* — Apostolorum dicitur mane et sero *ibid.*

— alia non recitantur nisi in diebus solemnibus, quando convenit populus *ibid.* — alia dicuntur alte, quia sunt ad compescendam haeticorum garrulitatem *ibid.* — sanctorum Patrum dicitur in Missa, pro eo quod plures ibi haereses eliduntur, et maioris fuit auctoritatis *ibid.* — Nicaenum dicitur post Evangelium, ut ostendatur esse tractum de Evangelii veritate *ibid.*

SYMPTOMATA — sunt septem III 745 a. 746 a — Amotione symptomatum sanant dona III 741 2*

SYNAGOGA — Vide V. Iudaei.

SYNDERESIS — potentiam naturalem nominat II 574 b. 915 6* — non dicit vim animae rationalis ut moventem per modum deliberationis, sed per modum naturae II 913 1* — movetur naturaliter II 915 2*, 6* — est in parte motiva rationali II 908 f. 3 — non consistit simul in ratione et voluntate II 910 a — non est ipsa superior portio rationis II 909 b — differt a ratione superiori II 574 b

— est voluntas naturalis II 566 a. 914 f. 4 — nominat potentiam voluntatis, non generaliter, sed in quantum movet naturaliter respectu boni honesti vel eius oppositi II 910 4* — proprie dicit potentiam affectivam, in quantum naturaliter habilis est ad bonum et ad bonum tendit II 911 b — nominat voluntatem, secundum quod naturaliter movetur II 914 b. 915 4* — a concupiscibili, rationali et irascibili non distinguitur secundum essentiam potentiae, sed secundum modum movendi II 566 a. 911 b — potest dici sensus rationis, ut sumitur ex parte affectionis II 910 2*

— est scintilla rationis sive conscientiae II 897 b. 900 4* — est scintilla conscientiae II 575 5*. 909 arg. 3, a — dicitur scintilla conscientiae, quia conscientia sine ipsa non potest movere II 910 3*

— se habet ad conscientiam sicut habitus affectus ad habitus intellectus practici II 911 a

— potest accipi pro potentia vel pro habitu, sed usitatus nominat potentiam habitualement quam habitum II 910 a — dicit habitum inseparabilem a potentia *ibid.*

— potest dicere habitum, qui non est virtus vel vitium II 910 4* — non est virtus II 913 arg. 6

— non tantum respicit Deum, sed etiam proximum II 909 b

— non subest imperio liberi arbitrii II 915 6* — quantum est de se, movetur motu simplici, non collativo, in remurmurando contra malum et instigando ad bonum *ib.* 4*

— inest nobis naturaliter II 912 f. 3 — inest naturaliter secundum primam naturae institutionem II 913 4*

— appetit vel refugit II 911 a — est pondus ad bonum dirigens et inclinans II 908 f. 4 — est in affectu ut quoddam pondus naturale dirigens ipsum ad appetendum bonum honestum II 910 a — stimulat ad bonum II 908 f. 3. 910 b. IV 4052 4*

— continuo stimulando nos facit bonum desiderare II 910 1* — semper vult

SYN

bonum II 914 f. 2. 917 d. 2 — quantum est de se, semper ad bonum stimulat II 914 b — naturaliter inclinatur et instigatur ad bonum honestum II 566 a — semper ad bonum inclinatur II 574 b. 897 b. 908 f. 2 — semper inclinatur ad bonum simpliciter II 600 arg. 3 — se habet ad bonum sicut fomes ad malum IV 1051 arg. 4

— Synderesis est appetere bonum honestatis III 366 arg. 2 — respicit honestum, non commodum IV 1052 4*

— semper est recta II 155 2*. 752 f. 5. 914 f. 4, b. 915 4*. IV 1052 f. 4 — semper movetur recte II 911 b — semper ordinate movetur II 575 5*

— non potest depravari et ad malum inclinari II 226 f. 4 — non potest per peccatum depravari II 914 b. 915 4* — In synderesi nullo modo est peccatum II 574 b. 575 5*. 752 f. 5. 909 b — Circa actum synderesis non habet esse vitium et peccatum II 913 4* — Secundum aliquos circa eius actum contingit esse peccatum II 914 a sq. — Synderesi non contingit male uti II 915 6*

— semper contra culpam remurmurat II 566 a. 897 b. 914 f. 3, b — recalcitratur malo II 900 4* — naturaliter remurmurat contra malum IV 1052 f. 2, b — retrahitur a malo faciendo, remurmurat contra malum factum *ib.* 4*

— Liberum arbitrium habet quandam instinctum naturalem remurmurantem contra malum II 686 a — naturaliter remurmurat malo et in hoc errare non potest IV 325 4*

— movetur contra malum in universaliter, sive in quantum malum II 915 4* — Voluntas naturalis detestatur indebitum IV 1052 a — remurmurat malo facto, quia indebitum, nec confert culpam ad poenam *ib.* 4*

— Ex actu synderesis est remorsus conscientiae II 900 4*. 912 f. 4 — instigatur ad gemitum pro malis II 915 5* — quodam modo imperat poenitentiam, in quantum remurmurat malo et dicitur bonum IV 325 1*

— habet alias vires regere et dirigere II 914 b, 1* — dicitur super alias potentias volare II 911 b

— aliis potentiis peccantibus dicitur non se immiscere et eas corrigere, licet non distinguatur quantum ad potentiam II 911 b — aliis potentiis non se commiscet, sed eas corrigit II 914 f. 4

— opponitur legi carnis II 900 3*. 908 f. 3 — non potest perfecte imperare libero arbitrio IV 325 1* — potest praecipitari a dominio regendi quantum ad effectum per repugnantiam intellectus et voluntatis II 914 b, 1* — in aliquibus viatoribus est praecipitata IV 1051 arg. 4

— quantum ad actum impediri potest II 912 a sq. 913 3*. IV 1052 b — impeditur ad tempus per obcaecationem, delectationem vel obstinationem II 912 b. 913 2*, 3* — semper impeditur in damnatis quantum ad inclinationem in bonum II 912 b — impeditur ab actu per malitiam voluntatis deliberativae et damnatos non instigatur ad aliquod bonum et iustum II 917 d. 2. IV 1052 4* — obstinatos non stimulat ad bonum II 912 b

TEM

— in homine non fuit extincta II 507 3* — simul manet cum peccato II 913 4*. 914 arg. 6 — cum dicat quid naturale, non potest a nobis omnino auferri nec extinguatur II 912 a sq. 913 4* — nunquam extinguatur potest universaliter quantum ad omnem actum et quantum ad omne tempus II 912 b — non extinguatur in damnatis IV 1053 b

— in damnatis remurmurat malo IV 1052 b *Vide V. Damnati.* — maxime viget in damnatis quantum ad remurmurationem II 912 b — in damnatis habebit actum non ad iustitiam, sed ad poenam *ibid.* — flagellat damnatos iusto iudicio Dei IV 1052 4*. 1053 b

SYNECDOCHE — Per synecdochen quod est partis attribuitur toti II 519 b. III 47 1*. 129 a, 3*. 189 a. 259 b. 453 5*, 7* — Toti coniuncto attribuitur aliquid ratione partis II 622 b — Synecdochica locutione quod est totius attribuitur parti, vel quod est partis attribuitur toti IV 951 b — aliquando est figura locutionis, aliquando figura constructionis III 259 b

SYNONYMA — sunt quae habent unum significatum I 393 arg. 2 — sunt, ubi non est differentia nisi in voce I 394 2*. 487 b — non sunt, ubi est diversa ratio significandi I 494 d. 2 — Synonymia non est, ubi est idem alio modo nominatum I 331 4* *Vide V. Nomen.*

— Nominibus synonymis non plus dicitur pluribus quam uno I 393 arg. 2

SYRUPUS — qui constat ex multis, virtuosior est I 342 3*. II 378 3*

T

TABULA — est adiutorium aliquod collatum sublevans a periculo peccati IV 584 b — est Sacramentum *ibid.*, 1*. 585 4* — dicitur Sacramentum, quod sustinet, ne quis periclitetur per culpam, et liberat a naufragio IV 328 d. 4. 585 4* — prima est baptismus, secunda poenitentia IV 328 d. 4 — prima liberans a naufragio originalis est baptismus, secunda liberans a naufragio per actuale est poenitentia IV 584 b — legis *vide V. Decalogus* et *V. Mandata.*

TACTUS — est primus inter omnes sensus animalis II 380 b — est perceptibilis quatuor qualitatibus et conformatur quatuor elementis II 377 f. 4 — Obiectum tactus est durum et molle IV 1030 f. 3 — Obiectum tactus est lenitas IV 1019 a

— apprehendit partitionem sicut sensatum commune et per se IV 286 d. 4

— sentit aut per resistantiam, aut per qualitatem activam IV 1030 arg. 3 — immutatur per corpus *ib.* f. 4 — Corpus tangi potest, quia potest impellenti resistere per virtutem naturae *ib.* b, 3* — Tangibile dicitur quod potest immutare sensum et non potest latere tactum *ib.* b

— Manus est organum tactus IV 599 b — Medium in tactu est caro coniuncta IV 1019 a

— In tactu praedominatur terra quantum ad molem II 380 b

— est maxime materialis IV 1018 arg. 5. 1030 arg. 4 — inter omnes sensus est maxime materialis et apprehendens cum maiori adhaerentia sensibilitatis ad sensibile II 746 a. 747 4* — circa corporalia et materialia habet modum apprehendendi minus nobilem III 604 6* — delectatur in re grossa et materiali II 482 4*

— est maxime necessarius vitae III 294 d. 4

— quanto est vivacior, tanto dolor, qui est secundum sensum, est acutior III 348 f. 4. 349 a

— Quod est palpabile ex necessitate, est corruptibile IV 227 d. 5. 1030 4*

— est maxime corruptus inter potentias sensitivas et vegetativas II 746 a. 747 4* *Vide V. Generatio* 26. — In tactu regnat pronitas amplior quam in aliis sensibus II 978 b

— Delectatio in tactu facit hominem carnalem II 482 4*

— in gloria erit in actu suo IV 1019 a — beatificatur, licet obiecta sibi correspondentia non habeat III 25 1*

— In tactu Sacramenti eucharistiae est peccatum propter irreverentiam IV 209 4* — rei sacrae *vide V. Vas.*

— immundi intelligitur imitatio et consensus in malum IV 425 b

— spiritualis se tenet ex parte affectus, secundum unionem III 292 d. 4 — in spiritualibus est sensus nobilior et perfectior, quia Deo magis iungitur de proximo III 291 d. 4. 292 a — Respectu obiecti increati nobilior est modus apprehendendi per modum tactus III 604 6*

TANTUM — et quantum possunt esse nomina, vel adverbium, et referri ad obiectum, vel ad actum II 923 b

TECTUM — aedificii spiritualis est caritas III 573 f. 2

TELONEARIUS — officio telonis potest recte uti, si non exigit vectigal immoderatum, sed officium est periculosum propter abusiones IV 402 d. 15

TEMERE — fit quod casu fit II 872 b

— Temeritas est de occulto Dei profundo niti reddere rationem I 742 d. 1

TEM

TEMPERAMENTUM — *Vide V. Humor.*

TEMPERANTIA — ordinat ad se ipsum in respuendis III 720 b — ordinat hominem respectu sui secundum actum concupiscibilis *ibid.* — dirigit concupiscibilem III 713 f. 4

— est circa delectationes III 743 f. 3
— Temperantiae appropriate est medium servare, quia maxime opportunum est circa delectationes medium custodire III 715 5*

— Temperantiae est impermutabiliter operari in prosperis III 720 a

— est contra concupiscentiam III 720 a — est circa passiones innatas sive circa malum innatum *ibid.* sq. — non habet obiectum bonum, sed actum bonum IV 319 3*

— consistit in coercendis pravis carnis passionibus II 704 arg. 2 — coercet delectationes pravas secundum statum viae III 727 1*. 729 d. 4 — in statu naturae lapsae coercet delectationes pravas per quandam resistantiam, qua reprimuntur, in statu naturae institutae per omnis inordinatae delectationis absentiam et privationem III 729 d. 4 — Actus temperantiae habet imperfectionem annexam, quae virtuti competit solum secundum statum praesentis miseriae II 705 1* — in statu naturae lapsae alio modo conformat Christo, sed non omnino III 729 d. 4 — in gloria excludit omnem libidinum repugnantiam III 727 a

— est in concupiscibili III 720 a — quantum ad habitum substratum est in concupiscibili rationali, et aliquo modo habilitat per consequens concupiscibilem sensibilem III 717 1*. 718 3* — non est in potentia inferiori, quae est rationalis largo modo dicta, quia obtemperat rationi III 717 a

TEMPESTATES — a daemonibus commotae *vide V. Ventus* et *V. Daemones* 7.

TEMPLUM — ab homine fabricatum solum est inductivum in aliud et institutum propter aliquid aliud, nec est in se adorandum, sed solum ratione eius quod in eo colitur III 210 3*

— Qui habet gratiam est templum Dei III 791 f. 3 — Animae sanctae, quas Deus acceptat, dicuntur templum Dei II 695 b — Anima consecratur in templum Dei gratuita liberalitate II 696 a — Ad hoc quod anima consecratur in templum Dei, necesse est, ipsam habere omnes virtutes III 794 f. 3

— Anima fidelis est templum a Spiritu sancto sanctificatum, quod est capax honoris in se, sed non est adorandum ratione inhabitantis III 210 3*

TEMPORALE — est quod habet initium I 485 4* — habet initium essendi I 245 arg. 4* — omne est factum III 476 arg. 4 — omne est creatum I 521 arg. 1 — Omne, quod recipit effectum, est creatum et temporale I 262 a — a principio aeterno causatur temporaliter III 425 4* — dicitur quod exceditur a tempore I 652 f. 2

— non est proportionabile perpetuo II 714 f. 4 — et aeternum non dicitur univoce III 240 d. 5 — et aeternum differunt per essentiam I 485 4* — plus distat

ab aeterno quam aeternum I 247 f. 2 — nihil potest fieri aeternum per identitatem essentiae III 425 4* *Vide V. Deus* 39.

— Nullum aeternum est temporale in se, sed potest temporaliter respicere aliquid III 582 d. 4 — non repugnat aeterno, quod de suo primario intellectu nominat aliquid temporale III 478 3* — potest dici de aeterno et aeternum de temporali I 521 f. 4 — connotatur in actu, vel in habitu I 703 4* *Vide V. Aeternitas* et *V. Connotatio*.

— denominatur quod implicat in se aeternum et temporale I 522 a — Vox temporalis significat rem aeternam, sed non est aeterna I 738 3*

— non est causa aeterni I 672 f. 3

— Deus non potest facere temporale sine tempore I 789 a, b *Vide V. Creatio* (79 c). — quod exceditur a tempore, mensuratur et incipit in tempore I 527 d. 2 — quod non exceditur a tempore, incipit cum tempore I 528 d. 2

— Omne futurum est temporale III 582 d. 4 — dicitur quod habet initium essendi in tempore, sed non variationem, vel quod habet initium in tempore, sed actum extra tempus et supra tempus elevatum I 246 5* — Quod habet esse temporale non est in sui termino IV 426 4* — non diliguntur a caritate elicente, sed aliquando a caritate imperante et valde extenso nomine III 624 5* — Desiderium temporalium non delectat IV 520 b

— Abrenuntiatio temporalium aliquando necessitatis est III 660 b *Vide V. Abdicatio* et *V. Paupertas*.

— quibus annexa sunt spiritualia, possunt vendi, nisi ita iuncta sint spirituali, quod tenent locum spiritualis IV 658 d. 5 — De temporali annexo spirituali ut temporali potest fieri pectio IV 669 4*

TEMPUS — est mensura per essentiam diversa ab aeternitate III 493 6* — dicit modum durandi formaliter differentem ab aevo II 56 b — proprie et magis proprie dictum dividitur contra aevum II 66 b — Inter tempus minus proprie sumtum et aevum non datur medium re, sed ratione *ibid.* *Vide V. Saeculum*.

— dicitur exire ab aevo non ratione causalitatis, sed dignitatis II 65 1* — deficit ab aevo et defluit continua deperditione *ibid.*

— ut dicitur mensura cuiuslibet rei mutabilis, secundum quod mutabilis, sive moveatur instantanee sive continue, est in omni creato, circa quod accedit variatio I 665 d. 3 — in spiritibus est mensura novarum affectionum et cogitationum et variationis istarum I 660 1*. 665 d. 2, 3. II 492 3* — ut dicitur mensura successionis non continue, est mensura affectionum Angelorum I 65 a — Spiritualia quantum ad affectiones mensurantur tempore I 460 2*. II 57 a, 4*, 6*. 66 arg. 3. 290 b — est in affectionibus et cogitationibus liberi arbitrii II 59 a

— non intelligitur circa Deum I 678 a — Intellectus noster concernit tempus, cum

TEM

intelligit Deum I 422 5* *Vide V. Deus* 49, 39.

— Verba diversorum temporum respectu temporalis important mutabilitatem et successionem et durationem, respectu aeviternorum tantum successionem et durationem, respectu aeterni solum durationem I 463 d. 7

— Nunc temporis in nunc aeternitatis non clauditur per continentiam sicut pars intra totum, sed per quandam praesuppositionem, quae relinquit ordinem sive distinctionem III 193 6* — Nunc temporis non ponit in numerum proprie acceptum cum nunc aeternitatis *ibid.*

— non reducit ad aliam mensuram creatam II 65 2*

— sumtum pro mensura exitus de non esse, est primum omnium et ante primum mobile II 38 d. 4 — ut dicitur communissime de mensura cuiuslibet durationis creatae, dicitur esse inter quatuor primo creata II 57 2*. 64 b. 68 a — consequitur omnem productionem ut eius mensura II 68 a

— incepit cum mundo I 788 arg. 3, b — coepit in instanti, quod est principium temporis II 23 4* — coepit in sui principio I 527 d. 2 — In ipsa productione temporis fuit nunc primum, ante quod non fuit aliud II 23 3* — Nunc primum fuit principium temporis *ibid.*

— dicitur creatum cum tempore, non in tempore nec ex tempore II 70 d. 2 — non coepit ex tempore nec in tempore, quia non fuit in sui initio I 527 d. 2 — Ante omne tempus est tempus, intus dividendo, non extra anterieus procedendo II 23 3* — Deus potuit facere tempus ante hoc I 789 b, 1*, 4* — secundum essentiam incepit in ipso nunc cum re mobili, secundum esse coepit per rerum mutationem et maxime primi mobilis II 23 4* — proprie dictum coepit cum motu primi mobilis II 64 arg. 4

— non potuit esse ante mundum et motum II 49 arg. 3 — non erat ante quartum diem II 66 arg. 4 — minus proprie dictum fuit in triduo conditionis rerum *ib.* b — Successio temporum cognoscitur per motum stellarum II 316 2* — Successio temporis potuit esse ante productionem lucis *ib.* 4* — ante productionem lucis erat secundum mutabilitatem, quae erat in materiae partibus, nec habebat vicissitudinem diei et noctis II 305 4*

— est a Deo producente indivisibile II 65 1*

— minus proprie dictum, ut dicit mensuram cuiuslibet variationis successivae, non regulatur a primo motu nec desinet, sed erit in inferno post diem extremum II 66 b — proprie dictum, ut dicit successionem et regulationem a motu orbis primi, habet finem et desinet esse *ibid.* — non erit post diem iudicii *ib.* arg. 2 — cessabit, prout est mensura motus primi mobilis IV 1031 1*

— Damnati erunt subiecti tempori IV 1043 arg. 4

TEN

— Universitas temporum septenario dierum clauditur II 356 b. 391 a

— Omne, quod coepit, ex tempore coepit, ut dicitur mensura mutationis cuiuscumque II 65 a — Quod coepit ex tempore praesupponit tempus tanquam antierius I 527 d. 2 — Quae sunt aequalis durationis cum tempore non coeperunt ex tempore nec in tempore, sed cum tempore *ibid.*

— Nihil est factum in tempore nec ex tempore nisi quod excedit a tempore II 70 d. 2 — Aliquid dicitur ex tempore et in tempore, quia ipsum est temporale, aut quia dicit respectum ad temporale I 522 a

— Distinctio temporum est per variationem in quatuor temporibus anni secundum quatuor qualitates elementorum II 370 a

— Temporum observatio quantum ad naturam et quantum ad cultum Dei non est peccatum IV 740 1* — Tribus temporibus anni debent se fideles praeparare ad praecipuas solemnitates *ib.* a

— decurrunt per sex aetates II 297 b. III 33 b *Vide V. Mundus.*

— incarnationis est tempus sextae aetatis, in qua est plenitudo et perfectio gratiae III 33 b *Vide V. Incarnatio et V. Gratia 20.*

— merendi *vide V. Meritum-anima et-viae, V. Angelus-meritum et V. Homo 40.*

— Temporis iactura gravissima est, quia non potest recuperari IV 339 1* — Ratio temporis expensi exigetur II 943 b. 945 3*

TENDENTIA — Tendere dicit inclinationem et ordinationem ad aliquid II 893 a — cum quietatione est voluntatis *ibid.* 894 3* — Naturalia mediante appetitu tendunt ab uno in alterum II 890 b

— in Deum est in solis rationalibus II 890 arg. 3. 891 b — plena est a gratia operante et cooperante, exilis et semiplena est a virtute informi III 565 4*

— Tendere in finem promerendo et habilitando est commune omnibus virtutibus III 560 3* — Omnis virtus meritoria facit hominem tendere ad finem suum assequendum III 559 arg. 3 — Tendere in Deum est quasi fructus fidei II 968 d. 3 *Vide V. Spes-actus.*

TENEBRA — dicitur privative et est non-existentia lucis in corpore illuminabili II 307 d. 2 — essentialiter est privatio lucis II 47 2*. III 839 f. 2 — opponitur luci privative II 317 arg. 4. 324 f. 2. 848 d. 3 — distinguitur a luce formaliter ut privatio II 315 b — magis dicit privationem lucis quam caloris II 489 arg. 4

— non tantum privat actum lucis, secundum quem est in sensum visus, sed etiam alios actus, secundum quos est operativa IV 496 d. 3

— dicuntur esse aliquid ratione eius, circa quod sunt II 308 d. 2 — ut simpliciter dicit lucis absentiam, nihil est formaliter loquendo *ibid.* — aliquid ponit in obliquo II 307 d. 2

— non dicitur esse facta, sed non est aeterna II 307 d. 2 — ut simpliciter dicit lucis absentiam, non sequitur lucem II 308 d. 2 — dicitur ut privatio non pura de umbra et nocte *ibid.*

— in Aegypto et in passione Domini factae videntur contractione radiorum solis I 315 a

— expelluntur lumine, nisi sit permixtus et fumosus IV 1044 b. 1042 b — non resistit inductioni lucis IV 392 b

— gravant oculos IV 1041 arg. 2

— vel tenebrosus non est via ad cognoscendum luminosum sive lucem I 74 arg. 2

— Creatura est tenebra I 74 arg. 2. II 312 b — Omnis creatura dicitur tenebra non per essentiam, sed comparative respectu summae lucis II 98 5* *Vide V. Creatura-conditiones generales.*

— intelligibilis est essentia materiae nuda in se considerata II 96 a sq. *Vide V. Materia.*

— Locus tenebrosus debetur damnatis II 71 f. 4

— spiritualis est excaecatio IV 1044 arg. 1, 2. 1043 arg. 2 *Vide V. Excaecatio et V. Ignorantia.*

— poena peccati *vide V. Peccatum 47 (250 a).*

— Aliquis confugit ad tenebras, quia fugit lucem II 529 d. 4 — Homo fugit lucem, quia timet deprehendi in scelere *ibid.* — Non contingit fugere lucem nisi in tenebris *ibid.* — Ignorantia affectata est in eis qui cupiunt in tenebris ambulare II 524 b

TENTATIO — Tentare est experimentum sumere II 498 arg. 4, 3 — large dicta est ad experimentum sumendum et ad decipiendum II 499 3* — principaliter significat quandam tactum, quo aliquid probatur II 498 b. 499 3*, 4* — Per omnem tentationem, quae ad malum inclinat, fit experientia et probatio causaliter, vel essentialiter II 499 1*

— proprie dicta est impulsus ad illicitum II 536 b — est assimilatio boni ad fallendum II 497 f. 2 — quaedam est in ratiocinatione divisa contra sophisticationem II 499 3*

— est a Deo, a carne et a diabolo II 536 a — Tentare dicitur Deus et diabolus et homo et caro II 498 arg. 4 — Deus tentat, intendens probare et approbare sive probatum ostendere *ib.* b. 536 b — Homo cautus tentat intendens solum probare et experimentum sumere de eo quod est in homine II 498 b — diaboli est proprie ad experimentum sumendum *ib.* 4* — Diabolus intendit reddere hominem inimicum Deo et facere dignum aeterno supplicio II 678 b *Vide V. Daemones 45.*

— Caro tentare dicitur, quia, etsi nihil intendat, ad eius tamen pulsationem sequitur approbatio vel reprobatio hominis, secundum quod pulsationi consentit, vel dissentit II 498 b — Caro non sumit experimentum essentialiter, sed ratio carnalis et ipse homo, secundum quod carnalis est II 499 1*, 2*

TEN

— Dei fit per flagellationem, qua Deus illos quos acceptat, vult approbare II 536 b — Deus non tentat nos nisi ad bonum *ib.* a

— diaboli est eius impugnatio II 498 f. 4 — diaboli fit per mali culpae suggestionem, qua hominem ad malum nititur incurvare II 536 b

— Malum tentationis quodam modo habet reduci ad malum culpae, quodam modo ad malum poenae II 626 d. 2

— Homo potest tentari, quando habet veritatem arbitrii et est in statu merendi vel demerendi et in quo potest seduci II 501 6*

— Decuit Deum permittere adversarium, ut hominem tentaret II 534 b — directe ordinatur ad hominis bonum *ib.* f. 4 — Hominem impugnari per suggestionem diabolicam faciebat ad humanam laudem ampliandam II 533 f. 4. 548 d. 4, 2 — Tentationis conflictus ducit ad coronam II 533 f. 2. 534 b. 715 arg. 6 — Tentari facit ad aliquam laudem accidentalem II 548 d. 2

— promovet ad bonum II 535 arg. 4 — facit ad virtutis exercitationem *ib.* arg. 3

— In tentationis impulsione virtus fortificatur et vigoratur, et manifestatur fortitudo et eminentia caritatis II 534 b — hostis est materia exercendae virtutis II 499 f. 5 — hostis, cui non consentitur, est materia exercendae virtutis II 512 a

— diaboli fortibus est appehibilis, infirmis refugienda II 536 a — diaboli a fortibus et perfectis est appetenda ut materia exercendae virtutis *ib.* b — Tentationem secundum se consideratam et quantum ad finem intentum a diabolo nullus debet appetere, immo abhorreere et refugere *ibid.*

— carnis simpliciter fugienda est II 536 a

— quae est a Deo, simpliciter appetenda est II 536 a — quae est in flagellorum perpeffione, potissime appetenda est *ib.* b

— quantum ad instrumentum quaedam est per vitia, quaedam per flagella II 540 d. 3 — maxima est per flagella II 535 arg. 6

— est ab hoste et a carne II 497 a — carnis dividitur contra tentationem hostis II 499 f. 4 — est ab hoste et a carne ut motivo non solum per modum obiecti, sed etiam per modum impulsivi inducentis et excitantis II 540 d. 3 — quantum ad motivum dividitur in eam quae est ab hoste et a carne et a mundo *ibid.* — carnis et hostis sicut moventis proximi differunt et separabiles sunt II 501 a

— carnis est impulsus sensualitatis, quae appellatur primus motus II 542 a — Caro tentat spiritum ab ea differentem, sed in eadem persona II 499 2* — est a concupiscentia II 497 f. 4 — carnis est interior II 500 f. 6 *Vide V. Peccatum 15.* — Caro impellit ad peccata carnalia II 499 f. 4. 504 a. 502 arg. 5 — Diabolus impellit ad peccata spiritualia II 499 f. 4. 502 arg. 5

— hostis potest esse sine tentatione carnis II 500 b. 501 5* — carnis non est sine tentatione hostis ut moventis primi II 500 b. 501 4*, 3* — hostis, quando ad peccatum pertrahit, non est sine tentatione carnis II 501 a — Caro in tentatione diaboli non est causa praecipua, sed solum causa sine qua non *ib.* 6* — Quando diabolus vexat carnem et vexando carnem vexat spiritum, caro est sicut instrumentum respectu diaboli, et tentatio carnis et diaboli non ponunt in numerum *ib.* 2*

— Caro tentat, omni tentatione diaboli circumscripta II 499 f. 3. 501 1* — carnis dividitur contra tentationem diaboli, cum caro mediante sensualitate sibi coniuncta spiritum nostrum ad malum inclinat, diabolo non movente II 501 2*

— quantum ad effectum distinguitur diabolica et humana II 511 a — diabolica est, quae habet malum exitum et terminatur ad mortale peccatum *ibid.* — humana dicitur, quae exitum periculosum non habet, quia vel est ibi peccatum veniale, vel nulla culpa *ibid.*

— Speciales effectus tentationis diabolicae sunt vexatio carnis, vulneratio naturalium et exspoliatio gratuitorum II 511 a

— quaedam sunt ex ignorantia, quaedam ex carnis concupiscentia II 686 b — Quatuor instrumenta specialia tentationum II 510 d. 3

— distinguitur exterior et interior quantum ad gradum II 514 a — exterior intelligitur suggestio, interior illa, in qua est delectatio vel consensus *ibid.* — exterior non est nisi propter interiorem nec ad culpam perducit nisi mediante interiori II 510 d. 3 — exterior debet conformari interiori II 496 f. 2 — In tentatione interiori peccatum ascendit a sensualitate ad superiorem partem mediante inferiori portione rationis *ibid.* — a sensualitate pervenit ad superiorem portionem rationis mediante inferiori *ib.* b — Nullum peccatum est in nobis, quod non habeat ortum ex concupiscentia aliqua II 501 a — Diabolus sine concupiscentia non generat in nobis aliquod peccatum *ib.* 4*

— Gradus in progressu tentationis sunt suggestio, delectatio et consensus II 511 a — Tentationis progressus est secundum gradus potentiarum animae II 573 a — In tentatione delectabile offertur et percipitur a sensualitate, delectationem advertit inferior pars rationis, et in id ad quod delectatio trahit, consentit vel dissentit superior pars II 581 a

— Progressus tentationis invisibilis cognoscitur in modo tentandi sensibili II 496 b

— hostis omnino extra est et potest esse sine aliqua delectatione inordinata et sine peccato II 512 b *Vide V. Daemones 13.* — hostis non omnis est generatio peccati, quia frequenter tentationem non sequitur culpa II 501 5*

— carnis semper est a culpa vel cum culpa II 499 f. 5 — carnis non potest esse sine culpa II 502 f. 3. 512 b. 536 a —

carnis nunquam est in nobis, quin sit in nobis aliqua inordinatio sensualitatis et ita aliqua venialis culpa II 512 a sq. — carnis imputatur nobis in culpam, quia carnem possumus ad libitum domare *ib.* b

— Caro tentat blandiendo II 502 arg. 6 — Carnis incitamenta maxime movent affectum II 503 6* — Tentationem carnis difficilius est vincere II 504 f. 4 — carnis est crudelior et periculosior quam hostis *ib.* f. 2 — carnis efficacior est ad nocendum quam tentatio hostis II 502 f. 3 — carnis magis animam incurvat ob conjunctionem ad spiritum *ib.* b — carnis, quantum est de se, est difficilior propter maiorem et magis intrinsecam et magis continuam adhaerentiam *ibid.* 503 5*

— Difficilius est resistere tentationi carnis quam hostis II 503 a — Difficilius est resistere tentationi carnis, quia homo multum diligit carnem II 502 f. 4. 503 4* — carnis respectu eiusdem peccati est difficilior tentatione hostis II 502 b — carnis et hostis respectu diversorum peccatorum se habent ut excedentia et excessa, vel ex se, vel ex diversa pronitate hominum *ibid.* sq. — hostis est difficilior propter maiorem boni promissi apparentiam et latentem instigantem fallaciam *ib.* b

— Varii modi tentationum quantum ad difficultatem et latentiam II 511 b — quanto est occultior, tanto est ad decipiendum efficacior II 494 arg. 4 — quanto est ad nocendum efficacior, tanto difficilius est resistere tentationi II 502 f. 3

— Deus iustus et fidelis non permittit hominem tentari ultra quam possit II 495 a. 500 f. 6 — Deus non permittit, hominem tentari supra vires II 535 3* — Diabolus non habet plenum posse super hominem quantum ad actum tentandi II 687 b *Vide V. Daemones 13.* — Diabolus in tentando hominem non erat fortior, sed debilior II 534 f. 4. 535 3*

— In tentatione nemo vincitur nisi volens II 534 f. 4. 535 3* — Tentari malum non est, sed in tentationem induci semper malum est, quia hoc est a tentatione superari II 536 a

— primorum parentum erat ad decipiendum II 494 arg. 4, 4 — flebat per suggestionis ingressum II 495 a — Diabolus in tentando illa proposuit fallaciter, ad quae homo secundum veritatem tendit naturaliter II 517 a — a muliere inchoavit et per eam pervenit ad virum II 496 b — Vir fortiori tentatione permissus est tentari per diabolum et per suggestionem mulieris *ibid.*

— Tribus peccatorum generibus tentavit diabolus Christum, sicut prius tentaverat mulierem II 517 b *Vide V. Christus 17.*

— Insurgunt de nocte III 538 b

— diligenter est praecavenda II 535 arg. 2

— Resistere tentationi est non consentire suggestioni II 678 b — Per gratiam gratis datam liberum arbitrium potest diabolo resistere *ibid.*, 1*, 3* *Vide V. Liberum arbitrium 17.*

— Tentationi resistitur per virtutem oppositam II 677 arg. 3. 685 b — Fides est scutum ad victoriam tentationum III 538 b *Vide V. Caritas-effectus.*

— Resistere tentationi in nobis semper est meritorium ex genere operis propter difficultatem ad bonum et pronitatem ad malum II 572 d. 4

— Secundum quod augetur tentationis bellum, crescit Dei adiutorium et caritas III 658 a — Meritum et caritas augetur per victoriam completam tentationum *ibid.*

— Plus importat victoria quam resistantia II 557 3*. 678 b — Victoria consistit in assequendo oppositum eius quod diabolus intendebat II 557 3*. 678 b. 679 5* — Homo vincit tentationem, quando sic resistit tentationi, ut efficiatur maior Dei amicus et mereatur regnum aeternum II 678 b

TENTIO — Tenere Deum est praemium III 727 a — perfecta est in beatitudine II 132 a. III 750 b — Dos perfectae tentationis requiritur ad beatitudinem II 142 d. 4 — est dos gloriae, ad quam disponit spes IV 114 f. 4 *Vide V. Spes-evacuatio.*

— Tenere est comprehensionis II 136 2* — est respectu habitus III 689 a — est per prius dati continuationem II 63 7*

— Sancti quiescunt quiete perfecte, quia tenent eum quem desiderabant III 302 6* — Per perfectam tentationem Deus comprehenditur I 770 5* — requiritur ad conversionem ad Deum II 240 b — dicitur fruitio per appropriationem IV 1009 b

— repugnat spei III 727 a — non ponit protensionem nec erectionem nec inhibitionem, cum affectus omnino quietetur III 684 b. 685 3*, 5* — Dotis tentationis succedentis virtuti spei est confidentia III 685 5* — In gloria est certitudo ex rei exhibitione et perfectissima tentatione *ib.* 6* — perfecta non est, nisi quando est cum securitate de permansione II 142 d. 4 — Certitudo tentationis in patria sic firmat affectum, ut non possit ullatenus commoveri vel haesitare III 567 a — Certitudo in tenendo non potest esse ante confirmationem II 136 2*

— disponit ad fruitionem I 37 2* — perfecta in patria sequitur perfectam dilectionem III 575 6* — est dos ultima in ordine reformationis I 84 4*

— perfecta summi Boni est una secundum speciem nec habet diversificari per alias dotes specie differentes III 559 f. 4

— est dos reformans et consummans irascibilem III 562 a — Firmiter tenere est potentiae irascibilis, cuius est habitum defendere III 580 a — Irascibilis per gloriam tenebit continuo et certe IV 1009 b — Perpetuo tenere est potentiae irascibilis III 580 2*

— Tenere est actus irascibilis et memoriae II 405 b. III 580 4*. IV 1009 4* *Vide V. Irascibilis.*

— est perfectiva irascibilis et memoriae III 649 b — Per tentationem reformatur memoria quantum ad statum patriae I 84 4*

TER

TERMINUS — rei attenditur secundum ea, ad quae res se extendit I 766 4* — Nihil est nec potest esse extra terminum substantiae suae IV 217 arg. 2

— Ubi deficit terminatio, deficit et mediatio et per consequens ordo I 55 f. 3 Ubi est terminatio, non est infinitas *ibid.*

— Terminatio actus dicitur ex completionem, vel ex desitione III 492 4*

— proprie dicitur finis sub fine I 45 d. 15

— Deo convenit esse terminum in ratione finientis I 262 4*

— Locus terminat ut finis I 640 arg. 3. 653 a — Terminatio in loco proprie est corporalium I 641 b

— In mutatione est terminus intra et terminus extra IV 427 4* — dicitur finis motus intra IV 991 b

— Nihil terminatur ad se ipsum II 33 arg. 4

— Cum perventum est ad terminum, non est usus viae ulterius I 74 b arg. 2 — Referre terminum ad viam est abusus I 34 f. 2

TERRA — est infimum inter omnia corpora mundi II 69 a — est infimum omnium elementorum et faex IV 933 b — est faex elementorum IV 77 4* — est infimum corpus, quia minus participat de luce et maxime est opacum II 321 a — est corpus infimum et opacum simpliciter et secundum totum II 74 f. 3 — est elementum opacum IV 1046 a — caret perspicuitate et ambiendi capacitate II 356 a

— habet parum de specie et multum de materia II 384 a. 425 a — est maxime densa II 358 b — inter cetera elementa plus habet de stabilitate II 307 b — est stabilissimum inter elementa IV 992 arg. 4 — praebet aliis elementis mixtis soliditatem et stabilitatem II 384 a — Elementum terrae dicitur fundatum propter sui stabilitatem II 69 a — existens in centro tenet locum fundamenti *ibid.*

— centrum appetit et in centro requiescit II 69 b — stat, cum pervenit ad centrum II 72 2* — habet quiescere deorsum II 745 arg. 3 — De natura terrae est gravitas IV 1032 4*

— Terrae infimum est medium IV 997 d. 7 — Duae superficies terrae sibi oppositae *ibid.* — secundum aliquos non est medium, sed extremum infimum IV 925 5* — videtur esse super aquam II 69 b

— elementum dicitur fundata in principio, id est in primis operibus sex dierum II 69 b — elementum tertio die non solum fuit manifestata, sed simul producta et distincta II 300 4*

— In Scripturis intelligitur materia corporalium, vel elementum II 69 a. 299 arg. 4. 300 2* — In Scriptura intelligitur materia omnium visibilium citra caelum empyreum II 302 arg. 4. 307 a

— simul cum distinctione habuit proprium ornatum II 366 d. 2 — inter cetera elementa minus est decora II 389 d. 2 — ornata est lapidibus, plantis et animalibus diversis secundum speciem II 357 f. 4 —

Indices in tom. I-IV. Opp. S. Bonav.

pluribus generibus animalium decoratur II 389 d. 2 — ornatur bestiis et hominibus II 406 d. 1

— Terrae superficies arida facta est, ut habitabilis esset hominibus et animalibus, sed eius radix aqua impleta est et per decursum fluviorum irrigatur, ut ad germinandum sit apta II 365 b — vocatur, in quantum est utilis ad colendum per commixtionem aquae II 366 d. 4

— tota facta est propter hominem, ut habitaretur post lapsum II 427 d. 2 — fuit maledicta homini IV 77 2*

— non transibit quantum ad substantiam IV 933 4* *Vide V. Mundus.* — renovata habebit alium ornatum ex ipsa uniformitate IV 994 b

— non est elementum purum, sed elementum commixtum II 366 d. 4 — in mixtione penetratur ab aliis elementis subtilioribus II 378 a

— praedominatur in corpore animalis quantum ad molem II 380 b sq. — praedominatur in tactu *ib.* b

— est contrarium igni II 42 2*. 340 a

— Pro Terrae sanctae defensione propter communem utilitatem debent fieri indulgentiae IV 537 a

TERRENA — Caritatis est depurare affectum cordis ab omni terrenitate III 616 a *Vide V. Caritas-effectus (47 a)* et *V. Superfluitas.*

TESTAMENTUM — fit de rebus IV 828 d. 10 — Duo denarii intelliguntur duo Testamenta I 23 d. 2 — vetus est umbra, novum est veritas III 829 b — novum est in veteri sicut veritas in figura IV 618 a *Vide V. Lex-vetus.*

TESTIFICARI — est actus conscientiae II 898 f. 5. 900 5*

THELESIS — dicitur voluntas naturalis II 565 arg. 4. III 366 arg. 3

THEOLOGIA — est scientia altissima et nobilissima III 484 arg. 5 — est sapientia et habitus medius inter speculativum et practicum I 43 b

— est ad cognitionem verae fidei I 42 f. 4 — convenit cum fide in obiecto *ib.* f. 2. III 520 f. 4 — Subiectum theologiae est credibile I 6 f. 3 — est de fide et moribus I 42 arg. 2 — est de credibili ut facto intelligibili I 44 4* — Subiectum theologiae est credibile, secundum quod habet rationem probabilitatis per rationes probantes fidem nostram I 8 5* — Subiectum theologiae ut totum universale est credibile, prout transit in rationem intelligibilis per additionem rationis I 7 b

— Subiectum theologiae ut totum universale sunt res et signa I 7 b — est de rebus et signis I 6 f. 2 — Subiectum commune theologiae dividitur in res et signa I 29 a

— est de Deo et eius operibus I 6 f. 4. 8 4* — est de Creatore et de creaturis I 43 d. 6 — Deus est subiectum theologiae, ad quod omnia reducuntur ut ad principium I 7 b — Deus non est subiectum theologiae ut totum, sed ut principium I 8 4*

THE

— Deus est finis totius theologiae I 6 arg. 2 — docet, quomodo homo per alias res tendat in Deum I 43 d. 6

— Subiectum theologiae ut totum universale est Christus, prout comprehendit naturam divinam et humanam, et caput et membra I 7 b

— est una scientia specialis de omnibus credibilibus, sive sint res sive signa I 8 3* — est una scientia et doctrina de omnibus rebus et signis in relatione ad illud quo fruendum est, et in quantum reducuntur ad Deum *ibid.*

— Theologus considerat opera humana secundum aspectum ad divinam gratiam II 607 b

— fundata est super principia fidei et nihilominus acquisita, quam nullus habere potest, nisi saltem habeat fidem informem III 776 b — Fides est fundamentum totius scientiae theologiae III 484 arg. 5 — ad sacram Scripturam reducitur per modum cuiusdam subalternationis I 44 4*

— est ad defensionem fidei I 8 5*. 44 4* — est ad promotionem fidei I 40 b — iuvat fidem I 43 b

— Theologiae convenit modus perscrutatorius, ut promoveat fidem confundendo adversarios, fovendo infirmos et delectando perfectos I 40 b sq. — Theologiae est ad probandum fidem rationes adducere I 6 f. 3 — In theologia ponuntur rationes probantes fidem nostram I 8 5* — In doctrina theologiae multae sunt probabiles rationes III 520 f. 4

— In via theologica trahitur ratio ad ea quae sunt fidei II 296 b — In theologia est certitudo rationis, qua deficiente recurrit ad certitudinem superiorem auctoritatis sacrae Scripturae I 44 4* *Vide V. Auctoritas* et *V. Ratio-fides.* — ostendit veritatem per auctoritatem, per rationes et congruas similitudines I 50 b

— stat simul cum fide, cum sit fidei explicativa III 520 f. 4

— Theologus assignat causam principalem ex parte Dei II 778 b

— multa consequentia de articulis fidei elicit III 537 2* — Doctores sacrae Scripturae propter curiosorum instantiam multa determinant, quae sine salutis dispendio possent de facili pertransire II 342 a

— Theologiae ut scientiae superioris est dicere propter quid eorum quae sunt iuris IV 488 b

— Theologus potest accipere modos omnium scientiarum II 97 b *Vide V. Scientia.*

— Scientia divina est minus certa quam mathematica propter defectum a parte intelligentis III 482 5* — Cognitio scientiae divinae minus certa magis est nobilis et perfecta, quoniam est de re nobiliori III 483 b

— Theologi non discordant in illo quod assertive dicunt, quia illud per revelationem sancti Spiritus dicunt II 389 d. 3 — Theologi in eo, in quo opinantur, dissentire possunt et aliquando dissentiunt sine culpa, cum veritatem dicere velint, concordantes desiderio II 390 d. 3

— Dictio in theologia simul accipitur moraliter, et literaliter et allegorice IV 265 d. 2

— est contemplationis gratia et ut boni flamus, perficiendo intellectum, ita ut nata sit movere affectum I 43 b. 4* — est principaliter, ut boni flamus *ib.* b — non est proprie, ut boni flamus *ib.* 2* — non est de his, quae sunt ab opere nostro, sed a Deo I 42 arg. 3

THEOS — dicitur a theein, vel a theasthai I 60 d. 3

THEOSEBIA — est cultus Dei I 835 d. 5. III 244 3*. 248 a — proprie dicit cultum interiorum III 248 a

THESAURUS — consuevit proferri et communicari propter gloriam principis, vel propter utilitatem communitatis sive necessitatem IV 537 a

— Dominus commisit custodibus suae passionis thesaurum dispensandum IV 431 a — Ecclesia de thesauris suis solvit partem poenae IV 364 5* Vide V. Ecclesia.

THOMAS — vera fide credidit, quia vidit III 501 a. 517 f. 4 — videns Christum hominem credidit Filium Dei III 501 b sq. 518 b

THRONI — eorum nomen dicit sedem, ubi Dominus requiescit ad iudicandum II 463 2* — Ordo thronorum dicitur a gratia gratum faciente, per quam Deus in eis sedet II 244 f. 3 — est nomen proprium ordinis II 248 b — Nomen Thronorum non attribuitur daemonibus II 463 2*. 248 b

— sunt in suprema hierarchia II 240 b — eorum est perfecta tentio *ibid.*

THURIFICATIO — aliter erat in veteri lege, aliter instituta est in Ecclesia IV 85 4* — significat aliquid, quod faciendum est et quodam modo morale *ibid.*

THYMIAMA — in veteri lege non placabat Dominum vi sua IV 4 b

TIONIS — interpretatur sagitta, et in hoc significatur Filii Dei incarnatio I 3 a Vide V. Sagitta.

TIMOR — est affectio animi III 555 arg. 1. 556 b. 579 f. 4. 580 a — naturalis est passio III 767 d. 4 — Timere est potentiae affectivae III 579 f. 2 — est potentiae irascibilis III 580 a — est circa eandem potentiam ut spes *ibid.*

— est affectio formaliter differens a spe III 479 arg. 4. 569 f. 1. 584 d. 4 — formaliter opponitur spei III 569 f. 2 — opponitur spei, in quantum consistit in fuga mali III 766 4* — differt a gaudio et dolore III 584 d. 4

— est in relatione ad malum III 575 arg. 4 — respicit malum sub ratione disconvenientis III 570 4*. 584 d. 4 — respicit malum, secundum quod malum III 480 4* — tenet principatum inter affectiones, quae sunt respectu mali III 886 2*

— est affectio de malo futuro IV 383 arg. 5 — est de futuris malis III 479 arg. 4. 569 f. 2 — in praesenti est respectu futuri mali III 576 b. 767 2* — est respectu futuri III 584 d. 4. 768 d. 4 — Trepidatio maxime est, quando imminet periculum passionum III 782 f. 4 — Ani-

ma afficitur affectione timoris, cum apprehendit aliquid nondum praesens, sed futurum in ratione disconvenientis, si possit ab illo superveniri III 569 b

— Obiectum timoris est arduum sub ratione ardui et excellentis et quodam modo superexcellentis III 768 d. 4 — Obiectum timoris sub ratione sua generali est arduum *ibid.* — generaliter est respectu summi ardui III 767 2* — Circumscripta ratione mali, adhuc contingit timere III 576 f. 2. 577 a — non est respectu mali sub ratione mali, sed excellentis III 577 a — in suo obiecto magis concernit excellentiam quam malitiam sub ratione motivi *ibid.*

— Nullus timet malum, quod est subiectum suae potestati, sed sub ratione excellentis III 576 f. 3 — Nullus timet quod potest effugere III 341 d. 3 — eius quod per naturam nocere non potest, affligit secundum ordinem divinae iustitiae IV 934 b

— secundum omnes suas differentias habet unam obiecti rationem communem secundum prius et posterius III 768 d. 4

— Maius malum facilius timetur III 754 arg. 5 — amittendi aliquid maior est, quanto magis illud amatur III 764 arg. 2

— consistit in quadam fuga et resilitione III 557 3*. 569 b — Actus timoris sub ratione communi est resilitio ab arduo III 768 d. 4 — est resilitio ab arduo bono vel malo, cum reverentia, vel cum fuga *ibid.* — Affectus timoris attenditur in resilitione mentis a malo, vel a summe arduo *ibid.* — est resilitio in propriam parvitatem III 244 4*

— respectu mali habet actum antecedentem, qui est aestimatio vel suspicio de malo, et consequentem, qui est fuga illius mali aestimati III 768 d. 4 — secundum usum et statum viae est fuga amittendi bonum III 767 3* — habet respectum ad malum fugiendum vel ad bonum amittendum in statu viae, sed non generaliter III 768 d. 1

— reprimat interiora Incentiva III 788 d. 3 — passionis arctat animalia a prosecutione alicuius rei amatae II 593 a — Imaginatio mali exterioris exterrens animalia retrahit II 594 3* — elicit actum fugae IV 321 2*

— reddit pavidum III 569 f. 5 — poenam habet II 435 arg. 2. III 891 a — Affectus timoris respectu mali est poenalis III 752 d. 3

— potius consistit in passione III 214 4* — plus habet de passione III 557 3*

— de multis differentiis dicitur secundum quandam analogiam III 768 d. 4 — Sex differentiae timoris distinguuntur secundum differentiam suarum originum *ib.* d. 2. 769 d. 3 — ut passio naturae subdividitur in sex membra III 769 d. 3 — ut passio respectu mali dividitur in segnitiam, agoniā, verecundiam et erubescēntiam, respectu ardui in admirationem et stuporem *ibid.* — respectu timendi de se est verecundia, erubescēntia et agonia, respectu timendi ex defectu a parte timentis est segnitias, admiratio et stupor III 770 d. 3

— consuevit consurgere ex defectu virtutis et pusillanimitate III 360 d. 2 — pusillanimitatis est ex defectu securitatis *ibid.*

— medium tenet inter temeritatem et timiditatem sive pusillanimitatem III 570 3* — est medium inter praesumptionem et desperationem, sed magis approximatur ad extremum desperationis *ibid.* — Quanto quis magis sperat, tanto minus timet III 764 arg. 2

— reducitur ad amorem, sed distinguitur ab eo secundum immediatam comparisonem ad suum motivum et ad actus immedios, qui ab eo habent ortum III 886 2*

— omnis ortum habet ex amore III 573 arg. 4. 757 arg. 4. 767 d. 4 — omnis male humilians venit ex amore male inflammante II 446 4* — non generatur ex amore generatione univoca III 763 4* — Fides generat timorem non secundum invocationem, sed per quandam dispositionem III 570 4*

— naturalis est sensualitatis praevenientis rationem, vel subiacentis rationi, vel ipsius partis rationalis III 342 d. 3

— naturalis est ex natura III 768 d. 2 — naturalis sensualitatis praevenientis rationem et ipsius rationis est naturae corruptae et quodam modo inordinatae III 342 d. 3

— est gratuitus, libidinosus, vel naturalis III 344 d. 3

— libidinosus est mundanus, vel humanus III 341 d. 3 — Ex libidine sive concupiscentia est timor humanus, qui est ex nimio amore sui, et timor mundanus, qui est ex nimio amore suorum III 768 d. 2 — mundanus surgit ex concupiscentia oculorum, humanus ex concupiscentia carnis *ibid.* — Timore mundano timet quis amittere mundana, timore humano timet amittere temporalem salutem III 758 4*

— malus mundanus et humanus opponitur dono timoris et ab eo expellitur III 769 d. 2 — Qui Deum veraciter timet nihil terrenum et caducum timet, sed timoribus superestertur III 755 3* — libidinosus non est in viro perfecto III 344 d. 3

— male humilians est radix peccatorum respectu mali II 979 b. III 886 2* Vide V. Peccatum 7.

— naturalis conformis est gratuito et ab eo perficitur III 767 d. 1

— Habitus timoris dirigit affectionem III 556 arg. 3. 569 f. 4 — est habitus affectivus III 570 4* — qui est donum, est habitus III 767 d. 4

— Habitus timoris non reponitur in genere virtutis III 214 4*. 556 arg. 3 — Habitus timoris nullo modo potest esse in genere virtutis III 735 f. 4

— est donum IV 327 arg. 6 — Habitus timoris computatur inter dona III 214 4*. 569 f. 3 — est primum donorum III 740 f. 4 — Actus timoris praecedat actum spei *ib.* b — est primum donum generatione et tempore quantum ad usum III 748 a — est primum inter omnia dona in proficiendo III 770 d. 5

— est donum infimum inter omnia III 749 f. 4 — Donum timoris videtur esse

TIM

culusdam imperfectionis III 751 d. 4. 755 3° — Inordinate timere est segnitiei et ignaviae, sed ordinate timere est magnae excellentiae III 755 3° — Donum timoris opponitur timori malo III 769 d. 2

— respondet virtuti modestiae sive temperantiae III 744 b — expedit spem contra prospera extollentia *ibid.* — maxime expedit ad humilitatem III 752 d. 4 — est contra superbiam, ut sumitur pro vitio capitali, vel pro pronitate III 745 a — est in irascibili, ut expedite currat in prosperis *ib.* b

— servilis est donum Spiritus sancti III 490 f. 3. 600 arg. 3. 754 f. 2. 755 a. 757 f. 4, 2 — Timere serviliter est donum Dei II 682 f. 2 — servilis est donum Spiritus sancti, quia in ipso homo incipit Deum timere, licet donum imperfectum III 755 3° — Donum Dei est timere Deum propter supplicia futura, quae non timentur ex naturali affectu *ib.* 4°, 5° — Timere Deum solummodo propter poenas praesentes non est necessario ex dono III 756 4°

— servilis est bonus III 757 f. 4, 2 — servilis est bonus et utilis III 754 f. 2

— servilis dicit habitum, quo anima disponitur ad timendum Deum ut punientem eos qui praevaricantur III 757 b sq. — servilis principaliter intuetur poenam III 606 arg. 4. 755 arg. 4. 759 arg. 3. 760 a, 4°. 761 4°. 766 b — Timere serviliter est timere Deum propter poenam principaliter III 757 arg. 5 — Timoris servilis conditio formalis et completiva est principaliter intueri poenam III 760 a

— Timore servili non timentur tantum temporalia supplicia, sed etiam aeterna III 756 4° — Timore servili timentur aeterna supplicia et divina iudicia III 755 a — Timore servili cor quodam modo mollicatur, ut exhorreat supplicia aeterna ad fidei instinctum III 756 5° — Timoris servilis conditio materialis et substrata est timere poenam aeternam III 760 a

— Timere Deum propter poenam principaliter non est peccatum III 759 5° — Cum quis Deum timet propter poenas, quas infligit, unus solus est, quem timet *ibid.* — Timere poenam gratiae non repugnat III 760 a — Habens caritatem potest Deum timere ratione poenae III 758 3°

— Qui timore servili respicit principaliter ad poenam non est recte ordinatus ad finem ultimum III 607 4° — servilis poenae non est Deo acceptus III 606 arg. 4 — Qui a peccato recedit solo timore poenae est iniustus III 809 d. 4

— ortum habet a fide III 740 f. 4. IV 326 arg. 4 — consurgit ex fide suppliciorum III 564 f. 3 — servilis iuvatur per fidem III 756 5° — Plus est timere Deum quam credere III 754 f. 5 — generatur ex cognitione divinae iustitiae IV 327 a — Fides iudicii necessaria est, ut gubernet per timorem III 552 d. 2 — servilis oritur ex fide informi III 490 f. 3. 493 f. 4. 600 arg. 3 — Actus timoris sequitur actum fidei, sed praecedit actum spei III 740 b

— poenae sequitur ad amorem sui III 575 4°. IV 327 3° — servilis habet ortum magis ex amore sui quam ex amore Dei III 760 a — poenae, quo quis timet beneficia perdere et mala poenae incurrere, oritur ex amore, quo amat Deus in quantum beneficus III 885 4°

— servilis, cum quis timet incurrere aeterna tormenta, est ex amore aeternae salutis et beatitudinis III 758 4° — servilis non habet ortum ex amore libidinoso, sed ex amore naturali beatitudinis, vel acquisito sine gratiae dono, vel ex amore gratuito a gratia gratis data *ibid.*

— dicitur servilis a servitute peccati annexi in eodem homine III 757 arg. 6. 758 a — servilis habet peccatum annexum III 761 4° — servilis est cum peccato III 753 a — Conditio timori servili annexa est habere voluntatem deformem coniunctam III 760 a — servilis dicit habitum vel actum et voluntatis servilitatem sive deformitatem annexam III 758 a. 759 b — servilis est in homine secundum statum malum III 758 3° — servilis est donum, sed cum opposito doni III 769 d. 2 — quantum ad hoc, quod poenam habet et formidat poenam futuram, introducit ex culpa, sed quantum ad habitum ex dono Dei III 764 4°

— Timere serviliter non semper est peccatum III 758 a. 759 6° — Actus timoris servilis, quem deformitas comitatur tantum in habitu, potest esse sine actuali peccato III 758 a, 4°, 2°. 759 6° — Timere serviliter deformitate concomitante in actu, ratione deformitatis actualiter annexae est peccatum III 758 a, 4°, 2°. 759 6° — In timore Dei potest esse peccatum II 479 2°

— Cum timore servili manet voluntas peccandi quantum ad habitum et radicem III 758 4°. IV 326 arg. 5 — servilis peccatoribus non aufert habitum malae voluntatis IV 4036 b, 4° — poenae concomitatur concupiscentiam malam, licet non causet inimicitiam iustitiae III 809 d. 4

— Usus timoris servilis est fugere poenam III 766 b, 4°

— servilis facit declinare a malo II 682 f. 2. III 754 f. 3. 809 d. 4 — Timoris est declinare a malo IV 320 f. 2. 322 a — Per donum timoris recedit homo a malo IV 636 a — Per timorem omnis recedit a malo III 563 arg. 1. 569 arg. 5 — Effectus timoris est respuere malum III 752 d. 3 — Qui timet elongatur a malo III 755 2° — Donum timoris est ad retrahendum a malo III 750 arg. 8. 758 d. 3 — maxime habet rationem motivi in retrahendo a malo III 886 2° — exilis non retrahit voluntatem improbam II 479 2°

— Doni timoris est refugere malum faciendum IV 320 f. 2 — Timore servili propter suppliciorum aeternorum timorem cessat homo a peccatorum perpetrations, licet non omnino cesset a voluntate III 753 a — Actus timoris servilis recedit homo a peccato III 757 f. 4 — servilis facit peccatum fugere III 493 f. 4 — expellit

TIM

peccatum quantum ad actionem malam IV 423 2° — retrahit a malo actu II 478 arg. 2. IV 4036 b, 4°

— expedit contra malum III 744 arg. 3. 745 b — Donum timoris expedit ad fugiendum malum III 749 5° — Donum timoris facit a malo facilliter declinare III 741 3°

— Usus timoris servilis est bonus III 757 f. 4, 2 — Usus timoris servilis potest esse bonus, licet non meritorius, sed praeparans vel ordinans ad meritum III 758 a

— servilis facit bonum concipere III 754 f. 3 — servilis praeparat ad statum iustitiae *ib.* f. 4 — Usus timoris servilis praeparat hominem ad susceptionem gratiae III 757 f. 3. 758 a. 759 6° — servilis praeparat voluntatem ad habitum vel usum gratiae II 682 a sq. — est in praeparatione ad iustificationem IV 423 2°

— Timore servili concipitur poenitentia IV 327 3°, 6° — cum amore sui generat poenitentiam *ib.* 3° — Qui timet habet poenitentiae seminarium *ibid.* — Ex timore generatur voluntas poenitendi per dispositionem *ib.* a — servilis disponit et praeparat ad poenitentiam, sed non producit in esse nec manet cum poenitentia *ib.* 5°

— Ex dono timoris servilis est quaedam cordis emollitio et fluxus concupiscentialis restrictio et hinc quaedam rectificatio III 755 a — disponit ad purgationem in vita contemplativa III 746 a

— servilis antecedit virtutes IV 327 6° — praeparat locum caritati, unde non dicitur Spiritus in eo requiescere III 752 d. 1

— recte dicitur inter cetera dona initium donorum et maxime sapientiae III 770 d. 5 — servilis est initium sapientiae III 754 f. 3 — dicitur principium sapientiae, quia disponit ad suscipiendam sapientiam et recedendum a culpa III 752 d. 2 — servilis dicitur principium sapientiae ut principium extra, solum locum praeparans *ibid.* — non est principium sapientiae perficiens, sed disponens *ibid.* — servilis habet rationem principii extra sapientiae, initialis vero rationem principii intra III 770 d. 5

— servilis est donum gratiae gratis datae III 768 d. 2. IV 327 6° — servilis repugnat gratiae quantum ad id quod est in eo servitutis III 760 2° — servilis nunquam est cum Spiritu sancto I 323 b — servilis est donum, quod est sine Spiritu sancti donatione per inhabitationem IV 327 6° — non manet cum Spiritu sancto, in quantum ordinatur ad habitationem Spiritui sancto praeparandam III 755 4° — Actus timoris servilis est impossibilis caritati non ratione actus per se, sed ratione annexi III 758 3°

— servilis non stat cum caritate, sed expellitur III 764 arg. 1. 766 arg. 5 — servilis expellitur, quando Spiritus sanctus infunditur III 754 arg. 4 — servilis cessat, adveniente gratia, quia datur solum ad tempus et pro determinato statu III 761 2°

— servilis adveniente gratia nec statim recedit quantum ad habitum nec simpliciter manet III 760 a — servilis manet cum gratia quantum ad materiale, quod est timere poenam aeternam, sed expellitur quantum ad conditionem completivam, secundum quam principaliter intuetur illam poenam, et conditionem annexam deformitatis voluntatis *ibid.* 761 3* — servilis, caritate adveniente, non totaliter pellitur, sed servilitatis dominium, qua principaliter poenam intuetur, ab ipso auferitur III 760 4*, 3* — servilis manet, in quantum communicat cum timore initiali *ib.* 2* — servilis expellitur, in quantum ortum habet ex peccato, manet, in quantum est ex dono Dei III 761 4*

— potest fieri informis III 760 4* — potest esse informis et formatus III 564 f. 3

— servilis est alia timoris differentia quam initialis nec videtur ab eodem trahere originem III 760 a — initialis est diversa species a timore servili III 761 f. 4 — servilis non est alius habitus quam initialis III 760 4* — servilis et initialis differunt ratione obiecti principalis *ib.* 4*

— dividitur in timorem servilem, **initialem** et filialem secundum diversos status, secundum quos modo principaliter intuetur poenam, modo principaliter Dei offensam, modo principaliter Dei reverentiam III 763 1*. 766 b. 769 d. 2 — ut donum praeceise dividitur in servilem et castum, quia potest esse donum gratuitum, aut gratis datum III 769 d. 3 — initialis tenet medium inter servilem et filialem III 761 f. 4 — initialis addit supra servilem non simpliciter complendo, sed auferendo defectum concomitantem et conditionem complementem *ib.* 3* — cum gratia supervenit, non habet annexam malam voluntatem III 760 b

— initialis communicat cum servili in hoc, quod formidat poenam III 765 a — initialis habet oculum ad poenam III 761 f. 3 — Timore initiali timetur poena et offensa III 759 arg. 3. 762 arg. 6, b. 766 b — initialis principaliter aspiciat offensam III 761 1*. 762 b. 763 6*. 766 b — cum gratia supervenit, non principaliter intuetur poenam III 760 a, 4*

— gratuitus dividitur in initialem et filialem non solum ut differens quantum ad statum III 764 f. 2. 762 b — ex gratia gratum faciente inchoata est initialis, ex gratia perfecta est filialis III 768 d. 2 — initialis non est cum opposito doni, sed cum quadam approximatione ad oppositum, filialis vero est donum perfectum III 769 d. 2 — Refugere poenam et offensam competit timori secundum statum imperfectionis III 766 b — initialis ratione eius, quod oculum habet ad poenam, opponitur perfectioni caritatis III 767 6*

— initialis et filialis differunt non solum secundum statum, nec ut duae species formaliter differentes III 762 b. 763 2*, 3* — initialis et filialis non differunt

solum penes perfectum et imperfectum III 763 2* — initialis et filialis possunt dici diversi timores, licet non sint diversae speciei, tum ratione status, tum ratione modorum timendi, tum ratione principalium motivorum III 762 b sq. — initialis et filialis sunt diversi modi timendi secundum diversa principalia motiva *ib.* b. 763 2* — initialis et filialis non sunt diversa dona, quia unum clauditur in alio III 762 b. 763 5* — initialis est quodam modo materialis respectu filialis, et hic ad illum se habet ex additione III 762 b. 763 2*

— tum initialis, tum filialis habet simpliciter unitatem ratione motivi principalis, licet plura respiciat III 763 6*

— filialis idem est amabilis et castus, quo quis timet Deum ut filius, amicus et sponsa III 770 d. 4 — castus dicitur nos facere filios dispositive III 237 b

— filialis habet oculum ad offensam III 761 f. 3 — filialis offensam timet et attendit summi Patris reverentiam III 762 b — filialis, etsi oculum habeat ad offensam, principaliter tamen habet oculum ad Dei reverentiam *ibid.* 763 6*. 766 b — Timoris filialis usus minus principalis est in refugiendo offensam, ne separetur a Deo, sed excellentior et magis praecipuus est in reverendo Deum, resiliendo a summa Maiestate in propriam parvitatem III 766 b, 4*. 767 5*

— gratuitus est ille, quo quis timet separari a Deo III 764 arg. 3 — gratuitus est de bono futuro, ne amittatur *ib.* arg. 2

— gratuitus est poenae, vel offensae, vel reverentiae III 341 d. 3 — Doni timoris obiectum minus principale est malum poenae, magis principale est malum culpae sive offensae, maxime principale est excellentia Maiestatis divinae III 769 d. 2 — Donum timoris est timor reverentiae, qui facit nos revereri Deum III 213 arg. 4 — debetur summae Maiestati III 766 f. 4

— In timore reverentiae est resilitio in propriam parvitatem III 214 4*. 751 8* — Qui timet stat intra fines proprios, ita quod supra se non erigitur et Deo subicitur III 755 2* — Timoris resilientis a summo arduo effectus est Deo subiaccere et eidem obedire III 752 d. 3 — humiliat contra tumorem et sollicitat contra torporem I 712 4*

— gratuitus causatur ex fide et amore III 764 arg. 4 — initialis et castus ortum habent ab amore gratuito III 762 arg. 4 — filialis oritur ex amore, quo amatur Deus in quantum bonus III 885 4* — gratuitus datur cum Spiritu sancto III 753 a

— aucta caritate non decrescit quantum ad usum, crescente habitu III 764 b — Caritate crescente, crescit timoris habitus III 765 a — Aucta caritate, non minuitur solum timor initialis, sed etiam filialis *ibid.* — Crescente caritate, timoris gratuiti minuitur usus, quo cor hominis sollicitatur ex consideratione suae fragilitatis, sed crescit usus, quo humiliatur ex consideratione suae parvitatatis et divinae

magnitudinis *ibid.* sq. — Timoris affectus annexus sollicitudini in viris perfectis non ita viget, nisi forte dispensative et ad tempus *ib.* b — crescente caritate, decrescit quantum ad usum sollicitudinis de casu non intensione, sed numerositate actuum *ibid.* — Imperfectus magis habet unde timeat quam perfectus, tum ratione culpae praeteritae, tum ratione futurae ex consideratione fragilitatis *ibid.*

— crescit, crescente humilitate III 764 arg. 3. 765 a

— initialis expellitur a caritate perfecta III 766 arg. 5, 6 — initialis evacuat III 762 b — poenae et offensae expellitur a caritate III 341 d. 3 — caritate perfecta, foras mittitur propter annexam poenalitatem III 765 a — non cadit in Beatis propter perfectam caritatem IV 904 d. 4 — gratuitus poenam habet in formidine III 764 arg. 4. 765 a

— manet in patria III 749 f. 4 — non evacuat III 569 f. 4 — filialis manet in patria III 762 b — gratuitus non evacuat, adveniente beatitudine III 765 f. 4 — manet in patria quoad usum praecipuum timoris filialis, ratione cuius, ablatis aliis inferioribus, perficitur et salvatur III 766 b. 767 5* — reverentiae a perfecta caritate non expellitur, sed potius consummatur III 341 d. 3 — gratuitus conformis est glorioso et ab eo perficitur III 767 d. 4

— quantum ad actum reverentiae non dissonat statui gloriae III 766 1*. 767 6* — separationis opponitur securitati, non vero timor reverentiae III 767 4* — Usus timoris non manet quantum ad mali cautelam, sed quantum ad summi ardui reverentiam III 751 8*. 752 d. 3 — non manebit in patria quantum ad fugam mali III 766 b, 4*. 768 d. 4 — boni amittendi non potest esse in gloria II 460 a. III 767 3*, d. 4 — Beati non possunt timere damnationem II 476 b

— Donum timoris fuit perfecte in Christo et eum dicitur replere III 751 d. 4 — Donum timoris fuit in Christo quantum ad omnimodam obedientiam et subiectionem respectu Patris III 745 a — In Christo fuit timor reverentiae III 753 b — in Christo fuit cum gloria III 766 f. 2 *Vide V. Christus 15, 15.*

— potest habere exemplar in Deo correspondens ei secundum genus, sed non specialiter quantum ad omnem proprietatem III 755 2*

— non habet donum directivum sibi appropriatum, sed cum sit donum infirmum, satis dirigitur per habitum fidei III 749 5* — potest dirigi et regulari per alia dona directiva *ibid.*

— gratuitus regit hominem in statu iustitiae III 754 f. 4 — est minoris perfectionis quam amor III 601 3* — magis approximat imperfectioni liberi arbitrii III 748 b — regnat in statu imperfectionis III 886 4* — Imperfecti ducuntur spiritu timoris III 885 a sq. *Vide V. Homo 16.* — Per timorem duri revocandi sunt a malo et ad bonum stimulandi III 885 b

TIT

— est radix veteris legis III 884 a. 886 4*. 891 a — poenae convenit legi veteri, filialis legi novae III 885 4* — Timenibus praecepta sunt in servitute IV 50 4* *Vide V. Subiectio.*

— Omnibus est necessarium ad salutem recte timere III 552 d. 2 — Exercitium timoris in aliquo est securius quam exercitium alterius virtutis III 803 b — cadendi bonus est praescitis et praedestinis I 712 4* — poenae veniens ex consideratione divinae iustitiae est mola deorsum deprensus IV 385 a *Vide V. Spes-effectus.*

TITULUS — iniustus pro nullo habendus est IV 371 a

TONSURA — disponit ad ordinem exterius IV 607 b — est signaculum suscipientium ordines distinguens et significans officium nobilitatis IV 608 b. 609 2*, b — principaliter est signaculum distinctivum IV 609 4*

— dicitur amotio capillorum a parte inferiori IV 609 a

— significat, decorem et culturam exteriolem vanum et contemnendum IV 609 3* — significat amotionem superfluitatis terrenorum IV 608 b, 5* *Vide V. Corona.* — Laici conversi tonsurantur ad figurandam abdicationem terrenorum IV 609 4*, b

TORNEAMENTA — sunt inhonesta et interdita, et lucrum est iniustum IV 371 b

TOTUM — Nulla totalitas nec integritas est in summe simplici I 355 f. 2 — in simplici non dicitur nisi per privationem compositionis partium III 301 4* — per comparisonem ad partem aufert simplicitatem et aequalitatem I 355 f. 2. 356 f. 4, a *Vide V. Deus 47.*

TRACTIO — est motus violentus II 618 arg. 2. IV 421 arg. 2 — quaedam dicitur esse, cum Deus immutat voluntatem II 619 b, 1* — Deus non trahit per coactionem, sed per inductionem et sublevationem IV 421 2*

TRADERE — Pater dicitur tradidisse Filium non infligendo mortem, sed permitiendo et voluntatem ipsius acceptando III 428 1*. 433 d. 3 — Christus dicitur traditus a Iuda et a Iudeis, ut alii ei inferrent mortem III 433 d. 3

TRADITIONES — Apostolorum non scriptae tenendae sunt et ab Ecclesia fideliter servantur III 204 6* — Tradita non sunt adinventiones, sed divinae traditiones et apostolicae sanctiones III 205 b — Apostoli non nobis tradiderunt nisi quod a Domino vel a Domini Spiritu acceperunt IV 579 b

TRAIANUS — legitur salvatus post mortem, et intelligendum est, eum non damnatum esse per sententiam IV 528 d. 3

TRANSGRESSIO — est contra praeceptum negativum II 446 1*

TRANSITUS — Ubi est transitio, ibi est distinctio I 415 arg. 4 *Vide V. Praepositio.*

— Quod transit non est idem cum eo quod permanet II 33 arg. 3

— potest esse a statu in statum II 473 2*

— filiorum Israel per mare significat liberationem a culpa per poenitentiam, transitus per flumen liberationem a miseria per Sacramenta I 4 b

TRANSLATIO — Quod non potest dici proprie intelligitur translativum I 593 f. 3 — Ubi est transsumptio, ibi plures intellectus, scilicet proprius et transsumptus IV 193 arg. 6 — Quae transsumptivae dicuntur referuntur ad consequentem intellectum et pro illo intelliguntur III 844 2* — Non omne dictum improprie est dictum translativum I 396 1*

— Omnes transferentes secundum aliquam similitudinem transferunt I 4 b. 396 a. 488 arg. 1. IV 897 arg. 1 — est, ubi est similitudo et aliqua dissimilitudo I 490 b *Vide V. Nomen.* — Transsumptio ad manifestandas proprietates spirituales latentes sumi debet a re manifesta III 290 1*

— est occasio erroris et evagationis, ubi est transsumptio occulta, impropria et inconsueta IV 194 5*

Vide V. Motus in indice philos.

TRANSPARENTIA — *Vide V. Perspicuitas.*

TRANSSUBSTANTIATIO — est ab infinita virtute III 895 a — In transsubstantiatione Deus operatur in aliquid IV 228 b — In transsubstantiatione nihil commune manet nisi in genere praedicabilis IV 229 3* *Vide V. Conversio-in eucharistia.*

TREMULATIO — ponit actum et virtutem motivam, sed etiam defectum in virtute sive ineptitudinem circa mobile II 768 3*

TRIA — Omne perfectum in tribus dicimus I 58 a *Vide V. Numerus.*

TRIANGULUM — habet tres terminos et tres lineas II 395 4*. 405 a

TRIBULATIO — Ex tribulationibus pervenitur ad perfectionem in merito et praemio II 529 d. 4 — Per tribulationes pervenitur ad quietem et tranquillitatem II 715 arg. 6 — De flagellorum utilitate *vide V. Poena-voluntaria.* — possunt appeti propter bonum, quod ad eas consequitur II 529 d. 4

— Spes facit hominem in tribulatione gaudere et stabilem esse III 561 arg. 5

— potest intelligi duplicari aut quantum ad subiectum punitum, aut quantum ad modum puniendi, aut secundum proportionem ad meritum, aut secundum diversitatem status IV 358 d. 1 *Vide V. Poena-respondens culpa.*

TRIGONUS — est in tetragono II 41 arg. 4. 740 f. 3

TRINITAS — ultra pluralitatem importat unitatem I 429 f. 2, 3, b, 2* — Trinus non significat distinctionem simpliciter, sed pluralitatem in suppositis cum unitate formae I 366 d. 3 — importat pluralitatem circa unitatem in obliquo I 430 1* — dicitur quasi trium unitas I 428 f. 4. 430 f. 2, b — non dicitur vere unitas ter I 430 b — Trinus importat unitatem in concretione et ut inhaerentem pluribus *ib.* 2*, 3* — Cum dicitur copulative trinus et unus, trinus significat solum pluralitatem I 429 3*

TRI

— Trinus dicit trinitatem suppositorum, ut conveniunt in unitate naturae I 513 a — non importat unitatem personalem, sed essentialem cum pluralitate suppositorum I 430 b — importat distinctionem in proprio et incommunicabili I 358 b

— et trinus quodam modo habent naturam termini substantialis et numeralis I 430 b

— non est species numeri I 426 5* — Nomen trinitas est collectivum personarum I 105 d. 5 — est quasi collectivum, sed non proprie I 400 d. 2. 429 f. 4, b — non dicit diversitatem nec unitatem secundum quid I 400 d. 2

— significat personas simul et confunctim I 399 d. 1 — dicitur de omnibus simul et in singulari I 430 f. 4, b — non praedicatur de aliqua personarum et tamen omnes simul importat I 355 arg. 5. 400 d. 2 — dicitur de tribus personis simul et non de singulis, licet non habeat rationem totius, propter illarum distinctionem I 356 5* — et trinus de nulla persona dicitur per se I 355 arg. 6. 430 f. 3, b — non praedicatur de persona, quia importat unitatem essentialem ut in pluribus I 430 2* — Trinus dicitur de nomine concreto, quod importat unitatem ut in concretione, non de abstractis *ib.* 3*

— Deus est trinitas I 403 arg. 2 — praedicatione per identitatem de Deo praedicatur I 406 d. 5

— non praeludicat unitati, sed spectat ad perfectionem unitatis II 238 a — In divina hierarchia sic est pluralitas, ut tamen non tollatur unitatis simplicitas *ibid.* — In trinitate et unitate consistit omnimoda et summa perfectio *ibid.* *Vide V. Deus 25, 26, V. Persona (267 b, c) et V. Pluralitas.*

— Nomen Trinitatis *vide V. Baptismus-forma.*

— De cognitione Trinitatis *vide V. Cognitione-Dei-naturalis.* — quantum ad quid est cognoscitur fide per ternarium in creatura, quantum ad rationem cognoscitur dono intellectus per egressum verbi a mente in imagine et amoris ab utroque III 779 6* *Vide V. Imago-creata (157 c sq.).* — manifestatur in omnibus creaturis secundum plus et minus II 253 arg. 2

— super se reflexa maxime est expressiva Trinitatis II 253 arg. 2 — multiplex in creaturis reperitur I 79 d. 3 — vestigiis reperitur in qualibet creatura I 58 a

— quaedam reperitur in omnibus potentis animae I 83 b — Ratio trinitatis reperitur in sensu et in ratione conversa ad sensum et in ratione secundum se *ibid.* 489 b — in qua consistit expressa similitudo, non est in sensu nec in inferiori parte rationis, sed in ratione secundum se I 489 b sq.

TRIPLEX — dicit distinctionem simpliciter vel quantum ad formam, vel quantum ad partium multiplicationem I 366 d. 3 *Vide V. Deus 26.*

TRISTITIA — est in concupiscibili IV 323 arg. 3 — opponitur delectationi *ibid.* 342 d. 7. 1018 arg. 2 — cadit in voluntate nostra, quia est indigens et non est fini coniuncta I 799 b — Qui amat aliquid tristatur de eius amissione III 338 f. 3 — Nullus tristatur nisi de eo quod fit contra voluntatem suam *ib.* arg. 4 — necessario sequitur, quando desiderium non impletur in se, non vero, quando fit recompensatio secundum aestimationem desiderantis II 797 2° *Vide V. Dolor.*

— non tantum insurgit ex voluntate rationis absoluta, sed etiam secundum voluntatem conditionatam III 339 4° — vel est praeter rationis imperium ex quadam necessitate, sicut motus primi; vel contra

rectum illius iudicium, quia ratio subiicitur sensualitati et non tantum turbatur, sed etiam perturbatur; vel est subiecta rationis imperio et iudicio III 338 b — est secundum rationis imperium et iudicium, quando quis tristatur, ratione dicante et suadente *ibid.* *Vide V. Christus 15.*

— ex surreptione communis est sapientibus et insipientibus, bonis et malis III 338 b — quae statum mentis evertit, non est in iustis, sed tristitia ex compassione cum alio vel ex fuga mali illati sibi III 339 1° — turbans cadit in sapientem, sed non perturbans *ibid.* — Non tristari, de quibus homo debet, non est sapientiae, sed potius duritiae *ibid.* — surgit frequenter ex virtute et pietate III 360 d. 2

— comitatur in quibusdam peccatis IV 365 3°

TROPUS — proprie est figura et dicit aliquod vitium ratione excusatum, largius dicit quaecumque improprietatem sermonis, quae removetur per determinationem adiunctam III 259 d. 4 — In tropicis non est recta argumentationis processio *ibid.*

TUBA — dicitur vox Christi vocans ad iudicium IV 903 d. 2

TURBATIO — potest esse in sensualitate a ratione III 338 b sq. — Sapiens potest aliquo modo turbari, sed non perturbari III 339 1°

TUTOR — potest pupilli conditionem meliorare, non deteriorare II 785 arg. 6

TYRANNUS — *Vide V. Potestas.*

U

Ubi — praesupponit locum I 644 arg. 4 — Si aliqua duo sunt inseparabiliter unita, ubicumque est unum, est alterum, nisi alterum excedat alterum I 643 5°. III 455 1°

UBIQUE — non distribuit pro partibus ut nunc, sed simpliciter I 645 b — dicit immensitatem actu, quia importat simultatem locorum I 643 4° — Esse ubique importat praesentialitatem divinae immensitatis, vel connotat locum creatum sive rem I 644 b sq. — Deus est ubique, quia simplex et immensus I 655 b — Esse ubique est Deo proprium I 643 a. 645 a *Vide V. Deus 24 et V. Christus 24.* — Quod est ubique totum est aequaliter et uniformiter I 646 arg. 2

ULTIMUM — debet esse unicum II 887 3° — aliquando non se habet per modum complementi II 405 2° *Vide V. Forma in indice philos.*

ULTIO — *Vide V. Vindicta.*

UMBRA — est privatio lucis, quae resultat ex obiectu corporis opaci, non pura privatio II 308 d. 2 — statim est, quam cito et lux, si sit corpus opacum ei obiectum II 22 b

— rei non habet veritatem I 450 arg. 6 — Creatura dicitur umbra, in quantum repraesentat Deum in quadam elongatione et confusione I 73 a — Creatura ut umbra ducit ad cognitionem communium, ut communia *ib.* b *Vide V. Creatura-umbra.* — Mundus est umbra summae lucis II 22 b

Vide V. Lex-vetus et V. Testamentum.

UNCTIONES — in Lege erant figurativae, non sanativae IV 2 a

— Apostoli oleo ungebant infirmos per mandatum Christi IV 590 arg. 4. 591 a — Apostoli principaliter ungebant infirmos ad sanitatem corporalem, non ad curationem spirituales IV 592 4°

— triplex figurata in David IV 477 d. 4. 481 2° — de oleo cum balsamo fit baptizatus in vertice, confirmandis in fronte, pontificibus in capite IV 602 d. 2 — pri-

ma est in baptismo IV 601 d. 4 — in pectore et in spatulis significat gratiam unctionis ad Deum amandum et eius onera portanda IV 458 b — in vertice baptizati fit ad instruendum potius quam ad efficiendum IV 468 3°

— principalis est confirmatio IV 601 d. 2

— maioris dignitatis est in Sacramento ordinis IV 601 d. 4 — sacerdotum figuram habuit in Lege IV 629 b — in ordine non imprimit characterem IV 626 f. 4. 628 a — Manus sacerdotis unguntur oleo sancto propter dignitatem corporis dominici, quod non est contrahendum nisi manibus consecratis IV 628 a *Vide V. Ordo-materia et V. Sacerdotes.*

— episcoporum non respicit ordinem sacerdotalem, in quantum est ordo, sed magis dignitatem IV 634 6° — episcopi est solemnior, quia significat sanctitatis eminentiam *ibid.* — pontifici fit in capite, in quo significatur abundantia gratiae IV 628 a — Caput pontificis ungitur chrismate, ut significetur excellentia vitae in conspectu Dei in conscientia et in conspectu hominum quantum ad famam *ibid.*

— olei potest habere efficaciam ex vitae merito viri sancti IV 597 6°

— extrema est Sacramentum proprium novae legis IV 484 2°. 594 b — in veteri lege non habuit figuram expressam IV 484 2°. 594 f. 4, b

— ultimum locum tenet inter Sacramenta, quae respiciunt personam IV 601 d. 4 — extrema nuncupatur, quia inter omnia Sacramenta ultimo datur *ibid.* — dicitur extrema saltem secundum nostram opinionem *ib.* 3°

— non videtur a Christo institutum, sed a Spiritu sancto per Apostolos, a Christo vero insinuat IV 591 a sq. 593 a — Huius Sacramenti institutio non attribuitur Apostolis, sed Spiritui sancto IV 592 2° — non est instituta ab aliquo Apostolo per se, sed a toto collegio *ibid.* — non fuit institutum, sed insinuat in unctione

infirmorum ab Apostolis peracta *ib.* 4° — legitur ab Apostolis institutum IV 590 f. 4 — videtur institutum fuisse in mandato Iacobi *ib.* f. 2 — fuit a Iacobo promulgata IV 592 2° — Christus hoc Sacramentum non exhibuit IV 591 f. 3

— sacramentalis significat unctionem gratuitam et spirituales, quae est in anima IV 599 arg. 2 — significat gratiam in aliqua abundantia IV 594 b — significat gratiam perfectam, secundum quam quis ungitur in regem, ut in regnum caelorum possit introire *ibid.*

— introducit hominem in regnum IV 592 arg. 2 — extrema dat gratiam perfectam ad egrediendum IV 484 2° — significat unctionem Spiritus sancti, sine qua nullus recipitur in Ecclesia triumphante IV 53 b

— est Sacramentum exeuntium, qui in morte egrediuntur, ut coronentur IV 53 b

— Signum tantum est unctio exterior IV 589 b — Ratio Sacramenti competit unctioni IV 592 b. 593 a — Oleum consecratum proprie non est Sacramentum, sed ad Sacramentum ordinatum, quia non habet nec perfectam significationem nec sanctificationem, quousque applicetur infirmo, et superveniat sacerdotalis oratio IV 593 5° — consummatur in ipsa unctione IV 596 arg. 3

— Materia extremae unctionis est oleum consecratum ab Episcopo IV 593 a — Materia elementi est oleum propter congruitatem Sacramenti, potius quam elementum communis *ib.* 4° — requirit oleum simplex, non mixtum, quia ad ingressum in gloriam requiritur et sufficit bona conscientia *ib.* a. 2°

— Gratia sanans significatur per oleum, gratia ordinans ad perfectam curationem per oleum consecratum IV 593 a — Materia non est simplex elementum, non fuit a Christo sanctificatum *ibid.*, 2° — non habet significationem nec sanctificationem, si fiat oleo non consecrato *ib.* 4°

UNC

— Benedictio Episcopi non facit esse Sacramentum, nec unctio est usus tantum IV 593 a, 5* — Oleum consecratur ab Episcopo ut successore Apostolorum *ib.* a

— Requiritur forma exterius prolata, nec sufficit oratio mentalis IV 595 a, 4* — De Sacramenti integritate est forma verbi expressiva orationis fidei *ib.* a, b — Forma ex institutione congruenter consistit in oratione deprecative *ib.* b, 3* — videtur instituta cum forma orationis, et huic tota efficacia attribui *ib.* a — Huius Sacramenti efficacia principaliter consistit in oratione fidei IV 597 a

— Forma verbi indicativa non est de Sacramenti necessitate, sed congruitate, et habetur in aliquibus Ecclesiis IV 595 a — Forma deprecative est de necessitate Sacramenti et habetur in omnibus Ecclesiis, quia tangitur in institutione huius Sacramenti *ibid.* sq., 1* — Suscipiens propter infirmitatem destitutus oratione est relevandus *ib.* b — secundum ritum universalis Ecclesiae tribuitur cum benedictione sacerdotali IV 594 f. 4 — Oratio praemittitur ante unctionem, quae est de integritate, cum principaliter efficacia Sacramenti resideat penes eam *ib.* f. 2

— Non oportet, quod sit uniformitas in verbo, sed in sensu IV 595 b, 2* — Diversae formae IV 594 arg. 2 — quaelibet habet specialem sibi formam, attamen generaliter conveniunt in remissione peccati IV 604 b

— interruptum ob defectum sacerdotis potius est supplendum quam de novo inchoandum IV 604 b

— eius dispensatio ex officio spectat ad sacerdotes IV 596 b sq. 597 6* — eius dispensatio non spectat ad solos episcopos, sed debuit communicari sacerdotibus inferioribus IV 596 b. 597 4*, 2* — Quando episcopus oleum benedicit, inducit consecrationem, sed non oportet, quod illo utatur IV 597 3*

— Dispensatio extremae unctionis non est omnibus commissa IV 596 b. 597 4*, 5* — Oleum consecratum non debet contingi nisi a sacerdote IV 596 b — data ab haereticis forte est iteranda IV 645 a

— debet exterius adhiberi circa organa potentiarum, per quas anima unitur corpori et venialia perpetrat IV 599 b, 4*, 2*. 600 4* — nec totum corpus debet inungi, nec una determinata pars IV 599 b. 600 4*, 4*, 2* — plurium partium est unum Sacramentum IV 600 3* — Organa potentiae sensitivae, generativae et progressivae debent inungi IV 599 b — Loco organorum generativae inunguntur lumbi IV 600 b — Mutilati aliquo membro tamen in eo sunt inungendi, quia eo peccaverunt saltem appetitu veniali *ib.* 4*

— est periclitantium et morti appropinquantium IV 592 arg. 4. 596 b. 598 arg. 2 — est Sacramentum eorum qui sunt in extremo mortis articulo IV 596 arg. 5 — Nullus in aliqua infirmitate inungendus est, nisi cum praesumitur ad exitum propinquare IV 604 b — in morbo

diuturno non est danda nisi in infirmitatis aggravatione *ibid.* — solum in extremis debet dari IV 598 f. 3 — nunquam datur nisi existentibus in gravi infirmitate corporali IV 588 arg. 3 — debet dari infirmis mente, praesupposita infirmitate corporis IV 598 1* — non datur infirmo propter infirmitatem, sed propter hoc, quod appropinquat egressui IV 589 3* — non datur infirmo, nisi praesumatur, quod moriatur, vel quod sit in articulo mortis *ibid.* — non datur contra peccatum veniale nisi in statu, in quo potest liberari et a culpa et a peccandi necessitate *ib.* 4*

— danda est in infirmitate notabili et gravi, ita quod deficiat virtus naturae et auxilium medicinae IV 598 b — Aliquis, qui est in periculo secundum humanum iudicium, est inungendus, quia praesumitur, quod laboret in extremis IV 600 f. 2 — non debet dari euntibus in iustum bellum nec capite damnatis IV 598 2*

— debet dari solis infirmis, qui peccare potuerunt venialiter IV 598 b — solis ratione utentibus danda est, quibus possunt peccata dimitti *ibid.* — debet dari solis adultis et ratione utentibus *ib.* f. 2 — non datur infantibus nec naturaliter stultis *ib.* 3*

— non est Sacramentum necessitatis IV 593 1*. 602 d. 4 — Devotio potest supplere absentiam sacerdotis IV 597 5* — si praetermittitur ex negligentia, quae generat contemptum, vel habet contemptum annexum, est periculum IV 602 d. 4

— potest et debet iterari, quando est necessaria, absque contumelia Sacramenti IV 600 b sq., 4* — In unctione extrema non datur effectus perpetuus, maxime si homo curetur IV 604 a — post aliquam meliorationem, quia venialia iterum redire possunt, cum infirmitas corporalis aggravatur, potest et debet iterari *ib.* b

— In Sacramento extremae unctionis res tantum est venialis curatio, res et signum est ipsa in anima devotionis excitatio IV 589 b — Sacramentum unctionis est ad curationem ordinatum IV 597 4* — est contra infirmitatem sicut medicina IV 588 arg. 4 — In extrema unctione datur gratia sanans languores spirituales et gratia ordinans ad sanitatem perfectam gloriae IV 593 a — In unctione datur gratia ad resistendum diabolo, ne possit detinere *ib.* 2*

— est principaliter ad remissionem peccatorum IV 589 4* — In unctione significatur deletio peccatorum IV 599 arg. 4 — In hoc Sacramento fit remissio peccati, interveniente ministerio sacerdotis IV 595 b

— non est contra originale nec contra mortale, sed contra veniale IV 588 arg. 4. 589 a — est contra veniale peccatum IV 600 f. 1, 2* — principaliter ordinatur ad venialium deletionem IV 599 b — non est contra veniale, quod quotidie committitur IV 588 arg. 4 — curat peccata venialia in statu egrediendi animae quantum ad remissionem culpae et etiam partis poe-

UNI (1)

nae IV 589 a — est principaliter ad venialia delenda, secundum quod possunt convenientem recipere effectum IV 598 a

— curat venialia peccata, in quantum animam per devotionem sursum elevat IV 589 a. 595 b — est in alleviationem animae aggravatae a corpore corruptionem habente IV 598 b — Effectus huius Sacramenti in spiritu est supra naturam IV 590 a

— non est principaliter ordinata contra sequelas vel reliquias peccati vel contra poenam spirituales, sed contra morbum peccati IV 588 b sq. — habet multiplicem utilitatem, sed unus est finis principalis, alii vero per accidens IV 602 d. 3 — principaliter est ad curationem infirmitatis peccati venialis et per accidens et ex consequenti ad curationem et alleviationem infirmitatis corporalis IV 589 a — non ordinatur principaliter contra infirmitatem, sed ad peccatorum remissionem, quae per sensus exteriores perpetrata sunt IV 598 3* — nunc est principaliter ad salutem spiritus IV 592 4*

— roborando animam per consequens curat infirmitatem corporalem IV 589 a, 3* — habet respectum ad corpus relevandum propter alleviationem spiritus *ib.* 3* — non ordinatur ad vitam corporis conservandam IV 588 arg. 2 — Apostoli utebantur Sacramento unctionis ad curationem infirmantium corporaliter *ibid.* — secundum legem communem non curat infirmitates incurabiles per virtutem supra naturam IV 590 a — non valet principaliter contra infirmitatem corporalem IV 599 b, 4* — sanat morbum corporalem per virtutem supra naturam, quae operatur secundum divinam institutionem *ib.* 4* — Redundantia in corpus ab effectu in anima est naturalis IV 590 b

— spiritualis est devotio IV 589 b — devotionis respicit animam secundum potentiam intellectivam IV 599 arg. 3

Unctus — sunt de perfectione naturae IV 909 f. 5, b — habent connexionem cum vita, quia ortum et conservationem habent ex actu vitae IV 908 3*

Unio — 1 *Excellentia unionis* 2 *Possibilitas* 3 *In persona* 4 *In persona divina* 5 *Natura divina unita* — non terminus unionis 6 *Relatio ad unam personam* 7 *Relatio ex parte creaturae* — mutatio solum in natura creata 8 *Sine medio* 9 *Similitudines* 10 *Proprietates unionis* 11 *Communicatio idiomatum* 12 *Modi enuntiandi consequentes unionem* 13 *Causa efficiens* 14 *Gratia unionis* 15 *Dispositio ad unionem ex parte animae* 16 *Unibilitas hominis* — carnis 17 *Unibilitas ratione finis* 18 *Inseparabilitas*.

19 *Unio divinarum personarum*.

20 *Unio amoris* — cum Deo.

1 — Verbi ad carnem est modus unionis singularis III 460 f. 3. 474 b — Verbum unitur animae Christi perfectissima unione, qua nulla potest esse perfectior III 343 f. 3 — Nunquam alia unio fuit huic similis III 463 b — est perfectissimus effectus et modus essendi Dei in

creatis I 648 b — est effectus, secundum quem comparatur creatura ad Deum ut perveniens *ibid.* — Per unionem illa natura humana inter ceteras naturas adhaesit aeterno Verbo III 163 b — Filius plenissime erat in homine sibi unito per gratiam unionis I 282 b. III 147 d. 4 — Homo assumptus non tantum unitus est Deo per conformitatem affectionis, sed etiam unionem personali III 388 3*

— cum humana natura est opus perfectissimum consonum perfectioni divinae naturae III 9 f. 5 — In nullo derogat nobilitati divinae III 10 a. 21 5*. 38 5* — fuit excellentissimae dignationis III 163 b — dicitur unitas dignativa III 160 f. 3. 161 b. 163 b *Vide infra* 14.

2 — Quod summa Maiestas uniri possit cum nostra humilitate, non videtur possibile secundum iudicium rationis et scientiae III 524 4* — superexcellit omnem considerationem philosophicam, quia ad ipsam vix pertingit ratio per fidem elevata III 161 b — Humanam naturam uniri divinae in persona Filii, possibile fuit III 9 b sq.

3 — In assumptione humanae naturae a Verbo maxime est unio, quia est ibi unitas naturae ad hypostasim suam III 131 2* — In unione naturarum persona divina fit suppositum humanae naturae III 13 a — Ut homo sit Deus, fit per hoc, quod persona Verbi se ipsam facit humanae naturae hypostasim III 53 a — Per unionem humana natura fundatur et substantificatur in divina hypostasi III 158 a — Rationalis natura dependet ex hypostasi divina et habet substantificari in illa sicut natura in persona III 10 a

— Divinam naturam uniri humanae in unitatem personae est, divinam personam, quae ab aeterno fuit hypostasis respectu divinae naturae, esse hypostasim respectu humanae naturae in tempore III 9 b — Persona Filii Dei est hypostasis rationalis naturae in tempore III 10 a — Persona divina est temporaliter terminus unionis ratione alicuius temporalis, quod connotat in comparatione ad naturam humanam III 158 1*

— Gratia unionis natura humana unitur Verbo in unitatem personae III 161 4* — ad unitatem personae terminatur, non quia personae adveniat nova unitas, sed quia duarum naturarum est una hypostasis III 125 4* — terminatur ad unitatem personae III 123 3*. 126 b. 158 a. 161 a. 2*. 162 f. 4. 163 b. 170 f. 3. 297 a — est in persona III 121 a. 133 a — Anima Christi Verbo aeterno immediate unita est in unitatem personae III 303 f. 2 — Natura creata assumpta est in unitatem personae III 37 f. 2 — Humana natura et divina unitae sunt in unam personam III 15 4*. 122 f. 3. 155 b. 171 a. 172 5*. IV 226 d. 2 *Vide V. Persona* in fine.

— Tota humana natura in atomo et secundum totum unitur divinae personae, ita quod tota substantificatur in una tantquam in una propria hypostasi III 15 4* — Christi humanitas substantificatur in divina

persona III 155 b, 4* — Suppositum divinae naturae fecit se suppositum humanae naturae per gratiam III 156 1* — Una et eadem hypostasis est divinae naturae et humanae III 158 a

— Divina persona potest humanam naturam stabilire tanquam proprium suppositum III 125 a — Cum humana natura sit omnino possibilis et in omnimoda obedientia respectu divinae, potest simul cum ea concurrere in unam personam III 156 5* — Humana natura multo magis pendet et indiget divina persona, quam aliquod accidens substantia *ib.* 6* — In Christo divina natura et humana ununtur in unam hypostasim, quae utriusque naturae est suppositum, et in qua utraque natura suo modo substantificatur III 164 d. 1

4 — Divina natura et humana possunt uniri in unitate personae increatae, sed non personae creatae, quia persona semper habet denominari a digniori proprietate III 159 4* — non potest terminari ad unitatem personae creatae, quia in ea divina natura non potest substantificari *ibid.* — Humana natura potest inniti divinae personae, quamvis divina natura non possit inniti naturae creatae *ibid.* — non fit in unitate assumpti, sed assumentis III 15 a

5 — Natura divina unita est humanae III 122 f. 3 — Natura divina per praedominationem humanam naturam trahit ad unitatem III 158 a — Filius Dei praedominans humanae naturae traxit eam ad propriam unitatem III 157 f. 4

— Natura, abstracta omni personalitate, non habet in quo possit uniri cum humana natura III 127 b. 128 a

— non terminatur ad unitatem naturae, sed potius ad unitatem personae III 15 2*, 3*. 123 a, 1*. 157 f. 4. 158 a. 140 4* — non terminatur ad naturam, quia Divinitas et humanitas eiusdem naturae esse non possunt III 124 f. 3 — Natura creata et increata non possunt transire in unam naturam III 14 f. 2. 15 a. 163 a — Unionis terminus non est unitas naturae, quia natura divina non potest fieri humana nec e converso, nec ex his potest fieri tertia III 157 f. 3 — Natura divina non potest trahere humanam ad unitatem naturae sine mutatione et conversione III 158 a — Divina natura non potest uniri humanae naturae in unitatem naturae, quia hoc repugnat simplicitati eius *ib.* 3* — In unione divinae naturae cum humana non potest esse unitas essentiae, sed personae III 55 f. 3 — Divina natura non unitur humanae in unam essentiam, sed in unitate hypostasis III 123 4*

— Divina natura non unitur humanae ad unius essentiae constitutionem III 49 a — Ex coniunctione Divinitatis nulla resultat forma communis *ibid.*, 1* — non est quantum ad unionem in forma III 123 3* — In unione, quae terminatur ad unitatem naturae, non solum notatur esse respectus, sed etiam convenientia fieri in forma III 159 3*

— Natura divina et humana non concurrunt tanquam partes constitutivae III 172 2* — In Christo divina natura et humana non constituunt aliquid tertium III 164 d. 1 — In unione animae et corporis ad hypostasim, quae ex eis non constituitur, non est unio per constitutionem naturae tertiae III 453 4* — In unione naturae humanae et divinae non est tertiae naturae constitutio III 158 a — Per unionem persona Verbi non est Christo ita intrinseca, ut sit de constitutione naturae III 109 3* — non est ad unius constitutionem nec ad universalitatis praedicationem, sed ad idiomatum communicationem III 125 1* — Divina natura et humana dicuntur componi, non quia ex eis constet unum IV 226 d. 2

— In unione non fit naturarum identitas aut confusio III 129 a — notat naturarum distinctionem et excludit confusionem *ibid.* — Verbum aeternum unitum est carni et non transit in carnem, sed manet integrum apud Patrem I 490 a — In Christo naturae et earum proprietates sunt distinctae, quamvis convenient in supposito III 186 b

— Divina natura non potest sibi humanam unire in forma, sed in persona III 127 f. 4, b — Natura divina univit sibi humanam non in se, sed in una persona III 123 a — Si divina natura uniretur alicui secundum formam, necessario tota uniretur et in qualibet persona *ib.* 3* — Quamvis natura divina sit simplicissima, non est tota unita in omnibus personis *ibid.*

— Divina natura unit sibi humanam et eidem unitur III 122 b. 123 2*. 124 6* — ut relatio communiter convenit naturae et personae III 126 b — Unire, quantum est de se, non dicit terminum relationis vel actionis determinate III 122 b

6 — dicit relationem ad personam III 13 2*, 3*, 4* — Quae pertinent ad unionem dicuntur respectu creaturae et indicant personam I 400 d. 2

— Una persona potest uniri pluribus naturis III 15 2* — Plures naturas uniri in unitatem personae, non repugnat simplici personae III 158 3* — naturarum unitati personae non repugnat III 159 3* *Vide V. Unitas-Christi* et *V. Christus* 3.

— Divina persona fecit, ut plures naturae unirentur in se, ut principium, medium et terminus assumptionis III 125 a — Persona Verbi secundum comparisonem ad utramque naturam tenet rationem medii unionis III 158 2*

— Aliquod creatum potest copulari uni personae secundum unionem personalem III 12 f. 4 — potest convenire uni personae divinae, ita quod non conveniat alteri *ib.* f. 3. 13 a, 2*, 6*

— In unione non conveniunt tres personae I 52 3* — dicit relationem, quae singularem personam respicit I 399 b. III 53 a — Solus Filius Dei est unitus humanae naturae I 294 a. III 157 f. 2 — Solus Filius suscepit humanam naturam, non exclusa natura, sed exclusis personis Patris

et Spiritus sancti III 123 1* — Personae Patris et Spiritus sancti non sunt unitae illi animae in unitatem personae III 52 f. 1 — Homo dicitur de aliquo supposito Dei, sed non de quolibet III 172 6*

— Plures personae non possunt unam et eandem numerum naturam assumere in unitatem naturae nec personae nec in unitatem individui assumti III 15 a — Videtur, tres personas posse assumere unam naturam in unitate individui III 16 a sq.

— Unum et idem non potest uniri pluribus personis in personae unitatem III 15 1* — Pluralitas personarum repugnat unitati unionis *ib.* 2*, 3*. 123 4* — necesse est, quod fiat mediante una persona III 55 f. 3 — Natura unita uni personae non potest assumi ab alia persona III 15 4*. 48 4* — Decens erat, unum uniri uni III 42 b — terminatur ad unitatem unius personae III 126 b — Impossibile est, quod sit unitas ex parte extremorum et pluralitas ex parte medij, in quo attenditur illa unio III 15 4*

7 — ex parte humanae naturae non dicit quid absolutum, sed relatum III 53 b — ex parte creaturae dicit comparisonem ad Deum secundum habitudinem relationis III 13 a, 2*, 6* — dicit relationem III 129 a

— dicit relationem, quae introducit in esse per mutationem factam in sola natura assumta I 157 arg. 2. III 10 3*. 156 4* — Persona Filii Dei incipit esse hypostasis humanae naturae absque aliqua sui mutatione vel innovatione III 10 a. 175 a, 2* — Verbum unitur humanae naturae non secundum mutationem factam in se, sed in natura assumta, quae facta est in naturae formatione, ita quod careret personali distinctione et inniteretur personae divinae III 53 a, 5* — Persona divina facta est suppositum naturae humanae absque ulla mutatione facta in ipsa, sed solum ex parte humanae naturae III 153 a — Deus factus est homo non secundum aliquam transmutationem factam in Deo, sed factam in altero extremo III 175 1* — Divina natura est unibilis humanae naturae per mutationem factam in creatura III 10 3*

— Cum Deus est in creatura rationali per unionem, non dependet ex ipsa, sed potius e converso III 10 a — non dicit actionem et passionem, sed potius relationem, quae dicit dependentiam solum in natura creata *ib.* 4*

— Cum divina natura humanae unitur, non patitur aliquid, sed unit sibi humanam naturam in propriam personam III 10 1* — Per unionem nihil acquiritur naturae divinae in se *ib.* 3* — Verbo nulla crevit dignitas ex humanae naturae assumptione III 222 d. 3 — nihil aufert Divinitati I 283 arg. 2. III 227 arg. 4 — non dicit imperfectum in unibilibus, cum de se non importet ordinem ad constitutionem tertiū III 10 2*. 452 f. 3. 153 a

8 — Persona Verbi per se unitur humanae naturae III 55 a — Verbum non est unitum animae humanae mediante Spiritu sancto sicut vinculo interveniente, sed sicut principio efficiente per modum subaucto-

ritatis et appropriationis *ibid.* sq. 56 4* — In unione Verbi cum humana natura non est nexus coniungens distincta, quia duae naturae concurrunt in unitate personae III 55 3* — De medio unionis carnis *vide infra* 16.

9 — habet similitudines quoad singulas condiciones, sed quoad collectionem suarum proprietatum dicit modum unitatis singularis III 161 a — similis est unioni, qua copulatur verbum voci, ut ab aliis possit cognosci I 490 a. III 54 arg. 4. 164 d. 1 — Congruum fuit, Verbum uniri carni ad Divinitatis revelationem, sicut verbum copulatur voci III 29 b

— assimilatur unioni, quae est per insertionem III 158 a — naturae humanae et divinae habet similitudinem cum corpore Christi sub Sacramento altaris quantum ad extremorum unitatem, quantum ad distinctionem sive diversitatem et quantum ad finem sive utilitatem III 164 d. 1. IV 226 d. 2 — assimilatur circulo et soliditati I 648 b

— Similitudo cum compositione animae et corporis valet non quantum ad compositionem extremorum sed quantum ad constitutionem unius personae III 153 1* — Calceamentum et corrigia est humanitas et eius unio cum Divinitate III 466 d. 5 10 — personalis non est proprie dicta compositio, sed large III 153 a *Vide V. Christus* 3. — Uniri humanae naturae ex parte Dei non dicit accidens, sed ex parte naturae assumtae III 172 4*

— Per unionem creatura non aequatur Creatori III 299 f. 4 — Deum praedicari per unionem de aliquo creato non tollit creaturae condiciones III 21 3*. 280 5* *Vide infra* 14.

— Verbum non potest uniri animae sicut perfectio perfectibili III 296 f. 1. 297 a, 1*

— Verbum non unitur animae Christi in illa unione sicut cognoscibile cognoscenti III 297 a — non facit divinam naturam cognosci ab humana III 315 b

11 — facit communicationem idiomatum, salvis proprietatibus assumptis et assumti III 21 3* — divinae naturae ad humanam facit sibi mutuo communicare propria idiomata I 577 arg. 4. 643 5*. III 14 f. 3. 16 a. 44 arg. 5. 109 4*. 115 f. 3, b. 128 arg. 3. 162 f. 3. 169 f. 2. 265 4*. 266 b. 324 a, 1*. 436 arg. 2. 445 f. 4 — Non est communicatio idiomatum nisi propter unionem III 93 f. 3 — Communicatio idiomatum per unionem est ratione hypostasis III 231 b — Quae uniuntur in uno supposito necessario de se invicem praedicantur in concreione III 170 f. 3. 171 a, 1*. 172 2* *Vide V. Communicatio* et *V. Christus* 7.

12 — Christus est Deus et homo per gratiam unionis III 227 3* — Debet dici, Deum esse hominem et hominem esse Deum secundum praedicationem singularem, quae est per unionem III 171 a sq. 172 3*, 4* — Deus dicitur homo non praedicatione formali et essentiali, sed unione

personali III 172 3* — divinae naturae et humanae facit Deum esse hominem III 174 f. 3. 451 f. 6. 452 a — facit hominem esse Deum III 52 f. 2. 53 a. 324 a, 1* — Homo est Deus ratione unionis personalis III 388 3* — Homo praedicatur de Deo absolute quantum ad privationem relationis extrinsecae, sed relative quantum ad positionem relationis intrinsecae III 172 3* — Haec est falsa: Deus non est homo III 173 a — Propositio: Deus est homo, reducitur ad materiam contingentem, sapit tamen aliquid de materia naturali *ib.* b

— Divina natura per se praedicatur de persona, in qua est unio, humana natura quodam modo praedicatur per accidens de persona, cui habet uniri per gratiam III 172 4* — Divina natura per identitatem potest dici esse homo III 143 d. 4 — Ratione suppositi potest praedicari: Divina natura est homo III 190 a — Haec est falsa: Deitas est humanitas III 172 2* — Deus factus est homo III 16 a. 169 a — Deus est humanatus III 174 f. 5 — Divina natura est incarnata III 128 b sq. — Secundum unionem Filius Dei dicitur homo factus I 490 a

— Locutio: Deus factus est homo, est vera pluribus sensibus, sed semper quodam modo impropria III 174 b sq. — Deus factus est homo, sed non dicitur factus, non propter diminutionem termini, sed propter denominationis mutationem III 175 5*

— Locutio: Homo factus est Deus, est falsa, nisi exponatur: factum est, ut homo esset Deus III 176 a sq. — Esse hominem nullo modo antecessit in illo supposito esse Deum *ib.* b *Vide V. Christus* 7.

— Virtute unionis gratitiae temporale fit aeternale III 125 4*

13 — facta est per assumptionem III 440 f. 2 — assumptis ad assumptum naturaliter consequitur assumptionem III 139 a

— Divinitas iuncta est animae Christi in ipsius conceptione et nativitate in utero III 437 arg. 3 — Circa hominem simul est fieri et factum esse III 175 2* — Divina potentia simul potest rem fabricare et sibi unire III 131 1* *Vide V. Christus* 6.

— Ad incarnationem faciendam non plura exiguntur quam extrema unibilia et unitas in persona et immensitas in potentia, quae extrema illa coniungat III 17 f. 3 — Natura humana unitur divinae absque actu suo III 53 3*

14 — est ex divina virtute et mera gratia III 161 a, 3* — superexcedit omnem naturam et gratiam communem *ib.* a — Uniri divinae naturae superexcellit gradum creaturae III 53 6* — Gratia unionis non habebat ortum a principiis naturae, sed potius a divina voluntate III 109 a — non fuit naturalis, sed gratuita in hoc, quod terminos naturae excedit et ex mera Dei voluntate processit III 108 arg. 4. 109 a — Divinitatis ad animam Christi non erat naturalis, sed supernaturalis III 438 3*

— Gratia unionis quodam modo fuit homini Christo naturalis, sed non simpliciter III 108 b sq. 196 1*. 388 f. 2, 3*

— est voluntaria, quia est a voluntate, sed non fit secundum conformitatem voluntatum, sed magis secundum coniunctionem naturarum in una persona III 55 2° — Gratia unionis non habet repugnantiam ad filiationem naturalem, immo facit illam communicari III 234 3°

— Gratia unionis effectiva dicit donum gratiae increatae III 53 b — gratuita sive gratis facta ex parte divinae naturae dicit quid increatum, ex parte humanae naturae dicit quid creatum *ibid.* — Gratia unionis dicit aliquid infinitum ratione alterius extremi III 300 b

— Gratia unionis ratione animae unitae semper dicit quid finitum et rem virtutis finitae III 300 b — Sive gratia unionis sit creatum, sive increatum, anima Christi semper est intra terminos creaturae *ibid.* 315 b

— Anima unitur Verbo mediante habitu creato perfectae deformitatis secundum rationem congruentiae III 52 b sq., 6°. 287 a — Christus homo disponebatur ad unionem per gratiam, quam habuit a primordio suae nativitatís et quam perdere non potuit III 109 a — Gratia singularis personae disposuit animam Christi ad unionem cum Verbo III 279 b — Gratia singularis personae sua perfectione reddit illam naturam idoneam, ut Deo uniatur III 287 b — Assumptio proprie respicit naturam, quamvis congrue non habeat fieri absque gratia III 53 5° — Non decuit, Filium Dei uniri animae peccatrici unione personali III 265 4°

— Anima ad unionem non indiget dispositione per habitum adiuvantem et regulantem, quae sit principium illius unionis III 53 3° — Maxima est in unione gratia, secundum quod fit gratuita Dei bonitate, sed non per influentiam creatam, quae simul coexistit ad congruitatem, non ad causalitatem *ib.* a, 4°, 6°

— Gratia unionis non disponebat ad operationem naturalem, sed supra naturam III 109 a, 4° — Per unionem gratuitam corporis et animae Christus dicitur repletus gratia corporaliter III 447 d. 4

— non tantum gratuita fuit, sed inter omnes gratias potissime tenuit rationem gratiae III 280 5° — est summa gratia III 387 f. 1 — Gratia unionis non importat ullam imperfectionem nec amittitur nec consumitur III 234 3° — Mira Dei condescensio in unione cum genere humano in unitatem personae III 262 b

— Gratia unionis multo est excellentior quam gratia adoptionis III 234 3° — Per unionem Deus perfectior est in aliquo quam per inhabitationem III 52 arg. 3 — Verbi cum natura assumpta nobilior et perfectior est quam unio Trinitatis per gratiam inhabitantem cum anima iusta III 227 arg. 3 — Plus est uniri alicui in unitatem personae quam in unionem facientem cognitionem III 303 f. 2

— Gratia unionis maior est quam gratia fruitionis III 37 f. 3. 44 arg. 4. 45 4°. 279 arg. 5. 388 3° — Plus est, animam

uniri Verbo, quam frui Deo III 52 arg. 4 — humanae naturae ad divinam in unitate personae excellentior est quam unio per conformitatem gloriae III 408 arg. 4 — Excellentior et amplior deformitas et claritas collata est animae Christi ex hoc, quod Verbo unita est, quam ex hoc, quod simpliciter est beata III 297 b — Maioris dignitatis est esse unitum Divinitati quam esse glorificatum III 50 f. 5

— Gratia unionis non convenit Christo ut homini simpliciter, sed secundum quod homo unitus III 227 3°

15 — in anima praesupponit gratiam fruitionis III 45 4° — non potuit esse sine Dei fruitione III 387 f. 1 — Divinitas non potuit esse animae unita, quin anima ipsa frueretur et delectaretur in ea III 437 arg. 4 *Vide V. Christus* 11, 12.

Deus potest uniri creaturae rationali propter convenientiam, secundum quam ordinatur ad Deum immediate III 44 4°, 5°. 18 4°. 38 2° — Omne, quod est alteri maxime intimum et amabile, est ei unibile unione maxima III 9 f. 4 — Quod magis assimilatur Deo intensive maiorem habet congruentiam ad unionem III 38 4° — Natura, quae plus convenit cum Deo plus est ei unibilis in unitate personae III 39 arg. 4 — Ratione maioris conformitatis maior est ratio unibilitatis III 40 b. 41 1° — requirit proportionem, quae est in convenientia ordinis, non in commensuratione quantitatis III 44 4°. 38 2°

— Illud solum est congruum ad unionem cum Deo, quod habet expressam similitudinem cum eo III 37 f. 5. 38 a — Plus congruit unioni substantia rationalis, quae est ad Dei imaginem, quam substantia corporalis III 37 f. 5. 51 2° — Humana natura potest assumi a persona, in quantum est imago II 398 arg. 6. 403 arg. 3. III 44 arg. 4. 29 b — praesupponit rationem imaginis in unibili in se, vel in annexo III 45 3° — Ea sola creatura est idonea, ut assumatur in unitatem personae, quae est ad Dei imaginem, vel quae cum sua imagine habet compositionem III 51 1°

— Congruentiam ad unionem facit unitas, personalis dignitas et expressa conformitas, quae reperiri possunt in creatura rationali III 38 a — Ad unionem disponit ratio imaginis, sed non est dispositio sufficiens de se, nisi hoc competat personali proprietati et culpabili infirmitati II 399 6° — Creatura rationalis magis est idonea ad unionem ratione dignitatis personalis III 37 f. 2 — Unioni personali congruit distinctio personalis secundum originem III 40 f. 1, b

— Homo magis est unibilis in sexu masculino quam in feminino II 403 arg. 3 *Vide V. Christus* 6.

16 — Decebat Verbum assumere totam humanam naturam III 93 b — non est nisi ad naturam perfectam *ib.* f. 3 — Susceptio carnis solum non fecisset Deum hominem nec hominem Deum, nisi Deus assumisset corpus et animam ut coniuncta III 452 b — Caro et anima ununtur Verbo

in unam personam III 440 f. 1, 4 — carnis terminatur ad unum in persona *ib.* 4°

— Caro et anima ununtur una unione naturali et una personali III 440 f. 4 — Caro et anima non fuerunt unita Verbo in unionis primordio ut divisa, sed ut coniuncta in unam substantiam et naturam III 441 a, 1°, 4° — Verbum fuit unitum carni et animae unica unione active ex parte Verbi et passive ex parte carnis et animae *ib.* a — ut relatio fuit una in actu, duplex in potentia ante separationem, post mortem duplex in actu *ibid.*, 2° — In Christo est unio animae ad carnem et unio divinae naturae et humanae III 452 a — Anima unitur Divinitati et carni unione duplici, quia Divinitas et caro non cedunt in unam naturam, immo naturaliter et essentialiter sunt distincta III 441 4° — Potest dici, quod triplex fuit unio *ib.* a

— Verbum animae ut vivificant corpus unitur per spiritum sive portionem superiorem III 50 b

— Verbum immediate et inseparabiliter unitur tam carni quam animae III 50 b. 51 2° — In unione animae et carnis non est ordo secundum gradum III 441 3°

— Caro unitur mediante anima III 440 arg. 3 — Corpus non est habile ad unionem nisi mediante anima III 50 f. 5, 6, b. 51 1° — Verbum unitur carni, ut est ordinata ad animam III 277 3°. 283 5° — Caro habet congruentiam ad unionem ex ordinatione sui ad animam, non per dispositionem in ipsa III 277 3° — Anima dat carni congruentiam, ut uniatur cum natura divina III 93 b — In corpore ex communicatione cum anima fuit aliqua congruentia ad unionem cum divina natura III 51 4° — Corpus unitur Verbo mediante anima ut medio faciente congruere *ib.* 2° — Corpus est unibile III 52 f. 3

— Caro Verbo unitur mediante spiritu creato ut medio congruentiae, non ut medio colligantiae III 50 b. 51 1°, 2° — Anima non erat medium necessitatis unionis carnis cum Divinitate, sed medium congruitatis III 439 1° — Anima erat medium unionis non solum ratione coniunctionis secundum actum, sed etiam secundum habitum sive ratione unibilitatis *ibid.*, 3° — Divinitatis ad carnem non dependet essentialiter ab unione animae cum carne, sed illam praesupponit quadam congruitatis convenientia *ib.* 2° — Caro non fuisset congrua in primordio incarnationis ad unionem cum Divinitate ex hoc, quod erat possibilis ad unionem animae rationalis, sed simul decuit, Divinitatem uniri carni et animae ut coniunctis *ib.* 3°

— Caro non est unita Verbo sicut perfectibile perfectioni III 445 1° — Verbo non convenit vivificare corpus per modum formae perfectientis III 47 a, 4°. 444 f. 2. 445 a

— Verbum est hypostasis hominis in recto, sed hypostasis carnis in obliquo, unde est homo, sed non est caro, sed habens carnem III 440 4° — Propter unionem cum Divinitate caro Christi praeponderat omnibus aliis substantiis III 445 3°

UNI (17)

(20)

UNI

— Separata anima a corpore, non cessabat unio corporis cum Verbo nec congruitas ad unionem III 51 3° — Pro tempore mortis sufficiebat carni unibilitas ad animam loco congruitatis reddentis eam idoneam ad unionem cum Divinitate III 439 3° — Caro divisa ab anima ratione ordinis ad animam erat idonea, ut esset unita Deitati III 441 2°

— Tota universitas non est idonea ad unionem propter defectum unitatis et personalis dignitatis et expressae similitudinis III 38 a — Divinitas non est unibilis naturae insensibili et irrationali III 438 arg. 3

— Non ita congruit totam speciem assumi sicut unam naturam singularem III 42 b

— Verbum increatum sic est unitum animae Christi, quod posset uniri alteri III 299 f. 5

17 — Homo est unibilis maxime ratione reparabilitatis et aliquo modo ratione dignitatis et aliarum conditionum III 26 2° — Praecipua ratio unibilitatis attenditur ratione maioris idoneitatis ad suscipiendum beneficium reparationis III 44 a, 4° *Vide V. Assumptio.* — respicit peccati originem III 46 arg. 3

— flebat propter mediatorem III 42 b *Vide V. Mediator.* — facta est ad nostram salutem procurandam III 439 a *Vide V. Incarnatio.*

— Per unionem naturarum in Christo dicimus convivificari in Christo III 2 a. 7 a

18 — Naturae in Christo uniuntur inseparabiliter III 162 f. 2 — Unionis vinculum est perpetuum III 161 a, 4° — Divinitas uniebatur carni inseparabiliter III 50 arg. 2 — est inseparabilis I 284 a. 294 a. III 437 b — carnis non debuit separari III 439 a

— naturarum tanto vinculo fortificata est, ut nunquam fiat nec possit fieri separatio III 163 a sq. — Homo non potest separari a Verbo III 266 f. 4 — divinae naturae et humanae in unitatem personae non potest frangi *ib.* b — Natura humana sic fuit unita divinae a sua prima formatione, quod ab ipsa separari non potuit III 109 a — Dei et hominis in morte non est soluta III 438 f. 1 — in vita et post mortem mansit uniformiter et immutabiliter quantum ad vinculum, facta est tamen quaedam immutatio in altero extremorum III 441 2° — Deus reliquit animam Christi, non solvendo vinculum, sed exponendo ad supplicium III 438 4°

19 — Personae uniuntur in natura divina quantum ad unitatem naturalem sive essentialem III 123 4° — In unione summi boni ad se ipsum non est dependentia nec inhaerentia I 44 d. 42

— Per unionem personalem plures personae divinae non possunt convenire in una persona III 44 f. 2, 4. 15 a, 4° — Pater et Filius uniuntur non dono accepto ab alio, sed proprio Spiritu I 207 d. 5 *Vide V. Spiritus sanctus-nexus et V. Nexus.*

20 — Voluntatis est unire II 895 d. 3 *Vide V. Voluntas.* — Affectivae est unire

II 404 f. 4 — principaliter respicit affectivam II 405 b — Ad coniungendum requiritur actus affectionis III 774 a — Affectiva magis unit affectibili quam cognitiva III 570 2° — affectivae est in gloria IV 1015 b

— voluntaria est mediante amore III 54 arg. 2 — Amor unit III 673 arg. 1. 688 f. 3 — Amor est virtus unitiva III 54 arg. 2. 596 6° *Vide V. Amor et V. Caritas-actus.*

— Sola rationalia possunt Deo uniri II 890 f. 3 *Vide V. Anima-ordo ad Deum et V. Homo 3.* — Nihil est Deo perfecte unibile nisi beatificabile I 283 b

— Creator unitur creaturae unitate activa III 160 f. 3. 161 a *Vide V. Deus 58.*

— Unitas gratuita est eiusdem animae ad se, aut multorum ad invicem, aut animae ad Deum per voluntatis conformitatem, aut humanae naturae ad divinam secundum personae unitatem III 161 b sq.

— per gratiam non tollit dignitatem personae III 229 3° — Cum anima unitur Deo per voluntatis conformitatem, non assumitur in unitatem personae III 165 d. 2

— per habitum gratuitum facit hominem conformem Deo et ad Deum III 53 a — Nullus habitus creatus facit hominem esse Deum III 52 f. 2. 53 a

— Modus specialis unionis Dei et animae non est nisi per cognitionem perfectam et amorem IV 1006 f. 2 — beatitudinis est per cognitionem et amorem III 690 4°

— Medium unionis cum Deo est animae potentia et virtus elevans I 45 d. 16

— Anima non est disposita ad hoc, quod uniatur Deo per gloriam, nisi mediante habitu conformante et elevante III 690 4° — animae ad Deum est per gratiam II 405 b — Per gratiam communem anima unitur Deo per caritatem perfectam III 161 4° — Nulla creatura est medium uniendi Deo, secundum quod est ex nihilo I 295 8° *Vide V. Gratia 10 - uniens.*

— Caritatis est unire II 895 d. 3 — Vinculum caritatis ad unionem reddit habilem III 690 4° — Per caritatem est expressa unio III 701 2° — Caritas desiderat Deo uniri III 557 5° *Vide V. Caritas-actus.*

— voluntaria, quae est a voluntate, est mediante amore sicut efficiente, illa vero, quae est secundum voluntatem sive conformitatem voluntatum, habet fieri mediante amore sicut glutino coniungente III 55 2° — Caritas necit eos qui sunt de unitate corporis Christi III 622 f. 3 — Membra Christi uniuntur per mutuum amorem I 499 f. 1 *Vide V. Unitas, V. Caritas-proprietates et V. Eucharistia 19.*

— Aliquid magis unitur caritate maiori, vel unione strictius, vel firmiter IV 293 a — Excellentia unionis non tantum attenditur secundum inseparabilitatem, quantum secundum habitus unientis et obiecti sive termini dignitatem III 675 4° — Nihil potest alii magis uniri quam sibi quantum ad naturalem convenientiam, sed quantum ad amoris inhaerentiam III 643 6°

— contingit, aliquid uniri sibi et alii I 44 d. 12

— Deus cognoscitur in via excellentissime per intimam unionem Dei et animae III 531 b — amplius ascendit quam cognitio III 689 a. 779 5° *Vide V. Affectio.* — Deo maxime unit tactus spiritualis III 292 d. 1

— Nemo potest intimo Deo coniungi, quin in illo quietetur II 239 b — Unionem cum Deo sequitur delectatio I 37 2°. III 355 f. 4

— Habitus gratuitus non facit uniri personae III 52 f. 4 — amoris et cognitionis, quae est per habitum infusum, communiter respicit tres personas III 53 a

— supernaturalis *vide V. Coniunctio.*

UNITAS — recipitur in divinis I 431 a — Unum multo completius est in Deo quam in creaturis I 421 a

— est proprietas naturalis divinae substantiae I 804 arg. 3 *Vide V. Deus 4, 11.*

— Unum de Deo et creatura non dicitur univoce I 420 arg. 5. 422 3°, 5° — Omne, quod est post primam unitatem, deficit ab illa I 167 f. 4. 168 b — angelica deficit ab unitate divina II 62 f. 3 — Modum unitatis nobilissimum Deus nulli communicat creaturae I 168 4°

— summa est in solo Deo I 349 a — summa est in divinis I 344 f. 3. 605 f. 3. II 28 arg. 4 — In Deo est perfectissima I 422 3° — Trinitatis maxima est quantum ad similitudinem et conformitatem III 471 4° — suprema est unitas Trinitatis, in qua est status omnium unitatum III 160 f. 3. 162 b, f. 1 — Per se unum propriissime recipitur in Deo I 405 f. 1

— Deus solus ubique unus est actualiter II 100 b. 401 7°

— Unum in Deo dicitur positive magis quam in creaturis I 421 a — Unum in Deo est omnino secundum formam et solum positive *ib.* b — Unum in Deo accipitur secundum omnimodam privationem multitudinis, sed secundum rem dicitur positive I 422 3° — Unum secundum omnimodam privationem multitudinis est quod non habet in se actu multitudinem nec est in potentia ad multitudinem neque per divisionem neque per aggregationem, sed est perfectissimum et summum et infinitum *ibid.* *Vide V. Deus 26, 27.*

— naturae in divinis personis non admittit multiplicationem III 142 d. 1 — essentialis non numeratur, sed communicatur a tribus I 430 b — essentialis est trium *ib.* f. 2 *Vide V. Deus 25.* — importat convenientiam in communicabili a pluribus et communi I 358 b

— Unus dictum de Deo dicit unitatem naturae I 103 d. 5 — Inter Patrem et Filium est unitas naturae et voluntatis I 207 d. 5 — Pater et Filius uniuntur unitate naturae, non communis essentialis participatione, sed quia sunt ipsa essentia *ibid.*

— dicitur proprietas, in quantum ab alio distinguit I 427 b — personalis plurificatur I 423 f. 2. 430 b — Unus non dicitur de tribus personis singulariter I 423 f. 1 *Vide V. Deus 26.*

— Patris et Filii non est unitas personalis, qua sint unum, sed qua uniuntur, quae est persona Spiritus sancti I 206 d. 4 *Vide V. Spiritus sanctus-unitas.*

— appropriatur Patri, ut dicit primitatem I 549 a, 4° — ut dicit voluntatis conformitatem, appropriatur Spiritui sancto *ib.* 4°

— In divina hierarchia sic est pluralitas, ut tamen non tollatur unitatis simplicitas II 238 a — non praeiudicat trinitati, sed spectat ad perfectionem trinitatis *ibid.* — sic est in Deo, ut tamen sit summa bonitas, per quam est perfecta communicatio et pluralitas personarum *ibid.* — In trinitate et unitate consistit omnimoda et summa perfectio *ibid.* *Vide V. Deus 25, 26 et V. Cognitione-Dei-naturalis.*

— Per omnimodam unitatem in Deo est summa pulcritudo II 40 3° — In Deo in summa unitate est ordo et pulcritudo II 256 4°

— in Deo non connotat effectum I 393 arg. 3

— perfecta et increata non est principium intrinsecum multitudinis I 422 4°

— Ab uno non procedit nisi unum I 467 arg. 4 — Unum simplex potest producere multa II 39 f. 3 *Vide V. Deus 45, 46 et V. Multitudo.* — Quod in se est unum et ab aliis distinctum potest habere rationem generalis et motoris respectu illorum III 591 b

— Deus est unum, quo est unum quidquid est I 450 arg. 2 — omnis est a prima unitate I 547 arg. 3. II 867 f. 3 — omnis ad primam unitatem reducitur I 424 a — Deus unus imprimit unitatem I 45 d. 44 — Deus unitatem dat effectibus suis nec potest facere sine hac I 804 arg. 3

— Omnia creata sunt unum propter Patrem ut causam formalem et exemplarem secundum rem et appropriationem I 549 7°

— Divina sapientia multiformitatem ad unitatem reducitur II 352 b — In ascendendo ad superius est status et reductio ad unum IV 508 b *Vide V. Multitudo.*

— est rei essentialis et sine ea res non potest esse nec intelligi esse I 86 4° — essentialis non differt secundum essentiam a creatura, sed secundum rationem et habitudinem II 35 a

— est conditio maxime universalis et intelligibilis I 73 a — est in rebus sensibilibus et intelligibilibus *ibid.*

— est in rebus ex parte principii formalis II 293 f. 4

— est de ratione vestigiis I 45 d. 44. 73 a. II 293 f. 4. 558 arg. 4 — est in creaturis in comparatione ad Deum, in quantum referuntur et assimilantur I 79 d. 3 — respondet modo, qui respicit Deum ut causam efficientem *ibid.* *Vide V. Modus.* — Unum respicit Deum sub ratione causae efficientis I 73 b

— a veritate et bonitate differt sola relatione in creaturis II 558 arg. 4 — Verum praesupponit unum III 644 f. 4 — Bonum semper redit ad unitatem II 889 3°

— reflexa supra se reduplicatione perfecta triplicatur secundum rationem, remanens una secundum veritatem I 57 b

— Unus debet esse qui reducit ad unitatem III 42 b

— si esset in mundo, non esset ordo nec perfectio nec pulcritudo II 40 3° — in creaturis non potest simul coexistere cum ordine et pulcritudine II 256 4° *Vide V. Mundus.*

— Unum non potest dici de Deo et creatura I 546 a — Inter Deum et creaturam non potest esse unitas univocationis II 608 d. 3 — Creator non est unum cum creatura unitate naturae I 546 f. 4 — nulla naturalis intercedit inter Creatorem et creaturam propter maximam differentiam in natura, sed maxima potest esse unitas propter influentiam et creaturae sustentationem III 463 4° *Vide V. Creatura-relate ad Deum.* — Ex Deo et anima non potest fieri unum per informationem I 293 f. 3

— In Christo nulla est unitas naturae divinae et humanae III 463 a — In Christo est parva unitas naturae ex parte corporis propter partium multipliciter, sed magna quantum ad animam propter animae simplicitatem *ibid.* — In Christo est summa unitas naturae quantum ad divinam naturam propter illius naturae simplicitatem superexcellentissimam *ibid.* — quae est in Christo per convenientiam in persona, simpliciter loquendo est super omnes unitates creatas suprema propter personae simplicitatem, propter naturae assumptis et assumptae excellentem dignitatem, propter unionis singularitatem *ibid.* sq.

— personae in Christo antecedit unitatem naturae assumptae III 463 3° — quae est in Christo, non resultat ex partium constitutione *ib.* 2° — Multiplicitas in natura in Christo non repugnat unitati personae *ibid.*, 4° *Vide V. Christus 3.*

— Christus est unum corpus cum membris ratione humanitatis assumptae I 546 4°

— conformitatis non est in uno numero, sed in his quibus contingit aliis conformari I 547 4° — secundum quid dicitur, cum dicitur unus spiritus, et dicit ibi unitatem non per indivisionem sive unitatem naturae, sed per conformitatem voluntatis I 546 4°. 547 b — Duae creaturae distinctae non possunt habere unitatem nisi per conformitatem I 547 arg. 4, a — Ad hoc, quod aliqua sint unum, non sufficit conformitas voluntatis, sed necesse est, praesupponi convenientiam in natura I 546 a, 3° — Iusti dicuntur unum ratione conformitatis voluntatis, praesupposita convenientia in natura *ib.* 3° — Recte dicuntur unum quae conveniunt in natura et voluntate I 547 f. 2, 2° — Unum simpliciter facit conformitas simpliciter, quae est in natura, in voluntate et in operatione *ib.* a sq.

— Quae sunt unum in natura et actione possunt dici unum cum determinatione,

sed non simpliciter I 547 b — Ad unitatem requiritur conformitas in natura, ut est operationis principium *ib.* 2° — Vir cum uxore potest dici unum *ib.* f. 3, b

— Quae sunt unum in natura et voluntate dicuntur unum corpus et una anima I 547 b — Membra Christi non dicuntur unum simpliciter, sed unum corpus I 546 4° — Spiritus sanctus unit iustos quantum ad voluntatem, sed non quantum ad conformitatem naturae *ib.* 3° — Unio magna est in corpore Christi quantum ad conformitatem affectionum II 4014 3° — Conformitas unius naturae facit connexionem in caritate et ipsam adiuvat II 242 f. 3

— Mali non possunt ita dici unum sicut boni I 547 b, 2°

— dilectionis debet esse in membris Christi per conformitatem ad summam unitatem I 499 f. 4 — et conformitas voluntatum bonarum venit ex unitate amoris II 888 f. 4 — voluntatum facit ad unitatem pacis et societatis et ordinis conservandam II 254 4°

— Membra corporis mystici sunt invicem unita per donum increatum, quod est unum et idem in omnibus I 249 f. 4 — In nobis est conformitas voluntatis per donum Dei, quod unit nos I 207 d. 5

— Vir iustus cum Deo potest dici unus spiritus, quia unius et conformis voluntatis est I 546 b, 4° — Qui adhaeret Deo est unus spiritus per conformitatem voluntatis I 852 f. 4. III 604 a — spiritus non importat nisi conformitatem affectus humani ad divinam voluntatem I 546 2°

— Sacramenti sive signi est modus specialis unitatis III 896 a. IV 584 4° *Vide V. Sacramentum 9.*

— Unum propter alterum *vide V. Propter.*

— Affectus noster fastidit unum III 809 d. 5

— est in vita contemplativa II 243 3°

UNIVERSALE — est in naturis, quae sunt in genere determinato I 358 f. 5 — et particulare est, ubi est compositio et diversitas I 476 a — non est in divinis I 357 f. 4, 2. 442 arg. 4 *Vide V. Deus 28.*

— Universalis, ut universale est, una est idea in Deo I 610 4°

— Quantum ad rationem simplicitatis magis assimilatur Deo magis universale II 442 a

UNIVERSITAS — *Vide V. Numerus-septenarius.*

UNIVERSUM — *Vide V. Mundus.*

UNIVOCUM — Creator et creatura non habent commune univocum I 442 arg. 4 III 470 arg. 3 *Vide V. Commune et V. Creatura-relate ad Deum.* — Temporale et aeternum non dicitur univoce III 240 d. 5

URBANITAS — Actiones, quas quis facit ex quadam urbanitate civili, non videntur esse bonae nec malae II 943 f. 6. 944 b

URINA — est superfluitas secundae digestionis II 479 arg. 2

— dicitur sana ut signum sanitatis I 809 3°. 831 a

USI

USIA — respondet essentiae I 409 a — in philosophia dicitur compositum I 416 d. 1

USIOSIS — respondet substantiae I 409 a. 412 a sq. — In philosophia dicitur forma I 416 d. 1

USURA — est, ubi intervenit illicita pactio III 836 d. 7 — Non licet usuras exigere pro accommodatione pecuniae sicut pro aliis rebus *ibid.* — Quae habentur per usuram possidentur mala fide, et de talibus nullo modo potest nec debet fieri elemosyna IV 371 a

— Gravius peccat usuras accipiens quam dans IV 657 d. 3

USURPATIO — Qui scienter usurpat alienum peccat mortaliter IV 742 d. 2 *Vide V. Rapina.*

USUS — communissime, secundum quod dividitur contra otium vel otiositatem, accipitur pro naturali operatione debita cuiuslibet rei, sive ad quam unaquaeque res ordinatur I 30 b sq.

— aliquando dicitur actus naturalis rei et proprius, qui frequentius ab ipsa re elicitur I 35 4* — habituum potest dici non facultas utendi nec solum actus, sed etiam quaedam assuefactio addita IV 144 a — Uti communiter dictum dividitur contra dissuetudinem I 31 a — Uti est actus frequenter elicitus a potentia *ibid.*

— Uti communiter dictum est actus omnis potentiae nec addit super actum nisi frequentiam I 31 a

— est via in habitum acquirendum I 30 arg. 4

— Uti proprie dictum dicit actum voluntatis proprie I 31 a sq. — Uti active est voluntatis, cuius est referre actum in finem, materialiter et passive est aliarum potentialium, quae habent referri in finem *ib.* 2* — exprimit actum voluntatis I 544 a

— Uti est assumere aliquid in facultatem voluntatis I 30 f. 2. 31 a, 2*. 33 a. 544 a — Uti est commune ad velle et nolle, secundum quod dicit actum communem voluntatis, quo aliquid assumit in facultatem ad eligendum, vel ad respuendum I 82 6*

— generaliter dicit amoris complexum et actum liberum I 544 5* — respicit, quid homo velit I 30 f. 3 — et abusus proprie attenditur secundum actum liberi arbitrii II 945 6*

— Uti proprie acceptum dividitur contra habitus memoriae et intelligentiae I 31 a — Uti est artis, non secundum quod dicit quod est speculationis, sed quod est operationis, regulando voluntatem *ib.* 4* — Assumptio ad utendum est per amorem I 544 a

— Uti magis proprie acceptum dividitur contra frui I 31 a. 544 5* — proprie est assumere aliquid in facultatem voluntatis propter aliud I 31 a — Uti est actus voluntatis ut ad aliud relatae *ibid.* — dicit actum volendi relatum ad finem II 625 d. 2 — Uti est in finem ordinare I 30 arg. 2 — Uti est referre aliquid per ordinationem ad aliud I 31 3*. 34 f. 2.

35 4* — Uti est diligere propter aliud I 32 f. 2. 34 arg. 2. 44 d. 42. III 642 a — Voluntas minus diligit ipsum quo utitur, quam propter quod utitur I 34 arg. 2, b — est amor relatus II 966 6*

— large dicitur omnis amor, quo quid refertur ad aliud II 966 6*

— Uti propriissime acceptum dividitur contra abuti I 31 a. II 966 6* — Uti propriissime est id quod in usum venerit, referre ad id quo fruendum est I 31 a — Uti, ut dividitur contra abuti, dicit actum voluntatis relatum et ordinatum in finem *ibid.*

— alicuius potentiae dicitur actus elicitus ab ea, vel actus elicitus ad eum finem, ad quem est II 486 a

— Uti importat libertatem cum relatione ad aliud I 43 d. 8 — Uti non est nisi rationalis creaturae II 394 b — Uti est hominis ad finem perveniens I 43 d. 6 — Uti non convenit brutis, quae non habent libertatem nec collationem *ib.* d. 8

— Illa potentia dicitur uti suo actu, quae est domina sui actus et cuius est referre suum actum I 31 2* — Non contingit uti proprie potentiis pure naturalibus ut instrumentis I 32 b. II 945 6*

— Uti aliquo aut dicitur sicut instrumento, quo operamur, aut sicut habitu, quo regulamur, aut sicut actu, quo movemur, aut sicut obiecto, ad quod inclinamur I 32 b sq., 3* — Aliquo contingit uti sicut instrumento et habitu directivo, vel sicut obiecto II 670 d. 2

— noster et cum indigentia, non vero usus Dei I 44 d. 12

— vel est, ad quem res de se ordinatur, vel est aliquando ex post facto I 826 3*

— Deus subiecit omnem bonitatem affectui hominis ad se conversi ad utendum, ut possit omnia in usum et utilitatem suam convertere II 5 a — Omnia, quibus utimur, subiacent nostrae voluntati I 32 arg. 2

— rei tempore vel natura consequitur ipsam rem III 438 f. 4 — Non contingit uti nisi eo quod est actu, exteriori actione, sed contingit interiori et habituali ordinatione III 699 5*

— Bene uti potentia non est aliter quam ad id, ad quod est et secundum quod ad illud est IV 722 f. 4

— Qui utitur aliquo ad illud, ad quod est, potest hoc facere sine peccato II 204 arg. 4. IV 725 arg. 2

— Omnibus contingit uti et abuti sicut obiecto, ad quod inclinamur, approbando vel respuendo I 33 a

— est voluntatis operantis, vel acceptantis, vel tolerantis, vel respuentis I 33 a

— Bona per se et de sui natura sunt utilia et ordinabilia I 33 a — bonus voluntatis operantis et acceptantis est tantum bonorum *ibid.* — Cuius usus bonus est, ipsum bonum, si illud ordinatur directe et proxime ad talem usum I 31 a. 33 a. 35 4*. 826 3*. II 1004 2*

UTI

— Omnibus malis contingit recte uti I 32 f. 3 — Contingit uti malis sicut obiecto, sed non dicuntur utilia I 33 a, 3* — Bonus utens bene utitur malis I 826 3*

— Voluntate tolerante est uti malis poenae, voluntate respuente malis culpae I 33 a — Laboriosius est bene uti malo quam bene uti bono IV 754 arg. 2

— Non contingit recte uti habitu vitii, sed virtutis I 32 b — Non contingit bene uti omni actu *ibid.* 33 3*

— rectus est opus omnis virtutis I 32 f. 3 — Ab actu utendi denominatur unusquisque bonus I 30 f. 4

— Recte uti non contingit nisi per gratiam gratum facientem I 249 b — Non contingit recte uti nisi per caritatem I 32 arg. 4

— Bonis maximis sive maxime utilibus non contingit male uti II 639 5*. 670 d. 2 — Contingit male uti quocumque obiecto, sed non formaliter virtutibus IV 209 4*

— Utendum est re, quae est deducens ad finem I 34 f. 4. 43 d. 6 — Recte utimur, ordinando ad Deum ordinabile I 32 f. 4 — Omni creatura contingit uti, ordinando eam ad finem, ut per eam aliquis perveniat ad summum bonum I 33 4* — Solo bono creato est utendum I 34 b. 543 arg. 5 — Bene uti contingit bono habente ordinationem ad finem, non ipso fine I 35 4*

— Non est utendum Deo I 36 arg. 4. 543 arg. 5 — Deo contingit male uti, cum ipse diligitur propter aliud IV 209 4* — Non contingit recte Deo uti propter nostram salutem I 35 3* — Deo uti est inordinatum II 425 f. 5 *Vide V. Utile.* — Deus non utitur se I 44 d. 12

— Uti bono fruendo semper est peccatum mortale I 34 f. 4, b — Uti fruendis est peccatum II 425 f. 5. 839 b *Vide V. Abusus.*

— recte appropriatur Spiritui sancto, ut dicit assumptionem ad fruendum vel utendum per voluntatem et amorem I 544 a *Vide V. Dilectio-divina.*

— Aliqua vox significat ex accommodatione usus I 402 2* — potest facere variari modum supponendi I 424 2*

UT — intelligitur consecutive, vel causaliter II 428 d. 4

UTILE — Ratio utilis est ducere in finem I 34 f. 4 — dividitur contra honestum *ib.* f. 3 *Vide V. Bonum-utile et V. Appetibile.* — Utilitas est finis rei, qui intenditur consequenter IV 455 a sq.

— Opus divinum debet habere utilitatem in signum bonitatis IV 53 4*

— In agendis et patiendis debet homo attendere utilitatem per prudentiam III 730 d. 5

— Aliquid potest habere plures utilitates adiunctas ad principalem finem IV 720 4* — Multae creaturae habent utilitates, quas nos ignoramus, et tamen eas habere non dubitamus II 313 4*

— Utilitas nostra non est finis ultimus rerum, sed ipsa ad Dei gloriam ordinatur II 43 f. 4 — Diligens Deum propter se ad propriam utilitatem peccat II 479 4*

UTI

— Quod fit ad utilitatem propriam principaliter moventem minus liberaliter fit, sed quod fit ad utilitatem propriam non principaliter moventem, sed quodam modo concomitantem et consequentem, non diminuit de liberalitate III 396 6° — Ut-

litas communis praeferenda est bono privato IV 823 arg. 3

Uxor — subest viro in regimine vitae IV 848 b *Vide V. Mulier.* — si non habeat dotem, non potest eleemosynam facere contra mandatum viro IV 370 b

V

VACARE — Aliquando Deo vacandum III 832 a — Dum homo vacat sibi et Deo, melius cognoscit, quid agendum et quid fugiendum *ibid.*

VACUUM — est privatio I 656 arg. 4 — proprie dictum est simpliciter privatio, nec ulla est ibi distantia I 663 2° — Vacuitas loci dicitur proprie, et large per privationem corporis solidi et sensibilis II 306 2° — Si per impossibile ponatur, locum evacuari, remanere intelligitur capacitas loci privata I 655 b

— dicitur de materia per privationem formae et complementi II 306 2°

— Natura non sustinet vacuum II 303 f. 2 — Caelum empyreum non potest esse vacuum II 68 a

— Ubi est vacuum simpliciter, non est motus I 663 2° — Per vacuum lumen non posset deferri II 326 5°

VALENTINIANUS — salvatus sine baptismo fluminis IV 446 d. 2

VANUM — est quod non consequitur illud, ad quod est IV 58 b — est illud quod frustra fit III 831 d. 2 — aliquando est, quantum est de se, aliquando ex accidenti *ibid.*

— Vanitas opponitur veritati I 450 arg. 5

— Vanitas est defectus et habet causam deficientem I 464 7° — non replet nisi per veritatis praesentiam I 640 f. 2 — omne est subiectum variabilitati I 459 f. 5

— nihil in se ipso fulcitur I 639 a — indiget sustentari per veritatem *ibid.* — non potest fulciri nisi per verum et stabile II 865 b

— Vanitas non unit veritati I 295 8°

— Omnis creatura est vanitas, secundum quod est ex nihilo I 459 f. 5. 293 arg. 8. 640 f. 2. II 633 arg. 8 *Vide V. Creatura-conditiones generales.* — Solus Deus omnino caret vanitate I 450 arg. 5. 151 b

— Gloria vana *vide v. Superbia.*

VAPOR — est humor aqueus commixtus aëri, qui fertur sursum II 381 a

— est obiectum olfactus II 381 b. 423 5°

VARIATIO — est mutatio secundum accidens I 460 a — Quod est accidens aut habet accidens est variabile *ibid.* — accidentalis respicit esse *ib.* 1°

— quantum ad actum vel potentiam est in omni creatura I 460 b *Vide V. Vanum.*

— Omne variabile terminabile IV 4053 f. 3 — Quod caret ordine caret variatione I 459 arg. 1

— Varietas mobilis disponit ad motum II 355 f. 3 — in motu est a varietate mobilis II 354 arg. 2

— Affectus noster delectatur in varietate III 809 d. 5 — In varietate est profectus maior, quanto delectabilior *ibid.*

VAS — in contumeliam et in honorem est cor peccatoris et poenitentis IV 384 b. 385 b

— Aegyptiorum ablata postea oblata sunt in usum tabernaculi IV 370 arg. 5 *Vide V. Israelitae.*

— Constitutis in minoribus ordinibus non licet vasa consecrata portare ex officio IV 630 2°

VECTIGAL — non immoderatum exigere, sed quod institutum est ex certa causa et utili, potest esse sine peccato IV 402 d. 15

VEGETABILE — Spiritus animalis habet potentiam vegetandi II 42 2° — Vegetativum est de ratione animalis II 44 arg. 4. 47 f. 3 — est de necessitate rationalis per unionem, sed non spiritus puri II 43 4°

— Forma vegetabilis ordinatur ad sensibilem II 42 2° — Natura vegetandi intervenit ad unionem animae rationalis cum carne II 43 4° — disponit ad rationalem et magis ad ipsam appropinquat quam natura alicuius corporis II 449 f. 3

— Vegetabilis est animae ut unitae corpori IV 376 d. 2 — Vis vegetandi necitur corpori quantum ad organizationem mediante spiritu naturali II 42 2°

— Operatio vegetativae est animae in corpore et per corpus II 622 b — Operatio vegetativae non est ab anima nisi in corpore *ibid.* 623 a

— Vegetatio est operatio vitae, quae procedit a forma completiva operante per modum naturae III 445 4° — Vegetativa plus tenet modum agendi naturalem quam voluntarium II 744 4°

— Ad vegetationem influit virtus inferiorum caelorum, sed non est causa sufficiens nisi per adiumentum superiorum II 75 1°

— Vegetabilis indiget restauratione per cibum et potum IV 376 d. 2

— naturaliter potest corrumpi II 348 b — Anima vegetativa non est separabilis II 49 arg. 4

— In vegetabili est generativa, nutritiva et augmentativa II 978 a

— differt in anima rationali et sensibili II 47 f. 3

VEL — intelligitur disjunctive, vel subdisjunctive II 836 d. 4. IV 598 1°. 602 d. 4

VEL

— De voto uxoris *vide V. Votum*, de voto continendi *V. Coniuges.*

— Coniux honestius est tractanda quam meretrix IV 827 d. 9

UXORICIDIUM — *Vide V. Coniuges et V. Matrimonium 44-crimen.*

VELA — in navibus alleviant, non aggravant III 892 6°

VELAMEN — est cordis obscuritas II 423 5° — est propter culpam, vel propter molem carnis II 422 arg. 5

— Substantia spiritualis se potest velare alteri II 234 6°

VELLE — est actus voluntatis II 566 f. 4. 595 arg. 3 — est actus et opus operans voluntatis II 863 2° — est actus voluntatis per modum actus I 801 a, 2°

— plus est agere quam pati II 648 d. 4 — dicit motum ab anima ad res I 843 d. 8. II 915 d. 4

— Actus voluntatis, prout communiter accipitur, est velle et nolle I 82 6° — Actus specialis voluntatis est velle tantum, et sic velle non comprehendit totam voluntatem *ibid.* — est actus positivus III 729 d. 4

— et nolle dicunt actus voluntatis sibi contrarios, inter quos cadit medium, cum respectu alicuius voluntas nec habeat rationem causae nec repugnantiae I 434 d. 3 — Non velle dicitur negative, aut privative pro nolle I 823 4° — Non velle dicitur privative, vel contrarie II 572 d. 2

— Quantum ad actum communem, qui est velle et nolle, voluntas aequatur intelligentiae et memoriae, sed secundum actum specialem, qui est velle tantum, non aequatur I 82 6°

— aliquid vel est idem quod affici circa illud, vel idem quod eligere II 692 d. 4 — in nobis nominat actum potentiae affectivae, ut est quaedam potentia naturalis, vel actum liberi arbitrii *ibid.*

— est actus interior II 616 b. 692 d. 4. III 324 2°. 729 d. 4

— Omnia bona possumus velle II 692 d. 4

— praexigitur in causa ad effectum I 644 d. 4 — est necessarium ad productionem operis II 595 arg. 3

— Est velle gratiae et velle vitii et velle naturae II 942 f. 4 — Velle vitii praesupponit velle naturae II 686 4° *Vide V. Vitium.*

— malum velle est I 800 f. 3. 801 b. 802 2°. II 1004 b

— requiritur ad virtutem II 925 f. 4. IV 480 arg. 4

— bonum est amare III 700 f. 3 *Vide V. Dilectio.*

— aliquid est exiliter et semiplene, vel plene et sufficienter II 677 4° *Vide V. Liberum arbitrium 17.*

VEL

— Non ita plene vult aliquis, quando vult ex conditione, sicut quando vult absolute II 617 6* — Voluntas conditionalis est semiplena I 820 arg. 3, III 835 d. 7

— Omnis, qui vult aliquid, quod non potest, est miser I 823 f. 5

VELLEITAS — Velleitate aliquis vult impossibile II 480 7*. IV 384 4* — propter defectum voliti impossibilis est a virtute IV 384 4* — quae est ex defectu voluntatis, non est gratiae, sed pigritiae *ibid.* Vide *V. Tendentia* et *V. Voluntas-pietatis*. — non ponitur in Deo quantum ad defectum plenitudinis voluntatis I 821 b

VENATIO — potest bene fieri, exclusis quatuor causis, quibus potest male fieri IV 402 d. 43

VENDI — potest res corporalis, quae potest poni sub pretio IV 646 a Vide *V. Sacramentum 22*, *V. Simonia*, *V. Spirituale* et *V. Temporale*.

— Venditio sui ad obsequium humanum non repugnat divino servitio IV 799 d. 3 — Fideles redempti a Deo non possunt se vendere in servitutem peccati *ibid.* Vide *V. Servus*, *V. Coniuges* et *V. Filius-naturalis*.

VENIA — speranda III 561 arg. 3. 582 d. 4 — A Deo non est speranda dimidia venia IV 363 arg. 4. 517 arg. 2 Vide *V. Peccatum 51 (262 a)*; de peccato veniali *V. Peccatum 25*.

VENTER — quantum ad cibandi efficaciam suscipit solum cibum, quantum ad substantiam etiam aliud corpus IV 310 a — Ventris officia *ib.* arg. 4

Vide *V. Partus*.

VENTUS — perfians fornacem magis accendit, sed candelam exstinguit II 536 b Vide *V. Daemones 7*.

VENUSTAS — Vide *V. Gratia 9-reparans*.

VERAX — Sermo per comparisonem ad intentionem dicentis dicitur verax III 840 a. 841 4* — Secundum ius naturale homo debet esse verax in promisso IV 821 arg. 3. 823 b

VERBUM — est quo res manifestatur et exprimitur I 481 arg. 2 — est notitia *ib.* arg. 1 — dicitur, quia expressivum et manifestativum I 489 f. 3 — est quod emanat per modum perfectae expressionis I 481 f. 5 — est proles perfecte repraesentans illum, a quo est I 490 d. 7

— de se dicit conceptum I 481 f. 4. 483 1*, 4* — est quod emanat a mente per modum conceptionis I 481 f. 4. 490 a — non est, nisi procedat a mente et ita generetur I 94 d. 6 — concipitur, cum mens se intelligendo concipit simile sibi I 484 f. 3. 482 b — dicitur vel generatur, quando mente similitudo vel imago alicuius cognoscibilis concipitur I 485 a sq.

— est similitudo expressa et expressiva concepta vi spiritus intelligentis, secundum quod se vel aliud intuetur I 488 a — in generatione verbi est intelligentis cognitio, similitudinis conceptio et alicuius expressio I 487 b sq. — Intellectus verbi

praesupponit intellectum notitiae et generationis et imaginis I 488 a — praesupponit notitiam et conceptionem et similitudinem et his superaddit rationem exprimendi et manifestandi *ibid.*, b

— est coaeternum menti intelligenti se I 484 f. 3

— procedit per modum naturae I 225 b — intellectus a mente procedit per modum naturae per omnia ei simile et aequale I 490 a

— procedit per modum locutionis I 209 arg. 2 Vide *V. Dicere*. — exterius exit a dicente I 489 arg. 3. 490 b — procedit ex ore materiali I 3 a

— formatur et gignitur actu loquendi intrinseco, formatum depromitur sive exprimitur actu loquendi ad alterum sive quodam modo extrinseco II 268 b — conceptum respondet dicere apud se, verbum prolatum respondet dicere ad alterum I 482 b — est sensibile, quod attenditur in prolatione vocis, intelligibile in cogitatione rei, medium in cogitatione vocis I 489 b

— Verbi conceptio est cogitatio II 268 arg. 4 Vide *V. Dicere*. — interius est species, quam in se intuetur intellectus II 269 b. 270 6* — conceptum est similitudo intelligibilis II 269 a — intelligibile ad nullam pertinet linguam I 490 a

— cogitationis internae unitur voci interiori in excogitatione et postmodum voci sensibili in pronuntiatione I 489 d. 4 — Ut conceptus alteri exprimitur, oportet, quod coniungatur voci sensibili mediante vi imaginaria II 269 a — intelligibile copulatur voci sensibili ad intentionis manifestationem III 29 b — intelligentiae, quod est insensibile, induit vocem sensibilem I 396 4*

— unitur voci mediante spiritu ut vehiculo III 55 1*

— mentis unitur voci, ut innotescat, et tamen non transit in vocem, sed manet integrum in mente I 490 a

— vocis est maxime expressivum, quia verbum interius non patet nisi per verbum vocis I 489 f. 3. IV 67 b — vocis annuntiat I 489 f. 4

— exterius non est verbum, sed verbi signum I 488 arg. 2. 490 b — exterius est vanum I 488 arg. 4. 490 b

— interius praecedat spirationem, exterius sequitur I 213 2*

— est cum amore notitia I 487 f. 4 — perfectum est cum amore et virtute notitia I 490 b — non est perfectum sine amore I 497 f. 4

— nostrum est imperfectum, nisi sit verbum certae notitiae et complacentiae in affectiva et potentiae in operativa I 490 b — Verbo nostro frequenter coniuncta est fallacia, displicentia et impotentia I 489 arg. 5, 6, 7. 490 a — in nobis potest nasci per inquisitionem I 428 2*

— In mente nostra tot sunt verba, quot intellecta I 485 b

— ratione eius quod nominat, non dicit hypostasim I 498 1*

— genitum non habet potentiam ge-

VER

nerandi aliud verbum, sed omne est immediate a mente I 139 f. 4

— dicit respectum ad dicentem I 201 3*. 481 f. 6, arg. 3 — dicit respectum ut ad producentem I 486 4*

— dicit respectum ad illud quod per verbum dicitur I 484 f. 4 — illud respicit, quod respicit similitudo concepta I 485 b

— eo ipso quod verbum, dicitur ad alterum I 482 b — ad alterum est III 836 d. 8

— sunt proprie signa indicantia mentis conceptum, quia ab interiori procedunt et voluntarie formantur III 856 d. 3 — instituta sunt ad hoc, quod homo exprimat per illa illud quod mente gerit III 842 f. 6 Vide *V. Locutio*.

— intellectus est principium operationis per comparisonem ad res extra I 489 f. 2. 490 a

— Vox temporalis significat rem aeternam I 738 3*

— facile evolat nec semper subiacet rationis imperio III 866 2* Vide *V. Lingua* et *V. Sermo*. — foliis comparantur II 4016 b

— otiosum est, quod caret ratione iustae necessitatis et piae utilitatis II 942 arg. 2 — otiosum dicitur, quod caret omni utilitate, dum tamen aliquam deberet habere II 945 2*. III 830 d. 2 — quae videntur esse inutilia, frequenter sunt utilia II 945 2*

— otiosum omne videtur esse malum II 944 a — otiosum est peccatum veniale, quantum est de genere suo II 504 arg. 4. 576 f. 2

— nomen ad divina translatum est propter instructionem nostram ad intelligendam generationem spiritualem I 490 b — ad divina dicitur translatum, quia non est per omnia simile *ibid.*

— natum et aeternum procedit a Deo dicente apud se I 482 b — Dei est sermo interior Dei, qui est ipse Deus II 272 2* — aeternum est Deus I 483 a — est hypostasis in Deo I 498 1*

— Filius propriissime est verbum I 484 f. 3 — Filius exit per modum naturae et ita per modum verbi exprimentis illum, a quo est I 542 b — Pater generat Filium tanquam verbum per omnia aequale et per omnia dicens et exprimens ipsum I 56 arg. 2 — Dei est maxime manifestativum I 489 f. 3 Vide *V. Filius-verbum*. — dicitur ratione annuntiationis I 489 f. 4

— Generatio Filii a Patre similis est expresse generationi verbi a mente I 439 f. 4 — Generatio Filii similis est generationi verbi quantum ad conformitatem I 490 d. 7. 241 d. 8 — Emanatio verbi a mente in imagine est similis Verbo increato I 489 f. 4 — Per egressum verbi a mente in imagine per viam generationis cognoscitur generatio divina III 779 6* — Similitudo verbi intelligibilis ad Verbum divinum consistit quantum ad originem, dispositionem et unionem I 490 a — In solo

VER

verbo intelligibili consistit similitudo expressa cum Verbo Dei *ibid.* — sensibile ali-qualem habet similitudinem cum Verbo Dei, sed non expressam *ib.* b — exterius et interius imperfectum non habet similitudinem expressam cum Verbo Dei *ibid.* — exterius non est simile divino I 213 2°

— divinum non nascitur per inquisitionem I 128 2° — divinum non est simile cognitioni, prout est in acquirendo I 226 2°

— divinum est verissimum, placentissimum et omnipotentissimum I 489 arg. 5, 6, 7. 490 a

— importat similitudinem ut mentalem sive spirituales I 491 d. 2

— procedit ex interioribus I 491 d. 2

— Dei solum habet cum dicente identitatem substantialem et simultatem naturalem, quia est simul natura et duratione I 490 b — est coaeternum Patri I 184 f. 3 — divinum semper est in dicente I 489 arg. 3

— Filius est verbum eo ipso, quo imago I 542 b — est similitudo Patris imitativa I 485 b — importat similitudinem ut aliis exprimentem I 331 4°. 491 d. 2

— Exitus Verbi praecedit spirationem sicut verbum interius I 243 2° — Verbi productio praecedit appetitum I 428 2° — Prior est processus Verbi quam Amoris I 225 f. 4, 2, b — non potest esse sine Spiritu I 595 d. 3

— non dicitur essentialiter in Deo I 482 b — in quantum verbum non significat unitatem essentiae, sed distinctionem personae I 491 d. 4 — non est ille cuius est verbum I 481 f. 3

— proprie dicitur I 488 a — in Deo dicitur notionaliter I 483 a. 486 5° — est proprium, quia dicit emanationem et respectum I 550 d. 2 — nominat proprietatem personae III 12 f. 4 — dicit personale I 487 f. 2. 491 d. 4 — est persona I 622 arg. 2

— est proprium Filii I 200 f. 4. 204 3° — dicitur solum de Filio, non de Spiritu sancto I 483 4° — non exprimit nisi personam Filii I 481 f. 4, 2 — aeternum est illius solius, cuius est concipi I 483 a — Aliquid attribuitur Filio, secundum quod Verbum, quod non convenit Patri I 491 d. 1

— fuit in principio ante rerum productionem I 495 f. 4. 325 f. 5

— Dei est ubique III 299 f. 5. 439 f. 3

— principaliter dicit respectum ad Patrem I 542 b — non dicit tantum respectum ad creaturam, nec principaliter, sed principaliter dicit respectum ad Patrem I 486 5°

— dicit respectum ad Patrem dicentem ei consimilem ut imitatio et ad creaturam per modum exemplaritatis et virtutis operativae I 485 b — cum sit unum, dicit respectum ad Patrem ut ad principium et ad creaturam ut ad effectum I 486 3° — Filius non dicitur verbum creaturae, quia principalis respectus importatus per nomen solum dicitur respectu personae di-

centis *ib.* 4° — plus se tenet ex parte dicentis, ideo unum exprimit multa I 608 2° — Pater generat unum Verbum, concipiendo similitudinem omnia circumplectentem sub intuitu uno I 485 b

— Deus se. Verbo suo exprimit I 390 f. 3 *Vide V. Dicere* et *V. Pater - appropriata.* — Verbo appropriatur ratio declarandi I 79 d. 4

— includit intentionem virtutis et sapientiae I 550 d. 2 — secundum rationem intelligendi addit supra notitiam I 487 f. 1

— in Deo praesupponit sapientiam, quia ex intuitu mentis summe sapientis oritur I 488 3° — dicitur esse summa sapientia, non ita quod det sapientiam concipienti, immo magis accipit *ibid.* — Verbo attribuitur sapientia sicut Patri I 491 d. 4

— dicit respectum ad creaturam I 487 f. 3. 607 arg. 2 — aeternum est exemplar et ratio cognoscendi III 307 f. 4. 308 a — aeternum per idem, quod est lux et veritas in se, est exemplar aliarum rerum III 308 a, 4° — per idem est ratio cognoscendi se et alia *ib.* a — est sapientia, qua cognoscuntur ipsum Verbum et ea quae sunt ab ipso III 297 1°

— Similitudo rei in Verbo aeterno non differt ab ipso III 307 f. 4

— est similitudo omnium III 308 4° — est sufficiens ratio cognoscendi omnia alia a Verbo III 307 f. 2. 308 a *Vide V. Cognitio - rerum* et *V. Deus 60.*

— est ratio cognoscendi voluntarie se offerens III 343 f. 2 *Vide V. Exemplar.*

— est sapientia aeterna, quae est sibi ipsi ratio formalis cognoscendi, aliis vero ratio causalis, sed non formalis nisi exemplaris III 297 1°

— est principium sapientiae creatae I 488 4°

— est similitudo rerum exemplativa et similitudo operativa I 485 b — Verbo ut similitudini exemplativae et operativae attribuitur virtus et sapientia *ibid.* *Vide V. Filius - virtus* et *V. Virtus.*

— dicit operativam potentiam secundum respectum ad facta I 484 f. 2. 622 arg. 2 — non dicit potentiam operativam de ratione sui nominis, nisi in quantum potentia est operativa praevia dispositione I 488 2°

— Verbo aeterno omnia facta sunt I 483 6°. 484 f. 4. 489 f. 2. III 30 4°. IV 67 arg. 4 — tenet quasi medium, per quod Pater operatur I 485 b — est medium non in essendo, sed in intelligendo I 483 6°

— In Verbo Pater omnia fienda disposuit I 195 f. 4. 484 f. 3. 490 a *Vide V. Deus 44.* — dicit actum et dispositionem I 623 b

— aeternum dicit respectum ad creaturam non in actu, sed solum in habitu I 485 b — proprie non connotat effectum actualiter, sed dicit respectum non ad creaturam iam entem vel etiam tantum futuram, verum etiam possibilem fieri I 486 4° — dicit respectum ad creaturam sicut potentia et scientia necessaria et aeterna *ib.* 2°

VER

— Pater per Verbum omnia refecit III 30 4° *Vide V. Redemptio* et *V. Regeneratio.*

— Per verbum voce indutum optime signatur Verbum incarnatum IV 67 b

— Personae Verbi convenit vivificare per modum efficientis III 47 4°

— Verbo aeterno portatur et sustentatur omne, quod est sub Deo III 163 b

— Verbo aeterno respondet intelligentia in potentia cognitiva II 404 f. 2

— *creatum* et temporale procedit a Deo dicente exterius, se per creaturam declarando I 482 b — temporaliter creatum non est Deus nec est in Deo, sed creatura respectu Dei I 483 a — Dicere Dei temporaliter accepto respondet verbum creatum I 484 f. 4. 485 b — *creatum* est quasi prolatum per Verbum increatum I 485 b — Sermo exterior Dei est Verbi effectus II 272 2° *Vide V. Dicere.*

— Dei communicat se pluribus totum et successive IV 488 d. 2

— distinguitur a nomine, quod significat per modum quietis I 391 5°

— praedicantur per inhaerentiam I 443 2°, 3° — sunt omnino in adiacentia et ponunt rem suam circa ea, de quibus praedicantur *ib.* 3° — semper significat adiective et in adiacentia et trahit numerum a supposito I 400 d. 3 — accipitur ut praedicatum, et res importata per ipsum est attributum sive alterum extremorum II 846 3° — de se important compositionem et per naturam propriam ponuntur in praedicatione I 480 d. 4

— importat actum ut egredientem in quadam distantia et sub quadam inclinatione nec claudit intra se suppositum I 479 d. 3 — concernit suppositum I 516 4°

— non admittit compositionem I 400 d. 3

— significat sive copulat sive consignificat aliquod tempus in communi I 741 a — de praeterito significat praeteritum, nisi habeat vim ampliandi ad futura III 482 4° — praeteriti, praesentis et futuri significat, res alio modo se habere I 740 b. 741 1° *Vide V. Deus 49* et *V. Tempus.*

— activum et passivum significant diversa genera, sed secundum vocis formationem unum venit ab alio II 32 4° — quaedam in voce activa significant passionem, quaedam in voce activa et passiva significant actionem I 203 4°. III 40 4°

— absolutum et transitivum I 564 a *Vide V. Per* et *V. Actio* in indice philos. — Pronomen *se* cum verbo construitur reciproce et retransitive I 558 a

— prohaereticum transit in actum extra I 739 b. II 985 b — prohaeretica requirunt determinari per infinitivum sequentem II 985 b

VERECUNDIA — est timor in turpi actu III 769 d. 3 — est de timendo praesenti III 770 d. 3 *Vide V. Confessio - modus.*

VERITAS — Verum est ponere in divinis I 590 f. 2 — increata est in Deo et Deus I 450 arg. 4 — complexa non est in Deo *ib.* arg. 4

VER

— est proprietas naturalis divinae substantiae I 804 arg. 3 — est proprietas respiciens essentiam I 449 a. 162 d. 4, 2 — est proprietas divini esse distinguens ab esse creato permixto cum possibilitate I 162 d. 2 — est ratio discernendi Creatorem a creatura et alia est in Deo quam in creatura I 151 arg. 3 *Vide V. Deus 12, 15.*

— omnis infert primam veritatem I 153 f. 5 — omnis probat, divinam veritatem esse I 155 a — Vero posito, ponitur veritas, quae est causa omnis veri *ibid.*

— Dei impressa menti humanae est inseparabilis ab ipsa I 153 f. 2 — prima se omnibus offert aequaliter I 155 5*

— Non contingit cogitare, primam veritatem non esse I 153 f. 4, 5 — divini esse tanta est, quod non potest cum assensu cogitari non esse, nisi ignorando quid est I 154 a sqq. *Vide V. Cognitio-Deus cognoscibilis et V. Deus 2.* — maior est in esse divino quam in aliqua dignitate I 153 f. 3

— sola increata est vera per essentiam I 150 arg. 7 — prout dividitur contra permixtionem sive impuritatem, est in solo Deo quantum ad indivisionem et imitationem sive similitudinem et expressionem luminis puram I 151 b — Verum esse, prout dividitur contra permixtionem, vocatur quod nihil habet de possibilitate, nihil de vanitate, nihil de non entitate *ibid.*

— summa intelligitur, ubi est summa sapientia II 714 f. 4 — divina est certissima II 195 a

— Deus est supra veritatem creatam III 843 a

— appropriatur Filio I 836 d. 8. II 994 arg. 4. III 831 d. 2 — ut declarativum esse appropriatur Verbo I 79 d. 4

— non importat relationem I 580 2* — nihil connotat I 152 4*

— divina est una I 606 a — summa tantum una est III 478 f. 3. 594 f. 4. 640 3*, 4* — indivisibilis est una III 526 2* — una incomplexa et realis est in Patre et Filio et Spiritu sancto II 895 d. 3

— in Deo est ratio cognoscendi I 450 arg. 3. 601 b. 606 a, 2*. 610 a. 685 arg. 3 — Dei est similitudo creaturae I 693 3* — in Deo est ipsa expressio I 601 2* — Verum dicitur ratione expressionis I 151 4* — in Deo est ratio exemplandi II 874 f. 1 — Ratio veritatis et exemplaritatis in Verbo est differens sola comparatione III 309 4* *Vide V. Exemplar.*

— in Deo est similitudo perfectissime expressiva omnium I 601 b, 2*. 602 3*. 686 4* — expressiva dat rationem expressionis ipsis rebus I 601 2*. 602 3* — divina una et summa expressione exprimit se et alia I 686 4* — divina est similitudo simpliciter extra genus I 606 2*

— De perfectione summae veritatis est potentia producendi et cognoscendi omnem veritatem I 686 6* *Vide V. Scientia (332 c).*

— respicit unamquamque rem secundum se I 760 d. 4

— divina est Deo ratio cognoscendi omnem veritatem I 686 6*. 800 arg. 3 — summa est ratio cognoscendi veritatem et obliquitatem I 627 b

— Omnis cognitio est per divinam veritatem I 155 a — Per primam veritatem intellectus omnia intelligit I 153 f. 4 — aeterna effective omnia facit scire, quaecumque sciuntur I 301 arg. 2 — Lux supernae veritatis concurret in spirituali cognitione II 270 6* — aeterna facit omnia intelligere, sed cum veritate creata I 151 3*

— prima intelligitur in omni veritate II 608 d. 2

— Deus dicitur verum omnis veri, a quo omne verum habet veritatem I 800 arg. 3 — omnis est a veritate prima I 828 arg. 2 — Omne verum a prima veritate procedit III 797 f. 4. 839 f. 4 — omnis propositionis est a Deo II 873 arg. 4. 875 4* — Ponere, quod aliqua veritas sit, et non sit a veritate aeterna, est ponere, primam veritatem non esse summam I 686 6* — Omnia sunt vera veritate increata ut causa formali exemplari, quia vera sunt et nata sunt se exprimere per expressionem illius summi luminis, quod si cessaret influere, cetera desinere esse vera I 151 4*

— prima ante creationem veritatum aliarum aequae nobilis et perfecta erat sicut post I 686 6*

— Dei non fallitur nec mutatur in approbando II 631 b — divina non potest approbare nisi bonum et aequum II 632 6*

— A vero non procedit nisi verum I 167 arg. 4 — A Deo non potest esse nisi verum II 874 f. 3 — A summa veritate nullo modo potest esse falsitas *ib.* f. 2

— non dicit nisi verum I 230 f. 4 — prima non potest dictare nisi verum III 509 f. 3 — prima nullo modo potest esse via nisi in veritatem III 489 5* — non novit fallere III 45 a — nec falli potest nec fallere III 464 d. 2 — mentiri non potest III 472 3* — Impossibile est, summam veritatem fallere et decipere sibi credentem et deserere quemquam in se confidentem III 565 f. 4

— Verum increatum est obiectum fidei, quod habet rationem motivi III 513 a — Solo summo vero et vero increato assentiendum est propter se et super omnia III 512 f. 4 — Qui assentit primae veritati propter aliud praeiudicat veritati I 35 2* *Vide V. Assensus et V. Fides 9.* — Summae veritatis auctoritas locum supplet rationis III 472 3*

— summa est summe cognoscibilis ab intellectu I 68 f. 4 — In via non cognoscimus veritatem divinam in se III 787 d. 4

— De veritate summa nullus potest iudicare III 305 6* — Intellectus non iudicat de veritate, sed secundum ipsam de aliis I 69 4*

— increata intelligitur per veritatem creaturae I 152 b — creata potest cognosci clarius quam increata I 34 arg. 2

VER

— quae nos dirigit, Deus est II 568 b — Intellectus noster efficitur verus, cum conformatur divino I 853 f. 4 *Vide V. Intellectus.* — Certius cognoscitur quod cognoscitur in lumine veritatis increatae, quando irradiat plene, quam quod videtur in lumine veritatis creatae III 482 3* — Intelligentia conversa ad divinam veritatem vindicat sapientiam, per quam omnia diiudicat II 5 a

— Intellectus, qui discordat a prima veritate, est falsus I 857 arg. 4 — Aversus a summa veritate non potest invenire rationem finientem appetitum sive inquisitionem II 5 b

— est aeterna, vel temporalis III 476 arg. 4 — Verum increatum, quantum est de se, abstrahit a ratione praeteriti et futuri III 513 3* — Nihil aeternaliter fuit verum, nisi esset Deus, vel in Deo I 828 arg. 4

— est incorruptibilis II 459 f. 44 — a rebus distat et est independens, ideo a rebus foedis non est contaminabilis III 56 d. 2

— Summae veritati fit iniuria, cum ad confirmandum falsum assumitur III 831 d. 2

— creaturae est similitudo Dei I 693 3* — creata repraesentat divinam II 51 d. 4 — Omnia, quae dicunt aliquam veritatem, aliquam assimilationem habent ad primam veritatem I 629 b — est in creaturis in comparatione ad Deum, in quantum referuntur et assimilantur I 79 d. 3 — in comparatione ad principium, quod repraesentat, dicitur summae et primae unitatis repraesentatio sive imitatio I 151 a

— est de ratione vestigii I 73 a. II 293 f. 4. 558 arg. 4 — Deus veritatem dat effectibus suis nec potest facere sine hac I 804 arg. 3 — est rei essentialis et sine ea res non potest esse nec intelligi esse I 86 4*. II 52 d. 2 — essentialis non differt secundum essentiam a creatura, sed secundum rationem et habitudinem II 35 a

— respondet speciei, quae respicit Deum ut exemplar I 79 d. 3 — Verum de sui impositione dicitur comparationem ad causam exemplarem I 151 4* — Verum respicit Deum sub ratione causae formalis I 73 b — creata non est vera a prima veritate effective I 150 arg. 4

— est conditio maxime universalis et intelligibilis I 73 a — est in rebus sensibilibus et intelligibilibus *ibid.*

— est in rebus ex parte principii formalis II 293 f. 4

— est in creatura, prout dividitur contra falsitatem, in quantum in ea aliquo modo invenitur divisio et imitatio et expressio I 151 a *Vide V. Creatura-veritas.* — convenit creaturae, secundum quod habet oppositionem ad defectum falsitatis I 152 a

— per impermixtionem non est in creaturis, quia in eis est divisio permixta diversitatis actus et potentiae, imitatio permixta dissimilitudini et expressio permixta obscuritati I 151 b — Creaturae non

habent veritatem in esse, in quantum sunt umbrae summi esse I 450 arg. 5 — creaturae comparata ad veritatem Creatoris est sicut punctus ad lineam I 686 arg. 6

— nulla creata est vera per essentiam, sed per participationem a summa veritate I 451 4* — Cetera desinerent esse vera, si summum lumen cessaret influere per expressionem *ibid.*

— distinguitur contra permixtionem, secundum quod verum dicitur purum et impermixtum I 451 a — Verum, ut dividitur contra permixtum, dicitur quod est purum et impermixtum II 735 a

— opponitur umbrae I 450 arg. 6 — opponitur vanitati *ib.* arg. 5 — Verum, ut dividitur contra vanum, dicitur quod est permanens et fixum II 735 a

— Res vera dicitur, quae habet materiam et formam et actum sibi convenientem II 735 a — refertur ad essentiam, vel ad efficaciam III 694 d. 4 — Verum dicitur, cui debetur operatio conveniens rei II 734 f. 3 — Solum illud dicitur esse verum, quod habet actum sibi per naturam convenientem *ib.* arg. 3. IV 836 2*

— Verum aliquando dicitur quod est durable IV 563 4* — Verum, quando reflectitur supra bonum, potest importare indivisionem ab actu rei absoluto, vel in finem relato IV 332 a *Vide V. Virtus 13.*

— cum non sit summa in qualibet re, plus est de veritate existentiae vel essentiae in duabus rebus quam in una I 366 d. 4

— alia est in una creatura quam in alia I 451 arg. 3 — est ratio discernendi creaturam a creatura *ibid.*

— Illud est solum de veritate alicuius, in quo rei substantia salvatur II 734 arg. 4 — Aliquid triplici ratione dicitur esse de veritate humanae naturae ex parte corporis ratione ordinationis ad incorruptionem II 735 a sq. — Illud praecise et proprie est de veritate humanae naturae, quod est ordinatum ad incorruptionem et resurrectionem de necessitate, vel de congruo *ib.* b. 736 b

— Aliquid est de veritate humanae naturae aut quantum ad esse necessarium, aut quoad esse integrum et completum, aut quoad esse decorum IV 908 1*. 910 4* — De veritate humanae naturae est quod transmittitur a generante in prolem IV 914 f. 3, arg. 4

— Verum praesupponit unum III 614 f. 4 — ab unitate et bonitate differt sola relatione in creaturis II 558 arg. 4 — Verum et bonum sunt unum et idem I 393 arg. 3. III 593 5* — Verum et bonum non differunt essentialiter II 561 3*, 4* — potest intelligi, bonitate abstracta, intellectu apprehendente solum II 51 d. 2 — Verum et bonum convertuntur circa idem I 828 4*

— Omne verum fuit ab aeterno in Dei praesentia, quia ipsum, vel eius causa, vel eius oppositum est in Deo tanquam in causa I 829 4*

— creata, quamvis non possit movere sine veritate increata, nihilominus est mo-

tiva suo modo et alia veritas ab illa I 451 3*

— Deus omnem veritatem creatam subiecit intellectui hominis ad se conversi ad diiudicandum II 5 a

— omnis aliquo modo a Spiritu sancto esse dicitur II 549 d. 3 — Spiritui sancto appropriatur verum ratione domini I 836 d. 8

— omnis sacrae Scripturae potest dici, quae sacrae Scripturae non contradicit I 217 d. 2

— se habet ad figuram sicut corpus ad umbram III 147 d. 4 — evacuat figuram II 1014 4*

— Respectu veritatis dirigit fides II 955 d. 4 — Verum est obiectum scientiae, quia verum visum, obiectum fidei, quia verum non visum, sed salutarum III 472 2* *Vide V. Fides 2, 17.*

— in quam est fides, est veritas secundum pietatem, quae nota est Catholicis, sed ignota fuit philosophis III 472 2*

— Primus effectus veritatis est illuminare, effectus consequens est arguere, et hunc habet in malis I 24 d. 6 — manifestando mala redarguit mala facientem *ibid.*

— Nemo odit veritatem, secundum quod veritas est II 995 4* — Nemo veritatem odit quantum ad effectum illuminandi, sed mali eam odiunt quantum ad effectum arguendi I 24 d. 6 — A veritate aliqui recedunt voluntarie, aut per negligentiam II 524 b *Vide V. Ignorantia.*

— simpliciter dicta est inexpugnabilis et praevaleat, veritas in hoc sive in speciali potest per rationes phantasticas obumbrari et per contentionem impugnari I 25 d. 7 — Aliquis impugnat veritatem propter odium dicentis, aut propter odium effectus consequentis ad excusationem sui II 995 4* — Impugnatio veritatis non procedit ex ipsa agnitione, sed potius ex malitiosa voluntate *ibid.*

— non tantummodo praedicat se, sed etiam bonitatem et maiestatem Dei, et impugnans illam per consequens maiestatem et bonitatem impugnat II 993 6* — Qui veritati Dei resistit et blasphemare dicitur et veritatem agnitam impugnare *ibid.* — Impugnatio veritatis agnitae est species peccati in Spiritum sanctum II 985 f. 3. 991 arg. 5 *Vide V. Impugnatio.*

— omnis, quae potest per rationem impugnari, potest et debet per rationem defendi I 40 f. 3

— Nihil credendum est fidei, quod sit contra veritatem fidei et sacrae Scripturae III 64 a — confitenda est sine alicuius falsitatis admixtione III 834 d. 2

— non debet nec deficere nec superabundare, quia est rectitudo intellectus indivisibilis IV 563 4* — Plus et minus dictum non est verum, nisi dicatur verius quod est durabilius *ibid.*

— religionis non tantum consistit in credendis, verum etiam in agendis III 853 4* — est intelligentiae sive conscientiae et vitae sive iustitiae II 459 f. 44 — De

his quae spectant ad veritatem vitae, ratio non iudicat sine voluntate II 541 4*

— fidei et prudentiae est regula locutionis et operationis III 864 3* — est necessaria in electione II 891 f. 1 — requiritur in recta intentione II 955 d. 4

— In sermone primo intendendum est verum, ut interpretativa deserviat intellectivae, cuius finis est verum III 845 a sq. — debet esse in iuramento secundum comparisonem ad rem, ut sit adaequatio rei et sermonis III 881 d. 4 *Vide V. Mendacium.*

— Non debet fieri praedictum veritati IV 569 f. 4 — Contra veritatem non potest aliquis dicere aliquid, quod non sit falsum et praedictum veritatis IV 563 4*

— propter scandalum dimittenda non est IV 570 a *Vide V. Scandalum.*

— Caritas praesupponit veritatem et ad nihil movet, quod veritati repugnet III 844 6* — fidei omnem devotionem nostram debet praecedere III 64 a

— Verum dicere est a Spiritu sancto illustrante intellectum, vel etiam movente affectum, cum dicitur ex caritate I 836 d. 8

— prout est regula locutionis et operationis, iuncta est bonitati et tenet rationem virtutis III 864 3* — est virtus, quae habilitat ad dicendum verum IV 436 arg. 6 — Virtus veritatis est voluntas dicendi verum, cum oportet et expedit, potius quam continua enuntiatio veri III 846 4* *Vide V. Mendacium-perniciosum.*

— elicit actum confitendi peccata et in confitendo dirigit IV 437 6*

— reducit ad iustitiam, sed spectat ad partem rationalem III 721 4* — continetur sub iustitia et est in potentia rationali IV 325 b

— est in opere creaturae rationalis IV 962 b — in opere est nobilitatis et maxime est in operibus Dei *ibid.*

— aliquando accipitur pro iustitia IV 963 2*

— Qui veritatem amat vehementer odit mendacium III 849 a

VERMES — moventur rependo II 388 a — se trahunt vi oris II 389 d. 4

— non dicitur filius hominis, ex quo nascitur, quia non habet similitudinem III 447 d. 2

— generantur ex corpore putrefactibili IV 1050 arg. 3 — oritur ex putrefactione IV 1052 a

— mordet illud, in quo oritur IV 1052 a — et in sua corrosione et in sua origine aliquid minuit de substantia corporis IV 1050 f. 3

— in damnatis non est materialis, sed spiritalis IV 1050 f. 4. 1051 a — dicitur de dolore spiritali IV 1052 a — est sera poenitentia *ib.* f. 4 *Vide V. Damnati.*

— generatur ex opere peccati IV 1051 4* — est dolor ex concursu et resistentia voluntatis naturalis et deliberativae obliantium et resistentium IV 1052 a — conscientiae plus est afflictivus voluntatis, prout est deliberativa, quam prout est natura

quaedam, propter mutuam repugnantiam II 915 3*

— non est aut propter defectum putrefactionis in iustis, aut propter defectum concursus in caecis, aut obviationis in poenitentibus, aut resistentiae in peccantibus ex magna libidine IV 1052 b — vigeat in damnatis propter peccati putrefactionem et eiusdem apertissimam visionem et voluntatis deliberativae obstinationem et synderesis remurmurationem et ob delectationis peccati ablationem per poenae acerbitatem, ex quo synderesis actio fortificatur *ibid.*

VERSIO — est mutatio ab ente in simpliciter non esse secundum totam rei substantiam I 460 a

VERTEX — dicitur apex mentis sive superior portio rationis II 574 f. 4

VERTIBILITAS — est in non esse I 459 arg. 7 — dicitur per corruptionem in non esse omnino *ib.* arg. 8 — Omne vertibile est mutabile I 458 f. 2 — est defectus purus et non habet causam efficientem, sed deficientem I 461 7*

— est in omni creatura per naturam I 460 b. 461 7*. II 684 arg. 5 — In omni creatura necesse est esse aliquam vertibilitatem II 554 f. 4 *Vide V. Creatura-mutabilis.*

— in creatura est secundum substantiam, vel secundum electionem II 554 f. 4 — Liberum arbitrium vertibile est ad malum II 684 arg. 5 — Homo conditus fuit in vertibilitate liberi arbitrii II 449 b *Vide V. Homo 9 et V. Liberum arbitrium 45.* — in malum est naturalis libero arbitrio propter naturae defectum II 484 4* *Vide V. Liberum arbitrium 45, V. Voluntas, V. Defectus et V. Peccatum 44.*

— est melior secundum legem communem, non secundum privilegium speciale III 267 2*

— tollitur per confirmationem II 184 4* — liberi arbitrii tollitur in gloria III 684 b

— nulla est in divina voluntate liberaliter bona impendente III 267 2* — non debuit esse in Christo *ibid.*

— necessario concurret ad peccatum II 462 3* *Vide V. Peccatum 44.*

VESPERA — secundum Augustinum significat considerationem creaturae in se ipsa II 342 b — non sequitur post consummationem gratiae finalis II 297 a *Vide V. Dies.*

VESTIGIUM — posset esse a pede coaeternum illi, si esset pulvis II 22 b

— attenditur in comparatione creaturarum ad Deum proprie I 79 d. 3 — Ratio vestigii sumitur ex comparatione creaturae ad Creatorem secundum relationem effectus ad causam II 561 4* — In vestigio est correspondentia causae ad effectum in representando II 51 d. 1

— Egressus rerum mundanarum a Deo est per modum vestigii II 22 b — Omnis creatura habet rationem vestigii, in quantum exit a Deo II 443 d. 3 — Creatura dicitur vestigium, in quantum repraesentat

Deum in elongatione et distinctione I 73 b — Creatura habet rationem vestigii, quae Deo assimilatur de longinquo II 394 b. III 38 4* — deficit a conformitate expressae similitudinis III 38 a

— est in omni creatura I 72 f. 4. 352 d. 7 — Trinitatem vestigii contingit reperire in qualibet creatura I 58 a — divinae bonitatis relucet in omnibus creaturis I 44 d. 10 — Impossibile est, aliquid esse vel product, in quo non sit vestigium Creatoris II 293 f. 4 — est in creaturis inferioribus I 83 b — est etiam in spiritualibus I 73 a

— Ad rationem vestigii Trinitatis divinae sufficit distinctio secundum habitudinem et relationem II 561 4*

— consistit in comparatione creaturae ad Creatorem secundum triplex genus causae II 829 b. 830 2* *Vide V. Creatura-vestigium.*

— consistit in unitate, veritate et bonitate I 73 a. 79 d. 3. 86 1*. II 293 f. 4. 558 arg. 4 — proprie accipitur in modo, specie et ordine I 79 d. 3. II 293 f. 4 — Trinitas vestigii consistit in modo, specie et ordine I 649 b *Vide V. Modus.* — Ratio vestigii quantum ad respectum ad finem consistit in bonitate I 45 d. 14

— est ratio cognoscendi Deum distinctivae sive in distinctione I 76 arg. 3 — Deus naturaliter cognoscitur per vestigium I 424 6* — repraesentat Deum in comparatione ad extrinsecam II 395 a — non repraesentat Deum secundum partem I 73 a — dicit distinctionem proprietatum essentialium, et huic respondet in Deo trinitas appropriatorum I 76 3* *Vide V. Cognitione - Dei - per creaturas.*

— Creatura irrationalis repraesentat Deum solum in parte, quia secundum se tantum II 396 5*

VETUSTAS — in nobis est poena et culpa III 344 d. 4 — vitii in Christo non fuit, sed poenae III 80 d. 4 — simpla poenae in Christo iuncta novitati gratiae consumit duplicem poenae et culpae in nobis III 341 d. 4

VEXATIO — iuris *vide V. Redemptio* in fine.

— *Vide V. Daemones 13.*

VIA — differt a termino II 33 arg. 4 — cadit media inter extrema *ibid.* — est media ad terminum IV 526 arg. 3 — dicit ordinationem ad terminum III 388 a *Vide V. Terminus.* — praecedat illud, ad quod est II 48 6* *Vide V. Prius.*

— Qui vult expedite procedere debet praecognoscere et praevidere viam III 748 b

— quae est recte in medio, est recta et velox, alias est retardans et aliquo modo obliquans IV 527 3*

— ad res sunt motus et mutationes, viae a rebus sunt potentiae II 562 b

— tendendi ad Deum est virtus sive virtutis opus IV 583 b — vitae sunt fides et spes et caritas et dona gratiarum et mandata III 2 b — Christus suo exemplo docuit nos ambulare per viam vitae *ibid.*

— *Vide V. Status.*

— Dei dicuntur opera finalia IV 1054 a
VIATICUM — dicitur eucharistia triplici ex causa IV 488 d. 3 *Vide V. Eucharistia 49.*

VIATOR — *Vide V. Christus 47.*

VICISSITUDO — importat numerum cum interruptione et privationem I 464 d. 40 — Quod caret ordine caret vicissitudine I 159 arg. 4 — est circa actum temporalem III 192 2* — nulla cadit in aeterno I 421 d. 8

VICTORIA — Vincere se ipsum est difficillimum II 677 arg. 4

— Per virtutem absque gratia gratum faciente aliquis non potest vincere vitium II 678 3* — Diabolus et peccatum maxime vincitur in humilitate et patientia, non virtute naturali III 331 4* *Vide V. Tentatio, V. Daemones 43, V. Caritas - effectus.*

— diaboli *vide V. Daemones 43.*

— datur auxilio Christi II 678 f. 1

Vide V. Palma. — Vincenti debetur corona II 678 f. 4

VIDUA — Statui viduitatis debetur fructus IV 757 a *Vide V. Continentia.*

— quae se astrinxerunt testificatione in manu publicae personae ad continentiam, nullo modo possunt contrahere matrimonium IV 826 d. 4, 6 — Viduis sacerdos de consilio episcopi potest dare velum IV 543 d. 6

— plus omnibus dedit per comparationem ad facultatem dantis II 930 1* — ex meliori voluntate oblationem dabat *ibid.*

VIGILANTIA — Cum spiritus cessat a vigilantia contemplationis, soporari dicitur II 433 a

VIGILIA — est usus sensuum et dicit discretionem IV 885 4* — In vigilia anima est dispersa ad exteriora sensibilia comprehendenda II 624 5*

VIGOR — Anima in devotione recipit vigorem quandam IV 589 a

VINCULA — septem peccatorum IV 477 a

— *Vide V. Caritas - proprietates.*

VINDICTA — Vindictam appetere est potentiae irascibilis IV 323 f. 4. 325 a — Iracundus delectatur in adeptione vindictae II 846 4*

— sumitur infligendo malum, vel subtrahendo bonum III 666 f. 5 — est in poenae sufferentia IV 325 a

— Appetere vindictam solum zelo iustitiae et ex caritate iustum est I 854 4*

— proprie competit Deo II 854 arg. 4. IV 342 d. 6 — Ad Deum spectat quaerere vindictam III 421 5* — Deus vindicat se sine praeiudicio iustitiae IV 922 5* — est Dei tanquam auctoris principalis IV 342 d. 6 — Deus tanquam iustus iudex vult hominem, qui patitur iniuriam, vindicare zelo iustitiae I 854 4*

— Non licet homini exigere nec appetere vindictam I 854 arg. 4 — Omnes tenentur non quaerere ultionem III 666 f. 5 — Homo non debet appetere vindicare se III 421 5*. IV 923 5* — non est hominis, qua vindicet se, sed homo debet vindicare alium de se vel de alio, vel etiam ut minister Dei IV 342 d. 6 *Vide V. Poenitentia.*

VIN

VINUM — vitis est potus conveniens, efficax, sanus et communis et usitatus IV 255 a. 260 a — non generat fastidium IV 255 a — lactificat *ibid.* — Multi inebriantur odore vini IV 275 b

— non diligitur per se, sed propter dulcedinem II 644 f. 4. 896 a. 960 f. 1 — diligitur propter se, vel propter salutem II 425 b

— facit hominem audacem et disertum, obnubilando rationem IV 467 b — Vini est accendere concupiscentiam IV 254 arg. 8 — non auget luxuriam, quando sumitur ad refectionem et iucunditatem, servata sobrietate IV 255 8* — datur iam convalescentibus et non actu infirmantibus *ib.* 7*

— per se non significat plenam refectionem IV 198 a — non perfecte per se solum facit refectionem nec exprimit eam in Sacramento IV 256 b. 257 1* — potus est per se sine aqua IV 258 2*

— est ex multis acinis puris IV 255 a — perficitur opere humano *ib.* 4* — corruptum et mixtum non est vinum IV 259 f. 2, 3

— habet potentiam convertendi aquam II 735 b — habet virtutem conversivam IV 259 7* — cum praedominatur, convertit aquam in se in parva quantitate IV 260 3*. 266 d. 5. 279 a sq.

— est de integritate Sacramenti quantum ad significantiam IV 256 b sq. 257 4*, 4*. 299 d. 2 — est materia conveniens Sacramenti eucharistiae IV 254 b sq. 260 a

— omne de vite est materia sufficiens, sive ibi sit differentia accidentalis, sive specifica, salvata specie illius IV 260 a — In alio vino quam de vite non potest confici *ibid.* — corruptum simpliciter et perfecte conversum in acetum non potest converti *ib.* 2* — mixtum aqua mixtione proprie dicta non potest converti *ib.* 3*

— significat sanguinem IV 256 f. 4. 257 a, 4*. 258 arg. 5, f. 3 — ratione sanguinis significat animam IV 257 a, 3*, 4*. 265 d. 2

— significat refectionem, quae fit suaviter et lactificat sive delectat IV 257 4* — unionem corporis mystici significat IV 255 a. 258 f. 3 — significat unionem membrorum ad invicem et per consequens ad caput IV 258 b, 4*

— die Veneris sancto non consecratur, sed magis sumitur ad refectionem quam ad significationem IV 299 d. 2

VIOLENTIA — est causa passionis ab extra III 386 a, 3* — Violentum est, cuius principium est extra, nihil conferente vim passo II 619 a — Agens per violentiam est agens imperfectum, et modus producendi minus nobilis I 496 3*

— Violentum importat de sua ratione impossibilitatem sive difficultatem resistendi II 502 arg. 6 — Omnis coactio est per violentiam II 648 f. 2 — Maior virtus potest inferre violentiam minori II 645 arg. 2 — Nihil, quod facit Deus, est violentum II 618 f. 2. 620 4* *Vide V. Daemones 15.*

— excludit voluntatem II 956 d. 3 — non potest inferri libero arbitrio IV 421

arg. 2 *Vide V. Coactio.* — Quod fit per violentiam minus habet de ratione involuntarii quam quod fit per ignorantiam IV 707 f. 3 — In his quae sunt per violentiam, nulla est culpa II 948 f. 4. 949 4*. IV 404 3* *Vide V. Passio (259 b).*

VIR — dicitur a sexu, vel a virtute non corporis, sed mentis IV 947 d. 2

— Christus dicitur vir in conceptione non ab aetate corporis, sed a vigore animi pleni virtutibus et scientia III 92 4* — Christus fuit vir ab instanti conceptionis quantum ad animi vigorem III 380 f. 1

— Viri est agere III 274 a — Sexus virilis plus habet de virtute activa et robustior est re et nominatione *ibid.* — Sexus masculinus est vigorosus II 486 a

— Penes virum plus consistit ratio efficientis sive activi respectu prolis II 479 b — est nobilior principium generationis quam mulier III 272 arg. 4 *Vide V. Generatio 20 et V. Semen.*

— est fortior muliere II 404 1*. 433 a — est nobilior muliere II 433 3* — Sexus virilis est dignior III 273 3* — Sexus virilis excellit muliebrem quantum ad dignitatem in principiando, quantum ad virtutem in agendo et quantum ad auctoritatem in praesidendo II 403 b. III 271 a

— est caput mulieris II 403 b. 433 3* — praesidet mulieri II 404 1* — praeficitur mulieri tanquam caput corpori III 270 f. 2. 274 a — est superior muliere quantum ad illos actus, qui respiciunt sexum virilem specialiter IV 742 d. 4 — quantum ad omnia praestit uxori praeterquam in lege tori IV 743 d. 3

— est imago magis expressa quam mulier, in quantum est principium II 437 3* — magis repraesentat Deum quam mulier quantum ad rationem praesidendi et principiandi ut caput et principium mulieris II 403 b *Vide V. Imago (157 c).*

— significat Deum ratione virilitatis II 404 4* — significat Deum et Christum II 432 b sq. — allegorice significat Christum, anagogice Deum ut principium omnium rerum II 453 b — significat Christum IV 666 b. 742 d. 4

— est principium mulieris in conditione II 403 b. IV 760 3* — aliquo modo tenet rationem principii, sed non est principium per se sufficiens respectu hominum II 437 3* — Ex uno viro omnes fuerunt ut ab uno principio totius generationis II 434 arg. 3. 454 b. III 270 f. 3. 274 a *Vide V. Homo 6.*

— forti et singulari vinculo coniungitur mulieri II 432 b — quietatur in coniunctione ad mulierem *ibid.* — mulieri confert robur II 434 7* *Vide V. Mulier.* — per mulieris consortium emollitur II 434 7*

— subest uxori in debito carnis IV 818 b — tenetur uxori debitum reddere IV 734 f. 4 — non potest mulierem cogere ad continentiam *ib.* f. 3 — potest retractare votum uxoris IV 743 d. 3 *Vide V. Coniuges.*

— non potest vendere nec alienare domum uxoris, quamvis sit dominus domus

VIR

IV 799 d. 3 *Vide V. Coniuges, V. Venditio et V. Serrus.*

— significat superiorem portionem rationis II 433 a — accipitur metaphorice pro superiori parte rationis II 404 1*

VIRGINITAS — est in carne corruptibili incorruptionis perpetuae meditatio IV 753 f. 2 — Virginitatis est ab omni coitu abstinere *ib.* f. 3. 754 f. 4 — est abstinencia ab omni coitu illicito et sic dicitur habitum, abstinencia ab omni coitu licito et sic dicitur statum, integritas mentis et carnis et sic dicitur decorem IV 753 b. 753 a — dicitur incorruptionem mentis et carnis II 785 f. 2 — Ad perfectam virginitatem concurrunt incorruptio mentis sicut formale et complementum et incorruptio carnis sicut materiale IV 758 a sq. — respicit quandam dispositionem in carne III 677 4* — In virginitate est incorruptio quantum ad carnem contra voluptatem IV 756 b

— secundum id quod nominat habitum, est virtus IV 753 b — Abstinere ab omni coitu est virtutis *ib.* f. 3 — est circa magis arduum *ibid.* 754 f. 4 — Difficultas maxima est in continendo omnino, immo quoddam martyrium IV 756 b sq. — est opus perfectionis IV 754 f. 2 — Omnino continere est actus perfectissimus vis concupiscibilis per comparisonem ad bonum inferius IV 757 a — Omnino continere nunc propter difficultatem et arduitatem magnae est virtutis et dignitatis II 488 d. 3 — est habitus continentiae perfectus et decorus IV 753 b — In virginitate est decor propter incorruptionem sanctam IV 755 a

— refrenat pronitatem vis concupiscibilis IV 756 b — secundum naturam lapsam consistit in medio circa passiones carnis, ut non consentiat IV 754 4* — fuit in Christo et Maria sine sensu passionis *ibid.* — est similior statui gloriae, quia ibi est incorruptio *ib.* f. 4

— Continentia virginalis excedit vidualem et coniugalem ratione status IV 757 a *Vide V. Continentia.* — ceteris paribus est mellior, quia purior IV 755 2* — Virginitatis status tempore gratiae praefertur continentiae coniugali *ib.* b, 5* — Status et meritum virginitatis in tempore gratiae statui et merito continentiae coniugalis in tempore Legis, dum caritas sit aequalis, non praefertur *ib.* b, 4* — quantum ad decorem semper praefertur continentiae coniugali *ib.* a, b — praevalet continentiae coniugali, licet ista valeat ad plura *ib.* 4* — et continentia coniugalis quantum ad habitum virtutis se habent ut excedentia et excessa *ib.* a

— Virginitatis status non fuisset, si homo stetisset IV 755 arg. 6 — Consilium virginitatis competit statui naturae lapsae, non autem naturae institutae II 488 d. 3

— non tantum habitum virtutis nominat, sed etiam statum III 793 2* — Continentia virginalis dicitur statum superadditum, qui non est de necessitate virtutis III 792 b — quantum ad statum tendit ad extremum IV 753 b — Virginitatis status in Lege prohibetur IV 755 arg. 5, a

— ratione status non est in praecepto IV 753 b — ratione status non est aliis virtutibus connexa *ibid.* — Ratione decoris contingit ea superbe et male uti *ibid.*

— est in consilio secundum tempus gratiae IV 754 f. 2

— Continentiae virginali debetur fructus centesimus IV 754 f. 3 — Habitui virginittis respondet aurea, statui fructus centesimus, decori integritatis aureola IV 757 a, 1° — meretur aureolam IV 753 f. 4 — Meritum virginittis de se respicit praemium accidentale III 677 4° — Praemium virginittis est aureola IV 755 a — Aureola non debetur virginittati ratione perfectionis, sed ratione decoris IV 757 a, 1° — Virginibus erit quidam decor in corpore, quod pro Christo incorruptum servaverunt *ib.* b — Virgo violenter corrupta non videtur perdere meritum aureolae *ibid.* 758 a, b

— Mariae fecunditas commendat virginittatem IV 755 3°

— Perdita incorruptione mentis et carnis, totum perditum est, perdita incorruptione carnis tantum, virginittas perdita est secundum quid, manet tamen simpliciter et quantum ad formale IV 758 b — Dignitas virginalis minuitur in carnis commixtione in natura corrupta propter poenalitatem et foeditatem delectationis II 483 b — est de magnis bonis, et nullo modo potest periri vel auferri omnino nolenti IV 764 d. 7 — Corruptio, qua amittitur virginittas, non fit, nisi prius corrumpatur animus *ibid.* — ratione decoris contingit, quod perdatur, homine invito IV 753 b — ratione status potest perdi sine culpa per descensum ad inferiorem statum *ibid.*

— quantum ad integritatem carnis non potest restitui II 785 f. 2. III 677 4°. IV 338 b, 2°. 758 b — ratione decoris per poenitentiam non potest recuperari amissa IV 753 b sq. — Si perdatur incorruptio mentis, salva incorruptione carnis, illa recuperata, virginittas redit IV 758 a, b

Virgo — perfecte et notabiliter vincit carnem IV 756 f. 3 — sacrae strenues fuerunt in bello spirituali IV 473 4° — non ita excitantur passionibus carnis sicut corruptae IV 754 4°

— est Christi sponsa IV 756 f. 4

— desponsantur Christo per episcopos IV 543 d. 6

— Videtur, quod beata Virgo perfecte continentibus communicet coronam IV 756 f. 2

— Virginem concipere est miraculum II 482 f. 3 — Virginem, manentem virginem, concipere, est supra terminos naturae et operatio mirabilis III 144 3°. 145 4° — Virginem parere est impossibile secundum naturam propter naturae impotentiam, sed non est impossibile secundum oppositionem I 755 40°

VIRTUS — 1 generaliter dicta 2 divina 3 creaturae.

4 Ordo angelicus Virtutum.

5 Habitus bonus — Perfectio potentiae

6 Ordinatio ad actum bonum — Rectitudo

7 Difficultas actus 8 Habitus affectivus

— Actus voluntarius 9 Actus concurrentes

— Differentia a scientia 10 Differentia a

gratia 11 Differentia a donis 12 Usus vir-

tutis — Actus elicited et imperatus 13

Praestantia — Delectabilitas — Perfectio

virtutis 14 Necessitas — Utilitas 15 Finis.

16 Subiectum 17 Causa efficiens —

Virtus acquisita — infusa 18 Augmentum

— Gradus et status 19 Modus — Medium

20 Oppositio ad vitium — Expulsio — Re-

cuperatio — Iustificatio 21 Cognitio.

22 Distinctio 23 Virtus una — spe-

cialis et generalis 24 theologiae 25 cardi-

nales 26 politicae 27 intellectuales.

28 Exemplar virtutum in Deo 29 in

Christo 30 in statu innocentiae — in pa-

tria — Evacuatio.

31 Connexio 32 Ordo in actibus 33

Gradus dignitatis — Aequalitas.

34 informis 35 Informatio 36 gratuita

37 Meritum.

1 — est ultimum potentiae I 564 4°. 596

d. 7. II 671 b. 925 a. III 741 arg. 3. 806

arg. 5 — in sua generalitate, prout com-

prehendit virtutem naturalem et moralem,

definitur dispositio perfecti ad optimum II

671 b. III 741 arg. 2

— dicit immediatiorem ordinationem

ad actum quam potentia I 564 4° — se-

cundum comparisonem ad illud, ad quod

est, tenet rationem principii, secundum

comparisonem ad id cuius est, tenet ra-

tionem complementi, secundum compara-

tionem ad utrumque tenet rationem medii

I 254 d. 3

— ut communiter accipitur, compre-

hendit virtutem naturalem et moralem II

674 a — est naturalis, vel moralis III 331

4° Vide V. Potentia - naturalis.

— proprie dicit aliquam qualitatem vel

naturam advenientem rei, extenso nomine

dicit efficacem ordinationem ad aliquid IV

23 b. 79 a. 80 b. 232 b. 306 a sq. Vide

V. Sacramentum 19.

2 — est nomen appropriatum pro per-

sona supponens III 187 6° — ut tenet ra-

tionem principii, appropriatur Patri, ut te-

net rationem medii, Filio, ut tenet ratio-

nem complementi, Spiritui sancto I 254

d. 3 — appropriatur Verbo III 187 6° —

Filius Dei est virtus I 491 d. 40 Vide V.

Filius - Dei - virtus. — appropriatur Filio,

quia producitur a Patre secundum omni-

modam perfectionem potentiae I 564 4°

— Spiritui sancto appropriatur virtus sa-

nativa I 254 d. 3 Vide V. Potentia - Dei.

— infinita non potest elongari a sub-

stantia II 75 f. 4

3 — Deus movet mobile finitum per vir-

tutem creatam et finitam II 345 f. 2 —

In creatura est aliqua virtus operativa et

conservativa II 865 b Vide V. Creatura

- potentia, V. Cooperatio et V. Potentia

- creata. — omnis est a Deo II 204 arg. 4

— Perfectio virtutis consistit in praesi-

dendo, in resistendo et in operando II 240 b

— recta est, cuius operatio est a prin-

cipio primo et ad finem ultimum II 4 b

— Cum virtus nostra summae potestati

continuatur, rectificatur *ibid.* — hominis recti conformatur summae potestati in operando *ib.* a, b — nostra in gloria continuabitur divinae virtuti *ib.* b

— Deus subiecit omnem virtutem homini ad se converso ad gubernandum II 5 a

— hominis discontinuando se a summa potestate facta est infirma et cecidit a potestate in impotentiam II 6 a sq. — Per instabilitatem homo discontinuatus a divina virtute semper quaerit quietem et non invenit, quia nihil potest stabilire nec stabilis permanere *ibid.*

— Creaturae per virtutem naturae possunt pervenire ad finem, qui est infra terminos naturae II 699 4°

— divinitus potest dari supra naturam IV 306 b Vide V. Potentia - obedientiae.

— a Deo data est naturalis, aut gratuita IV 358 b. 958 a

— In corpore sunt quaedam virtutes influentes, quaedam fixae II 290 a

— caeli superioris operatur mediante virtute et influencia inferioris II 75 4°

— In debilitatione virtutis naturalis frequenter fortificatur virtus moralis III 452 2°

4 — Nomen Virtutum, ut dicuntur a dono naturali fortitudinis potentiae ad operandum, est commune omnibus spiritibus; sed ut dicuntur a dono gratiae, tanquam specialiter deputati ad miracula facienda, est nomen proprium ordinis II 248 b —

Ordo Virtutum est penes perfectionem potentiae in operando II 240 b — Virtutum est ministerium in operando II 241 a —

potius sunt de media hierarchia quam de infima *ib.* b

5 — est rectitudo voluntatis II 656 f. 4

— est, ubi est motus liberi arbitrii rectus et virtuosus IV 319 4° — est bona voluntas II 672 a — est bona qualitas mentis, qua recte vivitur *ibid.* III 488 arg. 2.

557 3°. 730 d. 5. 736 arg. 2. IV 319 a. 753 f. 4 — est, quae habentem perficit et opus eius bonum reddit III 553 d. 4. IV 318 f. 2

— est quaedam ars III 568 arg. 2 — est ars recte vivendi I 249 arg. 4

— est habitatio potentiae II 657 b —

habilitat potentiam ad actum suum III 597 b. 803 arg. 6. 807 5° — est habitus red-

dens potentiam facilem respectu alicuius actus III 476 b — reddit potentiam facilem ad opus III 504 a. IV 413 arg. 2 — reddit opus facile quantum ad proprium actum III 804 6°. 894 3°

— non est in genere passionis III 556 arg. 4 — nulla est passio II 846 arg. 4. III 556 arg. 4 — aliqua potest circa passiones consistere, prout efficiuntur voluntariae II 847 4° — Passio non est virtus nisi ex actu voluntatis coexistentis *ibid.* Vide V. Passio - affectivae.

— omnis est habitus II 846 arg. 4. III 556 arg. 4. IV 443 arg. 2. 438 a. 318 arg. 2 — sunt habitus creati I 293 f. 4, 7. III 297 a — creata necessaria est non tantum, quia Deus cooperatur nobis, sed etiam, quia nostra voluntas cooperatur Deo I 295 a Vide V. Cooperatio.

— recte dicuntur habitus rectificantes potentias III 738 a — de ratione sui nominis dicit quod ad agendum erigit et vigorat *ibid.* — est habitus potentiae regulativus et confirmativus III 555 f. 5 — est habitus, quo regulamur I 32 b — facit potentiam rectam et vigorosam III 742 a — est habitus, qui potentiam rectificat et vigorat III 564 a — ut large accipitur, extenditur ad habitum rectificantem et vigorantem potentiam in his actibus, circa quos consistit via iustitiae III 489 a — communiter dicitur habitus rectificans potentiam aliqua rectitudine iustitiae et vigorans eam circa opus difficile III 488 b. 489 4* — Ratio virtutis requirit, ut habitus habeat aliquam perfectionem et vigorem respectu actus et obiecti III 601 1*, 2* — quaelibet est perfectio potentiae III 806 arg. 5

— dantur potentiis ad ipsarum expeditionem III 596 f. 4 — expediunt potentias contra habitum malum IV 414 b — reddunt potentias faciles, ipsas perficiendo, removendo culpam, sed non tollunt impedimenta ex parte corporis *ibid.* — non dat novam potentiam voluntati, sed solum reddit eam facilem II 688 f. 1 — dicit habitum accidentalem II 604 4*

— perficit et dirigit et rectificat affectum III 748 4*. 722 f. 5 — sunt ad rectificandum II 657 a. III 736 arg. 3. 738 2* 740 f. 3. 746 1* — regulantes et dirigentes necessariae sunt ad ordinandum animae affectiones III 742 2* — generaliter necessariae sunt ad rectificandum potentias animae contra obliquitatem et ad vigorandum contra difficultatem *ib.* a — necessariae sunt ad rectificandum et vigorandum hominem, prout ordinatur ad Deum et ad proximum et ad se ipsum III 741 f. 4. 712 a

— est habitus expediens et adiuvat in iis quae spectant ad rectitudinem vitae secundum regulam iustitiae III 474 b — dirigunt animam in actibus, in quibus consistit rectitudo vitae III 557 3*

— omnis est quaedam rectitudo voluntatis, quae dicitur iustitia generalis III 715 4* — est de se rectificativa mentis et via salutis, ita quod nullo modo de se ordinatur ad oppositum III 489 5* — Rectitudo virtutis consistit in ordine potentiae ad obiectum III 749 4*

— est habitus perfectus, quia habentem perficit IV 413 arg. 3

— Actus virtutum est in formando IV 321 4* — sunt ad reformandum potentias animae III 742 arg. 3 *Vide V. Potentia-naturalis.*

— firmat animam et rectificat III 555 f. 5 — animam rectificat et super se elevat III 556 b — omnes gratuitae quodam modo elevat mentem III 576 f. 5 — elevat potentiam ad aliquod magnum et arduum II 925 a — necessaria est ad elevandam potentiam I 45 d. 16

— sunt perfectiones, in quibus est similitudo imitationis cum Deo II 149 a — Per virtutes configuratur anima Deo IV 442 arg. 1 — Per virtutem creatam re-

cipiens influentiam divinae virtutis habet habilitatem et conformitatem I 295 6*

— Per virtutum habitus gratia convertit animam ad Deum II 4 a — sublevat animam ad unionem cum summo bono, quod supra nos est I 45 d. 46

6 — est habitus ad bonum habilitans III 214 a. 722 f. 3 — habilitant potentias ad bene operandum III 740 arg. 2 — sunt ad recte operandum III 737 a — dirigunt animam in actibus, in quibus consistit rectitudo vitae III 557 3* — datur ad modificandum actum III 593 arg. 3 — considerat non solum actum, sed etiam debitas circumstantias IV 738 arg. 4

— sunt ad dirigendum in actionibus et passionibus III 742 arg. 4 — consuetudinalis consistit circa actiones et passiones III 472 2* — omnis est in passionibus et operationibus optimorum operativa *ibid.*

— dicit actum nostrum IV 318 f. 4 — plus consistit in actione III 214 4*. 557 3* — Virtutibus conformamur Christo in agendis III 737 a — Omnium virtutum est sacrificium bonae operationis offerre III 245 2*

— Mediante virtute gratia dirigit liberum arbitrium ad aliquem specialem motum II 655 2*. 656 f. 2. IV 319 a — respicit determinatum genus operis III 470 f. 3 — dicit perfectionem potentiae respectu operis II 643 a, 4* — A virtute est actus secundus vitae III 598 3*. IV 342 d. 5

— est bonus usus voluntatis II 671 d. 2 — Omni virtute contingit recte uti I 32 f. 3, b — Nulla virtute quis male utitur *ib.* arg. 4. II 672 a. III 488 arg. 2. 736 arg. 2. IV 753 arg. 3 — Virtutibus non contingit male uti, quia ipsae sunt boni usus et quibus homo utitur formaliter IV 209 4* — Virtute non contingit male uti sicut instrumento et habitu directivo, tamen sicut obiecto II 670 d. 2

— quantum est de se, semper ad bonum dirigit II 670 d. 2 — proprie est in dirigendo ad bonum IV 319 a, 3* — Obiectum virtutis est bonum III 734 b — est respectu boni III 575 arg. 1 — omnis est in bonum III 472 2*. 556 arg. 4. IV 402 d. 44 — non omnis habet obiectum bonum, sed actum bonum IV 319 3* — Alicuius virtutis usus est respectu mali culpa, alicuius respectu mali poenae I 32 f. 3

— Virtutum est declinare a malo et facere bonum III 741 3*. IV 836 2* — Per virtutem declinat homo a malo et tendit in bonum I 569 arg. 5 — omnis consistit circa electionem boni et fugam mali III 746 f. 4 *Vide V. Iustitia-virtus generalis.*

— Per virtutes est facere bonum IV 327 f. 2. 328 b — ordinant ad opera bona II 657 a. IV 27 b. 348 b — Actus virtutis elicentis ipsum est bonus ex se II 479 4*

— tendit solummodo in bonum, non solum cuius motivum est bonum sub ratione boni, sed etiam illa cuius motivum habet semper bonum sibi substratum III 578 4* — tendit in bona spiritualia III 582 d. 4

— proprie dicitur recta ratio perducens in finem II 672 a. III 488 b. 716 f. 4

— est habitus mentis, in modum naturae rationi consentiens III 724 5* — conformatur iudicio conscientiae et inclinationi synderesis *ibid.*

— conformis est naturae IV 596 arg. 3 — Actus virtutum moralium concordant rationi secundum naturale dictamen III 492 3* — Omne opus virtutis spectat ad dictamen naturae IV 436 arg. 6 — Quanto actus aliquis est rationabilior, tanto est virtuti proximior III 471 arg. 4 *Vide V. Rationabile.*

— est principium motus, qui est ab anima et potest fieri recte et non recte secundum imperium liberi arbitrii III 556 4* — est habitus necessarius circa actum, circa quem contingit errare IV 318 f. 5, b

— est aequalitas vitae undique rationi consentiens III 743 arg. 2. 796 arg. 3. IV 584 b — est quaedam quadratura spiritalis aedificii ratione aequalitatis mentis IV 584 b

— consistit circa opera laudabilia III 213 f. 2. IV 348 f. 3 — est principium laudis III 476 b

7 — est circa difficilia II 706 f. 2. III 213 f. 2. 214 a. 544 f. 4. 556 arg. 4. 668 f. 3. IV 216 f. 6. 402 d. 14 — est circa difficile et arduum III 488 f. 2, 3, b. 734 b. IV 348 f. 5. 753 f. 2, 3. 754 f. 4 — Opus virtutis de se est arduum et difficile II 572 d. 4 — est difficillimorum operativa II 745 arg. 5 — in quantum virtus, circa magna et ardua consistit II 716 5* — Naturae corruptae est difficile cooperari virtuti et gratiae III 891 3*

— maior est circa magis arduum IV 754 f. 4 — Quanto actus virtutis est difficilior, tanto virtuosior et ad merendum efficacior II 706 f. 2. III 668 f. 3. 669 b — quantum ad difficultatem operis nunc sunt efficaciores ad meritum quam in statu innocentiae II 707 a

— est circa difficile, quod sonat in perfectionem arduitatis III 894 4* — est circa difficile respectu naturae privatae virtute, non autem respectu naturae elevatae *ibid.* — Homini virtuoso in statu perfectionis omnia efficiuntur facilia, sed in statu profectus multa sunt ei difficilia *ib.* 3*

— De essentia virtutis est difficultas, quae venit ex genere operis, sed non, quae venit ex defectu operantis, quae accedit virtuti II 746 5* — Difficultas ex parte operantis minuitur, quanto magis aliquis proficit in virtute II 747 5* — In statu innocentiae fuisset difficultas virtutis, quae venit ex genere operis, sed non ea quae venit ex defectu operantis *ibid.*

8 — omnis est amor II 558 arg. 6. 672 a. III 475 arg. 2 — Omnibus virtutibus communis et generalis est quidam amor III 592 3* — est amor ordinatus III 475 arg. 2. 476 a. 477 b — dicitur amor ordinatus per causam III 591 b. 592 3*

— Rectitudo virtutis non sic attenditur penes ea quae sunt cognitionis, sicut penes ea quae sunt affectionis III 477 b. 557 2* — possunt per appropriationem quandam magis referri ad affectum III 736 b. 737 b

— Actus virtutis est voluntarius III 471 a. 472 2°, 4°. 680 f. 4 — Egressus actuum virtutum est voluntarius et ab arbitrii libertate III 793 5° — non potest esse nisi habitus voluntarius III 474 arg. 4. 476 a. 477 b. 570 1° — est habitus, qui proprie respicit liberum arbitrium et voluntatem, in quantum est deliberativa II 910 4° — concernit actum liberi arbitrii IV 329 d. 2 — Perfectio virtutis attenditur circa animam quantum ad id quod fit secundum imperium liberi arbitrii III 556 4° — omnis consistit in libera voluntate III 213 arg. 4 — a nulla potentia imperatur IV 324 a — Per bonam voluntatem potest homo facere de necessitate virtutem III 396 d. 4

— est habitus electivus III 716 f. 4. 718 4° — omnis consistit circa delectationes et tristitias per modum electionis et fugae III 729 d. 3

— Virtutis decor procedit ab interiori IV 758 a

9 — Ad virtutem necessario concurrunt scire, velle et impermutabiliter operari II 925 f. 4. III 720 a. IV 480 arg. 4 — In qualibet virtute est scientia per modum praxis et experientiae, quae est illi essentialis, et haec et operatio non faciunt duas virtutes IV 481 4° *Vide infra 19.* — In perfecto exercitio virtutis cognitio praecedit III 731 a

— Cuilibet virtuti est annexum propositum perseverandi in bono III 793 3°

— et scientia sunt diversi habitus I 6 arg. 5 — sunt perfectiones animae multo nobiliores quam scientia III 717 a

10 — differt a gratia per essentiam II 657 b sq. IV 4006 b *Vide V. Gratia 14.*

— specialis addit aliquid ad gratiam III 596 f. 2, 4 — praeter gratiam dicit aliquid ex parte voluntatis III 597 b — quantum ad principium formale non distinguuntur a gratia sicut potentiae ab anima III 500 6°

11 — et donum differunt propter diversitatem modorum habilitandi III 784 b — Plus differt habitus virtutis ab habitibus donorum quam habitus virtutum ad invicem III 569 f. 3 — ordinantur ad actus primos, in quibus potentiae rectificantur III 737 a. 738 5°. 740 f. 5. 741 5°. 742 f. 2, 3, b — ordinant ad opera prima IV 28 b — Virtutum appropriate est recte vivere II 672 b *Vide supra 6.*

— In habitibus virtutum consistit imago recreationis quantum ad primum esse gratiae III 743 6° — non est perfectio simpliciter, sed secundum quid, quae est perfectio sufficientiae III 742 2° — sic perficit, quod ad optimum disponit III 743 2°

— sufficienter ordinant animam secundum ea quae sunt necessaria rectitudinis, sed non ad opera perfectionis et supererogationis III 738 5° — rectificantes non sufficiunt ad expediendum *ib.* 2°, 3°, 4° — habilitant et simul expediunt ad actus proprios, sed non ad opera altioris gradus et maioris excellentiae III 739 5°

— large potest dici omnis habitus, qui expedit ad bonum III 738 1° — potest dici donum, secundum quod comprehendit

omne, quod divinitus gratis datur *ibid.*, 2°

— Aliquando nomine virtutis clauditur omnis qualitas animae gratuita II 672 b

— praesupponuntur habitibus donorum III 742 b, 4°. 743 5° — naturaliter prius sunt a gratia quam habitus donorum III 740 f. 1 — quoad actus et usus generaliter praecedunt habitus donorum, et quaelibet praecedit actum doni sibi correspondentis *ib.* b — affectivae praecedunt actus donorum in intellectu III 741 5°

— intelliguntur per filias Iob III 735 f. 4

12 — non est continuo in actu II 656 f. 3 — non semper sunt in usu, qui sit actus vel assuefactio IV 414 a — potest esse sine operatione III 553 d. 4 — Usus vel actus virtutis naturaliter sequitur habitum III 388 f. 3 — definitur per actum non ut in motu, sed ut in quiete, in quantum facit habitum ad actum IV 329 d. 4 — tunc sunt in actu, quando potentiae sunt in actu II 643 a

— omnis habet actum positivum interiorem, sed quaedam habent actum exteriorem privativum III 729 d. 4 — Actiones intrinsecae consistunt in eligendo, extrinsecae in exsequendo III 720 b

— Actus aliquis est virtutis aut sicut imperantis, aut sicut elicientis III 218 3° — Actus dicitur esse ex aliqua virtute sicut a movente et imperante, vel sicut ab eliciente et informante, quem habitus respicit formaliter et directe III 622 a — Aliquis actus potest esse alicuius virtutis vel sicut elicientis, vel sicut imperantis, vel sicut adminiculantis III 563 5° — Alterius virtutis est imperare, alterius actum elicere IV 321 2°. 322 a sq., 2° — Motus virtutis dicitur esse proprie virtutis elicientis IV 325 a *Vide V. Caritas-effectus (47 b) et-obiectum (44 b).* — Actus annexus *vide infra 32.*

13 — est in genere honesti I 40 arg. 4. III 716 f. 5 — est bonum honestum, sed non pure bonum, sed in quo relucet eius similitudo I 41 4° — sunt appetendae propter se, sed non ut finis ultimus I 45 d. 15 — In virtutibus est delectandum, sed non quiescendum, quia tunc amittunt pulcritudinem I 42 4° — sunt pure spirituales IV 646 a — distinguitur a bonis corporalibus II 672 a

— omnis in quantum huiusmodi habet quoddam gaudium sibi adiunctum sicut sibi essentielle ratione complacentiae voluntatis in obiecto, vel in actu suo III 560 4° — consistit in plena voluntate, quae complacet sibi in obiecto, vel in actu suo *ibid.* — delectat suum possessorem IV 342 d. 7 — nulla est, in qua non sit delectatio, et si virtus simpliciter, est delectatio simpliciter *ibid.* — delectat et facit animam gaudere circa ea quae recta sunt III 555 f. 5 — non est vera, nisi complacet virtutis actus et usus III 560 4° — Gaudium de actu virtutis non habet distingui ab ipsa virtute, immo est omnibus virtutibus generale III 559 arg. 4. 560 4° — Complacentia ipsius actus virtutis est actus virtuosus complementum III 560 4°

14 — est in genere honesti I 40 arg. 4. III 716 f. 5 — est bonum honestum, sed non pure bonum, sed in quo relucet eius similitudo I 41 4° — sunt appetendae propter se, sed non ut finis ultimus I 45 d. 15 — In virtutibus est delectandum, sed non quiescendum, quia tunc amittunt pulcritudinem I 42 4° — sunt pure spirituales IV 646 a — distinguitur a bonis corporalibus II 672 a

— omnis in quantum huiusmodi habet quoddam gaudium sibi adiunctum sicut sibi essentielle ratione complacentiae voluntatis in obiecto, vel in actu suo III 560 4° — consistit in plena voluntate, quae complacet sibi in obiecto, vel in actu suo *ibid.* — delectat suum possessorem IV 342 d. 7 — nulla est, in qua non sit delectatio, et si virtus simpliciter, est delectatio simpliciter *ibid.* — delectat et facit animam gaudere circa ea quae recta sunt III 555 f. 5 — non est vera, nisi complacet virtutis actus et usus III 560 4° — Gaudium de actu virtutis non habet distingui ab ipsa virtute, immo est omnibus virtutibus generale III 559 arg. 4. 560 4° — Complacentia ipsius actus virtutis est actus virtuosus complementum III 560 4°

— vera est, quae habet verum et proprium effectum virtutis III 694 d. 4. IV 836 2° — dicitur vera, quae habet verum virtutis opus, vel nata est habere quantum est de se, et haec veritas est de essentia virtutis IV 332 a — vera dicitur, quia perducit ad finem, propter quem est III 694 d. 1 — vera dicitur, quae veraciter ducit ad vitam II 956 d. 2 — vera est, quae perducit in finem, et haec veritas non est essentialis virtuti, sed dicit virtutis statum sive continuationem IV 332 a *Vide infra 34.*

— est certior omni arte III 509 f. 5. 565 f. 5 — est certior arte, secundum quod comparantur ad idem, quia multo melius invenitur medium et obiectum per habitum virtutis quam per habitum purae cognitionis III 482 2°

— non facit virtuosum, nisi cum habetur perfecte III 799 5° — Opus plene virtuosum est, quod procedit ab habitu virtutis iam completo, virtuosum semiplene, quod disponit ad habitum virtutis III 724 5°

14 — omnes sunt necessariae ad salutem IV 753 arg. 2 — maxime necessaria est circa opera meritoria vitae aeternae III 213 f. 3 — gratuita est ita utilis, quod sine ipsa ad finem non potest perveniri, nec per ipsam contingit a fine deordinari II 670 d. 2 — Habitum virtutum et eorum usus necessitatis sunt ad salutem III 795 b — necessitatis sunt etiam quantum ad suos usus in his qui libero arbitrio utuntur *ibid.*

— praecipue consistit circa opera ad salutem necessaria III 214 a — maxime habet esse circa opera praecepti III 213 f. 4 — Actus omnis virtutis est in praecepto IV 753 arg. 2

— Per virtutes observantur mandata III 740 4° — sufficienter reparant hominem ut arma ad impugnandum IV 42 2° — ordinantur contra morbos peccatorum III 736 b

— sunt pennae II 680 2° — sunt pennae ad volandum in caelum IV 414 f. 2

— est bonum, per quod creatura ordinatur in finem II 813 a — Perfectio virtutis consistit in hoc, quod facit tendere voluntatem ad finem II 889 4° — complent animam, ad terminum ordinando IV 27 arg. 4 — sive virtutis opus est via tendendi ad Deum IV 583 b

— Omnis meritoria facit hominem tendere ad finem suum assequendum III 559 arg. 3 — Tendere in finem promerendo et habilitando est commune omnibus virtutibus III 560 3°

15 — Causa finalis virtutum est praemii dignitas III 792 b — Per virtutes pervenitur ad beatitudinem II 445 f. 6 — nos facit pervenire ad salutem III 555 f. 4. 730 d. 5 — Quod ad salutem ordinat et ad vitam beatam habet rationem virtutis completam III 472 2° — Quod est principium nostrae salutis habet rationem virtutis III 470 f. 4

— Finis virtutum non est quid creatum, sed increatum III 512 f. 1

16 — Subiecta proxima et immediata virtutum sunt potentiae animae III 720 a

— sunt in potentiis ut in propriis subiectis III 713 f. 1 — Subiectum virtutis est potentia IV 324 a — respiciunt potentias II 643 a. IV 4006 b — inest animae per potentiam II 643 a — potentias respiciunt ut distinctas *ibid.* IV 4006 b — dicitur esse in potentiis, quia in eis est, ut referuntur ad operationes diversas II 643 b

— gratuita est in sola anima IV 20 arg. 2 — Largitas non est in manu sicut in subiecto, sed in voluntate III 718 3*

— Subiectum virtutis est ipsa ratio sive potentia rationalis III 716 f. 4 — in solis illis potentiis habet esse, in quibus reperitur libertas arbitrii *ib.* f. 2. 717 a — est in solo libero arbitrio II 598 f. 6. 605 2* — omnes sunt in parte rationali, prout distinguitur contra partem sensitivam III 717 a

— omnis est in libero arbitrio ut primo principio operis laudabilis et meritorii III 476 b — circa illam potentiam habet esse, circa cuius actum consistit laus et meritum III 716 f. 2 — cardinales omnes videntur esse ponendae in parte animae rationali proprie dicta, in qua est arbitrii libertas III 717 a. 718 4* — omnes quantum ad rationem primariam merendi et ordinandi ponendae sunt in libero arbitrio III 717 4*

— consistit in ratione, ut ratio est, vel per modum elicentis, vel per modum imperantis, vel per modum acceptantis III 386 5* — quae est in intellectu, etiam voluntatem quodam modo rectificat III 477 b — sunt in intelligentia practica III 476 a

— in eo subiecto est, in quo anima habet imaginem Dei III 716 f. 3

— Subiectum virtutis est voluntas II 672 a — Habitus voluntarius est in voluntate tanquam in subiecto III 474 arg. 4 — omnis est in potentia affectiva, cuius est amare III 475 arg. 2 — est habitus potentiae motivae IV 413 arg. 4. 438 b

— ponitur in ratione, vel in voluntate secundum quod habitus, et in libero arbitrio secundum quod virtus et meritum principium III 477 a — omnes secundum aliquos sunt in libero arbitrio ut regente potentias inferiores IV 324 a sq. — non omnes sunt in libero arbitrio ut in una vi distincta a rationali, concupiscibili et irascibili *ibid.* 325 a — non omnes sunt in voluntate III 737 b — quaedam sunt in rationali, quaedam in concupiscibili, quaedam in irascibili III 476 b. IV 324 b — possunt respicere simul rationem et voluntatem, unam quantum ad actum materiale, alteram quantum ad formalem III 477 a

— intellectuales ponuntur in ratione proprie dicta III 716 arg. 4 — illae solum, quae dirigunt in discernendo, sunt in parte rationali, prout distinguitur contra potentiam affectivam III 717 a sq.

— quae dicunt affectionem, sunt in potentia affectiva IV 325 a — plures sunt ex parte voluntatis quam rationis III 736 b. 737 b. 740 arg. 5 — plures sunt circa voluntatem quam circa rationem III 746 4*

— Rectitudo virtutis principaliter residet in parte rationali, non in parte sensibili III 718 2* — omnes sunt in parte rationali, prout rationem participat, vel prout rationi obedit III 717 a — possunt esse in concupiscibili et irascibili, secundum quod sunt partes liberi arbitrii *ib.* b. 1* — Quantum ad habitus substratos fortitudo et temperantia sunt in irascibili et concupiscibili, secundum quod sunt rationales *ib.* 1* — possunt habilitare partem sensibilem per frequentem assuefactionem *ibid.* 718 4* — consuetudinalis est in parte sensibili quasi in exsequente et subiacente, sed in rationali principaliter tanquam in imperante actum virtutis III 718 4* — Actus fortitudinis et temperantiae immediate eliciuntur a concupiscibili et irascibili humana, non immediate a brutali et sensibili, sed quasi consequenter *ib.* 3* — Rectificata concupiscibili et irascibili rationali per habitum virtutis, per consequens rectificatur concupiscibilis et irascibilis brutalis *ibid.* — sunt necessariae ad dirigendum intellectum in operibus specialibus potius quam partem sensibilem *ib.* 5*

— specialis in una est potentia IV 324 a, b. 325 a, b — in illa potentia est sicut in subiecto, quae est principium actus et operationis illi virtuti debitae III 475 arg. 5 — in ea parte est tanquam in subiecto proprio, quae immediatius et proximius elicit actum ipsius virtutis III 716 arg. 3 — reperitur in ea potentia sicut in subiecto, quam ad opus habilitat III 474 arg. 5. 476 b — Habitus virtutis non est circa virtutem imperantem, sed elicentem IV 325 a — est in potentia, penes quam residet facultas et imperium elicendi actum *ib.* 1*

— reformantes sunt in potentiis, quas reformant III 579 arg. 5 — est in ea potentia, quam reformat III 474 arg. 3 — in ea parte maxime habet reponi, quae magis indiget rectificari III 716 arg. 5 — expediens et rectificans in ea parte est, circa quam habet esse pronitas et obliquitas *ib.* arg. 2 — est in eadem potentia, in qua est vitium sibi oppositum IV 326 4*

— Causa materialis virtutum non potest assignari ex qua, sed causa materialis in qua est anima rationalis secundum suas potentias, secundum quas ipsa potest obliquari et dirigi III 792 b

47 — Causa efficiens virtutum est divina liberalitas III 792 b — Introductio habituum gratuitorum in animam est a divina largitate III 793 5* — Virtutem operatur Deus in nobis sine nobis II 672 a. III 571 arg. 4. IV 20 f. 5. 421 arg. 4. 869 1* — Virtutem non contingit habere absque dono divinae gratiae II 685 b — est a gratia praeveniente II 656 f. 4 — Deus virtutem in nobis non operatur per subiectam creaturam IV 20 f. 5

— non oriuntur ex meritis III 572 arg. 3 — sunt in nobis, sed non a nobis *ib.* b — Perfectio in esse gratuito est in nobis, sed non ex nobis, sed ex Deo II 699 3* — Affectus propria virtute non pot-

est habere virtutes, quae elevent ipsum ad superna III 722 f. 5. 723 a. IV 429 3* — secundum quod potentiam elevent ad opera meritoria, non habent ortum ab assuefactione, sed a divino munere et gratia III 723 a, b. 1*, 2* — In libero arbitrio est dispositio susceptiva virtutis gratituae, sed non potestas effectiva II 672 b

— Deus operatur in nobis virtutem sine nobis efficientibus, non tamen sine nobis disponentibus vel consentientibus IV 327 a. 421 4* — omnes sunt a Deo sive per opus nostrum, sive per gratiam III 723 1*, 2*

— Divina largitas tribuit homini, quem gratificat, diversitatem virtutum, in quibus consistit rectitudo vitae et integra perfectio, per quam in esse gratiae manere potest et singulis vitiis obviare III 793 a

— omnes habent ortum a gratia III 716 f. 3. 717 a. 740 b — Gratia est sufficiens origo virtutum omnium III 801 5* — Habitus virtutum immediate fluunt a gratia III 741 arg. 5. 805 arg. 4 — omnes concurrunt in gratiae informatione, quia gratia reformans imaginem rectificat quamlibet potentiam III 801 4* *Vide V. Gratia 15.*

— Seminarium virtutum quantum ad habitus substratos sunt plantata in natura mentis rationalis III 500 b — quaedam animalibus quibusdam quasi naturaliter insunt III 722 f. 5 — cardinales ut politicae radicaliter sunt a naturali aptitudine semiplena ad opera virtutis et honestatis III 723 a sq. — cardinalis, in quantum politica ortum habens a natura, ducitur ad quoddam complementum ex assuefactione subsequente, ad maius complementum ex gratia superveniente, sed ad perfectum complementum ex utraque causa concurrente *ib.* a — politicae complentur per assuefactionem operum, vel per gratiae advenientis adiutorium *ibid.*

— acquiritur per assuefactionem in bono III 722 f. 3 — cardinales et consuetudinales acquiri possunt per humanam industriam sine gratia *ib.* f. 4 — politicae et consuetudinales sunt ex actibus III 797 f. 2 — politicae habentur per acquisitionem *ib.* f. 3 — consuetudinalis nominat habitum acquisitionis ex assuefactione III 718 4* — consuetudinalis completum esse habet ab assuefactione III 724 f. 1 — consuetudinales dicuntur, secundum quod acquiruntur ex frequenti bene agere III 730 d. 5 — Affectiva, Deo cooperante, potest se perficere habitibus moralibus IV 429 3*

— secundum politicam vitam paulative acquiruntur in his qui proficiunt ad sapientiam III 798 a — cardinales per bonorum operum multiplicationem habent in nobis generari, conservari et ad melius promoveri III 724 f. 2 — informes habentur per acquisitionem, pro eo quod actus concordant ipsi rationi secundum naturale dictamen III 492 3* — politicae non sunt naturales, sed acquisitae II 904 arg. 5 — consuetudinales nec sunt omnino a natura nec omnino ab acquisitione, sed quodam modo sunt innatae, quodam modo acquisitae II 902 b

— completur per assuefactionem, in quantum liberum arbitrium movet se ipsum III 723 3* — politica non completur per actum exteriorem, sed interiorem voluntatis III 724 3* — Operatio exterior non est principium virtutis, sed signum *ibid.*

— non ex una operatione generatur, sed ex multis III 724 4* — oritur a pluribus actibus, in quantum ex primis manet effectus, qui actibus sequentibus crescit in dispositionem et habitum *ibid.* — generatur actibus semiplene virtuosus elicitis secundum naturalem rectitudinem *ib.* 5*

— consuetudinales non sunt per infusionem II 672 b — politicae non sunt a Deo per infusionem habitus, sed per cooperationem III 723 2*

— quantum ad suum formale per infusionem est III 530 d. 2 — non infunduntur cum gratia plene et integre quantum ad materiale et formale III 498 a sq. 500 6* — non infunduntur quantum ad habitum substratum ut materiale, nisi quando gratia non invenit habitum in subiecto III 496 4* *Vide V. Fides 4, V. Parvuli, V. Habitus et V. Perfectio.* — Muneri virtutis infusae additur quaedam assuefactio, quae dicitur usus et non est in omnibus adultis bonis IV 414 a

— Perfectio habituum infusorum venit ex parte gratiae IV 414 b — Habitus infusus ortum habet a Deo *ibid.* — per quam anima elevatur supra se, est habitus infusus III 490 f. 4. 491 b. IV 429 3*

18 — potest augeri per assuefactionem et frequentiam III 596 f. 5 — quaelibet potest intendi IV 394 f. 1 — Augmentata virtute, augetur eius motus *ibid.* — In actu virtutis contingit proficere per assuefactionem et continuationem *ib.* f. 4 — Radicatio respectu subiecti venit ex frequentia actuum et assuefactione circa actus III 803 b — habet quantitatem virtutis IV 394 b. 395 4* — Actus virtutis potest intendi vel remitti secundum cooperationem liberi arbitrii, sed non dicitur proprie maior, nisi augmentata essentia virtutis per gratiam IV 394 b. 395 4* *Vide V. Caritas-augmentum et V. Gratia 15.*

— augetur a Deo effective, a libero arbitrio dispositive, a gratia complete IV 395 4* — Quantitas et augmentum virtutum est a gratia ut forma *ibid.* — quantum ad bonitatem essentialem in genere gratuiti crescunt, augmentata gratia III 804 4*

— Debitus usus et exercitatio in actu unius virtutis disponit ad incrementum omnium III 804 4* — Augmentata una virtute, augmentantur omnes IV 335 arg. 4

— Quanto homo magis supra se elevatur in aliquo motu virtutis, tanto motus est perfectior III 668 f. 4 — Motus virtutis tanto perfectior et excellentior est, quanto magis est supra vires naturae, ceteris paribus III 669 b *Vide supra 7.*

— potest haberi in perfectione maiori et minori III 798 a — Virtutis medium non est indivisibile *ibid.* — non ponit potentiam in summo, sed facit appropinquare ad summum III 743 3*

— non est in solis perfectis III 798 a — Usus virtutum habetur in statu imperfectionis III 742 b — Essentia virtutum in diversis statibus salvari potest III 793 2* — Status consequens virtutes non est de earum essentia *ib.* 3* *Vide V. Status.*

— Principalis actus non variatur ratione profectus III 773 f. 4

19 — omnis moralis et meritoria circa actum suum habet modum ex limitatione virtutis creatae et ex aggregatione debitarum circumstantiarum III 614 b sq. — Excessus per debita conditionis omissionem repugnantiam habet cum omni virtute III 562 4* — Actus omnis virtutis cardinalis et politicae habet modum ex mediatione inter superfluum et diminutum *ibid.* 612 a — omnis, quae habet obiectum creatum, potest habere nimium IV 389 arg. 2

— attenduntur penes medietatem II 723 2* — in medietate consistit II 671 b — quaelibet est quoddam pondus recte inclinans et movens ad medium III 745 5* — omnis, quae non est in finem, in medietate consistit IV 753 arg. 4 — desiderat medium IV 871 4* *Vide V. Medium.*

— consistunt in medio circa superfluum et diminutum III 217 arg. 5. 612 a. III 714 2* — Quantum ad actus virtutum attenditur medium sufficientiae inter superfluum et diminutum III 743 4* — dicitur in medietate consistere, quia ad medium punctale appropinquat *ib.* 3* — quaedam servant medium, licet declinent ad extremum IV 373 8*

— est inspectrix medii II 559 arg. 6 — Ad omnem habitum virtutis necessario concurrat inspectio medii II 558 arg. 6

— aliqua potest dici esse medium duarum malitiarum aut sicut utriusque eliminativa et destructiva, aut sicut ex utrisque constituta III 562 2* — Duarum extremitatum una est medietas punctalis, sed inter duo extrema multum distantia plures possunt esse medietates large acceptae, ita quod una appropinquat uni extremo et altera alii III 570 3* — Una est medietas, quae conficitur ex utroque extremo *ibid.*

— habet sibi vitium oppositum penes superabundantiam et defectum II 977 d. 3 *Vide V. Peccatum 20.* — Contingit, virtutem corrumpi ab extremis IV 871 4*

20 — et vitium sunt contraria II 812 arg. 2. 814 arg. 2 — directam habet contrarietatem ad vitium et peccatum III 470 f. 3 — gratuita est habitus directe repugnans culpae III 555 f. 3 — directe opponitur vitio II 813 2*. III 488 f. 4 — Virtuti simpliciter et directe opponitur malum culpae II 813 a — Omne illud, quod directe repugnat virtuti, est culpa II 845 f. 2 — Peccatum contrarie se habet ad virtutem II 839 b — et vitium opponuntur oppositione formali II 813 b — opponuntur vitiis sicut habitus ad privationes II 815 2*. III 737 b *Vide V. Peccatum 16 et V. Vitium.*

— specialis opponitur vitio speciali III 245 f. 4 — habent diversa opposita ratione specialium actuum et obiectorum III 804 3* — Ratione habituum specialium non quaelibet virtus opponitur cuilibet vi-

tio, sed sibi opposito III 801 6* — gratuita et vitium in generali immediate opponuntur circa suum susceptibile, non vero in speciali *ibid.* — Virtuti minori potest opponi maius vitium III 804 3*. 853 4*

— specialis opponitur speciali vitio circa idem obiectum III 625 4* — et vitium habent esse circa idem subiectum, non tamen generaliter circa idem obiectum III 623 4* — Circa aliquid potest consistere vitium, circa quod non potest consistere virtus *ibid.* — Plura exiguntur ad virtutem quam ad vitium *ibid.* 801 3*

— omnes gratuita vitia habent in uno formali, ratione cuius omnia vitia sibi opponuntur, et cum nullo stare possunt III 801 6*. 804 3* — Qui privatur una virtute propter connexionem earum privatur et ceteris III 801 4* *Vide V. Peccatum 20-connexio.*

— magis apparet per peccatum oppositum II 838 d. 5 — commendabilior redidit ex peccatis II 1002 4*

— gloriosior et laudabilior ostenditur, cum opposito vitio relucet et magis apparet, et ex triumphis assecutione, ob quam fortificatur et vigoratur II 534 b — probatur et examinatur impugnatione II 707 a

— et malum culpae mutuo se expellunt et simul esse non possunt II 843 a — et vitium, licet non sint contraria, tamen mutuo se expellunt II 815 2*

— sola culpa perduntur IV 414 a — nulla expellitur vel amittitur nisi per vitium et peccatum III 799 arg. 3. IV 753 arg. 5 — Virtutem nihil potest laedere, nihil eam auferre III 338 arg. 3. IV 505 f. 2

— Peccatum excludit virtutem II 839 a — per peccatum amittitur subito II 708 d. 4 *Vide V. Carentia et V. Peccatum 16.*

— Habitus virtutis tollitur per peccatum oppositum, quod non solum repugnat ei quantum ad gratiam, sed etiam quantum ad habitum substratum III 598 5* — Vitium oppositum virtuti non tantum excludit eam quantum ad eius formale, sed etiam quantum ad habitum substratum III 563 arg. 2 — informis etiam quantum ad habitum substratum tollitur per peccatum sibi specialiter repugnans III 600 b — quia connexae sunt, vitium, quod tollit unam, per consequens tollit et reliquam III 801 3*

— inducitur post expulsum vitium IV 327 f. 3 — omnis perdita recuperatur per poenitentiam IV 753 arg. 6

— expellit vitium IV 318 f. 4 — expellit vitium sibi oppositum per modum informantis IV 326 4* — habilitans delet culpam ut a bono dehabilitantem IV 319 a

— iustificat per informationem IV 42 2* — est principium purificationis cordis III 470 f. 2 — Propter connexionem virtutum in una gratia gratia delet omnem culpam mortalem IV 352 a sq.

21 — intelliguntur per suam essentiam, non per speciem imaginariam II 447 a — cognosci habent per proprias operationes II 635 a — quae latent interius, cognoscuntur per quandam experientiam III 504 a *Vide V. Caritas (42 b).*

22 — Habitus virtutum non differre per essentiam nisi sola relatione ad actus, non consonat rationi nec doctrinae communi III 591 a — sunt multae II 657 f. 6 — inter se essentialiter differunt non per diversitatem, quae sit in gratia gratum faciente III 597 b — In comparatione ad obiectum sunt formae et perfectiones se ipsis distinctae III 806 a — essentialiter et formaliter distinguuntur secundum ordinem ad actus II 714 b — morales magis diversificantur quam naturales, quia magis approximant ad actum IV 322 3* — Habitus affectivi non respiciunt bonum et malum sub unica ratione III 570 4* — Respectu oppositorum non dirigit unicus habitus affectivus *ib.* 4*, 2* — Eiusdem virtutis est gaudere de aliquo et de opposito tristari imperative, non elictive IV 321 2*. 322 b

— formaliter dividuntur quantum ad habitus substratos III 793 4*. IV 28 b — Gratia virtutum quantum ad habitum substratum est alius et alius habitus IV 28 a — In formalibus propriis distinguuntur III 793 4* — Habitus virtutum sunt diversi formaliter sicut diversae species eiusdem generis III 792 arg. 4 — ex opposito dividuntur *ibid.* 805 arg. 4 — Quantum ad esse quaelibet virtus habet in se propriam formam, per quam distinguitur ab alia III 598 1*

— omnes non sunt una virtus essentialiter II 657 b. III 745 2* — Necesse est ad hoc, quod anima perficiatur in esse gratuito et fiat Deo placita et iusta, quod ipsa secundum diversos virtutis habitus rectificetur in se et in qualibet potentia III 792 b — Potentiae animae non possunt per unum habitum virtutis rectificari, sed per diversos *ibid.* — respicit potentiam, et ideo sunt plures IV 1006 b — non rectificat omnia, quae spectant ad rectificationem totius vitae, sed quae spectant ad rectitudinem actus ipsius virtutis III 798 3* — quaelibet per se ordinat perfecte, in quantum tenet medium inter superfluum et diminutum, sed non ordinat omnes potentias animae per se absolute, sed in quantum habet connexionem cum alia III 744 2* — Penes unam virtutem consistit aequalitas vitae partialiter, penes omnes autem integre et perfecte III 745 2*

— Diversitas virtutum colligitur ex diversitate potentialium, quas informant et perficiunt, ex diversitate actuum, quos eliciunt, ex diversitate obiectorum, ad quae ordinantur, ex diversitate medietatum, circa quas consistunt, et ex diversitate vitiorum oppositorum, quae excludunt III 744 b — distinguuntur secundum diversitatem subiectorum propriorum et actuum intrinsecorum et per comparisonem ad opposita et ad obiecta III 720 a — distinguuntur secundum potentias, quas dirigunt III 743 f. 4

— penes obiecta distinguuntur III 792 arg. 6 — Distinctio virtutum innolescit per actum et obiectum III 806 a — per actus suos habent notificari et distingui III 792 arg. 5 — habent ad invicem diversitatem ratione suorum actuum III 569 a — distin-

guuntur per actus formales sive elictos et primos IV 322 a — Virtutes, quae attenduntur penes actus plurium virium principales diversos, necesse est, esse diversas III 721 2* — Diversitas modorum in actibus virtutum introducit diversitatem in habitibus III 220 f. 4, b. 221 3*, 4* — non diversificantur per solam intensionem et remissionem III 221 4* — Diversitas status vel exercitii non inducit diversitatem in habitu virtutis III 595 5* *Vide V. Habitus in indice philos.*

— ponitur in specie vel in genere ex parte obiecti, quod habet rationem formalem et motivi III 218 6*. 562 3* — distinguuntur penes obiecta propria, quae non tantum habent rationem materialis, verum etiam rationem motivi III 480 5* — diversae sunt secundum diversam rationem moventem III 220 b, 2* — quae communicant in obiecto, non sunt eadem virtus, si non sub eadem ratione respiciunt illud, sed sub alia et alia III 584 d. 3 — Genus vel species virtutis non determinatur penes obiectum quodcumque III 562 3* — non distinguitur secundum ordinem ad Deum et ad proximum III 478 f. 5

— distincta est, cui determinate opponitur vitium III 590 f. 5. 592 a — Vitiis, quae sunt simpliciter diversorum generum, opponuntur virtutes essentialiter distinctae III 713 f. 4 — non distinguuntur per vitia III 720 a. 737 b

— Habitus, qui evacuatur, distinguitur ab eo qui non evacuatur III 569 f. 4

23 — una secundum speciem est, quae non dividitur in species, quamvis diversificetur secundum numerum III 479 a — una est ab unitate obiecti III 512 f. 2. 558 f. 4, 2 — una est, ubi est una ratio movendi III 594 f. 4. 595 4* — Unitas virtutis attenditur penes unitatem rationis moventis et obiecti principalis et finis proprii III 559 b — una habet unum obiectum principale III 220 3* — Unitas virtutis secundum speciem attenditur secundum unitatem actus principalis et obiecti primi III 479 a

— una est, quae in plura fertur sub ratione una III 560 2* — una est, quae circa obiecta materialia sub una ratione versatur III 479 2*. 480 3*, 4* — una est diversorum, sed sub unica ratione III 570 4*. IV 386 3* — Habitus spirituales possunt in plures effectus II 655 4*

— specialis est, quae habet obiectum speciale III 215 f. 4 — specialis consistit circa actum specialem *ib.* f. 2 — specialis ordinatur ad unum actum IV 320 f. 3. 324 a — specialis necessaria est ad eliciendum actum specialem, ubi est specialis difficultas III 215 f. 3. 593 6*. IV 321 a. 322 2*. 325 a — specialis requiritur propter actus specialis difficultatem, specificans et determinans gratiam ad talem usum et habilitans potentiam III 597 b. 598 4*. 600 b — specialis est, quae elicit actum specialem et respicit multa sub speciali et propria ratione IV 321 3*. 386 3* — specialis est, cui opponitur vitium speciale III 215 f. 3 — generalis vel specialis ponitur

non ratione obiecti materialis, sed secundum quod habet rationem motivi IV 321 3*

— Quod habet in se actus omnium virtutum est commune et universale ad omnes virtutes III 589 arg. 4 — quae omnes virtutes circuit, non est virtus specialis, sed virtus generalis ad omnes III 479 arg. 5 — omnes comprehenduntur in iustitia generali II 839 b. IV 321 a *Vide V. Iustitia-virtus-generalis.*

24 — dividitur per cardinalem et theologiam II 656 f. 4. III 488 arg. 3. 735 f. 2. 738 1* — theologicae distinguuntur a cardinalibus ratione obiecti III 590 f. 2 — Obiectum virtutum theologiarum distinguitur secundum substantiam ab obiectis virtutum cardinalium III 593 5*

— theologicae Deum habent pro obiecto III 562 a — theologicae immediate tendunt in Deum III 488 arg. 3. 742 b. IV 324 b — omnis theologica secundum actum suum transit in Deum ut in obiectum IV 321 f. 4 — theologica est in bonum aeternum III 582 d. 4 — Obiectum virtutum theologiarum est summum bonum III 593 5* — theologica est, cuius obiectum, quod habet rationem motivi, est quid increatum III 561 b. 621 f. 2 — theologica respicit bonum increatum sub conditionibus increatis III 218 6*

— theologica est, quae respicit ipsum Deum non tantum ut finem, sed etiam in ratione obiecti IV 321 arg. 1 — theologica est, quae habet finem cardinalium virtutum pro obiecto III 560 f. 2 — theologica idem habet pro obiecto et pro fine III 512 f. 4. 575 arg. 2 — theologica idem habet pro obiecto et pro fine quantum ad substantiam, sed sola caritas quantum ad rationem movendi III 577 2*

— theologicae ordinant ad Deum III 714 f. 4. 721 1* — theologicae ordinant in finem III 469 a — theologicae dicuntur, quia ordinant hominem ad divina et quasi faciunt hominem divinum III 730 d. 5 — Per virtutes theologicas potentiae formantur et reformantur per comparisonem ad superius et ad bonum increatum et ad finem III 742 3* — theologicae non principaliter, sed ex consequenti ordinant in his quae sunt ad finem *ibid.*

— theologicae ponuntur in rationali, concupiscibili et irascibili II 598 f. 6. 605 2*. III 579 arg. 4. IV 324 b. 480 arg. 4 — tres theologicae sunt in illis potentiis, in quibus attenditur integritas imaginis II 404 b. III 579 arg. 5 — duae theologicae sunt in imagine animae ex parte affectivae in irascibili et concupiscibili, una ex parte cognitivae in rationali II 404 b. 405 b

— cardinales et theologicae sunt in eisdem potentiis secundum aliam et aliam comparisonem III 749 arg. 4 — theologicae possunt esse in concupiscibili et irascibili, secundum quod sunt rationales, in quantum immediate eleantur in Deum, ipsum diligendo et ipsi innitendo III 747 b

— theologicae superiorem partem animae habent pro subiecto III 562 a — theologica perficit potentiam animae secundum

digniore[m] eius partem III 681 4* — Per virtutes theologicas anima perficitur secundum superiorem faciem III 561 b. 742 3*

— Imago reformatur per virtutes theologicas II 404 b. III 561 f. 5, b — Reformatio imaginis fit per tres virtutes theologicas III 474 arg. 3 — In tribus virtutibus theologiceis consistit imago recreationis III 592 a. 742 arg. 3. 742 arg. 6 *Vide V. Imago (158 b).*

— theologica est maior perfectio quam cardinalis III 680 arg. 4 — theologicee sunt excellentiores cardinalibus et sortiuntur nobilius nomen III 730 d. 5. 742 b. 803 b — theologicee perfectiores sunt cardinalibus ex parte obiecti, sed non generaliter quantum ad modum movendi et habilitandi III 727 2*

— theologicee a se invicem distinguuntur, in quantum per rationem imaginis repraesentant suum principium III 522 a — theologicee distinguuntur per obiecta, secundum quod habent propriam rationem III 576 f. 1 — theologicee idem habent pro obiecto secundum rem et substantiam, sed differens secundum rationem et modum III 517 4* — Obiectum virtutum theologicarum non distinguitur secundum substantiam, sed secundum rationem movendi III 593 5*

— theologicee sunt tres III 217 f. 4. 469 a — theologicee sunt tres in tribus potentiis III 561 f. 5. 579 f. 4. 719 arg. 4 — Necessesse est ponere tres virtutes theologicas in via perficientes rationalem, concupiscibilem et irascibilem III 562 a — theologicee sunt tantum tres III 721 1*. 735 f. 4 — Per tres virtutes theologicas spirituale aedificium inchoatur, erigitur et consummatur III 561 f. 4 *Vide V. Aedificium.*

— theologicee tanto perfectiores sunt, quanto magis Deo uniunt et coniungunt III 604 6*

— theologicee non habent modum, quia earum obiectum est immensum et infinitum III 601 a, 1*, 4* — theologica habet obiectum infinitum, ita quod actus non possit esse nimis intensus III 562 1* — In virtutibus theologiceis non est reperire superfluum III 217 arg. 5 — In actibus virtutum theologicarum non potest esse excessus III 743 4* — In virtute theologica non est reperire excessum, qui consistit in actus intensione, licet sit in ea excessus, qui consistit in debite conditionis omissione III 562 1*

— theologica non est, quae respicit actum exteriorem, sed consistit in affectu interiori, qui praecipuam movendi rationem sumit ex parte obiecti increati III 562 3* — Nullius virtutis theologicee actus cadit sub coactione III 217 f. 3

— Virtutibus theologiceis implentur praecepta primae tabulae quantum ad actum interiorem III 218 4* — Ad virtutes theologicas proprie spectat cultus interior *ib.* a, 1*, 3*. 219 a. 221 d. 4 — Virtutum theologicarum est offerre sacrificium devotae orationis III 215 2* — theologicee ma-

xime elevant mentem III 576 f. 5 — theologica dirigit ad vitam contemplativam III 594 arg. 5 — theologica maxime subservit contemplationi et facit sursum tendere III 560 f. 3 — Fides et caritas sufficienter dirigunt actus potentiarum, qui spectant ad vitam contemplativam, non tamen in actibus, qui spectant ad vitam activam III 742 4*

25 — cardinales habent obiectum creatum III 593 5* — cardinalis est in bona temporalia III 582 d. 1 — cardinalis est circa bonum creatum III 488 arg. 3 — Per virtutes cardinales perficiuntur actus, qui sunt in bonum creatum IV 4008 f. 2 — cardinales reformat animam per comparisonem ad creatum et ad id quod est ad finem III 712 3*. 720 b — cardinales ordinant in his quae sunt ad finem III 469 a. 472 2*. 564 arg. 3. IV 4008 f. 3 — cardinales ordinant in ea quae tendunt in finem, et per quae pervenitur in finem III 726 arg. 3 — cardinales dirigunt et rectificant affectum circa inferiora III 722 f. 5 — cardinales habent aspectum ad inferius IV 324 b

— cardinalis considerat obiectum increatum, sed etiam concernit aliquid creatum, ratione cuius respicit actum exteriorem III 562 3* — aliqua cardinalis respicit ipsum Deum, sed cum hoc aliquid creatum ut obiectum formale III 218 6* — cardinales nunquam tantum elevantur, quod Deum habeant pro obiecto III 727 a

— Obiectum virtutis cardinalis est bonum creatum et finitum et limitatum III 562 1*

— In virtutibus cardinalibus non est perfecta ordinatio ad Deum per amorem, nisi in quantum a caritate reguntur et informantur et imperantur III 714 1*

— cardinales ordinant ad se et ad proximum III 711 f. 4. 727 3* — cardinales etiam in patria ordinantur ad se et ad proximum III 727 3* — Habitus virtutum cardinalium sunt necessarii, ut regulent et rectificent hominem, prout ordinatur ad se ipsum et ad proximum III 711 f. 4. 712 a

— cardinales sunt maxime utiles et opportuna III 711 f. 1, 2 — cardinalis nominat habitum dirigentem in operibus electivae III 718 4*

— cardinalis et consuetudinalis secundum rem et essentiam est eadem III 721 f. 4 — cardinales dicuntur habilitantes ad opera moralia, vel etiam elevantes ad opera meritoria III 722 b

— quae est medium duarum malitarum tanquam constituta ex aliquo utriusque, est in genere virtutis cardinalis III 562 2* — quae respicit debitum praecepti, est cardinalis III 217 f. 2

— quae respicit actum exteriorem, est in genere virtutis cardinalis III 217 b — Virtutibus cardinalibus implentur praecepta primae tabulae quantum ad actum exteriorem III 218 4* — cardinales habilitant ad implenda mandata secundae tabulae III 711 f. 3 — cardinales dirigunt actus potentiarum, qui spectant ad vitam

activam III 712 4* — eadem secundum diversos status et diversum exercitium dirigunt hominem in vita activa et contemplativa III 595 5*

— cardinales possunt esse in concupiscibili et irascibili, secundum quod sunt rationales et idem quod voluntas, in quantum versantur circa bonum creatum III 717 b

— cardinales dicuntur consuetudinales ratione principii originalis, politicae ratione exercitii sibi debiti III 730 d. 5 — cardinales a cardine nuncupantur, quia habent rationem movendi et dirigendi III 721 4* — In quatuor cardinalibus residet ratio primaria movendi et dirigendi virtutes speciales *ibid.* 730 d. 5 — dicuntur cardinales ratione finis ultimi, quia per istas est ingressus in caelum per duas portas III 730 d. 5 — quatuor dicuntur principales et cardinales, quia principaliter ordinant ad observantiam mandatorum et ad tolerantiam tribulationum, quae sunt portae regni caelestis *ibid.* — cardinales principaliter ordinant, quia sumuntur a rationibus praecipuis, secundum quas homo debet versari in agendis et patiendis, quae sunt quasi quatuor cardines *ibid.* — cardinales sunt, quibus proprie et praecipue bene vivitur et ad aeternam vitam pervenitur *ibid.*

— cardinales habent medietates formaliter differentes III 743 f. 5 — cardinales essentialiter et formaliter distinguuntur secundum formam, per quam ad speciales actuum differentias ordinantur *ib.* f. 2. 714 b — cardinales dicuntur affectus amoris solis relationibus differens, secundum quod reduci habent ad unam radicem caritatis, per quam habent quandam unitatem ratione unius motoris III 714 1* — Actus quatuor virtutum quantum ad propria diversi sunt nec negotiantur circa idem III 798 1*

— cardinales sunt quatuor secundum quatuor comparationes III 719 b sqq. — cardinalis sufficienter dividitur in quatuor IV 324 b — Affectus virtutis est quadripartitus III 718 f. 3 — cardinales intelliguntur per quatuor capita fluvii paradisi *ib.* f. 2 — plures reducuntur ad quatuor cardinales sicut ad radicalia principia III 721 4* — consuetudinales et politicae reducuntur ad numerum quaternarium III 719 f. 4 — omnes, quae movent ad recte agendum vel patiendum, reducuntur ad quatuor rationes praecipuas III 730 d. 5 — omnes praeter theologicas reducuntur ad quatuor cardinales IV 324 b

— sunt contra quatuor nobis per peccatum inflicta III 720 a

— cardinales attenduntur secundum arduitatem, aequitatem, honestatem et utilitatem, quae praecipue attendendae sunt in agendis et patiendis III 730 d. 5 — Quatuor conditiones sunt de essentia cuiuslibet virtutis, sed per appropriationem quilibet attribuitur uni quatuor virtutum cardinalium III 715 5*. 730 d. 5. 798 b. 799 6*

— cardinales sunt circa passionem illam et innatam et circa actiones extrinsecas et intrinsecas III 720 a sq. — operantur circa bonum ratione utilis et expedientis, aut ratione honesti et laudabilis *ib.* b — cardinalis ordinat hominem ad se ipsum secundum actum principalem triplicis virtutis, ad proximum vero secundum unam rationem debiti *ibid.* 721 1*, 2* — tres cardinales ordinant ad se ipsum, iustitia ad proximum III 726 f. 4

— quatuor aequaliter dicuntur cardinales, pro eo quod quatuor rationes, penes quas accipiuntur, aequaliter sunt necessariae ad virtutem III 730 d. 5 — Secundum ordinem in comparatione diversa ad subiectum et ad obiectum quaelibet cardinalium primo loco potest ordinari III 731 d. 6

— cardinales quantum ad modum movendi et habilitandi non sunt minus nobiles fide et spe III 727 2*

— cardinales quaedam sunt exemplares, quaedam politicae, quaedam purgatoriae, quaedam purgati animi III 726 f. 4

26 — cardinales, secundum quod habilitant ad opera moralia, sunt virtutes politicae III 723 a — politica dirigit in electione secundum regulam iuris naturalis III 781 a — politicae dicuntur, quia bene ordinant hominem ad vivendum inter homines III 730 d. 5

— politica est bona, sed deficit a verae virtutis perfectione II 956 d. 2 — Virtutes politicas habet qui passionibus excitatur, sed tamen non consentit IV 754 1*

27 — in qua est scientia per modum cuiusdam directionis, distinguitur ab his quae circa opus consistunt IV 484 4* — intellectualis potest dici esse in verum III 472 2* — intellectualis ordinat in ipsum finem *ibid.* — quae est in genere cognitionis, addit supra cognitionem aliquid respiciens voluntatem, quod distrahit in genus virtutis I 705 2* — Habitus spectans ad cognitivum praecedat habitus pure affectivos III 748 2*

— Actus virtutis annectitur rememorationi, secundum quod iungitur affectioni III 557 2*

— proprie magis ordinat ad id quod agendum est, quam ad id quod actum est III 557 2* — non rectificat animam principaliter circa praeterita nisi ex consequenti *ibid.* — una potest esse circa praeteritum et futurum II 995 3*

28 — omnes habent exemplar in Deo I 844 arg. 3. IV 962 f. 4 — exempla sunt in Deo III 726 f. 4 — omnes habent exemplar cognoscitivum in Deo secundum similitudinem longinquam, sed quaedam non habent sibi correspondens in Deo per omnia I 306 d. 5 — Deus dicitur causaliter virtus nostra, quam in nobis efficit I 305 d. 5

29 — Habitus virtutum perfectissimi fuerunt in Christo III 279 b — Christus fuit omnis virtutis speculum et exemplar II 839 b — cardinales plenissime fuerunt in Christo III 726 f. 2 — omnes in Christo

habuerunt usus suos, qui spectant ad perfectionem III 279 b — omnes debuerunt esse in Christo, quae manent in statu gloriae III 585 d. 5. 742 f. 4. IV 318 arg. 4 *Vide V. Christus 13, 31.*

— debent esse in imitatoribus Christi ad eius exemplum III 7 a

30 — in aequali multitudine fuerunt in primo homine sicut in eius posteritate quantum ad habitus et quantum ad actus, qui perfectionis sunt II 705 a sq. — Si homo stetisset, non minus perfectas habuisset virtutes quantum ad habitum, sed aliquis status virtutis est nobilior et fortior post lapsum IV 755 6*

— in statu innocentiae non erant in Adam quantum ad actus, qui habent imperfectionem annexam II 705 b, 4*. IV 319 4*

— Aliquibus virtutibus annexa est imperfectio non secundum omnem statum, sed solum secundum statum praesentis miseriae II 705 1* — cardinalis de se non habet actum imperfectum repugnantem gloriae III 727 2*, 4* — cardinales praeter actus, quos habent in statu viae, habent actus excellentiores in patria et semipere in via *ib.* a, 1* — Actus principales virtutum cardinalium non solum perficiunt potentias secundum statum viae, sed etiam secundum statum patriae III 682 1* — quae habent imperfectionem annexam in actibus suis, in statu innocentiae et in patria habent actus perfectos II 705 b

— cardinales potissime in Beatis habent reperiri III 726 f. 4 — cardinales excellentiori modo manebunt in patria, quam sunt in via III 727 a — cardinales manebunt in patria in statu perfecto et in actu IV 1008 f. 3 — non dicuntur evacuari quantum ad id quod est in eis complementi et positionis III 681 b, 1*, 2*. IV 319 4* — quae disponit ad gloriam, sed non habet repugnantiam ad illam, quantum ad habitum non evacuatur, sed perficitur et consummatur, dum tollitur imperfectio III 689 a — Omnes virtutum habitus, qui sunt in statu viae et non habent quid essentiale repugnans perfectioni gloriae, in ipsa gloria perficiuntur et consummantur III 750 b — Gloria exigit habitus perfectos *ibid.* — Actus virtutum in gloria perficiuntur, sed quantum ad genus operis erunt plus et minus perfecti *ib.* 2*

— omnes manent in patria quantum ad praemium III 726 b — quaedam manet in patria quantum ad praemium, ita quod ipsa sibi ipsi est praemium secundum perfectionem statum *ibid.* sq. — cardinalis ipsa sibi non est praemium, sed dispositio ad praemium et manet cum praemio III 727 a — cardinales erunt sicut dispositiones respectu actuum gloriosorum *ibid.*

— non omnes sunt in statu gloriae III 742 f. 4 — quarum actus dicit imperfectionem, evacuantur in patria I 297 3* — evacuantur ratione imperfectionis III 680 f. 3. 681 1*. IV 319 4* — quae ad gloriae complementum disponunt sic, quod habent aliquo modo oppositionem, tolluntur et eva-

cuantur per adventum gloriae III 689 a — quaedam nec ipsa sibi ipsi est praemium nec cum praemio suo se ipsam compatiatur propter quandam oppositionem III 727 a

— Maior excessus et minor non facit habitum evacuari, sed potius perfici et consummari, sed oppositio aliqua III 767 6*

— nullam habet oppositionem cum virtute quantum ad habitum, sed status aliquando sunt impossibiles IV 804 1*

31 — Connexio est in virtutibus II 704 f. 3. III 469 a. IV 27 arg. 4 — sunt connexae propter necessitatem subiecti perficiendi secundum plures potentias III 792 b — Nemo habet perfectionem in genere maioris nec potens est ad implendum omnia mandata, nisi habeat universitatem virtutum III 791 f. 4 — Ad perfectam habilitationem concurrunt omnes virtutum habilitates II 562 b — una non facit perfectum, nisi sit aliis associata III 798 2* — una indiget alia et non potest ab ea separari III 794 f. 2

— quaelibet facit animam perfectam secundum quid tantum, quia respectu specialis actus et obiecti III 806 1* — quaelibet ordinat omnes partes animae ratione connexionis cum alia III 715 2* — Qui habet caritatem habet sufficientiam in merito et praemio ratione aliarum virtutum annexarum III 593 6* — Necessitas est, animam habere omnes virtutes dirigentes et rectificantes eius potentias ad hoc, quod consecratur in templum Dei III 791 f. 3

— omnes possunt dici una per quandam connexionem et aggregationem III 715 2*

— Habens virtutes theologicas habet alias per consequens III 593 6*. IV 444 f. 4 — Quia virtutes connexae sunt, qui habet unam habet omnes III 884 d. 4. IV 753 arg. 4

— Simpliciter loquendo non est connexio inter virtutes politicas, sed tantum secundum statum perfectionis III 797 f. 4. 798 a sq., 2* — nunquam perfecte habetur, nisi ceterae habeantur III 798 b — non habetur perfecte, ubi regnat aliquod vitium, et ubi aliae virtutes desunt *ib.* a

— sunt connexae quantum ad conditiones communes, quae singulis appropriantur III 798 b, 1*. 799 4*, 6* — omnes simul faciunt in anima esse dulce melos spirituale III 794 f. 4

— In virtutibus gratuitis ponitur connexio propter munificentiam divinae largitatis dispensantis III 793 a. 794 f. 4 — Deus non dat unam virtutem sine alia III 791 f. 2. 793 5*

— habent connexionem quantum ad originem III 795 a — cardinales sunt connexae, in quantum sunt gratuita et per infusionem magis quam per acquisitionem III 799 4* — omnes simul infunduntur III 505 d. 6. 572 arg. 3. 574 a. 740 b. IV 327 arg. 2 — In virtutibus quantum ad habitum est simultas III 506 a — omnes secundum substantiam sunt simul IV 328 a, 1* — omnes simul infunduntur quantum ad formale III 496 4* — cum donis sunt simul origine III 740 b

— Connexio est inter virtutes gratuitas ratione caritatis III 791 b — connectuntur ipsa Dei gratia informante, quia conformiter se habet ad omnes virtutes III 793 a — In virtutibus gratuitis ponitur connexio propter unitatem gratiae informantis III 794 f. 1 — in formali communi, ratione cuius habent esse gratuita, uniuntur III 793 4* — habent connexionem in comparatione ad gratiam et ad finem III 807 4*

— in quantum gratuita sunt, communicant in ipsa gratia III 793 4* — Omnes habitus virtutum uniuntur in gratia II 654 f. 4. III 801 6* — non differunt in quantum gratuita II 657 b — Gratia virtutes necit ut principium III 801 5* — omnis est in gratia IV 753 arg. 6 *Vide V. Gratia 14, 15.*

— Perfectio simpliciter est in universitate virtutum, in quantum ab una gratia informantur et ab una caritate imperantur III 806 1* — cardinales omnes uniuntur quodam modo in gratia ut forma, per quam sunt gratuita, et in caritate, per quam sunt meritoriae III 714 a sq..

— Actus unius virtutis gratuita potest ab altero separari, non vero habitus III 793 5* — Contingit, hominem exercitari in actu unius virtutis, ita quod non exerceatur in actu alterius III 797 f. 2 — Aliquis potest rectificari in actu unius virtutis, ita quod non habet rectificationem in actu alterius virtutis III 798 3*

— Dona gratiae gratum facientis connexionem habent quantum ad habitus et quantum ad actus, qui perfectionis sunt II 705 a — habent connexionem secundum id quod est perfectionis in ipsis, sed ratione imperfectionis annexae non connectuntur IV 319 4* — Habens caritatem non habet necessario omnes virtutes cum imperfectione annexa vel cum statu superaddito III 792 b. 793 1*, 2* — quantum ad habitus substratos, qui habent imperfectionem necessario coniunctam, non sunt necessario connexae aliis virtutibus nisi in statu viae III 792 b — Secundum omnem statum necesse est, habentem gratiam habere omnes virtutes, quae sunt perfectae, vel aliquid eis correspondens *ibid.* 793 1*

— Necesse est, omnes potentias animae perfici per virtutes gratuitas, ut disponantur ad susceptionem gloriae III 793 a — connectuntur simpliciter ratione usus consequentis necessarii ad salutem III 795 b

32 — secundum se consideratae non habent ordinem, sed simultatem III 574 a — Quantum ad actum est naturalis ordo in virtutibus III 506 a — Secundum usum vel fides vel poenitentia sunt primae virtutes IV 328 a, 1*

— Quilibet motus virtutis est cognatus gratiae, tamen ordo est in actibus virtutum IV 423 4* — una in comparatione ad actus habet ordinem ad alteram, quia actus unius praeparat et disponit ad actum alterius ut quoddam principium et origo III 574 a

— Contingit, virtutes se ipsas circumincedere III 480 5* — Obiectum unius virtutis bene potest esse materiale alterius virtutis *ibid.* — una denominat alteram

III 802 f. 4 — una denominat alteram, vel actus unius attribuitur alteri non propter habituum indifferentiam, sed propter mutuam circumincessionem et concomitantiam III 591 a — una potest denominare aliam propter concomitantiam in subiecto simplici III 715 3* — Actus unius virtutis concurret cum actu alterius, non propter identitatem in essendo, sed propter similitudinem et ordinem in movendo III 591 b. 592 1* — Actus unius virtutis potest esse annexus alteri virtuti III 503 d. 3

— una alteri adminiculatur et eam adiuvat in actu suo III 794 f. 2 — invicem se adiuvant III 616 b. IV 322 a — una disponit ad alteram II 996 6* — una generat aliam non secundum univocationem, sed per quandam dispositionem III 570 4* — Contingit de motu unius virtutis ad motum alterius ascendere II 517 b — comparatur ad subiectum secundum ordinem in acquirendo, vel in perficiendo III 731 a — Aliis virtutibus praemitti debet munditia carnis *ibid.*

— per concomitantiam habet prudentiam directivam III 715 5*

— Virtutibus respondent dona III 744 b — Unicuique virtuti respondet unum donum III 746 4* — septem expediuntur septem donis III 744 f. 4

33 — Quantum ad dignitatem respectu obiecti una virtus est excellentior altera, etiam in eodem subiecto III 803 b — una est nobilior altera in comparatione ad actus egredientes III 742 b — maioris perfectionis et dignitatis est, quantum est de ratione virtutis, cuius actus est perfectior III 575 6* — illa est praecipua, quae virtutes alias regit et eis imperat IV 632 arg. 4

— sunt aequales III 764 b. 802 f. 1 — Ad connexionem virtutum sequitur aequalitas in merito III 790 a — omnes aequales sunt quantum ad meriti dignitatem III 717 a — sunt aequales secundum rationem merendi, quando sunt informatae gratia III 553 d. 4. 575 6* — quantum ad ordinem in finem et efficaciam respectu praemii habent aequalitatem in eodem subiecto secundum quantitatem gratiae et caritatis III 803 b *Vide V. Meritum - caritatis.*

— ratione gratiae et caritatis omnes dicuntur simpliciter esse aequales in eodem III 803 b — gratuita quantum ad habitum respectu gratiae informantis sunt aequales et aequaliter meritoriae III 803 a — Aequalitas virtutum habet ortum ex informatione caritatis III 790 a — Omnes habitus existentes in eadem anima sunt aequales dignitate et merito in comparatione ad gratiam informantem III 742 b. 743 5* — Diversarum virtutum in eodem non sunt diversae radices, sed una III 804 5*

— aequalitatem habent ex parte gratiae, non ex parte specialium actuum et obiectorum III 804 3* — respectu liberi arbitrii consentientis et suscipientis secundum diversas inclinationes et dispositiones,

non sunt omnino aequales III 803 a. 804 6* — quantum ad exercitium vix vel nunquam aequantur nec in se nec in comparatione ad liberi arbitrii cooperationem III 803 a sq. — quantum ad fervorem et facilitatem respectu actus proprii non necessario adaequantur in eodem *ib.* b — quantum ad radicationem et stabilitatem respectu subiecti, quae venit ex frequentia actuum, non sunt aequales *ibid.*

— in diversis sunt inaequales, quia unus in diversis diversae sunt radices III 804 5* — Unus excellit alterum ratione alicuius exterioris usus virtutis *ib.* 2*

— In Evangelio est perfectius virtutis exercitium III 891 4*

34 — quantum ad habitum substratum potest fieri informis III 499 1* — Omnia dona virtutum possunt esse informia praeter caritatem I 306 d. 6 — Dona gratuita praeter caritatem possunt separari a gratia III 598 2* — praeter caritatem possunt esse infructuosae et recipere admixtionem mali III 597 a

— omnis, quae aliquid addit super gratiam gratum facientem, aliquo modo manet cum culpa nec tollitur totaliter per peccatum III 596 arg. 5 — Habitus substratus non expellitur a culpa III 495 f. 4 — aliquo modo remanet post perpetrationem culpa II 657 f. 5 — formata per peccatum fit informis III 497 f. 1

— illa sola potest esse informis, cuius actus potest reperiri in peccatore III 599 f. 4 — informis nunquam est nisi in peccatore III 494 arg. 3 — informis reperitur in solis peccatoribus III 488 f. 4. 601 a — Mali non habent virtutem cum gratia, sed virtutes informes III 564 f. 4 — omnes praeter caritatem possunt esse in iustis et peccatoribus I 306 d. 6 — praeter caritatem sunt bonis et malis communes III 564 f. 4. 599 f. 1, 2 — praeter dilectionem possunt bonis et malis esse communes III 487 f. 1

— informis dicitur, quae est privata gratia III 600 b — absque gratia gratum faciente informis est II 657 b — informis est, quae non habet sociam caritatem III 805 f. 4

— informis dicitur, non quia caret forma, secundum quod est virtus, sed secundum quod est virtus gratuita III 493 b — quantum est de se, informatam aliquam habent et imperfectionem nec sunt omnino ipsius potentiae ultimativae III 807 5* *Vide supra 26.*

— per se ipsas non sufficiunt ad bonitatem gratuitam III 806 a — sine caritate non exsequuntur divina praecepta secundum acceptionem divinam III 592 4* *Vide V. Caritas - effectus (47 c).* — Informis est habitus mortuus III 497 f. 4, 6

— etiam informis est in genere virtutis III 499 5*

— Habitus politici informes dicuntur esse virtutes communiter III 488 b — Quod est mortuum non habet in se rationem virtutis proprie dictae, sed potest esse simpliciter virtus III 489 1* — informis habet

rationem virtutis incomplete *ib.* 3°. 807 6°
— Sine caritate informante nulla est vera virtus III 592 2°. 596 arg. 4 — sine caritate non reputantur esse virtutes III 805 f. 2 — aliae sine caritate non sunt verae virtutes, in quantum ad veram beatitudinem non perducunt III 591 b — Per virtutem absque gratia gratum faciente aliquis non potest vincere vitium II 678 3°

— informes dantur solum ad tempus et pro determinato statu III 761 2°

— informis non infunditur in ipso actu peccati III 495 f. 5, b. 497 f. 1 *Vide V. Fides* 16.

35 — informes possunt formari a gratia, quia manent in anima ut habitus post gratiae adventum III 499 2° — informis nec acquisita nec infusa expellitur, cum infunditur gratia III 495 f. 3, 4 — Habitus et usus virtutis informis per adventum gratiae non excluditur, sed solus defectus *ib.* b. 496 3° — Actus virtutis informis non habet oppositionem cum actu virtutis formatae III 496 4° — Habitus informis, gratia adveniente, non superfluit nec excluditur, sed perficitur et completur *ib.* 5°. 500 6°

— Habitus acquisiti per adventum gratiae informantur III 497 f. 3 — informes formantur, dum reviviscunt per adventum gratiae *ib.* f. 4, 6. 500 6°

— omnes ligantur et informantur a caritate et ad ipsam reducuntur sicut ad radicem III 790 a

— Causa formalis virtutum gratularum est ipsa Dei gratia III 793 a — dicuntur formari a caritate, non quia caritas sit forma constitutiva dans eis complementum in essendo, sed forma directiva, dans eis complementum in regendo et ordinando III 807 3°, 5° — quantum ad esse gratuitum formantur a gratia sicut colores a luce III 498 b sq. — Habitus informis dicitur materia, et quod superinducitur forma, non proprie, sed secundum quandam comparisonem III 499 4° — Habitus et gratia dicuntur virtus formata per modum unius propter hoc, quod ordinantur ad unum opus meritorium *ib.* a — omnes definiri possunt per caritatem causaliter III 592 2° *Vide V. Caritas-habitus et-effectus et V. Gratia* 15.

— Vigor virtutis compleri habet et perfici per gratiae infusionem III 564 a — a caritate habent complementum et informationem III 805 f. 2. 807 6° — perfici habent et ad maius complementum perducunt per gratiam et caritatem III 807 5° — quandam perfectionem habent ex gratia superinfusa et quandam ex caritate superadiuncta *ib.* 6° — perficiuntur, in quantum a caritate imperantur et perfectius in finem ordinantur *ib.* 5° — Actus aliarum virtutum a caritate imperando informantur III 592 3° — Nullus actus virtutis recte incedit sine recta intentione III 471 b. 479 arg. 5

— ut formae distinctae non sunt formabiles ab aliquo uno III 805 arg. 2. 806 a — in comparatione ad obiectum sunt formae tantum se ipsis distinctae nec for-

mabiles ab aliquo uno III 806 a. 807 4°
— in comparatione ad subiectum sunt formae informantes quantum ad bonitatem moralem, sed formabiles a gratia quantum ad bonitatem gratuitam III 806 a — in comparatione ad finem sunt formae ut dispositiones animae ad illum ordinantes, sed formabiles a caritate quantum ad tendentiam in ultimum finem *ib.* b — mediante adminiculo caritatis perducunt ad finem ultimum *ib.* 4°

— in comparatione ad finem una potest informari ab altera, quae immediatius tendit in finem III 807 4° — possunt informari secundum ordinem in movendo ab alia, quae est in alia potentia ut subiecto *ib.* 3°

— licet formaliter distinguantur in genere virtutis, tamen a gratia formantur secundum quod gratituae, et a caritate secundum quod meritoriae III 807 2° — possunt informari a gratia et simul a caritate *ib.* 4°

— per informationem mutatur accidentaliter in genere naturae III 499 5° — formantur per alterationem non in se, sed in subiecto factam *ib.* 3°

36 — proprie considerata sive moralis extenditur ad politicam et gratuitam, magis proprie accipitur pro virtute gratuita II 671 b — theologica et cardinalis proprie dicitur virtus formata III 489 3° — proprie dicitur de habitu gratia informato III 488 b — sunt gratituae per gratiam gratum facientem III 714 a *Vide V. Gratia* 8, 14. — est gratuita ex hoc, quod est caritati coniuncta I 306 d. 6

— gratuita est quod reddit acceptum Deo III 555 f. 2. 556 b — gratuita est habitus, qui est principium divinae acceptionis III 470 f. 3 — gratuita vivificat et acceptum facit ex consequenti, quia a gratia formatur et ordinatur II 658 3°

— cardinales, ut elevant potentiam, sunt gratituae III 723 a — gratuita est potentior quam virtus naturalis III 736 arg. 4

— In omnibus habitibus gratuitis ratio bonitatis est gratia gratum faciens et ipsa caritas III 802 f. 2

— caritati annexae ad ipsius imperium quodam modo motae dirigunt et habilitant ad observanda opera mandatorum III 712 4° — gratuita praecipue est, quae habentem perficit et opus eius bonum reddit III 553 d. 4

— gratuita est bonum maximum IV 20 arg. 2. 79 arg. 4 — gratituae et meritoriae sunt dona optima III 723 4°

— gratuita est in sola anima IV 20 arg. 2

— Habitus dicitur vivus, quia per illum quis vitam aeternam mereri potest III 497 f. 5 — formata non cognoscitur esse in anima nisi per coniecturam III 504 b

— Gratia habitus informativa tollitur per culpam III 682 4° — nulla gratuita remanet, caritate exclusa III 791 f. 4 — Nullus potest habere virtutem gratuitam, nisi habeat gratiam *ib.* f. 3 — omnes gratituae privantur quolibet vitio III 800 b, 4°

37 — Actus virtutis est meritorius III 472 2°, 4°. IV 318 f. 3 — Opus virtutis est meritorium de genere operis II 572 d. 1 — In virtutis actu sive usu proprie attenditur completa ratio merendi III 381 a — est ad merendum IV 324 a — omnes sunt principium merendi III 716 f. 2. 717 a — proprie dicta est principium operis meritorii III 488 b — est habitus habilitans animam circa meritorium II 214 a *Vide V. Meritum-liberum arbitrium.* — In virtutibus radicantur preces, ut efficaciter mereantur III 741 4° — Maiori virtuti debetur maior fructus IV 754 f. 3

— sunt meritoriae et habent rationem merendi perfecte per caritatem III 714 b — ex caritate habent perfectionem et complementum meriti III 806 b. 807 2° *Vide V. Caritas-meritum.* — Motus virtutis formatae est meritorius III 603 b — Meritum virtutis informis *vide V. Meritum-congrui.*

— Nulla virtus gratuita in suo actu repugnat perfectioni meriti III 556 arg. 5 — possunt in suos actus exire, nihil cogitando de remuneratione III 560 4°

— Bonitas principalis et essentialis virtutum attenditur in ordine et dispositione ad summum praemium III 803 b — Motui virtutis debetur praemium substantiale III 802 f. 3 — Omni virtuti et actui debetur aurea ratione caritatis IV 756 arg. 4, b

Vis — est maioris rei impetus, qui repellit non potest IV 699 b — tollit voluntarium III 877 arg. 2

— formativa est ab informativa sive perfectiva II 214 f. 1 *Vide V. Semen.*

Visibile — sumitur pro sensibili sensu exteriori, vel sensu communi, vel pro visibili secundum intellectum IV 29 d. 2 — respicit intellectum III 583 d. 3

— Deus visibilis factus *vide V. Cognito-Dei-naturalis.*

— Deus est principium visibilium II 26 b — visu corporali omne est aliquo modo mutabile II 224 a

— In consideratione visibilium est primus gradus ascensus ad Deum I 73 a — considerata et amata ut res absolutae retardant intellectum et affectum, ne surgat ad bona invisibilia, sed considerata ut signa iuvant I 282 3°

Visio — Videre est cognoscere II 537 arg. 3 — non dicit qualemcumque modum cognoscendi, sed completum II 545 4° — Videre ea quae subiiciuntur sensui exteriori simpliciter et totaliter, est clare et perfecte cognoscere, quod excludit omne aenigma III 518 a

— Nisi fiat per deceptionem, vel per miraculum et divinam virtutem, res talis videtur, qualis est secundum veritatem IV 988 b

— Quidquid videtur videtur sub angulo II 539 arg. 5 — Videre est secundum triangularem directionem radiorum IV 237 f. 4 — In aequali spatio maius videtur sub maiori angulo IV 236 f. 4

— Si aliqua creatura sensibilis videatur in propria natura et videntur per aliquod speculum, in quo resultat, non est

VIS

differentia nisi in hoc, quod una visio est per speciem secundum directionem simplicem, ulla est per speciem secundum directionem reflexam III 682 5*

— Ad visionem requiritur praesentia rei II 903 a. IV 1049 arg. 4 — est solummodo rei praesentis II 545 4*. III 689 a

— Videre est a potentia I 470 f. 3 — Oculus potest dici videre propter receptionem speciei, sed iudicium est a potentia II 623 a

— Videre per medium aut est per medium disponens, aut per medium deferens, aut per medium deducens II 546 7* — Videre sine medio est aut sine medio adminiculante, aut sine medio obumbrante IV 31 d. 9

— Modi videndi ex parte virtutis cognoscentis sunt visio corporalis, imaginativa et intellectualis I 281 arg. 4. II 84 d. 4. 223 d. 2. 271 b. III 504 b

— Angelus dicitur videre, cum ex proprio motu intelligit aliquid II 270 5*

— alitius, secundum quod patet, non excludit credulitatem fidei secundum id, secundum quod latet III 518 b. 519 2*, 3*, 4*. 523 a

— Videre corporalia non est illa habere III 584 d. 3

— Oculus videt sibi et pedi II 561 5*. III 745 5*

— Operatio visus ostendens viam necessaria est ad rectum motum progressivum II 893 b

— Videre est doni intellectus III 745 b — Cernere ipsum divinum esse nemo potest, nisi per iustitiam fidei emundetur III 523 a — Videre mundo corde est actus ultimus sive perfectus cognoscendi III 737 a — Munditiae cordis est Deum videre III 778 a — Munditia cordis disponit ad Deum contemplandum III 743 6* — Per fidem Deus non videtur simpliciter, sed per speculum III 682 2* *Vide V. Contemplatio et V. Cognitio-Dei-naturalis, per speculum et immediata, V. Angelus-cognitio et V. Gloria-visio.*

— Medium videndi Deum adminiculans est speculare, obumbrans est aenigmaticum IV 31 d. 9 — Qui videt Deum sine medio adminiculante et speculari videt Deum per essentiam IV 30 d. 9

— erit simplex intuitus summae lucis III 515 arg. 3 — aperta et certa Dei in patria est scientia praecellens fidem III 481 arg. 3, b — patriae excedit fidem, ita ut magis illuminet ad videndam rem manifestam, quam fides ad cognoscendam rem occultam III 548 2* — Visioni in patria non potest subesse falsum III 509 f. 4

— In patria cuncta, quae nunc credimus, erunt manifesta III 680 f. 1, 4 — clara est in beatitudine II 432 a — In gloria est visio perfecta ex parte rationalis IV 1009 a sq. — Deus aperte videbitur in gloria III 689 a. IV 1009 b. 1054 b — Per apertam visionem videtur Deus facie ad faciem II 545 b — est dos gloriae IV 114 f. 4 — Anima in gloria per gratuitam immissionem radii in abundantia clare co-

gnoscit II 423 a — Lumen veritatis in-creatae irradiabit plene in patria III 482 3* — est solum in patria IV 1009 4* — In solo statu gloriae videbitur Deus immediate et in sui substantia II 545 a. 546 b sq.

— Deus non ab omnibus videtur, sed solum a Beatis III 296 f. 2 — Soli Beati habent Dei visionem II 797 a — aeternae lucis est procedens a gratia confirmationis II 290 a

— est dos, quae reformabit et consummabit rationalem III 562 a. IV 1009 b — est in cognitiva I 36 arg. 2, 3. III 474 arg. 4. 477 b

— respondet fidei III 645 b — succedit fidei III 474 arg. 4. 477 b. 506 b. 580 a — erit in patria loco fidei III 792 b — Ad visionem disponit fides IV 144 f. 4

— Spes introducit ad beatissimam visionem III 506 b — Verbi est fructus pietatis II 429 d. 2

— Per perfectam visionem Deus comprehenditur ex parte comprehendentis I 770 5*

— Claritas divinae visionis tollit omne aenigma III 585 d. 5. 680 f. 3

— est de eodem, de quo est fides, sed non eodem modo III 517 3* — Videre Deum repugnat fidei III 727 a — evacuat fidem III 585 d. 5. 680 f. 2 — patriae tollit fidem propter certitudinem et evidentiam in cognoscendo III 522 arg. 2 — simpliciter tollit habitum fidei III 681 b — patriae tollit fidem Divinitatis, quia excludit omne aenigma et auferit omnem latentiam III 519 3*. 522 b. 524 2* — evacuat fidem per obiecti praesentiam et apertam notitiam III 512 f. 3 *Vide V. Fides 14.* — aperta evacuat spem III 585 d. 5. 586 d. 6

— disponit ad fruitionem I 37 2* — in statu patriae disponit ad diligendum perfecte III 689 2*

— Claritas visionis praecedet motum affectionis III 681 b — Non est prius videre Deum quam amare, sed e contrario III 741 5* — desideratur a caritate III 616 b

— Aeterna bona perfecte videre habere est III 584 d. 3 — Qui perfecte videt perfecte amat et habet per connexionem IV 1009 4* — Dei non est sine summa delectatione IV 986 b — Dei partem superiorem perfecte reficit, cum perfecte apparet III 25 4* — In aspectu lucis aeternae est maxima consolatio III 464 d. 4 — Videre Deum et amare et tenere sufficit ad perfectam beatitudinem III 750 b

— Dei est beatitudo et finis hominis et Angeli II 47 arg. 4 — In visione Dei consistit vera beatitudo II 882 4* — Omnis, qui videt Deum per essentiam, est beatus IV 30 d. 9 — Anima quiescere perfecte non potest, donec in se ipso videat Deum II 543 b sq. *Vide V. Beatitudo et V. Cognitio-beatitudo.*

— aperta est summa perfectio et promittitur in praemium II 545 b — Videre Deum est praemium III 727 a — In visione consistit perfectio mercedis III 646 b

VIS

— Dei est tota merces II 543 f. 4 — aperta est tota merces omnium meritorum II 545 b — est tota merces propter connexionem et aequalitatem donum II 831 b — dicitur tota merces per connexionem aliorum actuum IV 1009 4* — non dicitur proprie tota merces, sed per concomitantiam I 37 3* *Vide V. Beatitudo.*

— In visione distinguitur status patriae a statu vitae IV 1009 4*

— Videre Deum est vita aeterna III 463 b. 584 d. 3. IV 986 f. 3

— Christi corporalis non spectat ad essentialem completionem beatitudinis, sed ad quoddam accidentale gaudium III 25 1* — humanae naturae Christi facit ad supereffluentem hominis glorificationem, dum in eo invenit pascua exterius III 20 b

— Videns Verbum dicitur videre omnia non per proprietatem, sed per aequivalentiam et sufficientiam II 290 b *Vide V. Cognitio-rerum in Verbo et V. Deus 60.*

— Beati vident malos in Deo sive in speculo aeterno IV 1049 b, 4*

— In visione aeternae lucis Beati nec deficiunt nec decrescunt II 290 a — In cognitione Dei Beati non possunt proficere ex parte ipsorum, qui non habent dispositionem nec desiderium amplius cognoscendi, licet Deum non comprehendant III 302 6* *Vide V. Beati.* — Unus alio clarius videt Deum IV 1010 f. 2. 1044 a. 1017 f. 2

— De dispositione ad visionem Dei *vide V. Cognitio-per deiformitatem, V. Deiformitas, V. Gloria et V. Lumen-spirituale.*

— Dei non potest stare cum culpa II 466 4* — Carentia visionis *vide V. Poena-damni et V. Parvuli.* — A carentia visionis divinae nemo erat liberandus ante passionem Christi III 407 b *Vide V. Gloria.*

— Dei significat approbationem post perfectionem II 350 d. 3

Visus — sive potentia visiva perficit oculum II 222 a — Ad visum concurrunt nervus et pupilla et humor crystallinus IV 491 3*

— non abstrahit a quantitate et percipere habet corpus secundum modum existendi corporalem IV 237 a, 4* — non videt quod non est per modum corporis ut sensibile *ib.* 4*

— nobilior est quam auditus III 529 d. 2 — Obiectum visus est nobile et magis accedit ad naturam spiritualem quam obiectum tactus II 481 4* — Actus visus est spiritualissimus IV 1018 arg. 5

— plurimas rerum differentias nobis ostendit III 529 d. 2 — maxime deservit modo addiscendi, qui est per inventionem *ibid.* *Vide V. Oculus.*

— Obiectum visus per se est color I 79 d. 4. III 479 a. IV 386 3*. 1049 a — Obiectum per se primo est lucidum III 479 b *Vide V. Color et V. Lux-actio.* — In visu est color et lux et oculus videns II 446 b — Ad visum concurrunt praesentia cognoscibilis et lumen II 903 a

— videt diversa, quia sunt colorata, et tamen ipse non differt, quia videt per naturam lucis IV 386 3* — Quamvis obiectum materiale in specie diversificetur et etiam obiectum per se, non tamen habitus videndi per speciem diversificatur, quia ratio obiecti primi una est in omni visibili III 479 b

— habet obiectum per se et obiectum per accidens III 479 a

— Vis immutandi visum non est in colore perfecta, nisi superveniente lumine IV 79 a *Vide V. Color.* — Non est videre sine luce IV 4040 arg. 4 *Vide V. Medium.*

— Medium in visu potest esse omne, quod habet rationem pervii IV 4019 a. 1025 f. 4 — Pervium non terminat visum IV 4025 b

— potest impediri ex parte virtutis, vel ex parte speciei sensibilis II 229 b — Aliquis non videt visibile, aut quia non vult respicere, aut si vult, impeditur propter defectum organi, aut propter absentiam lucis I 24 d. 5 — impeditur per interpositionem naturae opacae vel obscurae vel minus clarae II 234 b — Actus videndi potest impediri propter obscuracionem factam in re visibili II 622 a

— in oculo canis ante nonum diem est potentia imperfecte disposita IV 444 a

— Actus visus potest esse in instanti IV 391 f. 2

— delectatur in obiecto II 481 4* — Delectatio in aspectu reducitur ad delectationem secundum tactum II 978 b

— In Beatis delectatio visus potissime intenditur II 482 4* — propter imperfectionem ad summum Bonum non potest pertingere III 26 1*

— Intelligentiae in gloria oblectabitur in pulchra harmonia IV 940 1*

— spiritualis dicitur actus intellectus, qui exercetur circa cognitionem alicuius proprio intuitu III 292 d. 4 — spiritualis magis se tenet ex parte intellectus quam affectus *ibid.*

— Respectu obiecti increati non est nobilior modus apprehendendi per modum visus quam per modum tactus III 604 6*

VITA — Vivere est actus viventis II 864 f. 2 — est actualitas I 176 b. 491 d. 40 — est actus I 94 d. 2 — Actus primus est vivere IV 327 arg. 3 — Prius est vivere quam moveri II 744 arg. 7

— Vivere est actus primus, qui reducitur ad genus substantiae II 562 b — Vivere est actus substantialis II 641 arg. 2 — Vivere est esse viventis et ei essentiale III 451 f. 4 — est esse generale I 94 d. 2 — est essentiale animali II 49 f. 4 — ut est actus primus, est perfectio absoluta III 617 d. 4

— proprie dicitur actus continuus et internus, qui est a forma spirituali I 464 d. 9 — est actus spiritualis et continuus fluens ab ente quieto et sempiterno I 624 4* — Vivere est actus continuus II 643 1* — Vivere est successivum IV 392 a

— Vivere est actus nobilissimus II 44 f. 3 — Verius est esse vitae quam non

viventis I 625 arg. 4 — Substantia vivens nobilior est non vivente, carente vita simpliciter III 445 3* — Melior est creatura vivens, quia similior est summae vitae III 203 arg. 3 — Natura carens vita deficit ab excellentia proprietatis personalis III 38 a

— Vivens est substantia spiritualis II 42 f. 3 — Quod est vita non est ex differentibus et diversis I 176 b — Vivens, quod est vita, est actus purus et ita vita pura I 491 d. 40 — Ubi est vivens per essentiam, non fit ex non vivo vivens, sicut fit in vivente per participationem *ib.* d. 9

— Deus est vita per essentiam I 176 b — Divina essentia est vita I 623 f. 3 — Solus Deus habet vitam in semetipso et vitam indeficientem II 453 a

— Vivere dicitur actum primum, vel actum consequentem I 767 5* — Vivere dicitur actum primum et actum secundum III 598 3* — Vivere in naturalibus aliquando dicitur actus primus, aliquando signum vitae IV 342 d. 5 — aliquando attribuitur ei, a quo est, aliquando ei, in quo manifestatur *ibid.* — aliquando dicitur actus completus potentiae, quae est secundum rei naturam, et sic dicitur de re, quae habet operationem sibi convenientem per repugnantiam ad corruptionem I 464 d. 9 — secundum quod dicit esse secundum, est accidens superadditum substantiae et potentiae II 644 2*

— Omne, quod vivit, habet aliquem usum vitae III 444 f. 3 — maxime manifestatur per sensum et motum II 389 d. 4 — Omne, quod est principium vitae perfectae, est principium motus in eo quod vivificat II 645 f. 5 — ut actus secundus habet respectum ad obiectum extra III 617 d. 4

— secundum quod dicit esse primum, primo respicit essentiam animae, sed secundum quod dicit esse secundum, animae inest potentia mediante II 644 2* — ut actus primus prius est in anima, ut actus secundus prius in potentiis IV 1007 1* — Vivere quoddam debetur potentiis, secundum quod continentur substantiae II 643 1*

— large accepta est vivificatio corporis, proprie vivificatio corporis cum salute IV 885 2* — Melius est bene vivere quam vivere non praecise, sed per praesuppositionem II 917 d. 3. IV 471 b

— Vivere dicitur quadrupliciter I 623 f. 4 — Differentiae ipsius quod est vivere sunt alimento uti et intelligere III 617 d. 4 — est triplex secundum triplicem differentiam animae, differens gradu et dignitate II 74 a — Genera viventium sunt vegetabilium, sensibilibus et intellectualibus II 242 arg. 3 — Vivens generabile dividitur in vegetabile et sensibile I 353 d. 40 — manifesta est in anima vivente animalium, quae moventur et sentiunt, occulta in anima vivente plantarum II 389 d. 4 — Animal perfectum excedit animalia imperfecta in nobilitate vitae III 291 d. 4

— Nullum vivere est, quod non sit a Deo immediate II 864 f. 2 — Potentior

est vita increata in vivificante quam vita creata, quoniam ipsa est fons vitae III 444 arg. 4 — Dare vitam competentem substantiae rationali per modum efficientis est simpliciter perfectionis et competit soli Deo II 211 5* — Deus non vivificat illud cui non unitur ut perfectio, propter eius improprietatem III 445 a, 1* — omnis est a prima vita, sed non sicut a tota causa II 690 a *Vide V. Deus* 52.

— omnis est ab aliquo informante III 444 f. 2 — Vivificatio est ab aliquo sicut a principio formali II 634 f. 2 — Vivificatio est ab aliquo sicut ab efficiente et ab aliquo sicut ab informante II 635 b. 636 a — Res corporalis non est nata vivificari nisi ab aliqua forma spirituali ipsam complente et ei proportionali III 444 b — Per participationem vivit quod est unitum vitae sicut perfectibile suae perfectioni III 445 1* — existens per participationem in aliquo est ab aliquo informante, ex quo et vivificabili fiat unum I 293 f. 3

— Aliquid vivere dicitur, quod est in substantia vivente, secundum quod vivens I 624 4*

— est ab anima I 171 arg. 7 — Vivere est per ipsam animam sive formam II 643 a — corporis est ab anima ut perficiente III 47 a, 4*. 50 b *Vide V. Anima-vita* in indice philos.

— Unius vivificabilis una est vita sive principium vivificans II 654 b

— Corpus vivificatur a substantia spirituali per unionem II 42 f. 3 *Vide V. Anima-vita* in indice philos.

— Vivificare est actus animae essentialis in corpus II 49 f. 4. 50 b — In vivificatione ab anima non est egressus alicuius, ut a potentia agente I 767 5* — Vivere, secundum quod est actus primus, est ab essentia animae ut in ratione formae, non in ratione agentis *ibid.* — Vivificare corpus non dicitur actum accidentalem nec ignobilem II 50 b — Potentia vivificandi corpus, etsi quodam modo sit perfectionis, tamen coniunctam habet quandam indigentiam et imperfectionem II 211 4* — Communicare vitam per modum informantis non est simpliciter perfectionis, immo perfectionis cum imperfectione iunctae *ib.* 5*

— Vivere est a substantia animae I 170 f. 3 — Forma, quae dat vivere, quod spectat ad esse primum, est in genere substantiae II 639 4* — quantum ad actum primum est ab animae essentia, quantum ad actum secundum ab animae potentia III 598 3* — Vivere, ut dicitur actum consequentem, est ab anima mediantibus potentiis I 767 5*

— Quod vivificatur est corpus II 42 f. 3 — Vis vivificandi influit per spiritum vitalem in corpus in comparatione ad complexionis aequalitatem *ib.* 2* — Necesse est, in corpore esse dispositionem ad vitam IV 4016 a — Corpus naturaliter disponitur ad vitam non per solam complexionem, nisi etiam habeat organizationem IV 4006 b

VIT

— Ut corpus sit aptum ad vitam, debet habere proportionem elementorum passivorum et activorum II 380 b — maxime est per calidum et humidum II 379 arg. 4. 424 arg. 4 — Homo potest vivere usque ad consumptionem humidi radicalis II 467 arg. 6.

— Natura lucis disponit ad vitam II 74 a — Dispositio corporis ad vitam dicitur esse lucis abundantia et claritas IV 1016 a — Spiritus, qui disponit ad vitam, conformis est luci caelesti quantum ad puritatem II 75 3* *Vide V. Lux-actio et V. Caelum-motus.*

— Corpus habile ad actum vitae vegetabilis est quod est cibabile II 419 f. 3

— quaedam est influens, quaedam fixa II 290 a

— Aliquid vivit, aut quia recipit influentiam vitae, aut quia disponit ad vitam, aut quia ortum et conservationem habet ex actu vitae IV 908 3*. 910 4* — Aliqua dicuntur vivere, quia recipiunt vitam, alia, quia procedunt a vita IV 356 3*

— Non vivum dicitur negative, vel private IV 357 4* *Vide V. Mors.*

— In Deo dicimur vivere, quia Deus conservat in nobis vitam I 624 1* *Vide V. Deus 54.* — dicit actum et dispositionem I 623 b

— Appetitus vitae *vide V. Duratio.* — Aliqui refugiunt vitam propter aliquid annexum, non appetitu naturali, sed deliberativo III 376 d. 4 *Vide V. Mors.* — Misericordia Domini non vult, hominem diu vivere in calamitate praesentis vitae II 708 d. 2

— Diminuere vitam ex intentione, vel dando operam rei supervacaneae vel malae est peccatum, non vero praeter intentionem, dando operam rei licitae et utili IV 373 7* — Maius est dare corporis vitam quam terrenam substantiam III 660 f. 4

— Nullus potest recte vivere sine cognitione credibilium et operabilium II 524 a

— dividitur in vitam naturae, gratiae et gloriae IV 341 d. 5 — gratuita est vita perfecta III 489 1*

— Spiritus divinus vivificat animam spiritualiter II 468 5* — Deus est fons vitae II 675 f. 6 — Deus solus vivificat spiritus II 345 arg. 4 — spiritualis non est in anima nisi a fonte vitae II 675 f. 6 — Deus animam vivificat se ipso II 633 arg. 4. IV 883 arg. 5 — Deus est vita animae per coniunctionem voluntatis, non ut forma naturalis IV 433 d. 3 *Vide V. Anima-respectu Dei.*

— nostra est Christus III 2 a. IV 1054 b — Anima non per se potest vivere, nisi reficiatur a Christo IV 663 a sq.

— per Christum intravit in mundum IV 112 f. 2 — Deus nos fecit vivere cum Christo III 2 a — Deus vivificavit nos in Christo, quia in persona eius mortalitatem nostram vitae sociavit, qua Filius nos verae et immortalis vitae sociavit *ibid.* — Deus convivificavit nos Christo per Christum assummentem vitam naturae nostrae et dantem

nobis vitam gratiae III 7 b. 469 a *Vide V. Christus 29.* — Deus genus humanum mortuum vivificavit per mortem Christi III 2 a sq. 7 a

— gratiae non est per praesentiam Dei in anima, sed per habitum informantem creatum I 293 f. 4 — animae est gratia II 660 f. 5 — Gratia vivificat animam I 2 b — animae proprie est a gratia ut principio vivificante IV 342 d. 5 — Gratiae proprie est vivificare IV 434 d. 4 — Gratia continue vivificat II 656 f. 3 — Dona gratuita sunt vitalia III 291 d. 4 *Vide V. Anima-gratia et V. Gratia 10.*

— Vivere in esse moris, prout est actus secundus, est a virtute gratuita et potissime attribuitur caritati III 598 3* — Caritas est vita, prout dicitur actus secundus III 647 d. 4 *Vide V. Caritas-proprietates.*

— spiritualis est ab amore I 255 a — Amor est vita et actus vivificus I 204 b. 293 f. 3 *Vide V. Fides 23.* — manifestatur in fieri per poenitentiam, in facto esse vero per fidem captivantem quantum ad intellectum, per caritatem vigorantem quantum ad affectum et per iustitiam regulantem quantum ad effectum IV 342 d. 5

— Perfectio vitae gratiae consistit in multitudine habituum gratuitorum et in impletionem divinarum mandatorum III 469 a — Vitae spiritualis complementum consistit in habitibus gratuitis, exercitium in mandatis III 812 a

— gratiae privatur aequaliter quolibet peccato III 808 d. 2 *Vide V. Gratia 25 et V. Peccatum 46.*

— activa et contemplativa nominat statum sive virtutis exercitium III 595 5* — activa est status inferior et imperfectior contemplativa et eam debet praecedere in exercitio III 610 b — Actio secundum rectum ordinem prior est quam contemplatio *ib.* arg. 4 *Vide V. Activa vita, V. Contemplatio, V. Caritas-Dei (46 a) et V. Virtus 24, 25.*

— Nemo potest vitam novam inchoare, nisi repudiet veterem IV 342 d. 6

— Gloria est vita animae II 660 f. 5 — aeterna *vide V. Visio.* — aeterna, quae est finis praeceptorum, non est aliud quam caritas consummata II 895 d. 2

— Nullus potest mereri vitam aeternam absque dono gratiae Dei II 680 f. 4 — aeterna datur ei qui usque in finem perseverat in gratia III 511 4*

— Qui non credit aliam vitam necessario desperat de futura vita II 438 4*

— Liber vitae *vide V. Liber.*

VITIS — Christus comparavit se ligno vitis IV 260 a

VITIUM — dicit inordinationem alicuius potentiae respectu actus sibi debiti II 584 b. 952 a — dicitur omne, quod importat imperfectionem IV 1032 1*

— dicit culpae sequelam III 73 1*

— ex peccato trahit originem III 759 arg. 4

— Privationes virtutum sunt vitia et peccata II 523 f. 3 — secundum quod contrariatur virtuti, non tantum dicit privationem, sed etiam habitum substratum,

VIT

quo quis redditur facilis ad perpetrandum illud peccati genus II 845 2* — Habitus malus habet aliquam essentiam in quantum habitus II 877 d. 4

— Vitilis non contingit recte uti I 32 arg. 4, b — Vitio non contingit recte uti sicut habitu regulante, sed sicut obiecto I 33 3*

— directe elicit actum malum, aut deformans concomitatur II 479 1*

— sunt a libero arbitrio deficiente I 670 3* — non habet causam efficientem, sed deficientem II 27 4* *Vide V. Peccatum 11 et V. Liberum arbitrium 45.* — nascuntur ex concupiscentia tanquam causa disponente, non tanquam sufficiente III 801 5* — Nos et ea quae sunt in nobis et a nobis sunt principia vitiorum nostrorum III 572 b *Vide V. Corruptio et V. Peccatum 8, 9.*

— personae respicit voluntatem II 763 b — non est nisi in eo quod est ad iustitiam aliquo modo ordinabile II 744 4*

— nullum est a Deo II 855 f. 5. 856 6*

— attenduntur penes extrema, quae sunt superfluum et diminutum II 723 2* *Vide V. Extrema.*

— Distinctio vitiorum est ratione bonorum, quibus opponuntur III 590 f. 5. IV 769 1* — per virtutes distinguuntur III 720 a. 737 b *Vide V. Peccatum 20.*

— diversa opposita sunt virtutibus ratione specialium actuum et obiectorum III 804 3* — quodlibet non deordinat singularum potentiarum actus III 804 4*

— ad invicem opponuntur III 800 f. 4 — unum disponit ad alterum II 996 6*

— Quod directe nominat vitium semper oppositum habet cum virtute III 340 3* — prout est privatio boni tantum, non contrariatur virtuti secundum rem, sed opponitur sicut privatio II 845 2*

— quodam modo opponitur habilitati voluntatis, in quantum inclinat ad virtutem II 813 a, 2*

— non expelluntur nisi per virtutes sibi oppositas III 797 arg. 5 — non habet excludi nisi per habitum virtutis directe sibi oppositum III 801 3* *Vide V. Virtus 20.* — a perfectione virtutis deficit II 889 4* — imitatur virtutem, sed magis virtuti contrariatur, quam ei conformetur *ibid.* — Diabolus multa vitia palliat sub specie virtutum II 503 a

— In vitili quaeritur beatitudo simulata II 882 1*

— laedunt et aliquo modo corrumpunt II 822 f. 3 — non fortificat naturam II 688 f. 3

— Velle vitii naturam deordinando efficitur ipso velle naturae potentius II 686 4*

— non delet extrema naturae vestigia II 178 arg. 4. 942 f. 3, b. IV 1052 f. 2

— facit actorem dignum poena II 113 f. 4 — virtutibus cardinalibus opposita perducunt ad mortem III 711 f. 2

VITRUM — est tersum et luminosum, cum fiat de cinere II 321 a

VITULA — Passio Christi significatur in occisione vitulae rufae, cuius cinere aqua lustrationis habebat vim IV 411 b

VITUPERIUM — *Vide V. Malum (190 c)*.
— cadit in sola potentia rationali II 464
6* *Vide V. Laus, V. Liberum arbitrium*
10, *V. Natura* et *V. Necessitas*. — Deus
in nullo opere potest vituperari iuste II
113 b

VIVIFICATIO — Prior actus est vivificare
quam vivere IV 328 3* — Omne, quod
vivificatur, est aliquo modo IV 338 arg. 2
— Quae recipiunt vitam naturaliter vi-
vificantur, postquam non vixerunt, non
postquam vixerunt et mortua sunt IV 355
3* — Quae procedunt a vita non possunt
vivificari, nisi prius vixerint *ibid.*

— Omne, quod dicitur mortuum ex
solo defectu alicuius, illo superveniente vi-
vificatur III 497 f. 6 — Quod nullo modo
vivit nec est a principio vivente non habet
potentiam ad vitam IV 355 f. 4

— Vivificare mortuum maior gratia et
potentia est quam sanare iam vivificatum IV
171 b *Vide V. Mortuum* et *V. Resurrectio*.

— operum non respicit esse eorum,
sed ordinatum esse vel tale esse IV 339
3* — Opus dicitur vivum propter ordina-
tionem ad remunerationem IV 340 4* —
Homo dicitur vivus propter susceptionem
gratiae *ibid.*

— Habitus dicitur vivus, quia per il-
lum quis vitam aeternam mereri potest III
497 f. 5

— Amor gratuitus animam proprie ha-
bet vivificare, quia copulat cum Deo ipsam
vivificante III 617 d. 4 — est per gene-
ralem iustitiam IV 344 d. 5 — Vivificare
est actus poenitentiae *ibid.* — manifestatur
per poenitentiam IV 342 d. 5

VOCABULA — notificant proprietates re-
rum II 892 b — Frequenter ad cogniti-
onem rei perducimur per considerationem
vocabulorum *ibid.* *Vide V. Nomen*.

VOCATIO — dicit actum ut exteriorem,
qui connotat effectum ut exteriorem I 715
6* — est in plus quam electio *ibid.* 716
4* — est prior electione secundum ratio-
nem intelligendi, sed non quantum ad or-
dinem durandi I 715 6* — non est su-
perius essentiale respectu electionis, sed
effectus consequens *ibid.*

— est temporalis I 715 6*

VOLATUS — est motus avium II 381
5* — Volatilia moventur impulsu virtute
alarum II 388 b — Ad facile volandum
iuvant pennae II 680 2*

— Volare dicitur proprie et translate
II 3 b

VOLUNTARIUM — est quod est a princi-
pio intrinseco II 527 a. 847 2*. III 385 arg.
3. IV 521 arg. 4. 522 b — dicitur quod
est a voluntate, vel quod est secundum
modum voluntatis III 55 2* — Quod cau-
satur a voluntate per modum efficientis est
voluntarium II 817 d. 2 — est quod fit
a voluntate libera, etiam confirmata in bono
III 384 4*

— simpliciter est quod est a voluntate
praeambula et movente II 949 a — princi-
paliter dicitur, quod est a voluntate, nullo
inclinante, nec exterius nec interius II 956
d. 3 — est cuius principium est voluntas,

vel quod concomitatur voluntas II 847 2*
— secundum quid sive interpretative di-
citur quod oritur voluntate concomitante
et non prohibente vel praecavente II 949
a — est a voluntate imperante, vel acce-
ptante, vel tolerante IV 522 a

— dicitur aliquid voluntate propria,
vel aliena, vel utraque simul II 948 b —
est a voluntate propria, aut a voluntate
Adae II 947 f. 4

— et involuntarium sunt opposita II 953
f. 3 — et involuntarium non sunt incom-
possibilia circa eandem actionem II 826 a

— quod dicitur a voluntate deliberante
et consiliante, est contingens et dividitur
contra necessarium II 613 4* — potest sic
et aliter se habere, cum voluntas habet
secum annexam vertibilitatem III 352 6*
— Quod quis voluntarie facit potest non
facere I 842 arg. 2. II 684 arg. 4 *Vide*
V. Necessitas.

— est cuius principium est in ipso co-
gnoscente singularia I 225 f. 2. II 525 f.
3. IV 521 arg. 4. 707 f. 2 — includit in
se cognitionem II 526 a. 956 d. 3 — Ni-
hil movet voluntarie, nisi habeat cogniti-
onem et voluntatem II 645 arg. 3 — Nihil
voluntarie operatur, nisi quod cognoscit
et appetit II 856 d. 4 — De ratione vo-
luntarii est cognitio singularium sive cir-
cumstantiarum II 527 a

— Novem gradus voluntarii proprie
vel large dicti II 956 d. 3 — De ratione
cognoscendi privat ignorantia, de ratione
perfecte principandi infirmitas II 527 a
Vide V. Ignorantia et *V. Infirmitas*. —
quae fiunt per metum sunt voluntaria II
617 6* *Vide V. Involuntarium*.

— Omne peccatum est voluntarium II
936 b. 947 f. 4 — Omne malum culpae
actualis est voluntarium II 808 arg. 1 —
Quod facit ad rationem voluntarii facit ad
augmentum peccati, et quod diminuit facit
ad alleviationem peccati II 526 4* *Vide V.*
Culpa et *V. Peccatum 42, 23*.

VOLUNTAS — 1 *Potentia naturae ratio-
nalis*.

2 *in Deo — essentialis — appropriata*
3 *Perfectiones voluntatis divinae* 4 *pro-
ducens personam* 5 *Obiectum creatum* 6
Bonum 7 *Ordo voliti ad voluntatem* 8 *Ratio*
volendi 9 *antecedens — consequens* 10 *be-
neplaciti* 11 *signi* 12 *Impletio — effectus*
contingens 13 *respectu salutis* 14 *Causa*
rerum — in habitu — in actu.

15 *creaturae rationalis* 16 *Actus* 17
respectu finis 18 *Obiectum bonum* 19 *li-
bera* 20 *movens se ipsam — imperans*
aliis potentiis 21 *non coacta* 22 *naturalis*
— deliberativa 23 *vertibilis* 24 *Modi vo-
lendi* 25 *Voluntatum diversitas et oppositio*.

26 *bona* 27 *mota a Deo — perfecta*
per gratiam — remedium 28 *Meritum* 29
mala 30 *Deordinatio — punitio* 31 *Sub-
iectio — propria abneganda* 32 *Confor-
mitas cum divina voluntate* 33 *Unio cum*
Deo — Indigentia.

4 — respondet cuilibet naturae intelle-
ctuali III 364 f. 3, b — consequitur naturam
ib. 4*. III 366 arg. 4 — per se loquendo

respondet naturae, per consequens perso-
nae III 365 2* — plures sunt in pluribus
naturis, sed possunt esse in una persona
ibid., 4*

2 — in Deo est ponenda propter con-
ditiones, quae sunt circa voluntatem I 799
a — vere intelligitur esse in Deo I 804 b.
805 4* — vere est in Deo, et similitudo
eius in creatura I 396 a — est nomen
translatum secundum impositionem *ibid.*
— in Deo est magis proprie et completiori
modo quam in nobis I 799 a

— perfecta pertinet ad sublimitatem
esse divini I 3 b — in Deo est per omni-
modam indifferentiam substantiae, virtutis,
actus et finis I 799 a

— Dei est ipsa divina essentia I 760 d. 2.
797 a. 814 d. 10. II 609 a — et natura in Deo
absolute considerata sunt idem I 236 2*
— Dei est ipse Deus I 614 d. 1. 848 d. 3.
II 24 b. 827 6 — Actus voluntatis Dei
est ipse I 812 d. 3 — Velle Dei Deus est
II 20 arg. 5. 863 2*

— Velle in Deo dicitur secundum sub-
stantiam I 811 d. 4 — dicit quid et est
trium I 435 arg. 4 — Voluntatis compla-
centia communis est tribus I 201 4*. 558
a — una est in tribus personis propter
unitatem in natura III 364 4* — una est
in Patre et Filio et una voluntatis fecun-
ditas I 215 b

— per fecunditatem trahitur ad notio-
nem, quia consideratur in personis I 216
4* — Voluntatis fecunditas est in Patre et
Filio, non in Spiritu sancto I 498 3*

— est nomen essentiale, sed non in
omnimoda abstractione, quod potest sup-
ponere pro persona minus proprie I 412
b — appropriatur Spiritui sancto I 564
arg. 5 *Vide V. Spiritus-sanctus-appro-
priata*.

3 — in Deo non regit inferiores poten-
tias, quia non differt a substantia I 799 a
sq. — Dei nec fugam nec appetitum habet
nec tristitiam nec malitiam, quia est omnino
fini coniuncta, sed omnimodam laetitiam
et iustitiam *ib.* b, 4*

— in Deo non habet variari secundum
affectiones varias, quia non differt ab actu
I 799 a sq. — divina propter identitatem
sui cum actu semper est in uno actu et
in actu uniformi et omnino variari non
potest nec habet in se aliquam contingen-
tiam *ib.* 4* *Vide V. Vertibilitas*.

— In Deo non est voluntas accedens
nec respectu Dei nec respectu creaturae
I 428 a — in Deo est antecedens respectu
creaturae ut principium distinctum contra
naturam *ibid.*, 3* — in Deo non est ante-
cedens respectu Dei *ib.* a. 431 d. 3

— divina nec deficit nec mutatur nec
potest deficere nec mutari I 839 f. 6 —
in Deo est liberum arbitrium immutabile
II 609 a. 612 f. 2 — in Deo non est mu-
tatio affectionis II 632 4* — Dei non affic-
itur nec mutatur in acceptando II 631 b —
Consilium Dei et dispositio non potest mutari
aliqua ratione II 477 4* *Vide V. Deus 44*.

— habet immutabilitatem et arbitrii li-
bertatem I 724 d. 7 — Deus libere vult

quod vult I 839 f. 4 *Vide V. Deus 44.*
 — Dei est agens per intentionem I 842 d. 4
 — Deus est agens per electionem I 713 f. 3
 — Dei fuit ab aeterno respectu substantiae et dispositionis I 458 4* — divina est semper in actu suo, ita quod non possit illo carere nec alium habere I 699 d. 5 — Actus divinae voluntatis est necessarius et semper nec potest incipere nec desinere *ibid.*

— In Deo est liberum arbitrium cum summa dignitate et potestate II 614 a sq.

— Voluntatem perficit summa liberalitas I 495 f. 3, b — Secundum voluntatem attenditur summa liberalitas I 798 f. 6, 799 a — divina est liberalissima I 721 6* — Dei est liberalissima et optima I 732 f. 6 — Deus quod vult vult liberaliter et caritative I 852 b, 854 b

— uno et eodem vult quaecumque vult I 841 3* — Deus diligendo se vult omne bonum I 800 arg. 3 — Potest dici, Deum volendo se velle omnia secundum complacentiam, non secundum egressum effectus ab ipso I 812 d. 2 — Ratio volendi est intrinseca perfectissimae voluntati I 495 4* — Pater omnia vult in persona, quae procedit per modum liberalitatis *ib.* f. 4

4 — non dicitur solum respectu creati, sed etiam respectu Dei I 841 d. 4 — consideratur respectu voliti ut in ratione approbantis et diligentis, vel ut in ratione producentis I 427 b sq.

— liberalissima non potest non producere personam I 495 f. 3, b — est principium producendi personam, concomitante natura *ib.* 2* — est principium processio- nis Spiritus sancti ut producat principa- liter, concomitante natura I 428 a — prout est principium coniunctum naturae ut con- comitans, est principium generationis Filii *ibid.* — se habet ad generationem ut ap- probans, aut ut concomitans *ib.* 4* *Vide V. Processio.*

5 — dicit respectum ad extra, quia res ab ipsa egrediuntur I 812 d. 2 — consi- deratur in Deo in comparatione ad crea- turas I 49 a sq. — dicit respectum ad creaturam I 614 d. 4

— Deus non vult omne volibile I 801 a, 842 d. 2 — Dei optima non est omnium, sed finitorum I 802 4* — non est omnis rei, in qua ratio voluntatis salvatur I 801 b — Deus non dicitur omnivolens *ib.* a sq. 802 2*, 3*. II 4004 b — Deus non vult omnia, quae alii volunt I 748 f. 3 — Aliquid vult homo, quod non vult Deus I 800 f. 2 — Deus plura potest velle I 800 f. 4, 801 a

— Deus nihil vult nisi quae facit I 800 f. 4 — est solummodo de his quae fiunt et bona sunt I 691 a — est respectu faciendorum bonorum tantum I 614 d. 2 — Volitum a Deo est bonum et futurum tantum I 802 b — amplectitur et vult so- lum bonum, quod est vel erit I 801 2*, 3*

— Deus vult omnia bona futura II 426 d. 4 — beneplaciti non est nisi respectu eorum quae sunt ab ipso I 824 3*

— propria loquendo est praesentium et futurorum I 810 b — Dei non est prae- teritorum, aut non alio modo quam prae- sentium *ibid.*

— Deus non vult quod impossibile est fieri I 822 arg. 1

— Dei quantum ad obiectum sive con- notatum est in minus quam scientia et po- tentia I 802 b — Dei quantum ad actum et quantum ad effectum est aequalis sa- pientiae et potentiae *ibid.*

6 — divina in ratione approbantis est respectu omnis boni sive creati, sive in- creati I 427 b

— est respectu bonorum tantum I 801 b — beneplaciti est bonorum, quae sunt bona irrefragabiliter I 849 f. 2 — Deus non vult nisi iustum et honestum I 857 arg. 3 — Deus vult semper quod melius est IV 817 2*

— divina est summe recta et regula I 733 a — divina est iustitia et lux I 853 f. 2 — divina est regula iustitiae *ib.* f. 3 — Deus vult quod iustum est in se, se- cundum id quod est I 824 2* — Deus vult quod iustum est ex ordine, secundum quod ordinatum *ibid.* — Deus voluntate pensante merita non potest facere nisi ius- tum I 777 d. 2

— Omne, quod Deus vult, iusta et bona voluntate vult II 414 a

— Opera, quae procedunt a voluntate Dei, bona sunt bonitate naturae II 863 2* — Non omne, quod est a voluntate in- creata non ut tota causa, est bonum bo- nitate moris *ibid.*

— divina non est per modum appro- bantis respectu mali, sed ex malo elicit I 814 3* — Deus non vult malum I 845 f. 4, 846 b — Deus non vult, mala fieri I 818 a *Vide V. Malum-volitum.*

— non potest obliquari ad aliquid iniquum I 853 f. 3. II 609 a — per modum detestantis est respectu mali in se I 844 3* — Deus non vult malum culpae nec ratione sui nec ratione boni inde eliciendi I 823 b

— Deus non absolute vult, mala non fieri I 824 4* *Vide V. Malum-volitum.*

— respectu mali culpae et respectu poenae est consequens, non antecedens et quasi tracta I 722 d. 3

7 — Deum velle aliquid dicit actum di- vine voluntatis et ordinationem ipsius ef- fectus ad illum actum I 699 d. 5 — Velle Dei importat ordinem ad volitum in ra- tione futuri, vel concomitantiam in ratione praesentis *ibid.* — Ordinatio alicuius effec- tus futuri ad actum divinae voluntatis nondum est, et ideo potest esse et non esse *ibid.*

— libere potest et vult hoc, ita quod potest velle eius oppositum absque sui mutatione I 844 3* — Deus potest velle quod non vult sine mutatione voluntatis, sed mutata comparatione ad volitum I 777 d. 4, 778 d. 6, 813 d. 9 — Deus potest velle quod nunquam voluit et tamen non ex tempore, quia aliquid potuit esse fu- turum sive habere ordinem ad divinam

voluntatem, quod non habet ordinem I 699 d. 5 — Deus potest ex tempore velle hoc esse sive hoc approbare hodie secun- dum concomitantiam, non quia incipiat actus, sed connotatum *ibid.* — In actibus voluntatis, qui connotant aliquid de prae- senti, ratione connotati ponitur inceptio et desitio I 813 d. 9

— Deus non vult omne, quod ali- quando voluit I 791 a

— connotat aliquid circa volitum, sed non de principali significatione nominis I 848 d. 3

— Dei nihil recipit a volito, et ideo non est melior volendo plura quam unum I 802 4*

8 — non habet rationem tanquam di- versam a se, sed idem re I 842 d. 3 — habet rationem operum, non aliam pro- pter essentiam, sed propter connotatum, in generali et in speciali I 733 a sq. — se- cundum aliquos est ratio sufficiens omnium, quia est causa causarum et ratio rationum *ib.* a — Aliquid eo ipso quod placet vo- luntati Dei, rectum est propter summam illius rectitudinem *ibid.* — potest habere rationem, ex qua dicitur congruenter ope- rari, sed non causam sive rationem causa- lem, cum sit causa causarum I 734 4* — Volitum a Deo aliquando habet aliam cau- sam quam voluntatem, aliquando volun- tatem I 842 d. 3 *Vide V. Deus 44.*

— rationalis determinat potentiam ad unum oppositorum, in quantum connotat congruitatem aliquam in volito I 760 d. 2

— divina est maxime rationalis I 731 f. 3 — non potest esse irrationalis I 842 d. 3 — Deus nihil vult nisi rationabile II 52 d. 3 *Vide V. Deus 44.*

— In actibus, qui sunt totaliter a vo- luntate Dei, sufficit ipsam scire, nec oportet ulterius aliam rationem quaerere I 842 d. 3 — est ratio sufficiens ad soliditatem fidei II 52 d. 3

— in Deo unum est cum sapientia et potentia I 804 a — Voluntate simpliciter considerata Deus potest velle omne, quod potest facere I 776 d. 2 — secundum con- venientiam ad praescientiam vult quaecum- que vult I 841 4*

9 — beneplaciti est antecedens et con- sequens I 840 a — in Deo distinguitur antecedens et consequens I 847 d. 4. II 877 d. 5. III 695 d. 3 — divina aliquid vult simpliciter, aliquid conditionaliter sive quantum in se I 810 b — antecedens est, qua Deus vult, quantum in se est I 744 2*. 821 a, 840 a, 848 d. 4 — consequens est, qua Deus vult cum praescientia no- strae salutis I 744 2* — antecedens est solummodo ex ipso Deo III 695 d. 3 — antecedens dicitur conditionalis, consequens autem absoluta I 821 a

— Deus aliquid vult absolute et quan- tum in se est, aliquid vult absolute, sed oppositum vult, quantum in se est I 858 b

— antecedens est voluntas respectu eius, propter quod Deus hominem fecit I 821 a — antecedens sive conditionata respicit hominem secundum ordinem, ad quem ex sui institutione conditus est I 842 b

— absoluta connotat effectum, conditionata connotat naturalem ordinationem rei ad eventum I 841 1°. 821 a. 840 b — antecedens non connotat effectus eventum I 821 4° — absoluta est, quae Deus vult, aliquid evenire I 848 d. 4 — Deus voluntate absoluta vult aliquid, quod novit certitudinaliter evenire I 840 a — absoluta connotat aliquid absolute I 843 2° — consequens connotat, istum effectum evenire I 841 2°

— consequens est concessio ex causa nostra II 174 b — consequens habet rationem ex parte nostra *ibid.* III 695 d. 3 — consequens non dicitur, quia consequatur merita nostra ratione voluntatis, sed solum ratione voliti connotati I 729 3° — consequens est voluntas, non quae sequitur merita, sed quae vult aliqua secundum praescientiam meritorum I 821 a — Propositum aeternum meritum habere non potest I 729 a

— Differentia voluntatis antecedentis et consequentis non est secundum diversitatem affectionis in Deo, sed secundum rationem connotandi et intelligendi I 821 a, b *Vide V. Velleitas.*

— antecedens est bonorum, quae sunt bona irrefragabiliter I 819 f. 2. 821 a

— absoluta per modum complacentiae est eius quod fit, aut alicuius ex illo I 810 b — Deus voluntate consequente aliquid vult sine eo quod est volito annexum I 824 4°

10 — comparatur ad aliquid per modum complacentiae, vel per modum displicentiae I 810 b

— beneplaciti una est I 808 f. 1 — beneplaciti uno modo tantum est et dicitur I 820 arg. 3 — non est multiplex respectu plurium I 813 d. 8 — beneplaciti est una quoad substantiam, sed multiplex quantum ad connotata I 841 4°. 813 d. 8

— Dei non est nisi beneplacitum, vel signum illius I 808 f. 4 — dividitur in voluntatem beneplaciti et signi I 809 a. II 827 b — principaliter accipitur pro voluntate beneplaciti I 797 b — dicitur causans, vel significans I 809 f. 3, a

11 — Signum beneplaciti debet dici voluntas I 809 f. 2, a — signi dicitur voluntas non proprie, sed secundum tropum *ib.* 3° — tropologice accipitur pro signo voluntatis I 797 b

— signi dicit aliquid effectum creatum II 827 b — Signum voluntatis est actus per comparisonem ad obiectum I 809 4° — Voluntatem Dei non possumus cognoscere per se, sed per signa *ib.* f. 2 — Dei indiget certis signis in futuris *ib.* 4° — Divinam voluntatem oportet nos cognoscere, cum debeamus nos illi conformare *ibid.* — Dei innotescit nobis per volitum tanquam per visibile signum *ib.* a, 4° — Signa voluntatis ut entia sunt voluntaria, ut signa sunt naturalia *ib.* 2° — Signum verum significat, Deum velle quod significat I 845 f. 1

— Dei diversis modis significatur I 811 2° — Signa voluntatis non distinguuntur

tur ratione rei significantis, sed ratione modi significandi *ibid.*

— Quaedam signa voluntatis sunt respectu praesentis, quaedam respectu futuri I 842 b — signi respectu praesentis boni est impletio, respectu praesentis mali permissio, respectu futuri mali est prohibitio, respectu futuri boni necessarii est praeceptio, respectu futuri boni supererogationis consilium I 810 b

— Quaedam sunt signa divinae voluntatis absolutae, quaedam conditionatae I 842 b — absoluta significatur per impletionem et permissionem I 810 b — antecedens sive conditionalis significatur per praeceptionem, prohibitionem et consilium *ibid.* — Praeceptum est signum voluntatis antecedentis I 848 d. 4 — absoluta per modum displicentiae non habet signum exterius I 810 b. 811 5°

— Deus non vult omnino, quod nihil fiat, nisi quod signo ostendit, se velle, sed quod unusquisque propria libertate faciat quod vult I 843 3° — Deus non vult absolute evenire quod praecipit I 848 d. 4. 857 arg. 5 *Vide V. Praeceptum.* — Praeceptum Abrahae datum non erat falsum signum I 814 d. 44. 848 d. 5

— Signum respectu mali minime significat beneplacitum Dei I 842 arg. 2

— Permissio magis importat connotatum quam voluntas I 848 d. 3 *Vide V. Permissio.*

12 — Dei nunquam frustratur I 819 arg. 4. 820 b — absoluta sive placitum quietatum semper impletur I 818 a. 821 a — Voluntati Dei non potest resisti I 839 f. 4, 2 — divina superari non potest, cum sit suprema *ib.* f. 5 — nunquam potest superari nec cassari sive privari effectum, ad quem est proprie I 840 a

— consequens non potest impediri I 840 a — Contra voluntatem absolutam non potest fieri I 842 b — Quod Deus vult necesse est fieri I 839 f. 3 — Voluntatem absolutam necesse est impleri, conditionatam vero nec necessitate consequentis nec consequentiae I 840 b — absoluta omnem effectum suum ponit nec unquam remanet inexplata *ibid.* — absoluta non potest impediri, quia necessario infert eventum *ibid.* — Effectus necessario consequitur ad voluntatem consequentem I 841 2° — antecedens non cassatur, quia habet proprium effectum I 840 b — Divinum decretum est inviolabile II 467 b. 468 2°

— Voluntati beneplaciti ceterae voluntates subserviunt, quamvis aliquae contrariae videantur, cum repugnant voluntati signi II 827 b sq. — semper impletur vel de homine, vel ab homine I 840 a. II 827 b — Si homo non faciat quod Deus vult voluntate antecedente, Deus facit de ipso quod vult voluntate consequente I 840 a — Contra voluntatem antecedentem sive conditionatam potest fieri I 842 b *Vide V. Deus 55.*

— Contra signa voluntatis absolutae non potest fieri, sed potest fieri contra vo-

luntatem signi, quae significant voluntatem antecedentem I 842 b — Contra voluntatem Dei respectu signorum de praesenti non potest fieri resistantia, sed respectu signorum de futuro *ibid.* — Aliquid potest fieri contra aliquod signum divinae voluntatis, ita quod illud posse non est contra eius voluntatem, sed ab ipsa I 843 3° — Signa divinae voluntatis, contra quae aliquid fieri potest, non sunt falsa I 842 1°

— Praeter Dei voluntatem fit quod non fit secundum voluntatem nec contra, quia voluntas Dei nec est in hoc nec in eius oppositum I 848 d. 2

— per causam secundam agentem expletur quantum ad ea quae vult fieri per eas et quae non facit sine ipsis I 839 arg. 2 — sicut connotat effectum, ita connotat existentiam et concursum causae particularis I 841 2° — Cum Deus vult aliquem salvari, necessario sequitur, quod iste etiam velit *ibid.*

— est multorum contingentium I 839 arg. 4 — antecedens nullam importat necessitatem I 840 b — Deus vult, quod eveniat consequens contingens *ibid.* — In voluntate absoluta est necessitas consequentiae, sed non consequentis *ibid.* — Quamvis necesse sit, Deum velle et voluntatem eius esse in actu, tamen comparatio eius est contingens ad futurum I 841 a — Quamvis comparatio divinae voluntatis sit ad futurum contingens, tamen comparatio eius ad volitum et eventus voliti se necessario concomitantur sicut unum contingens aliud *ib.* 4° — Ad velle Dei necessario sequitur, ipsum volitum esse vel futurum esse, sed contingens non sequitur necessitate consequentis II 426 d. 4 — non arctat libertatem creatam I 844 4°

13 — Deus vult, omnes homines salvos fieri, voluntate beneplaciti I 819 f. 4. 820 b — Deus vult antecedenter, omnes homines salvos fieri I 714 2°. 819 f. 2. II 474 b — Deus voluntate antecedente sive conditionali vult omnium salutem I 840 a — salutis antecedens est omnium sine discretionem, consequens vero non I 714 2° — Deus vult omnium salutem, quantum in se est, sive voluntate antecedente, quae connotat in omnibus hominibus ordinabilitatem ad salutem ex parte naturae datae et gratiae oblatae I 821 a, b — Velle antecedenter salvare non connotat salutem, sed ordinatum ad salutem facere et volenti pervenire non deesse *ib.* a, 4° — antecedens non proprie est ad effectum salutis, sed connotat ordinationem naturae sive naturam ordinabilem ad salutem I 840 b

— Deus non vult, omnes homines salvos fieri, voluntate absoluta sive consequenti I 714 2°. 821 b — Deus voluntate absoluta non vult, aliquem salvari, nisi quem praescit esse salvandum I 840 b — Deus non vult, omnes homines salvos fieri, voluntate signi I 819 f. 4. 820 arg. 3, b — Velle consequenter sive absolute salvare est velle dare salutem ei quem Deus praescit ad salutem perventurum per suum auxilium et gratiam, et connotat salutis

eventum I 821 a sq. — absoluta clauditur in praedestinatione *ib.* 4* — Deus vult, omnes homines salvos fieri, qui salvantur, vel de generibus singulorum, non singulos generum I 820 b

— Deus, quantum est de se, omnes uniformiter diligit I 819 f. 4 *Vide V. Dilectio - Dei, V. Deus 35 et V. Odium.*

— Deus aliquid vult, quantum in se est, circa quod consistit substantialiter ordo salutis, vel circa quod consistit expeditio salutis I 858 b

14 — Dei est vere causa rerum cum sapientia et potentia I 804 a — Secundum voluntatem est in Deo ratio causalitatis I 599 a — Secundum voluntatem attenditur ratio causae in divina natura I 614 d. 4 — Velle dicit complacentiam, vel causam I 812 d. 2 — Deus, in quantum voluntas est, est causa rerum I 804 b. 805 4* *Vide V. Deus 48.*

— Dei est omnium causa I 797 a — divina est summa causa omnium I 839 f. 7

— Dei est omnium causa summa et prima I 806 f. 1. II 346 a — Dei est causa, qua non est altera prior I 806 f. 3 — divina est causa prima et universalissima I 797 b. 807 a

— simpliciter loquendo propriissime est causa, sed in comparatione ad scientiam et potentiam dicitur causa per appropriationem I 805 2*

— Beneplacitum voluntatis est causa in genere efficientis, dispositio in genere finis I 724 d. 7 *Vide V. Deus 48.*

— dicit virtutem agendi, quia Deo velle est posse I 805 3* — Apud Deum velle est facere I 806 f. 2. 839 f. 4 — Idem est fieri Deo auctore et Deo volente I 818 b. 823 f. 2. II 855 a. 877 d. 5 — Deus facit, quia volens I 789 3*. 803 f. 3. 805 2* — Deus non potest facere nisi volens I 800 f. 4 — Deus nihil potest facere, nisi quod potest velle, nec voluntas potest repugnare potentiae I 841 3* — non arctat potentiam in possendo, sed in agendo *ibid.*

— Proprietas voluntatis est producere ea quae exeunt per modum liberalitatis I 804 b. 805 3* — divina producit ex liberalitate I 805 3*

— est immediata causa operationis I 564 arg. 5 — est dispositio immediatissima in causa I 44 d. 44 — est causa immediata in omni actione et re I 807 a — Deus suae voluntatis imperio absque omni medio potest omnia producere II 24 b — Dei est causa immediata etiam cum causa creata immediata I 807 4* — est causa immediata et proxima, sed non propria et determinata ad tales effectus *ib.* 3* *Vide V. Deus 44, 47.*

— divina importat causam actualem I 801 a — significat Deum ut causam actualem I 805 2* — est causa actualissima I 807 a — Dei est ratio communicationis actualis bonitatis I 41 3* — Deus diligendo se bonum est causa actualis, quae non est omnium I 802 3* — In voluntate primo invenitur ratio actualitatis, non causalitatis I 805 2* — facit scientiam disponentem et potentiam exsequentem *ibid.* — Dei se ha-

bet immediatius ad res quam scientia et potentia I 809 1*

— Praeoptatio per modum approbationis ponit effectum in actu I 715 5* — est causa actualis in tempore, nulla facta in ea mutatione I 813 d. 9 *Vide V. Deus 44.*

— Voluntatis Dei actus primus et proprius est rei productio I 806 f. 2 — Deus vult creaturam producere, quia per bonitatem vult se diffundere II 51 d. 1 *Vide V. Deus 42 et V. Creatio.*

— Deus quorundam est tota causa, quorundam est causa cum alia causa particulari, non propter indigentiam divinae voluntatis, sed propter summam liberalitatem I 807 a — Deus non est tota causa omnium, sed ipse cum causis creatis I 812 d. 4 *Vide V. Cooperatio, V. Deus 47, 55 et V. Gratia 20.* — Totus effectus est a causa creata et totus a voluntate increata I 807 b

— Divinae voluntati subiecta sunt omnia, quia sunt inferiora I 812 d. 2 — divina nihil habet superius se III 365 3*

15 — est de ratione imaginis II 405 b. 561 4* — etsi ultima sit in imagine, non tamen se habet per modum complementi in ratione imaginis, sed potius consideratur in ratione egredientis II 405 2* — Potentia rationalis solum est in substantia, quae est ad imaginem Dei II 593 b

— in imagine correspondet ordini II 831 arg. 3

— respondet Spiritui sancto I 80 f. 3. II 595 arg. 2

16 — Actus voluntatis est uti et frui I 544 a — Actus voluntatis est assumere aliquid in facultatem voluntatis *ibid.* — Voluntatis proprie est uti I 31 a sq. — Voluntatis solius est active uti *ib.* 2* — Voluntatis est uti active, cuius est referre actum in finem *ibid.*

— Voluntatis proprie est assumere aliquid, quiescendo ibi, vel aliud intendendo, et referre per inclinationem et ordinationem ad aliud I 31 3* — Actus volendi ad finem relatus dicitur usus vel uti, actus volendi quietatus dicitur frui II 625 d. 2 — Voluntatis est amare I 80 f. 2. 799 f. 6 — Amor, quo anima amat se, est idem cum ipsa voluntate I 92 4* — amat sibi et aliis viribus I 37 4* — sibi appetit et rationi II 561 5*

— Actus voluntatis est in respuendo, vel approbando, propter se, vel propter aliud I 33 2* — Non omnia subiacent dominio nostrae voluntatis quantum ad esse rei, sed quantum ad actum appetitionis vel respuitionis *ibid.*

— In voluntate consistit summa voluptas sive felicitas I 798 f. 4. 799 a — Voluntatis est delectari I 798 f. 4 — sibi et aliis viribus delectatur et ipsas quiescere facit I 37 4* *Vide V. Delectatio.*

— Voluntatis est tendentia et quietatio II 893 a — Actus voluntatis est per modum appetitus, vel complacentiae I 37 2*

17 — principaliter respicit finem II 892 arg. 3 — principaliter iungit cum fine *ib.* f. 3. — non tantummodo dicit appetitum

eorum quae sunt ad finem, sed etiam ipsius finis *ibid.* *Vide V. Finis 2, 3 et V. Intentio.* — Voluntati appropriatur directio in finem I 705 1*

— habet comparari ad finem mediante intentione II 880 a *Vide V. Intentio.* — Nullus vult aliquid, nisi qui intendit IV 815 f. 4 — Omnis sapiens vult illud, sine quo non potest adipisci desideratum IV 521 arg. 1

— respicit Deum in ratione obiecti I 73 b — Actus irascibilis et concupiscibilis immediate tendunt in Deum IV 324 b

— fertur in Deum et in alias res II 561 4* — media est inter Deum et alias creaturas II 848 b

18 — Obiectum voluntatis est bonum I 36 b. II 952 b — se habet ad bonum I 800 arg. 2. II 898 arg. 2 — Affectiva delectatur in bonitate IV 1042 arg. 4 — non movetur saltem deliberative sine aestimatione aliqua bonitatis II 882 2* *Vide V. Affectio, V. Appetibile, V. Bonum - obiectum et V. Intentio.* — Nihil est ab aliquo volitum vel volibile, quod omnino displicet ei et est odiosum I 823 f. 4 — Bonum non amplectitur omnino actum voluntatis I 802 2* *Vide V. Malum - rationalis creaturae et V. Velle.*

19 — libera est et nata moveri ad opposita I 295 a — eo ipso quod voluntas est, est libera et ad opposita I 798 arg. 4 — libera non est determinata ad alterum contrariorum *ibid.* 841 3*. II 805 3* — Appetens aliquid deliberative potest appetere contrarium IV 1003 f. 3 — deliberativa est ad opposita secundum statum viae III 675 4* — libera dicitur, eo quod libere potest quidquid vult I 843 f. 2 — est libera ad consentiendum III 658 a — in nobis est maxime libera II 595 f. 4 — semper est libera II 835 a *Vide V. Libertas.*

— ipsum, quod dicit, dicit per modum cuiusdam indifferentiae et complacentiae I 801 b — nominatur a libertate et complacentia II 1004 b

— non potest aliquid velle invita II 618 f. 4. 619 b — Actus voluntatis non potest esse nisi voluntarius II 617 3*

— nostra est indeterminata, quia est ad opposita II 494 b — absoluta est et indeterminata II 617 6* — Ad nihil, ad quod mera voluntate inclinamur, per aliquid arctamur III 525 arg. 6 — indifferenter se habet ad quodcumque appetibile II 909 arg. 4

— Unicuique naturae rationali data est voluntas libera I 489 d. 4

— quae est domina sui actus et libera, potest se ipsam convertere ad illud, ad quod vult et sicut vult II 807 b — libera et vertibilis sine omni pronitate potest quo vult inclinari II 462 3* — deliberativa secundum iudicium rationis potest ad contrarium inclinari II 566 b — sic est naturalis, ut tamen non desinat esse rationalis et deliberativa, quia licet determinate inclinetur ad aliquid, ad multa tamen genera appetibile est indeterminata et nata moveri in opposita *ib.* 2* — est libera ex

coniunctione sui cum ratione II 600 b. 603 b. 604 4°

— concurret ad actum liberi arbitrii II 599 a, 5°. 603 b. 604 3° — Secundum voluntatem stricte dictam attenditur liberum arbitrium III 367 3° — Penes voluntatem principaliter residet libertas arbitrii II 952 a — est causa sui actus per modum efficientis et per modum libertatis II 807 1° *Vide V. Liberum arbitrium 4.*

20 — sola est domina sui actus et se ipsam movens I 34 2° — est instrumentum se ipsum movens I 266 4°. 297 4°. 659 4°. II 564 4°. 594 4°. 823 3°. 825 b — Motus voluntatis non tantum accipitur passive, sed etiam active II 648 d. 4

— Voluntatis est reflectere se super se I 297 4°. 659 4°. II 596 a, b — vult aliquid et vult, se velle illud II 595 f. 5. 596 b. 597 5°. 648 f. 3 — habet dominium non solum respectu actuum exteriorum, sed etiam respectu actus proprii II 593 a — Movere se est virtutis appetitivae, rationem consequentis II 599 a — habet potentiam movendi se ipsam, quia est potentia materiae non alligata II 646 a — Anima potest actum voluntatis refrenare, quia potest se super actum suum reflectere per rationem II 599 a. 606 4° — Refrenatio a suo actu est principaliter ab ipsa voluntate II 606 4° — ut movens et mota distinguitur solum secundum rationem I 266 4°. 659 4°. II 596 b. 597 5° *Vide V. Motus.*

— quando ad aliquid movetur libere, se habet ut movens et ut mota II 825 b. 826 1° — Liberum arbitrium in actu volendi se ipsum movet et sibi dominatur II 612 b — non potest aliquid velle plene, quin illud velle sit a voluntate se ipsam movente II 648 f. 3 *Vide V. Liberum arbitrium 11.* — plene consentit, quando reflectitur supra se et vult, se velle IV 384 4°

— dicitur habere facultatem, quia habet dominium, quo faciliter potest in actum suum tanquam illius princeps I 34 2° — Facultas voluntatis surgit ex ipsa voluntate II 598 f. 4 *Vide V. Liberum arbitrium 1.* — de se dicit potestatem I 798 f. 3 — Penes voluntatem residet inter creata summa potestas *ibid.* 799 a

— Nihil tam est in nostra voluntate quam ipsa voluntas et actus volendi II 556 f. 4. 605 f. 4 — Velle est in potestate nostra II 231 b. III 652 3° — eligentiae, quia aliquis vult, se velle quod vult, vel nolle, semper in nostra potestate est II 692 d. 4 — Actus voluntatis est magis in eius potestate quam opus exterius *ibid.* — Nullus homo certitudinaliter scit, quid debeat cras velle II 194 f. 4

— se habet ad liberum arbitrium in ratione moti et exsequentis II 596 b

— non movetur ab alia potentia II 595 f. 4 — Nihil potest voluntati imperare I 798 f. 3. II 952 b. IV 324 a *Vide V. Liberum arbitrium 3.*

— Per voluntatem anima potest movere et imperare II 599 a — In voluntate consummatur ratio movendi II 605 a — est maxime imperativa *ib.* f. 2 — aliis

potentis imperat II 952 b. III 591 a. IV 324 a

— praesidet et regit inferiores potentias I 799 a sq. IV 324 a — praesidet aliis potentiis propter differentiam a substantia, in qua radicantur et aliae potentiae I 799 a — praesidet sensui et appetitui I 798 arg. 4. 799 a — omnibus praesidet in regno animae I 798 f. 3 — Penes voluntatem consistit regimen totius hominis II 950 f. 1. 952 a, b — est illud in homine, penes quod residet regimen et dominium omnium, quae aguntur in ipso III 364 arg. 3 — Ad voluntatis nutum et imperium moveri habent cetera, quae sunt in nobis II 598 b — interior movet et dirigit actum exteriorem III 724 3° — Circa voluntatem consistit regiminis dominium et rectitudinis principium et rectitudinis et regiminis complementum II 952 b

— dat rationi auctoritatem imperandi II 605 2° — Voluntatis est regere et imperare, ut est rationi coniuncta *ibid.*

21 — Voluntati generaliter convenit dominium per privationem coactionis III 365 3° — a nemine potest cogi II 604 f. 4. 616 f. 4 — quantum ad actum volendi non recipit impedimentum II 692 d. 4. IV 401 3° — Sola potentia voluntatis cogi non potest II 951 f. 4. III 475 arg. 4 — nunquam cogitur coactione sufficiente II 956 d. 3 — non potest cogi coactione sufficiente, sed inducente III 878 a — coacta vera voluntas est III 877 f. 2. IV 401 3°. 699 b. 700 1° *Vide V. Coactio et V. Liberum arbitrium 12.*

— Quod est in voluntate, secundum quod voluntas est, non inducit necessitatem voluntati II 475 a — Dispositio respectu voluntatis nunquam potest fieri necessitas II 647 6°. 835 a — Nihil, quod causatur ab actu liberi arbitrii et sine illo non potest causari, aufert liberi arbitrii usum II 186 f. 4

— Actus volendi in libero arbitrio ut deliberante semper est contingens II 643 a, 1° — In voluntate humana cadit contingentia in actu I 799 4° — Nihil necessarium pendet a voluntate creaturae veritabili II 349 5° — In quo est necessitas in universali, potest esse voluntas in particulari II 949 2°

— Non potest aliquis praeter solum Deum voluntatem alterius in aliud vertere, sed solum inducere, nisi ipsa se inclinet I 489 d. 4

22 — est naturalis, vel electiva II 463 3°. III 367 1° *Vide V. Bulesis, V. Thelesis et V. Affectio.* — In nobis distinguitur voluntas appetitus et voluntas eligentiae, non ut essentialiter differentes, sed secundum modum volendi II 692 d. 4 — eadem appetit aliquid per naturalem instinctum et per deliberationem II 566 f. 3 — Affectus moventur per modum naturae et per modum deliberationis II 909 b — ut est in finem, est naturalis, ut est in rem ordinatam ad finem, est deliberativa II 566 f. 2, b — aliquid appetit, circa quod non est deliberatio II 604 3°

— naturalis et deliberativa differunt quantum ad modum appetendi, sed non secundum essentiam potentiae II 566 a, b — naturalis et deliberativa una est potentia II 916 d. 2 — naturalis et deliberativa idem habent pro obiecto II 565 f. 4 — deliberativa habet operationem naturalem II 566 f. 4

— deliberativa est appetitus, quo post deliberationem aliquando adhaeremus bono, aliquando malo II 566 a

— Nobilior est potentia voluntatis, ut est deliberativa, quam ut est natura quaedam II 869 arg. 6

— naturalis appellatur synderesis II 566 a — in quantum movetur naturaliter respectu boni honesti, vel eius oppositi, nominatur synderesis II 910 4°. 914 b

— naturalis quasi media est inter sensualitatem et synderesim II 848 b

— secundum aliquos simul potest moveri in diversa motu naturali et deliberativo II 916 d. 2 — diverso motu vult naturaliter bonum et deliberative malum II 917 d. 2

— respectu aliquorum est impermutabilis II 598 arg. 3 — eadem est immutabilis respectu finis et mutabilis respectu eius quod est ad finem II 567 3° — naturalis immutabiliter inclinatur ad beatitudinem II 566 b, 2° *Vide V. Appetitus et V. Beatitudo.*

— electiva agit secundum dominium proprium II 163 3° — rationalis est agens per intentionem et deliberationem II 808 arg. 4 — deliberativa, cum sit libera, non movetur secundum totum suum posse II 483 4°

— specialiter applicatur ad unum bonum III 793 5° — cum excitetur a volito, habet causam et rationem et quantum ad se et quantum ad volitum, maxime, cum vult aliquid, quod est propter finem I 842 d. 3 — Velle sine ratione *vide V. Ratio (304 b).*

— regulatur per artem in utendo, secundum quod ars dicit quod est operationis I 31 4°

— Aliquid potest repugnare voluntati secundum appetitum naturalem et consonare voluntati secundum appetitum deliberativum III 354 4° — Delectatio voluntatis deliberativae aliquando absorbet motum voluntatis naturalis, ut non sentiat IV 4052 b

— naturalis et deliberativa concurrunt per peccati conscientiam IV 4052 a, b — naturalis et deliberativa obviant, quando naturalis detestatur indebitum, et deliberativae placet, resistunt, quando utraque in suo actu viget *ibid.*

23 — est variabilis secundum diversos actus et secundum alternationem affectuum propter differentiam ab actu I 799 a — Quia inter voluntatem humanam et actum est differentia, nec semper est in uno actu nec in actu uniformi *ib.* 4° — In voluntate humana cadit variatio *ibid.*

— Nihil, quod consistit in voluntate veritabili, secundum quod innititur sibi, habet certitudinem III 567 2° — est causa

fallibilis, quia possunt etiam volenti perficere occurrere multa impedimenta II 194 b — vertibilis est I 294 a. II 620 4° — quantum est de se, vertibilis est II 617 6° — naturaliter est vertibilis II 349 5°. IV 433 d. 3 — est potentia in nobis maxime vertibilis I 798 arg. 3 — In via vertibilis est II 675 arg. 5. IV 410 6° — est vertibilis, et corruptio in ea existens facile mobilis III 425 b — facilius vertitur et revertitur quam natura II 468 5°. 701 2° — per gloriam omnino invertibilis efficitur II 349 5° *Vide V. Liberum arbitrium 15.*

— Affectus sequitur inclinationem maiorem III 640 arg. 3 — appetitus aliquando adeo adhaeret alicui rei, ut vix vel nunquam possit ab ea separari II 692 d. 4

24 — plures possunt distingui in homine III 367 4° — Uni potentiae possunt respondere plures modi volendi *ib.* 1° — rationalis secundum modos volendi dividitur in voluntatem rationis et pietatis sive conditionalem et absolutam *ibid.* — Nomine extenso dicitur in nobis esse voluntas rationis, pietatis et carnis I 858 b. III 366 arg. 4 — est absoluta, vel conditionalis III 376 d. 2. 835 d. 7 — pietatis condolet miseriam III 368 b sq. 369 3°

— pietatis non est naturae tantum, sed etiam rationis I 859 4° — large dicitur de omni humano affectu, sive procedat ex ratione, sive ex sensu III 367 2°, 3°

— diversis affectibus et motibus habet moveri circa opposita III 570 1° — Potentia affectiva respectu oppositorum non negotiatur actu consimili, immo si appetit unum oppositorum, reliquum respuit *ib.* 2°

— Motu voluntario anima potest affici circa unum oppositorum, nihil considerans de altero III 570 1° — separat ea quae naturaliter sunt coniuncta *ib.* 2° — Possibile est velle aliquid sine alio inseparabiliter coniuncto, volendo hoc et non volendo aliud, non autem volendo, aliquid sine illo esse I 824 4° — Qui vult aliquid voluntate antecedente vult omne annexum illi necessario, sed quod vult voluntate consequente, potest etiam velle sine annexo *ibid.* — Volens voluntate consiliata vult aliquid, non tamen vult aliquid, quod consequitur *ibid.* *Vide V. Appetitus.*

— Quaedam actiones voluntatis deliberativae respiciunt ipsam, secundum quod rationalis est, quaedam, secundum quod regit potentias naturales II 944 a *Vide V. Pronitas.* — Ex voluntate oriuntur passionnes bonae et malae II 846 b. 847 1°, 2°, 5°

— se immiscet actibus aliarum potentialiarum anteceder, vel concomitanter, vel consequenter II 953 2°

25 — diversificantur secundum volita III 593 arg. 4 — diversificantur et numerantur secundum diversitatem volutorum, quia in diversis volitis diversa intuetur appetibilia, propter quae illa appetit III 479 2° — diversitate formali diversae sunt, quando idem homo diversis habitibus virtutum afficitur circa diversa II 888 b — diversitate numerali diversae sunt, quando

plures homines in eodem genere affectionis afficiuntur circa aliquid *ibid.*

— non movetur simul pluribus motibus II 178 arg. 4. 179 a *Vide V. Affectiva potentia.*

— diversae sunt contrariae, quando contrario modo se habent circa aliquod volitum III 369 1° — Nihil impedit, duo opposita velle voluntate conditionali et voluntate absoluta III 376 d. 2 — Contrariorum voluntatum contrariae sunt delectationes II 888 f. 4

— Sancti frequenter volunt opposita I 857 arg. 2 *Vide V. Dissensus.* — Ex dissensu voluntatum oritur dissensus circa veritatem II 993 4°

— Quaecumque voluntates contingit velle idem et velle opposita, contingit conformari et difformari sive contrariari I 852 f. 3 — Quaecumque voluntates contingit ad invicem ordinari per perfectam praesidentiam et obedientiam, contingit ad invicem conformari *ib.* f. 4

— In solis iustis est conformitas voluntatis in volitis principaliter intentis I 547 b, 2° — Per conformitatem voluntatis solam aliqui dicuntur unus spiritus I 546 b, 1°, 2°. 547 b.

26 — In voluntate est totum principium rectitudinis virium inferiorum III 597 a — Rectificata voluntate, per consequens rectificatur manus III 718 3° — est causa et principium rectitudinis et deordinationis omnium potentialiarum per amorem II 952 b *Vide V. Rectitudo.* — Penes voluntatem residet iustitia et aequitas I 798 f. 5 — Sola potentia deliberativa informabilis est per iustitiam II 1002 3° — recta est, quando vult iustitiam II 675 arg. 4 — Rectitudo voluntatis solo actu voluntatis servatur II 556 f. 4 — hoc ipso, quod voluntas est, potens est servare rectitudinem iustitiae II 807 b — Velle bonum est iustitiae III 720 a — Omne, quod iusta et aequa voluntas approbat, est omnibus acceptabile II 444 a

— Homo vult naturaliter bonum non tantum naturae quantum ad actum substratum, sed etiam bonum moris II 916 d. 2 — Bonitas actus voluntatis pertinet ad mores II 884 f. 4 — in operando principaliter intendit formam perfectivam in esse moris II 884 f. 4

— Naturale est quodam modo velle bonum per rationem II 685 arg. 3 — Homo naturaliter bonum vult ratione naturalis iudicatorii et synderesis II 897 b. 914 f. 2

— naturalis secundum quod natura est recta IV 1052 f. 4 *Vide V. Synderesis.* — naturalis movetur, secundum quod eam instituit Deus auctor II 752 f. 5

— naturalis, quae bonum appetit, non est semper in suo actu, sed semper vult bonum habitualiter II 947 d. 2

— Velle bonum non est simpliciter naturale II 917 d. 3 — deliberativa non semper desiderat quod melius est II 809 b

— non est simpliciter bona et recta, nisi sit recta, in quantum movetur deliberative et naturaliter II 917 d. 3

— cum habet modum, speciem et ordinem, sicut debet, bona est II 830 a — habet modum, speciem et ordinem ut natura quaedam et ut voluntarie operans II 829 b. 830 1° *Vide V. Bonum-voluntas.*

— nunquam potest esse sine naturali habilitate et aptitudine ad bonum II 833 b

— denominatur ab obiecto bono vel malo, sed non a vero et falso II 916 d. 4 — omnis aut denominatur a volito, aut denominat volitum I 823 f. 3 — denominatur bona et mala ut subiectum II 951 f. 5 — denominatur a vitiis et virtutibus III 597 b

— Nihil est medium, quin omnis voluntas sit bona, aut mala II 938 3°. 942 arg. 4 — Voluntatem necesse est esse gratam, vel odiosam II 945 4°

— cum convertitur ad bonum simpliciter, delectatur et odit quod adversatur illi bono II 846 b

— Depravatio et rectificatio voluntatis attenditur penes finem II 880 a. 881 f. 4 — omnis bona est, si voluntas finis est bona II 881 f. 2 — bona est, si finis actus voluntatis bonus est *ib.* f. 3 — bonae referendae sunt ad caritatem ut finem II 883 f. 1, 2. 884 b

— Voluntatum bonarum sive numeraliter sive formaliter diversarum est unicus finis ultimus et principalis II 888 b *Vide V. Finis 7.* — bona potest statuere diversos fines sub fine et propter finem II 886 b

— Affectus respectu oppositorum bonorum, quae ad eundem finem ordinantur, possunt esse recti I 859 4°

— Bonitas voluntatis non pendet ex operibus II 926 5° — bona non est ita ab opere, ut malitia II 483 3° — bona propter bona opera non intenditur II 482 b

— Utrum voluntas nostra sit recta, vel prava, nescimus nisi per coniecturam II 894 d. 4 — Bonitas voluntatis cognoscitur, cum cognoscitur ad beatitudinem veram tendere *ibid.*

— Actio voluntatis deliberativae, secundum quod deliberativa est, dividitur per bonam et malam II 943 b *Vide V. Actio-bona.* — est principium actionis bonae et malae ut aliter et aliter disposita in genere moris II 938 4°

— qua eligitur bonum, non est efficax, nisi in quantum praevalet voluntati appetitus II 692 d. 4 — non est plena nec meritatoria, si non ponit effectum, si adsit facultas II 925 b, 3°. 926 5° — non procedit in opus, quia non omnino plene vult, aut quia non potest II 963 a

— quanto magis gratiae subiacet et conformatur, tanto magis homo in operibus meritoriis exercetur II 707 a — in statu innocentiae quasi continue fuisset in bonis operibus sine retardatione *ibid.*

— Rectitudo voluntatis non est tantae virtutis, quod possit absque gratia Dei eripere hominem a servitute peccati II 687 3° — post lapsum sive ex lassitudine sive ex surreptione frequenter cessat a bonis operibus et intendit nocivis vel inutilibus II 707 a — non est ita prompta propter

gravitatem carnis coniunctae et proritatem concupiscentiae contractae II 708 2°

27 — Quidquid est a voluntate naturali, secundum quod est voluntas naturalis, et a voluntate deliberativa praecise, a Deo est II 870 6° — bona datur a Deo per immissionem I 241 d. 8 — quando movetur a Deo, movetur etiam a se ipsa, quia vult sic moveri a Deo II 646 4°, 3° — Voluntarie volo quod Deus immittit, non invitus II 620 4° *Vide V. Deus 56 et V. Liberum arbitrium 12.*

— excitatur et regitur a gratia II 645 f. 1 — est pedissequa respectu gratiae *ibid.*, b — Habenti gratiam facillimum est velle bonum II 925 f. 5

— Perfectio voluntatis est per gratiam III 276 f. 4

— deficit in cooperando Deo I 295 a — indiget habitu disponente *ib.* 4° — quia movetur deformiter, indiget habitu regulante et disponente *ib.* 5° — ut moveatur supra se, indiget aliquo elevante ipsam *ibid.* — Potentia non potest per se elevari I 45 d. 46

— Subiectum virtutis *vide V. Virtus 16.* — In se dirigitur dilectione IV 559 d. 3 — quantum ad concupiscibilem reformatur per caritatem I 293 f. 1 — Deus accipit voluntatem informatam caritate I 855 f. 3

— personae recipit remedium IV 401 2° — sua adulto plus valet quam parvulo voluntas aliena IV 407 3°

28 — Quod est a voluntate bona est meritum III 386 a, 1° — Circa voluntatem principaliter consistit meritum et demeritum II 892 f. 4 *Vide V. Liberum arbitrium 10, 16 et V. Meritum - liberum arbitrium.* — Liberum arbitrium concurrat ad salutem ut consentiens et potest esse causa deficiens I 721 6° *Vide V. Liberum arbitrium 16.*

— Promptitudo voluntatis facit ad efficaciam meriti II 707 a — Plus valet magnitudo bonae voluntatis cum parvo dato quam parvitas bonae voluntatis cum magno II 930 4°

— interior non sufficit ad meritum II 925 f. 5 — Sola plenitudo voluntatis interior sufficit ad meritum vitae aeternae, si non adest facultas operandi *ib.* a — Tantum placet Deo qui habet voluntatem plenam et non potest habere opus, quantum ille qui habet voluntatem et opus, quantum ad retributionem praemii essentialis II 927 b. 928 5° — pro facto reputatur, quando non se offert bene operandi opportunitas et facultas II 925 2°. 927 arg. 5 — Quod quis non potest facere, si velit facere, reputatur ei pro facto II 962 arg. 1. IV 407 a — perfecta pro facto reputatur III 652 3°

29 — sola adversatur Deo II 174 b — sola directe adversatur divinae iustitiae, dum perpetrat iniustitiam II 954 4° — sola sibi se principium ponit et Deum derelinquendo contemnit, dum peccat *ibid.* — mala ponit finem in creatura II 888 f. 2 — inordinata est, cum minus diligit bonum increatum quam creatum I 34 b — nulla est bona,

quae aliud quam Deum quaerit II 886 f. 2 — cum convertitur ad bonum proprium et ad bonum ut nunc, est culpabilis II 846 b — frequenter male operatur, quia quod aestimatur bonum, est malum II 882 2°

— potest a fine obliquari I 799 b — Voluntati inest defectibilitas hoc ipso, quod ex nihilo II 807 a, b — hoc ipso, quod est ex nihilo, potens est, quantum est de se, deserere iustitiam *ib.* b — Defectus culpabilis non sequitur necessario nec inseparabiliter ad defectum naturalem *ib.* a sq. 808 4°

— non potest se deordinare nisi volendo et se ipsam movendo II 823 2° — exit in actum peccati sine nova dispositione, sed in quantum est libera et domina sui actus II 807 b — recta consistens et in ordine ad ultimum finem, potest illum exire sine nova dispositione praeambula *ibid.* *Vide V. Malum-creaturae rationalis et V. Peccatum 8, 9, 12.*

— Circa voluntatem reperitur defectus naturalis, culpabilis et poenalis II 807 a — Defectus naturalis voluntatis est praeambulus ad peccatum, sine quo non posset in volendo bonum deficere *ibid.* — Defectus poenalis voluntatis est culpae annexus et concomitans *ibid.* 808 4°

— libera deformat actum naturalem, cum ei adiungitur II 179 4° — cum peccando concordat cum sensualitate, discordat cum synderesi II 849 a — deliberativa frequenter obviat synderesi per impietatis obstinationem II 914 b

— nostra necessario inclinatur ad aliqua volenda propter corruptionem originalis culpa, nisi adsit aliquod munus gratiae II 686 1° — Inclinatio ad malum et voluntatis pronitas tanta est, quod, nisi esset aliud sustentans, necesse haberet liberum arbitrium motu voluntatis aliquando in malum incidere *ib.* 2° *Vide V. Gratia 26.*

— se subiicit malo II 686 3° — sola sua libertate se obligat diabolo IV 818 2°

— est mala quantum ad deformitatem et proritatem et actualitatem II 179 a

— magis depravatur in actu suo quam alia potentia II 834 arg. 3. 897 a *Vide V. Peccatum 17.*

— est mala in actu vel in habitu II 804 b. IV 1036 b — Deformitas concomitans voluntatem est in actu, vel in habitu III 758 a

— deordinatur secundum habitum per actum malum II 823 4°. 825 b. 826 5° — si velit malum, necesse est, eam effici malam II 920 f. 4 *Vide V. Malum-actio.* — et eius interior actus deformatur eadem culpa II 807 a. 808 4° — dum inordinate afficitur, inordinate movet et inordinate movetur II 825 b — per culpam se deordinat et deordinatur *ibid.*

— Ex deordinatione voluntatis creatae depravatur actio II 863 2° — A defectu liberae voluntatis est defectus malitiae in actione II 867 b sq. *Vide V. Malum-actio.* — in qua regnat perversitas, omnem actum, quem elicit, deformat et depravat II 179 a

— mala, in quantum mala, non potest bona facere II 956 d. 3

— mala non habet causam efficientem, sed deficientem II 805 f. 1 — Voluntatem sufficere ad malum est simpliciter insufficientia II 807 3° — Obstinatio malae voluntatis vel impossibilitas ad rectitudinem voluntatis non habet causam efficientem, sed deficientem II 174 arg. 2

— est causa peccati per modum efficientis sive deficientis, causa poenae per modum meritis II 817 d. 2 — prima mala quodam modo est causa omnium malorum subsequentium *ib.* d. 1

— malae constituunt sibi diversos fines principales II 886 b sq. 889 a — malae differunt in conversione, sed conveniunt in aversione II 889 2° — malae non conveniunt in libidine ut principio nisi per quandam conformitatem *ib.* 3°

30 — per peccatum discontinuatur a Deo tanquam a principio movente, discordat a Deo tanquam a regula dirigente, elongat se ab eo tanquam a fine quietante II 830 a, 1° — Voluntatis rectitudo corrumpitur per peccatum et diminuitur eius habilitas ad bonum II 823 a — non statim respuit deformitatem voluntatis, quia libera est, nec respuit, nisi aliquo modo adhaereat iustitiae II 453 1° *Vide V. Peccatum 15, 17, 18.*

— non potest amittere totaliter modum, speciem et ordinem secundum habilitatem voluntatis ad bonum II 833 b — Habilitas voluntatis ad bonum potest continue diminui, sed non eo quod ordinatur ad bonum infinitum et ad infinitos actus, nec propter divisibilitatem habilitatis in infinitum, nec per restaurationem habilitatis ex viribus voluntatis *ibid.* sq. — Habilitas voluntatis semper potest per peccatum minui, quia est elongabilis a bono in infinitum II 834 a sq. 835 a — Habilitas minuitur, quia voluntas fit minus idonea ad suscipiendum gratiam et eidem cooperandum II 834 b — Homo nunquam in vita potest esse in summo indignus ad gratiam et pronus ad malum *ibid.* sq. — Per damnationem non tollitur habilitas ad bonum, sed impeditur II 835 5°

— Homo post mortem non potest recuperare bonam et rectam voluntatem, quam amisit in vita II 173 f. 1. 176 a — damnatorum est invertibilis quantum ad habitum, sed non quantum ad actum IV 4036 2° — Inordinatio voluntatis damnatis vertitur in poenam IV 4037 5°

— peccatrix quaerit oblectationem et refugit passionem II 955 3° — malae praetendunt speciem virtutis II 882 1° — propter perversitatem concupiscentiae in multis servit carni II 503 4°

— De voluntate deliberativa Deus se ulciscitur II 954 a, 1° — maxime affigitur, quia non vult se pati *ib.* b — plus puniatur ut deliberativa quam ut natura II 915 3° *Vide V. Poena-subiectum.*

31 — Non omni voluntati competit imperium per privationem omnis subiectionis, sed humana debet esse subiecta divinae

III 365 3* — humana secundum rectum ordinem debet esse subiecta divinae III 368 f. 4 — Voluntatem humanam contingit divinae per omnia subiacere et obedire I 852 f. 4 — Deus restringit voluntatem praecipiendo solum quod bonum est II 451 4* — naturaliter ligatur ad ius naturale II 901 arg. 6

— Velle sine limite propriam voluntatem implere est superbiae II 151 b *Vide V. Obedientia.*

32 — Possibile est, voluntatem nostram divinae conformari et difformari I 852 f. 3, b — nostra potest conformari divinae per similem habitudinem ad actum, ad obiectum et ad finem *ib.* b. 854 a sq. — Voluntatem divinam et humanam contingit velle idem et velle opposita I 852 f. 3 — Conformitas voluntatis nostrae ad divinam attenditur secundum proportionem large dictam *ib.* b. 854 a — nostra non conformatur cum voluntate divina se ipsa nisi conformatione longinqua imaginis, ideo potest discordare ab illa I 852 3*

— nostra cum divina non se ipsa conformatur, sed per comparisonem ad alterum, quod tamen neque est de essentia divinae voluntatis nec humanae, nec tantquam tertium participatum ab utroque I 853 3* *Vide V. Conformitas.*

— Conformitas voluntatum attenditur secundum assimilationem, vel secundum subiectionem tantum III 369 4*, 4* — nostra conformitate similitudinis conformatur cum divina mediante gratia, quae est similitudo illius I 852 3*

— Conformitas voluntatum consistit in volito et in ratione volendi III 368 b — Conformitas secundum comparisonem ad actum consistit in hoc, quod quis velit ex caritate et liberaliter sive iuste et recto fine I 854 a sq.

— Ad conformitatem voluntatis nostrae et divinae non sufficit conformitas in volito nec conformitas in operatione sive in opere operato I 850 a — Conformitas sufficiens est in volito et ratione volendi I 854 3*, 4* — De necessitate conformitatis est convenientia in modo volendi, conformitas in volito aliquando est de necessitate, aliquando de congruitate, aliquando praeter necessitatem et congruitatem III 368 b — Propter conformitatem voluntatis in ratione volendi obligamur ad conformitatem in volito I 855 f. 4 — Tenemur conformare voluntatem nostram voluntati divinae in ratione volendi, sed non in omni actu *ib.* b sq. *Vide V. Caritas-praeceptum.* — Nunquam licet velle quod Deus vult, ex libidine I 856 a

— Non tenemur velle omne, quod Deus vult, sed omne, quod nobis innotescit Deum velle voluntate absoluta et quantum in se est, tenemur velle simpliciter et absoluta voluntate, quantum in nobis est I 858 b — In omnibus, quae scimus Deum velle absolute, tenemur voluntate absoluta idem velle I 860 d. 4 — Non licet voluntate rationis absoluta velle contrarium eius quod Deus absolute vult I 861 d. 4 — Omne,

quod adversatur voluntati divinae, est illicitum III 368 f. 2

— Non tenemur velle volitum a Deo, quia volitum, nec quia scitum, sed quia scimus, esse volitum a Deo, ita quod nos velimus illud; vel tenemur, quia absolute volitum, sed excusamur per ignorantiam I 859 b — Tenemur velle ea quae Deus vult quantum in se est, circa quae consistit substantialiter ordo salutis, non circa quae consistit expeditio salutis, quae Deus consulit I 858 b — Praecepto tenemur nos conformare, quia Deus vult nos velle quae praecipit, et quia hoc scimus I 859 a

— Homo tenetur velle non solum Dei mandata, sed etiam eius opera I 858 a — nostra conformanda est voluntati divinae non primo et per se respectu omnium operum et quorumcumque obiectorum III 623 1*

— Quae innotescit Deum velle absolute, sed oppositum velle, quantum in se est, tenemur velle voluntate absoluta et deliberativa I 858 b — Quilibet iustus de se et de alio debet velle, quod omnis peccans finaliter aeternaliter puniatur I 860 d. 4 — Peccator debet velle puniri, sed non a Deo separari et perdere gratiam simpliciter *ibid.*

— Voluntate pietatis conditionaliter et quantum in nobis est, possumus non velle quae Deus vult absolute, sed non quantum in se est I 858 b. 859 4*. 860 d. 4 — Contrarium eius quod Deus absolute vult, licet velle voluntate pietatis, non tamen voluntate absoluta I 861 d. 4 — Si homo sciret, aliquos esse praescitos, quamvis quantum in se est, deberet eos velle salvari, non tamen voluntate absoluta I 821 3* — recte potest velle oppositum eius quod Deus vult, sed non oppositum eius quod Deus vult nos velle I 859 4* — pietatis volens oppositum eius quod Deus vult, meretur *ibid.*

— Conformitas in ratione volendi est, quando diversae voluntates idem eodem modo volunt, vel altera earum vult illud eodem modo, quo superior vult eam velle III 368 b. 369 6* — possunt esse conformes, cum non volunt idem, quia voluntas superior non vult, inferiorem velle quod ipsa vult, sed magis velle contrarium III 368 b. 369 3* — Abraham se conformavit voluntati Dei, cum voluit quod Deus praecipit I 848 d. 5

— tolerans Deo se conformat, cum tamen liceat aliquid sibi desiderare, quod et Deus vellet, ipsam habere, quantum in se est IV 522 b

— Cor rectum voluntatem suam voluntati divinae conformat I 853 f. 1. IV 521 arg. 4 *Vide V. Anima-recta* et *V. Homo* 8. — Soli boni habent voluntatem conformem I 650 d. 4 — Non fit iuste nisi quod homo facit secundum conformitatem voluntatis quantum ad rationem volendi I 855 f. 4 — Conformitas secundum proportionem ad actum et obiectum facit voluntatem iustam I 854 b — Conformitas secundum magis tantum non suf-

ficit ad iustitiam *ib.* arg. 2, b, 4* — Conformitas sufficiens facit animam iustam, superexcellens facit beatam *ib.* 3* — Conformari voluntati divinae est iustificari I 853 f. 3, 4 — Iniqua non potest esse conformis divinae voluntati *ib.* f. 2 — Qui non facit quod Deus vult non habet bonam voluntatem II 885 f. 4

— dum bonitati summae et aequitati conformatur, necessario rectificatur II 4 b — conformatur summae bonitati, cum ad eam convertitur diligendo *ibid.* — hominis recti conformatur summae bonitati in diligendo *ib.* a, b

— Caritas facit voluntatem nostram conformem voluntati divinae III 626 arg. 2 — Vir iustus conformatur per caritatem voluntati divinae et ei adhaeret magis quam alicui alii I 546 b — Nullus potest conformare voluntatem suam divinae in ratione volendi, nisi habeat caritatem I 855 f. 2, arg. 4 — nostra non potest conformari voluntati divinae absque caritate II 680 a — quanto plus a Deo recipit, tanto Deo similior est II 831 f. 4

— Conformitas superexcellens est, quando voluntas humana in omnibus divinae conformatur et ex nulla parte est difformis I 854 3* — in patria erit conformis divinae in omnibus *ibid.* 858 a — nostra in gloria perfecte conformabitur voluntati divinae III 694 2*

33 — est medium unionis cum Deo I 45 d. 16 — immediate unitur Deo II 559 arg. 8. III 597 a — intimius Deo adhaeret II 559 arg. 8 — Caritas continuat voluntatem nostram Deo ut principio moventi et conformat ut regulae dirigenti et iungit ut fini quietanti II 885 6*

— In nobis distat a fine, ideo est indigens I 799 b — In voluntate nostra cadit fuga et appetitus et tristitia, quia est indigens *ibid.* — nostra, si unitur alteri, vel sibi ipsi, est indigens I 44 d. 42

— Nihil sufficit voluntati humanae nisi sola Trinitas II 888 f. 2 — Appetitus animae non arctatur propter unionem cum appetibili, immo dilatur I 44 4* *Vide V. Anima-ordo ad Deum.* — discordando a summa bonitate egena effecta, nunquam satiatur pecuniis nec voluptatibus II 5 b sq.

— In gloria erimus omnipotentes voluntatis nostrae II 4 b — comparatur ad actum proprium, vel alienum IV 948 4* *Vide V. Beati.*

VOLUPTAS — summa est in voluntate I 798 arg. 4. 799 a *Vide V. Concupiscibilis.* — Concupiscentia nunquam satiatur voluptatibus II 6 a — faciunt voluntates sibi invicem repugnare II 888 f. 1

VOMERE — De vomente species consecratas IV 344 b

VOTUM — est melioris boni conceptio cum deliberatione firmata IV 845 arg. 4. 846 f. 2. 848 arg. 4 — est propositum deliberatum firmatum per promissionem IV 845 4*. 849 4* — est spontanea promissio melioris boni, deliberatione et obligatione firmata IV 456 a — est testificatio quaedam promissionis spontaneae, quae

Deo, et de his quae Deo pertinent, fieri debet IV 814 f. 4. 816 f. 3

— fit per promissionem IV 816 b — obligat propter promissum IV 814 f. 2. 815 1°. 822 5° — De essentia voti sunt promissio et obligandi intentio IV 815 a

— simplex est promissio per verbum interius cogitationis et deliberationis IV 815 b — per actum interiorem factum obligat IV 692 arg. 5 — fit Deo, qui videt corda *ibid.* 693 3°. 816 b — non est Sacramentum IV 693 5° — Promissio per verbum vel signum exterius est de necessitate voti sollemnis IV 815 b

— non fit per promissionem exterio-rem, nisi intendat se obligare IV 814 f. 3, 4. 815 a — Qui vovet intendit obligari ad aliquid principaliter, vel ex consequenti IV 815 3° — per verba exteriora expressum sine intentione obligandi non est votum secundum veritatem, sed solum secundum interpretationem fori iudicialis *ib.* 4°

— conditionatum votum est, quia est pura obligatio, quae potest esse per futurum IV 692 4°

— obligat voluntatem IV 822 a — verum obligat ad id, de quo est IV 816 f. 5. 824 arg. 2 — omne obligat astrictione necessitatis IV 820 2° — Per legem voti non tenetur homo solvere nisi illud quod vovit spontanea II 4013 f. 4

— coacta non obligant III 877 arg. 4 — coactione inducente emissum videtur obligare III 878 4°

— obligat hominem ad id, ad quod prius non obligabatur IV 814 f. 2 — est obligatio nova et superaddita IV 815 a — est de his solum, ad quae homo non aliunde, sed voluntarie obligatur IV 816 f. 4 — si dicatur quaecumque testificatio, quamvis non sit obligatio de novo, est tamen testificatio obligationis, qua obligatio necessaria fit voluntaria IV 817 4° — extenso nomine est voluntaria obligatio, quae tamen non obligat magis quam prius de necessitate, sed de bono et aequo, ideo nec facit duplex peccatum IV 457 b

— Obligatio voti est secundum ius naturale IV 822 arg. 2 — Obligatio voti pendet ex iure divino et naturali, non ex humano IV 823 b — Obligatio voti constituitur ex duplici iure naturali *ibid.*

— respicit obligationem ad Deum III 878 4° — immediate ad Deum ordinat IV 822 arg. 3 — ordinatum est fieri ad salutem voventis et honorem Dei *ib.* b — est ad augendam honestatem et bonitatem IV 816 b — institutum est ad caritatem fovendam IV 821 f. 1

— generaliter est de his quae ad Deum pertinent et faciunt ad salutem IV 817 a — est de his quae promovent ad salutem IV 818 arg. 3 — debet esse ad promotionem salutis nostrae, non in dispendium IV 816 f. 2

— debet habere comites veritatem, iudicium et iustitiam IV 817 a — Ut in voto sit iustitia, necesse est, ut illud quod vovetur, spectet ad salutem et sit bonum et honestum *ibid.*

— simpliciter et proprie est de his quae promovent ad salutem ultra statum communem IV 817 a — proprie est de eo quod supererogationis est IV 457 b. 816 f. 4. 817 1°. 819 3° — large dictum potest esse de bono praecepti IV 817 4°

— non est de statu imperfectionis et minori bono IV 816 f. 2. 817 2° — de minori bono non obligat IV 731 arg. 3 — Licet vovere minus bonum, prout opponitur malo, non, prout privat maius bonum IV 817 2° — non est de indifferenti IV 816 f. 3 — non est proprie de indifferenti, nisi quod informabile est motu et circumstantia virtutis IV 817 3°

— Quae ad dispendium salutis vergunt non cadunt sub voto IV 817 a — de turpi non est votum verum IV 816 f. 4, 5 — Nihil vovendum est, nisi quod creditur rationabiliter esse acceptum Deo IV 817 3° — Nullo modo potest quis vovere aliquid, quod simpliciter est malum, et si vovet, peccat, sed non obligatur *ib.* 4° — Malum, quod casu contingente potest fieri bonum, sub conditione eventus boni potest voveri *ibid.* — Si vovetur quod ad detrimentum iustitiae facit, ipsi voto fit iniuria, nec est obligatio ad servandum, sed potius ad poenitendum *ib.* a, 2°

— Ut in voto sit iudicium, necesse est, ut vovens deliberate voveat, non praecipitanter IV 817 a, 3° — indiscretum est, quod fit in omnem eventum sine conditione de eo quod aliquo casu contingente, potest esse malum *ib.* 4° — lephite fuit laudabile, sed indiscretum *ibid.* — indiscretum non est tenendum, sed commutandum *ib.* 3°, 4° — erroneum, quod vergit in malum, est dimittendum, quia non obligat ad faciendum IV 818 5° — Qui vovet quod non potest reddere, aliquando non statim peccat IV 742 d. 2

— Ut in voto sit veritas, necesse est, ut vovens quod discrete et iuste vovit, persolvat IV 817 a — verum est immutabile voventi IV 816 f. 4

— est ab opere nostro IV 814 f. 3 — est propriae voluntatis IV 822 f. 4 — procedit a libera voluntate IV 818 b — est obligatio procedens ex propria voluntate *ib.* f. 3 — est promissio spontanea III 877 arg. 4

— est obligatio spontanea sive voluntaria IV 814 f. 4. 815 a — est a libertate IV 818 arg. 4, f. 4

— Vovere simpliciter potest qui libere potest facere, quod vult, nullo impedimento in se existente, nullo homine de facto praepediente, nullo iure prohibente IV 818 b — In voto requiritur voluntas libera ad faciendum id quod vovetur *ib.* 4° — non fit sola voluntatis libertate, sed respicit aliquod opus, respectu cuius frequenter liberum arbitrium non habet posse vel de facto, vel de iure *ib.* 2° — Non potest vovere nisi qui potest se obligare et est proprii iuris respectu illius quod vovere debet IV 819 4°

— Qui in omnibus subest nihil potest per se vovere IV 818 f. 2, b — Qui in

aliquibus subest secundum id, in quo subest, non potest vovere *ib.* b — Uxor et pueri circa regimen vitae nihil possunt vovere per se *ibid.* — Vir non potest vovere contra debitum carnis *ibid.* — Servus potest vovere quod libere potest facere *ibid.* — Religiosus nihil potest vovere sine sui praelati voluntate *ibid.*

— simplex est occultum et privatum IV 819 f. 3, b. 820 a — In voto simplici homo mera se obligat voluntate IV 820 b — emissum in publico iudicatur simplex, nisi aliud adsit *ib.* a

— simplex obligat quantum ad Deum IV 815 b — simplex non magis obligat quam iuramentum IV 819 f. 2 — simplex non minus obligat quam solemne quantum ad culpam sive transgressionem IV 820 2° — simplex aequaliter obligat quantum ad Deum ut obiectum, tamen quantum ad divinum iudicium homo magis obligatur voto sollemni *ibid.* — simplex minus obligat quam solemne quantum ad alterius vinculi solutionem *ibid.*

— solemne est in proposito firmato publica testificatione IV 826 d. 4 — solemne est publicum IV 820 a — solemne non dicitur, quia notorium vel publicum *ibid.* — Voti solemnizatio fit coram persona, quae locum Dei tenet et votum potest approbare *ibid.* — solemne est, quod emittitur in manu personae publicae IV 825 d. 4. 826 d. 6 — solemnizatur ordinis susceptione, professionis emissionem et habitus professorum assumptione IV 820 a. 826 d. 6 — potest solemnizari susceptione habitus et more IV 685 d. 3

— solemne obligat quantum ad faciem Ecclesiae IV 815 b — In voto sollemni est obligatio in foro Dei IV 697 d. 2 — In voto sollemni homo obligatur Deo et homini IV 820 b, 2°

— Unusquisque liber potest sine conditione aliqua vovere bona, quae Deus consultit facienda IV 823 b — de statu perfectionis assumendo est licitum ac obligatorium IV 697 d. 2

— Licet votum, quod recipit recompensationem, mutari ex causa, non ex levitate IV 822 a — potest mutari ex necessitate sive utilitate cum praelati auctoritate *ibid.* — Licet votum mutare et commutare propter necessitatem supervenientem, vel propter periculum in observatione, vel propter maiorem utilitatem voventis et aliorum *ib.* b — potest commutari, cum caritas exigit IV 824 f. 4 — impletur, dum datur aequivalens IV 822 2°

— unum non minus obligat quam aliud IV 823 arg. 4 — non potest mutari ex propria voluntate nisi in votum status perfectioris IV 822 a, 4° — Licet votum de bono in melius commutare *ib.* f. 2, 5° — Si quis emittit duo vota impossibilia, quorum alterum est perfectius, impleto perfectiori, absolvitur ab alio *ib.* f. 3

— Ex iure naturali est, quod quis per votum non debet impediri, quin facere possit sibi utilis et Deo acceptabilis IV 823 b — Ius concedit, votum non teneri,

VOT

cum potest recompensari IV 824 a — non omne potest recompensari meliori *ibid.*, 1° — non potest recompensari bono aliorum solum, sed etiam voventis *ib.* a

— potest commutari in votum religionis vel status perfectioris sine praelati licentia, quia propter sui dignitatem licentiam dant iura IV 822 a

— Papa non potest dispensare a voto, relaxando ius naturale, sed declarando IV 823 b. 824 a — In omni voto Papa potest dispensare, quod recipit recompensationem melioris boni IV 823 b — Papa non videtur posse dispensare a votis religionis IV 824 a — Ecclesia non potest in voto solemnini dispensare IV 820 a

— Contra votum est speciale peccatum IV 156 a sq. — Frangens votum peccat in Deum, vel etiam in proximum ratione scandalii IV 825 d. 2

— Perfectio religionis substantialiter consistit in triplici voto IV 824 a

— paupertatis est perfectius quam continentiae IV 822 arg. 6 — obedientiae est perfectissimum IV 823 arg. 7

— continentiae est annexum personis religiosiis IV 685 d. 3. 815 3° — continentiae apud Latinos est annexum ordinibus sacris IV 804 a sq. 815 3°

— solenne continentiae promittitur Deo IV 684 a. 697 d. 2 — In voto solemnini continentiae transfertur potestas corporis voventis in alium, quia alius adest, qui recipit IV 820 b, 2° — Per votum castitatis solenne homo moritur spiritualiter huic mundo IV 683 b. 697 d. 2

— In voto simplici continentiae dominium corporis in alterum non transfertur IV 820 b. 825 d. 3

— continentiae universaliter impedit matrimonium IV 819 a. 820 a. 825 d. 1 — Post votum etiam simplex damnabile est velle nubere IV 819 arg. 1 *Vide V. Matrimonium 14-votum.*

— simplex impedit, sed non dirimit matrimonium IV 814 a — Voto simplici emissio, potest matrimonium contrahi de facto IV 820 b. 825 d. 3 — continentiae

non dirimit matrimonium iam contractum nisi solemnizatum IV 820 a

— solenne impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum IV 844 b. 819 a — Emissio voti solemnini, non potest matrimonium contrahi nec potestas corporis transferri IV 820 b — Voventes voto solemnini nullo modo possunt contrahere nec de iure nec de facto IV 826 d. 6 — solenne solvit matrimonium IV 683 b. 697 d. 2 — solenne solvit ab obligatione debiti reddendi IV 696 a, 4°

— solenne non impedit matrimonium solum ex constitutione Ecclesiae IV 820 a — solenne non impedit matrimonium ratione scandalii *ib.* b — solenne obligat aequaliter districte ut matrimonium *ibid.*

— Obligatio voti solemnini non potest infringi per superveniens vinculum matrimonii IV 820 b

— simplex obligat minus quam matrimonium IV 820 b — Vinculum voti simplicis minus est quam matrimonii IV 825 d. 3

— simplex non omnino solvitur per matrimonium subsequens, sed solum quantum ad debitum solvendum IV 821 3° — non solvitur simpliciter, sed ad tempus, nec omnino, sed solum, in quantum votum erat in praeiudicium mulieris IV 685 d. 4 — Qui contraxit matrimonium ligatus voto simplici, si uxor moriatur, tenetur omnino continere IV 821 3° — Qui vovit solum debet reddere debitum IV 825 d. 3 — Qui deliberate vovit castitatem tenetur, quantum in se est, continere, ut debitum non petat, sed tenetur solvere petenti IV 742 d. 2 *Vide V. Coniuges.*

— Qui consentit voventi continentiam renuntiat suo iuri IV 743 d. 3 — Ecclesia propter periculum non patitur, quod unus voveat, nisi alter similiter voveat, et de hoc non possit suspicio oriri *ibid.*

— Matrimonium non consummatum non impedit votum IV 819 f. 4. 821 b — Per matrimonium omni voto praeiudicium generatur IV 821 b

Vox — formatur ex percussione et actione aëris II 84 d. 1 — Vocis forma-

ZOD

tio est per inspirationem et respirationem, vel potest esse per aërem quasi naturaliter complantatum II 85 d. 1

— Mens format vocem exteriorem mediante spiritu III 55 1° — sensibilis formatur per organa II 269 a. 271 f. 4 — non est nisi habentium organa et respirationem I 189 d. 4

— articulata formatur regimine virtutis rationalis per apta instrumenta et vim sensibilem motivam II 509 d. 1 — Animalia incomplete possunt exprimere vocem articulatam *ibid.* — Angeli possunt formare voces in corporibus assumtis II 85 d. 1

— sensibilis non est in locutione Angelorum II 269 a, 2°

— articulata dicitur, quae ad significandum aliquid est determinata, cum prius in se indifferens esset ad significandum diversa III 526 6°

— est signum verbi I 390 f. 3 — sensibilis est signum exterioribus auribus oblatum II 271 b — sensibilis est signum exprimens verbum conceptum II 269 a, 2° — est signum expressivum IV 29 d. 2 — sunt signa intellectuum IV 968 d. 6 — Non est status in vocibus, sed ordinantur ad intellectum IV 374 b — Nomen habet vocem sensibilem, ut audiatur I 396 4° — proportionem et similitudinem aliquam habet ad significatum I 390 arg. 3

— est genus nominum I 740 b — literata, articulata ordinabilis ad significandum aliquid in se vel in alio est subiectum grammaticae, ad quod omnia reducuntur sicut ad totum universale I 7 a

— plures possunt esse unum nomen, si unam habent institutionem IV 498 3° *Vide V. Nomen et V. Compositio.*

— sunt diversae apud diversos I 401 arg. 4 — diversae sunt in diversis linguis IV 68 4°. 73 arg. 1

— corruptae, licet non significant ex institutione, significant tamen ex accommodatione usus IV 74 3°

— Christi *vide V. Resurrectio.*

VULPES — est maxime dolosa II 494 arg. 4

Z

ZACHAEUS — honoravit Dominum, cum reverentia eum in domum inducendo IV 297 4°

ZELUS — est amor nolens habere consortium in amato I 23 d. 3 — malus vital omne consortium in amato, zelus bonus vital tantum malum consortium *ibid.*

— vindictae est cum motu irae III 339 f. 1 — Ex zelo iustitiae est affectio

punitiois III 340 b — Ira per zelum *vide V. Ira.*

— Perfectae iustitiae est zelare iustitiam et divinam gloriam II 287 b — Veri zelatores domus Dei non possunt videre in Ecclesia vitia, quin insurgant contra ipsa I 23 d. 3 — quantum potest, obviat peccato I 844 arg. 3 — obviat peccato, salvo iure iustitiae I 845 3°

— est in Deo ut exemplar virtutis I 844 arg. 3

— non excusat a toto, sed a tanto IV 810 2°

ZEUGMATICE — dicitur quod reddendum est singulis membris enumeratis II 297 4°

ZODIACUS — est circulus obliquus, in quo planetae moventur, et in quo duodecim signa describuntur II 369 b

INDEX TERTIUS

SENTENTIARUM PHILOSOPHICARUM

QUAS IN OPERIBUS THEOLOGICIS

S. BONAVENTURA EXPOSUIT.

A

ABS

ABSTRACTIO — Quod potest intelligi sine altero potest abstrahi ab altero I 475 arg. 2. 504 a — Abstrahibile est accidentale I 475 f. 1

— ortum habet a natura rei, aut ab intellectu nostro I 476 a — est a parte rei, vel a parte intellectus I 475 arg. 3. 573 2*

— supponit concretionem I 475 f. 1 — a parte rei est, ubi est abstractum et concretum *ib.* arg. 4 — a parte rei est eius quod est distinctum secundum rem *ib.* arg. 5 — realis praesupponit compositionem et diversitatem I 476 a — in eo, in quo differt forma et suppositum, est ex parte rei V 76 1* — Quod abstrahitur differt ab eo, a quo abstrahitur I 571 arg. 2 — rationis est, ubi est compositio circa intellectum I 475 a, 1*

— quae ortum habet ab intellectu nostro, est eius quo est a quod est I 476 a

— Intellectus non errat, ponendo modum abstractionis circa se I 476 1*. 590 b. V 71 a

— quae ortum habet a natura rei, aut est universalis a particulari, aut formae a materia I 475 f. 3. 476 a — est formae a subiecto I 476 b — facit de singulari universale, ut perveniat ad intellectum I 689 2* — Forma generis est abstrahibilis a formis specierum sive a differentiis II 95 f. 5 — Abstrahendo sive resolvendo potentia rationalis ascendit ab infimo usque ad supremum generalissimum IV 1046 4* — Intellectus componens procedit ab abstracto ad concretum, intellectus resolvens e converso I 162 d. 3

— est solius potentiae rationalis IV 1046 4*

— Intellectus agens abstrahit species II 149 b. 265 arg. 3. 569 a. 570 a, 3* — Intellectus agens abstrahit formas universales a conditionibus materialibus III 321 arg. 4 — Intellectus cognoscit res abstractas a conditionibus materialibus IV 1044 arg. 4 — Depurando et abstrahendo species sensibilis introducit in potentiam

intellectivam V 301 6 — Species et forma rei non potest imprimi intellectui, nisi abstrahatur a materia II 445 4* — Anima nihil cognoscit, nisi quod abstrahitur a materia, quia res non potest ei uniri secundum veritatem, sed unitur secundum similitudinem abstractam *ibid.*

— est actus ordinatus ad intelligendum II 570 4* — speciei a conditionibus materialibus quaedam ordinatur ad generandum habitum et acquisitionem scientiae nondum adeptae, quaedam consistit in iudicio intellectus de eo quod apprehensum est per sensum III 322 4*

— speciei fit per lumen II 569 a. 570 3* — Ad hoc, quod abstrahatur species ab objecto, in medio necessario intelligimus lucem et diaphaneitatem II 569 a. 571 b

— Species abstrahuntur per organum et medium et virtutes inferiores tanquam dispositiva II 149 a — Similitudines corporalium sunt abstrahibiles per sensum V 19 f. 3

— maior fit secundum potentiarum spiritualitatem IV 1045 arg. 5 — speciei in imaginatione est in eodem genere ac illa quae est in sensu particulari II 570 2* — In intellectu exigitur novum genus abstractionis et luminis *ibid.* — Sola diversitas abstractionis non diversificat potentias intellectus, imaginationis et sensus IV 1046 4*

— Intellectus abstrahit a loco, tempore et dimensione V 358 24 — Ratio abstrahit a loco, tempore et mutabilitate ac per hoc a dimensione, successione et transmutatione V 301 9

— Cum intellectus abstrahitur a sensibilibus speciebus, purgatur I 59 d. 4

— Similitudo abstracta est spiritalior eo, a quo abstrahitur I 68 arg. 5

— Quae abstrahuntur ab esse materiali abstrahuntur per consequens a contrarietate et mutua actione et passione IV 932 f. 4

ACC

— Res abstracta a materia potest recipi in re alia, quae habet suam materiam et formam II 445 4*

— Abstracti et concreti sive principalis et summi est idem significatum I 535 b. II 472 a — Abstracti et concreti eadem est definitio III 856 d. 3 — Album et albedo sunt in eodem genere II 405 f. 2

— Per abstractionem est praedicatio per modum identitatis I 468 3* — In abstractione est praedicatio per identitatem et ratione formae, non suppositi I 577 b. 579 b

— Abstractum significat per modum formae I 596 d. 5 — Abstractive dicitur quo aliquid est tale III 630 b — Commune in abstractione significatur ut quo est I 409 a — Quod significatur in abstractione non importat suppositum I 480 d. 3 — Nomen abstractum non concernit suppositum I 442 b

— Abstractum est simplicius concreto I 475 f. 2. V 69 arg. 2. 73 arg. 1. 109 6* — Quanto aliquid est maioris abstractionis, tanto simplicius est I 586 arg. 4 — Abstractum a pluribus est simplicius quam contentum in pluribus, si in illis pluribus plurificetur I 466 4* — Ens abstractum simplicius est quam concretum in eo, in quo differt forma et suppositum V 76 4*

— Quod per se inest alicui inest illi etiam abstracto IV 280 f. 1 — Principalis dicitur aliquid de aliquo, quod dicitur secundum abstractionem, quam quod dicitur secundum concretionem II 604 arg. 1

— Quod differt ab aliquo non praedicatur de eo in abstractione I 571 arg. 3. III 472 2* — Quod praedicatur de aliquo in abstractione non facit numerum cum illo I 577 f. 2 — denominat concretum I 462 b

— Quod praedicatur de altero in abstractione non habet praedicari de altero in concretione nisi in primis intentionibus per praedicationem reflexam II 672 b

ACCIDENS — Omne, quod advenit substantiae iam completae, est accidens II 637

. I — est quod advenit iam completo in esse II 327 f. 4. 328 a. III 154 arg. 3. 155 b — dicit proprietatem consequentem esse II 107 1* — est quod advenit rei prius existenti I 462 d. 5 — omne dicit adveniens respectu subiecti primi I 463 d. 5

— Differentia et ratio accidentis est, quod natum est esse in alio IV 274 4*, 5* — notificatur per esse in alio ut per modum consequentem inseparabiliter *ib.* a — Accidentis esse est inesse IV 20 arg. 2. 270 arg. 3. 419 arg. 4

— ut opponitur substantiae, dicitur proprietas alii inhaerens, quae non est de rei essentia I 523 b — Quod est generis determinati et est in aliquo, ita quod sine eo res potest esse, est in genere accidentis IV 1000 f. 3 — non dat supposito primum esse III 155 b — omnino adiacet extrinsecus et dicit modum essendi III 456 3* — non est intimum rei V 382 44

— est quod ab alio venit I 459 f. 4 — dicitur quod inest subiecto et ab illo trahit ortum I 464 d. 8 — dicit quid natum in alio esse et ab alio exire *ibid.* — a subiecto recipit esse IV 270 arg. 2 — omne fundatur in aliquo II 46 arg. 6 — nec in se nec per se subsistit III 232 b — nullum de se habet stabilitatem I 459 f. 4 — non potest fulciri nisi per subiectum II 865 b — substantificatur in substantia III 155 b — inest alteri ut inhaerens II 816 3* — est inhaerens I 561 a — Proprietas naturae inhaeret ei cuius est proprietas III 239 d. 4 — adest subiecto per inhaerentiam I 524 2*

— non sunt sine subiecto IV 308 arg. 3 — non est sine substantia II 421 arg. 2 — cum sit inhaerens, impossibile est, quod sit et non insit IV 270 arg. 3 — Naturae accidentis nullo modo convenit esse sine subiecto IV 272 arg. 3 — Accidentia esse sine subiecto est supra naturam *ib.* b — Intellectus intelligit accidentis praeter subiectum IV 270 f. 4 — Inesse dicit actum accidentis in comparatione ad rem alterius generis, a qua intellectus accidentis potest circumscribi IV 271 3*

— comparatur ad subiectum et ad operationem secundum actum et secundum aptitudinem IV 271 a — Comparatio accidentis ad subiectum secundum aptitudinem est essentialis et nunquam privatur ab accidente *ibid.* — Comparatio actualis accidentis ad subiectum semper inest actu secundum naturam, tamen sequitur essentiam, et ideo ab isto potest separari potentia supra naturam *ibid.* — quamvis non sit in subiecto, tamen aptum est esse in subiecto *ib.* 1* — semper est natum esse in materia et ad illam, quantum est de sui natura, habet inclinationem II 91 3*

— prout est differentia entis, dicit habitudinem ad subiectum II 872 2* — in quantum comparatur ad subiectum, habet dici accidens IV 271 a — habet definiri per subiectum IV 270 arg. 1, 2 — definitur per obliquum per substantiam, et ibi est additio I 440 1* — praesupponit subiectum II 257 2*

— potest adesse et abesse praeter subiecti corruptionem I 464 d. 8 — Omne, quod adest et abest praeter subiecti corruptionem, est accidens I 523 arg. 2. 571 arg. 3. II 327 f. 2. 328 a. 637 f. 2 — Quod accidit potest privari, subiecto manente II 940 b — est possibile etiam abesse I 463 d. 5 — est quod potest recedere a re existente I 464 d. 8. 462 d. 5 — omnia sunt separabilia secundum intellectum II 939 arg. 2

— in quantum dicit formam, est diversum a genere substantiae I 473 b — differunt per essentiam a subiecto IV 270 b — sunt diversa a substantia et cedunt in aliud genus II 560 a — Omne ens est substantia, vel accidens I 416 arg. 2. 397 arg. 4. 572 f. 5. II 637 f. 4 — Secundum quidditatum differentias occultas fit divisio in substantiam et accidentis V 350 7 — Quamvis albedo non possit esse sine corpore, differt tamen a corpore II 441 b — Nihil est univocum substantiae et accidentis III 155 f. 4 — Quod plus accedit ad naturam accidentium magis elongatur a ratione substantiae II 96 b — potest plus assimilari alicui substantiae sub ratione proprietatis quam alia substantia II 639 2*

— nunquam participant rationem substantiae IV 271 4*, 5* — separatam a substantia dicitur ens per se quantum ad actum, quod dicit modum consequentem essentiam *ib.* 5* — Quod est accidens nulli substantiae est substantiale I 85 arg. 6 — nullum est stabilius quam substantia II 637 arg. 3

— est quantum ad rem, vel quantum ad modum II 107 2* — Substantia aliqua habet modum accidentis *ibid.* 327 b — Aliquid substantiale potest habere rationem praedicationis accidentalis III 455 a

— Res alii inhaerens dicitur substantia large II 877 d. 4 — Quaedam, quae videntur esse accidentia, reducuntur ad substantiam et sunt essentialia V 350 8

— est complementum non quantum ad esse primum, sed quantum ad esse secundum II 638 b — Accidentalis forma est perfectio compositi quantum ad bene esse IV 1001 4* — In accidentibus attenditur perfectio quantum ad esse secundum I 528 d. 4. II 639 4*. 699 3* — Substantia corporea nunquam intelligitur bene esse sine accidentibus IV 220 a

— non ponit in numerum cum suo subiecto III 149 b. 150 3*. IV 279 3* — cum subiecto est unum III 630 b

— habet respectum ad subiectum secundum habitudinem et dependentiam I 456 a — dependet a subiecto I 464 d. 8. 455 arg. 4. IV 16 f. 3 — est in subiecto per dependentiam ab illo V 401 9* — indiget substantia III 456 6* — sustinetur et dependet ab eo, in quo est, principaliter II 329 b

— est in subiecto sicut in sustinente, vel sicut in deferente et ut habitus II 328 b sq. 329 b. V 497 41* — quaedam habent esse naturae, quaedam esse habitus II 640 b. 641 6*

— non potest esse praeter subiectum, in quo est II 640 b — Quod est in aliquo tanquam in subiecto non excedit substantiam, in qua est I 91 f. — cum substantia non occupat maiorem locum IV 278 arg. 3 — nullum expellit subiectum proprium IV 274 a

— Impossibile est, accidens praecedere substantiam V 350 8 — Substantia non est pars accidentis III 164 d. 2

— Prior est comparatio accidentis ad subiectum quam ad operationem IV 270 arg. 2

— Nihil est de constitutione accidentis nisi accidens II 319 arg. 1 — cum sint simplicia, non habent principia intrinseca II 321 1* — Forma accidentalis est forma tantum II 445 1* — proprie loquendo non habent materiam et formam III 499 4* — non componitur IV 495 arg. 4 — non habet in se diversas naturas secundum genus et speciem, sed natura speciei et generis causantur a diversis naturis repertis in subiecto II 90 f. 4 — non constituuntur ex principiis substantialibus III 232 b — Forma accidentalis non est simplicior forma substantiali I 85 arg. 5

— Accidentalis forma minus habet de nobilitate quam substantialis IV 1000 arg. 4 — non est nobilior substantia II 637 arg. 4. III 296 b — quod causatur ex principiis subiecti, ignobilior est substantiali forma, pro eo quod ab ipsa habet originem IV 1001 4* — Substantia nobilior est accidente III 155 f. 5 — nullum nobilior est substantia, prout accidens comparatur in se quantum ad essentiam generis sive quantum ad esse primum, tamen prout consideratur in subiecto et includit esse subiecti, quandam nobilitatem superaddit quantum ad esse secundum II 638 4* — quantum ad nobilitatem et bonitatem suam non potest proprie comparari substantiae *ibid.* — bonum dicitur non sibi, sed alii, non sicut ordinatum, sed sicut ratio ordinandi *ibid.* — habet potius rationem viae conductivae in alterum quam quietativi et consummativi V 30 4*

— quod habet ortum ab alio superiori, quantum ad esse secundum est nobilior subiecto II 320 b. IV 1001 4* — quod habet ortum a superiori, habet nobilitate subiectum II 638 b, 4*

— Nihil subiicitur accidentibus nisi per materiam II 89 f. 1. 91 4* — sustentur a materia IV 244 b — nullum extenditur nisi in materia IV 273 arg. 2

— naturalia non consequuntur materiam secundum essentiam, sed solum secundum esse ut sub forma completiva II 302 arg. 3. IV 273 f. 2 — Quantitas existentiam completam habet a materia existente sub forma II 59 b — nullum est in materia carente omni forma II 293 f. 5 — Subiectum accidentium est compositum II 413 f. 2

— non est nisi in substantia individua II 405 f. 3. — sunt in substantia hac II 941 2* — primo et per se sunt in individuis III 230 arg. 6

— primo sunt in quantitate IV 282 a — naturaliter sustentantur a quantitate IV

280 f. 5. 282 a — fundantur in quantitate IV 275 arg. 1. 280 f. 5 — primum est quantitas IV 276 1*

— non est nisi in quo est compositio intrinseca I 175 d. 3 — Varietas accidentium facit multipliciter extraneam *ib.* d. 2 — Ubi sunt accidentia, est aliqua compositio I 457 f. 4 — In quocumque est ponere accidens, est ponere compositionem et varietatem I 523 f. 2 — ponit compositionem et varietatem in eo, de quo dicitur I 524 a — quae habent aliquid de ente absoluto, faciunt compositionem in subiecto I 456 b. V 242 b

— Omne subiectum accidentium habet esse mixtum I 468 a — est in nullo simplici I 462 d. 5. V 351 12 — nullum compositum est in subiecto simplici I 662 arg. 5 — Proprietas substantiae simplicis non potest esse composita ex partibus similibus I 664 5*. II 63 4* — quod habet successionem, potest esse in substantia simplici I 664 5*. II 63 4*

— nullum spirituale est in subiecto corporali III 894 a. IV 20 arg. 4

— denominat subiectum II 474 d. 3. IV 274 a — praedicatur denominative per modum inhaerentis III 156 4* — omne, quod est in subiecto, denominat illud vel simpliciter, vel secundum quid IV 273 f. 4 — non denominat nisi illud, ad quod comparatur ut accidens I 652 f. 3 — In accidentibus est denominativa praedicatio I 475 f. 4 — Ubi est accidens, ibi est accidentalis praedicatio I 577 arg. 4 — In concretis magis est praedicatio per modum accidentis *ibid.*

— Concretio proprie dicta reperitur in terminis accidentalibus I 475 f. 4. III 172 2* — Terminus accidentalis implicat rem suam circa suum subiectum I 379 arg. 4

— in subiecto habet causam, existentiam et apparentiam II 59 a — habent ortum ex substantia et eius principiis II 90 f. 4 — Principium effectivum accidentium est forma substantialis II 321 4* — habet comparari ad substantiam sicut ad subiectum et causam II 328 a. 329 b — aliquid inest in aliquo subiecto per se in genere subiecti, vel etiam in genere causae II 639 6* — quod inest alicui per se, ortum habet ex propriis principiis subiecti II 638 arg. 6. III 409 a — aliqua oriuntur ex principiis subiecti II 699 3* — proprium ortum habet ex proprietatibus agentis et patientis II 940 b

— Proprietas naturalis comparatur ad aliquid sicut ad subiectum et sicut ad causam III 409 a — Secundum comparisonem ad subiectum naturaliter dicitur inesse, quod inest a primordio ipsius rei et inseparabiliter et ab eo non recedit *ibid.*

— aliquid comparatur ad aliquid sicut ad subiectum et ad causam, aliquid comparatur ad aliquid solum sicut ad subiectum et ad aliud sicut ad causam II 638 a. 639 3* — aliquid habet ortum ab alio quam a subiecto proprio IV 449 4* — quod non habet ortum a subiecto, habet ortum ab inferiori, vel a pari, vel a superiori II 638

b — quod non habet ortum a principiis subiecti, non determinat sibi materiam IV 46 arg. 6 — causatur ab accidentibus, vel a substantia II 106 b. 107 1*

— Unitas accidentis venit ab unitate subiecti II 58 f. 2 — unum est in uno subiecto II 643 arg. 3. IV 441 arg. 4. 324 a — numeratur per subiectum, in quo est II 327 arg. 4. 642 arg. 3 — numerantur penes subiecta I 216 3*. III 590 f. 4. 594 b — numeratur per substantiam I 665 d. 4 — nunquam numerantur nisi per substantiam I 441 arg. 5 — Proprietas subiecti numerari habet ratione suppositi III 194 a — plurificatur propter plurificationem subiecti primi II 603 f. 6 — numeratur, quando ea quae subiiciuntur, diversa sunt et subiiciuntur ut diversi II 644 3* — multiplicatur, cum subiectum per se multiplicatur, et illud, in quo primo est accidens II 961 3* — multiplicatur, quando subiectum plurificatur secundum rem et secundum illam rationem, qua dicitur subiectum *ibid.* — recipit numerationem ab eo, a quo oritur II 329 b. IV 4029 7*

— unum non potest esse in duobus subiectis I 246 3*. II 603 f. 6 — Nihil absolutum est unum in duobus subiectis IV 675 f. 3 — unum simplex et spirituale et impartibile non potest esse simul in diversis subiectis III 894 b

— per subiecta propria distinguuntur IV 480 f. 4 — Propriis subiectis diversificatis formaliter, necesse est, accidentia formaliter diversificari III 713 f. 4

— unum potest esse in pluribus, quae per eandem naturam subiiciuntur II 643 a. 644 3* — unum potest esse in pluribus tanquam in uno subiecto II 961 3*. IV 4007 a — unum est in pluribus, quando non respicit determinate unum, sed secundum quod fundantur in uno, vel quod dicit relationem ad unum IV 442 4* — Una proprietas potest esse in pluribus, in quantum continuantur ad unum III 477 a — plura possunt esse in subiecto solum deferente II 329 b — relatum potest esse unum in pluribus, dum tamen illa sint ad invicem relata et ordinata II 600 6*. 961 3* — Impossibile est, duo accidentia eiusdem speciei esse in eodem subiecto II 83 b. 149 b. 327 arg. 4. III 494 arg. 4. IV 170 arg. 4. 623 arg. 3

— sunt infinita IV 768 arg. 2 — sunt varia et innumerabilia V 540 5

— Diversae formae accidentales essentialiter differentes existunt in eodem subiecto II 560 a — diversa in uno supposito sunt unum numero II 405 f. 6. III 231 b — duo aliqua, si uniuntur in uno subiecto, impossibile est, unum esse alicubi, ubi non sit reliquum III 454 arg. 2

— in pluribus non habent nisi unitatem universalitatis sive conformitatis II 60 1*

— Accidentibus unum individuum ab altero discernitur V 75 b — Accidentales proprietates necessario concomitantur individuationem rei existentis in genere V 83 44* — Per accidentium collectionem innotescere habet individuatio II 404 4*. 107

2*. III 231 b — Per accidentia non fit distinctio suppositorum, quinvis innotescat per ea I 358 b. II 408 arg. 4. III 231 b. IV 888 b — non causant distinctionem individualement II 406 a — Accidentibus omnibus circumscriptis, differentia numero sunt diversa I 358 b. II 89 f. 3. III 231 b — consequuntur individuatam I 358 b. II 405 f. 3 — aliquid consequitur ad distinctionem individualement, quod non habet ortum ab accidente, sed a principiis substantialibus II 406 a, b, 4*

— commune potest rebus eiusdem speciei convenire, vel non convenire II 940 b — quod inest pluribus, inest secundum aliquid commune IV 4005 f. 4 — Albedo est essentialis homini albo, secundum quod est albus, quamvis non sit essentialis secundum quod homo II 941 a

— Per se accidens convenit alicui secundum quod ipsum III 225 f. 4

— quaedam sunt inseparabilia secundum rem II 939 arg. 2 — aliquid est inseparabile I 462 d. 5

— naturale coniungitur ei, in quo est, inseparabiliter II 329 b — Propria passio inseparabiliter adhaeret subiecto II 941 a — quod naturaliter inest, est inseparabile et non potest expelli IV 771 4* — inseparabile est per naturam, vel per acquisitionem et quasi in naturam conversum II 482 4* — potest esse inseparabile respectu subiecti proximi et causae I 463 d. 5 — In subiecto, in quo est accidens inseparabile, non potest esse oppositum II 482 4*

— omne, quod est aliunde et non habet causam in subiecto, potest ab illo separari II 640 f. 3 — separabile potest non inesse II 940 b

— adhaeret successivo inseparabiliter II 940 b. 941 4*

— nullum manet immobile, moto eo, in quo est II 327 arg. 4 — quod est in subiecto non a se, sed ab alio, non movetur necessario ad motum eius, in quo est II 640 arg. 2 — non mutatur ad mutationem subiecti, quod habet ortum aliunde, cum non dependet ab eo, in quo est II 641 2* — quod ortum habet ab alio, non mutatur, mutato subiecto II 329 b. 639 3* — mutatur, cum incipit inesse, et movetur ad motum subiecti V 401 9*

— quod in aliqua mutatione salvatur secundum esse, quod habet in subiecto, est commune ei quod mutatur, et in quod mutatur IV 273 f. 3

— non mutant subiectum IV 46 f. 2 — nullum transit a subiecto in subiectum II 327 arg. 3 — Impossibile est, accidens transmutare subiectum IV 274 a — non possunt alterari a subiecto in subiectum, tamen in eodem intenduntur et remittuntur I 462 d. 5

— Omne, quod recipit magis et minus, est accidens II 320 arg. 3. 637 f. 3 — omne aut est per naturam suam amissibile, aut potest circa subiectum intendi vel remitti et sic est mutabile I 462 d. 5 — Forma accidentalis est augmentabilis et minubililis, salva forma substantiali II 321

a — Quod est accidens, aut habet accidens est variabile I 460 a, 4* — sunt mutabilia V 27 arg. 5 — sunt transmutabilia circa subiectum II 939 arg. 4 — circa subiectum permanentes et fixum potest transmutari II 941 4*

— sunt inalterabilia III 497 arg. 3. IV 993 arg. 3 — Idem numero non est susceptibile contrariorum II 938 1* — non alteratur, quamvis subiectum secundum illud alteretur III 465 b — non potest alterari secundum propriam mutationem, sed ratione alterationis factae in subiecto III 499 3*

— Mutatio absoluta in accidente ponit mutationem in subiecto III 456 4* — Secundum susceptionem et amissionem accidentis absoluti subiectum alteratur IV 340 4* — Depositio accidentis absoluti inducit transmutationem secundum formam IV 249 f. 4 — sensibilia variantur in alteratione IV 245 b

— omne, quod est in subiecto variabili, secundum quod est variabile, est corruptibile II 639 f. 4 — omne, quod habet oppositum potens inesse suo subiecto, est corruptibile II 640 f. 2

— corrumpitur aut propter corruptionem subiecti, aut propter inductionem contrarii IV 42 f. 2 — cum generatur, ex propriis principiis subiecti habet ortum, et cum resolvitur, resolvitur in suum subiectum II 327 arg. 2 — quae habent esse naturae et quae causantur ex principiis subiecti, cum corrumpuntur, non omnino annihilantur II 644 6* — quod non causatur ex principiis subiecti, per corruptionem cedit in nihil II 640 b. 641 6*

— frangi per se non possunt IV 285 a

— Magis et minus accidentale non variat species II 972 6* — non facit gradum in rebus secundum differentias specificas propter sui ipsius participationem maiorem et minorem II 319 f. 6

— definitur per comparisonem ad operationem IV 270 arg. 2 — Forma accidentalis est instrumentum operandi II 324 a — In quantum comparatur ad operationem, habet dici hoc secundum species sive differentias species IV 271 a

— Comparatio accidentis ad propriam operationem secundum aptitudinem est essentialis et inseparabilis, comparatio autem secundum actum consequitur essentiam et est separabilis IV 271 a, 4* — non potest esse per miraculum sine comparatione ad actum IV 270 arg. 2

— Albedo se ipsa dealbat I 767 5* — Potentia operandi non differt a forma accidentali I 85 arg. 5 — Forma accidentalis non est sua potentia I 87 5* — Potentia formae accidentalis non tantum addit supra ipsam quantum potentia formae substantialis, quoniam dicit ordinationem ad actum, sed non sufficientem per se, sed per virtutem substantiae *ibid.*

— nullum est per semetipsum activum II 319 f. 5 — sicut non est per se, ita non habet virtutem operandi per se, sed per virtutem substantiae I 87 5*. 92 4*.

IV 282 b. V 275 a — non operantur per se IV 274 1* — habent operationem a forma substantiali IV 244 b — Operatio attribuitur ratione subiecti, in quo est, vel etiam ratione subiecti, a quo est II 646 a — nullum est causa substantiae II 319 f. 4 — nihil faciunt ad nutritionem IV 220 a. 275 arg. 1

— si posset per se stare, susceptivum esset actionis sicut hoc aliquid IV 285 2*

— est per se obiectum sensus II 319 arg. 2. 321 a. 328 b — est quod per se sentitur II 328 a — movent sensum per naturam IV 280 f. 2. 282 a, b

— apparent et per consequens ducunt in cognitionem subiecti IV 285 3* — Accidentibus circumscriptis, res non cadit in sensu, sed solum in intellectu II 405 arg. 5

— propria ducunt ad intelligentiam substantiae IV 272 arg. 2 — multum conferunt ad cognoscendum quod quid est III 341 d. 2

— omne, quod inest alicui ut accidens, aut inest per se, aut per accidens II 638 arg. 6 — Per accidens, ut opponitur per se, dicitur aut quod dicitur per aliud in essentia, aut per quodam modo diversum I 524 a — ut dicitur per oppositionem ad necessarium, dicitur illud quod necessario non inest *ibid.* — Omne, quod inest alicui incidenter, inest ei accidentaliter II 940 f. 4 — Nihil, quod convenit alicui per accidens, convenit per se I 45 d. 45 — inhaerens per accidens non inest omni nec ex principiis subiecti habet originem II 639 6*

— Per accidens, ut opponitur per se, dicit posterioritatem et imperfectionem I 523 f. 3, 4. 524 a. 567 d. 6 — Per accidens, ut opponitur necessario, in creaturis tantum opponitur ei quod dicitur per se I 524 b, 3* — Per accidens ut differentia causae dicit privationem intentionis II 872 2*

— Per se et per accidens non ponunt in numerum II 960 f. 4 — Omne per accidens reducitur ad per se I 523 f. 3. II 638 arg. 6. IV 861 a. V 47 f. 47 — Omne per accidens in his quae dicunt positionem et naturam, reducitur ad per se II 814 4*

— Aliquid dicitur per accidens, quando sunt varii modi dicendi, quorum unus est extraneus alteri V 66 7* *Vide V. Sophisma.*

— Illud quod est per accidens, non habet virtutem multiplicandi et diffundendi se, nisi per illud quod est ens per se IV 861 a

Actio — Agere est actus potentiae operativae I 760 d. 3 — Operatio potentiae activae consistit in agendo III 325 6* — Actus est in genere actionis IV 1000 arg. 5 — omnis est in motu II 31 f. 2

— non videtur aliquid dicere in agente, sed ab agente I 615 d. 4 — Actus sunt per modum fieri et potius dicuntur esse ab anima quam in anima II 893 2* — Actus ut actus est egrediens a potentia I 686 5*

— Actus est quaedam differentia entis II 876 d. 4 — omnis aliquo modo est ens II 861 f. 4

— et passio videntur esse eadem I 615 d. 4 — Fortassis idem potest esse actio et passio, sola comparatione differens II 826 5* — et passio est idem motus, quo aliquid se ipsum movet II 825 b. 826 4* — et passio dicunt diversa genera II 32 4* — et passio est ab eodem principio I 267 d. 3 — Eadem sunt principia actionis et passionis II 857 d. 2

— omnis dicit respectum ad passum I 615 d. 4

— Omni actioni respondet passio I 231 f. 2. 702 arg. 2 — Actioni secundum rem respondet passio differens secundum rem I 703 2* — si completur, infert passionem necessario IV 285 b — Omnis activa infert passivam I 267 d. 3. III 474 f. 3 — Non est actio, ad quam non sequatur aliqua passio V 239 b — est causa passionis quantum ad efficaciam in genere naturae III 386 2* — dicitur esse causa passionis ratione ipsius agentis II 826 5* — geminata geminat passionem III 491 f. 4

— Actioni respondet passio, ita quod sint simul I 521 f. 2 — naturaliter praecedit passionem V 239 b — Prius est agere quam effectum fieri I 457 arg. 3

— Actioni secundum modum non respondet nisi passio secundum modum differens I 703 2*

— Aliqui actus simul dicunt actionem et passionem sive defectum in agente I 749 a, 4*. 750 3* — omnes animae quodam modo passiones sunt II 648 d. 4. 825 f. 3

— secundum rem est principium efficiens aliquid I 703 2* — Omnis operatio est alicuius operatrix II 197 f. 1 — Res ab operatione habet efficere V 340 26

— omnis requirit in quid agat II 46 arg. 5 — Agere exigit in quid, non quid agat II 48 5*

— Activa potentia nihil agit sine passiva IV 4046 b

— est secundum rem, vel secundum modum I 703 2*

— Actus corporales non transeunt in alios actus, sed in materiam extrinsecam II 985 b — Actus spirituales non solum transeunt super materiam debitam, sed etiam super alios actus et eos sibi substernunt quasi pro materia *ibid.*

— Nihil idem et secundum idem agit et patitur II 89 f. 2. 563 arg. 4. 822 arg. 3 — Activum et passivum necessario differunt IV 4046 a

— et passio physicae non possunt esse circa idem, sed idem a se moveri potest passione spirituali II 564 4* — et passio non sunt in eodem I 702 arg. 2 — Idem potest esse agens et patiens in potentiis, quae possunt super se reflecti II 823 3* *Vide V. Motus.*

— quaedam respicit solum passum, quaedam passum et alium terminum I 262 3*

— Actus potentiae per modum habitus est posse, per modum actus est operari I 775 a

— Actus ut habitus significatur ut perfectio potentiae I 686 5* — Actus ut actus

ACT

et ut egrediens non facit perfectionem in potentia, sed consequitur et attestatur *ibid.* *Vide infra V. Potentia et V. Perfectio* in Indice gener. — Actus per modum habitus potentiae adaequatur V 5 b

— Actus est causa immediatior quam potentia V 386 10

— Actus est complementum habitus III 310 arg. 3. IV 1008 f. 1 — Habitus perficitur per actum IV 1000 arg. 5

— Actus est perfectio potentiae, in eo quod est in potentia propter imperfectionem agentis, non solum propter defectum suscipientis I 327 3* — Potentia agens in aliud per actum a se differentem plus habet, quando agit, quam quando non agit I 747 3* — Nulla virtus privatur propria operatione substantiali, quae respicit esse rei, sed in operatione consequenti recipit interpolationem II 917 d. 2

— Potentia in relatione ad opus non est in suo actu continuo II 643 a, 1°. 917 d. 2 — Potentia incorruptibilis non alligata organo semper est in suo actu et usu II 186 f. 3

— Summa delectatio potentiae est in suo actu IV 1018 arg. 4

— Usus potentiae dicitur vel actus elicitus a potentia, vel elicitus ad eum finem, ad quem est II 186 a

— Omnis potentia mediante operatione sua ordinatur in finem I 30 arg. 2 — Operatio est medium inter principium et finem, per quam efficiens pervenit in finem II 4 b

— Actus secundus habet respectum ad obiectum extra III 617 d. 1 — Operatio consequens esse rei est respectu alicuius extrinseci II 917 d. 2

— habet causam effectivam II 940 f. 2 — Actus est a substantia agente II 807 a — nulla esse intelligitur alicuius nisi ut entis in actu III 427 f. 2 *Vide V. Actus.*

— competit formae II 300 f. 6. III 283 6* — Principium agendi est forma II 89 f. 2. 317 f. 2 — est a perfectione I 685 arg. 1 — Agens agit ratione formae II 199 2* — Potentia agendi essentialiter consequitur formam II 95 arg. 3. V 82 2°. 299 14 — Non contingit agere physice nisi per formam IV 281 arg. 3 — Formae tantum est agere II 728 b — Materiae non est agere II 497 arg. 6. 499 2*

— Operationis principium est forma particularis II 440 f. 4 — Formae non est agere, sed suppositi I 579 f. 4 — non attribuitur formae nisi in supposito III 127 b — Nulla operatio debetur formae alicui per se nisi cum subiecto II 669 a — Forma non operatur nisi in materia IV 244 b

— Agere est suppositi per formam V 65 b — Per se agere est per se existentis II 319 f. 5 — Operari debetur substantiae, quae est hoc aliquid IV 273 arg. 4.

— Actionis non est agere II 822 arg. 1

— Operatio est a substantia et virtute V 340 26 — Actus animae non est potentiae proprie, sed ipsius substantiae per potentiam II 1 b — Actus non est substantiae nisi ratione potentiae II 744 a —

Agere est substantiae per potentiam II 643 a, b — omnis, quae est ab aliquo, est mediante virtute IV 231 arg. 4 — Omnis operatio egreditur a substantia mediante aliqua virtute IV 78 arg. 3

— Actus accidentalis superadditus potentiae habet animae inesse potentia mediante II 644 2* — Actus secundus est a potentia III 598 3* — Immediatum principium actionis est qualitas II 320 arg. 6 — Actus secundus est ab anima mediantibus potentiis differentibus ab eius essentia I 767 5*

— Omnis operatio virtuosa competit supposito ratione naturae sive naturalis potentiae III 126 arg. 2 — Quod non habet proprie virtutem, nec operationem IV 80 b

— Operari est potentiae simpliciter et perfectae I 749 a — Agere difficilius est quam pati IV 796 b

— Idem est principium essendi et operandi remotum, sed non proximum; secus idem esset in re esse et operari, et habens esse semper haberet operari I 86 3* — Omnis virtus operans vel est substantialis, vel saltem ab illa dependet et regulatur IV 282 b — Virtus activa est substantialis et connaturalis II 328 a sq. — Virtus non est substantiae accidentalis V 340 26 — Omnis operatio ortum habet a forma substantiali IV 244 b — Forma substantialis per se posse agere videtur II 322 6* *Vide V. Accidens (408 a, b).*

— Qualitas, quae agit in aliud, primo comparatur ad principium, a quo exit IV 419 4°. 426 a

— Cuius est potentia, eius est actus III 360 d. 3 — Cuius est actus, eius est potentia IV 488 arg. 4 — Ab eodem principio sunt actus et potentia II 1000 f. 2

— Operatio habet potentiam praeviam III 323 arg. 5 — Omnis actus procedit a potentia et est illa posterior II 804 b — Omnem actum antecedit potentia aliqua IV 231 f. 6 — Actus, qui elicitur ex habitu, praesupponit habitum I 470 2*

— Operatio sequitur esse substantiae III 384 a — sequitur esse eius, a quo exit tanquam a principio immediato IV 426 2* — Omnis forma praecedit actum suum II 669 a — Nihil agit, quando non est IV 419 arg. 4 — Operatio non semper sequitur esse secundum ordinem durationis III 381 1* — Creatura simul incipit esse et operari, nec incipit operari, quia exit ab otio in actum, sed quia exit a non esse in esse; sed agens operatione, sine qua substantia operans potest esse, exit ab otio in actum III 382 2* — Quaedam creatura statim, cum est, est in actu II 117 3* — Causa sufficiens operans per naturam statim, cum est, producit II 23 5* *Vide V. Motus.*

— Operatio notior est quam potentia et substantia II 233 arg. 4 — Operatio naturalis naturaliter se representat et manifestat substantiam, dum plus habet de ratione actualitatis ac per hoc manifestior est II 234 4*

— Operationes habent regulari secundum potentias et virtutes, a quibus egre-

ACT

diuntur IV 282 a — semper proportionatur potentiae I 772 4*

— Proprietates accidentales variant operationem rei IV 926 b

— Actus sunt quasi ex habitibus II 939 arg. 3 — Cuius est habitus, eius est actus I 36 arg. 4 — Cuius est actus, eius est et habitus II 765 arg. 5. III 579 arg. 3, f. 2. IV 323 arg. 1

— Qualis est habitus, talis est actus III 603 arg. 1. V 439 f. 26 — respondet habitui et origini in quolibet IV 960 arg. 4 — egrediens ab habitu denominationem recipit ab eo, sed non est pars subiectiva IV 397 d. 4

— Actus et habitus sunt eiusdem potentiae I 30 arg. 4. II 898 f. 5

— Agens aliquod agit se ipso, aliquod per aliquid aliud a se II 27 5°. V 400 5* *Vide V. Per* in Indice gener.

— Mediatio in agendo, ut excludit immediate tantum, dicit ordinem et diversitatem agentium et separationem; vel dicit solum diversitatem et ordinem causarum ad invicem, sed non separationem in agendo; vel dicit ordinem tantum, non tamen separationem virtutum agentium nec diversitatem I 223 4* — Mediatum opponitur immediato, in quantum dicit separationem virtutum in agendo *ibid.* — Quaecumque sic se habent, quod unum est medium operandi respectu alterius, illa differunt per essentiam II 656 f. 2 — Medium agendi aut est deferens virtutem, aut disponens IV 20 arg. 2

— Quod non est pure forma non agit se ipso II 414 f. 4 — Ens in genere coarctatum per differentias non habet agere universaliter V 379 17 — Creatura non agit per se totam III 324 a *Vide V. Creatura-potentia* in Indice gener. — Operatio in omni creatura distinguitur a virtute et substantia I 85 f. 2. 168 a — Actus secundus differt a potentia II 570 1* — Agens creatum non est sua actio, sed actio est ab ipso I 458 3* — Agens, quod non est sua actio, sic agit, quod inter ipsum et effectum cadit medium disponens ipsum *ibid.*

— Unum contrarium agit in aliud remotum secundum distantiam per egressum potentiae a substantia, et ideo est ibi elongatio et distantia I 747 a — Actus ut egrediens significatur in quadam distantia I 479 d. 3 *Vide V. Potentia.*

— Nulla creatura agit se ipsa, sed per aliquid sui, immittendo virtutem, unde agit per aliquid extrinsecum in intrinseco IV 889 1* — Agere est extra mittendo virtutem IV 1020 b

— omnis est per coniunctionem agentis IV 103 arg. 2. 427 f. 2 — est per contactum IV 281 arg. 4. 934 4*

— Ubi res est, ibi operatur IV 167 arg. 2 — Potentia non operatur, nisi ubi est I 746 arg. 1 — Ubi aliquid operatur, ibi est per potentiam I 170 f. 4 — nusquam et nunquam operatur nisi per praesentiam virtutis I 638 f. 2 *Vide V. Influentia* in Indice gener. — Nulla substantia operatur, nisi ubi est eius virtus II 75 f. 4

ACT

— Operans alicubi immediate ibi est, operans mediate est, ubi operatur primo II 79 2° — Agens creatum potest operari per virtutem, ubi non est, quia est limitatum et differt a sua virtute I 639 4°

— Potentia, quae est in aliquid, non agit, nisi cum obiectum est praesens I 746 arg. 3

— Corporalia mutuo agunt et patiuntur IV 429 4° — Forma naturalis agit et patitur III 675 2°, 679 4°

— Agens et patiens necesse est in materia communicare II 748 arg. 3 — et passio mutua non est in abstractis ab esse materiali IV 932 f. 4

— Agentis praesentia non sufficit, sed necesse est, quod recipiens influentiam habeat habilitatem et conformitatem I 295 6° — Actus activorum est in patiente disposito II 364 5°. III 349 1°. IV 483 d. 4

— omnis attenditur secundum aspectum virtutis agentis ad patiens II 364 6°

— Aliquid dicitur agere in alterum per praedominantiam, vel per influentiam, vel per colligantiam II 750 a — Aliquid agit in aliud per naturalem colligantiam II 753 4°, 3° — est per influentiam, vel per violentiam IV 1024 a — Contrarium agens in aliud eius actionem debilitat et infringit IV 927 arg. 3

— naturalis est per veram contrarietatem IV 284 arg. 4. 934 1° — Agens habet repugnantiam ad passum per qualitatem activam et repugnantem IV 932 f. 4 — est in mixto secundum proportionem II 300 a

— nullius creaturae incipit a non esse I 459 arg. 7 — Natura non agit ex nihilo, sed agit in materiam IV 889 a — Natura non producit aliquid ex nihilo II 440 b — Natura non facit aliquid ex nihilo, sed ex ente in potentia II 202 a *Vide V. Creatura-actio et V. Productio.* — Causa efficiens creata operatur secundum materiam praeparantem et alio indiget I 703 5° — Opus, quod transit in materiam subiectam, aliquo modo dependet ex illa I 746 arg. 2

— per naturam terminatur ad substantiam IV 285 2° — omnis creaturae terminatur ad singularia I 417 f. 4 — omnis terminatur ad hoc aliquid II 197 arg. 4. III 188 arg. 3. IV 284 arg. 2 — Omnis operatio naturae terminatur ad hoc aliquid et est circa hoc aliquid II 440 f. 4 — Operationes sunt particulares V 410 9

— recipit speciem ab obiecto III 630 b — denominatur ab obiecto II 945 d. 1

— denominatur a termino I 233 arg. 3. III 433 d. 4. IV 246 f. 2 — Actus dignoscitur per terminum IV 229 arg. 4 — Operatio cognoscitur per obiectum II 460 f. 42

— Unitas actus est ab unitate potentiae vel subiecti I 244 f. 2 — In genere naturae una est ab unitate subiecti II 938 4° — Ab una substantia non egreditur nisi actus unus V 70 arg. 42. 352 19 — Quorum effectus et actus proximus et immediatus est idem, ipsa sunt eadem II 656 arg. 4 — Ubi est eadem operatio, non videtur esse diver-

sitas secundum speciem II 402 f. 4. 103 b — Quod non est idem in substantia non habet eandem operationem immediatam IV 42 f. 4 — Quae differunt substantia et natura differunt operatione et virtute IV 31 14°. 78 arg. 4 — Quorum est diversa operatio, diversa est virtus et diversa natura I 51 arg. 3. II 95 arg. 3

— Unitas actus est ab unitate subiecti per se et primo I 216 3° — Idem secundum speciem habet diversas operationes, sed quae habent diversam operationem consequentem speciem sunt diversa secundum formam et speciem IV 927 4° — Diversarum substantiarum diversi sunt actus primi et immediati respectu virtutum agentium, sed opus operatum unum potest esse plurimum II 272 1°

— una et eadem potest esse ab uno sicut a principali motore, ab altero vero sicut ab instrumento II 938 3° — Agentis et instrumenti est eadem actio II 271 f. 4. 272 a — Cum aliqua habent omnino eandem operationem, nihil potest unum operari sine altero I 368 f. 2 *Vide V. Motus.*

— recipit numerationem ex parte subiecti et mensurae et principii III 494 4° — Actus numeratur subiecto et tempore et specie sive termino II 944 1°. III 492 a. 608 f. 4 — Alius est actus, cuius est aliud principium et alius terminus II 944 4° — Diversarum operationum diversi sunt termini secundum substantiam IV 888 arg. 4 — Actus, ut est accidens, de necessitate numeratur ad numerum subiecti I 216 3° — Actus, ut est actus vel origo, comparatur ad subiectum ut ad principium, et sic non numeratur ad numerum subiecti secundum quod subiectum, sed secundum quod principium *ibid.* — Si duo sunt termini copulati, actus numeratus debet eis reddi *ibid.*

— Actus diversificantur per obiecta III 219 f. 2. 470 arg. 2. 478 arg. 4. 670 d. 1. 720 a. V 69 arg. 7. 256 a — Secundum diversitatem obiectorum fit diversificatio operationum III 640 5° — Pluralitas actuum consurgit ex diversitate comparisonum ad obiectum III 609 5°

— Unitas actus principalis attenditur secundum unitatem obiecti primi III 479 a — Actus diversificantur per obiecta formalia V 69 arg. 7 — Actus non diversificantur per quodcumque obiectum, sed per illud quod est obiectum per se et primo, quod non solum habet rationem materialis, sed etiam rationem activi et motivi III 479 1° — Actus diversificantur secundum formam propter formalem differentiam obiectorum II 971 b. 972 4° — Diversitas actuum venit ex parte obiecti, in quantum habet rationem motivi III 569 b — In actibus est distinctio secundum diversitatem rationis movendi III 590 f. 2. 592 a — Ratio movendi facit diversitatem in actu III 593 5° — Respectu obiectorum diversorum secundum rationem sunt plures actus II 561 3°

— quae est in multa considerata singula, respectu illorum dividitur IV 395

ACT

arg. 2 — simplex et absoluta est respectu unius obiecti tantum III 670 d. 1 *Vide V. Motus in Indice gener.*

— Unitas effectus est ab unitate actus I 214 f. 2. V 70 arg. 42 — Diversae operationes diversos effectus inducunt, quando dividuntur ex aequo, non, quando una ad alteram ordinatur IV 890 4°

— secundum quod actus habet numerum ex parte temporis sive durationis III 492 a — Tempus numerat actionem IV 888 b — Alius est actus, cuius est mensura aliud et aliud tempus, intercisione et renovatione facta in ipso actu II 944 4° — aliqui non numerantur sine interruptione, alii numerari possunt sine interruptione III 192 3°, 4°

— Recessus a termino a quo et accessus ad terminum ad quem non facit diversos actus II 973 f. 4

— Actuum multiplicatio non mutat genus II 587 d. 2

— Unus est actus principalis unius instrumenti II 560 b sq.

— Plures actus possunt ad unum habitum pertinere propter actuum ordinem et habitus perfectionem II 655 4°. III 502 d. 3 — Diversi actus non possunt esse eiusdem habitus sicut principales, sed unus primus, alter praecipuus, unus sicut disponens, alter vero complens III 775 b — Diversi actus possunt esse eiusdem habitus, ita ut alter ad principalem habeat ordinem et connexionem et naturalem consequentiam III 560 4° — Actus principalis accipitur ex parte obiecti motivi III 776 b — Plures actus consequuntur ab uno habitu IV 397 d. 4

— Una substantia unica potentia simul et semel non potest se convertere ad diversa per naturam II 260 3° — Operationes eiusdem potentiae nunquam sunt simul III 722 arg. 4 — Impossibile est, animam simul moveri diversis motibus secundum eandem potentiam IV 429 4° — Plures actus possunt esse simul secundum diversas potentias *ibid.*

— Esse actionis consistit in successione II 938 4° — Natura agit successive, non subito IV 891 f. 3 — Natura operatur secundum successionem temporis II 373 arg. 5. III 91 b. 443 3° — Virtus naturalis agit successive IV 276 1° — Virtus finita operatur in tempore III 94 4°

— In actione est successio per resistantiam suscipientis IV 248 f. 4. 391 5° — In operatione est successio propter praeparationem et inductionem proprietatum IV 248 f. 3. 394 4° — Subita operatio tollit ordinem temporis, non tamen ordinem in natura I 374 arg. 4. IV 425 arg. 5 *Vide V. Subitum in Indice gener.*

— ut habitus non cadit sub tempore II 493 3° — qui se habet per modum quietis, est in instanti IV 394 f. 3, a

— successivae necessariae numerantur IV 890 b — Actus temporis geminatus respectu eiusdem principii habet successionem III 492 5° — eadem numero resummi non potest II 940 b. 944 1°. IV 430

ACT

b. 890 b — Actus idem numero non potest iterari IV 575 f. 4 — quae est in una mensura, impossibile est, quod illa eadem fiat in alia IV 528 d. 6

— Terminatio actus dicitur ex completionem, vel ex desitione III 192 4°

— Per continuam actionem eiusdem rei emissio continuatur IV 930 2°

— Operatio transit quantum ad actum, manet tamen quantum ad effectum III 724 4° — transiens ut plurimum relinquit effectum perpetuum sive diuturnum IV 859 3°

— Actus est extrinsecus, vel intrinsecus II 234 4°. V 73 12°. 400 5°. 102 15°. 386 10

— eadem numero non suscipit oppositas proprietates II 938 1°. 941 1° — Idem actus secundum idem sui non est susceptible oppositarum conditionum IV 339 arg. 4 — una et eadem potest habere diversas proprietates relativas per comparisonem ad diversa principia II 938 3°

— Omnem actum animae, in quo contingit proficere per assuefactionem et continuationem, contingit intendi IV 394 f. 4

— potentiae non alligatae materiae habet supra se reflecti II 663 5° — reflexus est perfectior II 662 arg. 6 — Actus imperfectus non reflectitur I 297 3°

— Unus actus potest esse dispositio ad eliciendum alterum II 260 3°. 586 2°. 857 d. 1 — Actus non repugnans non impedit, sed potius inducit ad actum alterius potentiae V 96 9° — Actus exterior causatur ab actu interiori II 804 b — Actus non habet generare alium actum, sed habitum II 823 4°

— Actus intensus remittit alterum actum eiusdem potentiae et alterius II 559 f. 6 *Vide infra V. Potentia et V. Motus* in Indice gener.

— Operatio cuiuslibet substantiae corruptibilis senescit in tempore II 759 f. 10 — Cum impeditur aliqua virtus operativa, primo aufertur ei actus ille qui inerat ei secundum suam plenitudinem II 623 b

— Operatio cuiuslibet substantiae spiritalis secundum esse et durationem pendens ex corpore pendet ex corpore II 759 f. 9 — Operatio formae dependentis a materia, quae non agit per se, communicatur partibus compositi I 471 1°

— Quidam actus dicunt motum a rebus ad animam, quidam motum ab anima ad res I 562 b

Actus — et potentia diversa sunt in creaturis I 451 b. 467 f. 4 — differt a potentia in eo quod mutatur I 456 f. 3 *Vide V. Esse.*

— Eps, quod est in genere, secundum metaphysicum componitur ex actu et potentia II 91 a — Creaturae habent esse mixtum ex actu et potentia I 468 b — Actualitas in genere est permixta potentiae V 71 4° *Vide infra V. Esse et V. Creatura-composita* in Indice gener. — Actualitas extra genus nihil habet admixtum de potentia V 72 4°

— Esse in actu est modus essendi substantialis IV 889 b *Vide V. Esse.* — et po-

tentia non dicunt diversas quidditates, sed dispositiones diversas eiusdem substantiales II 198 b — secundum aliquos nihil addit super potentiam nisi modum essendi V 350 10 — Si aliquid de potentia fit in actu, actus addit, solum modum essendi V 351 40

— Nihil idem est simul in actu et potentia II 347 f. 2 — Impossibile est, idem secundum idem esse in actu et in potentia simul et semel II 567 f. 3

— est ante potentiam II 45 f. 6 — est prior quam potentia V 414 f. 8 — additur potentiae praeiacenti V 72 4°

— Si est esse potentiale, et actuale V 46 f. 18. 379 17

— rei est ab alio II 15 f. 6 — Esse in actu est ab aliquo, quod est ens in actu II 376 4° — Omne, quod educit alterum de potentia in actum, est ens actu II 569 a — Potentia non reducitur ad actum nisi per ens in actu V 20 f. 32. 47 f. 18 — Omne, quod dat alteri speciem et actum, est ens actu respectu eius quod dat II 201 arg. 4. 202 a *Vide infra V. Agens et V. Motus et V. Possibile* in Indice gener.

— perfectior est quam potentia I 326 arg. 3 — Ens in actu quantum ad hoc nobilius est quam ens in potentia II 376 4°

— Quanto plus datur alicui de actualitate, tanto plus recedit a possibilitate III 283 6° — Actualitas maior est in minus universali II 442 a

— Ex duobus entibus in actu nihil fit I 176 b. II 90 f. 4. III 452 f. 3

— materiae est forma, quem materia non habet de et in se II 47 4° — materiae vel est secundum essentiam, vel secundum actum essendi II 90 arg. 3

— essentialis inest ratione quo est sive formalis et completivi II 49 f. 4 — Illud quod facit, rem esse in actu, est species et forma II 445 4° — Actualitas consequitur formam II 408 f. 4

— rei est forma, vel efficiens II 15 f. 6 — est a forma per modum informantis, vel per modum efficientis II 643 4° — substantialis non inest substantiae per potentias, sed potentiis per substantiam II 644 arg. 2 — primus est ab essentia formae III 598 3°

— primus est perfectio absoluta III 617 d. 1

— Substantia et potentia in comparisonem ad substantiam, in qua est, est in suo actu continuo II 643 a, 4° — qui est a forma per modum informantis, est actus ut habitus et est continuus *ib.* 4°

— proprius in propria materia habet fieri II 22 f. 5. 445 f. 1. 449 b. V 287 a

AEQUALITAS — est unum sive unitas in quantitate I 548 arg. 4 — Unitas in quantitate facit aequalitatem I 342 f. 4. 344 f. 3. 346 f. 2. 350 d. 1. 421 b. V 7 arg. 4 — dicit respectum secundum unitatem quantitatis I 349 4°

— dicit convenientiam I 535 arg. 3, b — dicit convenientiam plurium in uno *ib.* a. 536 a — formaliter dicit relationem, quantitatem causaliter I 536 a, 2°

AEQ

— Aequale est quod alteri suppositum non excedit nec exceditur I 533 arg. 2 — importat remotionem excessus et non importat puram negationem *ib.* f. 2. 534 2° — dicit positionem, quae notificatur per privationem excessus I 534 2°

— dicitur positive I 421 b. 533 f. 4 — dicitur positive ut oppositum inaequalitatis I 533 f. 3, 4 — opponitur inaequalitati ut perfectior I 343 a

— secundum quod dicit positionem, dicit commensurationem I 533 arg. 4 — includit in se commensurationem I 342 arg. 3. V 9 3° — importat excessus privationem et in creaturis conterminationem ratione limitationis earum I 343 3° — Aliquid dicitur aequari alteri per conterminationem, vel per mutui excessus privationem V 90 1° — de suo primo intellectu ponit unitatem quantitatis, commensurationem autem ponit, quia quantitas illa est mensurata I 534 4°

— dicitur secundum quantitatem I 535 arg. 2. 536 a. V 37 19°. 196 5° — Ubi est aequalitas, ibi est quantitas secundum genus, vel secundum speciem I 343 2° — aequale et inaequale est propria passio consequens quantitatem I 342 arg. 2. 343 a — ut propria passio consequitur quantitatem molis et virtutis I 343 a — dicitur secundum maiorem et minorem nobilitatem I 377 d. 6

— est quantum ad extensionem, aut quantum ad intensionem I 91 arg. 2 — excludit excessum in comparisonem ad originem sive a parte ante, vel ad extensionem, vel ad valorem, vel ad effectum I 345 a sq.

— quae consequitur quantitatem molis, supponit divisibilitatem, quia non est in simplici I 343 4° — consequens quantitatem virtutis non repugnat simplicitati *ib.* a

— dicit unitatem et diversitatem I 533 arg. 3 — simul claudit in suo intellectu pluralitatem et unitatem V 65 f. 10

— Nihil est sibi aequale I 342 arg. 4 — tunc primo intelligitur, quando intelligitur associatio I 549 3° — Aequale importat distinctionem in suppositis I 533 a

— Ad aequalitatem requiritur diversitas suppositorum, sed formae unitas I 343 4° — de se non dicit diversitatem formae, sed suppositi I 534 3° — non ponit de necessitate in aequalibus diversitatem in natura I 376 d. 5 — Aequari diverso in natura imperfectionis est *ibid.* — Posse habere naturam aequalem a se differentem dignitatis est potentiae limitatae V 62 5° — Aequalitatem in inferioribus consequitur numeratio formae et quantitatis I 343 4° — est relatio aequiparantiae I 346 f. 4. 537 f. 1, b — de sui ratione dicit reciprocactionem I 347 a

— dicit respectum aequiparantiae, aut ultra respectum concernit actum coaequationis, secundum quod unum imitatur aliud I 347 a — dicit convenientiam in quantitate, aut supra convenientiam addit imitationem et sic addit rationem originis ab alio I 537 b

— mutua et reciprocata maior est quam non reciprocata I 346 f. 3

— Aequale alicui, eodem addito, adhuc erit aequale I 355 arg. 4. III 644 arg. 2

— summa est, ubi est summa unitas I 344 f. 3 — summa non est in quantitate continua vel discreta, ubi unum non aequatur pluribus I 345 2°

— Ratio aequalitatis est eadem in magnis et parvis nec extenditur dimensionibus nec succedit seu transit cum transeuntibus nec motibus alteratur V 301 6 — abstrahit a loco, tempore et motu ac per hoc est incommutabilis, incircumscribibilis, interminabilis et omnino spiritualis *ibid.*

— Prius est omnino aequale quam inaequale V 113 f. 3

— est perfectionis in creatura I 342 f. 3 — et inaequalitas in rebus sunt a Deo II 873 arg. 2 *Vide V. Inaequalitas* in Indice gener.

Aequivocum — est commune secundum nomen tantum I 43 d. 5. 442 arg. 2 — Aequivocatio est convenientia in solo nomine II 95 f. 6 — Ubi est aequivocatio, ibi est diversitas significationis I 510 arg. 4 — Multiplicitas respicit significationes diversas *ib.* arg. 3 — Aequivocationem inducit diversitas significationis non in re ipsa, sed in significando I 511 a, 4° — In modo dicendi aequivoco est geminatio circa dici et non circa esse I 247 b — Respectus distrahens additus significationi termini facit omnino diversam significationem I 248 4°

— Aequivocatio habet plures institutiones et determinate accipitur pro qualibet I 511 a — Quae sunt unum ratione differens non dicuntur aequivoco talia, cum nomen nec isti nec illi imponitur specialiter I 424 a

— Non dicitur omnino aequivoco, in quo est quaedam conformatio III 240 d. 5

— habet quandam distinctionem multiplicitatis II 626 d. 3 — In aequivocatione proprie dicta est multiplicitas simpliciter I 511 b. III 786 b — Aequivocatio quaedam frequenter latet iuxta analogiam III 768 d. 4

— sunt quae in diversa acceptione nominis habent diversa opposita, quae non uniuntur in aliquo univoce nec analogice, sed primo et per se opponuntur I 511 b

— non numerantur cum univocis I 247 arg. 3, b — Communitas nominis solum ad plurificationem non sufficit I 442 f. 1

— non sunt ab eadem origine IV 4014 arg. 4

— non recipit comparisonem secundum maius et minus II 626 d. 3

— Si unum oppositorum dicitur multipliciter secundum diversas acceptiones et significationes, et reliquum II 655 3°

— Terminum et signo semel posito non est utendum aequivoco IV 265 d. 2. V 389 40 — Non est inconveniens aequivoco multipliciter posito uti aequivoco V 476 15

— In multiplicibus primo est dividendum et postea definiendum III 768 d. 4 — In quaestione, in qua est multiplicitas

nominis, prius oportet distinguere quam aliquid asserere vel negare I 430 d. 1. V 80 b

— Peccatum secundum aequivocationem III 580 1°

AGENS — omne, quod agit in aliquid, generat similitudinem suam in passo IV 932 arg. 2 — communicat proprietates suas patienti, ubi communicant in materia IV 1015 a — Conditio operantis, quae respicit naturam operantis, communicatur rei productae IV 963 3° — Conditio operantis, quae respicit actum, non communicatur rei productae, sed ipsi productioni I 44 d. 14. IV 963 3°

— Omne agens per influentiam praestantius est patiente II 750 2°. IV 932 arg. 4 — nobilius est patiente, quando substantialiter differt ab illo, sed non, quando idem movet se ipsum, nisi secundum quid, secundum diversas comparationes eiusdem III 723 3° — est praestantius patiente non simpliciter, sed secundum aliquam conditionem III 347 4° — Ad agendum sufficit, quod agens sit nobilius secundum quid IV 1020 4°

— Inferius non agit in superius IV 932 arg. 2, 3 — Minus nobile non agit in magis nobile virtute propria, sed aliena IV 1020 1°

— debet esse in actu respectu passi II 360 arg. 3

— Quicumque de non agente fit agens, mutatur ab otio in actum I 457 arg. 3 — Quod incipit agere exit ab otio in actum II 20 arg. 6. III 382 2° — Omne, quod fit de non agente agens, exit ab otio in actum V 98 arg. 5

— quod differt a sua actione, agendo mutatur V 100 5° — quod non est sua actio, nunquam fit agens de non agente, quin mutetur, quia novum sibi advenit I 458 3° — in quo actio et productio addit aliquid supra ipsum, cum de non agente fit agens, variatur aliquo modo II 24 6° — omne, quod modo agit una actione, modo alio, mutatur V 98 arg. 6

— elementare est transmutabile secundum formam V 542 10 — aetheriale est transmutabile quantum ad situm *ibid.*

— quod est sua actio, non mutatur, cum de non agente fit agens II 24 6° — quod agit se ipso, in agendo mutari non potest, quia nihil sibi advenit, nihil abscedit ex actione V 100 5°

— quod agit se ipso, producendo diversa non diversificatur, agens per aliud a se variatur in agendo diversa II 27 5°. V 100 5° — perfectum non multiplicatur secundum multitudinem effectuum, sed unum in se manens est causa diversorum V 62 8°

— creatum movetur et laborat in sua operatione II 387 a

— est virtuosius, quod est sufficientius et nobiliorem effectum producit I 803 arg. 3 — perfectum est, a quo effectus totaliter pendet et non potest esse sine eius praesentia V 62 8°

— nobilius agit immediate agendo quam per medium V 62 8° — Quanto aliquid

virtuosius, tanto paucioribus mediis indiget I 292 arg. 4 — nobilius et perfectius est, quanto paucioribus indiget ad agendum II 14 f. 2

— Gradus dignitatis est in agentibus secundum ordinationem ad finem IV 597 2°

— Artifex intendit opus ad perfectionem deducere et ita facit, si sufficientia virtutis agentis sibi suppetit II 386 b — perfectissimum debet perducere actionem suam ad statum et complementum III 49 f. 2 — Decet perfectissimum principium opus non dimittere citra perfectum V 251 a

— Ab agente perfectae potentiae debet exire effectus, secundum quod est magis manifestativus summae potentiae II 295 arg. 4

— De perfectione agentis est, quod citissime possit operari I 484 f. 4. IV 248 f. 2. V 94 f. 3

— nobilius est, quod non potest impediri I 839 f. 7

— nobilius est, quod dominatur suae actioni I 425 arg. 3 — nobilius est agens, quod dominatur actioni suae, quae se habet per differentiam ab agente; sed nullum dominatur actioni, quae propter summam simplicitatem omnino est indifferens ab agente V 411 2° — secundum rationem necessitatis subiacet actioni I 425 arg. 3

— ex tota potentia quoddam agit per naturam, quoddam per deliberationem et voluntatem I 772 2°. 785 3° — omne agit per modum naturae, aut per modum voluntatis I 56 f. 2. 196 3°. 803 f. 4 — Omnis agens discrete et ordinate est agens per electionem I 714 f. 3 — secundum propositum dicitur agens per electionem I 716 arg. 3 — per naturam et per exemplar ex opposito dividuntur I 429 arg. 4

— omnis a proposito deliberans alteram partem contradictionis praeaccipit, ideo dicitur eligere I 717 3° — Non omnis agens a proposito ordinat effectum in finem, sed ut plurimum se ipsum *ibid.* — voluntarie est agens praeconciendo I 804 arg. 4 — a proposito praeconcepit illud quod facturum est V 7 f. 7 *Vide V. Praescientia* in Indice gener.

— cognoscens agit per speciem rei, quam penes se habet I 620 f. 4 — a proposito non producit res, nisi eas habeat apud se V 41 arg. 5 — Artifex prius habet rem producendam in mente et arte, quam postea facit in opere V 44 4° — a proposito res habet penes se non per veritatem, sed per similitudinem V 15 5° — per intellectum producit per formas, quae non sunt aliquid rei, sed ideae in mente II 47 3° *Vide V. Ars* et *V. Idea* in Indice gener.

— Effectus artificialis exit ab artifice mediante similitudine existente in mente V 322 12 — per exemplar fit forma rei actae V 41 arg. 4 — Artifex producit exterius opus assimilatum exemplari interiori eatenus, quia potest melius V 323 a

— Operatio naturalis per naturam prius est in eodem quam operatio artis II 202 a

— Agens naturaliter agit, quantum potest, agens a proposito, quantum vult I 347

AGE

a, 4°. 772 2°. 785 3° — aliquis inferior facit omne, quod potest IV 961 1° — Omne agens ex tota sua substantia facit rem optimo modo, quo potest fieri, si potentiam eius nihil omnino impedit I 784 arg. 3 — ex tota potentia, qui secundum impetum agit, facit quanto melius potest I 785 3° — Cum aliquid potest educere multa de potentia materiae, potius educit nobilior II 340 6°

— aliquod, si indifferenter se habet ad aliqua producenda, qua ratione potest in unum, potest in alterum II 214 arg. 4 — naturale agit eodem modo in qualibet materia simili IV 507 arg. 3 — Idem similiter se habens semper est natum facere idem II 25 arg. 5. 645 arg. 5. III 383 arg. 5. V 70 arg. 12 — Idem manens idem semper est natum facere idem in his quae naturaliter inclinantur, tam ratione sui quam ratione adiuncti, et hoc respectu eiusdem obiecti III 640 5° — cuius virtus est limitata, similiter se habens efficit idem II 40 1° — Quidquid agit in multa simul, ita quod non in singula, non agit in quoddam plus, in quoddam minus IV 395 arg. 2

— quod non est voluntarium, differenter imprimit effectum, quia differenti modo se habet, vel quia materia recipiens se habet alio modo IV 415 arg. 4 — Causa uniformiter agens magis imprimit in magis disposito IV 445 arg. 4. V 288 b — voluntarium differenter imprimit effectum IV 415 arg. 4

— per intentionem praefigit sibi finem, ad quem opus mensurat II 922 arg. 2 — movetur a fine, ut se exerceat in debitum finem V 507 1

— Actio spiritualis et rationalis non est secundum necessitatem, sed secundum ordinem IV 509 3° — ex tota potentia, quod agit per deliberationem et voluntatem, non agit nisi secundum ordinem et quantum vult I 772 2°. 785 3°

— Omne operans propter aliquid, oblecto eo, quiescit I 658 3°. II 386 b — omnis perfectus sic operatur, ut aliquando quiescat II 387 a *Vide V. Motus.*

— creatum ab exemplari dirigitur et regulatur V 44 4° — creatum, quando simpliciter continuatur regulae dirigenti, non errat II 863 4°

— per violentiam aut per fortunam est agens imperfectum I 496 3° *Vide V. Causa.*

— Nobilior est potentia agentis quam instrumenti IV 305 arg. 2 — Virtus operandi magis est penes agentem quam penes instrumentum *ibid.* — Instrumentum agit magis et minus, secundum quod ordinat virtus agentis IV 521 2°

— Deus, natura et intelligentia sunt agentia ordinata II 202 a

— universale et particulare *vide V. Causa.* — Opus formam recipit a proximo agente IV 945 b

— ordinatissimus ab extremo in extremum pervenit per medium II 293 arg. 6 — virtutis finitae non potest pervenire ab extremo in extremum sine medio I 659 f. 4 — creatum impossibile est, quod faciat

de albo nigrum, quin faciat per colorem medium *ibid.*

— transmutat et abiicit aliquid a passo IV 520 arg. 3 — creatum potest abiicere et corrumpere contrarium II 497 f. 2 — sine aliqua cooperatione suscipientis expellit oppositum IV 421 arg. 3 — Quod non agit ad suae formae multiplicationem non consumit contrarium V 288 b — Quando agens imprimendo replet indigentiam patientis, impressio est proportionalis V 304 5

— Forma agens prius comparatur ad oppositum, quod expellitur, quam ad subiectum, quod perficitur IV 419 4°. 426 a — Quod expellit contrarium effective potest efficere contrarium I 252 4°

— creatum efficit dispositionem in materia II 498 a — naturale aliquid agit in formarum educatione *ibid.* 207 d. 4 — Si esset dator formarum, agens particulare solum operaretur per comparisonem ad terminum a quo, non ad quem IV 232 a — Eiusdem, cuius est materiam praeparare, est formam inducere, quae perficit illam praeparationem IV 597 3°. 614 3°

— Multiplicatio per virtutem creatam est ab aliquo simili activo II 728 b — secundum formam potest producere formam II 44 f. 3 — Creatura inducit formam per operationes ex parte agentis et praeparantis III 389 5° — particulare educit formas de potentia in actum et inducit et eas producit res materiales II 498 b sq. — excitat potentiam materiae activam II 374 b. 376 4°

— potest generare sibi simile in natura, si adsit materia disposita II 497 f. 4 — De agentis nobilitate est, quod possit aliam materiam ad se ipsum trahere et in se convertere II 728 f. 6 — Actio creaturae in id terminatur, ex quo incipit I 459 arg. 7 *Vide V. Resolutio.*

ALTERATIO — *Vide V. Mutatio.*

ANALOGIA — In analogis est communitas secundum similitudinem habitudinis relatae, quae attenditur in consimili comparisonem I 443 a — Analogice dicitur aliquid de aliquibus, ubi consimilis habitudo reperitur I 444 b. II 96 b. 837 d. 3 — est in termino, qui accipitur pro diversis, quae non habent nisi unitatem proportionis I 511 a — In analogis non est communitas rei secundum unitatem naturae, sed communitas rationis secundum similitudinem proportionis I 43 d. 5 — Convenientia per comparisonem communem facit communitatem analogiae sive proportionis I 38 4° — Commune per analogiam est in pluribus per aliquid analogice repertum in eis II 408 f. 2

— In analogicis est communitas secundum rationem nominis I 443 b *Vide V. Commune.* — fit, cum significationi termini additur respectus non distrahens, sed ad illam ordinatus I 248 4° — Analogice dicitur quod convenit rei secundum diversas naturas in ea repertas per ordinationem ad unum IV 319 b — Analogice dicitur aliquid per reductionem ad unam naturam IV 412 d. 1

— Analogiam facit habitudo consimilis, quae non est aequalitatis I 445 2°, 3° —

ANI

secundum aequalitatem est communitas habitudinis per respectum ad res eiusdem generis I 444 b — est, ubi est ratio participationis secundum plus et minus II 96 b

— In analogicis est una ratio communis secundum prius et posterius II 837 d. 3 — Ubi est analogia, ibi est comparatio ad aliquid unum secundum prius et posterius III 768 d. 4 — Analogum per comparisonem ad res diversorum generum dicitur secundum prius et posterius I 444 b sq.

— Ubi est analogia, ibi est prius et posterius I 510 arg. 4. II 96 b — est communitas secundum prius et posterius II 321 3° — Analogica communicant in causa et effectu secundum prius et posterius II 837 d. 3

— Convenientia secundum habitudinem analogiae dicuntur convenire in genere large accepto II 412 3° — Secundum convenientiam analogiae attenditur proportio large dicta III 639 2° *Vide V. Proportio* et *V. Sanum* in Indice gener.

— Ubi est modus dicendi analogus, ibi est numeratio et in essendo et in dicendo I 248 a, 4° — propter convenientiam cum aequivoco recipit quandam distinctionem multiplicatis II 626 d. 3

— Analogum est medium inter pure aequivocum et univocum I 43 d. 5. 248 2°. 511 1°. II 626 d. 3. 837 d. 3 — Modus dicendi analogus partem tenet de natura univoci, partem de natura aequivoci I 248 a — Divisio analogi tenet medium inter divisionem aequivoci et univoci IV 619 2° — iuxta analogiam frequenter latet aequivocatio quaedam III 768 d. 4

— dicit habitudinem duorum ad duo, vel unius ad unum I 72 3° — Communitas analogiae aut est secundum similem comparisonem duorum ad duo, aut secundum dissimilem comparisonem duorum ad unum, aut secundum comparisonem duorum ad invicem I 38 1° — quaedam est per reductionem ad unitatem naturae secundum prius et posterius, alia est per reductionem ad unitatem similitudinis proportionis, non naturae I 443 b *Vide V. Proportio* in Indice gener.

— recipit comparisonem secundum magis et minus II 321 3°. 626 d. 3

ANIMA 1 *Substantia vivens* — *spiritualis* 2 *simplex* 3 *Materia et forma* — *subsistens* 4 *Forma corporis* 5 *Nobilitas* 6 *Differentia animae humanae* — *Unibilitas* 7 *Substantia incompleta.*

8 *Modus unionis cum corpore* 9 *Appetitus corporis* — *Dependentia* 10 *Dispositio ad unionem in anima* — *in corpore* 14 *Terminus unionis.*

12 *propria corpori* — *individua* 13 *una in corpore* 14 *Modus essendi in corpore* — *in partibus* — *Locus* — *Motus* 15 *influens* — *dans vitam* 16 *movens corpus* 17 *Separatio a corpore* 18 *Communicatio in operando* 19 *Dispositio corporis ad actus rationales.*

20 *sensitiva et vegetativa* 21 *Origo sensitivae* 22 *Corruptibilitas* — *Variabilitas.*

23 *Multiplicitas potentiarum* 24 *Potentiae superiores et inferiores* 25 *Capacitas ad cognoscendum* 26 *Conversio ad se.*

1 — est in genere substantiae I 85 f. 4. II 48 a — est in genere viventium I 94 d. 2 — vivit II 414 f. 6 — omnis, eo ipso quod est anima, vivit II 388 d. 1 — est forma vivens non ex natura extrinseca, sed se ipsa V 226 b — de sui natura est vivens V 227 a — vivere habet per se ipsam et propriam formam II 643 a

— Per animam intelligitur vita III 447 d. 2 — dicitur vita, in quantum dat esse generale viventis I 94 d. 2 — ut actus corporis dicitur vita *ibid.* — nomen est officii II 741 b *Vide V. Vita* et *V. Mens* in Indice gener.

— est substantia spiritualis I 86 a. II 42 f. 3. III 9 f. 3. 444 b. 618 d. 3 — est spiritualis I 471 b. II 412 3*. IV 257 3*. 305 arg. 4 — est substantia spiritualis et incorporea III 393 d. 1. V 228 a — est substantia incorporea, intellectualis II 265 arg. 2 — sensibilis est forma valde spiritualis II 377 f. 3

— est spiritualis per separationem a materia corporali I 643 4* — non est corpus nec virtus in corpore II 90 arg. 2. 446 a — est non-corpus II 452 f. 4 — Quidam male dixerunt, quod intellectus esset ignis, vel aqua V 498 19 — est maxime distans a substantia corporea V 228 a — distat a corpore non solum sicut forma a materia, sed etiam sicut spirituale a corporali et sicut perpetuum a corruptibili II 385 a — non est materia II 446 a — et corpus non communicant in materia IV 1015 a

— est infimum spiritus II 42 2*

2 — est simplex I 170 f. 4, 5. 171 b. 297 4*. II 452 f. 4 — Forma animalium est simplex II 377 arg. 2 — non est composita, immo simplex quantum ad substantiam *ib.* 2*. 419 f. 2. IV 914 3*

— rationalis est simplicior aliis formis quantum ad privationem partium quantitativarum et extensionis II 415 5* — sensibilis est forma substantialis carens extensione per se et per accidens, quantum ad substantiam et quantum ad proprium actum II 376 2*. 415 5* — sensitiva non extenditur I 172 1*

— non est composita ex contrariis IV 930 a — rationalis nullam contrarietatem habet II 459 f. 9. III 353 arg. 3

3 — de se habet materiam et formam II 414 f. 5. 447 1*. 452 f. 5 — rationalis habet partes constitutivas II 415 5* — quia creatur, necesse est, materiam esse in anima II 414 f. 3 — rationalis habet intra se materiam ut fundamentum suae existentiae *ib.* b sq. — est composita compositione intrinseca, quae praesupponitur ad multitudinem proprietatum I 175 d. 3 — rationalis, cum sit per se existens, aliquam compositionem habet, quam aliae formae non sunt natae per se habere II 415 5* — Principia intrinseca priora sunt anima per naturam II 50 4*

— rationalis denudata est a ratione materiae, quae est causa permutationis et

corruptionis, sed habet materiam generaliter consideratam II 91 1* — non habet materiam transmutabilem II 453 b, 3* — Materia animae non potest appetere aliam formam II 460 b — Animae forma et materia optima colligantia iunguntur ad invicem *ibid.* — licet habeat propriam materiam et formam, potest recipere formam rei abstractam a materia II 415 4* — rationalis non habet principium materiale quantum ad esse extensionis et prout habet esse sub privatione *ib.* a, 2*

— rationalis est composita ex quo est et quod est II 414 b

— rationalis non est forma tantum, sed etiam hoc aliquid II 415 4*, 5*. V 227 a. 496 13 — rationalis est substantia per se existens II 452 f. 5 — de se subsistit II 447 1* — rationalis est hoc aliquid et nata per se et in se subsistere II 414 f. 5, b — separata spiritus est et substantia prima II 48 a

— In anima est potentia passiva II 413 f. 4. 415 2* — rationalis secundum se considerata est subiectum scientiarum et virtutum II 413 f. 2 — Animae secundum se consideratae debetur propria operatio II 414 f. 4. 742 3* — rationalis per formam dat vitam et per materiam recipit II 414 f. 6

— Forma animae simplicior est quam aliae formae II 415 5*

— brutalis non habet materiam intra se II 374 b. 414 b sq. — sensibiles sunt formae tantum II 374 b. 375 2* — Sensibile in brutis nominat formam II 463 3* — brutalis non est nata per se subsistere II 414 b — brutalis fundatur in corpore II 415 a

— a corpore non dependet, sed per se potest subsistere II 417 b. 446 a — Esse animae in se non pendet ex corpore II 623 a — intellectiva non dependet substantialiter a corpore II 444 arg. 1. 742 3* — Existencia animae rationalis non dependet ab aliqua parte corporis, cum sit fixa in se I 470 arg. 2 — non dependet a corpore tanquam indigens eo ad sui conservationem II 418 4*

4 — est spiritus coniunctus et forma V 226 b sq. — rationalis vere forma est II 413 arg. 1 — rationalis est vera corporis perfectio II 449 a — est forma corporis II 375 2*. V 286 b. 496 13 — est perfectio corporis physici organici II 375 a. 742 a — rationalis est actus et entelechia corporis humani II 445 f. 1, 2 — est forma naturalis corporis II 417 f. 2 — ratione unionis ad corpus est forma substantialis II 50 b — est forma substantialis, vel habens formam II 48 a — vegetabilis et sensibilis est forma substantialis II 319 f. 4

— non est perfecta natura, sed pars ordinata ad formam compositi IV 883 f. 5 — est pars hominis II 411 f. 2 — rationalis est pars hominis et suum esse completum habet in toto II 49 f. 3 — et caro significant partes constitutivas hominis in abstractione III 172 2* — et corpus sunt

partes dispaes animati I 476 a — et caro, licet diversitatem habeant inter se, sunt tamen partes constituentes unum in essentia III 444 1*

— est forma distincta ab aliis formis naturalibus II 446 a — est perfectio corporis nati vivificari vita rationali II 82 3*

— est forma partis II 441 a — proprie est forma speciei potius quam species II 48 b

— rationalis corpori dat naturaliter esse et complementum II 468 arg. 5 — est forma dans actum et complementum corpori II 446 a

— rationalis est perfectio corporis non tantum secundum sensualitatem, sed etiam secundum rationem III 353 f. 1 — rationalis non tantum est perfectio corporis humani secundum potentias sensibiles III 354 a — secundum se totam, secundum complementum suae essentiae et suarum potentiarum universitatem est corporis perfectio *ibid.* — corpori communicat esse non solum, in quantum est vegetabilis et sensibilis, sed etiam in quantum rationalis II 622 b — rationalis, ut intellectiva est, est perfectio hominis, secundum quod homo II 445 f. 3. 447 a — perficit corpus humanum mediante illo, quo est anima rationalis et se ipsa II 50 3*

— est quasi quaedam harmonia II 380 b 5 — est nobilior corpore II 214 arg. 5 — omnis excellit omne corpus II 462 arg. 4 — secundum substantiam est superior omni corpore IV 22 3*. 23 4* — sensibilis est forma valde potens et nobilis II 377 arg. 3. 378 f. 4. 380 arg. 4

— rationalis habet esse nobilius quam corpus corruptibile I 647 a — sensibilis habet esse nobilius quam corpus incorruptibile *ibid.*

— rationalis inter omnes formas est nobilissima II 413 arg. 5. 417 f. 3, 4. 419 arg. 1 — est forma nobilissima inter naturales formas II 446 a. 451 arg. 3 — Rationalis natura est forma nobilissima I 784 f. 4 — est nobilissima omnium formarum ratione unionis ad corpus nobilissimum II 50 b — rationalis est forma ultima II 42 2*. 458 f. 4 *Vide V. Rationale.*

— est finis corporis II 380 b — Forma corporis organici non satiat appetitum materiae, sed habet appetitum ad suscipiendam animam II 416 6*

— In anima humana stat appetitus totius naturae II 50 b — hominis appetitum naturae corporalis terminat II 418 3* — rationalis est forma nobilissima, ad quam ceterae ordinantur V 285 b — rationalis est nobilissima forma, ad quam ordinatur et terminatur appetitus omnis naturae sensibilis et corporalis V 221 b — Appetitus in materia ordinatur ad rationes intellectuales, ut nullo modo perfecta sit generatio, nisi anima rationalis uniatur materiae corporali V 324 20 — In anima rationali est finis generationis V 332 48 — humana est finis omnium et consummatio II 418 6* — Productio rationalis spiritus imperfectionem animalium sua dignitate consummat *ib.* 2*

ANI (6)

6 — humana differt specie ab anima sensibili tantum et vegetabili II 47 f. 3 — humana differt specie a spiritu, qui non est sensibilis nec vegetabilis *ibid.* — differt secundum speciem ab Angelo III 136 arg. 4 — Animae et Angeli non est eadem perfectio in esse primo II 48 1° — Differentia, qua definitur anima coniuncta carni, est rationale, quod habet potentiam discernendi per inquisitionem et collationem et discursum I 440 2° — cum Angelo habet conformitatem in participatione rationis II 450 1°

— Spiritus unibilis specie differt a spiritu non unibili II 49 f. 1 — complementum animae consistit in unibilitate ad corpus *ib.* f. 3 — Differentia animae rationalis significatur per nomen unibilitatis II 51 4°

— Animam uniri corpori humano sive vivificare corpus humanum non dicit actum accidentalem nec actum ignobilem, sed convenit animae secundum substantiam et naturam et est nobilitatis II 50 b — Esse unibile essentialiter convenit animae rationali II 49 f. 2 — Unibilitas non dicit puram relationem, sed naturalem aptitudinem, quae inest animae secundum principia intrinseca II 50 1° — Unibilitas eum corpore non est animae accidentalis, sed essentialis III 137 a — Naturae animae competit uniri corpori II 43 5° — nata est per naturam uniri corpori II 221 f. 3, 773 3°. V 367 9 — Spiritus humanus habet corpus naturaliter sibi unitum II 241 3°

— potest uniri corpori propter possibilitatem corporis ad illam III 9 f. 3 — magis est unibilis corpori quam alteri animae propter convenientiam secundum rationem inclinationis et ordinis III 41 5° — Esse unibile est aptitudo, quae animae adhaeret inseparabiliter, quamvis non semper inest actus II 51 4° — non est pars hominis, nisi secundum quod est unibilis II 49 f. 3

— est unibilis corpori secundum nobilissimum in anima II 50 b — Ratio coniungitur inferiori ut natura III 354 a. V 260 b — Uniri corpori non est proprium animae rationalis, sed convenit etiam vegetabili et sensibili II 50 2°

— Natura spiritalis coniuncta non est nisi unius speciei II 242 f. 2

7 — non est homo III 452 a — rationalis, cum sit unita carni, non est persona III 136 f. 3, b. 137 3° — non est persona per se, sed totum coniunctum III 137 6° — non est persona per se propter defectum incommunicabilitatis *ib.* 3° *Vide supra* 4.

— accipitur pro homine II 453 1° — extenso nomine potest species appellari II 48 b

8 — unitur corpori sicut perfectio III 353 f. 1 — ut forma et perfectio unita est corpori II 465 f. 3 — in quantum forma est, unitur corpori ut perfectio perficiens per essentiam V 227 a — unitur corpori ut perfectibili II 43 4° — Per naturam habet uniri proprio corpori ut perfectibili II 450 3°

(9)

— unitur corpori ut perfectio et ut motor II 224 b. 225 arg. 3 — comparatur ad corpus per modum perfectionis et per modum motoris IV 1015 arg. 4. 1016 a. V 31 44° — in quantum est hoc aliquid, unitur corpori ut motor V 227 a

— unitur corpori ut perfectio naturalis II 447 b — Unio animae ad corpus est naturalis *ib.* f. 6. 774 6°. IV 892 arg. 6 — habet corpus naturaliter sibi unitum II 241 3° — secundum ordinem naturae unitur corpori, ut influat vitam V 282 b

— est unita corpori ad manifestationem divinae potentiae V 228 a — et corpus coniunguntur, quia ab eodem principio producuntur II 26 f. 5

9 — alligatur carni per appetitum naturalem ad corpus II 752 b. 753 a, 1°, 3°, 4° — et caro secundum naturalem inclinationem ad invicem ordinantur III 441 2° — habet naturalem appetitum ad corpus II 447 b. 773 3°. 774 6°. III 457 arg. 4. IV 883 f. 4. 884 6°. 892 arg. 2. 1012 f. 3, 4 — desiderat uniri corpori III 136 f. 3 — naturali et mutuo appetitu corpori copulatur V 289 b — et corpus mutuum habent appetitum et inclinationem mutuam V 286 b — magna inclinatione inclinatur ad corpus II 461 6° — essentialiter inclinationem habet ad corpus V 366 5 — semper appetit uniri corpori II 465 f. 6 — habet continuum appetitum ad corpus per naturam II 468 arg. 4 — Spiritus et caro miro amore nectuntur II 27 4° *Vide V. Anima-ad corpus* in Indice gener.

— habet naturalem inclinationem ad corpus sicut ad propriam materiam, quam perficit II 450 2°. III 164 d. 2 — Ratio ut natura habet naturalem appetitum et inclinationem ad corpus utpote perfectio ad perfectibile III 354 a — appetitum et aptitudinem habet, ut uniat corpori ad constitutionem tertiū III 136 b — In anima est appetitus et indigentia corporis, quia constituunt tertium IV 433 d. 3 — appetit uniri corpori ratione perfectionis esse naturalis IV 1019 2° — sine corpore non habet perfecte compleri propter colligantiam ad illud IV 884 3° — si non haberet corpus, non haberet esse perfectum II 224 f. 3 — rationalis licet composita sit ex materia et forma, appetitum habet ad perficiendam naturam corporalem II 446 6° — Spiritus humanus indiget corpore propter se II 241 3°

— Naturalis appetitus animae ad corpus et ad unionem unionem antecedit natura, quamvis non antecedit tempore II 752 b

— per appetitum sui inclinationem ad corpus sicut formae ad materiam dependet a corpore II 448 4°, 5° — habet a corpore dependentiam et inclinationem III 56 d. 2 — Esse animae in corpore aliquo modo pendet ex corpore II 623 a — ex unione habet dependentiam et ita aretationem II 84 f. 4 — Ad unibilitatem ad corpus per modum compositionis sequitur quaedam indigentia et defectus a completionem dignissima III 137 3° — per appetitum quodam modo carni condescendit II 752 b

ANI (10)

10 — est proportionabilis corpori, cum sit perfectio I 470 f. 5 — in conjunctione animae ad corpus salva est proportio et absolute et in relatione ad finem II 42 2°

— maxime unitur carni secundum potentiam vegetativam II 743 arg. 1 — rationalis unitur corpori mediante vi vegetativa et sensitiva II 74 arg. 4 — Substantia intellectualis non unitur corpori nisi mediante vegetabili et sensibili II 348 b — cum sit spiritus simplex et purus, non potest uniri corpori nisi mediante natura vegetabili et sensibili II 43 4° — Potentia rationalis non unitur corpori absque vegetabili et sensibili II 449 f. 3 — rationalis unitur corpori mediante potentia sentiendi, et illa mediante potentia vegetandi et maxime potentia nutriendi IV 257 3°

— Substantia animae primo carni coniungitur, et potentiae non uniuntur carni nisi per unionem substantiae II 744 arg. 7, a — unitur corpori ut organico per tres potentias IV 599 b

— Corpus per alias formas disponitur ad informationem animae IV 893 b — Forma elementaris unitur animae mediante forma mixtionis, et forma mixtionis disponit ad formam complexionis II 423 6° — rationalis est actus materiae secundum actum essendi, non secundum essentiam II 90 arg. 3

— ut perfectio requirit in corpore dispositionem ad vitam IV 1016 a — Ad hoc, quod anima sit in corpore, necesse est, corpus debite complexionatum esse II 623 a — Forma complexionis disponit ad animam II 423 6° — rationalis unitur corpori disposito mediante complexione aequali et spiritu triplici II 74 arg. 4 — quantum ad vim vivificativam proportionatur corpori secundum complexionem aequalem per medium et vinculum spiritus vitalis II 42 2°

— quantum ad vim vegetandi et sentiendi proportionatur corpori secundum organizationem et organizationis perfectionem mediante spiritu naturali et animali II 42 2° — Substantia animae perficiens non potest actualiter existere nisi in corpore debite organizato II 742 a — Materia disposita ad animam est caro organizata et perfecta complexione III 263 2° — non est nata uniri nisi carni formatae et organizatae III 93 b — desiderat uniri corpori optime sibi organizato IV 892 b — rationalis, quia nobilis, habet ordinationem ad corpus nobilius organizatum IV 894 a

— Uniri corpori humano est animae rationali proprium II 50 2° — brutales non possunt vivificare corpora humana II 462 b

11 — Ex anima et corpore fit unum II 449 b — Spiritus unitur corpori, ita ut ex his fiat unum III 274 3° — rationalis venit ad constitutionem tertiū III 136 f. 4 — Ex anima et carne constituitur tertium III 164 d. 2 — et corpus uniuntur ad unius tertiū constitutionem, quod est unum per essentiam II 623 a — Ex anima et corpore fit unum per essentiam II 49 f. 2. 443 arg. 6. 622 b. 639 4°

— et caro unam naturam constituunt III 441 4* — cum corpore constituit unam essentiam specificam III 48 b — Ex coniunctione animae cum corpore resultat forma communis per quamdam informationem et completionem *ibid.* — et caro concurrunt in unitatem personae atque naturae tanquam partes constitutivae III 172 2* — In homine iuncta est anima rationalis et materia corporalis in unitate naturae et personae V 289 a

— Ex anima et carne non solum constituitur natura, sed ex ipsa natura hypostasis et persona, nisi anima et caro coniungantur digniori III 134 3* — et corpus uniuntur in unam hypostasim, quae ex eis constituitur, cum uniuntur ad invicem per constitutionem naturae tertiae III 453 4* — In unione animae et corporis ad hypostasim, quae ex eis non constituitur, non est unio per constitutionem naturae tertiae *ibid.*

— est forma ultima hominis, ex parte cuius tota ratio personalitatis venit IV 919 d. 4

— rationalis est ordinata ad constituendum hominem III 136 f. 2 — cum carne facit verum hominem III 93 b — rationalis adveniens corpori humano ex unione facit ipsum esse animal et hominem II 622 b — Unio animae cum corpore facit hominem V 250 b — Qui animam rationalem non habet verus homo non est III 47 a

— rationalis est hominis complementum III 47 a — dat speciem homini et actum specificum II 47 f. 1 — est perfectio sive forma dans speciem homini II 48 b — rationalis unita carni constituit hominem eiusdem speciei communis III 48 f. 3 — Ex coniunctione animae ad carnem per modum perficientis et informantis resultat forma humanitatis *ib.* b. 141 3* — Sola actualis coniunctio animae cum carne facit hominem esse actu III 451 b. 452 b

— Unio animae et corporis, ita ut constituent tertiam naturam, facit esse hominem III 453 4* — Unionem animae ad corpus consequitur humanitas, secundum quod uniuntur in constitutionem naturae III 441 1* — et caro non faciunt hominem, nisi in quantum coniunguntur ad invicem et coniunguntur in unitatem personae *ib.* 3* — et corpus constituunt hominem, si uniuntur respectu suppositi et respectu naturae humanae, quam constituunt III 139 5*

12 — est propria forma corporis, quod perficit IV 888 f. 4 — non assumit aliud corpus quam suum I 658 f. 4 — quae fuit perfectio unius, non potest esse perfectio alterius II 22 f. 5 — Non est circulatio in animabus II 21 f. 5 *Vide V. Anima attributa essentialia* in Indice gener.

— non est una in omnibus II 21 f. 5. 358 a. V 497 16. 514 25 — diversae sunt diversorum corporum perfectiones II 445 f. 1, 2 — Ex parte mentis distinctio est in hominibus V 236 a — Quod intellectus sit unus in omnibus, est contra radicem dis-

inctionis et individuationis, quia in diversis habet esse distinctum per principia suae essentiae propria et distincta et individuantia V 498 19

— Intellectus individuatur secundum corporis indigentiam, licet non a corpore, sed a sua materia et forma II 447 1* — differt numero ab alia anima, sed non personaliter per se III 437 4*

— Facta divisione corporis anulosi, virtute prioris formae subito nova anima inducitur II 376 5* — non vere multiplicatur *ibid.*

43 — una est in homine II 741 b — Unum corpus non potest perfici a duobus animabus II 84 a — unica est in unico corpore IV 288 d. 4 — Impossibile est, in eodem corpore praeter animam esse aliam naturam perficientem II 225 arg. 3

— In homine est una substantia perficiens, quae dat ei vitam et sensum et intellectum II 742 a — sensitiva et intellectiva in eodem homine sunt idem in substantia II 740 f. 4 — Eadem est substantia intellectiva et sensitiva hominis II 742 2* — rationalis, sensibilis et vegetabilis in homine non dicit diversitatem substantiarum, sed potentiarum I 85 arg. 6 — humana per essentiam est sensibilis et vegetabilis II 47 f. 3 — Rationale, sensibile, vegetabile fortassis non accipiuntur a potentiis, sed a diversis naturis repertis in anima I 87 6*

44 — est in corpore sicut actus I 470 arg. 3 — est in corpore ut continens intra et secundum intimitatis existentiam I 649 a — est in corpore per praesentiam et dependentiam I 639 1*

— quia forma totalis corporis, est in toto I 471 b. 472 1* — ut perfectio est in toto corpore et in singulis partibus I 472 1*. IV 256 arg. 3 — unitur toti et partibus secundum essentiam I 470 f. 2 — dat esse toti corpori et omnibus partibus *ibid.* — est in toto corpore ratione simplicitatis II 81 f. 4 — est perfectio totius corporis I 472 5* — est in qualibet parte corporis, sed semel, quia unum est corpus IV 225 2* — in singulis membris semel est, quia unum est perfectibile IV 288 d. 4

— per sui praesentiam est in qualibet parte corporis immediate, quam continet et conservat, non tamen omnino I 472 7* — perficit omnes partes corporis ut uniformes ratione complexionis *ib.* 4*

— potest super totum corpus et quantum ad substantiam et quantum ad potentiam, et ideo nullo minori, quam sit totum corpus, definitur eius substantia nec potentia I 472 5* — perficit totum corpus et per potentias organa sensuum II 222 a — ratione potentiarum ad diversa organa comparatur IV 914 3*

— una est in pluribus organis IV 1007 a — una est in diversis partibus I 470 f. 4, 5 — una potest esse vivificativa diversorum membrorum unius corporis per diversas influentias secundum eorum dispositiones varias II 444 arg. 2 — quamvis

sit in pluribus partibus corporis, non tamen in omnibus nisi ut unitis I 643 a — est in pluribus partibus, non tamen multiplicatis *ib.* 4*

— est in omnibus partibus corporis tanquam in loco uno II 81 arg. 5 — est in pluribus partibus corporis tanquam in uno loco, unde nunquam una anima est nisi in uno corpore I 643 arg. 3 — est in toto corpore et in pluribus partibus tanquam in uno loco nec est in partibus, si separentur I 472 6*

— una perficit omnia membra, quia ad unum principale continuantur, mediante quo est defluxus motus et sensus ad alia II 447 2* — influit in omnes partes per unam I 472 7*

— non habet situm in corpore, quia est motor sufficiens I 470 f. 5. 171 b — non est in puncto, cum sit proportionabilis corpori nec habeat situm in corpore I 470 f. 5 — quia non habet situm, nec est in puncto nec in parte determinatam corporis I 471 b

— Sedes animae est in sanguine IV 256 arg. 3. 257 a, 3* — significatur in sanguine, ubi est vita animae V 371 11 — Secundum aliquos est determinate in corde secundum essentiam I 471 a

— sensibilis nata est esse in corpore anuloso propter consimilem rationem in partibus et toto et remanet tota in parte divisa IV 225 a

— quia simplex, non est in partibus corporis secundum partem et partem sui I 471 b — in qualibet parte corporis est tota I 470 f. 1. 471 b. 642 arg. 3. IV 288 d. 4. 599 arg. 2. 913 arg. 3 — secundum essentiam est in qualibet parte corporis tota IV 600 a

— est in qualibet parte corporis tota, sed non in qualibet definitur I 472 5*. III 301 a. V 404 9* — ita est in una parte, quod est extra illam I 472 5* — sic est in una parte tota, quod tota est in alia II 376 2*. III 301 a

— definitur corpore suo, quod perficit I 472 5* — est, ubi est corpus, propter coniunctionem IV 224 b

— non potest vivificare corpus nisi terminatum I 472 6* — propter limitationem est in loco aliquo, ita ut non possit esse in maiori II 82 3*

— habet simplicitatem limitatam, ad quam sequitur finitas et impartibilitas V 36 9* — cum sit simplex, attingitur tota et secundum totum IV 519 f. 6 — cum per se ipsam patitur, patitur secundum se totam IV 520 a

— corpore moto, movetur per consequens I 472 5* — quia in nulla parte est definitiva, non movetur ad motum alicuius partis *ibid.* V 401 9*

45 — influit in corpus et causat in eo qualitates IV 1014 b — in corpus habet influere V 288 a

— nata est corpus vivificare II 49 f. 4 — est forma spiritalis complens et vivificans corpus III 444 b — Unio animae ad carnem facit esse animatum II 622 b.

ANI (16)

III 451 f. 6 — Unio animae ad carnem facit vivere III 452 b. V 250 b — habet potentiam communicandi corpori vivere per unionem II 41 f. 3 — sensibilis vivificat III 47 a — vitam praebet corpori II 380 b. 414 f. 6. V 282 b — Ab anima est usus et complementum vitae III 444 b — vivificando informat corpus IV 433 d. 3 — continet corpus IV 589 3°. 1014 arg. 3 — influens conservat corpus IV 1023 a — vivificat corpus proprium V 287 a — non potest vivificare nisi corpus naturaliter sibi unitum II 210 arg. 5 — se ipsa vivificat corpus sine medio II 633 arg. 4. V 28 arg. 11

— Animae convenit vivificare per modum formae perficientis III 47 4° — corpus unum vivificat ut perficiens V 228 a — perficit corpus per essentiam V 227 a — ut perfectio influit in corpus vivificando IV 1016 a — ut perfectio dicitur vita corporis per modum informantis, ut motor, per modum influentis V 31 11° — Ab anima procedit conservatio et vegetatio corporis ut a forma completiva, operante per modum naturae III 445 4° *Vide V. Vita* in Indice gener.

— perficit totum quantum ad essentiam, partes quantum ad potentiam I 170 arg. 4

— perfectionem totius non communicat partibus I 172 1°, 3° — non communicat actum totius partibus ut toti, sed ut partibus *ibid.* 1°

— dat corpori vivere per potentiam vegetativam III 444 arg. 4. V 227 a — regit corpus perficiendo et movendo secundum vim naturalem, vitalem et animalem IV 1015 arg. 2

— ut est perfectio corporis, ratione suae substantiae respicit complexionis aequalitatem II 643 a — perficiens corpus, in quantum vivificans respicit complexionem, quae est una in toto corpore I 172 4°. IV 1006 b *Vide supra 10.*

— Influentia vitae et motus non est ab anima in corpus, nisi naturaliter praexistat dispositio organizationis IV 1006 b

— non influit in animam IV 129 4°

16 — sensibilis dat corpori motum II 380 b. 389 d. 4 — habet corpus movere V 288 a — ut motor influit movendo IV 1016 a — A virtute animae est motus animalis II 384 4° — Ab anima ut motore in corpore est motus progressivus et quicumque alius membrorum exteriorum II 222 a *Vide V. Plantae* in Indice gener.

— est motor sufficiens I 171 b. II 375 2°. 414 b. 419 f. 4 — sufficientius movet quam forma naturalis I 638 arg. 2

— non causat motum et proprietates in corpore ut agens communicans in materia, sed per influentiam IV 1015 a sq.

— est motor corporis quantum ad potentias IV 914 3°. V 227 a — movet corpus per multitudinem potentiarum V 228 b — movet corpus mediante potentia et mediante dispositione corporis V 31 11° — ut motor requirit in corpore dispositionem ad motum IV 1016 a — in quan-

(17)

tum motor, respicit organa diversa IV 1006 b — regit et movet corpus median-
tibus elementis activis II 380 a

— sensibilis non movet totum corpus nisi motu partis corporis II 375 2° — unita uni parti potest movere aliam II 376 2° *Vide supra 14.* — potest movere corpus in omnem differentiam positionis II 419 f. 4. IV 1032 f. 1, b

— dum movet corpus, immobilis perseverat II 32 1° *Vide V. Motus* in Indice gener.

— condescendit et intendit corpori gubernando V 289 b — praesidet carni III 447 d. 2 — dominatur suo corpori II 363 b — non est propter corpus II 242 f. 2. 448 arg. 4. 777 d. 6

17 — est per naturam separabilis a corpore IV 892 b — Spiritus rationales sunt coniuncti separabiliter V 300 2 — cum unitur mortali corpori, potest ab eo separari V 227 a — non est indissolubili vinculo corpori alligata IV 930 b — rationalis habet esse diuturnius quam corpus corruptibile I 647 a

— naturaliter ex corruptione naturae separatur IV 433 d. 3 — Ad debitae complexionis corruptionem contingit, animam amplius non esse in corpore II 623 a — Cessante parte, per quam anima influit in omnes partes, et eius influentia, anima separatur I 172 7° — Intensus dolor animam expellit de corpore IV 930 b

— In separatione animae a carne non solum moritur caro, sed etiam totus homo III 446 2° — Anima egrediente, expirat et marcescit corpus IV 1014 arg. 3

— Eadem est natura animae in corpore et extra corpus IV 932 f. 4

18 — corpori suas operationes communicat II 461 6° — aliquid perficit per corpus proprium II 213 4° — operatur cum corpore et organo II 24 b — Operari animae in corpore non est sine corpore II 623 a — sine corpore non potest operari II 417 b — operationes, quae consequuntur ipsam in corpore, ut est perfectio, exercet in corpore per corpus et cum corpore ut forma iuncta materiae II 222 a — operationes, quae consequuntur ipsam ut motorem, exercet per corpus et in corpus *ibid.*

— propter optimam coniunctionem ad corpus habet potentias, secundum quas alligatur et communicat corpori operationem suam et in regendo sive vivificando et in cognoscendo IV 1047 a sq.

— actum sentiendi dicitur communicare corpori II 623 a — brutalis propriam operationem non habet II 444 b — brutalis non habet operationem propriam praeter corpus II 462 f. 4

— dat corpori sensum II 380 b. 389 d. 4 — sensibilis sensibilat III 47 a — dat corpori sentire per potentiam sensitivam V 227 a — vegetabilis et sensibilis operationem totius communicat partibus, quia dependet I 172 1°

— Operatio sensitivae pendet ex corpore, quia non convenit animae, nisi secundum quod animat et corpori iuncta est

ANI (19)

II 459 f. 9. 742 3° — Sentire per organa corporis competit animae, ut est illorum organorum perfectio II 222 a — quantum ad actum vegetandi et sentiendi pendet ex corpore II 623 a. IV 1046 a — actus vegetandi et sentiendi nullo modo potest exercere nisi in corpore II 622 b. 623 a — Potentia alligata organo sine illo non habet operationem IV 1045 f. 2, 3 — separata, corpore corrupto, per potentias vegetativas et sensitivas nihil potest operari IV 1046 a — non utitur potentia sensitiva, postquam a corpore separatur II 742 3°. IV 1045 b. 1046 b

— actus vegetandi et sentiendi exercet per corpus et per organum corporeum II 623 a — Sensus suscipit species mediante organo corporeo II 222 4°. 623 a — operatur in toto corpore I 170 f. 4 — in qualibet parte corporis sentit aequaliter I 171 b

— secundum potentiam sensitivam et operativam determinat sibi aliquas partes corporis organizatas IV 600 a — ratione potentialium respicit organorum diversitatem I 172 4°. II 643 a *Vide supra 14.*

— Passiones animae redundant in corpus IV 589 3°. 590 b

— habet potentiam communicandi corpori intelligere per unionem II 41 f. 3 — dat corpori intelligere per potentiam intellectivam V 227 a — facit eum cui unitur, esse rationalem, cum unitur sicut forma ad materiam III 453 7°

— rationalis non dependet a corpore quantum ad propriam operationem; I 172 1°. II 459 f. 9 — Operatio animae rationalis non dependet ab aliqua parte corporis nec alicui communicatur I 170 arg. 3 — rationalis nulli parti corporis communicat propriam operationem I 172 1°, 3° — actum intelligendi non communicat corpori II 622 b. 623 a — Homo intelligit ratione partis, scilicet animae II 622 b

— Intellectus non determinat sibi organum ad actum proprium III 354 1°. IV 600 a — secundum intelligere nullum organum sibi appropriat II 459 f. 9 — secundum rationem nullius partis corporis est actus I 172 3°. II 422 f. 6. 741 b. III 353 arg. 4. IV 599 arg. 3 — quantum ad propriam operationem intellectivam nullius partis corporis est actus nec illam exercet per aliquod organum II 621 arg. 3

— actum intelligendi non exercet per corpus nec solum in corpore II 622 b. 623 a

19 — propter ipsam unionem animae cum corpore quantum ad actum intelligendi pendet ex illo II 623 a — quamdiu est in corpore, non omnino intelligit praeter corpus *ibid.* — quamdiu est in corpore, intelligere suum non est sine corpore et sine aliqua dispositione ex parte corporis *ibid.* — Actualitas corporis communicat actui intelligendi, quae attenditur secundum illud quod est supremum in corpore, quantum ad nobilissimos spiritus in nobilissimis organis *ibid.* — Quamvis anima non operetur per organum corporale, tamen ad hoc, quod operetur in corpore, necesse est, corpus secundum nobiles

spiritus et nobilia organa in debita actualitate et dispositione esse II 624 3* — Intellectus propter coniunctionem cum corpore quantum ad operationem dependet a corpore secundum sensum particularem et imaginationem et per has, quamdiu est in corpore, exit ad exteriora I 689 2*

— Animae datum est corpus habens organa multiplicia, ut in illo possit perfici scientiis II 42 2* — quamdiu est cum corpore, non est nata suscipere, nisi mediante vi sensitiva II 269 a — si fuissent creatae ante corpus, statim habuissent usum rationis II 448 f. 3 — exutae habent potentias suas expeditas IV 520 b

— Animae affectus et mores causantur a complexionibus corporis dispositive et contingenter II 363 b — ut plurimum complexionibus corporis imitatur *ibid.* 497 1* Bona dispositio corporis multum expedit ad exercitium habitatum naturalium animae et mala multum impedit II 777 d. 6

— non creantur pares quantum ad ordinem naturalium in praecellentia II 777 d. 6. 788 arg. 6 — Praecellentia naturalium venit ex parte animae II 777 d. 6

— lassatur et perturbatur in actu intelligendi ex coniunctione sui ad corpus II 569 b — Operatio animae in corpore impediri habet propter corporis ineptitudinem II 623 a — impeditur ab usu rationis dispositione mala corporis II 624 3*. 749 b — Potentiae animae impediuntur, ne debite exeant in actus suos, a corporis imperfectione et corruptione IV 114 b. 115 3* — Potentiae animae quodam modo possunt in suis operationibus impediri occasione partis corporis laesae IV 935 6* *Vide V. Intellectus.* — Mens humana impeditur ab actuali consideratione et compellitur oblivisci propter depressionem corporis II 193 6*

20 — sensibilis in bruto et in homine potest nominare substantiam et potentiam II 743 6* — sensibilis principaliter nominat potentiam, quia nomen eius sumtum est ab actu sentiendi *ibid.* — Sensitivum in brutis nominat substantiam, in nobis potentiam substantiae incorruptibilis II 742 1*, 5* — Sensibile in homine nominat potentiam rationalis substantiae II 463 3*. 743 5*

— sensitiva est in nobis et in brutis univoce II 740 arg. 6 — sensibilis non dicitur aequivoce in homine et in brutis II 743 6* — sensitiva in homine est perfectior quam in brutis *ib.* 5*

— sensibilis et rationalis in nobis sunt diversae potentiae eiusdem substantiae II 744 f. 6. 742 a. — sensibilis in homine, prout nominat substantiam, non dicitur aliquid diversum a rationali, quamvis alia et alia sit potentia II 743 6* *Vide supra 13.* — Sensitivum est in intellectivo sicut tetragonus in pentagono II 41 arg. 4. 740 f. 3. V 351 10.

— Animatum addit super rationem corporis partem essendi, vel essentiae secundum rem, ordinatum tamen ad sensibile V 350 10 — vegetabilis ordinatur ad sensibilem V 332 18 — Sensitivum addit ad

vegetativum V 351 40 *Vide V. Vegetabile.*

— In forma sensibili non est status, sed disponit ad animam rationalem II 42 2* — sensitiva disponit corpus ad susceptionem rationalis II 741 f. 6. V 332 18 — Natura sentiendi cadit in omni homine, ut anima uniatur carni II 43 4* *Vide supra 10.*

— Sensibile et vegetabile non est de necessitate rationalis, nisi quod est rationale per unionem II 43 4*

— In homine non est anima sensibilis ante rationalem II 742 a, 4* — sensitiva non est solum ad disponendum corpus ad susceptionem rationalis, sed ad operationem sensitivam II 741 f. 6

— sensitiva habet vim motivam et sensitivam IV 4034 f. 2 — sensitiva est principium sensus et motus II 379 arg. 3

— sensibilis dependet a corpore et est perfectio alicuius partis corporis II 741 b — sensibilis fundatur et pendet ex corpore II 464 4*

— sensibilis hominis separatur a corpore II 740 f. 1 — Nunquam est rationalis sine sensibili II 462 arg. 3

21 — sensibiles sunt formae generabiles et corruptibiles per naturam II 374 b — sensitiva in brutis est per generationem II 740 arg. 3 — sensibilis in brutis generatur per transmutationem corporalis naturae II 375 2* — sensibilis secundum quosdam est ex nihilo, et propagatur non per creationem, sed per translationem et multiplicationem II 374 a — sensibiles secundum alios sunt ex spiritali materia annexa naturae corporali, quae eis praexistit seminaliter *ibid.* — sensibiles secundum alios sunt ex materia, non tamen seminaliter, sed omnes sunt a Creatore *ibid.* — sensibiles sunt ex aliquo non materialiter, sed seminaliter ex potentia materiae activa, quae ab agente excitatur *ib.* b — nunc producuntur ex seminario praexistente secundum sufficientem actualitatem *ibid.* — sensibiles non sunt productae ex nihilo, sed simul cum seminario, vel ex seminario completo productae *ibid.*

— bruti potest de potentia materiae educi II 454 5* — Vegetabilis et sensibilis prius est in potentia in semine, quam educatur in esse II 375 a — sensibilis est in potentia materiae, secundum quod nominat substantiam generabilem et corruptibilem, sed non prout nominat potentiam substantiae incorruptibilis II 742 5* — Perfectio ultima plantarum et animalium ortum et radicem habet a materia IV 994 b

— sensibilis non educitur ex materia corporali nec spiritali, sed ex quadam potentia spiritali, indita a Creatore materiae corporali et ei innitente et ab ea dependente II 375 2*

— sensitiva brutorum educitur de potentia materiae subito II 742 a, 2*, 5*

— bruti educitur ex operatione virtutis animae generantis II 375 a. 376 6* — sensibilis, quae erat in potentia, educitur ad actum per virtutem agentis particularis et

per adiutorium corporis caelestis II 376 4* — sensibilis in propagatione non deciditur ab anima *ib.* 6*

— vegetabilis et sensibilis potest educi per putrefactionem II 215 a. 216 5*

— Ad animae sensibilis productionem influit caelum empyreum II 74 arg. 4 — Ad influentiam corporum caelestium fit vel generatur vivum et animatum et anima V 358 26 — Secundum aliquos orbis sideris disponit ad susceptionem animae vegetabilis, orbis crystallinus ad susceptionem sensibilis, orbis empyreus ad susceptionem rationalis V 404 7

— sensitiva in homine non habet esse per generationem, sed per creationem II 742 a sq. — sensibilis et rationalis in homine ab eodem principio habent educi in esse per creationem *ib.* a — sensitiva in homine cum rationali infunditur ab extrinseco *ibid.* — sensitiva hominis ratione perfectionis suae ab eo solo producitur, a quo substantia rationalis II 743 5* — Diversus modus producendi animam sensibilem in homine et in asino non facit, hominem et asinum dici animal aequivoce *ib.* 6* *Vide V. Generatio 24* in Indice gener.

— In homine praeter sensitivam, quae est a creante, non est potere sensitivam, quae sit a generante II 741 f. 6

— brutorum sua operatione educit in esse animam prolis II 375 a *Vide V. Generatio 20* et *24* in Indice gener. — Virtus animae movet et regit et operatur usque ad formae inductionem II 742 a — Virtus animae est in semine sicut in subiecto deferente *ibid.* — Virtus animae cessat in embryone, quando corpori organizato inducitur anima sensitiva *ibid.*

22 — bruti est forma corruptibilis II 454 5* — brutorum corruptibiles sunt per naturam II 463 a. IV 994 b — nulla nisi rationalis immortalis est II 463 a — sensibilis habet corrumpi ratione corporis ex conditione sua primaria II 464 5* — brutorum non sunt factae mortales post peccatum hominis, sed ex prima conditione II 462 b sq. — sensibilis potest corrumpi, quia pendet ex corpore composito ex contrariis II 464 4* — sensibilis in brutis corrumpitur per transmutationem corporalis naturae II 375 2* — sensibilis non habet esse diuturnius quam corpus incorruptibile I 647 a. II 464 4*

— est variabilis et transmutabilis II 446 a — Mens est mutabilis V 49 f. 47. 569 8 — est mutabilis secundum bene esse V 227 a — rationalis secundum sui mutationem est susceptiva contrariorum II 444 f. 5

— sensibilis non senescit per se, sed ratione corporis II 464 5* — Sensitiva virtus non senescit, quantum est de se, sed solum ratione organi II 493 f. 5. 749 b — Animae virtus et operatio non antiquatur nec senescit in tempore II 459 f. 10. 462 arg. 5

— dicitur temporalis, quia habet initium essendi in tempore, sed non variationem I 246 5* — rationalis creata est in

ANI (23)

horizonte aeviternitatis et temporis nec est in tempore nisi ratione unionis ad corpus V 553 b

— Quae secundum animam habentur, cum anima sit incorruptibilis, non possunt auferri IV 505 f. 2

23 — quamvis sit simplex in essentia, tamen est multiplex in effectu II 449 f. 2 — cum sit simplex in substantia, multiplex est in virtute II 378 2* — licet sit simplex, habet tamen multitudinem potentialium IV 944 3* — habet plures potentias ordinatas ad diversos actus II 562 a sq. — sensibilis est principium multiplicis operationis II 377 f. 3 — Animae, proprie ut rationalis est, sunt plures potentiae rationales IV 325 a

— est totum potentiale respectu suarum virium III 498 a — constat ex tribus viribus potestative IV 854 d. 4 — Potentiae animae sunt eius partes IV 397 d. 4. 935 6* Vide V. *Potentia*.

— Quod inest animae secundum substantiam suam et essentiam per consequens redundat in omnes potentias III 353 f. 4 — Nihil unum est commune omnibus potentialis animae nisi eius substantia II 744 arg. 8

— secum portat suas potentias, et cum egreditur, simul trahit III 498 a

— Animae est potentia et operatio V 496 13 — Omne, quod est in anima per modum quietis, est potentia, vel passio, vel habitus II 892 arg. 2. 898 arg. 1. 909 arg. 4. IV 438 a — Sub habitibus comprehenduntur actus II 893 2*

— nata est uniri alii a se diverso per potentiam I 45 d. 16 — secundum suas potentias conformis redditur his, ad quae convertitur I 83 b

— habet tres vires vitales perfectivas, vegetabilem, sensibilem et rationalem V 404 7 — habet potentiam vegetabilem, sensibilem et rationalem III 47 a. IV 1045 b. V 242 a. 443 24 — Spiritus animalis sive rationalis habet potentiam vivificandi, potentiam vegetandi et sentiendi II 42 2*

— Prima potentia est vivificativa I 760 d. 3 — Potentia vegetativa est prima potentia in anima II 743 arg. 1 Vide V. *Vegetabile*, V. *Augmentativa virtus* et V. *Generatio* 19, 20 in Indice gener.

— secundum potentiam generativam, sensitivam et progressivam regit corpus et eruditur et ad exterius comparatur IV 599 b. V 277 a sq. — Quaedam sunt vires ordinatae ad conservationem individui, quaedam ad conservationem speciei IV 601 d. 4

— habet potentiam cognitivam, affectivam et operativam I 760 d. 3. II 669 a. IV 30 d. 7 — In anima est potentia affectiva, interpretativa et operativa II 836 d. 1. 976 b — Potentia interpretativa, operativa et affectiva sunt quodam modo motivae II 836 d. 4 — Potentia est cognitiva, operativa et imperativa ab illis ratione distincta II 238 b — Actus animae sunt vivere, nosse, velle et agere I 760 d. 3

— Non est ponere potentiam aliam in anima humana praeter cognitivam et affecti-

(24)

vam II 596 a. 642 f. 7 — Potentiae animae rationalis sufficienter dividuntur per cognitivas et affectivas II 595 f. 4. 596 a, b — Potentiae prima divisione dividuntur per cognitivas et affectivas vel motivas II 560 b — tota dividitur in cognitivam et affectivam V 227 b — Quidquid est in anima aut est per modum conceptus, aut per modum assensus, aut per modum affectus V 352 48

— triplicem habet potentiam, memoriam, intelligentiam et voluntatem II 405 b. III 618 d. 4. V 303 1. 305 5 Vide V. *Imago* in Indice gener. (158 a)

— In anima, in quantum rationalis, sunt tres potentiae, rationalis, concupiscibilis et irascibilis II 517 a. III 823 a. IV 103 a. 325 a, 2*. 757 a. V 227 b. 550 b — Vires animae sufficienter dividuntur per concupiscibilem, irascibilem et rationalem II 909 a sq. — In anima est vis regitiva, irascibilis et concupiscibilis IV 30 d. 7 — In anima rationali est triplex vis motiva, rationalis, irascibilis et concupiscibilis III 822 b

— Quadruplex est virtus in anima, scilicet sensus, imaginatio, ratio et intelligentia V 544 9 — In anima sunt virtutes multae apprehensivae, sensitivae, imaginativae, aestimativae, intellectivae V 344 29 — Virtus cognitiva in nobis est sensus exterior, imaginatio et intellectus I 284 arg. 4. III 504 b — In anima est sensus percipiens exteriora, sensus communis, imaginatio, ratio et memoria V 442 35 — Potentia animalis est sensus et imaginatio V 358 24 — Duplicem habemus vim cognitivam IV 903 d. 4 — Potentiae ex parte cognitionis sunt memoria et intelligentia II 404 b

24 — In anima sunt gradus potentialium II 234 b — Secundum aliquos sunt tres gradus in potentiis animae, sensualitas, pars inferior et pars superior rationis II 577 a — Homo primo est sensualis, totus deditus sensibus, deinde fit animalis, cum incipit loqui, et phantasmata incipiunt eum occupare, deinde rationalis, cum incipit intelligere et considerare, deinde intellectus, cum fit sapiens V 395 40 — rationalis creatur in umbra intelligentiae, et sensibilis in umbra rationalis II 453 a

— habet tres potentias, animale, intellectualem, divinam V 358 24 — In anima sicut in speculo sunt virtutes inferiores tanquam tenentes lumen, ne defluat, mediae sicut politio speculi, supremae sicut splendor supervenientes ib. 25 — habet operationem animale ad extra, intellectualem ad intra, divinam ad supra V 442 34 — Mens nostra habet tres aspectus principales, ad corporalia exteriora, intra se et in se et supra se, secundum quos vocatur animalitas seu sensualitas, spiritus et mens V 297 4 — Potentiae dividuntur secundum aspectus ad inferius, ad par et ad superius II 566 b — humana tres habet operationes, quibus se convertit super corpus suum, super se et ad divina V 496 43

— rationalis potest sentire, quia potentia rationalis et sensibilis fundantur in ea-

ANI (25)

dem substantia II 741 f. 6 — dicitur sensus, dum sentit, et ratio, dum discernit ib. b — rationalis habet potentias sensitivas IV 1045 b — Recedente anima rationali, nullo modo remanet potentia sentiendi in corpore II 740 f. 5 — cum recedit, trahit secum potentias sensitivas ib. f. 4. 741 b. IV 1045 b

— Potentiae sunt intimum animae V 387 46 — Quanto potentia intimior, tanto sublimior II 234 b. V 387 46 Vide V. *Intimum* in Indice gener. — Supremum animae est mens, quae est suprema potentia II 642 f. 5 — Supremum animae est superior portio rationis II 909 b — Pars superior dicitur eminens in anima IV 559 d. 3

— Nobilissimum in anima dicitur vel secundum distinctionem potentiae affectivae et cognitivae, vel secundum conditionem statuum, scilicet superioris portionis et inferioris quantum ad affectivam simul et cognitivam II 406 3* Vide V. *Affectiva potentia* in Indice gener.

25 — rationalis nata est cognoscere et intelligere veritatem II 459 f. 41 — Mens nostra fertur naturali inclinatione ad veritatem V 349 3 — Solummodo rationalis creaturae est scire veritatem II 394 b

— Substantia spiritualis est lumen et speculum V 386 16 — Quilibet spiritus est speculum V 426 8 — Omnis substantia spiritualis habet rationem speculi et lucem super illud radiantem V 498 20 — habet naturam luminis, ut iudicet de rebus II 193 3*. V 386 16 — intelligit alia a se III 618 d. 3

— rationalis quodam modo est omnia I 352 d. 8. II 494 arg. 4. 395 5*. 419 f. 4. 563 f. 2 Vide V. *Intellectus*. — quodam modo est omnia per assimilationem ad omnia I 69 4*. — nata est cognoscere omnia I 40 b. 69 4*. II 396 5* — Cognitionis animae naturalis est cognitio non arctata I 40 b — Cognitionis animae non impletur aliquo cognoscibili, nisi quod excedit eius capacitatem ibid. V 35 a. 36 45*

— Homo natus est multa cognoscere, non solum cognitione intellectiva, sed etiam sensitiva per diversa organa sensuum II 419 b — nunquam scit tot, quin possit adhuc plura scire I 352 d. 8. III 343 f. 4, 5. 316 a. V 38 arg. 17

— omnia recipit et repraesentat V 386 46 — potest recipere omnia II 446 a — nata est recipere omnia secundum similitudinem I 84 arg. 4 — In anima est intellectus, quo est omnia fieri, et intellectus, quo est omnia facere II 194 arg. 4. 413 f. 1 — in anima est sicut quaedam manus scribens V 442 35

— Capacitas humana magna et multa nata est magnifice et multipliciter capere tanquam speculum quoddam nobilissimum, in quo nata est describi rerum universitas mundanarum V 202 a — In anima potest describi totus orbis V 386 46. 426 8. 441 24 — vult, totum mundum describi in se V 349 6 — Totus iste mundus introire habet in animam humanam per portas sensuum V 300 2. 301 6 — In animam humanam intrat per apprehensionem totus iste

sensibilis mundus quantum ad corpora simplicia, composita et ex his mixta V 300 4 — Per quinque sensus quasi quinque portas intrat cognitio omnium, quae sunt in mundo sensibili, in animam *ib.* 3 — nostra dicitur minor mundus *ib.* 2, 3

— sensibilis non est nata cognoscere omnia, sed aliqua, cum non sit nata omnia alia in se spiritualiter continere II 396 5*

— habet simul praeterita, praesentia et futura, sed non perfecte, quia limitata est et aliquid accipit a re extra V 90 a — Memoria retinet praeterita per recordationem, praesentia per susceptionem, futura per praevisionem V 303 2 — In anima simul est memoria praeteritorum, intelligentia praesentium et praevidentia futurorum, per quas simul colliguntur quae per diversa tempora succedunt V 90 a — ex retentione actuali omnium temporalium, praeteritorum, praesentium et futurorum habet effigiem aeternitatis V 303 2

— nata est converti super intelligibile, quod est extra, et super intelligibile, quod est intra, et super intelligibile, quod est supra V 20 f. 31 — Oculo carnis homo videt ea quae sunt extra se, oculo rationis ea quae sunt intra se V 230 b — Quae sunt infra animam et iuxta animam sunt animae magis accessibilia quam illa quae sunt supra animam V 48 arg. 40

26 — rationalis secundum actum proprium nata est super se reflecti cognoscendo se et amando II 459 f. 7 — intellectiva simpliciter potest se convertere super se per actum intelligendi et diligendi III 715 3* — Subiectum per simplicitatem potest reflectere se super se et super omne illud quod est in se *ibid.* — novit se ipsam II 4 b — Oculus mentis videt se V 357 24 — Substantia rationalis cognoscit se ipsam et actum proprium II 593 b — intelligit se et amat se III 591 b — Omnis substantia intellectualis intelligit se, diligit et iudicat V 498 20 — Mens nostra iudicat de se ipsa V 305 4 — Mens amat ferventissime semetipsam, se novit, sui meminit V 303 4 — Mens non se nosset, nisi sui meminisset *ibid.*

— in quantum substantia spiritualis, hoc ipso quod est sibi praesens et sibi coniuncta, habet potentiam ad memorandum et intelligendum et diligendum se I 86 a. 90 1*. 92 a — Inserta est animae rationali notitia sui, eo quod anima sibi praesens est et se ipsa cognoscibilis V 46 f. 10 — per se ipsam nata est sui meminisse, se intelligere et se diligere, et haec ei habitu semper vere attribuuntur III 618 d. 3 — nunquam est sibi absens *ibid.*

— non semper se cogitat nec semper super se convertitur III 618 d. 3 — Mens humana, sollicitudinibus distracta non intrat ad se per memoriam, phantasmatibus obnubilata non redit ad se per intelligentiam V 306 1

— habet sui cognitionem actualem investigando et posterius tempore I 374 arg. 5

— Notitia et amor animae connaturales sunt, secundum quod supra se con-

vertitur, et sic nihil addunt super potentias I 92 a — Amor, quo anima amat se, est idem cum ipsa voluntate, et notitia, qua anima cognoscit se, non est aliud quam intelligentia, quae sunt virtus substantialis, et sic sunt animae consubstantiales *ib.* 4*

— non dicitur cognosci se ipsa, quia ipsa sit scientia, qua cognoscit se III 298 3*

— cognoscit se ipsam per sui essentiam III 296 arg. 3 — Idem est quod intelligit et quo intelligit, quando intellectus convertitur in se ipsum V 10 10*

— novit se ipsam et quae sunt in se ipsa sine adminiculo sensuum exteriorum II 904 b — per intellectum cognoscit se V 358 24 — Potentiae animae non cognoscuntur oculo carnis, sed oculo rationis V 303 4

— Mens nostra non simul nec uno et eodem videt se et alia I 485 b — In anima alius est actus conversionis supra se, et alius actus conversionis ad alterum II 269 a — Oculus mentis primo videt se et postmodum alia V 357 24 — Intellectualis oculus primo natus est inspicere semetipsum V 578 14 — Conversio animae ad intelligibile, quod est intra, est magis simplex et prior quam conversio ad intelligibile, quod est extra V 20 f. 31 — convertit se ad lucem, convertendo se primo super se V 357 23

— cum se novit, totam et totaliter se novit V 36 9* — Mens tantum se novit, quantum est I 91 f. — Cognitum adequatur cognito, secundum quod anima convertitur supra se I 84 5*

— Ad hoc, ut mens se videat, oportet, ut convertat se super potentias et super actus V 357 24 — videns potentias et operationes suas, sic rediens super se fit speculum quoddam pulcherrimum et tersum, in quo videt quicquid est fulgoris et pulchritudinis V 358 25

— Certo cognoscuntur ea quae sunt in anima II 894 d. 1. III 482 1*. 503 d. 4 — Habitus, qui sunt in nobis, non latent intellectum V 45 f. 5 — Cognitione notitiae certissime cognoscuntur omnia, quae essentialiter sunt in anima, tamen ab aliis non semper discernuntur III 504 a — potest cognoscere certitudinaliter habitus, qui reddunt potentiam habilem *ibid.* sq.

— Multa sunt in nobis, quae nos latent III 503 d. 4 — Non omnia, quae sunt in anima essentialiter, tenentur visione et cognitione certa *ibid.* — Illa solum certitudinaliter cognoscuntur, de quibus potest anima sumere certum experimentum III 504 b — non potest habere experientiam nisi de eo quod est in potestate sua, et de eo quod respicit actum animae *ib.* a sq.

— Cognition, qua anima cognoscit illud quod habet in se, est cognitio cuiusdam experientiae, qua experitur ea quae latent intrinsecus III 504 a — Intelligentia per experientiam cognoscit lumen, quod habet in se V 359 30

— Quae sunt essentialiter in potentia cognoscente cognoscuntur per sui praesen-

tiam et essentiam II 422 arg. 3 — Essentialiter existens in anima cognoscitur per sui essentiam III 503 d. 4 — Ea quae essentialiter sunt in anima, cognoscuntur per essentiam, non per similitudinem exterius acceptam II 904 a — cognoscit habitus, qui sunt in ipsa, se ipsis, non per medium III 296 arg. 3 — Habitus sunt praesentialiter in anima ut obiectum movens et immutans intellectum, quia non excedunt eius naturam et potentiam II 423 3* — Non cognoscitur per essentiam quod non est essentialiter in anima I 300 arg. 4. 301 b

— est se ipsam movens I 659 5*. II 538 b. 564 4*. IV 934 b. 935 4*

ARGUMENTATIO — Mentis assensus inducitur per solidam argumentationem V 333 25. 352 20 — Homo radio veritatis informatus habet artem ad argumentationes trahentes omnis mentis assensus V 352 48 — Ad argumentationes inducentes mentis assensum illustrat directio radii veritatis vocum in logica V 352 20. 357 22

— Modi argumentationum trahunt originem a natura rerum V 353 20

— habet formam generalem et specialem in materia necessaria, solida V 352 20 — est ad syllogismum V 333 25 — Argumentationis quatuor species III 485 2*. V 333 25

— Modus arguendi est ostensivus et per impossibile IV 485 a — ducens ad impossibile fit nolentibus acceptare rationem ostensivam *ibid.*

— Semper non potest esse inductio per necessariam argumentationem V 353 20

— Si rationes procedunt ex eisdem mediis ad concludendum falsum, non necessario concludunt V 60 arg. 2

— aliqua est necessaria V 407 f. 6

— Ratio a partibus divisim sumtis ad easdem, ut colliguntur in unum, non procedit V 44 13*

ARISTOTELES — fuit princeps et dux peripateticorum II 17 a — fuit excellentior inter philosophos II 22 b — Auctoritas eius II 57 6*. V 361 5 — stabiliebat viam scientiae, superiore sapientiae neglecta V 572 18 — principaliter aspicebat ad inferiora *ibid.*

— exsecrans ideas Platonis negavit, in prima causa esse exemplaria rerum V 360 2 — Rationes Aristotelis, quibus impugnat ideas, nihil valent V 361 2

— videtur sensisse, mundum fuisse aeternum II 22 b. V 361 4. 365 2. 515 28 — de aeternitate mundi excusari posset, quod ut philosophus loquens ut naturalis probaverit, mundum per naturam non potuisse incipere V 359 29. 365 2 *Vide V. Mundus* in Indice gener.

AUGMENTUM — est motus a minori ad maius, re salvata in esse I 307 f. 2 — est praeexistentis quantitatis additamentum I 310 f. 2 — dicit maiorem quantitatem quam prius cum praesuppositione prioris et nova additione I 723 d. 4 — ubi est augmentum, ibi est appositio et additio

AUG

alicuius eiusdem generis I 311 f. 2 — Terminus augmenti est aliquid prius existens, quod crescit IV 245 a

— sequitur quantitatem I 308 b — est per naturam quanti IV 273 arg. 4 — attenditur penes id, penes quod consistit ratio quantitatis IV 394 arg. 4 — proprie dicitur secundum quantitatem molis, metaphorice secundum quantitatem virtutis I 308 b

— et diminutio sunt opposita I 314 arg. 5

— Ubi augmentum, ibi maius et minus I 308 arg. 2 — Quod est citra summum intendi potest et augeri II 788 arg. 2 — potest esse, ubi est quantitas et non in summo I 308 b — Quod est in summo non potest augeri I 312 2°. V 79 f. 8

— Contingit, aliquid augeri per impermixtionem cum contrario, vel per successionem maioris, vel propter aggregationem multorum, vel per additionem, vel per magnificationem rei in se ipsa, vel per accessum ad suum summum II 664 a sq. — fit per appositionem maioris I 312 a — attenditur quantum ad ascensum ad quantitatem perfectam I 316 f. 3 — est, quando minori succedit maius, vel ita quod idem fiat maius, vel minori succedat maius consimile in forma I 308 b — fit per depurationem sive per impermixtionem cum contrario I 314 b. II 706 arg. 2 *Vide V. Magis* in Indice gener. — attenditur secundum approximationem ad finem I 316 f. 4

— Ad hoc, quod aliquid sit natum augeri per appositionem consimilis quantitatis, necessaria est quantitas et unibilitas I 312 2° — Augmentabile est in potentia ad aliud per unibilitatem, in quantum est imperfectum I 313 b

— Ad augmentum necesse est fieri unum ex augente et aucto I 311 arg. 4

— In corporalibus est secundum accidens I 308 arg. 3 — Terminus augmenti per se sive formalis est quantitas perfecta, per accidens vero respicit substantiam I 309 3°

— Secundum quantitatem virtutis aliquid augetur secundum substantiam I 308 f. 4, 5, b. 309 3°

— Quod augetur mutatur I 308 arg. 4 — Eadem substantia augetur, mutata respectu esse perfecti I 309 4° — Quod augetur secundum substantiam per accidens, non est aliud et aliud secundum substantiam *ibid.* 782 a — Nihil invariabile secundum essentiam augetur secundum essentiam I 308 arg. 4 — potest esse in forma singulari, prout est in alio I 309 1°. II 321 3°

— Simplex non potest augeri per additionem I 312 2° — per appositionem videtur repugnare simplicibus, sed eis convenit augmentum per accessum ad summum II 664 b — potest esse in simplici quantum ad partes secundum quantitatem virtutis I 309 2°. 312 2°. II 665 4° — per maiorem depurationem simplici non repugnat I 311 b

— Quod augetur per additionem secundum quantitatem molis fit magis compositum, secundum quantitatem virtutis accedit ad simplicitatem I 312 3°. II 378 3° — quod attenditur per accessum ad summum, non ponit compositionem, sed quandam maioris simplicitatis et unitatis perfectionem II 665 4°

— ex sui ratione dicit distinctionem et successionem in partibus I 723 d. 4 — Perfectio quantitatis per operationem naturae est secundum successionem temporis III 94 b

CAU

— per appositionem est aliunde I 310 f. 2. 312 a, 4° — fit per rarefactionem, vel per protensionem, vel per additionem substantiae I 309 3° — quod fit per naturam, vel fit per rarefactionem, vel per additionem II 727 f. 4 — per multiplicationem secundum substantiam et quantitatem sine appositione non est naturae possibile II 728 f. 4, 5, b. 729 b sq. 736 b — Nulla res corporalis potest in se ipsa operatione naturae augeri absque sua rarefactione et alterius appositione II 729 b. 730 a — fit ex materia addita II 728 b — Materia per vim seminalem potest augmentari, apposito sibi alimento III 90 3°

— Idem est principium augendi et generandi I 311 f. 4. 312 a — Ex eisdem est unumquodque et augetur I 314 f. 4 — fit virtute ipsius augmentabilis, aut virtute extrinseca, possibilitate sola et unibilitate existente in augmentabili I 313 4°

— Augmentabile ab intrinseco per virtutem propriam habet se in ratione formalis et activi respectu augmentantis, augmentabile per virtutem extrinsecam se habet in ratione passivi, augmentans in ratione formalis et completivi I 313 4° — Multiplicatio per virtutem creatam est a forma ut a simili activo II 728 b

— In augmento secundum quantitatem molis et virtutis est status I 316 f. 2, b — Quod semper augetur nunquam venit ad perfectum *ib.* f. 3 — et virtus augmentandi habet statum II 735 b sq. — habet terminum ex parte materiae II 729 b — tantum extenditur, quantum virtus augmentativa I 316 arg. 4 — habet statum a virtute agente, a potentia suscipiente et a forma perficiente, cum pervenit ad quantitatem perfectam *ib.* b *Vide V. Calor* in Indice gener.

C

CATEGOREMA — *Vide V. Terminus.*

CAUSA — est cuius esse sequitur aliud I 420 d. 3. 347 4°. 374 b. 509 a. 803 f. 3. IV 361 arg. 4. V 93 arg. 2 — est quo posito, ponitur effectus I 669 arg. 2. 720 arg. 9 — est qua posita, ponitur res, et qua remota removetur I 448 f. 2. III 22 f. 4 — est quod producit diversum I 374 4°. 509 3° — proprie dicitur quod dat alteri esse I 672 b — dicit principium productivum II 436 b — dicitur quantum ad esse I 508 arg. 3 — Illud, sine quo res esset, non est causa IV 894 arg. 4

— extenso nomine sumitur pro principio I 420 d. 3. 375 4° — idem est ac principium differens ratione I 508 arg. 3 — dicitur de principio producti, quod differt a producente I 509 3°

— potest accipi secundum rationem essendi, vel inferendi, vel dicendi I 672 b. V 352 20 — in essendo est quod ponit aliud secundum productionem, causa in

consequendo, quod ponit aliud secundum consecutionem I 670 2°

— dicitur proprie et communiter IV 359 d. 3 — communiter dicitur causa sine qua non *ibid.* — communiter dicitur illud, sine quo res non est I 672 b

— participatur a suis effectibus secundum influentiam V 73 44° — dicitur esse aliquid rei causative I 621 2° — Res sunt in sua causa secundum causativam potentiam *ib.* a, 2° — Quod quis habet causaliter dare potest I 457 4°

— Quod dicitur de aliquo per causam potest inferri per modum habitudinis causalis I 524 b — Quod praedicatur solum per causam non est idem illi, de quo praedicatur *ibid.*

— Quod nihil est nullius est causa II 857 d. 4 — positionis non est privatio II 89 f. 4

— ponit relationem I 525 arg. 6 — Esse causam alicuius connotat effectum sive

respectum I 684 d. 3 — Principio efficienti aliquid respondet effectus I 703 2° — et effectus sunt correlativa I 724 d. 8 — Ponere causam sine effectum, vel effectum sine causa non convenit III 68 4°

— importat diversitatem I 509 a — distinguitur a causato I 362 6°. 446 d. 2. 509 3° — est alia ab effectu V 406 44° — distat ab eo cuius est I 732 arg. 5

— proprie dicta differt ab effectu per essentiam I 347 4°. 537 b. II 656 f. 4 — et effectus essentialiter distinguuntur II 825 arg. 5 — Emanatio effectus a causa ponit diversitatem substantialem I 374 4° — Ordinatio causae ad effectum exigit essentialem diversitatem sive substantialem I 430 4° — Nihil est causa sui I 672 f. 4. II 806 arg. 6 — Nihil est causa efficiens sui ipsius IV 679 arg. 4

— Omnis res est causa, vel effectus I 42 d. 3 — et causatum sunt primae differentiae et summae I 362 6°

— prior est suo effectui I 174 d. 1. 672 f. 3. III 610 arg. 2 — praecedit effectum I 561 5°. 669 arg. 2. 729 f. 2. IV 426 a — natura prior est suo causato I 374 b. IV 15 2°. 426 a. V 106 41° — Ubi est causa et effectus, ibi est prius et posterius et ordo naturae I 373 f. 3. 375 a — Posterius non est causa prioris I 157 arg. 3 — Quod est post non est causa IV 895 arg. 5 — Sicut praecedat rem quod est tota causa, ita et quod est adiuuativum IV 428 f. 2

— omnis nobilior est suo effectui I 672 f. 2. II 90 arg. 4. III 722 arg. 3. V 254 a. 358 26 — semper importat honorabilitatem respectu cuius dicitur causa, et quandam superpositionem I 672 b — Omnis res plenius et perfectius est in suo fonte et origine quam alibi V 245 b — Unumquodque nobilior est quantum ad essentiam quam quantum ad effectum III 752 d. 3

— praeter materiam sonant in perfectionem I 361 2° — efficiens est nobilior suo effectui IV 19 f. 1 — efficiens et finalis est nobilior effectui, formalis et materialis solum secundum quid II 91 4° — Nihil potest facere aliquid melius et superius se V 20 f. 32

— communis est ad principium intrinsecum et extrinsecum II 436 a *Vide V. Ex in Indice gener.*

— Res ordinatur ad id, ex quo generatur, secundum ordinem causae II 24 f. 2

— Quadruplex est genus causae, materialis, formalis, efficiens et finalis I 4 a. III 400 arg. 6. IV 684 d. 1 — efficiens, forma, finis et materia integrant rem V 363 22 — materialis et formalis sunt principia ordinata ad compositionem II 91 4° — efficiens et finalis proprie tenet rationem causae II 91 4°. III 247 b

— efficiens est activum principium IV 677 arg. 2 — Efficiens est principium extrinsecum II 37 d. 3

— est vere efficiens et produciens, vel quodam modo disponens et inducens II 817 d. 1 — efficiens aliquo modo est tum causa effectiva tum dispositiva tum excitativa III 247 b — est sufficiens, aut disponens II 363 a. 857 d. 4 — aliquo modo dicitur quod disponit II 857 d. 4. III 689 2° — Ad causam efficientem reducitur excitans III 400 b — movens est sicut principalis, aut sicut inducens IV 713 d. 6

— Efficiens est sicut primum principium, aut sicut instrumentum IV 895 a — Efficiens non potest tantum per se, quantum potest cum instrumento IV 693 3°

— quaedam tantum facit, quaedam tantum fit, quaedam facit et fit II 583 arg. 4. V 108 5° — est tantum agens, et tantum acta, et agens et acta V 551 43 — naturales dicuntur non facientes, quia sic faciunt, secundum quod est eis inditum V 108 5°

— Aliquid dicitur esse causa alicuius per se per intentionem II 872 2° — per se ducit in illud, circa quod ponitur ut produciens et intendens I 826 a — per se

ducit aliquid ad alterum ex se vel per aliquid sui *ibid.* — Quod ducit in alterum per modum causae habet in se rationem ordinationis in finem *ib.* b — per se potentior est ad agendum quam causa per accidens II 871 arg. 4

— per accidens dicitur aliquid esse illius cuius est causa per aliquid aliud, quod non est ab ipso, sed aliunde I 224 2° — per accidens dicit privationem intentionis II 872 2°. 873 4° — Fortuitum dicit effectum causae per accidens II 871 arg. 2. 872 f. 4

— per accidens reducitur ad causam nobiliorem II 872 f. 4 — Casus et fortuna sunt causae secundum imperfectam rationem I 803 f. 4

— creata est natura, vel intelligentia I 812 d. 4. II 202 a. 436 a. 872 b — Naturale et artificiale dicit effectum causae per se II 871 arg. 2

— est naturalis et necessaria, aut voluntaria I 44 d. 13. II 436 a. 807 1°. 856 d. 1 — Aliquid causat necessario, aut contingenter II 363 a — quae per voluntatem operatur, non est necessaria I 724 d. 7

— necessaria habet immutabilitatem et inevitabilitatem I 724 d. 7 — contingens habet libertatem et vertibilitatem *ibid.* — inferiores sunt possibiles et ideo variabiles V 540 5

— si est necessaria, et effectus V 107 arg. 5 — omnis, quae necessaria est in se et necessario ponit effectum, infert simpliciter necessitatem effectui I 706 arg. 3 — quae non est per necessitatem, sed per voluntatem, non necessario ponit effectum I 707 a — necessaria concurrens cum variabili producit effectum contingenter *ibid.*

— Quod dat alicui necessitatem habet rationem causae I 674 f. 3

— In creaturis est causa universalis et particularis I 806 b — universalis dicitur, quae potest in multa II 444 a — universalis se extendit ad multa I 724 d. 7 — universalis potest in plures effectus I 606 3° — universalis non tantum ordinatur ad unum effectum causae particularis, sed ad multos alios IV 198 4° — universalis dicitur, non quia de aliis causis inferioribus praedicatur, sed quia alias adiuvat et movet III 591 b — Aliquid in se unum et ab aliis distinctum potest habere rationem generalis motoris respectu illorum *ibid.* — quanto est universalior, tanto plurium principium II 39 f. 4

— particularis determinata est ad unum effectum I 724 d. 7 — particularis sufficit ad suum effectum *ibid.* — particularis immediate et sufficienter potest in effectum I 606 3°

— universalis et particularis ad unum effectum ordinantur, nec tamen sunt unum, sed plures causae IV 197 arg. 4 — particularis concurret cum prima ad productionem eorum quae sunt a natura et a voluntate particulari I 807 a

— Agens particulare applicat actum agentis universalis ad hoc vel ad illud IV 153 2° — Denominatio est a causa particulari I 707 a

— universalis non est sufficiens nec necessaria, sed per causas particulares indiget adiuvari I 724 d. 7. II 361 1° — Omnis effectus, qui exit ab aliqua causa universalis, exit ab ea vel per aliam causam propriam, vel per se ipsam appropriatam II 28 arg. 3 — universalis, quae non est actus purus, indiget actualitate causae particularis ad producendum effectum particularem II 29 3° — universalis creata non habet omnimodam actualitatem nec perfectam potentiam, ideo non potest pervenire ad formam specialem nisi per accidens, ut per formam agentis particularis, quae non est ab ipsa I 807 a — universalis, quae est omnino alterius generis et virtutis quam particularis, non potest in effectum proprium nisi per propriam causam; sed quae habet in se omnem virtutem, quam habet particularis, potest in effectum sine illa V 198 15°

— Ratio causae universalis est primitas, ratio causae particularis actualitas II 29 3° — universalis quantum ad intimitatem magis influit quam particularis, sed minus quantum ad actualitatem et quantum ad propria rei I 807 a

— quanto prior, tanto universalior I 638 f. 2. II 39 f. 4

— immediata est propria V 61 arg. 9

— immediata est actualissima, quia in actu est V 386 10

— proxima et immediata dicitur aut respectu substantiae, aut dispositionis, aut actus I 158 4°. V 102 15° — est immediata respectu actus, quando actui coniungitur I 158 4°. V 102 15° — Immediata est coniunctio secundum rationem causandi, quando causa immediate producit et causat et tenet effectum V 10 41°

— prima et immediata est, cuius actus primus et proprius est rei productio I 806 f. 2 — prima et immediata est, qua non est altera prior *ib.* f. 3 — prima et immediata est, quae est in totum effectum per actionem suam *ib.* f. 4 — prima est, quae agit, alia non supposita I 220 arg. 2

— Causae primae et immediatae est nobilissima causalitas I 806 f. 6 — immediata nobilior est quam mediata V 386 10 — Causare aliquid per se et mediate per id quod ab ipso est, non dicit indignitatem I 224 2°

— Dispositio causae superaddita ad aliquid effectum producendum aut dicit aliquid sibi praebulum, aut aliquid annexum, aut dicit ipsum effectum ut informans et denominans suum principium II 807 a

— In causis est ordo essentialis I 471 a — Ordo causarum per essentialem diversitatem attenditur secundum comparisonem posterioris ad primum V 414 4°

— prima plus influit quam secunda I 221 arg. 2. 370 arg. 2. IV 305 arg. 3 — priores habent maiorem influentiam I 474 a — prima plus influit, ubi est pluralitas causarum I 222 1° — prima plus influit quam secunda, quae ab illa substantialiter differt I 371 2° — prima movet causatum primum II 345 arg. 1

— In causis necessario est status I 167 arg. 4. II 21 f. 2 — In causis supponitur status I 78 d. 4 — Necesse est ponere statum in his quae ordinantur secundum ordinem causalitatis II 21 f. 2 — In quolibet genere causae necesse est ponere statum V 12 f. 5 — In causando non est abire in infinitum I 467 arg. 4. 324 5°. II 45 f. 6. 16 arg. 4. 5. 49 arg. 2. V 61 b. 212 a. 379 16 *Vide V. Causa, V. Motus et V. Primum* in Indice gener.

— In omni genere causae status est in uno simplici I 605 f. 3. V 12 f. 5 — Status est in causa causarum I 732 arg. 5 — prima est, in qua est status I 220 arg. 1 — Omne, quod est in causa, est unum V 4 arg. 8

— Quaecumque plura mobilia concurrunt ad effectum uniformem per suam influentiam, necesse est, quod coniungantur per alicuius mobilitis uniformitatem II 355 f. 4 — omnes, quae concurrunt ad unum effectum, reducuntur ad aliquod unum principium II 873 3° — Quaecumque aliqua diversa concurrunt ad unius effectus productionem, necesse est, quod per unum aliquid coniungantur, quod est super ea II 871 arg. 3 — Unus effectus non procedit ab una causa per aliam, nisi illae causae ad se conformantur I 853 arg. 4

— tres coincidunt in unam I 6 arg. 2. II 885 6°. III 617 d. 1. 809 d. 3 — Efficiens et finis possunt incidere in idem numero, sed forma et materia nunquam I 361 2° — Forma constitutiva incidit cum efficiente et fine in idem specie, forma exemplaris in idem numero *ibid.*

— materialis nunquam simul incidit in idem cum aliis causis II 567 f. 4 — Materia non coincidit simul cum fine I 6 arg. 2 — Materia circa quam, quae proprie est obiectum scientiae, potest esse idem cum fine I 8 2°

— Efficiens et finis sunt causae correlativae I 360 arg. 2. II 15 f. 5 — Effectivum non fit efficiens in effectu nisi propter finem I 804 b — Quod dicit conjunctionem principii effectivi cum fine est ratio causandi in effectu *ibid.* II 54 d. 4 — Finis movet efficientem in his inferioribus II 51 d. 4 — in actu est ex concursu efficientis et finis *ibid.* *Vide V. Bonum-causa* in Indice gener.

— Causam perfectam faciunt posse, scire et velle I 614 d. 1. V 432 5 — In efficiendo primo intelligitur potentia ut potens, deinde scientia, postea voluntas, postremo potentia ut exsequens I 614 d. 1

— Posita causa sufficienti et actuali, ponitur effectus II 20 arg. 5 — sufficiens ponit effectum II 51 d. 1 — Posita causa, ponitur effectus, nisi impediatur propter malam dispositionem in suscipiente IV 402 arg. 4 — Posita causa proxima et immediata, ponitur effectus I 467 arg. 4. 806 arg. 2. IV 894 f. 2. 993 arg. 3. V 402 15° — Posita causa efficiente proxima et immediata et sufficienti, ponitur effectus III 698 arg. 4 — Quia principium, ideo vel actu vel habitu est principiatum I 470 b — Po-

sita causa in esse, non ponitur effectus in actu, nisi ponatur causa in operando I 807 2° — Immediata et actualis ratione efficientiae exterioris statim ponit effectum I 458 4°. V 102 15°. 386 40

— Causae in habitu non oportet, quod respondeat effectus in actu, sed in habitu I 724 d. 8

— est habitualis, vel actualis I 724 d. 8. 805 2° — ponitur in esse, vel in operari I 807 2° — potest esse in actu aut in se, aut in effectu II 23 5°

— Necesse est, causam esse coniunctam effectui, alioquin, si causa praeterit et non est, nihil facti IV 403 arg. 2 — Quod praeteritum est non efficit id quod futurum est IV 894 arg. 2 — Non existente causa principali, non existit effectus IV 712 d. 3

— Manente causa, manere debet effectus IV 493 f. 3. 916 f. 4 — Si aliquid necessario ponit aliud, non potest aliud auferri, quin ipsum auferatur, quod ponit IV 505 f. 4 — Effectus non removetur, permanente causa efficiente et conservante, vel existente causa in ea dispositione, in qua producit effectum, non vero oportet manere, manente causa efficiente tantum II 480 6°. 764 3°

— quaedam est efficiens et conservans, quaedam inducens, sed non conservans IV 98 4°. 576 3°. 679 2°. 682 3° — Non omnis causa introducendi est causa conservandi IV 553 6° *Vide V. Conservatio* in Indice gener. — Idem est principium essendi et conservandi II 865 arg. 3

— Cessante causa, cessat effectus II 478 arg. 6. III 688 arg. 2. IV 73 a. 493 arg. 3. 551 arg. 6. 786 f. 4 — Remota causa proxima et immediata, removetur effectus IV 574 arg. 3 — Eisdem causis, quibus unumquodque construitur, per easdem destruitur IV 682 arg. 3. 772 arg. 2 — Si duae causae concurrunt ad eundem effectum, altera destructa, non manet effectus IV 682 3°

— Si destruitur causa introducens et conservans, destruitur effectus, non vero, si destruitur causa introducens tantum IV 98 4°. 553 6°. 576 3°. 682 3°. 859 3° — Cessante causa inducente, non efficiente nec conservante, non cessat effectus II 480 6°

— Augmentata causa, augmentatur effectus III 764 arg. 1

— dicitur cassari, cum nullum ponit effectum I 706 arg. 2 — impeditur, quando manente comparatione et ordinatione eius ad effectum, effectus non evenit I 841 4° — Aliquis potest repugnare alicui in suo effectu, aut quia repugnat ex parte virtutis ipsius agentis, aut ex parte idoneitatis ipsius suscipientis II 827 b

— omnis, quae per aliam agentem expletur, si expletur, potest per illam deficientem impediri I 839 arg. 2 — universales per particulares possunt impediri II 364 4° — nobilior est, quae non potest impediri I 839 f. 7 — omnis, quae impeditur a prosecutione sui effectus, aut deficit, aut mutatur *ib.* f. 6

— cuius effectus est contingens, non potest impediri, si effectus necessario comitetur et consequatur ad causam I 841 4°

— Quod repugnat causae repugnat causato V 403 arg. 8

— Qualis est causa, talis et effectus I 860 d. 2. III 385 arg. 2 — Ubi talis causa, ibi talis effectus IV 78 arg. 2. 626 f. 4. 771 f. 3. 847 arg. 4 — si est univoca, et effectus univocus III 762 arg. 4 — Cum causa et effectus se habent per univocationem et sunt unius generis, proportionantur I 772 4° — naturales sunt unigenae suis partibus et conformes V 408 5° — Analogica communicant in causa et effectu secundum prius et posterius II 837 d. 3 — Oppositum non est causa oppositi III 44 5°. 226 f. 3. V 80 arg. 7. 343 3

— una est specialissima unius IV 508 f. 4 — Unius est una causa immediata I 806 arg. 4 *Vide V. Principium* in Indice gener. — Unius est una causa immediata creata in eodem genere causae I 807 1° — In ordine causarum in naturalibus fit reductio usque ad supremum per unum immediatum, ita quod non sunt plura immediata respectu unius IV 508 f. 4 — Quae super idem fundantur ab eodem sunt, si fundantur eodem modo II 875 4° — Quod est unum per essentiam, impossibile est, ab omnino diversis principiis in esse produci II 740 f. 4. 741 b

— Multiplicata causa, multiplicatur effectus IV 679 arg. 3 — Multiplicato effectu, necesse est, multiplicari causam proximam et propriam V 61 arg. 9

— proxima et immediata, agens per modum naturae, cuius etiam virtus est arcata, et sic est causa propria, quod non universalis, multiplicatur, multiplicato effectu V 62 9° — Unitas in causa non repugnat multitudini in causatis V 63 40°. 343 3 *Vide V. Agens.* — In creatura non est realis diversitas propter multitudinem eorum quae sunt ab ipsa V 42 f. 4 — Respectus vel effectus causae additus ipsam non numerat I 247 arg. 4

— Sicut se habet effectus ad effectum, ita causa ad causam II 748 f. 6

— Quod est causa causae est causa causati II 870 6° — Quidquid est causa causae est causa causati, per se intelligendo II 805 4°. 861 f. 6 — Si aliquid est causa unius convertibilium, non sequitur, quod sit causa alterius I 730 5°

— In causalibus et causis non recipitur reciprocatio I 346 arg. 4. 525 f. 1. 537 arg. 4 — Inter causam proprie dictam et effectum non est reciprocatio I 374 4°. 537 b

— Idem non est causa oppositorum V 64 arg. 10 — oppositorum sunt oppositae II 25 arg. 4. V 41 arg. 7 — Contrariorum sunt contrariae causae proximae intrinsecae, non vero causae extra II 27 4° — Contrarietas effectuum attestatur contrarietati causarum, maxime quando causa sic est in alterum contrariorum, quod non potest esse in reliquum II 826 arg. 3 — contrariae sunt contrariorum, quorum utrumque est aliqua natura, et in causis agentibus

naturaliter et quae sunt ad unum effectum determinatae II 805 3* — coarctatae, quae non producant multa nisi per multa, proximae et immediatae oppositorum effectuum sunt oppositae V 15 7*

— Si aliquid est causa alicuius, et oppositum est causa oppositi I 719 arg. 6. IV 57 arg. 3. 679 arg. 2 — Si oppositum est causa oppositi, et propositum propositi II 287 arg. 3. 763 arg. 5. 784 arg. 3. 920 arg. 4. IV 97 arg. 4 — Si aliquid est causa alicuius, oppositum est causa oppositi, si est causa proxima et immediata et tota causa I 721 6*. IV 98 4* — Si oppositum est causa oppositi, et propositum propositi, in his oppositis, quorum utrumque est aliqua natura, et in eis quae recte sunt opposita, et secundum illud, in quo opponuntur II 786 3* — Si oppositum est causa oppositi, propositum est causa propositi, nisi alterum insit per naturam vel per modum naturae II 288 3*

— Si aliquid per sui praesentiam causa est alicuius, per sui absentiam est causa oppositi I 719 arg. 7 — eadem per sui praesentiam et absentiam est causa oppositorum, si est causa suae absentiae I 721 7*. II 870 2*

— cuius virtus se extendit ad contrarium voluntatis, potest aliud velle, quam velit I 839 arg. 3 — voluntaria non mutatur propter effectuum mutabilitatem et differentiam V 109 5*

— Defectus non requirit causam efficientem, sed deficientem II 863 2*, 4*. 866 5*. 877 d. 3 — Quod nihil est non habet causam efficientem, sed deficientem IV 361 arg. 4 — deficiens est sufficiens ad defectum effectus I 721 6* — Defectus potest esse causa deficiens II 857 d. 4 *Vide V. Defectus* in Indice gener.

— cognoscitur per effectum I 71 f. 2. IV 15 2* — Per effectum manuducimur in cognitionem causarum I 42 d. 3. V 300 3 — relucet in effectu I 72 a — a sensibus nostris remotior est IV 15 2*

— ducit in cognitionem effectus I 42 d. 3 — Contingit, effectum cognosci per causam I 71 f. 2 — Cognita virtute causae, cognoscitur effectus per collationem I 601 a — Per causam proximam et immediatam res cognoscitur certissime et nobilissime I 806 f. 5 — Omne, quod habet causam proximam et immediatam et necessariam, est demonstrabile, si causa illa sit propria et determinata ad tales effectus I 807 3* — Cognita causa proxima et immediata, non est ultra quaerere I 806 arg. 4 — Quod non habet causam certam non potest certo cognosci ab intellectu possibili respectu illius II 119 b — Tunc unaquaeque res perfecte cognoscitur, quando cognoscitur secundum quadruplex genus causae IV 661 a

— quae vere et proprie habet rationem causae, non est signum effectus, immo magis signatum IV 14 2* — potest esse signum effectus secundum institutionem IV 667 5*

— Philosophia naturalis agit de causis essendi V 305 6. 320 4 — occultae con-

siderantur a naturali V 350 6 — Cognitione causarum altissimarum *vide V. Sapientia* in Indice gener.

Cognitio 1 *Subiectum* — Actus 2 *actualis* — *habitualis* 3 *Cognoscens* — *Cognoscibile* — Ratio *cognoscendi* 4 *Unio secundum rationem cognoscendi* 5 *Assimilatio* 6 *Proportio* 7 *Veritas* — *Lux* 8 *Forma* — *Similitudo rei* 9 *Cognoscens per se* — *per aliud* 10 *per essentiam* — *per speciem* 11 *Informatio* 12 *per speciem innatam* — *acquisitam*.

13 *innata* — *Lumen intellectus* 14 *acquisita* — *Experientia* 15 *Influentia obiecti* 16 *Receptio passiva* — *Actio* — *Iudicium* 17 *Conceptio verbi*.

18 *Ratio cognoscendi propria* 19 *Medium cognoscendi* — *Cognitio medii* 20 *Medium efficiens* — *disponens* 21 *Cooperatio Dei* 22 *per veritatem divinam* — *in rationibus aeternis* 23 *Modus movendi aeternarum rationum*.

24 *mediata* 25 *Media cognoscendi* 26 *Profectus*.

27 *Obiectum* — *Ens* — *Modi essendi* 28 *Modi cognoscendi respectu obiecti* 29 *Dependentia ab obiecto* 30 *Variatio* 31 *Defectus circa cognitionem*.

32 *naturalis* — *deliberativa* — *Influentia voluntatis* 33 *Ordo cognitionis et affectionis*.

1 — est in anima tanquam in subiecto II 766 f. 3 — Homo nihil cognoscit nisi per animam V 40 1* — scientialis est ex parte mentis et spiritus V 246 b

— Cognoscens debet esse spirituale IV 1015 b *Vide V. Spirituale* in Indice gener.

— Quanto substantia simplicior, tanto plurius est cognoscitiva I 688 f. 5. II 111 d. 2. III 314 arg. 7. V 3 f. 3. 39 f. 6 — Sicut se habet essentia ad essentiam, ita scientia ad scientiam V 39 f. 8 — Omne cognoscens cognoscit secundum facultatem cognoscentis V 33 f. 3

— Nobilior est res cognoscens non cognoscente III 296 b — Nobilitatis est in creatura cognoscere multa V 3 f. 5

— est animae per potentias IV 1006 f. 2, 4 — est actus extens a potentia animae V 31 14*

— praesupponit potentiam et virtutem V 215 b — Sapientia fundatur in aliqua potentia V 432 5

— Nosse est actus potentiae cognitivae I 760 d. 3 — Scire est actus proprius potentiae cognitivae II 898 f. 1 — est actus rationis I 37 1*. III 364 b. 476 a

— Omne, quod est in anima pertinens ad cognitionem, est in potentia cognitiva, si sit habitus cognoscendi IV 142 3*

— dicit motum a rebus ad animam I 562 1*. 813 d. 8. II 915 d. 1. IV 1020 f. 1 — dicit ut ad animam V 30 2*

— Cognoscere et amare sunt actus differentes II 560 b. 561 3* — et dilectio sunt actus formaliter differentes V 69 arg. 7 — Nosse et amare non est unius potentiae II 1 b. 560 b — Cognoscere et affici nunquam sunt actus eiusdem potentiae nec eiusdem habitus III 773 f. 5

— correspondet luci in natura spirituali III 364 b

2 — est actualis, vel habitualis III 316 a. 618 d. 3 — Est cognoscere actu et habitu I 650 d. 3. III 528 2* — Scire nominat cognitionem in habitu, sed intelligere in actu III 310 f. 1. 316 a — Anima nihil novit in actu, super quod non convertat se actualiter III 310 f. 6 — habitualis ad plura se extendit quam consideratio actualis *ib. f. 1. 311 a*

3 — dicitur actus cognoscendi, vel id quo mediante cognoscimus III 296 b — Scitum aliquando nominat ipsam rationem cognoscendi, aliquando ipsum cognitum extra V 6 9*

— Actus cognoscendi respicit cognoscentem et cognitum V 15 9* — Ad considerationem necessario concurrunt intelligens, res intellecta et medium sive ratio intelligendi V 70 b — Nihil plus requiritur ad cognitionem nisi sciens et scibile et ratio cognoscendi praesens V 28 arg. 10 — Ad integram cognitionem non plus requiritur nisi cognoscens et cognoscibile abstractum et conversio huius super hoc V 21 arg. 12

4 — Ad cognitionem requiritur cognoscens et cognoscibile et unio unius ad alterum III 295 arg. 2 — est in unione cum obiecto IV 1018 b. 1020 b — omnis est per unionem cognoscibilis cum cognoscente IV 1020 f. 2 — Intellectus non intelligit nisi quod sibi aliquo modo unitur I 67 arg. 2 — Necesse est, esse unionem cognoscibilis ad cognoscentem, ita quod unum sit in altero I 68 arg. 3

— Omne cognitum est in cognoscente V 39 f. 12 — Omne cognitum est in cognitione I 627 arg. 1 — Cognoscens non est in cognoscibili, sed e converso I 68 arg. 3

— Ad hoc, quod anima rationalis aliquid intelligat, necesse est, quod ex intelligentia et intellectu fiat unum II 445 arg. 5 — Unio cognoscentis et cognoscibilis aut est secundum rationem essendi et conservandi et causandi, aut secundum rationem cognoscendi V 10 11* — Ad cognitionem non sufficit unio cognoscentis ad cognoscibile, nisi uniantur per modum cognoscentis III 298 2*. V 29 f. 10 — Non cognoscitur nisi quod est unitum cognoscenti sicut cognoscibile III 297 a *Vide V. Praesentia* in Indice gener.

— Ad cognitionem necessario concurrunt praesentia cognoscibilis II 903 a — Scibile dicitur aliquid ut praesens apud intellectum cognoscentis V 72 9* — Omne, quod cognoscitur, cognoscitur per aliquid praesens intellectui ad videndum II 545 a

— Omne cognitum est in cognoscente vel per veritatem, vel per similitudinem I 348 f. 4. V 6 f. 1 — Omnis cognoscens habet rem cognitam vel secundum veritatem, vel secundum similitudinem I 600 f. 2 — Res non est secundum veritatem in anima I 665 d. 4 — Res non est in anima per essentiam, sed per similitudinem V 543 15 *Vide V. Esse* in Indice gener.

COG (3)

(7)

— Res non potest uniri intellectui secundum veritatem, sed unitur ei secundum similitudinem abstractam a materia II 415 4* — Ex intelligente et intellecto debet fieri unum quantum ad speciem, quae unitur intellectui, non quantum ad ipsum obiectum extrinsecum II 447 5* — Ei cui cognoscens non unitur secundum veritatem, et cuius non habet per naturam speciem, habet uniri mediante specie recepta IV 1020 f. 2

— Quanto cognitio est nobilior, tanto immediatior est coniunctio et unio cognoscentis ad cognoscibile V 8 arg. 13 — Immediata est coniunctio secundum rationem cognoscendi, quando cognoscens cognoscit cognoscibile vel per essentiam cognoscentis, vel per essentiam cogniti V 10 41* — Immediatior est coniunctio cognoscentis et cognoscibilis, quando cognoscens unitur cognoscibili quantum ad eius essentiam, quam quantum ad eius similitudinem V 8 arg. 13

5 — Unio cognoscentis cum cognoscibili est per assimilationem V 29 f. 10 — Ad cognitionem requiritur unio per assimilationem cognoscentis ad cognitum III 297 a — Ad hoc, quod intellectus aliquid intelligat, necesse est, ipsum assimilari rei cognitae III 307 arg. 2 — In omni cognitione est assimilatio I 670 4* — In actu cognoscendi fit assimilatio cognoscentis ad cognoscibile II 413 arg. 4 — Ubi est cognitio, necesse est, quod ibi sit assimilatio cognoscentis ad cognoscibile I 685 arg. 4 — Intelligens hoc ipso, quod intelligit, assimilatur intellecto V 7 f. 4 — hoc ipso quod cognitio, assimilationem dicit et expressionem inter cognoscentem et cognoscibile V 8 b — Anima est ad cognoscendum idonea per qualitatem spiritualem, secundum quam assimilatur cognoscibili V 29 f. 10 — Omne cognoscens in quantum huiusmodi simile est cognoscibili I 601 a — Omnis cognoscens habet similitudinem cognoscibilis, vel ipse est similitudo *ibid.* — Nulla fit apprehensio a sensu nisi per aliquam similitudinem et convenientiam organi et obiecti V 320 3 — Similitudo est ratio cognoscendi I 685 arg. 4. V 7 arg. 5 — Ubi maior similitudo, ibi maior est ratio cognoscendi I 685 arg. 4. V 7 arg. 5. 8 arg. 6

— Cognoscens conformatur cognito I 275 d. 5 — Actus intelligendi aliquo modo conformatur obiecto II 916 d. 4

— Ad cognitionem requiritur assimilatio congrua III 303 arg. 4 — Ad cognitionem requiritur assimilatio non in natura tertia, sed sufficit, quod unum sit similitudo alterius I 601 b. III 305 3*. V 9 a. 13 b — Ad cognitionem requiritur assimilatio non per convenientiam in genere vel specie, sed secundum rationem exprimentis I 601 2*. 686 4*

6 — Cognoscentis ad cognoscibile debet esse proportio I 67 arg. 2. II 543 arg. 7 — Necesse est, proportionem esse cognoscentis ad cognitum II 459 f. 41 — Intellectus non intelligit nisi quod est sibi

proportionabile I 67 arg. 2 — Ad cognitionem requiritur proportio secundum rationem cognoscibilis I 69 2*

— Ad cognitionem per apprehensionem requiritur solum proportio convenientiae I 69 1*. II 543 arg. 7 — Ad simplicem conceptum sufficit convenientia ordinis III 305 3* — Cognoscere non includit nisi assimilationem cognoscentis ad cognitum, vel etiam quandam adaequationem V 37 19* — Ad cognitionem non necessario requiritur proportionalitas V 46 f. 10 — Non oportet, cognitum adaequari cognoscenti adaequatione rei ad rem, sed sub ratione cognoscibilis I 84 5* — debet adaequari rei cognitae, secundum quod cognita est III 313 arg. 2 — Ad hoc, quod aliquid perfecte cognoscatur, necesse est, esse adaequationem intellectus ad intelligibile V 7 f. 5 *Vide V. Comprehensio* in Indice gener. — debet adaequari potentiae et substantiae secundum proportionem III 313 arg. 2 *Vide supra 4.*

7 — Veritas est ratio cognoscendi I 450 arg. 3. 452 4*. 685 arg. 3. V 8 arg. 9 — Ratio cognoscendi consistit in ipsa veritate I 601 b — Ratio cognoscendi remota est veritas, ut dicitur rei entitas, ratio proxima et immediata est veritas ut lux in intellectu V 10 9* — Discretio veri est cognitio V 227 b

— omnis spiritualis fit ratione lucis I 68 f. 2 — Cognoscens debet habere lumen IV 1015 b — Ad perfectionem cognitionis concurrunt lux V 7 f. 41. 324 18 — Ad cognitionem concurrunt lumen, quo mediante de cognoscibili iudicamus II 903 a — Intellectus indiget lumine ad iudicandum II 908 f. 4

8 — non est nisi per formam I 665 d. 4. II 415 4*. 441 b — Illud quo res cognoscitur, non est nisi forma V 13 f. 11 — propria rei est a forma II 120 3* *Vide infra 27.*

— secundum speciem est per similitudinem rei V 7 f. 3. 41 arg. 11 — Ad perfectionem cognitionis concurrunt similitudo V 7 f. 41 — In nobis ratio cognoscendi est similitudo cogniti I 601 b

— In nobis similitudo, eo ipso quod est similitudo, facit cognoscere I 601 b — Ad rerum notitiam habendam requiritur similitudo exprimens et expressiva V 9 a — Similitudo expressa est ratio cognoscendi I 544 a, b — Omne, quod determinate ducit in alterum cognoscendum, est eius similitudo, vel habet penes se similitudinem I 600 f. 3 — Speculum non ducit in aliud cognoscendum, nisi eius habeat similitudinem V 7 f. 9

— Ad notitiam causatam a rebus requiritur similitudo imitativa, quae est ab extra, et ideo aliquam compositionem et additionem ponit circa intellectum cognoscentem et attestatur imperfectioni V 9 a — Ad notitiam causantem res requiritur similitudo exemplativa *ibid.*

9 — Cognoscere aliud a se aut est per aliud a se, aut per se ipsum I 686 a — Cognoscere aliquid extra se aut est per ali-

COG (10)

quid conceptum ab extra, aut quia aspectus deflectitur extra, aut per omnino intrinsecum, a quo quod est extra habet ortum *ib.* 2* — fit ab intrinseco et est ad intrinsecum, vel ad extrinsecum V 5 a

— Intellectus, qui est omnino in actu, non indiget similitudine accepta vel recepta ab extra, sed ipse utitur se ut similitudine ad cognoscendum alia V 9 7* — Cognoscens per suam essentiam in quantum cognoscens dicit rationem similitudinis V 10 13* — Quando cognoscens cognoscit per essentiam suam, ipsa essentia, in quantum est ratio cognoscendi, tenet rationem similitudinis *ib.* 11*

— Similitudo, quae non dependet a re extra, non ducit in aliud per modum decursus et viae, sed solum per modum lucis perfecte exprimentis et quietantis ipsum cognoscentem V 9 8* — Similitudo, quae non est aliud quam ipsum cognoscens, non ponit distantiam aliquam secundum rem nec secundum rationem et in nullo egreditur extra rationem cognoscentis et cognoscibilis V 10 13*

— Cognoscens per se est actus respectu cognoscibilis nec recipit perfectionem ab eo, sed magis e converso I 686 a — Cognoscere rem omnino per se ipsum est solius Dei II 119 a. V 59 f. 3 — Lux se ipsa tenebram cognoscit I 627 b — A luce cognoscuntur tenebrae secundum causam V 14 b

— per similitudinem, quae est idem quod essentia cognoscentis, est perfectior quam cognitio per essentiam rei V 10 12* — perfectior est, qua cognoscens utitur se ipso ut similitudine ad cognoscendum aliquid, quam cognitio, qua cognoscens recipit aliquid ex parte cogniti *ibid.*

— Cognoscens aliud a se per aliud habet perfectionem aliunde I 686 a — Qui cognoscit per speciem vel per essentiam aliquid recipit ab alio et informatur V 59 f. 3 — nostra se habet per modum possibilis respectu cogniti et quodam modo informabilis ab illo I 606 2* — Intellectus noster respectu cogniti est possibilis et non actus purus, et fit in actu per aliquid cogniti, quod est similitudo eius I 601 b — Intellectus per similitudinem, per quam intelligit, debet fieri in actu intelligendi per speciem et formam rei ei impressam II 415 4* — In nobis est similitudo accepta et impressa ab extrinseco I 601 b

— quae est per aliquid conceptum ab extra, dependet ab extrinseco I 686 2* — Cognoscens rem in proprio genere, ita quod aspectus deflectatur supra rem, ut est in proprio genere, egreditur extra se I 680 d. 4

10 — Omne, quod cognoscitur, aut cognoscitur per essentiam, aut per similitudinem I 300 arg. 4. 301 f. 3. V 7 f. 6 — Cognoscibile per se aut cognoscitur per sui essentiam, aut per speciem II 422 arg. 4. III 504 b — aliquorum est per praesentiam, aliquorum per similitudinem I 68 f. 3 — Aliquid cognoscitur per sui praesentiam, aut per similitudinem acceptam ab extra

V 49 f. 23 — Cognoscere est per speciem, vel per essentiam, vel per se ipsum V 59 f. 3

— Quando cognoscens cognoscit cognoscibile vel per essentiam cognoscentis, vel per essentiam cognitum, non est opus similitudine intermedia, quae differat ab utroque extremorum V 40 14* — Ad cognitionem praesentis intellectui non est necesse, abstrahi similitudinem, per quam cognoscatur I 70 5* *Vide V. Anima 26.*

— Habitus a non habente cognoscuntur per speciem, quae non est pura species, sed veritas quaedam ab ipsa veritate impressa I 302 b — Caritas potest cognosci ab eo qui eam non habet, sine receptione speciei et sensibus IV 4004 b

— per essentiam est nobilior quam per similitudinem a rebus causatam, non vero ea quae est per similitudinem, quae est ipsa veritas I 602 3* — nobilior est per essentiam quam per similitudinem, quae est abstracta et causata ab ipsa rei essentia V 10 42* — Illa cognoscuntur verius, quae cognoscuntur per praesentiam, quam quae cognoscuntur per similitudinem I 68 f. 3

— Intellectus possibilis fit in actu per species II 420 a — Per species contingit res cognoscere II 418 f. 4 — Aliquid videtur per sui speciem ut medium III 504 b — Nemo unquam cognosceret res, nisi sensu aliquo exteriori speciem eius acciperet II 903 a — Intellectus nihil intelligit actu, nisi imprimatur ei species et similitudo rei cognitae II 415 4*. III 307 arg. 4 — Intellectus non potest intelligere aliud a se, nisi speciem illius habeat in se II 568 arg. 6 — Intellectus non potest intelligere aliud a se, nisi adiuvetur a specie, quae abstracta a phantasmate intellectui habet uniri II 569 a — Nihil cognoscitur nisi mediante specie unita animae V 324 48

— Nullum sensibile movet potentiam cognitivam nisi mediante similitudine, et hoc generaliter, realiter vel exemplariter est necesse in omni sensu V 322 8 — Res dant cognoscere per suas similitudines I 626 2* — Sensibilia intrans in animam non per substantias, sed per similitudines suas primo generatas in medio et de medio in organo et de organo exteriori in interiori et de hoc in potentiam apprehensivam V 300 4 — Generatio speciei in medio et de medio in organo et conversio potentiae apprehensivae super illam facit apprehensionem omnium eorum quae exterius anima apprehendit *ibid.*

— Quae non sunt essentialiter in cognoscente cognoscuntur per species I 300 arg. 4. II 419 a. — Intellectus informatur per similitudinem ab his quae non sunt in eo secundum essentiam I 301 f. 3, 4

— Indigemus specie et receptione ad cognoscendas res V 572 48 — Ad cognoscendum requiruntur similitudines rerum cognitarum, ex quibus propria ratio cognoscendi habetur respectu cuiuslibet cognitum V 25 45* — Qui cognoscit necesse est, quod habeat similitudines rerum, quas cognoscit V 7 f. 4

— Ad perfectionem actus cognitionis requiritur acquisitio et conservatio II 560 b — Retentio speciei disponit ad intelligendum I 81 a

— Cum cognoscens habet obtenebratos oculos, ut non possit supra se elevari, necesse est, quod similitudo condescendat usque ad illam naturam, quae ab eo potest capi V 323 42

41 — Intellectus non intelligit nisi a quo acies intelligentiae informatur I 67 arg. 2 — Nihil cognoscit intellectus, nisi ab illo informetur I 301 f. 3 — Necesse est, intellectum cognoscentem informari a cognito I 68 arg. 5 — Necesse est, intellectum aliquo modo formari et informari ab intelligibili ad hoc, quod ipsum cognoscat III 298 2* — Ad hoc quod intellectus intelligat quod est in memoria et in voluntate, necesse est, aciem intellectus informari I 301 f. 4

42 — Aliquid cognoscitur per similitudinem a sensibus acquisitam, aut infusam, aut innatam I 301 b — Cognoscens habet speciem per naturam, vel speciem receptam IV 4020 f. 2 — Animae a conditione sua datum est lumen quoddam directivum, quod habet rationem cuiusdam veritatis et simul rationem similitudinis, dum accipitur ab intellectu I 301 b sq. — Quae cognoscuntur per similitudinem infusam vel innatam dicuntur cognosci in Veritate aeterna *ib. b*

— Spirituale non cognoscitur per similitudinem a sensibus acquisitam I 300 arg. 2. 301 b — Non cognoscitur per speciem acceptam ab extra quod non habet similitudinem abstrahibilem per sensum I 300 arg. 4. V 49 f. 23 — Mens non solum habet ab exteriori formari per phantasmatam, verum etiam a superiori suscipiendo et in se habendo simplices formas, quae non possunt introire per portas sensuum et sensibilibus phantasias V 303 2 — Quae sunt supra imaginationem non intelliguntur per speciem imaginariam II 447 a

— Animae non repugnat intelligere per species innatas II 50 a

— Anima non cognoscit per speciem innatam I 300 arg. 2 — Anima non habet innatas species et similitudines IV 4004 b — Anima creata est veluti tabula rasa I 300 arg. 2. II 42 2*. 418 f. 5. 569 a. 901 arg. 1. 902 b — Anima est tabula rasa solum quantum ad species et similitudines IV 4004 b — Anima creata est nuda a specie, quae est similitudo tantum sicut pictura I 301 b — In anima nihil scriptum est, non quia nulla sit in ea notitia, sed quia nulla est in ea similitudo abstracta II 904 b *Vide V. Species.*

43 — est acquisita, vel innata, vel infusa IV 479 f. 4. V 21 f. 34. 23 b — est innata, aut acquisita II 206 d. 1 — multarum rerum naturalium, ut puta iuris naturalis, nobis innata est IV 4004 a sq. — beatitudinis in generali est innata II 894 d. 4. IV 4004 a

— primorum principiorum dicitur nobis innata ratione luminis, quod sufficit ad

illa cognoscenda post receptionem specierum II 903 b — Habitus cognitivi sunt nobis innati ratione luminis animae inditi *ib. a* — Respectu cognoscibilium per sui essentiam, non per speciem, est habitus simpliciter innatus II 904 a

— Potentiae cognitivae est lumen inditum, quod est naturale iudicium II 903 a. 910 a. V 474 2 *Vide V. Indicatorium* in Indice gener. — Lux veritatis relucet in facie nostrae mentis V 303 4 — Aliqua possumus cognoscere per lumen naturaliter inditum IV 428 3* — Intellectus scientialis est a dictamine naturae sicut a lumine interiori V 496 42, 43 — Ratio iudicat secundum lumen proprium sibi datum et innatum et secundum lumen sibi ab inferiori acquisitum per sensum et imaginationem II 575 a — Intellectus intra se habet lumen ex propria conditione sufficiens ad aliqua cognoscenda V 50 4* — Anima nostra habet supra se quoddam lumen naturae signatum, per quod habilis est ad cognoscenda prima principia V 496 43 — Mens habet lucem incommutabilem sibi praesentem, in qua meminit invariabilitatem veritatum V 304 2

— In intellectu est lumen connaturale, inseparabile, non sufficiens ad dirigendum cognitionem, nisi superveniat habitus scientiae IV 438 b — Lumen naturale est habitus imperfectus disponens ad scientiam *ibid.* — Lumen innatum est seminarium aliorum habituum acquirendorum II 903 b

— dicitur a natura, quia naturaliter inserta, vel quae est per naturalem potentiam II 290 a — Eadem potentia cognitiva cognoscimus aliquid naturaliter et per acquisitionem II 566 f. 3

44 — Habitus cognoscendorum non sunt animae simpliciter innati II 902 b — Scientia non est innata, sed acquisita *ib. arg. 4* — Habitus cognoscitivi sunt quodam modo innati, quodam modo acquisiti *ib. b* — Habitus cognitivi non sunt innati intellectui agenti *ibid.* — Intellectus agens non habet cognitionem universalium innatam II 569 a

— principiorum et cognoscendorum in universali non est innata, sed quodam modo acquisita II 903 a — Lumen naturae solum non sufficit ad cognoscenda principia, nisi cognoscantur termini V 496 43

— Anima a conditione sua est ignorans II 902 b — Nihil novimus nisi ea quae, postquam nati sumus, didicimus, non obliorum recordamur II 449 b. 450 a

— non infunditur a Deo sine cooperatione luminis naturalis IV 428 3* — Lumen cognitionis a Deo dato et conservato multa possunt cognosci, Deo non inspirante nec infundente, sed cooperante et conservante II 491 6*

— In nobis est scientia per acquisitionem ab inferiori III 342 d. 4 — particularium conclusionum scientiarum acquisita est, quia lumen nobis innatum non plene sufficit ad illa cognoscenda, sed indiget aliqua persuasione et habilitatione nova II 903 b — Habitus cognitivi sunt acquisiti ratione speciei *ib. a, b, sq.*

COG (15)

— acquisita de rebus, quae subsunt rationi, per experientiam addiscitur II 206 d. 4 — generatur in nobis per experientiam IV 234 f. 2 — Intellectus scientialis est ex frequentia experientiae sicut a lumine exteriori V 496 12 — generatur in nobis via sensus, memoriae et experientiae *ib.* 14. 572 18 — Homo addiscit mediante via sensus, memoriae et experientiae II 537 arg. 4 — Ratio acquirit scientiam per viam sensus et experientiae II 569 a. 716 a. 903 a — Res cognoscuntur in proprio genere via sensus, memoriae et experientiae V 247 a *Vide V. Auditus* in Indice gener.

— nostra incipit a sensu I 281 f. 1. II 313 3*. III 342 d. 4 — Nos per sensum addiscimus I 189 d. 4 — venit ab inferiori per sensus V 21 arg. 9 — intrat per sensus V 300 3 — Speculatio incipit a sensu et pervenit ad imaginationem et de imaginatione ad rationem V 260 a — Cognitionem incomplexorum non habemus nisi mediante sensibus II 902 arg. 3 — Amittentes unum sensum necesse est, unam scientiam amittere, quae est secundum illud sensum *ibid.* 903 a. V 21 arg. 9. 572 18 — Ex multis sensibilibus fit una memoria, et ex multis memoriis fit una experientia III 321 arg. 3. V 21 arg. 9. 496 14

— Creaturae ad mentem nostram intrant per corporales sensus V 300 1 — Sensibilia exteriora sunt quae primo ingrediuntur in animam per portas quinque sensuum *ib.* 4

— non omnis est a sensu II 904 b *Vide V. Intellectus*. — Mens rerum corporearum notitiam per sensum corporis colligit, incorporearum per semetipsam II 418 f. 2. V 21 arg. 3

15 — Scientia acquisita a re ipsa generatur in cognoscente II 194 f. 3 — Ordo naturalis est, ut obiectum influat in organum IV 4020 f. 4 — Obiectum habens speciem agit in organum, quod est illa denudatum *ib.* 4*

— Cognoscibile, quod non superexcedit cognoscentis naturam et potentiam, eam naturaliter immutat II 423 3* — Corpus vere dicitur immutare animam IV 935 4* — Obiectum immutat cognitionem animae et sensum, et anima se ipsam movens passione animali percipit actionem IV 934 a sq. — Immutationem et receptionem animalem antecedit immutatio naturalis IV 4020 arg. 4 *Vide V. Immutatio* in Indice gener.

— Scibile ad cognoscentem creatum se habet per modum actualis et motivi II 194 f. 2 — Intelligibile est perfectio intellectus I 685 arg. 1 — Cognoscibile iuvat intellectum agentem, ut fiat in actu II 496 4* — Obiectum sensui speciem offert et sensum excitat II 622 a

16 — est in aliquid recipiendo IV 4020 f. 4 — Operatio intellectus est in suscipiendo III 325 6*

— Videns suscipit in oculo similitudinem II 221 arg. 7 *Vide V. Sensus*. — Species recipitur in cognoscente ab obiecto

(17)

IV 4020 f. 4, b — Homo a rebus recipit speciem, quia denudatus erat a forma II 121 b. 446 a — Organa sensuum sunt idonea ad recipiendum, quia sunt denudata a formis obiectorum IV 4020 f. 3

— Similitudo non facit completionem in actu sentiendi, nisi uniat cum organo et virtute, et cum unitur, nova fit perceptio, et per illam perceptionem fit reductio ad obiectum V 322 8 — Per similitudinem non semper obiectum sentitur *ibid.*

— Potentia cognitiva de sua ratione dicit quoddam modo passionem III 305 6* — Potentia cognitiva respectu superioris plus est in suscipiendo quam in agendo II 543 arg. 7. III 325 4*

— Cognoscere recipiendo est potentiae passivae III 325 4* — Recipere species est intellectus existentis in potentia, secundum quod huiusmodi II 118 f. 4

— In omni potentia cognitiva necesse est reperire agentem et passibilem per differentiam IV 1045 f. 4. V 21 arg. 8 — In omni cognitione est aliquid, quo est fieri, et aliquid, quo est facere, quae differunt IV 1046 a — In sensu potentia passiva est ex parte organi, activa ex parte animae II 570 2*. IV 1045 f. 4. 1046 b

— Ad cognitionem non concurrunt actio, quae fit per influentiam cognoscentis in cognoscibile, sed solum per quandam pro-tensionem III 305 b — Cognoscens eo quod cognoscens, non influit in cognitum *ibid.* 325 6*

— Obiectum exterius non agit in animam nec ipsam perficit, sed ipsa anima se ipsam movet et agit in obiectum II 538 b — Unio sensus ad obiectum est mediante actu IV 4018 arg. 2 — Anima speciem potius in se facit, quam a corpore aliquo fiat in ea IV 935 4* — Ad perfectionem cognitionis aliquo modo concurrunt non solum passio, sed etiam actio III 305 b — Sensus non est sine actione et passione IV 1046 b — licet incipiat a passione, completur tamen in actione III 305 b — Scire scientia actuali non tantum est pati, verum etiam agere actu iudicandi III 325 4*

— Ad cognitionem requiritur receptio et iudicium II 221 arg. 7. 569 a. 570 4*. 623 a. III 305 b. 314 arg. 9. IV 895 5*. 1020 arg. 3 — Dum organum formatur specie, et intentio sensus super illam convertitur, iudicat de illa II 228 b — Conversio cognoscentis super cognitum includit iudicium V 25 12* — perficitur in iudicio III 305 b — Ad cognitionem necesse est, esse in cognoscente iudicium de cognito I 67 arg. 2. 68 arg. 4 — Intellectus non intelligit, nisi de quo iudicat I 67 arg. 2 — In cognitione actuali est iudicium de obiecto, non autem in habituali III 316 2*. 317 9*. 325 4* *Vide V. Intellectus* et *V. Sensus*.

17 — Tunc intelligimus, cum similitudo, quae est in memoria, resultat in acie intellectus, quae nihil aliud est quam verbum V 305 5 — In cognitione concipitur similitudo cognoscibilis I 485 b. 487 b — Intellectus assimilatur intellecto per con-

COG (18)

ceptionem similis I 482 b — Ad cognitionem requiritur notitia concepta V 30 a. 34 b. 42 b — Ubi est cognitio, necesse est, ut sit emanatio sive generatio verbi V 380 4 — Mens concipit intelligendo I 482 b *Vide V. Verbum* et *V. Notitia* et *V. Intelligere* in Indice gener.

18 — Unicuique cognoscibili respondet propria ratio cognoscendi ad hoc, ut de ipso habeatur cognitio certitudinalis V 22 arg. 15 — certa est per speciem correspondentem rei II 420 a — Per similitudinem communem non cognoscuntur proprietates rerum V 12 arg. 14

— Res non cognoscitur totaliter per similitudinem secundum partem V 11 arg. 13

— Ad plures res cognoscendas requiruntur plures rationes realiter differentes, si sunt aeternae et limitatae I 606 2*. V 12 f. 7 — Perfectius est uno multa cognoscere quam multis I 605 f. 2. V 12 f. 6. 15 9*

— Res agnitae sunt in sciente per modum scientis I 599 a *Vide V. Species*.

— Modus cognoscendi attenditur penes rationem cognoscendi I 692 f. 2 — Unumquodque cognoscens cognoscit secundum exigentiam rationis cognoscendi I 605 arg. 4

19 — In creaturis ut plurimum differt quod cognoscitur et quo cognoscitur sive ratio cognoscendi I 391 5* — In separatis a materia ex parte intelligentium et ex parte intelligibilium idem est quod intelligit et quo intelligitur, quando intellectus convertitur in se ipsum V 10 10*

— Omne, quod cognoscitur in aliquo, est in illo, in quo cognoscitur I 627 arg. 2, 3

— Omne illud quo vel in quo cognoscimus, est cognoscenti accessibile V 21 arg. 1 — Ratio cognoscendi perfecte conspicitur in cognitione certitudinali *ib.* arg. 5 — Ratio cognoscendi est magis nota V 22 arg. 16 — Cognoscens super cognoscibile debet habere potentiam quantum ad illud, per quod cognoscit II 542 arg. 7

— Medium, per quod cognoscitur aliquid, debet communicare in aliquo cum eo, ad quod cognoscendum est I 71 arg. 3

— Assimilatio, quae sufficit ad cognitionem non tantum est per speciem acceptam a re, vel per speciem appropriatam ipsi rei, verum etiam per assimilationem ad illud quod est ratio cognoscendi III 308 2*

— Qui cognoscit rationem cognoscendi eadem cognitione cognoscit ipsam rem II 289 d. 2. III 307 f. 2 — Cognoscens rationem cognoscendi habet habitum, quo possit cognoscere rem eadem cognitione, differente sola comparatione III 308 a — Eadem cognitione, qua quis cognoscit similitudinem rei, cognoscit ipsam rem III 307 f. 3 — Si in speculo non differret similitudo rei ab ipsa forma speculi, res cognosceretur eadem similitudine, qua speculum *ib.* f. 4. 308 3*

— Nihil potest cognosci in aliquo, quin ipsum videatur, si habet rationem repraesentandi proprie et distincte et rationem terminandi visum V 25 17*

20 — Aliquid cognoscitur aliquo formaliter, vel causaliter III 297 1* — Ad

cognitionem concurrir veritas causans et informans V 34 b — Medium ad cognoscendum est efficiens, vel disponens I 75 1°. II 124 6° — Sapientia facit cognoscere per modum influentis, vel per modum informantis V 30 9°

— Omnis actus perfectus cognitionis est a sapientia non tantum effective, sed sicut a forma perficiente ipsam substantiam cognoscentem III 297 1° — sive sapientia est perfectio intellectus et illud, quo intellectus cognoscit formaliter III 296 f. 1. V 30 a — Sapientia creata est tanquam lux informativa animae V 29 b. 30 8° — Ad cognitionem requiritur potentia cum habitu scientiae creatae V 31 40° — Ad sapientialem cognitionem non sufficit lucis aeternae praesentia sine sui influentia intelligentiae proportionali et inherente, cum elevante et habilitante, non propter defectum ex parte sui, sed ex parte nostri V 29 b. 34 b. 42 b — Intellectus potest cognoscere per influentiam luminis connaturalis potentiae II 123 4° — est secundum mensuram influentiae Verbi et notitiae intus informantis V 34 b

— Aliquid cognoscitur per medium aut deferens, aut deducens II 546 7°. V 31 43° — Medium cognitionis disponens est intrinsecum et facit magis appropinquare V 31 13°

21 — Intellectui nostro in intelligendo cooperatur intellectus divinus I 738 2° — omnis est a primo cognoscente I 685 f. 4 — A primo et summo exemplari fluit omne scire V 215 b — Ratio cognoscendi venit ab exemplari et intelligentia I 41 3° — Deus omnia, quae cognoscuntur, cognoscere facit I 301 arg. 2. 685 f. 4. V 412 7°. 563 31. 570 10 *Vide V. Deus 60* in Indice gener. — Deus vere est speculum aeternum, ductivum in omne aliud cognoscibile cognoscendum V 7 f. 9

— a nobis acquiritur, sed non sine Dei adiutorio II 491 6° — omnis dicitur esse a Deo, non quia omnis cognitio sit infusa, sed quia lumen creatum non potest perficere operationem suam absque cooperatione luminis increati II 690 a

— Nihil intelligitur, nisi Deus doceat intus V 48 f. 40, 41 — Ille solus scire facit qui veritatem novit et habet in se V 385 5 — Christus docet interior V 331 43. 369 2. 385 5 — Christus est fontale principium illuminationis cognoscitivae V 567 a — Cognitionis collativae principium et causa est Christus in quantum veritas V 568 1, 6 — Solus Deus principaliter scientiam infundit V 496 2° — Non scitur aliqua veritas nisi per Christum docentem interior illustrando V 385 5 — Ad scientiam requiritur illustratio per divinam influentiam V 496 45 — Non contingit intelligere nisi per Verbum V 345 9 — Ad notitiam creaturae perveniri non potest nisi per Verbum, per quod facta est V 331 40

— Homo propriis viribus non potest intelligere, sed indiget superiori agente V 18 f. 13 — Intellectus noster est in potentia intelligens, ut in puero, et ad hoc, quod

flat in actu intelligens, necesse est, quod per eum fiat, qui est actu omnia sciens V 20 f. 32

— Deus docet infallibiliter et certificat sic, quod impossibile est, aliter se habere V 385 5 — Intelligentiae per Deum certificantur super transmutabilitatem naturae V 497 15

— Solus Deus per se ipsum illuminat mentem V 48 f. 44. 497 15 — Deus solus illuminat animam quoad superiorem portionem et per infusionem luminis II 265 b. 266 b *Vide V. Anima-ordo ad Deum* in Indice gener. — Nullus certitudinaliter illuminatur nisi per Deum V 496 45 — Quae certissime cognoscuntur non intelliguntur, nisi a Deo quasi suo sole illustrentur V 570 10 — Intellectus humanus non potest sufficienter illuminari sine adminiculo superioris et altioris lucis V 498 20 — Nihil potest intelligi, quin Deus sua aeterna veritate immediate illustret intelligentem V 49 f. 24 — Lux creata a luce aeterna producitur et conservatur, sed sibi non sufficit, nisi adsit ei summae lucis influentia II 413 6° — Sapientia divina radiat super animam V 338 40 — Lux sapientiae divinae illuminat omne lumen et conservat in suo vigore V 563 31 — Species intellectus nostri obtenebratae, admixtae obscuritati phantasmatum ita illustrantur a Deo, ut intellectus intelligat V 385 5

— Intellectus noster non potest fieri actu intelligens illud quod ignorabat, per intellectum agentem, qui est aliquid animae V 20 f. 32 — Quidquid anima intelligens apprehendit, per aliquid, quod est supra animam, apprehendit *ibid.* — Intellectus agens sit actu intelligens per aliquid, quod est supra se *ibid.*

22 — omnis est per divinam veritatem I 455 a — Intellectus noster nihil intelligit nisi per primam lucem et veritatem I 453 f. 4 — Illud quo est cognitio, est divina veritas et ratio sempiterna V 49 f. 47, 48 — Verum non cognoscitur nisi veritate et veritate nota et potissimum veritate increata V 20 f. 30 — Impossibile est, quod anima aliquid cognoscat, nisi summa veritate praecognita *ib.* f. 31 — Verum creatum non cadit in intellectu nisi per summum verum *ib.* f. 25 — Nulla veritas videri potest nisi per primam veritatem V 47 f. 25. 331 43 — Impossibile est, quod intellectus noster certitudinaliter cognoscat aliquod verum, quin attingat aliquo modo summam veritatem V 20 f. 29 — Deus est plenissima ratio cognoscendi omne verum V 412 7°. 216 b

— Omnia videntur in luce divina, quae mentem irradiat V 48 f. 45. 304 b — omnis spiritualis fit ratione lucis increatae I 68 f. 2 — omnis certa est a luce sempiterna et secundum illam V 30 2° — Lux intellectus creati sibi non sufficit ad certam comprehensionem rei cuiuscunque absque luce Verbi aeterni V 569 40 — Nihil scitur nisi per veritatem immutabilem, incoangustatum V 331 43 — Certitudinaliter cognoscimus lumine incoarctabili et increato

V 49 f. 20 — Verum videtur in incommutabili veritate V 47 f. 3, 7. 48 f. 42 — Cum mens nostra sit commutabilis, veritatem incommutabiliter relucens non potest videre nisi per aliquam lucem omnino incommutabiliter radiantem, quam impossibile est esse creaturam mutabilem V 304 b — Regulae immutabiles non videntur in natura mentis mutabilis V 47 f. 8. 569 8

— certitudinalis esse non potest, nisi sit ex parte scibilis immutabilitas et infallibilitas ex parte scientis V 23 b — Ad cognitionem scientialem necessario requiritur veritas immutabilis ex parte scibilis et certitudo infallibilis ex parte scientis V 568 6 — Illud quo certitudinaliter scimus, est verum necessarium V 49 f. 24 — Illud quo certitudinaliter cognoscitur, est immutabile, quia verum necessarium *ib.* f. 17

— Certitudinaliter cognoscimus luce et veritate infallibili V 49 f. 19 — Verum, per quod omne aliud verum videtur, est verum maxime indubitabile V 47 f. 25 — Ad plenam cognitionem sit recursus ad veritatem omnino immutabilem et stabilem et ad lucem omnino infallibilem V 23 b — In cognitione certitudinali necesse est, quod recurratur ad artem supernam ut ad lucem tantem infallibilitatem scienti et ut ad veritatem tantem immutabilitatem scibili *ibid.* — Certitudo non potest esse ex ea parte, quae potest falli, vel ex ea luce, quae potest obscurari V 569 9

— Lux, quae non potest falli nec obscurari, non est lux intelligentiae creatae, sed Sapientiae increatae V 569 9 — Lux creaturae non est omnino infallibilis ex propria virtute V 23 b — Nihil creatum potest animam perfectam certitudine stabilire, quousque pertingat ad veritatem immutabilem et infallibilem lucem V 29 b — Intellectus noster non quiescit nisi in summe infallibili et certo V 411 a — Illud quo cognoscimus, excedit omne verum creatum V 49 f. 21, 22.

— Omnis vere ratiocinantis lumen accenditur a veritate aeterna et ad ipsam nititur pervenire V 304 b — Intellectus noster coniunctus est ipsi aeternae veritati, dum non nisi per illam docentem nihil verum potest certitudinaliter capere *ibid.* — In omni certitudinali cognitione rationes aeternae a cognoscente attinguntur V 24 b — Anima aliquo modo lumen supernum attingit secundum supremam aciem intellectus agentis et superiorem portionem rationis V 572 48 — In aeterna veritate formam exemplarem visu mentis aspiciamus V 17 f. 7. 30 a — Intellectus, transfereudo se ab effectu ad causas, transit ad rationes aeternas V 358 28

— Quod mens nostra in certitudinali cognitione aliquo modo attingat regulas aeternae veritatis et incommutabiles rationes, requirit necessario nobilitas cognitionis et dignitas cognoscentis V 23 b — certitudinalis nullo modo potest esse, quin cadat ibi ratio aeternae veritatis V 49 f. 16 — Omnis certitudo cognitionis creatae

manat a rationibus aeternis V 42 b — Anima non potest aliqua certitudinaliter cognoscere, nisi ab aeternis rationibus adiuvetur V 20 f. 27 — Sapientia creata non potest esse sine ratione incommutabili in mente divina V 30 1* — Nihil recte et certitudinaliter cognoscitur, nisi applicetur ad regulam aeternam, quae nullo modo potest obliquari V 20 f. 26

— Mens cognoscit et iudicat id quod aliter esse non potest, per regulas divinarum legum mentibus rationalibus insplendentes V 338 9 — Omnia, quaecumque certius diiudicamus, per rationem immutabilem et aeternam diiudicamus, quae est Deus, vel in Deo V 302 9 — Mens nostra cuncta, quae per sensus intrans in ipsam, diiudicat per regulam, quae est ars aeterna *ibid.* — In iudicando deliberativa nostra pertingit ad divinas leges, si plena resolutione dissolvat V 305 4 — Mens nostra iudicat per legem sibi superiorem, secundum quod sibi impressa est *ibid.* 496 15. 569 8

— Illud quo certitudinaliter cognoscimus, est supra mentes nostras V 19 f. 17, 18, 19 — Quod certitudinaliter videmus videmus per aliquid, quod est supra nos V 18 f. 9 — Rationes, per quas de omnibus iudicamus, necessario sunt supra mentem tanquam infallibiles et inditidicabiles V 302 10 — Lex, per quam mens nostra iudicat, est superior illa V 19 f. 18. 305 4 — Regulis supra mentem nostram incommutabiliter manentibus recte iudicamus V 17 f. 6 — Veritas est lex, quae est supra mentem nostram *ib.* f. 2 — Mens in certitudinali cognitione per incommutabiles et aeternas regulas habet regulari, non tanquam per habitum suae mentis, sed tanquam per eas quae sunt supra se in veritate aeterna V 23 a — Veritas, quae est incommutabilis simpliciter, est supra mentem V 26 23*. 27 a — Veritas, per quam mens de ceteris iudicat, est illa potior V 17 f. 3. 570 10

— Vera incommutabilia videntur in lumine rationis aeterno V 48 f. 8 — Res incorporeae videntur in arte aeterna V 17 f. 5 — Spiritualia cognoscuntur per aliquid, quod est supra intellectum nostrum V 19 f. 23

— Lumen certitudinale universis se ostendit et exhibet cognoscibile sub eadem certitudine V 19 f. 20 — Aliquod unum verum nullo modo multiplicatum a diversis simul et semel potest intelligi et enuntiari, quia intelligitur per aliquod unum nullo modo multiplicatum V 20 f. 28

— Anima res intelligibiles videt in quadam luce sui generis incorporea V 21 arg. 4. 570 10 — Anima videt in luce sui generis, quae est spiritualis, sive creata sive increata II 412 3*. V 24 4* — Per lucem creatam non excluditur lux increata V 24 4* — In ratione cognoscendi creata non excluditur ratio cognoscendi increata, sed potius includitur in eadem *ib.* 3* — Ad nostram intelligentiam concurrunt lumen et ratio veritatis creatae, tamen non excluditur lux et ratio veritatis aeternae V 25 7*

— In spirituali cognitione concurrunt lux creata et lux supernae veritatis II 270 6* — Intellectus per se non sufficit sine superiori lumine ad aliquid certitudinaliter cognoscendum, sed recurrit ad immutabile V 25 10* — Si intellectus noster sufficeret sibi ad intelligendum per lumen veritatis creatae, non indigeret superno doctore V 18 f. 11

— Animae ad certitudinalem scientiam non sufficit veritas rerum, secundum quod esse habent in se vel in proprio genere, nisi aliquo modo attingat eas, in quantum sunt in arte aeterna V 23 b sq. — Res non sunt perfecte scibiles secundum esse in proprio genere nec secundum esse in mente, sed solum secundum esse in aeterna ratione V 569 7 — rerum secundum esse, quod habent in proprio genere, non est omnino perfecta V 40 4* — rerum est in intellectu propter esse, quod habent apud summum artificem V 20 f. 33 — Scibili non convenit veritas aeterna nisi in rationibus aeternis V 48 f. 16 — Illationis necessitas non venit ab existentia rei in materia nec in anima, sed ab exemplaritate in arte aeterna V 304 b — Principia essendi intrinseca non sufficiunt ad plenum cognoscere sine primo principio extra nec excludunt rationem cognoscendi primam a nostra cognitione V 25 14*

— Omnis rationalis anima consulit sapientiam sempiternam V 17 f. 1 — Non solum anima purgata et sancta cognoscit verum per aeternas rationes V 24 2* — Etiam impii multa recte cognoscunt per regulas veritatis aeternae V 17 f. 8. 19 f. 23. 23 b. 496 15. 569 8

— Intima mente veritas incommutabilis perspicue videri potest V 27 b. 304 b — Conversio animae super veritatem sibi intimam, quae est supra se, est simplicior et naturaliter prior quam conversio super se ipsam vel vera extrinseca V 20 f. 31 — Natura intellectualis connectitur immutabilibus rebus V 48 f. 8

— Intellectus noster in cognoscendo ad Deum attingit tanquam ad lumen mentium et rationem cognoscendi omne verum V 21 f. 34

— certitudinalis non est a ratione inferiori sine superiori V 24 a — Possibile est, quod anima secundum inferiorem portionem attingat quae sunt infra, superiori nihilominus portione attingente quae sunt supra V 25 7*

— Lux spiritualis semper est praesens in mente V 25 13* — Lux increata nunquam se subtrahit intellectui quantum ad essentiam vel qualemcumque influentiam I 24 d. 5

— Ad cognitionem certitudinalem ratio aeterna non concurrunt solum quantum ad suam influentiam, sed cognoscens in cognoscendo ipsam rationem aeternam attingit V 23 a — Ad certitudinalem cognitionem non sufficit lucis aeternae influentia sine sui praesentia V 29 b — Influentia lucis aeternae non habilitat nec elevat animam, nisi continuetur cum luce aeterna *ibid.*

23 — Ad certitudinalem cognitionem cooperatur Deus per modum rationis movendi V 24 a — In perceptione veritatis immutabilis cooperatur Deus sicut obiectum et ratio motiva V 571 46, 47

— Ad cognitionem naturalem rationis certitudinalem non concurrunt lucis aeternae evidentialia tanquam ratio cognoscendi tota et sola V 23 a — Deus est ratio intelligendi non sola nec nuda nec tota V 572 18 — Ad certitudinalem cognitionem necessario requiritur ratio aeterna ut regulans et ratio motiva, non quidem ut sola, sed cum ratione creata V 23 b — Non cognoscimus in veritate aeterna sola, sed etiam in lumine veritatis creatae V 24 4* — Ratio aeterna non sola movet ad cognoscendum, sed cum veritate principiorum V 25 16* — Animae non sufficit ad cognoscendum lumen rationis aeternae sine similitudinibus abstractis V 24 b — Rationes aeternae non sunt tota ratio cognoscendi, sed requiritur cum illis lumen creatum principiorum et similitudines rerum V 25 15*. 42 b. 571 18 — Cum rationibus aeternis indigemus similitudinibus propriis et rerum principii determinate acceptis V 26 18*

— Ratio aeterna non movet specialiter de se, sed generaliter V 25 16*

— Plato falso totam cognitionem certitudinalem convertit ad mundum intelligibilem sive idealem V 572 18 — Academici primi posuerunt, nihil certitudinaliter cognosci nisi in mundo archetypo et intelligibili V 23 a — Academici novi posuerunt, quod nihil omnino contingit scire, quia mundus intelligibilis est occultus mentibus humanis *ibid.*

— Omnia cognoscuntur in veritate aeterna effective, sed non exemplariter I 301 arg. 2 — Cognosci aliquid in veritate aeterna formaliter, ita quod ipsa veritas vel exemplar conspiciatur, est manifeste falsum *ibid.*

— In rationibus aeternis naturalia cognoscuntur naturali indicatorio rationis tanquam in speculo et exemplari repraesentante quasi exterius et aperte V 26 21*

— Ad quaecumque cognitionem non concurrunt influentia lucis specialis, cuiusmodi est in gratia V 23 b — Deus dicitur esse doctor omnis scientiae, non quia generaliter cooperatur omni intellectui sicut et aliis creaturis, nec quia donum gratiae infundit, sed quia intellectus in cognoscendo ipsum attingit V 20 f. 34

— Ratio aeterna est nobis ratio cognoscendi non in sua omnimoda claritate, sed ut ex parte a nobis contuita V 23 b — In praesenti non videmus in rationibus aeternis plenarie V 26 18* — In statu viae non cognoscitur in rationibus aeternis sine velamine et aenigmate V 24 a. 26 20*, 22*. 572 18

— Non omnino distincte videmus rationes aeternas in se V 25 15* — Lumen verum nondum plene videtur *ib.* 5* — Regulae infallibiles ducunt in lucem aeternam, sed non propter hoc ipsa videtur V 338 40

— Ad lucem veritatis aeternae in suae claritatis plenitudine et fulgore non acceditur per potentiam creaturae V 24 1* — Ad hoc, quod mens cognoscat per aeternas rationes, non oportet, quod in illis figatur, nisi in quantum cognoscit sapientialiter *ib.* 2* — Sciens attingit aeternas rationes ut moventes *ibid.* — Rationes aeternae attinguntur ab intellectibus scientium ut ductivae, nec ipsi sciunt, se illas attingere, et difficile videtur hoc credere V 26 19*

— Ratio aeterna non est nobis nota secundum se, sed prout relucet in suis principiis et in sua generalitate et sic quodam modo est nobis certissima V 25 16*

— Rationes aeternae in via non attinguntur clare et plene et distincte, sed magis vel minus V 24 a — Rationes aeternae aliter attinguntur a sciente, aliter a sapiente *ib.* b. 572 18

— Lux, per quam anima cognoscit, non est lux increata, sed creata conformis increatae II 412 6* — Veritas creata, quamvis non possit movere sine veritate increata, tamen est motiva suo modo et differt ab illa I 451 3* — Quod cognoscitur scientia cognoscitur in lumine veritatis creatae III 480 arg. 3

— Aliquid certitudinaliter et clare cognoscitur a nobis, quia principia creata, quae aliquo modo sunt media cognoscendi, possunt perspicue et sine velamine a nostra mente videri V 26 22*

— certitudinalis in statu viae venit ab inferiori ex sensibus V 21 arg. 9 — Anima ab inferioribus recipit certitudinem secundum quid, a superiori vero recipit certitudinem simpliciter V 26 23*

— certitudinalis potest esse in sensu absque certitudine rationis sempiternae V 21 arg. 11 — Ad cognoscendum sensibilia sufficit lux naturae corporeae creata *ib.* arg. 4 — imaginativa non indiget lumine superiori, immo sola virtus potentiae imaginativae sufficit ad aliquid imaginandum *ib.* arg. 10 — imaginativa non habet certitudinem V 25 10*

24 — Aliquid est evidens in se, vel in probando I 455 a. V 49 a — Anima cognoscit conclusiones per medium, principia vero cognoscit sine medio III 303 f. 3 — In cognitione conclusionum non est quies, sed solum in cognitione principiorum *ibid.* — Scientia principiorum prior est quam conclusionum ratione maioris evidentiae veritatis III 640 3*

— nostra incipit ab his quae sunt nobis magis nota III 47 1* — Scientia debet inchoari a notioribus nobis II 36 d. 1. IV 45 2* — Certum est ratio veniendi in cognitionem dubii II 894 d. 1 — Per ignotum non possumus aliud cognoscere *ibid.* — Non cognoscimus praesentia per absentia, sed magis e converso *ibid.* — Qui novit antecedentes quodam modo novit et consequens III 570 2*

— omnis fit ex praeexistente cognitione V 359 30 — non habetur de complexo, nisi habeatur de incompleto II 902 arg. 3

— Sine principiis simplicibus impossibile est meminisse aut cogitare ea quae principiantur per haec V 303 2

— Ubi est similitudo ducens in aliud, quae dependet a re extra, ibi est decursus et collatio ratiocinativa V 9 8* — Medium cognitionis deducens est extrinsecum et facit distare V 31 13* — per manu-ductionem non est cognitio perfecta I 74 arg. 1

25 — Contingit, simile cognosci per simile I 72 f. 4 — Res habet cognosci per rem aliam ab ipsa simpliciter differentem, aut quia comparatur ad ipsam sub ratione similis, aut in ratione effectus III 505 d. 4 — Non cognoscitur aliquid per disparatum nec per contrarium, nisi in quantum innuunt aliquem modum in ratione similis *ibid.* — Simile simili cognoscitur et dissimile dissimili, si cognoscitur similitudine coarctata, quae est in genere V 15 41* — Omne, quod cognoscitur non per privationem, cognoscitur per similitudinem I 627 arg. 4 — Similitudo incipiens a notiori est via cognoscendi I 594 b — Magis clare cognoscitur similitudine magis propinqua III 779 4*

— Quod habet aliquid prius per illud potest intelligi I 421 b *Vide V. Posterius* et *V. Primum* in Indice gener.

— per accidens est aut a parte cognoscentis, aut cognitum, quod cognoscitur per similitudinem alterius, vel per decursum I 628 3*

— Aliquid cognoscitur per privationem, aut per analogiam II 96 a sq.

— Privatio pura non est via cognoscendi habitum IV 4004 a — Per privationem cognoscitur habitus, ad quem privatio inclinatur et disponitur *ibid.* — Cognoscere per privationem aut est ita, quod privatio sit in virtute cognoscente, aut ita, quod privatio sit in cognito I 628 4*

— Aliquid scitur per causam, aut per speciem, aut per effectum I 669 arg. 5 — Aliquid cognoscitur per speciem, aut per effectum I 300 arg. 2. II 423 4* — Lumen cognitionis per causam non excludit lumen cognitionis per effectum III 680 arg. 6 — Nemo cognoscit per effectum aliquid, nisi prius sciat, quod sit illius effectus I 300 arg. 2 — Quod nullo modo cognoscitur, nescitur, quid ab eo efficiatur V 19 f. 23 — Qui non cognoscit, cuius arboris semen est, non potest cognoscere, quae arbor debet inde esse V 400 11

— est in effectu, vel in signo I 282 4*. II 545 a. *Vide V. Signum.*

— Sensibile est via cognoscendi intelligibile I 72 f. 3. II 313 2* — Intellectus mediantibus sensibus et viribus interioribus acquirit cognitionem spiritualium II 266 4* — Per corporalia deducimur ad intelligendum spiritualia II 313 3* — Ratio cognoscendi spiritualia tanquam a posteriori incipit a substantia corporali I 204 a *Vide V. Signum* et in Indice gener. *V. Significatio.*

26 — Proficimus in cognitione, veniendo in notitiam rei prius incognitae III 322 a — Experientia in nobis facit rem incognitam cognosci V 247 a — In acquisitione

scientiae est motus ab incognito ad cognitum III 322 3* *Vide V. Discursus* in Indice gener.

— In cognitione proficitur recipiendo novas species III 321 f. 1 — nova potest acquiri per collationem et conversionem, quin recipiatur nova species II 120 1*. III 323 5*

— Anima facit novas compositiones, licet non faciat novas res III 830 d. 1

— nostra progreditur ab universalioribus ad minus universalia II 441 a — Progressus nostrae cognitionis assimilatur progressui naturae in sua operatione *ibid.*

— rerum crescit per studium et auditum III 774 1* — Homo ad cognitionem naturalium rerum multum potest proficere proprio studio atque ingenio II 548 d. 3

— Cognitiva, Deo cooperante, potest se perficere aliquo habitu naturali, utpote cognitionis naturalis IV 429 3*

— In cognitione consistit actus primus sive praevis sapientiae III 774 3*. 775 5*

— Actus cognitionis requiritur ad apprehendendum III 774 a — In cognitione inchoatur sapientia *ib.* b

— Acquisitio cognitionis dicit imperfectionem I 226 1*. V 3 f. 10. 247 a

— acquiritur discendo, vel inventendo II 206 d. 1. III 540 arg. 6 *Vide V. Addiscere* in Indice gener.

— Cognoscere aliquid est propria consideratione et alterius instructione IV 4048 a — Ex parte intellectus contingit circa cognitionem alicuius exerceri proprio intuitu, aut aliena excitatione sive instructione III 292 d. 1 — Aliquid potest esse cognitum in se, vel in alio III 545 5* — Aliquid cognoscitur per aliquid praesens cognoscenti, aut praesens alii II 545 a — per instructionem aut est per relationem alterius, aut per revelationem Dei IV 4048 a

27 — Veritas est obiectum formale cognitionis V 69 arg. 7 — Veritas est cognoscibilis ab intellectu I 68 f. 4 — Cognitiva se habet ad verum I 800 arg. 2. V 20 f. 29 — Ens secundum quod cognoscibile, est verum V 215 a — Cognitiva non habet obiectum nisi unius rationis, id est verum III 577 1* *Vide V. Fides* 3 in Indice gener.

— In nobis cognitum est veritas I 601 b

— Anima omnia accipit per modum entis I 446 d. 3 — Omne, quod intelligitur, aut intelligitur ut non ens, aut ut ens in potentia, aut ut ens in actu V 308 3 — Omne, quod intellectus capit, vel est ens, vel conceptum per comparisonem ad ens I 829 b

— Ens ex se primo cadit in animam V 311 3 — Esse non cadit in intellectum per aliud V 308 3 — Non ens non potest intelligi nisi per ens, et ens in potentia non nisi per ens in actu V 304 3. 308 3

— Esse, quod est purus actus, primo cadit in intellectu resolvente V 308 3 — Esse divinum primum est, quod venit in mente V 309 3, 4. 378 6 — Intellectus nihil potest cognoscere perfecte resolvendo, non intellecto primo ente I 504 b. V 304

COG (28)

3. 309 4. 359 30 — Oculus mentis nostrae, intentus in entia particularia et universalia, ipsum esse extra omne genus, licet primo occurrat menti et per ipsum alia, non advertit V 309 4 — Oculus mentis assuefactus ad tenebras entium et phantasmata sensibilibus, cum ipsam lucem summi esse intuetur, videtur sibi nihil videre *ibid.*

— Per eadem res cognoscitur, per quae habet esse I 665 d. 4 — Eadem sunt principia essendi et cognoscendi I 626 2°. V 22 arg. 14. 331 43 — Principia essendi conferunt cognitionem non per se, sed per suas similitudines I 626 2° — In summe simplici idem est ratio essendi et cognoscendi I 457 f. 5

— Unumquodque sicut se habet ad esse, ita ad cognitionem I 625 arg. 2 — vera est, cum res sic se habent ad esse, sicut se habent ad cognitionem II 443 3° — Intellectus verus intelligit, sicut est in re I 680 d. 4. 827 f. 2. II 439 arg. 3 — Cognoscens vere cognoscit, rem praesentem esse, sicut est, et futuram ita evenire, sicut eveniet I 707 1°

— Ad cognitionem sufficit existentia rei in causa I 686 3°. III 698 4° — Omne, quod scitur, aliquo modo est in se, vel in sua causa I 669 arg. 4 — Nihil intelligitur, quod non sit aliquo modo vel in se, vel in suo principio proximo vel remoto V 84 arg. 10 — Ut aliquid cognoscatur, necesse est, quod ipsum vel eius oppositum habeat esse in re, vel in causa I 670 4° — Res non potest cognosci per propriam essentiam, antequam sit II 439 f. 4. V 7 f. 6 — Ad perfectionem scientiae, quae ortum habet a rebus, requiritur, quod cognoscibile sit ens actu V 62 6°

— Scibilia non tantummodo sunt entia actu, sed etiam in potentia V 5 b — Possibilia sunt actu scibilia, licet actu non sint in natura propria V 46 17°

— Contingit cognoscere quod non est I 626 2° — Ad cognosci non sequitur esse *ibid.* — de re non ponit existentiam rei in proprio genere I 645 d. 5 — Homo cognoscit multa, quae possunt fieri, sed non sunt V 3 f. 14

— Res sunt intelligibiles secundum triplicem esse, quod habent in Verbo, in intellectu creato et in proprio genere III 319 b sq. V 246 b — Notitia naturaliter insita et acquisita cognoscuntur res, ut sunt in natura, seu in anima V 205 a — Res cognoscitur in arte vel ab ipso artifice, vel ab alio contemplante artem V 246 b

28 — De aliquo ente potest cognosci, si est et quid est I 454 b — Cognoscere, quid est quod per nomen dicitur, large dicitur intelligere I 365 d. 4. III 530 d. 3 *Vide V. Nomen* in Indice gener. (225 a). — Frequenter ad cognitionem rei perducimur per considerationem vocabulorum impositorum iuxta proprietates rerum II 892 b

— est per apprehensionem et per comprehensionem I 69 4° — Intelligere dicitur per perfectam comprehensionem, vel

(28)

per simplenam cognitionem I 391 a — per apprehensionem consistit in manifestatione veritatis rei cognitae, comprehensionis consistit in inclusione totalitatis obiecti I 69 4° — rei verissima et secundum rei totalitatem I 609 f. 2 — non est integra, nisi totum esse rei cognoscatur II 441 a sq. *Vide V. Comprehensio* in Indice gener.

— Qui perfecte cognoscit aliquem cognoscit omne, quod est in illo I 563 4°

— Aliquid potest cognosci certitudinaliter in universali, vel in speciali I 299 a. II 894 d. 4 — aliquid potest scire in universali, ita quod non sciat in particulari II 997 d. 3. III 543 f. 2. 544 3°

— Aliquid scitur scientia notitiae, vel discretionis III 503 d. 4 — Ad perfectionem cognitionis facit distincte cognoscere V 41 arg. 9. 217 a

— Distincte cognoscere potest accipi ex parte cognoscentis, vel ex parte cogniti V 15 9° — Distincte cognoscere ex parte rei cognitae facit ad perfectionem cognitionis, non tamen ex parte cognoscentis *ibid.* — Distincte cognoscere distinctione secundum diversitatem essentialem facit ad perfectionem cognitionis ex parte rei cognitae, distincte cognoscere expressione exemplari sive cognoscitiva facit ad perfectionem cognitionis ex parte cognoscentis *ibid.*

— Qui uno cognoscit multa simul multa cognoscit V 38 arg. 6 *Vide V. Intellectus.*

— est de singularibus, prout reducuntur ad aliquod universale, et sic habet certitudinem IV 770 3° — Non est certitudo circa singularia, nisi in quantum referuntur ad universale III 566 b — Homo a nativitate non habet cognitionem nec speciem singularium nec communem nec propriam, sed cognoscit ea sola directione aspectus super res II 121 4°

— non separat ea quae naturaliter sunt coniuncta III 570 2° — Unus potest esse habitus cognitivus oppositorum *ibid.* — Habitus spectans ad cognitionem non diversificatur propter obiectorum contrarietatem *ib.* 4°

— Tanto perfectior est sapientia, quanto perfectior est cognoscibile V 60 arg. 6 — nobilior est quantum ad rem, quae est de re nobiliori I 692 arg. 4 — quae causatur a cognito, nobilior est, in qua cognitum est nobilior, praesentis et intelligibilis I 693 4°

— eiusdem sensibilis et intelligibilis a diversis simul et semel non potest haberi nisi per aliquod commune V 20 f. 28 — Plures eandem rem nosse possunt I 665 d. 4

— per propriam considerationem aut est rei ut praesentis, aut rei ut absentis IV 1048 a

— est certa, vel per quandam coniecturationem III 394 b. IV 1048 a

— est simplicis notitiae, vel experientiae II 894 d. 4. III 320 a. 322 a. 337 2°. IV 935 4° — experientiae est partis sensibilis III 319 b. 322 a. V 246 b *Vide* Indicem gener. (64 a sq.) — Cognitione experientiae aliquid cognoscitur ab habente,

COG (29)

cognitione speculationis etiam a non habente I 301 b

— Cognoscibile aut est supra, aut infra, aut iuxta II 429 d. 3 — ex parte cognoscibilis est triplex *ibid.* — universi spectat ad cognitionem naturalem II 436 1°

— Habens habitum cognoscit omnia, ad quae se extendit ille habitus III 313 f. 7. V 38 arg. 8 — Anima comprehendit omnia, ad quae se extendit habitus, quia comprehendit ipsum habitum tanquam sibi proportionalem et in nullo excedentem ipsius capacitatem V 41 8°

— Notitia simplex et notitia beneplaciti dicunt diversas cognitiones et diversos modos cognoscendi I 681 d. 3

— duae possunt haberi de eodem, quarum una nobilior est quam alia III 521 f. 2. 522 f. 3. 680 arg. 5

— De cognitione sui *vide V. Anima* 26 et in Indice gener. *V. Notitia*, de cognitione reflexiva *V. Intellectus.*

29 — Veritas cognitionis, quae causatur a re, dependet a re I 678 b — Certitudo in nostra cognitione causatur vel pendet ex re I 689 3°. 733 b — Intelligere dependet a re intellecta II 915 d. 4 — creaturae pendet a re scita I 686 2°. 694 b. II 494 f. 2, b — Habitus cognoscendi debet conformari cognoscibili, quando pendet ab ipso cognoscibili secundum existentiam in proprio genere III 509 2°

— Aliquid diversimode cognoscitur a diversis aut ratione cogniti, aut ratione potentiae cognoscentis, aut ratione alicuius disponentis V 29 f. 8 — Tantum est cognitum in intelligentia, quantum repraesentatur a memoria I 84 5°

— Rem ut praesentem cognoscere est per potentiam intellectivam et sensitivam II 222 4° *Vide V. Sensus.* — Ad cognitionem per considerationem intelligentiae non requiritur praesentia obiecti IV 4049 4° — nobilior est, quae est de re praesentiori I 692 arg. 4 — perfecta est rei praesentis II 545 4° — Certius est nobis praesens quam absens II 894 d. 4 *Vide V. Certitudo* et *V. Praesentia* in Indice gener.

30 — quae causatur a cognoscibili, variatur secundum eius exigentiam quantum ad rem et modum I 693 a — Potentia cognitiva variatur, quia per ignorantiam expelluntur habitus cognitivi IV 445 a *Vide V. Scientia-creata* in Indice gener.

— creaturae transit in praeteritum et nova oritur ex rei existentia I 616 d. 6. 738 4° — In actu cognitionis nostrae cadit successio et ideo praeteritum et futurum I 738 4°

31 — Omne cognoscens, quod non potest cognoscere aliquid, quod est cognoscibile, habet cognitionem deficientem et arctatam I 685 f. 5 — Scientia eius qui non potest aliquid scire ultra finita, est limitata V 3 f. 40

— Intellectus noster se habet ad manifestissimam naturae sicut oculus noctuae ad lucem I 299 b. III 483 8°. V 109 8°. 309 4 — Quae sunt certissima et luculentissima in se ipsis obscura nobis videntur

propter defectum ex parte intellectus V 109 8* — Intellectus noster certissima in se cognoscit aliquando dubie III 483 5* — Idem potest esse in se certissimum et nobis occultum V 412 7* — Quod est de se cognoscibile non cognoscitur a nobis I 300 2* — Res, quanto alior, tanto minus nota V 372 1

— est imperfecta ex parte cognoscentis, vel ex parte cognoscibilis vel medii II 442 1* — Intellectus deficit propter defectum ex parte cognoscibilis, vel ex parte cognoscentis V 49 a. 50 1* — Cogitare aliquid non esse, quod est, venit aut ex defectu intelligentis per caecitatem vel ignorantiam, quia ignoratur res, aut ex defectu a parte intelligibilis propter defectum praesentiae, aut evidentiae I 154 a sq. — Aliquid cogitatur non esse propter defectum a parte praesentiae, quia intelligibile non est semper, non ubique, non totaliter ubique *ib.* b — Occultum aliquid dicitur a parte cognoscentis, vel a parte rei cognitae III 548 2* — Occultari dicitur propter obscuritatem a parte obiecti, vel per impotentiam a parte oculi IV 4027 3* — impeditur vel propter cordis obscuritatem, vel propter cognoscibilis profunditatem II 423 5* — Status est in profectu cognitionis aliquando ex parte rei comprehensae, quae non potest melius cognosci, aliquando ex parte comprehendentis, qui non est natus melius cognoscere III 302 6*

— Intellectus frequenter aliqua non intelligit, quia non vult considerare, vel propter impedimentum ex parte corporis, vel propter absentiam lucis spiritualis perfectae I 24 d. 5 — Aliquid non potest intelligi propter intellectus limitationem in actu intelligendi, aut propter rectitudinem iudicii et impossibilitatem errandi V 87 40* — Aliquid est cognoscibile vel non cognoscibile secundum differentem statum II 661 5*

— Dubitatio incidit per defectum cognoscentis quantum ad actum apprehendendi terminos, quantum ad actum conferendi, vel quantum ad actum resolvendi V 49 b. 50 1* — Quantum ad actum apprehendendi deficit intellectus, quando non recte et plene accipitur significatum nominis V 49 b

— Intellectus caecus deficit in cognitione si est, vel quid est I 154 b — Homo naturam cuiuscumque rei ad plenum cognoscere non valet V 541 7 — Potest dici, nihil in hac vita sciri plenarie V 26 22*

— Incertitudo est conditio dedecorans cognitionem I 694 f. 6 — Dubitatio ex subreptione competit animae ratione conjunctionis suae cum carne IV 522 f. 3

— Mens nostra falli potest V 49 f. 49 — Quantum ad cognitionem naturalem non est error, sed quantum ad assumptionem factam a ratione deliberativa II 915 4*. IV 4003 1*

— In cognitione cavendus est error V 429 b — cui subest falsum, potius est principium deceptionis quam illuminationis III 509 f. 4

32 — in nobis est naturalis et deliberativa IV 4003 1* — Intellectus habet moveri per modum naturae et per modum deliberationis II 909 b — Intelligere non tam est actus naturalis, quam etiam conformis voluntati II 493 3*

— Actualis consideratio rerum cognitatum habitu subiacet voluntati III 310 f. 3 — Intelligimus, quando volumus V 21 arg. 43 — Imaginari possumus quod volumus III 342 d. 4

— Ad cognitionem acquirendam praexigitur intentio voluntatis I 226 2* — Voluntas applicat vim cognoscentem ipsi cognoscibili I 225 arg. 2 — Intentio animae similitudinem oculo unit V 383 23 — Notitia oritur mediante voluntate a mente I 427 arg. 2 — Cognitionem praecedit quidam appetitus I 226 4*

— Potentia cognitiva non subiacet voluntati IV 445 a — Claritas cognitionis non est in nostra potestate I 35 2* — Aliquis actus cognitionis est in nostra potestate *ibid.*

— Actus rationis respectu actus voluntatis potest esse materialis III 476 a. 477 a

— Omnes homines voluntate naturali scire desiderant I 24 d. 6. II 528 d. 3. 995 4* — Anima vult cognoscere scibilia et sensibilia et cognita experiri V 420 3

— In cognitione veritatis est quaedam delectatio III 779 3*. IV 4010 f. 2. V 410 7

33 — et affectio se concomitantur in natura spiritali perfecta III 364 b — Actualis consideratio intellectus non impedit actum affectus V 96 9* — cum augetur, non minuitur affectio II 559 f. 6

— Actus rationis et voluntatis ordinantur ad invicem secundum prius et posterius II 598 arg. 6 — secundum naturalem ordinem intelligendi praecedit affectionem I 127 f. 4 — praeintelligitur ad voluntatem V 215 b — Potentia cognitiva praecedit motivam IV 413 arg. 4 — naturalis praecedit appetitum naturalem, deliberativa appetitum deliberativum IV 4003 1* — Voluntas praesupponit cognitionem I 225 f. 2. V 45 f. 3. 46 f. 8 — dirigens ad affectionem est illi praeambula III 741 5* — disponit ad affectionem II 586 2*. III 571 4*. V 96 9*

COMMUNE — est quod est in pluribus I 418 b. 420 d. 2 — est omne nomen, quod secundum eandem rationem dicitur de pluribus I 442 f. 3 — est omne nomen, quod recipit signum distributivum *ib.* f. 2 — Communicabile est quod praedicatur de pluribus I 359 2* — dicitur aequivoce de eo quod est in pluribus et de pluribus, vel etiam quod est a pluribus I 207 d. 6 — dicitur communicatum, vel communicabile I 418 b. 419 3* — Quanto aliquid indifferentius, tanto communius V 407 arg. 6

— Communitas est per abstractionem, vel per indenominationem V 409 6* — vel est secundum positionem, vel secundum privationem I 442 b sq. — Communitas est rei ut universale ad singularia, et rationis sicut aliqua intentio accepta

ab anima secundum consimilem modum accipiendi I 443 a — In creaturis non solum est communitas rationalis, sed etiam naturalis I 453 2* — Natura ut in se considerata est communicabilis a multis III 127 a — Forma universalis, quantum est de se, est communicabilis I 418 b. 449 3*. 358 b — Communicabilitas summa non est in creatura V 105 7*

— Communitas est generis et rei, vel solum analogiae II 97 b — Communitas est rei, vel proportionis sive modi loquendi I 233 4* — Communitas realis est secundum unitatem naturae absolutae, vel secundum similitudinem habitudinis comparatae I 38 4*. 43 d. 5. 443 a. 444 4* — Communitas est secundum nomen tantum, aut secundum nomen et rationem, aut secundum nomen et rationem et rem I 43 d. 5. 442 arg. 4 — Convenientia aut est in solo nomine, aut in habitudine, aut in essentia II 95 f. 6 — Communitas habitudinis potest esse per respectum ad res eiusdem generis, vel ad res diversorum generum I 444 b *Vide V. Analogia* et in Indice gener. *V. Convenientia.*

— Forma est communis pluribus constitutis per praedicationem, communis constitutibus per informationem et completionem III 48 b — Communicabile dicitur per unius constitutionem, aut per praedicationem, aut per proprietatem et idioma communicationem III 125 4*

— Quae differunt in principiis primis in nullo communicant II 26 f. 5

— Communicari dicitur quod datur alicui et non desinit haberi a dante I 448 f. 3 — Per illud res communicatur, per quod fit, ut sit in pluribus *ib.* f. 4

— Communicabilitas non est proprietatis distinguens I 591 7*

— Communicatio dat intelligere distinctionem, quia nemo communicat sibi I 483 1* — Non est communicatio eiusdem ad se III 148 arg. 6

— Terminus communis habet multa supposita I 403 b — Terminus communis habet suppositorum pluralitatem *ibid.* III 172 7* — Terminus communis potest reddere locutionem veram pro uno supposito I 98 a. III 172 7* — Terminus communis non potest simul supponere pro multis I 403 arg. 2, b. 405 d. 4. 406 d. 5 — Terminus communis proprie supponit pro individuo I 403 arg. 2, b — Terminus communis pro natura vel pro forma non supponit proprie, nisi trahatur *ib.* b

— est ante speciale IV 59 d. 4 — est prius quam proprium I 441 f. 3. 610 arg. 4 *Vide V. Prius* in Indice gener.

— simplicius est proprio I 640 arg. 4. V 73 arg. 3. 407 arg. 6 — Simplicius est communicabilis I 418 f. 4 — Illud, in quo aliqua communicant, est simplicius illis I 851 arg. 3. V 7 arg. 2 — quod arctatur et contrahitur per proprium, ratione arctantis et contrahentis admittit compositionem et distinctionem V 77 3* — Quanto aliquid est communius per abstractionem, tanto simplicius V 409 6*

COM

— ut in hoc non significatur in abstractione, sed in concretione I 117 3°

Compositio — proprie dicitur coniunctionem aliquorum ad constitutionem tertii III 10 2°. 453 a — Aliquid componitur ex aliquibus, vel componitur alii I 168 b. V 70 b — large dicitur cum alio posito III 453 a — Componi dicuntur, ex quibus constat unum, vel large, quae ununtur in uno IV 226 d. 2

— dicitur componentis actio, vel componibilis passio, vel dispositio rei compositae II 867 b

— est, ubi est differentia essentialis V 71 4°. 77 8° — Neutrum illorum quae componuntur, est alterum V 69 f. 7 — Ubi constitutio est, ibi constituentia minus habent quam totum, quod constituunt, et ita essentialiter differunt ab invicem I 356 3° — In quo sunt aliquo modo differentia, aliquo modo est compositum V 60 f. 7. 69 arg. 6, 9 — Quod est alteri componibile habet multipliciter et differentiam I 169 b

— Compositum non praedicatur de aliquo extremorum III 152 f. 4 — Unum extremorum non praedicatur de altero *ib.* f. 5

— In omni compositione ponitur aliquid additum V 75 f. 5 — Quod se habet ex additione est compositum I 311 arg. 3. V 69 arg. 4, 5, 8. 89 arg. 43 — Additio ex parte rei ponit compositionem I 587 b. V 72 4°. 92 43° *Vide V. Augmentum (421 b)*. — Esse, quod recedit a simplicitate, cadit in compositionem I 168 b. II 62 f. 3. V 359 29 — est in omni, quod habet esse limitatum et per additionem contractum I 167 f. 2. 168 b

— Compositum dicitur quod habet partes I 174 d. 2 — vel est ex partibus substantialibus, vel quantitativis, vel heterogeneis I 168 a. II 91 a. 445 5° — Compositum habet partes actu, vel est in successione I 664 5° *Vide V. Accidens (407 a)*.

— est, ubicumque est extensio quantitatis II 224 a *Vide V. Corpus*.

— Cum aliquid componitur ex diversis naturis, illae se habent per modum actualis et possibilis, et ita materiae et formae II 90 f. 4. 91 a — Omne, quod venit ad constitutionem tertii, aliquo modo est materiale respectu alterius III 10 2° — Componibilia possibilia sunt respectu compositi III 152 f. 3 *Vide V. Unio*. — Ex duobus entibus in potentia nihil fit II 90 f. 4 *Vide V. Actus*.

— Per se unum et distinctum non venit ad constitutionem tertii III 436 f. 4

— Ex aliquibus omnino perfectis non resultat tertium I 176 b. 355 f. 3 — Perfectum non componitur alteri I 167 arg. 4. III 8 arg. 2. V 70 b — dicitur quandam imperfectionem in extremis III 10 2°. 452 f. 3. 453 a

— Compositum respectu simplicis defectivum est V 359 30, 32 — Omne compositum vel componibile habet in se aliquid perfectibile V 69 f. 8

— Ad hoc, quod aliqua principia constituent aliquid, oportet, quod principia

sint differentia, dependentia, imperfecta et difformia sive disparia I 176 a sq.

— Ordo unus rei ad alteram, cui coniungitur, in re facit compositionem I 737 f. 3 — Esse componibile dependet a composito sive compositione I 169 2° *Vide V. Dependencia* in Indice gener.

— Compositum non est unibile II 637 f. 4 — Compositum non est unibile alteri per compositionem III 125 3° *Vide V. Unio*. — Compositum ex materia et forma non potest venire ad constitutionem tertii tum solum, cum materia terminat omnem appetitum formae, et forma omnem appetitum materiae II 415 6°

— supponit proportionem II 41 arg. 2. 465 f. 3

— praexigit in componentibus appetitum et inclinationem II 415 6°

— Omne compositum dependet a componentibus V 68 f. 4

— Compositum est posterius componente V 68 f. 3 — Compositum necessario habet ante se aliud I 167 arg. 3 — Compositum ex aliis habet prius ante se V 70 b — aliqua est, ubi est prius et posterius I 168 b. II 62 f. 3. V 89 b — Quanto aliquid compositius, tanto posterius II 385 a

— attestatur maiori actualitati et completioni V 69 arg. 4 — in corporalibus augeat virtutem et perfectionem II 378 3° — ex partibus constitutivis spectat ad complementum et perfectionem II 445 5° — maior in creatura facit ad perfectionem nobilitatis diminutae, quae venit ex multorum aggregatione, non nobilitatis simpliciter V 71 3°

— Perfectio naturae consistit in toto composito IV 884 a

— In compositis est unitas totalitatis seu plenitudinis, sed deficiens V 384 8

— Magis compositum est magis limitatum et minus potens I 371 2° — Quanto aliquid est magis compositum, tanto est impotentius, non generaliter, sed quod habet plures partes materiales I 312 3°

— Compositum non habet esse a se V 47 f. 49 — Compositum necesse est, quod a simplici recipiat originem *ibid.* — Ens compositum habet esse ab ente simplici V 57 2°. 359 29. 379 46 — Omne compositum est a componentibus V 379 46

— Ex actu et potentia componitur aliquid consideratum ut ens in genere secundum metaphysicum, ex genere et differentia consideratum ut ens in genere secundum logicum II 91 a — entis et esse est in aliquid considerato ut ens in se quantum ad esse actuale, ex quo est et quod est quantum ad esse essentiale, ex quod est et quis est quantum ad esse individuale *ibid.* *Vide V. Distinctio*. — ex partibus essentialibus est in omnibus per se entibus, ex partibus integrantibus est in omnibus corporibus, ex partibus dissimilibus sive repugnantibus est in omnibus animatis et viventibus I 168 a — ex possibili et actuali saltem est in omni substantia creata *ib.* b

— Creatura, quae est ens per se et in se, est composita ex aliiis, quae est ens cum

CON

alio et in alio, est alii composita *ibid.* — Composita ex genere et differentia substantiali habent diversas naturas in se II 90 f. 4 *Vide V. Creatura - composita* in Indice gener. — quadruplex I 176 a

— *Vide V. Forma, V. Materia* et *V. Substantia*.

— intrinseca praesupponitur ad multitudinem proprietatum I 166 4°. 175 d. 3 *Vide V. Distinctio* et *V. Accidens (406 c. 407 a)*.

— Omne compositum est aliquo modo mutabile II 224 a sq. V 69 f. 9 — est ratio et causa mutationis I 174 d. 1 — ubi est de novo, est mutatio III 152 f. 2 — Omne compositum, cum non sit suum esse, potest non esse II 224 b — Compositum ex contrariis est corruptibile IV 1022 arg. 1 *Vide V. Corruptio*. — Compositum, quantum est de sui natura, est resolvable in componentia V 68 f. 4 *Vide V. Resolutio* et *V. Primum* in Indice gener.

— Si aliquid componitur ex diversis naturis, et alteram illarum est reperire per se, contingit per se reperire et reliquam II 210 f. 4. 293 arg. 5

CONCRETUM — significatur ut quod est I 409 a — Significans in concretione concernit suppositum per modum inhaerentiae I 112 b. 479 d. 3 *Vide V. Abstractio* et in Indice gener. *V. Nomen*. — non claudit intra se suppositum, sed oportet, quod addatur extra, vel simul importat formam et suppositum I 479 d. 3

— proprie supponit pro omni eo cui inest forma I 102 arg. 2 — Terminus concretus proprie supponit pro eo, respectu cuius importat formam, magis quam pro forma I 103 arg. 3

— In concretione est praedicatio per inhaerentiam ratione suppositi I 577 b — Concretio est in eis solum proprie, in quibus est denominativa praedicatio I 475 f. 4 *Vide V. Accidens*.

CONSEQUENTIA — Conclusio necessario sequitur ex praemissis non solum in terminis necessariis, sed etiam in contingentibus V 304 b

— Quod stat cum antecedente necessario stat cum consequente V 403 f. 2 *Vide* Indicem gener. — Si aliquid sequitur ad aliquid, eodem addito utrobique, adhuc sequitur V 403 arg. 4

— Quaecumque invicem se consequuntur, aut ambo causantur a tertio, aut unum est causa alterius I 672 arg. 4 *Vide V. Causa (421 a sq.)*.

CONTRADICTIONE — est affirmatio et negatio de eodem secundum idem III 447 d. 3 — attenditur in propositione affirmativa respectu negativae, in quantum asserit praedicatum de subiecto V 50 5° — non est, nisi accipiatur negatio respectu totius I 101 3° — fit per negationem appositam ad principale praedicatum III 140 6° — Propositio contradictoria accipitur negando compositionem principalem I 226 d. 4

— Non solummodo impedit contradictionem, quod aliqua dicantur de eodem

non secundum idem, verum etiam, quod non dicantur ad idem V 78 40° — non est, ubi est quantulumcumque differentia rei vel rationis I 413 4°. 588 5°

— est summa oppositio, ubi negatio nihil ponit, sed ubi ponit extrema, potest esse minima oppositio affirmationis et negationis I 413 4° — Inter contradictorie opposita est distantia infinita I 765 arg. 4

— Cuiuslibet contradictionis necessarium est, alteram partem esse veram, alteram falsam I 226 d. 4. 690 arg. 2 — Contradictorie opposita sunt vera de quolibet sub disiunctione I 97 arg. 4 — De quolibet est affirmatio, vel negatio vera *ibid.* 400 arg. 2. 827 f. 4. V 303 2

— Inter duo contradictoria nihil est medium IV 250 b — Affirmatio et negatio sunt immediata IV 42 f. 3

— Nulla contradictoria infert vel ponit, immo potius privat suam contradictoriam V 48 arg. 5

— Contradictorie opposita non sunt simul vera I 696 arg. 4. 739 f. 4. II 416 f. 6. IV 223 f. 2. 284 a — Contradictoria nunquam sunt simul vera in eodem IV 249 b. 250 a, b. 263 f. 3, b — Affirmatio et negatio non sunt verae de eodem et secundum idem I 586 arg. 5. V 74 arg. 10 — Impossibile est, duo contradictoria simul esse II 619 f. 4 — Quod claudit intra se utramque partem contradictionis est impossibile II 649 b *Vide V. Esse.*

CONTRARIUM — large dicitur pro quolibet oppositione et repugnantia II 815 2° — prima sunt maximo opposita II 937 f. 1. 971 arg. 5

— Si est ponere unam differentiam contrarietatis, et alteram II 42 f. 4 — Si de duobus contrariis est reperire alterum extremorum et medium, necesse est ponere alterum extremum IV 920 f. 3 — Si unum oppositorum ponitur in natura, per consequens ponitur et reliquum II 840 arg. 4

— habent unam naturam communem IV 391 4° — Contrariorum unicum est subiectum commune per indenominationem, maxime in his quorum alterum non habet circa subiectum determinatam causam V 109 6°

— sunt in eodem genere I 497 b. II 844 arg. 2. 846 arg. 4 — Omnia opposita communicant in aliquo genere proximo, vel remoto III 9 arg. 5

— Omnium contrariorum aliqua est proportio II 827 arg. 3

— Contrarietas non est vere sine subiecto, quod est materia prima IV 281 arg. 4 *Vide V. Abstractio et V. Corpus-simplex.*

— unum agit in aliud distinctum secundum essentiam et remotum secundum distantiam I 747 a — aliquo modo resistit et repugnat suo contrario II 827 arg. 4 — agit in suum contrarium per praedominantiam II 750 a *Vide V. Actio (440 a)* et in Indice gener. *V. Passio.*

— unum non est alterius principium I 420 arg. 3 — non reducit ad esse suum contrarium IV 575 f. 3 — Causae contrariorum *vide V. Causa (423 c).*

— Ab uno contrario fit regressus ad alterum II 815 2° — duo concurrunt ad transmutationem physicam IV 281 arg. 2 — Subiectum transit ab uno contrariorum immediatorum in aliud, ita tamen, quod semper est sub altero contrariorum IV 967 d. 4 *Vide V. Corruptio.*

— Aliquid habet contrarium vel secundum se, vel per accidens ratione coniuncti III 354 3°. 682 6°

— *Vide V. Consequens* in Indice gener.

CORPUS — est substantia corporea maxime distans a spirituali in genere substantiae V 228 a — Corporeum et incorporeum sunt primae differentiae substantiae II 44 f. 4. 95 f. 5 — Quaedam sunt tantum corporalia, quaedam partim corporalia, partim spiritualia I 168 a. V 219 b. 298 13 *Vide V. Creatura-gradus* in Indice gener. — Substantia mere corporalis est infimum in natura II 41 f. 2 — nunquam sublimatur ad dignitatem spiritus II 79 arg. 5. 250 arg. 3 — Nullum corporale nobilior est aliquo spirituali IV 49 f. 4 — secundum aliquos habent minus de ratione substantiae quam substantiae spirituales II 96 b

— Corporalia maxime differunt a spiritualibus in compositione II 94 f. 4 — omne est compositum II 317 f. 2 — quia compositum est et habet partes, non potest participare simplicitatem II 77 a

— nullum potest esse pure forma II 317 f. 2, b. 318 a — indiget sustentante materia II 312 b. 318 4° — nullum potest esse sine materia II 318 a — componuntur ex materia appropriate dicta, quae est principium patiendi et transmutandi ab alio II 91 4°. 97 a

— Nihil opponitur corpori privative II 317 f. 4. 324 f. 2

— nullum habet suum esse continue in fieri II 324 f. 7

— aliquo modo est, ubi est dimensio, superficies et terminatio IV 274 3° *Vide V. Dimensio* in Indice gener.

— In omnibus corporibus est quantitas II 96 b — nullum caret extensione II 318 a — habet partium extensionem II 77 a — Substantia corporea potest intelligi esse sine quantitate, nunquam tamen bene esse IV 220 a — vivens et organicum non potest esse sine quantitate IV 249 f. 2. 220 a *Vide V. Materia.*

— omne est partibile II 81 b. 95 arg. 4 — est divisibile in infinitum II 82 3°. 732 5°. 833 b — quaedam sunt indivisibilia et insecabilia IV 1027 arg. 3

— Ex corpore non potest fieri non corpus II 90 arg. 4. 452 f. 4. 729 b — Spiritualia et corporalia non sunt ad invicem transmutabilia II 95 arg. 2. 98 3°

— simplicia sunt corpora caelestia et quatuor elementa II 335 a. V 220 b. 300 2 — simplex aut est unum de quatuor elementis, aut quinta essentia IV 926 f. 3. V 320 3

— caeleste et elementum non sunt eiusdem naturae II 340 a — caeleste et elementare differunt forma et qualitate II 303 arg. 4 — Praeter quatuor elementa po-

nenda est essentia quinta II 340 a, 4°. 422 b — caelestia et terrestria non sunt ad invicem transmutabilia II 302 arg. 2 — quantum proprie dicitur esse de natura caelestis II 422 b

— In genere corporis debet esse simpliciter perfectum, quod est caelum empyreum II 74 f. 3 — caeleste empyreum tenet summum in genere corporum II 555 2° — Inter substantias corporales activas primum est empyreum, inter passivas materia elementorum II 68 a

— caeleste non habet contrarietatem II 339 f. 5 — Ad constitutionem mundi requiritur corpus immune a contrarietate *ibid.* 340 4° — Natura caelestis a contrarietate elevata est II 340 a. 421 arg. 3. 422 b. V 220 b sq. — non habens contrarietatem est nobilior quam corpus, quod habet contrarietatem II 339 f. 5

— Essentia quinta secundum philosophos est corpus incorruptibile II 340 a — caelestia omnino sunt incorruptibilia II 302 arg. 4. 325 a. 353 f. 4. 367 b — Firmamentum naturaliter est incorruptibile II 339 f. 2 — Formae corporum supercaelestium sunt incorruptibiles omnino IV 994 b — Natura caelestis propria dicta est incorruptibilis et inalterabilis II 423 a — caelestia sunt mutabilia et incorruptibilia V 221 a. 298 13 *Vide V. Caelum-natura* in Indice gener. — caeleste est indivisibile II 217 f. 4, 5. IV 4024 b

— Natura caelestis non venit ad constitutionem corporum II 424 f. 6. 422 b. 423 a — Natura caelestis est immiscibilis II 423 a

— Simplicitas corporis tollit diversitatem, quae ortum habet ex mixtione et formis perficientibus mixtum, sed non diversitatem, quae venit ex diversitate formarum simplicium II 359 4° — Elementum est corpus simplex, non tamen omnia sunt unius speciei *ibid.* — Materia corporum simplicium diversas formas suscipit secundum maiorem raritatem et densitatem II 358 b

— Quatuor sunt elementa II 339 arg. 2. V 220 b. 404 7 — Tantum quatuor sunt elementa secundum quatuor qualitates II 339 arg. 4. V 221 a

— Elementa sunt activa et passiva II 380 b

— Elementa habent qualitates activas et passivas IV 993 a. V 221 a — Quodlibet elementum agit et patitur secundum unam qualitatem activam et passivam V 221 a — Quodlibet elementum habet unam qualitatem principalem et propriam *ibid.* — Quatuor elementorum proprietates V 363 21

— Elementa debent habere proportionem IV 79 a. 992 f. 3 — In elementis est proportio, secundum quam magis distantia uniuntur duplici medio I 785 f. 3. II 42 2° — Quatuor elementa optime sunt ordinata secundum qualitates et formas nobiles et proportionales numerales I 783 f. 3

— Inter corpora simplicia nobiliora sunt activa quam passiva II 380 arg. 4

COR

— Corporis simplicis partes sunt unigenae et ad totum et inter se II 358 arg. 1

— caelestia et elementa sunt perpetua II 463 a, b — Formae elementorum sunt incorruptibiles secundum totum et secundum partem, quantum est in se IV 994 b — Elementa corrumpuntur secundum partem, sed nullo modo secundum totum II 466 3*

— Elementum naturaliter corrumpitur II 339 f. 2 *Vide V. Materia.* — Formae elementorum corrumpuntur per actionem venientem ab extrinseco IV 994 b

— In uno elemento sunt cetera in potentia et ex uno possunt fieri omnia II 378 5* — Elementum generatur ab elemento per eductionem speciei consimilis ab alio I 184 a

— elementare simplex non habet colorem nec figuram nec organizationem II 246 arg. 5. 217 b — simplex non est aptum ad multas operationes II 378 f. 3, 2*

— terminatum non est nisi mixtum II 367 a — caeleste non est terminativum visus nec figurabile II 217 f. 3 — Corpori simplicissimo simplicissima debetur figura, perfectissimo perfectissima II 341 f. 3, 5

— simplicia sunt generantia V 300 2 — Ex elementis habent generari et produci quaecumque generantur et producuntur per operationem virtutis naturalis *ibid.* — Elementa sunt materialia respectu generandarum rerum II 350 b

— simplicia multiformiter possunt misceri ad introductionem formarum multiformium V 220 b

— miscibilia prius producta sunt, quam sint mixta II 416 arg. 5 — Elementa praecedunt mixta II 299 f. 4. 300 a — Elementa praecedunt mixtionem, quia unum potest habere esse completum sine altero II 418 5*

— Elementa non veniunt ad constitutionem corporis unius nisi per mixtionem IV 1022 arg. 4, b — Ad corpora constituenda non concurrunt elementa pura, sed mixta II 378 5*, 6*

— Natura elementaris est subiecta contrarietati V 220 b — In inferioribus est contrarietas II 96 b. 339 f. 5. 340 a — In elementis est duplex contrarietas quantum ad qualitates activas et passivas II 340 4*. IV 1022 arg. 4. V 221 a

— Corporalia habent repugnantiam per qualitatem activam et repugnantem IV 932 f. 4 — Ubi est inaequalitas complexionis, ibi necessario est pugna II 424 arg. 3 — Elementa contraria non possunt naturaliter sine reflexione permanere conciliata V 366 6

— Contraria in mixto habent conciliari per naturam lucis et corporis supercaelestis elongatam a contrarietate II 339 f. 6. V 220 b. 221 b — Lux conciliat contrarietatem elementorum in mixtis V 300 2 — Essentia quinta, quia elevata a contrarietate, est principium conciliativum et conservativum II 340 a — Impossibile est, contraria elementa venire ad conformitatem nisi per naturam caelestem elevatam a contrarietate II 421 arg. 3

— Elementa in corpore habent quatuor operationes IV 1022 b — Elementa habent vim multiplicandi per transmutationem mutuum V 285 b

— Generata sunt corpora ex elementis composita V 300 2 — habet diversas naturas, quia est ex diversis compositum II 378 f. 3

— Lux facit ad distinctionem rerum corporearum II 310 a. V 320 3 *Vide V. Lux* in Indice gener.

— Natura corporalis ad perfectionem sui requirit multiformitatem formarum V 220 b — Materia in mixtis secundum diversitatem mixtionum aptatur ad susceptionem diversarum formarum II 243 2*. 358 b

— Omnia corporalia producuntur ex materia una, quae est ens in potentia respectu illorum II 413 4* — Omnia inferiora per generationem et corruptionem sunt ad invicem transmutabilia II 97 a

— Praedominantia elementorum attenditur quantum ad molem, vel quantum ad virtutem II 380 a — Aequalitas complexionis est a pondere vel mole, vel naturalis iustitiae V 228 a — naturale non potest esse mixtum ex elementis secundum aequalitatem ponderis nec quantum ad quantitatem mollis nec virtutis II 425 a sq. — In corporibus naturalibus reperitur aequalitas a iustitia, qua miscibilia commensurantur secundum proportionem debitam et secundum exigentiam formae *ib.* b — In constitutione corporum ea praedominantur, in quibus maxime quietatur corporum appetitus II 379 arg. 3

— ut sit durabile, elementa activa non possunt aequari passivis in quantitate mollis II 425 a — est tanto durabilius, quanto complexio est aequalior II 424 arg. 2

— mixtum constituitur ex contrariis II 421 f. 4

— mixtum est nobilius quam simplex II 378 f. 4 *Vide V. Forma.* — compositum maiorem habet virtutem II 378 3* — compositum est aptum ad diversas operationes per diversas naturas et virtutes *ib.* f. 3

— est mixtum plene, vel non plene II 217 b

— ex elementis composita sunt mineralia, vegetabilia, sensibilia et corpora humana V 220 b. 221 b. 300 2. 352 17 — Corporeum est animatum, sensibile, rationale, vel inanimatum, insensibile, irrationale IV 995 6*

— animalium debent esse mixta ex quatuor elementis II 378 a — humanum habet quatuor elementa et quatuor humores IV 852 a. 854 d. 1. 1016 a. 1022 b — complexionatum est plena mixtione comixtum ex quatuor elementis II 217 b — Animalibus non competit corpus simplex II 378 f. 4, 2*

— In corporibus animalium debent praedominari elementa passiva quoad quantitatem, sed activa quoad virtutem II 380 a sq. — ut sit aptum ad vitam, debet habere proportionem elementorum passivorum et activorum *ib.* b — In diversorum

COR

animalium corporibus, licet ex eadem elementorum quantitate constitutis, diversa praedominantur elementa II 381 a

— In corpore vivificabili necesse est, contraria elementa conciliari maxime II 421 arg. 3 — In sensibilibus est conciliatio contrariorum aequalitati proximans, in corporibus humanis est aequalis V 221 b

— Ad perfectionem corporis vivi requiritur aequalitas complexionis II 378 a. V 182 6* — secundum complexionem vivificatur II 42 2* — Forma complexionis ordinatur ad animam vegetabilem V 332 18 *Vide V. Anima 10, 15 et V. Forma.*

— humanum conformatur animae ut vivificant per complexionem aequalem ab aequalitate iustitiae, quae disponit ad nobilissimum modum vitae V 228 a — humanum requirit mixtionem specificam et propriam homini II 215 2* — In corpore humano debet esse nobilior proportio et harmonia miscibilium II 425 b — Corporis humani complexio et organizatio et spiritus, quibus disponitur ad suscipiendam animam rationalem, sunt nobiliores quam in corpore brutorum II 75 4* — humanum nobilissima complexione et organizatione, quae sit in natura, est organizatum et complexionatum II 50 b — In corpore humano praedominantur terra et aqua IV 1032 arg. 1 — Aequalitas mixtionis a iustitia in humano corpore habet gradus secundum diversos status II 425 b *Vide V. Spiritus.*

— humanum non debuit produci de natura caelesti, sed ex elementis diversis II 419 b sq. 422 b — Quinta essentia non ingreditur proprie compositionem corporis humani II 729 a — Ad corporis humani constitutionem natura caelestis proprie dicta non venit secundum rem et substantiam, sed secundum virtutem, influendo in formationem elementorum II 422 b sq. 423 2*, 3* — Spiritus, qui sunt de constitutione corporis humani, propter subtilitatem et luminositatem et propter harmoniam et consonantiam elementorum, quae sublevantur aliquo modo a contrarietate, conformantur quodam modo naturae caelesti, magis quam in aliis corporibus mixtis II 423 a — humanum est de natura terrestri principaliter, sed ut sit conforme animae in gloria, variabitur quoad dispositionem per dotes II 420 3* *Vide V. Homo 5* in Indice gener.

— Viventi convenit subtilitas spirituum, vivacitas sensuum, robor virium et coequantio qualitatum V 363 23

— non sufficienter disponitur ad vitam per complexionem, nisi etiam habeat organizationem IV 1006 b — est animae suo modo proportionabile quantum ad complexionem aequalem et quantum ad organizationem pulcherrimam et multiformem V 228 a — humanum ordinatur ad animam secundum aequalitatem complexionis et organorum multipliciter mediantibus spiritibus subtilibus II 42 2* — In corpore nostro complexio facit unitatem et convenientiam, organizatio distinctionem I 172 4*. IV 615 1* — Ad perfectionem corporis

vlvi requiritur multiformitas organizationis, in qua membra distinguuntur et ordinantur V 182 6° — organicum ad sui perfectionem requirit ordinem partium IV 614 f. 1 — animalium debent esse idonea ad diversas operationes II 377 f. 3 — secundum organizationem est sentiens II 42 2°

— Diversa membra debent esse in corpore perfecto V 252 a — Substantia totius corporis consistit in membris principalibus et humiditate radicali et carne secundum speciem V 287 a

— humanum habet organa multiplicia II 42 2° — humanum debet esse multiforme secundum compositionem partium et organizationem ad multa per sensus cognoscenda II 449 f. 2, b. 420 1° — conformatur animae ut moventi per multiformitatem organorum cum summa venustate et artificiositate et ductibilitate V 228 b

— humanum est completissimum et maxime compositum II 378 3°. 385 a

— humanum est nobilissimum et ordinatum ad nobilissimam formam II 50 b. 74 a. 425 b — humana disposita sunt ad nobilissimam formam V 224 b — humanum summe appropinquat infimo generi spiritualis naturae II 42 2°

— humanum differt specie vel genere ab aliis corporibus II 49 f. 1

— Inter corpus et animam humanam maxima est distantia II 385 a. V 228 a

— pertinet ad perfectionem naturae humanae IV 883 f. 5. 884 3°. V 286 b *Vide V. Anima 4, 5, 11.* — competit animae ad suum esse completum II 213 3° — unitur animae sicut perfectibile suae perfectioni III 445 1° — unitur corpori ut perficienti et moventi V 228 a — animae alligatur V 289 b — unitur animae, quia habet possibilitatem respectu illius III 9 f. 3

— humanum habet appetitum ad animam rationalem II 214 f. 4. 772 f. 4, b — Caro naturalem appetitum habet ad spiritum II 773 3° — est compositum ex materia et forma, et tamen habet appetitum ad suscipiendam animam II 416 6° — indiget anima IV 433 d. 3 *Vide V. Anima 9.*

— non est animae carcer II 43 4°. 449 b — se habet ad animam ut instrumentum II 213 4°. IV 883 arg. 3 — est organum unitum animae ad unam formam constituendam et ab ea perficitur et convenit cum ea in unitate formae totius et operationis per consequens IV 884 3° — coniungitur alicui sicut instrumentum motori, aut sicut signum significatori, aut sicut habitaculum inhabitatori II 213 a

— ab anima vivificatur, quamdiu illi coniungitur, et per eius separationem vilesceat IV 433 d. 3 — dependet ab anima II 418 5°

— habet qualitates ut dispositiones, quae perficiuntur per influentiam animae IV 404 b — vitam et operationem habet ab anima per calorem II 424 arg. 4 *Vide V. Vita* in Indice gener. — humanum, quando non habet spiritum, non habet virtutem V 480 7

— humanum est propagans et propagabile V 228 a, b — Caro habet per vim humani ministerii propagari V 482 4° — humanum producit per virtutem naturalem II 728 a aqq. — humanum non potest generari nisi a natura simili in specie II 214 f. 2 — animalium perfectorum non possunt educi e rationibus seminalibus nisi virtute agentis eiusdem speciei II 215 a, 3° — animalium perfectorum et humana non possunt produci a natura, nisi per vim formativam in generatione IV 893 4° — In humani corporis formationem influit virtus stellarum et orbium II 423 a

— totum fabricatur ex semine II 732 b — Materia corporis est de substantia generantis, sed non tota de eius humore radicali II 731 a, 4°

— Aliquid est ad fabricae fundamentum, aliud ad complementum II 735 b — De alimento aliquid convertitur in veritatem humanae naturae mediante vi nutritiva, quod est de eius complemento, non de fundamento *ibid.* 736 b *Vide V. Veritas* in Indice gener.

— statim a principio generationis habet determinatam quantitatem virtutis, secundum quam erit quantitas molis, nisi impediatur per occasionem II 734 arg. 4. III 795 b. IV 918 d. 3

— completur per augmentationem, materia addita vi nutritiva II 735 b. 736 b — non potest se ipsum multiplicare sine appositione materiae aliunde II 318 a *Vide V. Augmentum.* — Augmentum corporis habet statum ex parte virtutis agentis, quando virtus caloris et carnis secundum speciem non potest amplius converti, quam deperdatur; ex parte potentiae suscipientis, quando humidum radicale non potest plus extendi; ex parte formae perficientis, quando corpus perfectum est, secundum quod congruit perfectioni animae I 346 b

— Septem defectus corporis IV 376 d. 2 — animale indiget aspiratione et respiratione II 469 f. 6 — quia lassatur in sentiendi, ideo indiget quiete somni II 620 f. 4

— terrestria et caelestia sunt **mutabilia** V 298 43 — omne est mutabile in se, vel ratione accidentium vel contentorum II 555 2° — mixtum est alterabile II 424 arg. 4 — Elementa sunt variabilia V 221 a — corruptibilia variantur secundum situm et formam II 96 b. 97 b — superiora variantur quantum ad situm tantum II 97 a, b

— omne miscibile est rarefactibile et condensabile II 216 arg. 5. 217 b. 421 f. 2

— inferiora et mixta sunt corruptibilia II 217 b. 302 arg. 4. 303 a. 367 b. 421 f. 2. 463 a, b. IV 886 5°. V 298 43 — mixta ex quatuor elementis sunt corruptibilia propter ordinem universi II 715 arg. 2 — Vegetabilia et sensibilia non habent potestatem ad vitam perpetuam IV 994 f. 2, b. V 285 b — nobilioris complexionis de se est minus passibile, quia est fortius IV 4023 2° — animatum, quod dividitur, corrumpitur IV 283 f. 4

— Corporalia mutuo agunt et patiuntur IV 429 4° *Vide V. Creatura - actio et V. Influentia* in Indice gener. — Nullum corporale influit in aliquod spirituale IV 49 f. 1. 20 arg. 3. 21 arg. 3

— est in loco circumscriptivo I 658 b — Corpori convenit esse in loco secundum commensurationem IV 223 b, 3° *Vide V. Locus.*

— In solo corpore est distinctio secundum hic et ibi II 77 a — distinguuntur forma, aut superficie II 303 arg. 4. 351 f. 2

— non potest esse simul et semel in diversis locis V 564 32 *Vide V. Creatura - locus* in Indice gener. — si esset in pluribus locis, simul posset moveri et non moveri IV 263 arg. 6. 264 a

— non glorificatum non potest esse in eodem loco cum altero I 366 d. 4 — duo non possunt esse simul impermixta et non se augmentantia II 324 f. 6. 331 d. 2 — duo naturalia non possunt esse simul in eodem loco solum propter corpulentiam, qua unum non est pervium alteri IV 4028 b sq., 3°, 4° — Duo corpora esse in eodem loco vel idem in diversis dicitur impossibile propter limitationem nostrae intelligentiae I 752 a sq.

— habent mensuram intrinsecam sibi propriam, sed mensura extrinseca ut mensura potest esse plurium IV 1029 3° — mathematicum non potest esse simul cum altero mathematico neque etiam cum naturali *ib.* a

— quanto est nobilior, tanto nobilior debetur ei locus IV 923 f. 4 — situ superius est nobilior II 73 f. 3 — collocantur in mundo secundum nobilitatem et nobilior superius II 336 arg. 3. V 223 a — ordinantur sub et supra secundum maiorem vel minorem subtilitatem et raritatem II 336 arg. 4

— Inter corpora locantia unum est primum corpus locans V 494 a — Unum est corpus natum omnia ambire II 77 a

— Corporalia per propria pondera in suis locis situantur et stabiliuntur III 604 a — unumquodque habet facultatem tendendi in locum suum IV 4031 f. 4 — Res corporales descendunt ad infimum V 438 4

— humanum est naturaliter grave II 214 f. 5 — est leve et grave secundum praedominantiam alicuius elementi quoad quantitatem molis II 424 arg. 3. 425 a

— natum est **moveri** et quiescere secundum gravitatem et levitatem II 424 arg. 3

— est omne, quod movetur localiter motu dimensivo et successivo II 317 arg. 6. 323 arg. 4 — simplex non est habile ad omnem motum II 218 4° — Corpori simpliciter debetur unus motus tantum II 419 f. 4 — habentia diversos motus naturales diversae sunt naturae II 339 f. 3 — motu naturali sequitur naturam praedominantis II 381 4°. IV 527 2°

— non movetur subito II 324 f. 3 — non movetur simul ad partes oppositas *ib.* f. 5. 330 d. 2

CORRUPTIO — est mutatio secundum formam, ab ente simpliciter ad ens secundum quid I 460 a — dicitur progressum ab esse

COR

in non esse II 856 4*. V 103 arg. 3 — semper dicit defectum et processum a completo ad incompletum V 95 4* — Mutatio ab esse non est sine defectione V 104 a — semper dicit mutationem et conversionem in non esse I 185 4* — non potest esse nec intelligi sine mutatione V 105 3*

— dicit defectionem cum defectu II 823 2*. 856 4* — dicit emissionem esse, quae non potest intelligi, nisi fiat post esse prius habitum V 105 3* — includit mutationem, quae non potest esse nisi in re mutabili et variabili, propter defectum, quem dicit *ibid.*

— omnis in re corruptibili est V 231 b — dicit defectionem rei quantum ad esse substantiale, vel tantum privationem bonae dispositionis IV 929 b. 930 1*, 2* — quaedam est ab esse simpliciter, quaedam tantum a statu optimo IV 260 2*

— est, ubicumque est aliqua abiectio a substantia II 458 arg. 4. 464 arg. 3. 480 4*

— Aliquid corrumpitur, quia forma corrumpitur IV 246 2* — non consistit solum in dissolutione principiorum componentium, sed etiam in corruptione formae IV 888 b sq. *Vide V. Forma.*

— Nihil corrumpitur in eo quod est essentia vel natura II 813 a. 822 arg. 6. IV 496 d. 4

— omnis necessario ponit terminum finalem V 93 arg. 4

— Quod corrumpitur cedit in id, unde producitur II 373 f. 3. 640 b — est in aliquid prius se I 459 arg. 5 — Quod corrumpitur non cedit omnino in non ens *ib.* arg. 8. II 640 arg. 6. IV 232 f. 8. 889 a *Vide V. Accidens (408 a)* et in Indice gener. *V. Resolutio.*

— maior est, quae est in privationem, quam in contrarium IV 888 arg. 4

— potest esse multiplex essentialiter, vel causaliter II 792 4* — maior est intensive, aut extensive II 988 5*

— tanto peior est, quanto melior est natura II 750 5*. 788 arg. 6

— est corporis mixti II 217 b. 218 5*

— est propter defectum virtutis naturalis et originem a contrariis qualitatibus IV 281 arg. 4 — naturalis venit ex contrarietate I 459 arg. 4. II 248 6*. IV 281 arg. 4, 2, 3 — Compositum ex partibus heterogeneis est corruptibile IV 890 3* *Vide V. Contraria* et *V. Passio (239 b)* in Indice gener. — Omne, quod corrumpitur, aut corrumpitur, quia habet contrarium, aut quia est ex contrariis, aut quia est in aliquo corruptibili II 192 f. 4 — Corruptis nobis, corrumpuntur ea quae in nobis sunt I 416 arg. 3 *Vide V. Accidens (408 a).* — Quod dependet a corruptibili potest corrumpi II 192 f. 2. 464 4*. 641 2*. 720 3*

— Corruptibilitas inest rei ex defectu propriae naturae, vel ex defectu alterius II 641 3*. 661 4* — Aliquid est corruptibile, quantum est in se, vel corrumpitur per actionem venientem ab extrinseco II 469 b. 641 5*. 865 arg. 5. IV 994 b *Vide V. Deficere* in Indice gener.

— Corruptibile de necessitate corrumpitur II 465 1*. IV 885 f. 4 — creaturae est per defectum idoneitatis ad durandum II 866 4*

— est, ubi est actio et passio II 300 f. 6. 466 2*. IV 993 a *Vide V. Passio* in Indice gener. — est ab actione per influentiam, vel per violentiam IV 1024 a — est ab elemento humido IV 1016 a

— Nihil corrumpit se ipsum I 459 arg. 7 — Nihil corrumpit se ipsum secundum operationem naturae suae debitam II 823 3* — Nullum subiectum corrumpit suam

DEF

perfectionem II 640 arg. 5 — Nihil corrumpit id, sine quo esse non potest, et per quod egreditur in esse II 822 arg. 5

— Principium corruptionis est tempus II 192 arg. 3 — Quod habet causam corruptionis intra se senescit in tempore II 641 3*

— Omne naturaliter generabile est naturaliter corruptibile II 452 f. 3. V 227 a. 287 a

— Omne divisibile est corruptibile II 217 f. 4 — Quaedam corpora per divisionem corrumpuntur IV 283 f. 4. 1027 arg. 3 — integritatis violentia est dolor et principium destructionis II 482 arg. 2, 4

— non est maior in effectu quam in causa II 748 arg. 5 — est per modum causae, vel occasionis II 520 b

— Quod est in aliquo corruptibili est in illo per aliquod separabile I 293 f. 4

Vide V. Nobilitas in Indice gener.

— opponitur generationi in creatura, quam quodam modo sequitur et quodam modo antecedit V 105 3* — est causa generationis secundum statum deficientis naturae indigentis supplemento *ib.* 8* — Corruptibilia habent propagandi potentiam II 640 arg. 3 — Propter corruptionem necessaria est renovatio V 267 b *Vide V. Generatio 7, 19* in Indice gener.

— est generatio contrarii II 197 f. 2 — et generatio est eadem vi IV 42 f. 4

— Corruptibile et incorruptibile differunt per essentiam II 659 arg. 4. IV 889 3*. 925 arg. 2 — Corruptibile et incorruptibile differunt in forma completa II 339 f. 2 — Corruptibilium et incorruptibilium non est materia una II 302 arg. 4 — Corruptibilia et perpetua constituuntur ex respectu ad finem II 463 a

— Corruptibile non potest dare incorruptionem propria virtute II 474 d. 4

D

DEFINITIO — est ratio indicans quid est esse III 501 a — Per definitionem comprehenditur, quid est unumquodque V 304 a

— respicit intentionem nominis, vel rem secundum esse suum proprium V 77 5* — improprie est nominis interpretatio II 607 a. III 528 a. IV 28 d. 4

— Notificatio describit rem quantum ad esse, vel etiam quantum ad bene esse II 238 b

— addit supra nomen proprii I 233 4*

— et partes definitionis sunt essentialis definito III 839 f. 4 — et pars definitionis convenit alicui secundum quod ipsum III 225 f. 4 — Pars definitionis intrat essentiam et non dicit totam I 440 1*

— nunquam per miraculum separatur a definito IV 223 f. 4. 270 arg. 4 — Nomina in definitione posita dicunt aptitudinem, non semper actum, qui est separabilis IV 271 1* *Vide V. Differentia.*

— Aliquid cadit in definitione in recto, vel in obliquo I 440 1*. V 66 8*. 77 5* — In definitione formali et in recto definitientia sunt partes essentialis, constituentes ipsum definitum V 77 5*

— Omnis notificatio debet dari per propria III 582 d. 2

— habet fieri per superiora, usquequo veniatur ad suprema et generalissima II 442 a. V 304 a — Inferiora non possunt intelligi definitive, Ignoratis supremis et generalissimis V 304 a — Quod est extra omne genus nullam definitionem habere potest V 109 7*

— Species est definibilis, quia addit differentiam et formam supra genus II 408 arg. 2

— Simplex non potest proprie definiri I 440 1*. V 77 5* — Omne definiens simplicius est definito V 74 arg. 5

— Definitionem necesse est dicere aggregationem I 440 4* — est aggregati ex materia et forma II 108 f. 6

— fit per genus et differentias II 90 f. 4. 858 d. 5 — Notificatio formalis datur per genus et differentias, causalis per actum et causam III 583 a

— Prius non debet definiri per posterius, nec ignotum per ignotius III 484 arg. 5 *Vide V. Primum* in Indice gener.

— Unumquodque debet definiri per id quod est optimum in ipso II 49 arg. 3. 572 d. 3

— Peccat qui definit id quod est in quiete per id quod est in motu II 647 d. 4. III 582 d. 2

— aequicola est deficiens II 606 d. 4 — nisi constaret ex pluribus, esset ibi negatio I 439 arg. 4

— totum esse rei debet indicare IV 344 d. 4

— recte assignata est, quae nihil continet superfluum nec diminutum, sed essentiam definiti plene indicat et aperte manifestat et ab omnibus aliis separat III 484 b

— convenienter et secundum artem assignata habet veritatem, convertibilitatem, evidentiam et sufficientiam III 485 a

— debet convenire cuilibet definito I 412 arg. 4. II 90 f. 4. 828 f. 1. 837 d. 3. III 501 a — et definitum sunt aequalis ambitus III 590 arg. 2 — debet esse convertibilis in praedicando I 412 arg. 4. II 674 a. IV 28 d. 4 — Notificatio debet convenire notificato praecise IV 74 d. 4 — propria non convenit diversis II 658 2°
— Unius rei una est definitio II 607 d. 2. 671 a. 838 d. 6. III 501 a. 528 arg. 8. 615 d. 4 — Unius possunt esse plures definitiones secundum diversos respectus III 529 8° — Multiplicato definito, multiplicatur definitio et definitia I 439 arg. 3. V 63 arg. 8

— Quorum definitiones sunt eadem, ipsa sunt eadem III 736 arg. 2 — Quae habent diversas definitiones, unum non potest notificari per alterum II 648 d. 2

— Per definitionem probantur passionnes de subiecto V 206 b *Vide V. Nomen* (223 a) in Indice gener.

DEMONSTRATIO — *Vide V. Scientia.*

DIFFERENTIA — est natura, qua aliquid differt ab aliis II 90 f. 4

— adveniunt formae generis II 95 f. 5 — essentialis additur super genus II 939 arg. 4. V 76 2° — Quod consequitur et addit ad aliud se habet per modum differentiae I 704 f. 2 — essentialis aliquid addit supra illud quod dividit II 940 f. 4 — addit super rationem generis secundum rem V 350 10 — specifica est additio complementis I 440 1° *Vide V. Species.*

— sunt accidentales, vel essentialis II 184 2°. 939 arg. 4 — Aliquod accidentale potest esse differentia essentialis alicuius, secundum quod est tale II 941 a. IV 463 6°

— completiva debet esse propria eius cuius est differentia II 49 arg. 2

— non inest per accidens nec contingit abesse II 940 f. 1. III 850 arg. 4 — essentialis non alternantur circa individuum eiusdem speciei II 940 f. 3 — Nihil idem manens idem potest oppositas differentias participare II 483 arg. 2. 473 d. 2 — completiva ita essentialiter adhaeret, quod eius oppositum non potest naturaliter inesse II 49 arg. 4 — Illud, in quo aliqua duo necessario distinguuntur, si necessario convenit uni, impossibile est unquam convenire alii I 438 f. 3

— essentialis dat esse III 448 arg. 4 — essentialis sunt constitutivae eorum quorum sunt differentiae II 940 f. 2 — specifica dicitur natura rei III 430 arg. 4 — distinguit I 473 1°. 580 d. 4 — essentialis res diversificant quantum ad essentiam IV 888 arg. 3. V 76 2° — oppositae essentialiter diversificant supposita II 184 2°

— Quae habent alias et alias differentias dividendes ipsa differunt III 735 f. 2 — Quae habent diversas differentias essentialis sunt essentialiter diversa IV 27 arg. 2 — Quae habent diversas differentias dividendes differunt per essentiam II 656 f. 4

— diversae dant diversa esse, nisi in supposito naturaliter praecedat esse actuale aliquam illarum differentiarum III 450 4° — adveniens supposito in esse actuali constituto non dat novum esse, sed tale esse *ibid.*

— omnis habet differentiam in eodem genere dividendum IV 889 3°

— cadentes in genere naturam contrahunt et arctant et determinant I 473 4°

— Per superadditionem differentiae distinguuntis et specificantis potentia generis ad actum reducitur II 440 b. V 72 4° — Per adventum differentiarum completur potentia generis II 858 d. 5

— Ens in genere habet differentias coarctantes V 379 17 — non convenit cui non convenit genus I 439 arg. 2 — Quae sunt in genere in recto habent differentias formales per se, quae sunt in genere per reductionem habent eas per accidens II 971 b sq. 972 4°

— per naturam priores ut plurimum cognoscuntur et nominantur a posteriori II 51 b

— sumitur a principiis intrinsicis II 50 1° — essentialis et constitutivae manant ex principiis ipsius compositi II 940 f. 2 — substantiales non sumuntur a formis accidentalibus I 85 arg. 6

— formalis et completiva uniuscuiusque accipitur penes formale et completivum II 49 f. 3, 4 — specifica sumitur secundum id quod est essentialis et nobilissimum in re II 50 b — specifica debet accipi penes id quod in re est optimum II 49 arg. 3. 50 a

— specifica non debet sumi penes excessum II 50 a — Excessus variat speciem, quando ex limitem speciei debitum *ibid.* *Vide V. Excessus* et *V. Magis* et *V. Perfectio* in Indice gener.

— non debet dicere defectum nec imperfectionem IV 889 3°

— dicit positionem, vel privationem I 439 1° — quaedam sunt perfectivae simpliciter, quaedam perfectivae cum diminutione IV 995 6°

— rerum accipiuntur secundum comparisonem ad se, dum in relatione ad Deum potius conveniunt II 50 a

— omnis prior est per naturam quam illud cuius est differentia II 49 arg. 4

— dicunt aptitudinem II 50 4°. 51 4°. 562 b. IV 271 5°

— aliqua ita potest adhaerere generi respectu speciei, quod eadem sublata, auferatur per consequens quod ad essentiam generis spectat III 601 4°

— extrahuntur de potentia generis II 439 arg. 3 — habent ortum a genere I 237 4°

— ad genus reducuntur V 350 8 — completivae reducuntur ad idem genus cum specie ut complementa per modum aptitudinis II 562 b

— conveniunt in genere, quin sint eadem inter se I 588 6° — immediate dividendes ipsum genus se ipsis differunt V 74 1° — non distinguuntur a genere, sed

se ipsis I 237 4° — se ipsis differunt, sed earum differentiae innotescunt nobis per alias differentias, quae ab ipsis oriuntur I 236 a

— dicit formam distinctam a genere I 475 d. 2 *Vide V. Compositio.* — substantiales et genus, cum non habeant ortum ex alio genere sicut formae accidentales, dicunt diversitatem naturarum in ipso subiecto II 90 f. 4

— dicens positionem dicit compositionem, non vero differentia privans I 439 4°

— Genus non praedicatur de differentia per identitatem I 580 d. 4

— non praedicatur de se in abstractione I 571 arg. 4

— Quanto aliquid pluribus differentiis differt, tanto magis differt et tanto magis est compositum V 69 arg. 4

DISPOSITIONES — sunt qualitates superadditae ad naturalem potentiam III 738 4° — est in prima specie qualitatis IV 436 f. 2. 1000 f. 4 — ab habitu distinguitur ut imperfecta, vel sub eo comprehenditur IV 438 a — est eiusdem naturae cum habitu, vel est alterius generis, disponens solum per quandam ordinationem II 586 2° — est facile mobilis IV 436 f. 2 — disponit ad ulteriorem perfectionem IV 438 a

— quae est eiusdem generis cum habitu et transit in habitum, est in potentia eadem, in qua est habitus, sed dispositio alterius generis potest esse actus alterius potentiae II 586 2°. IV 442 2°

— quaedam est innata, quaedam acquisita I 89 1° — oritur ex effectibus relictis ex pluribus actibus, et per actus sequentes crescit in habitum III 724 4°

DISTINCTIO — dicitur per comparisonem ad tactum I 431 b — Discretio dicitur per comparisonem ad visum *ibid.* — et discretio important distinctionem per comparisonem ad nostram cognitionem, alietas et pluralitas vero a parte rei *ibid.*

— importat alietatem aliquam I 99 arg. 4 — praesupponit pluralitatem et alietatem I 431 a — vera est, ubi est pluralitas II 559 f. 1. V 64 arg. 20 — non cadit in uno I 605 arg. 4 — non cadit, nisi ubi est ex diversis causis unio I 400 b. 513 2° — Idem non differt a se IV 206 f. 3

— Discretio praesupponit distinctionem I 431 a — Distinguere est in plus quam numerare III 493 6°. V 6 4° *Vide V. Numerus* in Indice gener.

— Idem et diversum sufficienter dividunt ens I 445 arg. 4. 363 arg. 5. 447 d. 4 — Idem et diversum sufficienter dividunt ens, non simpliciter, sed secundum idem I 404 d. 2

— Ubi diversitas, ibi diminutio identitatis V 64 arg. 20 — excludit omnimodam unionem I 400 b

— Illa sunt diversa, quorum unum est intelligere, abstracto alio III 493 arg. 5 — Quaecumque, quorum unum potest intelligi, altero non intellecto, non sunt unum I 441 arg. 4 — Illa quorum unum potest esse sine altero, differunt per essentiam II

DIS

656 f. 5 — Illa, quorum unum est extra alterum, differunt per substantiam I 85 f. 5. 348 f. 5 *Vide V. Separatio* in Indice gener.

— Oppositum identitatis dicitur private quantum ad rationem intelligendi I 421 b *Vide V. Multitudo* in Indice gener.

— omnis includit aliquem respectum V 78 46*

— Aliquid differt realiter, vel secundum modum I 703 2* — Aliqua differunt secundum rem, vel secundum rationem I 359 4*. 452 arg. 2. 607 f. 2. II 34 b. 35 a. 396 b. III 593 5*. V 14 4* — Differentia est secundum rem, vel secundum rationem intelligendi I 414 3*. 441 b. 432 4*. 351 d. 3. 352 d. 6. 394 2*, 3*. 397 arg. 3. 476 a. 565 d. 1. 573 2*. 608 b. V 72 7* — Quod est idem in se et secundum se potest distingui secundum rationem apprehendentem V 51 41*

— Aliquid idem re differt solum modo loquendi I 443 a. 452 b — Aliqua differunt secundum rationes intelligendi et enuntiandi I 443 a sq. 331 4* — Aliquid multiplicatur secundum modum essendi, vel secundum modum dicendi I 247 b sq., 4* — est tantum a parte intelligentis, vel etiam a parte rei I 400 arg. 4. 452 b. 565 d. 1. V 384 40

— Differentia est solum secundum nostrum modum accipiendi, aut est differentia rationis et habitudinis II 35 a

— Differentia secundum rationem, quae est solum a parte nostrae apprehensionis, est minima, quia nihil ei respondet a parte rei I 453 2*. V 76 b — Secundum diversum modum intelligendi nulla attenditur in re distinctio I 398 b — Differentia secundum rationes intelligendi est minima V 213 b

— Per diversas rationes idem alio modo intelligitur I 452 4*. 394 3*. 587 b. 804 b. 805 4* — Ubi aliqua differunt secundum modos intelligendi, per idem non datur intelligi utrumque V 92 13*. 213 b

— Differre ratione est vel a parte nostrae apprehensionis, vel secundum differentiam attributionis, vel secundum pluralitatem distinctionis I 453 2* — est quantum ad modum essendi, vel quantum ad modum se habendi I 398 b. 565 d. 4. 573 a. 575 2*. 588 a, 5*. III 424 4* — Diversitas est secundum essentiam et esse, vel secundum rationem se habendi V 66 2*. 67 40*. 78 40* — Differentia est quantum ad modos essendi et quantum ad modos se habendi et quantum ad rationes intelligendi I 591 5*. V 76 a. 242 b. 213 b — Diversimode dici est vel secundum diversum modum essendi, qui est per se et per accidens, vel secundum diversum modum intelligendi, qui est secundum diversam rationem vel medium cognoscendi, vel secundum diversum modum se habendi I 398 a — Differentia quantum ad modum se habendi attenditur quantum ad absolutum et relatum I 441 b. 398 a. 565 d. 1

— Differentia est secundum essentiam, vel solum secundum relationem et secundum

esse II 560 a. 657 b — Differentia, quae est in creatura puro secundum habitudinem et relationem, non dicit distinctionem nisi solum quantum ad modum II 564 4* — vera non est solummodo secundum relationem, sed secundum esse absolutum II 559 f. 4 — sola relationum non est distinctio rerum *ib.* f. 5 — Differentia habitudinis essentialis non facit diversitatem per essentiam II 35 a

— Modus diversitatis secundum modum se habendi minor est quam secundum diversum modum essendi et maior quam secundum modum intelligendi I 398 a sq. — Differentia secundum modos se habendi facit, quod aliquid dicatur de uno, quod non dicitur de altero I 443 4*. 351 d. 3. 453 2*. III 423 2*. V 76 b. 213 b

— Idem potest habere diversum modum essendi III 424 4* — Secundum diversum modum essendi attenditur diversitas essentialis I 398 a sq.

— Differentiae secundum pluralitatem distinctionis aliquid respondet, et tanta est, quod unum non dicitur de altero I 453 2* — Diversitas secundum modos essendi facit, quod unum non dicitur de altero I 352 d. 6. V 76 b. 213 b — maxima est secundum rem V 11 arg. 9

— mathematica est secundum distantiam, naturalis est secundum diversitatem substantiae IV 1029 5* *Vide V. Separatio* in Indice gener.

— Aliqua differunt differentia substantiali, aut accidentali I 235 arg. 5 — est hypostatica et accidentalis V 340 24

— Omnis realis diversitas aut facit aliud et aliud, aut alium et alium, aut alterum et alterum V 43 f. 46 — Differentiae substantiales faciunt dici aliud, accidentales alterum I 406 d. 9

— Inter quaecumque cadit distinctio secundum substantiam, cadit vera diversitas I 442 arg. 2 — Diversitas proprie attenditur secundum formam, substantiam et naturam. V 68 20* — Diversitas proprie attenditur quantum ad principia essentialia et substantialia I 417 d. 4. 434 b — Diversitas ponit formae vel naturae distinctionem I 431 a — perfectissima est illa quae attenditur penes formam V 64 arg. 13

— est in forma, vel in supposito I 420 d. 2. 364 3*. 429 2* — Differentia aliquando notat alietatem suppositi a supposito, aliquando in natura I 538 d. 2

— Quae differunt in natura differunt genere, specie, aut numero I 364 3*. V 299 14 — Aliquid est diversum ab altero specie, aut numero I 363 arg. 5

— Differentia secundum speciem maior est quam differentia secundum numerum II 241 arg. 4. 242 arg. 2

— Quae differunt in aliquo essentiali differunt specie II 49 f. 2 — Perfectum et imperfectum non variant rem secundum essentiam II 473 2*. 659 f. 3. 660 a *Vide V. Excessus* et *V. Magis* in Indice gener.

— Quae differunt genere differunt essentia I 85 f. 4

DIS

— Quaedam possunt ita differre, ut unum non dicat simpliciter aliam essentiam, sed ad idem genus reducat I 86 a. II 560 a — Quae secundum essentiam reducuntur ad unum genus, possunt essentialiter differre in alio genere II 560 b

— Diversitas secundum numerum venit ex parte ipsius quod est secundum esse, sive secundum quod est in supposito individuo I 363 b — Diversitas secundum numerum proprie sequitur ipsum quod est I 364 a, 4* — In omnibus, quae differunt secundum numerum, numeratur id quod est et id quo est I 363 b — Ad diversitatem secundum numerum concurrunt diversitas ipsius quo est et quod est et qui est *ibid.* sq., 4* — Diversitas secundum numerum facit sive notat diversitatem in re et natura I 364 4*. 415 a — Diversitatem suppositorum consequitur in inferioribus numeratio formae vel quantitatis ratione imperfectionis I 343 4*

— Diversitas secundum numerum est in illis tantum, quae distinguuntur per additionem et compositionem et materiam I 363 b — Ubi est distinctio per materiam, est compositio et variatio et formae multiplicatio I 139 b

— sive esse discretum ab alio consequitur ad esse individuum II 406 b, 4*

— suppositorum maior est quam distinctio accidentalitatis I 358 b. II 405 f. 5 — Individua differunt secundum substantiam II 105 f. 4. 406 a — Discretio personalis non dicit proprietatem accidentalem solum II 406 a — Discretio individualis principaliter dicit quid substantiale, sed consequenter importat accidens, quod immediate oritur a principiis substantialibus *ibid.* sq. — Personalis discretio immediate sequitur substantiam, sed quodam modo exit genus substantiae *ib.* b, 4* — Proprietas individualis realiter non dicit nisi appropriationem principiorum per individuationem II 407 4* — Proprietas individualis est proprietas et qualitas solum quantum ad modum, quia non consequitur esse sicut accidens *ibid.*, 2*

— Quod distinguitur ab aliis est natura determinata, si distinguitur per aliquid, quod ipsum contrahat et arctet, non vero quod distinguitur se ipso I 473 4*

— perfecta est entis completi I 362 6*

— Aliqua realiter differunt aut sicut res absolutae, aut sicut respectus reales V 43 f. 14, 45

— Quod recte connumeratur et superponitur aliis ab istis distinguitur III 590 f. 1

— importatur ut modus, vel ut res I 99 arg. 4 — importatur ut exercita, vel ut concepta I 404 d. 1. 536 3* — Unitas rationis admittit distinctionem quantum ad rem et quantum ad modum, unitas rei non admittit distinctionem nisi quantum ad modum I 420 d. 2

— Differentia est maior vel minor secundum gradus simplicitatis et spiritualitatis IV 1046 a — Maior diversitas sustinetur in supposito multiplici vel composito quam in subiecto simplici I 482 f. 4

— dicitur perfecta intensive, vel completive V 67 13*

— Quod habet varietatem formarum, generis, speciei et differentiae, habet multiplicitatem intrinsecam I 468 a. 175 d. 2 — Multiformitas secundum rationem informandi competit ei quod habet diversarum formarum naturas V 73 44* — Diversitas naturarum facit ad compositionem V 74 f. 2

— est in creaturis in suis principiis intrinsecis et accidentibus coaffixis V 86 7*

— Differentiae primae et summae sunt causae a causato, et entis actu ab ente in potentia I 362 6* — Secundum quidditatum differentias occultas fit divisio in substantiam et accidens, in universale et particulare, in potentiam et actum, in unum et multa, in simplex et compositum, in causam et in causatum V 350 7

— Aliquid idem secundum essentiam differt secundum statum et dispositionem superadditam II 472 b. 473 2*, 5*. 660 a. 4*, 2* — Differentia aliquando notat alietatem status a statu, secundum quos idem differt a se I 538 d. 2 — Status mutari potest, unitate secundum numerum remanente IV 890 3*

— Plures res realiter differunt V 14 arg. 2 — Res creatae realiter sunt diversae *ib.* arg. 3. 12 arg. 14 — Plura in pluribus dicunt summam distinctionem V 64 arg. 18 — Omne creatum in diversis multiplicatur V 19 f. 19

— Formae completivae rerum factarum habent differentiam realem V 14 arg. 4

— Formae non solum differunt per accidens, sed etiam essentialiter V 351 11 — Non est omnium una forma radicalis, quae multiplicetur et varietur secundum modum essendi *ibid.* *Vide V. Essentia.*

— Diversitas est de perfectione universi, cui repugnat omnimoda aequalitas I 345 4* — Differre essentialiter est imperfectionis I 235 f. 4

— formarum est in rebus a fine et secundum respectum ad illum II 38 a

— Res habent diversitatem ad invicem a Deo V 14 arg. 6 — rerum est a Deo sine diversitate in ipso II 27 5*. 40 a sq.

— Diversitas est in creaturis cum ordine et connexione et inclinatione ad unitatem V 63 10* — sine ordine confusio est V 371 12 *Vide V. Pluralitas* in Indice gener.

— Ubi est vera distinctio, non est confusio I 55 f. 4. V 85 f. 7

— est per proprietatem I 462 d. 1. 440 b. 412 a. 427 b. 452 a. 605 arg. 3. 772 f. 3. V 213 a. 385 3 — Proprietates distinguunt illud, in quo est V 74 arg. 13 — Quod nihil habet proprium non distinguitur *ib.* arg. 11 — non est nisi in proprio et incommunicabili I 358 b *Vide V. Proprietates* in Indice gener. — Omne illud, in quo aliqua duo necessario distinguuntur, si necessario convenit uni, impossibile est, unquam convenire alii I 138 f. 3 — Terminus discretus dicit formam incommunicabilem I 103 b. III 172 7*

— in proprietate absoluta supponit distinctionem in natura I 183 a. 285 d. 2 — Proprietates absolutae non possunt dicere realem differentiam, nisi essentialem habeant I 453 4* — Proprietates absolutae diversae sunt in diversis I 466 2* — secundum oppositas qualitates praesupponit distinctionem secundum substantiam III 85 f. 5

— Quae se ipsis distinguuntur realiter differunt V 12 arg. 18 — Differre se ipsis competit generibus generalissimis I 457 b — Prima genera summe differunt, et tamen se ipsis differunt V 71 4* — Aliqua possunt distingui se ipsis, licet habeant esse originale ab alio I 237 4*

— Species distinguuntur per differentias formales II 970 f. 1 — Diversae species distinguuntur per diversas differentias additas supra genus V 76 2* — specifica fit per additionem complementem, individualis per appositionem contrahentem I 440 a *Vide V. Differentia.*

— Quae differunt specie habent diversas perfectiones secundum speciem II 47 f. 4 — Diversorum secundum speciem diversae sunt perfectiones III 805 arg. 2 — Plurium perfectibilium plures sunt perfectiones II 886 arg. 4 — Diversarum rerum diversae sunt rationes substantificae V 11 arg. 3

— Quod habet perfectiones diversorum generum per diversitatem est in diversis generibus I 174 3*

— In distinctione secundum differentias materiales non est status II 970 f. 4

— Omne, quod distinguit aliquid, dat ei tale esse, quale ipsum est vel habet I 457 arg. 2

— omnis est a forma I 360 arg. 6. 361 4*. II 94 f. 4. 99 f. 1. 100 b — Proprietas, quae dat esse distinctum, est in ratione formae I 467 f. 4 — Res distinguitur ab alia per formam V 385 3 — Res sunt diversae secundum formam I 606 2* — Unumquodque habet distinctionem a sua perfectione II 445 f. 3 — Forma dat esse distinctum I 420 f. 4. 421 b — omnis perfecta est a forma, quae dat esse completum I 361 6*

— Ab eodem est esse et esse distinctum I 420 f. 1. 457 arg. 1. II 445 f. 3

— Unumquodque distinguitur per illud quod est, vel a quo est I 235 arg. 4

— Quod prius est non distinguitur eo quod est posterius I 457 arg. 1

— vel est per qualitatem, vel per originem I 587 b — Quaecumque distinguuntur realiter aut distinguuntur origine, aut qualitate V 13 f. 9 — est per additionem, vel solum per originem I 427 4*. 440 a. V 66 6*. 71 2*. 76 2*. 77 8* — Aliquid distinguitur origine tantum, vel qualitate tantum, vel origine et qualitate simul V 75 b

— per qualitatem dicitur, quando unus distinguitur ab alio per proprietates absolutas I 587 b — Diversitas ex additione est in proprietatibus absolutis I 166 2* — in creaturis est per alicuius proprietatis vel qualitatis appositionem et per additionem

I 427 4* — per qualitatem non potest esse sine additione I 587 b — per qualitatem ortum habet ex additione materiae ad formam *ibid.*

— Differentia rationis quaedam fundatur super quid absolutum, quaedam super respectum sive modum se habendi I 453 3*. 588 1* — secundum proprietatem absolutam ea prior est, quae est secundum respectivam V 74 arg. 16

— Diversitas rationis est per habere diversas proprietates, quod inducit distinctionem, vel per habere proprietatem et non habere, quod non inducit distinctionem I 113 1*. 359 4*. 591 7*

— secundum proprietates absolutas non stat cum summa simplicitate V 66 2*. 74 arg. 16 — Differentia rationis fundata super quid absolutum omnino repugnat simplicitati I 453 3* — Diversitas ex additione privat simplicitatem, quia ponit compositionem I 466 2*. V 76 2*

— Quae sunt differentia sunt composita, quasi cum aliis posita I 176 b

— Realiter dissimilia sunt realiter differentia V 11 arg. 11, 12 — Quae habent oppositas qualitates differunt specie II 357 f. 3 — Quae habent opposita diversa ipsa sunt diversa II 472 arg. 3. IV 480 f. 3

— Quae habent diversas operationes specificas specie differunt II 243 4*. 358 b *Vide V. Actio* (410 b). — Quae sunt diversorum ipsa sunt diversa I 716 arg. 1

— unitatum fit continui divisione, formarum disparatione, aut gradu sive ordine I 61 d. 7 — Quaedam distinguuntur numero ex sola divisione continui sine novae formae inductione II 109 b — est, ubi est transitio I 104 d. 1. 115 arg. 1 — per relationem *vide V. Relatio* (308 b) et *V. Persona* (267 c) in Indice gener. — Diversitas in respectivis venit non tantum a parte subiecti, verum etiam termini I 588 6*. 606 4*. 607 f. 3. 608 a sq. 610 3*

— *Vide V. Ordo.*

— Ea quae communicant in natura distinguuntur vel per materiam, vel per originem I 439 b. V 57 2* — Quod egreditur ab aliquo differt ab eo I 86 a sq. II 55 f. 2 — Quod est ab alio non potest esse idem a quo est I 183 a *Vide V. Generatio* 10, *V. Origo*, *V. Productio*, *V. Principium* et *V. Deus* 26 in Indice gener.

— non repugnans simplicitati *vide V. Origo*, *V. Pluralitas* et *V. Relatio* in Indice gener.

— Quae sunt a diversis principiis realiter differunt I 235 f. 2 *Vide V. Causa* (423 c). — Omnino diversa sunt quae non possunt reduci ad unum principium II 873 3*

— suppositorum est ab originali principio I 358 b — suppositi venit ex principiis originalibus II 110 a *Vide V. Numerus* in Indice gener. — personalis non est principaliter per originem, sed a principiis constituentibus et particulantibus II 104 4* — Individuatio est a principiis intrinsecis, secundum quod unum constituunt suppositum III 231 b

DIS

— est in individuis a parte propriae materiae et propriae formae I 458 5°. II 447 1° — Individualis discretio est ex existentia formae naturalis in materia II 106 b

— Universale contrahitur ad individuum per veram additionem I 440 a. 443 1° — Individuum dicitur fieri hoc per contractionem sive per additionem, vel materiae, vel proprietatis essentialis, vel accidentalis V 83 11°

— Individuatio est ex principiorum divisione et appropriatione II 106 b. 407 1° — suppositi creati est a forma ut adveniente materiae, accipiendo eius partem I 358 b — Supposita in creatura distinguuntur per materiam et formam ipsi materiae appropriatam V 87 2°

— Non est individuatio nisi ex coniunctione formae cum materia II 120 a. III 231 b — consurgit ex actuali coniunctione materiae cum forma, qua unum sibi appropriat alterum II 409 b. 441 b — Rei principia, dum coniunguntur, invicem se appropriant et faciunt individuum II 106 b — Adventu formae ad materiam constituitur individuum numero unum, et fit distinctio II 104 2° — Quod individuum sit hoc, principaliter habet a materia, quod sit aliquid, habet a forma II 109 b sq.

— Forma in se non est differentia constituens individuum I 358 b — Forma non potest esse tota et praecipua causa numeralis distinctionis, cum de sui natura nata sit habere aliam similem II 109 arg. 3, b — Individuatio non est a forma superaddita speciei II 108 arg. 2. 409 arg. 3. 441 b — Individuum non addit formam, quae sit individualis de se II 110 1° — Secundum aliquos forma specifica non constituit individuum, sed ultra eam forma individualis subsequitur II 109 b — Individuum super formam universalem non addit formam, sed solum materiam *ibid.* 441 b

— Materia in se, ut dicit quid indistinctum, non facit distinctionem suppositorum I 358 b — Materia non videtur esse posse principale principium et causa distinctionis et individuationis II 109 b. 410 4° — Quod est unum in pluribus non est principium discretionis II 108 f. 5 — Materia clauditur in natura communi *ib.* f. 6

— Diversitas secundum numerum est a materia II 357 f. 2. IV 888 b — Diversitas secundum numerum causatur ex divisione materiae II 103 arg. 4 — Quae

sunt eiusdem speciei non distinguuntur nisi secundum materiam III 634 arg. 4 — Secundum materiam in omnibus rebus est numerus II 94 f. 3 *Vide V. Numerus* in Indice gener. — Generans non generat aliud nisi propter materiam II 109 arg. 6. 413 f. 3. V 64 f. 7 — Diversitas secundum numerum aliquando venit ex diversitate materiae et formae specificatae IV 888 b

— substantialis secundum rem et naturam est a substantiali principio, non accidentali II 89 f. 3. 107 6° — Discretio personalis non dicit proprietatem causatam ab accidentibus II 106 a — Abstractis omnibus proprietatibus individuorum, adhuc contingit intelligere, remanere distinctionem I 457 arg. 5 — Circumscriptis omnibus accidentibus, intelligitur, supposita esse discreta et distincta secundum intrinsecam principia II 89 f. 3. 107 5° — suppositorum innotescit per proprietates accidentales I 458 5° *Vide V. Accidens* (407 b, c).

— Quae distinguuntur per suas origines etiam cum uniuntur, distinguuntur I 588 6° — Aliquid, quod non potest esse sine altero, differt tamen ab altero II 441 b. 985 b *Vide V. Inseparabilitas* et *V. Separatio* in Indice gener. — Diversa possunt esse simul V 93 arg. 2

— Discontinuatio in esse non inducit diversitatem in numero, cum manent eadem principia intrinseca IV 888 b. 890 b

— Eorum quae differunt essentia, unum de altero non praedicatur essentialiter I 85 f. 4 — Quae differunt essentialiter non praedicantur de se invicem, nisi sint in uno supposito III 449 f. 6, b. 450 3° — Illa quorum unum de altero non praedicatur, differunt realiter V 12 arg. 15 — Quae habent diversas definitiones, non possunt praedicari de uno et eodem essentialiter III 454 arg. 6 *Vide V. Disparatum* in Indice gener.

— Ex his quae sunt diversa genere, non potest fieri unum per essentiam III 497 arg. 4 — Ex diversis sine dependentia ad invicem non fit unum per essentiam, sed potest fieri unum per comparisonem IV 623 arg. 3. 626 3° — Quae differunt in principiis primis in nullo communicant nec possunt coniungi II 26 f. 5

Divisio — attenditur quantum ad positionem sive discontinuationem, vel quantum ad terminum I 431 b — supponit multipliciter *ib.* a — dicit ordinem ad multitudinem III 448 f. 4 — Divisibilitas

EFF

est, ubi est totalitas V 89 arg. 9, 10 — includit recessum ab unitate virtutis et perfectionis II 350 d. 3 — ubi est, ibi est aggregatio diversorum I 427 4° — In uno non cadit distinctio I 605 arg. 4 — quae est totius in partes, non est in uno V 66 3° — omnino unius et indivisi est omnino repugnans nostro intellectui V 49 b

— Omne divisibile est finitum V 4 arg. 5 — Omne, quod est separatum ab aliquo secundum esse, est finitum secundum existentiam naturalem V 80 arg. 42 *Vide V. Limitatio* in Indice gener.

— Quod est in genere quantitatis est divisibile II 62 f. 4 — sequitur quantitatem per se IV 284 f. 3. 285 b — Divisibilitas consequitur quantitatem molis I 343 1° — Divisibilitas est solum in toto, quod est vere quantum V 91 9° — Partibilitas inest rebus corporalibus II 95 arg. 4

— Partibilitas principaliter et originaliter est a parte materiae II 95 arg. 4 — Partibilitas consequitur materiam secundum se *ibid.* *Vide V. Partibile* in Indice gener. — Aliquid ratione respectus ad materiam potentia divisibile est I 421 b

— Quae sola divisione distinguuntur sunt eiusdem naturae II 335 arg. 4 *Vide V. Continuum* in Indice gener.

— parit Interitum V 495 a — Omne divisibile divisione naturali est passibile ab exteriori IV 4024 3° *Vide V. Corruptio.*

— omnis recta est per opposita II 653 arg. 4. 937 f. 5 — esse debet per opposita, vel saltem disparata III 286 arg. 4. 805 arg. 4

— Quae recte dividuntur unum non intrat in alterius constitutionem II 95 arg. 4

— Dividentia non conveniunt nisi eis quibus convenit divisum II 99 arg. 2

— Divisum simplicius est dividentibus I 43 d. 5 — Dividentibus aliquid est commune *ibid.*

— est unius communis secundum nomen tantum, vel communis secundum nomen et rem, vel medio modo I 43 d. 5 *Vide V. Analogia* et *V. Aequivocum.* — in partes potestativas medium tenet inter divisionem totius universalis et totius integralis IV 619 2°

— mala est, quae habet membrum superfluum I 43 d. 6 — omnis est bimembris, vel ad bimembrem reducitur I 389 a — in distinguendo cavenda est multitudo partium V 353 25 — minutae plus habent curiositatis quam utilitatis II 999 b

E

EFFECTUS — refertur ad causam secundum originem naturalem I 525 b — ponit causam V 359 29. 379 16 — omnis, sive positivus sive privativus, habet causam proximam et immediatam I 720 arg. 9 — non potest educi in esse nisi a causa ut efficiente II 806 f. 3

— a causa manat, ita quod ab ipsa differt secundum essentiam V 95 2° — in creaturis differt a causa per essentiam II 656 f. 4 — est productum differens a producente I 509 3° — cum causa facit numerum saltem secundum dici I 248 4°

— emanat a causa posterius in natura

I 374 b sq. — Quod emanat ab aliquo tanquam a causa est posterius illo V 72 4° — sequitur causam ratione diversitatis et productionis V 95 2°

— est aliquid rei effective I 621 2°

— non influit in causam II 920 arg. 5 — quanto magis percipit a causa, tanto

magis dependet ab ea II 864 f. 4 — quanto magis pendet a causa, tanto minus potest durare vel subsistere sine ipsa *ibid.*

— non ita nobile est sicut causa nec aequatur ei in duratione nec in virtute aequalitate omnimoda V 95 2° — non est maioris virtutis quam causa IV 305 arg. 3

— In effectu non est necessitas nisi per causam V 106 f. 5 — qui est a causa contingente, est contingens I 707 a

— respondet habiui in agente inferiori IV 961 1° — proportionatur causae, cum qua habet univocationem I 772 4°

— plures esse possunt ab uno simplici V 73 42° *Vide V. Actio (410 c)* et *V. Causa (425 a)*.

— omnis assimilatur suae causae aliqua assimilatione I 629 f. 4. II 15 arg. 1 — est similis causae V 343 3 — universalis magis assimilatur causae universali quam effectus particularis III 37 arg. 4

— denominatur a causa particulari I 707 a

— omnis est signum causae V 303 42. 353 20 — exterior per naturam est signum causae interioris IV 667 5° — est signum causae, quando habitudo signandi consequitur habitudinem causandi IV 44 2°

— Perfectio effectus attestatur bonitati efficientis II 295 arg. 6

Ens — dicitur quod habet entitatem in se II 816 3° — Quaedam sunt entia, quaedam non sunt entia, sed sunt entium II 815 a, 3° — Esse ens est esse simpliciter, esse entis est esse secundum quid II 816 3°

— Omne, quod est, aut est ens per se et in se, aut cum alio et in alio I 168 b. 572 f. 5 *Vide V. Accidens (406 b)*. — Differentiae entium sunt decem praedicamenta I 173 arg. 4

— non dicitur privative, sed positive I 420 f. 4 — Omne, quod est ens, est aliquid et non est privatio pura II 844 arg. 3 — Omne, quod de se dicitur rationem entitatis, potest Deo assimilari et produci I 629 b

— Inter esse et nihil est distantia infinita I 459 arg. 7. 370 f. 3. IV 228 b — Inter ens et non ens summa est distantia II 34 f. 4. 100 arg. 5 *Vide V. Nihil* in *Indice gener.* — Inter ens et non ens non est medium II 945 5° — Facere, ut sit quod nullo modo est in potentia, est maximae potentiae IV 229 4°

— omnino in potentia est medium inter non ens et ens in actu II 293 arg. 6

— actu perfecte distinguitur ab ente in potentia I 362 6° — completissimum hoc ipso est ens actu V 48 f. 29 *Vide V. Actus*.

— Inter ens omnino in actu et omnino in potentia est medium ens, quod est partim in actu, partim in potentia II 439 arg. 4

— Esse particulare, quod est esse arctatum, permixtum est cum potentia V 308 3

— Quod est ens omnino in potentia per sui essentiam nullum habet actum II 100 b

— Omnia habent rationem entis I 629 3° — est in pluribus generibus propter

generalitatem I 173 b — generale nihil est habens distinctum a rebus creatis *ibid.*

— non est compositum ex aliis, sed dependet a compositio sive compositione I 169 2°

— in genere *vide V. Compositio*. — quod est hoc, est limitatum, finitum et arctatum I 153 f. 6. 168 a — in genere coarctatum per differentias non habet posse, esse et agere universaliter V 379 17 *Vide V. Genus*.

— per essentiam excellit illud quod habet ens per participationem I 401 b

— secundum quid nec esse nec intelligi potest, nisi intelligatur per ens simpliciter, nec ens diminutum nisi per ens perfectum V 46 f. 15 — Intellectus noster non plene resolvit intellectum alicuius entium creatorum, nisi iuvetur ab intellectu entis purissimi, actualissimi, completissimi et absoluti V 304 a — Intellectu resolvante semiplene potest intelligi aliquid esse, non intellecto primo ente, non vero intellectu resolvante perfecte I 504 b

— Nisi cognoscatur, quid est ens per se, non potest plene scribi definitio alicuius specialis substantiae V 304 a *Vide V. Cognitio 27*.

— Si est ens diminutum sive secundum quid, est ens simpliciter V 46 f. 15. 359 29 — Si est esse secundum quid, est esse simpliciter V 379 17 — Si est ens ab alio, est ens non ab alio V 46 f. 11. 359 29 — Si est ens posterius, est et ens prius V 46 f. 11 — Si est ens productum, ergo est ens primum V 359 29 — Si est ens in potentia, est ens in actu V 47 f. 18 — Si est esse potentiale, et actuale V 379 17 — Si est ens propter aliud, est ens propter se ipsum V 47 f. 16. 359 29. 378 14 — Si est esse in genere, est esse extra genus V 379 17 — Si est ens per participationem, est ens per essentiam *ib.* 15 — Si est esse dependens, est esse absolutum *ib.* 17 — Si est dare alligatum, ergo et absolutum V 359 29 — Si est ens compositum, est ens simplex V 47 f. 19. 359 29. 32. 379 15, 16 — Si est ens per multiformitatem, est ens per uniformitatem V 379 15, 16 — Si est ens permixtum, necesse est esse ens purum V 359 29 — Si est ens secundum se variatum, necesse est esse fixum *ibid.* — Si est ens mutabile, est ens immutabile V 47 f. 20. 379 17 *Vide V. 304 a. 358 28*

— Entia principalia, quae sunt vere entia, considerat metaphysicus V 475 9

— obiectum intellectus *vide V. Cognitio 27*.

— per se cognosci non potest, nisi cognoscatur cum suis conditionibus V 304 a — Intellectu plene ad causas comparante non potest intelligi esse, non intellecto vero et bono II 52 d. 2 — Unum, verum et bonum non contrahunt ens secundum supposita, sed secundum rationem V 215 a — Unitas, veritas et bonitas sunt modi essendi et proprietates entis V 72 5° — Unitas, veritas, bonitas essentialis differunt ab ente ratione et habitudine II 35 a

— Conditiones entis nobilissimae et generalissimae sunt unum, verum, bonum I 629 arg. 4. V 215 a. 304 a

Error — Cum quis decipitur, approbat verum pro falso, vel e converso II 539 f. 4. 540 b — proprie dicitur deceptio, qua quis firma credulitate approbat, falsum esse verum, vel e converso II 540 a sq. — generaliter vocatur omnis deceptio *ib.* b — Intellectus, qui potest aliquid cogitare, quod non est, licet videatur in intelligendo potens, secundum rem tamen declinat a veritate et incidit in errorem V 87 40° — omnis est fictio mentis V 514 24

— Qui errat non cognoscit IV 707 f. 2 — privat scientiam et ponit aliquid II 523 f. 5

— respicit intellectum II 898 f. 4 *Vide V. Deceptio* in *Indice gener.*

— omnis circa complexionem consistit III 545 f. 4

— non contingit circa dignitates III 718 5° — non permiscetur scientiae, in quantum scientia, sed ex defectu a parte cognoscentis III 482 4° — admixtus est coniecturationi IV 1048 b — Homo frequenter decipitur in coniectura rationis II 390 d. 3 *Vide V. Cognitio 34*. — accidit circa rem in speciali IV 1003 b — contingit in intellectu maxime, cum applicatur ad opera specialia III 718 5°

— parvus in principio magnus est in fine IV 262 b. V 23 a. 61 b

— venit ab intrinseco, vel ab extrinseco II 540 b sq. — Errorem facit phantasia obnubilans rationem et faciens videri esse quod non est V 514 24

Esse — est verbum substantivum IV 251 arg. 4, b — est verbum apracticon nec significat operationem IV 190 arg. 4 — aliquando accipitur ut praedicatum II 816 3° *Vide infra* in fine.

— est actus entis II 91 a. 864 f. 2 — nominat purum actum entis V 308 3 — quando per se dicitur, dicit actum absolutum, scilicet actum entis ratione essentiae I 136 a — dicit actum entis absolute IV 271 3°. 332 a

— significat per modum quietis et esse perfectum I 190 d. 5 — non dicit mutationem IV 191 b

— significat essentiam vel substantiam uniuscuiusque II 816 3° — est substantiale cuilibet rei I 163 d. 6 — Res a substantia habet esse V 340 26

— dicitur quod est actu ens I 754 a. IV 191 b

— non potest separari ab ente, ut sit ens et non sit IV 270 arg. 3 — Aliquid simul esse et non esse est impossibile II 100 arg. 5. V 107 f. 5 — et non esse sunt immediata IV 42 f. 3 — Res non habet simul esse et non esse nec esse ante non esse V 498 47 — Nullus intellectus potest cogitare, aliquid unum simul esse et non esse, quod est evidentissimum in sua falsitate V 49 b — Omne, quod est, quando est, necesse est esse I 674 arg. 3 *Vide V. Praesens* in *Indice gener.* — Deus non potest facere, quod idem sit et non sit III 9 arg. 5. V

ESS

246 a *Vide V. Actus* et in Indice gener. *V. Potentia* (282 c).

— est prima rerum creaturarum I 167 arg. 3. II 33 f. 1. V 379 18

— analogum minime habet de actu, eo quod minime est V 309 3

— commune, utpote esse universale, est finitum V 80 arg. 14

— est in actu, vel in potentia IV 287 d. 4 — in actu et in potentia dicitur modum essendi IV 889 b. V 350 10 — in potentia est esse secundum quid, esse in actu est esse simpliciter II 753 2* — Aliquid dicitur esse secundum quid, quando est in sola dispositione, esse simpliciter, quando est in sua perfectione II 250 b

— creatum potest abesse et adesse I 164 d. 8 — omnibus creatis accidit, quia non sunt suum esse, et ideo per naturam suam omnia possibilia sunt ad non esse II 224 b *Vide V. Creatura - Conditiones generales* in Indice gener. — Existentia rei in materia est contingens V 304 b

— Omne productum ex nihilo habet esse post non esse I 162 d. 2. 485 2*. II 22 f. 6, a sq. 34 a. V 96 7*. 106 40*. 351 13 — in eis quae habent esse ab alio, secundum modum intelligendi sequitur originem I 458 a *Vide V. Creatio* in Indice gener.

— Quod non semper est, aliquando vere cogitatur non esse I 454 b. 455 5*. V 88 f. 4 — Omne illud, quo intellecto non esse, potest aliquid intelligi, potest cogitari non esse I 453 arg. 3 — creatum habet praeteritum et futurum II 61 f. 1. 864 f. 3

— Ipsum esse non potest non esse V 88 f. 4 — nihil habet de non esse nec potest cogitari non esse V 308 3. 309 5 — Quod non potest cogitari non esse verius est, quam quod cogitari potest non esse V 47 f. 22 — Ipsum esse est per se et a se V 309 5 — Ipsum esse non potest cogitari ut ab alio acceptum, nec de nihilo nec de aliquo potest esse *ibid.* — Ipsum esse nihil habet possibilitatis, defectibilitatis et diversificationis *ibid.*

— quod est purus actus, non est esse particulare nec esse analogum V 308 3

— Simplicissimum est suum esse II 224 b. V 88 f. 4. 99 a — Quod est quiddam habet esse simplicissimum I 465 f. 2 *Vide V. Simplicitas, V. Perfectio* (263 b) et *V. Primum* in Indice gener.

— Quod habet esse aliunde acceptum non est suum esse I 467 f. 3. 468 b. II 224 b *Vide V. Quod est* et *V. Creatura - composita* in Indice gener. — Quod est compositum non est suum esse II 224 b

— Totum esse rei substantificatur in supposito III 449 b — Nihil est actu ens, nisi prout est in supposito III 427 f. 3

— Unius rei unum est esse II 582 d. 2. III 501 a — rei secundum se numeratur et plurificatur a principiis permanentibus IV 890 b — Quod desinit esse et iterum incipit esse non est idem numero, sed aliud IV 340 3*. 890 b — Nihil, quod omnino cedit in non ens, reddit omnino idem IV 575 f. 1 — Secundum modum essendi

substantialem res potest substantialiter numerari IV 889 b — in univocis et analogis numeratur I 247 b sq. — Universale habet idem esse cum singulari I 447 arg. 3

— Quod non participat esse non potest connumerari cum alio in illo esse IV 837 4*

— Esse hic vel ibi dicitur actum existendi III 317 6*

— Quaedam sunt quorum esse est permanens nec dependet omnino a principio producente, quorundam esse dependet omnino a principio producente existente in sua actualitate, quorundam esse est permanens et totaliter dependet a principio semper aequaliter producente I 486 b

— Quod potest esse et non esse potest mutari I 445 d. 4 — potentiale secundum quod huiusmodi est mutabile I 620 arg. 3 — rerum in natura potest variari per accidentia I 160 1* — In esse rei mobilis aliqua proprietas habita amittitur, vel non habita acquiritur, sed in esse rei aeviternae quod primo datum est continuatur II 62 b

— semper melius est quam non esse II 774 b. IV 246 f. 4. V 341 2 — Natura semper appetit esse II 470 4*. 866 5*. IV 246 f. 4. 1037 arg. 1. 1038 arg. 3 — Omnes res, quantum est de se, appetunt esse perpetuum et divinum aut in se, aut in aliis IV 993 b — Non esse nullo modo est appetendum appetitu recto IV 1038 b — Non esse adimit totum bonum *ib.* arg. 4, b

— Modus essendi est per se et per accidens I 398 a — per se et esse in alio dicitur modos consequentes rationem substantiae et accidentis, vel potius dicitur differentias essentielles secundum aptitudinem, sed secundum actum sequitur essentiam IV 271 a, 5* *Vide V. Substantia* et in Indice gener. *V. In.*

— Per se esse in corporalibus et spiritualibus dicitur communitatem generis et rei, non analogiae solum II 97 b

— In creatura differt esse et bene esse et sic esse V 340 25 — et bene esse differunt in omni creatura V 31 42* — naturae respicit esse primum, ordinatio ad finem respicit bene esse II 945 5* — prius est quam bene esse III 68 a — naturae est omnium fundamentum V 268 a — potest esse sine bene esse IV 469 arg. 2 — Quod respicit esse est naturale et omnibus commune neque est habitus, quod autem respicit bene esse et quod non est omnium, est habitus specialis superadditus naturae I 461 9* — secundum sive bene esse est accidentale I 528 d. 4 *Vide V. Accidens* (406 b). — completum est bene esse sive esse ordinatum II 815 a — est, quod ordinem retinet servatque naturam I 372 f. 4. 836 d. 6. II 815 a

— Non minus est bene esse quam simpliciter esse V 241 a — Bene esse melius est quam esse, quia dicitur esse et adhuc amplius III 742 f. 3, b

— Ad bene esse multa concurrunt II 562 8* — Inter bene esse et male esse est medium II 945 5*

— Habere esse nobile vel est esse permanens, vel esse completum IV 995 5*

ESS

— simpliciter est verius quam esse secundum quid I 625 arg. 1

— Omne, quod est, aut est a natura, aut a ratione, aut a voluntate V 349 5 *Vide V. Cognitio* 27.

— Qui credit, aliquid esse id quod non est, aut non esse id quod est, consequenter negat, illud esse I 454 b — Quod propter repugnantiam non potest rationabiliter cogitari non potest esse extra in re V 50 6*

— est ab efficiente V 219 b — Principia essendi intrinseca non sufficiunt ad esse sine primo principio extra V 25 44* — Nihil educit se ipsum de non-esse in esse V 46 f. 14 — Forma esse in actu habet ab extrinseco agente II 376 4* — Omne illud, quod prius potest esse, quam sit, habet causam efficientem II 806 arg. 2

— Nihil indifferens ad esse et non esse potest esse nisi per aliquid, quod est omnino determinatum ad esse V 46 f. 13 *Vide V. Actus.* — Quod alligatum est, unum non dat alteri esse, sed recipiunt esse ab absoluto esse V 359 29

— Natura dat novum modum essendi substantialem, qui est esse in actu II 498 b. 753 2*. IV 889 b — Nihil reducit aliquid deletum ad esse, nisi quod potest facere esse IV 575 f. 2

— omne est a forma II 408 arg. 1. 293 f. 2. 452 f. 5 — Unumquodque habet esse a sua perfectione II 445 f. 3 *Vide V. Forma* 3. — Principia essendi propria et intrinseca creaturarum non sunt nisi creata V 22 arg. 14

— est nota identitatis I 590 f. 4. IV 251 arg. 1, b — significat compositionem IV 490 a — aliquando accipitur ut compositio media inter duo extrema, et sic dicitur tertium adiacens II 816 3* — ut tertium adiacens dicitur habitudinem praedicati ad subiectum I 436 a — Verbum substantivum praesentis temporis dicitur simultatem praedicati et subiecti IV 490 arg. 6

ESSENTIA — dicitur quid I 452 b — dicitur ab esse generalissimo I 94 d. 2 — est quidditas rei absolute nominata I 408 f. 3 — nominat rei formam in quadam abstractione III 131 4* — est forma rei in se considerata I 551 d. 5 — potius dicitur habitudinem formae III 496 b — est forma, quae complectitur totum esse, et est quidditas rei universalis II 441 b

— nullo modo videtur significari in ratione causae I 440 a — dicitur in absolute omnimoda, non ut alterius principium I 374 1*

— significat quodam modo in ratione causae respectu entis I 120 d. 3 — est ratio essendi *ibid.*

— dicitur generaliter de quocumque et in quocumque genere sive substantiae sive accidentis, completa dicitur sola substantia V 340 22

— Res quantum ad esse simpliciter significatur voce incompleta I 736 f. 2

— In supposito *vide V. Natura.*

— Plus est de veritate existentiae vel essentiae in duabus rebus quam in una I 366 d. 4

— Metaphysica est de rerum essentialis V 305 6. 331 11 — Metaphysica dirigit ad quiddatum differentias considerandas V 350 6

ESSENTIALE — dicitur quod dicit essentialitatem totam, vel aliquid, quod est de constitutione rei, vel aliquid, sine quo non potest res esse nec intelligi esse, vel aliquo modo etiam illud, sine quo res non potest cogitari habere perfectum esse I 86 4* — Quod dat speciem et formam debet esse essentialiter et intrinsecum et unicum IV 462 arg. 6 — est quod reducitur ad substantiam I 86 a. V 350 8

— Per essentialitatem tale est quod absolute est tale, non ex comparatione II 52 d. 2 — Quod praecedat aliquid secundum quod ipsum, est ita essentialiter, quod sine ipso illud nec est nec potest intelligi *ibid.*

— Nihil caret eo quod est V 88 arg. 3 — Nihil removetur vere ab aliquo, quod essentialiter convenit eidem V 80 arg. 3 — Impossibile est, aliquid separari ab eo quod essentialiter sibi inhaeret II 294 f. 6 — non potest privari re manente II 940 b — Quod inest alicui substantialiter non admittitur comparatione aliqua I 463 d. 6 — Proprietas essentialis non potest intendi et remitti in eodem II 242 arg. 2

EXEMPLAR — secundum quod huiusmodi dicit assimilationem I 628 a — Ratio exemplaris attenditur secundum assimilationem I 627 f. 3 — Ratio exemplaris est similitudo rei cognitae V 44 arg. 44 — Formae exemplares sunt ipsarum rerum similitudines repraesentativae V 8 b — dicit expressam repraesentationem in producente I 429 arg. 3 — Ratio exprimentis est ipsius exemplaris I 451 4* — Ratione exemplaris res est in anima I 620 f. 1

— est aliquid, quod tenet rei producendae similitudinem penes agentem V 14 4* — vere et proprie non est, nisi quod habet similitudines rerum exemplarum, per quas illos cognoscit et facit V 7 f. 8 — non est, nisi in quo sunt rerum exemplarum ideae I 600 f. 4 *Vide V. Ars* in indice gener.

— proprie dicitur, ad cuius imitationem fit aliquid, et dicit expressionem per modum activi I 540 a — est exemplans *ib.* b — abusive dicitur quod ad imitationem alterius fit I 540 a sq.

— Principium producens, si habet cognitionem praecedentem saltem secundum rationem causae ad effectum, producit per exemplar exemplatum differens secundum essentialitatem I 430 4*

— Res debet configurari et conformari exemplari III 245 f. 1 — Opus assimilatur exemplari interiori V 323 12

— Ratio exemplaris nominat illud, per quod res cognoscitur V 43 f. 11 — est ratio cognoscendi exemplatum I 429 arg. 2. III 307 f. 2. 309 4*. V 8 b. 216 b — est similitudo exemplati in producente, quae est ratio cognoscendi et exemplandi I 430 4*

— dicit rationem producentis I 540 3*. 608 2* — ponitur in producente respectu producti V 9 1* *Vide V. Agens.*

— Ipsa veritas est ratio exemplandi I 454 4*. II 874 f. 1. V 331 13

— Formae exemplares sunt rationes rerum V 8 b

— dirigit III 401 a — dirigit et regulat agens creatum V 44 4*

— est forma rei IV 29 d. 2 — sub ratione exemplaris est forma I 629 arg. 3 — reducitur ad causam formalem III 400

b — importat causalitatem formalem respectu exemplati I 429 b

— Forma in mente non est aliquid rei II 17 3* — est aliquid rei causative, non essentialiter I 620 f. 1. 621 2*. V 14 3*

— quoddam est interius in mente artificis sicut ratio, secundum quam producit opera, quoddam exterius, ad quod aspiciens ignorans artem aliquo modo regulatur III 246 a

— Causa exemplaris vel est, in qua res cognoscitur et disponitur, vel in qua res inchoatur et exemplificatur IV 895 a

— Per modum exemplaritatis aliquid procedit ut exemplatum, vel ut ratio exemplandi I 429 b. 430 4*

— Aliquid exemplari potest ab aliquo et imitari illud, quod illi non aequatur V 9 3* — Minima assimilatio sufficit ad rationem exemplaris I 629 f. 4 — perfectum exprimit rem secundum totum *ib.* f. 3

— Exemplatum differt a producente sicut causatum a causa et non est in illo secundum veritatem, sed per similitudinem I 430 a, 4* — Aliquid secundum diversum respectum potest esse exemplar et exemplatum III 246 2*

— Omne exemplatum est signum exemplaris V 303 12

— non necessario infert exemplatum I 724 d. 7. IV 894 arg. 2 — Exemplatum procedit secundum voluntatis imperium I 430 a — Causa exemplaris, in qua res inchoatur, potest inferre necessario suum effectum IV 895 2*

— considerantur a metaphysico V 331 13

— a Platonice ponitur aliud a Deo II 37 b — non est extra Deum II 47 3*. 37 a

F

FALSITAS — est inadaequatio signi ad signatum II 874 b. 875 2*. III 840 a — venit ex discordia intellectus ad cognitum I 676 4*. II 873 arg. 2 — est defectus adaequationis II 874 b. 875 4* — Falsum est quod non perfecte adaequatur rationi exprimentis vel repraesentanti V 344 8 — est privatio indivisionis et imitationis et expressionis I 451 a

— dicit privationem et defectum I 628 a. 629 b, 4*. II 40 2*. 875 3*, 4* — fundatur super rem per modum privationis II 875 4*

— Enuntiatio falsa in quantum huiusmodi dicit privationem veri II 874 f. 3 — est privatio veritatis III 839 f. 2 — est defectus veritatis in re, quae nata est verificari II 874 a

— privat veritatem accidentalem tantum propositionis, quae est adaequatio ad rem, secundum quod est II 874 b

— Falsum infert verum V 50 5* — Falsum frequenter est via inveniendi verum II 354 a — Ex falsis potest inferri falsum et etiam verum III 259 d. 4 — Po-

sito quod non oportet, accidit quod non oportet V 405 5*

— Insertum est animae odium falsi V 46 f. 9

FINITUM — est quod habet terminum V 4 arg. 3 — est quod habet principium vel finem V 89 b — est quod ab aliquo exceditur I 765 arg. 2 — est omne illud, in quo est reperire statum *ib.* arg. 1 — In omni finito necesse est alicubi stare I 788 arg. 3 — Ratio finiti est ratio primi et ultimi V 4 arg. 6 — omne est terminatum et mensuratum et modificatum III 611 f. 2 — Omnia, quae mensurantur, sunt finita V 4 arg. 4. 80 arg. 10 — omne habet mensuram I 318 d. 1

— Omne, in quo est quantitas molis, est actu finitum V 84 a — est passio quantitatis V 80 arg. 4

— dicit completionem et defectum V 82 4*. 91 4* — Finitas et mensuratio in creatura dicit complementum III 279 f. 3, b — Completio creaturae nata est esse in finitate V 42 17*

— Magis est finitum omne, quod est hoc et determinatum, quam omne, quod non est hoc, sed commune et indeterminatum V 80 arg. 44 — est omne determinatum ad aliquid per arctationem et additionem unius super alterum V 108 4* *Vide V. Ens* et *V. Genus.*

— sunt quae sunt in tempore V 5 a — Omne, quod separatur ab aliquo secundum locum, est finitum, quia non est in illo V 83 12*

— Omne finitum et limitatum habet esse arctatum et contractum per additionem I 167 f. 2. 168 b

— Finitas venit ex parte formae I 765 arg. 3. V 79 arg. 2 — In rebus creatis finitas a forma venit I 360 arg. 4

— In omni eo quod actu est, status ponitur II 840 arg. 3 — Res in proprio genere sunt finitae secundum esse, quod habent V 6 8*

— Aliquid finitum actu potest esse divisibile in infinitum II 811 3*. 833 b

— Omni finito potest aliquid maius excogitari I 40 f. 4. 41 a. 611 f. 5. 768 f.

FOR (1)

4. III 299 f. 6. V 3 f. 9. 34 f. 5. 79 f. 6. 81 b — quodcumque potest additione augeri I 52 2°. II 24 f. 4. V 5 a. 79 f. 8 — Omnibus finitis possunt cogitari plura V 38 arg. 21 — Omni finito in se potest aliquid maius appeti III 281 6°

— Omni finito potest intelligi per duplicationem aliquid aequari V 79 f. 7. 81 b — aliquoties sumtum reddit finitum IV 409 arg. 4

— Finitorum unum addit ad aliud V 62 7° — additum finito facit maius I 768 f. 5

— aliquid potest excedere in infinitum aliud finitum, si non sunt eiusdem generis proximi III 280 4° *Vide V. Linea* in Indice gener.

— Finiti ad infinitum nulla est proportio II 44 arg. 3. III 9 arg. 4 — non est comparabile infinito III 787 d. 4 — ad infinitum non habet proportionem, quae est in commensuratione quantitatis III 44 4° — Inter finitum et infinitum nullo modo potest esse commensuratio V 9 3° — Inter finitum et infinitum est infinita distantia I 851 arg. 2. V 33 arg. 49, 20

— additum infinito nihil auget IV 355 f. 4. 4012 arg. 4. V 382 44 — Ad aliquid, quod excedit aliud excessu improporionali, illud non se habet per additionem ex parte rei III 322 d. 3. V 72 4°

— non potest super infinitum III 303 arg. 6 — *Vide V. Potentia-creata* in Indice gener.

— Virtus finita non potest cognoscere infinita I 55 f. 4 — A finito non cognoscitur aliquid nisi sub ratione finiti V 80 arg. 45 *Vide V. Cognitio (61 c)* in Indice gener.

— Quod est finitum infinito non est finitum simpliciter V 5 2°. 82 8°

FORMA — 4 *intrinsic* — *extrinseca* 2 *Actus absolutus* — *Actus materiae* 3 *Perfectio in esse* — *in bene esse* 4 *de essentia rei* — *distinguens* 5 *Forma totius* 6 *Principium rerum* 7 *Relatio ad materiam* — *Unio* 8 *Distinctio a materia* 9 *indigens subiecto* — *Appetitus* 10 *Proportio ad materiam* 11 *Unitas formae ultimae* 12 *communis* — *imperfecta* 13 *ultimo completiva* 14 *universalis* — *Multiplicatio* 15 *individua*.

16 *simplex* — *Extensio* 17 *invariabilis* — *Variatio* 18 *Modus essendi in subiecto* 19 *cognoscibilis*.

20 *Virtus activa* 21 *producens formam*.

22 *Productio formae* 23 *Eductio e potentia* — *Modus essendi in potentia materiae* 24 *Inductio* — *Expulsio contrariae formae* 25 *Dispositio* 26 *Incorruptibilis* — *corruptibilis* 27 *Corruptio* 28 *Oppositio*.

1 — dicitur perfectio rei, vel paradigma sive exemplar, vel quaedam similitudo exterioris repraesentans IV 29 d. 2 — est perfectio rei, vel forma exemplaris I 606 4°. III 308 1° — est constitutiva et exemplaris I 361 2° — dicitur secundum rationem informandi et secundum rationem exprimentendi V 73 44°

(2)

— dicitur proprie, vel secundum quandam comparisonem III 499 4° — est principium constitutivum, vel principium regitivum et directivum III 807 3° — complet in essendo, vel in movendo *ibid.*, 5° — sunt dispositiones ordinantes ad perveniendum in finem III 806 b

— est naturalis et artificialis II 397 b — exterior dicitur quasi foris manens IV 29 d. 2

2 — dicitur aequivoco de ea quae est perfectio materiae, et de essentia completa I 361 2°. II 294 5° — dicitur relative ad informatum, vel absolute quod caret materia I 591 6° — dicitur per comparisonem ad materiam, vel per privationem materiae III 442 d. 2

— materiales et corporales secundum substantiam et esse sunt actus materiae II 90 arg. 3 — habet rationem actualis respectu materiae *ib.* f. 4 — est perfectio substantialis materiae I 44 1° — se habet per modum actualis II 91 a *Vide V. Actus*.

3 — dat actum essendi II 97 b. 110 a — dat esse et complementum II 468 arg. 5. III 308 1° — perficit in esse II 884 f. 4 — Res per formam suam habet esse I 665 d. 4 — substantialis est principium essendi I 84 arg. 3 — dicit proximum et immediatum principium essendi I 87 3°

— facit rem esse in actu II 415 4° — A principio formali est esse *ib.* a — Materia recipit esse a forma I 361 3° — sufficienter dat unicuique rei esse II 865 arg. 3 — constitutiva dat complementum essendi III 807 3° — per sui essentiam dat esse ei cui essentialiter unitur I 470 f. 2

— Informitas nunquam est nisi per aliquam formam II 294 1° — Materia non recipit esse, nisi imprimatur ei forma creata III 307 arg. 4 — Esse in creatura est a forma creata tanquam ab informante II 866 3°

— Actus primus est ab essentia formae I 767 5° — universalis est sufficiens ratio cognoscendi quantum ad esse substantiale II 444 b

— est principium essendi et conservandi II 468 arg. 5. 865 arg. 3

— dat esse, vel bene esse II 54 d. 2. III 806 2° — est perfectiva quantum ad esse, vel quantum ad bene esse V 29 f. 5 *Vide V. Accidens (406 b)* et in Indice gener. *V. Perfectio*.

— informat et perficit I 293 f. 2. 295 b. IV 42 4°. V 30 9° — Perfectio formalis subiectum perficit et ordinat I 294 b

— dat materiae speciositatem et completionem II 307 b — Ratione formae in re est dignitas II 440 a, 4° *Vide V. Nobilitas* in Indice gener. — Quod caret forma caret ordine I 459 arg. 4

— lumen est II 98 5° — Actus formae lux est, et privatio eius obumbratio I 164 d. 10

— se habet per modum exprimentis et declarationis I 596 d. 5

— substantialis est nobilior quam accidentalis II 319 f. 2 — substantialis est maioris dignitatis et perfectionis quam ac-

FOR (4)

cidentalis II 324 4° — Perfectio substantialis est nobilior forma accidentali quantum ad primum esse, non quantum ad bene esse IV 1001 4° *Vide V. Accidens (406 c)*.

4 — substantialis et completiva dicitur essentia considerata in se, natura in comparisonem ad operationem propriam, species in comparisonem ad nostram cognitionem I 551 d. 5. III 434 4° — dicitur natura III 430 f. 4. 431 a

— dicitur essentiale, quia est de essentia et constitutione rei I 86 1° — est pars essentialis substantiae IV 244 b — unicuique rei est summe intima I 646 arg. 3

— aliquid potest denominare per essentiam, vel per participationem I 401 a sq.

— distinguit rem I 294 b *Vide V. Distinctio (440 b)*. — Perfectio quantum ad esse primum diversorum secundum speciem est diversa, non autem perfectio quantum ad bene esse III 806 2° — Quorum perfectio in esse secundo est eadem, ipsa propter hoc non sunt eadem secundum speciem, sed quorum est eadem perfectio quantum ad primum esse II 48 1°

5 — est partis, vel totius II 444 a — totius dicitur, quae dat esse toti *ibid.* — totius est consequens totum compositum III 441 a. 452 b — totius est complectens totum esse II 444 a, b. III 48 b — Necesse est, aliquam formam esse, quae complectatur totum esse rei II 441 b — totius est specifica III 48 b. 232 a — totius resultat ex coniunctione principiorum III 48 b. 232 a — completiva totius est, quae dat supposito complementum et operationem debitam speciei III 453 3°

— compositi perfectior est quam aliqua pars IV 883 f. 5

— nulla praedicatur de toto, quia forma, sed quia est forma consequens totum compositum III 450 f. 3

6 — est principium ordinatum ad compositionem II 94 4° — est principium naturale I 476 a — est principium creaturarum quantum ad se consideratarum I 79 d. 3 — est principium intrinsecum II 94 f. 2 — est principium intrinsecum tanquam elementum II 37 d. 3 — est perfectiva et constitutiva III 47 a

— Omne, quod est ens, habet aliquam formam II 814 f. 6 — Omne ens est forma, vel habet formam II 293 f. 2 — est in qualibet creata substantia ut complementum formale V 340 23

— omnis est ante illud cuius est forma I 560 arg. 5 — ut habet rationem causae, praecedat illud cuius est forma I 564 5° — secundum rationem intelligendi simplicior et prior est quam suppositum V 103 arg. 44

— est in genere substantiae sicut principium essentiale II 48 a. 562 b

7 — dicit ut ad alterum I 606 4° — dicit relationem ad informatum secundum rem, vel secundum modum intelligendi III 442 d. 2

— Rationes formales dicuntur in comparisonem ad materiam V 324 4 — quae est perfectio rei, dicitur relative ad materiam I 606 4° — constitutiva dicitur ad

materiam I 361 2° — se ipsa refertur ad materiam, ita quod inter respectum et essentiam non cadit medium, quia ipsa essentia essentialiter dependet I 453 6° — et materia sunt causae correlativae I 360 arg. 2

— de se non est sufficiens ad producendum aliud sine alio principio V 381 8

— Actus formae est inhaerere et unire I 561 3° — unitur alteri V 34 9° — Principium est componibile alii I 467 arg. 4. 168 b — se ipsa unitur materiae II 51 2° — Ex forma et formato fit unum I 41 1°. 293 f. 3. 560 arg. 4. II 637 f. 4. III 453 4° — Ex forma et materia resultat unum compositum III 164 d. 2 — Principium materiale et formale coniunguntur ad unum esse compositi constituendum II 570 4° — quae dat esse primum, et materia fit unum per essentiam II 639 4° — Formale non ponit in numerum cum suo materiali II 973 f. 5

— est nobilius principium quam materia II 496 arg. 2 — Perfectio nobilior est perfectibili II 637 arg. 4. V 28 arg. 7

8 — abstrahitur a materia secundum naturam rei I 476 a — et materia nunquam incidunt in idem numero I 361 2° — est natura diversa a materia II 91 a

9 — non potest naturaliter esse nec cogitari sine materia II 91 3° — Nulla substantia per se existens praeter Deum est pure forma II 317 b — indiget materia, ut sit II 45 f. 4 — quae cum materia facit compositum, nunquam sine materia reperitur II 294 5° — particularis et appropriata materiae nunquam est separata a materia II 441 b — omnes sustentantur a materia II 69 a

— non potest per se subsistere sine materia II 414 b sq. — non est hypostasis I 561 a, 3° *Vide V. Suppositum.*

— Quod est pure forma subiectum accidentium esse non potest I 475 d. 3. II 89 f. 1 — sine materia non potest esse subiectum I 360 f. 1. V 351 12 — non suscipit accidentia nisi per materiam II 89 f. 1. 91 1°

— per se sine materia est otiosa IV 244 f. 3 — In formis sine materia non est contrarietas nec contactus IV 284 arg. 4 — sunt concretae, abstractae et separatae V 475 9 — Non videtur, quod eadem forma sit separata pariter et coniuncta II 16 b

— nulla est separabilis a corpore, nisi quae habet operationem propriam praeter corpus II 462 f. 4

— quae est forma tantum, est forma accidentalis, vel forma universalis II 445 4° — accidentales non habent materiam partem sui II 90 f. 4

— appetit uniri materiae II 865 arg. 5. V 286 b — per appetitum habet inclinationem ad materiam propriam II 418 4° — non unitur materiae nisi mediante appetitu I 646 arg. 3 — Appetitus formae ortum habet ab essentia *ibid.*

10 — debet proportionari materiae II 377 arg. 2 — Necesse est, materiam et formam proportionari ad invicem II 465

INDEX TERTIUS

(11)

f. 3 — Perfectionem et perfectibile necesse est ad invicem esse proportionabilia II 445 f. 2 — Proportio est perfectionis ad perfectibile I 470 f. 5. II 41 arg. 2 — Perfectio conformatur suo perfectibili II 554 arg. 3 — Quanto complexio nobilior, tanto nobilioris formae est susceptiva II 424 arg. 4 — Decens est, quod Deus imprimat formam in materiam, sicut convenit formae et materiae suscipienti IV 424 3° — Proportio debet esse perfectionis ad perfectibile, quanta potest esse II 451 5° — Materiae melius dispositae ad formam Deus imprimit meliorem formam II 245 arg. 3 — Necesse est, formam esse eiusdem generis cum materia, nec est omnino supra materiam I 44 4°

— propria non est nata fieri nisi in propria materia IV 888 f. 4 — Perfectio unius corporis non est perfectio alterius II 445 f. 2

11 — est una sola unius I 467 f. 4 — ultimo completiva est una unius II 562 8° — Unius perfectibilis una sola est perfectio II 225 3°. 740 f. 4. 744 b. 790 f. 5. III 319 arg. 2 — Impossibile est, duas formas eiusdem speciei esse in eodem et secundum idem III 321 f. 4 — quae habent multiplicationem non a subiecto, in quo sunt, sed a principio effectivo, plures possunt esse simul IV 1029 7°

12 — Informatio materiae corporalis est generalis per formam communem, specialis per formas elementares vel mixtionis II 340 a — Materia suscipit formas singulares mediantibus formis universalibus II 440 b — In materia primo creata erat aliqua forma communis et indifferens ad formam caelestem et elementarem II 302 arg. 2 — incompleta poterat praecedere formas elementares II 300 3° — Corporeitas non dicit perfectam formae actualitatem II 301 5° — substantialis corporum specie diversorum neutrius est forma ultimo completiva II 321 5° *Vide V. Lux* in Indice gener.

— elementares sunt primae, quae insunt in materia II 299 arg. 3 — Ultra formas elementares non est resolutio nisi ad materiam primam *ibid.*

— universalis respectu ulterioris formae est ens in potentia II 439 arg. 4 — universalis secundum aliquos est ens in potentia respectu differentiarum II 440 b — universalis quodam modo dicit ens in actu et quodam modo in potentia *ibid.*

— incompleta dispositio est ad formas superiores II 300 a — quae non est ultimo completiva, aut est dispositio imperfecta, quae nata est perfici per ultimam formam, aut tanquam formae corporis conservativa II 321 5°. 359 4° — ultima non inducitur sine formis intermediis IV 919 d. 4 — ultima non additur materiae primae sine aliquo, quod sit dispositio vel in potentia ad illam, vel nulla forma interiecta V 351 10

— elementi ordinatur ad formam mixti II 42 2°. V 332 18 — Materia prius suscipit formam elementarem, et mediante illa venit ad formam mixtionis, et mediante

illa venit ad formam complexionis II 442 a — Materia, quae est sub forma elementari, appetit esse sub forma mixti, et quae est sub forma mixtionis, appetit esse sub forma complexionis II 378 6° — mixtionis disponit ad formam complexionis II 42 2°. 423 6°. V 332 18 — embryonis est in potentia propinqua ad educationem formarum sequentium et per vim naturae ad perfectam completionem est perducibilis II 300 b — In corpore humano est forma carnis humanae et forma mixti et forma elementi IV 889 a

— Formae non est forma I 429 arg. 3. III 806 arg. 5, a — informantes subiectum possunt formari per ulteriorem formam perficientem subiectum III 806 a

— elementares sunt aequae primae II 299 arg. 3 — mixtionis est perfectior quam elementaris *ib.* f. 3. 378 f. 4

— Formarum confusio est in mixto I 176 a

13 — In formis ordinatis forma, quae se habet ex additione, est actualior V 69 arg. 4 — quanto est posterior et ulterior, tanto nobilior II 378 f. 4 — quanto nobilior est, tanto ultimior II 447 f. 3

— nobilissima in unaquaque re est forma ultima II 358 arg. 4 — ultimo completiva vel perficit formam praecedentem, vel est minus perfecta et nobilis et indiget illa ad suam conservationem et agendi efficaciam II 321 5°. — ultimo completiva nobilior est forma communi, quae habet compleri et perfici per illam ultimam et specialem *ibid.* 359 4° — ultima est nobilior forma communi, ubi utraque est in suo potissimo esse II 321 5° — principalis non est ordinabilis ad perfectiorem II 106 b — Respectu formae excellentissimae nulla est forma I 640 arg. 2

14 — existens secundum esse incompletum in materia et indifferens et possibilis ad multa producenda large dicitur universalis, sive sit forma totius sive forma partis II 442 b — partis non dicitur proprie universalis II 444 a — partis potest dici universalis radicatione ut indifferens ad multa, quae possunt fieri ex ipsa *ibid.* — quae essentialiter praedicatur de pluribus, non potest esse nisi forma totum completens *ib.* b *Vide V. Universale et V. Commune.*

— In formis generalibus magis est communitas analogiae secundum magis et minus, et prius et posterius, quam univocatio II 321 3° — est una plurium secundum speciem, vel per participationem secundum quandam rationem analogiae II 340 a — Quae diversimode participant formam communem diversos habent gradus completionis et ideo diversas formas completivas II 359 a

— a natura non producuntur mediantibus formis universalibus II 440 f. 6. 442 a, 3° — secundum aliquos secundum generationem et naturam eodem ordine sibi succedunt sicut in genere II 109 b

— universalis non dicitur esse nisi per educationem alicuius singularis II 442 4° — universalis nunquam est sine particulari II

444 b — universalis non producitur per se II 440 f. 6

— speciei non est in materia, antequam sit res completa II 440 f. 5

— partis non habet esse in genere nisi per reductionem II 48 a. 444 a

— non est una in pluribus, quia est distincta II 101 7* — in qualibet natura creata, supposito multiplicato, multiplicatur V 53 arg. 2 — In creatura non potest esse unitas formae cum pluralitate suppositorum V 57 2* Vide V. *Natura* et V. *Universale*. — multiplicatur distinctione per materiam I 139 b — non multiplicatur sine materia V 64 f. 7. 65 b — Perfectiones diversae sunt in diversis II 445 f. 1, 2 — numeratur in individuis I 147 b. V 381 8 — Multiplicato subiecto primo, necesse est, multiplicari perfectionem IV 1006 arg. 2 Vide V. *Distinctio* (440 b).

45 — quae est in altero, est particularis V 350 9 — haec est singularis II 440 f. 6 — in particulari est ut hic et nunc I 358 f. 3 — in materia contrahitur V 401 9* — arctatur per materiam II 90 f. 3 — nulla est individua nisi propter coniunctionem sui cum materia II 110 4* — Compositio cum materia facit esse hic et nunc I 363 b — Formae convenit esse hic et nunc ratione materiae IV 284 arg. 3 — ratione materiae habet positionem in loco et tempore II 109 b

— adveniens materiae accipiendo partem ipsam distinguit et ipsam distinguendo trahitur in partem et fit hic et nunc et unum numero et particulare I 358 b sq. — Perfectio appropriat sibi perfectibile II 225 3* — universalis particularizatur, cum coniungitur cum materia et eam sibi appropriat II 444 b Vide V. *Distinctio* (444 a).

— dat esse limitatum I 424 b — attribuit materiae limitationem V 83 10* Vide V. *Finitum*.

— A forma ortum habet unitas numeralis I 421 b. IV 618 f. 3. V 83 10* Vide V. *Distinctio* (440 b, 444 a) et in Indice gener. V. *Numerus*.

— particularis uno modo nobilior est universalis, quia est in uno non numerata V 376 24 — particularis dicit ens in actu completo, quia nulla potest ulterior fieri additio II 439 arg. 4

— In quo differt forma et suppositum est abstractio et concretio ex parte rei V 76 1*

46 — simplex est I 467 arg. 4. II 45 f. 6. IV 273 arg. 2 — omnis est in simplici essentia consistens II 95 arg. 4. 197 arg. 6. 443 arg. 4 — In principiis est unitas simplicitatis V 384 8 — Unitas simplicitatis in principiis est defectiva *ibid.*

— non componitur ex materia et forma II 443 arg. 4, 5 — non habet materiam principium, ex quo constat II 45 f. 6. 197 arg. 5, 6 — quae non sunt natae per se existere, non habent per se compositionem ex materia et forma II 445 5*

— quanto nobilior, tanto simplicior est II 443 arg. 5 — nobilior magis accedit ad summe simplex II 444 d. 2

— non est suus respectus, quia non habet omnimodam simplicitatem I 453 6*

— A forma non habet principaliter ortum quantitas molis, sed quantitas virtutis IV 395 4*

— corporalis non est nata esse in materia nisi cum extensione II 98 4* — nulla extensa distat a materia II 348 f. 3 Vide V. *Accidens* (406 c).

— possunt habere extensionem per accidens vel secundum id quod sunt, vel secundum id quod operantur II 445 5*

47 — omnis consistit in essentia invariabili I 459 arg. 4. 308 arg. 4. IV 281 arg. 4 — separata a materia est invariabilis per naturam IV 284 arg. 4 — Principia rerum sunt invariabilia secundum essentiam abstractam, sed secundum esse naturae possunt variari per accidentia I 160 1* — universalis consistit in essentia invariabili, et forma singularis in se considerata, sed non prout in alio I 309 4* — individualis habet esse completum et minus completum II 306 4* — Formae accedit variatio per materiam IV 281 arg. 4

— substantialis secundum se non recipit magis et minus, habet tamen intendi et remitti secundum esse ipsius in materia II 324 3* — intenduntur per accessum ad terminum et impermixtionem cum contrario I 341 b — secundum formae substantialis maiorem et minorem participationem res habent verius et dignius esse II 320 b

48 — Quando aliqua duo in diversis subiectis sunt, impossibile est, unum esse formam alterius III 805 arg. 3 — constitutiva, quae complet in essendo, et formatum non possunt esse in diversis subiectis III 807 3*

— quaedam perficit et extenditur et dependet I 174 4* — quaedam perficit et dependet, sed non extenditur *ibid.* — quaedam totum perficit, tamen nec extenditur nec dependet quantum ad operationem I 172 1*

— est in toto, quod perficit I 174 b, 1* — quae extenditur, perfectionem totius communicat partibus *ib.* 4* — quae est in partibus, non denominat similiter totum et partes, nisi sit forma dependens et extensa I 172 3* — Perfectio potest super totum perfectibile et quantum ad substantiam et quantum ad potentiam *ib.* 5*

— quae dependet nec agit per se, operationem totius communicat partibus I 174 4*

49 — culus est imago in sensu, intellectui nostro est perva I 391 4* — substantialis nunquam movet sensum separata a formis accidentalibus IV 280 f. 2. 284 arg. 3 — naturaliter movere sensum habet a materia IV 284 arg. 3

— intelligibilis substantialis non cognoscitur per speciem abstractam V 49 f. 23 — substantialis plerumque non cognoscitur nisi a posteriori II 51 4*

20 — est principium activum V 340 24 — est plena virtute secundum activam potentiam V 299 44 — sunt principia producendi II 45 arg. 3 — Per formam, quae est vere natura, producit agens secundum

naturam II 47 3* — A forma est agere II 568 b. IV 281 arg. 3 — Movere est ex parte formae I 659 4* — Compositum movet virtute formae II 375 2* — Quod est pure forma agit se ipso II 414 f. 4 — Operationes competunt formis distinctis II 300 f. 6 Vide V. *Actio* (409 a). — naturalis est regula agentis creati II 436 b

— Virtus et efficacia magis competit formae substantiali quam accidentali II 349 f. 3 — substantialis est principium operationis medianibus proprietatibus accidentalibus tanquam instrumentis II 320 arg. 6. 321 a — substantialis potest esse principium effectivum accidentis II 324 1* — substantialis in materia est causa immediata qualitatum elementarium IV 993 arg. 3

— quanto spiritualior, est plurium operationum principium II 377 f. 3. 378 4*

— nulla sitialis est motor sufficiens I 470 f. 5. 474 b — habens positionem in materia non est motor sufficiens eius, in quo est II 84 f. 2 — extensa et corporalis non potest esse motor sufficiens II 348 f. 3

24 — Agens secundum formam potest producere formam II 44 f. 3 — perfecta habet virtutem producendi sibi similem I 251 arg. 3 — Agens per formam producit formam similem II 199 2*. 728 b — potest secundum veritatem consimilem formam in materia producere I 665 d. 4 — omnis per naturam suae speciei habet virtutem multiplicandi se II 498 a sq. 374 a — habet potentiam activam multiplicandi sibi simile II 729 a — naturalis habet potentiam multiplicandi se in diversis materiis II 451 arg. 3

— in productione prius natura vel tempore se habet in ratione virtutis agentis quam qualitatis informantis IV 419 4*. 426 1* — quae inducitur in materiam aliquam, prius est ibi ut potentia sive ut agens, quam sit ut perficiens sive ut actus II 742 a, 4*. IV 426 2*

22 — producitur II 45 f. 6 — non existerunt ab aeterno separatae II 46 b. 47 3* — non possunt latere in materia, ita ut omnes sint simul II 46 b

— est finis in actione naturali II 881 f. 4. 883 f. 4

— in particulari sive secundum esse generatur et corrumpitur I 447 b. II 499 3* — non producitur in se nec per se, sed ut in materia II 199 4*

— producitur in materia II 418 4* — naturalis aut simul producitur cum materia, aut sequitur materiam II 447 f. 2 — consequitur essentiam materiae II 95 f. 5 — superinducitur materiae, ex qua est II 444 f. 3 — nulla praevenit subiectum suum II 669 a

— producitur ab effectivo II 32 a

— Natura corporea formatur, cum divina bonitas eius informati tribuit materiam II 297 a. 298 b — Deus rerum formas convenienter sub dierum successione distinxit II 297 a. 298 b — quod sit talis speciei, hoc habet a Deo, qui primo huius formae essentiam indidit materiae II 376 4* — Primas essentias formarum solus Deus potest producere II 207 d. 4 —

primo productae sunt simul cum seminario materiae indito, vel ad completam rationem educto II 374 b

— Natura agens in materiam producit formam IV 889 a — sunt a Deo ut principaliter agente et producente, non ut a tota causa efficiente, sed etiam ab agente creato II 198 a. V 196 2° — Deus non est dator formarum IV 42 arg. 4 — non unitur materiae nisi per Dei praesentiam I 640 f. 3

— naturalis non producit nisi a Conditor naturae, vel a natura condita, operante per modum naturae virtute sibi indita II 202 a sq. — Natura non producit formam artificialem, nec ars formam naturalem *ibid.* Vide V. *Ars* et V. *Creatura -agens* in Indice gener.

— non potest educi in actum nisi a simili in forma II 202 b, 4°, 5°. 203 4°. 215 a — agentis particularis necessaria est ad producendam formam specialem I 807 a

23 — non producitur a natura quantum ad essentiam IV 889 b — Natura essentiam formae productam a Deo supponit, ipsam tamen adiuvando ad actum perfectum adducit II 207 d. 3. 376 4° — Agens generale non dat formam ultimam, sed solum adiuvat et excitat, ut potentia activa materiae ad speciem completam perveniat II 376 4° — non datur ab agente ex se, sed quod est in potentia educitur in actum II 361 3° — Potentia materiae per operationem naturae habet in effectum prodire II 442 a — educitur de materia, aut ab agente exit IV 391 4°

— cum producitur, nulla quidditas seu veritas essentiae inducitur de novo, sed nova dispositio, ut quod erat in potentia fiat in actu II 498 b. 499 6° — per actionem agentis educuntur de potentia in actum II 198 a. 499 2°. 207 d. 4. 375 a. 376 4°

— Essentiae formarum a primo opifice productae sunt ex nihilo II 15 f. 6. 16 b. 207 d. 4

— secundum aliquos non habent ex quo sint materialiter, sed ex quo originaliter II 198 b. 499 5°. 374 b — non producantur ex aliquo materialiter II 374 a, b — non fit ex essentia materiae ut principio constitutivo II 15 f. 6. 198 b — non fit ex materia, ita ut materia fiat forma II 15 f. 6 — non fit de materia, quia essentia formae non potest fieri de essentia materiae V 351 13 — non fit pars materiae IV 889 a

— non fiunt ex aliquo sicut ex parte, sed ex aliquo consubstantiali, quod potest esse forma et fit forma II 498 b. 499 5° — fit ex aliquo, quod est in materia II 15 f. 6 — educitur ex aliquo concreto materiae, quod fit forma II 498 b

— Natura non facit ex nihilo, sed ex ente in potentia II 202 a — naturalis non potest aliam ex nihilo producere II 374 b — non potest a natura produci ex nihilo II 373 f. 4. 440 b

— naturales non producantur ex nihilo, sed fiunt ex potentia activa materiae tanquam ex seminario II 374 b — generabiles et corruptibiles per naturam sunt ex aliquo

seminaliter *ibid.* — fit ex potentia activa materiae mediante operatione naturae II 440 b Vide V. *Anima* 24. — educitur ex potentia materiae indita et ei innitente et ab ea dependente II 375 2°

— Necesse est, aliquo modo formas naturales esse in materia, antequam producantur IV 889 a — Essentia formae est in materia secundum esse incompletum et in potentia II 38 d. 3. 375 a. 440 b — latitant in materia, non quasi actualiter existentes, sed in potentia entes quantum ad seminales rationes II 197 b sq. — saltem corporales sunt in potentia materiae et per actionem agentis particularis educuntur in actum II 198 a — secundum aliquos sunt in potentia materiae receptiva et cooperativa et in agente sicut in principio effectivo *ibid.* — sunt in potentia materiae non solum in qua et a qua, sed etiam ex qua, non ex essentia materiae, sed ex aliquo concreto in materia *ib.* b. 199 6° — Res non est totaliter in potentia materiae, immo agentis I 620 f. 3 — Essentia speciei est in materia in potentia, determinata ad formam talis speciei producendam II 376 4° — Essentia formae reducitur ad speciem secundum rem nec ab ea differt II 38 d. 3 — In semine est confusa et occulta V 383 18 Vide V. *Materia*.

24 — Generatio quantum ad inductionem ultimae formae est a potentia, quae naturaliter egreditur a substantia et immediate I 86 a

— Creatura inducit formam, introducendo qualitates et dispositiones informantes susceptibile per operationes praeambulas ad dispositiones III 389 5° — Eadem vis, quae praeparat materiam, inducit formam IV 596 arg. 3. 644 3° — Praeparans formam inducit, quae perficit illam praeparationem IV 597 arg. 3

— Inducens ultimam formam nobilior est quam praeparans III 414 b — Non oportet, quod educens formam in actum sit nobilior forma educta II 376 4°

— Formae inductio in instanti fit IV 391 a — Receptio substantialis formae fit in instanti II 32 a — ultima in instanti potest induci a natura III 414 b — materia disposita, subito educitur II 376 5°

— quae habet partem et partem, si educitur de materia, educitur successive, cum est ibi contrarium; sed quae totaliter est ab agente ab extrinseco, tota et simul datur IV 391 4° — quae habet contrariam dispositionem in materia resistentem informationi, requirit successionem in inductione vel in praeparatione, sed quae habet dispositionem contrariam nullo modo resistentem, inducitur in instanti *ib.* 5° — Privatio non resistit inductioni formae IV 392 b

— non potest produci de aliquo sine mutatione sui et eius, de quo est V 103 arg. 44 — Res mutatur, quando suscipit formam novam, et magis, quando acquirit formam substantialem, quam quando acquirit dispositionem accidentalem II 34 f. 5

— Aliquid non potest innovari in novam formam, nisi perdat vetustam V 285

b — Per formae praexistentis corruptionem producitur aliquid de materia I 334 d. 4 — non potest informare subiectum, nisi prius intelligatur expulsio formae contrariae IV 426 a, 3° — praestit expulsionem contrarii *ib.* a

— una naturalis expellit aliam, agendo in ipsam III 675 2°

— Quando aliquae duae formae sese compatiuntur, una per se non expellit aliam IV 549 arg. 3 — artificialis inducitur, praexistente forma permanente I 335 d. 4

25 — Perfectio non inducitur, nisi praecedat sufficiens dispositio III 793 a — nova non potest induci in aliquid, nisi quodam modo disponatur V 285 b — Materia coniungitur formae mediantibus dispositionibus V 336 2 — introducitur, materia adaptata V 395 9 — Dispositio ad formam completam debet esse ei conformis V 255 b Vide V. *Dispositio* in Indice gener.

— nulla, cum generat se, generat se omnino eandem, sed plurificatur I 665 d. 4 — cum producitur, oportet, quod ab alia forma producat V 406 14°

26 — In forma perfectissima appetitus materiae terminatur II 460 b — perfecta omnino terminat appetitum suae materiae IV 4020 f. 4 — quae statuit materiam in actualitate completa, complet appetitum materiae III 283 6° — Appetitus materiae per formam creatam incorruptibilem sufficienter finitur I 40 arg. 4 — Incorruptibilis propter necessariam sui unionem arctat appetitum materiae et arctatum finit I 41 1° Vide V. *Materia*. — terminans appetitum materiae facit ipsam incorruptibilem II 303 a. IV 1022 f. 4

— activae accidentales et substantiales appetunt continuare esse per multiplicationem sui in altero IV 993 b — passivae appetunt continuare esse suum per continuam adhaerentiam cum materia *ibid.*

— Unio formae non est tam fortis, quin possit per artificium separari V 381 8

— est idonea conversioni IV 244 f. 4 — est instabilis et infirma propter privationem I 476 a — Principia rerum sunt incorruptibilia in universali vel secundum essentiam, non in particulari vel secundum esse II 199 3° — ultima est incorruptibilis II 458 f. 1

27 — Remota dispositione, per consequens privatur forma IV 993 arg. 4 — Quod laedit perfectibile laedit per consequens ipsam perfectionem III 354 3°

— substantialis omnino privatur per dispositionem ad oppositum in termino, non tamen minuitur per dispositionem extra terminum I 315 4°

— corrumpitur, quia non convertitur in formam contrariam IV 246 2° — Introducta forma contraria, simpliciter aufertur esse IV 930 2°

— nulla omnino corrumpitur, sed manet in materia, sicut antequam produceretur IV 889 a — omnes cum corrumpuntur, non omnino corrumpuntur, sed manent aliquo modo *ibid.* 890 b — Essentia formae manet in potentia post corruptionem II 199 3°

— corrupta non generatur iterum eadem, sed nova IV 888 arg. 1, b. 889 a — Formam, quae est aliquo modo in materia post corruptionem, tamen natura non potest producere ad idem esse, quod habuit prius IV 889 b — Deus potest formas corruptas reducere ad eundem modum essendi, quem prius habebant, non vero natura *ib.* a, 1°. 919 d. 4 — corrupta potest a Deo numerari eadem IV 890 b

28 — Oppositum non potest esse forma oppositi III 805 arg. 4 — praedicati excludit aliam formam disparatam, quantum est de se I 382 arg. 4 — disparatae nullo modo possunt se ipsas denominare III 591 a. 714 arg. 3

— secundum quosdam in materia habent distinctionem, compositionem et oppositionem, in anima habent distinctionem et compositionem I 605 b — in quantum

sunt in anima quodam modo spiritualiter, non habent oppositionem; ut sunt a rebus extra, faciunt compositionem, quia differunt ab anima *ibid.*

— cuius oppositum est privatio, non habet contrarium in materia IV 391 4°

— nulla specialis super se ipsam reflectitur I 297 arg. 4 — quae est in potentia nata supra se converti, reflectitur super se ratione eius, in quo est *ib.* 4°

G

GENUS — est natura, in qua definitum convenit cum aliis II 90 f. 4 — proprie est, in quo conveniunt quae conveniunt in forma et natura communi II 412 3° — Quae sunt in eodem genere habent aliquod in plus, in quo conveniunt I 772 f. 3 — rei est forma communis I 380 2°. V 350 9 — Consimilia in natura sunt in eodem genere I 772 f. 3

— est commune eis quibus est commune, unitate universalitatis vel univocationis II 100 b — Quae sunt in genere univocantur I 444 f. 2

— Quod habet superius univocum et essenziale, habet esse in genere determinato I 173 arg. 2 — Omnis natura, in qua est universale et particulare, est in genere determinato I 358 f. 5

— dicitur proprie, vel propter quandam conformitatem II 941 4° — large accipitur, in quo dicuntur aliqua convenire, in quibus est aliqua convenientia specialis secundum habitudinem analogiae II 412 3°

— logicum est secundum rerum intentiones, metaphysicum secundum rerum essentias II 94 f. 2 *Vide V. Compositio.* — Aliqua habent aliquid commune secundum genus subiectum, vel secundum genus praedicabile I 767 4°. IV 228 b. 245 4°

— est forma, licet per comparisonem ad differentias in definitione se habeat ut materia II 858 d. 5

— dicit esse in potentia ad esse completum II 858 d. 5 — Forma generis respectu speciei est ens in potentia II 440 b — In natura generis est potentia V 72 4° — In genere est potentia indifferens ad plura II 941 4° — est a natura, quae habet rationem possibilis II 90 f. 4

— dicit aliquo modo actum II 100 b — Potentia generis est aliquo modo activa, quia ipsum est forma II 858 d. 5

— Forma generis est abstrahibilis a formis specierum sive a differentiis II 95 f. 5 — Forma generis est naturaliter prior forma differentiarum *ibid.* — in productione naturali aliquando per accidens est

prius quam species II 442 2° *Vide V. Commune.*

— est in pluribus quam species ut simplicius in esse definito II 80 3° — est simplicius specie et in pluribus reperitur II 442 a — excedit speciem I 643 5°. III 455 1° — Unitas generis non excludit multitudinem specierum III 823 1°

— participatur a speciebus secundum formam V 73 11°

— Quae sunt in eodem genere excedunt ab aliquo et arctantur per aliquod I 772 f. 3 — Quod est in uno genere determinato habet esse limitatum et arctatum et compositum I 167 f. 2. 473 f. 2, b. 358 f. 5 — Ens in genere habet differentias coarctantes V 379 17 *Vide V. Creatura-composita* in Indice gener.

— Nihil est in genere, quod non sit in aliqua eius specie II 299 arg. 5. 943 f. 2. IV 436 f. 2. 244 arg. 4 — Quod est in genere tanquam ens completum est in aliqua eius specie II 304 5°

— Generale dicitur respectu speciei II 858 d. 5 — est essenziale speciei II 939 arg. 4 — Generi respondet species *ibid.* — nullum accidit speciei III 497 arg. 5

— Propter convenientiam generis ad species genus est in speciebus et e converso I 348 f. 6 — Species non est sine genere V 102 arg. 4 — In quocumque est species positive, est genus I 425 f. 5 — praedicatur de specie, non tamen ea ratione, qua diversae species in eo conveniunt I 430 2°

Nomen generis aliquando appropriatur speciei imperfectae I 233 4°. II 473 d. 4

— Generale specificatur per adiunctum I 99 f. 3. 401 4° — Nihil generale fit speciale nisi per aliquam additionem III 596 f. 2 *Vide V. Differentia.* — Omne generale contingit specificari I 414 arg. 5

— Quod distinguitur ab aliis per aliquid, quod ipsum contrahat et arctet, sicut per differentiam, est in genere determinato I 473 4°

— Natura generis essentialiter est connexa differentiae II 41 arg. 4

— et differentia fundantur super diversas naturas repertas in re, vel in subiecto II 90 f. 4

— est remotum, subalternum, propinquum et proximum III 217 b — generalissimum est illud, in quo est prima assimilatio, et in quo plura assimilantur II 442 a — Processus generis ad speciem est a generalissimo usque ad formam ultimam V 350 9 — prima *vide V. Distinctio* (440 b).

— In definitione venit ad suprema et generalissima, quibus ignoratis non possunt intelligi definitive inferiora V 304 a *Vide V. Definitio.* — Omnia ordinantur per reductionem ad unum supremum per medium IV 508 f. 4, b

— unum excedit aliud, si summum eius excedit omnia alterius III 853 a

— Aliquid est in genere per se, vel per appropriationem V 109 7° — Per se sunt in genere quae participant essentiam completam illius, per reductionem, quae non dicunt completam essentiam II 562 b — Recte in genere sunt species et individuum, partes speciei sunt in genere a latere, principia per reductionem II 48 a — Omne, quod habet veras species, habet ordinari in genere directe II 971 arg. 4 *Vide V. Differentia.* — Ad genus reducuntur principium vel complementum, vel viae, vel similitudines, vel privationes II 562 b sq. *Vide V. Privatio.*

— Quae differunt genere differunt essentia, et unum non praedicatur essentialiter de altero I 85 f. 4 — Res alterius generis diversa est et potest separari IV 271 3°

— Quae sunt in eodem genere sunt aliquid et non pura privatio II 814 arg. 2

— Quod habet in se res plurium generum est compositum I 473 f. 3, b — Aliquid est in pluribus generibus aut propter naturarum et proprietatum diversitatem, aut propter generalitatem *ib.* b — Unum et idem simul et semel in diversis generibus esse non potest II 516 arg. 3

H

HAB

HABITUS — est, quo potentia facilis est in actum I 89 4°. II 601 f. 2, b. 603 a. 690 d. 1. III 476 b. 504 a. IV 413 arg. 2 — dicit ordinem substantiae ad actum mediante aliqua proprietate accidentali I 86 a — dicit facultatem potentiae II 601 b — creatus habilitat potentias I 295 4°. II 690 d. 1. III 45 4°. 277 a. V 29 b. 30 1° — habilitat animam ad actum III 53 3°. 803 arg. 6 — facit ad perfectionem actus III 690 4° — est principium motus III 556 1° — est perfectio animae IV 16 f. 3. 1000 f. 4 — significatur ut perfectio potentiae I 686 5° — acquisitus et innatus est in anima per modum perfectionis IV 436 arg. 2 — creatus informat animam I 294 b. 295 7°. II 634 f. 3. III 277 a. V 29 b. 30 4° — Potentia habilitatur per aliquid, quod sit proportionale et ei inhaerens V 29 b — est accidens II 637 f. 6. 645 arg. 2 — est in prima specie qualitatis I 86 a. IV 136 f. 2. 138 a. 1000 f. 4 — communiter dictus comprehendit omnem qualitatem animam disponentem, sive perfectam sive imperfectam IV 438 a — proprie dictus distinguitur a dispositione per perfectum et imperfectum *ibid.* — non est facile mobilis IV 436 f. 2. 138 a — quidam non habent plenam rationem habitus, sed disponunt ad ulteriorem perfectionem IV 438 a sq. — potest esse dispositio ad ulteriorem perfectionem III 689 a — acquisitus non dat novam potentiam II 690 d. 1 — addit super potentiam II 602 arg. 1. 603 f. 3 — aliquis est accidens addens supra potentiam secundum essentiam II 603 b — aliquis non differt secundum rem a potentia, quae respectu actus est facilis per se ipsam, et talis non addit aliquid secundum essentiam, sed solum secundum rationem *ib.* a. 4° — animae consubstantiales non addunt novam essentiam super potentias I 90 2°. II 1 b. 603 a — aliquis dicit facultatem ortam ex sola coniunctione unius potentiae cum altera, et addit aliquid respectivum solum secundum esse diversum II 601 b. 603 b — omnis, qui addit aliquid supra potentiam, eam determinat ad aliquem actum II 602 f. 1 — est medius inter potentiam et actum II 642 f. 3 — disponit ad actum ut quoddam medium dispositivum V 30 6° — qui habet plene rationem habitus, de se habilitat ad opus aliquod IV 438 b — prior est quam actus, qui ex illo elicitur I 470 2°. III 388 f. 3 — Quod accipitur ut agens non potest esse habitus I 89 b *Vide V. Accidens (408 a)*. — Nullius habitus est se nosse nec amare I 88 arg. 2 — movet ut dispositio II 645 b. 646 2°

— est frustra sine usu III 495 b. 523 b — sine actu nihil est V 482 13 *Vide V. Actio (409 a)*. — sine actu est incompletus III 687 a. 726 arg. 3 — non habetur, ita quod non possit habere usum, maxime cum potentia non sit ligata III 523 1° — potest esse sine operibus III 553 d. 4 — non est semper cum actu IV 319 a. 329 d. 4 — qui est in actu, est perfectior quam praeter actum respectu actus nobilissimi, qui ei debetur III 344 3° — complete habetur, cum facile manifestatur in opere III 796 4° — necessarius est circa actum, circa quem contingit errare IV 348 b — Potentia, quae movetur ad opposita, indiget habitu regulante et disponente I 295 a, 5° — Nomina potentiarum aliquando accipiuntur pro habitibus I 348 d. 2. II 601 a. 602 b — et actus frequenter habent unum nomen commune III 244 2° — omnis est in potentia ut in subiecto IV 441 arg. 4 — omnis secundum inest animae secundum aliquam potentiam, quae differt a substantia IV 4006 f. 3 — Subiecta proxima et immediata habituum sunt potentiae animae III 720 a — sunt dispositiones potentiarum I 89 arg. 2 — est per prius in potentia quam in substantia II 642 f. 3 — est in ea potentia, circa cuius actum explicat difficultatem et ad cuius opus habilitat III 474 arg. 5. 476 b. 477 b *Vide V. Actio (409 c)*. — Omnis potentia nata est acquirere habitum I 30 arg. 4 — Idem est obiectum habitus et potentiae substratae, in qua est habitus III 579 f. 5 — Ordo in habitibus ponitur in comparatione ad actus I 94 b — Is est ordo habituum, qui est ordo actuum III 740 f. 5, b — In habitibus est ordo per comparationem ad actum et obiectum III 639 1°, 3° — motivi quantum ad usum sequuntur habitus cognitivos IV 415 4° — Magnitudo habitus attenditur et dignoscitur penes magnitudinem actus et usus III 764 b — tanto est excellentior et perfectior, quanto actus est nobilior III 741 arg. 4. 742 f. 2, b — est tanto perfectior, quanto potentiam reddit faciliorem ad actum III 597 f. 5 — Circa eundem habitum reperitur comparatio ad obiectum, ad motivum et ad finem ultimum III 502 d. 3 — quilibet consideratur secundum comparationem ad obiectum, ad subiectum et ad finem ultimum III 806 a — comparantur ad obiectum, ad subiectum, ad actum, ad opposita et ad finem III 592 a. 736 b — definiuntur per obiectum, vel per finem III 484 b — conformatur obiecto suo, circa quod versatur III 508 arg. 2

HAB

— comparationem essentialiorem habet respectu obiecti principalis quam secundariorum III 342 4° — per actum notificatur III 729 d. 4. 792 arg. 5 — recte definitur per actum IV 329 d. 4 — per actus cognoscuntur IV 322 a. 329 d. 4. 480 f. 2. V 147 a — cognoscuntur per actus formales sive elicitos et primos IV 322 a — cognoscuntur per proprias operationes II 635 a. 648 d. 2 — saepe definiuntur per actus non essentialiter, sed causaliter III 214 2° — cognoscuntur experiendo, quod aliquis est habilis ad aliquod opus III 504 a — Quales sunt actus, tales sunt habitus II 721 f. 3. 825 b. III 600 arg. 2. 722 arg. 5 — Quales sunt actus, tales sunt habitus generati ex actibus frequentatis II 761 3° — ad plura se extendit quam actus per naturam III 310 f. 1. 311 a — est acquisitus, vel innatus, vel infusus III 490 f. 4. IV 137 b sq. — quidam est in potentia ab acquisitione, quidam ab innata dispositione, quidam ab ipsius potentiae origine I 89 1° — aut habet ortum a subiecto, aut est infusus vel acquisitus II 603 f. 5. 690 d. 4. — est in potentia per infusionem, vel per innatam dispositionem, vel ex naturali origine II 603 b — innatus incipit cum natura et ab eius principiis ortum habet et est imperfectus in natura imperfecta et cum ea crescit et perficitur IV 414 b — qui non habet ortum a libero arbitrio, potest esse ante usum liberi arbitrii *ibid.* — acquisitus ortum habet a libero arbitrio et sequitur naturam perfectam IV 414 b — quidam per assuefactionem acquiritur a potentia, in qua est II 690 d. 1 — generatur ex actibus II 823 1°. 825 b *Vide V. Operatio et V. Virtus 17* in Indice gener. — Assuefactio est via in habitum I 30 arg. 1. II 947 d. 3 — habet fieri in eadem potentia, in qua est dispositio, quae est eiusdem naturae cum habitu, et de qua transitur in habitum II 586 2°. IV 142 2° — consequuntur substantiam tempore I 88 arg. 1 — qui sunt in anima per naturalem originem, sunt substantiae coevi I 90 1° — innati sunt simul cum ipsa anima I 91 arg. 1 — habet diminui et augeri II 601 f. 6 — crescunt secundum dispositionem per actus III 802 arg. 4 *Vide V. Virtus 18 et V. Caritas - augmentum* in Indice gener. — per assuefactionem et frequentiam reddit potentiam faciliorem ad actum III 596 f. 5. 796 5°. 804 6° — Ex eodem habitu potest esse motus intensior, remoto impedimento IV 1013 a — mutatur, cum introducitur de non esse in esse V 27 arg. 3 — non mutatur

nisi per assuefactionem ad contrarium habitum V 460 14

— innatus est omnino indelebilis, acquisitus, quia est ex acquisitione, perdi potest IV 145 a — cum corrumpitur, cedit in non ens II 641 6* — amissus non potest recuperari secundum esse, nisi maneat aliquo modo IV 339 3*. 575 a

— unicus unum debet habere obiectum III 512 f. 2 — unus est ab unitate obiecti III 558 f. 1, 2 — unus unum habet principale obiectum III 638 f. 5

— Unitas habitus secundum speciem est ab unitate obiecti principalis III 594 b. 596 b — Unitas habitus consurgit ex unitate rationis principaliter moventis III 609 5* Vide V. Virtus 23 in Indice gener.

— Unitas habitus venit ab unitate actus principalis III 560 4*. 594 b Vide V. Actio (440 c).

— alicuius totalis scientiae non est unus indivisus et particularis, sed multos continet habitus particulares IV 325 b

— Diversitas est maior in habitibus quam in potentiis III 773 f. 5 — sunt multi in anima secundum propriam rationem et specialem naturam, sed sunt unum per quandam collectionem II 562 b — Diversitatem secundum essentiam esse in habitibus, manifestat diversitas actuum et obiectorum III 591 a Vide V. Virtus 22 in Indice gener.

— Habituum distinctio colligitur ex obiecto, actu, subiecto, opposito, fine et principio III 592 a. 736 b — Prima distinctio habituum ortum habet ab obiectis III 713 f. 2 — Diversitas habituum venit ex diversitate obiectorum III 764 f. 3

— diversificantur per obiecta prima III 479 b — Diversitas principalis obiecti inducit diversitatem in habitu III 595 3*, 5*

— diversificantur secundum formam et speciem a parte rationis motivae et inclinativae III 478 f. 3 — Diversitas obiecti secundum rationem movendi et dirigendi facit diversitatem habituum III 779 2* — In habitibus est distinctio secundum diversitatem rationis movendi III 590 f. 2. 592 a. 788 d. 4 — Ratio movendi facit diversitatem in habitu III 593 5* Vide V. Actio (440 b) et in Indice gener. V. Virtus 22, 25. — cognitionis numerari habet penes rationem cognoscendi III 308 a

— Idem potest esse obiectum materiale plurium habituum, quia hoc non facit convenientiam in specie nec differentiam III 480 5* — unus potest esse respectu diversorum secundum rationes easdem III 788 d. 4 — Aliud et aliud principale motivum non facit habitus specie differentes, cum unum se habet ut materiale respectu alterius III 762 b. 763 2*

— Diversitas comparationis obiecti non diversificat habitum III 595 3* — Mutato obiecto secundum substantiam, mutatur habitus, non vero, mutato solum secundum accidens III 546 2*

— diversificantur per actus II 653 arg. 4. 791 arg. 4. III 219 f. 2. 470 arg. 2. 478 arg. 1. 561 arg. 4. 720 a. 737 a. 792

arg. 5 — Diversitas actuum requirit distinctionem habituum III 559 arg. 4. V 286 a — differunt propter differentiam in actibus, ad quos ordinantur IV 28 b

— diversificantur per actus diversificatione formali et essentiali III 713 f. 2 — Penes diversitatem actuum principalium necesse est esse diversitatem habituum III 590 f. 3 — Diversitas habituum attenditur penes diversitatem actuum principalium III 569 b — diversi sunt propter diversitatem actuum, qui sunt principales respectu habituum III 560 4* — diversificantur per actus primos, quorum unus ad alterum non ordinatur II 654 4*. III 595 6* Vide V. Actio (440 c) et in Indice gener. V. Virtus 22, 25.

— formaliter diversificantur propriis subiectis diversificatis formaliter III 713 f. 1 — diversi sunt in diversis potentiis I 89 arg. 2. II 791 arg. 5

— non est unus in duabus potentiis II 892 arg. 2 — unus est in una potentia III 477 a. IV 144 arg. 4. 324 a — unus simplex potest esse in pluribus potentiis, in quantum continuantur in uno subiecto, respiciens unam quantum ad actum materiale, alteram quantum ad formalem III 477 a — potest esse in pluribus potentiis, quando respicit eas, secundum quod fundantur in uno IV 142 4* — qui non est unius potentiae absolute, sed cum relatione unius ad alteram, in duabus potentiis potest esse unus II 603 b — qui continet plures habitus particulares, potest esse in pluribus viribus IV 325 b

— unus secundum speciem plurificatur in diversis, quia numerantur penes subiecta III 479 a. 594 b

— unus generatur ab altero vel in eodem subiecto, vel in altero, et quidem effective vel dispositive III 788 d. 2 — unius potentiae disponit ad habitum alterius IV 142 2*

— In habitibus interioribus est connexio I 272 b — quidam denominantur ab altero per quandam circumincessionem II 658 5*

— dicit adiacentiam unius substantiae respectu alterius, utriusque servata proprietate III 455 b — dicitur quod est in quadam adiacentia III 154 arg. 2

— quantum ad fieri distinguitur per quatuor membra III 165 d. 3 — vel sunt interiores in anima, vel exterius circa corpus, vel partim in anima, partim in corpore, et ad haec genera reducuntur septem modi habendi *ibid.*

— Quod sonat in complementum sonat in habitum I 420 f. 2 Vide V. Privatio.

— et eius denominatio impermixta debet esse privationi V 108 3*

— naturaliter praecedit privationem I 421 f. 3. II 308 d. 2 — naturaliter est prius quam privatio III 737 b — Non est reductio habitus ad privationem I 421 a

— semper, si vere habitus est, nobilior est privatione V 79 arg. 4

Hoc — aliquid vide V. Substantia.

Homo — est substantia animata IV 376 d. 2 — est non tantum spiritus nec tantum

caro, sed spiritus in carne mortali V 265 a — Humana natura dicit simul carnem et animam III 488 arg. 4 — In homine est pluralitas naturarum, scilicet intellectualis et corporalis II 103 arg. 3. V 517 40 — Natura humana est composita ex natura corporea et incorporea I 468 a. 405 arg. 3. III 40 b. V 219 b. 226 b. 228 a

— est compositum ex anima rationali et carne III 450 f. 2 — factus est ex corpore et anima coniunctis in unam personam et naturam V 228 a — Ad hoc, quod aliquis sit homo, necessario praeeigitur et coeigitur unio animae ad carnem III 452 b Vide V. Anima 11. — Completio naturae requirit, ut homo constet simul ex corpore et anima tanquam ex materia et forma V 286 b — Caro est principium hominis materiale, anima vero formale III 431 a Vide V. Anima 11. — constat ex principis maxime distantibus II 385 a. V 228 a — est compositissimus I 405 arg. 3. II 378 3*. V 69 arg. 3 — Minor mundus consistit in quatuor elementis, quatuor humoribus, quatuor complexionibus, quatuor qualitatibus et tribus viribus vitalibus perfectivis V 404 7 Vide V. Corpus-animalium.

— definitur animal rationale, mortale I 441 1*

— est animal rationale III 601 4* — est rationalis II 47 arg. 2. III 450 arg. 7. V 179 40* — Species hominis accipitur a ratione, quae est optimum in eo II 47 arg. 3 — Operatio propria hominis est ratiocinari et intelligere II 623 a

— discernitur a pecore per vim intelligendi V 497 45 — Nullum animal est homini simile in conformitate rationis II 251 4* — Esse rationale ita adheret homini, ut si desinat esse rationalis, desinat esse animal III 601 4* — Esse rationale vel intellectuale non convenit homini ut proprium simpliciter, sed respectu rerum corporalium II 399 a — Differentia hominis est esse rationale proprie dictum II 48 2*

— Prius dicitur esse animal quam homo, quia in embryone prius reperitur operatio partis sensitivae, quam perficiatur anima rationali II 742 4* Vide V. Anima 24.

— Creatura rationalis est disciplinabilis V 281 a

— sociale animal est V 364 27

— est unum quid per essentiam, unam habens perfectionem II 741 b — est unum per essentiam, cui debetur propria operatio, secundum quod est unum II 623 a

— dicit formam totius sive consequentem totum compositum III 451 f. 3. 452 b — Humana natura dicitur ratione partium constituentium, vel ratione formae communis, consequentis totum compositum III 188 b. 453 3* — Per humanitatem possunt intelligi principia constituentia hominem, vel forma consequens totum compositum, vel proprietas consequens ipsum hominem III 141 a

— Nec corpus nec anima praedicatur de homine III 172 2*. 452 a Vide V. Anima 7. — mortuus non potest dici homo nisi

secundum praedicationem aptitudinalem ratione principiorum III 454 b sq.

— et non-homo opponuntur immediate, quantum est de se, non vero, addita determinatione III 455 4* — pictus et verus non sunt duo homines I 247 b

— significat humanam formam sive naturam in concrectione ad suppositum III 439 a. 141 2*. 172 2* — accipitur concretive pro re naturae, minus communiter abstractive pro natura III 139 4* — ex parte subiecti stat pro hypostasi, ex parte praedicati pro forma III 483 d. 2 — dicit substantiam, aliquis homo hypostasim V 213 a

— Humanitas est hominis natura III 140 f. 2. V 213 a — Humanitas est forma hominis III 140 f. 3

— In homine non est idem natura et res naturae I 406 d. 5 — non dicitur esse humanitas III 434 2*

— Nulli homini est accidentale esse hominem III 155 f. 3 — de proprio supposito praedicatur substantialiter et significat, illud esse substantiam *ib.* b

— In homine quaedam sunt a natura, quae respiciunt eius constitutionem, quaedam eius statum et accidentalem dispositionem III 56 d. 4

— Quedam attribuuntur composito ratione solius corporis, vel solius animae II 622 b — In homine quaedam sunt adjuncta, quae respiciunt magis animam, quaedam corpus, quaedam coniunctum IV 874 3*

— In hominis natura reperitur personalis discretio secundum originem III 40 f. 4, b — Humana natura in pluribus non diversificatur, tamen multiplicatur II 104 3* — Humanitas est una specie II 101 4*

— diversi constituuntur diversis animabus rationalibus II 447 a *Vide V. Anima* 12.

— non generatur naturaliter nisi ab homine II 215 a — non generatur ex homine nisi mediante semine I 491 d. 9

— totus dicitur nasci, etsi sola caro traducatur I 352 d. 9. III 488 b. 189 4* — Etsi potentia virtutis generativae non se extendat ad animam per modum efficientis, tamen intentio naturae se extendit ad totum compositum II 774 4* *Vide V. Generatio* 24 in Indice gener.

I

IDEM — est pronomen relativum I 515 f. 4 — est relativum substantiae I 414 arg. 6 — Unum in substantia facit identitatem I 342 f. 4. 350 d. 4. 421 b — dicit convenientiam in forma, non in quantitate IV 45 d. 2

— Identitas est unitas non multiplicata I 516 3* — Identitas simul claudit in suo intellectu pluralitatem et unitatem V 65 f. 10 — Ubicumque est identitas, ibi est convenientia in tertio II 394 arg. 2

— simplicius est diverso V 73 arg. 2

— dicitur positive I 421 b

— de necessitate praecedit diversum V 381 9

— Identitas vel est secundum essentiam numeralem, vel secundum naturam communem II 94 a. 101 4* — significat identitatem in supposito I 515 f. 4. 516 a — Identitas excludit pluralitatem suppositorum I 516 3* — simpliciter dictum stat pro eodem numero I 547 arg. 1 — actuale consequitur unum numero IV 890 b — Identitas secundum numerum venit ex parte ipsius quod est secundum esse, sive prout est in supposito individuo I 363 b — Identitas rei venit ab identitate principiorum substantialium IV 887 f. 3. 888 b. 890 b

— Identitas naturae in pluribus facit univocum I 357 arg. 3 — Quorum perfectio et complementum ultimum est unum specie, ipsa sunt unum II 47 arg. 4 *Vide V. Forma* 4. — Identitas secundum speciem vel genus venit a parte eius quod est quo secundum diversos status sive completionem maiorem et minorem I 363 b — Quorum definitiones sunt eadem, ipsa sunt eadem III 736 arg. 2

— Si aliqua sunt unum alicui identitate generis, propter hoc non sunt eadem numero inter se V 66 5*

— Identitas est essentialis, vel rationis I 578 2*

— Quae de se mutuo praedicantur sunt eadem III 736 arg. 4 — Quando duo sunt eadem numero, unum vere praedica-

tur de altero I 363 arg. 5. III 130 arg. 2. 174 a — Quae sunt eadem, unum potest praedicari de altero in abstractione, aut tantum in concrectione III 434 2* — Impossibile est, idem praedicatum inesse eidem secundum naturas diferentes III 228 f. 3

— Quaecumque uni et eidem sunt eadem, inter se sunt eadem I 546 f. 4. 577 arg. 4. III 471 a. V 63 arg. 5. 243 a — Quaecumque uni et eidem sunt eadem identitate in supposito, inter se sunt eadem V 66 5* — Quaecumque sunt eadem numero alicui individuo, inter se sunt una numero II 99 arg. 4 — Quae sunt eadem uni non sunt eadem inter se, nisi convenient secundum idem I 577 4* — Quae uni et eidem sunt eadem, ubi est convenientia plurium tanquam in communi, et ubi plura differunt per suas origines, non sunt eadem inter se I 588 6*

— Si aliqua duo sunt omnino eadem secundum rem et secundum rationem, si aliquid est in uno, et in alio I 630 d. 4 — Quod est in aliquo est in omnino indifferenti ab illo V 410 f. 6 *Vide V. Suppositum* in Indice gener.

— Quae sunt idem eadem mensura mensurantur V 94 f. 9 — Si aliqua sunt eadem, numerato uno, numeratur et reliquum III 193 arg. 4 *Vide V. Multiplicatio* in Indice gener.

— Quorum opposita sunt eadem, ipsa sunt eadem I 746 f. 3

— Addere idem sibi ipsi non est intelligibile I 586 f. 4 — Non est transitus ab eodem in idem II 472 arg. 2 — non habet ad se referri et ordinari II 663 5* — Quae habent ordinem temporis non sunt idem, nisi unum se habeat per additionem ad alterum IV 474 3*

— manens idem potest habere alium et alium ordinem IV 340 3* — Nihil idem et secundum idem habet similitudinem ad diversa V 70 arg. 44

— ab eodem *vide V. Causa* (423 c) et in Indice gener. *V. Principium* (292 b).

IMAGINATIO — Phantasia nominat potentiam sensitivam III 716 arg. 5 *Vide V. Anima* 23. — est potentia animalis, quae est in phantasmata sensibilia V 358 24 — Phantasia est vis sensitiva, quae est in solis corporalibus II 190 2*

— est potentia media inter exteriora et intellectum I 689 2* — est inter sensum et rationem V 297 6 — Speculatio pervenit a sensu ad imaginationem et de imaginatione ad rationem V 260 a — sequitur sensum communem V 442 35

— Imaginaria est earum rerum, quarum imagines in interiori sensu exprimuntur I 282 4* — Imaginativa retinet sensibilia III 321 arg. 5 — est sensibilia I 650 d. 4. IV 235 b — cognoscit res sub conditionibus materialibus, absente materia IV 1044 arg. 4. 1046 a — Ab imaginatione aliquid apprehenditur per speciem partim concretam, partim abstractam III 504 b — In sensu particulari et in imaginatione species est in eodem genere abstractionis II 570 2*

— Phantasia dicit vim sensitivam collativam sensibilibus receptorum II 190 2* — Phantasia, quae dicitur collativa, iudicat de sensibilibus II 229 4* — Phantasia est prima virtus collativa V 227 b — Anima sensitiva componit et dividit per phantasiam *ibid.* *Vide V. Sensus.*

— non indiget potentia activa abstrahente, quia utitur speciebus eiusdem generis ac sensus II 570 2* — habet organum corporale, in quo recipiuntur phantasmata, loco potentiae passivae, et virtutem imaginariam loco potentiae activae *ibid.* IV 1046 b — In imaginatione non sunt duae potentiae II 567 arg. 2

— Phantasia offert phantasmata intellectui possibili et excitat intellectum coniunctum corpori II 622 a *Vide V. Intellectus.*

— Vis phantastica et imaginativa pendet ex corpore II 621 arg. 6 *Vide V. Anima* 18. — Phantasia aliquo modo impeditur in somno II 624 6* — Phantasia non

IND

impeditur in somno, in quantum motus phantasmatum est naturalis *ibid.* Vide *V. Somnus* et *V. Somnium* in Indice gener.

— Cognitione imaginativa non habet certitudinem V 25 10° — est principium erroris II 189 arg. 2 — facit deceptionem, accipiendo rei similitudinem pro veritate II 228 b. 229 1°. 539 arg. 4. V 514 24 Vide *V. Error.* — Phantasmata per fortem conversionem intentionis videntur veritas II 229 a

— est fortis in nobis V 351 14 — Libenter homo negotiatur circa ea quae cadunt in imaginatione *ibid.*

— Species non videntur ab organo interiori regredi ad organa exteriora II 229 a

— Ex diversitate in imaginatione causatur defectus actus intelligendi II 446 b Vide *V. Intellectus* 11. — Usus phantasiae absorbet usum rationis propter infirmitatem naturae II 186 4° — Phantasia obnubilat rationem V 514 24

— Phantasia movet et inclinat ad exteriora V 366 8

INDIVIDUUM — est quod de uno solo praedicatur I 357 arg. 2. III 133 1°. 230 arg. 3 — quantum est de se, dicitur quod est in uno solo I 183 2°

— dicitur quod est indivisum in se et ab aliis divisum III 124 arg. 2. 133 1°. 231 b — Individuum dicit incommunicabilitatem per praedicationem, per compositionem et per unionem I 440 b. III 125 2° — importat distinctionem singularitatis et incommunicabilitatis III 133 1° — secundum aliquos non ponit, sed privat I 440 1° Vide *V. Persona* (265 c) in Indice gener.

— dicitur quod est indivisum in se, quia dicitur de uno solo, vel quod est ab aliis divisum et subsistit in se et per se III 231 a — substantiae est idem quod hypostasis I 439 arg. 3. III 230 arg. 4. 231 a — Hoc aliquid est individuum II 109 b. 305 arg. 4

— In individuo proprie dicto est principiorum substantialium unio et primi suppositi constitutio in se ipso, non in altero III 232 b — non sunt compositibilia alii I 167 arg. 4. 440 b — proprie non dicitur quod est alicuius pars sive veniens in compositionem tertii III 133 1° — habet esse completum et minus completum II 306 1°

— omne est per se unum et unum numero III 230 arg. 3 — In particularibus est unitas innumerabilitatis V 381 8 — Unum individuum repugnat multitudini II 101 4° — est unum numero unitate accidentali, vel quae consequitur esse actuale *ib.* 4° — In individuis deficit unitas V 381 8

— Esse individuum advenit substantiae communi ratione suppositi, non ratione formae I 440 b Vide *V. Persona* (265 b) in Indice gener.

— Substantia individua per se directe est in genere substantiae II 105 f. 2. 106 a

— constat ex proprietatibus, quarum collectionem impossibile est in altero reperire II 105 arg. 3. III 149 f. 7. 229 arg. 2. 230 arg. 4. V 83 11° — constat ex

collectione proprietatum secundum rationem et cognitionem, non secundum rem II 107 2° Vide *V. Accidens* (407 b, c).

— Ubi est particulare, ibi est forma vel natura ut hic et nunc I 358 f. 3 — omne est hic et nunc I 642 f. 3. 643 arg. 4. II 79 b. 305 arg. 4. IV 220 arg. 4 — Hoc aliquid est hic et nunc, quia contractionem habet loci et temporis V 83 11° — est in uno loco tantum, in quo definitur IV 221 a

— In creaturis realiter addit supra substantiam I 440 1° Vide *V. Substantia* et *V. Distinctio* (439 b, de principio individuationis 440 c. 441 a, b).

— sunt maxime composita I 167 arg. 4. 406 3°

— non est definibile II 109 arg. 2

— Ratio individui est communis pluribus eiusdem generis et etiam analogice substantiae et eius accidentibus I 444 b — est commune secundum rationem I 443 a, 2° — ut communis intentio non distinguit, sed distinctionem in inferioribus supponit I 373 4°

— plura sunt in una specie V 64 f. 3 — cuiuslibet speciei sunt infinita in potentia V 38 arg. 14

INFINITUM — est cuius quantitatem accipientibus semper est ultra accipere I 38 arg. 4. 764 f. 1. 769 a — caret fine et termino III 279 f. 3 — dicitur privative respectu finiti I 769 arg. 6. V 79 arg. 1 — dicitur per abnegationem finis I 769 b — dicitur quod non habet terminum I 764 f. 1. V 4 arg. 3. 90 4° — Infinitas non est, ubi est terminatio I 55 f. 2

— in creatura dicit privationem respectu finiti secundum rem et modum dicendi I 770 6°. V 82 1°

— nullo modo est arctatum et limitatum V 12 f. 7 — simpliciter est quod caret omni limitatione et finitate V 79 f. 13

— caret termino privative, vel negative I 770 a. V 84 a — privative dictum privat actum et relinquit aptitudinem V 84 a — privative dicitur quod est natum finire, non tamen est finitum I 770 a. V 84 a — negative dicitur quod non habet terminum nec est natum habere I 770 a — secundum quod dicitur negative, simpliciter removet finem sive finitatem V 84 a

— negative dicitur per abnegationem complementi, vel termini I 769 b sq. V 84 a — dicitur per privationem perfectionis, vel per privationem limitationis I 39 3°. 361 4°. 612 4°. 766 3°. 770 4°. V 82 4° — Infinitas ponitur per defectum, vel per excessum I 612 4°. V 85 b

— Infinitas est virtualis, vel numeralis I 54 arg. 2. 55 arg. 3. V 84 arg. 2 — Infinitas est virtutis et dignitatis, vel molis seu numerositatis V 86 1° — est secundum quantitatem vel molis, vel virtutis I 770 1°. III 301 a. V 35 a. 81 a. 386 10

— fundatum super quantitatem molis dicitur per oppositionem ad minimum, non vero fundatum super quantitatem virtutis V 82 6°

— vel est in actu, vel in potentia I 766 3°. 772 a. 789 2°, 3°

INF

— Infinito nihil maius est I 771 f. 1. II 20 f. 1. III 279 f. 4. IV 394 arg. 2 — Infinito non est maius II 450 3°. III 325 d. 4 — Ultra infinitum per privationem limitationis non est maius cogitare I 39 3° — Infinitis non est ponere aliqua esse plura I 369 f. 4 — nullo modo exceditur I 765 arg. 2. 770 3° — ex ea parte, qua infinitum est, non habet excessum II 21 f. 4 — non est minus infinito ex ea parte, qua infinitum II 833 b

— Omnino immenso nihil potest aequari V 79 f. 7. 81 b — Immensum non potest esse maius nec minus nec habet aliquod aequale V 97 f. 7. Vide *V. Magis* in Indice gener.

— Impossibile est infinito addi II 20 f. 1 — non potest augeri per additionem I 342 2°. V 79 f. 8 Vide *V. Augmentum* et in Indice gener. *V. Additio.* — Ab infinito nihil adimitur IV 355 f. 3

— vincit et superat finitum II 174 arg. 1 — improporcionabiliter excedit finitum I 764 f. 3. III 279 b. 343 arg. 2. V 32 arg. 8. 34 b — eo ipso, quod infinitum est, dicit excessum improporcionalem respectu cuiuslibet finiti V 36 13° — Infinita ad finitum reduci, est impossibile I 772 b

— accipitur secundum quantitatem III 301 a — ut infinitum nominat quantum V 37 19° — est passio quantitatis I 768 arg. 1. V 80 arg. 4

— Infinitas venit ex parte materiae I 765 arg. 3. V 79 arg. 2 — Infinitas, quae fundatur super quantitatem molis, venit ex parte materiae, non autem, quando fundatur supra quantitatem virtutis V 82 2° — Infinitas ex defectu perfectionis est passio consequens materiam I 39 3°. 361 4°. 612 4°. 766 3°. II 100 b. 101 7°

— Omne, quod est actu infinitum, est summe simplex I 771 f. 2 — Ratio infinitatis est summa simplicitas I 766 a — secundum quantitatem molis habet oppositionem ad simplex, sed infinitum secundum quantitatem virtutis non opponitur simplici, immo necessario illud sequitur III 301 a. V 84 a — fundatum super quantitatem molis repugnat simplicitati, illud autem, quod fundatur super quantitatem virtutis, summe consonat I 69 3°. V 36 13°. 82 6° — secundum quantitatem molis dicit recessum a simplicitate V 84 a. 86 2° — Infinitas virtutis est per accessum ad unitatem et originem I 55 b. V 86 2° — Simplicissimum est infinitum virtute I 312 2°. 639 a, 3°, 4°. V 35 a. 36 13°. 386 10 — per negationem limitationis non repugnat simplicitati nec complemento I 770 4°

— cum se immiscet phantasia, non potest cogitari nisi per distensionem V 386 11

— Infinitas numeralis et molis repugnat perfectioni et ordini, quia est per recessum ab unitate et origine I 55 b — Ubi numerositas infinita, ibi confusio *ib.* f. 1. V 85 f. 7 — Infinitas secundum diversitatem realem posita in actu privat distinctionem et ordinem I 612 3°. 772 f. 5 — Omnis infinitas aut omnino privat ordinem,

aut perfectionem ordinis, quia tollit statum et complementum I 613 f. 3 — Impossibile est infinita ordinari II 21 f. 2 — caret modo V 80 arg. 5

— Impossibile est infinita simul esse II 21 f. 5 — Impossibile est infinita pertransire I 660 arg. 3. II 24 f. 3. III 310 f. 4. V 85 f. 10

— Infinitas in creaturis attestatur imperfectionem V 39 f. 40 — Infinitas in creatura tollit bonum et perfectionem III 279 f. 3 — Ponere infinitatem actu in creatura est ponere imperfectionem I 612 arg. 4 — per abnegationem termini circa quantitatem molis semper dicit aliquam incomplectionem vel actu, vel potentia V 81 a

— Infinitas virtutis est perfectionis I 55 b — per abnegationem termini circa quantitatem virtutis non dicit aliquam imperfectionem, sed summam perfectionem, quia non potest esse nisi in summe simplici V 84 a

— prius est quam finitum V 414 f. 8

— est unum in omnibus II 100 b. 401 7* — Infinito convenit comparari ad multa secundum causalitatem I 770 2*

— secundum quod privat rationem complementi, non finit finitate complementi V 82 7* — per privationem perfectionis non potest finire aliud, sed potius finire indiget I 39 3*. 770 4* — per privationem limitationis in ultimo fine est ratio finiendi I 39 3*. 770 4* — secundum quod privat rationem termini, non finit ut terminus intra, finire tamen potest ut complens V 82 7*

— Quod est infinitum finito non necesse est esse infinitum simpliciter V 5 2* — Infinita nobis sunt finita simpliciter V 4 arg. 7

— Nihil est finitum finito, nisi quod est finitum simpliciter III 299 f. 3 — impossibile est esse finitum finito III 343 arg. 1. V 33 f. 2. 39 f. 2 — non comprehenditur proprie a finito V 247 a — Impossibile est infinita virtute finita comprehendere II 24 f. 4. V 39 f. 5 — est incomprehensibile ab intellectu humano I 382 d. 8. V 49 f. 22 — incomprehensibilia sunt a substantia finita V 40 a *Vide V. Comprehensio* in Indice gener. — Creatura non potest comprehendere infinitum I 69 3*. 73 a. V 33 f. 3. 35 a. 36 40*. 37 19*. 41 7* — Infinita comprehendere repugnat limitationi creaturae V 41 5* *Vide V. Intellectus* 6.

— Cognitio creata et limitata non se extendit ad actu infinita V 41 41* — Virtus creata non potest simul et in actu iudicare de infinitis III 316 a — Creatura non potest simul et semel cognoscere infinita V 85 f. 4 — Actus differens a potentia non potest se extendere ad infinita in actu III 310 f. 5 — Quaecumque sunt infinita alicui non sunt ab illo cognoscibilia nec ab illo comprehenduntur V 4 arg. 7 — quod se habet per oppositionem ad simplex, non capitur a finito I 69 3* — non capitur a finito quantum ad virtutem nec quantum ad essentiam a virtute non distinctam *ibid.*

— totaliter absorbet capacitatem finitam et eam undique terminat, sed non capitur ab ea nisi finite I 41 2* *Vide V. Cognitio* (62 c) in Indice gener. — est impertransibile finito et per modum discursivum ab uno in aliud V 5 3*

— Infinitum comprehendere non est nisi per actu infinitum V 34 f. 7. 39 f. 5. 41 42* — Omne, cui infinita sunt finita, est simpliciter infinitum V 79 f. 5

— quod est incomprehensibile, secundum veritatem est ab infinito comprehensibile et ideo commensurabile infinito et est sibi finitum I 343 3* — Cognitione incomprehensibili infinitum est comprehensibile V 32 arg. 2 — est comprehensibile infinito et pertransibile per universalem et plenarium contuitum V 5 3* — Infinitas numeri non est incomprehensibilis intelligentiae infinitae V 3 f. 4. 39 f. 2

— ut comprehensibile et commensurabile infinito non est finitum simpliciter, immo infinitum I 343 3*. 612 1* — Omnis infinitas quodam ineffabili modo Deo finita est V 5 a. 247 a — Infinita simpliciter sunt Deo finita V 5 2* — Infinitum simpliciter potest esse finitum summae veritati, quia non excedit summae veritatis iudicium I 770 3*. V 82 8*

INTELLECTUS I *Potentia cognitiva* 2 *differens a voluntate* — a sensu 3 *Potentia* — Actus 4 *proprius animae* 5 *immaterialis* — Nobilitas 6 *Amplitudo obiecti* 7 *Veritas* 8 *Universale* — Abstractum — Singularia.

9 *in potentia* 10 *agens et possibilis* 11 *indigens sensibus* 12 *Impedimentum*.

13 *generans verbum* 14 *Relatio ad memoriam*.

15 *Actus proprii* — *Apprehensio* — *Resolutio* 16 *Compositio* — *Discretio* — *Iudicium* 17 *Collatio* — *immitens rationi* 18 *Ratio* — *Intelligentia* 19 *Habitus principiorum* — *Habitus perficientes*.

20 *Actuum successio* 21 *intelligens unum solum* 22 *Reflexio* 23 *Ordo ad voluntatem* 24 *practicus*.

4 — est potentia cognitiva II 404 f. 2, 3. V 227 b — Anima dat intelligere per potentiam intellectivam V 227 a — per naturam habet vim intelligendi V 497 45 — Deus dedit substantiae spirituali potentiam intelligendi II 44 f. 3 — Intelligentia comitatur substantiam rationalem V 224 b — Deus dedit animae nostrae potentiam ad intelligendum II 568 b — per quamdam potentiam suam videt intelligibilia V 40 a *Vide infra* 10 et *V. Anima* 23, 24.

— est oculus animae II 892 f. 5 — Potentia intellectualis est speculum politum, quod formam vel imaginem recipit V 358 25 — Intelligere est mente intueri I 365 d. 4 — Intelligere est quoddam lucere V 48 f. 43 *Vide V. Lumen-spirituale* et *V. Lux-spirituale* in Indice gener.

— consideratus in se est proprie speculativus I 43 b. II 899 b. V 349 4 — Rationalis secundum se est speculatrix V 356 13

2 essentialiter differt a voluntate in genere potentiae II 560 b. 564 4*. 566 a sq. —

practicus non est appetitus vel voluntas II 561 2*. 899 b — et voluntas sunt diversae potentiae ratione actuum, qui sunt cognoscere et affici II 1 b. 560 b. III 773 f. 5 — habet actu differentem ab actu voluntatis secundum rem, obiectum differens secundum rationem II 561 3* — Maior est differentia intelligentiae ad voluntatem quam ad memoriam II 560 b

— Ratio est omnino distincta a sensu exteriori II 561 1* — differt re et ratione a sensu alligato corpori II 222 4*

3 — aliquando vocatur potentia intellectiva, aliquando habitus intelligendi, aliquando actus II 601 a. III 214 2* — aliquando nominat potentiam, aliquando habitum, aliquando actum, aliquando obiectum III 528 2* — aliquando sumitur pro actu intelligendi, aliquando pro ipso intellectu sive intelligibili, aliquando pro habitu III 781 a — aliquando accipitur pro potentia intelligendi, aliquando pro habitu, aliquando pro ipso principio intellectu II 899 a

— Intelligere nominat cognitionem in actu III 310 f. 1 — Intelligere est actus complectens totam intelligentiam II 559 f. 4 — Nihil intelligimus nisi per intellectum *ib.* f. 2. 562 5*

— Ratio cognoscit sibi et voluntati I 37 4*. II 561 5*

4 — diversi sunt in diversis hominibus II 447 a — numeratur secundum subiectum V 365 2 *Vide V. Anima* 12. — in diversis diversificatur non solum in intelligibilibus, quae extrahuntur a sensu, sed etiam in his quae sunt supra omnem imaginationem II 447 a — Error, quod intellectus sit unus in omnibus, sequitur ex errore de aeternitate mundi II 446 b. V 361 4 — Unus intellectus potest dici ratione lucis influentis, non ratione sui V 365 2

5 — Ratio est virtus cognitiva sublimata a materia II 599 a — est simplex potentia et in substantia simplici fundata I 297 4* — organo non est alligatus *ibid.* II 621 b — non dependet ab organo, quia est vis immaterialis I 39 2* *Vide V. Anima* 18. — Sola potentia rationalis non est alligata materiae et substantiae corporali II 593 b — Potentia intelligendi non indiget adminiculo exterioris luminis nec est arcata ad aliquid IV 1047 arg. 3

— neque corpus est neque forma in corpore neque mixtum cum materia omnino II 90 arg. 2 — nullo modo est immixtus corpori II 622 b — est impassibilis et impermixtus, non tamen sine omni materia II 415 2* *Vide V. Anima* 2, 5.

— solus intrat ab extrinseco II 372 f. 2. 452 f. 2 — Sola substantia intellectiva intrat ab extrinseco per creationem II 742 2*

— non est corruptibilis I 39 2*. II 461 3*, 6*

— non tristatur in excellenti, quia non potest corrumpi I 39 2* — In spiritualibus est excellentia conservans, non corrumpens II 546 7*. III 305 5*. IV 284

INT (6)

arg. 3 — Intelligibile excellens iuvat et confortat intellectum, quia influentia eius procedit ab intimis et intrat ipsam potentiam I 39 2°

— in intelligendo maximum intelligibile vigoratur respectu eorum quae sunt infra illud V 37 17°

— Virtus intellectus in perceptione obiecti non dispergitur, sed colligitur, quia illud est intimum intellectui I 39 2°

— Operatio intellectualis est ad intra V 442 34 — Intelligere est actus, qui simplicitati in nullo repugnat, sed magis attestatur et consonat V 75 f. 4 — Conversio animae ad intelligibile, quod est extra, est minime simplex, ad intelligibile vero, quod est intra, est magis simplex, ad intelligibile, quod est supra, est maxime simplex V 20 f. 34

— Intelligere est actus nobilissimus II 44 f. 3. 394 f. 4 — Intelligens nobilior est non intelligente V 28 arg. 7 — Omne intelligens est superius et melius non intelligente V 20 f. 32

— potentior est in cognoscendo quam sensus I 736 f. 4. V 24 arg. 14 — Cognitionis intellectiva est dignior et perfectior et nobilior sensitiva, sed superadveniens non tollit eam III 522 f. 3 — est potentior quam imaginatio V 24 arg. 10

6 — non est potentia determinata I 69 2°. V 25 44° — Potentia intellectiva multo largior et liberior est quam potentia sensitiva II 564 f. 4 — est potentia libera ad intelligendum omnia V 25 44°

— natus est cognoscere omnia II 396 5°. 563 f. 2. V 227 a — per naturam suam natus est omnia intelligere II 5 a. 554 f. 2 — quodam modo est omnia V 7 f. 4 Vide V. *Anima* 25. — Omnia sunt nata in intellectu scribi, et imprimi omnium similitudines II 396 5° — possibilis apprehendens potest intelligere omne, quod ipse potest fieri I 352 d. 8 — agens est in actu respectu eorum quae sunt infra posse intellectus creati II 196 4° — Potentia cognitiva est de omnibus, non solum operabilibus, sed etiam speculabilibus II 598 arg. 2. 893 arg. 4 — cum plene restituatur in lucem, potest videre omne intelligibile I 24 d. 5

— Ratio est maximae capacitatis, quia abstrahit universale, quod est semper et ubique V 541 9 — Naturae intellectus creati non est impossibilis perceptio secreti quantumcumque occulti V 41 42°

— Intelligibilia in intellectu non se coangustant III 313 f. 4. 316 a. V 38 arg. 17

— humanus possibilis est ad infinita V 3 f. 8. 38 arg. 17 — possibilis est in potentia ad infinita V 38 arg. 18 — fertur in infinitum verum et ut infinitum V 35 a

— Si intellectus agens esset in plena actualitate respectu omnium, ad quae est possibilis in potentia, quilibet intelligeret infinita V 38 arg. 18 — Si intellectus agens esset actu respectu infinitorum, secundum quod est potentia animae, anima propria sua virtute se extenderet ad infinita V 42 48° Vide V. *Infinitum*. — Poten-

(7)

tia intellectus possibilis non potest omnino reduci ad actum V 42 17° — agens non habet lumen tantae potentiae, quod possit super omnia, quia multa sunt contra eius iudicium I 352 d. 8 — agens non est ens actu plene respectu omnium, quia non est plene agens II 196 4° — ut comprehendens non potest intelligere omnia, sed ut apprehendens I 352 d. 8

7 — se habet ad verum I 24 d. 5. II 190 arg. 4. 898 arg. 2. III 594 f. 2. V 20 f. 29. 349 6 — Intellectiva potentia respondet veritati V 72 7° — Anima per potentiam intellectivam rationalem discernit verum V 227 b — Intellectus speculativi est cognitio veri ut veri *ibid.* — Verum sub ratione veri est obiectum intellectus II 558 arg. 3 — tendit in verum sub ratione veri III 475 b. 576 b — Obiectum intelligentiae est verum sub ratione veri vel bonum sub ratione veri II 916 d. 4 — speculativus respicit verum sub ratione veri II 190 b. III 476 b

— Intellectivae finis est verum II 845 a — Finis intellectus speculativi est veritas I 79 d. 4

— Rationalis tendit in verum III 577 a — Mens nostra fertur naturali inclinatione ad veritatem V 349 3 — noster aequatur veritati, quando actualiter se convertit ad veritatem II 4 a — Homo conformatur veritati secundum intelligentiam rationis V 273 a

— Ad intellectum spectat veritas, prout est regula merae speculationis III 864 3° — Irradiatio veritatis super intelligentiam nostram absolute pertinet ad notitiam rerum speculandarum V 349 4

8 — est universalium I 689 arg. 2. II 222 4° — Facta particularia non sunt intelligibilia per rationem III 530 d. 3. V 53 f. 44. 377 4 — Particularia gesta probari non possunt per viam certitudinis rationum V 207 a

— cognoscit res abstractas a conditionibus materialibus IV 1044 arg. 4. 1046 a — non potest cognoscere cum conditionibus materialibus, quamdiu est coniunctus, propter alligationem et connexionem et ordinem potentiarum inter se et ad corpus IV 1047 a sq. — Species abstracta a phantasmate intellectui habet uniri II 569 a — Species existens in intellectu omnino abstrahit a materia II 120 a — Ab intellectu apprehenditur aliquid per speciem simpliciter abstractam III 504 b

— Potentia intellectiva cognoscit tribus modis distinctis a parte rei cognitae, qui dicuntur intelligere, imaginari et sentire IV 1046 b — Anima separata per intellectum cognoscit res sub conditionibus materialibus, quod est sensus exterioris vel imaginationis, vel abstractis omnibus materialibus, quod est ipsius intellectus *ib.* a, b, 4° — prout habet modum apprehendendi sensuum, dicitur sensus interior *ib.* 2°

— Potentia intellectualis est duplex, aut ut considerat universales rationes abstractas, aut ut elevatur ad substantias spirituales et separatas V 358 24

INT (9)

— Quaedam sunt pure intelligibilia, ubi deficit imaginatio, quaedam quodam modo intelligibilia et quodam modo imaginabilia, ubi frequenter intellectus deficit I 650 d. 4 — carnalis nescit resolvere nisi usque ad ea quae patent sensibus, sicut sunt ista corporalia V 49 b

— Intelligibile et sensibile minus distant inter se in ratione entis quam intelligibile increatum et creatum, sed magis in ratione cognoscibilis I 69 2°

— Quod intellectus non cognoscit singularia, non tantum venit ex immaterialitate, immo ex materialitate coniuncti et immaterialitate sua; quoniam singulare non pervenit ad intellectum nisi per potentias inferiores I 689 2° — coniunctus corpori non potest singularia cognoscere ut intellectus *ibid.* — potest esse non solum universalium, sed etiam singularium II 107 5° — est etiam singularium, quia solus comprehendit principia intrinseca singularium, circumscriptis accidentibus *ibid.* — Sola potentia rationalis comparat species et genera et ordinat totam lineam praedicamentalem IV 1046 4° — cum cognoscit singularia, dicitur sentire II 222 4°

9 — noster est in potentia I 686 a. V 20 f. 32 — Homo non statim intelligit, cum potest intelligere V 498 20 — noster est quasi materialis I 72 a — humanus est possibilis omnino propter nuditatem et propter coniunctionem cum phantasmatibus II 449 b — humanus quando creatur, est sicut tabula rasa et ita in omni moda possibilitate II 118 f. 5 — humanus propter coniunctionem cum corpore est possibilis *ib.* f. 4 Vide V. *Cognitio* 9.

10 — In intellectu est natura, qua est facere et qua est fieri II 415 2° — possibilis est quo est omnia fieri, et agens quo est omnia facere II 568 b. 902 b. IV 1046 a. V 24 arg. 3 — Deus creaturae rationali impressit non solum intellectum possibilem, sed etiam intellectum agentem II 568 b. V 474 2 — Intellectiva potentia, quae est spiritualior et abstractior sensu, habet potentiam activam et passivam in ipsa substantia spiritali II 570 2°. IV 1046 a — humanus habet intellectum possibilem et agentem V 498 20

— Per intellectum possibilem anima ordinatur ad suscipiendum, per agentem ad abstrahendum II 569 a, b sq. — indiget potentia activa distincta a possibili ad abstrahendum et illuminandum II 570 2° — agens assimilatur oculo cati, in quantum abstrahit speciem per naturam luminis II 569 b. 570 3° — non dicitur agens, quia actu intelligit, sed quia intelligere facit V 20 f. 32

— agens se habet sicut lux, possibilis vero sicut illuminatum a luce II 567 f. 4 — agens est sicut lux et possibilis sicut oculus II 446 b — agens est lumen naturalis iudicatorii II 569 b. V 474 2

— possibilis suscipit speciem abstractam a phantasmate per auxilium agentis II 569 a — possibilis se habet ad res, quas cognoscit, sicut materia ad formam

III 307 arg. 1 — possibilis se habet ad agentem ut materia ad formam vel efficientem II 567 f. 1

— possibilis non est potentia pure passiva II 568 b — possibilis non est pure passivus, quia se convertit ad speciem existentem in phantasmate eamque suscipit et de ea iudicat II 569 a. 570 5* — possibilis non est adeo activus sicut agens, quia non potest sua conversione ad phantasma speciem abstrahere nec de specie iudicare nisi adiutorio ipsius agentis II 570 5* — possibilis est proportionalis agenti V 42 18*

— agens est potentia activa et aliquid animae II 568 b. V 20 f. 32 — agens non est substantia separata creata nec ipse Deus II 568 a sq. — agens non est Deus II 446 a — Una intelligentia non potest irradiare super omnes V 498 19 *Vide V. Illuminatio* et *V. Intelligentia* in Indice gener.

— possibilis non est omnino eadem potentia ut agens, differens solum respectu ad corpus et phantasmata II 569 b — agens et possibilis sunt duae differentiae intellectus, concurrentes in unam operationem completam *ib.* a. 570 4*. 571 b — possibilis non intelligit sine agente nec agens sine possibili II 569 a. 571 a — Potentia, per quam intellectus recipit, et potentia, per quam abstrahit, non sunt eiusdem naturae nec per eandem naturam insunt animae II 570 3*

— possibilis convenit animae in comparatione ad corpus, in quantum natus est ad complementum venire mediante auxilio corporis et sensuum II 570 a — habet possibilitatem respectu actus et respectu phantasmatum ex coniunctione cum corpore *ibid.* — dicitur possibilis respectu actus secundi *ib.* 4*

— Potentia activa est in substantia spiritali ratione ipsius quo est, passiva ratione ipsius quod est, scilicet formae et materiae IV 4046 a — agens appropriatur formae, quia ordinatur ad abstrahendum, possibilis materiae, quia ordinatur ad suscipiendum II 569 a — possibilis non se tenet ex parte materiae in anima nisi per appropriationem II 568 b sq. 570 a — possibilis non est hyle II 446 a — possibilis non est in anima solum ex coniunctione cum corpore II 569 b — est in anima separata sine dependentia a phantasmatis *ibid.* sq.

— agens distinguitur a possibili ut potentia habitualis et quoddam lumen in anima II 569 a sq. 570 a — agens est potentia de se quodam modo completa et habilitata II 570 a

— agens non est habitus actu continens intelligibilia II 569 a *Vide V. Cognitio 14.* — agens non est omnino in actu respectu ad alia a se, nisi adiuvetur a specie II 569 a. 570 5* — agens indiget iuvare a cognoscibili, vel a Deo, ut fiat in actu II 196 4* — agens, qui est aliquid animae, non facit, ut intellectus fiat actu intelligens V 20 f. 32 — agens et possibilis sufficiunt ad perfectam cognitionem V 21 arg. 8

— agens, quia lumen est, dum se convertit super phantasmata, abstrahit et depurat et sic illuminat II 265 arg. 3 — agens corpori alligatus et magis intellectus liber et separatus potest species abstrahere et intellectui possibili imprimere II 119 b

— Anima secundum intellectum agentem est continue in suo actu, secundum possibilem autem non II 567 f. 3. 569 b. 570 a — agens est semper in actu, non quia anima semper actu intelligat per eum, sed quia de se semper promptus est ad abstrahendum II 570 a — possibilis non semper est in actu suo propter impedimentum ex parte corporis, quamdiu est corpori coniunctus *ibid.*

14 — Species imaginariae se habent ad intellectum sicut color ad oculum II 446 b — a phantasmatis excitari habet, quamdiu est coniunctus cum corpore II 570 a. 622 a — possibilis habet perfici mediantibus potentiis sensitivis II 902 b *Vide V. Anima 19.*

— Species per interiorem sensum pervenit ad intellectum I 189 d. 4 — deficientibus sensibus, non potest cognoscere sensibilia IV 1045 arg. 7 *Vide V. Anima -separata* in Indice gener.

— Omnis cognitio intellectiva secundum naturam intellectus incipit a sensu IV 234 f. 1 — Quod est supra experientiam est supra intelligentiam humanam *ib.* f. 2 *Vide V. Cognitio 14.*

— Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu secundum se, vel in simili II 579 4*. IV 234 f. 1 — Nihil est in anima quantum ad similitudinem, quod prius non fuerit in sensu et susceptum ab extra vel secundum totum, vel secundum partem III 830 d. 1 — Omnis cognitio de illis quae habent esse in anima per similitudinem abstractam, habet ortum a sensu II 904 b

— Nostrum intelligere secundum statum viae non est sine phantasmate II 622 a. V 572 18 — Nihil intelligimus nisi in phantasmate II 446 b

12 — Operatio intellectus, quam habet in corpore, impeditur per accidens propter aliquam laesionem factam interius in organo imaginationis vel alterius virtutis sensibilibus II 461 3*, 6* — dum est in carne, fatigatur et impeditur in actu, corpore corrupto I 38 arg. 2 — Operatio intellectus per ineptitudinem corporis impeditur II 620 f. 3 — corrumpitur, quodam interius corrupto II 457 arg. 3. 620 f. 3 — Laesio organorum, in quibus resident spiritus corporales, facilius impedit usum rationis quam imaginationis II 623 b

— Anima impeditur ab actu rationis per ineptitudinem corporis non solum ex nimia conversione ad illud nec solum propter privationem obsequii potentialium sensitivarum II 621 b sq. — Operatio intellectus impeditur, non facto impedimento in operatione imaginationis et phantasiae II 622 a *Vide V. Anima 19* et in Indice gener. *V. Somnus.* — Secundum Commentatorem solus intellectus adeptus corrumpitur

et impeditur deficiente phantasmate II 446 b — statim, cum a corpore separatur, habet suum usum completum II 461 6*

— Cum intenditur operatio sensus, minuitur operatio intellectus II 744 f. 6

13 — includit verbum V 104 b — In mente intelligere est verbum ex se sumere V 94 f. 2 — Rationes intellectuales non possunt esse in anima, quin sit generatio verbi in mente V 324 20 *Vide V. Cognitio 17* et in Indice gener. *V. Mens.* — Ex memoria oritur intelligentia ut ipsius proles V 305 5 — Non concipitur nisi quod intelligitur V 341 30

14 — tantum intelligit, quantum repraesentatur a memoria I 84 5* — Nihil capimus per intelligentiam, quod non sit praesens apud nostram memoriam V 303 1 — Ratio includit in se intelligentiam et memoriam II 597 4* — Ratio considerat et reponit in memoria V 442 35

15 — habet actum apprehendendi, conferendi et resolvendi V 49 b — Operatio virtutis intellectivae est in perceptione intellectus terminorum, propositionum et illationum V 304 a — acquirit et diiudicat II 560 b — Etsi intelligere possit dici actus simplex, tamen ad nostrum intelligere concurrunt recipere et iudicare, sive abstrahere et suscipere II 570 4* — humanus habet rationem apprehendens et iudicans V 498 20 — Ratio est apprehensiva, iudicativa et motiva V 321 4

— intellectualiter contemplans considerat rerum existentiam actualem V 298 10, 14 — capit terminorum significata, cum comprehendit, quid est unumquodque per definitionem V 304 a

— Intellectu apprehendente non potest intelligi aliquid sine eo quod est ei ratio intelligendi I 504 a

— resolvens considerat ea quae sunt rei essentialia I 504 b — cum aliquid intelligit, considerat intelligibile per aliquam rationem, et est compositio circa intellectum, qui est resolubilis in id quod est et quo est I 476 a *Vide V. Abstractio.*

16 — cognoscit per modum complexionis I 736 f. 1 — Proprie intellectus est negotiari circa complexum III 517 4* *Vide V. Complexio* in Indice gener. — Intelligere multa per modum complexionis non est omnino virtutis nec omnino imperfectionis I 737 b

— Cognitione intellectiva, prout est in suo summo, anima cognoscit per modum simplicis aspectus I 737 b

— Potentiae rationalis est considerare et discernere III 715 5* — Discretio est rationis III 375 a — distinguit I 43 d. 7 — Rationis est discernere II 596 a. 895 d. 3

— iudicat de eo quod est apprehensum per sensum III 322 4* — Ratio iudicat per sermonem verum V 321 4 *Vide V. Veritas* in Indice gener.

— Invenire et iudicare sunt actus potentiae cognitivae ad invicem ordinati II 566 b — Ratio in diiudicando abstrahit a loco, tempore et motu V 301 6, 9

INT (17)

— Intellectum propositionum tunc dicitur veraciter comprehendere, cum certitudinaliter scit, illas veras esse V 304 a

17 — Rationis est collatio II 893 a — Rationis est unum ab altero discernere et unum ad alterum conferre II 915 4* — per rationem confert V 358 24 — Solius rationis est conferre I 30 arg. 3. II 892 f. 7. III 375 arg. 3 — Rationis est conferre et referre per collationem et illationem I 31 3* *Vide V. Collatio* in Indice gener.

— ratiocinans considerat rerum praecellentiam potentialem V 298 10

— Rationalis ordinatur ad discutiendum III 339 f. 3

— Rationale habet potentiam discernendi, vel discernendi per discursum I 440 2* — Rationale, ut dicit potentiam discernendi per inquisitionem et collationem et discursum, est animae coniunctae carni *ibid.* — Anima nata est intelligere secundum intellectum inquisitivum et possibilem II 48 2* — Anima per naturam habet intellectum potentialem sive collativum et inquisitivum II 50 a

— Vim aliquam contingit moveri in obiectum aut motu simplici et absoluto, aut motu collativo et quodam modo composito III 670 d. 4 — In ratiocinatione est actus unus, non simplex, sed compositus IV 343 d. 7

— assentit veritati propter rationem III 472 3* — Illud dicitur intelligi quod rationaliter cogitatur vel cognoscitur III 68 4* — Intelligere aliquando idem est quod ratione comprehendere I 365 d. 4 — Intelligere aliquando est ratione praevia cogitare III 530 d. 3

— est rationalis, vel phantasticus I 52 4* — phantasticus potest cogitare inconvenientia *ibid.*

48 — Potentia cognitiva dividitur in rationem, intellectum et intelligentiam, secundum quod aspicit ad inferius, ad par et ad superius II 566 b — Speculatio pervenit de ratione ad intellectum et de intellectu ad intelligentiam V 260 a — Homo fit rationalis, cum incipit intelligere et considerare, deinde intellectualis, cum fit sapiens V 395 40

— intelligentia est cognitio principiorum et regularum certarum V 356 43

19 — dicitur habitus principiorum III 727 4* — dicitur habitus principiorum, qui est regula intellectus I 318 d. 2 — aliquando accipitur pro ipso habitu, qui dirigit intellectum in iudicando de veris et falsis III 781 a *Vide V. Cognitio* 13.

— indiget habitu directivo, quia errare potest I 43 a — triplici habitu perficitur *ibid.* — perficitur per scientiam *ibid.* 686

(20)

5*. II 899 b. IV 138 b — intelligentia per scientiam habet facilitatem conversionis III 477 a — perficitur et dirigitur et rectificatur per habitum scientiae III 722 f. 5

20 — noster, cum intelligit, concernit tempus I 422 5* — Nostrum intelligere est cum continuo et tempore III 382 3*. V 21 arg. 7. 90 b — Nostrum intelligere est cum successione ratione acquisitionis speciei per sensum et phantasiam IV 391 1* — deformis intelligit in instanti, sed rationalis et collativus in tempore II 177 b *Vide V. Collatio* in Indice gener. — Actus intellectus potest esse in instanti IV 391 f. 2

21 — Unum solum intelligimus II 116 f. 3. III 310 f. 1. 608 f. 2. IV 902 arg. 4 — non potest simul et semel actu se convertere ad plura II 116 f. 3. III 310 f. 6 — non potest per naturam simul plura intelligere II 446 a. III 144 a sq. 618 d. 3. IV 902 arg. 2, 1* — per naturam in uno instanti non aspicit nisi ad unum intelligibile II 79 arg. 4 — Cognitione viae non possunt uno et simplici aspectu videri et cognosci multa III 517 3* — Simplex virtutis finitae, quod cognoscit multa per multa, impossibile est simul multa cognoscere II 445 arg. 3 — Per naturam non intelligitur nisi unum solum simul et semel III 382 3*. V 38 arg. 6 — Non possunt simul plura cognosci propter simplicitatem intellectus, quia una conversione totus capitur ab uno obiecto et in eodem instanti non potest ad aliud converti II 447 3*

— Actus intellectus potest esse simul de pluribus secundum comparisonem plurium in una ratione IV 391 3* — in ratiocinatione convertit se supra plura, quae diversimode cognoscit IV 343 d. 7

22 — Ratio supra se ipsam redit V 227 b — Potentia intellectiva nata est supra se redire I 297 4* — Ratio nata est reflecti super se ipsam II 564 3*. 596 a, b — Sola potentia rationalis potest se super se ipsam reflectere II 593 b — Reflectere se super se est virtutis cognitivae sublimatae a materia II 599 a *Vide V. Anima* 26.

— Ratio est virtus se ipsam cognoscens II 596 b — Potentia cognitiva se ipsam cognoscit I 297 4* — Oculo rationis homo videt animum et ea quae sunt in animo V 230 b — convertitur super se ipsum intelligentem et super suum intelligere et super alia a se V 87 9* — Anima iudicat de se ipsa et de sua cognitione III 306 a

— Eadem est potentia cognitiva, qua intelligo aliquid, et intelligo, me intelligere I 297 4*. II 595 f. 5 — Per scientiam aliquis scit et scientiam novit I 297 4* — Tunc quis perfecte intelligit, cum intelligit, se intelligere II 662 f. 6 — Perfecte sci

INT (23)

qui scit, se scire I 297 3* — ad hoc quod sit perfectus, non sufficit, quod intelligat se, sed etiam, quod intelligat, se intelligere V 84 arg. 9 — Non est perfecta cognitio nisi illa, qua quis novit se nosse sive ipsam notitiam I 296 f. 2

— comparatur ad interpretativam et ad affectivam et motivam V 349 4 — Intellectiva regit motivam, se ipsam et interpretativam V 320 4

— In ratione inchoatur ratio movendi se II 605 a

23 — praecedit affectum II 901 arg. 6. II 892 f. 8. III 740 arg. 5 — intelligentia natura praecedit amorem et voluntatem I 225 b *Vide V. Cognitio* 35. et in Indice gener. *V. Affectio.* — Ratio et voluntas naturaliter in eadem substantia sunt radicatae, nec contingit, unam ab altera separari II 603 b

24 — practicus est, qui est affectui iunctus et permixtus III 476 a — speculativus, cum ordinatur ad affectum, fit practicus V 415 4 — est practicus, prout est quodam modo iunctus affectioni et operationi II 899 b — extenditur ad affectum, vel ad operationem effectus IV 496 d. 3 — speculativus fit practicus, in quantum idem, qui dirigit in considerando, postmodum regulat in operando II 561 2* — est practicus, in quantum dirigit in opere II 899 b. III 475 b — speculativus secundum alium statum fit practicus, videlicet dum coniungitur voluntati et operi in dictando et regendo II 566 b — extenditur ad affectum, vel ad opus per modum dictantis et regulantis I 43 a — speculativus facilliter fit practicus V 356 42 — speculativus extensione fit practicus II 558 arg. 2. III 475 b — practicus dicitur intellectus extensus III 475 b. 476 a

— speculativus et practicus sunt eadem potentia II 558 arg. 2 — speculativus et practicus dicunt eandem potentiam sola extensione differentem II 899 b — speculativus et practicus non nominant diversas potentias V 227 b — dividitur in speculativum et practicum secundum diversos status II 566 b. V 227 b — Ratio, ut est cognitiva et motiva, id est dictans moveri vel disponens ad motum, distinguitur secundum rationem II 596 b

— practicus habet quodam modo rationem motivi, non quia efficiat motum, sed quia dictat et inclinatur ad motum II 899 b

— Intellectus practici est cognitio veri ut boni V 227 b — practicus non tantum consistit in vero, sed etiam se extendit ad bonum II 900 2* — practicus est agendorum sub ratione boni II 490 b. V 349 4

IRASCIBILIS — *Vide V. Voluntas.*

L

LOC

Locus — est terminus substantiae IV 217 arg. 2 — est ultimum comparatum ad corpus ambitum II 56 a

— est mensura extra IV 1029 3* — habet naturam continentis et quietantis I 275 d. 5 — comparatur ad locatum in ratione continentis, conservantis et mensurantis II 76 b — continet ut vas, mensurat ut quantitas, salvat ut natura, terminat ut finis I 640 arg. 3. II 76 b

— est quantitas continua divisibilis I 652 f. 4 — omnis corporeus est partibilis II 81 b *Vide V. Punctus* in Indice gener.

— Inter plura loca necessario interiacet medium I 660 b — ad invicem distant V 90 a — est, ubi est distantia spatii I 656 b

— dicitur ad locatum relatione essentiali II 83 f. 3

— comparatur ad locatum magis in ratione formae I 640 arg. 2 — conservans habet influentiam super locatum, et locatum habet inclinationem ad illum II 77 4*, 5* — in quantum salvat, excedit locatum, quod indiget loco, et cuius indigentiam supplet et naturam conservat locus I 641 a — Secundum actum continendi, mensurandi, salvandi et terminandi locus se habet ad locatum per modum impartientis, et locatum ad locum per modum suscipientis I 653 a

— indiget locato, ut per praesentiam repleat vacuitatem distantiae I 640 f. 2. 641 b. II 76 arg. 3 — refugit vacuitatem, et impossibile est, quod sit sine locato, quin aliquid suppleat indigentiam loci II 76 arg. 2 — Possibile est secundum intellectum, locum privari omni locato, et remanere vacuum I 656 arg. 4 — est vacuum per privationem corporis contenti II 306 2* *Vide V. Vacuum* in Indice gener.

— tot sunt, quot sunt locata II 83 f. 3 — non numeratur secundum numerum corporum locantium, sed in comparatione ad locatum II 82 5* — ut mensura extra non oportet, quod multiplicetur secundum multiplicationem mensuratorum, in quantum mensura IV 1029 3* — unus omnium *vide V. Corpus - locus* et in Indice gener. *V. Creatura - locus.* — creata sunt finitae dimensionis I 656 arg. 3

— est principium motus V 352 17 *Vide V. Motus.*

— cuiuslibet rei dicitur immobilis ex relatione ad centrum et circumferentiam mundi immobiles II 344 a

— non dicitur proprie quiescere, sed magis locatum in loco III 752 d. 1

— incipit cum creatione orbis primi I 788 b

— Nihil potest separari ab omni loco per distantiam I 656 a sq.

— Nullum locatum comparatur ad locum ut ad suum subiectum IV 274 a

— Nihil per se est in loco, nisi quod hic et nunc est II 305 arg. 4 — Aliquid potest esse in certo loco aut demonstrative tantum, aut demonstrative et discretive I 653 3*

— Omne creatum et finitum determinat sibi locum III 454 b — Substantia finita et limitata spiritualis definitur et est in loco limitato II 82 2*, 3*

— Esse in loco dicit de se solum praesentialitatem et indistantiam I 653 1* — Quod habet extensionem est in loco II 306 a *Vide V. Dimensio* in Indice gener.

— est mensura rei, quae habet extensionem II 57 3* — Secundum commensurationem locatum aequatur et proportionatur loco I 641 b

— Aliquid dicitur esse localiter, quod est aut secundum corporalem praesentiam, aut secundum commensurationem corpori debitam IV 223 3* — Esse conterminative dicitur privative, quia aliud non excedit nec exceditur, aut positive, et sic est ibi dimensive *ib.* 4*

— Esse locatum ponit ambitum et continentiam, esse locale idoneitatem ad proprietates loci et indigentiam aliquam I 653 4* — Locale dicitur quod sequitur leges loci *ib.* a — non denominat nisi illud, ad quod comparatur ut accidens I 652 f. 3

— Omne, quod implet locum, est in loco secundum quod locus I 640 f. 1 — Locatum per sui praesentiam locum replet I 641 b. IV 274 a — Substantia corporalis replet locum II 306 a

— Locale dicitur quod exceditur a loco I 652 f. 2. 653 2* — Illud proprie est locale, quod circumscribitur, quodam modo locale est quod definitur I 658 b *Vide V. Circumscriptive* in Indice gener. — Corporalia sunt proprie in loco, quia sola sunt commensurabilia, unde circumscribuntur I 641 b — Quod totum sic est in aliquo, quod in qualibet eius parte, non est ibi ut circumscriptum, ut occupans locum, ut habens situm V 275 a

— Sola corporalia sunt in loco ut eo indigentia ad conservationem naturae I 641 a. II 77 3* — Locatum indiget loco I 641 a. II 76 arg. 3 — Locatum est in loco, ita quod ab ipso aliquo modo dependet V 401 9*

— Esse in loco et esse locatum et locale convertuntur, non per se, sed circa corpus I 653 4*

— Substantiae finitae corporales et corruptibiles sunt in loco continente et mensurante et conservante, finitae et corporales, sed incorruptibiles sunt in loco continente et mensurante II 76 b — Substantiae finitae spirituales sunt in loco corporali ut continente tantum *ibid.* — Incorporatum non est in loco ut mensuratum in

LOC

mensura II 77 4* — corporalis non est mensura spiritualium, quamvis contineat II 57 3*

— Spirituales non sunt in loco commensurative respectu partium, sed definitive respectu totius I 641 b — Substantia simplex est tota in toto et tota in partibus loci II 81 b — Substantia spiritualis ratione suae simplicitatis sic tota est in una parte corporis, et tamen in illa non definitur, quod tota est extra illam in alia parte III 301 a — Spiritus est ita in toto, quod in qualibet parte IV 224 f. 4 — Substantia simplex est tota in qualibet parte loci quantumcumque parva II 82 3*

— Substantiae spirituales non sunt situales II 227 2* — Substantia spiritualis non terminat indigentiam loci nec locum occupat II 84 a, 1* — Spiritus non sunt in loco propter suam indigentiam II 77 3*. 84 a — Spirituales non indigent loco, quia non recipiunt influentiam a loco corporeo I 641 a

— determinat et definit illud quod est tantum in uno loco I 653 2* — Illud loco definitur, quod est in uno solo loco IV 220 f. 1 — Quod est in uno loco et potest sine sui mutatione esse in alio non est ibi definitive *ib.* f. 4

— Spiritus sunt in uno loco tantum I 658 f. 3. II 79 b. 84 a — Impossibile est, quod aliquod unum simul et semel sit in pluribus locis I 658 3*. 662 f. 2. II 83 f. 4. IV 217 arg. 2. 1028 arg. 4 *Vide V. Creatura - locus* in Indice gener.

— Spirituale est in pluribus locis, secundum quod participat maius et minus de natura spiritualitatis I 643 4* — Spiritus creatus est in pluribus partibus corporis, non tamen in omnibus nisi ut unitis *ib.* a, 4*. II 82 5* — Sicut individuum, in quod alia possunt converti secundum partem, potest esse in maiori loco, sic illud, in quod alia convertuntur totaliter in diversis locis, potest esse in pluribus locis IV 221 4*

— Secundum aliquos plura non possunt esse simul in eodem loco definitive II 83 b sq. — Impossibile est, spiritus distinctos per terminos naturales esse simul in eodem loco *ib.* f. 2 — Duo spiritus non possunt esse in eodem loco primo II 225 arg. 4 *Vide V. Angelus - locus* in Indice gener. — unus potest continere plura corpora IV 1029 3*, 4* *Vide V. Corpus - locus.*

— Unita inseparabiliter, ubicumque est unum, et alterum, nisi unum excedat reliquum I 643 5*. III 347 6*. 455 4*

— idem est habentium eandem naturam II 337 arg. 5 — Loci ad locatum est convenientia manifesta vel occulta II 74 b

— Quod est in uno loco est in potentia ad alium I 658 f. 3 — Quod appetit

unum locum extra illum est indigens et imperfectum IV 4032 f. 3

— Locatum non quiescit in loco nisi mediante pondere II 884 b — Res per pondus inclinatur ad situm V 298 14

— topici sunt ad argumentationem non necessariam V 353 20 — Habitudo localis procedit per probabilitatem *ibid.* — In locis topicis cadit deceptio *ibid.*

— Modi locorum trahunt originem a naturis rerum V 353 20

— a minori II 784 arg. 4. 922 4°. III 152 arg. 4. 749 f. 4. IV 17 5°. 896 b — Ubi est locus a minori, non dicitur res minor, sed illud quod minus videtur inesse

I 835 d. 4 — a minori non est destructivus, sed positivus *ibid.* — a maiori II 725 arg. 4 — a simili II 784 arg. 2. 922 4°. IV 17 5° — a coniugatis II 898 f. 3

— a commutata proportionem III 684 arg. 4. IV 921 f. 4 — a divisione I 420 arg. 3. II 99 f. 2. IV 19 arg. 3 — a relativis I 644 arg. 3. II 843 f. 1, arg. 3. III 145 f. 3 — ab oppositis V 64 arg. 18 — ab auctoritate est incertissimus III 505 d. 5

Logica — est pars philosophiae rationalis V 305 6. 321 4. 475 8 Vide V. *Philosophia.* — circa sermonem considerat veritatem V 321 4 — Homo rationabiliter in-

vestigat per scientiam logicam V 475 8 — Speculatio consistens in se logici est V 356 12 — De consideratione logici est medium doctrinae V 331 11

— respicit rationem ut indicativam V 321 4 — facit perspicaces ad arguendum V 305 6 — est ad docendum V 321 4 — movet ad credendum *ibid.* — Illustrat ad argumentationes trahentes mentis assensum V 352 48, 20. 357 22

— agit de argumentatione necessaria et probabili, de praedicamentis et enuntiationibus V 352 20

— Logicus considerat rerum intentiones II 94 f. 2

M

MATERIA — 4 Subiectum — large dicta 2 Principium rerum — Fundamentum existentiae 3 Primum in compositione 4 Relatio ad formam — Distinctio a forma 5 Potentia receptiva — ens in potentia 6 incompleta — informis 7 prope nihil — Conceptus privativus 8 Ignobilitas — Tenebra 9 Infinitas — indistincta 10 Aliquod ens de se 11 recipiens esse in actu a forma — prior quam forma 12 Appetitus 13 unibilis — Proportio ad formam 14 Dispositio — Completio per formam 15 non existens informis — sub forma imperfecta. 16 spiritualis et corporalis 17 una secundum essentiam 18 Unitas homogeneitatis — Unitas possibilitatis 19 Differentia materiae spiritualis et corporalis 20 corporalium una — differens 21 secundum essentiam — secundum esse.

22 simplex — Ratio quantitatis in composito 23 distincta et distinguens 24 Principium passionis 25 immutabilis — Ratio mutationis — Subiectum.

26 Productio 27 Potentia activa respectu formae — Rationes seminales.

4 — est subiectum formarum substantialium II 413 f. 2 — concurrat ad transformationem physicam sicut subiectum IV 281 arg. 2 — informis est fundamentum omnium formarum II 69 a — Omne, quod est in natura, habet fundari in materia II 440 b Vide V. *Forma* 9.

— large dicitur de omni potenciali, quod cum alio venit ad constitutionem tanquam fundamentum rei II 94 a — dicitur proprie, vel secundum quandam comparisonem III 499 4°

— dicitur ex qua, vel de qua, vel in qua I 591 4° — dicitur ex qua, vel in qua, vel circa quam I 8 2° — circa quam proprie est obiectum virtutis cognoscentis *ibid.* — ex qua proprie est materia *ibid.*

2 — est principium ordinatum ad compositionem II 94 4° — est principium naturale I 476 a — est principium, ex quo sunt cetera II 15 f. 6 — Omnia producuntur ex materia II 46 arg. 5 — est originale principium seu fundamentum V 340

23 — est principium creaturarum quantum ad se consideratarum I 79 d. 3 — est principium intrinsecum II 94 f. 2 — est principium intrinsecum tanquam elementum II 37 d. 3 — Omne, quod est ex aliquo, habet aliquid sui constitutivum tanquam principium intrinsecum II 497 arg. 5 — est in genere substantiae sicut principium essentialis II 562 b

— est de rei constitutione I 629 f. 3 — dicit essentialis, quia est de essentia et constitutione rei I 86 1° — est pars essentialis substantiae IV 244 b — Nihil est materia sui ipsius I 361 f. 4 — unicuique rei est summe intima I 646 arg. 3

— est in essentia omnis creaturae per se entis II 91 a Vide V. *Substantia.*

— in his inferioribus dat existentiam et permanentiam propter sui incorruptionem, unde est fundamentum existentiae creaturae I 360 arg. 3 — dat formae existere II 140 a — dat formis existere et subsistere II 96 b. 318 4° — A principio materiali res habet existere II 415 a — Fixa existentia creaturae in se est a principio materiali *ibid.* — ut fundamentum dat esse fixum II 98 6° — dat substantiae per se enti stabilitatem per se existendi II 97 b — dat formae fixationem II 307 b

3 — non habet aliquid prius, in quod corrumpatur I 459 arg. 5 — Principia non sunt resolvable in aliquid I 461 4° — Resolutio stat in principiis I 167 arg. 4 — ulterius non resolvitur *ibid.*

— prima reperitur in ordine creaturarum II 458 f. 4 — est primum in genere substantiae II 94 f. 2 — prima est de complemento universi II 458 f. 1

— non habet ex quo producatur II 15 f. 6. 22 f. 6 — non est in alio ut in potentia II 499 2° — non sustentatur ab alio nisi a Deo II 69 a

4 — hoc ipsum quod est ad alterum est I 453 6°. 525 b. V 350 8 — refertur se ipsa ad formam secundum dependentiam essentialem I 525 b. II 34 b — hoc ipsum quod est dicitur a forma II 294 f. 6 — essentialem habet dependentiam a forma

ibid. — dependet a forma perfecta II 413 arg. 4. 294 3° — habet necessariam ordinationem ad formam II 294 3° — quamvis se ipsa referatur ad formam, tamen non est ipse respectus ad formam I 571 arg. 3 — non est suus respectus, quia non habet omnimodam simplicitatem I 453 6° — non est ipsa ordinatio ad formam I 87 4°

— non propter se facta est, sed propter sustentationem formae, quae est eius actus II 17 1° — per se sine forma est otiosa IV 244 f. 3

— Unum principium de se non est sufficiens ad producendum aliud sine alio principio V 381 8

— Ratio originalis principii a formali complemento habet distinctionem V 340 24 — se ipsa differt a forma I 362 6°

— opponitur formae I 629 arg. 3

5 — est ens in potentia ad alia I 361 f. 4 — comparatur ad formam mediante potentia II 96 b — habet rationem possibilis respectu formae II 90 f. 4. 91 a — In principio materiali primo est potentia passiva ad fieri et per illud in aliis I 756 arg. 2 — In materia est potentia receptiva I 766 3°. II 498 a. 729 a — potest omnia recipere corporaliter I 748 arg. 1 — prima nata est recipere omnia secundum veritatem I 84 arg. 4 — Materiam essentialiter consequitur potentia suscipiendi II 95 arg. 3 — est quo est omnia fieri II 568 b — Essentia materiae se habet solum ut receptivum II 499 6°

— Potentia materiae non est accidens materiae, sed essentialis I 87 4°. V 350 8 — est de se potentia II 199 2° — Potentia materiae primae respectu formarum suscipiendarum non differt per essentiam ab ipsa I 84 arg. 4 — non est sua potentia per essentiam I 87 4°. II 95 f. 4 — Potentia materiae minus addit supra materiam quam potentia activa supra substantiam I 87 4° — Potentia materiae antecedit omnem formam et omne accidens I 84 arg. 4

— Potentia materiae est potentia passiva I 87 4°. 749 4° — Potentia materialis

se habet per modum privationis I 421 b — Tanto maior est capacitas in materia, quanto maior est in ea infirmitas II 296 f. 4

— Capacitas materiae attenditur secundum suam possibilitatem et obedientiam respectu Creatoris I 781 arg. 3 — est in potentia ad formas infinitas propter summam possibilitatem II 400 b. 401 a, 4*

— hoc ipsum quod est, est ens omnino in potentia II 99 arg. 2. 100 a sq. 439 arg. 4. 440 b — In materia de se est possibilitas II 98 4* — prima respectu materiaturum non est ens actu II 401 3* — per sui essentiam nullum habet actum et nullam formam II 400 b — non habet de se et in se actum formae II 17 1* — est principium, per quod sunt entia in potentia II 60 4*

— prima est creata in omnimoda possibilitate I 781 arg. 3 — est possibile purum per essentiam, nihil habens de actu II 15 arg. 4

6 — dicit quid incompletum I 6 arg. 2 — incompleta est de se II 401 2* — habet esse incompletum II 94 f. 4 — sine forma est ens omnino incompletum II 113 arg. 4 — Quod est materiale principium alicuius est minus completum et imperfectum II 414 f. 3 — dicit incompletionem, quia materia est, non tantum, quia differt a forma I 362 5*

— sonat omnino in imperfectionem I 361 2* — inter omnia entia est imperfectissimum I 360 f. 2. II 113 arg. 4 — facta est a Deo imperfecta defectu naturae II 414 3* — de se est imperfecta, nisi perficiatur per formam II 46 b — sine forma remaneret incompleta IV 244 f. 4

— per se ipsam informis est II 297 a. 298 b — secundum sui essentiam est informis per possibilitatem omnimodam II 294 a

— Capacitas formae est ei pro forma II 17 4*. 294 a — Vacuitas materiae dicitur per privationem formae et complementi II 306 2* — subiecta est privationi, quae facit, eam esse instabilem et infirmam I 176 a

— formationem habet aliunde, sed infirmitatem et possibilitatem ex propria natura II 294 4*

7 — de se non est ens I 361 f. 4 — est prope nihil I 360 f. 2. II 47 2*. 95 arg. 4. 96 arg. 6. 100 arg. 7. 293 arg. 2. V 224 a. 289 a — est prope nihil ratione possibilitatis II 98 1*

— ut ens omnino in potentia cognoscitur per privationem II 401 b — informis non potest nisi quodam modo balbutiendo describi, et intellectus in imaginatione deficit II 300 2* — cognoscitur per privationem formae et disponentis ad formam, vel per analogiam per comparationem materiae ad formam II 96 a sq.

8 — est infimum ratione possibilitatis II 97 a — est quid ignobilissimum in genere entium II 96 arg. 6 — Quod magis nobile est maxime elongatur a materia II 108 f. 3 — Nobilitas materiae venit ex ordinatione ad formam II 420 4*

— Materiale principium est turpe et tenebrosum II 15 arg. 2 — per se est quasi tenebra II 307 b — Essentia materiae nuda in se considerata est quasi tenebra intelligibilis II 96 a

— tenebra dicitur ratione privationis formae, non per essentiam nisi comparative respectu Dei et respectu formae, qua perficitur II 98 5* — non dicitur turpis et tenebrosa nisi comparative II 17 2*

9 — de se est infinita II 100 b — Materiae competit infinitas ex defectu perfectionis, non ex privatione limitationis I 361 4*. 612 4* — dicitur infinita per privationem perfectionis et indiget finire I 39 3* — Materiae convenit infinitas per recessum potius quam per accessum II 401 7* Vide V. *Infinitum* (453 c).

— dicit quid indistinctum I 358 b. 360 arg. 4 — non distinguitur ab aliis rebus, sed per eas perficitur I 361 f. 4

10 — non est privatio pura II 47 2* — non est omnino aliquid nec omnino nihil, sed medium inter aliquid et nihil II 89 f. 1. 293 arg. 2 — dicit ens I 629 f. 4 — dicit aliquam essentiam *ib.* b — In materia incomplete reperitur veritas et bonitas II 404 2* — ratione suae essentiae habet aliquid de pulcritudine et de luce II 47 2* — est aliquo modo Deo similis, quamvis non omnino nec perfecte *ibid.* — est assimilabilis Deo per formam *ib.* 4*

11 — indiget forma, ut sit II 15 f. 4 — nunquam est nisi per formam et actum II 294 1* — non est nata esse in actu nisi cum forma IV 244 b — est fundamentum esse, quod recipit a forma I 361 3* Vide V. *Forma* 3.

— ex se non habet distinctionem perfectam, sed a forma I 362 6*

— ut imperfecta prior est quam forma I 629 f. 2 — quamvis sit prior forma productione, posterior est tamen completionem II 294 3*

— in perpetuis non praecedit actum tempore II 570 4* — spiritualis non potest praecistere animae II 373 arg. 2. 374 a, b

12 — imperfecta habet appetitum ad formam II 299 arg. 6. IV 677 arg. 2. 796 b. V 286 b — desiderat formam V 428 49 — Unumquodque perfectibile naturaliter appetit suam perfectionem IV 4003 f. 4 — appetit uniri formae II 865 arg. 5 — Appetitus materiae ordinatur ad formam tanquam ad perfectionem substantialem I 41 1* — Appetitus materiae inclinatur ad formam et facit eam habilem, ut coniungatur formae V 336 2 — Appetitus materiae aliquando attenditur secundum eius indigentiam et dispositionem longinquam II 301 6*

— ratione suae potentiae tendit ad formam II 59 b sq. — inclinatur et disponitur ad formam IV 4004 a — habet aptitudinem et inclinationem ad formam II 307 b

— Appetitus formae ad materiam reducit nec est aliud II 38 d. 3

13 — Ex diversis non fit unum, nisi unum sit materiale respectu alterius I 314 arg. 4. IV 623 arg. 3 — Si unum est in alio essentialiter distincto, oportet, quod

unum sit aliquo modo materiale respectu alterius I 349 3* — Quando unum est materiale respectu alterius et conforme, possibile est, uniri unum alteri III 9 f. 3 Vide V. *Forma* 7.

— Nobili perfectioni debet respondere nobile perfectibile II 380 arg. 4. III 264 arg. 2 — Nobilissima formae debet dari nobilissima materia II 419 arg. 1 — Deus semper coniungit formam materiae summe proportionabili II 41 arg. 2

— Non debet habere nobilitatem formae respondentem ex se, sed per dispositionem ultimam III 263 2*

— secundum se totam capax est formae nobilissimae I 781 f. 4 — Appetitus in materia ordinatur ad rationes intellectuales V 324 20

14 — Praeparatio materiae fit per dispositiones accidentales II 32 a — disponitur ad formam naturalem dispositione, quae est necessitas II 246 3*. IV 892 3* Vide V. *Forma* 25, 12. — Potentia materiae disposita est eadem per essentiam cum se ipsa indisposita II 474 f. 2

— Capacitas materiae non completur totaliter, sed debitis dispositionibus limitata perficitur formis I 782 b. 783 3* — Forma perficit capacitatem materiae non simpliciter, sed prout exigit dispositio superinducta II 247 5*

— Possibilitas materiae completur actualitate formae III 283 6* — non est possibilis ad formam, quam habet in actu III 321 f. 5

— Forma completa dat materiae esse completum II 300 a, 3* — habet esse completum per formas simplices vel compositas *ib.* 3*. 303 a

— a forma perfecta habet esse stabile et quietum II 56 b. 60 b — cuius appetitus terminatur in forma, non potest appetere aliam formam II 460 b. III 283 6* — Appetitus materiae infinitus arctatur per unionem ad formam incorruptibilem et arctatus finitur, non in sua amplitudine I 41 1* Vide V. *Forma* 26.

15 — non potest separari ab omni forma II 293 f. 3. 294 f. 6, 3* — secundum quod habet esse in natura et in loco et tempore, non potest existere informis per privationem omnis formae II 293 f. 4, 5. 294 a — secundum ordinem naturae prius est omnimode in potentia et informis, quam formata per aliquam formam, sed non prius duratione II 294 1* — in prima productione non fuit in carentia omnis formae II 293 f. 2, 3, 4. 294 a. 304 f. 4 — nunquam fuit vacua ita, ut non haberet aliquam formam II 306 2* — Non est necessario reperire puram materiam per se II 294 5*

— Deus fecit materiam informem, ad minus sine distinctione formarum II 413 arg. 4 — Deus sapienter fecit materiam informem et successive perfecit II 296 f. 3. 298 4* — convenienter facta est sub quadam infirmitate et imperfectione II 297 a. 298 4* — Capacitas et infirmitas materiae maxime declarat Dei potentiam II 296 f. 4

— ad manifestationem divinae potentiae debuit producti in maxima capacitate et in tanta informitate, in quanta posset aliquo modo subsistere *ibid.*

— facta est invisibilis et incomposita II 299 f. 2. 300 b — in prima productione non erat completa in genere corporum, sed habebat extensionem et corporeitatem, sed non perfectam formae actualitatem II 301 5° — primo producta dicitur informis et vacua, quia non habebat formam omnimode perfectam II 300 b. 306 2° — non est producta sub completa distinctione II 304 f. 4 — non fuit creata sub formarum diversitate II 299 f. 4. 300 b — in materia non erant formae permixtae II 299 f. 3, 4 — in materia primo producta non erat confusio formarum elementarium, cum elementa non praecesserint illam materiam *ib.* f. 4. 300 a, 2° — producta est sub quadam forma incompleta, quae sua imperfectione non complebat diversos appetitus materiae II 300 a — informis dicitur permixta et confusa non ratione diversarum naturarum, sed ex appetitu indeterminato ad diversa in diversis partibus materiae *ibid.* sq. — secundum diversas partes habebat quasdam dispositiones incompletas ad diversas formas a forma incompleta, quae tamen non habebat in se naturas diversas *ib.* a, 2°. 301 4°, 6° Vide V. Forma 12.

— sub forma imperfecta creata ad formas subsequentes sola divina virtute poterat perducere II 300 b

— primo producta secundum aliquos dicitur chaos II 300 a — informis dicitur in Scriptura terra, quia dat formae fluxionem; ut ab illa recipiens speciositatem et completionem, dicitur abyssus; ut habens quandam fluxibilitatem propter inclinationem ad formam, signatur nomine aquae II 307 b

— informis erat in loco, eum replebat et habebat quodam modo positiones secundum sursum et deorsum II 306 a — habebat ordinem et distinctionem et elementares proprietates et situm imperfecte et incomplete ratione cuiusdam inclinationis et longinquae dispositionis in diversis partibus *ib.* 3°

46 — est magis et minus proprie in substantiis spiritualibus et corporalibus superioribus et inferioribus II 96 b sq. — minime proprie est in spiritibus, quia minimum habent de possibilitate II 97 a

— Potentia materiae secundum se consideratae non est magis ad hanc formam quam ad aliam, immo indifferenter se habet ad omnem II 98 3° — in se considerata nec est spiritualis nec corporalis *ibid.* — Capacitas consequens essentiam materiae indifferenter se habet ad formam spirituales et corporales *ibid.*

47 — est una V 351 41 — quantum est de se, unica est II 408 f. 5 — secundum essentiam omnium est eadem et differt secundum esse II 97 b. 98 2°, 3° — in omnibus est eadem per essentiam, differens per esse II 56 b. 59 b. 60 4° —

secundum metaphysicum in omnibus per se entibus est una II 97 b — secundum essentiam suam omnino nullam habet distinctionem II 99 f. 4. 100 b — est una in omnibus, quia per suam essentiam non potest esse distincta II 101 7° — abstracta ab omnibus formis intelligitur ut simplex et unica, nullo modo multiplicata nec distincta II 99 f. 5. 100 b

— corporaliū et spiritualium est eadem quantum ad essentiam II 303 b — corporei et incorporei non differt II 95 f. 5 — corporaliū et spiritualium, abstracta forma et capacitate, in nullo differt *ib.* f. 4. 96 b — secundum privationem omnis formae eadem est in spiritualibus et corporalibus per essentiam II 96 b — corporaliū et spiritualium non dicitur aequivoco II 95 f. 6. 99 f. 4 — dicitur de corporalibus et spiritualibus per convenientiam in essentia II 95 f. 6 — in spiritualibus et corporalibus secundum aliquos differt nec habet unitatem nisi analogiae II 96 a

— Ad unitatem materiae per essentiam opposita comparantur sine oppositione, non vero ad unitatem secundum esse II 101 4°

— non ponitur una, quia ipsa sit mensura omnium in genere substantiae, sed unum mensurans omnia praesupponitur II 98 6°

— Ex informi materia factae sunt species omnium rerum II 94 f. 4

48 — est una numero sub omnibus formis per homogeneitatem II 100 b — non habet unitatem universalitatis vel univocationis *ibid.* — non est eadem unitate generis vel speciei II 99 f. 2. 100 b — est una non unitate universalitatis nec singularitatis, sed medio modo II 59 b — in omnibus materiis per essentiam est una et una numero II 100 a sq. — Unitas materiae non potest esse unitas individuationis sive per continuitatem sive per actualem simplicitatem, sed sola homogeneitate *ib.* b. 101 3° — est una numero secundum essentiam, non sicut individuum II 101 4°, b — dicitur una numero, quia est una sine numero *ib.* a — quae ens est actu, habet unitatem continuitatis et individuationis *ib.* 3° — Unitas homogeneitatis in materia amplior est quam unitas naturae universalis et maiorem diversitatem admittit *ib.* a, 4°

— Unitas materiae non est actualis, sed magis unitas possibilitatis II 100 b sq. — in omnibus materiis est una propter infinitatem possibilitatis *ibid.* — secundum se non habet unitatem completam, quae est differentia entis in actu, sed incompletam II 101 2° — Unitas materiae fit actualis et completa quantum ad esse per formam *ibid.* — Materiae unitas non tollitur per adventum formarum II 99 f. 5. 100 b. 101 4°

— Unitas in materia potest esse quantum ad essentiam, aut secundum esse incompletum, aut proximum completioni, aut simpliciter completum II 303 b

49 — consequens esse in spiritualibus et corporalibus est alia et alia II 98 2°, 3°

— considerata secundum potentiam in relatione ad formam non est una in substantiis spiritualibus et corporalibus proprie, sed secundum analogiam II 96 b sq. — corporaliū non est nata sustinere formas spirituales nec e converso II 95 arg. 3. 96 b. 97 a — nunquam expoliatur ab omni esse, et quae semel est sub esse corporali, vel spirituali, nunquam exiit II 98 3° — corporaliū per intellectum abstrahi potest a forma corporum, nunquam tamen per virtutem alicuius creaturae potest expoliari omni forma corporea II 729 b

— spiritualis non est cum materia corporali II 374 b — quaedam secundum aliquos est spiritualis inseparabiliter iuncta corporali naturae *ibid.*

— spiritualis, secundum quod est sub tali esse, est dignior et nobilior corporali II 374 b

20 — in omnibus communis est IV 244 f. 4 — secundum physicum superiorem est eadem in omnibus corporibus mutabilibus ad situm II 97 b — Secundum physicum inferiorem solum est eadem materia generabilium et corruptibilium *ib.* a — corporum caelestium et terrestrium una fuit secundum esse incompletum, quod habuit ante productionem corporum II 303 a

— primo producta una fuit moles, habens unam formam incompletam II 302 arg. 1. 303 a — Ex materia informi omnium corporaliū facta sunt corpora caelestia et elementaria II 307 a

— Per comparisonem ad materiam aliquid est unum privative I 421 b

— caelestium et terrestrium est una quantum ad esse incompletum, ut subiecta solum formae substantiali et quantitati, non vero ut subiecta contrarietati et uniformitati II 303 b — corporum elementarium et transmutabilium est una secundum esse incompletum completioni proximum, quae subiecta est formae substantiali et quantitati et contrarietati *ibid.* — corporum specie et natura similium est una secundum esse simpliciter completum, quae subiecta est formae substantiali et quantitati et contrarietati et in omnibus suis partibus uniformitati *ibid.* — Unitas formae necessario praesupponit unitatem materiae II 94 f. 2 — non est una secundum esse nisi in iis quae sunt continua II 303 arg. 4

— elementorum differt solum quantum ad esse actuale, sed dicitur esse una secundum esse, in quantum est possibilis ad aliorum elementorum formas II 303 a — caelestium et terrestrium differt secundum esse completum quantum ad actum et quantum ad potentiam ordinatam ad actum *ibid.* — corruptibilium et incorruptibilium non est una II 302 arg. 4. 303 a — subiecta privationi et non subiecta privationi differunt secundum esse II 302 f. 3. 303 a — Res incorruptibilis substantificari non potest in materia transmutabili II 453 b

21 — ut principium aliter consideratur a metaphysico et a physico inferiori et physico superiori II 97 a sq. — secundum essentiam consideratur a metaphysico *ib.* b

— Potentia materiae potest comparari ad formam ut praebens illi fulcrum in ratione entis, ut considerat metaphysicus, aut sub ratione mobilis, ut considerat naturalis philosophus II 96 b — Resolutio physica stat ad materiam secundum esse II 415 a

22 — Principia sunt simplicia per privationem compositionis ex aliis, sed dependent a composito I 468 b. 469 2° — In principiis est unitas simplicitatis V 384 8 — Unitas simplicitatis in principiis est defectiva *ibid.*

— abstracta omni forma, simplex est, carens actuali extensione II 84 b. 95 f. 4. 98 4°. 293 f. 5 — In materia secundum essentiam non est considerare tantum et quantum II 729 b — secundum essentiam non est cogitanda ut moles extensa, sed super actum imaginationis conscendendum II 404 b — spiritualis dicitur, quia sublevata est supra esse extensionis et privationis et corruptionis II 415 a

— secundum se non habet actualem simplicitatem, sed habet possibilitatem ad extensionem, quae reducitur ad actum per formam corporalem II 98 4° — Extensio est a materia non secundum suam essentiam, sed secundum esse, prout suscipit formam corporalem *ibid.* 302 arg. 3. 445 a — quantum est de se, non habet extensionem, sed quod extendatur tantum vel plus, hoc est ratione formae adiunctae II 729 a *Vide V. Extensio* in Indice gener.

— Extensio consequitur esse materiae incompletum II 301 5°. 303 b

— corporalem nunquam per virtutem alicuius creaturae potest expoliari omni extensione II 729 b — sub esse corporali statum habet et determinationem in sua extensione, ultra quam natura non potest procedere *ibid.*

— A materia principaliter est quantitas mollis IV 395 4° — Ex parte principii materialis oritur quantitas mollis V 82 2° — Quantitas fundatur in materia IV 280 f. 5 — est principium partibilitatis mobilis, per quam corpora sunt mutabilia ad situm II 97 b

— In materia sunt infinitae dimensiones II 59 b. 95 arg. 4 — A materia est quantitas quantum ad esse incompletum, quantum ad esse completum est a materia existente sub forma II 59 b

— Ubi est forma et materia, ibi est compositio et diversitas I 476 a — Quod habet materiam est compositum et mixtum I 361 f. 4 — appropriate, non generaliter dicta est causa permixtionis II 94 1°

23 — est distincta et possibilis ad distinctionem per formam I 364 1° — distinguitur forma I 358 b — omnino numerabiliter se habet I 363 f. 3. II 409 arg. 4 — vel aliquid materiale est principium omnis limitationis V 79 f. 43 — arctat formam II 90 f. 3 — clauditur in natura communi II 408 f. 6 *Vide V. Distinctio* (444 a).

— Ratione materiae est separatio V 75 f. 40

24 — dicit principium passivum I 361 a. V 340 24 — est principium patiendi I 360

f. 3. II 89 f. 2 — est potentia passiva II 45 f. 6 — appropriate dicitur ratione potentiae passivae II 94 1° — Omne, quod habet materiam, habet potentiam passivam II 413 arg. 2 — Potentia passiva est a materia *ib.* f. 4 — elementorum prima est substantia corporalis passiva II 68 a

— Materiae competit pati et suscipere III 283 6° — Omne, in quo est materia, est natum pati et recipere I 360 f. 3 — A materia est pati I 342 3°. 360 f. 3. IV 281 arg. 3 — ubi deficit, non est passio physica nec transmutatio IV 281 arg. 3 — Aliquid est habile ad moveri ex parte materiae I 659 4°

— Materiae non est agere II 197 arg. 6. 499 2° — nihil operatur IV 913 arg. 2 — Quanto aliquid magis elongatur a materia, tanto est potentius I 312 3°

— Quando materia appetit esse sub alio actu, corpus potest pati ab extrinseco IV 1024 a, 1° — solum in inferioribus est principium generationis et corruptionis II 97 a — appropriate dicta est causa corruptionis II 94 4°

25 — est incorruptibilis et ingenerabilis II 197 arg. 3. 374 b — prima est incorruptibilis II 458 f. 4 — informis est invariabilis I 459 arg. 4. II 95 arg. 4. *Vide V. Forma* 17. — In materia non est vicissitudo aliqua, nisi cum in ea est aliqua forma II 60 a — Formae supervenientes non mutant essentiam materiae, sed solum esse II 99 f. 5, 6 — in spiritibus non habet possibilitatem ad transmutationem formarum substantialium II 97 a

— est mutabilis ut ens in potentia II 59 b — ut est in acquisitione formae, mutatur *ibid.* — est principium mutabilitatis II 89 f. 4 — est fundamentum rei mutabilis II 91 3°

— est mutationis subiectum II 99 f. 6 — non est subiectum transmutationis nisi sub aliquo esse II 729 a sq. — in rebus consideratur sub privatione et sub potentia ad transmutationem secundum esse II 445 2°

— transmutabilis est in eis quorum unum generatur ex alio II 358 b — Quae habent eandem materiam sunt ad invicem transmutabilia II 95 arg. 2. 302 arg. 2. 303 6°

— sustinet variationes quoad proprietates I 460 1°. II 96 b

— prima est subiectum omnis contrarietatis corporalis IV 281 arg. 4 — in corporibus substat formae substantiali et quantitati et contrarietati II 96 b. 303 b

— suscipit accidentia II 89 f. 4 — sustinet accidentia, sed non nisi cum forma IV 244 b — est subiectum accidentium non secundum essentiam, sed solum secundum esse ut sub forma completiva IV 273 f. 2 — in spiritualibus substat formae substantiali tantum II 96 b. 303 b

— in naturalibus maxime consideratur IV 23 4° — in qua duo extrema communicant, manet eadem in tota transmutatione II 99 f. 6. IV 244 arg. 4

26 — non est aeterna II 37 a. V 249 a — non est ingenta V 351 43 — non fuit

ab aeterno imperfecta II 46 b. 37 b — Materiam fuisse aeternaliter imperfectam sine forma et divina influentia, non est rationale II 22 b

— creata est in principio II 299 arg. 4. 304 f. 4, 2 — creata est in principio, quia nihil ante ipsam II 69 a — facta est ante tempus II 67 f. 2, 4 — creata est in principio temporis II 68 2°. 69 a — informis creata est ante omnem diem quantum ad ordinem naturae vel etiam temporis II 304 b sq. — debuit produci simul cum caelo empyreo II 68 a — in primaria conditione incompleta erat et subiecta mutabilitati, et ideo debebat mensurari tempore II 307 b

— est producta ex nihilo II 45 f. 6. 46 b. 22 f. 6. 29 a. 67 f. 4 — facta est ex nihilo per creationem II 18 3°. 97 arg. 2 — Natura non potest in productionem materiae II 97 arg. 2 — non potest multiplicari per virtutem creatam II 729 a *Vide V. Creatura-actio* in Indice gener.

27 — In materia est potentia quodam modo activa sive cooperativa II 498 a — habet aliquam potentiam activam ad hoc, quod ex ea fiant corpora II 374 a, b — Potentia activa materiae est ipsi materiae concreata II 375 1° — Potentia activa materiae est quodam modo in actu, quodam modo in potentia II 443 4° — Seminarium inditum se habet quodam modo per modum activi, quodam modo per modum passivi II 499 6°

— habet formam in potentia radicali V 351 40 — Substantia materiae praegnans est omnibus formis IV 889 a — In materia sunt veritates omnium formarum producendarum naturaliter II 498 b — habet in se seminales omnium formarum rationes sibi a primaria conditione inditas *ib.* a — Rationes seminales omnium formarum sunt in materia IV 889 a — est plena formis secundum rationes seminales V 299 14 *Vide V. Forma* 25 et *V. Ratio*.

— In materia est aliquid, ex quo fit forma II 45 f. 6 — non fit forma *ibid.* — non est principium constitutivum formae *ibid.* — non est pars formae IV 889 a

— In materia est aliquid concreatum, ex quo agens, dum agit in ipsam, educit formam II 498 b — In materia est seminarium, ex quo potentia activa adiuta ex actione caelestis corporis, concurrentibus elementis, proficit et venit ad perfectionem et speciem completam II 376 4°

— Quod fit de aliquo ut materiali prius est in potentia, quam fiat V 344 7 — Res producta ex materiali principio secundum illud fuit prius sub una dispositione, et nunc est sub alia II 32 a

— Post corruptionem manet substantia materiae cum ratione seminali, separabilis a partibus, quibus est commixta IV 893 b

— Potentia materiae est in naturali mutatione et non omnino tollitur, et ideo remanet illud, in quo fundatur IV 244 arg. 2 — Materiale principium, ex quo res est, in productione aut est materiale et transiens formaliter, aut materiale et permanens, aut

MAT

materiale et permanens et agens I 335 d. 4 — non cedit omnino in nihil II 374 b

MATHEMATICA — est de numeris et figuris V 305 6 — considerat figurarum proportionem manifestas V 350 6. 351 14. 357 22

— considerat rationes formales in anima secundum habitudinem proportionis V 324 19 — est circa considerationem formarum abstrahibilium secundum rationes intelligibiles V 324 4 — Mathematicus considerat formas abstractas V 475 9

— Consideratio mathematica circa numeros in sua puritate est arithmetica V 351 15 — Consideratio mathematica circa numeros in quantitate continua et circa proportionem dimensionum generaliter, est geometria, specialiter de linea visuali, est perspectiva *ibid.* — Medium distantiae est de consideratione mathematici V 334 11. 333 24

— Consideratio mathematica circa numeros in sonis est musica V 351 15 — considerat proportionem musicales V 356 13

— Consideratio mathematica circa numeros secundum quantitatem continuam et discretam et secundum discretionem numerales et substantiales, vel continuas et discretas est astrologia V 351 15 — considerat dispositionem orbis terrarum V 475 9 — Mathematici prima consideratio est circa mensuram terrae, ulterius circa motus corporum superiorum V 333 24

— est scientia certissima, quia ad oculum patet V 351 44

— Libenter homo negotiatur circa proportionem quantitatum, quia cadunt in imaginatione V 351 44

MEDIUM — debet esse inter extrema III 409 f. 3. V 378 12. 384 7 — Si contingit reperire extrema, et medium, si illud est possibile esse II 42 f. 4. 103 arg. 3. 448 f. 5 — ponendum est inter extrema, si naturum sit confici ex extremis secundum debitum ordinem et congruentiam III 68 4*

— debet habere differentiam cum extremis III 409 f. 4 — Nihil tenet rationem medii secundum id, quod tenet rationem extremi III 410 arg. 4 — Unum et idem diverso respectu potest habere comparisonem medii, extremi et termini III 458 2*

— habet respectum ad duo extrema V 26 b — habet naturalem ordinem ad extrema I 659 f. 4

— dicitur communicantiam cum extremis III 410 b — debet communicare in aliquo cum extremo I 71 arg. 3

— eiusdem naturae debet esse cum extremis III 561 f. 4 — participat naturam extremorum III 470 arg. 4 — Necessesse est medium participare quodam modo naturam utriusque extremi II 355 f. 3

— sapit naturam extremorum I 414 arg. 4. II 746 arg. 4. III 514 f. 3 — aliquod sapit naturam unius extremi IV 527 b — conficitur ab extremis III 471 4*. 570 3* — ex extremis permixtum est V 440 16

— dicitur per participationem naturae extremorum, vel per convenientiam proprietatum III 410 b. 411 2*, 3* — inter duas

naturas vel est natura, vel persona, vel proprietates illis naturis conformes III 410 b

— et extrema sunt in eodem genere III 470 arg. 4 — quod non conspiciatur ex extremis, non est necesse, quod sit in eodem genere proximo cum extremis III 471 4*

— Ad utrumque extremorum comparatur secundum habitudinem subiiciendi et praedicandi III 470 f. 4 — denominatur ab extremis III 458 a

— non excedit extrema V 4 arg. 44 — non debet discordare a postremo V 284 b

— quod est secundum naturam, in mutatione naturaliter praecedit extremum IV 425 arg. 3

— A summis per media ordinatus fit descensus ad infima V 302 40 — per quod ascenditur ad extremum, distat ab illo gradibus finitis I 74 arg. 4

— aliquod facit distare, aliquod facit approximare et ad unionem magis reddit habilem III 51 4*, 2*. 690 4*

— ad extremum disponit, vel etiam repugnat III 689 a

— Duarum extremitatum una est medietas punctalis, sed inter duo extrema multum distantia plures possunt esse medietates, ita quod una appropinquat uni extremo, et altera alii III 570 3* — quod conficitur ex utroque extremo, est unum solum *ibid.*

— est secundum naturam, vel secundum actualem existentiam IV 425 arg. 3

— Extrema multum distantia non ununtur nisi per medium aliquod III 50 f. 4 — iungit extrema per conjunctionem cum utroque III 410 arg. 3

— Magis unitur medium extremo quam extremum extremo I 545 arg. 3. III 50 arg. 2. 55 f. 2 — uniendi plus coniungitur utrique extremorum quam extremum extremo II 633 arg. 7 — magis unitur extremo et est ei familiaris, quam extrema inter se III 703 arg. 4 — plus appropinquat extremis quam extrema sibi invicem III 55 f. 4

— tenet rationem causae, vel congruentiae III 51 4*. 52 b — colligantiae est illud, per quod extrema ligantur ad invicem, medium congruentiae est, quo extrema fiunt congrua ad unionem III 50 b

— Solutio medio necessitatis et quod coniungit secundum actum, solvuntur extrema, non vero solutio medio congruitatis et quod coniungit etiam secundum habitum III 439 4* — Solutio medio congruentiae, non solvuntur extrema III 51 3*

— est secundum dignitatem naturae, vel secundum causalitatem influentiae II 46 4* — agendi *vide v. Actio* (409 c).

— per suam evidentiam et manifestationem et convenientiam cum extremis compellitur rationem ad assentiendum, ut, quia extrema prius non conveniebant inter se manifeste, per virtutem medii cum utroque extremo convenientis inter se manifeste convenientur V 333 25 — In medio consistit tota vis argumentationis III 485 2*

MEMORIA — Anima per memoriam retinet apprehensa per potentiam sensitivam

MEM

exteriorem V 227 b — retinet speciem II 560 b. III 477 a — conservat imagines rerum corporalium IV 1046 1* *Vide V. Tentio* in indice gener. — habet naturam specularem, tenendo speciem II 493 3*

— Actus memoriae ut habitus est retinere speciem, alius actus est meminisse sive recordari II 193 a — Actus habitus memoriae est meminisse I 88 arg. 2 — Meminisse est actus, qui comprehendit totam memoriam I 82 6*

— suscipit V 436 34 — Omne, quod cadit in intellectu apprehendente, potest in memoria conservari I 304 f. 2 — Omnis cogitatus in memoria manet V 384 24

— una fit ex multis sensibilibus III 321 arg. 3. IV 234 f. 2. V 24 arg. 9. 496 44 — Ex multis memoriis fit una experientia III 321 arg. 3. V 21 arg. 9. 496 14

— Rememoratio respicit actum cognitivae III 557 2*

— comitatur substantiam rationalem V 224 b *Vide V. Anima* 23.

— prout est receptiva et retentiva sensibilibus et praeteritorum, sequitur sensum; prout est retentiva praeteritorum sive sensibilibus sive intelligibilibus, sequitur intelligentiam et voluntatem I 84 3*

— ut est sensibilibus, differt a reminiscencia I 80 arg. 3 — Reminiscencia non est in brutis *ibid.* — Virtus memorativa intelligibilis non pendet ex organo II 493 f. 5 — intelligibilis non eget organo corporali IV 1046 1*

— et intellectus sunt potentiae distinctae III 477 a — est alia potentia quam intellectus et voluntas, sed ad illarum actum concurrunt I 52 3* — non differt ab intelligentia ut alia potentia II 560 b

— prout est retentiva specierum abstrahentium ab omni differentia temporis, antecedit intelligentiam et voluntatem I 84 3*

— concernit differentiam temporis, quia est acceptio praesens de praeteritis I 84 arg. 3 — Rememorari contingit praeterita III 556 arg. 2 — stricte sumpta est rei absentis et praeteritae III 618 d. 3 *Vide V. Anima* 25. — respicit praeteritum non tantum in re, sed ut etiam actus illius cognitionis transit in praeteritum I 616 d. 6

— Operatio memoriae est retentio et representatio non solum praesentium, corporalium et temporalium, verum etiam succedentium, simplicium et sempiternalium V 303 2 — retinet simplicia ut principia compositorum *ibid.*

— In memoria possunt esse multa futura et unum magis distans quam aliud, quin, cum eveniunt, sit mutatio in memoria V 344 6

— Per memoriam aliquid praesens habetur ad animam I 80 f. 2 — Homo memoratur rei corruptae per similitudinem in animo remanentem III 681 b

— respectu ipsius animae non est habitus vel actus, sed ipsa animae substantia sibi praesens I 90 2* *Vide V. Anima* 26.

— Innatum habet respectum ad memoriale I 93 d. 2

— offert speciem intelligentiae II 560 b — per retentionem speciei disponit ad intelligendum I 84 a — Mens non novit nisi cuius meminit V 303 4 *Vide V. Intellectus* 14.

— non est in nostra potestate I 81 arg. 6. IV 408 f. 1. 1009 4* — Actus retinendi species est naturalis et non subiacet voluntati II 193 a, 3*

— In memoria non fligitur aliquid, ubi est vagatio animae V 423 16 — impeditur per superfluitatem III 584 b

— in anima tenet cum oblivione II 400 arg. 4 — Deformatio et corruptio memoriae est per oblivionem II 192 arg. 2, 3 — Oblivio vel significat deletionem speciei de memoria, vel debilitationem ad actum recordationis II 193 a — Oblivio quantum ad amissionem speciei est ex impotentia naturali *ib.* 3*, 6*

METAPHYSICA — est de rerum essentiis V 305 6 — Metaphysicus considerat essentias rerum II 94 f. 2. V 354 1 — De consideratione metaphysici est medium essentiae V 334 14 — dirigit ad quidditatum differentias considerandas V 350 6. 357 22

— Metaphysicus considerat universale, quod est forma totius, quae dicitur essentia rei II 441 a — Metaphysicus considerat universale proprie dictum *ibid.* — Metaphysicus considerat universales formas sive essentias, in quibus res singulares habent assimilari II 442 a — Metaphysicus considerat formas separatas V 475 9

— Metaphysicus considerat omne ens II 97 a — Metaphysicus considerat naturam omnis creaturae et maxime substantiae *ib.* b — est circa considerationem omnium entium, in quantum exierunt a primo principio V 321 4

— se extendit ad substantias summas V 476 12 — assurgit ex consideratione principiorum substantiae creatae et particularis ad universalem et increatam V 331 13

— versatur circa rationes formales in divina sapientia V 324 4. 324 19 — Metaphysicus considerat primum esse in ratione omnia exemplantis V 331 13

— Metaphysicus considerat esse divinum, ut habet rationem principii, medii et finis ultimi V 334 13 — Metaphysicus assurgit ad considerandum esse divinum in ratione principii omnia originantis et in ratione ultimi finis *ibid.*

— Metaphysicus iudicat nobiliori modo quam scientiae inferiores II 97 b

MIXTIO — est miscibilium alteratorum unio IV 259 f. 3. 260 3* — non est sine alteratione et transmutatione II 424 arg. 4 — perfecta est, cum miscibilia sunt perfecte alterata II 378 a

— Elementa plura non possunt venire ad constitutionem corporis unius nisi per mixtionem IV 4022 arg. 4 — Natura subiecta contrarietati multiformiter potest misceri V 220 b

— In mixtione transmutantur formae mixtorum, et resultat tertium III 458 a. IV 259 f. 3

— communiter dicitur, quando miscetur aliquid alicui alterius naturae, quod tamen non habet proportionem, sed illud tanquam praedominans solvit speciem et convertit in se IV 260 3*. 266 d. 5. 279 1*. 280 b

— Nihil venit ad constitutionem mixti nisi corpus, quod est miscibile II 421 f. 2

— Miscibile non est nisi corpus rarefactibile et condensabile et corruptibile *ibid.* 422 b. 423 a — Duris non potest aliquid commisceri, ut transeat in ipsum IV 259 7*

— In mixtione naturali fit universalis alteratio quantum ad naturam et virtutem IV 280 b — In mixtione est profundatio et contractio usque ad minima II 425 a — est usque ad minima non secundum quantitatem, sed secundum virtutem IV 280 a sq.

— Miscibilia praecedunt mixtum II 299 f. 3

— ad hoc, quod sit conveniens, oportet quod plus sit ibi de natura gravium secundum quantitatem II 367 b — In mixtis non potest esse aequalitas miscibilium a pondere sive secundum quantitatem molis et elementa passiva, sive secundum quantitatem virtutis et elementa activa II 425 a sq. — In mixtis naturalibus reperitur aequalitas a iustitia per commensurationem miscibilium secundum proportionem debitam et secundum exigentiam formae introducendae *ib.* b — perfecta non est, nisi concurrant quatuor elementa II 217 b. 378 a

In mixtione necessario est mutua actio et passio et qualitatatum contractio IV 4022 arg. 4, b — fieri non potest nisi per contraria agentia et patientia V 221 a — fit per contactum secundum totum IV 279 a

— Cum ex diversis elementis fit mixtio in unum, appetitus naturae completur, et violentia non inferitur II 378 6*

— Quod unitur alicui secundum praesentiam et dependentiam et concomitantiam in materia permiscetur proprie I 639 1*

— Inaequalis est via ad dissolutionem IV 4022 arg. 3 *Vide V. Inaequalitas* in Indice gener.

— Permixtum respectu puri defectivum est V 359 30 — Permixtum dicit privationem *ibid.*, 32

MOTUS — est perfectio entis in potentia II 34 arg. 4 — est entelechia entis in potentia II 59 b. 60 1*. IV 4031 arg. 3. V 403 f. 2 — est actus imperfectus I 654 f. 2 — Mobilitas dicit actualitatem quandam cum adiuncta possibilitate et dignitatem aliquam cum imperfectione V 400 2* — In motu est actus et variatio sive imperfectio I 654 4*

— respicit motorem, mobile et terminum II 59 b

— Moveri est in medio inter terminum a quo et terminum in quem I 659 f. 2. 662 f. 4 — naturalis, maxime localis, necessario habet terminum a quo et terminum ad quem ut principium et terminum III 569 4* — Quod mutatur secundum lo-

cum recedit ab uno et accedit ad alterum IV 242 f. 3 — In omni motu necesse est intelligere accessum et recessum ac per hoc aliquam distantiam extremorum V 401 9* — In motu proprie dicto, qui concernit duos terminos, unum a quo incipit, et alterum in quem tendit, impossibile est, quod aliquid moveatur ad terminum ad quem, quin aliquo modo separetur a termino a quo II 966 5* *Vide V. Recessus* et *V. Intentio* in Indice gener.

— Ubi est motus localis, necessario est approximatio vel elongatio I 663 2* *Vide V. Distantia* in Indice gener.

— Moveri per locum, ut est per circumscriptionem ferri de loco ad locum, est tantum corporum, ut minus proprie est secundum definitionem transire, est spirituum I 658 b, 2* *Vide V. Corpus-motus*. — Spiritus non movetur per locum secundum circumscriptionem et dimensionem I 660 1* — Spirituale non movetur per circumscriptionem nisi per accidens, alio moto, in quo est I 658 2*

— Loci mutatio sine medio non est motus I 660 a — Quod habet situm in impartibili non potest moveri supra magnitudinem I 661 2* — Quod habet situm in magnitudine, si movetur, movetur ad acquirendum situm *ibid.* — Quod acquiritur per motum acquiritur ita, quod pars post partem *ibid.* — Quod movetur motu continuo indivisibilia, per quae pertransit, respicit ut unita et ita, ut sunt in continuo, nec ea actu numerat *ib.* 3*

— omnis proprie dictus habet prius et posterius, et situm et tempus I 662 f. 4. 663 1* — omnis stat cum priori et posteriori V 403 f. 3 — omnis localis naturalis est successivus I 662 f. 3. 663 a — est transmutatio successiva III 441 b — Nihil creatum potest moveri subito, transeundo per medium I 662 f. 2, 3. 663 a

— Movere successive est virtutis finitae II 345 f. 3. 346 a — Finitae virtutis proprie est movere in tempore, maxime per medium I 663 a — omnis localis est in tempore proprie vel large dicto IV 4031 4* — continuus mensuratur tempore proprie dicto, motus instantaneus tempore large dicto I 665 d. 3 — Quod movetur in tempore imperceptibili dicitur moveri repente potius quam subito I 663 1* — Virtus, quae movet in instanti, est infinita I 662 f. 3

— Res sunt mutabilia ad situm per partibilitatem mobilis II 97 b

— Quod movetur per medium est in pluribus partibus medii successive I 662 f. 2. 663 a. 664 4* — Quod movetur successive partim est in termino a quo, partim in termino ad quem vel secundum diversitatem partium, vel solum per accessum et recessum I 664 3* — non est successivus, nisi sit prius et posterius in magnitudine, supra quam est, sive in eo quod acquiritur per motum I 663 2* *Vide V. Successio* in Indice gener. — successivus est compositus, sed non habet partes actu I 664 5*

MOT

— Ubicumque est motus, ibi est continuitas et variatio in motu et in mobili II 354 arg. 2 — Varietas mobilis disponit ad motum II 355 f. 3 — Multiformitas disponit ad motus varietatem, non ad uniformem quietem V 221 a — est propter aliquam diversitatem vel in eo quod movetur, vel in eo circa quod movetur II 314 arg. 2

— Mobilis et moti est eadem ratio, quia motum esse addit super mobile actum et dicit totum, quod dicit mobile I 327 2°

— omnis est in actione II 31 f. 2

— accipitur passive, vel active II 648 d. 1

— numeratur subiecto, tempore et termino III 608 f. 1 — sunt varii secundum respectum ad motorem et mobile et terminum II 59 b — non numeratur propter differentiam medii, sed extremi III 607 arg. 1

— definitur per id, ad quod est II 59 b

— omnis est ad situm, vel ad formam I 664 d. 2. II 31 arg. 6 — omnis reducitur ad mutationem secundum formam, secundum situm, vel secundum tempus V 99 a, b — omnis comprehenditur sub mutatione secundum tempus et secundum locum I 654 4°. 664 d. 2 — Variatio attenditur aut secundum locum, aut secundum tempus I 159 arg. 3

— localis est ab uno in alium I 211 b. 231 arg. 4 — Per motum secundum locum id quod est in potentia ad unum locum, fit actu in illo I 658 f. 3 — Mobile secundum situm ex ipso motu praesens efficitur pluribus locis, et quod velocius movetur pluribus locis velocius praesentatur V 100 4°

— localis est entis completi I 231 arg. 4. II 19 arg. 1. 365 d. 1. IV 242 f. 3 — ad situm non est nisi rei completae et habentis formam II 365 d. 4 — ad situm est sine deperditione vel innovatione circa qualitatem sive proprietatem substantiae, nisi motus pariter sit ad formam I 664 d. 2 — Sola locali mutatione producitur aliquid, praeeistente forma permanente I 335 d. 4 — naturalis ad situm est quodam modo ad formam I 663 3°

— localis est perfectior inter motus I 232 4° — perfectissimus est motus secundum locum I 654 arg. 4 — ad situm perfectior est II 49 arg. 4 — omnis reducitur ad motum perfectum, scilicet localem V 352 17

— Per accidens movetur aliquid alio moto, in quo est I 658 2° — Motis nobis moventur ea quae in nobis sunt I 416 arg. 3. 460 3° — Si aliquid est inseparabiliter in aliquo, moto illo, necesse est, illud moveri IV 223 f. 4. V 98 arg. 40

— Motis nobis moventur ea quae in nobis sunt, ita quod dependent et definiuntur I 655 3°, 4°. V 101 9° — Quod movetur ad motum illius, in quo est, est in illo definitive IV 221 arg. 3 — Quando aliquid totum est in aliquo, movetur illo moto I 471 arg. 5 — Quod est in toto, sed in nulla parte definitive, movetur ad

motum totius, sed non ad motum alicuius partis I 472 5°. 655 3°. IV 221 3°. V 101 9° Vide V. *Accidens* (407 c) et in Indice gener. V. *Radius*. — Virtus movetur per accidens ad motum principii influentis II 325 4°

— Motus non est motus IV 510 arg. 4 — Motus non est motus ut termini, sed ut principii I 324 5°

— omnis finitus habet principium, a quo incipit II 343 f. 2 — incipit ex ea parte, ubi motor prius influit ib. b sq., 1°

— sequitur esse secundum naturam, tamen duratione potest simul cum mobili incipere II 316 4° — et mobile possunt incipere in eodem instanti II 23 2° Vide V. *Actio* (409 b).

— non exit in esse per se nec in se, sed cum alio et in alio II 23 2°

— Per omnem motum aliquid acquiritur I 654 f. 3

— omnis est propter aliquem finem IV 991 f. 2 — omnis est propter carentiam alicuius rei IV 1031 arg. 3, 4° — Habilitas ad motum sequitur inclinationem ad perfectionem IV 1032 b — omnis est propter aliquam indigentiam supplendam vel in ipso mobili, vel in aliquo inferiori I 657 arg. 3. II 354 arg. 3 — est propter supplendam indigentiam propriam, vel alienam III 371 4° — Ad motum necessarius est effectus vel utilitas mobilis, vel alterius II 72 3°

— omnis est propter indigentiam, quae vel dicit imperfectionem, vel tantum limitationem, vel est propter indigentiam alienam I 658 3° — naturalis non est nisi propter indigentiam per appetitum alicuius rei, qui ponit imperfectionem in natura *ibid.* — qui est propter carentiam alicuius rei, quae inhaeret ut proprietas absoluta, facit imperfectionem in mobili IV 1031 4° — qui est propter carentiam alicuius rei, quae assistit per naturam, attestatur alicui imperfectioni rei *ibid.* — qui est propter carentiam alicuius rei, quae assistit per voluntatem, non ponit imperfectionem in mobili *ibid.* — ad formam et ad situm attestatur imperfectioni propter indigentiam *ib.* 3° — localis dicit indigentiam et imperfectionem I 231 arg. 2. 232 4° — Esse mobile per varietatem inhaerentem spectat ad incompletionem V 400 4° — Omne, quod movetur propria forma, movetur propter propriam indigentiam II 348 f. 5. 349 a — voluntarius non est propter indigentiam, sed sive propter aliud acquirendum, sive ad virtutem demonstrandam I 658 3°

— omnis ordinatus, nisi sit frustra, aliquando consequitur finem IV 991 f. 2

— Omne, quod movetur propter aliquid, assecuto eo, quiescit I 658 3°. II 890 arg. 2. IV 991 f. 2. 992 a

— Finis motus, qui est intra, dicitur terminus, finis extra est terminus intentionis IV 994 b — rectus naturaliter habet terminum intra et extra, circularis autem finem intentionis habet per naturam, sed terminum solum ratione principii moventis IV 992 a, 4° — Quod naturaliter mo-

MOT

vet semper movet, quantum est de se II 645 arg. 3 Vide V. *Quies* in Indice gener.

— Elementa gravia sunt minime ad motum habilia II 380 arg. 3 Vide V. *Gravitas* in Indice gener. — naturalis debetur corpori ratione sui ponderis II 381 4°

— sequitur naturam praedominantis secundum quantitatem II 380 arg. 4 — gravis et levis sequitur praedominans secundum quantitatem molis II 424 arg. 3. 425 a Vide V. *Corpus-motus*.

— Corpus orbiculare naturaliter est aptum ad motum IV 991 arg. 2 Vide V. *Figura* et V. *Sphaera* in Indice gener. — circularis non competit nisi figurae circulari II 341 f. 2 — Ei quod movetur circa locum vel in loco, magis competit figura orbicularis II 342 3°

— Omnem motum et mutationem praecedit motus localis circularis, quia perfectus est II 49 arg. 4. V 359 29 — orbicularis solus motus est simplex, qui caret contrarietate II 340 a

— Ad motum alicuius corporis regularem et uniformem requiritur praeter virtutem motoris congrua dispositio ex parte mobilis et ex parte spatii II 314 arg. 1

— est ad locum, vel circa locum II 342 3°. 349 a. 354 2° — localis aut est circa medium, sed potest moveri in loco et circa medium *ibid.* V 369 1 — circularis est circa locum et non requirit immobilitatem nisi a parte medii II 70 f. 1 — circularis inter omnes motus locales est velocior et perfectior II 49 arg. 4

— per diffusionem non est proprie loci mutatio, sed generatio II 325 4°

— Ad motum requiritur locus continens II 74 f. 4. 72 a, 3° — Omne mobile est in loco II 71 f. 1 — Cuiusque convenit moveri secundum locum, convenit esse in loco determinato III 454 f. 3 — circularis non requirit locum in quo, sed circa quem II 72 3° — In vacuo non est motus, non propter defectum resistentiae, sed distantiae I 663 2°

— In uno motu considerantur ultimae trium dimensionum II 344 3°

— naturae durantis consimilis est II 59 b

— est in aliqua productione ratione praeparationis materiae per dispositiones accidentales, quae indiget successione et tempore II 32 a

— Impossibile est, quod unum et idem et secundum idem simul moveatur et stet II 56 b — Impossibile est aliquid moveri simul et semel oppositis motibus II 478 arg. 4. 479 a. 916 d. 2. 917 a. III 613 arg. 2. IV 342 d. 7 Vide V. *Actio* (440 c) et V. *Corpus-motus*. — Nihil, quod secundum locum mutatur, simul tendit ad differentias diversas positionum IV 242 f. 3

MOT

— Idem in instanti non potest esse magis et minus intensus IV 395 arg. 4 — Unus secundum eandem partem non potest esse primo velox et postea tardus II 941 1°. IV 339 arg. 4

— Diversitas motuum in corpore subtili et ad motum habili non tollit continuitatem II 352 a, 2° — Motuum distinctio sola facit diversitatem corporum in genere mobilium *ib.* 1°

— In id quod est secundum naturam, est facilius quam ille qui est in id quod est praeter naturam, si ille motus est secundum naturam, ita quod subiaceret potestati naturae, et si motus praeter naturam non corrumpit nec diminuit naturae potestatem II 676 4° — Quod movetur contra inclinationem movetur cum fatigatione et poena IV 4032 f. 2

— sequitur inclinationem II 865 arg. 5

— Motui accidunt velox et tardum II 941 4°

— in unum est intensior quam in multa IV 4018 arg. 4 — perfectissimus est velocissimus II 49 arg. 4. 324 f. 4

— est sensibile commune V 300 3

— Obiectum physicae *vide V. Physica.*

— Motor, qui est hoc aliquid et substantia et motor sufficiens, aut est motor motus, aut motor non motus II 646 4°

— Nihil secundum idem movetur et movet II 645 arg. 4 — Movens debet esse aliud a mobili II 348 b sq. — Principium passivum movetur ab alio I 422 d. 40 — Omne, quod movetur, ab alio movetur I 78 d. 4. II 347 f. 4. V 300 3 — Omne, quod movetur motu naturali, differt a motore I 659 4° *Vide V. Natura (469 a).* — Ad motum non sufficit qualitas propria mobilis II 349 2° — Quaedam a se ipsis moventur V 300 3

— Omnis motor sufficiens distat a mobili II 347 f. 3. 349 4° — Motor distat a mobili in eo motu, in quo moveri est vere pati, et si motor est tota causa sufficiens et tota causa motus II 646 2° — Distantia motoris a mobili secundum substantiam et completio motoris facit ad motus perfectionem II 349 4° — Distantia motoris a mobili per absentiam impedit motum, sed distantia per independentiam a mobili juvat I 639 2° — Motor sufficiens non oportet, quod distet a mobili ut substantia altera, sed ut sit forma substantialis, quae sic uniatur parti motae, ut etiam distet II 375 2°

— omnis naturalis est a forma intrinseca II 347 arg. 4 — Processio localis est nobilis, quia est a principio intrinseco I 231 arg. 4 — Ad complementum motus non facit esse a principio intrinseco propter unionem motoris ad mobile, sed propter sufficientiam motoris distantis a materia II 349 4°

— Motor sufficiens non habet situm I 470 f. 5. 474 b. II 375 2°

— Motor operatur super totum mobile II 78 arg. 2

— Quod propinquius est motori citius et velocius movetur II 74 arg. 4

— Motor est in mobili per virtutis influentiam I 649 a *Vide V. Proiectio* in Indice gener. — Motor unitur mobili secundum virtutem II 349 4°

— Unius mobilis potest esse multiplex motor, et unus motor multa potest movere II 225 3°

— Movere debetur substantiae, quae est hoc aliquid IV 273 arg. 4 — Motor, qui est causa sufficiens et tota causa motus, est hoc aliquid et substantia completa distans a mobili, non vero ille qui non movet nisi sicut dispositio vel instrumentum II 646 2° — Motor sufficiens est hoc aliquid et habet materiam et formam II 375 2° *Vide V. Forma 20.*

— Omnis motor est in actu respectu mobilis II 347 f. 2 *Vide V. Agens (412 b).*

— Movens praeceminet mobili II 595 arg. 5 — Secundum rectum ordinem superius movet inferius II 716 4°

— Motor perfectior et absolutior minus dependet a mobili et est sufficientior I 639 2°

— Virtus motoris debet proportionari mobili II 345 f. 2. 346 1° — Motoris ad mobile debet esse proportio II 419 arg. 2

— Si tanta virtus movet in tanto tempore, et maior in minori, et maxima in minimo, et infinita in nunc I 662 f. 3. II 345 f. 3 — est velocior, secundum quod potentior est virtus I 662 f. 3 *Vide V. Agens (412 c).* — Ab eadem virtute non exit motus in infinitum maior et minor IV 409 arg. 4

— Lassationem in movente non facit finitas virtutis moventis, sed improprio motoris ad mobile, vel contrarietas, vel ineptitudo ex parte mobilis II 350 6°

— Motor principalis excitat et movet motorem non principalem II 862 arg. 6

— Ad movendum requiruntur intentio, appetitus et virtus II 595 arg. 4 — Ad rectum motum progressivum concurrunt simul visus ostendens viam et pes incedens II 893 b

— Idem est quod dirigit separando a termino et inclinando ad terminum IV 27 arg. 4 *Vide V. Pondus* in Indice gener.

— Per eandem vim, per quam quis movetur ad aliquid, quiescit ibidem II 675 arg. 5 — In motu corruptionis non oportet, quod quis per eandem vim, qua movetur, persistat in termino II 677 5°

MUTATIO — Mutari est aliter se habere nunc quam prius II 31 arg. 2. V 405 3° — Mutabile est quod se habet uno modo prius et alio modo posterius I 679 6°. II 31 arg. 3. V 98 arg. 41 — Mutabile est quod non eodem modo se habet prius et posterius, aut quia nullo modo se habet prius et posterius, aut nullo modo prius et aliquo modo posterius, aut quia simpliciter aliter prius et posterius II 32 3° — Mutationis naturalis ratio est aliter se habere nunc et prius *ib.* 2°

— Impossibile est de non tali fieri tale sine illius mutatione V 98 arg. 8 — Omne, quod nunc est aliquid, quod non erat prius, est mutatum I 457 arg. 2 — Omne,

MUT

quod incipit esse aliquid, quod non erat prius, est mutabile I 521 arg. 4 — Quod introducit de non esse in esse mutatur V 27 arg. 3 — Omne, quod exit in esse, exit per motum vel mutationem II 19 arg. 1, 2 — Mutatum esse est superius ad factum esse III 474 arg. 4 *Vide V. Fieri* in Indice gener. — Quod de non praesente fit praesens mutatur V 401 7° — Quod incipit esse in aliquo, ita quod ab ipso aliquo modo dependet et per illud contrahitur, mutatur ex illa inceptione *ib.* 9°

— omnis est via II 33 arg. 4 — sunt viae ad res II 562 b

— Omne, quod exit de potentia in actum, aliquo modo mutatur V 98 arg. 5 — est, ubi est exitus ab ente in potentia ad ens in actu, quod se habet aliter nunc quam prius V 104 1°. 106 10°, 41° — Omne, quod mutatur, per prius est in potentia quam in actu I 456 f. 3 — Motus sequitur ad generationem, quae fit de ente in potentia V 105 4° — est de necessitate in corruptione, sed non in omni generatione *ib.* 3°

— Omne mutabile aliquo modo est possibile V 403 f. 2 — Omne possibile ad actum et complementum est mutabile III 8 arg. 3 — Mutabile est omne, cui aliquid advenit ex tempore V 97 arg. 3

— Omne est mutabile, quod est de nihilo factum II 30 f. 1 — Omne, quod sibi relictum in nihilum cedit, quantum est de se, est mutabile I 459 f. 3 — Omne vertibile est mutabile I 458 f. 2

— Mutabilitas non est in rebus simpliciter, quia sunt ex nihilo, sed in quantum dicit positionem, venit a materia I 89 f. 4 — Mutabilitas non est pura privatio, immo dicit aliquam positionem *ibid.*

— non potest esse nisi in re mutabili et variabili propter defectum V 405 3° — Omne mutatum habet in se mutabilitatem I 459 f. 6 — Ubi nulla potest esse mutatio et nihil mutabile, non est mutabilitas V 404 a

— Alterabile est quod suscipit peregrinas impressiones II 350 d. 2

— et motus semper incompletionem dicit V 404 2°

— Omne, quod mutatur, aut acquirit aliquid, aut perdit V 97 f. 5 — In omni, quod mutatur, aut aliquid advenit, aut recedit *ib.* f. 6 — naturalis est per receptionem tantum, vel per receptionem et abiectionem IV 1021 4° — In esse rei mobilis aliqua proprietas habita amittitur, vel non habita acquiritur II 62 b — Amissio allutus et acquisitio de necessitate mutationem includunt V 406 12° — Nihil novum acquiri potest sine aliqua mutatione acquirantis vel acquisiti III 465 a — Possibile est ad mutationem quod potest acquirere aliquid in se ipso, non in altero III 40 3° — Quod nihil novi acquirit, nihil habitum perdit non potest mutari V 310 7

— Cum aliquid non participans rationem alicuius fit participans, transmutatur in illud IV 270 arg. 4 — Quod mutatur in aliud fit illud vel secundum accidens, vel secundum substantiam IV 251 f. 2

MUT

— naturalis fit per diversificationem proprietatum circa idem suppositum I 145 d. 4

— Nihil mutat aliquid, nisi corrumpat aliquid, quia non est mutatio sine deperditione II 184 f. 3 — In omni mutatione ad formam aliquid deperditur, unde potest dici mors IV 1031 2° — est quaedam mors in natura mutabili I 458 f. 4

— Quod mutatur fit aliquid IV 251 f. 4

— ad esse non est sine inceptione, ab esse non est sine defectione, in esse non est sine variatione et qualicumque successione V 404 a

— est in productione ratione exitus in esse sive receptionis novae substantialis formae, quae fit in instanti II 32 a

— Aliquid est mutabile in productione, cum fit abiectio habitus ex parte principii, vel introductio novi ex parte producti, vel decisio ex parte fundamenti, de quo intelligitur producti V 404 b. 406 12° — est in productione de aliquo mutabili, quia non potest esse idem ibi per omnimodam indifferentiam quod datur et quod accipitur et actus intermedius V 406 9° — est in productione de parte, non in productione de tota substantia *ib.* 42° *Vide V. Generatio* 7 in Indice gener.

— Aliquid praedicatur denominative per modum transmutationis III 156 4°

— naturalis praeeexistit materiam et ens in potentia II 32 4° — Ad transmutationem physicam concurrunt subiectum et duo contraria IV 281 arg. 2 — Ubi deficit materia, non est intelligi mutationem physicam *ibid.* *Vide V. Materia* 25. — omnis fundatur super aliquod mobile II 31 arg. 5 — Nihil nullo modo mutabile est V 103 arg. 10

— Omne mutabile secundum proprietates est aliquid praeter illud, secundum quod mutatur I 145 d. 4

— Quod mutatur aliquo modo manet IV 244 arg. 3 — In omni specie motus aliquid manet *ib.* arg. 4 — In mutatione naturali manet illud, in quo fundatur potentia materiae *ib.* arg. 2 — In aliqua mutatione nihil commune manet IV 248 a, 1°

— ad esse nihil ponit nisi a parte termini, mutatio ab esse nihil nisi a parte principii, mutatio in esse ponit ex parte utriusque II 34 b — In esse utrumque extremum habet et subiectum, quod est prius natura quam terminus, quem mutatio natura potest praecedere *ibid.*

— In esse est aliquid diversum a termino secundum rem, quamvis non sit ens actu completum II 34 b — in esse, quae habet duo extrema, necessario differt a

termino II 35 4° — quae habet tantum ultimum extremum ens, non potest dicere medium, sed se tenet cum altero extremo *ibid.* — ad esse nihil aliud est quam nunc primo esse, mutatio ab esse nihil aliud est quam nunc ultimo esse et ideo non ponit aliquid aliud secundum rem quam esse, sed solum secundum intentionem II 34 b

— In instanti mutationis non est terminus a quo nec terminus ad quem IV 249 arg. 3

— Mutationis non est mutatio IV 180 arg. 4

— et motus reducuntur ad genus termini sicut viae II 562 b

— Omne, quod habet aliquam variationem, cadit aliquo modo a necessitate secundum id, secundum quod mutatur V 97 f. 4 — Contingens est mutabile et variabile V 347 29 — Mutabilitas includitur in contingente V 109 6°

— potest esse, ubicumque est extensio quantitatis et compositio II 224 a — Nul- lum mutabile est simplex II 89 f. 4 — Mutabilitas non stat cum simplicitate V 97 f. 6

— In omni mutatione est aliquo modo prius et posterius V 97 f. 8. 104 f. 5. 106 44° — In qualibet mutatione prius est terminus a quo quam terminus ad quem secundum naturam, vel secundum tempus IV 425 arg. 1 *Vide V. Actio* (410 c).

— est instantanea III 411 b — In mutatione subita simul est fieri et factum esse II 416 f. 6. 708 d. 1. IV 249 3°. 426 4° *Vide V. Fieri* in Indice gener.

— Natura non sustinet repentinas im- mutationes IV 88 a. 480 f. 2 — Inter mu- tationes contrarias de necessitate est quies media II 416 f. 6

— denominatur a termino I 233 arg. 3

— vel est de esse in aliud esse sive in aliam formam, vel de non esse in esse, vel de esse in non esse II 224 b. V 404 a — omnis vel est ad esse, vel ab esse, vel in esse, quia vel esse accipit, vel esse per- dit, vel ab uno esse sive modo essendi in aliud transit V 97 f. 9

— prima est illa quae est ad esse II 740 arg. 4

— aut est generatio, aut corruptio I 662 f. 4 — quae est ab ente in ens, est secundum accidens et dicitur variatio; quae est ab ente simpliciter in ens potentia sive secundum quid, est secundum formam et dicitur corruptio; quae est ab ente in sim- pliciter non ens, est secundum totam rei substantiam et dicitur versio I 160 a — Motus ad formam dividitur per quinque spe-

MUT

cies et comprehendit omnem mutationem secundum qualitates et proprietates I 664 d. 2 — Sex genera mutationis IV 245 a sq. — omnis aut est secundum substan- tiam, aut secundum accidens I 456 f. 4. II 34 arg. 6. V 97 f. 10

— secundum substantiam vel est re- spectu esse simpliciter, vel respectu esse perfecti, eadem substantia remanente I 309 4° — Aliquid mutatur secundum substan- tiam, quando perdit naturale, quod con- sequitur naturae complementum, non quod consequitur defectum II 484 1° — est quan- tum ad essentiam et statum, vel quantum ad primum esse et bene esse *ib.* a *Vide V. Corruptio*. — Quod mutatur secundum substantiam ut terminum formalem et respec- tu esse simpliciter est aliud et aliud I 309 4°

— secundum accidentia est alteratio IV 279 1° — Motus alterationis est secundum qualitatem absolutam III 466 a — Proprie- tas absoluta nova facit mutationem III 475 3° *Vide V. Accidens* (408 a. 407 c) et *V. Relatio*.

— Magis mutatur res, quando suscipit formam novam, quam quando acquirit no- vum situm II 34 f. 5 — Maior est varia- tio in motu secundum substantiam, quia est entis in potentia, minor in motu secun- dum locum I 480 arg. 2 *Vide V. Forma* 24.

— secundum formam est in elementa- ribus, secundum situm in aetherialibus V 542 40 — secundum formam est in omni- bus compositis per naturam I 460 b *Vide V. Corpus-mutabile*. — secundum acci- dens est in omni creatura I 460 a, 4°

— Alteratio in mixtione *vide V. Mixtio*.

— Aliquid est mutabile ex se ipso, vel in alio, vel ab alio, vel cum alio V 99 a

— Omne, quod mutatur, aut mutatur in statum meliorem, aut deteriorem, aut aequalem I 157 f. 4. V 97 f. 7

— Cum sunt diversae essentiae, unum potest mutari, altero non permutato I 458 2°

— maior est in perveniendo ab uno in alterum, quanto magis sunt distantia II 31 f. 4 — inter extrema in infinitum di- stantia non potest fieri per virtutem fini- tam I 459 arg. 7

— Mutabile et immutabile per naturam dicunt differentias oppositas, et est impos- sibile, esse circa idem manens idem, nec simul nec successive II 184 2° — Muta- bile et immutabile respectu diversorum obiectorum non faciunt potentias essentia- liter diversificari II 567 3°

— Ubi est mutabilitas, ibi nulla est certitudo I 694 f. 6

N

NAT

NATURA — est forma, qua unumquodque est id quod est V 65 b — est earum rerum, quae cum sint, quoquo modo intellectu capi possunt III 430 arg. 4 — est unamquamque rem informans specifica differentia *ibid.* 453 3°. V 65 a sq. — est specifica differentia, non abstracta, sed in particulari veraciter existens III 431 4°

— Veritas naturae attenditur quantum ad propriam formam III 430 f. 1 — accipitur pro vera materia et vera forma III 431 a — dicit principia constituenta, vel formam completivam III 453 3°

— dicitur tripliciter sive proprie, sive large II 876 d. 2

— tertia constituitur in unione duarum, quae habent mutuam repugnantiam et non excellentem praedominantiam, vel quae habent mutuam dependentiam III 458 a — plures non possunt constituere unam sine transmutatione et conversione, qua fit convenientia in forma *ibid.*, 3°

— In natura est unitas inseparabilitatis V 381 8

— Essentia non differt ab eo cuius est essentia III 483 arg. 4

— dicit quid commune III 474 1° — dicit ipsum commune II 789 1° — nominat formam communem V 64 f. 3 — In nobis est unitas naturae per participationem unius communis essentiae I 207 d. 5 — In natura communi aliqua assimilantur similitudine, quae fundatur et stabilitur in aliqua forma stabili V 350 9 — communis in suis particularibus est unum in multis *ibid.* — praeter singularia solum est in nuda consideratione III 427 f. 3

— in supposito habet existere III 488 b

— In omni substantia, cuius est esse et operari, intelligitur natura et habens naturam I 443 b *Vide V. Quod est* in Indice gener. — Res naturae se habet per modum suppositi I 589 arg. 6 — Res naturae quasi medium tenet inter naturam abstractivè consideratam et hypostasim III 449 b. 450 6° — Res naturae praedicatur de hypostasi, sed non de natura abstractivè considerata nec e converso III 450 6° — Res naturae non praedicatur de natura I 589 arg. 6

— et res naturae in homine non est idem I 406 d. 5 — Res naturae in creaturis est aliud quam natura I 588 1°. 595 d. 4 — Essentia creata differt a supposito I 468 a *Vide V. Quod est* in Indice gener.

— creata non praedicatur de hypostasi in abstracto, sed tantum in concretione III 434 2°. 450 5° — et persona sunt indivisa II 720 4°

— Diversis naturis diversae respondent res naturae III 449 b. 450 6° — Res naturae unitatem habet sicut hypostasis III 450 6°

— generatur III 488 f. 1, 2 *Vide V. Generatio 9* in Indice gener.

— Ubi sunt plura realiter plurificata, plures sunt essentiae V 43 f. 8 — Essentiae ipsarum rerum in rebus multiplicantur, quia ipsis rebus intrinsecae sunt V 44 3°

— In supposito habet multiplicari III 488 b. 489 1° — Essentia creata multiplicatur in suppositis I 447 b. 468 a — creata habet multiplicari in diversis personis III 442 d. 4. V 65 b — in inferioribus numeratur in suppositis et distinguitur per generationem I 449 1°, 2° — Essentia necessario plurificatur in generante et generato praeterquam in Deo I 665 d. 4 — Substantia omnino eadem in creatis non participatur a pluribus I 207 d. 5. 260 b — Essentia non potest esse in pluribus una et tota I 481 a sq.

— Quod natura numeretur in pluribus, est ex defectu simplicitatis I 53 f. 3 — in pluribus hominibus non diversificatur, tamen multiplicatur II 404 3°

— dicit rei essentiam, vel operationis principium I 547 2° — dicit formam substantialem in comparatione ad operationem propriam I 551 d. 5 — nominat rei formam entem in motu et materia ut naturalium operationum principium III 431 4° — dicit essentiam ut alterius principium et comparationem ad productionem sive emanationem naturalem I 374 4° — plus dicit in habitudinem principii vel causae quam in habitudinem formae III 496 b — est principium rei genitae III 195 f. 3

— non est ratio agendi et patiendi nisi in supposito III 427 b

— est principium motus et quietis II 347 arg. 4 — est principium motus et quietis per se et non secundum accidens III 430 arg. 4

— dicit originale principium alicuius effectus II 460 2° — dicitur naturalis origo I 464 7° — dicit ut a quo II 436 b

— dicit vim productivam I 374 b. II 436 a. 789 1° — est vis insita rebus similia ex similibus procreans I 434 arg. 2. 374 b. II 204 arg. 5. 373 arg. 4. 764 6°. 789 1°. III 334 arg. 4. IV 891 f. 4. V 484 a

— proprie dicitur vis insita rebus, secundum quam res naturales peragunt cursus suos et motus solitos II 437 5° — est vel quod agere vel quod pati potest III 430 arg. 4

— cooperatur Deo in productione naturalium per modum vere efficientis IV 428 b — in generatione naturali est vere agens II 728 b — aliquid agit IV 889 a — In omni naturali opere data est virtus creaturae, per quam operatur IV 234 arg. 5 — est agens praecipuum et efficiens in naturali opere IV 232 b *Vide V. Coopera-*

NAT

tio et V. Creatura - agens in Indice gener. — Omne, quod est aliqua natura, habet operationem naturalem II 566 f. 4

— producit sibi simile per vim sibi datam II 443 5° — producit sibi simile et aequale I 544 a — producit simile in specie II 244 f. 2. 245 a — In productione naturali producitur similis in substantia et natura I 58 4° — Quod nascitur ex aliquo est natura conformis cum eo ex quo nascitur III 486 f. 6 — Agens per naturam producit sibi similem secundum veritatem II 202 a *Vide V. Generatio 2, 4 et V. Productio* in Indice gener.

— Actio naturalis est ad generandam speciem consimilem in passo secundum naturam IV 934 4° — Agens per modum naturae dat productio proprietates naturales consimiles I 804 arg. 3 — ut agens particulare producit simile in proprietatibus specialibus I 805 3° — Quod emanat per modum naturae emanat per modum perfectae et expressae similitudinis I 496 3°. 544 a, b

— Per naturam simile ex simili producit I 803 f. 4. II 204 arg. 5. 764 6°

— perfecta potest producere sibi similem I 281 arg. 3 *Vide V. Generatio 6 et V. Perfectio* in Indice gener.

— respicit generativam virtutem II 764 6° — Vis generandi respicit naturam de se I 434 arg. 2. II 783 4°. V 236 a *Vide V. Generatio 20* in Indice gener.

— quod agit non agit ex nihilo IV 889 a *Vide V. Actio (410 a) et V. Forma 22, 23.*

— quidquid facit facit secundum rationes seminales II 435 arg. 5. 436 a — Quod est in potentia naturae ut potente ad actum perducere dicitur fieri secundum rationes seminales II 436 b — mediante ratione seminali pervenit ad ultimum complementum II 439 arg. 1, 2 — Agens naturale agit influendo et impertiendo aliquid sui, quo mediante perficit illud quod erat in materia, et illud quod influitur a parte agentis, fit aliquid de completo esse ipsius producti IV 889 b *Vide V. Ratio.*

— dum operator, immittit virtutem suam usque ad intima passi II 207 d. 3 — Agens in corporalibus influit virtutem suam passo usque ad intimum, aliter non alteraret totum II 226 arg. 3

— non potest in totam rei substantiam V 287 a

— non potest corruptum idem numero reparare IV 889 b. 892 b. V 287 a — non reducit a privatione in habitum IV 891 f. 4

— ut agens universale producit necessario I 805 3° — Naturalia moventur quadam necessitate II 891 a — Actio naturalis est secundum necessitatem II 344 f. 4.

NAT

IV 509 3°. V 94 b sq. — Quod oportet evenire est in potentia naturae II 892 arg. 3 — ad unam partem est determinata IV 410 6° — est agens determinatum II 809 b — Intentio naturae movet determinate ad unum II 494 b — Potentia naturalis est determinata ad unum I 798 arg. 4. II 566 2°. 617 6°. 620 4°. III 383 arg. 4 — Potentia operans per modum naturae est circa aliquid determinata V 25 41° — Causae naturales determinatae sunt ad unum cursum V 408 5° — facit uniformiter IV 415 4° — operatur uniformiter et modo consueto II 436 b. 871 arg. 4 — Potentia, quae movetur naturaliter ad suum obiectum, movetur uniformiter II 565 arg. 3 — Virtutis naturalis est moveri uniformiter II 916 d. 2 — non movetur nisi uno modo II 453 1°. III 425 b — Potentia naturalis nullo modo potest in opposita II 567 2° — Principia naturaliter causantia non inclinant ad opposita II 469 f. 4 — Causae naturales sic faciunt, secundum quod est eis inditum V 408 5° — non movet se ipsam I 659 4°. V 239 a — habet dividi contra voluntatem V 440 arg. 9 *Vide V. Agens* et in Indice gener. *V. Processio*. — Prius est principiare naturale et intrinsecum quam voluntarium et extrinsecum V 413 f. 7 — est operans per intentionem II 595 arg. 4. 871 arg. 4. 890 arg. 4 — non operatur solum per intentionem alienam, sed etiam per propriam et intrinsecam, sed improprie II 890 b sqq. — agit nobiliori modo quam voluntas, quae non potest omnia, quae vult I 805 3° — sufficientior est in agendo et paucioribus indiget et nobiliorem effectum producit quam ars I 804 arg. 3 — ordinate facit quicquid facit II 449 f. 5 — operatur quam citius potest I 184 f. 1. II 295 arg. 6. III 809 d. 5 — operatur quanto potest brevius et delectabilius et ordinatius II 730 a — non facit cum maiori difficultate quod potest facere cum minori II 353 arg. 2 — prudentissima est II 594 5° — non deficit in necessariis II 353 f. 2. 556 f. 3. 698 arg. 5. 706 f. 4 — nihil facit frustra II 73 arg. 2. 596 a. 698 arg. 5. IV 451 arg. 2. 233 f. 4. 453 arg. 5 — non facit per plura quod potest facere per pauciora I 496 4°. II 353 arg. 2. 741 f. 6. III 42 f. 4. 46 arg. 4. 809 d. 5. IV 451 arg. 2. 623 arg. 4. 975 f. 2. V 28 arg. 46 — facit semper per pauciora, quanto potest bono modo IV 44 arg. 2 *Vide V. Superfluitas* in Indice gener. — habita sua perfectione, quiescit I 658 3° — semper desiderat quod melius est II 344 a. 378 6°. 485 arg. 2. 809 b. 865 arg. 5. III 436 f. 3. IV 246 f. 4. 4038 arg. 3. V 526 4 — singularis desiderat rem facere, quanto meliorem et perfectiorem potest, et quod non faciat, hoc est praeter intentionem propter aliquam occa-

sionem incidentem IV 918 d. 2 — non semper desiderat melius simpliciter, sed melius in ordine II 487 2°

— per prius intendit sibi quam alii II 730 a — naturaliter tenet quod est sibi conveniens II 479 arg. 3. 730 a — necessarium sibi reservat II 479 f. 3

— omnis refugit sibi contrarium et nocivum II 681 arg. 6 — conservatur in hoc, quod unitatem in suis principiis componentibus et etiam in partibus quantitativis servat pro viribus suis et expellit omne illud quod dispersionem inducit V 122 4°

— cum dat esse, dat etiam potentiam permanendi II 556 f. 3

— omnis appetit salvari I 161 7° — appetit magis conservari in se quam in suo simili III 643 f. 4 — appetit conservari in suo simili III 646 b — intentione universaliter intendit salvare speciem IV 918 d. 2

NATURALE — est quod Deus indidit unicuique rei a sua conditione II 413 f. 3. 336 arg. 6. 468 arg. 4 — Quod inest rei a sua prima origine inest ei naturaliter II 396 f. 4. 437 5°. III 408 arg. 2. 334 arg. 3 — Naturaliter dicitur inesse subiecto quod inest a primordio ipsius rei III 409 a — Naturae ratione sui compellit quod spectat ad originem naturae V 481 a — est quod inest alicui per nativitatem, vel per creationem I 240 d. 3

— dicitur non solum quod naturam habet ut subiectum, sed etiam quod consonat naturae subiecti I 480 d. 5 — Quod convenit alicui secundum naturales eius proprietates convenit ei naturaliter II 397 f. 3 — est quod habetur a natura et secundum consonantiam naturae, vel quod inest per propriam naturam sine quacunque alia causa I 764 d. 5

— est quod egreditur per modum naturae, ita ut conveniat in natura, vel quod est a naturali principio sive proprietate II 397 3° — dicitur habitudinem principii et causae, vel formae II 398 5°. III 496 a

— creaturae dicitur quod inest ei per propria et intrinseca principia I 461 7° — est quod inest per principia naturae creatae III 109 b — est quod est datum rei non solum, ut in ea sit, sed etiam, ut sit ab ea, ita quod sit a principiis subiecti IV 45 5° — Illud est a natura, quod est a naturali origine non solum per concomitantiam, sed etiam ut a causa III 335 3° — proprie non est omne, quod inest a principio nativitatis II 470 4°

— est quod est a principio intrinseco, quod est de constitutione naturae III 409 3° — Naturaliter dicitur inesse proprietates, quae causatur a principiis subiecti et per quam ipsum principium efficit operationem naturalem *ib.* a

— dicitur quod Deus sic operatur, ut virtutem agendi et movendi communicet creaturae II 346 f. 4, a — Non omne, quod est naturale, est a principio intrinseco sicut a tota causa, sed sufficit, quod virtus intrinseca cooperetur virtuti activae II 349 4°

— Quod est in appetitu naturae est naturale IV 892 arg. 6 — est, in quod

NEC

potest natura I 461 7° — Quae non sunt in potestate naturae non sunt naturalia, licet sint in naturae appetitu IV 893 6°

— Ad illud, ad quod res naturaliter ordinatur, habet naturalem appetitum IV 892 arg. 6 — Non debet infringi appetitus naturalis propter aliquod accidens praeternaturale II 774 3°

— nullum est violentum II 648 f. 2

— simpliciter est, quod est omnino a natura, largius vero, quod inchoatur a natura et consummatur ab assuetudine II 917 d. 3

— est quod est idem apud omnes I 460 arg. 8. II 718 arg. 5. 902 arg. 6. III 414 f. 3. 818 f. 4. IV 44 arg. 5. 372 arg. 6. 847 f. 2. 1003 f. 3. V 480 f. 9 — Quod inest omnibus communiter inest naturaliter II 396 f. 2 — Quod omnibus inest est naturale I 459 arg. 8. V 239 a

— Magis sapit naturam rei quod habet esse in toto, quam quod habet in parte I 652 arg. 2

— Nihil, quod naturaliter fit, est novum, quia omne tale praecessit in suo simili III 144 f. 2 — Secundum naturam nihil est novum V 405 41

— Quod est naturale est indelebile II 492 f. 4 — Quod convenit naturaliter salva natura semper convenit IV 281 arg. 4 — sunt inseparabilia et quasi dantur ad semper III 761 2° — concomitantur naturam inseparabiliter II 902 arg. 6 — Quae naturaliter insunt sunt inseparabilia II 912 f. 3 *Vide V. Essentiale*. — Naturaliter dicitur inesse quod inest inseparabiliter et a re non recedit III 409 a — Naturales impressiones non relinquunt I 453 f. 2 — non potest a nobis omnino auferri II 912 b. 913 4°

— Quod naturale est nullo modo asuescit in contrarium I 453 f. 2. II 528 d. 3. 917 d. 3. IV 4003 arg. 2

— Veriori modo inest quod inest naturaliter, quam quod inest accidentaliter, quando illud quod inest accidentaliter, non praesupponit illud quod inest naturaliter II 947 d. 3

NECESSARIUM — omne est determinatum ad sic et non aliter se habendum I 679 6°. III 352 6°. V 19 f. 21. 407 arg. 4 — Nihil, quod est indifferens ad opposita, est necessarium V 407 arg. 2 — Quae moventur necessitate non possunt ad oppositas partes tendere II 891 a

— non habet possibilitatem ad non esse V 46 f. 13 — Repugnans necessario est impossibile I 677 f. 2, 3 — Necesse esse et impossibile non esse convertuntur I 425 f. 3 — non potest vere cogitari non esse V 48 arg. 7. 406 f. 3. 440 arg. 6 — Nihil est summe necessarium, quod potest cogitari non esse propter defectum suae certitudinis et veritatis in se ipso V 412 6°

— Simpliciter necessarium non claudit in se contingens I 485 arg. 2 — Nulli summe necessario potest attribui aliquid contingens V 407 arg. 3 — Nihil connotans contingens est necessarium I 678 b. 679 5° — quod connotat contingens, denominatur contingens V 408 3°

— prius est quam possibile V 414 f. 8 — Simpliciter necessarium nobilius est quam possibile sive contingens V 68 f. 4 — In necessariis est certitudo ex rerum principis determinate acceptis V 26 18* — Quanto aliquid magis est necessarium, tanto est magis certum certitudine simpliciter V 409 8* — Quod repugnat certitudini et evidentiae ex parte rei repugnat necessitati V 412 7* — praesupponit verum V 440 arg. 6 — omne est scibile V 107 arg. 7 — solum natum est certissime cognosci V 411 a — naturaliter insunt V 110 arg. 9 — Necessitas omnino intrinseca inest rei ex propria natura V 407 b — omne est absolutum nec habet respectum ad aliquid a se distinctum V 440 arg. 4 — Simpliciter necessarium est omnino independens V 68 f. 4 — est immutabile I 677 arg. 6. V 49 f. 47. 97 f. 4. V 440 f. 4 — est incorruptibile V 68 f. 4 — dicitur esse verius quam contingens, quia durabilius IV 563 4* — omne est interminabile V 49 f. 21 — Contingens non potest esse causa efficiens et conservans eius quod est necessarium per se et simpliciter III 248 4* — compatitur se cum omni possibili I 677 f. 2 — Si nihil est necessarium, nihil est impossibile V 407 f. 5 — NECESSITAS — secundum quadruplex genus causae III 350 b — est materiae, vel efficientis IV 892 3* — vel est simpliciter, vel conditionata, sicut comedere necessarium est vivere volenti IV 474 a — est absoluta, vel conditionata III 567 4* — absoluta opponitur

contingentiae, et dicitur consequentis; respectiva dicitur consequentiae et non opponitur contingenti I 675 b. 840 a — consequentiae non dicit qualitatem absolutam I 829 b — Impossibile est, necessitatem esse in composito nisi per necessitatem existentem in simplici V 407 f. 6 — Aliquid necesse est esse vel simpliciter, vel ut nunc I 675 3*. III 248 4* — Vide V. Praesens et V. Praeteritum in Indice gener. — Inesse simpliciter aequivalet necessario I 675 2* — Ex maiori de necessario et minori de inesse simpliciter semper concluditur de necessario I 675 2* — NEGATIO — Propositio negativa removet praedicatum a subiecto V 50 5* — Oratio negativa nihil ponit I 829 a — cum constantia subiecti aliquid ponit in subiecto I 498 4* — in genere privat unum et ponit contrarium I 497 b. 505 d. 2 — extra genus generaliter privat et non ponit aliquid I 497 b — extra genus nihil ponit I 498 4* — in genere remoto et extra genus proximum privat unum, ponit tamen aliquid generis remoti I 497 b — non privat modum significandi sive dicendi I 496 f. 4 — Terminus negatus trahit significationem ab affirmato I 505 d. 2 — In termino affirmato et negato est idem significatum I 497 a. 505 d. 2 — Propositio negativa fundatur in ordine ad ens I 829 3* — quae non est pura negatio, fundatur supra positionem I 533 f. 2 — Vide V. Veritas-propositionis. — plus tollit, quam ponat affirmationem III 447 d. 3 — plus tollit, quam ponat af-

firmatio opposita cum negatione implicita III 254 3*. 255 b — explicita plus negat quam implicita III 257 4* — e contrario se habent affirmationibus III 853 4*. 892 d. 1 — se habent e contrario affirmationibus quantum ad ordinem I 474 d. 4 — extra genus semper se habet contrarie affirmationi, sed non semper negatio in genere I 498 3* — summe opponitur affirmationi, ubi nihil ponit I 413 4* — Vide V. Contradictio. — Ad negativam propositionem non sequitur aliqua affirmatio I 455 a. V 50 5* — Aliquid dicitur negative de aliquo, quod non habet illud nec est natum habere I 770 a. IV 357 4* — privat actum et aptitudinem I 140 2*. II 414 2* — non dicit deformitatem II 414 2* — pura non dicit nobilitatem I 497 a — pura non distinguit I 497 a — confundit I 405 d. 3 — postposita relativo ipsum non confundit *ibid.* — praeposita omnino a subiecto removet praedicatum I 98 3* — praeposita signo universali facit aequipollere particulari negativo, postposita facit aequipollere suo contrario III 868 a — Termino habenti formam non multiplicabilem non differt praeposere et postponere negationem I 98 a. 3*. 105 d. 3. III 473 7* — Differt dicere: quidam homo non currit, et non quidam homo currit V 518 20 — cum constantia subiecti aequipollet termino mere privativo I 239 b — antecedit compositionem, quam negat I 382 arg. 3 — duae aequivalent uni affirmationi I 138 arg. 2 — Prima cognoscuntur per negationem I 497 b

O

OBJECTUM — potest dici materia circa quam I 8 2* — potest simul esse finis habitus *ibid.* — Illud est subiectum in scientia, de quo et de cuius proprietatibus est scientia tota I 6 f. 4 — Subiectum in scientia debet complecti omne, quod determinatur in illa *ib.* arg. 4 — Subiectum scientiae vel dicitur, ad quod omnia reducuntur sicut ad principium radicale, vel sicut ad totum integrale, vel sicut ad totum universale I 7 a — Illud est subiectum in scientia, secundum cuius divisionem dividitur scientia I 6 f. 2 — quod habet rationem materialis, vocatur obiectum commune secundum communem acceptionem et obiectum per accidens; illud autem dicitur obiectum proprie et per se, quod habet rationem motivi III 543 a — principaliter movens est, quod propter se appetitur III 595 a — In obiectis consideratis secundum rationes easdem est diversitas materialis,

in consideratis secundum rationes alias et alias est diversitas formatis III 788 d. 4 — per accidens sive materiale et obiectum per se possunt differre specie vel genere, sed unius habitus est una ratio obiecti primi III 479 a sq. IV 386 3* — quod est idem secundum substantiam, sed diversum secundum rationem movendi, facit diversitatem in actu et habitu et potentia III 593 5* — non oportet, quod sit nobilius organo, in quod agit, simpliciter, sed secundum quid, quia habet speciem, et illud est denudatum IV 4020 4* — Vide V. Cognitio 13. — praesens delectat potentiam vel ut conveniens, vel ut perficiens, vel ut conservans IV 1019 2* — excellens *vide V. Intellectus 5* et V. Sensus. — in toto medio suam generat similitudinem V 301 7 — generat sibi similitudinem in speculo II 497 f. 4 — semper, quantum est de se, gignit similitudinem, cum est in sua completionem V 322 8

— secundum ordinem naturalem insluit in organum IV 4020 f. 4 — exterius non agit in animam nec perficit ipsam II 538 b — OPINIO — est acceptio unius partis cum formidine alterius I 844 6*. III 520 arg. 3, b — aliquando dicitur acceptio animae generata ex rationibus probabilibus III 520 b — In opinione est acceptio unius partis sine pleno assensu credulitatis II 540 b — Opinione contrariarum nulla est certa I 477 arg. 4 — Duobus contrarie opinantibus, alter decipitur et errat *ib.* arg. 2 — est una contrariorum I 844 6* — Opinabilia sunt quae non habent cognosci nisi per quandam coniecturam II 540 a — Omne probabile est opinabile V 407 arg. 7 — adhaeret rationi propter se III 520 arg. 4 — principaliter innititur rationi probanti III 521 b — generatur ex probabilis ratione III 520 f. 1, 2, arg. 2. 521 a — Opinari est rationis conferentis I 478 b

OPP

— et scientia sunt in eodem et secundum idem et respectu eiusdem, habentes diversas et oppositas condiciones V 31 48*

— est circa complexum III 514 f. 3

OPPOSITA — Aliquid opponitur alteri aut contradictorie, aut contrarie, aut privative, aut relative I 420 arg. 3 — Triplex genus oppositionis, contradictionis, contrarietatis et relationis III 178 a

— Oppositio est relatio aequiparentiae IV 803 arg. 2

— Aliqua opponuntur materialiter, vel formaliter II 970 f. 2

— nata sunt fieri circa idem I 30 f. 4. 32 f. 4. 314 arg. 5. II 585 arg. 3. 642 f. 4. 643 b. 827 arg. 2. 943 arg. 5. 951 f. 3. III 64 arg. 3. 845 f. 4. 566 arg. 5. 579 f. 3. 773 arg. 3. IV 49 arg. 5. 323 arg. 3, 4 — Oppositio directa intelligitur semper circa idem I 406 d. 7 — nata sunt fieri circa idem subiectum, quod sit substantia II 938 4* — nata sunt fieri circa substantiam eandem numero, sed non circa idem accidens numero, sed specie *ibid.* — nata sunt fieri circa idem, nisi alterum insit per naturam sive ad modum naturae I 345 5*. II 182 1*. 193 5*. 288 3*

— possunt habere aliquid commune quantum ad genus subiectum et quantum ad genus praedicabile I 767 4* *Vide V. Contrarium.*

— unum non denominat reliquum III 108 arg. 4

— unum non habet ordinari ad suum oppositum sicut ad causam et complementum III 11 5* *Vide V. Causa (425 c) et V. Forma 28.*

— non possunt esse in eodem I 53 arg. 3. 437 a — Impossibile est, duo contraria esse in eodem subiecto I 747 a. II 445 f. 4 — non sunt compossibilia circa idem numero, quod est unum individuum II 101 4* — unum non est in altero nec est cum altero circa idem II 813 arg. 3

— possunt esse simul in uno universali II 101 4* — possunt esse in materia secundum essentiam *ibid.*

— Ubi contraria sunt secundum esse spirituale, simul possunt esse in eodem et secundum idem IV 281 arg. 2. 932 f. 4

— non sunt simul in eodem individuo I 182 f. 4 — non sunt simul vera de eodem I 750 a — Contraria nulli rei simul insunt II 812 f. 2 — non possunt fieri circa idem simul et semel II 653 arg. 4 — Deus non potest facere, quod opposita sint simul III 9 arg. 5 — Unus non potest esse simul albus et niger I 587 b — duo non possunt esse simul in eodem I 751 arg. 5. III 332 f. 2. 800 f. 4. IV 342 d. 7. 425 arg. 4 — Nihil potest esse nec intelligi simul et semel sub duobus oppositis II 868 2* *Vide V. Actio (444 a) et V. Motus (466 a).* — oppositione formali et directa non possunt simul esse II 813 a, b

— Unum oppositum alteri est impossibile, unum tamen alteri potest succedere I 696 4* — non faciunt discretionem personalem, sed successive possunt esse circa idem individuum II 105 f. 5 —

Oppositio formarum nulla est, nisi considerentur respectu eiusdem temporis I 483 5*

— Oppositae qualitates non possunt esse in eodem et secundum idem III 85 f. 5 — Impossibile est, quod duo opposita insint eidem et secundum idem I 752 b. III 205 f. 1. 353 arg. 4 — possunt esse circa idem secundum diversas vias IV 570 3* — Impossibile est, duo opposita inesse eidem secundum eadem principia, maxime naturaliter causantia II 469 f. 4

— quodcumque sunt circa idem, necesse est, quod alterum vel utrumque cadat a sui proprietate IV 568 arg. 3

— non sunt simul vera de eodem et respectu eiusdem I 223 arg. 4. V 34 48* — Contraria non sunt quae non sunt respectu eiusdem nec omnino eodem modo insunt eidem, sed unum per se, alterum per accidens III 356 b

— respectiva habent legem oppositionis, secundum quod ad idem comparantur II 938 3* — Relative opposita non possunt esse circa idem secundum idem et ad idem, sed comparata ad diversa II 564 3* — quae non opponuntur ratione eius quod sunt, sed ratione eius ad quod sunt, possunt simul stare II 843 b

— expelli habet per suum oppositum II 677 3*. III 688 b — Contraria mutuo se expellunt II 100 arg. 4. 815 2*. IV 281 arg. 2 — Contraria mutuo se expellunt, nisi alterum insit per naturam IV 771 4* — Simpliciter et directe opposita mutuo se expellunt II 813 a. III 801 3*

— Si unum oppositorum immediatarum circa suum susceptibile abest, necesse est, inesse sibi oppositum III 800 arg. 6 *Vide V. Contradictio.*

— Accedere ad unum oppositorum est recedere a reliquo IV 491 f. 4

— Tantum unum uni opponitur II 842 arg. 2. 829 arg. 4. 960 arg. 4. IV 27 arg. 2 — Unum tantum uni opponitur in uno genere oppositionis et secundum idem et per se loquendo II 843 2* *Vide V. Multiplicatio* in indice gener.

— Si unum oppositorum dicitur multipliciter, et reliquum, sed si unum non dicitur multipliciter, nec reliquum I 840 arg. 4 — Quoties dicitur unum oppositorum, toties dicitur reliquum III 193 arg. 2 — Multiplicato uno oppositorum, multiplicatur et reliquum, secundum quod ei opponitur II 961 4* — Multiplicato uno oppositorum non secundum divisionem in partes subiectivas, sed secundum diversas significationes, multiplicatur et reliquum II 655 3* — Si unum oppositorum dicitur multipliciter non divisione univocae, sed multiplicis, multipliciter dicitur et reliquum III 763 4*

— minuitur, cum suo opposito permiscetur III 163 4* — Omne, quod diminuit alterum, est illi oppositum I 314 f. 3

— Quod repugnat alicui propter statum imperfectum multo fortius secundum statum perfectum V 403 arg. 7

— iuxta se posita magis elucescunt I 495 a. 831 b. 833 b. II 428 d. 4. 1002 4*

ORD

— sibi invicem comparata et simul visa magis elucescunt et etiam decorant universum IV 1049 f. 3 *Vide V. Cognitio 25.*

— Oppositorum eadem est disciplina III 568 arg. 2

— non infert oppositum I 134 arg. 6

— Quod infert aliud non potest stare cum eius opposito V 103 arg. 5 *Vide V. Illatio* in indice gener.

— habent oppositos effectus IV 870 arg. 4 — Quae habent oppositos effectus directe opponuntur II 937 f. 3 — Si affirmatio est causa affirmationis, et negatio causa negationis I 174 d. 1 *Vide V. Causa (423 c sq.).*

— Cum unum non stat cum alio, necesse est, eius oppositum stare V 97 f. 6

— Si oppositum in opposito, et propositum in proposito, per se loquendo III 666 arg. 4. IV 921 f. 4. V 41 arg. 44 — Si propositum de proposito, et oppositum de opposito, intelligendo per se III 627 3* — Si oppositum de opposito in oppositis immediate, et propositum de proposito III 847 5* — similiter se habet ad oppositum sicut propositum ad propositum III 505 d. 4 — Ad opposita sequuntur oppositae proprietates III 570 2* — Ad oppositum consequentis sequitur oppositum antecedentis I 677 f. 3

— Quod est simile uni oppositorum in quantum tale est dissimile eius opposito V 44 arg. 42

— Oppositio in adiecto III 438 f. 2. 249 arg. 5. 840 arg. 4. V 50 6*

Ordo — est parium dispariumque sua unicuique tribuens loca dispositio I 372 arg. 2. V 179 f. 4. 484 a — Ubicumque est gradus, oportet ponere ordinem IV 625 arg. 5 — est, ubi maius praeponitur minori III 638 f. 4 — est necessarius, ubi unum respicit plura non aeque primo, sed unum per prius et alterum per posterius *ib. f. 5*

— est relatio ordinatorum II 829 a. IV 646 arg. 4, b — importat habitudinem et in creatoris dependentiam I 373 5*

— Ubi est ordo, ibi est proportio, non stricte, sed large dicta pro quacumque habitudine secundum convenientiam analogiae III 639 2*

— Ordinatio respicit ipsum ordinabile et illud, secundum quod est ordinabile, et illud per quod ordinatur II 813 a — In ordinatione concurrunt quid ordinatur, et per quid, et ad quid I 722 d. 4

— Non dicitur ordinatum illud, per quid, vel ad quid aliquid ordinatur I 722 d. 1 — Cuiuscumque est ordo, ipsum ordinatur I 373 arg. 4 — est alicuius aut ut ordinati, aut ut rationis ordinandi I 374 b. 480 d. 5 — Aliquid est ordinatum ut ordinis susceptivum, vel ut dispositivum, vel ut ostensivum I 831 a

— Aliquid est ordinabile in se, vel per accidens in alio et per aliud II 816 5*

— Esse ordinatum praesupponit esse in his, quae per se ordinantur, in his autem, quae ordinantur per accidens, non praesupponit esse in se, sed ratione illius, in quo vel per quod ordinantur II 816 5*

ORD

— Nihil est ordinabile per se et in se nisi quod est ens et aliqua natura I 831 a, 2° *Vide V. Præventio*.

— respicit dispositionem ordinatorum I 528 d. 3

— Ubi est ordo, ibi est ordinatorum distinctio I 482 f. 3. III 440 arg. 3. IV 644 arg. 1 — præsupponit distinctionem II 295 arg. 5. III 70 arg. 4. 638 arg. 1. IV 150 a — concernit distinctionem in partibus IV 619 a — præsupponit numerum I 372 arg. 6. 772 a — Quaecumque habent ordinem habent numerum et distinctionem I 247 f. 3. 373 arg. 4 — Non ordinantur ad aliud nisi numerata I 772 a — Eiusdem ad se non est ordo IV 425 arg. 6

— qui attenditur secundum gradum et positionem inter res consimilis generis, ponit simpliciter distinctionem, sed quando unum est propter alterum, non oportet, ibi esse numerationem III 441 3° — localis sive secundum positionem præsupponit distinctionem secundum numerum, sed ordo secundum naturam sive secundum naturalem intelligentiam attenditur inter superius et inferius, inter quæ non cadit numerus I 373 6° *Vide V. Prius* in Indice gener.

— omnis habet de necessitate infimum et summum et medium II 41 f. 2

— Ubicumque est ordo, ibi est ratio primi et ultimi V 4 arg. 6 — perfectionis necessario ponit primum, medium et ultimum V 84 f. 2 — Ubi est perfectus ordo, ibi est ratio principii, medii et ultimi V 371 12. 381 7

— Ubi est ordo, ibi est terminatio, non infinitas I 55 f. 2 — actualis habet primum et ultimum V 6 6° — deficit, ubi est infinitas secundum numerum I 772 f. 5 — Ipse ordo, aut eius perfectio et complementum privatur per infinitatem I 613 f. 3

— potest esse in pluribus, quorum unum est ab altero, tanquam in uno subiecto II 961 3°

— est secundum positionem, secundum antecessionem et secundum originem I 372 b — aut est prioritatis, aut dignitatis, aut originis I 613 f. 2 — in creaturis est secundum rationem durationis, situationis et

influentialæ, scilicet per prius et posterius, superius et inferius, nobilius et ignobilius V 299 14 — est secundum superius et inferius, vel secundum prius et posterius IV 846 a. V 378 12 — est temporis, vel dignitatis III 94 d. 2. 638 f. 2. 747 arg. 3. 748 1° — est secundum nobilitatem, vel secundum durationem I 703 3° *Vide V. Prius* in Indice gener.

— est in aliquibus quantum ad finem, aut quantum ad naturæ dignitatem II 46 a

— secundum positionem dicitur aliquorum, quorum unum est superius, aliud inferius I 372 b — secundum positionem est loci, vel dignitatis *ibid.* *Vide V. Gradus* in Indice gener. — potest accipi ad id quod est supra, vel infra, vel iuxta III 638 f. 2. IV 846 a

— attenditur secundum ascensum et descensum IV 508 b — est in ascendendo et descendendo, ita quod ab infimo pervenitur ad supremum per media et e converso II 421 arg. 6 *Vide V. Inferius* in Indice gener. — non est procedere de perfecto ad imperfectum II 449 f. 5. V 244 b — non est a maiori perfectione ad minorem, sed e converso IV 451 arg. 1 *Vide V. Imperfectum* in Indice gener.

— prout dicit relationem, ita respicit quod est inferius sicut quod est superius IV 617 4°

— secundum nobilitatem ponit extrema simul I 703 3°

— Ubi est ordo, ibi est prius et posterius I 374 arg. 3 — est rei posterioris I 61 d. 40 — non est nisi prioris ad posterius I 488 d. 3 — secundum antecessionem est eorum quorum unum prius est altero I 372 b — Ordine durationis alter est prior altero I 488 d. 3. 375 a, 5°. V 95 1°

— durationis importat, extrema non esse simul, et ipse alia ratione est simul cum antecedente, alia simul cum subsequente I 703 3° — Ubi est ordo secundum antecessionem, non est omnimoda simultas nec æqualitas I 372 arg. 3, b. V 95 1°

— ubi est diversitas in natura, ponit posterioritatem naturæ I 375 a. V 95 2° — Essentialiter differentes non possunt habere ordinem nisi secundum rationem prioris et

PAR

posterioris V 114 4° — causarum per essentialem diversitatem attenditur secundum comparisonem posterioris ad primum *ibid.*

— est temporis, vel naturæ tantum III 57 d. 3 — Aliquid est prius quantum ad ordinem naturæ, vel durationis III 381 1° — aliquid potest præcedere tempore, vel origine III 675 3° — est secundum rationem prioris et posterioris, vel originis V 95 1°. 414 1°. 311 3

— Habentia ordinem secundum naturam simul esse possunt tempore absque aliqua impossibilitate III 94 4° — Non oportet, quod quaecumque habent ordinem naturæ habeant ordinem durationis successivæ II 294 6° — Quod naturaliter antecedit potest esse tempore simul III 138 arg. 5. 139 a. IV 419 4° — Aliquid prius secundum naturam vel secundum ordinem intelligendi tempore simul est III 335 5°

— secundum originem sive emanationem est producentis ad productum I 372 b — Ordine originis est alter ex altero I 488 d. 3. 375 a, 5°. V 95 1° — secundum naturalem originem in his inferioribus dicit emanationem et antecessionem I 374 b

— fluit a principio in medium II 21 f. 2 — Ad hoc, quod sit ordo perfectus, necesse est, quod omnia reducuntur ad unum principium V 219 a — prioritatis et posterioritatis non est nisi per reductionem ad primum V 494 a sq. 378 12 *Vide V. Primum* in Indice gener. — completus secundum sub et supra non est nisi per reductionem ad summum V 494 b

— In omnibus ad hoc, ut sit concordia et decor, oportet, quod sit ordo IV 508 b — necessarius est in multitudine, ut sit pulchritudo et rectitudo IV 614 f. 4, b

— dicit rationem completi esse et boni I 372 f. 4 — facit ad perfectionem IV 4010 f. 4

— est necessitatis, vel congruitatis IV 625 b

— rerum inferiorum potest esse optimus I 786 4° — Quod minimum habet de bono tamen optime ordinatum est II 47 2° — rei etiam vituperabilis est laudabilis II 844 1°

— necessarius contingentium *vide V. Contingentia* in Indice gener.

P

PARS — communiter dicitur omne, quod venit in compositionem alicuius, sive secundum realem compositionem sive secundum rationem, ut quæ cadunt in definitione III 183 d. 1 — minus communiter dicitur illud quod venit in constitutionem alicuius secundum rem et naturam, sive habeat quantitatem sive non; magis proprie vero, quod habet quantitatem continuam vel discretam *ibid.* — et pars ponitur, ubi est vera quantitas V 94 9° — propriissime dicitur quod venit in constitutionem alicuius realem et quantitativam

secundum certam et determinatam mensuram, ita quod aliquoties sumta reddit totum III 183 d. 1 — quaelibet continuus est continua V 92 14°

— aliquoties dicuntur, quæ sumtæ aliquoties reddunt totum II 297 a. III 183 d. 1

— continetur intra totum nec ponit in numerum III 493 6° — sunt de toto substantialiter I 145 b — nec est eadem toti omnino nec simpliciter diversa I 104 d. 2

— ordinantur ad formam compositi IV 883 f. 5. 884 a *Vide V. Compositio*. —

Ex partibus integrantibus fit tertium II 598 arg. 6 — constituunt totum unitate constitutiva III 160 f. 3. 161 b

— integrales constituentes aliquod totum debent esse simul IV 397 d. 1. V 92 14° *Vide V. Accidens* (407 a).

— semper simplicior est toto V 74 arg. 6

— sub ratione partis habet esse imperfectum respectu totius I 355 f. 3 — suum esse completum non habet, nisi secundum quod est in toto II 49 f. 3 — est minus nobilis quam totum II 414 f. 2 *Vide V. Compositio*. — Quod dicitur ex

PAS

parte aut sonat in imperfectionem, aut in imperfectionem et oppositionem ad perfectum III 689 1°

— In omni creatura prius cadit ratio partium quam totius I 629 f. 2

— sunt essentiales, vel integrantes I 168 a — sunt substantiales, vel quantitativae II 415 5° — diversificant aliquid essentialiter, vel secundum statum IV 442 d. 4 — quaedam sunt integrales, quaedam subiectivae II 598 arg. 6. IV 382 a. 397 d. 4. 618 arg. 2

— substantiae sunt in genere substantiae per reductionem ut principia integrantia II 562 b

— integralis non recipit denominationem totius IV 226 d. 3. 397 d. 4. 618 arg. 2 — De partibus unius naturae in toto homogeneo praedicatur totum IV 397 d. 1 — constitutivae non praedicantur de toto nec de se invicem III 172 2° — significatae in abstractione non praedicantur de se *ibid.* Vide V. *Compositio*. — subiectivae denominantur a toto II 600 6°. IV 397 d. 4

— potestativae rem non plurificant et tamen recipiunt praedicationem totius, quia naturam habent quodam modo partium subiectivarum IV 397 d. 4. 619 a — plures potestativae egrediuntur ab uno IV 397 d. 1

— Proprietas partis denominat totum III 138 arg. 4. 258 d. 2 — Proprietates absolutae partis denominant totum, non vero proprietates respectivae III 439 4° Vide V. *Synecdoche* in Indice gener.

— A partibus divisim sumtis non proceditur ad easdem, ut colliguntur in unum V 41 13°

— omnis turpis est, quae non convenit suo universo V 120 arg. 45

— materiales potius dant pati quam agere, formales dant actum et virtutem toti I 312 3°

PARTICULARE — Vide V. *Individuum*.

PASSIO — Passum dicitur relative, quia dicit respectum annexum ad agentem I 615 d. 4 Vide V. *Actio* (408 c). — est effectus et illatio actionis III 385 arg. 2 — non est, nisi naturaliter praecedat actio V 239 b

— dicitur, ut est in patiente III 433 d. 4

— repugnat actui I 629 arg. 3

— Quod potest pati deficit a posse I 360 f. 3. 370 arg. 4. 748 arg. 2 — In patiendi potentia succumbit V 216 a

— Inferius patitur a superiori IV 4023 arg. 1 — Superius non patitur ab inferiori II 752 arg. 3 Vide V. *Agens* et in Indice gener. V. *Influentia* et V. *Nobilitas*. —

— Quod nullo modo habet contrarium aliquid nec superius non potest pati ab aliquo agente III 353 arg. 3 Vide V. *Contraria* in Indice gener.

— proprie spectat ad corporalia seu mutabilia V 212 b

— Quod potest pati habet materiam II 414 b Vide V. *Materia* 24 et V. *Privatio*.

— recipit numerationem ex parte subiecti et mensurae et principii III 194 1°

— In tertia specie qualitatis non perseverat II 229 b. IV 340 d. 1 Vide V. *Qualitas*.

— propria vide V. *Proprium*.

— Passibilis qualitas est, quae infert passionem sensui exteriori, non interiori vel intellectui IV 437 b

PER SE — aliquid praedicatur, quando est essentialis habitudo unius ad alterum III 472 4° — dicitur contra per accidens, sive contra per aliud I 567 d. 6 — Per se, ut dicit secundum quod ipsum, opponitur ei quod est per aliud, alio modo opponitur ei quod est per accidens I 45 d. 45 — opponitur ei quod est per aliud in essentia vel per aliquod quodam modo idem, quodam modo diversum I 524 a Vide V. *Accidens* (408 b).

— Illi soli inest res per se, cui inest proprie I 657 arg. 2 — Quod dicitur de aliquo per se perfectiori modo dicitur de eo quam de alio, de quo dicitur per accidens I 523 f. 4

— Ad dici per se in creaturis sequitur necessarium I 524 b, 3° — Quod praedicatur per se de aliquo semper inest illi I 523 arg. 3

— Quod convenit per se convenit universaliter, ergo pro quolibet suo supposito III 126 arg. 4. 170 arg. 4

— Illud per se inest alicui, quod habet ortum ex propriis principiis illius II 638 arg. 6. 840 arg. 4 — Quae per se insunt naturaliter insunt III 235 f. 3. IV 280 f. 1

— Quod per se inest alicui non solum inest illi coniuncto materiae, sed etiam abstracto et separato IV 280 f. 1

— In his quae per se dicuntur, si simpliciter ad simpliciter, et magis ad magis, et maxime ad maxime II 809 arg. 4. IV 946 arg. 4. V 7 arg. 5. 33 arg. 40. 128 f. 30, 31 — In his quae per se dicuntur, et magis ad magis, si terminus eodem modo accipiatur, cum dicitur simpliciter et cum dicitur cum excessu II 844 1°

— Per se verum vide V. *Propositio*.

PHILOSOPHIA — est veritatis ut scrutabilis notitia certa V 474 5, 6 — docet eloquia veritatis V 475 7 — Lumen cognitionis philosophicae illuminat respectu veritatis intellectualis V 319 1. 320 4

— Lumen cognitionis philosophicae illuminat intellectivam V 320 4 — consistit in intellectu pure speculativo III 776 b

— Lumen cognitionis philosophicae dicitur interius, quia interiores causas et latentes inquit per principia disciplinarum et veritatis naturalis V 320 4

— Scientiae philosophicae super prima principia sua fundantur V 476 13 — Scientiae philosophicae habent regulas certas et infallibiles tanquam lumina et radios descendentes a lege aeterna in mentem nostram V 305 7 — Per documenta philosophica cor stabilitur V 490 7

— Scientia humanae philosophicae fundata est super principia rationis III 776 b — Philosophi sunt investigatores secundum potentiam rationis V 366 6 — illa ponit, quae magis videntur rationi consona II 296 b

— Philosophica scientia via est ad alias scientias V 476 12

PHI

— Claritas scientiae philosophicae est magna secundum opinionem hominum mundialium V 474 3. 475 12 — Scientia philosophicae significatur per argentum V 490 7

— Scientia philosophica comprehendit multas scientias V 474 4 — Philosophi dederunt novem scientias V 349 1. 357 22 — est tripartita I 75 arg. 4 — Tres partes philosophiae philosophi non invenerunt, ut essent, sed quia iam secundum veritatem essent, adverterunt V 349 2. 360 1

— aut est naturalis, aut rationalis, aut moralis V 305 6 — Lumen cognitionis philosophicae triplicatur in rationalem, naturalem et moralem V 320 4. 321 6 — describitur secundum triplicem rationem, ut naturalis, ut rationalis et ut moralis V 474 6. 475 11 — est triplex secundum veritatem rerum, sermonum et morum V 349 2, 5. 354 1. 360 1. 474 7 — illuminat hominem ad veritatem vitae, ad veritatem scientiae et ad veritatem doctrinae V 321 4

— aut illuminat ad cognoscendas causas essendi, aut rationes intelligendi, aut ordinem vivendi V 320 4. 349 3

— est speculativa, vel practica V 490 7 — dividitur in theoreticam et practicam V 203 a

— non tantum agit de veritate morum, verum etiam de vero nuda speculatione considerato V 203 a

— agit de rebus, ut sunt in natura, seu in anima secundum notitiam naturaliter insitam, vel acquisitam V 205 a

— Cognitio philosophica terminatur in causa summa, ut est principium causatorum V 210 b

— rationalis veritatem sermonum considerat V 320 4. 349 2. 357 22. 474 7 — rationalis est notitia de sermonibus V 349 5 — Rationalis philosophiae principalis intentio versatur circa sermonem V 323 15 — sermocinalis illuminat ad veritatem doctrinae V 321 4 — Scientia sermocinalis est de signis I 6 arg. 4

— rationalis agit de ratione intelligendi V 305 6. 320 4. 349 3 — Scientia rationalis respicit Deum, in quantum est ratio intelligendi V 349 3. 474 6

— sermocinalis illuminat intellectivam, in quantum regit interpretativam V 320 4. 349 4

— rationalis dividitur in grammaticam, logicam et rhetoricam V 305 6 — Scientia sermocinalis est triplex, scilicet grammatica, logica et rhetorica V 475 8 — Scientia sermocinandi est grammatica et rhetorica III 526 a — rationalis in rhetorica consummatur V 475 12

— Scientia sermocinalis considerat circa sermonem congruitatem, veritatem et ornatum V 321 4. 323 17 — Radius veritatis sermonum informat ad considerationem locutionum, argumentationum, persuasionum rationalium V 352 18. 354 1. 357 22 — Homo per radium veritatis sermonum habet artem ad locutiones congrue indicantes mentis conceptus, ad argumentationes trahentes omnis mentis assensus, ad persuasiones inclinantes mentis affectus V 352 18.

357 22 — sermocinalis facit, ut sermo sit discussivus, inquisitivus et persuasivus V 475 8

— naturalis veritatem rerum considerat V 320 4. 349 6. 474 7 — Scientia naturalis est de rebus I 6 arg. 4 — naturalis illuminat ad veritatem scientiae V 321 4

— naturalis agit de causa essendi V 305 6. 349 3. 354 4 — physica illuminat ad cognoscendas causas essendi V 320 4 — Scientia naturalis respicit Deum, in quantum est causa essendi V 474 6

— naturalis illuminat intellectivam, in quantum regit se ipsam V 320 4. 349 4

— Naturales philosophi sciunt naturam rerum V 386 45

— naturalis dividitur in metaphysicam, mathematicam et physicam V 305 6. 321 4 — Notitia veritatis rerum triformis est, secundum quod sunt formae concretae, formae abstractae et formae separatae V 475 9 — naturalis considerat rationes formales in comparatione ad materiam, ad animam et ad divinam sapientiam V 321 4 — Principalis intentio naturalis philosophiae versatur circa rationes formales in materia, in anima et in sapientia divina secundum habitudinem proportionis, secundum effectum causalitatis et secundum medium unionis V 324 49 — naturalis considerat mundum quantum ad essentiam, figuram et naturam V 349 6. 354 4. 357 22 — Radius veritatis rerum dirigit ad quidditatum differentias occultas considerandas, ad figurarum proportionem manifestas, ad naturarum proprietates ex utroque permixtas V 350 6. 357 22

— moralis illuminat ad veritatem vitae V 321 4 — moralis veritatem morum considerat V 320 4. 474 7 — moralis agit de ordine vivendi V 305 6. 320 4. 325 24. 349 3. 354 4 — Scientia moralis respicit Deum, in quantum est ordo vivendi V 474 6

— moralis illuminat intellectivam, in quantum regit motivam V 321 4. 349 4 — Ad moralem pertinet speculatio transiens in affectum et effectum V 356 42 — Ars moralis non in sola speculatione stat V 357 21 — Scientia moralis dicitur practica, quia est de operibus procedentibus a libera voluntate III 325 5*

— Ethicus reducit omnia ad unum summum bonum ut ad finem ultimum V 331 43 — Ethicus considerat felicitatem, sive practicum, sive speculativum *ibid.*

— moralis principaliter versatur circa rectitudinem, quae est iustitia generalis V 325 23

— Veritas morum illustrat ad comprehensionem modestiarum, industriarum, iustitiarum V 354 4. 357 22

— moralis dividitur in monasticam, oeconomicam et politicam V 305 6. 321 4 — Scientia moralis est circa regimen vitae monasticae, vel oeconomicae, vel politicae V 321 4. 475 9

Physica — considerat naturas rerum V 354 1. 357 22 — est de naturis, virtutibus et operationibus diffusivis V 305 6

— Philosophus naturalis considerat naturas corporum caelestium et elementarium V 352 17 — Naturales considerant de corporibus et mineralibus V 357 21 — Physicus considerat formas concretas V 475 9 — Naturalis considerat naturarum proprietates partim occultas et partim manifestas V 350 6. 352 17. 357 22

— considerat rationes formales in materia secundum effectum causalitatis V 321 4. 324 49 — De consideratione physici est medium naturae virtuali diffusionem pervallidum V 331 11. 332 18 — Philosophia naturalis considerat virtutes rerum V 475 9 — Philosophi processerunt ratiocinando secundum naturas et causas inferiores et aspererunt principia componentia et operationes convenientes per virtutem naturae II 716 a

— Naturalis consideratio est de causis occultis, de qualitate, de quantitate et influentia corporum V 350 6

— Naturalibus in his quae dicunt circa suam scientiam, credendum est II 727 f. 4

— Physicus considerat mobile V 332 18 — Physicus considerat omne corpus mobile sive ad situm, sive ad formam II 97 a

— Philosophus naturalis considerat omnia per motum, considerat enim de motu, de principis motus et causis V 352 17

— Naturalis considerat generationem et corruptionem II 97 a — Physicus considerat res, secundum quod per naturam producantur II 442 a — Physica consideratio est circa rerum generationem et corruptionem secundum virtutes naturales et rationes seminales V 321 4. 324 21 — Physicus considerat generationem secundum influentiam corporum caelestium in elementa et ordinationem formarum V 332 18

POTENTIA — Ens in potentia simpliciter inter non ens et ens actu est medium, sed non oportet, quod duratione sequatur unum et praecedat alterum II 294 6* — Ens potentiale venit ab esse actuali necessario in diversis V 379 47 — Esse potentiale praecedit esse actuale in eodem *ibid.* Vide V. Actus.

— In eo quod est omnino perfectum omne, quod est in potentia, est reductum ad actum V 38 arg. 47

— salvatur in natura generis V 71 4* Vide V. Genus.

— omnis aut est activa, aut passiva IV 251 arg. 3. V 42 14* — sufficienter dividitur per activam et passivam I 445 d. 6 — primo dividitur per activam et passivam II 567 f. 2. IV 4046 a

— Inter potentiam activam et passivam est maxima differentia II 567 f. 2 — Activum et passivum necesse est differre, sed magis et minus secundum gradus simplicitatis et spiritualitatis IV 4046 a — activa in omni creatura est coniuncta passivae, et fundantur super diversa principia rei V 350 10

— In omni natura est aliquid, quo est fieri, et aliquid, quo est facere IV 1046 a. V 21 arg. 8 — Quod est in aliquo tan-

quam in potentia est in potentia ut in qua, aut a qua, aut ex qua II 497 arg. 6 — Ad rerum conditionem concurrunt potentia activa et passiva, ut potentia agentis et potentia materiae II 293 arg. 4 — activa et passiva naturalis in transmutatione IV 276 a — activa non potest operari sine passiva IV 4046 b, 3*

— passiva est principium transmutandi ab alio I 685 arg. 4. 757 b. II 91 4* — passiva dicit ordinem ad fieri I 758 a

— passiva dicit ordinem ad aliud cum privatione I 87 4* Vide V. Materia 5, 24.

— Quod ab alio perficitur habet potentiam passivam I 685 arg. 4 — Quod est in potentia recipit aliunde perfectionem I 686 a — recipiendi in materia et in anima non est potentia perfecta I 749 b Vide V. Recipere in Indice gener.

— non esset, nisi esset reducibilis ad actum V 47 f. 18

— passiva est secundum rem, quando dicit ordinem ad fieri in comparatione ad aliquid ex quo; sine comparatione ad principium ex quo est passiva secundum modum, sed secundum rem importatur potentia activa I 758 a

— activa est principium transmutandi aliud I 757 b — activa dicit ordinem substantiae ad agere I 758 a — dicit virtutem agendi I 803 arg. 3 — Operatio est per potentiam I 563 arg. 4. V 432 5. 457 2 — est proximum et immediatum principium operandi I 87 3* Vide V. Actio (409 b). — Solius potentiae est posse II 690 d. 4 — Potentiae est facere I 614 d. 2 — Virtus secundum comparisonem ad id ad quod est, tenet rationem principii I 254 d. 3

— activa est potentia simpliciter completa respectu sui actus I 757 b — activa dicit ordinationem completam ad actum *ibid.* — activa dicit ordinem ad aliud cum positione I 87 4* — activa id ipsum, quod dicit, dicit per modum habitus et positionis I 801 b — dicit positionem II 4002 3* — Nomen potentiae impositum est a positione et complemento II 4004 b — potentior est in eo qui solum potest agere quam in eo qui potest agere et pati I 370 arg. 4 — activa non dicitur respectu privationis I 749 a. 801 b — omnis, quae intelligitur aliquid facere, respicit ens vel in ratione principii, vel termini, vel utroque modo, sed de non ente facere non ens nullius potentiae est I 752 b

— Potens potentia activa comparatur ad possibile sicut ad effectum III 325 6* — dicit comparisonem ad possibilia I 790 f. 4. 791 b. V 41 9*. 73 44* — Omne adveniens alicui, quod est in sola potestate ad aliquid, et faciens ipsum esse in actu, habet virtutem aliquam IV 231 arg. 3

— et impotentia naturalis est qualitas, quae consequitur naturam IV 137 a — naturalis est qualitas et accidentalis, prout dicit modum consequentem substantiam V 340 26 — et impotentia naturalis dicuntur dispositiones et qualitates superadditae super radicem potentiae naturalis III 738 4* — naturalis, prout dicit modum

POT

existendi naturalis potentiae in subiecto, secundum quem dicitur subiectum facile vel difficile ad aliquid agendum, dicit modum qualitatis et est generaliter in secunda specie qualitatis I 85 b — animae secundum aliquos sunt in secunda specie qualitatis *ib. f. 4.* II 560 a — animae, ut dicunt facilitatem, quae dicit modum potentiae existendi in subiecto, sunt in secunda specie qualitatis I 86 a

— animae, prout dicunt ordinem substantiae ad actum mediante aliqua proprietate accidentali, sunt in genere proprietatis, ut in prima specie qualitatis I 86 a

— secundum aliquos probabiliter sunt proprietates inhaerentes animae de genere qualitatis II 560 a — secundum alios non sunt aliud quam relatio animae ad actum *ibid.*

— Virtus non est substantiae accidentalis V 340 26 — activa est essentialis substantiae I 87 4° — animae sunt substantiales I 86 a. 87 6°. 92 a, 4° — Substantia absque potentia esse non potest, saltem perfecta II 644 5° — sunt substantiales sive essentialis animae, ut sine quo anima non potest cogitari habere perfectum esse I 86 1°

— non potest esse omnino idem cum forma I 87 3° — non sunt omnino idem cum animae essentia I 86 a. II 560 a. 361 1°. 562 b — animae non est ipsa animae essentia II 657 a — Anima non est ipsae potentiae I 86 b — non est idem cum forma accidentali, quia eius est, in quantum influit in alterum I 87 5° *Vide V. Accidens (408 a).* — recipiendi perfectionem secundam differt a substantia IV 1006 f. 3

— Substantia et virtus differunt in omni subiecto agente I 468 a — In omni creatura est virtus differens a substantia I 79 d. 3. 85 f. 2. V 298 11 *Vide V. Creatura - potentia* in Indice gener. — Substantia per intellectum potest abstrahi a potentiis II 642 f. 8

— quae procedit ad actum, super actum aliquando addit partem essendi vel essentiae, ut ratio seminalis et potentiae animae superiores, aliquando super potentiam addit solum modum essendi V 350 10

— activa plus addit supra substantiam quam passiva et magis elongatur a substantia I 87 4° — Virtus agentis, licet ei consubstantialis, ad deferens quodam modo accidentaliter comparatur II 328 b — omnis activa, quae inest creaturae, inest secundum aliquas condiciones sive proprietates I 135 arg. 5

— non adeo differunt, ut sint alterius generis I 86 a. 87 b. II 560 a — non dicunt simpliciter aliam essentiam quam substantiam animae II 560 a. 563 a — in una essentia radicanur et adeo adhaerent illi intrinsecus, ut non cedant in aliud genus II 561 1° — naturalis, prout dicitur potentia naturaliter egrediens a subiecto, vel egreditur a substantia cum accidente, et haec non est alterius generis, quam sit qualitas, a qua egreditur; vel naturaliter egreditur a substantia et immediate, et haec

non est alterius generis quam substantia, sed reducitur ad genus substantiae tanquam substantialis differentia I 85 b sq. — ut immediate egrediuntur a substantia, sunt in eodem genere per reductionem, in quo est anima I 86 a. 87 b — sunt in genere substantiae per reductionem II 560 a. 562 b — aliqua ad idem genus habet reduci cum substantia II 604 2° — prima agendi, quae egreditur ab ipsa substantia, ad idem genus reducitur II 562 b — reducuntur ad substantiam sicut viae a rebus ad animam *ibid.*

— omnis creaturae sequitur substantiam creaturae III 324 f. 4 — In anima simul est essentia et potentia V 94 f. 40

— ut agens, a qua egreditur aliquid, dicit aliquam inclinationem et dependentiam, qua distinguitur ab essentia I 767 5°

— Virtus egreditur extra substantiam, quia operatur in obiectum, quod est extra I 85 f. 5 — se habet per modum egredientis I 86 a — quae agit in aliud a substantia sua, egreditur a substantia I 746 arg. 1 — creata elongatur a substantia et distat a substantia *ibid.* III 324 a — quae agit in aliud distinctum et distans, egreditur a substantia per elongationem et distantiam I 747 a — egreditur ab agente in passum, ubi agens in aliud non est in illo secundum veritatem *ib. 4°*

— Nulla virtus potest elongari a substantia nisi distantia proportionali II 75 f. 4. 120 2° — Virtus, quae distat a substantia, tantum potest elongari, quod omnino deficiet III 324 b

— Potentiam necesse est adaequare substantiae III 313 arg. 2 — Substantiae aequae nobilis aequae nobilis et excellens est potentia I 370 f. 2 — Excellentiori naturae debetur excellentior potentia II 402 b — consequuntur substantiam II 144 d. 3. III 367 4° — nulla nobilior est substantia I 768 f. 4. IV 932 arg. 3 — non potest excedere essentiam III 300 a — non potest excedere substantiam improporcionabiliter III 313 arg. 2

— Virtus illa est dignior, quae subiectum suum facit dignius et excellentius IV 230 f. 4, b

— Omnis virtus spiritualis debet fundari in substantia spirituali IV 932 arg. 2 — spiritualis non debet esse in corporali subiecto IV 977 f. 3

— notior est quam substantia II 233 arg. 4 — Per cognitionem potentiae pervenitur in cognitionem substantiae *ibid.* 460 f. 12

— oritur a substantia II 642 arg. 5

— Substantia per potentiam dicitur potens II 602 arg. 2 — Omni potentia est potens ille qui habet eam I 438 f. 4. III 268 arg. 2 — Anima suscipit aliquid mediante potentia II 642 f. 7 — Virtus secundum comparisonem ad id cuius est, tenet rationem complementi I 254 d. 3

— Substantia ordinatur mediante potentia II 240 b — Potentiis perfectis, per consequens perficitur ipsa substantia II 644 4° *Vide V. Anima 23.*

POT

— Nomen potentiae dicit potentiam, vel eius substantiam II 743 6°

— Potentiae non est potentia, nec potentia dicitur esse in potentia II 601 f. 5

— Virtus dicitur relative ad obiectum propter respectum annexum et inclinationem I 93 d. 2 — Virtus a proprio obiecto denominari habet II 916 d. 4 — Omnis virtus appetit uniri suo obiecto I 36 arg. 4. IV 1018 arg. 2

— quae agit per actum a se differentem, aliquo modo indiget et non est perfecta, nisi cum obiectum est praesens I 747 3° — Virtus est, ubi operatur I 85 f. 5. 658 f. 3 *Vide V. Actio (409 c).*

— quae indiget sustentante, pendet a passo I 747 2° — quae elongatur a sua substantia, pendet a substantia, in quam agit *ib. a*

— Virtus finita requirit praesentiam obiecti, quia in approximatione aliqua proportionali est II 420 2°

— est ad efficiendum, vel ad disponendum, vel ad informandum IV 42 4°

— qua aliquis est potens, secundum ordinem intelligendi antecedit posse I 564 f. 3 *Vide V. Actio (409 b).* — respectu actus interioris antecedit scientiam I 614 d. 2. III 324 2°. V 215 b. 432 5

— Virtus et operatio in creaturis distinguuntur I 435 arg. 3 *Vide V. Actio (409 c).* — potest esse sine actu II 644 5°

— nobilior est coniuncta suo actui quam non coniuncta IV 4018 arg. 4. 1022 arg. 4 — unaquaeque est completior, cum coniuncta est suo obiecto mediante actu, quam cum non est coniuncta II 614 f. 5 — perficitur per actum I 746 arg. 2 — quae differt a suo actu, non est perfecta, nisi quando agit *ib. arg. 3* — perfectior est semper actui coniuncta quam quae non semper I 486 arg. 4 *Vide V. Actio (409 a)* et in Indice gener. *V. Perfectio.* — Virtus delectatur in facilitate et complemento suae actionis II 480 arg. 3

— nata est exire in actum IV 1040 arg. 4 — Virtutes in proprios actus sunt natae exire pro loco et tempore II 917 d. 2 — animae non habent suam perfectionem completam, nisi exeant in opera sibi debita, quando adest facultas et opportunitas II 925 a. V 419 f. 23 — frustra est, quae non reducitur in actum, et activa, cui non respondet passiva I 771 arg. 2 — frustra est, quam non consequitur actus debitus pro loco, tempore et opportunitate IV 506 5° — tunc frustra est, cum ad actum non reducitur, quando hoc exigit tempus et locus III 26 2° — quae ad actum non reducuntur, attestantur nobilitati et dignitati naturae *ibid.* — naturales in parvulo, quantum est de se, perfectae sunt, licet non exeant in actum propter impedimentum corporis IV 415 3° — Conversio aptitudinalis nunquam relinquit potentias I 84 4°

— quae non habet ordinationem ad actum, potest impediri ab actu III 269 2° — Aliquid est in potentia ad actum aut propter imperfectionem agentis, aut propter defectum suscipientis I 327 3°

— activa non sic dependet et completur per effectum sicut potentia materiae per actum II 294 4° — activa potest praecedere effectum et natura et duratione II 293 arg. 4

— Virtus est plena effectibus secundum efficientiam V 299 14 — est vere ens et causa rerum, quae a nobis sunt I 804 a — omnis potest se ipsam manifestare I 771 arg. 3

— Virtus cognoscitur per operationem et per obiectum II 460 f. 12 — per actus cognoscuntur IV 480 f. 2 — manifestantur per actus II 648 d. 4 — Nobilitas et magnitudo virtutis per actum dignoscitur IV 229 arg. 1

— activa naturae existens in materia ad aliquem effectum producendum aut est propinqua et sufficiens, aut remota II 437 a — Aliquid est in potestate alicuius propinqua, vel dispositiva I 856 4° — ordinatur ad opus per dispositionem I 564 4° — ordinatur ad complementum per habilitatem sive ordinabilitatem II 823 5° — facilitatur plus et minus ad aliquem actum vel ex parte perfectionis habitus, vel ex parte dispositionis subiecti III 804 6° — per facultatem dicitur facilis II 602 arg. 2 — Potentiae signum est facilitas IV 53 1° *Vide V. Facultas* in Indice gener.

— se ipsis sunt habiles secundum habitus consubstantiales animae II 4 b — quaedam respectu alicuius actus est facilis per se ipsam, quaedam per habitum superadditum, quaedam per ipsam, sed non solam, sed ex coniunctione ad alteram potentiam II 603 b — Quaedam facultas resultat ex coniunctione cum altera potentia II 599 a. 600 6°. 603 b

— quae est omnino sufficiens et nullo modo dependens a possibili, omne, quod potest, semper potest, si in se ipsa maneat non mutata I 790 arg. 3

— habent quendam actum continuum in comparatione ad substantiam II 643 1° — Interiores virtutes in homine vigilante semper sunt in actu II 480 5° *Vide V. Actio* (409 a).

— se habet proportionaliter ad opus I 771 arg. 4 — Maioritas effectus venit a magnitudine virtutis I 308 f. 5 — Necesse est, proportionem esse potentiae ad obiectum II 459 f. 14 *Vide V. Motus-motor*. — Tanta virtus in tantum, et maior in maius, et maxima in maximum V 60 arg. 5 — Quanto virtus potentior est in efficacia, tanto eius influentia potior in effectum V 495 a — Potentius est maius altero per comparationem ad effectum I 345 b — Virtus est potentior et maior, quae potest in plus IV 230 f. 3, b — Quantitas virtutis perfecta in genere est in omnibus, quae pertingunt ad actum completum, ad quem sunt I 317 a — Eo quod est ultimum in potentia nihil est maius nec excellentius III 741 arg. 3

— quanto potentior, tanto in plura potest II 29 a. 39 f. 3 — Potentius est illud cui omnia sunt possibilia, quae posse est potentiae nobilis I 754 5° — maxima multa

potest II 40 b — summa est, cui nihil potest resistere nec eam retardare I 370 f. 4

— tanto virtuosior est, quanto potest super magis distantia II 41 f. 4 — Ubi est maior distantia, ibi maior virtus reducens IV 228 f. 2 — summa est, qua quis potest super infinitam et summam distantiam I 370 f. 3 — Summae potentiae est coniungere maxime distantia V 228 a. 241 a — quanto potest in magis distantia, tanto est latior sive amplior, si est consimilis modus producendi I 369 1°

— Virtus reducens aliquid in actum tanto est excellentior et virtuosior, quanto illud, ex quo incipit actio, minorem habet dispositionem ad terminum actionis IV 229 arg. 2 — Facere, ut sit illud quod nullo modo est in potentia, ut sit, est maximae potentiae *ib.* 4°

— Virtus, quanto magis se diffundit et communicat, tanto potentior et melior est IV 230 arg. 3

— Virtutis maioris est quod pellit quam quod pellitur III 678 arg. 4

— Virtus tanto potentior, quanto subiecto propinquior I 639 3° — nulla limitatur in centro suo, sed amplius potest I 765 f. 5 — ubi est fons et origo et centrum ipsius posse, semper ultra potest V 81 a

— Virtus, quanto magis unita, tanto magis est infinita I 765 f. 5. II 39 f. 3. III 691 arg. 4. V 33 a. 69 f. 6. 75 f. 7. 81 b. 495 a. 340 7. 386 10 — Quanto virtus est magis unita, tanto fortior I 39 2° — Quanto aliqua virtus potentior, tanto magis unita IV 618 f. 4 — Virtus unita plus potest quam multiplicata I 465 f. 4 — Virtus unita plus potest quam multiplicata in comparatione ad idem, non ad diversa II 562 8° — Maior unio dat firmitatem et robur V 495 a — Virtus magis unita minus est alii obnoxia, ac per hoc magis est libera *ib.* b — Virtus magis unita magis tenet rationem primi et summi *ibid.* — Virtus dispersa minor est in his quae habent ortum ab origine deficiente I 255 d. 6 *Vide V. Simplex*.

— Virtus maior est per unitatem, quae per se attenditur respectu subiecti secundum subiecti simplicitatem, per accedens respectu obiecti per indistantiam subiecti a virtute I 639 3°

— non est simplicior quam substantia I 470 f. 4 — Non est virtus simplicissima, nisi etiam substantia sit talis V 69 f. 6

— Quanto aliquid prius, tanto potentius V 443 f. 2 — Quanto principia sunt priora, tanto potentiora I 471 a — Virtus unita est in primo et simplicissimo in aliquo genere IV 508 b — Simpliciter primum est ita potens, quod omnino immensum II 40 a *Vide V. Causa* (422 c) et in Indice gener. *V. Primum*.

— Quanto aliquid magis elongatur a materia, tanto potentius I 312 3°

— Per additionem et compositionem partium materialium virtus minuitur, per multiplicationem partium formalium sive activarum fit potentior I 312 3° — Virtus in corporalibus magnificatur ex par-

tium magnitudine, plurificatur ex partium multiplicatione II 378 b *Vide V. Multiplicatio* in Indice gener.

— Virtus simplicior et perfectior potest facere sine organo medio et per unum facere, quod inferior potest per organum et per plura II 24 b

— Omnis virtus finita plus potest in unum, quam quando dispergitur ad multa IV 4018 arg. 1

— maior est, quae agit paucioribus mediis et auxiliis IV 228 f. 3 — Virtus immediata magis influit quam mediata II 4045 d. 2 *Vide V. Causa* (422 c). — Virtus, quae producit ex aliquo, aliam rationem praesupponit IV 228 f. 3 *Vide V. Creatura-agens*.

— In quaecumque potentia aliqua libere potest, non indiget adminiculo alieno V 24 arg. 13

— ex frequentia actus magis prompta efficitur ad exeundum in actum consimilem II 776 d. 3

— sunt propria subiecta habituum III 743 f. 4 — est susceptibilis habitus II 600 arg. 4 — cadit media inter substantiam et habitum II 642 f. 3 — potest intelligi, circumscripto omni habitu II 603 f. 3 — habilitata aliquando nomen habitus sortitur II 910 a *Vide V. Habitus* (450 b) et *V. Intellectus* 3.

— facilius auferitur in summo quam citra summum II 623 a. 624 6° — Cum impeditur aliqua virtus operativa, primo auferitur ei actus ille, qui ei inerat secundum suam plenitudinem II 623 b

— Ad nobilitatem virtutis spectat cito producere V 94 f. 3 — Quanto potentia maior est, tanto velocius operatur II 532 arg. 4. IV 248 f. 2 *Vide V. Motus-motor*. — Quaedam virtutes producunt in tempore imperceptibili, quaedam subito, quaedam simul tempore, licet posterius natura V 94 f. 3 — Quaedam causae operantur in tempore, quaedam repente, quaedam subito, et talis aliquando non praecedit tempore, sed natura I 374 arg. 4 — Virtus summa nata est operari subito et in instanti III 94 arg. 3 — Virtutis infinitae et operantis infinite operatio est instantanea III 39 f. 4, b. 895 a — Virtus infinita operatur in instanti, quando operatur secundum totalitatem suae potentiae et operatur per se III 92 3° — Virtutis finitae est operari successive *ibid.* *Vide V. Actio* (440 c).

— una uno actu non potest circa diversa et contraria affici III 571 5° *Vide V. Actio* (440 c) et *V. Motus* (465 c).

— una est, quae habet actum unum II 598 arg. 5 — Actus unus per se est a potentia una simplici II 568 arg. 4 — Cuiuslibet potentiae unius est unum primum actum assignare II 559 f. 4 — Virtus naturalis non dicit tantam approximationem ad actum sicut virtus moralis, sed est eadem ad diversos IV 322 3°

— quae habent idem obiectum et sub eadem ratione, non habent diversitatem II 565 f. 4 — Multa relata ad unum possunt attingi ab una virtute III 691 1°

POT

— Unitas virtutis correspondet unitati substantiae et naturae III 894 b — Virtus, quae est in pluribus subiectis, composita est *ibid.*

— Quaecumque habent eandem naturam habent eandem potentiam naturalem I 368 f. 4

— diversae distinguuntur in eadem substantia I 87 4° — plures possunt esse in una substantia III 367 4° — plures egrediuntur ab una essentia IV 397 d. 4 — Creatura non habet posse perfectum, nisi ex collectione multarum potentiarum resultat II 562 8° — aliquae, posita alia, ponuntur, tamen non superfluent III 881 d. 4 — Quanto substantia est nobilior, tanto est multiplicior in potentiis, quae simpliciter attestantur perfectioni II 211 4° — animae sunt diversae et ad diversos actus ordinatae II 832 3° *Vide V. Anima 25.*

— secundum aliquos omnes sunt unum per essentiam ut substantia animae, sed differunt solum secundum relationem ad actum alium et alium II 560 a — secundum alios differunt essentialiter sicut diversae formae accidentales *ibid.* — non solummodo distinguuntur relatione, sed etiam secundum id quod sunt absolute II 559 f. 4, 5. 561 4° — secundum sententiam communioem non differunt essentialiter ut diversae essentiae, sed non sunt omnino idem per essentiam II 560 a sq.

— quaedam differunt inter se essentialiter in genere potentiae, aliae ut diversae vires II 560 b. IV 325 a — dicuntur distinguui aut secundum rem, aut secundum rationem II 596 b. 605 2°. IV 324 b

— Potentiarum diversificatio proprie attenditur in divisione secundum naturam ipsarum II 566 b — differunt in sua generalitate in potentia transmutandi I 442 arg. 2 — Sex modi dividendi potentias II 566 a sq.

— dividuntur per obiecta II 558 arg. 3. 566 a. 567 4° — In potentiis animae esse diversitatem, manifestat diversitas obiectorum III 591 a — differunt specie secundum obiecta IV 649 arg. 3 — Non est maior distinctio in potentiis quam in obiectis II 558 arg. 3

— Ad differentiam essentialem sufficit diversitas obiectorum secundum rationem II 561 3° — non differunt secundum obiectum materiale, sed formale IV 386 3°

— Superius et inferius essentiam potentiae non variant, sed variant eius dispositiones et officia II 564 b. 605 2°

— quae ordinat in finem et in ea quae sunt ad finem, est eadem II 565 f. 2. 566 b

— distinguuntur per actus I 435 arg. 2. 442 arg. 2. 445 d. 6. II 183 arg. 4. III 591 a. IV 623 f. 2 — distinguuntur respectu operum II 643 a — immediatius distinguuntur per actus quam per obiecta II 561 3° — diversae sunt, quarum actus primi et proprii sunt diversi essentialiter II 95 arg. 3. 559 f. 4 — secundum habilitationem ad actum proprium distinguuntur IV 4006 b — distinguuntur per actum, qui complectitur totam potentiam I 437 2°. II

474 d. 2 — Diversitas actuum manifestat diversitatem in potentiis animae III 591 a — Virtutes diversae sunt ad diversas operationes II 358 b — Nihil est aptum ad diversas operationes nisi per diversas virtutes II 378 f. 3 — Distinctio potentiarum apparet ex earum usu II 560 b — distinguuntur per actus, qui habent completionem ab obiectis I 442 2°

— Divisio potentiae secundum modum operandi non variat eam secundum essentiam potentiae II 566 a — cum est ad opposita, non distinguitur per illos actus II 474 d. 2 — spirituales non diversificantur per relationem ad opposita obiecta II 564 3°. 567 3°

— plurificantur per subiecta propria I 442 3° — Una virtus non potest esse simul in duobus subiectis III 894 b

— Diversitas virtutum est, ubi est diversitas naturarum I 285 d. 2 — Ad diversitatem formarum sequitur diversitas virtutum II 359 f. 3 — Virtutes diversae non sunt nisi per diversas naturas II 378 f. 3 — primae et essentiales diversarum formarum sunt diversae II 95 arg. 3

— sunt exteriores, interiores, superiores V 442 34 — Per sex gradus potentiarum animae ascendimus ab imis ad summa, ab exterioribus ad intima, a temporalibus ad aeterna V 297 6 *Vide V. Anima 24.*

— est cognitiva, affectiva, operativa V 365 3. 500 5 — sunt apprehensivae, amativae, operativae V 442 34 *Vide V. Anima 25.*

— Unum non est in pluribus potentiis, ut distinguuntur secundum proprios actus, sed secundum quod uniuntur secundum rationem substantiae IV 4006 b sq., 2° — Aliquid est in potentia secundum rationem potentiae, quod inest secundum dispositionem et habilitationem eius ad actum proprium; vel secundum rationem substantiae, quod inest secundum conformationem et unionem ipsius ad aliquod unum *ib.* b sq. — Quae sunt in diversis animae potentiis sunt diversa IV 480 f. 4 *Vide V. Habitus (451 b).*

— Ex duabus potentiis nunquam fit tertia potentia, maxime cum illae potentiae manent distinctae II 598 arg. 6

— continuantur ad substantiam II 644 3°. 744 b. 745 8° — sunt distinctae, sed continuantur in uno subiecto III 477 a — plures in una substantia simplici radican- tur II 260 arg. 5 — uniuntur in anima III 122 arg. 4

— animae, quamvis sint diversae, dant tamen unum integrum posse, nec una sine altera potest animam facere potentem III 715 2° — animae faciunt unum posse, non per essentiam, sed per collectionem II 562 b — omnes concurrunt ad perfectum posse animae *ibid.* — omnes concurrunt in unum, cui deserviunt et ad cuius nutum moventur IV 600 3° — una alteram non dimi- nuit, sed adiuvat II 562 b

— sunt consubstantiales, coaequales et coeavae V 305 5 — quaelibet est alteri coeava V 94 f. 10

POT

— se invicem circumcedunt V 305 5 — se invicem circumcedunt et supra se mutuo reflectuntur ratione unitatis subiecti III 591 a sq. 745 3° — animae habent ordinem et connexionem inter se et ad corpus IV 4047 b — una indiget a virtute alterius adiuvari II 562 8° — Actus unius virtutis concurrunt ad actum aliarum non propter identitatem in essendo, sed propter simultatem et ordinem in movendo III 591 b — una potest ab alia regi et moveri II 599 a. III 807 3° — ab aliis distincta potest esse communis et generalis, quia alias adiuvat et movet III 591 b

— Quotiescumque aliqua virtus secundum omnem potentiae suae totalitatem exserit se in aliquem actum, impossibile est, quod simul et semel exserat se in alium V 93 arg. 9 — Cum vigoratur actus unius potentiae, minoratur actus alterius II 433 4°. 481 f. 3. 559 f. 6 — Cum intenditur una potentia, remittitur altera II 260 arg. 5. IV 290 3° *Vide V. Intellectus 12 et V. Actio (411 a).*

— liberae sunt illae quae habent dominium plenum respectu obiecti et respectu actus proprii II 593 a. 599 a — illa dicitur uti suo actu, quae est domina sui actus, et talis potentiae est referre suum actum in finem, non tantum referri I 31 2°

— Dominium potentiae respectu obiecti attenditur in hoc, quod possit in illud et amplius, respectu actus in hoc, quod potest esse in actu et cessare ab actu secundum suum imperium et proprium motum II 599 a — illae habent dominium proprii actus, quae possunt movere se ipsas et super actum suum reflectere *ibid.* *Vide V. Libertas* in Indice gener.

— rationalis est ad opposita I 798 arg. 4. II 483 arg. 3. 565 arg. 2. 612 arg. 3. 643 arg. 3. 675 arg. 5. III 268 arg. 3 — Solae potestates rationales sunt ad opposita II 314 f. 3 — rationales et illae quae rationalibus subiiciuntur, sunt ad opposita II 474 d. 2 — libera nata est inclinari ad unum oppositum sicut et ad reliquum II 619 f. 5 — Virtus, quae non est ad aliquod genus appetibilis arctata, in solis rationalibus reperitur II 593 a

— rationales sunt ad opposita, non omnia, sed aliqua II 484 3°. 566 2° — Bruta non possunt moveri in omnia opposita, sed solum in illa quae sunt infra dignitatem liberi arbitrii II 593 2° — quanto amplior, tanto liberior II 487 arg. 2

— rationales moventur per modum naturae, vel per modum deliberationis II 909 b

— Virtus, quae est in substantia spiri- tuali, potest supra substantiam reflecti I 659 4° — Actus potentiae non alligatae materiae habet supra se reflecti II 663 5° — simplex et in substantia simplici fun- data et organo non alligata nata est supra se redire I 297 4° — Nihil potest super se reflecti naturali motu propter alligatio- nem cum materia I 659 4° — Nulla virtus materialis et corruptibilis nata est super

se reflecti II 459 f. 7 — nulla se ipsam cognoscit vel super se ipsam reflectitur, quae sit alligata materiae II 593 b *Vide V. Anima* 26 et *V. Intellectus* 22. — cum movet se ipsam, idem est movens et motum, distinctum solum quantum ad modum intelligendi I 266 4°

— non intenduntur nec remittuntur II 822 arg. 5 — non augetur nec minuitur II 601 f. 6

— animae simplex est et una in diversis partibus corporis I 470 f. 4

— In unione animae cum corpore *vide V. Anima* 10.

— animae sunt incorruptibiles sicut substantia II 822 arg. 5 — fundata in substantia perpetua non potest destrui IV 1044 arg. 3 — Virtus dissolvitur non quantum ad corruptionem eius in se, sed quantum ad ineptitudinem organi II 749 b *Vide V. Anima* 22.

— incorruptibilis nunquam lassatur II 479 a

— omnis corruptibilis laeditur ab obiecto excellenti II 459 f. 11

PRADICAMENTA — Secundum lineam praedicamentalem ordinantur superius et inferius V 378 43 — In linea praedicamentali est ordo secundum superius et inferius IV 846 a — In ordinatione praedicamentorum in rationalibus reductio fit usque ad supremum per unum immediatum, ut individui per unam speciem specialissimam IV 508 f. 4

— ordinantur per actum rationis IV 1046 4°

— sunt decem V 242 b. 353 21. 510 20

— sunt fundamentum omnium eorum quae determinantur in dialectica V 510 20

— distinguuntur quantum ad essentiam, vel quantum ad modum II 407 2°

— ultima non praedicantur absolute I 615 d. 4 — quinque ultima proprie spectant ad corporalia seu mutabilia V 212 b

— In ordine praedicamenti quaedam sunt in genere per se, quaedam per reductionem IV 412 d. 2 *Vide V. Genus*.

PRADICATIO — omnis est signum identitatis I 590 f. 4 — In affirmatione notatur identitas, et est compositio I 590 2° — Ubi est praedicatio, ibi est complexio et compositio in intellectu I 591 3°

— Quae de se important compositionem, sicut verba, ponuntur in praedicato per naturam propriam et significationem, alia nata sunt non solum praedicari, sed etiam subiici I 480 d. 4 — Nomen substantivum potest praedicari ratione suppositi III 490 a, 2°

— aut est per essentiam, aut per inhaerentiam, aut per causam I 749 arg. 2. III 471 arg. 9, b — est per identitatem et per denominationem I 443 2°. 590 a. III 443 d. 4. 490 a — in recto et in obliquo III 471 a — est per essentiam, vel per causam, vel per concomitantiam II 658 1°. III 528 b, 4°, 2°. 715 3°

— per identitatem omnimodam in creaturis non reperitur, nisi idem enuntiatur de se I 413 2°

— nulla verior illa, in qua idem de se praedicatur I 590 f. 4. V 48 f. 28. 49 b *Vide V. Idem* et *V. Distinctio* (444 b).

— ubi est vere commune et proprium, ibi est vere praedicatio I 590 f. 3 — Commune praedicatur de proprio per inhaerentiam I 591 6°, 7° — Praedicatum essentiale est genus, vel species, vel differentia III 230 arg. 4

— omnis propria in creaturis est per inhaerentiam I 413 2° — per denominationem magis servat proprietatem praedicationis quam illa quae est per identitatem III 443 d. 4

— per identitatem est in abstractione et ratione formae, per inhaerentiam est in concrezione et ratione suppositi I 577 b — vel est per modum denominationis et est per concrectionem, vel per modum identitatis et est per abstractionem I 468 3° *Vide V. Denominatio* in Indice gener. — Hypostasis differens a natura non praedicatur de ea in abstractione, sed solum per modum concrectionis III 134 2°

— per inhaerentiam fit per adiectiva et verba I 443 2°, 3°

— est accidentis de subiecto, vel eiusdem per essentiam, vel substantialis sive essentialis I 86 4° — Omne, quod praedicatur de aliquo, aut est convertibile cum subiecto, aut de ratione subiecti, aut praedicatur per accidens I 523 arg. 4

— Illa, quorum unum de altero praedicatur, invicem non numerantur, quamvis formaliter distinguantur III 449 b. 450 3°, 5° — Quae praedicantur in concrezione ad idem suppositum non numerantur III 150 5° *Vide V. Abstractio*.

— reflexa *vide V. Intentio* in fine in Indice gener.

— Quando a praedicatione per identitatem itur ad praedicationem per inhaerentiam, potest esse ibi accidens I 413 3°

— Quod praedicatur solum per causam non est idem illi, de quo praedicatur I 521 b — Omne, quod dicitur de aliquo per causam, de alio dicitur per essentiam vel inhaerentiam *ibid.*

— Hoc de hoc potest dici vel secundum esse actuale, vel aptitudinale, vel partim secundum esse actuale, partim secundum aptitudinale III 451 b

— est secundum substantiam, vel secundum rationem I 413 2° — In praedicatione secundum substantiam quidquid dicitur de praedicato, et de subiecto, sed si mutatur in praedicationem secundum rationem, est ibi accidens *ibid.*

— Quidquid praedicatur in plus vel aequae de aliquo, praedicatur de omni eo quod est sub eo I 348 arg. 4. III 470 arg. 6 — A quocumque removetur quod est in plus, removetur quod est in minus I 379 f. 3 *Vide V. Inferius* et *V. Superius* in Indice gener.

— Completum non praedicatur de diminuto III 450 f. 4 — Quodcumque aliquid praedicatur de aliquo cum determinatione non diminuente, potest praedicari simpliciter III 174 arg. 5. 258 d. 2

— mutua est ratione convenientiae in supposito III 474 4°. 231 b — Quae conveniunt in supposito de se invicem praedicantur in concrezione I 577 b. III 170 f. 3. 171 a. 472 2°

— Quae conveniunt in una natura non praedicantur de se ita mutuo, sicut illa quae concurrunt in unam personam III 150 5°. 471 1°

— Quaecumque dicuntur de uno et de eodem secundum numerum, dicuntur de se invicem I 405 d. 4. III 169 f. 4. 171 a *Vide V. Idem*. — Quae comparantur secundum habitudinem subiiciendi et praedicandi respectu eiusdem dicuntur necessario de se invicem III 170 f. 4

— Quaecumque sic se habent, quod a quocumque removetur unum, et alterum, unum praecise praedicatur de altero I 379 f. 3

— Aliquid non potest dici de altero, ubi est repugnantia intellectum inter subiectum et praedicatum III 478 a, 2° — Quae habent oppositas proprietates, quae separant et distinguunt illa, in quibus sunt, unum non praedicatur de altero I 591 7° — Impossibile est, diversa genera, quae habent oppositionem et distinctionem, praedicari de eodem essentialiter III 456 5° — Inter quae est summa distantia, unum non praedicatur de altero I 521 arg. 4 — Unio summe distantium est omnino repugnans nostro intellectui V 49 b — Illud, de quo praedicantur duo diversa, est duo III 448 arg. 6

PRADICATUM — accipitur ratione formae I 479 d. 4. 580 3°. III 153 5° — Cum aliquid praedicatur per modum denominativum, praedicatur sub ratione formae; cum praedicatur per identitatem, potest praedicari ratione suppositi I 405 d. 4. III 490 a, 3° — Quod praedicatur de altero in abstractione non solum convenit ei ratione suppositi, verum etiam ratione formae III 486 b sq.

— aut dicit essentiam subiecti, aut actum subiecti III 451 b

— debet convenire supposito IV 252 d. 2

— In praedicatione per inhaerentiam terminus aliud significat et aliud supponit, sed in praedicatione per identitatem idem significat et supponit I 443 2° — In praedicatione per inhaerentiam illud quod praedicatur de altero, supponit pro illo *ibid.* — supponit pro eo, de quo praedicatur secundum substantiam *ibid.*

— quantum est de vi sermonis, attribuitur subiecto non ratione materiae tantum, sed ratione materiae sub tali forma III 89 a

— In quodam genere praedicationis subiectum et praedicatum se habent ut excedentia et excessa III 472 6° — In materia contingenti praedicatum et subiectum se habent ut excedentia et excessa III 473 b — communius subiecto non convenit ei praecise I 385 f. 2

— Quando unum de altero praedicatur, de quocumque praedicatur subiectum, et

PRI

praedicatum, quod ita convenit uni, quod non est extraneum alteri II 805 4°

— Forma praedicati actu inhaeret subiecto, aut necessaria est ordinatio unius ad alterum, fundata super principia naturae III 451 b

— Terminus apponens verbo restringitur ad tempus, quod consignificat verbum III 254 4° — Terminus positus in praedicato non restringit terminum a parte subiecti ratione significationis I 97 arg. 2 — Formam praedicati oportet ad idem tempus referri cum subiecto III 89 a

— In praedicatione formali multiplicatur, multiplicato subiecto per additionem sive diversitatem formalem V 66 6°

PRINCIPIA — non habent aliquid prius I 159 arg. 5

— essentialia componunt essentiam I 476 a — est componibile alii I 468 b — Quod est in se ipso caret componente principio, aut sustentante V 407 b — Principium est compositum ex aliis I 468 b

— intra est naturae principium intrinsecum III 770 d. 5 — essendi intrinseca vide V. *Esse* (443 c).

— Per originale principium scitur ortus rei V 464 7

— quoddam originativum est medium inter principium materiale et principium effectivum V 383 23

— intrinsecum rerum non est nisi forma et materia II 94 f. 2 Vide V. *Forma* 6 et V. *Materia* 2, 5.

— simplicia vide V. *Forma* 16 et V. *Materia* 22. — non est suum esse I 468 b

— se ipsis distinguuntur I 457 b sq.

— sunt in praedicamento per reductionem II 562 b. IV 412 d. 2

— Sine principiis quantitatum impossibile est meminisse aut cogitare ea quae principiantur per haec V 303 2

— Lumen principiorum requiritur ad cognitionem certitudinalem V 25 45°, 46°. 26 18° Vide V. *Cognitio* 13, 24. — Memoria retinet scientiarum principia et dignitates ut sempiternalia et sempiternaliter V 303 2 — Memoria nunquam potest oblivisci principiorum et dignitatum, dum ratione utatur, quin ea audita approbet et eis assentiat; non tanquam de novo percipiat, sed tanquam sibi innata et familiaria recognoscat *ibid.* — disciplinarum et veritatis naturalis homini sunt naturaliter inserta V 320 4 — demonstrationum per se ipsa sunt nota intellectui V 53 arg. 8 — scientiarum sunt in intellectu speculativo II 899 b Vide V. *Intellectus* 49.

— sunt per se nota, quia statim sciuntur per terminorum notitiam V 61 b — se ipsis sunt evidenter, quia causa praedicati clauditur in subiecto I 155 a — Veritates dignitatum seu communium animi conceptionum adeo sunt evidentes propter suam prioritatem, quod non possunt cogitari non esse I 453 f. 3. V 48 f. 27

— Principia cognoscimus, in quantum terminos cognoscimus I 455 a. II 902 arg. 3. V 49 arg. 13. 496 43 — Non cognoscit principium qui non cognoscit terminos II

902 arg. 3 — Notitia quorundam terminorum est occulta, quorundam vero manifesta V 51 13° — De significatione termini potest haberi notitia plena, plenior et plenissima *ibid.*

— In cognitione principiorum est quies III 303 f. 3

— Circa principia notissima in qualibet scientia non contingit errare III 718 5° — Fides, quae innititur principiis scientiarum, non potest falsificari III 509 f. 6 — Aliqua dignitas ita est vera, quod non est ei contradicere corde I 153 f. 3 — Dignitatibus et principiis non est contradicere ad interius rationem I 155 6°. IV 234 f. 3. V 303 2. 338 10 — Dignitatibus et primis principiis non potest quis in corde suo ullo modo contradicere III 482 a

— determinate accepta non reperiuntur in contingentibus, sed solum in necessariis V 26 48° — Veritas principii demonstrativi non est incommutabilis simpliciter, sed ex suppositione *ib.* 23° — demonstrativum, secundum quod dicit quid complexum, est creatum, significans veritatem, quae non habet certitudinem simpliciter, nisi secundum quod est in arte divina *ibid.*

— cognitionis scientialis debet esse facillimum ad sciendum V 53 arg. 8

— quaedam sunt communia, quae supponuntur in omnibus scientiis, sicut dignitates, quaedam propria cuiuscumque scientiae ut intrinseca principia suarum demonstrationum III 535 a

— Communes animi conceptiones demonstrationem ingrediuntur, in quantum ad determinatum genus appropriantur V 409 7°

PRIVATIO — dicit defectum alicuius nativitate II 4004 5° — Aliquid dicitur privative de aliquo, quod non habet illud, sed tamen natum est habere I 770 a. IV 357 4° — Privatione negatur aliquid, et relinquatur aptitudo I 440 2° — Quod dicitur privative privatum actum et relinquitur aptitudinem V 81 a — tollit actum et ponit aptitudinem I 496 arg. 4 — large dicta privatum actum et aptitudinem II 414 2° — relinquit constantiam alicuius subiecti cum aptitudine II 307 d. 2

— non est privationis, sed habitus I 426 a

— Privative sumtum dicit incompletionem I 770 a — proprie dicta dicit deformationem II 414 2° — Quod est defectivum respectu alterius dicit privationem V 359 30 — Carentia complementi sonat in defectum V 88 arg. 4

— Aliquid dicitur privative secundum rem, vel secundum rationem intelligendi I 421 b — Privationi secundum modum significandi respondet positio I 770 6° — Carentia defectus videtur privatio secundum rationem intelligendi, est tamen vera positio ex parte rei V 91 4°

— est nihil formaliter II 815 a, 2° — nihil est II 414 2°. 814 f. 3. 975 a — non dicit ens I 629 b — non est ens, sed entis II 815 3° — non habet essentiam aliquam nisi per habitum II 563 b

PRI

— non habet ordinari nisi per accidens per comparisonem ad suum oppositum II 971 b. IV 769 1° — sunt in praedicamento per reductionem IV 412 d. 2 — non sunt in genere nisi per quandam reductionem II 815 2°. 941 4° — in eodem genere esse habent, in quo et habitus, per reductionem II 563 b. 815 2° — quantum ad rationem dicendi dicitur secundum genus habitus I 505 d. 3 — secundum quod huiusmodi, nulli est assimilabilis I 628 a. 629 b

— nulla est nobilior habitu I 769 arg. 6

— non potest habere speciem II 831 arg. 5. 972 3°

— distinguuntur ratione oppositorum III 590 f. 5 — distinguuntur per habitus II 971 b. III 713 f. 4 — distinguuntur secundum habitus secundum rem et naturam, licet e converso secundum cognitionem nostram III 737 b

— non possunt cognosci nisi per positiones V 304 a — non cadit in intellectum nisi per positionem V 308 3 — non cognoscuntur nisi in positione causae V 359 32 — non intelligitur nisi per habitum V 47 f. 45. 359 30 — cognoscitur per oppositum I 670 4° — cognoscuntur per habitus II 524 a. III 802 arg. 3. 852 arg. 4. IV 776 d. 4 — Intellectus positionis et habitus de necessitate aliquo modo clauditur in intellectu privationis V 408 3°

— Per privationem oppositi notificatur affirmatio I 534 2°

— possunt se habere e contrario habitibus III 853 4°

— Negatio privativa cum constantia subiecti aequipollet termino privativo, si sit mere privativum I 239 b — Nomen privativum potest aliquid ex consequenti importare, quod non importat affirmativum oppositum *ibid.* 498 4°

— Quae necessario se concomitantur in esse, necessario se concomitantur in privatione II 828 f. 2

— nulla antecedit habitum naturaliter I 421 f. 3

— nulla constituit suum habitum nec salvatur in illo I 421 f. 4 — non salvatur in suo opposito I 629 4°

— pura non est ratio habitus, sed privatio cum habitu substrato I 470 3° — in actu potest esse causa privationis secundum habitum II 823 4°

— A privatione in habitum per naturam non fit regressus II 815 2°. IV 891 f. 4

— non removetur ab aliquo nisi per positionem habitus IV 42 f. 2, 3. 43 a. IV 418 f. 2 — Idem est remove privationem et dare habitum, ubi est pure privatio et praecise removetur habitu IV 427 6°

— et positio opponuntur II 838 d. 6 — et habitus directe sunt opposita II 937 f. 2 — et habitus circa suum susceptibile sunt immediata sicut affirmatio et negatio IV 42 f. 3

— Nihil, quod est pura privatio, intenditur et remittitur II 814 arg. 4 Vide V. *Magis* in Indice gener.

— non habent causam efficientem, sed deficientem II 40 2° — Quod est privatio

non fit ab aliquo ut efficiente, sed ut deficiente II 807 2° — Quod non est pura privatio non habet causam puram privationem II 89 f. 1

— non est corporis, sed formae II 324 f. 2 *Vide V. Materia* 7, 8.

— nominat appetitum formae cum eius carentia, vel ipsam formae essentiam, prout est in materia in potentia II 38 d. 3 — reducitur ad materiam vel ad formam nec ab eis differt *ibid.*

— est principium patiendi IV 1024 a — facit materiam esse instabilem et infirmam I 176 a *Vide V. Forma* 24.

PROPOSITIO — In enuntiando est compositio I 396 1°. 594 2° *Vide V. Complexio* in Indice gener. — Comprehensio propositionum est operatio virtutis intellectivae V 304 3

— Partes orationis V 352 49

— In praedicatione subiectum se habet ad modum materiae I 589 arg. 4

— Enuntiabile non significat rem, sed modum se habendi I 740 b — Omnis enuntiatio significat illud, ad quod repraesentandum instituta est II 874 b

— Omnis sermo enuntiativus aut affirmativus est, aut negativus I 453 f. 6 — Oratio dicit positionem, negationem, vel privationem I 829 3°

— Sermo affirmativus affirmat hoc de hoc I 453 f. 6 — omnis affirmativa aliquid ponit I 155 a

— omnis infert dictum I 155 a — omnis infert se affirmativam et negativam V 378 14 — Veritas propositionis asserit veritatem in dicto I 827 f. 3 — Omnis sermo enuntiativus asserit, se esse verum I 453 f. 5 — affirmativa duplicem habet affirmationem, qua asserit praedicatum de subiecto, et se esse veram V 50 5°

— *Vide V. Veritas* et *V. Falsitas*. — Enuntiabilia, quae consignant diversa tempora, primo vera postea sunt falsa I 740 b sq. III 546 a, 4°

— Enuntiabile differt, secundum quod significat diversos modos se habendi in re I 740 b. 741 4° — Enuntiabilia diversis temporibus prolata secundum Nominales non sunt eadem I 740 a sq. 794 a

— de tertio adiacente *vide V. Esse*.

— immediata est, qua non est altera prior I 225 arg. 3

— per se vera est, cum causa praedicati clauditur in subiecto I 155 a. III 257 d. 4. V 49 b. 68 f. 3 — In propositionibus per se veris non est reperire accidens V 63 arg. 7 — Forma syllogistica non fallit in propositionibus per se veris *ibid.*

— est in materia naturali, vel remota, vel contingentia III 173 b

— secundum quantitatem quaedam est infinita, quaedam singularis III 173 b — infinita affirmativa aequipollet particulari I 579 arg. 3

— exclusiva convertitur cum negativa, quae non habet instantiam nisi in uno I 379 f. 2

— In propositione conversa idem quod subieciatur in prima, debet praedicari in secunda I 380 3° — Determinatio praedicati in prima debet determinare subiectum in secunda III 455 3° — universalis negativa et particularis affirmativa convertitur simpliciter I 380 arg. 3. IV 675 arg. 3

— Verum esse praedicatur de dicto ratione compositionis, cum sit dictio modalis I 828 1°

— Dictum falsum alienius conditionis implicatione fit verum I 723 d. 5

PROPRIETAS — Proprium est quod convenit soli I 450 arg. 4. 452 4°. 205 d. 2. 227 d. 3. 379 a. 383 f. 3. 423 arg. 4. 451 f. 2. 455 f. 4. 460 b. IV 508 f. 3 — Proprium est quod soli convenit et semper I 642 a — Ratio proprii debet esse propria I 135 arg. 4 — Proprium dicitur contra communitatem, vel contra improprietatem, vel per appropriationem I 227 d. 3

— Proprium est quod non potest convenire alii, vel quod nunc non convenit alii III 48 3° — Proprium simpliciter est quod convenit omni et soli, proprium alicui, quod convenit omni contento sub illa specie, et simul quibusdam aliis, quibusdam vero minime II 399 a *Vide V. Distinctio* (440 a).

— Proprie proprium semper convenit, aut aliter res non habet esse perfectum I 191 d. 12 — Proprium convenit soli et semper, licet non aeternaliter I 645 a

— Propria passio dicitur de subiecto convertibiliter et dicit positionem II 941 a — convertitur cum eo cuius est proprietas I 460 arg. 5 — De quocumque praedicatur subiectum, et propria passio, nisi proprietas sit extranea ei, de quo praedicatur subiectum I 143 3°. II 805 4°

— Proprium implicat in se commune et amplius V 73 arg. 3

— Quae sunt in eodem genere differunt per aliqua propria I 772 f. 3 — Per illud quod convenit soli et semper, res differt ab omnibus aliis I 329 f. 3

— Nihil est magis proprium alicui quam quod est idem sibi re et ratione I 383 f. 3

— dicit modum entis I 452 b. V 72 5°

— Proprium est commune definitioni et propriae passioni I 233 b — Propria passio addit supra proprium *ibid.*

— est ratio cognoscendi I 452 4°. 460 b

— salvari habet in proprio subiecto II 765 arg. 4

— non est nisi in eo cuius est proprietas I 572 f. 5 — In creaturis non dicitur esse in aliquo nisi in eo cui inhaeret I 581 d. 2 — non praedicatur de aliquo, nisi sit in illo I 575 arg. 3

— differt ab eo cuius est proprietas I 452 4°. 479 d. 4 — In omni creatura differt subiectum et proprietas I 468 a — non omnino idem est cum eo cuius est proprietas I 581 d. 2 — relativa necessario differt aliquo modo ab eo cuius est proprietas I 454 a

— Proprium non potest relinquere illud cuius est proprium IV 966 f. 2 *Vide V. Accidens* (407 c). — naturales non derelinquunt subiectum propter culpam II 469 f. 4

— Subiectum intellectu resolvente potest intelligi sine propria passione I 504 b. II 941 2°

— substantialis dicitur, quae immediate sequitur substantiam, vel quae non exit genus substantiae II 406 b

— quae non est de rei essentia, est accidens I 523 b — Proprium formaliter est in genere accidentium, licet causetur a principiis subiecti II 407 4°

— vel est quantum ad rem, vel quantum ad modum II 407 1°, 2°

— necessario inhaerens alicui comparatur ad illud sicut ad subiectum et causam III 350 arg. 5 *Vide V. Accidens* (407 a).

— naturalis determinat naturam I 480 d. 5 *Vide V. Naturale*. — Res habent proprietates a specie sua V 350 6 — Terminus innovationis secundum aliquam proprietatem absolutam est complementum eius, circa quod fit III 175 3°

— debet naturae rei convenire IV 272 arg. 3 — debet respondere substantiae II 61 arg. 4 *Vide V. Accidens* (407 a).

— cognoscuntur et probantur de subiecto per definitionem II 812 b. V 206 b

— Penes diversitatem subiectorum est diversitas proprietatum III 590 f. 4 — Numerata proprietate, numeratur subiectum III 194 f. 5 *Vide V. Accidens* (407 b).

— alicuius differunt inter se aut respectu sui, aut respectu subiecti, cum causantur ex diversis naturis in illo repertis, aut respectu obiecti, cum ponunt subiectum comparari pluribus I 166 4° — Quando aliquae proprietates invicem distinguuntur, ita quod una ab altera dividitur, nec altera ab altera causatur, una potest haberi sine reliqua III 792 arg. 4

— accidentales non variant speciem, sed operationem IV 926 b

— nulla traducitur ab uno in alterum, nisi mediante aliqua substantia deferente, quae sit communis utrique II 747 f. 4

— quae habet conservari cum continua influenza suae causae, non perimitur, quamdiu est coniuncta cum sua origine III 72 3° — aliqua deseritur propter hoc, quod non potest resistere impellenti, aliqua ex mera voluntate habentis III 694 d. 4

— nulla est intensior in effectu quam in causa, quando est univoce in utroque II 755 d. 2 *Vide V. Intensio* in Indice gener.

— Passio, quae est in aliquibus subiectis, inest eis secundum aliquid commune II 94 f. 3. 476 a. IV 442 b. 626 f. 3. 1005 f. 4

— sunt absolutae, vel relatae IV 223 2°. 848 2°. V 66 2°

— absolutae corporum sunt obiecta aliquorum sensuum IV 4049 a

Q

QUA

QUALITAS — dicit modum consequentem substantiam V 340 26 — Aliquid est in genere qualitatis quantum ad modum, vel quantum ad rem II 107 2* — distinguitur substantialis et accidentalis *ibid.* — dicit proprietatem accidentalem II 105 arg. 2 — est accidens absolutum IV 340 4*

— aut est forma, aut se tenet ex parte formae II 108 f. 4 — dicitur forma denominans, vel dispositio nobilitatis I 376 d. 6 — communiter dicta est quo aliquid cognoscitur I 394 5*

— suum subiectum habet qualificare III 277 a

— dicit formam universalissimam II 440 f. 6

— Prima species qualitatis est habitus et dispositio IV 136 f. 2. 1000 f. 4 — Omnis perfectio animae est in prima specie qualitatis IV 1000 f. 4 — De genere qualitatis est etiam habitus in actu IV 1001 5*

— Secunda species qualitatis est naturalis potentia et impotentia, quae consequitur naturam II 560 a. IV 137 a — Secunda species qualitatis dicit facilitatem, quae consequitur modum existendi naturalis potentiae in subiecto I 85 b

— In tertia specie qualitatis est passio et passibilis qualitas IV 137 b

— In quarta specie qualitatis est forma et figura IV 137 b

— duae sunt activae, duae passivae, secundum quas elementa ordinantur ad transmutationem et corruptionem IV 993 a — activae se multiplicant in altero, passivae adhaerent materiae *ib.* b *Vide V. Forma* 26. — In corpore ex diversis constituto est operatio qualitatum elementarium propter inaequalitatem virtutum IV 425 b

— primae activae et passivae secundum contrarietatem sunt quatuor II 340 4* — quatuor elementorum IV 927 f. 5. 4025 f. 3. V 363 21. 404 7 — activae sunt calidum et frigidum, passivae sunt humidum et siccum IV 993 a. V 224 a. 223 b *Vide V. Corpus - simplex.* — Tria genera qualitatum in elementis IV 993 a

— Quatuor primarias qualitates apprehendit tactus V 300 3

— quae agit in aliud, prius comparatur ad principium, a quo procedit, deinde ad oppositum, quod expellit, tertio ad subiectum, quod perficit IV 419 4*. 426 a — non potest informare subiectum, nisi prius intelligatur expulsio contrariae IV 426 a, 3*

— corporis principaliter attribuenda est principio effectivo III 334 f. 3 — elementares causantur immediate a forma substantiali IV 993 arg. 3

— in creaturis est immediatum principium operationis II 320 arg. 6. 321 a *Vide V. Accidens* (408 a). — A qualitate egreditur potentia, quae non est alterius generis quam ipsa I 86 a

— Quale quid V 83 14*

QUANTITAS — formaliter loquendo habet extensionem de natura sui generis IV 274 2* *Vide V. Positio* in Indice gener. — proprie dicitur quantitas molis I 308 b. 343 a — materialis dicitur quantitas molis IV 137 b. V 81 a — molis est accidens essentialiter differens a quanto I 309 3* — molis est in corporalibus I 308 b. IV 137 b — est continua, vel discreta I 345 a. II 56 arg. 6. III 483 d. 4

— In quantitate consideratur integritas, aut numerositas, aut diuturnitas IV 572 a — In genere quantitatis continuae sunt linea, superficies, corpus, locus et tempus II 56 arg. 6 — est temporis et extensionis IV 917 d. 4 — est secundum tempus et secundum locum I 345 a

— Secundum quantitatem continuam intrinsecam est extensio molis I 345 a — Extensio dicit quantitatem, quia dicit partem extra partem V 91 10*

— molis non simul stat cum simplicitate in eodem et secundum idem V 81 a — molis repugnat simplicitati V 82 6*

— discreta est, ubi est aggregatio multitudinis I 345 a — discreta est maioris abstractionis quam continua I 425 f. 4 — Circumscripta quantitate, non est intelligere numerum II 405 arg. 6

— molis est partibilis et super partibile fundata III 301 a *Vide V. Divisio.*

— Quod dicit veram quantitatem necessario ponit partem et partem II 62 f. 4. V 91 9* — Ubi quantitas, ibi totalitas et integritas I 355 arg. 2 — Totum et pars dicunt quantitatem IV 219 f. 4

— omnis habet principium, medium et ultimum I 58 a — Perfectio suprema quantitatis continuae consistit in trina dimensione *ibid.*

— Esse quantitatis et natura ortum habet a substantia IV 274 2* *Vide V. Materia* 22.

— est primum accidentium IV 276 1*

— naturaliter habet subistere aliis accidentibus IV 282 a *Vide V. Accidens* (406 c).

QUA

— Quantitatum proportionales manifestae V 350 6. 351 14. 357 22

— Quantitatum proportionales offerunt se sensui V 351 14 — est commune sensatum IV 237 a — Magnitudo et numerus est sensibile commune V 300 3

— est, ubi est mensuratio I 427 1* *Vide V. Mensura* in Indice gener.

— Secundum quantitatem dicitur aequale et inaequale I 342 arg. 2. 343 a — Omne quantum comparatum quanto aut est maius, aut minus, aut aequale I 346 f. 4 *Vide V. Proportio* in Indice gener.

— Quantitatis passio est finitas et infinitas I 768 arg. 1. V 80 arg. 4

— Quantitati per se insunt contraria IV 282 a

— necessaria est, ut corpus habeat perfectionem IV 220 1*. 223 b *Vide V. Corpus* (434 b). — non potest abstrahi a corpore vivente et organico IV 219 f. 2. 4028 b *Vide V. Sensus* (487 a). — molis, quae non habetur actu in origine, habetur in ratione III 795 b *Vide V. Corpus* (436 b).

— est molis et virtutis II 380 a. III 301 a. V 36 13* — est spiritualis et corporalis sive molis IV 137 b — virtutis distinguitur contra quantitatem molis IV 948 d. 3

— virtutis similis est quantitati molis et perfectior I 346 f. 2 — spiritualis dicitur quantitas virtutis V 81 a — metaphorice dicitur quantitas virtutis I 308 b. 343 a — Nomen quantitatis extenditur ad quantitatem virtutis I 770 1* — virtutis non est in genere quantitatis proprie II 57 6*. 62 b — virtutis non ponitur in genere quantitatis naturae IV 137 b

— virtutis est qualitas IV 399 d. 7 — virtutis ponitur in spiritualibus I 308 b. 343 a — virtutis circa omne illud potest poni, circa quod ponitur gradus excellentiae respectu alterius V 82 4* — virtutis non tantum attenditur in operatione, sed etiam in re absolute considerata quantum ad nobilitatem valoris I 345 a. 770 1*. V 82 4* — virtutis est essentialis potentiae I 309 3* — virtutis respicit potentiam I 345 a. V 80 arg. 4

— virtutis abstrahit a totalitate et integritate I 356 2*

— virtutis reperitur in simplicibus III 301 a *Vide V. Simplicitas.* — virtutis simpliciter perfecta est in summo et simplicissimo I 317 a

— virtutis est a forma II 732 5*. IV 395 4*. V 82 2*

R

RAT

RATIONES — seminales sunt, quae sunt rebus insertae II 438 b — seminales sunt solum creatae II 436 a. 438 b — seminalis dicit virtutem creatam II 435 f. 5. 436 b — seminalis spectat ad principium creatum II 436 a

— seminalis dicit regulam dirigentem principium creatum in sua operatione II 436 b — Secundum rationes seminales dicitur fieri effectus, ad quem creatura habet potentiam activam *ibid.* — seminalis dicitur, secundum quam natura consuevit operari III 442 3* — Proprie loquendo illud dicitur procedere secundum rationem seminalem, quod exit in esse secundum virtutem et operationem naturae ut agentis et dantis speciem et completionem III 89 a — seminalis est respectu eorum quae producuntur secundum propagationem naturae *ib.* 2*

— seminalis est, a quo generatio incipit II 439 arg. 6. IV 889 a — seminalis est operatiois principium II 440 f. 4 — Secundum rationes seminales attenditur rerum propagatio et generatio II 435 f. 6 — seminales non possunt esse in materia, quin sit in ea generatio et productio V 324 20 — Quae secundum causam seminalem fiunt dicuntur naturaliter fieri II 435 f. 4 — Quae producuntur a natura secundum rationes seminales producuntur II 498 b *Vide V. Natura.*

— seminalis dicit vim activam naturae II 434 arg. 4. 435 f. 3. 440 a. 728 b. V 350 40 — seminalis est potentia convertendi ad se aliam naturam II 731 a — seminalis est forma multiplicabilis, quae potest sibi similem inducere in materiam sibi appositam II 732 5*

— seminales et naturales sunt idem re, ratione vero differunt II 436 b. 438 b — seminales sunt formae naturales II 436 b — seminalis respicit inchoationem et intrinsecam virtutem, quae movet et operatur ad effectus productionem *ibid.* — seminalis attenditur, in quantum dirigit potentiam naturae, ut ex aliquo fiat aliquid *ibid.*

— seminalis non dicit quid absolutum, sed quid respectivum III 89 2* — seminalis dicit respectum eius quod propagatur, ad illud, de quo producitur *ibid.*

— seminalis dicitur proprie, quando potentia naturae est propinqua et sufficiens, minus proprie, quando est remota II 437 a — Quod fit secundum potentiam naturae in dispositione remota respectu effectus, mediantibus illis, ad quae habet ordinem immediatum, potest dici fieri secundum rationem seminalem *ibid.* — large accipitur pro quacumque potentia activa existente in materia *ibid.*

— seminales sunt essentia rei, aliter se habens, cum est in potentia, et in actu II 207 d. 4 — Potentia activa indita ma-

teria est essentia formae II 440 b — seminalis non est aliqua pars formae producendae, sed potest esse forma et fit forma II 198 b. 374 b — Potentia activa intrinseca semini, corpore producto, prodit in actum et fit perfectio corporis II 375 a. 376 4* *Vide V. Forma 25 et V. Materia 27.*

— seminalis alicuius est illud quod ante praexistit in materia, quam sit res completa in actu II 440 f. 5 — seminalis semper prior est II 439 f. 4

— Quod est ex aliquo sicut ex materiali et activo principio est secundum rationem seminalem II 434 arg. 3 — est quaedam potentia spiritualis materiae corporali innitens et ab ea dependens, et fit in actu per illius transmutationem II 375 2*

— In semine est ratio seminalis secundum quamlibet eius partem, saltem formalem, respectu eius quod ex eo producendum est secundum legem naturae III 89 3*

— non est forma universalis proprie et metaphysice, sed physice II 441 a sq. *Vide V. Forma 44.*

— seminalis valde remota est ab actu completo nec potest ad actum reduci nisi per influentiam convenientem in natura II 202 5*. 215 3* *Vide V. Forma 22.*

— seminalis non est ex aliquo producta, sed materiae concreata II 375 4* — seminales non sunt ex aliis, sed ex nihilo, et ex ipsis fiunt omnia, quae naturaliter producuntur II 207 d. 3 — seminales a solo Deo producuntur *ibid.*, 4

— seminales omnium productae sunt in principio et sunt de primaria constitutione universi II 387 5* — Seminaria omnium producta sunt in primis operibus V 220 b. 521 7

— seminales totius salvantur in partibus, si fit resolutio IV 944 b

— naturalis attenditur, in quantum dirigit potentiam naturae, ut ab aliquo fiat aliquid II 436 b — naturalis concernit producentis ad productum assimilationem et modi agendi assuetudinem *ibid.*

— in comparatione ad materiam dicuntur formales V 321 4

— *Vide V. Intellectus 47.* — Rationale animae proprie est rationale, rationale Angeli est intellectuale II 48 2* — hominis et Angeli est alia et alia, non tantum secundum accidens, sed etiam secundum speciem et essentiam *ibid.*

— Rationale in spiritu puro est sine sensibili et vegetabili II 43 4* *Vide V. Anima 40, 43.*

REGULA — Regulis supra mentem nostram incommutabiliter manentibus recte aliquid approbamus vel improbamus V 47 f. 6 — Portio superior per aeternas regulas quidquid definit certitudinaliter iudicat et definit V 24 a — immutabiles mentibus

REL

rationalibus insplendentes sunt omnes illi modi, per quos mens cognoscit et iudicat id quod aliter esse non potest V 338 9

— Nullus certitudinaliter iudicat per legem, nisi certus sit, quod illa lex recta est, et quod ipsam iudicare non debet V 305 4 — Nullus iudicat de regulis immutabilibus, sed per illas V 302 9. 338 40 — Lex, qua iudicamus, est iniudicabilis V 49 f. 18 — Iudicium certum non fit nisi per legem certam et iniudicabilem V 25 12*

— sunt infallibiles, indubitabiles, iniudicabiles V 338 40 — Leges illae, per quas iudicamus certitudinaliter de omnibus sensibilibus, sunt infallibiles et indubitabiles intellectui apprehendentis, indelebiles a memoria recolentis tanquam semper praesentes, irrefragabiles et iniudicabiles intellectui iudicantis V 302 9 — sic certae sunt, ut nullo modo sit eis contradicere nisi ad exterius rationem V 338 40

— sunt certae, quia radicanur in luce aeterna, non in aliqua luce creata V 338 40 — infallibiles ducunt in lucem aeternam *ibid.*

— sunt incommutabiles, incoarctabiles, interminabiles V 338 40 — Necesse est, leges, per quas iudicamus, esse incommutabiles et incorruptibiles tanquam necessarias, incoarctabiles tanquam incircumscriptas, interminabiles tanquam aeternas, ac per hoc indivisibiles tanquam intellectuales et incorporeas, non factas, sed increatas, aeternaliter existentes in arte aeterna V 302 9 — sunt incoarctabiles, quia mentibus omnium se offerunt V 338 40

RELATIO — dicit ordinem et habitudinem I 453 5*. 573 5* — importat respectum et ordinem I 182 f. 3 — dicit modum essendi respectivum V 76 a — non praedicat quid absolutum, sed ordinem ad alterum I 528 d. 3 — Quod respicit aliquid in relatione ad aliud non est necesse, quod ponat circa ipsum aliquid absolutum I 475 4*

— proprie dicitur, in quantum dicit habitudinem ad alterum I 460 b — dicit ordinem et habitudinem ad illud, respectu cuius dicitur I 525 f. 4 — Omne relativum dicitur respectu alicuius III 470 arg. 5 — Quae dicuntur ad aliquid dicuntur secundum relationem I 397 f. 4. 398 b — Quod dicitur ad aliud dicitur relative I 496 f. 2 — secundum quod huiusmodi ad alterum est I 499 f. 3 — dicit comparationem ut ad alterum V 78 44* — Relativorum est ad aliud se habere III 493 arg. 2

— Relativa dicuntur quae hoc ipsum quod sunt, aliorum sunt I 333 d. 4 — non videtur esse in substantia nec praedicare aliquid in subiecto, sed dicere respectum ad aliud I 572 b — dicuntur esse in comparatione, non quia non sint in re, sed

REL

quia, cum sint in re, non sunt in ea absolute, sed in comparatione ad alterum I 573 4° — est in subiecto, non absolute, sed ad alterum *ibid.* — non totaliter consistit in eo quod est esse, sed aliquo modo consistit *ibid.* — dicit aliquid de eo, de quo dicitur *ib.* 5°

— Respectivum, quod dicit solum habitudinem, solum dat esse respectivum I 458 2° — in creaturis non dant relativis existere, et sine illis potest res esse et cum illis I 445 d. 4 — Proprietates relativae in creaturis sunt ut advenientes I 469 b — Prius est esse quam referri *ib.* f. 2

— Respectus verus in creatura differt ab absoluto per essentiam, aut est in comparatione ad aliud per essentiam I 573 3° — Respectus in creaturis non praedicatur de absoluto nec e converso *ibid.* — Nullus respectus censetur nomine eius, ad quod refertur V 43 f. 44

— secundum se non est perceptibilis, sed ratione relatorum IV 676 3°

— Omne, quod refertur, est aliquid, excepto eo quod relative dicitur I 453 6°. 457 arg. 4. 579 f. 2. V 74 arg. 4 — Relativum, quod dicit respectum ad aliud diversum secundum essentiam, est aliquid, excepto eo quod relative dicitur, non solum ex parte rationis intelligendi, verum etiam ex parte rei V 77 4°

— Respectivum includit absolutum V 74 arg. 4 — est alicuius ut suppositi, et eius denominatio concernit suppositum I 579 b — Quae relationes significant in concretionem non solum important relationes, sed etiam suppositum I 479 d. 3 — Relativa proprie referuntur, quae dicunt rem substratam cum respectu I 528 d. 4

— non referuntur, sed alia referunt, quia non sunt entia, sed entium I 528 d. 4 — non dicitur ad alterum, sed est ipsum quo alterum refertur I 399 5° — Relationis non est relatio I 453 6°. 579 f. 3 — Relationis non est relatio, secundum quod huiusmodi IV 511 4° — Relationis ut termini non est relatio I 324 5°

— Respectus non potest reflecti supra se I 579 f. 3, 1° — Nihil, quod se ipso refertur, est ipse respectus I 571 arg. 3 — Nulla creatura est sua relatio I 528 d. 4 — Nihil refertur se ipso ita, quod ipsum quod refertur non sit nisi relatio et respectus purus I 453 6°. 528 d. 4 *Vide V. Proprietas.* — Aliquid refertur se ipso, quia inter rei respectum et essentiam non cadit medium, quia ipsa essentia essentialiter dependet, non tamen est ipse respectus, et sic reperitur in creaturis I 453 6° — Aliquid refertur se ipso, quia inter extrema non cadit aliquod medium, quod non sit alterum eorum *ibid.* — Habitudo essentialis non facit diversitatem per essentiam II 35 a — quae fundatur super proprietatem accidentalem, addit aliud per essentiam; quae fundatur super dependentiam essentialem, dicit aliquid quodam modo idem, quodam modo aliud; quae super originem naturalem, pure dicit esse II 34 b sq.

— semper fundatur super absolutum I 454 b. 579 1°. IV 79 b

— minus habet de ente quam alia genera in creaturis, ubi differt essentialiter a substantia I 456 5° — minus facit compositionem quam entia absoluta *ibid.* — Differentia relationis a subiecto in quo inducit compositionem I 573 a. V 76 a. 78 14°

— convenit cum aliis generibus in ratione praedicamenti et accidentis, disconvenit, quia non solum habet respectum ad subiectum, sed etiam ad obiectum I 456 a — dicit respectum ad subiectum in quo et ad extremum ad quod V 78 14° — habet comparationem ut ad subiectum in quo et ut ad terminum ad quem V 76 a. 242 b

— habet comparationem ad subiectum, in quo est, et ad terminum, ad quem est, et ad principium, a quo est III 194 a

— Relativum debet habere correlativum sibi respondens I 518 d. 6 — omnis ponit duo extrema I 505 d. 3 — ad minus est inter duos IV 701 f. 4

— Idem non habet ad se referri et ordinari II 663 5°, 6° — Nihil ad se refertur nec ordinatur I 483 a — Relatione secundum esse nihil refertur ad se ipsum secundum idem I 528 d. 5 — Quoddam respectivum dicit respectum ad aliud diversum secundum essentiam, quoddam non dicit respectum nisi ad aliquid sibi consubstantiale V 77 4°

— Respectivum nunquam terminatur nisi ad absolutum V 46 f. 14 — Respectivum reducitur ad absolutum vel ut ad principium, vel sicut ad terminum I 458 1° — Respectus reducitur ad absolutum ratione dependentiae *ibid.* — Respectus reflexus supra absolutum ibi quietatur ut in fundamento, cui dat complementum I 579 1° — Quae important relationem, quae communiter respicit substantiam et eius proprietates, supra se reflectuntur I 580 1°

— Relativa dicuntur ad convertentiam I 463 d. 8. 537 b. 644 arg. 2. IV 727 d. 3 — Relativa dicuntur ad convertentiam, si nomen impositum est utrique extremo I 463 d. 8

— Relativa sunt simul natura I 189 d. 3. 374 arg. 3. 420 arg. 3. II 69 d. 2. V 43 f. 45. 94 f. 4. 95 a — Relativa sunt simul natura in intelligendo, non tantum in essendo I 469 b

— Unum relativorum intelligitur in altero et consequitur ad alterum I 385 b — Ubi unum correlativum, et reliquum V 180 arg. 8

— respectu obiecti in creaturis dicit habitudinem et dependentiam I 456 a, 4° — Respectus in creaturis ponit dependentiam et privat summam simplicitatem I 573 3°. V 77 4°. 78 46° — Unum relativum dependet ab alio mutuo I 420 arg. 3 *Vide V. Dependens* in Indice gener. — Respectus ad extrinsecum aliquo modo importat dependentiam V 46 21° — Respectivum, quod dicit respectum ad aliud diversum secundum essentiam, includit quandam dependentiam V 77 4°. 144 4°

REL

— dependet a correlativo essentialiter, vel accidentaliter III 194 2°

— Nihil ordinatur ad aliquid, nisi ad illud habeat inclinationem I 372 arg. 5

— denominatur ab eo extremo, in quo maior est dependentia IV 677 f. 3

— Omne relativum aequiparantiae denominat extrema secundum modum consimilem I 346 f. 4. 347 a. 537 f. 4 — aequiparantiae respicit utrumque extremum aequaliter IV 492 a. 677 arg. 3. 775 f. 4 — aequiparantiae requirit convenientiam inter extrema IV 701 f. 4 — aequiparantiae potissime et appropriatur, in quo est consummatio illius IV 677 f. 4

— Relativum distinguitur a correlativo I 560 arg. 4 — inter extrema notat distinctionem I 183 a. V 89 arg. 14. 103 arg. 2 — facit relatorum distinctionem I 182 f. 3. V 213 b — in comparatione ad terminum facit distinctionem I 456 a sq. 573 a. V 76 a. 78 44°. 242 b — Respectus mutuus et intrinsecus distinguit V 46 21° — quae sunt ad extra, non faciunt distinctionem V 78 45°

— Relativa opponuntur, et unum excludit aliud I 385 f. 4 *Vide V. Opposita* (474 b). — Nullum relativum dicitur de alio I 589 arg. 6 — Nullum relativum potest esse forma sui correlativi I 560 arg. 4

— Secundum aliquos relativa se excludunt, ut sunt opposita et referuntur ad idem, sed non ut sunt differentiae entis et comparantur ad diversos I 385 b sq. — In relationibus est identitas, si non tantum sunt in eodem et secundum idem, verum etiam ad idem I 577 4°. 588 6°

— Dici secundum relationem aut est secundum rem, aut secundum modum I 525 b. 527 d. 4 — Aliquid dicitur secundum relationem a parte modi, vel a parte rei I 615 d. 4 — Aliquid dicitur relative secundum esse, vel secundum dici I 183 4°. 525 arg. 3. 594 6° — In relativis secundum dici est modus respectus, in relativis secundum esse est veritas respectus I 525 arg. 3 — Aliquid refertur ad aliud secundum rationem existendi, quando importatur habitudo realis; secundum rationem intelligendi, quando privatur habitudo realis I 505 d. 3 — Intellectus noster, cum intelligit aliquid referri ad aliquid, intelligit, etiam illud comparari ad illud I 526 a — Privatio habitudinis intelligitur per modum relationis realis I 505 d. 3 — Quaedam dicuntur relative, quia privant relationem I 399 5°

— omnis ponit respectum verum vel in utroque extremorum, vel saltem in altero I 702 arg. 4 — Quaedam sunt relativa secundum esse ex parte utriusque extremi, quaedam ex parte alterius I 526 3° — Aliquid secundum esse refertur ad aliud, sed non convertitur I 525 f. 2 — In relativis secundum dici unum non dependet ab altero I 421 2°

— Infinitas respectuum, quae non ponit comparationem realem, non ponit infinitatem actualem III 316 a

— Quaedam sunt ordinabilia, quorum utrumque est in potentia, vel quorum alterum de se est in actu, sed alterum in potentia I 528 d. 3

— realis vel est fundata super proprietatem accidentalem, vel super dependentiam essentialem, vel super originem naturalem I 528 b. II 34 b

— Aliquid dicitur relative, aut quia significat relationem, aut quia habet respectum annexum I 615 d. 4 — Dicitur ad aliquid vel est proprie et per se, sicut pater et filius, vel ratione alicuius respectus annexi I 93 d. 2 — Quaedam dicuntur relative, quia claudunt interius relationem in suo significato, vel in suppositis I 399 5* — aliqua est implicita in absoluto III 43 6* — Ad aliud dicitur vel intra, vel extra, vel implicite, vel explicite I 428 2* — Aliquid dicitur relative relatione implicita, vel explicita III 172 5*

— Pluralitas quantum ad proprietatem respectivam non ponit diversitatem in re et natura V 66 2* — Pluralitas rationum, quae addunt aliquid differens ratione eius ad quod est, non diminuit unitatem *ib.* 4* *Vide V. Distinctio (439 b).*

— Multiplicato uno relativorum, multiplicatur et reliquum I 609 f. 4. 610 3*. II 83 f. 3 — multiplicatur, multiplicato formaliter correlativo, a quo dependet correlativum dependentia essentiali, quando autem correlativum multiplicatur multiplicatione materiali, non multiplicatur, sed primae relationi innascitur novus respectus III 194 2*

— Numerus relationis secundum differentiam formalem sive specificam causatur

a principio, a quo est III 194 a — possunt esse duae in uno respectu eiusdem *ibid.*

— Plurificatio relationis secundum numerum non venit principaliter ratione eius a quo est, nec ratione ad quem, sed ratione subiecti eius in quo III 194 a — non multiplicatur ex parte causae, sed subiecti *ib.* 4* — Relativum unum in pluribus *vide V. Accidens (407 b).*

— Respectus additus subiecto non numerat subiectum I 248 4* — Respectus additus significationi termini facit numerum secundum esse, vel tantum secundum dici et analogiam vel aequivocationem *ibid.*

— diversificantur penes terminos I 499 f. 3 *Vide V. Distinctio (440 c).* — numeratur per extrema III 441 a — diversae in eodem supposito, quae non sunt ad idem, non conveniunt inter se I 578 4* — Unum et idem potest simul et semel ad diversa comparari et diversis relationibus ad illa referri III 571 5* — Cum aliquid comparatur ad diversa, in eo possunt simul reperiri relationes mutuae sine repugnantia et oppositione II 564 3* — Nihil impedit, diversas et omnino disparatas relationes inesse eidem secundum diversas naturas III 238 4*

— Simplex potest habere plures respectus I 166 4*. 453 3*. 460 arg. 3. V 66 2*. 70 arg. 44. 74 arg. 15 — Simplicitas principii includit pluralitatem relationum V 75 f. 9

— nulla introducitur in esse nisi per aliquam mutationem factam in aliquo absoluto III 53 5* — In ad aliquid per se non est origo I 116 arg. 2 — In ad aliquid non est motus I 457 arg. 3. V 97

arg. 3. 103 f. 4 — In relatione secundum se non est motus I 483 a — In ad aliquid non est motus per se II 831 arg. 6. III 52 arg. 5. IV 340 4*

— adveniens inducit mutationem in utroque extremo, vel in altero tantum, altero de se existente in actu I 528 d. 3 — cum dicitur de novo, de necessitate ponit mutationem in altero extremorum, nec oportet, quod in utroque I 458 2* — secundum esse adveniens mutat I 489 d. 3

— Respectus aliquis de novo est circa aliquid, illo nullo modo mutato I 453 3* — advenit alicui et recedit sine sui mutatione I 571 arg. 5. III 175 3*. IV 137 a — In eo quod est actu relatio adveniens ex parte eius, ad quod est, non facit mutationem I 573 5* — voluntaria advenit alicui, quamvis nihil absolutum detur IV 24 b. 79 b

— introducitur in esse per mutationem factam in uno extremo, altero omnino immobili remanente III 40 3* — potest introduci in esse ex mutatione facta in altero extremo III 456 4*. 475 4* — potest attribui alicui de novo absque mutatione facta in ipso, sed solum propter mutationem factam in altero extremo II 70 b. V 99 b. 100 3*. 101 7*

— Non fit privatio in aliquo respectivo nisi per privationem prius factam in aliquo absoluto II 834 arg. 6

— corrumpitur et desinit, mutato et corrupto termino, sine mutatione subiecti, in quo est I 573 4* — Relatione destructa respectu unius extremi, destruitur respectu alterius IV 839 arg. 1

S

SCIENTIA — est habitus perfectus habilitans de se ad cognoscendum IV 438 b — est habitus directivus intellectus I 13 a — perficit lumen connaturale intellectus ad dirigendam cognitionem IV 438 b *Vide V. Intellectus 19.* — est habitus disponens ad syllogizandum et demonstrative aliquid cognoscendum III 686 f. 4

— Scire est actus ut habitus et perfectio potentiae I 686 5* — Actus scientiae ut scire est per modum habitus I 801 a. III 340 f. 1 *Vide V. Cognitione 2.*

— Sciens potest nominare potentiam cognoscendi, vel potentiam cum habitu V 34 10*

— Lumina scientiarum animam perficiunt et informant V 305 6 — est habitus in prima specie qualitatis I 86 a — est accidens ipsi animae II 320 b — acquisita est accidens animae I 91 arg. 4 — est animae habilitativa V 34 10*

— dicitur unus habitus simplex III 477 a *Vide V. Habitus (451 a).*

— perficit intellectum I 43 a — est perfectio intellectus III 319 arg. 2 — omnis est

ex parte intellectus II 898 f. 3 — Cognitione scientialis est ex parte mentis et spiritus V 246 b — ponitur tanquam in subiecto in parte animae rationali et intellectiva III 717 a — est in potentia rationali sive cognitiva I 30 arg. 4 — refertur ad intellectum ut subiectum proprium IV 480 f. 4 — respicit memoriam quoad retentionem speciei, intelligentiam quoad facilitatem conversationis III 477 a

— speculativa est perfectio intellectus nostri, in quantum est speculativus II 899 b — speculativa est habitus perficiens intellectum proprie speculativum I 43 a — Certitudo speculationis respicit intellectum et nudam veritatem III 482 a — acquisita de quacumque creatura fundata super principia rationis consistit in intellectu pure speculativo III 776 b

— proprie habet rationem speculationis V 435 28 — dicit cognitionem pure per modum speculationis I 614 d. 3 — est in verum visum et pure speculative III 472 2* — speculativa est contemplationis gratia I 43 a — Cognitione speculativa,

quantum est de se, non dicit cognitionem ordinatam in finem II 490 f. 4

— Cognitione est speculativa et practica III 864 3* — Speculatio aut est consistens in se, aut transit in affectum et effectum V 356 12 — Quaedam cognoscibilia sunt in genere speculabilia, quaedam ex parte moralium II 910 a

— secundum statum praesentis vitae sunt propter indigentias amovendas, sed principaliter ordinari habent ad intelligentias nostras perficiendas III 687 2*

— Per scientiam assentitur necessario III 522 b *Vide V. Assensus* in Indice gener. — Quod quis cognoscit scientiali cognitione sic novit, quod de eo dubitare non potest III 481 arg. 2. 482 a — Ab eo quod quis scit ratione necessaria, non potest dissentire III 524 3* — Sciens non potest dissentire ab eo quod scit, quantum ad id quod de eo cognoscit, quantum tamen ad id quod latet ex illo, dissentire potest *ibid.* *Vide V. Opinio.*

— Quod cognoscitur per scientiam est certum et apertum III 522 arg. 2 —

Omne, quod scitur, certum est Ipsi scienti V 568 6 — est certa circa obiectum proprium III 482 2°

— Assensus scientiae principaliter innitur rationi III 522 b. 523 1° — principaliter adhaeret ratiocinationi acquisitae III 522 arg. 4 — Cognoscens aliquid rationibus cogentibus habet scientiam III 521 f. 4 — Syllogismus demonstrativus generat scientiam III 520 b

— Scibilia sunt quae certa ratione comprehendendi possunt II 540 a — Quae scientia cognoscuntur subiacent rationi III 522 arg. 4, b — procedit secundum rationes creatas V 572 48 — dicit cognitionem simplicem I 614 d. 3

— opponitur ignorantiae et eam expellit II 677 3° — opponitur errori IV 480 f. 3 — Omne illud quod directe repugnat errori, scientia est, vel de genere scientiae IV 478 arg. 3 *Vide V. Error.*

— Certitudo intellectus opponitur errori et dubitationi III 566 arg. 5. 567 a — Certitudo viae facit intellectum potentem ad vincendum errorem et excludendum dubitationem III 567 a

— quantum est de ratione nominis, in via imponitur a collatione praemissarum ad conclusionem III 727 4° — Modus scientiae attenditur in decursu et inquisitione et quadam successiva ratiocinatione et collatione III 687 a, 5°. 727 4° — habent modum definitivum, divisivum et collectivum ad probandum passiones aliquas de subiecto V 206 b — est conclusionum III 727 4°

— consistit in cognitione causarum altissimarum, vel conclusionum, vel principiorum V 496 12 — Omne scibile vel est principium demonstrationis, vel demonstratum V 107 arg. 7 — In scientiis sunt quaedam sicut principia, quaedam sicut consequentia, ut conclusiones corollariae III 535 a

— consistit in notitia veri V 573 22 — est in verum sub ratione veri III 470 arg. 2. 575 arg. 4. IV 318 arg. 3 — se habet respectu veri I 739 f. 4 — requirit veritatem in scito de ratione suae intentionis generalis I 695 3°

— Verum complectitur totum actum cognitivae I 802 2° — Quidquid scitur est verum I 694 arg. 3. 696 arg. 4. V 4 arg. 1. 98 arg. 14 — Nihil scitur nisi ens et verum I 690 f. 1. 698 d. 4. 802 2° — Falsum scire non est scire I 802 2° — Scientiae non potest subesse falsum III 509 f. 5 — Quod actu scitur actu est verum I 739 f. 4, 3, 4 — In demonstratione est veritas incommutabilis ex suppositione V 27 a

— est cognitio de re, vel scire, rem esse I 616 d. 5 — Scire est habere cognitionem de re, vel est iudicare, illam esse veram I 698 d. 4. 739 b. V 102 43° — Scire, aliquid esse verum, ponit veritatem in cognito I 739 b. 791 b. V 102 43° — Scire, rem esse, ponit rem, quia dependet a re I 616 d. 5

— scibile ponit in habitu III 628 b *Vide V. Cognitione* 27. — acquisita incipit ab existentia rei II 194 f. 3 — Scitum a scientia causata a rebus est verum in se et in ef-

fectu, scitum autem scientia causante res est verum in causa et in potentia V 5 1°

— omnis est de rebus et de signis in sua generalitate acceptis I 8 3°

— est circa complexum III 514 f. 3

— Scire, propositionem veram esse, est scire, quoniam intellectus non potest falli in illa comprehensione V 304 a — Intellectus scit, veritatem alicuius propositionis non posse aliter se habere et esse incommutabilem *ib.* b — Scire est cognoscere, rem aliter impossibile se habere V 385 5. 569 6° — Quod scimus non contingit aliter se habere V 18 f. 46

— nostra non est nisi necessarium I 689 arg. 3 — Omne, quod scitur, necessarium est V 568 6 — Omne necessarium est scibile V 107 arg. 7

— Omne scibile est aeternum V 18 f. 46 — Scibile in quantum scibile aeternum est V 331 13

— est habitus cognitivus universalium III 686 f. 1 — Aliquid scitur scientia demonstrativa, cum scitur solum in universali, non in particulari III 543 f. 2

— Scimus, cum causam arbitramur cognoscere, propter quam res est V 569 6 — Omnis, qui rem cognoscit certissime et nobilissime, cognoscit per causam proximam et immediatam I 806 f. 5

— Aliquid potest cognosci per demonstrationem quia sive per effectum, et per causam sive per demonstrationem propter quid III 521 f. 2 — Una conclusio potest probari per causam et per effectum, per aliquid extrinsecus et per aliquid intrinsecus III 523 1°

— Cognitione per demonstrationem propter quid est nobilior cognitione per demonstrationem quia III 521 f. 2 — superior dicit propter quid, inferior vero quia IV 488 b

— Scire est si est, vel sicuti est I 240 d. 5

— Scientiam etiam causatam non oportet proportionari scibili in conditionibus specialibus, sed in veritate I 694 2° — non semper dicit conformitatem in immutabilitate I 695 3°

— Inter intelligens et intellectum non est relatio secundum esse, sed secundum dici I 183 4° — et scibile sunt relativa, quorum unum non dependet ab altero I 421 2° — Scibile et scientia sunt relativa secundum esse ex parte alterius extremi I 526 3° — secundum esse refertur ad scibile, sed non convertitur I 525 f. 2

— dicit habitum habentem respectum ad exteriora cognoscibilia secundum speciales et proprias condiciones et naturas II 655 5°

— respectu diversorum cognoscibilium est alia et alia II 654 arg. 5 — diversificatur secundum diversitatem scibilium, quia in diversis diversas intuetur rationes et diversa media, per quae illa cognoscit III 479 2° *Vide V. Habitus.* — dividitur in ea quae sunt cognitionis I 704 arg. 2 — dividuntur secundum diversitatem subiectorum I 6 f. 2. III 787 d. 1

— in diversis cognoscentibus est alia et alia II 447 4°

— In anima non sunt connexae III 792 arg. 6 — non habentur simul, sed una prius et altera posterius, et una potest haberi sine altera III 797 f. 3

— una alteri adminiculatur III 797 f. 3

— in particulari non est habitus distinctus contra scientiam in universali, sed eadem subalternatur III 566 b — subalternata, ubi deficit, redit ad certitudinem scientiae subalternantis I 41 4° *Vide V. Certitudo* in Indice gener. — in particulari trahit certitudinem a scientia in universali III 566 a

— Doctrina particularis convenit cum totali in fine I 12 f. 3

— Non quaelibet determinatio trahens in partem facit subalternationem scientiae, sed determinatio quodam modo distrahiens ad alia principia I 11 4°

— Profectus scientiae vel est a parte scibilium, vel a parte modorum sciendi, vel a parte maioris habilitationis in cognoscendo II 538 a — quantum est de sua ratione, tanto perfectior est, quanto certior et clarior III 687 4° — Quanto aliquid cognoscitur clarius, tanto certius III 481 arg. 4 — nobilior et perfectior potest esse minus certa propter defectum a parte intelligentis III 482 5° — aliae praeter mathematicam sunt quasi occultae V 351 14

— Certius est illud, in quo non cadit error, quam circa quod contingit errare III 481 arg. 4 — Certius cognoscitur id, de quo non potest dubitari, quam id, de quo potest dubitari *ib.* arg. 2 — Maior est certitudo in cognoscente, in quo nulla est dubitatio, quam in eo, in quo cadit dubitatio IV 522 f. 2

— Certius cognoscitur quod potest probari, quam quod non potest probari III 481 arg. 5 — Quod quis cognoscit habitu scientiae potest probare alii quantumcumque adversanti et eum convincere necessario *ibid.* — certius habet fundamentum *ib.* arg. 5

— Modus procedendi in parte scientiae debet esse uniformis modo totalis scientiae I 10 arg. 4 — Modus agendi debet esse conveniens materiae *ib.* arg. 5 — Modus agendi debet esse conveniens fini, ad quem ordinatur scientia *ib.* arg. 6

— Unaquaeque doctrina determinatur per signa sibi convenientia V 389 10

— In scientiis significant solae voces V 389 10

— Ad scientiam maxime pertinet distinguere II 655 5°

— quae est forma et habitus animae, est ratio cognoscendi ipsam III 298 1° — In sapientia vel scientia, quae est forma et habitus animae, quo aliquid cognoscitur, est status III 297 1° — se ipsa cognoscitur, quoniam ipsa est unita potentiae cognoscenti, in quantum est cognoscens III 298 3° *Vide V. Intellectus* 22.

— habentur per acquisitionem III 797 f. 3 *Vide V. Cognitione* 14, 26. — acquirenda est per studium veritatis V 496 42

— In scientiae inventionem et in usu scientiae iam adeptae reperitur experientia III 322 3° *Vide V. Experientia* in Indice gener.

— Idem est habitus scientiae, quo quis novit in se, et quo potens est docere alios III 286 f. 2

— potest amitti IV 479 f. 3 — destruitur propter corruptionem a parte scibilis, aut ex parte medii, aut propter oblivionem a parte scientis III 686 f. 2 — privatur per ignorantiam II 521 f. 4. 523 f. 5

— non potest auferri, cum anima sit incorruptibilis IV 505 f. 2

— non tantum accipitur pro simplici notitia, sed etiam ut frequenter pro practica I 705 2° — practica complectitur scientiam cum voluntate *ibid.* — practica est habitus perficiens intellectum ut natum extendi ad opus I 43 a — practica habet operationem coniunctam III 323 arg. 5 — practica est de his quae sunt ab opere nostro I 42 arg. 3 — practica dicitur, quae est de opere, vel quae est de opere et in opere III 325 5°

— Necesse est descendere ad artem per scientiam V 356 43

— In scientiis practiciis, quae versantur circa opera, sermo in particulari est incertus et dubius, sermo autem in universali certitudinem habet, sed cum applicatur ad singularia, incipit quodam modo habere incertitudinem IV 544 d. 3

SENSUS — est vis cognitiva II 587 d. 3 — nominat usum alicuius potentiae existentis in re vivente et a re vivente secundum naturam III 291 d. 4 — Cognitionis sensibilis est ex parte sensualitatis et carnis V 246 b

— Cognitionis sensitiva tota versatur circa cognitionem sensibilibus V 322 8 — est potentia animalis, quae est in objecta sensuum particularium et sensus communis V 358 24 — est circa exteriora V 229 a. 232 b. 297 4. 442 35 — Anima per potentiam sensitivam exteriorem apprehendit sensibilia V 227 a *Vide V. Anima* 23, 24, 25 et *V. Cognitionis* 14.

— differt a ratione II 561 4° — Potentia sensitiva proprie dicta differt ab intellectiva re et ratione II 222 4° — Sensitivae potentiae distinguuntur ab intellectu non sufficienter propter diversitatem abstractionis, sed propter coniunctionem cum corpore IV 4047 a

— qui est perceptivus sensibilis, nunquam elevatur ad cognitionem intelligibilis I 68 arg. 2 *Vide V. Oculus* in Indice gener. — dicitur aliquid cognoscere, quod cognoscit intellectus conversus ad sensum IV 237 4°

— est primus gradus potentiarum animae V 297 6 — Speculatio incipit a sensu V 260 a — Cognitionis sensitiva est infima I 737 b — Lumen cognitionis sensitivae dicitur inferius, quia cognitio sensitiva ab inferiori incipit V 320 3

— exterior videt per speciem ut medium, quae est omnino concreta materiae, licet sit ibi aliqua abstractio III 504 b — exterior cognoscit res sub conditionibus materialibus praesente materia IV 4045

arg. 4. 1046 a — particularis non est natus immutari nisi a specie existente in materia IV 280 arg. 4, 2 — Sentire proprie est speciem existentem in materia praeter materiam mediante organo corporeo suscipere II 222 4° — est susceptivus specierum praeter materiam, tamen sub conditionibus materialibus hic et nunc *ibid.* IV 280 f. 3 — non possunt suscipere species immateriales II 229 a — interior nunquam naturaliter apprehendit speciem in materia, sed abstractam IV 281 arg. 2 *Vide V. Imaginatio.*

— Sentire proprie est rem ut hic et nunc cognoscere II 222 4° — Forma movet sensum, in quantum est hic et nunc IV 281 arg. 3 — Sensus est cognoscere rem ut praesentem III 738 a — Sentire communiter idem est quod rem ut praesentem cognoscere II 222 4° — non est perceptivus rerum nisi ad objecti praesentiam V 247 b — Experientia *vide V. Cognitionis* 28. — Non possumus sentire exterius, quando volumus III 342 d. 4

— corporis concernit determinatam distantiam propter virtutis materialitatem, quae est alligata corpori II 223 5°

— Quod sensu percipitur est corporale I 279 f. 3 — Per aliquem sensum corporeum perceptibile est occupans locum et habens situm V 275 a — Corporalia patent sensibus V 49 b — Corporale sensibus nostris est propinquius IV 45 2° — Lumen cognitionis sensitivae illuminat respectu formae naturalis V 319 4. 320 3

— Species incorporeum non potest fieri in sensu II 418 f. 2 *Vide V. Cognitionis* 12. — corporalis nihil potest videre sine extensione quantitatis II 224 a *Vide V. Visus* in Indice gener.

— Quod se ipso sentitur est accidens II 328 a, b — Nihil est per se obiectum sensus nisi accidens II 319 arg. 2 — Circumscriptis omnibus accidentibus, res non cadit in sensu II 405 arg. 5 *Vide V. Forma* 19. — Per se sensibile est forma accidentalis II 321 a — apprehendit corpus luminosum mediante fulgore quodam *ibid.*, 2°

— percipit qualitates corporales IV 676 3° — Obiecta sensuum sunt proprietates absolutae corporum, vel emanationes a corporibus IV 4019 a

— respicit qualitatem sensibilem accidentalem in tertia specie qualitatis II 328 b — Omne obiectum sensus ponitur in tertia specie qualitatis II 319 arg. 2

— Cognitionis sensitiva fit beneficio lucis corporalis V 320 3 — Omnia sentiuntur mediante luce II 319 arg. 2 — omnes reducuntur in actum per virtutem lucis II 328 b

— solum obiectum cognoscit, non se nec organum nec quod supra se est IV 4018 arg. 3 — In sensibus alia est potentia, quae videt, et alia, quae videt, se videre I 297 4° — Potentiae sensitivae non est iudicare et cognoscere interiores motus et affectus II 584 a sq.

— est solummodo singularium II 407 5° — est particularium II 222 4°

— Quaedam subiciuntur sensui exteri simpliciter et totaliter, quaedam subiacent sensui secundum aliquid sui et secundum aliquid sui latent sensum III 518 a

— est potentia determinata I 69 2° — est natura determinata V 320 3 — est potentia alligata operans per modum naturae circa aliquid determinatae V 25 44° — qui fit mediante organo corporali, est naturae corporeae alligatus II 221 f. 3. 222 4°. 593 b — alligatur carni III 357 arg. 5

— Sentire proprium est animalis II 221 f. 5 — Potentia sentiendi est in spiritu animali et rationali II 42 2°

— est potentia, qua mediante sensibilis organa corporalia II 221 arg. 4

— Sensualitas uno modo dicitur dispositionem ex parte carnis ad actus virtutis sensitivae II 742 a — Sensualitas aliquando dicitur dispositionem ex parte carnis ad sentiendum cum virtute spiritali movente, nondum anima carnem perficiente *ibid.*, 4° — est in embryone a virtute movente, non a virtute perficiente *ib.* 4° — Sensualitas aliquando non tantum dicitur dispositionem cum virtute movente, sed etiam habilitatem, quae inest ex anima perficiente *ib.* a

— Sentire est actio coniuncti II 221 f. 4. 766 b. 954 arg. 2. IV 4045 f. 4. 4046 b *Vide V. Anima* 18. — Potentia visiva quantum ad essentiam fundatur radicaliter in anima et nunquam deserit animam, sed quantum ad usum exigit organum bene dispositum et medium illuminatum IV 506 a — Sentire est mediante organo corporali II 221 f. 3, 6 — Potentiae sensitivae dependent ab organo corporali I 39 2°. IV 4046 a — sive interior sive exterior est potentia egens organo determinato IV 4045 f. 2 — Posse sentire est ex coniunctione potentiae cum organo bene disposito IV 4018 b

— Oculus habet videre a potentia I 470 f. 3 — Organa sine sensu sunt inutilia II 221 arg. 2

— Potentia sensitiva non dividitur in agentem et passibilem in se, sed habet praeter se organum corporale, quod recipit species IV 4045 f. 4 *Vide V. Cognitionis* 16. — Etsi potentia receptiva et abstractiva possint concurrere ad unius organi completionem, non concurrunt in eandem unius organi dispositionem II 570 3° *Vide V. Oculus* in Indice gener.

— Ad cognitionem sensitivam secundum diversitatem sensuum debent esse in corpore diversa organa II 419 b — Potentiae sensitivae exteriores uniantur in origine et in sensu communi et distinguuntur in organis IV 4045 b — Organa deservientia potentiis sensitivis sunt os, oculi, nares, aures et manus IV 599 b. V 277 b

— Quaelibet pars animalis sentit I 472 4° — praecipue viget in nervis et musculis III 349 a

— Corpus idoneum est ad sensum per praedominantiam terrae quantum ad molem, et ignis quantum ad virtutem sive calorem II 380 b — In quolibet organo cuiuslibet sensus dominatur aliquod corpus simplicium II 421 arg. 5

SEN

— exteriores praesupponunt quantitatem IV 219 f. 3 — praesupponit vitam II 221 f. 4 — praesupponit actum vegetativae *ib.* f. 2

— Principium sensus est cor II 222 1*. 447 2* — Principium sensus potius est cor quam caput III 289 1* — fluit a capite in membra corporalia et ab uno membro in aliud IV 425 arg. 3

— In capite collectio fit sensuum universorum ad totius corporis ornamentum V 195 b — omnes apparent in capite III 289 1*. V 246 a — In capite sunt cellulae aptae ad cognoscendum et nervi apti ad sentiendum III 289 1*

— Sensitiva exterior est quinquepartita secundum correspondentiam ad quinque mundi corpora principalia V 227 a. 300 3 — quinque distinguuntur secundum naturam luminis elementorum V 320 3 — quinque correspondent quinque generibus formarum corporearum *ibid.*

— Sensu percipimus non solum haec sensibilia particularia, verum etiam sensibilia communia V 300 3 — Sensibile dicitur sensu exteriori, vel communi IV 29 d. 2 — communis admiscetur sensui particulari II 229 1* — communis est post particularem V 442 35 — communis necessario sequitur ad completam apprehensionem sensus particularis IV 286 d. 4 — Cognitio sensitiva exterior non habet perfectionem absque interiori III 367 4*

— carnis nuntiat sensui interiori V 298 40 — nuntiant V 441 25

— communis apprehendit sensibilia et retinet III 321 arg. 5 — Industria primo percipit quod quilibet sensus nuntiat V 441 25

— Potentiae sensitivae proprie est actus sentiendi per organa, large etiam opera, quae sunt ab anima ut motore corporis II 222 a

— Sensibile de animali dicitur active, non passive I 457 1* — Sentire est in corpus agere II 221 arg. 6 — Sentire significat passionem I 203 4*

— Sensibilia movent sensus per se et naturaliter IV 280 f. 4 *Vide V. Obiectum* et in *Indice gener. V. Lux-agens.* — Obiectum sensibile extra excitat I 39 2*

— est operatio animae in corpore secundum conformitatem organi ad obiectum II 377 f. 1

— cognoscit per modum incomplexionis I 736 arg. 1. 737 arg. 2, b — exterior apprehendit rem per modum cuiusdam incomplexionis, quia non novit componere nec dividere III 516 3*

— Receptio speciei *vide V. Species* et *V. Anima* 18, 19.

— In sensu corporeo receptio speciei est principaliter ratione organi, sed pariter et in virtute II 223 7*

— Res sentitur, cum organum speciei formatur, et intentio sensus super illam convertitur II 228 b — Non est perfecta visio ex concursu organi et obiecti, nisi adsit interior intentio sensus communis III 367 4*. V 322 8

— Receptio speciei non facit sensum in actu, nisi adsit iudicium IV 1020 arg. 3 — iudicat secundum similitudinem receptam II 228 arg. 3 — Per portas quinque sensuum intrat ad animam nostram iste mundus secundum ipsorum sensibilibus apprehensionem, oblectationem et diiudicationem V 300 2 — Diiudicatio est actio, quae speciem sensibilem, sensibilibus per sensus acceptam introire facit depurando et abstrahendo in potentiam intellectivam V 301 6 — Post sensibilibus apprehensionem et oblectationem fit diiudicatio, quae ratio redditur, quare hoc delectat, quarendo rationem pulchri, suavis et salubris *ibid.*

— Iudicium, utrum hoc sit album, vel nigrum, pertinet ad sensum particularem; utrum sit salubre, vel nocivum, pertinet ad sensum interiorem V 301 6 — Una vis iudicat de duobus sonis ad invicem comparatis IV 391 3* — communis componit et dividit III 323 5* *Vide V. Imaginatio.*

— In sentiendo iudicium est a virtute animae II 623 a — Tam receptio speciei quam iudicium in sensu corporeo est totius coniuncti II 223 7* — In sensu corporeo iudicium est principaliter ratione virtutis sensitivae, sed in organo et non praeter organum *ibid.*

— Ad apprehensionem, si sit rei convenientis, sequitur oblectatio V 300 5 — rei appetibilis est cum delectatione V 238 b — delectatur ratione proportionalitatis V 300 5 — Ratio delectationis, quae in sensu percipitur ab obiecto, est proportio aequalitatis V 301 6 — delectatur in obiecto vel ratione speciositatis sicut in visu, vel ratione suavitatis, sicut in odoratu et auditu, vel ratione salubritatis sicut in gustu et tactu, appropriate loquendo V 300 5

— non appetit uniri obiecto ad perfectionem esse naturalis, sed ad bene esse, et sine eo potest terminari appetitus, si ratione status illo obiecto non egeat IV 1019 2* — omnis suum sensibile conveniens quaerit cum desiderio, invenit cum gaudio, repetit sine fastidio V 322 40

— delectatur in mediis II 459 f. 11. V 301 5

— Excellentia sensibilibus contristat sensum IV 284 arg. 3 — corrumpitur excellentia in obiectis corporalibus III 305 5* *Vide V. Potentia* in fine. — potest corrumpi ab excellenti sensibili, quia dependet ab organo, cuius harmonia corrumpitur per excellens I 39 2* — in apprehensione sui obiecti tendit ad exterius et dispergitur exterius nec fortificatur interius, ideo debilitatur *ibid.*

— Sensibilis potentia est corruptibilis I 38 arg. 2 — Quod sentit naturaliter potest corrumpi II 348 b

— fit in actu per alienam impressionem, quae non est via ad corruptionem IV 1021 2* — immutatur naturaliter per receptionem sine alicuius abiectioe *ib.* 4*

— Laesis organis sensitivis, impediuntur virtutes sensitivae II 461 3*, 6*. 740

SIG

arg. 3 — Si organum laeditur vel perditur, potentia sensitiva perdit operationem IV 1045 f. 2, 3. 1046 b — Potentia visiva est in anima caeci, et tamen videre non potest IV 506 1*. 1045 f. 3

— occupatus circa aliud non sentit id quod operatur in sensum ratione sui, sed ut sentiat, sensus debet ad ipsum converti et dirigi IV 290 3* — Impeditur, ne percipiat quod sibi praesto est, aut quia impeditur virtus sensus, ne perveniat ad sensibile, aut quia impeditur species sensibilis, ne perveniat ad sensum II 229 b *Vide V. Somnus* in *Indice gener.*

— noster non fallitur II 728 b — In sensu non est deceptio II 541 5*. IV 237 3*. 273 2* — exterior non decipitur, cum videt veram formam IV 286 d. 4 — particularis per se non errat circa proprium obiectum, salva dispositione organi, medii et obiecti II 229 1*

— Nihil est in sensu, quod non fuerit in re extra III 829 d. 4

— Quae se offerunt sensui sunt maxime manifesta V 351 14

— potest immutari et errare forti conversione intentionis, vel variata dispositione organi, vel variatione ex parte obiecti, non mutata forma rei II 229 a sq. 230 4*

— sunt via, ut opinio in nobis fallatur IV 237 3* — In iudicando secundum ea quae percipiuntur a sensibus, potest esse error II 541 5*. 575 a

— Virtutes sensitivae virtuti intellectivae immediate subministrant II 461 6* — Actus sensus ordinatur et subservit actui rationis, et unus vigoratur ex alio IV 1019 1* — carnis deservit intellectui V 298 10 *Vide V. Anima* 19, *V. Cognitio* 10, 14 et *V. Intellectus* 44.

— Cum intenditur operatio sensus, minuitur operatio intellectus II 741 f. 6

— Sentire non est operatio propria hominis II 623 a — ratione eius quod significat, dicitur commune ad sensum hominis et bruti, ratione eius, in quo significatur poni, dicit proprium hominis I 452 b

— interior *vide V. Intellectus* 8.

SIGNIFICATIO — est in nomine, quando accipitur pro re significata I 393 a

— Modus significandi consequitur modum intelligendi I 476 b — Modi significandi non tantum sequuntur diversos modos intelligendi generales, sed etiam modos exprimendi I 402 1* — Quod contingit intelligere contingit significare I 391 f. 4. 394 arg. 2 — Quod contingit significare contingit et cogitare V 48 arg. 4 — Per quae contingit rem intelligere, contingit et significare I 593 f. 4

— In terminis attenditur significatio propria et allegorica IV 265 d. 2

— Omne, quod contingit significare, contingit vere significare, vel falso I 829 b — Verum ens et non ens contingit vere significari esse vel non esse II 875 4* — Ad rationem significandi non oportet, rem esse entem, sed cognoscibilem secundum ordinem ad ens I 829 b — Res falsa et defectiva vere potest significari *ib.* 3*

SIG

— dicit relationem, quae non requirit, significatum esse in actu II 875 4* — non tantum se extendit ad praesentia, sed etiam ad futura III 81 f. 4. 82 a, 2* — relationem dicit III 34 d. 4

— Vox est significativa secundum artem et impositionem, vel ex accommodatione usus I 402 2*. IV 74 3*

— Varii sunt modi significandi secundum diversas linguas V 352 19 *Vide V. Lingua*, *V. Vox* et *V. Synonyma* in Indice gener.

— Nomen significat aliquid ratione eius quod nominat, vel ratione eius, circa quod ponitur I 498 1* *Vide V. Nomen* in Indice gener.

— nominis eadem est, mutata suppositione, et eadem verbi, mutato tempore significato I 741 a

— Multiplicitas significati facit locutionem multiplicem III 252 arg. 4 *Vide V. Aequivocum*. — Locutio propter diversos modos significandi potest esse via in errorem, quamvis de se non sit falsa III 250 4*

— eadem est termini, quando tenetur adiective et quando tenetur substantive I 423 arg. 2 — eadem est in masculino et neutro *ibid.* III 465 d. 3 *Vide V. Plurale* et *V. Nomen* et *V. Verbum* in Indice gener.

— Unumquodque potest significari in abstractione, vel in concretionem I 409 b *Vide V. Abstractio*.

SIGNUM — facit aliud in intellectum venire I 282 3*. 809 a. IV 13 f. 3. 64 f. 4. 412 arg. 4 — facit cognoscere quod non cognoscitur per se I 809 f. 2. V 280 a — perducit in aliud I 808 arg. 4 — est quod ducit in aliud cognoscendum I 42 d. 3 — ducit in cognitionem rei *ib.* d. 4 — ducit in signatum I 842 arg. 4. V 267 a. 302 44 — Per signum sensibile, mediantibus virtutibus sensitivis, intelligibile ascendit ad intellectum II 269 a

— respicit potentiam cognitivam IV 441 arg. 3, b — est species sensibilis IV 64 f. 4 — debet esse sensibile extra IV 443 1* — offert se sensui I 282 4*. 809 a. IV 13 f. 3. 439 arg. 4. 495 arg. 3. 616 arg. 4. 692 f. 3 — Per signum excitatur sensus I 281 f. 4 — est visibile IV 443 a. 226 d. 4

— debet esse notius sensibus quam signatum IV 226 d. 4 — Significatio est per id quod est nobis magis propinquum quam signatum IV 15 2* — Prior est cognitio signi quam rei, respectu cuius est signum I 43 d. 4 — est quod ducit in prius I 42 d. 3

— est ad cruditionem ignorantium I 283 b — sensibiles manuducunt ad intelligibilia I 281 b

— est ratio cognoscendi IV 441 b — est medium in cognitione I 75 2* — nihil valent, nisi res intelligantur V 388 3 — generat cognitionem et affectionem solum dispositive sive occasionaliter, non effective IV 22 4*

— sunt instituta propter expressionem rei significatae IV 254 b — est ad signandum, vel ad distinguendum II 369 a

— debet habere aliquam similitudinem cum significato IV 140 a. 627 b — sunt similia et proportionabilia signatis IV 170 f. 2 — Inter signum, quod naturaliter significat, et significatum est similitudo I 809 3* — Exterior per similitudinem significat interius IV 663 a — et signatum conformari debent I 842 arg. 1 — debet respondere signato IV 623 f. 3 — debet respondere veritati IV 634 f. 2

— institutum est, ut repraesentet signatum, secundum quod est II 875 2* — est verum, quando significat, rem se habere, sicut se habet I 828 b. 829 3*

— Illusio est, ubi est falsitas in significando I 284 5* — Inadaequatio signi ad signatum semper est defectus et est falsitas II 875 2*

— et signatum dicuntur correlative I 810 arg. 4. IV 14 arg. 4 — habet comparisonem essentialem ad id quod significat et semper in actu, sed comparisonem ad eum cui significat, habet in habitu IV 15 3* — et signatum simul sunt natura sub ratione signi, quae non ponit rem esse nisi apud animam, non autem oportet, quod sint simul sub ratione rei substrate *ib.* 4* — Ubi vere est significatum, vere est et signum I 590 f. 4

— respectu futuri et conditionati potest esse verum, etiam si illa non eveniant I 842 b, 4*

— semper significat idem, licet sit falsitas in accipiente IV 441 9*

— non dicit qualitatem absolutam, sed respectivam I 829 b. IV 437 a *Vide V. Veritas*.

— Nobilitas significationis non requirit nobilitatem rei significantis III 204 3* — Signatum est nobilius signo, quando est causa signi III 210 4*

— est naturale et institutum I 42 d. 3. 283 arg. 3 — est naturale, aut voluntarium I 808 arg. 2. IV 44 arg. 5. 439 arg. 2

— naturale habet esse a natura IV 439 arg. 2 — naturale potest dici vel in quantum est ens, vel in quantum signum I 809 2* — naturale in quantum signum est, quod naturaliter significat *ibid.*

— voluntarium est, quod significat ex institutione I 808 arg. 2. IV 440 1* — ex institutione dividitur contra res I 42 d. 3

— habet veritatem ab institutione, quia imposita est ad hoc significandum, ab usu, quando significat illud, ad quod est instituta per usum IV 15 4* — veritatem, quam habet ab institutione, nunquam amittit, sicut eam quam habet ab usu *ibid.* — voluntarium diversificatur apud diversos IV 439 arg. 2

— post institutionem non habet aliquam proprietatem absolutam, sed ad aliquid est ordinatum, ad quod non erat prius IV 23 b. 24 b — potest institui in aliqua re sine eius mutatione IV 79 b. 437 a

— magis proprie dicitur de re exposita ad significandum quam de eius expositione IV 65 b

— Nulla relatio est signum IV 616 arg. 4. 675 arg. 3

SIM

— Ovis carens signo respectu ovium habentium signum dicitur signata II 101 a — *Vide V. Effectus*.

— Signi non est signum IV 180 arg. 4 — Nihil idem est signum sui ipsius IV 226 d. 4 — Idem sub diversis statibus potest esse signum et signatum *ibid.* — Idem non est signum et signatum respectu eiusdem IV 182 arg. 5

— frequenter accipitur pro re IV 456 1*. 252 d. 2 — sortitur nomen signati et e converso, tamen sunt diversa IV 617 b — naturale participat nomen rei significatae per translationem I 809 3* — Signatum intelligitur in signo IV 491 a — Quod est signi aliquando attribuitur signato, et quod est signati, signo IV 226 d. 4 — Quod vere fit in signo significatur fieri in signato IV 284 arg. 4

— Significatum et signum uniuntur secundum intentionem I 284 3*. IV 44 f. 4

— est demonstrativum rei praesentis, aut prognosticum, aut rememorativum IV 44 arg. 4

— specificatur secundum comparisonem ad signatum IV 676 a — non numerantur quantum ad significatum, sed quantum ad speciem significantem IV 52 3* — distinguuntur ratione modi significandi, aut ratione rei significantis I 810 arg. 2

— Quando sunt plures proprietates rei, per unam rem plura significantur V 476 45

— unum potest significare duo, significando unum per alterum IV 265 d. 2 — quod ad multa significanda instituitur, est multiplex et dubium IV 52 f. 2

— In signo ratio signandi uniformiter est in partibus et in toto IV 225 b

SIMILITUDO — est convenientia in qualitate II 405 a. IV 29 d. 3 — Similes dicuntur habentes eandem qualitatem I 535 b — est rerum differentium eadem qualitas I 60 d. 6. II 405 a. IV 439 arg. 6. V 9 a. 65 f. 10 — Ratio similitudinis est convenientia vel indifferentia in qualitate vel substantia I 537 f. 2 — ponit unitatem qualitatis de suo primo intellectu I 534 4*

— dicitur secundum qualitatem I 376 d. 6. 535 arg. 2. 536 a — est in qualitate I 551 d. 4. V 196 5* — Omnis assimilatio est secundum aliquam qualitatem V 29 f. 10 — est secundum eandem proprietatem I 719 arg. 8 — Assimilatio fundatur super qualitatem IV 437 a — causatur ab unitate in qualitate V 7 arg. 4 — Unum in qualitate facit similitudinem I 342 f. 4. 421 b

— aliquorum attenditur non secundum respectum, sed secundum formam V 70 arg. 14

— dicit rationem convenientiae I 600 arg. 2 — Ubi quique est similitudo, ibi est convenientia II 394 arg. 2. V 7 arg. 2 — Quae nullo modo conveniunt non possunt assimilari III 303 arg. 4 — dicit convenientiam plurium in uno I 535 a. 536 4*

— dicit respectum aliquorum ad invicem I 535 b

— dicit ut ad alterum I 606 4* — Simile dicit respectum secundum unitatem

SIM

qualitatis I 349 4* — formaliter dicit relationem, causaliter qualitatem I 536 a, 2* — non est qualitas, sed relatio, quae attenditur secundum qualitatem *ib.* a — dicit respectum suppositorum distinctorum convenientium in aliquo uno *ibid.* — Similes dicuntur ad invicem relati, participantes unam qualitatem *ib.* 4*

— Similis non est sibi, sed alii I 535 f. 1. 537 f. 3 — Nihil est simile sibi similitudine suppositi ad suppositum, sed potest esse similitudine naturae ad naturam et status ad statum I 538 d. 2

— simul claudit in suo intellectu pluralitatem et unitatem V 65 f. 10 — Unitas et pluralitas faciunt similitudinem I 534 a — summa non potest esse nec cogitari sine unitate et pluralitate V 65 f. 10

— Ad similitudinem requiritur diversitas suppositorum, non autem formae diversitas, sed unitas I 343 4* — dicit diversitatem suppositi, non formae de se I 534 3* — secundum aliquos respicit unitatem formae primo, et distinctionem suppositorum ex consequenti et per modum materiae I 535 b

— est relativum aequiparantiae I 537 f. 1. 2. 593 arg. 2 — quae causatur per convenientiam unius tertii participati, est relatio aequiparantiae V 9 3*

— est in duobus similibus, ita quod non est in uno sine altero, et tamen una denominat utrumque similem II 600 b

— secundum quod huiusmodi, non dicit respectum ad id in quo est, sed cuius est I 608 2*

— dicitur positive I 421 b. 533 f. 1

— est secundum accidens, vel secundum substantiam I 60 d. 6 — fundatur super proprietatem accidentalem I 525 b — secundum accidens, vel secundum partem substantiae admittit diversitatem, sed non similitudinem secundum totam substantiam I 61 d. 6

— aequiparantiae est maxima II 448 f. 4 — tanto expressior est, quanto maior est convenientia II 395 a — Quanto aliqua in pluribus conveniunt, tanto magis sunt similia V 74 4* — Figura expressissima est in simili secundum speciem IV 483 arg. 3 — Assimilatio perfecta est in specie specialissima II 442 a

— dicit convenientiam in qualitate, aut etiam imitationem vel expressionem perfectam I 537 b

— dicitur per convenientiam duorum in tertio, quae est secundum univocationem, vel quia unum est similitudo alterius I 601 a sq. V 8 b sq. — Aliqua duo sunt similia, aut quando participant tertium, in quo assimilantur, aut quando unum est similitudo alterius, aut quando aliquid participat similitudinem I 852 a — est univocationis sive participationis, et imitationis, et expressionis I 601 2* — Assimilatio est per unius qualitatis participationem, vel imitationem, vel omnimodam indivisionem IV 140 b *Vide V. Imitatio* in Indice gener. — quaedam est per convenientiam omnimodam in natura, quaedam per participatio-

nem naturae universalis, quaedam secundum proportionalitatem, quaedam per convenientiam ordinis II 394 b. 395 2* — vera et realis est in aliquo tertio II 443 3* *Vide V. Universale.* — Aliquid est simile alicui, quia habet eius similitudinem, vel ipsum est similitudo I 601 a — Aliquid est simile rei, quia habet rei similitudinem V 7 f. 3 — In convenientia ordinis unum est similitudo alterius II 395 2*

— secundum quod unum dicitur similitudo alterius, non concernit convenientiam in aliquo communi I 601 b — non convenit cum consimili in tertio, sed se ipsa I 39 1*. 601 b — se ipsa convenit cum eo cuius est similitudo I 852 3* — Quod est similitudo essentialiter non convenit essentialiter cum eo cuius est similitudo, in tertio *ibid.* 853 4* — Ad similitudinem imitativam et exemplativam non requiritur convenientia per participationem alicuius communis, sed sufficit convenientia ordinis secundum rationem causantis et causati V 9 2* — per convenientiam in ordine et proportionem non exigit communicantiam in tertio II 395 2*

— In qua unum est similitudo alterius, est imitativa, vel exemplativa V 9 a, 4* — imitativa et exemplativa est exprimens et expressiva *ib.* a — dicit expressionem *ib.* 3* — Artifex per similitudinem existentem in mente excogitat effectum, antequam producat, et inde producti, sicut disposuit V 322 12 *Vide V. Exemplar.* — imitativa ponitur in producto respectu producentis V 9 1*, 2* — exterius representans dicitur forma rei IV 29 d. 2

— quae exprimitur et causatur a re generis determinati, est secundum proprietatem generis I 606 2*

— propria perfecte et integre exprimit V 16 14* — aliqua non per omnia est conformis his quorum est similitudo V 15 5* — Non omne, quod potest assimilari, potest aequari I 550 d. 4. V 9 3*. 37 19*. 190 5*

— In convenientia proportionis non est similitudo in uno, sed in duobus comparisonibus II 395 2* — est secundum unius rationis proprietatem sive naturae participationem et dicitur similitudo proportionis, vel secundum unius formae comparisonem et dicitur similitudo proportionalitatis IV 29 d. 3 — proportionalitatis est in quatuor terminis *ibid.* *Vide V. Commune.*

— omnis distinguitur ab eo cuius est I 550 d. 4 — eo quod ad alterum comparatur, habet distingui I 613 4* — non est unum numero cum re nec differt numero sicut duo individua I 86 b — differt a re, quia egreditur, sed non transit in aliud genus *ibid.* — secundum rationem similitudinis a subiecto exit et non recedit *ibid.*

— rei in eodem genere est per reductionem cum eo, cuius est similitudo I 86 b — reducuntur ad genus eorum, quorum sunt similitudines II 563 a — Quod est similitudo alterius conformatur illi I 852 a

— Unius rei una est similitudo II 654 b — quae est secundum proprietatem ge-

SIM

neris, non potest esse una plurium genere differentium I 606 2* — expressissima non potest esse plurium distinctorum I 544 f. 3 — Unum secundum formam potest assimilari pluribus secundum materiam diversis I 606 2*. V 13 b — Quaecumque uni et eidem secundum totum sunt similia nullo modo ad invicem differunt I 605 arg. 2. V 14 arg. 13 — Nihil idem et secundum idem habet similitudinem ad diversa V 70 arg. 14 — Nulla diversa possunt secundum totum eidem assimilari similitudine, quae est per communicationem V 15 13* — Multa possunt assimilari uni I 606 2*

— Simile uni opposito est dissimile eius opposito in similitudine, quae est per participationem naturae communis, vel per limitatam expressionem V 15 12* — Duo similia uni non sunt similia inter se, nisi sint similia secundum idem I 577 1*

— Plurificatio similitudinis est a re, cui assimilatur I 607 f. 3 — multiplicatio, multiplicato eo cuius est, propter correlationem I 610 3*

— non habet nobilitari ab altero, nisi recipiat aliquid ab illo I 613 1*

— Cum in aliquo fit eadem qualitas, quae est in alio, statim incipit ei esse similis, nulla in eo facta mutatione III 11 3* — Similis potest alteri esse dissimilis sine sui mutatione I 145 d. 4

— corporalis sensu percipitur non ratione sui, sed ratione qualitatum sensibilibus IV 676 3* — Nullae rerum similitudines bene cognoscuntur, nisi prius cognitis ipsis rebus V 540 3 — Non potest cognoscere, quod aliquis sit similis alteri, nisi qui prius utrumque cognoscat *ibid.* — Nul- lus scit, aliquid alii magis assimilari, nisi illud cognoscat V 305 4

— perfecta et expressa pulchra est in comparatione ad eum quem exprimit I 544 a — Ex conformitate representantis ad representatum apparet pulchritudo V 393 4 — Simile non consumitur per suum simile, immo augetur III 340 d. 4 — Accessus est secundum maiorem assimilationem V 304 4

— expellitur per dissimilitudinem IV 139 arg. 7

— Quae sunt similia specie vel simul producuntur, vel unum facit ad productionem alterius II 47 f. 2 *Vide V. Natura* et in Indice gener. *V. Redundantia.*

— In habentibus symbolum facilius est transitus, quando utrobique aequaliter salvatur ratio principii agentis II 783 3* — quaedam est via ad faciliorem transitum, quaedam ad transitum non disponit IV 523 1*

— est ratio cognoscendi, per se loquendo V 7 arg. 5 — Simile simili cognoscitur V 11 arg. 14 *Vide V. Cognitio* 9, 25. — est ratio ductiva in aliud, cuius est similitudo V 8 arg. 8

— est ratio translationis I 594 arg. 3. 809 3* — Omnes transferentes secundum aliquam similitudinem transferunt I 593 arg. 4. III 284 a *Vide V. Translatio* in Indice gener.

— Nulla est necessitas inferendi, cum non servatur convenientia similitudinis III 229 5*

— magna est mater falsitatis I 594 b. II 518 arg. 3 — apparentes seducunt a veritate II 490 2*

— in cognoscente *vide V. Species.*

SIMPLEX — est, cuius pars non est I 474 d. 2 — dicit privationem compositionis II 141 d. 2. III 301 4* — Simplicitas excludit compositionem V 33 arg. 20. 64 arg. 42 — dicitur quod non habet partes, vel quod non dividitur in plura IV 75 d. 3 — non habet partem et partem III 299 arg. 4. V 80 arg. 14 — non est, in quo est aliquid et aliquid V 60 f. 7

— Simplicitas dicit proprietatem essentialis II 141 d. 2 — Simplicitas respicit essentialiam II 140 d. 4. 141 d. 2 — Simplicitas est in substantia penes quo est II 140 d. 4 — Simplicitas respicit quod est et quo est I 462 d. 2

— Simplicitas privat compositionem cum aliis, vel ex aliis I 468 b — est possibile ad additionem, vel privat compositionem et additionem I 359 5*

— est aut per privationem partium componentium in esse naturae, aut per privationem partium constituentium in esse definito sive in genere II 80 3* — dicitur aut quod caret partibus constitutivis substantialibus, aut quod caret partibus quantitativis II 415 5* — est quod non habet partes quantitativas quantitate molis I 312 2*

— Simplicitas essentialis privat compositionem et differentiam sive multiplici- tatem I 468 a. 169 b — est quod non habet compositionem partium nec multiplici- tatem actionum sive formarum I 468 a — vere et proprie est quod non habet multitudinem partium nec varietatem acciden- tium nec formarum I 475 d. 2 — Simplicitati repugnat differentia proprietatum, quae est respectu subiecti, aut respectu ipsarum I 466 4* — Cum summa simplicitate non stat multiformitas secundum rationem in- formandi V 73 44* *Vide V. Distinctio (440 c)* et in Indice gener. *V. Pluralitas.*

— non admittit magnitudinem molis I 309 2*. II 62 b — non potest esse infinitum secundum quantitatem molis, quia est partibilis III 301 a *Vide V. Infinitum.* — omne est finitum V 80 arg. 44 — Ad simplicitatem limitatam sequitur finitas et im- partibilitas V 36 9*

— Conditio simplicitatis addita super ens non ponit compositionem aliquam circa ipsum V 72 4*

— Simplicitate aliquid est unum per se III 460 f. 2 — Quanto aliquid magis est simplex, magis est unum V 69 f. 40 — Summe unum est simplicissimum V 426 6 — Summe simplex est summe uni- tum V 81 a

— Ubi summa simplicitas intelligitur, oportet summam actualitatem intelligi, si summe nobilis est I 466 1* — est purus actus V 354 42 — Simplicitas non est, ubi est actus cum possibili I 462 d. 2. 467 f. 4

— est quod habet actualem simplicita- tem, vel quod caret actuali extensione II 98 4*

— Simplicissimum est purissimum V 426 6

— Simplicissimum est absolutissimum I 169 b. II 91 a. V 70 b — Omne sim- plicissimum est independens omnino I 573 3*. V 68 f. 4 — Quod est omnino sim- plex non dicit aliquem respectum depen- dentiae I 766 a — Simpliciter simplex non est, in quo est dependentia I 467 f. 3 — Quod dicit aliquam dependentiam privat simplicitatem I 767 5* — Nihil dependens est summe simplex I 469 b

— nullum est definibile I 439 arg. 4 — improprie enuntiat, quia simplici non est compositio in essendo I 396 1* — Sim- plex intelligimus complexe V 74 a. 77 9*

— cum nullo alio diverso potest com- municare aliquid I 51 f. 4. V 60 f. 7

— Simplici nihil accedit V 99 a, b *Vide V. Accidens 407 a.*

— non habet prius et posterius II 64 arg. 4. V 89 b

— est prius composito V 68 f. 3. 70 b. 414 f. 8 — Quanto aliquid prius, tanto simplicius I 465 f. 4. V 74 arg. 46 — Quanto aliquid simplicius, tanto prius II 439 arg. 2. V 20 f. 34 — Omne primum est simplicissimum I 465 f. 4. V 68 f. 3. 70 b. 72 4* — Simplicitas ponit simulta- tem V 89 b. 92 43*

— Simplicitas non est conditio genera- lis entis I 468 4*

— Simplicitas non dicit pure privatio- nem, sed aliquid ponit II 441 d. 2

— Simplicitas est conditio nobilitatis I 465 f. 3. V 68 f. 5 — Nobilissimum est simplicissimum V 68 f. 5. 71 3*

— in quantum simplex, habet rationem principii I 474 d. 4

— Quanto aliquid simplicius, tanto a pluribus indiget et in pluribus invenitur I 638 f. 4 — Simplicius est quod in plu- ribus reperitur, quam alterum, sine quo alicubi potest esse I 588 3* — In pluribus est quod est simplicius per privationem partium in esse definito, non in esse natu- rae II 80 3* *Vide V. Commune, V. Genus et V. Universale* et in Indice gener. *V. Plura.* — plures habet respectus *vide V. Relatio (484 a, b).*

— Quanto aliquid simplicius, tanto uni- versalius I 357 arg. 5 — quod est possi- bile ad additionem, est universale, sed simplex, quod privat compositionem et ad- ditionem, repugnat universalitati I 359 5* *Vide V. Commune.*

— Simplicitas est maior propter pau- citatem compositionis, vel propter acces- sum maiorem ad summe simplex propter maiorem nobilitatem formae II 441 d. 2 — Magis simplex potest dici per privationem partium materialium, vel formalium I 342 3* — In quanto molis accessus ad simplici- tatem est per diminutionem, in quanto virtutis per additionem *ibid.* — Additio sim- plicitatis et spiritualitatis non facit recessum a simplicitate, sed magis accessum *ibid.*

— additum simplici non facit maius I 311 arg. 2. 660 arg. 5 *Vide V. Augmen- tum.*

— Ubi est simplicitas, ibi non est maius et minus I 308 arg. 2 — Nihil omnino simplex participatur secundum maius et minus V 70 arg. 41

— simplici non aequatur I 342 arg. 4 — eo ipso, quod simplex, non dicit adae- quationem vel limitationem V 36 43*

— Aequale simplici non est nisi sim- plex I 660 arg. 5

— Minimum est simplicissimum in uno- quoque genere V 80 arg. 6 — In quanto molis simplicissimum est minimum I 342 3*

— est ubique totum I 69 3* — ubi- cumque est, totum est I 766 a. V 35 a — quod est finitum, est hic et nunc se- cundum totum II 77 a — non est in toto secundum partem et partem sui I 474 b — non est in loco secundum partem I 653 4* — non distat a se, cum est in locis di- stantibus V 90 a. 401 9* — Aliquid ratione simplicitatis est totum in una parte et totum in alia II 376 2*. III 301 a — est totum in toto et totum in qualibet parte II 81 b — simul se transfert totum I 664 4*

— ad quod se convertit, totaliter se convertit I 696 arg. 3. II 481 arg. 4, b. 964 arg. 4. III 356 arg. 5. V 70 arg. 43 *Vide V. Intellectus 24.* — et finitum ad quod se convertit, totaliter se convertit II 68 4*. III 310 f. 6. V 73 43* — totaliter se convertit ad aliquid secundum actum, sed non oportet, quod se convertat secun- dum totum habitum vel potentiam II 966 4* — cum attingitur, totum attingitur III 299 arg. 4. V 33 arg. 10, 44 — non at- tingitur secundum partem et partem III 304 4*, 5*. V 36 10*, 41*. 83 44* — to- tum cognoscitur V 32 arg. 9. 80 arg. 44 — omne est comprehensibile V 33 arg. 43. 80 arg. 44 — finitum totum attingitur V 36 9*, 40* — non est de necessitate com- prehensibile III 301 4*. V 36 43*

— potest applicari simplici secundum totum iunctura situati, sed non applicatione virtuali II 227 2*

— Simplicia simul existentia confun- duntur in unum, quando habent distingui penes illud, in quo sunt; sed quando se ipsis distinguunt et in se ipsis substan- tificantur, non confunduntur I 349 2*

— Nihil omnino simplex est multiforme in specie sive assimilatione V 70 arg. 44 — Nihil omnino simplex est habens multiformem operationem V 70 arg. 42

— Simplicitas corporalis repugnat mul- tiplicitati virtutis II 378 2*

— Simplicitas admittit magnitudinem virtutis I 309 2*. 312 2* — Quantitas vir- tutis non repugnat simplicitati, sed conso- nat I 343 a. 356 2*. V 82 6*. 86 2*. 94 9* — In simplici substantia reperitur ma- gnitudo virtutis II 62 b. 227 2*

— Substantia simplex est virtuosa in operando V 224 b — Quanto aliquid sim- plicius, tanto eius virtus est magis unita V 35 a — Simplicissimum est maximae potentiae II 40 b. V 73 44* — Summa

SIN

simplicitas non excludit, sed includit summam potentiam et virtutem V 75 f. 7 — In quanto virtutis simplicissimum est maximum I 312 3° — ut in pluribus habet potentiam infinitam I 471 a *Vide V. Infinitum*.

— Quanto aliquid est simplicius, tanto est potentius in virtute I 165 f. 4. II 29 a. 39 f. 3. III 301 a. V 36 13°. 73 12° — In spiritualibus quanto aliquid est simplicius, tanto est virtute maius II 444 d. 2. 664 b — Omne potentissimum est simplicissimum V 68 f. 6 — Simplicius per privationem partium materialium est potentius, sed non quod pauciores habet partes formales sive activas I 312 3°

— potest agere sine medio II 24 b

— Simplicitas in cognoscente *vide V. Cognitio 1*.

SINGULARE — Singularitas excludit communicabilitatem I 431 a — Distinctio singularitatis dicitur, quod aliquid non sit commune ad plura, sed dicatur de uno solo III 133 1° — est unum numero III 160 f. 2

— dicit ens in actu II 440 b

— magis proprium est quam universale I 610 arg. 4

— ut singulare est compositius universali I 610 arg. 3 — aliquid addit supra universale I 609 f. 2

— nihil natum est esse ubique I 642 f. 3 *Vide V. Individuum et V. Forma 15*.

— possunt augeri in infinitum II 118 arg. 4 — ad numerum finitum universalium reducuntur II 120 3° — sunt infinita et indeterminata, sed cognitio est de eis, prout reducuntur ad aliquod universale IV 770 3°

— Non est certitudo circa singularia, nisi in quantum referuntur ad universale III 566 b. IV 770 3°

— Frequenter quod dicitur singulariter dicitur et universaliter I 393 4°

— cognoscitur a sensu et ab intellectu II 107 5° *Vide V. Intellectus 8*. — non pervenit ad intellectum nisi per sensum et imaginationem et abstractionem I 689 2° — non cognoscuntur nisi per species impressas in organo IV 1048 3°

SOLUS — est nomen discretivum I 105 d. 5 — idem est quod non cum alio I 379 f. 1. 384 arg. 4

— cum termino numerali excludit pluralitatem I 382 b. 383 2°, 4°. 431 a — cum termino numerali importat privationem multitudinis et discretionem I 382 b

— secundum quod est categorema, est nomen adiectivum absolute ponens solitudinem circa subiectum I 380 a. 383 3° — syncategorematicum non ponit absolute solitudinem, sed praecisionem I 380 1° — ut syncategorema privat associationem et importat aliquam negationem *ib.* a. 384 a — syncategorematicum importat negationem implicitam I 382 arg. 3

— exponitur per affirmativam et negativam I 380 3°. 384 f. 2. 383 3°, f. 2. 387 d. 1

— secundum quod syncategorematicum dicitur, importat privationem associationis

respectu formae termini subiecti, vel respectu praedicati in participando, vel solum in comparticipando I 384 a sq. — non excludit simpliciter alium in coexistendo, sed respectu formae subiecti vel praedicati *ib.* 1° — Dictio exclusiva excludit omne illud quod ponit associationem cum termino I 385 f. 3. 386 a, 3° — Dictio exclusiva excludit omne, quod non subicitur nec praedicatur, sed associatur I 386 3° — Dictio exclusiva excludit omne aliud et maxime oppositum I 385 f. 4 — secundum aliquos non excludit quod consequitur ad terminum et intelligitur in termino *ib.* b. 386 3° — secundum quosdam illud solum excludit, quod non necessario concomitatur I 386 a

— vere dicitur ex parte subiecti, quando praedicatum non inest alii quam subiecto, et a parte praedicati, quando subiectum non subest alii quam praedicato I 384 f. 3 — Exclusio non potest addi ad subiectum, cum praedicatum communius est subiecto I 385 f. 2

— Terminus per comparisonem ad dictionem exclusivam, quae ei additur, habet suppositionem simplicem I 380 2° — Dictio exclusiva facit exclusionem quantum ad genus rei, non quantum ad rem generis *ibid.*

— si facit exclusionem respectu compositionis intellectae circa subiectum, removet formam termini subiecti ab aliis, non formam praedicati I 386 a — stans ex parte subiecti excludit aliud suppositum I 384 2°, 3°

— non solum dicitur ratione suppositi, verum etiam ratione formae I 382 1° — si facit exclusionem respectu principalis compositionis, proprie loquendo removet formam praedicati ab aliis, nisi addatur determinatio, ut arctetur exclusio I 386 a

— improprie additur per se termino substantiali ex parte praedicati I 382 a sq. 387 d. 1 — quando additur praedicato per se, excludit aliam formam I 382 a. 383 4°. 387 d. 1

SOPHISMA — Sophisticatio est persuasio ordinata ad decipiendum II 498 arg. 3 — possunt servire ad alios paralogizandos II 491 2° — Loci sophistici adduntur topicis, quia in his cadit deceptio V 353 20

— De locis sophisticis agitur, ut sciat homo dissolvere V 353 20 — Dissolvens non est sophisticus, sed verus respondens *ibid.*

— Solutio recta est, cuius dantem oppositum non contingit solvere I 104 d. 3. 270 b. 791 a

— Multiplicare inconveniens non est solvere I 131 d. 3, 4 — Solutio est ad hominem et solutio ad orationem *ib.* d. 3. II 48 a — Melius et utilius est solvere ad hominem quam ad orationem, quando respondens est dyscolus et assistentes sunt simplices, ut adversans privetur gloria et assistentes fallacia I 131 d. 3

— dissolvitur per interemptionem, vel per divisionem III 259 d. 4 — Distinctio propositionis multiplicis, quando secundum

SOP

illam multipliciter non cadit deceptio, magis est ad ostentationem quam ad veram responsionem I 131 d. 1

— Locus sophisticus est in dictione, vel extra III 259 d. 4

— Peccatum secundum aequivocationem III 580 1°

— Fallacia compositionis est, cum proceditur ab eo quod est verum divisim, ad idem coniunctim I 676 5°. II 950 5°

— Figura dictionis fit ex commutatione modi praedicandi III 139 5°. V 76 b. 96 8° — Figura dictionis est ex mutatione praedicati V 196 5° — Paralogismus propter praedicati commutationem III 56 d. 1 — Figura dictionis est, cum proceditur a pluribus determinatis suppositionibus ad unam II 950 5° — Commutatione suppositionis a determinata ad confusam fit fallacia figurae dictionis III 846 1° — Figura dictionis est, ubi est diversa suppositio I 98 4°. 375 d. 1. 791 a. II 889 1°. 950 5°

— Figura dictionis est procedendo ab identitate in modo significandi ad identitatem rei I 740 b — Figura dictionis est, quando proceditur ab unitate rei ad unitatem modi III 517 3° — Cum proceditur a pluralitate modi ad pluralitatem rei, peccatur secundum figuram dictionis III 151 7°. V 14 2°

— secundum accidens est, cum assignatur aliquid similiter accidenti et rei subiectae inesse II 1003 1° — secundum accidens est, cum variatur modus I 58 1°. III 84 4° — Accidens est, ubi terminus aliam rationem denominandi importat in praemissa et in conclusione I 443 3°. 522 3°. II 1003 1°. III 175 5° — Exemplum I 401 3°

— Accidens est, ubi variatur suppositio I 120 d. 3. 645 b. 791 a

— Accidens est, quando proprietas est extranea ei, de quo praedicatur subiectum I 114 3°. II 773 2°. 844 1°. 856 6°. III 179 6°. 258 d. 2. IV 570 2°. V 66 7° — Paralogismus accidentis est, quando idem, quod convenit rei una ratione, attribuitur ei sub alia ratione I 262 5°. 349 1°. 577 arg. 4. 578 2°. 628 1°. 630 d. 1. 695 3°. 828 1°. II 398 4°. 844 1°. 870 6°. 875 3°. 4°. III 123 2°. 182 1°. 187 2°. 206 3°. 226 1°. 228 1°. 258 d. 2. 578 5°. 616 b

— Accidens potest esse, quando a praedicatione per identitatem itur ad praedicationem per inhaerentiam I 113 3°

— Accidens est, quando proceditur ab unitate rei ad unitatem modi III 517 3° — Cum proceditur a pluralitate modi ad pluralitatem rei, peccatur secundum accidens V 14 2° — Quando proceditur ab identitate secundum substantiam ad identitatem secundum rationem, est peccatum secundum accidens I 113 2°. III 577 2°

— secundum accidens potest esse in inhaerendo et in causando II 870 6° — Fallacia accidentis non solum attenditur quantum ad praedicatum accidentale, sed etiam quantum ad principii variationem, ita quod praedicatum sit extraneum I 578 4°

— secundum quid et simpliciter I 343 3°. 546 4°. 609 5°. 612 1°. 770 3°. II 807 3°. 846 3°. 857 d. I. 917 d. 3. III 179 6°. 847 2°. 841 b. V 82 8°

— secundum consequens fit, cum proceditur a pluribus causis veritatis ad unam I 691 4°. 739 b. II 32 3°. 907 1°. III 92 2°. 99 b. 455 4°. 5°. 489 2°. 679 3°. 785 2° — Consequens est, cum arguitur ab eo quod est in minus, ad illud quod est in plus II 805 5° — Consequens est, cum proceditur ab inferiori ad superius destruendo II 185 3°. III 48 2°. 416 2°. 408 4°. IV 124 4° — consequentis a superiori ad inferius affirmando II 736 b. III 171 1°. 216 3°. 592 3°. IV 47 5° — Consequens est, cum arguitur, ea quae conveniunt in aliquo, esse idem I 628 1°. II 658 3°. IV 44 d. 2 — consequentis est, cum est medium inter opposita IV 652 4°

— est, cum accipitur non causa pro causa III 565 3°

SPECIES — proprie est forma substantialis et specificativa IV 926 a sq. — dicitur forma substantialis et completiva in comparatione ad nostram cognitionem I 551 d. 5

— Forma speciei est completissima et compositissima II 440 b — facit rem esse in actu II 445 4°

— est essentialis rei, quia dicit essentiam totam rei singularis I 86 4° — proprie est tota essentia II 48 a, b — dicit formam totius, complectentem totum esse II 441 b. III 48 b *Vide V. Forma 5.* — est totum esse individuorum II 408 arg. 4. 120 a, 3°. 441 b. III 48 b. 232 a. 451 f. 3 — dicit totum esse individuorum, quatenus sunt individua contenta sub illa specie III 49 3°

— Communitas speciei attenditur secundum assimilationem in forma III 48 f. 4 — In specie maior requiritur univocatio quam in genere II 743 6° — In specie specialissima est perfecta assimilatio plurium II 442 a

— addit ad genus II 442 a — Forma speciei est actualior, quae se habet ex additione ad formam generis V 69 arg. 4 — addit super genus differentiam essentialem II 939 arg. 4 — addit differentiam et formam supra genus II 408 arg. 2

— generatur per exitum de genere per differentias I 241 d. 8 — Omne illud, quod habet differentias formales et specificas, formaliter habet speciem II 971 arg. 3, 4 — Quod caret specie caret differentia formali et specifica *ib.* arg. 3 *Vide V. Privatio.* — Specificatio est ratione formae I 99 f. 3 *Vide V. Distinctio (440 b).*

— Quod participat nomen speciei participat nomen generis IV 410 arg. 3 — De speciebus genus dicitur per se III 806 arg. 6 — In quocumque est genus, necesse est ponere aliquam specierum I 425 arg. 5

— est in genere secundum rectam lineam II 48 a — per se est in genere, quia participat eius essentiam completam II 562 b

— immediate dividentes unum genus opponuntur, nec una potest esse forma alterius III 805 arg. 4 — e diverso genus dividunt, nec una se habet ex additione ad alteram nec clauditur in altera III 762 b — Genus distinctum habet species proprias, a speciebus aliorum generum distinctas II 982 f. 4

— per tropum dicitur pro genere IV 434 d. 8

— specialissima praedicatur de individuis solum sub ipsa contentis III 230 arg. 4

— specialissima non dividitur in species IV 441 d. 4 — Unum secundum speciem non dividitur in species, quamvis diversificetur secundum numerum III 479 a — una est specialissima individui unius IV 508 f. 4

— Quorum perfectio et complementum ultimum quantum ad primum esse est unum specie, ipsa sunt unum II 48 4° — Quorum differentia ultimo completiva est specie una, ipsa sunt specie unum II 47 arg. 2 — Quorum perfectio in esse secundo est eadem, ipsa propter hoc non sunt eadem II 48 4° — Diversorum secundum speciem diversae sunt perfectiones secundum speciem quantum ad esse primum, non autem quantum ad esse secundum III 806 2° *Vide V. Distinctio (440 b).* — Eadem est oppositio distantium specierum, quae est differentiarum IV 270 arg. 5

— accipitur ab optimo II 47 arg. 3 — Specie unum sunt quorum optimum naturale est unum *ibid.* 243 1° — accipitur penes illud quod nobilissimum et perfectissimum est in re, loquendo de illis, secundum quae res habet esse in genere III 49 4° *Vide V. Differentia.*

— Quod dat speciem debet esse essentialia et intrinsecum et unicum IV 462 arg. 6

— rerum differunt nobilitate et gradu substantialiter I 782 a — Excessus in essentialibus secundum aliquos potest variare speciem II 50 a — non variatur per intensionem et remissionem secundum proprietates inseparabiles II 243 2° *Vide V. Distinctio (439 b)* et *V. Forma 14.* — Magis et minus non facit diversitatem secundum speciem II 358 arg. 2 *Vide V. Differentia, V. Accidens (409 a)* et *V. Proprietas.*

— Ex diversis speciebus consurgit pulcritudo II 358 b — Deus producit diversa secundum speciem et formam, ut quod dari non poterat uni soli per se daretur diversis in specie *ibid.* *Vide V. Mundus* in Indice gener.

— rerum non possunt transmutari IV 449 d. 7. 925 f. 2 — una non disponit ad aliam IV 619 4°

— nunquam est, quin sit individuum II 442 2° — semper salvatur in aliquo individuorum IV 405 d. 2 — Speciem communem accipere est in aliqua natura, licet in ea sit unum solum individuum III 49 a — non potest salvari in uno corruptibili II 403 arg. 2 *Vide V. Generatio 19* in Indice gener.

— Tota natura speciei perpetua est et magis nobilis quam una persona singularis II 718 arg. 3 — praefertur individuo V 176 arg. 41

— Quod convenit secundum formam specificam convenit omnibus in illa specie IV 847 arg. 2

— est proprietas naturae, sed non dicitur de individuo naturae I 414 3°

— est occulta V 350 6

— Pars secundum speciem *vide V. Pars* in Indice gener.

— in medio non est proprie color, sed similitudo coloris II 328 b — in oculo vel in anima non est veritas rei V 382 16 — impressae non sunt ipsa veritas, sed similitudo quaedam rei V 500 6 — Similitudo coloris non est color, sed ut color II 563 a — rei in anima differunt per essentiam a re extra I 665 d. 4 — Si color esset sua similitudo, non esset necessaria novae similitudinis generatio II 633 arg. 6

— assimilatur rei sive conformatur, quia est similitudo eius I 852 a

— est maioris simplicitatis et abstractionis et puritatis, quam illud cuius est species II 122 arg. 4 — Similitudo abstracta est spiritualior eo, a quo abstrahitur I 68 arg. 5 — Idolum in medio habet esse spirituale II 327 arg. 4 — Passione animali generatur similitudo spiritualis in passo IV 934 1° — Formae in anima sunt aliquo modo spiritualiter, non tamen omnino, quia sunt a rebus extra I 605 b *Vide V. Intellectus 8* et *V. Sensus.*

— Similitudo producta non est vere aliquid, sed alicuius I 620 f. 2 — non dicit essentiam, sed modum essendi V 383 23 — nullo modo venit ad constitutionem alicuius rei naturalis II 422 f. 4 — ab obiecto sensibilibus separari non potest II 229 a

— Idolum ab obiecto generatur I 663 1° — generatur per expressionem ab obiecto V 382 16. 383 23 — Similitudo egreditur ab obiecto sicut proles a parente V 322 8 — Color ad hoc, quod immutet visum, facit speciem sui in medio IV 889 4° — Omnia cognoscibilia habent sui speciem generare V 300 4. 301 7 — Quaelibet res gignit similitudinem suam ex naturali fecunditate V 383 23 *Vide V. Obiectum.*

— Unaquaeque res nata est speciem suam susceptibili dare II 228 b

— Unaquaeque res creata habet similitudinem sibi propriam in genere creaturae III 307 f. 5

— non potest generari nisi ab obiecto II 228 arg. 3 — Similitudo sive intentio in anima ortum habet ab eo cuius est et ad illud dicitur I 665 b

— unius rei non generat speciem omnino differentis rei II 449 b

— sensibilis comparatur ad subiectum, ad medium et ad organum IV 281 arg. 4

— non generatur de materia aëris V 383 23 — non indiget materia, sed sufficit, ut habeat principium originativum, medium inter principium materiale et principium effectivum *ibid.*

SPE

— tenet rationem formae, virtutis et operationis, secundum quod habet respectum ad principium, a quo manat, ad medium, per quod transit, et ad terminum, in quem agit V 300 5

— apprehensa est similitudo in medio genita et deinde ipsi organo impressa V 300 4. 304 7

— Generatio sensibilibus in medio est per diffusionem I 643 4*

— est in medio per modum habitus II 328 b — est in medio sicut in deferente *ibid.* 329 a

— Obiectum multiplicatur, medio illuminato II 228 arg. 3

— Post fractionem speculi in singulis partibus generatur species ab obiecto IV 224 f. 3 — ad divisionem speculi multiplicatur, sed non dividitur II 376 5* — Imago in speculo non potest dividi IV 225 a

— Rationes partibilium in anima sunt impartite V 386 43

— Illuminatio totam speciem rei visae deferat ad oculum IV 947 a — Vox est in aere diversorum tota et in toto aere I 642 arg. 2 — non est tota ubique ante numerationem I 643 4*

— a remotiori generatur minor II 539 arg. 5

— est simul cum re, vel etiam post rem, cuius est similitudo I 669 arg. 5 — Similitudo redit ad principium, a quo fluit, cum in medio desinit esse II 329 a

— defertur et suscipitur per diaphaneitatem II 569 a — suscipitur in oculo per naturam perspicui *ib.* b — transit corpus pervium, sed reflectitur ab opaco II 326 2*

— in speculo et in oculo non est omnino eadem, sed se multiplicat II 270 6*

— in speculo comparatur ad illud solum sicut ad subiectum II 638 a *Vide V. Speculum* in Indice gener.

— movetur per diffusionem procedendo a corpore obiecto, et per accidens in speculo ad motum corporis II 325 4*

— in medio distinguuntur per suas origines II 420 a — Vox non numeratur nisi ad numerationem susceptibilis I 643 4*

— quae est in anima, est quoddam accidens singulare et in diversis animabus diversificatur II 447 4* — in comparatione ad animam, in qua est, habet diversitatem in diversis *ib.* 5* — Similitudines unius rei in comparatione ad plures animas habent pluralitatem et plus sunt duae quam una I 666 b

— plures eiusdem rei non possunt esse in eodem intellectu II 83 b. 449 b — In eodem intellectu non est ponere diversas species sive formas solo numero differentes II 420 a — eadem non se multiplicat in anima secundum numerum II 449 b

— Similitudines unius rei in animabus pluribus per comparationem ad illud cuius sunt, habent unitatem, nec minus sunt duae quam una, quia in unam et eandem veritatem ducunt aequaliter I 666 b — in comparatione ad obiectum, ad quod est et quod repraesentat, habet quodam modo unitatem in diversis cognoscentibus II 447

5* — Forma, quam anima recipit, est universalis per indifferentiam ad multa singularia cognoscenda *ib.* 4* — singularium eiusdem speciei non differunt nisi numero II 449 b

— Per similitudinem communem non cognoscuntur proprietates rerum V 42 arg. 44 — propriae multiplicatur secundum pluralitatem rerum *ibid.*

— plures possunt esse simul in anima II 83 b. 84 a, 4* — in anima non habent situm I 660 b. V 386 43 — Scibilia non se coangustant in cognoscente III 313 f. 4. 316 a — in anima quaelibet aequaliter est praesens aspectui I 660 b

— Formae in anima non habent oppositionem I 605 b. V 386 43

— Proportionalitas sensibilibus aut attenditur in similitudine, secundum quod tenet rationem speciei seu formae, aut rationem potentiae seu virtutis, aut rationem efficaciae seu impressionis V 300 5 — In specie sensibili est proportionalitas, in quantum tenet rationem virtutis, cum virtus agens non improporcionabiliter excedit recipientem V 304 5 — sensibilis est proportionalis, in quantum tenet rationem efficaciae et impressionis, quando agens imprimendo replet indigentiam patientis *ibid.*

— aut est similitudo tantum sicut pictura, aut ita similitudo, quod etiam quaedam veritas in se ipsa et impressio aliqua summae veritatis in anima I 301 b sq.

— omnis acquisita acquiritur mediante sensu et imaginatione I 300 arg. 2 — et similitudines rerum acquiruntur in nobis mediante sensu II 148 f. 2. 903 a — Anima species et similitudines acquirunt per sensus IV 1004 b *Vide V. Cognitio* 42.

— rerum generatur in anima per abstractionem I 244 d. 8 — recipitur per abstractionem et proportionem II 449 a *Vide V. Abstractio* et *V. Intellectus* 8, 9, 10.

— est omnino concreta materiae, aut abstracta, aut partim concreta, partim abstracta III 504 b

— Aliqua veritas in anima habet rationem similitudinis, dum accipitur ab intellectu I 304 b sq.

— Quae habent esse in anima per similitudinem abstractam dicuntur esse in anima per modum scripturae II 904 b

— non sunt in intellectu agente II 902 b — Non videtur, quod species ab organo interiori regrediatur ad organa sensus II 229 a

— est intrinsecus animae unita V 324 48 — Similitudo non facit completionem in actu sentiendi, nisi uniatur cum organo et virtute V 322 8

— Intentio animae similitudinem oculo unit V 383 23

— recipiuntur per modum recipientis II 228 b — recipitur per modum recipientis, quia dependet a virtute cognoscente I 647 b — recipitur in organo et in intellectu secundum modum eius in quo recipitur, quia existentia eius pendet ex illo et se habet ad illud per modum informantis II 82 4*

SPI

— per impressionem in organo in obiectum cognoscendum ducit V 301 7 — Mediantem similitudine per perceptionem fit reductio ad obiectum V 322 8

— secundum lineam rectam fortiter imprimit super organum V 508 8

— est ratio cognoscendi II 832 4* — includit perfectam similitudinem cognoscendi I 550 d. 4 *Vide V. Cognitio* 8, 9, 10. — Rerum similitudines abstractae a phantasmate sunt propriae et distinctae cognoscendi rationes V 24 b *Vide V. Cognitio* 23.

— Mediantem specie sermo exprimit aliquid V 324 48

— Similitudo causata a veritate rei extra nunquam ita perfecte exprimit rem sicut ipsa res praesens I 602 3*

— Similitudines rerum in intellectu creato verius et nobiliter habent esse quam res in universo, quia sunt nobiliori et spiritualiori modo I 626 a *Vide V. Veritas*.

— In generatione speciei non est formae fixio, sed vario modo habet generari et diversimode habet repraesentare V 383 23

— Similitudo mentis convertentis se super se verbum est V 343 4 — et similitudo expressa procedit per modum naturae I 542 b *Vide V. Verbum* in Indice gener.

— Conceptio similitudinis praecedat sapientiam acquirendam I 488 3*

SPIRITUS — dividitur contra corpus I 203 arg. 2, 3 — Substantia spiritualis maxime distat a corporea II 421 arg. 6 — Substantia corporea et spiritualis in genere substantiae maxime distant V 228 a — Prima et summa distantia substantiarum est inter corporeum et incorporeum II 44 f. 4 — Inter creaturam corporealem et spiritualem modica est proportio *ib.* arg. 2, 3 — Supremum spiritus et infimum corporis multam habent elongationem II 42 2*

— secundum rationem cognoscendi et dicendi tanquam a posteriori prius dicitur de substantia corporali I 204 a — in substantia corporali dicitur a spiritualitate contra corpulentiam et sic dicitur absolute et significat corpus subtile, aut a spiratione et significat flatum *ibid.* — in substantia rationali dicitur a spiritualitate contra corporeitatem de substantia vel de potentia interiori, aut a spiratione, et sic affectus vel amor dicitur spiritus *ibid.*

— Mens nostra dicitur spiritus secundum aspectum, quem habet intra se et in se V 297 4

— Substantiae spirituales per prius et verius sunt substantiae, quam eae quae substant quantitati et contrarietati II 96 b — Substantia spiritualis dignior est corporali II 45 f. 2. 60 a. 373 arg. 4. III 50 f. 6. IV 934 f. 3. 932 arg. 2, 4 — Spirituale simpliciter loquendo nobiliter est corporali II 45 f. 2 — Substantia spiritualis est superior omni corpore IV 22 3*

— per naturam praeponitur corpori V 288 a. 289 a — Deus spiritum praefecit omni corpori II 349 a

— Quaedam sunt spiritalia II 43 4*. V 297 2 — Substantia quaedam est intellectualis et incorporea V 224 a — Reperire est substantiam pure spiritualement II 42 f. 4. 210 f. 3. 214 f. 4 *Vide V. Creatura-gradus* et *V. Mundus* in Indice gener. — non omnis indiget corpore propter se II 214 3*

— est separatus et coniunctus V 226 b — Natura spiritalis est coniuncta, vel separata II 210 f. 4. 242 f. 2 — est carni unibilis, vel purus II 43 4* — In universo est creatura rationalis corpori unita, et absoluta et spiritalis II 476 b — Quaedam sunt partim corporalia, partim spiritalia, aliqua mere spiritalia V 298 13 — Regentia generantia et generata sunt substantiae spirituales, sive omnino coniunctae, ut sunt animae brutales, sive coniunctae separabiliter, ut sunt spiritus rationales, sive omnino separatae, ut sunt spiritus caelestes, quos philosophi Intelligentias, nos Angelos appellamus V 300 2

— Substantia spiritalis potest uniri alteri ut perfectio II 76 f. 6 — Creaturae spiritali purae competit esse separatam a corpore, animae autem competit uniri corpori II 43 5* — nullus est naturaliter modo separatus, modo coniunctus corpori II 451 5*

— Quod pure est spiritus, nihil habens de corpore, nobilior est quam quod est spirituale et coniunctum corpori II 45 f. 2 — Mere spiritalia sunt ceteris meliora et digniora V 298 13 — Substantia spiritalis omnino carens corpore est nobilior inter substantias creatas II 210 f. 3 — Infimum spiritus est spiritus animalis sive rationalis II 42 2*

— Substantia corporalis et spiritalis mirabili proportionem et nexu in homine sociantur II 42 2* — Infimum spiritus et supremum corporis facile uniuntur II 742 a

— In spiritalibus materia substat formae substantiali tantum II 96 b — In spiritalibus est materia sustinens variationes quoad proprietates spirituales *ibid.* — Substantia spiritalis et immaterialis videtur cogitari posse II 90 arg. 3 — Multi negant, Intelligentias habere materiam II 60 a *Vide V. Substantia* et *V. Materia* 16.

— separatus caret partibus et divisione IV 933 arg. 6 — Substantia spiritalis est simplex, omni carens dimensione V 224 b

— purus non indiget sensibili nec vegetabili II 43 4* — caret sensu IV 933 arg. 6

— durant perpetualiter et immutabiliter II 55 f. 6 — Esse spiritalium est immutabile et perpetuum II 56 a, b — Spirituale est incorruptibile II 41 arg. 3. 176 b — est immortalis et ordinat corpus ad incorruptionem III 50 b

— Spiritalia non habent repugnantiam per qualitatem activam IV 932 f. 4

— Spiritalia habent modum durationis differentem a corporalibus et maxime a mutabilibus II 55 f. 6. 57 4*, 5* — Mensura rerum spiritalium differt specie ab aliis quantitativis II 57 6* — Spiritalia habent successionem, sed sine innovatione et variatione circa esse vel proprietatem

absolutam II 62 b sq., 6*, 7* *Vide V. Angelus-mensura* in Indice gener.

— In substantiis spiritalibus non est aliquod primum mensurans cetera II 58 f. 2 — Substantiae spirituales non habent mensurari per aspectum ad substantias corporales II 60 a

— secundum esse mesurantur aeo, non vero secundum affectiones II 56 b sq. — Spiritalia quantum ad affectiones mesurantur tempore II 57 6*

— distincti sunt per naturales terminos II 83 f. 2. 226 f. 4

— in loco *vide V. Locus.*

— habet simplicitatem finitam II 77 a

— Qualitas spiritalis non potest substantificari in subiecto corporali III 894 a *Vide V. Potentia* (475 b). — Spirituale non indiget medio corporali deferente II 269 b. 270 6* *Vide V. Lumen-spirituale* in Indice gener.

— Spirituale non recipit corporale corporaliter, sed solum spiritaliter, quia derogaretur ipsi, nec perficeretur in ipsa receptione IV 20 arg. 3. 23 3* — Spirituale fit a virtute spiritali IV 21 arg. 4

— potest penetrare corpus II 225 f. 4, b — non potest a corpore repelli II 326 2* — in corpus habet influere et ipsum movere V 288 a *Vide V. Forma* 20. — influere potest ad motum localem et regimen, sed non ad productionem naturalem II 202 5*, 6*

— Spirituale nullum habet retardativum II 476 b. 481 b — Creaturam spirituales non decet sic esse arctatam ad opus suum sicut corporalem II 555 2*

— Substantia spiritalis vivificat et perficit corporalem per intellectum in unione II 42 f. 3

— Substantia spiritalis est vivens et intelligens II 42 f. 3 — Substantia spiritalis est nata cognoscere I 94 d. 6 *Vide V. Anima* 25.

— Corpus habet subtiles spiritus, quibus optime proportionatur spiritui rationali II 42 2* — disponit ad vitam IV 908 3* — disponit carnem, ut vitam suscipiat ab anima V 324 22 — est medium uniendi animam corpori IV 907 f. 4. 908 3* — sunt dispositio ad susceptionem animae rationalis II 75 4*

— interiores iuvant ad motum II 381 4* — decisi cum corpore adiuvant potentiam activam, quae est in semine II 376 6*

— disponentes ad animam rationalem sunt puriores et nobiliores quam disponentes ad animam sensibilem, etsi non sint omnino alii secundum formam II 75 4*

— consurgunt ex commixtione elementorum in quadam harmonia et consonantia II 423 a — dicuntur esse naturae caelestis per conformitatem, tamen secundum veritatem sunt de natura elementari *ibid.* — Natura spiritus, qui disponit ad vitam, conformis est luci caelesti quantum ad puritatem II 75 3*

— ex humoribus generantur IV 907 f. 4

— Corpus disponitur ad susceptionem animae mediante spiritu vitali, naturali et

animali II 74 arg. 4 *Vide V. Anima* 40. — In corpore est spiritus naturalis, vitalis et animalis II 219 f. 5. IV 1015 arg. 2 — vitalis a corde diffunditur per arterias, spiritus animalis per nervos, licet complementum recipiat in cerebro, spiritus vero naturalis per venas, licet compleatur in hepate V 332 19

— est instrumentum virtutis sensitivae II 380 b — Caro per spiritus disponitur ad sentiendum II 742 a

— sensibilis naturam luminis habet, unde in nervis viget, et in quinque sensibus multiplicatur secundum maiorem et minorem depurationem V 320 3

— nobilissimi, qui locum habent in nobilissimis organis corporis, sunt dispositio ex parte corporis ad actum intelligendi II 623 a sq. 624 3* — perturbantur in cerebro fumositatibus ascendentibus in somnis vel in pueris vel in phreneticis II 623 b

STATUS — est in entibus I 685 f. 4 — ponitur in omni eo quod actu est II 840 arg. 3 — Non est abire in infinitum I 297 arg. 4. 308 f. 5. 851 arg. 4. II 33 arg. 5. IV 1003 f. 2. V 61 b. 68 f. 3. 84 f. 4. 242 a. 379 16

— Ubi est status, non est ultra quærere rationem I 732 arg. 5

— est in completionem II 143 d. 3 — non debet esse nisi in aliqua perfectione II 391 a — In summo est status III 770 d. 5 — non est nisi in summo I 50 b. 344 f. 4 — non est citra summum II 810 arg. 3 — est in perfecto simpliciter, aut in genere II 143 d. 3

— est in primis II 23 2*, 4*. 35 5* — non est nisi in primo I 50 b *Vide V. Primum* in Indice gener. — est in primo simpliciter, vel in aliquo genere II 346 3*. 805 5* — est in primo ente I 685 f. 4. V 68 f. 3 — est in uno principio primo et uno fine ultimo II 886 f. 3. V 61 b — Perfectio productionis necessario requirit statum sicut a parte principii, ita a parte termini V 84 f. 4

— non est nisi in summe simplici I 732 arg. 5

— est in unitate I 53 arg. 4. II 35 5*. IV 635 b — debet esse in uno II 242 f. 4. 243 4*. 887 3* — perfectus non potest esse nisi in uno II 99 f. 3. V 12 f. 5 — In ascendendo ad superius status est ad unum IV 508 b — est per reductionem ad unum II 790 f. 4. V 61 b — non est in multis, sed in uno III 307 f. 5 — est in unitate magis quam in multitudine III 38 3*

— non est nisi in immobili II 345 arg. 3 *Vide V. Causa* (423 a) et in Indice gener. *V. Motus.*

SUBIECTUM — subiicitur praedicto I 412 arg. 2 — In omni praedicatione se habet ad modum materiae I 589 arg. 4 — Nihil commune subiicitur duobus in unica suppositione I 405 d. 4. 406 d. 5

— accipitur ratione hypostasis I 479 d. 4. 580 3* — Terminus subiicitur ratione suppositi III 153 5*

SUBSTANTIA — Ratio substantiae est, quod est ens per se I 407 f. 3. IV 270 arg. 4

SUB

— est res per se existens I 473 arg. 2. II 48 a — dicitur res per se existens, nata per se existere et nullo modo in alio IV 271 4* — est ens per se secundum aptitudinem naturalem *ib.* 5* — dicitur res permanens et per se stans II 877 d. 4

— Substantiae proprietas est per se stare et alii subesse I 175 d. 5. 407 b — dicitur quasi per se stans, vel sub alio I 442 a — potest dici a per se stando, non per aliud, vel a substando alii vel ut inhaerenti, vel ut distinguenti, vel ut perficienti I 407 b

— habet esse permanens et aliquam rationem subsistendi habet intra se per principia propria I 186 b — Creatura est ens per se, quia non est in alio ut subiecto, eget tamen alio ad sui conservationem I 174 2*

— est essentia completa V 340 22

— communiter accipitur pro essentia III 483 arg. 1 — large potest dici quaelibet essentia actu ens, sive per se stans, sive non II 877 d. 4

— communiter dicitur quod cognoscitur I 391 5*

— aliquando dicitur res permanens, non tamen per se stans, sed alii inhaerens II 877 d. 4 — Aliquid est in genere substantiae, quod tamen habet modum accidentis II 107 2* — Quod praedicatur per modum habitus et accidentis non praedicatur per modum substantiae III 155 f. 6 *Vide V. Accidens (406 b)* et in Indice gener. *V. Denominatio*. — Adiacentia unius substantiae respectu alterius potest esse, utriusque servata proprietate III 155 b

— Ratio substantiae est dici ad se et absolute I 407 f. 4 — dicitur aut ens per se, aut ad se ut absolutum, non comparatum I 398 2*, 4*

— est materia, aut forma, aut compositum II 637 f. 4 — proprie dicitur materia, forma, compositum, vel essentia uniuscuiusque II 877 d. 4. III 485 4* — transsumptive dicitur illud quod habet aliquam proprietatem ad similitudinem substantiae proprie dictae III 485 4*

— Quod pure est in genere substantiae plus participat de ratione per se stantis et independentis, quod autem plus accedit ad naturam accidentium magis elongatur II 96 b — Plus participat de natura generis substantiae quod magis in se ipso fulcitum est II 98 6*

— Aliqua sunt in genere substantiae per se, vel per reductionem II 562 b — Quaedam reducuntur ad substantiam V 350 8 — In genere substantiae per reductionem sunt materia et forma ut principia essentiantia, partes substantiae ut principia integrantia, actus primus ut complementum per modum actus, differentiae completivae ut complementa per modum aptitudinis, generatio ut via ad res, prima agendi potentia ut via a rebus, et similitudines et privationes II 562 b sq.

— est res per se substans accidentibus II 48 a — Omne, quod substat, habet aliquid inhaerens I 407 arg. 3 — Omne,

quod substat aliis, componitur illi *ibid.* — praebet fulcimentum accidenti II 637 arg. 3

— Differentiae substantiae non habent ortum ex alio genere II 90 f. 4

— non componitur ex proprietatibus neque per se neque cum alio I 175 d. 3 — non est pars accidentis III 164 d. 2

— est prior accidente II 349 f. 1 *Vide V. Accidens (406 a)*. — est nobilior sua proprietate secundum naturae ordinem III 894 b *Vide V. Accidens (406 c)* et *V. Forma 5*.

— Substantiale intelligitur, circumscripto accidentali II 105 arg. 6 — potest praeter accidentia considerari et intelligi II 941 2* — sub accidentibus oculis carnis vel mentis habet esse conspicua *ibid.* *Vide V. Accidens (406 b)*.

— dividitur contra accidens III 483 arg. 1 — nulli est accidens III 154 f. 2 — plus assimilatur substantiae in ratione entis quam accidens II 639 2*

— Res a substantia habet esse V 340 26 — In substantia per se ente est actus essendi, quem dat forma, et stabilitas per se existendi, quam dat materia II 97 b

— est compositum ex materia et forma III 164 d. 2 — Omne per se ens est compositum ex partibus essentialibus I 168 a *Vide V. Compositio*. — Forma per se existens componitur ex partibus substantialibus constitutivis II 415 5* — Omne, quod est hoc aliquid et per se existens in genere, est compositum ex materia et forma II 374 a. 414 f. 5, b sq. — Creatura ad hoc, ut per se existat, indiget sustentante materia II 348 4* *Vide V. Materia 2* et *V. Forma 9*.

— Hoc aliquid dicit formam cum materia II 440 f. 4 — Omne, quod habet materiam et formam ut partes constitutivas, est hoc aliquid et est completum II 413 arg. 6 — omnis creata habet materiam, formam et compositionem, originale principium seu fundamentum, formale complementum et glutinum V 340 23

— dicit formam generis II 95 f. 5 — est genus generalissimum V 350 9 — est unum genus secundum intentionem logicam et secundum essentiam II 94 f. 2

— dicitur univoce II 99 f. 4 — Per se esse in spiritualibus et corporalibus dicit communiter generis et rei, non aequivocationem nec analogiam solum II 97 b

— est universale, cuius singularia sunt ubique I 642 arg. 4. 643 a *Vide V. Natura*.

— In communi dividitur in primam et secundam I 417 b. 441 a — sufficienter dividitur per primam et secundam III 230 arg. 5 — dicitur natura communis, vel suppositum certum I 437 a. III 364 4* — est communicabilis et incommunicabilis V 243 a *Vide V. Quod est in Indice gener.*

— prima est individuum et hypostasis sive persona I 417 b. III 230 arg. 5 — secunda est commune I 417 b — secunda est genus vel species III 230 arg. 5

— Individua realiter addit supra naturam I 440 1*

SUP

— Generans dat generato partem suae substantiae II 404 1* *Vide V. Generatio 5*.

— Nulla creatura potest alteri totam suam essentiam dare I 358 b — Substantialiter esse ab alio dicitur partialiter, vel ordinatim, vel originaliter I 445 b

— prima est recte in genere substantiae II 48 a *Vide V. Individuum*.

— non recipit magis et minus II 320 arg. 3. IV 992 arg. 3 *Vide V. Forma 17* et in Indice gener. *V. Magis*. — augetur per consequens, aucta quantitate I 309 3* *Vide V. Augmentum*.

— secundum sui mutationem est susceptibilis contrariorum II 48 a. 414 f. 5 — sola proprie susceptibilis est contrariorum II 938 1* — Substantiae nihil est contrarium IV 4022 b

— Substantiae proprium est, quod manet eadem secundum se, facta mutatione IV 282 a

— se naturaliter repraesentat, sicut naturaliter est, et se occultare non potest II 234 4*

— manifestatur per operationem naturalem II 234 4* — Per cognitionem potentiae et operationis pervenitur in cognitionem substantiae II 233 arg. 4 — cognoscitur per virtutem et operationem II 460 f. 12 *Vide V. Actio (409 a)* et *V. Potentia (475 a, b)*.

— rei creatae interior est quam potentia IV 4006 arg. 3 — nobilior est quam operatio II 698 f. 4

— nulla caret omni operatione II 462 f. 4 — nunquam privatur propria operatione II 458 arg. 6 — nulla potest se privare sua necessaria et naturali operatione II 314 f. 4

— dicitur ordinata vel deordinata ratione potentiae II 744 b. 745 7*

Suppositio — simplex et personalis I 380 2*. II 889 1* — Terminus habet suppositionem simplicem, si attribuitur ratione formae III 256 a — Terminus proprie dicitur habere simplicem suppositionem, sub quo non licet descendere, vel quando praedicatum vel aliquid in praedicato respicit ipsum gratia formae *ib.* b

— Terminus, qui habet suppositionem indefinitam, reddit locutionem veram pro aliquo, sed pro quolibet est falsa I 379 arg. 2 — Terminus, qui potest confundi et multiplicari, non stat simul pro pluribus, nisi confundatur I 406 d. 5 — Terminus habens multitudinem suppositorum, sine distributione acceptus, stat pro illo, pro quo reddit locutionem veram I 98 a, 2* — Cum terminus potest supponere pro pluribus, non distinguitur locutio multiplex, sed dicitur habere plures causas veritatis III 252 arg. 4 — determinata dicitur, quando terminus non confunditur, sed debet reddere locutionem veram pro uno II 950 5* — Aliud est terminum restringi ad unum, aliud est reddere locutionem veram pro uno I 98 2*

— Distributio addita termino restricto non confundit illum pro omnibus, sed pro illis, ad quos se extendit restrictio I 98 2*

— respectu verbi de praeterito potest esse duplex, pro praesentibus et pro praeteritis III 254 3*, 4* — Differentem supponendi modum habet terminus accidentalis et substantialis respectu verbi de praeterito *ib.* 4*. 255 a — Terminus accidentalis potest supponere pro praesentibus vel praeteritis per indifferentiam, non per multiplicatam III 253 a sq. *Vide V. Praesens* in Indice gener.

— Modus supponendi potest variari maxime secundum usum, et si ratio sit conveniens usui I 424 2*

— Variato modo supponendi, propositio potest esse vera et falsa III 254 3* *Vide V. Sophisma - figura dictionis.*

Syllogismus — est species ratiocinationis III 485 2* — est ad persuadendum V 333 25

— ostensivus ducit directe ad verum, et eo utendum est ad homines persuadibiles III 885 b — per impossibile ducit ad manifeste falsum, ut per illud reducat ad verum *ibid.* IV 485 3*

— Analysis prima et secunda est de syllogismo simpliciter, resolutorio in cau-

sam inferendi, et de syllogismo necessario, resolutorio in causam inferendi et essendi V 352 20 *Vide V. Necessitas* et in Indice gener. *V. Illatio.* — ex propositionibus per se veris *vide V. Propositio.*

— Omnis probatio necessario a ternario incipit et est prima V 401 20

— Syllogismi expositorii virtus fundatur per maximam: quaecumque uni et eadem sunt eadem, inter se sunt eadem I 576 arg. 4. III 474 a

— tentativus dividitur contra sophisticum II 499 3*

T

TEMPUS — communissime dicit mensuram cuiuslibet durationis creatae II 64 b. V 101 5* — communissime dicitur mensura exitus de non esse in esse II 38 d. 4 — communiter dicitur mensura cuiuslibet mutationis, maxime illius quae fuit ante primum mobile *ibid.* 64 b — proprie dicit mensuram variationis successivae successione regulari et continua sive non continua II 65 a. 66 b — magis proprie dicitur mensura motus sive variationis successivae et continuae et regulatae secundum regulam motus octavae sphaerae II 65 a. 66 b — proprie dicit mensuram rei mutabilis, in quantum mutabilis, sub ratione continui I 665 d. 3

— ut dicit mensuram egressionis et durationis, est prima inter mensuras II 68 a — communissime vel communiter dictum includit aevum, vel praecedat aevum secundum rationem intelligendi II 65 a

— secundum aliquos est per se in primo mobili, vel in eo primo apparet II 59 a — non solum est in primo mobili, immo et in aliis rebus mobilibus *ibid.* — non cessaret, cessante motu primi mobilis *ibid.* — est in omni motu proprie dicto I 662 f. 4. 663 4* — dicitur proprie esse in primo mobili sicut in subiecto, in quo primo est et apparet I 665 d. 3 — proprie est mensura motus primi mobilis *ibid.* II 38 d. 4. IV 250 b

— est numerus sive mensura motuum, qui secundum essentiam et habitum est in re mobili vel mota, secundum actualement vero numerationem est a parte animae II 59 a — est numerus motus numeratus et dispositio rei extra, non fictio animae *ib.* b

— respicit durationem variam et successivam, quae venit ex potentia rei mobilis II 59 b *Vide V. Successio* in Indice gener.

— non est in instanti II 20 arg. 4 — Tota essentia temporis est ipsum nunc, secundum esse respicit mutationes II 23 4*. IV 250 b — De tempore nunquam est nisi nunc II 63 4*

— est mensura secundum esse imperfectum et in potentia II 64 arg. 4 — radicatur super esse mutabile et fluidum sive

super ipsum motum V 90 b — quantum est de se, respicit variationem et motum II 60 1* — mensurat motum II 65 3* *Vide V. Actio (410 b).* — non est, ubi non est mutatio II 34 f. 6

— est mensura circularis conveniens motui et mobili II 20 arg. 3

— est, ubi est prius et posterius I 261 f. 3. II 59 a — In omni tempore est ponere prius et posterius et praeteritum et futurum II 20 arg. 4 — idem est primo futurum, deinde praesens, tertio praeteritum I 740 a. V 90 a — praesens, praeteritum et futurum significant, rem alio modo se habere I 740 b. 741 4*. V 94 6* — Prius et posterius in tempore causatur a priori et posteriori in motu et in magnitudine, secundum quod est mobilis II 65 3*

— causatur a materia ut mutabili et ente in potentia II 59 b. 60 a, b, 4*, 2* — habet esse ex hoc, quod materia tendit ad formam II 59 b — se tenet plus cum materia *ibid.* — mensurans omnia praesupponit materiam II 98 6* — non est in ipsa materia, omni forma circumscripta II 60 a

— de se dicit mensuram variabilem et rei variabilis I 664 d. 2. II 55 f. 4 — Omne temporale est mutabile et variabile I 521 arg. 2 — est maxime variabile I 527 d. 2 — est in alteratione aliter et aliter se habens II 55 f. 3. 66 arg. 2

— Variabile et corruptibile mensuratur tempore II 66 arg. 3, 4 — Temporale, quod habet initium et variationem et actum in tempore, subiacet tempori et est corruptibile et variabile I 246 5* — Proprietas temporis est variatio et innovatio aliqua I 660 4* — Omne variabile est temporale I 527 d. 2

— Temporalia in tempore sunt corruptibilia I 652 f. 2 — Omne, quod mensuratur a tempore, senescit et tendit ad corruptionem II 492 arg. 3 — est principium corruptionis per se II 66 arg. 4. 192 arg. 3 — facit distare quod est II 63 3*. 66 arg. 4. 192 arg. 3

— unum est II 369 a — unum mensurat omnia temporalia II 58 arg. 4. 98 6* — continuum est communis mensura re-

rum IV 250 b — non dividitur inter duo instantia IV 249 b. 250 a

— Unitas temporis non sumitur ab unitate motus primi mobilis II 59 a — Unitas temporis est proprie ab unitate materiae *ibid.* — est unum numero in omnibus temporalibus per essentiam, differens per esse *ibid.* 60 4*, 2*. IV 250 a

— cadit medium inter quaelibet duo instantia I 662 f. 4 — Inter duo instantia secundum rem signata cadit tempus medium IV 249 arg. 4. 250 b

TERMINUS — *Vide V. Signum* et in Indice gener. *V. Vox.* — Vox incomplexa *vide V. Essentia.*

— *Vide V. Significatio, V. Suppositio, V. Praedicatio.*

— apponens verbo restringitur secundum consignificatum verbi, cuiuslibet temporis verbo apponat III 254 4*

— qui proprie supponit personam, addito sibi termino partitivo, stat solum pro uno I 403 arg. 3

— discretus non habet plurale I 403 b — discretus idem significat et supponit proprie *ibid.* *Vide V. Distinctio (440 a).*

— in condicionali in antecedente tenetur universaliter IV 333 f. 2 — in conditione ampliatur ad omne tempus I 776 d. 1

— potest habere alium modum supponendi in affirmativa quam in negativa I 98 3* — negatus pro alio supponit quam affirmatus I 505 d. 2

TOTUM — dicitur absolute, vel per comparisonem ad partem I 356 a — tenetur ut signum, vel ut adiectivum III 465 d. 2 — ut signum distribuit in aliquas partes *ibid.* — significat collectionem aut divisionem, vel perfectionem *ibid.*

— dicitur quod habet partem et partem I 356 a. III 95 d. 4. 465 d. 2. V 106 12* — positive dictum est idem quod ex suis partibus constitutum III 95 d. 4 — Totalitas, quae dicit veram quantitatem, necessario ponit partem et partem et divisibilitatem V 94 9*

— privative acceptum est quod non habet partes I 653 4*. III 95 d. 4. V 41 9* — privative est quod non habet partem extra partem I 356 1*

TOT

— absolute dictum idem est quod perfectum I 356 a. III 95 d. 4. 465 d. 2. V 41 9°. 91 9° — dicitur perfectum et completum I 502 3°

— Totalitate sive perfectione aliquid est unum per se III 160 f. 2

— Omne integrum est compositum ex partibus I 355 f. 2 — integrum large dicitur, quod multa complectitur non solum per compositionem, sed per unionem et per ordinem I 7 b

— distribuit pro partibus integralibus III 464 d. 2

— Totalitas est, ubi est pluralitas, in qua est constitutio ex partibus essentialiter differentibus I 356 3°

— dicit quantitatem IV 219 f. 1 — Totalitas est, ubi est quantitas mollis I 356 2°

— est integrale, vel universale I 7 a — est integrale, vel universale, vel potentiale II 600 6°

— integrum dividitur in partes nec est totum in qualibet parte I 354 b — non est in singulis partibus V 66 3° — integrum non potest salvari in altera parte II 600 6°

— integrum est illud quod praedicatur de aliquibus simul et de nullo per se I 355 arg. 5 — non praedicatur de partibus ratione distinctionis I 356 5°

— homogeneum habet partes unius naturae IV 397 d. 1

UNI

— Tota natura totius universalis salvatur in qualibet parte II 598 arg. 6. IV 397 d. 4

— numerator, numeratis partibus subiectivis IV 397 d. 4. 412 d. 1. 619 4° — universale multiplicatur in partibus I 354 b. II 601 b

— potentiale est origo plurium II 657 a — potentiale partim habet naturam totius integri, partim naturam totius universalis II 600 6°

— est in partibus I 348 f. 6

— omne dicit aliquid maius quam sua pars I 453 f. 3. 356 f. 4. II 899 b. V 77 6°. 303 2

— Sicut se habet pars ad partem, ita totum ad totum V 403 arg. 12

U

Unio — dicit ordinem ad unitatem III 449 f. 4 — est via ad aliquam unitatem III 126 arg. 2. 457 f. 3 — terminatur ad unum III 163 b. 438 arg. 4. 440 f. 1 — Ubicumque est unio, ibi est aliqua unitas II 867 f. 3 — et unitas proprie dictae differunt I 207 d. 6

— aliqua est, ubicumque est compositio II 867 f. 3 — dicit conjunctionem duorum in tertio, sive uniantur ad constitutionem tertii, sive non III 10 2°

— Per unionem unum alteri communicat II 42 f. 3 — Ubi est assimilatio et unio, eiusdem naturae fit illud cui unitur et illud quod unitur II 734 f. 4

— dicitur actio, vel passio, vel relatio unitorum III 441 a

— magis importat relationem quam actionem III 422 b — est relatio III 52 arg. 5. IV 675 arg. 3 — Copulatio est qualitas respectiva III 645 b

— In unione est considerare distantiam unibilium, unionis principium, unionis terminum et unitorum vinculum III 161 a

— inter unibilia importat diversitatem et distinctionem III 176 b — Ubi est unio, ibi diversitas nonnulla IV 206 f. 3 — implicat distinctionem formalem III 426 b — ex diversis causis sive ratione diversorum est in distinctis I 400 b — consequens distinctionem est nexus I 203 3°

— In unione est perfectio distinctionis I 497 f. 3 — Cum duo uniuntur in aliquo, illud amittit discretionem unitatis III 53 5°

— Coniunctio non est secundum se perceptibilis, sed ratione eorum quae coniunguntur, et eius, in quod, vel per quod coniunguntur IV 676 3°

— Eadem habitudo *vide V. Coniunctio* in Indice gener.

— Ubi est unio ad alterum, ibi est dependentia, inhaerentia et indigentia I 44 d. 12 — Unibile, quod habet perducere ad actum unionis per aliquid acquisitum in ipso, cum non est unitum, est ad actum et complementum unionis possibile; non

autem illud quod est unibile solum per aliquid acquisitum in altero III 40 3°

— Convenientia in participatione alicuius communis non facit aliqua esse unibilia, nisi sit aliqua convenientia secundum rationem inclinationis et ordinis III 41 5° — implicat ordinem III 426 b — Ex diversis formaliter non potest fieri unum, nisi ad invicem ordinentur IV 625 arg. 3

— Unibilitas venit ex imperfectione I 312 2°. 313 4° — Imperfectum est unibile rei perfecti I 313 4° — Perfectum in suo genere non habet unibilitatem I 312 2° *Vide V. Augmentum.*

— Duo, quorum unum est materiale respectu alterius et illi conforme, possunt uniri III 9 f. 3 — Ex aliquibus duobus non fit unum, nisi unum sit materiale respectu alterius I 311 arg. 4 — Unum non fit ex diversis secundum formam et speciem, manentibus diversis, nisi unum sit materiale respectu alterius IV 623 arg. 3 — Ad constituendam unitatem per comparisonem non requiritur essentialis dependentia in partibus IV 626 3°

— Plura se habent per modum unius propter hoc, quod ordinantur ad unum III 499 4°

— Ex his quae sunt diversorum generum, non fit unum per essentiam, sed potest fieri unum secundum quandam ordinationem III 499 4°. IV 626 3°

— omnis ordinatur ad aliquid unum in se, ita quod non est alteri unibile unione in eodem genere, quae est per compositionem III 425 3°

— Unire, quantum est de se, non dicit terminum relationis vel actionis determinate III 422 b

— Aliqua uniuntur in obiecto et in subiecto et in effectu IV 679 4°

— Aliquid unitur alicui tripliciter I 639 4° *Vide V. In* in Indice gener.

— quaedam est, in qua est unius unibilis in naturam alterius conversio per alterius repugnantiam et praedominantiam III 458 a — quaedam est, in qua est utri-

usque unibilis alteratio et tertiae naturae productio per repugnantiam sine excellenti praedominatione *ibid.* — quaedam est, in qua non est unitorum transmutatio, sed tertiae naturae constitutio per mutuam dependentiam *ibid.* — quaedam est, in qua non est transmutatio nec tertiae naturae constitutio, sed unum unibilium fundatur tantum in altero per excellentem praedominationem *ibid.* *Vide V. Praedominantia* in Indice gener.

— Quando duo ita sunt unita, quod unum trahit ad se alterum et communicat alteri proprietates suas, agit in illud per colligantiam II 750 a

— Unione secundum veritatem uniuntur aliqua in natura vel persona I 284 3°

— Tanto magis aliqua uniuntur, quanto magis communicant sibi suas proprietates III 462 f. 3 — Quod est maxime natum uniri alii maxime natum est ei configurari et conformari II 393 f. 3

— perfecta non est nisi in uno simplici I 249 f. 4 — omnimoda non est in distinctis I 400 b

— Tanto magis aliqua uniuntur, quanto inseparabilius sunt unita III 462 f. 2

— Quae minime sunt unibilia minime faciunt unum III 462 arg. 4

— Magis unitur quod unitur sine medio quam cum medio, quod facit distare III 690 4° *Vide V. Medium.* — Quanto aliquid est magis unitivum, magis habet in se unitatem III 594 f. 3 — Ad coniunctionem aliquorum potest concurrere medium colligantiae, vel congruentiae III 50 b

— Ubi reperitur perfecta ratio unionis, vinculum respicit utrumque extremum sicut subiectum in actu uniendo III 627 4° — Quod facit unum est in utroque extremo IV 702 5° *Vide V. Coniunctio* in Indice gener.

— Ad unionem eius, in quo alia uniuntur, sequitur unio illorum, quando uniuntur secundum illud et in eo, in quo alia uniuntur in eo III 123 4°

— Si aliquid unitur aliquibus divisibilibus, unitur eis diversis unionibus III 440 arg. 2
— numeratur per extrema unibilia *ib.* arg. 4. 441 a

— Illud, per quod reducuntur aliqua diversa ad concordiam, non habet naturam alicuius illorum, sed potens est super omnia II 339 f. 6 — Unire res est potentiae II 867 f. 2 *Vide V. Coniunctio* in Indice gener.

— Aliquid unitur alicui secundum veritatem, aut secundum intentionem IV 44 f. 4 *Vide V. Signum.*

— Si aliqua duo sunt inseparabiliter unita, ubicumque est unum, est alterum, nisi alterum excedat alterum I 643 5° — Quaecumque sunt unita inseparabiliter extendunt se ad omnem locum aequaliter, quando sic uniuntur, quod unum non excedit reliquum III 455 1° *Vide V. Suppositum* in Indice gener.

— summe distantium est omnino repugnans nostro intellectui V 49 b

UNITAS — est indivisio entis V 551 43
— dicitur indivisionem principiorum entis I 549 1°. IV 332 a — est indivisio V 381 8 — Unum est quod non dividitur I 420 arg. 4 — excludit divisionem, quae est totius in partes V 66 3° — Ens est unum per indivisionem sui in se V 215 a

— Ratio unitatis est ratio distinctionis cum indivisione I 424 a — Per se unum proprie dicitur unum, quod est omnino distinctum ab aliis et in se indistinctum I 405 b — Unum ratione respectus ad materiam est in se indivisum et potentia divisibile I 421 b — Idem est esse unum et esse distinctum I 423 f. 3 — Unum ratione respectus ad formam habet esse distinctum et limitatum I 421 b

— Unum in creaturis attenditur et secundum formam et secundum materiam I 421 b

— Unum quantum ad rationem intelligendi dicitur privative I 421 a sq. — Ratio unitatis assignatur per privationem divisionis sive multitudinis *ib.* b — Unum privative dicitur, quia non potest notificari nisi per posterius *ibid.*, 1° — Unum secundum generalem nominis rationem dicitur privationem multitudinis, quae tamen realiter est positio I 422 3° — Unum ratione respectus ad materiam se habet per modum privationis, ratione respectus ad formam dicitur positionem I 421 b, 2° — in substantia, vel quantitate, vel qualitate dicitur positive, quia habet aliquid prius, per quod possit intelligi *ib.* b — Unum per respectum ad materiam opponitur multitudini sicut privatio, per respectum ad formam contrarie opponitur multitudini formaliter acceptae *ib.* 2°

— est proprietas entis V 72 5° — Unum est conditio entis V 215 a. 304 a

— est conditio generalis entis I 73 a. 168 1°. 629 arg. 4 — Omnis res est unum aliquid II 867 f. 4 — Unum est transcendens IV 4000 f. 2 — Omnis creatura habet unitatem V 54 b. 64 a

— et ens convertuntur I 423 arg. 4. 548 arg. 4 — quatenus dicitur essentiae in-

divisionem, convertitur cum ente I 549 1°

— Unum solum in neutro accipitur ut convertibile cum ente I 424 1° — Omne, quod est, ideo est, quia unum est III 432 f. 2. 148 f. 3 — Nihil potest esse, nisi sit unum III 228 f. 3. V 64 a

— Unum nominat ens ut connumerabile V 215 a

— est substantia non habens positionem I 447 a

— Unum sonat in complementum I 420 f. 2 — Tanto perfectior est res, quanto minus ab unitate recedit V 67 13° *Vide V. Perfectio* in Indice gener. — convenit creaturis secundum plus et minus, ita quod de se non sonat in imperfectionem V 400 2° — proprie et complete est in creatura completa II 101 2°

— Unum, quod dicitur unitatem completam, est differentia entis in actu II 101 2°

— Tanto magis est aliquid unum, quanto magis est indivisum V 63 arg. 3 — Magis est unum quod ex paucioribus constituitur, unitate, quae resultat ex partium constitutione III 463 2° *Vide V. Simplex.*

— est indivisionis et conformitatis I 547 1°. 549 1°

— est integritatis, vel formae aggregationis IV 197 arg. 2 — est simplicitatis, vel integritatis *ib.* b — Unum dicitur aliquid simplex, vel quod multa continet IV 325 b — in principiis est simplicitatis, in compositis sive principiatibus est totalitatis seu plenitudinis, in universalibus conformitatis, in particularibus innumerabilitatis, in natura inseparabilitatis V 381 8 — integritatis absolutae est, quando aliqua uniuntur in tertio tanquam in forma, in comparatione est, quando uniuntur tanquam in signo IV 197 b

— nominum collectivorum est unitas aggregationis I 429 b

— aggregationis sequitur pluralitatem, non autem unitas formae I 429 b

— collectiva est minima et secundum quid I 400 d. 2

— naturalis est in quadruplici differentia III 461 b — Octo modi unitatis simpliciter et secundum quid III 459 f. 1 — Undecim modi unitatis per se et per accidens III 460 f. 2 — Modi novem unitatis secundum Bernardum *ib.* f. 3 — Multi modi unitatis assignantur a diversis IV 581 4°

— dicitur, quia aliqui sunt unum, aut qua aliqui sunt uniti I 206 d. 4

— est univocationis, vel analogiae III 192 1°

— est individuationis, vel homogeneitatis II 400 b — homogeneitatis simul manet in diversis *ibid.* — homogeneitatis est ita ampla, ut sustineat receptionem maioris multitudinis quam unitas formae alicuius universalis II 401 a, 4°

— individuationis est per continuitatem, vel per actualem simplicitatem II 400 b

— est secundum speciem, vel secundum numerum II 242 f. 1 — Unum est genere, vel specie, vel numero II 99 f. 2.

400 b — est secundum speciem et formam communem, aut secundum numerum et suppositum II 791 b — Aliqua dicuntur unum per convenientiam in natura, vel per convenientiam in persona III 163 a — Aliquid est unum in natura, aut in persona III 132 f. 2. 438 arg. 4. V 242 b — Unio est secundum formam, aut secundum suppositum III 423 3° *Vide V. Idem.*

— Ita est unum quod est unum in persona, sicut quod est unum in natura III 440 f. 4 — Magis est unum quod est unum in persona et natura, quam in altero tantum III 462 arg. 3. 470 arg. 2. V 63 arg. 4

— Unum simpliciter dicitur convenientiam in natura I 546 f. 1, a, 1° — Conformitas in natura solum non facit unum nisi secundum quid, cum determinatione diminutione, ut unum genere vel specie I 547 b

— naturae in nobis est per participationem unitus communis essentiae I 207 d. 5 — Natura communis dicitur esse una unitate speciei III 48 arg. 2 — naturae non excludit nisi diversitatem essentialem V 67 42° — generis et speciei est solum a forma II 99 f. 2

— simpliciter est unitas numero I 547 f. 4, 1° — Unum numero est quod non est multiplicabile nec multiplicatum I 363 f. 6 — Unum numero unitate completa et actuali est individuum II 401 2° — Unum numero potest dici de eo quod non numeratur *ib.* a — Unum numero, prout respicit essentiam, se extendit ad unitatem maioris capacitatis, quam sit unitas individualis *ib.* 1° — Unum numero, prout dicitur accidens, vel consequitur esse actuale, respicit individuum *ibid.*, 3° — numero respicit identitatem suppositi ut quod est, vel ut qui est I 364 4°

— Unum numero est quod non recipit distinctionem I 605 arg. 4. II 99 f. 4. 100 b — Unum numero non est dicibile de pluribus I 364 a — Quaecumque sunt unum numero non possunt differre numero I 363 f. 6 — continuitatis et individuationis opponitur numerationi et discontinuitati II 101 3° — Unitas individui repugnat multitudini *ib.* 4°

— est unum, in quo non est multitudo nec actu nec potentia III 459 f. 4. 462 arg. 4

— Magis est unum quod non est multiplicabile nec multiplicatum, quam quod est multiplicabile et multiplicatum, cum unitas et multiplicatio habent aliquam oppositionem III 463 4°

— Quae sunt unum alicui uno genere unitatis, propter hoc non sunt eadem alio genere unitatis V 66 5°

— Quae sunt eadem numero alicui individuo unitate latiore, quam est individualis, non sunt unum numero inter se II 401 1°

— Magis est unum quod est unum re et ratione, quam quod est unum tantum re V 63 arg. 4

— Unum unitate universalitatis ita est unum, quod multitudini non repugnat II

UNI

101 4* — De uno unitate universali opposita simul et semel sunt vera *ibid.* — naturae in creatis admittit multiplicationem III 142 d. 1

— est actualis, vel possibilitatis II 100 b sq. *Vide V. Materia 18.*

— Unitatem substantialem consequitur unitas accidentaliter inseparabiliter, quae non est principium indivisionis, sed consequens ad illam II 107 6* — quae est principium numeri, est in genere accidentium, tamen immediate habet ortum a substantia II 106 a — quae est principium numeri, ortum habet a principiis substantiae accidentaliter ad ipsam relatis, non autem a principio aliquo, quod sit in genere accidentis II 107 1*

— numero venit ab unitate principii materialis I 547 f. 4

— Esse unum est a forma, quae dat esse distinctum I 420 f. 1 — ab eodem est, a quo est perfectio et complementum IV 618 f. 3 *Vide V. Forma 45.*

— salvatur in multis et illa constituit I 421 f. 4 — salvatur in multitudine I 629 4*

— est principium et causa pluralitatis V 67 17* — est principium omnis numeri I 57 b — Unum positive dictum est principium quantitatis et numeri I 421 a — Unum est principium multorum I 420 arg. 3, 4 — Unum est principium multitudinis intrinsecum sicut pars I 422 4* — est pars numeri II 30 4*. V 74 arg. 6 — est principium numeri et pars essentialis V 344 5

— dicit principium et distinctionem respectu pluralitatis, non vero rationem partis I 356 5* — Unum continet multa implicite I 504 a — In unitate sunt plures respectus ad numeros V 66 2*. 75 f. 9 *Vide V. Relatio (484 b).*

— Virtus unitatis est ad numeros infinitos II 28 arg. 4 — quae est prima in genere numeri, est principium, a quo possunt infiniti numeri egredi II 40 a — respectu numerorum habet potentiam infinitam ratione primitivae I 471 a — Ab unitate procedunt infinitae species numerorum V 63 10* — Omnes numeri originaliter sunt in unitate V 42 f. 4 — si posset cognoscere totum posse suum, cognosceret omnes numeros V 344 5 — est prima in numero, et ante eam nihil est in numero I 549 a — est potentia omnis numeri, non sufficiens per se ad eam producendam nec omnino actualis, sed etiam aliquo modo passiva II 29 4*

— limitata, quae plus est cum alio quam per se ipsam, facit multitudinem per aggregationem I 363 b — quae constitutionem rei sive numeri intrat ad modum partis, termini vel complementi, est finita in se V 83 40* — aggregabilis iuncta cum alia inducit numerositatem maiorem *ibid.* — est maxime finita in se, cum sit principium totius mensurationis secundum numerum V 80 arg. 10

— non facit numerum nisi per dualitatem II 28 arg. 4 — addita numero illum non perimit, sed salvat et perficit II 254 2*

— est simplex respectu numeri I 165 arg. 3. II 55 f. 4 — est simplicior numero V 74 arg. 6, 7

— magis recedit ab immensitate quam pluralitas quantumcumque parva V 85 f. 5

— Unum naturaliter antecedit multa I 421 f. 3. V 114 f. 8. 381 9 — prior est re et intellectu quam pluralitas V 413 arg. 6

— per respectum ad actum mensurandi consequentem relative opponitur multitudini I 424 2* — Unum non dependet a multis I 420 arg. 3. 421 2*

— est omnis numeri perfectio I 57 b. IV 35 b — In unitate est omnis et summa perfectio pluralitatis I 497 f. 3

— excludit pluralitatem V 64 arg. 42 — deficit in multitudine differentium numero, genere et specie III 38 a — Per recessum ab uno fit multiplicatio IV 508 b

— Quod approximatur origini unitur II 242 f. 1

— Unum est primum I 421 b, 1* *Vide V. Status.*

— se ipsa est una I 78 d. 3. 579 arg. 2 — quae facit subiectum unum, non est una alia unitate II 35 5* — Unum denominat se ipsum I 579 b, 4* — supra se reflectitur in singulari, et non in plurali V 67 14*

— Unum in substantia facit identitatem, in quantitate aequalitatem, in qualitate facit similitudinem I 342 f. 4. 350 d. 1. 421 b

— Unus est nomen partitivum I 105 d. 5 — Unus est terminus numeralis et partitivus I 449 a — Unus est nomen partitivum et habens in se articulum I 424 2*

UNIVERSALE — est commune, quod respondet particulari I 357 arg. 1 — est in pluribus I 53 f. 3 — est quod praedicatur de pluribus I 359 2* — Forma universalis de se nata est esse in multis II 441 b. V 376 24 — est in pluribus propter communitatem ad plura I 643 4*

— dicit communitatem secundum positionem et secundum unitatem naturae et secundum rem, non solum secundum rationem I 442 b sq. 443 4* — In forma universali plura realiter assimilantur II 441 b. 443 3* *Vide V. Natura.* — Forma, in qua plura assimilantur, est universalis II 442 a — est in plus et est univocum I 357 arg. 3

— secundum aliquos probabiliter sunt realiter in natura et habent esse in materia ut formae incompletae II 440 b

— solum dicunt formas II 109 b. 445 1*. 440 f. 4. 441 b — dicunt formas nec concernunt materiam nisi ratione suorum individuorum II 410 1* — Homo in communi claudit in se materiam II 108 f. 6

— proprie est forma totius, quae dat esse toti et dicitur essentia rei II 441 a sq.

— Unum unitate universalitatis vel invocationis dicit aliquo modo actum II 100 b

— Universaliter est prius tempore vel origine, non dignitate III 826 2* — non est prius secundum viam generationis nisi solum per accidens II 442 2*

— aut nihil est, aut posterius est II 439 f. 1

UNI

— habet idem esse cum singulari I 147 arg. 3 — In singulari generatur *ib.* b — Non generatur commune nisi in hoc *ib.* 3* — aliter se habent ad productionem quam ad esse et cognosci II 442 a. 443 3* *Vide V. Forma 44.*

— Forma universalis est in re secundum processum generis ad speciem V 350 9 — Secundum formam universalem proprie dictam res est ordinabilis in genere II 442 b

— Forma universalis nobilior est particulari V 376 24

— est unum in pluribus multiplicatum I 166 1*. V 75 f. 1 — est in omnibus singularibus non secundum identitatem, sed numeratum in suppositis I 643 a — Forma quaedam multiplicatur in pluribus suppositis V 66 4* — numeratur in pluribus I 248 a. V 381 8 — Forma universalis in multis est numerata V 376 24 — est commune ad plura, quod numeratur in illis I 442 arg. 1. 643 4* — est quod realiter multiplicatur in pluribus I 359 2* — Homo multiplicatur in diversis individuis secundum rem I 609 f. 4 — est commune in multis, quod plurificatur et quantum ad formam et quantum ad suppositum I 120 d. 2 — plurificatur, ita quod vere numeratur propter veram additionem I 443 4* — Ubi cumque est universale, ibi est una forma vel natura multiplicabilis vel multiplicata I 357 f. 2 *Vide V. Natura.*

— In universalibus est unitas conformitatis V 381 8 — Unitas conformitatis in universalibus deficit, quia numeratur cum alia *ibid.*

— est unum simplicitate vel essentia III 160 f. 2 — Commune, quod plurificatur in multis, habet unitatem rationis et distinctionem quantum ad rem et modum I 120 d. 2

— Ratio universalis non est tota in anima, sed in re V 350 9 — Intentio communis fundamentum et radicem habet in re I 443 b

— est unum ad multa, unum in multis, unum praeter multa V 350 9 — Unum ad multa est in potentia materiae, quod non est completum *ibid.* — Unum praeter multa est in anima *ibid.* — est in arte aeterna *ibid.* — per artem aeternam et rationem consistit in re *ibid.*

— est semper et ubique I 159 arg. 3. 642 arg. 4. II 79 arg. 3. 89 f. 3. 439 f. 2. V 83 41*. 541 9 — est ubique respectu suorum singularium, et non simpliciter I 642 arg. 4

— Aliquid est magis universale et minus, secundum quod plura vel pauciora habent assimilari in illo II 442 a

— est simplicius singulari I 53 f. 3. 166 4*. 358 f. 4. 610 arg. 3. V 75 f. 1 *Vide V. Commune.* — Magis universale magis accedit ad simplicitatem II 442 a — Universaliter est simplicius minus universali secundum esse definitivum *ib.* 2*

— est in plus, ita quod simplicius, et fit in minus per additionem ad illud I 359 3* — est simplex possibile ad additionem

UNI

ib. 5° — trahitur in partem per additionem *ib.* a. 5° — contrahitur ad individuum per additionem I 443 4° — est commune, quod arctatur et contrahitur per proprium V 77 3° — Commune in inferioribus per esse in hoc appropriatur I 449 2° — ab esse particulari dependet et ratione illius aliquam admittit contractionem V 83 14°

— totum in quolibet *vide V. Totum* et in Indice gener. *V. Participatio.*

— est spirituale per abstractionem I 643 4°

— recipit variationem ratione eius in quo est I 460 3° — existens in particulari mutatur V 104 9°

— praedicatur de singulari II 439 f. 3 — potest poni pro singulari I 449 d. 4

— aliquid dicitur propter communitatem in praedicando, vel in causando III 591 b — Quanto aliquid est universalius, tanto influit in plura I 638 f. 2 *Vide V. Causa* (422 b).

— proprie consideratur a metaphysico II 441 a

— large dicit quandam principii indifferentiam, quam etiam considerat physicus II 441 a

— est principium artis et scientiae V 21 arg. 9. 496 14. 572 18

— colligitur in nobis ex sensu, memoria et experientia III 321 arg. 3. V 21 arg. 9. 496 14. 572 18 *Vide V. Abstractio* et *V. Intellectus* 8.

UNIVOCATIO — Univocum est quod secundum idem nomen et secundum eandem rationem dicitur de pluribus I 442 f. 3. 444 arg. 4. III 155 f. 4 — Univocatio est convenientia in nomine et in essentia II 95 f. 6 — Univocum est commune secundum nomen et rem I 43 d. 5 — In univocis una ratio communis assignatur II 837 d. 3 — est, ubi est communitas habitudinis per respectum ad res eiusdem generis I 444 b. 445 2° — Univoco praedicatur quod retinet eandem significationem et eodem modo comparatur praedicatione formali et essentiali III 472 3°

— Cum est modus dicendi univocus, est multiplicatio circa esse et non circa dici I 247 b *Vide V. Numerus* in Indice gener.

— Univocum dicit participationem tertiae naturae III 38 2° *Vide V. Convenientia* in Indice gener. — Quae habent aliquid

VER

commune in illo univocantur I 546 f. 3

— Uniformiter convenit quod est eiusdem naturae et speciei III 243 arg. 2 — non est vera, nisi quando aliqua in una forma communi realiter assimilantur, quae de ipsis essentialiter praedicatur II 441 b

— est solum in formis et in his quae dicunt formam II 99 f. 4

— Quae univocantur in aliquo aequaliter sunt in illo I 444 f. 3 — Quae univocantur in aliquo habent proportionem II 837 d. 3

— Univocum simplicius est, quam quae univocantur in ipso I 546 f. 3

— respectu univoci est comparatio secundum maius et minus II 626 d. 3 *Vide V. Species.*

— in genere non tollitur per differentias II 743 6°

— in genere vel in specie non tollitur per diversum modum producendi II 743 6°

— Quod est per artem non univocatur cum eo quod est per naturam II 407 d. 4

— Quae conveniunt in causa et effectum aequaliter habent univocationem II 837 d. 3 — est, quodcumque aliquid est alicuius origo per redundantiam IV 1014 arg. 1

V

VERITAS — Verum dicit indivisionem entis ab esse sive actu absoluto, prout natum est fieri apud intellectum IV 332 a — Verum nominat ens, secundum quod cognoscibile, et hoc habet per indivisionem sui a propria specie V 215 a — rerum est indivisio entis et esse V 349 2. 354 4. 551 43 — rerum est indivisio entis ab esse V 474 7 — in comparatione ad subiectum, quod informat, dicitur actus et potentiae indivisio I 451 a

— Verum est id quod est I 451 arg. 4. V 10 9° — est idem quod rei entitas I 451 arg. 4. 685 arg. 3. V 10 9° — omnis entitas quaedam est I 828 arg. 4 — Omne verum ens V 4 arg. 4 — Omnis creatura habet veritatem V 54 b — Verum convertitur cum ente et est in omnibus entibus II 491 5° — Verum et ens convertuntur II 874 f. 3 — incomplexa convertitur cum ente I 450 arg. 4 — incomplexi est veritas rei V 67 15°

— dicit conditionem entis I 452 b. 829 a — quantum est de se, dicit modum entis V 72 5° — est proprietas essentiae, quia est ratio cognoscendi eam I 452 4°, b *Vide V. Ens.*

— est, qua aliquid est verum I 150 arg. 7. 453 f. 7

— Res vera est, secundum quod adaequatur intellectui causanti V 344 8 — Tunc res sunt verae, quando sunt in re vel in universo, sicut sunt in arte aeterna *ibid.*

— Verum dicitur absolute I 859 4° — Verum dicit inhaerentiam et existentiam actualem III 511 5°

— Verum dicit habitudinem necessariam et relationem ad causam II 52 d. 2

— ut idem est quod rei entitas, magis salvatur in ipsa rei entitate V 10 9°

— Res adaequata non est sua adaequatio V 344 8

— Ubi est unum esse, est una veritas secundum rem V 67 15°

— Verum quantum ad rationem intelligendi praesupponit unum III 611 f. 4. V 215 a

— Verum aequae commune est ut bonum I 451 arg. 2 — et bonitas habent aliquo modo differentiam V 72 6° — et bonitas in natura creata non est idem V 69 arg. 6. 72 7°

— est vera, cum sit cognoscibilis I 450 arg. 7 — Verum denominat se ipsum I 579 b — supra se reflectitur I 580 1°. V 64 arg. 14 — supra se reflectitur in singulari, et non in plurali V 67 14°

— Verum est diffusivum sui II 190 arg. 5

— convenit creaturis secundum plus et minus, ita quod de se non sonat in imperfectionem V 400 2° — proprie et complete est in creatura completa II 401 2°

— est veritas sermonum, veritas rerum et veritas morum V 320 4. 354 4. 357 22. 474 7 — est rerum, veritas signorum seu vocum et veritas morum V 349 2 — rerum specularum irradiat super intelligentiam nostram absolute, veritas vocum in comparatione ad interpretativam, veritas operabilium in comparatione ad affectivam et motivam *ib.* 4 — rerum est se-

cundum naturam, veritas sermonum secundum rationem, veritas morum secundum voluntatem *ib.* 5

— rei potest significari vel secundum quod est in materia, vel secundum quod est in anima, vel secundum quod est in arte divina, vel omnibus his modis simul V 26 23° — in anima habet respectum ad veritatem rei, secundum quod est in materia, et secundum quod est in arte divina, sicut medium ad duo extrema *ibid.*

— est adaequatio rei et intellectus I 707 1°. 827 f. 2. II 4 a. 873 arg. 2. V 273 a. 344 8 — rerum est adaequatio intellectus et rei V 475 7 *Vide V. Cognitio* 27.

— distinguitur contra falsitatem I 451 a. II 735 a — non salvatur in falsitate I 629 4°

— et falsitas fundantur super idem, sed veritas per modum positionis II 875 1° — cum dicat adaequationem, dicit positionem *ib.* 4° — de se dicit positionem, sed ex parte eius cui adaequatur, potest respicere privationem et defectum *ibid.*

— comparatur ad falsitatem formaliter, aut causaliter sive ratione eius quod subest II 875 4°

— est dignior falsitate II 875 4° — Formaliter dignius est aliquid verificare quam falsificare *ibid.*

— Ab intellectu recte apprehendente non potest intelligi, veritatem non esse V 50 5° — non potest cogitari nec enuntiari non esse I 453 f. 5. V 88 f. 5. 349 4. 353 4 — Aliquo posito, ponitur verum I 453 a — ponitur omni sermone enuntiativo I 453

f. 5, 7 — Ipsa negatio veritatis veritatem ponit II 459 f. 44. V 50 5* — Si nulla veritas est, aliquid est verum I 453 f. 7. V 47 f. 26. 88 f. 5. 349 f. 378 11

— est nobis naturaliter impressa II 904 b

— Corruptis omnibus, remanet certitudo veritatis V 497 15

— Omne verum omnibus mentibus impressum est verum indubitabile V 45 a

— Omne verum, quod omnis creatura proclamat, est verum indubitabile *ibid.* 46 b

— Omne verum in se ipso certissimum et evidentissimum est verum indubitabile V 45 a. 47 b — maxime nota est, quae non potest cogitari non esse V 20 f. 30

— quanto est prior et universalior, tanto notior V 48 f. 27 — Inconveniens est, verum nobilissimum latere intellectum humanum V 45 f. 5

— est lux intelligibilis I 24 d. 5. V 351 4 — est lux animae V 349 4 — est lux expressiva in cognitione intellectuali V 40 9*

— in comparatione ad intellectum dicitur ratio discernendi I 451 arg. 3, a *Vide V. Cognitione* 7.

— est rectitudo intellectus I 853 f. 4

— est rectitudo sola mente perceptibilis II 4 a. IV 914 f. 4. V 40 9*. 332 14 — obiectum intellectus speculativi *vide V. Cognitione* 27 et *V. Intellectus* 7.

— Sine veritate nullus recte iudicat II 4 a — Nullus iudicat de veritate et nullus sine illa iudicat bene V 17 f. 3. 25 12*. 570 10

— in intellectu, quae est ratio cognoscendi proxima et immediata, magis salvatur in similitudine, quae est apud intellectum, quam in rei entitate V 40 9* — Cogitatio et locutio nostra non est summe vera I 417 d. 2

— significata per aliquam complexiorem est aeterna I 738 3* — Quod ponitur esse verum semper fuit verum I 679 6*. 738 arg. 4 — Omne verum fuit ab aeterno verum de futuro I 681 d. 2. 828 arg. 4 — de futuro fuit verum sine initio V 88 f. 12 *Vide V. Futurum* in Indice gener.

— creata non est immutabilis simpliciter, sed ex suppositione V 23 b. 26 23* — rerum, secundum quod esse habent in anima, vel in proprio genere, est mutabilis V 23 b sq. — creata potest cogitari non esse V 20 f. 30. 25 16*. 50 7*

— Enuntiabile, quod est verum, potest esse falsum I 740 a. 741 a. V 101 11* — Aliquod verum desinit esse verum V 89 arg. 17. 98 arg. 14 — Multa possunt verificari, quae falsa sunt I 690 f. 1

— in enuntiabilibus secundum diversa tempora differt, licet reducatur ad unam veritatem incomplexam rei I 741 1*

— Verum vero non opponitur II 389 d. 3 — Intellectus discordantes non possunt esse veri I 859 4*

— Ex veris contingit inferre verum III 259 d. 4 — Ex veris non sequitur nisi verum III 177 arg. 6 *Vide V. Falsitas*.

— quaerenda in inquisitione II 4016 b

— In signo exteriori signum est veritatis, quae est apud animam V 26 23*

— complexi est orationis vel dicti V 67 15* — enuntiationis est quaedam adaequatio II 874 b — locutionis consistit in concordia vocis et intellectus IV 821 arg. 3 — sermonum est adaequatio vocis et intellectus V 273 a. 349 2. 354 4. 475 7 — sermonum est divisio entis ad esse V 474 7 — Verum dictum de complexo dicit veritatem signi I 828 b. 829 b

— signi non dicit qualitatem absolutam, sed respectivam I 829 b

— Sermo per comparisonem ad rem dicitur verus III 840 a. 841 4*. 881 d. 1

— ab eo, quod res est, vel non est, est oratio vera et falsa I 829 3*. II 874 b — complexa, secundum quod aliquid ponit, reducitur ad veritatem incomplexam II 895 d. 3 — orationis vel fundatur simpliciter super ens, vel in ordine ad ens I 829 b — propositionis non necessario fundatur super veritatem ex parte rei II 875 4* — orationis fundatur super intelligentem, sed non simpliciter I 829 b

— In enuntiatione est veritas essentialis, qua propositio repraesentat illud, ad quod repraesentandum instituta est, et accidentaliter, qua repraesentat rem, secundum quod est II 874 b

— Dictum dicitur verum ratione compositionis, vel ratione attributionis I 828 4*

— complexa est cum compositione I 150 arg. 4

— Verum dictum de complexo respicit compositionem I 828 b — est circa compositionem I 590 f. 2. III 566 b — Verum est circa complexionem III 514 f. 2 — est maxime in enuntiabilibus I 695 3*

— Verum supponit congruum I 401 arg. 2

— Sermo idem non potest esse simul verus et mendax III 839 f. 3

VOLUNTAS — est affectus sive appetitus ratiocinatus III 717 b — stricte accipitur pro appetitu ratiocinativo III 367 2* — Potentia affectiva dicitur voluntas, secundum quod est coniuncta rationi III 717 b — dicit potentiam affectivam ut regulatam et ratiocinatam a potentia cognitiva II 599 4*. 605 2*

— omnis eo ipso quod voluntas, est rationalis I 731 f. 3. 798 arg. 4 — est actus rationalis I 802 4*

— electiva proprie voluntas dicitur V 227 b

— est in sola rationali creatura II 823 a. 856 d. 4. III 366 arg. 2

— spectat ad dignitatem, quia dicit potentiam substantiae rationalis nobilem et perfectam III 365 4*

— distinguitur ab intellectu II 559 f. 2 — Affectus secundum rem distinguitur ab intellectu II 596 b — Affectiva et intellectiva est alia et alia potentia V 72 7* *Vide V. Intellectus* 2 et *V. Anima* 25. — non est intellectus practicus, sed appetitus ratiocinativus II 561 2*

— dicitur vis volendi, vel volitum I 809 a

— accipitur pro potentia, vel pro habitu III 214 2* — ut potentia, habitus et actus dicitur instrumentum, affectus et usus II 601 a

— dicitur aequivoce pro instrumento et affectione et usu II 648 d. 1

— est animi motus ad aliquid prosequendum, vel fugiendum I 798 arg. 2 — est animi motus cogente nullo ad aliquid non amittendum vel adipiscendum II 804 a

— de se dicit illud, secundum quod in agentibus a proposito attenditur regula rectitudinis et efficacia operationis V 218 a

— est supremum in anima III 597 a

— est nobilissimum et supremum substantiae rationalis II 404 arg. 3. III 364 arg. 4 — inter omnes potentias principatum tenet II 559 arg. 8 — et ratio sunt potentiae animae principales V 226 b

— comprehendit potentias affectivas II 595 f. 1 — includit in se irascibilem et concupiscibilem II 597 1* — Ex parte affectionis sunt irascibilis et concupiscibilis II 404 b — Omnis affectus sive appetitus vel est vis irascibilis, vel concupiscibilis III 717 b — Affectiva duplicatur in duas vires, videlicet in concupiscibilem et irascibilem III 577 1* — Motiva sensibilis est concupiscibilis et irascibilis II 978 a — continet potentiam amandi et detestandi, scilicet concupiscibilem et irascibilem IV 325 1* — Ad perfectionem actus affectionis necessaria est concupiscibilis et irascibilis II 560 b — Irascibilis est pars potentiae affectivae III 579 b. 580 4*

— non dicit aliam potentiam per essentiam a concupiscibili et irascibili, licet alio modo nominet II 605 2* — Concupiscibilis et irascibilis potentiam affectivam nominant, in quantum habet regi *ibid.* — Concupiscibilis et irascibilis dicuntur inferiores quantum ad officium *ibid.*

— Potentiae rationales sunt plures sive in quantum potentiae, sive plures vires IV 325 a — Concupiscibilis et irascibilis potius dicuntur diversae vires quam diversae potentiae II 560 b

— Motus irascibilis potest esse sine concupiscibili et e converso II 405 b — Actus irascibilis naturaliter sequitur actum concupiscibilis I 198 4*

— Concupiscibilis est vis in se distincta nec essentialiter diffunditur per omnes animae vires III 591 b — Concupiscibilis concurret ad actus aliarum virtutum non propter identitatem in essendo, sed propter similitudinem et ordinem in movendo *ibid.*

— Operatio virtutis electivae attenditur in consilio, iudicio et desiderio V 304 4 — Voluntatis est praecipatio II 595 f. 3. 893 a

— Actus voluntatis deliberativae sequitur esse substantiae III 381 a

— Innatum habet respectum ad volubile I 94 d. 2 — dicitur respectu volitorum V 73 40* — quantum ad habitum est in volubile, quantum ad actum in volitum I 801 a

— dicit quod plus se tenet ex parte volentis quam ex parte rei secundum esse et secundum rationem dicendi I 813 d. 8

— est possibile et impossibile II 598 arg. 4 — eligentiae non est nisi rei possibilis II 480 7°. IV 384 4°

— nunquam vult aliquid volitum, nisi illud praecognoscatur a ratione II 892 f. 8 — sequitur aliquam cognitionem IV 707 b — Motus voluntatis non potest esse sine motu intelligentiae praevio II 405 b *Vide V. Cognitionis* 33 et *V. Intellectus* 23.

— dat praeintelligere cognitionem et potentiam et virtutem V 245 b — nunquam appetit finem, nisi ratio vel affectus rationis eam praecurrat, quae finem illum ostendat II 892 f. 8 — relate ad scientiam se habet per modum consequentis et ad dentis ad scientiam I 704 f. 2 — perficiens motum sequitur cognitionem disponentem II 605 a — non habet moveri ad obiectum, amplectendo vel refugiendo illud, nisi praambulando cogitatu *ibid.* — non habet approbare vel respuere, sive elicere et refrenare actum proprium, nisi rationis actus praecedat, ex quo voluntas in actu suo incipit complacere vel displicere *ibid.* — non eligit deliberative, nisi praecedat iudicium II 490 arg. 4 *Vide V. Consensus, V. Electio* et *V. Iudicium* in Indice gener.

— derivatur sive procedit a memoria et intelligentia II 405 b

— sequitur cognitionem intellectivam aut sensitivam III 366 b — sensualitatis non sequitur cognitionem sensitivam exteriorem sine interiori III 367 4°

— et ratio non se concomitantur in productione cuiuslibet actus proprii II 604 3°

— sequitur iudicium rationis non ut actum alienum, sed ipsum trahit ad proprium II 606 3° — non sequitur necessario ad iudicium consistens in solo dictamine rationis *ibid.*, 4° — In partem, quam praecipiat voluntas, semper terminatur de-

finitivum iudicium rationis II 605 f. 2. 606 3°

— Homo aliquando bene scit aliquid, et tamen affectio adeo dominatur, ut ad aestimandum oppositum pertrahat II 998 d. 3 *Vide V. Iudicium* in Indice gener.

— praecedit inquisitionem, qua nascitur verbum I 128 2° *Vide V. Cognitionis* 32.

— dicitur deliberans per concomitantiam II 658 5°

— In nobis est irascibilis et concupiscibilis rationalis et sensibilis II 605 2°. III 717 4° — Concupiscibilis et irascibilis, secundum quod sunt liberi arbitrii partes, rationales sunt III 717 b — Irascibilis et concupiscibilis sensibilis dicitur rationalis, in quantum obtemperat rationi *ib.* 4° — Irascibilis videtur esse posse in substantia pure spirituali I 198 4°

— ut praesens nobis certissime cognoscitur II 894 d. 4

— melior est, quae ad plura se extendit, ubi aliquid recipit a volito I 802 4° — non dicitur melior, quae se extendit ad plura simpliciter, sed ad plura rationabiliter *ibid.*

— est ratio causare faciens in effectum I 804 b — est causa rerum, quae a nobis sunt *ib.* a — dicit actualem ordinationem ad effectum II 4003 b, 1° — est approximativa potentiae ad agendum *ib.* b — unit principium effectivum cum fine I 804 b sq. — dicitur illud quo efficiens iungitur fini in habentibus intellectum II 51 d. 4

— reducit principium in actum V 432 5 — est actus, secundum quem bonum reflectitur supra bonum sive bonitatem I 804 b

— Bonum est ratio, quare voluntas est in actu II 51 d. 4

— Causa per modum voluntatis non ponit effectum statim, cum est I 44 d. 43

— Causa efficiens operans per voluntatem

non oportet, quod statim, cum est, operetur II 23 5° — dicit causam actu, quando vult facere I 803 a. V 402 5°

— est principium distinctum a principio, quod est natura II 688 f. 5. III 196 arg. 2 — Quod est a voluntate non est a natura II 397 arg. 4 — convenit cum causa naturali in generali modo causandi, sed in speciali est differentia II 807 4°

— est causa immediata et proxima respectu actuum, qui ex deliberatione procedunt II 1004 b

— est agens per intentionem I 842 d. 4 *Vide V. Agens* et in Indice gener. *V. Voluntarium.* — Per modum voluntatis producit aliquid secundum rationem exemplaritatis I 429 arg. 2

— est causa faciens, quae potest efficere et non efficere per eandem vim propter dominium super actionem et effectum V 408 5°

— Impossibile est, quod agens secundum voluntatem, cuius operatio conformatur voluntati, volendo unum contrariorum faciat reliquum, et e converso V 98 arg. 17 — quae determinatur ad aliquid volitum, ita quod non simul et semel fertur super universitatem suorum effectuum, mutatur, cum modo facit unum, modo contrarium V 102 17°

— consideratur in ratione producentis, aut prout est principium distinctum contra naturam, aut prout est coniunctum I 428 a — prout est principium distinctum contra naturam, est accedens, quia aliquis de non volente fit volens, vel antecedens, quae praecedit effectum causalitate et duratione *ibid.* V 440 b

— ut principium distinctum in natura non assimilatur in substantia productum, sed assimilatur, ut est principium concomitante natura I 195 2°

IMPRIMATUR

Datum Florentiae die 8 Septembris 1901.

† ALPHONSUS MARIA MISTRANGELO Archiepiscopus.

CORRIGENDA.

Pag.	col.	
17	1	lin. 7 ab infra post 833 pro <i>a</i> lege <i>arg. 4.</i>
18	2	» 2 ab infra pro <i>Accomodatio</i> lege <i>Accommodatio.</i>
19	2	» quae incipit <i>Deus causa</i> pro <i>causa</i> lege 45-46.
»	»	» q. i. — magis dil. pro <i>ibid.</i> lege III 707 b.
»	3	» 4 ab infra post <i>Homo</i> pone 7.
20	4	» q. i. II 505 post <i>Peccatum</i> adde 25 (254 c).
»	2	» q. i. <i>tum originale</i> pro <i>originale</i> lege 27.
»	3	» q. i. 239 2° pro 2° lege d. 2.
21	2	» 5 pro <i>ib.</i> lege I 343.
»	»	» q. i. tra <i>ib.</i> pro <i>ib.</i> lege I 345.
»	»	» q. i. <i>Impubertas</i> pro <i>Impubertas</i> pone <i>Matrimonium</i> 14 (203 b).
»	3	» q. i. tempore in transpone sic: <i>differt a tempore in genere mensurae, vel etiam in genere entis.</i>
22	2	» q. i. dum quod post <i>ibid.</i> pone II.
»	»	» q. i. eundem quod pro <i>ibid.</i> lege III 717 b.
»	3	» 4 post I dele 100 b.
23	2	» q. i. obiectum, sed post <i>subsistit</i> dele <i>ut in subiecto.</i>
»	»	» q. i. ipso amat pro <i>ib.</i> pone I 198.
»	»	» q. i. ligit se pro <i>ibid.</i> pone I 206 d. 3. 558 a.
24	2	» q. i. — habet post <i>esse</i> dele <i>simul.</i>
»	»	» q. i. servanem pro <i>ibid.</i> pone II 76 b.
»	3	» q. i. 1046 b ante <i>quae</i> pone <i>Cognitio</i> , et lin. sequenti pro <i>ibid.</i> pone II 290 b.
»	»	» q. i. d. 1. — per ante <i>per</i> pone <i>cognoscebat Deum.</i>
»	»	» 2 ab infra pro <i>nota</i> lege <i>notum.</i>
25	4	» q. i. si esset ante <i>tam agens</i> pone <i>Intellectus Angeli.</i>
»	3	» q. i. sidentiam ante <i>convenit</i> pone <i>Custodire hominem.</i>
27	4	» q. i. 445 2° post 885 pro <i>f.</i> lege <i>arg.</i>
»	»	» 6 ab infra pro <i>ibid.</i> lege II 564 a.
»	2	» q. i. super omnia pro <i>ib.</i> pone II 719.
»	3	» q. i. voluntatis ante <i>per praesentiam</i> pone <i>Productio gratiae.</i>
»	»	» q. i. — non denominat pro <i>non denominat corpus</i> lege <i>et corpus non constituit hominem.</i>
»	»	» q. i. tialiter pro <i>separabilis</i> lege <i>separabilem.</i>
29	3	commuta inter se <i>Antichristus</i> et <i>Anthropopathon.</i>
31	2	» q. i. Arii pro IV lege I.
32	2	» q. i. <i>Cognitio</i> post <i>Cognitio</i> pone 8, 10.
»	3	» q. i. est res nat. ante <i>non necessario</i> pone <i>Quod assumitur.</i>
»	»	» q. i. humanae nat. ante <i>libere</i> pone <i>Christus.</i>
33	4	» q. i. sequitur IV pro 595 lege 895.
»	3	» q. i. siderantur pro <i>species</i> lege <i>differentiae.</i>
34	2	» q. i. et ianua pro 883 lege 833.
»	»	» q. i. omnium Sacr. pro 624 lege 626.
»	3	» q. i. unica ante <i>unica</i> pone <i>Forma.</i>
35	4	» q. i. 761 3° post 762 pro 4 lege 4°.
»	2	» q. i. dit, Eccles. pro <i>ib.</i> pone IV 124.
»	3	» q. i. culpam et pro <i>ib.</i> pone IV 104.
36	4	» q. i. titur nisi pro 630 b pone 689 b.
»	2	» 4 ab infra ante <i>potest</i> pone <i>Gaudium.</i>
37	4	» 3 ab infra pro 887 lege 877.
40	4	» q. i. 340 a, 2° pro <i>Materia</i> lege <i>Corpus-simplex.</i>
»	2	» q. i. firrum post 72 pro b lege 3°.
41	4	» q. i. statur imp. post 1031 pro b pone 1°.
42	2	» q. i. I 300 ante 504 pone III.
43	4	» q. i. minis se post <i>disponentis</i> lege III 677 a.

Pag.	col.	
45	1	lin. q. i. pro loco pro <i>ibid. sq.</i> lege I 856 a.
46	3	» q. i. tione culpa pro 637 lege 667.
47	4	» q. i. ratio ordinis post 544 pro 1° lege a.
48	4	» q. i. et corruptionem pro 5° lege 4°.
»	3	» q. i. tus in causis pro b sq. pone f. 6. 46 arg. 5; post 21 pro a pone f. 2.
49	1	» 2 pro <i>capite causa et actio</i> pone 47-50.
50	1	» q. i. sit homo pro <i>Incarnatio</i> pone <i>Unio</i> 12.
»	2	» q. i. 101 a pro f. 5 lege f. 3 et adde 231 a.
»	»	» q. i. tatis pers. pro <i>ib.</i> lege III 150.
»	»	» q. i. II 106 ante <i>non caret</i> pone <i>Natura rationalis.</i>
54	3	» q. i. secundum dele <i>institutionem naturae, vel secundum.</i>
»	»	» q. i. 443 3° ante <i>probabiliter</i> pone <i>Anima Christi.</i>
56	1	» q. i. Melchisedech dele 83 f. 4.
57	2	» q. i. 401 a pro <i>utrique</i> lege <i>Passioni et resurrectioni Christi.</i>
58	1	» q. i. IV 217 ante <i>ostendit</i> pone <i>Praesentia corporis Christi in altari.</i>
»	»	» q. i. 273 4° ante <i>magis</i> pone <i>Vera praesentia corporis Christi sub speciebus.</i>
60	1	» q. i. clavis essentialiter lege: <i>est clavis, in quantum dicit auctoritatem...</i> , quae est clavis essentialiter.
»	3	» q. i. actu voluntatis pro <i>actu</i> lege <i>actus.</i>
61	3	» q. i. praesens, et pro <i>eum</i> lege <i>veritas divini.</i>
62	1	» q. i. 986 b ante <i>ex parte</i> pone <i>Deus.</i>
»	3	» 2 ab infra dele (4).
63	4	» 2 ab infra post <i>innocentiae</i> pone <i>Deus.</i>
64	3	» q. i. 129 a pro 184 lege 187.
65	1	» q. i. IV 205 pro <i>potest manducari...</i> <i>specierum</i> lege <i>Species potest manducari.</i>
»	»	» q. i. venientiam in pro <i>sacramentalis</i> respicit lege <i>Sacramentaliter manducare est manducare.</i>
»	»	» q. i. — spiritualis ante <i>spiritualis</i> pone <i>Manducatio</i> ; item in sequentibus.
»	2	» q. i. decet Christum ante <i>est</i> pone <i>Quod peccator sumit corpus Christi.</i>
»	3	» q. i. 238 dele 295 4°.
»	»	» 6 ab infra dele <i>communis plurium facit univocationem, comparatio.</i>
66	2	» 5 post <i>coniungitur</i> dele <i>in re.</i>
68	1	» q. i. siae IV dele 459 f. 2.
70	3	» q. i. et ad hoc pro <i>ibid.</i> pone IV 731 b.
71	1	» q. i. — propter pro <i>fornicationem</i> lege <i>fornicationem.</i>
72	2	» q. i. 570 a pro a pone 2°.
»	»	» q. i. antecedens post f. 1 dele - 3.
»	»	» q. i. III 570 pro a pone 2°.
73	3	» q. i. principio dele V. <i>Opposita.</i>
»	»	» q. i. I 159 pro 466 2° pone , arg. 2.
75	4	» q. i. II 581 pro <i>ut dicit...</i> <i>voluntatis</i> lege <i>potentiae ad obiectum cum collatione est rationis.</i>
76	4	» q. i. agens praecip. pro 5° lege b.
»	»	» q. i. 690 a post <i>Cognitio</i> pone 21.
»	2	» q. i. <i>Deus-actio</i> pro <i>actio</i> pone 54.
»	»	» q. i. culpa excus. pro <i>in altero</i> lege <i>in se.</i>
77	1	» q. i. productioni dele <i>sed eam perficit...</i> <i>simul producti.</i>
78	2	» q. i. prietates pro <i>levitatis</i> lege <i>lenitatis vel laevitatis.</i>

Pag.	col.	
79	1	lin. q. i. habitudo post <i>quam</i> adde <i>creatio</i> .
»	2	» q. i. Verbum dele <i>sanctificatio... sancto</i> .
82	3	» q. i. II 28 dele <i>II</i> .
83	1	» q. i. rae naturae pro <i>verae</i> lege <i>vere</i> .
»	»	» q. i. producit post 199 pro <i>b</i> pone 6*.
»	2	» q. i. III 470 pro 470 pone 474.
84	2	» q. i. donum gratiae pro III lege II.
»	»	» q. i. scium et pro d. 2 lege d. 1.
86	1	» q. i. quod homini pro 5 lege 5*.
87	1	» q. i. apparens dele IV .. d. 1.
»	»	» 3 ab infra pro <i>impugnando</i> lege <i>pugnando</i> .
88	3	» q. i. nae aeternitate post <i>Poena</i> adde <i>infnita</i> .
90	1	» q. i. in se, sine dele 50 a.
91	3	» q. i. <i>plex</i> 49 pone — <i>finalis</i> ante 49.
94	1	» q. i. causaliter pro <i>ib.</i> pone I 157.
95	1	» q. i. sentia nec post 166 pro a lege 4*.
»	3	» q. i. communiter pro <i>Unum</i> lege <i>Unitas essen-</i> <i>tialis</i> .
98	1	» ultima pro <i>arg.</i> 1 lege <i>arg.</i> 2.
»	3	» q. i. nem I 522 dele 524 a, 2*.
100	3	» q. i. III 268 pro 268 lege 269.
102	3	» q. i. 2*. 1000 dele 1000 f. 1.
109	1	» q. i. V. <i>Impotentia</i> pro <i>Impotentia</i> lege <i>Matri-</i> <i>monium</i> 14 (204 a).
110	4	» q. i. communis dele <i>naturae</i> .
114	2	» 5 post 42 pro b lege 2*.
»	3	» q. i. V. <i>Processio</i> pro <i>Processio</i> pone <i>Origo</i> .
115	3	» q. i. — Nihil est pro <i>privative</i> pone <i>ab alio</i> .
117	2	» q. i. anime, sed post 788 pro a pone d. 2.
118	4	» q. i. per se stant pro V lege IV.
»	3	<i>Excessus</i> transponendum est post <i>Exceptio</i> .
119	3	» 3 ab infra pro <i>resum</i> lege <i>rerum</i> .
120	1	» 6 ab infra pro 754 lege 744.
»	3	» q. i. a IV 273 post <i>Materia</i> adde 22.
121	1	» q. i. arg. 3. III pro <i>arg.</i> 3 pone <i>arg.</i> 6.
123	2	» q. i. ctive, sed post 788 pro a pone d. 2.
127	2	» q. i. V. <i>Fallacia</i> pro <i>Fallacia</i> pone <i>Sophisma</i> .
128	4	» q. i. tum dedit pro uno lege uni.
132	3	» q. i. 723 d. pro <i>futura</i> lege <i>futuro</i> .
133	1	» q. i. — substantiale pro <i>substantiale</i> lege <i>de</i> <i>bono increato</i> .
»	»	» q. i. — accidentale pro <i>accidentale</i> lege <i>de bono</i> <i>creato</i> .
134	2	» q. i. 3* <i>Vide</i> pro <i>Processio</i> pone <i>Origo</i> .
135	2	» 3 pro 45 lege 145.
145	1	» q. i. mortale loco <i>minima</i> pone <i>Contritio minima</i> <i>cum gratia</i> .
»	2	» q. i. per peccatum pro III lege II.
149	3	» q. i. est conformis pro <i>conformis</i> lege <i>conforme</i> .
150	1	» q. i. terrae orn. pro I lege II.
151	2	» q. i. gilitatem pro 3 lege 3*.
159	2	» q. i. semper facit pro III lege II.
160	2	» q. i. <i>Matrimonium</i> adde 14 (205 c sq.).
161	2	» q. i. cundum quadr. pro II lege III.
165	3	» 3 ab infra pro 768 lege 798.
166	3	» q. i. res IV pro <i>assentitur</i> lege <i>assentit</i> .
»	»	» q. i. tatis aet. post <i>Fides</i> adde 6-9.
172	2	» q. i. mine in pro 528 lege 558.
174	3	» q. i. 459 f. pro 4 lege 11.
175	4	» q. i. impunitum ante 966 pone IV.
179	3	» q. i. <i>sitas</i> et post <i>Voluntas</i> adde 19.
181	3	» q. i. — in patria post <i>patria</i> adde <i>non</i> et pro a lege <i>in</i> .
182	4	» q. i. tate et post <i>Peccatum</i> adde 11.
183	2	» q. i. vocem ante 269 pone II.
186	3	» q. i. visus post <i>etiam</i> dele <i>in</i> .
189	2	» q. i. verum I post 828 pone b.
189	3	» q. i. fieri negat. pro <i>vult aliquatenus</i> lege <i>non</i> <i>potest dici non velle</i> .

Pag.	col.	
192	1	lin. q. i. rantiae pro <i>in</i> lege <i>de</i> .
»	»	» q. i. — Gratia pro <i>ibid.</i> pone II 680 2*.
194	1	» 2 ab infra loco <i>diaboli</i> lege <i>iurisdictionis</i> .
»	»	» ultima pro <i>Diabolus</i> pone <i>Daemones</i> 15.
205	3	» q. i. nere virt. pro II lege III.
209	3	» q. i. — est congrui pro 884 lege 844.
210	1	» q. i. est aliquid pro d. 3 lege 3*.
212	sub V.	<i>Misericordia</i> plura exciderunt; omissa sunt I 315 a. II 165 b. 177 4*. 277 b. 532 b. 535 4*. 774 4*. 774 5*. 786 4*. III 40 b. 420 b sq. 421 4*, 3*. 433 d. 2. 706 4*. 880 4*. IV 150 2*. 355 a. 344 d. 12. 350 3*. 419 a. 423 f. 3. 424 2*. 477 b. 518 a. 576 2*. 921 b. 962 b. 989 f. 2; incom- plete referuntur IV 350 b. 528 d. 5. 922 4*. 923 6*. 960 b. 964 b. 968 d. 5.
213	2	» 6 ab infra post <i>ib.</i> pone f.
214	2	» ultima pro d. 6 lege d. 3.
218	4	» q. i. vitutem pro VI lege IV.
219	2	» q. i. substantiales pro II lege I.
221	4	» q. i. porprie pro <i>porprie</i> lege <i>proprie</i> .
»	3	» q. i. est, potest pro III lege II.
222	3	» q. i. tiam cum pro f. lege <i>arg.</i> 5.
224	2	» q. i. in acquirendo lege sic: <i>Notitiam acquiren-</i> <i>dam praecedat appetitus</i> .
225	1	» q. i. uno, num. pro 110 lege 195.
229	3	» 3 ab infra post <i>Peccatum</i> adde 20- <i>operis</i> .
235	2	» q. i. munis ante <i>est aequaliter</i> pone <i>Potestas</i> <i>conficiendi</i> .
238	2	» q. i. tur in pro 494 lege 794.
»	»	» q. i. poenam ignis pro 495 pone 793 et pro 494 794.
247	1	» q. i. 162 2* pro 2* lege 3*.
248	3	» q. i. gratiam, quia pro VI lege IV.
263	1	» 3 ab infra pro <i>Totum</i> lege <i>Compositio</i> .
266	2	» q. i. stantialibus pro <i>Individuatio</i> pone <i>Distinctio</i> .
269	3	» q. i. plicius intell. lege sic: <i>intelligitur unum in</i> <i>pluribus multiplicatum quam unum in uno</i> .
277	1	» q. i. siive a pro 397 lege 327.
290	4	» q. i. <i>ib.</i> b pro <i>ib.</i> pone I 678.
293	3	» q. i. additionem pro I lege IV.
295	4	» q. i. — Processus post <i>Status</i> adde in <i>Indice</i> <i>philos.</i>
296	3	» q. i. nisi de pro 127 lege 157.
305	3	» ultima post <i>Virtus</i> adde 6, 11.
306	3	» 5 ab infra pro <i>aequivocationem</i> lege <i>univocatio-</i> <i>nem</i> .
339	3	» q. i. — voluntatis post <i>Voluntas</i> adde 11.
356	2	» q. i. (269 b pro 269 lege 259.
371	4	» ultima post <i>Voluntas</i> adde 35.
373	sub V.	<i>Usura</i> desunt quae habentur III 855 d. 7.
375	4	» q. i. <i>Vide</i> V. pro <i>pietatis</i> pone 24.
379	4	» q. i. <i>luntas</i> post <i>Voluntas</i> adde 23.
392	3	» q. i. <i>ma-vita</i> pro <i>vita</i> pone 15.
»	»	» q. i. <i>Anima</i> pro <i>vita</i> pone 15.
405	3	» 7 ab infra post 162 pro b lege d. 3.
406	4	» 1 ante 1 pone f.
409	3	» 6 ab infra ante <i>nusquam</i> pone <i>Agens</i> .
410	2	» 5 pro IV lege V.
420	4	» 2 lege <i>et composita ex his mixta</i> .
427	4	» q. i. <i>Vide</i> V. post <i>Intellectus</i> pone 11.
435	2	» q. i. II 378 post <i>Forma</i> adde 12, 15.
»	3	» q. i. 18 <i>Vide</i> post <i>Forma</i> adde 12.
437	4	» q. i. IV 888 post <i>Forma</i> adde 27.
439	4	» 6 dele <i>quantum ad rationem intelligendi</i> .
446	4	» q. i. sis I pro <i>Suppositum</i> pone <i>Substantia</i> .
448	2	» q. i. 18 <i>Vide</i> post <i>Materia</i> pone 25.
»	3	» q. i. 1* <i>Vide</i> post <i>Materia</i> pone 14.
463	2	» 4 pro <i>conspicitur ex</i> lege <i>conficitur ab</i> .

BX
890 ~~890~~ Bonaventura, Saint.
B673 Opera omnia ...
1882
v.1-4

Box 3

25351

BX
890
B673
1882
v.1-4
Index

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

